

Ăcõrẽ Bedea

Northern Emberá New Testament

2011

Ãcõrẽ Bedea
Northern Emberá New Testament

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

GENESI	4	ROMANO	332
EXODO.....	48	1 CORINTO	346
LEVITICO	85	2 CORINTO	359
NUMERO	0	GALATA	368
DEUTERONOMIO	0	EPESO	373
JOSUE.....	108	PILIPO.....	378
JUECE	0	COLOSA	382
1 SAMUEL.....	131	1 TESALONICA	386
2 SAMUEL.....	0	2 TESALONICA	389
1 REYE.....	0	1 TIMOTEO.....	391
2 REYE.....	0	2 TIMOTEO.....	395
1 CRONICA.....	0	TITO	398
2 CRONICA.....	172	PILEMOÑ	400
ESDRA.....	174	HEBREO	401
NEHEMIA.....	176	SANTIAGO	412
JOB	178	1 PEDRO	416
JONÁ	180	2 PEDRO	420
MATEO.....	182	1 JUAÑ	423
MARCO	216	2 JUAÑ	427
LUCA	238	3 JUAÑ	428
JUAÑ.....	273	JUDA.....	429
HECHO.....	300	APOCALIPSI	431

GENESI

Nañ cartara Moiseba b̄asia dadjir̄ba cawad̄am̄r̄ēā sāwā Ācōr̄ēba nañ ējūāra osida idjaba sāwā israeler̄ada idji puru bam̄r̄ēā edasida. Israeler̄ā Egipto druad̄eba ēdr̄lpedad̄acarea Moiseba nañ cartara b̄asia. Genesi tr̄lba jara b̄aa “naār̄ēad̄abema.” Mañ b̄ēr̄ā nañ cartad̄e b̄ā b̄aa Ācōr̄ēba ne jūma od̄ad̄ebemada, ēber̄ār̄āba naār̄ā cadjirua ēp̄ēpedad̄ad̄ebemada, Ācōr̄ēba dopapa zebid̄ad̄ebemada, ēber̄ār̄āba nañ ējūā bi-rapedad̄ad̄ebemada, idjaba ēber̄ār̄āba naār̄ā Ācōr̄ēa ewari iwidi-pedad̄ad̄ebemada. Jūma mañḡlra 1:1d̄eba aba 11:26d̄aa b̄ā b̄aa.

Mañare b̄ā b̄aa Ācōr̄ēba Abrahañneba israeler̄ā yōbid̄ad̄ebemada (11:27d̄eba aba 50:26d̄aa). Dji cr̄icha droma nañ Genesi cartad̄ebemara Ācōr̄ēba Abraña n̄awā jarasia: “B̄ad̄eba puru dromada m̄l̄a yōbiya...B̄ad̄eba m̄l̄a nañ ējūāne b̄ea purura jūma carebaya (12:2,3).” Wār̄āda nañ cartad̄e ebuada b̄aa ēber̄ār̄āba cadjiruada o panenamī-na Ācōr̄ēba jūmar̄ā carebai carea j̄lwa b̄asida. Naār̄ā jarasia diaurura poyaida (3:15). M̄awānacarea dopapa zeside Ācōr̄ēba Noéra idji ēber̄ār̄ā sida ēdr̄l edapeda ādjideba nañ ējūāra wayacusa birabisia (6:9d̄eba aba 9:19d̄aa). M̄awānacarea Abraña jarasia idjideba jūma nañ ējūāne b̄eara carebaida (12:2,3). Idjaba Josedeba ēber̄ār̄ā cābana carebasia jarrababa quinir̄ānam̄r̄ēā (40:1d̄eba aba 50:26d̄aa).

Ācōr̄ēba nañ ējūā od̄a

1 Naār̄ēada Ācōr̄ēba bajāda idjaba nañ ējūāda osia. 2 Mañne nañ ējūāra m̄iā cawaié b̄asia idjaba ne neé b̄asia. Pusa n̄abuada p̄āimaba p̄āisosa ūmasia. Mañne Ācōr̄ē Jaureda pusa l̄r̄l domica b̄abadjia. I
3 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:
–Ānadua.–

Ara mañda l̄nasia. 4 Mañ l̄naara Ācōr̄ēba bia unusia. Mañbe Ācōr̄ēba l̄naara p̄āima umebemada awara b̄asia. 5 Ānaara tr̄l b̄asia “āsa.” P̄āimara tr̄l b̄asia “diamasi.” Ācōr̄ēba nabema ewaride m̄awā osia. II

6 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:
–Baido ēsi dedaada b̄aya baido aba l̄taa wām̄r̄ēā, aba edre b̄em̄r̄ēā.–

7 Ara m̄awā jarabl̄l̄ba Ācōr̄ēba mañ dedaara osia. Mañne baidora aba l̄taa wāsia. Aba edre b̄esia.

8 Ācōr̄ēba mañ dedaara tr̄l b̄asia “bajā.” Umébema ewaride m̄awā osia.

9 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:
–Dedaa edrebema baidora jūma ābaa ūmedua ējūā pōāsada odjam̄r̄ēā.–

Ara mañda ējūā pōāsada odjasia. 10 Mañra Ācōr̄ēba bia unusia. Ējūā pōāsara Ācōr̄ēba tr̄l b̄asia “egoro.” Baido ābaa ūmenada tr̄l b̄asia “pusa.”

11 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:
–Egorode ne quir̄ātanoa tununadua; chirua ta zaubari beada idjaba nejō bacuru sida. Jūma mañra ta zaudia ara ādji b̄ea quir̄āca tununam̄r̄ēā.–

Ara mañda egorode ne quir̄ātanoa tunusidaa. Jūma chirua ta diabari b̄eara idjaba bacuru nejō zaubari b̄ea sida ādji ta bara tunusidaa ara ādji b̄ea quir̄āca tu-

I Domicā b̄abadjia. Mañba jara b̄aa Ācōr̄ē Jaureba nañ ējūāra waga b̄asida idjaba bia oi carea b̄asida. II Ācōr̄ēba nabema ewaride m̄awā osia. Hebreo beade n̄awā b̄ā b̄aa: “Queupeada idjaba l̄nad̄lpeda nabema ewari basia.”

nunam̄r̄ēā. Mañra Ācōr̄ēba bia unusia. 13 Ūbeabema ewaride m̄awā osia.

14 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:

–Urua b̄eada bajāne b̄eadadua nañ ējūā l̄na b̄am̄r̄ēā idjaba āsara, diamasi ume quir̄ā awara b̄am̄r̄ēā. Mañḡlba cawabi b̄aya ewarida, poadā idjaba s̄āñbe ewari dromada od̄ida panl̄da.–

16 Ara m̄awā jarabl̄l̄ba Ācōr̄ēba l̄m̄ādauda āsabe-ma carea osia. Jedecoda diamasibema carea osia. Idjaba ch̄idau sida ocuasía. 17 Ācōr̄ēba mañra jūma bajāne b̄acuasia nañ ējūā l̄na b̄am̄r̄ēā, āsa b̄esam̄r̄ēā, diamasi l̄na b̄am̄r̄ēā, idjaba āsara diamasi ume quir̄ā awara b̄am̄r̄ēā. Mañra idjia bia unusia. 19 Quim̄r̄ēbema ewaride m̄awā osia.

20 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:

–Dojāne ne jūma zocai b̄eada baraa baya. Idjaba l̄tl wābaribada sida baraa baya.–

21 Ara m̄awā jarabl̄l̄ba Ācōr̄ēba b̄eda waīb̄aga b̄eada ocuasía. Dojāne zocai b̄eada quir̄ātanoa ocuasía. Idjaba i bara b̄eada quir̄ātanoa ocuasía. Mañra idjia bia unusia. 22 Mañbe ādjir̄āra n̄awā bia jarasia:

–Zocārā yōnadua. Pusara, do sida birad̄adua. Idjaba ībana sida nañ ējūāne zocārā yōnadua.–

23 Ācōr̄ēba juesumabema ewaride m̄awā osia.

24 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:

–Animarā quir̄ātanoa b̄eada nañ ējūāne baraa baya: daup̄ebada animar̄āda, ādji jāne wābada animar̄āda, mēābema animar̄ā sida baraa baya.–

Ara m̄awā jarabl̄l̄ba Ācōr̄ēba mēābema animar̄āda, daup̄ebada animar̄āda, animar̄ā ādji jāne wābada sida quir̄ātanoa ocuasía. Mañra idjia bia unusia.

26 Mañbe Ācōr̄ēba jarasia:

–Jāñbe ēber̄āda od̄adr̄l dadji quir̄āca. Mañ ēber̄āba ībana b̄eada, animar̄ā pusade b̄eada, daup̄ebada b̄eada, mēābema b̄eada, idjaba jūma ādji jāne wābada sida poya erob̄aya.–

27 Ara māvā jarablr̄ba Ācōrēba ēberāda osia idji quīrāca. Wārāda idji quīrāca osia. Dji umaquīrā, dji wērā siċa osia. 28 Maļbe Ācōrēba ādjira nāvā bia jara-sia:

–Warra zocārā ununadua. Naļ ējūāra biraċadua id-jaba jūma naļ ējūāne beara bārā jlwaeċa erobeċadua. Bēda beara, ĩbana beara, druabema animarā siċa jūma poya erobeċadua.–

29 Maļ awara Ācōrēba ādjia jarasia:

–Acċadua, mġa bārāa diaya jūma naļ ējūāne chirua ta bara beada, jūma bacuru nejō ta bara bea siċa. Maļnebemada bārāba jūma coċida panla. 30 Idjaba animarā druabemaa, ĩbana beaa, jūma animarā ādji jāne wābada beaa biċa mġa chiruara diaya coċamārēā.–

Ara maļda māvā beasia. 31 Maļbe Ācōrēba idjia oċara jūma bio bia unusia. Seibema ewariċe māvā osia.

2 Māvā Ācōrēba bajāra, naļ ējūā siċa jūma pārāsia. Jūma bajāne beara, naļ ējūāne bea siċa pārāsia. 2 Sietebema ewariċe jūma pārā erobasias. Maļ bērā sietebema ewariċe ĩnāūsia. 3 Jūma pārāpeċa ĩnāūna bērā, sietebema ewarira dji biara bāda beasia jūmarāba idjia bia beċea pananamārēā idjaba ĩnāū pananamārēā. 4 Māvā Ācōrēba bajāra, naļ ējūā siċa jūma osia.

Ācōrēba naārābema ēberā oċa

Ācōrēba naļ ējūā, bajā siċa osi ewariċe, 5 chiruada poājārā siċa neċ basia Ācōrēba naļ ējūāne waċibiċa cueda zebica baċa bērā. Bariblr̄l egoroċeba ĩtaa towaada odjabadjia naļ ējūā jūma beguea oi carea. I Idjaba ēberāda neċ basia ējūā oi carea. 7 Maļne Ācōrēba egoro poraċeba ēberāda osia. Maļ ēberā quēbċe Ācōrēba jārāpuasia ġyāba edamārēā. Māvā ēberāra zocai beasia.

8 Māvānacarea Ācōrēba néu ējūāda ĩmādaud od-jabariare osia. II Maļ néu ējūāra Edeļ abadaa. Ācōrēba ēberā oċara néu ējūāne beasia. 9 Mama quīrātanoa bacuru bia queċeada nejō bia zaubadada waribisia. Maļ ējūā ēsi úsia nejō zocai bai diabarida. Idjaba úsia nejō crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari siċa.

10 Edeļ ējūāne doda beasia maļ néu ējūāra jūma cūrāsa erobamārēā. Maļ dora dji taeċaa quīmārē nērā beasia. 11 Do nērā bġra aba Pisolġ basia. Pisolġra Havila druade bġa. Havila druara oro bara bġa. 12 Dji orora bio bia bġa. Idjaba ónice mōgara siċa bara bġa. Bacuru ba tūāpa bġ bedelio abada siċa bara bġa. 13 Dewarabema dora Gihoġ abadaa. Gihoġra Cus druade bġa. 14 Maļarebema dora Tigri abadaa. III Maļ dora Asiria puruċeba ĩmādaud odjabariare bġa. Jirūarebema dora Euprate abadaa.

I Egoroċeba ĩtaa towaada odjabadjia. ĩcġlġmaarā maļ beċeaba jara bġa: “Baidoda egoroċeba ĩta zebadjia.” II ĩmādaud od-jabariare. Maļba jara bġa maļ ējūāra Israel druadeba ĩmādaud od-jabariare bġa wa Jordaġ doċeba ĩmādaud odjabariare bġa. III Tigri. Hebreo beċeade “Hidekel” bġ bġa.

15 Maļne Ācōrēba ēberāra edapeċa Edeļ néu ējūāne beasia acġ bamārēā. 16 Maļbe Ācōrēba ēberāa jara beasia:

–Jūma naļ néu ējūāne bea nejōra bla jōida bġa.

17 Bariblr̄l crīcha bia, crīcha cadjirua cawabibari nejōra jōcara bġa. Maļda jōsira ara maļ ewariċe bġra wārāda beuya.–

18 Maļbe Ācōrēba jarasia:

–Bia bġēā ēberā iduba bāida. Carebabari biada idji itea oya.–

19 Maļne Ācōrēba egoroċeba jūma animarā druabemada, jūma ĩbana siċa osia. Maļ animarā beara ēberā-maa enesia cārē trġda ādjiza bġcuai cawaya. Ara maļda ēberā Adaġba animarā beara trġ bġcuasia. Animarā trġra ādjiza beasia Adaġba trġ bġcuada quīrāca.

20 Māvā Adaġba daupēbada animarāra, ĩbana bajāne wābaribadara, mēābema animarā siċa jūma trġ bġcuasia. Māvāmīna Adaġ itea carebabari biada waċi neċ basia.

21 Maļ carea Ācōrēba Adaġra bio cāġbisia. Adaġ cāġ bġe Ācōrēba idji orro bġwġlġda aba edasia. Edapeċa waya dji djarara cara beasia. 22 Maļbe Ācōrēba Adaġ orro bġwġlġ edaċara wērāda osia. Opeċa Adaġmaa enesia. 23 Maļne Adaġba jarasia:

ġiċiblr̄l naġra mġ orro! Idjidrġ wārāda mġ djaradeba oċaa. IV

Mġa trġ bġya “wērā”, Ācōrēba idjira umaquīrāneba oċa bērā. V

24 Maļ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa siċa amepēda idji quima ume ābaa beya. Māvā cacua aba bġ quīrāca panania.

25 Maļne Adaġra, dji wērā siċa ācaċa panasidaa bariblr̄l peraċaca basia.

Adaġba dji wērā biċa Ācōrē ġjā amapeċada

3 Jūma Ācōrēba ocuada animarā cāyābara dama-da crīcha cawaara beasia djārā cūrūgai carea.

Maļ damaba wērāa jarasia:

–Ĥcōrēba wārāda jarasica jūma naļ néuċe bea nejōra bārāba jōcara panġda?–

2 Wērāba panusia:

–Māvāēā. Naļ néuċebema nejōra daiba jōnida panla. 3 Bariblr̄l bacuru néu ēsi nūmġnebemada Ācōrēba jarasia: “ġāġlġ nejōra jōrānadaud idjaba jidarānadaud. Māvā oċiblr̄l beuċia.”–

4 Maļne damaba wērāa jarasia:

–Bārāra beuċaēā. 5 Āteblr̄l maļ nejō jōbġda ewariċe bārāba abeċa jūma cawaċia biada, cadjirua siċa.

Māvā Ācōrē quīrāca crīcha cawa panania. Maġlġra idjia cawa bġa, maļ carea bārāa jōbi ama bġa.–

6 Maļne wērāba unusia bacuru néu ēsi nūmġ nejōra biya purea jira bġda idjaba jōi biya quiruda. Ara maļda jō quīrāsia crīcha cawa bai carea. Maļbe ba edapeċa jōsia. Jōpeċa dji quimaa diasia. Maļne idjia biċa jōsia.

IV Idjidrġ wārāda mġ djaradeba oċaa. Hebreo beċeade nāvā bġ bġa: “Naġra bġwġlġ mġ bġwġlġdebemaa idjaba djara mġ djaradebema.” V Wērā. Hebreo beċeade beċe “wērā” idjaba beċe “umaquīrā” abāri quīrāca ġġuabarā.

7 Ara maŕda ađjia umena abeada cawasiada ađjira acaada ranlda. I Maŕ carea higojō queduada iquadapeada jŕsidaa.

8 Qewara cūrādlblglde Ācōrēra néu ējūāne nība-sia. Adaŕba dji wērā biada maŕ ūrīsiadae néude mīrūsidaa. 9 Maŕ bēra Ācōrēba Adaŕra nāwā trŕsia:

–¿Bla sāma ba?–

10 Adaŕba panusia:

–Bl zebllada ūrīside ne wayaaba mŕra mīrūsia acaada ba bēra.–

11 Maŕne Ācōrēba iwīdīsia:

–¿Caiba jarasi bla acaada bada? ¿Bla jōsica mŕa jōrā-duada nejōra?–

12 Adaŕba panusia:

–Bla mŕa wērā diađaba jōbisia.–

13 Maŕ bēra Ācōrēba wērā iwīdīsia:

–¿Bla cārē cārē jāwā osi?–

Wērāba panusia:

–Damaba mŕra cūrūgasia. Maŕ bēra mŕa jōsia.–

14 Maŕ bēra Ācōrēba damara nāwā bié jara basia:

Bla jāwā cūrūgada bēra, mŕa bla daupēbada animarā idjaba mēābema animarā cāyābara biéara bayā. Nāwā bayā: iđiba ŕtaa bldji jāne nībaya idjaba ewariza bl itera egoro pora caita bayā aba beublglada. II

15 Idjaba mŕa bla wērā ume dji quīrūda bayā. Iđiba ŕtaa bl warrara wērā warra ume dji quīrū bayā.

Bla wērā warrara jīrūgarrone caya. Baribll idjia bl borora berradlga. III

16 Maŕne Ācōrēba wērā jarasia:

Bl biogoa bađe mŕa bla bia mīgabiya. Warra to-blglde ruadeba toya.

Māwā bia mīga baīmīna bl quima ume ba quīrā bayā, IV baribll idjia bla idji jlwaeda erobaya.

17 Maŕne Ācōrēba umaquīrā jarasia:

Mŕa bla jarasia jāŕ nejōra jōrāmārēā. Māwāmīna bl wērā beadeada iŕsīa.

Maŕ bēra mŕa naŕ ējūāra jūma bié bayā. Llada, jūichichi siada odjacuaya.

Bla bio bia mīga bayā bl néudebemada coi carea. Idjaba bla chiruada co bayā.

19 Ne coi carea traja bađe bl dratude jla zowua nū-maya aba beublglada.

Bla egoro porađebemaa. Maŕ carea bla wayacusa egoro pora bayā.

20 Adaŕba idji wērāra trŕ basia Eva, idjira jūma dadji zocai bea papa bēra. V21 Maŕbe Ācōrēba animarā eđebema wuada opeada ađjia jl̕bisia. 22 Māwānacarea Ācōrēba jarasia:

–Naŕ ēberāba jāŕ nejōra jōna bēra biada cadjirua siada jūma cawa ba. Māwā dadji quīrāca basia. Maŕ bēra zocai bai diabari nejōda idjia idu jōbiadaēā. Maŕda jōsira beuca bayā.–

I Cawasiada. Hebreo beadeade bā ba: “Dau uruasiada.” II Bl itera egoro pora caita bayā. Hebreo beadeade bā ba: “Egoro porada co nībaya.” III Romano 16:20; Apocalipsi 12:17. IV Bl quima ume ba quīrā bayā. Maŕne hebreo beadeade ebuada baēā. Ḍcllmaarā jara ba “bl quimara bl jlwaeda eroba quīrā bayā.” V Hebreo beadeade Eva trŕra zocai baada abll quīrāca jīguabaria.

23 Ara maŕda Ācōrēba ēberāra Edeŕ néu ējūānebe-mada āyā jlretasia ējūā o bamārēā. Ācōrēba idjira egorodeba osia. Maŕ bēra idjira basia egorode ne u bamārēā. 24 Ācōrēba ēberāra āyā jlretapeada Edeŕ néu ējūā Ḍmādaud odjabariare bajānebema nezocarā i bara ranlda basia. Idjaba basia djōbada neco urua bada, iduba rlllga tucua jira bada. Maŕglrāba zocai bai diabari nejōra waga panesiada ni abalba jōrāmārēā.

Caiŕba idji djaba Abel beada

4 Maŕbe Adaŕra dji quima Eva ume cāisia. Evara biogoa bepeada warra tosia. Maŕne Evaba jarasia: “Mŕa umaquīrā warrada erobesia Ācōrēba carebaada bēra.” Māwā dji warrara trŕ basia Caiŕ. VI

2 Māwānacarea dji djaba Abelda tosia. Maŕ Abelera oveja daupēbari basia. Maŕne Caiŕra ne ubari basia.

3 Māwā ranlne ewari aba Caiŕba idji néudebemada Ācōrēa diasia. 4 Maŕne Abelba oveja zaquerā dji naārā topeadaada beapeada dji dragada Ācōrēa diasia. Ācōrēba Abelera idjia diaada siada bia unusia. VII5 Baribll Caiŕda idjia diaada siada bia unué basia. Maŕ carea Caiŕra bio quīrūsia. Apeada quīrā cadjirua nūmesia.

6 Maŕ carea Ācōrēba Caiŕa jarasia:

–¿Cārē cārē quīrū nūml? ¿Cārē cārē quīrā cadjirua nūml? 7 Bla biada oibll ¿bla basriada baéca? VIII Baribll bla biada oébl cadjirua jlwaeda bayā. Baribll bla cadjiruara royaida ba.–

8 Ewari aba Caiŕba idji djaba jarasia: “Āyā rlllglde wāna.” IX Ara maŕda wāsiada. Néude ābaa nīnane Caiŕba Abelera adua bađe beatasia. 9 Maŕ bēra Ācōrēba Caiŕa iwīdīsia:

–¿Sāma ba bl djaba Abelera?–

Maŕne Caiŕba panusia:

–Cawaēā. Māwāra ¿mŕa idji aclbarica?–

10 Ācōrēba jarasia:

–¿Cārē cārē bl djabara jāwā beasi? Idji oa egorode erozoada jīgua jara ba mŕa jipa cawa omārēā.

11 Bl djabada beada bēra mŕa bla bié bayā. Mŕa bla idji oa erozoada maba āyā jlretaya. 12 Bla ējūā obllmīna bl néura bia zauca bayā. Bla naŕ ējūāne ara jāwā rlllga nībaya. Ḍnāūi siada neé bayā.–

13 Caiŕba Ācōrēa jarasia:

–Mŕ māwā baia jūmawāyā zarea ba. Maŕra mŕa droaēā. 14 Iđi bla mŕa naŕ druadebemada āyā jlretabll. Bl quīrāpita mŕa wācara bayā. Iđiba ŕtaa mŕa naŕ ējūāne rlllga nībaya drua āibema quīrāca. Bariduaba mŕa ununibll, beada.–

15 Ācōrēba jarasia:

–Bariduaba blda beibll, mŕa idjira bl cāyābara auđuara cawa oya.–

Maŕ bēra Ācōrēba Caiŕ cacuađe sēyāda basia, bariduaba maŕ sēyāda unusiada Caiŕra bearā-namārēā. 16 Ara maŕda Caiŕra Ācōrē quīrāpitabemada

VI Hebreo beadeade Caiŕ trŕba jara ba “erobeda.” VII Hebreo 11:4; 1 Juaŕ 3:12. VIII ¿Bla basriada baéca? Maŕne hebreo beadeade ebuada baēā. Ḍcllmaarā jara ba: “¿Mŕa bla bia unuéca?” IX Āyā rlllglde wāna. Griego beadeade māwā bā ba. Hebreo beadeade neēā.

āyā wāpeda Nod druade bæde wāsia. Mañ Nod druara Edeñneba ãmādaud odjabariare bæa.

Caiñneba yōpedada

17 Caiñra idji quima ume cāsia. Dji wērāra biogoa bepeda Enocoda tosia. Mañ Enoco toside Caiñba puruda o basia. Dji puru trñra dji warra trñ quĩrāca Enoco trñ basia.

18 Enocora Irá zeza basía. Irára Mehujael zeza basía. Mehujaelera Metusael zeza basía. Metusaelera Lame zeza basía. 19 Mañ Lameba wērāda umé erobasia. Abara Adá abadjiēda, dewarabemara Zila abadjiēda. 20 Adába Jabalda tosia. Jabalēba yōsiēda wua dede beabadada, animarā daupēbadarā siēda. 21 Dji djaba trñra Jubal basía. Jubalēba yōsiēda arpa zá cawa beada idjaba chiru zá cawa bea siēda. 22 Zilaba Tubal-Caiñda tosia. Idjia broncedebemada idjaba jiorrodebema siēda ne o cawa basia. Tubal-Caiñ djabawērāra Naamá abadjiēda.

23 Ewari aba Lameba idji quimarā Adáa, Zilaa biēda jarasia:

Adá, Zila, mñ beēda ũrĩnada. Mñā ēberā cūdra bæda beasia idjia mñ djara tuēda carea, mñ puōda carea.

24 Bariduaba Caiñda beaibrl, Ācōrēba mañgla bio cawa oya. Baribrl bariduaba mñda dji cūdra carea beaibrl Ācōrēba mañ ēberāra auēuara cawa oya. I

Adañba, Eva biēda dewara warra unupedada

25 Mañ ewaride Adañra wayacusa dji quima ume cāsia. Mañbe dji quimaba umaquĩrā warrada tosia. Mañne jarasia: "Caiñba Abel beadacarea Ācōrēba mñā dewara warrada Abel cacuabari diasia." Māwā dji warrara trñ basia Se. II

26 Mañbe Seba warrada unusia. Dji trñra basia Enó. Mañ ewarideba ãtaa ēberārāba Ācōrēa ewari iwēibladade idji trñra "Jehová" a panesiēda.

Adañneba yōpedada

5 Nama bá bæa Adañneba yōpedadadebemada. Ācōrēba ēberārā oside ara idji quĩrāca osia. 2 Dji umaquĩrā, dji wērā siēda osia. Mañne Ācōrēba ādjira yōnamārēā bia jara basia. III Ādji osi ewaride ādjira trñ basia "ēberārā."

3 Adañ ciento treinta poa baside warrada unusia ara idji quĩrāca bæda. Idjira trñ basia Se. 4 Se ununacarea Adañra ochociento poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 5 Jūma ābaa Adañba noveciento treinta poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

6 Sera ciento cinco poa baside Enóda unusia. 7 Enó ununacarea Sera ochociento siete poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 8 Jūma ābaa Seba noveciento doce poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

9 Enó noventa poa baside idji warra Cainañda unusia. 10 Cainañ ununacarea Enóra ochociento quince poa

I Bio cawa oya. Hebreo beēdaē nāwā bá bæa: "Bárima siete cawa oya." Auēuara. Hebreo beēdaē "Bárima setenta y siete." II Hebreo beēdaē Se trñba jara bæa "diada." III Genesi 1:28.

basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 11 Jūma ābaa Enóba noveciento cinco poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

12 Cainañ setenta poa baside idji warra Majalaleēda unusia. 13 Majalaleel ununacarea Cainañra ochociento cuarenta poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 14 Jūma ābaa Cainañba noveciento die poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

15 Majalaleel sesenta y cinco poa baside idji warra Jaréda unusia. 16 Jaré ununacarea Majalaleelera ochociento treinta poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 17 Jūma ābaa ochociento noventa y cinco poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

18 Jaré ciento sesenta y dos poa baside idji warra Enocoda unusia. 19 Mañ Enoco ununacarea Jaréra ochociento poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 20 Jūma ābaa Jaréba noveciento sesenta y dos poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

21 Enoco sesenta y cinco poa baside idji warra Matusaleñda unusia. 22 Matusaleñ ununacarea Enocora tresciento poa Ācōrē ume jipa nĩbasia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 23 Jūma ābaa tresciento sesenta y cinco poa unusia. 24 Enocora ewariza Ācōrē ume jipa nĩbasia. Māwā bæde nēbasia Ācōrēba zocai edeēda bēra.

25 Matusaleñ ciento ochenta y siete poa baside idji warra Lameda unusia. 26 Mañ Lame ununacarea Matusaleñra seteciento ochenta y dos poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 27 Jūma ābaa noveciento sesenta y nueve poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

28 Lame ciento ochenta y dos poa baside warrada unusia. 29 Mañne Lameba jarasia: "Ācōrēba nañ ējūāra bié basia. Mañ bēra dadjirā jlwaba ējūā o panlra zarea bæa, baribrl nañ warrabrl dadjirāra ãnāūbiya." Māwā dji warrara trñ basia Noé. IV

30 Mañ Noé ununacarea Lamera quiniento noventa y cinco poa basia. Mañne warrarā, wērācaurā siēda unusia. 31 Jūma ābaa seteciento setenta y siete poa unusia. Māwā bæda jaiēdasia.

32 Noé quiniento poa baside dji warrarā Señda, Cañda, Jape siēda unusia.

Ēberārāba cadjiruada ēpē panana

6 Nañ ējūāne ēberārā yōsiēdaē caurāda unucasiēda. 2 Mañbe Ācōrē warrarāba mañ awērārāra quĩrāwārēā unusiēda. V Mañ bēra ādjirāba awuabladada edasiēda.

3 Edapedadacarea warrarāda yōsiēda. Mañ warrarāra nañ ējūāne drasoa waibæa warisiēda. Ādjirāra trñ bæga beasia mañ drōāenabema ewaride, no-coarebema ewaride biēda. Ādjirā carea Ācōrēba jarasia: "Mñā ēberārāa ãyāba diasia zocai pananamārēā baribrl djara bēra beudía. Poa ciento veinte be beadia." VI

IV Hebreo beēdaē Noé trñba jara bæa "ãnāūya." V Ācōrēba mañ Ācōrē warrarāra bajānebema nezocarāa. Dewaramaarā Seēba yōpedadarāda māwā panla. VI Mñā ēberārāa ãyāba dia-

⁵ Ācōrēba unusia ēberārāba jūma naļ ējūāne cad-jiruada jūmawāyā o panlda. Unusia ādjia ababe cad-jirua ođidrl ewariza crīcha panlda. ⁶ Maļne Ācōrēra sopua bēsia naļ ējūāne ēberārā ođa carea. Idjimaarā biara bēcasia ādjira ođaēbara. ⁷ Nāwā crīchasia: “Māla ēberārāda, animarāda, animarā ādji jāne wābadada, ībana siđa jūma jōbiya. Māla ādjira ođaēbara biara bēcasia.”

⁸ Baribrlrl Ācōrēba Noéda bia unusia.

Ācōrēba Noéa jāba droma baurude quīrāca bā obieđa

⁹ Nama Noédebemada nēbllrl bāa.

Noéra ēberā jipa bēsia. Ācōrē ume jipa nībabadjia. Idji ewarīdebemārā tāēna ababe idjidrl jaradī neē bēsia. ¹⁰ Noéba warrarāda ūbea unusia: Seļ, Caļ, idjaba Jape.

¹¹ Maļne naļ ējūāne bēara Ācōrē quīrāpita bié du-anesiđaa baridua cadjiruara jūmawāyā o bēa bērā.

¹² Ācōrēba naļ ējūā aclbllrlle wārāda jūma bié bāda unusia jūma ēberārāba ne jūmane cadjiruara o bēa bērā.

¹³ Maļ carea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Māla naļ ējūāne zocai bēara jūma jōbiya jūmawāyā cadjiruada o bēa bērā. Idjaba naļ ējūā siđa jūma ārīya.

¹⁴ Maļ carea bā jāba dromada bacuru biādebemada oduā. ¹ Opeđa cādorronaba soadua eđaaare, dajadaare biđa. Maļ jābara naļ waiēbae oduā: dji drasoada setenta y cinco braza, dji jeđeada doce braza, idjaba dji ātlada siete braza. Jāba dromara clēpō ūbea oduā. Clēpōza zocārā tlajucuadua. Maļbe clēpō ā-taarebemane dajadaa acłbadada oduā. Dji ātlara bicaca aba baida bāa dji āquidēbea eđaa. Idjaba eđa wābadada jāba droma orrode oduā.

¹⁷ Pārānacarea māla dopapada zebiya naļ ējūāra jūma ū wāmārēā. Māwā jūma zocai bēara māla jōbiya. Animarā bēara, ēberārā siđa jūma quiniņa. ¹⁸ Baribrlrl māra bā ume beđea bāya bārā ēdrl edai carea. Bāda, bā warrarāda, bā quimada, bā āīgurā siđa jāba dromane bādodīa. ¹⁹ Idjaba jūma animarāda umé uméa, dji umaquīrāda dji wērāda jāba dromane eđa wābiđia bā quīrāca zocai bēađamārēā. ²⁰ Ībanada, dewara animarāda, animarā ādji jāne wābada siđa umé uméa bā-maa zēđia bā ādjirā zocai wagamārēā. ²¹ Idjaba cođi careabemada jrlrl pepeđa wagadua bārāba maļ animarā biđa co panani carea.–

²² Ācōrēba jarada quīrāca Noéba jūma osia.

Dopapa zēda

7 Māwānacarea Ācōrēba Noéa jarasia:

–Naļ ējūānebema ēberārā tāēna māla ababe bldrl jipa unu bāa. Maļ bērā bllrl jūma bā ēberārā siđa jāba dromane eđa wānadua. ² Dji māla babue dai-da bā animarānebemada dji umaquīrārāda siete id-jaba dji wērārāda siete edadua, baribrlrl animarā māla

sia zocai pananamārēā baribrlrl djara bērā beuđia. Āclrlmaarā maļ beđeaba nāwā jara bāa: “Mā Jaurera ewariza ēberārā ume djo bāēā ādjirāra djara bērā.”¹ Bacuru bia. Hebreo beđeade “gofer” bā bāa. Baribrlrl hebreo beđea cawa bēaba maļ gofer bacurura adua panla.

babue diacara panlnebemada aba dji umaquīrāda, aba dji wērāda edadua. ³ Ara maļ quīrāca ībanaza dji umaquīrārāda siete, dji wērārāda siete edadua naļ ējūāne zocai bēađamārēā. ⁴ Siete ewari bađacarea māla cuarenta ewari āsa diamasi biđa cueda zebiya. Maļba māla naļ ējūāne zocai bēa ođara jūma jōbiya.–

⁵ Ara maļda Noéba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca.

⁶ Noé seisciento poa bēside dopapaba naļ ējūāra jūma ū wāsia. ⁷ Dopapa carea Noéra jāba dromane eđa wāsia. Dji warrarāda, dji quimada, dji āīgurā siđa eđa wāsiđaa. ⁸ Jāba dromane eđa wāsiđaa Ācōrēa babue diabada animarāda, Ācōrēa babue diacara panl animarā siđa. Ībana bēada, jūma ādji jāne wābada animarā siđa eđa wāsiđaa. ⁹ Umé uméa dji umaquīrāda dji wērārā siđa jāba dromane eđa wāsiđaa Ācōrēba Noéa jarada quīrāca.

¹⁰ Siete ewari bađacarea dopapaba ējūāra ū wāsia.

¹¹ Noé seisciento poa bēside ara maļ poađe jeđeco aba auđu diecisiete ewari bāde ū wāsia. Ara maļ ewarīde pusa edrebema baidora ātaa bogadrl ze nūmesia, idjaba cue siđa bio ze nūmesia. ¹² Naļ ējūāne cue ze nūmasia cuarenta ewari āsa, diamasi biđa.

¹³ Cue ze nūmeside Noéra idji warrarā Seļ, Caļ, idjaba Jape siđa jāba dromane eđa wāsiđaa. Noé quimada, dji āīgurā siđa eđa wāsiđaa. ¹⁴ Ādjirā ume quīrātanoa animarā mēābemada, daupēbadada, ādji jāne wābadada, ībana siđa jāba dromane eđa wāsiđaa.

¹⁵ Animarā bēara jūma umé uméa Noémaa zeseđapeđa jāba dromane eđa wāsiđaa. ¹⁶ Animarā bēaza eđa wāsiđaa dji umaquīrāda dji wērāda, Ācōrēba Noéa jarada quīrāca. Noé eđa wānacarea Ācōrēba dji eđa wābadara jūātrrl nūmasia wagai carea.

¹⁷ Cuarenta ewarīde dopapaba jūma ū wābllrl basia. Ātaa ū wābllrlle jāba dromara baido ārl ūmesia.

¹⁸ Dora ewariza ātaa ū wāsia. Waiēba ū wāsia. Maļ bērā jāba dromara baido ārl rllrlga ūmesia. ¹⁹ Māwā bāde doba naļ ējūāra jūma ū wāsia. Eya ātlara bēa siđa jūma ū wāsia. ²⁰ Eyara jūma ū nūmepēda wađi braza quīmārē auđu ū wāsia.

²¹ Maļ bērā naļ ējūāne zocai bēara jūma quiniņiđaa. Ībana bēada, daupēbada animarāda, mēābemada, jūma animarā ādji jāne wābada siđa quiniņiđaa. Idjaba ēberārā siđa jūma quiniņiđaa. ²² Jūma druabema āyābabada bēara quiniņiđaa. ²³ Wārāda jūma druabema zocai bēara quiniņiđaa. Ēberārāda, animarāda, ādji jāne wābadada, ībana siđa quiniņiđaa. Māwā Ācōrēba naļ ējūāne bēađara jūma jōbisia. Maļne ababe panesiđaa Noéda, idji ume jāba dromane eđa wāpedada siđa. ²⁴ Naļ ējūāra dopapaba ciento cincuenta ewari ū nūmasia.

Dopapa wāna

8 Naļ ējūā ū nūmaside Ācōrēba Noéra jūma animarā jāba dromane duanl siđa quīrādoāē bēsia. Maļ bērā Ācōrēba nāūrāda jūma naļ ējūāne tlbisia, pusa edrebema baidora tldrlbisia, idjaba cue siđa

poabisia. ³ Mañ bēřā dora pīāca eđaa erru wāsia. Cue zesi ewarideba ciento cincuenta ewari bađacarea jāba dromara Ararat eyaida ɓa druade poa besia. Cue zesi poade sei jedeco auđu diecisiete ewari bađe māwā poasia. ⁵ Baribrlɫ wađibida dora erru basia. Pīāca erru wāne diebema jedeco nabema ewaride waabema eya borora odjacuasía.

⁶ Cuarenta ewari bađacarea Noéba jāba dromane dajadaa acɓbada ođara ewasia. ⁷ Ewapeđa ĩbana ne mīguia cobarida ēdrɓbisía egoro pōāsada unui cawaya. ¹ Mañ ĩbanara wāpeđa waa zeé basía, ātebrɫ rɫrɫa wābāri nībabadja do errubrɫmisa. ⁸ Māwā bađe Noéba puchirāda wābisía dora errusi cawaya. ⁹ Mañ puchirāra jāba dromanaa waya jēda zesía sāma ɓarida unuē bēřā. Mañbe Noéba puchirāra idji jɫwaba edapeđa jāba dromane eđa basía.

¹⁰ Siete ewari jɫāpeđa Noéba wayacusa puchirāra jāba dromaneba wābisía. ¹¹ Queubrɫde puchirāra waya jēda zesía. Mañne dji quidađe olivo bacuru queduada enesía. Mañneba Noéba cawasia ējūā ũ nūmanara wārāda errubrɫda. ¹² Waya siete ewari jɫāpeđa Noéba wayacusa puchirāra wābisía. Mañne puchirāra waa Noémaa zeé basía.

¹³ Noé 601 poa ɓaside nañ ējūāne dora jūma errusia. Ara mañ poade dji nabema jedecođe nabema ewaride Noéba jāba droma de ēcarrara ogapetasía. Mañne ējūāra pōāsa ɓada unusia. ¹⁴ Jedeco aba auđu veintise ete ewari bađe ējūāra wārāda bio pōāsa basía.

¹⁵ Mañbebrɫ Ācōrēba Noéa jarasia:

¹⁶ –Brɫa, ɓɫ quima, ɓɫ warrarā, ɓɫ āigurā siđa jāba dromaneba ēdrɫeđada. ¹⁷ Idjaba ēdrɫbigadua jūma animarā ɓɫ ume duanɫra: ĩbanada, animarā daupēbadada, animarā ādji jāne wābada siđa jūma nañ ējūāne wānapeda yōnamārēā.–

¹⁸ Ara mañda Noéra, dji quima, dji warrarā, dji āigurā siđa ēdrɫsiđaa. ¹⁹ Idjaba jāba dromaneba ēdrɫsiđaa jūma animarā daupēbadada, mēābemada, ādji jāne wābadada idjaba wābaribada siđa. ²⁰ Mañbe Noéba mōgarada ĩtɫ pā buesía animarā Ācōrēa babue diai carea. Māwā opeđa Ācōrēa babue diaida ɓɫ animarāda, ĩbana siđa aba aba beacuasia. Beacuapeđa mōgara ĩtɫ pā bueđa ĩrɫ Ācōrēa babue diasía. ²¹ Mañ babue diađara Ācōrēba bia unusia. Mañne jarasia:

–Idiba ĩtaa mɫa nañ ējūāra waa bié ɓāéa, ēberārāba caibe eđalɓa ādji sođe cadjirua ođidrɫ crīcha ɓeamīna. Idjaba mɫa jūma zocai ɓeara waa quinibiéa mɫa ođa quírāca. ²² Nañ ējūā ɓamisa ēberārāra ne u panania, ne ewa panania. Ewari jɫwɫrɫāra, ewari cūrāsa siđa ɓaya. Doiđada, poa siđa ɓaya. Āsa, diamasi siđa ɓaya.–

Ācōrēba Noé ume beđe ɓada

9 Mañbe Ācōrēba Noéa, dji warrarā bida nāwā bia jarasia:

I ĩbana ne mīguia cobarida. Cāpūrīā beđeđe ɓɫ ɓaa “cuervo.” Baribrlɫ dopeda jaraé ɓaa. Idjaba āgoso siđa jaraé ɓaa ne mīguiada cobarimīna.

–Warra zocārā yōnadua. Nañ ējūāra jūma biraeđadua. ² Jūma animarā nañ ējūāne ɓeaba bārāra wayađia. ĩbanara, animarā druabemara, pusadebema siđa jūma bārā jɫwaeđa beađia.

³ Mɫa naēna chiruada, nejō siđa cođamārēā diasía. ^{II} Ara mañ quírāca idji mɫa jūma animarā ɓea siđa dia-brɫa cođamārēā. ⁴ Baribrlɫ animarā oara cocara panɫa, oadeba jūmarāda zocai duanɫ bēřā. ⁵ Ēberāba wa animarāba ēberāda beaibrɫ, mɫa cawa oya. ⁶ Mɫa ēberāra ara mɫdji quírāca osía. Mañ carea bariduada mīā beaibrɫ, bārā bororāba mañ ēberāra beabidida panɫa.

⁷ Mɫa bārāa jaraya: warra zocārā yōnadua. Nañ ējūāra jūma biraeđadua.–

⁸ Mañ awara Ācōrēba Noéa, dji warrarā bida nāwā jarasia:

⁹ –Ūrīnadua, mɫa beđeada ɓaya bārā ume, bārāneba yōɓɓdarā ume bida, jūma animarā bārā ume jāba dromaneba ēdrɫpeđada ume bida. Animarā daupēbada, mēābema, ĩbana, jūma nañ ējūāne ɓea animarā ume mɫa beđeada ɓaya. ¹¹ Mɫa beđe ɓabrɫara naɫgɫa: nañ ējūāne zocai ɓeara waa dopapaba jōbiéa. Waa nañ ējūāra ũ wāéa nañ ējūāne ɓea quininamārēā. Mɫa beđe ɓađara wārāda māwā ɓaya.–

¹² Mañ awara Ācōrēba jarasia:

–Mɫa bārā ume, bārāneba yōɓɓdarā ume, animarā ume bida beđe ɓađara jōca ɓaya. Mañ carea mɫa sēyāda jɫrārāne jira ɓabrɫa cawadāmārēā mɫa nañ ējūāne ɓea ume beđe ɓađara wārāda māwā ɓaida. Mañ sēyāra eumaa. ¹⁴ Mɫa jɫrārā zebibrɫde mɫ eu-mara odjabari ɓaya. ¹⁵ Maɫgɫeđa mɫa quírāneba ɓaya mɫa bārā ume animarā ume bida beđe ɓađara. Waa dopapara wābiéa nañ ējūāne ɓea quinibi carea. ¹⁶ Euma jɫrārāne jira ɓɫ unubrɫde mɫa quírāneba ɓaya jūma nañ ējūāne zocai ɓea ume beđe ɓađara. Mañra jōca ɓaya. ¹⁷ Wārāda eumaba quírānebabi ɓaya mɫa jūma nañ ējūāne zocai ɓea ume beđe ɓađara.– Ācōrēba Noéa māwā jarasia.

Noé warrarāba opeđe

¹⁸ Noé warrarā jāba dromaneba ēdrɫpeđara Seɫ, Caɫ, idjaba Jape basía. Caɫra Canaañ zeza basía.

¹⁹ Noé warrarāra ũbea panasiđaa, baribrɫ ādjideba yōpeđarāba nañ ējūāra wayacusa birasiđaa.

²⁰ Mañbe Noéba peada opeđa uvada úsia. ²¹ Ewari aba Noéba uva ɓa aseada do ɓasia. Mañba idjira beu besía. Mañ bēřā idji dejāne ācađa tabasia. ²² Māwā tabađe dji warra Caɫda eđa zesía. Caɫra Canaañ zeza basía. Mañne Caɫba idji zeza ācađa tabađa unupeđa idji djabarā dajadaare panɫa jarađe wāsia. ²³ Mañ carea Seɫba Jape bida borobada aba edasiđaa. Mañ borobara ādji equiade ɓađapeđa ādaunaa wāsidaa ādji zezamaa. Mañbe araa acɫeāé ādji zezara ānēbari ɓasiđaa. Māwā ādji zeza cacuara ununaé basía.

²⁴ Noé quírā bađacarea cawasia idji warra tēābema Caɫba ođara. ²⁵ Mañ carea jarasia:

II Genesis 1:29.

Cañ warra Canaałra mł̄a bié jara ɓaya. Canaałra idji zeza djabarā nezoca eɗaara ɓada ɓaya.

²⁶ Māwā jaraɗacarea Noéba idji warrarā Sełra Jape siɗa nāwā bia jara ɓasia:

Mł̄ Ācōrēba Sełra bia ɓaya. Canaałra Seł nezoca baya.

²⁷ Japerā Ācōrēba dji dromada ɓaya. Idji djaba Seł ume necai ɓaya. Canaałra idji nezoca baya.

²⁸ Dopapa wānacarea Noéra 350 poa ɓasia. ²⁹ Māwā 950 poa ɓaside jaiɗasia.

Noé warrarāneba yōpedaɗa

10 Dopapa wānacarea Noé warrarā Sełba, Całba, Jape biɗa warrarāda unucusiɗaa. Nama ɓá ɓaa ɗdjideba yōpedaɗadebemada.

² Japeɗeba yōpedaɗara nałgłrā basía: Gomer, Magog, Madai, Javał, Tubal, Mesec, Tiras siɗa. ³ Jape warra Gomerɗeba yōpedaɗara nałgłrā basía: Asquenz, Ripat, Togarmá siɗa. ⁴ Jape warra Javałneba yōpedaɗara nałgłrā basía: Elisá, Tarsi, Qutił, Rodanił siɗa. ¹⁵ Javałneba yōpedaɗara pusa icawa drua osiɗaa. Małne jūma Jape warrarāba ɗdjirāza puruda osiɗaa idjaba ɗdji puruza ɗdji quĩrāmera awara awara beɗea ɓesia.

⁶ Całneba yōpedaɗara nałgłrā basía: Cus, Mizraił, Put, Canaał siɗa. ⁷ Cañ warra Cusɗeba yōpedaɗara nałgłrā basía: Sebá, Havila, Sabtá, Raamá, Sabteca siɗa. Raamáneba yōpedaɗara Chebá idjaba Dedał basía. ⁸ Cusba idjaba Nimroda unusia. Mał Nimroda nał ɗjūāne nabema ɗberā dji droma basía. ⁹ Nimroda mēā wāi carea dji bia basía Ācōrēba māwā quĩrāna bēřā. **II** Mał bēřā ɗberārāba jarabadjiɗaa: “Nimro quĩrāca jāł ɗberāda mēā wāi carea dji bīaa, Ācōrēba māwā quĩrā ɓa bēřā.” ¹⁰ Idji jłwaɗa erobasia puru dromarāda. Naārā Sinar druade erobasia Babelda, Erecoda, Acada, Calne siɗa. ¹¹ Mamałba Asiria druadeaa wāsia. **III** Mama puru osia Niniveda, Rehoboda, Cala siɗa. ¹² Idjaba Reseł puru dromada osia Ninive idjaba Cala ɗsi.

¹³ Cañ warra Mizraiłneba yōsiɗaa nałgłrāda: Ludił, Anamił, Lehabił, Naptuhił, ¹⁴ Patrusił, Casluhił, Captorił siɗa. Captoriłneba pilisteorāda yōsiɗaa. **IV**

¹⁵ Cañ warra Canaałba idji warra iwina Sidołda unusia. Małare unusia Het. ¹⁶ Idjaba Canaałneba yōsiɗaa jebuseorāda, amorreorāda, gergeseorāda, ¹⁷ heveorāda, araceorāda, sineorāda, ¹⁸ arvadeorāda, zemareorāda, hamateorā siɗa. Canaałneba yōpedaɗaba puru zocārā o wāsiɗaa. ¹⁹ Naārā ɗdji druara ɓasia Sidoł puruɗeba aba Gaza puruɗaa idjaba Guerar caita biɗa. Mał awara ɗdji puru Sodomada, Gomorrada, Admada, Zeboiłda, Lasa siɗa ɗdji drua daucha icawa panasiɗaa. ²⁰ Jūma małgłrāra Całneba yōsiɗaa. ɗdjirāza ɗdji

I Rodanił. Hebreo beɗeade Dodanił ɓá ɓaa. II Ācōrēba māwā quĩrāna bēřā. Hebreo beɗeade ɓá ɓaa: “Ācōrē quĩrāpita.” III Mamałba Asiria druadeaa wāsia. Ācłłłmaarā nāwā jara ɓaa: “Ēberā Asur abadara mamałba wāsia.” IV Hebreo beɗeade ɓá ɓaa pilisteorāra Casluhiłneba yōsiɗada baribłr Jeremia 47:4ɗe, Amos 9:7ɗe biɗa jara ɓaa Captoriłneba yōsiɗada.

ɗberārāra erobesia, ɗdji beɗeara quĩrā awara ɓesia, ɗdji druara awara erobesia, idjaba ɗdji puru siɗa awara erobesia.

²¹ Sełra Jape djaba dji nabema basía. Seł biɗa warrarāda unusia. Hebere warrarāda jūma Sełneba yōsiɗaa. ^{V22} Sełneba yōpedaɗara nałgłrā basía: Elał, Asur, Arpaxa, Lud, Arał siɗa. ²³ Seł warra Arałneba yōpedaɗara nałgłrā basía: Uz, Hul, Gueter, Mas siɗa. ²⁴ Seł warra Arpaxaba Salada unusia. Salara Hebere zeza basía. ²⁵ Hebereba warrarāda umé unusia. Ababemara trł ɓasiɗaa Pele, idji ewariɗe ɗberāra druaza āyā wābłrasiɗa bēřā. **VI**

Pele djabara Joctał basía. ²⁶ Joctałneba yōpedaɗara nałgłrā basía: Almodad, Selep, Hazar-mavet, Jerá, ²⁷ Adorał, Uzal, Dicla, ²⁸ Obal, Abimael, Sebá, ²⁹ Opir, Havila, Jobá siɗa. Jūma małgłrāra Joctał warrarā basía. ³⁰ ɗdjirāba birasiɗaa Mesá puruɗeba Sepa ɗjūā eyaiɗa ɓaɗaa. Separa Mesáɗeba łmāɗau odjabariare ɓaa. ³¹ Jūma małgłrāra Sełneba yōpedaɗarā basía. ɗdjirāza ɗdji ɗberārāra erobesia, ɗdji beɗeara quĩrā awara ɓesia, ɗdji druara awara erobesia, idjaba ɗdji puru siɗa awara erobesia.

³² Jūma małgłrāra Noé warrarāneba yōsiɗaa. Dopapa wānacarea ɗdjirāra āyā wābłrɗapeɗa ɗdjiza druada osiɗaa. Māwā nał ɗjūāne duanesiɗaa.

Babel puru opedaɗa

11 ɗberārā druaza wābłrɗe naēna jūmarāda abari beɗeade beɗeabadjiɗaa. ² ɗdjirāra arima pananaca basía. Małba łmāɗau odjabariare rłrłla nĩnane Sinar ɗjūāne jūēne wāsiɗaa. Mał ɗjūāne jeweda ununapeɗa mama panesiɗaa. ³ Ewari aba ābaa nāwā beɗeadruasiɗaa: “Egoroda mōgara quĩrāca oɗapeɗa tɓɓɗe bádadrł de oɗi carea.” Ara małda egorora mōgara quĩrāca oɗapeɗa básiɗaa mōgarara neé baɗa bēřā. Małbe cādorronada edasiɗaa mał mōgara quĩrāca oɗara caraɗi carea. ⁴ Małbe jarasiɗaa: –Jāłbe puruda oɗadrł. Idjaba de łtl drasoga ɓada oɗia. Dji de borora abeɗa bajānaa tēūbiɗia. Māwā osiɗara dadjirāra trł ɓaga beaɗia idjaba ni abalba dadjirāra namabemada āyā memenebiɗaɗa druaza wānamārēā.–

⁵ ɗberārāba puru idjaba de łtl drasoga ɓa o ranłra Ācōrēba bajāneba acɗe zesia. ⁶ Małne Ācōrēba jara-

si: –ɗdjirāra jūma ābaa duanla idjaba abari beɗeade beɗeabadaa. Mał bēřā jłwa ɓasiɗaa jāł de drasoga ɓaga oɗi carea. Małba bariduada o quĩrā ranłrł roya oɗia. Dadjia māwā iduaribiɗaɗa. ⁷ Biara ɓaa dadjira wānapeda ɗdji beɗeara quĩrātanoa beɗeabiɗa ara ɗduba cawa ūrīnaé duanenamārēā.–

⁸ Ara małda Ācōrēba jūma nał ɗjūāne bea ɗberārāra quĩrātanoa beɗeabisia cawa ūrīnamārēā. Māwā dji puru trłra ɓesia Babel. **VII** Mał bēřā ɗberārāba puru o

V Ācłłłmaarā Heberera dji naārābema hebreo basía. VI Āyā wābłrasiɗaa. Hebreo beɗeade Pele trłba jara ɓaa: “Āyā wābłrɗapeɗa.” Ācłłłmaarā mał beɗeaba jara ɓaa “de uremiada

Lo Abrañ umebemada awara wāna

13 Māwānacarea Abrañra dji quima ume Egip-toeēba jēda wāsia Negue ējūānaa. Jūma idjia erobara edesia. Idji tēābea Lo siēa idji ume wāsia. ² Mañne Abrañba paratada, oro siēa waibla erobasia. Animarā siēa zocārā erobasia. ³ Mañbe Negueēba jēda ānāū eda wāsia idji wua de erobadamaa, Betel puru idjaba Hai puru ēsi. ⁴ Idjia mōgara ātl pā buedama jūēpeēda Ācōrēa ewari iwīēsia.

⁵ Mañne Lora Abrañ ume basia. Idjia biēa ovejada, paca siēa zocārā erobasia. Wua deda zocārā erobasia idji ēberārā itea, idji nezocarā itea biēa. ⁶ Bariblrā Abrañra Lo siēa bio bara panl bērā ējūāba araē basia. Mañ carea abari ējūāne ābaa poya pananaē basia. ⁷ Mañ awara Abrañ animarā wagabadada Lo animarā wagabada ume ijarabadiēda. Idjaba cananeorāda, perezeorā siēa mama beasia. ⁸ Mañ bērā Abrañba Loa jarasia:

–Dadjira abari ēberārā bērā bia bāēa ijaradida; bia bāēa bl animarā wagabadara mñ animarā wagabada ume ijara pananida. ⁹ Mañ bērā mña beēa djuburiaya blra awara wāmārēā. Nañ druade ējūā baraa. Vlablrā cawa bla sāmaa wāida. Blda jlwa acleāa wāiblrā, mñra jlwa araēda wāya. Blda jlwa araēda wāiblrā, mñra jlwa acleāa wāya.–

¹⁰ Mañne Loba Jordañ do jewedada jūma unusia aba Zoar puruēda. Mañ jewedade dji ējūāra bia basia Ācōrē néu bāda quīrāca idjaba Egipto drua quīrāca. Mañ jewedara māwā basia Ācōrēba Sodoma puruda Gomorra puru siēa babuei naēna. ¹¹ Mañ bērā Loba Jordañ do jewedara jūma edasia. Mañbe āmādaud odjabariare eēda wāsia. Abrañra Canaā eyaēda bl ējūāne basia. Māwā ādjira awara wāsiaēda. Mañne Lora puru jewedade bea caita basia. Idji wua dera osia Sodoma puru caita. ¹³ Sodomanebemarāra dji cadjiruārā basia. Ādjirāba Ācōrē quīrāpita cadjiruada awua obadjiēda.

¹⁴ Lo Abrañ umebemada awara wānacarea Ācōrēba Abrañla jarasia:
–Jāñbe bldji bamaalba acldua jlwa acleāa, jlwa araēda, āmādaud odjabariēda idjaba āmādaud baebariēda biēa. ¹⁵ Jūma nañ ējūāra mña bā, bāēba yōbldarāa biēa diaya ewariza bārāne bamārēā. ¹⁶ Mña bl warrarāra zocārā yōbiya. Egoro pora poya juachadaca quīrāca bl warrarā siēa poya juachadaca baya. ¹⁷ Mña bā nañ ējūāra diai bērā dji drasoara dji jeēda siēa acleē wādua.–

¹⁸ Ara mañda Abrañba idji wua dera ērāpeēda Mamre abada ējūāne bāde wāsia. Mamre ējūāra bacuru dromaiēda bla idjaba Hebroñ puru caita bla. Mama Abrañba mōgarada ātl pā buesia Ācōrēa ewari iwīēi carea.

Abrañba Lo ēdrl edaēda

14 Mañ ewariē Quedorlaomé abadada Elañ druadebema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasiēda: Amrapel, Sinar ējūānebemada; Ario, Elasar puruēbemada; idjaba Tidale, Goiñ druadebemada.

² Mañ Quedorlaoméare beara Berá abada ume djō panasiēda. Mañ Beráa Sodoma puruēbema boro basia. Idjiare nañ bororāda panasiēda: Birsā, Gomorra puruēbemada; Sinabo, Admā puruēbemada; Semebé, Zeboiñ puruēbemada; idjaba Bela puruēbema boro siēa. Bela purura Zoar abadaa. ³ Mañglārā Sidim jewedade jūma ābaa dji jlresiaēda Pusa Beūda abada icawa Quedorlaoméare bea ume djōni carea.

⁴ Mañ Quedorlaoméba Sodomanebema boroare panlra idji jlwaēda doce poa erobasia. Bariblrā trecebema poaē mañglārāba Quedorlaoméba waa jīānaē basia. ⁵ Mañ carea poa catorcebemane Quedorlaoméba idjiare panl bororā siēa wāsiaēda ādjirā ume djōni carea.

Wābldaēde naārā Astarot-carnaim puruēde jūēsiēda. Mama repairāda poyasiēda. Mamaalba Ham puruēda wānapēda zūirāda poyasiēda. Mamaalba Quiriataim jewedade jūēne wānapēda emirāda poyasiēda.

⁶ Mañbe Seír eyaēde jūēnapēda horeorāda quena wāsiaēda aba Parañ ējūā ewara bamaa. ⁷ Jēda zebldaēde En-mispat puruēde jūēsiēda. Mañ purura idjaba Cadé abadaa. Mama amalecitarāda poyadapeēda jūma ādjia eropanlra ārīsiēda. Amorreorāda ara mañ quīrāca osiēda Hazon-tamar puruēde.

⁸ Quedorlaoméare panlba mañ puru beara jūma poyadapeēda Sidim jewedadaēda wāsiaēda. Mama Sodomanebema boroare panlra ābaa dji jlre panasiēda ādjirā ume djōni carea. Sodomanebema boroare panlra nañglārā basia: Gomorradebema boroda, Admānebema boroda, Zeboiñnebema boroda, idjaba Beladebema boro siēa. Bela purura Zoar abadaa. Mañ bororāra juesuma panasiēda. Mañne Elañnebema boro Quedorlaoméare panlra nañglārā basia: Goiñnebema boro Tidaleda, Sinarēdebema boro Amrapelda, Elasarēdebema boro Ario siēa. Ādjira quīmārē panasiēda. ¹⁰ Djōbldaēde Quedorlaoméare panlba poyasiēda. Mañ carea Sodomanebema boroare beara mīrū wābllrsiēda. Mañ Sidim jewedara egorōdebema cādorrona susuaiēda basia. Mañ bērā mīrū wābldaēde āclrl mañ susuaēde eēda baesiēda. Waabemarāra eyaēda mīrū wāsiaēda.

¹¹ Mañne Quedorlaoméare panlba Sodomanebema nebiada, cobada siēa jūma jārīsiēda. Abarica osiēda Gomorrade. Mañne Abrañ tēābea Lora Sodomane bāda bērā Quedorlaoméare panlba jida edesiēda. Ne jūma jārīnapēda wāsiaēda.

¹³ Māwānacarea mīrū wāna abalba Abrañla jūma nēbllrsia. Mañ ewariē Abrañ “hebreo” abadara bacurūēda bl ējūāne babadjia. Mañ ējūāra Mamre abadiēda Mamrera djibari bērā. Idji djabarāra Escol idjaba Aner basia. Mañgl amorreorāra Abrañare panasiēda.

¹⁴ Mañne Abrañba ūrīsia Quedorlaoméare panlba idji tēābeara jida eropanlra. Mañ carea Abrañba idji deēde tocuēda mēsrā beada 318 jlresia. Mañbe Quedorlaoméare panl caiēu ēpē wāsiaēda Dañ puruēda.

¹⁵ Mama diamasi Abrañba dji mēsrā beara zocārā awara awara wābipeēda djōsiēda. Mañne Quedorlaoméare panlra poyadapeēda dji mīrū wāblda caiēu

wāsidaa Hobá puruda, Damasco wagaa. ¹⁶ Mañbe Quedorlaómeare panlba nebia jārīpedadara Abrañba jūma jārsia. Lode sida jārsia. Mañne idji tēābea Lora, wērārāda, dewara ēberārā sida ēdr̄l edasia.

Melquisedéba Abrañ bia jara b̄ada

¹⁷ Abrañba Quedorlaómera dji bororā idjiare djō panl sida poyarefa idji druafaa jēda zesia. Savé jeweēda “Ēberārā Boro Jeweēda” abadafe wāb̄l̄l̄de Sodomanebema boroda Abrañ audiabariēde zesia.

¹⁸ Māwā b̄ade Saleñnebema boro Melquisedéda zesia.

^I Mañ Melquisedéba pañda uva ba sida enesia.

Melquisedéra Ācōrē dji Dromaara b̄a sacerdote basia.

¹⁹ Mañne idjia Abrañra nāwā bia jara b̄asia:

Abrañ, Ācōrē dji Dromaara b̄aba, bajā idjaba nañ ējūā oēdaba bl̄ra carebaya.

²⁰ Ācōrē dji Dromaara b̄ara bio biya quirua. Idjia bl̄ dji quīrūrāra bl̄a poyabisia.

Mañne Abrañba ne jūma jāřīnanebemada die juach-abl̄l̄za Melquisedéda aba dia wāsia.

²¹ Māwānacarea Sodomanebema boroba Abrañra jarasia:

–Mā diadua m̄l̄ ēberārā ēdr̄l edafada. Baribl̄l̄ bl̄a nebia waya jāřīnara edadua, m̄l̄re sida edadua.–

²² Mañne Abrañba Sodomanebema boroa jarasia:

–Edaēa. Mā wārā arada Ācōrē dji Dromaara b̄a, nañ ējūā idjaba bajā oēda ume nāwā beēda b̄asia: m̄la bl̄r-era edaēa. Ni mañīara quiru sida edaēa. Bl̄ jīrūne j̄l̄bari j̄lcara sida edaēa. Māwā edaēa bl̄a jararāmārēā m̄l̄ra ne bara b̄asida. ²⁴ M̄l̄ nezocarāba copefada awara m̄la waa quīrīāēa. Baribl̄l̄ m̄lare djō panana Anerba, Escolba, Mamre biēda ara ādjia quīrīābdada edaēa.–

Ācōrēba Abrañ ume beēda b̄ada

¹⁵ Māwānacarea Abrañba cāimocara quīrāca Ācōrēba idjia nāwā beēdabl̄l̄da unusia:

–Abrañ, wayarādua. M̄l̄ra bl̄ wagabaria. Mā bl̄ra auēduara ne bara b̄aya.–

² Mañne Abrañba jarasia:

–Ay, Ācōrē, zcārē cārēā m̄l̄ra ne bara b̄ai? M̄l̄ra warra sida neē b̄a. M̄l̄ beuēacarea m̄la erob̄ara m̄l̄ nezoca Elieze Damasco puruēdebemaba jūma edaya.–

³ Idjaba Abrañba jarasia:

–Bl̄a m̄l̄a warra unubiē b̄a b̄erā m̄l̄a erob̄ara nezoca m̄l̄ dede toēdaba jūma edaya.–

⁴ Mañne Ācōrēba Abrañra jarasia:

–Eliezeba bl̄a erob̄ara edaēa, ātebl̄l̄ bl̄ warra araba edaya.–

⁵ Mañbe dajadaa edepefa Ācōrēba jarasia:

–Bajānaa acldua, mañbe chīdauda jūma poya juachabl̄l̄, juachadua. Jāñ chīdau zocārā b̄a quīrāca b̄l̄deba yōbl̄darā sida zocārā duania.–

⁶ Abrañba Ācōrēba wārāda jāsia. Mañ carea Ācōrēba idjira jipa unusia. ^{II7} Mañbe Ācōrēba jarasia:

^I Saleñ purura idjaba Jerusaleñ abadaa. ^{II} Hebreo beēdeēda Abrañ tr̄l̄ba jara b̄a “zeza jipa b̄a.”

–M̄l̄ra Ācōrēa. M̄labl̄l̄ bl̄ra caldeorā puru Urēba ēdr̄l enesia nañ Canaāñ ējūāra diai carea.–

⁸ Mañne Abrañba jarasia:

–M̄l̄ Boro Ācōrē, zcārē cawai m̄l̄a nañ ējūāra wārāda edaēda?–

⁹ Ācōrēba panusia:

–M̄l̄a nāwā unubiya nañ ējūāra diaida: enedua paca zaque poa ūbea b̄ada, chiwatu poa ūbea b̄ada, oveja umaquīrā poa ūbea b̄ada, puchirāda, putuju sida.–

¹⁰ Ara mañda Abrañba mañ animarā beara jūma enesia. Enepefa, beapefa, ēsīdra drapetapefa, orro aba dewara orro ume quīrā djica cob̄asia. Ībanara drapetaē basia. ¹¹ Mañne āgosora zesesīdaa animarā beada coēi carea. Zeseb̄l̄defa Abrañba āyā j̄l̄recuabadjia.

¹² Queubl̄l̄defa Abrañra bio cāi nūmesia. Cāi b̄ade unusia bio pāřīsooa minijīchia nūm̄l̄da. Mañ b̄erā bio ne wayasia. ¹³ Māwā b̄ade Ācōrēba Abrañra jarasia:

–Bl̄ra drōā beēacarea necai waraga jaidapefa tl̄barīēa. Baribl̄l̄ cawa b̄adua b̄l̄deba yōi purura djārā druafē b̄aida. Mañ druafēbemarāba ādjirāra nezocarāda b̄l̄dapefa cuatrociento poa bia m̄l̄ga eropanania. ^{III} Baribl̄l̄ ādjirā biē o panl̄ra m̄la biē b̄aya. Mañbe b̄l̄deba yōi purura mamal̄ba ne bara ēdr̄l̄ya. ¹⁶ Mañ cuatrociento poa beēacarea b̄l̄deba yōi purura namaa jēda zeya. Mañ ewariēde m̄la amorreorā nañ ējūāne duanl̄ra cawa opefa nañ ējūāra b̄l̄deba yōi purua diaya. Bl̄ zocai b̄a ewariēde m̄la ādjirāra cawa oēa ādjia cadjirua oēida panl̄ra waēi jūma oēāē panl̄ b̄erā.–

¹⁷ Queuēacarea pāīma nūmesia. Māwā b̄ade cawaēne cuguru wail̄ba cowa nūm̄l̄da idjaba cādorrona ĩb̄rā urua nūm̄l̄ sida odjafapefa dji animarā drapetafa ēsi wāsidaa. ¹⁸ Ara mañba Ācōrēba Abrañ ume nāwā beēda b̄asia: ^{IV}

–Wārāda m̄la b̄l̄deba yōi purua nañgl̄ ējūāra diaya Egipto quīrāpe b̄a doēba aba do wail̄ba Euprate abadaēaa. ¹⁹ Quenitarā, quenizirā, cadmoneorā, ²⁰ hititarā, perezeorā, repairā, ²¹ amorreorā, cananeorā, gergeseorā, jebuseorā ējūā sida m̄la b̄l̄deba yōbl̄darā jūma diaya.–

Agaraba Ismael toēda

¹⁶ Abrañ quima Saraira warra toca basia, baribl̄l̄ra Saraiba Egiptodebema nezocawērāda erob̄a-

sia. Mañ nezocawērā tr̄l̄ra Agara abadjīdaa. ² Ewari aba Saraiba Abrañra jarasia:

–M̄l̄ra Ācōrēba warra toca wērāda b̄l̄deba b̄erā, m̄la bl̄a beēda djuburiaya m̄l̄ nezocawērā ume cāimārēā. Āĭb̄erā m̄la warrada idjīdeba erob̄aisicada.–

Saraiba jaraēdara Abrañba jāsia. ³ Ara mañda Saraiba idji Egiptodebema nezocawērāra Abrañra quima quīrā-

^{III} Exodo 1:1-7; 12:40-41. ^{IV} Mañ ewariēde ēberāba dewara ume beēda b̄l̄bl̄l̄defa Abrañba oēda quīrāca animarāda bebadjīdaa. Beafapefa, drapetafapefa, orro aba dewara orro ume quīrā djica cob̄abadjīdaa. Mañbe dji beēda b̄a panl̄ ēberārāra animarā ēsi wābadjīdaa. Ēsi wāb̄l̄defa jarabadjīdaa ādjia beēda b̄l̄pedadara wārāda oēida. Mañ awara jarabadjīdaa abal̄ba mañ beēda b̄l̄dara oēbl̄l̄, beuida b̄ada dji animarā beuēda quīrāca. Jeremia 34:18-19.

ca diasia warrada to diamārēã. Māwã osia ädji Canaañne die poa panasiãde. ⁴ Ara mañda Abrañra Agara ume cãisia. Mañne Agarara biogoa besia. Mañ cawadacarea Agaraba idji boro Saraira igara besia.

⁵ Mañ bërã Saraiba Abraña jarasia:

–Bldrl bedeade bla Agaraba mñ igara ba carea. Mña bla idjira diasia quima quĩrãca. Bariblrl idji biogoa ba cawasiãdeba ltaã mñra igara bla. Ācõrẽblrl cawa bla caida bedeade bnda: mñda wa bnda.–

⁶ Mañne Abraña Saraiba jarasia:

–Acldua, bl nezocawērãra bl jlwaedã bla. Bldjia quĩrãã ba quĩrãca odua.–

Ara mañda Saraiba dji nezocawērãra biẽ o besia. Mañ carea dji nezocawērãra mĩrũ wãsia. ⁷ Agara mĩrũ wãne Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba idji acldẽ zesia. ¹ Idjia Agarara unusia ějũã põãsa ewaraga baãde egorõdeba baido lta bogadrl bama. Mañ baido lta bogadrl barga Sur ějũãnaã wãbada oãde bla. ⁸ Mañne Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba Agaraã iwĩãisia:

–Agara, Sarai nezocawērã, ¿blra sãmalba zebblrl? ¿Sãmaa wã?–

Agaraba panusia:

–Mñra mñ boro Sarai ume baãdãda mĩrũ wã.–

⁹ Mañne Ācõrẽ nezoca bajãnebemaba jarasia:

–Bl boro Saraimaa jẽda wãdua. Idji bedeara jũma iãã odua.–

¹⁰ Mañ awara jarasia:

–Mña bdeba zocãrã yõbiya. Mãwã zocãrã yõni bërã poya juachaãca baya.–

¹¹ Idjaba jarasia:

Bl biogoa barga umaquĩrã warrada toya. Mañ warrara trã bndua Ismael, mña bl bia mĩga baãdebemada ũrĩna bërã. II

¹² Idjira ni abal jlwaedã baãã. Jũmarã ume djõ baya. Idjaba jũmarãda idji ume djõ baãã. Idji ěberãrãnebemada jĩga babari baya. III

¹³ Agaraba cawasia Ācõrẽdrl mãwã bedea basida. Mañ bërã Agaraba jarasia “Mñ unubari Ācõrẽda mña unusia.” Mañ carea Ācõrẽ trãra nãwã jarasia: “Blra mñ unubari Ācõrẽã.” ¹⁴ Mañ bërã dji egorõdeba baido bogadrl barga trã basia “baido bogadrl ba Ācõrẽ zocai ba mñ unubariã.” IV Mañ baidora Cadẽ puru idjaba Bered puru ěsi bla.

¹⁵ Agara jẽda wãpedã umaquĩrã warrada Abraña to diasia. Abraña Agara warrara trã basia Ismael.

¹⁶ Agaraba idji warra Ismael tosiãde Abraña 86 poa basia.

Ācõrẽba Abraña cacua wããgobiãda

17 Abrañ 99 poa baside Ācõrẽra idjima odjapedã nãwã jarasia:

I Ācõrẽ nezoca bajãnebema. Versículo 13de ebudã bla Ācõrẽda mãwã bnda. II Hebreo bedeade Ismael trãba jara bla “Ācõrẽba ũrĩbaria.” III Idji ěberãrãnebemada jĩga babari baya. Mañ bedeaba idjaba jara bla “idji ěberãrã quĩrãpe babari baya” wa “ara idji ěberãrã ume biẽ baya.” Genesi 25:17-18. IV Hebreo bedeade mañ baido bogadrl barga Beer-Lajai-Roi trãbadaã.

–Mñra ne jũma poya obari Ācõrẽã. Blra mñ quĩrãpita jipa nĩbadua. ² Mña bl ume bedea bndara wãrãda oya. Mãwã bdeba zocãrã yõbiya.–

³ Ara mañda Abraña Ācõrẽra bio waya ba bërã chĩrãborõde cobepeda idji dratura egorõdaã barru tẽũ cobesia. Mañne Ācõrẽba jarasia:

⁴ –Mña bl ume bedea bndara naãgla: blra zocãrã puru zeza baya. ⁵ Mañ bërã blra waa Abrañ aããã. Idiba ltaã bl trãra Abrahañ aããã, mña blra zocãrã puru zezada bblrl bërã. ⁶ Mña bdeba zocãrã yõbiya; bdeba mña puruda zocãrã ocuaya. Idjaba bdeba ěberãrã bororãda odjãã. ⁷ Mña bl ume, bdeba yõblda ume biãda bedea bndara naãgla: mñra ewariza bl Ācõrẽã idjaba ädjirã Ācõrẽ baya. Mña bãrãra waga baya idjaba bãrãba mñra ěrẽ panania. ⁸ Idjaba bl babari ějũãra bla, bdeba yõbldarãã biãda mña diaya. Mña bãrãã jũma Canaañ druara diaya ewariza bãrãne bamãrẽã. Mañne mldrl bãrã Ācõrẽ baya.–

⁹ Idjaba Ācõrẽba Abrahaña jarasia:

–Mña bl ume bedea bnda bërã, bla ne oida bla. Idjaba idiba ltaã bl warrarãba, ädjideba yõbldarã biãda abarica oãida panla. Bãrãba nãwã oãida panla: bãrã tãẽnabema umaquĩrãrã jũmarãba ädji cacuara wããgoãida panla. ¹¹ Bãrã umaquĩrã cacua wããgoãara mña bãrã ume bedea bnda sãyã baya. ¹² Idiba ltaã umaquĩrã warrada toãibrl, ocho ewari baãde idji cacuara wããgoãida panla. Mañ awara nezoca warrarã bãrã dede tobdarãda idjaba ãibema nẽdoã nezocarã siãda cacua wããgoãida panla. Mãwã mña bãrã ume bedea bnda sãyãra ara bãdji cacuade eroãeãã. Mña bedea bndara ewariza mãwã baya. ¹⁴ Mañ carea baridua umaquĩrãba idji cacuada wããgoãibrl, mañ ěberãra bãrãnebemada ãyã baãida panla, mña bãrã ume bedea bndara igara ba bërã.–

¹⁵ Mañ awara Ācõrẽba Abrahaña jarasia:

–Mña bl quima Saraira nãwã bia baya: idjideba mña bla warrada wãrãda diaya. Mañ awara idjideba puruda zocãrã yõnia idjaba idjideba ěberãrã bororãda odjãã. Mañ carea bl quimara waa Sarai arãdua, ãteblrl idji trãra Sara adua.– VI

¹⁷ Mañbe Abrahaña Ācõrẽra waya ba bërã chĩrãborõde cobepeda idji dratura egorõde barru tẽũ cobesia. Baribrl ipidãsia. Idji soãde crĩchãsia: “Ēberã cien poa baba ¿sãwã warrada oi? Sara noventa poa bnda ¿sãwã mãwã biogoa bei?”

¹⁸ Mañne Abrahaña Ismaeldebemada crĩchãsia. Mañ bërã Abrahaña Ācõrẽã jarasia:

–Ismãlda bl quĩrãpita bia bndara bia bacãsia!–

¹⁹ Mañne Ācõrẽba panusia:

–Mãwããã. Bl quima Sarabrl umaquĩrã warrada bla to diaya. Bla idji trãra bndua Isa. Mña bl ume bedea bndara jõca baya. Mañ bërã mañ bedeara idjaba Isa itea baya, idjideba yõbldarã itea biãda. ²⁰ Idjaba bl warra Ismaeldebema jaraãara mña ũrĩsia. Mña idji siãda bia baya. Mañ bërã warra zocãrã unubiya. Mãwã idjide-

V Hebreo bedeade Abrahañ trãba jara bla “zocãrã puru zeza.” Abraña jara bla “zeza jipa ba.” Genesi 15:6. VI Hebreo bedeade Sara trãba jara bla “ẽberãrã boro cau.”

ba ēberārā zocārā yōnia. Idjia doce warra dji dromarāda unuya. Māwā mġa idjideba puru waibada oya. 121 Baribrlg mġa bl ume beċea bċdara Isa itea baya. Iċiba poa aba babrlgċe Isara Saraba blā to diaya.–
 22 Ācōrēba Abrahaġ ume beċea bapeċa wāsia. 23 Ara maġ ewaride Abrahaġba idji warra Ismaelda, nezocarā idji deċe topeċadarāda, idjia nēdoċa nezocarā siċa trġcuapeċa Ācōrēba jaraċa quīrāca jūmarāda cacua wēāgocuasía. 24 Abrahaġra 99 poa bāsia idji cacua wēāgoside. 25 Dji warra Ismaelera trece poa bāsia idji cacua wēāgoside. 26 Abrahaġ cacua wēāgoside abari ewaride dji warra Ismael siċa cacua wēāgosia. 27 Jūma umaquīrārā idji deċe panabadada, nezocarā idji deċe topeċadada, āġbemarā nēdoċarā siċa abari ewaride cacua wēāgosidaa.

Ācōrēba Abrahaġa warra diai jaraċa

18 Abrahaġ Mamre ējūā bacuru dromaiċa bġma basiċe Ācōrēba idjima nāwā odjasia: Abrahaġra idji wua deċe eċa wābadama umatipa chūmasia. 2 Acġbrlgċe ēberāda ūbea caita nūpanġda unusia. II Maġ ēberārā unubrlgċe araa pira wāsia audiabariċe. Chīrāborode coċepeċa idji dratura egorodaa barru tēū cobesia. 3 Maġbe jarasia:
 –Mġ Boro, mġ quīrā djaburia wāyā wārādua. 4 Bġmaa bia bġbrlg, mġa baidoda enebiya bārā jīrū slgġamārēā. III Maġbe bacuru edre ġnāūnida panġa. 5 Mġmaa ze panġ bērā mġa bārā itea ne djabuya ne coċapeċa cacua lġaċamārēā. Māwānacarea wānida panġa.–

Ādjia panusidaa:

–Bia bġa, oċua bġa jara bġ quīrāca.–

6 Ara maġda Abrahaġra idji deċe isabe eċaa wāpeċa Saraa jarasia:

–Harinada cuarenta libra edapeċa isabe bġrachiradua. Maġbe ābucuada jari panġ ēberāba coċamārēā.–

7 Maġbe Abrahaġra idji pacamaa pira wāpeċa paca zaque boreguea bġda aba edapeċa idji nezocaa diasia isabe beapeċa omārēā. 8 Opeċa Abrahaġba dji paca zaque djarara ādjia cobisia. Idjaba paca jubāda diasia. Paca jubādeba ne oċa siċa diasia. IV Ādji ne co panġne Abrahaġra bacuru edre nūmasia.

9 Māwā panġne ādjirāba iwidiŋidaa:

–ĶBġ quima Sarara sāma bġa?–

Abrahaġba panusia:

–Nama wua deċe eċa bġa.–

10 Maġne ādjirānebema abalġa jarasia:

–Za zei poaċe mġra wayacusa bġ acġe zeya. Maġne bġ quimaba umaquīrā warrada to erobaya.–

Māwā beċea panġda Saraba Abrahaġ ēcarraare ādji deċe eċaa wābadadeba jūma ūrī bāsia. 11 Abrahaġra Sara siċa drōāda panasiċaa. Maġ bērā Saraba idji jede-co unuca basía. 12 Maġ carea Saraba nāwā crīchasia:

I *Genesis 25:16.* II *Ēberāda ūbea caita nūpanġda. Aba Ācōrē basía. Genesis 18:13. Umēbemara bajānebema nezocarā basía. Genesis 19:1.* III *Maġ ewaride ēberā bia edai carea de djibariba baidoda diabadjia idji jīrū slgġamārēā.* IV *Paca jubādeba ne oċara yogurt quīrāca wa queso torro quīrāca bġa.*

“Mġ jāwā djora bġba, mġ quima siċa drōā bġba Ķsāwā warrada oċi?” Māwā crīchapeċa iduba ipiċasia.

13 Maġ bērā Ācōrēba Abrahaġa jarasia:

–ĶCārē cārēā Sarara ipiċasi? ĶCārē cārēā crīcha bġ idji djora bġba warrara poya toċda? 14 ĶMġa ne jūma poya o bġċca? Mġa jaraċa quīrāca za zei poaċe mġra bġmaa wayacusa zeya. Maġ ewaride Saraba umaquīrā warrada to erobaya.–

15 Maġne Sara dauperabrlgġa jarasia:

–Mġra ipiċaċe basía.–

Baribrlg Ācōrēba jarasia:

–Māwāċa. Mġa cawa bġa bġra ipiċasida.–

Abrahaġba Sodoma puru carea Ācōrēba beċea djaburidaa

16 Maġbe maġ ēberārā ūbea panġra piradrlgapeċa Sodoma puruċaa wābġda basía. Abrahaġra ādji ume wāsia bia wānaduada ai carea. 17 Maġne Ācōrēba nāwā crīchasia: “Abrahaġneba yōbġdara puru droma bayā, idjaba idjideba mġa jūma naġ ējūāne bġa purura carebaya. Mġa idjira edasia idji warrarāa, ādjirāneba yōbġdarāa biċa jaradiamārēā. Idjia ādjirāa jaradiaya mġ oċe nībaċamārēā idjaba jipa oċamārēā. Māwā oċibrlg mġa Abrahaġ ume beċea bġdara jūma oya. Maġ bērā mġa idjia jaraya mġa Sodoma purura sāwā oida.” 20 Maġbe Ācōrēba Abrahaġa jarasia:

–Mġa ūrī bġa Sodoma puruċebemarāba, Gomorraċebemarā biċa cadjiruada jūmawāyā o panġda.

21 Maġ bērā mġra eċaa wāyā ādjirāba wārāda jūmawāyā cadjiruada o panġ cawaya.–

22 Maġbe ādjidebemada umē Sodomanāa wāsiċaa, baribrlg Abrahaġra Ācōrē ume bġsia. 23 Abrahaġra Ācōrē caitaara wāpeċa jarasia:

–Bġa Sodomanebemarā cawa obrlgċe, Ķēberā jipa beada dji cadjiruarā ume ābaa quinibica? 24 Jāġ puruċe ēberā jipa beada cincuenta panġbrlg, Ķbġa ādji purura jūma ārīca? Bġa maġ cincuenta ēberā jipa bġa carea Ķādjji puru ārī crīcha bġra idu bġċca? 25 Bġa ēberā jipa beara ēberā cadjiruarā ume ābaa quinibicaa. Bġra jūma naġ ējūāne bġa cawa obaria. Māwāra Ķbġa jipa cawa oċca?–

26 Maġne Ācōrēba panusia:

–Mġa Sodoma puruċe jipa beada cincuenta unuibrlg, maġ cincuenta ēberārā carea jāġ purura ārīċa.–

27 Wayacusa Abrahaġba jarasia:

–Mġ Boro, mġra ne wayaa neċe bġ quīrāca bġ ume beċea bġa. Mġra ēberāda quirumīna, egoro quīrāca bġmīna, tġbġ pora quīrāca bġmīna, mġra bġ ume wāċi idu beċeabidua. 28 Āġbērā cincuenta jipa beādebe-marāda bġa juesuma unuċsicaċa. Maġ juesuma unuċe carea Ķādjji purura jūma ārīca?–

Maġne Ācōrēba panusia:

–Mġa jipa beada 45 unuibrlg, ādji purura ārīċa.–

29 Abrahaġba wayacusa jarasia:

–Āġbērā cuarentabe unuċsicaċa.–

Maġne Ācōrēba jarasia:

–Jipa beada cuarenta panġbrlg, ārīċa.–

30 Abrahaġba jarasia:

–Mā Boro, quĩrãdua mā bla waya iwidiבלגל carea. Āĩbērã treintabe panlscada.–

Małne Ācõrēba panusia:

–Mā treinta unuibלגל, āĩēã.–

³¹ Abrahałba jarasia:

–Mā Boro, māra ne wayaa neē bla quĩrãca bla ume beđea bla. Āĩbērã arima veintebe panlscada.–

Ācõrēba panusia:

–Jipa beada veinte panlבלגל, āĩēã.–

³² Abrahałba wayacusa jarasia:

–Mā Boro, mā beđeada ababe jaraya. Quĩrãdua. Mā mał beđeara jarasira waa jaraēã. Āĩbērã arima diebe panlscada.–

Małne Ācõrēba jarasia:

–Jipa beada die panlבלגל, āĩēã.–

³³ Ācõrēra Abrahał ume māwã beđeapeđa wãsia. Małne Abrahałra jēda wãsia idji b̄abarimaa.

Ācõrēba Sodoma, Gomorra siđa āĩña

19 Queubođođe bajñebema nezoca umėbemara Sodoma puruđe jũesiđaa. Małne Abrahał tēãbea Lora dji puru eđa wãbadama chũmasia. Māwã b̄ađe Loba mał bajñebema nezocarãra unusia. Ara małda ādji audiabariđe wãsia. Wayaađeba chĩrãborođe cobepeda idji dratura egorođeaa b̄arru tēũ cobesia. ² Małbe Loba ādjĩa jarasia:

–Mā bororã, mā bārãa beđea djuburiaya nał diamasi mł deđe cãine zeđamãrēã. Mama bārã jĩrũra slgłēida panla. Nu diapeda wãnadua b̄adjĩ wãbldamaa.–

Małne bajñebema nezocarãba panusiđaa:

–Māwãēã. Nał diamasi daira puru jāne cãĩnia.–

³ Baribלגל Loba mĩã sē jara b̄esia idji diguiđaa wãnamãrēã. Mał carea Lo ume wãsiđaa. Jũenacarea Loba djico biada osia idjaba pał dji ēsãbari neē b̄ada ocuasĩa. Małda cosiđaa.

⁴ Wađi cãĩni naēna jũma puruđebeba umaquĩrãrãba Lo dera jũrã edasiđaa. Cũdrarãda, drõãrã siđa duanasidaa. ⁵ Małbe dajadaareba Loa bia iwidiđaa:

–Nał diamasi ēberã b̄lmaa zepedadara z̄sãma panl Dajadaa enedua dairãra ādji ume cãĩni carea.–

⁶ Małne Lora dajadaa ādjirã ume beđeade wãpeda dji eđa wãbadara bio jũãtrł nũmłsia. ⁷ Małbe jarasia:

–Achirã, mā bārãa beđea djuburiaya mał cadjiruara orãnamãrēã. ⁸ Baribלגל mā caurã umaquĩrã adua panlda umė erođaa. Mā ādjira dajada b̄aya b̄adjĩa quĩrã panl quĩrãca ođamãrēã. Baribלגל nał ēberãrãra mł diguiđaa ze panl b̄ērã mā wagaida bla. Mał b̄ērã ādjira biē orãnadua.–

⁹ Małne puruđebeba jarasiđaa:

–B̄lra drua āĩba dai puruđe b̄ađe zesĩa. Małba iđira z̄dairãra jãwã quēã b̄aca? j̄ãyã wãdua! B̄lda āyã wãēblלגל, daiba ādji cãyãbara b̄lda cadjiruara ođia.–

Ara małda Lora chãtađapeđa dji eđa wãbada āĩñi carea panasiđaa. ¹⁰ Baribלגל bajñebema nezocarã Lo diguiđaa panlba Lora ādji jlwaba eđa edađapeđa dji eđa wãbadara jũãtrł nũmłsiđaa. ¹¹ Ara małda ādjĩa dji eđa wãbadama duanlra jũma dauberreabisiđaa,

cũdrarãra drõãrã siđa. Małne ādjirãra dji eđa wãbada jlrł panlba s̄esiđaa.

¹² Małbe bajñebema nezocarã Lo deđe panlba idjĩa jarasiđaa:

–Nał puruđe z̄bla ēberãrãda dewara erođaca? B̄l warrarã, b̄l caurã, b̄l wigurã, idjaba jũma nał puruđe erođa siđa namabemada āyã ededua. ¹³ Daiba nał purura jũma āĩñia. Ācõrēba ũrĩ bla nał puruđebeba rãba bio cadjirua obadada. Mał b̄ērã Ācõrēba daira diabuesia ādjirã cawa ođamãrēã.–

¹⁴ Ara małda Lora cũdra idji caurã ume beđea bia panlã acłđe wãpeda jarasia:

–Pirabaridapeđa namabemada isabe āyã wãnadua. Ācõrēba nał purura āĩyã.–

Māwãmĩna cũdrarãba crĩchasiđaa Loba ijaramiada o b̄ada.

¹⁵ Ānadrłbođođe bajñebema nezocarãba Loa jarasiđaa:

–B̄l quimada, b̄l caurã umė panl siđa isabe āyã ededua daiba nał puru āĩñl̄dađe beurnamãrēã.–

¹⁶ Māwãmĩna Lora isabe wãē basĩa. Mał b̄ērã bajñebema nezocarãba idjida, idji quimada, idji caurã siđa jlwade jidađapeđa puru dajadaa errebari edesiđaa ēdrł b̄ađi carea. Māwã Ācõrēba Lora idji ēberãrã siđa quĩrã djuburiasia. ¹⁷ Puru dajada b̄ađacarea bajñebema nezocarãba Loa jarasiđaa: ^I

–Ēdrł carea pira wãdua. Jēda acłrãdua idjaba ni maãrĩ biđa nał jewedeđe nũmerãdua. Beu amaaba eya baramaa wãdua.–

¹⁸ Baribלגל Loba jarasia:

–Māwãēã, mł bororã. Mł quĩrã djuburia jã eyađa wãbirãdua. ¹⁹ Bārãba māra bio quĩrã djuburiasia puruđebeba ēdrł enepedada b̄ērã. Baribלגל māra eya barama poya jũēã. Pĩãca wãbłłđe bārãba dji puru āĩñl̄daba māra ota jidaisicada. Małba māra beaya.

²⁰ Nama caita puru zaqueda bla. z̄Māra mamaa mĩrũ wãida b̄aca? Dji purura wãrãda caibe quirua. z̄Bārãba małglra āĩñaēame? Māra mamaa idu wãbiđadua beu amaaba.–

²¹ Małne Ācõrē nezoca abalba jarasia:

–Mãēteara bia bla. B̄la jara b̄l quĩrãca māra iduaribiya. B̄la jara b̄l purura mā āĩēã. ²² Baribלגל isabe wãdua jāma jũēi carea. Mā ni cãrē siđa poya oēa b̄l jāma jũēi naēna.–

Loba mał purura wãrãda caibe quiruađa ađa b̄ērã dji puru trłra b̄esia Zoar. ^{II}

²³ Lo Zoarde jũēblלגlbara ĩmãdaura odjabלגl basĩa.

²⁴ Małbeblלגl Ācõrēba azupre uruada Sodomane, Gomorrađe biđa bajñeba jurrubisia. ²⁵ Małba puru umė panlra, mał puruđe eđa duanlra, idjaba chirua mał jewedeđe b̄l siđa jũma bá wãsia. ²⁶ Baribלגl Lo quima caidu nĩba jēda acłsia. Ara małda idjira abeđa zarea tãba nũmesia.

²⁷ Nurēma diapeda Abrahałra wãsia Ācõrē ume beđea b̄adamaa. ²⁸ Mamałba Sodomara, Gomorrara,

^I Bajñebema nezocarãba Loa jarasiđaa. Griego beđeade māwã b̄l bla. Hebreo beđeade nãwã bla: “Idjĩa jarasia.” ^{II} Hebreo beđeade Zoar trłba jara bla “caibe quiru.”

jūma dji jeweda sida aclesia. Mañne unusia dji ějūāra Ľta cowaga nūmlda pea baeda cowabari quĩrāca. 129 Ācōrēba puru mañ jewedaede panlra āĩnamĩna Abrahañra quĩrādoae basia. Mañ carea Abrahañ tēābea Lora Sodoma āĩbrlra debemada āyā ēdr l edesia.

Lo caurāba warrarā topedada

30 Māwānacarea Lora Zoar purude baida wayasia. Mañ carea idji caurā ume ějūā eyaiēda bamaa wāsia. Mama ādjira eya uriaēde panesidaa. 31 Ewari aba dji cau nabemaba dji tēābema jarasia:

–Dadji zezara drōāda quirua. Mañ awara nama nañ ějūāne ni abal umaquĩrāda neēa dadji edaēamārēā jūmarāda quima edabada quĩrāca. 32 Mañ carea dadji zezaa uva ba aseada dobiēda beu bēamārēā. Māwā osiēdara idji ume poya cāĩnia idji warrada eropanani carea.–

33 Ara mañ diamasi ādji zeza Loa uva ba aseara do-bisidaa. Lora beu bēpeda idji cau nabemada araa wāpeda idji ume cāĩsia. Baribrlra Lora beu ba bērā cawaē basia idji caura cāĩ bēpeda āyā wānada.

34 Nurēma dji nabemaba dji tēābema jarasia:

–Mñra nuena diamasi dadji zeza ume cāĩsia. Nane biēda uva ba aseada dobiēda bl sida idji ume cāĩmārēā. Māwā dadji zeza warrarāda eropanania.–

35 Ara mañ diamasi uva ba aseara ādji zezaa do-bisidaa. Mañbe dji tēābemara idji ume cāĩsia. Baribrlra Loba cawaē basia dji caura cāĩ bēpeda āyā wānada.

36 Māwā Lo caura umena biogoa panesidaa ara ādji zezadedada. 37 Mañbe dji nabemaba umaquĩrā warrada tosia. Dji trñra basia Moab. II Moab abadaēba moabitarāda yōsidaa. 38 Dji tēābema biēda umaquĩrā warrada tosia. Dji trñra basia Benamí. Benamíneba amonitarāda yōsidaa. III

Abrahañ Abimele ume

20 Māwānacarea Abrahañra idji baēdamalba Negue ějūānaa wāpeda Guerar purude basia. Mañ purura Cadé puru idjaba Sur ějūā ēsi bla. 2 Mama baside Abrahañba jarabadjia idji quima Sarara idji djabawērāda. Mañ bērā Guerardebema boro Abimele abadaba Sarara idji deēda edebisia edai carea.

3 Māwāmĩna diamasi Ācōrēba Abimelea cāĩmocarade nāwā jarasia: “Blra beuya bla edebiēda wērāra quima bara ba bērā.”

4 Baribrlra Abimelera waēi Sara ume cāĩē basia. Mañ bērā idjia Ācōrēba jarasia:

–Mñ Boro, Abrahañba mñ jarasia jālg l wērāra idji djabawērāda. Dji wērā biēda jarasia Abrahañra idji djabada. Mañ bērā mñ crīcha biaēba edai carea enebisia. Mñra beēeade blēa. ¿Bla nēblra neē bāda cawa oica?–

6 Mañne Ācōrēba cāĩmocarade panusia:

I Pea baēda cowa quĩrāca. Hebreo beēeade nāwā bl bla: “Egoro caēda zareabibari t l l urua cowabari quĩrāca.” II Hebreo beēeade Moab trñba jara bla “zezaēba.” III Benamí trñba jara bla “mñ ēberārā warra.” Hebreorāba amonitarāra “benijamon” abadjiēda.

–Mñ bio cawa bla bla crīcha biaēba māwā osida.

Mañ bērā mñ blra mñ quĩrāpita idu cadjirua obiē basia. Mñ blra mañ wērā ume idu cāĩbiē basia.

7 Jālbe idjira Abrahañba jēda diadua. Abrahañra mñne-ba beēeabaria. Idjia mñ iwidiēda bla bl beurāmārēā. Baribrlra bla jēda diaēblra, blra bl ēberārā sida abeda jūma quininia.–

8 Nurēma diapeda Abimelera pirabaripeda idjiare dji droma beara jūma trñsia. Mañbe Ācōrēba jaradara ādjirāda jūma jarasia. Mañ beēda ūĩbrlraē ādjirāra bio dauperasidaa. 9 Māwānacarea Abimeleba Abrahañra trñpeda jarasia:

–iBla mñra, mñ druadebemarā sida Ācōrē quĩrāpita beēeade basia! Mñ blra biē oē basia. Baribrlra bla mñ ume osia mñ oīē bāda. 10 Bla ¿cārē crīchaēba jāwā osi?–

11 Mañne Abrahañba panusia:

–Mñ crīchasia namabemaraēba Ācōrēra wayadacada. Mañ bērā crīchasia mñra beēdida mñ quima edaēi carea. 12 Idjira wārāda mñ djabawērāda mñ zeza cau bērā, baribrlra mñ papa cauēa. Mañ bērā mñ edasia.

13 Ācōrēba mñra mñ zeza diguidabemada āyā wābiside mñ mñ quimaa nāwā jarasia: “Bla wārāda mñda quĩrā b l b l, dadji wābldama ēberārā jaradua mñra bl djabada.”–

14 Mañbe Abimeleba Abrahañ quima Sarara jēda diasia. Idjaba ovejada, pacada, nezoca umaquĩrāda, nezoca wērā sida zocārā diacuasía. 15 Diacuapēda jarasia:

–Acldua, mñ druara bla. Bldjia ějūā awuabrlmaa baēde wādua.–

16 Mañne Abimeleba Saraa jarasia:

–Mñ bl djabamanaa parata torroda mil diasia bl ume beaba cawaēamārēā blra daunemaē basida. Blra beēeade blēa.–

17 Abimeleba Abrahañ quima Sara edai baside Ācōrēba wērārā Abimele deēde panabadada idu biogoa bigaē basia. Mañ carea Abrahañba Ācōrēba iwidiēda. Mañbe Ācōrēba Abimele cacua biē baēdada biabisia. Mañ awara dji quimada, nezocawērārā sida biabisia warra ununamārēā.

Isa toēda

21 Māwānacarea Ācōrēba Sarara carebasia idjia wārāneba jarada quĩrāca. 2 Abrahañra bio drōāda bāmĩna Sarara biogoa bēpeda Ācōrēba jarada ewaride warrada tosia. IV³ Saraba warra toēdara Abrahañba trñ basia Isa. V⁴ Idji warra Isa ocho ewari baēde Abrahañba Isa cacuara wēāgosia Ācōrēba jara bāda quĩrāca. 5 Abrahañra cien poa basia idji warra Isa tosiēde. 6 Mañne Saraba crīchasia: “Ācōrēba mñra ipidabi bla. Bariduaba mñ warra toēdebe-mada ūĩnibr l mñ carea bsrīēdaba ipidēdía.” 7 Idjaba jarasia: “Ni abalba crīchaēdaca basia mñra warra toida. Abrahañra drōāda bāmĩna mñ idjia warrada to diasia.”

IV Genesi 17:15-21. V Hebreo beēeade Isa trñba jara bla “ipidabrlra.” Genesi 21:6; 18:10-15.

Abrahañba Ismael, Agara siða wābiða

8 Ādji warra Isara warisia. Ju amasiðe Abrahañba bās-riða ewari waiðaða osia. 9 Mama bāsia Ismael, Egip-toðebema nezocawērã Agara warrada. Māwã bāde Saraba unusia Ismaelba idji warra Isara bié ipiða jara bāda. 10 Mañ carea Saraba Abrahañba jarasia:

–Jãñ nezocawērãra, idji warra siða jretadua. Bł beuðacarea bła erobādebemara jãñ Ismaelba mñ warra ume edaié bła.–

11 Mañ beðea ũrĩbłgłde Abrahañra bio sopua bėsia Ismael siða idji warra bēřã. 12 Mañ carea Ācōrēba Abrahañba jarasia:

–Bł warra Ismael carea, bł nezocawērã carea biða sopuarādua. Saraba jara błara jũma odua, mñla warrarã diai jaraðara Isaðebabłgł zedi bēřã. 13 Baribłgł bł nezocawērã warradeba mñla puru dromada yōbiya, idjira bł warra bēřã.–

14 Nurēma diapedeða Abrahañra pirabarisia. Mañbe baidoda animarã e oðade tıpeða mañ baidora pañ siða Agaraa diasia. Agara equiaðe bāpeða dji warra Ismael siða diasia. Mañbeblłgł ādjira wābisia. Mañ wābł-ðade baridua nĩbasia Beersebã ějũã ewaraga bāde. 15 Māwã nĩnane ādji baidora jōsia. Mañ carea Agaraba idji warrara bacuru zaque edrecare beesia. 16 Nāwã crĩchasia: “Mñla unu quĩrĩã bła mñ warrara beubłgł-ða.” Mañ bēřã tłmła ariðe chũmane wāsia. Mama chũmłne idji warrara jĩgua jĩã nũmesia. II

17 Māwã bāde Ācōrēba dji warrara jĩã bāda ũrĩsia. Mañne bajãneba Ācōrē nezocaba Agarada trĩ jarasia:

–Agara, zšawāsı? Wayarādua. Ācōrēba bł warra jĩã bāda ũrĩ bła. 18 Piradłdu. Bł warrara piradł edapeða sobiabiðua. Mñla idjiðeba puru dromada yōbiya.–

19 Mañbe Ācōrēba Agaraa unubisia egoroðeba baidoda łtaabogadł nũmłda. Ara mañda wāpeða animarã e oðara bira tł edasia. Mañbe Ismaelea dawasia.

20 Ācōrēba Ismaelera carebadjia. Mañba Ismaelera waripeða bio cha dł cawa bėsia idjaba ějũã pōãsa ewaraga bāde babadjia. 21 Mañ ějũãra Parañ abad-jiðaa. Māwã bāde dji papaba Egip-toðebema wērãda diasia idji quima bamārēã.

Abrahañba Abimele ume beðea bāda

22 Mañ ewariðe Abimelera idji djōbadarã boro Picol ume wāsia Abrahañ ume beðeade. Abimeleba Abrahañba jarasia:

–Bła ne jũma obłgłza Ācōrēba błra carebabaria.

23 Mañ carea mñla quĩrĩã bła bła Ācōrē quĩrĩpita wārãneba jaraida bła mñra, mñ warrarãra, ādjirãneba yōbłdarã siða cūrũgaéða. Błra drua āĩbemamĩna mñla błra bia o bła. Mañ bēřã wārãneba jaradua bła biða mñra idjaba mñ druaðebemara siða bia o bāida.–

24 Abrahañba panusia:

I Ismaelba idji warra Isara bié ipiða jara bāda. Griego beðeade māwã bā bła. Hebreo beðeade jara bła “Ismaelera jemene bāda” baribłgł ebuda bāã. II Idji warrara jĩgua jĩã nũmesia. Griego beðeade māwã bā bła. Hebreo beðeade jara bła Agaradł jĩãsiða.

–Mñla wārãneba jaraya bārãra bia o bāida.–

25 Mañ ewariðe Abrahañba baido juebada uriada coro erobāsia. Baribłgł mañgłra Abimele nezocarãba jārĩsiðaa. Mañnebemada Abrahañba Abimelea jarasia.

26 Mañne Abimeleba panusia:

–Mñla adua bła caiba māwã osida. Iðibe mñla mañnebemada ũrĩbłgł, bła mñla jaraé beða bēřã.–

27 Mañ ewariðe ādji umérãba beðea bāsia. Mañne Abrahañba ovejada, paca siða zocãrã enepeða Abimele diaisia. 28 Mañbe oveja wērãda siete awara bāsia.

29 Mañ carea Abimeleba Abrahañba iwidiðia:

–zCãrē cãrēã za panł oveja wērãra siete awara bāsı?–

30 Abrahañba panusia:

–Nañ siete oveja mñla diabłgłda bła edaibłgł, cawabiya mñabłgł mañ baido juebada uriara corosida.–

31 Umérãba beðea bāpeða bēřã mañ baido juebada uria trĩra Beersebã bėsia. III

32 Beersebãde beðea bāpeðadacarea Abimelera idji djōbadarã boro Picol ume jēða wāsia ādji panabadamaa pilisteorã druade. 33 Mañbe Beersebãde Abrahañba tamarisco bacuruda u bāsia. Mama Ācōrē beucaaa ewari iwidiðia. 34 Abrahañra pilisteorã druade dārã bėsia.

Abrahañba Ācōrē wārãda jĩana

22 Māwãnacarea Ācōrēba nāwã osia Abrahañba wārãda jĩã bła cawaya. Idjia Abrahañra trĩ jarasia:

–jAbrahañ!–

Abrahañba panusia:

–jMñra nama bła!–

2 Mañne Ācōrēba jarasia:

–Bł warra Isa ababe quiruda bio quĩrĩã erobāda edapeða wādua Moria druada. Mama mñla bła eyada jaradiaya. Mañ eyaðe bła Isara mñla babue diadua.–

3 Ara mañda Abrahañra diapedeða pirabaripeða idjia edeida błara burro łrĩ jĩcuasia. Tłbłda błasia idji warrara Ācōrēa babue diai carea. Mañbe idji warra Isara, nezocarã siða umé edesia Ācōrēba jarada eyaðaa.

4 Ewari ũbea babłgłde Abrahañba dji eyara tłmłba unusia. 5 Mañne idji nezocarã jarasia:

–Nama panenadua. Burro siða eropanadua. Mñra mñ warra ume awuá nocoðaa wānia Ācōrēa bia beðeadi carea. Māwãnacarea bārãmaa waya zedã.–

6 Mañbe Abrahañba dji tłbłra edapeða idji warra Isa equiaðe cobāsia. Necoda, tłbłdau siða edasia. Mañbe umena ābaa wāsia Ācōrēa ne babue diai carea.

7 Wābłdade Isaba Abrahañba jarasia:

–jZezal!–

Abrahañba panusia:

–zCãrē, warra?–

Isaba iwidiðia:

–Nama dadjia tłbłda, tłbłdau siða eropanla baribłgł zšama bła oveja zaque Ācōrēa babue diai?–

8 Abrahañba panusia:

III Hebreo beðeade Beersebã trĩba jara bła “wārã beðea bāpeða” idjaba “siete panłnebema.”

-Warra, Ācōrēbɾɾɾ oveja zaquera diaya babue diaēi carea.-

Małbe nocōdaa wāsidaa. ⁹ Ācōrēba jarada eyade jūēnapeda Abrahałba mōgarada pā buesia Ācōrēa babue diabadada oi carea. Mał ɿgł tɾɾɾɾ cajērāpeda idji warra Isara cabɾɾá jłpeda tɾɾɾ ɿgł cobasia.

¹⁰ Małbe Abrahałba necora jɾwade edasia idji warra beai carea. ¹¹ Baribɾɾɾ Ācōrē nezocaba bajāneba trł jarasia:

-iAbrahał, Abrahał!-

Abrahałba panusia:

-Młra nama ɾaa.-

¹² Małne bajānebema nezocaba jarasia:

-Bl warrara bearādua. Idjira ni małrł biē orādua.

Blɾɾ idibɾɾɾ młɾa cawabisia blɾɾ Ācōrēra wārāda waya ɾada, bl warra ababe quiruda Ācōrēa wāgaé diai bađa bēřā.-

¹³ Abrahałba jēda acɾɾɾɾɾɾ oveja umaquirāda unusia. Mał oveja cachura bacuru zaque jɾwatede jūē nūmasia. Ara małda Abrahałra wāpeda mał ovejara jidasia. Małdɾɾ Ācōrēa babue diasia idji warra cacuabari.

¹⁴ Mał carea Abrahałba dji eyara trł ɾasia "Ācōrēba diabaria." Mał bēřā hebreorāba wađibiđa jarabadaa: "Ācōrēba idji eyade diabaria."

¹⁵ Małne Ācōrē nezocaba wayacusa bajāneba Abrahałra trł jarasia. ¹⁶ Nāwā jarasia:

-Ācōrēba nāwā jara ɾaa: "Bl warra ababe quiruda wāgaé diai bađa bēřā, ara młdji trłneba młɾa wārāneba jarabɾɾɾɾ blɾɾ careba ɾaida. Młɾa blēeba zocārā yōbiya chıdau zocārā paɾɾ quırāca, pusa icawa ıbl rıchı zocārā baraa quırāca. Mał awara blēeba yōbɾɾɾɾɾ ba ādji dji quırı puru ɾeara jārınia. ¹⁸ Blɾɾ mł beđeara ıjā ođa bēřā młɾa blēeba yōbɾɾɾɾɾɾ nał ējūāne ɾea purura jūma carebaya."-

¹⁹ Māwānacarea Abrahałra jēda wāsia idji nezocarā amenamaa. Mamaɾɾa ābaa wāsidaa Beersebađaa. Mama Abrahałra ɾesia.

Abrahał djaba Naco warrarā

²⁰ Māwānacarea Abrahałba ırısia idji djaba Nacoba dji quima Milca ume warrarāda unusidaa. ²¹ Dji nabema warrara Uz abadjiđaa. Małare dji djaba Buzuda ɾasia. Buzuare Quemuela ɾasia. Quemuelera Arał zea basıa. ²² Idjaba Milcaba tosia Queseda, Hazoda, Pıdada, Jıdɾada, Betuel sıđa. ²³ Betuelera Rebeca zea basıa. Milcaba mał ocho warrarāra Abrahał djaba Nacoa to diasia. ²⁴ Nacoba dewara wērāda Reuma abadada erobasia. Reumaba tosia Tebada, Gahałda, Tahada, Maacá sıđa.

Abrahałba Sara tɾɾari carea ējūā nēdođa

23 Abrahał quima Sarara 127 poa ɾasia. ² Małne Arbá puruđe Canaał druade jaiđasia. Arbá purura idjaba Hebroł abadaa. Abrahałra Sara carea ıjā ɾaba sopua ewarira wagasia.

³ Māwā ɾađe Abrahałra idji quima jaiđadamalɾa hitarāmaa beđeade wāsia. Ādjırāa nāwā jarasia:

⁴ -Młra drua āıbema bēřā bārā tāēna ējūā neē ɾaa. Młɾa quırıřı ɾaa bārāba młɾa ējūāda nēdobueđida mł quima tɾɾari carea.-

⁵ Małne hititarāba Abrahała panusidaa:

⁶ -Dai boro, ırıdua dai beđeara. Ācōrēba blɾɾ dairā tāēna dji dromada ɾasia. Mał bēřā bl quimara tɾɾaridua daıba coro eropanɾ uria dji biara ɾađe. Dairāba wāgađaēa.-

⁷ Małne Abrahałra ıta nūmepeda quırā eđaa ɾarrusia hititarā quırāpıta bıa quıruađa ai carea. ⁸ Małbe jarasia:

-Bārāmaa mł quimara nama tɾɾaridı wārāda bıa ɾabɾɾɾɾ, mł djuburia Zohar warra Eproł ume beđeada-
ada. ⁹ İwiđıđada bēwārā joubada uria Macpela abadara młɾa nēdobuemārēā. Mał urıara idji ējūā

ıcawa ɾaa. Mał uria carea młɾa diaya idjıa İwiđıbɾɾɾ quırāca. Māwāra nał druade ējūāda erobaya mł ēberārā tɾɾari carea.-

¹⁰ Mał Eprołra hitıta basıa. Idjira arıma chūmasia. Małne idji ēberārā quırāpıta, puruđe eđa wābɾɾarā quırāpıta bıđa idjıa Abrahała nāwā ıjıgua jarasia:

¹¹ -Māwāēā, mł boro, ırıdua. Mł ēberārā quırāpıta młɾa mał ējūāra dji uria sıđa bari diaya bl quıma tɾɾarımārēā.-

¹² Małne Abrahałra hititarā quırāpıta waya quırā eđaa ɾarrusia. ¹³ ɾarrupeđa jūmarā quırāpıta Eproła nāwā ıjıgua jarasia:

-Mł quırā djuburia waya ırıdua. Dji ējūābarı blɾɾ parata İwiđıbɾɾɾ quırāca młɾa diaya. Młɾa jara ɾara ıjādua. Māwābɾɾɾ mł quimara mał ējūāne tɾɾariya.-

¹⁴ Eprołba panusia:

¹⁵ -Mł boro, ırıdua. Dji ējūāra nēdobueıda ɾaa cuatrociento parata torrobarı, barıbɾɾɾ ıdadjımaarā małda parataca? Bl quimara tɾɾaridua.-

¹⁶ Eprołba jarada Abrahałba bıa ırısia. Ara małda hititarā quırāpıta cuatrociento parata torroda juachapeđa Eproła jūma daucha diasia. ¹⁷ Mał juachada hititarāba, puruđe eđa wābɾɾarā bıđa unusıđaa. Māwā cawasıđaa Abrahałba Eproł ējūā Macpela abadara nēdosıda. Mał ējūāra Mamređeba ımādaı odjabariare ɾaa. Abrahałba nēdosıa dji ējūāra, dji joubada urıara, bacuru dji ējūāne ɾea sıđa.

¹⁹ Māwānacarea Abrahałba idji quıma Sarara idjıa nēdođa urıađe tɾɾarısia. Mał urıara ējūā Macpela abadađe ɾaa. Mał ējūāra Mamređeba ımādaı odjabariare ɾaa. Mamrera idjaba Hebroł abadaa. Hebrołra Canaał druade ɾaa. ²⁰ Māwā Macpela ējūā, dji uria sıđa hititarāne bađada Abrahałba jūma edasia.

Abrahał nezocaba İsa itea quıma jɾɾa

24 Abrahałra bıo drōāda ɾasia idjaba Ācōrēba idjıra ne jūmane careba ɾasia. ² Ewarı aba Abrahałba idji nezoca dji dromada trłsia. Abrahałba ne erobara mał nezocaba jūma wagabadjıa. Abrahałba idjıa jarasia:

-Bl jɾwara mł ɾacara edre ɾadua młɾa wārāneba jarai carea. ³ Małbe bajāne idjaba nał ējūāne ɾa Ācōrē quırāpıta młɾa jaradua blɾɾ mł warra itea nał Canaał

druadebema wērāda jrlēda. ⁴ Āteblrl wādua m̄
bada druadaa m̄ ēberārāmaa. Wārāneba jaradua
mamabema wērāda m̄ warra Isa itea eneida.–

⁵ Mañne dji nezocaba panusia:

–Baribrl dji wērāda m̄ ume nañ druadaa ze
quĩrāēblrl ŷm̄la bl warrara bl bada druadaa ede-
ica?–

⁶ Abrahañba panusia:

–jM̄l warrara jāmaa ederādua! ⁷ Ācōrē bajāne baba
m̄lra nama enesia m̄l zeza dedebemada, m̄l ēberārā
druadebemada. Ācōrēba m̄l wārāneba jarasia idjia
m̄l warrarā nañgl druada diaida. Ara mañ Ācōrēba
idji bajānebema nezocada bl na diabueya bla m̄l war-
ra itea mamabema wērāda enemārēā. ⁸ Dji wērāda bl
ume ze quĩrāēblrl, blra nañ wārāneba jaradebe-
mada ēdrla. Baribrl m̄l warrara jāmaa ederādua.–

⁹ Ara mañda dji nezocaba idji jlwara Abrahañ bacara
edre basia. Mañne wārāneba jarasia Abrahañba
jaradara idjia oida. ¹⁰ Mañbe dji nezocaba Abrahañ
nebiaēbemada quĩrātañoa pesia dji wērā ēberārā
ai carea. Idjaba Abrahañ cameyoda die edapeña Naco
puruđaa wāsia Mesopotamia druade. ¹

¹¹ Wāblrlde Naco puru caita baido juebada uria
corođama jūēne wāsia. Quewara jūēna bērā dji nez-
ocaba cameyora lñāñnamārēā egode chūmebigasia.
Mañne wērārā baido jueđe zesesiđaa ādjia ewariza
obada quĩrāca. ¹² Māwā bade dji nezocaba Ācōrēa
jarasia:

–M̄l Ācōrē, m̄l boro Abrahañ Ācōrē, m̄la bła beđe
djuburiaya nane bla quĩrāneba m̄l boro Abrahañra
quĩrā djuburiamārēā idjaba m̄l siđa carebamārēā.

¹³ M̄lra nañ baidoma bla. Nañ puruđebema awērāra
namaa baido jueđe zebadaa. ¹⁴ M̄la abal awērā
jaraya: “M̄l quĩrā djuburia bl zocora egode bapeña
m̄lā baidoda diadua.” Mañne dji awērāba m̄lā do-
uđe aibrl, idjaba bl cameyoda biđa baidora diayađe
aibrl, m̄la cawaya bla mañ awērāra bl nezoca Isa
itea erobada. Māwāblrl m̄la cawaya bla m̄l borora
quĩrāneba careba bada.–

¹⁵ Wadi Ācōrēa iwidi bade unusia awērāda zebrlada.
Idjia zocoda equiade erobasia. Mañ awērāra Rebeca
abadjida. Idjira Betuel cau basia. Betuelera Abrahañ
djaba Naco warra basia. Betuel papara Milca basia.

¹⁶ Rebecara bio quĩrāwārēā basia idjaba wadi
umaquĩrā adua basia. Idjira baido juebada uriama
jūēsia. Mañbe idji zocode baidora tpeña diguiđaa
wāblrl basia. ¹⁷ Mañne Abrahañ nezocara Rebecamaa
pira wāpeña jarasia:

–M̄l quĩrā djuburia, bl zocodebema baidoda m̄lā
maārl diadua.–

¹⁸ Mañne Rebecaba jarasia:

–Dodua, m̄l boro.–

Ara mañda idji zocora eđa edapeña idji jlwade er-
obade Abrahañ nezocaa dobisia. ¹⁹ Dobiđacarea jara-
sia:

¹ Naco.Genesi 11:27-31; 22:20-24. Mesopotamia.Mañ druara he-
breo beđeade Aram Najarañ abadaa. Genesi 25:20.

–Bl cameyo itea biđe m̄la baidoda jueya ādjia do
quĩrāblada quĩrāca dođamārēā.–

²⁰ Ara mañda baido idji zocode bala animarāba
dobadae weasia. Weapeña bariama zocārā baidora
juesia jūmarā cameyoda dođamārēā. ²¹ Māwā jue
bade Abrahañ nezocaba chupea acl besia Ācōrēba
mañ awērāra Isa itea wārāda erobla cawaya.

²² Cameyo baido dopedadacarea dji nezocaba Rebe-
ca pĩrū oro ođa bio nēbla bada quēblde jāmārēā dia-
sia. Idjaba mania oro ođa nēbla beada bio zlgla bea-
da umē diasia. ²³ Mañne iwidiđia:

–ŷBlra cai cau? M̄l djuburia jaradua, ŷbl zeza dera
bari baca dai cāñi carea?–

²⁴ Rebecaba panusia:

–M̄lra Betuel cau. Betuelera Naco warraa. Idji pa-
para Milca. ²⁵ Dai dera bari bla bārā cāñnamārēā, id-
jaba bl cameyoda dođamārēā baraa.–

²⁶ Mañ carea dji nezocara chĩrāborode cobepeda
Ācōrēa bia beđeasia. ²⁷ Nāwā jarasia:

–Bia quirua Ācōrē, m̄l boro Abrahañ Ācōrē. Bla m̄l
boro Abrahañra quĩrā djuburiađeba wārāda careba
bla. M̄lra ode jipa enesia idji ēberārāmaa.–

²⁸ Mañne Rebecara dji papa diguiđaa pira wāsia.
Jūēpeña Abrahañ nezocaba jaradara jūma nēblrlsia.

²⁹ Rebecaba djabada erobasia Labañ abadada. Mañ
Labañba ūrsia idji djabawērāba nēblrl bada. Idjaba
unusia idji djabawērāba pĩrūda quēblde j̄l bada, ma-
nia siđa jlwaza j̄l bada. Mañ carea baido juebadamaa
pira wāsia Abrahañ nezoca jrlade. Jūēblrlde unusia dji
nezocara idji cameyo ume baido juebadama panlda.

³¹ Mañne Labañba jarasia:

–Ācōrēba careba bla ēberā, m̄l diguiđaa zedua. Blra
ŷcārē cārēā puru dajada bla? M̄l dera bla bl cāñmārēā
idjaba bl cameyo panani siđa bla.–

³² Ara mañda dji nezocara Labañ diguiđaa wāsia. Jūē-
napeña Labañba cameyo lrl j̄l beadara jūma
ēřacuapeña ne cobigasia. Mañ awara baidoda jue dia-
sia Abrahañ nezoca ume zepedadara jĩrū
slgledamārēā.

³³ Mañbe Labañba ne dođamārēā diabisia baribrl
Abrahañ nezocaba jarasia:

–M̄lra poya ne coēa m̄la beđe enena jarai naēna.–

Labañba jarasia:

–Māēteara jaradua.–

³⁴ Ara mañda dji nezocaba jarasia:

–M̄lra Abrahañ nezocaa. ³⁵ M̄l borora Ācōrēba bio
careba bla bērā idjira bio ne bara bla. Ācōrēba idjia
ovejada, pacada, parata torroda, oroda, nezoca
umaquĩrāda, nezoca wērāda, cameyoda, burro siđa
zocārā diasia. ³⁶ Mañ awara m̄l boro quima Sara djora
baba umaquĩrā warrada tosia. M̄l boroba erobara mañ
warraa jūma diasia.

³⁷ Idjaba m̄l boroba m̄la wārāneba jarabisia. Idjia
nāwā jarasia: “M̄lra nañ Canaañ druade babaria,
baribrl m̄l warra itea Canaañnebema wērāda jrlrā-
dua. ³⁸ Āteblrl m̄l zeza druadaa wādua. Mama wērā
m̄l ēberārānebemada m̄l warra itea jrlade wādua.”

39 Mañne mña jarasia: “Dji wërãda mñ ume ze quĩrãéberlrl çmña sãwã oi?” 40 Mñ boroba jarasia: “Mñra Ācõrẽ ume ewariza nĩbabaria. Ara mañ Ācõrẽba idji bajãnebema nezocada bl ume diabueya bl wãblrlma carebamãrẽã. Mãwã bla wërã mñ zeza basi ëberãrãnebemada mñ warra itea poya eneya. 41 Mñ ëberãrãma jũenacarea ãdjirãba wërãda diaãéberlrl, nañ wãrãneba jaraãdebemada blra ëdrlyã.”

42 Mañda idi mñra baido juebadama jũëpeã Ācõrẽa nãwã iwĩdisia: Ācõrẽ, mñ boro Abrahañ Ācõrẽ, carebadua mña oãde zeãara bia odjamãrẽã. 43 Mñra nañ baidoma bla. Awërãda baido jueãde zebllrãde mña idjia jaraya: “Mñ quĩrã djuburia, bl zocoãdebema baidoda maãrĩ diadua.” 44 Mañ awërãba mña doduaãa aibllrl, idjaba bl cameyoa biãa baidora diayaãa aibllrl, mña cawaya bla mañ wërãra mñ boro warra Isa itea erõãda.

45 Wadi mñ soãde beãea blaãde unusia Rebecaba idji zocora equiaãde eronĩda. Idjira baido juebadamaa zepeda baidora juesia. Mañne mña idjia jarasia: “Mñ quĩrã djuburia baidoda diadua.” 46 Ara mañda zoco equiaãde erõããara eãaa edapeãa mña jarasia: “Dodua, idjaba bl cameyoa biãa baidora diaya.” Ara mañda mña dosia. Idjaba mñ cameyoa biãa idjia baidora dobi-gasia.

47 Mañbe mña iwĩdisia: “çBlra cai cau?” Idjia panusia: “Mñra Betuel cau. Betuelera Naco warra. Idji papara Milcaa.” Mañ carea mña pĩrũda idji quëblãde jã basia. Mania siãa idji jlwãde jã basia. 48 Mañbe mñra çhĩrãborõde cobereãa Ācõrẽa bia beãeasia. Mñ boro Abrahañ Ācõrẽa bia quiruaãa asia. Idjia mñra bia enesia mñ boro djaba ãizaqueda idji warra itea edemãrẽã.

49 Bãrãba mñ boroda wãrãda quĩrã djuburiaãeba carebaãibllrl, mña jaraãadua Rebecara mñ ume dia-bueãida. Baribllrl diabueãéberlrl jaraãadua mña cawa crĩchai carea.–

50 Mañ ũrĩnapeãa Labaãba Betuel biãa panusiãaa: –Mañglra wãrãda Ācõrẽneba ze bla. Mañ bẽrã daiba poya jaraãaãa bia blaãa wa bié blaãa. 51 Rebecara nama bl quĩrãpita bla. Ededua idjira bl boro warra quima bamãrẽã Ācõrẽba jaraãa quĩrãca.–

52 Mañ beãea carea Abrahañ nezocara çhĩrãborõde cobereãa Ācõrẽa bia beãeasia. 53 Mañbe oro oãada, parata oãada, cacuaãde jãbada siãa Rebecaa diasia. Idjaba nebia nẽbla beãda Rebeca djabaa, dji papaa biãa diasia. 54 Mañbeblrl dji nezocara, idji ume zepedaãa siãa ne cosiaãa. Ne coãapeãa cãisiãaa. Nurẽma pirabaripeãa dji nezocaba jarasia:

–Mñra idu wãbiãadua mñ boromaa.–

55 Baribllrl Rebeca djababa, dji papa biãa panusiãaa: –Rebecara waãibiãa die ewari dai ume baãda bla. Mãwãnacarea bl ume wããda bla.–

56 Mañne dji nezocaba jarasia: –Ācõrẽba mña dji wërãda unubiãa bẽrã mñra nama dãrãbirãnãdua. Mñra idu wãbiãadua mñ boromaa.–

57 Baribllrl Rebeca djababa, dji papa biãa panusiãaa: –Mãwã baibllrl, Rebecara trãnia cãrẽda jarai cawaya.–

58 Ara mañda Rebecara trãnapeãa iwĩdisiaãa:

–çBlra nañ ëberã ume nawena wãica?–

Mañne Rebecaba panusia:

–Mãë, mñra wãya.–

59 Ara mañda Rebecara idji wagabari wërã ume idu wãbisiãaa. Idjaba Abrahañ nezocara, idji ume zepedaãa siãa idu wãbisiãaa. 60 Mañne Rebeca djabarãba idjira nãwã bia jarasiãaa:

Djabawërã, daiba quĩrãã panla bla warrarãra zocãrã unuida.

Idjaba quĩrãã panla bl warrarãba ãdji dji quĩrããda poyããida.

61 Mañbe Rebecara idji nezocawërãã siãa cameyo ãrã çhũmenapeãa Abrahañ nezoca ume wãsiãaa. Mãwã Abrahañ nezocaba Rebecara edesia.

62 Mañmisa Abrahañ warra Isara Beer-Lajai-Roiãeba zeãada Negue druãde basia. 63 Ewari aba quewara babllrãde idjira druãa rllrla nĩbasia. 1 Mañne cameyoda zeseblãada unusia. 64 Ara mañne Rebeca cameyo ãrã çhũmlba Isara unusia. Mañ bẽrã Rebecaba Abrahañ nezocaa iwĩdisia:

–çCai awuã dadjirãmaa zebllrla?–

Nezocaba panusia:

–Jããra mñ boro Isaa.–

Mañ beãea ũrĩpeãa Rebecara cameyoãeba uãaa ba-dosia. Mãwãpeãa idji quĩrããdarrara quëbl daucha wua-ba blrasia, Isa quima baida beãea blaãa bẽrã.

66 Mañne Abrahañ nezocaba oãara jũma Isaa nẽblrlasia. 67 Ara mañda Isaba Rebecara idji papa querasi wua demaa edesia. Mãwã Isaba Rebecara edapeãa bio quĩrãã basia. Idjaba idji papa jaiãããa carea sopuara jõsia.

Abrahaãba Queturã ume warrarã ununa

25 Abrahaãra waya quima edasia. Dji wërã trãra Queturã basia. 2 Mañ Queturãba tosia Zimraã, Jocsaã, Medaã, Madiaã, Isbac, Súa siãa. 3 Jocsaã warrarãra nañglrã basia: Sebã, Dedaã siãa. Dedaãneba yõsiãaa asureorã, letuseorã, leumeorã siãa. 4 Madiaã warrarãra nañglrã basia: Epã, Eper, Hanoc, Abidã, Eldã siãa. Jũma mañglrããda Queturããeba yõsiãaa.

5 Abrahañ waãi zocai blaãde Queturãba toãa warrarãã, Agaraba toãa warraa biãa Abrahaãba nebiãa diacua-sia. Mañbe ãdjirãra Isa blaãmalba ãmããau odjabariare tãml wãbigasia. Mañbeblrl Abrahaãba idjia erõãra jũma Isaa diasia.

Abrahañ jaiãããa

7 Abrahaãra 175 poa basia. 8 Mañne bio drõãda quiruda waraga jaiãasia. 9 Dji warrarã Isaba, Ismael biãa idjira tãbarisiãaa bẽwãrã joubada uria Macpela abadaãde Sara tãbaripeãããama. Mañ uriara Mamre ëjũãneba ãmããau odjabariare bla. Dji ëjũãra Abrahaãba hitita Zohar warra Eproãneda nẽdosia. 111 Abrahañ

I Druãa rllrla nĩbasia. Hebreo beãeãde mañra ebuãa blaãa. Nañglrãã crĩchada diaisicada: “Crĩcha jllrãde wãsia”, “Ācõrẽa ewari iwĩããde wãsia”, “ãujããne wãsia”, “idji achirã ume nẽblrlãde wãsia” wa “bacuru zaqueda uãe wãsia.” II Genesi capítulo 23.

jaidadacarea Ācōrēba dji warra Isara bia basia. Isara baido juebada uria caita babadjia. Dji baido juebada uriara Beer-Lajai-Roi abadjidāa. ^I

Ismaelēba yōpedadarā

¹² Nama bā bā Ismaelēba yōpedadēbemada. Mañ Ismaelera Abrahañba unusia Agaradēba. Agarara Sara nezocawērā Egiptoēbema basia. ¹³ Ismael warrarā trāra nañgarā basia: dji iwinada Nebayo basia. Idjiare Cedar basia. Mañare Adbeel basia. Mañare Mibsañ basia. ¹⁴ Mañare Mismá basia. Mañare Dumá basia. Mañare Masá basia. ¹⁵ Mañare Hadar basia. Mañare Temá basia. Mañare Jetu basia. Mañare Napi basia. Dji jirūarebemara Cedemá basia. ¹⁶ Mañgarā docera Ismael warrarā basia. Ādjirāneba puruda doce yōsidāa. Ādjira mañ puru bororāda beasia. Mañ doce purura ara ādji trāda bācuasidāa. Dji ēberārā sida ara mañ trāra eropanesidāa. ^{II}

¹⁷ Ismaelera 137 poa baside jaidasia. ¹⁸ Idji warrarāba birasidāa Sur ējūāneba aba Havila ējūānaa. Sur ējūāra Egipto drua caita bāa. Havilara Asiria druaēda wābada ode bāa. Ādji ēberārānebemada jiga panabadjidāa. ^{III}

Isa warrarā topedada

¹⁹ Nama bā bā Isa warrarānebemada. Isara Abrahañ warra basia. ²⁰ Isa cuarenta poa baside idji quima Rebecara edasia. Rebecara Betuel cau basia idjaba Labañ djabawērā basia. Ādjirāra arameorā basia. Padan-Arañ druaēbemarā basia.

²¹ Isa quima Rebecara warra toca basia. Mañ carea Isaba Ācōrēa iwidiisia Rebeca biogoamārēā. Idjia iwidiidara Ācōrēba bia ūrīsia. Māwā Rebecara mīguisoda biogoā besia. ²² Mañne warrarāra idji biteda djō panl bērā idjia crīchasia: “¿Sāwāērā mñra jāwā mīga bā?” ^{IV} Mañ carea Ācōrēa iwidiide wāsia. ²³ Mañne Ācōrēba panusia:

Bā biteda warrada umé djō panl bērā bāra jāwā bāa. Ādjidēba puruda umé odjadāa.

Abālda dewarabema cāyābara mēsrāara bāya. Dji nabemada dji tēābema jlwāeda bāya.

²⁴ Dji toi ewari jūēsīde Rebecaba umé tosia. ²⁵ Dji nabemara bio caraidā basia. Idjira cara purea basia. Mañ carea dji trāra basidāa Esaú. ^{V26} Esaú tobrlāde dji tēābemaba idji jirūgarronane jida to bāesia. Mañ carea

^I Beer-Lajai-Roi. Hebreo beēade mañ trāba jara bāa: “Baido bogadrā bā Ācōrē zocai bā mñ unubarīde.” *Genesis* 16:13-14. ^{II} *Genesis* 17:20. ^{III} Ādji ēberārānebemada jiga panabadjidāa. Mañ beēaba idjaba jara bāa “ādji ēberārā quīrāpe panesidāa” wa “ara ādji ēberārā ume bié panesidāa.” *Genesis* 16:12. ^{IV} ¿Sāwāērā mñra jāwā mīga bā? Mañra hebreo beēade ebuda bāēā. Ācōrāmaarā jara bāa: “Mñra jāwā baibrā, ¿cārē cārēā zocai bai?” Dewarārāmaarā jara bāa: “Mñra ¿cārē cārēā nañ warrara jāwā iwidiisi?” ^V Esaúra trā jarabadaa Edoñ idjaba Seír. Hebreo beēade Edoñ trāba jara bāa “purea bā.” Seír trāba jara bāa “caraidā bā.” Edoñba biara jara bāa Esaúēba yōna puruda. Seírba biara jara bāa Esaúēba yōpedadarā ējūāda. *Genesis* 36:9.

idjira trā basidāa Jacobo. ^{VI} Rebeca warra toside Isara sesenta poa basia.

Esaúba edaida bādera Jacoboa nēdobueda

²⁷ Mañ warrarāra warisidāa. Esaúra mēā wā cawa bāsia. Baribrā Jacobora diguidā necai babadjia. ²⁸ Esaúba animarā beapeda dji zezaa cobibadjia. Mañ bērā Isaba Esaúra bio quīrā basia. Mañne Rebecaba biara Jacoboda quīrā basia.

²⁹ Ewari aba Jacobora ne dju basia. Mañne Esaúra mēā nībaēda jarra jūēsia. ³⁰ Esaúba jarasia: –Mñ djuburia, bā lenteja purea dju bāda mñā cobidua. Mñra cacua lbaē bāa, ne coé bā bērā.–

Lenteja purea bā carea Esaúra idjaba trā basidāa “Edoñ.” ^{VII}

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

–Bāra dji warra iwina bērā dadji zezaba erobādebe-mada bā waibāara edaya. Bā edaida bāra za bā lentejabari mñā nēdobueda.–

³² Esaúba jarasia:

–Mñra jarrababa beuboēoa. Mñda beuibāra, dadji zezade edaida bāra ¿sāwā edai?–

³³ Mañne Jacoboba jarasia:

–Naārā wārāneba jaradua bā dadji zezade edaida bāra mñā diaida.–

Ara mañda Esaúba wārāneba jarasia. Māwā dji warra iwinaba edaida bāra Esaúba Jacoboa nēdobuesia.

³⁴ Mañbebrā Jacoboba lentejara pañ sida Esaúa diasia. Esaúba copeēda baido do bapeēda wāsia. Māwā dji warra iwinaba edaida bādera Esaúba igarasia.

Isara Guerarde bāda

²⁶ Mañ ewarīde Isa druaēde jarrabada zesia Abrahañ ewarīde zēda quīrāca. ^{VIII} Mañ carea Isara Guerar puruēda wāsia pilisteorā boro Abimelemaa.

² Isa mama bāde Ācōrēra idjimaa zepēda jarasia:

–Egipto druaēda wārādua, ātebrā mñā jarabrā druaēde bēdua. ³ Bāra drua ātibemamīna nama bēdua.

Mñra bā ume bāya. Mñā bāra carebaya: mñā bā, bā warrarāa bīda nañ druara diaya. Māwā mñā bā zeza Abrahañā wārāneba jaradara oya. ⁴ Mñā bā warrarāra zocārā yōbiya bajāne chīdau zocārā panl quīrāca. Mñā jūma nañ druara bādeba yōbldarāa diaya idjaba mñā bādeba yōbrlādeba nañ ējūāne bēa purura jūma carebaya. ⁵ Mñā māwā oya Abrahañba mñ beēara jūma tīā oēda bērā; mñā obīdada, mñā jara bāēda, mñā jaradiadada, mñ ley sida idjia jūma tīā osia.–

⁶ Mañ bērā Isara Guerar purude besia. ⁷ Mañne Guerarēbemarāba Isaa dji quima Rebecaēbemarāba iwidiisidāa, idjira quīrāwārēā bā bērā. Mañ carea Isara ne wayasia. Idubā crīcha besia mñ quimaana aibrā, mñra beādisicada edaēi carea. Mañ carea ādjia iwidiibladēde panubadjia: “Idjira mñ djabawērāa.”

^{VI} Jacobo trāba jara bāa “jirūgarrona.” Mañ awara cūrūgabariāda abāra quīrāca jīguabaria. *Genesis* 27:36. ^{VII} Hebreo beēade Edoñ trāba jara bāa purea bāda. ^{VIII} *Genesis* 12:10.

⁸ Isa mama dārã bæde pilisteorã boro Abimeleba da-
jadaa acɫbadadeba unusia Isaba idji quima Rebecara
yãga nũmɫda. ⁹ Mañ bẽrã Abimeleba Isara trɫbipeða
jarasia:

–Jãɫ wẽrãra wãrãda bl quimaa. ¿Cãrẽ cãrẽã bla
jarasi bl djabawẽrãda?–

Isaba panusia:

–Mãa crĩchasia bãrãba mɫra beaðida mɫ quima
edaði carea.–

¹⁰ Abimeleba jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã osi? Mɫ puruðebemarã abãlda bl
quima ume cãĩnabara, blablɫɫ daia mañ cadjiruara
obicasia.–

¹¹ Mañ bẽrã Abimeleba idji õberãrã jarasia:

–Bariduaba Isada mĩã sẽibɫɫ wa dji quimada mĩã
sẽibɫɫ, mañ õberãra beuida bla.–

¹² Mañ druade Isara ne úsia. Abãri poađe idjia
wailba ewasia, Æcõrẽba idjira ne jũmane careba bæda
bẽrã. ¹³ Mãwã idjira bio bara besia. ¹⁴ Ovejada, paca-
da, nezocarã siða zocãrã erobesia. Mañ carea piliste-
orãra idji ume bié panesiðaa. ¹⁵ Idji zeza Abrahañ zocai
baside Abrahañ nezocarãba baido juebada uriada
corocuasiðaa. Baribɫɫ pilisteorãra Isa ume bié panɫ
bẽrã mañ baido juebada uriara jũma egoroba
ãnãcuasiðaa. ¹⁶ Mañbe dji boro Abimeleba Isaa jara-
sia:

–Dai tãẽnabemada ãyã wãdua, blra dairã cãyãbara
dji dromaara bebɫɫ bẽrã.–

¹⁷ Ara mañda Isara Guerar puruðe bædada ãyã
wãsia. Guerar jewedađe jũpeða idji wua dera opeða
mama besia. ¹⁸ Abrahañ waði zocai baside idjia baido
juebada uriada mama corobicuasias. ^I Idji beuðacarea
pilisteorãba mañ baido juebada uriara egoroba jũma
ãnãcuasiðaa. Baribɫɫ Isa mama bæde zeside waya
corobicuapeða abãri trɫda bæcuasia dji zezaba naẽna
bãdada.

¹⁹ Ewari aba Isa nezocarãba dji jewedađe coro
panasiðaa. Coro panɫne baido ãtaa bogadrɫ bæda un-
usiðaa. ²⁰ Baribɫɫ mañ baido carea Guerarðebema
ovejã wagabadada Isa oveja wagabada ume
ijarasiðaa. Guerarðebemarãba jarasiðaa:

–Nañ baidora dairãnea.–

Mañ carea ijarapeða bæda bẽrã Isaba baido juebada uri-
ara trɫ basia Esec. ^{II}²¹ Mãwãnacarea Isa nezocarãba
dewara baido juebada uriada corosiðaa. Baribɫɫ mañ
carea biða ijarasiðaa. Mañ baido juebada uriara trɫ
basia Sitna. ^{III}

²² Mañbe Isara mamabemada ãyã bæde wãsia. Ma-
ma dewara baido juebada uriada corosia. Mañ baido
carea ijaradaé basia. Mañne Isaba jarasia:

–Ïrãbɫɫ Æcõrẽba dadjirãra bia basia nañgl ãjũãne
ne bara paneni carea.–

Mãwã dji baido juebada uriara trɫ basia Rehobo. ^{IV}

²³ Mamalba Beersebãda wãsia. ²⁴ Mañ diamasi
Æcõrẽra Isama odjapeða nãwã jarasia:

^I *Genesisi 21:25-31.* ^{II} *Hebreo bedeađe esec trɫba jara bla:*
“Jjara panɫ.” ^{III} *Hebreo bedeađe Sitna trɫba jara bla:* “Dji quĩrũ
panɫ.” ^{IV} *Hebreo bedeađe Rehobo trɫba jara bla:* “Ëjũã baraa.”

Mɫra bl zeza Abrahañba ãjã bæda Æcõrẽa. Ne wayarã-
dua. Mɫra bl ume bla.

Mãa blra nãwã careba bæya: bl warrarãra mɫa zocãrã
yõbiya mɫ nezoca Abrahañra carebayada aða bẽrã.

²⁵ Æcõrẽda mama odjãda bẽrã Isaba mõgarada ãɫɫ
pã buepeða idjia ewari iwidiisia. Mañbe idji wua dera
osia mama dārã bæi carea. Idjaba idji nezocarãba ma-
ma baido juebada uriada corosiðaa.

Isaba Abimele ume bedea bæda

²⁶ Ewari aba Guerar puruðebema boro Abimelera
Isamaa zesia. Abimelera zesia idji crĩcha diabari
Ahuzat ume, idji djõbadarã boro Picol ume biða.

²⁷ Mañne Isaba Abimelea jarasia:

–Bãrãba mɫra unu ama panana bẽrã, bãrã tãẽnabe-
mada ãyã jɫretasiðaa. Mañda ¿cãrẽ cãrẽã mɫmaa ze
panɫ?–

²⁸ Mañne ãdjia panusiðaa:

–Daiba unu panɫ Æcõrẽra bl ume bæda. Mañ carea
daiba crĩcha panɫ bl ume necai panani carea bedea-
da bædida. Daiba blra necai wãbisiðaa idjaba bl ume
ababe biada osiðaa. Mañ bẽrã wãrãneba nãwã bedea
bãdia: daiba bl mĩã sãnaé panɫ quĩrãca bla biða दौर
mĩã sãẽda. Wãrãda Æcõrẽba blra bio careba bla.–

³⁰ Mañ carea Isaba basriða ne cobada wailbãada ope-
ða ãdjirãra ne codruasiðaa. ³¹ Nurẽma pirabariðapeða
wãrãneba bedea basia necai panani carea. Mañbe
Isaba ãdjia bia wãnaduaða asia. Ædjirã biða bia bedu-
aða adapeða wãsiðaa.

³² Mañmisa Isa nezocarãba egoro coro panɫne
baidoda unusiðaa. Ununapeða Isamaa jarada zesiðaa.
Idjia mañgl ewariðe bedea bæda carea mañ baido jue-
bada uriara trɫ basia Sebã. ^V Mañ carea mamabema
purura waðibiða Beersebã abadaa.

³⁴ Isa warra Esaú cuarenta poa baside Beerĩ cau Judi-
da edasia. Mañ awara edasia Eloñ cau Basemã siða.
Mañ Judira, Basemã siða hitita wẽrãrã basia. ³⁵ Mañne
ãdji umena Isa ume Rebeca ume biða bia pananaca
basia.

Isaba idji warrarã bia jara bæda

²⁷ Isara drõada bla bẽrã dauba unuca basia.
Ewari aba idji warra nabema Esaúda trɫpeða
jarasia:

–jWarra!–

Esaúba panusia:

–¿Cãrẽ, zeza?–

² Mañne Isaba jarasia:

–Acɫdua, warra, mɫra drõada bla. Mɫ beui ewarira
adua bla. ³ Mañ carea mɫ djuburia bl enedrɫmada
cha siða edapeða mẽã wãdua. ⁴ Ne beasira mɫ itea
djudua mɫa awua cobari quĩrãca. Mañda cobisira mɫa
blra bia jara bæya mɫ beui naẽna.–

⁵ Isara idji warra Esaú ume bedea bæda Rebecaba ãrĩ
basia. Mañbe Esaúra mẽã wãsia dji zezaa cobu carea.

^V *Hebreo bedeađe Sebã trɫba jara bla:* “Bedea bɫpedada.” *Gen-
esi 21:30-31.*

⁶ Esaú wānacarea Rebecaba idji warra Jacoboa jarasia:

–Warra, mĭa ūrĭsia bl zezara bl djaba Esaú ume beĊea ħada. Bl zezaba Esaúa nāwā jarasia: ⁷ “Mēā ne beĊe wāpeĊa mĭ itea djudua. Maĭ djicora copeĊa mĭ beui naēna ħada Ācōrē quĭrāpita bia jara ħaya.”

⁸ Jāĭbe, warra, mĭa jarabĭrĭda odua. ⁹ Dadjĭ animarā ħeamaa wāpeĊa chiwatu zaque boreguea panĭda umé enedua. Maĭbe mĭra bl zeza itea ne djuya idjĭa awua cobari quĭrāca. ¹⁰ Maĭda bla bl zezamaa edeya idjĭa comārēā. Māwā idjĭi beui naēna ħdrĭl bia jara ħaya.–

¹¹ Maĭne Jacoboba dji papa Rebecaa jarasia:

–Mĭ djaba Esaúra caraiĊa ħa, maĭne mĭra cara neĊ ħa. ¹² Mĭ zezaba mĭda tāĭbĭrĭl, cawaya mĭa idjĭira cūrĭga ħada. Maĭda cawasira idjĭa mĭra bia jara ħāēā, ātebĭrĭl biē jara ħaya.–

¹³ Maĭne dji paraba panusia:

–Māwā biē jara ħasira mĭmaabĭrĭl zeya. Warra, odua mĭa jara ħa quĭrāca. Chiwatu zaquera isabe jĭrĭĊe wādua.–

¹⁴ Ara maĭda Jacobora wāpeĊa chiwatu zaquera enesia idjĭi paramaa. EnepeĊa idjĭi paraba djicoda osia Jacobo zezaba awua cobari quĭrāca. ¹⁵ Maĭbe dji warra nabema Esaúba jĭbari dji biara ħada Rebecaba enesia. Esaúba maĭ jĭbarira ādjĭi deĊe erobasia. Maĭda Rebecaba Jacoboa jĭbisia. ¹⁶ Maĭ awara Jacobora cara neĊ ħa bērā Rebecaba chiwatu zaque eda idjĭi jĭwaeĊe, ĭrĭmĭsĭde biĊa caracuasĭa. Māwā osia dji zezaba Esaúdrĭl crĭchamārēā. ¹⁷ Maĭbe djico warra djudada paĭ siĊa idjĭi warra Jacoboa diasia dji zezamaa edemārēā.

¹⁸ Idjĭi zezamaa wāpeĊa Jacoboba jarasia:

–ĭZeza!–

Isaba panusia:

–ĭCārē, warra? Blra ĭcaida māwā ħa?–

¹⁹ Maĭne Jacoboba idjĭi zezaa jarasia:

–Mĭra bl warra nabema Esaúa. Mĭa osia bla jaraĊa quĭrāca. ĭta chūmepeĊa ne codua. Maĭbe mĭra bia jara ħadua.–

²⁰ Isaba dji warra iwĭĭisia:

–Mĭ warra, ĭsāwā jācua isabe ne beasi?–

Jacoboba panusia:

–Bl ume ħa Ācōrēba mĭa unubisia.–

²¹ Maĭne Isaba jarasia:

–Warra, mĭ caita zedua. Mĭa idu tābidua blra wārāda mĭ warra Esaú cawaya.–

²² Ara maĭda Jacobora dji zezaba tāmarēā caita wāsĭa. Maĭne Isaba jarasia:

–Bl beĊeara Jacobo beĊeaca ħa, baribĭrĭl bl jĭwara Esaú jĭwaca ħa.–

²³ Isaba Jacobora cawaē basĭa idjĭi jĭwara Esaú jĭwa quĭrāca caraiĊa ħa bērā. Isaba Jacobo bia jara ħabĭrĭĊe wayacusa iwĭĭisia:

–ĭBlra wārāda mĭ warra Esaúca?–

Jacoboba panusia:

–Māē, zeza. Mĭra Esaúa.–

²⁵ Maĭne dji zezaba jarasia:

–Warra, bla ne beĊara diadua mĭa coi carea. Maĭbe mĭa blra bia jara ħaya.–

Ara maĭda Jacoboba diasia. DiaĊacarea Isaba cosia. Māwā ħaĊe Jacoboba uva ħa siĊa diasia. Maĭrĭl siĊa Isaba dosia. ²⁶ Maĭbeblĭrĭl Isaba jarasia:

–Jāĭbe warra, mĭ caita chūmepeĊa mĭ uridarraĊe isōdua.–

²⁷ Ara maĭda Jacobora caita chūmepeĊa isōsia.

Maĭne Jacoboba jĭ ħasia Esaúba jĭbarida. Isaba maĭra ĭpeĊa crĭchasia wārāda Esaúda idjĭi ume ħada. Maĭ bērā idjĭi Jacobodrĭl nāwā bia jara ħasia.

Mĭ warrara tūāra ħa Ācōrēba bia zaubi ħa ējūā quĭrāca.

²⁸ Mĭa quĭrĭā ħa Ācōrēba bl itea bajāneba cue zebi ħaida bla ubĭrĭlra bia zaumārēā.

Māwā bl trigora aĊuba zauya. Bl uva siĊa bia zauya.

²⁹ Mĭa quĭrĭā ħa puruda zocārā bl jĭwaeĊa beĊĭda, druazabemada bl quĭrāpita wayaaĊeba chĭrāboroeĊe cobeaĊĭda.

Mĭa quĭrĭā ħa blra bl djabarā boro baida, bl para warrarāda bl quĭrāpita chĭrāboroeĊe cobeaĊĭda.

Mĭa quĭrĭā ħa bl biē jarabĭdara biē beĊĭda idjĭaba bl bia jarabĭdara bia beĊĭda.

³⁰ Isaba māwā bia jara ħaĊacarea Jacobora idjĭi zeza ume ħaĊada ēdrasia. Ara ēdrĭbĭrĭĊe idjĭi djaba Esaúra mēā wā ħaĊada jūĭsia. ³¹ Idjĭi biĊa djicoda warra osia. Maĭda dji zezamaa edepeĊa jarasia:

–Zeza, mĭra ne beasia. ĭta chūmepeĊa codua.

Maĭbe mĭra bia jara ħadua.–

³² Maĭne Isaba Esaúa jarasia:

–Blra ĭcaida māwā ħa?–

Esaúba panusia:

–Mĭra bl warra iwina Esaúa.–

³³ Isaba maĭ ūrĭbĭrĭĊe dauperapeĊa ure nūmesia.

Maĭne jarasia:

–Māēteara ĭcaida bl na ze ħasi? Idjĭi beĊara mĭa diasia. Maĭda mĭa jūma cosia bl zeĭ naēna. Mĭa idjĭira bia jara ħasia. Maĭ bērā idjĭidrĭl bia ħaya.–

³⁴ Esaúba dji zeza beĊea ūrĭsĭde abeĊa bio sopuasĭa.

Maĭne jĭā ħaba jĭgua jarasia:

–ĭZeza, mĭ siĊa bia jara ħadua!–

³⁵ Maĭne dji zezaba panusia:

–Bl djababa mĭra cūrĭgaeĊe ze ħasia. Māwā mĭa bl bia jara ħaĭ beĊara idjĭiabĭrĭl edasia.–

³⁶ Maĭne Esaúba jarasia:

–ĭBārāba jāĭ cūrĭgabari Jacobora ariĊe trĭ ħasĭdaa! ¹ Idjĭi mĭra ħarima umé cūrĭgabĭrĭl! Mĭa warra iwina-ba edaida beĊara idjĭi edasia. Jāĭbe ĭĭi bla mĭ bia jara ħaĭ beĊara idjĭi jārĭsia.–

Maĭne Esaúba wayacusa iwĭĭisia:

–ĭBla mĭ siĊa poya bia jara ħāēca?–

³⁷ Isaba panusia:

–Mĭa Jacobora bl boroda ħasia. Bl ēberārāra, blĊe-ba yōĭlda siĊa idjĭi jĭwaeĊa ħasia. Idjĭi mĭa jara ħasia idjĭi trigora uva siĊa aĊuba zaumārēā. Maĭba, warra, mĭa bla ĭcārēda poya diai?–

³⁸ Maĭne Esaúba dji zezaa ħa iwĭĭisia:

¹ Hebreo beĊeĊe Jacobo trĭra cūrĭgabariĊa abĭrĭl quĭrāca jĭguabaria. Genesi 25:26.

–Zeza, bla ʒababe idjidrl poya bia jara b̄aica? ¡Ay, zeza, m̄l siða bia jara b̄adua!–

Māwā jara b̄ade Esaúra bio j̄ã nūmasia.

³⁹ Māwā b̄ade dji zeza Isaba jarasia:

B̄lra ějũã biadebemada, cue zebarimabemada j̄iga b̄aya.

⁴⁰ B̄lra dewara ěberārã ume djõ b̄aya, idjaba bl dja-ba j̄lwaeda b̄aya.

Barib̄lrl bla j̄ã o ama beb̄lrlde idji j̄lwaeda b̄adada ědrl̄ya. I

Rebecaba Jacoboa m̄rũ wāduada ada

⁴¹ Ādji zeza Isaba Jacoboda bia jara b̄ada b̄ērã Esaú-ba Jacobora bio quĩrãma b̄esia. Mañ carea nãwã cr̄ichasia: “M̄l zeza beuðacarea m̄la sopua ewarida wagaya. Mañbeb̄lrl m̄l djaba Jacobora beaya.”

⁴² Esaúba oi cr̄icha b̄lra dji papa Rebecaba cawasia. Mañ carea idji warra t̄ēãbema Jacobora tr̄lpeða jarasia:

–Ūr̄idua, bla oða carea bl djaba Esaúba b̄lra bea quĩrã b̄la. ⁴³ Idjia b̄lra beaib̄lrl, idji siða beaðida ran̄la. Māwãra m̄la abari ewaride b̄ãrã umena adu-aya. Mañ carea, warra, m̄la jarab̄lrl̄da j̄ã odua. Isabe Harañ puruðaa m̄rũ wādua m̄l djaba Labaãmaa. Jãma idji ume d̄ãrã b̄adua aba bl djaba quĩrũbi j̄õb̄lrl̄da. Bla oðada idjia quĩr̄doasira m̄la b̄la beðeada dia-bueya waya zemãr̄ẽã.–

⁴⁶ Jacobo wã naēna Rebecaba dji quima Isaa jarasia:

–M̄lra s̄ẽ b̄la Esaú quima hititarã carea. Jacobo biða nañ druðebema hitita w̄rãda edaib̄lrl, biara b̄la m̄lra beuida.–

28 Mañ b̄ērã Isaba Jacobora tr̄lpeða bia jara b̄asia. Idjaba nãwã jarasia:

–Canaañnebema w̄rãda edarãdua. ² Padan-Arañ druðaa wādua bl zezadrõã Betuelmaa. Mama bl djabadrõã Labaã caurãnebemada aba edadua. ³ Ācõrẽ ne jũma poya o b̄aba b̄lra careba b̄aya warra zocãrã unumãr̄ẽã. Māwã b̄leba puruda zocãrã yõnia. ⁴ Idjaba Ācõrẽba Abrahaña diai jarada ějũãda idjia b̄la, b̄leba yõb̄lrl̄da biða diaya. II Māwã nañ ějũãra b̄ãrãne baya, b̄lra nawena nama aĩbema quĩrãca b̄amĩna.–

⁵ Māwã Isaba Jacobora wãbisia Padan-Arañ druðaa. Mañbe Jacobora wãsia idji djabadrõã Labaã deðaa. Mañ Labaãra Betuel warra basía. Betuelera arameo basía. Labaãra Rebeca djaba basía. Rebecara Jacobo idjaba Esaú papa basía.

Esaúba dewara quima edaða

⁶ Jacobo wã naēna idji zeza Isaba idjira bia jara b̄lpeða jarasia Canaañnebema w̄rãda edarãmãr̄ẽã. Āteb̄lrl wãbisia Padan-Arañ druðebema w̄rãda edamãr̄ẽã. Esaúba mañḡlra jũma unu b̄asia. ⁷ Mañ awara unu b̄asia Jacoboba idji zeza beðea, idji papa beðea siða j̄ã opeða Padan-Arañ druðaa wãside.

⁸ Mañḡleba Esaúba cawasia idji zezaba Canaañnebe-

I D̄ãr̄ab̄lrl̄de Esaú puru Edoãba Jacobo puru Israelera igarasia. I Rey 11:14-25; 2 Rey 8:20. II Genesi 17:4-8.

ma w̄rãrãra quĩr̄ãcada. ⁹ Mañ carea Esaúra wãsia Abrahañ warra Ismaelmaa. Ismaelera Esaú djabadrõã basía. Mañne Esaúba Ismael cau Majalada edasia. Majalara Nebayo djabaw̄rã basía. Esaúba dewara quimarã pe erob̄ade mañ w̄rã siða edasia.

Jacoboba Betelde cãimocarada

¹⁰ Mañne Jacobora Beersebãdeba Harañ puruðaa wãsia. ¹¹ Wãb̄lrl̄de ota queusia. Mama mõgarada cob̄asia idji borocau carea. Mañbe egode tabepeða cãisia. ¹² Cãĩ b̄ade cãimocarade unusia dume drasoga b̄ada chũ nũm̄l̄da. Mañ dumerã duðal̄ba bajãnaa t̄ẽũ nũmasia. Mañne Jacoboba unusia Ācõrẽ bajãnebema nezocarãda dumene ãtaa wã duan̄l̄da idjaba eðaa ze duan̄l̄da. ¹³ Idjaba unusia Ācõrẽda dume borode nũm̄l̄da. Māwã b̄ade Ācõrẽba jarasia:

–M̄lra bl zezadrõã Abrahañ Ācõrẽa, bl zeza Isa Ācõrẽa. Bl cãĩ b̄la ějũãra m̄la b̄la, bl warrarãa biða di-aya. ¹⁴ Bl warrarãra zocãrã yõnia egoro pora quĩrãca. Ādjirãra wãb̄lrl̄da ãmãdau odjabariare, ãmãdau bæ-bariare, j̄lwa araare, j̄lwa aclare biða. Idjaba b̄leba, b̄leba yõb̄lrl̄deba biða m̄la jũma nañ ějũãne bea pu-rura carebaya. ¹⁵ M̄lra bl ume b̄la. M̄la b̄lra wagaya bl wãb̄lrl̄za, idjaba m̄la b̄lra nañ ějũãnaa waya eneya. B̄lra igaraéa, ãteb̄lrl̄ wãrãda m̄la jara b̄adada jũma bl itea oya.–

¹⁶ Mañne Jacobora cãĩ b̄adada ãr̄ãm̄apeða nãwã cr̄ichasia: “Wãrãda Ācõrẽra nama b̄la, barib̄lrl̄ m̄la adua b̄asia.” ¹⁷ Ne wayaadeba jarasia: “¡Nama bio minij̄chia b̄la! Ācõrẽ dera nama b̄la, idjaba bajãnaa wãbada o siða nama b̄la.”

¹⁸ Nurẽma diapedeða Jacobora pirabaripeða boro-cau erob̄ada mõgarara ãta nũm̄l̄sia s̄eyãda b̄amãr̄ẽã. Mañ mõgara ãr̄ã nedragada weasia Ācõrẽra mama b̄la b̄ērã. ¹⁹ Mama Jacoboba wãrãneba nãwã jarasia:

–Ācõrẽda m̄l ume wãib̄lrl̄, m̄l wãb̄lrl̄ma wagaib̄lrl̄, ne coi carea diaib̄lrl̄, cacuade j̄lbarida diaib̄lrl̄, idjaba m̄l zezamaa waya j̄eda eneib̄lrl̄, m̄la idjidrl̄ j̄ã b̄aya. Mañ carea nañ mõgara s̄eyã b̄adara Ācõrẽ de baya.–

Māwã dji mama b̄la puru Luz abadara Jacoboba tr̄l b̄asia Betel. III Idjaba Jacoboba Ācõrẽa jarasia:

–B̄la m̄la die diab̄lrl̄za m̄la b̄la aba dia b̄aya.–

Jacobo idji djabadrõãma jũena

29 Māwãnacarea Jacobora nocoðaa wãsia. Wãne ãmãdau odjabariarebema ěberārã druðe jũene wãsia. ² Mama baido juebada uria coroðada un-usia. Mañ caita ovejada zocãrã panasid̄aa. Mañ ovejara ādji djibarirã ũbea ran̄l̄ caita awara awara ãnãũ dua-nasid̄aa. Djibarirãba mañ baidora ādji ovejaa jue dia-badjid̄aa. Dji baido juebada uria ãr̄ã mõgara waib̄ada cob̄asia. ³ Ewariza oveja jũma enepedeðacarea dji oveja wagabadaba mañ mõgarara ãyã b̄badjid̄aa ādji ovejaa baido jue diaði carea. Jue diapedeðacarea way-acusa mõgarara dji uria ãr̄ã cob̄badjid̄aa. ⁴ Mañne Jacoboba dji oveja wagabadaa iwid̄isia:

III Hebreo beðeade Betel tr̄l̄ba jara b̄la “Ācõrẽ de.”

-Djabarã, ¿bãrãra sãmabema?-

Ádjia panusidaa:

-Daira Haraã purudebema.-

⁵ Jacoboba iwidiisia:

-¿Bãrãba Naco warra Labaãra unubadaca?-

Ádjia panusidaa:

-Mãe, daiba unubadaa.-

⁶ Jacoboba waya iwidiisia:

-¿Idjira bia bæca?-

Ádjia panusidaa:

-Idjira bia bæa. Acldua, jari urua dji cau Raquelda. Idji zeza ovejada pe eneburga.-

⁷ Maãne Jacoboba jarasia:

-Acldua, waði åsa nũml bẽrã animarãra cãine edediẽ panla. Ovejara baido dobigaðeðe waya põãjãrã cobide ededada.-

⁸ Ádjirãba panusidaa:

-Waðibiða roya baido dobiðaãe. Daiba jããbadaa jũmarãba ádji ovejara enenamãrẽe. Maãbeburga mõgara baido juebada uria ãrã cobãra åyã bæbadaa ovejara baido dobigaði carea.-

⁹ Jacobo ádjirã ume beðe bæde Raquelba idji zeza ovejara pe enesia. Idjira dji oveja wagabari basia.

¹⁰ Raquel zeza Labaãra Jacobo papa Rebeca ume dji djaba basia. Jacoboba Raquel, Labaã oveja sida unusiðe baido juebada uriamaa wãpeða dji mõgara uria ãrã cobãra åyã basia. Åyã bæpeða idji djabadrõã Labaã ovejara baido dobigasia. ¹¹ Maãne Jacobora bæsrĩðasia idji papa eberãrãma jũena bẽrã. Maã carea Raquel uridarraðe isõpeða jãisia. ¹² Maãbe Jacoboba jarasia:

-Mãra bl zeza Labaã tẽãbeaa. Mã papa Rebecara bl aripia.-

Ara maãda Raquelera diguiðaa pira wãsia idji zeza jarade. ¹³ Labaãba maã ùrĩpeða pira wãsia idji djabawẽrã warra Jacobo audiabariðe. Jacobo bæmaa wãpeða ojũe edapeða uridarraðe isõsia. Maãbe diguiðaa edesia. Diguiða jũenapeða Jacoboba Labaã idji sãwãnanebemada jũma nẽburgasia. ¹⁴ Maãne Labaãba Jacoboa jarasia:

-Wãrãda burra mã eberãrã.-

Mãwãnacarea Jacobora Labaã ume jedeco aba besia.

Jacoboba Labaã caurã edaðe

¹⁵ Jedeco aba bæðacarea Labaãba Jacoboa jarasia:

-Burra mã tẽãbeamĩna mã itea bari trajaiẽ bæa. Mãa jaradua jũmasãwã diaida bæda bl trajubari.-

¹⁶ Labaãba cauda umé erobasia. Dji nabema trãda Lea basia. Raquelera dji tẽãbema basia. ¹⁷ Leara mãcua quĩrãwãrẽãẽ basia. ^I Bariburga Raquelera bio quĩrãwãrẽã basia. ¹⁸ Maãne Jacoboba Raquelda bio quĩrã basia. Maã carea Labaã jarasia:

-Bl cau tẽãbema Raquel edai carea mãra siete poa bl itea bari traja bæya.-

¹⁹ Maãne Labaãba panusia:

-Biara bæa mã caura bla diaida dewara eberã diai cãyãbara. Mãẽteara mã itea bari traja bædua.-

^I Leara mãcua quĩrãwãrẽãẽ basia. Hebreo beðeaðe bæ bæa: "Lea daura læaðe basia." Bariburga maãba jara bæra ebuða bæãe.

²⁰ Ara maãda Jacobora Raquel edai carea Labaã itea siete poa bari trajasia. Jacoboba Raquelera bio quĩrã bæ bẽrã idjimaarã maã siete poara dãrãẽ basia.

²¹ Siete poa bæðacarea Jacoboba Labaã jarasia:

-Dadjia bæpeða ewarira jũena bẽrã bl caura diadua mã quima bamãrẽe.-

²² Ara maãda Labaãba mamabemarãra jũma trãbigasia dji cau quima edaburga bæsrĩðada oi carea.

²³ Bariburga diamasi mã bæsrĩða o panasiðe Labaãba idji cau nabema Leada Jacoboa diasia. Idjaba idji nezocawẽrã Zilpa abadada Lea diasia nezoca bara bæmãrẽe. Maãne Jacoboba Leada mãwã bæda adua bæsia, diamasi nũml bẽrã. Ara maãda Jacobora Lea ume cãisia. ²⁵ Nurẽma Jacoboba unusia Leadra idji claðe bæda. Maã carea Labaãmaa wãpeða jarasia:

-¿Cãrẽ cãrẽã bla mãra jãwã osi? ¿Mãra Raquel carea bl itea bari trajaẽ basica? ¿Cãrẽ cãrẽã mãra cũrũgasi?-

²⁶ Maãne Labaãba panusia:

-Nama dai druaðe dji nabemadra na quima diabadaa. ²⁷ Lea edaburga bæsrĩðara domia aba odua. Mãwãnacarea mã dewarabema sida diaya bariburga burra wayacusa siete poa idji carea mã itea bari trajaida bæa.-

²⁸ Jacoboba bia bæaðe asia. Maã bẽrã bæsrĩðara domia aba osia. Maãbe Labaãba idji cau Raquelera Jacoboa diasia dji quima bamãrẽe. ²⁹ Labaãba idji nezocawẽrã Bilha abadada idji cau Raquelea diasia nezoca bara bæmãrẽe. ³⁰ Ara maãda Jacobora Raquel ume cãisia idjaba idjira Lea cãyãbara quĩrãra erobesia. Maãbe Jacobora waði siete poa bari traja bæsia Labaã itea.

Jacoboba warrarã ununa

³¹ Maãne Ácõrẽba unusia Jacoboba Leara quĩrãẽ bæda. Maã carea Ácõrẽba Lea warrarãda diasia, bariburga Raquelera warra toca basia. ³² Leara biogoa bæpeða umaquĩrã warrada tosia. Maãne crĩchasia: "Mã mãga bæra Ácõrẽba aclesia. Iðiburga mã quimaba mãra biara quĩrãya." Mãwã dji warrara trã bæsia Rubeã. ^{II}

³³ Leara wayacusa biogoa bæpeða umaquĩrã warrada tosia. Maãne crĩchasia: "Ácõrẽba mã naã warra sida diasia mã quimaba mã quĩrãẽ bæ ùrĩna bẽrã." Mãwã dji warrara trã bæsia Simeoã. ^{III}

³⁴ Wayacusa biogoa bæpeða umaquĩrã warrada tosia. Maãne crĩchasia: "Iðiburga mã quimara mã ume åbaa bæya, mã idji warrada õbea toburga bẽrã." Mãwã dji warrara trã bæsia Levi. ^{IV}

³⁵ Wayacusa biogoa bæpeða umaquĩrã warrada tosia. Maãne crĩchasia: "Naãne mã Ácõrẽba bia beðeaya." Mãwã dji warrara trã bæsia Juda. ^V

Maãre Leara dãrãsia warra toẽ bæda.

30 Raquelera warra toca bẽrã idji djabawẽrã Lea ume soðe biẽ besia. Maã carea Raquelba Jacoboa jarasia:

^{II} Hebreo beðeaðe Rubeã trãba jara bæa: "Acldua warrada jãwã quiru." ^{III} Hebreo beðeaðe Simeoã trãba jara bæa: "Ùrĩna." ^{IV} Hebreo beðeaðe Levi trãba jara bæa: "Åbaa baida." ^V Hebreo beðeaðe Juda trãba jara bæa: "Bia beðeaida."

–Māra warra quĩrĩã ðaa. Warrada unuẽbɾɾɾ, biara ðaa māra beuida.–

² Mañ carea Jacobora Raquel ume quĩrũpeða jarasia: –¿Māwāra młda Ācõrẽca? Idjiabɾɾɾ bɾra warra idu unubiẽ ðaa.–

³ Mañbe Raquelba jarasia:

–Mā nezocawẽrã Bilhada ðaa. Idji ume cãĩdua. Idjia warrada toibɾɾɾ, mañ warrara młre baya. Māwã māra Bilhadẽba warra erobaya.–

⁴ Ara mañda Raquelba idji nezocawẽrã Bilhara Jacoboa quima quĩrãca diasia. Mañbe Jacobora Bilha ume cãĩsia. ⁵ Bilhara ðiogoã bepeða umaquĩrã warrada tosia. ⁶ Mañne Raquelba jarasia: “Mā iwiðidara Ācõrẽba ũrĩsia. Idjia młra warra diaðaba cawabi ðaa młra jipa osida.” Māwã dji warrara trł ðasia Dał. ^I

⁷ Māwānacarea Raquel nezocawẽrã Bilhara wayacusa ðiogoã bepeða umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ⁸ Raquelba jarasia: “Mā djabawẽrã ume bio djõ ðađe młra poyasia.” Māwã dji warrara trł ðasia Neptali. ^{II}

⁹ Mañ ewariđe Leaba crĩchasia waa warrara toẽda. Mañ carea idji nezocawẽrã Zilpada Jacoboa quima quĩrãca diasia. ¹⁰ Māwã Zilpaba umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ¹¹ Mañne Leaba jarasia: “Māra boro biasia.” Māwã dji warrara trł ðasia Ga. ^{III}

¹² Māwānacarea Lea nezocawẽrã Zilpaba wayacusa umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. ¹³ Mañne Leaba jarasia: “Māra bio ðasriða ðaa. Iðiɾɾɾ wẽrãrãba jaradã młra ðasriða ðada.” Māwã dji warrara trł ðasia Aser. ^{IV}

¹⁴ Trigo ewabada ewariđe Jacobo warra iwina Rubełra trigo uðamaa wãsia. Mama unusia mandragojõda. ^V Mañra Rubełba ða edapeða idji papa Lea itea edesia. Lea djabawẽrã Raquelba mañ unupeða Leaa jarasia:

–Mā quĩrã djuburia bl warraba mandragojõ enenanebemada młra diadua.–

¹⁵ Mañne Leaba jarasia:

–¿Ya bia ðaẽca bla mł quima jãrĩnada? Mañ awara ¿bla mł warra mandragojõ sida jãrĩca?–

Raquelba panusia:

–Bl warra mandragojõda młra diasira nane diamasi Jacobora bl ume cãĩya.–

Raquelba jaradara Leaba bia ũrĩsia. ¹⁶ Mañ bẽrã Jacobo quewara idji ějũãneba jũẽbɾɾɾde Leara idji audia-ðariđe wãsia. Mañbe jarasia:

–Nane diamasi bɾra mł ume cãĩya mł warra mandragojõra Raquelea diaðabari.–

Mañ diamasi Jacobora idji ume cãĩsia. ¹⁷ Leaba iwiðidara Ācõrẽba ũrĩsia. Māwã Leara waya ðiogoã bepeða umaquĩrã warrada tosia. Mañ warrara idjia juesuma toða basia. ¹⁸ Mañne Leaba jarasia: “Mā nezocawẽrãda mł quimaa diaðabari Ācõrẽba młra nebiada diasia.” Māwã dji warrara trł ðasia Isacar. ^{VI}

^I Hebreo beðeade Dał trłba jara ðaa: “Cawabisia jipa oðada.”
^{II} Hebreo beðeade Neptali trłba jara ðaa: “Djõ ða.”^{III} Hebreo beðeade Ga trłba jara ðaa: “Boro biasia.”^{IV} Hebreo beðeade Aser trłba jara ðaa: “Bãsrĩða ða.”^V Mañ druade crĩchabadiðaa wẽrãba mandragojõda jõibɾɾɾ warra toida.^{VI} Hebreo beðeade Isacar trłba jara ðaa: “Ne oðabari nebia diai.”

¹⁹ Māwānacarea Leara wayacusa ðiogoã bepeða umaquĩrã warrada Jacoboa to diasia. Mañ warrara idjia sei toða basia. ²⁰ Leaba jarasia: “Ācõrẽba młra nebiada diasia. Młra sei umaquĩrã warra toða bẽrã mł quimaba młra bia unuya.” Māwã dji warrara trł ðasia Zabuloł. ^{VII}

²¹ Māwānacarea wẽrãcauda tosia. Idjira trł ðasia Dina.

²² Mañne Ācõrẽba Raquelera quĩrãdoãe basia. Raquelba iwiðidara idjia ũrĩna bẽrã warrada idu unubisia. ²³ Mañ warra toside Raquelba jarasia: “Mā warra toca carea pera ðaðara Ācõrẽba ãyã ðasia. ²⁴ Młra quĩrĩã ðaa Ācõrẽba warrada dewara diaida.” Māwã dji warrara trł ðasia Jose. ^{VIII}

Jacobo Labañ ume dji cūrũgapeðada

²⁵ Jose toðacarea ewari abã Jacoboba dji zãwãrẽ Labaña nãwã jarasia:

–Młra mł druadãa idu wãbidua. ²⁶ Mł quimarãda, mł warrarã sida idu edebidua. Mł quimarã carea bl itea bari traja ðasia. Mañ bẽrã młra idu wãbidua. Bla cawa ðaa młra bl itea bio trajasida.–

²⁷ Baribɾɾɾ Labałba jarasia:

–Mł quĩrã djuburia mł ume bedua. Młra quĩrãcuita aɾɾ ðaðeba cawa ðaa Ācõrẽba młra blaðeba careba ðada. ^{IX28} Młra jaradua bl traja ðabari jũmasãwã quĩrĩã ðada. Ara mañ quĩrãca młra diaya.–

²⁹ Jacoboba jarasia:

–Bla cawa ðaa młra bl itea sãwã bia traja ðada idjaba bl animarã quẽdeara sãwã panłda. ³⁰ Mł ze naẽna bla zocãrãẽbe erobasia. Baribɾɾɾ mł jũẽnacarea zocãrã yõsia Ācõrẽba bɾra careba ða bẽrã. Iði-^{ba} ltaa młra młdji warrarã itea traja quĩrĩã ðaa.–

³¹ Mañne Labałba iwiðisia:

–¿Bl waya nama traja ðei carea paratada jũmasãwã iwiði ða?–

Jacoboba panusia:

–Młra paratara iwiðiẽ ðaa. Młra bl ovejara wayacusa waga ðeya młra jarabɾɾɾda iñãibɾɾɾ: nane młra bl ovejamaa, chiwatumaa biða wãpeða dji gorogoroa quẽdeada, dji bagabaga quẽdeada, oveja zaque pãĩma quẽdeada sida awara ðaya. ^X Jũma māwã ðeara młra edaya nama traja ðei carea. ³³ Mł animarã bla aɾɾde zebɾɾɾde ababe chiwatu bagabaga beada, gorogoroa beada, idjaba oveja pãĩma beada unuibɾɾɾ cawaya młra aride o ðada. Baribɾɾɾ māwã ðeaẽda mł animarã tãẽna unuibɾɾɾ, ebuða ðaya młra blreda drlasida.–

³⁴ Labałba jarasia:

–Bia ðaa, odua bla jara ða quĩrãca.–

³⁵ Baribɾɾɾ ara mañ ewariđe Jacoboba oveja, chiwatu sida awara ðađe wã naẽna Labałba chiwatu dji umaquĩrã bagabaga ðeara, gorogoroa ðeara, chiwatu wẽrãrã bagabaga ðeara, jĩjĩjĩ ðeara, toðotoðoa

^{VII} Hebreo beðeade Zabuloł trłba jara ðaa “nebia diaða” idjaba “bia unui.”^{VIII} Hebreo beðeade Jose trłba jara ðaa “ãyã ðaya” idjaba “dewara diaya.”^{IX} Quĩrãcuita aɾɾ ðaðeba. Hebreo beðeade mañba idjaba jara ðaa “daubaribɾɾɾde.”^X Hebreo beðeade mañ versĩculora ebuða ðaẽa.

beara idjaba oveja pãima bea siða chupea ãyã basia. Mañgl animarãra Jacoboba edaida baðamãna Labaãba idji warrarãa diasia ara idji itea wagaðamãrãã.

³⁶ Mañbe ãdjirãba Jacobo bamaãba ãyã ewari ùbea edesiðaa. Mañne Jacoboba waabema animarã idjia edaié bada arima waga besia.

³⁷ Mañbe Jacoboba animarã idji itea edai carea nãwã osia: bacuru jlwate onoadã baã tu edasia. Álmodã, almendrodã, castaño siða baã tu edasia. Mañra erruerua joðacuasia. ³⁸ Mañbe bacuru erruerua joðacuadãra dji animarã baido dobadama bacuasia. Mama animarãra warra obadjidãa. ³⁹ Ædjia mañ bacuru quĩrãpita warra osidãra, bagabaga, jĩjĩjĩã bea siða tocuabadjidãa. ⁴⁰ Mañgl animarã queðearã Jacoboba awara ba wãsia. Mañ awara oveja warra o panlne Jacoboba dji oveja wãrãã Labaã animarã patrupatrua beada, pãima bea siða acãbibadjia. Mañ ovejaba patrupatrua queðeada, pãima bea siða tosiða bẽrã Jacoboba awara ba wãsia ara idji itea. Labaã animarã ume ãbaa baé basia.

⁴¹ Mañ awara animarã boregueara beara warra obl-daza Jacoboba bacuru joðacuadãra ãdji baido dobadama bãbadjia mañ bacuru ununamãrãã. Mãwã dji boreguea beaba patrupatrua beada, bagabaga beada jĩjĩjĩã bea siða tocuabadjidãa. ⁴² Baribãra animarã caya queðea maa zebãdãe Jacoboba bacurura baã basia. Mañ bẽrã animarã caya queðearã Labaã itea besia, baribãra dji boreguea beara Jacobo itea besia. ⁴³ Mãwã Jacobora ne barasia. Ovejada, chiwatuda, nezoca umaquĩrãda, nezoca wãrãda, cameyoda, burro siða zocãrã erobesia.

Jacobo idji druadãa mĩrũ wãna

31 Mañ ewariðe Labaã warrarãba Jacoboda nãwã bié jara panasidãa:

–Jacoboba jũma dai zezadãda edapeða bio ne bara besia.–

Mãwã jara panãda Jacoboba cawasia. ² Mañ awara unubadjia Labaãra idji ume naãrã bia baða quĩrãca baéda. ³ Mãwã baðe Æcõrẽba Jacoboã jarasia:

–Wãdua bl djibarirã druadãa, bl eberãrãmaa. Mãra bl ume baã.–

⁴ Mañbe Jacoboba idji quimarã Raquelda, Lea siða trãbisia idji oveja erobãmaa zedãmãrãã. ⁵ Ædji jũpeðadãcarea Jacoboba jarasia:

–Mãa unu baã bãrã zezara mã ume naãrã baða quĩrãca baéda, baribãra mã zezaba jãã ba Æcõrẽda mã ume baã. ⁶ Bãrãba cawa panã mãra bãrã zeza itea bio trãjãda. ⁷ Baribãra idjia mãra cũrũgabadjia. Mãa edaida baãra idjia bãrimã zocãrã quĩrã awara obadjia. Wãrãda idjia mã ume bié o quĩrã basia. Baribãra Æcõrẽba idu mãwã obié basia. ⁸ Labaãba mã traja baãbãri jũma dji animarã gorogoroã beada edaida baãda asidã mamãba ãtaã jũma ovejaba gorogoroã tobadjidãa. Idjaba dji patrupatrua beada mãa edaida baãda asidã mamãba ãtaã jũma ovejaba patrupatrua tobadjidãa. ⁹ Mãwã Æcõrẽba bãrã zeza animarãra jãrãsia mãa diai carea.

¹⁰ Mañ ewariðe animarã dji wãrãã põnõ beasiðe mãa cãimocarasia. Mañ cãimocarãde mãa unusia animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra ãcãra gorogoroã besia, ãcãra patrupatrua besia, idjaba ãcãra bagabaga besia. ¹¹ Mãwã baðe Æcõrẽba mãra trãsia: “¡Jacobó!” Mãa panusia: “Nama baã.” ¹² Mañne idjia jarasia: “Mãra bla Betelde ununa Æcõrẽã. ¹³ Mañ Betelde bla mõgara ãrã nedraga weadãma bla wãrãneba jarasia mãa bãda wagaibãra, bla mãdãra jãã baãda. Bio acãdua animarãra warra o beada. Dji umaquĩrãra jũma gorogoroã beaa, patrupatrua beaa, idjaba bagabaga beaa. Mãwã mãa bãra careba baã Labaãba bãra bié o ba bẽrã. Jããbe piradãrãdã namãba bl toða druadãa wãdua.”–

¹⁴ Mañne Raquelba Lea biða jarasidãa:

–Dai zezaba erobãdebeada daia ni cãrẽ siða diaéã.

¹⁵ Ætebãra daira druã ããbema quĩrãca osia. Idjia daira nẽdobuesia. Mañ awara dai nẽdobueðabari edãdãra jũma cobuesia. ¹⁶ Baribãra Æcõrẽba dai zezadãra jãrãsia. Mañglãra wãrãda dadjidãda idjaba dadji warrãrãnea. Mañ carea jũma Æcõrẽba bãa jara ba quĩrãca oduã.–

¹⁷ Mañ ewariðe Labaãra idji oveja cara tã baða tãmã basia. Mañmãsa Raquelera chupea idji zeza dede eða wãpeða dji zeza jlwaba oða ãcõrẽda drãsia. Mañbe Jacoboba idji warrarãra, idji quimarã siða cameyo ãrã chũmãsia. Ara mãda Canaã druadãa wãsia idji zeza Isamaã. Jũma idjia Padã-Araã druadã edãdãra edesia. Dji animarã siða jãre edesia. ²⁰ Jacoboba idji wãinebeada Labaãra jaraé basia. Mãwã Jacoboba arameo Labaãra cũrũgasia. ²¹ Jacobora jũma idjia erobã bara mĩrũ wãsia. Wãbãrãde Euprate do quĩrãã chãsia. Mañbe Gala eyaã ba druadãa wãsia.

Labaãba Jacobo eþẽna

²² Ewari ùbea baðacarea Labaãba cawasia Jacobora mĩrũ wãsida. ²³ Mañ bẽrã Labaãba idji eberãrã edapeða Jacobo caidũ eþẽ wãsia. Siete ewari eþẽ wãbãrãde Labaãba Jacobora tãmãba unusia Gala eyaã ba druadã. ²⁴ Mañne Labaãra idji eberãrã siða ota cãisidãa. Mañ diamasi Æcõrẽba arameo Labaãra cãimocarãde nãwã jarasia: “¡Labaã, ùrãdua! ¡Jacobó ume quĩrũ beðearãdua!”

Nurẽma Labaãra idji eberãrã ume Gala druadã Jacobo baãma jũenapeða ãdji wua dera ocuasidãa.

²⁶ Mañbe Labaãba Jacoboã jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã bla mãra cũrũgasi? Bla mã caurãra namaã enesia djõbadarãba ãdjia poyapeðadãra jida edebada quĩrãca. ¿Cãrẽ cãrẽã jãwã osi? ²⁷ Bla wãira mãa jaraé basia. ¿Cãrẽ cãrẽã jãwã chupea wãsi? Bla jaradãbara mãa baãriðã ewarida ocasia. Trããbiba, tõnõãba, arpa biða baãriðãda ocasidãa. ²⁸ Mañ awara bla mã wiuzaquerãra, mã caurã siða idu isõbié basia. Crãcha neé ba quĩrãca bla osia. ²⁹ Mãa bãrãra poya bié oida baã. Mãwãmãna idã diamasi bl zeza ume ba Æcõrẽba mãa jarasia: “¡Jacobó ume quĩrũ beðearãdua!”

I Æcõrẽ. Hebreo beðeade baã baã: “Æcõrẽ nezoca bajãnebema.”

II Genesi 28:18-22.

30 Bɫra waya bɫ zezamaa wā quĩrĩã ɔ̃ɔɔɔɔɔɔ, bia ɔ̃ɔɔ. Baribɔɔɔ ɔ̃cãrẽ cãrẽã bɫa mɔ̃ jɫwaba oɔã äcõrẽra drɫasi?–

31 Jacoboba panusia:

–Mɔ̃ wãira jaraé basía bɫda waya ɔ̃ɔ̃ bẽrã. Mɔ̃a crĩchasia bɫa bɫ caurãda jãrĩda. 32 Mɔ̃a bɫ jɫwaba oɔã äcõrẽra drɫaé basía. Baridua nama ɔ̃ɔ̃a erobɔ̃ɔɔɔɔ, beuida ɔ̃ɔ̃a. Jũmarã quĩrãpita jɫɫɫɫɫɫ mɔ̃a bɫreda erobɔ̃ cawaya. Mɔ̃a erobɔ̃ɔɔɔɔ, edadua.–

Jacoboba adua ɔ̃asia Labaɔ̃ jɫwaba oɔã äcõrẽra Raquelba drɫa erobɔ̃ada.

33 Ara maɔ̃da Labaɔ̃ba Jacobo wua dede eɔã jɫɫɫe wãsia. Maɔ̃are nezocawẽrãrã wua dede eɔã jɫɫɫe wãsia. Lea wua dede biɔã jɫɫɫe wãsia. Mãwãmĩna idji jɫwaba oɔã äcõrẽra unué basía. Maɔ̃ bẽrã Lea wua dede eɔã äcõrẽra Raquel wua dede eɔã wãsia.

34 Baribɔɔɔ eɔã wãĩ naẽna Labaɔ̃ jɫwaba oɔã äcõrẽra Raquelba cameyo ãrɫ chũmebada edrecare mẽrãsia. Maɔ̃be maɔ̃grã ãrɫ chũmesia. Labaɔ̃ba jũma dji dejãne jɫɫɫamĩna unué basía. 35 Maɔ̃ne Raquelba jarasia:

–Zeza, quĩrũrãdua mɔ̃ra bɫ quĩrãpita roya piradrɫé bẽrã. Mɔ̃ra jeeɔco unu ɔ̃ɔ̃.–

Labaɔ̃ba idji jɫwaba oɔã äcõrẽra unué baɔãamĩna waɔĩ jɫɫɫ ɔ̃asia. 36 Maɔ̃ carea Jacobora quĩrũpeɔã jarasia:

–ɔ̃Cãrẽ cadjiruada oɔã bẽrã bɫa mɔ̃ra jãcua ëpẽ ɔ̃ɔ̃?

37 Bɫa mɔ̃ netatara aɔ̃peɔã jũma ware acɫasia. Dai dede ɔ̃bɫreda unusica? Mɔ̃a drɫaɔãada unusibɫɫ, jũmarãa ebueɔã acɫbidua. Mãwã ädjirãba roya cawa jarãfia dadji umébemarã caida jipa ɔ̃ada.

38 Mɔ̃ra veinte poa bɫ itea traja ɔ̃asia. Maɔ̃ne bɫ ovejara, bɫ chiwatu siɔã warra ãrɫdrɫgãeɔãca basía. Mɔ̃a bɫ oveja umaquĩrãda coida baɔãamĩna ni aɔã biɔã coé basía. 39 Animarã cadrɫaba bɫ animarãda beasira, mɔ̃a maɔ̃ animarã beueɔãra bɫmae edeca basía cawabi carea. ãtebɫɫ maɔ̃bari ara mɔ̃dji animarãnebemada bɫa aɔã diabadjia. Maɔ̃ awara äsa wa diamasi biɔã bɫ animarãda drɫasiɔãra bɫa maɔ̃bari mɔ̃reda jẽda diabibadjia. 40 ãsa mɔ̃ra beseaba bia mĩga ɔ̃abadjia. Diamasi jĩsuaba mĩga ɔ̃ bẽrã roya cãĩca basía.

41 Veinte poa mɔ̃ra bɫ diguĩɔã ɔ̃asia. Bɫ cau umé panɫ carea mɔ̃ra catorce poa bɫ itea bari trajasia. Bɫ animarã carea mɔ̃ra sei poa bari trajasia, baribɫɫ mɔ̃a edaida ɔ̃ara bɫa ɔ̃arima zocãrã quĩrã awara obadjia.

42 Abrahaɔ̃ ãcõrẽda, mɔ̃ zeza Isaba waya ɔ̃ ãcõrẽda mɔ̃ ume ɔ̃aɔãẽbara, bɫa mɔ̃ra ne neé wãbicasia. Baribɫɫ ãcõrẽba mɔ̃ bia mĩga ɔ̃ara, mɔ̃ bio traja ɔ̃ siɔã unusia. Maɔ̃ carea iɔã diamasi idjia bɫra quẽãsia.–

Labaɔ̃ba Jacobo ume beɔãa ɔ̃aɔã

43 Maɔ̃ ãrĩpeɔã Labaɔ̃ba Jacoboa jarasia:

–Naɔ̃ wẽrãrãda mɔ̃ caurãa, naɔ̃ warrãrãda mɔ̃ wiuzaquerãa, za bea ovejara mɔ̃rea. Za bɫa unu ɔ̃ara jũma mɔ̃rea. Mãwãmĩna mɔ̃ caurãra, ädjia topeɔãda warrãrã siɔã ɔ̃mã sãwã oi? 44 Jãɔ̃be djõna amaaba dadjia beɔãada ɔ̃aɔã. Dadji umérãba mõgarada boromea

I Dji wagabariba adua ɔ̃aɔã animarãra beuibɫɫ wa aɔãalɫa drɫaɔ̃ibɫɫ, idjia djibarã maɔ̃ animarã cacuabari diaié ɔ̃asia. Exodo

bueɔã dadjia beɔãa ɔ̃apeɔãara quĩrãneba panani carea.–

Jacoboba maɔ̃ra bia ɔ̃aɔã asia. 45 Maɔ̃ carea mõgara waibɫada edapeɔã ãta nũmɫsia. 46 Maɔ̃be Jacoboba idji ëberãrãa jarasia:

–Naɔ̃ mõgara jĩgabe mõgarada boromea beɔãada.–

Ara maɔ̃da jũmarãba mõgarara äbaa boromea buesiɔãa. Maɔ̃be maɔ̃ mõgara boromea bue nũmɫma ne cosiɔãa. 47 Labaɔ̃ba jarasia:

–Iɔã naɔ̃ mõgara boromea bue nũmɫba cawabi ɔ̃aɔã dadjira beɔãa ɔ̃asiɔãada.–

Labaɔ̃ba mõgara boromea bue nũmɫra idji beɔãaɔã trɫ ɔ̃asia Jegar Sahaduta. Jacoboba idji beɔãaɔã trɫ ɔ̃asia Gala. III

49 Labaɔ̃ba idjaba jarasia:

–Dadjira awara wãbɫdamĩna ãcõrẽba dadji umena acɫ ɔ̃aya. Bɫa mɔ̃ caurãda bié oibɫɫ wa mɔ̃ caurã awara dewara wẽrãda edaibɫɫ, ëberã naɔ̃ beɔãa ɔ̃apeɔãa ãrĩnada arima ɔ̃aɔãmĩna ãcõrẽba acɫ ɔ̃aya.–

Mãwã mõgara boromea bue nũmɫra idjaba trɫ ɔ̃asia Mizpa. IV

51 Idjaba Labaɔ̃ba Jacoboa jarasia:

–Acɫɫua za boromea nũmɫ mõgarada, za mõgara ãta nũmɫ siɔã. Mɔ̃a maɔ̃ra dadji ësi ɔ̃abisia. 52 Naɔ̃ mõgarara sẽyãda ɔ̃aya. Naɔ̃ mõgara auɔã bɫra mɔ̃ ume djõne zecara ɔ̃aɔã idjaba mɔ̃ siɔã bɫ ume djõne wãcara ɔ̃aɔã. 53 Dadjieɔãbema aɔãalɫa naɔ̃ mõgara auɔã djõne waibɫɫ, ãcõrẽ bɫ zezadrõã Abrahaɔ̃ ume ɔ̃aɔã idjaba mɔ̃ zezadrõã Naco ume ɔ̃aɔãaba cawa oya. V ɔ̃Bia ɔ̃aca?–

Maɔ̃ne Jacoboba idji zeza Isaba waya ɔ̃ ãcõrẽ quĩrãpita Labaɔ̃a wãrãneba jarasia “bia ɔ̃aɔã.”

54 Mãwãpeɔã Jacoboba Gala eyaɔã animarãda ãcõrẽba babue diasia. Maɔ̃be ëberãrãra trɫɫsia ne coɔãamãrẽã. Ne coɔãapeɔã maɔ̃ eyaɔã cãisiɔãa.

55 Nurẽma diapeɔãda Labaɔ̃ra piradrɫpeɔã dji wiuzaquerã, dji caurã siɔã isõsia. Mãwãpeɔã ädjia bia wãnaduaɔã apeɔã idji druãda jẽda wãsia.

Jacoboba Esaú wayaɔã

32 Mamaɫba Jacobora nocõdaa wãsia. Wãbɫɫe ãcõrẽ nezocarã bajãnebemada idjimaa zesiɔãa. 2 Maɔ̃grã unubɫɫe Jacoboba jarasia: “ãcõrẽ sordaorãda nama duanla.” Maɔ̃ carea mama trɫ ɔ̃asia Mahanaĩ. VI

3 Mamaɫba Jacoboba idji nezocarãda Seĩr druãda diabuesia idji djaba Esaúmaa. Seĩr druara idjaba Edoɔ̃

22:10-13. II ɔ̃Mã sãwã oi? ãcɫɫmaarã Labaɔ̃ba iwĩdĩ ɔ̃aɔã: “Mã ɔ̃cãrẽ cãrẽã bié ocasi?” III Jegar Sahaduta trɫba, Gala trɫ biɔã jara panɫa: “Beɔãa ɔ̃apeɔãaɔãebema boromea.” IV Hebreo beɔãaɔã Mizpa trɫba jara ɔ̃aɔã “acɫbari.” V ãcõrẽ bɫ zezadrõã Abrahaɔ̃ ume ɔ̃aɔã idjaba mɔ̃ zezadrõã Naco ume ɔ̃aɔãaba cawa oya. Maɔ̃ beɔãara idjaba nãwã traducida ɔ̃aɔã: “ãcõrẽ bɫ zezadrõã Abrahaɔ̃ ume ɔ̃aɔãaba, mɔ̃ zezadrõã Naco ume ɔ̃aɔã biɔã cawa oɔãia.” VI Hebreo beɔãaɔã Mahanaĩ trɫba jara ɔ̃aɔã “puru umé.” Jacoboba mãwã trɫ ɔ̃asia idji ëberãrãra, ãcõrẽ sordaorã siɔã mama panɫ bẽrã. Idjaba mãwã trɫ ɔ̃asia mama idji ëberãrãra ësadra awara ɔ̃aɔã bẽrã. Maɔ̃nebemada ɔ̃ ɔ̃aɔã versículo 7-10e.

abadaa. ⁴ Idji nezocarã diabuei naëna Jacoboba jarasia:

–Mã djaba Esaúa nãwã jarade wãnadua: “Dai boro, bl nezoca Jacoboba nãwã jarabisia: mã wãna ewaride-ba ãtaa mãra dadji djabadrõã Labaãma ðasia. ⁵ Mã pacada, burroda, ovejada, nezoca umaquĩrãda, nezoca wërãrã siða erobãa. Mã naã beðeara diabue-blra mã quĩrã djuburia blra mã ume bia ðamãrẽã.”–

Mãwã jarapeða idji nezocarãra diabuesia. ⁶ Dji nezocarã Jacobomaa jẽda zedapeða nãwã jarasiðaa:

–Dairãra bl djaba Esaúmaa wãnapedeða bl beðeara jarasiðaa. Ara nawena idjira blmaa zebllra. Mã awara idji ume ðberãrãda cuatrociento zebllra.–

⁷ Mã ùrĩblraðe Jacobora bio ne wayasia. Mãlba cawa crĩchaé basia. Mãl bërã idji ðberãrãda ðsadra awara ðasia. Idji ovejada, pacada, cameyo siða ara mã quĩrãca osia. ⁸ Nãwã crĩcha ðasia: “Esaúda zepedeða ababemada uraibllra, waabemada ðdrãðia.” ⁹ Mãlbe Jacoboba Æcõrã iwiðisia:

–Mã zezadrõã Abrahã Æcõrẽ, mã zeza Isa Æcõrẽ, mã Boro, bla mãra jarasia: “Wãdua bl djibarirã druðaa. Mã blra ne jũmane carebaya.” ¹⁰ Mãra ðberã biaé bërã bla mãra quĩrã djuburiaié ðaa. Baribllra bla mãra wãrãda careba ðaa. Labaãmaa wãi carea naã Jordaã do chãsiðe mã jlwãde ababe bacuruda erobãasia. Baribllra idira mã ðberãrãra zocãrã pe erobã bërã दौरa puru umé panl quĩrãca panla. ¹¹ Mã waya ðaa mã djaba Esaúra zepedeða mãda, mã wërãrãda, mã warrarã siða quenaida. Bla jarasia mãra ne jũmane careba ðaida idjaba mã warrarãra zocãrã yõni bërã pusa ðbl quĩrãca poya juachaðaca baida. Wãrãda mãwã ðaibllra, mã quĩrã djuburia mãra ðdra edadua mã djaba Esaú jlwãðebemada.–

¹³ Mã diamasi Jacobora mama cãisia. Nurẽma idjia animarã erobãðebemada jllra pesia idji djaba Esaúa di-ai carea: ¹⁴ chiwatu wërãda dosciento, dji umaquĩrãda veinte, oveja wërãda dosciento, dji umaquĩrãda veinte, ¹⁵ cameyo wërã warra bara beada treinta, paca wërãda cuarenta, dji umaquĩrãda die, burro wërãda veinte, idjaba dji umaquĩrãda die. ¹⁶ Mãwã opeða mãl animarãra idji nezocarãa diasia. Mãlne ãdjia jarasia:

–Bãrãra mã na wãnadua. Chiwatura, ovejara, cameyora, paca siða awara awara pe edeðadua.–

¹⁷ Mãlbe dji nocoare wãblra nezocaa jarasia:

–Mã djaba Esaúba bl unublraðe bãa nãwã iwiðisica-da: “¿Blra cai nezoca, sãmaa wã, naã animarã ede-blra caiðe?” ¹⁸ Mãwã iwiðisira nãwã panudua: “Mã boro Esaú, naãllra bl nezoca Jacoboba bl itea diabueblra. Idjira dai caiðu zebllra.”–

¹⁹ Jacoboba waabema nezoca dji animarã edebl-darãa jarasia:

–Esaú unublraðe abarida jaradua. ²⁰ Mã awara jaradua: “Bl nezoca Jacobora dairã caiðu zebllra.”–

Jacoboba crĩchasia: “Mã jãwã diabueblraðe Esaú quĩrãbira tumabiya. Mãlbe dji unublraðe ãñbërã idjia mãra bia edaisicada.” ²¹ Mãwã Jacoboba Esaúa diaira na diabuesia baribllra mã diamasi wãði arima cãisia.

Jacobo bajãnebema ume djõna

²² Ara mã diamasi Jacobora piradrãpeða idji quima umena, idji nezocawërã umena, idji once warrarã siða Jabó do ãchitaðe chãbigasia. ²³ Ædjirã chãbigapeða jũma idjia erobã siða chãbisia. ²⁴ Mãwã Jacobora iduba ðesia. Mãlne ðberãda idji ume djõsia abã ãmãdau odjabllraðaa. ²⁵ Djõ panlne mãl ðberãba cawasia Jacobora poyaéda. Mãl bërã Jacobo chĩdeðe chĩsia. Mãlba Jacobo chĩdera ãi dogosia. ²⁶ Mãlne dji ðberãba Jacobo jarasia:

–Mãra quenabãridua. Ænadrlblra.–

Jacoboba panusia:

–Bla mãda bia jara ðãéblra, mã quenabãriéa.–

²⁷ Mãlbe dji ðberãba iwiðisia:

–¿Blra casa trãbada?–

Jacoboba panusia:

–Mãra Jacobo abadaa.–

²⁸ Mãlne dji ðberãba jarasia:

–Waa blra Jacobo aðaéa. Namalba ãtaa bl trãra Israel aðia, blra Æcõrẽ ume, ðberãrã ume biða djõna bërã. ^I Mãlne bla poyasia.–

²⁹ Mãlbe Jacoboba jarasia:

–Jãlbe mã djuburia bl trãra jaradua.–

Dji ðberãba panusia:

–¿Cãrẽ cãrẽ mã trãra iwiði ða? Mã trãra mã bã jarãéa.–

Mama dji ðberãba Jacobora bia jara ðasia. ^{II30} Mãlne Jacoboba jarasia: “Mãdji dauba Æcõrẽ quĩrãdarrada unamãna mãra wãði zocai ðaa.” Mãwã mama trã ðasia Penuel. ^{III}

³¹ Æmãdau odjabllraðe Jacobora mãl Penuelðeba wãsia. Baribllra idji chĩdera ãi wãna bërã pãca ðcaeda wãsia. ³² Bajãnebemaba Jacobora chĩdeðe chĩna bërã idibema ewaride israelerãba chĩdeðebema quẽgura coðaca.

Jacobo Esaú ume ibiapedeða

33 Jacoboba unusia Esaúra idji cuatrociento ðberãrã ume zebllra. Mã carea Jacoboba idji warrarãra ãdjirã papa ume awara awara ðasia. ² Dji nezocawërãrã umé panlã ãdji warrarã ume nocoare ðasia. Ædjirãare Leada idji warrarã ume ðasia. Jĩrũare Raquelda idji warra Jose ume ðasia.

³ Mãlbe Jacobora ãdjirã na wãsia. Idji djaba waya ððeba chĩrãborode cobepedeða ðarima siete egode ðarru cobe eda wãsia abã idji djaba caita jũèblraðaa. ⁴ Baribllra Esaúra araa pira wãsia Jacobo audiabãriðe. Ojũepedeða uridarrãde isõpeða ãdji umena ðãsiðaba jãsiðaa. ⁵ Mãwã panlne Esaúba Jacobo wërãrãra, jũma idji warrarã siða unupeða iwiðisia:

–Za panlra ¿cai?–

Jacoboba panusia:

^I Hebreo beðeðe Israel trãba jara ðara ebueða ðãéa. Æcãlra-maarã jara ðaa: “Æcõrãra djõ ðaa.” Dewarãrãmaarã jara ðaa: “Idjira Æcõrẽ ume djõ ðaa.” ^{II} Bia jara ðasia. Mã beðeðe idjaba jara ðaa: “Jarasia bia wãmãrẽã.” ^{III} Penuelera idjaba trã ðaa Peniel. Umãrãba jara panla “Æcõrẽ quĩrãdarra.”

–Mā boro, naŋgŋrāra mā warrarāa, Ācōrēba idji bi-adeba mā diaada.–

⁶ Jacobo nezocawērārāra ādji warrarā ume Esaúmaa wānapeda wayaadeba egode chīrāborode barru copanesisāa. ⁷ Mañare Leada idji warrarā sida wānapeda chīrāborode barru copanesisāa. Jīrūare Joseda Raquel sida wānapeda chīrāborode barru copanesisāa.

⁸ Mañbe Esaúba iwīdisia:

–Māa animarā cābana ota unucuaadara bla ꝑcārē crīchadeba jāwā diabuesi?–

Jacoboba panusia:

–Mā boro, jāwā osia bŋra mā ume bia bamārēā.–

⁹ Esaúba jarasia:

–Crīcharādūa, djaba, māa aēuba erobāa. Bldjīdera wagadua.–

¹⁰ Jacoboba jarasia:

–Māwāēā. Blda mā ume bia bābŋŋ, māa dia bāra edadua. Māmaarā bl unublŋŋra Ācōrē quīrādarra unublŋ quīrāca bāa, bla māra bia edada bēā. ¹¹ Mā quīrā djuburia, bl itea enenara edadua. Ācōrēba māra bio careba bā bēā ne jūmada erobāa.–

Jacoboba mañra ara pichia jara besia aba Esaúba edabŋŋāa.

¹² Mañbe Esaúba jarasia:

–Wāna. Māra bl na nībaya.–

¹³ Jacoboba jarasia:

–Māwāēā, mā boro. Bla unu bāa mā warrarāra waēi caibe queeada, idjaba mā ovejaba, mā paca biēa warra djiwīdi toadada erobeada. Isabe wānibŋŋ jūmawāyā sēnia. Mañba abari ewariēe mā animarāra jūma quininia. ¹⁴ Mañ bēā, mā boro, bŋra mā na wādūa. Māra pīāca caiēu wāya mā animarā, mā warrarā nībabada quīrāca. Mañbe Seír druade bl babarima dji ununia.–

¹⁵ Mañne Esaúba jarasia:

–Māa ēberārā mā ume zepedadada ameya bārā wagadamārēā.–

Jacoboba jarasia:

–Māwāēā, mā boro. Bŋra mā ume bia beēa bēā ꝑcārēda waa iwīdi?–

¹⁶ Ara mañ ewariēe Esaúra Seír druadāa jēda wāsia.

¹⁷ Baribŋŋ Jacobora Suco puruēāa wāsia. Mama deda osia idjaba de zaquerāda idji animarā itea ocuasāa. Mañ carea mama trī bāsia Suco. ^I

¹⁸ Māwānacarea Jacobora Siqueŋ puruēāa wāsia.

Māwā Arañ druade baēada jēda zepeda Canaañ druade bia jūēsia. Siqueŋ puru quīrāpe idji wua dera osia.

¹⁹ Dji ējūāda Hamo warrarāne basāa. Hamora Siqueŋ zeza basāa. Jacoboba mañ ējūāra nēdosia cien parata torrobari. Nēdopeēda idji wua dede mama besia.

²⁰ Mama Jacoboba mōgarada ŋtŋ pā buesia Ācōrēa bia beēai carea. Mañ mōgara ŋtŋ pā buedara trī bāsia El-Elohe-Israel. ^{II}

^I Hebreo beēade Suco trība jara bāa “de zaquerā.” ^{II} El-Elohe-Israel. Mañ trība jara bāa “Ācōrēra Israel Ācōrēa” idjaba “Israel Ācōrēra dji bāa.”

Jacobo warrarāba Siqueŋnebemarā cūrūgapedada

34 Jacoboba Lea ume cauda aba eropanasidāa Dina abadada. Ewari aba Dinara mañ druadebema awērārāmaa pŋŋŋŋ wāsia. ² Mañ druadebema borora Hamo abadjīdāa. Idjira heveo basāa. Hamoba warrada erobāsia Siqueŋ abadada. Mañ Siqueŋba Dina unublŋŋŋ awuasia. Mañ bēā jidapeēda idji ume cāsia. Māwā Dinara biē osia. ³ Baribŋŋ idji soē Siqueŋba Lea cau Dinara wārāda quīrā bā bēā ijara o babadjia. ⁴ Mañ ewariēe Siqueŋba idji zeza Hamoa jarasia:

–Zeza, jāŋ wērāra mā itea iwīdēe wādūa.–

⁵ Ara mañda Siqueŋ zeza Hamora Jacobo ume beēade wāsia. Idji jūēi naēna Jacoboba ūrīsia Siqueŋba Dinara biē osida. Baribŋŋ idji warrarāba idji animarāra acŋŋe wā panl bēā Jacobora chupea besia aba ādji zebldada. ⁷ Jūēsīdāe ūrīsīdāa Siqueŋba ādji djabawērāra biē osida. Mañ carea sopuasiēāa. Bio quīrūsīdāa Siqueŋba māwā israelerāda bio cadjirua oēda bēā. Israelerāba mañra abēda quīrīānaca.

⁸ Siqueŋ zeza Hamo jūēsīdē ādjīa nāwā jarasia:

–Mā warra Siqueŋba bārā djabawērāda bio quīrīā bāa. Mā quīrā djuburia, idjira mā warraa diaēadua.

⁹ Māwā bārāra dai ēberārā baya. Dairā caurā ume poya dji edaēia, dairā sida bārā caurā ume poya dji edaēia. ¹⁰ Nama dairā ume pananadua. Nañ druara bārā itea bāa. Nañ ējūāne bādjia awuabldama pananadua. Ne nēdoēida panla idjaba nēdobueēida panla. ^{III} Ējūā sida nēdoēida panla.–

¹¹ Mañne Siqueŋba Dina zezaa, idji djabarāa biēa jarasia:

–Mā quīrā djuburia, jāŋ wērāda mā diaēadua. Bārāba iwīdībldada māa diaya. ¹² Bārāba idji carea waiēa iwīdībŋŋ, māa diaya. Baribŋŋ mā quīrā djuburia jāŋ wērāra mā diaēadua.–

¹³ Siqueŋba Dinara biē oēda bēā Jacobo warrarāba Siqueŋ zezaa, Siqueŋba biēa sewadeba nāwā jarasīdāa:

–Dai djabawērāra umaquīrā cacua wēāgoē bāa poya diaēāēā. Māwā diaēibŋŋ, daimaarā cadjiruada o panla. ¹⁵ Baribŋŋ jūma bārā umaquīrārāda dai quīrāca cacua wēāgoēibŋŋ, dairāba idjira diaēia.

¹⁶ Māwābŋŋ bārāra dai caurā ume poya dji edaēia idjaba dairā sida bārā caurā ume poya dji edaēia. Māwā dairāra bārā tāēna panania. Dadjirāra puru ababe bēya. ¹⁷ Baribŋŋ daiba jara panl quīrāca bārāda cacua wēāgoēāēbŋŋ, daiba dai djabawērāra namabemada āyā edēia.–

¹⁸ Mañra Hamoba, idji warra Siqueŋ biēa bia ūrīsīdāa. ¹⁹ Ara mañda Siqueŋra cacua wēāgosia Jacobo caura quīrīā bā bēā.

Hamo ēberārā tāēna jūmarāba Siqueŋra biara waya panasīdāa. ²⁰ Mañ bēā idjira dji zeza Hamo ume puruēe eda wābadamaa wānapeda puruēebemarāa nāwā jarasīdāa:

^{III} Ne nēdoēida panla idjaba nēdobueēida panla. Hebreo beēade mañba idjaba jara bāa: “Nañ druade pŋŋŋŋdāda panla.”

21 –Jacobora, idji warrarā sida ēberā biarāa. Ējūāra baraa ādjirā pananamārēā. Maļ bērā ādjirāra dadjirā druade idu bebiēia. Idu ne nēdobieia idjaba nēdobuebieia. ^I Dadjirāra ādjirā caurā ume poya dji edaeia. Ādjirā sida dadjirā caurā ume poya dji edaeia. ²² Bariblrā dadjirāra ādjirā ume puru aba bei carea ādjirāba jara panla jūma dadjirā umaquīrā cacuara wēāgoēida panlda ādjia obada quīrāca. ²³ Māwā oēiblrā ādjiera, ādji animarā erobeā sida jūma dadjirāne baya. Dadjirāba ababe maļ obi panlda tīā oēida panla. Māwāra ādjirāra dadjirā ume panenia.–

²⁴ Hamoba, Siqueļ biēa jarapedadara jūma maļ purude eđa wābadama panlba tīāsidaa. ^{II} Ara maļda jūmarāda cacua wēāgosidaa.

²⁵ Ewari ūbea bablrāde ādjirā cacuara waēi bio pua panasidaa. Maļne Dina djararā Simeoļba, Levi biēa ādji djōbada necora edaeapeđa Siqueļ purudea wāsidaa. Ādji quenane zebldara puruba adua basia. Ara maļda Jacobo warrarā Simeoļba, Levi biēa jūma dji umaquīrāra quenasidaa. ²⁶ Hamora dji warra Siqueļ sida necoba beasidaa. Maļbe Dinara Siqueļ dede baēada edaeapeđa wāsidaa.

²⁷ Maļbe Jacobo warrarā waabemarā sida ādji djararāba beapeđa ēberārāma zedapeđa deza eđa wāsidaa. Mama ne jūma pesidaa. Māwā osidaa Siqueļba ādji djabawērā biē ođa carea. ²⁸ Siqueļnebe ma ovejada, pacada, burro sida pesidaa. Ne jūma purude beara, ādji ējūāne bea sida jūma pesidaa. ²⁹ Ādji nebiada jūma pesidaa. Ādjia diguida erobeada sida jūma pedapeđa ādji warrarāda, wērārā sida jūma jida edesidaa. ³⁰ Māwānacarea Jacoboba Simeoļa, Levia biēa jarasia:

–Bārāba biē opedada bērā mļra nēblrade basidaa. Naļ druadebema cananeorāba, perezeorā biēa mļra quīrāma panesidaa. Ādjirāda beēa auēapeđa mļ ume djōne zediblrā, dadjira zocārāēbe panl bērā mļra jūma mļ ēberārā sida beaēia.–

³¹ Maļne ādjia panusidaa:

–ĶMāwāra idjia dai djabawērāra wērā auēua quīrāca oida basica?–

Ācōrēba Jacobo bia jara bāda

35 Māwānacarea Ācōrēba Jacoboa jarasia:

–Piradrūpeđa Betelēda baēde wādua, bl djaba Esaú wayaēbeba mīrū wāsiede mļ blma odjadamaa. ^{III} Mama mōgarada pā buedua mļa bia beēai carea.–

² Ara maļda Jacoboba idji ēberārāa, waabema idji ume duanla biēa jarasia:

–Bārāba jlwaba ođa ācōrēda eropanlblrā, jūma batacuadua. Maļbe cuiēapeđa cacuade jlbada tātoēda jlnadua Ācōrē quīrāpita bia beaēi carea. ³ Maļbeblrā Betelēda wānia. Mama mļa mōgarada pā bueya

^I Idu ne nēdobieia idjaba nēdobuebieia. Maļ beēeaba idjaba jara bāa: “Idu dadjirā druade plrrlabieia.” ^{II} Jūma maļ purude eđa wābadama panlba. Hebreo beēeade nāwā bā bāa: “Maļ purude eđa wābadaēbe dajadaa wābadarā.” Maļ crīchara ebuēa bāēā. Ācōrēmaarā nāwā jara bāa: “Jūma maļ purudebema djō cawa beaba.” ^{III} *Genesis 28:10-22.*

Ācōrēba bia beēai carea. Mļ nēblrade basiede idjia mļra carebasia idjaba mļ wāblrāza mļ ume bābaria.–

⁴ Ara maļda jūma ādji jlwaba ođa ācōrēra Jacoboa diasidaa. Ādji cwlrlāde pīrū jļ panl sida ērānapeđa Jacoboa diasidaa. ^{IV} Jūma maļgrā Jacoboba Siqueļ puru caita bacuru droma nūmł edre jou basia. ⁵ Māwānacarea Jacobora, ēberārā idji ume panl sida wāsidaa. Wābldade Ācōrēba jūma mama bea purua ādjirāra bio wayabisia. Maļ bērā ādjirāba Jacobo ēberārā biē oēi carea caieđu ēpēnaē basia.

⁶ Canaaļ druade nīne Jacobora jūma idji ēberārā ume Luz purude jūēsidaa. Luz purura idjaba Betel abadjidaa. ⁷ Mama Jacoboba mōgarada pā buesia Ācōrēba bia beēai carea. Maļ mōgara pā buēdara trļ basia El-Betel, idji djaba carea mīrū wāsiede mama Ācōrēra idjima odjāda bērā. ^V

⁸ Maļ Betelēde Deborāda jaidasia. Deborāra Jacobo papa Rebeca wagabari basia. Jacoboba Deborāra tlbarisia Betel caita, bacuru droma nūmł edre. Maļ bacurura trļ basia Alon-Bacut. ^{VI}

⁹ Jacobo Padan-Araļ druadeba jēda zesi ewariēde Ācōrēra idjima waya zesia. Maļ ewariēde Ācōrēba idjira nāwā bia jara basia:

–Bl trļra Jacobo abadaa bariblrā blra waa Jacobo aēaēā. ^{VII} Āteblrā bl trļra Israel aēia.–

Māwā Ācōrēba Jacobora trļ basia Israel.

¹¹ Ācōrēba māwā trļ bāpeđa jarasia:

–Mļra ne jūma poya bā Ācōrēa. Warrada zocārā yōdua. Blēbeba puruda zocārā yōnia. Idjaba blēbeba ēberārā bororāda yōnia. ¹² Mļa naļ druara Abrahāla, Isaa biēa diasia. Idjaba mļa blā, blēbeba yōbldarā biēa diaya.–

¹³ Māwāpeđa Ācōrēra Jacobo ume beēe baēada wāsia. ¹⁴ Māwānacarea Jacoboba Ācōrē ume beēe baēama mōgarada lta nūmłasia. Maļ mōgara lrl uva bada, nedraga sida Ācōrēa wea diasia. ¹⁵ Maļne Jacoboba Ācōrē ume beēe baēama trļ basia Betel. ^{VIII}

Raqueļ jaidada

¹⁶ Māwānacarea Betelēbeba wāsidaa. Waēi Eprata purude jūēni naēna Jacobo quima Raquelera warra pua nūmesia. Poya tocara nūmł bērā bia mīga basia.

¹⁷ Wetara pua nūmeblrāde dji warra careba tobibari wērāba Raquelea jarasia:

–Wayarādua, bla umaquīrā warrada toblrā.–

¹⁸ Bariblrā Raquelera beublrā basia. Waēi beui naēna idji warrara trļ basia Benonī. ^{IX} Bariblrā Jacoboba trļ basia Benjamiļ. ^X

¹⁹ Raquelera māwā jaidasia. Idjira tlbarisia Eprata purudea wābada o icawa. Maļ Eprata purura Beleļ

^{IV} Ādjia crīchabadjidaa maļ pīrūba ādjira wagabarida idjaba carebabarida. Maļ bērā ādji cwlrlāde jlbadiēa. ^V Hebreo beēeade El-Betel trļba jara bāa “Betel Ācōrē.” ^{VI} Alon-Bacut trļba jara bāa: “Bacuru droma nūmłma jīāna.” ^{VII} *Genesis 32:28.* ^{VIII} *Genesis 28:18.* ^{IX} Hebreo beēeade Benonī trļba jara bāa: “Warra mļ bia mīga bāēebema.” ^X Benjamiļ trļba jara bāa: “Mļ jlwā araarebema warra.” Idji trļba naļgrā crīcha sida dia bāa: “Mļ drōā bāba ununa warra,” “mļa erobā jūma edaida bā warra,” idjaba “boro biasi warra.”

abadaa. ²⁰ Jacoboba dji quima tɬbariɬama mōgarada ɬta nūmɬasia. Idi ewariɬe maɬ mōgarara waɬibiɬa nūmɬa.

²¹ Jacobo, Israel abadara mamalɬa wāpeɬa idji wua dera Migdal-edar puru zaque wagaa osia. ²² Israel maɬ druade básiɬe idji warra iwina Rubeɬra idji zeza nezocawērā Bilha ume cāisia. Maɬra Israelba cawapeɬa bio quĩrūsia. ^I

Jacobo warrarā

Israel warrarāra doce panasiɬaa:

²³ Leaba toɬara naɬgɬrā basía: dji iwinada Rubeɬ, idjiare Simeoɬ, Levi, Juda, Isacar, Zabuloɬ siɬa.

²⁴ Raquelba toɬara naɬgɬrā basía: Jose idjaba Benjaminí.

²⁵ Raquel nezocawērā Bilhaba toɬara naɬgɬrā basía: Daɬ idjaba Neptali.

²⁶ Lea nezocawērā Zilpaba toɬara naɬgɬrā basía: Ga idjaba Aser.

Jūma maɬgɬrā basía Jacobo warrarā Padan-Araɬ druade topeɬada.

Isa jaiɬada

²⁷ Maɬ ewariɬe Jacobora Mamre ɛjūānaa idji zeza Isa acɬe wāsia. Mamrera idjaba Arbá wa Hebroɬ abadaa. Mama Abrahaɬra, Isa siɬa panabadiɬaa. ²⁸ Isara 180 poa basía. ²⁹ Māwā idjira bio waraga jaiɬasia. Idji warrarā Esaúba, Jacobo biɬa tɬbarisiɬaa.

Esaúdeba yōpeɬada

36 Nama bɬ bɬa Esaúdeba yōpeɬadebemada. Esaúra idjaba Edoɬ abadiɬaa. ² Esaúba quimaɬa ũbea erobasia. Canaañnebemada ume erobasia. Aɬa Adá abadiɬaa. Adára hitita Eloɬ cau basía. Dewarabemara Aholibamá basía. Aholibamára Aná cau basía; Anára heveo Zibeoɬ warra basía. ³ Dewarabema quima Esaúba erobɬara Ismael cau Basemá basía. Basemára Nebayo djabawērā basía. ⁴ Esaúra waɬibiɬa Canaañ druade básiɬe warrarāda unusia. Dji quima Adába Elipada tosia. Basemába Reuelda tosia. Aholibamába Jeúda, Jaalaɬda, Core siɬa tosia.

⁶ Mañne Esaúba idji djaba Jacobo biɬa animarāra, nebia siɬa zocārā eropansiɬaa. Ādjia animarāra zocārā eropanɬ bēřā dji ɛjūāba araé basía. Mañ bēřā ādjira poya ābaa pananaé basía. Mañ carea Esaúra Jacobo umebemada āyā wāsia dewara druade bai carea. Idji quimarāda, warrarāda, caurāda, ɛberārā idji dede erobada, idji animarāda, idjia Canaañne edaɬa siɬa jūma edesia. ⁸ Māwā Esaú, Edoɬ abadara Seír eyaiɬa bɬ druade besia.

⁹ Esaúdeba Edoɬ puruda yōsia. Mañ edomitarāra Seír eyaiɬa bɬ druade duanabadiɬaa. ¹⁰ Esaú warrarā trɬra naɬgɬrā: Elipa idjaba Reuel. Esaú quima Adába Elipada tosia. Esaú quima Basemába Reuelda tosia.

¹¹ Elipaba nañ warrarāda unusia: Temaɬ, Omar, Zepo,

^I Bio quĩrūsia. Griego beɬeade māwā bɬ bɬa. Hebreo beɬeade neéa. Genesi 49:3-4.

Gataɬ, Quenaz siɬa. ¹² Elipaba Timnada idji quima quĩrāca erobasia. Timnaba Amaleda tosia. Mañ warrarāra Adá wiuzaquerā basía. ¹³ Mañne Reuelba nañ warrarāda unusia: Nahat, Zerá, Samá idjaba Miza. Mañ warrarāra Basemá wiuzaquerā basía. ¹⁴ Esaú quima Aholibamáda Aná cau basía, Zibeoɬ āizaque basía. Aholibamába nañ warrarāda Esaúa to diasia: Jeú, Jaalaɬ, Core siɬa.

¹⁵ Esaúdeba yōna puruɬebema bororā trɬda nama bɬ bɬa. Dji warra iwina Elipaɬeba yōna bororāda naɬgɬrā basía: Temaɬ, Omar, Zepo, Quenaz, Core, Gataɬ, Amale siɬa. Ādjirāra Edoɬ druade duanabadiɬaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Adáɬeba yōsiɬaa.

¹⁷ Esaú warra Reuelɬeba yōpeɬada bororāda naɬgɬrā basía: Nahat, Zerá, Samá, Miza siɬa. Ādjirā siɬa Edoɬ druade duanabadiɬaa. Jūma ādjirāda Esaú quima Basemáneba yōsiɬaa. ¹⁸ Esaú quima Aholibamáneba yōpeɬada bororāda naɬgɬrā basía: Jeú, Jaalaɬ, Core siɬa. Aholibamára Aná cau basía. ¹⁹ Mañ ɛberārāra jūma Esaú, Edoɬ abadaɬeba yōsiɬaa. Ādjirāra Edoɬ druade ādji ɛberārā bororā basía.

²⁰ Esaú Edoɬ druade wāi naēna horeorāda mañ druade panabadiɬaa. Mañ horeorāra Seírɬeba yōsiɬaa. Seír warrarāra naɬgɬrā basía: Lotaɬ, Sobal, Zibeoɬ, Aná, Disoɬ, Ezer, Disaɬ siɬa. Mañgɬrāra Edoɬ druade horeorā bororā basía. ²² Seír warra Lotaɬba unusia Hori, Hemaɬ siɬa. Lotaɬ djabawērāra Timna basía. ²³ Seír warra Sobalba unusia Alvaɬ, Manahat, Ebal, Sepo, Onaɬ siɬa. ²⁴ Seír warra Zibeoɬba Ajada idjaba Aná siɬa unusia. Mañ Anába idji zeza burrorā ɛjūā ewaraga bɬe ne cobi básiɬe egoroɬeba baidoda ɬtaa bogadɬ bɬda unusia. ²⁵ Aná warrara Disoɬ basía. Dji caura Aholibamá basía. ²⁶ Disoɬ warrarāra naɬgɬrā basía: Hemdaɬ, Esbaɬ, Itraɬ, Queraɬ siɬa. ²⁷ Seír warra Ezerba unusia Bilhaɬ, Zaavaɬ, Acaɬ siɬa. ²⁸ Seír warra Disaɬba unusia Uz, Araɬ siɬa.

²⁹ Horeorā bororāra naɬgɬrā basía: Lotaɬ, Sobal, Zibeoɬ, Aná, ³⁰ Disoɬ, Ezer, Disaɬ siɬa. Jūma mañgɬrāra Seír druade ādji ɛberārā bororā basía.

³¹ Israelerāba ādji boro eropanani naēna Edoɬ ɛberārā bororāra naɬgɬrā basía: ³² Beor warra Belara Edoɬ ɛberārā boro basía. Idji purura Dinabá abadiɬaa.

³³ Bela beuɬacarea Zerá warra Jobáda dji boro basía. Jobára Bosra puruɬebema basía. ³⁴ Jobá beuɬacarea Husaɬda dji boro basía. Husaɬra Temaɬ druadebema basía. ³⁵ Husaɬ beuɬacarea Bedad warra Hadada dji boro basía. Hadaba madianitarāra Moab druade poyasia. Idji purura Avit abadiɬaa. ³⁶ Hada beuɬacarea Samlada dji boro basía. Samlara Masreca puruɬebema basía. ³⁷ Samla beuɬacarea Saulda dji boro basía. Saulora dji do icawa bɬ Rehobo puruɬebema basía. ³⁸ Saul beuɬacarea Baal-hanaɬda dji boro basía. Idji-
³⁹ ra Acbor warra basía. ³⁹ Baal-hanaɬ beuɬacarea Hadarda dji boro basía. Idji purura Pau abadiɬaa.

^{II} Baidoda. Hebreo beɬeade mañra ebuɬa bɬéa. ɬcɬɬɬmaarā jara bɬa baido jɬwɬrɬāda. ^{III} Dji do icawa bɬ Rehobo. ɬcɬɬɬmaarā Euprate doɬebemada beɬe bɬa.

Hadar quimada Mehetabel abadjidaa. Idjira Matred cau basía idjaba Mezaab áizaque basía.

⁴⁰ Esaúdeba yõpedada bororãra nałgrã basía: Timna, Alva, Jetet, Aholibamá, Ela, Pinoł, Quenaz, Temał, Mibzar, Magdiel, Irał sida. Juma małgrãra Edoł purudebema bororã basía. Mał bororãneba yõpedadarãba dji bororã trãra epesidaa. Idjaba adji beaza dji bororã trãda bacuasidaa.

Jose idji djabarã ume

37 Idji zeza Isa jaiacacarea Jacobora Canaał druade idji zeza bæfama besia. ² Nama nẽbrãrã bla Jacobo warrarãba opedadabemada.

Jacobo warra Jose diecisierte poa basiẽ idji djabarã ume oveja waga babadjia. Idji zeza quima quĩrãca erobã wẽrãrã Bilhaba idjaba Zilpaba topedada ume Josera biara trajabadjia. ¹ Diguĩda wãbrãlde Joseba idji zezaa jarabadjia idji djabarãba cadjirua o panlda. ³ Israelba Joseda waabema warrarã cãyãbara biara quĩrã basia Josera idji droã bæde tosiẽda bẽrã. Mał carea Israelba Jose itea cacuade jãbada draso bio bia quiruda osia. ⁴ Jose djabarãba cawasiẽda adji zeza Josera adjirã cãyãbara biara quĩrã bæda. Mał carea idjira quĩrãma panesiẽda. Idji ume bia beacacaca basía.

⁵ Ewari aba Josera cãimocarasia. Nurẽma mał cãimocaradara idji djabarãa nẽbrãrsia. Mał carea adjirãba idjira wetara quĩrãmasiẽda. ⁶ Idjia nãwã jarasia: –Ūrĩnada, mãla cãimocaradada nẽbrãrã. ⁷ Mãla unusia dadjirãba dadji ejuãne trigoda tãpeda abaa cajł panlda. Cawaẽne mãla trigo cajłnara ãta nũmesia. Małne bãrãba cajłpedadara mãre quĩrãpita eẽda bãru copanesiẽda.–

⁸ Mał carea Jose djabarãba quĩrũbiẽba nãwã jarasiẽda: –Mãwãra çbrã dai boroda bæica? çDaira bl jãwãẽda erobãica?–

Joseba mał cãimocaradaba adjirã boro baida nẽbrãrã carea dji djabarãba idjira wetara quĩrãmasiẽda.

⁹ Mãwãnacarea Josera wayacusa cãimocarasia. Mał cãimocarada sida idji djabarãa nẽbrãrsia. Nãwã jarasia:

–Ūrĩnada, mãla waya cãimocarasia. Unusia ãmãdauda, jedecoda, idjaba once chĩdauda. Małgrãra eberã quĩrãca mł quĩrãpita chĩrãborode bãrru copanesiẽda.–

¹⁰ Joseba idji djabarãa nẽbrãrãacarea dji zezaa biẽda nẽbrãrsia. Mał bẽrã idji zeza idjira nãwã quẽãsia:

–Mał cãimocaradaba bla çcãrẽda jara bã? Mãwãra çbl papara, bl djabarãra, mł sida bl quĩrãpita chĩrãborode bãrru copaneniẽda?–

¹¹ Mał carea dji djabarãra idji ume soẽ biẽ panesiẽda baribrãl dji zeza mał cãimocaradabemada bio crĩcha besia.

Jose djabarãba idji nẽdobuepedada

¹² Ewari aba Jose djabarãba dji zeza ovejara Siqueł puru caita põãjãrã cobieẽ edesiẽda. ¹³ Mãne Israelba Josea nãwã jarasia:

–Warra, bl djabarãba Siqueł caita mł ovejara waga panla. Mãla quĩrã bla bla adjira acẽde wãida.–

Joseba panusia:

–Bia bla, mãla adjira acẽde wãya.–

¹⁴ Israelba jarasia:

–Bl djabarã, dadji animarã sida sãwã panl cawaya acẽde wãdua. Małbe mãla jarade zedua.–

Mãwã jarapeã Israelba Josera Hebroł jewedadeba Siquełnaa wãbisia. Wãne Josera Siquełne jũesia.

¹⁵ Joseba idji djabarã jãrã nĩne eberãba idjira unupeã nãwã iwĩdisia:

–çCãrẽda jãrã bã?–

¹⁶ Joseba panusia:

–Mł djabarãda jãrã bla. Adjirãba ovejada waga panla. çBla cawa bãca sãma panlda?–

¹⁷ Eberãba panusia:

–Mãẽ, adjirãra nama duananapeã wãbrãrsiẽda. Mãla ũrĩsia Dotał ejuãnaa wãniana abldada.–

Ara małda Josera idji djabarã caidu wãsia. Wãbrãlde adjirãra Dotał ejuãne unune wãsia. ¹⁸ Mãne adjirãba Josera tãml uruda unusiẽda. Jose adji caita jũei naẽna adjirãra beẽda ausiẽda idji beaẽ carea. ¹⁹ Nãwã jarasiẽda:

–Acẽadua, cãimocarabarira jari bueãbrãla. ²⁰ Idjira beãpeda baido juebada uriaẽde batabuedia. Małbe dadji zezaa jaradã animarãba cobuesida. Mãwã osiẽda acẽia idjia cãimocaradara wãrãda mãwã cawaya!–

²¹ Mał beẽda ũrĩbrãlde adji djaba Rubełba Josera adji jãwãebemada eãrã baida crĩchasia. Mał carea nãwã jarasia:

–Beããẽ. ²² Idji oara erozoabiããẽ. Za bã baido juebada uriaẽde batabuedia, baribrãl beããẽ.–

Rubełba mãwã jarasia Josera eãrã bãpeda dji zeza-maa wayacusa edeida crĩchada bẽrã. ²³ Jose idji djabarãma jũesiẽde adjirãba idjira jidãpeda idji cacuade jã bã draso bio bia quiruda eã edasiẽda.

²⁴ Małbe idjira baido juebada uriaẽde batabuesiẽda. Dji uriara põãsa baido neẽ basia. ²⁵ Mãwã oãpeda ne co chũpanesiẽda. Mãne ismaelerãda Gala druadeba zebldada unusiẽda. Mał ismaelerãba cameyode quera tũãpa beada Egipto druãda nẽdobueẽde edeblda basia. ²⁶ Mãne Judaba idji djabarãa jarasia:

–Dadji djabada beãpeda mẽrãnibrãl, mãlba çcãrẽ biada edaẽ? ²⁷ Idjira dadjirã djabaa. Mał bẽrã idji beaẽ cãyãbara biara bla jari uda ismaelerã nẽdobuedida.–

Juda djabarãba idji crĩchara bia ũrĩsiẽda. ²⁸ Mãwã panlne mał ismaelerã madianita abadara adji caita zeblda basia. Adjirãra ne nẽdoãpeda nẽdobuebadarã basia. Jose djabarãba idjira uriaẽde bæda ãta errebari

I Mał warrarã trãra unu panla Genesi 35:23-26de.

II Cãimocarabari. Hebreo beããẽde bã bla "cãimocara djibari."

edapada mañ ismaelerāa veinte parata torrobari nēdobuesidaa. Ara mañda ismaelerāba Josera Egiptoda edesidaa.

²⁹ Māwānacarea Rubeāra āyā wā baadada dji uriamaa jēda zesia. Mañne Josera eda unuē bēra sopuadeba idjia cacuade jñ bāra cōātasia. ³⁰ Mañbe idji djabarāmaa wāpeđa jarasia:

–iWarrara uriađe neēa! Jāñbe mña ¿sāwā oi?–

³¹ Mañ carea ādjirāba chiwatu zaqueda beapada Joseba cacuade draso jñ bađara dji oaba jūma tāūcuasidaa. ³² Mañgāra ādji zezamaa diabuesidaa. Nāwā jarabisidaa: “Dairāba za bađa unusidaa. ¿Nañgāra bl warraba cacuade jñ bađaéca?”

³³ Jacoboba mañ unuside nāwā jarasia:

–Za bāra mñ warraba cacuade jñ bađaa. Animarāba idjira beapeđa sobuesia.–

³⁴ Mañ bēra sopuadeba Jacoboba cacuade jñ bāra cōātapeđa sopua careabema jñbadada jñsia. Mañbe dji warra carea sopua ewarida dāra wagasia. ³⁵ Dji wararāba, dji caurā biđa obadjidaa sobiabide carea, bariblra idjia iduaribica basia. Nāwā jarabadjia:

–Mñ sopuara quirādoeā aba mñ beublraēaa.–

Māwā Jose carea aujñāsia.

³⁶ Mañmisa madianitarāba Josera ēberā Potipa abadaa Egiptode nēdobuesidaa. Mañ Potipara Egiptodebema boro wagabadarā dji droma basia.

Judaba idji āigu ume warrarā ununa

38 Mañ ewaride Judara idji djabarānebemada āyā wāsia. Adulañ puruđe ēberā Hira abadama bađe wāsia. ² Mama Judaba cananeo Súa cauda unusia. Judaba Súa caura edapeđa idji ume cāisia. ³ Dji wērāra biogoa bepeđa umaquirā warrada tosia. Judaba idjira trñ basia Ere. ⁴ Dji wērāra wayacusa biogoa bepeđa umaquirā warrada tosia. Idjira trñ basia Onañ. ⁵ Wayacusa biogoa bepeđa umaquirā warrada tosia. Idjira trñ basia Sela. Sela tosidee Judara Quezib puruđe basia. ^I

⁶ Juda warra iwina Ere cūdra bađacarea Judaba idji itea wērāda jñlāsia. Mañ wērāra Tamarā abadjidaa.

⁷ Juda warra iwina Erera Ācōrē quirāpita dji cadjirua basia. Mañ carea Ācōrēba idjira beubisia. ⁸ Māwānacarea Judaba idji warra Onaña jarasia:

–Bl djaba quima bađara edadua dadjia obada quirāca. ^{II} Māwā bla bl djaba basi itea warrada oya.–

⁹ Bariblra Onañba cawa basia mañ warrara idjideada ađeāda, āteblra idji djaba basideada ađida. Mañ carea dji wērā ume cāi bađe wagabadjia wērā biogoa berāmārēā. ^{III} Māwā idji djaba basi itea warra oē basia. ¹⁰ Idjia māwā o bađa Ācōrēba bié unusia. Mañ bēra Onañ sida beubisia.

¹¹ Māwānacarea Judaba idji āigu Tamarāa jarasia:

^I Judara Quezib puruđe basia. Hebreo beedeade māwā bāa. Griegođe jara bāa Juda quimadrā Quezib puruđe basida. ^{II} Mañ ewaride umaquirāda warra neē beusira, dji djababa idji itea warra oida basia dji pēdra ume. Deuteronomio 25:5-10. ^{III} Wagabadjia wērā biogoa berāmārēā. Hebreo beedeade bā bāa: “Umaquirā bāra dajada batabuebadjia.”

–Mñ warra Sela wariblra misa quima edaē bl zeza deđe bađe wādua. Sela drōā bađacarea idjia blra edaya.–

Ara mañda Tamarāa dji zeza deđe bađe wāsia. (Idji zezara Timnata puruđe babadjia.) Bariblra Judaba wārāda quirāē basia Selaba Tamarā edaida. Waya basia Sela sida dji djabarā quirāca beuida.

¹² Dārā bađacarea Juda quimara beusia. Idji quimara Súa cau basia. Idji sopua jōnacarea Judara Timnata puruđeaa wāsia idji oveja cara tlabadamaa. Idji dji bia Hira Adulañ puruđebemara idji ume wāsia. ¹³ Mañne Timnatađebemārāba Tamarāa jarasidaa:

–Bl zāwārēra namaa zebllra idji oveja cara tlabi carea.–

¹⁴ Mañ ūrīside Tamarāba pēdrarāba jñbada jñ bađara ērāpeđa idji quirāra quēbl daucha wuaba blrasia ni abalba cawarānamārēā. Mañbe Enaiñ puruđeaa wāsia. Mañ purua Timnatađaa wābada o caita basia. Tamarāa dji puruđe eda wābadama chūmesia wērā auđuaba obada quirāca. Idjia māwā osia Judara idji ume cāimārēā. Cawa basia Selara cūdra bāmīna Judaba idjia diaēda idji quima bamārēā.

¹⁵ Judaba Tamarāa unublrađe wērā auđuada crīchasia, idji quirāra wuaba blrá erobā bēra. ¹⁶ Judaba adua basia idji āiguda māwā bađa. Mañ bēra Tamarāmaa wāpeđa jarasia:

–¿Blra mñ ume cāica?–

Tamarāba panusia:

–Mñda bl ume cāibllra, ¿bla mña cārēda diai?–

¹⁷ Judaba jarasia:

–Mñ animarānebema chiwatu zaqueda aba dia-bueya.–

Tamarāba jarasia:

–Bia bāa, bariblra mañ diabueblra misa bla nebia erobānebemada mñ ume beedua cawai carea bla wārāda diabueida.–

¹⁸ Judaba iwīdisia:

–¿Cārē nebiada mña bāa diai?–

Mañne Tamarāba panusia:

–Mñ ume beedua bla sēyā obarida dji jñcara bara, idjaba bacuru bl jlwade erobā sida.–

Ara mañda idjia iwīdīdara Judaba diapeđa idji ume cāisia. Māwā Tamarāba Juda warrada biogoa basia.

¹⁹ Māwānacarea Tamarāa diguīda wāsia. Idji quirā blrá erobā wuara ērāpeđa wayacusa pēdrarāba jñbadara jñsia.

²⁰ Mañbe Judaba idji dji bia Hira Adulañnebemara diabuesia chiwatu zaquera wērā auđuua diamārēā. Diapeđa Hiraba Juda nebia beđara wayacusa edaida basia. Bariblra Hiraba dji wērāra unuē basia. ²¹ Mañ carea idjia mamabemārāa iwīdisia:

–Wērā auđuua nama Enaiñ puruđeaa zebada o icawa chūmanara ¿sāma bā?–

Ādjirāba panusidaa:

–Nama wērā auđuua ni aba biđa neēa.– ^{IV}

²² Mañbe Hirara Judamaa jēda zepēđa jarasia:

^{IV} Wērā auđuua. Canaañ druade ācrlra wērārāba ādji jlwaba oēā ācōrē ēpē panlneba auđuua obadjidaa. Mañrā ācōrē ēpē beaba

–Jāl wērāra mĭla unuĕ basía. Arimabemarāba jarasídaa jāma wērā auĕuara ni aba biĕa neĕda.–

²³ Maĭne Judaba jarasia:

–Mĭla nebia beĕĕara idjide baya. Mĭla chiwatu zaqueira idji itea diabueĕamīna bla idjira unuĕ basía. Waa diabueĕa jāmabemarāba dadjira ipiĕa jararānamārĕā.–

²⁴ Jedeco ũbea bablrlĕe Judaa nāwā jarasídaa:

–Bl āĭgu Tamarāba auĕuada oĕa bĕrā biogoa besía.–

Maĭ carea Judaba jĭgua jarasia:

–¡Puruĕeba dajadaa edeĕapeĕa bá beĕadua!–

²⁵ Ara maĭda Tamarā edeĕe wāsídaa. Bariblrl da-jadaa edebldaĕe Tamarāba dji zāwārĕ Judaa nāwā beĕea diabuesia: “Naĭ nebia djibariba mĭra biogoa osia. Acldua za bla sĕyā obarida dji jĭcara bara, idjaba za bla bacuru síĕa. ¿Caida djibari?”

²⁶ Judaba maĭ nebiara idjideĕa cawada bĕrā nāwā jarasia:

–Jāl wērāba oĕara mĭla oĕa cāyābara jipaara bla, mĭ warra Selara idjia diaĕaĕ bĕrā.–

Idjira ĕdrl ĕapeĕa Judara idji ume waa cāĭĕ basía.

²⁷ Tamarā warra toi ewaride cawasia mĭguisoda toida. ²⁸ Toblrlĕe jlwada na odjasia. Maĭne dji warra careba tobibari wērāba maĭ jlwaĕe jĭcara purruda jĭ basía. Jarasia: “Za ĕada na odjasia.” ²⁹ Bariblrl jlwara waya eĕa wāsia. Maĭne dewarabemada na tosia. Dji careba tobibari wērāba jarasia: “Blra ¿sāwāblrl na tosi?” Māwā idjira trĭ basíĕaa Paré. ³⁰ Māwānacarea idji djaba, jlwaĕe jĭcara purru jĭ ĕada tosia. Maĭ carea idjira trĭ basíĕaa Zará. ^{II}

Potipa quima carea Jose preso beĕa

39 Ismaelerāba Josera Egipto druaĕĕaa nĕdobueĕe edesíĕaa. Mama ĕberā Potipa abadaba idjira nĕdosia idji nezocada ĕamārĕā. Potipara Egiptodebema basía. Idjira maĭ druaĕebema boro wagabadarā dji droma basía.

² Ācōrĕda Jose ume bla bĕrā idjia o ĕara jūma bia odjabadjia. Maĭ carea idji boro deĕe traja besía. ³ Joseba o ĕara Ācōrĕba jūma bia odjabibadjia. Māwā Jose boro Potipaba cawasia Ācōrĕra Jose ume ĕada. ⁴ Maĭ bĕrā idjia Josera bia unupeĕa idji nezocarā boroda basía. Idjaba jūma idjia erobĕara Jose jlwaĕĕa basía. ⁵ Maĭ ewarideba ĭtaa Ācōrĕba Potipaba idji deĕe, idji ĕjūāne erobĕa síĕa Joseĕeba auĕuara waribisia. ⁶ Potipaba jūma idjideĕa Jose jlwaĕĕa ĕada bĕrā jūmawāyā crĭcha-ca basía. Ababe idjia coĕĕebemadrl crĭchabadjia. ^{III}

Josera jūma quĭrāwārĕā basía. ⁷ Maĭ bĕrā Potipa quimaba idjira awua nūmesia. Ewari aba maĭ wērāba Josea jarasia:

–Wānaa cāĭne.–

⁸ Maĭne Joseba quĭrĭāĕ bĕrā Potipa quimaa jarasia:

crĭchabadjiaa maĭneba cuera aride zeida, ādjia upeĕadara bia zauida, idjaba ādji animarā síĕa bia warideĕa. I Hebreo beĕeĕe Paré trĭba jara bla “ĕdrlida.” II Hebreo beĕeĕe Zará trĭba jara bla “purea bla.” III Ababe idjia coĕĕebemadrl crĭchabadjia. Josera Egiptodebemaĕ bĕrā Potipa itea ne djucara basia idjaba idji ume ne cocara basia. Acldua Genesi 43:32.

–Mĭra bl ume cāĭĕa. Mĭ boroba idjideĕa jūma mĭ jlwaĕĕa basía. Maĭ bĕrā idjia erobĕebemada jūmawāyā crĭcha ĕaca. ⁹ Naĭ deĕe nezoca mĭ cāyābara dji dromaara ĕara neĕa. Mĭ boroba jūma naĭ deĕe ĕara mĭ jlwaĕe basía. Ababe bldrl mĭ jlwaĕe bĕĕe bla, idji quima bĕrā. Maĭ cadjirua waĕĕada mĭla ¿cārĕā oi? ¡Māwā oiblrl Ācōrĕ quĭrāpita cadjiruada oya!–

¹⁰ Potipa quimaba nurĕmaza Josea jara ĕabadjia idji ume cāĭmārĕā wa idji ume nĕblrl ĕamārĕā. Māwāmīna Joseba idji beĕeara jĭĕa basía. ¹¹ Ewari aba Josera Potipa deĕe trajade wāsíĕe ni abal nezocada neĕe basía. ¹² Maĭne Joseba jĭ ĕara Potipa quimaba jida dogopeĕa nāwā jarasia:

–¡Mĭ ume cāĭdua!–

Bariblrl Joseba jĭ ĕara wĕĕapeĕa dajadaa pira wāsia. Māwā idjia jĭ ĕaĕara dji wērā jlwaĕe besía.

¹³ Dji wērāba unusia Josera pira wāblrlĕa idjaba Joseba jĭ ĕaĕara idji jlwaĕe ĕada. ¹⁴ Maĭ bĕrā idji deĕebe-ma nezocarāda trĭpeĕa nāwā jarasia:

–Aclĕadua, mĭ quimaba jāl hebreora dadjirāmaa enesia. Bariblrl jāl ĕberāba dadjirāma biĕe oya bla. Idjira nama zepĕĕa mĭ ume cāĭ quĭrĭā nūmasia. Maĭ carea mĭra jĭgua basia. ¹⁵ Mĭ biablrĕ carea idjira dajadaa mĭrū pira wāsia. Aclĕadua, idjia jĭ ĕaĕara nama beesia.–

¹⁶ Maĭbe Joseba jĭ ĕaĕara dji wērāba wagasia aba idji quima Potipa diguĕĕaa zebllrlĕaa. ¹⁷ Idji quima jūĕsĕe idjia abarida jarasia:

–Bla dadji itea enena hebreo nezocara nama zepĕĕa mĭra biĕe o quĭrĭā basia. ¹⁸ Bariblrl mĭ jĭgua biablrĕ carea idjira dajadaa mĭrū pira wāsia. Acldua, idjia jĭ ĕaĕara nama beesia. ¹⁹ Bl nezocaba mĭra jāwā osia.–

Idji quimaba jara bla ũrĭsĕe Potipara bio quĭrĭsia.

²⁰ Maĭ carea Josera jidabipeĕa preso ĕabisia Egiptodebema boroba preso ĕabari deĕe.

Bariblrl Jose mama preso ĕaĕe biĕa Ācōrĕra idji ume basia. Idjira bio careba basia. Maĭ carea dji preso ĕabada boroba Josera bia unusia. ²² Maĭ bĕrā idjia preso beara Jose jlwaĕĕa jūma basia wagamārĕā. Māwā jūma mama oida ĕara Joseblrl obibadjia.

²³ Joseba jūma bia o bla bĕrā dji preso ĕabada boroba idjia o ĕara quĭrācuitaca basía. Māwā basia Ācōrĕra Jose ume bla bĕrā. Jūma Joseba o ĕara Ācōrĕba bia odjabisia.

Cāĭmocara umé Joseba cawa jarāĕa

40 Jose preso basĕe Egiptodebema boro itea umé traja panasíĕaa. Aba uva bla jue diabada boro basía. Dewarabemada paĭ obada boro basía. Maĭ umĕbemaba Egiptodebema borora bio quĭrĭbisĕĕaa. ³ Maĭ carea dji boroba ādjira idji wagabadarā boro deĕe preso ĕabisia. Josera maĭ preso ĕabada deĕe basia. ⁴ Dji preso ĕabada boroba Josera basia maĭ umĕbemara acl ĕamārĕā. Mama ādjira dārā preso panesíĕaa.

⁵ Ewari aba Egiptodebema boroa uva bla jue diabari ĕaĕara, paĭ obari ĕaĕa síĕa abari diamasi cāĭmo-

carasidaa. Cāimocaraza ne jara awara beasia. ⁶ Dia-
pededa Jose ādjimaa wābarga de unusia ādjira sopua
panlda. ⁷ Mañ carea Joseba ādjia iwidisia:

–¿Cārē cārēā bārāra sopua panl?–

⁸ Ādjia panusidaa:

–Daiba idi cāimocarapedadara caiba cawa jaraida
neē bēā jāwā sopua panla.–

Mañne Joseba jarasia:

–Aba Ācōrēbarga cāimocarara roya cawa jarabiya.
Bārāba cāimocarapedadara mla nēbarga dua.–

⁹ Ara mañda uva ba jue diabada boro baēaba idji cāi-
mocarara Josea nēbarga. Nāwā jarasia:

–Mla cāimocarade unusia uva jlcarada mñ caita
nūmla. ¹⁰ Mañ uva jlcarara jlwate ūbea beasia. Mañ
jlcarara tucupeā, pōnōpeā, bio zau nūmesia.

¹¹ Mañne nama dai druādebema boro tazada mñ
jlwade erobasia. Mañ tazaēde mla uvada barrajupeā
dai boro diasia.–

¹² Mañ jarāacarea Joseba nāwā jarasia:

–Bl cāimocaraba nañda jara bla: uva jlwate ūbea
bla ununaba jara bla ewari ūbea. ¹³ Ewari ūbeade
Egiptoēbema boroba barga idji quīrāpita trlya bla
naāra o baēa quīrāca wayacusa o bamārēā. Māwā bla
waya idjia uva bara jue dia baya bla naēna o baēa
quīrāca. ¹⁴ Bl bia bebarga mñ djuburia mla quīrā-
doarādua. Bl boroa mñebemada jaradua nañ
deēebemada ēdrl bamārēā. ¹⁵ Mla hebreorā dru-
ādebemada jida enesidaa idjaba mla ni cārē sida oē
bada nama preso eropanla.–

¹⁶ Pañ obada boro baēaba ūrī basia Joseba mañ cāi-
mocarara cawa jara bada. Joseba cawa jaradara bia
baēa bēā idjia jarasia:

–Mñ sida cāimocarasia. Mla unusia mñ boro lrā ja-
mara pañ bara beada ūbea eronīda. ¹⁷ Dji lrābemane
pañ cūāda quīrātanoa erobasia nama dai druādebema
boro itea. Baribarga cawaēne mañ pañ cūāra tbanaba co
duanesidaa.–

¹⁸ Māwā jarāacarea Joseba idjia jarasia:

–Bl cāimocaraba nañda jara bla: mañ jamara ūbea
bla ununaba jara bla ewari ūbea. ¹⁹ Ewari ūbeade
Egiptoēbema boroba barga idji quīrāpita trlya.
Baribarga barga obā tubipeā bacuru cūmiane lta su ji-
ra labiya. Mañbe āgosoba bl djarara codia.–

²⁰ Ewari ūbea baēacarea Egiptoēbema boroba idji
toā ewari basriēada osia. Dji dromarā itea djicoda
waiā obisia. Mañne uva ba jue diabada boro baēara,
pañ obada boro baēa sida idji quīrāpita enebisia.

²¹ Mañbe uva ba jue diabada boro baēara basia waya-
cusa idjia naāra o baēa quīrāca o bamārēā. Māwā idjia
wayacusa uva bara Egiptoēbema boroa jue dia basia
Joseba jaradā quīrāca. ²² Baribarga pañ obada boro
baēara bacuru cūmiane lta su jira labisia Joseba
jaradā quīrāca. ²³ Uva ba jue diabada borora bia
baēamīna Josera abēda quīrādoasia.

Egiptoēbema boroba cāimocarada Joseba cawa jaradā

41 Jose roa umé preso baēacarea Egiptoēbema
borora cāimocarasia. Mañ cāimocarade unusia
idjira Nilo do icawa nūmla. ² Mañne siete paca biya
boreguea queēada doēalba odjaēapeā pōājārā co
duanasidaa. ³ Ādji caēu dewara siete paca mititia caya
beada doēalba odjasidaa. Mañ caya beara dji
boreguea bea caita do icawa nūpanesidaa. ⁴ Mañne dji
mititia caya beaba dji biya boreguea queēara
cocuasidaa.

Mañne Egiptoēbema borora lrāmasia. ⁵ Baribarga
wayacusa cāipeā cāimocarade unusia trigo bawarga
abāde siete cmla biya uga beada. ⁶ Mañbe unusia de-
wara trigo bawarga siete cmla ugaē beada. Mañgarga
nāūrā jlwlrā lmadāu odjabariareba tl nūmla
jārāzaza beasia. ⁷ Mañne cmla ugaē beaba dji biya
uga queēara cocuasidaa.

Māwā baēde Egiptoēbema borora lrāmasia. Mañne
cawasia idjia ununara cāimocara basia. ⁸ Nurēma di-
apeā idjia cāimocarada carea cawa crīchaē besia.
Mañ bēā Egiptoēbema daubararāda, ne cawa bea
sida trlcuabipeā idjia cāimocaradara ādjia nēbarga
cawa jaradā mārēā. ¹ Māwāmīna ni abāba roya cawa
jaradāē basia.

⁹ Māwā panlne uva ba jue diabada boroba Egipt-
toēbema boroa jarasia:

–Mñ boro, mla biē osia. Mla ne jaraida baēara quīrā-
doā basia. Idibe quīrānebarga. ¹⁰ Bl pañ obada boro
ume, mñ ume bida quīrūpeā दौरa preso labisia bl
wagabadarā boro deē. ¹¹ Dai preso panasidaē abari
diamasi दौरa cāimocarasia. Cāimocaraza ne jara
awara beasia. ¹² Mañne hebreo cūdrada dai ume ba-
sia. Mañ hebreora bl wagabada boro nezoca basia.
Daiba cāimocarapedadara idjia nēbarga. Mañne id-
jia dai cāimocarara umena cawa jarasia. ¹³ Idjia daia
jaradā quīrāca wārāda māwāsia. Bl mla wayacusa
basia mla naēna bl itea o baēa quīrāca o bamārēā.
Mañne dewarabemara bla beabipeā bacuru cūmiane
lta su jira labisia.–

¹⁴ Mañ carea Egiptoēbema boroba Josera trlabisia.
Ara mañda preso baēada isabe ēdrl basidaa. Josera
icara wēpeā, buā tpeā, bia djiopēda Egiptoēbe-
ma boromā wāsia. ¹⁵ Mañbe dji boroba Josea jarasia:

–Mla cāimocarasia, māwāmīna ni abāba roya
cawa jaradāē panla. Baribarga mla ūrīsia bla cāimo-
carara cawa jarabarida.–

¹⁶ Joseba jarasia:

–Mñ boro, mañgarga mlduba roya oēā. Bla cāimo-
caradara Ācōrēbarga cawa jarabiya necai bamārēā.–

¹⁷ Egiptoēbema boroba Josea jarasia:

–Mla cāimocarasia mla Nilo do icawa nūmla.

¹⁸ Mañne siete paca biya boreguea queēada doēal-

¹ Daubara. Egiptoēde daubararāra ne cawa beasia. Beēa cawa
beasia, ne ununacada obadjidaa, cacua biē beara biabadjidaa, dau
ēsā beasia, idjaba egiptorāba ācōrē quīrāca jābada sacerdoterā
basia. Abēda dji dromarāda beasia.

ba odjapadepa pōājārā co duanasidaa. ¹⁹ Ādji caiđu dewara siete paca mititia caya beada doedalba odjasiċaa. Naļ Egipto druade mļa unucaa paca jācua mititia beada. ²⁰ Maļ paca mititia caya beaba dji naārā odjapadepa boreguea beara cocuasidaa. ²¹ Dji caya beaba dji boreguea queċeara cocuapadepamīna ara māwā bio caya panesidaa ādji naārā panana quīrāca.

Maļne mļra ģrļmasia. ²² Baribrlrl mļra waya cāimo-carasia. Unusia trigo bawrlrl abalde siete clml biya uga beada. ²³ Maļare unusia trigo bawrlrlde siete clml ugaē beada. Maļrlra nāūrā jļwļrļā ģmādau odjabariareba tl nūmlba jārāzaza beasia. ²⁴ Maļne ugaē beaba dji uga queċeara jūma cosidaa. Mļa maļ cāimocaraċara daubararāa jarasia. Māwāmīna poya cawa jaradaē basia.–

²⁵ Maļne Joseba Egiptodebema boroa jarasia:

–Mļ boro, maļ cāimocara umēba abarida jara bļa. Ācōrēba sāwā oida bļa unubisia. ²⁶ Dji siete paca bia queċeaba jara bļa siete poa coċidebema aċuba eropanania. Dji siete trigo clml uga queċea biċa abari quīrāca jara bļa siete poa coċidebema aċuba eropanania. ²⁷ Baribrlrl dji siete paca mititia caya bea ādji caiđu odjapadepa jara bļa siete poa jarrabada zeida. Dji siete trigo clml ugaē beaba abarida jara bļa. Maļ clmlra nāūrā jļwļrļā ģmādau odjabariareba tl nūmlba jārāzaza beasia. Maļba jara bļa siete poa jarrabada zeida.

²⁸ Mļ boro, Ācōrēba bļa unubisia idjia oida mļa jara bļa quīrāca. ²⁹ Siete poa naļ Egipto druade coċidebema aċuba eropanania. ³⁰ Maļare siete poa naļ Egiptode jarrabada zeya. Maļ jarrabara bio dārāi bērā egiptorāba dji aċuba eropanania ewarira abeċa quīrādoaeċia. Maļne coċidebema naļ druade bāra jōya. Dji aċuba eropananebemada ni maārī biċa neē bāya. ³² Bļa bārima umē cāimocaraċaba jara bļa Ācōrēba dārāēne wārāda māwā oida.

³³ Maļ bērā, mļ boro, bļa ēberā crīcha cawa bāda jrlrpeċa bāida bļa naļ Egipto druara acl bamārēā.

³⁴ Maļare jūma naļ Egipto druade trigo wagabada bororāda bācuaida bļa. Siete poa aċuba eropanane ēberārāba ewabldadebemada maļ bororāba maārī wagaēida panla. Ē juesuma ewabldaza aba wagaēida panla. Māwā oēida panla puru beaza. Ādjia wagaċepadara blabrlrl cawa jaraya sāwā jedeida.

³⁶ Māwā osira siete poa jarraba zebrlrlde trigora waga eropanania naļ Egipto druadebemarā quinirānamārēā.–

Jose Egiptodebema boroare beċa

³⁷ Maļ crīchara Egiptodebema boroba, dji dromarā biċa bio bia ūrīsidāa. ³⁸ Dji boroba ādjirāa jarasia:

–Ācōrē Jaureda naļ ēberā ume bļa. Dadjirāba dewara ēberāda idji quīrāca ununaēa.–

³⁹ Ara maļda idjia Josea jarasia:

–Ācōrēba bļa maļra cawabisia. Bļ quīrāca crīcha cawa bāra neēa. ⁴⁰ Maļ carea mļa bļa dji dromarā boroda bāya. Bļa jarabrlrlra jūmarāba ģjā oēia. Abābe

mļdrll bļ cāyābara dji dromara bāya. ⁴¹ Mļa jūma naļ druadebemara bļ jlwaeċa bābrlrla.–

⁴² Maļne Egiptodebema boroba idji sēyā bara bā sortijada Jose jlwade wēāju bāsia Joseba dji boro trļneba jūma poya o bamārēā. Dji biara bā lino oċa djioda, oro oċa carena siċa Josea jļbisia. ⁴³ Maļbe idji carreteċe badopeċa Josea idjiare dewara carreteċe rllrla edesia. Wābldade idji wagabadarāda Jose na wābibadjia nāwā ģgua jaradamarēā: “ģChīrāne cobead-ada!” ^I Māwā Egiptodebema boroba jūma Egipto druara Jose jlwaeċa bāsia.

⁴⁴ Maļbe idjia Josea jarasia:

–Mļra jūmarā boroa, baribrlrl jūma naļ druadebemarā bļ jlwaeċa beāċia. Ādjirāba bļa iwidīdāē ni cārē siċa ocara panla.–

⁴⁵ Egiptodebema boroba Jose trļra bāsia Zapnat-panea. ^{II} Maļ awara wērā Asena abadada Josea diasia idji quima bamārēā. Maļ Asenara Potipera cau basia. Potiperara Oļ puruċe ģmādaūa bia beċeabadarā sacerdote basia. Māwā Josea jūma Egipto druade dji dromada bēsia.

⁴⁶ Egiptodebema boroba Josea dji dromada bāsiċe idjira treinta poa bāsia. Josea dji boroma beċada jūma Egipto druade rllrla wāsia. ⁴⁷ Maļbe siete poa ne jūmada bia zauċa bērā coċidebemara aċuba nūmasia. ⁴⁸ Maļ siete poade Egipto druade ewapadepadebemada Joseba waga bābisia. Puruza dji puru caita ewapadepara maārī waga bābisia. ⁴⁹ Māwā trigora waibāa waga bāsiċaa. Pusa ģbļ quīrāca ādjirāba waibāa waga eropanasidaa. Maļ bērā juacha pananda idu bāsiċaa.

⁵⁰ Jarraba ewari zei naēna Joseba idji quima Asena ume warrarāda umē unusia. Asena zeza Potiperara Oļ puruċe ģmādaūa bia beċeabadarā sacerdote basia.

⁵¹ Idji warra iwina tosiċade Joseba nāwā crīchasia: “Ācōrēba jūma mļ bia mīga beċara, mļ ēberārā siċa quīrādoabisia.” Māwā idji warra iwinara trļ bāsia Manase. ^{III}

⁵² Dewarabema warra tosiċade Joseba nāwā crīchasia: “Mļ biē beċa druade Ācōrēba mļa warrarāa unubisia.” Māwā dji warrara trļ bāsia Epraiļ. ^{IV}

⁵³ Siete poa Egipto druade aċuba zau nūmana jōnacarea siete poa jarrabada zesia Joseba jarada quīrāca. Druaza jarrabara wāsia. Baribrlrl egiptorāba coċira eropanasidaa. ⁵⁵ Māwā bāde egiptorāba coċi carea erobeċa siċa jōsia. Maļ bērā ādji boromaa coċira iwidīde wāsiċaa. Ādji boroba jūmarāa jarasia:

–Josemaa wānada. Idjia jarabrlrl quīrāca oċada.–

⁵⁶ Jarraba Egipto druade zesiċe Joseba trigo wagabada dera jūma ewabicuasias. Maļbe trigora egiptorāa nēdobuebadjia, jarrabara wārāda jūma Egipto

^I *Chīrāne cobeadada. Maļrlra hebreo beċa cawa beaba cawadaē panla. Āclrlmaarā egiptorā beċeaa. Naļrlā crīchada jaraisica: “ģĀyā wānada dadjirā boro zebrlrl bērā!” wa “ģdadjirā boro nezoca dromada zebrlrl!” wa “ģQuīrācuīta ūrīnada!”* ^{II} *Zapnat-panea. Maļ trļba egiptorā beċeade jara bļa “Ācōrēra beċeabaria; idjira zocai bļa.”* ^{III} *Hebreo beċeade Manase trļba jara bļa “quīrādoabi.”* ^{IV} *Hebreo beċeade Epraiļ trļba jara bļa “warra unubida.”*

druade zeda bërã. ⁵⁷ Mañ awara druazabemada Josemaa trigo nõdode zebadjidaa jarrabara jũma druaza wãna bërã.

Jose djabarãba trigo nõdode wãpedada

42 Mañ ewaride Jose zeza Jacobora waði Canaañ druade babadjia. Jacoboba cawasia Egipto druade trigora baraada. Mañ bërã idji warrarãa nãwã jarasia:

–Mõa ùrĩsia Egiptoede trigora baraada. ¿Cãrẽda jãã panl? Jãmaa nõdode wãnadua dadjirãba coði carea. Mãwã dadjirãra jarrababa beudaẽa.–

³ Ara mañda Jose djabarãra Egiptoẽdaa trigo nõdode wãsiẽdaa. Jacoboba Jose djaba Benjamiõra diabueẽ basia, wayaẽa bërã Benjamiõra beuida. Mañ bërã Jose djabarãra diebe wãsiẽdaa.

⁵ Israel warrarãra dewara õberãrã ume trigo nõdode wãsiẽdaa, jũma Canaañ druade jarrabara zeda bërã.

⁶ Mañne Josera Egipto druade dji droma basia. Idji-ablrl jũma druazabemarãa trigora nõdobuebadjia. Mãwã bãde Jose djabarãra jũsiẽdaa. Jũẽnapeda Jose quĩrãpita wayaãdeba egorode bõrru copanesiẽdaa.

⁷ Joseba idji djabarã unuside cawasia ãdjida mãwã panlda bariblrl adua bã quĩrãca besia. Idji djabarãba idjira cawaaẽ basia. Mañne Josera ãdji ume quĩrũ bã quĩrãca beãesia. Iwiẽisia:

–Bãrãra ¿sãmaõba zeblda?–

Ãdjia panusiẽdaa:

–Canaañ druadeba trigo nõdode ze panla.–

⁹ Mañne Joseba quĩrãnebasia ãdjidebema cãĩmocarãada. ^I Mañ bërã jarasia:

–¿Bãrãba dairã sãwã poyãdi cawaya acõde ze panla!–

¹⁰ Ãdjia panusiẽdaa:

–¿Mãwãẽa, dai boro! ¿Daira mañ carea nĩnaẽa! Dai bl nezocarãra jipa beaa. Daira jũmaena abãri zezaãdebe-maa. Daiba trigodrl nõdode ze panla.–

¹² Joseba jarasia:

–¿Sewaa! Bãrãba dairã sãwã poyãdi cawaya acõde ze panla.–

¹³ Ãdjirãba panusiẽdaa:

–Dai bl nezocarãra wãrãda abãri zezaãdebemaa. Daira doce djabarã panasiẽdaa. Bariblrl dai djaba tẽãbemara dai zeza ume Canaañ druade besia. Mañne abã nẽbasia.–

¹⁴ Joseba jarasia:

–Mõa jarãda quĩrãca ebuẽa bãa bãrãba acõde ze panlda dairã sãwã poyãdi cawaya. ¹⁵ Bariblrl mãa acõya bãrãba jara panlra wãrã cawaya. Dai Egiptoẽdebema boro trõneba mãa wãrãneba jaraya bãrãra namabemada õdrãdaẽa abã bãrã djaba tẽãbemada namaa zebõrãdaa. ¹⁶ Bãrãnebemada abã wãbiẽadua bãrã djaba tẽãbemada enemãrẽã. Mañmisa waabemarãra nama preso panenia. Idjida zeibõlrl, mãa cawaya bãrãba jara panlra wãrãda. Idjida zeẽbõlrl, dai Egiptoẽdebema boro trõneba mãa wãrãneba jaraya

bãrãra beãeade pananida dairã sãwã poyãdi cawaya acõde ze panl carea.–

¹⁷ Ara mañda Joseba ãdjira ewari õbea preso bõsia.

¹⁸ Ewari õbea babõrãde Joseba ãdjia jarasia:

–Mõa Ãcõrẽra waya bãa. Mañ bërã bãrãba nãwã

oðibõlrl, mãa beabiẽa. ¹⁹ Bãrãda wãrãda õberã jipa be-abõlrl, nama bãrãnebemada abã preso beya. Mañne waabemara bãrã diguiẽdaa trigo diaẽde wãnadua bãrã õberãrãba coãamãrẽã. ²⁰ Baribõlrl bãrã djaba tẽãbemara enenadua. Mãwã mãa cawaya bãrãba jara panlra wãrãda. Mãwã oãaẽbõlrl, bãrãra beuõia.–

Ãdjirãba mañ beãeara ãjãsiẽdaa. ²¹ Mãwã panlne ãdjidubã jara duanesiẽdaa:

–Wãrãda dadji djaba Joseba biẽ osiẽdaa. Dadjirãba unusiẽdaa idji biẽ orãnamãrẽã dadjirãa beãea djuburia bãda. Mãwãmĩna dadjirãba ãjãnaẽ basia. Mañ carea nama bia mĩga panla.–

²² Mañne Rubeõba jarasia:

–Mañ carea mãa bãrãa jarasia idjira biẽ orãnamãrẽã, mãwãmĩna bãrãba ãjãnaẽ basia. ^{II} Idji beapẽdaã carea idibõlrl Ãcõrẽba dadjira cawa obõrãla.–

²³ Mañne Josera egiptorã beãeade ãdji ume beãea bõsia. Idjia jarabõlrlra dewaraba ãdjia jarabadjia hebreo beãeade. Mañ bërã adua panasiẽdaa ãdjia jara panlra Joseba jũma ùrĩ bãda. ²⁴ Ãdjia biẽ opeãããdebeba beãea panl ùrĩsiẽde Josera idubã ãyã wãpeãa jãsia. Mãwã bãpeãa waya poya beãesia. Mañbe ãdji ume beãeade wãpeãa Simeoõda jidabisia preso bemãrẽã. Ara mañda ãdjia acõ panlne Simeoõra jãtabisia.

²⁵ Mañbe Joseba idji nezocarãa jarasia idji djabarãba trigo nõdopedããdaba ãdji sacora biracuããamãrẽã.

Mañne ãdji parata siẽa waya sacozã bõcuabisia. Mañ awara Joseba diabisia ode ne coãamãrẽã. Ara mañda idji nezocarãba mãwã osiẽdaa. Baribõlrl parata ãdji sacozã bãpeãããdada Jose djabarãba adua panasiẽdaa.

²⁶ Mañbe Jose djabarãba trigora ãdji burro õrõ bõcuããpeãa wãbõrõsiẽdaa. ²⁷ Wãbõrãde ota cãĩnima jũsiẽdaa. Mañbe abãõba idji burro ne cobi carea saco ewabõrãde idji paratara eãa cobãda unusia. ²⁸ Dauperãpeãa idji djabarãa jarasia:

–Mõ paratara jẽda diasieãa. Za mã sacode eãa cobãa.–

Mañ carea jũmarãda dauperasiẽdaa. Ne wayaaba ure duanlne nãwã jarasiẽdaa:

–¿Cãrẽ cãrẽã Ãcõrẽba dadjira jãwã o bã?–

²⁹ Canaañ druade ãdji zeza Jacoboma jũẽnapeda ãdji Egipto druade sãwãpeãããdara jũma nẽbõrõsiẽdaa. Nãwã jarasiẽdaa:

³⁰ –¿jãã druãdebeba õberã dji droma bãba daia quĩrũbiẽbeba nãwã jarasia: “Bãrãba dairã sãwã poyãdi cawaya acõde zesieãa.” ³¹ Baribõlrl dairãba jarasiẽdaa mãwã oði carea ze panlẽda, ãtebõlrl õberã jipa beada.

³² Idjaba jarasiẽdaa dairãra abãri zezaãdebemada doce djabarã panasiẽdaa. Jarasiẽdaa abãra nẽbasida, abãra dai zeza ume Canaañ druade bãda. ³³ Mañne jãã dji dromaba dairãa jarasia:

“Nāwā cawaya bārāra ēberā jipa beada: bārā djabarānebemada aba māl ume amenapeđa trigora edeđadua bārā ēberārā jarra queđeaa cobidi carea. ³⁴ Małbe bārā djaba tēābemara mālmaa enenadua māl cawai carea bārāra jipa beada. Māwā māl cawaya bārāba wārāda acłe zedaē panłda dairā sāwā poyadi cawaya. Māwā osiđara māl bārā djabara jēda diaya. Idjaba nał druade bārāba quĩrābłdada poya nēdođia idjaba nēdobueđia.”–

³⁵ Māwā nēbłłđapeđa ādji saco ērācuabłdade sagoza ādji paratara eđa cobeada unusiđaa. Mał unubłdade ādji zezara, ādjirā siđa bio dauperasiđaa.

³⁶ Mał carea ādji zeza Jacoboba jarasia: –Bārāba mālra warra neē obłdaa. Josedā idjaba Simeoł siđa neēa. Mał awara Benjamił siđa jāmaa ede quĩrā panł. Małneba mālđrl bia sopua unu bla.–

³⁷ Małne Rubełba jarasia:

–Zeza, māl Benjamiłra waya błmaa eneya. Eneēbłł, māl warrārāda umé beaida bla. Māl idu Benjamiłra edebidua. Wārāda waya jēda eneya.–

³⁸ Māwā jarāđamĩna Jacoboba jarasia:

–Māl warrara bārā ume diabueēa. Idji djaba arara beuđa bēra aba idjidrl bla. Idjida ođe beuibłł, bārāba mālra sopuaba beađia.–

Jose djabarāba Benjamił Egiptođaa edepeđada

43 Māwā panłne Canaał druade jarrabara wētara zesia. ² Małne ādjia trigo Egipto druade nēdopeđadara jūma cosiđaa. Mał bēra ādji zeza Jacoboba jarasia:

–Wayacusa Egiptođaa trigo nēdođe wānadua.–

³ Baribłł Judaba panusia:

–Jāl ēberāba daia ebuđa jarasia: “Bārāra mālmaa zecara panł, bārā djaba tēābemada enenaēbłł.”

⁴ Małba, zeza, dai djaba tēābemara bla dai ume diabueibłł, दौरा trigo nēdođe wānia. ⁵ Baribłł dai ume diabueēbłł, poya wānaēa jāl ēberāba jarāda bēra: “Bārāra mālmaa zecara panł, bārā djabada enenaēbłł.”–

⁶ Małne Jacobo Israel abadaba iwidiđia:

–Bārāba žcārē cārēā mał ēberāa jarasiđā dewara djabada eropanłda? Mał jarapeđadaba mālra biē osiđaa.–

⁷ Ādjirāba panusiđaa:

–Jāl ēberāba daia bio iwidiđia daidebemada, dai ēberārānebema siđa. Nāwā iwidiđia: “Bārā zezara žwađi błca? Bārāba ždewara djabada eropanłca?” Mał bēra daiba idjia wārāda jarasiđaa. Daiba adua panasiđaa idjia jaraida dai djaba edeđamārēā.–

⁸ Małne Judaba idji zeza Israelea jarasia:

–Bla Benjamiłda māl ume diabueibłł, दौरा ara nawena trigo nēdođe wābłłđia. Wānaēbłł błda, daida, dai warrārā siđa jūma quininia. ⁹ Mābłł Benjamiłra wagaya. Māl idjira enepeđa wayacusa bl quĩrāpita bāēbłł, mālda beđeade beya aba māl beubłłđaa. ¹⁰ Daida nama jācua dārānaē pananabara, Egiptođaa bārīma umé wānoacasiđaa.–

¹¹ Małne dji zeza Israelba panusia:

–Wārāda Benjamiłda edeđida panłbłł, nāwā ođadua. Ādjirā ējūānebema ne biara beada bārā sacode bāđapeđa mał ēberāa diade wānadua. Balsamo nēārāda, urrajōda, mirra querada, dewara quera tūāpa beada, pistacho bacuru tada, almendra siđa maārī diadadua. ¹² Parata siđa waibłara edeđadua dji parata bārā sacode zedara jēda diadi carea. Āībērā quĩrādoā eđa bāsiđaa. ¹³ Bārā djaba tēābema siđa mał ēberāmaa isabe edeđadua. ¹⁴ Māl quĩrā bla Ācōrē ne jūma poya obariba bārāra quĩrā djuburiāda mał ēberāba bārā djaba jāma preso błra, Benjamił siđa idu jēda zebimārēā. Baribłł idu zebiēbłł mālra warra neē beya. Māwā warra neē beibłł, māwā baya.–

¹⁵ Ara małda ādjirāba nebiada peđapeđa Egiptođaa wābłłsiđaa. Ādjia parata naēna edepeđada cāyābara waibłara edesiđaa. Benjamił siđa edesiđaa. Jūenapeđa Josemaa wāsiđaa.

¹⁶ Joseba Benjamił ādji ume unusiđe idji nezocarā boroa jarasia:

–Nał ēberārāra māl diguiđaa ededua. Małbe pacada beapeđa ne djudua ādjirāra nane umatipa māl ume ne cođi bēra.–

¹⁷ Ara małda dji nezocarā boroba Joseba jarāda quĩrāca osia. Dji djabarāra Jose deđaa edesia. ¹⁸ Wābłdade Jose djabarāra daupera panł bēra nāwā jara panasiđaa:

–Naārā zesiđade parata dadji sacode bāpeđada carea jāwā idji diguiđaa edebibłł. Idjia jaraya dadjia mał paratara dłasiđada. Mał carea dadjira jidabiya idji nezocarāda beđamārēā. Ādjirā burro siđa jāriya.–

¹⁹ Jose deđe eđa wābadađe dji nezocarā boro caita wānapeda idji ume bedeasiđaa. ²⁰ Ādjia nāwā jarasiđaa:

–Dai boro, दौरā naārā ze panasiđade wārā arada trigo nēdođe ze panasiđaa. ²¹ Dai jēda wāsiđade ota cāinima jūesiđaa. Mama dai saco ewabłdade trigo nēdopeđada paratada jūma daucha दौरā sagoza eđa bāda unusiđaa. दौरāba adua panł caiba mał paratara eđa bāsiđā. Jūma mał paratara daiba jēda enesiđaa diadi carea. Mał awara daiba paratara enesiđaa wayacusa trigo nēdođi carea.–

²³ Dji nezocarā boroba panusia:

–Jūmawāyā cřcharānadua. Dauperarānadua. Bārāba parata diapēđadara māl edapeđa māl boroa diasia. Bārāba, bārā zezaba ija bla Ācōrēba mał paratara bārā sacode bāsiđaa.–

Małbe idjia Simeoł preso bāđada ādjimaa enesia.

²⁴ Enepeđa ādjirāra Jose deđe eđa edesia. Idjia baidoda diasia ādji jřrū słgłđamārēā. Ādji burro siđa ne cobigasia. ²⁵ Māwā panłne cawasiđaa ādjira Jose deđe ne cođida. Jose umatipa zeida jāl panłmisa ādjia nebia enepeđadara edasiđaa Josea diadi carea.

²⁶ Jose diguiđā jūēnacarea ādjirāba nebia enepeđadara idjia diasidā. Małne wayaadeba idji quĩrāpita egode bārru copanesiđaa. ²⁷ Joseba ādjia iwidiđia sāwā panł cawaya. Mał awara iwidiđia:

–Bārā zezara žbia błca? žDrōāra wađi błca?–

28 Ādjirāba panusiċaa:

–Dairā zeza bl nezocara bia bla. Idjira waċi bla.–
Maġne wayaadeba ādjira berru copanesiċaa.

29 Joseba aḥblḡlde idji djaba ara Benjamiġda un-
upeċa nāwā jarasia:

–Bārā djaba tēābema mġa jarapeċaċara ġnaḡḡca?–
Maġbe Benjamiġa jarasia:

–Mġ warra, Ācōrēba blra carebaya.–

30 Idji djaba arada ununa bēā Josera baṣriċaba so
borequeasia. Ara maġda dji eċaara bl dejāne iduḡa
jġāne wāsia. 31 Jġa bapeċa so zareaċacarea quīrā
slḡrpeċa waya ādjimaa zesia. Maġbe jarasia:

–Daiba coċira enenadua.–

32 Ara maġda dji nezocarāba enesiċaa. Joseba coira
awara baṣiċaa, dji djabarāba coċi siċa awara baṣiċaa,
idjaba Josema ne cobada egiptorāba coċi siċa awara
baṣiċaa. Māwā osiċaa egiptorāba hebreorā ume ābaa
ne cocara panl bēā. Egiptorāmaarā maġra cadjiruua.
33 Maġne Joseba idji djabarāba chūmebisia dji nabe-
maneba aba dji tēābemanāa. Maġ carea idji djabarāba
cawa crīchaċaċe panlba abarica dji quīrā aḥ du-
anesiċaa. 34 Maġne Jose itea diapedaċa djicōdebema-
da ādjiza jeċcabisia, bariblḡ Benjamiġa waiblara di-
abisia. Māwā jeċcaċapeċa ādjira Jose ume baṣriċa ne
codruasiċaa.

Jose taza

44 Māwānacarea Joseba idji nezocarā boroa jara-
sia:

–Naġ ēberārā sacora trigoba biracuadua. Ādji parata
siċa ādji saccoza eċa baḥcuadua. 2 Maġbe mġ taza para-
ta oċada dji tēābema saccoċe trigo nēdoċa parata ume
baċdua.–

Ara maġda dji nezocarā boroba Joseba jaraċa quīrā-
ca osia. 3 Nurēma āsabōōde Jose djabarāra ādji bur-
roċe idu wābisida. 4 Ādjira puruċeba waċi tml wāċe
panlne Joseba idji nezocarā boroa jarasia:

–Jāġ ēberārā caiċu wādua. Jidaċe wāṣira nāwā jarad-
ua: “ġCārēneba mġ boroba bārāra biċe oċa bēā bārāba
jāwā idjira biċe osiċa? ġCārē cārēā bārāba idji taza para-
ta oċara drlasida? 5 Jāġ tazade mġ borora ne dobaria.
Idjaba abari tazadeba ne cawaiċe beara cawabaria.
Bārāba opeċaċara biċe bla.”–

6 Ara maġda caiċu wāsia. Jidaċe wāpeċa Joseba jara-
biċara jarasia. 7 Maġne dji djabarāba jarasiċaa:

–ġCārē cārēā dadji boroba māwā jara bla? Dairāra ne
drlaċaca. 8 Aḥdu, parata dai saccoċe baċada daiba
ununapeċa Canaaġ druċeba jēda enesiċaa. Māwā
daiba jipa osiċablḡ ġcārē cārēā bl boro paratara wa
oro siċa drlaċi? 9 Bla maġ tazada dairā saccoċe un-
uiblḡ dji erōlara beuida bla. Maġ awara dairāra bl
boro nezocarāda beāċia.–

10 Maġne Jose nezocarā boroba jarasia:

–Bia bla, māċteara bārāba jara panl quīrāca oya. Dji
ne drlaċara mġ nezoca baya, bariblḡ waabemara
beċe neċe beāċia.–

11 Ara maġda ādji sacora burroċe jġ beada ērā-
napēda egode baṣiċaa. Maġbe ādjiza ewacuasiċaa.

12 Ewacuapeċaċarea Jose nezocarā boroba jḡl
wāsia dji nabema djaba saccoċeba aba dji tēābema
sacoċaa. Maġne tazara dji tēābema Benjamiġ saccoċe
unusia. 13 Ara maġda sopuċeba dji djabarāba
cacuċe jġ panlra cūċtacuasiċaa. Maġbe ādji sacora
wayacusa ādji burroċe baḥcuapeċa jēda puruċaa
wāsiċaa.

14 Jose waċi diguida baċe Judara dji djabarā siċa idji-
ma jūēsiċaa. Ādjirāra ne wayaadeba idji quīrāpita
egode berru copanesiċaa. 15 Maġbe Joseba ādjirā
jarasia:

–Bārāba ġcārē cārēā mġ tazara jāwā drlasida? ġBārā-
ba adua panlca ne cawaiċe beada mġa cawabaria?–

16 Judaba panusia:

–Dai boro, ġcārēda jaraċi? ġSāwā jaraċi दौरا beċead-
e panlēda? Jūma daiba biċe opeċaċa carea Ācōrēba
cawa oblḡla. Dairāra bl jḡwaċa panlca. Bl nezocarā
baċia, idjaba bl taza drla erōbaċa siċa bl nezoca
baya.–

17 Maġne Joseba jarasia:

–Mġa māwā oċa. Dji taza drla erōbaċadr mġ nezoca
baya. Waabemara necai wānadua bārā zezama.–

18 Maġbe Judara Jose caita wāpeċa jarasia:

–Mġ boro, mġ ume quīrārdua. Blra Egiptōebema
boro quīrāca baḥmīna mġ quīrā djuburia bl ume idu
beċeabidua. 19 Dai naārā zesiċaċe bla iwīċisia दौरا
zeza bara panl cawaya idjaba djaba bara panl cawaya.
20 Maġne daiba panusiċaa zeza drōā quiruda eropanl-
da idjaba djaba cūdra baċa aba eropanlca. Maġ war-
rara dai zezaba drōā baċe unusia. Idji djaba arada
beusia. Ādji papāċebemara ababe idjidl bla. Idjira
dai zezaba bio quīrā bla.

21 Idjaba bla daia jarasia, “Maġ warrara enenadua
mġa unui carea.” 22 Bariblḡ daiba bla jarasiċaa maġ
warrara dji zeza baḥmalba āyā wācara baċa. Āyā
waiblḡ dji zezara sopuaba beuyāċa asiċaa. 23 Maġne
bla daia jarasia: “Bārā djaba tēābemada bārā ume
zeċblḡ, bārāra mġmaa wayacusa zecara panlca.”

24 Maġbe dairāra dai zezama jūēnapēda bla jaraċara
jūma nēblḡsiċaa. 25 Dārāblḡde dai zezaba jarasia:
“Wayā trigo nēdoċe wānadua.” 26 Maġne dairāba idjā
jarasiċaa: “Dairāra poya wānaċa. Ababe dai djaba
tēābemada dai ume waiblḡ wānia. Idjida dai ume
wāċblḡ, jāġ ēberāmaa wācara panlca.”

27 Maġne mġ zeza bl nezocaba daia jarasia: “Bārāba
cawa panlca mġ wērāba warra umēbe mġa to diasida.

28 Abara nēbasia. Maġ ewariċeba ḡtaa waa unuċe bla
bēā mġmaarā animarāba beapeċa cobuesia. 29 Maġ
bēā idji djaba arada edeċapeċa beuiblḡ, bārāba
mġra sopuaba beāċia.”

30 Dairā boro, dji cūdra carea dai zezara waċi bla.
Maġ bēā mġra dji cūdra neċe mġ zezama wāṣira
maġne idji warrada unuċblḡ mġ zezara beuya. Māwā
dai bl nezocarāba dai zeza drōā blra sopuaba beāċia.
32 Mġ bl nezocaba mġ zezaa wārāneba jarasia dji cū-
drara waya eneida. Mġa jarasia: “Zeza, mġa waya bl-
maa eneċblḡ, bl quīrāpita mġra beċeade baya aba
mġ beublḡċaa.” 33 Maġ bēā mġa bla beċe djuburi-

aya dji cūdrabari m̄l̄d̄r̄l̄ nama erobemārēã bl nezoca bai carea. Mañne dji cūdrara idji djabarã ume idu wābidua. ³⁴ ¿Sāwā m̄l̄da dji cūdra neē m̄l̄ zezamaa wāi? M̄l̄ zeza sopuaba biē ðada unu quĩr̄ãē ðaa.–

Joseba ara idjida cawabiða

45 Mañ beðea ũr̄ĩbiḷḷe Joseba so borequea n̄mesia. Waa poya droaé bēã jūma idji nezocarã arima beaa j̄igua jarasia:

–j̄jūma dajadaa wānadua!–

Ara mañda wāsiaa. Ababe idji djabarãda idji ume panesiaa. Māwā panlne Joseba bio j̄iasia. Mañ j̄iãbira idji nezocarã dajada panlba ũr̄ĩsidaa. Mañ awara idji j̄iãnanebemada Egiptoðebema boro deðe panabadarãba ũr̄ĩsidaa. J̄iãnacarea Joseba idji djabarãa cawabisia idjida māwā ðada. ³ Nāwā jarasia:

–M̄l̄ra Josea. ¿M̄l̄ zezara waði ðaa?–

Mañne idji djabarãba poya panunaé basia bio dauperasiða bēã. ⁴ Mañ carea Joseba ãdjia jarasia:

–M̄l̄ caita zedua.–

Ara mañda Jose caita wāsiaa. Mañne Joseba ãdjia jarasia:

–M̄l̄ra bārã djaba Josea, bārãba nēdobuepedadaa Egiptoðaa edeðamārēã. ¹⁵ Baribḷḷa sopuarānadua. Bārãba m̄l̄ra nēdobuepedaam̄ina jūmawāyã cr̄icharānadua. Ācōrēḷḷa m̄l̄ra nama bārã na diabuesia ēberārã beuðieðebemada ēd̄r̄l̄ edamārēã. ⁶ Poa umé babḷḷa jarraba zedada. Idjaba waði poa juesuma māwā ðaya. Mañne poya ne uðaeã ni ewaðeã. ⁷ Ācōrēba m̄l̄ra bārã na diabuesia bārã ēberārã nañ ējūãne jūma beurānamārēã. M̄l̄ra nama ðasia bārãra beuðieðebemada ēd̄r̄l̄ edamārēã. ⁸ Bārãba m̄l̄ra nama diabueðeã basia, ãteḷḷa Ācōrēḷḷa m̄l̄ra diabuesia. Idjiabḷḷa m̄l̄ra ðasia Egiptoðebema boroa cr̄icha diabarida ðamārēã, idji deðebema boroda ðamārēã, idjaba Egipto druade dji dromada ðamārēã. ⁹ Jãlbe bārãra isabe wānadua m̄l̄ zezamaa. Idjia nāwā jaradua:

“Bl warra Joseba nāwā jara ðaa: Ācōrēba m̄l̄ra Egiptoðebema boroare ðasia. M̄l̄maa isabe zedua. Dārãrãdua. ¹⁰ Zepeda Goseñ ējūãne ðeya. Māwā ḷḷa, bl warrarã siða, bl wiuzaquera siða m̄l̄ caita duania. Bl animarã beara, jūma bla erobã siða enedua. ¹¹ M̄l̄a ḷḷa mama ne cobi ðaya, waði poa juesuma jarrabara ðai bēã. Māwā ḷḷa, bl ēberārãra, bl animarã siða jarrababa beuðeã.”

¹² Bārãba, m̄l̄ djaba Benjamiñ biða bãdji dauba unu panla wārãda m̄l̄da bārã ume māwā beðea ðada.

¹³ M̄l̄ zezaa jaradua m̄l̄ra nañ Egipto druade dji dromada. Bārãba unupeðada siða jūma m̄l̄ zezaa jaradua. Isabe wānapeda m̄l̄ zezara namaa enenadua.–

¹⁴ Mañbe idji djaba Benjamiñ ume ojūenapeda j̄iasidaa. ¹⁵ Māwānacarea Joseba waabema djabarãra uridarraðe isõcuapeda j̄iasia. Mañbeḷḷa idji djabarãra idji ume beðeasidaa.

I *Genesis 37:12-36.*

¹⁶ Egiptoðebema boro deðe panabadaba ũr̄ĩsidaa Jose djabarãra zesidada. Dji boroba, dji droma bea biða mañnebemada bia cr̄ichasidaa. ¹⁷ Mañ carea dji boroba Josea jarasia:

–Bl djabarãa jaradua: “Bārã animarã ḷḷa ne ataubiðapeða Canaañ druadea wānadua. ¹⁸ Mañbe bārã zezara, bārã ēberārã siða m̄l̄maa enenadua. M̄l̄a bārãa Egipto druade ējūã biara ðada diaya. Bārãba nañ druadebema dji biara ðada coða.” ¹⁹ Idjaba bl djabarãa jaradua nama Egiptoðeba carretada ede-cuaðamārēã ãdji warrarã, ãdji wērãrã, bārã zeza siða enenamārēã. ²⁰ Mañ awara jaradua ãdjia erobeara be-cuaðamārēã, Egiptoðebema ne biara ðada jūma ãdjiðe ðai bēã.–

²¹ Israel warrarãba māwā osidaa. Egiptoðebema boroba jarada quĩr̄ãca Joseba ãdjia carretara diacuasía. Ādjia ode coði siða diasia. ²² Ādjiza cacuaðe j̄l̄bada dji-wiðida aba aba diacuasía. Baribḷḷa Benjamiñ cacuaðe j̄l̄badada juesuma diasia. Parata torro siða tresciento diasia. ²³ Idji zeza itea Egiptoðebema ne bia queðeada die burroðe diabuesia. Mañ awara die burro wērãne trigoda, pañda, idji zebḷḷe coi siða diabuesia.

²⁴ Mañbe idji djabarãra wābigasia. Ādji wābldaðe Joseba ãdjia jarasia:

–Ode ijararānadua.– II

Jacoboba Jose zocai ðada cawada

²⁵ Mañbe Egiptoðeba wānapeda Canaañ druade ãdji zeza Jacoboma jūesidaa. ²⁶ Jūenapeda ãdjia Jacoboa jarasidaa Joseba waði zocai ðada idjaba idjira Egiptoðebema boroare ðada. Baribḷḷa Jacoboba cawa cr̄ichaé basia. Mañḷḷa j̄jãé basia. ²⁷ Mañne ãdjirãba Joseba jaradara jūma nēḷḷasidaa. Mañ awara Jacoboba unusia Joseba carreta diabuecuadada idji edeðamārēã. Mañ unubḷḷe Jacobora sobiasia. ²⁸ Jacobo Israel abadaba jarasia:

–Ara nañba bia ðaa. M̄l̄ warra Joseba wārãda waði zocai ðaa. M̄l̄ beui naēna idji acude wāya.–

46 Ara mañda Jacobo Israel abadara wāsia jūma idjia erobã bara. Wābḷḷe Beersebáde jūesia. Mama idjia animarãda idji zeza Isaba j̄jã ðada Ācōrēa babue diacuasía. ² Mañ diamasi Israelba cãimocara quĩr̄ãca ũr̄isia Ācōrēra idji ume beðea ðada. Ācōrēba tr̄l̄ jarasia:

–Jacoboa, Jacobo.–

Jacoboba panusia:

–M̄l̄ra nama ðaa.–

³ Ācōrēba jarasia:

–M̄l̄ra bl zezaba j̄jã ðada Ācōrēa. Wayarãdua Egiptoðaa wāi carea. Jãma m̄l̄a puru waibãada blðeba yõbiya. ⁴ M̄l̄ra bl ume Egiptoðaa wāya. Mañbe blðeba yõbldarãra jēda eneya. Idjaba bl beubḷḷe Joseba arima ðaya.–

⁵ Ara mañda Jacobora Beersebádeba wāsia. Egiptoðebema boroba carreta diabuecuadada Jacobo war-

II *ḷḷa cr̄icha panla ãdjira ijaradida Joseba Benjamiñ waibãara diaða bēã. Idjaba ḷḷa cr̄icha panla ãdjira ijaradida Jose nēdobuepedada carea.*

rarāba idjira, ādji warrarāra, ādji quimarā siċa edesiċaa. ⁶ Jacoboba idji warrarā biċa ādji animarā beara idjaba jūma ādjia Canaañ druade edapeċaċa siċa Egiptoċaa edesiċaa. ⁷ Jacoboba idji warrarāra, idji caurāra, idji wiuzaquerāra, idji āizaquerā siċa Egiptoċaa jūma edesia.

Jacobo ēberārā Egiptoċaa wāpeċaċa

⁸ Jacobo Israel abada warrarā Egiptoċaa wāpeċaċara naġġrā basia:
Jacobo warra iwina Rubeñda wāsia. ⁹ Rubeñba edesia idji warrarā Hanoc, Palú, Hezroñ, Carmi siċa.

¹⁰ Jacobo warra Simeoñ siċa wāsia. Simeoñba edesia idji warrarā Jemuel, Jamiñ, Ohad, Jaquiñ, Zohar, Saul siċa. Saulora cananeo wērāba toċa basia.

¹¹ Jacobo warra Levi siċa wāsia. Leviba edesia idji warrarā Gersoñ, Coá, Merari siċa.

¹² Jacobo warra Juda siċa wāsia. Judaba edesia idji warrarā Sela, Paré, Zará siċa. Idji warrarā Erera, Onañ siċa Canaañ druade beusiċaa. Paréba idji warrarā Hezroñda, Hamul siċa edesia.

¹³ Jacobo warra Isacar siċa wāsia. Isacarba idji warrarā Tola, Puvá, Job, Simroñ siċa edesia.

¹⁴ Jacobo warra Zabuloñ siċa wāsia. Zabuloñba idji warrarā Sered, Eloñ, Jahleel siċa edesia.

¹⁵ Mañ warrarā sei panġra Leaba Jacoboa Arañ druade to diasia. Leaba Jacobo cau Dina siċa tosia. Ādjideba yōpeċaċara 33 wāsiċaa dji umaquĩrārā, dji wērārā ābaa.

¹⁶ Jacoboba Lea edasiċe dji zāwārē Labañba nezocawērā Zilpara Lea diasia. Zilpaba warrarāda Jacoboa to diasia. Mañġrā siċa Egiptoċaa wāsiċaa ādji warrarā bara. Jūma ābaa diecisei wāsiċaa.

Ādji warra Gaba idji warrarā Zipioñ, Hagui, Ezboñ, Suni, Eri, Arodi, Areli siċa edesia.

Ādji warra Aserba edesia idji warrarā Imna, Isúa, Isúi, Beria, dji cau Será siċa. Beria warrarāra Hebere idjaba Malquiel basia.

¹⁹ Jacobo quima Raquel warrarāra Jose idjaba Benjamiñ basia. ²⁰ Jose warrarā Egiptoċe topeċaċara Manase idjaba Epraiñ basia. Ādji papara Asena basia. Asena zezara Potipera basia. Idjira Oñ puruċe ġmādaúa bia beċeabadarā sacerdote basia. ²¹ Benjamiñ warrarāra naġġrā basia: Bela, Bequer, Asbel, Gera, Naamañ, Ehi, Ros, Mupiñ, Hupiñ, idjaba Ard. ²² Jūma mañġrārā Raquelċeba Jacobo ume yōsiċaa. Jūma ābaa catorce wāsiċaa.

²³ Jacoboba Raquel edasiċe dji zāwārē Labañba nezocawērā Bilhara Raquelea diasia. Bilhaba warrarāda Jacoboa to diasia. Mañġrā siċa Egiptoċaa wāsiċaa ādji warrarā bara. Ādji warra Dañba idji warra Husiñ edesia. Ādji warra Neptaliba edesia idji warrarā Jahzeel, Guni, Jezer, Sileñ siċa. Jūma ābaa siete wāsiċaa.

²⁶ Jūma Jacoboċeba yōpeċaċarāra idji ume Egiptoċaa wāsiċaa. Idji āġġurā juachaē, jūma ābaa 66 wāsiċaa. ²⁷ Mañġra awara Jose warrarā Egiptoċe tope-

ċaċaċa ume panasidaa. Jūma ābaa Jacobo ēberārā Egiptoċe jūċepeċaċara setenta panasidaa.

Jacoboba waya Jose ununa

²⁸ Jacobo Israel abadaba Judada Josemaa na wābisia ādjira Goseñ ċjūāne acċe zemārēā. Mañmisa ādjirāra Goseñ ċjūāne jūċesiċaa. ²⁹ Ādji jūċesiċaċe Joseba idji nezocaa jarasia idji carreta enemārēā. Ara mañda Goseñna idji zeza Israel audiabariċe wāsia. Idji zeza unusiċe ojūċeċa dārā jāsia. ³⁰ Māwā bāċe Israelba Josea jarasia:

–Mā bġ quĩrāra unubġrġ bērā cawa bġa bġra wāċi zocai bāda. Jāñbe māra necai beuya.–

Joseba idji djabarā Egiptoċebema boromaa edeċa

³¹ Mañbe Joseba idji djabarāa, jūma idji zeza ēberārāa biċa jarasia:

–Egiptoċebema boromaa mā jarade wāya bārāra jūċesiċada. Mā idjia jaraya: “Mā djabarāra, mā zeza ēberārā Canaañ druade duananara jūma māmaa zesiċaa. ³² Ādjirāra animarā wagabada bērā ādji ovejada, paca siċa enesiċaa. Jūma ādjirāba erobe siċa enesiċaa.” ³³ Mañbe dji boroba bārā trġpeċa iwidiġrġċe “¿Bārāba ċārēda obada?”, nāwā jaradada: “Daira warra eċalba animarā daupē cawa beaa, dai drōā naēnabemarāba obadapeċaċa quĩrāca.” Māwā jarasiċara dji boroba bārāra jġga Goseñ ċjūāne idu bebiya, egiptorāmaarā oveja wagabadara dji biaē bērā.–

47 Ara mañda Josea Egiptoċebema boro ume beċeċe wāsia. Idjia jarasia:

–Mā zezara, mā djabarā siċa Canaañ druadeba zesiċaa ādji oveja bara, ādji paca bara, jūma ādjia eropanġ bara. Ādjirāra Goseñ ċjūāne duanġ.–

² Mañbe Joseba idji djabarāda juesuma Egiptoċebema boro quĩrāpita edesia ādjira cawamārēā. ³ Mañne dji boroba Jose djabarāa iwidiċia:

–Bārāba ċārēda obada?–

Ādjirāba panusiċaa:

–Dairāra oveja wagabadaa dai drōā naēnabemarāba obadapeċaċa quĩrāca.–

⁴ Mañ awara jarasiċaa:

–Canaañ druade jarrabara dji cābāyā bġa. Idjaba dairā oveja itea pōājārā neēa. Mañ bērā dairāra nañ druade panane zesiċaa. Dairāra bġ nezocarāa. Dai quĩrā djuburia Goseñ ċjūāne idu bebidua.–

⁵ Mañne Egiptoċebema boroba Josea jarasia:

–Nañ Egipto druara bġ jġwaeċa bġa. Bġ zezara, bġ djabarā siċa ze panġ bērā ādjia Goseñ ċjūāda diadua. Māwā dji biara bġ ċjūāne duanania. Idjaba ġġrġ bġ djabarānebemaba animarāda bio daupē cawa beabġrġ, ādjirāra mā animarā wagabada bororāda bġcuadua.–

⁷ Idjaba Joseba idji zeza Jacobora Egiptoċebema boromaa edesia cawamārēā. Mañne Jacoboba dji boroa bia jarasia. ⁸ Dji boroba Jacoboa iwidiċia:

–Bġra ċroa jūmasāwā bġ?–

⁹ Jacoboba panusia:

–Māra ciento treinta poa bāa. Nañ ējūāne parrla bāde bio bia mīga bāa. Mā drōāenabemarā jaidasidāde mā cāyābara drōāara panasidāa. Māra ādjirā quīrāca jācuā dārā bāēa.–

¹⁰ Mañbe Jacoboba Egiptoēbema boroa wayacusa bia jarapeđa dajadaa wāsia. ¹¹ Ara mañda dji boroba jarapeđa quīrāca Joseba idji zezaa, idji djabarāa biēa Egiptoēbema ējūā biara bāda diasia. Nocoarebema ewariēde mañ ējūāne Ramese puruda osidāa. ¹² Idjaba Joseba idji zezaa, idji djabarāa, jūma ādji ēberārāa biēa codira dia bābadjia ādjia cobada quīrāca.

Joseba druzabema ne cobigada

¹³ Druaza codira neē basia. Abēđa jarrabara zareara nūmā bērā ēberārāra Egiptoē, Canaañ druade biēa jarrababa quinibođo basia. ¹⁴ Mañ carea jūma egiptorāra, Canaañnebemarā siēa Josemaa trigo nēdoēde wābadjidaa. Joseba dji paratara jūma pepēđa Egiptoēbema boro dede wagabadjia. ¹⁵ Māwā panlne egiptorā paratara, Canaañnebemarāne siēa jōsia. Mañ bērā egiptorāra wayacusa Josemaa zedapeđa nāwā jarasidāa:

–Dairā paratara jōsia. Dairāa trigora diadua. Di-aēblll dairāra beuēia.–

¹⁶ Joseba panusia:

–Bārā paratara jōsiblll, bārā animarāda enenadua. Mañbari māa bārāa trigora diaya.–

¹⁷ Ara mañda ādji animarāra Josemaa enesidāa. Jūma mañ poaē Joseba ādjirāa trigora diasia ādji cawayobari, ovejabari, chiwatubari, pacabari, burrobari biēa. ¹⁸ Mañ poa jōnacarea wayacusa Josemaa zedapeđa nāwā jarasidāa:

–Dairā boro, bla cawa bāa dai paratara jōsida, dai animarā siēa jūma blre basida. Dewara diaēdida waa neē panla. Ababe dairādrā, dai ējūā siēa bāa.

¹⁹ Dairāra idu beubirādua. Iduaribirādua dai ējūāra iduba tabeida. Dairāda, dai ējūā siēa trigobari nēdodua. Māwā dairāra, dai ējūā siēa Egiptoēbema borode baya. Trigoda dairāa diadua uđi carea. Māwā beuēaēa idjaba dai ējūā siēa iduba tabeēa.–

²⁰ Ara mañda Joseba egiptorā ējūāra jūma nēdosia Egiptoēbema boro itea. Egiptorāba ādji ējūāra nēdobuesidāa jarrabara ādjirāma wetara nūmā bērā. Māwā ādji ējūāra jūma dji borode basia. ²¹ Mañne jūma Egiptoēbema ēberārāra dji boro nezocarā basidāa. ²² Joseba ababe āmādaúa bia beēeabada sacerdoterā ējūādrā nēdoē basia, Egiptoēbema boroba ādjirā codira diabadji bērā. Ādjirāba mañglda cobadjida bērā ādji ējūāra nēdobueēaē basia.

²³ Mañbe Joseba ēberārāa jarasia:

–Māa bārāra, bārā ējūā siēa dadjirā boro itea nēdoēda bērā māa trigoda diaya uēamārēa. ²⁴ Mañ ewabldade ē juesumanebemada aba dadjirā boroa diaēdida panla. Ē quīmārē bārāba edaēia wayacusa uđi carea idjaba

I Exodo 1:11. II Mañne jūma Egiptoēbema ēberārāra dji boro nezocarā basidāa. Griego beēeade māwā bā bāa. Hebreo beēeade nāwā bāa: “Mañbe Joseba ēberārā jūma Egipto druade beara puru droma beēdaa wāblllgbisia.”

bārāba, bārā dede panabadaba, bārā warrarā biēa codamārēa.–

²⁵ Mañne ādjirāba panusidāa:

–Bla dairāra zocai bāsia. Dairāra quīrā djuburia bāa. Mañ bērā dairāra Egiptoēbema boro nezocarā baēia.–

²⁶ Ara mañda Joseba leyda bāsia egiptorāba ewabldade ē juesumanebemada aba Egiptoēbema boroa diaēdida panla. Waēibiēa Egipto druade māwā obadaa. Ababe āmādaúa bia beēeabada sacerdoterāba māwā diaēdaca, Egiptoēbema boroba ādji ējūāra nēdodaē bērā.

Jacoboba Josea beēe djuburiada

²⁷ Mañ ewariēde Jose ēberārā israelerā abadara Egipto druade duanesidāa. Goseñ ējūāra eropanesidāa. Ādjirāra zocārā yōsidāa. ²⁸ Jose zeza Jacobora Egipto druade diecisiete poa basia. Mañne Jacobora 147 poa basia.

²⁹ Jacobo Israel abadaba cawasia dārāēne idjira beuida. Mañ bērā idji warra Joseba trābipeđa jarasia:

–Mā quīrā djuburia bl jlwara mā bācara edre bāpeđa wārāneba jaradua māa jarablllāda quīrāneba bla jūma oida. Māra nañ Egiptoēde tlbārirādua. ³⁰ Āteblll nañ Egiptoēeba mā drōāenabemarā tlbāripēdaēamaa edepeđa māra mama tlbāridua.–

Joseba panusia:

–Māwā oya, zeza.–

³¹ Mañne Jacoboba jarasia:

–Māa wārāneba jaradua.–

Ara mañda Joseba wārāneba jarasia. Mañ bērā Jacobo Israel abadara idji clēade chīrāborode barru cobesia. III

Jacoboba Jose warrarā bia jara bāda

48 Māwānacarea Jose ēberārāba idjia jarasidāa idji zezara cacua biē bāda. Mañ carea Joseba idji warrarā Manase, Epraiñ siēa idji zeza aclēde edesia.

² Mañne Jacoboa jarasidāa Josera zesida. Mañ carea Jacobo Israel abadara lbaē bāmīna idji clēade āta chūmesia. ³ Mañne Josea jarasia:

–Canaañ druade mā Luz purude baside ne jūma poya bā Ācōrēra māma odjapeđa māra nāwā bia jara bāsia:

⁴ “Māa bāēeba ēberārā zocārā yōbiya. Idjaba bāēeba puruda zocārā yōbiya. Mañ awara māa bl ēberārāa nañ Canaañ druara diaya ewariza ādjieē bamārēa.” IV

⁵ Mā blmaa zei naēna bl warrarā Epraiñra, Manase siēa nañ Egiptoēde tosidāa. Ādjira Rubeñ quīrāca idjaba Simeoñ quīrāca mā warrarā araēda aya. ⁶ Bariblll bla dewara warrarāda unuiblll, ādjirāra mā warrarā araēda aēa. Mañ bērā Canaañ druade mā warrarā araba ējūā edablda quīrāca ādjirāba edaēaēa. Āteblll Epraiñba, Manase biēa edablda ējūānebemada ādjia edaēdida panla. ⁷ Mā Padan-Arañ druadeba zeblllde bl papa Raquelera Canaañ druade jaidasia Eprata

III Hebreo 11:21de jara bāa māwā osida Ācōrēa bia beēeai carea. IV Genesi 35:9-15.

Beleñ abada caita. Mama mña idjira tɫɫarisia. Mñra idji carea bio sopua ɫasia. Mañ carea mña bl warra umébbemará mñreana abɫɫa.–

⁸ Jacobo Israel abadaba Jose warrarāra unupeɫa iwidiisia:

–Za panɫa ¿cai?–

⁹ Joseba idji zezaa panusia:

–Mñ warrarā, Ācōrēba mña nañ Egiptoɫe diaɫaa.–

Israelba jarasia:

–Mñ djuburia mñ caita zebidua ādjira bia jara ɫai carea.–

¹⁰ Israelera drōāda quiru bēřā dau towa ɫasia.

Mañne Joseba idji warrarāra idji zeza caitaara edasia. Israelba ādjira blɫ edapeɫa isōsia. ¹¹ Israelba Josea jarasia:

–Mña crīcha ɫasia bl quīřāra waa unuéda, baribɫɫ Ācōrēba mña blɫa bl warrarā siɫa unubisial–

¹² Mañbe Joseba idji warrarā idji zeza ɫacarade chū-panɫa āyā ɫasia. Āyā ɫapeɫa idji zeza quīřapita chīřāborode ɫarru cobesia.

¹³ Joseba idji warrarāra wayacusa idji zeza quīřapita caita ɫasia. Epraiřra idji jɫwa araare ɫasia idji zeza jɫwa aclare ɫemārēā. Manasera idji jɫwa aclare ɫasia idji zeza jɫwa araare ɫemārēā. ¹⁴ Baribɫɫ Israelba idji jɫwara carusia. Epraiřra dji tēābbemamīna Israelba idji jɫwa arada Epraiř boro řrř ɫasia. Manasera dji iwinamīna Israelba idji jɫwa acɫda Manase boro řrř ɫasia. ¹⁵ Mañne Israelba Josea nāwā bia jara ɫasia:

Mñ zezadrōā Abrahāřba idjaba mñ zeza Isa biɫa Ācōrēda řjā panasiɫaa. Mñ tosiɫa ewariɫeɫa řtaa ara mañ Ācōrēba mñra waga ɫabaria.

¹⁶ Idjia jūma mñ bia mīga ɫeɫebemada ēdɫ ed-abaria. ¹ Mañgɫ Ācōrēba nañ warrarāra carebaya.

Mña quīřā ɫa ādjideba nañ ējūāne zocārā yōnida. Māwā nañ warrarāneba mñ trřra, mñ zezadrōā Abrahāř trřra, mñ zeza Isa trř siɫa jūmarāba quīřaneba panania.

¹⁷ Joseba unusia idji zeza jɫwa arara dji tēābbema Epraiř boro řrř ɫada. Mañra Joseba bié unusia. Mañ carea idji zezaa jarasia:

–Zeza, jāwāéa. Za ɫadɫ mñ warra iwinaa. Idji boro řrřɫɫɫ bl jɫwa arara ɫadua.–

Māwā jarabɫɫe idji zeza jɫwara Epraiř borode ɫada jidapeɫa Manase boro řrř ɫa quīřā ɫasia. ¹⁹ Baribɫɫ idji zezaba māwā o quīřāé basía. Ātebɫɫ jarasia:

–Warra, mña cawa ɫa mñ jɫwara cai řrř ɫasida. Bl warra iwinaneba ēberārāda zocārā yōnia. Idjira dji dromada ɫaya. Baribɫɫ dji djaba tēābbemara idji cāyābara dji dromaara ɫaya. Dji tēābbema warrarāneba puruda zocārā yōnia.–

²⁰ Mañ ewariɫe Israelba Jose warra tēābbema Epraiřra dji nabema Manase cāyābara dji dromaara ɫasia. Mañne ādjira nāwā bia jara ɫasia:

–Nocoarebema ewariɫe israelerāba bārā trřneba nāwā dewaraa bia jarāia: “Ācōrēba Epraiř, Manase siɫa bia oɫa quīřāca bl siɫa bia oya.”–

²¹ Māwāpeɫa Israelba Josea jarasia:

I Idjia. Hebreo beɫeade bā ɫa “bajānebema nezoca.”

–Dārāéne mñra beuya. Baribɫɫ Ācōrēra bārā ume ɫaya. Idjia bārāra bādji drōāenabemará druadea jēda edeya. ²² Mña blā ējūāra auɫuara diabɫɫa bl djabarā cāyābara. Mña blā Siqueř eyada diabɫɫa. II Mañ ējūāra mña jārřisia necoba cha biɫa amorreorā ume djō ɫeɫeba.–

Jacoboba idji warrarā sāwāni jarāia

49 Mañbe Jacoboba jūma idji warrarā trřbigapeɫa jarasia:

–Mñ warrarā, mñ beɫe őrīne caita zeɫadua. Mña jaraya nocoarebema ewariɫe bārāra sāwānida.

³ Rubeř, blɫa mñ warra iwinaa. Mñ drōā baɫacarea blɫɫ naāřā unusia.

Mñ ɫɫara ɫeɫeba unubi ɫa. Blɫɫ biara wayabadaa. Blɫa dji dromaara ɫa.

⁴ Baribɫɫ do zebɫɫe royaɫaca quīřāca blā ara blɫji cacuara royaé basía. Blɫa mñ wēřā ume cāřisia.

Mñ ɫeɫe cadjiruada osia. III Mañ carea blɫa bl djabarānebemada dji dromaara ɫeéa.

⁵ Simeoř, Levi, bārāba abari crīchada jɫɫbadaa. Bārāra beɫe ausiɫaa bié oɫi carea.

⁶ Quīřubiɫeɫa bārāba ēberārāra quenasiɫaa. IV Bādji quīřāca paca řrř quēgura necoba tɫcuasiɫaa.

Bārā ābaa dji jɫrebɫe mñra eɫa ɫeéa. Bārāba crīcha panɫ quīřāca mña oéa.

⁷ Bārāra cadɫa panɫ bēřā djārāra jūmawāyā bié obadaa. Mañ carea bio bié panania. Mña bārā ēberārāra jūma israelerā tēāna wābiya.

⁸ Juda, bl dji quīřūřāda bl jɫwaeɫa eroɫaya. Bl djabarāba wayaeɫeɫa bl quīřāpita ɫarru copane-napeɫa bia jarāia.

⁹ Juda, blɫa imama quīřāca ɫa. Imamara ne beapeɫa, ne copeɫa jāwūābaria. Mañbe egode chūmepeɫa řnāūbaria.

¿Caiɫa idjira mīā sēi? Ara mañ quīřāca blā ēberārāra royaɫeɫa řnāūya, dewararāba wayaeɫi bēřā.

¹⁰ Ni abalɫa dji boro bacuru Juda jɫwaeɫe ɫara jārř-naéa. Idjideba yōbɫdarāba mañ bacurura ewariza erobeɫa.

Mañ bacuru djibari zebɫɫe jūmarāba idji beɫeara řjā o duanania. V

¹¹ Juda ēberārāra bio bara panania. Ādji uvara bio zai bēřā ādji burro zaquera uva jɫcarama jřnia jō-namārēā.

Uva ɫa siɫa bio barai bēřā ādjirāba quīřā panɫbara ādji wuara uva ɫeɫe tātocasiɫaa.

¹² Ādjirā daura uva ɫa cāyābara purea pāřmaara beɫa. Ādjirā quidara totroa beɫa paca jubā quīřāca.

¹³ Zabuloř, bl ēberārāda pusa icawa duanania. Ādji druade barcora necai wiɫariɫa. Ādji ējūāra aba Sidoř drua daucha ɫaya.

II Mña blā Siqueř eyada diabɫɫa. Hebreo beɫeade mñra ebuɫa ɫeéa. III Genesi 35:22. IV Genesi 34:25-31. V Mañ bacuru djibari. Hebreo beɫeade jara ɫa “Silo.” Mañ beɫeaba jara ɫara ebuɫa ɫeéa.

14 Isacar, blra burro quĩrãca zarea b̄aa. Bariblra bla atau b̄a edre tababaria.

15 Bl ēberārāba ējūā biada l̄nāūni carea unubdaēde ādjirāra nezocarāda duanenia. Małne eēaa jūrā t̄d̄ia ne atauēi carea.

16 Dał, bl purura jipa pe erobaya waabema israelerā-ba ādji puru obada quĩrãca.

17 Dał, bl ēberārāra minijĩchia panania dama o icawa b̄a quĩrãca.

Damaba cawayora jĩrūne capeēda dji cawayo l̄r̄l chūmlra uēu b̄aebibaria.

Abari quĩrãca bl ēberārāra zocārāē panlmīna mēsra panania.

18 ¡Ay Ācōrē, m̄la j̄lā b̄aa bla m̄lra ēdrl b̄amārēā!

19 Ga, dewararāba bl purura uraēde zedimīna bl ēberārāba ādjirāra poyāēia.

20 Aser, bl ēberārāba coēira dji bia baya. Małda ēberārā bororāa cobigaēia.

21 Neptali, bl ēberārāra begui mēā n̄ibabari quĩrãca duanla. Ādji warrarāra quĩrāwārēā queēēaa.

22 Jose, blra bacuru do icawa b̄a quĩrãca b̄aa. Dji jlwatera bia zaubaria, mōgara puru auēu jūrā ca b̄a cāyābara l̄tlara waribaria.

23 Cha drl cawa b̄eaba blra bariduaareba chaba drl panesiēaa. Blra quĩrāma panasiēaa.

24 Bariblra bl enedrlmara bio enatl eronūmasia jlwa wēsa ādjimaa drli carea.

Bla ādjirāra poyasia m̄l Ācōrē ne jūma poya b̄aba blra carebaēda b̄ērā, dadji israelerā wagabari Ācōrēba blra waga b̄a b̄ērā, dadji israelerā Ācōrē mōgara dro-ma quĩrãca b̄aba blra jūātrl erob̄a b̄ērā.

25 Bl zezaba j̄jā b̄a Ācōrēneba bla poyasia. Ara mał Ācōrēba blra carebaya.

Ācōrē ne jūma poya o b̄aba bl ēberārāa bajāneba cueda diaya. Idjaba nał ējūāne baidoda diaya.

Blēba yōblada wērārāba, bl animarā bea biēda war-rarāda zocārā to beaēia idjaba ju dawa beaēia.

26 Jose, m̄la blra biara jara b̄asia m̄l djibarirāba m̄l bia jara b̄apeēada cāyābara. ^I

Eya jōca quĩrãca bl bia jara b̄aēara jōca baya, bl djabarā cāyābara b̄drl Ācōrēba biara b̄aēda b̄ērā.

27 Benjamił, blra usa cadr̄la quĩrãca b̄aa. Usa cadr̄laba diapeēda beaēara copeēda dji aēubaēada que-wara jeēecabaria.

Ara mał quĩrãca bla dji quĩrūra poyapeēda ādji nebia-da jeēecaya.–

28 Māwā Jacoboba idji warrarāra bia jara b̄asia. Ādjiza idjia ariēde jarasia. Idji warrarā doce panlneba yōpeēdara Israel puru doce panasiēaa.

Jacobo jaiēada

29 Małbe Jacoboba idji warrarāa jarasia:

–M̄lra beublra. M̄lra t̄b̄ariēadua m̄l drōāenabe-marā t̄b̄aripeēadama Macpela ējūā uriaēde. Macpelara Canaałne b̄aa Mamreēba l̄mādaud odjabariare. Abra-hałba mał ējūāra dji uria siēda hitita Eprołne b̄aēada

^I Hebreo beēeade mał versicolora ebuēda b̄aēā.

nēdosia idji quima t̄b̄ari carea. ^{II} Mama Abrahał siēda t̄b̄arisiēaa. M̄l zeza Isara, dji quima Rebeca siēda ma-ma t̄b̄arisiēaa. M̄la Lea siēda mama t̄b̄arisiā.–

33 Jacoboba idji warrarāa māwā jarapeēda idji clēdeēde wayacusa tabesia. Tabepēda jaiēasia.

50 Małne Joseba idji zezara blrl edapeēda j̄jā b̄a-ba isōsia. ² Māwānacarea Joseba dji nēārā

obadarāa idji zeza Israel cacuara r̄lrlbisia b̄er-awarāmārēā. Ara małda r̄lrl panesiēaa. ³ Cuarenta ewari māwā r̄lrl panasiēaa, jūma daucha oi carea dārābari b̄ērā. Jūma ābaa egiptorāra setenta ewari Ja-cobo carea sopua ewarida wagasiēaa. ⁴ Sopua ewari jōnacarea Joseba Egiptoēbema boro deēde panabadaa jarasia:

–M̄l djuburia, dadjirā boroa nāwā jaraēadua: ⁵ “M̄l zezaba m̄la wārāneba jarabisia idjira Canaał dru-aēde t̄b̄ariēde edemārēā. Idjia jarasia: ‘M̄lra beuya. Canaał dru-aēde m̄la joubada uriada erob̄a. Mama m̄lra t̄b̄aridua.’ Mał carea m̄la beēda djuburiaya idu m̄l zeza t̄b̄ariēde wābimārēā. T̄b̄aripeēda waya zeya.”–

⁶ Ādjia Egiptoēbema boroa māwā jarapeēadacarea dji boroba Josea jarasia:

–Bl zeza t̄b̄ariēde wādua idjia b̄la wārāneba jarabiēda quĩrãca.–

⁷ Ara małda Josera idji zeza t̄b̄ariēde wāsia. Idji ume wāb̄lrsiēaa jūma Egiptoēbema boroare beada, dji boro ēberārānebema dji dromarāda, jūma Egipto dru-aēbema dji dromarā siēda. ⁸ Jose ēberārāda, idji djabarāda, idji zeza ēberārā siēda jūma wāb̄lrsiēaa. Ādji warrarāda, ādji ovejada, ādji paca siēda Gosełne amesiēaa. ⁹ Carretaēba djōbadarāda idjaba cawayo-ēba djōbadarā siēda Jose ume wāsidiēaa. Ēberārāra bio cābana wāsidiēaa.

¹⁰ Wāb̄ladaēde trigo tēūbada Atad abadama jūēsidiēaa. Małglra Jordał doēba l̄mādaud odjabariare b̄aa. Ma-ma Josera waabemarā siēda idji zeza Jacobo carea way-acusa auj̄āsidiēaa. Siete ewari bio ororoa auj̄āsidiēaa.

¹¹ Mamabema cananeorāba ādji bio ororoa auj̄ā du-anlra ūr̄siēaa. Mał b̄ērā jarasiēaa:

–Egiptorāda sopuaba bio j̄jābi ororoa duanla.–

Mał carea Atad ējūāra tr̄l b̄asiēaa Abel-mizraił. ^{III}

¹² Jacobo warrarāba ādji zezaba jaraēda quĩrãca os-idiēaa. ¹³ Idji cacuara edesiēaa Canaał dru-aēaa. Małbe Macpela joubada uriaēde t̄b̄arisiēaa. Dji ējūāra Mam-reēba l̄mādaud odjabariare b̄aa. Abrahałba mał ējūāra, dji uria siēda hitita Eprołne b̄aēada nēdosia idji ēberārā jaiēab̄adada t̄b̄ari carea. ¹⁴ Jacobo t̄b̄aripeēadacarea Josera, idji djabarā, waabemarā siēda waya Egipto dru-aēaa wāsidiēaa.

Joseba idji djabarā sobiabiēda

¹⁵ Ādji zezara beuēda b̄ērā Jose djabarāba nāwā cr̄icha panesiēaa: “Āīb̄ērā Joseba dadjirāra quĩrāma b̄aa. Ārāblrl dadjirāra biē oya idji biē opēdada carea.” ¹⁶ Mał b̄ērā nał beēada Josemaa diabuesidiēaa: “Dadji zeza jaiēai naēna daia jarasia b̄la nāwā jaraēamārēā:

^{II} *Genesis 23:1-20.* ^{III} *Hebreo beēeade Abel-mizraił tr̄lba jara b̄aa: “Egiptorā auj̄āpeēada.”*

'Bλ djabarāba wārāda cadjirua opedada mīna mλ djuburia maλra quīrādoada.' Maλ bēra dai djuburia, bλ bié opedada quīrādoada. Daira dadji zeza Jacoboba ijā baēda Ācōrē nezocarāa."

Maλ ūrībλrλde Josera jīāsia.

¹⁸ Maλbe Jose djabarāra idjimaā wāsidaa. Ne wayaadeba idji quīrāpita chīrāborode copanenapeda jarasidaa:

-Daira bλ nezocarāa.-

¹⁹ Maλne Joseba panusia:

-Wayarānada. Mλra Ācōrēēā bārā cawa oi carea.

²⁰ Bārāba mλra bié oēda crīchasiāa baribλrλ maλ bié opedadeba Ācōrēba biada osia maλneba zocārā ēberārāda jarrababa beuēdebemada ēdrl edai carea. Maλgλra bārāba naλ ewariēde unu panλa. ²¹ Wayarānada. Mλa bārāra careba bayā. Mλa dia bayā bārāra, bārā warrarā siēda ne coēamārēā.-

Māwā quīrāneba jarāda bēra Joseba ādjira sobi-abisia.

Jose jaidada

²² Josera, idji zeza ēberārā siēda Egiptode panesidaa. Josera ciento die poa basia. ²³ Beui naēna idji warra Epraiλ wiuzaquerāra, ādji warrarā siēda unusia. Idjaba Manase wiuzaquerā siēda unusia. Ādji zezara Maquir basia. Joseba maλgλrāra idji bacarāde edapeda idji warrarā araēda asia.

²⁴ Ewari aba Joseba idji djabarāa jarasia:

-Mλra dārēēne beuya, baribλrλ Ācōrēba bārāra carebaya. Idjia bārāra, bārāneba yōbλdarā siēda naλ druadeba Canaaλ druāda edeya. Maλ druara idjia Abrahā, Isaa, Jacoboa biēda wārāneba diai jarasia.-

²⁵ Maλne Joseba Israel ēberārāa jarasia:

-Wārāda Ācōrēba bārāra carebaya. Maλ ewariēde bārāba mλ bλwλrλra namalba Canaaλ druādaa tλbariēde ededada.-

Maλgλra Joseba Israel ēberārāa wārāneba jarabisia.

²⁶ Jose ciento die poa bλda Egipto druade jaidasia. Idji cacuara nēārāba rλrλsiāa berawarāmārēā. Rλrλpeda cajona biāde basidaa.

EXODO

Exodo trġba jara bla "ēdrġpedada." Naġ cartara māwā trġ baśidaa israelerāra Egipto druadeba ēdrġpedadadebemada eđa bā bā bēra. Zocārāmaara israelerāra Egiptodeba ēdrġsidaa 1445 poa Jesu tođi naēna. Moiseba naġ carta bađadeba cawabisia sāvā Ācōrēba israelerāra zocārāēbe edapeđa puru dromada idji itea osida.

Māwā oi carea Ācōrēba naārā israelerāra egiptorā ġlwaeda bia mġga pananada ēdrġ edasia. Maġnebemada bā bla 1:1neba aba 15:21naa. Maġare Ācōrēba israelerāra ējūā pōāsa ewaraga bađe waga basia. Maġnebemada bā bla 16:1neba aba 18:27daa. Maġare Ācōrēra israelerā ume beđe baśia ādjirāra idji itea beadamārēā. Maġ bēra idji leyra ādjirāra diasia idjaba ādjia jūma ġjā ođiađa asiđaa. Maġgġra 19:1neba aba 24:18daa bā bla. ġrūare Ācōrēba cawabisia sāvā israelerāra idjia bia beđeada panġda. Maġ bēra idji wua deda obisia idjaba idji sacerdoterāda baśisia. Jūma maġgġra bā bla 25:1neba aba 40:38daa.

Israelerā Egipto druade bia mġgapedada

1 Israel warrarā idji ume ādji warrarā bara Egiptoda bađe wāpedadara naġgġra basia: 2 Rubeġ, Simeoġ, Levi, Juda, 3 Isacar, Zabuloġ, Benjamiġ, 4 Daġ, Neptali, Ga, Aser sida. 5 Israel warra Josera dārābġ basia Egiptode bađa. Maġ ewaride Jacobo Israel abadadeba yōpedadara Egiptode setentabe panasidaa. 6 Māwā bađe Josera, idji djabarāra idjaba jūma idji daucha beađa sida jađasidaa. 7 Baribġ ādjirāza warrarā zocārā unubadjiđa bēra isabe yōnapeda bio cābana panesidaa. Maġ bēra dji druara ādjirāba birasidaa.

8 Māwā bađe dewara ēberāda Egiptodebema boroda besia. Maġgġba Josedebemada adua bađa bēra idji purua nāvā jarasia:

9 –ġQuirācuitađadua! Jāġ israelerāra dadjirā cāyābara cābanaara panġ bēra lbaara panġ. 10 Maġ bēra crġcha cawađeba dadjirāba ođia ādjirāra auđuara yōranamārēā. Māwā ođābġ, dji quirūda dadjirā ume djōbdađe israelerāra ādjirāre djōnia. Māwāra naġ druadebemada ēdrġdia.–

11 Maġ carea egiptorāba israelerāra traju zareada oġo obidi carea dji bororāda baġuasidaa. Maġgġrāba israelerā Egiptodebema boro itea puruda umé obisidaa.

Aba Pitoġ, aba Ramese abadjiđa. Maġ puru umé panġne dji boroba idji itea ewapedadara wagabadjia.

12 Egiptorāba wetara mġgabibadjidamġna israelerāra auđuara yō wāsidaa. Maġ bēra egiptorāba israelerāra waya panesidaa. 13 Maġ carea egiptorāba quirā djuburia neē israelerāra wetara trajabibadjidaa. 14 Traju zarea obi panġneba israelerāra bio bia mġgabibadjidaa. Egoroda chiruađa puerapeđa de obada mōgarara obibadjidaa. Idjaba jūma ādji ējūānebema trajuda obibadjidaa. Jūma maġgġra ādjirāba quirā djuburia neē israelerāra obibadjidaa.

15 Maġ ewaride wērāda umé panasidaa, Siproda idjaba Púada. Maġgġrāba hebreo wērārāda careba warra tobibadjidaa. II Egiptodebema boroba ādjia jarasia:

16 –Bārāba hebreo wērāda careba warra tobibdađe acġadua dji cārēda tosi cawaya. Umaquirā warrada toibġ, beađadua. Wērācauda toibġ, idu bađadua.–

17 Baribġ dji wērārā careba warra tobibadarāba Ācōrēda wayasidaa. Maġ bēra Egiptodebema boroba jarada quirāca ođāē basia, ātebġ umaquirā warra zaquerāra zocai bađadjiđa. 18 Maġ carea Egiptodebema boroba ādjira trġpeda iwidisia:

–ġCārēā bārāba jāwā o panġ? ġCārēā umaquirā warra zaquerāra zocai ba panġ?–

19 Ādjirāba panusidaa:

–Hebreo wērārā dai Egiptodebema wērārā quirāca beaēā. Ādjirāra warra to bia bea bēra dai jūēbdabara ādji warrara to eropanabadaa.–

20 Maġ bēra israelerāra wađibida auđuara yō wāsidaa. Maġba lbaara panesidaa. Ācōrēba dji wērārā careba warra tobibadarāra carebasia. 21 Idjida wayapedada bēra ādjia warrarāda zocārā unubisia.

22 Maġbe Egiptodebema boroba idji purua jarasia:

–Hebreorāba umaquirā warrada tođibġ daiđu baġacuađadua, baribġ wērācauda tođibġ zocai bađadua.–

Moise topedada

2 Umaquirā Levideba yōnaba wērāda edasia. Dji wērā sida Levideba yōna basia. 2 Maġ wērāra biogoapeđa umaquirā warrada tosia. Maġ warrara quirāwārēā ununa bēra jeđeco ūbea mērā erobasia. 3 Baribġ waa poya mērā erobāē bēra jamarada capeđa cādorronaba soasia. Maġbe idji warrara eđa bađe Nilo do ġchitade doġoro tāēna ūmġsia. 4 Maġne dji warra zaque djabawērāba tġmġba acġ basia idjira sāvāi cawaya. 5 Māwā bađe Egiptodebema boro cau-

II *Israelerāra idjaba hebreorā abadaa. Māwā trġ jarabadaa hebreo beđeade beđeabada bēra.*

da doeda cuide wāsia. Idji nezocawērārāda doya parrā panasidaa. Mañne idjia unusia dji jamarara dojoro tãēna ũmlada. Ara mañda idji nezocawērāa edade wābisia. ⁶ Enepeđa Egiptođebema boro cauba dji jamarā ewa acłbłłde warra zaqueda eda mĩã djuburi jĩã quiruda unusia. Mañne idjia jarasia:

–Nañra hebreo warra zaqueda jãwã quirua.–

⁷ Mañne dji warra zaque djabawērāra caita zepede Egiptođebema boro caua jarasia:

–¿Blmaarã bia ðaca mĩa hebreo wērāda trłne wāida nañ warra bl itea daupēmārēã?–

⁸ Egiptođebema boro cauba jarasia:

–Bia ðaa. Trłne wādua.–

Ara mañda wērācaura wāpeda dji papada enesia.

⁹ Mañbe Egiptođebema boro cauba dji warra papaa jarasia:

–Nañ warrara edepede mĩ itea daupēdua. Mañbari mĩa ne diaya.–

Mañ bēřã dji warra papaba edepede daupēsia. ¹⁰ Dji warra dawara beđacarea dji papaba Egiptođebema boro caua diađe wāsia. Mañbe Egiptođebema boro cauba mañ warrara idjide ara quĩřaca erobesia. Dji warrara trł ðasia Moise, nãwã jarada bēřã:

–Mĩa idjira doeda ũmlada edasia.–

Moise Egiptođeba mĩrũ wãna

¹¹ Moise drõã bađacarea ewari aba idji ēberārã hebreorāda acłde wāsia. Mañne unusia sãwã ãdjirãra bia mĩga traja panłda. Idjaba unusia Egiptođebemaba hebreoda aba u erobada. ¹² Mañ carea idjia prrla acłbłłde ni aballda unuē bēřã dji Egiptođebemara beatapede ĩbłde joutasia. ¹³ Nurēma wayacusa araa wãbłłde unusia abarica hebreorāda umé djõ panłda. Mañ carea dji djõ jłłdeaa iwĩđisia:

–¿Abarica hebreoda bla cãrē cãrēã jãwã puo ða?–

¹⁴ Dji djõ jłłdeaba panusia:

–¿Caiba blra dai boroda ðasi? ¿Caiba blra dai cawa obarida ðasi? ¿Mĩ siđa bla beaida crĩcha ðaca Egiptođebema beada quĩřaca?–

Mañ ũřĩbłłde Moiserā dauperasia cawada bēřã idji mĩã beada cawasiđada. ¹⁵ Egiptođebema boroba Moise mĩã beada cawasiđe idjira jidabisia beabi carea. Baribłł jidadi naēna Moiserā Egiptođeba Madiañ druadaa mĩrũ wāsia. Mama jũēpeda Moiserā baido juebada uria coroda caita chũmesia. ¹⁶ Mañne wērārāda siete zesiđaa. Mañ wērārāra Madiañnebema sacerdote caurã basia. ãdjirãra zesiđaa animarãba baido dobadađe baido juepapeđa ãdji zeza ovejara baido dobiđi carea. ¹⁷ Baribłł dewara oveja wagabadarāda zedapeđa mañ wērārāra ãyã jłretasiđaa. Mañ carea Moiserā araa wāpeda dji wērārāra carebapeđa ãdji ovejara baido dobigasia. ¹⁸ Mãwãnacarea dji wērārã wayacusa ãdji zeza Reuelma jũesiđade idjia iwĩđisia:

–¿Iđi bãrãra sãcua isabe zesiđã?–

¹⁹ ãdjirãba panusiđaa:

–Oveja wagabadaba dai ãyã jłretasiđade Egiptođebemaba दौर carebasia. Mañ awara baido juepeda ãdjirã ovejara baido dobigasia.–

²⁰ Reuelba idji caurãa iwĩđisia:

–¿Mañ ēberãra sãma ða? ¿Cãrē cãrēã idjira beesiđã? Trłne wãnadua ne code zemãrēã.–

²¹ Mãwã Moiserā Reuel diguiđa besia. Mama ðade Reuelba idji cau Seporãda Moisea diasia idji quima bamãrēã. ²² Mãwã ðade dji wērãba umaquĩřã warrada tosia. Moiseba mañ warra trłra ðasia Gersoł, nãwã jarada bēřã: “Nañ druade młra drua ãřbemada jãwã ðaa.”

²³ Mãwãnacarea dãrãbłłde Egiptođebema borora beusia. Baribłł egiptorãba israelerãra wađi zoca eropanł bēřã ãduba mĩã sopua beđeabadiđaa. ãdjirãba ãcõrēa quĩřã djuburiada iwĩđibadiđaa. Mañra ãcõrēba ũřisia. ²⁴ Idjaba mĩã sopua beđea panł siđa ũřisia. Mañne idjia Abrahãñ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume beđa ãdji carebai carea beđea ðadara quĩřãdoađ basia. ²⁵ Mañ bēřã israelerã bia mĩga panłra acł ðapeđa carebai carea besia.

Ãcõrēba Moise trłna

³ Moise zãwãrē Reuel Jetro abadada Madiañnebemarã sacerdote basia. Moiseba idji ovejara wagabadiđia. Ewari aba Moiseba dji ovejara dewara orroare ne cobide edesia. Mañne idjira ējũã põasa ewaraga ðade Horeb eyade jũēne wāsia. Mañ eyara ãcõrē eya abadaa. ² Mama ãcõrēba ara idjida unubisia bacuru zaquede uruga nũmlada. ⁴ Moiseba unusia mañ bacurura eradł nũmlmĩna baé ðada. ³ Mañ carea crĩchasia: “¿Cãrēda jãwã uruga nũml? Caitaara acłde wãya sãwãērã jãwã baé ða cawaya.”

⁴ ãcõrēba Moise caitaara zebłłda unusiđe mañ bacuru zaque uruga nũmlneba trł jarasia:

–Moise, Moise.–

Moiseba panusia:

–Młra nama ðaa.–

⁵ Mañne ãcõrēba idjia jarasia:

–¿Caitaara zerãdua! Nama blra mł quĩřãpita ða bēřã bl jĩrũ jãne jł ðara ērãdua. ⁶ Młra bl zezaba jã ðada ãcõrēa. Abrahãñba, Isaba, idjaba Jacoboba młra jã panasidaa.–

Mañne Moiseba ãcõrēra waya ða bēřã idji quĩřadarara jũãtrłsia ãcõrē acł amaaba.

⁷ ãcõrēba jarasia:

–Młra unu ðaa mł purura Egipto druade bio bia mĩga ðada. Idjaba młra ũřĩ ðaa ãdjirãba quĩřã djuburiada iwĩđi panłda. Iwĩđi panłra młra ãdjirãra dji traju obibada bororã jłwaeđabemada ēdł ðamãrēã. Młra cawa ðaa ãdjirãra wãrãda bia mĩga panłda. ⁸ Mañ bēřã młra ãdjirãra egiptorã jłwaeđa panłnebemada ēdł ðai carea ze ðaa. Egipto druadebemada ēdł ðapeđa młra dewara druadaa edeya. Mañ druara bio bia ðaa idjaba waibaa ðaa. Mañ druade baridua ne upedadara bia zaubarã. ⁶ Mama cananeorãda, hititarãda, amorreorã–

I Reuelera idjaba Jetro abadadiđaa. Exodo 3:1; 18:1. II Genesi 12:1-3; 15:13-16. III Horeb eyara ãcõrē eya abadaa ãcõrēra mama odjađa bēřã. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa. IV ãcõrē. Hebreo beđeade ða ðaa “ãcõrē nezoca bajãnebema.” V Idji jĩrũ jãne jł ðara ērãida basia acłbi carea ãcõrēra waya ðada. VI Hebreo

da, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida du-
anla. ⁹ Israelerāba quīrā djoburia iwidi panlra mla ūrī
bla. Idjaba unu bla egiptorāba ādjirāra bia mīga
eropanlda. ¹⁰ Maļ carea mla blra Egiptoēbema
boromaa diabueya. Idjia jaradua mļ puru Israel ēdrl
bāmārēā. Ēdrl bāsira ādjirāra Egiptoēbemada āyā pe
ededua.–

¹¹ Bariblr̄l Moiseba jarasia:

–z Māwāra mļra cai Egiptoēbema boro quīrāpita
bedeade wāi carea idjaba israelerāra Egiptoēba āyā
edei carea?–

¹² Maļne Ācōrēba panusia:

–Wādua. Mļra bl ume baya. Mļa nāwā unubiya blra
wārāda diabuesida. Bla israelerāra Egiptoēbemada
āyā edepeđa bārāba naļ eyađe mļa bia bedeade
zedia.–

¹³ Bariblr̄l Moiseba jarasia:

–Israelerāmaa wāpeđa bārā drōā naēnabemarāba tījā
panana Ācōrēba mļa bārāmaa diabuesiēda ablr̄lde
ādjirāba iwidiēda: “z Idjira casa trābada?” Maļne z mļa
cārēda jarai?–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Mļ trāra nāwā jarabadaa: “Mļa mļa.” Maļ bērā is-
raelerāra jaradua: “Dadji Ācōrē ‘Mļa mļa’ abadaba
mļa bārāmaa diabuesia.”–

¹⁵ Idjaba jarasia:

–Israelerāra jaradua: “Dadji Ācōrēba mļa bārāmaa
diabuesia. Dadji drōā naēnabema Abrahaļba, Isaba,
idjaba Jacobo biēda idjira tījā panasiēda.” Mļ trā Jehovā
abadara ewariza baya. Maļ trāneba ēberārāba mļa
cawa panania. ^I

¹⁶ Egiptoēda wādua. Jāma jūēpeđa israelerā bororā
ume bedeada. Ādjirāra jaradua: “Dadji Boro Ācōrēba
mļa ara idjida unubisia. Dadji drōā naēnabema Abra-
haļba, Isaba, idjaba Jacoboba idjira tījā panasiēda. Idjia
nāwā jarasia: mļa bārā israelerāra acł bā bērā unu bla
egiptorāba bārāra biē o panlda. ¹⁷ Idjia bārāra Egipt-
toē bia mīga panlda ēdrl bāpeđa dewara druadeaa
edeyađa asia. Maļ druade baridua ne upedađara bia
zaubaria. Mama cananeorāda, hititarāda, amorreorā-
da, perezeorāda, heveorāda, idjaba jebuseorā sida du-
anla.”

¹⁸ Bla jarablr̄lra israelerā bororāba tījānia. Maļbe
ādjirāra bl ume ededua Egiptoēbema boromaa.
Bārāba idjia jarađadua: “Dai hebreorā Ācōrēda daima
odjapeđa jarasia idjia animarā babue diađe wā-
namārēā. Maļ bērā dairāra ējūā pōāsa ewaraga bāde
ewari ūbea idu wābidua māwā oēi carea.”

¹⁹ Bariblr̄l mļa cawa bla Egiptoēbema boroba is-
raelerāra ēdrl bāēda mļa idjia māwā obiēblr̄l. ²⁰ Maļ
bērā mļ lāada egiptorāra unubiya. Zocārā ne un-
unaca wai bla beada oya ādjirāra cawa oi carea.
Māwāblr̄l Egiptoēbema boroba israelerāra idu
wābiya.

*bedeade nāwā bā bla: “Maļgl̄l druade jubara, miare sida wea
nūmla.” I Jehovā. Genesi 4:26. Hebreo bedeade bā bla “YHWH.”
Hebreorāba maļ beđeara sāwā jiguabarida adua panla.*

²¹ Idjaba mļa o bā carea egiptorāba israelerāra bia
ununi bērā ne diaēia. Māwā israelerāra Egiptoēba
ēdrl bādađe ara jāwā ēdrl bāēā. ²² Jūma israelerā
wērārāba ādji caita panl egiptorāra parata oēada, oro
oēda sida iwidiēda panla. Cacuađe jļbada sida ādji
warrārā itea, wērācaurā itea biēda iwidiēda panla. Ara
maļ quīrāca baridua Egiptoēbema wērā maļ deđe
bla biēda iwidiēda panla. Māwā israelerāba ne jūma
bia Egiptoēbemara edađia.

⁴ Bariblr̄l Moiseba jarasia:

–Israelerāba mļa jarablr̄lra tījānaēā idjaba ūrī
quīrānaēā. Ādjirāba jarađia: “Ācōrēba ara idjida bla
unubiē bla.”–

² Maļne Ācōrēba iwidiēsia:

–z Bla cārēda jlwade erobā?–

Moiseba panusia:

–Bacuruda erobā.–

³ Ācōrēba jarasia:

–Egode bāebidua.–

Bāebiblr̄lde bacurura dama ba dogosia. Maļ un-
uside Moiserā āyā jādr̄lsia. ⁴ Bariblr̄l Ācōrēba jarasia:

–Dji drude jidadua.–

Ara maļda Moiseba dji drude jidablr̄lde waya bacu-
ru basia.

⁵ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bla maļda osira israelerāba tījānia mļa ara mļdjida
bla unubisida. Cawāđia mļa ādji drōā naēnabemarā
Abrahaļba, Isaba, idjaba Jacobo biēda tījā panana Ācōrē-
da.–

⁶ Maļ awara Ācōrēba jarasia:

–Bl jlwara bla jļ bā edre berajudua.–

Ara maļda Moiseba berajupeđa ēūta edablr̄lde
abeđa idji jlwara aiđaba bira basia. ¹⁷ Ācōrēba jarasia:

–Wayacusa bl jlwara bla jļ bā edre berajudua.–

Ara maļda Moiseba waya berajupeđa ēūta ed-
ablr̄lde idji jlwara abeđa bia basia. ⁸ Maļbe Ācōrēba
jarasia:

–Dji nabema ne ununaca oblr̄lde israelerāba bla
jara bāda tījānaēblr̄l, dji umēbema ne ununaca
oblr̄lde tījānia. ⁹ Bariblr̄l maļ ne ununaca umé
oblr̄lde ādjirāba wāđibiēda bla jara bāda tījānaēblr̄l,
naļ quīrāca odua. Nilo dođe baidoda jue edapeđa
drua weatadua. Maļne maļ baidora oa baya.–

¹⁰ Ācōrēba māwā jarađamīna Moiseba idjia jarasia:

–i Ay, mļ Boro! Mļa ēberārā quīrāpita warrā beđe-
caa. Maļra iēibemaēā. Blra mļ ume beđe bāmīna
mļa ara māwā warrā beđeacaa. Mļa ēberārā
quīrāpita cawa beđeacaa.–

¹¹ Bariblr̄l Ācōrēba jarasia:

–z Caiba ēberārā itera osi? z Mļablr̄l oē basica
ēberārā quīrāme cara beada, cłwlr̄l qui beada, dau
bia beada, idjaba dauberrea bea sida? Mļa Ācōrē
bērā māwā oida bla. ¹² Bl beđeablr̄lde mļa care-
baya. Mļa cawabiya bla cārēda jaraida bāda. Jāļbe
Egiptoēda wādua.–

¹³ Bariblr̄l Moiseba panusia:

*II Hebreo bedeade nāwā bā bla: “Idji jlwara aiđaba niewe quīrā-
ca basia.”*

–¡Ay, mǎ Boro! Mǎ quĩrǎ djuburia dewara ēberǎda di-abuedua.–

¹⁴ Mañ carea Ācōrēra Moise ume quĩrǎsia. Nǎwǎ jarasia:

–¿Bl djaba Aaroñ Levideba yōnada bǎéca? ^I Mǎ cawa bǎa idjira bia bedēabarida. Idjira bl acǎde ze-blǎla. Bl unublǎlde idjira bǎsriǎaya. ¹⁵ Idjira Egiptoǎde bl cacuabari bedēaya. Mǎ jarabi bǎda bla idjía jaraya. Mañǎra idjia purua jaraya. Mǎ bǎrǎra carebaya bia bedēadamǎrēǎ idjaba cawabiya sǎwǎblǎl oǎida panl-da. Bla ācōrē quĩrǎca Aaroña bedēa baya idjaba idjira blǎdeba bedēa baya. ¹⁷ Bl jlwǎde erobǎ bacurura ede-dua mañǎdeba ne ununacada oi bērǎ.–

Moise jēda Egiptoǎaa wǎna

¹⁸ Mañbe Moiserǎ idji zǎwǎrē Jetro abadamaa wǎpeda jarasia:

–Mǎra Egiptoǎaa wǎya mǎ ēberǎrǎ acǎde wǎdi zocai panl cawaya.–

Jetropa jarasia:

–Bia bǎa. Necai wǎdua.–

¹⁹ Moise wǎdi Madiañ druǎde bǎside Ācōrēba idjía jarasia:

–Egiptoǎaa wǎdua. Bl bea quĩrǎ pananara jǎma beusidaa.– ^{II}

²⁰ Mañbe Moiseba dji quimada, dji warrarǎ sida bur-ro ĩrǎ bǎpeda Egiptoǎaa wǎsidaa. Idji jlwǎde edesia Ācōrēba ne ununaca obi bǎda bacurada.

²¹ Moise wǎblǎlde Ācōrēba idjía jarasia:

–Egiptoǎde jǎpeda jǎma ne ununaca mǎa obi bǎda Egiptoǎebema boro quĩrǎpita odua. Baribǎlǎ mǎa idjira so zarea baya israelerǎ ēdrǎ bǎrǎmǎrēǎ. ²² Mǎwǎnacarea Egiptoǎebema boroa jaradua: “Ācōrēba nǎwǎ jara bǎa: mǎa Israel purura mǎ umaquĩrǎ warra dji nabemaana abaria. ²³ Mañ carea mǎa jara bǎa: mǎ warrara ēdrǎ bǎdua mǎa animarǎda babue diaǎde wǎmǎrēǎ. Baribǎlǎ bla jarasia ēdrǎ bǎéda. Mañ carea bl umaquĩrǎ warra dji nabemada beuya.”–

²⁴ Moise idji warrarǎ bara Egiptoǎaa wǎblǎdade ota cǎsidaa. Mama Ācōrēra ādjimaa zesia. Mañne idjia Moiserǎ beai basía. ²⁵ Baribǎlǎ Moise quima Seporǎba ādji warra zaque cacuara neco mōgara oǎaba wēǎgosia. Mañ e wēǎgoǎara Moise jǎrǎ caita cobǎsia. Mañ bērǎ Ācōrēba Moiserǎ beaé basía. Mañ carea Seporǎba Moisea jarasia:

–Wǎrǎda blǎa mǎ quima arada bǎsia warra zaque cacua wēǎgoǎa oǎdeba zocai bēda bērǎ.– ^{III}

²⁷ Mañ naēna Ācōrēba Aaroña jarasia:

–Ējǎ rǎsa ewaraga bǎde Moise acǎde wǎdua.–

Ara mañda Aaroñra wǎpeda Moiserǎ unusia Ācōrē eya abadama. ^{IV} Unupeǎda bǎsriǎaba idji uridarrǎde isǎsia. ²⁸ Mañbe Moiseba Aaroña jǎma nēblǎlsia Ācōrēba Egiptoǎde jarabi bǎda idjaba ne ununaca obi bǎ sida.

^I Exodo 6:20. ^{II} Exodo 2:15. ^{III} Seporǎba jaradara ebuda bǎéa. Hebreo bedēade nǎwǎ bǎ bǎa: “Wǎrǎda oǎdeba blǎa mǎ quima basía.” ^{IV} Exodo 3:1. Horeb eyara Ācōrē eya abadaa Ācōrēra mama odjǎda bērǎ. Horeb eyara idjaba Sinai abadaa.

²⁹ Egiptoǎde jǎnapeda Moiserǎ Aaroñ sida israelerǎ bororǎ ume ābaa dji jǎresidaa. ³⁰ Mañne Aaroñba ādjirǎa nēblǎlsia jǎma Ācōrēba Moisea jaradada. Idjaba ne ununaca Ācōrēba obicuadaara ādjirǎ quĩrǎpita osia. ^V ³¹ Mañ bērǎ Aaroñba jaradara ĩǎsidaa. Ācōrēba ādji bia mǎga panl da unupeǎda ādjirǎ carebai carea bǎda ĩǎsidaa. Mañ bērǎ chírǎborode bǎrru copanapeda Ācōrēba bia bedēasidaa.

Moise Aaroñ sida Egiptoǎebema boro ume bedēapedada

⁵ Mǎwǎnacarea Moiserǎ, Aaroñ sida Egiptoǎebema boromaa wǎnapeda jarasidaa:

–Israelerǎ Ācōrēba nǎwǎ jara bǎa: “Mǎ purura ējǎ rǎsa ewaraga bǎde idu wǎbidua mǎa animarǎda babue diaǎdamǎrēǎ.”–

² Mañne Egiptoǎebema boroba panusia:

–¿Cai mañ Ācōrē mǎwǎ idjia israelerǎ idu wǎbiduada aǎara mǎa ĩǎi carea? Mǎ idjira adua bǎa. Mañ bērǎ mǎa bǎrǎ israelerǎ idu wǎbiéa.–

³ Moiseba Aaroñ bida jarasidaa:

–Dai hebreorǎ Ācōrēda daima odjapeda jarasia idji itea animarǎda babue diaǎde wǎnamǎrēǎ. Mañ bērǎ dairǎra ējǎ rǎsa ewaraga bǎde ewari ũbea idu wǎbidua mǎwǎ oǎi carea. Mǎwǎ oǎaéblǎl, Ācōrēba dairǎra cacua bié bǎpeda quinibiya wa necoba quenabiya.

⁴ Baribǎlǎ Egiptoǎebema boroba jarasia:

–¡Moise, Aaroñ! Israelerǎra zocǎrǎ panl. ¿Cǎrē cǎrēǎ bǎrǎba ādjirǎ trajura obi ama panl? Bǎrǎ israelerǎra jǎma trajade wǎblǎladua.–

⁶ Ara mañ ewaride Egiptoǎebema boroba dji traju obibada bororǎa, dji traja panl bororǎ israelerǎa bida jarasia:

⁷ –Idiba ĩtaa israelerǎa chiruada waa diarǎnada. Ādjirǎblǎl chiruara jǎlǎ pede wǎnapeda de obada mōgarara oǎida panl. ⁸ Baribǎlǎ wǎbibida ādjia o panana quĩrǎca obidada. Ni aba bida edaara oǎié panl. Ādjirǎra coaida tabea bērǎ nǎwǎ jara panl: “Dairǎra idu wǎbidua dai Ācōrēa animarǎda babue di-acuaǎi carea.” ⁹ Israelerǎra wetara trajabidada bari bǎarǎnamǎrēǎ. Mǎwǎ ādjirǎba Moise sewara ĩǎnaéa.–

¹⁰ Ara mañda dji traju obibada bororǎra, dji traja panl bororǎ israelerǎ sida Egiptoǎebema boromalba ēdrǎpeda israelerǎa nǎwǎ jarade wǎsidaa:

–Egiptoǎebema boroba nǎwǎ jara bǎa: “Mǎa waa chiruara diabiéa de obada mōgara oǎamǎrēǎ. ¹¹ Bǎdji-ablǎl chiruara jǎlǎ pede wǎnida panl bǎdjia jǎlǎbl-damaa. Baribǎlǎ naǎrǎ o panana quĩrǎca oǎida panl. Ni aba bida edaara oǎié panl.”–

¹² Mañ bērǎ israelerǎba jǎma Egipto druaǎde chiruara jǎlǎ pede wǎsidaa. ¹³ Mǎwǎ dji traju obibada bororǎba israelerǎra wetara trajabisidaa. Nǎwǎ jarasidaa:

–Ewariza daucha oǎadua naēna chirua diabadjidǎde o panana quĩrǎca.–

^V Exodo 4:2-9.

¹⁴ Idjaba dji traju obibada bororāba dji traja panl bororā israelerāda ubadjidaa ādjia bapadadamīna. Dji traju obibada bororāba ādjirāa iwidiadjidaa:

–¿Sāwāērā nuena, idi biēa bārāba de obada mōgarara daucha ođāē panl? Naēna bārāba ewariza daucha obadjidaa.–

¹⁵ Mañ bēra dji traja panl bororā israelerāra Egiptoebema boromaa wānapeda nāwā jarasidaa:

–Dairā bl nezocarāra bla jāwā oiē bla. ¹⁶ Idira chiru-ada diadaē panla, bariblrl wadibida dji traju obibada bororāba de obada mōgarara abarica daucha obi panla. Māwā roya ođāē panl carea ādjirāba dairāra ubadaa. Bariblrl dairāra bedeaē panlēa, āteblrl bla bācuada traju obibada bororāda bedeaē panla.–

¹⁷ Mañne Egiptoebema boroba panusia:

–Bārāra coaida tabeaa. Mañ bēra nāwā jara panla: “Dairāra wānia Ācōrēa animarāda babue diacuadi carea.” ¹⁸ Wānadia bādji trajuada. Daiba chiruara bārāra waa diadaēa. Bariblrl bārāba de obada mōgarara naārā o panana quīrāca oēida panla.–

¹⁹ Mañ ūrsidaē dji traja panl bororāba cawasiāda nēblraē panlda. ²⁰ Ādjirā Egiptoebema boromalba ēdrabadaē unusidaa Moiseba Aaroļ biēa dajadaare ādji jā panlda. ²¹ Dji traja panl bororāba ādjia jarasidaa:

–Ācōrēba bārāra cawa oya. Bārādrā bedeaē panla dairāra Egiptoebema boro quīrāpita, dji dromarā quīrāpita biēa biē paneblāda carea. Idiblrl bārāba dairāra quenabida.–

Moiseba Ācōrēa iwidiāda

²² Mañbe Moiseba Ācōrēa iwidiāda:

–¡Mļ Boro! ¿Cārē cārēā bl purura biē o bla? ¿Cārē cārēā mļra diabuesi? ²³ Mļa Egiptoebema boro ume bl trāneba bedeaēamīna, mañ ewarideba idjia Israel purura wetara biē o bla. Mañ awara bla ēdrā bayaēa adara wadibida oē bla.–

6 Mañne Ācōrēba Moiseba panusia:

–Idiblrl bla unuya sāwā mļa Egiptoebema borora cawa oida. Mļ lbaēbeba cawa o bla carea idjia bārā israelerāra idu wābiya. Abēda bārāra idji druadebemada āyā jlrecuaya.–

² Idjaba Ācōrēba jarasia:

–Mļra Ācōrēa. ³ Mļa Abrahaļa, Isaa, idjaba Jacoboa biēa cawabisia mļra ne jūma roya obari Ācōrēda. ¹ Bariblrl mļ trā Jehová abadada ādjirāa cawabiē basia. ⁴ Mļra ādjirā ume bedea bāsia Canaaļ druara ādjirāa diai carea. ² Mama ādjirāra drua āibemarā quīrāca panasidaa. ⁵ Bariblrl mļ ūrī bla israelerāra mīā sopua bedea panlda egiptorāba ādjira ogo trajabi panl bēra. Mañ awara mļa quīrādoāē bla ādji drōā naēnabemarā ume bedea bāda. ⁶ Jāļbe israelerāa jaradua:

–“Mļra Ācōrēa. Mļ lbaēbeba ne waibada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mļa bārāra Egiptoē bia mīga traja panlnebemada ēdrā baya. Egiptorā jlwaēda

panlnebemada ēdrā baya. ⁷ Mļa bārāra mļ puru babiya. Mañne mļra bārā Ācōrē baya. Māwā bārāba cawābia mļdrā bārā Ācōrēda, mļa bārāra Egiptoē bia mīga traja panlnebemada ēdrā bāda bēra. ⁸ Bārāra mļa diai jaraēa ējūānaa edeya. Mañ ējūāra mļa Abrahaļa, Isaa, idjaba Jacoboa biēa wārāneba diai jarasia. Mļra Ācōrē bēra mañ ējūāra diaya bārāne bamārēa.”–

⁹ Jūma maļglra Moiseba israelerāa jarasia. Māwāmīna tjanaē basia. Ādjirāra sopua panasidaa Moiseba naēna jaraēa tja panl carea wetara mīga traja panasida bēra.

¹⁰ Mañbe Ācōrēba Moiseba jarasia:

¹¹ –Egiptoebema boromaa wāpeda jaradua israelerāra idji druadebemada idu ēdrābimārēa.–

¹² Bariblrl Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Israelerāba mļ bedea tjanaē panla. Mļra warrā bedeaēca bēra ¿Egiptoebema boroba mļ bedeara tjaica?–

¹³ Moiseba māwā jaraēamīna Ācōrēba idjira Aaroļ sida israelerāmaa idjaba Egiptoebema boromaa diabuesia. Mañne jarasidaa Ācōrēba ādjira diabuesida israelerā Egiptoēba ēdrā edeaēamārēa.

Moise idjaba Aaroļ drōā naēnabemarā trā

¹⁴ Israelēba yōpedaēarā bororāda naļglrā basia: Rubeļa Israel warra iwina basia. Rubeļ warrarāra naļglrā basia: Hanoc, Palú, Hezroļ, idjaba Carmi. Maļglrāra Rubeļneba yōpedaēda bororā basia.

¹⁵ Simeoļ warrarāra naļglrā basia: Jemuel, Jamiļ, Ohad, Jaquiļ, Zoha, idjaba Saul. Saulora cananeo wērāba toēda basia. Maļglrāra Simeoļneba yōpedaēda bororā basia.

¹⁶ Levi jaidaside 137 poa basia. Levi warrarāra dji nabemaneba aba dji tēābemanaa naļglrā basia: Gersoļ, Coá, idjaba Merari. ¹⁷ Gersoļ warrarāra naļglrā basia: Libni idjaba Simei. Ādjira Gersoļneba yōpedaēda bororā basia. ¹⁸ Coá jaidaside 133 poa basia. Coá warrarāra naļglrā basia: Amraļ, Izhar, Hebroļ, idjaba Uziel. ¹⁹ Merari warrarāra naļglrā basia: Mahli idjaba Musi. Jūma maļglrāra Levi warrarā basia dji nabemaneba aba dji tēābemanaa ādji warrarā bara.

²⁰ Amraļda idji apipi Jocabē ume dji edasidaa. Jocabēba warrada umē tosia. Aba Aaroļ basia, aba Moise basia. Amraļ jaidaside 137 poa basia.

²¹ Izar warrarāra naļglrā basia: Core, Nepeg, idjaba Zicri.

²² Uziel warrarāra naļglrā basia: Misael, Elzapaļ, idjaba Sitri.

²³ Aaroļra Elisabe ume dji edasidaa. Elisabera Aminadā cau basia, Naasoļ djabawērā basia. Idjia warrada quīmārē tosia. Ādjirā trāra naļglrā basia: Nadá, Abiu, Eleaza, idjaba Itamar.

²⁴ Core warrarāra naļglrā basia: Asir, Elcana, idjaba Abiasá. Mañ ūbeara Coreēba yōpedaēda bororā basia.

²⁵ Aaroļ warra Eleazara Putiel cau ume dji edasidaa. Mañ wērāba warrada tosia. Dji warrara trā bāsia Piné. Jūma maļglrāra Levideba yōpedaēda bororā basia.

26 Ācōrēba maļ Aaroļa, Moisea biēda jarasia israelerā Egiptoēba ēdrā ededamārēā sordaorā djōne wābada quīrāca. 27 Ādjidrā Egiptoēbema boro ume bedeasidaa israelerā Egiptoēba ēdrā ededā carea.

Moise Aaroļ siēda Ācōrēba ededā

28 Egiptoē Ācōrēba Moisea jarasia:
–Māra Ācōrēa. Māla bla jarablrāda Egiptoēbema boroa jūma jaradua.–

30 Baribrā Moiseba Ācōrēa jarasia:
–Māra warrā bedeacaa. ĶMā jarablrāda Egiptoēbema boroa ūrīca?–

7 Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:
–Ūrīdua. Māla Egiptoēbema boroa blra ācōrē quīrāca unubiya. Maļne bl djaba Aaroļa blēba bedeabarida baya. 2 Māla jarabi bāda bl djaba Aaroļa jūma jaradua. Maļgrā idjia Egiptoēbema boroa jaraya bārā israelerā idji druadēba idu ēdrābimārēā. 3 Baribrā māla Egiptoēbema borora so zarea baya. Maļbe Egiptoē māla ne ununacada zocārā ocuaya cawabi carea mādrā dji dromaara bāda. 4 Baribrā bārāba jara panlra Egiptoēbema boroba tījēā. Maļ bēā mā lēadēba māla ne ununaca waibāla beada oya egiptorā cawa oi carea. Māwā mā puru Israelera Egipto druadēba ēdrā edeya sordaorā djōne wābada quīrāca. 5 Mā lēadēba māla egiptorā cawa obrāde idjaba israelerā Egiptoēba ēdrā edebrāde egiptorāba cawadā mādrā Ācōrēda.–

6 Maļbe Moiseba Aaroļ siēda osidāa Ācōrēba jaradā quīrāca. 7 Egiptoēbema boro ume bedeade wāsīdāde Moiserā 80 poa basia. Aaroļa 83 poa basia.

Aaroļ bacuru dama baēda

8 Ācōrēba Moisea Aaroļa biēda jarasia:
9 –Egiptoēbema boroba jaraya ne ununacada oēdamārēā bārāba jara panlra tījāi carea. Ne ununacada oēaduadā ablrāde Aaroļa jaradua idji bacurura dji boro quīrāpita egode bāebimārēā. Maļne bacurura dama ba dogoya.–

10 Ara maļda Moiserā Aaroļ siēda Egiptoēbema boromāa wānapēda Ācōrēba jaradā quīrāca osidāa. Aaroļba idji bacurura egode bāebisia Egiptoēbema boro quīrāpita, Egiptoēbema dji dromarā quīrāpita biēda. Ara maļda bacurura dama ba dogosia. 11 Baribrā Egiptoēbema boroba idji druadēbema ne cawa beada, daubararā siēda trācuasia. Maļne ādjia biēda necawaadēba Aaroļba oēda quīrāca osidāa. 12 Ādjia bacurura egode bāebīdāde dama bacuasidāa. Baribrā Aaroļ bacuru dama baēdā ādjia bacuru dama bacuadāra mīcuasia. 13 Māwā ununamīna Egiptoēbema borora so zarea besia Ācōrēba jaradā quīrāca. Maļ bēā Moiseba Aaroļ siēda jarapedadāra tījē basia.

Ācōrēba baido oa babiēda

14 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:
–Egiptoēbema borora so zarea bla. Maļ bēā israelerā ēdrābueēā. 15 Jāļbe nu diapedā Egiptoēbema

boro doēda wābrāde idjimaā wādua. Dama baēda bacurura bl jlwāde ededua. Do icawa Egiptoēbema boro quīrāpita nūmepēda jaradua:

“Dai hebreorā Ācōrēba māra blmāa diabuesia. Idjia nāwā jara bla: mā puru Israelera idu wābidua ējūā rōāsa ewaraga bāda. Mama ādjirāba māla animarāda babue diaēda panla. Māla māwā jara bāmīna bla waēbīdā tījē bla. 17 Maļ bēā Ācōrēba nāwā jara bla: naļgrādeba bla cawaya mādrā Ācōrēda; Moiseba jlwāde erobā bacuruba māla Nilo doēde tawebiya. Maļne dora abēda oa baya. 18 Maļba bedara jūma quīnīnia. Dora abēda mīguia bai bēā, bārā egiptorāba baidora poya doēdā.–

19 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļa jaradua bl bacuruda edamārēā. Idjia maļ bacuru ātaā wabrāde jūma Egiptoē bla baidora oa baya. Dora, do zaquera, amenera, baido juebada urīde blra, zoco waibāde jue erobeara, jiadode jue erobeā siēda jūma oa baya.–

20 Moiseba Aaroļ siēda Ācōrēba jaradā quīrāca osidāa. Moise jlwāde baēda bacuruda Aaroļba edapedā ātaā wasia. Ātaā wapedā Nilo doēde tawesia Egiptoēbema boro quīrāpita, Egiptoēbema dji dromarā quīrāpita biēda. Ara maļda dora oa basia. 21 Maļba bedara jūma quīnīdāa. Dora mīguia beada bēā egiptorāba baidora poya doēdā basia. Abēda jūma Egipto druadē baidora oa basia.

22 Baribrā Egiptoēbema daubararāba ādjia necawaadēba abarica baidora oa babisidāa. Maļ bēā Egiptoēbema borora so zarea besia. Moiseba Aaroļ ume jarapedadāra idjia tījē basia Ācōrēba jaradā quīrāca. 23 Maļ ne ununacara ununamīna ne crīchāē diguidāa wāsia. 24 Maļbe egiptorāba do icawa corosidāa baido biada ununi carea. Māwā osidāa doēdabema baidora poya doēdā bēā.

Ācōrēba baujīā diabuedā

25 Ācōrēba Nilo do oa babisidāa siete ewari basia.

8 Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptoēbema boroa nāwā jaradē wādua: “Ācōrēba nāwā jara bla: mā purura idu wābidua māla animarā babue diaēdamārēā. 2 Baribrā bla mā puruda idu wābiēbrā māla cawa oya. Jūma bl druara baujīāba birabiya. 3 Nilo dora baujīāba biraya. Maļne doēdalba baujīāra bl diguidāa wābrāde. Māwā bl cāibarima, bl cādē, dji dromarā dede, bl druadēbemarā dede biēda baujīāra baraya. Baujīāra bārā paļ ābubadē, bārā paļ brātlbadēde biēda baraya. 4 Bl ārā, dji dromarā ārā, bl druadēbemarā ārā biēda baujīāra jādrācuadā.–

5 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļa nāwā jaradua: “Bl jlwāde erobā bacurura dojā ārā, do zaque ārā, amene ārā, baido juebada uria ārā biēda ātaā wādua. Māwā baidodeba baujīāda jūma Egipto druadē odjajuaya.–

6 Ara maļda Aaroļba idji bacurura Egiptoēbema do ārā wasia. Maļne baujīāra doēdalba odjajuadēda jūma Egipto druara birasidāa. 7 Baribrā Egiptoēbe-

ma daubararāba ādji necawaadeba abarica osidaa. Ādjirā biēda baujīāda doedaaba Egipto druade odjabisidaa.

⁸ Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā Aaroļ siēda trālbipeēda ādjia nāwā jarasia:

–Ācōrēa iwidiēda naļ baujīāra mļnebemada idjaba mļ purudebemada āyā wābimārēā. Maļbeblra mļa bārā israelerāra idu wābiya Ācōrēa animarā babue diacuademārēā.–

⁹ Moiseba panusia:

–Bia bla. Jaradua sāļbe bla quīrāca bāda mļa Ācōrēa iwidiēda bl carea, dji dromarā carea, idjaba bl druadebemarā carea biēda. ĶSāļbe quīrāca bla mļa Ācōrēa iwidiēda naļ baujīāra bādebemada, bl diguīēdebema siēda jōbimārēā? Iwidiēda ababe doedaablrā baujīāra baraa baya.–

¹⁰ Egiptodebema boroba panusia:

–Nu iwidiēda.–

Moiseba jarasia:

–Bla jara bla quīrāca oya. Māwā bla cawaya dewara ācōrēra neēda dai Boro Ācōrē quīrāca. ¹¹ Nu bl diguīēda, dji dromarāma, bl druadebema ēberārāma biēda baujīāra neē baya. Baujīāra ababe doedaablrā baraa baya.–

¹² Maļbe Moiserā Aaroļ siēda Egiptodebema boromalba ēdrasidaa. Nurēma Moiseba Ācōrēa iwidiēda baujīā Egiptodebema boromaa diabuedara jōbimārēā.

¹³ Ara maļda Ācōrēba Moiseba iwidiēda quīrāca osia. Baujīāra egiptorā dede, uēda biēda, ādji ējūāne biēda jūma quinisidaa. ¹⁴ Maļbe egiptorāba baujīā quininara ābaa boromea bue nūmsidaa. Maļba Egipto druara jūma mīguia nūmesia. ¹⁵ Egiptodebema boroba unusia baujīāba waa mīā sēnaē panlda. Maļ bērā idjira so zareapeēda Moiseba Aaroļ biēda jarapeēdara iļāē basia Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba pochīdau diabueda

¹⁶ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļa jaradua idji jlwade erobā bacuruda ļtaa wapeēda egorodaa umārēā. Maļne egoro porara pochīdau baya jūma Egipto druade.–

¹⁷ Ara maļda ādjia māwā osidaa. Aaroļba idji bacurura ļtaa wapeēda egorodaa usia. Maļne egoro porara pochīdau basia jūma Egipto druade. Abedo ēberārāra, animarā siēda pochīdauba ca eropansidaa. ¹⁸ Maļbe Egiptodebema daubararāba ādji necawaadeba abari quīrāca pochīdauda o quīrāsidaa. ¹ Māwāmīna poya oēāē basia. Māwā panlne ēberārāra, animarā siēda pochīdauba ca eropansidaa. ¹⁹ Maļ bērā daubararāba Egiptodebema boroa jarasidaa:

–Moiseba Aaroļ ume pochīdau opeēdara Ācōrē lbaēdeba osidaa.–

Māwā jarapeēdamīna Egiptodebema borora so zarea besia. Idjia iļāē basia Moiseba Aaroļ biēda jarapeēdara Ācōrēba jarada quīrāca.

I Pochīdauda o quīrāsidaa. Hebreo beēdeade maļba idjaba jara bla: "Pochīdauda quena quīrāsidaa."

Ācōrēba iġanana diabueda

²⁰ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapēēda piradrūpeēda Egiptodebema boro doēda wābīēblra idjima wāpeēda nāwā jaradua: "Ācōrēba nāwā jara bla: mļ purura idu wābidua mļa animarāda babue diaēdamārēā. ²¹ Bariblrā mļ puruda idu wābiēblra, mļa iġananada blmaa, dji dromarāma, bl druadebemarāma biēda quīrātanoa diabueya. Maļ iġananara jūma Egiptodebema dede, ādjirā wābdama biēda powuaga nūmaya. ²² Bariblrā maļ ewariē Goseļ druade mļa māwā oēā. Mļ ēberārāda mama panl bērā iġananara neē baya. Mļ purura bl puru quīrāca oēā. Maļba bla cawaya mlablrā naļ druade māwā o bāda. Maļ ne ununacara nu oya."–

²⁴ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Egiptodebema boro dera, dji dromarā dera, idjaba jūma Egipto druā siēda iġanana quīrātanoaba birasia. Abedo jūma Egipto druara biē nūmesia iġananaba.

²⁵ Maļbe Egiptodebema boroba Moiserā, Aaroļ siēda trālbipeēda nāwā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diaēda wānida panla ara naļ Egipto druade.–

²⁶ Bariblrā Moiseba panusia:

–Dairāba naļ Egipto druade māwā poya oēāēā, animarā dairāba Ācōrēa babue diaēda panlra bārā egiptorāba idu babue diabidaca bērā. Maļ animarāda bārā quīrāpita Ācōrēa babue diaēdīblra, Ķbārāba dairāra mōgaraba tabari beāēāca? ²⁷ Maļ bērā dairāra ewari ūbea ējūā pōāsa ewaraga bāde wānia. Mamablrā dai Ācōrēa animarāda babue diacuēda idjia jara bla quīrāca.–

²⁸ Maļbe Egiptodebema boroba jarasia:

–Māēteara bia bla. Mļa bārāra ējūā pōāsa ewaraga blaēda idu wābiya bārā Ācōrēa animarāda babue diacuēdamārēā. Bariblrā bārāra tml wācara panla. Idjaba mļ carea biēda Ācōrēa iwidiēda.–

²⁹ Moiseba jarasia:

–Mļra namalba ēdrūpeēda Ācōrēa iwidiya. Maļbe nu iġananara neē baya blma, dji dromarāma, bl druadebemarāma biēda. Bariblrā dairāra waa cūrūgarādūa. Dairāra idu wābidua Ācōrēa animarāda babue diacuēdamārēā.–

³⁰ Moiserā Egiptodebema boromalba ēdrūpeēda Ācōrēa iwidiēda. ³¹ Ara maļda Ācōrēba Moiseba iwidiēda quīrāca osia. Idjia iġananara jōbisia Egiptodebema boroma, dji dromarāma, idjaba Egipto druadebemarāma biēda. Ni aba biēda beē basia. ³² Bariblrā Egiptodebema borora waēdībiēda so zarea beēda bērā israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba animarā quinibiēda

⁹ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Egiptodebema boroa nāwā jarade wādua: "Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara bla: mļ purura idu wābidua mļa animarāda babue diaēdamārēā.

² Bariblrā bla dai israelerāda idu wābiēblra āteblra

nañ druade bebiblra, Ācōrēba bārā animarāra idji lbaadeba quinibiya. Bārā cawayoda, burroda, cameyoda, pacada, oveja sida quininia. ⁴ Bariblra Ācōrēba animarā dai israelerāneda māwā oēa. Dai animarāra ni aba bida beudaēa egiptorā animarā quīrāca. ⁵ Ācōrēba ewarida bāsia nañ Egiptoē māwā oi carea. Nublra māwā oya.”–

⁶ Nurēma Ācōrēba māwā osia. Jūma egiptorā animarāra quinisiāa. Bariblra israelerā animarāra ni aba bida beudaēa basia. ⁷ Egiptoēbema boroba ēberārāda israelerā animarā aclede diabuesia. Wānapeda unusiāa israelerā animarāra ni aba bida beudaēa basida. Bariblra Egiptoēbema boroba mañda cawasimīna so zarea bēsia. Mañ bēra israelerāra idu wābiē basia.

Ācōrēba cabl diabueda

⁸ Mañbe Ācōrēba Moisea, Aaroña bida jarasia:

–Jāñbe tlabl porada jlwade edadapeda Egiptoēbema boro quīrāpita ltaa jāmāpoedua. ⁹ Mañ tlabl porara jūma Egipto druade cowa nūmaya. Mañbe Egipto druade ēberārāra animarā sida jūma cablba biracuaya.–

¹⁰ Ara mañda Moiseba Aaroñ ume tlabl porada edadapeda Egiptoēbema boromaa wāsida. Jūēnapeda Moiseba tlabl porara idji quīrāpita ltaa jāmāposia. Ara mañda ēberārāra animarā sida jūma cablba biracuasida. ¹¹ Mañne Egiptoēbema daubararāra Moise quīrāpita roya wānaē basia ādjirā sida waabemarā quīrāca cablba jūma birapedada bēra. ¹² Bariblra Ācōrēba Egiptoēbema borora so zarea bāsia. Mañ bēra Moiseba Aaroñ bida jarapedadara tājē basia Ācōrēba jarada quīrāca.

Ācōrēba hielu jurrubida

¹³ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nu diapeda Egiptoēbema boromaa wāpeda jaradua: “Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara bāa: mñ purura idu wābidua mña animarāda babue diaamārēa.

¹⁴ Bariblra bla māwā oēblra mñ lbaadeba blra, dji dromarāra, jūma bl druadebemarā sida wetara mīgabiya. Māwā bla cawaya mña obari quīrāca nañ ējūāne neēda. ¹⁵ Wārāda nañ naēna mñ lbaadeba blra, bl druadebemarā sida jūma quinibida bāsia ni aba bida nañ ējūāne berāmārēa. ¹⁶ Bariblra mña māwā oē bāa. Mña blra zocai bāsia bl mīgabi bādeba mñ lbaada unubi carea. Māwā mñra jūma nañ ējūāne trñ bāga bāya. ¹⁷ Bariblra bla waēbida mñ puruda biē o bāa. Waēbida ādjirāra idu wābiē bāa. ¹⁸ Mañ carea nu nañ horaca mña hielu waibāada bajāneba jurrubiya. Egipto puru osida ewarideba waēbida hielora mañ quīrāca jurrucā. ¹⁹ Mañ bēra jūma bārā animarāda de edre bābicuadua. Māwā oēblra hielu waibāa jurrublra quenaya. Baridua ēberāda, animarā sida de edre beadaēblra, hielu waibāa jurrublra beaya.”–

I Tlabl pora. Hebreo beade jara bāa egoro cada zare-
abibariēbema tlabl porada.

²⁰ Ne wayaaba lclra Egiptoēbema dji dromarāba Ācōrēba jaradara tājēsiāa. Mañ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre isabe bācuasiāa. ²¹ Bariblra lclra Egiptoēbema dji dromarāba Ācōrēba jaradara tājānē basia. Mañ bēra ādji nezocara, ādji animarā sida de edre bācuadaē basia.

²² Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bl jlwara bajānaa ltaa wadua. Mañne jūma Egipto druade hielora ēberārā lrl, animarā lrl, idjaba neude bida jurruzoaya.–

²³ Ara mañda Moiseba idji bacurura bajānaa ltaa wasia. Mañne Ācōrēba jūma Egipto druade hieloda jurrubisia. Abeda baa bara bae nūmesia. Egipto puru osida ewarideba mañ quīrāca waēbida ununaca basia.

²⁵ Mañ hielu waibāa jurrublra Egipto druade jūma de edre beadaēa quenasia. ēberārāda, animarāda, néu sida jūma quenasia. Bacuru sida jūma ārsia. ²⁶ Ababe Goseñ druade israelerā duanlmaa hielora jurrue basia.

²⁷ Mañbe Egiptoēbema boroba Moiseba, Aaroñ sida trlbiēda ādjia nāwā jarasia:

–Iēiblra mña cawasia biē o bāda. Ācōrēblra jira o bāa. Mñda, mñ puru sida beade panla. ²⁸ Mañ bēra Ācōrēba iwidiadua nañ hielu jurru nūmra, baa sida jōbimārēa. Mañbe mña israelerāra idu wābiya. Waa ādjirāra Egiptoē bebiēa.–

²⁹ Moiseba Egiptoēbema boroa jarasia:

–Nañ purudeba ēdracarea mñ jlwara umena ltaa wapeda Ācōrēba iwidiya. Mañne hielu jurru nūmra, baa sida jōya. Mañneba bla cawaya Ācōrēba nañ ējūā djibarida. ³⁰ Bariblra mña cawa bāa dji dromarāba, bla bida waēbida Ācōrēba wayadaē panla.–

³¹ (Egiptorāba u eropanana linoda rōnō bāda bēra idjaba cebadada zau bāda bēra hielu jurrublra jūma ārsia. ³² Bariblra ādjirāba u eropanana trigora, centeno sida waēi zauē bāda bēra ārīē basia.)

³³ Mañbe Moiseba Egiptoēbema boromalba ēdrpeda puru dajadaa wāsia. Mama idji jlwara umena ltaa wapeda Ācōrēba iwidiya. Ara mañda hielu jurru nūmanara, baara, cue sida Egipto druade cābasia.

³⁴ Mañ unuside Egiptoēbema boroba wayacusa biē osia. Idjida, dji dromarā sida so zarea panena bēra israelerāra idu wābiē basia Ācōrēba Moiseba jarada quīrāca.

Ācōrēba adichichi diabueda

10 Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mña Egiptoēbema borora, dji dromarā sida so zarea bāsia ne ununacada ādjirā tāēna oi carea. Māwāra bārā warrarāa, bārā wiuzaquērā bida nēblra sāwā mañ ne ununacadeba mña unubisida egiptorāra siriē beada. Māwā bārāba cawādia mñdrā Ācōrēda. Jāñbe Egiptoēbema boromaa jarada wādua mña adichichida zocārā idji druade baebida.–

³ Ara mañda Moiseba Aaroñ sida Egiptoēbema boromaa wānapeda nāwā jarasiāa:

–Dai hebreorā Ācōrēba nāwā jara bāa: “¿Bla sāñbeblra mñra wayai? Mñ purura idu wābidua mña ani-

marāda babue diađamārēā. ⁴ Bariblr̄l m̄l puruda idu wābiébr̄l, nu m̄la ađichichida bl druade zocārā bæbiya. ⁵ Małne bl druara ađichichiba jūma biraya. Egorora abeđa poya ununaéa. Mał ađichichiba bārā néu hieloba ārīnaéra jūma codia. Bacuru quedua siđa bārā ējūāne ađichichiba jūma codia. ⁶ Bl dera, dji dromarā dera, jūma waabema egiptorā de siđa ađichichiba biraya. Bārā drōā naēnabemarāba, bārā zeza biđa ununaca basía ađichichira nał quĩrāca bæbr̄lnda. Nał druade jūēpedeada ewarideba waēibiđa nał quĩrāca ununaca.”–

Moiseba Egiptođebema boroa māvā jarapeđa wāsia. ⁷ Małbe Egiptođebema dji dromarāba dji boroa jarasidaa:

–¿Bla waēibiđa jāł ēberāa idu dadjirāra mīā sēbi bæica? Israelerāra idu wābidua ādji Ācōrēa animarāda babue diađamārēā. ¿Bla waēibiđa adua bæca Egipto druara jūma ārībr̄lnda?–

⁸ Małbe Egiptođebema boroba Moiserā Aaroł siđa wayacusa tr̄lbipeđa nāvā jarasia:

–Bārā Ācōrēa animarāda babue diađe wānida ranla. ¿Bariblr̄l bārāra jūmasāwā wāni?–

⁹ Moiseba panusia:

–Dairāra jūma wānia. Warra zaquerāra, drōārāra, dai warrarāra, dai caurā siđa wānia. Dai animarā siđa edeđia. Dairāra jūma wānia Ācōrēa animarā babue diađi bērā.–

¹⁰ Bariblr̄l Egiptođebema boroba panusia:

–Māvāéa. Ebuđa bla bārāba bié o quĩrā ranla. Ācōrēba bārāra careba bæada a ranla. Bariblr̄l m̄la bārāra warrarā bara idu wābiéa. Ababe drōārāda wānida ranla Ācōrēa animarāda babue diađi carea. ¿Mał-drl bārāba iwidi ranlēca?–

Małbe Egiptođebema boroba Moiserā Aaroł siđa idji quĩrāpitabemada āyā jr̄retabisia.

¹² Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bl jlwara nał Egipto druade wadua ađichichida zocārā bæemārēā. Māvā jūma Egipto druara ađichichiba biraya. Mał ađichichiba jūma chirua hieloba ārīnaéra codia.–

¹³ Ara małda Moiseba idji jlwade erobla bacurura Egiptođe wasia. Małne Ācōrēba nāūrāda łmāđau odjabariareba tlbisia. Āsa, diamasi biđa Egipto druade ta nūmasia. Mał nāūrāba nurēma diapeda ađichichida zocārā bæebisia. ¹⁴ Małne jūma Egipto druara ađichichiba birasia. Abeđa egorora poya ununaca basía. Mał ewari naēna ađichichira mał quĩrāca Egipto druade ununaca basía idjaba waa mał quĩrāca ununaéa. Hieloba ārīnaé chiruara, nejō bea siđa ađichichiba jūma cosidaa. Jūma Egipto druade chiruada, bacuru quedua siđa abeđa neē besia.

¹⁶ Małbe Egiptođebema boroba Moiserā, Aaroł siđa isabe tr̄lbipeđa nāvā jarasia:

–Idiblr̄l bārā Ācōrē quĩrāpita, bārā quĩrāpita biđa m̄la bié osia. ¹⁷ Mał bērā m̄la bārāa beđa djoburiaya m̄la bié ođada quĩrādođamārēā. Idjaba bārā Ācōrēa iwidi adua nał ađichichira m̄l druade jōbimārēā. Māvā ođablr̄l dairāra jarrababa quininia.–

¹⁸ Ara małda Moiserā Egiptođebema boromalba ēdrlpeđa Ācōrēa iwidi sia. ¹⁹ Iwidi br̄lnde Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā łmāđau bæebariareba tlbisia. ^I Mał nāūrāba ađichichira Pusa Purru abadađe jūma batabuesia. Abeđa ađichichira Egipto druade ni aba biđa beé basía. ²⁰ Bariblr̄l Ācōrēba Egiptođebema borora so zarea bæda bērā idjia israelerāra idu wābié basía.

Ācōrēba ewari quibiđa

²¹ Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bl jlwara łtaa bajānaa wadua. Małne ewarira qui dogoya. Jūma Egipto druade abeđa pāisosa nūmeya.–

²² Ara małda Moiseba idji jlwara łtaa bajānaa wasia. Małne ewarira qui dogopeđa ewari ūbea Egipto druade bio pāisosa nūmesia. ²³ Mał ewari ūbeade ni abalda idji diguiđalba poya āyā wānaé basía. Ni ādji caita bea siđa poya ununaé basía. Bariblr̄l israelerā ranlma łna basia.

²⁴ Małbe Egiptođebema boroba Moiserā tr̄lbipeđa nāvā jarasia:

–Bārāra bādji warrarā bara wānida ranla Ācōrēa animarāda babue diađi carea. Bariblr̄l bārā animarāra amenida ranla.–

²⁵ Moiseba panusia:

–Māvāéa. Bla dai animarāra idu edebida bla łclrl dai Ācōrēa bea diađida ranl bērā idjaba łclrl idjia babue diađida ranl bērā. ^{II}²⁶ Mał bērā dai animarā siđa edeđia. Ni aba biđa amenaéa. Dai animarānebemada łclrl dai Ācōrēa babue diađida ranlmīna ara nawena adua ranla sālglrl māvā ođida ranla. Araa jūēpedeacarea cawadā.–

²⁷ Bariblr̄l Ācōrēba Egiptođebema borora so zarea basia. Mał bērā Egiptođebema boroba israelerāra idu wābié basía. ²⁸ Małne idjia Moisea jarasia:

–Mł quĩrāpitabemada āyā wādua. Młmaa waa zerādua. Blda młmaa zeibr̄l, m̄la blra beaya.–

²⁹ Moiseba panusia:

–Bia bla. Młra blmaa waa zeéa.–

Ācōrēba dji nabema umaquĩrā warra beuđi jarada

11 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–M̄la Egiptođebema borora, egiptorā siđa wayacusa cawa oya. Māvā cawa ođacarea dji boroba bārā israelerāra idu wābiya. Abeđa bārāra idji druadebemada āyā jr̄recuaya. ² Mał bērā israelerāra jaradua ādjirā caita bea egiptorā oro ođada, parata ođa siđa iwidiđamārēā.–

³ Ācōrēba egiptorā israelerāra bia unubisia. Dji dromarāba, waabema egiptorā biđa Moiserā dji dromada cawasidaa.

^I Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tlbisia łmāđau bæebariareba. Hebreo beđeade nāvā bl bla: “Ācōrēba nāūrā łmāđau odjabariareba tlbis bādara dji cābāyā łmāđau bæebariareba tlbisia.” ^{II} Bla dai animarāra idu edebida bla łclrl dai Ācōrēa bea diađida ranl bērā. Āclrlmaarā mał hebreo beđeaba jara bla: “Māvāra ¿bldji animarānebemada diaica dai Ācōrēa bea diađamārēā?”

⁴ Egip̄toe ebema boromalba āyā wāi naēna Moiseba idjia jarasia:

–Ācōrēba nāwā jara b̄la: “Ariquētra m̄lra jūma Egip̄to druade p̄rrlaya. ⁵ Mañne umaquĩrā warra dji nabemarāra jūma beuēia. Egip̄toe ebema boro umaquĩrā warra dji nabemara beuya. Dji eēaara b̄ nezocawērāba erob̄a umaquĩrā warra dji nabema siēa beuya. ¹ Idjaba animarā warra dji umaquĩrā naārā toēa siēa jūma beuēia. ⁶ Mañne jūma Egip̄toe sopua dromaba ēberārāra jīābi b̄lgaēia. Mañ ewari naēna sopuara mañ quĩrāca ununaca basia ni mañ quĩrāca waa ununaēa. ⁷ Barib̄l̄l̄ dai israelerā duanlma chupea nūmaya sopuadeāē bērā. Usa siēa beruēaēa ni cārē siēa sāvānaē bērā.”

Māwā bārā egip̄torāba cawaēia Ācōrēba dai israelerāra quĩrā awara obarida. ⁸ Māwāb̄l̄l̄ dji dromarāda m̄lmaa zēia. Ādjirāra m̄l quĩrāpita chīrāborode copanenapeēa jarad̄ia: “Wādua. Jūma israelerā siēa pe ededia.” Bārāba māwā jarab̄l̄l̄ eb̄l̄l̄ m̄lra wāya.–

Moisera bio quĩrū b̄l̄l̄ Egip̄toe ebema boromalba ēdr̄asia.

⁹ Naēna Ācōrēba Moisea jarad̄oasia:

–Egip̄toe ebema boroba bārāba jara panlra jīāē b̄aya. Māwā m̄l̄a ne ununacada Egip̄toe zocārā ocuaya.–

¹⁰ Moiseba Aaroñ biēa mañ ne ununaca beara Egip̄toe ebema boro quĩrāpita ocuasiēaa. Barib̄l̄l̄ Ācōrēba idjira so zarea b̄asia. Mañ bērā Egip̄toe ebema boroba israelerāra idji druade ebemada idu ēdr̄abiē basia.

Israelerā ēdr̄l̄i ewariēe Ācōrēba obida

12 Egip̄toe panasiēade Ācōrēba Moisea, Aaroñla biēa nāwā jarasia:

² –Id̄iba l̄taa nañ jedecora bārā israelerā itea dji nabema jedeco baya. ¹³ Jūma israelerāa jarad̄adua: nañ jedecode die ewari jūēnacarea jūma de bara b̄ea umaquĩrārāba oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda ab̄a awara b̄l̄l̄ida panlra ādji dedebemārā itea. ⁴ Barib̄l̄l̄ l̄cl̄l̄ dede zocārāēbe panl bērā mañ animarā djarara jūma poya coēaēa. Mañ bērā dji de djibariba idji caitabema de djibari ume animarāda ab̄a awara b̄l̄l̄ida panlra. Mañ animarā beab̄l̄da ewariēe dji djarara ādji dede beārāba cobada quĩrāca diad̄ia. ⁵ Mañ animarāra jūma bia b̄aida b̄la, dji umaquĩrā b̄aida b̄la, poa ab̄a b̄aida b̄la. ⁶ Mañ animarāra ewari quĩmārē bio wagaēida panlra.

Catorcebema ewari queub̄l̄l̄de jūma israelerāba mañ animarāra beaēida panlra. ⁷ Beab̄l̄daēe dji oada riaēapeēa mañ oaba ādji dede eēa wābada icawa p̄l̄l̄l̄ida panlra. Ara mañ dede dji djarada coēia. ⁸ Mañ diamasi dji djarara bá coēida panlra. Chirua aseada, pañ dji ēsābari neē b̄a siēa coēida panlra. ⁹ Dji djarara

I Dji eēaara b̄ nezocawērā. Hebreo beēadeēe b̄l̄ b̄la: “Nezocawērā yuēe ne b̄a chūm̄l̄.” II Hebreorāba jedeco juachabada dadjirāba juachabada quĩrāca b̄l̄ēa. Jedeco zaque odjab̄l̄l̄za ab̄a dewarabema odjab̄l̄l̄zaa jedeco ab̄a abadaa. Mañza tr̄l̄ bara b̄la. Ādjia jedeco juachabada quĩrāca dji nabema jedecora marzode wa abrilēe odjabaria. Exodo 12:5de mañ jedecora Abib abadaa. Nehemia 2:1de Nisañ abadaa.

ōgo ōgoa coēacara panlra idjaba djuēada coēacara panlra. Ab̄abe b̄l̄l̄ada coēida panlra. B̄ab̄l̄daēe dji boro bara, dji jīrū bara, idjaba dji j̄sira s̄l̄ḡl̄apeēa bitēda b̄l̄l̄apeēa jūma b̄l̄l̄ida panlra. ¹⁰ Dji djarara ni maārī biēa wagaēiē panlra nurēma coēi carea. Jūma coēaēb̄l̄l̄ nurēma diapeēa dji aēub̄aēara babueēida panlra. ¹¹ Mañ co panlne bārā cacuade j̄l̄badara jūma j̄l̄ beaēida panlra, jīrūne j̄l̄badara j̄l̄ beaēida panlra, idjaba bārā bardonara j̄l̄wade erobeāēida panlra. Isabe ne coēida panlra, Egip̄toeēba ēdr̄l̄ida panl bērā. Mañ ewarira bārāba tr̄l̄ b̄l̄l̄a “Egip̄toeēba ēdr̄l̄apeēada quĩrānebabada ewari.”

¹² Mañ diamasi m̄lra jūma Egip̄toe druade p̄rrlaya. Mañne m̄l̄a quini biya jūma Egip̄toe ebema umaquĩrā warra dji nabemarāda idjaba Egip̄toe ebema animarā warra dji umaquĩrā naārā toēa siēa. Māwā m̄l̄a unubiya egip̄torāba ācōrē quĩrāca erobeāra siriē beada. M̄l̄dr̄l̄ Ācōrēa. ¹³ Barib̄l̄l̄ bārāba p̄l̄l̄apeēada oaba cawabiya bārāra s̄l̄gl̄ dede panlra. Mañ oa unub̄l̄l̄de m̄lra wāyā wāya. Māwā m̄l̄a Egip̄toe ebema warrarā quini b̄l̄l̄de bārā umaquĩrā warra dji nabemarāda ni ab̄a biēa beuēaēa.

¹⁴ Id̄iba l̄taa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōb̄l̄da biēa ewari dromada m̄l̄ itea oēida panlra m̄l̄a mañ diamasi ob̄l̄l̄da quĩrānebaēi carea. Mañ ewari dromada nāwā oēida panlra: ¹⁵ siete ewari bārāba pañ dji ēsābari neē b̄ada coēida panlra. Mañ ewariēe ni ab̄al̄ba pañ ēsābarida idji diguiēa erob̄acara b̄la. Mañ siete ewariēe ab̄al̄ba pañ ēsābari bara b̄ada coib̄l̄l̄ idjira āyā j̄l̄retabueēida panlra bārā israelerā tāēnabemada. ¹⁶ Mañ siete ewari o panlne dji naārābema ewariēe, dji jīrūarebema ewariēe biēa jūma bārā israelerāra ābaa dji j̄l̄reēida panlra m̄l̄a bia beēadeēi carea. Mañ ewari umēbemane ni ab̄al̄da trajacara panlra. Ab̄abe poya ne djuēida panlra mañ ewariēe ne coēi carea.

¹⁷ Bārāba pañ dji ēsābari neē cobada ewarida o pananida panlra, mañ ewariēe m̄l̄a bārāra Egip̄toeēba ēdr̄l̄ edeēa bērā sordaorā djōne wābada quĩrāca. Poa zeb̄l̄l̄za bārāba, bārā warrarāneba yōb̄l̄da biēa mañ ewari dromara o pananida panlra. ¹⁸ Poaza dji nabema jedecode siete ewari bārāba pañ dji ēsābari neē b̄ada coēida panlra. Mañ jedecode catorce ewari queuēadeba ab̄a siete ewari queub̄l̄l̄zaa bārāba māwā oēida panlra. ¹⁹ Mañ siete ewariēe bārāba pañ ēsābarida bārā diguiēa erobeacara panlra. Baridua bārānebema, āībema bārā tāēna b̄a biēa pañ ēsābarira coib̄l̄l̄, idjira āyā j̄l̄retabueēida panlra bārā tāēnabemada.

²⁰ Mañ siete ewariēe bārāba ni cārē siēa coēiē panlra pañ ēsābari bara b̄ada. B̄adj̄i wāb̄l̄dama ab̄abe coēida panlra pañ ēsābari neē beada.–

²¹ Ācōrēba māwā jarad̄acarea Moiseba Israelēebema dji bororāda tr̄l̄peēa nāwā jarasia:

–Dji de bara b̄ea umaquĩrāba ādji dedebemārā itea oveja zaqueda wa chiwatu zaqueda edaēapeēa awara b̄l̄l̄adua. Dji ewari jūēpeēa queub̄l̄l̄de mañgl̄ ani-

III Catorce ewari queuēadeba ab̄a siete ewari queub̄l̄l̄zaa. Cāp̄ūr̄ā beēadeēe b̄l̄ b̄la “el día catorce hasta el día veintiuno.”

marāra beaḍida panla. ²² Beabldade dji oara epeḍeco waiḅlae piadida panla. Maḅbe chirua hisopo abada-da ābaa cajḅnapeda maḅ oae begueadapeda bārā dede eḍa wābada icawa pḅḅadua. ḅnadri naēna ni abalda idji dedeba ēdrliē ḅla. ²³ Ācōrēba Egiptoḍebema umaquīrā warra dji nabemarāda quinibi carea pḅḅabḅḅe maḅ oa bārā dede eḍa wābada icawa pḅḅara unuya. Maḅ bērā idjira wāyā wāya. Maḅ oa unubḅḅe dji beabarida bārā dede idu eḍa wābiēa bārā umaquīrā warra dji nabemarā quinibirāmārēā.

²⁴ Iēiba ḅtaa poaza bārāba, bārā warrarāneba yōḅḅda biḍa maḅ ewari dromada o pananida panla Ācōrēba jaraḍa quīrāca. ²⁵ Ācōrēba diai jaraḍa ējūāne jūēpeḍadacarea bārāba poaza maḅ ewari dromara o pananida panla idjia jaraḍa quīrāca. ²⁶ Bārā warrarāba iwīḅḅḅade: “¿Cārē cārēā naḅ ewari dromara jāwā o panl?”, bārāba panunida panla: “Naḅ animarāra bea panla Ācōrēba bia beḍeaei carea. Naḅ ewariḍe quīrāneba panla Ācōrēba Egiptoḍebema umaquīrā warra dji nabemarā quinibisiḍe dadjirā dedebemada wāyā wāsiḍa dadji umaquīrā warra dji nabemarā beurā-namārēā.”-

Moiseba māwā jaraḍacarea israelerāra chīrāborode ḅarru copanapeda Ācōrēba bia beḍeasiḍaa. ²⁸ Maḅbe jūma osiḍaa Ācōrēba Moisea Aaroḅa biḍa jaraḍa quīrāca.

Ācōrēba Egiptoḍebema umaquīrā warrarā dji nabemarā quinibiḍa

²⁹ Maḅ diamasi ariquētra Ācōrēba Egiptoḍebema umaquīrā warra dji nabemarāda jūma quinibisia. ^I Egiptoḍebema boro umaquīrā warra dji nabemada beusia. Preso ḅea umaquīrā warra dji nabemarā siḍa beusiḍaa. Idjaba jūma Egiptoḍebema animarā warra dji umaquīrā naārā toda siḍa beusiḍaa. ³⁰ Diamasi Egiptoḍebema borora, dji dromarāra, jūma waabema egiptorā siḍa piraposiḍaa. Maḅne deza jīḅi ḅagasia ādji umaquīrā warra dji nabemara jūma quinisiḍa bērā.

³¹ Ara maḅ diamasi Egiptoḍebema boroba Moiserā Aaroḅ siḍa trāḅipeda nāwā jarasia:

-Bārā israelerāra isabe mḅ druḍebemada āyā wāḅḅḅadua. Ācōrēba animarāda babue diḍe wānadua bārāba jara panl quīrāca. ³² Bārā animarā siḍa jūma edeḍadua bārāba jara panl quīrāca. Idjaba Ācōrēba iwīḅḅḅadua mḅ carebamārēā.-

³³ Egiptorāba israelerāra ādji druḍebemada isabe āyā wābi panasiḍaa nāwā cīrcha panana bērā: “Israelerāda āyā wānaēḅḅḅ dairāra jūma quininia.”

³⁴ Maḅ bērā israelerāba ādji paḅ oei carea ḅḅḅḅḅadada epeḍecode ḅasiḍaa. Maḅ ḅḅḅḅḅadara ēsābari neē ḅasia. Jūma maḅḅḅḅḅ wuḍe ḅḅḅḅḅḅ equiḍe edaḍapeda edesiḍaa. ³⁵ Ēdrḅḅḅḅḅ israelerāba Moiseba jaraḍa quīrāca osiḍaa. Ādjirāba parata oḍada, oro oḍada, cacuḍe jḅḅada siḍa egiptorāba iwīḅḅḅḅḅ. ³⁶ Ācōrēba egiptorāba is-

raelerāra bia unubiḍa bērā ne jūma israelerāba iwīḅḅḅḅḅadara ādjirāba diasidiḍaa. Māwā ne jūma egiptorāba eropananada israelerāba edasiḍaa. ^{II}

Israelerā Egiptoḍeba ēdrḅḅḅḅḅ

³⁷ Egiptoḍeba ēdrḅḅḅḅḅ israelerāra Ramese puruḍeba Suco puruḍaa wāsiḍaa. Seisiento mil drōārāda jīrūba wāsiḍaa wērārā, warrarā siḍa juachaḍāē.

³⁸ Ādji animarā zocārā eropanḅ siḍa jūma edesiḍaa. Israelerā ume dewara ēberārā siḍa zocārā wāsiḍaa.

³⁹ Egiptorāba isabe wābiḅḅḅ bērā israelerāra poya ne djudaē ḅasiḍa edeḍi carea. Maḅ bērā ādjia Egiptoḍe ḅḅḅḅḅḅḅ paḅ dji ēsābari neē ḅada ota ābusidiḍaa.

⁴⁰ Egiptoḍe israelerāra cuatrociento treinta poa panasiḍaa. ^{III}⁴¹ Maḅ cuatrociento treinta poa daucha jūsiḍe israelerāra Ācōrē sordaorā quīrāca Egipto druḍeba jūma ēdrḅḅḅḅḅ. ⁴² Maḅ diamasi Ācōrēba israelerāra waga ḅasia Egiptoḍeba ēdrḅḅḅḅḅ edei carea. Maḅ bērā poaza israelerāba, ādji warrarāneba yōḅḅda biḍa abari ewari quīrāca diamasi idji itea wagaḍida panla.

Egiptoḍeba ēdrḅḅḅḅḅ quīrānebabada ewari

⁴³ Ācōrēba Moisea Aaroḅa biḍa jarasia:

-Bārā Egiptoḍeba ēdrḅḅḅḅḅ quīrānebaḍi carea ne cobadara nāwā oḍida panla. Ni abal āḅḅḅḅḅ israelerā tāēna ḅaba maḅ cobadara cocara ḅla. ⁴⁴ Baribḅḅḅ Israelḅebema abalḅa āḅḅḅḅḅ idji nezoca bamārēā nēdoibḅḅḅ, maḅ nezocara cacua wēāgosira ne cobadara coida ḅla. ⁴⁵ Baribḅḅḅ parata carea traja ḅa āḅḅḅḅḅ maḅ cobadara cocara ḅla. Idjaba baridua bārā tāēna ḅa āḅḅḅḅḅ maḅ cobadara cocara ḅla. ⁴⁶ Maḅ ne cobadara bādjī dede eḍa coḍida panla. Maḅne dji djarada ni maārī biḍa dajadaa edeḍacara panla. Idjaba dji ḅḅḅḅḅḅ ḅḅḅḅḅḅḅ panla. ⁴⁷ Jūma israelerāba maḅ cobadara coḍida panla. ⁴⁸ Bārā tāēna ḅa āḅḅḅḅḅ maḅ ne cobadara co quīrā ḅḅḅḅḅ, naārā idji cacuara wēāgoīda ḅla. Idjaba jūma umaquīrā idji ēberārā siḍa māwā oḍida panla. Maḅḅḅḅḅ idjia maḅ cobadara coida ḅla, israelerā quīrāca ḅa bērā. Baribḅḅḅ cacua wēāgoē ḅaba maḅ cobadara cocara ḅla. ⁴⁹ Maḅ ne cobadara bārā israelerāba, āḅḅḅḅḅ bārā tāēna panl biḍa ara mḅa jara ḅa quīrāca oḍida panla.-

⁵⁰ Israelerāba Ācōrēba Moisea Aaroḅa biḍa jaraḍa quīrāca jūma osiḍaa. ⁵¹ Ara maḅ ewariḍe Ācōrēba israelerāra Egiptoḍeba jūma ēdrḅḅḅḅḅ edesia sordaorā djōne wābada quīrāca.

Jūma umaquīrā warra dji nabemarāda Ācōrēba diadida panla

13 Maḅbe Ācōrēba Moisea jarasia:
² -Israelerāba ādji umaquīrā warra dji nabemarāda, ādji animarā dji umaquīrā naārā topeḍḅḅḅ siḍa mḅa jūma diadida panla. Jūma maḅḅḅḅḅ mḅrea.-

³ Maḅbe Moiseba israelerāa jarasia:

I Exodo 4:23.

II Exodo 3:21-22. III Genesi 15:13-15.

–Nañ ewarira quĩrãnebaɗadua Ācõrëba idji lɓaɗeɓa bārãra Egiptoɗe nezoca beaɗada ēdrɩ edaɗa bërã. Poaza ara nañ ewari quĩrãca bārãba pañ ẽsãbari bara ɓaɗa cocara pañla bārã Egiptoɗeɓa ēdrɩpeɗaɗara quĩrãnebaɗi carea. ⁴ Idi nañ jedeco Abib abadaɗe bārãra Egiptoɗeɓa ēdrɩɓaɗa. ⁵ Ācõrëba bārãra Canaañ druɗaɗa edeya. Mañ druɗe baridua ne up-ɗaɗara bia zaubaria. Mama cananeorãda, hititarãda, amorreorãda, heveorãda, idjaba jebuseorã siɗa du-ana. Baribɩɩ Ācõrëba bārã drõã naẽnabemarãa wārãneba jarasia mañ druara bārãa diaida. Jãma jũẽpeɗaɗacarea poaza nañ jedecoɗe bārãba nañ quĩrãca oɗida pañla bārã Egiptoɗeɓa ēdrɩpeɗaɗa ewarida quĩrãnebaɗi carea. ⁶ Siete ewari bārãba pañ dji ẽsãbari neé ɓaɗa coɗida pañla. Mañ siete ewaride pañ ẽsãbarira ni maãrĩ biɗa bārã druɗe erobeadiẽ pañla. Jĩrũarebema ewaride Ācõrëba bia beɗeadi carea bārãra ābaa dji jɩgeɗida pañla. ⁸ Māwã o pañne bārã war-rarãa nāwã jarãɗida pañla: “Dadjirãba nāwã o pañla Ācõrëba dadji israelerãra Egiptoɗeɓa ēdrɩ edaɗa quĩrãnebaɗi carea.”

⁹ Nañ ewari obadara bārã jɩwɗe wa dratude sēyã quĩrãca ɓa. Mañba quĩrãnebabɩ ɓaya bārãba Ācõrë leyrã jaradia pananida pañla idji lɓaɗeɓa dadji israelerãra Egiptoɗeɓa ēdrɩ edaɗa bërã. ¹⁰ Mañ carea poaza ara nañ ewari quĩrãca bārãba mañ ewari droma-da o pananida pañla.

¹¹ Ācõrëba bārãra cananeorã druɗaɗa edepeɗa mañ druara diaya idjia bārã drõã naẽnabemarãa, bārãa biɗa wārãneba diaida jarãda bërã. ¹² Jãma jũẽpeɗaɗacarea bārãba jũma bārã umaquĩrã warra dji nabema toɓɗara, jũma bārã animarã dji nabema umaquĩrã toɓɗa siɗa Ācõrëa diaɗida pañla. Jũma mañgɩrãra Ācõrënea. ¹³ Bārã burro warra dji nabema umaquĩrã toɓɩɩɗa Ācõrënemĩna, bārãba mañ ani-marãra poya edaɗida pañla. Edaɗi carea ovejada wa chiwatuda mañ burro cacuabari Ācõrëa babue diaɗida pañla. Baribɩɩ mañ burroda eda quĩrãnaéɩɩ, bārãba otaruya beaɗida pañla. Idjaba bārã umaquĩrã warra dji nabema toɓɗara Ācõrëne bërã, idji cacuabari ovejada wa chiwatuda Ācõrëa babue diaɗida pañla mañ warrara zocai bemãrëã. ¹⁴ Idiɓa ɩtaa bārã war-rarãba iwidiɩɩɗaɗe: “¿Cãrë cãrëã jãwã obada?”, bārãba nāwã panunida pañla: “Jãwã obadaa Ācõrëba idji lɓaɗeɓa dadjirãra Egiptoɗe nezoca beaɗada ēdrɩ edaɗa bërã. ¹⁵ Mañ ewaride Egiptoɗeɓema borora so zarea beɗa bërã dadjirãra ēdrɩ ɓa quĩrãcã basía. Mañ carea Ācõrëba jũma Egiptoɗeɓema umaquĩrã warra dji nabemarãda quinibisia. Egiptoɗeɓema animarã warra dji umaquĩrã naãrã topeɗaɗa siɗa quinibisia. Mañ carea dadjirãba jũma animarã warra dji nabema umaquĩrã toɓɗara Ācõrëa babue diabadaa. Baribɩɩ jũma dadjirã umaquĩrã warra dji nabema toɓɗa cacuabari oveja zaqueda Ācõrëa babue diabadaa. ¹⁶ Māwã obadara dadji jɩwɗe wa dratude sēyã quĩrãca ɓa. Mañba quĩrãnebabɩ ɓa Ācõrëba idji lɓaɗeɓa dadjirãra Egiptoɗeɓa ēdrɩ edasida.”–

Jĩrãrã ɩɩɩba edaa drasoã jira ɓaɗa

¹⁷ Egiptoɗeɓema boroba israelerã idu wãbiside Ācõrëba ãdjirãra dji caitaara ɓa óare edeé basía, mañ ora pilisteorã druɗe wã ɓa bërã. Ācõrëba nāwã crĩchasia: “Israelerã wãɩɩɩɩ pilisteorãda ãdji ume djõne zedibɩɩ, Canaañ druɗaɗa wãni crĩcha eropana-nara igarãɗaɗa Egiptoɗa jëda wãnia.” ¹⁸ Mañ carea Ācõrëba ãdjirãra ẽjũã põãsa ewaraga ɓaɗe wã ɓa óare edesia. Mañ ora Pusa Purru abadaɗa wã ɓa. ^I

Egiptoɗeɓa ēdrɩsiɗaɗe israelerãra djõne wãɩɩɩɩ quĩrãca wãsiɗa. ¹⁹ Mañne Moiseba Jose querasi ɓawɩɩɩɩ edesia Canaañ druɗe tɩbari carea. Māwã osia Jose querasiba naẽna israelerãa wārãneba jara-biɗa bërã māwã oɗamãrëã. ^{II} Jose querasiba nāwã jarasia:

–Wārãda Ācõrëba bārãra carebaya. Mañ ewaride bārãba mñ ɓawɩɩɩɩ namalɩa Canaañ druɗaɗa tɩbaride edeɗadua.–

²⁰ Egiptoɗeɓa ēdrɩsiɗaɗe israelerãra naãrã Suco purude jũẽne wãnapeɗa Etañ puruɗa wãsiɗa. Mañ purura ẽjũã põãsa ewaraga ɓa icawa ɓa. Mama ãdji wua dera ocuasiɗa. ²¹ Israelerã wãɩɩɩɩ Ācõrëra ãdji na wãɩɩɩɩ cawãɗamãrëã sãma wãnida pañla. Āsa idjira jĩrãrã quĩrãca ɩɩɩba edaa drasoã jira ɓabadjia. Diamasi mañ jĩrãrãra tɩɩɩ quĩrãca uruga jira ɓabadjia ɩ-naane pananamãrëã. Māwã āsa, diamasi biɗa israelerãra poya wãnida panasiɗa. ²² Mañ jĩrãrã ɩɩɩba edaa drasoã jira ɓa ãdjirã umeɓemada āyã wãca basía. Āsa jĩrãrã quĩrãca basia. Diamasira tɩɩɩ quĩrãca uruga jira ɓabadjia.

Israelerã Pusa Purruɗe chãpeɗaɗa

14 Mañbe Ācõrëba Moisea jarasia:

² –Israelerãa jaradua Pi-Ajiroɗa jëda wã-namãrëã. Jãma Migdol puru quĩrãpe pusa icawa ãdji wua dera Baal-Zepoñ caita ocuãɗida pañla. ³ Māwãra Egiptoɗeɓema boroba crĩchaya ẽjũã põãsa ewaraga ɓaɗe bārã israelerãra nocoɗa poya wãnaé bërã baridua nĩnada. ⁴ Mañne mña Egiptoɗeɓema borora so zarea ɓaya. Mañ bërã idjia bārãra caiɗu ẽpëya. Baribɩɩ mña idjira, idji sordaorã siɗa poyaya mñdrɩ dji dromaara ɓaɗa unubi carea. Māwã egiptorãba cawãɗia mñra Ācõrëda.–

Ara mañda israelerãra Ācõrëba jarãda quĩrãca jëda wãsiɗa. ⁵ Mañ ewaride Egiptoɗeɓema boroa israelerã mĩrũ wãsiɗaɗa jarasiɗa. Mañne idjia, dji dromarã biɗa israelerã idu wãbipeɗaɗa jëda crĩchasiɗa. Nāwã jarasiɗa: “¿Cãrë cãrëã jãwã israelerãra idu wãbisida? Dadjirãba õgo trajabibadara neé panesiɗa.”

⁶ Ara mañda Egiptoɗeɓema boroba djõbada car-retara cawayoɗe jãbicuasias israelerã caiɗu wãni carea. Idjaba idji sordaorãra trãbisias idji ume wãnamãrëã. ⁷ Carreta dji biara beɗa seisciento edesia. Mañ awara

^I Pusa Purru. Mañ trãra griego beɗeɗeɗeɗe ze ɓa. Hebreo beɗeɗeɗe “Chiru Pusa” wa “Chiru Amene” ɓa ɓa. ^{II} Genesi 50:25; Josue 24:32.

jūma dewara carreta siða pe edesia. Carretaza sordaorā boroda aba beasia. ⁸ Mañne Ācōrēba Egiptodebema borora so zarea basia israelerā caiðu wāmārēā. Ācōrē lbaðeaba israelerāra Egiptodeba ēdrpedamīna Egiptodebema borora idji sordaorā ume caiðu wāsidaa. ¹

⁹ Jūma Egiptodebema sordaorāra israelerā caiðu wāsidaa; cawayodeba djōbadarāda, carretaðeaba djōbadarāda, waabema sordaorā siða. Israelerāra pusa icawa Pi-Ajiro caita Baal-Zepoļ quīrāpe unune wāsidaa. ¹⁰ Israelerāba Egiptodebema boro, idji sordaorā ume ādji caiðu zebdada unusidaa bio ne wayaðapeða Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdi duanesidaa. ¹¹ Mañne ādjirāba Moisea jarasidaa:

–¿Bla cārē cārēā jāwā osi? ¿Cārē cārēā Egiptodeba dairāra nama pe enesi? ¿Egiptode dairā jouēi carea ējūā neē basica? ¿Bla dairāra naļ ējūā pōāsa ewaraga bade beubi carea enesica? ¹² ¿Egiptode panasidaa dairāba bāa egiptorā itea idu trajabiduaða aðaē basica? Naļ ējūā pōāsa ewaraga bade beuēi cāyābara biara bacasia egiptorā nezocarāda beaðida.–

¹³ Bariblrā Moiseba ādjirāa jarasia:

–Ne wayarānada. Necai duananada. Iēi ununia sāwā Ācōrēba bārāra egiptorāba ēpē pannebemada ēdr lbaida. Iēiba ltaā bārāba naļ egiptorā bārā caiðu zebdara waa ununaēā. ¹⁴ Ācōrēra bārā carea djōya. Maļ bērā necai pananida panla.–

¹⁵ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–¿Bla cārē cārēā wadibiða mļa quīrā djuburiada iwīdi ba? Israelerāa jaradua nocoðaa wānamārēā. ¹⁶ Bla jlwaðe erobā bacurura pusaðaa wadua oda pusa ēsi ewamārēā. Maļ ode israelerāra pusa quīrārā chānia. ¹⁷ Mañne mļa egiptorāra so zarea baya bārā ēpēnamārēā. Maļbe mļa Egiptodebema borora, carretaðeaba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorāra, waabema sordaorā siða jūma poyaya mļdrā dji dromaara bāda unubi carea. Māwā egiptorāba cawaðia mļra Ācōrēda.–

¹⁹ Maļbe Ācōrē bajānebema nezoca israelerā na nībaðara ādjirā jēdaare basia. Māwā israelerā nocoare baða jlrārā ltlba eðaa drasoā jira bāra ādjirā jēdaare basia idjaba egiptorā nocoare basia. Diamasi maļ jlrārāba israelerāma lna erobasia bariblrā egiptorāma pāisosoā erobasia. Maļ bērā maļ diamasi egiptorāra israelerāma poya jūēnaē basia.

²¹ Moiseba idji jlwara pusaðaa ltaā wasia. Ara maļda lmadau odjabariareba Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā tlabisia. Maļ diamasi nāūrāra tl nūmlāda lnadrāsia. Maļba pusa ēsi oda ewasia. ²² Israelerāra maļ o ewa jira bade chāsidaa. Chābldaðe pusara ādjirā jlwa araare idjaba ādjirā jlwa aclare biða ltlba eðaa jūātrā nūml quīrāca nūmesia.

²³ Maļbe jūma Egiptodebema boroba edeða cawayodeba djōbada sordaorāra, carretaðeaba djōbada sordaorāra, waabema sordaorā siða maļ o ewa jira bade

I Ācōrē lbaðeaba. Hebreo bedeade bā bāa: “Jlwa lta wa panlne.” Lclmltaarā maļ bedeaba jara bāa: “Ādjirāra sozarradeba ēdrāsidaa.”

israelerā caiðu wāsidaa. ²⁴ Lnadrābodode Ācōrēba egiptorāra dji jlrārā ltlba eðaa drasoā uruga jira badeba acl basia. Mañne idjia ādjirāra cawaðāē erunībabisia. ²⁵ Idjaba ādji carreta jlrāra ēcuabisia. II Egiptorāra nocoðaa poya wānaē bērā nāwā jara duanesidaa:

–jēda wānadrā! ¡Israelerāra waa ēpēnaēā! ¡Ācōrēra ādjirāare dadjirā ume djō bāa!–

²⁶ Israelerā chāpedaðacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Bla jlwara pusaðaa ltaā wadua Egiptodebema sordaorāra, carretaðeaba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorā siða pusaba ānēbari edamārēā.–

²⁷ Ara maļda Moiseba idji jlwara pusaðaa ltaā wasia. Lnadrābldrāde pusara wayacusa idji baða quīrāca dogosia. Mañne egiptorāra ēdrādi carea jēda piracuasidaamīna pusaba ānēbari edasia. Māwā Ācōrēba ādjirāra pusaðe quinibisia. ²⁸ Pusa idji baða quīrāca ūmeside Egiptodebema boroba edeða carretaðeaba djōbada sordaorāra, cawayodeba djōbada sordaorā siða jūma ānēbari edasia. Abeða jūma israelerā caiðu wāpedaðara pusaba ānēbari edasia. Ni aba biða zocai beē basia. ²⁹ Bariblrā israelerāra pusa ēsi o ewa jira bade chāsidaa. Chāsidaa pusara ādjirā jlwa araare, ādjirā jlwa aclare biða ltlba eðaa jūātrā nūml quīrāca nūmesia.

³⁰ Maļ ewaride Ācōrēba israelerāra egiptorāba ēpē panananebemada ēdrā edasia. Mañne israelerāba unusidaa Egiptodebema quinipeðadara pusa tblade tabeada. ³¹ Israelerāba unusidaa sāwā Ācōrēba idji lbaðeaba egiptorāra poyasida. Maļ bērā idjira wayasidaa. Idjia jara bāra, idji nezoca Moiseba jara ba siða ādjirāba tāsidaa.

Moiseba trlāna

15 Maļbe Moiseba jūma israelerā biða Ācōrēa nāwā trlāsidaa:

Mļa Ācōrēa trlāya idjira dji dromaara bāda unubiða bērā.

Pusaðe batabueblrā quīrāca idjia Egiptodebema sordaorāda ādji cawayo bara pusaðe quinibisia.

² Ācōrēba mļa lbaada dia bāa. Idji carea mļra trlā bāa. Idjia mļra ēdrā edasia.

Idjira mļ Ācōrēa. Mļa idjia bia bedeaya.

Idjira mļ zezaba tjā baða Ācōrēa. Idjira dji dromaara bāada aya.

³ Ācōrēra djō cawa bāa. Idji trlra Jehová abadaa.

⁴ Egiptodebema boro sordaorāda ādji carreta bara Ācōrēba jūma pusaðe batacuasia.

Maļ sordaorā bororā dji biara bea siða Pusa Purruðe jūma nāblrā quinisidaa.

⁵ Egiptorāra pusa nābuaba ānēbari edasia. Ādjirāra mōgara quīrāca pusa nābuade ta wāsidaa.

⁶ Ācōrē, bl jlwa arara bio lbaa bāa. Bl lbaðeaba dji quīrāra jūma poyasia.

Bla jlwa araba ādjirāra berrachisia.

II Ādjirā carreta jlrāra ēcuabisia. Lclmltaarā maļ bedeaba jara bāa: “Ācōrēba ādjirā carretara jou nūmebisia.”

7 Bl lɔa waiɔa badeba juma blmaa djone zepedara poyasia.

Bl quirubira adjiraa unubisia. Mañne juma adjirara chirua quiraca ba wasia.

8 Bl quibla jarpuabla pusa esi oda ewasia. Mañ o orroza pusara lɔba edaa juatrl nml quiraca nmesia.

Pusajane bida baidora mañ o orroza ipi nmesia.

9 Mañne dji quiruba crichasidaa:

“Israelerã caidu erpenapeda jidaia. Mañbe ne juma adjira eropanla jarinapeda dadjirãa jedecadia.

Mãwã ne juma dadjirãba quirã panla eropanania. Dadjirã necora eũta edapeda adjirãa beacuadia.”

10 Baribla bla nãurã tlablã dji quirura pusaba juma anebari edasia.

Adjirãra mōgara quiraca pusa quiru nmlne ta wasia.

11 Acõrẽ, eberãrãba acõrẽ abada tãena dewarada neãa bl quiraca.

Ni abada neãa bl cãyãbara dji dromaara bada.

Bla o bã carea jumarãba bla wayabadaa.

Blabla ne ununaca waiɔa beara obaria.

12 Bl lɔara bla unubisia. Mañneba pusaba dji quirura misia. I

13 Bl quirã jocãdeba dairã bla edrl edada purura cawa edeya.

Bl lɔdeba dairãra bl babarima bia juẽbiya.

14 Mañ urãlã dewara puru beara ne wayaaba ure duanania.

Pilistorãra sopua duanania.

15 Edoã druãebema bororãra bio ne waya duanania.

Moab druãebema mësãrã bearãda ne wayaaba ure duanania.

Juma Canaãnebemarãra sozara pananada ne waya duanania.

16 Juma maãglã eberãrãra bio ne waya duanania.

Acõrẽ, bl lɔa carea adjirãra mōgara quiraca chupea panania bl purura wãyã wãblãde.

Adjirãra chupea panania bla edada purura wãyã wãblãde.

17 Acõrẽ, bla dairãra bl itea edada eyãde pananamãrã edeya.

Bla dairãra edeya bla dairã tãena bai carea edada ejuãnaa.

Acõrẽ, mama bl de dromara dairã tãena osia.

18 Acõrẽra ewariza jumarã boro baya.

Mariaba trãna

19 Israelerãra pusa esi o ewa jira bade chãside pusa quirãrã bia juẽsidea. Baribla Egiptõebema boroba edada cawayõdeba djõbada sordaorãba, carretãdeba djõbada sordaorã bida israelerã caidu erẽsidea Acõrẽba pusara adjirã lrl anebari wãbisia.

20 Mañne Aaroã djabawãrã Mariada Acõrẽneba bedebari basia. Mañ Mariaba, juma Israelãebema

wãrãrã bida tãõõada edadapeda bsrãdaba cari duanasia. 21 Mariaba adjirãa nãwã trãsia:

Trãnadua Acõrẽa, idjira dji dromaara bada unubiã bẽrã.

Idjia Egiptõebema sordaorãda adji cawayo bara pusade batacuasia.

Baido asea bade

22 Pusa Purru abadaãdeba Moiseba israelerãra ejuã põãsa ewaraga bade pe edesia. Mañ ejuã põãsa ewaraga bãra Sur abadaa. Adjirãra ewari uãbe baido ununaẽ nãbasidaa. 23 Mãwã nãnane baido bama juẽsidea.

Baribla mañ baidora asea bã bẽrã poya doãã basia. Mañ carea mañ baidora trã bãsidea Marã. II24 Mañne adjirãba Moisea quirubiãdeba nãwã biẽ jarasidaa:

–¿Dadjirãba nama cãrãda doã?–

25 Mañ carea Moiseba Acõrẽa quirã djuburiada iwãisia. Mañne Acõrẽba Moisea bacuru tabada unubisia. Mañ bacuruda Moiseba baidode batabueside baido asea bãdara cãã besia.

Mama Acõrẽba nañ bedada bãsia israelerãba iãni cawaya. 26 Nãwã jarasia: “Mãra bãrã Acõrẽa. Mãra jara bada bãrãba quirãcuãta urãnibla, idjaba ne jũmane mñ quirãpita jira õibla, idjaba mñ leyda jũma õibla, mña bãrãra cacua biẽ bebiã egiptorã cacua biẽ bebiã quiraca. Mãra bãrã cacua biabibari Acõrẽa.”

27 Marãdeba israelerãra Eliã abadaãde juẽne wãsidea. Mama baido egorõdeba ltaã bogadrl bada doce panasidaa. Idjaba uruta quiraca bẽada setenta panasidaa. Mañ baido caita israelerãra duanesidaa.

Acõrẽba manã diaã

16 Egiptõdeba edrlpedãacareã jedeco abã bablãde israelerãra Eliã abadaãdeba ejuã põãsa ewaraga bã Siã abadaã wãsidea. Siãra Eliã idjaba Siãai eya esi bã. 2 Mañ ejuã põãsa ewaraga bade coã neã bã bẽrã juma israelerãba Moisea, Aaroã sida biẽ jarasidaa. 3 Quirubiãdeba adjirãba Moisea, Aaroã bida nãwã jarasidaa:

–Bia bãcasia Acõrẽba dairãra idu Egipto druãde beubiãdãra. Jãma dairãra necai ne co duanabadjidaa. Nedjarada, paã sida aãuba eropanasidaa. Baribla bãrãba dairãra nañ ejuã põãsa ewaraga bãmaa jarrababa quenani carea enesidaa.–

4 Mañne Acõrẽba Moisea jarasia:

–Mãra cue bajãneba zebibari quiraca paãda bajãneba zebiya israelerãba coãamãrã. Nãwã mña cawaya adjirãba jũma mña jara bãra iãã pananida wa iãã pananaẽda: diapãza adjirãba ara mañ ewariãde codira jãrl peãde wãnida panla. Ewari juesuma mãwã õida panla. 5 Baribla seibema ewariãde diapãdeã jãrl peãda panla ara mañ ewariãde codira idjaba nurẽma coã sida.–

6 Mañbe Moiseba Aaroã ume israelerãa jarasidaa:

–¿Daira mãwãra cai, bãrãba mãwã daidrl biẽ jarãã carea? Bãrãba daida biẽ jara panlã; Acõrẽdrl biẽ jara

I Pusa. Hebreo bedade jara bãa “nañ ejuã.”

II Hebreo bedade Marã trãba jara bãa: “Asea bã.”

panla. Idjia maŕra ũrĩ ɓaa. Maŕ carea nane quewara idjia bārāa cawabiya idjiablrl bārāra Egiptoɗeba nama ɗdrɓ enesida. Idjaba nu diapeda bārāba ununia idjia ne ununaca waiɓaada obrlɓda. Nane quewara idjia nedjarada diaya idjaba nu diapeda paŕda aɗuba diaya bārāra jāwūā ne coɗamārēā.–

⁹ Maŕbe Moiseba Aaroŕa jarasia:

–Israelerāba ne coɗi carea quĩrūbiɗeɓa bié jara panl bērā ɗdjirāa jaradua jūmaena Ācōrē quĩrāpita ābaa dji jɓɗɗida panlɓda.–

¹⁰ Aaroŕba israelerāa māwā jara ɓaɗe jūmarāba ɗjūā pōāsa ewaraga ɓaɗaa acɓiɗaa. Maŕne jŕrārā ɗdji na jira ɓaɗe Ācōrē quĩrāwārēā dorrodorroadaa unusiɗaa.

¹¹ Maŕbe Ācōrēba Moiseba nāwā jarasia:

¹² –Mŕa ũrĩ ɓaa israelerāba quĩrūbiɗeɓa bié jara panlɓda. Maŕ bērā ɗdjirāa jaradua: “Nane queubooɗe bārāba nedjarada coɗia. Nu diapeda paŕda jāwūā coɗia. Maŕneba cawaɗia mŕra bārā Ācōrēda.”–

¹³ Quewara israelerā duanlma pōrāba birasia. Maŕ awara diapedeɗa cūrāsaba ɗjūāra ɓeguea nūmesia.

¹⁴ ɗjūā pōāsablrlɗe nāūcha torroa queɗeada odjauapeɗa ecasia. ¹⁵ Maŕ unusiɗeɗe israelerāba cawaé panasiɗaa cārēda māwā ɓada. Maŕ bērā ɗdjiduba iwidi duanasidaa:

–¿Jāŕra cārē?–

Maŕne Moiseba ɗdjirāa jarasia:

–Jāŕra Ācōrēba dia ɓa paŕa. Idjia dia ɓaa dadjirāba coɗamārēā. ¹⁶ Ācōrēba nāwā obi ɓaa: jāŕ paŕra dadjirāba dadji diguiɗabemarā itea jɓɓɓ peɗida panla ara dadjia ewari aɓaɗe cobada quĩrāca. ɗdjiza epeɗeco jūgurua aɓa edeɗida panla.–^I

¹⁷ Ara maŕda israelerāba ɗdji diguiɗabemarāba cobada quĩrāca jɓɓɓ pesiɗaa. Ācɓɓɓba waitabeɓa jɓɓɓ pesiɗaa idjaba Ācɓɓɓba maārīara jɓɓɓ pesiɗaa. Maŕbe ɗdji diguiɗabemarā itea epeɗeco jūguruaɗe zasiɗaa. Dji waitabeɓa jɓɓɓ peɗaba aɗuba eroɓaé basia idjaba dji maārīara jɓɓɓ peɗaba cɓrebaé basia.

¹⁹ Maŕbe Moiseba ɗdjirāa jarasia:

–Ni aɓalɓa nurēmabema carea wagaié ɓaa.–

²⁰ Bariblrl Moiseba jaraɗara Ācɓɓɓba ĩjānaé basia. ɗdjirāba waga ɓasiɗaa nurēma coɗi carea. Bariblrl ɗdjia waga ɓapeɗara oregueapeɗa qui barasia. ĩjānaé panl carea Moiseba ɗdjirā ume quĩrūsia.

²¹ Nurēmaza maŕ paŕra jɓɓɓ peɗajidaa ɗdji diguiɗabemarāba ewari aɓaɗe cobada quĩrāca daucha. Diapedeɗa jɓɓɓ peɗajidaa besea jŕwŕlŕāba maŕ paŕra dorraɓaripeɗa nēɓabadji bērā. ²² Seibema ewariɗe ɗdjirāba ewari umé carea jɓɓɓ pesiɗaa. ɗdji diguiɗabemarā itea epeɗeco jūgurua umé edasiɗaa. Maŕbe israelerā bororāba Moiseba jaraɗe wāsiɗaa ɗdjia ariɗe osiɗada. ²³ Maŕne Moiseba ɗdjirāa jarasia:

–Ara maŕ quĩrāca Ācōrēba obi ɓaa. Ācōrēba jarasia: “Nubema ewarira bārā ĩnāūɓada ewaria. Mŕ itea maŕ ewarira bārāba wagaɗida panla. ĩnāūɓada ewariɗe bārāra ne djuéié panl bērā, nane oɗadua bārāba nu co quĩrā panl quĩrāca. Ne djuɗiblrl nane ne djuɗad-

^I Epeɗeco jūgurua. Hebreo beɗeɗe jara ɓaa “gomer.” Cāpūrīā beɗeɗe jara ɓaa “litro umé.”

ua. ɗɓuɗiblrl nane ɗɓuɗadua. Maŕgɓra nubema carea waga ɓaɗadua.”–

²⁴ Moiseba jaraɗa quĩrāca israelerāba jūma oɗapeɗa waga ɓasiɗaa nurēma coɗi carea. Nurēma maŕ djico waga ɓapeɗara oregueaé basia idjaba qui neé ɓasia. ²⁵ Maŕne Moiseba israelerāa jarasia:

–Bārāba waga ɓapeɗa djicora idi coɗadua ĩnāūɓada ewari bērā. Naŕ ewarira Ācōrē itea wagaɗida panla. Maŕ bērā idira Ācōrēba dia ɓa paŕra neé baya.

²⁶ Domiaza sei ewariɗe bārāba paŕra jɓɓɓ peɗida panla. Bariblrl sietebema ewariɗera neé baya, Ācōrēba maŕ ewarira bārā ĩnāūnamārēā ɓaɗa bērā.–^{II}

²⁷ Moiseba māwā jaraɗamīna Ācɓɓɓba maŕ ĩnāūɓada ewariɗe Ācōrēba dia ɓa paŕra jɓɓɓ peɗe wāsiɗaa. Māwāmīna ununaé basia. ²⁸ Maŕ carea Ācōrēba Moiseba jarasia:

–¿Aɓa sāŕbe israelerāba mŕra jara ɓara ĩjānaé panani?

²⁹ Bio cawaɗadua mŕablrl bārāa ĩnāūɓada ewarida diasida. Maŕ carea domiaza seibema ewariɗe paŕra ewari uméɓema carea diabaria. Bariblrl sietebema ewariɗe bārāra diguiɗa ĩnāūnida panla. Maŕ ewariɗe mŕra dia ɓa paŕra jɓɓɓ peɗe wānié panla.–

³⁰ Maŕ bērā israelerāra sietebema ewariɗe ĩnāūɓadiɗaa.

³¹ Ācōrēba dia ɓa paŕra israelerāba trŕ ɓasiɗaa “maná.” Culɗɗɗɗ ta quĩrāca pichia querasia. Torroa ɓasia idjaba cūā ɓasia urrajōnaa oɗa quĩrāca.

³² Maŕbe Moiseba israelerāa jarasia:

–Ācōrēba nāwā jarasia: “Manára epeɗeco jūgurua aɓa zaɗapeɗa waga ɓaɗadua bārā warrarāneba yōɓɓdarāba ununamārēā. Māwā ɗdjirāba cawaɗia mŕra bārā Egiptoɗeba ɗdrɓ enesiɗe cārēda naŕ ɗjūā pōāsa ewaraga ɓaɗe cobisida.”–

³³ Maŕbe Moiseba Aaroŕa jarasia:

–Manára epeɗeco jūgurua aɓa zapeɗa zocoɗe wagaɗua. Maŕra Ācōrē quĩrāpita ɓadua. ^{III} Jāma waga eropanania dadji warrarāneba yōɓɓdarāba ununamārēā.–

³⁴ Ara maŕda Aaroŕba manáda zapeɗa waga ɓasia Ācōrēba Moiseba jaraɗa quĩrāca. (Nocoarebema ewariɗe maŕ manára Ācōrē baurudeɗe waga ɓasiɗaa.)^{IV}

³⁵ Israelerāba manáda cuarenta poa cosidaa Canaaŕ druaɗe jūɗɗdamisa. Canaaŕ druaɗe jūɗɗsiɗeɗe manára waa coɗaé basia maŕ druaɗeɓemarāba upeɗaɗada baraaɗa bērā. ^{V36} (ɗdji epeɗeco jūgurua aɓa ɗberā aɓalɓa ewari aɓaɗe cobari quĩrāca daucha poya ɓaa.)^{VI}

Ācōrēba mōgaraɗeɓa baido zebiɗa

17 Maŕbe israelerāra ɗjūā pōāsa ewaraga ɓa Siŕ abadaɗeɓa jūma wāɓɓɓsiɗaa. Wānane Ācōrēba cawabibadji sāma wānida panlɓda idjaba sāma cāŕnida panlɓda. Maŕne Repidiŕ abadama jūɗe

^{II} *Genesis 2:3.* ^{III} Ācōrē quĩrāpita. *Zocārāmaarā maŕba jara ɓaa: “Ācōrē baurude quĩrāpita.”* ^{IV} *Hebreo 9:4.* ^V *Josue 5:12.* ^{VI} *Hebreo beɗeɗe, cāpūrīāne biɗa nāwā ɓa ɓaa: “Un gomer es la décima parte de un efa.”*

wāsidaa. Baribɫɫ mama baidora neé basía doéi carea. ² Mañ bërã ädjirãba quĩrũbiðeba Moiseda bié jarasidaa:

–Ba dairãa baidora diaida ɫaa doéi carea.–

Mañne Moiseba ädjirãa jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã m̃ã bié beðea panɫ? ¿Ãcõrẽba sãwã oi cawaya jãwã panɫca?–

³ Baribɫɫ israelerã opichia panɫ bërã quĩrũbiðeba Moisea jara duanasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã dairãra Egiptoðeba êdrɫ enesi? Dairãra, dai warrarãra, idjaba dai animarã siða opichiaba jũma quininia.–

⁴ Mañne Moiseba Ãcõrẽa quĩrã djuburiada nãwã iwidiisia:

–M̃ã nañ ëberãrãra ¿sãwã oi? M̃ã isabe baidoda diaéɫɫã ädjirãba m̃ãra mõgaraba tabari beaðia.–

⁵ Ãcõrẽba panusia:

–Israelerã duanɫmaɫba pocoðaa wãdua. Israelerã bororãda ɫɫ ume ededua. Idjaba ɫɫ bacuru Egiptoðe Nilo doðe tawedara ɫɫ jɫwãde ededua. ¹ Mañbe wãndua Horeb eyaðaa. ⁶ Mama mõgara waiɫaa ɫada ununia. M̃ãra ara mañ mõgara ãrã ɫaya ɫɫ carebai carea. ɫɫ bacuruba mañ mõgarara udua. Ara mañda baidora wea dogoya israelerãba doðamãrẽã.–

Ara mañda Moiseba israelerã bororã quĩrãpita Ãcõrẽba jarãda quĩrãca osia. Mañne baidora wea dogosia jũma israelerãba doðamãrẽã.

⁷ Israelerã baido neé pananama Moiseba trã ɫasia Masã idjaba Meribã. Idjia trã ɫasia Meribã, israelerãba quĩrũbiðeba bié beðeasida bërã. Idjaba trã ɫasia Masã, Ãcõrẽba sãwã oi cawaya israelerãba nãwã jarasida bërã:

–¿Ãcõrẽra dadjirã tãena ɫaca wa neé?–

Amalecitarã ume djõpedada

⁸ Israelerãra wãdi Repidiĩne panasidaðe amalecitarãda zedapeda ädjirã ume djõni carea panasidaa. ⁹ Mañ bërã Moiseba idji carebabari Josueda trãpeda jarasia:

–Ãɫɫɫ umaquĩrãrãda jɫɫ pedua nu amalecitarã ume djõne wãni carea. Mañne m̃ãra eya zaque borode ɫaya. Ãcõrẽba ne ununaca obi ɫaða bacuruda m̃ã jɫwãde erobaya.–

¹⁰ Nurẽma Josuera idjia jɫɫ pedã ëberãrã siða amalecitarã ume djõne wãsidea Moiseba jarãda quĩrãca. Mañmisa Moiserã, Aaroãra, Hur siða eya zaque borodaa wãsidea. ¹¹ Mama Moiseba idji jɫwara ãtaa wa nũmesia. Idji jɫwa ãtaa wa nũmne israelerãba amalecitarãra poyabɫda basía. Baribɫɫ idji jɫwara sãpedã edaa norrabaribɫɫde amalecitarãba israelerãra poyabɫda basía. ¹² Mañne Moise jɫwara bio norrabari ɫã bërã Aaroãba Hur ume mõgara waiɫada enesidaa Moiserã mañ ãrã çhũmemãrẽã. Mañbe Aaroãba Hur biða idji jɫwara ãtaa jira eropanesidaa, abãɫba jɫwa aclare, dewarabemaba jɫwa araare. Mãwã Moiseba idji jɫwara ãtaa jira erobãsia abã ãmãdau bæ-

I Exodo 7:20.

ɫɫɫada. ¹³ Mañne Josueba idjia edaða ëberãrã ume amalecitarãra poyasidaa.

¹⁴ Mañbe Ãcõrẽba Moisea jarasia:

–Bãrãba amalecitarã poyapedadara cartade ɫadua israelerãba quĩrãdoarãnamãrẽã. Idjaba Josueã jaradua m̃ã amalecitarãra nañ ëjũane jũma jõbida.– ^{II}

¹⁵ Moiseba mõgarada ãtɫ pã buesia Ãcõrẽba poyabidada quĩrãnebaði carea. Mañ mõgara ãtɫ pã buedara Moiseba trã ɫasia “Ãcõrẽba dadjirãa poyabibaria.” ^{III}¹⁶ Moiseba nãwã jarasia:

–Amalecitarãra Ãcõrẽ ume djõne zepedada bërã idi-
ba ãtaa Ãcõrẽra ädjirã ume djõ ɫaya.– ^{IV}

Jetroba Moise aclãde wãna

18 Moise zãwãrẽ Jetro abadara Madiañnebemarã sacerdote basía. ^V Jetroba ãrãsia sãwã Ãcõrẽba israelerãra Egiptoðeba êdrɫ enesida. Idjaba ãrãsia sãwã Ãcõrẽba idji puru Israelera, Moise siða carebasida.

² Naẽna Moiseba idji quima Seporãda ädji warrarã siða dji zezamaa diabuesia. Mañne Jetroba idji caura, dji warrarã umé panɫ siða idji dede bia edasia. ³ Idji warra nabema tosidea Moiseba jarasia: “Nañ druade m̃ãra druã ãĩbemada jãwã ɫaa.” Mãwã dji warrara trã ɫasia Gersoã. ^{VI}⁴ Dji tãebema tosidea Moiseba jarasia: “M̃ã zezaba ãjã ɫaða Ãcõrẽba m̃ãra carebasia. Egiptoðebema boroba beai baðada idjia m̃ãra êdrɫ ɫasia.” Mãwã dji warrara trã ɫasia Elieze. ^{VII}

⁵ Ëjũã põãsa ewaraga ɫade Moiserã israelerã ume Ãcõrẽ eya caita duanasidaa. ^{VIII} Mañne Moise zãwãrẽ Jetroba idjia nañ beðeada diabuesia: “M̃ãda, ɫɫ quima-
da, ɫɫ warrarã siða ɫmaã wãnia.”

Mañ beðea diabuedacarea ädjirãra Moisemaa wãsidea. ⁷ Jũebɫdaðe Moiseba idji zãwãrẽra bio ɫasrida audiabariðe wãsia. Idji zãwãrẽ quĩrãpita quĩrã edaa ɫarrupeda idji uridarrãde isõsia. Mañne sãwã ɫã cawaya dji iwidiidapeda Moise wua dede eda wãsidea. ⁸ Mañbe Moiseba idji zãwãrẽã Ãcõrẽba israelerã itea oðada jũma nẽɫɫasia. Ãcõrẽba Egiptoðebema boro, jũma egiptorã siða cawa oðadebemada, ädjirã ode zesidaðe bia mĩga panananebemada, idjaba Ãcõrẽba ädjirã ne jũmane carebaðadebema siða jũma nẽɫɫasia.

⁹ Mañ ãrãpeda Jetrora bio ɫasridasia Ãcõrẽba israelerãra ne jũmane carebaðã bërã idjaba ädjirãra egiptorã jɫwãedabemada êdrɫ edaða bërã. ¹⁰ Jetroba nãwã jarasia:

–Bio biya quirua Ãcõrẽra, idjia bãrã israelerãra egiptorã jɫwãedabemada, ädjirã boro jɫwãedabema siða êdrɫ edaða bërã. ¹¹ Idiɫɫ m̃ã cawasia Ãcõrẽra dji

II ¹ Samuel 15:2-8. III *Ãcõrẽba dadjirãa poyabibaria.* Mañglra hebreo beðeade Jehová-Nisi ɫã ɫaa. Mañba jara ɫaa “Ãcõrẽra dadjirã banderaa.” IV *Amalecitarãra Ãcõrẽ ume djõne zepedada bërã.* Mañra hebreo beðeade ebuða ɫãã. ãɫɫɫmaarã jara ɫaa: “Ãcõrẽ banderada ãtaa wadua.” V *Exodo 2:18-21de mañ Jetrora Reuel abadaa.* VI *Hebreo beðeade Gersoã trãba jara ɫaa “druã ãĩbema.”* VII *Hebreo beðeade Elieze trãba jara ɫaa “Ãcõrẽba carebabaria.”* VIII *Ãcõrẽ eyara Horeb abadaa. Mañ eyaðe Ãcõrẽra Moise ume naãrã beðeasia. Exodo 3:1.*

dromaara b̄ada. Dewara ācōrēda idji quīrāca neéa. Māwā cawa b̄aa Ācōrēba israelerā bié o eropananarā poyasi b̄erā.–

¹² Māwā jarapeđa Moise zāwārē Jetroba Ācōrēa animarāda babue diasia. Dewara animarā sida Ācōrēa bea diaside Aarołra, jūma israelerā bororā sida idji ume ābaa dji j̄redapeđa Ācōrē quīrāpita maļ animarā djarara cosideja.–

Moiseba israelerā bororā b̄acuađa

¹³ Nurēma Moiserā chūmesia israelerā nēb̄lra cawa oi carea. Diapēđabemada ab̄a queub̄lrađa israelerāra Moiseba powua duanasideja ādji nēb̄lra cawa omārēā. ¹⁴ Moise zāwārēba maļ unuside idjia jarasia: –ĶCārē cārēā jāwā b̄adub̄al̄ba naļ ēberārā nēb̄lra cawa o b̄a? B̄aduba b̄a b̄erā ādjirāra bl̄ma ĩta powua duanla diapēđabemada ab̄a queub̄lrađa.–

¹⁵ Moiseba idji zāwārēba panusia:

–Jāwā o b̄aa naļ ēberārāra m̄l̄maa zebada b̄erā Ācōrēba obi b̄ara cawađi carea. ¹⁶ Ādjirā nēb̄lrađe paneb̄lrađe m̄l̄maa zebada cawa omārēā. Cawa ob̄lrađe m̄la ādjirā Ācōrē leyda cawabibaria.–

¹⁷ Moise zāwārēba jarasia:

–M̄l̄maarā b̄la o b̄ara bia b̄āēa. ¹⁸ Diapēđal̄ba ab̄a queub̄lrađa b̄la cawa o b̄a b̄erā s̄ēya. Ēberārā bl̄maa ze ranl̄ sida jūma s̄ēnia. B̄la o b̄ara jūmawāyā b̄aa. Nałra b̄adub̄al̄ba jūma poya oēā. ¹⁹ Maļ b̄erā m̄l̄ beđeada quīrācuita ūrīdua. M̄la jarabl̄l̄ quīrāca oib̄l̄l̄ Ācōrēba b̄lra carebaya. M̄la jara b̄ara nałgla: bl̄abl̄l̄ naļ ēberārā nēb̄lra Ācōrēa jaraida b̄aa idjia cawa omārēā. ²⁰ Małne Ācōrē leyda b̄la ādjirā jaraidida b̄aa. Idjaba b̄la ādjirā cawabida b̄aa cārēda ođi- da ranl̄da quīrāipa n̄b̄ađamārēā.

²¹ Maļ awara b̄l carebađamārēā ĩsl̄l̄l̄ umaquīrā poya cawa ođida beada edadua. Małḡl̄rāba Ācōrēa waya beađida ranla, beđe ab̄a beađida ranla, idjaba paratada awua beađiē ranla. Māwā beađl̄ b̄adua israelerā bororāda beađamārēā. Mil ēberārā juachab̄l̄daza dji boroda ab̄a b̄adua. Cien ēberārā juachab̄l̄daza ab̄a b̄adua. Idjaba die ēberārā juachab̄l̄daza ab̄a b̄adua.

²² Maļ bororāba ēberārā nēb̄lra cawa ođida ranla. Baridua nēb̄lrađa āduba poya cawa ođaēb̄l̄l̄, bl̄maa zedida ranla b̄la cawa omārēā. Barib̄l̄l̄ jūma nēb̄lra mācua zareaē beara āduba cawa ođida ranla. Maļ bororāba careba cawa o ranl̄ b̄erā b̄lra jūmawāyā s̄ē b̄āēa. ²³ M̄la jara b̄ara Ācōrēba obi b̄aa. Maļ b̄erā b̄la māwā oib̄l̄l̄ naļ ēberārā cawa o b̄ađebeada biara ĩnāūya. Idjaba dji nēb̄lrađe pananara ādji deđa necai wānia.–

²⁴ Moiseba idji zāwārēba jaradara jūma ĩjā osia.

²⁵ Idjia Israeldebeba umaquīrā poya cawa ođida beada edapeđa israelerā bororāda b̄acuas̄ia. Mil ēberārā juachab̄l̄daza dji boroda ab̄a b̄asia. Cien ēberārā juachab̄l̄daza ab̄a b̄asia. Cincuenta ēberārā juachab̄l̄daza ab̄a b̄asia. Idjaba die ēberārā juachab̄l̄daza ab̄a b̄asia.

²⁶ Maļ bororāba ēberārā nēb̄lra cawa obadjiđaa. Baridua nēb̄lrađa āduba poya cawa ođaē paneb̄lrađe Moiseba wābadjiđaa cawa omārēā. Barib̄l̄l̄ jūma nēb̄lra mācua zareaē beara maļ bororāba āduba cawa obadjiđaa.

²⁷ Māwānacarea Moiseba bia wāduada apeđa dji zāwārēra idji druad̄aa jēda wāsia.

Israelerā Sinai eya caita jūēpeđa

19 Israelerā Repidiłneba wāb̄lrađepeđa Sinai ējūā pōāsa ewaraga b̄ađe jūēne wāsida. Jūēnapeđa Sinai eya caita duanesideja. Ādjirā Egiptođeba ēđl̄ređađacarea jeđeeco uméne mama jūēsida.

³ Małbe Moiserā Sinai eyađe ĩtaa wāsia Ācōrē ume beđeai carea. Maļ eyađe Ācōrēba idjira tr̄l̄peđa nāwā jarasia:

–Israelerā nāwā jaradua: “Bārā Jacobođeba yōpeđađarāba unusideja m̄la sāwā egiptorāra cawa osida. Idjaba unusideja sāwā m̄la bārāra nama m̄l̄maa bio waga enesida nejōb̄l̄ba idji warrarāra waga enibabari quīrāca. ⁵ Iđi m̄la bārā ume beđeada b̄aya. Maļ beđeada ĩjā ođib̄l̄l̄, m̄la dewara puru bea cāyābara bārāda bio quīrā erobaya. Jūma naļ ējūāne beara m̄l̄rem̄ina m̄la bārāđl̄ b̄aya m̄l̄ itea beađamārēā idjaba jūmarā itea sacerdoterāda beađamārēā.” B̄la małda israelerā jarad̄e wāida b̄aa.–

⁷ Małbe Moiserā Sinai eyađebe eđa wāsia israelerā duanl̄maa. Jūēpeđa dji bororāra tr̄l̄peđa ādjirā ebuđa nēb̄lraisia jūma Ācōrēba idjia jarad̄ada. ⁸ Małne jūmarā israelerāba ab̄ari quīrāca panusideja:

–Ācōrēba jara b̄ara dairāba jūma ođia.–

Ara małda Moiserā Sinai eyađe ĩtaa wāpeđa Ācōrēa māwā panupeđađara jarasia. ⁹ Małne Ācōrēba idjia jarasia:

–M̄l̄ra j̄l̄rārā pāĩmane b̄l ume beđeade zeya israelerāba dadji beđeab̄l̄dara ūr̄inamārēā. Māwā ādjirāba jūma b̄la jarabl̄l̄l̄ ĩjā panania.–

¹⁰ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Israelerā jarad̄e wādua nu nurēma ādjia ac̄l̄ duanl̄ne m̄l̄ra Sinai eyađa zaida. Maļ b̄erā iđi, nu b̄ida ādjirāba ođida ranla maļ ewaride m̄l̄ itea bia duanani carea. M̄l̄ quīrāpita duanani b̄erā wua tātođada j̄l̄ pananida ranla. ¹² Idjaba naļ eya carra s̄ēyāda auđu jūrā b̄adua. Israelerā maļ s̄ēyā b̄ađebe eđa wānacara ranla. Ādjirā jaradua: “Naļ eyađe ĩtaa bārāra wānacara ranla ni dji carraya b̄ida wānacara ranla. Bariduada wāib̄l̄l̄ wārāda beuida b̄aa.” ¹³ Bariduada maļ s̄ēyā b̄ađebe eđa wāib̄l̄l̄ ni ab̄al̄ba idjira jidade wācara b̄aa, āteb̄l̄l̄ mōgaraba tab̄ari beađida ranla wa chaba đl̄ beađida ranla. Animarāda wa ēberā sida eđa wāib̄l̄l̄ idjira beađida ranla. Ab̄abe cachiru đārā j̄iguab̄l̄l̄de bārāra naļ eya carra s̄ēyā jūrā b̄a caita wānida ranla.–

¹⁴ Małbe Moiserā Sinai eyađebe eđa wāsia israelerāma. Jūēpeđa ādjirā jarasia:

–Bārāba ođida ranla nu nurēma Ācōrē itea bia duanani carea.–

Ara maŕda ädji wuara tätosidaa. ¹⁵ Idjaba Moiseba ädjiräa jarasia:

–Nu nurëmabema carea bäräba bädji quima ume quiräipa cäinida panla.–

¹⁶ Ewari übeade diapeda baada bae nümesia. Maŕne jŕrärä päimaba Sinai eyara änä eronümesia idjaba cachiru quiräca därä jġgua nümesia. Maŕ carea jüma israelerära dauperabldaba ure duanesidaa. ¹⁷ Maŕbe Moiseba israelerära ädjirä duanmalba Sinai eya caradaa edesia Äcörëra beäda äda ürġnamärëä. ¹⁸ Sinai eyara cowaga nümesia Äcörëra tɒɒɒ urua bara zeda bërä. Maŕ cowaara pea baäda cowa quiräca nümasia. ¹ Idjaba jüma maŕ eyara minijġchia ure nümesia.

¹⁹ Maŕne cachiru quiräca jġguabarira jġguuara nümesia. Moiseba Äcörëra beäda bɒɒɒ Äcörëba panubadjia baa jġguabɒɒɒ quiräca.

²⁰ Äcörë Sinai eya boroda zesiäde Moiserä träsia ŕtaa zemärëä. Ara maŕda Moiserä ŕtaa wäsia. ²¹ Maŕne Äcörëba Moisea jarasia:

–Israeleräma eäda wäduä. Ädjiräa jaradua naŕ eya carra auädu jürä bɒ sëyäneba eäda zecara panla maŕ acɒäi carea. Mäwä oäibɒɒ beudä. ²² Sacerdoteräba ëberärä carea mŕa beäbadamġna maŕ sëyäneba eäda zedacara panla maŕ acɒäi carea. Ädjirä biäda oäida panla maŕ itea bia duanani carea. Mäwä oääibɒɒ mŕa ädjirära quinibiya.–

²³ Moiseba Äcörëra jarasia:

–Israelerära naŕ Sinai eyade ŕtaa poya zedaäa, bla dairäa mäwä jara bɒda bërä. Bla naŕ eya carra auädu jürä dairäa sëyäda bɒbisä, naŕ eyara ababe bl itea bamärëä.–

²⁴ Äcörëba idjia jarasia:

–Israeleräma eäda wäduä. Maŕbe Aaroŕda nama ŕtaa enedua. Baribɒɒ sacerdoterära, dewarärä siäda naŕ eya carra auädu jürä bɒ sëyäneba eäda zedacara panla ŕtaa mŕma zedä carea. Mäwä oäibɒɒ mŕa ädjirära quinibiya.–

²⁵ Ara maŕda Moiserä eäda wäpeda israelerära Äcörëba jaradara jüma nëbɒɒ.

Äcörëba jġ obi bɒ beäda die diäda

20 Äcörëba naŕgɒda jüma jarasia:

² –Mŕa Äcörë. Mŕabɒɒ bäräba Egiptoäde nezoca beäda ädɒ enesia. ³ Mŕ awara bäräba bariduada äcörë quiräca erobearänadua.

⁴ Baridua bajänebema za quiräca, naŕ ëjüänebema za quiräca, doäabema za quiräca biäda oränadua maŕa iwidiäi carea. ⁵ Baridua jɒwaba oäda quiräpita quirä eäda berruäpeda maŕa iwidiänadua idjaba bia beäearänadua. Mädrɒ Äcörë bërä mŕa quirä bɒa bäräba ababe mŕabɒɒ iwidiäida idjaba bia beäädida. Maŕ bërä bäräba mŕda igaräpeda cadjiruada o pananibɒɒ, mŕa bäräda, bärä warräräda, bärä wiuzaqueräda, ädjirä warrärä siäda cawa o baya. ⁶ Baribɒɒ bäräba mŕda quirä panananibɒɒ, idjaba mŕ leyra jġ

I Pea baäda cowa quiräca. Hebreo beäade näwä bɒ bɒ: "Egoro caäda zareabibari tɒɒ urua cowabari quiräca."

o pananibɒɒ, mŕa bärära, jüma bärä warräräneba yöbɒdarä siäda ewariza quirä baya.

⁷ Mŕa bärä Äcörë. Mŕ trŕa bariduäde trŕ jararänadua. Abɒɒ mŕ träda bariduäde trŕ jaraibɒɒ, mŕa maŕ ëberära cawa oya.

⁸ Quiränebaäduä ŕnäübada ewarira mŕ itea wagaäi carea. ⁹ Bäräba oäida panla sei ewariäde jüma oäada. ¹⁰ Sietebema ewarira ŕnäübada ewaria. Maŕ ewarira mŕ itea wagaäida panla. Maŕ ewariäde bäräba ni cärë trajura oäacara panla. Bärä warräräba, bärä cauräba, bärä nezoca umaquiräba, bärä nezoca wëräräba, bärä animaräba, äibemarä bärä tääna bea biäda ni cärë trajura oäacara panla. ¹¹ Mŕa bajäda, ëjüäda, pusada, jüma ädjide bea siäda sei ewariäde jüma opeda sietebema ewariäde ŕnäüna bërä, maŕ ewarira dji biara bɒda bɒsia idjaba mŕ itea wagaämärëä bɒsia. ^{II}

¹² Bärä zezara, bärä papa siäda waya pananadua. Mäwä bärära därä duanania mŕa bärä dai äjüäne.

¹³ Mŕä bearänadua.

¹⁴ Daunemaränadua.

¹⁵ Ne draränadua.

¹⁶ Djäräda sewädeba beäde bäränadua.

¹⁷ Djärä dera awuaränadua. Djärä quimara awuaränadua. Djärä nezoca umaquiräda, djärä nezoca wëräda, djärä pacada, burro siäda awuaränadua. Abäda ne jüma djäräba erobɒra awuaränadua.–

Israeleräba Äcörë wayapedada

¹⁸ Israeleräba cachiru quiräca jġgua nümläda, baa siäda ürġsidaa. Idjaba Sinai eyade cowaga nümläda unüsidaa. Maŕne ne wayaaba ure duanla tɒɒ jġga duanesidaa. ¹⁹ Ädjiräba Moisea jarasidaa:

–Dairäba quiränaä Äcörëra dairä ume beäeäida. Idjida dairä ume beäeibɒɒ, beudä. Bɒabɒɒ dairäa beäeäduä. Maŕdrɒ quiräcuä ürġnia.–

²⁰ Moiseba panusia:

–Ne wayaränadua. Äcörëra näwä ze bɒa bäräba säwä oäi cawaya. Idjia quirä bɒa bäräba idji wayaädeba cadjiruara o pananaäda.–

²¹ Maŕbe Moiserä Sinai eyade ŕtaa wäsia jŕrärä päima cowaga nümläde eä Äcörë bɒma. Baribɒɒ israelerära tɒɒ jġga duanesidaa.

Äcörëba animarä babue diabada

²² Maŕne Äcörëba Moisea jarasia:

–Israelerä näwä jaradua: "Bärä cɒɒɒ bɒ ürġsidaa mŕa bajäneba bäräba beäda bɒda. ²³ Maŕ bërä oro oäada idjaba parata oäada baridua za quiräca oränadua maŕa iwidiäi carea.

²⁴ Animarä babue diabada mŕ itea oäi carea egoroä ŕta boromea buäduä. Bärä ovejada, chiwatuda, paca siäda beäapeda maŕ ŕrŕ mŕa babue diädida panla. Maŕ awara mŕ ume necai bɒi careabema animaräda maŭ ŕrŕ diädida panla. ^{III} Mŕa bärä jarabɒɒ ma ara maŭ quiräca oäaduä mŭda bia jaraäi carea. Mama mŕa zeya bärä carebai carea. ²⁵ Mŭ itea ani-

II Genesis 2:3. III Levitico 3:1-17.

marã babue diabada obldaēde mōgarada łtl pã buedibrlgł, mał mōgarara daucha chĩ orãnadua. Bãrãba mōgarada daucha chĩ oēfibrlgł mał mōgarara mł quĩrãpita bié ðaa. ²⁶ Idjaba animarã babue diabadaēde łtaa dumeneba wãrãnadua dewararãba bãrãra ãcaēda jira ða quĩrãca unurãnamãrēã.”–

Nezocadebema ley

21 Ācōrēba Moisea jarasia:

–Nał leyda israelerãa jaradua. ² Bariduaba abarica hebreoda idji nezoca bamãrēã nēdoibrlgł, sei roabe idji nezoca baya. Siete roa jũēnacarea mał ēberãra nezoca baēda ēdrlgł. Ēdrlgłgłde idjia ēdrlgł careabema parata diaida ðaēdara diaēã. ³ Mał nezoca nēdoside deu ðasibrlgł, ēdrlgłgłde iduða ēdrlgłida ðaa. Quima bara ðasibrlgł, ēdrlgłgłde dji quima bara ēdrlgłida ðaa. ⁴ Baribrlgł dji nēdoēdaba mał nezocada quima diaibrlgł, małne nezocaba warrarãda wa caurãda unuibrlgł, ēdrlgłgłde iduða ēdrlgłida ðaa. Idji quimara, warrarã sida dji nēdoēdaba idji itea jũma peida ðaa. ⁵ Baribrlgł mał nezocaba dji quimada, dji warrarãda, idji nēdoēda sida quĩrã ðabrlgł, ēdrlgł amaaba nãwã jaraida ðaa: “Mł quimada, mł warrarãda, mł nēdoēda sida quĩrã ða bēã młra ēdrlgł quĩrãē ðaa.” ⁶ Małne dji nēdoēdaba idjira dji bororãmaa edeida ðaa jũmarãba cawadãmãrēã mał nezocara ēdrlgł quĩrãē ðada. ^I Małbe dji nezocara deēde eēda wãbada icawa edepeēda dji nēdoēdaba idji cłwłrgł cũmia ðaba uya suida ðaa. Małbe mał nezocara idji nēdoēdãde baya abã jaidãbrlgłgłaa.

⁷ Bariduaba idji cauda nezoca bamãrēã nēdobueibrlgł, mał wērãcaura roya ēdrlgłeã umaquĩrã nezoca ēdrlgłbari quĩrãca. ⁸ Dji nēdoēdaba mał wērãcaura edai carea nēdosibrlgł, baribrlgł idjira bié unupeēda edaēbrlgł, idji ēdrlgł careabema paratara idu diabida ðaa. Dji nēdoēdaba mał wērãra igarasimĩna drua ãĩbemarãa nēdobuecara ðaa. ^{II}

⁹ Dji nēdoēdaba mał wērãcauda idji warra quima bamãrēã nēdosibrlgł, idji cau quĩrãca erobãida ðaa. ¹⁰ Dji nēdoēdaba dewara wērãda edaibrlgł, idjia naãrã erobãdara igaraiē ðaa. Idjia waēbida ne coi careabemada, wua sida dia ðaēbrlgł, idjaba idji quima araa quĩrãca erobãēbrlgł, mał wērãra ēdrlgłida ðaa idji ēdrlgł careabema parata diaida ðaēda diaē.

Djãrã bié obada careabema ley

¹² Bariduaba djãrã puo ðaēde beaibrlgł, idjira beaēda rapla. ¹³ Baribrlgł mĩã beai crĩchaē ðaēde abalãba djãrãda beaibrlgł, idjira beaēiē rapla Ācōrēba małgłra iduaribida bēã. Baribrlgł djãrã beaēdara młã jara ðamaa wãida ðaa. Mama dewararãba idjira jidaēacara rapla beaēi carea. ^{III}¹⁴ Baribrlgł bariduaba mĩã beai crĩcha

^I Dji bororãmaa. Hebreo beēdeēde jara ðaa “Ācōrē quĩrãpita.”

^{II} Idjira baridua drua ãĩbemarãa nēdobuecara ðaa. Ācłrgł traduciołne idjaba ða ðaa: “Mãwã obrlgłbara idjira cĩrũgacasia.” ^{III} Jo-sue 20:1-9.

erobãde djãrãda beaibrlgł, idjira animarã babue diabada maã mĩrũ wãbrlgł sida dji bororãba jidaēapeēda beaēida rapla.

¹⁵ Bariduaba dji zezada dji papa sida puoibrlgł, idjira beaēida rapla.

¹⁶ Bariduaba djãrãda nēdobuei carea jidaibrlgł, idjira beaēida rapla. Idjia jidaēada nēdobuesibrlgł wa waēbida jida erobãbrlgł, idjira beaēida rapla.

¹⁷ Bariduaba dji zezada, dji papa sida bié jaraibrlgł, idjira beaēida rapla.

¹⁸ Ijara raplne abalãba dewarabemada mōgaraba wa jlwaba chĩbrlgł, baribrlgł beaēibrlgł, idjira beaēiē rapla. Idjia puoēdara cłdãde ðeibrlgł idjaba pirãbaribrlgłde bardonaba wãida ðabrlgł, djãrã puoēdaba idji cacua bia ðemãrēã diaida ðaa. Idji traju roya oē ða ewari sida jũma diaida ðaa.

²⁰ Bariduaba idji nezoca wērãda wa nezoca umaquĩrãda bacuruba u erobãde beaibrlgł, idjira cawa oēida rapla. ²¹ Baribrlgł ewari umé babrlgłde idji nezocara waēi zocai ðabrlgł, idjira cawa oēiē rapla mał nezocara idjiēde bēã. ^{IV}

²² Umaquĩrã djõ raplne abalãba wērã ðiõgoa ðada puoēdã warrada łradlgãibrlgł, baribrlgł dji wērãda bia ðesira, dji puoēdaba diaida ðaa dji wērã quimaba bãrã bororã bida jara rapl quĩrãca. ²³ Baribrlgł mał wērãra beusira dji beaēdara abarica beaēida rapla. Dji wērãra bio cacua bié ðesira dji mãwã oēdara nãwã oēida rapla. ²⁴ Dauda ãrĩsira abarica dau ãrĩnida rapla. Quiēdã ðasira abarica quieēda ðataēdã rapla. Jlwada bié ðesira abarica jłwa bié ðaēdã rapla. Jĩrũda bié ðesira abarica jĩrũ bié ðaēdã rapla. ²⁵ Ōgo bãtasira abarica bãtaēdã rapla. Djarada cõāsira abarica cõãtaēdã rapla. Idjaba parreba osira abarica parreba otaēdã rapla.

²⁶ Bariduaba idji nezoca wērã dauēde wa nezoca umaquĩrã dauēde chĩpeēda ãrĩbrlgł, mał nezocara ēdrlgł ðaida ðaa idji dau ãrĩna carea. ²⁷ Idji nezoca wērã quieēdã wa nezoca umaquĩrã quieēdã ðaaibrlgł, mał nezocara ēdrlgł ðaida ðaa idji quieēda ðaaēde carea.

Animarã nēbłra carea Ācōrēba obi jaradã

²⁸ Pacaba umaquĩrãda wa wērãda cachuba su beaibrlgł, mał pacara mōgaraba tabari beaēida rapla. Beaēapeēda dji djarada cocara rapla. Małne djibarira beēeēde ðaēã dji ēberã beuēda carea. ²⁹ Baribrlgł djibariba mał pacara cadrla ðada cawa ðamĩna ēã erobãibrlgł, idjira beēeēde ðaya mał pacaba wērãda wa umaquĩrãda beaibrlgł. Mał pacara mōgaraba tabari beaēida rapla. Djibari sida beaēida rapla. ³⁰ Baribrlgł beabiēi cãyãbara dji beuēda ēberãrãba paratada iwididibrlgł, paca djibariba beu amaaba dji bororãba jarablda quĩrãca diaida ðaa.

³¹ Ara mał quĩrãca oēida rapla pacaba umaquĩrã warrada su beaibrlgł wa wērãcauda su beaibrlgł. ³² Pacaba djãrã nezoca umaquĩrãda wa djãrã nezoca

^{IV} Ācłrgłmaarã mał versículoaba nãwã jara ðaa: “Baribrlgł idji nezocara beuēbrlgł idjaba ewari umé babrlgłde pirãdrlgł, idjira cawa oēiē rapla mał nezocara idjiēde bēã.”

wērāda cachuba su beaiblrl, maļ pacara mōgaraba tabari beaðida panla. Maļ paca djibariba nezoca djibaría parata torroda treinta diaida bla.

³³ Bariduaba baido juebada uria coroda lrl jūātrl baða āyā baiblrl, wa baido juebada uria coropeða ewa beiblrl, djārā pacada wa burroda maļ uriaðe eða bæpeða beuiblrl, dji uria ewa baðaba djibariba iwidiðlrl quīrāca diaida bla. Maļne maļ animarā beuðada idjide baya.

³⁵ Pacaba djārā pacada beaiblrl, djibarirāba dji zocai ba pacada nēdobueðapeða maļ paratara ādjiza ēsadra eðaðida panla. Dji paca beuða siða ādjiza ēsadra eðaðida panla. ³⁶ Bariblrl bariduaba idji pacada cadrla baða cawa bamīna ērā erobaiblrl, maļne idji pacaba djārā pacada beaiblrl, idji pacada diaida bla dji paca beuðabari. Maļne dji paca beuðada idjide baya.

Ne drlaða jēda diaiðebema ley

22 Bariduaba pacada wa ovejada drlapeda beaiblrl wa nēdobueiblrl, naļ quīrāca oida bla. Pacada drlasira paca juesuma jēda diaida bla. Ovejada drlasira oveja quīmārē jēda diaida bla.

² Bariduada diamasi ne drla baðe de djibariba beaiblrl, mīā beaða carea beðeade baēa. ³ Bariblrl āsa de djibariba maļ ne drla baða beaiblrl, mīā beaða carea beðeade baya.

Bariduada ne drlapeda jidabiðlrl, idjia drlaðabari jēda diaida bla. Jēda diai carea neē baðlrl, idjira nezoca bamārēā nēdobueðida panla idjia drlaðabari jēda diai carea.

⁴ Bariduaba pacada, burroda, wa ovejada drlaiblrl, idji jidablaðe maļ animarāda waði zocai erobaiblrl, jēda diaida bla. Maļ awara aba auðu diaida bla.

⁵ Bariduaba idji ējūāne wa uva u erobama idji animarāda ne coðamārēā ērābueiblrl, bariblrl maļ animarāra djārā ējūāne ne coðe wāniblrl, djibarira beðeade bla. Maļ bērā dji ējūā djibaría idji néuðebema dji biara baða diaida bla.

⁶ Bariduaba idji ējūā babueblrlðe djārā néu ewaðada wa ewaē ba siða bá wāiblrl, dji báðaba jūma dji bá wānabari diaida bla.

⁷ Abalba paratada wa ne bariduada djārā deðe waga erobaðe dewaralba drlaiblrl, dji ne drlaðara jidapeða idjia drlaðada jēda diaida bla. Maļ awara aba auðu diaida bla. ⁸ Bariblrl dji ne drlaðada jidapeðeðlrl, dji ne waga erobaðara bārā bororāmaa edeðida panla. Maļbe ādjia quīrācuita iwidiðida panla idjia maļ ne waga erobaðara drlasi cawaya.

⁹ Paca carea, burro carea, oveja carea, cacuaeðe jlbaða carea, ne baridua adua baða carea biða ijarabiðlrl, ādjira bārā bororāmaa wānida panla. ¹ Maļne dji bororāba quīrācuita iwidiðapeða cawa jarāðia caida beðeade baða. Maļbe dji beðeade baða djibaría ādji ijara panl careabemada umé diaida bla.

¹⁰ Bariduaba burroda, pacada, ovejada, wa baridua animarā siða dewaraa wagabi baðe maļ animarāda beuiblrl, wa cawaēne iduða ruaiblrl, wa ni abalba ununaēne drlaðiblrl, dji animarā waga erobaðaba Ācōrē quīrāpita wārāneba jaraida bla maļ animarā drlaē baða. Maļ jarāðara djibariba ijāida bla. Māwāra dji animarā waga erobaðaba djibaría maļ animarābari diaiē bla. ¹² Bariblrl idjia idu drlabiblrl, maļ animarābari djibaría diaida bla. ¹³ Idjia waga eroba animarāda mēābema animarāba beaiblrl, dji beuðara edeida bla acłbi carea mēābema animarāba wārāda beasida. Māwāra maļ animarābari djibaría diaiē bla.

¹⁴ Bariduaba trajabada animarāda iwidi edepeða djibarī neēne maļ animarāra iduða ruaiblrl wa beuiblrl, dji edeðaba maļ animarābari djibaría diaida bla. ¹⁵ Bariblrl maļ animarā ruablrlðe wa beublrlðe djibarida aria baiblrl, dji animarā edeðaba maļ animarābari diaiē bla. Idjaba maļ animarā edei carea paratada diasiblrl, maļ animarāda iduða ruaiblrl wa beuiblrl, dji edeðaba maļ animarābari waa diaiē bla.

Jipa oði careabema ley

¹⁶ Ēberāba wērā umaquīrā adua baða cūrūgapeða idji ume cāiblrl, maļ wērāra dewara ume quima edai carea beðe baē baðlrl, maļ ēberāba quima edai careabema paratara dji wērā zezaa diaida bla idjaba dji wērāra edaida bla. ¹⁷ Bariblrl dji wērā zezaba idji cauda maļ ēberā dia quīrāēðlrl, dji ēberāba maļ wērāra edaēmīna quima edai careabema paratara diaida bla.

¹⁸ Jūma jātbana wērārāda beaðida panla.

¹⁹ Bariduaba animarāda oiblrl, idjira beaðida panla.

²⁰ Bariduaba animarāda māla babue diai cāyābara dewara ācōrēa babue diaiblrl, idjira beaðida panla.

²¹ Ātbema bārā tāēna beaða bié orānadua. Quīrānebaðadua bārā siða Egiptode ātbemarā basida.

²² Pēdra wērāra wa jērāmārā siða bié orānadua.

²³ Bārāba ādjirā bié o panl carea māla quīrā djuburiada iwidiðlrl, ādjia iwidi panlra māla ūrpeða carebaya. ²⁴ Mā quīrūbiðeba iduaribiya dji quīrūba djoñe zepapeða bārāra necoba beaðida. Māwā bārā quimara pēdra baða idjaba bārā warrarā siða jērāmārā baða.

²⁵ Mā puruðebema ne neē quiruba parata iwidiðara diaiðlrl, idjia jēda diablrlðe auðu iwidiðānadua āclrlba auðu jēda diabibada quīrāca. ²⁶ Bariduaba parata iwidiðā wārāda jēda diaida cawabi carea idjia jī-sua carea jlbarida beiblrl, dji parata diaðaba maļra erobeiē bla. Queui naēna dji parata diaðaba maļra diaðe wāida bla djibariba boro cāi carea waa neē ba bērā. Diaðe wāēblrl, djibariba jī-sua carea māla quīrā djuburiada iwidiðlrl, māla carebaya māla quīrā djuburiada ba bērā.

²⁸ Māda, bārā bororā siða bié jararānadua.

²⁹ Māla baða ewariðe bārā néu naārā ewablaðeðebemada, uva baðebema siða aride diaðadua.

I Bārā bororāmaa. Hebreo beðeade ba bla "Ācōrē quīrāpita."

Jūma bārā umaquīrā warra dji nabema tobrlɔda m̄la diaɛda panla. ¹³⁰ Paca umaquīrā dji nabema tobrlɔda, oveja umaquīrā dji nabema tobrlɔ siɛa bārāba jūma m̄la bea diaɛda panla. Mañ animarā zaquera dji papa ume siete ewaribe baya. Nurēma ochobema ewaride m̄la bea diaɛda panla.

³¹ Bārā israelerāra m̄l itea bia beaɛda panla. Mañ bēra baridua animarā mēābemaba beaɛda bārāba coɛacara panla. Mañ djarara usaa diaɛadua coɛamārēā.

23 Djārāda sewadeba jararānadua. Ēberā cadjirua oɛara sewadeba carebarānadua dji cawa obari quīrāpita. ² Dewararāba cadjirua o duanlne abarica orānadua. Dji cawa obari quīrāpita dewararāba dji cadjirua oɛaare sewadeba beɛea duanlne abarica orānadua. ³ Idjabā dji cawa obari quīrāpita mīā djuburi quiruare sewadeba beɛarānadua.

⁴ Bɔ dji quīrū paca aduaɛda wa burro aduaɛda unuiblɔ, idjā diaɛ wādua. ⁵ Burroda ne zɔglaba bæ tabada unusira ara māwā bēradua. Djibarira bɔ ume dji quīrūmīna carebadua mañ animarāra piradɔmārēā.

⁶ Mīā djuburi quiru cawa obɔdaɛe ariɛe oɛida panla. ⁷ Sewadeba djārā jara panlra ūrīnié panla. Ēberā beɛea neé b̄ara beaɛié panla. Māwā obɔlɔra m̄l quīrāpita beɛeaɛe b̄eya. ⁸ Bariduaba paratada idjiare beɛeamārēā diaibɔlɔ, mañ paratara edarānadua. Edaɛibɔlɔ dauberrea panl quīrāca panenapeɛa jipa cawa oɛaéa. Māwāra dji beɛea neé b̄ada beɛeaɛe b̄adia.

⁹ Āibema bārā tāēna b̄eara bié orānadua. Bārāba cawa panla djārā druade b̄ade dadjira sāwā b̄abarida, bārāra Egiptoɛe drua āibemarā basi bēra.

Ānāūbada poa

¹⁰ Sei poa bārā ējūāra oɛapeɛa ewaɛida panla. ¹¹ Baribɔlɔ siete poa jūēbɔlɔɛe ējūāra oɛié panla. Mañ poaɛe bārānebema ne neé queɛea dji tununa pureablɔlɔra idu ewabiɛadua, idjabā ādjia ewapeɛadaéra idu b̄adua animarā mēābemarāba coɛamārēā. Ara mañ quīrāca oɛadua bārā uvara, olivo siɛa.

Ānāūbada ewari

¹² Bārāra sei ewari trajaeɛda panla. Baribɔlɔ sietebe ma ewaride bārāra ānāūnida panla. Bārā pacada, burroda, nezocada, idjabā drua āibema bārā tāēna panl siɛa ānāūnida panla wayacusa l̄b̄aɛi carea.

¹³ Jūma m̄la jaraɛada quīrācuɛita oɛadua. Dewara ācōrēca bea ni mañrī biɛa iwidiɛrānadua.

Ewari droma ūbea Ācōrēba obi jaraɛa

¹⁴ Poaza b̄arima ūbea bārāba ewari dromada m̄l itea oɛida panla. ¹⁵ Naārā pañ ēsābari neé cobada ewarida oɛida panla. Bārāba siete ewari pañ ēsābari neé b̄ada coɛida panla m̄la jaraɛa quīrāca. Mañra

oɛadua m̄la jara b̄ada ewari Abib jedecoɛe, bārāra mañ jedecoɛe Egiptoɛe b̄eɛda ēdɔlɔpeɛa b̄erā. Mañ ewaride m̄la ne diai carea neé b̄ara m̄l quīrāpita wācara b̄aa. ¹⁶ Mañ awara bārā néuɛebema naārā ewapeɛada carea b̄asriɛa ewarida oɛida panla. ^{II} Idjabā bārā néu jūma ewapeɛadaɛacarea biɛa b̄asriɛa ewarida oɛida panla. ^{III}¹⁷ M̄lra bārā Boroa. Poaza jūma umaquīrābāba m̄l quīrāpita mañ ūbeabema ewari dromara oɛe ze pananida panla.

¹⁸ Animarā m̄la babue diabɔdaɛe dji oada pañ ēsābari bara b̄a ume babue diarānadua. Idjabā ānadɔlɔ naēna dji dragara jūma babueɛida panla.

¹⁹ Bārā néu naārā ewabiɛdaɛebemada dji biara b̄adɔlɔ m̄l deɛaa diaɛe zeɛadua.

Chiwatu zaquera dji papa jubaeɛe djurānadua.

Ācōrēba bajānebema nezoca israelerā na wābiɛa

²⁰ Ūrīnadua. M̄l nezoca bajānebemada bārā na wābiya bia waga edemārēā m̄la bārā itea erob̄a ējūānaa. ²¹ Jūma idjia jara b̄ara t̄jā oɛadua. Ījā oɛaéɛbɔlɔ idjia bārāra quīrā djuburiaéa, m̄l tr̄lneba beɛea b̄a bēra. ²² Baribɔlɔ idjia jara b̄ada quīrācuɛita t̄jā oɛibɔlɔ idjabā m̄la obi jaraɛada jūma t̄jā oɛibɔlɔ, bārā dji quīrū ume m̄lra dji quīrū baya. Bārā ume djōne zebɔdaɛe m̄lɔlɔ ādjirā ume djōya. ²³ M̄l nezoca bajānebemada bārā na wāya. Idjia bārāra edeya amorreorā, hititarā, perezeorā, cananeorā, heveorā, jebuseorā druadea. Mañrā ēberārāra m̄la jūma jōbiya. ²⁴ Mama jūēbɔdaɛe ādjirāba obada quīrāca orānadua. Ādjia jɔwaba ocuaɛa ācōrē quīrāpita quīrā eɛaa b̄arruɛapeɛa iwidiɛrānadua ni bia beɛarānadua. Ādjia jɔwaba ocuaɛa ācōrēra idjabā mañ ācōrēa bia beɛeaɛi carea eropanl siɛa abeɛa jūma ārīnadua.

²⁵ Ababe m̄labɔlɔ bia beɛeaɛadua. Mañne m̄la bārāra carebaya. M̄la baidoda, coɛi siɛa diaya. M̄la iduaribiéa bārāra cacua bié beaɛida. ²⁶ Bārā druade wērārāra warra lɔadɔgaɛaéa. Wērārā warra toɛacara neé baya. Idjabā m̄la bārāra dārā zocai b̄aya.

²⁷ Bārā wābɔdaza m̄la mañ druadebemarāra ne wayabiya. Ādjirāba sāwā oɛida cawaé panania. Mañba bārā jūēbɔdaɛe āyā mīrū pirapoɛia. ²⁸ M̄la heveorāra, hititarāra, cananeorā siɛa āyā pirapobiya nedɔlɔlɔba ādjirā āyā pirapobibari quīrāca. ²⁹ Baribɔlɔ poa abaeɛe m̄la ādjirāra jūma āyā jɔretaéa. Māwā obɔlɔbara mañ druara ēberā neé b̄epeɛa mēābema animarāra jūmawāyā yōnapeda bārāra bié ocasida. ³⁰ Mañ carea m̄la mañ druadebemarāra pīāca āyā jɔrecuaya. Mañne bārā yō wānane mañ ējūāra jūma edaɛia.

³¹ M̄la bārāra dia b̄a ējūāra b̄aa Pusa Purru abadaɛe b̄a ab̄a Pusa Mediterraneo abadaɛaa idjabā ējūā pōāsa ewaraga b̄adeba ab̄a Euprate doɛaa. ^{IV} M̄la bārāra carebaya jūma ēberārā mañ ējūāne panlra poyaeapeɛa āyā jɔrecuadeamārēā. ³² Mañ ēberārā ume beɛea b̄arānadua. Ādjia ācōrēca beada bārā druade erob̄earānadua. ³³ Mañ ēberārāra bārā druade idu b̄e-

^{II} Levitico 23:15-21. ^{III} Levitico 23:33-43. ^{IV} Pusa Mediterraneo. Hebreo beɛeaɛe jara b̄aa "Pilisteorā Pusa."

I Exodo 13:11-15.

birānadua. Iduaribidiblr ādjirāba bārāa ādji ācōrēca beara epēbidia. Māwā bārāba cadjiruara ođapeđa bié panania.–

Israelerāba Ācōrē ley jūma tījā ođiada apedada

24 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Aaroļda, Nadāda, Abiuda, idjaba setenta israelerā bororā siđa bl ume naļ eyađe ļtaā enedua. Ādjirāra tml chīrāborode bārru copanenapeđa mļa bia bedeāda panla. ² Ādjirāra mļ caita zecara panla. Ababe bldr mļ caita zeida bla. Maļ awara ni abalda bl ume naļ eyađe ļtaā zecara bla.–

³ Maļbe Moiserā israelerāmaa eđa zepedā Ācōrē leyra jūma nēbrlsia. Maļne jūma israelerāba abari quīrāca nāwā jarasiđaa:

–Dairāba Ācōrē leyra jūma tījā ođia.–

⁴ Ara maļda Moiseba Ācōrē leyra jūma bsia. Nurēma diapēdēda pirabaripēda Moiseba animarā babue diabada Sinai eya carra osia. Maļ awara animarā babue diabada caita idjia mōgara waibada doce ļta nūmlcuasia. Maļ doce mōgaraba jara bla Israel wararāneba doce puru yōpedēdada. ⁵ Maļbe Moiseba cūdrarāda diabuesia paca zaquerāda Ācōrēba babue diacuādamārēā idjaba Ācōrē ume necai bai careabema paca zaquerāda bea diacuādamārēā. ⁶ Maļ paca zaque oa piapedēdada ēsadra Moiseba epedecode wea edasia. Dji ēsadra beđada animarā babue diabada ļrļ jīāposia. ⁷ Maļbe Ācōrē leyra edapeđa Moiseba israelerā quīrāpita jīgua lesia. Maļ ūrīnapēda israelerāba jarasiđaa:

–Ācōrē leyra dairāba jūma tījā ođia.–

⁸ Maļbe Moiseba epedecode wea eroā oada edapeđa israelerā ļrļ jīāpo bāde nāwā jarasia:

–Naļ oaba jara bla Ācōrēba dadjirā ume beđea bādera dadjirāba, idjia biđa jūma ođida.–

⁹ Māwānacarea Moiserā, Aaroļra, Nadāra, Abiura, idjaba setenta israelerā bororā siđa Sinai eyađe ļtaā wāsiđaa. ¹⁰ Maļne israelerā Ācōrēda unusiđaa. Idji jīrū edrera zapiro mōgara ođa quīrāca bsia. Bajā quīrāca ēsā pāwārā bsia. ¹¹ Israelerā bororāba Ācōrēra unusiđamīna Ācōrēba ādjirāra beubié basia. Ācōrē quīrāpita ne cosiđaa idjaba baido dosiđaa.

Moise Sinai eyađe ļtaā wāna

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea jarasia:

–Sinai eyađe mļmaa ļtaā zepedā jļā beđua. Mļa mōgara peweđea bāda umé diaya. Maļ mōgarade mļa tījā obi bla beđeada bā eroā israelerāa jaradia bamārēā.–

¹³ Ara maļda Moiserā idji carebabari Josue ume Sinai eyađe ļtaā wāsiđaa Ācōrē bamaa.

¹⁴ Wāni naēna Moiseba israelerā bororāa jarasia:

–Nama pananadua aba dai zebldađaa. Aaroļra, Hur siđa bārā ume panania. Bariduaba nēbrlada oiblr, ādjimaa wānida panla maļ nēbrla cawa ođamārēā.–

¹⁵ Moise Sinai eyađe ļtaā wāsiđe jļrārāba maļ eyara ānā edasia. ¹⁶ Maļne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara

Sinai eya ļrļ zesia. Dji jeweđeaba israelerāba Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroara maļ eya borode tlbl eradr nūml quīrāca unusiđaa. Jļrārāba Sinai eyara sei ewari ānā erobasia. Sietebema ewariđe Ācōrēba maļ jļrārāneba Moiserā trļsia. ¹⁸ Ara maļda Moiserā eyađe ļtaāra wāsiđe jļrārāne eđa. Mama bsia cuarenta ewari āsa diamasi biđa.

Idji wua de ođamārēā Ācōrēba diabida

25 Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua jūma mļ itea ne dia quīrīā beaba blmaa enenida panlda ara ādji sođeba dia quīrīā panl quīrāca. ³ Ādjirāba diađida panlra naļgla: oroda, paratada, bronceda, ⁴ oveja cara nayāna pāwārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa. Maļ awara diađida panla wua dji biara bla lino ođada, wua chiwatu cara ođada, ⁵ oveja e purea ođada, animarā e biada, ¹ acacia bacuruda, ⁶ olivo dragada iḃirā coađi carea. Idjaba querada diađida panla olivo dragāda puerāđi carea. Maļba ne jūma Ācōrē iteabemada soađida panla. Maļ awara diađida panla quera bađi careabemada, ⁷ ónice mōgarada, dewara mōgara bia queđea siđa sacerdotē dji droma djiođe caređi carea. ¹⁸ Jūma maļgla pedapeđa bārāba mļ itea wua deda ođida panla mļ bārā tēēna bai carea. ⁹ Maļ wua dera, dji eđa bea siđa jūma mļa obi bla quīrāca daucha ođida panla.

Ācōrē baurude

¹⁰ Baurude acacia bacurūdēda ođadua. Maļ baurude drasoara bicaca umé ļrļ ēsadra baida bla. Dji joubāara bicaca aba ļrļ ēsadra baida bla. Dji ļtlara bicaca aba ļrļ ēsadra baida bla. ¹¹ Dji jāra, dajadaare biđa oro idji awa quiruba brāđadua. Iquīđaza jūma rllgla oroba tuca bāđadua. ¹² Idjaba pīrū orođēda quīmārē omoa ođadua. Maļ pīrūra baurude jīrūza cara bāđadua. Māwā orroza pīrūra umé panania. ¹³ Idjaba acacia bacuruda umé biya erāđapeđa oroba brāđadua. ¹⁴ Maļ bacurura pīrūne eđa berajuđadua baurude jira edeđi carea. ¹⁵ Bacurura pīrūne eđa berajusiđara waa eūtarānadua. ¹⁶ Maļ baurude mļa tījā obi bla beđea mōgarade bā diaira waga bāđadua.

¹⁷ Maļbe oro idji awa quiruda peweđea bađaa ariđe ođadua baurude ļrļ cobāđi carea. Dji drasoara bicaca umé ļrļ ēsadra baida bla. Dji joubāara bicaca aba ļrļ ēsadra baida bla. ¹⁸ Idjaba oroda edađapeđa mļ nezoca bajānebema i bara bla za quīrāca umé toa chī ođadua. Maļra bio cara bāđadua dji baurude ļrļ cobāđi carea opeđada ļrļ. Quīrāza iquīda aba bāđadua. Māwā jūma maļgla aba bla ođa quīrāca bēya. ²⁰ Mļ nezoca bajānebema i bara bla za quīrāca panlra quīrā djica eđa bārru bāđadua. Ādji iba dji baurude ļrļ cobāđi carea opeđāra jūātrl eropania. ²¹ Māwā ođapeđa dji baurude ļrļ cobāđadua.

I Animarā e biada. Hebreo beđeade ebuđa bāēā cārē animarā eda jara bāda. II Sacerdote dji droma djio. Hebreo beđeade bā bāa: "Sacerdoteba jāare jīda bla idjaba Ācōrēba quīrā bla cawabibari." Exodo 28:6-8, 15-30.

Mañ baurudee mña ñã obi ða beæa mögarade ða di-
aira waga ðaðada. ²² Mama mñra zeya bl ume
beæai carea. Mñ baurude ñrñ bajñebema nezoca i
bara panl ãsi mña israelerãa obi ðara cawabiya.

Ãcõrẽ quĩrãpita pañ ðabada mesa

²³ Mesa acacia bacurudea oðada. Dji drasoara bi-
caca umé ðaida ðaa. Dji joubãara bicaca aña ðaida
ðaa. Idjaba dji ñtlara bicaca aña ñrñ ãsadra ðaida ðaa.
²⁴ Mañ mesara oro idji awa quiruba jũma blraðada.
Dji icawa orroza rlrnga oroba tuca ðaðada. ²⁵ Mesa
ñrñ icawa bacuruda cara ðaðada jũguruu ðemãrẽã.
Mañ bacuru ñtlara jlwã jĩwĩnĩ quĩmãrẽ ðaida ðaa. Mañ
sida icawa rlrnga oroba tuca ðaðada. ²⁶ Mañbe pĩrũ
oroðeda quĩmãrẽ omoa oðada. Mañra mesa jĩrũza
cara ðaðada dji jũguruu oða edrecarebe. Mañglae
eða bacuruda berajuðada jira edeði carea. Mañra
acacia bacuru oða ðaida ðaa. Biya erapeða oroba
blraðada. ²⁹ Idjaba oro idji awa quiruda edaþapeða
epeðeco ðeada, epeðeco jũguruu ðeada, taza ðeada,
zoco ðea sida mesade ðaða carea oðada. Taza ðeara,
zoco ðea sida mesade ðaðada uva ða mña wea diaði
carea. ³⁰ Idjaba pañ mñ quĩrãpita ðaida ðara mañ
mesade ewariza eropananada.

Ñbĩrã ðabada

³¹ Idjaba oro idji awa quiruda edaþapeða ñbĩrã
ðabada toa chĩ oðada. Dji jĩrũda, dji cacuada, dji
gñrñgñrñã nepõnõ zaca ðeara, dji ñbĩrã ðaða careabema
sida aþari oro idji awa quirudebemada ðaida ðaa.
³² Mañ ñbĩrã ðabada cacuara sei jlwate erobaya. Orro
aþaare ùbea ðaya. Dewarabema orroare biða ùbea
ðaya. ³³ Jlwateza gñrñgñrñã nepõnõ zaca ðeada ùbea
oðida panla. ³⁴ Dji cacuade biða gñrñgñrñã nepõnõ
zaca ðeada quĩmãrẽ oðida panla. ³⁵ Dji jlwate cara
ðeaza aña oðida panla. ³⁶ Dji gñrñgñrñã nepõnõ zaca
ðeara, dji jlwate ðeara, dji cacua sida aþari oro idji
awa quirudebemada toa chĩ oðada.
³⁷ Idjaba ñbĩrãda siete oðada. Mañglañ ñbĩrãra dji
ñbĩrã ðabada jlwate quẽblza ðaðada mñ dejãra ñna
erobamãrẽã. ³⁸ Idjaba oro idji awa quiruda
edaþapeða ñbĩrã quĩrã tladara, ñbĩrã quĩrã tlaða ãyã
edebada epeðeco zaque sida oðada. ³⁹ Oro idji awa
quiru ñbĩrã ðabada idjaba ne jũma idjidebema sida
zablade dji zlglara 75 libra ðaida ðaa. ⁴⁰ Jũma
daucha oðada mña nañ eyaede unubiða quĩrãca.

Ãcõrẽ wua de

26 Idjaba wua deda mñ itea nãwã oðada. Dji
biara ða lino wuada die edaþapeða mañ wuaede
eða mñ nezoca bajñebema i bara ða zaca ðeada oveja
cara nayãna pãwãrã oðaba, pursupursua oðaba,
purea oða biða biya caðada. ² Mañ die lino wuara
aþari quĩrãca ðeaðida panla. Dji drasoara veintiocho

I Nepõnõ. Hebreo beæeade jara ðaa "almendro põnõ." II Mñ
dejãra ñna erobamãrẽã. Hebreo beæeade ða ðaa: "Nocoare ñna
ðamãrẽã."

bicaca ðeaðida panla. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ
ðeaðida panla. ³ Mañ die wuaðebemada juesuma
edaþapeða ãbaa cajuðada joubãa ðemãrẽã. Aþari
quĩrãca ãbaa cajuðada dewarabema juesuma panl
sida. ⁴ Mañ wua joubãa cajuðaza i orro aþaare cin-
cuenta clwlr clwlr wua pãwãrã
ðaba oðida panla. Dji clwlr daucha quĩrã tẽũ
cobæada. ⁶ Mañbe oroda edaþapeða wua jũebarida
cincuenta oðada. Mañglae clwlrza jũcuaðada
mañ umébema wuara aþabe ða quĩrãca ðemãrẽã.
Mañba mñ dera ãñẽþari cobæada.

⁷ Mañbe wua chiwatu cara oðada once edaþapeða
drasoara joubãa cajuðada dji nabema wua ñrñ ãñẽþari
cobæa carea. ⁸ Mañ once wua chiwatu cara oðara
aþari quĩrãca ðeaðida panla. Dji drasoara treinta bica-
ca ðeaðida panla. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ ðeaði-
da panla. ⁹ Mañ once wuaðebemada sei edaþapeða
ãbaa cajuðada joubãa ðemãrẽã. Dewarabema jue-
suma sida aþari quĩrãca cajuðada. Dji sei wua ãbaa
cajuðada nocoare ða wuara ãsadra ñta ðeða
cobæada.

¹⁰ Mañ wua joubãa cajuðaza i orro aþaare cincuenta
clwlr cajuðada. ¹¹ Idjaba bronceda edaþapeða wua
jũebarida cincuenta oðada. Mañglae clwlrza
jũcuaðada mañ umébema wuara aþabe ða quĩrãca
ðemãrẽã. ¹² Mañ chiwatu cara oða wuara dji edrebe-
ma wua cãyaþara joubãara ða bẽrã idjaba drasoara ða
bẽrã, mñ de jẽdaare drasoara jira ðaðada. Idjaba or-
rozara bicaca aña auðu jira ðaðada mñ dera bio
ãñẽþari ðamãrẽã. ¹⁴ Mañbe oveja e purea oðada ãbaa
cajuðada joubãa drasoara ðemãrẽã. Mañglae chiwatu
cara oða wua ñrñ ãñẽþari cobæada. Mañ ñrñ de-
warabema animarã e biada joubãa drasoara cajuðapeða
ãñẽþari cobæada.

¹⁵ Idjaba mñ wua de carea acacia bacuruda lraðada
mañba daucha ñta catl pẽni carea. Mañglae dji wua
cajuðaba ãñẽþariya. ¹⁶ Dji bacuru lraða drasoara die
bicaca ðeaðida panla. Dji joubãara bicaca aña ñrñ
ãsadra ðeaðida panla. ¹⁷ Dji eða ðeara quideate bara
oðada. Jũma mñ wua de carea bacuru lraðara mãwã
oðada. ¹⁸ Mñ wua de orroza veinte bacuru lraðada
ñta catl pẽnida panla. Mañ bacuru lraðaza edre
parata oða uria ðeada umé uméa ðaðada dji quideat-
era mañne eða berajuði carea. Mãwã orroza cuarenta
parata oða uria ðeara ðaða mañ bacuru lraðada
daucha pẽ wãni carea.

²² Mñ wua de jẽdaarebemara ñmãdau bæbariare
ðeida ðaa. Mañare sei bacuru lraðada ñta catl pẽnida
panla. ²³ Mañ awara bacuru lraðada umé iquidaza ñ-
ta catl pẽnida panla. ²⁴ Dji quẽblra jũẽþari bara
oðada ñtla eða ara catl cobemãrẽã. Iquidaza
mãwã ðaida ðaa. ²⁵ Jũma ãbaa ocho bacuru lraðada
ñta catl pẽnida panla. Mañ bacuru lraðaza edre
parata oða uria ðeada umé uméa ðaðada dji quideat-
era mañne eða berajuði carea. Mãwã jẽdaarebema
parata oða uria ðeara diecisei ðaða.

²⁶ Idjaba acacia bacuruda juesuma eraðada de or-
roza pĩrũ omoa ðeade berajuði carea. Jẽdaare ñmãdau

bæbariare biða acacia bacuruda juesuma pīrū omoa bæde berajudadua m̄l wua dera zarea cobemārēã. ²⁸ Orroza dji ësibema bacuru berajudara dji de draso daucha baida bla. Dji jēdaare ba bacuru ēsi berajudara dji de jeðea daucha baida bla. ²⁹ M̄l wua de carea bacuru lraðara oroba jūma blracuadadua. Idjaba pīrū omoa bæara orodeda oðadua. Mañ pīrū bæara bacuru lraðadaa cara bādadua mañne eða bacuru eraðara berajudē carea. Bacuru eraðara oroba jūma lraðadua. ³⁰ M̄l wua dera oðadua m̄la nañ eyade unubiða quīrāca.

³¹ Idjaba wuada oðadua m̄l dejāne eatl jira bædi carea. Dji biara ba lino wuada edaðapeða mañ wuaðe eða m̄l nezoca bajānebema i bara ba zaca bæada oveja cara nayāna pāwārã oðaba, pursupursua oðaba, purea oða biða biya caðadua. ³² Mañbe acacia bacuruda quīmārē tēnapeda oroba blracuadadua. Mañ bacurura parata oða uria bæde berajudadua m̄l dejāne ãta nūmeanamārēã. Bacuruza wua jūēbari oro oðada cara bādadua. Mañgude wua capeðara eatl jira bādadua m̄l dejāra taju bemārēã. Māwã m̄l wua dera dejā umé erobaya. Dji nocoarebema dejāra “Ācōrē itea ba dejā” adia. Dji eðare ba dejāra “Ācōrē itea biara ba dejā” adia. M̄l baurudera dji m̄l itea biara ba dejāne bādadua. ³⁴ Mama dji oro peweðea bædaa ariðe oðapeðara baurude ãrã cobādadua. ³⁵ Idjaba wua eatl jira ba nocoare ba dejāne pañ bābada mesara jlwa araare bādadua. Jlwa aclare ãbīrã bābadada dji mesa quīrāpe bādadua.

³⁶ Idjaba dji biara ba lino wuada edaðapeða mañ wuaðe eða oveja cara nayāna pāwārã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða biya caðadua. Mañbe acacia bacuruda juesuma tēnapeda oroba blracuadadua. Mañ bacurura bronce oða uria bæde berajudadua m̄l wua dede eða wābadamaa ãta nūmeanamārēã. Bacuruza wua jūēbari oro oðada cara bādadua. Mañgude wua caðara dji eða wābadaðe jūātr̄l jira bādadua.

Animarã babue diabada

27 Idjaba animarã babue diabada acacia bacurudeda oðadua. Dji drasoara bicaca juesuma baida bla. Dji joubāa siða bicaca juesuma baida bla quīrã quīmārēena abarica bamārēã. Dji ãtlara bicaca ũbea baida bla. ² Abari bacurude iquidaza cachu quīrāca oðapeða mañ animarã babue diabadara bronceba jūma blraðadua. ³ Idjaba tlb̄l pora āyã cuabada, tlb̄l pora tãībadada, oa piabadada, warebada mīāsuda, tlb̄ldau edebada siða jūma broncededa oðadua. ⁴ Idjaba jlrr̄ljlrr̄l broncededa oðadua. Mañ jlrr̄ljlrr̄l ara animarã babue diabadaðe dji iðeba eðaa ēsidra cara bādadua. ¹ Mañbe pīrū omoa broncededa quīmārē oðapeða jlrr̄ljlrr̄l bamaa animarã babue diabada iquidaza cara bādadua. ⁶ Mañbe acacia bacuruda umé eraðapeða bronceba blraðadua. Mañ bacuru-

I Jlr̄ljlrr̄l ara...dji iðeba eðaa ēsidra cara bādadua. Hebreo beðeade mañra ebua bæã. Ni abalba adua bla animarã babue diabada sãwã basida.

ra animarã babue diabada orroza pīrū bæde berajudadua jira ededē carea. ⁸ Animarã babue diabada wāyã uria baya bacuru lraðadeda oði bērã. Ara m̄la nañ eyade unubiða quīrāca jūma daucha oðadua.

Ācōrē wua de auðu jūrã bāda

⁹ M̄l wua dera auðu jūrã bādadua dji biara ba lino wuaba. Mañ auðu jūrã ba orroza veinte bronce oða uria bæada bæapeða bacuru tēnara mañgude eða wēãju nūmñadua. Mañ bacuru quēblra parataba blraðadua idjaba wua jūēbari parata oða siða cara bādadua. Lino wuara mañne eatl jūēcuaðadua. M̄l wua de auðu jūrã ba drasoara cien bicaca baya.

¹² Jēdaare biða bronce oða uria bæada die bæapeða mañne bacuru tēnara eða wēãju nūmñadua. Lino wuara mañgude eatl jūēcuaðadua. M̄l wua de auðu jūrã ba jēdaarebemara cincuenta bicaca baya idjaba ãmāðau bæbariare baida bla. ¹³ Dji nocoarebemara ãmāðau odjabariare baida bla. Mañ siða cincuenta bicaca baya. ¹⁴ Mañne dji eða wābadara ēsidra baya. Dji eða wābada jlwa aclare bronce oða uria bæada ũbea bæapeða bacuru tēnara mañne eða wēãju nūmñadua. Jlwa araare biða abari quīrāca oðadua. Mañne lino wuara eatl jūēcuaðadua. Dji eða wābada orro abare wuara quince bicaca baya idjaba dewarabema orroare biða quince bicaca baya. ¹⁶ M̄l wua de auðu jūrã bæde eða wābadara veinte bicaca baya. Bronce oða uria bæada quīmārē dji eða wābadama bæapeða bacuru tēnara wēãju nūmñadua. Mañbe dji biara ba lino wuada edaðapeða mañ wuaðe eða oveja cara nayāna pāwārã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða caðadua. Mañ wuaba dji eða wābadara jūātr̄l bādada.

¹⁷ Jūma m̄l wua de auðu jūrã ba bacuru tēnara bronce oða uria bæde eða wēãju nūmeania. Bacuru quēblza parata oða wua jūēbarida erobeðia idjaba parataba blrã bædia. Mañ bacurude eatl jūē ba lino wua joubāara bicaca juesuma baya. M̄l wua de auðu jūrã ba ējūã drasoara cien bicaca baya. Dji jeðara cincuenta bicaca baya. ¹⁹ Jūma m̄l wua de dajadaarebema siða bronce oða baya. Dji egorode cachidē careabema siða bronce oða baya.

Olivo draga ãbīrã coaði careabema

²⁰ Israelerãa jaradua olivo draga idji awa quiruda enenamārēã. Mañ dragara ãbīrãne weðia urua bamārēã. ²¹ Aarołba idji warrarã biða m̄l wua dede ba ãbīrãra quewaraza coaðida panla m̄l quīrãpita urua bamārēã quewara eðalba aba ãnadrlblraðaa. II Mañ ãbīrãra m̄l baurude quīrãpe baya dji wua eatl jira ba nocoare. M̄la ãbīrã coabi ba leyra bārã israelerãba, bārã warrarãneba yōbldarã biða ewariza ãã o pananida panla.

II M̄l wua dede. Hebreo beðeade ba bla “dji jlrebada wua dede.” Mañ dera māwã tr̄l jarabadjidã mama Ācōrãra Moise ume beðeabadi bērã. Israelerãra mañ dede ābaa dji jraðaca basia.

Sacerdoterã dji

28 Bλ djaba Aaroŕa, idji warrarã Nadára, Abiura, Eleazara, Itamar siða bλmaa tr̕cuadua m̕ sacerdoterã bλmãrẽã. ² Bλ djaba Aaroŕ itea djioda quĩrãwãrẽã obidua unubi carea idjidra m̕ sacerdote dji dromaara bλda. Mãwã israelerãba idjira waya panania. M̕a λcrla necawaada diasia maŕ djiora oðamãrẽã. Ædjía maŕ djiora obidua. ⁴ Naŕglda bλ djaba Aaroŕ itea oðida panla: idjia cacuaðe wẽãju j̕ida bλ torro bλda, aþa pãwãrã bλda, idji jãare j̕ida bλda, borode j̕ida bλda, “m̕a quĩrã bλ cawabibari” idji so λr̕ j̕ida bλda, clrrλ trãj̕bari siða. Aaroŕ warrarã itea biða djiora oðadua. Mãwã Aaroŕa, idji warrarã siða m̕ sacerdoterãda beaðia. ⁵ Oro bλrachidada, lino wuada, oveja cara nayãna pãwãrã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða edaðapeða maŕgλ djiora oðida panla.

⁶ Idji jãare j̕ida bλra dji biara bλ lino wuaba oðadua. Maŕ wuaðe eða oro bλrachidada, oveja cara nayãna pãwãrã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða biya caðida panla. ⁷ Equiaza j̕bari bara þaya. ⁸ Dji clrrλ trãj̕barida dji biara bλ lino wuaba oðadua. Maŕ clrrλ trãj̕barira idji jãare j̕ida bλ ume ãbaa caðida panla aþa bλ quĩrãca bẽmãrẽã. Maŕ clrrλ trãj̕baride eða oro bλrachidada, lino nayãnada, oveja cara pãwãrã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða biya caðida panla.

⁹ Idjaba mōgara ónice abadada umé edaðapeða maŕ mōgarade Israel doce warrarã tr̕ra jaya bλadua dji nabemaneba aþa dji tẽãbemanaa. Mōgara abalde tr̕ra sei panania. Dewarabema mōgarade biða tr̕ra sei panania. ¹¹ Djio obariba s̕yã jaya corobari quĩrãca ãdji tr̕ra maŕ umébema mōgarade biya jaya bλida panla. Maŕbe mōgarara oro oðadaa cara bλadua. ¹² Maŕ mōgarara Aaroŕba jãare j̕ida bλ equiaza aþa cajuðadua. Maŕ mōgarade bλ bλba Israel warrarãda quĩrãnebabiya. Mãwã Æcõrẽ quĩrãpita wãbλrλde Aaroŕba Israel warrarã tr̕ra idji equiade edeya ãdjirãnebema quĩrãnebabi carea.

¹³ Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé caðadua. Dji quẽbλra Aaroŕba jãare j̕ida bλ equiaza oro oðadaa cara bλadua.

¹⁵ Idjaba “m̕a quĩrã bλ cawabibarida” biya oðadua Aaroŕba idji so λr̕ j̕mãrẽã. ¹ Maŕgλra dji biara bλ lino wuaba oðadua. Maŕ wuaðe eða oro bλrachidada, oveja cara nayãna pãwãrã oðada, pursupursua oðada, purea oða siða caðadua Aaroŕba jãare j̕ida bλ capedada quĩrãca. ¹⁶ Maŕ wua caðara ãsidra bedá capirudua ne wagabari quĩrãca bamãrẽã. Dji drasoara, dji joubλa siða jlwajã ewarama aþa bλida bλa. ¹⁷ Maŕ λr̕ mōgara biya quẽdeada errecama quĩmãrẽ cara bλadua. ¹¹ Dji nabema errecade naŕgλ mōgarada bλadua: rubí, crisólito, esmeralda. ¹⁸ Umébema errecade bλadua: granate, zapiro, jade. ¹⁹ Úbeabema errecade bλadua: jacinto, ágata, amatista.

I Exodo 28:30. II Hebreo beðeade ebuða bλéa cãrẽ mōgara-
da jara bλda.

²⁰ Quĩmãrẽbema errecade bλadua: topacio, ónice, jaspe. J̕ma maŕ mōgarara oro oðadaa cara bλadua.

²¹ Maŕ doce mōgaraba jara bλa Israel warrarãneba doce puru yõpedadada. Mōgaraza s̕yã quĩrãca ãdji tr̕ra aþa aþa jaya bλadua.

²² Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé caðadua “m̕a quĩrã bλ cawabibarira” Aaroŕba idji so λr̕ j̕mãrẽã. ²³ Pírũ oroðeda umé oðapeða “m̕a quĩrã bλ cawabibari” λr̕bema iquidaza cajuðadua. ²⁴ Pírũza carena oro caða quẽbλra aþa aþa cara bλadua. ²⁵ Dewarabema quẽbλra cara bλadua umébema oro oðadaa Aaroŕba jãare j̕ida bλ equiaza. ²⁶ Dewara pírũ oroðeda umé oðapeða “m̕a quĩrã bλ cawabibari” eðaarebema iquidaza edrecare cajuðadua. ²⁷ Dewara pírũ oroðeda umé oðapeða Aaroŕba jãare j̕ida bλde cajuðadua dji clrrλ trãj̕bari λtaarebe. ²⁸ J̕cara pãwãrã oðaba maŕ pírũra ãbaa j̕nadua “m̕a quĩrã bλ cawabibari” edre panλ pírũnaa. Mãwã “m̕a quĩrã bλ cawabibarira” Aaroŕ so λr̕ catl cobeya.

²⁹ “M̕a quĩrã bλ cawabibarira” Aaroŕba j̕ bλida bλa m̕ wua dede eða wãbλrλde. Mãwã m̕ quĩrãpita bλde Israel warrarã tr̕ra idji so λr̕ j̕ erobaya israelerãnebemada quĩrãnebabi carea. ³⁰ “M̕a quĩrã bλ cawabibaride” Uriλ idjaba Tumiλ abadada eða bλadua Aaroŕba idji so λr̕ j̕ erobamãrẽã. Mãwã m̕ quĩrãpita wãbλrλza maŕ Uriλ idjaba Tumiλneba Aaroŕba roya cawaya m̕a israelerãa obi bλda.

³¹ Idjaba wua pãwãrã bλda edaðapeða Aaroŕba dji wẽãju j̕ida bλda oðadua. ³² Maŕ wuara idji boro bera-
jumãrẽã ãsidra uria oðadua. Maŕ uria ira beðatl cajuðadua cõãrãmãrẽã. ³³ Idjaba granadajõ za quĩrãca caðadua oveja cara nayãna pãwãrã oðaba, pursupursua oðaba, purea oða biða. Maŕra Aaroŕba j̕ida bλ pãwãrã bλ edubema ide mimizua rλrrλga cajuðadua. Idjaba mimizua rλrrλga cajuðadua pírãchiru oro oðada. Granadajõ za quĩrãca caðada aþa ide cajuðapeða maŕare pírãchiru oro oðada aþa cajuðadua. J̕ma rλrrλga mãwã cajuðadua. ³⁵ Maŕ djio pãwãrã bλra Aaroŕba j̕ bλida bλa m̕ wua dede ne oðe wãbλrλza. M̕ wua dede eða m̕ quĩrãpita wãbλrλde aþa ãdrλbλrλde pírãchirura j̕guaðia. Mãwã idjira beuã.

³⁶ Idjaba oroda pewedeã berrachidada. Maŕne naŕ beðeada jaya bλadua: “Aþa Æcõrẽ itea bλ.” ³⁷ Maŕ oro pewedeã berrachidara Aaroŕba borode j̕ida bλ dratuare j̕cara pãwãrã bλba j̕ cobλadua. ³⁸ Maŕra idji dratuðe j̕ bλida bλa j̕ma israelerãba dia panλda m̕a bia edai carea. Idjaba israelerãba m̕a ne diabλde m̕ quĩrãpita bié oðibλrλ, maŕ bié oðeðara Aaroŕba edaya.

³⁹ Idjaba Aaroŕba dji wẽãju j̕ida bλ torroa bλda dji biara bλ linoba caðadua. Clrrλ trãj̕bari siða biya caðadua. Idji borode j̕ida bλ siða dji biara bλ lino wuaba caðadua. ⁴⁰ Aaroŕ warrarã itea biða djio torroa bλda, clrrλ trãj̕barida, ãdji borode j̕nida panλ siða oðadua. Maŕ djio quĩrãwãrẽã bλda j̕ panλne israelerãba ãdjirãra waya panania. ⁴¹ Bãrãba j̕ma opeðacarea bλ djaba Aaroŕa idji warrarãa biða maŕ djiora j̕bidua. J̕napeda olivo dragada ãdjirã boro λr̕

weadua unubi carea bla ädjirära mñ sacerdoteräda bAbBlrlda.

⁴² Ädjiräba edre jñnida panlra lino wuaäeda oädada. Mañra clrrldeba aba bacara daucha baida bla.

⁴³ Aarołba, idji warrarä bida mañ edrebemara jñnida panla mñ wua dede eđa wäbldaza idjaba mña animarä babue diabldaza. Mäwä jñnaéblrl, ädjirära beuđia cadjiruada o panl bërä. Mañ djio jłbi bA beđeara Aarołba, idji warraräba, idji warraräneba yöbldarä bida ewariza ijä o pananida panla.

Sacerdoterä bAmärëä Äcörëba obi jaradä

29 Aarołra, idji warrarä siđa mñ sacerdoteräda bai carea bla nāwā oida bla: paca zaque dji umaquĩrāda aba, oveja dji umaquĩrāda umé edadua. Mañ animarära dji biara bAdrl beađida panla. ² Idjaba dji biara bA harina trigođeda edapeđa pał ěsābari neé beada quĩrā cacua ũbea odua; ĩclrl harina awa queđeada, ĩclrl nedraga bara beada, idjaba ĩclrl nedragaba ĩrl rrldeada. ³ Mañ pałra jamarade bApeđa mñ wua deđaa ededua. Paca zaquera, oveja siđa ededua. ⁴ Aarołra idji warrarä siđa mñ wua dede eđa wäbadamaa ededua. ¹ Mama ädjirära baidoba slgldua. ⁵ Mañbe Aarołba jłmārëä opeđadara idjia jłbidua. Idjia wëāju jłida bA torroa bAda naärä jłbidua. Mañ ĩrl dji pāwārä bAda jłbidua. Mañ ĩrl idji jāre jłida bAra jłbipeđa clrrl trājłbariba trājł cobAdua. Mañbe idji so ĩrl “mña quĩrā bA cawabibarida” jł cobAdua. ⁶ Idji borode jłida bAra jłbipeđa idji dratude jłida bA oro peweđea ođada jł cobAdua. ⁷ Mañbe Aaroł boro ĩrl olivo draga quera bara bAda weadua sacerdote dji dromada bai carea. ⁸ Idjaba Aaroł warrarä siđa trłpeđa ädjia jłnamārëä opeđada torroa beada wëāju jłbidua. ⁹ Ädjia jł panlra, Aarołba jł bA siđa clrrl trājłbariba trājł cobAdua. Ädjia borode jñnida panl siđa jłbidua. Mäwā oida bla ädjirära sacerdoteräda bAbBlrde. Ädjirādrl, ädji warraräneba yöbldarä siđa ewariza mñ sacerdoteräda beađia.

¹⁰ Mañbe paca zaqueda mñ wua dede eđa wäbada quĩrāpe enepeđa Aarołba idji warrarä bida ädji jłwara mañ paca zaque boro ĩrl bAdida panla. ¹¹ Mama paca zaquera mñ quĩrāpita beadua. ¹² Mañbe dji oara piapēđa bl jłwa jıwñira maārī begueapeđa animarä babue diabada cachu quĩrāca beađe soadua. Mäwā soapeđa oa beđara animarä babue diabada cobA caita weadua. ¹³ Mañbe paca zaque bitedabemada edadua: dji tlrída, nequimada, idjaba cotrua umena dji draga bara. Mañra jūma babuedua animarä babue diabadađe. ¹⁴ Mañ paca zaque cacuara, dji era, dji ā siđa äyā tml edepeđa jūma babuedua. Mañ animarära mäwā oida bla Aarołba idji warrarä bida cadjirua opeđara mña quĩrādoamārëä.

¹⁵ Mäwānacarea umébema oveja mñ wua dede enenada aba edapeđa Aarołba idji warrarä bida ädji jłwara mañ oveja boro ĩrl bAdida panla. ¹⁶ Mañbe be-

abBlrde dji oara piadua. Mañ oaba jıāpodua animarä babue diabada ĩrl idjaba orrocawa bida. ¹⁷ Mañbe ovejara drapetapeđa tlcuadua. Dji jırūra, dji jłsi siđa slglpeđa jūma ābaa buedua dji boro bara. ¹⁸ Mañbe animarä babue diabadađe jūma mña babue diadua. Mañra mña bia unuya. ^{II}

¹⁹ Oveja beđara edapeđa Aarołba idji warrarä bida ädji jłwara oveja boro ĩrl bAdida panla. ²⁰ Mañbe beabBlrde dji oara piapēđa soadua Aaroł jłwa araarebema clwrl ide, idji jłwa araarebema jłwapaape, idjaba idji jłwa araarebema jırūpaape bida. Ara mañ quĩrāca idji warrarä siđa odua. Oa beđara animarä babue diabada orroza jıāpodua. ²¹ Mañ oa dji animarä babue diabadađe jıāpođada maārī edapeđa pueradua olivo draga quera bara bAdaa. Mañglba Aaroł ĩrl, idji warrarä ĩrl, ädjia jł panl ĩrl bida jıāpodua. Mäwā Aarołra, idji warrarära, ädjia jł panl siđa mñ itea beađia. ²² Mañbe dji oveja dragada, dji druda, ^{III} dji tlrída, nequimada, cotruada umena dji draga bara, idjaba jłwa araarebema chıde siđa edadua. (Bla mañ ovejara beaya Aarołra, idji warrarä siđa mñ sacerdoteräda bAcuai carea.)

²³ Idjaba mñ quĩrāpita enena jamarade bA pał ěsābari neé beada ũbea edadua; aba harina awa ođada, aba nedraga bara ođada, idjaba nedragaba ĩrl rrldeada. ²⁴ Mañ pałra, dji oveja bitedabema edadara, dji chıde siđa bAdua Aaroł jłwade, idji warrarä jłwade bida. Jūma ädji jłwade beđara ädjiräba ĩtaa wadida panla mña diađi carea. ²⁵ ĩtaa wapedadacarea wayacusa edapeđa jūma babuedua dji animarä babue diabadađe oveja naärä babueda ĩrl. Mañ babue diabBlrlra mña bia unuya. ²⁶ Mañbe oveja jā nocoarebema djarada bl jłwade edapeđa ĩtaa wadua mña diai carea. ĩtaa wapeđa mañ djarara blre baya.

²⁷ Idjiba ĩtaa bārä israeleräba mñ ume necai bai careabema oveja mña diađe zebldaza dji jā nocoarebema djarada, jłwa araarebema chıde siđa Aarołba idji warrarä bida ĩtaa wapeđa ädji itea edađida panla.

²⁹ Aaroł jaidadacarea idjideba yöbldaräba idjia jł beđara eropanania. Ädjidebemada aba edapeđa mañra domia aba jł baida bla sacerdote dji droma bai carea. Mäwānacarea mñ wua dede Aarołba oabada quĩrāca o baida bla.

³¹ Aarołra mñ sacerdoteda bAbBlrde oveja jā nocoarebema djarada edapeđa mñ wua de auđu jırä bAde eđa djudua. ³² Djupeđa Aarołba idji warrarä bida mañ oveja djarara, pał jamarade beđa siđa cođida panla mñ wua dede eđa wäbada caita. ³³ Mañ djaradebemada, pañnebema siđa mña babue diaya ädjirära mñ itea bai carea idjaba ädjiräba cadjirua opeđara mña quĩrādoamārëä. Mañ bërä ababe ädjablrl mañ ađubadara cođida panla. Mañra mña diađa bërä dewara ēberäba cocara bla. ³⁴ Mañ oveja djara djuđara, pał siđa jūma cođaéblrl nurëma diapedeđa

I Mñ wua dede. Hebreo beđeade bA bla “dji jłrebada wua dede.” Mañ dera mäwā trł jarabadjidaa mama Äcörëra Moise ume beđeabadjı bërä. Mañ dede israelerära ābaa dji jłredaca basıa.

II Mañra mña bia unuya. Hebreo beđeade nāwā bA bla: “Mañ babue diabBlrlra bia ĩbaria.” III Dji druda. Mañ beđeaba idjaba jara bla “dji animarä drude bA dragada.”

dji adubadara jūma babueēida panla. Dji adubadara cocara panla mañ ovejara mña diapedeada bēřã.

³⁵ Domia aba mña jarada quĩrãca odua Aarołra idji warrarã siđa mñ sacerdoterãda b̄ai carea. ³⁶ Mañne ewariza paca zaque dji umaquĩrãda aba beapeda mña babue diadua Aarołba idji warrarã biđa cadjirua opeđadara mña quĩrãdoamãrēã idjaba animarã babue diabadara mñ quĩrãpita bia b̄amãrēã. Ewariza animarã babue diabadara olivo draga quera bara b̄aba soadua mñ itea bia b̄amãrēã. Mãwã animarã babue diabadara mñ itea bio bia b̄epeda bariduaba waraibrl̄ mñ siđa mñ itea b̄eya.

Ewariza animarã babue diaēi jarada

³⁸ Ewariza sacerdoterãba animarã babue diabadade oveja zaque poa aba beada umé babue diaēida panla. ³⁹ Diapedeada aba babue diaēida panla, dewarabemara queubrl̄de babue diaēida panla. ⁴⁰ Diapedeada oveja babue diabłade dji biara b̄a harinada epeđeco jūgurua umé edađapeđa olivo dragađaa boteya aba b̄rlatłapeđa mañ siđa mña babue diaēida panla. ^I Mañ awara animarã babue diabada łr̄ł uva b̄ada boteya aba weaēida panla. Queubrl̄de oveja babue diabłade ara mañ quĩrãca oēida panla. Małra mña bia unuya.

⁴² Aaroł warrarãneba yōbłdarã biđa ara mañ quĩrãca ovejara mñ quĩrãpita babue diaēida panla mñ wua dede eđa wãbada quĩrãpe. Mama mñra bãrã israelerã-maa zepeda b̄a ume beđea b̄aya. Mañne mñ quĩrãwãrēã dorrodorroaba jūma mñ wua de auđu jūrã b̄ade eđa b̄ara mñ itea erobaya. ⁴⁴ Mãwã wua dera, animarã babue diabada siđa mñ itea bia b̄aya. Aarołra, idji warrarã siđa mñ itea bia b̄aya mñ sacerdoterãda beađamãrēã. ⁴⁵ Mñra bãrã israelerã tãēna b̄aya idjaba bãrã Ācōrē baya. ⁴⁶ Mañne bãrãba cawađia mñra bãrã Ācōrēda. Cawađia mñablrl̄ bãrãra Egiptodeba ēdrl̄ enesida bãrã tãēna b̄ai carea. Mñra bãrã Ācōrēã.-

Quera bá diabada

30 Idjaba Ācōrēba jarasia:

-Quera bá diabadada acacia bacuruđeda ođadua. ² Dji drasoara, joub̄a siđa bicaca aba b̄aida b̄a quĩrã quĩmãrēena abarica b̄amãrēã. Dji łtlara bicaca umé b̄aida b̄a. Iquiđaza abari bacuruđe cachu quĩrãca ođadua. ³ Oro idji awa quiruba jūma b̄rađadua. Icawa p̄rl̄l̄ga oroba tuca b̄ađadua. ⁴ P̄r̄ũ omoa b̄ea orođeda quĩmãrē ođapeđa orroza umé cara b̄ađadua dji tuca b̄a edrecare. Mañ p̄r̄ũne eđa bacuruda berajuđadua jira edeđi carea. ⁵ Małra acacia bacuruđeda b̄aida b̄a. Biya erađapeđa oroba b̄rađadua. ⁶ Quera bá diabadara mñ wua dede eđa b̄ađadua dji eđaarebema wua eatl̄ jira b̄a quĩrãpe. Mañ wua jēdaare mñ baurudeda dji łr̄ł cob̄ai bara b̄aya. Mama mñra b̄a ume beđea b̄aya.

^I Epeđeco jūgurua umé. Hebreo beđeade b̄a b̄a "una décima de un efa." Boteya aba. Hebreo beđeade b̄a b̄a "un cuarto de hin."

⁷ Diapedeada Aarołba ĩb̄ĩrã acłde zebłrl̄de quera bá diabadade querada bá diaida b̄a. ⁸ Quewaraza biđa ĩb̄ĩrã coade zebłrl̄de querada bá diaida b̄a. Ara mañ quĩrãca ewariza bãrãba bãrã warrarãneba yōbłdarã biđa querada mñ quĩrãpita bá dia pananida panla. ⁹ Quera bá diabadade baridua quera mña jaradaēra bá diarãnadua. Idjaba animarãda, harina ođa siđa mañ łr̄ł mña babue diarãnadua. Uva b̄a siđa mañ łr̄ł mña wea diarãnadua. ¹⁰ Quera bá diabadara mñ itea bio bia b̄aida b̄a. Mañ bēřã poaza b̄arima aba Aarołba mañ quera bá diabadada cachu quĩrãca beađe oaba soaida b̄a mñ itea bia b̄amãrēã. Mañ oara idjia edaida b̄a bãrã israelerãba cadjirua opeđada carea animarã be-abłrl̄de. Idji warrarãneba yōbłdarã biđa ara mañ quĩrãca poaza o pananida panla.- ^{II}

Beuđa amaaba israelerãba parata diaēida panla

¹¹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹² -Israełdebema umaquĩrã juachabl̄rl̄de beuđa amaaba jūma ādjirãba mña paratada diaēida panla. Mãwã ādjirã juachabl̄rl̄de quininaēã. ¹³ Juachabl̄rl̄de ādjirãza paratada sei gramo mñ dede zabada quĩrãca mña diaēida panla. ^{III}¹⁴ Jūma umaquĩrã veinte poađeba łtaa b̄ea juachabl̄rl̄de mañ paratara mña diaēida panla. ¹⁵ Dji parata bara b̄aba sei gramo auđu diaiē b̄a idjaba dji parata neé quiruba sei gramo eđara diaiē b̄a. Ādjirã juachabl̄rl̄de beuđa amaaba jūmarãba daucha diaēida panla. ¹⁶ Ādjirãba diapedeada paratara edapeđa mñ wua dedebema parataba oēida panla obidua. Mañ parataba mña quĩrãnebabi b̄aya bãrã israelerãba małgl̄ra diasidada beuđa amaaba.-

Ne s̄l̄gl̄bada

¹⁷ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁸ -Ne s̄l̄gl̄bada epeđeco waib̄lada dji acł b̄ađi bara broncedada ođadua. Małra animarã babue diabada jēdaare mñ wua de caita b̄ađadua. Małgl̄de baidoda jue ũmłnadua. ¹⁹ Aarołra idji warrarã siđa mñ wua dede eđa wãni naēna wa animarã mña babue diaēi naēna ādji j̄wara j̄r̄ũ siđa mañ baidoba s̄l̄gl̄ida panla. Mãwã ādjirãra beuđaēã. Mañ s̄l̄gl̄bi jaradara Aarołba idji warrarãneba yōbłdarã biđa ewariza ĩjã o pananida panla.-

Olivo draga quera bara b̄a Ācōrē iteabema p̄rl̄l̄i carea

²² Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²³ -Nałgl̄ querada edađadua: mirra querada doce libra, canela querada sei libra, cálamo querada sei libra, casia querada doce libra. Mañ quera z̄gl̄lara mñ dede zabada quĩrãca zadua. Mañ awara olivo dragada galoł aba edađadua. ^{IV}²⁵ Jūma mañ querara olivo dragađaa puerađadua quera o cawa b̄aba obari quĩrãca. Mañ olivo draga quera bara b̄aba ne jūma mñ iteabemara

^{II} Levítico 16. ^{III} Sei gramo. Hebreo beđeade b̄a b̄a "Siclo ēsidra. Siclora veinte geras." ^{IV} Doce libra. Hebreo beđeade b̄a b̄a "quinientos siclos." Galoł aba. Hebreo beđeade b̄a b̄a "un hin."

soadía. ²⁶ Maŕglba mŕ wua deda soadua: mŕ baurudeda, paŕ ʘabada mesada, jŕma maŕ mesade ʘeada, ʘbŕrā ʘabadada, jŕma maŕ ʘbŕrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jŕma maŕ animarā babue diabadadebemada, idjaba ne sŕglbada epeɔeco waibŕada dji acl ʘabada bara. ²⁹ Jŕma maŕglra mŕ itea bio bia ʘai carea māwā soadida panla. Māwānacarea bariduaba waraibŕl, maŕ siɔa mŕ itea ʘeya.

³⁰ Maŕ olivo draga quera bara ʘada Aaroŕ boro ŕrŕ, idji warrarā boro ŕrŕ biɔa weadua mŕ sacerdoterāda ʘeada mārēā. ³¹ Israelerā nāwā jaradua: “Naŕ ewariɔeba ŕtaa naŕ olivo draga quera bara ʘaba aʘabe Ācōrē iteabemadŕl soadida panla, idji itea oɔa bērā. ³² Baridua ēberā ŕrŕ weacara panla. Idjaba ni aʘalba naŕ olivo draga quera bara ʘa quŕrāca ara idji itea ocara ʘaa. Naŕ olivo draga quera bara ʘara aʘabe mŕ itea ʘa bērā baridua quera quŕrāca erobeadié panla. ³³ Bariduaba naŕ olivo draga quera bara ʘa quŕrāca ara idji itea oibŕl, idjira āyā jŕretabueɔida panla bārā israelerā tāēnabemada. Idjaba baridua ēberā ŕrŕ naŕ olivo draga quera bara ʘada weaibŕl, dji weaɔara āyā jŕretabueɔida panla.”-

Bai careabema quera

³⁴ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

-Naŕgl querada edaɔadua: estacte querada, ámbar querada, gálbano querada, idjaba incienso quera idji awa quiruda. Maŕ quera ʘeara aʘari quŕrāca edaɔapeɔa ābaa pueradua bai careabema quera oi carea, quera o cawa ʘaba obari quŕrāca. Ābaa puerabɔade tāda eɔa ʘadua maŕ querara mŕ itea bio bia ʘemārēā. ³⁶ Maŕbe maŕi edaɔapeɔa nūcha ŕrabadua. Maŕra bá nŕmŕnida panla quera bá diabadada ŕrŕ mŕ baurude quŕrāpe. Mama mŕra bl ume beɔea ʘaya. Maŕ bai careabema querara aʘabe mŕ itea ʘaya. ³⁷ Ni aʘalba maŕ quera quŕrāca ara idji itea ocara ʘaa. Maŕra aʘabe mŕ itea ʘa bērā, baridua bai careabema quera quŕrāca erobeadié panla. ³⁸ Bariduaba maŕ quera quŕrāca ara idji itea oibŕl, maŕ ēberā bārā israelerā tāēnabemada āyā jŕretabueɔida panla.-

Ācōrē wua de oɔi ēberārā

31 Maŕbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Ūrɔdua. Mŕa Uri warra Bezaleelda edasia mŕ wua de oɔi ēberārā boroda ʘamārēā. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaquea. ³ Mŕ Jaureda, necawaada, crŕcha cawaada, idjaba ne o cawa ʘai crŕcha siɔa mŕa idjía diasia. ⁴ Māwā idjira biya ne o cawa ʘaa oroɔebemada, parataɔebemada, broncedebema siɔa. ⁵ Mōgara biya queɔeadebemada o cawa ʘaa idjaba cara cawa ʘaa. Bacuruɔebema siɔa o cawa ʘaa. Aɔeɔa ne jŕmada o cawa ʘaa. ⁶ Maŕ awara mŕa Ahisamá warra Aholiáda edasia Bezaleel carebamārēā. Idjira Daŕneba yōna. Jŕma mŕ wua de oɔi ēberārā mŕa necawaada diasia mŕa obi jaradua jŕma oɔamārēā.

⁷ Ādjirāba naŕda oɔida panla: mŕ wua deda, mŕ baurudeda, maŕ baurude ŕrŕ cobeida, jŕma mŕ wua dede ʘeadi siɔa. ⁸ Mŕ wua dede ʘeadi naŕgl: paŕ ʘabada mesada, jŕma maŕ mesade ʘaɔa, ʘbŕrā ʘabadada oro idji awa quiruda, jŕma maŕ ʘbŕrānebemada, quera bá diabadada, animarā babue diabadada, jŕma maŕ animarā babue diabadadebemada, ne sŕglbada epeɔeco waibŕa siɔa dji acl ʘaɔi bara. ¹⁰ Idjaba Aaroŕba jŕida ʘara, idji warrarāba jŕnida panl siɔa ādjirāba oɔi. Māwā Aaroŕra idji warrarā siɔa mŕ sacerdoterāda ʘeadi. ¹¹ Maŕ awara mŕ wua de o panlba olivo draga quera bara ʘada oɔi mŕ iteabemada soadi carea. Idjaba mŕ deŕne quera ʘaɔi careabemada oɔi. Ādjirāba jŕma maŕglra mŕa jaradua quŕrāca daucha oɔida panla.-

Ānāŭbada ewari

¹² Idjaba Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

¹³ -Israelerā nāwā jaradua: “Idiɔa ŕtaa ŕnāŭbada ewarida mŕ itea waga pananida panla. ŕnāŭbada ewari wagaɔira sēyā quŕrāca ʘaya bārā israelerāba bārā warrarāneba yōbɔdarā biɔa cawaɔamārēā mŕa bārāra mŕ itea ʘasida. ¹⁴ ŕnāŭbada ewarira waga pananida panla maŕ ewarira mŕ itea ʘaɔa bērā. Bariduaba maŕ ewarida mŕ itea wagaéɔl wa maŕ ewariɔe trajuda oibŕl, maŕ ēberā bārā tāēnabemada āyā ʘapeɔa beadi panla. ¹⁵ Sei ewari bārā trajura oɔi panla, baribŕl sietebema ewariɔe ŕnāŭnida panla. Maŕ ewarira mŕ itea wagaɔi panla. Bariduaba ŕnāŭbada ewariɔe trajuda oibŕl, idjira beadi panla. ¹⁶ Bārā israelerāba, bārā warrarāneba yōbɔdarā biɔa ŕnāŭbada ewarira waga pananida panla. Maŕra māwā ʘaya. ¹⁷ ŕnāŭbada ewari wagaɔira sēyā quŕrāca ʘaya bārā israelerāba cawaɔamārēā mŕa bārāra mŕ itea ʘasida. Māwā ʘaya mŕa sei ewariɔe bajada, naŕ ējŭ siɔa jŕma opeɔa sietebema ewariɔe ŕnāŭna bērā.”-

¹⁸ Ācōrēba Moisea Sinai eyaɔe maŕra jŕma jarapeɔa mōgara peweɔea ʘada umé diasia. Maŕ mōgaraɔe idjira ʘjā obi ʘa beɔeada ʘá diasia.

Paca zaque quŕrāca opeɔeɔa

32 Moiserā Sinai eyaɔe eɔa zeé ʘada dārābŕl bērā israelerā Aaroŕmaa wānapaɔa nāwā jarasiɔa:

-jŕŕ Moiseba dairāra Egiptoɔeba eɔra enesia, baribŕl idji sāwānada dairāba cawaɔa. Maŕ bērā dairā nocoɔa edemārēā ācōrēda odu.-

² Aaroŕba panusia:

-Bia ʘaa. Bārā wērārāba, bārā warrarāba, bārā caurā biɔa pŕrŭ oro oɔada mŕa jŕma ērā diaɔadua.-

³ Ara maŕda ādjirāba pŕrŭ oro oɔara Aaroŕa jŕma ērā diacuasiɔa. ⁴ Aaroŕba maŕ pŕrŭra edapeɔa tɔbɔde dorraɔaribisia. Maŕ oro dorraɔarisa paca zaque quŕrāca osia. Maŕ ununapeɔa israelerāba jarasiɔa:

-Naŕdŕl dadjirā Egiptoɔeba eɔra enena ācōrēa.-

⁵ Mañ ūrīpeđa Aarołba animarã babue diabadada osia paca zaque jlwaba ođa caita. Małbe israelerãa nãwã jarasia:

–Nu ewari dromada Ācōrē itea ođia.–

⁶ Nurēma diapedeđa israelerãa pirabaridapeđa animarãda babue diacuasiđaa idjaba Ācōrē ume necai bai careabema animarãda beacuasiđaa. Małbe chūpanepapeđa b̄sriđa ne co duanasid̄aa idjaba itua do duanasid̄aa. Mãwãnacarea pirabaridapeđa adji cacuaba o quĩrã b̄ada o duanesid̄aa. ⁷ Małne Ācōrēba Moisea jarasia:

–Isabe eđaa wãdua bl eberãrã Egiptođeba enenaba cadjiruada o duanl b̄erã. ⁸ Ādjirãba dãrãēne mł leyra igaradapeđa oroda dorrabaribiđapeđa paca zaque quĩrãca osiđaa. Małgla adjirãba bia beđe panla idjaba animarãda babue diacuadapeđa jara panla: “Nałdr̄l dadjirã Egiptođeba eđrl enena Ācōrēa.”–

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mł unu bla nał eberãrãa clwrl zarea beada.

¹⁰ Ādjirã carea mł beđe djuburiãdua. Mł quĩrubiđeba adjirãra jũma quinibiya. Baribrl b̄deba mł puru waiłada oya.–

¹¹ Mãwãmĩna Moiseba idji Ācōrēa beđe djuburiasia. Nãwã jarasia:

–Ay, Ācōrē, bl quĩrubiđeba bl puru Egiptođeba enenara mãwã orãdua. ¿Bl bla waiłaba b̄deba mał puru Egiptođeba eđrl enesiđca? ¹² Ādjirãda mãwã quinibibrl egiptorãba jarađia bla israelerãa eđrl enesida bié oi carea. Jarađia nał eyađaa enesida quenai carea ni abal adjidebemada nał eñũane b̄erãmãrēã. ¿Bla quĩrã b̄ca egiptorãba mãwã jarađida? Mał b̄erã bl quĩrũbira tumadua. Bl puru quinibi cr̄cha erob̄ara quĩrãdoadua. ¹³ Quĩrãnebadua bl nezocarã Abrahã ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume biđa beđe b̄adada. Bla ara b̄ldji tr̄neba adjirãa wãrãneba nãwã jarasia: “Mł bãrãneba eberãrã zocãrã yõbiya chĩdau zocãrã bajãne panl quĩrãca. ¹ Idjaba jũma mł diai jarađa druara mł bãrãneba yõb̄darãa diaya adjirãne bamãrēã.”– II

¹⁴ Moiseba jara b̄ carea Ācōrēba idji puru quinibi cr̄cha erob̄ara idu b̄asia.

¹⁵ Małbe Moiserã Sinai eyađeba eđaa zesia. Idji jlwãde mōgara peweđe b̄ada umé enesia. Mał mōgarađe Ācōrēba iñã obi b̄ beđeada quĩrã umena b̄ b̄asia. ¹⁶ Ācōrēb̄rl mał umébema mōgara peweđe b̄ada osia; idjiablrl mał mōgarađe jaya b̄asia.

¹⁷ Mał zeb̄lade Josueba israelerãa b̄aga nũmlda ūr̄sia. Małne idjia Moisea jarasia:

–Mł israelerã duanlma djõ panl quĩrãca ūr̄ b̄a.–

¹⁸ Moiseba panusia:

–Mł ūr̄ b̄ara dji quĩrũ poyab̄lade biabada quĩrãca b̄ã, ni dji quĩrũba poyab̄lade biabada quĩrãca b̄ã. Mł ūr̄ b̄ quĩrãca adjirãra b̄sriđa tr̄ã duanla.–

¹⁹ Moise israelerã duanl caita jũeside unusia adjirãra cari duanl da idjaba paca zaque adji jlwaba opeđadada. Mał carea bio quĩrũpeđa Ācōrēba diãda mōgara peweđeada Sinai eya carrađaa jãwēsia. Mał mō-

garara jũma tođozoasia. ²⁰ Ara małda adji jlwaba opeđada paca zaquera edapeđa t̄b̄de dorrabaripeđa l̄rabasia. Mał porara doeđa jãposia adjirãa dobi carea.

²¹ Małbe Moiseba Aarołba jarasia:

–¿Nał eberãrãba b̄ra sãwã osiđa bla nał cadjirua waiłada adjirãa obi carea?–

²² Aarołba idji djaba nãwã panusia:

–Ay, mł boro, mł ume quĩrũrãdua. Bla bio cawa bla nał eberãrãba cadjiruadr̄l o quĩrãbadada. ²³ Ādjirãba mł jarasiđaa: “Jãł Moiseba dairãra Egiptođeba eđrl enesia, baribrl idji sãwãnada dairãba cawađã. Mał b̄erã dairã nocodaa edemãrēã acōrēda odua.” ²⁴ Mał carea mł panusia: “Oro ođa pĩrũ erobeaba mł erã diãdadua.” Ara małda adjirãba erã diacuasiđaa. Małda mł t̄b̄de b̄atabuepeđa cawaēne paca zaque quĩrãca b̄ada odjiasia.–

²⁵ Moiseba unusia israelerãba baridua quĩrã perada o duanl da Aarołba iduaribiđã b̄erã. Idjia cawasia małgl carea dji quĩrũba adjida ipiđã jara duananida. ²⁶ Mał carea Moiserã adji duanlma eđa wãbada ođe ãta nũmepeđa jarasia:

–Ācōrēare panlra młmaa zed̄adua.–

Ara małda jũma Leviđeba yõpedadadr̄l idjimaã wãsiđaa. ²⁷ Małne Moiseba adjirãa jarasia:

–Dadji israelerã Ācōrēba nãwã jara b̄a: “Bãdjiza bãrã djõbada necora edadapeđa jẽda wãnadua israelerã duanlmaa. Deza mł igara panlra beãde wãnadua. Bãrã djabarã siđã, bãrã ume dji biarã siđã, bãrã de caitabemarã siđã beãdadua.”–

²⁸ Ara małda Leviđeba yõpedadarãba Moiseba jarađã quĩrãca osiđaa. Mał ewariđe adjirãba israelerãda mil ũbea beasiđaa.

²⁹ Małbe Moiseba jarasia:

–Bãrã warrarãra, bãrã djabarã siđã beasiđã b̄erã idira Ācōrē itea panesiđaa. Ācōrēba obiđara iñãsiđã b̄erã idira idjia bãrãra bia carebaya.–

³⁰ Nurēma Moiseba israelerãa jarasia:

–Bãrãba cadjirua waiłada osiđaa. Mał b̄erã młra Sinai eyađe ãtaa Ācōrēmaa wãya. Āt̄b̄erã mł Ācōrēa bãrãba cadjirua opeđadara quĩrãdoabiscada.–

³¹ Ara małda Moiserã wayacusa Sinai eyađe ãtaa wãpeđa Ācōrēa nãwã beđe djuburiasia:

–Wãrãda jãł eberãrãba cadjirua waiłada osiđaa. Paca zaque orođeada osiđaa adji acōrē bamãrēã.

³² Mãwãmĩna mł quĩrã djuburia adjirãba cadjirua opeđadara quĩrãdoadua. Baribrl poya quĩrãdoab̄rl, mł tr̄l siđã ãyã b̄adua bl eberãrã tr̄l b̄ erob̄adebemada.–

³³ Ācōrēba Moisea panusia:

–Mł ababe cadjirua ođa eberã tr̄lda ãyã b̄aya.

³⁴ Jãłbe wãdua. Jãł eberãrãra ededua mł b̄la jarađã druãđaa. Mł nezoca bajãnebemara bãrã na wãya. Baribrl mł cawa oi ewariđe adjirãra cawa oya cadjirua opeđada carea.–

³⁵ Małbe Ācōrēba israelerãra zocãrã quinibisia Aarołba jlwaba ođa paca zaquea bia beđe duanana carea.

Ācōrēba nocōdaa wānamārēā jarada

33 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Namalba blra, ēberārā bla Egiptodeba ēdrā enena ume wānadua mļa diai jarada druada. Maļ druara mļa Abrahāla, Isaa, Jacoboa biēa wārāneba jarasia ādjideba yōbladarā diaida. ¹² Mļ nezoca bajnebemada bārā na wābiya cananeorāda, amorreorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā siēa jūma āyā jrecuai carea. ³ Maļ druade baridua ne upedaara bia zaubarā. Bariblra mļra bārā ume wāēa clwllra zarea bea carea quinibi amaaba.–

⁴ Maļ beēa ūrīsiēade israelerāra sopua duanesiēaa. Maļ bērā ni abalba djiora jļnaē basia.

⁵ Māwā osiēaa Ācōrēba Moisea nāwā jarada bērā:

–Israelerā nāwā jaradua: “Bārāra clwllra zarea beaa. Mļda bārā ume maārī biēa wāiblra, abēda jūma quinibiya. Jāļbe bārā djiora jūma ērācuadapeđa mļa bārāra sāwā oida cawa jaraya.”–

⁶ Maļ carea israelerāba ādji djiora jūma ērācuadapeđa idu bāsiēaa Horeb eya jewēade duanasidēe.

Ācōrē ume beēeabari de

⁷ Maļ ewarīde Moiseba wua deda israelerā panmalba jīgabe obadjia. Maļ wua dera idjia trļ bāsia “Ācōrē ume beēeabari de.” ^{II} Bariduaba Ācōrēa iwidi quīrīā bāde israelerā panmalba maļ deēaa wābadjia.

⁸ Moise maļ deēaa wāblglza israelerā jūmarāda ādji wua dede eđa wābadaēe lta piradrāpeđa idjira eđa wāblglza acl duanabadjida. ⁹ Moise eđa wānacarea israelerā na wābari jļrārā lta eđa drasoja jira bāda maļ wua deēaa zepeđa dji eđa wābada caita bebadjia. Maļne Ācōrēra Moise ume beēeabadjia. ¹⁰ Israelerāba jļrārā wua dede eđa wābada caita beblglza unusiēade jūmarāda chīrāborode copanenapeđa ādji wua dede eđa wābadamalba Ācōrēa bia beēeabadjida. ¹¹ Maļne Ācōrēra Moise ume jīgua beēeabadjia ēberā umē nēblgl panl quīrāca. Nēblglpeđa carea Moiserā jēda zebadjia israelerā duanlmaa. Bariblra idji carebabari Josueda maļ wua dede bebadjia. Maļ cūdrara Nuļ warra basia.

Moiseba Ācōrē quīrāwārēā dorroorroa unui carea iwidiēa

¹² Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Bla mļa jara bla naļ ēberārāra nocōdaa edemārēā. Bariblra bla jaraē bla caida diabueida mļ carebamārēā. Idjaba bla jara bla mļra bio cawa bāda idjaba bio bia unu bāda. ¹³ Wārāda māwā baiblra, bla oi crīcha bāda mļa cawabidua. Māwā mļa blra biara cawaya idjaba bla mļra bia unu beya. Quīrānebadua naļ ēberārāra blreda.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Mļra bl ume wāya necai bamārēā.–

I *Genesis 28:13.* II *Ācōrē ume beēeabari de.* Maļglra Ācōrēba obida wua deēa.

¹⁵ Moiseba jarasia:

–Blda jūmarā ume wāēblra, namalba āyā wābirād-ua. ¹⁶ Blda dairā ume wāēblra, zedewarāba sāwā cawādi mļda, bl puru siēa bla bia unu bāda? zSāwā cawādi dairāra jūma naļ ējūāne bea puru cāyābara awara panlda?–

¹⁷ Ācōrēba panusia:

–Bla jara bla quīrāca mļa oya, blra bia unu bla bērā idjaba mļa blra bio cawa bla bērā.–

¹⁸ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Mļ quīrā djuburia bl quīrāwārēā dorroorroada mļa ebuēa unubidua.–

¹⁹ Ācōrēba panusia:

–Mļ biada bla jūma unubiya. Mļ trļ siēa bļa jaraya. Māwā bla cawaya mļa quīrā djuburia quīrīā bla ēberāda quīrā djuburiaida, idjaba mļa quīrīāneba careba quīrīā bla ēberāda quīrīāneba carebaida. ²⁰ Bariblra mļ quīrābdarrada bla roya unuēa. Bariduaba mļda unusira beuya.–

²¹ Maļne Ācōrēba jarasia:

–Mļ caita mōgarada bla. Maļ lrl nūmedua. ²² Mļ quīrāwārēā dorroorroada bl caita wāyā wāblglde mļa blda mōgara uriaēe bāpeđa mļ jlwaba jūātrlya. ²³ Wāyā wānacarea mļ jlwa āyā edablglde bla mļ ēcarradrā unuya bariblra mļ quīrādarrara unuēa.–

Ācōrēba Moisea idji quīrāwārēā dorroorroa unubiēa

34 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mōgarada umē peweēe odua mļa naārā o diaēda quīrāca. ^{III} Maļ mōgarade mļa mōgara naārā o diaēade jaya bādera wayacusa jaya bāya, dji naārābe-mara bla jūma toēozoabiēa bērā.–

² Jūma opeđa nu diapēdeđa Sinai eya borōdaa zedua mļ quīrāpita bai carea. ³ Ni abalda bl ume zecara bla idjaba ni abalda eyaēe bācara bla. Ovejara paca siēa eya carrade ne coēacara panla.–

⁴ Ara maļda Moiseba mōgarada umē peweēe osia Ācōrēba naārā o diaēda quīrāca. Nurēma diapēdeđa Sinai eyaēe lta wāsia Ācōrēba idjia jarada quīrāca. Mōgara umē peweēe oēada idji jlwade edesia.

⁵ Maļne Ācōrēra jļrārāne eđa zepeđa Moise caita nūmesia. Mama idji trļ Jehovahā Moisea jarasia. ⁶ Idji wāyā wāblglde Moisea nāwā jarasia:

–Mļra Ācōrēa. Mļra Ācōrēa. Mļra quīrā djuburiaida bla idjaba quīrāneba carebabaria. Mļra baridua quīrūcaa. Mļa ēberārāra bio quīrīā bla idjaba beēeaba bla. ⁷ Mļ quīrīā jōcada zocārā ēberārā unubibaria. Ādjia cadjirua obadara, mļ beēe igarabadara idjaba āi obada siēa mļa quīrādoabaria. Bariblra dji beēeade bāra mļa cawa obaria. Dji zezaba cadjirua oēa carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaque-rāda, ādjirā warrarā siēa cawa o bābaria.–

⁸ Ara maļda Moiserā chīrāborode idji dratura egorode tēū cobepēđa Ācōrēa bia beēeasia. ⁹ Nāwā jarasia:

III *Exodo 32:16.*

–Mā Boro, bla mīda bia unu ʔabʔlɔ, dairā ume wād-ua. Naʔ ēberārāra cʔwɔɔ zarea paɔɔmīna dairāba cad-jiru opeɔɔara quīrādoada idjaba dairāra edada bla puru bamārēā.–

¹⁰ Ācōrēba panusia:

–Ūrīdua. Māra bārā puru ume beɔa ʔaya. Bārā quīrāpita mā ne ununacara o ʔaya. Maʔ ne ununacara mā waɔibiɔa ni abal puru naʔ ējūā beaɔe ocaa. Māwā obʔlɔe ēberārā bla ume paɔɔba bārā is-raelerā carea o ʔada ununapeɔa mā lʔaara waya panania. ¹¹ Jūma mā iɔi jara ʔara t̄jā oɔada. Maʔne bārā quīrāpita mā amorreorāda, cananeorāda, hititarāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā siɔa jūma āyā jɔrecuaya. ¹² Quīrācuitaɔada. Bārā wāɔada dru-adebemarā ume beɔa ʔarānada. Māwā oɔibʔlɔ cawaéne bārā biɔa ādji jɔwaba oɔa ācōrēa bia beɔe-ia. ¹³ Maʔ bēṛā ādji animarā babue diabadara jūma ārīnada. Idjaba ādji ācōrē mōgara oɔada, ādji ācōrēwērā Aserā bacuru oɔa siɔa jūma toapetacuɔada. ¹⁴ Dewara ācōrēa bia beɔearānada. Mā quīrā ʔa bārāba ababe mā bia beɔeɔida. Maʔ carea mā tr̄ra “Ācōrē jiwaiɔa ʔa” abadaa.

¹⁵ Quīrācuitaɔada. Bārā wāɔada druadebemarā ume beɔa ʔarānada. Māwā oɔibʔlɔ ādjirāba ādji jɔwaba oɔa ācōrēa bia beɔeɔe wāɔada idjaba animarā bea diaɔe wāɔada bārāa jaraɔa abarica oɔamārēā. Maʔne bārā biɔa ādji ācōrēa animarā bea diapeɔaɔa djarada codia. ¹⁶ Idjaba bārā warrarā maʔ druadebema wērārāda idu edabiɔibʔlɔ, maʔ wērārāba ādji jɔwaba oɔa ācōrēa bia beɔeabɔada bārā warrarā biɔa maʔ jɔwaba oɔa ācōrēa bia beɔeɔa daunema paɔ quīrāca.

¹⁷ Jɔwaba obada ācōrēra orānada.

Ewari droma Ācōrēba obi jaraɔa

¹⁸ Paʔ ēsābari neé cobada ewarida oɔada. Bārāba siete ewari paʔ ēsābari neé ʔada coɔida paɔa mā jaraɔa quīrāca. Maʔra oɔada mā jara ʔada ewari Abib jeeɔeɔe, bārāra maʔ jeeɔeɔe Egiptoɔeba ēdɔɔeɔa bēṛā.

¹⁹ Jūma bārā umaquīrā warra dji nabemarā, bārā animarā dji umaquīrā naārā topeɔaɔa siɔa m̄rea.

²⁰ Bārā burro warra dji nabema umaquīrā tobʔlɔda m̄remīna bārāba maʔ animarāda poya eɔaɔida paɔa. Eɔaɔi carea ovejada wa chiwatuda maʔ burro cacuabari mā babue diaɔida paɔa. Baribʔlɔ maʔ burroda eɔa quīrānaéʔlɔ, otaruya beaɔida paɔa. Idjaba bārā umaquīrā warra dji nabema tobʔlɔda m̄re bēṛā idji cacuabari ovejada wa chiwatuda mā babue diaɔida paɔa maʔ warrara zocai bēṛārēā.

Maʔ ewariɔe mā ne diai carea neé ʔara mā quīrāpita zecara ʔa.

²¹ Sei ewari bārā trajura oɔida paɔa, baribʔlɔ si-etebema ewariɔe ānāūnida paɔa. Bārā ējūā obɔada, ewabɔada biɔa sietebema ewariɔe ānāūnida paɔa.

I *Ēberārā bla ume paɔɔba. Ācɔɔlmaarā maʔ beɔeaba jara ʔa: “Puru bla caita ʔeaba.”*

²² Bārā néudebema naārā ewapeɔaɔa carea ʔasriɔa ewarida oɔida paɔa trigo naārā ewabɔada. Idjaba bārā néu jūma ewapeɔaɔa carea ʔasriɔa ewarida oɔida paɔa.

²³ Māra Ācōrēa, bārā israelerā Boroa. Poaza ʔarima ūbea umaquīrārā mā quīrāpita jūma zeeɔida paɔa. II

²⁴ Bārā quīrāpita mā Canaaʔ druadebemarā jūma āyā jɔrecuaya idjaba bārāa druara waibʔa diaya. Maʔ bēṛā poaza ʔarima ūbea bārā mā quīrāpita wāɔada ni abalba bārā ējūāra jārīne zeeɔeā.

²⁵ Animarā mā babue diabɔada dji oada paʔ ēsābari bara ʔa ume babue diarānada. Bārā Egiptoɔeba ēdɔɔeɔa quīrānebaɔi carea ne cobadara obɔada ovejā mā bea diapeɔaɔa djarara ni maārī biɔa wagaɔiɔe paɔa nurēma carea.

²⁶ Bārā néu naārā ewabɔadebemada dji biara ʔadɔa mā deɔa diaɔe zeeɔada.

Chiwatu zaquera dji papa jubaeɔe djurānada.–

Moise quīrādarra dorrodorɔa beɔa

²⁷ Maʔbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mā jaraɔara jūma ʔada, maʔneba māra bla ume idjaba israelerā ume beɔa ʔabʔlɔ bēṛā.–

²⁸ Maʔne Moisea Ācōrē ume Sinai eyaeɔe ʔasia cuarenta ewari āsa diamasi biɔa. Idjira ne coé ʔasia idjaba baido siɔa doé ʔasia. Mōgara umé peweeɔa oɔade Ācōrēba t̄jā obi ʔa beɔe die diaɔara jūma jaya ʔasia. III

²⁹ Maʔbe Moisea Sinai eyaeɔe eɔa zesia. Ācōrē ley mōgara umé peweeɔeɔe jaya ʔa ʔada idji jɔwae enesia. Ācōrē ume beɔe ʔada bēṛā idji quīrādarra dorrodorɔa ʔasia baribʔlɔ maʔnebemada adua ʔasia.

³⁰ Moise quīrādarra dorrodorɔa ʔada Aaroʔba israelerā biɔa unusiɔe idji caita wānida wayasiɔa.

³¹ Baribʔlɔ Moiseba ādjirāra tr̄cuasia. Ara māɔa Aaroʔba israelerā bororā siɔa wānapeɔa Moisea ādjirā ume beɔeasia. ³² Māwānacarea jūma israelerā siɔa idjimaā wāsiɔa. Maʔbe Ācōrēba Sinai eyaeɔe jaraɔara Moiseba ādjirā jūma jarasia. ³³ Ādjirā jaraɔacarea Moiseba idji quīrādarra quēɔl daucha wuaba ʔrasia idji quīrādarra dorrodorɔa ʔada unurānamārēā.

³⁴ Baribʔlɔ Ācōrē ume beɔebari deɔa wāɔlɔza Ācōrē ume beɔe ʔade Moiseba maʔ wuara ērābadjia. Mamaɔba ēdɔɔeɔa idjia israelerā Ācōrēba obi jaraɔada jarabadjia. ³⁵ Maʔne israelerāba unubadjia Moise quīrādarra dorrodorɔa nūmɔda. Jūma jaraɔacarea Moiseba idji quīrādarra wayacusa quēɔl daucha wuaba ʔrasia. Māwā ʔlɔ ʔesia aba wayacusa Ācōrē ume beɔeɔe wāɔlɔɔa.

Ānāūbada ewari

35 Maʔbe Moiseba israelerā jūma tr̄peɔa nāwā jarasia:

II *Exodo 23:17.* III *Ācɔɔlba cīcha paɔa Moiseba maʔ beɔeara jūma jaya ʔasida. Baribʔlɔ 34:1e Ācōrēba jarasia idjiabʔlɔ jūma jaya ʔaɔa.*

-Naŋda Ācōrēba bārāa obi baa. ² Sei ewari bārā trajura oŋida panla, baribarla sietebema ewaride bārāa ŋnāūnida panla. Maŋ ewarira Ācōrē itea wagaŋida panla. Bariduaba ŋnāūbada ewaride trajuda oibarla, idjira beaŋida panla. ³ ŋnāūbada ewaride bārā diguiŋa tlab siŋa coaŋacara panla.-

Ācōrē wua de oŋi careabema Moiseba enebieŋa

⁴ Moiseba jūma israelerāa jarasia:

-Naŋ siŋa Ācōrēba obi baa. ⁵ Bārāba erobeabebemada Ācōrēa diaŋadua. Soŋeba ne dia quīrīŋa beaba Ācōrēa naŋgāda diaŋida panla: oroda, paratada, bronceada, ⁶ oveja cara nayāna pāwārā oŋada, pursupursua oŋada, purea oŋa siŋa. Idjaba diaŋida panla wua dji biara ba lino oŋada, wua chiwatu cara oŋada, ⁷ oveja e purea oŋada, animarā e biada, acacia bacuruda, ⁸ olivo draga ŋbīrā coaŋi careabemada, querada olivo dragada pueradi carea. Maŋ quera olivo dragada pueradara oŋa ne jūma Ācōrē iteabemada soaŋi carea. Idjaba quera baŋi careabemada, ⁹ ónice mōgarada, dewara mōgara bia queŋea siŋa diaŋida panla sacerdoteba jāare jŋida baŋe, "Ācōrēba quīrīŋa ba cawabibaride" biŋa cajuŋi carea.

Ācōrē wua de carea Moiseba obiŋa

¹⁰ Ne o cawa beara jūma zedapeŋa ne jūma Ācōrēba obi baŋa oŋadua. ¹¹ Ācōrē wua dedebema oŋida panla naŋgā: de ānēbari coŋaŋi wuada, maŋ ŋrā ānēbari coŋaŋi siŋa, wua jūebarida, bacuru lraŋada, bacuru eraŋada orroza berajuŋi carea, bacuru tēnada, edrebema parata oŋa uria bea siŋa. ¹² Naŋ siŋa oŋida panla: Ācōrē baurudeda dji jira edeŋi bacuru bara, maŋ baurude ŋrā cobeida, baurude nocoare eatl jira bai wuada, ¹³ Ācōrē quīrāpita paŋ baŋada mesada dji jira edeŋi bacuru bara, jūma maŋ mesaŋe baŋa, paŋ Ācōrē quīrāpita baŋi careabemada, ¹⁴ ŋbīrā baŋadada, ŋbīrāda, jūma maŋ ŋbīrānebemada, olivo dragada ŋbīrā coaŋi carea, ¹⁵ quera bá diabadada dji āyā jira edeŋi bacuru bara, quera baŋi careabemada, olivo draga quera bara baŋa jūma Ācōrē iteabema soaŋi carea, Ācōrē wua dede eŋa wābada eatl jūātrā bai wuara, ¹⁶ animarā babue diabadada dji jaraŋara bronze oŋa bara idjaba dji jira edeŋi bacuru bara, jūma maŋ animarā babue diabadadebemada, bronze oŋa ne sŋgabadada dji acŋ baŋi bara, ¹⁷ Ācōrē wua de auŋu jūrā ba eatl jira bai wuada, maŋ auŋu jūrā bai bacuru tēnada, bronze oŋa uria beada bacuru berajuŋi carea, dji auŋu jūrā baŋe eŋa wābada eatl jūātrā bai wuada, ¹⁸ jācarada, dji egoroŋe cachieŋi careabemada Ācōrē wua de, dji auŋu jūrā bai siŋa errebari jŋni carea. ¹⁹ Idjaba Aaroŋba cacuaŋe jŋida baŋa, idji warrarāba cacuaŋe jŋnida panl siŋa oŋida panla ādjirāra sacerdoterāda beaŋamārēā. Maŋra ādjia jŋnida panla Ācōrē wua dede ne obŋadaŋe.-

Israelerāba Ācōrē wua de carea enepedada

²⁰ Moiseba māwā jaraŋacarea jūma israelerāa idji ume pananada wābŋrasiŋa. ²¹ Maŋbe ādji soŋeba wārāda dia quīrīŋa panla Ācōrē itea ne enesiŋa idji wua de, maŋ dede eŋa beaŋi siŋa oŋi carea. Idjaba enesiŋa Aaroŋba cacuaŋe jŋida ba, idji warrarāba cacuaŋe jŋnida panl siŋa oŋi carea. ²² Umaquīrārāba, wērārā biŋa ara ādji soŋeba dia quīrīŋa panl quīrāca quīrātanoa dji oro oŋada Ācōrēa diaŋe zesiŋa: carenada, chidichieŋa, jŋwa jŋwīnīne jŋbadada, dewara dji siŋa. ¹ Jūmarāba oro oŋara Ācōrēa diasieŋa. ²³ Maŋ awara dji erobeaba oveja cara nayāna pāwārā oŋada, pursupursua oŋada, purea oŋa siŋa diaŋe zesiŋa. Idjaba wua dji biara ba lino oŋada, wua chiwatu cara oŋada, oveja e purea oŋada, dewara animarā e bia siŋa diaŋe zesiŋa. ²⁴ Maŋ awara dji erobeaba paratada, bronze siŋa Ācōrēa diaŋe zesiŋa. Acacia bacuru erobeaba Ācōrē wua de oŋi carea diaŋe zesiŋa. ²⁵ Jūma wērārā ne ca cawa beaba oveja cara pāwārā oŋada, pursupursua oŋada, purea oŋa siŋa nayānapeda diaŋe zesiŋa. Dji biara ba lino wua siŋa caŋapeda diaŋe zesiŋa. ²⁶ Jūma wērārā ne ca cawa beaba soŋeba careba quīrīŋa panlneba chiwatu cara nayānapeda wuada osieŋa Ācōrēa diaŋi carea. ²⁷ Maŋ awara israelerā bororāba ónice mōgarada, dewara mōgara biya queŋea siŋa diaŋe zesiŋa sacerdoteba jāare jŋida baŋe, "Ācōrēba quīrīŋa ba cawabibaride" biŋa cajuŋi carea. ²⁸ Idjaba olivo dragada ŋbīrā coaŋi carea diaŋe zesiŋa. Quera siŋa diaŋe zesiŋa olivo dragada pueradapeŋa ne jūma Ācōrē iteabemada soaŋi carea. Quera baŋi careabema siŋa diaŋe zesiŋa. ²⁹ Māwā jūma Israeldebema umaquīrārāba wērārā biŋa ara ādji soŋeba dia quīrīŋa panl quīrāca Ācōrēa diasieŋa idji wua de, jūma maŋ wua dedebema siŋa oŋi carea Ācōrēba Moisebeba jaraŋa quīrāca.

Ācōrē wua de oŋi ēberārā

³⁰ Maŋbe Moiseba israelerāa jarasia:

-Ūrīnada. Ācōrēba Uri warra Bezaleeda edasia idji wua de oŋi ēberārā boro bamārēā. Idjira Judabeba yōna Hur wiuzaquea. ³¹ Ācōrēba idji Jaureda, necawaada, crīcha cawaada, idjaba ne o cawa bai siŋa Bezalee-lea diasia. ³² Māwā orodebemada, paratadebemada, broncedebema siŋa biya o cawa baa. ³³ Mōgara biya queŋeadebemada o cawa baa idjaba cara cawa baa. Bacurudebemema siŋa o cawa baa. Aŋeŋa ne jūmada o cawa baa. ³⁴ Maŋ awara Ācōrēba necawaara diasia jaradia bamārēā. Daŋneba yōna Ahisamá warra Aholiāa biŋa necawaara diasia jaradia bamārēā. ³⁵ Maŋ umébebara Ācōrēba ne o cawa bai crīchada diasia. Māwā ādjirāba dji biara ba lino wuaŋe oveja cara nayāna pāwārā oŋada, pursupursua oŋada, purea oŋa siŋa eŋa ca cawa panla. Aŋeŋa ne jūmada biya o cawa panla.

I Hebreo beŋeŋe maŋ versícolora ebuŋa baŋeā.

36 Mañ bërã Bezaleelba, Aholiába, idjaba jüma ne o cawa bea biãa Ācõrẽ wua deda, mañ wua dedebema sida oẽda panla. Ācõrẽba jüma ädjirãa crícha cawaada, ne o cawa bai crícha sida diasia idjia obi jaradara biya oẽamãrẽã.–

Israelerãba aẽuba diapedada

² Mañbe Moiseba Bezaleelda, Aholiáda, jüma ne o cawa bea sida trãsia Ācõrẽ wua dera oẽamãrẽã. Ädjirãba Ācõrẽ wua dera careba o quĩrãsiãda. Mañne Ācõrẽba ädjirãa ne o cawa bai críchada diasia. ³ Israelerãba Ācõrẽ wua de oẽamãrẽã enepedadara Moiseba ädjirãa jüma diasia. Baribrl̩ israelerãba waẽibiãa ewariza Ācõrẽ de oẽamãrẽã diaẽ zebadjidãa. ⁴ Mañ bërã jüma ne o cawa bearãba Ācõrẽ wua de o panlra idu bẽadapeã Moisemaa wãsiãda. ⁵ Idjia jarasiãda:

–Puruba jüma wãya enebãdaa Ācõrẽba obi ba de pãrãni carea.–

⁶ Mañ bërã Moiseba deza jaracuabisia umaquĩrãrãba, wẽrãrã biãa Ācõrẽ wua de oẽi careabemada waa diarãnamãrẽã. Mãwã israelerãa waa idu diabiãaẽ basia. ⁷ Ädjia diapedadara aẽubasia Ācõrẽ wua de pãrãni carea.

Ācõrẽ wua de opedada

⁸ Mañbe jüma ne o cawa beaba Ācõrẽ wua dera osiãda. Dji biara ba lino wuada die edadapeã mañ wuaẽ eãa Ācõrẽ nezoca bajãnebema i bara ba zaca beada oveja cara nayãna pãwãrã oẽaba, pursupursua oẽaba, purea oẽa biãa biya casidãa. ⁹ Mañ die lino wuara abari quĩrãca beasia. Dji drasoara veintiocho bicaca beasia. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ beasia.

¹⁰ Mañ die wuaẽbemada juesuma edadapeã äbaa cajusiãda joubãa bemãrẽã. Abari quĩrãca äbaa cajusiãda dewarabema juesuma panl siãa. ¹¹ Mañ wua joubãa cajudãza i orro abãare cincuenta clwll̩ cajusiãda. Mañ clwll̩lra wua pãwãrã bãba osiãda. Dji clwll̩lra daucha quĩrã tẽũ cobãsiãda. ¹³ Mañbe oroda edadapeã cincuenta wua jũẽbarida osiãda. Mañglẽ clwll̩lza jũẽcuasiãda mañ umẽbema wuara ababe ba quĩrãca bemãrẽã. Mãwã osiãda Ācõrẽ dera añẽbari cobãdi carea.

¹⁴ Mañbe wua chiwatu cara oẽada once edadapeã drasoã joubãa cajusiãda dji nabema wua ãrã añẽbari cobãdi carea. ¹⁵ Mañ once wua chiwatu cara oẽara abari quĩrãca beasia. Dji drasoara treinta bicaca beasia. Dji joubãara bicaca quĩmãrẽ beasia. ¹⁶ Mañ once wuaẽbemada sei edadapeã äbaa cajusiãda joubãa bemãrẽã. Dewarabema juesuma sida abari quĩrãca cajusiãda. ¹⁷ Mañ wua joubãa cajudãza i orro abãare cincuenta clwll̩l cajusiãda. ¹⁸ Idjaba bronceda edadapeã wua jũẽbarida cincuenta osiãda. Mañglẽ clwll̩lza jũẽcuasiãda mañ umẽbema wuara ababe ba quĩrãca bemãrẽã. ¹⁹ Mañbe oveja e purea oẽada äbaa cajusiãda joubãa drasoã bemãrẽã. Mañglra osiãda chiwatu cara oẽa wua ãrã añẽbari cobãdi carea. Mañ ãrã

dewarabema animarã e biada joubãa drasoã cajusiãda añẽbari cobãdi carea.

²⁰ Idjaba Ācõrẽ wua de carea acacia bacuruda lr-rasiãda mañba daucha ãta catl pẽni carea. ²¹ Dji bacuru lr-raãda drasoara die bicaca beasia. Dji joubãara bicaca abã ãrã õsidra beasia. ²² Dji eãa beira quidate bara osiãda. Jüma Ācõrẽ wua de carea bacuru lr-raãdara mãwã osiãda. ²³ Ācõrẽ wua de orroza veinte bacuru lr-raãdada ãta catl pẽsiãda. Mañ bacuru lr-raãdaza edre parata oẽa uria beada umẽ umẽa bãsiãda dji quidate era mañne eãa berajuẽdi carea. Mãwã orroza cuarenta parata oẽa uria beara bãsiãda mañ bacuru lr-raãdada daucha pẽ wãni carea. ²⁷ Ācõrẽ wua de jẽdaarebema ãmãdau bæbariare bẽbadjia. Mañare sei bacuru lr-raãdada ãta catl pẽsiãda. ²⁸ Mañ awara bacuru lr-raãdada umẽ iquidãza ãta catl pẽsiãda. ²⁹ Dji quẽblra jũẽbari bara osiãda ãtãba eãa ara catl cobemãrẽã. Iquidãza mãwã osiãda. ³⁰ Jüma äbaa ocho bacuru lr-raãdada ãta catl pẽsiãda. Mañ bacuru lr-raãdaza edre parata oẽa uria beada umẽ umẽa bãsiãda dji quidate era mañne eãa berajuẽdi carea. Mãwã jẽdaarebema parata oẽa uria beara diecisei bãsiãda.

³¹ Idjaba acacia bacuruda juesuma erasiãda de orroza pĩrũ omoa beãde berajuẽdi carea. Jẽdaare ãmãdau bæbariare biãa acacia bacuruda juesuma pĩrũ omoa beãde berajusiãda Ācõrẽ wua dera zarea cobemãrẽã. ³³ Orroza dji õsibema bacuru berajudãra dji de drasoã daucha basia. Dji jẽdaare ba bacuru õsi berajudãra dji de jẽda daucha basia. ³⁴ Ācõrẽ wua de carea bacuru lr-raãdara oroba jüma brracuasiãda. Idjaba pĩrũ omoa beara orodeda jüma osiãda. Mañ pĩrũra bacuru lr-raãdada cara bãsiãda mañne eãa bacuru erãdara berajuẽdi carea. Bacuru erãdara oroba jüma brracuasiãda.

³⁵ Idjaba wuada osiãda Ācõrẽ dejãne eatl jira bãdi carea. Dji biara ba lino wuada edadapeã mañ wuaẽ eãa Ācõrẽ nezoca bajãnebema i bara ba zaca beada oveja cara nayãna pãwãrã oẽaba, pursupursua oẽaba, purea oẽa biãa biya casidãa. ³⁶ Mañbe acacia bacuruda quĩmãrẽ tẽnapeda oroba brracuasiãda. Mañ bacurura parata oẽa uria beãde berajusiãda Ācõrẽ dejãne ãta nũmeanamãrẽã. Bacuruza wua jũẽbari oro oẽada cara bãsiãda wua capedadara eatl jira bãdi carea.

³⁷ Idjaba dji biara ba lino wuada edadapeã mañ wuaẽ eãa oveja cara nayãna pãwãrã oẽada, pursupursua oẽada, purea oẽa sida biya casidãa. Mañbe acacia bacuruda juesuma tẽnapeda dji quẽblde oroba brracuasiãda. Mañ bacurura bronze oẽa uria beãde berajusiãda Ācõrẽ wua dede eãa wãbadamaã ãta nũmeanamãrẽã. Bacuruza wua jũẽbari oro oẽada cara bãsiãda wuara dji eãa wãbada jũãtr̩l jira bãdi carea.

Bezaleelba Ācõrẽ baurude oẽa

37 Bezaleelba baurude acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umẽ ãrã õsadra basia. Dji joubãara bicaca abã ãrã õsadra basia. Dji ãtlara bicaca abã ãrã õsadra basia. ² Dji jãra, dajadaare biãa oro idji

¹ Mañ bacuruba daucha ãta catl pẽnapeda dji cajudã wuaba añẽbari cobãbadjidãa.

awa quiruba blrasia. Iquidaza jūma parruga oroba tuca basia. ³ Idjaba pīrū orodeda quimārē omoa osia. Mañ pīrūra baurude jīrūza cara basia. Māwā orroza pīrūra umé cara basia. ⁴ Idjaba acacia bacuruda umé biya erapeđa oroba blrasia. ⁵ Mañ bacurura pīrūne eđa beraju basia baurude jira edeđi carea.

⁶ Mañbe Bezaleelba oro idji awa quiruda peweđe bađa ariđe osia baurude ãrã cobai carea. Dji drasoara bicaca umé ãrã esadra osia. Dji joubalara bicaca aba ãrã esadra osia. ⁷ Idjaba oroda edapeđa Ācōrē nezoca bajānebema i bara ba za quĩrãca umé toa chĩ osia. Mañra dji baurude ãrã cobai carea ođa ãrã bio cara basia. Quĩrãza iquidaza aba basia. Māwā jūma mañgura aba ba ođa quĩrãca besia. ⁹ Ācōrē nezoca bajānebema i bara ba za quĩrãca parruga idjia quĩrã djica eđa barru basia. Ādji iba dji baurude ãrã cobai carea ođara jūātrā eropanesiđaa.

Bezaleelba Ācōrē quĩrãpita pañ babada mesa ođa

¹⁰ Idjaba Bezaleelba mesa acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca umé osia. Dji joubalara bicaca aba osia. Dji ãtlara bicaca aba ãrã esadra osia. ¹¹ Mañ mesara oro idji awa quiruba jūma blrasia. Dji icawa orroza parruga tuca basia. ¹² Mesa ãrã icawa bacuruda cara basia jūgurua bemārēã. Mañ bacuru ãtlara jwā jīwĩnĩ quimārē osia. Mañ siđa icawa parruga oroba tuca basia. ¹³ Mañbe pīrū orodeda quimārē omoa osia. Mañra mesa jīrūza cara basia dji jūgurua ođa edrecarebe. Māwā basia mañne eđa bacuruda berajupeđa mesa jira edeđi carea. ¹⁵ Mañra acacia bacurudeda osia. Biya erapeđa oroba blrasia. ¹⁶ Idjaba oro idji awa quiruda edapeđa epeđeco beada, epeđeco jūgurua beada, taza beada, zoco bea siđa osia mesade bai carea. Taza beara, zoco bea siđa osia uva bađa Ācōrēã diađi carea.

Bezaleelba ĩbĩrã babada ođa

¹⁷ Idjaba Bezaleelba oro idji awa quiruda edapeđa ĩbĩrã babadada toa chĩ osia. Dji jīrūda, dji cacuada, dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca bea siđa abari oro idji awa quirudēbemada osia. ¹⁸ Mañ ĩbĩrã babada cacuara sei jlwate bara osia. Orro abaare ũbea osia. Dewarabema orroare biđa ũbea osia. ¹⁹ Jlwateza dji gãrãgãrãã nepõnõ zaca beada ũbea osia. ²⁰ Dji cacuade biđa gãrãgãrãã nepõnõ zaca beada quimārē osia. ²¹ Dji jlwate cara beaza aba osia. ²² Dji gãrãgãrãã nepõnõ quĩrãca beara, dji jlwate beara, dji cacua siđa abari oro idji awa quirudēbemada toa chĩ osia. ²³ Idjaba oro idji awa quiruda edapeđa siete ĩbĩrãda, ĩbĩrã quĩrã tãbadada, ĩbĩrã quĩrã tãđa ãyã edebada epeđeco zaque siđa osia. ²⁴ Mañ ĩbĩrã babada oro idji awa quiru ođada idjaba ne jūma idjidebema siđa ābaa zasiđade dji zglara 75 libra basia.

Bezaleelba quera bá diabada ođa

²⁵ Idjaba Bezaleelba quera bá diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara, joubala siđa bicaca aba

osia quĩrã quimārēena abarica bamārēã. Dji ãtlara bicaca umé osia. Iquidaza abari bacurude cachu quĩrãca osia. ²⁶ Oro idji awa quiruba jūma blrasia. Icawa parruga oroba tuca basia. ²⁷ Pīrū omoa bea orodeda quimārē opeđa orroza umé cara basia dji tuca bađa edrecare. Māwā cara basia mañne eđa bacuruda berajupeđa quera bá diabadada jira edeđi carea.

²⁸ Mañra acacia bacurudeda osia. Biya erapeđa oroba blrasia.

Olivo draga quera bara ba idjaba quera bađi careabema

²⁹ Idjaba Bezaleelba olivo draga quera bara bađa osia ne jūma Ācōrē iteabemada soađi carea. Quera bađi careabema siđa osia. Mañgura jūma osia quera o cawa bađa obari quĩrãca.

Animarã babue diabada bronze blrađa

38 Idjaba Bezaleelba animarã babue diabadada acacia bacurudeda osia. Dji drasoara bicaca juesuma osia. Dji joubala siđa bicaca juesuma osia dji quĩrã quimārēena abarica bamārēã. Dji ãtlara bicaca ũbea osia. ² Abari bacurude iquidaza cachu quĩrãca opeđa mañ animarã babue diabadara bronceba jūma blrasia. ³ Idjaba tãlã pora ãyã cuabadada, tãlã pora tãĩbadada, oa riabadada, warebada mĩāsuda, tãlãdu edebada siđa jūma broncededa osia. Abeđa ne jūma Ācōrēã animarã babue diabadađebemada broncededa osia. ⁴ Idjaba jãrãjãrã broncededa osia. Mañ jãrãjãrãrlara animarã babue diabadađe dji ideba eđaã esidra cara basia. ⁵ Mañbe pīrū omoa broncededa quimārē opeđa jãrãjãrã baãma animarã babue diabada iquidaza cara basia mañne eđa bacuruda berajupeđa jira edeđi carea. ⁶ Acacia bacuruda erapeđa bronceba blrasia. ⁷ Mañ bacurura animarã babue diabada orroza pīrū beađe berajusia jira edeđi carea. Mañ animarã babue diabadara wãyã uria basia. Bacuru lrađa basia.

Ne sãglabada

⁸ Idjaba Bezaleelba ne sãglabada epeđeco waiãlada dji acã babada bara broncededa osia. Ācōrē wua dede eđa wãbadama ne obada wẽrãrãba ãdji bronze ođa quĩrã acãbadara diasida mañra omārēã. ¹

Ācōrē wua de auđu jūrã bađa

⁹ Idjaba Bezaleelba Ācōrē wua dera auđu jūrã basia dji biara ba lino wuaba. Mañ auđu jūrã ba orroza veinte bronze ođa uria beada bacuapeđa bacuru tẽnara mañne eđa wẽãju nũmãsia. Mañ bacuru quẽblã parataba blrasia idjaba wua jũebari parata ođa siđa cara basia. Lino wuara mañne eatã jũẽcuasia. Ācōrē wua de auđu jūrã ba drasoara cien bicaca basia. ¹² Jẽdaare biđa bronze ođa uria beada die bacuapeđa bacuru tẽnara mañne eđa wẽãju nũmãsia. Mañ bacuru

¹ Ācōrē wua dede eđa wãbadama ne obada wẽrãrã. *Hebreo beedeãde jara baãã mañ wẽrãrãba obadađebemada.*

quēblra parataba blrasia idjaba parata ođa wua jūēbari siđa cara b̄asia. Małne wuara eatl jūēcuasia. Ācōrē wua de auđu jūrā b̄a jēdaarebemara cincuenta bicaca b̄asia idjaba łmāđau b̄aebariare b̄asia.

¹³ Dji nocoarebemara łmāđau odjabariare b̄asia. Mał siđa cincuenta bicaca b̄asia. ¹⁴ Małne dji eđa wābadara ēsidra osia. Dji eđa wābada jlwa aclare bronze ođa uria beada ūbea b̄apeđa bacuru tēnara małne eđa wēāju nūmłsia. Jłwa araare biđa abari quīrāca osia. Małne lino wuara eatl jūēcuasia. Dji eđa wābada orro ab̄aare wuara quince bicaca b̄asia idjaba dewarabema orroare biđa quince bicaca b̄asia.

¹⁶ Jūma Ācōrē wua de auđu jūrā b̄ara dji biara b̄a lino wua basía. ¹⁷ Dji bacuru tēnara Bezaleelba bronze ođa uria beade eđa wēāju nūmłsia. Bacuru quēblza parataba blrasia idjaba parata ođa wua jūēbarida cara b̄asia.

¹⁸ Idjaba Ācōrē wua de auđu jūrā b̄ade eđa wābadara osia. Bronze ođa uria beada quīmārē dji eđa wābadama b̄apeđa małne eđa bacuru tēnara wēāju nūmłsia. Mał bacuru quēblra parataba blrasia idjaba parata ođa wua jūēbari siđa cara b̄asia. Małbe dji biara b̄a lino wuada edapeđa mał wuade eđa oweja cara nayāna p̄awārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa biya casía. Mał wuaba dji eđa wābadara jūātrł b̄asia. Mał wua jūātrł jira b̄a drasoara veinte bicaca b̄asia. Dji joub̄ara bicaca juesuma b̄asia. Jūma Ācōrē wua de auđu jūrā b̄a eatl jira b̄a wuara ara mał joub̄ade b̄asia. ²⁰ Jūma Ācōrē wua de egorode cachiđi careabemara, mał de auđu jūrā b̄a egorode cachiđi careabema siđa bronze ođa basía.

Ācōrē wua de ođi careabema zlgla

²¹ Uri warra Bezaleelba ne jūma Ācōrēba Moisea obi jaradara osia. Idjira Judadeba yōna Hur wiuzaque basía. Ahisamá warra Aholiába idjira careabadjia. Aholiára Dałneba yōna basía. Idjia ne jūmada biya o cawa b̄asia idjaba dji biara b̄a lino wuade eđa oweja cara nayāna p̄awārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa ca cawa b̄asia. Mał de opeđacarea Ācōrē baurudeda eđa wagabadjidaa.

Israelerāba mał wua de ođi carea diapedadara levi-tarāba juachasiđaa Moiseba jaradā quīrāca. Dji juacha panł borora sacerdote Aaroł warra Itamar basía.

²⁴ Ādjia Ācōrēa diapedada oro zlglara jūma ābaa 2,000 libra auđu b̄asia Ācōrē dede zabada quīrāca. Małglba Ācōrē wua dede orodebema oida b̄adara jūma osiđaa.

²⁵ Israeldebema umaquīrārā veinte poadeba łtaa beada juachasiđade 603,550 panasiđaa. Juachasiđade ādjirāza sei gramo paratada diasidaa Ācōrē dede zabada quīrāca. Jūma ābaa ādjia diapedada parata zlglara 7,550 libra b̄asia. ²⁷ Mał paratadebemada 7,500 libra edapeđa Bezaleelba parata ođa uria beada 100 ocuasias małne eđa Ācōrē wua de bacuru lrradara łta wēāju pēi carea idjaba Ācōrē wua dejānebema bacuru tēnara łta wēāju nūmłi carea. Mał bacurude dji eđaarebema wuara eatl jira b̄asia. Parata ođa uria

beaza dji zlglara 75 libra b̄asia. ²⁸ Parata ođa uria bea ođacarea israelerāba diapedada parata ađubadada 50 libra b̄asia. Małra edapeđa wua jūēbari beada ocuasias idjaba bacuru tēna quēblra jūma blracuasias.

²⁹ Israelerāba Ācōrēa diapedada bronze zlglara jūma ābaa 5,300 libra b̄asia. ³⁰ Mał bronze edapeđa Bezaleelba bronze ođa uria beada ocuasias Ācōrē wua dede eđa wābadama bacuru tēnara łta wēāju nūmłi carea, Ācōrē wua de auđu jūrā b̄a bacuru tēnara łta wēāju nūmłi carea, idjaba dji auđu jūrā b̄ade eđa wābadama bacuru tēnara łta wēāju nūmłi carea. Idjaba mał bronzeba idjia osia animarā babue diabada dji jlrrłjlrrłla bara idjaba jūma mał animarā babue diabadaebema siđa. Idjaba mał bronzeba idjia osia jūma Ācōrē wua dera egorodaa errebari cachiđi careabemara, mał de auđu jūrā b̄ara egorodaa errebari cachiđi careabema siđa.

Sacerdoterā dji

39 Bezaleelba idji ume traja panł biđa Aarołba cacuade jłida b̄ada osiđaa oweja cara nayāna p̄awārā ođaba, pursupursua ođaba, purea ođa biđa Ācōrēba Moisea jaradā quīrāca. Aarołba małra jłbadjia Ācōrē wua dede ne o b̄ade.

² Aarołba jāare jłida b̄ara dji biara b̄a lino wuaba osiđaa. Mał wuade eđa ādjirāba oweja cara nayāna p̄awārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa casidaa. Idjaba oroda pewede a berrachidapeđa chōda tlcuadapeđa mał oro siđa dji wuade eđa biya casidaa. ⁴ Equiaza jłbari bara osiđaa. ⁵ Idjaba clrrł trājłbarida dji biara b̄a lino wuaba osiđaa. Mał clrrł trājłbarira idjia jāare jłida b̄a ume ābaa casidaa aba b̄a quīrāca b̄emārēā. Mał clrrł trājłbaride eđa oro blrachidada, oweja cara nayāna p̄awārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa casidaa Ācōrēba Moisea jaradā quīrāca. ⁶ Idjaba ónice mōgarada umé edapeđa mał mōgarade Israel doce warrarā trłda sēyā quīrāca jaya b̄asiđaa. Mał mōgarara oro ođade cara b̄asiđaa. ⁷ Mał mōgarara Aarołba jāare jłida b̄a equiaza aba cajúsiđaa Ācōrēba Moisea jaradā quīrāca. Mał mōgarade b̄adaba Israel doce warrarāda quīrānebabadjia.

⁸ Idjaba “Ācōrēba quīrā b̄a cawabibarida” Bezaleelba idji ume traja panł biđa osiđaa Aarołba idji so łrł jł b̄amārēā. Małglra dji biara b̄a lino wuaba osiđaa. Mał wuade eđa oro blrachidada, oweja cara nayāna p̄awārā ođada, pursupursua ođada, purea ođa siđa biya casidaa Aarołba jāare jłida b̄ade capedada quīrāca. ⁹ Mał wua cadara ēsidra beđa capirusidaa ne wagabada quīrāca b̄amārēā. Māwā dji drasoara, joub̄a siđa jlwa j̄ ewarama aba b̄asia. ¹⁰ Mał łrł mōgara biya queđeada errecama quīmārē cara b̄acuasiđaa. Dji nabema errecade nałgl mōgarada b̄asiđaa: rubí, crisólito, esmeralda. ¹¹ Umébema errecade b̄asiđaa: granate, zapiro, jade. ¹² Ūbeabema errecade b̄asiđaa: jacinto, ágata, amatista.

¹³ Quīmārēbema errecade b̄asiđaa: topacio, ónice, jaspe. Jūma mał mōgarara oro ođadaa cara b̄asiđaa.

¹⁴ Mał doce mōgaraba jara b̄a Israel warrarāneba

doce puru yōpedadada. Mōgaraza sēyā quīrāca ādji trlra aba aba jaya bāsīdaa.

15 Idjaba oro idji awa quiruba carenada umé casīdaa “Ācōrēba quīrāca bā cawabibarira” Aaroḷba idji so ḷrḷ jḷmārēā. 16 Pīrū oroḷeda umé oḷapeḷa “Ācōrēba quīrāca bā cawabibari” ḷrḷbema iquīdaza cajusīdaa. 17 Pīrūza carena oro caḷa quēbḷra aba aba cara bāsīdaa. 18 Dewarabema quēbḷra cara bāsīdaa umēbema oro oḷaḷa Aaroḷba jāare jḷida bā equiāza. 19 Dewara pīrū oroḷeda umé oḷapeḷa “Ācōrēba quīrāca bā cawabibari” edaarebema iquīdaza edrecare cajusīdaa. 20 Dewara pīrū oroḷeda umé oḷapeḷa Aaroḷba jāare jḷida bāde cajusīdaa cḷrrḷ trājḷbari ḷtaarebe. 21 Jḷcara pāwārā oḷaba maḷ pīrūra ābaa jḷsīdaa “Ācōrēba quīrāca bā cawabibari” edre panḷ pīrūnaa. Māwā “Ācōrēba quīrāca bā cawabibarira” Aaroḷ so ḷrḷ catḷ cobesia. Ādjirāba maḷgḷra jūma osīdaa Ācōrēba Moīsea jarāḷa quīrāca.

22 Idjaba wua pāwārā bāda edaḷapeḷa Aaroḷba djio wēāju jḷida bāda osīdaa. 23 Maḷ wuara ēsīdra uria osīdaa. Maḷ uria ira bēdatḷ cajusīdaa cōārāmārēā. 24 Idjaba granadajō za quīrāca casīdaa oveja cara nayāna pāwārā oḷaba, pursupursua oḷaba, purea oḷa bīda. Maḷra Aaroḷba jḷida bā pāwārā bā eḷubema ide mimizua pḷrrḷga cajusīdaa. 25 Idjaba oro idji awa quiruda edaḷapeḷa pīrāchiruda ocuasīdaa. Maḷ sīda mimizua pḷrrḷga cajusīdaa Aaroḷba jḷida bā pāwārā bā ide. Granadajō za quīrāca caḷada aba maḷ ide cajuḷapeḷa maḷare pīrāchiruda aba cajusīdaa. Jūma pḷrrḷga māwā caju wāsīdaa. Ācōrēba Moīsea jarāḷa quīrāca maḷ djio pāwārā bāra osīdaa Aaroḷba jḷ bāmārēā Ācōrē wua dede ne o bāde. 27 Idjaba Aaroḷ itea, idji warrarā itea bīda ādjia cacuaḷe jḷnida panḷ torroa bēada dji biara bā lino wuaba osīdaa. 28 Idjaba ādji borode jḷnida panḷra, ādjia edreare jḷnida panḷ sīda dji biara bā lino wuaba osīdaa.

29 Idjaba ādji itea cḷrrḷ trājḷbarida dji biara bā lino wuaba osīdaa. Maḷ wuaḷe eḷa oveja cara nayāna pāwārā oḷada, pursupursua oḷada, purea oḷa sīda casīdaa. Jūma maḷgḷra ādjirāba osīdaa Ācōrēba Moīsea jarāḷa quīrāca.

30 Aaroḷ itea borobarida osīdaa maḷ jḷ bāde Ācōrē itea bāmārēā. Oro idji awa quiruda peweḷea berrachi oḷapeḷa naḷ bēdeada jaya bāsīdaa: “Abā Ācōrē itea bā.” 31 Maḷbe jḷcara pāwārā bāba maḷ oro peweḷea berrachi oḷara ādjirāba jḷ cobāsīdaa Aaroḷba borode jḷida bāde. Jūma maḷgḷra osīdaa Ācōrēba Moīsea jarāḷa quīrāca.

32 Māwā israelerāba ne jūma Ācōrē wua de careabemada pārāsīdaa. Maḷgḷra jūma osīdaa Ācōrēba Moīsea jarāḷa quīrāca.

Ācōrē wua de careabema Moīsemaa edepeḷada

33 Ācōrē wua de careabemara jūma pārānapeda Moīsemaa edesīdaa. Maḷ de oḷi careabema wuara edesīdaa. Idjaba jūma maḷ de careabema sīda edesīdaa: wua jūēbarida, bacuru ḷraḷada, bacuru erada orroza berajuḷi careabemada, bacuru tēnada,

bacuru tēna berajuḷi careabema sīda. 34 Edesīdaa Ācōrē wua de ānēbari bādi oveja e purea oḷada, maḷ ḷrḷ ānēbari bādi animarā e biada, Ācōrē baurudeda dji jira edeḷi bacuru bara, maḷ baurude ḷrḷ cobādi careabemada, baurude nocoare eatḷ jira bai wua sīda.

36 Idjaba paḷ bābada mesada, jūma maḷ mesade baira, paḷ Ācōrē quīrāpita bai careabema sīda edesīdaa. 37 Ībīrā bābada oro idji awa quiru oḷada, Ībīrā maḷ ḷrḷ erreca bādi carea, jūma maḷ Ībīrānebe-mada, idjaba olivo draga Ībīrā coadi careabema sīda edesīdaa. 38 Quera bá diabada oro oḷada, quera bādi careabemada, olivo draga quera bara bāda jūma Ācōrē iteabema soadi carea, Ācōrē wua dede eḷa wābadama eatḷ jūātrḷ bai wua sīda edesīdaa. 39 Animarā babue diabada bronca bḷraḷada, dji jḷrrḷjḷrrḷ bronca oḷada, dji jira edeḷi bacuruda, jūma maḷ animarā babue diabadaḷebema sīda edesīdaa. Idjaba ne sḷgḷbadada dji acḷ bādi bara edesīdaa. 40 Ācōrē wua de auḷu jūrā bāi careabema wuada, dji bacuru tēnada, maḷ bacuru berajuḷi careabemada, dji auḷu jūrā bāde eḷa wābadama eatḷ jūātrḷ bai wuada, dji egorode cachīdi careabemara jḷcara bara edesīdaa. Ne jūma Ācōrē wua de careabemada edesīdaa. 41 Idjaba Aaroḷ djiora, idji warrarā djio sīda edesīdaa ādjira sacerdoterāda bēadamārēā. Maḷ djiora jḷnida panḷa Ācōrē wua dede ne oḷe wābḷdaḷe.

42 Jūma israelerāba opeḷaḷara Ācōrēba Moīsea obi jarāḷa quīrāca bāsia. 43 Maḷra Moīseba acḷpeḷa unusia ādjirāba jūma arieḷe osīdaa Ācōrēba jarāḷa quīrāca. Maḷ bēā ādjirāra bia jarasia.

Moīseba Ācōrē wua de carawada

40 Maḷbe Ācōrēba Moīsea jarasia:

2 –Poa djiwīdīde nabema jedecode dji nabema ewarīde mḷ wua dera carawadaḷa. 13 Mḷ baurudeda maḷ dede eḷaara bā de jāne bādaḷa. Maḷ baurude nocoare wuada eatḷ jira bādaḷa. 4 Idjaba mesada eḷa enenapeḷa jūma maḷ mesade baida bāra ḷrḷ bādaḷa. Ībīrā bābada sīda eḷa enenapeḷa Ībīrāra jḷwateza bācuadaḷa. 15 Quera babada oro oḷada mḷ wua dede eḷa bādaḷa mḷ baurude quīrāpe. Māwā bādaḷa dji eḷa wābadara wuaba eatḷ jūātrḷ bādaḷa. 6 Mḷ wua dede eḷa wābada quīrāpe animarā babue diabadara bādaḷa. 7 Ne sḷgḷbadada bādaḷa animarā babue diabada jēdaare mḷ wua de caita. Maḷgḷe baidoda jue ūmḷnadua. 8 Maḷbe mḷ dera wuaba auḷu jūrā bādaḷa. Maḷ auḷu jūrā bāde eḷa wābadara wuaba eatḷ jūātrḷ bādaḷa.

9 Maḷbe olivo draga quera bara bāra edapeḷa mḷ wua deda, jūma maḷ dede nūmea sīda soadua mḷ itea bia bēamārēā. 10 Animarā babue diabadada, jūma maḷ animarā babue diabadaḷebema sīda soadua mḷ itea bio bia bēamārēā. 11 Ne sḷgḷbada sīda dji acḷ bādi bara soadua mḷ itea bēamārēā.

12 Maḷbe Aaroḷra idji warrarā sīda mḷ wua dede eḷa wābadamaa edepeḷa baidoba sḷgḷda.

I Nota Exodo 12:2ḷe bāda acḷḷua. II Ībīrāra ḷrḷ bācuadaḷa. 15 Quera babada oro oḷada mḷ wua dede eḷa bādaḷa mḷ baurude quīrāpe. Māwā bādaḷa dji eḷa wābadara wuaba eatḷ jūātrḷ bādaḷa.

13 Sɔlgɔɔacarea djiio Aaroɔ itea opeɔɔara idjia jɔbidua. Maɔbe olivo draga quera bara ɔada Aaroɔ boro ɔrɔ weadua mɔ sacerdote dji dromada ɔemɔrɔɔ. 14 Aaroɔ warrarɔa caita zebipeɔa ɔdjia jɔnida panɔ torroa ɔeada jɔbidua. 15 ɔdjirɔa boro ɔrɔ olivo draga quera bara ɔada weadua ara ɔdji zeza boro ɔrɔ weaɔa quirɔca. Mɔwɔ ɔdjirɔa mɔ sacerdoterɔda ɔeada. Olivo draga ɔdjirɔa boro ɔrɔ weablɔɔba ɔdjirɔdrɔ, ɔdjieɔba yɔɔdarɔa sida mɔ sacerdoterɔda ɔeada.–

16 Ara maɔda Moiseba juma osia ɔcɔrɔɔba jarɔɔa quirɔca. 17 Egiptodeɔba ɔdrɔpeɔɔacarea poa aba babɔɔde nabema jedecode dji nabema ewaride Moiseba ɔcɔrɔɔ wua dera carawabisia. Idjia parata oɔa uria ɔeara erreca ɔacuabisia. Maɔgɔɔe eɔa bacuru lɔgɔɔa quieɔtera berajucubisia maɔ bacurura ɔta catɔ pɔni carea. Orroza bacuru erɔɔara pɔrɔ omoa ɔeade berajucubisia maɔ dera zarea ɔɔemɔrɔɔ. Dji dejɔneɔbema bacuru tɔnara, dji eɔa wɔbadama bacuru tɔna sida ɔta nɔmɔbisia. 19 Juma maɔ ɔrɔ idjia wuada umɔ ɔnɔɔbari ɔabisia. Maɔ ɔrɔ animarɔa e oɔada umɔ ɔnɔɔbari ɔabisia ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

20 ɔcɔrɔɔba ɔjɔ obi ɔa ɔeɔa mɔgarade ɔa ɔada Moiseba baurudeɔe eɔa waga ɔasia. Waga ɔapeɔa maɔ baurude ɔrɔ ɔɔeira ɔɔasia. Bacuru erɔɔara pɔrɔ omoa ɔeade eɔa beraju ɔasia jira edeɔi carea. 21 Baurudera ɔcɔrɔɔ wua dede eɔa ɔabisia. ɔɔapeɔa wuada eatɔ jira ɔabisia baurude jɔɔtrɔ erɔɔamɔrɔɔ ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

22 Maɔ wua eatɔ jira ɔa nocoare Moiseba mesada ɔcɔrɔɔ wua dede jɔwa araare ɔabisia. 23 Maɔ mesa ɔrɔ paɔda ɔcɔrɔɔ quirɔpita ɔasia ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

24 ɔcɔrɔɔ wua dede jɔwa acɔare dji mesa quirɔpe Moiseba ɔbɔrɔa ɔabadara ɔabisia. 25 Maɔ ɔbɔrɔa ɔabadara jɔwateza ɔbɔrɔada ɔacuabisia ɔcɔrɔɔ quirɔpita coai carea ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

26 ɔcɔrɔɔ dejɔne eatɔ jira ɔa wua nocoare Moiseba quera ba diabadada ɔabisia. 27 Maɔ ɔrɔ querada ba diasia ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

28 Dji eɔa wɔbadara Moiseba wuaba eatɔ jɔɔtrɔ ɔabisia. 29 ɔcɔrɔɔ wua dede eɔa wɔbada quirɔpe Moiseba animarɔa babue diabadara ɔabisia. Maɔ ɔrɔ animarɔda, harina oɔa sida ɔcɔrɔɔa babue diasia ɔcɔrɔɔba idjia jarɔɔa quirɔca.

30 Animarɔa babue diabadara jɔɔdaare ɔcɔrɔɔ wua de caita Moiseba ne sɔgɔɔbadada ɔabisia. Maɔgɔɔe baidoda jue ɔmɔbisia. 31 Moiseba, Aaroɔba, Aaroɔ warrarɔa ɔeada ɔdjia jɔwara, jɔrɔ sida maɔ baidoba sɔgɔɔbadjia.

32 Mɔwɔ sɔgɔɔbadjia ɔcɔrɔɔ wua dede eɔa wɔɔdaza idjia ɔcɔrɔɔa animarɔa babue diabadara ɔcɔrɔɔba Moiseba jarɔɔa quirɔca.

33 Moiseba ɔcɔrɔɔ wua dera, animarɔa babue diabadara sida wuaba auɔu jɔrɔ ɔabisia. Maɔne eɔa wɔbadara wuaba eatɔ jɔɔtrɔ ɔabisia. Mɔwɔ Moiseba ɔcɔrɔɔ wua dera pɔrɔasia.

ɔcɔrɔɔ wua de ɔrɔ jɔrɔrɔ ɔeada

34 Juma pɔrɔnacarea jɔrɔrɔ ɔtɔba eɔaa jira ɔaba ɔcɔrɔɔ wua dera ɔnɔ edasia. Maɔne ɔcɔrɔɔ quirɔwɔrɔɔ dorroddorroada maɔ dede eɔa wɔasia. Maɔba Moiserɔ eɔa poya wɔe basia.

36 Maɔ ewarideɔba ɔta maɔ jɔrɔrɔ ɔcɔrɔɔ wua de ɔrɔ ɔada nocoɔaa wɔɔlɔɔe israelerɔ sida nocoɔaa wɔbadjia. 37 Baribɔɔ jɔrɔrɔra ɔcɔrɔɔ wua de ɔrɔ ɔe-sira israelerɔ sida aria panebadjia aba jɔrɔrɔ wayacusa nocoɔaa wɔɔlɔɔe. 38 Juma israelerɔba acɔ panɔ daide ɔsa ɔcɔrɔɔ jɔrɔrɔra idji wua de ɔrɔ ɔabadjia. Diamasi tɔɔl quirɔca uruga jira ɔabadjia. Mɔwɔ ɔasia ɔdjirɔa wɔɔdaza.

LEVITICO

Israelerāra Egipto druadeba ēdr̄sidaa 1445 poa Jesu tođi naēna. Maļbe jeđeco uméne Sinai ējūāne jūēne wāsiđaa. Sinai eyađe Ācōrēba naļ Levitico cartada Moisea b̄abisia (27:34). Naļ cartade Ācōrēba Moisea jarasia s̄awā sacerdoterāba ođida panl̄da. Naļ cartara Levitico abadaa israelerā sacerdoterāra Leviđeba yōpedađa bēřā.

Dadji ēberā beđeade naļ Levitico cartadebemada b̄a eropanla israelerāba cadjirua opedađa carea Ācōrēa di- ađida panananebemada. Ādjia diapedađada sacerdoterāba Ācōrēa babue diabadjida (1:1 neba aba 6:7đaa). Maļare b̄a eropanla Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewariđe s̄awā sacerdoterāba ođida pananada (capítulo 16). Maļare b̄a eropanla s̄awā israelerāba ādji ewari droma b̄eara ođida pananada (capítulo 23). Jīrūare b̄a eropanla sacerdoterāba ībīrā Ācōrē wua de coađida panananebemada idjaba ēberāba Ācōrē bié jaradebe- mada (capítulo 24).

S̄awā animarā Ācōrēa babue diaida b̄adebema

1 Ācōrēba idji wua deđeba Moisea jarasia:

2 –Israelerā n̄awā jaradua: “Ab̄alba idji ani- marānebemada Ācōrēa diaibrl̄l, pacada, ovejada, wa chiwatuda diaida b̄aa.

3 Pacada babue diaibrl̄l, dji umaquīrādr̄l diaida b̄aa. Maļ pacara jūma bia b̄aida b̄aa. Maļra Ācōrē wua deđe eđa w̄abadamaa edeida b̄aa idjia diablrl̄lra Ācōrēba bia unumārēā. 4 Dji diablrl̄lba idji jl̄wara paca boro ĩr̄l b̄aida b̄aa. M̄awā Ācōrēba maļ pacara dji ēberā cacuabari edaya idjia cadjirua ođa quīrādoai carea. 5 Maļbe Ācōrē quīrāpita pacara o lrrāgo beaida b̄aa. Maļne Aaroļ warrarā sacerdoterāba dji oara pi- ađapeđa animarā babue diabada orroza jīāpođida ranla Ācōrē wua de quīrāpe. 6 Dji diađaba pacara erapeđa, drapetapeđa t̄cuaida b̄aa. 7 M̄awā o b̄ade sacerdote Aaroļ warrarāba animarā babue diabada ĩr̄l t̄bl̄lra uruga nūm̄lnida ranla. 8 Dji diađaba paca j̄lsira, dji jīrū siđa baidoba sl̄gl̄lida b̄aa. Sl̄gl̄lacarea Aaroļ warrarā sacerdoterāba maļgl̄lra, dji animarā t̄cuadebara, dji borora, dji draga siđa animarā babue di- abadađe t̄bl̄l uruga nūm̄l ĩr̄l b̄ađapeđa jūma babue diađida ranla. Maļ paca babue diablrl̄lra Ācōrēba bia unuya. I

10 Ab̄alba idji animarānebema ovejada wa chiwatu- da Ācōrēa babue diaibrl̄l, dji umaquīrādr̄l diaida b̄aa. Maļ animarāra jūma bia b̄aida b̄aa. 11 Maļra Ācōrē quīrāpita animarā babue diabada jl̄wa araare o lrrāgo beaida b̄aa. Maļne Aaroļ warrarā sacerdoterāba dji oara piađapeđa animarā babue diabada orroza jīāpođida ranla. 12 Dji diađaba animarāra drapetapeđa t̄cuaida b̄aa. T̄cuapeđa dji j̄lsira, dji jīrū siđa baidoba sl̄gl̄lida b̄aa. Maļgl̄lra, dji animarā t̄cuadebara, dji borora, dji draga siđa sacerdoteba ani- marā babue diabadađe t̄bl̄l uruga nūm̄l ĩr̄l b̄apeđa

I Maļ paca babue diablrl̄lra Ācōrēba bia unuya. Hebreo beđeade b̄a b̄aa: “Maļ babue diabl̄lara Ācōrēba bia ĩya.”

jūma babue diaida b̄aa. Maļ animarā babue diablrl̄lra Ācōrēba bia unuya.

14 Ab̄alba ībanada Ācōrēa babue diaibrl̄l, puchirāda wa putujuda diaida b̄aa. 15 Sacerdoteba maļ ībanara animarā babue diabadamaa edepeđa otaruya beaida b̄aa. Beapeđa dji borora animarā babue diabadade babueida b̄aa. Dji oara animarā babue diabada orrođe zowuabida b̄aa. 16 Maļbe carabapeđa, jēsapeđa dji j̄lsida, dji cara siđa animarā babue diabada orrocawa b̄aida b̄aa dji t̄bl̄l pora b̄amaa. II Dji t̄bl̄l porara ani- marā babue diabada ĩmāđau odjabariare b̄aa. 17 Maļbe dji ide jidapeđa ībanara drawe ewara cob̄ai- da b̄aa. M̄awā cob̄apeđa animarā babue diabadade babue diaida b̄aa. Maļ ībana babue diablrl̄lra Ācōrēba bia unuya.”–

Néuđebeba s̄awā Ācōrēa diađida panl̄

2 Ab̄alba idji néuđebeba harina ođada Ācōrēa di- aibrl̄l, dji biara b̄a harinada diaida b̄aa. Maļ ha- rina ĩr̄l nedragada weapeđa incienso querada ĩr̄l cob̄aida b̄aa. 2 Maļra idjia Aaroļ warrarā sacerdoterā- maa edeida b̄aa. Maļ harinanebemada sacerdoteba jl̄wa barat̄lma aba edaida b̄aa nedraga bara idjaba jū- ma dji incienso quera bara. Maļgl̄lra animarā babue diabada ĩr̄l babue diaida b̄aa. Maļ maārī babue dia- blrl̄leba ac̄lbi b̄aa jūma maļ harinara Ācōrēa dia b̄a- da. Maļ babue diablrl̄lra Ācōrēba bia unuya. 3 Maļ harinanebemada maārī Ācōrēa babue diađa bēřā jūma dji beđa siđa Ācōrē itea b̄esia. Maļ bēřā ababe Aaroļ- ba idji warrarā biđa arima cođida ranla.

4 Ab̄alba paļ ābueđa Ācōrēa diaibrl̄l, dji biara b̄a harina ođada diaida b̄aa. Maļ paļra ēsābari neé b̄aida b̄aa. Nedraga bara oida b̄aa wa nedragaba ĩr̄l r̄l̄lida b̄aa. 5 Jiorro peweđe ođade paļ ābueđa diađe edeibrl̄l, dji biara b̄a harina nedraga bara ođada diai- da b̄aa. Maļgl̄lra ēsābari neé b̄aida b̄aa. 6 Maļ paļra jūma cōrācuapeđa nedragada ĩr̄l weaida b̄aa, Ācōrēa

II Hebreo beđeade maļ versículora ebuda b̄aēa.

diai bĕrĕ. ⁷ Paļ cuguruē ābudada diaē eideibrl, dji biara bā harina nedraga bara oēada diaida bāa.

⁸ Maļ paļ ābudādebemada dji Ācōrĕa diablrlba sacerdotemaa edepēda sacerdotēba animarā babue diabadamaa edeida bāa. ⁹ Maļbe maārī edapēda maļgla animarā babue diabadāē Ācōrĕa babue diaida bāa. Maļ maārī babue diablrlēba acibi bāa jūma maļ paļ Ācōrĕa dia bāda. Maļ paļ babue diablrla Ācōrĕba bia unuya. ¹⁰ Maļ paļnebemada maārī Ācōrĕa babue diaēda bĕrĕ jūma dji beēda siēda Ācōrĕ itea besia. Maļ bĕrĕ ababe Aaroļba idji warrarā biēda arima coēida panla.

¹¹ Bārā néuēdebemada Ācōrĕa diablrlēda paļ ēsābari bara bāda diacara panla, paļ ēsābarida, urrajō siēda Ācōrĕa babue diacara panl bĕrĕ. ¹² Bārāba naārā ewabldādebemada Ācōrĕa diablrlēda paļ ēsābari bara, urrajō bara diaēda panla. Baribrl animarā babue diabadāē babue diacara panla, Ācōrĕba bia unuē bĕrĕ.

¹³ Jūma bārā néuēdebemada Ācōrĕa diablrlēda tā bara diaēda panla. Tā neē bāra diacara panla. Tāba cawabi bāa Ācōrĕba bārā ume beēda bāda jōēda. Maļ bĕrĕ jūma Ācōrĕa diablrlā tā bara bāda bāa.

¹⁴ Bārāba naārā ewabldādebemada Ācōrĕa diablrlēda jututiaēdēda tēūnada Ācōrĕa diaēda panla. ¹⁵ Maļ lrĕ nedragada weēdēda incienso querada lrĕ cobēda panla, Ācōrĕa diaē bĕrĕ. ¹⁶ Sacerdotēba maļnebemada Ācōrĕa babue diaida bāa dji nedraga bara idjaba jūma dji incienso quera bara. Maļ maārī babue diablrlēba acibi bāa jūma maļ jututiaēdara Ācōrĕa dia bāda.

Ācōrĕ ume necai bai carea sāwā animarā diaida bā

3 Abābā Ācōrĕ ume necai bai carea pacada diaibrl, dji umaquīrāda wa dji wĕrāda diaida bāa. Maļ pacara jūma bia bāda bāa. ² Dji dia bāba idji jlwara paca boro lrĕ bāpēda o lrrāgo beaida bāa Ācōrĕ wua dede eēda wābada caita. Maļbe Aaroļ warrarā sacerdoterāba dji oara animarā babue diabada lrĕ idjaba orroza biēda jīpōēda panla. ³ Dji dia bāba dji tlrīda, bīteēabema dragada, cotruada umena dji draga bara, nequima siēda Aaroļ warrarā diaida bāa Ācōrĕa babue diaēdamārēā. ⁵ Ādjirāba jūma maļgla animarā babue diabadāē Ācōrĕa babue diaēda panla animarā bā nūmlcāda lrĕ. ¹ Maļ babue diablrla Ācōrĕba bia unuya.

⁶ Abābā Ācōrĕ ume necai bai carea ovejada wa chiwatuda diaibrl, dji umaquīrāda wa dji wĕrāda diaida bāa. Maļra jūma bia bāda bāa. ⁷ Ovejada diaibrl, Ācōrĕ quīrāpita edeida bāa. ⁸ Idji jlwara oveja boro lrĕ bāpēda o lrrāgo beaida bāa Ācōrĕ wua de quīrāpe. Maļbe Aaroļ warrarāba dji oara animarā babue diabada lrĕ idjaba orroza biēda jīpōēda panla. ⁹ Dji dia bāba dji dragada, dji dru carraya tēdada, dji tlrīda, cotrua umena dji draga bara, nequima siēda sacer-

I Ācōrĕ ume necai bai careabema animarā diai naēna dji dia bāba naārā Ācōrĕa dewara animarāda jūma babue diaida bāa. Capitulo 1ne maļnebemada bā bāa.

doterāa diaida bāa Ācōrĕa babue diaēdamārēā. ¹¹ Sacerdotēba jūma maļgla animarā babue diabadāē Ācōrĕa babue diaida bāa. Maļ babue diablrla Ācōrĕa dji diablrl quīrāca bāa.

¹² Ācōrĕ ume necai bai carea dia bāba chiwatuda diaibrl, Ācōrĕ quīrāpita edeida bāa. ¹³ Mama idji jlwara chiwatu boro lrĕ bāpēda o lrrāgo beaida bāa Ācōrĕ wua de quīrāpe. Maļbe Aaroļ warrarāba dji oara animarā babue diabada lrĕ idjaba orroza biēda jīpōēda panla. ¹⁴ Dji dia bāba dji tlrīda, cotruada umena dji draga bara, nequima siēda sacerdotēba diaida bāa Ācōrĕa babue diaēdamārēā. ¹⁶ Maļbe sacerdotēba jūma maļgla animarā babue diabadāē Ācōrĕa babue diaida bāa. Maļ babue diablrla Ācōrĕa dji diablrl quīrāca bāa. Ācōrĕba maļra bia unuya. Jūma dji dragada Ācōrĕa babue diaida bāa. ¹⁷ Idība ltaa naļ beēda tīā oēda panla: bārā wābldaza bārāba, bārā warrarāneba yōbldarā biēda animarā dragada, oa siēda cocara panla.

Cadjirua oēda carea cārēda Ācōrĕa diaida bā

4 Idjaba Ācōrĕba Moisea jarasia:

² –Israelerā nāwā jaradua: “Abābā cadjirua oi crīchāē bāde Ācōrĕ leyda āi oibrl, maļ cadjirua oēda carea nāwā oida bāa:

³ Sacerdote dji dromaara bāba māwā cadjiruada oibrl, puru siēda Ācōrĕ quīrāpita beēdēda bāya. Maļ cadjirua oēda carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrĕa babue diaida bāa. Maļ pacara jūma bia bāda bāa. ⁴ Maļra Ācōrĕ wua dede eēda wābada quīrāpe edepēda idji jlwara paca boro lrĕ bāpēda o lrrāgo beaida bāa Ācōrĕ quīrāpita. ⁵ Maļbe dji oada maārī edapēda Ācōrĕ wua dede eēda edeida bāa. ⁶ Mama eēda idji jlwa jīwīnīra maļ oadē bēguea edapēda bārima siete Ācōrĕ quīrāpita jīpōida bāa wua eatl jira bā quīrāpe. ⁷ Maļbe quera bā diabadāē cachu quīrāca bēara maļ oaba soaida bāa Ācōrĕ quīrāpita. Ācōrĕ wua dedēda dajadaa zepēda dji eēda wābada quīrāpe paca oa bēdara animarā babue diabada cobā caita jūma weaida bāa. ⁸ Maļbe cadjirua oēda carea paca beēda bīteēabema dragada jūma edaida bāa: dji tlrīda, cotruada umena dji draga bara, nequima siēda. ¹⁰ (Ācōrĕ ume necai bai carea animarā draga edabari quīrāca oida bāa.) Edapēda jūma maļgla animarā babue diabadāē Ācōrĕa babue diaida bāa. ¹¹ Pacādebema bēdara israelerā duanlmalba jūma āyā edeida bāa: dji eda, dji djarada, dji boroda, dji jīrūda, jūma bīteēabemada, dji ā siēda. Jūma maļgla edeida bāa animarā babueēda pora cuabadamaa. Maļ pora lrĕ tlbā cajĕrāpēda pacara jūma babueida bāa.

¹³ Cadjirua oi crīchāē bāde Israel puruba Ācōrĕ leyda āi oibrl, cadjirua oēdara adua bāmīna Ācōrĕ quīrāpita beēdēda bāya. ¹⁴ Baribrl puruba cawasira, maļ cadjirua carea paca umaquīrā zaqueda Ācōrĕ wua demaa edeida bāa babue diabi carea. ¹⁵ Maļbe Ācōrĕ quīrāpita israelerā bororāba ādji jlwara paca boro lrĕ bāpēda o lrrāgo beēda panla. ¹⁶ Maļbe sacerdote dji dromaara bāba dji oada maārī Ācōrĕ wua

dede eda edeida baa. ¹⁷ Mama eda idji jlwa jiwĩnĩra mañ oade beguea edapeđa barima siete Ācōrē quĩrāpita jĩāpoida baa wua eatl jira ba quĩrāpe. ¹⁸ Mañbe Ācōrē quĩrāpita quera bá diabadađe cachu quĩrāca beara mañ oaba soaida baa. Ācōrē wua dede-ba dajadaa zepedã dji eda wābada quĩrāpe paca oa beđara animarã babue diabada cobã caita jũma weaida baa. ¹⁹ Mañbe paca bitedabema dragada jũma edapeđa animarã babue diabadađe Ācōrēa babue diaida baa. ²⁰ Idjia oida baa ara idji cadjirua carea ođa quĩrāca. Sacerdoteba māwã oida baa bārāba cadjirua opeđada carea. Māwāblll Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya. ²¹ Mañbe pacadebema beđara israelerã duanlmalba āyã edepeđa jũma babueida baa ara idji cadjirua carea beđa paca āyã edepeđa jũma babueđa quĩrāca. Māwã oida baa mañ pacara beđa bēřã Israel puruba cadjirua ođa carea. ²² Cadjirua oi crĩchaé bade bārã bororānebemaba Ācōrē leyda ãi oiblll, cadjirua ođara adua bāmĩna Ācōrē quĩrāpita beđeade baya. ²³ Bariblll cadjirua ođada cawasira, chiwatu dji umaquĩrāda edeida baa Ācōrē quĩrāpita babue diabi carea. Mañ chiwatura jũma bia baida baa. ²⁴ Animarã babue diađi careabema beabadama idji jlwara chiwatu boro lrã bapeđa Ācōrē quĩrāpita o lrrāgo beaida baa idjia cadjirua ođa carea. ²⁵ Mañbe sacerdoteba mañ cadjirua carea beđa chiwatu oade idji jlwa jiwĩnĩra beguea edapeđa animarã babue diabadađe cachu quĩrāca beara soaida baa. Chiwatu oa beđara animarã babue diabada cobã caita jũma weaida baa. ²⁶ Mañbe jũma dji draga bitedabemada Ācōrēa babue diaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarã dragada babue diabari quĩrāca. ^I Mañglra sacerdoteba oida baa bārã boroba cadjirua ođa carea. Māwāblll Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya. ²⁷ Cadjirua oi crĩchaé bade bārānebemaba Ācōrē leyda ãi oiblll, cadjirua ođara adua bāmĩna Ācōrē quĩrāpita beđeade baya. ²⁸ Bariblll cadjirua ođada cawasira, chiwatu wērāda edeida baa Ācōrē quĩrāpita babue diabi carea. Mañ chiwatura jũma bia baida baa. ²⁹ Animarã babue diađi careabema beabadama idji jlwara chiwatu boro lrã bapeđa o lrrāgo beaida baa idjia cadjirua ođa carea. ³⁰ Mañbe sacerdoteba chiwatu oade idji jlwa jiwĩnĩra beguea edapeđa animarã babue diabadađe cachu quĩrāca beara soaida baa. Chiwatu oa beđara animarã babue diabada cobã caita jũma weaida baa. ³¹ Mañbe dji dragada jũma edaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarã draga edabari quĩrāca. Edapeđa dji dragara animarã babue diabadađe jũma babue diaida baa Ācōrēba bia unumārēã. Mañglra sacerdoteba oida baa abalba cadjirua ođa carea. Māwāblll Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya. ³² Abalba chiwatu cāyābara ovejada idjia cadjirua ođa carea babue diabi quĩrā blll, oveja wērāda edeida baa. Mañ ovejara jũma bia baida baa. ³³ Animarã babue diađi careabema beabadama idji jlwara oveja boro lrã bapeđa o lrrāgo beaida baa idjia cad-

I Levitico capítulo 3.

jirua ođa carea. ³⁴ Mañbe sacerdoteba mañ cadjirua carea oveja beđa oade idji jlwa jiwĩnĩra beguea edapeđa animarã babue diabadađe cachu quĩrāca beara soaida baa. Oveja oa beđara animarã babue diabada cobã caita jũma weaida baa. ³⁵ Mañbe dji dragada jũma edaida baa Ācōrē ume necai bai careabema animarã draga edabari quĩrāca. Edapeđa dji dragara Ācōrēa jũma babue diaida baa animarã babue diabadađe bá nũmlcāda animarã lrã. Mañglra idjia oida baa abalba cadjirua ođa carea. Māwāblll Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya.

5 Bārã bororāba ēberã cawa obladađe abalda trñniblll, mañgl ēberāba ununada wa ũrĩnada jaraéblll cadjiruada o baa. Mañ carea beđeade baya. ² Bārāba cocara panl animarã mēābemada, daupēbadada, wa jāne wābada beuđada abalba waraiblll, warađada adua bāmĩna mañ ēberāra Ācōrē quĩrāpita bié beđa bēřã beđeade baa. ^{III} Abalba Ācōrē quĩrāpita bié ba ēberāda waraiblll wa mañ ēberānebemada waraiblll, māwā warađara adua bāmĩna cawablll beđeade baya. ^{III4} Abalba quĩrācuca crĩchaéne bariduade oida wārāneba jaraiblll, māwā jarađara quĩrādoaimĩna cawablll beđeade baa.

⁵ Māwã bea cadjirua ođaba idjia ođara jũmarã ebuda jaraida baa. ⁶ Idjia cadjirua ođa carea idji animarānebema oveja wērāda wa chiwatu wērāda edeida baa Ācōrēa babue diabi carea. Mañbe sacerdoteba mañgl animarã dragara Ācōrēa babue diaida baa mañ ēberāba cadjirua ođa carea.

⁷ Ne neé quiruba ovejada diai carea neé blll, puchirāda umé wa putujuda umé edeida baa. Aba Ācōrē quĩrāpita beabida baa idjia cadjirua ođa carea idjabã aba Ācōrēa jũma babue diabida baa. ⁸ Mañ umébema ĩbanara sacerdotemaa edepeđa sacerdoteba aba otapuya beaida baa dji edeđaba cadjirua ođa carea. Otapuya beablll abeđa dji borora tlcara baa.

⁹ Mañ cadjirua carea ĩbana beđa oara animarã babue diabada orro abaaare maārĩ jĩāpoida baa. Oa beđara animarã babue diabada cobã caita jũma weaida baa. Māwã oida baa dji edeđaba cadjirua ođa carea.

¹⁰ Mañbe sacerdoteba dewarabema ĩbanara jũma Ācōrēa babue diaida baa Ācōrēba obi jarađa quĩrāca. ^{IV} Jũma mañglra idjia oida baa dji edeđaba cadjirua ođa carea. Māwāblll Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya.

¹¹ Bariblll ne neé quiruba puchirāda umé wa putujuda umé diai carea neé blll, dji biara ba harinada epeđeco jũgurua umé diaida baa idjia cadjirua ođa carea. ^V Mañ harinane nedragada, incienso quera siđa blll baa cadjirua carea dia ba bēřã. ¹² Mañ harinara sacerdotemaa edepeđa sacerdoteba jlwa baratlma aba edapeđa Ācōrēa babue diaida baa animarã babue diabadađe bá nũmlcāda lrã. Mañ maārĩ babue diablll beba acłbi baa harinara jũma Ācōrēa dia bada. Mañ harina diađara cadjirua carea diasia. ¹³ Sacer-

II Levitico capítulo 11. III Levitico capítulo 12-15. IV Levitico 1:14-17. V Epeđeco jũgurua umé. Hebreo beđeade bá baa "déci-ma parte de un efa."

doteba māwā oida b̄a dji ededaba cadjirua oda carea. Māwāb̄l̄l̄ Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya. Harina b̄edara sacerdote itea b̄aya b̄ārā néuēbema Ācōrēa babue diab̄l̄l̄de dji b̄edara idji itea b̄ebari quĩrāca.”–

Bedede b̄aba diaida b̄a

14 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

15 –Cadjirua oi cr̄ichaé b̄ade ab̄alba Ācōrēa diaida b̄adebemada jūma diaé̄b̄l̄l̄, mañ cadjirua oda carea idji animarānebema oveja dji umaquĩrāda Ācōrēa diaida b̄a. Mañ ovejara jūma bia b̄aida b̄a. Dji n̄blara daucha b̄aida b̄a idjia diaida b̄a quĩrāca. Mañbari paratara diab̄l̄l̄bara Ācōrē deede zabada quĩrāca diaida b̄acasia. 16 Idjia Ācōrēa diaé̄ b̄ada diapeda sacerdotea mañ auēu diaida b̄a. 1 Mañbe idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwāb̄l̄l̄ Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya.

17 Ab̄alba Ācōrē leyda ā̄ oib̄l̄l̄, ā̄ oedada adua b̄am̄ina Ācōrē quĩrāpita mañ cadjirua carea bedede b̄a.

18 Cawab̄l̄l̄de idji animarānebema oveja dji umaquĩrāda sacerdotemaa edeida b̄a Ācōrēa babue diamārēā mañ cadjirua oda carea. Mañ ovejara jūma bia b̄aida b̄a. Dji n̄blara daucha b̄aida b̄a idjia diaida b̄a quĩrāca. Ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrēa babue diaya. Māwā idjia adua b̄ade cadjirua ođara Ācōrēba quĩrādoaya. 19 Mañ ēberāba Ācōrē leyda ā̄ oda b̄ērā bedede b̄a. Mañ b̄ērā ovejara babue diaida b̄a.

6 Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

2 –Ab̄alba idjia wagamārēā ne b̄edada sewadeba adua b̄ade aib̄l̄l̄, wa idjia dr̄l̄adada dr̄l̄aé̄ b̄ade aib̄l̄l̄, wa cūrūga b̄adeba djārāneda jār̄ib̄l̄l̄, Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o b̄a. 3 Mañ awara ab̄alba ne aduadada unupeba sewadeba unué̄ b̄ade aib̄l̄l̄, wa baridua mañ quĩrāca beada opeba m̄ēr̄ib̄l̄l̄, Ācōrē quĩrāpita cadjiruada o b̄a. 4 Bariduaba mañ cadjirua quĩrāca beada oib̄l̄l̄, Ācōrē quĩrāpita bedede b̄aya. Mañ b̄ērā idjia dr̄l̄a erob̄ara, wa cūrūga b̄adeba jār̄i erob̄ara, wa idjima b̄eda sewadeba jēda diaé̄ b̄ara, wa djārā ne aduadada m̄ēr̄a erob̄ara, wa baridua djārāne m̄ēr̄a erob̄a sida djibarā jēda diaida b̄a. Jēda diapeda mañ auēu diaida b̄a. II Māwā diaida b̄a idjia cadjirua oda carea oveja beab̄l̄l̄ ewaride. 6 Mañne idji animarānebema oveja dji umaquĩrāda sacerdotemaa edeida b̄a babue diamārēā idjia cadjirua oda carea. Mañ ovejara jūma bia b̄aida b̄a. Dji n̄blara daucha b̄aida b̄a idjia diaida b̄a quĩrāca. 7 Idjia ovejara beapeda idji cadjirua carea sacerdoteba Ācōrē quĩrāpita babue diaya. Māwāb̄l̄l̄ Ācōrēba mañ cadjiruara quĩrādoaya.

Nadāba, Abiu biēda cadjirua opebada

10 Aaroñ warrarā Nadāba, Abiu biēda ādji quera babada epedecoda edapeba t̄b̄l̄dauda quera sida mañ epedecode b̄asid̄aa. Mañda Ācōrēba

I Mañ auēu. Hebreo bedede b̄a b̄a “la quinta parte.” II Mañ auēu. Hebreo bedede b̄a b̄a “la quinta parte.”

jarada awara idji quĩrāpita básid̄aa. III² Mañ carea Ācōrēba t̄b̄l̄l̄ uruada idji b̄amalba eradr̄abisia. Mañ uruaba ādjira bá beasia. Māwā idji quĩrāpita beusid̄aa.

3 Mañbe Moiseba Aaroñ jarasia:

–Nañra jāwāsia Ācōrēba jarada quĩrāca opebadaé b̄ērā. Ācōrēba nāwā jarasia:

Mā caita zeb̄l̄daba m̄l̄ra waya pananida panla. M̄l̄dr̄l̄ jūmarā quĩrāpita bia jaradida panla.

Mañda ūr̄peda Aaroñra chupea besia. 4 Mañbe Moiseba Aaroñ djabadrōā Uziel warrarā Misaela, Elzapal sida tr̄l̄peda jarasia:

–Zedadua. Bārā ēberārā beupedadara Ācōrē wua de caitabemada puru j̄ga ededadua.–

5 Ara mañda zedapeba Moiseba jarada quĩrāca dji beupedadara ādji djio j̄l̄ panl̄ bara puru j̄ga edesid̄aa.

Ācōrēba cadjirua quĩrādoabari ewari

16 Ācōrēba jarada awara idji quĩrāpita quera bab̄l̄da carea Aaroñ warrarā umé beusid̄aa. Beupedadacarea Ācōrēra Moise ume bedeasia.

2 Nāwā jarasia:

–B̄l̄ djaba Aaroñ jaradua m̄l̄ deede wua eatl̄ jira b̄a jēdaare m̄l̄ itea biara b̄a dejāne baridua ewaride eđa wārāmārēā. Baridua ewaride eđa wāsira beuya, m̄l̄ra baurude j̄r̄l̄ j̄l̄rārāne b̄a b̄ērā. Ab̄abe m̄l̄a b̄ade ewaride eđa wāida b̄a.

3 Mañ ewaride Aaroñba nāwā oida b̄a: idjia cadjirua oda carea paca dji umaquĩrā zaqueda eneida b̄a babue diai carea. Idjaba oveja dji umaquĩrāda eneida b̄a jūma babue diai carea. 4 Mañbe cuipeda idjia edre j̄l̄bari lino wua oedada j̄l̄ida b̄a. Mañ j̄r̄l̄ idjia j̄l̄bari lino wua oeda torroa b̄ada j̄l̄peda cl̄r̄l̄ tr̄āj̄l̄bari lino oedaba tr̄āj̄l̄ cob̄aida b̄a. Idji borode j̄l̄bari lino oeda sida j̄l̄ida b̄a. Mañgl̄ra idjia j̄l̄ida b̄a m̄l̄ quĩrāpita ne ob̄l̄l̄de.

5 Mañ awara israelerāba cadjirua opebada carea idjia chiwatu dji umaquĩrāda umé diaēda panla dji draga babue diamārēā. Idjaba oveja dji umaquĩrāda diaēda panla jūma babue diamārēā. 6 Aaroñba cadjirua oda carea, idji ēberārāba cadjirua opebada carea biēda paca umaquĩrā zaquera eneya babue diai carea. 7 Chiwatura umena m̄l̄ quĩrāpita eneida b̄a m̄l̄ wua deede eđa wābada caita. 8 Mañbe bārāba cawad̄i carea jemenebada quĩrāca Aaroñba oya cawai carea sālḡl̄ chiwatuda m̄l̄ itea b̄aida idjaba sālḡl̄da ējūā pōāsa ewaraga b̄ade ēr̄ābueida. IV⁹ Chiwatu m̄l̄ itea b̄edara Aaroñba babue diai carea b̄aya israelerāba cadjirua opebada carea. 10 Chiwatu ēr̄ābuei carea b̄edara Aaroñba m̄l̄ quĩrāpita zocai erob̄aya israelerāba cadjirua opebada āyā edemārēā ējūā pōāsa ewaraga b̄ada.

III Exodo 30:7-9de jara b̄a sāwā Ācōrē quĩrāpita querada báida b̄ada. IV Sālḡl̄da ējūā pōāsa ewaraga b̄ade ēr̄ābueida. Hebreo bedede jara b̄a “sālḡl̄da Azazel carea diabueida.” Azazel tr̄l̄ba jara b̄ara ebuda b̄a. Nañgl̄r̄ cr̄ichada dia b̄a: chiwatu ējūā pōāsa ewaraga b̄ade ēr̄ābueida, ējūā chiwatu ēr̄ābuebadada, wa jai pōāsa ewaraga b̄a ējūāne babarida.

11 Aarołba paca zaquera o lrrāgo beaida ɓa idjia cadjirua oɗa carea idjaba idji ɛberārāba cadjirua opeɗaɗa carea biɗa. 12 Małbe quera babada epeɗecoda edapeɗa tɓɓɗau mł quĩrāpita ɓa animarā babue diabadaɗebemaba biraida ɓa. Idjaba incienso quera dji lɗabaɗada jɓwa baratɓa umé edaida ɓa. Małra jūma edeida ɓa mł dede wua eatɓ jira ɓa jēdaare. 13 Mama mł quĩrāpita querada tɓɓɗau łrł cuaida ɓa cowa nūmemārēā. Mał cowaaba mł baurude łrł cobara ānā edaya. Māwābɓɓ Aarołra beuēā. 14 Małbe paca oada edapeɗa idji jɓwa jīwīnība maārī jīrōida ɓa baurude łrł iquidā. Idjaba baurude quĩrāpe egode ɓarima siete jīrōida ɓa.

15 Małbe dajadaa wāpeɗa chiwatu mł itea ɓeɗara o lrrāgo beaida ɓa israelerāba cadjirua opeɗaɗa carea. Chiwatu oara mł wua dede eatɓ jira ɓa jēdaare edepeɗa baurude łrł, baurude quĩrāpe egode biɗa jīrōida ɓa idjia naārā paca oa jīrōɗa quĩrāca. 16 Mł wua dera bārā dji cadjirua obadarā tāēna ɓa bērā Aarołba māwā oaba jīrōida ɓa. Māwā mł itea biara ɓa dejāda mł quĩrāpita bia ɓaya israelerāba cadjirua o panɓneɓemada, mł quĩrāpita bié panɓneɓemada, idjaba mł beɗeā ijā oɗaé panɓneɓema siɗa. Mł itea ɓa dejāra ara mał quĩrāca oida ɓa mł quĩrāpita bia ɓemārēā.

17 Aarołba cadjirua carea mł itea biara ɓa dejāne oa jīrōɗe wābɓɓɗe aɓa ɛɗɓɓɓɗe ni aɓɓɗa mł wua dede ɓacara ɓa. Mama eɗa ɓaɗe Aarołba oara jīrōyia idjia cadjirua oɗa carea, idji ɛberārāba cadjirua opeɗaɗa carea, idjaba israelerāba cadjirua opeɗaɗa carea biɗa. 18 Mł wua dedeɗa dajadaa zepedā mł quĩrāpita ɓa animarā babue diabadaɗa wāida ɓa bia ɓai carea. Idjia paca oara, chiwatu oa siɗa maārī edapeɗa animarā babue diabadaɗe cachu quĩrāca ɓeara soaida ɓa. 19 Małbe animarā babue diabada łrł idji jɓwa jīwīnība oada ɓarima siete jīrōida ɓa animarā babue diabada mł quĩrāpita bia ɓai carea. Māwā oida ɓa animarā babue diabada israelerā mł quĩrāpita bié panɓneba bié ɓebari bērā.

20 Mł itea biara ɓa dejā, mł itea ɓa dejā, animarā babue diabada siɗa mł quĩrāpita bia ɓaɗacarea Aarołba chiwatu waɗi zocai erobara caita eneida ɓa. 21 Idji jɓwara chiwatu boro łrł ɓapeɗa jūma israelerāba cadjirua opeɗaɗara, mł beɗeā ijā oɗaé panana siɗa Aarołba eɓuɗa jaraida ɓa mał cadjiruara chiwatu łrł ɓai carea. Małbe aɓɓɗa ɓaya chiwatura ɛjūā pōāsa ewaraga ɓaɗa edemārēā. 22 Mał chiwatura jūma bārā cadjiruara āyā edeya ɛberārā neēmaa. Mama ɛjūā pōāsa ewaraga ɓaɗe dji edeɗaba chiwatura ɛrāɓueida ɓa.

23 Małmisa Aarołra mł wua dede eɗa wāpeɗa idjia jł ɓa lino wua oɗara ɛrāpeɗa mama ameida ɓa. Małra idjia jłbaria mł itea biara ɓa dejāne wāi carea. 24 Małbe arima cuipeɗa idjia ewariza jłbarida jłida ɓa. Małbe dajadaa wāpeɗa idjia enena ovejada, israelerāba diapeɗaɗa oveja siɗa ɓapeɗa jūma babue diaida ɓa idjia cadjirua oɗa carea, israelerāba cadjirua opeɗaɗa carea biɗa. 25 Małbe cadjirua carea paca,

chiwatu siɗa beɗeā dragada animarā babue diabadaɗe jūma babueida ɓa.

26 Chiwatu ɛjūā pōāsa ewaraga ɓaɗe ɛrāɓueɗara jēda zeɓɓɓɗe cuida ɓa idjaba idjia cacuaɗe jł ɓara tātoida ɓa. Małbeɓɓɓ bārā duanɓmaa zeida ɓa.

27 Bārā cadjirua carea beɗeā pacara, chiwatu siɗa israelerā duanɓmaɓa āyā edeida ɓa babuei carea. Dji era, dji djarara, dji ā siɗa jūma babueida ɓa. Aarołba mał animarā oara mł itea biara ɓa dejāne jīrōposia.

28 ɛberā mał animarā āyā baɗe wā ɓaɗara jēda zeɓɓɓɗe cuida ɓa idjaba idjia cacuaɗe jł ɓara tātoida ɓa. Małbeɓɓɓ bārā duanɓmaa zeida ɓa.

29 Iɗiba łtaa bārā israelerāba nał beɗeada ijā oɗida panɓa. Poaza sietebema jeɗecode die ewari ɓaɗe bārāba ne coɗaca ewarida oɗida panɓa. 1 Mał ewariɗe trajacara panɓa. Āɓɓemārā bārā tāēna panɓ siɗa trajacara panɓa. 30 Poaza mał ewariɗe sacerdote dji dromaara ɓaba mła jaraɗa quĩrāca oya bārāba cadjirua opeɗaɗa carea. Māwā bārāra mł quĩrāpita bia beɗeā. 31 Mał ewarira łnāūbada ewari dromaa. Małne bārāra ne coɗacara panɓa. Iɗiba łtaa poaza mał ewariɗe māwā oɗida panɓa.

32 Sacerdote dji dromaara ɓa jaiɗabɓɓɗe idji warra boro łrł olivo dragada weaɗida panɓa idji zeza cacuabari ɓemārēā. Mał warraba israelerāba cadjirua opeɗaɗa carea oida ɓa quĩrāca oya. Mał ewariɗe sacerdoteɗa lino wua oɗa jłida ɓara jlyā. 33 Małne oa jīrō ɓaɗeɗa idjia mł itea biara ɓa dejāda, mł itea ɓa dejāda, animarā babue diabada siɗa bia ɓaya. Idjaba sacerdoterāba cadjirua opeɗaɗa carea, jūma bārāba cadjirua opeɗaɗa carea biɗa idjia oida ɓa quĩrāca oya.

34 Iɗiba łtaa mła nałra ijā obi ɓa: poaza ɓarima aɓa sacerdote dji dromaara ɓaba mła jaraɗa quĩrāca oida ɓa jūma israelerāba cadjirua opeɗaɗa carea.

Małbe Ācōrēba Moisea jaraɗa quĩrāca o panesiɗaa.

Ewari droma ɓeā Ācōrēba obiɗa

23 Małbe Ācōrēba Moisea jarasia:
2 –Israelerāa jaradua mła nałgɓ ewari droma ɓeada poaza obi ɓaɗa. Mał ewari ɓeade bārāra āɓaa dji jɓreɗida panɓa mła bia beɗeadi carea.

Ānāūbada ewari

3 Sei ewari bārā trajura oɗida panɓa, ɓaribɓɓ si-eteɓema ewariɗe ānāūnida panɓa. Mał ewariɗe bārāra ni maārī biɗa trajaeɗacara panɓa. Mał awara āɓaa dji jɓreɗida panɓa mła bia beɗeadi carea. Bārā panane wāɓɗama biɗa ānāūbada ewarira mł itea waɗeɗida panɓa.

Egiptodeɗa ɛɗɓɓɓɗa quĩrāneɓabada ewari idjaba pał ɛsābari neé ɓa cobada ewari

4 Mła nałgɓ ewari droma ɓeada poaza obi ɓa. Mła ɓaɗa ewariɗe mał ewari ɓeara bārāba oɗida panɓa.

1 Āɓɓɓɓɗa israelerā ne coɗaca ewariɗe baido docara panasiɗaa, ādji quima ume jipa cānida panasiɗaa, ādji jīrūne jłɓadada jłcara panasiɗaa idjaba cuicara panasiɗaa.

Mañ ewaride ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea.

⁵ Poaza dji naārābema jedecode catorce ewari queublrlēde bārā Egiptodeba ēdrlepēada quīrānebabada ewarira oēida panla m̄la bia bedēadi carea. ¹⁶ Mañbe abari jedecode quince ewarideba l̄taa bārāba pañ ēsābari neē b̄a cobada ewarira oēida panla m̄la bia bedēadi carea. ^{II} Mañne siete ewari bārāba pañ ēsābari neē b̄ada coēida panla. ⁷ Dji naārābema ewaride bārāra ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea. Mañ ewaride bārāra tra-jaḥacara panla. ⁸ Mañ siete ewaride animarāda m̄la ewariza babue diabiēida panla. J̄rūarebema ewaride bārāra wayacusa ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea. Mañ ewaride biēda bārāra trajadacara panla.–

Néudebema naārā ewablda Ācōrēa diabada ewari

⁹ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁰ –Israelerāa nāwā jaradua: “M̄la bārāa diai jaraḥa ējūāne jūēpēadacarea poaza bārā néu naārā ewabldaḥebemada jlwa jāmāt̄lma ab̄a sacerdotemaa edēdi-da panla. ¹¹ Mañra idjia m̄l quīrāpita l̄taa waida b̄aa m̄la bārā bia unui carea. Māwā oida b̄aa bārā Egiptodeba ēdrlepēada quīrānebabada ewari nurēma. ¹² Ara mañ ewaride bārāba oveja poa ab̄a b̄ada m̄la babue diabiēida panla. Mañ ovejara jūma bia b̄aida b̄aa. ¹³ Mañ awara dji biara b̄a harinada epeḥeco jūgurua umé nedragad̄aa b̄ratl̄dapeḥa mañnebema siēda m̄la maārī babue diabiēida panla. ^{III} Mañ harina babue diablrl̄ra m̄la bia unuya. Idjaba uva b̄ada boteya ab̄a animarā babue diabada l̄rl̄ m̄la wea diabiēida panla. ^{IV}¹⁴ Poaza mañgl̄ra m̄la diadi naēna mañ roḥebema ewabldara cocara panla. Djiwiēi pureḥara, dji jututiēda siēda cocara panla. Pañ siēda oḥapeḥa cocara panla. Iḥiba l̄taa bārā panane wābldaza mañ beḥeara ijā oēida panla.

Néu naārā ewapeḥada carea b̄sriēda obada ewari

¹⁵ Bārā Egiptodeba ēdrlepēada quīrānebabada ewari nurēma bārā néu naārā ewabldaḥebemada m̄la jlwa jāmāt̄lma ab̄a diadapeḥa domia siete juachēida panla. ¹⁶ Mañ siete domia juachapeḥadacarea nurēma cincuenta ewari baya. Mañ ewaride bārā néu naārā ewapeḥadaḥebemada m̄la wayacusa diadē zēdida panla. ^V¹⁷ Nāwā oēida panla: bārā diguiḥal̄ba pañda umé enenida panla m̄la l̄taa wa diabiēi carea. Mañ pañra epeḥeco jūgurua umé dji biara b̄a harina ēsābari bara oḥa baida b̄aa. ¹⁸ Mañ pañ diabldadē paca dji umaquīrā zaqueda ab̄a, oveja dji umaquīrāda umé, idjaba oveja dji umaquīrā zaquerā poa ab̄a beada siete diaēida panla. Mañ animarāra jūma bia beaēida panla. Mañgl̄ra diaēia sacerdotēba m̄la jūma babue diamārēā. Mañgl̄rā animarā babue diablrl̄de bārā

I Exodo 12:1-11. II Exodo 12:14-20. III Epeḥeco jūgurua umé. Hebreo beḥeade b̄a b̄aa “una décima de un efa.” IV Boteya ab̄a. Hebreo beḥeade b̄a b̄aa “un cuarto de hin.” V Mañ ewarira Nuevo Testamento de Pentecoste abadaa.

néudebema harina oḥara m̄la diabiēida panla, uva b̄a siēda wea diabiēida panla. Mañ babue diablrl̄ra m̄la bia unuya.

¹⁹ Mañbe bārāba cadjirua opeḥada carea chiwatu dji umaquīrāda ab̄a beadapeḥa sacerdotēba babue diaida b̄aa. Idjaba Ācōrē ume necai b̄ai carea oveja zaquerā poa ab̄a beada umé beadapeḥa sacerdotēba dji dragada babue diaida b̄aa. ²⁰ Mañ umébema oveja zaque djarara, bārā néu naārā ewapeḥadaḥebema pañ oḥa siēda sacerdotēba m̄la l̄taa wa diaida b̄aa. Mañne jūma mañgl̄ra m̄l itea b̄eya. Mañ b̄erā sacerdoterāba jūma edaēida panla coēi carea. ²¹ Ara mañ ewaride bārāra ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea. Mañ ewaride trajadacara panla. Iḥiba l̄taa bārā panane wābldaza bārāba, bārā warrarāneba yōbldarā biēda mañ beḥeara ijā oēida panla.

²² Bārā néu ewabldaḥe jūma ewarānada. Icawa maārī beḥadua. Dji b̄aēda siēda jlr̄l̄ perānada. Mañgl̄ra beḥadua dji ne neē queḥea itea idjaba āibe-marā bārā tāēna panl̄ itea. M̄la bārā Ācōrēa.”–

Cachiru zabada ewari

²³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁴ –Israelerāa nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode dji nabema ewaride bārāba l̄nāūbada ewarida wagaēida panla. Bārāra trajadacara panla. Mañ ewaride bārāba cachiruda zadapeḥa ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea. Idjaba animarāda m̄la babue diabiēida panla.”–

Ācōrēba cadjirua quīrādoabari ewari

²⁶ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

²⁷ –Poaza sietebema jedecode die ewari b̄adē m̄la cadjirua quīrādoabari ewarida bārāba oēida panla. ^{VI} Mañ ewaride bārāra ne coḥacara panla, ãbaa dji jlrēdida panla m̄la bia bedēadi carea, idjaba animarāda m̄la babue diabiēida panla. ²⁸ Mañ ewarira m̄la cadjirua quīrādoabari ewari b̄erā bārāra trajadacara panla. Mañ ewaride sacerdotēba oya bārāba cadjirua opeḥadara m̄la quīrādoamārēā. ²⁹ Mañ ewaride bariduaba ne coḥaca ewarida oēb̄rl̄, idjira bārā tāēnabemada āyā j̄retaēida panla. ³⁰ Idjaba bariduaba trajuda mañ ewaride oib̄rl̄, mañ ēberāra m̄la beubiya. ³¹ Mañ ewaride bārāra ni maārī biēda trajadacara panla. Iḥiba l̄taa bārā panane wābldaza bārāba, bārā warrarāneba yōbldarā biēda mañ beḥeara ijā oēida panla. ³² Mañ ewarira bārā l̄nāūbada ewari dromaa. Mañ ewaride bārāra ne coḥacara panla. Mañ l̄nāūbada ewarira wagaēida panla poaza sietebema jedecode nueve ewari queuḥadēba ab̄a nurēma queublrl̄ḥaa.–

Warrewarrebema de zaquede panabada ewari

³³ Idjaba Ācōrēba Moisea jarasia:

³⁴ –Israelerāa nāwā jaradua: “Poaza sietebema jedecode quince ewarideba l̄taa siete ewari warrewarrebema de zaquede pananida panla m̄la bia

VI Levitico 16:1-34.

bedeadi carea. ³⁵ Dji nabema ewaride bārāra ābaa dji juređida panla mĵa bia bedeadi carea. Maĵ ewaride bārāra trajadacara panla. ³⁶ Maĵ siete ewaride animarāda mĵa ewariza babue diabiđida panla. Maĵ si-ete ewari jōnacarea nurēma bārāra wayacusa ābaa dji juređida panla mĵa bia bedeadi carea. Idjaba maĵ ewaride bārāba mĵa animarāda babue diabiđida panla. Maĵ ewarira mĵ itea waga panl bēřā bārāra trajadacara panla.

³⁷ Jūma mĵa jarađa ewari droma beara bārāba ođida panla. Maĵ ewari beade bārāra ābaa dji juređida panla mĵa bia bedeadi carea idjaba mĵa animarāda babue diabiđi carea. Ewariza mĵa jarađa quĩrāca bārāba animarā beada babue diabiđida panla, bārā néuđebemada diabiđida panla, mĵ ume necai beadi carea animarā beada babue diabiđida panla, idjaba uva ĩada wea diabiđida panla. ³⁸ Domiazabema ĩnāũbada ewari awara mĵa jarađa ewari droma beara bārāba ođida panla. Bārāba ewariza mĵa diadıda panl awara, sođeba mĵa dia panl awara, mĵa diadıda jara-peđada awara, mĵa jarađa ewari droma beade diabi- ĩara diadıda panla.

³⁹ Bārā néu jūma ewapeđadacarea siete ewari bārāra warrewarrebema de zaquede panabada ewarida ođida panla mĵa bia bedeadi carea. Maĵ ewarira ođida panla poaza sietebema jedecode quince ewarideba ĩtaa. Dji nabema ewaride bārāba ĩnāũbada ewarida wagađida panla. Idjaba maĵ siete ewari jōnacarea nurēma bārāba ĩnāũbada ewarida wagađida panla. ⁴⁰ Dji nabema ewaride bārāba dji biara bea nejōda, uruta queduaca beada, bacuru jlwate quedua bara beada, do icawabema bacuru jlwate quedua bara bea siđa edadıda panla. ¹ Maĵbe siete ewari bārāra mĵ quĩrāpita ĩsriđa duananida panla. ⁴¹ Poaza sietebema jedecode bārāba maĵ ewari dromada siete ewari ođida panla mĵa bia bedeadi carea. Iđiba ĩtaa bārāba, bārā warrarāneba yōbldarā biđa naĵ beđeara ĩjā ođida panla. ⁴² Maĵ si-ete ewari droma o panlne jūma bārā israelerāra warrewarrebema de zaquede pananida panla. ⁴³ Māwā bārā warrarāneba yōbldarāba cawađia bārāra warrewarrebema de zaquede panabadjideada mĵa bārāra Egiptođeba ēdrl eneside. Mĵra bārā Ācōrēa.”–

⁴⁴ Ācōrēba māwā jarađacarea Moiseba israelerāa jarasia jūma Ācōrēba jarađa ewari droma bea ođamārēā.

Ācōrē wua dede ĩbĩrā coadidebema

24 Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa jaradua olivo draga idji awa quiruda ĩlmaa enenamārēā. Maĵ olivo dragaba mĵ dede ĩbĩrāra quewaraza coađia. ³ Mĵ dede eatl jira ĩa wua poccoare Aaroĳba ĩbĩrāra quewaraza coa ĩaya urua ĩamārēā aba ĩnadrlblrlđaa. Iđiba ĩtaa bārāneba yōbldarāba naĵ beđeara ĩjā ođida panla. ⁴ ĩbĩrā

¹ Dji biara bea nejōda. Hebreo bedeade ebuđa ĩlāa cārēda jara ĩada.

ĩabada oro idji awa quiru ođa jlwateza ĩbĩrāra mĵ quĩrāpita quewaraza coadıda panla.

Ācōrē quĩrāpita ĩabada paĵ

⁵ Dji biara ĩa harinada edađapeđa paĵra doce ābuđadua. Paĵza harinara epeđeco jūgurua umé ĩai- da ĩaa. ⁶ Maĵ paĵra mesa oro idji awa quiru ođade Ācōrē quĩrāpita errecama umé ĩađadua. Errecamaza sei paĵ ĩađadua. ⁷ Errecamaza orrocawa incienso quera idji awa quiruda coĩađadua. Maĵ querara dji paĵ cacuabari Ācōrēa bá diaya. Maĵ quera bá diabrl- ba acĩbiya paĵra jūma Ācōrēa dia ĩada. ⁸ ĩnāũbada ewariza paĵ djiwiđida Ācōrē quĩrāpita ĩađida panla. Ācōrēa israelerā ume beđea ĩađa bēřā iđiba ĩtaa māwā ođida panla. ⁹ Maĵ paĵ cacuabari querara Ācōrēa bá diai bēřā jūma maĵ paĵra Ācōrē itea ĩeya. Maĵ bēřā ababe Aaroĳba, idji warrarā biđa arima cođi- da panla.–

Ēberāba Ācōrē bié jarađa

¹⁰ Ēberāda ĩasia. Dji papara Israelđebema basía baribrl dji zezara Egiptođebema basía. Ewari aba maĵ ēberāra israelerā tāēna prrlāde wāsia. Prrlā nĩne idjira ēberā Israelđebema ume djōsia. ¹¹ Djō panlne idjia Ācōrēda bié jarasia. Maĵ carea israelerāba idjira Moisemaa edesiđaa cawa omārēā. Maĵ ēberā papara Daĳneba yōna Dibri cau Selomí basía. ¹² Maĵ ēberāra jida eropanesiđaa aba Ācōrēba cawabibrlđaa sāwā ođida panlada. ¹³ Maĵne Ācōrēba Moisea jarasia:

¹⁴ –Jāĳ ēberā mĵ bié jarađara bārā duanlmalba āyā edeđadua. Jūma idjia mĵ bié jara ĩa ĩrĩpeđadaba ādji jlwara idji boro ĩrl ĩađida panla acĩbiđi carea wārāda bedeade ĩada. Māwānacarea jūmarāba idjira mōgaraba tabari beadıda panla. ¹⁵ Israelerāa nāwā jaradua: “Bariduaba mĵda bié jaraibrl, idjira bedeade ĩa bēřā beuida ĩaa. ¹⁶ Maĵ bēřā jūma bārāba idjira mōgaraba tabari beadıda panla. Mĵ bié jarađada Israelđebema baibrl wa āĩbema baibrl, idjira beadıda panla.

¹⁷ Abalda mĩa beaibrl, idji siđa beadıda panla. ¹⁸ Abalba djārā animarāda beaibrl, maĵ animarā beađabari abarica animarāda djibaría diaida ĩaa. ¹⁹ Abalba djārāda puoibrl, ara idjia puođa quĩrāca idji siđa puođida panla. ²⁰ Djārā ĩawrllda ĩasira, idji ĩawrl siđa ĩađida panla. Djārā dauda ārĩsira, idji dau siđa ārĩnida panla. Djārā quideada ĩasira, idji quide siđa ĩađida panla. Ara idjia djārā puođa quĩrāca idji siđa puođida panla. ²¹ Abalba djārā animarāda beaibrl, maĵ animarā cacuabari abarica animarāda djibaría diaida ĩaa. Baribrl mĩa beaibrl, idjira beadıda panla. ²² Dji puođara Israelđebema baibrl wa āĩbema baibrl, abarica ođida panla. Mĵra bārā Ācōrēa.”–

²³ Moiseba jūma maĳgĳra israelerāa jarasia. Māwā jarađacarea ādjirāba dji Ācōrē bié jarađara āyā ed-

¹¹ Epeđeco jūgurua umé. Hebreo bedeade ĩa ĩaa “dos décimas de un efa.”

edapeđa mōgaraba tabari beasidaa Ācōrēba Moisea jarada quīrāca.

Nazareodebema

6 Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Israelerāa nāwā jaradua: Umaquīrāba wa wērāba ara idjida Ācōrē itea beyađa aibrl, maļ ewariđeba ĩtaa idjira nazareo ađia. ³ Maļ bēřā idjia uva ba aseada, baridua ba aseada, uva ba oregueada, baridua ba asea oreguea ođada, uva ba cūā siđa docara bla. Idjaba uvada, uva beseađe paeđa siđa cocara bla. ⁴ Idji nazareo beyađa ađa ewariđeba aba idji ēdrl jarada ewariđaa ne jūma uva bara bađa cocara bla. Uva tada, dji e siđa cocara bla.

⁵ Maļ awara Ācōrē itea beyađa ađa ewariđeba aba idji ēdrl jarada ewariđaa idji buđara tlcara bla. Maļ ewariđe idjira Ācōrē itea ba bēřā idji buđara idu urea zebida bla.

⁶ Idjaba Ācōrē itea beyađa ađa ewariđeba aba idji ēdrl jarada ewariđaa ēberā jaiđada caita wācara bla. ⁷ Dji zezada, dji papada, dji djabada, dji djabawērā siđa jaiđasira dji bēwārā caita wācara bla Ācōrē quīrāpita bié be amaaba. Maļ ewariđe idji buđara Ācōrē itea urea eroba bēřā Ācōrē quīrāpita bia beida bla. ⁸ Ācōrē itea beyađa ađa ewariđeba aba idji ēdrl jarada ewariđaa idjira Ācōrē itea bia baıda bla.

⁹ Cawaēne ēberāda idji caita beuibrl, idji buđa Ācōrē itea urea erobara Ācōrē quīrāpita bié beya. Maļ bēřā idjira Ācōrē quīrāpita wayacusa bia bei ewariđe borobichia tlida bla. Māwā oya sietebema ewariđe.

¹⁰ Nurēma puchirāda wa putujuda umé sacerdotea diade wāida bla Ācōrē wua dede eđa wābadamaa.

¹¹ Maļbe sacerdoteba aba Ācōrēa bea diaida bla maļ ēberāba cadjirua ođa carea. Dewarabemara Ācōrēa jūma babue diaida bla. Māwā Ācōrēba maļ cadjiruara quīrādoaya. Maļ ēberāba cadjiruada osia ēberā beuđa caita bađa bēřā. Maļ ewariđeba ĩtaa idji buđara Ācōrē itea idu urea zebida bla. ¹² Maļ ewariđe oveja dji umaquīrā poa aba bađa babue diabida bla idji bié beđa carea. Maļ ewariđeba ĩtaa idjira wayacusa Ācōrē itea beida bla ara idjia naēna ewari jara bađa quīrāca. Naēna idjia Ācōrē itea bei jarada ewari o baside Ācōrē ume bié beđa bēřā, maļ ewarira juachaié bla Ācōrē itea bei jarada ewari jūma daucha oi carea.

¹³ Ācōrē itea beyađa ađa ewari jōnacarea nazareoba nāwā oida bla: Ācōrē wua dede eđa wābadamaa wāida bla. ¹⁴ Mama oveja dji umaquīrāda poa aba bađa sacerdotea diaida bla Ācōrēa jūma babue diamārēā. Maļ ovejara jūma bia baıda bla. Maļ awara idjia cadjirua ođa carea oveja wērāda poa aba bađa sacerdotea diaida bla dji dragara Ācōrēa babue diamārēā. Maļ oveja siđa jūma bia baıda bla. Idjaba Ācōrē ume necai bai carea oveja dji umaquīrāda sacerdotea diaida bla dji dragara babue diamārēā. ¹⁵ Néuđebema siđa sacerdotea diaida bla Ācōrēa diamārēā. Uva ba siđa diaida bla Ācōrēa wea diamārēā. Maļ awara paļ ēsābari neé bađa jamara aba diaida bla. Maļ paļra quīrā cacua umé baıda bla: aba dji biara ba harina nedraga

bara ođaa, dewarabemara nedragaba ĩrl rrlađa.

¹⁶ Sacerdoteba dji oveja wērā dragada Ācōrēa babue diaya nazareoba cadjirua ođa carea. Oveja dji umaquīrāda Ācōrēa jūma babue diaya. ¹⁷ Maļare Ācōrē ume necai bai careabema oveja dragada babue diaya. Maļ babue diabrlađe jamarade ba paļ ēsābari neé bađa, néuđebema siđa Ācōrēa diaya. Idjaba uva bađa Ācōrēa wea diaya.

¹⁸ Maļbe Ācōrē wua dede eđa wābada caita nazareora borobichia tlcara idji buđa Ācōrē itea idu ureabi bađara babueida bla Ācōrē ume necai bai careabema oveja djara dju rapl tlcarađe. ¹⁹ Borobichia tlcacarea sacerdoteba oveja jīrū nocoarebema djuđada nazareo jlwađe bla. Idjaba jamarade ba paļ ēsābari neé bađa umé edapeđa maļ siđa idji jlwađe bla: aba nedraga bara ođada idjaba aba nedragaba ĩrl rrlađada.

²⁰ Maļbe sacerdoteba jūma maļgla Ācōrē quīrāpita ĩtaa waıda bla diai carea. Māwā jūma maļgla Ācōrē itea beđa bēřā sacerdoteba edaida bla. Maļ awara oveja jā nocoarebema djara Ācōrē quīrāpita ĩtaa wađada, chíde ĩtaa wađa siđa idji itea beya. ^{II} Jūma māwā ođacarea nazareo bađaba uva bađa doida bla.

²¹ Jūma maļgla Ācōrē ley nazareodebema. Ācōrē itea bađada ēdrlbrlađe maļ leyba jara ba quīrāca jūma diaida bla. Maļ awara idjia Ācōrē itea beyađa ađa ewariđe auđu poya diayađa asibrl, ēdrlbrlađe idjia jarada quīrāca jūma diaida bla.

Sacerdoteba sāwā israelerā bia jara bai

22 Ācōrēba Moisea jarasia:

²³ –Aroļa, idji warrarā biđa jaradua nāwā israelerā bia jara bađamārēā:

²⁴ Ācōrēba bārāra carebaya idjaba wagaya.

²⁵ Ācōrēba bārāra bia unu baya idjaba idji biadeba bia erobaya. ^{III}

²⁶ Ācōrēba bārāra quīrā baya idjaba necai baya. ^{IV}

²⁷ Aroļba, idji warrarā biđa mļ trlneba israelerā māwā bia jara bađibrl, mļa wārāda carebaya.–

Ācōrēba cachiru obida

10 Ācōrēba Moisea jarasia:

² –Paratada edapeđa cachiruda umé chí ođadua. Maļ cachirura zađia puru ābaa trlni carea idjaba nocođaa wābiđi carea. ³ Cachiru umena dārā jīguabrlađe puruda jūmaena bl ume ābaa dji jlređida rapla mļ wua dede eđa wābadama. ⁴ Cachiru aba dārā jīguabrlađe israelerā bororā awa bl ume ābaa dji jlređida rapla. ⁵ Cachiru ara pichia jīguabrlađe israelerā ĩmāđau odjabariare duanra nocođaa wānida rapla. ⁶ Wayacusa ara maļ quīrāca jīguabrlađe israelerā jlwa aclare duanra wānida rapla. Ara maļ quīrāca jīguabrlađe israelerā jlwa araare duanra, ĩmāđau

I Ācōrē ume necai bai careabema animarā dragada babue dipeđa dji enenaba dji djarara arima djupeđa cobadjia. Sacerdote biđa maļ djaradebemada ara idji itea edabadjia. II Exodo 29:27-28. III Bārāra bia unu baya. Hebreo beđeade nāwā ba bla: “Ācōrēba idji quīrāđarrara bārāma uruabiya.” IV Bārāra quīrā baya. Hebreo beđeade ba bla: “Ācōrēba bārāre acl baya.”

bæbariare duanl siða wånida panla. ⁷ Israelerã ábaa dji jlredamãrëã cachirura dãrã zaðadua. Nocoðaa wãnamãrëã quĩrã awara zaðadua.

⁸ Aaroõ warrarã sacerdoterãba maõ cachirura zaðida panla. Idiba ãtaa ádjirãba, ádji warrarãneba yõbldarã biða mãwã oðida panla. ⁹ Bãrã druaðe jũepedacarea dji quĩrũda bãrã ume djõne zesidara, bãrã djõne wãbldade cachirura zaðadua. Mãwã mã bãrãra quĩrãdoãã áteblrl dji quĩrũnebemada êdrl edaya. ¹⁰ Maõ awara mã jarãða ewari droma bæ bas-riðaba obldade, jeðeco djiwiði ewari obldade biða cachirura zaðadua. Animarã babue diabldade, mã ume necai bai careabema animarã beabldade biða cachirura zaðadua. Maõ zabldaba mã bãrãnebemada quĩrãnebabi bæya. Mãra bãrã Ácõrëa.

Israelerã Sinaideba nocoðaa wãpedada

¹¹ Israelerã Egiptoðeba êdrlpedacarea poa aba ãrl jeðeco umé veinte ewari bæde jãrãrã Ácõrë wua de ãrl bæðara nocoðaa wãsia. ¹² Ara mãlda israelerãra Sinai êjũã põasa ewaraga bædeba maõ jãrãrã caiðu wãsidãa. ãnãũ eda wãbldade Paraõ êjũã põasa ewaraga bæde jũene wãsidãa. Mama jãrãrãra jira besia.

¹³ Sinaideba êdrãsidade israelerãra wãbãrlãsidãa Ácõrëba Moisea jarãða quĩrãca. ¹⁴ Naãrã Judãdeba yõna puruda ádji bandera bara wãsia. Ádji borora Aminadá warra Naasoõ basía. ¹⁵ Ádjirã ume Isacardeba yõna puruda wãsia. Ádji borora Zuá warra Natanael basía. ¹⁶ Idjabã Zabuloõneba yõna puru siða ádjirã ume wãsia. Ádji borora Heloõ warra Eliá basía. ¹⁷ Maõ ùbeaare Levi warra Gersoõneba yõpedarãba, Levi warra Merariðeba yõpedarã biða Ácõrë wua deda jũma êrãcuadapeða edesidãa.

¹⁸ Ádjirãare Rubeõneba yõna puruda ádji bandera bara wãsia. Ádji borora Sedeu warra Elisu basía. ¹⁹ Ádjirã ume Simeoõneba yõna puruda wãsia. Ádji borora Zurisadai warra Selumiel basía. ²⁰ Idjabã Gadeba yõna puru siða ádjirã ume wãsia. Ádji borora Deuel warra Eliasa basía. ²¹ Maõ ùbeaare Levi warra Coãdeba yõpedarãba Ácõrë wua dede eðabemada jũma edesidãa. Ádji cãñima jũebldade Ácõrë wua de naëna edepedãba maõ dera o eropanabdjidãa.

²² Ádjirãare Epraiõneba yõna puruda ádji bandera bara wãsia. Ádji borora Amiú warra Elisamá basía. ²³ Ádjirã ume Manasedeba yõna puruda wãsia. Ádji borora Pedasu warra Gamaliel basía. ²⁴ Idjabã Benjamĩneba yõna puru siða ádjirã ume wãsia. Ádjirã borora Gedeoni warra Abidaõ basía.

²⁵ Jĩrũare Daõneba yõna puruda ádji bandera bara wãsia. Ádjirãra panasidãa dji quĩrũba êpësidara mãl êberãrã ume djõni carea. Ádji borora Amisadai warra Ajieze basía. ²⁶ Ádjirã ume Aserdeba yõna puruda wãsia. Ádji borora Ocraõ warra Pagiell basía. ²⁷ Idjabã Neptaliðeba yõna puru siða ádjirã ume wãsia. Ádji borora Enaõ warra Ahira basía.

²⁸ Israelerã nocoðaa wãbldaza ara mã quĩrãca wãbadjidãa.

Hobá ádjirã ume wãmãrëã Moiseba jarãða

²⁹ Israelerã Sinaideba êdrlæi naëna Moiserã Hobá ume beðeasia. Hobãra Moise zãwãrë Reuel warra basía. ^I Madiaõ druaðebema basía. Moiseba Hobãa jarasia:

–Dairãra wãbãrlã ãcõrëba diai jarãða druaðãa. Dairã ume wãdua. Ácõrëba dai israelerãra ne biada di-ayaða asia. Maõ bêrã dairãba blã ne biada waiþãa di-aða.–

³⁰ Hobãba panusia:

–Mãra wãëã. Mã druaðãa jëda wãya mã êberãrã-maa.–

³¹ Mãne Moiseba jarasia:

–Mã quĩrã djuburia jëda wãrãdua. Bla bio cawa bæa sãma êjũã põasa ewaraga bæde dairãra cãñida panlda. Bla dairãra poya jipa pe edeya. ^{II} Blda dairã ume wãibãrl, ne jũma bia Ácõrëba dairãa diãbãrlæebemada blã diaða.–

³² Mãwã beðeacarea israelerãra Sinai eya Ácõrë eya abadaðeba wãsidãa. Ewari ùbea nĩbasidãa. Mãwã nĩnane Ácõrë baurudera ádjirã na eronĩbasidãa cawabimãrëã sãma ãnãũnida. ³⁴ Åsa israelerã nocoðaa wãbldade Ácõrë jãrãrãra ádjirã ãrl wãbadjia.

³⁵ Ácõrë baurude nocoðaa edebldaza Moiseba nãwã jarabadjia:

Ácõrë, na wãdua. Bla ume dji quĩrũra ãyã jlrecuadua. Bla quĩrãnacara ãyã mĩrũ wãbicuadua.

³⁶ Ácõrë baurude ádji cãñima jũebibldade Moiseba nãwã jarabadjia:

Ácõrë, jëda zedua dai israelerã zocãrã duanlmaa. ^{III}

Ácõrëba tãbl urua eradãlbiða

11 Mãwã nĩnane israelerãra ádji bia mãga panl carea Ácõrë quĩrãpita bié beðea duanesidãa. Maõ ùrĩside Ácõrëra quĩrũpeða tãbl uruada ádjirãmaa eradãlbiða. Maõ tãbl uruaba puru iquidãbema deda ãcãrl bácuasia. ² Maõ carea israelerãba Moisea quĩrã djuburiada iwiðisidãa. Ara mãlda Moiseba ádjirã carea Ácõrëa beðea djuburiãbãrlæde tãbl uruara quisia. ³ Mama trã basidãa Taberã, Ácõrëba tãbl uruada ádjirã tãëna eradãlbiða bêrã. ^{IV}

Ácõrëba põrã diabuedã

⁴ ãcãrl ãĩbemarã israelerã ume nĩnaba ádjia co panl awara dewara djicoda co quĩrãã panasidãa. ^V Maõ bêrã israelerã siða soðe bié panenapeða nãwã jarasidãa:

–iAy, nedjarada cobldabara! ⁵ Dadjirãba quĩrãneba panla Egiptoðe bedada bari co panabadjidãa. Idjabã pepinoda, nejõda, ceboyada, puerroda, recaõ siða co panabadjidãa. ⁶ Baribãrl idira abari co panlba sã panla. Abãbe naõ manãdãrl co tapanla.–

^I ãcãrlmaaã Hobãra Moise zãwãrë basía. ^{II} Bla dairãra poya jipa pe edeya. Hebreo beðeade bá bæa: “Bãrlã dai dau baya.” ^{III} Dai israelerã zocãrã duanlmaa. Hebreo beðeade mãra ebudã bæëã. ^{IV} Hebreo beðeade Taberã trãba jara bæa “tãbl urua.” ^V ãcãrl ãĩbemarãra israelerã ume Egipto druaðeba êdrãsidãa. Exodo 12:38.

7 Manára culádrɩ ta quírāca pichia querasia. Bedelio quírāca torroa cuaracuara basia. 18 Diamasiza ejūā cūrāsaba beguea nūmebrɩde manára odjabadjia. Israelerāba manára jɩɩ peɔpeɔda birajubadjiaa wa yude lrababadjiaa. Maɩglra djubadjiaa wa paɩda obadjiaa. Dji warraara paɩ olivo dragaɔaa oɔaca basia.

10 Maɩne Moiseba ūrísia deza dji eɔa wābadama israelerāa ādjia co quírīā panɩ carea jīā panɩda. Maɩ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quírūsia. Moise biɔa maɩra bié unusia. 11 Maɩ carea Moiseba Ācōrēra jarasia:

–Mɩra bl nezocaa. Maɩda ꝓcārē cārēā bla mɩra jāwā bié o ba? ꝓMɩa cārēda bl quírāpita bié oɔa bērā bla jāwā naɩ purura mɩ jɩwae basia? 12 ꝓMɩra ādji papaca? ꝓMɩabɩɩ ādjirāra tocuasica? Māwāra ꝓcārē cārēā jara ba ādjirāra bla ādji drōā naēnabemarāa diai jarada druɔaa edemārēā daupēbariba warra jɩwae bara edebari quírāca? 13 Naɩ ēberārā jīā panɩba mɩa jara panɩa: “Dairāa nedjarada coɔi carea diadua.” Baribɩɩ mɩa ꝓsāma nedjarada eɔai ādjirāa diai carea? 14 Mɩdubalɩba naɩ purura poya edeēā. Māwā edeira jūmawāyā zarea ba. 15 Bla naɩ puruda mɩdubala edebibɩɩ biara ba mɩra beaida. Bla wārāda mɩda bia unu baɩɩ, mɩra beadua waa bia mīgarāmārēā.–

16 Ācōrēba panusia:

–Israelerā bororā bla bio cawa baɔa setenta edapeɔa mɩ wua de caita ededua. Mama bl ume jɩānida panɩa. 17 Maɩne mɩra mama eɔaa zepeda bl ume beɔeaya. Mɩa blā diaɔa Jaureda ādjirāa biɔa diaya naɩ puruda careba edeɔamārēā. Māwā bɩdubalɩba naɩ purura edeēā.

18 Israelerāa jaradua nedjarada nu coɔi bērā nane ādjirāba oɔida panɩa nu mɩ quírāpita bia duanani carea. II Mɩa ūrísia ādjirā jīā panɩba nāwā jara panɩda: “iAy, nedjarada cobɩdabara! iDadjirāra Egiptoɔe biara duanabadjiaa!” Māwā jara panɩ bērā mɩa ādjirāa nedjarada diaya coɔamārēā. 19 Maɩ nedjarara ādjirāba ewari ababe, ewari umé, ewari juesuma, die ewari, veinte ewari biɔa coɔaēā, ātebrɩɩ jedeco aba coɔia aba nedjaraba jaitabɩdaa. III Māwā oya mɩra bārā ume bamīna. Ādjirāba mɩda igaraɔpeɔa jīā panɩba mɩ quírāpita nāwā jara panɩa: “iDadjirāra cārē cārēā Egiptoɔe ba ēdrɩsida?”–

21 Moiseba jarasia:

–Umaquírārā awa mɩ ume seiscento mil panɩa. Maɩda bla jara ba jedeco aba nedjarada dairāba coɔamārēā diaida. 22 Dai ovejada, pacada jūma beabɩda siɔa jūmarā itea araēā. iPusaeɔebema beɔa jūma beabɩda siɔa araēā!–

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

–ꝓMɩa jūma poya oéca? Iɔi bla unuya mɩa jaradara poya oida wa poya oéda.–

I Bedeliora bacuru ba. II Ācōrē quírāpita bia duanani carea ādjirāra cuiɔapeɔa wua tātoɔada jɩnida panasidaa. Idjaba ādji quima ume jipa cānida panasidaa. III Aba nedjaraba jaitabɩdaa. Hebreo beɔeade bá ba: “Aba ādji quēbɩde odjabɩɩdaa.”

24 Ācōrē ume beɔeada baɔara Moiseba israelerāa jaradē wāsia. Maɩne israelerā bororāda setenta edapeɔa Ācōrē wua de caita pe edesia. 25 Mama Ācōrēra jɩrārāne eɔaa zepeda Moise ume beɔeasia. Idjia Moisea diaɔa Jaureda maɩ setenta israelerā bororā biɔa diasia. Maɩ Jaurera ādjirāmaa zepeda cawaēne Ācōrēneba beɔeada duanesidaa. IV Māwā-nacarea waa ara maɩ quírāca beɔeadaē basia.

26 Maɩne Moiseba setenta bororā edaeɔebemada umé Ācōrē wua demaa wānaē basia, ātebrɩɩ israelerā duanɩma panasidaa. Abara Eldá basia. Dewarabemara Medá basia. Ācōrē wua demaa wānaē baɔamīna Ācōrēba diaɔa Jaurera ādjia biɔa edasidaa. Maɩ bērā ādji siɔa cawaēne Ācōrēneba beɔeada panasidaa israelerā duanɩma. 27 Maɩ carea cūdra aba Moisemaa pira wāpeɔa nāwā jarasia:

–iEldáda, Medá siɔa Ācōrēneba beɔeada panɩa israelerā duanɩma!–

28 Maɩne Nuɩ warra Josueba jarasia:

–Mɩ boro Moise, ādjia idu māwā beɔeabirādua.– (Josuera cūdra eɔalɩba Moise carebabari basia.)

29 Moiseba jarasia:

–ꝓBla crīcha baɩca ababe mɩabɩɩ Ācōrē Jaurera erobaiɩda baɩda? Mɩmaarā bia baɩcasia Ācōrēba idji Jaureda jūmarāa diabɩɩɩbara idjaba jūmarāda idjiɔe ba beɔeabɩdabara.–

30 Māwānacarea Moisea, israelerā bororā siɔa jēda wāsidaa israelerā duanɩmaa.

31 Maɩbe Ācōrēba nāūrāda pusaareba tɩbisia. Maɩ nāūrāba pōrāda zocārā enesia israelerā duanɩmaa. Israelerā duanɩmalɩba ewari aba wāida ba quírāca maɩ pōrāra jeweda jāreɔbaribusi basia. Egoroɔeɔa dji ɩɩlara dadji baɩcara daucha basia. 32 Maɩ ewariɔe āsa, diamasi, nurēma biɔa israelerāba pōrāra quenabadjiaa. Dji maɩrāra beɔeaba eɔa cincuenta birasia. V Maɩglra beseade pae duanasidaa ādjirā duanɩma.

33 Maɩ pōrā djara jūma coɔi naēna Ācōrēra ādjirā ume quírūsia. VI Maɩ bērā israelerāra zocārā quinibisia. 34 Dji zocai panenaba maná awara co quírīā pananara joucuasidaa. Maɩ carea maɩ ejūāra trɩ basidaa Kibro-hataava. VII

35 Kibro-hataavaɔe ba israelerāra Hazeroɔaa wānapeda mama duanasidaa.

Mariaba Aroɩ biɔa Moise bié jarapeɔada

12 Mariaba, Aroɩ biɔa ādji djaba Moiseda bié jara panasidaa āɩbema wērā eɔada carea. VIII Ādjia nāwā jarasidaa:

IV Hebreo beɔeade ebuɔa baēā sāwā beɔeasidada. Zocārā-maarā ādjia cawaɔaēne Ācōrē beɔeada mīā cawaiē jara duanesidaa waa dadjia ūrīnaca beɔeade beɔeada duanesidaa. V Eɔa cincuenta. Hebreo beɔeade bá ba: “diez homeres.” VI Ebuɔa baēā cārē cārēā Ācōrēra ādjirā ume quírūsia. ɩɩɩmaarā israelerā jūmawāyā ne co panɩ carea quírūsia idjaba dewararāmaarā ādjia bié beɔeapeɔada carea quírūsia. VII Hebreo beɔeade maɩ trɩba jara ba: “Nedjara awua panɩ carea beupeɔada joubada ejūā.” VIII Āɩbema wērā. Hebreo beɔeade bá ba: “Cusita wērā.” Ebuɔa baēā maɩ wērāra Seporā basida wa Moiseba dewarada edasida.

–Ācōrēra ababe Moisedeba bedēabarica? ĶDadjideba biġa bedēacaca?–

Māwā bedēa panlra Ācōrēba bié ūrīsia. (³ Jūma naġ ējūāne Moiserā dji dromaara bai crīchara neé basia.)

⁴ Ara maġda Ācōrēba Moisea, Aaroġa, Mariaa biġa jarasia:

–Bārā ūbea mġ wua demaa zedādua.–

Ara maġda wāsīdaa. ⁵ Maġne Ācōrēra jġrārā ġtġba edāa drasoā jira bāde edāa zesīa idji wua dede edā wābadamaa. Mama Aaroġra Maria siġa caitaara trġsia. Ara maġda caitaara wāsīdaa. ⁶ Maġbe Ācōrēba ādjīa jarasia:

–Mġa jarabġrġda bio ūrīnadua. Mġneba bedēabadarā bārā tāēna bea ume mġra cāīmocarādeba idjaba cāīmocarā quīrāca ne unubi bādeba bedēabarīa.

⁷ Baribġrġ mġ nezoca Moise ume māwā bedēacaa. Jūma mġ ēberārā cāyābara idjiabġrġ mġra biara ġġā bġa.

⁸ Idji ume mġra nēbġrġbarīa. Ne jara bādeba idji ume bedēacaa. Ātebġrġ ebudā jarabarīa. Idjīa mġra unubarīa. Māwā bġ bērā Ķbārġba cārē cārēā wayādaé basi mġ nezoca Moiserā bié jarađī carea?–

⁹ Ācōrēra ādji ume bio quīrūpedā wāsīa. ¹⁰ Ācōrē wua demalba jġrārā ġtaa wābġrġde Mariara aiġdaba bira nūmesīa. II Maġ unusīde Aaroġba Moisea nāwā bedēa djuburiasīa:

–Mġ boro, mġ quīrā djuburia daiba crīchadaéne cadjīrua opedādarā quīrādoada. ¹² Maria cacuara idu jūma ārī bebīrādua warra ġradġgaġa quīrāca.–

¹³ Ara maġda Moiseba Maria carea Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwīdīsia:

–Ācōrē, mġ quīrā djuburia mġ djabawērā Mariara biabīdua.–

¹⁴ Ācōrēba panusia:

–Idji zezaba cawa obġrġde idji quīrādarraġe iġoġdabara, Ķsīete ewarī puru ġġga bādaé bacasiġaca quīrā peramārēā? III Ara maġ quīrāca bārāba idjīra sīete ewarī puru ġġga bāda panġa. Māwānacarea poya jēda zeya.

¹⁵ Ara maġda israelerāba Mariara puru ġġga bāde wāsīdaa sīete ewarī mama bāmārēā. Maġ sīete ewarīde israelerāra nocōdaa wānaé basīa aba Maria jēda zebġrġdaa. ¹⁶ Zedācareā Hazeroġeba Paraġ ējūā pōāsa ewaraga bāde jūēne wāsīdaa.

Canaaġ druā acġde wā panana

13 Maġbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² –ġcġrġ umaquīrārāda Canaaġ druā acġde diabuedua. Maġ druāra mġa israelerāa diaya. Israeldeba yōna doce puruġdebemada aba aba edada diabueī carea. Ādjīra puru boroda beāda panġa.–

³ Ara maġda Moiseba ġcġrġ umaquīrārāda Paraġ ējūā pōāsa ewaraga bādeba Canaaġnaa diabuesīa Ācōrēba jaraġa quīrāca. Jūma ādjīrāra israelerā bororā basīa.

I Idjiabġrġ mġra biara ġġā bġa. ġcġrġmaarā nāwā jara bġa: “Mġ purura idjīa diasīa wagamārēā.” II Mariara aiġdaba bira nūmesīa. Hebreo bedēade bġ bġa: “Mariara aiġdaba nieve quīrāca basīa.” III Abalba djārā quīrādarraġe iġosīra maġ ēberāra Ācōrē quīrāpīta bié besīa.

⁴ Ādjīrāra naġġrā basīa: Rubeġneba yōna puruġdebema Zacu warra Samuada, ⁵ Sīmeoġneba yōna puruġdebema Hori warra Sapada, ⁶ Judādeba yōna puruġdebema Jepone warra Caleda, ⁷ Isacardeba yōna puruġdebema Jose warra Igalda, ⁸ Epraīġneba yōna puruġdebema Nuġ warra Oseada, ⁹ Benjamiġneba yōna puruġdebema Rapu warra Paltīda, ¹⁰ Zabuloġneba yōna puruġdebema Sodi warra Gadiēda, ¹¹ Jose warra Manasēdeba yōna puruġdebema Susī warra Gadīda, ¹² Daġneba yōna puruġdebema Gemalī warra Amīēda, ¹³ Aserdeba yōna puruġdebema Mīcaēl warra Setuda, ¹⁴ Neptalīdeba yōna puruġdebema Vapsī warra Nahbīda, ¹⁵ idjaba Gaġeba yōna puruġdebema Maquī warra Geuēda. ¹⁶ Moiseba Canaaġ druā acġde diabuedarā trġra maġġrā basīa. (Nuġ warra Oseara Moiseba trġ basīa Josue.)

¹⁷ Moiseba maġ ēberārā Canaaġ druā acġde diabuesīde nāwā jarasia:

–Negue ējūā pōāsa ewaraga bġareba ējūā eyaīda bādaa wānadua. ¹⁸ Acġadua maġ druāra sāwā bāda idjaba maġ druādebemārā sāwā beada; mēsrā beada wa mēsrāé beada; zocārā panġda wa zocārāé panġda. ¹⁹ Acġadua ādji druāra sāwā bāda; bīa bāda wa bīé bāda. Idjaba acġadua ādji purura sāwā beada; mōġaraba auġu jūrā ca beada wa ara jāwā beada. ²⁰ Acġadua dji ējūāda; ējūā biada wa ējūā bīaēda, bacuru baraada wa neēda. ĶSozarra beāda! Idjaba maġ druādebema nejōda ġcġrġ ba enenadua.–

(Moiseba ādjīrāra uva jara diabuesīa.)

²¹ Ara maġda Canaaġ druā acġde wāsīdaa. Ādjīrāba jūma acġsīdaa Zīġ ējūā pōāsa ewaraga bādeba aba Reho purūdaa. (Reho purura Hamā druā caita bġa.)

²² Negue ējūā pōāsa ewaraga bġare wānapēda Hebroġ puruġde jūēne wāsīdaa. Maġ puruġde Ahīmaġda, Sesīda, Talmaī siġa panabadjīdaa. Ādjīra Anacādeba yōpedāda basīa. IV (Ādji drōā naēnabemārāba Hebroġ purura osīdaa sīete poa eġiptorāba Zoāġ puru oġī naēna.) ²³ Dji acġde wā panġra jewēda Escol abadaġe jūēne wāsīdaa. Mama uva cġmġ droma bāda aba tġ edasīdaa. Maġġrā bacuruġde jġnapēda ēberā umēba equīadeba edesīdaa. Idjaba granadājōda, hīgojō siġa ba edesīdaa. ²⁴ Maġ jewēdara ādjīrāba trġ basīdaa Escol, uva cġmġ droma bāda tġ edapedāda bērā. V

²⁵ Cuarenta ewarī Canaaġ druāra jūma acġ pananapēda jēda wāsīdaa. ²⁶ Paraġ ējūā pōāsa ewaraga bāde Cadē abadama ādjīrāra Moise ume, Aaroġ ume, idjaba jūma israelerā ume ābaa dji ġġresīdaa. Maġne jūma ādjīa unupēdāda nēbġrġdapedā Canaaġ druādebema nejōda acġbīsiġdaa. ²⁷ Ādjīrāba Moisea nāwā nēbġrġsīdaa:

–Bġa wābīda druāde dairāra jūēsīdaa. Wārāda maġ druāde barīdua ne upēdāda bīa zaubarīa. Maġ druādebema nejōda acġdua. ²⁸ Baribġrġ maġ druāde bea ēberārāra bio mēsrā bea. Ādji purura wābġa bea idjaba mōġaraba auġu jūrā ca bea. Mama dairāba Anacādeba yōpedādarāda unusīdaa. ²⁹ Ādjīrā awara

IV Anacādeba yōpedādara drasoā wābġaga beasīa. V Hebreo bedēade Escol trġba jara bġa “cġmġ.”

Negue ējūā pōāsa ewaraga bade amalecitarāda panabadaa. Ējūā eyaīda bade hititarāda, jebuseorāda, amorreorā sīda panabadaa. Pusaare, Jordaļ doare bīda cananeorāda panabadaa.–

³⁰ Maļ beḏea carea puru Moise quīrāpita bāga nūmāra Caleba chupeabisia. Maļbe jarasia:

–;Wāna! ;Maļ druara dadjirāba poya edaēia! ;Maļ druade bea ēberārāra wārāda poyaēia!–

³¹ Baribārl idji ume aclede wā pananaba jarasīdaa:

–;Dadjirāra wānaēā! ;Maļ druade bea ēberārāra dadjirā cāyābara mēsrāra bea!–

³² Maļbe sewadeba ādjirāba israelerāa jara panesīdaa ādjia aclede wā panana druara dji biaēda. Nāwā jarasīdaa:

–Jāļ druā daiba aclede wā pananane ēberārāra dji quini nūmabaria. ¹ Maļ awara ēberārā daiba unupeḏadara jūma waiḃāga beaa. ³³ Mama dairāba unusīdaa Anacaḏeba yōpeḏaēda ēberārā drasoā waiḃāga beada. Ādjirā acleḏabara dairāra djuburi queḏeaa aḏichichi quīrāca. Idjaba ādjirāba dairāra ara maļ quīrāca unusīdaa.–

Israelerāba Ācōrē igarapeḏada

14 Maļ ūrīsīdaē israelerā jūmarāda bāga nūmesia idjaba maļ diamasi jīā panāda ānadrasīdaa.

² Puruba Moiseda, Aaroļ sīda biē jarapeḏada ādjia nāwā jarasīdaa:

–;Dairāra Egiptode beupeḏadabara biara bacasīa! ;Naļ ējūā pōāsa ewaraga bade bīda beupeḏadabara biara bacasīa! ³ ;Ācōrēba cārē cārēā dairāra maļ druadea edebārl? ;Mama djō panāne maļ druadebemarāba dairāra quenanamārēā edebārlca? ;Dai wērārāra, warrarā sīda maļ ēberārāba ara ādjirā itea jidaḏamārēā edebārlca? ;Egiptodea jēda wānida biara bāēca?–

⁴ Maļbe ādjiduba jara duanesīdaa:

–Aba edaēia dadjirā boro bamārēā. Maļbe Egiptodea jēda wānia.–

⁵ Maļ ūrīsīdaē Moiserā, Aaroļ sīda jūma israelerā quīrāpita chīrāborode bārru copanesīdaa. ¹¹⁶ Maļne Nuļ warra Josueba, Jepone warra Cale bīda ādjia cacuaē jļ panāda sopuaba cōātasīdaa. Maļ umēbemarā Canaaļ druā aclede wā panananebema basīa.

⁷ Ādjia israelerāa jarasīdaa:

–Dairāba aclede wā panana ējūāra bio bia bāa. ⁸ Maļ druade baridua ne upeḏadara bia zaubarīa. Ācōrēba dadjirāda bia unu bābārl maļ druadea edepeḏa jūma diaya. ⁹ Maļ bērā Ācōrēra igararānada. Idjaba maļ druadebemarāda wayarānada. Dadjirāba poyaēia, ādjirāra caiba carebai neē panā bērā. Baribārl Ācōrēda dadjirā ume bāa. Maļ bērā ādjirāra wayarānada.–

I *Ēberārāra dji quini nūmabaria. Hebreo beḏeade nāwā bā bāa: "Maļ ējūāba dji panabadara mībarīa." Ācllmaarā maļba jara bāa maļ ējūāne ēberārā djō panāneba dji quini nūmabarīda. II Ācllmaarā ādjirā chīrāborode bārru copanesīdaa Ācōrēa beḏea djuburīaēi carea idjaba ācllmaarā māwā osīdaa puru jēda wārānamārēā beḏea djuburīaēi carea.*

¹⁰ Māwā jara pananamīna puruba ādjirā mōgaraba tabāri beaēiada asīdaa. Māwā duanāne cawaēne ādjirāba unusīdaa Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā idji wua deḏe ānaga dogoda. ¹¹ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

–;Naļ ēberārāba baridua carea māra igarabadaa!

;Mā ādjirā tāēna ne ununaca waiḃāa beada oḏamīna waḏibīda māra jīā amabadaa! ¹² Maļ carea mā ādjirāra quinibiya. Baribārl bāḏeba mā ādjirā cāyābara puru waiḃāara bāda idjaba lāāra bāda yōbiya.–

Moiseba israelerā carea Ācōrēa beḏea djuburīaēa

¹³ Moiseba Ācōrēa jarasia:

–Bā lāaḏeba naļ ēberārāra Egiptodeba ēdrl enesia. Maļda bla ādjirāda quinibibārl egiptorāba ūrīnapeḏa Canaaļ druadebemarāa nēbārlāia. Mā Boro, Canaaļnebemarāba naēna ūrīsīdaa bāra dairā ume bāda, dairāma ebuḏa odjasīda, bā jārāda dairā ārl nībābarīda, āsa bāra jārā ātlba eḏaa drasoā jira bāḏe dairā na wābarīda idjaba diamasi ara maļ jārāda tlab quīrāca eradrl nūmabarīda. ¹⁵ Bā naļ ēberārāda jūma quinibibārl, bla o bā ūrīpeḏadaba nāwā jarāia: ¹⁶ "Ācōrēba israelerāra idjia diai jarāda ējūānaa poya edeē basīa. Maļ bērā ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bade jūma quinibisīa."

¹⁷ Mā Boro, māwā jararānamārēā mļ quīrā djuburīa bā lāāra unubidua ara bla jarāda quīrāca. ¹⁸ Bā jarasia bāra baridua quīrūcada idjaba ēberārāra bio quīrīā bāda. Maļ awara jarasia ādjia cadjirua obadara, bā beḏea igarabada sīda bla quīrādoabarīda. Māwāmīna dji beḏeade bāra bla cawa obarīda asia. Dji zezaba cadjirua oḏa carea idjida, idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, ādjirā warrarā sīda cawa o bābarīaēa asia. ¹¹⁹ Maļ bērā bā quīrīā waiḃāa bāḏeba naļ ēberārāba cadjirua opeḏadara quīrādoadua ādji Egiptodeba ēdrlpeḏada ewarīdeba aba idīdaa bla quīrādoada quīrāca.–

²⁰ Ācōrēba jarasia:

–Ādjia cadjirua opeḏadara mā quīrādoasia bla beḏea djuburīaēa bērā. ²¹ Māwāmīna māra wārāda zocai bā bērā, idjaba wārāda jūma naļ ējūāne dji dro-maara bā bērā, wārāda nāwā cawa oya. ²² Naļ ēberārā ni abālda mā ādji drōā naēnabemarāa diai jarāda ējūāne idu jūēbiēā. Ādjirāba mļ quīrāwārēā dorrodorroadā unupeḏadamīna idjaba Egiptode, ējūā pōāsa ewaraga bade bīda mā ne ununaca o bāda unupeḏadamīna mā jīānaē basīa. Ātebārl mā poya oē quīrāca bārima zocārā biē beḏeasīdaa. ¹⁴ Māda igarapeḏada bērā ādjirā ni abālda Canaaļ druade jūēnaēā. ²⁴ Baribārl mā nezoca Cale crīchara awara bāa. Idji-abārl māra ne jūmane bia ēpēbarīa. Maļ bērā idjia aclede wā bāda ējūāne mā idjira jūēbiya. Idjia, idjiḏeba yōbdarā bīda maļ ējūāra edaēia. ²⁵ Baribārl nu bārāra Pusa Purruḏaa wābada oḏe jēda wānada ējūā pōāsa ewaraga bādaa. Ara nawena amalecitarāda cananeorā sīda Canaaļ druā jewedeḏe duanā.–

III *Exodo 34:6-7. IV Bārima zocārā. Hebreo beḏeade jara bāa "bārima die."*

26 Idjaba Ācōrēba Moisea, Aaroļa biē nāwā jarasia:
 27 –¿Aba sālbe naļ puru cadjiruaba mļra biē jara panani? Mļa ūrī bla ādjia mļda biē jara panabadada.
 28 Maļ bērā ādjirā nāwā jarade wānadua: “Ācōrēba nāwā jara bla: mļra wārāda zocai bla bērā bārāba jara-
 pedada quīrāca wārāda oya. 29 Jūma bārā veinte poa auēu bea mļa juachabiēdaba mļda biē jarapedada bērā naļ ējūā pōāsa ewaraga blaē beuēia.
 30 Bārānebema ni abalda mļa wārāneba bārāa diai jarada ējūānaa jūēne wānaēa. Ababe Jepone warra Caledr, Nuļ warra Josue siēda maļ ējūāne jūēne wā-
 nia. 31 Bārāba jarasiēda maļ druadebemarāba bārā warrarāra ara ādji itea jida edeēida. Bariblr maļ drua bārāba igarapedadara mļa bārā warrarāa diaya. Maļbe ādjirāra maļ druade bia panania. 32 Bariblr bārā dji drōārāra naļ ējūā pōāsa ewaraga blaē beuēia. 33 Bārā warrarāra bārā ume naļ ējūā pōāsa ewaraga blaē cuarenta poa rlgla nībaēia oveja wagabari rlgla nībabari quīrāca. Bārāba mļra igara-
 pedada bērā, bārā warrarāra bia mīga panania aba bārā jūma beubldaēda. 34 Canaaļ drua aclede wā panana ēberārāra cuarenta ewari mama panasiēda bērā, bārāra cuarenta poa bia mīga pananida panla mļ igarapedada carea. Māwā bārāba cawaēia mļ quīrūbira sāvāblr blaē.” 35 Mļra Ācōrēa. Mļa jaradara wārāda oya. Naļ puru dji cadjiruada mļa cawa oya jūmarāba mļda igarapedada bērā. Naļ ējūā pōāsa ewaraga blaē beuēia.–

36 Maļbe Moiseba Canaaļ drua aclede diabuedarāra Ācōrēba cawaēne quinibisia. Māwā quinibisia Canaaļ druadeba jēda zedapeda israelerāa idjida biē jara-
 bisida bērā idjaba sewadeba maļ ējūāra biē tablaēda asida bērā. 38 Canaaļ drua aclede wā panananebema-
 da umēbe beuēāē basia; Nuļ warra Josueda idjaba Je-
 pone warra Cale siēda.

Canaaļ druadebemarāba israelerā poyapedada

39 Moiseba jūma Ācōrēba jaradara israelerāa jarasia. Maļ carea ādjirāra sopuadeba bio jīā duanesida.
 40 Maļ bērā nurēma diapēda ādjirāra pi-
 radrpedada Canaaļ druade eyaiēda blmaa wāni carea panasiēda. Nāwā jarasiēda:

–Dairāba cadjiruada osiēda maļ druara poya edaēāana asiēde. Dairāra wānia Ācōrēba diai jarada druada.–

41 Bariblr Moiseba jarasia:

–¿Bārāba cārē cārēā Ācōrēba jaradara tjanaē? Bārāda Canaaļ druada wāniblr, bia wānaēa. 42 Mama wārā-
 nadua. Ācōrēra bārā ume wāē bērā dadjirā dji quīrūba bārāra quenania. 43 Bārāba Ācōrēra igarasiēda bērā idji-
 ra bārā ume baēa. Maļ bērā amalecitarā ume idjaba cananeorā ume djōbdade ādjirāba bārāra quenania.–

44 Māwā jaradamīna israelerāba tjanaē basia. Canaaļ druade eyaiēda blaare wāsiēda. Bariblr Moiserā wāē basia. Ācōrē baurude siēda israelerā wua de eropanl-
 ma besia. 45 Maļne eyade panl amalecitarāra, cana-
 neorā siēda israelerā ume djōne zesiēda. Israelerā

poyapedada ādjirā caidū epē quena wāsiēda aba Hor-
 má abadaēda. I

Ēberā Core abadaba Moise, Aaroļ siēda igarada

16 Izar warrada Core abadjiēda. Idjira Levi warra Coādeba yōna basia. Corera dewara ēberārā ūbea panl ume beēda ausiēda Moise āyā blaēi carea. Maļ ūbeabemara Rubeļneba yōpedada basia; aba Eliā warra Dataļ basia, aba idji warra Abiraļ basia, idjaba aba Pele warra Oļ basia. Ādjirāre israelerā bororāda 250 panasiēda. Maļ bororāra dji biara beada puruba edaēda basia. 3 Jūma maļ ēberārāra Moiserāa Aaroļ-
 maa biēda wānapēda nāwā jarasiēda:

–¿Aba iēibe bārāra dairā boro baēia! Purura jūmaena Ācōrēba idji itea edasia. Idjira dairā ume biēda bla. Māwā bla bērā ¿cārē cārēā jūma Ācōrē puru cāyābara bārāra dji dromaara panlda crīcha panl?–

4 Maļ ūrīside Moiserā chīrāborode barru cobesia Ācōrēa beēda djuburiai carea. II5 Maļbe Corea, idjiare panlrāa biēda jarasia:

–Nu diapēda Ācōrēba cawabiya caida idjiēda idjaba caida edasida idji sacerdote bamārēā. Idjia edaēda ēberādrl idji caita idu wābiya. 6 Core, bla, blaere panlrā biēda nāwā oēadua: bādjiza quera babada epedecoda edapeda nu tlbldauda, quera baēi care-
 abema siēda maļ epedecode blaēadua. Maļda Ācōrē quīrāpita blaē wānadua. Maļne Ācōrēba cawabiya cai-
 da edasida idji sacerdote bamārēā. ¿Bārā levitarāra jū-
 mawāyā beēda panla. Ya besia!–

8 Moiseba Corea idjaba jarasia:

–Bārā levitarā, ūrīnadua. 9 Dadjī israelerā Ācōrēba bārādrl awara blaasia idji caita poya wānamārēā. Māwā israelerāba Ācōrēa animarā babue diade wābdade bārāblr ādjirāra carebabadaa idjaba dadjirā nocōdaa wābdade Ācōrē wua dera edebadaa. ¿Ara maļba bia blaēca? 10 Core, Ācōrēba blra, waabema levitarā siēda idji caita idu wābibaria māwā oēamārēā. Bariblr bārāmaarā maļglra bia blaēa āteblr Ācōrē sacer-
 doterā ba quīrīā panla. 11 Maļ bērā bla, blaere bea biēda Ācōrēra igara panla. ¿Cārē cārēā Aaroļra biē jara panl? ¿Aaroļra beēade blaēa Ācōrēba idji sacerdote bamārēā blaēda bērā?–

12 Maļbe Moiseba Eliā warrarā Dataļda, Abiraļ siēda trl̄bisia. Bariblr ādjia jarabisida:

–Daira blmaa wānaēa. 13 Bla दौरa druā biadeba ēdrl enesia. Maļ druadeblr baridua ne upeēdara bia zaubaria. Bla दौरa naļ ējūā pōāsa ewaraga blaē jūma quinibiblr. Maļda ¿blr waēibiēda dai boroda ba quīrīā blaēca? 14 Bla druā biēda edeyaēa asia. Maļ druade baridua ne upeēdara bia zaubariēda asia. Bariblr bla दौरa mamaa edeē tabla. Ējūāda, uva bara bla ējūā siēda diaē tabla. ¿Bla waēibiēda दौरa cūrū-
 ga quīrīā blaēca? III दौरa blmaa wānaēa.–

I Hebreo beēade Hormá trl̄ba jara bla “jūma ārīpedada.” II Ἀσλαμαarā Moiserā chīrāborode barru cobesia ne wayaaba. III ¿Bla waēibiēda दौरa cūrūga quīrīā blaēca? Hebreo beēade bla bla: “¿Bla naļ ēberārā दौरa nūētaica?”

15 Māwā jara panl carea Moiserā bio quīrūpeda Ācōrēa jarasia:

–Ādjia bla diabldara bia unurādūa. Māra ādji boromīna ādji burroda, ni cārē sida ādjidera jārīē bla. Mā ādjira ni aba biēa biē oē bla.–

16 Maļbe Moiseba Corea jarasia:

–Nu blra, blare panlrā sida Ācōrē quīrāpita wānadua idji wua demaa. Aaroļ sida mama baya. 17 Blare panl 250 ēberārāba ādji quera babada epeđecora edađapeda querara coa nūmłnadua. Maļgłra Ācōrē wua demaa idji quīrāpita edeđadua. Bla, Aaroļ biēa bārā quera babada epeđecora edeđadua.–

18 Nurēma ādjirāza quera babada epeđecoda edađapeda tıbladauda eda bāđapeda querada coa nūmłsıđaa. Ādjirāra, Moiserā, Aaroļ sida Ācōrē wua deđe eda wābada caita duanasıđaa. 19 Coreba jūma Israeł purura Ācōrē wua deđe eda wābadamaa zebisia Moise, Aaroļ sida āyā bāđi carea. Cawaēne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda ādjirā quīrāpita łnaga dogosia. 20 Maļne Ācōrēba Moisea, Aaroļa biēa jarasia:

21 –Naļ ēberārā caitabemada āyā wānadua. Mā ādjirāra abeđa jūma quinibiya.–

22 Barıblrl Moiserā Aaroļ sida chīrāborode bārru copanenapeda Ācōrēa nāwā beđe djuburiasıđaa:

–Ācōrē, bābeba ēberārāra jūma zocai beaa. ¿Abalba cadjirua ođa carea blra jūma naļ puru ume quīrū bāica?–

23 Ācōrēba Moisea jarasia:

24 –Purua jaradua Core wua de caitabemada, Dataļ wua de caitabemada, idjaba Abiraļ wua de caitabemada āyā wānamārēā.–

25 Ara maļda Moiserā piradrłpeda Dataļ bāmaa idjaba Abiraļmaa biēa wāsia. Israełrā bororā sida Moise caidu wāsıđaa. 26 Maļne Moiseba purua jarasia:

–Jāļ cadjirua obadarā wua de caitabemada āyā wānadua. Ādjia eropanłnebemada tārānadua. Tānıblrl bārā sida beuđia jūma ādjia cadjirua opeđada carea.–

27 Ara maļda israełrāra Core wua de caitabemada, Dataļ wua de caitabemada idjaba Abiraļ wua de caitabemada āyā wāsıđaa. Maļne Dataļra, Abiraļ sida ādji wua de dajada zeđapeda ādji deđe eda wābada caita łta nūmeasia. Ādji ume dji quimada, jūma ādji warrarā sida nūpanasıđaa. 28 Maļne Moiseba jarasia:

–Nāwā bārāba cawađia ara młdjia quīrīā bābeba bārā boroda beē basıda, āteblrl Ācōrēblrl młra bāsıda: 29 naļ ēberārāda dadjı beubada quīrāca beuđıblrl, bārāba cawađia Ācōrēba młra bāē basıda bārā boro bamārēā. 30 Barıblrl Ācōrēba egoroda cawaēne yā dogobıpeda ādjira, jūma ādjia eropanl sida egoroba mıtblrl, ādjirā zocai panłne beuđarā jaure panabadamaa wānıblrl, bārāba cawađia ādjiablrl Ācōrēda igarasıđada. Māwā cawađia, ēberārā maļ quīrāca beubłdada dadjirāba wađıbiēa ununaca bērā.

31 Moiseba māwā jarablrlde Dataļ bāmalba aba Abiraļ bāmaa egorora yā dogosia. 32 Maļne egoroba ādjira, ādji ēberārāra, Corera, idji ēberārāra, idjaba jūma ādjia eropanana sida mısia. 33 Ādjirā mıpeda egorora wayacusa araa catł dogosia. Māwā zocai

panłne maļ ēberārāra jūma ādjia eropanana sida beuđarā jaure panabadamaa wāsıđaa. Israełrā tāēnabemada nēbasıđaa. 34 Egoroba mıtblrlde maļ ēberārā bıabłda carea ādjirā caita duanłra āyā pira wāsıđaa. Maļne nāwā bāsıđaa:

–¡Egoroba dadjirā sida mıcuaya!–

35 Maļ awara Ācōrēba tıblrl uruada idji bāmalba quera bā dia panl ēberārāmaa eradrlbısia. Māwā eradrlblrlba maļ 250 ēberārāra jūma bā quenasia.

36 Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

37 –Sacerdote Aaroļ warra Eleazaa jaradua quera babada epeđecora tıblrl cowa nūmłnebemada jłrl pemārēā. Tıblrlau epeđecode wađı bāra āyā tıml peabueıda bla. Maļ epeđecode młra querada bā asıda bērā epeđecora mł itea besia. Jāļ ēberārāba cadjiruada opeđada bērā beusıđaa. Maļ bērā ādji epeđecora peweđea berrachıđapeda animarā babue diabadađe cara bāđadua israełrāba quīrānebađamārēā barıdua ēberāba querada młā bā dıacara bāda.–

39 Ara maļda sacerdote Eleazaba ēberārā tıblrlba bā beupeđada quera babada epeđecora jłrl pesia. Jłrl pepeđa maļ epeđeco bronze ođara peweđea berrachıbısia animarā babue diabadađe cara bāi carea.

40 Maļra cara bāsia israełrāba quīrānebađamārēā Aaroļ idjaba idjıbeba yōbłdarā awara ni abalba querada Ācōrēa bā dıacara bāda Ācōrēba Moisea jarađa quīrāca. Ādjirā awara barıduaba Ācōrēa querada bā dıaıblrl, maļ ēberā sida beuya, Core, idjiare panana sida beupeđada quīrāca.

41 Nurēma jūma israełrāba wayacusa Moiseda Aaroļ sida nāwā biē jara duanasıđaa:

–¡Bārāba Ācōrē ēberārāra beasıđaa!–

42 Māwā biē jara panłra Moisea, Aaroļma biēa powua nūmasia. Maļne Ācōrē wua demaa acłbłdeđe cawaēne jłrārāba dera ānā edapeda Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroda łnaga dogosia. 43 Ara maļda Moiserā Aaroļ sida Ācōrē wua de quīrāpe wāsıđaa. 44 Maļne Ācōrēba Moisea jarasia:

45 –¡Naļ puru caitabemada āyā wānadua! ¡Mā ādjirāra abeđa jūma quinibiya!–

Ara maļda Moiserā Aaroļ sida chīrāborode bārru copanesıđaa. 46 Moiseba Aaroļa jarasia:

–Bl quera babada epeđecora isabe enedua. Animarā babue diabadađe bā tıblrladauda eda bāpeda incienso querada coa nūmłdua. Maļbe israełrā duanłmaa isabe wāpeda Ācōrēa diadua ādjirāba cadjirua opeđadara quīrādoamārēā. Ācōrēra bio quīrū bā bērā ādjirāra quinıbladaa.–

47 Ara maļda Aaroļba osia Moiseba jarađa quīrāca. Idji quera babada epeđecora edapeda israełrā duanłmaa pira wāsia. Jūēblrlbara israełrāra łcłrl beucuađoasia. Maļne idji querada coa nūmłsia ādjirāba cadjirua opeđadara Ācōrēba quīrādoamārēā. 48 Idjira nūmesia dji quinıpedada tabea, dji zocai panl ēsi. Māwā ādjirāra waa quinınaē basıa. 49 Maļ ewarıde 14,700 ēberārāra quinısidaa Coreare beada naēna quinıpedada juachadaē. 50 Ēberārāra waa quinınaē

bērā Aaroŋra Moisemaa wāsia Ācōrē wua dede eđa wābada caita.

Aaroŋ bacuru quedua barađa

17 Maŋbe Ācōrēba Moisea jarasia:

² -Israelerāa jaradua bacuruda doce enenamārēā. Israelēba yōna doce puruđebema bororā-ba bacuruda aba aba diađida panla. Maŋ bacurude dji bororā trŋda bādua. ³ Leviēba yōna puruba enena bacurude Aaroŋ trŋda bādua. Israelēba yōna puruza bacuru aba diađida panla ādji boro trŋda bāmārēā. ⁴ Maŋ bacurura mŋ wua dede baurude quīrāpe bādua mŋ bārā ume beđeabarima. ⁵ Nu bacuru aba quedua bara baya. Maŋ bacuru djibarira mŋa edasia mŋ sacerdote bamārēā. Maŋ ununapeđa israelerāba bārāda waa bié jaradaéa. Māwā mŋa ādjirāra chupeabiya.-

⁶ Moiseba israelerāa māwā jarasia. Ara maŋda Israelēba yōna doce puruđebema bororāba ādji bacuru cawacawa Moisea diđe zesidaa. Doce bacurura disidaa. Aaroŋne siđa diasia. ⁷ Moiseba maŋ bacurura Ācōrē wua dede baurude quīrāpe bāsia. ⁸ Nurēma Moise Ācōrē wua dede eđa wābŋlŋde unusia Leviēba yōna Aaroŋ bacurura pāwārā quedua bara bāda, pōnō bara bāda, idjaba almendra tada zaupeda purea jira bāda. ⁹ Moiseba bacurura Ācōrē wua dede dajada israelerāmaa jūma edesia. Israelerāba acŋapeđa ādjide cawacawa edasidaa. ¹⁰ Maŋbe Ācōrēba Moisea jarasia:

-Aaroŋ bacurura wayacusa mŋ baurude quīrāpe waga bādua. Maŋ bacurura waga eropananida panla mŋ igarabadarāba quīrānebamārēā mŋa Aaroŋdrŋ, idjideba yōbŋdarā siđa edasida mŋ sacerdoterā bead-amārēā. Māwā ādjirāba mŋ bié jara panla bla chupeabiya quinirānamārēā.-

¹¹ Ara maŋda Moiseba jūma osia Ācōrēba idjia jarada quīrāca. ¹² Maŋbe israelerāba Moisea jarasidaa:

-jDairāra beudia! jAbeđa jūma quininia! jJūma nēbađia! ¹³ jBariduada Ācōrē wua de caita wāibŋlŋ beuya! jDairāra jūma quininia!-

Ācōrēba baido mōgaradeba weabiđa

20 Poa djiwiđide dji nabema jedecode israelerāra Cadé abadama jūēne wāsidaa. ¹ Maŋ Cadéra

Ziŋ ējūā pōāsa ewaraga bāde bla. Mama Moise djabawērā Mariara jaiđapeđa tŋbarisidaa.

² Mama baido dođi carea neé basia. Maŋ bēřā purura Moisemaa, Aaroŋmaa biđa wāsidaa bié jaradi carea. ³ Quīrūbiđeba Moisea nāwā jarasidaa:

-jĀcōrēba dai djabarā quinibiside dairā siđa quinipeđadabara biara bacasia! ^{II4} jBārāba cārē cārēā dairā, Ācōrē purura naŋ ējūā pōāsa ewaraga bāđaa enesidaa? jDairāra dai animarā siđa nama beđamārēā enesidaca? ⁵ jCārē cārēā Egiptođeba naŋ ējūā bié tabŋđaa enesida? jNama poya ne ucara tabŋa! jHigojō-

I Ebuđa bāéa sāŋgl poa djiwiđida jara bla. Zocārāmaarā naŋ capítulođe bā bla israelerāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bāde plŋlŋpedeđacarea māwānada. II Numero 16:23-33.

da, uvada, granadajō siđa neé tabŋa! jBaido siđa neé tabŋa!-

⁶ Ara maŋda Moiserā Aaroŋ siđa israelerā duanlmal-ba Ācōrē wua dede eđa wābada caita wānapeda chīrāborode bārru copanesidaa Ācōrēa iwidiđi carea. Maŋne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā ādji quīrāpita ŋnaga dogosia. ⁷ Ācōrēba Moisea jarasia:

⁸ -Bŋ bacuruda edapeđa bŋ djaba Aaroŋ ume purura edeđadua awuá mōgara waibŋa bāmaa. Ādjirā quīrāpita maŋ mōgarāa beđeada baidoda weamārēā. Ara māwā beđeablŋde baidora mōgaradeba wea dogoya. Māwā bla baidora weabiya israelerāba ādji animarā biđa dođamārēā.-

⁹ Ara maŋda Moiseba idji bacurura Ācōrē wua dede bāda edasia Ācōrēba jarada quīrāca. ¹⁰ Idjia Aaroŋ ume purura ābaa jŋresidaa Ācōrēba jarada mōgara quīrāpe. Maŋne Moiseba israelerāa jarasia:

-jBārā cŋwŋlŋ zarea bea, ūrīnadua! jBārāba jā-namārēā daiba bārā itea baidoda naŋ mōgaradeba weabiđida panlca?-

¹¹ Māwā jarapeđa Moiseba idji bacurura ŋtaa wapeđa mōgaradeba bārima umé usia. Ara maŋda baidora wea dogopeđa israelerāba ādji animarā biđa dosidaa.

¹² Māwānacarea Ācōrēba Moisea Aaroŋa biđa nāwā jarasia:

-Mŋ jjānaé panlneba bārāba israelerā quīrāpita cawabiđeé basia mŋra wārāda Ācōrēda. Maŋ bēřā bārāra naŋ puru ume jūēne wānaéa mŋa diai jarada druadea.-

¹³ Maŋ baido weabiđama trŋ bāsidaa Meribá, israelerāra baido carea quīrūbiđeba Ācōrē quīrāpita bié beđeapeđada bēřā. ^{III} Maŋ baido weabi bādeba Ācōrēba ādjirāra cawabisia idjira wārāda Ācōrēda.

Edoŋnebema boroba israelerā idji druade idu wābié bađa

¹⁴ Cadé abadađeba Moiseba ŋcŋlŋ ēberārāda Edoŋnebema boromaa nāwā jarade diabuesia:

-Dai israelerāra bārā djabarāa. ^{IV} Maŋ bēřā dairāra bŋ ume beđeade ze panla. Bŋa bio cawa bŋa dairā bia mīga panlnebemada. ¹⁵ Dairā drōā naēnabemara Egiptođaa wānapeda mama dārā panasidaa. Maŋne egiptorāba ādjirāra, dairā siđa bié o eropanasidaa.

¹⁶ Maŋ carea Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiđida. Maŋra Ācōrēba ūrīpeđa idji nezoca bajānebemada aba diabuesia dairā Egiptođeba ēdrŋ enemārēā. Iđira bŋ druca caita Cadé abadađe panla. ¹⁷ Dai quīrā djuburia, bŋ druade idu wāyā wābidua. Bārā néude eđa wānaéa, bārā uva ējūāne eđa wānaéa, ni bārā baido juebada uriadebemada dođaéa. Ēberārā Boro abada ođe quīrāipa wānia. Bŋ druade panlne maŋ ođebemada jŋwa araare ni jŋwa aclare biđa āyā wānaéa.-

¹⁸ Baribŋlŋ Edoŋnebema boroba panusia:

III Hebreo beđeade Meribá trŋba jara bla "quīrūbiđeba bié beđeadi" wa "caicayađi." IV Israelerāra Jacobođeba yōsidaa. Edoŋnebemarāra Jacobo djaba Esaúđeba yōsidaa. Genesi 36:6-8.

-Bārāra mĭl druade wānacara panla. Maĭda ĩjā-naéblrl dairāra bārāmaa djōne wānia.-

¹⁹ Dji iwidiēde wā panlba jarasidaa:

-Wārāda quīrāipa oēde wānia. Maĭne dairāba wa dai animarāba bārā baidoda doēibrlrl, maĭbari paratada diaēia. Ababe bl druade wāyā wāna quīrāi panla.

Ababe maĭdrl iwidi panla.-

²⁰ Baribrlrl Edoĭnebema boroba wayacusa panusia:

-Bārāra mĭl druade wānacara panla.-

Ara maĭda Edoĭnebema boroba sordaorā bio mēsrā beara zocārā israelerāmaa djōne edesia. ²¹ Edoĭnebema boroba idji druade idu wābiē bērā israelerāra dewara óare wāsidaa.

Aaroĭ jaidada

²² Cadé abadaēba Israel purura Hor eyadaa wāsidaa. ²³ Hor eyara Edoĭ drua caita bla. Mama Ācōrēba Moisea Aaroĭba biēa jarasia:

²⁴ -Nama Aaroĭra jaidaya. Idjira mĭla israelerā diai jarada druade eēda wācara bla, Meribāde mĭla baido weabiēdama bārāba mĭla jaradara ĩjā oēde basi bērā.

²⁵ Moise, bl djaba Aaroĭra idji warra Eleaza siēa Hor eyade ĩtaa ededua. ²⁶ Mama Aaroĭba ĩl bla djiora ērāpeda idji warra Eleaza ĩlbidua sacerdote dji dromada bēmarēā. Maĭbe Aaroĭra mama jaidaya.-

²⁷ Ara maĭda Moiseba jūma osia Ācōrēba jarada quīrāca. Jūma israelerāba acl panlne Aaroĭra, Eleaza siēa Hor eyade ĩtaa edesia. ²⁸ Mama Aaroĭba ĩl bla djiora jūma ērāpeda Moiseba Aaroĭ warra Eleaza ĩlbia. Maĭbe Aaroĭra eya borode jaidasia. Māwānacarea Moiserā Eleaza siēa eyadeba eēda zesidaa.

²⁹ Israelerāba Aaroĭ jaidada cawasidaēde idji carea jūmarāda jedeco aba ĩāsidaa.

Israelerāba Arad puruēdebema boro poyapedada

²¹ Arad puruēdebema borora cananeo basía.

Negue ējūā pōāsa ewaraga bāra idji drua basía. Idjia ūrísia israelerāra Atariĭnaa wābada oēde zebldada. Maĭ bērā idji sordaorāda israelerā ume djōne edesia. Djō panlne ādjirāba ĩcrlrl israelerāra jida edesidaa. ² Maĭ bērā israelerāba Ācōrēba wārāneba nāwā jarasidaa: "Dairāba naĭ ēberāra poyadāmārēā bla carebaibrlrl, ādji purura jūma ārīcuadapeēda babuedia." I

³ Israelerāba wārāneba jarapedadara Ācōrēba bia ūrísia. Idjia carebasia ādjirāba maĭ cananeorāda poyadāmārēā. Israelerāba jūma quenanapeēda ādji purura jūma ārīnapeēda babuesidaa. Maĭ bērā mama trĭ basidaa Hormá. II

Moiseba bronze dama oēda

⁴ Hor eyadeba israelerāra Pusa Purruēdaa wābada óare wāsidaa Edoĭ drua auēdu plrrlgaēi carea. Māwā

I Hebreo bedeaēde naĭ crīchada dia bla: "Dji quīrūra poyadapeēda jūma idjia erobāra Ācōrē itea beya. Maĭ bērā jūma ārīnapeēda babuedia ni abalba ara idji itea edarānamārēā." II Hebreo bedeaēde Hormá trĭba jara bla "jūma ārīpedada."

wānane sē panesidaa. ⁵ Maĭ carea Ācōrēda, Moise siēa nāwā biē jara duanesidaa:

-Zbla dairāra Egiptodeba ēdrl enesica naĭ ējūā pōāsa ewaraga bāde quinīnamārēā? Coēira neēa. Baido siēa neēa. Idjaba naĭ maná warraē taba co panlba sē panla.-

⁶ Maĭgl carea Ācōrēba israelerāmaa dama dji arada zocārā diabuesia. Maĭ damaba israelerāra cácuadapeēda zocārā quinīsidaa. ⁷ Maĭ bērā israelerāra Moisemaa wānapēda jarasidaa:

-Dairāba cadjiruada osidaa Ācōrēda, bl siēa biē jarasida bērā. Dai quīrā djuburia Ācōrēa iwīdīdua naĭ damara āyā wābicuamārēā.-

Ara maĭda Moiseba ādjirā carea Ācōrēba beēda

djuburiasia. ⁸ Maĭne Ācōrēba Moisea jarasia:

-Bronceda dama quīrāca aba opeēda bacuru eradaēde ĩtl jira bādua. Damaba abalda casira, maĭ ēberāba bronze oēda damada aclibrlrl biaya.-

⁹ Ara maĭda Moiseba bronceda dama quīrāca opeēda bacuru eradaēde ĩtl jira basia. Damaba aba cabrlrlde maĭ ēberāba bronze oēda damada acsira biabadjia.

Israelerā Moab druade jūēpedada

¹⁰ Mamaĭba wānapēda israelerāra Obot abadaēde duanesidaa. ¹¹ Mamaĭba wānapēda Ije-Abariĭne duanesidaa. Maĭra Moab druadeba ĩmādaud odjabariare ējūā pōāsa ewaraga bāde bla. ¹² Mamaĭba wānapēda Zared do jewedade duanesidaa. ¹³ Mamaĭba wānapēda Arnoĭ do quīrāre duanesidaa ējūā pōāsa ewaraga bāde. Maĭ ējūāra amorreorā druade bla. Arnoĭ dora Moab drua idjaba amorreorā drua ēsi bla. ¹⁴ Maĭ bērā carta Ācōrē Djōna abadaēde nāwā bā bla: Vaheb puru Supa druade bāare, Arnoĭ do jlwateare biēa wāyā wāsidaa.

Do zaque bea caita Ar abadaēda wāsidaa Moab drua orrocawa. III

¹⁶ Mamaĭba israelerāra baido juebada uria Beer abadaēda wāsidaa. Mama Ācōrēba Moisea nāwā jarasia:

-Purura ābaa jĭredua. Mĭla ādjirāba baidoda diaya.-

¹⁷ Maĭne israelerāra nāwā trĭāsidaa:

Baido juebada uriara bogadrl bādua. Maĭ baido carea trĭānia.

¹⁸ Dadjirā bororāba ādji bacuruba naĭ baido juebada uriara corosidaa. Dji dromarāba ādji bardonaba corosidaa.

Mama ējūā pōāsa ewaraga bādeba Matanánaa wāsidaa. ¹⁹ Mamaĭba Najaliēdaa wāsidaa. Mamaĭba Bamoēdaa wāsidaa. ²⁰ Mamaĭba jewēda Moab druade bāde jūēne wānapēda Pisga eyade duanesidaa. Pisga eyadeba Jesimoĭ ējūā pōāsa ewaraga bāra unubaría.

Israelerāba amorreorā poyapedada

²¹ Maĭbe israelerāba amorreorā boro Sehoĭ abadamaa ĩcrlrl diabuesia nāwā jaradāmārēā:

III Hebreo bedeaēde jūma maĭ versicolora ebuda blaēa.

22 –Dai quĩrã djuburia bl druade idu wãya wãbidua. Dairãra bãrã néude eða wãnaéa, bãrã uva ëjũãne biða eða wãnaéa, ni bãrã baido juebada uriaðebemada doðaéa. Èberãrã Boro abada oðe quĩrãipa wãnia.–

23 Bariblr̃l̃ Sehołba israelerãra idji druade idu wãbié basía. Idji sordaorãra jũma tr̃l̃cuapeda ëjũã põasa ewaraga bade israelerãmaa wãnapeda Jahaza puru caita djõsidaa. 24 Bariblr̃l̃ israelerãba ãdjirãra poyadapeda ãdji druara jãr̃sidaa Arnoł doðeba aba Jabó doðaa amonitãrã drua daucha. Amonitãrãba ãdji druara bio waga eropanasidaa. 25 Israelerãba amorreorã puru beada jũma poyasidaa; dji puru droma Hesboł abadara, puru zaquerã siða. Poyadapeda maļ purude panesidaa.

26 Amorreorã boro Sehołra Hesboł purude babadjia. Naëna idjira moabitarã boro ume djõpeda ãdji druara jũma jãr̃sia aba Arnoł do daucha. 27 Maļ carea nãwã jarabadaa:

¡Hesboł puru wayacusa oðe zeddua! Sehoł puru idji bæda quĩrãca bia oðia.

28 Sehoł sordaorãra Hesboł purudeba wãsidaa. Tr̃l̃l̃ urua eradtr̃l̃l̃l̃ quĩrãca Sehoł purudeba wãsidaa.

Maļne Ar puru Moab druade b̃ra babuesidaa. Arnoł do icawa eyaðe bea puru siða jũma babuesidaa. I

29 ¡Ay, moabitarã! ¡Bãrãra mĩã djuburi beaa! Bãrã ãcõrẽ Quemo ëpëbadara beusidaa.

Amorreorã boro Sehołba bãrã warrãra memenebisia. Bãrã caurãra jida edesia.

30 Bariblr̃l̃l̃ dadjirãba ãdjira jũma poyasidaa. II Hesboł purudeba aba Diboł purudea jũma quenasiðaa.

Nopa purudeba aba Medebã purudea jũma ãr̃napeda babuesidaa.

Israelerãba Basaļnebema boro Og poyapedada

31 Mãwã israelerãra amorreorã druade panesidaa.

32 Maļne Moiseba l̃cl̃l̃ diabuesia Jazer druaclamãrẽã. Israelerãba puru maļ druade beara poyadapeda amorreorãra ãyã j̃retasidaa. Mama biða israelerãra panesidaa.

33 Mamal̃ba israelerãra Basaļnaa wãbada oðe wãsidaa. Maļne Basaļnebema boro Og abadaba idji sordaorãda Edrei puru b̃maa edesia israelerã ume djõni carea. 34 Mãwã panlne ãcõrẽba Moisea jarasia:

–Ne wayarãdua. Mãa idjida, idji sordaorã siða bãrãa jũma poyabiya. Idji druasida mãa bãrãa diaya. Bãrãba Hesbołne bæda amorreorã boro Sehoł beapedada quĩrãca idji siða beaðdua.–

35 Ara maļda israelerãba Basaļnebema boro Og abadara, idji warrãra, idji sordaorã siða jũma quenasiðaa. Ni abalda zocai bædaé basía. Maļbe idji druara jũma edasiðaa.

Moabitarã boro Balába Balaaļ tr̃l̃biða

22 Maļbe israelerãra Moab druasida jeweda b̃maa wãb̃l̃sidaa. Mama Jordaļ do caita duanesidaa. Wa quĩrãrẽ ãdjirã quĩrãpe Jerico puruda bæsia.

2 Maļ ewaride Zipor warra Baláda moabitarã boro basía. Maļ Balába cawasia israelerãba amorreorãda poyadapeda ãdji druara jãr̃sidaa. Idjira, jũma moabitarã siða bio ne waya duanesidaa israelerã cãbana panl bẽrã. Maļ carea moabitarãba Madi- aļnebema dji dromarãa jarasidaa:

–Naļ israelerãra cãbana panl bẽrã dadjirã druara jũma jãr̃inia pacaba chirua jũma cobari quĩrãca.–

5 Maļ bẽrã moabitarã boro Balába l̃cl̃l̃ diabuesia Beor warra Balaaļ tr̃l̃ne. Maļ Balaaļra Amav druade babadjia Petor purude. Petor purura Euprate do icawa bæsia. III Balába nãwã jarabisia: “Egiptõdeba israelerãda mļ druade cãbana duanane zesidaa. ãdjirãba mļ druara abeða birasia. 6 ãdjirãra dairã cãyãbara l̃b̃ara panla. Maļ bẽrã ãdjirã bié jara bæde zedua. Mãwã mãa ãdjirãra poyapeda mļ druadebemada ãyã j̃recuaisicada. Mãa cawa b̃a bla bariduada bia jara b̃aiblr̃l̃, maļgl̃ra bia bebaria. Idjabã bariduada bié jara b̃aiblr̃l̃, maļgl̃ra bié bebaria.”

7 Moab druadebemema dji dromarãra, Madi- aļnebema dji dromarã siða Balaaļmaa wãsidaa. Paratada Balaaļa diaði carea edesidaa israelerã bié jara bæde zemãrẽã. Balaaļma jũesidaa jũma Balába jarabiðada nẽb̃l̃sidaa. 8 Balaaļba jarasia:

–Nama cãinadua. Nubl̃l̃ mãa bãrãa jaraya ãcõrẽba mļra idu wãbida wa idu wãbiéda.–

Mãwã jarada bẽrã Moab druadebemema dji dromarãra mama cãsidaa.

9 Maļ diamasi ãcõrẽra Balaaļma odjapeda nãwã iwidiisia:

–¿Èberãrã bl dede panlra cairãda jãwã panl?

10 Balaaļba ãcõrẽa panusia:

–Naļ èberãrãra moabitarã boro Zipor warra Balába nãwã jaradamãrẽã diabuesia: 11 “Egiptõdeba èberãrãda cãbana mļ druade jũesidaa. Mļ druara maļ èberãrãba abeða birasia. Maļ carea ãdjirã bié jara bæde zedua. Mãwã mãa ãdjirãra poyapeda mļ druadebemada poya ãyã j̃recuaisicada.”–

12 ãcõrẽba Balaaļa jarasia:

–Naļ èberãrã ume wãrãdua. ãdjia jara panl èberãrãra bié jara b̃rãdua mãa ãdjirãra careba b̃a bẽrã.–

13 Nurẽma Balaaļra pirabaripeða Balába diabueða dji dromarãa nãwã jarasia:

–Bãrã druadea jẽda wãnadua. ãcõrẽba mļra bãrã ume idu wãbiéa.–

14 Moab druadebemema dji dromarãra jẽda Balámaa wãnapeda jarasidaa:

–Balaaļra dairã ume ze quĩrãé basía.–

I Do icawa eyaðe bea puru. Hebreo bedeaðe maļra ebuða bæéa. II Dadjirãba ãdjira jũma poyasidaa. Hebreo bedeaðe mãwã b̃a b̃a. Griego bedeaðe jara b̃a “ãdjia eropananara jũma ãr̃sidaa.”

III Amav druade babadjia...Euprate do icawa bæsia. Hebreo bedeaðe nãwã b̃a b̃a: “Petor purude babadjia. Maļra do icawa bæsia idji puru warrãrã druade.”

15 Mañ carea Balába wayacusa dewararāda Balaañ-maa diabuesia. Mañgarāra dji naārā wā panana cāyābara dji dromaara bæasia idjabā cābanaara wāsidaa. 16 Ādjirāra Balaañma jūēnapeda jarasidaa:

–Zipor warra Balába nāwā jarabisia: “Māñ quīrā djuburia blra mñmaa ze ama þarādua. 17 Māñ blā paratada waibāa diaya. Idjabā jūma bla jarablrl quīrāca mñā oya. Mañ bērā mñ quīrā djuburia nañ ēberārāra bié jara þāde zedua.”–

18 Bariblrl Balaañba panusia:

–Balába idji de parataba idjabā oroba bira cobāda diablrl sīda mñā ni cārē sīda oēa mñ Boro Ācōrēba māwā obiēblrl. 19 Mñ djuburia bārā sīda idī nama cāfnadua. Nañ diamasi Ācōrēba mñā quīrā awara jaraisicada.–

20 Mañ diamasi Ācōrēra Balaañma odjapeda nāwā jarasia:

–Nañ ēberārāba bl jrlrē ze ranl bērā ādjirā ume wādua. Bariblrl ababe odua mñā blā jarablrl quīrāca.–

Balaañ Balámaa wāna

21 Nurēma Balaañra pirabaripeða idji burro ãrã chūmebarira jãpeda Moab druaðebema dji dromarã ume wāsia. 22 Balaañ nezocarāda umé idji ume wāsidaa. Idjira burro ãrã nĩbasia. Bariblrl idji wāblrl carea Ācōrēra bio quīrūsia. Mañ bērā Ācōrē nezoca bajānebemada idji nocoðaa wārāmārēã o ěsidra nūmesia. 23 Djōbada necoda idji jlwæde erobasia. Balaañ burroba idjira o ěsidra nūmlda unusiðe o āyã wāsia. Mañ carea Balaañba idji burrorra ubadjia wayacusa oðaa wāmārēã. 24 Nocoðaa wāblðade uva ējūāne jūēsiðaa. Dji ora mañ ējūã ēsi wābadjia. Orroza ējūāra mōgaraba auðu jūrã ca þasia. Mama pēsua wābadjidaa mañ mōgaraba auðu jūrã ca þa ēsi. Mañbe Ācōrē nezoca bajānebemara wayacusa o ěsidra nūmesia Balaañ nocoðaa wārāmārēã. 25 Balaañ burroba Ācōrē nezoca bajānebema unusiðe dji mōgaraba auðu jūrã ca þāðaa catl lra nĩbaðe wāsia. Mañba Balaañ jirūra catl lrratl edesia. Mañ carea Balaañba idji burrorra wayacusa u jidasia. 26 Mañbe o pēsua wābadaðe Ācōrē nezoca bajānebemara ādji nocoare nūmane wāsia. Mama poya āyã wāē þasia. 27 Mama Balaañ burroba Ācōrē nezoca bajānebema waya unusiðe abeða egode tabesia. Mañ carea Balaañra bio quīrūpeða idji burrorra bacuruba wayacusa u jidasia. 28 Mañne Ācōrēba Balaañ burrorra beðeabisia. Dji burroba iwiðisia:

–¿Mñā cārēda oða bērā bla mñra jāwā þarima ũbea usí?–

29 Balaañba panusia:

–Jāwā o þaa bla mñra mĩã sē þa bērā. ¡Necoda mñ jlwæde erobābara ara nawena blra beatacasia!–

30 Mañne burroba jarasia:

–Mñra bl burroa. Bla mñ edaða ewariðeba mñ ãrã nĩbabaria. Bla bio cawa þaa nañ naēna mñra bl ume jāwā nĩbaca basida.–

Balaañba jarasia:

–Wārāda māwā þaa.–

31 Mañbe Ācōrēba idji nezoca bajānebemara o ěsidra nūmlda Balaañra unubisia. Djōbada neco idji jlwæde erobā sīda unusia. Mañne Balaañra chīrāborode þarru cobesia. 32 Ācōrē nezoca bajānebemaba Balaañra jarasia:

–¿Bla cārē cārēã bl burrorra þarima ũbea usí?

Mñablrl ora jūãtrl erobāa bl nocoðaa wārāmārēã. Bla oðe wāblrlra mñā quīrīãã. 33 Bl burroba mñda þarima ũbea unupeða mñ caita zeé basia. Mñ caita zeðabara mñā blra beacasia bariblrl bl burrorra zocai þacasia.–

34 Balaañba panusia:

–Mñā cadjiruada osia. Adua þasia blðrl o ěsidra nūmlda mñ nocoðaa wārāmārēã. Blmaarā mñda Balá-maa wāida bié þablrl, jēda wāya.–

35 Ācōrē nezoca bajānebemaba jarasia:

–Nañ ēberārā ume blra wāida þaa, bariblrl ababe mñā jarabi þaðrl jaradua.–

Ara mañda Balaañra Balába diabueða dji dromarã ume wāsia.

Balába Balaañ audiabariða

36 Balába Balaañ zebllrl cawasiðe Ar puruðaa audia-bariðe wāsia. Ar purura Arnoñ do icawa þaa Moab drua daucha. 37 Balaañ jūēsiðe Balába idjia jarasia:

–Mñā bl naārā trlbiðiðe ¿cārē cārēã isabe zeé basi? ¿Mñā paratada waibāa poya diaéða crĩcha þasica?–

38 Balaañba panusia:

–Bla trlbuðeða bērā mñra nama þaa. Bariblrl mñā bariduada jaracara þaa. Ababe Ācōrēba jarabi þaðrl jaraida þaa.–

39 Mañbe Balaañra Balá ume Quiriat-huzot puruðaa wāsidaa. 40 Mama Balába pacada, oveja sīða beapeða dji dragada Ācōrēba babue diasia. Dji djarada Balaañra, idji ume ranl dji dromarāa biða coðamārēã diasia.

41 Nurēma diapedeða Balába Balaañra eya Bamo-baal abadaðe ãtaa edesia. Mamaþba israelerã caitaara ranlra unusia.

Balaañba israelerã bia jara þaða

23 Balaañba Baláa jarasia:

–Nama animarã babue diabadada siete odua. Mañbe paca dji umaquīrāda siete idjabā oveja dji umaquīrāda siete enedua Ācōrēba babue diaði carea.–

2 Ara mañda Balába osia Balaañba jarada quīrāca. Animarã babue diabadaza ādji umērāba pacada abā idjabā ovejada abā Ācōrēba babue diasidaa.

3 Mañbe Balaañba jarasia:

–Nama jāðdua bla animarã Ācōrēba babue dia þama. Mñra awuá wāya. Mama Ācōrēra mñma odjaisicada. Idjia mñā beðeasira blā jarade zeya.–

Māwā jarapeða Balaañra eya zaque chirua neé þaðaa wāsia. 4 Mama Ācōrēra idjima zesia. Balaañba idjia jarasia:

I Bla oðe wāblrlra mñā quīrīãã. Hebreo beðeaðe mañra ebuda þaéã.

–Mĵa animarĵa babue diabadara siete obisia. Maĵza mĵa paca zaqueda aĵa idjaba ovejada aĵa blĵa babue diasia.–

⁵ Maĵne Ācōrēba Balaaĵa cawabisia cārēda jaraida ĵada. Cawabipeĵa Balaaĵa jarasia jēda Balĵmaa jarade wĵmārēĵa. ⁶ Ara maĵda jēda wĵsia. Jūēbĵrĵde Balaaĵba unusia Balĵra, jūma Moab druaĵebema dji dromarĵa siĵa Ācōrēa animarĵa babue dia panĵ caita duanĵda.

⁷ Maĵbe Balaaĵra nĵwĵ beĵeasia:

Moab druaĵebema boro Balĵba mĵra Araĵ druaĵeba zebisia. Āmĵdau odjabariare ĵa drua eyaiĵa ĵamaĵba mĵra zebisia.

Idjia mĵa jarasia: “Mĵ quĵrĵa djuburia israelerĵa biē jara ĵade zedua. Naĵ Jacoboĵeba yōpeĵadara biē o ĵadu–ua.”

⁸ Mĵwĵmĵna Ācōrēba bia jara ĵada ēberĵrĵda ĵmĵa sĵwĵ biē jara ĵai? Ācōrēba bia o ĵada ēberĵrĵda ĵmĵa sĵwĵ biē o ĵai?

⁹ Naĵ eya mōgaraiĵa ĵadeba mĵa israelerĵara unu ĵaa. Naĵ eya zaquedeĵa mĵa ĵdjirĵra acĵ ĵaa.

Jĵĵ purura ĵduba jĵga panabaria. Cawa panĵa ĵdjirĵra dewara puru quĵrĵca panĵēda.

¹⁰ Jacoboĵeba yōpeĵadarĵra ĵbĵ quĵrĵca zocĵrĵ panĵ bērĵ ni aĵalĵa ĵdjirĵra poya juachaĵeĵa. ĵCaiba israelerĵara maĵrĵ poya juachai?¹

Jĵĵ ēberĵrĵ jĵpa ĵea beubĵade biĵa bia ĵeĵia. Mĵ beubĵade ara ĵdji quĵrĵca ĵe quĵrĵ ĵaa.

¹¹ Balaaĵ mĵwĵ beĵeabĵrĵ carea Balĵba quĵrĵbiĵe–ba jarasia:

–ĵBĵa cārēda jara ĵa? Mĵa bĵra zebisia mĵ ume dji quĵrĵda biē jara ĵamārēĵa. Baribĵrĵ bla ĵdjirĵra bia jara ĵaa.–

¹² Balaaĵba panusia:

–Mĵwĵra ĵĀcōrēba jarabi ĵara mĵa jaracara ĵaca?–

¹³ Balĵba jarasia:

–Wĵna. Dewara orroare wĵnia. Mamaĵba bla israelerĵara unuya jūma poya unuēmĵna. Mamaĵba ĵdjirĵra biē jara ĵadua.–

¹⁴ Ara maĵda Balĵba idjira Pisga eyaĵe ĵtaa edesia Zorĵĵ ējūĵnaa. Mama Balĵba wayacusa animarĵa babue diabadada siete osia. Maĵza paca dji umaquĵrĵda aĵa idjaba oveja dji umaquĵrĵda aĵa Ācōrēa babue diasia.

¹⁵ Maĵbe Balaaĵba idjĵa jarasia:

–Nama jĵĵdua bla animarĵa Ācōrēa babue dia ĵamaa. Mĵra awuĵ wĵya Ācōrē ume beĵeai carea.–

¹⁶ Mama Ācōrēra Balaaĵmaa zepēda cawabisia cārēda jaraida ĵada. Cawabipeĵa Balaaĵa jarasia jēda Balĵmaa jarade wĵmārēĵa. ¹⁷ Ara maĵda Balaaĵra jēda wĵsia. Jūēbĵrĵde unusia Balĵra jūma Moab druaĵebema dji dromarĵa siĵa Ācōrēa animarĵa babue dia panĵ caita duanĵda. Balĵba idjĵa iwĵisia:

–ĵĀcōrēba cārēda jarasi?–

¹⁸ Maĵne Balaaĵra nĵwĵ beĵeasia:

Zipor warra Balĵ, mĵa jara ĵara bio quĵrĵcuita ŵrĵdua.

¹ Maĵrĵ poya juachai. Hebreo beĵeade ĵa ĵaa: “El número de la cuarta parte.”

¹⁹ Ācōrēra ēberĵ quĵrĵca ĵeĵa. Idjira sewa ocaa. Idjia jaradeĵa quĵrĵ awara ocaa.

Idjia jarabĵrĵra obaria. Idjia wĵrĵneba jaradeĵa obaria.

²⁰ Idjia mĵa jarasia israelerĵa bia jara ĵamārēĵa. Bia jara ĵaduaĵa aĵa bērĵ mĵa quĵrĵ awara jaracara ĵaa.

²¹ Ācōrēba Jacoboĵeba yōpeĵadara idu bia mĵgabiĵa. Idjia israelerĵara idu sopuabiĵa. ^{II}

Ācōrēra ĵdjirĵ ume ĵaa. Maĵ bērĵ ĵasriĵa jara panĵa idjira ĵdjirĵ boroda.

²² Ācōrēba ĵdjirĵra Egiptoĵeba ēdrĵ enesia. Idjĵeba ĵdjirĵra bio lĵaa ĵeaa, paca mēĵ warĵda quĵrĵca.

²³ Ni aĵalĵa Jacoboĵeba yōpeĵadara poya ne ĵi oĵeĵa. Ni aĵalĵa israelerĵara poya biē ĵeĵeĵa.

Ēberĵrĵa nĵwĵ jaraeĵa: “Acĵdua sĵwĵ Ācōrēba israelerĵara bio careba ĵada.”

²⁴ Israelerĵara imama quĵrĵca panĵa. Jarra ĵade imamara ĵnĵūcaa, ĵtebĵrĵ ne beapeĵa jūma cobaria. Dji oa siĵa jūma senebaria.

Ara maĵ quĵrĵca israelerĵara ĵnĵūnaĵeĵa aĵa naĵ druaĵebema ēberĵrĵ jūma poyabĵadaĵa.

²⁵ Balaaĵ mĵwĵ beĵeabĵrĵ carea Balĵba quĵrĵbiĵe–ba nĵwĵ jarasia:

–ĵBĵa naĵ ēberĵrĵda poya biē jara ĵeĵbĵrĵ chupeadua! ĵĀdjirĵra waa bia jara ĵarĵdua!

²⁶ Maĵne Balaaĵba panusia:

–ĵMĵa aĵabe Ācōrēba jarabiĵadĵrĵ jaraida ĵadeĵa asiĵca?

²⁷ Maĵbe Balĵba idjĵa jarasia:

–Wĵna. Mĵa bĵra dewara orroare edeya. Āĵbērĵ mamabĵrĵ Ācōrēba blĵa israelerĵara idu biē jarabisicada.–

²⁸ Ara maĵda Balĵba idjira Peor eya borodeĵa edesia. Mamaĵba ējūĵ pōĵsa ewaraga ĵara jūma unubaria.

²⁹ Mama Balaaĵba jarasia:

–Nama animarĵa babue diabadada siete odua. Paca dji umaquĵrĵda siete idjaba oveja dji umaquĵrĵda siete enedua Ācōrēa babue diaĵi carea.–

³⁰ Ara maĵda Balĵba osia Balaaĵba jaradeĵa quĵrĵca. Maĵbe animarĵa babue diabadaza pacada aĵa idjaba ovejada aĵa Ācōrēa babue diasia.

24 Baribĵrĵ Balaaĵba cawasia idjia israelerĵa bia jara ĵara Ācōrēba bia unu ĵada. Maĵ bērĵ idjia naĵrĵ o ĵeĵa quĵrĵca āyĵ wĵē basĵa Ācōrēba cārēda jarabi cawaya. Ātebĵrĵ ējūĵ pōĵsa ewaraga ĵeĵaa acĵ nūmesia. ² Maĵne unusia Israelĵeba yōpeĵada doce puruda duanĵda. Ādjirĵ acĵ nūmĵne Ācōrē Jaureĵeba ĵesia. ³ Maĵne nĵwĵ beĵeasia:

Mĵra Beor warra Balaaĵa. Mĵa ēsĵ unu ĵaa. Mĵra nĵwĵ beĵeĵa ĵaa.

⁴ Mĵa ŵrĵ ĵaa Ācōrēba jara ĵada. Mĵa ēsĵ unu ĵaa Ācōrē jūma poya ĵaba unubi ĵada.

Idji quĵrĵpita ĵĵrĵborode cobĵde mĵ dauba ēsĵ unu ĵaa.

^{II} Ācōrēba Jacoboĵeba yōpeĵadara idu bia mĵgabiĵa. Idjia israelerĵara idu sopuabiĵa. Maĵ beĵeĵa idjaba nĵwĵ traducida ĵaa: “Ācōrēba unuē ĵaa Jacoboĵeba yōpeĵadarĵba cadjirua obadada. Unuē ĵaa israelerĵa ĵi obadada.”

5 Israelerā, bārā wua dera bio biya quedeaa. Jacobodeba yōpedadarā, bārā purura bio biya quirua.

6 Israel purura waibaa baa do zaque drasoa ba quirāca. ^I Bio wari baa néu do icawa u taba quirāca. Bio biya baa áloe bacuru Ācōrēba uda quirāca idjaba ogo do icawa nūmea quirāca.

7 Ādjirāneba yōbdarāba baidoda aduba eropania. Ādji zocodeba baidoda wewezoaya. Ādji boroba amalecitarā boro Agáda poyaya. Ādji boroba puruda zocārā idji jlwaeđa erobaya.

8 Ācōrēba israelerāra Egiptodeba ēdrl enesia. Idjideba ādjirāra bio lbaa beaa, paca mēā warida quirāca. Ādji dji quirūra jūma poyadía imamaba animarā beapeđa dji bawlgrla bagapeđa jūma cobari quirāca. Ādji dji quirūra chaba drl quenania.

9 Imamara egode chūmepeđa lnāūbaria. ¿Caiba idjira mīā sēi? Ara maļ quirāca Israel puruba ēberārāra poyapeđa lnāūya, dewararāba wayađi bēřā. Jūma israelerā bia jara panl ēberārāra Ācōrēba carebaya. ^{II} Bariblgrl jūma ādji bié jara panlra Ācōrēba bié baya.

10 Balaaļba māwā beđeablgrl carea Balára idji ume bio quirūsia. Quirūbideba jwa tawepeđa jarasia: –jMļa blra zebisia mļ dji quirūra bié jara bamārēā! jMāwāmīna bariima ūbea ādjirāra bia jara basia!

11 jBdji druadaa jēda wādua! Ācōrēba bļa israelerāra idu bié jarabié bēřā parata waibaa diayađa adara mļa diaéa.

12 Balaaļba panusia: –Bla mļmaa diabueda ēberārā mļa ebuđa nāwā jarasia: “Balába idji de parataba idjaba oroba bira cobada diablgrl siđa mļa ni cārē siđa oéa Ācōrēba māwā obiéblgl.” Ababe Ācōrēba jarabi bādrļ jaraida bađa asia. ¹⁴ Mļ druadaa jēda wāya. Bariblgrl wāi naēna mļa jaraya israelerāba jirūarebema ewariđe ba purura sāwā oēida.–

15 Ara maļda Balaaļra nāwā beđeasia: Mļra Beor warra Balaaļa. Mļa ēsā unu baa. Mļra nāwā beđe baa.

16 Ācōrēba jara bāra mļa ūrī baa. Ācōrē dji Dromaara ba necawaada mļa erobaa. Ācōrē jūma poya o bāba unubi bāra mļa ēsā unu baa. Idji quirāpita chīrāborode cobāđe mļ dauba ēsā unu baa.

17 jirūarebema ewariđe cārēda sāwāida mļa ēsā unu baa. Mļa unu bāra ara nawenabemaéa. Jacobodeba dji dromada zeya chīdau ebuđa odjabari quirāca. Israeldeba dji boroda zeya. Maļba moabitarā borora jūma berradlgaya. Séđeba yōpedadarā siđa jūma quenaya.

18 Idji dji quirū Edoļnebemarāda poyaya. Ādji drua Seir abadara idji jlwaeđa erobaya. Maļne Israel purura lbaara wariya.

^I Israel purura waibaa baya do zaque drasoa ba quirāca. Maļ beđeara idjaba nāwā jaraida baa: “Israel purura waibaa baya uruta ējūā waibaa ēsa tababari quirāca.” ^{II} Genesi 12:3.

19 Jacobodeba yōna dji dromaba naļ Ar purude panenara jūma quenaya. ^{III}

20 Māwā beđeacarea Balaaļba Amale purura ēsā unupeđa nāwā beđeasia: Amale purura dji dromaara baa. Bariblgrl ewari abā nēbaya.

21 Māwā beđeacarea Balaaļba quenitarāda ēsā unupeđa nāwā beđeasia: ^{IV} Quenitarā, bārā dera bio o eropana nejōblba idji de mōgara eya ltl bāđe o erobā quirāca.

22 Māwāmīna bārāra nēbađia asiriarāba jūma āyā jida edebłade.

23 Maļ awara Balaaļra nāwā beđeasia: Ay, ¿caida zocai bei Ācōrēba jūma nāwā oblgłđe? ^V

24 Chipredeba barcoda zeđia. Maļ barcode zebłdaba Asiria druara, Hebere ēberārā siđa jūma poyadía. Bariblgrl jirūare maļ barcode zepedeđa siđa nēbađia.

25 Māwā jaradacarea Balaaļra idji druadaa jēda wāsia. Balá siđa idji ode jēda wāsia.

Madianitarāba israelerā cadjirua obiđa

25 Israelerā Sitiļne duanasidāde lclgl umaquirārāba moabitarā wērārā ume cadjiruada o duanesidāa. ² Maļ wērārāba dji umaquirārāra eđobadjiđaa moabitarāba ādji ācōrēa animarā babue diabłade. Maļne umaquirārāra ne cođapeđa maļ ācōrē quirāpita chīrāborode copanenapeđa bia beđeabadjiđaa. ³ Māwā israelerāba moabitarā ācōrē Baal-peor abadada ēpē panesidāa. Maļ carea Ācōrēra israelerā ume bio quirūpeđa quinibiblgrl basia. ⁴ Maļne Ācōrēba Moisea jarasia: –jūma Baal-peor ēpē panl dji bororāda jidaapeđa beadua. Mļ quirāpita āsa ādjirāra bacuru cūmiane ltl su jira baadua jūmarāba acłamārēā. Māwāblgl mļ quirūbira bārā israelerā ume bađa tumaya.–

⁵ Ara maļda Moiseba israelerā bororāa jarasia: –Bārā jlwaeđa bēarā dji Baal-peor ēpē beada jūma beadua.–

⁶ Maļne Moiserā puru siđa Ācōrē wua dede eđa wābada caita sopuaba jīā duanasidāa. Moiseba acł bāđe, puruba acł bāđe biđa Israeldebema abalba madianita wērāda diguidāa edesia. ^{VI7} Maļ unusidē Eleaza warra Pinēra israelerā ābaa dji jlr panlmalba idji mīāsū edade wāsia. (Pinēra sacerdote Aaroļ wiuzaque basia.) ⁸ Idji mīāsura edapeđa dji ēberā caiđu wāsia. Maļ ēberā wua dede eđa wāpeđa dji umaquirāra dji wērā ume ābaa biđe su beasia. Māwā beđa bēřā israelerā quini nūmanara waa quininaé basia. ⁹ Māwāblglbara 24,000 ēberārāra quini-noasidāa.

¹⁰ Maļbe Ācōrēba Moisea jarasia:

¹¹ –Mļa quirīā baa israelerāba ababe mļdrl ēpēnida. Maļ carea Baal-peor ēpēsidade mļ quirūbideba ādjirāra jūma quinibi basia. Bariblgrl Eleaza warra Pinēba

^{III} Naļ Ar purude panenara. Hebreo beđeade ababe jara baa “purude panenara.” ^{IV} Quenitarānebemada Juece 4:11đe bā baa. ^V Hebreo beđeade maļ versicūlora ebuđa bāéa. ^{VI} Diguiddāa. Hebreo beđeade bā baa: “Idji djabarāmaa.”

mā quĩrũbira tumabisia. Idjia ođadeba unubisia idjia biđa quĩrĩã bada eberārãba ababe mĩdrũ ěpēnida. Idjia ođa carea mā israelerã jũma quinibié basía. (Pinéra sacerdote Aaroļ wiuzaque basía.)¹² Pinéa jaradua idjia ođa carea mĩra idji ume beđea b̄abrl̄ada idji ume necai bai carea.¹³ Mā beđea b̄abrl̄aba jara b̄aa idjira, idjideba yōbldarã siđa iđiba ľtaa mĩ sacerdoterãda beađida. Māwã obrl̄a idjia quĩrĩã b̄a b̄erã eberārãba ababe mĩdrũ ěpēnida. Mā igara bada beađa b̄erã israelerãba cadjirua opeđadara mĩa quĩrãdoabisia.–

¹⁴ Ęberã madianita w̄erã ume ābaa beuđara Zimri abadjĩđaa. Idjira Salu warra basía. Simeoļneba yōna puruđebema dji droma basía.¹⁵ Dji madianita w̄erã tr̄łra Cozbi abadjĩđaa. Idjira Zu cau basía. Zura Madi-aļnebema dji droma basía.

¹⁶ Maļbe Ācōr̄eba Moisea jarasia:

¹⁷ –Madianitarãda quenane wānadua.¹⁸ Māwã ođadua ādjirãba bārãra quinibisidã b̄erã. Cũrũga panl̄neba bārãa ādji ācōr̄e Baal-peor abadada ěp̄ebisidãa mĩa bārãra quinibimār̄eã. Cozbiba ođa carea biđa mĩa bārãra quinibibrl̄ basía. Baal-peor ěp̄e panl̄ carea bārã quinibldã basiđe Pinéba maļ w̄erãra beasia.– (Cozbira Madi-ānebema dji droma cau basía.)

Zelopeha querasi caurãba beđea djuburiapedada

27 W̄erãrãda juesuma panasiđaa: Maala, Noa, Hogla, Milca idjaba Tirsã. Ādji zeza querasira Zelopeha basía. Idjira Jose warra Manaseđeba yōna basía. Heper warra basía idjaba Gala wiuzaque basía. Galara Maqui warra basía. Maquira Manase warra basía.² Ewari aba Zelopeha querasi caurãra Ācōr̄e wua dede eđa wābadamaa wāsiđaa. Mama Moise quĩrãpita, sacerdote Eleaza quĩrãpita, puru quĩrãpita biđa nũpanapeđa nãwã jarasiđaa:

³ –Dai zezara ějũã pōãsa ewaraga b̄ađe jaiđasia. Coreba, idjiare bea biđa Ācōr̄e igarasidãde dai zezara beué basía, ātebrl̄ idjia cadjirua ođa carea jaiđasia. Idjira umaquĩrã warra neé basía.⁴ Daimaarã bié b̄aa maļ carea dai, idjideba yōbldarãba ějũãda edađađeã. ^I Dai zeza djabarãba edabldã ějũãnebemada dairãa biđa diađadua.–

⁵ Ādjia beđea djuburia panl̄ra Moiseba Ācōr̄eã jarasia. ⁶ Maļne Ācōr̄eba panusia:

⁷ –Zelopeha caurãba aride jara panla. Ādji zeza djabarãba edabldã ějũãnebemada diađadua ādjideba yōbldarãba erobeđamār̄eã.⁸ Israelerãa nãwã jaradua: “Abalda umaquĩrã warra neé jaiđaibrl̄, idji ějũãra dji cau diađadua.⁹ Baribr̄l̄ idjia cau siđa neé b̄abrl̄, ějũãra idji djabarãa diađadua.¹⁰ Djabarã siđa neé b̄abrl̄, ějũãra idji zeza djabarãa diađadua.¹¹ Idji zeza biđa djabarãda neé b̄abrl̄, idji eberārãnebema dji caitaara b̄aa diađadua maļgłde bamār̄eã.” Israelerãba maļ leyra ěpēnida panla mĩa b̄aa jara b̄a quĩrãca.–

I Bié b̄aa dai, idjideba yōbldarãba ějũãda edađađeã. Hebreo beđeade nãwã b̄a b̄aa: “Bié b̄aa idji tr̄łda n̄ebaida idji eberārãnebemada.”

Moise cacuabari Josue bei jaradã

¹² Maļbe Ācōr̄eba Moisea jarasia:

–Abariļ eyađe ľtaa wādua. Mama l̄ba mĩa israelerãa diai druara acłdua.¹³ Maļ druã ununacarea br̄a jaiđaya b̄l djaba Aaroļ jaiđada quĩrãca.^{II}¹⁴ Māwã jaiđaya bārãba Ziļ ějũã pōãsa ewaraga b̄ađe mĩa jaradara ĩjã ođaé basi b̄erã. Mama israelerãba quĩrũbiđeba baido iwidisiđade bārãba ādjirãa mĩra wārãda Ācōr̄eã cawabiđeã basía.–

(Maļra māwãsia Ziļ ějũã pōãsa ewaraga b̄ađe Cadé abadama. Mama Ācōr̄eã mōgaradeba baido we-abiđama tr̄ł b̄asiđaa “Meribã.”)^{III}

¹⁵ Moiseba jarasia:

¹⁶ –Mā Boro Ācōr̄e, b̄ađeba jũmarãda zocai beaa. Maļ b̄erã mĩ cacuabari aba b̄adua naļ puru boro bamār̄eã.¹⁷ Maļ ěberãra puru na nĩbaida b̄aa bia pe enibai carea. Māwã b̄l purura oveja dji wagabari neé b̄a quĩrãca b̄eã.

¹⁸ Ācōr̄eba jarasia:

–Māẽteara israelerã boro bamār̄eã Nuļ warra Josueda b̄adua. Idjia mĩ Jaureda erob̄aa.^{IV} Idjira sacerdote Eleaza quĩrãpita, puru quĩrãpita biđa ededua. Mama b̄l jłwara idji boro ľr̄ł b̄adua acłbi carea idjira ādji boroda b̄abrl̄ada.²⁰ Idjira b̄adua berara ne jũmane bla o b̄ađe quĩrãca poya o bamār̄eã. Māwã Israel puruba jũma idjia jarabrl̄ra ĩjã o panania.²¹ Israelerã boro beđacarea Josuera sacerdote Eleazamaa wāida b̄aa mĩa quĩrĩã b̄ara cawai carea. Mā quĩrãpita b̄ađe Eleazaba Uriļ abadadeba mĩa quĩrĩã b̄ara cawaya.^V Maļbe idjia jarabrl̄ra Josueba, israelerã biđa jũma ĩjã o pananida panla.^{VI}

²² Ara maļda Moiseba osia Ācōr̄eã jaradã quĩrãca. Josuera edesia sacerdote Eleaza quĩrãpita, puru quĩrãpita biđa.²³ Mama idji jłwara Josue boro ľr̄ł b̄asia acłbi carea Josuera ādjirã boroda b̄abrl̄ada Ācōr̄eã jaradã quĩrãca.

Rubeļneba yōpedadaba Gadeba yōpedada biđa ějũã edapedada

32 Rubeļneba yōpedadaba, Gadeba yōpedada biđa pacada, oveja siđa zocãrã eropanasidãa. Ādjirãba cawasidãa Jazer ějũãra Gala ějũã siđa animarã daup̄eni carea bia b̄ada.² Maļ b̄erã Moisemaa, sacerdote Eleazamaa, israelerã dji dromarãmaa biđa wãnapedã nãwã jarasiđaa:

³ –Ācōr̄eã dadjirãa naļ puru beada poyabisia: Atarot, Diboļ, Jazer, Nimra, Hesboļ, Eleale, Sebaļ, Nebo, Beoļ siđa. Maļ ějũãra bio bia b̄aa animarã daup̄eni carea. Dairãba animarãda zocãrã eropanla.⁵ Maļ b̄erã dai quĩrã djuburia maļ ějũãra dairãa diađadua. Dairãra Jordaļ do wa quĩrãrã wãbirãnadua.–

II Numero 20:22-29. III Exodo 20:1-13. IV Mā Jaureda erob̄aa. Hebreo beđeade jara b̄aa idjira jaure bara b̄ada. Ācl̄l̄maarã maļba nãwã jara b̄aa: “Ęberārãra bio biya pe eniba cawa b̄aa.” V Uriļ. Exodo 28:29-30. VI Josueba, israelerã biđa jũma ĩjã o pananida panla. Hebreo beđeade jara b̄aa: “Josuera, israelerã siđa nocodaa wãnia idjaba jarabrl̄ra ĩjã zedã.”

6 Baribɫɫ Moiseba panusia:

–Māwāra dewararā nocoɫaa djōne wāɫɫadaɫe ɫbārāra nama panenica? 7 Bārāda nama panesidara ɫdewararā sida Ācōrēba diaɫa ējūānaa wāna ama panenaéca? 8 ɫAra maɫ quírāca bārā drōā naēnabemarāba osidāéca mɫa ādjirā Cadé-barneadēba Canaaɫ drua aɫɫe diabueside? 9 Jūma maɫ drua ɫɫɫa aɫɫapeɫa Escol jewedade jūēne wāsidaa. Baribɫɫ jēda zedapeɫa ējūāra bié tabaaɫa asiɫaa, purura Ācōrēba dia ɫa ējūānaa wārānamārēā. 10 Maɫ carea Ācōrēra ādjirā ume bio quírūsia. Maɫ ewaride idjia wārāneba jarasia jūma Egiptoɫeba ēdrɫpedadarā veinte poa ɫtaa ɫeaba soɫeba ɫjanaé bērá, idjia Abrahaɫa, Isaa, Jacoboa biɫa diai jarada ējūāra ununaéda. 12 Ababe Jepone warra Caleɫɫɫ idjaba Nuɫ warra Josue biɫa soɫeba ɫja panɫ bērá maɫ ējūāra ununiana asia. (Jeponea cenezeo basía.) 13 Maɫ ewaride Ācōrēra dadji israelerā ume bio quírūna bērá, ējūā pōāsa ewaraga ɫɫe cuarenta poa ɫɫɫabisia jūma maɫ ēberārā Ācōrē quírāpita bié opeɫada beubɫdamisa. 14 ɫIdi biɫa bārā zesarāba cadjirua opeɫada quírāca o quírā panɫca? ɫBārā dji cadjirua obadarāba wetara Ācōrēra dadji israelerā ume quírūbiɫia! 15 Bārāba Ācōrēda igara pananibɫɫ, idjia dadjirāra waɫibiɫa naɫ ējūā pōāsa ewaraga ɫɫe ɫɫɫabiyi. Māwā bārāra beɫeɫe panania jūma dadjirā bié paneɫda carea.–

16 Dji ējūā iwidi panɫra Moiseba caitaara wānapeda jarasidaa:

–Dai boro, nama puru ɫeada o quírā panɫa dai wērārā itea, dai warrarā itea biɫa. Idjaba corra ɫeada o quírā panɫa dai animarā itea. 17 Maɫbe dairāra djōne wāni carea panania. Bārā djōne wāɫɫadaɫe dairāra bārā na nībaɫia idjaba djōnia aba jūmarāba ējūā edabɫadaɫa. Māwā djō panɫne dairāra jēda dai ēberārāmaa zedaéa. Baribɫɫ dai wērārāra, dai warrarā sida nama puru mōgaraba auɫu jūrā ca ɫeade duanania naɫ druaɫebemarāba bearānamārēā.

19 Dairāra djōne wāɫɫamīna Jordaɫ do quírārēbema ējūāra edaɫaéa bārā quírāca, āteɫɫɫ dairāba edabɫda ējūāra nama ɫaya Jordaɫ doɫeba ɫmāɫdau odjabariare.–

20 Moiseba ādjirā jarasia:

–Bārāba wārāda māwā oɫibɫɫ naɫ ējūāra edaɫia. Baribɫɫ Ācōrēba jara ɫa quírāca djōni carea pananida panɫa. Jūma bārā dji mēsra ɫeada Jordaɫ do wa quírārē wānapeda djōnida panɫa aba Ācōrēba dji quírūrā āyā ɫɫretabɫɫaa. Jūma maɫ drua Ācōrē ɫɫwaeɫa ɫeɫacareabɫɫ bārāra nama jēda zedida panɫa. Ācōrēba bārā waabemarā itea obi ɫara jūma osidara Ācōrēba jara ɫa quírāca naɫ ējūāra bārāne ɫaya.

23 Baribɫɫ māwā oɫaéɫɫ bio cawadada Ācōrē quírāpita cadjiruaɫe pananida. Maɫ cadjirua carea Ācōrēba bārāra wārāda cawa oya. 24 Bārā ēberārā itea puru ɫeada naɫ druaɫe ocuaɫada. Idjaba bārā animarā itea corra ɫeada naɫ druaɫe ocuaɫada.

Baribɫɫ wārāda djōni carea pananada bārāba jara panɫ quírāca.–

25 Maɫbe Gaɫeba yōpedadaba, Rubeɫneba yōpedada biɫa panusidaa:

–Dai boro, dairāba jūma oɫia ɫa jara ɫa quírāca.

26 Naɫ Gala druaɫe ɫe puruɫe dai wērārāra, dai warrarāra, dai animarā sida ɫeɫia. 27 Baribɫɫ dairāra djōne wāni carea panɫa. Ācōrēba jarabɫɫe dairāra Jordaɫ do wa quírārē djōne wānia ɫa jara ɫa quírāca.–

28 Maɫbe Moiseba sacerdote Elezaa, Nuɫ warra Josue, jūma Israeɫeɫe yōpedada puru bororā biɫa nāwā jarasia:

29 –Dadji israelerā Jordaɫ do wa quírārē djōne wāɫɫadaɫe Gaɫeba yōpedadara, Rubeɫneba yōpedada sida Ācōrēba jara ɫa quírāca wānibɫɫ, maɫ drua poyapeɫadacarea bārāba ādjirā naɫ Gala druaɫe diaɫada ādjirāne bamārēā. 30 Baribɫɫ bārā ume Jordaɫ do wa quírārē djōne wānaéɫɫ, ādjirāba ējūāda Canaaɫ druaɫe edaɫida panɫa bārā quírāca.–

31 Gaɫeba yōpedadarāba, Rubeɫneba yōpedadarā biɫa jarasidaa:

–Dai boro, dairāba jūma oɫia Ācōrēba jara ɫa quírāca. 32 Dairāra Jordaɫ do wa quírārē Canaaɫ druaɫe djōne wānia Ācōrēba jara ɫa quírāca. Baribɫɫ dairāba edabɫda ējūāra Jordaɫ do namaarecare ɫaya.–

33 Maɫbe Moiseba Gaɫeba yōpedadarā, Rubeɫneba yōpedadarā, idjaba ɫɫɫ Jose warra Manaseɫeba yōpedadarā biɫa amorreorā boro Sehoɫba erobaɫa druaɫe, Basaɫneɫema boro Oɫa erobaɫa drua sida diasia. Jūma maɫ druaɫe, puru ɫeada ādjirā diasia.

34 Maɫ druaɫe Gaɫeba yōpedadarāba naɫ puru ɫeada wayacusa osidaa: Diboɫ, Atarot, Aroer, 35 Atarot-sopaɫ, Jazer, Jogbeha, 36 Bet-nimra idjaba Bet-Araɫ. Jūma maɫ puru ɫeada mōgaraba auɫu jūrā casidaa. Idjaba corra ɫeada ādjirā animarā itea osidaa.

37 Rubeɫneba yōpedadarāba naɫ puru ɫeada wayacusa osidaa: Hesboɫ, Eleale, Quiriataim, 38 Nebo, Baalmeoɫ, Sibmá sida. Maɫ puru ɫeada trɫ awara ɫasidaa.

39 Manase warra Maquideba yōpedadarāda Gala druaɫe wānapeda amorreorā mama ɫeada poyapeɫada āyā ɫɫretasidaa. 40 Moiseba ādjirā maɫ druaɫe diaɫa bērá mama panesidaa. 41 Manaseɫeba yōna Jaír sida wāpeda ɫɫɫ puru zaquerāda poyasia. Maɫ puru ɫeada idjia trɫ ɫasia Havot-Jaír. 42 Ara maɫ quírāca Nobá abadada wāpeda puru zaquerā Kenat druaɫe ɫeada poyasia. Mama idjia trɫ ɫasia Nobá.

Moise jaidada

34 Maɫbe Moab drua jewedadeba Moiseba Pisga eyade ɫtaa wāsia Nebo eya boroɫaa. Maɫ eyara Jerico puru quírāpe ɫa. Mamalɫa Ācōrēba Moiseba Canaaɫ druaɫe jūma aɫɫbisia. Gala ējūāneba aba Daɫ puruɫaa aɫɫbisia. 2 Neptaliɫeɫe yōpedadarāba edaɫi ējūāda, Epraíɫneba yōpedadarāba edaɫi ējūāda, Manaseɫeba yōpedadarāba edaɫi ējūā sida jūma aɫɫbisia. Judaɫeɫe yōpedadarāba edaɫi ējūā sida jūma aɫɫbisia aba Pusa Mediterraneo daucha. 3 Negue ējūāda, Jerico puru icawa ɫa jeweda sida jūma aɫɫbisia

aba Zoar puru~~daa~~. Jerico purura idjaba Uruta Puru abadaa.

⁴ Mañbe Ācōrēba Moisea jarasia:

–Mña Abrahaña, Isaa, Jacoboa bi~~da~~ wārāneba jarasia jāñ druara ādjirāneba yōb~~darāa~~ diaida. ^I Mña jāñ druara b~~la~~ idu unubi b~~la~~, barib~~lgl~~ b~~lra~~ jāmaa wāēa.– ^{II}

⁵ Māwānacarea Ācōrē nezoca Moisera Moab druade jai~~das~~ia Ācōrēba jarada quīrāca. ⁶ Idjira t~~l~~barisia Moab druade b~~a~~ jewedade Bet-peor caita. ^{III} Barib~~lgl~~ id~~i~~ bi~~da~~ idji t~~l~~bari~~da~~ ni abal~~ba~~ adua rap~~la~~. ⁷ Moisera 120 roa b~~da~~ jai~~das~~ia. Jai~~das~~ide idjira dau towaē basia idjaba wa~~di~~bi~~da~~ cacua l~~ba~~ basia.

^{III} *Pusa Mediterraneo. Hebreo bedea~~de~~ b~~a~~ b~~la~~ "āmā~~da~~u bae-
bariare pusa."* ^I *Genesis 12:7; 26:3; 28:13.* ^{II} *Numero 20:7-12.*

^{III} *Hebreo bedea~~de~~ ebu~~da~~ jaraca~~a~~ caiba Moisera t~~l~~barisida.
Barib~~lgl~~ hebreo bedea bio cawa beaba jarabadaa Ācōrēba Moisera t~~l~~barisida.*

⁸ Moise jai~~das~~acarea Moab drua jewedade israel-erāra jedeco aba idji carea jīā panasidaa ādjia sopua ewari wagabada quīrāca. ⁹ Mañbe Nuñ warra Josuera israelerā boroda besia. Moiseba idji j~~l~~wara Josue l~~g~~ñ b~~da~~ bē~~r~~ā Ācōrēba crīcha cawaada diasia. Jūma Josueba jarab~~lgl~~da, jūma Ācōrēba Moisedeba jarada sida israelerāba jīā o panesidaa.

¹⁰ Mañ ewari~~de~~ba Moise quīrāca Ācōrēneba bedebarida waa neē basia. Ācōrēra idji ume nēb~~lgl~~badjia.

¹¹ Mañ awara Ācōrēba ne ununaca Egipto~~de~~ obi jaradada Moiseba jūma ocuasias. Moisedeba Egiptodebema borora, dji dromarāra, jūma egiptorā sida cawa osia. ¹² Idjaba Ācōrē l~~ba~~ waib~~la~~ b~~da~~deba Moiseba ne ununaca israelerā quīrāpita ocuadara jūmarāba wayasidaa. Moise quīrāca ni abal~~da~~ neē basia.

JOSUE

1405 poa Jesu toi naēna israelerāra Canaañ druā daucha jūēne wāsidaa. Mañ ewaride Ācōrēba Josueda edasia Canaañ druā poyamārēā. Mañ bērā nañ cartara Josue abadaa. Cawaēāē panla caiba bāsida. Ācōrēba Josueba bāsia baribrla dewararāmaarā sacerdote Eleazaba wa idji warra Pinéba bāsia. Genesi 15:13-21ē Ācōrēba Abrahaña jarasia Canaañ druā idjideba yōbldarāa diaida. Nañ Josue carta bēdaba cawabisia Ācōrēba māwā diai jaradara wārāda jūma osida (Josue 5:10-12; 21:43-45; 24:11-13). Baribrla idjaba cawabisia israelerāba Ācōrēda igaradibrla bia pananaēda ātebrlā mañ druāde nēbaēda (Josue 23:1-16). Dadjī ēberā bedēde Josue cartadēbemada nañda bā eropanla: Ācōrēba Josue israelerā pe edemārēā edadēbemada (1:1-9), israelerā Gala druāde ējūā edapedadara waabemaare djō panlnebemada (1:10-18; 4:10-14; 22:1-8), Jerico puru chupea acldē wāpedadada (2:1-24), Jordañ doēde chāpedadada (3:1neba aba 4:18daa), puru Canaañ druāde bea poyapedadadēbemada (6:1neba aba 11:23daa), israelerā wayacusa Ācōrē ume bedēde bāpedadadēbemada (5:1-10; 22:9neba aba 24:28daa) idjaba Josueba jīrūare jaradada (23:1neba aba 24:28daa).

Ācōrēba Josue trīna

1 Nuñ warra Josuera Ācōrē nezoca Moise carebabari basía. Moise jaidadacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

² –Mā nezoca Moiserā jaidada bērā bla israelerāra ededua Jordañ do wa quīrārē chānamārēā māla diai jarada druādaa. ³ Māla Moisea jarada quīrāca bārā wābldaza jūma ējūāda bārāa diaya. ⁴ Māla diai jarada druāra bla ējūā pōāsa ewaraga bādeba aba Libano eyadaa idjaba Euprate doēdeba aba pusa droma Mediterraneo abadaada. Hititarā ējūāra jūma edadē. ⁵ Māla bārā drōāenabemarāa mañ druāra diai jarasia ewariza bārāne bamārēā. Blabrla purura edeya mañ ējūā edadēamārēā. Mañ bērā lba bāpeda sozarra badua. Māla bāra blduba amēā idjaba igarāēā. Bl zocai bāmisa ni abalba bāra poyadaēā. Māra bl ume baya Moise ume bāda quīrāca. ⁷ Mañ bērā lba bāpeda bio sozarra badua. Mā nezoca Moiseba ley bā amenara jūma ijā o badua. Ni mañrī bida āi oēbrlā bla obrlāra jūma bia odjaya. ⁸ Mā ley cartade bā bāra jaradia badua. Mañ leyra āsa, diamasi bida bio crīcha badua jūma jipa oi carea. Māwā bla obrlāra jūma bia odjaya. ⁹ Māra bl Ācōrēā. Bl wābldaza māra bl ume baya. Mañ bērā māla bā wayacusa jaraya: lba bāpeda sozarra badua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua.–

Rubeñeba, Gadeba, Manasedeba yōpedadaba carebadi jarapedada

¹⁰ Mañbe Josueba israelerā bororāa nāwā jarasia:

¹¹ –Deza israelerāa nāwā jarade wānadua: “Ewari ūbeade dadjirāra namalba wābldēda. Codira ededadua. Jordañ do wa quīrārē chānapeda dadji Ācōrēba diai jarada druāra eda wānia.”–

¹² Mañne Josueba Rubeñeba, Gadeba, idjaba Ācōrē Manasedeba yōpedadarāa nāwā jarasia:

¹³ –Ācōrē nezoca Moiseba jaradara quīrānebadua. ¹ Idjia jarasia bārā Ācōrēba nañ druāra diabrlāda necai duananamārēā. ¹⁴ Jāñbe bārā quimara, warrarāra, animarā sida nama amenadua nañ Jordañ do orroare Moiseba diaēda ējūāne. Baribrla bārā mēsrā beaba djōni careabemada edadepeda na chānida panla. Chānapeda dairāare djōnida panla aba dadji Ācōrēba dairāa diai jarada ējūā edabldadaa. Idjia bārā nañ ējūāne necai bāda quīrāca dairā sida mañ ējūāne necai baya. Māwānacarea bārāra namaa jēda zedida panla bārā ējūā Jordañ doēdeba lmadāu odjabariare bādaa, Ācōrē nezoca Moiseba nañ ējūāra bārāa diaēda bērā.–

¹⁶ Ādjirāba panusidaa:

–Bla jara bāra dairāba jūma oēda idjaba bla diabuebrlāmaa wānia. ¹⁷ Dairāba māra jūma ijā oēda, Moise bedēda ijā opedada quīrāca. Dairāba quīrāca panla Ācōrēra bl ume bāda Moise ume bāda quīrāca. ¹⁸ Bl bedēda igara bāra, bla jara bā ijā oē bāra beuida bla. Baribrla bāra lba bāpeda sozarra badua.–

Israelerāba Jerico puru chupea acldē wāpedada

2 Mañbe Nuñ warra Josueba ēberāda umé trāpeda nāwā jarasia:

–Canaañ druāra acldē wānadua. Sāwā bla cawaya Jerico puruda chupea acldadua.–

Māwā jarapeda Josueba ādjira Sitiñ ējūāneba diabuesia. Wābldade Jericoēde jūēne wāsidaa. Mama wērā auēda bla Rahā abada dede cāine wāsidaa. ² Baribrla Ācōrēba ādjira ununapeda Jericoēdebema boroa nāwā jarade wāsidaa:

–Queubrāde israelerāda umé jūēsidaa. Dadjirā druā acldē ze panla sāwā poyadi cawaya.–

³ Mañ carea Jericoēdebema boroba zarrarāda Rahāmaa diabuesia. Mañmisa Rahāba israelerā umé panlra mīrūbisia. Zarrarāra jūēnapeda nāwā jarasidaa:

I Numero 32:1-33.

–Ēberārā bl diguida jūēpedadara isabe dajadaa zebidua. Dadjirā drua acbade ze panla sāwā poyaei cawaya.–

Rahába jarasia:

–Wārāda m̄l dede ēberārā zesiāa, bariblr̄l ādjira sāmabemada m̄la adua basia. ⁵ Queublrl̄de purude eēa wābada jūātr̄l̄i naēna ādjira wāsiāa. M̄la adua bla sāmāa wāsiāada. Bariblr̄l bārāda ādji caiđu isabe wāniblr̄l jidāde wāniscada.–

⁶ Rahába jaradara sewa basía. Idjia maļ ēberārā idji de ĩr̄l edepeda lino cajl̄na pae erob̄l edrecare m̄lr̄ubisia.

⁷ Rahába māwā jarada bēřā zarrarāra israelerā caiđu wāsiāa jidāei carea. Puru dajadaa wānapeda dewararāba purude eēa wābadara jūātr̄l̄siāa. Zarrarāra Jordaļ doēaa wābada oēe israelerā jrl̄de wāsiāa aba Jordaļ do chābadamaa.

⁸ Israelerā cāīni naēna Rahára idji de ĩr̄l wāpeda jarasia:

⁹ –M̄la cawa bla Ācōrēba wārāda naļ Canaal̄ druara bārāa diaida. Maļ bēřā dairāba bārāra bio waya panla. Jūma naļ druādebemārā bārā bio waya panlneba ure duanla. ¹⁰ Daiba cawa panla bārā Egiptōēba ēdr̄siāade Ācōrēba Pusa Purude oda ewasida bārā chānamārēā. ¹¹ Maļ awara cawa panla bārāba amorreorā Jordaļ do quĩr̄rē pananara poyāpeda ādji bororā Sehoļda, Og siēa beasiāada. ¹¹ Maļ cawasiāade dairāra bio ne waya panesiāa. Sozarra bea siēa ne wayasiāa bārā Ācōrēra dji wārā Ācōrē bēřā. Idjia bajāne, naļ ējūāne biēa ne jūmada poya bla. ¹² Maļ carea m̄l quĩr̄ā djuburia, Ācōrē tr̄lneba bārāba wārāneba jaradada m̄l ēberārā carebaēida m̄la bārā carebaēa quĩr̄āca. M̄l djibarirāra, m̄l djabarāra, m̄l djabawērārāra, jūma ādji ēberārā siēa bearānada. ¡Daira zocai bādadua! Bārāba māwā wārāneba jaradiblr̄l, m̄la ebuēa cawabiēada.–

¹⁴ Ādjia panusiāa:

–Bia bla. Bārānebemada beāiblr̄l, dai siēa beuēida panla. Bariblr̄l daiba o panlra bla djārāa jaracara bla. Ācōrēba naļ drua dairāa diablrl̄de bārāra biaēba carebaēia. Daiba jara panl quĩr̄āca wārāda oēia.–

¹⁵ Rahá dera dji puru mōgaraba jūrā ca bāde eēa basia. Maļ bēřā dajadaa acbadaēe idjia jl̄carada jl̄ jira basia ādji ēdr̄lamārēā. ¹⁶ Wāni naēna Rahába nāwā jarasia:

–Ējūā eyaiēa bāda m̄lr̄ū wānada zarrarāba unurānamārēā. Mama ewari ūbea m̄lr̄ū pananada aba bārā jrl̄l panlra jēda zebldāēaa. Maļbeblr̄l wānada bādji wābldamaa.–

¹⁷ Ādjia nāwā jarasiāa:

–Daiba blā wārāneba jarapedadara jūma oēia. ¹⁸ Bariblr̄l naļ druāde djōne zebldāēe bla dai ēdr̄l bāda dajadaa acbadaēe naļ jl̄cara purruda jl̄ jira bāda bla. Idjabā bl djibarirāda, bl djabarāda, jūma bl ēberārā siēa nama bl diguida eneida bla. ¹⁹ Abālda dajadaa wāiblr̄l maļne daiba beāiblr̄l, daira beēade pananaēā. Bariblr̄l nama bl diguida beada

beāiblr̄l, dai siēa wārāda beuēida panla. ²⁰ Maļ awara daiba o panlda bla djārāa jaraiblr̄l, daiba blā wārāneba jarapedadara oēāēā.–

²¹ Maļne Rahába jarasia:

–Bia bla, bārāba jara panl quĩr̄āca oēia.–

Maļbe ādjira wābisia. Wāpedadacarea Rahába jl̄cara purrura dajadaa acbadaēe jl̄ basia.

²² Israelerā umé panlra ējūā eyaiēa bāda wānapeda ewari ūbea m̄lr̄ū panasiāa. Maļmisa zarrarāba ādjira o beaza jrl̄l panlm̄ina ununaē basia. Maļ bēřā wayacusa Jerico puruēaa jēda wāsiāa. ²³ Maļbeblr̄l ējūā eyaiēa bāde m̄lr̄ū pananara ēdr̄siāa. Jordaļ do chānapeda wayacusa Nuļ warra Josue bāma jūēsiāa. Ādji sāwāpedadara idjia jūma nēblrl̄siāa.

²⁴ Ādjia Josuéa nāwā jarasiāa:

–Wārāda Ācōrēba jāl Canaal̄ druara dadjirāa diaya. Dadjirā carea ādjirāra bio ne waya panla.–

Jordaļ do chāpedada

3 Nurēma diapedada Josuera israelerā ume Sitiñneba wānapeda Jordaļ do icawa jūēne wāsiāa. Bariblr̄l chāni naēna mama duanesiāa.

² Ewari ūbea baēacarea dji bororāra deza wāsiāa.

³ Maļne jūmarāa nāwā jarasiāa:

–Dārāēne sacerdoterā Leviēba yōpedadaba dadji Ācōrē baurudeda nocōāa edēia. Maļda unusiāara caiđu wānada. ⁴ Māwā cawāia sāmāa wānida panlda, bārāra waēi naļ oēe wānaca bēřā. Bariblr̄l Ācōrē baurude caita wārānada; aba unuicha bāmalba nībaēida panla.– **III**

⁵ Maļ awara Josueba israelerā jarasia:

–Nu Ācōrēba dadjirā quĩr̄āpita ne ununacada oya.

Maļ bēřā idji quĩr̄āpita bia duanani carea oēadua.– **IV**

⁶ Maļbe Josueba sacerdoterā jarasia:

–Ācōrē baurude jira edadapeēa puru na wānada.– Ara maļda sacerdoterāba baurudera jira edadapeēa puru na wāsiāa. ⁷ Maļne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Iēiba ĩtaa israelerā quĩr̄āpita m̄la blra dji dromada bāya. Māwā ādjirāba cawāia m̄lra bl ume bāda Moise ume bāda quĩr̄āca. ⁸ Sacerdoterā m̄l baurude edebldarāa jarada do icawa jūēsiāara doēda nūpanenamārēā.–

⁹ Ara maļda Josueba israelerā nāwā jarasia:

–Dadjī Ācōrēba jaradara ūrīne zedada. ¹⁰ Ācōrē zocai bāra dadjirā tāēna bla. Idjia jūma naļ ējūāra poya bla. Idjiablr̄l cananeorāda, hititarāda, heveorāda, perezeorāda, gergeseorāda, amorreorāda, jebuseorā siēa dadjirāa jūma poyabiya. Maļra bārāba nāwā cawāia: sacerdoterāba Ācōrē baurudera Jordaļ doēe bārā na edēia. ¹² Israelēba yōna doce puruēbema da aba aba edadada. ¹³ Sacerdoterā Ācōrē baurude edebldara doēda tlgabldāēe oda ewa dogopeēa dora wārāga jūātr̄l bla quĩr̄āca tuma nābua ūmeya. Ācōrē naļ ējūā jūma poya bāba māwā oya.–

III *Aba unuicha bāmalba.* Hebreo beēade jara bla “2000 bica-ca.” **IV** *Exodo 19:10-15de jara bla Ācōrē quĩr̄āpita bia duanani carea israelerāra cuiēapeēa wua tātoēada jl̄nida panasiāa. Maļ awara ādji quima ume jipa cāñida panasiāa.*

14 Ara maŕda israelerāba ādji wua dera bŕaēdapeđa wābŕaŕsidaa Jordaŕ do wa quĩrārē chāni carea. Ādji na sacerdoterāba Ācōrē baurudera edesidaa. 15 Maŕne Jordaŕ dora nābua ūmasia. Poaza māwā bābaria cebada jara. Sacerdoterā doēda tŕgabldaē oda do quĩrārē ewa dogosia. Maŕne dora wārāga jūātrŕ bŕ quĩrāca tuma nābua ūmesia. Dji tumara Adam puruma jūēsia Saretaŕ caita. Bārrea dora pōāsasia abā Pusa Beuđadaa. Māwā bŕde israelerāra Jordaŕ do chānapedeđa Jerico puruare wāsidaa. 17 Israelerā chābldamisa sacerdoterāba Ācōrē baurudera doēda jira eronūpanasidaa. Mama nūpanesidaa abā jūmarāda pōāsade chābldaēda.

Jordaŕ doēde mōgara edapeđada

4 Jūmarāda Jordaŕ do quĩrārā chāpedadaacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia: 2 -Israelēba yōpedada doce puruđebemada abā abā edadua. 3 Ādjirāra doēda wābidua sacerdoterāba mŕ baurude jira eropanŕmaa. Mamaŕba mōgarada doce enebidua bārā cāñimaa edeđamārēā.- 4 Ara maŕda Israelēba yōpedada doce puruđebemadaēdara Josueba trŕcuasia. 5 Maŕne nāwā jarasia: -Bārāra doēda wānadua dadji Ācōrē baurude jira eropanŕmaa. Bādjiza mōgarada abā equiaēde edapeđada enenadua dadji cāñimaa ŕta boromea buēdi carea. Israelēba yōpedada puruza mōgarada abā eneida bŕa. 6 Maŕ mōgara ŕta boromea buēdaba quĩrānebabi baya sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida. Nocoarebema ewariēde bārā warrarāba maŕ mōgara unubldaēde nāwā iwidiēdicada: "Naŕ mōgarara ŕcārēā jāwā ŕta boromea buesida?" 7 Māwā iwidiēdicara nāwā panunadua: "Sacerdoterāba Ācōrē baurude Jordaŕ doēde edesidaēde oda pōāsa ewasia. Naŕ mōgarara ŕta boromea buesidaa dadji israelerāba ewariza quĩrānebadaamārēā sāwā Ācōrēba dadjirāra carebasida."- 8 Ara maŕda israelerāba jūma osidaa Josueba jaraēda quĩrāca. Doce mōgarara Jordaŕ doēda edasidaa. Israelēba yōpedada puruza mōgarada abā edasidaa. Maŕbe ādjirā cāñimaa edeđapeđada jūma ābaa buesidaa Ācōrēba Josuéa jaraēda quĩrāca. 9 Maŕ awara Josueba mōgarada doce jŕŕŕ pepeđa doēda ŕta boromea buesia sacerdoterāba Ācōrē baurude jira eronūpanŕma. Maŕ mōgarara wadibiđda mama bue nūmŕa. 10 Sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanŕra Jordaŕ doēda nūpanasidaa abā Ācōrēba Josuéa jaraēdara puruba jūma obldaēdaa. Moiseba Josuéa naēna jaraēda quĩrāca puruba jūma osia. Purura isabe chāsidaa. 11 Jūmarā chāpedadaacarea sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanŕra chānapedeđa wayacusa puru na wāsidaa. 12 Maŕ awara Rubeŕneba, Gađeba, idjaba ŕcŕŕŕ Manasēdaba yōpedada mēsrā beara chānapedeđa waabema israelerā na wāsidaa Moiseba ādjirāra jaraēda quĩrāca. 13 Maŕ mēsrā beara cuarenta mil panasidaaca bŕa. Ādjia Ācōrē quĩrāpita jarapeđada quĩrāca Jerico jew-edeđadaa wāsidaa djōni carea. 14 Maŕ ewariēde Ācōrēba

Josuera israelerā quĩrāpita dji dromada bŕasia. Mamaŕba ŕtaa ewariza israelerāba Josuera waya panesidaa Moise waya panana quĩrāca. 15 Jūmarā chāpedadaacarea Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia: 16 -Sacerdoterā mŕ baurude jira eropanŕrā jaradua drua zedamārēā.- 17 Ara maŕda Josueba sacerdoterāa jarasia Jordaŕ doēdaba drua zedamārēā. 18 Maŕne sacerdoterā Ācōrē baurude jira eropanŕra drua zesidaa. Ējūā pōāsa tŕgabldaēde dora wayacusa wea dogopeđda nābua ūmesia idji bāda quĩrāca. 19 Poa djiwidi nabema jedēcode die ewariēde israelerāra Jordaŕ do chānapedeđa Gilgal abadaēda wābŕaŕsidaa. Gilgalera Jericođeba ŕmāđau odjabariare bŕa. 20 Mama doce mōgara Jordaŕ doēdaba edepeđadara Josueba ŕta boromea buesia. 21 Maŕne idjia israelerāa nāwā jarasia: -Nocoarebema ewariēde bārā warrarāba nāwā iwidiēdicada: "Naŕ mōgarara ŕcārēā ŕta boromea buesida?" 22 Māwā iwidiēdicara nāwā panunadua: "Dairāba māwā osidaa quĩrānebaēdi carea dadji israelerāra Jordaŕ dojā pōāsade chāsidaa. 23 Dadji Ācōrēba dora jūātrŕ eroŕbasia dadji israelerā dojā pōāsade jūma chābldamisa. Ara maŕ quĩrāca Pusa Purruēde oda ewasia pusajā pōāsade chānamārēā. 24 Dadji Ācōrēba māwā osia bārāba idjira ewariza waya pananamārēā idjaba jūma naŕ ējūānebemarāba cawadaamārēā idjira bio ŕbŕa bŕda."- **Israelerā Gilgalde panana** 5 Maŕ ewariēde ŕcŕŕŕ amorreorāda Jordaŕ doēdaba ŕmāđau baebariare panasidaa. Cananeorāda pusa Mediterraneo abadaare panasidaa. Ādji bororāba ūrīsidāa Ācōrēba Jordaŕ dora pōāsabisida israelerā chānamārēā. Maŕba bio ne wayapeđada israelerā ume djōni crīchara neē panesidaa. 2 Maŕ ewariēde Ācōrēba Josuéa jarasia: -Mōgarada edapeđada neco zaqueda ocuadua. Maŕba wayacusa israelerā dji umaquĩrāda jūma cacua wēāgobicuadua.- 3 Ara maŕda Aralot eya zaquēde Josueba mōgarada edapeđada neco zaquera ocuapeđada jūma israelerāra cacua wēāgobicuasias. 4 Josueba māwā osia israelerā Egiptođeba ēdŕŕpedadaacarea ējūā pōāsa ewaraga bŕde nīnane umaquĩrā warra topeđadara cacua wēāgoē beađa bērā. Jūma mēsrā bea Egiptođeba ēdŕŕpedada cacua wēāgo beasia baribŕŕŕ ējūā pōāsa ewaraga bŕde quinisidaa. 6 Ācōrēba ādjirāa nāwā jarasia: "Mŕa bārā drōā naēnabemarāa wārāneba jarasia Canaāŕ druada diaida. Maŕ druade baridua ne upedeđara bia zaubaria." Baribŕŕŕ Ācōrēba jaraēdara ādjirāba ŕjā ođae basia. Maŕ carea idjia wārāneba jarasia ādjirāba maŕ ējūāra edadaēda. Māwā jaraēda bērā ādjirāra cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bŕde ŕŕŕŕŕa nībabadjidaa. Māwā I Hebreo bedeaēde Aralot trŕba jara bŕa: "Umaquĩrā cacua wēāgopeđada e."

nīnane jūma dji mēsrā bea Egiptodeba ēdr̄lpedādara quinisidaa. 7 Ādjirā cacuabari Ācōrēba ādji warrarāa Canaāl druara diayāda asia. Bariblrl̄ ādjirāra cacua wēāgoē beasia ode nīnane topedāda bērā. Māl carea Josueba ādjirāra cacua wēāgobicuasias. 8 Jūma cacua wēāgopedadacarea diguida duanesidaa aba ādji cacua anibldādaa. 9 Ācōrēba Josuēa jarasia:

–Egiptode nezoca panasidāde bārāra mīā pera panasidāa bariblrl̄ idi bārā cacua wēāgosidāda bērā māl mīā perara mlā āyā basia.–

Māl bērā māl ējūāra wādibīda Gilgal abadaa. 1

10 Israelerāra Gilgalde duanesidaa. Ādji jūēpedāda jēdecode ewari catorceda quewara Egiptodeba ēdr̄lpedāda quīrānebeda ewarida osidaa mama Jerico caita b̄a jewedāde. 11 Nurēmā Canaāl ējūāne zau b̄ada co panesidāa. Pāl ēsābari neē b̄ada ōdapēda cosidāa. Cebada jututiadā sīda cosidāa. 12 Mama lbā ltāa manāra waa odjaē basia israelerāba cōdamārēā. Māl poade Canaāl ējūāne zau b̄ada co panesidāa.

Ācōrē sordaorā boro zēda

13 Mama Jerico caita b̄ade ewari aba Josueba ēberāda neco jūē nūml̄da unusia. Māl ēberā caita wāpēda iwīdīsia:

–¿Blra daiare b̄aca wa dai dji quīrūare b̄a?–

14 Ēberāba nāwā panusia:

–Mlra ni abalare b̄aēā. Mlra Ācōrē sordaorā boro bērā ze b̄aa.–

Māl ūr̄sīde Josuera idji waya b̄adeba ch̄r̄āborode barru cobepeda iwīdīsia:

–Ml̄ Boro, mlra bl nezocaa. ¿Cārēda obi quīrīā b̄a?–

15 Mālne Ācōrē sordaorā boroba jarasia:

–Blra Ācōrē quīrāpita b̄a bērā bl jīrūne j̄l b̄ara ērād-ua.–

Ara mālda Josueba ījā osia.

Israelerāba Jerico puru poyapedāda

6 Jericoēbemarāba israelerā wayaaba ādji purude ēda wābadara bio jūātr̄l eropanasiadaa. Mālba ni abal̄da purudeba ēdr̄l̄daca basia, ni ēda zēdaca basia. 2 Mālne Ācōrēba Josuēa jarasia:

–Ūr̄t̄dua. Mlā Jerico puruda, dji boroda, sordaorā sīda bārāa poyabiya. 3 Bārā sordaorāra ewariza b̄arima aba Jerico aūdu p̄lrl̄gād̄adua. Sei ewari māwā ōdadua. 4 Mālne sacerdoterāba m̄l baurudera eronībā̄dida panla. Dewara siete sacerdoterāda ādji na nībā̄dida panla. Ādjirāza cachiru oveja cachu ōdada eded̄ida panla. Sietebema ewarīde bārāra b̄arima siete Jerico aūdu p̄lrl̄gād̄adua. Mālne jūma māl cachiru eropanlba jīgua zā̄dida panla. 5 Cachiru dārā jīguabl̄d̄ade bārāra jīgua b̄iadādua. Mālne Jerico aūdu jūrā ca b̄ara iduba tōdogozoaya. Mālne bārāra daucha pi- rapōdapēda purude ēda djōne wāb̄lrl̄d̄adua.–

6 Ara mālda Nūl warra Josueba israelerā sacerdoterāra jūma tr̄lcuapēda jarasia:

–Ācōrē baurudera Jerico puru aūdu p̄lrl̄gā eded̄adua. Idjaba bārānebemada siete edadapēda baurude nocoare cachiru bara nībā̄d̄adua.–

7 Mālbe sordaorāa nāwā jarasia:

–Bārā sīda wānapedāda Jerico puru aūdu p̄lrl̄gād̄adua. Āclrl̄ sordaorā djōni careabema bara Ācōrē baurude na nībā̄d̄adua.–

8 Josueba jaradara jūma ījā osidaa. 11 Sacerdoterā sietepanlra Ācōrē baurude nocoare nībasidāa ādji cachiru zá panl̄da. 9 Ādjirā nocoare Āclrl̄ sordaorāda djōni careabema bara nībasidāa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caīdu errubusibasias. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basia. 10 Bariblrl̄ Josueba sordaorāa nāwā jarasia:

–B̄arānadua. Ni mār̄i b̄ida bēdearānadua. Chupea pananadua aba mlā jarab̄lrl̄d̄aa. Mlā bārāa jarab̄lrl̄d̄e b̄iadādua.–

11 Māl ewarīde Josueba Ācōrē baurudera b̄arima aba Jerico puru aūdu p̄lrl̄gā edebisias. Māwā ōdapēda wayacusa ādji cā̄t̄badamaa zesidāa. 12 Nurēmā diap̄d̄ēda Josuera piradr̄lpedāda sacerdoterāa Ācōrē baurudera wayacusa Jerico puru aūdu p̄lrl̄gā edebisias.

13 Sacerdoterā sietepanlra Ācōrē baurude nocoare nībasidāa. Ādjiza cachirura zá nībasidāa. Ādjirā nocoare Āclrl̄ sordaorāra djōni careabema bara nībasidāa. Waabema sordaorāra Ācōrē baurude caīdu errubusibasias. Māwā nīnane sacerdoterāba ādji cachirura zá jōnaca basia. 14 Māl umēbema ewarīde ādjirāra wayacusa b̄arima aba Jerico puru aūdu p̄lrl̄gād̄apēda ādji cā̄t̄badamaa jēda zesidāa. Sei ewari māwā osidaa.

15 Sietebema ewarīde ādjirāra diap̄d̄ēda piradr̄lpedāda Jerico puru aūdu p̄lrl̄gasidāa naārā oped̄ēda quīrāca. Bariblrl̄ māl ewarīde b̄arima siete p̄lrl̄gasidāa. 16 B̄arima siete p̄lrl̄gapedadacarea cachirura dārā jīgua zasiāda. Mālne Josueba jīgua jarasia:

–j̄b̄iadādua! Ācōrēba nāl Jerico purura dadjirāa poyabiblrl̄a. 17 Jūmarāda quenanapēda purura, ne jūma purude b̄a sīda babuēdadua Ācōrēba idji itea māwā obi b̄a bērā. Ababe wērā aūdu b̄a Rahádr̄l, idji dede panl sīda zocai b̄ad̄adua dadjia wārāneba māwā ōdida jarapedāda bērā. Nāl puru sāwā poyaēi cawaya mlā diabuēda ēberārāda idjia mērāsias. 18 Bariblrl̄ bārāra bio quīrācuitedadua. Purude ne bia beara ni cārē sīda edarānadua, Ācōrēba idji itea ne jūmada babuēdadu-ada ada bērā. Bārāba ījānaēblrl̄, dadji purura bēdeade b̄adapēda Ācōrēba quiniabiya. 19 Paratada, oroda, bronze ōdada, jiorro ōda sīda jūma Ācōrēa diād̄ida panla. Māl̄dr̄l Ācōrēa diāda wagabadāde b̄ad̄ida panla.–

20 Sacerdoterāba ādji cachiru dārā jīgua zasidāde jūmarāda jīgua b̄iasidāa. Mālne Jerico puru aūdu jūrā ca b̄ara iduba tōdogozoasia. Ara mālda israelerāra daucha djōne pirapōdapēda purura poyasidāa. 21 Māl purudebema umaquīrārāda, wērārāda, warrarāda,

II Josueba jaradara jūma ījā osidaa. Hebreo bēdeā Āclrl̄ cartade nāwā b̄ā b̄aa: "Josueba māwā jaradacarea."

I Hebreo bēdeade Gilgal tr̄lba jara b̄aa: "Blrl̄b̄ari āyā b̄ai."

drõarã sida necoba jũma quenasidaa. Ādji pacada, ovejada, burro sida jũma quenasidaa. ²² Maľne Josueba Canaaľ druwa acľde diabueďa eberãrãa nãwã jarasia:

–Wẽrã auďua bľ Rahã diguida wãnapeda idjira, idji dede duanľ sida edrľ enenadua. Bãrãba idjia wãrãneba jarapedadara ode wãnadua.–

²³ Ara maľda Rahã diguida wãnapeda dji zezada, dji rapada, dji djabarãda, dji djabawẽrãda, jũma Ādji eberãrã sida dajadaa enesidaa. Maľbe israelerã duanľmalba jĩga bľde wãsidaa. ²⁴ Maľmisa waabema israelerãba Jerico purura abeďa jũma babuesidaa. Baribľľľ paratada, oroda, bronce oďada, jiorro oďa sida Ācõrẽa diada wagabadaďe basidaa. ²⁵ Josueba wẽrã auďua bľ Rahãra, idji eberãrã sida zocai bľsia, maľ wẽrãba idjia Jerico chupea acľde diabueďara mẽrãna bẽrã. Rahã eberãrãra wẽibieďa israelerã tãẽna ranľa.

²⁶ Mãwãnacarea Josueba wãrãneba nãwã jarasia:

Abalba naľ Jerico puru wayacusa oi carea jľwa bľibľľľ, maľ eberãra Ācõrẽba biẽ bľya.

Dji mõgara jũrã ca bãďe wayacusa obľľľde idji warra iwinada beuya.

Dji eďa wãbada pãrãbľľľde idji warra tẽãbemada beuya.

Mãwã idji warrarãra jũma quininia. ^I

²⁷ Ācõrẽra Josue ume basia. Maľ bẽrã Josuera jũma maľ druwe trľ bľga besia.

Acaľ ne drľada

⁷ Judadeba yõna eberãda aba basia Acaľ abadada. Idjira Carmi warra basia. Carmira Zabdi warra basia. Zabdira Zerã warra basia. Jericoďe Ācõrẽba israelerãa ne jũma babueďaduaďa aďamĩna Acaľba jĩãẽ ľcľľľ mẽrã edasia. Mãwã oďa bẽrã israelerãra Ācõrẽ quĩrãpita beďeďe panesidaa. Ācõrẽra Ādjirã ume bio quĩrũna bẽrã naľda mãwãsia.

² Jericoďeba Josueba eberãrãda Hai puru acľde diabuesia. Hai purura Beteldeba ľmãďau odjabariare Bet-Aveľ caita basia. ^{II} Josueba diabueďarãra wãnapeda Hai purura quĩrãcuita acľsidaa sãwã royaďi cawaya.

³ Maľbe wayacusa jẽda zedapeďa Josuea nãwã jarasidaa:

–Haidebema sordaorãra zocãrãẽbe ranľa. Dadjirãba mil umeba wa mil ubeaba Ādjirãra royaďida ranľa. Maľ bẽrã dadjirã sordaorãra jũma diabuerãdu.–

⁴ Maľba Josueba sordaorãra mil ubeabe diabuesia Hai puruebemarã ume djonamãrẽa. Baribľľľ Haidebemarãba royaďapeďa israelerãra mĩrũ wãsidaa.

⁵ Maľne Haidebemarãba purude eďa wãbadamalba israelerãra epe wãsidaa eya eďa tuca jira bľďa. ^{III} Eďa wãbľďaďe israelerãra 36 beasidaa. Maľ carea israelerãra ne wayadapeďa abeďa djõni crĩchara neẽ panesidaa. ^{IV}

^I Josueba jaradara wãrãda mãwãsia. Acľdua 1 Rey 16:34. ^{II} Hebreo beďeďe Bet-aveľ trľba jara bľa “cadjirua obada de.” ^{III} Eya eďa tuca jira bľďa. Hebreo beďeďe “Sebarim” bľ bľa. Maľba

⁶ Josuera, israelerã bororã sida bio sopuasidaa. Maľ carea Ādjia jľ ranľra jũma cõãtadapeďa Ādji boro ľrľ egoro porada cuasidaa. Maľbe Ācõrẽ baurude caita chĩrãborode bãrru copanesidaa aba queubododaa.

⁷ Mãwã ranľne Josueba Ācõrẽa nãwã jarasia:

–ĴAy, dai Boro Ācõrẽ! ĴCãrẽ cãrẽa dairãra Jordaľ do quĩrãrã chãbisi? ĴDairãra amorreorã jľwaeďa bľi carea enesica? ĴĀdjirãba dairã quenanamãrẽa enesica? ĴJordaľ do quĩrãrẽ panenabara biara bacasia! ⁸ ĴAy, mľ Boro! Haidebemarã wayaďeďe dai israelerãra jẽda pira zesidaa. Maľba mľra beďe jaure neẽ bľa. ⁹ Cana-neorãba waabemarã bida maľra ũrĩnia. Maľda cawasidara Ādjirãra dairã ume djõne zedã. Maľne dairãda jũrã edapeďa abeďa jũma quenaniľľľ, Ĵbľa sãwã cawabi bľra wãrãda Ācõrẽda?–

¹⁰ Maľne Ācõrẽba jarasia:

–ĴCãrẽ cãrẽa sopuaba bľra egode cobľ? ĴPiradrľdua!

¹¹ Bãrã israelerãba cadjiruada osidaa. Mãa jaradara bãrãba jĩã oďaé basia. ^V Mãa Jericoďebema nebiara edarãnaduaďa aďamĩna edasidaa. Mãwã mľreda drľadapeďa diguida mẽrã eropanľa. Maľne sewadeba edaďaé ranľana a ranľa. ¹² Maľ carea bãrã israelerãba dji quĩrũra waa royaďaéa. Djõniľľľ bãrãdrľ mĩrũ pirapoďia. Bãrãra beďeďe ranľ bẽrã mľa jũma quenabiya. Bãrãba mẽrã eropanľa isabe jũma babueďaébľľľ, mľra bãrã ume waa bãéa. ¹³ Jãľbe purua nãwã jarad wãdu: “Nu Ācõrẽ quĩrãpita dji jľreda ranľ bẽrã idji itea bia panani carea oďida ranľra nane oďadua. ^{VI} Dadji israelerã Ācõrẽba nãwã jara bľa: mľa Jericoďebema jũma babueďaduaďa aďamĩna bãrã israelerãba ľcľľľ edapeďa mẽrã eropanľa. Bãrãba maľgľra ãyã edapeďa jũma babueďaébľľľ, bãrã dji quĩrũra royaďaéa.”

¹⁴ Nu mľ quĩrãpita jũmarãda zedida ranľa. Maľne mľa cawabiya Israel doce puruebemada aba beďeade bľda. Maľ purura caitaara zepeda mľa cawabiya cai drõã basideba yõpedadarãda beďeďe ranľda.

Maľgľrãra caitaara zedapeďa mľa cawabiya abal drõãda idji eberãrã sida beďeďe ranľda. Ādjidebema umaquĩrãrãda caitaara zedida ranľa. ¹⁵ Zebľdaďe mľa cawabiya caida beďeďe bľda. Maľba Jericoďebema babueida bãďada mẽrã erobľa. Waabema israelerã tãẽna cadjirua oďa bẽrã idjaba mľa jaradara jĩã oďaé bẽrã idjida, idji eberãrã sida beďadua. Maľbe Ādjira, Ādjia eropanľ sida jũma babueďadua.–

Acaľ beďeďe bľda Ācõrẽba cawabiďa

¹⁶ Nurẽma diapedeďa Josuera piradrľpeda israelerãra ābaa jľresia. Maľne Ācõrẽba cawabisia Judadeba yõna puruda beďeďe bľda. ¹⁷ Maľbe Ādji drõã basideba yõpedadarã caitaara zebľdaďe Ācõrẽba cawabisia Zerãdeba yõpedadarãda beďeďe ranľda.

idjaba jara bľa “mõgara edabadama.” ^{IV} Abeďa djõni crĩchara neẽ panesidaa. Hebreo beďeďe bľ bľa: “Baido quĩrãca panesidaa.” ^V Mãa jaradara. Hebreo beďeďe bľ bľa: “Mľ bãrã ume beďe bľďara.” ^{VI} Ācõrẽ quĩrãpita bia duanani carea Ādjirãra cuiďapeďa wua tãtoedada jľnida panasidaa. Idjaba Ādji quima ume jipa cãĩnida panasidaa.

Zerádeba yöpedadara caitaara zebldade Ācōrēba cawabisia Zabdi ēberārāda bedede panlda. ¹⁸ Zabdi debema umaquīrārā aba aba zebldade Ācōrēba cawabisia Carmi warra Acałda bedede bāda. Acałra Zabdi wiuzaque basía. Zabdira Zerá warra basía. Ādjira Juda deba yöna purudebema basía.

¹⁹ Małne Josueba jarasia:

–Acał, dadji israelerā Ācōrē quīrāpita jūma bla ođada wārāda jaradua. ^I Ni maārī biđa mērārādua.–

²⁰ Acałba panusia:

–Wārāda młā dadji israelerā Ācōrē quīrāpita nāwā cadjiruada osia. ²¹ Jericođe djō panasiđade młā wua biya quiruda Babilonia druađe capeđadada, paratada libra juesuma, idjaba oroda libra aba auđu unusia. ^{II} Jūma małgłra awuada bēřā edapeđa mł wua dejāne jou basía. Dji paratara edrecare basía.–

²² Ara małda Josueba ēberārāda diabuesia acłde wānamārēā. Acał wua deđaa pira wānapedā Acałba jaradā quīrāca jūma unusiđaa. Dji paratara edrecare basía. ²³ Jūma edapeđe Ācōrē quīrāpita cobasiđaa Josueba israelerā biđa ununamārēā. ²⁴ Małbe Josueba, waabema israelerā ume Acałra Acor jogađaa edesiđaa. Idjia drla erobāđa siđa edesiđaa: wua Babiloniane cađada, paratada, oro siđa. Mał awara idji warrarāda, idji caurāda, idji pacada, idji burroda, idji ovejada, idji wua de siđa edesiđaa. Idjia erobāđara abeđa jūma edesiđaa. ²⁵ Małne Josueba Acałra nāwā quēāsia:

–¿Bla cārē cārēā दौरā nēbłrađe bási? ¿Bla nēbłra ođara Ācōrēba ara bđdji łrł baebiya!–

Māwā jaradacarea israelerāba Acałra idji ēberārā siđa mōgaraba tabari beđapeđa jūma babuesiđaa. Jūma idjia erobāđa siđa babuesiđaa. ²⁶ Małbe ādji łrł mōgarada boromea buesiđaa. Małra wađibiđā boromea nūmłā. Mał jogaara wađibiđā Acor abadaa. ^{III} Israelerāba māwā opeđada bēřā Ācōrē quīrūbira tumasia.

Israelerāba Haiđebemarā poyapedada

8 Małbe Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

–Bł sordaorāda jūma trłcuapeđa waya Haiđebemarā ume djōne wānadua. Ne wayarādua. Jēda crīcharādua. Młā Haiđebemarāda, ādji boro siđa bła poyabiya. Ādji ējūāra, ādji puru siđa bl jłwađe blyā. ² Bārāba Jericođebemarā quenapeđada quīrāca Haiđebemarāra, ādji boro siđa quenadua. Baribłrł ādjia erobeāra, ādji animarā siđa bārāba edađida panłā. Bārāra puru jēdaare wānapedā ādjia adua panłne quenane wānadua.–

³ Ara małda Josuera jūma idji sordaorā siđa Haiđebemarā ume djōne wāsiđaa. Josueba sordaorā

^I Ācōrē quīrāpita jūma bla ođada wārāda jaradua. Hebreo bedede nāwā bł blyā: “Ācōrēra dji dromaara bāda jaradua. Idjia bia bedeadua.” ^{II} Paratada libra juesuma. Hebreo bedede bł blyā: “Doscientos siclos de plata.” Oroda libra aba auđu. Hebreo bedede bł blyā: “Oro barrada dji złgłara cincuenta siclos.” ^{III} Hebreo bedede Acor trłba jara blyā “nēbłra.”

bio mēsřā beada treinta mil awara bapeđa diamasi Hai puruđaa na diabuesia. ⁴ Diabuei naēna nāwā jarasia:

–Bio ūrīnadua. Bārāra Hai puru wagaa wānapedā mīrūnadua. Jēda Haiđaa djōne zeđi carea pananadua. ⁵ Małmisa waabemara mł ume wānia puru quīrāpe. Małne Haiđebemarā dairā ume djōne zebldade sewađa dairāra jēda pira wānia naārā mīrū wāpedeđa quīrāca. Māwā unubłdade ādjia crīchađia wayacusa ādji waya panłneba mīrū wābłdada. Mał bēřā dairāra ēpēnia. ⁷ Ādjirāba dai ēpēbłdade bārāra mīrū pananada puruđe eđa wānapedā poyadadua, Ācōrēba bārāa poyabi bēřā. ⁸ Purura poyapeđe jūma babueđadua dadji Ācōrēba jaradā quīrāca. Młā jara blyā ođadua.–

⁹ Māwā jarapeđa Josueba dji treinta mil panłra Hai puruđaa diabuesia. Ādjirāra puru wagaa wānapedā ģmāđau baebariare Betel yagaa mīrūsiđaa. Małmisa Josuera waabema sordaorā panłma cāsiā.

¹⁰ Nurēma diapedā piradłpedā Josueba idji sordaorā ābaa jłrepedā Haiđaa wāsiđaa. Josuera israelerā bororā ume sordaorā na nībasiđaa. ¹¹ Jūma sordaorā idji ume panłra Hai quīrāpe jūēnapedā mama panesiđaa. Puru quīrāpe jeweđada basía. ¹² Małne Josueba idji sordaorānebemada cinco mil edapeđa Hai puru wagaa ģmāđau baebariare Betel yagaa mīrūbisia. Māwā osia Haiđebemarāba adua panłne ādjirā ume djōne zeđamārēā. ¹³ Māwā Hai wagaa mīrū panłne waabemada Hai quīrāpe panesiđaa. Mał diamasi Josuera idji sordaorā ume dji jeweđa ēsi jūēne wāsiđaa.

¹⁴ Diapedeđa Haiđebema boroba unusia israelerāra djōne zebłdada. Mał bēřā idji sordaorāda isabe edesia Arabā ējūāare israelerā ume djōni carea. ^{IV} Baribłrł Haiđebema boroba adua basia idji puru wagabe dewara israelerāra mīrū panłda. ¹⁵ Josueba Haiđebemarā zebłda unubłrłde ne wayabłda quīrāca idji sordaorāra ējūā pōāsa ewaraga bāđaa wābada óare pira wābisia. ¹⁶ Mał bēřā Haiđebema boroba jūma idji sordaorāra trłcuasia israelerā ēpēnamārēā. Jūma Beteldebema siđa israelerā caiđu wābłrłsiđaa Haiare djō panł bēřā. Ni abal sordaoda puruđe beé basía. Māwā ēpē panłne ādjirā puruđeba tłmł wāsiđaa. Mał awara isabe wāpedeđa bēřā dji puru eđa wābadara jūātrłdeđe basía.

¹⁸ Małne Ācōrēba Josuéa jarasia:

–Hai purura młā bārāa poyabibłrłā. Mał bēřā bl mīāsura puruđaa łtaa wadua.–

Ara małda Josueba idji mīāsura Hai puruđaa łtaa wasia. ¹⁹ Māwā obłrłde dji puru wagabe mīrū pananara isabe puruđe eđa wāsiđaa. Poyapeđe ara małda babuesiđaa.

²⁰ Josueba idji sordaorā biđā Hai purura cowaga nūmłda unusiđaa. Małba cawasiđaa dji mīrū pananaba purura poyapeđe babuebłdada. Mał carea ādjirāra waya jēda pirasiđaa Haiđebemarā ume djōni carea. Haiđebema sordaorāba ādji puruđaa jēda acłbłdade cowaga nūmłda unusiđaa. Idjaba unusiđaa israelerā mīrū pira wāpedeđara waya jēda ādjirā ume djōne zebłdada. Mał bēřā neé basía sāmaa ēdłdeida.

^{IV} Arabā ējūāra Jordał doare blyā.

22 Māwā panlne dji puru poyapedadara Haidebema sordaorā caiđu zesidaa. Māwā israelerāba Haidebemarāra jūrā edapeda quenasidaa. Ni abalda idu mīrū wābidaé basia ni zocai badaé basia. 23 Ababe Haidebema borodra zocai jidadapeda Josuemaa edesidaa.

24 Israelerāba Haidebemarā ādjirā caiđu zepedadara ādji ējūāne idjaba ējūā pōāsa ewaraga bāare necoba quenanapeda wayacusa Haidaa wāsidaa dji wađi zocai beara beadi carea. 25 Josueba sordaorāa jarađoasia djōnamārēā aba Haidebemarā jūma beabadaāa. I Maļ ewaride Haidebema umaquīrārāda wērārā sida doce mil quenasidaa. 27 Maļbe israelerāba Haidebema animarāra, purude bā nebia sida ādjirā itea jūma edasidaa Ācōrēba Josuéa jarađa quīrāca. 28 Māwā-nacarea Josueba Hai purura jūma babuesia. Ni cārē sida beé basia. Wađibiđa ni cārē sida neé bāa Hai puru badama. 29 Maļbe Josueba Haidebema borora beapeda bacuru cūmiane lta su jira bābisia aba queublrāda. Queuđacarea edaa edapedada Hai purude eda wābadama tabasidaa. Maļbe idji lra mōgarada boromea buesidaa. Maļ mōgarara wađibiđa boromea nūmla.

Josueba Ācōrē ley jīgua leđa

30 Māwānacarea Josueba Ebal eyađe mōgarada lta pā buesia animarā israelerā Ācōrēa babue diai carea. 31 Josueba maļra osia Ācōrē nezoca Moiseba israelerāa jarađa quīrāca. Ācōrē ley Moiseba cartade badaba nāwā jara bāa: “Animarā babue diabada obladađe mōgarada lta pā bueđiblrā, maļ mōgarara daucha chī orānada.” II Maļ mōgara pā bueđa lra israelerāba lclrl animarāda Ācōrēa jūma babue diasidaa. Idjaba Ācōrē ume necai beađi carea animarā dragada Ācōrēa babue diasidaa. 32 Mama Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley Moiseba badara mōgarade jaya basia. III 33 Maļne israelerā ēsi levitarā dji sacerdoterāba Ācōrē baurudera equiade eronūpanasidaa. Israelerāra, āibemarā ādjirā tāēna panabada sida arima panasidaa. Dji bororāra, dji dromarāra, dji cawa obadarā sida panasidaa. Guerizim eya orroare ādjirā ēsidra panasidaa, idjaba Ebal eya orroare ēsidra panasidaa. Ācōrē nezoca Moiseba naēna jarađoasia māwā ođamārēā. Māwā jarasia sacerdoterāba israelerā bia jara badamārēā. 34 Māwā panlne Josueba israelerā quīrāpita Ācōrē ley cartade badada jūma jīgua lesia. Idjia lesia israelerāba maļ leyda lra ođiblrā Ācōrēba careba baida bariblrā lraēbā Ācōrēba bié baida. IV35 Moiseba badara Josueba israelerā dji umaquīrārā, wērārā, warrarā, drua āibema ādjirā tāēna panl quīrāpita jūma jīgua lesia.

I Josueba sordaorāa jarađoasia djōnamārēā. Hebreo beadeđe nāwā bā bāa: “Josueba idji mīāsura puruđaa ltaa wa nūmesia.” II Exodo 20:25. III Deuteronomio 27:1-8. IV Deuteronomio 27:9deba aba 28:68daa.

Gabaoļnebema ume beđa bapedada

9 Maļ ewaride hititarāda, amorreorāda, cananeorāda, perezeorāda, heveorāda, jebuseorā sida Canaā druađe panabadiđaa. Jordaā dođeba lmadau baebariare jeweđe, eyađe biđa lclrl panabadiđaa, idjaba jūma Mediterraneo pusa orroare lclrl panabadiđaa aba Libanonaa. Ādji bororāba ūrīsidaa israelerāba Jericora, Hai sida poyasidaa. 2 Maļ carea jūma ābaa beđa ausidaa Josue ume idjaba israelerā ume djōne wāni carea. 3 Bariblrā heveorā Gabaoļnebemada maļ bororā ume beđa auđaé basia. Ādjia biđa ūrīsidaa Josueba Jericođebemarāra, Haidebemarā sida jūma quenabisida. 4 Maļba crīchasiđaa israelerāra cūrūgađida ādji quenarā-namārēā. Maļ carea lclrl edasidaa israelerāmaa wā-namārēā. Ādjia edapedadaba cacuađe jlbada sore-sorea beada jlsidaa. Ādjia jīrūne jlbada sida capirudaida beada jlsidaa. Maļbe Josuemaa wābllrsidaa. Ādji netata edebadara soresorea beada burro lra edesidaa. Uva bā tlbada animarā e ođara capirudaida beada, paļ zarea ārīna sida edesidaa. 6 Gilgal ējūāne Josue bāma jūēnapeda Josuéa waabema israelerāa biđa nāwā jarasidaa:

–Daira drua tmlba zebada. Quīrā panla bārāra dai ume beđa bāđida necai duanani carea.–

7 Maļne israelerāba nāwā jarasidaa:

–Āibērā bārāra dairā caita panlda jāwā panlscada.

Māwāra ζsāwā bārā ume beđa bāđi?– V

8 Gabaoļnebemarāba nāwā panusidaa:

–Daira bārā nezocarā.–

Maļne Josueba nāwā iwīđisia:

–ζBārāra cairāda jāwā panl? ζSāmalba ze panl?–

9 Ādjia panusidaa:

–Daira drua āibā tmlba ze panla bārā Ācōrēra trl bāga bā bērā. Daiba ūrīsidaa idjia sāwā Egiptođe osida. 10 Idjaba ūrīsidaa sāwā Jordaā quīrārēbema amorreo bororāda poyasida. Naārā Sehoļ, Hesboļ puruđebemada poyasia. Maļare Og, Basaļ druadebema Astarot puruđe bāda sida poyasia. VI11 Maļ bērā dai bororāba, dai druadebemarā biđa nāwā jarasidaa: “Ota cođira edapedada israelerāmaa wānada. Ādjirāa jarađadua dadjirāra ādji nezocarā bērā necai beađi carea ādjirā ume beđa bā quīrā panlda.” 12 Acledadua, dai zesida ewaride naļ paļra wađibiđa jlwlrā beasia bariblrā iđira zareacuapeda jūma ārīcuasia. 13 Idjaba za panl uva bā tlbada animarā e ođa sida enesidađe wađibiđa djiwīđida beasia. Bariblrā jūma dji sore bacuasida. Daiba cacuađe jlbada, jīrūne jl panl sida dji sore bacuasida.–

14 Gabaoļnebemarāba paļ enepedadara israelerāba lclrl cosidaa. Māwā cawabisidaa Gabaoļnebemarā ume beđa bāđida. Bariblrā māwā ođi naēna Ācōrēa iwīđidaé basia. 15 Maļne Josuera Gabaoļnebemarā ume beđa basia necai panani carea. Wārāneba jarasia

V Exodo 23:31-33. VI Numero 21:21-35.

ādjirāra beadaēda. Waabema israelerā bororā biēa abarida wārāneba jarasidaa.

¹⁶ Ewari ūbea beacarea israelerāba cawasidaa Gabaoļnebemarāba ādjirāra cūrūgasidaa. Cawasidaa tmlba zedaē basida, āteblrl ādjirā caita panabadaa. ¹⁷ Ara maļda israelerāra ādjirā caidu wāsidaa.

Ewari ūbea bablrlde ādji puru beadaa jūēne wāsidaa. (Ādji purura naļglrā basia: Gabaoļ araa, Capira, Beerot idjaba Quiriat-jeariā.) ¹⁸ Baribrlrl israelerāba Gabaoļnebemarāra beadaē basia, Ācōrē trlneba dji bororāba wārāneba jarapedada bēra ādjirāra beadaēda. Maļ carea israelerāba ara ādji bororāda biē jara panesidaa. ¹⁹ Baribrlrl dji bororāba nāwā jarasidaa:

–Dadji israelerā Ācōrē trlneba naļ Gabaoļnebemarā ume beēa bāsidaa. Maļ bēra ādjirāra beadacara panla. ²⁰ Āteblrlrl zoçai bāfia. Dadjirāba wārāneba jarapedadara ija oēāēblrl Ācōrēda dadjirā ume quīrūya.–

²¹ Maļba israelerā bororāba jarasidaa Gabaoļnebemarā zocai bādamārēā. Baribrlrl ādjirāra bāsidaa israelerā itea tml bā pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Māwā israelerā bororāba wārāneba jarapedadara osidaa.

²² Josueba Gabaoļnebemarāra trlbipeđa nāwā jara-sia:

–Bārāba zcārē cārēā dairāra cūrūgasida? zCārē cārēā tmlba ze panlana asida? jBārāra dairā caita panabadaa! ²³ Bārāba dairāda cūrūgapedada bēra dai Ācōrēba bārāra biē erobaya. Iēiba lta bārāra dai nezocarāda panania. Dai Ācōrē de itea tml bā panania idjaba baido jue panania.–

²⁴ Ādjia Josuéa nāwā panusidaa:

–Ne wayaēbeba dairāba māwā osidaa. Cawasidaa bārā Ācōrēba idji nezoca Moisea jarasida dai drua bārāra jūma diamārēā idjaba dairā jūma quenamārēā. Maļ bēra crīchasiđaa bārāba dairāra jūma quenanida. ²⁵ Dairāra bārā jlwaēđa panla. Bla jipa oida crīcha bā quīrāca odua.–

²⁶ Māwā jarapedada bēra Josueba israelerā Gabaoļnebemarāra idu beabiē basia. ²⁷ Baribrlrl ādjirāra bāsia israelerā itea tml bā pananamārēā idjaba baido jue pananamārēā. Ācōrēa animarā babue diabada itea biēa māwā o panesidaa. Waēbida māwā obadaa Ācōrēba idji de obidama.

Israelerāba amorreorā poyapedada

10 Maļ ewariē Adonisedēda Jerusaleļnebema boro basia. Adonisedēba ūrsia Josueba Haiēbemarāra poyapeđa purura jūma babuepeđa dji borora beasida Jericoē oēa quīrāca. Maļ awara ūrsia Gabaoļnebemarāda israelerā ume necai panani carea beēa bādapēđa ādjirāare panesidaa. ² Maļba idjira bio ne waya bēsia, Gabaoļra Hai puru cāyābara waiēlara bēda bēra. Dji bororā panabada puru quīrāca bāsia. Maļ awara Gabaoļnebema sordaorāra bio mēsrā beasia. ³ Maļ bēra Jerusaleļnebema boro Adonisedēba beēa diabuesia Hebroļnebema boro Hohaļmaa, Jarmuēbema boro Pireaļmaa,

Laquidebema boro Japiamaa, idjaba Egloļnebema boro Debiramaa biēa. ⁴ Nāwā jarabisia:

–Mļ carebaē zedadua. Gabaoļnebemarā ume djōne wānia. Ādjira Josue ume idjaba israelerā ume necai panani carea beēa bāsidaa.–

⁵ Ara maļda amorreorā bororā juesuma panlra jūma ādji sordaorā ume ābaa wānapēđa Gabaoļ purura jūrā edasidaa uraē carea. Jerusaleļnebemada, Hebroļnebemada, Jarmuēbemada, Laquidebemada idjaba Egloļnebema siđa wāsidaa. ⁶ Maļ unusiđae Gabaoļnebemarāba Gilgalēda Josue bāmaa nāwā jarabisidaa:

–Eyaēbema amorreo bororāra jūma ābaa dairā ume djōne zesidaa. Dairāra bārā nezocarā bēra daduba djōbirānada. jIsabe dairā carebaē zedadua!–

⁷ Ara maļda Josuera, idji sordaorā bio mēsrā beada, waabema sordaorā siđa Gilgalēba ādjimaa wāblrlsidaa. ⁸ Maļne Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

–Amorreorāra wayarādua. Mļa bārā ādjirāra poyabiya. Djōbldaē ādjirā ni abalba droadaēa.–

⁹ Gilgalēba jūma maļ diamasī nībādapēđa Josuera idji sordaorā ume araa jūēnapēđa amorreorāba adua panlne urasidaa. ¹⁰ Israelerāba urabldaē Ācōrēba amorreorāra ne wayabipeđa memenesidaa. Māwā israelerāba ādjirāra Gabaoļ druade zocārā quenasiđaa. Amorreorā lta Bet-horoļnaa mīrū wābldaē israelerāba caidu quena wāsidaa aba Azecā puruēda idjaba Maquedā puruēda biēa. ¹¹ Amorreorā Bet-horoļneba eđa Azecāēda mīrū wābldaē Ācōrēba hielo waiēlada cue quīrāca ādjirā lrl jurrubisia. Israelerāba necoba quenapedada cāyābara maļglba zocārāra quenasia.

¹² Ācōrēba israelerā amorreorā poyabiđa ewariē Josueba israelerā quīrāpita nāwā jigua jarasia: Ācōrē, ltmādaura Gabaoļ ējūāne ipi cobādua; jedeco siđa Ajaloļ jewēdaē ipi cobādua.

¹³ Ara maļda ltmādaura, jedeco siđa ipi copanesidaa aba israelerāba ādjirā dji quīrū jūma quenabldaēda. Maļglra Jaserba idji cartae jūma bāsia. ¹ Josueba māwā jarabrlde ltmādaura umatipa cobāda berara ewari aba baeē basia. ¹⁴ Josueba Ācōrēa iwidiđara ne ununaca droma basia. Maļ naēna ēberāba ne ununaca droma iwidiđara Ācōrēba ija oca basia. Idjaba maļ ewariēbeba lta ija oē bāa. Baribrlrl maļ ewariē Ācōrēba ija osia israelerāare djō bā bēra.

¹⁵ Māwānacarea Josuera israelerā siđa wayacusa Gilgalēda ādji cāibadamaa wāsidaa. ¹⁶ Maļmisa amorreo bororā juesuma panlra Maquedā puru caita uriaē mīrūsidaa. ¹⁷ Baribrlrl mama mīrū panlāda ununapeđa lclrlba Josuéa jaraē wāsidaa. ¹⁸ Maļne Josueba idji sordaorā nāwā jarasia:

–Mōgara waiēlada brlabari edēdapēđa uriara jūātrā nūmlnadua. Maļbe lclrlba mama jļā panenadua ādjirā ēdrānamārēā. ¹⁹ Waabemarāba dji quīrūra ēpēnapēđa jēdaareba quena wānada ādji puruē jūērā–

I Hebreo beēdaē Jaser trlba jara bāa: “jipa Bā.” Idji cartara iēi neēa.

namārēã. Dadji Ācōrēba bārāa ādjirāra jūma poy-abibɔɾɔɾɔla.-

²⁰ Māwā Josueba israelerā ume amorreorāra berara jūma quenasiɔɾɔɾɔla. Zocārāēbe ādji puru mōgaraba jūrā ca bæde jūēnapeda mīrū panesiɔɾɔɾɔla. ²¹ Mañne israelerā ni abalda beudaé basía. Jūmaena bia jēda zesiɔɾɔɾɔla Maquedá puruɔɾɔɾɔla Josue bamaa. Mañ bēã jūmarāba wayasiɔɾɔɾɔla israelerā bié oēi carea.

²² Mañne Josueba idji sordaorāa jarasia:

-Isabe mōgara uria jūātrɔɾɔɾɔla bāra āyā bædadua. Mañbe dji bororā juesuma panɔɾɔɾɔla dajadaa māmāa enenadua.-

²³ Ara mañda dji bororā juesuma panɔɾɔɾɔla dajadaa enesiɔɾɔɾɔla: Jerusaleñnebema boro, Hebroñnebema boro, Jarmuñebema boro, Laquiñebema boro, Egloñnebema boro siɔɾɔɾɔla. ²⁴ Mañ bororā Josuema enenapeda Josueba idji sordaorāra jūma trɔɾɔɾɔla sordaorā bororā idji ume panāa nāwā jarasia:

-Nama zedapeɔɾɔɾɔla jūrūba ādji ochiruɔɾɔla tɔɾɔɾɔla eronūpananadua.-

Ara mañda zedapeɔɾɔɾɔla ochiruɔɾɔla tɔɾɔɾɔla eronūpanesiɔɾɔɾɔla.

²⁵ Mañne Josueba israelerāa jarasia:

-Za dadjirāba obɔɾɔɾɔla quīrāca Ācōrēba jūma dadjirā dji quīrū siɔɾɔɾɔla oya. Ne wayarānadua. Ni mañrī biɔɾɔɾɔla jēda crīcharānadua. Abāa bædapeɔɾɔɾɔla sozara bædadua.-

²⁶ Māwā jarapeɔɾɔɾɔla Josueba dji bororā juesuma panɔɾɔɾɔla beasia. Beapeɔɾɔɾɔla ādjira bacuru cūmiane su jira bæcuabisia. Māwā jira panesiɔɾɔɾɔla aba queubɔɾɔɾɔla.

²⁷ Queuboeɔɾɔla Josueba ādjira eɔɾɔɾɔla edabipeɔɾɔla ādji mīrū panana uriaɔɾɔla bæacuabisia. Mañbe mōgara waiɔɾɔla bæba dji uriara jūātrɔɾɔɾɔla nūmɔɾɔɾɔla. Mañ mōgarara wadibiɔɾɔla mama beaa.

Israelerāba puru bæa poyapeɔɾɔɾɔla

²⁸ Mañ ewariɔɾɔla Josueba idji sordaorā ume Maquedá purura poyapeɔɾɔɾɔla jūma babuesiɔɾɔɾɔla. Mamabemarāda necoba jūma quenasiɔɾɔɾɔla. Ni abalda zocai bædaé basía. Josueba Maquedádebema borora beasia Jericoɔɾɔɾɔla boro bæda quīrāca.

²⁹ Mamalɔɾɔɾɔla Josuera idji sordaorā ume Libna puruɔɾɔɾɔla djōne wāsiɔɾɔɾɔla. ³⁰ Ācōrēba Libna purura, dji boro siɔɾɔɾɔla israelerāa poyabipeɔɾɔla Josueba jūma quenabisia. Ni abalda zocai bæé basía. Dji boro siɔɾɔɾɔla beasia Jericoɔɾɔɾɔla boro bæda quīrāca.

³¹ Mamalɔɾɔɾɔla Josueba idji sordaorā ume Laqui purura jūrā edapeɔɾɔɾɔla araa djōne wāsiɔɾɔɾɔla. ³² Ewari umé babɔɾɔɾɔla Ācōrēba israelerāa Laquiñebemarāra poyabisia. Ādjirā siɔɾɔɾɔla necoba jūma quenasiɔɾɔɾɔla Libnanebemarā quenapeɔɾɔɾɔla quīrāca. ³³ Mañne Guezereɔɾɔla boro Horañra idji sordaorā ume Laquiñebemarā carebaɔɾɔla wāsiɔɾɔɾɔla. Baribɔɾɔɾɔla Josueba idjira, idji sordaorā siɔɾɔɾɔla poyapeɔɾɔɾɔla ādjirāra jūma quenabisia. Ni abalda zocai bæé basía.

³⁴ Mamalɔɾɔɾɔla Josuera idji sordaorā ume wābɔɾɔɾɔla Egloñ puruɔɾɔɾɔla. Purura jūrā edapeɔɾɔɾɔla araa djōne wāsiɔɾɔɾɔla. ³⁵ Ara mañ ewariɔɾɔla Josue sordaorāba poyapeɔɾɔɾɔla necoba jūma quenasiɔɾɔɾɔla Laquiɔɾɔɾɔla opeɔɾɔɾɔla quīrāca.

³⁶ Egloñneba Josuera idji sordaorā ume Hebroñ puruɔɾɔɾɔla djōne wāsiɔɾɔɾɔla. ³⁷ Poyapeɔɾɔɾɔla necoba jūma quenasiɔɾɔɾɔla. Dji borora, puru caita bæa ēberārā siɔɾɔɾɔla quenasiɔɾɔɾɔla. Ni abalda zocai bædaé basía. Egloñne opeɔɾɔɾɔla quīrāca Hebroñnebemarāra quenapeɔɾɔɾɔla purura jūma babuesiɔɾɔɾɔla.

³⁸ Mamalɔɾɔɾɔla Josuera israelerā ume Debir puruɔɾɔɾɔla djōne wāsiɔɾɔɾɔla. ³⁹ Poyapeɔɾɔɾɔla dji borora, puru caita bæa ēberārā siɔɾɔɾɔla necoba jūma quenasiɔɾɔɾɔla. Ni abalda zocai bædaé basía. Hebroñnebemarā, Libnanebemarā, idjaba mañ puruɔɾɔɾɔla bororā opeɔɾɔɾɔla quīrāca jūma quenasiɔɾɔɾɔla.

⁴⁰ Māwā Josueba mañ ējūāne bædarāra jūma poyasia. Eyaɔɾɔla bædadua, Negue ējūāne bædadua, jewedaɔɾɔla bædadua, eya carraɔɾɔla bædadua, dji puru bororā siɔɾɔɾɔla jūma poyapeɔɾɔɾɔla quenasia israelerā Ācōrēba jarada quīrāca. Ni abalda zocai bæé basía. ⁴¹ Josueba jūmarāda poyasia Cadé-barneɔɾɔɾɔla aba Gazaɔɾɔla idjaba Goseñneba aba Gabaoñnaa. ⁴² Dārāēne Josueba jūma mañ ējūāne bæa puru bororāda poyapeɔɾɔɾɔla ādji ējūāra edasia Ācōrēra israelerāare djōna bēã.

⁴³ Māwānacarea Josuera idji sordaorā ume Gilgalɔɾɔla jēda wāsiɔɾɔɾɔla.

Josueba Jabiñare bæa poyapeɔɾɔɾɔla

11 Mañ ewariɔɾɔla Jabiñ abadada Hazor puruɔɾɔɾɔla boro basía. Mañ Jabiñba ūrīsia Josueba zocārā poyasida. Mañ carea dewara puru bororāmaa bædeada diabuecuasia israelerā ume djōne wāni carea. Mañ bædeara diabuesia Madoñ puruɔɾɔɾɔla boro Jobámaa, Simroñ puruɔɾɔɾɔla boromaa, Acsap puruɔɾɔɾɔla boromaa, ² dji wārāga eyaɔɾɔla bæ ējūāne bæa bororāmaa, Cineret amene caita bæa bororāmaa, ^{II} Dor puru caita bæa bororāmaa, ĩmādaɔɾɔla bæbariariare bæ jewedaɔɾɔla bæa bororāmaa, ³ ĩmādaɔɾɔla odjabariare bæa cananeorā bororāmaa, ĩmādaɔɾɔla bæbariariare bæa cananeorā bororāmaa, amorreorā bororāmaa, hititarā bororāmaa, perezeorā bororāmaa, eyaɔɾɔla bæ ējūāne bæa jebuseorā bororāmaa, Hermoñ eya carraɔɾɔla bæa heveorā bororāmaa idjaba Mizpa jewedaɔɾɔla bæ bororāmaa biɔɾɔɾɔla.

⁴ Mañ bororāba cawayoɔɾɔla djōbadarāda, carretaɔɾɔla djōbadarāda, waabema sordaorā siɔɾɔɾɔla jūma djōne edesiɔɾɔɾɔla. Bio cābana wāsiɔɾɔɾɔla. Pusa ĩbɔɾɔɾɔla quīrāca ādjirāra poya juachaɔɾɔla basía. ⁵ Mañ bororāra israelerā ume djōni carea ābaa wānapeda Meroñ do zaqueɔɾɔla duanesiɔɾɔɾɔla. ⁶ Mañne Ācōrēba Josuéa jarasia:

-Ādjirāra wayarādua. Nu ara nañ hora quīrāca māa bārāa ādjirāra jūma quenabiya. Mañne ādji cawayo jūrū quēgura jūma tɔɾɔɾɔla idjaba ādji djōbada carretara jūma bácuadua.-

⁷ Mañbe Josueba idji sordaorā ume Meroñ do zaqueɔɾɔla cawaēne uraɔɾɔla wāsiɔɾɔɾɔla. ⁸ Ācōrēba israelerāa ādjirāra poyabisia. Mañne israelerāba ĩcɔɾɔɾɔla ēpēsiɔɾɔla aba

I Mañ Goseñ purura Canaān druade bæa. Jose ewariɔɾɔla israelerāra dewara Goseñ ējūāne panesiɔɾɔɾɔla Egipto druade. *Genesis 46:31neba aba 47:6ɔɾɔla.* II Mañ Cineret amenera idjaba trɔɾɔɾɔla jarabadaa Quinétret, Galilea, Genesare idjaba Tiberia.

Misrepot doæaa idjaba Sidoñ puru caita. Mañ awara Ḷcrl ḗpēsidaa aba Mizra ḗjūānaa. Abeda jūma quenasiðaa. Ni abalda zocai bḗaé basía. ⁹ Ācōrēba jaraða quīrāca Josueba jūma osia. Ādji cawayo jīrū quēgura jūma tlcuasía idjaba ādji djōbada carretara jūma bácuasia.

¹⁰ Mañbe Josue idji sordaorā ume jēda zebldaðe Hazor puruðaa djōne wāsidaa. Poyapeða Josueba dji borora beasia. (Hazorðebema borora dewararā cāyābara dji dromaara bāsia.) ¹¹ Mama jūmarāda necoba quenasiðaa. Ni abalda zocai bḗaé basía. Puru siða jūma babuesidaa. ¹² Israelerā ume djōpeða bororāra Josueba necoba jūma beasia. Mañ bororā puru beara poyapeða jūma babuesia Ācōrē nezoca Moiseba jaraða quīrāca. ¹³ Israelerāba puru eya zaquede beara jūma babueðaé basía. Josueba ababe Hazordrḷ babuesia. ¹⁴ Baribrḷ puruza jūmarāda necoba quenasiðaa. Ni abalda zocai bḗaé basía. Ādji animarāra, ne bia queða siða ādji itea jūma edasiðaa. ¹⁵ Ācōrēba Moiseba jaraðara Moiseba Josuéa jūma jarasia. Mañra Josueba jūma daucha osia.

¹⁶ Josueba poyapeða ḗjūāda jūma edasia: Negue ḗjūāda, mañare bḷ eyaiða bḷ ḗjūāda, Goseḷ ḗjūāda, ḷmāðau bæbariare bḷ jeweðada, Jordañ do jeweðada, idjaba eyaiða bḷ ḗjūā Israel abadada dji jeweða siða. ¹⁷ Jūma edasia Halac eyaðeba aba Baal-ga puruðaa. Halac eyara Seír druade bḷa. Baal-ga purura Libano ḗjūāne bḷa Hermoñ eya carraðe. Puruza dji borora Josueba jidapeða jūma beasia. ¹⁸ Idjira mañ bororā ume dārā djōsia. ¹⁹ Ababe heveorā Gabaoñnebemada israelerā ume necai panani carea beða bāsidaa. Waabema purura israelerāba poyasiðaa. ²⁰ Wārāda Ācōrēbrḷ mañ puruðebemarāra so zarea bāsia israelerā ume djōne wānamārēā. Māwā quīrā djuburia neé israelerāba ādjirāra jūma quenasiðaa Ācōrēba Moiseba jaraða quīrāca. ¹

²¹ Mañ ewaride Josueba anaquitarā ḗjūā eyaiða bḗde pananara poyapeða jūma quenasia. Hebroñ puruðe beaðada, Debir puruðe beaðada, Anab puruðe beaða siða quenapeða ādji purura jūma babuesia. Māwā Juda ḗjūā eyaiða bḗde, waabema israelerā ḗjūā eyaiða bḗde biða anaquitarāra jūma quenasia. ²² Anaquitarā ni abalda Israel druade zocai beé basía. ^{II} Ababe Gaza puruðe, Gat puruðe, Asdo puruðe biða panesiðaa.

²³ Māwā Josueba jūma mañ druara edasia Ācōrēba Moiseba jaraða quīrāca. Dji ḗjūāra Josueba israelerā jūma jedecasia. Israeldeba yōpeða puruza ḗjūāda diasia ādjirāne bamārēā. Mañbe israelerāra ādji druade necai duanesidaa.

Mīrūbada puru

20 Ācōrēba Josuéa nāwā jarasia:

² -Israelerāa jaradua mīrūbada puruda bḷcuadāmārēā mḷa Moiseðeba bārāa jaraða quīrāca. ^{III} Mīā beai crīchaé bḗde abalba djārāda beaibrḷ, dji

^I Deuteronomio 7:16. ^{II} Numero 13:33. Anaquitarāa Anacadeba yōpeðadarā basía. Ādjirāra draso waibaga beasia. ^{III} Numero 35:9-29.

beuða ēberārāba idji beaði naēna mañ puruðaa mīrū wāida bḷa. ⁴ Mama jūpeða eða wāi naēna puruðe eða wābadama dji bororāa jūma nēbrḷaida bḷa sāvāsida. Dji bororāba cawasiðara mañ ēberāba jara bḷara wārāda, idjira puruðe idu eða wābiðapeða jaraðida panla sāma beida bḷada. ⁵ Mañne dji beuða ēberārāba idjida beaði carea mañ puruðe iwīðide wānibrḷ, dji bororāba idjira diacara panla mīā beai crīchaé bḗde beaða bērā idjaba quīrūbiðeba mīā beaðaé bērā. ⁶ Baribrḷ idjira mamalba āyā wācara bḷa aba dji cawa obadarāba jūmarā quīrāpita wārāda beðeðe bḗana abldaðaa. Mañ awara āyā wācara bḷa aba sacerdote dji dromaara bḷada jaiðabrḷa. Māwānacarea wayacusa idji puruðe bḗde wāida bḷa.–

⁷ Māwā jaraða bērā israelerāba mīrūbada puruda bḷcuasiðaa. Neptali ḗjūā eyaiða bḗde Quedé puruda bāsidaa. Mañ purura Galilea druade bḷa. Epraiḷ ḗjūā eyaiða bḗde Siqueḷ puruda bāsidaa. Juda ḗjūā eyaiða bḗde Quiriat-arbā puruda bāsidaa. Mañ purura idjaba Hebroñ abadaa. ⁸ Jordañ quīrārē Jericoðeba ḷmāðau odjabariare mīrūbada puruda ūbea bāsidaa. Rubeḷ ḗjūāne eya boro jeweðade Beser puruda bāsidaa. Mañ purura ḗjūā pōāsa ewaraga bḗde bḷa. Ga ḗjūāne Ramo puruda bāsidaa. Mañ purura Gala druade bḷa. Manase ḗjūāne Golañ puruda bāsidaa. Mañ purura Basaḷ druade bḷa. ⁹ Mañ mīrūbada puruda bḷcuasiðaa israelerā, drua āḷbema ādjirā tāēna panl siða poya mīrūnamārēā. Mīā beai crīchaé bḗde abalba djārāda beasira mama mīrū baida basia aba dji cawa obadarāba puru quīrāpita wārāda beða neé bḗa abldaðaa.

Galade ḗjūā edapeðadarā jēda wāpeðada

22 Māwānacarea Josueba Rubeḷneba yōpeðada-da, Gaðeba yōpeðada, idjaba Ḷcrl Manaseðeba yōpeðada siða trlcuasía. ² Ādjirāa nāwā jarasia:

-Ācōrē nezoca Moiseba obi jaraðara bārāba jūma ḷjā osidaa. Mḷa jaraða siða jūma ḷjā osidaa. ³ Dairāra bārā djabarā bērā, bārāra dairāre dārā djōsiðaa. Idi biða waði māwā panla. Dadjī Ācōrēba obi jaraðara jūma osidaa. ⁴ Dadjī Ācōrēba jaraða quīrāca dairā, bārā djabarāra naḷ ḗjūāne necai bāsia. Jāḷbe bārāra jēda diguiðaa wānadua Ācōrē nezoca Moiseba Jordañ do quīrārē ḗjūā diadamaa. ⁵ Baribrḷ Ācōrē nezoca Moiseba ley diadara quīrācuíta jūma ḷjā oðadua. Mañ leyba nāwā jara bḷa: dadjī Ācōrēra quīrānadua. Idji quīrāpita jipa nībaðadua. Idjia obi bḷara ḷjā oðadua. Ewariza idjira ḗpēnadua. Jūma bārā soðeba, jūma bārā jaureðeba biða idjia jara bḷara oðadua.–

⁶ Māwā jarapeða Josueba ādjirāra nāwā bia jara bāsia:

-Jāḷbe bārā diguiðaa jēda wānadua. Bārā dji quīrū nebiara edapeðada bērā iðibrḷ bio ne bara panesiðaa. Animarāda, oroda, paratada, bronceda, jiorroda, cacuade jḷbada siða zocārā edasiðaa. Mañra bārā djabarāa jedecadua.–

Māwā jarapeða Josueba ādjirāra wābisía. Ara mañda jēda ādji druaðaa diguiðaa wāsidaa. (Naēna Moiseba

Basañ druara ãçlrl Manasedeba yõpedadarãa diasia. Mãwãnacarea Josueba waabema Manasedeba yõpedadarãa Jordañ doðeba ãmãdau bæebariare ða ëjũãda diasia ãdji djabarã israelerã tãena.)

Mõgara ãtl pã buesidada

⁹ Rubeñeba yõpedadara, Gadeba yõpedadara idjaba ãçlrl Manasedeba yõpedada sida waabema israelerã ume Canaã druade pananada Silo purudeba ãdji drua Galada jẽda wãblrlsidaa. Gala druara ãdjirãba naena edasidaa Æcõrẽba Moisedeba jaraða quĩrãca. ¹⁰ Gala druadaa wãblada Jordañ doðe jũene wãsidãa. ^I Mama Canaã orroare Jordañ do icawa mõgarada waibã ãtl pã buesidaa animarã babue diabada quĩrãca. ¹¹ Mãwã opedadara waabema israelerãba ãrĩsidaa. ¹² Mañba ãdjirãba crĩchasiada Galade panlba Æcõrẽa igarasidaa. Mañ carea Silo purude jũma ãbaa dji jãresidaa Galade panl ume djõne wãni carea.

¹³ Baribrl djõne wãni naena sacerdote Eleza warra Piné abadada Gala druadaa na diabuesidaa Rubeñeba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panl Manasedeba yõpedadarã ume bedeamãrẽã. ¹⁴ Piné ume israelerã bororãda die diabuesidaa. Ædjira dji dromarãda bæasia. Israeldeba yõpedada puruzabemada aba aba diabuesidaa.

¹⁵ Mañglrãra Galadaa wãsidãa Rubeñeba yõpedadarã ume, Gadeba yõpedadarã ume, idjaba mama panl Manasedeba yõpedadarã ume bedead-amãrẽã. Jũenapeda nãwã jarasidaa:

¹⁶ –Daira Æcõrẽ puru trãneba nãwã bedeblda. ¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã dadji israelerã Æcõrẽa igarasida? ¿Cãrẽ cãrẽã dadji Æcõrẽ ëpẽ pananada idu bæapeda mõgarara ãtl pã buesida dewara ãcõrẽa animarã babue diaði carea? ¿Cãrẽ cãrẽã idjia jara ðara tãã oðãé basi? ¹⁷ Dadji israelerãba Peor abadade jũmawãya cadjiruada osida bẽrã zocãrã quinisidaa. ^{II} Mañ cadjirua opedada carea waðibida bia mĩga panla. ^{III} ¿Ara mañba bia bæãca? ¹⁸ Mãwãra ¿bãrãba wayacusa Æcõrẽa igarãca? Iði bãrãba mãwã oðibrl, nu Æcõrẽa wayacusa jũma dadji israelerã ume bio quĩrũya.

¹⁹ Bãrãmaa nañ Gala ëjũãda Æcõrẽ quĩrãpita bié ðabrl, idji wua de obida druadaa zedapeda dairã tãena ëjũãra edadua. Baribrl Æcõrẽba jaraðara igararãnadua. Daiba jara panl sida igararãnadua. ^{IV} Dadjirãba Æcõrẽ wua de caita animarã babue diabada aba eropanla. Mañ bẽrã dewarada orãnadua. ²⁰ Quĩrãnebadua Jericoðe Æcõrẽba ne jũma babueduada adamĩna Zerã warra Acañba tããé ãçlrl mẽrã edasida. Mañ carea Æcõrẽa jũma dadji israelerã

^I Jordañ doðe. Æçlrlmaarã mañba jara ða “Guelilot, Jordañ do icawa ðama.” ^{II} Numero 25:1-9. ^{III} Mañ cadjirua opedada carea waðibida bia mĩga panla. Hebreo bedeaðe nãwã ðã ða: “Mañ cadjirua opedadara waðibida jũma slglaðã panla.” Æçlrlmaarã mañba jara ða ãçlrl israelerãba waðibida mañ cadjiruara o panasidaa. ^{IV} Daiba jara panl sida igararãnadua. Hebreo bedeaðe mañba idjaba jara ða: “Dairãa bãrã ume bedeaðe ðarãnadua.”

ume bio quĩrũsia. Acañba cadjirua oðe carea idji awa beuðe basia ãtebrl dewararã sida beusidaa.–

²¹ Mañne Rubeñeba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba idjaba mama panl Manasedeba yõpedada sida israelerã bororãa nãwã panusidaa:

²² –Æcõrẽ dji dromaara ðaba cawa ða daiba tãã oé panlneba ni idji igara panlneba mãwã oðãé basida. Mañra jũma Israel puru sida cawadida panla. Dairãba Æcõrẽ igarãca carea mãwã osidabrl, wa tãã oé panlneba mãwã osidabrl, dairãra jũma quenanaa.

²³ Dairãba Æcõrẽ igarãca carea mañ mõgarada ãtl pã buesidabrl idjia cawa oya. Mañ awara dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diaði carea osidabrl, nẽudebema babue diaði carea osidabrl, waa mañ ãcõrẽ ume necai bæaði carea animarã draga babue diaði carea osidabrl, Æcõrẽba cawa oya.

²⁴ Wãrãda dairãba mañ mõgarara ãtl pã buesidaa bãrã warrarãba dai warrarã igararãnamãrẽã. Crĩchasiada ewari aba bãrã warrarãba dai warrarã nãwã jarãsisada: “Bãrãra dai israelerã Æcõrẽ ëberãrãã. ²⁵ Dai Æcõrẽba Jordañ dora dadjirã ësi bæasia bãrã Rubeñeba yõpedadara, Gadeba yõpedada sida awara bæadamãrẽã. Mañba bãrãra Æcõrẽ ëberãrãã.” Bãrã warrarãba mãwã jarasidaa dai warrarã Æcõrẽa igarabiã.

²⁶ Mañ carea dairãba mõgarara ãtl pã buesidaa. Dewara ãcõrẽa animarã jũma babue diaði carea oðãé basia, ni dewara sida babue diaði carea oðãé basia.

²⁷ Ætebrl jãwã osida bãrãba, dairãba, dadji warrarã sida quĩrãnebamãrẽã dairã sida Æcõrẽ de ðama animarãda babue diaðida panl, dewara sida babuedida panl, idjaba Æcõrẽ ume necai bæaði carea animarã dragada babue diaðida panl. Mãwãra no-coarebema ewaride bãrã warrarãba dai warrarã nãwã poya jarãca: “Bãrãra Æcõrẽ ëberãrãã.”

²⁸ Dairãba crĩchasiada abalba dairãa wa dai warrarã sida mãwã jarãbirl dairãba nãwã poya panunida: “Acãadua, dai drõãrãba za panl mõgara Æcõrẽa animarã babue diabada quĩrãca ða ãtl pã buesidaa. Baribrl animarã Æcõrẽa babue diaði carea oðãé basida. Ætebrl mañra osida bãrãba, dairã sida quĩrãnebamãrẽã jũma dadjirãra Æcõrẽ ëberãrãda.”

²⁹ Dairãba Æcõrẽ igarãca ni maãrĩ sida crĩchadaca. Idji ëpẽ panl idu bæãca. Ababe idji wua de ðama animarãda jũma babue diaða, nẽudebemada babue diaða, dewara sida babue diaða. Dewara animarã babue diabadada oðãã.–

³⁰ Rubeñeba yõpedadaba, Gadeba yõpedadaba, idjaba mama panl Manasedeba yõpedada sida jaraðadara sacerdote Eleza warra Pinéba, israelerã bororã die panl sida bia ãrĩsidaa. Mañne Pinéba ãdjirã nãwã jarasia:

–Iði cawa panla Æcõrẽa dadjirã ume ða. Bãrãba Æcõrẽa igarãca panl bẽrã idjia dadji israelerã cawa oðã.–

³² Mãwã bedeadadacarea sacerdote Eleza warra Pinéba, israelerã bororã sida jẽda Canaã druadaa wãsidãa. Mañbe Rubeñeba yõpedadaba, Gadeba

yõpedada bida Gala druade jarapedadara ädjiräba israeleräa jüma nëbɫɫasidaa. ³³ Mañra israeleräba bia ũrɫnapeda Ācõrëa bia bedeadada. Mamaɫba ɫtaa Rubeɫneba yõpedadarä ume idjaba Gadeba yõpedadarä ume djõnida waa bedeadadé basía. Ādji ëjüã jüma äñni sida waa bedeadadé basía.

³⁴ Rubeɫneba yõpedadaba Gadeba yõpedada ume mõgara ɫɫɫ pã buepedadara nãwã trɫɫ basidaa: "Za panɫ mõgara ɫɫɫ pã buepedadaba bãrãa, dairãa bida quĩrãnebabi ɫaa dadjirã Borora Ācõrëda."

Josueba israeleräa bedeadada

23 Israelerä dji quĩrũ ume djõ pananada Ācõrëba necai ɫadacarea dãrãbɫɫadë Josuera drõãda besia. ² Mañne idjia israelerä dji drõãrãda, dji bororãda, dji cawa obadarãda, dji dromarã sida jüma trɫɫbipeða nãwã jarasia:

–Mñra drõãda ɫã bërã dãrã droaéa. ³ Bãrãba unusidaa sãwã dadjirã Boro Ācõrëra dadjirãare djõsida. Idjia carebasia nañ druade bea purura poyadãmãrëã. ⁴ Mãwãnacarea mña ädji ëjüãra dadji Israelëba yõpedada puru doce panɫa jüma jedecasia. Mañ awara dadjirãba waði edadadé panɫ ëjüã sida mña jarasia sãwã jedecadida panɫda. Jordañ doðeba abã ɫmãdau bæbariare ɫã Pusa Droma Mediterraneo abadaðaa mña jarasia sãwã ëjüãra jedecadida panɫda. ⁵ Dadji Boro Ācõrëba mañ ëjüãne bea ëberãrãra bãrã quĩrãpitabemada jüma äyã jɫrecuaya. Mãwã bãrãba ädji ëjüã sida jüma edadida idjia jarada quĩrãca.

⁶ Quĩrãcuíta beadada. Ācõrë ley Moiseba cartadë ɫadara jüma ñã o pananada. Ni maãrĩ bida ãñ orãnadua. ⁷ Ëberãrã waði nañ druade bea ume äbaa bearãnadua. Ādji äcõrë beara ëpërãnadua. Mañrã quĩrãpita çhĩrãborodë copanenapeða bia bedearãnadua idjaba iwidirãnadua. Wãrãneba jaradibɫɫ ädji trɫɫneba mãwã orãnadua. ⁸ Ewariza abã dadjirã Ācõrëdrɫ ñã pananada idi ñã panɫ quĩrãca. ⁹ Dadji Ācõrëba puru droma mësra beada bãrã quĩrãpitabemada äyã jɫretacuasía. Abã idi bida ni abalɫa bãrãra droadadé panɫa. ¹⁰ Dadjirãnebema abalɫa ädjirã mil panɫra äyã mĩrũ pirabibaria Ācõrëra dadjirãare djõ ɫã bërã idjia jarada quĩrãca. ¹¹ Mañ bërã quĩrãcuíta beadada. Dadji Ācõrëra bio quĩrãnadua. ¹² Idjira igararãnadua. Mañ awara nañ druadëbemarã waði dadjirã tãëna bea ume äbaa bearãnadua. Bãrãba ädji caurãda edadibɫɫ wa bãrã caurãda ädjirãa diaðibɫɫ, bio cawadada dadji Ācõrëba ädjirãra bãrã quĩrãpitabemada waa äyã jɫretadéda. Ātebɫɫ jɫcaraba animarã jidabada quĩrãca ädjirãba bãrãra bié ɫadida. Soaba bãrã ëcarradë ubɫda quĩrãca wa ɫɫ bãrã dauðe ɫã quĩrãca ädjirãneba bãrãra bio mĩga panania abã nañ ëjüã bio bia ɫã Ācõrëba diaðadë bãrã jüma quinibɫadada.

¹⁴ Dãrãëne mñra beuya. Mãwãmĩna bãrãba soðeba, jaureðeba bida cawa panɫa dadji Ācõrëba dadjirã itea oyada adara wãrãda jüma osida. Ni maãrĩ bida ãñ oé basía. ¹⁵ Dadji Ācõrëba dadjirã itea ne bia oyada adara wãrãda osimĩna idjida igaradibɫɫ idjia dadjirã bié ɫai jarada sida wãrãda oya. ¹ Mãwã nañ ëjüã bio bia ɫã id-

jia diaðadë dadjirãra jüma quinibiyá. ¹⁶ Ācõrëba dadjirã ume bedea ɫadada bãrãba ñã oðadébɫɫ, dewara äcõrë beada ëpërãpeda ädji quĩrãpita çhĩrãborodë copanenibɫɫ, dadji Ācõrëra bãrã ume bio quĩrũya. Mañba bãrãra dãrãëne nañ ëjüã bio bia ɫã idjia diaðadë jüma quininia.–

Beui naëna Josueba israeleräa jarada

24 Josueba Siqueɫ purudë israeleräa jüma äbaa jɫresia. Mañne dji drõãrãda, dji bororãda, dji cawa obadarãda, dji dromarã sida caita trɫɫcuapeða Ācõrë quĩrãpita nũpanesidaa. ² Mañbe Josueba purua nãwã jarasia:

–Dadji Ācõrëba nãwã jara ɫã: "Bãrã drõã naënabemarã Euprate do quĩrãrë panabadjideðe jɫwaba oðã äcõrëãda ëpëbadjideðe. Tareba mãwã obadjia. Abrahaɫba, Naco bida Tarera ädji zeza basía. ³ Baribɫɫ mña Abrahaɫda Euprate do quĩrãrëba enepeða nañ Canaaɫ druade ɫɫɫɫabiasía. Idjideba mña ëberãrãda zocãrã yõbisia. Mña idji warra Isada unubisia. ⁴ Mña Isaa warrada umé unubisia: Jacobo idjaba Esaú. Esaúa Seír eyaída ɫã druada diasía. Mañne Jacobora idji wararã sida Egiptodë panane wãsidãa. ¹¹⁵ Mãwãnacarea mña Moiseda Aaroñ sida Egiptodãa diabuesia bãrã ëdrɫ enenamãrëã. Mña egiptorãra bia mĩgabipeða bãrãra ëdrɫ enesia. ⁶ Egiptodëba ëdrɫ enebɫɫadë Pusa Purru icawa jüesidaa. Mañne Egiptodëbema carretadëba djõbadarãba, cawayodëba djõbadarã bida bãrãra ëpësidãa abã Pusa Purruada. ⁷ Mañne bãrãba quĩrã djuburiada iwididapeða mña bãrã jëdaare jãrãrã pãimada jira ɫasia egiptorã nocoare. Egiptorãba Pusa Purruðe bãrã ëpësidadë mña pusaa ädjirãra ãnëbari edabisia. ¹¹¹ Mña egiptorã cawa oðara bãrãba bio cawa panɫa bãrã drõãrãba unupeðada bërã.

Mãwãnacarea bãrãra ëjüã põãsa ewaraga ɫadë bio dãrã ɫɫɫɫa nĩbasidaa. ⁸ Mãwã nĩnane mña bãrãra Jordañ doðeba ɫmãdau odjabariare panɫ amorreorãmaa edesia. Mañne ädjirãra bãrã ume djõsidãa. Baribɫɫ mña bãrãra ädjirãra poyabisia. Bãrã djõsidadë mña ädjirãra quenabipeða bãrãba ädji ëjüãra jüma edasidaa. ⁹ Mãwãnacarea moabitarã boro Zipor warra Baláda bãrã israelerä ume djõ quĩrã basía. Mañne idjia Beor warra Balaaɫda trɫɫbisía bãrã bié jara ɫãmãrëã.

¹⁰ Baribɫɫ mña Balaaɫa idu mãwã obié basía. Ātebɫɫ idjia bãrãra ɫarima zocãrã bia jara ɫasia. ¹¹ Mãwã idjia bié jara ɫai badadëbemada mña bãrãra ëdrɫ edasia.

¹¹ Mamaɫba Jordañ do çhãnapeda bãrãra Jerico caita jüëne wãsidãa. Mañne Jericoðebemarãra bãrã ume djõsidãa baribɫɫ mña bãrãra poyabisia. Ara mañ quĩrãca mña amorreorãda, perezeorãda, cananeorãda, hititarãda, gergeseorãda, heveorãda, jebuseorã sida bãrãra jüma poyabisia. ¹² Bãrãba çhaba idjaba necoba ädjirãra poyadadé basía. Ātebɫɫ bãrã djõne wãsidadë mɫabɫɫ ädjirãra ne wayabipeða mĩrũ wãbɫɫasidaa nedɫɫɫaba orrabɫɫ quĩrãca. Ara mañ quĩrãca mña naëna osia amorreo bororã umé pananara. ¹¹³ Mña ädji

I Deuteronomio 28:15-68. II Genesi 46:8deba abã 47:12daa. III Exodo 14:15-30. IV Numero 22:1neba abã 24:25daa.

ējūāra néu bara, puru siċa bārāa jūma diasia. Māwā uva, olivo siċa bārāba upedadaēda cobadaa. Idjaba bārāba opedadaē puru beade panabadaa.”–

¹⁴ Mañ awara Josueba nāwā jarasia:

–Ācōrēba māwā oċa bēra idjira wayaċadua. Ewariza soċeba idjira iĵā pananadua. Jlwaba oċa ācōrē bea dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ěpē pananada idjaba Egiptoċe ěpē panana siċa jūma bat-
acuċadua. Ababe dadjirā Ācōrēdrġ ěpēnadua.

¹⁵ Bariblrġ bārāba dadji Ācōrēda ěpē quīrānaēblrġ, iċi jaraċadua sālglda ěpēnida: dadji drōā naēnabemaba Euprate do quīrārē ěpē pananada wa nañ dru-
aċe amorreorāba ěpē panlda. Bariblrġ mġa, mġ quimaba, mġ warrarā biċa Ācōrēdrġ ěpēnia.–

¹⁶ Josueba māwā jaraċacarea israelerāba nāwā panusiċaa:

–Dairā biċa Ācōrēdrġ ěpēnia. Idjira ni mañrġ biċa igaraċaēa dewara ācōrē ěpēni carea. ¹⁷ Dadji Ācōrēblrġ dadjirāra, dadji drōārā siċa Egiptoċe nezocarā pananada ědrġ enesia. Idjiablrġ dadjirā quīrāpita ne ununaca dromada ocuasía. Dadjirā Egiptoċeba zesiċade idjiablrġ oċe, djārā druaza biċa waga basía. ¹⁸ Idjiablrġ jūmarāda dadjirā quīrāpitabemada āyā jretacuasia. Amorreorā nañ druade panana siċa āyā jretacuasia. Mañ bēra dairā biċa idjidrġ ěpēnia. Idjidrġ dai Ācōrēa.–

¹⁹ Mañne Josueba nāwā jarasia:

–Bārāba Ācōrēra poya ěpēnaēā. Dewarada idji quīrāca neēa. Idjia quīrāā bāa bārāba ababe idjidrġ quīrānida. Mañ bēra idjia jara bāda iĵā oċaēblrġ idjaba cad-
jiruada oċiblrġ idjia mañra quīrādoāēa. ²⁰ Bārāba Ācōrēda igaraċapeċa dewara ācōrē beada ěpēniblrġ, idjia bārāra biē bāya. Māwā bārā careba baċada idjia quinibiya.–

²¹ Mañne puruba jarasia:

–Dairāba dewara ācōrē beara ěpēnaēā; ababe Ācōrēdrġ ěpēnia.–

²² Josueba wayacusa jarasia:

–Bārāne bāa. Bārāba wārāneba jarabldaā Ācōrēdrġ ěpēnida.–

Ādjirāba jarasiċaa:

–Māē, māwā wārāneba jarabldaā.–

²³ Mañne Josueba jarasia:

–Māwā baiblrġ bārā jlwaba oċa ācōrē beara isabe batacuċapeċa soċeba dadji israelerā Ācōrēda ěpēnadua.–

²⁴ Puruba panusia:

–Dadji Ācōrēdrġ ěpēnia; ababe idjia jara bādrġ iĵā oċa.–

²⁵ Mañ ewariċe Siqueñ puruċe Josuera israelerā ume beċea basíċaa aba Ācōrēdrġ ěpēnida. Mañbe idjia leyda basía ādjirāba iĵā oċamārēā. ²⁶ Mañglra Josueba Ācōrē ley cartae basía. Mañbe mōgara wailbāda ġta nūmġsia encina bacuru edre Ācōrē wua de caita.

²⁷ Mañne jūma israelerā nāwā jarasia:

–Za bā mōgarara bāblrġ bārāba Ācōrē ěpēniana apeċadara quīrānebaċamārēā. Bārāba Ācōrēda

igarāċiblrġ nañ mōgaraba jūmarāa cawabiya bārāba sewada osiċada.–

²⁸ Māwā jarapeċa Josueba purura ādjia edapeċada ějūāza wābisía.

Josue, Eleaza siċa jaidapeċada

²⁹ Māwānacarea Nuñ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa basíċe jaiċasia. ³⁰ Timnat-sera abadaċe idjia edaċa ějūāne israelerāba idjira tġbarisiċaa. Mañ ějūāra Epraiġ eyaiċa bā druade bāa Gaa eya caita. ³¹ Josue zocai basíċe israelerāba Ācōrēra ěpē panasiċaa. Idji jaiċaċacarea dji bororā idji ume panana zocai panasiċade biċa ěpē panasiċaa. Mañ bororāba jūma unusiċaa Ācōrēba israelerā itea oċada.

³² Israelerāba Jose querasi bāwlrġ Egiptoċeba enepeċadara Siqueñne tġbarisiċaa. ^I Dji ějūāra Jacoboba Hamo warrarāa cien parata torrobari nēdosía. Hamora Siqueñ zeza basía. Mañ ějūāra Joseċeba yōpedadarāba edasiċaa.

³³ Aaroñ warra Eleaza siċa jaiċasia. Idjira Epraiġ eyaiċa bā druade tġbarisiċaa idji warra Pinēba eya zaque edaċade.

Ācōrē nezoca bajānebemaba Boquiñne jaraċa

2 Ācōrē nezoca bajānebemada Gilgaċeba Boquiñnaa wāpeċa israelerā nāwā jarasia:

–Mġa bārāra Egipto druadeba ědrġ edapeċa mġa diai jaraċa ějūānaa enesia. Mġa bārā drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Mġa bārā ume beċea bāċara āyā bāēa.

² Bariblrġ nañ druade bearā ume beċea bārānadua. Mōgara ādji ācōrē bea itea ġta pā buepeċadada corapetacuċadua.” Māwā jaraċamīna bārāba iĵānaē basía. ¿Cārē cārēā māwā oċaē basi? ³ Bārāba iĵānaē bēra mġa jaraya: puru nañ druade beara mġa waa bārā quīrāpitabemada āyā jretaeā. Āteblrġ soaba bārā ěcarrade ublda quīrāca ādjirāneba bārāra bia mġga panania. Mañ awara bārāba ādji ācōrē bea ěpēnapēċa bio biē panenia.–

⁴ Ācōrē nezoca bajānebemaba māwā jarasiċe jūma israelerāra iĵgua iĵā duanesiċaa. ⁵ Mañ bēra mama trġ basíċaa Boquiñ. ^{II} Idjaba mama animarāda Ācōrēa babue diasíċaa.

Josue jaidada

⁶ Josueba israelerā wābisíċe ādjia edapeċada ějūāza wāsiċaa. ^{III} Josue zocai basíċe israelerāba Ācōrēra ěpē panasiċaa. Idji jaiċaċacarea dji bororā idji ume panana zocai panasiċade biċa ādjirāba ěpē panasiċaa. Mañ bororāba jūma unusiċaa Ācōrēba israelerā itea oċada.

⁸ Nuñ warra Josue Ācōrē nezocara 110 poa basíċe jaiċasia. ⁹ Timnat-sera abadaċe idjia edaċa ějūāne israelerāba idjira tġbarisiċaa. Mañ ějūāra Epraiġ eyaiċa bā druade bāa Gaa eya caita. ¹⁰ Josue ewariċebemarā jūma jaidapeċadacarea ādjideba yōpedadarāba

^I *Genesis 50:25; Exodo 13:19.* ^{II} *Hebreo beċeċe Boquiñ trġba jara bāa “iĵābadarā.”* ^{III} *Josue 24:1-28.*

Ācōrēra, idjia israelerā itea o bæda sida quīrādoasidaa.

Israelerāba Ācōrē igarapedada

11 Māwānacarea israelerāba Ācōrē quīrāpita cadjiru-ada osidaa. Jwaba oda ācōrē Baal abadada ēpēsidaa. 12 Ācōrēba ādji drōā naēnabemarāra Egiptoḏeba ēdrā edaḏamīna idjira igaraḏapeḏa ādji caita bēara ācōrēda ēpēsidaa. Māwā Ācōrēra quīrūbisidaa. 13 Ādjirāba Ācōrēra igaraḏapeḏa Baal abadada, Astarte abada sida ēpēsidaa. 14 Mañ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūsia. Mañba idjia ne drābadarāa ādjia erobeara idu jārbisia. Idjaba ādji dji quīrūa ādjirāra idu poyabisia. Djōbḏadae israelerāba waa poyaḏaē basia. 15 Djōne wābḏdaza Ācōrēra dji quīrūare djōbadjia. Mañ bēra israelerāba poyaḏaca basia Ācōrēba naēna jaraḏa quīrāca. Māwā bia mīga duanabadjidaa.

Ācōrēba ēdrā bābadarā diada

16 Māwā bia mīga panlne Ācōrēba ḥclrl ēberārāda bābadjia israelerāra ne drābadarā jwaeḏabemada ēdrā bāḏamārēā. 17 Baribrlrl israelerāba mañ ēdrā bābadarā beḏeara ṭjānaca basia. Ātebrlrl dārāēne Ācōrēra wayacusa igaraḏapeḏa dewara ācōrē beada ēpēnapēda bia beḏeabadjidaa. Ācōrēba obi jaraḏara ādji drōā naēnabemaba ṭjā o panaḏamīna ādjirāba ṭjā oḏaē basia. 18 Dji quīrūba ādjirā biē o panlne bia mīga panl bēra āduba mīā sopua beḏeabadjidaa. Ācōrēba mañ ūrbḏrlza ādjirāra quīrā djuburiapēda aba bābadjia ādjirā dji quīrū jwaeḏabemada ēdrā bāmārēā. Ācōrēra mañ ēberā ume bā bēra idji zocai bāmisa israelerāra dji quīrū jwaeḏabemada ēdrā bābadjia. 19 Baribrlrl dji ēdrā bābari jaiḏaḏacarea israelerāba wayacusa dewara ācōrē beada ēpēnapēda bia beḏeabadjidaa. Mañ cadjirua obḏdaza ādji djibarirāba opeḏa cāyābara auḏuara obadjidaa. Clwrlrl zareaḏeba ādjia cadjirua obadara igaraḏaca basia. 20 Mañ carea Ācōrēra israelerā ume bio quīrūpeḏa nāwā jarasia: –Mā israelerā drōā naēnabemarā ume beḏea bāḏara nañ ēberārāba igarasidaa. Mā jaraḏara ṭjānaca. 21 Mañ bēra puru bea Josueba poyaḏaēra mā israelerā quīrāpitabemada ni aba biḏa āyā jḏretaēā.– 22 Ācōrēba mañ puru beara Canaañ druade idu bēbisia israelerāba idjida ēpēni cawaya ādji drōā naēnabemaba ēpēpeḏa quīrāca. 23 Josue ewariḏe Ācōrēba mañ puru beara āyā jḏretaē basia. Idjia Josuea poyabiē basia, ātebrlrl Canaañ druade idu bēbisia.

Deborāba Baraco ume Sisarā poyapedada

4 Ehud jaiḏaḏacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesidaa. 2 Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cananeorā boro Jabiñ jwaeḏa basia. Jabiñra Hazor puruḏe bābadjia. Jabiñ sordaorā borora Sisarā basia. Mañ Sisarāra Haroset-goiñne bābadjia. 3 Jabiñba djōbada carreta jiorro oḏada noveciento erobasia. Veinte poa israelerāra quīrā djuburia neē bio bia mīga erobasia. Mañne israelerāba Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiḏidaa.

4 Mañ ewariḏe Deborāda israelerā cawa obari basia. Idjira Ācōrēneba beḏeabadjia. Lapidot quima basia. 5 Mañ Deborāra Epraiñ eyaiḏa bā druade bābadjia Ramá puru idjaba Betel puru ēsi. Israelerā nēbrḏaḏe panlne idjimaa wābadjidaa cawa omārēā. Cawa obrḏaḏe Deborāra urutaca bā edre chūmabadjia. Mañ bēra mañ bacurura Deborā Uruta trlrl bāsidaa.

6 Ewari aba Deborāba Abinoañ warra Baracoda trlrlbisia. Idjira Neptali druade Quedé puruḏe bābadjia. Baraco zeḏacarea Deborāba nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba bā nāwā jara bāa: “Sordaorā Neptaliḏebemada Zabuloñnebema sida die mil ededua Tabor eyaḏaa. 7 Mā Jabiñ sordaorā boro Sisarāda bā ume djōne wābiya. Dji carretaḏeba djōbadarāda, waabema sordaorā sida eneya Quisoñ do zaqueḏaa. Baribrlrl mā bā ādjirāra poyabiya.”–

8 Mañne Baracoba Deborāa jarasia:

–Bḏa mā ume wāibrḏrl māra wāya. Bḏa wāēbrḏrl mā sida wāēā.–

9 Deborāba jarasia:

–Bia bāa, māḏteara māra bā ume wāya. Baribrlrl Sisarā poyaḏacarea brlrl trlrl bāgaēā, Ācōrēba Sisarāra wērāa poyabi bēra.–

Ara māḏda Deborāra Baraco ume Quedes puruḏaa wāsia. 10 Mama Baracoba sordaorā Zabuloñnebemada, Neptaliḏebema sida die mil ābaa jḏrepeḏa Tabor eyaḏaa edesia. Deborā sida idji ume wāsia.

11 Mañ ewariḏe quenita Hebere abadada Quedes puru caita bābadjia. Naēna idjira waabema quenitarā ume bāḏada Zaanaim jeweḏaḏe idji wua dera o erobasia. I Mañ Heberera Moise zāwārē Hobāḏeba yōna basia. II

12 Mañne Sisarāba ūrsia Abinoañ warra Baracora idji sordaorā ume Tabor eyaḏaa wāsidaa. III¹³ Mañ carea idji jiorro oḏa djōbada carreta noveciento panlḏa, idji sordaorā sida ābaa jḏrepeḏa Haroset-goiñneba Quisoñ do zaqueḏaa wāsidaa.

14 Mañbe Deborāba Baracoa jarasia:

–Ādjirā ume isabe djōne wānadia! jḏibrḏrl Ācōrēba bā Sisarāra poyabiya! Ācōrēra bā na wābrḏrl!–

Ara māḏda Baracora idji sordaorā die mil panl ume Tabor eyaḏeba eḏaa djōne wāsidaa. 15 Djōne wābrḏaḏe Ācōrēba Sisarāra, carretaḏeba djōbadarāra, waabema sordaorā sida bio ne wayabisia. Mañ bēra Baracoba idji sordaorā ume necoba zocārā quenasiḏaa. Baribrlrl Sisarāra idji carretaḏeba uḏu jḏdrḏpeḏa mīrū pira wāsia. 16 Mañne Baracoba Sisarā carretaḏeba djōbadarāra, waabema sordaorā sida ēpēsidaa aba Haroset-goiñnaa. Māwā Sisarā sordaorāra jūma quenasiḏaa. Ni aba biḏa zocai beē basia.

17 Mañ ewariḏe Hazorḏebema boro Jabiñra quenita Hebere ēberārā ume necai basia. Mañ carea Sisarāra ādjimaa mīrū wāsia. Jūḏsiḏe wērā Jael abadaba idjira

I Zaanaim jeweḏa. Mañ beḏeaba idjaba jara bāa “Zaanaim encina bacuru droma.” II Moise zāwārē Hobā. Numero 10:29ḏe jara bāa Hobāra Moise zāwārē Reuel warra basida. III Abinoañ warra. Ḥclrlrl traduccioñne mañ beḏeara neēā.

audiabariide wásia. Mañ wērāra Hebere quima basía. Jaelba nāwā jarasia:

–Mā boro, diguidaa zedua. Ne wayarādua.–

Ara mañda Sisarāra Jael wua dede edaa wāpeđa tabesia. Mañne Jaelba idjira borobaba ānēbari basia. ¹⁹ Sisarāba jarasia:

–Mā quírā djuburia baidoda diadua. Māra opichia bāa.–

Jaelba paca jubada animarā e oēde tɫ erobasia. Mañra ewapeđa paca jubara diasia. Mañbe Sisarāra wayacusa ānēbari basia.

²⁰ Sisarāba jarasia:

–Wua dede eda wābadama chūmedua. Bariduada zepedā nāwā iwidiɓlɓl: “¿caida nama bā?”, jaradua ēberā neēda.–

²¹ Sisarāra sē bā bērá bio cāi besia. Mañbe Hebere quima Jaelba wua de egorōdaa cachibada bacuru cūmiada, dji cachibada siēda edasia. Jaelera chupea eda wāpeđa mañ bacuruba Sisarā borora egorōdaa wāyā cachi nūmasia. Māwā Sisarāra beasia.

²² Baracoba Sisarā jɓl bāde Jael purude jūesia.

Mañne Jaelba idji audiabariide wāpeđa nāwā jarasia:

–Zedua, bla jɓl bāra māa aɓbiya.–

Ara mañda Baracora Jael wua dede eda wāpeđa Sisarāra beu tabada unusia. Jaelba cachiēda bacurura wađi Sisarā borode su nūmasia.

²³ Mañ ewariide Ācōrēba israelerā quírāpita cananeorā boro Jabiñra māwā poyasia. ²⁴ Mamaɓba ŋtaa israelerāra cananeorā boro Jabiñ ume djōɓɓdaza poyabadjidaa aba idji beabɓɓdaa.

Ācōrēba Gedeoñ trñna

6 Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quírāpita cadjiuada o panesidaa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra siete poa madianitarā jɓwaeđa basia. ² Madianitarāba ādjirāra bio bia mīga eropanɓ bērá eyadaa wānapedā uria beade, jogoa beade, ŋɫ dji quírū poya wācara bāmaa biēda mīrū panesidaa. ³ Israelerāba u eropanɓra madianitarāba, amalecitarāba, idjaba ŋmādaud odjabariarebemarā biēda jārīcuade zebadjidaa. ⁴ Ādjirā israelerā ējūāne panɓne israelerāba u eropanɓra jūma ārīɓbadjidaa aba Gaza ējūānaa. Mañ bērá israelerāba codi carea ni cārē siēda neē panasidaa. Ovejada, pacada, burro siēda neē panasidaa. ⁵ Madianitarāra, waabemarā siēda ādji wua de bara idjaba ādji animarā bara israelerā druadaa zedapeđa ne jūma ārī wābadjidaa adichichi zocārāba néu jūma cobada quírāca. Ādjirāra ādji cameyo siēda zocārā panɓ bērá poya juachadaca basia. ⁶ Madianitarāba ne jūma jārīcuabadjida bērá israelerāra ne neē panasidaa. Mañ carea israelerāba Ācōrēba quírā djuburiada iwidiɓidaa.

⁷ Māwā quírā djuburiada iwidi panɓ bērá Ācōrēba idjideba beēabarida aba ādjirāmaa diabuesia. Mañ ēberāba ādjirāa nāwā jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bāa: “Mā bārāra Egiptorā nezoca pananada ēdɓ enesia. ⁹ Egiptorā jɓwaeđabemada, jūma bārā biē o erobeja jɓwaeđabema siēda mā bārā ēdɓ basia. Mā ādjirāra bārā

quírāpitabemada jūma āyā jɓretapeđa ādjirā druara bārāa diasia. ¹⁰ Idjira bārāra amorreorā drua badade panabadaa, baribɓl mā bārāa jarasia ādjirā ācōrē beada ēpērānamārēā. Ababe mā, bārā Ācōrēdɓl ēpēni-da panɓana asia. Baribɓl mā jaradara ŋjānaca.”–

¹¹ Mañ ewariide Ācōrē nezoca bajānebemada zepedā Opra puru caita encina bacuru edre chūmesia. ¹ Mañ bacuru djibarira Abiezedeba yōna Joasa basia. Mama caita Joasa warra Gedeoñba trigoda uva biwadɓgaba-da uriaēde mērā ezoa basia madianitarāba unurā-namārēā. ¹² Ācōrē nezoca bajānebemara Gedeoñma odjasie nāwā jarasia:

–Ēberā mēsra bā idjaba sozarra bā, Ācōrēra bɓl ume bāa.–

¹³ Mañne Gedeoñba nāwā jarasia:

–Mā boro, Ācōrēda wārāda dadjirā ume bāɓɓl, ¿sāwā jācua mīga panɓ? Ācōrēba dadjirāra madianitarā jɓwaeđa basia. Dadji drōārāba nēɓɓɓsiēdaa Ācōrēba ne ununaca o bādeba dadjirāra Egiptode nezoca pananada ēdɓ edasida. Mañda ¿sāñbe waya ne ununacara dadjirā itea oi?–

¹⁴ Mañne Ācōrēba Gedeoñ aɓɓpeda nāwā jarasia:

–Bɓ l bādeba israelerāra madianitarā jɓwaeđabemada ēdɓ bādua. ¿Māɓɓɓl bɓra wābi bāéca?–

¹⁵ Baribɓl Gedeoñba panusia:

–Mā boro, ¿mā sāwā dadji israelerāra ēdɓ bāi? Mā ēberārāra jūma Manasedebema dji ne neēara quedeaa. Mañ awara māra mā ēberārānebema dji edaara quirua.–

¹⁶ Ācōrēba jarasia:

–Māra bɓl ume bāi bērá bla madianitarāra poyaya ēberā aba poyabɓl quírāca.–

¹⁷ Mañne Gedeoñba jarasia:

–Bla wārāda māda bia unu bāɓɓl, cawabidua bɓdɓl wārāda mā ume beēda bāda. ¹⁸ Mā bɓl itea ne enepedā bɓl quírāpita bāya. Mā quírā djuburia āyā wārādua mañ enebɓɓmisa.–

Ācōrēba panusia:

–Mā jāyā aba bɓl zebɓɓdaa.–

¹⁹ Ara mañda Gedeoñra wāpeđa chiwatu zaqueda beapeda djusia. Idjaba harinada veintidos libra edapeđa pañ dji ēsābari neē bāda ocuasía. ^{II} Jūma wiēacarea nedjarara jamarade bāpeda dji bāra cuguruēde jue edapeđa encina bacuruēda jūma edesia.

²⁰ Mañne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gedeoñba jarasia nedjarara, pañ siēda mōgara ŋɓɓ cobapeđa dji bāra jūma ŋɓɓ weamārēā. Ara mañda Gedeoñba māwā osia.

²¹ Mañbe Ācōrē nezoca bajānebemaba nedjarara, pañ dji ēsābari neē bā siēda bacuru quēɓɓba warasia. Ara mañne mōgaradeba tɓɓɓda eradɓpeda nedjarara, pañ siēda jūma bá wásia. Māwāɓɓlde Ācōrē nezoca bajānebema siēda nēbasia.

²² Mañne Gedeoñba cawasia idjia Ācōrē nezoca bajānebemada unusida. Mañ carea jarasia:

–¡Ay, mā Boro Ācōrē! Idibɓl māra beuya bɓl nezoca bajānebema quírāda ununa bērá.–

I Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 14de jara bāa mañra Ācōrē basida. II Veintidos libra. Hebreo beēade jara bāa “efa.”

²³ Bariblrġ Ācōrēba jarasia:

–Bla beuēa. Ne wayarādua. Necai bādua.–

²⁴ Mama Gedeoġba mōgarada ħtl pā buesia Ācōrēda idji ume beḏeada bēra. Maġ mōgara ħtl pā buedara trġ bāsia “Ācōrēba necai bai diabari.”^I Maġ mōgara ħtl pā buedara waḏibiḏa Opra puruḏe bla Abiezeḏeba yōpedadarā ējūāne.

²⁵ Ara maġ diamasi Ācōrēba Gedeoġa nāwā jarasia:

–Bl zeza paca dji umébmada siete poa bāda edadua.^{II} Maġba bl zeza mōgara Baal quīrāca oḏa ħta nūmācārīda errebari coratadua. Maġ orrocawa bā bacuru Aserá quīrāca oḏa nūmācārī siḏa coratadua.
²⁶ Maġbe naġ eya borode mōgarada ħtl pā buedua animarā mġa babue diai carea. Maġ mōgara pā buedua ħrġ bacuru Aserá quīrāca oḏara cajērāpeḏa bl zeza paca dji umébmara beapeḏa mġa babue diadua.–

²⁷ Ara maġda Gedeoġba idji nezocarāda die trġpeḏa Ācōrēba jarada quīrāca diamasi osia. Āsa oé basia idji zeza ēberārāda, puruḏebemarā siḏa waya bāda bēra.

²⁸ Nurēma puruḏebemarā piradrlbāde unusiḏaa mōgara Baal quīrāca oḏara tabāda idjaba bacuru Aserá quīrāca oḏa mama bāda siḏa neḏda. Maġ awara unusiḏaa abalba Gedeoġ zeza paca dji umébmara mōgara ħtl pā buedua ħrġ babuesida.

²⁹ Maġne ādjiza dji iwīḏi duanesiḏaa:

–¿Caiba jāwā osi?–

Jūmarāa iwīḏiḏapeḏa cawasiḏaa Gedeoġba māwā osida. Maġ carea Gedeoġ zeza Joasamaa wānapēda jarasiḏaa:

³⁰ –Bl warrara dajadaa zebidua. Mōgara Baal quīrāca oḏara idjaba bacuru Aserá quīrāca oḏa mama bāda siḏa coracuasía. Maġ carea dairāba idjira beaḏia.–

³¹ Maġne Joasaba idji ume quīrū panġa nāwā jarasia:
–¿Māwāra bārāba Baalda carebaḏica? ¿Idjiare djōnica? Mġa jaraya bariduaba Baalera carebaiblrġ ħnadrlī naēna beuida bla. Baalda wārāda ācōrēblrġ, idjidrl idji mōgara corataḏa ume djōida bla.–

³² Gedeoġba mōgara Baal quīrāca oḏara corataḏa bēra maġ ewariḏeba ħtaa idjira trġ jarasiḏaa Jerobaal.
III

Ācōrēba jarada wārā arada Gedeoġa cawabiḏa

³³ Maġ ewariḏe madianitarāda, amalecitarāda, ħmādaud odjabariarebemarā siḏa jūma ābaa dji ħreḏapeḏa Jordaġ do chānapēda Jezreel jeweḏade duanesiḏaa.

³⁴ Maġne Ācōrē Jaurera Gedeoġmaa zesía. Maġ bēra Gedeoġba oveja cachuda jīgua zāsía Abiezeḏeba yōna purura ābaa ħrei carea.³⁵ Maġbe idjia beḏeada diabuesía Manaseḏeba, Aserḏeba, Zabuloġneba, idjaba Neptaliḏeba yōpedadarā zedamārēā. Jūmarā zedapeḏa Gedeoġ careba djōni carea panesiḏaa.

³⁶ Maġne Gedeoġba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Bla jarasia mġneba dai israelerāra ēdrl bāida.

³⁷ Mġa cawa quīrā bla bla jaradara wārāda. Daiba tri-

^I Ācōrēba necai bai diabari. Hebreo beḏeade Jehová-salom bā bla. ^{II} Paca dji umébmada siete poa bāda. Hebreo beḏeade maġra ebuḏa blā. ^{III} Hebreo beḏeade Jerobaal trġba jara bla: “Baadrl djōida bla.”

go sġradġgabadama mġa oveja cara mōda bāda egode bāya. Nurēma maġ oveja carada bēguea bāiblrġ maġne egorora pōāsa bāiblrġ, mġa cawaya wārāda mġneba dai israelerāra ēdrl bāida, bla jarada quīrāca.–

³⁸ Gedeoġba jarada quīrāca māwāsía. Nurēma piradrlpeḏa oveja carara taruyablrġ baidoda taza aba piasía.³⁹ Bariblrġ Gedeoġba Ācōrēa jarasia:

–Mġa jāwā mġa sē bāmīna mġ djuburia quīrūrādua. Waya cawabidua bla jaradara wārāda. Naġ diamasi ējūāra bēgueabidua bariblrġ oveja carara pōāsa bādua.–

⁴⁰ Maġ diamasi Ācōrēba māwā osia. Nurēma ējūāra jūma bēguea bāsia, maġne oveja carara pōāsa bāsia.

Gedeoġba madianitarā poyada

7 Nurēma diapēḏa Gedeoġ, Jerobaal abadara idji ume panġ siḏa pirabaridapeḏa Harod baido ħta bogadrl bāmaa wāsīḏaa. Mama madianitarā ume djōni carea panesiḏaa. Madianitarāra ādjirā quīrāpe duanesiḏaa Jezreel jeweḏade Moré eya caita.

² Maġbe Ācōrēba Gedeoġa jarasia:

–Bla sordaorāra jūmawāyā erobla. Mġa bārā israelerā zocārā panġa madianitarāda idu poyabiblrġ, bārāba jaradía ara bādji lbaḏeba poyasiḏada.³ Maġ carea bl sordaorāa jaradua abalda ne waya bābblrġ, naġ Gala eyaḏeba diguiḏaa wāida bāda.–^{IV}

Gedeoġba māwā jarablrġ veintidos mil jēda wāsīḏaa. Maġne die mil panesiḏaa.⁴ Maġbe Ācōrēba jarasia:

–Waḏibiḏa jūmawāyā zocārā panġa. Do zaqueḏaa baido doḏamārēā ededua. Mama mġa cawabiya cairāda djōne wānida panġa. Mġa naġ ēberāda bl ume wāyana aiblrġ, idjira wāida bla. Wāēana aiblrġ wāiē bla.–

⁵ Ara maġda Gedeoġba idji sordaorāra edesia baido doḏamārēā. Māwā panġne Ācōrēba Gedeoġa nāwā jarasia:

–Ĥsġlba baidora ādji ħlwa jāne jue eḏapeḏa usa quīrāca sene do panġa. Waabemaba chīrāborode copanepapeḏa baidora do panġa. Ādji ħlwa jāneba do nūpanġa awara bādua.–

⁶ Dji ħlwa jāneba do nūpanġa tresciento panasiḏaa. Waabemaba chīrāborodeba baidora do panasiḏaa.

⁷ Maġbe Ācōrēba Gedeoġa jarasia:

–Maġ tresciento panġa mġa bā madianitarāra poyabiya. Māwā mġa bārā israelerāra ēdrl bāya. Waabema sordaorāa jaradua ādji diguiḏaa wānamārēā.–

⁸ Ara maġda Gedeoġba ādjirā jarasia diguiḏaa wānamārēā bariblrġ ādjia coḏi careabemada, oveja cachu siḏa amebisía. Ādjirā wāpeḏadacarea Gedeoġ sordaorāra trescientobe panesiḏaa. Maġne madianitarāra eḏaa Jezreel jeweḏade duanesiḏaa.

⁹ Diamasi Ācōrēba Gedeoġa nāwā jarasia:

–Pirabaridapeḏa madianitarā ume djōne wānadua. Mġa bā ādjirāra poyabiya.¹⁰ Bariblrġ bla ādjirā ume

^{IV} Naġ Gala eya. Hebreo beḏeade maġra ebuḏa blā.

djõne wāi carea waya ʙʙʙʙʙ, naārā ādjirā duanlmaa ʙʙ nezoca Purá ume eɔaa wādua. ¹¹ Małbe ādjirāba jara panlda ūrīdua. Małba ʙʙra sozarraara ʙeya ādjirā ume djõi carea.–

Ara małda Gedeołra idji nezoca Purá ume eɔaa wāsia madianitarā panl caita. ¹² Małne Jezreel jew-eɔara bira nūmasia madianitarāba, amalecitarāba, łmādau odjabariabemarā ʙiɔa. Ādjirāra cābana panasiɔaa aɔichichi néu coɔe zebada quĩrāca. Ādji cameyora poya juachaɔaca basía ʔʙʙ pusa icawa ʙʙ quĩrāca.

¹³ Gedeoł madianitarā duanlma jūɔeside ūrīsia ēberāda umé beɔea panlda. Aʙʙʙʙ ʙʙʙʙʙ ʙʙasia idjia cāimocarāɔe ununada. Nāwā jarasia:

–Mł cāimocarāɔe unusia cebada pał borococoa oɔa-da nama dadjirā duanlmaa ʙʙʙʙʙ ʙʙʙʙʙ. Małba wua deɔaa tabariɔe zebʙʙʙʙ coratasia.–

¹⁴ Małne dewarabemaba jarasia:

–Małgʙʙa jara ʙʙa jāł Israelēɔebema Joasa warra Gedeołda idji neco bara djõne zebʙʙʙʙ. Wārāda Ācõrēba idjia dadji madianitarāra dadjirāare panl siɔa jūma poyabiya.–

¹⁵ Gedeołba mał cāimocarara, dji cawa jaraɔa siɔa ūrīpeɔa Ācõrēa ʙia beɔeasia. Małbe israelerā sordorā panlmaa jēda wāpeɔa jarasia:

–Ācõrēba dadjirā jāł madianitarāra poyabiya. ¡Ara nawena pirabariɔadua djõne wāni carea!–

¹⁶ Małbe Gedeołba idji sordorā tresciento panlda awara awara ʙʙasia. Idjia cien edasia, dewara boro umé panla ādjiza cien diasia. Małbe oveja cachuda, zoco siɔa jūmarāa jēdecasia. Cādorrona ʔʙirāda mał zocoɔe eɔa ʙʙʙicuasiasia eɔeɔa łnarāmārēā. ¹⁷ Małbe ādjirāa jarasia:

–Naārā dadjirāba madianitarāra jūrā eɔaɔia. Młda acɔeɔadua. Młda ādjirā duanl wagabe jūɔesira mła obʙʙ quĩrāca oɔadua. Mła, mł ume wāʙʙda ʙiɔa cachura jīgua zabʙdaɔe ʙārā ʙiɔa zaɔadua. Małbe nāwā ʙiaɔadua: “¡Ācõrē trłneba, Gedeoł trłne ʙiɔa djõbʙdaa!”–

¹⁹ Małbe Gedeołra idji sordorā cien panl ume madianitarā panl wagaa jūɔesidaa. Dārēé ʙasia madianitarāba ādji ariquētra wagabadarāda ʙʙcuapeɔadada. Małne Gedeołba idji ume panl ʙiɔa cachura jīgua zasiɔaa. Zoco ādji jʙwaeɔe eropanl siɔa aɔeɔa bogatasiɔaa. ²⁰ Ara małne dji bororā umé panlba ādji sordorā ʙiɔa cachura zasiɔaa. Ādji zoco siɔa bogatasiɔaa. Małbe dji ʔʙirāda ādji jʙwa acɔare edasiɔaa. Cachura ādji jʙwa araare eropanasidaa. Małne nāwā ʙiasidaa:

–¡Ācõrē trłneba, Gedeoł trłne ʙiɔa djõbʙdaa!–

²¹ Małne israelerā tresciento panlba cachura ādji duanlma zá panesidaa. Ādjirāba madianitarāra jūrā eropanana ʙērā madianitarāra ʙiaɔapeɔa mĩrū pira-posidaa. Małne Ācõrēba madianitarāra ara ādjidubā necoba djõbigasia. Māwā panlne madianitarāra Zer-eɔaa wābada oɔe Bet-sita puruɔaa mĩrū wāsiaɔa. Idjaba Abel-mehola puruɔaa Tabat caita mĩrū wāsiaɔa. ²³ Małne Gedeołba israelerā Neptalideɔebemada,

Aserēɔebemada, jūma Manasedēɔebema siɔa trłʙigasia madianitarā ēpēnamārēā. ²⁴ Gedeołba beɔeɔada Epraił eyaiɔa ʙʙ ējūānaa diabuesia Epraiłneɔemarā djõne zedapeɔa madianitarā Jordał doɔe idu chāʙirā-namārēā. Ara małda Epraiłneɔemarāra eɔa zedapeɔa Bet-barāɔe, Jordał jewēɔaɔe ʙiɔa do chāʙadama jłāsiaɔaa. ²⁵ Māwā panlne madianita bororāda umé jidasiaɔa, Oreɔ idjaba Zeeb. ¹ Oreɔ abadara beasiɔaa eya lra jira ʙʙama. Mama trł ʙʙasiɔaa “Oreɔ eya lra jira ʙʙ.” Zeeb abadara beasiɔaa uva ʙiwaɔʙgabada uriaɔe. Mama trł ʙʙasiɔaa “Zeeb uva ʙiwaɔʙgabada.” Israelerāba waabema madianitarā ēpēpeɔaɔacarea ādjia Oreɔ borora, Zeeb boro siɔa ʙʙá tuɔapeɔa Jordał do quĩrārē Gedeołmaa edesidaa.

Tola idjaba Jaír

10 Abimele jaiɔaɔacarea Puvá warra Tola abada-ba israelerāra dji quĩrū jʙwaeɔabemada ēɔrʙ ʙʙʙadja. Idjira Dodo wiuzaque basía. Isacarēɔa yõna basía. Epraił eyaiɔa ʙʙ ējūāne Samir puruɔe ʙʙʙadja. ² Tolaba israelerāra 23 poa ēɔrʙ ʙʙʙadja. Jaiɔasieɔe Samir puruɔe tʙʙarisidaa.

³ Tola jaiɔaɔacarea Jaír Gala druaeɔebemada 22 poa israelerā ēɔrʙ ʙʙʙari basía. ⁴ Idjia warrarāda treinta erobasia. Małgʙʙrāra treinta burro łrł nĩʙʙadjiɔaa. Gala druaeɔe treinta puru ādjirā jʙwaeɔa eropanasidaa. Mał puru ʙeara waɔiɔa Jaír puru abadaa. ⁵ Jaír jaiɔasieɔe Camoł puruɔe tʙʔarisidaa.

Amonitarāba israelerā bié eropanana

⁶ Mał ewariɔe israelerāba wayacusa Ācõrē quĩrāpita cadjiruada o panesidaa. Baal abadada, Astarte abada siɔa ēpēsiaɔaa. Idjaba Siriāɔebemarā, Sidołneɔemarā, moabitarā, amonitarā idjaba pilisteorā ācõrē ʙeada ēpēsiaɔaa. Ācõrēra aɔeɔa igarasidaa. ⁷ Mał carea Ācõrēra ʙio quĩrūpeɔa israelerāra pilisteorā idjaba amonitarā jʙwaeɔa ʙʙasia. ⁸ Mał ewariɔe pilisteorāba, amonitarā ʙiɔa israelerā Gala ējūāne ʙeada poy-aɔapeɔa dieciocho poa ʙié o panasiɔaa. Gala ējūāra amorreorā ējūā ʙeada basía. Jordał doɔeɔa łmādau odjabariare ʙʙa.

⁹ Małbe amonitarāra Jordał do chāsiaɔa Judaɔeɔebemarā ume, Benjamiłneɔemarā ume, idjaba Epraiłneɔemarā ume djõni carea. Māwā jūma israelerāra ʙio ʙia mĩga duanabadjiɔaa. ¹⁰ Māwā panlne israelerāba Ācõrēa quĩrā djuburiada nāwā iwiɔisidaa:

–Dai Ācõrē, ʙʙ quĩrāpita dairāba cadjirua waibʙada osidaa. ʙʙra igaraɔapeɔa Baalda ēpēsiaɔaa.–

¹¹ Ācõrēba panusia:

–Egiptorāba, amorreorāba, amonitarāba, pilisteorāba, Sidołneɔemarāba, amalecitarāba, madianitarā ʙiɔa ʙārā ʙié obʙdaza ʙārāba quĩrā djuburia iwiɔiɔbdaɔe młā ʙārāra ēɔrʙ ʙʙʙadja. ¹¹13 Māwā oɔamĩna ʙārāba młra igaraɔapeɔa dewara ācõrē ʙeada

I Hebreo beɔeɔe Oreɔ trłba jara ʙʙa “Āgoso.” Zeeb trłba jara ʙʙa “Mēāɔbema Usa.” II Madianitarā. Griego beɔeɔe māwā ʙʙa ʙʙa. Hebreo beɔeɔe “Maoł” ʙʙa ʙʙa.

ēpēsidaa. Mañ bēra mla bārāra waa ēdrl bāa.
 14 ;Bādja ēpēbada ācōrē beaa quīrā djuburiada
 iwidiē wānada! ;Ādjirābll bārā bia mīga panlnebe-
 mada ēdrl bādisicada!–

15 Mañne israelerāba Ācōrēa jarasidaa:

–Daiba wārāda cadjiruada osidaa. Bla dairā cawa o
 quīrā bā quīrāca odua, baribll ;dai quīrā djuburia
 nawena ēdrl bādua!–

16 Mañne dewara ācōrē beara israelerāba bat-
 acudapeđa Ācōrēa wayacusa ēpēsidaa. Israelerā bia
 mīga panl bēra Ācōrēba waa droaē basia.

17 Mañ ewaride amonitarāra Gala ējūāne dji
 jresidaa israelerā ume djōni carea. Mañne Galadebe-
 ma israelerāra Mizpa purude dji jresidaa. 18 Māwā
 panlne ādjirāba, dji bororā biđa ādjiza iwidišidaa:

–;Caida naārā amonitarā ume djōne wāi?–

Mañbe nāwā beđe basidaa:

–Djōbada dji nocoare bebllda jūma dadji Gal-
 adebemarā boro baya.–

Jepteba amonitarā poyada

11 Mañ ewaride Jepteda Gala ējūāne babadjia. Id-
 jira bio mēsrā basia idjaba sozarra basia. Dji
 zezara Gala abadjiēda. Galaba wērā auđu ume
 Jeptera unusia. 2 Gala quima biđa warrarāda tosia.
 Mañ warrarā waripeđadacarea Jeptea jarasidaa ādji
 zezaba erobadebemada edaēda, dewara wērāba tođa
 bēra. Māwā jarapeđa Jeptera āyā jretasidaa. 3 Mañ
 carea idji djabarā ume beđada Tob ējūāne beđe wāsia.
 Mama ēberārā cadjiruwa beada pepeđa ādjia quīrābl-
 dada ode wābadjiēda.

4 Mañmisa amonitarāra Mizpa puruđa zesidaa Gal-
 adebema israelerā ume djōni carea. 5 Mañ carea Gal-
 adebema israelerā bororāra Tob ējūānaa Jepte trlne
 wāsidaa. 6 Dji bororāba idjia nāwā jarasidaa:

–Amonitarāra dairā ume djōne zesida bēra daiba
 quīrā panla blra dai ume wāpeđa dai sordaorā boro
 baida.–

7 Dji bororā tāēna idji djabarāda panl bēra Jepteba
 nāwā jarasia:

–;Bārāba mla quīrāma panasidaēca? ;Mā zeza
 dedebemada āyā jretadaē basica? Bārāra minijichi-
 ade panl bēra ;mlra jāwā jrlde ze panlca?–

8 Mañne dji bororāba nāwā jarasidaa:

–Māē, mañ carea dairāba blra jrlde ze panla.
 Quīrā panla blra dairāare amonitarā ume djōne wāi-
 da. Wāsira blra dai Galadebema israelerā boro baya.–

9 Jepteba jarasia:

–Bārāba mla jēda amonitarā ume djōne edeđapeđa
 Ācōrēba mla ādjirāda poyabibll, ;wārāda mla bārā
 boroda bāđica?–

10 Dji bororāba panusidaa:

–Māē, dairāba Ācōrē quīrāpita jarablda bla jara
 blra wārāda ođida.–

11 Ara mañda Jeptera ādjirā ume wāpeđa Galadebe-
 ma israelerāba idjira basidaa ādji sordaorā boroda id-
 jaba puru boroda. Mañbe Mizpa purude Jepteba dji
 bororā jaradara waya Ācōrē quīrāpita jarasia.

12 Māwānacarea Jepteba llclll diabuesia amonitarā
 boroa nāwā iwidiēdamārēa:

–Blra ;cārē cārēā dairā ume quīrū bā? ;Cārē cārēā
 dai druade djōne ze bā?–

13 Amonitarā boroba Jepteba diabueđarāa nāwā
 panusia:

–Bārā israelerā Egiptodeba zesidaē dai druara
 jāršidaa Arnoļ dođeba aba Jabó dođaa. Jūma Jordaļ
 do icawa bā ējūā lmadau odjabariare blra jāršidaa.
 Bārāba mañ ējūāda biađeba jēda diađibll bārā ume
 djōnaēa.–

14 Mañbe Jepteba dewararāda diabuesia amonitarā
 boroa nāwā jaradamarēa:

–Jepteba nāwā jara bāa: “Dai israelerāba bārā amoni-
 tarā druara ni moabitarā dua sida jārīnaē basia.

16 Dai israelerā Egiptodeba ēdršidaē naārā ējūā
 pōāsa ewaraga bāde Pusa Puruđa wāsidaa. Mama l-
 ba Cadé purude jūēne wāsidaa. 17 Mañne dai israelerā
 bororāba llclll diabuesidaa Edoļ druadebema boro-
 maa. Idjia iwidišidaa dai israelerā idji druade wāyā
 wābimārēa. Baribll idjia iduaribiē basia. I Moab dru-
 adebema boroa biđa abarida iwidišidaa. Baribll idjia
 biđa iduaribiē basia. Mañ bēra dai israelerāra Cadēde
 duanesidaa. 18 Mañbe ējūā pōāsa ewaraga bāde Edoļ
 druwa auđu idjaba Moab druwa auđu rlllga wānapeđa
 Arnoļ do icawa jūēne wāsidaa. Mama Moab druwa
 quīrāpe lmadau odjabariare duanesidaa baribll do
 chānaē basia, wa quīrārē moabitarā druwa bēra. II

19 Mañbe dai israelerā bororāba llclll Hesboļ pu-
 ruđa diabuesidaa amorreorā boro Sehoļmaa. Idjia
 biđa iwidišidaa dai israelerāra idji druade idu wāyā
 wābimārēa dai druadaa. 20 Baribll dai israelerāba
 iwidipeđadara Sehoļba sewada crīchađa bēra idji dru-
 ade idu wāyā wābiē basia. Mañ awara idji sordaorāda
 jūma ābaa jrepeđa Jahaza puru caita zedapeđa dai is-
 raelerā ume djōsidaa.

21 Baribll dai israelerā Ācōrēba Sehoļra, idji sor-
 daorā sida jūma poyabisia. Mañbe dai israelerāba mañ
 druade bea amorreorā ējūāra jūma edasidaa.

III 22 Arnoļ dođeba aba Jabó dođaa idjaba ējūā pōāsa
 ewaraga bādeba aba Jordaļ dođaa ādji ējūāra jūma
 edasidaa. 23 Dai israelerā Ācōrēba amorreorāra āyā
 jretapeđa mañ ējūāra dairā, idji purua diađa bēra
 ;blra cai māwā jārī carea? 24 ;Bl ācōrē Quemoba bla
 diađara blreēca? Abari quīrāca dai Ācōrēba dairāa di-
 ađara daide. 25 ;Bla moabitarā boro bađa Zipor war-
 ra Balāda quīrāneba bāca? Nañ ējūā carea idjira dairā
 ume ijaraē basia ni djōne zeē basia. IV ;Blra Balā
 cāyābara dji dromaara bāca?

26 Dai israelerāra Hesboļ purude, Aroer purude, mañ
 caita bea puru zaquede, idjaba Arnoļ do icawa bea pu-
 rude biđa tresciento poa panla. Dairāra nañ druade
 dārāblda. Bārāba ;cārē cārēā lrlbll nañ druara
 iwidi panl? 27 Mla blra biē oē bāa. Bldrl dairā ume
 djō quīrā bā bēra biē o bāa. Ācōrē dadji cawa obariba

idi cawabiya cairāba jipa o panlda: dai israelerāba wa bārā amonitarāba.”–

²⁸ Jepteba māwā jarabidamīna amonitarā boroba ijāé basía.

²⁹ Mañne Ācōrē Jaurera Jeptemaa zesia. Mañ bēřā Jeptera Gala ējūāne, Manasedeba yōpedadarā ējūāne biēa jūma parrlasia sordaorā jrei carea. Sordaorā ābaa jarepeda Gala druaē bā Mizpa puruē jūēsia. Mamalba amonitarā ume djōne wāsia. ³⁰ Māwā bade Jepteba Ācōrēa wārāneba nāwā jarasia:

–Bla amonitarāda mña poyabiblll, diguidaa wāblllde naārā mñ audiabariēde zeblllda mña blā babue diaya.–

³² Māwā jarapeđa amonitarā ume djōne wāsia. Mañne Ācōrēba idjía poyabisia. ³³ Jepteba amonitarāra zocārā quenasia. Aroer puruēba aba Minit puruēaa idjāba Abel-queramiñ puruēaa biēa veinte puru poyasia. Māwā amonitarāra israelerā jlwaeđa panesidāa.

Jepteba idji cau Ācōrēa diaēa

³⁴ Māwānacarea Jeptera Mizpa puruēaa jēda wāsia. Diguidaa jūēblllde idji cauba audiabarisia. Tōñōā zá bade cari basia. Jepteba dewara cauda ni warra siēa neé basia. Aba idjidrl erobasia. ³⁵ Idji cau unublllde Jeptera bio sopuasía. Mañ carea idjia cacuaeē jñ bāda cūētacuapeđa idji caua nāwā jarasia:

–jAy, cau, bla mñra bio sopuabiblll! Mña Ācōrēa wārāneba diai jaraēara diaida bla.–

³⁶ Dji cauba nāwā jarasia:

–Zeza, bla Ācōrēa iwidiēa quīrāca idjia amonitarā bl dji quīrūra poyabisia. Mañ bēřā bla idjía wārāneba jaraēara odua. Mñra Ācōrēa babue diadua. ³⁷ Bariblll mñ quīrā djuburia jeđeco umé mñra eyaē idu prrlaēde wābidua. Mñ dji biarā ume jñāne wāya mñra quima edaē beui bēřā.–

³⁸ Jepteba panusia:

–Bia bla. Wādua.–

Idjira jeđeco umé idu wābisía. Mañne idji biarā ume eyaē jñ nībasidāa, quima edaē beui bēřā.

³⁹ Māwānacarea idjira Jeptemaa jēda zesia. Mañbe Jepteba Ācōrēa wārāneba jaraēara osia. Māwā idji caura umaquīrā adua bāda jaidasia. ⁴⁰ Mañ carea Israelēbema awērārāba poaza ewari quīmārē Galāēbema Jepte cau carea jñābadaa.

Jepteba Epraiñnebemarā poyaeđa

12 Jepteba amonitarā poyaeđacarea Epraiñnebema sordaorāda dji jaređapeđa Jordañ do chānapedeđa Sapoñ puruare Jepte bāmaa wāsiedāa. ^I Quīrūbiēba Jeptea nāwā iwidiēdāa:

–zCārē cārēā blduba amonitarā ume djōne wāsí? zCārē cārēā dairāra trlé basi bl ume wānamārēā? Māwā oēa bēřā dairāba blra, bl de siēa jūma babueēia.–

² Mañne Jepteba ādjirāa nāwā panusia:

^I Sapoñ trlba jara bla “norte.”

–Mñra, mñ ēberārā siēa amonitarā ume djō panasidāa. Mañne bārāra trlbbisia bariblll bārāba carebade zedaē basía. ³ Carebade zedaē bēřā mñra beaēi adua amonitarā ume djōne wāsiedē Ācōrēba mña ādjirāra poyabisia. Mañda bārāra zcārē cārēā mñ ume djōne ze panl?–

⁴ Mañne Epraiñnebemarāba ādjira nāwā biē jarasidāa:

–Bārā Galāē beara dadji Epraiñneba yōpedadamīna dairāra igaraēapeđa bādjia o quīrā panlda obadaa. Dai Epraiñneba yōpedeđa tāēna idjāba Manasedeba yōpedeđa tāēna panabadamīna bārāra awara quīrāca panabadaa.– ^{II}

Māwā jara panl carea Jepteba Galāēbema sordaorāda ābaa jarepeda Epraiñnebemarā ume djōne wānapedeđa zocārā quenasidāa. ⁵ Mañne Galāēbemarāba Jordañ do chābadama jñāsiedāa. Mama Epraiñnebemarāra chānida panasidāa jēda ādji druēaa mīrū wāni carea. Abalba chāi carea iwidiēblllde Galāēbemarāba iwidiēbadjidāa:

–zBla Epraiñnebemaca?–

Mañne Epraiñnebemaba māwāēana asira Galāēbemarāba jarabadjidāa:

–“Chibolet” adua.– ^{III}

Epraiñnebemarāba mañ beđeara poya ariēde jaraēaca basía. Biara “Sibolet” abadjidāa. Mañne abalba Sibolet asira Galāēbemarāba cawabadjidāa idjira Epraiñnebemada. Mañ bēřā jidaēapeđa ara mama Jordañ do icawa beabadjidāa. Mañ ewariēde Epraiñnebemarāra 42 mil beasidāa.

⁷ Jepteba sei poa israelerāra dji quīrū jlwaeđabemada ēdrl bābadjia. Jaidaeđacarea Gala druaē idji puruēde tlbarrisidāa. ^{IV}

Ibzañ, Eloñ, Abdoñ

⁸ Jepte jaidaeđacarea Ibzañ Beleñnebemada israelerā ēdrl bābari basía. ⁹ Mañ Ibzañba warrarāda treinta, caurā siēa treinta erobasia. Idji caurāda dewara puruēbemarāa quima diasia. Idji warrarā itea dewara puruēbema wērārāda treinta enesia ādji quimada beaēamārēā. Ibzañra siete poa israelerā ēdrl bābari basía. ¹⁰ Jaidasidē Beleñ puruēde tlbarrisidāa.

¹¹ Ibzañ jaidaeđacarea Eloñda die poa israelerā ēdrl bābari basía. Mañ Eloñra Zabuloñneba yōna basía. ¹² Jaidasidē Ajaloñ puruēde tlbarrisidāa Zabuloñneba yōpedeđarā ējūāne.

¹³ Eloñ jaidaeđacarea Hilel warra Abdoñda israelerā ēdrl bābari basía. Mañ Abdoñra Piratoñ puruēbema basía. ¹⁴ Idjia warrarāda cuarenta idjāba wiuzaquerāda treinta erobasia. Ādjirāra setenta burro ñrñ nībabadjidāa. Abdoñra ocho poa israelerā ēdrl bābari basía. ¹⁵ Hilel warra Abdoñ jaidasidē Piratoñ puruēde tlbarrisidāa Epraiñneba yōpedeđarā ējūā eyaēda bade. Naēna amalecitarāda mañ ējūāne panabadjidāa.

^{II} Hebreo beđeade mañ versículora ebuđa blaēa. ^{III} Chibolet. Mañ beđeaba jara bla “do jiradrll.” ^{IV} Gala druaē idji puruēde. Hebreo beđeade nāwā blā bla: “Gala druaē bea puruēde.”

Sansoñ topeada

13 Māwānacarea israelerāba wayacusa Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panesiāaa. Mañ carea Ācōrēba ādjirāra cuarenta poa pilisteorā jlwaeđa basía.

² Mañ ewariđe Zora puruđe ēberāda bābadjia Manoaba abada. Idjira Dañneba yōna basía. Idji quimada warra toca bēřā warra neé basía. ³ Ewari aba Ācōrē nezoca bajānebemada mañ wērāma odjapeđa nāwā jarasia: ^I

–Mā cawa bāa blra warra toca bēřā warra neé bāda. Bariblr̄l blra biogoa bepeđa umaquīrā warrada toya.

⁴ Mañ warrara bl biteda bā ewariđeba ātaa Ācōrē itea baya. Mañ bēřā uva bā aseada, dewara itua siđa dorādua. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara corādua. Bl warrara nazareo bai bēřā idji buđara tlcara bāa. ^{II} Idjia jlwā bāya bārā israelerāra pilisteorā jlwaeđabemada ēdrl bāi carea.–

⁶ Mañbe dji wērāra idji quima Manoamaa wāpeđa nāwā jarasia:

–Ēberā Ācōrēba diabueđa mīmaa zesia. Idjira bajānebema nezoca quīrāca ununa bēřā mīa wayasia. Idjira sāmabemada, idji tr̄l siđa mīa iwīdié basía. Idjia mīa jaraé basía. ⁷ Bariblr̄l idjia jarasia mīra biogoa bepeđa warrada toida. Mañ warrara mī biteda bā ewariđeba aba idji beublrlēaa Ācōrē itea bāyada asia. Idjira nazareo bai bēřā mīa uva bā aseada, dewara itua siđa docara bāeđa asia. Mañ awara Ācōrēba idu cobicada mīa cocara bāeđa asia.–

⁸ Mañne Manoaba Ācōrēba nāwā iwīdisia:

–Dai Ācōrē, mī djoburia bla diabueđa ēberāda wayacusa daimaa diabuedua jaradiamārēā mī quimaba toi warrara sāwā daupēnida panlā.–

⁹ Manoaba iwīdidara Ācōrēba bia ūrīsia. Mañ bēřā bajānebema nezocara dji wērāmaa waya zesia. Mañne wērāra néude basía. Bariblr̄l idji quima Manoara neé basía. ¹⁰ Mañ bēřā dji wērāra idji quimamaa pira wāpeđa nāwā jarasia:

–¡Mā ēberā sālbeđa ununara waya zesia!–

¹¹ Mañ carea Manoara piradr̄peđa idji quima ume wāsia. Dji ēberā bāma jūpeđa nāwā jarasia:

–Sālbeđa mī quima ume beđe bāeđara ¿bl basica?–

Dji ēberāba panusia:

–Māē. Mī basía.–

¹² Mañne Manoaba nāwā iwīdisia:

–Blā jaraeđa quīrāca mī quimaba warrada tosira, daiba idjira ¿sāwā daupēnida panl? ¿Idjira sāwā eropanida panl?–

¹³ Bajānebema nezocaba panusia:

–Mā jaraeđa quīrāca bl quimaba jūma t̄jā oida bāa.

¹⁴ Uvara cocara bāa. Uva bā aseada, dewara itua siđa docara bāa. Mañ awara Ācōrēba idu cobicara ni maārī biđa cocara bāa. Mā jaraeđara idjia jūma t̄jā oida bāa.–

¹⁵ Manoaba bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–Dai djoburia wāeđi wērādua. Chiwatu zaqueda beadapeđa bl itea djuēia.–

^I Ācōrē nezoca bajānebema. Versículo 8-9de jara bāa mīra Ācōrē basida. ^{II} Numero 6:1-21.

¹⁶ Bajānebema nezocaba panusia:

–Mā bēblrl̄l siđa bārā djicora coēa. Bariblr̄l bārāba quīrā panl̄blrl̄l, mañ chiwatu zaquera Ācōrēba babue diaeđu.–

Manoaba bajānebema nezocada māwā bāda wāeđi cawaé basía.

¹⁷ Mañne Manoaba Ācōrē nezoca bajānebemaa jarasia:

–Bl tr̄lra daia jaradua. Māwā bla jaraeđa quīrāca dai warra tođacarea blra bia jaraēia.–

¹⁸ Bariblr̄l bajānebema nezocaba jarasia:

–Blā ¿cārē cārēā mī tr̄lra cawa quīrā bā? Mī tr̄lra jūmawāyā bia quirua. Ēberāra poya cawaēā.–

¹⁹ Manoaba chiwatu zaquera beapeđa néudebema siđa edapeđa umena mōgara l̄rl̄l cob̄peđa Ācōrēba jūma babue diasia. Mañne Manoaba idji quima biđa ac̄l panlne Ācōrēba ne ununacada nāwā osia: ²⁰ Manoaba babue diaeđara waibāa eradr̄l nūmlne Ācōrē nezoca bajānebemara mañ uruēeđa bajānaa wāsia.

Manoaba idji quima biđa mañ ununapeđa Ācōrē wayaēeđa chīrāborođe copanapeđa ādji dratura egoroēaa tēū copanesiāaa. ²¹ Ācōrē nezoca bajānebemara Manoama, dji quimama biđa waa odjaé basía. Mañ bēřā Manoaba cawasia dji ēberāra wārāda Ācōrē nezoca bajānebemada māwā basida. ²² Mañne idji quimaa nāwā jarasia:

–Ācōrēda unupeđa bēřā dadjira beudia.–

²³ Bariblr̄l dji quimaba jarasia:

–Māwāēa. Ācōrēba dadjida bea quīrā bāeđabara dadjia chiwatu idjaba néudebema babue diapeđeđara bia eđeé bacasia. Mañ awara idjia ne ununaca ođara unubié bacasia ni dadji warra ununinebemada jaraé bacasia.–

²⁴ Māwānacarea dji wērāba warrada tosia. Mañ warrara tr̄l basia Sansoñ. Sansoñ wariblr̄lde Ācōrēba idjira careba basia. ²⁵ Mañ ewariđe Sansoñra Dañneba yōpeđeđarā puruđe bābadjia Zora puru idjaba Estaol puru ēsi. Mama Ācōrē Jaureba unubibadjia idjira Sansoñ ume bāda.

Sansoñba quima edai bāeđa

14 Ewari aba Sansoñra pilisteorā puru Timnataeđa wāsia. Mama pilisteo wērāda unupeđa awuasía. ² Jēda diguiēaa wāpeđa idji djibarirāa nāwā jarasia:

–Mā Timnata puruđe pilisteo wērāda unusia. Mī djoburia, idji djibarirāa idjira iwīdieđu mīa edai carea.–

³ Mañne Sansoñ djibarirāba jarasiēaa:

–¿Cārē cārēā pilisteo wērāda eda quīrā bā? Pilisteorāra cacua wēāgoé tabeaa. ¿Dadji Dañneba yōpeđeđarā idjaba waabema israelerā tāēna wērā bia neēca?–

Sansoñba panusia:

–Mā jāl wērāda awua bāa. Idjira mī itea iwīdieđu.–

⁴ Idji djibarirāba adua panasiēaa Ācōrēblrl̄l Sansoñra māwā cr̄chabisida. Māwā osia Sansoñra pilisteorā

ume djõne wãmārēã. Maļ ewariðe israelerãra pilisteorã jlwaeða panasidaa.

⁵ Maļbe Sansoļ djibarirãra Timnata puruðaa wãsiðaa. Idji siða ãdji caiðu wãsia. Sansoļ Timnataðebema uva ëjũãne jũëbɫɫe imamaba idjira orasia. ⁶ Ara maļða Ācõrë Jaureðeba Sansoļra bio juerza barapeða ara idji jlwaba imamara beasia chiwatu zaque beabɫɫ quĩrãca. Mãwã beaðamĩna idji djibarirãa jaraé basía. ⁷ Maļbe Timnataðe jũëpeða dji wërã ume beðeasia. Maļ wërãra bio awuasia.

⁸ Dãrãbɫɫe Sansoļra wayacusa Timnataðaa wãsia maļ wërã edai carea. Puru caita jũëbɫɫe imama beaðada acɫe wãsia. Maļne imama bawɫɫe urrajõ dlɫɫda powua nũmasia idjaba urrajõda eða basía.

⁹ Maļ urrajõra idji jlwaba tue edapeða jõ wãsia. Idji djibarirã unusiðe urrajõra diasia. Maļne ãdjia jõsiðaa. Baribɫɫ Sansoļba jaraé basía imama beuða bawɫɫe urrajõra edasida.

¹⁰ Sansoļ zezara dji wërã bamaa wãsia. Mama Sansoļba bæsriða ne cobada waiðaða osia cũdrarãba quima edabɫaðe obada quĩrãca. ¹¹ Pilisteorãba Sansoļ unusiðe ãdji dji biarãda treinta edasiðaa idji ume pananamãrēã. ¹² Sansoļba maļ treinta panã nãwã jarasia:

–Mãa bãrãa mĩãdjiruda jaraya. Siete ewari naļ bæsriða cobada ewari o panãne bãrãba maļ mĩãdjiruda cawa jaraðibɫɫ, mĩa bãrãza lino oða djioda aba idjaba bæsriða oði careabema djio siða aba diaya. ¹³ Baribɫɫ cawa jaraðeðbɫɫ, bãrãza mĩa lino oða djioda aba idjaba bæsriða oði careabema djio siða aba diaðida panã.–

Ādjia jarasiðaa:

–Bia baa. Jaradua.–

¹⁴ Maļne Sansoļba nãwã jarasia:

–Mĩãdjiru, mĩãdjiru, mĩãdjiru. Dadji cobariðeba coði-da edasia. Dji mēsãrãra badeba cũãda edasia. Maļgɫra çcãrē?–

Ewari ùbeaðe pilisteorã treinta panãba mĩãdjirura cawa jaraðe basía. ¹⁵ Maļ carea quĩmãrëbema ewariðe Sansoļba edai wërãa nãwã jarasiðaa: II

–çBãrãba dairãra trãsiðaca dairãneda jãrĩni carea? Jãļ mĩãdjiruba jara bãra bɫdji quimaa iwidiðua. Mãwã oëbɫɫ daiba bɫra, bɫ ëberãrã siða babueða.–

¹⁶ Ara maļða dji wërãra Sansoļmaa wãpeða jĩã baba nãwã jarasia:

–çBla mĩra quĩrãé baa! Jãļ mĩãdjiru mĩ ëberãrãa jaraðara bla mĩa jaraé baa cãrëda jara bãda. çBla mĩra quĩrãma baa!–

Sansoļba panusia:

–Mĩa bla çcãrēã jarai? Mĩ djibarirãa biða jaraé baa.–

¹⁷ Baribɫɫ dji wërãra maļ bæsriða cobada ewari siete panãne jĩãbadjia. Baridua mĩã sē bã bërã sietebema ewariðe Sansoļba idjia jarasia. Ara maļða wërãba pilisteorã treinta panã jarasia mĩãdjiruba jara bãda.

I Pilisteorãba Sansoļ unusiðe. Hebreo beðeade mãwã bã baa. Griegoðe nãwã baa: "Pilisteorãba Sansoļra waya panã bërã." II Quĩmãrëbema ewariðe. Griego beðeade mãwã bã baa. Hebreo beðeade nãwã baa: "Sietebema ewariðe."

¹⁸ Sietebema ewariðe queui naëna pilisteorãra Sansoļmaa wãnapeda mĩãdjirura aride nãwã jarasiðaa:

–Urrajõ cãyãbara çcãrëda cũãara bã? Imama cãyãbara çcãrëda mēsãrãra bã?–

Maļne Sansoļba jarasia:

–Bãrãra mĩ wërã ume beðeapeðaðeðbara poya panunaé bacasia.– III

¹⁹ Maļne Ācõrë Jaureðeba Sansoļra bio juerza barapeða pilisteorã puru Ascaloļnaa wãsia. Mamabemarãda treinta beapeða ãdjia cacuaðe jɫɫbadara edapeða mĩãdjiru aride jarapeðaðarãa diasia. Mãwãnacarea bio quĩrũ bãda idji zeza deðaa jëda wãsia. ²⁰ Maļ bërã idji quima bai bæda zezaba dji caura Sansoļ ume bæda ëberãa diasia. IV

15 Mãwãnacarea trigo jara Sansoļba idji quima bai bæðara acɫe wãsia. Idjia diai carea chiwatu zaqueda edesia. Jũëpeða dji zãwãrë bai bæðaa jarasia:

–Mĩ wërã cãĩbarimaa acɫe wãya.–

Baribɫɫ dji wërã zezaba idu wãbié basía. ² Idjia jarasia:

–Mĩa crĩchasia bla mĩ caura abeða igarasida. Maļ carea bɫ ume bæda ëberãa idjira diasia. Mĩ cau tēãbemarã biara quirua. Idjidɫ dji nabema cacuabari edadua.–

³ Maļ carea Sansoļba jarasia:

–çBãrãba mãwã opeðaða bërã mĩa bãrã pilisteorã bié obɫɫe beðeade bæé!–

⁴ Maļbe Sansoļba usa pãda tresciento jidacuasia. Maļra umé uméa ãbaa dji drude jçcuapeða cãdorrõna ïbĩrãda ãdji drude jçcuasia. ⁵ Maļbe ïbĩrãra coacuapeða usa pãra pilisteorã néude buecuasia. Maļba ãdji trigora jũma bá wãsia, dji ewapeðaðada, dji ewaðe panã siða. Maļ awara ãdji uva ëjũãra, olivo ëjũã siða jũma bá wãsia.

⁶ Maļ carea pilisteorãba jũmarãa iwidiðida caiba mãwã osi cawaya. Maļne cawasiðaa Sansoļba mãwã osida idji zãwãrë bai bæðaba idji caura Sansoļa diai cãyãbara Sansoļ ume bæda ëberãa diaða bërã. Maļ carea pilisteorãba dji wërãra, dji zeza siða bá beasiðaa.

⁷ Maļne Sansoļba jarasia:

–Bãrãba mãwã opeðaða bërã mĩa wãrãneba jaraya ãnãũé bãrãra bié o bæida aba mĩa quĩrãbɫɫ quĩrãca obɫɫeaa.–

⁸ Mãwã jarapeða quĩrũbiðeba pilisteorãra zocãrã quenasia. Maļbe Sansoļra Etam eya ãra jira bæðaa wãsia. Mama uriaðe besia.

Sansoļba burro beuða quĩðatrãba pilisteorã quenana

⁹ Sansoļ mama bæde pilisteorãra Juda druaðaa zeðapeða ëjũã Lehi abada caita duanesidaa.

¹⁰ Maļne Judadebemarãba ãdjirãa nãwã iwidiðidaa:

–çCãrë cãrëã dairã ume djõne ze panã?–

Pilisteorãba panusiðaa:

–Sansoļda jidaðe ze panã dairãra bié oða bërã.–

III Hebreo beðeade nãwã bã baa: "Mĩ paca ume ëjũãda oðaðeðara mĩãdjirura cawaðeðe bacasiðaa." IV Sansoļ ume bæda ëberãa. Hebreo beðeade maļra ebuda bæé. V Hebreo beðeade Lehi trãba jara baa "quĩðatrã."

11 Mañ carea Judadebemarāra Etam eya lra jira bādaa tres mil wāsidaa. Sansoñ bābari uriama jūē-napeđa idjia nāwā jarasidaa:

–Bla žcārē cārēā dadjirāra nēbgrađe bāsi? žAdua bā-ca dadjirāra pilisteorā jlwaeđa panlda?–

Sansoñba panusia:

–Ādjirāba mlda bié opeđađa bēra mla ādjira ara mañ quīrāca osia.–

12 Mañne Judadebemarāba jarasidaa:

–Dairāra ze panla bgra pilisteorāa jida diađi carea.–

Mañne Sansoñba jarasia:

–Naārā wārāneba jarāđadua bārāba mla beađaé-da.–

13 Judadebemarāba jarasidaa:

–Bgra beađaéa. Ababe bl jlwara jlnapeđa pilisteorāa jida diađia.–

Ara mañda jlcara djiwiđi uméba Sansoñra jlnapeđa idji bābari uriađeba jida edesidaa. 14 Ējūā Lehi abadađe jūēbldađe pilisteorāra bāsiđā bāga duanlda idjimaa zesiđāa. Bariblra Ācōrē Jauređeba Sansoñra bio juerza barapeđa idji jlwā jln bāđa jlcarađa tlcuasialino nayāna bá wāna quīrāca. 15 Mañne burro beuđa quidađrađa unupeđa edasia. Mañba pilisteorāda mil quenasia. 16 Quenapeđa nāwā jarasia:

Mla burro quidađrađa ādjira boromea bue nūmlasia. Burro quidađrađa mla ēberārāda mil quenasia.

17 Māwā jarapeđa Sansoñba quidađrađa batabuesia. Mama trl bāsidaa Ramat-Lehi. I

18 Sansoñra bio opichia nūml bēra Ācōrēa quīrā djuburiada nāwā iwīđisia:

–Bla mla, bl nezocaa ādjirāra poyabisia. Mañda žmāra opichiaba idu beubica? žOpichiaba cacua norrabaripeđa mla pilisteorā idu jidabica?–

19 Mañne Ācōrēba uriađeba baidoda ltaā bogadrabisia. Sansoñba dopeđa cacua lbaasia. Mañ baido Lehiđe ltaā bogadrā bāra trl bāsidaa En-hacore. II Mañra wađi Lehiđe bāa. 20 Israelerā pilisteorā jlwaeđa panasidađe Sansoñra veinte poa ādji ēdrl bābari basia.

Sansoñ Gaza puruđe bāda

16 Ewari abā Sansoñra pilisteorā puru Gazađāa wāsia. Mama wērā auđuada unupeđa idji ume cāine wāsia. 2 Mañne Gazađe bemarāba cawasidaa Sansoñra mama bāda. Mañ carea diamasi purura jūrā edađepeđa dji puruđe eđa wābada caita mīrūnapeđa chupea jla panesidaa. Ādjia nāwā crīchasiđāa:

–Nu diapeđa idji wābgrađe jidađepeđa beađia.–

3 Bariblra Sansoñra ariquetrađe cāisia. Piradrāpeđa dji puruđe eđa wābadada, dji jīrū egorođe jou nūml siđa ēūta edasia. Mañggra dji bacuru caru nūml siđa jūma idji equiađe jira edapeđa tml Hebroļ puru quīrāpe bā eyađāa edesia.

I Hebreo beđeade Ramat-Lehi trlba jara bāa “burro quidađra eya zaque.” II Hebreo beđeade En-hacore trlba jara bāa: “Quīrā djuburia iwīđida baido ltaā bogadrā bā.”

Sansoñ Dalila ume bāda

4 Māwānacarea Sansoñba dewara wērāda awuasiala. Mañ wērā Dalila abadara Sorec jewedeđe bābadjia.

5 Ewari abā pilisteorā bororāra Dalilamaa wānapeđa nāwā jarasidaa:

–Daiba quīrā panla bla Sansoñra cūrūgaida jaramārēā idji juerzara cārēneba ze bāda idjaba sāwā idjira poyadida. Māwā idjira jlnapeđa dai jlwaeđa eropanania. Bla māwā osira daiza bāa parata torroda mil cien diađia.–

6 Mañ carea Dalilaba Sansoñra nāwā iwīđisia:

–Ml djuburia, jaradua bl juerzara žcārēneba ze bā? žBgra sāwā jlnida panl poya ēdrlāmārēā?–

7 Sansoñba sewaeđa panusia:

–Siete enedrlma jlcara djiwiđiba mlda jlniblra, mla juerza neé beya. Baridua ēberāca beya.–

8 Mañ bēra pilisteorāba Dalilamaa enedrlma jlcara djiwiđida siete edesidaa. Mañba Dalilaba Sansoñra jlsia. 9 Āclra pilisteorāda idji deđe mīrū panl bēra Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoñ, pilisteorāba bgra jidađe zebldaā!–

Ara mañda Sansoñba jlcarađa tlcuasiala oveja cara nayāna bá wāna quīrāca. Mañ bēra pilisteorāba wađibida cawaeđe basia idji juerzara cārēneba ze bāda.

10 Māwānacarea Dalilaba Sansoñra jarasia:

–jBla mla cūrūgasiala! Bla sewada osia. Ml quīrā djuburia, wārāda jaradua sāwā bgra jlnida poya ēdrlāmārēā.–

11 Sansoñba waya sewaeđa jarasia:

–Mla jlcara nayāna djiwiđiba jlniblra juerza neé beya. Baridua ēberāca beya.–

12 Ara mañda Dalilaba jlcara nayāna djiwiđi beaba Sansoñra jlsia. Mañne pilisteorāda idji deđe mīrū panl bēra Dalilaba jīgua jarasia:

–jSansoñ, pilisteorāba bgra jidađe zebldaā!–

Ara mañda Sansoñba jlcara omoa nayānara tlcuasiala jlcara chōda quiru quīrāca.

13 Māwānacarea Dalilaba jarasia:

–jBla mla waya cūrūgasiala! Bgra sewaida bāa. Mla wārāda jaradua sāwā bgra jlnida poya ēdrlāmārēā.–

Sansoñba waya sewaeđa jarasia:

–Ml buđa cađa siete panlda wua cabadađe wua ume ābaa capeđa dji bacuruđāa bio jln nūmlsira mla juerza neé beya. [Mla baridua ēberāca beya.–

Ara mañda Dalilaba Sansoñra cāibisia. Mañbe idji buđa siete cađara wua cabadađe wua ume ābaa casia.] III¹⁴ Mañbe bacuruđāa bio jln nūmlpeđa jīgua jarasia:

–jSansoñ, pilisteorāba bgra jidađe zebldaā!–

Sansoñra cāi bađada piradrāpeđa wua cabadara dji bacuru siđa idji buđaba ēūta edasia. 15 Māwānacarea Dalilaba jarasia:

III Bedea corchetede bāra griego beđeade bā bāa. Hebreo beđeade neéa.

-Bla m̄ra quĩrĩã b̄ada abaria. M̄wãmĩna m̄la sewa obaria. B̄arima ũbea m̄ra c̄ũgabl̄ra. Wad̄ibiã jaraé b̄a bl̄ juerzara c̄arēneba ze b̄ada.-

¹⁶ Dalilaba ewariza ara pichia iwĩd̄ibadjia. M̄wã m̄ã sē b̄a b̄erã Sansōlra sēpeã beu quĩrĩã n̄mesia.

¹⁷ Mañ carea idji juerzara c̄arēneba ze b̄ada w̄arãda jarasia:

-M̄lra nazareo b̄erã m̄l buãdara t̄l̄acaã. M̄l papa b̄iteãlba m̄lra Ācōrē itea b̄esia. M̄l buãdada t̄l̄ib̄l̄ra m̄lra juerza neé b̄eya. Baridua ēberãca b̄eya.-

¹⁸ Dalilaba cawasia Sansōlba jaraãdara w̄arãda. Mañ b̄erã pilisteorã bororãa n̄wã jarabisia:

-Wayacusa zed̄adua. Sansōlba idji juerzad̄ebemada m̄la w̄arãda jarasia.-

Ara mañda pilisteorã Dalilamaã zesid̄aa parata diãdi carea. ¹⁹ Mañbe Sansōl boro idji bacarad̄e b̄ad̄e Dalilaba Sansōlra cãtibisia. Mañne aba tr̄ãsia Sansōl buãda caãda siete panlra t̄lm̄arēã. M̄wã Dalilaba Sansōlra bié osia. Juerza bara b̄ad̄ada Sansōlra juerza neé b̄esia. ²⁰ Mañbe Dalilaba j̄igua jarasia:

-iSansōl, pilisteorãba b̄ra jidãd̄e zeb̄daa!-

Ara mañda Sansōlra ãr̄l̄mapeã ed̄r̄ida cr̄ichasia naēna ed̄r̄l̄bari b̄ad̄a quĩr̄ãca. Barib̄l̄ra adua b̄asia Ācōrēra idji ume b̄ad̄ada ãyã w̄ãsidea.

²¹ Mañbe pilisteorãba idjira jidãd̄apeã idji daura nuẽtãd̄apeã Gaza purud̄aa edesid̄aa. Mama bronco oãda carena omoaba j̄l̄napẽda preso b̄asid̄aa. Mañne trigora yud̄e b̄abibadjid̄aa. ²² Barib̄l̄ra idji buãdara waya ureabl̄ra basia.

Sansōl buãda

²³ Sansōlra preso jidãd̄apeã b̄erã pilisteorã bororãda dji j̄resid̄aa ãdji ãcōrē Dagōla ne babue diacuãdi carea idjaba b̄asrid̄a oãdi carea. M̄wã o panlne n̄wã tr̄ãsid̄aa:

Dadji ãcōrē Dagōlba dadjia dji quĩrũ Sansōlra poyabisia.

I *Hebreo beãeãde mañ versícolora ebuãda b̄l̄ã.*

²⁴ Puruba Sansōl unusid̄ade ãdjirã biãda ãdji ãcōrē Dagōla n̄wã tr̄ãsid̄aa:

Dadji ãcōrē Dagōlba dadjia dji quĩrũ Sansōlra poyabisia.

Dadji néu ãr̄ib̄arira, dadji ēberãrã beabarira poyabisia.

²⁵ Ādjirãra bio b̄asrid̄a duãnl̄ b̄erã Sansōl carea ipid̄a quĩrĩã panasid̄aa. Mañ b̄erã iwĩd̄isid̄aa Sansōl enenamãrēã. Ara mañda preso b̄abada deãeba enenapeã idji carea bio ipid̄asid̄aa. Mañne ãdji ãcōrē Dagōl de droma de j̄rũ umé panl̄ ãsi n̄m̄l̄sid̄aa.

²⁶ Cũdraba Sansōlra j̄lwad̄e errebari edebadjia.

Mañne Sansōlba cũdraa n̄wã jarasia:

-M̄lra de j̄rũ caita ededua. Mañnaã chũ n̄me quĩrĩã b̄la.-

Ara mañda cũdraba idjira de j̄rũ caita edesia. ²⁷ Mañ dede pilisteorã bororãda jũma panasid̄aa. Umaquĩrãba, w̄erãrã biãda dera bira n̄masia. Mañ awara dejã ãtlara b̄ad̄e pilisteorãra tres mil panasid̄aa. Ādjirã biãda Sansōl ac̄l panlne ipid̄a panasid̄aa.

²⁸ Mañne Sansōlba Ācōrēã n̄wã iwĩd̄isia:

-M̄l Boro Ācōrē, m̄l djuburia m̄la iwĩd̄i b̄ara ũr̄idua. Waya b̄arima aba m̄ra juerza bara b̄adua m̄la pilisteorã quenaã carea m̄l daura nuẽtãd̄apeã b̄erã.-

²⁹ Mañbe idji j̄lwaba tã j̄l̄ãsia dji ãsibema de j̄rũ umé panl̄da. Mañ de j̄rũba dji de borora eronũmasia. Mañne idji j̄lwaba de j̄rũra umena tãpeã n̄wã b̄iasia:

-iM̄lra pilisteorã ume beuya!-

Mañbe jũma idji juerzaba chãb̄arib̄l̄rãde pilisteorã ãcōrē Dagōl de dromara ãdji bororã ãr̄l̄, dewararã ãr̄l̄ biãda toãogozoasia. Sansōl siãda beusia. M̄wã idji beusi ewarid̄e Sansōlba pilisteorãra auãduara quenasia idji zocai b̄asid̄e quenana cãyãbara.

³¹ M̄wãnacarea idji djabarãba, jũma idji zeza ēberãrã biãda idjira edad̄e w̄ãsid̄aa. Mañbe jẽda edẽd̄apeã t̄l̄barisid̄aa idji zeza Manoa t̄l̄baripeãda uriãde Zora puru idjaba Estaol puru ãsi. Sansōlra veinte poã israelerã ed̄r̄l̄ b̄abari basia.

1 SAMUEL

Naãrã carta 1 Samuel abadara, 2 Samuel abada siêa carta abalêde basia. Mañ cartara Samuel trã basidaa Ācõrëneba bedebari Samueldebemada bã bã bërã. Baribrlrl carta blrama umé ranlne bapeteda bërã tãêbe trãda umé basidaa: 1 Samuel idjaba 2 Samuel. Nañglra nabema carta Samuel abadaa. Samuelera israelerã êdra bãbari dji jĩũarebema basia. Ācõrëba idjia Saulda, Davi siêa israelerã boroda bãbasia.

Ni abalaba adua bãa caiba nañ cartara basida baribrlrl dji bãdaba cawa basia Israel druedebemarãda Juda druedebemarã ume awara wãsiêada. 1 Samuel 27:6de mañra ebuêda bãa.

Dadji êberã bedede 1 Samuel cartadebemada nañda bã eropanla: Samuel topedadadebemada (1:1neba abã 2:10êaa), Samuel sacerdote Eli ume waridadebemada (2:11êeba abã 4:1naa), Ācõrë baurude pilisteorã jlwãde badebemada (4:2êeba abã 7:1naa), Ācõrëba Saulora israelerã boroda bãbidadebemada (8:1neba abã 12:25êaa), Ācõrëba Saul igaradadebemada (13:1-15; 15:1-35), Ācõrëba Davira dji dromada bãdadebemada (16:1neba abã 17:58êaa), Saulora Davi ume dji quĩrũ badebemada (18:1neba abã 19:24êaa, 21:1neba abã 22:23êaa; 26:1neba abã 28:2êaa), Saul beudadebemada (28:3-25; 31:1-13).

Ebuêda bãa Saulora edaara wãbllrlmisa Davira dji dromaara bebllrl basia. Mãwã Judadeba yõpededarãra dji dromaara panesidaa Genesi 49:10de bã bã quĩrãca.

Ācõrëba Anaa warra diaêa

1 Êberãda basia Elcana abadada. Elcanara Jerohaã warra basia. Jerohaãra Elihú warra basia. Elihúra Tohu warra basia. Tohura Zup warra basia. Zup êberãrãra Epraiãneba yõpededarã basia. Mañ Elcanara Ramá purude Epraiã êjũã eyaiêda bãde bãbadjia. ¹² Elcanaba quimada umé erobasia. Abã Ana abadjiêaa. Dewarabemara Penina abadjiêaa. Peninaba warrarãda erobasia baribrlrl Anara warra unuca basia.

³ Poaza Elcanara idji purudeba Siloêaa wãbadjia jũma poya bã Ācõrëa bia bedei carea idjaba animarã babue diai carea. Mañ ewariêde Elida, idji warrarã Opnida idjaba Pinéda Ācõrë sacerdoterã basia. ⁴ Elcanaba Ācõrëa animarã draga babue diabrlrlza nedjarada idji quima Peninaa, idji warrarãa biêa diabadjia. ⁵ Baribrlrl idji quima Anaa nedjara dji biara bãda diabadjia. ^{II} Ācõrëba Anara warra unubicamĩna Elcanaba idjira bio quĩrã basia. ⁶ Ācõrëba Anara warra unubica baêda bërã Peninaba idjira baridua mĩã sêbadjia sopua bãmãrëã.

⁷ Poaza Ācõrë dedaa wãbldade Peninaba Anara mĩã sêbadjia. Mañ carea Anara jĩã bãba ne coca basia.

⁸ Baribrlrl dji quima Elcanaba jarabadjia:

–Ana, ¿cãrë cãrëã jĩã bã? ¿Cãrëã blra jãwã ne coé bãbari? ¿Cãrëã sopua bã? ¿Blmaarã mã quĩrãra biara bãêca die warrarã erobai cãyãbara?–

⁹ Ewari abã Siloêde ne copedadacarea Anara piradrpeda Ācõrë dedaa wãsia. Mañne sacerdote Elida dji eda wãbada caita chũmasia. ¹⁰ Mama Anara bio sopuaba jĩã bãda Ācõrëa bedea basia. ¹¹ Idjia wãrãneba nãwã jarasia:

I Ramá purura hebreo bedede Ramataiã abadaa. Nuevo Testamentoêde Arimatea abadaa. II Ne djara dji biara bãda. Mañra hebreo bedede ebuêda bãêã. Ālrlrlmaarã jara bãa “auêu diabadjia.”

–Ne jũma poya bã Ācõrë, mã sopua carea bla mãda quĩrã djuburiaibrlrl mãa warrada diadua. Mãwã diasira mãa mañ warrara bla diaya idji zocai bãmisa bla quĩrã bãda o bãmãrëã. Mañne idji buêara tãca baya.–
III

¹² Anara dãrã Ācõrëa bedea djuburiasia. Chupea bedea basia, jĩgua bedeaé basia. Mañne Eliba idji i doudowa bãda unu basia. Baribrlrl idjia bedea bãra ũrë bërã Eliba crĩchasia idjira beu chũmlda. ¹⁴ Mañ bërã Eliba jarasia:

–¿Abã sãlbe blra jãwã beu chũmai? ¡Waa itua dorãduã!–

¹⁵ Anaba jarasia:

–Mãra beu bãêã. Uva bã aseada, ni dewara itua siêa doé bãa. Ātebllrl bio sopua bã bërã soêeba Ācõrëa quĩrã djuburiada iwidi basia. ¹⁶ Crĩcharãdua mãra wërã cadjiruada. Bio sopua bã bërã Ācõrëa mãwã iwidi basia.–

¹⁷ Mañne Eliba jarasia:

–Mãêteara necai wãdua. Mãa quĩrã bãa dadji israelerã Ācõrëba bla iwidiêara diaida.–

¹⁸ Anaba jarasia:

–Bia bãa.– IV

Mãwãpeda Anara jêda idji êberãrã ranlmaa wãsia. Jũepeda ne cosia. Waa sopuaé basia.

¹⁹ Nurëma diapededa Ācõrëa bia bedeadapeda Ramánaa ãdji dedaa wãsiêaa. Elcanara idji quima Ana ume cãisia. Mañne Ācõrëba Anara carebasia. ²⁰ Mãwã Anara biogoa besia. Idji warra toi ewari jũesiêde umaquĩrã warrada tosia. Mañne jarasia: “Mãa Ācõrëa idjida iwidiêa.” Mãwã dji warrara trã basia Samuel.

III Anaba jara basia idji warrara nazareo baida abã beubllrlêaa. Numero 6:1-5. IV Bia bãa. Hebreo bedede jara bãa: “Mãa quĩrã bãa bla mãra bia unu baida.”

21 Māwānacarea Elcanaba poaza obari quīrāca jūma idji ēberārā ume Silodea wāsia Ācōrēa animarā babue diai carea idjaba Ācōrēa diayada adara jūma diai carea. 22 Baribrl̄ Anara wāē basía. Idji quimaa nāwā jarasia:

–Ml̄ra wāēa aba ml̄ warra ju amabrl̄l̄da. Ju amasira ml̄a idjira Ācōrē quīrāpita bade wāya. Maļbe idjira mama bēya.–

23 Maļ carea dji quima Elcanaba jarasia:

–Bla o quīrā b̄a quīrāca odua. Bēdua aba bl̄ warra ju amabrl̄l̄da. Ācōrēba bl̄ra carebaya bla oi jaradara omārēā.–

Maļ bērā Anara wāē basía aba dji warra ju amabrl̄l̄da.

24 Warra ju amanacarea waēi caibe quirude Anaba idjira Silode Ācōrē dedea edesia. Maļne paca zaque poa ūbea b̄ada, harinada veintidos libra, idjaba animarā e odade uva b̄ada tl̄ edesia. 25 Paca zaque Ācōrēa babue diafade dji warra zaquera Elima edesia. 26 Maļne Anaba Elia jarasia:

–Ml̄ boro, ¿bla quīrāneba b̄aca wērā nama bl̄ caita Ācōrēa beēa b̄adara? Wārāneba jaraya: ml̄ra maļ wērā. 27 Ml̄a Ācōrēa warrada iwīdi basía. Maļbe ml̄a iwīdi quīrāca idjia naļ warrada ml̄a díasia. 28 Maļ carea ml̄ warrada Ācōrēa diaē ze b̄a. Idji zocai b̄amisa Ācōrē itea b̄aya.–

Maļne Ācōrēa bia beēasia. II

Anaba Ācōrēa trl̄āna

2 Maļbe Anaba Ācōrēa nāwā beēasia: Ācōrē, bl̄ carea ml̄ra soēba wārāda b̄asriēda b̄a. B̄labrl̄ ml̄a l̄b̄ada dia b̄a.

Ml̄ dji quīrū quīrāpita ipidaya bla ml̄ra ēdrl̄ b̄ada bērā. Wārāda ml̄ra bio b̄asriēda b̄a.

2 Ācōrē, ni abal̄da bl̄ quīrāca neēa. Dai Ācōrē, ni abal̄ba दौरa roya wagacaa bla wagabari quīrāca. Dewara ācōrēda bl̄ quīrāca neēa.

3 Ācōrēba ne jūmada cawa b̄a. Idjiabl̄rl̄ dadjia o panl̄ra cawa obaria.

Maļ bērā ni abal̄da dji droma quīrāca beēaiē b̄a. Ni maārī b̄ida māwā beēaiē b̄a.

4 Idjiabl̄rl̄ ēberā mēsra beara royabaria baribrl̄ dji l̄b̄aē quēdeaa l̄b̄ada diabaria. III

5 Ne bara beadara idira ne coēi carea djārā itea traja panl̄a, baribrl̄ ne neē beadaba idira aduba eropanl̄a.

Wērā warra toca b̄adaba warrarāda siete tosia. Baribrl̄ warra zocārā toēaba waa warra toēa.

6 Ācōrēb̄rl̄ zocai b̄aira, beui s̄ida diabaria. Idjia ēberārā beudarā panabadama b̄abaria idjaba l̄rēbabibaria.

7 Ācōrēb̄rl̄ ne neē beada, ne bara bea s̄ida b̄abaria. Dji droma beara edaara b̄abaria idjaba dji edaara beada dji dromada b̄abaria.

I Paca zaqueda poa ūbea b̄ada. Hebreo beēade ḥṣṣṣ cartade nāwā b̄ā b̄a: “Paca zaqueda ūbea.” Veintidos libra. Hebreo beēade b̄ā b̄a “efa.” II Hebreo beēade ebuḏa b̄āēa caiba Ācōrēa bia beēasida. III Ēberā mēsra beara royabaria. Hebreo beēade nāwā b̄ā b̄a: “Ēberā mēsra bearā enedrl̄m̄ara b̄abaria.”

8 Ācōrēba naļ ējūāra oēa bērā idjidrl̄ djibaria. Idjiēba ne jūmada b̄a.

Maļ bērā ne neē quirura dji dromada roya b̄aya.

Ne batabuebadama b̄abarira dji bororā dede dji dromada roya b̄aya.

9 Ācōrēba idji t̄jā beara wagabaria baribrl̄ dji cadjiru- arāda beudarā panabadama pāīmane b̄abaria.

Ni abal̄ba ara idji l̄b̄aēba royacaa.

10 Ācōrēba idji dji quīrūra jūma royaya. Bajāneba baa b̄eabrl̄ quīrāca ādjirāra bio cawa oya.

Ācōrēba jūma naļ ējūāne beara cawa oya. Idjia b̄ada boroa l̄b̄ada diaya. Idjia edaēa borora dji dromaara b̄aya.

11 Māwānacarea Elcanara Ramá puruēaa jēda wāsia. Baribrl̄ idji warra zaquera sacerdote Eli ume b̄esia Ācōrē dede carebamārēā.

Eli warrarāba cadjirua o panana

12 Eli warrarāra dji cadjiuarā basía. Ācōrēda wayada- ca basía. 13 Sacerdoterāba oēida panl̄ quīrāca oēca basía. IV Āteb̄rl̄ nāwā obadjidāa: abal̄ba Ācōrēa animarā dragada babue diabipeēa dji djara dju b̄ade sacerdote nezocaba mīāsu quīda ūbea erob̄ara enebadjia. 14 Maļba nedjara dju nūml̄ra supeēa idjia jira edadara edebadjia sacerdoteba comārēā. Israelerāba Silode Ācōrēa animarā draga babue diabldaza māwā obadjidāa. 15 Maļ awara dji draga babue diai naēna sacerdote nezocara zepēda dji draga babue diabi b̄ā nāwā jarabadjia:

–Ne djarara diadua sacerdoteba bá comārēā. Idjia nedjara djuēda quīrāēā, āteb̄rl̄ dji ōgoada quīrā b̄a.–

16 Maļne ēberāba dji dragada naārā babue diaēda panl̄ana aibrl̄, dji nezocaba panubadjia:

–Māwāēa. Ara nawena diadua. Māwāēb̄rl̄ ml̄a jārī edaya.–

17 Māwā Eli warrarāba cadjirua o panl̄ra Ācōrē quīrāpita bio biē b̄asia. Israelerāba animarā Ācōrēa babue diabadara ādjia siriē unubadjidāa.

18 Māwā panl̄ne Samuelba Ācōrē dede careba b̄abadjia. Idjia sacerdote dji lino wua oēara j̄l̄badjia.

19 Poaza dji papaba idjia cacuaeē j̄lmārēā obadjia. Maļra diaē wābadjia dji quima ume poaza animarā babue diaē wābldade. 20 Maļne Eliba Elcanara dji quima s̄ida nāwā bia jara b̄abadjia:

–Elcana, Ācōrēba b̄a dewara warrarāda bl̄ quima Ana ume unubiya idjia warra naārā iwīēdada Ācōrēa diaēda bērā.–

Māwānacarea Elcanara idji quima ume jēda diguidāa wābadjidāa. 21 Maļbe Ācōrēba Anara carebabadjia. Māwā Anaba umaquīrā warrada ūbea idjaba wērācaurāda umé tosia. Maļmisa Samuelera Ācōrē quīrāpita b̄ada warisia.

22 Maļ ewariē Elira bio drōāda b̄asia. Idjia ūr̄s̄ia idji warrarāba israelerāra biē o panl̄da. [Maļ awara ūr̄s̄ia ādjirāra wērārā Ācōrē wua dede eda wābadama ne

obadarã ume mĩã comla panabadada.]¹²³ Mañ carea idji warrarãa nãwã jarasia:

–Mã warrarã, bãrãba cadjirua o panlra jũmarãba jara panla. Wãrãda Ācõrẽ puruba jara ðara bio cadjirua ðara. ¿Cãrẽ cãrẽã mãwã o panl? ²⁵ Abalba djãrãda bié oiblrl, Ācõrẽba mañ ëberãra poya carebaya de warabema ume bia bemãrẽã. Bariblrl abalba Ācõrẽda bié oiblrl ¿caiba idjira carebai?–

Mãwãmĩna Eli warrarãba ãdji zezaba jarãðara ijãnaé basía. Ācõrẽba ãdjira mãwã erobasia beudida quĩrãna bãrã.

²⁶ Mãmisa Samuelera wari basia. Ācõrẽba, ëberãrã biãda idjira bia unusidãa. ²⁷ Mañ ewaride Ācõrẽneba beðeabarida aba Elimaa zepeda mãwã jarasia:

–Ācõrẽba mãwã jara ðara:

“Bãrã drõã naënabemarã Egiptodebema boro jlwaeda panasidãde mã ãdjirãã ara mñnebemada ebuda cawabisia. ²⁸ Mãne mã jũma israelerãnebemada Aarõldrl idjaba bãrã, idjideba yõbladarã siãda edasia mñ sacerdoterãda beðamãrẽã. Mãwã bãrãba animarãda mã babue diabadaa, incienso querada bá diabadaa, idjaba mñ quĩrãpita sacerdote djiora jlbadãa. Mañ awara mã bãrã drõã naënabemarãã jarasia israelerãba animarã draga mã babue diablãde bãrã sacerdoterãba dji djaraðebemada edãdida panlãda coði carea. ²⁹ ¿Bãrãba cãrẽ cãrẽã mã animarã babue diabi jarãðara, dewara diabi jarãðã siãda sirie unubada? ¿Cãrẽ cãrẽã bl warrarãra mñ cãyãbara biara quĩrã ðara? Mñ puru israelerãba animarã draga babue diablãde dji biara ða nedjara co panlneba bl warrãra boreguea panla.”

³⁰ Dãdji israelerã Ācõrẽba naëna jarasia bl dedebemarãra, jũma bl ëberãrã siãda ewariza idji sacerdoterãda beudida. Bariblrl idira mãwã jara ðara:

“Mã bãrãra waa mñ sacerdoterã idu babiãa. Āteblrl mñ bia jara panlãda mã bia ðaya idjaba mñ igara panlra mã bié ðaya. ³¹ Mã bãrã cawa oi ewarira jũëblrl. Mãne bl dedebema drõãã beara, bl ëberãrã drõãã bea siãda mã jũma quinibiya. Ni abalãda waraga beudãã. ³² Mã ewaride mã israelerãra bia o ðaya bariblrl bl ëberãrãnebema ni abalãda waraga beudãã. Mã bãrã ewariza bãrãra sobiã panania idjaba sopua panania. ^{III33} Mã bl ëberãrãnebemada aba idu sacerdote babiãa. Mãwãmĩna idjira sobiã ðaya idjaba sopua ðaya. Mãne waabema blãdeba yõbladarãra drõã beudãã. ^{III34} Naãglba cawabiya mã jarãðara wãrãda mãwãida: bl warrarã Opnira, Piné siãda abari ewaride beudãa.

³⁵ Mãwãnacarea mã dewarada ðaya mñ sacerdote bamãrẽã. Mã quĩrã ðara quĩrãca idjia jũma aride o ðaya. Idjideba yõbladarãda mã ðaya ewariza mñ sacerdoterãda beðamãrẽã. Mã israelerã boro ðari ewarideba lãta ãdjira ewariza mãwã beudãa. ³⁶ Mã ewaride bl ëberãrãnebema waði zocai beara ãdji

I Beðea corcheteðe ðara carta dji drõãara beðe neãa. II Bãrãra sobiã panania idjaba sopua panania. Hebreo beðeade mãra ebuda ðãã. III Hebreo beðeade mã versicolora ebuda ðãã. Eliðeba yõna sacerdoterã beupedaðada 1 Samuel 22:6-23de ðã ðara.

quĩrãpita zepeda quĩrã djuburiada iwidiã paratada, coði siãda mãrã diãdamãrẽã. Mã awara ne coði carea iwidiã sacerdoterã nezocarãda beðamãrẽã.”–

Ācõrẽba Samuel trãna

3 Cũdra Samuelba Ācõrẽ quĩrãpita Elira carebabadjia. Mã ewaride Ācõrẽra ëberãrã ume ara cadrla beðeaca basía. Mãcua cãimocara quĩrãca ne unubica basía. ² Elira dau towa ða bãrã bia unuca basía. Ewari aba idji clãde cãã basía. ³ Mãne Samuelera Ācõrẽ wua dede cãã basía. Mama Ācõrẽ baurudeda basía idjaba iðirãra waði urua nũmasia. ⁴ Mãwã ðãde Ācõrẽba Samuelera trã jarasia:

–¡Samuel!–

Samuelba panusia:

–Nama ðara.–

⁵ Ara mãda Eli cãã ðamaa pira wãpeda mãwã jarasia:

–Nama ðara. ¿Cãrẽ cãrẽã trã ðara?–

Eliba panusia:

–Blra trãã ðara. Cããne wãdua.–

Samuelera jãda wãpeda idji clãde tabesia. ⁶ Mãne Ācõrẽba idjira waya trã jarasia:

–¡Samuel!–

Ara mãda Samuelera piradrãpeda Eli ðamaa wãsia.

Mãne jarasia:

–Nama ðara. ¿Cãrẽ cãrẽã trã ðara?–

Eliba panusia:

–Warra, blra trãã ðara. Cããne wãdua.–

⁷ Samuelba Ācõrẽ sãwã beðeabarida adua basia Ācõrẽra waði idji ume beðeaca baða bãrã. ⁸ Mãbe Ācõrẽba waya Samuelera trã jarasia. Ara mãda Samuelera piradrãpeda Elimaa wãsia. Mãne jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã trã ðara?–

Mãneblrl Eliba cawasia Ācõrẽblrl Samuelera trã jara ðada. ⁹ Mã bãrã idjia Samuelea jarasia:

–Cããne wãdua. Bariblrl Ācõrẽba blra waya trã

jaraiblrl idjia mãwã panudua: “Beðeada mã Boro, mã ðãã ðara.”–

Mã bãrã Samuelera jãda wãpeda idji clãde tabesia. ¹⁰ Mãne Ācõrẽra wayacusa zepeda Samuelera trã jarasia naëna oða quĩrãca:

–¡Samuel! ¡Samuel!–

Samuelba panusia:

–Beðeada mã Boro, mã ðãã ðara.–

¹¹ Ācõrẽba jarasia:

–Dãrããne mã bãrã israelerãra lãclrl bio cawa oya.

Mã ðããblãdara bio dauperãã. ¹² Mã ewaride mã Eli, idji ëberãrã siãda cawa oi jarãðara jũma oya. ¹³ Idji

warrarãba mñ quĩrãpita cadjirua obadara bio cawa

ãmĩna idu obi ðara. Mã carea mã jarasia idji

ëberãrãra ewariza cawa o baída. ¹⁴ Mã wãrãneba Eli

ëberãrãã jarasia ãdjia cadjirua obadara ni mãrã biãda

quĩrãdoããda. Animarãra mã babue diacuablãda siãda

wãðibãda mã quĩrãdoãã. Ne diablãda siãda mã quĩrã-

doãã.–

¹⁵ Ācõrẽ beðeacacarea Samuelera idji clãde cãã besia. Diãpeda lããmãpeda Ācõrẽ dede eda wãbadara ewa nũmasia. Bariblrl Samuelba cãimocara quĩrãca

úrínada Elia jara quírĩáé basía. Waya basia mǎwǎ jarai-da. ¹⁶ Baribrl̄l̄ Eliba Samuelera tr̄lsia:

-¡Warra, Samuel!-

Samuelba panusia:

-Nama b̄aa.-

¹⁷ Mañne Eliba iwídisia:

-¿Ácõrēba bla cārēda jarasi? Idjia jaradara ni maãrĩ bida mēārādua. ¡Ácõrēba b̄ra bio cawa oya idjia jaradada m̄la jūma jaraébr̄l̄!-

¹⁸ Mañ carea Samuelba Elia jūma jarasia. Ni maãrĩ bida mēārē basía. Mañne Eliba sopuaba nǎwǎ jarasia:

-Idjidrl̄ Ácõrē bēra idjia quírĩá b̄a quírĩaca oida b̄aa.-

¹⁹ Samuel waribrl̄l̄de Ácõrēra idji ume basia. Idjia Samueldeba jaradara jūma obadjia. ²⁰ Mañ bēra jūma israelerāba Dañ eyadēba aba Beersebá jewedadaa cawasiadaa Samuelera wārāda Ácõrēneba beḏeabarida. ²¹ Mañ ewaride Ácõrēra Siloḏe Samuelma odjapeda idji beḏeara cawabadjia.

4 Mañra Samuelba jūma israelerāa jarabadjia.

Pilistorāba Ácõrē baurude edapedada

Mañ ewaride pilistorāra israelerāa ume djõni carea Apēc purude ābaa dji j̄residaa. Mañ bēra israelerāa ādjirāmaa djõne wānapeda Ebenezer caita du-anesidaa. ² Djõsidaa pilistorāba israelerāa mil quimārē quenanaḏe poyasidaa.

³ Israelde bema sordaorā jēda zeb̄lda unusidaa dji bororāba ādjiza iwídisidaa: ¹

-¿Cārē cārēã id̄i Ácõrēba pilistorāa idu poyabisi? Ácõrē baurudera Siloḏe edaḏe wāna dadjirā tāēna b̄amārēã. Mǎwǎ Ácõrēba dadjirāra dji quírũ j̄lwaḏabemada ēdr̄l̄ b̄aya.-

⁴ Mañ carea sordaorāba ḗcl̄rl̄ Siloḏaa diabuesidaa Ácõrē baurude enenamārēã. Mañ baurude ḗr̄l̄ Ácõrē jūma poya b̄ara bajānebema nezocarā zaca i bara pan̄l̄ ēsi b̄abadjia. Eli warrarā Opnira, Piné sida Ácõrē baurude eneb̄darā ume zesidaa. ¹⁵ Ácõrē baurude israelerā sordaorā duanl̄ma jūēbisidaa jūmarāda b̄asrida j̄igua b̄iasidaa. Mañba egorora uresia. ⁶ Mañ b̄aga duanl̄ra pilistorāba úrĩnapeda ādjiza iwídisidaa:

-¿Cārē cārēã hebreorāra jācua b̄aga duanl̄?-

Mañne cawasiadaa Ácõrē baurudera israelerā duanl̄maa enesidada. ⁷ Mañ carea bio ne waya panl̄neba jarasidaa:

-¡Ádji Ácõrēra ādjirā duanl̄ma jūēsia! ¡Ay, dadjirāra m̄iã djuburi panl̄a! Waḏibida ni ab̄al̄ba ādji ācõrēra dadjirā ume djõne enenaca basía. ⁸ ¡Ay, dadjirāra m̄iã djuburi panl̄a! ¿Caība dadjirāra jāl̄ ācõrē l̄b̄aa b̄ea j̄lwaḏabemada ēdr̄l̄ b̄ai? Ara mañ ācõrē b̄eaba egip̄torāra ējūã pōãsa ewaraga b̄aḏe ne quírātanoaneba quinibisidaa. ⁹ Mañ carea j̄dadjirāra sozarra b̄eḏadrl̄! ¡Mēs̄rā djõnadr̄l̄ hebreorā j̄lwaḏa b̄aḏa amaaba, ādjirāra dadjirā j̄lwaḏa panana quírĩaca!-

¹⁰ Mañbe pilistorāra waya djõne wānapeda israelerāra poyasidaa. Mǎwǎ poyab̄lda carea israelerāra ādji deḏaa m̄irũ wāb̄rl̄sidaa. Pilistorāba zocārā que-

¹ Dji bororā. Hebreo beḏeḏe nǎwǎ b̄a b̄aa: "Israelerā dji drõārã." ¹¹ Exodo 25:17-22.

nasidaa. Israelde bema sordaorā j̄rũba djõne wābadara treinta mil quenasiadaa. ¹¹ Mañbe pilistorāba Ácõrē baurudera edasiadaa. Mañ awara Eli warrarā Opnira, Piné sida beasiadaa.

¹² Benjamiñneba yõnada aba ādji djõ duanl̄mal̄ba pira wāpeda ab̄ari ewaride Siloḏe jūēne wāsia. Sopuaba idjia cacuaḏe j̄l̄ b̄ara jūma cõācuapeḏa egoro sida idji boro ḗr̄l̄ cua erobasia. ¹³ Mañne Elira idji bugueḏe óare chūmasia quírĩacuita b̄ai carea. Idjira 98 poa b̄a bēra dau towa basia. Baribrl̄l̄ Ácõrē baurude carea jū-mawāyã cr̄icha b̄a bēra mǎwǎ quírĩacuita basia. Mañne dji ēberā m̄irũ wānara purude jūēpeda israelerā sordaorā sǎwāpedadada jūma nēbr̄lsia. Mañ úrĩnapeda sopuaba purura b̄aga duanesia. Mǎwǎ b̄aga duanl̄ úr̄ibrl̄l̄de Eliba iwídisia:

-¿Cārē cārēã ēberārāra jācua b̄aga duanl̄?-

Mañne dji ēberā m̄irũ wānaba israelerā sordaorā sǎwāpedadada Elia jarade wāsia. ¹⁶ Idjia Elia nǎwǎ jarasia:

-Dadji israelerā djõ duanl̄mal̄ba m̄l̄ra m̄irũ zesia.- Eliba iwídisia:

-Warra ¿sǎwāsia?-

¹⁷ Dji jarade zeda ēberāba nǎwǎ panusia:

-Pilistorāba poyab̄lda carea dadji israelerāra m̄irũsidaa. Ádjirāba zocārā quenasiadaa. B̄a warrarā Opnira, Piné sida beasiadaa. Mañ awara Ácõrē baurudera pilistorāba edasiadaa.-

¹⁸ Ácõrē baurude bema úr̄ibrl̄l̄de Elira purude eda wābada orrocawa jēdaa b̄aesia. Idjira drõāda b̄a bēra idjaba bio boreguea b̄a bēra, b̄aeb̄rl̄l̄de idji ḗr̄l̄msira b̄apeḏa beusia. Elira cuarenta poa israelerā ēdr̄l̄ b̄abari basía.

¹⁹ Mañ ewaride Eli āḡguda b̄iogoã basia, warra toi carea basia. Idjira Piné quima basía. Mañne idjia úr̄isia pilistorāba Ácõrē baurudera edasiadaa, idji quimara beasidada, idjaba dji zǎwārē sida jaiḏasida. Mañ úr̄ibrl̄l̄ba cawaéne warra puapeḏa tosia. Baribrl̄l̄ warra puara droaé basía. ²⁰ Beubrl̄l̄de idji carebab̄lda wērārāba idjia nǎwǎ jarasidaa:

-Necai b̄adua. B̄a umaquírã warrada tosia.-

Mǎwǎ jarapedam̄ina idjira quírã cawaé nūml̄ bēra ni cārē sida panué basía. ²¹ Átebr̄l̄l̄ nǎwǎ jarasia:

-Ácõrēra dadji israelerā tāēna b̄aḏada neḗã, idji baurudera dewaraba edapedada bēra.-

Mǎwǎ jarasia idji zǎwārē Elida, dji quima Piné sida beupedada bēra idjaba Ácõrē baurudera dewaraba edapedada bēra. Ácõrēra dadji israelerā tāēna b̄aḏada neḗãna aḏa bēra idji warrara tr̄l̄ b̄asia Icabod.-

Pilistorāba Ácõrē baurude eropanana

5 Pilistorāba Ácõrē baurudera Ebenezerdeba ādji puru Asdoḏaa edesidaa. ² Mañbe ādji ācõrē Dagoḗ dede edepedada idji caita cob̄sidaa.

³ Nurēma diapedada Asdoḏebemará Dagoḗ dede edaa wāb̄ldaḏe ādji j̄lwaba oḏa ācõrē Dagoḗra egode b̄arru tab̄lda unusidaa Ácõrē baurude quírĩapita. Mañda idji b̄abarima ādjia waya ḗta nūml̄sidaa. ⁴ Nurēma diapeda Dagoḗ dedaa wāb̄ldaḏe wayacusa unusidaa

Dagoŕa Ācōrē baurude quīrāpita egode b̄arru tab̄ada. Dji borora j̄lwa sīda umena dede ēda wābadama b̄a tapanasīdaa. Dji cacua awa tab̄asia. ⁵ Mañ ewarīdeba ŕtaa Dagoŕ sacerdoterāda, dewara ēberārā sīda Dagoŕ dede ēda wāb̄l̄adae dji boro, j̄lwa sīda tapananama jēdad̄gabadaa.

⁶ Mañ ewarīde Ācōrēba Asdo purura, mañ puru caita bea sīda bio bié b̄asia. Ādji cacuāde zarega odjacuabisia. ⁷ Mañ carea ādjirāba nāwā jarasīdaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā tāēna eropananié panla. Idjia dadjirāda, Dagoŕ sīda bio bié o b̄aa.–

⁸ Mañ carea pilisteorāba j̄ma dji bororāra tr̄l̄bīdapēda nāwā iwidisīdaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ¿sāwā ōdi?–

Dji bororāba panusīdaa:

–Gat purūdaa edēdadua.–

Ara mañda Gat purūdaa edesīdaa. ⁹ Edepedēdacarea Ācōrēba mañ puru sīda bio bié b̄asia. J̄umarā cacuāde zarega odjacuabisia. Drōārāda warrarā sīda māwā osia. Mañba purura bio ne wayasīdaa.

¹⁰ Mañ b̄erā pilisteorāba Ācōrē baurudera Ecroŕ purūdaa edesīdaa. Barib̄l̄l̄ j̄ūēb̄l̄adae mañ purūdebe-marāba Ācōrē baurudera ununapēda nāwā b̄ia jarasīdaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera dadjirā quenani carea namaa eneb̄l̄adaa!–

¹¹ Ācōrēba mañ purura bio bié b̄ada b̄erā zocārā quinib̄l̄ada basia. Mañba purura bio ne wayasia. Pilisteorāba ādji bororā wayacusa tr̄l̄bīdapēda nāwā jarasīdaa:

–Israelerā Ācōrē baurudera ādjirāma j̄da edēdadua. Māwā ōdaēb̄l̄l̄l̄ dadjirāra j̄ma quenaya.–

¹² J̄ma dji zocai bea cacuāde zarega odjacuada b̄erā ādji ācōrē bea quīrā djuburiada iwid̄i duanasidaa.

Pilisteorāba Ācōrē baurude j̄da diabuepedēda

6 Pilisteorāba Ācōrē baurudera ādji druade siete jedeco eropanasidaa. ² Mañbe Dagoŕ sacerdoterāda, dau ēsā unubadarā sīda ābaa tr̄lcuādapēda iwidisīdaa:

–¿Ācōrē baurudera sāwā ōdi? Daia jarad̄ada sāwā waya idji b̄ad̄amaa diabuēdida.–

³ Ādjirāba panusīdaa:

–Bārāba israelerā Ācōrē baurudera j̄da diabuēdib̄l̄l̄l̄ ara jāwā diabuerānada. Āteb̄l̄l̄ Ācōrēba ne diabuēdida panla bārāba idji baurude nama eropanana carea. Māwāb̄l̄l̄l̄ bārāba cawādia cārē cārē Ācōrēba bārāra bio bié o b̄ada. Mañ awara cacua biacuad̄ia.–

⁴ Pilisteorāba iwidisīdaa:

–Māēteara ¿cārēda idjia diabuēdi?–

Ādjirāba panusīdaa:

–Bārā bororāra juesuma panl b̄erā nāwā ōdida panla: oroda edēdapēda bārā cacuāde zarega odjacuada quīrāca juesuma ōdadua. Mañ awara dadji drua ār̄ b̄a churi quīrāca juesuma ōdadua. Mañḡl̄ra israelerā Ācōrēba diabuēdadua bārāra, bārā bororā sīda bia mīga panl b̄erā. Māwā bārāba unubīdia idjida

waya panl̄da. Āib̄erā idjia dadjirāra, dadji ācōrē beada, idjaba dadji ējūā sīda waa bié ōesicada. ⁶ ¿Cārē cārē bārāra egiptorā ādji boro sīda so zarea panana quīrāca so zarea panl? Ācōrē baurudera j̄da diabuēdadua. Ācōrēba egiptorā bio cawa oside ¿djirāba israelerā idu wābisīdaēca?

⁷ Mañ b̄erā carreta djiwid̄ida obīdadua. Idjaba paca warra bara panl̄da umé edēdadua. Mañ pacara wādi carreta errebarīdacada beadīda panla. Ādjira carretāda j̄l nūm̄lnada barib̄l̄l̄ dji warrara ādji ume idu wābirānada; āteb̄l̄l̄ corrāde b̄ad̄ada. ⁸ Mañbe Ācōrē baurudera carretāde cob̄ad̄ada. Mañ orrocawa dewara baurudeda cob̄ad̄ada. Mañne ēda bārāba oro ocuādara b̄ad̄ada. Mañra Ācōrēba diabuēdadua idji baurude eropanana carea. Mañbe b̄l̄l̄l̄ pacaa carretara idu edebīdadua.

⁹ Barib̄l̄l̄ nañḡl̄da quīrācuited̄ada: pacaba carretara israelerā puru Bet-semēdaa edēdib̄l̄l̄l̄, wārāda Ācōrēba dadjirāra bié erobasia. Mamaa edēdaēb̄l̄l̄l̄ dadjirāba cawādia idjia dadjirāra jāwā ōé b̄asida; āteb̄l̄l̄l̄ ara jāwā bié panesīdaa.–

¹⁰ Ara mañda māwā osidaa. Paca warra bara panl̄da umé edēdapēda carretāda j̄sidaa. Dji warrara corrāde b̄asidaa. ¹¹ Mañbe Ācōrē baurudera carretāde cob̄ad̄apēda dewara baurudeda orrocawa b̄asidaa. Mañne ēda churi oro ocuādara, ādji cacuāde zarega odjacuada quīrāca ōda sīda b̄asidaa. ¹² Paca quenabuesid̄ade jipa Bet-semenaa bia wāsidaa, ni maār̄i b̄ida o āyā wānaé basia. Mañne pilisteorā dji droma beara caīdu ac̄l̄de wāsidaa aba Bet-seme daucha.

¹³ Mañ ewarīde israelerā Bet-semedebemaba ādji trigoda jewedēde ewa duanasia. Mañne cawāne pacaba dji carretara Ācōrē baurude bara errebari eneb̄l̄dada unusidaa. Mañ carea bio b̄asridasīdaa. ¹⁴ Dji carreta Bet-seme druade j̄ūēside pacara nūpanesīdaa ēberā Josue abada ējūāne, mōgara waib̄l̄l̄l̄ cob̄a caita. Mama levitarāba Ācōrē baurudera, oro ocuāda bara b̄a baurude sīda edēdapēda mañ mōgara waib̄l̄l̄l̄ ara cob̄asidaa. Mañne ēberārāba carretara ēgawedapēda tab̄l̄da cajērāsidaa. Mañbe pacara, dewara animarā sīda Ācōrēba babue diasidaa. ¹⁶ Pilisteorā bororā juesuma panl̄ba mañda ununapēda Ecroŕnaa j̄da wāsidaa.

¹⁷ Pilisteorāba ādji cacuāde zarega odjacuada quīrāca orōdeda ōdapēda Ācōrē baurude eropanana carea Asdo puruba, Gaza puruba, Ascaloŕ puruba, Gat puruba, Ecroŕ puru b̄ida Ācōrēba aba aba diasidaa. ¹⁸ Mañ awara pilisteorā boro juesuma panl̄ba dewara puru beada ādjirā j̄lwāda eropanasidaa. Puruza churi quīrāca oro ōdada aba diasidaa. Ācl̄l̄l̄ purura mōgaraba jūrā ca beasia idjaba Ācl̄l̄l̄l̄ ara jāwā beasia. Mañ purura beasia pilisteo druadeba aba mōgara waib̄l̄l̄l̄ cob̄ama. Mañ mōgarara wādib̄ida Josue Bet-Semedebema ējūāne b̄a israelerāba Ācōrē baurudera ār̄l̄ cob̄ad̄adama.

¹⁹ Ācōrēba israelerā Bet-semedebemara setenta quinibisia idji baurudede ēda ac̄l̄pedēda carea. ¹

Mañne purura bio jñasia Ācōrēba zocārā quinibiēa bērā. ²⁰ Mañ carea jarasidaa:

–Ācōrēra jipa bā bērā zcaida idji quīrāpita poya bāi? Nañ baurudera āyā diabueēda panla baribrlg zcairā-maa diabueēdi?–

²¹ Mañ carea Quiriat-jeariñ puruēda ħcrlg diabuesidaa nāwā jaradāmārēā:

–Pilisteorāba Ācōrē baurudera waya jēda diabuesidaa. Mañ bērā jrlgē zedādua.–

7 Ara mañda Quiriat-jeariñnebemarā zedapeđa Ācōrē baurudera edesidaa. Mañbe eya zaquēde Abinadā dede bādapēđa Abinadā warra Eleazada edasidaa waga bamārēā.

Israelerāba ādjirā boro bā quīrā panana

8 Samuelba warrada umé erobasia. Dji nabemara Joel abadjiēda. Dewarabemara Abías abadjiēda. Samuel drōā beđacarea idji warrarāra israelerā nēblra cawa obadarāda basia. Ādjia Beersebā puruēde cawa obadjiēda. ³ Baribrlg Samuel warrarāra idji quīrāca jipa nībađaca basia. Āteblrlg biara parata awua panasidaa. Abalba paratada diasira mañ ēberāare panebadjiēda. Mañ bērā jipa cawa ođaca basia. ⁴ Mañ carea Israelēbema dji dromarāda ābaa dji jrlēdapēđa Ramá puruēda Samuel ume beđeade wāsidaa.

⁵ Samuelea nāwā jarasidaa:

–Blra drōāda besia idjaba bl warrarāra bl quīrāca jipa nībađaca. Mañ bērā aba bādua dadjirā boroda bēmarēā dewara druade erobea quīrāca.–

⁶ Māwā jarabldara Samuelba biē ūrīna bērā Ācōrēa iwidiēsia sāwā oida bā cawaya. ⁷ Mañne Ācōrēba nāwā panusia:

–Ādjirāba jara panlra jūma odua. Māwā jara panlneba blda igara panlēa. Mādrll igara panla. Quīrāē panla mñra ādji boro baida. ⁸ Mñā ādjirā Egiptōdeba ēdrll edađeđeba ħtaa abarida obadaa. Ādjia ara cadrla mñra igarabadaa dewara ācōrē beada ēpēni carea. Ara mañ quīrāca blda o panla. ⁹ Mañ carea ādjirāba jara panl quīrāca aba bādua ādjirā boroda bēmarēā. Baribrlg mañ naēna ādjirāa ebuđa jaradua mañ boro-ba sāwā o baida.–

¹⁰ Jūma Ācōrēba jaradara Samuelba dji boro iwidi panlra nāwā jarasia:

¹¹ –Bārāba aba bārā boroda bādbrlg, idjia nāwā oya: bārā warrarā cūdra beara zocaya. Idjia ħcrlg bācuaya carretađeba idjaba cawayođeba djōnamārēā. Dewararāda idji carreta nocoare pira wābicuaya ēberārā ođebemada āyā jrlēcuadāmārēā. ¹² ħcrlg bācuaya mil sordaorā bororāda beđamārēā idjaba ħcrlg bācuaya cincuenta sordaorā bororāda beđamārēā. ħcrlg bācuaya idji ējūā ođamārēā idjaba néu ewađamārēā. Mañ awara ħcrlg bācuaya carretađebema idjaba djōi careabema ođamārēā.

¹³ Mañ awara bārā cau awērā beara zocaya. Ādjirāra bācuaya quera ođamārēā, ne djuđamārēā, idjaba pañ ābuđamārēā.

I Setenta. Hebreo beđeade ħcrlg cartade nāwā bā bla: "Ēberārā setenta, ēberārā cincuenta mil."

¹⁴ Idjaba bārā ējūā dji biara beara, bārā uva ējūā dji biara beara, bārā olivo ējūā sida edapeđa idjiare beara diacuaya. ¹⁵ Mañ awara bārāba trigo ewabldadebemada, uva ewabldadebema sida edaya. Bārāba ē die ewabldaza idjia aba edapeđa idjiare beara diacuaya. ¹⁶ Mañ awara bārā nezocarā dji umaquīrāda, dji wērā sida idji itea edaya. Bārā pacara, burro sida dji biara beada idji itea edaya. ¹⁷ Mañ awara bārā ove-jadebemada, bārā chiwatudebema sida edaya. Bārāba die juachabldaza idjia aba edaya. Mañ awara ara bād-jida idji nezocarāda beāđia. ¹⁸ Mañ ewariēde bārā boro-ba māwā o bā carea Ācōrēa quīrā djuburiada iwidiēdia baribrlg idjia bārā beđeara ūrēa.–

¹⁹ Samuelba māwā jaradāmīna israelerāba ni mañrī bida jñanaē basia. Āteblrlg nāwā jarasidaa:

–Jñanaēa. Dairāba quīrā panla aba dadjirā boro baida. ²⁰ Māwā dewara drua beaba ādji boro eropanl quīrāca dadjirā bida eropanania. Mañ boroba dadjirāra pe erobaya. Idjaba djōne wābldade idjidlrl nocoare wāya.–

²¹ Mañ ūrīpeđa Samuelba ādji beđeara jūma Ācōrēa jarasia. ²² Mañne Ācōrēba panusia:

–Ādjirāba jara panl quīrāca odua. Aba bādua ādjirā boro bamārēā.–

Mañ bērā Samuelba israelerā boroda aba bāyāda apeđa jūmarāda ādji puruza wābisia.

Samuel Saul ume dji unupeđada

9 Benjamiñneba yōna Quis abadada basia. Idjira Abiel warra basia. Abielera Zero warra basia. Zerora Becorā warra basia. Becorāra Apía warra basia. Apíara Benjamiñneba yōna basia. Mañ ēberā Quis abadara dji droma basia. ² Idjia warra cūdrada erobasia Saul abadada. Saulora jūma israelerā cāyābara quīrāwārēāra basia idjaba drasoara basia.

³ Ewari aba Saul zeza Quis burroda ħcrlg nēbasidaa. Mañ carea idji warra Sauloa nāwā jarasia:

–Dadji burrorā jrlgē wādua. Nezocada aba ededua.–

⁴ Ara mañda Saulba Eprañ eyaida bā ējūāne, Salisade, Saalīne, Benjamiñ ējūāne bida jrlg nībasia. Māwāmīna unué basia. ⁵ Zup ējūāne jūesidade Saulba idji nezocaa jarasia:

–Jēda wāna. Nañbara mñ zezara idji burro carea sopua bāēa āteblrlg dadji carea sopua bāa.–

⁶ Dji nezocaba panusia:

–Nañ puruēde Ācōrēneba beđeabarida bāa. Jūmarāba idjira waya panla. Jūma idjia jarabrlg wārāda māwābaria. Idjimaa wāna. Idjia poya jaraiscada sāma burrorā jrlgē wānida panlda.–

⁷ Saulba panusia:

–Māēteara wāna. Baribrlg zcārēda idji itea edeđi? Dadjia enepēđa pañra jōsia. Ni cārē sida neē panla idjia diadi carea.–

⁸ Dji nezocaba panusia:

I Bārā paca. Griego beđeade māwā bā bla. Hebreo de bā bla "bārā cūdrarā."

–Mĕa nama parata torroda aba erobĕa. ^I Maĕglra idjĭa diaĕia jaramĕrĕa sĕma burroda jrlĕde wĕnida panlda.–

⁹ Saulba jarasia:

–Bia ĕa. Wĕna.–

Ara maĕda Saulora idji nezoca ume puruĕaa Ācĕrĕneba bedeabarimaa wĕsidĕaa. (Maĕ ewarĭde israelerĕba Ācĕrĕneba bedeabarira dau ĕsĕ unubarida jarabadjĭda. Maĕ bĕrĕa abalĕba Ācĕrĕa iwĭĕi quĭrĭĕa bĕde jarabadjĭa: “Dau ĕsĕ unubarida acĕde wĕna.”)

¹¹ Jĭĕboĕoĕade eyade ĕtaa nĭbasĭda. Maĕne awĕrĕrĕa baido jueĕde wĕbldada unusĭda. Ādjĭa maĕ awĕrĕrĕa nĕwĕ iwĭdisĭda:

–Dji dau ĕsĕ unubarira ĕnaĕ puruĕe bĕca?–

¹² Awĕrĕrĕa nĕwĕ panusĭda:

–Mĕĕ, nocoare ĕa. Isabe wĕnadua. Iĕi puruba eya boroĕde animarĕda Ācĕrĕa babue diaĕi bĕrĕa idjĭa zesia. ¹³ Puruĕde jĭĕsĭdara idjĭa isabe jrlĕadua. Mĕwĕĕbĕlĕ idjĭa eya boroĕda ne coĕde wĕya. Idjiablĕ animarĕ Ācĕrĕa babue diareĕadada bia jara bĕida bĕa ĕberĕrĕba coĕi naĕna. Isabe wĕnĭblĕ idjĭa ununia.–

¹⁴ Ara maĕda Ādjĭa puruĕaa ĕtaa wĕsidĕaa. Jĭĕbldade Samuelera eya boroĕda wĕbĕlĕda Ādji ume quĭrĕdjĭa.

¹⁵ Nurĕmaena Saul jĭĕi naĕna Ācĕrĕba Samuelea naĕglĕda cawabisia:

¹⁶ –Nu ara naĕ horaca mĕa Benjamiĕ ĕjĭĕnebemada aba blĕma diabueya. Idjidĕl bĕdua mĕ puru Israel boro bamĕrĕĕa. Idjiablĕ bĕrĕa pilisteorĕ jwaeĕabemada ĕdĕl bĕya. Mĕa unu bĕa mĕ purura bio bia mĕga bĕda. Idjabĕ mĕa ŭrĭ bĕa Ādjĭrĕba quĭrĕa djuburiada iwĭĕi panlda.–

¹⁷ Samuelba Saul unusĭde Ācĕrĕba idjĭa jarasia:

–Jĕĕ ĕberĕdĕl mĕa bĕa nuena jara bĕsia. Idjiablĕ mĕ purura pe erobĕaya.–

¹⁸ Puruĕe eĕa wĕbadama Saulora Samuel caita wĕpeĕa jarasia:

–Mĕ djuburia mĕa jaradua dji dau ĕsĕ unubari dera sĕma bĕda.–

¹⁹ Samuelba jarasia:

–Dau ĕsĕ unubarira mĕa. Eya boroĕda mĕ na wĕdua. Mĕa quĭrĭĕa bĕa iĕi blĕa mĕ ume ne coida. Nu diareĕa bla iwĭĕibĕlĕda mĕa jaraya. Mĕwĕnacarea mĕa blĕa idu wĕbiya. ²⁰ Burro ewari ŭbea adua panĕ carea sopuarĕdua. Bl ĕberĕrĕba unusĭda. Maĕ awara jĭma israelerĕba quĭrĭĕa panĕ bĕda, bl zezadeba yĕbldarĕ sĭda Ādjĭrĕ boroda beĕida.– ^{II}

²¹ Saulba panusia:

–Barĭblĕl mĕra Benjamiĕneba yĕnada jĕwĕ bĕa. Dai purura Israelĕba yĕpeĕada coĕe puruĕebemada dji caibeara bĕa. Maĕ awara Benjamiĕneba yĕpeĕadebemada mĕ ĕberĕrĕa dji eĕara bea. Maĕda ĕcĕrĕ cĕrĕĕa bla mĕa mĕwĕ jara bĕ?–

^I Parata torroda aba. Hebreo beĕeade nĕwĕ bĕ bĕa “un cuarto de ciclo.” ^{II} Jĭma israelerĕba quĭrĭĕa panĕ bĕda, bl zezadeba yĕbldarĕ sĭda Ādjĭrĕ boroda beĕida. Hebreo beĕeade nĕwĕ bĕ bĕa: “Jĭma israelerĕ ne biada ĕbla, bl zezadeba yĕbldarĕ bĕda eĕadeĕca?”

²² Maĕbe Samuelba Saulora, idji nezoca sĭda eya boroĕde bĕ dedĕa edepeĕa ĕberĕrĕa treinta panĕ tĕĕna ĕhĕmebisia dji dromaara bĕa ĕhĕmebadama.

²³ Maĕbe Samuelba ne djubarĭa nĕwĕ jarasia:

–Ne djara mĕa bĕa awara bĕbĕdara enedua.–

²⁴ Ara maĕda ne djubarĭba ĕhĕdeĕebema djarada enesia Saulba comĕrĕĕa. Maĕne Samuelba jarasia:

–Codua. Mĕa purua ĕbaa ne coĕi jarasĭde naĕglĕa bl itea awara bĕbisia.–

Ara maĕda Saulora Samuel ume ne cosia. ²⁵ Mĕwĕnacarea Ādjĭa eya boroĕdeba puruĕaa eĕaa zedapeĕa Samuel dedĕe dji ĕtaarebema deĭĕne Saul itea cĕdada osĭda. ²⁶ Mama Saulora cĕsĭa. ^{III}

Nurĕma Samuelba Saul maĕ ĕtaarebema deĭĕne bĕda trĕpeĕa jarasia:

–Pĭrabarĭdua, wĕida bĕa.–

Ara maĕda Saulora pĭradĕpeĕa Samuel ume dajadaa wĕsidĕaa. ²⁷ Puruĕeba wĕbldade Samuelba Saulora jarasia:

–Bl nezocaa jaradua na wĕmĕrĕĕa barĭblĕl blĕa wĕĕi wĕrĕdua. Ācĕrĕba jarabi bĕra mĕa bĕa jaraida bĕa.–

Ara maĕda Saul nezocara na wĕsia.

Samuelba Saul israelerĕ boroda bĕda

10 Maĕbe Samuelba nedragada edapeĕa Saul boro ĕrĕl weasia. Uridarraĕe isĕpeĕa nĕwĕ jarasia:

–Ācĕrĕba iĕi blĕa bĕblĕla idji puru Israel boroda bamĕrĕĕa. [Blablĕl naĕ purura pe erobĕaya idjabĕa Ādjĭrĕ dji quĭrĭnebemada ĕdĕl bĕya. Nĕwĕ bla cawaya Ācĕrĕba wĕrĕda blĕa israelerĕ boroda bĕsĭda.] ^{IV2} Namalĕa bl wĕblĕlĕde Benjamiĕneba yĕpeĕadarĕ ĕjĭĕne Selsa puruĕe ĕberĕda umĕ unuya. Ādjĭa Isa quima Raquel tĕbarĭpeĕada caita panania. Ādjĭa bĕa nĕwĕ jarĕĕia: “Bĕa burro jrlĕ bĕdara unusĭda. Maĕ bĕrĕa burro carea bl zezara sopuĕĕ bĕa, ĕteblĕl bĕrĕa carea sopua bĕa. Idjĭa iwĭĕi bĕa sĕwĕ blĕa unuida.”

³ Maĕ awara Tabor ĕjĭĕne bacuru waĭbĕama jĭĕbĕlĕde ĕberĕda ŭbea unuya. Ādjĭa Betelĕda wĕbldada Ācĕrĕa ne diaĕi carea. Abalĕba ĕiwatuda ŭbea erobĕaya. Abalĕba raĕda ŭbea erobĕaya. Dewarabemaba uva bĕda animarĕ e oĕade erobĕaya. ⁴ Ādjĭa bĕa beĕeĕapeĕa raĕda umĕ diaĕia. Maĕra edadua.

⁵ Mamalĕa blĕa Guĭbea puruĕaa wĕya pilisteorĕ sordaorĕ panabadama. ^V Puruĕe jĭĕboĕode Ācĕrĕneba bedeabadarĕda eya boroĕdeba eĕaa zebldada unuya. Ādjĭrĕa Ācĕrĕneba beĕe panania. ^{VI} Ādji nocoare ĕberĕrĕba tĕnĕda, ĕiruda, arpa sĭda zĕ nĭbĕda.

^{III} Dji ĕtaarebema deĭĕne Saul itea cĕdada osĭda. Mama Saulora cĕsĭa. Griego beĕeade mĕwĕ bĕ bĕa. Hebreo beĕeade nĕwĕ bĕa: “Samuelera Saul ume beĕeasia dji ĕtaarebema deĭĕne. Nurĕma ĕsĭa beĕode ĕrĕmasĭda.” ^{IV} Beĕeade corĕteĕe bĕra griego beĕeade bĕ bĕa. Hebreo beĕeade neĕa. ^V Hebreo beĕeade Guĭbea trĕba jara bĕa “Ācĕrĕ eya.” ^{VI} Ācĕrĕneba beĕe panania. Hebreo beĕeade ebudĕa bĕĕa sĕwĕ beĕeasĭdada. Zocĕrĕamaarĕ Ādjĭa Ācĕrĕ beĕeada mĕ cawĕĕe jara panasĭdaa wĕa dadjĭa ŭrĭnaca beĕeade beĕeade panasĭdaa.

6 Mañ unubrlgde Ācōrē Jaurera blmaa zeya. Mañ bēra bl sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba beēaya. Ma-malba ātaā blra awara beya. 7 Māa jaraēa jūma māwānacarea bla o quīrābbrlga odua, Ācōrēra bl ume bai bēra. 8 Mañ bēra Gilgalēa na wāpeēa mlra jllādua. Domia abalēe mlra blma jūēya. Mañbe Ācōrēa animarāda jūma babue diaēia idjaba idji ume necai bai careabema animarā dragada babue diaēia. Māwānacarea mlra jaraya bla cārēda oida bāda.–

9 Saul Samuelmalba wābrlge Ācōrēba idji cīfchara awara bāsia. Ara mañ ewarīde Samuelba jaraēara jūma māwāsia. 10 Mañ bēra Saul idji nezoca ume Guibeade jūēsīdāde Ācōrēneba beēabadarāda zebldada un-usīdāa. Ara mañda Ācōrē Jaurera Saulmaa zesia. Mañ-ba Saul sida ādjirā quīrāca Ācōrēneba beēa bēsia.

11 Baribrll Saul unubadarāba idjira Ācōrēneba beēa bāda unusīdāe ara ādjidubā jarasīdāa:

–¿Cārēda sāwāsi Quis warra Saulora jāwā nūmlra? ¿Idji sida Ācōrēneba beēabarica?–

12 Mamabema abalba jarasia:

–¿Ādjirā zezara cai?– I

Mañ carea abalba ne oca baēada cawaēne o beibrll israelerāba nāwā jarabadaa: “¿Saul sida Ācōrēneba beēabarica?”

13 Māwānacarea Saulora idji diguīdā jūēsīa.

II 14 Mañne idji djabadrōāba idjīa, dji nezocaa biēa nāwā iwīdīsia:

–Bārāra ¿sāma panasīdā?–

Saulba panusia:

–Dai burroda jllr panasīdāa. Baribrll ununaē bēra Samuelmaa beēade wāsīdāa.–

15 Idji djabadrōāba iwīdīsia:

–¿Samuelba cārēda jarasi? Mā djuburia idjia jaraēara jūma nēbrllgdua.–

16 Saulba jarasia:

–Idjia daia ebuēa jarasia bārāba burrorā unusīdāa.– Baribrll Saulba jaraē basīa Samuelba idjira israelerā boro bai jaraēara.

17 Māwānacarea Samuelba Mizpa puruēe israelerā Ācōrē quīrāpita ābaa jllresīa. 18 Mañbe jarasia:

–Dadji israelerā Ācōrēba nāwā jara bāa: “Māa bārāra Egiptōēba ēdrl enesia. Ādji jlwaēabemada idjaba jūma dewara puruba bārā biē o panlnebemada ēdrl edasia.” 19 Ācōrēba bārāra bia mīga panlnebemada idjaba sopuēabemada ēdrl edabarimīna nañ ewarīde idjira igara panla. Mañ carea jara panla: “Abā bādua dadji boroda bamārēā.” Mañ bēra abā bāēia. Bārā doce purura Ācōrē quīrāpita zēdapeēa idjia cawabiya sāllg puruēabemada dji boro baida. Mañbe mañ puruēabema ēberārāra idji quīrāpita zēdapeēa idjia cawabiya caida dji boro baida.–

20 Mañbe Samuelba israelerā doce puruda Ācōrē quīrāpita jūma trllcuapeēa Ācōrēba cawabisia dji boro-ra Benjamiñneba yōna puruēabema baida. 21 Māwā-nacarea Samuelba Benjamiñ puruēabemarāra caitaara

I Hebreo beēade māra ebuēa bāēa. Ācrlmāarā ēberāba Saulora biē jara bāa. II Idji diguīdāa jūēsīa. Griego beēade māwā bā bāa. Hebreoē bā bāa: “Eya borode jūēsīa.”

zebisīa. Mañne Ācōrēba cawabisia dji borora Matriēba yōpedadēbema baida. Mañ ēberārānebemada Ācōrēba cawabisia Quis warra Saulora edasīa israelerā boroda bamārēā. Mañ bēra Saulora jllrllsīdāa baribrll ununaē basīa. 22 Mañ carea wayacusa Ācōrēa iwīdīdīdāa Saulora zesi cawaya. Mañne Ācōrēba jarasia Saulora bamīna netatāde mīrū bāda. 23 Ara mañda idjira jllrge pira wānapēda puru quīrāpita enesīdāa. Mañne puruba unusīdāa idjira jūmarā cāyābara dra-soara bāda. 24 Samuelba purua jarasia:

–Ācōrēba nañ ēberāda edasīa bārā boro bamārēā. Dadjirā tāēna dewarada idji quīrāca neēa.–

Ara mañda puruba nāwā bīa jarasia:

–¿Bīa bāa dadjirā boroda!– III

25 Ara mañda Samuelba purua jarasia ādji boroba cārēda o baida bāda. Mañra jūma cartāde bāsia.

Mañbe dji cartara Ācōrē deēe idji quīrāpita waga bāsia. Māwānacarea Samuelba jūmarāda ādji deza wābicua-sīa.

26 Saul sida idji puru Guibeāda wāsīa. Idji ume llcrlg ēberā sozarra beada wāsīdāa Ācōrēba ādjirā soēe bāda bēra idjiare pananamārēā. 27 Baribrll llcrlg ēberā cadjiruarāba Saulora siriē bāda ununa bēra idji itea nebiada diaēāē basīa. Mañ awara nāwā jarasīdāa:

–Jāñ ēberāba dadjirāra ¿sāwā ēdrl bāi?–

Baribrll Saulba ādjia jara panlra quīrācuītaē basīa. Ātebrll chupea bēsia.

Saulba amonitarā poyāda

11 Māwānacarea amonitarā boro Nahasada idji sordaorā ume Gala druāde wānapēda Jabe puruda jūrā edasīdāa urāēi carea. Baribrll mañ puruēabemarāba Nahasaa jarasīdāa:

–Dai ume beēa bādua ābaa necai panani carea.

Mañbe dairāra bl nezocarāda beēāia.–

2 Amonitarā boro Nahasaba panusia:

–Māa bārā ume beēa bāya ābaa necai panani carea. Baribrll māwā oēi naēna jūmarāba jlwa araarebema dauda māa idu nuētabīdīda panla. Māwā dewara puru quīrāpita mlra jūma bārā israelerāra quīrā perabiya.–

3 Jabeēbema bororāba nāwā panusīdāa:

–Daia domia abā diadua jūma israelerāmaa beēa diabueēi carea. Mañne ni abalba daida carebaēe zēdāēbrll, दौरā bl jlwaēda panenia.–

4 Jabeēbemarāba diabuepedadara Guibeā puruēe Saul bābarima jūēsīdāa. Mama Nahasaba jaraēara purua jūma nēbrllsīdāa. Mañ carea jūmarāda jīābi bāga nūmesīa. 5 Māwā panlne Saulora idji paca bara idji ējūāneba zepēda nāwā iwīdīsia:

–¿Sāwāsīdā? ¿Cārē cārēā jācua jīā duanl?–

Mañne puruba Saulo Jabeēbemarāba jara-pedadara jūma nēbrllsīdāa. 6 Saulba mañ ūrīsīde Ācōrē Jauredeba bēsia. Nahasaba israelerā biē oi jaraēa carea Saulora bio quīrūsīa. 7 Ara mañda pacada umē beasīa. Drapetapeēa tlcuasīa. Dji tlcuaēara Is-

III Hebreo beēade bā bāa: “Dadjirā borora zocai bādua.”

rael puru beaza diabuecuasia. Dji edepedada puruza nāwā jarasidaa:

–Bariduada Sauloare idjaba Samueleare djōne wānaēbɫɫ, idji pacara ara naɫ paca quĩrāca beadia.–

Ēberārā maɫ ūrĩpedadara Ācōrēba bio ne wayabisia. Maɫ bērā abari crĩchada edapedada djōne wāsidaa.

⁸ Saulba ādjirāra Beze purude jɫresia. Ādji juachasiē Judaēbemada treinta mil panasidaa, waabema israelerāda tresciento mil panasidaa. ⁹ Maɫbe Jabeēbemaba diabuepedadarāa Saulba nāwā jarasia:

–Jabeēbemarāa jaradada nu umatipa bai naēna dairāba ādjirāra ēdɫɫ bāēda.–

Ara maɫda ēberārā Jabeēbemaba diabuepedadara jēda wānapeda Saulba jaradara purua jarasidaa. Maɫ ūrĩsidaē Jabeēbemarāra bio bāsriēdasidaa. ¹⁰ Maɫne ādjirāba amonitarā boro Nahasaa sewadēba jarasidaa:

–Nu dairāra bɫ jɫwaēda panenia. Maɫne dairāra bɫa quĩrā bɫ quĩrāca odua.–

¹¹ Baribɫɫ nurēma Saulba idji sordaorāda cābana awara awara bāsia. Idjia zocārā edasia idjaba dewara boro umé panɫa ādjiza abari quĩrāca diasia. Waēi pāimaena amonitarāra uraē wānapeda quena panasidaa aba umatipa babɫɫdaa. Dji zocai panenara memenesidaa. Ni aba biēda ābaa panenaē basia.

¹² Maɫne israelerāba Samuelea jarasidaa:

–¿Cairābɫɫ Saulora dadjirā boro baida quĩrāē panasida? Dairāa jaradada beadi carea.–

¹³ Baribɫɫ Saulba jarasia:

–Māwāēa. Iēi ni abalda beadaēa Ācōrēba dadji israelerāra ēdɫɫ edada bērā.–

¹⁴ Maɫbe Samuelba purua jarasia:

–Gilgalāa wāna. Jāmabɫɫ Saulora dadjirā boroda wayacusa jara bāēda.–

¹⁵ Ara maɫda jūma israelerāra Gilgalāa wānapeda Ācōrē quĩrāpita Saulora bāsidaa ādjirā boroda bāmārēā. Maɫbe Ācōrē ume necai beadi careabema animarā dragada babue diadapeda purura Saul siēda ābaa bio bāsriēda ne cosidaa.

Samuelba israelerā Saul jɫwaēda bāēda

12 Māwānacarea Samuelba jūma israelerāa nāwā jarasia:

–Bārāba jarapedadara mɫa jūma osia. Mɫa aba bāsia bārā boroda bāmārēā. ² Iēira idjiabɫɫ bārāra pe erobaya. Mɫra drōāda bɫ bērā boro torroa baa. Mɫ wararā drōā bea siēda bārā ume panɫa. Mɫ cūdra edalaba aba iēi ewaridaa bārāra pe erobasia. ³ Mɫra bārā quĩrāpita baa. Mɫra djārā pacada, burro siēda jārĩca basia idjaba sewadēba djārāra biē jaraca basia ni biē oca basia. Mɫra paratabari ni abalare bāca basia. Baribɫɫ mɫa cadjiruada osibɫɫ, bārāba Ācōrē quĩrāpita, dadjirā boro idjia edada quĩrāpita biēda jaradada. Biē o bāēba djārāneda edasibɫɫ mɫa jūma jēda diaya.–

⁴ Puruba panusia:

–Bɫa dairāra sewadēba biē jaraca basia ni biē oca basia. Djārāneda jārĩca basia.–

⁵ Samuelba jarasia:

–Ācōrēba, dadjirā boro idjia edada biē ūrĩsidaa bārāba mɫra beadaē bāēana a panɫa.–

Puruba panusia:

–Māē, māwā baa.–

⁶ Maɫbe Samuelba jarasia:

–Ācōrēbɫɫ Moiseda, Aaroɫ siēda edapeda dadji drōā naēnabemarāra Egiptoēba ēdɫɫ enesia. ⁷ Maɫ bērā quĩrācuita ūrĩnadua. Bārāba Ācōrē awara aba bārā boroda bāmārēā bābisidaē biē osidaa. Maɫɫɫra

Ācōrē quĩrāpita mɫa bārāa ebuēda cawabiya. Ācōrēba bārāra, bārā drōā naēnabemarā siēda bio carebasia. ⁸ Jacobo Egiptoē bāē wānacarea egiptorāba idjideba yōpedadarāda biē osidaa. Maɫ bērā ādjirāba

Ācōrēa quĩrā djuburiada iwidiēpeda idjia Moiseda Aaroɫ siēda ādjirāmaa diabuesia. Maɫbe Moiseba Aaroɫ ume bārā drōā naēnabemarāra Egiptoēba ēdɫɫ enesidaa naɫ ējūāne pananamārēā.

⁹ Baribɫɫ dārāēne ādjirāba Ācōrēra igarasidaa. Maɫ carea idjia Hazorēbema sordaorā boro Sisarāa ādjirāra idu poyabisia. Maɫ awara pilisteorāa, Moab drudebema boroa biēda ādjirāra idu poyabisia. ¹⁰ Māwā panne israelerāba Ācōrēa nāwā quĩrā djuburiada iwidiēsidāa: “Dairāba cadjiruada osidaa. Bɫra igaradapeda Baalda, Astarte siēda ēpēsidaa. Baribɫɫ bɫa dairāra dji quĩrū jɫwaēdabemada ēdɫɫ bāibɫɫ, bɫdɫɫ ēpē panania.” ¹¹ Maɫ carea Ācōrēba Gedeoɫ Jerobaal abadada, Baracoda, Jepteda idjaba mɫ siēda diabuesia bārā dji quĩrūnebemada ēdɫɫ bāmārēā. Māwā bārāra necai panebadjidaa.

¹² Baribɫɫ amonitarā boro Nahasada bārā ume djōne zebɫɫda cawasiēdaē bārāba mɫa nāwā jarasidaa: “Aba bādua dadjirā boroda bāmārēā.”

Ācōrēra dadjirā boromĩna bārāba māwā jarasidaa.

¹³ Iēi bārāba edapedada borora nama baa. Bārāba iwidiēpedadara Ācōrēba diasia. ¹⁴ Baribɫɫ Ācōrēra waya pananadua. Idjia jara bāra j̄jā oēadua. Ni maārĩ biēda igararānadua. Bārāba, bārā boro biēda idjida wārāda ēpēnibɫɫ, bia duanania. ¹⁵ Baribɫɫ idjia jara bāda j̄jānaēbɫɫ idjaba igarāēibɫɫ, idjia cawa oya bārā drōā naēnabemarā cawa oēda quĩrāca. II

¹⁶ Acladua. Bārāba ununia Ācōrēba bārā quĩrāpita ne ununacada obɫɫda. ¹⁷ Ara nawena trigo jara nūmɫ bērā cue zecaa. Baribɫɫ mɫa Ācōrēa iwidiya cue zebimārēā idjaba baa siēda bāebimārēā. Maɫneba bārāba cawadēa Ācōrē quĩrāpita cadjiruada osidada idji awara aba bārā boroda bāmārēā iwidiēsidade.–

¹⁸ Ara maɫda Samuelba Ācōrēa iwidiēsia. Maɫne Ācōrēba cuera zebisia. Baa siēda bāe nūmebisia. Maɫ unubɫade puruba Ācōrēda, Samuel siēda bio wayasidaa. ¹⁹ Maɫ carea jūmarāba Samuelea jarasidaa:

–Dairā, bɫ nezocarā beurānamārēā Ācōrēa iwidiēdua. Dairāba naēna cadjirua opedada awara wayacusa cadjiruada osidaa Ācōrē awara aba dairā boroda bāmārēā iwidiēsidade.–

I Sisarā. Juece 4:1-3. Pilisteorā, moabitarā. Juece 10:6-7. II Bārā drōā naēnabemarā cawa oēda quĩrāca. Hebreo beadaē māwā bɫ baa. Griegode nāwā baa: “Bārā boro siēda cawa oya.”

20 Samuelba jarasia:

–Ne wayarānadua. Wārāda bārāba bio cadjiruada osidaa. Jāḷbe Ācōrēra waa igararānadua. Wārāda soḍeba idjira ēpēnadua. 21 Jḷwaba oḍa ācōrē beada ēpērānadua. Maḷgḷrāba bārāra poya carebaḍaēa ni poya ēdḷrḷbaḍaēa, wārā ācōrēē bēra. 22 Baribḷḷrḷ Ācōrēba quīrāna bēra bārāra edasia idji puru bamārēā. Maḷ bēra idjia bārāra igaraēa ni abalḷba idjida biē jararānamārēā. 23 Mḷa bārā carea iwīdi baya. Māwā oēbḷḷrḷ Ācōrē quīrāpita cadjiruada o baya. Maḷ awara mḷa waḍibiḍa jaradia baya sāwā jipa nībaḍida panḷa. 24 Bārāba unusiḍaa Ācōrēba bārā itea ne waiḷbaḍa o baḍa. Maḷ bēra aba idjidḷrḷ wayaḍadua. Soḍeba idjida ēpēnadua. 25 Baribḷḷrḷ cadjiruada o pananibḷḷrḷ, Ācōrēba bārāra, bārā boro siḍa āyā baya.–

Pilisteorā ume djōpedaḍa

13 Saul 30 poa baside israelerā boroda besia. Idjira 42 poa ādji boro basia. ^I

2 Saulba sordaorāda mil ūbea edasia. Mil umé idji ume panasiḍaa Micmá puruḍe Betel eyaiḍa ba ējūāne. Mil aba idji warra Jonataḷ ume panasiḍaa Guibea puruḍe Benjamiḷneba yōpedaḍarā ējūāne. Saulba waabema sordaorāra ādji diguiḍaa jūma wābisia.

3 Guebá puruḍe Jonataḷra pilisteorā sordaorā duanabadamaa wāpeḍa ādjirāra quenasia. ^{II} Maḷda pilisteorāba cawasiḍaa. Maḷ carea Saulba jūma Israel druade cachirura zabisia jūmarāda djōne zedamārēā. Maḷne nāwā jarabisia: “Hebreorā, ūrīnadua.” 4 Naḷ beḍeada ādjirāba ūrīsiḍaa: “Saulba pilisteorāra quenasia. Maḷ carea pilisteorāba dadji israelerāra quīrāma panḷa.” Ara maḷda israelerāra Gilgal puruḍaa wāsiḍaa Sauloare djōni carea.

5 Maḷmisa pilisteorāra dji jḷresiḍaa israelerā ume djōni carea. Djōbada carretada treinta mil idjaba cawayoḍeba djōbada sordaorāda sei mil edesiḍaa. ^{III} Waabema sordaorā edepedaḍara bio cābana panḷ bēra poya juachaḍaē basia. Ādjirāra Micmānaa wānapeda Bet-aveḷneba ḷmāḍau odjabariare duanasiḍaa.

6 Israelerāba cawasiḍaa ādjirāra minijīchiade panḷa, pilisteorāra ādji cāyābara zocārāra panḷ bēra. Maḷ carea uria beade, jogaḷ beade, mōgara waiḷba cobeade, idjaba baido juebada uria baido neē beade biḍa mīrūcuasiḍaa. 7 Idjaba Jordaḷ do quīrārē ḷcḷḷrḷ mīrūcuasiḍaa Gaḍeba yōpedaḍarā duanḷma Gala druade. Baribḷḷrḷ Saulora Gilgalde besia. Idji ume panḷ sordaorāra bio ne wayaaba cacua ure duanasiḍaa.

8 Samuelba jaraḍa quīrāca Saulba domia aba idjira jḷā basia. ^{IV} Māwāmīna Samuelera waḍibiḍa Gilgalde jūēē basia. Maḷne Saul sordaorāra memenebḷda basia. 9 Maḷ carea Saulba jarasia:

–Animarāda jūma babue diaḍi carea enenadua. Animarā Ācōrē ume necai beaḍi carebema siḍa enenadua dji dragada babue diaḍi carea.–

^I Hebreo beḍeade maḷ versicolora ebuḍa baēa. ^{II} Guebá. ^{III} Treinta mil. ^{IV} 1 Samuel 10:8.

Maḷbe Saulba animarāra Ācōrēa jūma babue diasia. 10 Ara māwā oḍacarea Samuelera jūesia. Ara maḷda Saulba idjira audiabariḍe wāsia. 11 Maḷne Samuelba jarasia:

–ZCārē cārēā bla jāwā animarāra Ācōrēa babue diasia?–

Saulba panusia:

–Mḷa jāwā osia mḷ sordaorāra memenebḷda bēra idjaba bla jaraḍa ewariḍe bḷra zeē baḍa bēra. Maḷ awara pilisteorāra Micmāne jḷre duanḷa dadjirā ume djōni carea. 12 Mḷa crīchasia nama Gilgalde ādjirāra dadjirā ume isabe djōne zedida. Maḷne mḷa waḍibiḍa Ācōrēa diaḍe basia carebamārēā. Maḷ carea māwā ocarā beḍamīna mḷa animarāda babue diasia.–

13 Baribḷḷrḷ Samuelba panusia:

–Bḷa crīcha neē ba quīrāca jāwā osia. Ācōrēba jaraḍara bla ḷjāē basia. ḷjānabara idjia bḷda, bḷḍeba yōbḷdarā siḍa ewariza israelerā bororāda baḷcasia.

14 Baribḷḷrḷ idjia jaraḍara ḷjānaē bēra bḷra dārā israelerā boro baēa. Ācōrēba dewara ēberāda baya idji puru boroda bamārēā. Maḷ ēberāba oya Ācōrēba quīrā ba quīrāca.–

15 Ara maḷda Samuelera Gilgaldeba Guibea puruḍaa wāsia Benjamiḷneba yōpedaḍarā ējūāne. Maḷbe Saulba sordaorā waḍi idji ume panḷa juachasia. Jūma ābaa seisciento panasiḍaa.

Ācōrēba Saul igaraḍa

15 Ewari aba Samuelba Sauloa jarasia:

–Ācōrēba mḷra diabuesia bḷra idji puru Israel boroda bamārēā. Maḷ bēra Ācōrēba jara bḷra quīrācuiḷta ūrīdua. 2 Ācōrē ne jūma poya bḷba nāwā jara bḷa: “Mḷa amalecitarāda cawa oya israelerā biē opeḍaḍa carea. Israelerā Egiptoḍeba ēdḷrḷsiḍade amalecitarāba ādjirāra idu wāyā wābiḍaē basia. ^{V3} Maḷ carea ādjirāra jūma quenanane wānadua. Ādjirāba ne eroḷea siḍa jūma babueḍadua. Ni maārī biḍa ādjirāra quīrā djuburiarānadua. Umaquīrārāda, wērārāda, warrārāda, djiwīdi topeḍaḍa siḍa jūma quenanadua. Ādji pacada, ovejada, cameyoda, burro siḍa jūma quenanadua.”–

4 Ara maḷda Saulba idji sordaorāra Telaiḷ puruḍe ābaa jḷrepeḍa juachasia. Maḷne Judadebemada die mil panasiḍaa. 5 Maḷbe Saulora idji sordaorā ume Amale puruḍaa wāsiḍaa. Puru caita jūēnapeda do zaque orrocawa mīrūsiḍaa cawaēne uraḍe wāni carea. 6 Maḷne Saulba quenitarāa nāwā jarasia: ^{VI}

–Dairāba amalecitarāra jūma quenania. Maḷ bēra ādjirā tāēnabemada isabe āyā wānadua. Dairāba bārāra bea quīrāē panḷa, dai drōā naēnabemarā Egiptoḍeba ēdḷrḷsiḍade bārāba carebapeḍaḍa bēra.–

Ara maḷda quenitarāra amalecitarā tāēnabemada āyā wāsiḍaa. 7 Māwānacarea Saulba idji sordaorā ume amalecitarāra quenanane wāsiḍaa Havilaḍeba aba Sur ējūānaa. Sur ējūāra Egiptoḍeba ḷmāḍau odjabariare bḷa. 8 Amalecitarāra necoba jūma quenasiaḍaa.

^V Exodo 17:8-16. ^{VI} Juece 1:16-18.

Bariblr̄l̄ ādjirā boro Agá abadada jidasidaa. ⁹ Ācōrēba jūma quenanaduada adamīna idjaba ādjia erohea sida babuedaduada adamīna Saulba idji sordaorā bida māwā ođae basía. Amalecitarā boro Agára beadaé basía. Idjaba dji biara bea ovejada, pacada, paca zaque boreguea beada, oveja zaque sida beadaé basía. Mañ awara jūma ne bia beada babuedae basía. Ababe dji mācuae beada idjaba sirié beada babuesidaa.

¹⁰ Māwānacarea Ācōrēba Samuelea nāwā jarasia:

¹¹ –Māra sopua bla Saul carea. Idjira bārā boroda baadamīna idjia m̄ra igarasia. M̄ra jaradara t̄jā oé basía.–

Mañ ūrīna carea Samuelera bié besia. Jūma mañ dias masi Ācōrēba beada basia. ¹² Nurēma diapēda pirabaripēda Saulora jlr̄de wāsia. Mañne Ācrl̄l̄ba jarasidaa Saulora Carmel puruđaa wāpēda mōgara waihl̄ada Āta nūml̄sida amalecitarā royađada quīrānebabī carea. Mamal̄ba idjira jēda Gilgalđaa wāsiađaa asidaa. ¹³ Samuel Saul hl̄ma jūeside Saulba nāwā jarasia:

–Ācōrēba blra carebaya. Idjia jaradara m̄ra jūma t̄jā osia.–

¹⁴ Samuelba panusia:

–Māwā baiblr̄l̄ ḡm̄la sāwā ovejara, paca sida bia du-anl̄da ūrī hl̄?–

¹⁵ Saulba jarasia:

–M̄ sordaorāba amalecitarāneda jārīnapēda enesidaa. Dji biara bea ovejara, paca sida zocai basidaa bl Ācōrēba babue diadi carea. Bariblr̄l̄ waabemada dairāba jūma quenasidaa.–

¹⁶ Mañne Samuelba Sauloa jarasia:

–Chupea ūrīdua. Ācōrēba idi diamasi jaradada m̄ra jaraya.–

Saulba panusia:

–Māēteara jaradua.–

¹⁷ Samuelba jarasia:

–Naēna blra dji dromaēda crīcha baadamīna ḡdīra blra Israelēba doce puru yōpēđadarā boroéca? ^I Ācōrēba blra dadji israelerā boroda hl̄é basica?

¹⁸ Ācōrēba blā ebuđa jarasia jāñ cadjirua obada amalecitarā ume djōmārēā aba jūma quenablrl̄đaa.

¹⁹ Mañda ḡcārē cārēā idjia jaradara t̄jā oé basi? ḡCārē cārēā ādjirā ne bia beara babueé basi? ḡCārē cārēā edacuasi? Māwā ođara Ācōrē quīrāpita cadjirua basía.–

²⁰ Saulba panusia:

–jMāwāéa, m̄la Ācōrēba jaradara t̄jāsia! Idjia jaradā quīrāca m̄ra amalecitarā ume djōne wāsia. Ādjirāra quenapeđā ādjirā boro Agára nama enesia. ²¹ M̄ sordaorāblrl̄l̄ dji biara bea pacara, oveja sida quenanaé basía. Āteblrl̄l̄ nama Gilgalde enesidaa bl Ācōrēba babue diadi carea.–

²² Mañne Samuelba jarasia:

Animarā babue diadi cāyābara Ācōrēba biara quīrā bla idji beđeara t̄jā pananida.

Oveja draga babue diadi cāyābara biara bla idjia jara blra t̄jā ođida.

²³ Ācōrēba jara hl̄ igara hl̄ba daubara quīrāca bio cadjiruada o hl̄a.

Crl̄l̄l̄l̄l̄ zarea hl̄ba jlwaba ođā ācōrē ēpē hl̄ quīrāca bio cadjiruada o hl̄a.

Bla Ācōrēba jaradara igaradā bērā idjia blra israelerā boro bađada igarasia.

²⁴ Saulba Samuelea jarasia:

–M̄la cadjiruada osia. Ācōrēba jaradara, bla jaradā sida m̄la t̄jā oé basía. M̄ sordaorāda wayadā bērā ādjia o quīrā panl̄da idu obisia. ²⁵ Bariblr̄l̄l̄ m̄l̄ quīrā djuburia m̄l̄ cadjiruara quīrādoadua. Sordaorā panl̄maa wāna m̄la Ācōrēba bia beđeai carea.–

²⁶ Samuelba panusia:

–M̄la bl ume wāéa. Bla Ācōrēba jaradara igaradā bērā idjia blra israelerā boro bađada igarasia.–

²⁷ Māwā jarapeđā Samuelera wāblrl̄l̄ basía. Mañne Saulba idjia cacuae j̄l̄ hl̄ iđe jidablr̄l̄de maārī cōā edasia.

²⁸ Samuelba idjia jarasia:

–Bla m̄l̄ wua cōā edadā quīrāca Ācōrēba bl israelerā boro bađada idi jārīpēda dewara ēberāa diasia. Mañ ēberāra bl cāyābara biara hl̄a. ²⁹ Israel Ācōrē dji Droma hl̄ara sewa ocaa idjaba beđea aba hl̄a. Mañ bērā idjia oyađā adara quīrā awara ocaa ēberāba obada quīrāca.–

³⁰ Saulba jarasia:

–M̄la wārāda cadjiruada osia. Bariblr̄l̄l̄ m̄l̄ quīrā djuburia israelerā quīrāpita, dji nocorā quīrāpita bida m̄l̄ra quīrā perabirādua. Sordaorā panl̄maa wāna m̄la Ācōrēba bia beđeai carea.–

³¹ Mañbe Samuelera Saul ume sordaorā panl̄maa wānapēda Saulba Ācōrēba bia beđeasia. ³² Māwānacarea Samuelba jarasia:

–Amalecitarā boro Agára namaa enenadua.–

Samuelmaa enebldade Agára necai basia beadaéda crīcha bađā bērā. ³³ Bariblr̄l̄l̄ Samuelba idjia jarasia:

–Bla necoba zocārā beapeđā wērārāda warra neé basia. Ara mañ quīrāca m̄la bl papa sida warra neé hl̄aya.–

Māwā jarapeđā Gilgalde Ācōrē quīrāpita Samuelba idjira necoba beatapeđā pichipichia tlcuasiasia.

³⁴ Māwānacarea Samuelera idji puru Ramānaa wāsia. Saulora idji puru Guibeđaa wāsia. ³⁵ Mamal̄ba Ātaa Samuelba waa Saulora acłde wāé basía. Bariblr̄l̄l̄ Ācōrēba Saulora israelerā boro bađada igaradā bērā Samuelera idji carea bio sopua basia.

Samuelba Davi israelerā boroda bađā

16 Ācōrēba Samuelea jarasia:

–jBlra aba sāłbe Saul carea sopua bai? M̄la idjira israelerā boro bađada igarasia. M̄la quīrā hl̄a blra Belelnaa wāida ēberā Jesé abadamaa. ^{II} Idji waradēbemada m̄la aba hl̄aya israelerā boroda bamārēā. Mañ carea nedragada cachuđe t̄l edapeđā idjimaa wādua.–

² Samuelba Ācōrēba jarasia:

I 1 Samuel 9:21.

II Jesé. Ācrl̄l̄l̄ cartađe Jeséra Isai abadaa.

-Baribɫɫ mɫda wāibɫɫ, Saulba cawasira mɫra beaya.-

Ācōrēba panusia:

-Māēteara paca zaqueda ededua. Bariduaba iwidiɫɫ jaradua bla animarāda Ācōrēa babue diaē ze bāda. ³ Bla animarā babue diaē wābɫɫde Jeséra edodua bl ume wāmārēā. Mañne mɫa cawabiya bla sāwā oida bāda. Mɫa jarabɫɫ ēberāda bādua israelerā boroda bāmārēā. Mañne nedragara idji boro ɫrɫ weadua.-

⁴ Ācōrēba jaradua quīrāca Samuelba osia. Beleñne jūēsīde mamabema nocorāba ne wayaaba idjira audia-bariɫapeɫa nāwā iwidiśīdaa:

-¿Bɫa necai zebɫɫca?-

⁵ Samuelba panusia:

-Māē, mɫa naɫ paca zaqueda Ācōrēa babue diaē ze bɫa. Mañ carea Ācōrē quīrāpita bia duanani carea oɫadua. Māwānacarea animarāda babue diaē wānia.-

Mañbe Samuelba Jeséra idji warrarā siɫa Ācōrē quīrāpita bia bɫapeɫa eɫosia idji ume animarā babue diaē wānamārēā. ⁶ Ādji jūēsīdaɫe Samuelba Jesé warra Eliáda unupeɫa nāwā crīchasia:

-Wārāda naɫdrɫ Ācōrēba edasia israelerā boroda bāmārēā.-

⁷ Baribɫɫ Ācōrēba idjía jarasia:

-Aɫabe dji drasoada, quīrāwārēā siɫa acɫrādua. Ēberāba mañra acɫbaria. Baribɫɫ mɫara sodɫ acɫbaria. Nañ ēberāda mɫa edaé bɫa israelerā boroda bāmārēā.-

⁸ Mañbe Jeséba idji warra Abinadáda Samuel quīrāpita trɫsia. Baribɫɫ Samuelba jarasia:

-Naɫgrɫ siɫa Ācōrēba edaé bɫa.-

⁹ Mañbe Jeséba idji warra Samáda Samuel quīrāpita trɫsia. Baribɫɫ Samuelba jarasia:

-Naɫgrɫ siɫa Ācōrēba edaé bɫa.-

¹⁰ Jeséba siete warrarāra Samuel quīrāpita trɫsia. Baribɫɫ Samuelba jarasia Ācōrēba ni aɫal ādjidebemada edaé bāda israelerā boroda bāmārēā. ¹¹ Mañne Samuelba iwidiśīa:

-Bɫa ¿waa warrarā neé bɫca?-

Jeséba panusia:

-Dji jīrūarebemada neéa ovejada waga bɫ bēřā.-

Mañ carea Samuelba jarasia:

-Idjira jɫɫbidua. Idji jūēi naēna ne coɫaéa.-

¹² Ara mañda Jeséba idjira jɫɫbisia. Mañ warrara quīrāwārēā basia idjabā cacua dowa basia. Idjira dau biya querasia. Mañne Ācōrēba Samuelea jarasia:

-Nañdrɫ mɫa edasia. Mañ bēřā idji boro ɫrɫ nedragara weadua israelerā boroda bāmārēā.-

¹³ Ara mañda Samuelba nedragara edapeɫa dji djabarā quīrāpita mañ warra ɫrɫ weasia israelerā boroda bāmārēā. Mañ ewariɫeɫa ɫtaa Ācōrē Jaurera mañ warra Davi ume bɫadɫia. Māwānacarea Samuelera ādjima bɫadada idji puru Ramónaa wāsia.

Davi Saul itea traja beɫa

¹⁴ Mañ ewariɫe Ācōrē Jaurera Saul ume bɫadada āyā wāsia. Mañne Ācōrēba jaida idjima idu zebisia ewariza mīā sē bāmārēā. ¹⁵ Mañ carea Sauloare beaba idjía jarasiɫaa:

-Dai djoburia ūrīdua: Ācōrēba bɫra jai idu mīā sēbi bɫa. ¹⁶ Mañ carea dai boro, dairāa arpa zá cawa bāda jɫɫbidua. Māwāra jaiba mīā sēbɫɫde mañ ēberāba arpara zaya bl necai bāmārēā.-

¹⁷ Saulba jarasia:

-Māēteara arpa bio zá cawa bāda jɫɫde wānapereɫa mɫmaa enenadua.-

¹⁸ Mañne idjiare bea aɫalba nāwā jarasia:

-Mɫa Beleñnebema Jesé warrada aɫa unusia. Mañ ēberāba arpara bio zá cawa bɫa. Idjira quīrāwārēā bɫa, sozarra bɫa, bio mēsrā bɫa, idjabā crīcha cawaɫeɫa beɫeabaria. Mañ awara Ācōrēra idji ume bɫa.-

¹⁹ Ara mañda Saulba Jesémaa ɫcɫɫ nāwā jaradua dia-buesia:

-Dadjirā boro Saulba nāwā jara bɫa: bl warra Davi, dji oveja wagabarida mɫmaa diabuedua.-

²⁰ Ara mañda Jeséba idji warra Davira Saulmaa dia-buesia. Mañ awara pañda, uva bɫ animarā e oɫade bɫ siɫa burro ɫrɫ jɫcuapeɫa diabuesia. Chiwatu zaque siɫa aɫa diabuesia.

²¹ Davira jūēpeɫa Saul itea traja besia. Saulba Davira bio quīrā basia. Mañ bēřā idjira basia idji djōi careabemada eronībāmārēā. ²² Saulba Davira bio bia unu bɫ bēřā beɫeada Jesémaa diabuesia Davira idji ume idu bēbimārēā. ²³ Jaiba Saul mīā sēbɫɫde Daviba arpada zabadɫia. Māwā zá bɫde Saulora necai bēbadɫia jaira āyā wābadɫi bēřā.

Davi Goliá ume djōna

17 Mañ ewariɫe pilisteo sordaorāda Soco puruɫe Judadeba yōpeɫadara ējūāne ābaa dji jɫɫapeɫa Epes-damiɫ abadaɫe duanesiɫaa. Mañ ējūāra Soco puru idjabā Azecá puru ēsi basia. ² Mañne Saulora israelerā sordaorā ume Ela do caita bɫ jewedeɫe dji jɫresiɫaa. Mama chāwē duanasiɫaa pilistorā ume djōni carea. ³ Pilistorāra eya aɫalɫe duanasiɫaa. Mañne israelerāra dewara eyade panasiɫaa. Jewedeɫada ādjirā ēsi basia.

⁴ Mañne pilistorā duanɫmalba ēberā bio mēsrā bɫda jewedeɫaa zesia. Mañ ēberāra Goliá abadɫiɫaa. Goliára Gat puruɫebema basia. Idji drasoara sei bicaca auɫu basia. ⁵ Idji borode ne zarea bronce oɫada jɫ bɫadɫia. Idji jāare bronce caɫaba jūātrɫ jɫ bɫadɫia. Dji zɫɫlara cien libra auɫu basia. ¹⁶ Idji jīrū epanane bronce oɫada jūātrɫ jɫ bɫadɫia. Mañ awara mīāsu zaque bronce oɫada ēcarrade awa bɫadɫia. ¹⁷ Idji mīāsu waibɫada bio omoa basia. Dji quieɫara jiorro oɫa basia. Dji quieɫa zɫɫlara quince libra basica bɫa. ^{III} Idji

I Cien libra auɫu. Hebreo beɫeade bɫ bɫa "cincos mil siclos." II Mīāsu zaque. ɫcɫɫmaarā maɫɫɫa neco basia. III Hebreo beɫead-e bɫ bɫa "seiscientos siclos."

djõi careabema eronĩbabarida idji nocoare nĩbasia.

⁸ Goliára jewedade nũmepeda israelerã sordaorãa nãwã biasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã chãwẽ duanl? Mĩra pilisteoa. Jũma bãrãra Sauloare djõbadaa. Mĩduba pilisteorã carea djõya. Maĩ bãrã ãberãda aba edadadua bãrã carea mĩ ume djõne zemãrẽã. ⁹ Idjia mĩda poya beaibrl jũma dairãra bãrã nezocarãda panenia. Baribrl mĩa idjida beasira bãrãra dai nezocarãda panenia. ¹⁰ Idĩ mĩa bãrã israelerãa orra bedeã bla: ãberãda aba namaa diabuedadua mĩ ume djõmãrẽã.–

¹¹ Maĩ ãrĩbldaede Saulora, idji sordaorã sida bio ne wayasĩdaa. Abedã sãwã odida cawa crĩchadãẽ basĩa.

¹² Davira Jesé warra basĩa. Jeséra Eprataẽeba yõna basĩa. Juda druaede Beleĩ puruude b̃abadjia. Saul israelerã boro basĩde Jeséra bio drõãda basĩa. Idjia wararãda ocho erobasĩa. ¹³ Idji wararã drõãara ranlda ùbea Sauloare djõ panasĩdaa. Dji nabemara Eliã basĩa. Idjiarebemara Abinadã basĩa. Maĩarebemara Samã basĩa. ¹⁴ Maĩ ùbeabema wararãra Sauloare djõ panasĩdaa. Davira Jesé warra dji jĩrũarebema basĩa.

¹⁵ Davira Saul b̃amaa wãpedã jẽda Beleĩnaa zebadjia idji zeza oveja waga b̃ai carea.

¹⁶ Maĩmisa pilisteo Goliãa diapedã, quewara biãda israelerãa orra bedeabadjia. Cuarenta ewari mãwã osia.

¹⁷ Ewari aba Jeséba idji warra Davia jarasia:

–Warra, bl djabarã itea naĩ die pãlda, naĩ trigo jututiada sida ã aba ededua. ¹⁸ Maĩ awara sordaorã boro itea naĩ die quesoda ededua. Maĩbe bl djabarã sãwã ranlda iwĩdĩpedã ãdjia jaradua ne diabuedamãrẽã. Maĩneba mĩa cawaya ãdjira bia ranlda.

¹⁹ Maĩmisa Saulora, Davi djabarãra, waabema sordaorã sida Ela jewedade pilisteorã ume djõni carea panasĩdaa.

²⁰ Diapededa Daviba idji ovejara dewara ume besia wagamãrẽã. Maĩbe idji zezaba jaradara edapedã wãsia. Davi jũẽne wãside israelerã sordaorãra djõne wãblda bãrã b̃aga duanasĩdaa. ²¹ Maĩne israelerãra pilisteorã chãwẽ duanl quĩrãpe chãwẽ duanesĩdaa.

²² Daviba ededara ne wagabari jlwadẽ amepeda idji djabarã chãwẽ duanlmaa pira wãsia ãdji sãwã ranlda iwĩdĩ carea. ²³ ãdji ume bedeã b̃ade Gat puruudebema m̃esrã b̃a Goliãra pilisteorã chãwẽ duanlmalba jewedada zepeda israelerãa orra bedeasia idjia obari quĩrãca. Maĩglra Daviba jũma ãrĩsia.

²⁴ Israelerãba Goliã unubldaede bio ne wayadapedã jẽda pirasĩdaa. ²⁵ ãdjiduba jarasĩdaa:

–¿Bãrãba jãl ãberãra unusĩdaca? Idjia dadjirãa orra bedeade zebaria. Bariduaba jãl pilisteoda beaibrl dadji boroba maĩ ãberãra ne bara b̃aya. Idji cau sida diaya. Maĩ awara idjia parata diabi b̃ara dji zeza ãberãrãa waa diabiẽa.–

²⁶ Daviba idji caita duanl ãberãrãa nãwã iwĩdĩsia:

–Jãl pilisteo cacua wẽãgoẽ tab̃ara zcai jãwã ãcõrẽ zocai b̃a sordaorãda orra bedeai carea? Jãwã dadji israelerã biẽ jara b̃ada ab̃alba beaibrl, zcãrẽda idjia diaẽi?–

I Ë aba. Hebreo bedeade b̃a b̃a "efa."

²⁷ ãdjia naẽna jarapedadara wayacusa jarasĩdaa.

²⁸ Davi djaba dji nabema Eliãba ãrĩsia Davira dewararã ume nẽbrl b̃ada. Maĩ carea quĩrũpedã Davia nãwã jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã zesi? ¿Jãl oveja zocãrãẽbe tab̃ada ãjũã põãsa ewaraga b̃ade ãduba beesica? Mĩa cawa b̃a b̃a b̃ra sãwã b̃ada. B̃ra namaa ze b̃a ab̃abe dairã djõ duanlda acli carea.–

²⁹ Daviba panusia:

–Mĩa zcãrẽ cadjiruada osi? ¿Ab̃abe iwĩdĩ b̃alẽca?–

³⁰ Ara maĩda idji djaba caitabemada ãyã wãsia.

Maĩbe dewara ãberãrãa Goliã beaidebemada iwĩdĩside ãdjia biãda ab̃arida panusĩdaa. ³¹ Daviba mãwã iwĩdĩ b̃ada ãrĩsĩdãde ãclrlba Saulmaa jaradẽ wãsidãa. Maĩ carea Saulba idjira trãbisĩa. ³² Maĩbe Daviba Sauloa jarasia:

–Mĩ boro, ni ab̃alba jãl pilisteora wayaiẽ b̃a. Mĩ, bl nezocara idji ume djõne wãya.–

³³ Saulba panusia:

–B̃lduba jãl pilisteo ume poya djõne wãẽã. Acldua b̃ra wadĩ cũdrada b̃ada. Maĩne idjira drõãda b̃a. Idjira cũdra edalba djõ b̃abaria.–

³⁴ Daviba panusia:

–Mĩ boro, mĩ zeza oveja waga b̃ade imamada wa wida zepeda ovejada ca edesira mĩra caidũ wãpedã idjia ca erobara jãrĩbaria. Idjabã maĩ animarãba mĩda orraibrl idji quĩdatrãde jidapedã u jidabaria aba beabrlãda. ³⁶ Wida imama sida mãwã obaria. Mĩa jãl pilisteo cacua wẽãgoẽ tab̃ara ara maĩ quĩrãca oya, ãcõrẽ zocai b̃a sordaorãda orra bedeã b̃a bãrã.

³⁷ ãcõrẽba mĩra imama jlwadẽbemada idjabã wi jlwadẽbemada ãdrã edasia. Ara maĩ ãcõrẽba mĩra jãl pilisteo jlwadẽbemada ãdrã edaya.–

Maĩne Saulba idjia jarasia:

–Mãẽteara wãdua. ãcõrẽra bl ume b̃aya.–

³⁸ Ara maĩda Saulba idjia djõi careabema j̃lbarida Davia j̃lbisĩa. Ne zarea bronco ofada Davi boroẽ j̃lbipeã jã jũãtr̃lbari sida Davia j̃lbisĩa. ³⁹ Maĩbe Daviba Saul necoda clrlãde j̃rpedã arima r̃lrlã zasia. Baribrl j̃ca bãrã poya wãẽ basĩa. Daviba Sauloa jarasia:

–Naĩra j̃ca bãrã mĩra poya wãẽã.–

Ara maĩda Daviba jũma ãrãcuasia. ⁴⁰ Maĩbe idjia eronĩbbari bacurura edapedã do zaquedã wãpedã mõgara borogoa quedẽada juesuma idji buchacãde pe edasia. Mõgara tab̃aribarida idji jlwadẽ edapedã pilisteo Goliã ume djõne wãsia.

⁴¹ Maĩne Goliãra Davimãa pĩca zebrl basĩa. Idji djõi careabema eronĩbbarida idji nocoare nĩbasia.

⁴² Goliãba bio acb̃rlãde unusia Davira cũdra quĩrãwãrẽã b̃ada idjabã cacua dowa b̃ada. Maĩ bãrã siriẽ b̃a quĩrãca unusia. ⁴³ Maĩ carea nãwã jarasia:

–¿Cãrẽ cãrẽã jãwã bacuru catl zebrl? ¿Mãwãra mĩra usaca?–

Maĩne idji ãcõrẽ bea trãneba Davira biẽ jarasia.

⁴⁴ Maĩ awara nãwã jarasia:

–Zedua, mĩa bl djarara diaya ãgosoba, mẽãbema animarã biãda codamãrẽã.–

⁴⁵ Baribɫɫ Daviba panusia:

–Bɫɫ mɫ ume djōne ze ɫaa neco bara, mīāsu bara, idjaba mīāsu zaque bara, baribɫɫ mɫra bɫ ume djōne ze ɫaa Ācōrē ne jūma poya ɫ trɫneba. Idjira dai israelerā sordaorā Ācōrēa. Bɫ idjibɫɫ orra beɫeasia. ⁴⁶ Idi ara maɫ Ācōrēba bɫra mɫa poyabiya. Mɫa bɫra beapeɫa oɫá tutaya. Bɫ djarara, waabema pilisteorā djara siɫa mɫa diaya āgosoba, mēābema animarā biɫa coɫamārēā. Māwā jūmarāba cawaɫia wārā Ācōrēda dai israelerā tāēna ɫada. ⁴⁷ Maɫ awara nama duanɫba cawaɫia Ācōrēba ɛɫɫ edacada necoba ni mīāsuba. Nama Ācōrēɫɫ djōya. Maɫ bērā idjia bārāra dairāa poyabiya.–

⁴⁸ Maɫne Goliára Davi beai carea caitaara wābɫɫ basía. Ara maɫda Davira idji ume djōne pira wāsia. ⁴⁹ Idji jɫwara buchacaeɫe berajupeɫa mōgarada edapeɫa Goliámaa tabarisia. Maɫ mōgarara pilisteo dratueɫe jou dogosia. Maɫba Goliára ɫarrubari ɫaesia. ⁵⁰ Māwā Daviba mōgara tabaribariba Goliára poyasia. Neco neé idjira beasia. ⁵¹ Davira Goliá tabamaa pira dogopeɫa Goliá necoda ɛūta edasia. Maɫba abeɫa beatapeɫa oɫá tutasia.

Waabema pilisteorāba ādjieɫbema mēsɫāra ɫara beu tabada ununapeɫa memenesiɫaa. ⁵² Ara maɫda Judaeɫbema sordaorāra, waabema Israel sordaorā siɫa djōni carea ɫaga duanenapeɫa araa pira wāsia. Maɫbe caiɫu quena wāsia Saaraiɫ puruɫeɫa aba Gat puruɫaa idjaba Ecroɫ puruɫe ɛɫa wābada daucha. Maɫ ora abeɫa jūma bira ɫasia pilisteorā beapeɫaɫaɫa.

⁵³ Māwā ɛpē wāpeɫaɫacarea israelerā jēda zebɫade pilisteorāba ne bepeɫaɫara jūma edacuasiɫaa. ⁵⁴ Maɫne Daviba Goliá borora edapeɫa Jerusaleɫ puruɫaa edesia. Baribɫɫ Goliába djōi careabema erobaɫara idji wua deɫe wagasia.

⁵⁵ Maɫ naēna Saulba Davira Goliá ume djōne wābɫɫɫɫ unusiɫe idji sordaorā boro Abne abadaa nāwā iwidiisia:

–Abne, jāɫ warra zezara ɫcai?–

⁵⁶ Abneba panusia:

–Ay, mɫ boro, mɫa wārāda adua ɫaa.–

Maɫ carea Saulba idjía jarasia:

–Māēteara iwieɫe wādua idji zezara cai cawaya.–

⁵⁷ Daviba Goliá beapeɫa jēda zebɫɫe Goliá borora jɫwaeɫe erobasia. Abneba idjira unupeɫa Saulmaa edesia. ⁵⁸ Maɫne Saulba iwieɫisia:

–Warra, ɫbɫ zezara cai?

Daviba panusia:

–Mɫra bɫ nezoca Beleɫnebema Jesé warra.–

Jonataɫ Davi ume dji bia

18 Saul ume beɫeɫacarea Davira Saul warra Jonataɫ ume dji biada panesiɫaa. Jonataɫba Davira quĩrĩā ɫasia ara idji quĩrĩā ɫ quĩrāca. ² Maɫ ewariɫe Saulba Davira idji ume ɫebisia. Waa idji zeza ume ɫamārēā idu wābié basía. ³ Jonataɫba Davira quĩrĩā ɫasia ara idji quĩrĩā ɫ quĩrāca. Maɫ bērā beɫeɫa ɫasiɫaa dji biada paneni carea. ⁴ Jonataɫba idji djiora

Davia ɛrā diasia. Maɫ awara idji djōbada necoda, eneɫɫɫɫɫɫ, ɫɫɫɫ trājɫɫɫɫɫɫ, cacuaeɫe jɫbari siɫa diasia.

⁵ Saulba Davi djōne diabueɫɫɫɫ Daviba poyabadjia. Maɫ carea Saulba idjira idji sordaorā boro dji dromada ɫasia. Maɫra jūma Saul sordaorāba, idjiare ɫea biɫa bia unusiɫaa.

Davi trɫ ɫaga ɫ carea Saul so ārĩna

⁶ Daviba pilisteo Goliá beɫacarea israelerā sordaorāra jēda ādji puruza wāsia. Israelerā puruza jūēne wābɫade wērārāba Saulora audiabariɫadiɫaa. Maɫne ɫasriɫaba trɫāɫadiɫaa, caribadiɫaa, idjaba tōnōɫa, dewara siɫa zabadjia. ⁷ Māwā cari panɫne nāwā trɫāɫadiɫaa:

Saulba ɛberāda mil beasia baribɫɫ Daviba die mil beasia.

⁸ Maɫ ūrĩsiɫe Saulora so ārĩsia. Maɫ carea quĩrĩbiɫeɫa jarasia:

–Ādjirāba jara panɫa Daviba ɛberāda die mil beasida maɫne mɫa milbe beasida. ɫcawaéne idjira ādjirā boroɫa ɫaɫia!–

⁹ Mamalɫa ɫtaa Saulba Davira quĩrācuɫa ɫabadjia.

¹⁰ Nurēma Ācōrēba jaida Saulmaa idu zebisia. Maɫ jaiba idjira quĩrā cawaé nūmebisia idji de dromane. Maɫne Daviba Saul carebai carea idji arpara zá ɫasia idjia obari quĩrāca. Saulba mīāsuda idji jɫwaeɫe erobasia. ¹¹ Cawaéne Saulba maɫ mīāsuba araa tēūtasia. Idjia crĩchasia Davira deɫaa su jidaida. Baribɫɫ Daviba ɫarima umé aubuesia su bearāmārēā.

¹² Saulba cawa ɫasia Ācōrēra idji ume ɫaɫada āyā wāsida baribɫɫ Davi ume ɫada. Maɫ bērā idjia Davira waya ɫasia. ¹³ Maɫ ewariɫe Davira mil sordaorā boroɫa ɫasia idji caita ɫarāmārēā. Djōne wābɫdaza Daviba sordaorāda edepeɫa bia enebadiɫa. ¹⁴ Ācōrēra idji ume ɫ bērā ne jūmane bia wāɫadiɫa. ¹⁵ Davira ne jūmane bia wā bērā Saulba waya ɫasia. ¹⁶ Baribɫɫ jūma Judaeɫbemarāba, waabema israelerā biɫa Davira bio quĩrĩā panasiɫaa djōne wābɫdaza ādjirāra edepeɫa bia enebadiɫa bērā.

¹⁷ Ewari abe Saulba Davi jarasia:

–Mɫ cau dji nabema Meráda bɫa diaya bɫ quima bamārēā. Mɫa ababe quĩrĩā ɫaa bɫra mɫ itea sozarra djō ɫaɫa Ācōrēba djōbɫɫɫɫ.–

Baribɫɫ Saulba wārāda nāwā crĩcha ɫasia: “Mɫa Davi beai cāyābara biara ɫaa pilisteorāba beɫaɫa.”

¹⁸ Maɫne Daviba panusia:

–Baribɫɫ mɫra dji dromaéa bɫ wigu bai carea. Mɫ ɛberārā siɫa dadiɫa Israel druaeɫe dji dromarāéa.–

¹⁹ Saulba Davi idji cau Merára diai jarɫamĩna dji ewari jūesiɫe diaé basía. Āteɫɫɫ ɛberā Adriel abadaa diasia. Adrielerā Mehola puruɫeɫbema basía. ²⁰ Maɫne Saulba dewara cau Mical abadada erobasia. Maɫ wērāba Davira quĩrĩā ɫasia. Saulba cawapeɫa ɫasriɫasia.

²¹ Nāwā crĩchasia: “Mɫ cau Micalera Davi diaya. Maɫbe idjideɫa mɫa Davira pilisteorā jɫwaeɫe ɫeɫbiya.” Maɫ carea Saulba wayacusa Davi jarasia:

I Dewara siɫa. Hebreo beɫeɫeɫe maɫra ebuda ɫaéa.

-Idiblr̄l wārāda blra m̄l wigu baya.-

22 Mañ ewaride Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

-Bāduba Davi ume bedeabldade jaradadua m̄la idjira bio quĩrĩā b̄ada idjaba bārā biēa idjira bia unu panl̄da. Mañ bēřā m̄l caura edaduāda adadua.-

23 Sauloare beaba Davia māwā jarasidaa. Bariblr̄l Daviba panusia:

-M̄lra ne neē quirua idjaba dji dromaēā. ¿Ara jāwā quiruda dadjirā boro wigu baida b̄aca?-

24 Sauloare beara wānapeda Daviba jaradara Sauloa jūma nēblr̄lsidaa. 25 Bariblr̄l Saulba cr̄icha basia Davira pilisteorāa beabida. Mañ bēřā jarasia:

-Davia jaradadua m̄l cau carea paratara iwidiē b̄ada. M̄la ababe quĩrĩā b̄aa idjia pilisteorā umaquĩrā cacua wēāgoēda eda cien eneida. Idjia jaradadua pilisteorāba dadjirā biē opeēda carea m̄la ādjirāra abari quĩrāca biē o quĩrĩā b̄ada.-

26 Sauloare beaba Davia mañra jarasidaa. Mañ beēara Daviba bia ūřisia dji boro Saul cauda eda quĩrĩā b̄ada bēřā. Saulba jarada ewari naēna Davira idji sordaorā ume wānapeda dosciento pilisteorāra quenasiēdaa. I Daviba mañ umaquĩrāra cacua wēā-gocuapeēda dji era Saulmaa edesia idji cau edai carea. Ara mañda Saulba idji cau Micalera diasia Davi quima bamārēā.

28 Mañne Saulba wārāda cawasia Ācōrēra Davi ume b̄ada idjaba idji cau Micalba Davira bio quĩrĩā b̄ada.

29 Mañ carea biara wayasia. Mañne Davi ume dji quĩrũda besia aba beublr̄lēdaa. 30 Mañ awara pilisteorā ādjirā ume djōne zebldaza Daviba dewara sordaorā bororā cāyābara auēuara poyabadjia. Mañ bēřā idjira tr̄l b̄aga besia.

Saulba Davi beai b̄ada

19 Saulba idji warra Jonataā, idjiare beaa biēa jarasia Davira beādamārēā. Bariblr̄l Jonataāba Davira bio quĩrĩā b̄a bēřā mañgl̄debemada idjia jūma nēblr̄lsia. Nāwā jarasia:

-M̄l zeza Saulba blra bea quĩrĩā b̄aa. Mañ bēřā quĩrācuita b̄adua. Nu diapeēda puru dajada mĩrũ bedua. 3 Mañne m̄l zeza ume pr̄llade wānia bl mĩrũ b̄a caita. M̄la b̄debemada idji ume beēaya. Idjia oi cr̄icha b̄ada cawasira m̄la b̄la jaraya.-

4 Nurēma Jonataāba Daviēdebemada idji zezaa nāwā bia jarasia:

-M̄l boro, bl nezoca Davira biē orādua. Acldua, idjia blra ni cārē cadjirua siēa oē b̄aa āteblr̄l bio careba b̄aa. 5 Idji beādi adua Goliāra beasia. Mañ ewaride Ācōrēba pilisteorāra jūma dadji israelerāa poyabisia. Mañ unuside blra bio b̄asr̄idasia. Bariblr̄l id̄i ¿cārē cārēā idjira biē o quĩrĩā b̄a? Idjia ni cārē cadjiruada oē b̄aa bla idjira beai carea.-

6 Jonataāba jara b̄a ūřiblr̄lde Saulba panusia:

-Warra, Ācōrē quĩrāpita wārāneba jaraya: m̄la Davira beabiēā.-

I Doscientos pilisteorā. 2 Samuel 3:14de jara b̄aa Daviba cien beasida.

7 Saul wānacarea Jonataāba Davira tr̄lpeēda idji zeza ume beēadara jūma nēblr̄lsia. Mañbe Jonataāba Davira Saulmaa edepeēda Davira Saul ume besia naēna b̄ada quĩrāca.

8 Mañ ewaride israelerāa wayacusa pilisteorā ume djōsidaa. Davira djōne wāpeēda zocārā quenablr̄l carea pilisteorāra memenesidaa. 9 Bariblr̄l Ācōrēba jaira waya Saulmaa idu zebisia. Saulora mĩāsu catl chūmasia Daviba arpa zá b̄ade. 10 Cawaēne Saulba Davira mĩāsuba su jidai basia bariblr̄l Daviba bera aubuesia. Mañ bēřā mĩāsura deēda su nūmane wāsia. Ara mañ diamasi Davira mĩrũ wāsia.

11 Mañ bēřā Saulba sordaorāda Davi deēda diabuesia acł pananamārēā idjaba nurēma diapeēda Davi beādamārēā. Bariblr̄l idji quima Micalba Davia nāwā jarasia:

-B̄ada nañ diamasi mĩrũ wāēblr̄l nu blra beāfia.-

12 Mañ bēřā dji dajadaa acłbadapeēda Micalba Davira j̄lcarapeēda oēda b̄apeēda Davira mĩrũ wāsia. 13 Mañbe Micalba jlwaba oēda ācōrē waiēl̄ada Davi cl̄ade b̄asia. Mañ boroare chiwatu carada b̄apeēda borobaba ānēb̄ari cob̄asia. II 14 Diapeēda Saulba sordaorā Davi jidabiside Micalba jarasia idjira cacua biē b̄a bēřā cl̄ade b̄ada. 15 Sordaorāra Saulmaa jēda wānapeda mañra nēblr̄lsidaa. Bariblr̄l Saulba ādjira wayacusa Davi jidaēde wābisia. Nāwā jarasia:

-¿Cl̄ade b̄a siēa idjira jidaēpeēda m̄lmaa enenadua beai carea!-

16 Ara mañda sordaorāba Davira jidaēde wāsidaa. Idji deēde eda wānapeda idji cl̄ade jlwaba oēda ācōrēda chiwatu cara bara tab̄ada unusidaa. 17 Mañ carea Saulba idji cau Micalera jarasia:

-¿Cārē cārēā m̄lra jāwā cūrūgasia? ¿Cārē cārēā m̄l dji quĩrũra mĩrũ wāmārēā carebasia?-

Micalba panusia:

-Idjia jarasia carebaēblr̄l m̄lra beaida.-

18 Davi mĩrũ wāsiede Ramá puruēda Samuel acłde wāsia. Mama Daviba jūma nēblr̄lsia sāwā Saulba idjira osida. Mañbe Davira, Samuel siēa Nayo abadaēda panane wāsidaa. 19 Bariblr̄l Ācl̄l̄ba Sauloa jarasidaa Davira Nayode b̄ada Ramá puru caita. 20 Ara mañda Saulba sordaorāda Davi jidaēde diabuesia. Ādjirā jūēsidade Ācōrēneba bedeabadarāda unusidaa Ācōrēneba beēda duanl̄da. III Samuelera ādji nocoare basia. Mañne cawaēne Ācōrē Jaurera Saulba diabueđarāmaa zesia. Mañbe ādjirā siēa Ācōrēneba beēda duanesidaa.

21 Saulba mañ cawaside dewara sordaorāda diabuesia. Jūēsidade mañgl̄rā siēa Ācōrēneba beēda duanesidaa. Mañ bēřā Saulba dewararāda diabuesia. Bariblr̄l mañgl̄rā siēa Ācōrēneba beēda duanesidaa. 22 Mañ carea ara idjida Ramá puruēda Davi jidaēde wāsia. Secú abadaēde baido juebada uriama jūēsiede

II Ācl̄l̄maara Micalba dji jlwaba oēda ācōrēra Daviba cacuaēde j̄lbariba j̄l basia. III Ācōrēneba beēda duanl̄da. Hebreo beēade ebuda b̄aēā sāwā beēasidaa. Zocārāmaara ādjia Ācōrē beēada mĩā cawaē jara duanasidaa waa dadjia ūřinaca beēade beēda duanesidaa.

iwidisia Davida idjaba Samuelda sāma panl cawaya. Mañne ēberārāba jarasidaa ādjira Nayođe panlda Ramá puru caita. ²³ Mañ bēřā Saulora Nayođeaa wāsia. Wābɔrɔde Ācōrē Jaurera idjimaa zepeda idji sida Ācōrēneba bedea basia. Māwā bedea wābɔrɔlda Nayođe jūesia Ramá puru caita. ²⁴ Mama idjia jĭ ɔra ērāpeda Samuel quīrāpita āsa diamasi bida Ācōrēneba bedea basia. Mañ carea abalɔba ne oca baɔada cawaēne o beibɔrɔ israelerāba nāwā jarabadaa: –Saul sida ĶĀcōrēneba bedebabarica?–

Davi mīrū wāna

21 Mañ ewariđe Davira Nobo puruđeaa sacerdote Ahimele acɔde wāsia. Baribɔrɔ Ahimeleba Davira iduba zebɔrɔlda unusiđe dauperasia. Audiabaripeda nāwā iwidisia:

–ĶSāwā jāwā bɔduba nī?

² Daviba sewadeba panusia:

–Dadjirā boro Saulba mĭla ne obi ɔaa. Baribɔrɔ ni abalɔ mañgɔdebemada cawabirāduada asia. Mĭla jaradama mĭ sordaorā ume dji ununia. ³ Mēřā, Ķcārēda erobɔ coi carea? Pałda juesuma wa ne baridua bla erobɔ sida mĭla diadua.–

⁴ Mañne sacerdoteba panusia:

–Mĭla pał erobɔra baridua pałēa. Ātebɔrɔ Ācōrē quīrāpita baɔda pałda erobɔa. ^I Bɔ ume panl sordaorāda idi wēřārā ume cāinaē panlɔrɔ mañ pałra mĭla diaya.–

⁵ Daviba panusia:

–Ni abalɔda wēřā ume cāinaē panla. Dai djōne wābɔdaza Ācōrē quīrāpita bia beaɔida panla. Idi biara māwā panla dadjirā boro Saulba diabueda bēřā.–

⁶ Mañne sacerdoteba Davia pał Ācōrē quīrāpita baɔara diasia dewarada neē baɔda bēřā. Mañ pałra erobasias pał djiwidi Ācōrē quīrāpita baɔda bēřā. ⁷ Mañ ewariđe Saul nezoca Doé abadada Ācōrē quīrāpita ne oi carea mama basia. Idjira Edołnebema basia. Saul oveja wagabadarā boro basia. ⁸ Mañne Daviba sacerdote Ahimelea jarasia:

–ĶBɔa djōbada necoda wa mīāsuda nama neē ɔaca? Dadjirā boro Saulba isabe zebida bēřā mĭ necoda, dewara djōi careabema sida enē basia.–

⁹ Ahimeleba panusia:

–Bɔa Ela jewede beada pilisteo Goliá neco baɔada nama erobɔa. Dai sacerdote djio waga erobɔ jēdaare wuaba bɔrɔ ɔaa. ^{II} Quīrā ɔabɔrɔ, edadua. Mĭla dewarada neē ɔaa.–

Daviba jarasia:

–Jāł cāyābara biara ɔara neēa. Mĭla diadua.–

¹⁰ Ara mañ ewariđe Davira Saul carea pilisteorā puru Gat abadaadaa mīrū wāsia dji boro Aquisi abadamaa.

¹¹ Mañne Aquisiare beaba jarasidaa:

–ĶJari ɔara Davi, Israelebema boroēca? ^{III} Wēřārā cari duanlne idjidebemada nāwā trĭāsidaa:

I Levitico 24:5-9. II Sacerdote djio. Hebreo bedeađe bɔ ɔaa "efod." Mañ versículođe ebuđa bɔēa cārēnebemada bedea bɔda. III Davi, Israelebema boro. Hebreo bedeađe bɔ ɔaa "Davi, nał ējūānebema boro."

Saulba ēberāda mil beasia baribɔrɔ Daviba die mil beasia.

¹² Ādjia māwā jarapeda carea Daviba bio crīcha nūmesia. Bio waya basia Gat purudebema boro Aquisiba idjira beabida. ¹³ Mañ carea ādji quīrāpita quīrāē ɔa quīrāca babadjia. Dji dede eɔa wābadade idji bichi-wiba orrecuabadjia idjaba idobara idji icarade zowuabadjia. ¹⁴ Mañne Aquisiba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Jāł ēberāra quīrāē tabaa! ĶCārē cārēā idjira mĭ quīrāpita enesida? ¹⁵ ĶIdjira nama enesidaca mĭ quīrāpita quīrā cawaē bamārēā? Bārāmaara Ķquīrāē beara nama neēca? Jāł ēberāra mĭ dedebemada āyā edeɔadua!–

22 Mamatɔba Davira Adulał puru caita eya uriađe mīrū baɔde wāsia. Davi djabarāba, dji zezaba, jūma dji zeza ēberārā bida idjira mama bɔda ūrīsidađe idji ume panane wāsidaa. ² Mañ awara jūma ēberārā bia mīga beada, ne diai bara beada, sođe biē bea sida idjimaa wāsidaa. Mañne Davira ādjirā boroda basia. Jūma ābaa cuatrociento panasidaca ɔaa. ³ Mamatɔba Davira Mizpa puruđeaa wāsia Moab druade. Idjia Moab druadebema boroa nāwā jarasia:

–Mĭ djuburia, mĭ zezada mĭ papa sida nama idu bebidua aba Ācōrēba sāwā oida mĭla cawabibɔrɔdeaa.–

⁴ Mañbe Daviba djibarirāra Moab druadebema boro-maa edepeda amesia. Ādjirāra mama panesidaca Davi eyađe mīrū bamisa. ⁵ Mañne Ācōrēneba bedebari Ga abadaba Davia nāwā jarasia:

–Waa nał eyađe mīrūrādua. Jēda Juda druadeaa wādua.–

Ara małda Davira Haret oideaa wāsia.

Saulba sacerdoterā quenana

⁶ Ewari aba Saulora Guibea puruđe eya zaquede chūmasia tamarisco bacuru edre. Idji Ķwade mīāsuda erobasias. Jūma idjiare beara idji ume panasidaa. Mañne ɔrɔrɔ idjimaa zedapeda jarasidaa Davida, idji ume panlā sida unusidada. ⁷ Saulba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Ūrīnada, bārāra mĭ quīrāca Benjamiłneba yōpedarāa. Baribɔrɔ Judadeba yōna Jesé warra Davira dadji israelerā boroda beibɔrɔ, Ķidjia bārāa ējūāda, uva ējūā sida diaica? ĶIdjia bārāra idji sordaorā bororāda baica? ^{IV} Māwāmīna bārāra bedea ausidaca ɔaa mĭ āyā baɔde carea. Ni abalɔba mĭla jaradaē basia mĭ warra Jonatałra Jesé warra Davi ume bedea basidada. Ni abalɔba mĭla crīchadeaca. Idira mĭlare baɔda Daviba mĭla beai carea ɔaa mĭ warra Jonatałba māwā crīchabida bēřā. Baribɔrɔ bārāba mañnebemada mĭla jaradaē basia.–

⁹ Mañne Edołnebema Doé ādji tāēna ɔaba nāwā jarasia:

–Mĭla Jesé warra Davira Nobo puruđe unusia. Idjira Ahitob warra Ahimele ume bedea basia. ¹⁰ Ahimeleba Ācōrēa iwidisia Daviba sāwā oida ɔa cawaya. Mañ

IV Hebreo bedeađe nāwā bɔ ɔaa: "ĶIdjia bārāra mil bororāda idjaba cien bororāda baica?"

awara djöbada neco pilisteo Goliáde baedada, coi care-abema sida diasia.-

11 Ara maŕda Saulba Ahitob warra Ahimelera, idji zeza eberärã sida jüma trãbisia. Ädjirãra Nobo purude Äcörë sacerdoterã basía. Ädjirã Saulma jüesidade Saulba Ahimelea jarasia:

-Ahitob warra, mŕa jarablara üřdua.-

Ahimeleba panusia:

-Jaradua, mŕ boro.-

13 Maŕne Saulba iwidisia:

-¿Cãrë cãrëã blra Jesë warra Davi ume mŕ beađi carea beäa ausida? Mŕa cawa bla bla paŕda, djöbada neco sida idjía diasida. Maŕ awara bla Äcörëa iwidisia Daviba säwã oida bla cawaya. Maŕ bërã idjira idjia mŕa beai carea bla.-

14 Ahimeleba panusia:

-Mãwãëa. Mŕ boro, jüma blare bea cãyãbara Davira bl ume jipaara bla. ¿Idjira bl wiguëca? ¿Bl wagabada sordaorã boroëca? 1 ¿Jüma bl diguiabemarãba idjira waya panléca? 15 Iđibebllr mŕa Äcörëa iwidí blaëa idjia säwã oida bla cawaya. Maŕ bërã mŕ boro, jararãdua mŕa mŕ eberärã sida beäeade panlda. Wãrãda mŕ, bl nezocaba cãrë sida adua bla naŕ nëblraëebema-da.-

16 Baribllr Saulba řãnaë bërã nãwã jarasia:

-Ahimele, blra, bl zeza eberärã sida mŕa jüma be-abiya.-

17 Ara maŕda Saulba idji wagabada sordaorã nãwã jarasia:

-¿Äcörë sacerdoterãra jüma quenanađua! Ädjirã sida Daviare duanla. Ädjia cawasiëaa Davira mŕü nŕda baribllr mŕa jarãëë basía.-

Baribllr idji wagabada sordaorãba Äcörë sacerdoterãra bea quĩřãnaë basía. 18 Maŕ carea Saulba Edoŕnebema Doëa jarasia:

-¿Blablrlr Äcörë sacerdoterãra quenanađua!-

Ara maŕda Doëba ädjirãra quenasia. Maŕ ewaride 85 sacerdoterãda ädji djio jŕ beada quenasia. 19 Maŕ awara sacerdoterã puru Noboëaa wãpeäa umaquĩřãrãda, wërãrãda, warrãrãda, djiwidí toäa queäa sida necoba jüma quenasia. Pacada, burroda, oveja sida quenasia.

20 Baribllr Doëba quenablrlr Ahimele warra Abiatada Davi blaama mŕü wãsia. 21 Maŕne idjia Davia nëblrlsia säwã Saulba Äcörë sacerdoterãra quenabisi-da. 22 Daviba idjía jarasia:

-Mŕ Nobo purude baside Edoŕnebema Doë sida ma-ma basia. Mŕa cawa basia idjira Saulmaa wãpeäa mŕ jãma beäara jaraida. Maŕ bërã mŕdrlr beäeade bla bl zeza eberärã jüma quenana carea. 23 Mŕ ume beđua. Ne wayarãdua. Abari eberãba mŕda, bl sida bea quĩřã bla. Mŕ ume besira idjia blra beaëa.-

I Äcrlrtaarã maŕ beäeaba jara bla: "¿Blã jarablrlra isabe oca-ca?" II Ahimele warra Abiatada. Hebreo beäeade bla bla: "Ahitob warra Ahimele warra Abiatada."

Daviba Saul bea ama beäa

26 Maŕ ewaride Zip purudebemarãda Guibeäaa wãnapëäa Sauloa nãwã jarasiëaa:

-Davira Haquila eya zaquëde ëjüã pöãsa ewaraga bla quĩřãpe mŕü bla.- III

2 Ara maŕda Saulba dji biara bea Israelëbema sordaorãda mil übea edapeäa Zip ëjüã pöãsa ewaraga blaäa Davi jrlrde wãsiëaa. 3 Maŕne Haquila eya zaquëde o icawa cãsiëaa. Maŕ eya zaquera ëjüã pöãsa ewaraga bla quĩřãpe bla.

Maŕne Davira ëjüã pöãsa ewaraga blaëe basia. Idjia cawasia Saulba idjira jidaëe zebllrda. 4 Maŕ bërã Äcrlr diabuesia Saulora idji sordaorã sida säma panlda cawai carea. Ädjirã jëda zesidade jarasiëaa wãrãda Saulda jüesida. 5 Maŕbe Davira Saul idji sordaorã ume panlmaa chupea wãpeäa quĩřãcuita acrlsia Saulda, Ner warra Abne sida säma cãř panl cawaya. Maŕ Abnera Saul sordaorã boro basía. Daviba unusia Saulora idji sordaorã ësi cãř bla. 6 Davira jëda wãpeäa hititadebema Ahimele ume idjaba Seruyã warra Abisai ume beäeasia. Abisaira Joã djaba basía. Daviba ädjia iwidisia:

-¿Caida mŕ ume Saul cãř blaama wãř?

Abisaiba panusia:

-Mŕda bl ume wãya.-

7 Maŕ diamasi Davira Abisai ume Saul sordaorã panlmaa wãsiëaa. Jüesidade unusiëaa Saulora cãř bla. Idji boro nocoare mŕãsuda egoroë su nũmasia. Maŕne Abneda, idji sordaorã sida Saul cãř bla orrocawa cãř panasiëaa. 8 Maŕ carea Abisaiba Davia jarasia:

-Iëi Äcörëba bl dji quĩřãra bl jrlwãde bãblrlra. Saulora mŕa idu beabidua. Ara idji mŕãsuba idjira egoroëaa su jidaya. Bãrima abã subllrba beaya.-

9 Baribllr Daviba jarasia:

-Idjira bearãdua. Äcörëba bla boroda beasira idjia cawa oya. 10 Äcörë quĩřãpita mŕa jaraya ababe idji-abllr Saulora beubida bla. Äřbërã ewari abã idjia Saulora ara jãwã beubiya wa dji quĩřã ume djö blaëe beubiya. 11 Idjiablrl Saulora dadjirã boroda bla bërã mŕa Saulora beaëa. Baribllr idji jiadoda, mŕãsu sida idji boro nocoare beada edapeäa isabe wãnia.-

12 Ara maŕda Daviba mŕãsuda, jiado sida Saul boro nocoare beada edapeäa wãsiëaa. Ädjia opeäadara ni abãlba ununaë basía ni üřãnaë basía. Ni abãlda Äřlmanaë basía Äcörëba jümarãda bio cãřbigaäa bërã.

13 Maŕbe Davira dewarabema eya zaque boroëaa wãsia. Mama idjira Saul sordaorã panl quĩřãpe tml aride besia. 14 Maŕne Daviba Saul sordaorã boro Abneda trŕ jarasia:

-¿Abne! ¿Üřã bãca?-

Abneba panusia:

-¿Caida jãwã dadjirã boro Sauloa bla bla?-

15 Daviba jarasia:

-¿Blra Israel druade dji mësãara blaëca? Maŕda ¿cãrë cãrëã dadjirã boro Saulora wagaë bla? Iëi eberã-

III Èjüã pöãsa ewaraga bla. Hebreo beäeade bla bla "Jesimoŕ."

da bārā cāi duanlmaa wāpeḏa dadjirā borora beaida ḅasia. ¹⁶ Bła cadjiruada osia. Bła dadjirā borora wagaé ḅasia. Ācōrē quīrāpita mĭla jaraya: Ācōrēba ḅada borora bārāba wagapeḏaḏaé bēḗ, blda bl sordaorā siḏa jūma beuḏida panla. Saul mīāsuda, jiado siḏa idji boro nocoare beaḏada jrlḏua unui cawaya.–

¹⁷ Saulba cawasia Davida māwā beḏea ḅada. Mañ bēḗ jarasia:

–Mā warra Davi, ḗblda jāwā beḏea ḅaca?–

Daviba panusia:

–Māē, mĭ boro. Mĭlda māwā beḏea ḅaa. ¹⁸ Bła ḗcārē cārēā mĭ, bl nezocada bié oi carea ēḗ ḅa? ḗCārēneba mĭla blra bié osi? ḗCārē cadjiruada osi? ¹⁹ Mĭ boro, mĭ djuburia mĭla jarablḗra ūḗḗduā. Ācōrēba blda mĭl ume quīḗbisibḗra mĭla idjĭa animarāda babue diaya bl quīḗbira tumabimārēā. Baribḗra ēberārāba blda mĭl ume quīḗbisibḗra, Ācōrēba ḗdjirāra bié ḅaya. Ādjirāba mĭla Ācōrēba diaḏa druadebemada āyā jḗretablda quīḗca nama mīḗḗ zebisiḏaa. Nāwā jarablḗdaca ḅaa: āyā wāduā dewara ācōrē bea ēḗmārēā.

²⁰ Nama Ācōrēba diaḏa druā āḗ mĭla bearāduā. Mĭla usa tĭ quīḗca lḗaé ḅa bēḗ ḗblda cārē cārēā mĭla beai carea jrl ḅa? ḗEyaḏe suēḗru beai carea jrl ḅa quīḗca mĭla ēḗ ḅaa!–

²¹ Mañ carea Saulba panusia:

–Mā warra Davi, mĭla cadjiruada osia. Ēberā cḗcha neé ḅa quīḗca mĭla bio āḗ o ḅasia. Mĭl ume jēda wāna. Iḏi bła mĭla beaḏaé bēḗ mĭla blra waa bié oéa.–

²² Daviba panusia:

–Mā boro, bl mīāsura nama ḅaa. Sordaoda ḅa dia-buedua edaḏe zemārēā. ²³ Ācōrēba ēberāza ne biada diaya ḗdjĭa jĭpa o panl carea idjaba wārāda ḗḗ o panl carea. Iḏi Ācōrēba blra mĭl jḗwaḏe ḅasia. Baribḗra mĭla blra beaé basía, idjiablḗra blra dai boroda ḅada bēḗ.

²⁴ Mĭla Ācōrēa iwidi ḅaa mĭlda zocai ḅamārēā, mĭla idjĭa blra zocai ḅada quīḗca. Idjaba iwidi ḅaa mĭla jūma bia mĭga ḅadebemada ēḗḗ ḅamārēā.–

²⁵ Saulba panusia:

–Ācōrēba blra carebaya, mĭl warra Davi. Wārāda bla ne waiḅada o ḅaya. Bła oblḗra jūma bia odjaya.–

Mañbe Davira āyā wāpeḏa Saulora jēda idji druadea wāsia.

Davi pilisteorāma ḅada

27 Māwānacarea Daviba nāwā cḗchasia: “Ewari ḅa Saulba mĭla beaya. Biara ḅaa mĭla pilisteorā druadea mīḗḗ wāida. Māwāra Saulba mĭla beai carea naḗ Israel druade waa jrlḗa. Mama idjĭa mĭla roya jidaéa.”

² Ara mañda Davira, seisciento sordaorā idji ume panl siḏa pilisteorā puru Gat abadaḏaa wāsida. Mañ puru borora Maó warra Aquisi basía. ³ Mañne Davira, idji sordaorā siḏa ḗdjĭa ēberārā bara Aquisi caita Gat puruḏe panesiḏaa. Daviba quimada umé erobasia. ḅa Ahinoaḗ basía. Ahinoaḗra Jezreel puruḏebema basía. Dewarabemara Abigail basía. Abigailera Carmel puruḏebema basía. Idjĭa Nabal pēdra wēḗ basía. ⁴ Saul-

ba ūḗḗsia Davira Gat puruḏaa mīḗḗ wāsida. Mañ bēḗ Davi beai carea waa jrlḗ basía.

⁵ Ewari ḅa Daviba Aquisia nāwā jarasia:

–Bła mĭlda bia unu ḅablḗ, bl druade puru zaqueda ḅa mĭla diaduā dai panani carea. Mĭl, bl nezocara bl puru dromane ḅaié ḅaa.–

⁶ Ara mañ ewariḏe Aquisiba Siḏa puruda Davia dia-sia. Mamaḗra ḗtaa mañ puruḗra Juda druadebema bororāba eropanesida. ⁷ Davira poa ḅa auḏu jēḏeco quīmārē pilisteorā druade basía. ⁸ Mama panlne Davira idji sordaorā ume gesuritarāmaa, gezritarāmaa, idjaba amalecitarāmaa biḏa ne jāḗcuade wābadjĭaa. Mañ ēberārāra Telaiḗ puruḏeba Sur ējūāare ḅa Egipto druā daucha panabadjĭaa. ⁹ Ne jāḗcuade wābldaḏe Daviba idji sordaorā ume umaquīḗrāda, wēḗrā siḏa jūma quenabadjĭaa. Ni ḅalda zocai ḅada basía. Baribḗra ovejada, pacada, burroda, cameyoda, cacuaḏe jḗbada siḏa jūma edacuḏapeḏa Aquisimaa jēda wābadjĭaa. ¹⁰ Mañne Aquisiba nāwā iwidiḗbadjĭa:

–Iḏi bārāra ḗsāma ne jāḗcuade wā panasiḏa?–

Mañne Daviba sewaḏeba nāwā panubadjĭa:

–Negue ējūāne Juda druade Jerameelḏeba yōḗḏarāba eropananada, quenitarāba eropananada siḏa jāḗcuade wā panasiḏaa.–

¹¹ Ne jāḗcuade wābḗḗḗ Daviba umaquīḗrāda, wēḗrā siḏa jūma quenabadjĭa. Ni ḅalda zocai ḅaca basía. Idjĭa nāwā cḗchasia: “ḅalda zocai ḅasira mañne idjĭa Gat puruḏaa zeiblḗra Aquisia jaraiscada mĭla oḏa-da.” Davi pilisteorā druade ḅaside māwā o ḅabadjĭa.

¹² Mañ carea pilisteorā boro Aquisiba cḗchasia Davira idjiare ḅada. Idjĭa jarasia: “Daviba o ḅa carea idji puru Israelba idjĭa quīḗra panla. Mañ bēḗ idjĭa ewariza mĭla ḅaya.”

Saul daubara wēḗraḗma wāna

28 Mañ ewariḏe pilisteorāda dji jḗresiḏaa israelerā ume djōni carea. Mañne pilisteorā boro Aquisiba Davia nāwā jarasia:

–Bła bio cawa ḅaa blra, bl sordaorā siḏa mĭla djōne wānida panlḗ.–

² Daviba jarasia:

–Bia ḅaa, bla unuya sāwā mĭl, bl nezocara djōbarida.–

Aquisiba jarasia:

–Māwā baiblḗ, blra mĭl wagabarida ḅaya ḅa bl beublḗḗ.–

³ Mañ naēna Saulba jūma daubararāda Israel druadebemada āyā jḗrecuasía. ^{II} Mañ awara Samuelera jaiḏasia. ^{III} Israelerāra idji carea jḗasiḏaa. Idji puru Ramáne tḗbarisiḏaa.

⁴ Pilisteo sordaorāra ḅbaa dji jḗḗpeḏa Suneḗ puruḏe duanesiḏaa. Mañne Saulba idji sordaorāra ḅbaa jḗpeḏa Guilboa eyaḏe duanesiḏaa. ⁵ Baribḗra pilisteo sordaorā unusiḏe Saulora ne wayaaba cacua urea nūmesía. ⁶ Mañ carea Saulba Ācōrēa iwidiḗsia sāwā oi-

^I Telaiḗ puruḏeba. ḗslḗmaarā mañba jara ḅa: “Drā naēnabe-ma ewariḏeba ḗtaa.” ^{II} Deuteronomio 18:9-14. ^{III} 1 Samuel 25:1.

da ɓa cawaya. Baribɓɓɓ Ɔcɔrɛba cɔ̃mocarɛba ni Uriɓ abadaɛba biɗa cawabiɛ basia. ^I Maɓ awara Ɔcɔrɛneba beɛeabadarɛba poya cawabiɗaɛ basia. ⁷ Maɓ carea Saulba idjiare beaa nɔwɔ jarasia:

–Bɛwɔrɔ jaure ume beɛeabari daubara wɛrɔda jɓɓɓɓɓɓɓɓ, mɓa idjiɛba cawai carea sɔwɔ oida ɓɔda.–

Maɓne idjiare beaba panusiɗa:

–Endor puruɗe daubara wɛrɔda ɓa.–

⁸ Ara maɓda Saulora quɔrɔ awara djiosia ni abɓɓɓ idjira cawarɔnamɔrɛɔ. Maɓbe idjiare beada ume edapeɗa diamasi maɓ wɛrɔmaa wɔsia. Idjia daubara wɛrɔa nɔwɔ jarasia:

–Mɓ djuburia mɓa jarabɓɓɓ bɛwɔrɔ jaureda zebidua idji ume beɛeai carea.–

⁹ Baribɓɓɓ daubara wɛrɔba panusia:

–ƆCɔrɛ cɔrɛɔ ɓa mɓa mɔwɔ obi ɓa? ƆSaulba oɗara ɓa adua ɓaɓa? Idjia daubararɔda naɓ Israel dru-adebemada juma ayɔ jɓrecuasia. ƆSaulba mɓra beamɔrɛɔ ɓa mɔwɔ obi ɓaɓa?–

¹⁰ Maɓne Saulba Ɔcɔrɛ quɔrɔpita wɔrɔneba nɔwɔ jarasia:

–Mɓa Ɔcɔrɛ trɔneba jaraya naɓ obɓɓɓ carea ɓɓra biɛ oɗaɛɗa.–

¹¹ Maɓ carea daubara wɛrɔba iwɛɗisia:

–Mɔɛteara Ɔɓa cai jaureda zebi quɔrɔɔ ɓa?–

Saulba panusia:

–Samuel jaureda zebidua.–

¹² Ara maɓda daubara wɛrɔba Samuel jaureda trɔsia. Samuel jaure unusiɗe mɔɔdua biapeɗa Saulo jarasia:

–ɓa Ɔcɔrɛ cɔrɛɔ mɓra cɔrɔgasi? Ɔɓɓra Saulda jɔwɔ ɓa!–

¹³ Saulba panusia:

–Ne wayarɔdua. ɓa unu ɓɔda mɓa jaradua.–

Daubara wɛrɔba panusia:

–Jaureda egorɗeɗa ɔta zebɓɓɓɓɓ unu ɓa.– II

¹⁴ Saulba iwɛɗisia:

–Idjira Ɔcai zaca ɓa?–

Daubara wɛrɔba panusia:

–Idjira drɔɔda ɓa. Idjia cacuaɗe jɓ ɓɓra draso ɓa.–

Maɓne Saulba cawasia Samuel jaureda mɔwɔ ɓɔda.

Maɓ carea idjira chɔrɔborɗe ɓarru cobesia. ¹⁵ Maɓne Samuel jaureba idjia iwɛɗisia:

–ƆCɔrɛ cɔrɛɔ ɓa mɓra mɔɔ sɛ ɓa? ƆCɔrɛ cɔrɛɔ namaa zebisi?–

Saulba panusia:

–ɓɓra namaa zebisia mɓa sɔwɔ oida ɓɔda cawa crɔchaɛ ɓa bɛrɔ. Pilisteorɔa mɓ ume djɔne zesiɗa.

Maɓne Ɔcɔrɛba mɓra igara ɓa. Mɓa sɔwɔ oida ɓa iwɛɗibɓɓɓɓɓ idjia cɔ̃mocarɛba cawabicaa. Maɓ awara idjiɛba beɛeabadarɛba poya cawabiɗaɛ. Maɓ carea ɓɔda trɔ ɓa mɓa sɔwɔ oida ɓɔda cawabimɔrɛɔ.–

¹⁶ Samuel jaureba panusia:

–ƆCɔrɛ cɔrɛɔ mɓa iwɛɗi ɓa? Ɔcɔrɛba ɓɔda igarapeɗa ɓa ume dji quɔrɔda besia. ¹⁷ Idjia ɓɓra osia mɓneba jarɔda quɔrɔca. Idjia ɓa israelerɔ boro baɗada jɔrɔpeɗa ɓa ume baɗa Davia diasia. ¹⁸ Idjia jarɔɗara ɓa ɔjɔ oɛ

I Uriɓ. Exodo 28:30. II Jaure. Hebreo beɛeɗe ɓa ɓa “ɔcɔrɛ beada.”

basia. ɓa amalecitarɔa juma quenaɛ basia idji quɔrɔbiɗeɗa obida quɔrɔca. III Maɓ bɛrɔ idji ɓɓra jɔwɔ o ɓa. ¹⁹ Maɓ awara Ɔcɔrɛba ɓɔda, israelerɔ siɗa pilisteorɔa poyabiya. Nu ɓɓra, ɓa warrarɔ siɗa mɓ ume beuɗarɔ panabadama panania.–

²⁰ Samuel jaureba jarɔda carea Saulora bio ne wayapeɗa egode baesia. Idjira cacua norrabari basia ewari aba ɔsa diamasi biɗa ne coɛ baɗa bɛrɔ.

²¹ Daubara wɛrɔ Saul caita wɔpeɗa unusia idjira ne wayaaba cacua urea nɔmɓda. Maɓne jarasia:

–Mɓ, ɓa nezocaba ɓa beɛera ɔjɔsia. Mɓ beaɗi adua ɓa jarɔɗara mɓa juma osia. ²² Mɓ djuburia ɔrɔɗa. Mɓa ɓa paɓda maɔrɔɔ diaya comɔrɛɔ. Mɔwɔ ɓɓra waya cacua ɓɓra pocola wɔmɔrɛɔ.–

²³ Baribɓɓɓ Saulba coɛana asia. Maɓ bɛrɔ daubara wɛrɔba, Sauloara bea biɗa jara panesiɗa ne comɔrɛɔ.

Mɔwɔ jara paɓ carea Saulba ne coyaɗa asia. Egode tabaɗada cɗaɗe ɔta chɔmesia. ²⁴ Daubara wɛrɔba paca zaque boreguea ɓɔda idji de caita erobesia. Maɓ pacara beapeɗa djusia. Idjaba harinada ɓɓraɗapeɗa paɓ dji ɛsɔbari neɛ ɓɔda ɔbusia. ²⁵ Maɓra Saulo, idjiare beaa biɗa diasia coɗamɔrɛɔ. Ara maɓ diamasi ne copeɗaɗacarea Saulora idjiare bea siɗa jɛda wɔsiɗa.

Pilisteorɔba Saul beapeɗa

31 Pilisteorɔda israelerɔ ume djɔne wɔnapeɗa Guilboa eyaɗe israelerɔ zocɔrɔ quenasidaa.

Maɓ bɛrɔ israelerɔa memenesidaa. ² Pilisteorɔba Saulora, idji warrarɔ siɗa caiɗu ɛpɛsiɗa. Maɓne Saul warrarɔ Jonataɓda, Abinadɔda, Malquisua siɗa beasiɗa. ³ Maɓbe Saul ɓama auɗuara djɔsiɗa. Ene-ɗɓɓɓɓɓ djɔbadaba idjimaa cha drɔ paɓɓa Saulora sucuasiɗa. ^{IV} Maɓ carea idji djɔi careabema eronɔbabarɔa nɔwɔ jarasia:

–ɓa necora ɛɔtapeɗa mɓra su beadua. Mɔwɔ oɛra jɔɔ pilisteorɔ cacua wɛɔgoɛ tabeaba mɓra jidaapeɗa bio rua unubiɗa. Mɔwɔ oɗapeɗa mɓra necoba su beaɗa.–

Baribɓɓɓ Saul djɔi careabema eronɔbabarɔba Saul beaira wayasia. Maɓ carea Saulba idji necoda ɔta nɔmɓpeɗa ɔrɔ baesia iduba beui carea. ⁵ Saul djɔi careabema eronɔbabarɔba maɓ unusiɗe Saul caita abari quɔrɔca idji neco ɔrɔ su baesia iduba beui carea. ⁶ Mɔwɔ abari ewariɗe Saulora, idji warrarɔda uba, idji djɔi careabema eronɔbabarɔda, idjiare beara siɗa juma beusiɗa.

⁷ Israelerɔ Guilboa quɔrɔpe ɓa jewedeɗe panabada-ɓa, Jorɔdaɓ do quɔrɔrɛ panabada biɗa ɔrɔsiɗa pilisteorɔba poyaapeɗa Israelbeɗa sordarɔda memenesidada. Idjaba ɔrɔsiɗa Saulora idji warrarɔ siɗa beasiɗa. Maɓ carea maɓ israelerɔa ɔdji puruɗeɗe mada ayɔ mɔrɔ wɔcuasiɗa. Maɓbe pilisteorɔa zedapeɗa maɓ puru beaɗe panesiɗa.

⁸ Nurɛma pilisteorɔba israelerɔ quenapeɗaɗamaa wɔnapeɗa ɔdjia nebɔ erobeɗara juma jɓɓɓ pe

III 1 Samuel 15:3-28. IV Cha drɔ paɓɓa Saulora sucuasiɗa. Hebreo beɛeɗe mɔwɔ ɓa ɓa. Griegoɗe nɔwɔ ɓa: “Saulora bio ne waya besia.”

wāsidaa. Mañne Saulda idji ũbeabema warrarã siða Guilboa eyade beu tapanlda unusidaa. ⁹ Saulora oblaã tutadapeða idjia djõi carea erobadara edasidaa. Mañbe ḗclrl ḗdji druadaa diabuesidaa Saul beudabemada waabema pilisteorãa jaradamãrẽã. Mañ beðeara ḗdji jlwaba oða ḗcõrẽ bea dede, puru quĩrãpita biða jarasidaa. ¹⁰ Mañbe pilisteorãba ne jũma Saulba djõi carea erobadara ḗdji jlwaba oða ḗcõrẽ Astarte dede eða ḗsidaa. Idji cacuara ḗtl jira ḗsidaa israelerã puru Bet-saḗ mõgaraba auðu jũrã ca ḗde.

¹¹ Gala druade israelerã Jabe puruðebemaba ũrsidaa sãwã pilisteorãba Saul cacuara osidada. ¹² Ara mañda dji sozarra beaba Saul cacuara edade wāsidaa. Jũma mañ diamasi wãbldaðe Bet-saḗ puruðe jũesidaa. Mañbe Saul cacuara, dji warrarã cacua siða eða edadapeða jẽda jabeðaa enesidaa. Mama ḗdji cacuara babuesidaa. ¹³ Mãwãnacarea ḗdji ḗwlglda edadapeða Jabeðe bacuru edre jou ḗsidaa. Mañbe domia aba ne codã basía.

Davi israelerã boroda beða

5 Saul jaidadacarea Israeldeba doce puru yõpedadada Hebroḗ puruðaa Davimaa wãnapeda nãwã jarasidaa:

–Dadjirãra abari ēberãrã. ² Saulora dadjirã boro baðamĩna djõne wãbldaza ḗlabrl dadji israelerã edepeða bia enebadjia. Mañ awara ḗcõrẽba jarasia ḗldr idji puru Israel boroda beida. ḗlabrl oveja waga ḗ quĩrãca idji ēberãrãra pe erobayada asia.–

³ Mañne Hebroḗne ḗcõrẽ quĩrãpita Israeldebeba dji dromarãda Davi ume beða ḗadapeða nedragada idji borode weasidaa israelerã boroda ḗdi carea. ⁴ Davi israelerã boroda ḗsidaa treinta poa ḗasia. Mañbe cuarenta poa ḗdjirã boroda ḗesia. ⁵ Naãrã Hebroḗne idjira siete poa auðu ēsidra Judadeba yõpedadarã boro basía. ^I Mãwãnacarea 33 poa Jerusaleñe jũma israelerã boroda ḗasia.

Daviba Jerusaleñ puru poyada

⁶ Israelerã boro Davira idji sordaorã ume Jerusaleñnaa djõne wāsidaa. Mañ ewariðe jebuseorãda jãma panabadjidaa. ḗdjirãba crĩchasiðaa Davira poya ḗdji puruðe eða zeẽda. Mañ carea idjia jarasidaa:

–Ḗlra nama eða poya zeẽa. Dauberrea beaba, jĩrũ biẽ bea biða naḗ puruda poya wagaðia bãrã eða zerãnamãrẽã.–

⁷ Baribrl Daviba Jerusaleñra poyapeða mañ puruðe sordaorã panabada Sioḗ abada siða poyasia. Iðira Sioḗra Davi puru abadaa.

⁸ Israelerãba jebuseorã poyadi naẽna Daviba jarasia: –Jebuseorãda poya quĩrã ḗlabrl, Sioḗ puruðe eða baido weamãrẽã opeðaa uriaðeba wãida ḗaa. ^{II} Mãwãbrl jãḗ dauberrea beamanada, jĩrũ biẽ beamana siða beaðia. ḗdjirãra mḗa quĩrãma ḗaa.–

I Judadeba yõpedadarãba naãrã Davira ḗdjirã boroda ḗsidaa. 2 Samuel 2:1-11. II Sioḗ puruðe eða baido eða weamãrẽã opeðaa uriaðeba. Mãrã hebreo beðeade ebuða ḗã. ḗdjirãra mḗa quĩrãma ḗaa. ḗclrlmaarã maḗglba jara ḗaa: “ḗdjirãba mḗa quĩrãma panla.”

Daviba mãwã jarada bẽrã idira abalba djãrãda quĩrãma ḗlabrl nãwã jarabaria: “Dauberrea beada, jĩrũ biẽ bea siða dadji boro de dromane eða wãnacara panla.” ^{III}

⁹ Mañbe Davira Sioḗne ḗesia. Sioḗra trḗ ḗsidaa Davi puru. Dji puru mõgaraba auðu jũrã ca ḗara Daviba waibara osia idjaba Milo abadaðeba eða dji jogoa beara egoroba daucha pãrĩ wãsia. ^{IV}¹⁰ ḗcõrẽ ne jũma poya ḗada idji ume ḗa bẽrã Davira ewariza dji dromara ḗesia.

¹¹ Mañ ewariðe Tiro druadebeba boro Hiraḗ abada ḗclrl Davimaa diabuesia idji ume dji bia bai carea. Mañ awara bacuru de obadarãda, mõgara de obadarãda, dji biara ḗa bacuru siða diabuesia. ḗdjirãba Davi itea de dromada osidaa. ¹² Mañneba Daviba cawasia ḗcõrẽba idjira wãrãda israelerã boroda ḗsida. Mañ awara cawasia ḗcõrẽba idji puru Israelda quĩrã ḗa bẽrã idjira careba ḗada israelerã bia pe erobamãrẽã.

Davi warrarã Jerusaleñne topedada

¹³ Hebroḗneba wãnacarea Jerusaleñne Daviba quimada zocãrã edasia. Dewara wẽrãrã siða zocãrã erobasia. ḗdjirãba warrarãda, caurã siða Davia to diasidaa. ¹⁴ Daviba naḗ warrarãda Jerusaleñne unusia: Samúa, Sobab, Nataḗ, Salomoḗ, ¹⁵ Ibhãr, Elisua, Nepeg, Japia, ¹⁶ Elisamá, Eliadá, idjaba Elipelet.

Daviba ḗcõrẽ de droma oi crĩcha beða

7 ḗcõrẽba israelerã boro Davira dji quĩrũ ume necai ḗasia. Mañ awara Davira idji de dromane ḗesia. ² Ewari aba Daviba ḗcõrẽneba beðeabari Nataḗa nãwã jarasia:

–Acldua. Mḗ de dromara dji biara ḗa bacuru oðaa baribrl ḗcõrẽ baurudera wua dede ḗaa. ^V Mañ carea mḗa ḗcõrẽ itea de dromada o quĩrã ḗaa.–

³ Nataḗba panusia:

–ḗcõrẽra ḗa ume ḗa bẽrã ḗa crĩcha ḗara jũma odua.–

⁴ Baribrl mañ diamasi ḗcõrẽba Nataḗa nãwã jarasia:

⁵ –Mḗ nezoca Davia nãwã jarade wãdua: “ḗcõrẽba nãwã jara ḗaa: ḗa mḗ itea de dromada oiẽ ḗaa. ⁶ Mḗa bãrã israelerã Egjptodeba ēdrḗ enena ewariðeba mḗra de arade bacaa. ḗtebrḗ bãrã wãbldaza mḗ wua deda edeðapeða mañne eða ḗabaria. ⁷ Mḗ bãrã drõã naẽnabemarã ume nĩbaside mḗ puru Israel pe eronĩbapeðarãa jaraca basía mḗ itea dji biara ḗa bacuru deda oðamãrẽã.”

⁸ Mañ carea Nataḗ, mḗ nezoca Davia nãwã jaradua: “ḗcõrẽ jũma poya ḗaba nãwã jara ḗaa: mḗa ḗlra oveja wagabari baðada edasia mḗ puru Israel boroda ḗamãrẽã. ⁹ Ḗl wãbrlza mḗra ḗa ume ḗasia. Mḗa ḗa dji quĩrũda poyabisia, idjaba mḗa ḗlra trḗ ḗaga ḗasia naḗ ējũãne dewara trḗ ḗaga bea quĩrãca. ¹⁰ Mañ awara

III De droma. Mãrã jara ḗaa ḗcõrẽ de dromada wa israelerã boro de dromada. IV Hebreo beðeade ebuða ḗãa cãrẽda o panasidada. V Dji biara ḗa bacuru. Hebreo beðeade ḗa ḗaa “cedro” baribrl ogoẽa.

mĭa ějũada mĭ puru Israel itea edasia ewariza mama beadamãrẽã. Ni abalaba adjirãra mamalaba ayã baldaãa. I Eberã cadjiruãra adjirãra waa biẽ odaãa mĭa adji edrã badarã diabuesi ewaride biẽ o panana quĩrãca. Idira mĭa blra dji quĩrũ ume necai baya.

Mañ awara mĭa jaraya idiba ltaã badeba yõbdara israelerã boroda baya. 12 Mañ bẽrã bl jaidacarea mĭa bl warrada aba baya dji boroda bamãrẽã. Mĭa idjira carebaya mĭ purura bia pe erobamãrẽã. 13 Idji-ablã mĭ itea de dromada oya. Idjideba mĭa israelerã boroda jũma yõbigaya. 14 Mĭra idji zeza baya mañne idjira mĭ warra baya. Idjia cadjiruada osira mĭa uya dji zezaba idji warra soaba ubari quĩrãca. 15 Bariblã mĭa idjira quĩrãca baya. Idjira igaraã Saul igaraã quĩrãca. Mĭa Saulora igarasia bda dji boroda bai carea. 16 Mĭa badeba yõbdara idu jõbiãa. Idiba ltaã mĭa adjirãra israelerã boroda baya.”-

17 Acõrẽba cawabidara Nataãba Davia jũma nẽblãsia.

18 Mañbe Daviba Acõrẽ quĩrãpita nãwã jarasia:

-Mĭ Boro Acõrẽ, mĭra dji dromaãa. Mĭ eberãrã siãa dji dromarããa. zCãrẽ cãrẽã mĭra israelerã boroda basia?

19 Mañ awara bla jara bla mĭ, bl nezocadeba yõbdara ewariza israelerã boroda beãdida. zCaiba bl quĩrãca bia obari? II²⁰ Mĭ Boro Acõrẽ, bla mĭ crĩchara cawa bla. Mañ bẽrã za quiru nezocaba zcãrẽda poya jarai? 21 Bla mañ biara oyada aãa bẽrã idjaba o quĩrãna bẽrã wãrãda jũma opeãa za quirũa cawabisia.

22 Mĭ Boro Acõrẽ, blra dji dromaara bla. Bl quĩrãca dewara neãa. Dairãba urĩbadjiaãa wãrã acõrẽda bl awara neãda. 23 Mañ awara bl puru Israel quĩrãca nañ ějũãne dewara puruda neãa. Acõrẽ, bla dairãra Egiptõdebemada edrã edasia bl puruda bamãrẽã. Mãwã blra trã bagasia. Ne ununaca waibã bea o badeba bla dewara eberãrãda, adji acõrẽ bea siãa dairã quĩrãpita ayã jlrecuasã. 24 Bla dai israelerãra basia ewariza bl puruda bamãrẽã. Mañne blra dai Acõrẽda basia.

25 Acõrẽ, bla za quiru nezoca itea idjaba mĭ warrarã itea idiba ltaã oi jaradara wãrãda odua. 26 Mãwã ewariza blra dji dromaana aãia. Mañ awara nãwã jaradã: “Acõrẽ jũma poya blra dai israelerã Acõrẽã.” Mañne bla mĭra, mĭ warrarã siãa waga erobadua ewariza israelerã boroda beadamãrẽã. 27 Acõrẽ ne jũma poya bla, dai israelerã Acõrẽ, blablã cawabisia mĭra, mĭ warrarã siãa ewariza israelerã boroda beãdida. Mañ carea mĭra bl nezocamĩna ne wayaa neẽ nãwã beãa bla.

28 Mĭ Boro Acõrẽ, blra wãrãda Acõrẽã. Blra beãa aba bla. Bla za quiru nezocaa mañ ne biara oi jarasia.

29 Mañ carea mĭra, mĭ warrarã siãa careba badua ewariza bl quĩrãpita bia panani carea. Bla jaradã quĩrãca oya. Bla carebayaãa aãa bẽrã wãrãda ewariza bia panania.-

I Mamalaba ayã baldaãa. Hebreo beãeãe bã bla: “Mama waa ure duananaãa.” II zCaiba bl quĩrãca bia obari? Hebreo beãeãe mĭra ebudã balãa.

Davi daunemana

11 Poade nañ ějũãnebema bororãba adji sordarãda djõne edebadjiaãa. Mañne Daviba jũma idji sordarãda, adji boro Joãda, idjiare bea siãa amonitarã ume djõne diabuesia. Amonitarãda zocãrã quenanapeãa adji puru Rabãda jũrã edasiãa. Mãwã djõ panãmisa Davira Jerusaleãne basia.

2 Ewari aba quewara Davira cãĩ edapeãa piradãsia. Mañbe idji de lãrã wãsia. Mamalaba eãaa acblãrãde wẽrã biya quiruda unusia. Mañ wẽrãra idji jedeco ununa carea cui basia Acõrẽ quĩrãpita bia bai carea. III Daviba lãrã diabuesia idjira caida cawai carea. Jẽda zedapeãa Davia jarasiãa Eliaã cau Betsabẽda mãwã bda. Idji quimara Urãa abadjiaãa. Mañ Urãara hititarãnebema basia. Mañbe Daviba lãrã diabuesia Betsabẽra idjimaã enenamãrẽã. Betsabẽra idjimaã zepeda abaa cãĩsiãa. Mãwãnacarea diguidãa wãsia.

5 Betsabẽra biogoa beãa bẽrã Davia cawabisia.

6 Mañ carea Daviba idji sordarã boro Joãmaa beãada diabuesia hititãdebema Urãa abadara idjimaã zebimãrẽã. Ara mãnda Joãba Urãara diabuesia. 7 Urãa jũẽside Daviba idjã iwĩdãsia Joãra, idji sordarã siãa sãwã panã cawaya. Idjaba iwĩdãsia adjirã djõ panãne sãwã wãnada. 8 Mãwã nẽblãrãdeã Daviba Urãaa jarasia diguidãa lãnãũne wãmãrẽã. IV Urãa Davi dedeba wãnacarea Daviba djico dji biara bda Urãamaã diabuesia comãrẽã. 9 Bariblã Urãara idji diguidãa wãẽ basia. Ateblã Davi wagabada sordarã cãĩbadama Davi dede eãa wãbada caita cãĩsia. 10 Daviba urĩsia Urãara diguidãa wãẽ basida. Mañ carea trãpeãa nãwã iwĩdãsia:

-Bl tãmãba zedada zãwãẽrã diguidãa wãẽ basi?-

11 Mañne Urãaba panusia:

-Acõrẽ baurudera, Judãdebema sordarãra, waabema israelerã sordarã siãa adji wua de zaquede cãĩ panã. Mĭ boro Joãra, idjiare bea siãa puru tãmã cãĩ panã. Mañ bẽrã biẽ bla mĭra diguidãa wãpeãa ne coida idjaba mĭ quima ume cãĩda. Mĭ boro, wãrãneba mĭa jaraya: mãwã oãa.-

12 Mañne Daviba idjã jarasia:

-Idi biãa nama beãua. Nublãrã jẽda djõne wãbiya.-

Daviba mãwã jaradã bẽrã Urãara Jerusaleãne basia.

13 Mañne Daviba idjira ne code trãbisã. Ne co panãne Daviba itua dawapeãa Urãara beu nũmesia.

Queudacarea Urãara dajadaã Davi wagabada sordarãmaa cãĩne wãsia. Diguidãa wãẽ basia.

14 Urãara idji quima ume cãĩnaẽ bẽrã nurẽma Daviba cartada Joã itea basia. Mañ cartara Urãa ume diabuesia.

15 Dji cartade nãwã bã basia: “Dadjirã dji quĩrũ mẽsrãra bea djõ panãma Urãara djõbidua. Mañbe iduba ametadãdua beadamãrẽã.”

16 Joãba idji sordarã ume amonitarã purura jũrã eropansiãaa uracãã carea. Mañ bẽrã idjia cawa basia sãma amonitarã dji mẽsrãara beara djõ panãda. Urãara mama djõbisã. 17 Mãwã bade amonitarãra Joã sor-

III Levitico 15:19-24. IV lãnãũne wãmãrẽã. Hebreo beãeãe bã bla: “Jĩrũ slãrãde wãmãrẽã.”

daorã ume djõni carea ãdji purudeba dajadaa zedapeða Davi sordaorãda ãcrlã beasidaa. Hititadebema Uría abada sida beasidaa.

¹⁸ Mañbe Joába ãdji djõ pannebemada aba Davia juma jarade diabuesia. ¹⁹ Wã naena nãwã jarasia:

–Dadji djõ pannebemara dadjirã boro Davia juma nẽbrãdua. ²⁰ Dadjidebemada ãcrlã beasidada ãrãbrã ãdji idjira quĩrũpeða ãĩbẽrã nãwã jaraiscada: “Bãrã djõ panne zcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ãcaita wãsidea? zMamaãba ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? ²¹ zQuĩrãdoasidaca sãwã wẽrãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auðu jũrã ca ãdeba yu waibãada Abimele ãrã bæebisia. ¹ Mañda bãrãra zcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ãcaita wãsidea?” Dadji boro Davida mãwã quĩrũbrã nãwã jaradua: “Mã boro, bl sordao hititadebema Uría sida beasidaa.”–

²² Ara mãda Joába diabuedaba jarade wãsia. Davi-
ma jũpeða Joába jarabidada juma nẽbrãsia.

II²³ Nãwã jarasia:

–Amonitarã ãdji purudeba dajadaa djõne zedapeða daira royablda basia. Baribrã daiba ãdjirãra jẽda ãdji purude eða wãbadamaa mĩrũ wãbisidaca. ²⁴ Mañne cha drãbadaba dji puru auðu jũrã ca ãdeba daimaa drã panesidaca. Mãba bl sordaorãra ãcrlã beasidaa. Hititadebema Uría abada sida beasidaa.–

²⁵ Mã ãrũpeða Daviba dji jarade zedaca nãwã jarasia:

–Joába jaradua jũmawãyã crĩcharãmãrẽã. Djõ panne ãcrlã beubadaa. Baribrã jaradua jãã puru ume wetara djõnamãrẽã aba royabldaãca. Mã bebeaba idjira sobiaya.–

²⁶ Uría beapedada cawaside dji quimaba sopua ewarida wagasia. ²⁷ Idji sopua ewari jõnacarea Daviba idji deãca enebipeða edasia. Mãbe wẽrãba Davi warrada tosia. Baribrã Daviba oðara ãcõrẽba bié unusia.

Nataãba Davi quẽãna

12 Mãwãnacarea ãcõrẽba Nataãda Davimaa wãbisia. Jũpeða Davia nãwã nẽbrãsia:

–Puru abãde eberãda ume panasidaca. ² Aba ne bara basia. Idjia ovejada, paca sida zocãrã erobasia. Dewarabemara ne neé querasia. ³ Idjia nõdoða oveja wẽrã zaqueda ababe erobasia. Mã oveja zaquera daupesia. Ovejara dji eberã ume idjaba idji warrarã ume abaa warisia. Dji eberãba coi carea erobadebemada ovejaa cobibadja. Idji tazaðe baidoda dobibadja. Idjaba ovejara idji caita cãĩbadja. jMã eberãba dji oveja zaquera idji cau quĩrãca bio quĩrã basia! ⁴ Ewari aba eberãda dji ne bara bãmaa zesia. Ne bara bãba mã eberã ne cobida crĩchasia baribrã idji ani-

I *Jucec 9:50-54. II Griego beedeade idjaba nãwã bã bã:* “Mãne Davira Joá ume quĩrũpeða dji jarade wãnaa nãwã jarasia: Bãrã djõsideade zcãrẽ cãrẽã dji puru jũrã ca ãcaita wãsidea? zMamaãba ãdjirãba ne bariduaba tabaribadada adua panasidaca? zQuĩrãdoasidaca sãwã wẽrãba Jerobaal warra Abimelera Tebé purude beasida? Dji puru auðu jũrã ca ãdeba yu waibãada Abimele ãrã bæebisia. Mãda bãrãra zcãrẽ cãrẽã dji puru auðu jũrã ca ãcaita wãsidea?”

marãnebemada bea quĩrãã basia. ãtebrã ne neé quiru oveja zaqueda jãrĩpeða beasia. Mãbe djusia idjima zedaba comãrẽã.–

⁵ Mã ãrũbrãde eberãba oveja zaque jãrĩna carea Davira bio quĩrũpeða Nataã nãwã jarasia:

–jãcõrẽ quĩrãpita wãrãneba mã jaraya: mãwã oða eberãra beuida bã! ⁶ Ne neé quirura quĩrã djuburidaca bẽrã dji oveja zaque nẽbrãra bãrima quĩmãrẽ jẽda diaida bã.–

⁷ Mãne Nataãba Davia jarasia:

–jãbrã jãã eberã! Mã carea dadji israelerã ãcõrẽba nãwã jarã bã: “Mã brã basia israelerã boroda bãmãrẽã. Idjaba Saulba bea quĩrã bædebebemada eðrã basia. ⁸ Mã awara mã Saul israelerã boro baðada jãrĩpeða bã diasia. Idji wẽrãrã sida diasia. Mã brã Judadebemarã, waabema israelerã boroda basia. Mã bã diaðada clrebaeðabara auðuara diacasia.

⁹ Bã zcãrẽ cãrẽã mã beðeara igarasi? zCãrẽ cãrẽã osi mã cadjirua unu bãda? Bã mã mĩã beasia. Bã hititadebema Uría abadada amonitarãa beabisia. Mãbe idji quimara edasia. Bã mãra mãwã igarãda bẽrã idiba ãtaa bãrã djõbrãde bl warrarã ãdjideba yõbrãda sida ãcrlã beuðia.

¹¹ Mã nãwã jaraya: bl eberãrãnebema abãba brã bié oya. Bl quĩrãpita mã bl wẽrãrãda jãrĩpeða abala diaia. Mã eberãra israelerã quĩrãpita bl wẽrãrã ume cãĩya. ¹² Bã cadjirua oðara mẽrã osia baribrã mã eberã bl wẽrãrã ume cãĩbrãde mã jũma israelerãa unubiya.”–

¹³ Daviba Nataã jarasia:

–Wãrãda mã ãcõrẽ quĩrãpita cadjiruada osia.–

Nataãba panusia:

–Bã cadjirua oðara ãcõrẽba quĩrãdoaya. Mã bẽrã brã beuðia. ¹⁴ Baribrã bã ãcõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oða bẽrã bl warra zaqueda jaidaya.– III

¹⁵ Nataã diguãca mãnacarea Uría quimaba Davia to diaða warrara ãcõrẽba bio cacua bié basia. ¹⁶ Mãne Daviba idji warra carea ãcõrẽba beðea djuburiasia. Ne coé basia idjaba egode cãĩbadja. ¹⁷ Dji dromarã idji deðe panabadaba jarabidãca pirãdrãmãrẽã. Mãwãmĩna ãjãca basia. Idjaba ãdjirã ume ne co quĩrãca basia.

¹⁸ Mãwã bãde siete ewaride dji warrara jaidasia. Mãne dji dromarãba Davia jarãida waya panasidaca. Nãwã crĩcha panasidaca:

–Idji warra wãdi zocai baside sobiamãrẽã idji ume beðeabadjiamĩna dadji beðeara ãjãca basia. Mãda zcãwãbrã idjia jarãdã dji warrara jaidasida? Sopuaba ara iduba bié oisicada.–

¹⁹ Daviba unusia dji dromarãra ãdjiduba beðea panlda. Mãgãdeba cawasia idji warrara jaidasida. Mã bẽrã iwãdisia:

–zMã warrara jaidasica?–

ãdjia panusidaca:

–Mãẽ, jaidasia.–

III *Bã ãcõrẽ quĩrãpita bio cadjirua oða bẽrã. Hebreo beðea ãcrlã cartãde nãwã bã bã:* “Bã ãcõrẽ dji quĩrã idjidebemada bié beðeabida bẽrã.”

20 Ara maŕda Davira egodeba piradrpeđa cuide wásia. Cuipeđa querada pãpeđa djiopeda Ācõrẽ dede eđa wásia bia bedei carea. Mãwãnacarea diguidaa wãpeđa jarasia idjira ne cobidamãrẽã. Maŕbe ne cosia. 21 Ne co bade dji dromarãba iwidišidaa:

–Dai boro, ¿cãrẽã jãwã o ba? Bã warra wađi zocai básiđe bãra ne coca basía idjaba idji carea jãã babadjia. Baribãra bã warra jaidadacarea jãra piradrpeđa ne co baa!–

22 Daviba panusia:

–Mã warra zocai básiđe mãra ne coẽ jãã basía. Mã crĩcha basía aĩbẽrã Ācõrẽba mãra quĩrã djuburiapeda mã warrara zocai básiçada. 23 Baribãra jaidada bẽrã mã idjira poya waya zocai bãã. Maŕda ¿cãrẽã cãrẽã ne coẽ bai? Mã idjira unune wãya baribãra idjira mãmaa waa zeã.–

Salomoŕ tođa

24 Idji warra jaidada carea Daviba idji quima Betsabera sobiabipeđa idji ume cãšia. Betsabera bio-goã bepeđa warrada tosia. Maŕ warrara Daviba trã basía Salomoŕ. I Ācõrẽba maŕ warrara bio quĩrãšia. 25 Bio quĩrãna bẽrã idjideba bedebari Nataŕra Davimaa diabuesia. Idjia jarabisia maŕ warrara Jedidã trã bamãrẽã. II

Daviba Rabá puru poyada

26 Maŕmisa Joára idji sordaorã bara amonitãrã ume Rabá puruđe djõ panasiđaa. Maŕne purura poyabãda basía. 27 Maŕ bẽrã idjia ãcãra Davimaa nãwã jarade diabuesia: “Mãra Rabá puru ume djõpeđa ãdji baido juebadara mã jãwã eđa erobã. 28 Waabema sordaorãda isabe enepeđa purura jũrã edadua. Mãwã blabãra purura poyaya. Bãda zeẽbãra, mã poyapeđa purura mã trãda bãã.”

29 Ara maŕda Daviba idji sordaorãda jũma jãresia. Maŕbe Rabá puruđaa djõne edepeđa poyasia. 30 Daviba Rabá puruđebema boro nepe oro ođada edasia. Dji zãra 75 libra basía. III Mõgara nẽbla biya queđeada maŕ nepeđaa cara beasia. Maŕra Davi boro ãrã jira básiđaa. Maŕ awara Daviba Rabá puruđebema ne bia queđeada zocãrã edasia. 31 Rabáđebemãrã Daviba jidapeđa õgo trajabisia. ãcãra bacuruda lrãbisia, ãcãra egorode corobisia, ãcãra zagãra bacuruda tutabisia, idjaba ãcãra de obada mõgarada obisia. IV Amonitãrã puruza Daviba mãwã obisia. Mãwãnacarea Davira jũma idji sordaorã ume jẽda Jerusaleŕnaa wãšidaa.

Sabá druadebema boroba Salomoŕ acãde wãna

10 Wẽrãda Sabá druadebema boro basía. Maŕ wẽrãba ũršia Salomoŕra Ācõrẽneba trã bãra

I Hebreo bedeade ebuđa bãã caiba dji warrara trã basida. ãcãra Betsabera trã basía. II Hebreo bedeade Jedidã trãba jara bãã: “Ācõrẽba quĩrã bã.” III 75 libra. Hebreo bedeade bã bãã “talento aba.” Rabá puruđebema boro. Hebreo bedeade bã bãã “Milcoŕ.” ãcãra Mãra ãdji jãwã ođa ãcõrẽ basía. IV De obada mõgarada obisia. Hebreo bedeade ebuđa bãã cãrẽda obisida.

bãda. Maŕ carea idjia Salomoŕna ne cawaiẽ beada iwidiđe wásia poya panui cawaya. 2 Idji ume zocãrã wãšidaa. Cameyo zocãrãne quera beada, mõgara biya queđe nẽbla bea sida edesia. Idjaba oroda waibã edesia. Jerusaleŕne jũpeđa Salomoŕ ume bedeade wásia. Maŕne idjia iwidi quĩrã bããra jũma iwidišia. 3 Idjia iwidišara Salomoŕba jũma ariđe panusia. Idjia poya panuẽra neẽ basía. 4 Mãwã Sabádebema boro wẽrãba cawasia Salomoŕra wãrãda bio ne cawa bãda. Maŕ awara Salomoŕ de dromada, idjia coi carea erobãda, idjiare bea chũmebadada, idji nezocãrã ãdji djiõ bara, idji nezocãrã dji dromarãda, idjia Ācõrẽ de dromane animarã babue diabari sida unupeđa cawa crĩchaẽ basía. V Maŕne idjia Salomoŕna nãwã jarasia:

–Bã necawađebemada, bã ođadebema sida mã druade ũršia. Iãibãra cawasia mãra wãrãda. 7 Zei naẽna mãra jãã basía. Baribãra ara mãdji dauba ununa bẽrã jãšia. Wãrãda bãdebema jarapeđara ni ešidra bida mãra jarade basía. Mã ũrãna cãyãbara bãra ne cawãra bã idjaba baraara bã. 8 jã bẽberãra bio bãšidã beãda panla! VI Bãre bea sida bio bãšidã beãda panla ewariza bã quĩrãpita panlne bã necawaada ũrã panl bẽrã. 9 Bã Ācõrẽra bio bia bãã. Idjia bãra bia unupeđa israelerã boroda basía. Idjia israelerã ewariza bio quĩrã bã bẽrã, bã ãdjirã boroda basía bia pe erobãrẽã idjaba jipa cawa o bamãrẽã.–

10 Sabádebema boro wẽrãba Salomoŕna oroda nueve mil libra diasia. VII Maŕ awara quera quĩrãtanoa beada, mõgara biya queđe nẽbla bea sida zocãrã diasia. Maŕ wẽrãba Salomoŕna quera waibã diađa quĩrãca ni abãra Israel druade enenaca.

11 Maŕbe Israeldebema boro Salomoŕba erobãdebemada Sabádebema boro wẽrãba waibã diasia. Maŕ awara ne jũma mã wẽrãba iwidišia sida diasia. Maŕbe Sabádebema boro wẽrãra, idji ume zepedãrã sida idji druade jẽda wãšidaa.

Salomoŕ ne bara bãã

Tiro puruđebema boro Hiraŕba barcoda zocãrã erobãsia. Maŕ barcoba oroda, sãdalo bacurada, idjaba mõgara biya queđe nẽbla bea sida Opir druadeba Israel druade waibã enebãjãã. Maŕ sãdalo bacuruba Salomoŕba dumene ãtaã jida wãbadada Ācõrẽ de dromane, idji de dromane bida obisia. Maŕ awara arpada, salterio sida dji zá cawa bea itea obisia. Sãdalo bacuru mã ewaride waibã enena quĩrãca mã naẽna ni mãre bida enenaca. 14 Poza Salomoŕna oroda cincuenta mil libra edabãdã. VIII Maŕ awara Arabia druadebema bororã, Israeldebema dji dromãra bida oroda diabibãdã. Ne nẽdobebãdarã

V Idjiare bea chũmebadada. Hebreo bedeade mãra ebuđa bãã. ãcãra Mãra jara bãã: “Idjiare bea panabãdã.” VI Bã bẽberãra. Hebreo bedeade mãwã bã bãã. Griego bedeade, dewara carta drõãne bida “bã quĩmarãra” bã bãã. VII Nueve mil libra. Hebreo bedeade bã bãã “120 talentos.” VIII Cincuenta mil libra. Hebreo bedeade bã bãã “666 talentos.”

biêa oroda diabibadjia Israel druade ne nêdobuedamârêã.

¹⁶ Israelêbema boro Salomoŕba djõi careabema jûãtrabada waibŕa beada dosciento berrachi obisia. Maŕza quince libra oro oêa basía. ¹⁷ Idjaba dji caibeada tresciento berrachi obisia. Maŕza libra ũbea auêu oro oêa basía. ^{II} Jûma maŕ djõi careabema jûãtrabadara idji de dromane waga bŕasia. Maŕ dera trŕ jarabadjiaa "Libanonebema oi." ^{III}

¹⁸ Maŕ awara Salomoŕba bugue waibŕada jŕwa tŕŕcabari bara obisia. Maŕra elepante quida oêa basía. Maŕ buguera oro idji awa quiruba jûma bŕasia. Dji êcarra chŭ chŭmebarira borogoa bŕasia. Jŕwa acŕare, jŕwa araare biêa orrocawa imama zaca beada panasiêaa. Buguede chŭmene wãi carea dumeda bŕasia. Maŕ dumerã sei quida bŕasia. ²⁰ Dume quidaêe iq-uidaza imama zaca panŕda beasia. Mãwã imama zaca beara doce panasiêaa. Maŕ bugue quirãca ni abal dewara druadebema boro itea oêaca basía.

²¹ Salomoŕ taza beara, epeêeco bea siêa oro idji awa quiru oêa basía. Maŕgŕra idji de droma "Libanonebema oi" abadaêe erobasia. Parata oêara neê basía. Salomoŕ ewariêe parata oêara israelerãmaarã mãcuãê bŕasia oroda barcoeê waibŕa enebadji bêrã.

²² Salomoŕba ne nêdobada barcoda pe erobasia. ^{IV} Maŕ barcorã Tiro puruêebema boro Hiraŕ barco bea ume ne nêdoêe wãbadjiaa. Poa ũbeaêe bŕarima abã jêda zebadjiaa. Maŕne oroda, paratada, elepante quidada, yarrecã beada, idjaba ũbana biya queêea siêa enebadjiaa.

²³ Israelêbema boro Salomoŕra baraara bŕasia idjaba ne cawaara bŕasia jûma naŕ êjũãnebema bororã cãyãbara. ²⁴ Jûma naŕ êjũãnebemarãba Salomoŕra acŕeêe ze quirãca panasiêaa. ²⁵ Poa zebŕgŕza dji acŕeêe ze panŕda Salomoŕ itea ne enebadjiaa: oro oêada, parata oêada, wua biya queêeada, djõi careabemada, quera tũãpa beada, cawayoda, mula siêa.

Salomoŕba cawayo, carreta siêa nêdoêa

²⁶ Salomoŕba djøbada carretada, cawayo siêa zocãrã edasia. Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maŕgŕra idji sordaorã panabada puruza idjaba Jerusaleŕne idji bŕarima biêa bŕacuasía. ²⁷ Salomoŕ dji boro basiêe paratada Jerusaleŕne aêuba erobasia mōgara quirãca. Idjaba dji biara bŕ bacuru Libanonebema enenada aêuba erobasia mēãbema higojō eya carraêe bara quirãca. ^{V28} Salomoŕ itea ne nêdobadarãba Egiptoêe idjaba Ciliciêe cawayoda nêdobadjiaa. ^{VI29} Cawayo abã cuatro libra paratabari nêdobadjiaa. Egiptoêe carreta abã quince libra

I *Quince libra.* Hebreo *bedeade bá bŕa* "seiscientos siclos." II *Libra ũbea auêu.* Hebreo *bedeade bá bŕa* "tres minas." III *Salomoŕ de dromarã mãwã trŕ jarabadjiaa Libanonebema bacuru oêa bêrã.* IV *Ne nêdobada barco.* Hebreo *bedeade bá bŕa* "Tarsidebema barco." V *Dji biara bŕ bacuru.* Hebreo *bedeade bá bŕa* "cedro" *baribŕra ogoêa.* VI *Egiptoêe.* *Acŕra maarã Musriêe nêdobadjiaa.* *Musri druara Cilicia druã caita bŕa.*

paratabari nêdobadjiaa. Maŕbe ãdjirãba hititarã bororã, Siriãebema bororã biêa cawayoda, carreta siêa nêdobuebadjiaa.

Salomoŕba ãcõrê igaraêa

¹¹ Salomoŕba ãbema wêrãrãda zocãrã awuasía. Maŕ bêrã idji quima Egiptoêebema boro cau awara zocãrã edasia: wêrãrã Moab druadebemada, Amoŕ druadebemada, Edoŕ druadebemada, Sidoŕ druadebemada, idjaba hititarãnebema siêa. ² Naêna ãcõrêba israelerãa jarasia jûma maŕ êberãrã ume mã cãiniê panŕda. Maŕ êberãrã ume mã cãinibŕgŕ ãdji jŕwaba oêa ãcõrê beada êpêniana asia. ^{VII} ãcõrêba mãwã jarãamĩna Salomoŕba maŕ wêrãrã awuapeêa edacuasía. ³ Dji dromarã cauda seteciento edasia. Dewara wêrãrã siêa tresciento erobasia. Maŕ wêrãrã carea Salomoŕba ãcõrêra igarasia. ⁴ Idji drõã beêacarea dji quimarãba ãdji ãcõrê beada êpêbisidaa. Mãwã Salomoŕba soêeba ãcõrêra êpêê basía idji zeza Daviba êpê bæda quirãca. ⁵ Idjia Sidoŕnebema jŕwaba oêa ãcõrêwêrã Astarteda êpêsia. Maŕ awara amonitarã jŕwaba oêa ãcõrê Milcoŕda êpêsia. Milcoŕra ãcõrêba abeêa quirãca. ⁶ Mãwã Salomoŕba ãcõrê quirãpita cadjiruada o bŕesia. Idjia ãcõrêra ne jũmane êpêê basía idji zeza Daviba êpê bæda quirãca.

⁷ Jerusaleŕneba ŕmãdaud odjabariare bŕ eya boroeê Salomoŕba de zaqueda osia moabitarã jŕwaba oêa ãcõrê Quemoa bia beêeadi carea idjaba amonitarã jŕwaba oêa ãcõrê Moloc abadaa bia beêeadi carea. Quemora, Moloc siêa ãcõrêba abeêa quirãca. ⁸ Ara mã quirãca jûma idji ãbema quimarã itea Salomoŕba de zaqueda ocuasía ãdji ãcõrê beaa querada bá diãdamãrêã idjaba animarãda babue diãdamãrêã.

⁹ Naêna israelerã ãcõrêra bŕarima umê Salomoŕma odjapeêa jarasia ãbemarã ãcõrê beada êpêãmãrêã. Mãwãmĩna Salomoŕba ŕjãê basía. Soêeba ãcõrêra êpêê bæda bêrã ãcõrêra idji ume quirũsia. ¹¹ Maŕ carea Salomoŕa mãwã jarasia:

–*Bŕa jãwã o bŕa bêrã idjaba mã obi jarãara igaraêa bêrã, mã naŕ druã bŕ jŕwaeêa bæda jãrãpeêa abã bŕare bŕa diaya.* ¹² *Bŕ zeza Davi querasi carea mã mãwã oêa bŕ waêi zocai bæde.* *ãtebŕgŕ bŕ warra jŕwaeêabemada mã naŕ druara jãrãya.* ¹³ *Baribŕgŕ jũma naŕ druara idji jŕwaeêabemada jãrãêa.* *Judaêeba yõpêeêarã druara idji jŕwaeêa beya mã nezoca Davi querasi carea idjaba mã de droma bãmãrêã edeêa puru Jerusaleŕ carea.–*

Jeroboaŕ Egiptoêaa mãrũ wãna

²⁶ Nabat warra Jeroboaŕda Salomoŕare dji droma basía. Idjira Epraĩneba yõna basía. Seredã puruêebema basía. Dji papa Zeruada pêdra wêrã basía. Maŕ Jeroboaŕba Israelêbema boro Salomoŕra ãyã bŕ quirãca bŕasia. ²⁷ Maŕra mãwã basía: Salomoŕba Jerusaleŕne idji zeza Davi bŕasi puru mōgaraba auêu jũrã ca bŕra daucha obi bŕasia idjaba Milo abadaare dji jogaara

VII *Exodo 34:16.*

egoroba daucha pãrĩbi basia. ¹²⁸ Mañne cūdra Jeroboalda mama traja basia. Idjira bio lbaa basia. ^{II} Salomoalba idjira zoquea bada ununa bẽrã jũma Josedeba yõpedadarã traja panl boroda basia.

²⁹ Ewari aba Jeroboalra Jerusaleñneba ayã wãblrl basia. Mañne Ācõrẽneba bedeabari Ahĩada ode unusia. Mañ Ahĩara Silodebema basia. Idjia cacuade jã b̄ara djiwiidi basia. Dji unusiade aduba panasiada.

³⁰ Mañne Ahĩaba djiwiidi jã b̄ara ẽrãpeda pichia cõacuasida doce jũemãrẽã. ³¹ Mañbe Jeroboala nãwã jarasia:

–Nañ wua cõacuadara die edadua. Israelerã Ācõrẽba nãwã jara b̄ara: “Israeldeba yõpedada doce puruda Salomoal jlwaeada panla. Baribrl mañ doce purudebemada mla die jãrĩpeda bl jlwaeada b̄aya. ³² Mañbe ababe Judadeba yõna purudrl Salomoal jlwaeada beya. Mañ purura idji jlwaeada beya m̄ nezoca Davi querasi carea idjaba mla edade puru Jerusaleñ carea. Mla jũma Israel druaede Jerusaleñ purudrl edasia m̄ de dromada bãrã tãena bamãrẽã. ³³ Mla jara b̄a quĩrãca oya Salomoalba mla igarapeada Sidoñnebema acõrẽ Astartea, moabitarã acõrẽ Quemoa, amonitarã acõrẽ Milcolã biada bia bedeada b̄a bẽrã. Salomoalba o b̄ara m̄ quĩrãpita biẽ b̄ara. Idjira m̄ ode jipa nĩbacaa idjaba m̄ leyda tãẽ b̄ara idji zeza Daviba tãẽ b̄ada quĩrãca.

³⁴ Mãwãmĩna idji zocai bamisa mla israelerã idji jlwaeadabemada jãrĩẽa, ãteblrl idjira waẽi ãdjirã boroda b̄aya mla edada nezoca Davi querasi carea. Davi querasibrl jũma mla obi jaradara tãẽ obadjia.

³⁵ Baribrl Salomoal warra israelerã boroda beblrlde mla Israeldeba doce puru yõpedadabemada die jãrĩya bl jlwaeada b̄ai carea. ³⁶ Mañbe ababe Judadeba yõna purudrl Salomoal warra jlwaeada beya. Mãwã oya m̄ nezoca Davideba yõblrldebemada aba Jerusaleñne dji boroda bamãrẽã poa zebrlza. Mla Jerusaleñ puruda edasia m̄ de dromada bãrã tãena bamãrẽã. ³⁷ Baribrl mla b̄ara israelerã boroda b̄aya. Mañneblrl bla quĩrã b̄ara jũma bl jlwaeada b̄aya.

³⁸ Jũma mla jara bada tãẽ odua. M̄ ode jipa nĩbadua. M̄ quĩrãpita jipa o b̄adua. Idjaba m̄ nezoca Davi querasiba tãẽ o b̄ada quĩrãca jũma mla obi bada tãẽ odua. Mãwã osira mla bl ume b̄aya. Mla israelerã bl jlwaeada b̄aya. Mañbe Davideba yõblrdarã dji boroda b̄abari quĩrãca mla b̄ara, b̄adeba yõblrdarã siada poa zebrlza israelerã boroda b̄aya. ³⁹ Salomoalba cadjirua ode carea mla Davideba yõblrdara bia mĩgabiya. Baribrl poa zebrlza mãwã b̄aẽa.”–

⁴⁰ Salomoalba mañnebema ũrĩside Jeroboalra beai basia. Mañ carea Jeroboalra Egiptodebema boro Sisãmaa mĩrũ wãsia. Mama besia aba Salomoal jaidabrlada.

Salomoal jaidada

⁴¹ Ne jũma Salomoalba ode nañ cartade b̄aẽ b̄ara, idji necawaadabema siada dewara cartade b̄a b̄ara. Mañ carta trãra Salomoalba odeadabema abadaa. ^{III}

⁴² Salomoalba jũma israelerãra cuarenta poa pe erobasia. Mañne idjira Jerusaleñne b̄abadjia.

⁴³ Jaidadacarea idji zeza Davi querasi purude tlarisiada. Mañbe idji cacuabari idji warra Roboalda Israeldebema boroda basia.

Israel drua umẽ beda

12 Jũma israelerãra Siqueal purudeada wãsiada Roboalda ãdjirã boroda b̄aẽi carea. Mañ bẽrã Roboal siada wãsia. ² Nabat warra Jeroboalba mañ ũrĩside wadibiada Egiptode basia. Idjira mama b̄abadjia Israeldebema boro Salomoal carea mĩrũ wãna bẽrã.

³ Mañne israelerãba idjira trãbisidada. Zedacarea idjira jũma israelerã siada Roboalmaa wãnapeda nãwã jarasiada:

⁴ –Bl zeza Salomoalba dairãra jũmawãya mĩgabisia. Mañ bẽrã dairãba iwidi panla bla idji quĩrãca waa orãmãrẽã. Paratada waibãa diabiẽblrl idjaba jũmawãya trajabiẽblrl dairãra blare panenia.–

⁵ Roboalba panusia:
–Diguidada wãnadua. Ewari ũbeade wayacusa zebdada mla sãwã oida jaraya.–

Ara mãlda ãdjirãra wãsiada.

⁶ Mañbe Roboalba idji zeza Salomoalre panana drõãrãa iwidiada:

–Bãrãmaarã puruba iwidi b̄ara ¿mã sãwã panui?–

⁷ Ādjirãba panusiada:

–Iẽi b̄ada ãdjirã nezoca quĩrãca beibrl, idjaba ãdjia iwidi panla bia b̄aada aibrl, ãdjirãra ewariza blare panenia.–

⁸ Baribrl mañ drõãrãba jarapedadara Roboalba tãẽ basia, ãteblrl cūdra idjiare b̄earãa abarida iwidiada. Mañ cūdrarãra idji daucha waripedada basia. ⁹ Idjia nãwã iwidiada:

–Bãrãmaarã puruba iwidi b̄ara ¿mã sãwã panui? Mla iwidi panla m̄ zeza ãdjirã bia mĩgabiada quĩrãca orãmãrẽã.–

¹⁰ Cūdrarã idji daucha waripedadaba panusiada:

–Bl zeza ãdjirã bia mĩgabiada quĩrãca orãmãrẽã iwidi panl bẽrã ãdjirã nãwã jaradua: “M̄ zeza o b̄ada cãyãbara mla wetara oya. ^{IV11} M̄ zeza bãrãra bio mĩgabisia, baribrl mla wetara oya. M̄ zeza bãrãra soaba ubadjia, baribrl mla bãrãra soa quida bara b̄aba ubiya.”– ^V

¹² Ewari ũbeade Jeroboalra, jũma israelerã siada ãdjia boro Roboalmaa wayacusa wãsiada idjia jarada quĩrãca. ¹³ Mañne drõãrãba jarapedadara tããnaẽ bẽrã Roboalra israelerã ume idarra bedeasia. ¹⁴ Idjiare b̄ea cūdrarãba jarapedada quĩrãca nãwã jarasia:

^{III} Iẽi mãl carta Salomoalba odeadabemara neãa. ^{IV} Hebreo bedeade nãwã b̄a b̄ara: “M̄ jlwã jĩwĩnra m̄ zeza cãrã cãyãbara omoara b̄ara.” ^V Soa quida bara b̄a. Hebreo bedeade “drusõrẽ” b̄a b̄ara.

^I Hebreo bedeade ebuada b̄aẽa cãrẽda o panasiada. ^{II} Bio lbaa basia. Hebreo bedeade ebuada b̄aẽa sãwã basida. Hebreode abari bedeada jara b̄ara: bio m̄esrã bada, bio ne bara bada, bio ne o cawa bada, idjaba bio dji droma bada.

–Mā zezaba bārāra bio mīgabisia, bariblr̄ m̄la we-tara oya. Mā zezaba bārāra soaba ubibadjia, bariblr̄ m̄la bārāra soa quida bara b̄aba bārāra ubiya.–

¹⁵ Puruba iwidiidara Roboaḷba ṡjāé basia Ācōrēba māwā quīrāna bēra. Idjia Silo puruḷebema Ahíadeba Nabat warra Jeroboāla jaradara jūma māwābisia.

¹⁶ Israelerāba ādji boro Roboaḷba ṡjāéda cawasiḷade idjia nāwā jarasiḷaa:

Dairāra Daviḷeba yōpedaḷaḷa.

Jesé warra Daviba erobaḷadebemada edaḷaḷa.

Israelerā, ṡdiguīḷaa wānadrl̄!

Daviḷeba zeda Roboaḷ, jara bldji puruda ac̄l b̄adual! Ara māḷda israelerāra diguīḷaa wāb̄l̄rsiḷaa.

¹⁷ Bariblr̄ israelerā Juda druadebema puruḷe beara Roboaḷba waḷi pe erobesia.

¹⁸ Roboaḷba traju ḡgo obibari boro Adoraḷda israelerā dji awara wāpedaḷamaa edesia. Bariblr̄ idjira mōgaraba tabari beasiḷaa. Maḷ carea ne wayaaba Roboaḷra idji carretaḷe isabe b̄adopeḷa Jerusaleḷnaa wāsia. ¹⁹ Maḷbe israelerā Davi ēberāāare pananada awara panesiḷaa. Iḷi biḷa ara māwā panla.

²⁰ Dji awara wāpedaḷa israelerāba Jeroboāḷ Egip-toḷeba jēda zesiḷa cawasiḷade idjira tr̄lnapeḷa ādjirā boroda b̄asiḷaa. Ādjirānebema ni ab̄alda Daviḷeba zeda boroare bēé basia. Ab̄abe Judadeba yōna puru-drl̄ idjiare b̄esia.

²¹ Salomoḷ warra Roboaḷra Jerusaleḷne jūḷepeda Judadebema idjaba Benjamiḷnebema dji mēsraara b̄ea sordaorāda jūma j̄resia awara wāpedaḷa israelerā ume djōne wānamārēa. 180 mil j̄resia. Idjia cr̄icha b̄asia poyasiḷara jūma israelerāra wayacusa idji j̄lwaḷa erobaḷa. ²² Bariblr̄ Ācōrēba idjiḷeba beḷeabari Semaya abadaa nāwā jarasia:

²³ –Juda druadebema boro Salomoḷ warra Roboaḷa, Judadebemarāa, Benjamiḷnebemarāa, waabema israelerā ādji tāēna beaa biḷa nāwā jaradua: ²⁴ “Ācōrēba nāwā jara b̄aa: bārā djabarā israelerā ume djōne wārānada. M̄lablr̄ ādjirāra awara wābisia. Maḷ bēra jūmarāda diguīḷaa wānadua.”–

Ara māḷda Ācōrēba jaradara jūmarāba ṡjāsiḷaa. Ādjirāra diguīḷaa wāsiḷaa Ācōrēba jaradara quīrāca.

Jeroboāḷba israelerā j̄lwaba oḷa ācōrē ēpēbiḷa

²⁵ Epraiḷ eyaiḷa b̄a druade Jeroboāḷba Siqueḷ puruda biara opeḷa mama b̄abadjia. Mamaḷba wāpeda Penuel puru siḷa biara osia. ²⁶ Maḷ ewariḷe Jeroboāḷba cr̄ichasia: “Israelerāra wayacusa Daviḷeba zeda boroare wānisicada. ²⁷ Ādjirāba Ācōrēa animarāda babue diaḷi carea Jerusaleḷne Ācōrē de dromanaa wāniblr̄, wayacusa Juda druadebema boro Roboaḷare panenia. Maḷbe m̄lra beaḷapeḷa idjidrl̄ ēpēnia.”

²⁸ Maḷ carea idjiare beaa iwidiḷa sāwā oida b̄a cawaya. Maḷbe ādjia jarapeḷa quīrāca idjia paca zaque oroḷeda umé obisia. Opeḷaḷacarea israelerā nāwā jarasia:

–Bārā israelerāra ara cadrl̄a Jerusaleḷnaa wānié panla animarāda Ācōrēa babue diaḷi carea. Naḷ paca

zaquerāda bārā ācōrēa. Ādjiablr̄ bārāra Egip-toḷeba ēdrl̄ enesiḷaa.–

²⁹ Maḷ oro oḷa paca zaquera Jeroboāḷba Betel puruḷe aba b̄asia, dewarabemada Daḷ puruḷe b̄asia.

³⁰ Maḷba israelerāba cadjiruada o panesiḷaa. Ādjirāra Betel puruḷaa idjaba Daḷ puruḷaa wābadjiḷaa paca zaquea bia beḷeadi carea. ³¹ Maḷ umébema puru caita b̄ea eya borode Jeroboāḷba deda paca zaquerā itea obisia. Maḷbe idjia bariduada levitarāé siḷa b̄asia paca zaque sacerdoterāda beaḷamārēa. ³² Eya boro Betel puru caita b̄ade maḷ sacerdoterāra b̄asia animarāda oro oḷa paca zaquea babue diaḷamārēa. Maḷ awara ara idji cr̄ichadeba ochobema jeḷecode quince ewariḷe ewari dromada Betel puruḷe obisia Juda druade sietebema jeḷecode obada quīrāca. Maḷne idji-ablr̄ incienso querada oro oḷa paca zaquea bá diasia. Mamaḷba ḷtaa idjia b̄ada ewari dromara israelerāba poaza obadjiaḷaa.

Ācōrēba Jeroboāḷ āyā b̄ai Ahíaba jaradara

14 Maḷ ewariḷe Jeroboāḷ warra Abíada bio cacua bié b̄esia. ² Maḷ carea Jeroboāḷba idji quimaa nāwā jarasia:

–Quīrā awara djiodua ni ab̄alba b̄lra m̄l̄ quimada cawarānamārēa. Maḷbe Silo puruḷaa wādua. Ācōrēneba beḷeabari Ahíada mama b̄aa. Idjiablr̄ m̄lra naḷ druadebema boroda b̄ayaḷa asia. ³ Idji itea paḷda die, paḷ roquea b̄ada, idjaba urrajōda zoco zaque aba ededua. Idjia iwidiḷe wādua dadji warrara sāwāi cawaya.–

⁴ Ara māḷda Jeroboāḷba jaradara quīrāca idji quimaba osia. Quīrā awara djiopeḷa Silo puruḷaa wāsia. Maḷne Ahía deḷe jūḷesia.

Ahíaba bia unuca basia. Drōāda b̄a bēra dau towa b̄asia. ⁵ Bariblr̄ naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

–Jeroboāḷ quimada b̄lmaa zeb̄lra idji warra bio cacua bié b̄adebemada iwidi carea. Quīrā awara djio b̄ada jūḷeya idjira cawarāmarēa. Idjia jaradua m̄la jarablr̄ quīrāca.–

⁶ Ahíaba Jeroboāḷ quima idji deḷe jūḷeb̄l̄lda ūr̄siḷe nāwā jarasia:

–Jeroboāḷ quima, eḷa zedua. ¿Cārē cārēa jāwā quīrā awara djio b̄a? ¿M̄la b̄lra cawarāmarēa jāwā b̄aca? Ācōrēba m̄la jarabi b̄a carea b̄lra sopuaya. ⁷ B̄l quima Jeroboāḷa nāwā jaradara wādua: “Israelerā Ācōrēba nāwā jara b̄aa: m̄l̄ puru Israelde m̄la bldrl̄ edapeḷa ādjirā boroda b̄asia. ⁸ M̄la israelerā Daviḷeba yōblda boro j̄lwaḷabemada jāṡpeḷa b̄l j̄lwaḷa b̄asia. Bariblr̄ b̄la oé b̄aa m̄l̄ nezoca Daviba o b̄ada quīrāca. Jūma m̄la jaradara idjia ṡjā obadjia. Soḷeba m̄lra ēpēbadjia. Jūma idjia o b̄adara m̄l̄ quīrāpita jipa b̄asia. ⁹ Bariblr̄ jūma dji bororā b̄l naēna beaḷa cāyābara b̄la cadjiruada wetara o b̄aa. M̄lda igarapeḷa b̄l itea j̄lwaba oḷa ācōrē oroḷeda obicuasía. Maḷba m̄lra bio quīrūbisía.

I Betel puru. Maḷra griego beḷeade b̄a b̄aa. Hebreo beḷeade neéa. II 1 Rey 11:29-31.

¹⁰ Mañ carea mña Jeroboañ ëberärära bié ßaya. Idji ëberäränebema dji umaquíräda mña jüma quinibiya: nezoca ðeada, nezocaé ðea sida. Mña idji ëberärära aþeada jüma jöbiya äcaca äyã ðatabueblrl quíräca.

¹¹ Idji ëberärä puruðe beubldara usaba jüma coðia. Idjaba puru jïga beubldara ägosoba jüma coðia. Mña mãwã jara ßa bërã wãrãda mãwãya.

¹² Jãlbe diguiðaa wãdua. Bl puruðe jüëblrlðe bl warrara beuya. ¹³ Jüma israeleräba idji carea aujã ranlne tþariðia. Jüma Jeroboañ ëberäränebemada aþabe idjidrl tþariðia mña aþabe idjidrl bia unu ßa bërã. ¹⁴ Mña dewarada ßaya Israelðebema boroda ðamãrëã. Mañba jüma Jeroboañ ëberärära quenaya. Mañra dãrãéne mãwãya. ^I

¹⁵ Mãwãnacarea mña israelerära cawa oya. Doba cha urebã quíräca ädjirära necai ðeadaéa. Chirua ëüta edapeða äyã ðatabueblrl quíräca mña israelerära nañ druã bia quiru ädji dröã naë nabemarãa diaðeðebemada Euprate do wagaa tml edeya. Mama ädjirära djãrã druaze ðeðia. Mãwã cawa oya ädjirãba äcörëwërã Aseráda ädji jwaba opeðada bërã. Mañba mña bio quírübisiðaa. ¹⁶ Mña ädjirära waa carebaéa ädji boro Jeroboañba cadjirua oða carea idjaba purua cadjirua obiða carea.”-

¹⁷ Mañbe Jeroboañ quimara Tirsa puruðaa jëda wãsia. Diguiða jüëblrlðe idji warrara jaiðasia. ¹⁸ Jüma israeleräba idji carea aujã duanlne tþarisidãa Äcörëba idji nezoca Ahíaðeba jaraða quíräca. Ahíara Äcörëneba ðeðeabari basía.

¹⁹ Jüma Israelðebema boro Jeroboañba oða nañ cartade ßáé ßara, idji djöne wã ðaðaðebemada, idjaba säwã israelerära pe erobaðaðebema sida dewara cartade ßá ßaa. Mañ carta trãra “Israelðebema bororãba opeðada” abadaa. ²⁰ Jeroboañba 22 poa israelerära pe erobasia. Mañbe jaiðasia. Idji cacuabari idji warra Nadáda Israelðebema boroda ðesia.

Juda druaðebema boro Roboañba oða

²¹ Salomoñ warra Roboañ 41 poa ðaðe Juda druaðebema boroda ðesia. Idjia 17 poa Juda druaðebemarãa pe erobasia. Jerusaleñne ðabadjia. (Jüma israelerä puru täëna Äcörëba Jerusaleñda edasia idji de dromada ädjirã täëna ðamãrëã.) Roboañ papa Naamá abadada amonita wërã basía.

²² Roboañ dji boro basidãe Juda druaðebemarãba Äcörë quírãpita cadjiruada o panesidãa. Mãwã ädji dröã naë nabemarãba opeðada cãyãbara ädjirãba Äcörëra wetara quírübisiðaa. ²³ Eya boroza, jüma bacuru waiþaa nümea edre biða ädjirãba jwaba oða äcörëda ðacuasiðaa bia ðeðeaði carea. Mögara waiþaða ðta nümlcuasiðaa idjaba ädji jwaba oða äcörë Aseráda ðta nümlcuasiðaa. ²⁴ Mañ awara Juda druaðe jwaba oða äcörë ðeama umaquírãrãda baridua ume cãþbadjia. Aþeada jüma cadjirua Äcörëba quírãcada Juda druaðebemarãba o panesidãa dewara

^I Mañra dãrãéne mãwãya. Hebreo ðeðeade mañra ebuða ßáéa.

puru ðeaba naëna opeðada quíräca. Mañ puru ðeaba Äcörëba israelerä quírãpita jüma äyã jlcucasia.

²⁵ Poa juesuma Roboañ Juda druaðebema boroda ðeðacarea Egiptoðebema boro Sisáda Jerusaleñnaa djöne wãsia. ²⁶ Poyapeða nebia Äcörë de dromane ðeada, Roboañ de dromane ðea sida jüma jãrã edesia. Salomoñba oro oða djöi careabema jüãtrãbada sida jüma jãrã edesia. ²⁷ Mañ carea Juda druaðebema boro Roboañba broncedada obicuasía. Mañglra idji wagabada bororãa diacuasía. Ädjirãba idji de dromane eða wãbadara wagabadjia. ²⁸ Roboañ Äcörë de dromanaa wãblrlza idji wagabadarãba mañ djöi careabema jüãtrãbadara jlwaðe edebadjiðaa. Roboañ jëda zeðacarea mañ jüãtrãbadara ädji duanabada ðeðe waga ðabadjia.

²⁹ Jüma Roboañba oða nañ cartade ßáé ßara, idjia Juda druaðebemarã pe erobaðaðebema sida dewara cartade ßá ßaa. Mañ carta trãra “Juda druaðebema bororãba opeðada” abadaa. ³⁰ Roboañ ewariðe idji druaðebemarãa Jeroboañ druaðebemarã ume ara cadrla djöbadjiðaa. ³¹ Roboañ jaiðasidãe Davi puru abadade tþarisidãa idji dröã naë nabemarã tþaripeðadama. Roboañ cacuabari idji warra Abiañda Juda druaðebema boroda ðesia. ^{II} (Roboañ papa Naamá abadada amonita wërã basía.)

1 Reye 16:29-34

Israel druaðebema boro Acabo

²⁹ Asa 38 poa Juda druaðebema boroda ðeðacarea Omri warra Acaboda Israel druaðebema boroda ðesia. Mañ Acaboda israelerära 22 poa pe erobasia. Idjira Samaria puruðe ðabadjia. ³⁰ Jüma idji naëna ðeða bororã cãyãbara idjia Äcörë quírãpita wetara cadjiruada osia. ³¹ Idjimaarã Nabat warra Jeroboañba cadjirua oða quíräca o ðaira bia ðesia. Mañ awara Sidoñnebema boro Et-baal cau Jezabelda edapeða Sidoñnebema jwaba oða äcörë Baalda ëpësia. ³² Samaria puruðe Baal deda opeða animarã babue diabadada Baal itea osia. ³³ Mañ awara Acaboda äcörëwërã Aseráda aþa osia. Mãwã jüma idji naëna ðeða bororã cãyãbara idjia israelerä Äcörëra wetara quírübisiðaa.

³⁴ Acabo ewariðe ëberã Betel puruðebema Hiel abadada ðesia. Mañ Hielba Jerico purura wayacusa osia. Baribrl dji mögara jürã ca ðeða obrlðe idji warra iwina Abirañda beusia. Dji eða wãbada pãrãblrlðe idji warra tããbema Seguda beusia. Äcörëba Nuñ warra Josueðeba jaraða quíräca mãwãsia. ^{III}

Elíaba ewari poi jaraða

17 Mañ ewariðe Äcörëneba ðeðeabari Elíada ðesia. Idjira Gala druaðe Tisbé puruðebema basía. Mañ Elíaba Israelðebema boro Acaboda nãwã jarasia:

^{II} Abiañ. Äcrlrl cartade Abías ßá ßaa. ^{III} Josue 6:26.

–Māra israelerā zocai ʔ Ācōrē nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya idiba ʔtaa poa zocārā cue zeēda ni diamasi bida begueaēda aba māra jarablrāda.–

² Małbe Ācōrēba Elíaa jarasia:

³ –Namalba āyā wādua. Querit do zaquede mīrū ʔade wādua. Małra Jordał dođeba ʔmādau odjabariare ʔaa. ⁴ Mał do zaque baidoda bla do ʔaya. Idjaba māra jarasia ʔbanaba djicoda bl itea edeđamārēā.–^I

⁵ Ara małda Ācōrēba jarada quīrāca Elíaba osia. Jordał dođeba ʔmādau odjabariare ʔ Querit do zaquede ʔade wāsia. ⁶ Małne diapedaza, quewaraza bida ʔbanaba pałda, nedjara sida idji itea edebadjidaa. Do zaque baidora do ʔabadjia. ⁷ Bariblrā mał druade cue zeē ʔa bērā do zaquera poasia.

Elía Sarepta puruđebema pēdra wērāma ʔada

⁸ Małbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

⁹ –Namalba Sidoł druadaa wāpeđa Sarepta puruđe bedua. Māra jāmabema pēdra wērāa jarasia bāra ne cobimārēā.–

¹⁰ Ara małda Elíara Sarepta puruđaa wāsia. Mał puruđe eđa wābadama jūēbłrāde unusia pēdra wērāba tbladā jlrā pe ʔada. Mał pēdra wērāa trłpeđa nāwā jarasia:

–Mā quīrā djuburia mā itea baidoda enedua doi carea.–

¹¹ Mał pēdra wērā baido jueđe wābłrāde Elíaba wayacusa trłpeđa jarasia:

–Idjaba mā quīrā djuburia pałda maārī mā itea enedua.–

¹² Pēdra wērāba panusia:

–Bl Ācōrē zocai ʔa quīrāpita wārāneba jaraya: māra pał neē ʔaa. Aʔabe cuguruđe harinada jłwa baratłma aba erobāa idjaba zocode nedragada maārī erobāa. Mał carea māra tbladā maārī jlrā pe ʔaa diguiđa edepeđa mał harinara mā itea idjaba mā warra itea bida ābui carea. Małda cođapeđa daira jarrababa beuđia.–

¹³ Elíaba panusia:

–Ne wayarādua. Bla jarada quīrāca ođe wādua. Bariblrā naārā bla erobāa harinaba mā itea pał zaqueda aba ābui enedua. Małbe bl itea idjaba bl warra itea bida ābudua. ¹⁴ Māwā odua israelerā Ācōrēba nāwā jara ʔa bērā: “Bla harina cuguruđe erobāra, nedraga zocode erobāa sida jōēa aba Ācōrēba wayacusa nał druade cue zebiblrādaa.”–

¹⁵ Ara małda Elíaba jarada quīrāca pēdra wērāba ođe wāsia. Copeđadacarea wađibida harinara ʔesia Elíaba, pēdra wērāba, dji warra bida ewariza cođamārēā. ¹⁶ Ācōrēba Elíadeba jarada quīrāca harina cuguruđe ʔara, nedraga zocode ʔa sida jōē basia.

¹⁷ Ewari aba pēdra wērā warrara cacua biē ʔesia. Ara małba jūācāyā nūtepeđa jaiđasia. ¹⁸ Mał carea pēdra wērāba Elíaa jarasia:

^I *Ībana. Hebreo beđeade jara ʔaa “cuervos” bariblrā małra doreēā. II Dji warra. Mał beđeaba idjaba jara ʔaa “pēdra wērā ēberā.”*

–Ācōrēneba beđeabari, ʔcārē cārēā māra mīā sēne zesi? ^{III} ʔMā warra beumārēā māra cadjirua ođara Ācōrēa quīrānebabide zesica?–

¹⁹ Elíaba panusia:

–Bl warrara māra diadua.–

Ara małda warrara pēdra wērā ʔacarade ʔada Elíaba bara edapeđa ʔtaarebema dejāne idji cāī ʔabarimaa edesia. Mama idji cłade ʔasia. ²⁰ Małbe Elíaba Ācōrēa nāwā beđe djuburiasia:

–Mā Boro Ācōrē, nał pēdra wērāba māra idji diguiđa bia erobāa. ʔBla cārē cārēā idjira sopua unubi ʔa? ʔCārē cārēā idji warrara jaiđabisi?–

²¹ Ara małda Elíara ʔarima ūbea warra jaiđada ʔrā ʔarrubari cobesia. Māwā o ʔade Ācōrēa nāwā beđe djuburiasia:

–Mā Boro Ācōrē, mā quīrā djuburia, nał warrara ʔrēbabidua.–

²² Elíaba beđe djuburiada Ācōrēba bia ūrīna bērā warrara ʔrēbabisia. ²³ Ara małda Elíaba warrara eđa dji papamaa diađe wāsia. Diablrāde nāwā jarasia:

–Acłdua, bl warrara zocai ʔaa.–

²⁴ Małne dji papaba Elíaa jarasia:

–Iđiblrā māra cawasia bāra wārāda Ācōrēneba beđeabarida idjaba bla jara ʔara wārāda Ācōrēneba ze ʔada.–

Elíaba Acabo acłde wāna

18 Poa ūbea cue zeē ʔasia. Małbe Ācōrēba Elíaa nāwā jarasia:

–Israel boro Acaboda acłde wādua. Małbeblrā idji druade māra cue zebiya.–

² Ara małda Elíara Acabo acłde wāsia. Mał ewaride Samaria druade jarrabara wetara nūmasia. ³ Mał carea Acaboba idji deđebeba boro Abdíada trłsia. (Mał Abdíaba Ācōrēra bio waya ʔasia. ⁴ Mał carea Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba beđeabadarā quenabisiđe Abdíaba ādjirānebemada cien edapeđa eya uria umé panłne mīrūbicuasía. Uriaza cincuenta mīrūbicuapeđa baidoda, cođi sida diasia.) ⁵ Acaboba Abdíaa nāwā jarasia:

–Dadji druade do zaqueza idjaba baido ʔtaa bogadrā ʔeaza wānia. Chiruada ununicada dadji cawayoba, mula bida cođamārēā. Māwā dadji animarāra jūma quininaēā.–

⁶ Ādjiza jarasiđaa sāma wānida. Acabora o abaare wāsia. Abdíara dewara óare wāsia. ⁷ Ođe nīne Abdíara Elía ume quīrādjusiđaa. Abdíaba Elíada jāwā ʔada cawasiđe idji quīrāpita chīrāborode ʔarru copepeđa nāwā jarasia:

–Mā boro Elía, ʔblda jāwā ʔaca?

⁸ Elíaba panusia:

–Māē, māda jāwā ʔaa. Bl boro Acaboa jarade wādua māra nama ʔada.–

⁹ Małne Abdíaba panusia:

–ʔMā cārē cadjiruada ođa bērā bla Acaboa māwā jarade wābi ʔa? Māwā jarade wāiblrā idjia māra beaya.

^{III} *Ācōrēneba beđeabari. Hebreo beđeade ʔa ʔaa “Ācōrē ēberā.”*

10 Bl Ācōrē zocai Ɂa quīrāpita m̄la wārāneba jaraya: m̄l boro Acaboba druaza blra jrlɁbibadjia. Bariblrl jūmarāba jarabadjīdaa blra ādjirā druade neēda. Maļne Acaboba ādjirā wārāneba jarabibadjia blra wārāda ādjirā druade neēda. 11 Maļda Ɂbl nama Ɂada m̄l boro Acaboa jarade wābi Ɂaca? 12 M̄l wānacarea Ācōrē jaureba blra m̄la adua Ɂamaa edeiscada. Bl nama Ɂada Acaboa jarasira maļne idjia blra unune zeēblrl, m̄lra beaya. Quīrānebadua warra eɁalba m̄la Ācōrēra bio waya Ɂada. 13 ɁM̄la oɁara bla jaradaé panlca? Acabo quima Jezabelba Ācōrēneba bedeabadarā quenabiside m̄la eya uria umé panlne ādjirānebemada cien m̄lŕūbicuasía. Uriaza cincuenta m̄lŕūbicuapeɁa baidoda, coɁi siɁa ādjirā dia sia. 14 Maļda Ɂbl nama Ɂada m̄l boro Acaboa jarade wābi Ɂaca? Māwā jarade wāiblrl, idjia m̄lra beaya.–

15 Bariblrl Elíaba panusia:

–M̄lra Ācōrē jūma roya Ɂa nezocaa. Idji quīrāpita wārāneba jaraya: iɁi m̄lra Acabo ume bedeaya.–

16 Ara maļda Abdíaba Acabora jrlɁde wāsia. Acabo unupeɁa jarasia Elíara sāma unuida Ɂada. Ara maļda Acaboba Elíara aɁlde wāsia. 17 Acaboba Elía unuside nāwā jarasia:

–Israelerā m̄gābībari, Ɂblra nama Ɂaca?–

18 Elíaba panusia:

–M̄la israelerāra m̄gābié Ɂaa. Āteblrl blablr, bl ēberārā biɁa israelerāra bia m̄gābi panla. Ācōrēba obi jaradara bārāba igaradapeɁa Baalda ēpē panla.

19 Jāļbe israelerāra jūma tr̄lbidua Carmelo eyade ābaa dji jlrēdi carea. Idjaba Baaldeba bedeabadarā 450 panlra tr̄lbidua. Ādjirā awara Aserádeba bedeabadarā 400 panl siɁa tr̄lbidua. Bl quima Jezabelba jūma ādjirāra ne cobibaria.–

Elíaba wārā Ācōrē cawabiɁa

20 Maļbe Acaboba israelerāra Carmelo eyadaa jūma tr̄lbicuasía. Baaldeba bedeabadarā siɁa mama ābaa dji jlrēsiɁaa. 21 Maļne Elíara jūmarā quīrāpita piradrpeɁa nāwā jarasia:

–ɁAba sāļbe cr̄cha umé eropanani? Baalda wārā Ācōrē baiblr, idjidrl ēpēnadua. Bariblrl Ācōrēda dji wārā araa baiblr, idjidrl ēpēnadua.–

Bariblrl ēberārāba ni cārē siɁa jaradaé basía.

22 Maļne Elíaba jarasia:

–Ācōrēneba bedeabarira ababe m̄ldrl besia. Maļne Baaldeba bedeabadarāda 450 panla. 23 Paca zaque dji umaquīrāda umé dairāa diaɁadua. Baaldeba bedeabadarāba aba edapeɁa beaɁia. TlcuapeɁa tlbll ĩrl Ɂadía Baalea babue diaɁi carea. Bariblrl tlbllra coadaéa. Dewarabema paca zaquera m̄la biɁa beapeɁa, tlcuapeɁa, tlbll ĩrl Ɂaya Ācōrēa babue diai carea. M̄la biɁa tlbllra coaéa. 24 Maļne Baaldeba bedeabadarāba iwidiɁia Baalba ādji tlbllra jidabimārēa. M̄la biɁa Ācōrēa iwidiya m̄l tlbllra jidabimārēa. Dji tlbll jidabiblrldrl dji wārā Ācōrēa.–

Maļne jūmarāba bia Ɂaa asidaa. 25 Elíaba Baaldeba bedeabadarāa nāwā jarasia:

–Bārāra zocārā panl bēra bārāblrl paca zaqueda naārā edapeɁa. BeapeɁa, tlcuapeɁa, tlbll ĩrl Ɂadua Baalea babue diaɁi carea. Bariblrl tlbllra coarānadua. Maļbe Baalea iwidiɁadua bārā tlbllra jidabimārēa.–

26 Ara maļda israelerāba paca zaque diapeɁadara ādjirāba edasiɁaa. BeapeɁa, tlcuapeɁa, tlbll ĩrl ɁasiɁaa Baalea babue diaɁi carea. Maļbe diapeɁalba aba umatipa ādjirāba Baalea iwidi panesiɁaa ādji tlbllra jidabimārēa. Nāwā jarasiɁaa: “Baal, dairā bedeara panudua.” Bariblrl panué basía. Chupea nūmasia. Maļbe ādjia animarā babue diaɁi carea opeɁada icawa carisiɁaa.

27 Umatipa bablrɁde Elíaba ādjirāa nāwā ipiɁa jarasia:

–Wetara biaɁadua. ɁIdjira bārā ācōrēéca? Ne cr̄cha Ɂaba ũrē Ɂasicada. Ātberā doeɁa wā Ɂasicada wa āyā wā Ɂasicada. Ātberā cāi Ɂa bēra ĩrlmanida panlscada.–

28 Maļ carea ādjirāba wetara Baalea bia iwidi duanesiɁaa. Necoba, m̄īasu biɁa ara ādjiduba cōcuasiɁaa ādjia Baal itea obada quīrāca. Maļba ādjirāra oa purega duanesiɁaa. 29 Umatipa eɁalba aba quewara ādjirā cari duanlne Baalea bia iwidi panesiɁaa. Bariblrl quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora-ca waɁibiɁa Baalba panué basia ni ũrē basia. I Chupea basia. 30 Maļbe Elíaba israelerāa nāwā jarasia:

–M̄lmaa zedadua.–

Ara maļda caita wāsieɁaa. Maļne Elíaba mōgara ĩrl pā bue baɁada waya bia osia paca zaqueda Ācōrēa babue diai carea. 31 Mōgarada doce edapeɁa dji animarā babue diabadada bia osia. (Maļ doce mōgaraba jara Ɂaa JacoboɁeba yōpeɁaa puru doce panlra. Ācōrēba Jacobora tr̄l basia Israel.) Elíaba maļ animarā babue diabada icawa plrrla corosia. Maļ corodeɁe baidoda galoļ ũbea auɁu poyaida basia. II³³ Maļbe tlbllra cajērāpeɁa paca zaquera beasia. TlcuapeɁa tlbll ĩrl cobasía. 34 Maļne Elíaba jarasia:

–Baidoda zoco quīmārē jue enenadua. Maļ baidora paca tlcuade ĩrl weaɁadua. Tlbllra jūma bēguea oɁadua.–

Māwā opeɁadacarea Elíaba jarasia:

–Wayacusa ara maļ quīrāca oɁadua.–

Ara maļda māwā osieɁaa. Elíaba wayacusa jarasia ara maļ quīrāca oɁamārēa. Ara maļda wayacusa māwā osieɁaa. 35 Māwā o panlne baidora āyā wea nūmesia. AɁeɁa dji animarā babue diabada icawa plrrla corodeɁara baidoba bira ũmesia.

36 Quewara israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora-ca Elíara animarā babue diabada caita wāpeɁa Ācōrēa nāwā iwidiɁia: “Ācōrē, bldr̄l Abrahāļ, Isa, idjaba Israel Ācōrēa. IɁi unubidua blra wārāda israelerā Ācōrēda idjaba m̄lra bl nezocada. Unubidua blablr m̄la nāwā obi Ɂada. 37 M̄l bedeara panudua, Ācōrē, m̄l bedeara panudua. Māwā naļ ēberārāba

I *Israelerāba Ācōrēa animarā babue diabada hora.Exodo 29:38-41.* II *Baidoda galoļ ũbea auɁu.Hebreo bedeade bá Ɂaa “dos seah de grano.”*

cawada bldrl wārā Ācōrēda idjaba blabrl nāwā obi bāda ādjirāba wayacusa ijanamārēā.”

³⁸ Māwā iwidi bāde Ācōrēba tlbl uruada bajāneba dji animarā babue diabada lrl bāebisia. Małba dji animarā tlcuadara, tblara, mōgarara, egoro sida jūma bā wāsia. Dji icawa corodade baido ūmana sida tlbl jłwłgłāba jūma pōāsasia.

³⁹ Mał unusiade israelerā chīrāborode barru copanapeđa nāwā jīgua jarasiđaa:

–Nał Ācōrēdrl dji wārā araa. Nał Ācōrēdrl dji wārā araa.–

⁴⁰ Małbe Elíaba ādjirā jarasia:

–Baalēba beđeabadarāda jūma jidadada. Ni abaldadu idu mīrū wābirānada.–

Ara małda israelerāba ādjirā jidacuadapeđa Elíaba Quisoł do zaquedaa edebisia. Mama idjia jūma quenasia.

Elíaba Ācōrēba iwidi cue zebimārēā

⁴¹ Małbe Elíaba Acaboa nāwā jarasia:

–Ne code wādua. Młā cue droma zebllada ūrl bā.–

⁴² Ara małda Acabora ne code wāsia. Baribrl Elíara Carmelo eyade lta wāsia. Mama chīrāborode cobepēđa dratura egorodaa tēu cobesia. ⁴³ Małbe Elíaba idji nezocaa nāwā jarasia:

–Ļtaara wāpeđa pusađaa acldua.–

Ara małda idji nezocara ltaara wāpeđa pusađaa acłsia. Jēda zepēđa Elíaa jarasia:

–Ni cārē sida unuē basía.–

Elíaba wayacusa jarasia acłde wāmārēā. Ara mał quīrāca bārima siete māwā osia. ⁴⁴ Bārima siete wābllade Elía nezocaba jēda zepēđa nāwā jarasia:

–Młā unusia jlrārā małrl jlwajā quīrāca quiruda pusaareba zebllada.–

Elíaba jarasia:

–Acaboa jarade wādua idji carreteđe bādopeđa isabe diguidaa wāmārēā. Isabe wāēbll cueba poya wāēā.–

⁴⁵ Acaboba mał ūrīside idji carreteđe bādopeđa Jezreel puruđaa wāsia. Māwā bāde ewarira pāimaga bueasia. Nāūrā bara zesia. Małne cuera dji cābāyā ze nūmesia. ⁴⁶ Ācōrēba Elíaa idji lāada diađa bērl Elíaba cacuade jł bāra bio trājłpeđa Acabo na pira wāsia Jezreel puruđaa.

Elía Horeb eyadaa mīrū wāna

19 Elíaba ođada, Baalēba beđeabadarā necoba quenana sida Acaboba idji quima Jezabelea jūma nēbllasia. ² Mał carea Jezabelba abā Elíamaa nāwā jarade diabuesia: “Jezabelba idji ācōrē bea quīrāpita wārāneba jara bāa nu nał horaca bai naēna blra beaida bla Baalēba beđeabadarā quenana quīrāca.”¹

³ Mał ūrīside Elíara dauperapeđa mīrū wāsia. Wāne Juda druade Beersebā puruđe jūēne wāsia. Mama Elíaba idji nezocara beesia. ⁴ Małbe idjira ējūā pōāsa

¹ Griego beđeade idjaba nāwā bā bāa: “Blda Elíabll, młra Jezabelea.”

ewaraga bāde ewari abā wāsia. Mama bacuru zaque edre chūmepēđa nāwā crīchasia: “Biara bāa beuida.”

Mał bērl idjia Ācōrēa jarasia:

–Ācōrē, wāēā. Młra beadua. Mł drōā naēnabemarā beupeđada cāyābara młra biara bāēā.–

⁵ Māwā jarapeđa Elíara bacuru zaque edre cāi cobesia. Māwā bāde Ācōrē nezoca bajānebemada idjima zepēđa lrlmatasia. Małbe jarasia:

–Piradrłpeđa ne codua.–

⁶ Elíaba acłbllade idji boro nocoare pał tblade ābudada idjaba zocode baidoda unusia. Ne code, baido sida dopedu wayacusa cāi cobesia.

⁷ Ācōrē nezoca bajānebemada idjima wayacusa zepēđa lrlmatasia. Małbe jarasia:

–Piradrłpeđa ne codua. Błra tml wāida bā.–

⁸ Ara małda Elíara piradrłpeđa ne cosia, baido sida dosia. Māwā ne codeba cacua lāapeđa cuarenta ewari, āsa, diamasi beđa ođe nībasia abā Horeb eyade jūēbllada. Mał eyara Ācōrē eya abadaa. ⁹ Jūēna diamasi Elíara eya uride cāine wāsia.

Małne Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

–Elía, zcārēda nama o bā?–

¹⁰ Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya bā, młra zoquea basia bla quīrā bāra oi carea. Baribrl bla israelerā ume beđea bāda ādjirāba igarasiđaa. Małne bl itea ođa animarā babue diabadara jūma ārīsiđaa. Mał awara bābeba beđeabadarāda necoba jūma quenasidā. Abābe młdrl bāa baribrl mł sida beađi carea jłrl rapla.–

¹¹ Małne Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Dajadaa mł quīrāpita nał eyade nūmane zedua, młra wāyā wābll bērl.–

Ara małda Ācōrē na nāūrāda dji cābāyā tsia. Mał nāūrāba eyara lracuasias. Mōgara sida tođozoasia. Baribrl Ācōrēda māwā bāē basía. Nāūrā wānacarea de uremiada wāsia. Baribrl Ācōrēda māwā bāē basía.

¹² De uremia wānacarea tlbl uruada eradrl nūmesia. Baribrl Ācōrēda māwā bāē basía. Tlbl urua quīacarea Elíaba nāūrāda rīāca słga nūmlda ūrīsia.

¹³ Mał ūrībllade Elíaba jł bāba idji quīrādarra jūātrłsia. Małbe dajadaa wāpeđa eya uria caita nūmesia. Małne beđeada ūrīsia. Małba nāwā jarasia:

–Elía, zcārēda nama o bā?–

¹⁴ Elíaba panusia:

–Ācōrē jūma poya bā, młra zoquea basia bla quīrā bāra oi carea. Baribrl bla israelerā ume beđea bāda ādjirāba igarasiđaa. Małne bl itea ođa animarā babue diabadara jūma ārīsiđaa. Mał awara bābeba beđeabadarāda necoba jūma quenasidā. Abābe młdrl bāa, baribrl mł sida beađi carea jłrl rapla.–

¹⁵ Ācōrēba Elíaa jarasia:

–Jēda ējūā pōāsa ewaraga bāare Damasco puruđaa wādua. Mama jūēpeđa nedragada Hazael boro lrl weadua Siriadebema boroda bāi carea. ¹⁶ Mał awara Nimsi wiuzaque Jehúmaa wāpeđa nedragada idji boro lrl weadua Israeldebeba boroda bāi carea. Idjaba Abel-mehola puruđebema Sapa warra Eliseomaa wāpeđa nedragada idji boro lrl weadua bla cacuabari

m̄lneba bedeabarida b̄ai carea. ¹⁷ Małbe Israel druade m̄l igara panlra Hazaelba necoba zocārā quenaya. Idjia quenanaéra Jehúba necoba quenaya. Jehúba quenanaéra Eliseoba quenaya. ¹⁸ Bariblra Israel druade m̄la ēberārāra siete mil waga erob̄aa. Ādjirāra Baal quĩrāpita chĩrāborode b̄arru cobeaēdaca ni idjira isōnaca.–

Elíaba Eliseo tr̄l̄na

¹⁹ Małbe Elíara Horeb eyaēbeba wāsia. Wāne Sapa warra Eliseoda, once ēberārā idji ume ējūā o panl siēda unusia. Ādjirāza pacada umé uméa ābaa j̄l eropanasid̄aa. Mał pacaba bacuru cūmia b̄ada egorode errebari eron̄ibasiēda egorora bogajuēdapeđa ne uēi carea. Elíara Eliseo caita wāpeđa idjia cacuade j̄l b̄ara Eliseo ģr̄l wēā cob̄asia ac̄lbi carea Eliseora idji cacuabari Ācōrēneba bedeabari baida. Małbe wāsia. ²⁰ Ara małda Eliseoba idji pacara amepēđa Elía caiēu pira wāsia. Jidapeđa nāwā jarasia:

–Bl ume wāi naēna idu m̄l djibarirāda isōne wābidua. Małbeblra m̄lra bl ume wāya.–

Elíaba jarasia:

–Wādua. M̄la blra wābi ama b̄āēa.–

²¹ Ara małda Eliseora jēda wāsia. Jūēpeđa idji umébema pacara beapeđa dji pacaba errebari b̄ada bacuruda b̄á tucuapeđa t̄bl cajērāsia. Małne dji paca djarara djupeđa idji ēberārāra ne cobigasia. Māwānacarea idjira Elía caiēu wāpeđa Elía carebabarida besia.

Acaboba Nabó ējūā jārīna

²¹ Dārā baēacarea nałda māwāsia. Jezreel puruēbema Nabó abadaba uva ējūāda Israelēbema boro Acabo de droma caita erob̄asia.

¹² Mał carea Acaboba Nabóa nāwā jarasia:

–Bl uva ējūāda m̄l de caita b̄a b̄ērā m̄la nēdobuedua. Jāma ne u quĩr̄ā b̄aa. Mał ējūābari m̄la dewara uva ējūā biara b̄ada diaya. Ējūā cāyābara paratada quĩr̄ā b̄ablra dji ējūā nēbla b̄a quĩr̄āca diaya.–

³ Bariblra Nabóba panusia:

–Wārāneba jaraya: m̄l zeza b̄asiba m̄la diaēda ējūāra nēdobueēa.–

⁴ Jezreelēbema Nabóba māwā jarada b̄ērā Acabora sopusapeđa quĩr̄ūquĩr̄ūa diguiēda wāsia. Diguiēda jūēpeđa idji cl̄ade quĩr̄ā āyā tabesia idjaba ne co quĩr̄āē basia.

⁵ Māwā b̄ade Acabo quima Jezabelera idjimaa zepēđa iwidiēsia:

–¿Blra cārē cārēā sopua b̄a? ¿Cārēā ne co ama b̄a?–

⁶ Acaboba panusia:

–M̄lra Jezreelēbema Nabó ume bedeasia. M̄la iwidiēsia idji uva ējūāra m̄la nēdobuemārēā. Parata cāyābara dewara ējūāda quĩr̄ā b̄ablra m̄la diayada asia. Bariblra idji ējūāra nēdobueēana asia.–

I Israelēbema boro Acabo. Hebreo bedeade b̄ā b̄aa “Samaridēbema boro Acabo.” Māwā jara b̄aa Acabora Samaria purude biara babadji b̄ērā.

⁷ Małne Acabo quima Jezabelba jarasia:

–¿Māwāra blra Israelēbema boroēca? Sopua b̄arād-ua. Piradr̄lpeđa ne codua. M̄la Jezreelēbema Nabó uva ējūāra b̄la jārī diaya.–

⁸ Ara małda Jezabelba Acabo tr̄lneba cartada b̄acuapeđa Acabo sēyāda b̄asia. Małra Nabó puruēbema bororāmaa, dji dromarāmaa biēda diabuesia. ⁹ Mał cartade idjia nāwā b̄asia:

“Jūmarāa jaradua ne codaca ewarida ođamārēā. Mał ewaride ābaa dji jlreapeđa Nabóra ēberārā nocoare chūmebiēdada. ¹⁰ Idjaba ēberā cadjiruada umé idji caita chūmebiēdada sewadeba jaradāmārēā idjia Ācōrēda, Israelēbema boro siēda biē jarasida. Małbe Nabóra puru j̄ga edeapeđa mōgaraba tabari bead-ada.”

¹¹ Jezabelba mał cartade b̄ada quĩr̄āca Jezreel puruēbema bororāba, dji dromarā biēda jūma osiēda.

¹² Ādjirāba jūmarāa jarasiēda ne codaca ewarida ođamārēā. Małbe Nabóra ēberārā nocoare chūmebiēda. ¹³ Ēberā cadjiruada umé zebiēpeđa Nabó caita chūmebiēda. Mał umébemaba jūmarā quĩr̄āpita sewadeba jarasiēda Nabóba Ācōrēda, Israelēbema boro siēda biē jarasida. Ara małda ēberārāba Nabóra puru j̄ga edeapeđa mōgaraba tabari beasiēda.

¹⁴ Māwānacarea Jezreel puruēbema bororāba Jezabelea jarabisid̄aa Nabóra mōgaraba tabari beasiēda.

¹⁵ Nabó mōgaraba tabari beapeđaēda ūr̄iside Jezabelba idji quima Acaboa nāwā jarasia:

–Jezreel puruēbema Nabóra beasiēda. Mał b̄ērā idjia uva ējūā nēdobue quĩr̄āē b̄adara edadua.–

¹⁶ Acaboba Nabó beapeđaēda ūr̄iside ara małda Jezreel puruēda Nabó uva ējūā edai carea wāsia.

¹⁷ Małmisa Ācōrēba Tisbé puruēbema Elíaa nāwā jarasia:

¹⁸ –Israelēbema boro Acabo Samariade babarira ac̄lde wādua. Idjia Nabó basi uva ējūāra edai carea wāsia. Ara nawena mama b̄aa. ¹⁹ Idjia jaradua: “Ācōrēba nāwā jara b̄aa: bla Nabóra beapeđa idji ējūāra edasia. Mał carea usaba Nabó oa senepedēdama bl oa siēda senenia.”–

²⁰ Elía Acaboma jūēside Acaboba idjia jarasia:

–M̄l dji quĩr̄ū, ¿bla m̄lra ac̄lde ze b̄aca?–

Elíaba panusia:

–Māē, blra ac̄lde ze b̄aa. Bla Ācōrē quĩr̄āpita jūmawāyā cadjiruada o b̄aa. ²¹ Mał carea Ācōrēba blra bio cawa oya. Israel druade jūma bl ēberārā dji umaquĩr̄āda quenabiya: nezoca beada, nezocāē bea siēda. Abēda jūma b̄lebeba yōb̄ldarāda idjia jōbiya.

²² Idjia Nabat warra Jeroboal ēberārā jōbiēda quĩr̄āca idjaba Ahía warra Baasa ēberārā jōbiēda quĩr̄āca bl ēberārā siēda jōbiya. Bla cadjirua o b̄lebeba idjira bio quĩr̄ūbisia. Bla israelerāa biēda cadjiruada obisia.

²³ Mał awara bl quima Jezabelēbemada Ācōrēba nāwā jara b̄aa: Jezreel puru caita idjira beadapeđa usa-ba codia. ²⁴ Jūma bl ēberārā purude beub̄dara usa-

II Jezreel puru caita. Hebreo bedeade ģlra cartade nāwā b̄ā b̄aa: “Jezreel puru mōgaraba auēu jūr̄ ca b̄a caita.”

ba codia. Ba ēberārā puru jīga beubɔdara āgosoba codia.

(²⁵ Ācōrē quīrāpita jūmawāyā cadjirua obarida Acabo quīrāca neēa, Acabo quīma Jezabelba māwā cadjiruada obiɔa bērā. ²⁶ Wārāda Acaboba jūmawāyā cadjiruada o babadjia. Jɔwaba oɔa ācōrē beada ēpēbadjia amorreorāba naēna ēpē panana quīrāca. Mañ amorreorāra Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā jɔretasia.)

²⁷ Acaboba mañ ūrīsīde idjia cacuaɔe jñ bɔra sopuaba cōātasia. Mañbe sopua carea jñbadara jñpeɔa cāiɔbadjia. Mañ awara ne cōɔaca ewarida obadjia idjabasopua babadjia. ²⁸ Mañ carea Ācōrēba Tisbēdeebema Elíaa nāwā jarasia:

²⁹ –zBɔa unu bɔca sāwā Acabora sopua bɔda idjia cadjirua oɔa carea? Mañ bērā idji zocai bɔmisa mɔa idji ēberārāra jōbiéa, ātebɔɔɔ idji warra Israeldeebema boroda beɔacarea idji ēberārāra jōbiya.–

Acabo beapeɔada

22 Siriadeebemārāra israelerā ume djōnaé panɔda poa ūbea babɔɔ basía. ² Mañne Juda druaebema boro Josapada Israeldeebema boro Acabo acɔɔe wāsia.

³ Māwā bɔde Israeldeebema boro Acaboba idjiare beaa nāwā jarasia:

–Bārāba cawa panɔa Gala druaɔe Ramo purura dadjirāne basida. Baribɔɔɔ Siriadeebemārāba jāiɔpeɔadaɔe bɔ ātaɔ dadjirāba ni cārē siɔa oɔaé panɔa ādji boro jɔwaeɔabemada ēdɔɔ edaɔi carea.–

⁴ Mañ bērā Acaboba Josapaa nāwā iwidiisia:

–zBɔra mɔare Gala druaɔe djōne wāica Ramo ēdɔɔ edaɔi carea?–

Josapaba panusia:

–Mɔda, mɔ sordaorāda, mɔ cawayoɔeɔba djōbadarā siɔa bɔ ume wānia.–

²⁹ Mañbe Israeldeebema boro Acaboda, Juda druaebema boro Josapa siɔa Gala druaɔe Ramo puruɔaa djōne wāsiaɔa. ³⁰ Wābɔdaɔe Acaboba Josapaa nāwā jarasia:

–Djōbɔdaɔe mɔra quīrā awara djio baya ni abɔɔɔa cawarānamārēā mɔra dji boroda. Baribɔɔɔ bɔa bɔdjji djiara jñ bɔdua.–

Ara mañda Israeldeebema boro Acabora quīrā awara djiopeɔa djōne wāsia. ³¹ Siriadeebema boroba carretaɔeɔba djōbada bororāda ³² erobasia. Djōbɔdaɔe ādjirāa jarasia baridua ume djōrānamārēā, ātebɔɔɔ ababe Israeldeebema boro Acabo ume djōnamārēā.

³² Carretaɔeɔba djōbada bororāba Josapa unusiɔade idji djio carea cīchasiɔaa idjira Israeldeebema boro Acaboda. Mañ carea idjimaa djōne wāsiaɔa. Baribɔɔɔ Josapara biasia idji sordaorāba carebaɔamārēā.

³³ Māwā biabɔɔɔ Siriadeebema carretaɔeɔba djōbada bororāba cawasiɔaa idjira Israeldeebema boro Acaboéda. Mañ bērā idu básiɔaa. ³⁴ Mañne Siriadeebema sordaoba chada baridua dɔɔasia. Mañ chaba Acaboda suɔe wāsia idji jāare jñ bɔ jāɔɔɔɔbɔri ewara bɔmaa. Ara mañ-

da Israeldeebema boro Acaboba idji carreta edebɔɔa nāwā jarasia:

–Jēda ededua. Nañ djō panɔneɔemada mɔra āyā ededua. Chaba mɔra dɔɔl ataubisiɔaa.–

³⁵ Mañ ewariɔe israelerāra Siriadeebemārā ume dārā djōsiɔaa. Djō panɔne Israeldeebema boro Acaboba idji carretaɔe āta acɔ nūmasia. Acabora dji cābāyā oa ze nūmɔ bērā idji carreta jāra oaba purega nūmesia. Qewara Acabora beusia. ³⁶ Āmādau baeɔɔɔe israelerāba nāwā biasiɔaa:

–iWaa djōnaé! iDadji druaza, puruza biɔa wānia!–

³⁷ Māwā Israeldeebema boro Acabora beusia. Idjira Samariaɔaa edeɔapeɔa tɔbarisiɔaa. ³⁸ Mañbe Samaria caita baido ūmɔmaa idji carretara sɔɔɔe edesiɔaa. Mama wērārā auɔuada cuiɔbadjiaɔa. Mañne usaba Acabo oara sene duanesiɔaa Ācōrēba Elíadeba jarada quīrāca. ¹

³⁹ Jūma Acaboba oɔa nañ cartaaɔe bɔé bɔra, idjia israelerā pe erobaaɔeɔemada, idji de droma elepante quidiɔa bio djio bɔdaɔa, puru bea idjia oɔa siɔa dewara cartaaɔe bɔ bɔa. Mañ carta trɔra “Israeldeebema bororāba opeɔada” abadaa. ⁴⁰ Acabo beuɔacarea idji warra Ocoziada idji cacuari Israeldeebema boroda besia.

Ācōrēba Elía bajānaa edeɔa

2 Ācōrēba Elía nāūrā jūrēbɔaribɔɔɔba bajānaa edei carea básiɔe Elíara, Eliseo siɔa Gilgaldeba wābɔda basía. ² Mañne Elíaba Eliseoa nāwā jarasia:

–Nama beɔua. Ācōrēba mɔra Betel puruɔaa wābi bɔa.–

Baribɔɔɔ Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai bɔ quīrāpita, bɔ quīrāpita biɔa wārāneba jaraya: bɔduɔa wābiéa.–

Ara mañda Betel puruɔaa wásiɔaa. ³ Jūēbɔdaɔe Ācōrēneba beɔeɔabadarā Beteldeebemada Eliseomaa zeɔapeɔa nāwā iwidiisiaɔa:

–zBɔa cawa bɔca idi Ācōrēba bɔ boro Elíara edeida?– Eliseoba panusia:

–Māé, cawa bɔa. Chupea pananadua.–

⁴ Mañbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Eliseo, nama beɔua. Ācōrēba mɔra Jerico puruɔaa wābi bɔa.–

Eliseoba panusia:

–Ācōrē zocai bɔ quīrāpita, bɔ quīrāpita biɔa wārāneba jaraya: bɔduɔa wābiéa.–

Ara mañda Jerico puruɔaa wásiɔaa. ⁵ Jūēbɔdaɔe Ācōrēneba beɔeɔabadarā Jericoɔeɔemada Eliseomaa zeɔapeɔa iwidiisiaɔa:

–zBɔa cawa bɔca idi Ācōrēba bɔ boro Elíara edeida?– Eliseoba panusia:

–Māé, cawa bɔa. Chupea pananadua.–

⁶ Mañbe Elíaba Eliseoa jarasia:

–Nama beɔua. Ācōrēba mɔra Jorɔaɔ doɔaa wābi bɔa.–

Eliseoba panusia:

–Ăcōrē zocai b̄a quĩrāpita, b̄a quĩrāpita biēda wārāne-ba jaraya: b̄aduba wābiēa.–

Ara māl̄da wāsīdaa. ⁷ Ādji caiđu Ācōrēneba bede-abadarāda cincuenta wāsīdaa. Tl̄ml̄ba ādjirāba ac̄l duanasīdaa Elíada, Eliseo sída Jordāl̄ do icawa n̄panl̄da. ⁸ Māwā panl̄ne Elíaba cacuaēde j̄l̄ b̄ara ērāpēda b̄edatl̄ edasia. Māl̄ba doēde tawesia. Taweb̄l̄l̄de oda ewa dogosia. Elíara, Eliseo sída māl̄ oēde Jordāl̄ do chāsīdaa. ⁹ Chānapēda Elíaba Eliseoa jarasia:

–Ăcōrēba m̄l̄ edei naēna ḡb̄la cārēda quĩrā b̄a m̄la b̄l̄ itea oida?–

Eliseoba panusia:

–M̄l̄ quĩrā djuburia b̄a erob̄a jauredeba roya obari-ra dewararā cāyābara m̄la auēuara diadua.– ¹

¹⁰ Elíaba jarasia:

–B̄la iwīd̄i b̄ara zarea b̄la. Barib̄l̄l̄ Ācōrēba m̄l̄ ede-b̄l̄l̄da unuib̄l̄l̄, b̄la iwīd̄i edaya. Unuēb̄l̄l̄ edaēa.–

¹¹ Ādji n̄b̄l̄l̄ n̄nane cawaēne tl̄bl̄ uruada cawayo carreta bara b̄a quĩrāca b̄ada zesia. Māl̄ra ādji ēsi dogosia j̄ga wānamārēā. Māl̄be nāūrā jūrēbarib̄l̄l̄ba Elíara bajānaa edesia. ¹² Māwā unub̄l̄l̄de Eliseoba Elíaa b̄ia jarasia:

–ḡZeza, zeza! Carretaēba djōbadarā idjaba cawayo-deba djōbadarā quĩrāca b̄la israelerāra bio careba b̄a-sia.– ^{II}

Māl̄ne Eliseoba cacuaēde j̄l̄ b̄ara soruaba ēsidra cōā-tasia. Elíara waa unuē basía.

¹³ Elía ḡtaa wāsīde idjia cacuaēde j̄l̄ b̄adara egode ērā b̄aesia. Māl̄l̄ra Eliseoba edapēda j̄da Jordāl̄ doēda wāpēda do icawa n̄mesia. ¹⁴ Māl̄ne Elíaba cacuaēde j̄l̄ b̄adaba doēde tawesia. Taweb̄l̄l̄de nāwā j̄gua jarasia:

–ḡElía Ācōrēra sāma b̄a?–

Ara māl̄ne oda ewa dogosia. Māl̄ oēde Eliseora chāsia. ¹⁵ Idji chāb̄l̄l̄da Ācōrēneba bedeabadarā Jeri-cōdebemaba ac̄l duanasīdaa. Māl̄ b̄ērā jarasiēdaa:

–Elíaba erob̄aēda jaureda Eliseoba edasia.–

Ara māl̄da ādjirāra Eliseomaa wānapēda idji quĩrāpi-ta chĩrāboroēde b̄arru copanesīdaa. ¹⁶ Māl̄be jarasiēdaa:

–Dairāra b̄l̄ nezocarāa. Dairā tāēna cacua l̄b̄la b̄ea-da cincuenta panl̄a. Ādjirāra b̄l̄ boro Elíara j̄l̄l̄de wābidua. Āīb̄ērā Ācōrē Jaureba idjira ḡtaa edepēda eyaēde wa jewēdaēde b̄asisicada.–

Barib̄l̄l̄ Eliseoba panusia:

–Māwāēa. Ādjirāra diabuerānadua.–

¹⁷ Māwā jarad̄am̄na ādjirāba ḡcl̄l̄ diabuēdi carea m̄l̄ s̄e panesīdaa. Māl̄ carea Eliseora perapēda ādjirāra jarasia ḡcl̄l̄ diabuēdam̄rēā. Ara māl̄da ādjirāba cin-cuenta diabuesīdaa. Māl̄ ēberārāba Elíara ewari ūbea j̄l̄l̄sīdaa. Māwām̄na ununaē basía. ¹⁸ Māl̄be Jeri-cōdaa Eliseo b̄amaa j̄da zesīdaa. Eliseoba ādjirāra jara-sia:

–ḡM̄la jarasiēca b̄adji quĩrābe j̄l̄l̄de wānida?–

^I Dewararā cāyābara m̄la auēuara diadua. Hebreo bedeade b̄a b̄la “doble porción.” Māl̄ba jara b̄la idjira Elía cacuabari Ācōrēneba bedeabari dji droma b̄aida. ^{II} Hebreo bedeade nāwā b̄a b̄la: “M̄l̄ zeza, m̄l̄ zeza, Israelēbema carretaēba djōbadarā idjaba cawayo-deba djōbadarā.”

Eliseoba baido bié b̄ada bia b̄ada

¹⁹ Jericōdebemārāba Eliseoa nāwā jarasiēdaa:

–Dairā boro, b̄la cawa b̄la nāl̄ purura bio bia b̄ada. Barib̄l̄l̄ baidoda bié b̄a b̄ērā dai ējūā sída bié b̄la.–

²⁰ Māl̄ carea Eliseoba jarasia:

–Epēdeco djiwīd̄i tāda m̄l̄maa enenadua.–

Ara māl̄da edesīdaa. ²¹ Māl̄l̄ra idjia baido ḡtaa bo-gad̄l̄ b̄amaa edepēda māl̄ baidoēde eēda peatasia. Māl̄ne jarasia:

–Ăcōrēba nāwā jara b̄la: m̄la nāl̄ baidora bia b̄ab̄l̄l̄ b̄ērā nāl̄ baidoba ni ab̄alda waa beuēdaēa. Bārā ējūā sída bia zau b̄aya.–

²² Māl̄ ewariēba ḡtaa māl̄ baidora bia b̄esia Eliseo-ba jarada quĩrāca.

Eliseo ipīda jarapēda

²³ Jericōdeba Eliseora Betel puruēda wāsia. Oēde n̄ne ḡcl̄l̄ cūdrarāda Betel puruēba idjimaa wānapēda nāwā ipīda jara duanesīdaa:

–Boro uru, āyā wādua. Boro uru, āyā wādua.–

²⁴ Māl̄ carea Eliseoba ādjirāmaa ac̄lpēda Ācōrē tr̄l̄neba bié jara b̄asia. Ara māl̄da wi umé panl̄ba cū-drarāra orradapēda 42 beasiēda. ²⁵ Māl̄be Eliseora Carmelo eyaēda wāpēda j̄da Samaria puruēda wāsia.

Eliseoba p̄dra w̄rā carebaēda

4 P̄dra w̄rāda b̄asia. Idji quimara Ācōrēneba bedeabari basía. Māl̄ p̄dra w̄rāba Eliseoa jara-sia:

–M̄l̄ quima querasira b̄l̄ nezoca basía. B̄la cawa b̄la idjia Ācōrēra bio waya b̄asida. Barib̄l̄l̄ idji jaiēasiēde paratada diai bara b̄asia. Māl̄da j̄da diaē b̄a b̄ērā id̄i māl̄ parata djibariba m̄l̄ warrarāda umena edade zeya idji nezocarāda b̄eaēdam̄rēā.–

² Māl̄ne Eliseoba idjia iwīd̄isia:

–ḡM̄la b̄l̄ra sāwā carebai? M̄la jaradua: ḡcārēda diguīda erob̄a n̄dobuei carea?–

P̄dra w̄rāba panusia:

–N̄dobuei carea m̄l̄ diguīda ni cārē sída neē quirua. Ab̄abe zoco zaquēde nedragada mār̄i eroquirua.–

³ Māl̄ne Eliseoba jarasia:

–B̄l̄ de caita b̄ea ēberārāmaa wāpēda zoco ne neē b̄eada zocārā iwīd̄idua. ⁴ Edapēda b̄l̄ra, b̄l̄ warrarā sída diguīda wānapēda b̄l̄ dede eēda wābadara jūātr̄l̄adua. Māl̄be b̄la erob̄a nedragara māl̄ zoco b̄eade bira weadua. Birasira āyā b̄a wānadua.–

⁵ Ara māl̄da p̄dra w̄rāra wāsia. Zocoda zocārā iwīd̄ipēda idjira, idji warrarā sída diguīda wānapēda dji eēda wābadara jūātr̄sīdaa. Māl̄be dji warrarāba māl̄ zoco b̄eara aba aba dji papamaa edesīdaa nedragaba bira tlcuamārēā. ⁶ Jūma bira t̄l̄acarea p̄dra w̄rāba idji warraa jarasia dewara zocoda enemārēā. Barib̄l̄l̄ warraba jarasia zocora waa neēda. Ara māl̄da nedra-ga idji zocōde erob̄ara waa piaē basía.

⁷ P̄dra w̄rāba Ācōrēneba bedeabari Eliseomaa jarade wāsia. Māl̄ne Eliseoba jarasia:

-Mañ nedragara nêdobuede wâdua. Nêdobuepeda bl quima querasiba parata diaida bædara diadua. Dji parata bædaba blra, bl warrarâ siða necai panania.-

Eliseoba warra ãrëbabiða

8 Ewari aba Eliseora Suneñ puruðaa wâsia. Mama wërâ parata bara bæba idjia jarasia ne coðe zemârëã. Mañ carea Suneñnaa wãblrlza Eliseora mañ wërâma ne cobadjia. 9 Mañ wërâba idji quimaa jarasia:

-Mña cawa bæa jã ãberã dadjima ne coðe zebairira wãrãda ãcõrëneba beðeabarida. 10 Mañ bêrã dadji de ãrl de zaqueda idji itea oðia. Mañne eða clæada, mesada, bugueda, ãbîrã siða bædia idji zebllæde mama cãimãrëã.-

11 Mãwã opeðadacarea ewari aba Eliseora jüepeda de zaquede cãine wâsia. 12 Mama Eliseoba idji nezoca Guiezia nãwã jarasia:

-Nañ de djibari wërãda trñne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trñne wãpeda wërãra idjima zesia. 13 Mañbe Eliseoba Guiezia jarasia:

-Idjia jaradua: "Bla dai itea bio bia osia. ¿Daiba bl itea cãrëda oðí? ¿Bla quírtã bæca दौरa blare Israeðebema boro ume wa idji sordaorã boro ume beðeadiða?"-

Wërãba panusia:

-Mña ni cãrë siða quírtãã. Mñ ãberãrã tãëna bæ bêrã necai bæbaria.-

14 Mañne Eliseoba idji nezoca Guiezia iwidiisia:

-¿Idji itea cãrëda oðí?-

Guieziba panusia:

-Cawaëã, baribrl idjira warra neë bæa idjaba idji quimara drõãda quirua.-

15 Mañne Eliseoba jarasia:

-Idjira wayacusa trñne wãdua.-

Ara mañda Guieziba trñne wâsia. Wërãra zepeda de zaquede eða wãbada caita nñmesia. 16 Mañbe Eliseoba idjia jarasia:

-Za uru poðe ara nañ jeðecode bla warrada topeda bara erobaya.-

Wërãba panusia:

-Mãwã jararãdua, mñ boro. ãcõrëneba beðeabari, mñra cürugarãdua.- I

17 Eliseoba jarada quírcã dewarabema poðe wërãra biogoa bepeda warra tosia. 18 Mañ warra wariðacarea ewari aba dji zezamaa wâsia. Dji zezaba dewararã ume néuda ewa panasiðaa. 19 Cawaëne warara nãwã bia nñmesia:

-¿Aguíðii, mñ borora pua nñmna! ¿Mñ borora pua nñmna!-

Mañ carea dji zezaba idji nezocaa jarasia:

-Mñ warrara dji papamaa ededua.-

20 Ara mañda idji nezocaba dji warrara bara edapeda dji papamaa edesia. Mañbe dji papaba warrara bæcaradæ erobasia aba umatipa. Mañne warrara jaiðasia. 21 Ara mañda dji papaba idjira ãtaa Eliseo de zaquedaa edepeda Eliseo clæadæ basia. Mañbe edrlpeda

dji eða wãbadara jüãtrãsia. 22 Idji quimada trñpeda nãwã jarasia:

-Mñ djuburia burroda aba idjaba nezocada aba mñ-maa diabuedua. Mñra isabe Eliseomaa wãya. Jüepeda ara mañda jëda zeya.-

23 Dji quimaba iwidiisia:

-¿Bla cãrë cãrëã iði idjima wãblrl? ãnãübada ewariëã ni jeðeco djiwidiëã idji ume ábaa ãcõrëã iwidiðí carea.-

Wërãba panusia:

-Jümawãyã crñcharãdua.-

24 Mañbe wërãba idji chñmeira burro ãrl jãbipeda dji nezocaa nãwã jarasia:

-Isabe wãnia. Mña jaraëblrl ni maãrã biða ãnãü-naëã.-

25 Ara mañda wãnapeda Carmelo eyaðe Eliseo bæma jüësiðaa. Eliseoba tmlba ãdji zebldada unusiðe idji nezoca Guiezia jarasia:

-Acldua, Suneñ puruðebema wërãra zebllæ. 26 Idji audiabariðe pira wãdua. Iwidiðia idjida, dji quimada, dji warra siða bia panl cawaya.-

Ara mañda idji nezocara pira wâsia. Mañne wërãba panusia:

-Daira jñmaena bia panla.-

27 Eyadæ Eliseo bæma jüësiðe wërãba Eliseo jîrñne jida cobesia beðe djuburiai carea. Mañ bêrã Guiezira araa dogosia wërã áyã bæi carea. Baribrl Eliseoba jarasia:

-Idu bædua. Nañ wërãra bio sopua bæa. Baribrl ãcõrëba mña cawabié bæa cãrë cãrëã jãwã sopua bæda.-

28 Mañne wërãba jarasia:

-Mñ boro, mñra sopua bæa mñ warrada jaiðadæ bêrã. ¿Mña warrada bla iwidiisia? ¿Mña jarasiéca mñra cürugarãmãrëã?-

29 Ara mañda Eliseoba Guiezia jarasia:

-Bla cacuadæ jã bæra bio trãjã cobãpeda nañ wërã deðaa isabe wãdua. Mñ bacuruda ededua. Isabe wãida bæ bêrã ãberãda unusira beðearãdua. Ëberãba bla beðeabilrl, panurãdua. Nañ wërã deðe jüepeda mñ bacurura idji warra quíradarra ãrl cobãdua.-

30 Mañne dji warra papaba Eliseo jarasia:

-ãcõrë zocai bæ quírpita, bl quírpita biða wãrãneba jaraya: blda wãëblrl, mñ siða wãëã.-

Mañ bêrã Eliseora idji ume wâsia. 31 Guiezira ãdji na wâsia. Jüepeda Eliseo bacurura dji warra quíradarra ãrl cobãsia. Mãwãmñna cãrë siða sãwãë basia. Ara mañda Guiezi jëda wãblrlæ Eliseora ota unusia. Mañne Guieziba nãwã jarasia:

-Warrara ãrëbaé basia.-

32 Eliseo jüësiðe dji warra jaiðadara idji clæadæ urraju nñmasia. 33 Ara mañda iduba eða wãpeda dji eða wãbadara jüãtrã nñmlsia. Mañbe ãcõrëã iwidiisia.

34 Iwidiðe dji clæadæ dji warra ãrl bærrubari cobesia. Idji iteda dji warra itema basia. Idji dauda dji warra dauma basia. Idjaba idji jlwada dji warra jlwa ãrl basia. Mãwã cobãdæ warra jaiðadara jãwãrlãsia.

35 Mañbe Eliseora piradrlpeda arima plrrla nñbapeda

I ãcõrëneba beðeabari. Hebreo beðeadæ bá bæa "ãcõrë ãberã."

wayacusa dji warra ĩrĩ b̃arrub̃ari cobesia. Maĩne warrara b̃arima siete jaisapeđa dau ogasia. ¹³⁶ Eliseoba Guiezira trĩpeđa ñaw̃a jarasia:

–Dji warra papara trĩne w̃adua.–

Ara maĩda trĩne w̃asia. Dji papa zeside Eliseoba jarasia:

–Bĩ warrara edadua.–

³⁷ Ara maĩda dji papara eđa w̃apeđa Eliseo ĩr̃ũ caita chir̃aborođe b̃arru cobesia. Maĩbe idji warrara edapeđa eđrasia.

Eliseoba eber̃ar̃a ne cobida

³⁸ Ewari aba Eliseora Gilgal̃aa w̃asia. Maĩ druađe jarrabada baraasia. Mama Eliseora Āc̃or̃e neba bedeabadar̃a ume ab̃aa dji ĩre panĩne idji nezocaa ñaw̃a jarasia:

–Cuguru waib̃lađe Āc̃or̃e neba bedeabadar̃a itea ne djudua.–

³⁹ Maĩne cobada chiruada ab̃alb̃a m̃eã ĩrl̃de w̃asia. ĩrl̃ b̃ađe ĩcara zau b̃ada unusia. Maĩ tada idjia cacuađe ĩl̃ b̃ađe pe edapeđa j̃eđa w̃asia. Maĩgl̃ra pichia toacuapeđa dji cuguru waib̃la dju ñũml̃ne eđa basia. Baribrl̃ idjia adua basia maĩgl̃ra cođacada.

⁴⁰ W̃idacarea maĩ djicora jedecasias. Baribrl̃ coblađe ađjir̃aba bia jarasidaa:

–Āc̃or̃e neba bedeabari Eliseo, naĩ djicora dadji beabari bara b̃aa!–

Maĩ carea ađjir̃aba cođae basia. ⁴¹ Eliseoba jarasia:

–Harinada maãr̃i enenadua.–

Eliseoba maĩ harinara dji cuguru waib̃lađe eđa b̃apeđa ñaw̃a jarasia:

–Id̃ibrl̃ jedecadadua cođi carea.–

Coblađe maĩ djicora dadji beabari nee basia.

⁴² M̃aw̃anacarea Baal-salisa puruđeba eber̃ada Eliseomaa zesias. Maĩ eber̃aba idji neu naãr̃a ewađebe mada Eliseo itea enesia. Paĩ cebada ođada veinte, trigo djiwid̃i ewađa sida cml̃ne enesia. Maĩbe Eliseoba idji nezocaa jarasia:

–Naĩda Āc̃or̃e neba bedeabadar̃aa cobidua.–

⁴³ Idji nezocaba jarasia:

–Naĩ maãr̃i quiruba ĩml̃a s̃aw̃a cien eber̃ar̃ada ne cobi?–

Eliseoba panusia:

–Naĩda Āc̃or̃e neba bedeabadar̃aa cobidua. Āc̃or̃eba ñaw̃a jara b̃aa: “Ađjir̃aba cođapeđa ađubaya.”–

⁴⁴ M̃aw̃a jarađa b̃er̃a Eliseo nezocaba maĩra jedecasia maĩ cien eber̃ar̃aba cođam̃ar̃eã. Cođapeđa ađubasia Āc̃or̃eba jarađa quĩr̃aca.

Eliseoba Naamaĩ biabida

5 Eber̃a Naamaĩ abadada basia. Idjira Sirađebe ma sordaor̃a boro basia. Āc̃or̃eba careba b̃adeba ađji dji quĩr̃ura poyađa b̃er̃a Sirađebe ma boroba idjira dewar̃ar̃a c̃aỹ̃abara biara unubad̃ia. Idjira bio sozarra basia, baribrl̃ aida bara basia.

I B̃arima siete jaisapeđa. Āc̃or̃e maãr̃a maĩ bedeaba jara b̃aa: “B̃arima siete dji warra ĩr̃a b̃arrub̃ari cobesia.”

² Naẽna Sirađebe ma sordaor̃aba Israel druađe ne biada ĩr̃ine w̃abad̃idaa. Maĩne w̃er̃a zaqueda j̃eđa jida edesidaa. Maĩ w̃er̃acaura Naamaĩ quima nezocada basia. ³ Ewari aba w̃er̃acaua idji boro Naamaĩ quimaa ñaw̃a jarasia:

–Āc̃or̃e neba bedeabari Eliseoda Samaria puruđe b̃aa. M̃ã boro Naamaĩra idjimaa w̃abrl̃bara, idji aida anicasia.–

⁴ Maĩ w̃er̃acau Israeldebemaba jarađa Naamaĩba Sirađebe ma boro jarađe w̃asia. ⁵ Maĩne Sirađebe ma boroba jarasia:

–Bia b̃aa. W̃adua. M̃ã cartada Israeldebema boro itea bĩ ume diabueya.–

Ara maĩda Naamaĩra w̃asia. Idjia paratada 750 libra, oroda 150 libra, idjaba cacuađe ĩl̃badada 10 edesia.

⁶ Carta Israeldebema boro itea edeđe ñaw̃a b̃a basia: “M̃ã naĩ cartara m̃ã nezoca Naamaĩ ume b̃la diabuebla. M̃ã quĩr̃a b̃aa b̃la idji aida anibida.”

⁷ Israeldebema boroba maĩ carta acsiede idjia cacuađe ĩl̃ b̃ara sopuaba cõatapeđa ñaw̃a jarasia:

–M̃aw̃ra ĩml̃ra Āc̃or̃e naĩ eber̃a biabi carea? M̃ã Āc̃or̃eã eber̃ar̃a zocai b̃a carea idjaba beubi carea. M̃aw̃m̃ina Sirađebe ma boroba naĩ eber̃ar̃a m̃maã diabuesia idji aida anibim̃ar̃eã. Idjira m̃ã ume djõbi ĩrl̃ b̃aa.–

⁸ Āc̃or̃e neba bedeabari Eliseoba ũr̃isia Israeldebema boroba cacuađe ĩl̃ b̃ara sopuaba cõatasida. Maĩ carea Eliseoba eber̃ada idjimaa ñaw̃a jarađe diabuesia:

–Āc̃or̃e careã b̃la cacuađe ĩl̃ b̃ara cõatasi? Jã eber̃ar̃a m̃maã diabuedua. M̃ã biabiya. M̃aw̃a idjia cawayã w̃ar̃ada Israel druađe Āc̃or̃e neba bedeabarida aba b̃ada.–

⁹ Ara maĩda Naamaĩra cawayo carreta bara b̃ađe Eliseomaa w̃apeđa dji dede eđa w̃abada dajadaare ĩũesia. ¹⁰ Eliseoba eber̃ada dajadaa ñaw̃a jarađe diabuesia: “Jordaĩ dođe cuida w̃adua. B̃arima siete cuibrl̃de bĩ cacuara biapeđa Āc̃or̃e quĩr̃apita bia beya.”

¹¹ Maĩ ũr̃ipeđa Naamaĩra bio quĩr̃ũ w̃asia. Idjia jarasia:

–M̃ã cr̃icha basia Eliseoba m̃ãra dajadaa acsiede zepeda idji Āc̃or̃e iwid̃ida idjaba idji ĩlwara m̃ã aida ĩr̃a ĩr̃ew̃eida anim̃ar̃eã. ¹² ĩũma Israel druađe bea do c̃aỹ̃abara Damasco druađe Abana doda, Parpar do sida biara panla. Ababe cuibrl̃ba biada b̃abrl̃, biara b̃aa ĩãma cuide w̃aida.–

M̃aw̃a jarađe bio quĩr̃ũ w̃asia. ¹³ Maĩne Naamaĩ nezocar̃ada idji caita w̃anapeđa ñaw̃a jarasidaa:

–Dai boro, ĩ ĩã Āc̃or̃e neba bedeabariba obi jarađara zarea b̃adabara b̃la ocasia. Idjia ababe jara b̃aa bĩ biam̃ar̃eã Jordaĩ dođe cuida b̃ada. ĩ B̃la m̃aw̃a oie b̃aca?–

¹⁴ M̃aw̃a jarađe b̃er̃a Naamaĩra Jordaĩ dođa w̃apeđa b̃arima siete cuisia Āc̃or̃e neba bedeabari Eliseoba jarađe quĩr̃aca. Ara maĩda biapeđa idji cacuara c̃udra quĩr̃aca dowa basia. Āc̃or̃e quĩr̃apita bia basia.

II Dai boro. Hebreo bedeade b̃a b̃aa “m̃ã zeza.”

¹⁵ Naamałra idji ume panl siða jêda Eliseomaa wã-napeða Naamałba idji quĩrãpita nãwã jarasia:

–Idiblrɔɔ cawasia wãrã Ācõrêda ababe nał Israel druaede bɔda. Mł djuburia, młã ne diablɔɔɔ edadua.–

¹⁶ Bariblrɔɔ Eliseoba jarasia:

–Ācõrê zocai bɔ quĩrãpita wãrãneba jaraya: bla dia bɔra edaéa.–

Naamałba mĩã sê jara bɔmĩna Eliseoba edaé basía.

¹⁷ Małne Naamałba jarasia:

–Mãêteara mł boro, mł djuburia nał druadebema egoroda mł druadeaa idu edebidua. Burro uméba poy-æfi daucha młã ede quĩrã bɔa. Mãwãra mł druade młã bãrã Ācõrêa animarãda, dewara siða poya babue diaya. Dewara ãcõrê beaa młã waa ne babue diaéa.

¹⁸ Bariblrɔɔ młã Ācõrêa beæa djuburiaya nał cadjirua oblrɔɔde quĩrãdoamãrêã: mł druadebema boroda idji ãcõrê Rimoł de dromane eða wãblrɔɔde bæe amaaba mł jlwæde jida wãbaria. Małne idjira Rimoł quĩrãpita chĩrãborogde cobelɔɔde mł siða mãwã cobèida bɔa. Młã Ācõrêa beæa djuburiaya mãł cadjirua quĩrãdoamãrêã.–

¹⁹ Eliseoba panusia:

–Necai wãdua.–

Ara mãlda Naamałra wãsia. Wæfi tɔmɔ wãé bæde Ācõrêneba beæebari Eliseo nezoca Guieziba nãwã cĩchasia: “Mł boroba Siriaæebema Naamałra idu necai wãbisia. Idjia enenara ni cãrê siða edaé basía. Ācõrê zocai bɔ quĩrãpita wãrãneba jaraya: Naamał caiðu pira wãya ne edai carea.”

²¹ Ara mãlda Guiezira Naamał caiðu wãsia. Naamałba idji pira zebɔɔɔda unusiðe carretaðeba uðaã badopeða nãwã iwĩðisia:

–¿Cãrêda sãwãsi?–

²² Guieziba panusia:

–Ni cãrê siða sãwãnaé panla. Bariblrɔɔ mł boroba nãwã jara bɔa: “Aretewa Ācõrêneba beæebada cũdrarãda umé Epraił eyaiða bɔ èjũãneba jũsisiðaa. Mł djuburia paratada 75 libra idjaba cacuaðe jłbada siða umé diadua.”– I

²³ Naamałba panusia:

–Bia bɔa. Bariblrɔɔ paratada 150 libra edadua.– II

Mãwã jara basia abã Guieziba edablrɔɔda. Mãłbe Naamałba saco uméne paratada 150 libra eða bɔbisia. Cacuaðe jłbada siða umé diasia. Mãłbe nezocada umé edapeða jũma mãłɔɔra Guiezi na edebisia. ²⁴ Eya zaquede jũenapeða Naamał nezocarãba edepedaðara Guieziba edasia. Diguiða waga bɔpeða Naamał nezocarãra jêda wãbisia. ²⁵ Mãłbe eða wãpeða idji boro Eliseo quĩrãpita nũmesia. Mãłne Eliseoba idjía iwĩðisia:

–Guiezi, bɔra ¿sãma basia?–

Guieziba panusia:

–Mł, bɔ nezocara äyã wãé bɔa.–

²⁶ Bariblrɔɔ Eliseoba jarasia:

–Jãł èberã idji carretaðeba uða badopeða bɔ audia-bãrisiðe mł sora bɔ ume basia. Iði Ācõrêba ne ununacada oða bërã bié bɔa paratada, cacuaðe jłbada-

I 75 libra. Hebreo beæeade bɔ bɔa “talento aba.” II 150 li-
bra. Hebreo beæeade bɔ bɔa “talento umé.”

da, olivo èjũãda, uva èjũãda, ovejada, pacada, nezocarãda, nezoca wërãrã siða edaida. ²⁷ Mãł carea aida-ba Naamał jida bæda quĩrãca idiba łtaa bɔda, bædeba yõbɔɔdarã siða aida bara beæia.–

Mamałba èdrɔɔɔlɔɔde Guiezira aidaaba bira nũmesia.
III

Eliseoba zagara dojãneba łtaa ũmane zebiða

6 Ewari aba Ācõrêneba beæebadarãba Eliseo nãwã jarasiðaa:

–Dadjirã panl dera jũmawãyã caibe quirua.

² ¿Dairãra Jordał doðaa wãnida panlca? Mama daiza bacuruda tutaðapeða de waibɔada oðia äbaa panani carea.–

Eliseoba panusia:

–Bia bɔa. Wãnadua.–

³ Mãłne abãłba Eliseo jarasia:

–¿Dai, bɔ nezocarã ume wãéca? Dai djuburia wãna.–

Eliseoba panusia:

–Bia bɔa. Mł siða wãya.–

⁴ Ara mãlda ädjirãra Jordał doðaa wãnapeða bacuruda tuta panasiðaa. ⁵ Mãwã panlne zagarada aba daiðu bæede wãsia. Dji zagara erobæðaba Eliseo jĩgua jarasia:

–¡Mł boro, jãł zagarara djãrãne basía!–

⁶ Ācõrêneba beæebari Eliseoba nãwã iwĩðisia:

–¿Sãma daiðu bæede wãsi?–

Dji zagara erobæðaba acbisia sãma bæede wãsida. Eliseoba bacuru zaqueda bɔá edapeða araa batabuesia. Ara mãlda zagarara dojãneba łtaa ũmane zesia.

⁷ Mãłne Eliseoba jarasia:

–Jidadua.–

Ara mãlda dji zagara erobæðaba jidasia.

Jehú Israelæebema boro beða

9 Ewari aba Eliseoba Ācõrêneba beæebarida aba trłpeða nãwã jarasia:

–Bɔa cacuaðe jł bɔra bio trãjł cobãpeða Gala druade Ramo puruðaa isabe wãdua. Nał zoco zaquede nedragada ededua. ² Mama jũèpeða Josapa warra, Nimsi wiuzaque Jehúda acɔde wãdua. ^{IV} Idjira dewararã ume bɔda äyã trłpeða dewara dejãare ededua. ³ Mãłbe nał zoco zaquede bɔ nedragara idji boro łrł weadua. Weablrɔde jaradua: “Ācõrêba nãwã jara bɔa: młã bɔra Israelæebema boroda bɔbɔɔɔ.” Mãwã opeða dji deðe eða wãbadara ewapeða isabe pira wãdua. Ni mããrĩ biða dãrãrãdua.–

⁴ Ara mãlda Ācõrêneba beæebari cũdrara Gala druade Ramo puruðaa wãsia. ⁵ Mama jũsisiðe Israelæebema sordao bororãda äbaa dji jɔre duanɔda unupeða nãwã jarasia:

–Mł boro, młã bɔa ne jaraida erobãa.–

Małne Jehúba iwĩðisia:

–¿Caia beæa bɔ?–

III Aidaaba bira nũmesia. Hebreo beæeade bɔ bɔa: “Aidaaba nieve quĩrãca basia.” IV Josapa. Mãłɔɔ Josapara Juda druadebema boro Josapã basía.

Cūdraba panusia:

–Mā bā beḏea ʕaa, māl boro.–

⁶ Maḗbe Jehúra piradrḡpeḏa cūdra ume dewara de-
jāare wāsia. Mama panlne cūdraba nedraga Jehú boro
ʕrʕ weablḡḡe nāwā jarasia:

–Israelerā Ācōrēba nāwā jara ʕaa: māl bḡa māl puru
Israelēbema boroda ʕablḡḡa. ⁷ Ba boro ʕasi Acabo
ēberārā jūma quenadua. Idji quima Jezabelba māl
nezocarā, mālneba beḏeabadarā siḏa quenabiḏa carea
māl bḡeba cawa oya. ⁸ Acabo ēberārā jūma
quininia. Ādjirā dji umaquīrāra māl aḑeḏa jūma jōbiya:
nezoca ʕeada, nezocaé ʕea siḏa. ⁹ Māl Nabat warra
Jeroboā ēberārā jōbiḏa quīrāca idjaba Ahía warra
Baasa ēberārā jōbiḏa quīrāca Acabo ēberārā siḏa
jōbiya. ¹⁰ Maḗ awara Jezabel siḏa beḏapeḏa Jezreel
puru caita usaba coḏia. Idjira jouḏeā.– ^{II}

Cūdraba māwā jarapeḏa dji deḏe eḏa wābadara
ewapeḏa pira wāsia. ¹¹ Jehú wayacusa sordao bororā
duanḡma jūēblḡḡe aḑalba iwīḏisia:

–Mērā, jāḗ cūdra quīrāé ʕara ʕcārē cārēā ze ʕasi?
ʕCārēda sāwāsia?–

Jehúba panusia:

–Bārāba cawa panḡ jāḗḡḡca ʕeara sāwā beḏeabada-
da.–

¹² Maḗne ādjirāba jarasiḏaa:

–Ba sewada o ʕaa. Idjia jarāḏara dairā nēblḡḡdua.–

Jehúba panusia:

–Idjia māl jarasia: “Ācōrēba nāwā jara ʕaa: māl bḡa
Israelēbema boroda ʕablḡḡa.”–

¹³ Maḗ ūrīnapeḏa ādjirāba cacuae jḗ panḡra dume
quīḏe isabe tōcuasiḏaa Jehúra maḗ ʕrʕ nībamārēā.

^{III} Maḗbe cachiru zaḏapeḏa jḡgua jarasiḏaa:

–Jehúra dadjirā boro!–

Jezabel beuḏa

³⁰ Māwānacarea Jehúra Jezreel puruḏaa wāsia. Jez-
abelba Jehú zablḡḡda ūrīsīde idji दौरa soacuasía id-
jaba idji buḏara biya erusia. Maḗbe dajadaa
aclabadabeḏa eḏaa acl nūmesia. ³¹ Jehú dji puruḏe
eḏa wābadama jūēsīde Jezabelba idjía jarasia:

–Mērā, Zimri quīrāca ʕa, ba boro beḏeā.– ^{IV}

³² Maḗne Jehúba ʕtaa dji dajadaa aclabadamaa
aclpeḏa jḡgua jarasia:

–ʕJāma eḏa caida mālre ʕa?–

Ara maḗda nezoca dji droma ʕea umé wa ūbea panḡ-
ba eḏaa Jehúmaa acsiḏaa. ³³ Maḗne Jehúba ādjirāa
jarasia:

–Jezabelera uḏu ʕatabueḏadua!–

Ara maḗda idjira uḏu ʕatabuesiḏaa. Maḗne cawayo-
ba idji ʕrʕ ḡgabḡḡe idji oaba cawayora, puru aḏu
jūrā ca ʕa siḏa tāūcuasía. ³⁴ Maḗbe Jehúra Jezabel
deḏe eḏa ne coḏe wāsia. Ne coḏacarea nāwā jarasia:

–Jāḗ wērā cadjiruara jouḏe wānadua. Idjira
Sidoḗnebema boro cau bēḗ jouḏia.–

³⁵ Bariblḡḡ jouḏi carea wāsīde aḑabe dji boroda,
dji jḗwada, dji jīrū siḏa unusīḏaa. ³⁶ Ādjirāba Jehúa
jarāḏe wāsīḏaa. Maḗne Jehúba jarasia:

–Ācōrēba jarāḏa quīrāca māwāsia. Tisbēdebema
Elíaḏeba Ācōrēba jarasia: Jezreel puru caita Jezabelera
beḏapeḏa usaba coḏia. ^{V37} Idji cacua ārīcuḏara āca-
ca quīrāca Jezreel ējūāne tabeḏia. Māwā ni aḑalba
poya jarāḏeā: naḗḡḡra Jezabel basiā.–

2 Reye 10:17-31

Jehúba Baal ēpē ʕea quenana

¹⁷ Jehúra Samaria puruḏaa wāpeḏa Acabo ēberārā
waḏi panḡda jūma quenasia. Ādjirāa aḑeḏa jūma
jōbisía Ācōrēba Elíaḏeba jarāḏa quīrāca. ¹⁸ Maḗbe
Samaríaḏebemārāda jūma ābaa jḗrepeḏa nāwā jara-
sia:

–Acabo ʕasiba Baalera ēpēbadjia. Bariblḡḡ māl biara
ēpēya. ¹⁹ Maḗ bēḗ Baalḑeba beḏeabadarāda, idji
ēpēbadada, idji sacerdoterā siḏa jūma trḗnadua. Ni
aḑalda āyā ʕecara ʕaa. Māl ewari dromada oya
Baalea animarā babue diaḏi carea. Maḗ bēḗ aḑalda
zeēblḡḡ, beḏia.–

Jehúba Baal ēpēbadara jūma quenai carea cūrūga
bḡeḏa māwā jarasia. ²⁰ Maḗbe jarasia:

–Ewarida ʕeḏadua ābaa dji jḗreḏapeḏa Baalea bia
beḏeḏi carea.–

Ara maḗda ewarida ʕasiḏaa. ²¹ Jehúba jūma Israel
druḏe jarabisía Baal ēpēbadara maḗ ewarīde
zeḏamārēā. Maḗne ādjirāa jūma zesiḏaa. Ni aba biḏa
āyā ʕeé basiā. Maḗ bēḗ Baal de dromara pēsua coḑe-
sia. ²² Māwā panlne Jehúba Baal ēpēbadarā dji
wagabaría nāwā jarasia:

–Jūmarāa ādji djiora diacuadua jḗnamārēā.–

Ara maḗda ādjirāa diacuasía. ²³ Maḗbe Jehúra, Recab
warra Jonadā siḏa Baal de dromane eḏa wānapeḏa Je-
húba Baal ēpēbadarāa nāwā jarasia:

–Quīrācuītaḏadua. Ni aḑal Ācōrē ēpēbarira bārā
ume ʕaié ʕaa. Aḑabe Baal ēpēbadarḡ nama pananida
panḡa.–

²⁴ Maḗbe Baal ēpēbadaba animarāda, dewara siḏa
Baalea babue diacuabḡda basiā. Māwā panlne ochen-
ta sordaorāba dajadaare jḗ panasiḏaa Jehúba jarāḏa
quīrāca. Maḗ sordaorāa nāwā jarasia:

–Baal ēpēbadarāda māl bārā jḗwaeḏe ʕaya. Ādjirāa
jūma quenanaḏua. Bārāba aḑa idu mīrū wābiḏiblḡḡ,
dji idu mīrū wābiḏara beḏia.–

²⁵ Baal ēpēbadarāba animarā babue dia-
peḏeḏacarea Jehúba idji sordaorāa, ādji bororāa biḏa
nāwā jarasia:

–Eḏa quenane wānadua. Ni aḑalda idu mīrū wābirā-
nadua.–

Ara maḗda sordaorāba, ādji bororā biḏa necoba que-
nane wāsīḏaa. Ādjia quenapeḏeḏara dajadaa ʕat-
acuḏapeḏa Baal de dromane eḏaara ʕa deḗnaa
wāsīḏaa. ²⁶ Mamaḡba jḗwaba oḏa Baalera dajadaa pe

I 1 Reye 18:4. II 1 Reye 21:22-23. III Dume quīḏa. Maḗra he-
breo beḏeḏe ebuḏa ʕaḗā. ḗḡḡḡḡaarā jara ʕaa “bugue droma.”

IV 1 Reye 16:8-20.

V 1 Reye 21:23.

enenapeđa jūma babuesiđaa. ²⁷ Mōgara ođa Baalera jūma toapecuapeđa idji de droma siđa jūma ārisiđaa. Maļbe āgabada deda mama ocuasiđaa. Idi biđa māwā bla.

²⁸ Māwā Jehúba Baal ēpēbadara Israel druađe jūma jōbisia. ²⁹ Baribrul Nabat warra Jeroboalba cadjirua ođara Jehúba igaraé basía. Oro ođa paca zaqea idu bia bedebisia. Maļ paca zaquera Betel puruđe idjaba Daļ puruđe biđa wađi eropansiđaa. Naēna maļneba Jeroboalba israelerāa cadjiruada obisia. ¹

³⁰ Ācōrēba Jehúba nāwā jarasia:

–Mļa quīrā bēđa quīrāca bla Acabo ēberārāra jūma quenana bērā mļ quīrāpita bia osia. Maļ bērā bl beuđacarea bl warrada Israeldebema boroda beya. Maļare idji warrada, idji wiuzaqueda, dji wiuzaque warra siđa Israeldebema boroda beađia.–

³¹ Baribrul Jehúba israelerā Ācōrē leyra sođeba quīrācuíta oé basía. Maļ awara naēna Jeroboalba israelerāa cadjirua obiđara Jehúba igaraé basía.

2 Reye 13:14-21

Eliseoba jīrūare cawabiđa

¹⁴ Eliseora cacua bié bēpeđa jaiđablul basía. Māwā bēđe Israeldebema boro Joasaba idjira acłēde wāsia. Idji carea jīā bēđe Joasaba nāwā jarasia:

–Zeza, zeza, carretađeba djōbadarā idjaba cawayođeba djōbadarā quīrāca bla israelerāra bio care-babaria.– ^{II}

¹⁵ Eliseoba idjía jarasia:

–Eneđrłmada cha bara namaa enedua.–

Ara maļda Joasaba edesia. ¹⁶ Maļne Eliseoba nāwā jarasia:

–Eneđrłmara jidada.–

Joasaba jidablrłđe Eliseoba idji jlwara Israeldebema boro Joasa jlwa lrgł bāsia. ¹⁷ Maļne jarasia:

–Āmāđau odjabariare dajadaa acłbadada ewadua.–

Joasaba ewađacarea Eliseoba idjía jarasia:

–Chada aba dajadaa drłtadua.–

Ara maļda Joasaba dajadaa drłtasia. Maļne Eliseoba jarasia:

–Jāļ chaba jara bla: Siriađebeमारā Ācōrēba bārāa poyabiya. Apec ējūāne bārāba quenania.–

¹⁸ Maļbe Eliseoba jarasia:

–Chara pedua.–

Ara maļda Israeldebema boro Joasaba pesia. Maļne Eliseoba jarasia:

–Jāļ chaba dejāda ucuadua.–

Ara maļda Joasaba bārīma ūbea upeđa waa ué basía. ¹⁹ Maļ carea Ācōrē nezoca Eliseora idji ume bio quīrūpeđa jarasia:

–Bla dejāra bārīma juesuma wa bārīma sei uđabara, bārāba Siriađebeमारā poyapeđa jūma que-

nacasiđaa. Baribrul bārīma ūbeabe uđa bērā bārīma ūbeabe poyāđia.–

Eliseo jaiđada

²⁰ Eliseora jaiđapeđa tlb̄arisiđaa. Poaza moabitarāba Israel druađe ne jārīcuđe wābadjīđaa. ²¹ Ewari aba Ācłrl israelerāba ēberā jaiđadada jouđe edeblada basía. Maļne unusiđaa moabitarāba ne jārīcuđe zebldada. Isabe mīrūni carea bēwārāra Eliseo tlb̄aripeđadade eđa b̄tasiđaa. Dji bēwārāba Eliseo blwlrl warasiđe l̄rēbapeđa piradrlasia.

Asiriarāba israelerā poyapeđa

17 Acá doce poa Juda druađebeba boroda beđacarea Ela warra Oseara Israel druađebeba boroda b̄esia. Idjira Samaria puruđe b̄abadjia. Nueve poa israelerāra pe erob̄asia. ² Oseaba Ācōrē quīrāpita cadjiruada obadjia. Baribrul Israeldebema bororā idji naēna beađaba opeđađa quīrāca mācua oca basía.

³ Osea Israeldebema boroda b̄asiđe Asiriađebeba boro Salmanasada idji sordaorā bara israelerā ume djōne zesiđaa. Poyapeđa Salmanasaba Oseara idji jlwađe erob̄esia. Maļ bērā Oseaba Salmanasaa paratada poaza diabadjia. ⁴ Māwā bēđe Oseaba Egip-tođebeba boro So abadamaa Ācłrl diabuesia idji carebade zemārēā. Maļ awara Salmanasaba parata poaza diabi beđada waa diaé basía. Māwā Salmanasaba cawasia Oseara idji jlwađeabemada ēđrl carea crīcha jlrl b̄ada. Maļ carea idjia Oseara jidabipeđa preso b̄abisia. ⁵ Asiriađebeba boro Salmanasara idji sordaorā siđa Israel druađeaa wānapēđa Samaria purura poa ūbea auđu jūrā eropansiđaa. ⁶ Osea nueve poa Israeldebema boroda beđacarea Asiriađebeba boroba Samaria purura poyasia. Maļbe israelerāra Asiriađaa jida edepeđa Halah druađe, Gozaļ druađe Habor do caita, idjaba medorā puru beaza b̄bicuas̄ia.

⁷ Maļra jūma māwāsia israelerāba ādji Ācōrē quīrāpita cadjiruada o panana bērā. Ācōrēba ādjirāra Egiptodebema boro jlwađeabemada ēđrl b̄adamiņa idjaba mamalba ēđrl enenamīna dewara ācōrē beada ēpēbadjīđaa. ⁸ Dewara puru beaba cadjirua o panl carea Ācōrēba israelerā quīrāpitabemada āyā j̄retasia. Māwāmīna israelerāba abari cadjiruada o panesiđaa. Maļ awara Israeldebema bororāba cadjirua obibadara israelerāba ēp̄esiđaa. ⁹ Idjaba Ācōrē quīrāpita oié beada mērā obadjīđaa. ^{III} Ādji puru caita bea eya borode de zaqueda ocuasiđaa dewara ācōrē beaa bia beđeadi carea. Puru zaque beaza idjaba puru waiłla mōgaraba auđu jūrā ca beaza māwā ocuasiđaa. ¹⁰ Eya boroza idjaba jūma bacuru waiłla nūmea edre ādjirāba jlwaba ođa ācōrē beada b̄cuasiđaa. Mōgara waiłlada idjaba jlwaba ođa ācōrē Aserá siđa l̄ta nūmłcuasiđaa. ¹¹ Eya boroza incienso querada ādji jlwaba ođa ācōrēa

I 1 Reye 12:26-30. II *Hebreo beđeade nāwā bā bla: “Mļ zeza, mļ zeza, Israeldebema carretađeba djōbadarā idjaba cawayođeba djōbadarā.”*

III *Ācōrē quīrāpita oié beada mērā obadjīđaa. Maļra hebreo beđeade ebuda b̄eā. Ācłrlmaarā jara bla: “Ācōrēnebemada bié beđeabadjīđaa.”*

bá diabadjidáa dewara purudebemarāba naēna ope-
 dāda quírāca. Mañ puru bēara Ācōrēba israelerā
 quírāpitabemada āyā j̄lretasia. Israelerāba cadjirua o
 panl carea Ācōrēra ādjirā ume bio quírūsia. ¹² Idjia
 jarasia j̄lwaba oēa ācōrēra ēpēnacara panlda.
 Māwāmīna israelerāba ēpēsīdāa. ¹³ Ācōrēba Juda dru-
 aēaa, Israel druāēaa biēa idjidēba bedēabadarāda dia-
 buesia. Ādjirāneba israelerāa nāwā jarasia:

–Mā leyda bārā drōā naēnabemarāa jūma diasia id-
 jaba m̄lneba bedēabadaēba bārāa biēa diasia. Ād-
 jirāra m̄l nezocarāa. Jā̄lbe bārāba cadjirua obadara
 igarāpēda m̄l leyra jūma t̄jā oēadua.–

¹⁴ Bariblr̄l israelerāba t̄jā oēaē basía, āteblr̄l ādji
 drōā naēnabemarā quírāca clwlrl̄l zarea panesīdāa.
 Ācōrēra t̄jānaē basía. ¹⁵ Ācōrēba obi jarāđara, ādji drōā
 naēnabemarā ume bedēa bēda siēa igarasiēaa. Mañ
 awara Ācōrēba cawa oi jarāđara t̄jānaē basía. J̄lwaba
 oēa ācōrē siriē beada ēpē panl bērā ādjirā siēa siriē
 panesīdāa. Ādji caita bea puruba cadjirua obadara
 Ācōrēba orānaduaēa ađamīna o panesīdāa. ¹⁶ Ācōrē-
 ba obi jarāđara israelerāba jūma igarasiēaa. Mañ bērā
 paca zaque zaca bēda umé osiēaa bia bedēaēi carea.
 Idjaba bacuruda ācōrēwērā Aserā quírāca ocuasiēaa
 bia bedēaēi carea. Chīdaúa, jedēcoa, āmādaúa biēa
 bia bedēabadjidāa. Idjaba Baalea bia bedēabadjidāa.
¹⁷ Mañ awara ādji warrarāda, wērācaurā siēa j̄lwaba
 oēa ācōrēa babue diabadjidāa. Dau ēsā ununi carea
 obadjidāa. Idjaba daubarada ēpēbadjidāa. Ācōrē
 quírāpita jūmawāyā cadjirua o panl carea idjira bio
 quírūsia.

¹⁸ Ācōrēra israelerā ume bio quírūna bērā idji
 quírāpitabemada āyā j̄lretasia. Ababe Juda druāēbe-
 marādr̄l ādji druāē panesīdāa. ¹⁹ Bariblr̄l Juda dru-
 aēbemarā biēa Ācōrēba obi jarāđara t̄jā oēaē basía,
 āteblr̄l Israel druāēbemarāba cadjirua opeđada
 quírāca o panesīdāa. ²⁰ Mañ carea Ācōrēba israelerāra
 abēda jūma igarasia. Ādjirāra bia mīgabisia idjaba de-
 wara druāēbemarāa poyabipeđa idji quírāpitabema-
 da āyā j̄lretasia.

²¹ Naēna Ācōrēba israelerāa ādji boro Daviēba
 zēdada igarabisia. Mañbe ādjirāba Nabat warra Jer-
 oboałda ādji boroda b̄asiēaa. Mañ Jeroboałba cadjirua
 waiłada israelerāa obisia. Idjia Ācōrēra igarabisia.
²² Jeroboałba cadjirua o bēđara israelerāba o
 panesīdāa. Ni maārī biēa igarāđaē basía. ²³ Māwā cad-
 jirua o panasiēaa aba Ācōrēba idji quírāpitabemada
 āyā j̄lretabl̄lēaa. Idjidēba bedēabadarā idji nez-
 ocarāneba māwā oyaēa asia. Mañ bērā asiriārāba israel-
 erāra ādji druāēaa jida edesiēaa. Waēibiēa mama
 panla.

²⁴ Mañbe israelerā pananama Asiriāēbema boroba
 Babiloniane bemarāda, Cutāēbemarāda, Avaēbe-
 marāda, Hamānebemarāda, idjaba Saparvaiñnebe-
 marā siēa b̄acuasía. Mañ ēberārāra Samaria purude,
 dewara puru bēaē biēa panesīdāa.

2 Reye 24:8–25:12

Babiloniarāba Juda druāēbemarā poyapēdāa

⁸ Joaquił 18 poa b̄asiēe Juda druāēbema boroda
 b̄esia. Jedēco ūbea Juda druāēbemarāra pe erob̄asia.
 Idjira Jerusaleñne b̄abadjia. Idji papara Jerusaleñnebe-
 ma Elnatañ cau Nehusta basía. ⁹ Joaquiłba Ācōrē
 quírāpita cadjiruada o b̄abadjia idji zeza b̄asiba o bēda
 quírāca.

¹⁰ Mañ ewariēe Babiloniane bema boro Nabu-
 codonosó sordaorāda Jerusaleñnebemarā ume djōne
 wānapēda purura auēu jūrā eropanesiēaa. ¹¹ Māwā
 auēu jūrā eropanlne Nabucodonosóra jūēsía.

¹² Mañne Juda druāēbema boro Joaquiłba, dji papa-
 ba, idjiare bēaba, idji sordao bororāba, dji dromarā
 biēa jarasiēaa Nabucodonosó j̄lwaeēa panenida.
 Nabucodonosó ocho poa idji druāēbema boroda
 bēđacarea Juda druāēbema boro Joaquiłra preso ji-
 dasía.

¹³ Mañbe Ācōrēba jarāđa quírāca Nabucodonosóba
 ne bia quēēa Ācōrē de dromane bēađada jūma pe
 edesia. Ne bia quēēa Juda druāēbema boro de dro-
 mane bēađa siēa jūma pe edesia. Idjaba Israelēbema
 boro Salomołba Ācōrē de dromane oro ocuaēa siēa
 toapecuapeđa pe edesia. ¹⁴ Mañ awara Nabu-
 codonosóba Jerusaleñnebemarāda idji druāēaa jida
 edesia: dji dromarāda, sordaorāda, ne o cawa bēada,
 jiorroba ne o cawa bēa siēa. Jūma ābaa die mil jida
 edesia. Ababe dji ne neē quēēadr̄l Juda druāē
 panesīdāa. ¹⁵ Nabucodonosóba Juda druāēbema
 boro Joaquiłda, idji papada, idji quimarāda, idjiare
 beada, dji dromarā siēa Babilonianaa jida edesia.
¹⁶ Sordaorāda siete mil, ne o cawa bēada idjaba jiorro-
 ba ne o cawa bēada mil jida edesia. Dji mēsrā bēara
 Babilonianaa jūma jida edesia. ¹⁷ Mañbe Nabu-
 codonosóba Joaquił djabadrōā Mataniāda Juda dru-
 aēbema boroda b̄asia. Mañ Mataniāra tr̄l b̄asia Sede-
 quía.

¹⁸ Sedequía 21 poa b̄asiēe Juda druāēbema boroda
 b̄esia. Idjira Jerusaleñne b̄abadjia. Once poa Judaēbe-
 marāda pe erob̄asia. Idji papara Libna purudebema Je-
 remia cau Hamutal basía. ¹⁹ Sedequíaba Ācōrē
 quírāpita cadjiruada o b̄abadjia idji djaba Joaciłba o
 bēda quírāca. ²⁰ Mañ carea Ācōrēra Jerusaleñnebe-
 marā ume idjaba Juda druāēbemarā ume bio
 quírūsia. Mañ bērā ādjirāra idji quírāpitabemada āyā
 j̄lretasia.

Nabucodonosóba Jerusaleñ babuēda

Mañ ewariēe Sedequíaba Babilonia druāēbema
 borora igarasia.

²⁵ Mañ carea nueve poa Sedequía Judaēbema
 boroda bēđacarea diebema jedēcode ewari
 dieēe Babiloniane bema boro Nabucodonosóra idji
 sordaorā bara Jerusaleñnebemarā ume djōne wāsīdāa.
 Mañne poa umé Jerusaleñra auēu jūrā eropanesiēaa.

Puru dajadaare acɓbadada ʎta drasoa ocuasidaa. 12 Once poa Sedequia Juda druadebema boroda bedacarea babiloniaraba wadibida Jerusaleɓ purura auɗu juɓa eropanasidaa. 3 Ara maɓ poade quimarebema jedecode ewari nuevede Jerusaleɓ purude coɗira ni caɓe sida nee basia. Maɓba jumara da jarra duanasidaa.

4 Mawā panlne puru auɗu juɓa ca ɓara uyapetasiidaa. Babiloniaraba purura auɗu juɓa eropanmīna Juda druadebema boro Sedeqīara, idji sordaora sida diamasi mīru wāsidaa. Dji boro neú caita ɓa eɗa wābadaare ēdrasiidaa. Mama puru auɗu juɓa ca ɓara umé panasiidaa. Maɓne Arabadaa wābada ode pira wābɓɓasiidaa. 5 Maɓ cawasiɗade Babiloniane bema sordaora da Sedequia caiɗu wāsidaa. Idjira Jerico puru caita ɓa jewedade jidade wāsidaa. Maɓne Sedequia sordaora da idjira amenapeɗa memenesidaa. 6 Babiloniaraba Sedeqīara jidapeɗa Ribla puruɗaa edesiidaa. Mama Babiloniane bema boroba idjira cawa osia. 7 Sedeqīaba acɓ ɓade Nabucodonosoba idji warara da quenabisia. Jūma quenapeɗa Sedequia dau-ura umena nuɗtabisia. Maɓbe bronze oɗa carenaba jɓnapeɗa Babilonia druadaa jida edesiidaa.

8 Nabucodonosó 19 poa Babiloniane bema boroda bedacarea jedeco juesumane ewari sietede idji sordaora boro Nabuzaradaɗda Jerusaleɓ puruɗaa wāsia. 9 Maɓne Ācōrē de dromada, Juda druadebema boro de dromada, idjaba de Jerusaleɓne ɓea sida jūma bácuasia. Dji droma ɓeaba eropanana deda abeɗa jūma bácuasia. 10 Maɓbe idjia Babiloniane bema sordaora Jerusaleɓ puru auɗu juɓa ca ɓara jūma āribisia.

11 Maɓbe Nabuzaradaɗba ēberāra Jerusaleɓne wadi panɓda, Nabucodonosóare panlana apeɗara da, dewara ēberāra sida Babilonia druadaa jūma jida edesia.

12 Ababe dji ne nee queɗe adra amesia ējū o bead-āmarē idjaba uva ējūada wagaɗamārē.

Daviba Israeldebema sordaora juachabida

21 Maɓ ewaride diauruba israelera bié osia. Idjia Davia crīchabisia Israeldebema sordaora juachabida. 2 Maɓ bērā Daviba Joáa, waabema sordao borora sida nāwā jarasia:

–Jūma Israel druade umaquira djo cawa beada juachade wānada Beersebá purudeba ɓa Daɓ puruɗaa. Juachapeɗa mɓa jarade zedada cawai carea jūmasāwā panɓda.–

3 Baribɓɓa Joáa jarasia:

–Mɓ boro, iĀcōrēba idji puru Israelda ɓarima cien auɗu yōbibɓɓa bio bia ɓaya! ¿Jūma ādjirāra ɓare panléca? ¿Cārē cārē ɓa māwā juachabi ɓa? ¿Cārē da dji israelera nēbrade ɓa quira ɓa?–

4 Joáa māwā jaradamīna Daviba wadibida juachabisia. Ara maɓda Joáa jūma Israel druade juachade wapeɗa jēda Jerusaleɓnaa zesia. 5 Maɓbe Davia jarasia Juda druade 470 mil sordaora panɓda idjaba waabema israelera druade miyoɗ auɗu cien mil panɓda.

6 Baribɓɓa Joáa Levideba yōpedara, Benjamiɓneba yōpedara sida juachabé basia, Daviba juachabi jaradara bia uirāne bērā.

7 Ācōrē bida Daviba juachabidara bia unué basia. Maɓ carea israelera cawa osia. 8 Maɓ bērā Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Wārāda mɓa sordaora juachabidara cadjirua basia. Baribɓɓa mɓ quira djuburia maɓ cadjirua oɗara quira doada. Mɓa wārāda crīcha nee ɓa quira osia.–

9 Maɓ ewaride Ga abadaba Davia Ācōrēneba bedebadja. Ācōrēba Gaa nāwā jarasia:

10 –Davimaa wapeɗa jaradua mɓa cawa oida. Mɓa cawa oi crīchada ūbea eroba. Maɓgɗebemada idjia aba edada ɓa.–

11 Ara maɓda Gara Davimaa wapeɗa nāwā jarasia: –Ācōrēba nāwā jara ɓa: “Mɓa cārēneba cawa oida ɓaɓɓa jaraɗa ɓa. Naɓnebemada aba edada:

12 poa ūbea jarraba zeida, jedeco ūbea dji quira ɓa ɓara roya pananida, wa ewari ūbea Ācōrēba ɓara cacua bié ɓaɗa. Maɓ ewari ūbea bajānebema nezocaba jūma Israel druade ēberāra quiniɓiya.” Maɓgɗebemada aba edada mɓa Ācōrēa jarai carea.–

13 Maɓne Daviba Gaa panusia:

–iMɓa nēbraga dromane ɓa! Baribɓɓa Ācōrēra quira djuburiaɗa ɓa bērā, biara ɓa mɓa idji jwade ɓeida ēberāra jwade ɓaei cāyābara.–

14 Daviba māwā jarada bērā Ācōrēba israelera cacua bié basia. Maɓne setenta mil quinisiidaa.

15 Maɓbe Ācōrēba bajānebema nezocada Jerusaleɓne bema quenane diabuesia. Mawā quena ɓada Ācōrēba acɓ basia. Maɓne sopusapeɗa waa quenabié basia. Bajānebema nezocaa nāwā jarasia:

–iBesia! iWaa quenaradua!–

Mawā jarasida bajānebema nezocara jebuseo Ornaɓba trigo cɓɓarima basia. 16 Daviba ʎtaa acɓɓɓade unusia bajānebema nezocara ʎta jira ɓada. Djɓbada necoda idji jwade erobasia. Maɓ necora Jerusaleɓ puruɗaa wa nūmasia. Maɓ unuɓɓade Davira, idjiare bea dji dromara sida chirāborode ɓarru copanesidaa. Ādjirāba sopua careabema jɓbadara jɓ panasiidaa.

17 Maɓbe Daviba Ācōrēa nāwā jarasia:

–Mɓɓa sordaora juachabisia. Mɓɓa maɓ cadjiruara osia. Naɓ beɗe nee queɗeaba ¿cārē cadjiruada osida? II Mɓ Boro Ācōrē, mɓ quira djuburia mɓra, mɓ ēberāra sida cawa odua. Waa ɓa puruda quiniɓiradua.–

18 Maɓne Ācōrē nezoca bajānebemaba Gaa nāwā jarasia:

–Davā jaradua jebuseo Ornaɓba trigo cɓɓarima animarā babue diabadada mɓ itea omārē.–

19 Ara maɓda Gaba Ācōrē trɓneba jaradara Daviba ode wāsia. 20 Ornaɓba trigo cɓɓa beɗe jēda acɓpeɗa bajānebema nezocara unusia. Idji warrara quimare panɓ bida ununapeɗa mīrūsiidaa. 21 Davi Ornaɓma jūɓɓɓade Ornaɓba idjira unusia. Maɓ bērā idji trigo cɓɓarimaɓba Davimaa wapeɗa chirāborode ɓarru cobesia. 22 Maɓne Daviba Ornaɓa jarasia:

I Acɓbadada ʎta drasoa ocuasidaa. Ebuɗa ɓaɗa cārēda osidaa.

II Naɓ beɗe nee queɗe. Hebreo beɗeɗe ɓa ɓa “naɓ oveja.”

-Bł trigo cłrlbari ějũāra młā nědobuedua animarā babue diabadada Ācōrě itea oi carea. Młā māwā oibłrl dai israelerāra waa quininaěā. Dji ějũā něblara młā jũma diaya.-

²³ Ornałba panusia:

-Mł boro, ara jāvā bari edadua. Małbe bla quĩrĩā bā quĩrĩācā oduā. Młā pacada diaya Ācōrěa babue di-amārěā. Mał awara tıbl carea dji trigo cłrlbari bacuruda diaya. Trigo siĉa diaya Ācōrěa babue diamārěā. Małglra młā jũma bari diaya.-

²⁴ Baribłrl israelerā boro Daviba panusia:

-Māwāěā. Młā bari edāěā āteblrl dji něbłā daucha diaya. Młā blreda Ācōrěa diai carea bari edāěā. Animarā bari edāĉara młā Ācōrěa babue diaěā.-

²⁵ Mał běrā Daviba Ornał ějũābari oroda quince libra diasia. ²⁶ Mama Daviba animarā babue diabadada Ācōrě itea osia. Małbe Ācōrěa animarāda jũma babue diacuasia idjaba Ācōrě ume necai bāi carea animarā dragada babue diacuasia. Małne Ācōrěa quĩrĩā djuburida iwiĉisia. Ācōrěba małra bia ũrĩna běrā bajāneba tıbl uruada animarā babue diabada łrł baebisia.

²⁷ Małbe Ācōrěba bajānebema nezocaa jarasia idji djōbari necoda wagamārěā. ²⁸ Mał unublrlĉe Daviba cawasia Ācōrěba idji beĉeara ũrĩsida. Mał carea jebuseo Ornałba trigo cłrl bāĉama animarāda Ācōrěa babue diacuasia. ²⁹ Mał ewariĉe Ācōrě wua de Moiseba ějũā pōāsa ewaraga bāĉe oĉara, animarā babue diabada siĉa Gabaoł puru caita bā eyāĉe panasiĉāa.

³⁰ Baribłrl Daviba Ācōrěa iwiĉi carea maaaa poya wāě basía. Ācōrě nezocara idji djōbada neco bara ununa běrā maaaa wāida bio waya bāsia.

22 Małbe Daviba jarasia:

-Nał eyāĉe dadjirā Boro Ācōrě de dromada, dadji israelerāba animarā babue diabada siĉa oĉia.-

Ācōrě de droma oi carea Daviba jłrl peĉa

² Daviba āıbemarā Israel druāĉe panabadada ābaa jłrebisia. Małbe Ācōrě de droma oi carea łcłrl bācuasia mōgara toawĉamārěā. ³ Mał awara jiorroda waiłba jłrl pesia dji eĉa wābadara cachĩĉi carea idjaba jira bāĉi carea. Bronze siĉa jłrl pesia. Waiłba edāĉa běrā dji złglara poya zāĉāě basía. ⁴ Mał awara dji biara bā bacuru Libano druāĉebemada waiłba jłrl pesia. ^I Małra poya juachāĉāě basía Sidoł puruĉebemārāba, Tiro puruĉebemārā biĉa zocārā enepĉĉāda běrā. ^{III}⁵ Daviba māwā jłrl pesia nāwā crĩcha bāĉa běrā:

-Mł warra Salomołra wāĉibiĉa cũdrada bā běrā de-
ra o adua bāa. Baribłrl Ācōrě de dromara dji waiłbara bāda idjaba dji biara quiruda bāida bāa jũma nał ějũāne trł bāga bāmārěā. Mał běrā mł warra Salomołba poya omārěā młā jũma jłrl peya.-

Mał carea Davi jaiĉai naěna jũma jłrl pesia. ⁶ Mał ewariĉe Daviba idji warra Salomołra trłpeĉa jarasia israelerā Ācōrě de dromada omārěā. ⁷ Nāwā jarasia:

I *Quince libra. Hebreo beĉeāĉe bā bāa "seiscientos siclos."* II *Dji biara bā bacuru. Hebreo beĉeāĉe bā bāa "cedro" baribłrl ogoěā.*

III *Sidoł purura, Tiro puru siĉa Libano druāĉe panla.*

-Warra, mł Boro Ācōrě itea młā de dromada oida crĩcha bāsia. ⁸ Baribłrl idjia młā nāwā jarasia: "Błra dewara puru bēa ume bārima zocārā djōpeĉa ěberārāda quenasia. Mł quĩrĩpita nał ějũāne zocārā quenana běrā bla mł itea de dromara oĉara bāa. ⁹ Baribłrl bla warrada djō quĩrĩācāda unuya. Młā idjira jũma idji dji quĩrũ ume necai bāya. Mał běrā idji trłra Salomoł aĉia. ^{IV} Idjira israelerā boroda bāmisa młā israelerāra jũma necai bāya. ¹⁰ Idjiablrl mł itea de dromada oya. Idjira mł warra baya małne młra idji Zeza baya. Idji ewariĉeba łtaa młā idjida, idjiĉeba yōbłdarā siĉa israelerā bororāda bāya."

¹¹ Mał běrā warra, młā quĩrĩā bāa Ācōrěra bl ume bāida idji de dromara omārěā idjia jarāĉa quĩrĩācā.

¹² Idjaba młā quĩrĩā bāa Ācōrěba necawaada, crĩcha cawaa siĉa bā diaida. Māwā bla israelerā pe erobāĉe idji leyra jũma ariĉe tĩā oya. ¹³ Ācōrěba Moiseĉeba israelerā ley diaĉara bla quĩrĩācuiĉa o bāibłrl bla obłrlra jũma bia odjaya. Lbāa bāpeĉa sozarra bādua. Ne wayarādua. Jěda crĩcharādua.

¹⁴ Młā bio traja bāĉeba oroda 7 miyoł 500 mil libra idjaba paratada 75 miyoł libra jłrl pesia bla Ācōrě de dromada omārěā. Bronĉeda, jiorro siĉa waiłba jłrl pesia. Dji złglara dadjia poya zāĉāěā. Mał awara mōgara toawĉāda, bacuru lraĉāda siĉa jłrl pesia, baribłrl mał auĉu bla jłrl peida bāa.

¹⁵ Błā ne o cawa bēada zocārā erobāa: mōgara toawe cawa bēada, mōgara de o cawa bēada, bacuru de o cawa bēa siĉa. ¹⁶ Mał awara orodebema ne o cawa bēada, paratādebema ne o cawa bēada, bronĉebema ne o cawa bēada, jiorroĉebema ne o cawa bēa siĉa zocārā erobāa. Jāłbe jłwa bādua Ācōrě de dromara oi carea. Ācōrěra bl ume bāya.-

¹⁷ Małbe Daviba Israelĉebema dji droma beaa jarasia idji warrara carebādamārěā. ¹⁸ Nāwā jarasia:

-Dadji Ācōrěra bārā ume bāa. Ara mał Ācōrěba bārāra necai bāsia dewara puru beara mł jłwaĉā bāĉa běrā. Jũma ādjirāra Ācōrě jłwaĉā panla idjaba dadji israelerā jłwaĉā panla. ¹⁹ Mał běrā soĉeba, jaureĉeba biĉa bārā Ācōrěra jłrlĉadua. Jłwa bāĉadua idji de droma oĉi carea. Opeĉāĉacarea idji baurudera, ne jũma idji deĉe bāida bā siĉa eĉa bāĉadua.-

1 Cronica 29:26-28

Davi jaidada

²⁶ Jesé warra Daviba jũma israelerāra pe erobāsia. ²⁷ Jũma ābaa cuarenta poa israelerā boroda bāsia. Si-ete poa Hebrołne bāsia. ^V Małbe 33 poa Jerusalełne bāsia. ²⁸ Davira bio waraga jaiĉasia. Bio ne bara bāsia idjaba trł bāga bāsia. Idji cacuabari idji warra Salomołda israelerā boroda bāsia.

IV *Hebreo beĉeāĉe Salomoł trłba jara bāa "necai."* V *Davira siete poa Hebrołne bāsiĉe Judāĉebema israelerā boro basía. 2 Samuel 5:4-5.*

2 CRONICA

Salomoŕba necawaa Ācōrēa iwidiida

1 Davi warra Salomoŕba israelerāra bia pe erobesia Ācōrēra idji ume bā bēra idjaba bio dji dromada bāda bēra. ² Ewari aba Salomoŕba israelerāra jūma trŕcuasia: idji sordaorā bororāda, nēbŕa cawa obadarāda, dji dromarāda, dji drōārā siida.

³ Jūpēdađacarea Salomoŕra jūma ādjirā siida Gabaoŕ puru caita bā eyađaa wāsiđaa Ācōrē wua deda mama bā bēra. Maŕ wua dera Ācōrē nezoca Moiseba ējūā pōāsa ewaraga bāde obida basía. ⁴ Baribŕa Salomoŕ ewariđe Ācōrē baurudera maŕ dede baē basía, Daviba Quiriat-jeariŕ puruđeba Jerusaleŕ puruđaa edeđa bēra. Mama idjia obida wua dede eda waga basía. ⁵ Baribŕa animarā babue diabada bronze ođada wađibida Ācōrē wua de quirāpe basía Gabaoŕ puru caita. Maŕra Uri warra Bezaleelba ođa basía. ⁶ Bezaleelera Hur wiuzaque basía. Salomoŕra, idjia trŕcuade ēberārā siida mamas wāsiđaa Ācōrēa iwidiida carea. ⁶ Mama Ācōrē wua de quirāpe Salomoŕra animarā babue diabada bronze ođa caita wāpēda Ācōrēa animarāda mil babue diacuasia.

⁷ Maŕ diamasi Ācōrēra Salomoŕma odjapeđa nāwā jarasia:

–Bla quirīā bāda mŕa iwidiida.–

⁸ Salomoŕba panusia:

–Bla mŕ zeza Davira quirīāneba bio carebabadjia.

Maŕbe bla mŕra idji cacuabari israelerā boroda basía.

⁹ Mŕ Boro Ācōrē, bla mŕ zeza Davia jarada quirāca odua. Bla mŕra israelerā boroda basía. Baribŕa ādjirāra zocārā panŕa ŕbŕa quirāca. ¹⁰ Maŕ bēra necawaada, crīcha cawaa siida mŕa diadua israelerāra bia pe erobai carea. Bla carebaēbŕa ni abalba bl ēberārā zocārā panŕa roya bia pe erobaēa.–

¹¹ Maŕne Ācōrēba jarasia:

–Mŕa bŕa mŕ ēberārā boroda basía. Maŕne bla ababe necawaada, crīcha cawaa siida iwidiisa ādjirā bia pe erobai carea. Sođeba maŕda quirīā bā bēra mŕa necawaada, crīcha cawaa siida bla diaya. Maŕ awara bla parata waiŕada, ne jūma erobaida, bio dji droma baida, dārā zocai bai siida iwidiidaēmīna mŕa diaya. Maŕ awara bl dji quirūda beuđamārēā iwidiidaēmīna mŕa bŕa ādjiebbemada wagaya. Bla erobai quirāca ni abal boro bl naēna bađaba neē basía idjaba ni abal boro blare zebŕa biida erobaēa.–

I Idji sordaorā bororāda. Hebreo beđeade nāwā bā bā: “Mil sordaorā bororāda idjaba cien sordaorā bororāda.” II Exodo 38:1-7.

¹³ Maŕbe Gabaoŕ puru caita bā eyađeba Ācōrē wua de bāmalba Salomoŕra Jerusaleŕnaa jēda wāpēda jūma israelerāra pe erobesia.

Salomoŕba cawayo, carreta siida jŕra pēda

¹⁴ Salomoŕba djōbada carretada, cawayo siida zocārā edasia. ^{III} Carretara 1,400 edasia idjaba cawayoda doce mil edasia. Maŕgŕa idji sordaorā panabada puruza idjaba Jerusaleŕne idji babarimaa biida bācuasia.

¹⁵ Salomoŕ dji boro basiđe oroda, parata siida Jerusaleŕne ađuba erobasia mōgara quirāca. Idjaba dji biara bā bacuru Libanonebema enenada ađuba erobasia mēābema higojō eya carrade bara quirāca. ^{IV}¹⁶ Salomoŕ itea ne nēdobadarāba Egiptođe idjaba Ciliciađe cawayoda nēdobadjidaa. ^V¹⁷ Cawayo aba cuatro libra paratabari nēdobadjidaa. Egiptođe carreta aba quince libra paratabari nēdobadjidaa. Maŕbe ādjirāba hititarā bororā, Siriađebema bororā biida cawayoda, carreta siida nēdobuebadjidaa.

Salomoŕba Ācōrē de droma obida

2 Maŕbe Salomoŕba idji de dromada, Ācōrē de droma siida obisia. ² Maŕ bēra ēberārāda setenta mil edasia maŕ de ođi careabemada wađamārēā. Idjaba ochenta mil edasia eyađe mōgara toaweđamārēā. Maŕ awara 3,600 basía dji traja panŕ bororāda beađamārēā.

3 Maŕbe Salomoŕba Ācōrē de dromada Jerusaleŕne oi carea jŕwa basía. Maŕ dera Moria eyađe obisia jebuseo Ornaŕba trigo cŕŕbari bađama. Idji zeza Daviba Ācōrē de droma oi carea maŕ ējūāra edasia mama Ācōrēra idjima odjađa bēra. ² Poa quimārē Salomoŕ israelerā boroda beđacarea umébe-ma jeđecode ewari uméne jŕwa basía.

Ācōrē baurude Salomoŕba enebida

5 Ācōrē de droma Salomoŕba obida pārāpēdađacarea jūma idji zeza Daviba Ācōrē itea diađara maŕ deđaa enebisia: oroda, paratada, dewara nebia siida. Jūma maŕgŕa Ācōrē itea diada wagabadađe bābisía.

² Maŕbe Salomoŕba Israelēbema dji dromarāda, nēbŕa cawa obadarāda, dji drōārā siida Jerusaleŕnaa jūma trŕcuasia Ācōrē baurude Sioŕne bāda Ācōrē de

III Cawayo. Ācŕŕmaarā idjia cawayođeba djōbadarāda jŕra pesía. IV Dji biara bā bacuru. Hebreo beđeade bā bā “cedro” baribŕa ogoēa. V Egiptođe. Ācŕŕmaarā Musriđe nēdobadjidaa. Musri druara Cilicia drua caita bāa.

dromanaa ededamārēã. (Sioļ purura idjaba Davi puru abadaa. ^I ³ Israeldebema dji umaquĩrãra Salomoļ bama jūma zesidaa ādji warrewarreabema de zaquede panabada ewari obada jedecode. ^{II} ⁴ Israeldebema dji dromarã jūma jūēpedadacarea levitarãba Ācōrē baurudera ede wāsidaa. ⁵ Maļne ādjirãba, sacerdoterã biða baurudera, Ācōrē wua dera jūma maļ deðe ba siða Ācōrē de dromanaa edesidaa.

⁶ Maļne Ācōrē baurude quĩrãpe Israeldebema boro Salomolba, jūma israelerã idji ume dji jre duanl biða ovejada, paca siða Ācōrēa babue diacuasidaa. Ādjia babue diapedada animarãra zocãrã panana bẽrã poya juachadãe basia.

⁷ Maļbe sacerdoterãba Ācōrē baurudera idji de dromane dji edaara ba dejãnaa edesidaa. Maļ dejãra "Ācōrē itea biara ba dejã" abadjidaa. Mama baurudera bajãnebema nezoca zaca panl i edre basidaa. ^{III} ⁸ Maļ bajãnebema nezoca zaca panl i pae panl quĩrãca nūpanasidaa. Mãwã ādji ira baurude dji jira edebada bacuru bara lãl panasidaa. ⁹ Baurude jira edebada bacurura draso ba bẽrã dji quẽblga Ācōrē itea ba dejãreba unubadjidaa. Bariblga Ācōrē de droma dajadaareba maļ bacuru quẽblga ununaca basia. Wadibiða maļ bacurura mama panla. ¹⁰ Umébema

I 2 Samuel 5:6-9. II Levitico 23:33-43. III Bajãnebema nezoca. Hebreo bedede "Querubiñ" bã ba. Maļglãra bajãnebema nezoca i bara bea.

mõgara pewede Moiseba bada baurude eða panasidaa. Waa neé basia. Israelerã Egiptodeba edrdapeda Horeb eyade panasidaa Ācōrēba ādjirã ume bedea bapeda maļ mõgarara diasia.

¹¹ Baurudera Ācōrē de dromane eða bapeda sacerdoterãra Ācōrē itea ba dejãneba dajadaa wāsidaa. Jūma ādjirã mama duanlba naēna osidaa ara ādjida Ācōrē quĩrãpita bia beadi carea. Ācrlba mãwã osidaa ādjia Ācōrē dede ne oði careabema ewariẽmĩna.

¹² Maļne trãbi zá cawa panl levitarã Asára, Hemaļra, Jedutuļra, ādji warrarãra, jūma ādji ēberãrã siða animarã babue diabada lĩmãdau odjabariare ļta duanasidaa. Dji biara ba lino wua oðada jļ panasidaa. Trãbida zá panasidaa címbaloba, arpaba, idjaba salterioba. Ādjirã ume 120 sacerdoterãba cachiruda zá panasidaa. ¹³ Cachiru zá panlne dewarãda trã dua-nasidaa jūmarãba abaa Ācōrēa bia bedede carea idjaba bia bada aði carea. Cachiru zá panlne, címbalo zá panlne, dewarabema zá panlne biða dji trã duanlba Ācōrēda nãwã bia jarasidaa:

Ācōrēra bio biya quirua. Idjia ewariza dadjirãra quĩrã ba.

Mãwã panlne cawaēne Ācōrē de dromane eða jļrãrãba towaga nūmesia. ¹⁴ Maļne sacerdoterãba Ācōrē de dromane obadara poya oðadã basia Ācōrē quĩrãwãrã dorrodorroadã idji de dromane eða ba bẽrã.

ESDRA

Ciroba judiorã jêda Jerusaleñnaa wãbiêda

1 Persia druadebema boro Giroba babiloniarã royaðacarea Ācōrēba Jeremianeba jaræda quĩrãca osia. ^I Ara mañ poađe Giro sođe ðasia idji de dromada wayacusa omãrēã. Mañda Giroba cartaðe ðapeða jũma druã idji jlwæða bæaa jarabisia. Nãwã ðasia:

² Persiaðebema boro Giroba nãwã jara ðaa: Ācōrē bajãne ðaba jũma nañ ējũãne bæa druada mñ jlwæða ðasia. Mañ awara mñra ðasia idji de dromada Juda druade Jerusaleñ puruðe omãrēã. ³ Mañ bēãrã jũma Ācōrē ēberãrãda Juda druaðaa wãnida panla Jerusaleñ puruðe israelerã Ācōrē de dromada oði carea. Mañne Ācōrēba carebaya. ⁴ Idjaba ãdji caita panl ēberãrãba dji wãbldarãa paratada, oroda, baridua nebiada, animarã bæa sida diaðida panla. Mañ awara ãdjirãba soðeba dia quĩrã panl quĩrãca diaðida panla Ācōrē de dromada Jerusaleñne oðamãrēã.

Judiorã Jerusaleñnaa jêda wãpedaða

⁵ Mañbe Judæeba yõpedaða bororãda, Benjamiñneba yõpedaða bororãda, leuitarãda, sacerdoterãda, dewararã sida Jerusaleñnaa Ācōrē de droma oðe wãni carea panasidaa Ācōrēba mañ crĩchara ãdjirã sođe ðaða bēã. ⁶ Mañne jũma ãdji caita panl ēberãrãba oroda, paratada, netatada, animarãda, nebia nēbla bæa sida diacuasidaa. Mañ awara soðeba dia quĩrã panl quĩrãca ne diasidaa.

⁷ Mañne Persiaðebema boro Giroba Ācōrē de dromane ðaðada diabisia. Naēna Babilonianebeba boro Nabucodonosóba mañgura Jerusaleñneba enepeda idji ãcōrē dede ðasia. ⁸ Baribrlr Persiaðebema boro Giroba idji parata wagabari Mitridate abadaa jũma diabisia. Mitridateba juachapeda Juda druadebema boro Sesbasáa jũma diasia. ⁹ Idjia diaðara nañgla basía: epeðeco jũgurua oro oðada 30; epeðeco jũgurua parata oðada 1000; neco zaqueda 29; ¹⁰ taza oro oðada 30; taza parata oðada 410; dewara nebiada 1000. ¹¹ Jũma ábaa oro oðara, parata oða sida 5400 basia. Sesbasára, babiloniarãba jida edepedada sida Jerusaleñnaa jêda wãsidæde jũma mañgura edesidaa.

Animarã babue diabada wayacusa opedaða

3 Juda druade jũenapeda israelerãa ãdji puruza panesidaa. Mãwãnacarea sietebema jedecoðe

jũmarãda Jerusaleñne ábaa dji jlwesidaa. ² Mañne Josadá warra Jesúaba, waabema sacerdoterãba, Salatiel warra Zorobabelba, idji ēberãrã biða jlwæ ðasidaa animarã babue diabadada oði carea. Mãwã osidaa israelerã Ācōrēba animarãda babue diaði carea idji nezoca Moiseba diaða leyde ða ða quĩrãca. ³ Ādji caita bæa ēberãrãra waya panlmĩna dji animarã babue diabadara naãrã ðaðama osidaa. ^{II} Oðapeda animarãda diapeda, quewara biða Ācōrēba babue dia panesidaa. ⁴ Idjaba Ācōrē leyde ða ða quĩrãca warrewarreabema de zaquede panabada ewarida osidaa. ^{III} Mañne idji leyde ða ða quĩrãca ewariza animarãda idjia babue diasidaa. ⁵ Mamalba ãtaa ãdjirãba animarã babue diaðida panl quĩrãca babue diabadjidaa: ewarizabemada, jedeco djiwidibemada, idjaba Ācōrēba obi ða ewari droma bæazabemada. Mañ awara ãdji soðeba dia quĩrã panl sida Ācōrēba babue diabadjidaa. ⁶ Ādjirãba Ācōrē de droma oði carea wadi jlwæ ðaðaémĩna sietebema jedecoðe nabema ewaride animarãda Ācōrēba babue dia panesidaa.

Ācōrē de droma wayacusa opedaða

⁷ Mañbe israelerãba mōgara de o cawa bæarãa, bacuru de o cawa bæarãa biða paratada diasidaa Ācōrē de droma oðamãrēã. Idjaba Sidoñnebemarãa, Tiroðebemarãa biða uva bada, coði careabemada, nedraga sida diasidaa dji biara ða bacuruda Libanoneba Jope puruðaa pusaare enenamãrēã. ^{IV} Persiaðebema boro Giroba mañ bacurura enebisia.

⁸ Israelerã Jerusaleñne jũepedacarea dewarabema poađe umébema jedecoðe Salatiel warra Zorobabelba, Josadá warra Jesúaba, waabema sacerdoterãba, leuitarãba, jũma Babilonianeba Jerusaleñnaa zepedada biða jlwæ ðasidaa Ācōrē de dromara oði carea. Mañne leuitarã veinte poa ãtaa bæada ðasidaa Ācōrē de droma o panl bororãda ðaðamãrēã. ⁹ Nañgura ðasidaa: Jesúada, idji warrarãda, idji djabarã sida; Hodavíæbeba yõna Cadmielãda, idji warrarã sida; ^V Henadaðeba yõpedaða ēberãrãda, ãdji warrarãda, ãdji djabarã sida. Ādjirãra jũmaena leuitarã basía.

¹⁰ Ācōrē de droma o panlba dji edrebema mōgara jũma ðapedacarea sacerdoterãra dji oðapeda cachiru bara araa wãsidæde Ācōrēba bia jara trãni carea Israelæbeba boro basi Daviba obi jaræda quĩrãca. ^{VI} Asáðeba yõpedaða leuitarã sida címbalo bara araa

^{II} *Waya panlmĩna.* Hebreo *bedeade mañba idjaba jara ðaa:* "Waya panl bēãrã." ^{III} *Levitico 23:33-36.* ^{IV} *Dji biara ða bacuru.* Hebreo *bedeade ða ða "cedro" baribrlr ogoëa.* ^V *Hodavía.* Ācrlrmaarã *mañba jara ðaa "Juda."* ^{VI} *1 Cronica 25:1.*

I *Jeremia 25:9-11; 29:10-11.*

wāsidaa. ¹¹ Mañbe nāwā trāã duanesidaa Ācōrēa bia bedeadī carea idjaba bia bāada aēi carea:

Ācōrēra bio biya quirua.

Idjia dai israelerāra ewariza bio quīrīã bāa.

Ācōrē de droma edrebema mōgarara bāpedada bēra jūmarāba Ācōrēa bia jara duanlda bāga duanasidaa.

¹² Zocārā sacerdoterā dji drōārāba, leuitarāba, dewara bororā biã Ācōrē de droma naārā baãada unusidaa.

Mañ bēra edrebema mōgara djiwiã bāpedada unusidaa jīã duanesidaa. Bariblr̄a dewararāda bāsriãba bia duanesidaa. ¹³ Māwā bāga duanl bēra ni abal-ba poya cawaē basía jīã duanlda wa bāsriãbaba bia duanlda. Mañ bāgaara tml̄ba ūrīsidaa.

Esdra 6:15-22

Ācōrē de droma pārāpedada

¹⁵ Darío sei poa Persiãdebema boroda bedacarea Adar jedecode ewari ūbeade israelerāba Ācōrē de dromara pārāsidaa. ¹⁶ Pārāpedadacarea jūma dji Babilonianeba zepedada israelerāba, sacerdoterāba, leuitarā biã Ācōrē de dromara bāsriã jāsriãda. ¹⁷ Jāsriãdade paca zaque dji umaquīrāda cien, oveja dji umaquīrāda dosciento, idjaba oveja zaquerāda cuatrociento Ācōrēa

I *Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Adar jedecora febreroe wa marzo e baebaria.*

babue diasidaa. Mañ awara ādjia cadjirua opedada carea chiwatu dji umaquīrāda doce babue diasidaa. II Israeldeba doce puru yōpedada carea aba aba babue diasidaa. ¹⁸ Mañbe Moise cartade bā bā quīrāca Jerusaleñe sacerdoterāba Ācōrē de dromane trajadi-da panl ewarida ādjide cawacawa bāsidaa. Leuitarā biã trajadida panl ewarida ādjide cawacawa bāsidaa.

¹⁹ Mañbe Babilonianeba jēda zepedada israelerāba dewarabema poade dji nabema jedecode ewari catorcede ādji Egiptoeba ēdr̄pedada quīrānebabada ewarida osidaa. III²⁰ Naārā sacerdoterāba, leuitarā biã Ācōrē quīrāpita bia duanani carea jūma osidaa. Mañ bēra leuitarāba animarā mañ ewari dromane beãida panlra beasidaa jūma Babilonianeba jēda zepedarā itea, ādji djabarā sacerdoterā itea idjaba ara ādjirā itea biã. ²¹ Mañbe jūma Babilonianeba jēda zepedada israelerāba mañ ewaride cobadara cosidaa. Dewararā biã cosidaa, ādji caita bea puruba cadjirua obadara igaradapeã israelerā Ācōrēda ēpē panena bēra. ²² Siete ewari pañ ēsābari neē cobada ewarida bāsriã osidaa. Ācōrēba ādjirāra bio bāsriãbabisia. Idjia Persiãdebema boroa ādjirāda bia unubiã bēra dji boroba israelerā Ācōrē de dromada careba osia. IV

II *Levitico capítulo 3.* III *Levitico 23:4-8.* IV *Persiãdebema boro. Hebreo bedeadē bā bā "Asiriãdebema boro." Māwā jara bāa Persiãdebema boroba Asiria druada idji jawaedā erobada bēra.*

NEHEMIA

Nehemiaba Ācōrēa iwidiida

1 Nañ cartara Hacalía warra Nehemiaba bādaa. Artajerje veinte poa Persiādebema boroda beḏacarea Quisleu jedecode m̄ra Susa puru dromane basia. ² Māwā bāde m̄ djaba Hananida dewararā ume Juda druaḏeba zesidaa. M̄a ādjirāa judiorā Babilonianeba jēda wāpeḏaḏebemada idjaba Jerusaleñ puruḏebema sida iwidiisia. ³ Ādjirāba m̄a nāwā jarasidaa:

–Judiorā Babilonianeba jēda wāpeḏaḏara bia m̄ga ranla idjaba quīrā pera ranla. Jerusaleñ puru auḏu jūrā ca bāḏara waḏibida ārī bāa. Dji puruḏe eḏa wābada sida bá wāna bērā neēa.–

⁴ Mañ ūrīside m̄ra chūmepeḏa jīāsia. Sopusaba dārā ne coḏaca ewarida osia idjaba Ācōrē bajāne bāa iwidi basia. ⁵ Nāwā iwidiisia:

–Ācōrē bajāne bā, bira dji dromaara bāa. Bādrā wayaḏida ranla. Bā quīrā bea ume, bā beḏea jīā bea ume beḏea bāḏara bā quīrāneba jūma obaria. ⁶ M̄ra bā nezoca bērā m̄ djuburia ūrīdua m̄a āsa diamasi biḏa bā nezocarā Israeldebema carea iwidi bāda. M̄a ebuḏa jaraya: dai israelerāba bā quīrāpita cadjiruada osiḏaa. M̄a, m̄ zeza ēberārā biḏa bā quīrāpita cadjiruada osiḏaa. ⁷ Dairāba wārāda bā quīrāpita jūmawāyā cadjiruada osiḏaa. Bā nezoca Moiseba diḏa leyda jīā oḏaé basia.

⁸ Baribā bā nezoca Moiseba jarāḏara quīrānebadua. Bā nāwā jarasia: “Bārā israelerāba jīānaé bā bā rāra drua beaza jarecuaya. ⁹ Baribā bārāba m̄da wayacusa ēpēnibā idjaba m̄a jarāḏada jīā oḏibā, mamā bā wayacusa m̄a eḏa puruḏaa eneya bārā tāēna bāi carea. Bārā tāmā āyā jarecuabā sida m̄a pe eneya.” II

¹⁰ Dairā bā nezocarā idjaba bā purua. Bā lāa wai bāḏeba dairā ēdrā edasia. ¹¹ Ācōrē, m̄ djuburia za quiru nezocaba iwidi bāda idjaba bā nezoca waabemarāba iwidi ranla sida ūrīdua. Dairāba bā bio waya ranla. M̄ djuburia iḏi m̄ boromaa wā bāḏe carebadua. M̄a idjā iwidi bāda bia ūrībidua.–

Mañ ewaride m̄ra Persiādebema boro uva bā jue diabari basia.

Nehemia Jerusaleñnaa wāna

2 Artajerje veinte poa Persiādebema boroda beḏacarea Nisañ jedecode m̄a uva bāda idjimaa

I Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Quisleu jedecora noviembrede wa diciembrede baebaria. II Deuteronomio 30:1-4.

edesia. III Mañne idjia m̄ra sopua bāda unusia. Mañ naēna m̄ra māwā unuca basia. ² Mañ bērā idjia m̄a iwidiisia:

–¿Cārē cārē bāra sopua bā? Cacula bia bā bērā mañ carea sopua bā. ¿Ne crīcha bāba jāwā bāca?–

Idjia māwā iwidiida bērā m̄ra bio ne wayasia.

³ Mañne m̄a idjā jarasia:

–M̄ boro, j m̄a quīrā bā bāra dārā zocai bāida! M̄ djibarirā t bāripeḏa puruda jūma ārī bāa. Dji puruḏe eḏa wābada sida bá wāna bērā neēa. Mañda ¿m̄ra sāwā sopua bā?–

⁴ Mañne Persiādebema boroba m̄a iwidiisia:

–Māḏe tea ¿m̄a sāwā carebai?–

Ara mañda soḏeba m̄a bajāne bā Ācōrē carebamārē iwidiisia. ⁵ Mañbe m̄a Persiādebema boroa nāwā ranusia:

–Bāma bia bā bāra idjaba m̄da bia unu bā bāra, m̄ra Juda druaḏaa m̄ djibarirā t bāripeḏa puruḏa diabuedua mañ purura wayacusa oi carea.–

⁶ Mañne idji quima arima chūmāne Persiādebema boroba m̄a iwidiisia:

–¿Bāra ewari jūmasāwā mama bāi? ¿Sāḏbe jēda zei?–

Persiādebema boroba m̄ wāira bia unusia. Mañ bērā m̄a ewarida basia. ⁷ Mañne m̄a Persiādebema boroa jarasia:

–Bāma bia bā bāra, m̄a cartada Euprate do quīrārebema bororā itea bā diadua. Mañ cartade bāduā ādjirāba m̄ra idu Juda druaḏaa bia wābiḏamārēā.

⁸ Mañ awara cartada oi wagabari Asā itea m̄a bā diadua. Mañ cartade bāduā bacuruda m̄a diamārēā. Mañ bacuruba m̄ deda, dji eḏa wābada Ācōrē de droma caita bea sida oya. Mañ awara dji puru auḏu mōgaraba jūrā ca bā obāḏe bacurura ero bāida bāa.–

Ācōrēba idji biḏeba m̄ra carebāda bērā m̄a iwidiidara Persiādebema boroba jūma osia.

⁹ M̄ wāsīde Persiādebema boroba sordao bororāda, cawayoḏeba djōbadarā sida ācāra diabuesia. Euprate do quīrārebema bororāma jūēsīde m̄a Persiādebema boroba bāda cartara ādjirāa diasia. ¹⁰ Baribā Horō puruḏebema Sanbalāba, Amōḏnebema dji drama Tobía biḏa ūrīside m̄ra israelerā carebāde zesida. Mañ carea ādji soḏe bio bié panesiḏaa.

Jerusaleñ auḏu jūrā ca bāda wayacusa opeḏada

¹¹ Jerusaleñne jūēnacarea ewari ūbeḏe diamasi pirabaripeḏa m̄ra Jerusaleñ auḏu jūrā ca bāḏada

III Dadjirāba jedeco juachabada quīrāca mañ Nisañ jedecora marzoḏe wa abrilḏe baebaria.

acɫe wāsia. Baribɫɫ mɫa ni abəɫa jaraé basía Ācōrēba mɫ sode Jerusaleɫne oi críchabi bəda. Wəbɫɫe ēberāda zocārāēbe mɫ ume edesia. Abəbe mɫdrɫ animarā ĩrɫ wāsia. Waabemarāda animarā ĩrɫ wānaé basía. ¹³ Maɫ diamasi mɫra purude eða wəbada Jeweða abadaare ēdrɫsia. Mamaɫba baido egorodeba bogadrɫ bə Dama abadaare wəpeða purude eða wəbada Tɫbɫ Pora abadama jūēne wāsia. Wāne mɫa Jerusaleɫ puru auðu jūrā ca bəða jūma ĩrɫ bəda acɫ basía. Dji purude eða wəbada bá wāna síða jūma acɫsia. ¹⁴ Mamaɫba purude eða wəbada “Baido egorodeba bogadrɫ bə” abadaare wāsia. Dji Boro Amene abadama jūēne wāsíde mōgara waiɫada tabea bēřā mɫ animarāra poya nocoða wāé basía. ¹⁵ Maɫ bēřā wadi diamasi nūmɫne jeweðaareba mɫa Jerusaleɫ auðu jūrā ca bəðara acɫ wāsia. Jūma ɫɫɫa acɫpeða purude eða wəbada Jeweða abadama jūēsia. Mama wayacusa purude eða wāsia.

¹⁶ Jerusaleɫnebema bororāba adua panasíða mɫra sāma wāsida, ni cārēda ođe wāsida. Mɫa judiorāa, sacerdoterāa, dji dromarāa, dji bororāa, dji traju oði ēberārāa bíða waɫibiða jaraé basía cārēda ođe ze bəda. ¹⁷ Maɫbe mɫa ādjirāa jarasia:

–Bārāba unu panɫa dadjirāra bia mīga panɫda. Dadji puru Jerusaleɫra jūma ĩrɫ bəa idjaba dji eða wəbada síða bá wāna bēřā neéa. Jāɫbe puru auðu jūrā ca bəðara wayacusa oði waa quírā perəða amaaba.–

¹⁸ Maɫ awara mɫa ādjirāa nēbɫɫsia sāvā Ācōrēba idji biəbeba mɫra carebasida, Persiəbeba boroba mɫa jaraða síða. Maɫne ādjirāba jarasíða:

–Māēteara wayacusa oði.–

Ara maɫda ādjirāba jɫwa bəsíða. ¹⁹ Baribɫɫ Horoɫ puruəbeba Sanbalába, Amoɫnebema dji droma Tobíaba, Arabiəbeba Gesem bíða maɫ ũrísíde dairāra nāvā bié ipíða jarasíða:

–¿Cārēda oði cřícha panɫ? ¿Māvāra Persiəbeba borora igarāica?–

²⁰ Mɫa nāvā panusia:

–Ācōrē bajāne bəba dairāra carebaya jūma pārāni carea. Dai, idji nezocarāba puru auðu jūrā ca bəðara wayacusa oði. Bārāra Jerusaleɫnebema bororāéa. Naɫ purura bārāneéa. Bārāra nama pananaca basía.–

Nehemia 6:15-16

¹⁵ Maɫbe Elul jedeco ewari 25de Jerusaleɫ puru mōgaraba auðu jūrā ca bəra jūma pārāsíða. ¹ Pārāni carea 52 ewari trajasíða.

¹⁶ Dairā caita bəa druəbeba dji quírūrāba maɫ ũrísíde bio ne wayasíða idjaba quírā perasíða. Ādjirāba cawasíða dai Ācōrēba carebasida maɫ traju pārāni carea.

¹ Elul jedeco. Dadjirāba jedeco juachabada quírāca maɫ Elul jedecora agostođe wa septiembrede bæbaria.

JOB

1 Ēberā Jo abadada Uz druade basia. Maļ Jora ne jūmane jipa basia idjaba jaradi neē basia. Idjia Ācōrēra bio waya basia idjaba cadjiruua siēa quīrīāca basia. 2 Joba siete warrarāda erobasias. Wērācaurāda ūbea erobasias. 3 Siete mil ovejada, mil ūbea cameyoda, mil pacada, burro siēa quiniento erobasias. I Idjaba nezocarāda zocārā erobasias. Jūma Jordaļ do ģmādu odjabariare bearā cāyābara idjira ne baraara basia. 4 Idji warrarāba ādji deza bāsriēa ābaa ne cođi ewarida obadjieāa. Māwā oblađe ādji ūbeabema djabawērāra trābadjīēa ādjirā ume ābaa ne cođamārēā. 5 Maļbe ādji bāsriēa ābaa ne cođi ewari jōnacarea ādji zeza Joba ādjirāra trābadjia Ācōrē quīrāpita bia bāi carea. Nāwā obadjia: diapedēda pirabaripeđa idji warrarā carea animarāda aba aba Ācōrēa babue diabadjia. Idjia crīcha basia: "Āībērā mļ warrarāba cadjiruada osiēada wa ādji sođeba Ācōrēra biē jarasiēada."

6 Ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada idji quīrāpita zesiēaa. II Diauru siēa ādjirā ume zesia. III 7 Maļne Ācōrēba diauruua iwīēisia: –zBlra sāmalba ze bā?–
Diauruba panusia: –Bla oēa ējūāne pllra nībaēada ze bāa.–

8 Ācōrēba diauruua iwīēisia: –Bla mļ nezoca Jora zšāwā unu bā? Mļa oēa ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa bāa idjaba biē jaradi neē bāa. Idjia mļra bio waya bāa idjaba cadjiruara quīrīācaa.–

9 Maļne diauruba jarasia: –Idjira ni cārē siēa sāwāca bēra māwā blra waya bāa. 10 Bla idjira, idji ēberārā, jūma idjia erobā siēa bio waga erobāa auēu jūrā erobā quīrāca. Idjia o bāra bla jūma bia odjabi bāa. Māwā idjia animarā beara zocārā erobāa. 11 Baribllra bla jūma idjia erobāda jāīblra, idjia blda biē jaraya ara bldji quīrāpita.–

12 Maļne Ācōrēba diauruua jarasia: –Māēteara māwā odu. Jūma idjia erobāra bl jlwaeēa bāa. Baribllra idjira biē ocara bāa.–
Ācōrēba māwā jarāēacarea diaurura Ācōrē quīrāpitabemada āyā wāsia.

13 Ewari aba Jo warrarāba, wērācaurā biēa ādji djaba nabema dede bāsriēa ābaa ne cođi ewarida o

panasiēaa. 14 Maļne ēberāda Jo dede jūēpeđa nāwā jarasia:

–Dairāra bl pacaba bl ējūāne traja panasiēaa. Bl burrorā dairā caita ne co duanasiēaa. 15 Maļne cawaēne sabeorāda ne drlađe zēdapeđa bl nezocarāda jūma quenanapeđa bl animarā beara jūma drla edesiēaa. Ababe mļdrļ ēdrāsia bāa jarāde zei carea.–

16 Maļba wađi jūma nēblrlēne dewara nezocada jūēsia. Maļba jarasia:

–Bajāneba baada dji cābāyā bāesia. Maļ baaba bl ovejara, bl oveja wagabadarā siēa jūma quenasia. Ababe mļdrļ ēdrāsia bāa jarāde zei carea.–

17 Maļba wađi jūma nēblrlēne dewara nezocada jūēsia. Maļba jarasia:

–Caldeorāda o ūbeareba ne drlađe zesiēaa.

Maļglrāba bl nezocarāda jūma quenanapeđa bl cameyora jūma drla edesiēaa. Ababe mļdrļ ēdrāsia bāa jarāde zei carea.–

18 Maļba wađi jūma nēblrlēne dewara nezocada jūēsia. Maļba jarasia:

–Bl warrarāba, bl caurā biēa bāsriēa ābaa ne cođi ewarida bl warra nabema dede o panasiēaa. 19 Māwā panlne cawaēne ējūā pōāsa ewaraga bāareba nāūrāda dji cābāyā ruāsia. Maļ nāūrāba dera bl warrarā ģrī cora edesia. Maļba ādjirāra jūma quenasia. Ababe mļdrļ ēdrāsia bāa jarāde zei carea.–

20 Jūma maļ ūrīnacarea Jora piradrleđa sopuaba idjia cacuāde jļ bāra cūētatasia idjaba borobīchia tāsia. Maļbe chīrāborode barru cobepēda Ācōrēa bia beēasia. 21 Nāwā jarasia:

–Mļra ara jāwā tosiēaa. Ara jāwā beuya. Ācōrēba mļa ne diasia. Idjaba maļ diađara idjia jāīrsia.

Baribllra Ācōrēa bia jaraya.–

22 Jūma māwānamīna Joba cadjiruada oē basia. Idjia jaraē basia Ācōrēba biē o bāda.

2 Māwānacarea ewari aba Ācōrē nezocarā bajānebemada wayacusa idji quīrāpita zesiēaa. Diauru siēa ādjirā ume zesia. 2 Maļne Ācōrēba diauruua iwīēisia:

–zBlra sāmalba ze bā?–

Diauruba panusia:

–Bla oēa ējūāne jūma pllra nībaēada ze bāa.–

3 Maļne Ācōrēba diauruua iwīēisia:

–Bla mļ nezoca Jora zšāwā unu bā? Mļa oēa ējūāne dewarada idji quīrāca neēa. Idjira ne jūmane jipa bāa idjaba biē jaradi neē bāa. Mļra bio waya bāa idjaba cadjiruara quīrīācaa. Ni cārē cadjiruada oē bāmīna bla mļa jūma idjia erobāđara jāīrbisia. Māwāmīna idjira wađibiēa jipa babaria.–

I Mil paca. Hebreo beēeāde jara bāa quiniento pacada erobasida umē umēa ābaa jļ panlda. Maļba jara bāa jūma ābaa mil erobasida. II Ācōrē nezocarā bajānebema. Hebreo beēeāde bā bāa "Ācōrē warrarā." III Diauru. Hebreo beēeāde bā bāa "Satana." Satana trāba jara bāa: "Djārā biē jarabari."

⁴ Maľne diauruba jarasia:

–Idjira cacua bia bade jipa baya. ^I Ēberāba beu amaa-ba idjia erobara jūma diaya. ⁵ Maľ bēřā Jora puadeba cacua bié bādua. Maľne bāra idjia bāda bié jaraya ara bādji quīrāpita.–

⁶ Ācōrēba diaurua jarasia:

–Māēteara māwā odua. Idjira bā jlwaeđa bāa. Baribāra idjira beacara bāa.–

⁷ Ācōrēba māwā jarađacarea diaurua idji quīrāpitabemada āyā wāsia. Wāpeđa idjia Jora chāda-ba bio rua bāsia. ⁸ Maľne Jora ne babuebadamaa dji pora āra chūmane wāsia. Mama zoco āřnaba idji chā-dara cārbādji.

⁹ Māwā bade dji quimaba jarasia:

–ĴBāra wađibiđa jipa bā quīrā bāca? ĴĀcōrēda bié jarapeđa beudua!–

¹⁰ Joba panusia:

–Wēřā crīcha neé bā quīrāca beđearādua. Ācōrēba ne biada diabāra dadjia bia edabadaa. Ara maľ quīrāca Ācōrēba idu bia mīgabibāra Ĵmaľ siđa bia edađié pāra?–

Jūma māwānamīna Joba Ācōrēra bié jaraé basia.

¹¹ Joba idji dji biarāda ūbea erobasia: Elipa, Temaľ druadebema; Bildá, Súa druadebema; idjaba Zopar, Naamat druadebema. Ādjia ūřisidaa Jora ne jūmane bié bāda. Maľ bēřā beđa ausidaa Jomaa wānapēđa sobiabiđi carea idjaba idji ume ābaa panani carea.

^I Idjira cacua bia bade jipa baya. Hebreo beđeade bā bāa: “Eda ebari.”

¹² Jūbāda tāmāba Jora unusidaa. Baribāra chādaba idji cacuada jūma bira bā bēřā idjida māwā bāda cawāde basia. Maľ carea ādjira jīgua jīā panesidaa. Maľne ādjia cacuae jā pāra sopuaba cōātasidaa idjaba ādji boro āra egoro porada cuasidaa. ¹³ Maľbe Jo caita siete ewari egode chūpanesidaa āsa, diamasi biđa. Baribāra ni abāda idji ume beđeade basia. Unusidaa idjira bio rua bāda.

Job 42:12-17

¹² Jūma māwānacarea jīřūare Ācōrēba Jóa idjia naāřa erobāda cāyābara auđuara diasia. Māwā Joba catorce mil ovejada, sei mil cameyoda, mil umé pacada, mil burro siđa erobesia. ^{III}¹³ Siete warrarāda idjaba wēřā-caurāda ūbea unusia. ^{III}¹⁴ Dji nabema caura trā bāsia Jemima. Maľarebemada trā bāsia Cesia. Jīřūarebemada trā bāsia Keren-hapuc. ¹⁵ Jūma naľ ējūāne wēřā biya queđeada Jo caurā quīrāca neé basia. Joba erobādebemada idji warrarāa jedecasiđe idji caurāa biđa abarica diasia.

¹⁶ Jūma māwānacarea Jora ciento cuarenta poa bāsia. Maľne unusia idji warrarāda, idji wiuzaquerāda, idji wiuzaquerā warrarāda, ādjirā warrarā siđa. ¹⁷ Māwā bio waraga jaiđabarisia.

^{II} Mil umé pacada. Hebreo beđeade jara bāa idjia 1000 pacada erobasida, umé uméa ābaa jā pāra. Maľba jara bāa jūma ābaa idjia 2000 erobasida. ^{III} Siete warrarāda. Ācāra cartāde bā bāa “catorce warrarāda.”

JONÁ

Joná Ācōrēnebemada mīrū wāna

- 1 Ēberāda bāsia Joná abadada. Maļ Jonára Amitai warra basía. ^I Ewari aba Ācōrēba Jonáa jarasia:
 2 –Māa quīrīā bāa bāra Ninive puru dromanaa wāida. Māa unu bāa maļ puru debemarāba jūmawāyā cadjiruada o panāda. Maļ bērā ādjirāa jaradua māa cawa oida.–
 3 Baribāra Ācōrēba jara bā ijā o amaaba Jonára Ācōrēnebemada mīrū wāsia. Wāne barco wibaribada puru Jope abadama jūēsia. Mama barcoda unusia Tarsidruada wāi carea bāda. ^{II} Parata diapeda barcode badosia Ācōrēnebemada tml mīrū wāi carea.
 4 Baribāra mācua tml wānaēne Ācōrēba nāūrāda dji cābāyā ruābisia. Maļba pusara quīrū nūmerpeda baidora barcode eđa wā nūmesia. Barcora tođogozoaica nūmesia.
 5 Maļ bērā barco edebādarāba ne wayaaba ādjiza ādji ācōrēba beđa djoburia duanesiāda. Maļ awara barcora wēsaara ūmemārēā ādji netatara jūma daiđu bātaasiāda. Maļmisa Jonára barcode eđa wāpeda bio cāi bāsia. ⁶ Baribāra barcodebema boroba Jonára cāi bāda unune wāsia. Maļne jarasia:
 –Bāra cārē cārēā jāwā cāi tabā? iPirābaripeđa bādjia Ācōrēba iwīdiāda! Idjia careba quīrīāibāra āībērā dādjirāra ēdrl bāisicada.–
 7 Joná āta zedacarea barco edebādarāba ādjiza jara duanesiāda:
 –Ne jemenenādrl cawādi carea caiđeba jāwā naļ minijīchiađe panāda.–
 Ara māda ne jemenesiāda cawādi carea. Maļne cawasiāda Jonādrā beđeade bāda. ⁸ Maļ carea ādjia jarasiāda:
 –Daia jaradua bā cārēda osida jāwā dādjirāra naļ minijīchiađe panesiāda. ĶBā cārēda obari? ĶSāmalba zebāra? ĶBā sāmbema? ĶSāārl ēberārānebema?–
 9 Jonāba panusia:
 –Māra hebreoda jāwā bāa. Māa bajānebema Ācōrēba bia beđeabaria. Idjia pusara, naļ ējūā siāda osia.–
 10 Maļ awara jarasia idjira Ācōrēnebemada mīrū wābārlāda. Maļ cawasiāde ādjirāra bio ne wayasiāda. Maļ carea ādjia iwīdisiāda:
 –ĶBā cārē cārēā jāwā osi?–
 11 Maļmisa pusara auđuara quīrūbāra bērā ādjia iwīdisiāda:

I 2 Rey 14:25. II Hebreorāmaarā maļ Tarsira dji tmlāra bā drua basía.

–Ķjāābe bāra sāwā oēi pusa quīrūbira tumabidi carea?–

12 Jonāba panusia:

–Māra daiđu bātabueđadua. Māwābārl pusara tumaya. Māa cawa bā mādrā beđeade bāda naļ pusa jācua quīrū nūml carea.–

13 Baribāra barco edebādarāba auđuara wisīdaa doya wāni carea. Māwāmīna royāde bāsia, pusara wētara quīrūna bērā. 14 Maļ carea Ācōrēba nāwā iwīdisiāda:

–Ācōrē, naļ ēberā beabāda carea दौरa beubirādua. Idjida beđa neē bāda beāibārl, दौरa beđeade bārādua. Wārāda blābārl ara bādjia cīcha bā quīrāca o bāa.–

15 Māwā jarāpeda Jonára daiđu bātabuesiāda. Ara māda pusara tumasia. 16 Maļ unusiāde barco edebādarāba Ācōrē wayaādeba animarāda babue diasiāda. Maļ awara wārāneba jarasiāda idjira ēpēnida.

17 Maļne Ācōrēba beđa waiāada diabuesia Joná mīmārēā. Maļ beđa bīteđa Jonára ewari ūbea bāsia.

Jonāba Ācōrēba iwīdiāda

- 2 Maļne Jonāba beđa bīteđalbā Ācōrēba nāwā iwīdisia:
 2 Mā biē besiđe māa beđa djoburiasia, mā Boro Ācōrē, maļne bā mā beđeara panusia.
 Mā beubōbā māa beđa djoburiasia, maļne bā mā beđeara ūrīsia.
 3 Bā māra pusa nābuāde bātabuebisia. Maļne pusaba māra abeđa jūma ānā edasia. Bā pusa bogozoa bā diabueđara mā ārl wāsia.
 4 Maļ bērā cīchasia bā māra igarapeđa bā quīrāpitabemada āyā bāsida. Māa cīchasia bā de droma biya quiruda wā unuēda. ^{III}
 5 Pusaba māra jūma ānā erobasia. Abeđa māra pusajāne bāsia. Maļne pusajānebema chiruara mā borode bāruasia.
 6 Abeđa māra eđu pusajāne ta wāsia. Mama bā māra wā ēdrlēda cīchasia.
 Baribārl mā Boro Ācōrē, bā maļ beuīdebemada māra ēdrl edasia.
 7 Beubōdo basiđe māa bāra quīrānebasia. Maļne bā de droma bia quirudeba bā ūrīsia māa beđa djoburia bāda.

III Māa cīchasia bā de droma biya quiruda wā unuēda. Griego beđeade māwā bā bāa. Hebreo beđeade nāwā bāa: “Māwāmīna māa cīchasia bā de droma biya quiruda wayacusa unuida.”

⁸ Jlwaba oða ãcõrê lbaé bea êpêbadarâba bla care-ba b̄ara igarabadaa.

⁹ Baribrl̄ m̄la bio bia b̄ada abrl̄de animarâda bl̄a babue dia b̄aya.

Mañ awara bl̄ ume beæa b̄adara m̄la jũma daucha o b̄aya. M̄l Boro ãcõrê, ababe blabrl̄ m̄lra roya êdrl̄ b̄aya.

¹⁰ Mañne ãcõrêba beæa Jonára pusa icawa webisia.

Ninive puruba t̄jãna

3 ãcõrêra wayacusa Joná ume beæasia. Nãwã jarasia:

² –Ninive puru dromanaa wãdua. M̄la bl̄a jarabrl̄da ãdjirã jaradua.–

³ Ara mañda Jonára Niniveæaa wãsia ãcõrêba jaraæa quĩrãca. Mañ Ninivera puru droma basía. Mañ b̄erã puru jũma rll̄lai carea ewari ũbea edebad̄jia. ⁴ Jonára purude eæa wãpeæa nabema ewariæe rll̄la n̄basia.

¹ Nãwã j̄gua jara n̄basia:

–¡Cuarenta ewari babrl̄de ãcõrêba nañ Ninive puru-ru jũma ãr̄ya!–

⁵ Mãwã b̄æde Niniveæbemarãba, drõãrãba, warrarã biæa ãcõrê beæara t̄jãsiæaa. Mañ carea ne coæaca ewarida osiæaa. Idjaba sopua careabema j̄lbadara j̄lsiæaa.

⁶ Niniveæbema boroba mañra cawasia. Mañ carea idji bugue biya quirudebemada pirabaripeæa idji d̄ji biya queæara êrãpeæa sopua careabema j̄lbarida j̄l̄sia. Mañbe ne babueæa pora ãr̄l chũmesia idji cad-jirua oða carea sopua b̄ada aclbi carea. ⁷ Mañne d̄ji boroba, idjiare d̄ji droma beara biæa nãwã jarasiæaa jũma idji purudebemarãba t̄jã oðamãrêã:

–Jũmarãba ne coæaca ewarida oðadua. Idjaba ni cãrê siæa dorãnadua. Mañ awara bãrã pacada, bãrã oveja siæa ne cobirãnadua. Baido siæa dawarãnadua. ⁸ Mañ awara sopua careabema j̄lbadada j̄lnadua. Idjaba sopua careabema wuada bãd̄ji animarã ãr̄l b̄acuæadua. Mañbe ãcõrêa wãrã arada soæeba quĩrã djuburia iwidiæadua. Mañ awara bãrãba cadjirua obadara igaradadua. Idjaba bãrãba d̄jãrã bié obadara idu b̄adadua. ⁹ Mãwã o panlneba ãcõrêba dadjirãra cawa oésicada ãtebr̄l̄ idji quĩr̄bira tumabiésicada. Mãwãra dadjirãra quininaésicada.–

¹⁰ Niniveæbemarãba mãwã o panlra ãcõrêba unusia. Idjaba sãwã ãd̄ji cadjiruara idu b̄asiæada unusia. Mañ carea idjia cawa oi jaraæara oé basía.

I Nabema ewariæe rll̄la n̄basia. Mañ beæeaba idjaba jara b̄aa: “Ewari aba rll̄la n̄basia.”

Ãcõrêba Ninive quĩrã djuburiaæa

4 ãcõrêba mãwã quĩrã djuburiaæara Jonába abeæa bié unusia. Mañ b̄erã bio quĩr̄usia. ² Idjia ãcõrêa nãwã jarasia:

–¿M̄l Boro ãcõrê, waðibiæa m̄l druæde b̄asiæe çm̄la jaraé basica ara mañ quĩrãca mãwãida? Mañ carea m̄lra Tarsi druææa m̄r̄ũ wã quĩr̄ãsia. M̄la bio cawa b̄aa bl̄ biaæeba êberãrãra carebabarida. B̄lra quĩrã djuburiaiæa b̄aa. Isabe quĩr̄caaa. B̄l quĩr̄ãra bio waib̄aa b̄l b̄erã êberãrãba cadjiruada idu b̄asiæara b̄la ãdjirãa cawa oi jaraæara quĩrãdoabaria. ³ Mañ carea m̄l Boro ãcõrê, m̄la bl̄a quĩrã djuburia iwidiæa abeæa m̄lra beamãrêã. Zocai bei cãyãbara biara b̄aa m̄lra beuida.–

⁴ Baribrl̄l̄ ãcõrêba jarasia:

–¿B̄lmaarã bia b̄aca bl̄ jãwã quĩr̄ũ b̄ara?–

⁵ Mañbe Jonára puru dajadaa wãpeæa ãmãdau od-jabariare de zaqueda osia. Mañ de zaque edre chũmepeæa j̄lã besia Ninive purura sãwãi cawaya.

⁶ Mãwã b̄æde ãcõrêba Joná caita j̄lçara quedua joub̄aa b̄ada tunubipeæa waribisia. II Mañ j̄lçarara Joná chũm̄l ãr̄l b̄lãrã wãna b̄erã Jonára cũrãsaæe necai besia. Idjira caripia besia mañ j̄lçara carea.

⁷ Baribrl̄l̄ nurêma diapeæa ãcõrêba caragada diabuesia mañ j̄lçara comãrêã. Mañba j̄lçarara beusia.

⁸ Besea odjaæacarea ãcõrêba ãmãdau odjabariareba nãũrã j̄lwl̄rãda puábisia. Mañne beseaba Jonára bá nũmesia. Mãwã b̄æde Jonára cacua norrabari nũmesia. Mañ carea idjira wetara beu quĩr̄ãsia. Nãwã jarasia:

–Zocai bei cãyãbara biara b̄aa m̄lra beuida.–

⁹ Baribrl̄l̄ ãcõrêba idjia iwidiæa:

–¿Nañ j̄lçara beuæa carea bia b̄aca bl̄ jãwã quĩr̄ũ b̄ara?–

Jonába panusia:

–Mãẽ. Wãrãda m̄lmaarã bia b̄aa jãwã quĩr̄ũ b̄aira.

M̄lra quĩr̄ubiæeba abeæa beu quĩr̄ã b̄aa.–

¹⁰ Mañ carea ãcõrêba idjia jarasia:

–J̄lçara bl̄ caita tununara b̄la ué basía idjaba waribié basía. Diamasi tunupeæa nurêma diamasi beusia. Baribrl̄l̄ mañ j̄lçara beuæa carea b̄lra sopua b̄aa.

¹¹ B̄lra mañ j̄lçara carea sopua b̄abrl̄l̄, çNinive puru droma cawa oida b̄æde carea auæuara sopua b̄apeæa m̄la quĩrã djuburiaiæe basica? Wãrãda jãñ purude cad-jirua o panl adua beada 120 mil auæu panla. III Mañ awara animarã siæa baraa.–

II Wãrãda cawaæe panla cãrê quedua basida, hebreo beæa cawa bea biæa cawaæe panl b̄erã. III Cadjirua o panl adua bea. Mañ beæeaba idjaba nãwã traducida b̄aa: “Warrarã adua queæa.” Hebreo beæeæe nãwã b̄ã b̄aa: “Jlwã arara idjaba jlwa aclra cawaé bea.”

MATEO

Jesu ume nĩbabari Mateoba nañ cartara basia. Mateora idjaba Levi abadaa. Mateoba Romanebema boro itea parata jara pe baside Jesuba idjira trāsia (9:9-13). Ācōrēba maarā Mateoba Marco cartada edapeđa judiorā itea ebudaara basia cawadamārēã Jesura ādjirā boroda idjaba Ācōrēba ādjirā ēdra edabari diai jaradada. Naārā basia Jesucritora Abrahañneba, Davideba zedadebemada (1:1-18), Jesu todebebemada (1:19deba aba 2:23daa), Juañba Jesu borocuedadebemada (3:1-17), idjaba diauruba Jesu mĩã sēnanebemada (4:1-11). Mañare bā baa Jesuba Galilea amene droma caita odedebemada (4:12deba aba 14:12daa). Eđa bā baa idjia eyade jaradiafada (5:1neba aba 7:29daa), idjia ne ununaca ocuafada (8:1neba aba 9:38daa), idjia edadarā doce diabuefada (10:1-42), idjaba ne jara badeba jaradiafada (11:1neba aba 14:12daa). Mañare bā baa Jesuba Galilea drua ãi rarra jaradia badebebemada (14:13deba aba 17:21naa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wābrrade jaradia badebebemada (17:22deba aba 20:34daa). Jĩrũare bā baa Jesura Jerusaleñne mawānanebemada (21:1neba aba 28:20daa). Eđa bā baa Jesuba saduceorā, pariseorā, dewararā sida bié jaradada (capítulo 21-23), Ācōrēba cawa oidebemada (capítulo 24-25), Jesu crude beupeđa ĩrēbafada (26:1neba aba 28:15daa) idjaba idji ĩã bearā puru beaza diabuefada (28:16-20).

Jesucrito ēberārā drōāenabemarā

Luca 3:23-38

1 Nañ cartara Jesucritodebemaa. Jesucritora dadji drōāenabemarā Abrahañneba idjaba Davideba nāwā zesia. ¹² Abrahañba warra Isada unusia. Mañbe Isadeba Jacoboda yōsia. Jacobodeba Judada, idji djabarā sida yōsidaa. ³ Judađeba Paréda, Zará sida yōsidaa. Ādji papara Tamará basia. Parédeba Esroñda yōsia. Esroñneba Arañda yōsia. ⁴ Arañneba Aminadada yōsia. Aminadadeba Naasoñda yōsia. Naasoñneba Salmoñda yōsia. ⁵ Salmoñneba Booda yōsia. Boo papara Rahá basia. Boodeba Obéda yōsia. Obé papara Rut basia. Obédeba Jeséda yōsia. ⁶ Mañbe Jesédeba dadji israelerā boro Davira yōsia.

Davideba Salomoñda yōsia. Salomoñ papara naēna Uríaba erobasia. ¹⁷ Mañbe Salomoñneba Roboañda yōsia. Roboañneba Abiada yōsia. Abiadeba Asada yōsia. ⁸ Asadeba Josapada yōsia. Josapadeba Jorañda yōsia. Jorañneba Uzíađa yōsia. ⁹ Uzíađeba Jotañda yōsia. Jotañneba Acáda yōsia. Acádeba Ezequiada yōsia. ¹⁰ Ezequiadeba Manaseda yōsia. Manasedeba Amoñda yōsia. Amoñneba Josiada yōsia. ¹¹ Josiadeba Jeconiada, idji djabarā sida yōsidaa. ^{III} Mañ ewaride Babilonianebemarāba israelerāra poyadapeđa ādji druadaa jida edesidaa. ^{IV}

¹² Babilonia druađe panenacarea Jeconianeba Salatielida yōsia. Salatieldeba Zorobabelda yōsia. ¹³ Zorobabeldeba Abiuda yōsia. Abiudeba Eliaquiñda yōsia. Eliaquiñneba Azoda yōsia. ¹⁴ Azodeba Sadoda yōsia. Sadodeba Aquíñda yōsia. Aquíñneba Eliuda yōsia. ¹⁵ Eliudeba Eleazada yōsia. Eleazadeba Matañda yōsia. Matañneba Jacoboda yōsia. ¹⁶ Jacobodeba Jose-da yōsia. Jose quimara Maria basia. Idjaba Mariaba Je-

I *Genesis 12:1-3; 2 Samuel 7:16.* II *2 Samuel 11; 12.* III *Mañ Jeconiara idjaba Joaquiñ abadaa.* IV *2 Rey 24:8-16.*

suda tosia. Ara mañ Jesura Ācōrēba diai jarada ēdra edabari abadaa.

¹⁷ Mawā Abrahañneba aba Davidaa catorce drōāenabemarāda panasidaa. Davi ewarideba aba Babilonia druadaa jida edepedadeba catorce drōāenabemarāda panasidaa. Idjaba Babilonia druadaa jida edepedadeba aba Ācōrēba ēdra edabari diai jarada zedaa catorce drōāenabemarāda panasidaa.

Jesucrito tođa

Luca 2:1-7

¹⁸ Jesucrito tođara nāwā basia: dji papa Mariara Jose ume dji edadi carea bede ba panasidaa. Baribrara dji edadi naēna Mariara Ācōrē Jauredeba biogoa basia.

¹⁹ Dji quima Josera ēberā jipa basia. Mañ bēřā Mariara jumarā quĩrāpita bié jara amaaba chupea igara quĩrā basia. ²⁰ Mawā crĩcha bade bajānebema nezocada cāimocaradeba Josemaa zepeda nāwā jarasia:

–Jose, Davideba zeda, Maria edaira wayarādua, idjira Ācōrē Jauredebabrara biogoa bā bēřā. ²¹ Mariaba warrada toya. Mañ warraba idji purura ādji cadjiruadebemada ēdra edaya. Mañ bēřā idjira trā bādua Jesu.–

²² Juma mañgrara mawāsia Ācōrēba naēna jarada quĩrāca. Idjideba bedeabariba nāwā jarasia:

²³ Wēřā umaquĩrā adua bada biogoa bepeđa warrada toya.

Ēberārāba dji warrara Emanuel adia. ^V
(Mañ trāba jara baa “Ācōrēra dadjirā ume bada.”)

²⁴ Mañne Josera cāimocara nūmanada ĩrāmapeđa Ācōrē nezoca bajānebemaba jarada quĩrāca osia. Mariara edasia. ²⁵ Baribrara ābaa cāinaca basia aba mañ warra iwina tobrarada. ^{VI} Tođacarea Joseba idjira trā basia Jesu.

V *Isaía 7:14.* VI *Iwina. Griego bedeade ĩcra cartade mañra neēa.*

Chídaudeba cawa jarabadaba Jesu aclede zepedada

2 Jesu Beleñ purude Judea druađe tosideade Herode dji Droma abadada dji boro basía. ^I Mañ ewaride ĩcrla eberārāda ĩmādaud odjabariare ba druađeba Jerusaleñ purude jūsesidaa. Mañgrāba chīdau acrl panlneba ne cawabadjidaa. ² Mañne ādjia iwīdesidaa:

–Nañ druađe judiorā boro bai warrada tosia. Idjira ĩsāma ba? Daiba ĩmādaud odjabariare ba druađeba chīdau idjidebemada unusidaa. ^{II} Nama ze panla idjia bia bedeadi carea.–

³ Mañ ūrīside Herodera bié besia abalda idji cacuabari bei bēra. Idjaba Herodeba sāvā oida cawađeé panl bēra jūma Jerusaleñnebemarā sida bié panesidaa. ⁴ Mañne Herodeba jūma sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabada sida trācuapeđa iwīdesia:

–Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradara ĩsāmabrl toida ba?– ^{III}

⁵ Ādjirāba panusidaa:

–Beleñ purude nañ Judea druađe toida ba.

Mañnebemada Ācōrēneba bedebariba nāwā jarasia:

⁶ Beleñ purura Judeabema puru droma bea tāēna dji edaara baēa.

Mañ purudeba dji boroda aba zeya.

Mañ boroba mñ puru Israelera bia pe erobaya.– ^{IV}

⁷ Mañbe Herodeba chīdau cawa jarabadarā mēra trācuasia. Dji warra tođa ewari cawai carea ādjia iwīdesia dji chīdaura sāñbeđa odjasida. Mañne dji ewarira jarasidaa. ⁸ Ādjira Beleñnaa wābibrlāde Herodeba jarasia:

–Jāma wānapēđa dji warra zaquera bio quīrācuita iwīdi wānadua. Unusidara mñ jarade zedada mñ sida idjima bia bedeade wāi carea.–

⁹ Herodeba māwā jaradacarea ādjira wāsidaa. Mañbe chīdau ĩmādaud odjabariare unupēđara wayacusa unusidaa. Unusidaa bio basriadasidaa. Dji chīdaura ādji na wāsia aba dji warra zaque ba ma piqui nūmebrlāda. ¹¹ Dede eda wābldade warra zaquera dji papa Maria ume ba da unusidaa. Ara mañda chīrāborode copanenapeđa warra zaquea bia bedeasidaa. Mañbe ādjiza baurudeda ewapeđa warra zaquea oroda, incienso querada, mirra quera sida diasidaa. ¹² Māwānacarea Ācōrēba ādjirā cāimocaradeba cawabisia Herodema jēda wārānamārēa. Mañ bēra dewara óareba ādji druađa wāsidaa.

Egipto druađa mīrū wāpedada

¹³ Ādji wāpedadacarea Ācōrē nezoca bajānebemada cāimocaradeba zepēđa Josea jarasia:

^I Mañgr Herodera “dji Droma” abadjidaa. Idjira ababe nama Mateo 2:1-22de, Luca 1:5de biđa odja ba. Waabema bororā Herode abadada idjideba yōsidaa. ^{II} Numero 24:17. ^{III} Ācōrēba ēdrl edabari diai jarada. Mañra griego bedeade “Crito” ba ba. Critora trāēa. Jara ba “Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bađada.” Arameo bedeade jarabadaa “Mesías.” ^{IV} Miqnea 5:2.

–Herodeba bl warra zaquera jrl ba beai carea. Mañba piradrpeđa bl warra zaquera, dji papa sida edapeđa Egipto druađa wānadua. Mama bedua aba mñ jarabrlāda.–

¹⁴ Ara mañda Josea diamasi piradrpeđa warra zaquera, dji papa sida edapeđa Egipto edesia. ¹⁵ Ādjira mama panesidaa aba Herode beubrlāda.

Mañgrā māwāsia Ācōrēba jarada quīrāca. Idjideba bedebariba nāwā jarasia: “Mñ mñ warrara trāsia Egiptodeba zemārēa.” ^V

Herodeba Beleñnebema warrarā quenabida

¹⁶ Herodeba cawasia chīdau cawa jarabadarāba idjira cūrūgasida. Mañ carea bio quīrūpeđa Beleñnebema warra zaquerā poa umēneba edaa queđeada jūma quenabisia. Ara caitabema sida quenabisia. Māwā osia chīdau cawa jarabadarāba chīdau unupēđada ewarira idjia jarapeđada bēra.

¹⁷ Māwā jūmarāda sopuasidaa Ācōrēneba bedebari Jeremiaba jarada quīrāca. Nāwā jarasia:

¹⁸ Ramá purude ūrīsidea aega jī ba da, sopua jī ba da, idjaba aujī ba da.

Raquelera idji warrarā carea jī ba da māwā basia.

Idji sobiabēira quīrāē basia idji warrarā neé beđa bēra. ^{VI}

Jose Egiptodeba jēda zēda

¹⁹ Herode beuside Josea wađi Egiptode basia. Mañne bajānebema nezocada idjima cāimocaradeba zesia. ²⁰ Mañ nezocaba idjia jarasia:

–Bl warra zaque bea quīrā beđara beusidaa. Mañ bēra piradrpeđa warra zaquera, dji papa sida wayacusa Israelāa ededua.–

²¹ Ara mañda Josea piradrpeđa idji warra zaquera dji papa sida Israelāa edesia. ²² Baribrl Joseba ūrīsia Arquelaoda idji zeza Herode cacuabari Judea druađebema boroda besida. Mañ carea mama wāida wayasia. Baribrl Ācōrēba idjia cāimocaradeba jarada bēra Galilea druađa wāsia. ²³ Mama puru Nazare abadade besia. Mañgrā māwāsia Ācōrēneba bedeabadarāba nāwā jarapeđada quīrāca: “Idjira Nazaredebemaana ađia.” ^{VII}

Borocuebari Juañnebema

Marco 1:1-8; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

3 Māwānacarea Borocuebari Juañba Judeade ējūā pōāsa ewaraga bađe jaradia besia. ² Nāwā jarabadjia:

–Ācōrēra zebrlā jūmarā Boro bai carea. ^{VIII} Mañ carea bārāba cadjirua obadara igarapeđa idjima zedada.–

³ Mañ Juañnebemada Ācōrēneba bedebari Isaíaba jarasia:

^V Osea 11:1. ^{VI} Jeremia 31:15. ^{VII} Idjira Nazaredebemaana ađia. Nazare trāra hebreo bedeade “nezer” jarabadaa. Mañ bedeaba jara ba “bacuru tucuda.” Isaía 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. ^{VIII} Daniel 2:44.

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga bāde jīgua bedea bāa: Ora jariēadua dadjirā Boro bia edaēamārēā. Ora idji itea jipa jariēadua. ^I

⁴ Juaļba jļbarira cameyo cara oēa basia. Idjia jļ bā trājļbarira animarā e oēa basia. Idjia adichichida cobadjia idjabā urrajōda jōbadjia. ⁵ Maļne ēberārā Jerusaleļnebemarāda, jūma Judea druaēbemarāda, idjabā jūma Jordaļ do caita bearā siēa Juaļmaa wābadjīēaa. ⁶ Ādjia cadjirua opeēadada idji quīrāpita ebuēa jarabadjīēaa. Maļbe Juaļba ādjirāra Jordaļ doēe borocuebadjia. ⁷ Māwā bāde āclgļ judiorā ley jaradiabadada zesiēaa Juaļba borocuemārēā. Āclgļga pariseorā basia; āclgļga saduceorā basia. Bariblgļ Juaļba ādjirā unublgļde jarasia:

–Dama ēberārā, zcaiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbiēbemada roya mīrūnida? ⁸ Bārāba o panlneba unubiēadua wārāda Ācōrēmaa zesiēada.

⁹ Crīcharānadua Abrahāļ warrarā bērā Ācōrēba cawa oēda. Mā bārā ebuēa jaraya: Ācōrēba quīrāiblgļ, za tabea mōgarara Abrahāļ warrarā babicuaya. ¹⁰ Maļ awara mā jaraya: Ācōrēba zagarada erobāa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zauēacara tutacuareēa tlbļde bātacuaya. Ara maļ quīrāca Ācōrēba cadjirua obadarāda cawa oya.

¹¹ Mā bārāra baidoba borocueya Ācōrēmaa zesiēada cawabi carea. Bariblgļ mļ caiēu zeblgļda mļ cāyābara dji dromaara bāa. Maļ bērā idjia jīrūne jļ bā ērāi carea mļra bia bāēā. Idjiablgļ Ācōrē Jaureda diaya. ^{II} Bariblgļ tīnāēbglā cawa oya. ^{III}¹² Ezoai careabemara idji jlwāde erobāa porara dji ta umebemada āyā bāi carea. Maļbe dji tara wagaya bariblgļ dji porara tlbļ uruāde babueya.–

Juaļba Jesu borocueēa

Marco 1:9-11; Luca 3:21-22

¹³ Maļ ewariēe Jesura Galilea druaēbeba Jordaļ doēaa zesia Juaļba idjira borocuemārēā. ¹⁴ Bariblgļ Juaļba borocue amaaba jarasia:

–Влаблгļ mļra borocueida bāa. zCārē cārēā blra mļmaa ze bā?–

¹⁵ Maļne Jesuba panusia:

–Nawena bla obari quīrāca odua. Biara bāa dadjia jūma jipa oēida Ācōrēba obi bā quīrāca.–

Ara maļda Juaļba tīāsia. ¹⁶ Jesura borocuepeēa doēalba drua wābglāde cawaēne bajāda ewasia. Maļne Jesuba Ācōrē Jaurera puchirā quīrāca idji ļrļ zeblgļda unusia. ¹⁷ Maļ awara Ācōrē bajāneba eēa beēablgļda ūrīsiēaa. Nāwā jarasia:

–Naļdrl mļ Warra quīrā bāa. Mļra idji carea bio bāsriēa bāa.– ^{IV}

Diauruba Jesu mīā sēna

Marco 1:12-13; Luca 4:1-13

4 Māwānacarea Ācōrē Jaureba Jesura ējūā pōāsa ewaraga bāēaa edesia. Maļbe diauruba idjira

^I *Isaía 40:3.* ^{II} *Ācōrē Jaureda diaya. Griego beēeēde nāwā bā bāa: “Ācōrē Jaureba borocueya.”* ^{III} *Cawa oya. Griego beēeēde nāwā bā bāa: “Uruaba borocueya.”* ^{IV} *Isaía 42:1-4.*

mīā sēsia Ācōrēra igarabi carea. ² Jesura cuarenta ewari āsa, diamasi biēa ne coē bāda bērā jarra bēsia.

³ Māwā bāde mīā sēbarira zesia. Idjia jarasia:

–Blda wārāda Ācōrē Warrablgļ, jaradua za tabea mōgaraa paļ bamārēā.–

⁴ Bariblgļ Jesuba panusia:

–Ācōrē Beēeēde nāwā bā bāa: abābe ne co bādeba ēberāra zocai bāēā, ātebglā jūma Ācōrēba jara bā tīā bādeba zocai bāya.– ^V

⁵ Māwānacarea diauruba Jesura Jerusaleļ, Ācōrē itea bā puruēaa edesia. Mama Ācōrē de droma boro ltlara bāmaa edesia. ⁶ Maļbe diauruba jarasia:

–Blda wārāda Ācōrē Warrablgļ, namalba uēu jļdglua. Ācōrē Beēeēde nāwā bā bāa:

Ācōrēba idji bajānebema nezocarāda diabueya bā carebamārēā.

Bla ādji jlwāde edaēia bā jīrūra mōgaraba ruarāmārēā. ^{VI}

⁷ Maļne Jesuba diaurua jarasia:

–Ācōrē Beēeēde idjabā jara bāa: “Bariduada orādua bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya.”– ^{VII}

⁸ Māwānacarea diauruba Jesura eya ltl bāde edesia. Mamalba Jesua jūma naļ ējūāne bēa puruda, puruza ne bia queēea siēa acłbisia. ⁹ Maļbe diauruba jarasia:

–Blda chīrāborode coberepeēa mļā bia beēeēaiblgļ, naļgļra jūma mļā bāa diaya bā jlwāde erobāmārēā.–

¹⁰ Maļne Jesuba diaurua jarasia:

–Satana, āyā wādua. Ācōrē Beēeēde nāwā bā bāa: “Bā Boro Ācōrēablgļ bia beēeēdua. Abā idjidrl tīā badua.”– ^{VIII}

¹¹ Ara maļda diaurura Jesu caitabemada āyā wāsia. Maļne Ācōrē nezoca bajānebemarāda Jesumaa zēdapeēa idjira ne cobisiēaa.

Jesuba jaradia beēa

Marco 1:14-15; Luca 4:14-15

¹² Borocuebari Juaļ preso bā ūrīsiēe Jesura jēda Galilea druaēaa wāsia. ¹³ Bariblgļ Nazare puruēe beēē basia, ātebglā Capernauļ puruēe bāde wāsia. Maļ purura amene droma icawa bāa. Neptaliēbeba yōpeēadā israelerā ējūāne bāa idjabā Zabuloļneba yōpeēadarā ējūā caita bāa. ¹⁴ Maļgļra māwāsia Ācōrēneba beēeabari Isaíaba bāda quīrāca. Nāwā bāsia:

¹⁵ Bārā Zabuloļ idjabā Neptali ējūāne bearā, judiorāe Galileade bearā,

amene dromanaa wābada o caita bearā, Jordaļ do icawa bearā:

¹⁶ Bārāra pāīmane duanasieēaa Ācōrē adua panana bērā.

Bariblgļ iēira lñaane duanla Ācōrēnebemada cawa panl bērā.

Bārāra zocai panlmīna beuēa quīrāca duanabadjīēaa.

Bariblgļ iēira lñmādu odjablgļ quīrāca Ācōrēba ara idjiēbemada bārā cawabi bāa. ^{IX}

^V *Deuteronomio 8:3.* ^{VI} *Salmo 91:11,12.* ^{VII} *Deuteronomio 6:16.* ^{VIII} *Deuteronomio 6:13.* *Satana. Maļ trļra hebreo beēeēdeba ze bāa.* ^{IX} *Isaía 9:1-2.*

17 Mañ ewarideba ĩtaa Jesuba nãwã jara nĩbasia:
–Ăcõrëra bãrã Boro bai carea zebłłł. ^I Mañ carea bãrãba cadjirua obadara igaraãpeđa idjimaã zeđadua.–

Jesuba beda ðaribadarã trłna

Marco 1:16-20; Luca 5:1-11

18 Jesura Galilea amene droma icawa nĩne ĩberãda umé unusia. Abãra Simoł basía, Pedro abadada. Dewarabemara dji djaba Andre basía. Mañ ĩberãrãra beda beabadarã basía. Ādjira doeđa beda ðari panasidãa. ¹⁹ Jesuba ādjia jarasia:

–Mł ume zeđadua. Bãrãba beda ðaribada quĩrãca młã bãrãa jaradiaya ĩberãrãda młmaa enenamãrëã.–

²⁰ Ara małda ādji beda ðaribadara amenapeđa Jesu ume wãsidãa. ²¹ Nocođãa wãbłłłde Jesuba dewara ĩberãda umé unusia. Abãra Zebedeo warra Santiago basía. Dewarabemara dji djaba Juał basía. Ādji zeza ume jãbađe beda ðaribada cõã beada ca panasidãa. Małbe Jesuba ādjira trłsia idji ume wãnamãrëã. ²² Ara małda ādji jãbara, ādji zeza sida amenapeđa Jesu ume wãsidãa.

Jesu Galilea druade płłłãđã

Luca 6:17-19

²³ Jesura jũma Galilea druade płłłã wãsia. Judiorã dji jłrebada deza jaradiabadjia Ācõrëra ādji Boro bai carea zebłłłda. Mañ beđeã bia jaradiade wãbłłłza jũma ĩberãrã cacua bié beada biabicusia. ²⁴ Mañ bãrã idjira jũma Siria druade trł ðãgasia. Mañ carea ĩberãrãba jũma quĩrãtanoaneba cacua bié beada, cacua rua bara beada, jai bara beada, wawa beada, ðaradrł bea sida idjimaã enebadjidãa. Jesuba ādjirãra jũma biabibadjia. ²⁵ Mañ carea zocãrã Galileadebemarãda, Decapoli druadebemarãda, Jerusalełnebemarãda, Judeadebemarãda, Jordał do quĩrãrëbemarã sida Jesu caiđu wãsidãa.

Dadji bia beađi Jesuba jarãđã

Luca 6:20-23

⁵ ĩberãrã zocãrã unuside Jesura eyađe ĩtaa wãpeđa çũmesia. Małne idji ume nĩbabadarãda idjimaã zesidãa. ² Małbe Jesuba nãwã jaradiasia:

³ Bãrãba ara bãduba dji biaėđa cawa pałłbłłł, bio bia pałłã Bajãne Błba pe erobã bãrã.

⁴ Bãrãda sopua beabłłł, bio bia pałłã Ācõrëba mał sopuara jõbi bãrã.

⁵ Bãrãba dji dromada beađi carea jłłłãėbłłł, bio bia pałłã Ācõrëba bãrãa jũma nał ĩjũãra diai bãrã.

⁶ Wãrãda sođeã jira o quĩrã ðeãđibłłł, bio bia pałłã bãrãba quĩrã beara Ācõrëba diai bãrã.

⁷ Bãrãda quĩrã djuburiaya beãđibłłł, bio bia pałłã Ācõrëba quĩrã djuburiyai bãrã.

⁸ Bãrãra sođeã ababe Ācõrë itea beabłłł bio bia pałłã Ācõrëra ununi bãrã.

I Daniel 2:44.

⁹ Bãrãba jũmarãda ābaã necai beadamãrëã o beabłłł, bio bia pałłã Ācõrë warrarãana ađi bãrã.

¹⁰ Bãrã jira beã carea dewararãba bié ođibłłł, bãrãra bio bia pałłã Bajãne Błba pe erobã bãrã.

¹¹ Bãrãda mł carea bié jarãđibłłł, bié ođibłłł, idjaba quĩrãtanoã sewãđeã bié jarãđibłłł, bio bia pałłã.

¹² Bio caripia beãđadua, bãrãba nebia waibłłãda bajãne eropałł bãrã.

Drõãenabema ewaride biđa Ācõrëneba beđeabadarãda ara mał quĩrãca bié odi carea ĩpësiđãa.

Tã idjaba ĩnaã

Marco 9:49-50; Luca 14:34-35

¹³ Bãrãra nał ĩjũãne tã quĩrãca pałłã. ^{II} Baribłłł tã cłyada jõibłłł çsãwã wayacusa cłya beı? Abëđã bié beya. Biara ðã dajadaã batabuėđida ĩrłł tłgađamãrëã. ¹⁴ Bãrãra ĩnaã quĩrãca beãã, nał ĩjũãne beaba bãrãneba Ācõrënebemada unu pałł bãrã. Puru eyađe ðada çsãwã mërãni? ¹⁵ Ni abãłba ĩbĩrãda coadapeđa epeđeco droma edre ðãđãcaã. Ātebłłł ĩtł dji ðabadađe nũmłbadaã jũma dji deãne beara ĩnaãne beãđamãrëã. ¹⁶ Ara mał quĩrãca ĩberãrã quĩrãpita biada o pananadua ādjirãba dadji Zeza bajãne ðãã bia beãđamãrëã.

Ācõrëba Moisea diađã ley jũma ođidebema

¹⁷ Crĩcharãnadua młra zesida Ācõrëba Moisea diađã leyda, Ācõrëneba beđeabadarãba ðãpeđãda sida āyã ðã carea. Młra mañ carea zeé basía, ātebłłł zesida ādjia jara pałłda jũma aride oi carea. ¹⁸ Wãrã arada młã jaraya: nał ĩjũã, bajã sida wađi ðãmisa mał leydebe-mara ni maãrĩ biđa jõėã abã leyba jara ðãra jũma mãwãbłłłđãã. ^{III}¹⁹ Mañ bãrã bariduaba mał leydebe-ma dji eđãara ðã sida ĩjã oėbłłł, idjaba dewararãã abarica ĩjã orãnamãrëã jaradiaibłłł, idjira Ācõrë puruđe dji eđãara quiruda ðãya. Baribłłł leyra ĩjã o ðaibłłł, idjaba mãwã ođamãrëã dewararãã jaradi-aibłłł, małgłłã Ācõrë puruđe dji dromada ðãya. ²⁰ Wãrã arada młã jaraya: judiorã ley jaradiabadaba o pałł çãyãbara idjaba pariseorãba o pałł çãyãbara bãrãba jipaara ođãėbłłł, Bajãne Błba pe erobãėã.

Jesuba quĩrũbidebema jaradiađã

Luca 12:57-59

²¹ Bãrãba cawa pałłã dadji drõãenałba nãwã jarabadada: “Mĩã bearãdua.” ^{IV} Idjaba “mĩã beaibłłł bãrã bororãba cawa ođã.” ^V²² Baribłłł młã jaraya: bariduada djãrã ume quĩrũibłłł Ācõrëba cawa oya. Bariduaba djãrãda crĩcha neé tabłãđã aibłłł bãrã bororãba cawa ođã. ^{VI} Idjaba bariduaba djãrãda bié jaraibłłł, Ācõrëba tłbł uruađãã wãbiya.

II Tã quĩrãca pałłã. Małba jara ðãca ðãã “bãrãra nał ĩjũãne pałłã ĩberãrã bia duananamãrëã” wa “bãrãba nał ĩjũãnebemarãã Ācõrë crĩchada jaradiađã.” 2 Corinto 4:20. III Ni maãrĩ biđa. Griego beđeãde nãwã ðã ðãã: “Caraga abã biđa idjaba letra abã biđa.” IV Exodo 20:13. V Deuteronomio 17:8. VI Bãrã bororã. Griego beđeãde “Sanedrĩn” ðã ðãã. Małgłłde eđã duanasidãã judiorã bororã dji dromarãda.

23 Mañ bërã bl djabada bl ume quĩrũ ðada quĩrãnebaiblrã, bla animarã Ācõrëa babue diade wã-namĩna babue diarãdua. 24 Āteblrã dji babue diabada caita amereða bl djaba ume ibiade wãdua. Mañbeblrã jëda zereða bl animarã Ācõrëa babue diadu.

25 Bla oða carea bl dji quĩrũba blra dji cawa obarimaa edeiblrã, waði oðe wãbldaðe jũma odua ibiadi carea. Mãwã oéblrã, idjia blra dji cawa obari jlwæde ðaya. Mañbe dji cawa obariba blra dji zarraa jidabiya preso ðamãrëã. 26 Wãrã arada mña jaraya: blra jãmabemada ëdrlëa aða bla diaida ða parata jũma di-ablrãðaa.

Daunemabadaðebema

27 Bãrãba cawa ranla nãwã jarabadada: “Daunemarãdua.” 28 Bariblrã mña bãrãa jaraya: bariduaba wërãda acrpëða awuaiblrã abeða mañ wërã ume idji soðeba daunemasia.

29 Mañ bërã bl jlwã araarebema dauba blã cadjiruada obiblrã, mañ cadjiruã o amaaba bl daura ëutapeða ðatabuedua. Bl cacuaðebema aða aduaimĩna ewariza Ācõrë ume ðaya. Mañda biara ða Ācõrëba jũma bl cacuada tãbl uruaðe ðatabuei cãÿãbara. 30 Idjaba bl jlwã araarebemaba blã cadjiruada obiblrã, mañ cadjiruã o amaaba bl jlwãra ða tutapeða ðatabuedua. Bl cacuaðebema aða aduaimĩna ewariza Ācõrë ume ðaya. Mañda biara ða Ācõrëba jũma bl cacuada tãbl uruaðe ðatabuei cãÿãbara.

Mĩã amabadaðebema

Mateo 19:9; Marco 10:11-12; Luca 16:18

31 Idjaba nãwã jarabadaa: “Bariduaba idji wërãda amaiblrã, dji wërãa carta mĩã amainebemada diaida ða.” 32 Bariblrã mña jaraya bariduaba idji wërãda dewara ume ða ðeða amaiblrã, mañglra dji wërã daunemabiblrã carea beðeade ðaya. Idjaba idji wërã amanada dewaraba edaiblrã, dji edablrã umaquĩrã siða daunema ða.

Ācõrë quĩrãpita wãrãda ne oi jaraiðebema

33 Bãrãba cawa ranla dadji drõãenałba nãwã jarabadada: “Bla Ācõrë quĩrãpita wãrãda ne oya aiblrã jũma oida ða.” 34 Bariblrã mña jaraya: ni aða trłneba wãrãda ne oyaða arãnadua. Bajã trłneba wãrãda ne oyaða arãnadua, bajãra Ācõrë bugue quĩrãca ða bërã. 35 Nañ ëjũã trłneba wãrãda ne oyaða arãnadua, nañ ëjũãra Ācõrë jĩrũ ða bari quĩrãca ða bërã. Idjaba Jerusaleł trłneba wãrãda ne oyaða arãnadua, Jerusalełra dadjirã Boro Ācõrë puru bërã. 36 Idjaba ara bldji trłneba wãrãda ne oyaða arãdua, bl buðara aða biða poya torroa oé bërã idjaba poya pãĩma oé bërã. 37 Bãrãba ne oðiada aðiblrã, oðaduã. Idjaba oðaeana aðiblrã, orãnadua. Mañ auðu baridua trłneba wãrãda ne oida jarablrã cadjiruadeba ze ða.

I Exodo 20:14. II Deuteronomio 24:1. III Deuteronomio 23:21-23.

Bla bié oða droaiðebema

Luca 6:29-30

38 Bãrãba cawa ranla nãwã jarabadada: “Aðałba djãrã dauda ãrĩsira dji mãwã oðara aðarica dau ãrĩnida ranla. 39 Quideða ðasira dji mãwã oðara aðarica quideða ða ðida ranla.” 39 Bariblrã mña jaraya: blã bié osiðara chupea droaduã. Bariduaba blã uridarra dji jlwã araarebemane uiblrã, dewarabemaare biða idu ubidua. 40 Bla jłbari jãrĩ carea bariduaba blã dji cawa obarimaa edeiblrã, idjia jãrĩ quĩrã ða, dewarabema siða idu jãrĩbidua. 41 Zarraba blã ne zlgla-da tãmã ariðe edebiblrã, idjia jaræða auðu ededua. 42 Bariduaba blã ne iwiðiblrã diaduã. Bariduaba blã ne iwiðiblrã jëda diayaða aiblrã, idjia iwiði ða wãgarãdua.

Dadji dji quĩrũ quĩrãida ðaebema

Luca 6:27-28, 32-36

43 Bãrãba cawa ranla nãwã jarabadada: “Bl dji biara quĩrãdua, bariblrã bl ume dji quĩrũra quĩrãmadua.” 44 Bariblrã mña jaraya: bãrã dji quĩrũra quĩrãnadua. Bãrã bié jarabłdara bia jaræaduã; bãrã quĩrãma ranla bia oðaduã. 45 Ācõrë iwiðidua ãdjirãra carebamãrëã. 45 Mãwã ebuða ðaya bãrã Zeza bajãne ða warrarãda. Dadji Zezaba ãmãdaura ëberã cadjiruã carea, dji biarã carea biða odjabibaria. Ëberã jipa ðeã carea, dji jipa ðeã carea biða cuera zebibaria. 46 Bariblrã bãrãba aða bẽrã dji biarãdrl quĩrã rananiblrã, zcãrë nebiada Ācõrëba diai? Romanebema boro itea parata jlrã pebadarã biða mañ quĩrãca obadaa. 47 Bãrãba aða djabarãa “mërã” aðiblrã, zcãrë biada o ranla? Dji Ācõrë adua ðeã biða mãwã obadaa. 48 Mañ bërã jũmarãda quĩrã ðeãaduã bãrã Zeza bajãne ða jũmarã quĩrã ða quĩrãca.

Ne neé queðeaa diadiðebema

6 Bãrãba ne biada o ranlne quĩrãcuitaðaduã. Dewararãba bia ununamãrëã orãnadua. Mãwã aðiblrã, bãrã Zeza bajãne ða biã idji nebiãðebemada diaéa. 2 Bla ne neé queðeaa ne diablrã dji biãca ðeãba obada quĩrãca orãdua. Ādjia ne diabldaðe cachiruda zabibadaa judiorã dji jlrãbada deðe, puruðe biða jũmarãba ãdjieðebemada bia beðeãdamãrëã. Wãrã arada mña jaraya: ëberãrãba ãdjieðebemada bia beðeãdiada quĩrã ranla bërã aða bẽrã mañdrl edaðiã. Ācõrëneba ni cãrë siða edaðaéa. 3 Bla ne neé queðeaa ne diablrã jĩgua jararãdua. Ni aða nẽblrãrãdua. Bla chupea bia o ða Zeza Ācõrëba unubarã. Idjiablrã blã nebiada diaya. 4

IV Levitico 24:20. V Bl dji biara quĩrãdua. Mañdrl Levitico 19:18 ðe ða, bariblrã ãcãrã mañ auðu dadji dji quĩrũ quĩrãmanida ranla jaradiasidã. VI Bãrã bié jarabłdara bia jaræaduã; bãrã quĩrãma ranla bia oðaduã. Griego beðeade ãcãrã cartaðe mañra neéa. VII Diaya. ãcãrã cartaðe versículo 3-4, 6, 18 ðe mañ awara jara ða “ebuða diaya.”

Ācōrēa iwīdibadaēbema

Luca 11:2-4

⁵ Vla Ācōrēa iwīdibadaē dji biaca beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba judiorā dji jarebada dede, purude biēda ēberārāba bia ununamārēā lta nūpanepapeā Ācōrēa iwīdibadaē. Wārā arada mīa jaraya: ēberārāba ādji bia ununida quīrāca panl bēā ababe maīdrā edaēā. Ācōrēneba ni cārē siēda edaēā. ⁶ Vla Ācōrēa iwīdibadaē bl dede eēda wādua. Dji eēda wābadara jūātrapeā blduba bl Zeza Ācōrēa iwīdīdua. Vla chupea bia o bāra bl Zeza Ācōrēba unubaria. Idji-ablā blā nebiada diaya.

⁷ Vla Ācōrēa iwīdibadaē Ācōrē adua beaba obada quīrāca orādua. Ādjirāba abarida bārima zocārā jarabadaa crīcha panl bēā dārā iwīdibadaē Ācōrēba biara ūrīda. Bariblā bārā Zeza Ācōrēa iwīdī naēna idjia cawa bā bārāba cārēda quīrāca panlā. ⁹ Maī carea Ācōrēa nāwā iwīdīdua:

Dairā Zeza bajāne bā, jūmarāba blā wayaēda panlā.

¹⁰ Daiba quīrāca panlā blā jūmarā Boro bai carea isabe zeida.

Quīrāca panlā blā quīrāca bāra naī ējūānebemarāba oēda, bajānebemarāba obada quīrāca.

¹¹ Coēira ewariza daia diadua.

¹² Dairāba cadjirua opeāāra quīrādoadua, dairā biē obldara daiba quīrādoabada quīrāca.

¹³ Dairāba cadjiruaē idu bāebirādua, āteblā cadjiruaēbemada ēdrl bādua. ^I [Vla jūmarāda poya bā, blā dji lābāra bā idjāba ewariza dji dromaara bā.] ^{II}

¹⁴ Djārāba bārā biē opeāāda quīrādoadīblā, bārāba biē opeāāda bārā Zeza bajāne bāba quīrādoaya. ¹⁵ Bariblā djārāba bārā biē opeāāda quīrādoāēblā, bārāba biē opeāāda bārā Zeza bajāne bāba quīrādoāēā.

Ne coēaca ewari oēidebema

¹⁶ Bārāba ne coēaca ewari obldāde sopua bēa quīrāca bēarānadua dji biaca beaba obada quīrāca. Ādjirāba māwā panabadaa jūmarāba cawaēamārēā ne coēaca ewarida o panlā. Wārā arada mīa jaraya: ēberārāba ādji bia jarāda quīrāca panl bēā ababe maīdrā edaēā. Ācōrēneba ni cārē siēda edaēā.

¹⁷ Bariblā blā ne coēaca ewari o bāde bl borora queraba pādua, quīrāca siēda slgldua. ¹⁸ Māwāra ēberārāba cawaēāēā blā ne coēaca ewarida o bāda. Ababe bl Zeza Ācōrēblā cawaya. Vla chupea bia o bāra bl Zeza Ācōrēba unubaria. Idjiablā blā nebiada diaya.

Nebia bajāne erobāidebema

Luca 12:33-34

¹⁹ Naī ējūāne nebia erobāē carea jrlāgnadua. Naī ējūānebemara mōgosiabaria, chimiaba ārībaria, idjāba

^I Cadjiruaēbemada. Maī beēaba idjāba jara bā diauruda. ^{II} Griego beēade zocārā cartade beēda corcheteē bāra neēa.

ne drlabadara eēda wānapēda drlabadaa. ²⁰ Bārāmaarā dji biara bāra soēba awuabadaa. Maī bēā Ācōrēba quīrāca bādrā ērēnadua nebiada bajāneblā erobāē carea. Jāma chimiaba ārīca, nebiara mōgosiaca, idjāba ne drlabadara poya eēda wānāca.

Dadji dau ībīrā quīrāca bādeebema

Luca 11:34-36

²² Dadji daura ībīrā quīrāca bā. Maī bēā bl dauda bia bāblā lnaane nībaya. ²³ Bariblā bl dauda cadjirua bāblā, ne cadjiruaē nīda unuē bāya. Ara maī quīrāca blā jira o bāda crīcha bāra cadjiruablā, blā wārāda pāīmane nīa.

Poya umé ērēnaēā

Luca 16:13

²⁴ Abāba poya idji boroda umé erobāēā. Umé erobāblā abā biara quīrāya. Abā ērēya, maīne dewarabemara igaraya. Ara maī quīrāca ne bara bāi awua bāba poya Ācōrēda ērēēā.

Ācōrēba idjīdērā wagabaria

Luca 12:22-31

²⁵ Maī carea mīa jaraya: bārā sāwā beāda jūmawāyā crīcharānadua. Coēi careabemada, doēi careabemada, idjāba jāni careabema siēda jūmawāyā crīcharānadua. ¿Dadji zocai bāda djico cāyābara biara bāēca? ¿Dadjida dadjia cacuaē jābada cāyābara biara bāēca? ²⁶ Acēadua, ībanara ne uēcaaa, ne ewaēcaaa idjāba ne wagaēcaaa. Bariblā bārā Zeza bajāne bāba ne cobibaria. ¿Ācōrēmaarā bārāra ībana cāyābara biara bāēca? ²⁷ ¿Caida jūmawāyā crīcha bāba dārāara zocai bāi? ^{III}²⁸ ¿Cārē cārēā bārāba jāninebemada jūmawāyā crīchabada? Acēadua nepōnōda sāwā waribarida. Nepōnōra trajacaa idjāba wuara cacaa.

²⁹ Bariblā mīa jaraya: dadji drōāenabema boro Salomoīra bio ne bara bādamīna nepōnō quīrāca quīrāwārēā djioa basā. ^{IV}³⁰ Idi chirua mēā unubadara nurēma babuebadamīna Ācōrēba waēibiēda pōnōbibaria. Maī bēā ¿idjia biara bārāba jānamārēā diaēca? Maīglāra ¿sāwāēā poya ījānaē?

³¹ Maī bēā coēi careabemada, doēi careabemada, wa jāni careabema siēda jūmawāyā crīcharānadua. ³² Ācōrē adua beaba maīglāēbemada crīchabadaa, bariblā bārā Zeza bajāne bāba cawa bā bārāba cārēda erobāēda panlā. ³³ Maī bēā naārā Ācōrēba bārā Boroda bāadua. Quīrācuīta pananadua idjia obi bāra oēi carea. Māwā bārāba neē panlā idjia jūma diaya. ³⁴ Nubemada jūmawāyā crīcharānadua, nu biēda Ācōrēba bārāra waga erobāi bēā. Ewariza ne crīchaira baraya.

^{III} Maī versīculoba idjāba jara bā “¿Cai bārānebemaba jūmawāyā crīcha bāba drasoara wari?” ^{IV} Salomoī.1 Reyē 10:4-7, 23-25.

Djārā bié jarabadaebema

Luca 6:37-38, 41-42

7 Djārāra bié jararānadia Ācōrēba bārā bié jararāmārēā. ² Bārāba djārā bié jarabada quīrāca Ācōrēba bārāra bié jaraya. ³ Ćārē cārēā nejarra djārā daude bada acłbada? Ćsāwāēā bacuru waibāa bādji daude bada acłēaca? ⁴ Bacuru waibāa bādji daude bada ununaé panłbłł Ćsāwā djārāa nāwā jarāēi? "Nejarra bl daude bāra młā auēariya." ⁵ ĬBārāba jarabada quīrāca oēaca! Naārā bacuru waibāa bādji daude bada auēariēadia. Māwā poya ununia nejarra djārā daude bāra auēariēi carea. Ara maļ quīrāca bla cadjirua o bāra naārā idu bādua. Maļbeblłł djārāra poya carebaya.

⁶ Ācōrē iteabemada usaa diarānadia bārā carāmārēā. Bārā neta nēbla queēeada chinaa diarānadia ĩrł tıgarāmārēā. ^I

Ācōrēa iwīēibadaebema

Luca 11:9-13; 6:31

7 Bārāba neé panłra Ācōrēa iwīēi pananadia; maļne idjia bārāa diaya. Idjia diamārēā jłł pananadia; maļne ununia. Deēe eēa wābadamałba trłnadia; maļne dji eēa wābadara ewaya diai carea. ⁸ Dji iwīēi bāba edaya. Dji jłł bāba unuya. Dji trł bā ite deēe eēa wābadara ewaya ne diai carea. ⁹ Warraba paļ iwīēibłłē Ćdji zezaba mōgarada diaica? ¹⁰ Warraba beda iwīēibłłē Ćdji zezaba damada diaica? ¹¹ Bārā dji cadjirua beaba bārā warrāā ne biada dia cawa panłbłł, Ćbārā Zeza bajāne bāba dji iwīēi panła ne biada diaēca? ¹² Bārāba quīrāā panła djārāba ne jūmane bārāra bia oēida. Ara maļ quīrāca djārāra bia oēadia. Ācōrēba Moisea diaēa leyda idjāba Ācōrēneba beēeabadarāba bāpeēeāa siēa ara maļ crīchēeba ze bāa.

Eēa wābada pēsua bā

Luca 13:24

¹³ Bārāra dji eēa wābada pēsua bāēe wānadia. Tłbl uruēe eēa wābadara jēēe bāa. Dji o siēa jēēe bā bērā wāicha bāa. Mama zocārā eēa wābadaa. Baribłł Ācōrē ume ewariza zocai bāi carea dji eēa wābadara pēsua bāa. Dji oēe wācara bā bērā zarea bāa wāi carea. Maļ ora zocārāba ununacaa.

Bacurura dji neļōneba cawabadaa

Luca 6:43-44

¹⁵ Quīrācuīta beēadia. Ācłłba sewāēeba Ācōrēneba beēe panłana abadaa. Ādjirāba dji biarā quīrāca jaradiabadaa baribłł māwā panła ēberārāba Ācōrē beēe igarāēamārēā. ¹⁶ Ādjia o panłneba bārāba cawāēia dji wārā arada wa dji wārāēēda. Bacuru biaba neļō biada zaubarā baribłł bacuru cadjiruaba neļō cadjiruada zaubarā. Ćłłba uvada zaubarica? Ćwa

^I Maļ versıculoba nāwā jara bāca bāa: "Ācłłba Ācōrē beēeada ĩrł quīrānacabłł, ādjirāa waa jaradiarānadia. Jaradiabłł bārāra bié oēia."

jūichichiba higojōda zaubarica? ¹⁸ Bacuru biaba neļō cadjiruada zaucāa idjāba bacuru cadjiruaba neļō biada zaucāa. ¹⁹ Bacuru bia zaucāra tutāēpeda babuebadāa. ²⁰ Ara maļ quīrāca bārāba Ācōrēneba beēeabadarā dji wārā arada wa dji wārāēēda cawāēia ādjirāba o panłneba.

Jesu trłneba ne o beara ĩcłł idjīēerāēā

Luca 13:25-27

²¹ Ēberārāba młra ādji boroēēa abadamīna jūmarāda Ācōrē puruēe beēēāēā. Abābe mł Zeza bajāne bāba quīrāā bā o beadrł idji puruēe panania. ²² Idjia cawa oi ewariēe zocārāba młā jarāēia: "Dai Boro, dai Boro, dairā bāēeba beēeasiēāa, bl trłneba jairāda āyā jłretasiēāa, idjāba bl trłneba ne ununaca waibāada osiēāa." ²³ Maļne młā ebuēa jaraya: "Cadjirua obadarā, āyā wānadia. Młā bārāra unucāa."

De umēnebema

Marco 1:22; Luca 6:47-49

²⁴ Maļ carea bariduaba mł beēeada ĩrīpeēa ĩjā oibłł, naļ quīrāca bāya: ēberā crīcha cawa bāba idji dera mōgara ĩrł osia. ²⁵ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do siēa ze nūmesia, baribłł idji dera cora wāē basia mōgara ĩrł oēa bērā. ²⁶ Baribłł mł beēeā ĩrīpeēa ĩjā oēbłł, naļ quīrāca bāya: ēberā crīcha neé bāba idji dera ĩbāē osia. ²⁷ Maļne cue ze nūmesia, nāūrāra dji cābāyā puā nūmesia, do siēa ze nūmesia. Maļba idji dera cora wāpeēa abēēa jūma ārīsia.-

²⁸ Jesuba jūma jaradiāēacarea ēberārāba cawa crīchāēē basia. ²⁹ Judiorā ley jaradiabadarā quīrāca jaradiāē basia. Ātebłł bio cawa bāēeba ebuēa jaradia basia.

Jesuba aiēa bara bā biabida

Marco 1:40-45; Luca 5:12-16

⁸ Jesu eyāēeba eēaa zesiēe ēberārāra zocārā idji caiēu wāsiēāa. ² Māwā bāēe ēberā aiēa bara bāda Jesumaa zesia. ^{II} Chīrāborode cobēpeēa nāwā beēeā djaburiasia:

-Mł Boro, bla quīrāā bābłł, młra poya biabida bāa.-

³ Maļne Jesuba jłwa ĩrł bābłłē jarasia:

-Māwā o quīrāā bāa. ĬBiadia!-

Ara maļda aiēa bara bāēara biasia. ⁴ Jesuba idjā jarasia:

-Bl biāēara ni abāla jararādua. Ātebłł sacerdotemaa wādua błra biasida unumārēā. Jāłbe Moiseba jarāēa quīrāca ne diacuadia. ^{III} Māwā ēberārāba cawāēia błra wārāda biasida.-

^{II} Aiēara Jesu ewariēe wārāda sāwā basida dadjirāba cawāēē panła. Baribłł judiorāmaarā aba Ācōrēbłł poya biabida basia (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Maļ awara aba aiēaba jidasira āyā bāēe wāida basia (Levitico 13:45-46). ^{III} Levitico 14:1-32.

Jesuba ěberǎ cacua beu ǎa biabida

Marco 2:1-12; Luca 5:17-26

- 9 Jesura jǎbaede ǎadopeǎa wayacusa amene droma quĩrǎrǎ chǎpeǎa idji ǎabari puruǎe jũesia.
- 2 Mama ěberǎ cacua beu ǎada idji clǎede Jesumaa enesidaa. Jesuba unusia maǎ ěberǎ enepedeǎaba wǎrǎda iǎǎ panlǎa idjia dji cacua beu ǎara poya biabida. Maǎ carea Jesuba dji cacua beu ǎara jarasia: –Sobiadua, cũdra. ǎa cadjirua oǎara mǎa quĩrǎdoasia.–
- 3 Mama judiorǎ ley jaradiabadarǎda ǎclǎl panasidaa. Maǎglǎrǎba crĩchasiǎa: “Idjira ǎcǎre quĩrǎpita biǎe beǎea ǎa.” 4 Baribǎlǎ adjia crĩcha panlǎa Jesuba cawasia. Maǎ carea jarasia: –Bǎrǎba ǎcǎre cǎrǎe jǎwǎ biǎe crĩcha panlǎ? 15 Bǎrǎmaarǎ ǎsǎlǎgǎda zareaara ǎa? ǎCadjirua oǎara quĩrǎdoayǎa aida wa naǎ ěberǎ cacua beu ǎara piradǎlǎpideǎa nĩbabida? 6 ǎcǎrǎeǎa mǎ, Naǎ Djara Edǎfara ǎasia naǎ ějũǎne duanlǎba cadjirua obadara quĩrǎdoamǎrǎe. Maǎra bǎrǎa unubiya.–
- Ara maǎda dji cacua beu ǎara nǎwǎ jarasia: –Piradǎlǎdua. ǎ clǎara edapeǎa diguiǎa wǎdua.–
- 7 Ara maǎda dji cacua beu ǎadara pirabaripeǎa diguiǎa wǎsia. 8 Maǎ unusidae dji arima ǎeara ne wayasidaa. 9 Baribǎlǎ ǎcǎrǎeǎa bia beǎeasiǎa idji lǎada diǎda bǎrǎ ěberǎba cacua biǎe ǎeara biabimǎrǎe.

Jesuba Mateo trǎna

Marco 2:13-17; Luca 5:27-32

- 9 Jesu mamalǎba wǎbǎlǎde ěberǎ Mateo abadada unusia. Maǎ ěberǎra Romanebema boro itea parata diabada deǎe chũmasia. Jesuba Mateoa jarasia: –Mǎ ume zedua.–
- Ara maǎda Mateora piradǎlǎpeǎa Jesu ume wǎsia.
- 10 Mǎwǎnacarea Jesura Mateo deǎe ne co ǎasia. Jesu ume nĩbabadarǎda, Romanebema boro itea parata jǎlǎ pebadarǎda, judiorǎ ley igara ǎea siǎa Jesu ume ne co duanasidaa. 11 ǎclǎl pariseorǎba maǎglǎa unusidaa. Maǎ carea Jesu ume nĩbabadarǎa iwidiǎidaa: –Bǎrǎa jaradiabarira ǎcǎre cǎrǎe Romanebema boro itea parata jǎlǎ pebadarǎ ume, dewara cadjirua obadarǎ ume biǎa ne co chũmlǎ?–
- 12 Adjia mǎwǎ iwidiǎldada Jesuba ũrĩpeǎa jarasia: –Cacua bia ǎeaba nǎrǎ diabarira jǎlǎfaca. Dji cacua biǎe ǎeabǎlǎ jǎlǎbadaa. 13 Naǎ beǎeaba cǎrǎeǎa jara ǎada cawǎe wǎnadua: “Animarǎ babue diaǎi cǎyǎbara mǎa quĩrǎ ǎa bǎrǎba djǎrǎ quĩrǎ djoburididida.” 14 Mǎra jipa ǎea trǎi carea zeǎ ǎa, ǎtebǎlǎ cadjirua obadarǎda trǎ ǎa ǎcǎrǎema zedamǎrǎe.– 15

I Griego beǎeade ǎclǎl cartade idjaba ǎa ǎa “bǎrǎ soǎe.” II Ne wayasidaa. Griego beǎeade ǎclǎl cartade ǎa ǎa: “Cawa crĩchadeǎe ǎasia.” III Judiorǎ ley igara ǎea. Griego beǎeade “cadjirua obadarǎ” ǎa ǎa. IV Osea 6:6. V ǎcǎrǎema zedamǎrǎe. Griego beǎeade ǎclǎl cartade maǎra neǎa.

Ne coǎaca ewaridebema

Marco 2:18-22; Luca 5:33-39

- 14 Mǎwǎnacarea Borocuebari Juaǎ ume nĩbabadarǎda Jesumaa zedapeǎa iwidiǎidaa: –Daiba, pariseorǎ biǎa ara cadǎlǎ ne coǎaca ewarira obadaa, baribǎlǎ ǎa ume nĩbabadarǎba ǎsǎwǎǎeǎe oǎaca?–
- 15 Jesuba adjia jarasia: –Umaquĩrǎba wǎrǎ edabǎlǎde ǎcaida sopua ǎai? Maǎ umaquĩrǎra waǎbiǎa idjia eǎoǎarǎ ume ǎamisa ǎasriǎa panania. Baribǎlǎ ewari ǎba dewara ěberǎrǎba idjira ǎyǎ edeǎa. Maǎbeǎlǎ idjia eǎoǎarǎba ne coǎaca ewarira oǎa.
- 16 Dadjirǎba jǎbada dji sore cǎǎ ǎamaa wua djiwidiǎa cajuǎca. Mǎwǎ oǎibǎlǎ djiwidiǎ cajuǎa erreǎaribǎlǎba dji wua sorera waiǎara cǎya. 17 Idjaba ni abalǎba uva ǎa djiwidiǎa animarǎ e oǎa dji soreǎe tǎca. Mǎwǎ oǎibǎlǎ aseabǎlǎde animarǎ e oǎa dji sorera cǎya. Maǎbe uva ǎara, animarǎ e oǎa siǎa aduaya. Maǎ carea uva ǎa djiwidiǎa animarǎ e oǎa djiwidiǎe tǎdida panlǎ. Mǎwǎ umena dǎrǎ droǎeǎa.– 16

Jesuba wǎrǎcau biabida

Marco 5:21-43; Luca 8:40-56

- 18 Jesuba mǎwǎ jaradia ǎade judio dji dromada zesia. Maǎ ěberǎra Jesu quĩrǎpita ǎarru coǎepeǎa jarasia: –Mǎ caura aretewa jaiǎabarisa. Baribǎlǎ ǎada wǎsira ǎa jǎwada idji ǎrǎ ǎaribǎlǎ ǎrǎbaya.–
- 19 Jesura piradǎlǎpeǎa maǎ ěberǎ ume wǎsia. Idji ume nĩbabadarǎ siǎa wǎsidaa. 20 Adjirǎ tǎǎna wǎrǎ doce poa oamiaba jida ǎada nĩbasia. Maǎ wǎrǎba nǎwǎ crĩchasia: “Mǎa idjia jǎ ǎada tǎibǎlǎ mǎra biaya.” Maǎ bǎrǎ Jesu jǎdaareba wǎpeǎa idjia jǎ ǎa ide tǎsia.
- 22 Jesuba jǎda acǎbǎlǎde wǎrǎ unupeǎa nǎwǎ jarasia: –Cau, ǎasriǎadua. Wǎrǎda biaida iǎǎna bǎrǎ ǎara biasia.–
- Ara maǎda wǎrǎra bia ǎesia.
- 23 Jesu judio dji droma deǎe jũeside chiru zabadarǎda idjaba aujǎabadarǎ siǎa unusia. 24 Jesuba adjia jarasia: –ǎyǎ wǎnadua. Wǎrǎcaura jaiǎaǎe ǎa, ǎtebǎlǎ cǎi ǎa.–
- Maǎ carea ěberǎrǎba idjimaa acǎapeǎa ipidasiǎa.
- 25 Baribǎlǎ ěberǎrǎra ǎyǎ jǎretacuapeǎa Jesura deǎe eǎa wǎsia. Maǎbe wǎrǎcau jǎwǎe jidapeǎa pirabariǎisia. 26 Jesuba oǎadebemada jũma maǎ druade ũrĩsidaa.

Jesuba dauberrea ǎea biabida

- 27 Jesu mamalǎba wǎside dauberrea ǎeada umǎ idji caideǎ ǎia zesidaa. Maǎ ěberǎrǎba jĩgua jarasidaa: –Jesu, Davideba zedǎ, daira quĩrǎ djoburiadua!–

VI Maǎglǎeǎa Jesuba cawabisia idji beǎeara adjirǎ drǎǎenabema crĩcha ume ǎbaa jaradiacada. VII Israelerǎba chiru zabadarǎda, aujǎabadarǎ siǎa paratada diabadiǎeǎa careba aujǎne zedamǎrǎe.

28 Jesu diguidaa jüeside maļ dauberrea panlra idjima zesiāa. Maļbe Jesuba ādjia iwidiisia:

–ǂBārāba wārāda ijā panlca mļa bārāra poya biabiada?–

Ādjia panusiāa:

–Māē, dai Boro.–

29 Maļbe Jesuba ādji daude tāpeđa jarasia:

–Bārāba ijā panl quīrāca mļa oya.–

30 Ara maļda ādji daura biasiāa. Maļbe Jesuba bio jara bāsia maļnebemada ni abāla nēblrlānamārēā.

31 Bariblrl dedeba ēdrļdapeđa Jesuba ādji ume oada jūma maļ druade jara wāsiāa.

32 Ara dauberrea panana ēdrļbdade dewarāba ēberā quīrāme cara bā jai bara bāda enesiāa. 33 Jesuba maļ jai jretacarea ēberā quīrāme cara bādara beēasīa. Ēberārā mama duanlba cawa crīchade basīa. Nāwā jarasiāa:

–Israel druade waēibiāa naļ quīrāca ununaca basīa.–

34 Bariblrl pariseorāba jara duanasiāa:

–ǂāļ Jesuba jaira āyā jretabaria, jairā boro Beelzebúba maļ lāada diaēa bērā.–

Néu waibāa waraga bāra ǂcairāba ewadi?

35 Māwānacarea Jesura puru waibāa beaza, puru zaque beaza rllgla wāsīa. Judiorā dji jrebada deza jarabadjia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebllada. Maļ beēa bia jaradia nīne jūma cacua bié beara, cacua puā bea siēa biabicuasīa. 36 Idjia ēberārā cābana unusiēe mīā djuburi unusīa. Ne jūmane bia mīga beasīa idjaba āduba beasīa. Oveja dji wagabari neē queēea quīrāca panasiāa. 37 Maļne idji ume nībabadarā nāwā jarasia:

–Wārāda naļ ēberārāra néu waibāa waraga tabā quīrāca beaa. Bariblrl dji ewabadarāda zocārēēbe panla. 38 Maļ bērā Néu Djibarīa iwidiāduā ewabadarāda idji néumaa diabuemārēā.–

Jesuba doce diabueđarā

Marco 3:13-19; 6:7-13; Luca 6:12-16; 9:1-6

10 Jesuba idji ume nībabadarā doce panlra ābaa trlāsīa. Maļbe ādjirāa lāada diasīa jaida āyā jretacāmārēā, idjaba cacua bié beada, cacua puā bea siēa biabiāmārēā. 2 Jesuba diabueđarā doce panlra naļglrā basīa: Simoļ, Pedro abadada; dji djaba Andre; Zebedeo warrarā Santiago idjaba Juaļ; 3 Pelipe; Bartolomé; Tomá; Romanebema boro itea parata jllr pebari baēa Mateo; Alpeo warra Santiago; Tadeo; 4 idjaba Simoļ Cananeo. III Idjaba bāsīa Juda Iscariote, Jesu jidabiāda. 5 Maļ doce ēberārāra Jesuba wābigasīa. Bariblrl wāni naēna idjia jarasia:

–Judiorāēmaa, Samaria puru beāde biēa wārānada.

6 Āteblrl judiorāmaa, israelerā oveja aduā bea quīrāca panlmaa wānada. 7 Bārā wābdaza jaradada Ācōrēra jüesīda jūmarā Boro bai carea. 8 Maļ bērā

I Numero 27:15-17. II Tadeo. Griego beēade lclrl cartade maļ trl cāyābara bā bāa “Lebeo, Tadeo abada.” Maļ Tadeora Santiago warra Judaca bāa. III Simoļ Cananeo. Luca 6:15ē “Simoļ Zelote” bā bāa.

cacua bié beara biabiāduā, beupeđara lrebbiāduā, aiēa bara beara biabiāduā, jaira āyā jretacada. Māwā ođamārēā mļa bārāa lāada bari diabllgla. Maļ bērā ēberārāra bari carebaēada. 9 Bārāba o panlbari Ācōrēba ne diaya. Maļ carea orora, parata torrorā ni maārī biēa ederānada. Bārā wābdade buchacara ederānada. Bārāba jll panl awa edeēada. Jirūne jllbadara, bardona siēa ederānada.

11 Bārā puru waibāde wa puru zaqueēe jüēbdade bārā bia edai ēberāda jllēada. Maļ ēberā deēe pananada aba puruēba ēdrļbdadeāa. 12 Maļ deēe eda wābdade Ācōrē trlneba dji ēberārā jaradada necai pananamārēā. 13 Maļ deēebemārāba bārāda bia edaēiblrl, necai panania. Bariblrl bia edaēēiblrl, necai pananaēā. 14 Abalba bārāda bia edaēēiblrl, wa bārā beēada ūrī quīrāēēiblrl, mamalba ēdrļadada. Ādji deēe wa puruēba ēdrļbdade egoro pora bārā jirūne bāra jārāpetadada. 15 Wārā arada mļa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariēe Sodoma, Gomorra puru cāyābara maļ purura wetara cawa oya. IV

Jesu ijā bea mīgadidebema

Marco 13:9-13; Luca 21:12-19

16 Mļa bārāra ēberā cadjirua tāēna diabueblrl. Ādjirāba bārāra bié oēia usa cadrlaba oveja orrabari quīrāca. Maļ carea ādjirā tāēna panlne dama quīrāca crīcha cawaēeba nībaēada, bariblrl puchirā quīrāca lmlmlrlā beaēada. 17 Ēberārā tāēna quīrācuīta beaēada. Ādjirāba bārāra dji bororāmaa jida edeēapeđa dji jrebada deēe u jidaēia. 18 Mļ ijā panl carea bārāra dji dromarā quīrāpita, dji bororā quīrāpita biēa edeēia. Maļne bārāba ādjirā quīrāpita, judiorāē quīrāpita biēa mļnebemada beēeāia. 19 Bārā jida edebdade sopuarānada sāwā beēeāida. Dji bororā quīrāpita panlne Ācōrēba cawabiya cārēda jarāda panlāda. 20 Maļ beēeabdade bārā crīchadebebeēeāēā, āteblrl bārā Zeza Jaureda bārāneba beēeaya.

21 Abalba ara idji djabada beabiya mļ ijā bā carea. Dewaraba idji warrada beabiya idjaba warrarāda ādji djibarirā ume bié panenapeđa beabiēia. 22 Jūmarāba bārāra quīrāmanīa mļ ijā panl carea. Bariblrl bārāba maļ ewari zareaēe mļ ijā panlāda idu bāēāēiblrl, Ācōrēba ēdrļ edaya. 23 Puru abalbe ēberārāba bārāda bié oēi carea ēpēniblrl, dewara puruēaa mīrū wānada. Wārāda mļa jaraya: bārā Israelēbema puru beaza jūma rllglāēi naēna mļ, Naļ Djara Edaēara zeya.

24 Ne cawa quīrā bāra dji jaradiabari cāyābara ne cawaara bāēā. Bariblrl dji jaradiabari quīrāca bāiblrl, bia bāa. Nezoca siēa idji boro cāyābara auēuara bāēā. Bariblrl idji boro quīrāca bāiblrl, bia bāa. Mļra jairā boro Beelzebú a panlblrl, bārāra ara maļ quīrāca jarāia. V

IV Sodoma, Gomorra puru. Genesi 19:1-29. V Griego beēade nāwā bā bāa: “De djibarīda jairā boro Beelzebú a panlblrl, idji ēberārāra ara maļ quīrāca jarāia.”

¿Caida wayađida panla?

Luca 12:1-9

²⁶ Ēberārāda wayarānadua. Ne jūma ebuđa bāēra mērā beēa. Dadjia cawaeđe panla Ācōrēba ebuđa cawabiya. ²⁷ Mā bārā pāīmane jara bāra lnaane jaradua. Mā bārā cawala caita jaradara de lra bā jrgua jaradua. ²⁸ Ēberārāda wayarānadua. Ādjia na cacuada roya beađia baribla dadji jaureda roya beađe. Ātebla na cacua, dadji jaure tala uruae babueida bāra wayađadua. ²⁹ Ībana zaqueda umé nēdođi carea parata pichida aba diabadaa. Baribla bārā Zeza bajāne bāba iduaribiēbla, ni abal Ībanada beuēa. ³⁰ Ma awara Ācōrēba cawa bā bārāba buđa jūmasāwā eropanla. ³¹ Ācōrēba bārāra Ībana zocārā panla cāyābara biara waga bā bēra ne wayađe panla.

Jesu carea quīrā peraiē bā

Luca 12:8-9

³² Abalba ēberārā quīrāpita māda ĩā bāe aibla, mā Zeza bajāne bā quīrāpita mā idjira māreana aya. ³³ Ara mā quīrāca abalba ēberārā quīrāpita māda adua bāe aibla, mā bēda mā Zeza bajāne bā quīrāpita idjira adua bāe aya.

¿Caida biara quīrānida panla?

Luca 12:51-53; 14:26-27

³⁴ Crīcharānadua māra na ējūānaa zesida ēberārā ābaa necai bā carea. Māra mā carea zeē bā, ātebla ze bā ēberārāda ābaa bia panarānamārē. ³⁵ Māra zesia warrada dji zeza ume biē bā carea, cauda dji papa ume biē bā carea, idjaba ātguda dji pācōrē ume biē bā carea. ³⁶ Bārāba mā ĩā panla carea ara bādji diguēla dji quīrūda beađia. ³⁷ Abalba dji zezada wa dji papada mā cāyābara biara quīrā bābla, māglra mā ume roya nībaēa. Abalba dji warrada wa dji cauda mā cāyābara biara quīrā bābla, māglra mā ume roya nībaēa. ³⁸ Bia mīgai carea bāēbla, roya mā ume nībaēa. ³⁹ Abalda na ējūāne bia beibla, ĩrūare bia bāe. Baribla abalda mā carea beuibla Ācōrē ume ewariza zocai bāa.

Ācōrēneba nebia edađebebema

Marco 9:41

⁴⁰ Bārā bia edabla bā māda bia edabla. Mā bia edabla mā Diabueđa bia edabla. ⁴¹ Abalba Ācōrēneba beđeabarida cawapeđa bia edabla, Ācōrēba idjēba beđeabarī nebia diabari quīrāca mā ēberāa diaya. Ēberā jira bāda abalba cawapeđa bia edabla, Ācōrēba ēberā jira bā nebia diabari quīrāca mā ēberāa diaya. ⁴² Mā jaraya: abalba mā ume nībabadarā dji eaara bearā siēla cawapeđa baido cūrāsada diaibla, Ācōrēba wārāda mā ēberāa nebia-diaya.

11 Jesuba idji ume nībabadarā doce panla māwā jaradacarea mamalba puruza jaradiē wāsia.

I Miquea 7:6.

Jesuba Borocuebari Juañnebema jaradā

Luca 7:18-35

² Borocuebari Juañ preso baide ūrīsia Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaba o bāebemada. Mañ carea idji ume nībabadarāda umé diabuesia Jesua nāwā iwidiāmārē:

³ –¿Bāra dji zeida beđaca, wa dewarada ĩānida panla?–

⁴ Jesuba ādjia nāwā panusia:

–Bārāba unu panla idjaba ūrī panla Juañ jaradē wānadua. ⁵ Dauberrea beđaba unu panla, ĩrū biē beđara bia nīnaa, aīda bara beđara biasīda, cawala qui beđaba ūrī panla, idjaba beupeđara lrebacuasīda. Mañ awara ne neē queđeaba beđe bia Ācōrēba carebađebemada ūrī panla. ⁶ Mā igarē ĩā bāra bio bia bāa.–

⁷ Juañba diabueđarā wāpeđadacarea Jesuba arima duanla Juañnebemada beđeasia:

–Ējūā pōāsa ewaraga bāe bārāba Juañ acle wāsīdaē zcārēda ununida crīchasiēda? ¿Nāūrāba cha ureurea eronūmāda ununida crīchasiēda? ⁸ Māwā crīchaeāē basīa. Māda zcārēda ununida crīchasiēda? ¿Ēberā bio dji bāda ununida crīchasiēda? Māwāēa; dji bio dji bearā ēberārā bororā deđe panabadaa. ⁹ Māda zcārēda ununida crīchasiēda? ¿Ācōrēneba beđeabarida ununida crīchasiēda? Māē, Ācōrēneba beđeabarida acle wāsīda. Juañra Ācōrēneba beđeabari dji dromaa. ¹⁰ Idjēbemada Ācōrē Beđeade nāwā bā bāa:

Beđe jarabarida mā bl na diabueya bl o jarimārē. III

¹¹ Mā wārā arada jaraya: na ējūāne ni abalda Juañ cāyābara dji dromaara bāe. IV Baribla Ācōrē puruebema dji eaara quiruda idji cāyābara dji dromaara bāa.

¹² Borocuebari Juañba jaradia beđeaba ltaa Ācōrē puruebemarāra bia mīga panla. Ēberā cadjiruarāba ādjira biē o quīrā panla. ¹³ Ācōrēneba beđeabadarāba, Moise bēda Ācōrēba ēberārā pe erobāđebemada beđeabadjēda aba Borocuebari Juañ ewarīda. ¹⁴ Ādjia jarasīda Elía quīrāca bāda aba naārā zeida. Bārāba cawa quīrā panla, Juañra mā ēberā zeida bāe. ¹⁵ Dji cawala bara bāba quīrācuīta ūrīdua.

¹⁶ Īdibema ēberārānebemada mā zāwā jarai? Purue warrā jemene panlne nāwā ijarabada quīrāca panla:

¹⁷ Daiba chiru zasīdaē bārāra carīdaē basīa.

Sopuaebebema trābi trāsiēdaē bārāra ĩānaē basīa.

¹⁸ Īdibemarāra ara mā quīrāca panla. Borocuebari Juañba ne coca ewarida obadjia idjaba ne aseada doca basīa. Māwāmīna ēberārāba jarabadjēda idjira jai bara

II *Isaía 26:19; 35:5-6; 61:1-3.* III *Malaquía 3:1.* IV *Nañ ējūāne ni abalda. Griego beđeade nāwā bā bāa: “Wērārāba tope-đeđebebemada.”* V *Griego beđeade mā versículora ebuđa bāe. Ācōrēneba nāwā jara bāa: “Borocuebari Juañba jaradia beđeaba ltaa Ācōrē puruebemarāda nocōda wābāda. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē puruebemarāda beđe carea.”* VI *Malaquía 4:5.*

ħada. ¹⁹ Maħbe mħ, Naħ Djara Edaðaba ne jũmada co-
baria idjaba ne jũmada dobaria. Baribrl ħdjirāba
jarabadaa mħra ne coya ħada, itua awua ħada. Maħ
awara jarabadaa mħra cadjirua obadarā ume, Ro-
manebema boro itea parata ĵrl pebadarā ume biða
nĩbabarida. Baribrl cawa panla Ācõrẽ necawaara jipa
ħada idji ĩjā panlba jipa obada bẽrā.–

Jesuba idji ĩjā ħea puru quẽāna

Luca 10:13-15

²⁰ Maħbe Jesuba ħcrl puruda quẽāsia. Maħgrā pu-
ruđe idjia ne ununacada biara ođamĩna ħdjia cadjirua-
da igarađā basia. ²¹ Nāwā jarasia:

–ĶCorazĩħnebemarā, Betsaidaħbemarā siða mĩħ
djuburi ħea Ācõrẽba cawa oi bẽrā! Mħa ne ununaca
bārā tãēna ođara Tirođe, Sidoħne biða ođabara, maħ
puruđebemarā isabe cadjiruada igarađapeđa Ācõrẽ-
da ĩjācasida. ^I Maħ carea sopuđebema ĩħbadara ĩħ-
casida idjaba tħl porađe ħũpanecasiða.

²² Baribrl mħa bārāa jaraya: Ācõrẽba jũmarā cawa oi
ewariđe Tirođebemarā idjaba Sidoħnebemarā
cāyābara bārāa wetara cawa oya.

²³ ĶCapernauħnebemarā bajānaa wānica? ĶWā-
naé! ĶĀcõrẽba bārāa beuđarā panabadamaa
ħatabueya! ^{II} Mħa ne ununaca bārā tãēna ođara
Sodoma puruđe ođabara, ĵħ purura wađibiða ħacasia.

^{III}²⁴ Baribrl mħa jaraya: Ācõrẽba jũmarā cawa oi
ewariđe Sodomanebemarā cāyābara bārāa wetara
cawa oya.–

Jesu ĩjā ħea ĩnāũnibema

Luca 10:21-22

²⁵ Maħ ewariđe Jesuba jarasia:

–Zeza, blra bajānebema Boroa idjaba naħ ħjũħnebe-
ma Boroa. Bla ne adua ħea mħa jaradiđara
cawabiða bẽrā mħa blra bia jaraya. Ne cawa ħea bla
cawabié basia. ²⁶ Māē, Zeza, bla māwā o quĩrĩasia.

²⁷ Mħ Zezaba mħa ara idjĩħbemada jũma cawabisia.
Ni aħalba adua panla mħ, dji Warrara sāwā ħada; aħa
mħ Zezabrl cawa ħa. Ara maħ quĩrāca ni aħalba ad-
ua panla mħ Zezara sāwā ħada; aħabe mħ, dji
Warrabrl cawa ħa. Mħa aħala mħ Zezada
cawabisira, maħ ħberā biða cawaya.

²⁸ Ne jũmaneba sē panlbrl, mħmaa zeđadua. Mħa
bārāa ĩnāũbiya. ^{IV}²⁹ Idu mħa jipa pe edebidua.
Mħneba cawa wānadua. Mħa jũma droabaria idjaba
sođeba djārā cāyābara dji dromaara ħada crĩħacaa.
Mħma zedibrl bārāa wārāda ĩnāũnia. ³⁰ Mħa jara-
dia ħara zareaé ħa. Mħa obi ħa siða oĩħa ħa.–

I Ācõrẽba Tirora, Sidoħ siða cawa osia. Amos 1:9-10. II
Beuđarā panabadamaa. Griego beđeđe bħ ħa “Hades.” III
Sodoma. Maħ purura, Gomorra siða Ācõrẽba cawa osia. Genesis
18:16đeba aħa 19:29đaa. IV Ne jũmaneba sē panla. Judiorā ley
jaradiabadaba ne zħla ataubi panl quĩrāca ħberārāa ne zareađ
obibadiđaa. Mateo 23:4.

Jesura ĩnāũbada ewari djibaria

Marco 2:23-28; Luca 6:1-5

¹² ĩnāũbada ewariđe Jesura ħjũħ trigo uđeđe
nĩbasia. Maħne idji ume nĩbabadarā jarra panl
bẽrā trigora tħ edađapeđa co nĩbasida. ² Ādjia māwā
o panlra ħcrl pariseorāba ununapeđa Jesua
jarasida:

–Bl ume nĩbabadarāba ĩnāũbada ewariđe ocara
panlba ĵawā o panla.– ^V

³ Maħne Jesuba ħdjia jarasia:

–ĶBārāba Ācõrẽ Beđeara acłđacaca? Davi, idji ume
nĩbabadarā siða jarra panasidađe zśawā osida? ^{VI} Davi-
ra Ācõrẽ deđe eđa wāpeđa Ācõrẽ quĩrāpita ħađa pałda
edasia. ^{VII} Maħ pałra zħabe sacerdoterāba cođida
panasidaéca? Baribrl Daviba copeđa idji ume
nĩbabadarāa diasia. ⁵ Maħ awara Ācõrẽba Moisea di-
ađe leyđe jara ħa sacerdoterāa ĩnāũbada ewariđe
Ācõrẽ de dromane ne ođida panlba. ^{VIII} Māwāĩna
ħnāũbada ewariđebema ley igara panl carea beđeđe
panlėa. ĶBārāba maħgrā siða acłđacaca? ⁶ Mħa jaraya:
Ācõrẽ de droma cāyābara dji dromaara ħada nama
ħa. ⁷ Ācõrẽ Beđeade nāwā jara ħa: “Animarā babue
diađi cāyābara mħa biara quĩrĩ ħa bārāba djārā quĩrā
djuburia pananida.” ^{IX} Maħ beđeaba jara ħada bārāba
cawa pananabara, za beđe neé beada bié jarađāé ba-
casia. ⁸ Mħ, Naħ Djara Edaðara ĩnāũbada ewari
djibaria.–

Jesuba ĩnāũbada ewariđe ħberā biabiða

Marco 3:1-6; Luca 6:6-11

⁹ Jesura mamalba judiorā dji ĵlrebada deđaa wāsia.

¹⁰ Mama ħberā ĵlwa beu ħada basia. Maħne ħcrlba
Jesura bié jara quĩrĩ panasida ĩnāũbada ewari ley
igara ħa carea. Maħ bẽrā idjia iwiđisida:

–ĶBia ħaca cacua bié ħada ĩnāũbada ewariđe biabi-
da?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Bārā ovejada ĩnāũbada ewariđe uriađe ħesira
ĵlwaba ħdrl edaéca? ĶCaiba māwā oé? ¹² ĶĔberāda
oveja cāyābara biara ħléca? Maħ bẽrā bia ħa ĩnāũba-
da ewariđe bia oida.–

¹³ Maħbe dji ĵlwa beu ħa jarasia:

–Ķlwara jiradua.–

Māwā jirabrlđe idji ĵlwara abeđa biasia dewarabe-
ma ĵlwa quĩrāca. ¹⁴ Ara małda pariseorā
ħdrlapeđa wāsida. Maħbe Jesu beđi carea crĩħa
ĵlrsida.

Ācõrẽba nezoca edađ

¹⁵ Jesuba maħnebema cawasiđe āyā wāsia. Zocārā
ħberārāda idji caiđu wāsida. Maħne Jesuba dji cacua
bié beara jũma biabicuasida. ¹⁶ Idjia ħdjirāa bio jara
ħasia idjĩħbemada ebuđa jararānamārē. ¹⁷ Maħgrā

V Exodo 34:21; Deuteronomio 23:25. VI 1 Samuel 21:1-6.
VII Exodo 35:12-13; Levitico 24:5-9. VIII Numero 28:9-10; Eze-
quiel 46:4-5. IX Osea 6:6.

māwāsia Ācōrēneba bedeabari Isaiaba jarađa quĩrāca.

18 Nāwā jarasia:

Nałgłra młā edađa nezocaa. Młā idjira quĩrĩā bła.

Idji carea młra wārāda bio bāsriđa bła.

Mł Jaurera idjía diaya. Idjia puru beaza młā jipa oiđebemada jaraya.

19 Idjira ijarađa idjaba quĩrūbiđeba bjađa. Mał bērā ni abalba idji bedeablğlda puruđe ũrĩnađa.

20 Cha cōrāicha quirura idjia cōrātađa. Ībĩrā maārĩ urua quirura idjia quiađa.

Ara mał quĩrāca dji lbađe beara jipa o baya aba ne jūmane royablğlđa.

21 Małne puru beaza idjira jłānia ēdrl edamārēja. I

Jesu bié jarapedada

Marco 3:20-30; Luca 11:14-23; 12:10; 6:43-45

22 Małbe łcłgłba jai bara bła ēberāda Jesumaa edesiđa. Mał ēberāra dauberrea basia idjaba quĩrāme cara basia. Jesuba idjira biabisia bedeamārēja idjaba unu bēmarēja. 23 Jūmarāba cawa crīchađa bērā iwidiđiđa:

–Davideba zeida błra łnałgł Jesuca?–

24 Bariblğł ādjirāba māwā jara panłra pariseorāba ũrĩsiđa. Małgłrāba jarasiđa:

–Jāl ēberāba jaira āyā jłretabaria, jairā boro Beelzebúba mał lbałada diađa bērā.–

25 Bariblğł ādjia crīcha panłra Jesuba cawađa bērā jarasia:

–Abari druadebemarāda ara ādjiduba djō pananiblğł, āduba dji quinia. Abari puruđe wa abari deđe dji ēberārāda ara ādjiduba djō pananiblğł, dārā pananađa. 26 Ara mał quĩrāca Satanaba ara idji jaida āyā jłretaiblğł, ara idji ume djō bła. łSāwā idjia roya błra dārā erogai? 27 Bārāmaarā młā Beelzebúdeba jairāda āyā jłreta bła. Māwāra bārā ēpē beaba łcaideba jaira āyā jłretabada? Ādjirāba cawabiđa bārāba āi crīcha panłda. 28 Bariblğł młā Ācōrē Jauređeba jairāda āyā jłreta bablğł, Ācōrēba unubi bła idjira jūēsida bārā Boro bai carea. 29 Ēberā mēsrā błra naārā jł chūmłnaéblğł, łsāwā idji deđe eđa ne dılađe wāni? Aba māwā jł chūmłsiđara roya idji nebiada dılađida panł. III30 Abalada młare balaéblğł mł ume dji quĩrūa. Abalba mł ume ēberārāda Ācōrēmaa eneéblğł āyā jłrecuabaria.

31 Mał carea młā bārāa jaraya: ēberārāba cadjirua obadara, bié bedeabada siđa Ācōrēba jūma quĩrādoaya. Bariblğł abalba Ācōrē Jaureba ođada diauruba jāwā osiađa aiblğł, Ācōrēba małra quĩrādoaja.

32 Abalba mł, Nał Djara Edađada bié jaraiblğł Ācōrēba małra quĩrādoaya. Bariblğł abalba Ācōrē Jaureda bié jaraiblğł, Ācōrēba małra quĩrādoaja. Nał ewariđe, ewari ze nūmłza quĩrādoaje baya.

33 Nejo biada zauiblğł cawa panł bacuru biada. Bariblğł dji biađeđu zauiblğł cawa panł bacuru cadjiruada. Nejoza idji zau badeba cawa panł. 34 łDama ēberārā! łBārā dji cadjiruārāba sāwā ne biada bedead-

I Isaiá 42:1-4. II Mał versículođe Jesuba jara bła ēberā mēsrā bła jł chūmł quĩrāca idjia diaurura royabaria jaira jłretacuai carea.

–? Ēberāba idji sođe crīcha bła quĩrāca bedeabaria.

35 Ēberā biaba idji sođe ne bia erobadeba ne biada jarabaria. Bariblğł ēberā cadjiruaba idji sođe ne cadjirua erobadeba ne cadjiruada jarabaria. 36 Bła ne biada jaraiblğł Ācōrēba błra bia baya. Bariblğł ne biađeđu jaraiblğł cawa oya. Młā bārāa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariđe jūmarāba idjía jaradiđa panła cārē cārēja ādji bedeadeba djārā crīcha ārĩsiđada.

Jesuba Jonánebema jarađa

Marco 8:12; Luca 11:29-32

38 Māwānacarea łcłgł judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biđa Jesua jarasiđa:

–Jaradiabari, dairāba quĩrĩā panł bła ne ununacada oida. Māwāra cawadija błra bajāneba ze bāda.–

39 Bariblğł Jesuba jarasia:

–Bārā dji cadjiruārāba Ācōrēra ĩjā ama panł. Bārāba młra bajāneba ze bāda cawadi carea quĩrĩā panł młā ne ununacada oida. Bariblğł młā ne ununacada ođa.

Bārāba ababe Ācōrēneba bedeabari Joná māwāna quĩrāca ununia. 40 Jonára beda droma biteđa ewari ũbea āsa, diamasi biđa bāda quĩrāca mł, Nał Djara Edađara ewari ũbea āsa, diamasi biđa egorođe baya.

III41 Mał awara Ācōrēba jūmarā cawa oi ewariđe Ninive puruđebemarāda piradłapeđa bārāra bié jaradija. Jonāba Ācōrēba cawa oyađa asiđe ādjia cadjirua obadara igarasiđa. IV Bariblğł Joná cāyābara dji dromaara bāda nama bāmĩna bārāba ĩjānaé panł.

42 Mał awara Salomoł ewariđe Sabá druadebema borora wērā basía. Idjira drua łmłba zesía Salomoł necawaa ũrĩ carea. V Bariblğł nał ewariđe Salomoł cāyābara dji dromaara bāda nama bāmĩna bārāba ĩjānaé panł. Mał carea Ācōrēba cawa oi ewariđe mał wērāba pirabaripeđa bārāra bié jaraya.–

Jai jēda zeđa

Luca 11:24-26

43 Ēberā cacuadebemada ēdrlđacarea jaira ējūā pōāsa ewaraga bāde łnāũi carea jłrl bābaria bariblğł sāma łnāũida unucāa. VI44 Mał bērā idjiduba nāwā jarabaria: “Młdji bāđamaa jēda wāya.” Jūēblğłđe mał ēberā sora de bari bła quĩrāca unubaria. Bia ima nūmłda idjaba ne jūma bia nūmeada unubaria. 45 Małbe siete jai idji cāyābara cadjiruaara beada mał ēberāmaa enepeđa dji ēberā sođe eđa panebadaa. Mał bērā dji ēberāra idji naārā bāda cāyābara wetara bié bebaria. Ara mał quĩrāca mł ĩjāé panł carea bārā, dji cadjiruārāda naēna panana cāyābara biéara panania.–

Jesu ēberārā idjima zepedada

Marco 3:31-35; Luca 8:19-21

46 Jesuba wadibiđa ēberārāa bede bāde dji papa, dji djabarā siđa dajada panłda idji ume bede quĩrĩā panasidāa. 47 Abalba Jesua jarasia:

III Joná 1:17. IV Joná 3:5-10. V 1 Reye 10:1-13. VI Israel-erāba jarabadiđiđa jairāra ējūā pōāsa ewaraga bāde beabadada. Isaiá 34:14.

–Bl papada, bl djabarā sida dajadaare panla. Ādjira bl ume bedea quĩrĩā panla.–

⁴⁸ Bariblr̄l Jesuba maļ ēberāa jarasia:

–Blmaara ħcairāda mļ papa idjaba mļ djabarā?

⁴⁹ Maļbe idji ume nĩbabadarāmaa jlwa supeða jarasia:

–Naļgrāda mļ papaa idjaba mļ djabarāa. ⁵⁰ Mļ Zeza bajāne baba quĩrĩā bā o beadr̄l mļ djabaa, mļ djabawērāa, idjaba mļ papaa.–

Pea poðadebema ne jara bā

Marco 4:1-9; Luca 8:4-8

13 Ara maļ ewaride Jesura dedeba ēdr̄lpeða amene droma icawa chūmane wāsia. ² Maļne ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Maļ bēřā jābaðe ðadopeða chūmesia. Ēberārāra ĩbl̄de do icawa duanesiðaa. ³ Maļbe Jesuba ādjirāa ne quĩrātanoa ne jara bāðeba nāwā jaradiasia.

–Ēberāda ne poðe wāsia. ⁴ Māwā po nĩne ħcrl̄l tara ode bæcuasia. Maļne ĩbanada zeseðapeða mĩcuasiðaa. ⁵ ħcrl̄l tara ējūā mōgaraiða bāde bæcuasia. Dji egorora nāūcha bā bēřā maļ tara isabe tunusia. ⁶ Māwāmĩna besea jlwāgr̄lāba purrubasia bio carra jidaē baða bēřā. ⁷ Idjaba ħcrl̄l tara ējūā lr̄liða bāde bæcuasia. Mama bæcuaðara jłcara lr̄l bara bāba bgr̄á quenasia. ⁸ Bariblr̄l ħcrl̄l tara ējūā biaðe bæcuasia. Maļgr̄lra bio zausia. ħcrl̄l cml̄lba ara ariðe diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibłara diasia. ¹⁹ Dji cwl̄lra bara bāba quĩrācuita ũrĩdua.–

Jesuba ħcārē cārēā ne jara bāðeba jaradiasi?

Marco 4:10-12; Luca 8:9-10

¹⁰ Maļbe Jesu ume nĩbabadarāba idji caita zeeðapeða iwidisiðaa:

–ħCārē cārēā ēberārāa ne jara bāðeba jaradiabari?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Ācōrēba ēberārā pe erobāðebemada jūmarāa cawabiē bāmĩna bārāa cawabi bāa. ¹² Abal̄ba wārāda cawablr̄l, Ācōrēba auðuara cawabiya. Bariblr̄l adua bāba cawa bāda crĩchaiblr̄l idjia crĩcha bā siða Ācōrēba jārīya. ¹³ Maļ carea mļa ādjirāa ne jara bāðeba jaradiabaria. Mļa o bāra ādjirāba unu panlmĩna cawaðaē panla, idjaba mļa jara bāra ũrĩ panlmĩna cawaðaē panla. ¹⁴ Ācōrēneba beðeabari Isaíaba jaraðara wārāa:

Naļ ēberārāba ũrĩ panlmĩna cawaðaēa. Bio unu panlmĩna cawaðaēa.

¹⁵ Ādjirāba soðeba poya cawaðaēa, ũrĩ quĩrĩānaēa idjaba unu quĩrĩānaēa.

Māwā beaðaēbara ādjirāba unucasiðaa, ũrĩcasiðaa idjaba soðeba cawacasiðaa.

Maļbe mļmaa zeeðapeða mļa ādjirāra biabicasia. II

¹⁶ Bariblr̄l bārāra bio bia panla. Bārāba unu panlra, ũrĩ panl siða cawa panla. ¹⁷ Wārā arada mļa jaraya: bārāba unu panlra zocārā Ācōrēneba beðeabadarāba,

I Griego beðeade nāwā bāa: “ħcrl̄l cml̄lba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.” II Isaía 6:9-10.

ēberārā jipa bea bida unu quĩrĩā panasiðaa bariblr̄l ununaē basia. Idjaba bārāba ũrĩ panlra ũrĩ quĩrĩā pananamĩna ũrĩnaē basia.–

Pea poðadebema Jesuba cawa jarada

Marco 4:13-20; Luca 8:11-15

¹⁸ Pea poðadebema ne jara bāðeba jaradaa naļgr̄l. ũrĩnadua. ¹⁹ Ta ode poðaba naļda jara bāa: Ācōrēba ēberārā pe erobāðebemada abal̄ba ũrĩpeða cawaēblr̄l, diauruba maļ bedea idji soðe jūēnara quĩrādoabibaria. ²⁰ Ta mōgaraiða bā ējūāne poðaba naļda jara bāa: ħcrl̄l ēberārāba Ācōrē beðeara ũrĩnapeða bio bāsiða edabadaa. ²¹ Bariblr̄l bio carra jidaē bea bēřā dārā droaðaca. Ewari zarea zeblr̄lde wa Ācōrē beðea ĩjā panl carea ēberārāba bié oblaðe ādjia ĩjā panlra igarabadaa. ²² Ta ējūā lr̄liða bāde poðaba naļda jara bāa: ħcrl̄l ēberārāba Ācōrē beðeara ũrĩbadaa, bariblr̄l ādjirā sāwā bia beaðidebemada jūmawāyā crĩchabadaa. Ne jūmada erobead-ıblr̄l, bāsiða beaðida crĩchabadaa. Jūma maļ crĩcha-ba beðea ādji soðe beðara bgr̄á beabaria. Maļ bēřā ādjira warıðaca. ²³ Bariblr̄l ta ējūā biaðe poðaba naļda jara bāa: ħcrl̄lba Ācōrē beðeara bia ũrĩnapeða ĩjābadaa. Maļbe ħcrl̄lba ne biada ara ariðe obadaa, ħcrl̄lba waitabeara obadaa, idjaba ħcrl̄lba waibłara obadaa. III

Trigo ējūāne chirua cadjirua uða

²⁴ Maļbe Jesuba dewara ne jara bāðeba jarasia:

–Bajāne Błba ēberārā pe erobłara naļ quĩrāca bāa. Ēberāda basia. Maļ ēberāba idji ējūāne trigo ta dji biada úsia. ²⁵ Bariblr̄l idji nezocarā cāi panasiðade idji ume dji quĩrūda zepede chirua cadjiruada trigo uðaðe úsia. Maļbe wāsia. ²⁶ Māwānacarea dji trigora odjapeða ēāpetasia. Chirua cadjirua siða odjasia. ²⁷ Dji nezocarāba djibaría iwidide wāsidaa: “Dai boro, bl ējūāne trigo biada usiblr̄l ħjāļ chirua cadjiruara sāwā odjasi?” ²⁸ Djibariba panusia: “Mļ ume dji quĩrūba māwā osia.” Maļne dji nezocarāba idjia iwidisiðaa: “Māēteara ħquĩrĩā bāca dairāba ēūcuade wānida?” ²⁹ Djibariba panusia: “Māwā orānadua. Māwā oēiblr̄l trigoda chirua cadjirua ume ābaa ēūcuaða. ³⁰ Biara bāa idu ābaa waribiðida abā ewabłaðaa. Maļ ewaride mļa dji ewabłdarāa jaraya: naārā chirua cadjiruada jlr̄l peðapeða cajłnadua babueði carea. Bariblr̄l trigora mļ ne wagabada dede waga bāðadua.”–

Mostaza taðebema ne jara bā

Marco 4:30-32; Luca 13:18-19

³¹ Wayacusa Jesuba ne jara bāðeba jarasia:

–Bajāne Błba ēberārā pe erobłara naļ quĩrāca bāa. Ēberāba mostaza tada idji ējūāne úsia. ³² Maļ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. Bariblr̄l dewara néu bea cāyābara waibłara

III Griego beðeade nāwā bā bāa: “ħcrl̄lba treinta zaubadaa, ħcrl̄lba sesenta zaubadaa, idjaba ħcrl̄lba cien zaubadaa.”

waribaria aba bacuru bablrladaa. Mañ bërã ïbanara dji jlwatede de ocuađe zebadaa.–

Pañ ěsãbaridebema ne jara bñ

Luca 13:20-21

³³ Idjaba Jesuba dewara ne jara bñdeba jarasia:
–Bajãne Bñba ěberãrã pe erobara pañ ěsãbari quĩrãca bñ. Mañ pañ ěsãbarira wërãba maãrĩ edapeđa hari-na waiblađe abuesia. Mañbe bio puerapeđa chũmłsia aba jũma ěsãbñrladaa.–

Jesu ne jara bñdeba bedeada

Marco 4:33-34

³⁴ Jũma małgłra Jesuba ěberãrã ne jara bñdeba jaradiasia. Ababe ne jara bñdeba ãdjirãa bedeabadjia.
³⁵ Ācõrẽneba bedeabariba jarađa quĩrãca wãrãda mãwãsia:
Mñ ne jara bñdeba bedeaya. Ācõrẽba nañ ějũã oðeđeba ãtaa cawabié bñada mñ jaraya. ^I

Chirua cadjirua néude waridada Jesuba cawa jarađa

³⁶ Mañbe Jesura ěberãrã ume bñada diguidaa wãsia. Idji ume nĩbabadara zedapeđa iwidiłsia:
–Chirua cadjirua uðeðebemada dairãa cawa jaradua.–

³⁷ Jesuba jarasia:
–Dji ta bia ubarira mñ, Nañ Djara Edaðaa. ³⁸ Peara nañ ějũã. Dji ta biara Ācõrẽba pe erobla ěberãrã. Chirua cadjiruara diauru ěpẽ panlãã. ³⁹ Dji quĩrũ, mañ chirua cadjirua uðara diaurua. Dji néu ewađi ewariba jara bñ nañ ějũã jõi ewarida. Dji néu ewađira Ācõrẽ bajãnebema nezocarãa. ⁴⁰ Chirua cadjirua ěutacuapeđa babuebada quĩrãca nañ ějũã jõbñrlade mãwãya. ⁴¹ Mñ, Nañ Djara Edaðaba bajãnebema nezocarãda diabueya cadjirua obadarãda, cadjirua obibadarã siđa mñ puru tãenabemada jñrl pedamãrẽã. ⁴² Małgłrãa tñbl uruađe bñacuaðia. Mama aujã panania idjaba puaba quida ïchia panania. ⁴³ Baribñrl dji jipa beada ãdjirã Zeza puruđe ãmãdau quĩrãca dorrodorãa beaðia. Dji cñwñrl bara bñba quĩrãcuita ũrĩdua.

Ějũã nẽdođa idjaba perla nẽdođa

⁴⁴ Bajãne Bñba ěberãrã pe erobara parata egorode mẽrã bñda quĩrãca bñ. Mañ paratara ěberãba unupeđa arima mẽrã bñsia. Mañbe bñsrida wãpeđa jũma idjia erobara nẽdobuepeđa dji ějũãda nẽdosia.

⁴⁵ Mañ awara Bajãne Bñba ěberãrã pe erobara nañ quĩrãca bñ. ěberãda bñsia. Mañ ěberãba perla neta dji biada nẽdoi carea jñrl bñbadjia. ⁴⁶ Mãwã bñde aba bio biya quiru nẽbla bñda unusia. Ara małda idjia erobara jũma nẽdobuepeđa mañ netara nẽdosia.

I Salmo 78:2.

Ātarrayaðebema

⁴⁷ Bajãne Bñba ěberãrã pe erobara ãtarraya quĩrãca bñ. Ātarraya bñribñdađe beđa quĩrãtanoa jidabadaa. ⁴⁸ Biradacarea ïbñdaa errebari edebadaa. Mañbe chũpanenapeđa beđa biada jamarade jñrl pebadaa. Dji cadjiruada bñacuabadaa. ⁴⁹ Ara mañ quĩrãca nañ ějũã jõbñrlade mãwãya. Ācõrẽ bajãnebema nezocarãda zedapeđa ěberã cadjiruarãda dji jipa bea tãenabemada ãya bñda. ⁵⁰ Mañbe tñbl uruađe bñacuaðia. Mama aujã panania idjaba puaba quida ïchia panania.–

Nebia djiwididi idjaba dji drõã

⁵¹ Mañbe Jesuba iwidiłsia:
–Mñ jarađara ãbãrãba jũma cawasiđaca?–
Ādjia panusiđaa:
–Mãẽ, dai Boro.–
⁵² Mañne Jesuba jarasia:
–Bajãne Bñba ěberãrã pe erobñdebemada judiorã ley jaradiabariba cawasira de djibari quĩrãca bñya. Idjia waga erobñdebemada nebia djiwidida, dji drõã siđa acñbibaria.–

Jesu Nazarede bñda

Marco 6:1-6; Luca 4:16-30

⁵³ Mãwã ne jara bñdeba jaradiaðacarea Jesura ãya wãsia. ⁵⁴ Mañbe idji puruđe jũesia. Ewari aba judiorã dji jñrebada dede jaradia bñsia. Dji ũrĩ duanlba cawa crĩchaðe bẽrã nãwã jarasiđaa:

–Nałgłba ãsãmaareba jãł crĩcha cawaara edasi? ãSãwã ne ununacada poya oi? ⁵⁵ ãIdjira dadji puruðebema de obari warraéca? Idji papara ãMariaéca? Idji djabarãra ãSantiago, Jose, Simoñ idjaba Judaéca? ⁵⁶ Jũma idji djabawẽrãrã siđa ãdadjirã tãena panléca? Mãwã baibñrl, ãidjia sãma jãcua cawasi?–

⁵⁷ Ādjirãba Jesura ïjã quĩrãnaé basia. Mañ bẽrã Jesuba jarasia:

–Ācõrẽneba bedeabarida djãrã druade wayabadaa, baribñrl ara idji druadebemarãba wayađaca. Idji dede panabada biđa wayađaca.–

⁵⁸ Ādjirãba ïjãnaé bẽrã Jesuba mama ne ununacada zocãrãébe osia.

Herodeba Jesuðebema ũrĩna

Marco 6:14-29; Luca 9:7-9

14 Mañ ewaride Herodera Galilea druadebema boro basia. ^{II} Mañ Herodeba ũrĩsia Jesura trñ bñga bñda. ² Mañ carea idjiare beaa jarasia:

–jMñmaarã Borocuebari Juał ãrẽbaðada jãwã bñ! Mañ bẽrã jũma ne ununacara poya o bñ.–

³ Herodeba mãwã jarasia Juałra beabiđa bẽrã. Małgłra nãwã bñsia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quima Herodía abadada edasia. Baribñrl Juałba idjia

II Herode. Mañ Herodera Antipa trñ jarabadjidaa. Ācõrẽ Bedead-e odja bñ Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de biđa. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjiđaa (Mateo 2:1-23).

jarabadjia: “Bl djaba quimada erobacara bla.”¹ Mañ carea Herodeba Juañra jidapeđa preso bñbada dede carenaba jñ bñasia.⁵ Juañra beabi quĩrĩã bñasia baribrlg puruda waya bæda bẽrã poya oẽ bñasia. Puruba crĩcha bñasia Juañra Ācõrẽneba beðeabarida.

⁶ Herode tođa ewari bñsriđa o panlne Herodía cauda jũmarã quĩrĩpita bairasia. Mañba Herodera bio bñsriđasia.⁷ Mañ carea mañ awẽrãa wãrãneba jarasia ne baridua idjia iwĩđibrlglda diaida.⁸ Mañne dji papaba idji caua nãwã iwĩđibisia:

–Mñã epeðecoðe Borocuebari Juañ boroda diadua.–

⁹ Mãwã iwĩđisiðe Herodera sopuasia. Baribrlg jũma idji ume ne co duanl quĩrĩpita wãrãneba jarãda bẽrã Herodía cauba iwĩđiðara obisia.¹⁰ Ara mañda Juañra preso bñbada dede bñda obãã tlbisia.¹¹ Juañ borora epeðecoðe enenapeđa Herodía caua diasidãa. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.¹² Mãwãnacarea Juañ ume nĩbapeðeðaba idji cacuara edaðapeđa tlbãrisidãa. Mañbe Jesua jarãde wãsidãa.

Jesuba mil juesuma auðu ne cobigada

Marco 6:30-44; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-14

¹³ Jesuba Juañ jaiðeða ũrĩsiðe iduba jãbaðe eberã neẽmaa wãbrlg basía. Baribrlg eberãrãba idji sãmaa wãbrlglda cawasiðeðe puruzabemada jĩrũba araa wãsidãa.¹⁴ Jesura jãbaðeaba drua badoðeðe mañ eberãrã zocãrã duanlda unusia. Ādjirãra mĩã djuburi ununa bẽrã dji cacua biẽ queeðeada biabicuasias.¹⁵ Queuboðo bẽrã idji ume nĩbabadarãra idjimaa wãnapedeðe jarasiðãa:

–Nama eberãra caita neẽa. Mañ awara queubrlgla. Eberãrãa jaradua puru beaðe coðira nẽdoðe wãnamãrẽã.–

¹⁶ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarãa jarasia:

–Ādjirãra wãniẽ panla. Bãrãbrlg ne cobieðadua.–

¹⁷ Baribrlg ãdjia jarasiðãa:

–Daiba pañda juesumabe idjaba bedada umẽbe eropanla.–

¹⁸ Jesuba jarasia:

–Mñmaa enenadua, mãẽteara.–

¹⁹ Mañbe eberãrãa jarasia põãjãrãne chũpanenamãrẽã. Mañ pañ juesuma panlra, beða umẽ panl siða idji jlwade edapeða bajãnaa acrlpeða Ācõrẽa bia jarasia. Mañbe pañra cõrãcuapeða idji ume nĩbabadarãa diasia jeðeðamãrẽã.²⁰ Jũmarãda ne coðapeða jãwũsiðãa. Dji ađubaðada jrlg pesiðeðe doce jamara birasiðãa.²¹ Mama ne copeðeðara dji umaquĩrã awa mil juesuma panasiðaca bla, wẽrãrãda warrãrã siða juachaðeã.

Jesu do ãrã nĩbaða

Marco 6:45-52; Juañ 6:16-21

²² Mãwãnacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãra jãbaðe badoðeðe idji na quĩrãrã chãnamãrẽã. Mañne idjira bñsia eberãrã diguiðãa wãbigai carea.²³ Jũmarãda wãbigapeða iduba eyaðãa Ācõrẽa iwĩðide wãsia.

I Levítico 18:16.

Queusiðe iduba bñasia.²⁴ Mañmisa Jesu ume nĩbabadarãra do quẽsidra panasiðãa. Mañne nãũrãda ãdji nocoareba puã nũml bẽrã baido bogozoaba jãbara jirawe eronũmesia.

²⁵ Āsabodode Jesura do ãrã nĩda ãdjimaa wãsia.

²⁶ Baribrlg idji ume nĩbabadarãba mañ unusiðeðe bio dauperasiðãa. Ne wayaaba ãdjirãra bñasiðãa:

–jBẽwãrãda jãwã nĩã!–

²⁷ Ara mañda Jesuba jarasia:

–jSozarra beaðadua! Mñda jãwã bla. jNe wayarãnadua!–

²⁸ Mañne Pedroma idjia jarasia:

–Mñ Boro, wãrãda bñda jãwã bñbrlg, mñra do ãrã blmaa wãbidua.–

²⁹ Ara mañda Jesuba jarasia:

–jZedua!–

Ara mañda Pedroma jãbaðeaba doða badopeða Jesumaa do ãrã wãbrlg basía.³⁰ Baribrlg Pedroma nãũrã dji cãbãyã puã bla unusiðe dauperasia. Mañne ta dogo bẽrã bñasia:

–jMñ Boro, carebadua!–

³¹ Ara mañda Jesuba jlwade jidapeða jarasia:

–Ache, zcãrẽ cãrẽã jãẽ basi mñã bñra do ãrã poya nĩbabida?–

³² Jãbaðe badoðeðe nãũrãra cãbasia.³³ Mañbe jũma jãbaðe panlra Jesu quĩrãpita chĩrãborode copanapeða idjia bia beðeasiðãa:

–jBñra wãrãda Ācõrẽ Warraa!–

Jesuba Genesare druaðe cacua biẽ bea biabiða

Marco 6:53-56

³⁴ Chã wãnada Genesare druaðe jũesiðãa.³⁵ Mamabema eberãrãba Jesura cawasiðãa. Mañ carea jũma ãdji druaðe jarabisiðãa Jesura jũesida. Mañbe eberãrãba jũma dji cacua biẽ beara idjimaa enesiðãa.³⁶ Ādjirãba idjia beðe djaburiasiðãa ababe idjia cacuaðe jã bla ida tãbimãrẽã. Jesuba idu tãbiða bẽrã jũmaena biacuasiðãa.

Jlwa slgãbadaðebema

Marco 7:1-23

¹⁵ Mãwãnacarea ãcrlg pariseorãda, judiorã ley jaradiabada siða Jerusaleñ puruðeaba Jesumaa zeðapeða iwĩðisiðãa:

² –Bl ume nĩbabadarãra jlwa slgãðe ne cobadaa. zCãrẽ cãrẽã dadji drõãenabemaba jaradiapeðeðara igara panl?– II

³ Mañne Jesuba panusia:

–Bãrã biða zcãrẽ cãrẽã ara bãdjia obadaðeaba Ācõrẽba obi bla beðeðara igarabada?⁴ Idjia nãwã jarasia: “Bl zezada, bl papa siða waya pananadua.” III Nañ siða jarasia: “Bariduaba idji zezada, idji papa siða biẽ jaraibrlg, idjira beaðida panla.” IV⁵ Baribrlg bãrãba dji zeza wa dji papa careba amaaba nãwã jarabadaa: “Jũ-

II Levítico 22:4-8de jara bla sacerdoterãra cuiðida panlnebe-mada, baribrlg Jesu ewariðe pariseorãba jaradiabadiðãa jũmarãba jlwa slgãðida panlda drõãenabemarãba jarapeðeða quĩrãca. III Exodo 20:12. IV Exodo 21:17.

ma mĭa erobĕara Ācōrĕa diaĕa bĕrĕ mĭa blra poya carebaĕa." Mĕwĕ bĕrĕ drōĕ naĕnabemaba jaradiapeĕa ĕpĕ panĭneba Ācōrĕ beĕeara igarabadaa.

⁷ Bĕrĕ dji biaca bĕarĕ, Ācōrĕneba beĕeabari Isaĭaba bĕrĕnebemada arĭĕe bĕasia. Nĕwĕ jarasia:

⁸ Naĭ puruba mĭa bia beĕeabaria, baribĭrlĭ wĕrĕda ĕdji soĕeba mĭma crĭchadĕaca.

⁹ Ādji quĭrĭĕbe mĭa bia beĕeabadaa. Mĭ beĕea cĕyĕbara ĕberĕ crĭchadrĭ jaradiabadaa. ^I

¹⁰ Maĭbe Jesuba ĕberĕrĕ arima duanĭra trĭpeĕa nĕwĕ jarasia:

–Mĭ beĕeara ŭrĭnadia cawadĕmĕrĕ. ¹¹ Dadjia cobadaba Ācōrĕ quĭrĕpita mititia bĕaca. Ātebĭrlĭ iteĕeba ze bĕbĭrlĭ dadjira Ācōrĕ quĭrĕpita mititia bĕabaria.–

¹² Mĕwĕnacarea Jesu ume nĭbabadarĕa caita zedapeĕa jarasiĕaa:

–ĭBla cawa bĕaca pariseorĕa soĕe biĕ duanĭda bla jĕl beĕea jarada carea?–

¹³ Jesuba panusia:

–Mĭ Zeza bajĕne bĕaba uĕaĕra jŭma ĕŭta bĕatacuaya.

¹⁴ Maĭ bĕrĕ pariseorĕa carea crĭcharĕnadia. Ādjirĕa dauberrea bea quĭrĕca panĭa. Ādji ĕpĕbĭda siĕa dauberrea bea quĭrĕca panĭa. Dauberrea bĕaba dewara dauberrea bĕada eronĭbaibĭrlĭ umena urĭĕe bĕaĕia.–

¹⁵ Maĭne Pedroma Jesua jarasia:

–Dadjia cobadaĕebema bla jaradiaĕada dairĕa cawa jaradia.–

¹⁶ Jesuba iwĭĕisia:

–ĭBĕrĕ biĕa waĕi adua panĭca? ¹⁷ ĭDadjia cobadara bĕteĕa wĕpeĕa dajadaa ĕdrĭbarida cawadĕĕ panĭca?

¹⁸ Baribĭrlĭ ĕberĕ iteĕeba dajadaa ze bĕada soĕeba ze bĕa. Maĭglĕba ĕberĕra Ācōrĕ quĭrĕpita mititia bĕabaria.

¹⁹ Crĭcha cadjiruada, mĭa beaida, daunemaida, auĕua baida, ne drĭlaida, sewa o baida, djĕrĕ biĕ jarai siĕa soĕeba ze bĕa. ²⁰ Jŭma maĭglĕba ĕberĕra Ācōrĕ quĭrĕpita mititia bĕabaria, baribĭrlĭ jĕwa slĕlĕ ne cobĭrlĕba dadjira mititia bĕaca.–

Jesuba cananeo wĕrĕcau biabiĕa

Marco 7:24-30

²¹ Jesura mamalĕba Tiro druadĕ idjaba Sidoĭ druadĕ pĭrlĕa wĕsia. ²² Maĭne cananeo wĕrĕ maĭ druadĕebemada Jesu nĭmaa zesia. Maĭ wĕrĕba nĕwĕ jĭgua beĕea nŭmesia:

–ĭMĭ Boro, Davĕeba zedĕa, mĭra quĭrĕ djuburiadia! Mĭ cauda jaiba bio bia mĭga erobĕa.–

²³ Baribĭrlĭ Jesuba panuĕ basĭa. Maĭne idji ume nĭbabadarĕa caita wĕnapeĕa idjĭa nĕwĕ beĕea djuburiasĕaa:

–ĭJĕl wĕrĕra dadjirĕ caiĕu bia nĭa. Idjĭa jaradia ĕyĕ wĕmĕrĕ.–

²⁴ Wĕrĕra cananeo bĕrĕ Jesuba idjĭa jarasia:

–Ācōrĕba mĭra Israelĕebema dji adua beamaa dia-buesia.–

²⁵ Maĭne wĕrĕra Jesu quĭrĕpita chĭrĕborodĕ cobepĕa jarasia:

–Mĭ Boro, ĭcarebadua!–

^I *Isaĭa 29:13.*

²⁶ Jesuba panusia:

–Biĕ bĕa warrarĕba co panĭda jĕrĭda usaa diai carea.–

²⁷ Maĭne wĕrĕba jarasia:

–Bla jara bĕara wĕrĕa, mĭ Boro, baribĭrlĭ usaba djibari mesa edre djico jurruzoadĕada cobaria.–

²⁸ Jesuba jarasia:

–Wĕrĕ, bla wĕrĕda jĭa bĕa mĭa bl cauda poya biabi-da. Maĭ bĕrĕ bla quĭrĕĕ bĕ quĭrĕca mĭa oya.–

Ara maĭda dji caura basia.

Jesuba cuatro mil ĕberĕrĕ ne cobĭĕa

Marco 8:1-10

²⁹ Mamalĕba Jesura amene droma Galileadĕa wĕsia. Eyadĕ ĭtl wĕpeĕa mama chŭmesia. ³⁰ Maĭbe ĕberĕrĕ zocĕrĕ idji bĕmaa zesesiĕaa. Ādjirĕba jĭrŭ biĕ beada, dauberrea beada, quĭrĕme cara beada, jĕwa biĕ beada, quĭrĕtanoa cacua biĕ bea siĕa zocĕrĕ enesiĕaa.

Maĭglĕrĕa Jesu caita bĕasiĕaa. Maĭbe Jesuba jŭma bi-abicuasia. ³¹ ĕberĕ arima duanĭba unusiĕaa dji quĭrĕme cara beadara beĕea panĭda, dji jĕwa biĕ beadara bia panĭda, jĭrŭ biĕ beadara bia nĭnada, idjaba dauberrea beadaba unu panĭda. Jŭmarĕba cawa crĭchadĕĕ bĕrĕ israelerĕ Ācōrĕa bia beĕeasiĕaa.

³² Mĕwĕ panĭne Jesuba idji ume nĭbabadarĕa trĭpeĕa jarasia:

–Mĭa naĭ ĕberĕrĕra mĭa djuburi unu bĕa. Mĭ ume duanĭda ewari ŭbea babĭrlĕa. Ādjia coĕi carea eropanarĕa jōsia. Mĭa ĕdjirĕra ne coĕĕĕ diguiĕaa wĕbigaĕa ota cacua norrabarĭrĕnamĕrĕ.–

³³ Baribĭrlĭ idji ume nĭbabadarĕba iwĭĕisiĕaa:

–Nama ĕberĕrĕ neĕma ĭsĕma coĕira edadĕi zocĕrĕ nŭml itea?–

³⁴ Maĭne Jesuba iwĭĕisia:

–ĭBĕrĕba paĭda jŭmasĕwĕ eropan?–

Ādjia panusiĕaa:

–Sietebe eropanĭa, idjaba beda zaqueda zocĕrĕĕbe eropanĭa.–

³⁵ Maĭbe Jesuba ĕberĕrĕra jŭma egode chŭmebisia.

³⁶ Maĭ siete paĭra, beda siĕa idji jĕwadĕ edapeĕa Ācōrĕa bia bĕadĕa asia. Mĕwĕpeĕa bedara paĭ siĕa cōrĕcuapeĕa idji ume nĭbabadarĕa diasia jedĕcadĕmĕrĕ. Ara maĭda jedĕcasiĕaa. ³⁷ Jŭmarĕba coĕapeĕa jĕwŭĕcuasiĕaa. Dji adubadĕa jĭrlĭ pesĕdĕe siete jamara birasiĕaa. ³⁸ Mama ne coĕeĕadara dji umaquĭrĕ awa mil quĭmĕrĕ panasiĕaca bĕa, wĕrĕrĕda warrarĕ siĕa juachadĕ. ³⁹ Maĭbe ĕberĕrĕ wĕbi-gapeĕa Jesura jĕbadĕ badopeĕa Magadaĭ druadĕa wĕsia. ^{II}

Pariseorĕa Jesua ne ununaca obi panana

Marco 8:11-13; Luca 12:54-56

16 Mĕwĕnacarea ĭclĭrlĭ pariseorĕa, saduceorĕa siĕa Jesumaa zesiĕaa. Idjira Ācōrĕneba zeĕ bĕada unubiĕida crĭchasiĕaa. Maĭ carea idjĭa iwĭĕisiĕaa ne ununacada omĕrĕ. ² Maĭne Jesuba panusia:

^{II} *Magadaĭ. Griego beĕeĕe ĭclĭrlĭ cartadĕ "Magdala" bĕ bĕa.*

–Queublræde ðmādau bæebariare bajāda purea nūmlbrl, bārāba jarabadaa nurēma ewari biaida. ³ Idjaba diapeda ðmādau odjabariare bajāra purea nūmlbrl idjaba towa nūmlbrl, bārāba jarabadaa ewari cadjiruaida. Bārā dji biaca bæarāba ewari quīrāra cawa panlmīna Ācōrēba naļ ewariē o bgra cawaēca. ⁴ Bārā dji cadjiruarāba Ācōrēra ijā ama panla. Mlra bajāneba ze bāda cawaēi carea quīrā panla mlra ne ununacada oida. Baribrll mlra ne ununacada oēa. Bārāba ababe Ācōrēneba beðebari Jonā māwāna quīrāca ununia.– I

Maļbe Jesura ādjirā amepeda wāsia.

Pariseorā harina ēsābibrari

Marco 8:14-21

⁵ Amene droma chānapeda Jesu ume nībabadarāba cawasiēda paļda quīrādoasiēda. ⁶ Maļne Jesuba jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibrarida, saduceorāne siēda quīrācuitedada.–

⁷ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā beðeasiēda: –Idjia māwā jarasia dadjirāba paļda enepedaē bēra.–

⁸ Jesuba cawa basia cārēnebemada beðea panlda. Maļ carea jarasia:

–zCārē cārēā paļra neēana a panl? Bārāba Ācōrēra ijānaēca bla. ⁹ zMlra oðara bārāba unusiēamīna cawaēā básica? zQuīrādoasiēdaca paļ juesumaneba mlra ēberārāra mil juesuma ne cobēdada? ¹⁰ zQuīrādoasiēdaca bārāba dji aēubaēda jrl pesiēde jamara jūmasāwā birasiēdada? ¹¹ zIdjaba quīrādoasiēdaca paļ siete panneba mlra ēberārāra mil quīmārē ne cobēdada? ¹² zQuīrādoasiēdaca bārāba dji aēubaēda jrl pesiēde jamara jūmasāwā birasiēdada? ¹³ zSāwāērā cawaēā mlra paļnebemada beðeāē bāda? Mlra jarasia pariseorā harina ēsābibrarida, saduceorāne siēda quīrācuitedamārē.–

¹⁴ Maļbebrll cawasiēda Jesuba harina ēsābibraridebemada jaraē basida, ātebrll pariseorāba, saduceorāba jaradiabadēbemada quīrācuitedamārē jara basia.

Pedroba Jesuēbema jaraēda

Marco 8:27-30; Luca 9:18-21

¹³ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā siēda Cesarea-Pilipo druade jūēne wāsīēda. Maļne Jesuba ādjia iwīēdā:

–Ml, Naļ Djara Edaēara zēberārāba caida crīcha panl?–

¹⁴ Ādjirāba jarasiēda:

–Ācrlaba jara panla bgra Borocuebari Juaļda. Dewarārāba jara panla bgra Elīada. Dewarārāba jara panla bgra Jeremiada wa Ācōrēneba beðebararida.–

¹⁵ Maļne Jesuba iwīēdā:

–Baribrll bārāba mlra zcaida crīcha panl?–

¹⁶ Simoļ Pedroba panusia:

I Jonā māwāna. Jonā 3:3-9; Mateo 12:38-41. II Mateo 14:17-21. III Mateo 15:34-38.

–Bgra Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēda, Ācōrē zocai bā Warra.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–Bgra bio bia bla, Simoļ, Jonā warra. Ni abal ēberāba bla maļgrla cawabiēā básica, ātebrll ml Zeza bajāne bla cawabisia. ¹⁸ Mlra jaraya: bgra Pedroa. Mlra naļ mōgara lrll ml puruda oya. ¹⁹ Ni beu biēda ml purura royaēā. ²⁰ Puruēbema yave diabrll quīrāca mlra bgra Ācōrēba pe erobāēbemarā tāēna dji dromada bgra. ²¹ Bla naļ ējūāne iduaribiēra Ācōrē bajāne bla biēda iduaribiēra. Idjaba bla naļ ējūāne iduaribi bgra Ācōrē bajāne bla biēda iduaribiya.–

²⁰ Maļbe Jesuba idji ume nībabadarā bio jara basia ni abala jararānamārēā idjira Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēda.

Jesuba idji beaēbema jaraēda

Marco 8:31-9:1; Luca 9:22-27

²¹ Maļ ewariēba ltaa Jesuba idji ume nībabadarā jarabadjia idjira Jerusaleñne bia mīgaida bāda. Nāwā jarasia:

–Mlra puruēbema bororā jlwaeēda, sacerdote bororā jlwaeēda, judiorā ley jaradiabadarā jlwaeēda biēda bia mīgaya. Mlra beabiēda baribrll ewari ūbeaē lrēbaya.–

²² Māwā jaraēda carea Pedroba Jesura ijgabe edepeda quēā bla quīrāca jarasia:

–Ml Boro, māwā beðearādua. Ācōrēba bgra idu māwābiēa.–

²³ Baribrll Jesuba jēda acrlpeda Pedroa jarasia:

–Satana, ml caitabemada āyā wādua. Mlra oida bgra bla obi ama bla. Bla Ācōrē quīrāca crīchaē bla. Ātebrll ēberā quīrāca crīcha bla.–

²⁴ Maļbe Jesuba idji ume nībabadarā jarasia:

–Abalba mlra ēpē quīrā bābrll, idjia o quīrā bgra igarapeda bia mīgai carea baēda bla. ²⁵ Maļbe mlra ēpēida bla. ²⁶ Abalba naļ ējūāne bia baēda jrl baibrll, jrūare bia baēā. Baribrll abalda ml carea beuibrll, Ācōrē ume ewariza zocai bgra. ²⁷ Ēberāda naļ ējūāne ne jūma erobāē beuibrll, zidjia erobāba carebaica? Beu amaaba idjia erobāēbemada zjūmasāwā roya diai? ²⁸ Wārāda ml, Naļ Djara Edaēara bajānebema nezocarā ume zeya ml Zeza lbaēbeba cawa oi carea. Maļne bia opeaēara mlra bia bgra idjaba cadjirua opeaēara biē bgra. ²⁹ Mlra wārāda jaraya: Ācrla nama panl beuēi naēna ebuēda ununia ml, Naļ Djara Edaēara jūmarā Boro bai carea zibrll.– VII

IV Pedro. Pedro trlba griego beaēde mōgarada jara bla. Naļ mōgara. Pedro trlba mōgara jara bla bēra ācrlmaarā Jesuba naļ mōgaraēda ablrēba Pedroda jara bla. Dewarārāmarā jara bla Pedroba versículo 16de jaraēda. Idjaba ācrlmaarā Jesuda jara bla (1 Corinto 3:11; 10:4; 1 Pedro 2:6-8). V Jesu ewariē puruēbema yave erobara dji droma basia. VI Bia mīgai carea baēda bla. Griego beaēde nāwā bla bla: "Idji crura atau edeida bla." VII Daniel 7:13-14. Ununia ml, Naļ Djara Edaēara jūmarā Boro bai carea zibrll. Ebuēda blaēa cārēda ununida. Ācrlmaarā jara bla Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewarārāmarā jara bla Jesu

Jesu quĩrã awara nũmena

Marco 9:2-13; Luca 9:28-36

17 Sei ewari bađacarea Jesuba Pedroda, Santi-
agoda, dji djaba Juañ siđa ãduba eya łtl bamaa
edesia. ² Mama ãdji quĩrãpita Jesura quĩrã awara
nũmesia. Idji quĩrãra łmãdau quĩrãca dorrodorroa
nũmesia. Idjia jã bã siđa łnaa quĩrãca totroa nũmesia.
³ Cawaẽne ãdjia unusiđaa Moiseda Elía siđa Jesu ume
bedea panlda. ⁴ Mał carea Pedroba Jesua jarasia:
–Dai Boro, bia bãa दौरा नामा panlda. Bãa quĩrã
bãbãrl daiba de zaqueda ũbea ođia, aãa bl itea, aãa
Moise itea, idjaba aãa Elía itea.–

⁵ Pedro mãwã bedea bãde jãrãrã eradrl bãda ãdji łrã
zesia. Mał jãrãrãba ãdji ãnã edasiđe nał bedeada jĩgua
ũrĩsiđaa:

–Nałgãra mł Warra bio quĩrã bãa. Młra idji carea
bãsiđaa bãa. Idjia jara bãra ũĩnadua.– ^I

⁶ Mał ũrĩsiđaađe ne wayaaba egode bãrrubari
tapanesiđaa. ⁷ Mãwã bãde Jesura zepeda ãdjira tãsia.
Małbe jarasia:

–Piradrlãduada. Ne wayarãnadua.–

⁸ ãdjia wayacusa acãbãdađe Jesura iduba nũmlda
unusiđaa.

⁹ Eyađeba eđaa zesiđaađe Jesuba ãdjia nãwã jara
bãsia:

–Bãrãba unupeđadara ni aãala jararãnadua aãa mł,
Nał Djara Eđaa łrãbabãrlãđaa.–

¹⁰ Małne ãdjia Jesua iwidisiđaa:

–Mãwãra judiorã ley jaradiabadaba łcãrẽ cãrẽã
jarabada Elíada naãrã zeida bãda?–

¹¹ Jesuba panusia:

–Wãrãda Elíara naãrã zeida bãa ne jũmada bia bãi
carea. ^{II} ¹² Baribãrl młã jaraya Elíara zesiđa. Mãwãmĩ-
na ni aãalba idjira cawađaaé basía. ãtebãrl eberãrãba
o quĩrã panana quĩrãca idjira osiđaa. ^{III} Ara mał quĩrã-
ca mł, Nał Djara Eđadara ãdji jãwađaa bia mĩgaya.–

¹³ Małne Jesu ume nĩbabadarãba cawasiđaa idjia
Borocuebari Juañnebemada bedea basida. ^{IV}

Jesuba warra jai bara bã biabiđa

Marco 9:14-29; Luca 9:37-43

¹⁴ ãdji eyađeba eđaa zesiđaađe eberãrãda zocãrã
ãbaa duanasiđaa. Małne eberãda Jesumaa zesia. Mał
eberãra Jesu quĩrãpita chĩrãborodẽ cobepeda jarasia:

¹⁵ –Mł Boro, mł warrada quĩrã djuburiadua. Idjira
ara pichia wawabaria, małba bia bãcaa. Eđauđe
tlãlãde bæebaria idjaba eđauđe doeđa bæebaria.

¹⁶ Młã idjira bl ume nĩbabadarãmaa enesia, mãwãmĩ-
na poya biabiđaaé basía.–

¹⁷ Jesuba jarasia:

–jãrãrãba ãcõrãra jãnacaa! jãrãrã dji cadjiruarã!
Bãrãba jãnamãrẽã łãba sãłbe młã droai? Warrara na-
maa enenadua.–

*łrãbaiđebemada, idji bajãnaa wãinebemada, wa ãcõrẽ Jaure zei-
đebemada ununida. I Deuteronomio 18:15; Isaia 42:1. II
Malaquía 3:1; 4:5-6. III Marco 6:14-29. IV Mateo 11:14.*

¹⁸ Jesuba jai quẽã jãretasiđe warra cacuađebemada
ẽdrãsia. Ara małda warrara biasia.

¹⁹ Mãwãnacarea Jesu ume nĩbabadarãra idjimaã wã-
napeda ãduba iwidisiđaa:

–łsãwãẽrã dairãba jãł jaira poya ãyã jãretaaé basi?–

²⁰ Jesuba panusia:

–Bãrãba mãcua ãcõrãra jãnaé panã bẽrã poyađaaé
basía. Wãrãda młã jaraya: mostaza ta mãrĩ quiru
quĩrãca bãrãba mãrĩ jã panãbara, nał eyaa namabe-
mada ãyã bãde wãduada acasiđaa, małne eyara ãyã
bãde wãcasia. Mãwã jã panãbara bãrãba poya ođãera
neé bacasia. ²¹ Baribãrl jai nałca bẽa ãyã jãretãđi
carea ãcõrãra iwididiđa panã idjaba ne cođaca ewari-
da ođida panã.– ^V

Jesuba waya idji beadiđebema jaradã

Marco 9:30-32; Luca 9:43-45

²² Galilea druadẽ ãbaa panasidãđe Jesuba idji ume
nĩbabadarãra jarasia:

–Dãrãẽne mł, Nał Djara Eđadara aãalba eberãrãa
jidabiya. ²³ ãdjirãba młra beadia, baribãrl ewari
ũbeadẽ młra łrẽbaya.–

Mał carea ãdjirãra bio sopuasiđaa.

Jesuba parata ãcõrẽ de droma carea diađã

²⁴ Jesu, idji ume nĩbabadarã siđa Capernauł puruđaa
zesidãđe ãcõrẽ de droma carea parata jãrl pebadarã-
da Pedromaa wãsiđaa. ãdjirãba iwidisiđaa:

–łBãrãa Jaradiabariba ãcõrẽ de droma carea
paratara diabarica?– ^{VI}

²⁵ Pedroba panusia:

–Mãẽ, diabarica.–

Pedro idji dede eđa wãsiđe Jesuda naãrã bedeasia.
Nãwã iwidisia:

–Bãa łsãwã crĩcha bã, Simoł? łCairãba paratara nał
ẽjũãne bẽa bororãa diađida panã? łAra ãdji eberãrãba
wa ãĩbemarãba diađida panã?–

²⁶ Pedroba panusia:

–ãĩbemarãba diađida panã.–

Jesuba idjia jarasia:

–Mãẽ. Dji boro eberãrãba diađacaa. ²⁷ Dadjira dadji
Boro ãcõrẽ eberãrãa, baribãrl mał paratara diađia
eberãrãba bié crĩcharãnamãrẽã. Mał bẽrã doeđa beda
wãde wãdua. Dji naãrã mĩbãrl iteđe acãsira paratada
unuya. Mał paratara edapeđa mł carea, bl carea biđa
diadua.–

Caida dji dromaara bã

Marco 9:33-48; Luca 9:46-48; 17:1-2

18 Mał ewariđe Jesu ume nĩbabadarãra idji caita
zedapeđa nãwã iwidisiđaa:

–Bajãne Bãba pe erobãđebemarãda łcaida dji dro-
maara bã?–

^V *Griego bedeađe łcãrl cartade mał versicolora neẽa. VI Ju-
diorã dji umaquĩrã veinte poa łtaa beaba poaza mał paratara diađi-
da panasidãa ãcõrẽ de droma bia eropanani carea. Ewari umẽ tra-
jadabari eđadada diađida panasidãa. Exodo 30:13-16; 38:25-26; 2
Cronica 24:9-14; Nehemia 10:32.*

2 Mañne Jesuba warra zaqueda trãpeða ädjirã äsi nũmasia. 3 Nãwã jarasia:

–Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba crãcha panlra äyã ðadapeða warrarã quĩrãca beaðaëbãgl, Bajãne Bãba pe erobãëa. 4 Baribãgl abãlda nañ warra zaque quĩrãca dewararã cãyãbara edaara beibãgl, Bajãne Bãba pe erobãebemarãda dji dromaara ðaya. 5 Bariduaba mã ãjã ðadeba warrarãda bia edaibãgl, mãlda bia edabãgl.

6 Bariduaba mã ãjã ðea dji dromaë queðeada cadjiruadë bæebãgl, Äcõrëba mañ ëberãra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea ðai bërã biara ðaa mañ ëberã ochirudë yu waibãada jãnapedã pusadë batabuëida nãbãgl beumãrëã. 17 ;Mĩã djuburi ðeaa nañ ëjũãnebe-marãra! Cadjirua obibarira nañ ëjũãne baraa. Mañra baraya baribãgl djãrãa ne cadjirua obibari ëberãda bio mĩã djuburi ðaa.

8 Mañ carea bl jlwaba wa bl jĩrũba blã cadjiruada obibãgl, mañ cadjirua o amaaba ðãã tutapeða äyã batabuëdua. Bla jlwa ababe wa jĩrũ ababe erobãimĩna ewariza Äcõrë ume ðaya. Mañda biara ðaa Äcõrëba blra jlwa umé wa jĩrũ umé erobãda tãbl urua quicamã batabuei cãyãbara. 9 Idjaba bl dauba blã cadjiruada obibãgl, mañ cadjirua o amaaba ëütapeða äyã batabuëdua. Dau ababe erobãimĩna ewariza Äcõrë ume ðaya. Mañda biara ðaa Äcõrëba blra dau umé erobãda tãbl uruadë batabuei cãyãbara.

Oveja aduadãebema ne jara ða

Luca 15:3-7

10 Warra zaquerãra igararãnadua. Mãa jaraya: bajãnebema nezocarã mã Zeza quĩrãpita duanlba ädjirãra wagabadaa. 11 Wãrãda mã, Nañ Djara Edadãba dji aduã ðeada ëdrl edai carea zesia. 11

12 Bãrãba çsãwã crãchaëi? Èberãba cien oveja erobãebemada abã aduãibãgl çdji 99 panlra eyadë amerepã dji aduadãda jãgladë wãëca? 13 Mãa wãrã arada jaraya: ëberãba idji ovejada unusira dji 99 aduãë ðea cãyãbara mañ oveja carea ðasriãara ðaya. 14 Ara mañ quĩrãca bãrã Zeza bajãne ðãba quĩrãëã ni abãl warra zaquera aduãda.

Bã djababa cadjiruada osira sãwã oida ða

Luca 17:3

15 Bã djababa blãda bié oibãgl, idjimaã wãpedã bãdubã panlne ibiaëeba queãdua. Idjia bl beðeada ãjãsira bãrãra ibiaëia. 16 Baribãgl bl beðeara ãjãëbãgl, ëberãda abã wa umé idjimaã ededua. Mañrãba jarãdia jũma bla jara ðara wãrãda. 17 Ädjia jarabldara idjia ãrã quĩrãëbãgl, Äcõrë ãjã ðeara jũma abãa trãpedã ädjirãa mañnebemada jaradua. Baribãgl Äcõrë ãjã ðeaba jarabldara ãrã quĩrãëbãgl, idjira Äcõrë adua ða quĩrãca wa Romanebema boro itea parata jãgl pebari quĩrãca igaradua. 18 Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba nañ ëjũãne iduaribiãëra Äcõrë bajãne ða biãda iduaribiëa.

I Yu waibãa. Griego beðeadë “burro yu” ðã ðaa. II Griego beðeadë zocãrã cartadë mañ versicũlora neëa. III Deuteronomio 19:15; 1 Timoteo 5:19. Mañrãba. Griego beðeadë ðã ðaa: “Èberã umé wa ùbea panlba.”

Idjaba bãrãba nañ ëjũãne iduaribi panlra Äcõrë bajãne ða biãda iduaribiya.

19 Nañda mãa jaraya: mã ãjã panlãda umé wa ùbea abãa dji jãre panlne mã siãda mama ðaya. Mañ bërã bãrãnebemada umé nañ ëjũãne mã Zeza iwidiãdã carea beðea auëibãgl, bãrãba iwidiãbdara mã Zeza bajãne ðãba oya.–

Cadjirua quĩrãdoãë beaðebema ne jara ða

21 Mañbe Jesu caita zepedã Pedroma iwidiãsia: –Mã Boro, mã djababa mã bié obãgladë çbarima jũmasãwã quĩrãdoãda ða? çBarima siete bia ðaca?–

22 Jesuba panusia:

–Mãa jaraya: ðarima sietebe mãwã oié ðaa ätebãgl 77 oida ðaa. 14

23 Bajãne Bãba ëberãra pe erobãra nañ quĩrãca ðaa: ëberãra boroda ðasia. Ewari abã mañ boroba quĩrã ðasia idjia beaba idjia parata diaðara jëda diaðida. 24 Mãwã ðadë abã enesidãa. Mañ ëberãba dji boroa paratada waibãa jëda diaida ðasia. 25 Mañne idjia cãrëba jëda diaida neë ðasia. Mañ bërã dji boroba idji parata edai carea mañ ëberãda, dji quimada, dji warrarã siãda nëdobuei basia djãrã nezocada beaðamãrëã. Jũma mañ ëberãba erobã siãda nëdobuei basia. 26 Mañne ëberãra çhĩrãborodë cobepedã dji boroa nãwã beðea djuburiasia: “Mã boro, mã quĩrã djuburia jããdua. Mãa blã jũma jëda diaya.” 27 Mañne quĩrã djuburiaðeba dji boroba jũma dji ëberãba diaida ðadãra quĩrãdoãpedã idjira ëdrl ðasia.

28 Mañbe ëberãra wãsia. Wãbãgladë idji boroare ðada abã unusia. Mañglãba idjia paratada mãrã jëda diaida ðasia. Mañra osãga jidapeða jarasia: “Mãa diaida ðara diadua.” 29 Dewarabemaba idji quĩrãpita çhĩrãborodë cobepedã jarasia: “Mã quĩrã djuburia jããdua. Mãa blã jũma jëda diaya.” 30 Baribãgl quĩrã djuburiaë basia, ätebãgl preso ðabisia abã idjia diaida ðadãra jũma dia-bãgladãa.

31 Dji boroare beaba mañra unusidãa. Mañ carea bio soruasidãa. Wãnapedã dji boroa jũma nëbãglãsidãa. 32 Dji boroba mañ ëberãra idji quĩrãpita trãpedã mãwã jarasia: “çBãra nezoca cadjiruã! Bla beðea djuburiasidë bla jëda diaida ðadãra çmãa jũma quĩrãdoãsiëca? 33 Mañda çcãrë cãrëã dewarabemara quĩrã djuburiaë basi?” 34 Dji borora bio quĩrũ ða bërã mañ ëberãra preso bié obadarã jãwãdã ðasia abã idjia jëda diaida ðadãra jũma diabãgladãa.–

35 Mañbe Jesuba jarasia:

–Ara mañ quĩrãca bãrã djabarãba bié opedãdãda bãrãba soðeba quĩrãdoãdãëbãgl, mã Zeza bajãne ðãba jũma bãrãra bié ðaya.–

Jesuba mãã amaira bié ðadãda adã

Marco 10:1-12; Luca 16:18

19 Mãwã jaradãcarea Jesura Galilea druadëba Judea druadãa wãsia Jordaã do quĩrãare.

IV 77. Griego beðeadë “setenta veces siete” ðã ðaa. Jesuba jara ðaa dadji bié obãdara jũma quĩrãdoãdãda panlãda.

² Zocārā ēberārāba idjira ēpēsidaa. Mama dji cacua bié quedeara jūma biabisia. ³ Māwā bade ḗcrlrl pariseorāda zesidaa idjira bié bedebidi cawaya. Maḗgrrāba iwidišidaa:

–¿Umaquīrāba dji quimada baridua carea amaida bāca?–

⁴ Jesuba panusia:

–¿Bārāba Ācōrē Bedeade acḗacaca? Naḗ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā sida osia. ¹⁵ Idjaba jarasia: “Maḗ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa sida amepeda idji quima ume ābaa beya. Māwā cacua aba bā quīrāca panania.” ¹⁶ Ādjira ume panlēa, āteblrl cacua aba bā quīrāca panla. Maḗ bērā Ācōrēba ābaa bāḗara dji amanacara panla.–

⁷ Maḗ carea ādjirāba iwidišidaa:

–Māwāra Moiseba ḗcārē cārēā bāsi abalba idji wērā carta mīā amainebemada diaibrl amaida bāda?– ^{III}

⁸ Jesuba panusia:

–Bārāra cwlrl zarea bea bērā Moiseba māwā iduaribisia. Baribrl Ācōrēba naḗ ējūā oside māwā quīrāā bāsia. ⁹ Māḗ jaraya: bariduaba idji wērā daunemaé bāda amapeḗa dewara wērāda edaibrl, maḗ umaquīrāra daunema bāa. [Idjia amana wērāda dewara umaquīrāba edaibrl maḗ umaquīrā sida daunema bāa.]– ^{IV}

¹⁰ Maḗne Jesu ume nībabadarāba idjia jarasiḗdaa:

–Māwā baibrl, biara bāa quima edaéda.–

¹¹ Maḗ carea Jesuba jarasia:

–Jūmarāba quima edaé crīchara poya droadaéa. Ababe Ācōrēba maḗ crīchada diaibrl poya deu baya.

¹² ḗcrlrlba poya warra oḗcaaa māwā topedaḗa bērā. ḗcrlrl māwā beaa warra orānamārēā ogo opedaḗa bērā. Idjaba ḗcrlrlba quima edaira crīchaḗcaaa biara ādji Boro Bajāne Bā itea ne oḗi carea. ^V Bārāda poya deu beadibrl, māwā beadadua.–

Jesuba warra zaquerā bia jara bāda

Marco 10:13-16; Luca 18:15-17

¹³ Maḗbe ēberārāba warra zaquerāda Jesumaa enesidaa idji jlwara ādjirā ḗrḗ bāpeda Ācōrēa iwidiḗmārēā. Baribrl Jesu ume nībabadarāba djibarirāda queāsiḗdaa. ¹⁴ Maḗ carea Jesuba jarasia:

–Idu warra zaquerāra māmaa zebidua, Bajāne Bāba pe erobādebemara ādjirā quīrāca panl bērā.–

¹⁵ Maḗbe idji jlwara warra zaquerā ḗrḗ bāpeda wāsia.

Parata bara bā Jesu ume bedeada

Marco 10:17-31; Luca 18:18-30

¹⁶ Ewari aba cūdrada Jesumaa zesia. Maḗ cūdraba iwidišia:

–Jaradiabari, Ācōrē ume ewariza zocai bāi carea ḗmā cārē biada oida bā?– ^{VI}

¹⁷ Jesuba panusia:

I *Genesis 1:27.* II *Genesis 2:24.* III *Deuteronomio 24:1-4.*

IV *Griego bedeade ḗcrlrl cartaḗe bedea corchetede bāra neā.*

V *1 Corinto 7:1-9.* VI *Griego bedeade ḗcrlrl cartaḗe “Jaradiabari Bia” bā bāa.*

–¿Cārē cārēā māḗa biadēbemada iwidi bā? ^{VII} Ni abalda dji biaéa, ababe Ācōrēdrl dji bāa. Bāda Ācōrē ume ewariza zocai bā quīrā bāblrl, idjia obi bā bedeada ḗjā odua.–

¹⁸ Idjia iwidišia:

–¿Sāḗglda?–

Jesuba jarasia:

–Mīā bearādua, daunemarādua, ne drlarādua, sewadeba djārāra bié jararādua, bā zezara, bā papa sida wayadua, ^{VIII} idjaba djārāra quīrādua ara bldji quīrā bā quīrāca.– ^{IX}

²⁰ Cūdraba jarasia:

–Jūma maḗgrra ḗjā o bāa. ^X Māḗ ḗwadi cārēda oé bā?–

²¹ Maḗne Jesuba idjia jarasia:

–Bāda wārāda jipa bā quīrā bāblrl, bā erobāra jūma nēdobueḗe wāpeda dji paratara ne neé quedēaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobāya. Maḗbe mḗ ume nībade zedua.–

²² Cūdraba maḗ ūrīpeda sopua besia bio bara bā bērā. Ara maḗda wāsia. ²³ Maḗne Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–Wārāda bio zarea bāa ēberā ne bara bāba Ācōrēra idji Boroda bāi carea. ²⁴ Wayacusa māḗ jaraya: parata bara bāba Ācōrēra idji Boroda bāi cāyābara cameyoda āguja uriaḗe eda wāichaara bāa.–

²⁵ Maḗne idji ume nībabadarāba cawa crīchaḗāé bāsia. Ācōrēba ne bara beara bia pe erobāda crīcha panasiḗdaa. Ādjirāba iwidišidaa:

–Māwāra Ācōrēba ḗcaidrl ēdrl edai?–

²⁶ Jesuba ādjirā acḗpeda jarasia:

–Ēberāba māwā poya ocaa baribrl Ācōrēmaarā oicha bāa.–

²⁷ Maḗne Pedroba Jesua jarasia:

–Bā ēpēni carea daiba ne jūmada amesidaa.

¿Māḗteara cārēda edadi?–

²⁸ Jesuba panusia:

–Wārā arada māḗa jaraya: Ācōrēba ne jūma djiwidi oi ewaride mḗ, Naḗ Djara Edaḗara mḗ bugue biya quirude chūmeya. Maḗne bārā mḗ ume nīnara doce bugueḗe chūpanenia Israelēba yōpedaḗa doce purueḗbema bororāda beadi bērā. ²⁹ Mḗ carea baridua-ba idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ējūāda ameibrl, idjia amena cāyābara cien edaya idjaba Ācōrē ume ewariza zocai baya. ^{XI30} Māwā dji jīrūarebemada dji nabemarāda beadīa, dji nabemarāda dji jīrūarebemada beadīa.

Uva néudebema ne jara bā

20 Ācōrēba ēberārā pe erobāra naḗ quīrāca bāa.

Néu djibarida bāsia. Ewari aba diapēda ēberārāda idji uva néude trajaḗamārēā jrlḗde wāsia. ² ḗcrlrl ēberārā ume bedea bāsia ewari abal carea

VII *Bāa ḗcārē cārēā māḗa biadēbemada iwidi bā? Griego bedeade ḗcrlrl cartaḗe nāwā bā bāa: “¿Cārē cārēā mḗra dji biaḗda a bā?”* VI- II *Exodo 20:12-16.* IX *Levitico 19:18.* X *Jūma maḗgrra ḗjā o bāa. Griego bedeade ḗcrlrl cartaḗe idjaba “cūdra eḗalba” bā bāa.* XI *Quima. Griego bedeade ḗcrlrl cartaḗe māḗra neā.*

paratada diaida. Mañbe ãdjirãra idji uva néuðaa trajae wãbisia.

³ Ìmãdau ãtl ðablrãde djibarira wayacusa puruðaa wãsia. Mama ëberãrã bari ðeada dewara unusia. ⁴ Ìdjirãa jarasia: "Bãrã siða ml néude trajae wãnadua. Mañbari mlã paratada ariðe diaya." Ara mañda wãsiðaa. ⁵ Umatipa idjaba Ìmãdau buyaðacarea djibariba abarica osia. ⁶ Mañbe Ìmãdau bæboðode wayacusa puruðaa wãsia. Èberãrã bari ðeada dewara unupeða iwidiðia: "¿Cãrẽ cãrẽã idã trajaeðe panl?" ⁷ Ìdjirãba panusiðaa: "Ni abãlba daia trajuda diaðe panl bẽrã." Mañne idjia jarasia: "Bãrã siða ml néuðaa trajae wãnadua. Mañbari mlã paratada ariðe diaya." I

⁸ Queubode djibariba trajudebema boroa jarasia: "Dji traja panlra trãcuapeða ãdji trajapeðabari paratada diadu. Dji jirũare zepedeðarã naãrã diadu. Naãrã zepedeðarã jirũare diadu." ⁹ Ìmãdau bæboðode trajae wã pananara dji boromaa zesiðaa. Mañne ãdjiza ewari abã daucha trajae quĩrãca edasiðaa. ¹⁰ Mañ bẽrã dji naãrã trajae wã panana zesiðade crĩchasiðaa parata waibãara edeðida bariblrã abarica edasiðaa. ¹¹ Mañ carea néu djibari ume bié duanesiðaa. ¹² Nãwã jarasiðaa: "Jãl jirũare zepedeðara hora ababe trajasiðaa, bariblrã bla dairãa diaða quĩrãca ãdjirãa biða diasia. Dairãdrã beseðe ewari daucha trajasiðaa." ¹³ Bariblrã néu djibariba abãla jarasia: "Ache, mlã blra jira o bla. ¿Blra ml ume beðe ðasiðe ewari ababema parata carea trajaida?" ¹⁴ Bl paratara edapeða wãdu. Mlã blã diaða quĩrãca dji jirũare traja panana dia quĩrã bla. ¹⁵ ¿Blmaarã ml paratara mldjia o quĩrã bla quĩrãca oié ðaca? Mlã ëberã bia bẽrã ¿blra bié nũmlca?"

¹⁶ Ara mañ quĩrãca dji jirũarebemada dji nabemarãda ðeðia, dji nabemarãda dji jirũarebemada ðeðia. – II

Jesuba idji ðeðidebema waya jarãda

Marco 10:32-34; Luca 18:31-34

¹⁷ Jesu Jerusaleñnaa wãblãde zocãrã ëberãrãda idji ume wãsiðaa. Mañne idji ume nĩbabadarã doce panl-da jĩgabe edepeða ãdjirãa jarasia:

¹⁸ – Ìrĩnadua, dadjirãra Jerusaleñnaa wãblãda. Jãma abãlba ml, Nañ Djara Eðeðara jidabiya sacerdote bororãba, judiorã ley jaradiabadarã biða cawa oðamãrẽã. Ìdjirãba jarãðia mlã beuida ðada.

¹⁹ Mañbe mlãra judiorãã diaðia. Mañgrãba mlãra ipiða bié jarãpeða, uðapeða cruðe cachidã. Bariblrã ewari ùbeðe mlãra ãrẽbaya. –

Zebedeo warrarãba iwidiðeðada

Marco 10:35-45

²⁰ Mãwãnacarea Zebedeo quimada, idji warrarã siða Jesumaa zesiðaa. Mañ wẽrãba Jesua beðe djuburiã carea idji quĩrãpita chĩrãboroðe cobesia. ²¹ Mañne Jesuba iwidiðia:

I Mañbari mlã paratada ariðe diaya. Griego beðeðe ãcrlã cartade mañra neã. II Griego beðeðe ãcrlã cartade idjaba bla bla: "¿Cõrẽba zocãrã trã bla, mãwãmĩna zocãrãẽbe edaya."

– Bla ¿cãrẽda quĩrã bla? –

Idjia panusia:

– Bl jũmarã boroda ðeblãde za ml warrarã umé panl-da abã bl jlwã araare, abã bl jlwã aclare ðadu. –

²² Mañne Jesuba jarasia:

– Bãrãba adua panla cãrẽda iwidi panl-da. Mlãra bio bia mĩgaya. ¿Bãrã siða ara mañ quĩrãca bia mĩgãði carea panlca? – III

Ìdjia panusiðaa:

– Mãẽ, bia mĩgãði carea panl. –

²³ Mañne Jesuba jarasia:

– Bãrã siða wãrãda ml quĩrãca bia mĩgãðia. IV Bariblrã ml jlwã araare, ml jlwã aclare chũpananida mlã roya diaðe. Ml Zezablrã mama chũpananida erobã. –

²⁴ Santiagoba, Juañ ume iwidiðeðada waabema die panlba ùrĩsiðeðe ãdji ume quĩrũsiðaa. ²⁵ Mañne Jesuba ãdjirã trãcuapeða jarasia:

– Bãrãba cawa panla nañ ëjũãnebema bororãba ãdji ëberãrãra jũmawãyã zocabadada. Ìdjirãba unubibadaa ãdjia jarabldara jũmarãba jã oðida panl-da. ²⁶ Bariblrã bãrãra mãwã ðeðie panl. Bãrãnebema-dã dji dromada ða quĩrã ðablrã waabemarã nezocada ðaida bla. ²⁷ Dji dromaara ða quĩrã blãra jũmarã cãyãbara eðara ðaida bla. ²⁸ Mañ quĩrãca ml, Nañ Djara Eðeðara zeð bla ëberãrã ml nezocarãda ðeðamãrẽã. Ìteblã ze bla ëberãrã nezocada bai carea. Mãwã mlãra beuya zocãrã ëberãrãda eðrã ðai carea. –

Jesuba dauberrea ðe umé biabiða

Marco 10:46-52; Luca 18:35-43

²⁹ Jerico puruðeba eðrãsiðeðe Jesu caidũ ëberãrãda zocãrã wãsiðaa. ³⁰ Mãwã wãnane dauberrea panl-da umé o icawa chũpanasiðaa. Jesu ãdji caita wãblãrãda ùrĩsiðeðe nãwã ðasiðaa:

– ¡Dai Boro, Daviðeðe zeeða, दौरã quĩrã djuburiadu! –

³¹ Mañne ëberãrãba ãdjira chupeðamãrẽã quẽasiðaa, bariblrã ãdjia wetara ðasiðaa:

– ¡Dai Boro, Daviðeðe zeeða, दौरã quĩrã djuburiadu! –

³² Mañbe Jesura nũmesia. Ìdjira trãpeða iwidiðia:

– ¿Cãrẽda quĩrã panl mlã oida? –

³³ Ìdjia jarasiðaa:

– Dai Boro, quĩrã panla dai dauba unu ðeida. –

³⁴ Jesuba ãdjira mã djuburi ununa bẽrã ãdji daura tãsia. Ara mañda unu panenapeða Jesu ume wãsiðaa.

Jesu Jerusaleñne jũena

Marco 11:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

21 Jerusaleñ caita jũeblãde Betpague puruðe Olivo eya carra jũesiðaa. Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarãda umé puruðaa diabuesia. ² Ìdjia nãwã jarasia:

– Dadjirã quĩrãpe bla puruðaa wãnadua. Ara jũeblãde burro wẽrã warra bara ðada jã nũmlãda ununia.

III Griego beðeðe nãwã bla bla: "¿Bãrãra ml borocueði quĩrãca borocueðica? ¿Mlã doida blãra bãrã biða roya doðica?" IV Jesuba jarãda quĩrãca wãrãda mãwãsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

Ērā edadapeđa umena mļmaa enenadua. ³ Abalba bārāa cārē cārē māwā o panlda iwidiɓlɓl, nāwā jaradadua: “Dadji Boroba quĩrā ɓa. Baribɓlɓ nane jēda diabueya.”–

⁴ Maɓɓlɓl māwāsia Ācōrēneba bedeabariba jaradadua quĩrāca. Nāwā jarasia:

⁵ Sioɓ puruɗebemārāa nāwā jaradadua: Acladadua, bārā boroda burro ɓrɓ bārāmaa zebɓlɓl. Dji droma quĩrāca zeé ɓa. Burro zaque ɓrɓ zebɓlɓl. ^I

⁶ Ara maɓda Jesu ume nĩbabadarā umé panlɓ wānapedā Jesuba jaradadua quĩrāca osidāa. ⁷ Burro wērāra, dji warra siɗa Jesumaa edadapeđa ādjia cacuade jɓ panlɓ burro ɓrɓ ɓasidāa. Maɓbe Jesura ɓrɓ chūmesia Jerusaleɓ puruɗāa wāi carea. ⁸ Ēberārā cābana cuabusiba Jesu bia edadi carea ādjia cacuade jɓ panlɓ oɗe tōcuā wāsidaa. Dewarārāba bacuru jɓwate quedua bara beada ɓa tucuaɗapeđa oɗe ɓacua wāsidaa. ⁹ Maɓne zocārā ēberārā idji na nĩnaba, caiɗu zebɓda biɗa nāwā ɓaɓa duanasidāa:

¡Bio bia quirua Daviɗeɓa zedara!

¡Bio bia ɓa Ācōrē trɓneba zebɓlɓl! ^{II} ¡Bio bia quirua Bajāne ɓa!

¹⁰ Jesu Jerusaleɓne jūēsidaa purura ɓaɓa duanesia. Nāwā iwidiɓadjiɗāa:

–Idjira zcaida jāwā ɓa?–

¹¹ Iwidiɓadza Jesu ume zepedadarāba panubadjiɗāa:

–Jāɓɓlɓ Jesua, Ācōrēneba bedeabariba. Idjira Nazare puruɗebemaa, Galilea druadebemaa.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jɓrecuadā

Marco 11:15-19; Luca 19:45-48; Juaɓ 2:13-22

¹² Māwānacarea Jesura Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrē diaɗi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo ɓe siɗa zocārā duanasidāa. Idjaba ɓclɓlɓa Ācōrē de dromane diaida ɓa paratarā dji druā āɓba zebɓdarāa nēɓla nēdobuebadjiɗāa āɓbema paratarā diacara panana bērā. Māwā duanlne Jesuba ādjirāra jūma āyā jɓretacuasia. ^{III} Dji parata nēdobuebadarā mesa beada, puchirā nēdobuebadarā bugue siɗa jūma coracuasia. ¹³ Ādjirāa nāwā jarasia:

–Ācōrē Bedeade nāwā ɓa ɓa: “Mā dera dji iwidiɓbada de adia.” Baribɓlɓ bārāba “ne drɓabadarā mĩrūbada uria” quĩrāca eropanla.– ^{IV}

¹⁴ Jesu Ācōrē de droma dajada basida dauberrea beada, jĩrū bié ɓe siɗa idjimaa zesidāa. Maɓne ādjirāra biabicusia. ¹⁵ Baribɓlɓ Jesuba mama ne unupa o ɓada sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biɗa bié unusidāa. ^V Māwā duanlne warrarāba Jesua nāwā jĩgua jara panasidāa: “¡Bio bia quirua Daviɗeɓa zedara!” Maɓ ũrɓɓdaɗe sacerdote bororāda,

^I Zacaria 9:9. ^{II} Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo bedeade jarabadaa “Hosana.” ^{III} Zacaria 14:21. ^{IV} Mā dera dji iwidiɓbada de adia. Isaia 56:7. Ne drɓabadarā mĩrūbada uria. Jeremia 7:11. ^V 2 Samuel 5:8 carea judiorāba jarabadiɗāa dauberrea beada, jĩrū bié ɓe siɗa Ācōrē de dromanaa wācara panlda.

judiorā ley jaradiabadarā siɗa quĩrūsidaa. ¹⁶ Ādjirāba Jesua nāwā jarasidāa:

–z Māwāra naɓ warrarāba jara duanlda ɓa bia ũrɓ ɓa?–

Jesuba panusia:

–Māē. z Bārāba naɓ bedeara acladacaca?

ɓa warrarāda, ju do quedea siɗa ɓasia ɓa bia bedeadeamārēā.– ^{VI}

¹⁷ Maɓbe Jesuba ādjirā amepedā Jerusaleɓneba Betanianaa cāine wāsia.

Higojō purruba nūmena

Marco 11:12-14, 20-26

¹⁸ Nurēma diapedā Jesura wayacusa Jerusaleɓnaa wāsia. Wāɓlɓlɗe jarra nūmesia. ¹⁹ Maɓne higojōda o caita unusia. Baribɓlɓ ara jūēsidaa quedua awa nūmla da unusia. ^{VII} Maɓ carea higojōa jarasia:

–ɓlɓra waa zaué ɓaya!–

Ara maɓda higojōra purrubasia. ²⁰ Jesu ume nĩbabadarāba maɓ unusidāa cawa crɓchadāē bērā iwidiɓidāa:

–z Sāwāērā jāɓ higojōra abedā purrubasi?–

²¹ Jesuba panusia:

–Wārā arada mɓa jaraya: bārāba iwidiɓ panlɓ Ācōrēba wārāda oida jĩñibɓlɓ, idjaba poya oɗa crɓchadāēɓlɓ, mɓa jāɓ higojō oɗa cāyābara waibara oɗa. Bārāba za ɓa eyaa namaɓa pusade tēune wāduada adibɓlɓ, bārāba jarabɓda quĩrāca māwāya. ²² Bārāba Ācōrēa iwidiɓɓdara wārāda edadida jĩñibɓlɓ, edadida.–

z Cai trɓneba Jesuba jaradia ɓa?

Marco 11:27-33; Luca 20:1-8

²³ Jesura waya Ācōrē de droma caita jūēpedā jaradia ɓesia. Māwā ɓade sacerdote bororāda, judiorā dji dromarā siɗa idjimaa zesidāa. Ādjirāba idjia iwidiɓidāa:

–ɓla nama o ɓara zcaiba obi ɓa?– ^{VIII}

²⁴ Jesuba panusia:

–Mɓa biɗa bārāa iwidiya. Bārāba panusidara mɓa jaraya caiba mɓa māwā obi ɓada. ²⁵ z Caiba Juaɓra diabuesi borocuemārēā? ^{IX} z Ēberāba wa Bajāne ɓa?–

Maɓne ara ādjiduba jara duanesidāa:

–Bajāne ɓa diabuesidāa adibɓlɓ, idjia jaraya: “Maɓda zcārē cārēā jĩñāné basi?” ²⁶ Baribɓlɓ zcāwā jaradi ēberāba diabuesida?–

Ādjia māwā jara panasidāa purura waya panl bērā. Purumaarā Juaɓra Ācōrēneba bedeabari basia. ²⁷ Maɓ bērā Jesua jarasidāa:

–Daiba adua panla.–

Maɓne Jesuba jarasia:

^{VI} Salmo 8:2. ^{VII} Israel druade higojō dji ca zaqueda marzo jedecode, abrilde biɗa coɗida panla. Dji ca zaquera ununibɓlɓ cawabadaa junione maārɓ zaidā idjaba agostodeɓa aba octubredāa waibara zaidā. Baribɓlɓ Jesuba quedua awa ununa bērā cawasia jūma maɓ roade higojōra zauéda. ^{VIII} ɓla nama o ɓara. Maɓɓlɓa jara ɓa ɓa Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jɓrecuadada. Baribɓlɓ āɓbērā jara ɓa sāwā Jesura Jerusaleɓne jūenada, idjia dauberrea ɓe, jĩrū bié ɓe siɗa Ācōrē de droma caita biabidada, wa purua jaradia ɓada. ^{IX} Mateo 3:1-12; Juaɓ 1:6-28.

–Māēteara m̄la bida bārāa jaraēa caiba m̄la jāwā obi b̄ada.–

Warra umé panlnebema

²⁸ Māwā duanlne Jesuba sacerdote bororāa, judiorā dji dromarāa bida jarasia:

–Bārāba nañ ne jara b̄adebemada ḡsāwā crīcha panl Ēberāda basia. Mañ ēberāba warrada umé erob̄asia.

Ewari aba dji nabemaa nāwā jarasia: “Warra, nane m̄l néude trajeḡe wādua.” ²⁹ Mañne dji warraba panusia: “iM̄ra wāēa!” Bariblrl jēda crīchapeḡa trajeḡe wāsia.

³⁰ Idjaba dewarabemaa dji zezaba abarida jarasia.

Mañne dji warraba panusia: “Bia b̄aa, zeza, m̄lra wāya,” bariblrl wāē basia. ³¹ Mañba bārāmaara ḡsāḡḡlba dji zezaba quīrīḡa b̄eḡara ṡjā osi?–

Ādjirāba panusiḡaa:

–Dji nabemaba.–

Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māē. Bariblrl wārā arada m̄la jaraya: Romanebema boro itea parata jlrl pebadarāda, wērārā auḡua bea siḡa bārā cāyābara Ācōrē puruḡebemaraḡa bea. ³² Bārā jipa nībaḡamārēā Juaḡba jaradiaḡe zesia, māwāmīna ṡjānaē basia. Bariblrl Romanebema boro itea parata jlrl pebadarāba, wērārā auḡua bea bida ṡjāsiaḡaa. Idjaba bārāba mañra unusiḡamīna ṡjāni carea jēda crīchaḡaē basia.–

Djārā néu acḡbadaḡebema ne jara b̄a

Marco 12:1-12; Luca 20:9-19

³³ Ūrīnadia. Dewaraḡeba ne jaraya. Ēberāda basia. Ewari aba mañ ēberāba uvada upeḡa idji néura mōgaraba auḡu jūrā casia. Uva b̄a piabari siḡa osia. Idjaba deda ḡtl osia mamalba jūma acḡl carea. Mañbe idji néura ḡclrl ēberārā jlwaḡeḡa basia. Ādjirā ume beḡeḡa basia néu zaublrlḡe jūmasāwā idjia diaḡida panlḡa. Māwā beḡeḡa b̄apeḡa djibarira dewara druḡaa wāsia. ³⁴ Mañbe uva jara baboḡode djibariba idji nezocarāda diabuesia néudebema idjia diaḡida panlra eḡeḡe wānamārēā. ³⁵ Mañne dji néu acḡ panlba idji nezocarāa jidacuasiḡaa. Aba puosiḡaa, aba beasiḡaa, idjaba aba mōgaraba tabari jlretasiḡaa. ³⁶ Māwā-nacarea djibariba dewara nezocarāda diabuesia. Maḡḡlḡara dji naārā wāpeḡeḡa cāyābara cābanaara panasiḡaa, bariblrl néu acḡ panlba ādjirā siḡa abari quīrīḡa biē osiḡaa.

³⁷ Jīrūare djibariba idji warrada ādjirāmaa diabuesia. Nāwā crīchasia: “M̄l warradr̄l wayaḡia.” ³⁸ Bariblrl ādjirāba mañ warra unusiḡade ara ādjiduba jarasiḡaa: “Jari uruba dji zezaba erob̄ara jūma edaya. iDjira beatḡia! Māwāblrl dji ējūāra dadjirā itea beya.” ³⁹ Ara mañda warrara jidaḡapeḡa néu āi edeḡapeḡa beasiḡaa. ⁴⁰ Jāḡbe djibari zebḡlḡe idji néu acḡ panlra ḡsāwā obā?–

⁴¹ Mañne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida nāwā panusiḡaa:

–Idjia quīrīḡa djuburia neē mañ ēberā cadjiruarā beapeḡa dewara ēberārā ume beḡeḡa b̄aya idji néu

acḡamārēā. Maḡḡl ēberārāba idji néudebema diaḡida panlra uva jara diaḡia.–

⁴² Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēba bārā cāyābara dewararāda pe erob̄eya. Maḡḡlḡarblrl idjia quīrīḡa b̄ara oḡia. Bārāba ḡĀcōrē beḡeḡe acḡacaca? Nāwā jara b̄aa:

De obadaba mōgara igarapeḡeḡara dji biara b̄ada be-sia.

Dadjirā Boroba māwā oḡa bērā dadjirāmaara bio biya quirua. ^I

⁴⁴ Bariduada mañ mōgara ḡrl b̄aeiblrl abeḡa jūma b̄ḡḡzoaya, idjaba mañ mōgarada abal ḡrl b̄aeiblrl dji ēberāra pepeḡeḡa tabeya. ^{II}

⁴⁵ Sacerdote bororāba, pariseorā bida mañ ne jararāda ūrīsiḡade cawasiḡaa Jesuba ādjieḡebemada beḡeḡa b̄ada. ⁴⁶ Mañ carea ādjirāba Jesura jida quīrīḡa panasiḡaa. Bariblrl puruda waya panl bērā idu b̄asiḡaa. Puruba crīcha basia Jesura Ācōrēneba beḡe-abarida.

Ne cobada waib̄adeba ne jara b̄a

Luca 14:15-24

22 Jesuba wayacusa sacerdote bororāa, judiorā dji dromarā bida dewara ne jara b̄adeba jarasia:

² –Ācōrēba ēberārā pe erob̄ara nañ quīrīḡa b̄aa: ēberārā boroda basia. Idji warrada quima edablrl bērā b̄asriḡa ne cobada waib̄ada obisia. ³ Idji nezocarāda wābisia idjia jlreḡarā tr̄ḡnamārēā. Bariblrl ze quīrīḡanaē basia.

⁴ Mañbe dewara nezocarā wābiblrlḡe nāwā jarasia: “M̄la jlreḡarāa jararādua pacada, dewara animarā boreguea bea siḡa beapeḡa coḡira jūma o erob̄ada. Ādjirāa jararādua jūma wi nūml bērā m̄l warra quima edablrl carea b̄asriḡa ne coḡimāa zedamārēā.”

⁵ Bariblrl idjia jlreḡarāba ṡjānaē basia. Abalḡa idji ējūā acḡe wāsia. Dewarada idji ne nēdobuebarimaa puoḡapeḡa beasiḡaa. ⁷ Mañ carea dji borora bio quīrīḡsia. Idji sordaorāda wābigapeḡa mañ mīā beapeḡeḡara quenapeḡa ādji purura babuesiḡaa.

⁸ Māwānacarea dji boroba idji nezocarāa jarasia: “M̄l warra quima edablrl carea b̄asriḡa coḡira jūma wisia bariblrl m̄la jlreḡarāa nama panani carea bia pananaē basia. ⁹ Mañ carea dewara ēberārāda o beaza jlrlḡe wānadua. Bārāba unublḡarāa jararādua m̄l warra quima edablrl carea b̄asriḡa ne coḡimāa zedamārēā.” ¹⁰ Ara mañda idji nezocarāa o beaza wāsiḡaa. Ēberārā dji biarāda, dji cadjiruarā siḡa zocārā jlresiḡaa. Māwā de dromara ēberārāba bira nūmesia.

¹¹ Dji boroba jlreḡarā acḡe wāsiḡe ēberāda aba unusia djio quima edablḡa ewariḡe jḡbadara jḡē b̄ada.

¹² Dji boroba mañ ēberāa iwiḡisia: “Ache, blra ḡsāwā nama eḡa ze b̄a djio jḡē b̄ada?” Dji ēberāra chupea be-sia. ¹³ Mañne dji boroba idji nezocarāa jarasia: “Nañ ēberā jlwara, jīrū siḡa cabḡḡapeḡa dajadaa pāimane

^I Salmo 118:22-23. ^{II} Griego beḡeḡeḡe ḡclrl cartade mañ versiculora neēa. Mōgara. Acḡdua Isaia 8:14-15; Daniel 2:34-35, 44-45.

batabueadua. Mama beara aujĩã panania idjaba puaba quida ichia panania." 14 Ācōrēba zocārã trĭ ħa, māwāmĩna zocārãēbe edaya.-

¿Romanebema boro itea parata jĭrĭ rebĭdade diaĭda panĭca?

Marco 12:13-17; Luca 20:20-26

15 Māwānacarea pariseorāra beĕea ausiĕaa Jesu biĕ beĕeabiĕi carea. 16 Maĭ carea pariseorāba ādji ume nĩbabadarāda, Herodeare bea siĕa Jesumaa dia-buesiĕaa. Maĭgĭrāba Jesua jarasiĕaa:

-Jaradiabari, daiba cawa panĭa bĭra ēberã jipa ħada. Bla wārã beĕea Ācōrē oĕebemada jūmarāa jaradiabaria. Ni abalĕda biara unuca bĕrã ni abalĕba bla awara crĩchabiĕacaa. 17 Māĕteara naĭgĭrēbemada sãwã crĩcha ħada dairāa jaradua. Romanebema boro itea parata jĭrĭ rebĭdaza ĩdadji judiorāba diaĭda bia ħaca wa biĕ ħa?-

18 Idji biĕ oĕi carea māwã panĭra Jesuba cawa basia. Maĭ bĕrã jarasia:

-Bārã dji biaca bearã, ĩcārē cārēã mĭra biĕ beĕeabi quĩrĩã panĭ? 19 Parata pichi dadjia diabadada aba acĭbiĕadua.-

Ara maĭda parata pichida aba acĭbisiĕaa. 20 Jesuba acĭpeĕa iwiĕisia:

-¿Cai quĩrĩdarrada naĭ parataĕe ħa? ¿Cai trĭda ħa?-

21 Ādjia panusiĕaa:

-Romanebema boroĕeda.-

Maĭbe Jesuba jarasia:

-Māwã baibĭrĭ Romanebema boroĕera Romanebema boroa diaĕadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diaĕadua.-

22 Maĭ ũrĩbĭlĕde cawa crĩchaĕã basia. Ara maĭda āyã wãsiĕaa.

Beudarã ĭrēbadiĕbema Jesuba jaradã

Marco 12:18-27; Luca 20:27-40

23 Ara maĭ ewariĕe ĭcĭrĭ saduceorāda Jesumaa zesiĕaa. Saduceorāba jarabadaa beupeĕadara ĭrēbaĕacada. II Maĭ bĕrã Jesua nãwã jarasiĕaa:

24 -Jaradiabari, Moiseba jarasia ēberāda warra neĕ ħaĕe jaiĕaibĭrĭ, idji djababa dji pĕdra wĕrãra edaida ħada dji djaba jaiĕaĕa itea warra unui carea. III²⁵ Ewari aba dairã tãĕna siete djabarāda panasiĕaa. Dji nabe-mada quima edasia baribĭrĭ warra neĕ jaiĕaĕa bĕrã idjiarebemaba dji pĕdra wĕrãra edasia. 26 Baribĭrĭ maĭ siĕa warra neĕ jaiĕasia. Idjaba dji ũbeabema siĕa abari quĩrĩca māwãsia. Jūma maĭ siete panĭra abarica māwãsiĕaa. 27 Māwānacarea dji wĕrã siĕa jaiĕasia. 28 Maĭ siete djabarāba abari wĕrãda edasiĕaa. Māwãra ĭrēbaĕi ewariĕe ĩsãĭgĭba idjira erobei?-

29 Maĭ carea Jesuba panusia:

-Bārãba Ācōrē Beĕeada, idji lĕba siĕa adua panĭ bĕrã āi crĩcha panĭ. 30 Ūrĩnadua. ĭrēbaĕi ewariĕe ēberãra quima edaĕaĕã ni quima diaĕaĕã, ātebĭrĭ Ācōrē bajānebema nezocarã quĩrĩca beaĕia. 31 Ācōrē-

I Parata pichi. Griego beĕeade "denario" bĭ ħa. II Hecho 23:8. III Deuteronomio 25:5-10.

ba beupeĕadarã ĭrēbadiĕbema jaradara ĩbārãba acĭacaca? 32 Nãwã jarasia: "Mĭra Abrahã Ācōrēa, Isa Ācōrēa, idjaba Jacobo Ācōrēa." IV Idjira beu bea Ācōrēã, ātebĭrĭ zocai bea Ācōrēa.-

33 Jesuba māwã jaradia ħa ũrĩbĭlĕde ēberārãba cawa crĩchaĕã basia.

Ācōrēba obi ħa beĕea dji dromaara ħa

Marco 12:28-34

34 Pariseorāba cawasiĕaa Jesuba saduceorāra chu-peabisida. Maĭ carea ādjirãra ābaa dji jĭreĕapeĕa Jesumaa wãsiĕaa. 35 Aba judiorã ley jaradiabari basia. V Maĭgĭrĭba Jesu biĕ beĕeabi carea nãwã iwiĕisia:

36 -Jaradiabari, Ācōrēba obi ħa beĕeadebemara ĩsãĭgĭda dji dromaara ħa?-

37 Jesuba nãwã panusia:

-Dji naārãbema beĕeaba nãwã jara ħa: "Jūma bĭ soĕeba, jūma bĭ jaureĕeba, idjaba jūma bĭ crĩchaĕeba bĭ Boro Ācōrēra quĩrĩãdua." VI Ācōrēba obi ħa beĕead-ēbemara maĭdĭrĭ dji dromaara ħa. 39 Idjaba maĭare ħada abari quĩrĩca ħa. Maĭgĭrĭba nãwã jara ħa: "Djãrãra quĩrĩãdua ara bĭdji quĩrĩã ħa quĩrĩca." VII⁴⁰ Maĭ crĩcha droma umé panĭda dadjirãba ĩjã oĕibĭrĭ, jūma Ācōrēba Moisea diaĕa leyra idjaba Ācōrēneba beĕeabadarãba ħapeĕaĕa siĕa oĕia.

Ācōrēba ĕdrĭ edabari diai jaradara ĩcai warra?

Marco 12:35-37; Luca 20:41-44

41 Pariseorã waĕi arima duanĭne Jesuba ādjirãa iwiĕisia:

42 -Bārãmaara Ācōrēba ĕdrĭ edabari diai jaradara ĩcaideba zei?-

Ādjirãba panusiĕaa:

-Davideba zeya.-

43 Maĭne Jesuba iwiĕisia:

-Māwã baibĭrĭ, Daviba ĩsãwãērã Ācōrē Jaureĕeba idjira mĭ Boroaĕa asi? Daviba nãwã jarasia:

44 Dadjirã Boroa mĭ boroa jarasia: mĭ jĭwa araare chũmedua aba bĭ ume dji quĩrĩrã mĭla bĭ jĭwaĕa ħabĭrĭĕaa. VIII

45 Ācōrēba ĕdrĭ edabari diai jaradada Daviba mĭ Boroaĕa asibĭrĭ, ĩsãwã Davi warra bai?-

46 Maĭne ni abalĕba Jesua poya panunaĕ basia. Idjaba maĭ ewariĕeba ĭtaa idjia iwiĕidira wayasiĕaa.

Jesuba pariseorã biĕ jaradã

Marco 12:38-40; Luca 11:37-54; 20:45-47

23 Māwānacarea Jesuba idji ume nĩbabadarãa, dewara ēberārãa biĕa nãwã jarasia:

2 -Judiorã ley jaradiabadaba, pariseorã biĕa Moiseba jaradia beĕara jaradiabadaa. 3 Maĭ bĕrã ādjirãba jarabadara jūma ĩjã oĕadua. Baribĭrĭ ādjirãba ara ādjia jaradia panĭ quĩrĩca oĕacaa. Maĭ bĕrã ādjirãba o panĭ quĩrĩca orãnadua. 4 Ādjirãba ēberārãa beĕea zareada ĩjã obibadaa ne zĭgĭla ataubi panĭ quĩrĩca.

IV Exodo 3:6. V Judiorã ley jaradiabari basia. Maĭra griego beĕeade ĭcĭrĭ cartade neĕã. VI Deuteronomio 6:4-5. VII Levitico 19:18. VIII Salmo 110:1.

idjaba ḥcrlɔ crude cachi jira bɔdia. Dewararāda bārā dji jɔrebada dede soaba uɔia idjaba bié oɔi carea puruza ēpēnia. ³⁵ Maḥ bēṛā jūma ēberā jipa bea naārēealɔba beapeɔada carea Ācōrēba bārāra cawa oya: Abel jipa bɔ beapeɔada carea, Berequía warra Zacaria beapeɔada carea idjaba jūma dewararā beapeɔada carea biɔa. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasiɔaa. ³⁶ Wārā arada mḥa jaraya: jūma maḥ ēberārā beapeɔada carea Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya.–

Jesu Jerusaleḥ carea sopuɔada

Luca 13:34-35

³⁷ ¡Jerusaleḥ, Jerusaleḥ, bārāba Ācōrēneba beɔe-abadarāda beabadaa! ¡Ācōrēba diabueɔarā siɔa mōgaraba tabari beabadaa! ^{II} Mḥa bariima zocārā bārāra ābaa pe eda quīrā basia eterre wērāba idji warrarā i edre edabari quīrāca. Māwāmīna bārāba quīrānaé basia. ³⁸ Maḥ carea Ācōrēra waa bārā ume baéa. ^{III}³⁹ Mḥa bārāa jaraya: ara idiba mḥra waa ununaéa aba mḥ bia edabɔadaa. Maḥ ewaride nāwā jaradia: “¡Bio bia bɔa Ācōrē trḥneba zebɔɔara!”– ^{IV}

Ācōrē de droma jūma ārīni Jesuba jaradia

Marco 13:1-23; Luca 21:5-24

24 Jesura Ācōrē de droma dajadaare baɔada wābɔɔɔ basia. Maḥne idji ume nībabadarāda idji caita zedapeɔa jarasiɔaa:

–Acɔɔua Ācōrē de dromara, caita bea de siɔa sāwā bia queɔeada.–

² Maḥne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Māé, bārāba unu panɔra bia queɔeaa. Baribɔɔɔ wārā arada mḥa jaraya: naḥ mōgara capeɔaɔara jūma toɔogozoaya.–

³ Jesu Olivo eyaɔe chūmasiɔe idji ume nībabadarāra idjimaa wānapeda ādubā nāwā iwidiɔiɔaa:

–Dairāa jaradua, Ācōrē de dromara zṣāḥbe toɔogozoai? zCārēneba cawaɔi bɔra zeboɔoda? Idjaba zcārēneba cawaɔi naḥ ewarira jōbɔɔɔda?–

⁴ Jesuba panusia:

–Quīrācuiɔa beaɔadua ni abalɔba cūrūgarānamārēā.

⁵ Zocārāba jaradia ādjidɔɔ Ācōrēba ēdɔɔ edabari diai jaradaa. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgaɔia.

⁶ Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanɔda idjaba druā āyā biɔa māwā duanɔda. Baribɔɔɔ naḥ ewarira waɔi jōéa. ⁷ Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druāɔebema boroda dewara druāɔebema boro ume djōnia. ^V Zocārā druāɔe jarrabada baraya idjaba de uremiada baraya. ⁸ Baribɔɔɔ maḥ naārā mīgabɔɔara maārī baya wērā warra pua za bɔ quīrāca.

⁹ Maḥ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diaɔia bié oɔapeɔa beaɔamārēā. Mḥ ḥjā panɔ carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁰ Maḥ carea zocārāba mḥ ḥjā panɔra igaraɔia. Maḥne dji jidabiɔia idjaba dji quīrāmania. ¹¹ Ācōrēneba beɔeabada dji wārāé beada zedā. Maḥɔɔɔrāba ēberārāra zocārā cūrūgaɔia. ¹² Cadjiruara auɔuara yōbɔɔɔ bēṛā zocārāba djārā quīrāpananara igaraɔia. ¹³ Baribɔɔɔ bārāba maḥ ewari zareaɔe mḥ ḥjā panɔda igaraɔaéɔɔɔ, Ācōrēba ēdɔɔ edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ¹⁴ Maḥne beɔeɔa bia Ācōrēba pe eroɔbeɔebemada jūma naḥ ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacare-abɔɔɔ naḥ ewarira jōya.

^I Abel. *Genesis* 4:3-8. *Zacaria*. Maḥɔɔ *Zacaria* zezara wārāda *Joyadá basia*. ² *Cronica* 24:20-22. *Berequía warra Zacaria*. *Zacaria* 1:1. ^{II} *1 Rey* 9:10; *Jeremia* 2:30. ^{III} *Jeremia* 22:5. ^{IV} *Salmo* 118:26. ^V *Griego beɔeɔe ḥcrlɔ cartaɔe idjaba nāwā bɔ bɔa*: “Cacua bié baida quīrātanoa odjacaɔia.”

¹⁵ Ācōrēneba beɔeabari Danielba cartaɔe basia Ācōrē de dromane eɔa dji biara bɔ dejāne Ācōrēba quīrācada abalɔba bɔida. ^{VI} (Dji carta acɔ bɔba cārē jara bɔda cawaida bɔa.) Bārāba maḥ unubɔaɔe Judea druāɔe beara eyaɔaa mīrū wānida panɔ. ¹⁷ Éberā idji de ḥɔ bɔra idji dede eɔa wāié bɔa ne edai carea. ¹⁸ Dji peɔe bɔba idjia ḥɔ jḥbarira jēda eɔaɔe wāié bɔa. ¹⁹ Maḥ ewaride wērārā bɔgoa beara, warra ju dawa eroɔbea siɔa bio mīā djuburi beaɔia. ²⁰ Ācōrēa iwidiɔadua cue jara wa ḥnāūbada ewaride mīrū wāna amaaba. ²¹ Maḥ ewaride ēberārāra bio bia mīgaɔia. Ācōrēba naḥ ējūā oɔaɔeɔa ḥtaa ēberārāra maḥ quīrāca bia mīgaɔaɔaa idjaba māwānacare waa ara maḥ quīrāca mīgaɔaéa. ²² Maḥ ewarira dārāya. Ācōrēba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalɔda ēdɔɔaé baca-sia. Baribɔɔɔ Ācōrēba eɔaɔe ēberārā carea jūma daucha bia mīgabiéa.

²³ Maḥ ewaride ḥcrlɔba sewaeɔeɔa jaradia ādjira Ācōrēba ēdɔɔ edabari diai jaradaa. Idjaba ḥcrlɔba sewaeɔeɔa jaradia ādjira Ācōrēneba beɔeabarida. Maḥɔɔɔrāba ne ununaca waibɔa beada oɔia ēberārā cūrūgaɔi carea. Ācōrēba eɔaɔarā siɔa poya cūrūgaɔiɔara, ādjirā siɔa cūrūgacasiɔaa. Maḥ bēṛā abalɔba bārāa jaraibɔɔɔ, “Acɔaɔadua, Ācōrēba ēdɔɔ edabari diai jaradaa nama bɔa,” maḥra ḥjārānada. Dewaralɔba idjira jarima bɔaɔa aibɔɔɔ, maḥ siɔa ḥjārānada. ²⁵ Jūma maḥɔɔɔ mḥa bārāa jarasia māwāi naéna.

²⁶ Maḥ bēṛā abalɔba bārāa jaraibɔɔɔ: “Ūrīnada, Ācōrēba ēdɔɔ edabari diai jaradaa ējūā pōāsa ewaraga bɔe bɔa,” jāmaa wārānada. Dewaralɔba jaraibɔɔɔ: “Acɔaɔadua, idjira nama dede eɔa bɔa,” maḥra ḥjārānada. ²⁷ Naḥ Djara Eɔaɔa zebɔɔɔra jūmarāba ebuɔa ununia ḥmāɔau odjabariareba ḥmāɔau baebariɔaa baa purewa eɔabɔɔɔe ebuɔa unubada quīrāca. ²⁸ Jūmarāba cawa panɔa āgoso powua nūmḥma ne beuɔara tabada. Ara maḥ quīrāca mḥ zebɔɔɔra jūmarāba ununia.–

²⁹ Maḥ ewaride ēberārāba bārāra zarrarāa jida diaɔia bié oɔapeɔa beaɔamārēā. Mḥ ḥjā panɔ carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ³⁰ Maḥ carea zocārāba mḥ ḥjā panɔra igaraɔia. Maḥne dji jidabiɔia idjaba dji quīrāmania. ³¹ Ācōrēneba beɔeabada dji wārāé beada zedā. Maḥɔɔɔrāba ēberārāra zocārā cūrūgaɔia. ³² Cadjiruara auɔuara yōbɔɔɔ bēṛā zocārāba djārā quīrāpananara igaraɔia. ³³ Baribɔɔɔ bārāba maḥ ewari zareaɔe mḥ ḥjā panɔda igaraɔaéɔɔ, Ācōrēba ēdɔɔ edaya idji ume ewariza zocai panani carea. ³⁴ Maḥne beɔeɔa bia Ācōrēba pe eroɔbeɔebemada jūma naḥ ējūāne jaradia puru beaza ūrīnamārēā. Māwānacare-abɔɔɔ naḥ ewarira jōya.

^{VI} *Daniel* 9:27; 11:31; 12:11. *Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia basia* 168 poa Jesu toɔi naéna. *Baribɔɔɔ Jesuba jaradia maḥ Antiocoba oɔa quīrāca wayacusa māwāida*. ḥcrlɔmaārā *Jesuba jaradaa wārāda māwāsia romanorāba Jerusaleḥ puruda*, Ācōrē de droma siɔa poa 70e jūma ārīsiɔaɔe. ḥcrlɔmaārā jara bɔa cadjiruāɔebema ēberāba māwā oya (2 *Tesalonica* 2:3-10). *Idjaba ḥcrlɔmaārā Jesuba jaradaa jīrūarebema ewaride māwāya*.

Naļ Djara Edađa zeidebema

Marco 13:24-37; Luca 21:25-33; 17:26-30, 34-36

²⁹ Ēberārā bio bia mīga pananacarea ara maļda ģmādaura pāimaya. Jēdeco siđa ģnaēa. Chīdaura bajāneba bæcuada. Jūma bajāne beara quīrā awara beya. ³⁰ Maļne bajāne ne ununia. Maļgla mļ, Naļ Djara Edađa zebļldebeama. Maļ unublade jūma naļ ējūāne bea purura ne wayaadeba jīānia. ³¹ Mļra jļrārāne lba bara zebļlida idjaba quīrāwārēā dorodorroa bada ununia. ³² Maļne cachiru jīguabļlde mļa bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edađarađa ābaa jļredamārēā.

³³ Higojōneba ne jarabļlida cawađadua. Dji jlwat-
era tucu nūmepeđa quēdua barabaria. Maļneba jū-
marāba cawa paņla dārāēne poara zeida. ³⁴ Ara maļ
quīrāca mļa jarada unublade cawađadua mļ ze
ewarira jūēbođoda. ³⁵ Mļa bārā wārāda jaraya: naļ
ewaridebema ēberārā beuđi naēna maļra jūma
māwāya. ³⁶ Bajāra jōya, naļ ējūā siđa jōya, baribļl
mļa jaradara wārāda māwāya.

³⁷ Baribļl ni abalba maļ ewarira sāļbe māwāida
cawađaēa. Ācōrē bajānebema nezocarā biđa adua
paņla. Mļ, Naļ Djara Edađa biđa adua ba. ³⁸ Ababe
mļ Zezabļl cawa ba. ³⁹ Naļ Djara Edađa ze ewarira
Noē ewaride bađa quīrāca ba. ⁴⁰ Dopara ze naēna
ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāi duanabadjia, dji
caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabad-
jia aba Noē jāba dromane badobļlde. ⁴¹ Ādjirāba
dopara zeidebemada cawađaca basia. Baribļl wārā-
da zesiđe ādjirāra jūma nābļl quinisida. ⁴² Ara dopa-
ra cawaēne zeđa quīrāca mļ, Naļ Djara Edađara
cawaēne zeya. ⁴³ Maļ ewaride ēberāda umē ādji
ējūāne traja paņlne mļ, Naļ Djara Edađaba aba edeya
baribļl dewarabemara beya. ⁴⁴ Wērārāda umē abari
yde ne ba paņlne mļ, Naļ Djara Edađaba aba edeya
baribļl dewarabemara beya.

⁴⁵ Maļ carea dau lba bæađadua. Bārā Borora sāļbe
zeida adua paņla. ⁴⁶ Naļda cawađadua: de djibariba
ne drlabarira sāļbe zeida cawa bābara, cāiē bacasia ni
cārē siđa drlabi amaaba. ⁴⁷ Ara maļ quīrāca bārā biđa
jļā bæađadua. Bārāba mļ, Naļ Djara Edađa zeēda
cīcha paņlne zeya.

Nezoca umē paņlneba ne jara ba

Luca 12:41-48

⁴⁵ Nezoca cīcha cawa bāba jipa obari quīrāca bea-
adua. Idji boroba waabema nezocarāda idji jļwaēda
basia ariđe ne cobī bamārēā. ⁴⁶ Nezocaba māwā o ba-
da idji boroba unune zeibļl, idjira bio bia ba. ⁴⁷
Wārā arada mļa jaraya: dji boroba jūma idjia er-
obara maļ nezoca jļwaēda ba. ⁴⁸ Baribļl maļ ne-
zocara dji cadjirua baibļl, idji sođe mļ boro zeira
dārāyana aya. ⁴⁹ Maļne waabema nezocarāra biē o

I *Isaia 13:9-10; 34:4; Ezequiel 32:7; Joel 2:10-11; 3:15. II*
Zacaria 12:10. III Daniel 7:13-14. IV Mļ, Naļ Djara Edađa biđa
adua ba. Maļra griego beđeade ģcļl cartade neēa. V Genesi
6:5-8. VI Genesi 7:6-24.

ba idjaba beu nībabadarā ume ne co bepeđa itua do
ba. ⁵⁰ Abēda idji boro zeida jļāē ba. Māwā bađe
idji borora cawaēne zeya. ⁵¹ Maļbe dji boroba bio
cawa opeđa dji biaca bearā ume biē ba. Mama jū-
marāda aujīā panania idjaba puaba quīda ģchia pana-
nia.

Die awērārānebema ne jara ba

25 Bajāne Bāba ēberārā pe erobara naļ quīrāca
ba: awērārāda die panasida. Ādjiza ģbīrāda
edađapeđa quima edaya ba umaquīrāda audiabaride
wāsida. ² Maļ awērāra juesuma cīcha cawa
panasida. Baribļl juesuma cīcha neē panasida.
³ Dji cīcha neē paņba ādji ģbīrāra edesida baribļl
olivo dragada edeđaē basia dārā coa erobeadi carea.
⁴ Maļne dji cīcha cawa paņba ādji ģbīrāra edesida,
idjaba olivo draga siđa auđu edesida. ⁵ Dji quima
edaya ba umaquīrāra dārāna bēā jūmarāda daupead-
apeđa cāisida.

⁶ Maļne ariquētra beđeada jīgua ūrīsida: “ģDji
quima edaya ba umaquīrāra zebļl! ģIdjira audia-
baride wānadua!” ⁷ Ara maļda jūma maļ awērāra pi-
radrsida ādji ģbīrā biara uruabiđi carea. ⁸ Maļne dji
cīcha neē paņba dji cīcha cawa paņla jarasida:
“Dai ģbīrāra quicuabođoda. Bārā olivo dragadebema-
da diađadua.” ⁹ Baribļl dji cīcha cawa paņba
panusida: “Daiba bārā diađibļl ni abal itea araēa.
Biara ba bārā itea nēdođe wānida.” ¹⁰ Ara maļda oli-
vo dragara nēdođe wāsida. Maļmisa dji quima edaya
ba umaquīrāra jūesia. Maļbe dji cīcha cawa paņla id-
ji ume dji bāsrīda o paņlma eđa wāsida. Ara maļda
nezocaba eđa wābadara jūātrā bāsia.

¹¹ Māwānacarea dji olivo draga nēdođe wā pananara
jēda zedapeđa jarasida: “Dai boro, dai boro, दौरa idu
eđa wābidua.” ¹² Baribļl dji quima edabļl
umaquīrāba jarasia: “Wārā arada mļa jaraya: mļa
bārāra unuca.”-

¹³ Maļbe Jesuba jarasia:

-Maļ carea bārāra dau lba bæađadua. Mļ, Naļ
Djara Edađa ze ewarira, dji hora siđa adua paņla. VII

Paratađeba ne jara ba

Luca 19:11-27

¹⁴ Bajāne Bāba ēberārā pe erobara naļ quīrāca ba:
ēberāda dewara druađa wāi carea basia. Maļ carea
idji nezocarāda trļcuapeđa idji paratara ādjiza diasia
ne o paņlneba waribiđamārēā. ¹⁵ Ādjiza poya
waribiđida cīchađa quīrāca diasia. Abala paratada mil
juesuma diasia. Dewarabemaa mil umē diasia. De-
waraa mil aba diasia. Maļbeļl wāsia.

¹⁶ Dji mil juesuma edađara maļ parata waribi carea
trajađe wāsia. Māwā idjia dewara mil juesuma edasia.
¹⁷ Ara maļ quīrāca dji mil umē edađaba dewara mil
umē edasia. ¹⁸ Baribļl dji mil aba edađaba maļ
paratara egorode jou bāsia.

VII *Naļ Djara Edađa ze. Maļra griego beđeade ģcļl cartade*
neēa.

¹⁹ Dārābɫɫɫe ādji borora jēda zesia. Maļbe idjia parata amenanebemada idji nezocarāa iwidišia. ²⁰ Dji mil juesuma edađara zepeđa dewara mil juesuma enepeđa jarasia: “Mļ boro, bla mil juesuma diađadeba mļa dewara mil juesuma enesia.” ²¹ Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Mļa maārī diađara bla ariđe ođa bērā mļa waibara bl jlwaeđa bla. Eđa zedua mļ ume bāsriđa panani carea.”

²² Maļbe dji mil umé edađara zepeđa jarasia: “Mļ boro, bla mil umé diađadeba mļa dewara mil umé enesia.” ²³ Dji boroba jarasia: “Bia bla, nezoca bia, bla jipa obaria. Mļa maārī diađara bla ariđe ođa bērā mļa bla waibara bl jlwaeđa bla. Eđa zedua mļ ume bāsriđa panani carea.”

²⁴ Baribɫɫ dji mil aba edađara zepeđa jarasia: “Mļ boro, mļa cawa bla bla djārāra quīrā djuburiacada parata edai carea. Maļ awara djārāba upeđađara ewaribia. ²⁵ Maļ carea mļra ne wayasia. Bl parata aduabue amaaba egorođe jou bāsia. Baribɫɫ nama erobla.” ²⁶ Maļne dji boroba jarasia: “iNezoca cad-jirua, bla djuburia tabla! Bla wārāda cawa bāsia mļa djārāneda edabarida idjaba djārāba upeđađara ewabarida. ²⁷ Maļ bērā bla mļ paratara dji parata wagabada deđe bāida bāsia. Māwā ođabara mļ zebɫɫe mļ parata edabɫɫ awara dji eabađa siđa edacasia.”

²⁸ Maļbe dji boroba jarasia: “Idjia parata mil aba erobara jāriņapeđa dji die mil erobāa diađadua. ²⁹ Mļa diađa auđu abalba eneibɫɫ mļa maļ ēberāa auđuara diaya. Baribɫɫ mļa diađa auđu eneēbɫɫ, mļa maārī diađa siđa jūma jāriya. ³⁰ Jāļ nezoca djuburia tabara dajada pāimane batabueđadua. Mama beara aujīā panania idjaba puaba quīđa ičhia panania.”

Jūmarā cawa oiđebema

³¹ Mļ, Naļ Djara Edađara jūma bajānebema nezocarā ume lbaa bara zebɫɫe, mļ bugue quīrāwārēā bade chūmeya cawa oi carea. ³² Maļne druazabema ēberārāda mļ quīrāpita zēšia. Maļgɫrāra mļa awara awara bla oveja wagabariba idji ovejara chiwatu ume ābaa pananada awara bābari quīrāca. ³³ Dji oveja quīrāca beada mļ jlwā araare bla. Dji chiwatu quīrāca beada mļ jlwā acɫare bla. ³⁴ Maļbe mļ, dji Boroba jlwā araare duanɫrāa nāwā jaraya:

“Bārā, mļ Zezaba bia bācuadarā, zēdadua. Idji puruđe bia pananadua. Naļ ējūā ođa ewariđeba ātaa maļ purura bārā itea o bācārīa. ³⁵ Mļ jarra bāsīde bārāba ne cobisiđaa; mļ opichia bāsīde baido dawasiđaa; mļra drua āībema quīrāca pɫɫɫa nībasiđe bārā deđe bia edasiđaa; mļa cacuađe jli carea neē bāsīde mļa diasīđaa; mļ cacua biē bāsīde acɫe zesiđaa; idjaba mļra preso bāsīde acɫe zesiđaa.”

³⁷ Maļne dji jipa beaba iwidiđia: “Dai Boro, ¿Sāļbe blra jarra bāsī? ¿Sāļbe daiba blra ne cobisiđa? ¿Sāļbe blra opichia bāsī? ¿Sāļbe daiba blra baido dawasiđa? ³⁸ ¿Sāļbe blra drua āībema quīrāca pɫɫɫa nībasi? ¿Sāļbe dai deđe blra bia edasiđaa? ¿Sāļbe daiba bl

cacuađe jlmārēā diasīda? ³⁹ ¿Sāļbe blra cacua biē bade wa preso bade daiba acɫe wāsiđa?”

⁴⁰ Maļne mļa panuya: “Wārā arada mļa jaraya: bārāba mļ djabarā dji edaara queđeada carebasiđe mļda carebasiđaa.”

⁴¹ Maļbe mļ jlwā acɫare duanɫrāa jaraya: “Bārā, Ācōrēba biē bādarā, mļ caitabemada āyā wānadua tɫɫɫ urua quicāđaa. Maļgɫra Ācōrēba coa bāsia diauruda, idji nezocarā siđa cawa oi carea. ⁴² Mļ jarra bāsīde bārāba ne cobīde bāsī; mļ opichia bāsīde baido dawāde bāsī; drua āībema quīrāca pɫɫɫa nībasiđe bia edāde bāsī; mļa cacuađe jli carea neē bāsīde bārāba diađe bāsī; mļ cacua biē bāsīde, preso bāsīde biđa bārāba mļra acɫe zēde bāsī.”

⁴⁴ Maļne ādjirāba iwidiđia: “Dai Boro, daiba blra jarra bāda, opichia bāda, drua āībema quīrāca pɫɫɫa nīda, cacuađe jli carea neē bāda, cacua biē bāda, wa preso bāda ununaca bāsī. ¿Sāļbe blra carebađe bāsī?”

⁴⁵ Maļne mļa panuya: “Wārā arada mļa jaraya: bārāba dji edaara queđeada carebađe bāsīde mļda carebađe bāsī.” ⁴⁶ Maļbe Ācōrēba ādjirāra tɫɫɫ urua quicāđaa bācuaya, baribɫɫ dji jipa beara idji ume ewariza zocai beādamārēā edeya.–

Jesu beadi carea crīcha jɫɫ panana

Marco 14:1-2; Luca 22:1-2; Juaļ 11:45-53

26 Jūma maļ jaradiađacarea Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

² –Bārāba cawa panla ewari umé babɫɫe Egiptodeba ēdrūpeđa quīrānebabadā ewarida ođida. I Maļne abalba mļ, Naļ Djara Edađara jidabiya cruđe cachi beādamārēā.–

³ Maļmisa sacerdote bororāda, judiorā ley jaradia-badarāda, judiorā dji dromarā siđa Caipá de dromane ābaa dji jresīđaa. Maļ Caipāra sacerdote dji dromaara bāsia. ⁴ Maļne beđe ausiđaa Jesura chupea jidapeđa beabiđi carea. ⁵ Baribɫɫ jarasiđaa:

–Ewari dromane jidādeā ēberārā quīrūbucarā-namārēā.–

Wērāba nardo quera Jesu boro ārā weađa

Marco 14:3-9; Juaļ 12:1-8

⁶ Maļ ewariđe Jesura Betania puruđe Simoļ aiđa bara bađa deđe bāsia. ⁷ Maļne wērāda idjimaā zesia. Maļ wērāba boteya alabastro mōgara ođada enesia. II Boteyara quera bio nēbla bāba bira bāsia. Jesu ne co chūmɫne wērāba maļ querara idji boro ārā weabuesia. ⁸ Jesu ume nībabadarāba maļ unubdađe quīrūsiđaa. Nāwā jarasiđaa:

–¿Cārē cārēā jāwā weatasi? ⁹ Nēdobueđabara paratada waibla edacasia. Maļba ne neē queđeara carebacia.–

¹⁰ Baribɫɫ Jesuba maļda ūrīna bērā jarasia:

I Exodo 12:1-27. II Alabastro. Maļgɫra mōgara cuaracuara bla. Mācua zareāē bā bērā ne obadaa. Judiorāba alabastro Egipto druađeba enebadiđaa. Jūma alabastro ođara nēbla bla.

–¿Cārē cārēã idjira quēã panã? Idjia m̄l jāwã oðara bia ðasia. ¹¹ Ne neé queðeara ewariza bārã tãēna panania, baribrl̄ m̄lra bārã ume ewariza ðaēã. ¹² Dārãēne m̄lra beupeða t̄lbarid̄ia. Naļ wērãba m̄lra maļ carea queraba pãsia. ¹³ Wārã arada m̄lra jaraya: jūma naļ ējūãne beðea bia m̄lnebema jaradiab̄dama naļ wērãba oðara nēb̄rl̄d̄ia idji siða quĩrãnebaðamãrēã.–

Judaba Jesu jidabi carea cr̄ichaða

Marco 14:10-11; Luca 22:3-6

¹⁴ Juda Iscariote abadada Jesuba doce edaðadebe- ma basia. Maļ Judara sacerdote bororãmaa wãsia.

¹⁵ Idjia nãwã iwid̄isia:

–M̄la bārãã Jesuda jida diaibrl̄, ¿bārãba m̄la cārēda diaēi?–

Maļne ãdjirãba parata torroda treinta diasid̄aa.

¹⁶ Mama l̄taã Judaba j̄rl̄badjia sãwã Jesura jidabi- da.

Jesuba doce edaðarã ume ne coða

Marco 14:12-25; Luca 22:7-23; Juaļ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹⁷ Paļ ēsãbari neé ðã cobada ewarida jūēsia. Domia aþa mãwã cobadjid̄aa. Dji nabema ewarid̄e Jesu ume nĩbabadarãba idjimaa wãnapeda iwid̄isid̄aa:

–¿Bla sãma quĩrã ðã daiba Egiptoðeba ēðrl̄peða quĩrãnebaði carea cobadara bl̄ itea oðida?–

¹⁸ Jesuba panusia:

–Jerusaleñne dadjia unubada ēberãmaa wãnada. Idjia nãwã jarãada: “Dadjirãã Jaradiabariba jara ðaa idji ewarira caita ðada. Idjia, idji ume nĩbabadarã biða Egiptoðeba ēðrl̄peða quĩrãnebaði carea cobadara bl̄ dede coða.”–

¹⁹ Ara maļda Jesuba jarãda quĩrãca idji ume nĩbabadarãba Egiptoðeba ēðrl̄peða quĩrãnebaði carea cobadara osid̄aa.

²⁰ Queuðacarea Jesura, idji ume nĩbabadarã doce panã ume mesa icawa chũmesia. ²¹ Ne co panl̄ne idjia jarasia:

–Wārã arada m̄la jaraya: aþa bārãnebemaba m̄lra jidabiya.–

²² Maļ carea ãdjira bio sopua panesid̄aa. Ara maļda aþa aþa idjia iwid̄isid̄aa:

–M̄l Boro, ¿m̄la mãwã oica?–

²³ Idjia panusia:

–M̄l ume aþari epeðeode ne co ðaba m̄lra jidabiya. ^{II24} Wārãda m̄l, Naļ Djara Edaðara beuida ðaa Ācōrē Beðeade ðã ðã quĩrãca. ^{III} ;Baribrl̄ m̄l jidabi ēberãra bio mĩã djuburi ðaa! Idjira topeðaðeþara biara ðaca- sia.–

²⁵ Maļne Juda, Jesu jidabiya ðaba iwid̄isia:

–Jaradiabari, ¿m̄la mãwã oica?–

Jesuba panusia:

–Mãē, bla mãwã jara ðaa.–

I Zacaria 11:12; Exodo 21:32. II Salmo 41:9. III Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:13ðeba aþa 53:12ðaa.

²⁶ Waði ne co duanl̄ne Jesuba paļda j̄lwaðe edapeða Ācōrēã bia jarasia. Maļbe cōrãcuapeða idji ume nĩbabadarãã diabrl̄de jarasia:

–Edaðadua. Coðadua. Naļgl̄ra m̄l cacuaa.–

²⁷ Mãwãnacarea uva ða tazade ðada edapeða Ācōrēã bia ðaaða asia. Maļbe ãdjirãã diabrl̄de jara- sia:

–Jūmarãba doðadua. ²⁸ Naļgl̄ra m̄l oaa. M̄l oa ero- zoabrl̄lba Ācōrēba beðea djiiwid̄ida ðabrl̄l zocãrã ēberãrãba cadjirua opeðaðada quĩrãdoai carea.

^{IV29} M̄la jaraya: m̄la uva ðara waa doða aþa m̄l Zeza- ba jūma idji ēberãrã pe erogeb̄rl̄d̄aa. Maļbebl̄l m̄la bārã ume uva ðada wayacusa doya.– ^V

Pedroba Jesu igaraēana aða

Marco 14:26-31; Luca 22:31-34; Juaļ 13:36-38

³⁰ Maļbe Ācōrē Beðeadebemada tr̄lãnapeda Olivo eyaðaã wãsid̄aa. ^{VI31} Maļne Jesuba ãdjia jarasia:

–Naļ diamasi jūma bārãba m̄lra igaraēia. Ācōrē Beðeade nãwã ðã ðaa: “M̄la oveja wagabarira be- abrl̄de dji ovejara jãrãzoaēia.” ^{VII32} Baribrl̄ m̄lra l̄rēbapeða bārã na wãya Galilea druaðaa.–

³³ Maļne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarãba bl̄ra igaraēim̄ina m̄labrl̄l igaraē ðaya.–

³⁴ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārã arada m̄la jaraya: ara naļ diamasi eterre berui naēna bla ðarima ũbea m̄lra unucaða aya.–

³⁵ Baribrl̄l Pedroba jarasia:

–M̄l beab̄lda siða bl̄ra igaraēã.–

Waabemarã biða aþarica jarasid̄aa.

Jesu Getsemanine Ācōrēã iwid̄ida

Marco 14:32-42; Luca 22:39-46

³⁶ Jesura idji ume nĩbabadarã siða Getsemani abadama jūēne wãsid̄aa. Mama Jesuba ãdjirãã jarasia: –M̄l awuã Ācōrēã iwid̄ide wãb̄rl̄lm̄isa nama chũpa- nenadua.–

³⁷ Maļbe Zebedeo warrarã umé panl̄da, Pedro siða j̄lga edesia. Idji sãwãinebemada jūmawãyã cr̄icha ðã b̄rã bio sopua ðesia. ³⁸ Maļne ãdjia jarasia:

–M̄lra sopuaba beubrl̄l quĩrãca ðaa. Nama pane- nadua. M̄l daucha zocai pananadua.–

³⁹ Jesura wagabe wãpeða idji dratura ējūãnaã t̄ēũ cobepeða Ācōrēã iwid̄isia:

–M̄l Zeza, bla quĩrã awara oida ðabrl̄l m̄lra idu bia m̄lgabirãdua. Baribrl̄l m̄la quĩrã ðã cãyãbara bla quĩrã ðã quĩrãca odua.–

⁴⁰ Maļbe Jesu idji ume nĩbabadarã ũbea panl̄maa j̄- da zebl̄lde unusia ãdjira cãl panl̄da. Pedroa jarasia:

–¿Bla m̄l daucha ni hora aþa biða poya zocai ðaē- ca? ⁴¹ Bārãra dau l̄baa ðeaðadua. Ācōrēã iwid̄id̄adua

^{IV} Beðea djiiwid̄i. Jeremia 31:31-34. Ācōrēã naãã israelerã ume beðea ðasia (Exodo 24:6-8). Djiiwid̄i. Griego beðeade ἄλλοι cartaðe maļra neã. ^V Uva ðada wayacusa doya. Griego beðeade maļba idjaba jara ðaa: “Uva ða djiiwid̄ida doya.” ^{VI} Maļ ewari dromane judiorãba ne coði naēna Salmo 113ðeba aþa 114ðaa tr̄lãbadjidaã. Ne copeðaðacarea Salmo 115ðeba aþa 118ðaa tr̄lãbadjidaã. ^{VII} Zacaria 13:7.

mɔ̃ igaræda amaaba. Mɔ̃a cawa ɔ̃a bārāba biada o quĩrĩa ranɔ̃da. Māwāmĩna naɔ̃ djaræde ɔ̃aæ ranɔ̃a.–

⁴² Maɔ̃be Jesura wayacusa wāpeɔ̃da Ācōrēa iwĩɔ̃isia:

–Mɔ̃ Zeza, mɔ̃da bia mĩgaida ɔ̃abɔ̃ɔ̃, ɔ̃a quĩrĩa ɔ̃a quĩrāca mĩgaya.–

⁴³ Idji ume nĩbabadarāmaa jēda zebɔ̃ɔ̃de cāi ranɔ̃da unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nũpanasiɔ̃aa.

⁴⁴ Ādjira waya amepɔ̃da wāsia. Ācōrēa ara abarida iwĩɔ̃isia. ⁴⁵ Maɔ̃be idji ume nĩbabadarāmaa jēda zepɔ̃da jarasia:

–Bārāra ɔ̃wæɔ̃ibida cāi ranɔ̃ca? Mɔ̃ ewarira jũɔ̃isia. Mɔ̃, Naɔ̃ Djara Edaɔ̃ara ēberā cadjiruārā jɔ̃wæde ɔ̃ebɔ̃ɔ̃a.

⁴⁶ Piradrɔ̃adaua. Wānia. Aɔ̃ɔ̃adaua, jari urua mɔ̃ jidabi-
ra.–

Jesu jidapeɔ̃da

Marco 14:43-50; Luca 22:47-53; Juaɔ̃ 18:2-11

⁴⁷ Jesu waɔ̃i beɔ̃da ɔ̃aɔ̃de Judada zesia. Maɔ̃ Judara Jesu-
suba doce edaɔ̃deɔ̃ebema basiá. Zocārā ēberārāda
neco bara, bacuru bara idji ume zesiɔ̃aa. Ādjirāra sac-
erdote bororāba, judiorā dji dromarā biɔ̃da dia-
buepeɔ̃daɔ̃ara basiá. ⁴⁸ Dji jidabiya ɔ̃aba ādjía jaræɔ̃a-
sia sāvā oida Jesuda cawaɔ̃amārēā. Nāvā jarasia:

–Mɔ̃a uridarraɔ̃e isōbɔ̃ɔ̃da Jesua. Idjida jidaɔ̃adaua.–

⁴⁹ Maɔ̃ne Judara Jesu caita wāpeɔ̃da jarasia:

–¡Mērā, Jaradiabari!–

Māvā jarapeɔ̃da Jesura uridarraɔ̃e isōsia. ⁵⁰ Jesuba id-
jía jarasia:

–Ache, ɔ̃a oɔ̃e ze ɔ̃ara odua.– I

Ara maɔ̃da dewararāda caita zepɔ̃da Jesura ji-
dasiɔ̃aa. ⁵¹ Maɔ̃ne Jesu ume nĩbabari abalɔ̃a idji
djōbada necoda ēũta edapeɔ̃da sacerdoti dji droma ne-
zoca ɔ̃awɔ̃ɔ̃da tɔ̃tasia. ⁵² Maɔ̃be dji ɔ̃awɔ̃ɔ̃da tɔ̃taɔ̃aa Je-
su jarasia:

–Bɔ̃dji necora wagadua. Necoba djōbadara necoba
beuɔ̃ia. ⁵³ Mɔ̃ Zezaa iwĩɔ̃ibɔ̃ɔ̃ ara maɔ̃da idjia ba-
jānebema nezocarāda cābana diabueya. ɔ̃Ba maɔ̃ra
adua ɔ̃aca? ⁵⁴ Baribɔ̃ɔ̃ māvā obɔ̃ɔ̃ɔ̃ara idji beɔ̃deɔ̃e
mɔ̃nebema ɔ̃a ɔ̃ara ɔ̃sāvācasí?–

⁵⁵ Maɔ̃be Jesuba dewararāa iwĩɔ̃isia:

–Bārāba ɔ̃cārē cārēā neco bara, bacuru bara mɔ̃ra
jāvā jidaɔ̃e ze ranɔ̃? ɔ̃Māvāra mɔ̃ra ēberā minijichia-
ca? Mɔ̃a ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jaradia
chũmabadjia. ɔ̃Cārē cārēā mɔ̃ra mama jũmarā daide ji-
daɔ̃aé basi? ⁵⁶ Baribɔ̃ɔ̃ jũma naɔ̃ɔ̃ara o ranɔ̃a
Ācōrēneba beɔ̃eabadarāba ɔ̃apeɔ̃da māvāmārēā.–

Māvā ɔ̃aɔ̃e Jesu ume nĩbabadarāba idjira ɔ̃eesiɔ̃aa.
Jũmarāda mĩrũ wābɔ̃ɔ̃siɔ̃aa.

Jesu dji dromarā quĩrāpita ɔ̃aɔ̃a

Marco 14:53-65; Luca 22:54-55, 63-71; Juaɔ̃ 18:12-24

⁵⁷ Maɔ̃be Jesu jidapeɔ̃daɔ̃ara idjira sacerdoti dji
droma Caipámaa edesiɔ̃aa. Maɔ̃ Caipá deɔ̃e judiorā ley
jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā ume ābaa dji jɔ̃re
duanasia. ⁵⁸ Maɔ̃ne Pedroba Jesu tɔ̃mɔ̃ba ēpē nĩda
sacerdoti dji droma dema jũɔ̃isia. Dji de auɔ̃u jũrā ca

I ɔ̃Ba oɔ̃e ze ɔ̃ara odua. Maɔ̃ beɔ̃eaba idjaba jara ɔ̃aa: “ɔ̃Cārēda
oɔ̃e ze ɔ̃a?”

ɔ̃aɔ̃e ɔ̃a wāpeɔ̃da Ācōrē de dromanebema zarrarā
ume ābaa chũmesia Jesu sāvā oɔ̃i cawai carea.

⁵⁹ Maɔ̃ne sacerdoti bororāba, jũma judiorā dji dro-
marā biɔ̃da ēberārāda jɔ̃ɔ̃siɔ̃aa sewæɔ̃eaba Jesura bié
jarædamārēā. Idjira nēbɔ̃raɔ̃e ɔ̃apeɔ̃da beabiɔ̃ida
cɔ̃ichasiɔ̃aa. ⁶⁰ Zocārāba Jesura sewæɔ̃eaba bié jaræde
zesiɔ̃amĩna idjidebema bié jaræɔ̃ida neé basiá. Māvā
duanɔ̃ne ēberāda umé zesiɔ̃aa. ⁶¹ Maɔ̃ɔ̃rāba
jarasiɔ̃aa:

–Naɔ̃ ēberāba jarasia: “Mɔ̃a Ācōrē de dromara ārĩda
ɔ̃a, baribɔ̃ɔ̃ ewari ũbeaɔ̃e wayacusa o ɔ̃obɔ̃ida ɔ̃aa.”–
II

⁶² Maɔ̃ne sacerdoti dji dromaara ɔ̃aba ɔ̃ta
nũmepɔ̃da Jesua iwĩɔ̃isia:

–Naɔ̃ɔ̃rāba ɔ̃ra bié jara ranɔ̃a. Ādjia jara ranɔ̃a
ɔ̃wārāca? ɔ̃Ba ni cārē siɔ̃a panuéca?–

⁶³ Baribɔ̃ɔ̃ Jesura chupea ɔ̃esia. III Māvā ɔ̃aɔ̃e sacer-
doti dji dromaara ɔ̃aba idjía jarasia:

–Ācōrē zocai ɔ̃a quĩrāpita daia wārāda jaradua. ɔ̃Bɔ̃ra
Ācōrēba ēdɔ̃ɔ̃ edabari diai jaræɔ̃aca? ɔ̃Bɔ̃ra Ācōrē War-
raca?–

⁶⁴ Jesuba panusia:

–Māē, ɔ̃a māwā jara ɔ̃aa. Maɔ̃ awara mɔ̃a jaraya: iɔ̃i-
ba ɔ̃taa bārāba mɔ̃, Naɔ̃ Djara Edaɔ̃ara ununia Ācōrē
ne jũma roya ɔ̃a jɔ̃wa araare chũmɔ̃da idjaba jɔ̃rārāne
zebɔ̃ɔ̃da.– IV

⁶⁵ Maɔ̃ne sacerdoti dji dromaara ɔ̃a quĩrũbɔ̃ɔ̃a id-
jia jɔ̃ ɔ̃ara cōɔ̃tapeɔ̃da dewararāa jarasia:

–¡Jāvā idjia Ācōrēda bié jara ɔ̃aa! ɔ̃Cārē cārēā de-
warada jɔ̃ɔ̃ idji bié jaramārēā? Bārāba ũrĩsiɔ̃aa idjia
Ācōrēda bié jarabɔ̃ɔ̃da. ⁶⁶ Jāɔ̃be bārāmaarā ɔ̃idjira
sāvā oɔ̃i?–

Ādjirāba panusiɔ̃aa:

–Idjira beɔ̃eade ɔ̃aa. Maɔ̃ carea beaɔ̃ida ranɔ̃a.– V

⁶⁷ Maɔ̃be ɔ̃ɔ̃ɔ̃ba Jesu quĩrāne iɔ̃osiɔ̃aa idjaba
chĩsiɔ̃aa. Dewararāba idjira quĩrāne usiɔ̃aa.

VI⁶⁸ Uɔ̃apeɔ̃da jarasiɔ̃aa:

–¡Bɔ̃da Ācōrēba ēdɔ̃ɔ̃ edabari diai jaræda baibɔ̃ɔ̃,
Ācōrēneba beɔ̃eadaua! ¡Daia jaradua caibɔ̃ɔ̃ ɔ̃ra usi-
da!–

Pedroba Jesu unucaɔ̃a ɔ̃a

Marco 14:66-72; Luca 22:56-62; Juaɔ̃ 18:15-18, 25-27

⁶⁹ Pedro maɔ̃ de droma duɔ̃a chũmɔ̃ne nezocawērā-
da idjimaa zesia. Maɔ̃ wērāba jarasia:

–Bɔ̃ra Jesu Galileæɔ̃ebema ume nĩbasia.–

⁷⁰ Baribɔ̃ɔ̃ Pedroba jũmarā quĩrāpita mērāsia. Nāvā
jarasia:

–Mɔ̃a adua ɔ̃aa ɔ̃a cārēda jara ɔ̃ada.–

⁷¹ Maɔ̃be Pedrora de jũrā ca ɔ̃aɔ̃e dji ēdɔ̃ɔ̃badamaa
wāsia. Maɔ̃ne dewara nezocawērāba idjira unupeɔ̃da
arima duanɔ̃rāa jarasia:

–Za ɔ̃ada Jesu Nazaredeɔ̃ebema ume nĩbasia.–

⁷² Baribɔ̃ɔ̃ Pedroba wayacusa mērāsia:

–Mɔ̃a wārāneba jaraya: jāɔ̃ ēberāra unuca.–

II Juaɔ̃ 2:19. III Isaia 53:7. IV Salmo 110:1; Daniel 7:13-14.
V Levítico 24:15-16. VI Isaia 50:6.

73 Dārāéne arima duanlba Pedromaa wānapeda jarasidaa:

–Wārāda blra jāļ Jesu ume nībasia. Bla poya mēraēa, Galileadebema quīrāca beḏeabari bēra.–

74 Pedroba jarasia:

–jMā sewada jaraiblra Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: mā jāļ ēberāra unucāa.–

Ara māwā jarablrade eterrera berusia. 75 Maļne Pedroba quīrānebasia Jesuba nāwā jaradara: “Eterre berui naēna bla bārima ūbea māra unucāada aya.” I Maļbe Pedrora dajadaa wāpeḏa bio sopuaba jīāsia.

Juda beḏa

Hecho 1:18-19

27 Āsabodeḏe jūma sacerdote bororāda judiorā dji dromarā ume ābaa beḏea ausidaa Jesu beabiēi carea. 2 Maļbe idjira ēberā Poncio Pilato abadamaa jlwā jļ edesidaa. Maļ Pilatorā Romanebema boroba Judea druadebema boroda bāsia. II

3 Maļne Judaba cawasia Jesura beaḏida. Idjiablrā jidabiēa bēra bio sopuasia. Ara maļda idjia treinta parata edadara sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa biēa jēda diade wāsia. 4 Ādjirāa jarasia:

–Maļ ēberā beḏea neē bāda jidabiēa bēra cadjiruada osia.–

Maļne ādjirāba jarasidaa:

–zDairāmaara maļda sāwāi? Maļglra bade bla.–

5 Maļbe Judaba dji paratara Ācōrē de dromane eḏa cuabuesia. Puru dajadaa wāpeḏa iduba oļ beusia.

6 Juda wānacarea sacerdote bororāba maļ paratara jlr peḏapeḏa jarasidaa:

–Naļ paratara Ācōrēa diapeḏa parata ume bācara panla, maļba ēberā beabiēa bēra.–

7 Maļ carea beḏea auḏapeḏa maļ parataba ējūāda nēdosidaa druā āibemarā joubadaa eropanani carea. Maļ ējūāra Zoco Cabari Ējūā abadjiēa. 8 Bariblrā ma-malba ātaa Oa Ējūā abadaa. 9 Maļra māwāsia Ācōrēneba beḏeabari Jeremiaba jaraḏa quīrāca. Nāwā jarasia: “Ādjirāba treinta paratara edasidaa. Maļ nēblara israelerāba idji carea bāsidaa. 10 Maļ parataba ādjirāba zoco cabari ējūāda nēdosidaa Ācōrēba mā jaraḏa quīrāca.” III

Jesu Pilato quīrāpita baḏa

Marco 15:1-5; Luca 23:1-5; Juaļ 18:28-38

11 Maļne Jesura Pilato quīrāpita nūmasia. Pilatoba idjia iwiḏisia:

–zBlda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bla māwā jara bla.–

12 Maļne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biēa Jesura biē jarasidaa bariblrā idjia panuē basia.

13 Maļ bēra Pilatoba Jesua iwiḏisia:

I Mateo 26:34. II Pilatorā Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatorā Judea druadebema boroda bāsia. Dji boroda basia poa 26ḏeba aba 36ḏea. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesidaa ādjia preso beara beacara panl bēra. Aba romanorāba māwā odida panasidaa. III Jeremia 18:1-3; 19:1-4; 32:6-7; Zacaria 11:12-13.

–Ādjirāba blra ne jūmaneba biē jara duanla. zMaļra ūrē bāca?–

14 Bariblrā Jesuba ni beḏea aba biēa panuē basia. IV Maļ carea Pilatoba cawa cīchaē bāsia.

Jesu beaḏi carea jarapeḏa

Marco 15:6-20; Luca 23:13-25; Juaļ 18:38–19:16

15 Poaza judiorāba maļ ewari droma o panlne Pilatoba preso beada aba ēdrā bābadjia. Puruba jarablrāda idjia ēdrā bābadjia. 16 Maļ ewaride romanorāba aba preso eropanasidaa Barrabā abadada. Maļ Barrabāra trļ bāga bāsia. 17 Pilatoba cawa bāsia judiorā dji dromarāda Jesu ume biē duanl bēra idjira jida diasidaa. Maļ carea dji ēberāra powua nūmlā iwiḏisia:

–zCaida bārāba quīrā panl mā ēdrā bāida: Barrabāda wa Jesu, Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradamanada?– V

19 Pilatorā ēberāra cawa obari bugueḏe chūmlne dji quimaba naļ beḏeada idjimaā diabuesia: “Jāļ ēberā jipa bāra ēdrā bādua. Iēi idjiḏebema cāimocaraḏa bēra māra bio ne waya bla.”

20 Maļne sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā biēa dji powua nūml ēberāra nāwā jarasidaa: “Pilatorā jaradadua Barrabāda ēdrā bāpeḏa Jesuda beamārēa.”

21 Māwā panlne Pilatoba dji powua nūmlā iwiḏisia:

–Naļ umēbemada zšālglda mā ēdrā bāida quīrā panl?–

Ādjirāba Barrabāda ēdrā bāduaḏa asidaa.

22 Pilatoba iwiḏisia:

–Māwā baiblrā mā zšāwā oi Jesu, Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradamanada?–

Jūmarāba jarasidaa:

–jCruḏe cachi beabidua!–

23 Pilatoba iwiḏisia:

–zCārē cārē māwā oi? Idjia zcārē cadjiruada osi?– Māwā beḏea bāde ādjirāba wetara bāga jara duanasidaa:

–jCruḏe cachi beabidua!–

24 Māwā panlne Pilatoba cawasia ēberāra idji beḏeara ijānaēda. Maļ awara unusia ēberāra wetara quīrūbucabldada. Maļbe baidoba idji jlwara jūmarā quīrāpita slgblrlade jarasia:

–Naļ ēberā jipa bla beablda carea māra beḏeade bāēa. VI Maļglra ara bādjide bla.–

25 Maļne jūmarāba panusidaa:

–jMāēteara daida, dai warrarā siḏa idji beablda carea beḏeade panania!–

26 Maļbe Pilatoba Barrabāda ēdrā bāsia. Bariblrā idji sordaorā jarasia Jesuda soaba uḏapeḏa cruḏe cachi beaḏamārēa.

27 Ara maļda Pilato sordaorāba Jesura de droma Pretorio abadaḏa edesidaa. Mama waabema sordaorā trļnapeḏa idjira jūrā edasidaa. 28 Maļbe Jesuba cacuaḏe jļ bāra ērānapeḏa cacua lrļ jlbada purea bla

IV Ni beḏea aba biēa panuē basia. Isaia 53:7. V Griego beḏeade ḗcrl cartade Barrabā cāyābara “Jesu Barrabā” bā bla. VI Jipa bla. Maļra griego beḏeade ḗcrl cartade neēa.

da jǎbisidaa. ²⁹ Borobari ɱɱ caada idji borode wěaju ɱasidaa idjaba idji jɱwa araare bacuruda diasidaa. Maǎbe idji quírǎpita chířaborode copanenapeđa ipiđa jarasidaa:

–ǎBio bia ɱaa, judiorǎ boro!–

³⁰ Maǎbe dau idobadjidaa idjaba bacuru idji jɱwade ɱada jǎřnapeda borode ubadjidaa. ³¹ Idjira ipiđa bié jaradapeđa adjia jǎbipedadara wěasidaa. Maǎbe idjia jǎ ɱadada wayacusa jǎbidapeđa crude cachi beađi carea edesidaa.

Jesu crude cachi ɱapedada

Marco 15:21-32; Luca 23:26-43; Juaǎ 19:17-27

³² Mamalɱa wǎsidaa sordaorǎba ēberǎ Simoǎ abadada unusidaa. Idjira Cirene purudebema basía. Adjirǎba maǎ Simoǎa Jesu cruda ataubisidaa. ³³ Wǎɱɱadada ējũa Golgota abadama jũesidaa. Golgota trǎba jara ɱaa Boro Bɱwɱɱ. ³⁴ Mama adjirǎba uva ɱa asea hiel abadaada puerada Jesua diasidaa pu droamǎrěa, baribɱɱ do zapeđa quírǎé basía. II

³⁵ Maǎbe sordaorǎba Jesura crude cachi ɱasidaa. Mǎwǎnacarea ne jemenesidaa Jesuba cacuade jǎ ɱadara sǎwǎ jedecadi cawaya. [Mǎwǎ osidaa Ācǎrěneba beđeabariba jaradara mǎwǎmǎrěa. Nǎwǎ jarasia: “Mǎa cacuade jǎ ɱadara adjiza jedecasidaa. Mǎa cacuade jǎ ɱada carea adjirǎba ne jemenesidaa sǎwǎ jedecadi cawaya.”] III ³⁶ Maǎbe chípanenapeđa jǎ panesidaa ni aɱalɱa Jesu carebađe zerǎnamǎrěa.

³⁷ Jesu boro nocoare beđeada cachi jira ɱasidaa cawabiđi carea idjira cǎrě carea beabɱada. Nǎwǎ ɱǎ basía: “Naǎɱɱa Jesua, judiorǎ boroa.” ³⁸ Idjaba ne drɱabadada umé Jesu caita crude cachi jira ɱasidaa, aɱa idji jɱwa araare, aɱa idji jɱwa aclare. ³⁹ Maǎne ǎɱɱ ēberǎrǎda caita wǎnapeda boro ǎrǎtl ǎrǎtlapeđa Jesua nǎwǎ bié beđeabadjidaa: IV

⁴⁰ –Bɱa Ācǎrě de dromara ǎřpeda ewari ũbeade wayacusa roya oibɱɱ, jara bɱduɱa ēdrɱdua! Bɱda Ācǎrě Warrabɱɱ, jǎ ɱ crudeba uɱaa zedua.–

⁴¹ Ara maǎ quírǎca sacerdote bororǎba, judiorǎ ley jaradiabadarǎba, judiorǎ dji dromarǎ biđa Jesura ipiđa bié jarabadjidaa:

⁴² –Idjia dewararǎda carebasía, baribɱɱ ara iduɱa roya ēdrǎé. V Idjida Israeldebema Borobɱɱ, nawena jǎ ɱ crudeba uɱaa zeida ɱaa. Mǎwǎbɱɱ řǎnia. ⁴³ Idjia cřicha ɱaa Ācǎrěra idji ume ɱada. ¿Idjira Ācǎrě Warraada aé basica? Mǎēteara Ācǎrěba idjira wǎrǎda quírǎ ɱabɱɱ, ara nawena ēdrǎ ɱaida ɱaa.– VI

⁴⁴ Idjaba ne drɱabada idji caita crude cachipeđa biđa ara maǎ quírǎca bié jarasidaa.

Jesu crude beuđa

Marco 15:33-41; Luca 23:44-49; Juaǎ 19:28-30

⁴⁵ Umatipa ǎmǎdaura quisía. VII Maǎba naǎ ējũara hora ũbea jũma řǎima nũmasía. ⁴⁶ Hora ũbea beđacarea Jesuba řǎgua jarasia:

–¿Eli, Eli, lama sabactani?–

Maǎ arameo beđeaba jara ɱaa: “Mǎ Ācǎrě, mǎ Ācǎrě ¿cǎrě cǎrěa mǎduɱa beesi?” VIII

⁴⁷ Maǎ beđeada ũřibɱada ǎɱɱɱ mama caita duanɱa jarasidaa:

–Idjia Elíada trǎ ɱaa.–

⁴⁸ Ara maǎda aɱa isabe pira wǎpeda uva ɱa oregueada mǎda quirude dodoba edasia. Bacurude jǎpeda Jesua diasía domǎrěa. IX ⁴⁹ Baribɱɱ dewararǎba jarasidaa:

–Jǎdua, aclǎia Elíaba ēdrǎ edade zeí cawaya.–

⁵⁰ Mǎwǎ ɱade Jesura wayacusa řǎgua ɱasía. Maǎbe bɱɱ jaidasia. ⁵¹ Ara mǎwǎbɱɱ Ācǎrě de dromane eđa wua eatɱ jira ɱada ēsidra ǎtlɱa eđa cǎa dogosía. Idjaba de uremiada wǎsía. X Maǎba mǎgarara dracuasía. ⁵² Běwǎrǎ uriara ewacuasia. Maǎne Ācǎrě řǎ ɱa beupeđadada zocǎrǎ řrěbacuasidaa. ⁵³ Adji beđa uriadeba ēdrɱcuasidaa. Jesu řrěbeđacarea Ācǎrě itea ɱa puru Jerusaleǎnaa wǎsidaa. Mama zocǎrǎba adjirǎba unusidaa.

⁵⁴ Romanebema sordaorǎ boroba, idji sordaorǎ biđa Jesura jǎ panasidaa ni aɱalɱa carebarǎnamǎrěa.

Baribɱɱ de uremiaba mǎwǎcuabɱɱ unusidaa bio daupradapeđa jarasidaa:

–Wǎrǎda naǎ ēberǎra Ācǎrě Warra basía.–

⁵⁵ Maǎne zocǎrǎ wěřǎrǎba tɱɱa aɱ duanasidaa. Jesu Galileadeba zeside idji careba nĩbasidaa. ⁵⁶ Adjirǎ tǎēna Maria Magdalenada, Zebedeo quima siđa panasidaa. Dewarabema Maria siđa basía. Maǎɱɱ Mariara Santiagoba, Jose biđa adji papa basía.

Jesu tɱaripedada

Marco 15:42-47; Luca 23:50-56; Juaǎ 19:38-42

⁵⁷ Queubođe ēberǎ parata bara ɱa Jose abadada zesía. Maǎ Josera Arimatea purudebema basía. XI Idji siđa Jesu ume nĩbabadjia. ⁵⁸ Idjira Pilatoma wǎpeda Jesu cacuada iwěsía tɱari carea. Maǎbe Pilatoba diabisía. ⁵⁹ Ara maǎda Joseba Jesura edapeđa boroba mitiá ɱaba bɱrǎ basía. ⁶⁰ Maǎbe mǎjě uria djiwiđi corode eđa basía. Dji uriara maǎ Joseđe basía. Maǎbe mǎgara waiɱaaba uriara jũǎtrǎ ɱapeda wǎsía. ⁶¹ Jesu tɱarisidaa Maria Magdalenara, dewarabema Maria siđa arima chípanasidaa.

Pilatoba sordaorǎ Jesu tɱariđa jǎbiđa

⁶² Nurěma ǎnǎũbada ewari basía. Maǎne sacerdote bororǎda, pariseorǎ siđa ābaa Pilatoma wǎnapeda jarasidaa:

VII Amos 8:9-10. VIII Salmo 22:1. IX Salmo 69:21. X Wua eatɱ jira ɱ. Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15. De uremiada wǎsía. Amos 8:8-10. XI Arimatea. Hebreo beđeade maǎ purura Ramǎ wa Ramataǎ trǎ jarabadjidaa. 1 Samuel 1:1.

I Isaía 50:6. II Salmo 69:21. III Salmo 22:18. Griego beđeade ǎɱɱ cartade beđeada corchetede ɱara neéa. IV Salmo 22:7; 109:25. V Carebasía. Griego beđeade ɱǎ ɱaa “ēdrǎ edasia.” VI Salmo 22:8.

⁶³ –Dai boro, daiba quĩrãneba panla jãã ëberã seawida ða waði zocai baside nãwã jarasida: “Mãra ewari ùbeade ãrëbaya.” ⁶⁴ Maã carea idji tãbaridara ewari ùbea bio jããbidua idji ume nĩbabadarãba diamasi zedapeða idjira ederãnamãrëã. Mãwãbãrlã ãdjirãba purua poya jaradaëa idjira beu ðadada ãrëbasida. Ædjia ãrëbasiaëa adibãrlã, idjia naãrã sewa oëa cãyãbara maãglã sewaëeba purura biara cũrũga eropanania.–

⁶⁵ Pilatoba ãdjirãa jarasia:

–Za duanã sordaorãda idji tãbaridamaa ededapeða bio jããbidadua.–

⁶⁶ Ara maãda sordaorãba dji uria jũãtrã ða mõgara ãrlã sëyãda basiaëa abãlba ewasira cawaëi carea. Maãbe jãã panesiaëa.

Jesu ãrëbaëa

Marco 16:1-8; Luca 24:1-12; Juaã 20:1-10

28 Ænãũbada ewari jõnacarea nabema ewari domianegebema ara ãnadãrlãrlãde Maria Magdale-nada, dewarabema Maria siëa Jesu tãbaripeðadamaa acãde wãsiaëa. ² Maãne cawaëne de uremiada dji cãbãyã uresia. Æcõrë nezocada bajãneba zepeda uria jũãtrã cobã mõgarara äyã ðapeða maã ãrlã chũmesia. ³ Idji quĩrãra baa purewa edabari quĩrãca urua basia. Idji cacuaëe jã ðara bio totroa basia. ⁴ Idjida bio wayaëaërã sordaorãra ure nũpanenapeða abeða beuëa quĩrãca tapanesiaëa. ⁵ Baribãrlã bajãnegebema nezocaba wërãrãa jarasia:

–Ne wayarãnadua. Mãra cawa ða bãrãba Jesu crueðe cachipeðadada jãrlã panlda. ⁶ Idjira nama ðãëa. Wãrãda ãrëbasia idjia jarada quĩrãca. ¹ Idji tãbaripeðadamaa acãde zedadua. ⁷ Jããbe isabe wãnapeda idji ume nĩbapeðadaraã nãwã jaradadua: “Idjira beu ðadada ãrëbasia. Idjira bãrã na wãya Galilea druadãa. Jãma idjira ununia.” Maãda mãra bãrãa jarade zesia.–

⁸ Ara maãda wërãrãra Jesu tãbaripeðada uriaëeba ne waya panãmĩna bio ðasriaëa pira wãsiaëa. Jesu ume nĩbapeðadaraã jarade wãbãdãde Jesuda odjapeða

I *Mateo 16:21; 17:23; 20:19.*

–jMërã!– asia. Maãbe wërãrãra idjimaã zedapeða jĩrũne bãrlãdapeða idjia bia beðesiaëa. ¹⁰ Mãwã panlne Jesuba jarasia:

–Ne wayarãnadua. Djabarãa jarade wãnadua Galilea druadãa wãnamãrëã. Jãma ãdjirãba mãra ununia.–

Sordaorãba jarapeðada

¹¹ Wërãrã wãbãdamisa ãcãrlã sordaorã Jesu tãbaripeðadama jãã pananada puruëaã wãsiaëa. Ædjia unupeðadada sacerdote bororãa jũma nẽbãrlãsiaëa.

¹² Maã carea sacerdote bororãda, judiorã dji dromarã ume ãbaa dji jãresiaëa. Beðea auðapeða sordaorãa paratada waiðãa diasiaëa. ¹³ Diabãdãde nãwã jarasiaëa:

–Bariduaba iwiðibãrlã, jaradadua bãrã cãã duanãmisa Jesu ume nĩbabadarãda diamasi zedapeða idji cacuara drãa edesiaëada. ¹⁴ Pilatoba bãrã cãisiaëada ùrĩbãrlã, dairãda idji ume bãrãare beðeãdia nẽbãrãde bearãnamãrëã.–

¹⁵ Maãbe sordaorãba paratara edadapeða jarasiaëa Jesu ume nĩbapeðadaba idji cacuara drãa edesiaëada. Judiorãba iði biëa mãwã jarabadaa.

Jesuba edadaraã idjida unubiëa

Marco 16:14-18; Luca 24:36-49; Juaã 20:19-23

¹⁶ Mãwãnacarea Jesu ume nĩbabadarã once panlda Galilea druadãa wãsiaëa Jesuba jarada eyaëa. ¹⁷ Idji unusidãde idjia bia beðesiaëa baribãrlã ãcãrlãba mãcua ãjãnaëe basia. ¹⁸ Maãne Jesura ãdjirã caita zepeda jarasia:

–Æcõrëba mãra lããada diasia bajãne, naã ëjũãne biëa ne jũmada poya erobãmãrëã. ¹⁹ Maã carea jũma puru beaza wãnapeda jaradiaëadua mãda ëpënamãrëã. Ædjirãra dji Zeza trãneba, dji Warra trãneba, Æcõrë Jau-re trãneba borocueðadua. ²⁰ Ædjirãa jaradiaëadua mãra bãrãa jaradada jũma ãjã oëãmãrëã. Maãne mãra bãrã ume ewariza ðaya aba naã ewari jõbãrlãëa.–

II *Daniel 7:13-14.*

MARCO

Nañ cartara Marcoba basia. Idjira judio Jerusaleñnebema basica baa. Dji papaba deda Jerusaleñne erobasia (Hecho 12:12). Marcora Bernabe ume dji djabawarra basia (Colosa 4:10). Pauloda carebabadjia (2 Timoteo 4:11). Pauloba Bernabe bida Jesudebemada naãrã jaradiae wãsidãe Marcora edesidaa (Hecho 12:25deba aba 13:13daa). Hecho cartade Marco trãra Juañ Marco bã baa.

1 Pedro 5:13de Pedroba Marcora mñ warraada asia. Mañ bẽrã zocãrãmaarã Pedroba Jesudebemada nẽbãrã bafada Marcoba cartade basia. Mateoba, Luca bida adjiza cartada bafã naẽna Marcoba basica baa. Roma purude Pedro ume baside djabarã judiorãẽ itea griego bedeade basia.

Marcoba naãrã basia Juañba Jesu borocuefãdebemada (1:1-11) idjaba diauruba Jesu mñã sãnanebemada (1:12-13). Mañare bã baa Jesuba Galilea druafe o bafãdebemada (1:14deba aba 9:50daa) idjaba Galileadeba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia bafãdebemada (10:1-52). Efa bã baa Jesuba ne ununaca o bafãdebemada idjaba Æcõrẽba ãberãrã pe erobãdebema jaradia bafada. Jĩrũare bã baa Jesura Jerusaleñne mãwãnebemada (11:1neba aba 16:20daa).

Nañ cartade ebuã baa Jesura judiomĩna ãclãrã judiorãẽba biara jĩãbadjidada idjira Æcõrẽba ãdrã edabari diai jarafada (7:24-30; 15:33-39). Jesura nañ ãjũãnaa zeẽ basia dji dromada bai carea ãtebãrã bia mĩga bai carea (8:31; 10:42-45). Dadjirã itea nañ cĩchada waibã baa: "Abãlba mñda ãpẽ quĩrĩã bãbãrã, idjia o quĩrĩã bãra igarapeã bia mĩgai carea baida baa. Mañbe mñra ãpẽida baa." (Marco 8:34)

Borocuebari Juañnebema

Mateo 3:1-12; Luca 3:1-9, 15-17; Juañ 1:19-28

1 Mña beãe bia Æcõrẽ Warra Jesucritodebemada baya. Naãrã Æcõrẽneba beãebari Isaiaaba nãwã basia:

Beãe jarabarida mña bã na diabueya bã o jarimãrẽã. I

3 Æberãda ãjũã põãsa ewaraga bafã jĩgua beãe baa: Ora jariãdua dadjirã Boro bia edããamãrẽã.

Ora idji itea jipa jariãdua. II

4 Ara mañ quĩrãca Borocuebari Juañda ãjũã põãsa ewaraga bafã ãberãrã jaradia basia adji cadjiruara igarãpẽda Æcõrẽmaa zeããamãrẽã. Idjia jarasia mãwã osidãra Æcõrẽba adji cadjiruara quĩrãdoaida. Mañbe borocuefida ranãana abadjia. **5** Mañne ãberãrã Jerusaleñnebemarãda, jũma Judea druafebemarã siãda Juañmaa wãbadjidãa. Adjia cadjiruara opeããada idji quĩrãpita ebuã jarabadjidãa. Mañbe Juañba ãdjirãra Jordaã doãe borocuebadjia.

6 Juañba jãbarira cameyo cara oãda basia. Idjia jã bã trãjãbarira animarã e oãda basia. Idjia adichichida cobadjia idjaba urrajõda jõbadjia. **7** Mañne nãwã jaradiabadjia:

–Mñ caiãu aba zeya. Idjira mñ cãyãbara dji dromaara baa. Mañ bẽrã idjia jĩrũne jã bã ãrãi carea mñra bia bãã. **8** Wãrãda mña bãrãra baidoba borocuesia baribãrã idjiabãrã Æcõrẽ Jaureda diaya.– III

I Malaquia 3:1. II Isaia 40:3. III Æcõrẽ Jaureda diaya. Griego beãeade nãwã bã baa: "Æcõrẽ Jaureba borocueya."

Juañba Jesu borocuefa

Mateo 3:13-17; Luca 3:21-22

9 Mañ ewaride Jesura Nazare purudeba Juañ bãmaa wãsia. Nazare purura Galilea druafe baa. Jesu wãside Juañba idjira Jordaã doãe borocuesia. **10** Jesura doããlba drua wãbãrãde unusia bajãda ewabãrãda. Mañne Æcõrẽ Jaurera puchirã quĩrãca idji ãrã zebãrãda unusia. **11** Æcõrẽba bajãneba eãaa nãwã beãeasia: –Bãra mñ Warra quĩrãca baa. Bã carea mñra bio bãrãda baa.– IV

Diauruba Jesu mñã sãna

Mateo 4:1-11; Luca 4:1-13

12 Mama bã Æcõrẽ Jaureba Jesura ãjũã põãsa ewaraga bããa edesia. **13** Mama Jesura animarã cadjiruã beãã tãẽna cuarenta ewari basia. Satanaba idjira mñã sãsia Æcõrẽda igarabi carea. Idjaba Æcõrẽ bajãnebema nezocarãba idjira ne cobisidãa.

Jesuba jaradia beãa

Mateo 4:12-17; Luca 4:14-15

14 Borocuebari Juañ preso beãacarea Jesura Galilea druaãda wãpẽda beãe bia Æcõrẽnebemada jaradia badjia. **15** Nãwã jarabadjia:

–Ewarira jũesia. Æcõrẽra bãrã Boro bai carea zebãrã. VI Bãrãba cadjiruã obadara igarãpẽda mañ beãe biada jãnadua.–

IV Isaia 42:1. V Beãe bia Æcõrẽnebema. Griego beãeade ãclãrã cartade bã baa: "Beãe bia Æcõrẽba pe erobãdebema." VI Daniel 2:44.

Jesuba beda b̄aribadarā tr̄lna

Mateo 4:18-22; Luca 5:1-11

16 Jesura Galilea amene droma icawa n̄ine Simoḷda, dji djaba Andre siḷa unusia. Maḷ ēberārā beda be-
abadarā basia. Ādjira doeda beda b̄ari panasiḷaa.
17 Māwā panlne Jesuba ādjia jarasia:
–Mā ume zedua. Bārāba beda b̄aribada quīrāca
m̄la bārāa jaradiaya ēberārāda m̄lama enenamārēā.–
18 Ara maḷda ādji beda b̄aribadara amenapeḷa Jesu
ume wāsidaa.
19 Nocoḷaa wāb̄l̄l̄e Jesuba Santiagoda, dji djaba
Juaḷ siḷa unusia. Ādjira Zebedeo warrarā basia. Ādjia
jābaḷe beda b̄aribada cōā beada ca panasiḷaa.
20 Maḷne Jesuba ādji siḷa tr̄lsia idji ume wānamārēā.
Ara maḷda Santiagoba, Juaḷ biḷa ādji zeza Zebedeora
idji nezocarā ume jābaḷe amenapeḷa Jesu ume
wāsidaa.

Jesuba jai āyā j̄retada

Luca 4:31-37

21 Ādjirā Capernauḷ puruḷaa wāsidaa. Maḷbe
ānāūbada ewaride Jesura judiorā dji j̄rebada dedaa
wāpeḷa Ācōrē beḷeada jaradia basia. 22 Jaradia b̄ade
jūmarāba cawa cr̄chaḷe basia. Judiorā ley jaradia-
badarā quīrāca jaradiaḷe basia. Āteb̄l̄l̄ bio cawa b̄ade-
ba ebuḷa jaradia basia. 23 Māwā panlne jai bara b̄a
ēberāda cawaēne nāwā j̄gua beḷeasia:
24 –Jesu Nazaredebema! ĶCārē cārēā दौरā m̄iā sē
b̄a? ĶDai biḷe b̄ai carea zesica? Mā cawa b̄a b̄ra caida:
ĶB̄ra Ācōrēba diabueḷaa!–
25 Jesuba dji jaia nāwā jarasia:
–Chupeadua. Idji cacuaḷebemada ēdr̄dua.–
26 Ara maḷda jaiba dji ēberāra wawabipeḷa, dji
cābāyā b̄apeḷa āyā wāsia. 27 Maḷ b̄erā jūma dji arima
duanl̄rāba cawa cr̄chaḷe basia. Āduba beḷeadrua
duanesidaa:
–ĶAche! Jesuba jaradia b̄ara awara b̄a. Bio cawa
b̄adeba ebuḷa jaradiabaria. Idjia jarab̄l̄l̄ra jairā biḷa
ijā obadaa.–
28 Maḷ carea jūma Galilea druade dārāēne Jesura tr̄l̄
b̄aga basia.

Jesuba Simoḷ Pedro p̄cōrē biabiḷa

Mateo 8:14-17; Luca 4:38-41

29 Judiorā dji j̄rebada dedeba ēdr̄l̄apeḷa Jesura,
Santiagora, Juaḷ siḷa Simoḷ dedaa wāsidaa. Simoḷ dja-
ba Andre siḷa mama b̄abadjia. 30 Maḷne ādjia Jesua
jarasidaa Simoḷ p̄cōrēda c̄lwamiaba c̄l̄ade b̄ada.
31 Jesura idji b̄amaa wāsia. Idji j̄l̄wade jidapeḷa piradr̄
b̄asia. Ara maḷda c̄lwamiara dugusia. Maḷbe Simoḷ
p̄cōrēba ādjira ne cobisia.
32 Queudacarea ēberārāba cacua biḷe beada, jai bara
bea siḷa Jesumaa enesidaa. 33 Purura dji dede eda
wābadama powua nūmesia. 34 Maḷne Jesuba cacua
biḷe beara zocārā biabisia idjaba jairā siḷa zocārā āyā
j̄recuasida. Jairāba idjida cawa panana b̄erā Jesuba
chupeabibadjia.

Galileade jaradia n̄ibaḷa

Luca 4:42-44

35 Jesura āsabodode piradr̄lsia. Waḷi p̄āmaena
ēberā neēmaa Ācōrēa iwīdide wāsia. 36 Maḷ carea
Simoḷba, idji ume panl biḷa Jesura j̄l̄l̄ panasiḷaa.
37 Idji unusidaḷe jarasidaa:
–Jūmarāba b̄ra j̄l̄l̄ duanl̄.–
38 Maḷne Jesuba jarasia:
–Dewara puru beḷeaa wānia m̄la jāma biḷa jaradi-
da b̄a b̄erā. M̄l̄ra maḷ carea zesia.–
39 Māwā jūma Galilea druade p̄l̄l̄l̄a wāsia. Judiorā
dji j̄rebada deza jaradiabadjia. Idji wāb̄l̄l̄ma jaira āyā
j̄recuabadjia.

Jesuba aida bara b̄a biabiḷa

Mateo 8:1-4; Luca 5:12-16

40 Māwā b̄ade ēberā aida bara b̄ada Jesumaa zesia. I
Maḷ ēberāra ch̄r̄r̄borode cobereḷa nāwā beḷea
djuburiasia:
–B̄a quīr̄ā b̄ab̄l̄l̄, m̄l̄ra poya biabida b̄a.–
41 Jesuba m̄iā djuburi ununa b̄erā idji j̄lwada ār̄l̄
b̄ab̄l̄l̄e jarasia:
–Māwā o quīr̄ā b̄a. ĶBiadua!–
42 Jesu ara māwā beḷeab̄l̄l̄e ēberāra biasia. Dji
aidara abeḷa nēbasia. 43 Maḷne Jesuba idjia bio jara-
sia:
–B̄l biadara ni abala jararādua. Āteb̄l̄l̄ sacer-
dotemaa wādua b̄ra biasida unumārēā. Jāḷbe Ācōrē
quīr̄pita bia bei carea Moiseba jaraḷa quīr̄ca ne di-
acuadua. II Māwā ēberārāba cawaḷia b̄ra wārāda bi-
asida.–
Māwā jarapeḷa Jesuba idjira wābisida. 45 Barib̄l̄l̄ dji
ēberāba Jesuba idji biabiḷeḷebemada jūmarāa nēb̄l̄l̄
wāsia. Maḷ carea Jesura ni abal puruḷe ebuḷa n̄ibaca
basia. Āteb̄l̄l̄ j̄ga n̄ibabadjia ēberārā beadacamaa.
Barib̄l̄l̄ ēberārā puruzabemada idjima wābadjidaa.

Jesuba ēberā cacua beu b̄a biabiḷa

Mateo 9:1-8; Luca 5:17-26

2 Dārāḷe b̄ade Jesura wayacusa Capernauḷ pu-
ruḷaa wāsia. Idjira diguidā b̄ada cawasidaḷe
ēberārāda zocārā idjima powua nūmesia. Dera, dji
eda wābada siḷa p̄sua nūmesia. Maḷne Jesuba Ācōrē
Beḷeara jaradia basia. 3 Māwā b̄ade ēberāda quīmārē
zesidaa. Maḷrāba ēberā cacua beu b̄ada Jesumaa ede
quīr̄ā panasiḷaa. 4 Barib̄l̄l̄ p̄sua nūml̄ b̄erā poya
edeaḷe basia. Maḷ carea de ār̄l̄ uria oḷapeḷa dji cacua
beu b̄ara dji c̄l̄adeba edaa b̄asidaa. 5 Jesuba unusia
ādjia wārāda ijā panl̄da dji cacua beu b̄ara poya biabi-
da. Maḷ carea Jesuba dji cacua beu b̄āa jarasia:
–Cūdra, b̄a cadjirua oḷara m̄la quīr̄adoasia.–
6 Maḷne judiorā ley jaradiabadarāda āc̄l̄l̄ arima
ch̄upanasiḷaa. Maḷḡr̄ba cr̄chasiḷaa: 7 “ĶCārē cārēā

I Aida Jesu ewaride wārāda sāwā basida dadjirāba cawaḷe
panl̄. Barib̄l̄l̄ judiorāmaara aba Ācōrēb̄l̄l̄ poya biabida basia
(Numero 12:9-12; 2 Reyē 5:7). Maḷ awara aba aidaḷa jidasira āyā
b̄ade wāida basia (Levitico 13:45-46). II Levitico 14:1-32.

jāwā beċea ɓa? ĲĀcōrē quīrāpita bié beċea ɓaa! Aba Ācōrēblɾl ēberāba cadjirua oċara poya quīrādoaya.”

⁸ Ādjia māwā crīcha duanlɾa Jesuba idji soċe abeċa cawasia. ^I Mañ bērā ādjia jarasia:

–Ĳcārē cārēā jāwā crīcha paɾɿ? ⁹ Bārāmaaraā Ĳsālgɾa zareaara ɓa? ĲCadjirua oċara quīrādoayaċa aida wa nañ ēberā cacua beu ɓara piradrɿbipeċa idji cɿċa ed-abipeċa nībabida? ¹⁰ Ācōrēba mɿ, Nañ Djara Edaċara ɓasia nañ ējūāne duanlba cadjirua obadara quīrādoamārēā. Mañra bārāa unubiya.–

Ara mañda dji cacua beu ɓaa nāwā jarasia:

¹¹ –Piradrɿdua. Bl cɿċara edapeċa diguiċaa wādua.–

¹² Ara mañda dji cacua beu ɓadara pirabaripeċa idji cɿċa edapeċa jūmarā quīrāpita ēdɾɿ wāsia. Mañ carea jūmarāba cawa crīchaċaé ɓasia idjaba Ācōrēba bia beċea duanesiċaa. Nāwā jarasiċaa:

–ĲNañ quīrāca dadjirāba ununaca ɓasia!–

Jesuba Levi trɿna

Mateo 9:9-13; Luca 5:27-32

¹³ Māwānacarea Jesura wayacusa Galilea amene dromanaa wāsia. Mañne ēberārāda zocārā idjimaā wāsiaċaa. Idjia ādjirāa jaradiasia. ¹⁴ Wābɾlɾe Jesuba Alpeo warra Levida unusia. Mañ Levira Romanebema boro itea parata diabada deċe chūmasia. Jesuba idjia jarasia:

–Mɿ ume zedua.–

Ara mañda Levira piradrɿpeċa Jesu ume wāsia.

¹⁵ Māwānacarea Jesura Levi deċe ne co ɓasia. Zocārāba Jesura ēpēbɿda bērā ādjirā siċa ne co chūmeasia: Jesu ume nībabadarāda, Romanebema boro itea parata jɾɿɾ pebadarāda, judiorā ley igara ɓea siċa panasiċaa. ^{II}¹⁶ Māwā paɿlne judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biċa unusiċaa Jesura Romanebema boro itea parata jɾɿɾ pebadarā ume, judiorā ley igara ɓea ume biċa ne co ɓada. Mañ carea pariseorāba Jesu ume nībabadarāa iwidiċaa:

–Bārāa jaradiabarira Ĳcārē cārēā cadjirua obadarā ume, parata jɾɿɾ pebadarā ume biċa ne co ɓa?–

¹⁷ Mañ ūrīpeċa Jesuba jarasia:

–Cacua bia ɓeaba nēārā diabarira jɾɿɾɿċaa. Dji cacua bié ɓeabɾɿɾ jɾɿɾɿɿadaa. Mñra jipa ɓea trɿi carea zeé ɓaa, ātebɾɿɾ cadjirua obadarāda trɿ ɓaa Ācōrēmaā zedamārēā.–

Ne coċaca ewariċebema

Mateo 9:14-17; Luca 5:33-34

¹⁸ Mañ ewariċe Borocuebari Juañ ume nībabadarāba, pariseorā biċa ne coċaca ewarida o panasiċaa. Māwā paɿlne dewararāda Jesumaa zedapeċa iwidiċaa:

–Borocuebari Juañ ume nībabadarāba, pariseorā biċa ne coċaca ewarira obadaa. Bariɿɾɿɾ bl ume nībabadarāba Ĳsāwāērā oċaca?–

¹⁹ Jesuba panusia:

I *Soċe. Griego beċeċe ɓā ɓaa: “Jauredē.”* II *Judiorā ley igara ɓea. Griego beċeċe “cadjirua obadarā” ɓā ɓaa.*

–Umaquīrāba wērā edabɾɿɾe Ĳcaiba ne coċaca ewarida oi? Mañ umaquīrāra waeiɿbiċa idjia edodarā ume ɓamisa ne coċaca ewarira oċaċa. ²⁰ Bariɿɾɿɾ ewari aba dewara ēberārāba idjira āyā edeċia. Mañ ewariċebɾɿɾ idjia edodarāba ne coċaca ewarira oċia.

²¹ Dadjirāba cacuaċe jɿɿbada dji sore cōā ɓamaa wua djiwidiċa cajuċaca. Māwā oċibɾɿɾ djiwidiċa cajuċa erre-bariɿɾɿɾɿba dji wua sorera waibɿara cōāya. ²² Idjaba ni abalɿba uva ɓa djiwidiċa animarā e oċa dji soreċe trċa-caa. Māwā oċibɾɿɾ aseabɿɿe animarā e oċa dji sorera cōāya. Mañbe uva ɓara, animarā e oċa siċa aduaya. Mañ carea uva ɓa djiwidiċa animarā e oċa djiwidiċe trċiċa paɿla.– III

Jesura ĳnāūbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Luca 6:1-5

²³ ĳnāūbada ewariċe Jesura ējūā trigo uċaċe nīɿɿasia. Mañne idji ume nībabadarāba trigora trɿ eda nīɿɿasiċaa. ²⁴ Mañ carea pariseorā ādji caiċu zebɿdaba Jesua jarasiċaa:

–ĲAcɿdua! Bl ume nībabadarāba Ĳcārē cārēā ĳnāūbada ewariċe oċara paɿɿda o paɿl?–

²⁵ Jesuba ādjia jarasia:

–Ewari aba Daviba, idji ume nībabadarā biċa coċira neċē panasiċaa. Jarra panasiċaċe Ĳsāwā osiċa? ^{IV}²⁶ Abiata sacerdote dji droma ɓasiċe Davira Ācōrē deċe eċa wāpeċa Ācōrē quīrāpita ɓaċa paɿɿda edasia. ^V Mañ paɿɿra Ĳababe sacerdoterāba coċiċa panasiċaċe-ca? Bariɿɾɿɾ Daviba copeċa idji ume nībabadarāa diasia.–

²⁷ Mañbe Jesuba ādjia jarasia:

–Ācōrēba ēberāra oē ɓasia ĳnāūbada ewari wa-gaċamārēā ātebɾɿɾ ĳnāūbada ewarira ɓasia ēberārā ĳnāūnamārēā. ²⁸ Mɿ, Nañ Djara Edaċara ĳnāūbada ewari djibaria.–

Jesuba ĳnāūbada ewariċe ēberā biabiċa

Mateo 12:9-14; Luca 6:6-11

3 Wayacusa Jesura judiorā dji jɿɿɿebada deċaa wāsia. Mama ēberā jɿɿwa beu ɓada ɓasia.

² ĳcɿɿɿɿba Jesura acɿ panasiċaa ĳnāūbada ewariċe mañ ēberā biabi cawaya. Biabisira bié jaraċiċa crīcha panasiċaa. ³ Mañne Jesuba ēberā jɿɿwa beu ɓaa jarasia:

–Piradrɿpeċa ēsi nūmane zedua.–

⁴ Mañbe Jesuba ādjia iwidiċa:

–Ĳĳnāūbada ewariċe cārēda oċiċa paɿl? ĲBiada wa cadjiruada? ĲDjārā carebaida wa idu beubida?–

Bariɿɾɿɾ ādjirāra chupea panasiċaa. ⁵ Mañne Jesura soruasia cɿɿɿɿɿ zarea ɓea bērā. Quīrūbiċeċa ādjirā acɿɿɿɿe dji jɿɿwa beu ɓaa jarasia:

–Jɿɿwara jiradua.–

Māwā jirabɿɿe idji jɿɿwara abeċa ɓasia. ⁶ Ara mañda pariseorāra ēdɿɿapeċa Herodeare ɓearāmaa wāsiaċaa. Ādjirā ume Jesu beċiċa carea crīcha jɿɿɿsiċaa.

III *Mañgɿeċa Jesuba cawabisia idji beċeċe ādji drōēnabema crīcha ume ābaa jaradiacada.* IV *1 Samuel 21:1-6.* V *Levítico 24:5-9.*

Galilea amene droma icawa duanana

⁷ Mañbe Jesura idji ume nĩbabadarã siða Galilea amene dromanaa wãsiða. Mama Galilea druadebemarãda zocãrã idji caiðu nĩbasida. ¹⁸ Jesuba ne un-acada o ðada dewararã biða ũrisida. Mañ carea Judea druadebemarãda, Jerusaleñ purudebemarãda, Idumea druadebemarãda, Jordañ do wa quĩrãrebe-marãda, Tiro druadebemarãda, Sidoñ druadebemarã siða Jesu ðamaa wãsiða. ⁹ Idjia cacua bié ðeada biabi ðaða bẽrã ëberãrãba idji tãni carea powuabadjida. Idjira pẽsua eropanãnamãrẽã Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia jãbada enenamãrẽã.

¹¹ Ëberã jai bara ðeaba Jesu unubadae idji quĩrãpita chĩrãborode copanenapeða jaiba ne wayaadeba jĩgua jarabadjida:

–jBara Ācõrẽ Warraa!–

¹² Baribrl̄ Jesuba jairã bio jarabadjia idjidebemada ebuða jararãnamãrẽã.

Jesuba ëberã doce edaða

Mateo 10:1-4; Luca 6:12-16

¹³ Mãwãnacarea Jesura eyaða wãpeda idjia quĩrãbrl̄da idjima trãsia. Ādjirã zesidae idjia doce edasia idji ume nĩbaðamãrẽã idjaba idji ðeða jara nĩbaðamãrẽã. Mañgrãrã Jesuba trã ðasia “mã dia-bueðarã.” ¹⁵ Jesuba Ādjirã l̄aðada diasia cacua bié ðeaba biabiðamãrẽã idjaba jai siða ãyã j̄retamãrẽã.

¹⁶ Aða Simoñ basia. ^{III} Jesuba idjira trã ðasia Pedro.

¹⁷ Mañ awara Zebedeo warra Santiagoda, dji djaba juañ siða edasia. Mañ umébemara Jesuba trã ðasia Boanengerã. Mañ trãba jara ða “baa warrarã.”

¹⁸ Nañgrã siða edasia: Andre, Pelipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Alpeo warra Santiago, Tadeo, idjaba Simoñ Cananeo. ^{IV} ¹⁹ Jesuba Juda Iscariote siða edasia. Mañgrãba idjira jidabisia.

Jesu bié jarapedaða

Mateo 12:22-32; Luca 11:14-23; 12:10

²⁰ Jesu diguida zeside ëberãrãda zocãrã powuasiða. Mañba Jesura, idji ume nĩbabadada siða poya ne coðãé basia. ²¹ Jesu djabarãba cawaðapeða idjira edaðe wãsiða. Ādjia crĩcha panasiða idjira quĩrãé besida. ²² Baribrl̄ judiorã ley jaradiabadarã Jerusaleñ purudeba zepedaðaba jarasiða:

–Jãñ Jesura jairã boro Beelzebúðeða ða bẽrã jãwã ða. Idjia jaira ãyã j̄retabarã Beelzebúba mañ l̄aðada diaða bẽrã.–

²³ Mañ ũrĩpeða Jesuba Ādjirã trãpeða ne jara ðaðeða ðeasia. Nãwã jarasia:

–¿Sãwã Satanaba ara idjida ãyã j̄retai? ²⁴ Aðari druadebemarãda ara Ādjiduba djõ pananibrl̄ dãrã pananaéa. ²⁵ Idjaba aðari ðede ðeada djõ pananibrl̄

I *Griego ðeðeðe ðcrl̄ cartade idjaba ða ða* “Judeadebemarã siða.” II *Mañgrãrã Jesuba trã ðasia* “mã diabueðarã.” *Griego ðeðeðe ðcrl̄ cartade mañra neéa.* III *Griego ðeðeðe ðcrl̄ cartade idjaba nãwã ða ða*: “Nañgrã doce panl̄da edasia.” IV *Simoñ Cananeo. Luca 6:15de* “Simoñ Zelote” ða ða.

dãrã pananaéa. ²⁶ Ara mañ quĩrãca Satanada ara idji jairã ume djõpeða awara wãibrl̄ ¿sãwã idjia poya ðara dãrã erobai? Aðeða jõya.

²⁷ Ëberã mẽsrã ðada naãrã jã chũmnaébr̄l̄, ¿sãwã idji ðede eða ne dr̄ade wãni? Jã chũmnaðrl̄ poya idji nebiara dr̄aðeða.

²⁸ Wãrã arada mã bãrã jaraya: ëberãrãba cadjirua obadara, bié ðeðeðe siða Ācõrẽba jũma poya quĩrãdoaya. ²⁹ Baribrl̄ aðalba Ācõrẽ Jaureba oðada diauruba jãwã osiaða aibrl̄, Ācõrẽba mañra quĩrãdoãéa. Mañ ëberãra ewariza ðeðeðe ðaya.–

³⁰ Jesuba mãwã jarasia idjira jai bara ðaðeða apedaða bẽrã.

Jesu ëberãrã idjima zepedaða

Mateo 12:46-50; Marco 3:21; Luca 8:19-21

³¹ Mañne Jesu djabarãda, dji papa siða jũenapeða Jesura dajadaareba trãbisida. ³² Mañbe ëberãrã Jesuare chũmeaba idjia jarasiða:

–Bl̄ papara, bl̄ djabarã siða dajadaare panl̄. ^V Ādjia bl̄ra jrl̄ panl̄.–

³³ Baribrl̄ Jesuba jarasia:

–Bãrãmaarã ¿cairãda mã papa idjaba mã djabarã?–

³⁴ Idji caita chũmeada acrl̄peða jarasia:

–Nañgrãda mã papara idjaba mã djabarã. ³⁵ Ācõrẽba quĩrã ða o ðeðrl̄ mã djaba, mã djabawẽrã, idjaba mã papara.–

Pea poðeðeðe ne jara ða

Mateo 13:1-9; Luca 8:4-8

4 Wayacusa Jesuba Ācõrẽ ðeðeðe amene droma icawa jaradia ðesia. Mañne ëberãrãda zocãrã idjima powua nũmesia. Mañ bẽrã jãba doða ũml̄ne ðadopeða chũmesia. Ëberãrãra do icawa duanesida.

² Mañbe Jesuba ne quĩrãtanoa ne jara ðaðeða jaradia-sia. Nãwã jarasia:

³ –jŨrĩnadua! Ëberãda ne poðeðe wãsia. ⁴ Mãwã po nĩne ðcrl̄ tara oðe ðaecuasã. Mañne ðbanada zeseðapeða mĩcuasiða. ⁵ ðcrl̄ tara ëjũã mõgarida ðaðe ðaecuasã. Dji egorora nãũcha ða bẽrã mañ tara isabe tunusia. ⁶ Mãwãmĩna besea j̄wãrãba purrubasã bio carra jidaé ðaða bẽrã. ⁷ Idjaba ðcrl̄ tara ëjũã r̄l̄ida ðaðe ðaecuasã. Mama ðaecuafara j̄cara r̄l̄ bara ðaba bl̄rã quenasã. Mañba poya zauðãé basia. ⁸ Baribrl̄ ðcrl̄ tara ëjũã biðe ðaecuasã. Mañgrã bio zausia. ðcrl̄ cl̄ml̄ba ara ariðe diasia, dewaraba waitabeara diasia, waabemaba waibãara diasia.– ^{VI}

⁹ Mañbe Jesuba jarasia:

–Dji cl̄wãrã bara ðaba quĩrãcuita ũrĩdua.–

Jesuba ¿cãrẽ cãrẽã ne jara ðaðeða jaradiasi?

Mateo 13:10-17; Luca 8:9-10

¹⁰ Ëberãrã wãpedaðacarea Jesu ume nĩbabadarã doce panl̄ba, dewara idjiare chũmea biða iwĩdisida

^V *Griego ðeðeðe ðcrl̄ cartade idjaba* “bl̄ djabawẽrãrã” ða ða.

^{VI} *Griego ðeðeðe nãwã ða*: “ðcrl̄ cl̄ml̄ba treinta diasia, dewaraba sesenta diasia, waabemaba cien diasia.”

idjia ne jara badeba jaradiada debemada. ¹¹ Jesuba panusia:

–Ăcõrēba ēberārā pe erobadebemada jūmarāa cawabiē bamīna bārāa cawabi baa. Bariblrl dewararāa mla ne jara badeba beḗea baa ādjirāba aḗl panlmīna unurānamārēā, idjaba ūrī panlmīna cawarānamārēā. Māwā beadeēbara Ācõrēmaa zedapeḗa ādjia cadjirua obadara quĩrādoacasia.– I

Pea poḗadebema Jesuba cawa jaradea

Mateo 13:18-23; Luca 8:11-15

¹³ Maļne Jesuba ādjia jarasia:

–ĶBārāba pea poḗadebema ne jara badeba jaradeara cawadeāca? Māwāra dewarada jarai blrl ᶑsāwā cawadi? ¹⁴ Ūrīnadia. Pea pobarira Ācõrē beḗea jarabari quĩrāca baa. ¹⁵ Ta oḗe bæḗḗaba naļda jara baa: ḗclrl ēberārāba Ācõrē beḗeada ūrībadaa. Bariblrl Satanada zepede maļ beḗea ādji soḗe jūēnara quĩrādoabibaria. ¹⁶ Ta mōgaraiḗa bā ējūāne poḗaba naļda jara baa: ḗclrl ēberārāba Ācõrē beḗea ūrīnapeḗa bio b̄sriḗa edabadaa. ¹⁷ Bariblrl bio carra jidaē bea bērā dārā droadeāca. Ewari zarea zeb̄lrlḗe wa Ācõrē beḗea t̄jā panl carea ēberārāba biē oblade ādjia t̄jā panlra igarabadaa. ¹⁸ Ta ējūā lrlḗa bæḗe poḗaba naļda jara baa: ḗclrl ēberārāba Ācõrē beḗeara ūrībadaa. ¹⁹ Bariblrl ādjirā sāwā bia beadebēbemada jūmawāyā crīchabadaa idjaba ne jūmada awuabadaa. Crīchabadaa ne jūmada erobeāḗiblrl, b̄sriḗa beāḗida. Jūma maļ crīchaba beḗea ādji soḗe beḗara blrlā beabaria. Maļ bērā ādjira warideāca. ²⁰ Bariblrl ta ējūā biaḗe poḗaba naļda jara baa: ḗclrlba Ācõrē beḗeara bia ūrīnapeḗa t̄jābadaa. Maļbe ḗclrlba ne biada ara ariḗe obadaa, ḗclrlba waitabeara obadaa, idjaba ḗclrlba wait̄lara obadaa.– II

Ībīrānebema ne jara bā

Mateo 5:15; Luca 8:16-18

²¹ Jesuba dewara ne jara badeba jarasia:

–Dadjirāba ībīrāra coāpeḗa ᶑepeḗeco droma edre b̄lbadaca? Mērā nūmlnaca, āteblrl ḗlta dji b̄lbadade nūmlbadaa. ^{III} ²² Ara maļ quĩrāca ne jūma ebuḗa b̄lēra mērā beēa. Dadjia cawadeā panlra Ācõrēba ebuḗa cawabiya. ²³ Dji clwlrl bara b̄laba quĩrācuita ūrīdua.–

²⁴ Maļ awara Jesuba jarasia:

–Mla jaradia b̄lra quĩrācuitaḗadua. Bārāba cawadi carea bio quĩrācuitaḗiblrl Ācõrēba bārāa auḗuara cawabiya. ²⁵ Ab̄lba wārāda cawaiblrl, Ācõrēba auḗuara cawabiya. Bariblrl adua b̄laba cawa b̄lada crīchaiblrl, idjia crīcha b̄l siḗa Ācõrēba jārīya.–

Néu sāwā waribaridebema ne jara bā

²⁶ Jesuba idjaba jarasia:

I *Isaía 6:9-10.* II *Griego beḗeade nāwā b̄l baa: “ḗclrlba treinta zaubadaa, ḗclrlba sesenta zaubadaa, idjaba ḗclrlba cien zaubadaa.”* III *Mērā nūmlnacaa.* Griego beḗeade nāwā b̄l baa: *“Cl̄ea edre b̄l̄aca.”*

–Ācõrēba ēberārā pe erob̄lra ab̄lba ne ta poḗa quĩrāca baa. ²⁷ Diamasi dji ēberā cāi b̄l misa idjaba āsa zocai b̄l misa dji tara quide buyapeḗa waribaria. Dji poḗaba cārēba waribi b̄lada cawacamīna māwābaria. ²⁸ Egorode ara iduba tunubaria. Naārā dji b̄lwlrl̄ada odjabaria. Maļbe dji clml̄da zebaria. Idjaba dji clml̄ba dji tada diabaria. ²⁹ Maļbeblrl dji tara waragabaria. Dji ewarira jūēna bērā ēberāba necoba ewabaria.–

Mostaza tadebema ne jara bā

Mateo 13:31-32, 34-35; Luca 13:18-19

³⁰ Idjaba Jesuba jarasia:

–Ācõrēba ēberārā pe erob̄lra ᶑcārē quĩrāca bā? ᶑSāḗl̄ ne jara badeba mla cawa jarai? ³¹ Mostaza ta quĩrāca baa. Maļ mostaza tara jūma dadjia ubada cāyābara djubibiara quirua. ³² Bariblrl uḗacarea dewara néu bea cāyābara wait̄lara waribaria. Dji jlwat̄era wait̄lra jeḗeguezobararia. Maļ bērā ībanara dji jlwat̄ede cūrādrl b̄lma de ocuaḗe zebadaa.–

³³ Māwā ne jara badeba Jesuba jaradiabadjia ēberārāba poya cawadiḗa panl quĩrāca. ³⁴ Ab̄be ne jara badeba ādjirāa beḗeabadjia. Bariblrl idji ume nībabadarā āduba panlne jūma cawa jarabadjia.

Jesuba nāūrā, amene droma siḗa tumabiḗa

Mateo 8:23-27; Luca 8:22-25

³⁵ Maļ ewaride queuboḗoḗe Jesuba idji ume nībabadarāa jarasia:

–ĶWa quĩrārē wānadrl!–

³⁶ Ara maļda ādjia ēberārā arima duanlra amenapeḗa Jesura ara idji b̄l jābaḗe quĩrārā edesiḗa. Dewara jāba siḗa ādji daucha wāsiḗa. ³⁷ Māwā panlne nāūrāda dji cābāyā puá nūmesia. Maļ bērā baido bogozoara jābaḗe eḗa wā nūmesia. Jābara biru bæboḗo basia. ³⁸ Maļne Jesura jāba ādauare borocau cāi b̄asia. Maļ carea idji ume nībabadarāba ḗrl̄manapeḗa nāwā jarasiḗa:

–Jaradiabari, ᶑblmaarā dadjirā b̄rruḗida bia b̄lca?–

³⁹ Maļbe Jesura ḗta nūmepeḗa nāūrāra, baido bogozoa siḗa nāwā quēāsia:

–ĶChupeadua! ĶIpi beḗua!–

Ara maļda nāūrāra ipi b̄esia. Jūma tuma nūmesia.

⁴⁰ Māwā bæḗe Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ᶑsāwāērā ne waya panl? ᶑCārē cārēā Ācõrēra t̄jānaē panl?–

⁴¹ Bariblrl Jesuba oḗa carea ādjirāra bio ne wayasiḗa. Maļ bērā āduba iwidiḗdua duanesiḗa:

–Naḗl̄lra ᶑcaida jāwā bā? Nāūrāba, baido bogozoa biḗa idji beḗeara t̄jābadaa.–

Jesuba jai zocārā āyā jlretaḗa

Mateo 8:28-34; Luca 8:26-39

5 Maļbe amene droma chānapeḗa Gerasa druade jūesiḗa. ^{IV} ² Jesura jābaḗeba drua badosiḗe

IV *Gerasa.* Griego beḗeade ḗclrl cartade *“Gadara”* wa *“Gergasa”* b̄l baa.

cawaéne éberã jai bara bæda idjima zesia. ³ Maã éberãra beudará tɔbaribada uriaé babadjia. Ni abal-ba idjira poyaéaca basía, carenaba jãbada sida. ⁴ Bari-ma zocãrã idjira carenaba jĩrũ jãbadjidamĩna, jɔwa sida jãbadjidamĩna abeda jũma tɔcuabadjia. Idjira ni abal-ba poyaéaca basía. ⁵ Diamasi, åsa biãda idjira bẽwãrã tɔbaribada uriaé, eyaé biãda bia nĩbabadjia. Idjaba ara idji cacuara mōgaraba puobadjia. ⁶ Idjia tɔmɔba Jesu unusié pira zesia. Jesu quĩrãpita chĩrãborodé cobepeda jĩgua jarasia:

–Ácõrẽ dji Dromaara bɔ Warra, Jesu, zcãrẽ cãrẽã mĩra mĩã sã bɔ? jÁcõrẽ quĩrãpita wãrãneba jaradua bla mĩra biã bæãda!–

⁸ Mãwã beðeasia Jesuba idjia nãwã jara bæda bẽrã:

–jJai, naã éberã cacuadẽbemada åyã wãdua!–

⁹ Maãbe Jesuba dji jaia iwiéisia:

–zBɔra casa trã jarabada?–

Dji jaiba panusia:

–Mã trãra Cãbana abadaa, dairãra cãbana panɔ bẽrã.–

¹⁰ Maãne jaiba Jesua beðea djuburiasia maã druadẽbemada åyã jɔretarãmãrẽã. ¹¹ Mãwã panlne ara caita bɔ eyaé chinada zocãrã ne co duanasidãaa. ¹² Maã carea dji jairãba Jesua nãwã beðea djuburiasidãaa:

–Dairãra jãlgãrã china cacuadẽ idu eða wãbidua.–

¹³ Maãne Jesuba iduaribisia. Ara maãda jairãra éberã cacuadẽbemada èdruacuadẽpeda china cacuadẽ eða wãbɔrsidãaa. Baribɔɔ eða wãnapeda chinara pirapodẽpeda perawadẽba daiẽtu tẽũcuasidãaa. Mama abeda jũma nãbɔɔ quinidãaa. Maãlgãrã chinara mil umé panasidãaca bɔa.

¹⁴ Maã carea dji china aɔ pananara purudãaa pira wãsidãaa. Ådji purudẽbemarãa, dji puru caita beãrãa biãda jai bara bæadẽbemada jũma nẽbɔɔrsidãaa. Maã carea purudẽbemarãba aɔlde zesetidãaa. ¹⁵ Jesu bɔma jũẽbɔdãde unusidãaa jai zocãrã erobãdãra Jesu caita chũmɔda. Quĩrã bæpeda cacuadẽ jãbadãra jã basia. Maã unupedãdãba dewarãra nẽbɔɔrsidãaa jai bara bædãra sãwãsida. China sãwãpedãda sida nẽbɔɔrsidãaa. Jũmarãda bio ne waya duanesidãaa. ¹⁷ Maã carea ådjirãba Jesua beðea djuburiasidãaa ådji druadẽbemada åyã wãmãrẽã.

¹⁸ Jesu jãbãde badosidẽ dji jai bara bædãba beðea djuburiasia idji ume wãã carea. ¹⁹ Baribɔɔ Jesuba idu wãbiã basia. Åtebɔɔ jarasia:

–Diguidã wãpedã bɔ éberãrãa jaradua Åcõrẽba bɔ ume ne waibãa oðada. Ådjia nẽbɔɔɔdua sãwã idjia bɔra bio quĩrã djuburiasida.–

²⁰ Ara maãda jai erobãdãra wãpedã jũma Decapoli druadẽ nẽbɔɔɔbadjia Jesuba idji ume ne waibãa oðada. Maã bẽrã jũmarãba cawa crĩchãdãé basia.

Jesuba wẽrãcau biabiãda

Mateo 9:18-26; Luca 8:40-56

²¹ Jesu jãda jãbãde amene droma quĩrãrã chãnacarea éberãrã zocãrã idji bɔmaã zesidãaa. Maã carea Jesura do icawa besia. ²² Mãwã bæde éberã Jairo

abadada zesia. Maã Jairoa judiorã dji jɔrebada deðe dji boro basia. Maãne Jairoa Jesu caita jũẽpedã idji jĩrũ caita bærru cobepeda nãwã beðea djuburiasia:

–Mã cauda jũãcãyã nũmɔa. Bɔ jɔwara idji ãrã bæde zedua biamãrẽã.–

²⁴ Ara maãda Jesura Jairo ume wãsia. Éberãrã zocãrã Jesu ume wãbɔda bẽrã pẽsua nĩbasia. ²⁵ Maãne éberãrã tãẽna wẽrã doce poa oamiaba jida bæda nĩbasia. ²⁶ Maã wẽrãba nẽãrã diabadarãa idji paratara jũma diaðoãdamĩna biaé basia. Zocãrã nẽãrã diabadarãba idjira bia mĩgabidãaa baribɔɔ wetara wãsia.

²⁷ Maãne Jesudẽbemada beðea panɔda ãrĩpedã éberãrã tãẽna Jesu jãdaare caita wãsia. Nãwã crĩchãsia: “Idji cacuadẽ jã bæda tãibɔɔ, mĩra biaya.” Ara maãda Jesu cacuadẽ jã bɔra chupea tãsia. ²⁹ Tãbɔɔlde idji oara tãdãsia. Mãwã cawasia idji cacua biã bædãra biasida. ³⁰ Baribɔɔ Jesuba cawasia idji lããdãeba abãlda biasida. Maã bẽrã jãda aɔɔpedã iwiéisia:

–Mã cacuadẽ jã bɔra zcaiba tãsi?–

³¹ Maãne idji ume nĩbabadarãba jarasidãaa:

–zSãwã iwiã bɔ caiba bɔra tãsida? Bɔa unu bɔa éberãrãba bɔra pẽsua eropanɔda.–

³² Mãwã jarabɔdamĩna Jesuba jũmarãda pɔɔɔɔlga aɔsia idji tãnada cawai carea. ³³ Mãwã bæde wẽrãra ne wayaaba ure nũmasia Jesudẽba biaðada cawa bã bẽrã. Maãbe Jesumãa zepeda idji quĩrãpita bærru cobepeda jarasia:

–Mãbɔɔ wãrãda bɔra tãsia.–

³⁴ Maã carea Jesuba idjia jarasia:

–Cau, wãrãda biaida tããna bẽrã bɔra biasia. Necai wãdua. Bɔra waa bia mĩgaéã.–

³⁵ Jesu wãdi beðea bæde Jairo deðeba ãcɔɔl zedãpedã idjia jarasidãaa:

–Bɔ caura jaidãsia. zCãrẽã jaradiabarira mĩã sãi?–

³⁶ Mãwã jarabɔdãra Jesuba quĩrãcuitãé basia. Åtebɔɔ Jairoa jarasia:

–Ne wayarãdua. Sodẽba tããdua.–

³⁷ Maãbe Jesuba Pedroda, Santiagoda, Santiago djabã juaã sida Jairo deðãaa edesia. Waabemara idu wãbiã basia. ³⁸ Jairo dema jũẽbɔdãde Jesuba ãrĩsia éberãrãra bãga aujã duanɔda. ³⁹ Eða wãpedã Jesuba dji aujã duanã jarasia:

–zCãrẽ cãrẽã jãcua aujã duanã? Jãã wẽrãcaura beuã bɔa, åtebɔɔ cãã bɔa.–

⁴⁰ Maã carea éberãrãba idjimaã aɔlãpedã ipidãsidãaa. Baribɔɔ Jesuba jũmarãda dajadaã wãbisia. Maãbe idji ume nĩbabadarãda ãbea, dji wẽrãcau zezãda, dji papa sida eða edesia wẽrãcau bæpedãdamãaa.

⁴¹ Wẽrãcau jɔwãde jidãpedã Jesuba jarasia:

–Talita cumi.– (Maã arameo beðeaba nãwã jara bɔa: “Cau zaque, mã bã jaraya: pirãbaridua.”)

⁴² Ara maãda wẽrãcaura pirãbaripeda nĩbãde wãsia. Idjira doce poa basia. Maãglãdẽbemada jũmarãba cawa crĩchãdãé basia. ⁴³ Baribɔɔ Jesuba ådjia bio jarasia ni abãla jararãnamãrẽã. Idjaba jarasia wẽrãcaura ne cobidãmãrẽã.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Luca 4:16-30

6 Mamalba Jesura idji purudea wāsia. Idji ume nībabadarā siēa wāsīdaa. ² Ānāūbada ewariēe Jesuba judiorā dji jarebada deēe Ācōrē beēeara jaradia basia. Mañne zocārā ūrī duanlba cawa cīrchaēē basia. Nāwā jara duanasīdaa:

–Idjia zśāmaareba jāñ cīrcha cawaara edasi? zCaiba idjia necawaada diasī? zSāwā ne ununacada poya oi? ³ zIdjira de obariēca? zMaria warrada jāwā bāēca? zIdji djabarāra Santiago, Jose, Juda idjaba Simoñēca? zIdji djabawērārā siēa dadjirā tāēna panlēca?–

Ādjirāba Jesura iñā quīrīānāē basia. ⁴ Mañ bērā Jesuba jarasia:

–Ācōrēneba beēeabarida djārā druaēe wayabadaa, baribrlra ara idji druaēebemarāba wayaēaca. Idji puruba, idji deēe panabada biēa wayaēaca.–

⁵ Mama Jesuba ne ununacara poya oē basia. Ababe idji jlwara ḗclra cacua biē bea ḗl ḗabrlraēe biabisia.

⁶ Idji puruēebemarāba iñānāē bada bērā Jesuba cawa cīrchaēē besia.

Jesuba doce edaēarā diabueēa

Mateo 10:5-15; Luca 9:1-6

Jesuba puru zaque beaza jaradia wāsia. ⁷ Māwā-nacarea idjia doce edaēarā ābaa trḗsia. Ādjirā lba da diasia jaida āyā jretāamārēē. Mañbe puru zaque beaza umé uméa diabuesia. ⁸ Ādji wāni naēna jarasia wābldaēe ni cārē siēa ederānamārēē. Oēe coēida, buchacada, parata siēa edeēē panlana asia. Bardona awa edeēida panlda jarasia. ⁹ Idjaba jarasia zapato jñnida panlda baribrlra ādjia cacuaēe jñ panl awa edeēida panlda. ¹⁰ Mañ awara jarasia:

–Bārā baridua puruēe jūēbldaēe abal deēe baēe wānibrlra mañ deēe pananadua aba puruēeba ēdrbldaēa. ¹¹ Abal puruba bārāda bia edaēēbrlra, ādjia bārā beēeada ūrī quīrīānāēbrlra, mamalba ēdrbldaēa. Ēdrbldaēe egoro pora bārā jirū jāne bāra jārāpetāēadua. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panl carea idjia cawa oida.– I

¹² Ara mañda Jesu ume nībabadarāra wāsīdaa. Wābldaēa ēberārāa jarabadjīdaa ādji cadjiruara igaraēapeēa Ācōrēmaa zedamārēē. ¹³ Mañ awara jaira zocārā ēberārā cacuaēebemada āyā jlcuasiēda idjaba zocārā cacua biē beara olivo dragaba rrlabldaēe biabibadjīdaa. II

I Griego beēeēe ḗclra cartāe nañ siēa bā bā: “Wārā arada mña jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariēe Sodoma, Gomorra puru cāyābara mañ purura wetara cawa oya.” *Genesis* 18:16deba aba 19:29ēa. II Jesu ume nībabadarāba cacua biē beara olivo dragaba rrlaēē basia biabidi carea. Ātebrlra māwā rrlabldaēe cawabisīdaa Ācōrēba ēberārā biabi bada (*Santiago* 5:14-15). Edaēe olivo dragaba rrlaēēne cacua biē beara biabisīdaa (*Hecho* 3:1-10; 5:12-16; 9:32-35; 19:11-12).

Herodeba Jesuēebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Luca 9:7-9

¹⁴ Herodeda Galilea druaēebema boro basia. III Mañ Herodeba Jesura trḗ bāga bada ūrīsia. ḗclrlba Jesuēebemada nāwā jarabadjīdaa:

–Borocuebari Juañda ḗrēbasia. Mañ bērā jūma ne ununacara poya o bā.– IV

¹⁵ Dewararāba jarasiēda Jesura Ācōrēneba beēe-abari Elīada. Dewararāba jarasiēda:

–Idjira Ācōrēneba beēeabaria dadji drōēenabema ewariēe beēda quīrāca.–

¹⁶ Baribrlra Herodeba māwā ūrīpeēa jarasia:

–Mañgrra Juañ. Mña idjira obā tñ beabisia baribrlra beuēada ḗrēbasia.–

¹⁷ Herodeba Juañ beabiēara nāwā basia: Herodeba ara idji djaba Pelipe quimada edasia. Mañ wērāra Herodía abadjīdaa. Herodeba idji āyōrēra edaēa bērā Juañba jarabadjia: “Bā djaba quimada erobacara bā.” V Mañ carea Herodeba Juañra jidabipeēa preso bābada deēe carenaba jñ basia.

¹⁹ Mañ awara Herodíaba Juañra quīrāma basia. Idjira beabi quīrā basia māwāmīna poya oē basia. ²⁰ Dji boro Herodeba Juañra waya basia idjaba cawa basia Juañra ēberā jipa bada, Ācōrē itea bada. Mañ carea Juañra idu biē obica basia. Herodeba Juañ beēeara bia ūrībadjia baribrlra cawa cīrchaēē besia.

²¹ Ewari aba Herodíaba cawasia sāwā Juañra beabida. Nāwā basia: dji boro Herode toēa ewari jūēsiēe ne cobada waibāda obisia. Idjiare bea dji dromarāda, dji djōbada bororāda, Galilea druaēebema dji droma bea siēa trḗbicuasia idji ume ne coēamārēē. ²² Māwā ne co duanlne Herodía cauda eēa zepeēa jūmarā quīrāpita bairasia. Mañba Herodera, idji ume ne co duanl siēa bio bāsrīēasiēda. Herodeba mañ awērāa jarasia:

–Bldjia quīrābbrlda mña iwiēidua. Ara mañda mña bā diaya.–

²³ Idjia wārāneba jarasia:

–Bā mña iwiēibbrlda mña jūma diaya. Mña poya eroba siēa ēsidra diaya.–

²⁴ Mañne Herodía caura dajadaa wāpeēa idji papaa nāwā iwiēisia:

–Mña zcārēda iwiēi?–

Mañne dji papaba panusia:

–Borocuebari Juañ boroda iwiēidua.–

²⁵ Dji caura Herodema isabe jēda wāpeēa nāwā jarasia:

–Mña quīrā bā ara nawena bā Borocuebari Juañ boroda mña epeēeēda diaida.–

²⁶ Māwā iwiēisiēe Herodera bio sopuasias. Baribrlra idji ume ne co duanl quīrāpita wārāneba jarāda bērā awērāba iwiēiēa quīrāca o quīrāsia. ²⁷ Ara mañda Herodeba zarrada wābisias Juañ borora enemārēē.

III Herode. Mañ Herodera Antipa trḗ jarabadjīdaa. Ācōrē Beēeēe odja bā Mateo 14:1-10de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de bida. Idji zezara “Herode dji Droma” abadjīdaa (*Mateo* 2:1-23). IV Griego beēeēe ḗclra cartāe bā bā Herodebrrlra māwā jarasida. V *Levitico* 18:16.

28 Mañ zarrara preso babadamaa wapeda Juañra oblasia. Idji borora epedecode enepeda Herodia caua diasia. Mañbe dji cauba dji papaa diasia.

29 Juañ ume nibapedadaba mañ urisidade Juañ cacuara jrlade wānapeda tbaride edesidaa.

Jesuba mil juesuma audu ne cobigada

Mateo 14:13-21; Luca 9:10-17; Juañ 6:1-4

30 Māwānacarea Jesuba diabuedarāra idji ume ābaa dji jlresidaa. Ādjia opeadara, jaradiapedada sida Jesua jūma nēblrl panasidaa. 31 Māwā panlne ēberārāra zocārā zesesdaa. Ādjirā careba panlba poya ne coeāē basia. Mañ bēra Jesuba jarasia:

–Wānadrl ēberā neēmaa lnāūni carea.–

32 Ara mañda aduba jābade wāsidāa ēberā neēmaa.

33 Baribrlrl zocārāba ādji wābl dara unusidaa. Mañne cawasidaa cairāda māwā wānada. Mañ bēra puruzabemarāda ādji wābl damāa jirūba wānapeda ādji na jūesidaa. 34 Jesura jābadeba drua badobrlrlde mañ ēberārā zocārā duanlda unusia. Oveja dji wagabari neē quedea quīrāca panl bēra Jesuba ādjirāra mīā djuburi unusia. Mañ carea ādjirāa jaradia besia.

35 Queubode Jesu ume nibabadarāra idjima zedapeda jarasidaa:

–Nama ēberāra caita neēa. Mañ awara queubrlrla.

36 Ēberārāa jaradua de beamaa wa puru beadaa codira nēdoe wānamārēā. Ni cārē sida neē panla.– I

37 Baribrlrl Jesuba jarasia:

–Bārāblrlrl ne cobidada.–

Mañne ādjia jarasidaa:

–¿Cārēda daiba cobidi? ¿Bla quīrāā bla daiba jūma nañ ēberārā itea pañ nēdoe wānida? Abalda berara poa aba trajaida bla mañ parata edai carea.–

38 Mañne Jesuba iwidiisia:

–¿Dadjirāba pañda jūmasāwā eropanl? Aclde wānada.–

Ara mañda wāsidāa. Acldepeda ādjia jarade zesidaa:

–Pañda juesumabe idjaba bedada umēbe eropanla.–

39 Mañbe Jesuba jūmarāa jarasia pōājārā pāwārāne awara awara chūpanenamārēā. 40 Ara mañda lclrl cilen, lclrl cincuenta awara awara chūpanesidaa. 41 Jesuba pañ juesuma panlra, beda umē panl sida idji jlwaēde edapeda bajānaa aclpeda Ācōrēa bia jarasia. Mañbe pañra cōrācuapeā idji ume nibabadarāa diasia jedecadāmārēā. Bēda umēbema sida jedecadāmārēā diasia. 42 Mañbe jūmarāda ne coapeda jāwūāsidaa. 43 Pañ adubadara, beda adubada sida jrl peside doce jamara birasidaa. 44 Mama ne copeadara dji umaquīrā awa mil juesuma panasidaa.

Jesu do lrā nībaēa

Mateo 14:22-27; Juañ 6:16-21

45 Māwānacarea Jesuba idji ume nibabadarāra jābade badobisia idji na quīrārā chānapeda Betsaidā purudaa wānamārēā. Mañne idjira besia ēberārā diguida wābigai carea. 46 Jūmarāda wābigapeda eyadaa

I Ni cārē sida neē panla. Griego beedeē lclrl cartaē mañra neēa.

Ācōrēa iwidiē wāsia. 47 Queuside Jesu ume nibabadarāra jābade do quēsida panasidaa. Mañne Jesura drua iduba basia. 48 Idjia unusia ādjira dowiba poya wānaē panlda nāūrāda ādji nocoareba puā nūml bēra. Āsabode Jesura do lrā nīda ādjirā caita wāyā wāblrl basia. 49 Mañne jūmarāba idjira do lrā nīda unusidaa. Baribrlrl bēwārāda māwā bada crīchāsidaa. Mañ carea bio dauperadapeda ne wayaabasidaa. Ara mañda Jesuba jarasia:

–¿Sozarra beadada! Māda jāwā bla. ¡Ne wayarānada!–

51 Jesu jābade badoside nāūrāra cābasia. Mañ bēra bio ne wayasidaa idjaba cawa crīchadaē panesidaa.

52 Jesuba pañ mañri badeba ēberārāra zocārā ne cobigadāmīna ādjia wēdibida idjidebemada cawadaē panasidaa. Abēda poya cawadaē basia.

Jesuba Genesare druaēde cacua biē bea biabida

Mateo 14:34-36

53 Chā wānada Genesare druaēde jūēnapeda doya wībarisidaa. 54 Jābadeba drua badoside mamabemarāba abēda Jesura cawasidaa. 55 Mañ carea puruza pira wāsidāa ādji cacua biē beara Jesumaa ededamārēā. Ēberārāba Jesura sāma bada urisidara dji cacua biē beara cēde ara edebadjiāa. 56 Idji wāblrlza ēberārāba cacua biē quedeara oē bābadjiāa. Puru zaquēde, puru beade, puru āi bida māwā obadjiāa. Mañne Jesua beēda djuburiabadiāa idjia cacuaē jl bla ida tābimārēā. Idji tābl dara jūmaena biacuabadjiāa.

Jlwa slglbadadebema

Mateo 15:1-20

7 Ewari aba pariseorāda, judiorā ley jaradiabadarā sida Jerusaleñ purudeba Jesumaa zesidaa. 2 Mañ ēberārāba unusidaa lclrl Jesu ume nibabadarāda jlwa slglde ne co panlda. Drōāenabemaba jlwa slglbadadebema jaradiapedada quīrāca oēde panl bēra ādjira biē jarasidaa. II (3 Pariseorāba, waabema judiorā bida jlwara bārima zocārā slglbadaa drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca. III Māwā slgldeēblrl ne coācaā. 4 Idjaba ne nēdobuebadamalba diguida zedapeda drōāenabemaba jaradiapedada quīrāca slgldeēblrl, ne coācaā. Mañ awara ādji sāūda, zocoda, cuguruda, cēda sida quīrācuīta slglbadaa. IV Ne zocārā quīrācuīta obadaa drōāenabemaba jaradiapedada ēpēni carea.) 5 Mañne pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida Jesua iwidiisidaa:

–Bl ume nibabadarāba jlwa mititia ne cobadaa. ¿Cārē cārēā dadjī drōāenabemaba jaradiapedadara oēaca?–

II Ādjira biē jarasidaa. Griego beedeē lclrl cartaē mañra neēa. III Levitico 22:4-8de sacerdoterā cuidida panlnebemada bla bla, baribrlrl Jesu ewaride pariseorāba jarabadiāa jūmarāba māwā oēida panlda. IV Cēda. Mañba jaraē bla borobada āteblrl ādji ne codi carea chūmebadada. Griego beedeē lclrl cartaē mañra neēa.

⁶ Jesuba panusia:

–Bārā dji biaca bēarā, Ācōrēneba bedēabari Isaíaba bārānebemada nāwā aride bāsia:

Naļ puruba mĭa bia bedēabaria, baribrlrl wārāda ādji sođeba mĭma crĭchadāca.

⁷ Ādji quĩrābe mĭa bia bedēabadaa.

Mĭl bedēa cāyābara ēberā crĭchadrĭ jaradiabadaa. ^I

⁸ Ara maļ quĩrāca Ācōrēba obi bĭ bedēara bārāba amabadaa drōāenabemarāba jaradiapedāda ēpēni carea.– ^{II}

⁹ Maļ awara Jesuba jarasia:

–Ara bārāba obadađeba Ācōrēba obi bĭ bedēara igarabadaa. ¹⁰ Moiseba nāwā jarasia: “Bĭl zezada, bĭ papa sĭda wayadua.” ^{III} Naļ sĭda jarasia: “Bariduaba idji zezada wa idji rapada bié jaraibrlrl, maļgĭra beuida bĭa.” ^{IV}¹¹ Baribrlrl bārāba dji zeza wa dji papa careba amaaba abābe naļda jarabadaa: “Jūma mĭa erobara Ācōrēa diađa bērā mĭa bĭra roya carebaéa.” ^V¹³ Māwā bārā drōā naēnabemaba jaradiapedāda ēpē panlneba Ācōrē bedēara igarabadaa. Bārāba ne zocārā maļ quĩrāca obadaa.–

¹⁴ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanlra jūma trĭpeda nāwā jarasia:

–Jūmarāba mĭl bedēara ũrĭnadua cawadāmārēā.

¹⁵ Dadjia cobadaba Ācōrē quĩrāpita mititia bĭca. Ātebĭrlrl sođeba ze bĭbĭrlrl dadjira mititia bĭbaria. ¹⁶ Dji cĭwĭrlrl bara bĭba quĩrācuĭta ũrĭdua.– ^{VI}

¹⁷ Maļbe Jesuba ēberārā arima duanlra amepeda diguĭđaa wāsia. Mama idji ume nĭbabadarāba dadji mititia bĭbariđebemada iwiđisĭđaa. ¹⁸ Maļne Jesuba jarasia:

–¿Bārā biđa wađi adua panlca? ũrĭnadua: dadjia cobadaba Ācōrē quĩrāpita mititia bĭca, dadji sođe eđa waé bĭ bērā. Ātebĭrlrl bĭteđa wāpeda dajadaa ēdrlbaria.–

Māwā jara bĭđeba Jesuba cawabĭsia ne jūma cođira bia bĭda. ²⁰ Maļbebĭrlrl jarasia:

–Eđalba ze bĭba ēberārā Ācōrē quĩrāpita mititia bĭbaria. ²¹ Crĭcha cadjiruada, daunemaida, auđua baidā, mĭā beaida, ne drĭlaida, jūma eroba quĩrā baidā, ne cadjirua o baidā, djārā cūrĭgaida, peraé oida, djārāba eroba carea bié baidā, ēcarraare bié bedēaida, djārā cāyābara biara bĭda crĭchaida, idjaba crĭcha neé bĭca o baidā sĭda ēberā sođeba zebaria. ²³ Jūma maļ cadjirua eđalba ze bĭba ēberārā Ācōrē quĩrāpita mititia bĭbaria.–

Jesuba wērācau biabiđa

Mateo 15:21-28

²⁴ Jesura mamalba Tiro druađaa wāpeda abal ēberā dede besia. ^{VII} Idji sāma bĭda ni abāla cawabi quĩrāé bāsia. Māwāmĭna cawasĭđaa. ²⁵ Maļ druađe wērāda

^I Isaía 29:13. ^{II} Griego bedēade ĭcĭrlrl cartāde idjaba nāwā bĭ bĭa: “Bārāba zocoda, sāu sĭda quĩrācuĭta sĭglbadaa. Bārāba ne zocārā maļ quĩrāca obadaa.” ^{III} Exodo 20:12. ^{IV} Exodo 21:17. ^V Mĭa erobara Ācōrēa diađa. Griego bedēade bĭ bĭa: “Naļgĭra Corbaĭa.” ^{VI} Griego bedēade ĭcĭrlrl cartāde maļ versĭculora neéa. ^{VII} Tiro. Griego bedēade ĭcĭrlrl cartāde maļ awara “idjaba Sĭdoĭ” bĭ bĭa.

bāsia. Idji caura jai bara bāsia. Maļ wērāba Jesuđeema ũrĭside idji bĭmaa wāpeda idji jĭrū caita chĭrāborode cobesia. ²⁶ Maļne bedēa djuburiasia Jesuba jaira idji cau cacuađebemada āyā jĭretamārēā. Baribrlrl wērāra judioé basia. ^{VIII} Siropenicia druađebema basia. ²⁷ Maļ carea Jesuba idjĭa jarasia:

–Warrarāda na idu ne cobida bĭa. Bié bĭa warrarāba co panlca jārĭda usaa diai carea.–

²⁸ Maļne wērāba panusia:

–Bĭla jara bĭara wārāa, mĭl Boro, baribrlrl warrarāba djico jurruzoabiđada usaba mesa edre cobaria.–

²⁹ Maļ ũrĭpeda Jesuba jarasia:

–Bĭla māwā bia panuna bērā necai diguĭđaa wādua. Bĭ cau cacuađe bāda jaira āyā wāsia.–

³⁰ Wērā idji dede jūēsĭde idji caura cĭđade necai bĭda unusia. Dji jaira wārāda āyā wāsia.

Jesuba ēberā cĭwĭrlrl qui bĭ biabiđa

Mateo 15:29-31

³¹ Jesura Tiro druađe bāđada jēda wāsia. Sĭdoĭ druađe jūēne wāpeda Decapoli druaareba Galilea amene dromanaa wāsia. ³² Mama ēberārāba cĭwĭrlrl qui bĭda Jesumaa enesĭđaa. Maļ ēberārā idjaba quĩrāme cara bāsia. Ādjirāba Jesua bedēa djuburiasĭđaa idji jĭwara maļ ēberā ĭrl bĭpeda biabimārēā. ³³ Ara maļda Jesuba cĭwĭrlrl qui bĭra jĭga edesia. Maļbe idji jĭwa jĭwĭnĭra dji ēberā cĭwĭrlrl urĭaza berajusia. Māwā opeđa ara idji jĭwa quēbĭde iđosia. Ēberā quĩrāmene ibāba maārĭ wara edasia. ³⁴ Maļbe bajānaa acĭpeda ŭyāba drasoa ŭyābapeđa arameo bedēade jarasia: “ĭEpata!” Maļ bedēaba jara bĭa “ogadrĭdua.” ³⁵ Ara maļda ēberā cĭwĭrlrl ogadrĭpeda bia ũrĭ besia. Idji quĩrāmera biāda bērā bia bedēa besia.

³⁶ Jesuba ādjirāa jarasia maļnebemada ni abāla jararānamārēā. Māwāmĭna wetara nēbĭrlrlbadjĭđaa.

³⁷ Dji arima panlba bio cawa crĭchāđe panesĭđaa. Nāwā jarasĭđaa:

–Jesuba ne jūmada bia o bĭa. Cĭwĭrlrl qui bĭara ũrĭbĭbaria, quĩrāme cara bĭara bedēabĭbaria.–

Jesuba mil quĩmārē ēberārā ne cobĭda

Mateo 15:32-39

⁸ Maļ ewaride wayacusa ēberārā Jesuma zocārā powuasĭđaa. Ādjirāba cođira neé panasĭđaa. Maļ bērā Jesuba idji ume nĭbabadarāra trĭpeda jarasia:

² –Mĭa naļ ēberārāra mĭā djuburi unu bĭa. Mĭ ume duanlca ewari ŭbea babĭrlrl. Ādjia cođi carea eropanarara jōsia. ³ Mĭa ādjirāra ne cođeé diguĭđaa wābĭgaibrlrl, ota cacua norrabarĭđia. Ācĭrlrl wārāda tĭmlba ze panlca.–

⁴ Idji ume nĭbabadarāba iwiđisĭđaa:

–Nama ēberā neéma ¿sāma jāļ ēberārā itea cođira eđeđi?–

⁵ Maļne Jesuba iwiđisĭa:

–¿Bārāba paļda jūmasāwā eropanl?–

^{VIII} Judioé. Griego bedēade bĭ bĭa “griego.”

Ādjia panusidaa:

–Sietebe.–

⁶ Maļbe Jesuba ēberārāra jūma egode chūmebicuasīa. Maļ siete paļra idji jlwade edapeđa Ācōrēa bia bħada asia. Maļbe paļra cōrācuapeđa idji ume nībabadarāa diasīa jeđecadāmārēā. Ara maļda jeđecasiđaa. ⁷ Idjaba beđa zaqueda zocārāēbe eropanasīdaa. Jesuba maļ carea Ācōrēa bia jarapeđa ēberārāa jeđecabisīa. ⁸ Ara maļda jūmarāba cođapeđa jāwūācuasiđaa. Dji ađubađa jġġ pesiđade siete jamara birasiđaa. ⁹ Mama ne copeđadara mil quīmārē duanasīđaca bħa. Māwānacarea Jesuba ēberārāra wābigasīa. ¹⁰ Maļbe idjira, idji ume nībabadarā sīda jābađe badođapeđa Dalmanuta druadaa wāsīdaa.

Pariseorāba Jesua ne ununaca obi panana

Mateo 16:1-4; Luca 12:54-56

¹¹ Maļ ewariđe pariseorāda zedapeđa Jesu ume ijara panasiđaa. Ādjia cawa quīrīā panasiđaa idjira wārāda bajāneba ze bħ cawaya. Maļ bērā ādjia Jesua iwīđisīdaa ne ununacada omārēā. ¹² Ādjia māwā mīā sē panġ bērā Jesura ļyāba drasoā ļyābapeđa jarasīa: –Idībema ēberārāba zcārē cārēā ne ununacada unu quīrīā panġ? Wārā arada mġa jaraya: mġra Ācōrēneba ze bħda cawađamārēā mġa ne ununacada oēa.–

¹³ Māwā jarapeđa pariseorāra amesīa. Jesura idji ume nībabadarā sīda jābađe badosīdaa wayacusa amene droma quīrārā chāni carea.

Pariseorā harina ēsābibari

Mateo 16:5-12

¹⁴ Maļ chā wābħdađe Jesu ume nībabadarāba cawasiđaa paļda quīrādoasiđada. Jābađe paļda ababe eropanasīdaa. ¹⁵ Maļne Jesuba jarasīa:

–Pariseorā harina ēsābibarīda, Herodeđe sīda quīrācuītađadua.–

¹⁶ Jesu ume nībabadarāra āduba nāwā beđeasiđaa: –Idjia māwā jarasīa dadjirāba paļda enepedāđē bērā.–

¹⁷ Jesuba cawa bāsīa cārēnebemada beđe panġda. Maļ carea jarasīa:

–zCārē cārēā paļra neēana a panġ? zMġa ođara bārāba unusiđamīna cawađāē basīca? zAbēđa poya cawađāēca? zAdua panġca mġra caida? ¹⁸ zBārāra dau bara beamīna ununacaca? zCġwġġġ bara beamīna ūrīnacaca? Mġa ođara zquīrādoasiđaca? ¹⁹ Mġa paļ juesumaneba ēberārā mil juesuma ne cobigađacarea bārāba dji ađubađa jġġ pesiđade zjamara jūmasāwā birasiđaa?–

Ādjirāba panusiđaa:

–Doce.–

²⁰ Jesuba jarasīa:

–Idjaba mġa siete paļba ēberārā mil quīmārē ne cobigađacarea bārāba dji ađubađa jġġ pesiđade zjamara jūmasāwā birasiđaa?–

Ādjirāba panusiđaa:

–Siete.–

²¹ Maļbe Jesuba ādjirāa iwīđisīa:

–zSāwāērā bārāba wađibiđa cawađāē?–

Jesuba ēberā dauberrea bħ biabiđa

²² Betsaidā puruđe jūēsīdađe ġcġġġba ēberā dauberrea bħda Jesuma enenapeđa beđe dġuburiasīdaa biabimārēā. ²³ Jesuba maļ dauberrea bħra jlwade jidapeđa puru āyā edesīa. Maļbe dji ēberā dauđe iđosīa. Idji jlwara ġrġ bħpeđa iwīđisīa unubġġ cawaya. ²⁴ Maļne ēberāba acġpeđa jarasīa:

–Mġa ēberārāda unu bħa baribġġ bacuru quīrāca nīnada unu bħa.–

²⁵ Jesuba wayacusa idji jlwara ēberā dau ġrġ bħsīa. Maļne ēberāba bio unu besīa idji daura biađa bērā. Tġġġ ne jūmada ēsā unu besīa. ²⁶ Jesuba idjīa nāwā jarasīa:

–Diguīdaa wābġġġe puruđe eđa wārādua. Mġa ođara ni abāla jararādua.– ^I

Pedroba Jesuđebema jarada

Mateo 16:13-20; Luca 9:18-21

²⁷ Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā sīda Cesarea-Pilipo druade puru zaque beaza pġġġġe wāsīdaa. Ođe nīnane Jesuba idji ume nībabadarāa iwīđisīa:

–Ēberārāba mġra zcaida crīcha panġ?–

²⁸ Ādjirāba panusiđaa:

–ġcġġġba jara panġa bħra Borocuebari Juaļda. Dewararāba jara panġa bħra Elīada. Dewararāba jara panġa bħra Ācōrēneba beđeabarīda.–

²⁹ Maļne Jesuba iwīđisīa:

–Baribġġ bārāba mġra zcaida crīcha panġ?–

Pedroba panusīa:

–Bħra Ācōrēba ēdġġ edabari diai jaradaa.– ^{II}

³⁰ Jesuba ādjirāa bio jara bħsīa maļġġra ni abāla jararānamārēā.

Jesuba idji beadiđebema jarada

Mateo 16:21-28; Luca 9:22-27

³¹ Mamatġba ġtaa Jesuba idji ume nībabadarāa jarabadjia idjira bia mīgaida bħda. Nāwā jarasīa:

–Puruđebema bororāba, sacerđote bororāba, judiorā ley jaradiabada biđa mġ, Naļ Djara Edađada igarađapeđa beabiđīa. Baribġġ mġra ewarī ūbeađe ġrēbaya.–

³² Jesuba maļġġra ebuđa jarasīa. Maļ carea Pedroba idjira jīgabe edepeđa quēā bħ quīrāca māwā beđearāduađa asia. ³³ Baribġġ Jesuba jēda idji ume nībabadarāmaa acġbġġġe Pedrora nāwā quēāsīa:

–Satana, mġ caitabemada āyā wādua. Bħa Ācōrē quīrāca crīchaē bħa. Ātebġġ ēberā quīrāca crīcha bħa.–

³⁴ Jesuba idji ume nībabadarāra, dewararā sīda trġpeđa jarasīa:

^I Mġa ođara ni abāla jararādua. Griego beđeade ġcġġġ cartade maļra neēa. ^{II} Ācōrēba ēdġġ edabari diai jaradaa. Maļra griego beđeade "Crito" bħ bħa. Critora trġēa. Jara bħa "Ācōrēba ēdġġ edabari diai jaradaa" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda bħadaa." Arameo beđeade jarabadaa "Mesías."

–Abaalba m̄l̄da ēp̄ē quīr̄ĩã b̄abl̄rl̄, idjia o quīr̄ĩã b̄ara igarapēda bia m̄ĩgai carea b̄aida b̄aa. ^I Māl̄be m̄l̄ra ēp̄ēida b̄aa. ³⁵ Abaalba nāl̄ ējūãne bia b̄aida j̄rl̄l̄ b̄aib̄rl̄l̄, j̄ĩr̄ũare bia b̄aēã. Barib̄rl̄l̄ abaalda m̄l̄ carea beuib̄rl̄l̄ wa bēdeã bia m̄l̄nebema jara b̄a carea beuib̄rl̄l̄, Ācōr̄ē ume ewariza zocai b̄aya. ³⁶ Ēberãda nāl̄ ējūãne ne jūma erob̄āde beuib̄rl̄l̄, zidjia erob̄āba carebaica? ³⁷ Beu amaaba idjia erob̄ādebemada zjūmasãwã roya diai? ³⁸ Abaalba nāl̄ ējūãne cadjirua o bea tãēna m̄l̄ra, m̄l̄ bēdeã siãa adua b̄aãda aib̄rl̄l̄, m̄l̄, Nāl̄ Djara Edaãda l̄b̄aa bara zeb̄rl̄l̄de māl̄ ēberãra adua b̄aãda aya. Māl̄ ewaride m̄l̄ Zeza Ācōr̄ē l̄b̄aa bara idjaba idji bajãnebema nezocarã l̄b̄aa bara zeya.–

9 Idjaba Jesuba jarasia:

–M̄l̄a wãrãda jaraya: Ācrl̄l̄ nama panl̄ beūdi naēna ebūda ununia Ācōr̄ēba m̄l̄, jūmarã Boro b̄ãdara l̄b̄aa bara zeb̄rl̄l̄da.– ^{II}

Jesu quīr̄ĩã awara nūmena

Mateo 17:1-13; Luca 9:28-36

² Sei ewari bādacarea Jesuba Pedroda, Santiagoda, Juāl̄ siãa ãdūba eya Ātl̄ b̄amaa edesia. Mama ãdji quīr̄ãpita Jesura quīr̄ĩã awara nūmesia. ³ Idjia cacuāde j̄l̄ b̄ara bio totroa b̄esia. Nāl̄ ējūãnebemaba tãtob̄lda siãa māl̄ quīr̄ãca roya totroa ōããã. ⁴ Māl̄ne ãdjia unusiãaa Elíada, Moise siãa Jesu ume bēdeã panl̄da. ⁵ Māl̄ carea Pedroba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bia b̄aa daira nama panl̄da. Daiba de zaqueda ũbea ōẽia; aba bl̄ itea, aba Moise itea, idjaba aba Elía itea.–

⁶ Pedrorã m̄ãwã bēdeasia ni cãrē siãa cawāẽ b̄ẽã. Ādjira wãrãda dauperasiãaa. ⁷ M̄ãwã b̄ãde j̄l̄rãrãda ãdji Ār̄l̄ã zesia. Māl̄ j̄l̄rãrãneba nāl̄ bēdeada j̄ĩgua ũr̄isiãaa:

–Nāl̄gl̄ra m̄l̄ Warraa. Idjira m̄l̄a bio quīr̄ĩã b̄aa. Idjia jara b̄ara ũr̄ĩn̄aduã.–

⁸ Wayacusa ac̄l̄b̄l̄dāde waabemarãda ununaẽ basia. Ababe Jesud̄rl̄ ãdjirã ume basia.

⁹ Māl̄be eyādeba eãaa zeb̄l̄dāde Jesuba ãdjia bio jara b̄asia eyāde unupēãdara ni ab̄aa jararãnamãr̄ẽã aba Nāl̄ Djara Edaãda Ār̄ēbab̄rl̄l̄ãã. ¹⁰ Māl̄gl̄ra ara ãdji cr̄ichãde eropanesiãaa. Ādjiduba māl̄ Ār̄ēbaidebemada iwĩd̄idruabadjãã. ¹¹ Māl̄be Jesua iwĩd̄isiãaa:

–M̄ãwãra judiorã ley jaradiabadarãba zcãrē cãrẽã jarabada Elíada naãrã zeida b̄ãda?–

¹² Jesuba panusia:

–Wãrãda Elíara naãrã zeida b̄aa ne jūmada bia b̄ai carea. ^{III} Barib̄rl̄l̄ zcãrē cãrẽã Ācōr̄ē Bēdeade b̄ã b̄a Nāl̄ Djara Edaãdara bia m̄ĩgaida b̄ãda idjaba ēberãrãba igarãfida? ¹³ M̄l̄a bãrãã jaraya: Elíara wãrãda zesia. ^{IV} M̄ãwãmĩna Ācōr̄ē Bēdeade b̄ã b̄a quīr̄ãca ēberãrãba o quīr̄ĩã pananara idji ume osiãaa. ^V

^I Bia m̄ĩgai carea b̄aida b̄aa. Griego bēdeade nãwã b̄ã b̄aa: “Idji crura atau edeida b̄aa.” ^{II} Ununia Ācōr̄ēba m̄l̄, jūmarã Boro b̄ãdara l̄b̄aa bara zeb̄rl̄l̄da. Ebūda b̄ãã cãrẽda ununida. Ācrl̄l̄maarã jara b̄aa Jesu quīr̄ĩã awara nūmeinebemada ununida. Dewararã-maarã jara b̄aa Jesu Ār̄ēbaidebemada, idji bajãnaã wãinebemada, wa Ācōr̄ē jaure zeidebemada ununida. ^{III} Malaquia 3:1; 4:5-6. ^{IV} Mateo 11:14; 17:11-12; Luca 1:16-17. ^V Marco 6:14-29.

Jesuba warra jai bara b̄a biabiãda

Mateo 17:14-21; Luca 9:37-43

¹⁴ Jesura, Pedrorã, Santiagora, Juāl̄ siãa waabema Jesu ume n̄ibabadarã duanl̄maa zesiãaa. Māl̄ne unusiãaa zocãrã ēberãrãda ãdjirãma powua nūml̄da. Ācrl̄l̄ judiorã ley jaradiabadarãda ãdjirã ume caicaya duanasiaã. ¹⁵ Jesu unusiããde jūmarãba bio cawa cr̄ichããẽ basia. Ara māl̄da idjimaã pira wãnapẽda audiabarisiaã. ¹⁶ Jesuba ãdjirãã iwĩd̄isia:

–zCãrē cãrẽã caicaya duanl̄?–

¹⁷ Māl̄ powua nūml̄neba abaalba panusia:

–Jaradiabari, m̄l̄ warrada enesia bla biabimãr̄ẽã. Idjira jai bara b̄aa. Māl̄ jaiba idjira quīr̄ãme cara erob̄aa.

¹⁸ Jaiba jidab̄rl̄l̄de b̄aebibaria, yẽãaa cõpepeabibaria, quida cl̄rl̄labibaria, idjaba cacua l̄b̄aa tab̄abaria. M̄l̄a bl̄ ume n̄ibabadarãã jarasia jãl̄ jaira ãyã j̄l̄retãdamãr̄ẽã. M̄ãwãmĩna royaããẽ basia.–

¹⁹ Jesuba jarasia:

–jBãrãba Ācōr̄ēra ĩjãnãcaã! ĩjãnamãr̄ẽã zaba sãl̄be m̄l̄a droai? Warrara namaa enenaduã.–

²⁰ Ara māl̄da warrara Jesumãã edesiãaa. Dji jaiba Jesu unub̄rl̄l̄de warrara wawabisia. Warrara egode b̄arepẽda b̄rl̄gabari tabesia, idjaba iteãaa cõpepea tabesia. ²¹ Jesuba dji zezaa iwĩd̄isia:

–zDãrãb̄rl̄l̄ca jãwã b̄ara?–

Dji zezaba panusia:

–Caibe eãal̄ba jãwã b̄aa. ²² Jaiba idjira bea quīr̄ĩã b̄aa. Bãrimã zocãrã idjira t̄l̄b̄l̄de b̄aebibaria idjaba eãaūde doẽda b̄aebibaria. Daira quīr̄ã djuburiaduã. Poya carebaib̄rl̄l̄, carebaduã.–

²³ Māl̄ne Jesuba jarasia:

–Bla zããwã m̄l̄a roya carebaib̄rl̄l̄ a b̄a? Bla ĩjãida b̄aa m̄l̄a roya carebaida. M̄ãwã ĩjãb̄rl̄l̄ itea Ācōr̄ēba ne jūmada oida b̄aa.–

²⁴ Ara māl̄da dji zezaba j̄ĩgua jarasia:

–M̄l̄a ĩjã b̄aa barib̄rl̄l̄ carebaduã biara ĩjãã carea.–

²⁵ Jesuba ēberãrãda araã powuab̄rl̄l̄da ununa b̄ẽã dji jaira nãwã quẽãsia:

–Quīr̄ãme carabibari jai, cl̄w̄rl̄l̄ quibibari jai, m̄l̄a b̄la jaraya: nāl̄ warra cacuādebemada ãyã wãduã. Waa idji cacuāde eãã zerãduã.–

²⁶ Ara māl̄da dji jaira b̄ãpẽda wayacusa warrara biara wawabisia. Māl̄be idji cacuādebemada ēdr̄l̄sia barib̄rl̄l̄ warrara abēda beūda quīr̄ãca tabesia. Māl̄ b̄ẽã dji arima duanl̄ba jara duanesiãaa:

–jAy, jãl̄ warrara jaiãd̄abarisia!–

²⁷ Barib̄rl̄l̄ Jesuba warra j̄lwãde jidapēda pi-rad̄rl̄bisia. Māl̄ne warrara Āta nūmesia. ²⁸ Jesura diguãããã wãnacarea idji ume n̄ibabadarãba ãdūba iwĩd̄isiãaa:

–zSãwãẽrã dairãba jãl̄ jaira roya ãyã j̄l̄retãããẽ basi?–

²⁹ Jesuba panusia:

–Jai nāl̄ca bea ãyã j̄l̄retãã carea Ācōr̄ēã iwĩd̄iããda panla idjaba ne coãaca ewarida oẽida panla.– ^{VI}

^{VI} Idjaba ne coãaca ewarida oẽida panla. Griego bēdeade Ācrl̄l̄ cartãde māl̄ra neẽã.

Jesuba idji beadedebema waya jarada

Mateo 17:22-23; Luca 9:44-45

30 Mamalba Galilea druade rllra wāsidaa. Jesuba idji ume nībabadarāa jaradia ba bēra sāma panlda ni abala cawabi quīrāā bāsia. Mañne ādjirāa jarasia:

–Mā, Nañ Djara Edeara abalpa ēberāā jidabiya. Ādjirāba māra beada, baribrla ewari ūbeade māra ārēbaya.–

32 Māwā jaradara idji ume nībabadarāba poya cawadaē basia. Idjia iwīdida waya panasidaa.

¿Caida dji dromaara ba?

Mateo 10:42; 18:1-9; Luca 9:46-50; 17:1-2

33 Mañbe Capernauñ puruēda jēda zesidaa. Diguēda panenacarea Jesuba iwīdisia:

–¿Cārē cārēā ode caicaya zesida?–

34 Ādjirāra chupea panesidaa wārāda caicaya zepedada bēra. Ādjirāra ijara panasidaa caida dji dromaara bai cawaya. 35 Mañbe Jesura chūmepeda idjia edada doce panra caitara trāpeda jarasia:

–Abalda dji dromaara ba quīrā ba brla, jūmarā cāyābara eēara baıda ba. Waabemarā nezocada baıda ba.–

36 Mañ carea warra zaqueda edapeēda ādjirā ēsi nūmsia. Mañbe idji jlwaē bara edapeēda jarasia:

37 –Abalpa mā ĩā bea warrarāda bia edabrla, mlda bia edabrla. Mā bia edabrla ababe mlda edabrla, ātebrla mā Diabueēda siēda bia edabrla.–

38 Mañne Juāba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, daiba unusidaa ēberāba bl trlneba jaida āyā jlrecua ba. Baribrla idjira dadjirā ume nīē bēra daiba jarasidaa waa māwā orāmārēā.–

39 Mañne Jesuba jarasia:

–Māwā orānada. Mā trlneba ne ununaca o ba ba mñnebemada poya biē beēdaēā. 40 Dadjirā ume dji quīrāā dadjirāare ba. 41 Wārā arada mā jaraya: bārāra mñre bēra bariduaba bārā baidoda dawabrla, Ācōrēba wārāda mā ēberāa nebiada diaya.

42 Bariduaba mā ĩā bea dji dromaē queēda cadjiruēde baebibrla, Ācōrēba mā ēberāra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea bai bēra, biara ba mā ēberā ochiruēde yuda jlnapeēda pusaēde batabueēda. 43 Bl jlwaba bā cadjiruada obibrla, mā cadjirua o amaaba ba tutadua. Bla jlwa ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume ba. Mañda biara ba jlwa umē erobada tlab urua quicamaa wāi cāyābara. 44 Ara mā quīrāca bl ĩrūba bā cadjiruada obibrla, mā cadjirua o amaaba ba tutadua. Bla ĩrū ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume ba. Mañda biara ba Ācōrēba blra ĩrū umē erobada tlab urua quicamaa batabuei cāyābara. 45 Idjaba bl dauba bā cadjiruada obibrla, mā cadjirua o amaaba ēūtadua. Bla dau ababe erobaimīna ewariza Ācōrē ume ba. Mañda biara ba Ācōrēba

I Griego beēdaēē lrla cartade idjaba nāwā bā ba: “Mama qui beēdaēē baraa, idjaba dji eradrl nūml siēda quicaa.” II Griego beēdaēē lrla cartade idjaba nāwā bā ba: “Mama qui beēdaēē baraa, idjaba dji eradrl nūml siēda quicaa.”

blra dau umē erobada tlab urua quicamaa batabuei cāyābara. 48 Mama qui beēdaēē baraa, idjaba dji eradrl nūml siēda quicaa. III

49 Dadjirāra bia mīga panneba Ācōrē itea bia beada. 50 Tāda bia ba baribrla clyada jōibrla zśawā wayacusa clyā bei? Mañ bēra Ācōrē itea bia beadada. V Idjaba ābaa necai beadada.–

Jesuba mīā amaira biē baēda ada

Mateo 19:1-12; Luca 16:18

10 Mañbe Jesura Capernauñ puruēda Judea druēda wāsia Jordañ do quīrāare. Ēberāā zocārā wayacusa idjima zesesidaē idjia obari quīrāca ādjirāa jaradia bēsia. 2 Māwā be lrla pariseorāda zesidaa. Idji biē beēabiē carea nāwā iwīdisidaa:

–¿Umaquīrāba dji quimada amaida bia ba?–

3 Jesuba panusia:

–¿Moiseba cārēda bāsi?–

4 Pariseorāba panusidaa:

–Moiseba iduaribisia. Idjia jarasia abalpa idji wērā carta mīā amainebemada diaibrla amaida ba.– VI

5 Mañne Jesuba jarasia:

–Moiseba mā beēara bāsia bārāra clwrla zarea bea bēra. 6 Baribrla nañ ējūā oside Ācōrēba umaquīrāda, wērā siēda osia. VII Mañ carea umaquīrāba dji zezara, dji papa siēda amepēda idji quima ume ābaa bebaria. 8 Māwā cacua aba ba quīrāca panla. VIII Ādjira umē panlā, ātebrla aba ba quīrāca panla. 9 Mañ bēra Ācōrēba āba bēdara dji amanacara panla.–

10 Waya diguēda wāpedadacarea Jesu ume nībabadarāba idjia abari quīrāca iwīdisidaa. 11 Mañne Jesuba panusia:

–Baridua umaquīrāba idji quimada amapeēda dewara wērāda edabrla, mā umaquīrāra daunema ba.

12 Idjaba wērāba idji quimada amapeēda dewara umaquīrāda edabrla, mā wērāra daunema ba.–

Jesuba warra zaquerā bia jara baēda

Mateo 19:13-15; Luca 18:15-17

13 Mañne ēberāra warra zaquerāda Jesuma enesidaa idji jlwada lrla bapeēda bia jara bāmārēā. Baribrla Jesu ume nībabadarāba dji warrarā enebldara quēsisidaa. 14 Ādjia māwā obldara Jesuba bio biē ununa bēra nāwā jarasia:

–Idu warra zaquerāra mñmaa zebēada, Ācōrēba pe erobādebemara ādjirā quīrāca panl bēra. 15 Wārā arada mā jaraya: warra zaqueba idji zeza ēpēbari quīrāca abalpa Ācōrēda ēpēbrl, mā ēberāra Ācōrēba pe erobādebema baēa.–

16 Māwā jarapeēda Jesuba warra zaquerāra jlwaēde bara edapeēda idji jlwara lrl bapeēda bia jara bacuasia.

III Isaia 66:24. IV Mañ versicula abēda ebuda bāēā. Griego beēdaēē bā ba: “Jūmarāda tlab uruaba clyā beada.” V Mañ bēra Ācōrē itea beadada. Mañra griego beēdaēē ebuda bāēā. Nāwā bā ba: “Tāda ara bādjide eēa erobeada.” VI Deuteronomio 24:1-4. VII Genesis 1:27; 5:2. VIII Genesis 2:24.

Parata bara ɓa Jesu ume beedeada

Mateo 19:16-30; Luca 18:18-30

17 Jesu mamalɓa wāɓɓɓe ẽberāda idjimaa pira zesia. Mañ ẽberāra Jesu quĩrāpita chĩrāborode cobereɗa iwidiisia:

–Jaradiabari bia, Ācōrē ume ewariza zocai ɓai carea ɓa mañ cārēda oida ɓa?–

18 Jesuba panusia:

–ɓCārē cārēā mɓra dji biaada a ɓa? Ni abalɓa dji biaa, ababe Ācōrēɗɗɗɗ dji biaa. 19 ɓa cawa ɓa Ācōrēba obi ɓa beɗeera: mĩā bearādua, daunemarādua, ne dɗarādua, sewadeba djārāra bié jararādua, djārā cūrūgarādua, ɓa zezara, ɓa papa siɗa wayaɗua.–

20 Mañne ẽberāba jarasia:

–Jaradiabari, cūdra eɗalɓa mɓra jūma maɗgɗa ɗjā o ɓa.–

21 Mañne Jesuba ẽberāra quĩrāneba aɓɓeɗa jarasia:

–Waei ɓa ne abe oida ɓa. ɓa erobara jūma nē-dobuede wāɓeɗa dji paratara ne neé queɗeaa diadua. Māwā nebiada bajāne erobaya. Mañbe mɓ ume nĩbaɗe zedua.– I

22 Dji ẽberāba mañ ũrĩɓeɗa sopua ɓesia bio bara ɓa bērā. Ara mañda wāsia.

23 Mañne Jesuba ɗɗɗa aɓɓeɗa idji ume nĩbabadarā jarasia:

–Wārāda bio zarea ɓa ẽberā ne bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai carea.–

24 Idji ume nĩbabadarāba cawa crĩchaɗeé basía. Ācōrēba ne bara beara bia pe erobada crĩcha panasiɗaa. Mañ carea Jesuba wayacusa jarasia:

–Djabarā, wārāda bio zarea ɓa ẽberā ne bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai carea. 25 Parata bara ɓa Ācōrēra idji Boroda ɓai cāyābara cameyoda āguja uride eɗa wāichaara ɓa.–

26 Idji ume nĩbabadarāba wetara cawa crĩchaɗeé basía. Mañne āɗuɓa iwidiɗruasiɗaa:

–Māwāra Ācōrēba ɓaɗɗɗɗ edɗɗ edai?–

27 Jesuba ādjirā aɓɓeɗa jarasia:

–Ẽberāba māwā poya ocaa baribɗɗ Ācōrēba poya oida ɓa. Ācōrēmarā ne jūmada oicha ɓa.–

28 Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–ɓa ẽpēni carea daiba ne jūmada amesiɗaa.–

29 Jesuba jarasia:

–Wārā arada mɓ jaraya: mɓ carea idjaba beɗeɗa bia mɓneɓema carea abalɓa idji deda, djabarāda, djabawērārāda, zezada, papada, quimada, warrarāda, ẽjūāda ameibɗɗ, idjia amena cāyābara nañ ewaride cien edaya: deda, djabarāda, djabawērārāda, papada, warrarāda idjaba ẽjūā siɗa. Ẽberārāba idjira bié oɗi carea ẽpēnia baribɗɗ jĩrūareɓema ewaride Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya. 31 Māwā dji jĩrūareɓemada dji nabemarāda beaɗia, dji nabemarāda dji jĩrūareɓemada beaɗia.–

I Griego beedeade ɗɗɗa cartade idjaba nāwā ɓa ɓa: “ɓa bia mĩgai carea ɓaɓɗɗɗ.”

Jesuba idji beaɗideɓema waya jarada

Mateo 20:17-19; Luca 18:31-34

32 Jerusaleɓnaa wāsidaɗe Jesura nocoare nĩbasia. Mama wāɓɗa carea idjia doce edaɗarāba cawa crĩchaɗeé panasiɗaa. Jūma idji caiɗu wāɓɗarā siɗa ne waya panasiɗaa. Māwā duanɗne Jesuba wayacusa idjia edaɗa doce panɗra jĩgabe edesia. Mañbe idji sāwāineɓemada jarasia:

33 –Ūrĩnada, dadjirāra Jerusaleɓnaa wāɓɗaa. Jāma abalɓa mɓ, Nañ Djara Edaɗara jidabiya sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biɗa cawa oɗamārēā. Ādjirāba mɓra beuida ɓa jaradeɗeɗa judiorā diaɗe. 34 Mañgɗrāba mɓra ipiɗa bié jaradeɗeɗa, idodeɗeɗa, uɗareɗeɗa beaɗia. Baribɗɗ ewari ũbeade mɓra ɗrēɓaya.–

Zebedeo warrarāba iwidiɗeɗa

Mateo 20:20-28

35 Zebedeo warrarā Santiagoda, Juañ siɗa Jesumaa zedareɗa jarasiɗaa:

–Jaradiabari, daiba quĩrā panɗa ɓa oida ara daiba iwidiɗɗa quĩrāca.–

36 Jesuba iwidiisia:

–ɓCārēda quĩrā panɗ mɓa bārā itea oida?–

37 Ādjia panusiɗaa:

–ɓra jūmarā boroda beɓɗɗe daida abe ɓa jɗa araare, abe ɓa jɗa aɓɓeɗa idu chūmebidua.– II

38 Mañne Jesuba ādjia jarasia:

–Bārāba adu panɗa cārēda iwidi panɗa. Mɓra bio bia mĩgaya. ɓBārā siɗa ara mañ quĩrāca bia mĩgadi carea panɗa?– III

39 Ādjia panusiɗaa:

–Māē, bia mĩgadi carea panɗa.–

Mañne Jesuba jarasia:

–Bārā siɗa wārāda mɓ quĩrāca bia mĩgadi.

IV 40 Baribɗɗ mɓ jɗa araare, mɓ jɗa aɓɓeɗa chū-pananida mɓ poya diaɗe. Ācōrēɗɗɗɗ mama chū-pananida erobaa.–

41 Mañne Santiagoda, Juañ biɗa iwidiɗɗada waabema die panɗa ũrĩsiɗaa. Mañ carea ādji ume quĩrūsiɗaa. 42 Baribɗɗ Jesuba ādjirā trɗɗeɗa jarasia: –Bārāba cawa panɗa nañ ẽjūāneɓema bororāba ādji ẽberārāra jūmawāyā zocabadada. Ādjirāba un-ubibadaa ādjia jarabɗara jūmarāba ɗjā oɗiɗa panɗa. 43 Baribɗɗ bārāra māwā beaɗie panɗa. Bārāneɓemada dji dromada ɓa quĩrā ɓaɓɗɗ waabemarā nezocada ɓaɗa ɓa. 44 Dji dromaara ɓa quĩrā ɓa jūmarā cāyābara eɗaara ɓaɗa ɓa. 45 Mañ quĩrāca mɓ, Nañ Djara Edaɗara zeé ɓa ẽberārā mɓ nezocarāda beaɗ-amaɗe. Āteɓɗɗ ze ɓa ẽberārā nezocada ɓai carea. Māwā mɓra beuya zocārā ẽberārāda edɗɗ ɓai carea.–

II Jūmarā boroda beɓɗɗe. Griego beedeade ɓa ɓa: “ɓa bia quirude.” III Griego beedeade nāwā ɓa ɓa: “ɓBārāra mɓ borocuedi quĩrāca borocuedica? ɓMɓa doida ɓa bārā biɗa poya doɗica?” IV Jesuba jarada quĩrāca wārāda māwāsia. Hecho 12:1-3; Apocalipsi 1:9.

Jesuba ěberā dauberrea ɓa biabiɗa

Mateo 20:29-34; Luca 18:35-43

46 Jesura, idji ume nĩbabadara, dewararā zocārā panɓa siɗa Jerico puruɗe jũene wāsidaa. Ēdrɓɓɗɗe ěberā dauberrea ɓada o icawa parata iwidi ɓada chũmasia. Mañ ěberāra Timeo warra Bartimeo basía. 47 Bartimeoba ũrsia Jesu Nazareɗɗemara mama wāɓɓɗɗa. Mañ carea ɓia jarasia:

-¡Jesu, Daviɗɗe zeda, młra quĩrā djuburiadua!-

48 Mañne zocārāba idjira chupeamārēā quēsiɗaa baribɓɓɗɗa idjia wetara ɓiasia:

-¡Jesu, Daviɗɗe zeda, młra quĩrā djuburiadua!-

49 Mañ ũrsiɗe Jesura nũmesia. Nāwā jarasia:

-Idjira trłnadua.-

Mañne łɓɓɓɗɗa dauberrea ɓara trłnapeɗa jarasiɗaa:

-Sobiadua. Piradrɗua. Jesuba ɓara trł ɓaa.-

50 Ara mañda Bartimeoba idjia łrł jł ɓadara ěrāpeɗa isabe piradrɗeɗa Jesumaa wāsia. 51 Mañne Jesuba idjia iwidiɗia:

-¿Cārēda quĩrā ɓa młra oida?-

Dji dauberrea ɓaba jarasia:

-Jaradiabari, mł dauba unuida quĩrā ɓaa.-

52 Mañne Jesuba jarasia:

-Wādua. ɓa tĩjana bērā biasia.-

Ara mañda dauberrea ɓadaba unu ɓesia. Mañbe Jesu ume ābaa ode wāsia.

Jesu Jerusaleñne jũena

Mateo 21:1-11; Luca 19:28-40; Juañ 12:12-19

11 Jerusaleñ puruɗe jũeɓoɗo basiɗe Betpague puru caita, Betania puru caita biɗa duanasidaa Olivo eya carraɗe. Mañbe Jesuba idji ume nĩbabadarāda umé diabuesia. 2 Ādjia nāwā jarasia:

-Dadjirā quĩrāpe ɓa puruɗaa wānadua. Jũeɓɗɗe bārāba burro zaqueda ununia. Mañ burro zaque łrł waɗi ni aɓalɗa wānaca. Ērā edaɗapeɗa enenadua. 3 Aɓalɓa bārā cārē cārēā jāwā o panɗa iwidiɓɓɗɗa jaradua: "Dadjirā Boroba quĩrā ɓa baribɓɓɗɗa nane jēda diabueya."-

4 Ode wāɓɗɗe burroro deɗe eɗa wābada caita jł nũmɗa unusiɗaa. Ara mañda ěrā edasiɗaa. 5 Āɓɓɓ arima duanɓa iwidiɗia:

-¿Cārēda o panɗ? ¿Cārē cārēā jāɓ burroro ěrā panɗ?-

6 Jesuba jarāda quĩrāca panusiɗe dji arima duanɓa idu edebisiɗaa. 7 Mañbe burro zaquera Jesumaa edeɗapeɗa ādji cacuae jł panɓɓa burro łrł ɓasiɗaa. Mañbeɓɓɗɗa Jerusaleñ puruɗaa wāi carea Jesura łrł chũmesia. 8 Zocārāba Jesu bia edaei carea ādjia cacuae jł panɗa ode tōcua wāsiɗaa. Dewarāɓa bacuru jɓwate quedaɗa bara ɓeada ɓa tuɗapeɗa o icawa ɓacua wāsiɗaa. 9 Māwā obɗaɗe idji na nĩnaba, caiɗu zebɗa biɗa jĩgua jara duanasidaa:

¡Bio bia quirua! ¡Bio bia ɓaa dadji Ācōrē trłneba zebraɗa! I

I Salmo 118:25-26. Bio bia quirua. Arameo beɗeɗe "Hosana" jarabadaa.

10 ¡Bio bia ɓaa dadji drōāenabema Daviɗɗe zedara! ¡Dadjirā Boro bai carea zebraɗa!

¡Bio bia quirua Bajāne ɓara!

11 Jesu Jerusaleñne jũesiɗe Ācōrē de dromanaa wāsia. Jũma acɓ ɓapeɗa queubɓɓɗɗe bērā idjia doce edaɗarā ume Betania puruɗaa jēda wāsiɗaa.

Jesuba higojō bacuru bié jara ɓaɗa

Mateo 21:18-19

12 Nurēma Betania puruɗeɗa wāɓɗɗe Jesura jarra nũmesia. 13 Mañne higojō quedaɗa bara ɓada tɓmɓa unusia. Higojō jaraēmĩna Jesuba acɗe wāsia dji ca zaqueda odja ɓa cawaya. Araa jũeɓɗɗe quedaɗa awa nũmɗa unusia. 14 Mañne Jesuba higojōa jarasia:

-¡Ni aɓalɓa ɓa nejōra waa jōnaé!-

Mañ beɗeɗe idji ume nĩbabadarāba ũrsiɗaa.

Jesuba ne nēdobueɓadarā āyā jɓrecuae

Mateo 21:12-17; Luca 19:45-48; Juañ 2:13-22

15 Jesura Jerusaleñne wayacusa jũeɗeɗe Ācōrē de dromanaa wāsia. Mama dajada Ācōrēa diaɗi careabema nēdobueɓadarāda unusia. Ne nēdo ɓea siɗa zocārā duanasidaa. Idjaba łɓɓɓɗɗe Ācōrē de dromane diaida ɓa paratara dji drua āiɓa zebraɗā nēɓa nēdobueɓadjiɗaa āiɓema paratara diacara panana bērā. Māwā duanɓe Jesuba ādjirāra jũma āyā jɓretacuasia. Dji parata nēdobueɓadarā mesa ɓeada, puchirā nēdobueɓadarā bugue siɗa jũma coracuasia. 16 Mañ awara ni cārē siɗa Ācōrē de droma caita idu enebié basía. 17 Ādjirāa nāwā jaradiasia:

-Ācōrē beɗeɗe nāwā ɓa ɓa: "Mł dera jũma puru ɓea itea dji iwidiɓɗa de aɗia." Baribɓɓɗɗa bārāba "ne drɓabadarā mĩrũbada uria" quĩrāca eropanɗa.- III

18 Mañ beɗeɗe ũrsiɗeɗe sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabada biɗa Jesura wayasidaa idjia jaradia ɓara jũmarāba bia ũrĩ panɓ bērā. Mamalɓa łtaa cĩcha jɓɓ panesiɗaa beaɗi carea. 19 Queubɓɓɗɗe Jesura idji ume nĩbabadarā ume Jerusaleñneba ēdrasiɗaa.

Higojō purruba nũmena

Mateo 21:20-22

20 Nurēma diapada Jesura idji ume nĩbabadarā siɗa wayacusa Jerusaleñnaa wāsiɗaa. Wāɓɗɗe unusiɗaa higo bacurura dji carraɗe eɗa purruba nũmɗa.

21 Mañne Jesuba jaradara Pedroba quĩrānebasia. Mañ carea jarasia:

-Jaradiabari, acɗua. ɓa bié jara ɓaɗa higojōra purruba nũmesia.-

22 Jesuba jarasia:

-Bārāba Ācōrēra tĩjanida panɗa. 23 Wārā arada młra jaraya: bariduaba za ɓa eyaa namalɓa pusae tēũne wāduada aibɓɓɗɗa, idjia jarabɓɓɗɗa quĩrāca māwāya.

II Israel druae higojō dji ca zaqueda marzo jeɗeɗe, abrilɗe biɗa coɗida panɗa. Dji ca zaquera ununibɓɓɗɗa cawabadaa junione maārĩ zauida idjaba agostoɗeɗe aɓa octubreɗa waiɓa zauida. Baribɓɓɗɗa Jesuba quedaɗa awa ununa bērā cawasia jũma mañ poaɗe higojōra zauéda. III Mł dera jũma puru ɓea itea dji iwidiɓɗa de aɗia. Isaia 56:7. Ne drɓabadarā mĩrũbada uria. Jeremia 7:11.

Bariblr̄l idji soe cr̄ichaié b̄la idjia jarablr̄lra māwāéd-
da, áteblr̄l wārāda māwāida t̄jāida b̄la. ²⁴ Mañ carea
m̄la bārāa jaraya: jūma bārāba Ācōrēa iwidībldara
wārāda edaðida t̄jānibr̄l, edaðia. ²⁵ Idjaba bārāba
Ācōrēa iwidī panlne baridua ēberā ume bié panlblr̄l,
mañ ēberāba bié oðara naārā quĩrādoaðada.
Māwāblr̄l bārāba bié opeðaðara bārā Zeza bajāne b̄la-
ba quĩrādoaya. ²⁶ Dewaral̄ba bié oðada quĩrādoad-
aēblr̄l, bārāba bié opeðaðara bārā Zeza bajāne b̄la
quĩrādoaéa.- I

¿Cai tr̄lneba Jesuba jaradia b̄l?

Mateo 21:23-27; Luca 20:1-8

²⁷ Mañbe ádjira wayacusa Jerusaleñne jūesid̄aa.
Jesura Ācōrē de droma caita ñine, sacerdote bororāda,
judiorā ley jaradiabadada, judiorā dji dromarā siða idji-
maa zesid̄aa. ²⁸ Ádjirāba iwidīsid̄aa:
-Bla nama o b̄ara ¿caiba obi b̄l?-
²⁹ Jesuba panusia:
-M̄la biða bārāa iwidīya. Bārāba panusid̄ara m̄la
jaraya caiba m̄la nāwā obi b̄ada. ³⁰ ¿Caiba Juañra dia-
buesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne B̄lba? Pa-
nunadua.-
³¹ Mañne ara ádjidub̄a jara duanesid̄aa:
-Bajāne B̄lba diabuesid̄a aēibr̄l, idjia jaraya: "Mañ-
da ¿cārē cārēā t̄jānaé basi?" ³² Bariblr̄l ¿sāwā jaraēi
ēberāba diabuesid̄a?-

Ádjia māwā jara panasid̄aa purura waya panl b̄erā.
Purumaarā Juañra wārāda Ācōrēneba beðeabari basía.
³³ Mañ b̄erā Jesua jarasid̄aa:
-Daiba adua panla.-
Mañne Jesuba jarasia:
-Māēteara m̄la biða bārāa jaraéa caiba m̄la jāwā obi
b̄ada.-

Djārā néu ac̄lbad̄aebema ne jara b̄l

Mateo 21:33-46; Luca 20:9-19

12 Mañne Jesuba ne jara b̄aðeba ádjirāa jarasia:
-Ēberāda basía. Ewari aba mañ ēberāba uva-
da upeða idji néura mōgaraba auðu jūrā casía. Uva b̄a
riabari siða osia. Idjaba deda ĩtl osia mamal̄ba jūma
ac̄li carea. Mañbe idji néura ĩc̄lrl ēberārā j̄lwaeða
basía. Ádjirā ume beðea basía néu zaublr̄lde jū-
masāwā idjía diaðida panl̄da. Māwā beðea b̄apeða
djibarira dewara druaðaa wāsia.
² Uva jara djibariba nezocada aba diabuesia
néuðebema idjía diaðida panl̄ra edaēde wāmārēā.
³ Bariblr̄l néu ac̄l panl̄ba dji nezocara jidaðapeða pu-
osid̄aa. Mañbe jēda j̄lretabuesid̄aa ni cārē siða diaðaé.
⁴ Māwānacarea djibariba dewara nezocada diabuesia
idjía diaðida panl̄ra diaðamārēā. Bariblr̄l mañ nezoc-
ara boroma usid̄aa. II Mañbe wayaéaé quēāsida.
⁵ Māwānacarea djibariba dewarada diabuesia bariblr̄l
mañ nezocara beasid̄aa. Māwānacarea dewara nezoc-

I Griego beðeade ĩc̄lrl cartade mañ versículora neéa. II Mañ nezocara boroma usid̄aa. Griego beðeade ĩc̄lrl cartade nāwā b̄l b̄la: "Mōgara batatab̄daē mañ nezocara borode diasid̄aa."

carāda zocārā diabuesia. Bariblr̄l ĩc̄lrlra puosid̄aa,
dewararāda beasid̄aa.

⁶ Djibariba waðibiða aba erob̄asia diabuei carea;
mañl̄ra idji warra bio quĩr̄tā b̄l basía. Idjia cr̄ichasia:
"M̄l warradr̄l wayaéia." Ara mañda diabuesia.
⁷ Bariblr̄l néu ac̄l panl̄ba dji warra jūēblr̄l un-
usid̄aa aduba jarasid̄aa: "Jari uruba dji zezaba er-
ob̄ara jūma edaya. ¡Idjira beataðia! Māwāblr̄l dji
ējūāra dadjirā itea b̄eya."

⁸ Ara mañda warrara jidaðapeða beasid̄aa. Mañbe
néu āi batabuesid̄aa. ⁹ Mañ carea néu djibariba ¿sāwā
obā? Araa wāpeða ádjirā jūma quenapeða idji néura
dewararāa ac̄lbiya. ¹⁰ Bārāba ¿Ācōrē Beðeade ac̄lde-
caca? Nāwā jara b̄la:

De obadaba mōgara igarapeðaðara dji biara b̄ada be-
sia.

¹¹ Dadjirā Boroba māwā oða b̄erā dadjirāmaarā bio
biya quĩrua. III

¹² Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadaba, ju-
diorā dji dromarā biða cawasid̄aa Jesuba mañ jara
b̄aðeba ádjirāda bié jarasida. Mañ carea Jesura jida
quĩr̄tā panasid̄aa. Bariblr̄l puruda waya panl b̄erā idji-
ra idu b̄aðapeða āyā wāsida.

¿Romanebema boro itea parata j̄lrl peb̄l̄daē diaðida panl̄ca?

Mateo 22:15-22; Luca 20:20-26

¹³ Māwānacarea pariseorāba, Herodeare bea biða
Jesumaa ĩc̄lrl diabuesid̄aa idjía bié beðeabidi carea.

¹⁴ Jūēnapeda jarasid̄aa:

-Jaradiabari, daiba cawa panla b̄lra ēberā jipa b̄ada.
Ni ab̄alda biara unuca b̄erā ni ab̄al̄ba b̄la awara cr̄ich-
abiðacaa. Áteblr̄l bla wārā beðea Ācōrē oðebemada
jūmarāa jaradiabaria. Mañda Romanebema boro itea
parata j̄lrl peb̄l̄daza ¿dadji judiorāba diaðida bia b̄lca
wa bié b̄l? ¿Diaðida panl̄ca wa diacara panl̄?-

¹⁵ Jesuba cawa basía dji biarā quĩr̄ca ze panl̄da.

Mañ b̄erā jarasia:

-Bārāba ¿cārē cārēā m̄lra bié beðeabi quĩr̄tā panl̄?
Parata pichida enenadua m̄la ac̄li carea.-

¹⁶ Ara mañda enesid̄aa. Mañne Jesuba iwidīsia:

-¿Cai quĩr̄darrada nañ parataēde b̄l? ¿Cai tr̄l̄da b̄l?-

Ádjia panusid̄aa:

-Romanebema borodeða.-

¹⁷ Mañne Jesuba jarasia:

-Māwā baibr̄l Romanebema borodeða Romanebe-
ma boroa diaðadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diaðad-
ua.-

Ádjirāba Jesu carea cawa cr̄ichaéaé basía.

Beuðarā ĩr̄eb̄aðidebema Jesuba jaraða

Mateo 22:23-33; Luca 20:27-40

¹⁸ Māwā panlne ĩc̄lrl saduceorāda Jesumaa
zesid̄aa. Saduceorāba jarabadaa beupeðaðara
ĩr̄eb̄aðacada. Mañ b̄erā Jesua nāwā jarasid̄aa:

III Salmo 118:22-23.

19 –Jaradiabari, Moiseba dadjirã itea b̂asia ëberãda warra neé b̂ade jaidab̂l̂l, idji djababa dji pëdra wërãra edaida b̂ada dji djaba jaidada itea warra unui carea. 120 Ewari aba siete djabarãda panasidaa. Dji nabemada quima edasia barib̂l̂l warra neé jaidasia. 21 Idjiarebemaba dji pëdra wërãra edasia barib̂l̂l idji sida warra neé jaidasia. Ûbeabema sida abari quĩrãca mãwãsia. 22 Jũma mañ siete panlra warra neé jaidasidaa. Mãwãnacarea dji wërã sida jaidasia. 23 Mañ siete djabarãba abari wërãda edasidaa. Mãwãra ãrëbaëi ewaride çsãlgl̂ba idjira erobei?–

24 Mañ carea Jesuba panusia:
–Bãrãba Æcõrë Bedeada, idji l̂baa sida adua panl bërã ãt cr̂cha panla. 25 Ûrĩnada. Beupeðadarã ãrëbaëi ewaride ëberãra quima edadaëa ni quima diadaëa, ãtebl̂l Æcõrë bajãnebema nezocarã quĩrãca beadia. 26 ÇBãrãba beupeðadarã ãrëbaëidebemada Moise cartade acðacaca? Æcõrëba bacuru zaque uruga nũml̂neba Moisea jarasia: “Mãra Abrahã Æcõrë, Isa Æcõrë, idjaba Jacobo Æcõrë.” II27 ;Idjira beu bea Æcõrëã ãtebl̂l zocai bea Æcõrë! Bãrãba abeða ãt cr̂cha panla.–

Æcõrëba obi b̂a beðe dji dromaara b̂a

Mateo 22:34-40

28 Mãwã beðe panlne judiorã ley jaradiabarida Jesu caita zesia. Mañ jaradiabariba ùr̂isia Jesuba saduceorã bia panunada. Mañ carea iwiðisia:
–Æcõrëba obi b̂a beðeðebemara çsãlgl̂da dji dromaara b̂a?–

29 Jesuba panusia:
–Æcõrëba obi b̂a beðeðebema dji dromaara b̂ara nałgl̂a: “Ûrĩnada, israelerã. Dadjirã Boro Æcõrëra abab̂l̂l b̂a. 30 Jũma bl̂ soðeba, jũma bl̂ jaureðeba, jũma bl̂ cr̂chãðeba, idjaba jũma bl̂ l̂baðeba bl̂ Boro Æcõrëra quĩrãdua.” III Æcõrëba obi b̂a beðeðebemara małdrl̂ dji dromaara b̂a. 31 Idjaba małare b̂ada abari quĩrãca b̂a. Małgl̂ba nãwã jara b̂a: “Djãrãra quĩrãdua ara bldji quĩrã b̂a quĩrãca.” IV Mañ umébema beðe caýãbara dji dromaara beada neëa.–

32 Mañne judiorã ley jaradiabariba jarasia:
–Bia b̂a, Jaradiabari, bla jara b̂a quĩrãca Æcõrëra abab̂l̂l b̂a, dewarada neëa. 33 Dadjirãba wãrãda Æcõrëra jũma dadji soðeba, jũma dadji cr̂chãðeba, jũma dadji jaureðeba, jũma dadji l̂baðeba biða quĩrãnida panla. Idjaba djãrãra ara dadji quĩrã b̂a quĩrãca quĩrãnida panla. Małgl̂ra zocãrã animarã Æcõrëa babue diai caýãbara biara b̂a.–

34 Judiorã ley jaradiabariba małgl̂ra cr̂cha cawaðeba jaraða bërã Jesuba jarasia:
–Bl̂ra Æcõrëba pe erobeðebemada baida boðoa.–
Mãwãnacarea dewarãba Jesua iwiðidida wayasidaa.

I Deuteronomio 25:5. II Exodo 3:2-6. III Deuteronomio 6:4-5. Dadjirã Boro Æcõrëra abab̂l̂l b̂a. Małgl̂ra idjaba jara b̂a: “Aba Æcõrëdrl̂ dadjirã Boroa.” IV Levitico 19:18.

Æcõrëba ëdrl̂ edabari diai jaraðara çcai warra?

Mateo 22:41-46; Luca 20:41-44

35 Jesuba Æcõrë de droma dajada jaradia basiðe ëberãra nãwã iwiðisia:

–Judiorã ley jaradiabadaba çsãwãëã jara panl Æcõrëba ëdrl̂ edabari diai jaraðara Davi warrada? 36 Ara mañ Daviba Æcõrë Jaureðeba nãwã jarasia:

Dadjirã Boroa mñ boroa jarasia: mñ ĵlwa araare chũmedua aba bl̂ ume dji quĩrãrã mñ bl̂ ĵlwaeda b̂ab̂l̂l̂da. V

37 Æcõrëba ëdrl̂ edabari diai jaraðada Daviba mñ Boroa asib̂l̂l, çsãwã Davi warra bai?–

Jesuba mãwã jaradia b̂ada zocãrã ëberãrãba bia ùr̂i duanasidaa.

Jesuba pariseorã bié jaraða

Mateo 23:1-36; Luca 11:37-54; 20:45-47

38 Jesuba wædi jaradia b̂ade nãwã jarasia:

–Judiorã ley jaradiabadarã ume quĩrãcuita beaðdua. Ædjirãba djio nëbla beada ĵl awua beaa. Mañ awara puruðe nĩnane quĩrãbadaa ëberãrãba wayaðeba “mërã” aëida. 39 Judiorã dji ĵlrebada deðe ãdjira dji dromarã chũmebadaðe chũme quĩrãbadaa; ãbaa ne coblada beða ara mañ quĩrãca obadaa. 40 Barib̂l̂l pëdra wërãrãba eroqueðeada sewaðeba jãrĩnapeda jũmarã quĩrãpita Æcõrëa dãrã iwiðibadaa ãdjira jipa beada cr̂chãðamãrëã. Mañ carea Æcõrëba dewararã caýãbara ãdjirãra wetara cawa oya.–

Pëdra wërã ne neé quiruba Æcõrëa parata diaða

Luca 21:1-4

41 Æcõrë de droma carea parata b̂abada quĩrãpe chũmasiðe Jesuba unusia ëberãrãba paratada eða b̂a duanl̂da. Zocãrã ne bara beaba paratada waiðla eða b̂a panasidaa. 42 Mañne pëdra wërã parata neé quiruda zepeda parata eðaara quiruda umébe eða b̂asia. 43 Jesuba idji ume nĩbabadarã jarasia:

–Mñã wãrãda bãrãa jaraya: jãl pëdra wërã ne neé quiruba auðuara diasia jũmarãba diapedada caýãbara. 44 Ædjirãba dji aðubadadr̂l eða b̂asidaa barib̂l̂l wërã ne neé quiruba ne coi carea erobeðada jũma diasia.–

Æcõrë de droma jũma ãrĩni Jesuba jaraða

Mateo 10:16-25; 24:1-28; Luca 17:22-24; 21:5-24

13 Jesura Æcõrë de droma dajadaare beaðada wãbl̂l basiðe idji ume nĩbabariba jarasia:

–Jaradiabari, jaçl̂dua nañ mõgarara sãwã waiðla beada idjaba nañ de sida sãwã quĩrãwãrëã queðeada!–

2 Mañne Jesuba jarasia:

–Mãë, bla unu b̂ara waiðla beaa. Barib̂l̂l wãrã arada mñã jaraya: nañ mõgara capeðara jũma toðogozoaya.–

3 Mañbe Olivo eyaðaa wãsidaa. Dji eyara Æcõrë de droma quĩrãpe b̂a. Jesu mama chũmasiðe Pedroba, Santiagoba, Juałba, Andre biða ãduba idjia iwiðisidaa:

V Salmo 110:1.

4 –Dairāa jaradua: Ācōrē de dromara ¿sālbe todogo-zoai? ¿Cārēneba cawadi mañ ewarira caita bāda?–

5 Mañne Jesuba jarasia:

–Quirācuita beadedua ni abalba cūrūgarānamārēā.

6 Zocārāba jaradua ādjidrā Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada. Māwā ēberārāda zocārā cūrūgadi. 7 Bārāba ūrīnia abal puruda dewara ume djō duanlāda idjabā drua āyā biēda māwā duanlāda. Bariblrā ne wayarānadua. Mañglrā jūma māwāida bāa. Bariblrā nañ ewarira wadi jōēā. 8 Abal puruda dewara puru ume djōnia. Abal druaēbema boroda dewara druaēbema boro ume djōnia. De uremiada druaza wāya, idjabā zocārā druaē jarrabada baraya. Bariblrā mañ nañā mīgabldara mañā bāya wērā warra pua za bā quirāca.

9 Quirācuita beadedua. Bārāra jidabidapeā dji jre-bada deāa edeāapeā bia uēia. Māñ ijā panl carea ādjirāba bārāra dji dromarā quirāpita, dji bororā quirāpita biēda edeāia. Mañneblrā bārāba mñ beēara ādjirā quirāpita jaradua. 10 Wārāda beēa bia mñnebemada jūma puruza jaradua panlā. 11 Ēberārāba bārāra jida edeblade sopuarānadua sāwā beēadida. Mañnebe-mada crīcharānadua. Ababe jaradua Ācōrēba jarabiblrāda. Ara bādji crīchadeba beēadaēā, āteblrā Ācōrē jauredrā bārāneba beēeaya. 12 Abalba ara idji djabada beabiya. Dji zezaba idji warrada beabiya idjabā warrārā ādji djibarirā ume biē panenapeā beabiēia. 13 Māñ ijā panl carea jūmarāba bārāra quirāmanā. Bariblrā mañ ewari zareāde mñ ijā panlāda igarādeāblrā, Ācōrēba ēdrā edaya idji ume ewariza zocai panani carea.

14 Ācōrēba quirācada idji baiē bāma bārāba unublade jūma Judea druaē beara eyādaa mīrū wānida panlā. 1 (Dji carta acā bāba cārē jara bāda cawaida bāa.) 15 Mañne ēberā idji de lrā bāra idji dede eā wāiē bāa ne edai carea. 16 Dji peāde bāba idjia lrā jlbarira jēda edeāde wāiē bāa. 17 Mañ ewariēde wērārā biogoa beara, warra ju dawa eroēba siēda bio mīā djuburi beāia. 18 Ācōrēa iwīdidadua cue jara mīrū wāna amaaba. 19 Mañ ewariēde ēberārā bio bia mīgaēia. Ācōrēba nañ ējūā oēdeba ltaa ēberārāra mañ quirāca bia mīgaēcaā idjabā māwānacarea wāa ara mañ quirāca mīgaēāēā. 20 Mañ ewarira dārāya. Dadjirā Boroba jūma daucha bia mīgabibara, ni abalāda ēdrāde bacasia. Bariblrā Ācōrēba jūma daucha bia mīgabieā idjia edeāde ēberārā carea.

21 Mañ ewariēde lclrlāba sewadeba jaradua ādjira Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradada. Idjabā lclrlāba sewadeba jaradua ādjira Ācōrēneba beēeabarida. Mañglrāba ne ununaca wābāa beada oēia ēberārā cūrūgadi carea. Ācōrēba edeādarā siēda poya cūrū-

I Ācōrēba quirāca. Griego beēeāde lclrlā cartade nañ siēda bā bāa: “Ācōrēneba beēeabari Danielba jaradā” (Daniel 9:27; 11:31; 12:11). Griego Antioco Epipaneba Ācōrē de dromara mititia basia 168 poa Jesu toēi naēna. Bariblrā Jesuba jarasia mañ Antiocoba oēā quirāca wayacusa māwāida. lclrlāmaārā Jesuba jaradara wārāda māwāsia romanorāba Jerusalel puruda, Ācōrē de droma siēda poa 70de jūma ārīsidade. lclrlāmaārā jara bāa cadjiruādebeba ēberāba māwā oya (2 Tesalonica 2:3-10). Idjabā lclrlāmaārā Jesuba jaradara jirūarebema ewariēde māwāya.

gadibara, ādjirā siēda cūrūgacasiēda. Mañ bērā abalba bārāa jarabiblrā, “Acāedua, Ācōrēba ēdrā edabari diai jaradara nama bāa,” mañra ijārānadua. Dewaralba idjira jarima bāda aiblrā, mañ siēda ijārānadua.

23 Quirācuita beadedua. Jūma mñā bārāa jarasia māwāi naēna.

Nañ Djara Edeāde zeiebema

Mateo 24:29-44; Luca 21:25-36

24 Ēberārā bio bia mīga pananacarea lmadaura pāimaya. Jeēco siēda lnaēā. 25 Chīdaura bajāneba bae-cuaēia. Jūma bajāne beara quirā awara bēya. 26 Mañglā ewariēde mñ, Nañ Djara Edeādarā jlārāne lbaa bara zebblrāda idjabā quirāwārēā dorrodorroa bāda ununia. 27 Mañne mñā bajānebema nezocarāda drua beaza wābiya Ācōrēba edeādarā ābaa jlredamārēā.

28 Higojōneba ne jarablrāda cawadedua. Dji jlwatera tucu nūmepēda quedua barabaria. Mañneba jūmarāba cawa panlā dārāēne poara zeida. 29 Ara mañ quirāca mñā jaradā unublade cawadedua mñ zeie warira jūēboēoda. 30 Mñā bārāa wārāda jaraya: nañ ewariēbema ēberārā beuēi naēna mañra jūma māwāya. 31 Bajāra jōya, nañ ējūā siēda jōya, bariblrā mñā jaradara wārāda māwāya.

32 Bariblrā ni abalba mañ ewarira sālbe māwāida cawadaēā. Ācōrē nezoca bajāne bea biēda adua panlā. Mñ, Nañ Djara Edeāda biēda adua bāa. Ababe mñ Zezablrā cawa bāa.

33 Quirācuita beadedua. Dau lbaa beadedua idjabā Ācōrēa iwīdi beadedua. Bārāba dji ewari sālbe zeida adua panlā. 34 Mañ ewari zebblrā nañ quirāca bāya: ēberāda dewara druaēāa wāblrāde dji nezocarāda idji de wagaēamārēā amesia. Ādjiza ne oēamārēā basia. Dji eā wābada acābarā jarasia quirācuita acā bamārēā. 35 Ara mañ quirāca bārā biēda adua panlā bārā De Djibarira sālbe waya zeida: queublāde, ariquētra, eterre berublāde wa diapeā. Mañ bērā dau lbaa beadedua, mñ cawāēne zebblrāde bārāra cāi duanlāda unurāmārēā. 37 Mñā bārāa jara bāra jūmarāa jarablrā: dau lbaa beadedua.–

Jesu beādi carea crīcha jlrā panana

Mateo 26:1-5; Luca 22:1-2; Juañ 11:45-53

14 Ewari umē bablrāde judiorāba Egiptoēba ēdrāpeāda quirānebabada ewarida oēi basia. Mañ ewari dromane pañ ēsābari neē bāda cobadaa. Mañne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā ume crīcha jlrā panasiēāa Jesura chupea jidapeāde beabiēi carea. 2 Bariblrā jarasiēāa:

–Ewari dromane jidadaēā ēberārā quirūbucarā-namārēā.–

Wērāba nardo quera Jesu boro lrā weāda

Mateo 26:6-13; Juañ 12:1-8

3 Mañ ewariēde Jesura Betania puruē Simoñ aiēda bara bāda dede basia. Ne co chūmāne wērāda idjimāa

II Daniel 7:13-14.

zesia. Mañ wērāba boteya alabastro mōgara oēada enesia. Boteyara nardo quera idji awa bāba bira bāsia. Mañ nardo querara bio nēbla bāsia. Mañne wērāba dji boteya ochiruda bāapeđa querara Jesu boro ĩrā weasia. ⁴ Mañ carea ĩcrlrl arima duanlda quĩrūnapēđa āduba jarasiđaa:

–¿Cārē cārēā jāl querara weatasi? ⁵ Nēdobueđabara poa aba trajablrlēde edabari quĩrāca edacasia. Mañ parataba ne neē queđeara carebacasia.–

Mañ wērāra bia quēāsiđaa. ⁶ Baribrlrl Jesuba jarasia: –Idu bāđadua. ¿Cārē cārēā idjira quēā panl? Idjia mñ jāwā ođara bia bāsia. ⁷ Ne neē queđeara ewariza bārā tāēna panania; bārāba quĩrābldade poya ādjirāra carebađida panla. Baribrlrl mñra bārā ume ewariza bāēā. ⁸ Nañ wērāba aride osia. Dārāēne mñra beupeđa tlbāriđia. Idjia mñra mañ carea queraba pāsia. ⁹ Wārā arada mñra jaraya: jūma nañ ējūāne beđeā bia mñnebe-ma jaradiabldama nañ wērāba ođara nēbllrlēđia idji siđā quĩrānebađamārēā.–

Judaba Jesu jidabi carea crĩchađa

Mateo 26:14-16; Luca 22:3-6

¹⁰ Juda Iscarioteda Jesuba doce edađebebema basia. Mañ Judara sacerdote bororāmaa wāsia Jesu jidabi carea. ¹¹ Mañ ũrĩsiđade ādjirāra bāsrĩdađapeđa judaa paratada diāđiađa asiđaa. Ara mañda Judaba jrlrlbadjia sāwā Jesura jidabida.

Jesuba doce edađarā ume ne cođa

Mateo 26:17-29; Luca 22:7-23; Juañ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

¹² Pañ ēsābari neē bā cobada ewarida jūēsia. Domia aba māwā cobadjīđaa. Dji nabema ewaride judiorāba Egiptođeba ēdrłpeđađa quĩrānebađi carea oveja za-queda beađapeđa cobadaa. Mañne Jesu ume nĩbabadarāba idjia iwiđisiđaa:

–¿Bla sāma quĩrā bā daiba Egiptođeba ēdrłpeđađa quĩrānebađi carea cobadara ođe wānida?–

¹³ Mañne Jesuba idji ume nĩbabadarāda umé trłpeđa nāwā jarasia:

–Jerusaleñ puruđaa wānadua. Jāma bārāba ununia umaquĩrāba zocoda eronīda. Idji caiđu wānadua. ¹⁴ Idji eđa wābllrlma dji de djibarā jarāđadua: “Dadjirāa Jaradiabariba nañda iwiđibisia: mñra, mñ ume nĩbabadarā biđā Egiptođeba ēdrłpeđađa quĩrānebađi carea cobadara ¿sāma cođi?” ¹⁵ Mañ de djibariba ĩ-taarebema dejā waibłada jūma biya o nūmlda acłbiya. Mama ne cobadara dadjirā itea ođadua.–

¹⁶ Ara mañda Jesu ume nĩbabadara Jerusaleñ puruđaa umé wāsiđaa. Wābldade Jesuba ādjia jarāđa quĩrāca unusiđaa. Mañbe Egiptođeba ēdrłpeđađa quĩrānebađi carea cobadara osiđaa.

¹⁷ Queuđacarea Jesura, idjia edađa doce panl ume jūēsiađaa. ¹⁸ Ne co chūpanlne Jesuba jarasia:

–Wārā arada mñra jaraya: aba mñ ume ne co bāba mñra jidabiya.–

¹⁹ Mañ carea ādjira sopua panesiđaa. Ara mañda aba aba Jesua iwiđisiđaa:

–¿Mñra māwā oica?–

²⁰ Jesuba jarasia:

–Aba bārā doceđebemaba jidabiya. Idjia biđā abari epeđecođe pałda su co bāa. ²¹ Wārāda mñ, Nañ Djara Edađara beuida bāa Ācōrē Beđeade bā bā quĩrāca. ^I ĩBaribrlrl mñ jidabi ēberāra bio mĩā djuburi bāa! Idjira topeđađāēbara biara bācasia.–

²² Wađi ne co duanlne Jesuba pałda jłwađe edapeđa Ācōrēā bia jarasia. Mañbe cōrācuapeđa ādjia diabllrlēde nāwā jarasia:

–Cođadua. Nañglrla mñ cacuaa.–

²³ Mañbe uva bađa edapeđa Ācōrēā bia bāađa asia. Mañ uva bāra ādjirāza diasia. Jūmarāba dosiđaa.

²⁴ Mañne Jesuba jarasia:

–Nañglrla mñ oa egozoablrlā. Mñ oađeba Ācōrēba zocārā ume beđeā djiwiđida bābllrla. ^{II}²⁵ Wārā arada mñra jaraya: uva bāra waa doēā aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe eroβeblrlēđaa. Mañbeblrl mñra bārā ume uva bađa wayacusa doya. ^{III}

Pedroba Jesu igaraēana ađa

Mateo 26:30-35; Luca 22:31-34; Juañ 13:36-38

²⁶ Mañbe Ācōrē Beđeadebemada trłānapēđa Olivo eyađaa wāsiđaa. ^{IV}²⁷ Wābldade Jesuba jarasia:

–Nañ diamasi jūma bārāba mñra igaraēia. Ācōrē Beđeade nāwā bā bāa: “Mñra oveja wagabarira be-abllrlēde dji ovejara jārāzoađia.” ^V²⁸ Baribrlrl mñra ĩrēbapeđa bārā na wāya Galilea druađaa.–

²⁹ Mañne Pedroba Jesua jarasia:

–Jūmarāba blrla igaraēimīna mñra igaraēā.–

³⁰ Jesuba Pedroa jarasia:

–Wārā arada mñra jaraya: nane diamasi eterre bārima umé berui naēna bla bārima ũbea mñra unucađa aya.–

³¹ Baribrlrl Pedroba wetara jarasia:

–Mñ beablrla siđā blrla igaraēā.–

Jūmarāba abarica jarasiđaa.

Jesuba Getsemanine Ācōrēā iwiđiđa

Mateo 26:36-46; Luca 22:39-46

³² Mañbe Getsemani abadama jūēne wāsiđaa. Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Mñra Ācōrēā iwiđibllrlmisa nama chūpanenadua.–

³³ Mañbe Pedroa, Santiagoda, Juañ siđā jĩga edesia. Idji sāwāinebemada jūmawāyā crĩcha bā bēā Jesura bio sopua bēsia. ³⁴ Mañne jarasia:

–Mñra sopuaba beublrl quĩrāca bāa. Nama pane-nadua. Mñ daucha zocai pananadua.–

³⁵ Mañbe Jesura wagabe wāpeđa barru cobepēđa Ācōrēā iwiđisia quĩrā awara oi cawaya. ³⁶ Nāwā jarasia:

^I Salmo 22; Salmo 118:22; Isaia 52:15đeba aba 53:12đaa. ^{II} Beđeā djiwiđi. Jeremia 31:31-34. Ācōrēra naārā israelerā ume beđeā bāsia (Exodo 24:6-8). ^{III} Uva bađa wayacusa doya. Griego beđeade mañba idjaba jara bāa: “Uva ba djiwiđiđa doya.” ^{IV} Mañ ewari dro-mane ne cođi naēna Salmo 113đeba aba 114đaa trłābadjīđaa. Ne copeđađacarea Salmo 115đeba aba 118đaa trłābadjīđaa. V Zacaria 13:7.

–Zeza, bla ne jümada poya oida bla. Mlra idu bia mīgabirādua. Baribrl mlā quīrīā bla quīrāca orādua. Odua blabrl quīrīā bla quīrāca.–

³⁷ Jesu jēda zebllāde unusia ādjira cāi panlda. Pedroa jarasia:

–Simoļ, blra ꝑcārē cārēā cāi bla? ꝑNi hora aba biēda poya zocai baēca? ³⁸ Bārāra dau lāla beadadua. Ācōrēa iwīdīdada ml igarāda amaaba. Mlā cawa bla bārāba biada o quīrīā panlda. Māwāmīna naļ djarāde lālaē panla.–

³⁹ Jesura wayacusa wāpeđa idjia naārā iwīdīdara Ācōrēa iwīdīsia. ⁴⁰ Maļbe idji ume nībabadarāmaa zebllāde wayacusa cāi panlda unusia. Ādji daura daupeaba oga cara nūpanasīdaa. Maļne cawađē basīa Jesua sāwā jarādida.

⁴¹ Barima ūbea māwā ādjimaa zebllāde Jesuba jarasia:

–Bārāra ꝑwadībiēda cāi panlca? ꝑWaaēa! Ml ewarira jūēsia. Mļ, Naļ Djara Edađara ēberā cadjiruarā jlwāde bebllā. ⁴² Piradrādada. Wānia. Jari urua ml jidabirā.–

Jesu jidapeđada

Mateo 26:47-56; Luca 22:47-53; Juaļ 18:2-11

⁴³ Jesu wađi beđea blađe Judada zesia. Maļ Judara Jesuba doce edađađebema basīa. Zocārā ēberārāda neco bara, bacuru bara idji ume zesiđaa. Ādjirāra sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarāba, dji dromarā biēda diabuepeđadarā basīa. ⁴⁴ Dji jidabiya bla ādjīa jarādoasia sāwā oida Jesuda cawađamārēā. Nāwā jarasia:

–Mlā uridarrađe isōbllāda Jesua. Idjida jidađapeđa bio jļ edeđadua.–

⁴⁵ Maļbe Judara Jesu caita wāpeđa jarasia:

–ꝑJaradiabari, Jaradiabari!–

Māwā jarapeđa Jesura uridarrađe isōsia. ⁴⁶ Ara maļda idji ume zepedeđaba Jesura jidasīdaa. ⁴⁷ Maļ carea Jesu ume nībabari abalba idji djōbada necoda ēūta edapeđa sacerdote dji droma nezoca cwlrlāda tltasia. ⁴⁸ Maļne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra ꝑcārē cārēā neco bara, bacuru bara mlra jāwā jidađe ze panl? ꝑMāwāra mlra ēberā minijčhica? ⁴⁹ Mlā ewariza Ācōrē de droma dajada bārāa jardia basīa. ꝑCārē cārēā mlra mama jūmarā daiđe jidađāē basī? Baribrl nāwā o panla Ācōrē Beđeade bla blra māwāida bla bēā.– I

⁵⁰ Māwā blađe Jesu ume nībabadarāba idjira beesīdaa. Jūmarāda mīrū wābllāsiđaa. ⁵¹ Baribrl cūdra abalda Jesu caiđu wāsīa. Maļ cūdrara borobaba ānēbari nībasīa. Māwā blađe idji siēda jidasīdaa.

⁵² Baribrl idjia borobara wēātapeđa ācađa mīrū pira wāsīa.

Jesu dji dromarā quīrāpita bađa

Mateo 26:57-68; Luca 22:54-71; Juaļ 18:12-24

⁵³ Maļbe Jesura sacerdote dji dromaara blaama jida edesiđaa. Mama jūma sacerdote bororāda, judiorā dji dromarāda, judiorā ley jaradiabadarā siēda ābaa dji jlrē duanasīdaa. ⁵⁴ Maļne Pedroba Jesu tmlāba ēpē nīda sacerdote dji droma dema jūēsia. Dji de auđu jūrā ca blađe eđa Pedrora Ācōrē de dromanebema zarrarā ume tllā cā chūmesia.

⁵⁵ Maļne sacerdote bororāba, jūma dji dromarā biēda ēberārāda jlrāsiđaa Jesuđebemada biē jarāđamārēā. Idjira nēbllāde blađapeđa beabiēda crīchasiđaa. Māwāmīna Jesu biē jarādida neē basīa. ⁵⁶ Zocārāba sewādeba Jesura biē jarasiđaa, baribrl ādjia jarapeđara abari quīrāca baē basīa. ⁵⁷ Māwā panlne ācrlāba piradrāpeđa sewādeba jarasiđaa:

⁵⁸ –Daiba ūrīsiđaa idjia nāwā jarabllāda: “Ēberārāba opeđada Ācōrē de dromada mlā ārīya, baribrl ewari ūbea babllāde mlā dewarada oya ēberārāba ođāēda.”– II

⁵⁹ Māwāmīna ādjiza maļnebema jarapeđara quīrā awara basīa. ⁶⁰ Maļbe sacerdote dji dromaara blra ēsi nūmepeđa Jesua iwīdīsia:

–Naļglrāba blra biē jara panla. Ādjia jara panlra ꝑwārāca? ꝑBla ni cārē siēda panuēca?–

⁶¹ Jesura chupea besīa. Panuē basīa. Māwā blađe sacerdote dji dromaara blaaba wayacusa Jesua iwīdīsia:

–ꝑBlra Ācōrēba ēdrl edabari diai jarāđaca? ꝑBlra dadjia bia jarabada Ācōrē Warraca?–

⁶² Jesuba panusia:

–Māē, mlā. Bārāba ml, Naļ Djara Edađara ununia Ācōrē ne jūma poya bla jlwā araare chūmlāda idjabā jlrārāne zebllāda.– III

⁶³ Maļne sacerdote dji dromaara bla quīrūbllāba idjia jļ blra cōātapeđa jarasia:

–ꝑCārē cārēā dewarada jlrādi idji biē jaramārēā?

⁶⁴ ꝑBārāba ūrīsiđaa idjia Ācōrēda biē jara blađa! Jāļbe bārāmaarā ꝑidjira sāwā ođi?–

Maļne jūmarāba jarasiđaa Jesura beđeade bla carea beđīda panlda.

⁶⁵ Maļbe ācrlāba Jesura dau iđosiđaa idjabā idji quīrā blrađapeđa chībadjīdaa. Chīnapeđa jarabadjīdaa:

–ꝑĀcōrēneba jaradua caiba blra chīsīda!–

Māwā duanlne Ācōrē de dromanebema zarrarāba Jesura jidađapeđa puobadjīdaa.

Pedroba Jesu unucađa ada

Mateo 26:69-75; Luca 22:56-62; Juaļ 18:15-18, 25-29

⁶⁶ Pedro maļ de droma duđa basīde sacerdote droma nezocawērāda aba zesia. ⁶⁷ Maļ wērāba idjira tllā cā chūmlāda unusia. Acł nūmepeđa jarasia:

–Blra Jesu Nazaređebema ume nībasīa.–

⁶⁸ Maļne Pedroba nāwā mērāsīa:

I *Isaia* 53:12.

II *Juaļ* 2:19-22. III *Salmo* 110:1; *Daniel* 7:13-14.

–Mā jǎ ěberāra unucaa. Mā adua bāa bla cārēda jara bāda.–

Māwā jarapeđa Pedrora de auđu jūrā ca bāde dji ědrabadamaa wāsia. Maļne eterreda berusia. ¹⁶⁹Wayacusa nezocawērāba Pedrora unupeđa dji arima duanlāra jarasia:

–Za bāda ādjiebebemaa.–

⁷⁰ Pedroba māwā ūrīpeđa wayacusa mērāsia.

Dārāēne arima duanlba wayacusa Pedroa jarasiđaa:

–Wārāda bāra ādjiebebemaa. Bāra Galileadebemada jāwā bāa. Ādji quīrāca beđeabaria.– ^{II}

⁷¹ Pedroba jarasia:

–iMā sewada jaraiblā Ācōrēba cawa oya! Wārāneba jaraya: bārāba jara panl ěberāra mā unucaa.–

⁷² Māwā bāde eterreda wayacusa berusia. Ara maļne Pedroba quīrānebasia Jesuba jarāđara: “Eterreda bārima umé berui naēna bla bārima ūbea māra unucaađa aya.” ^{III} Pedroba maļnebema crīchablāde dārā jāsia.

Jesu Pilato quīrāpita edepedada

Mateo 27:1-2, 11-14; Luca 23:1-5; Juaļ 18:28-38

15 Āsabodeđe sacerdote bororāra, judiorā dji dromarāra, judiorā ley jaradiabada siđa ābaa beđe ausiđaa Jesura Pilatoma edeđi carea. ^{IV} Ara maļda Jesura jłwa jļ edesiđaa. ² Pilatoba Jesua iwiđisia:

–zBlda wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bla māwā jara bāa.–

³ Maļne sacerdote bororāba ne zocārāneba Jesura bié jarasiđaa. ⁴ Maļ bērā Pilatoba waya Jesua iwiđisia:

–Ūrīdua, ādjirāba bāra ne jūmaneba bié jara duanla. zBla panuēca?–

⁵ Bariblā Jesuba maļ siđa panuē basia. Maļ bērā Pilatoba cawa crīchaé besia.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-31; Luca 23:13-25; Juaļ 18:38–19:16

⁶ Poaza judiorāba maļ ewari droma o panlne Pilatoba preso beada aba ědrā bābadjia. Ādjirāba iwiđiblada ědrā bābadjia. ⁷ Maļne ěberā Barrabā abadada basia. Maļ Barrabāra idjiare bērā siđa puru quīrūbigasiđade mīā beasiđaa. Maļ bērā preso panasiđaa.

⁸ Maļne zocārā judiorāda Pilatoma zedapeđa iwiđi duanesiđaa idjia poaza obarida omārēā. ⁹ Pilatoba cawa basia sacerdote bororāda Jesu ume bié duanl bērā idjira jida diasieđada. Maļ carea dji ěberārā powua nūmlā iwiđisia:

–zBārāba quīrā panlca mā za bā judiorā borora ědrā bāida?–

I Maļne eterreda berusia. Griego beđeade ḷcrl cartade maļra neēa. II Ādji quīrāca beđeabaria. Griego beđeade ḷcrl cartade maļra neēa. III Marco 14:27-31. IV Pilato. Romanorā boro Tiberio abadaba Pilator Judea druadebema boroda basia. Dji boroda basia poa 26deba aba 36đaa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoma edesiđaa ādjia preso bērā beacara panl bērā. Aba romanorāba māwā odida panasiđaa.

¹¹ Maļne sacerdote bororāba dji powua nūmlā nāwā jarasiđaa: “Pilatoa jaradadua Barrabādrā ědrā bāmārēā.” ¹² Maļ carea Pilatoba wayacusa ādjirāa iwiđisia:

–Māwāra bārāba judiorā boro abadara zmlā sāwā oi?–

¹³ Maļne ādjirāba jīgua jara duanesiđaa:

–iCruđe cachi beabidua!–

¹⁴ Pilatoba iwiđisia:

–zCārē cārēā māwā oi? zIdjia cārē cadjiruada osi?– Māwā beđe bāde ādjirāba wetara bāga jara duanesiđaa:

–iCruđe cachi beabidua!–

¹⁵ Pilatorā ěberārā ume bié be amaaba Barrabādrā ědrā basia. Bariblā Jesura soaba ubipeđa sordaorā diasia cruđe cachi beadamārēā.

¹⁶ Ara maļda sordaorāba Jesura ādji de droma Pretorio abadađe eda edesiđaa. Mama waabema sordaorāda trāsiđaa. ¹⁷ Maļbe djio pursupursua bāda Jesua jļbisiđaa. Borobari lrl cađada idji borode wēāju bāsiđaa. ¹⁸ Maļbe jīgua jara duanesiđaa:

–iBio bia bāa, judiorā boro!–

¹⁹ Idji borode bacuruba ubadjieđaa idjaba dau idobadjieđaa. Chīrāborode copanesiđaa idjira wārāda bio waya panl quīrāca. ²⁰ Idjira ipieđa bié jaradapeđa maļ pursupursua bā jļbipeđadara wēāsiđaa. Wēānapedā idjia jļ bāđada wayacusa jļbisiđaa. Maļbe cruđe cachi beadi carea edesiđaa.

Jesu cruđe cachi bapedada

Mateo 27:32-44; Luca 23:26-43; Juaļ 19:17-27

²¹ Jesu puru dajadaa edesiđade ěberā Simoļ abada Jerusaleļnaa zēblā basia. Alejandroba Rupo biđa maļ Simoļra ādji zeza basia. ^V Idjira Cirene puruđebe ma basia. Sordaorāba idjia Jesu crura ataubisiđaa.

²² Māwā Jesura ějūā Golgota abadamaa edesiđaa. Golgota trāba jara bāa Boro B/awlrl. ²³ Mama uva bā asea mirrađa pueradada Jesua diasieđaa rua droamārēā. Bariblā Jesuba doé basia. ²⁴ Maļbe cruđe cachi bāsiđaa. Māwānacarea ne jemenesiđaa Jesuba cacuade jļ bāđara sāwā jedecadi cawaya.

²⁵ Jesu cruđe cachi bāsiđade ḷmāđau ḷlā basia.

²⁶ Maļne beđeada cachi jira bāsiđaa cawabidi carea idjira cārē cārēā beabłdada. Nāwā bā basia: “Judiorā Boro.” ²⁷ Idjaba ne drabadada umé Jesu caita cruđe cachi jira bāsiđaa, aba idji jłwa araare, aba idji jłwa acłare. ²⁸ Māwāsia Ācōrē cartade jara bā quīrāca. Nāwā jara bāa: “Idjira ěberā cadjirua quīrāca beasiđaa.” ^{VI}

²⁹ Maļne ḷcrl ěberārāda caita wānapedā boro ḷrātā ḷrātłapeđa Jesua nāwā bié beđeabadjieđaa:

–Ājāā, bla Ācōrē de dromara ārīpeđa ewari ūbeade wayacusa poya oiblrl, jara blduba ědrłdua! jļāļ cruđeba uđaa zedua!–

V Romano 16:13, VI Isaia 53:12. Griego beđeade ḷcrl cartade versículo 28 neēa.

31 Abari quírāca sacerdote bororāba, judiorā ley jara-diabadarā biēda Jesura ipiēda biē jarabldade nāwā jarabadjīdaa:

-Idjia dewararāda carebasia, bariblr̄l ara iduba poya ēdr̄lēa. 132 Māwāra ḡidjira Ācōrēba ēdr̄l edabari diai jaradaca? ḡidjira Israēldebema boroca? Jāl crudeba uēda zeida b̄la dairāba cawadapeḡa ijāni carea.-

Maļne Jesu caita crude cachipeḡaḡa biēda abari quírāca biē jarasiēdaa.

Jesu crude beuda

Mateo 27:45-56; Luca 23:44-49; Juaļ 19:28-30

33 Umatipa ļmādaura quisia. II Maļba naļ ējūāra hora ūbea jūma pāima nūmasia. 34 Hora ūbea baḡacarea Jesuba jīgua jarasia:

-Eloi, Eloi, ḡlama sabactani?-

Maļ arameo beḡeaba jara b̄la: "Mļ Ācōrē, mļ Ācōrē, ḡcārē cārēā mļduba b̄eesi?"

35 Maļ beḡeā ūrībldade ḡcrl̄l mama caita duanlba jarasiēdaa:

-Ūrīnadua, idjia Elíada tr̄l b̄la.-

36 Ara maļda ab̄a pira wāpeḡa uva b̄a oregueada mōda quirude dodoba edasia. Bacuruḡe jļpeḡa Jesua diasia domārēā. Maļbe dji ēberāba jarasia:

-Jļānadua; acldia Elíaba idjira uēda b̄aḡe zeī cawaya.-

37 Maļne Jesura mīādua biapeḡa iḡādr̄lasia. 38 Ara māwābldr̄lde Ācōrē de dromane eḡa wua eatl jira b̄a-da ēsidra ḡl̄lba eḡaa cōā dogosia. III39 Romanebema sordaorā boro Jesu quírāpita b̄aba idji māwā beublr̄l unusiḡe jarasia:

-Wārāda naļ ēberāra Ācōrē Warra basía.-

40 Maļne ḡcrl̄l wērārāba t̄ml̄lba acł duanasieḡaa. Ādjirā tāēna Maria Magdalenada, Salomé siēda panasiēdaa. Dewarabema Maria siēda basía. Santiago Tēābema abadaba, Jose biēda maļḡl Mariara ādji papa basía. 41 Jesu Galileade basieḡe maļ wērārāra idji ume nībasieḡaa idjaba careba panasiēdaa. Arima dewara wērārāda baraasia Jesu ume Jerusaleļnaa wāpeḡaḡa-da.

Jesu t̄lbaripeḡaḡa

Mateo 27:57-61; Luca 23:50-56; Juaļ 19:38-42

42 Nurēma ļnāūbada ewari basía. Maļ ewari carea judiorāra ne o panasiēdaa. Queuboḡoḡe Jose Arimatea puruḡebemada Pilatoma wāsia. Maļ Josera judiorā bororānebema basía. Jūmarāba idjira bio bia unubad-jīdaa. Idjia jļā b̄abadjia Ācōrēba jūmarāda pe er-obamārēā. Ne waya neē Pilatoma wāpeḡa Jesu cacuaḡa iwiḡisia t̄lbari carea. 44 Maļne Pilatoba cawa crīchaē basía sāwā Jesura isabe beusida. Maļ carea sordaorā boroda tr̄lpeḡa iwiḡisia Jesura wārāda beusi cawaya. 45 Sordaorā boroba wārāda beusiḡa aḡa b̄erā Pilatoba Josea Jesu cacuara idu edebisia. 46 Joseba borobada nēdopeḡa Jesu cacuara crudeḡebemada uēda b̄apeḡa maļ borobaba b̄lr̄ā basía. Maļbe mōjē

I Carebasia. Griego beḡeade b̄ā b̄la "ēdr̄l edasia." II Amos 8:9-10. III Exodo 26:31-33; Hebreo 9:1-15.

ur̄ia corode eḡa b̄apeḡa mōgara waib̄aba uriara jūātr̄l basía. 47 Maria Magdalenaba, Jose papa Maria biēda acł panasiēdaa Jesu cacuara mama b̄abldada. IV

Jesu ļrēbada Ācōrē nezocaba jaradā

Mateo 28:1-10; Luca 24:1-12; Juaļ 20:1-10

16 Ānāūbada ewari jōnacarea Maria Magdalena-ba, Santiago papa Mariaba, Salomé biēda querada nēdosieḡaa Jesu cacuara r̄lr̄l̄i carea. 2 Nabema ewari domianeḡebemane diapeḡa ara ļmādaud od-jablr̄lde ādjira Jesu t̄lbaripeḡaḡamaa wāsieḡaa.

3 Maļne nāwā jara nībasieḡaa:

-Dadjira eḡa wāni carea ḡjāļ mōgara waib̄aba ur̄ia jūātr̄l b̄ara caiba āḡā b̄ai?-

4 Bariblr̄l araa acłbldade unusieḡaa mōgara waib̄abara orrocawa cob̄ada. 5 Ara maļda ur̄iaḡe eḡa wāsieḡaa. Eḡa wābldade cūdrada unusieḡaa. Idjia dra-soa jļ b̄ara totroa querasia. Ādji j̄lwa araare chūmasia. Idji carea wērārāra dauperasiēdaa. 6 Maļ cūdraba ādjia jarasia:

-Dauperarānadua. Bārāba Jesu Nazareḡebemada crude cachipeḡaḡada j̄lr̄l panl̄a. Idjira ļrēbasia. Idji b̄apeḡaḡamaa acładaua. Nama b̄āēa. 7 Jāļbe idji ume nībapeḡaḡarāmaa wānadua. Pedroa, waabemarāa biēda jaradua Jesura ādji na Galilea druad̄aa wābldr̄l-da. Jāma idjira ununia idjia naēna jarad̄a quírāca.- V

8 Maļne daupera panl̄ba cacua ure nūpanasiēdaa. Ara maļda wērārāra Jesu cacua t̄lbaripeḡaḡa ur̄iaḡeba pira wāsieḡaa. Ne waya panl̄ b̄erā ni ab̄ala beḡeadeḡe basía. VI

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubiēda

Juaļ 20:11-18

9 Jesura diapeḡeḡa nabema ewari domianeḡebemane ļrēbapeḡa naārā Maria Magdalena unubisia. Maļ wērānebemada Jesuba naēna jairāda siete āḡā j̄re-cuasía. 10 Maļbe Mariara Jesu ume nībapeḡaḡarāmaa wāsia. Idji jūēsiḡe ādjirāra waēi sopuaba jīā panasiēdaa. Māwā panl̄ne Mariaba ādjirāa jarasia Jesura zocai b̄a-da unusida. Māwā ūrībldamīna ijānaē basía.

Jesuba dewara umé panl̄a ara idjida unubiēda

Luca 24:13-35

12 Māwānacarea Jesu ume nībapeḡaḡarāda umé pu-ru dajada nībasieḡaa. Maļḡlr̄āa Jesuba ara idjida quírā awara unubisia. 13 Ādjira jēda wānapēda waabemarāa jarasiēdaa. Māwāmīna waḡibiēda ijānaē basía.

Jesuba edaḡarāa ara idjida unubiēda

Mateo 28:16-20; Luca 24:36-44; Juaļ 20:19-23

14 Māwānacarea Jesuba edaḡarā once panl̄ ne co chūpanasiēde ara idjida unubisia. Ādji c̄lwr̄l̄l zread-eba ijānaē panana carea quēāsia. Idji ļrēbada un-upeḡaḡaba ādjirāa jarasiḡamīna ijānaē panasiēdaa.

IV Jose. Maļḡl Josera Arimateaḡebemaēā, āteb̄lr̄l Santiago Tēābema abada ume dji djaba basía. Marco 15:40; 16:1. V Marco 14:28. VI Griego beḡeade ḡcrl̄l cartade Marcoba b̄ad̄ara namabe b̄la. Versículo 9ḡeḡa ab̄a 20ḡaa neēa.

¹⁵ Mañbe Jesuba ãdjirãa jarasia:

-Drua beaza wãnapeda beæa bia mñnebemada jũmarãa jaradua. ¹⁶ Mañ beæada ãjãsidara idjaba borocuesidara Æcõrẽba êdrl edaya. Baribrl mañ beæa ãjãera idjia cawa oya. ¹⁷ Mñ ãjã beaba nañglda oðia Æcõrẽ lãa eropanlda unubiði carea: mñ trñneba jairãda ãyã jãretãdia idjaba adua panl beæa beæadia. ¹⁸ Dama arada ãdji jãwaba jidãdia. Nẽãrã dadji beabarida doðibrl mañba biẽ oẽa. Idjaba cacua biẽ beara ãdji jãwa ãrã Æabldãde biacuadia.-

Jesu bajãnaa wãna

Luca 24:50-53

¹⁹ Mãwã jaradãcarea dadjirã Boro Jesura Æcõrẽba ãtaa bajãnaa edesia. Mama Æcõrẽ jãwa araare chũmesia. ²⁰ Mañbe Jesuba edãdarãba idji beæara ãdji wãbdãza jarasidaa. Dadjirã Boroba ãdjirãra carebasia. Ne ununaca obi Æãbeba cawabisia ãdjia jara panlra wãrã arada.

LUCA

Nañ cartara Lucaba basia. Idjira griego basica bla. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara bla Lucara Paulo ume nĩbasida. Mateoba, Marco bida ãdjiza carta Jesucritodebema bapedadacarea Lucaba nañ cartara basia.

Lucaba nañ cartara eberã dji droma Teopilo itea basia cawamãrẽã Jesudebema idjia jaradiapedadara wãrãda (1:1-4). Lucaba waabemarã cãyãbara ebudaara basia Borocuebari Juañ topedadadademada (1:5-80), Jesu topedadadademada sida (2:1-52). Mañare bá bla Juañba Jesu borocuedadademada (3:1-22), Jesu drõã nañabemarã trãda (3:23-38), idjaba diauruba Jesu mĩã sã badedadademada (4:1-13). Mañare bá bla Jesuba Galilea druade jaradia nĩbadadademada (4:14deba aba 9:50daa) idjaba Jerusaleñnaa wãbãrãde jaradia badedadademada (9:51neba aba 19:27daa).

Jĩũare bá bla Jesu Jerusaleñne mãwãnanebemada: Jerusaleñ puru carea jĩãnada, crude beapedadada, ãrẽbada, idjaba idji ijã bearã quĩrãpita bajãnaa wãnada (19:28deba aba 24:53daa).

Lucaba ebuda basia ãcõrẽba cawa oidebemada (2:25-35; 19:37-44; 21:20-24) idjaba cadjirua obadarã idjimaã jẽda zebãdarãda eãrã edaibemada (1:67-80; 15:1-32; 19:1-10). Barima zocãrã basia cadjirua obadarã Jesuba quĩrã djuburiadada: judiorãda, judiorãẽda, Samariadademãrãda, ne neẽ quẽdeada, Romanebema boro itea parata jãrã pebadarã sida.

Luca cartade ebuda bla wẽrãrã sida Jesuare panasiada. Bã bla Elisabedebemada (1:5-66), Mariadebemada (1:26deba aba 2:52daa), Ananebemada (2:36-38), idjaba Jesu carebabadarãnebemada (8:1-3). Mañ awara wẽrãrãba idji ãrẽbadadademada naãrã cawasiada (24:1-12).

Lucaba Teopiloa bá diabueda

1 ãcõrẽba dadjirã tãena odadademada zocãrãba bá quĩrãsiada. **2** Jũma mañ oda unupedadaba neãrãsiada idjaba jaradiasiada. Dji carta bapedadadaba mañda basia. **3** Bã dji droma bla Teopilo, mãã bida jũma mañ mãwãnada bio quĩrãcuita iwidiã bẽrã, mãmaarã bia bla bl itea ariãde bá diabueida. **4** Mãwã bla cawaya bã jaradiapedadara wãrãda.

Borocuebari Juañ todĩ cawabida

5 Herode Judea druadademã boro basiãde sacerdotẽ Zacariada basia. **I** Mañ Zacariara sacerdoterã idji ume trajabada sida Abiãrã abadiãda. **II** Dji quima Elisabera Aaroñ eberãrãneba yõna basiã. **6** ãdjira umena ãcõrẽ quĩrãpita jipa panasiãda. ãcõrẽba obi jaradara jũma ijã o panã bẽrã biẽ jarãde neẽ panasiãda. **7** Baribãrã Elisabera warra toca baãda bẽrã warra neẽ panasiãda. Mañ awara bio drõãda panasiãda.

8 Mãwã panãne Zacaria ãcõrẽ de dromane trajai ewarida jũesia. Mañ bẽrã idjira, waabema sacerdoterã idji ume trajabada sida ãcõrẽ quĩrãpita traja panasiãda. **9** Mañne sacerdoterãba obada quĩrãca ne jemenesiãda caiba ãcõrẽ de dromane eãda incienso querada bá diaida bla cawaya. Mañne Zacaria trãda odjasia.

10 Incienso quera bá diai horada jũena bẽrã Zacariara eãda wãsia. **III** Mañne puruba dajadaare ãcõrẽa iwidiã panasiãda. **11** Mãwã bãde bajãnebema nezocada

I Herode. Mañ Herodera "dji Droma" abadaa. II Abiã. 1 Cronica 24:10. III Incienso querada bá diaida bla. Exodo 30:34-38.

quera bá diabada jãwa araare odjasia. **12** Idji unuside Zacariara bio dauperapeda abeda cawa crĩchaẽ basiã.

13 Baribãrã bajãnebema nezocaba jarasia:

–Ne wayarãdua. Bã ãcõrẽa iwidiã badara idjia ãrĩsia.

Bã quima Elisabeba warrada toya. Idji trãra bãdua Juañ. **14** Mañ warra carea zocãrã basia. Idjira ãcõrẽ quĩrãpita dji droma bai bẽrã bl sida bio basia baya. Uva ba aseada, itua sida doca baya. Bãteã beãrã ewariãdeba ãcõrẽ Jaurera idji ume baya. **IV** **16** Idjia zocãrã israelerã ãcõrẽmaa jẽda zebiã. **17** Eliãba erobada jaureda, lãã sida bl warraba erobaya. Mañneba idjira dadjirã Boro na wãya dji zezada ãdji warrarã ume ibiabi carea. **V** Mañ awara ijãnaẽ beã sida carebaya jipa beaba crĩchabada quĩrãca crĩchadãmãrẽã. Mãwã carebaya puruba dadjirã Borora bia edadãmãrẽã.–

18 Mañne Zacariaba bajãnebema nezocaa iwidiãsia:

–Jã mã sãwã cawai bla jara bãra wãrãda? Mãra bio drõãda bla. Mã quima sida djorada bla.–

19 Bajãnebema nezocaba Zacaria jarasia:

–Mãra Gabriel, ãcõrẽ nezocaa. Idjia mãra blmaa diabuesia mañ beãda biada jaramãrẽã. **20** Mãra jara bãra ãcõrẽba bãda ewariãde wãrãda mãwãya. Baribãrã ijãnaẽ bẽrã bãra quĩrãme cara baya aba bl quima warra toãrãda.–

21 Mããmisa eberãrãba dajada jãã panasiãda. ãdjia cawadãẽ panasiãda sãwãẽrã Zacariara jãcua eãda dãrãbãrãda. **22** Mãwã bãde idjira dajadaã zesia baribãrã poya beãdaẽ basiã. Quĩrãme cara beãda bẽrã

IV Numero 6:1-5; Juece 13:2-5. V Malaquia 4:5-6.

ababe sēyāneba bedea basia. Maḷba ēberārāba cawasidaa Ācōrēba idjia ne unubisida.

23 Idji Ācōrē de dromane trajai ewari jōnacarea Zacariara diguidaa wāsia. 24 Māwānacarea idji quima Elisabera biogoa besia. Maḷ bēṛā Elisabera jedeco juesuma diguida besia. Nāwā crīchasia: 25 “Ācōrēba mḷra carebasia biogoa bemārēā. Jāwā bia oḍaba mḷ quīrā perara āyā basia. Ēberārāba mḷra waa bié jaradaēa.”

Bajānebema nezocaba Mariaa jarada

26 Elisabe sei jedeco biogoa bedacarea Ācōrēba bajānebema nezoca Gabrielda Galilea druaē Nazare puruḍaa diabuesia awērā umaquīrā adua ba Mariamaa. Maḷ Mariara Jose ume dji edaēi carea bedea bia panasidaa. Josera Davieba zeda basia. 28 Bajānebema nezocara Mariama jūēpeḍa nāwā jarasia:

–jMērā! Ācōrēba blra bia erobḷaa. I Idjira bl ume blaa.–

29 Maḷ bedea ūrīsīde Mariaba abeda cawa crīchaé basia cārē cārēā bajānebema nezocara māwā bedea bāda. 30 Maḷne bajānebema nezocaba idjia jarasia:

–Maria, ne wayarādua; Ācōrēba blra careba blaa.

31 Maḷ bēṛā blra biogoa bepeḍa warrada toya. Maḷ warra trḷra bādua Jesu. II 32 Idjira dji droma baya idjaba Ācōrē dji dromaara bāba idji Warraada aya. Ācōrēba idjira israelerā boroda bāya idji drōāenabema Davi baeda quīrāca. 33 Idjira Jacobodeba yōpeḍarā boroda bāya. Ewariza ādjirāra pe erobāya.– III

34 Maḷne Mariaba bajānebema nezocaa iwīḍisia:

–Mḷra umaquīrā adua bāda ḷsāwā biogoa bei?–

35 Bajānebema nezocaba panusia:

–Ācōrē Jaurera blmaa zepeda idji lḷāara bl ume bāya. Maḷ bēṛā idjia dia ba warra bla toblḷḷda Ācōrēba idji Warraada aya. 36 Bl apipi Elisabe siḍa warra toya. IV Djorada bāmīna idjaba warra tocaada abadamīna sei jedeco bāa biogoa bāda. 37 Ācōrēba poya oēra neēa.–

38 Mariaba panusia:

–Mḷra Ācōrē nezocaa. Bia bāa bla jarada quīrāca idjia oida.–

Maḷbe bajānebema nezocara idji quīrāpitabemada wāsia.

Mariaba Elisabe acḷde wāna

39 Māwānacarea Mariara isabe Elisabe puruḍaa wāsia. Maḷ purura Judea drua eyaiḍa bāde bāa. 40 Ma-ma Zacaria dede eḍa wāpeḍa Elisabea jarasia:

–jMērā!–

41 Elisabeba Maria bedea ūrībḷḷḷde idji warra biteda quirura domicasia. Ara maḷda Elisabera Ācōrē Jauredeba besia. 42 Maḷne Mariaa nāwā jīgua jarasia:

–Blra wārāda dewara wērārā cāyābara Ācōrēba biara careba bāa. Bl warra siḍa Ācōrēba bio bia bāya.

43 ḷMḷra cai mḷ Boro papaba jāwā acḷde ze bāra?

I Ācōrēba blra bia erobḷaa. Griego bedeaēde ḷcḷḷ cartaēde nāwā bā bāa: “Ācōrēba bāda dewara wērārā cāyābara biara erobḷaa.” II Mateo 1:21. III 2 Samuel 7:8,16. IV Bl apipi. Griego bedeaēde maḷra ebuḍa bāēa.

44 Ara bl bedea ūrībḷḷḷde warra mḷ biteda bāra bās-riḍaba domicasia. 45 Ācōrēba jaradaara wārāda māwāida idjāna bēṛā blra bio bia bāa.–

46 Maḷne Mariaba jarasia:

Soḍeba mḷa jaraya: Ācōrēba dji dromaa. V

47 Ācōrē mḷ ēdḷḷ edabari ume mḷra bio bāsriḍa bāa.

48 Idjia za quiru nezocara bia erobḷaa.

Idiḷba ḷtaa jūmarāba jaradia Ācōrē jūma poya bāba mḷra bio careba bāda, mḷ itea ne waibḷada o ba bēṛā. jAba idjidḷḷ Ācōrēa! 50 Maḷ bēṛā idji waya beara ewariza quīrā djuburia bāya.

51 Ācōrēba idji lḷāadeba ne waibḷada ocuasía.

Ara ādjidubā dji dromada crīcha beara idjia memenebisía.

52 Dji droma beadara āyā bācuapeḍa dji edaara queḍeada dji dromada bācuasía.

53 Dji ne neé queḍeaa ne jūma biada diasía, baribḷḷḷ dji ne bara beara jḷwa bari āyā wābicuasía.

54 Idji nezoca Israel purura carebasía. Idjia Abrahāra, idjiḍeḷba yōbdarā siḍa ewariza quīrā djuburiaya dadji drōā naēnabemarāa jarada quīrāca.

56 Mariara Elisabe dede jedeco ūbea bapeḍa diguidaa wāsia.

Borocuebari Juaḷ toḍa

57 Idji ewari jūēsīde Elisabera warra tosia. 58 Idji caita panabadaba, idji ēberārā biḍa maḷ ūrīsīde idji ume bāsriḍasidaa Ācōrēba bio quīrā djuburiada bēṛā.

59 Warra toḍacarea ocho ewari bāde ābaa dji jḷresidaa warra cacuara wēāgōḍi carea. VI Maḷne ḷcḷḷḷba idji zeza trḷ Zacariada bā quīrā panasidaa.

60 Baribḷḷḷ dji papaba jarasia:

–Māwā trḷ bādaēa, āteblḷḷ idji trḷra bādia Juaḷ.–

61 Ādjirāba jarasidaa:

–ḷCārēā maḷ trḷra bādi? Bārā ēberārā tāēna maḷ trḷra neēa.–

62 Maḷbe dji zeza Zacariaa sēyāneba iwīḍisidaa cārē trḷda bā quīrā ba cawaya. 63 Maḷ carea Zacariaba bacuru pewedeada enebisia. Maḷḷḷḷde nāwā bāsia: “Idji trḷra bādia Juaḷ.”

Maḷ unusidade jūmarāba cawa crīchadaē basía.

64 Ara maḷne Zacariara quīrāme cara baḍada waya bedeasia. Ara maḷda idjia Ācōrēa bia bedeasia.

65 Jūma ādji caita panabadaba maḷnebema ūrīsīde Ācōrē waya panḷba jūma Judea drua eyaiḍa bāde nēblḷḷbadjidaa. 66 Jūma maḷ ūrīpeḍadaba jarabadjidaa: “Māwā baibḷḷḷ, maḷḷḷḷ warrara dji droma baya.” Māwā jarasidaa Ācōrē lḷāara dji warra ume ba bēṛā.

67 Zacariara Ācōrē Jauredeba bepeḍa nāwā bedeasia:

68 jIsraelerā Ācōrēba bio bia bāa, idji ēberārā ēdḷḷ edai carea ze ba bēṛā!

69 Idji nezoca Davieba zedada diabueblḷḷḷ dadji ēdḷḷ Edabarida bamārēā. VII

V 1 Samuel 2:1-10; Salmo 113:5-9. VI Genesi 17:10-12. VII 2 Samuel 7:12-13; Salmo 132:17.

70 Naëna Ācōrēba idjideba beḏeabadarāa mañnebe-mada jarabisia.

71 Idjia jarabisia jūma dadjirā dji quīrūnebemada, dadjirā quīrāma pannebema siḏa ḏḏrḏ edaida.

72 Māwā oya dadji drōā naēnabemarāa quīrā djuburi-ayada aḏa bērā

idjaba ḏdjirā ume beḏea baḏada jūma oyada aḏa bērā.

73 Idjia dadji drōāenabema Abrahaña jarasia dadjirā dji quīrū jḏwaḏabemada ḏḏrḏ baḏida.

Māwā ne wayaa neē dadjirāba idjira poya ḏpē panania.

75 Dadjirā zocai panamisa idji quīrāpita biya, jipa nībaḏia.

76 Mañbe Zacariaba idji warrāḏebemada nāwā jarasia: Warra, bḏra Ācōrē dji dromaara baḏeba beḏeabariaḏa aḏia. Bḏra dadjirā Boro na wāya idji o jari carea. I

77 Bḏra israelerāa cawabiya sāwā Ācōrēba ḏdji cadjirura quīrāḏoapeḏa ḏḏrḏ edaida.

78 Ācōrē quīrāra bio waiḏḏa bḏra. Dadji ḏḏrḏ Edabarira bajāneba zeya ḏmāḏau odjabari quīrāca.

79 Mañba dji pāḏmane beaa, dji beuḏi waya beaa biḏa Ācōrēra cawabiya.

Idjaba dadjirāa cawabiya sāwā idji ume necai pananida.

80 Dji warrara warisia idjaba Ācōrē Jaureḏeba zarea beasia. Drōā baḏacarea ḏjūā pōāsa ewaraga baḏe baḏe wāsia. Mama baḏadja aba jūmarā quīrāpita beḏe-abḏra ewariḏaa.

Jesu toḏa ewari

Mateo 1:18-25

2 Mañ ewariḏe Romanebema boro Cesar Augustoba idji jḏwaḏa beara jūma juachabisia. II Mañ bērā jarasia puru aī beara ḏdji puruḏaa wānamārēā.

2 Mañ ḏberārā juachabidara idjia naārā obidā basia. Mañ ewariḏe Cirenioda Siria druḏe dji boro basia.

3 Mañne jūmarāda juachamārēā ḏdji puruza wāsiaḏaa.

4 Mañ ewariḏe Josera Galilea druḏe Nazare puruḏe baḏadja. Idjira Daviḏeba zeḏa bērā Judea druḏe Beleñ puruḏaa wāsia. Beleñra Davi topeḏaḏa puru basia. 5 ḏdji juachamārēā idji quima bai Maria ume wāsia. Mañ ewariḏe Mariara biogoa basia. 6 Beleñne panne Maria warra toi ewarira jūḏesia. 7 Cāḏbada de bari bḏra neē bērā idji warra iwina toḏara wuaba bḏraḏe animarā ne cobadaḏe coquirusia.

Bajānebema nezoca oveja wagabadarāma odjaḏa

8 Mañ diamasi oveja wagabadarāba ḏdji ovejara Beleñ caita waga panasiḏaa. 9 Cawaḏne bajānebema nezocada ḏdjima odjasia. Mañne Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroaba ḏdjima bio ḏnaga nūmesia. Mañ carea oveja wagabadara bio dauperasiḏaa. 10 Baribḏra bajānebema nezocaba ḏdjia jarasia:

I Malaquia 3:1. II Idjia māwā obisia puru beaza idji itea paratara ariḏe jḏra peḏi carea.

–Ne wayarānadia. Mñā beḏea biada bārāa jaraḏe ze bḏra. Mañ beḏea carea jūmarāda baḏsriḏaḏia. 11 Iḏi Davi topeḏaḏa puru Beleñne bārā ḏḏrḏ edabarida tosiḏaa. Idjira Critoa, dadjirā Boroa. III 12 Naḏḏḏe bārāba cawaḏia mñā jarabḏra wārāda: bārāba mañ warra zaquera wuaba bḏra baḏa animarā ne cobadaḏe ununia.–

13 Ara māwā jarabḏraḏe bajānebema nezocarāda zocārā odjasiḏaa. Jūma ḏdjirāba Ācōrēa nāwā bia beḏeasiḏaa:

14 Ācōrē ḏḏrḏ bajāne bḏra bio bia quirua! jḏberārā Ācōrēba bia unu bḏra naḏ ḏjūāne necai beaḏia! IV

15 Mañbe bajānebema nezocarāra bajānaa wāsiaḏaa. Ara mañda oveja wagabadarāba jarasiḏaa:

–Māḏteara dadjirā Boroba cawabidara Beleñnaa acḏe wānia.–

16 Ara mañda wābḏraḏia. Jūḏesiaḏe Mariada, Joseḏa, dji warra zaque siḏa unusiḏaa. Warra zaquera animarā ne cobadaḏe basia. 17 Mañ unupeḏaḏacarea bajānebema nezocaba warrāḏebema jaraḏara ḏdjia jūmarāa nēbḏraḏia.

18 Oveja wagabadaba jara panḏ ḏriḏiaḏe jūmarāba cawa crīchaḏe panesiḏaa.

19 Baribḏra dji papa Mariaba maḏḏḏebemada idji soḏe jūma quīrācuita crīcha baḏadja.

20 Oveja wagabadarā jēda wābḏraḏe ḏdjia unupeḏaḏa carea idjaba ḏriḏiaḏe carea Ācōrēa bia beḏeasiḏaa.

Bajānebema nezocaba jaraḏa quīrāca wārāda jūma māwāsia.

Jesu Ācōrē de dromanaa edepeḏaḏa

21 Warra toḏacarea ocho ewari baḏe dji warra cacuara wēḏgosiḏaa. Mañne idji trḏra baḏsiḏaa Jesu, dji papa biogoi naēna bajānebema nezocaba jaraḏa quīrāca.

22 Warra toḏa carea dji papaba wagaida bḏ ewarira wagasia Ācōrēba Moisea diaḏa leyḏe bḏ bḏ quīrāca. V

Mañ ewari jōnacarea idjia dji zeza ume warra zaquera Jerusaleñnaa edesiḏaa Ācōrē quīrāpita baḏi carea.

23 Māwā osiḏaa Ācōrē leyḏe nāwā bḏ bḏ bērā: “Jūma warra iwina Ācōrēa diaḏida panḏa.” VI 24 Mañ awara Ācōrē quīrāpita bia bei carea dji papaba puchirāda babue diabisia Ācōrē leyḏe nāwā bḏ bḏ bērā: “Puchirāda wa putujuda ume diaida bḏa.” VII

25 Mañ ewariḏe ḏberā Simeoñ abadada Jerusaleñne basia. Mañ Simeoñra jipa basia idjaba Ācōrēba jara bḏra quīrācuita ḏjā obadja. Idjia jḏā basia Ācōrēba Israel puru sobiabi ewarida. VIII Ācōrē jaurera idji ume basia.

26 Naēna Ācōrē Jaureba idjia cawabisia idji jaiḏai naēna Ācōrēba ḏḏrḏ edabari diai jaraḏara unuida.

27 Ācōrē leyḏe bḏ bḏ quīrāca oḏi carea djibarirāba Jesura Ācōrē de dromanaa edesiḏaḏe Ācōrē Jaureba

III Crito. Maḏḏra trḏeā, ḏtebḏra griego beḏea. Arameo beḏeḏe jarabadaa “Mesías.” Jara bḏa “Ācōrēba ḏḏrḏ edabari diai jaraḏaa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda baḏmārēā bḏa.” IV jḏberārā Ācōrēba bia unu bḏra naḏ ḏjūāne necai beaḏia! Griego beḏeḏe mañra ebuḏa baḏeā. V Levitico 12:1-8. VI Warra iwina. Exodo 13:2. VII Levitico 12:6-8. VIII Isaia 40:1-5; 49:13-16; 57:18-19; 61:1-3.

Simeoŕra araa wābisia. 28 Simeoŕba dji warra unuside bara edapeða Ācōrēa nāwā bia jarasia:

29 Mā Boro, jāŕbebrŕl bl nezocara idu necai beubidua bla jarada quīrāca oða bēřā.

30 Bla ēdrl edabari diai jaradara mŕla unubisia.

31 Bla idjira ĩasia jūma puru beaba ununamārēā. I

32 Idjira ŕnaa quīrāca ĩaya judiorāēba bŕebemada cawadāmārēā.

Idji carea bl puru Israelera bia jaradā. II

33 Simeoŕba ādji warradēbema jara bŕ ŕřisidāde Jesu djibarirāba cawa crīchadaē basia. 34 Maŕne Simeoŕba ādjira bia jara ĩapeda Mariaa nāwā jarasia:

–Ācōrēba naŕ warrara diasia israelerā zocārā bia ĩamārēā idjaba zocārā biē ĩamārēā. Cawabiya idjira Ācōrēneba ze bŕada, māwāmīna idjira biē jaradā.

35 Māwā zocārāba ādji sođe mērā erobeara unubiēdia. Idjaba bŕa bio sopua ĩaya mīāsuba sublada quīrāca.–

36 Arima Ācōrēneba beēabari Ana abadada basia.

Idjira Aserdeba yōna Panuel cau basia. Idjira djorada basia. Awērā quiruda quima edapeða siete poa bŕde pēdra basia. 37 Idji pēdra beđara 84 poa basia. III

Ewariza āsa, diamasi biē Ācōrē de dromanaa wābadjia Ācōrēa bia jarai carea, ne cođaca ewari oi carea idjaba Ācōrēa iwidi carea. 38 Maŕ djorara Jesu djibarirā caita wāpeđa Ācōrēa bia beēasia. Maŕbe Ācōrēba Jerusaleŕ puru ēdrl edai ewari jŕā beaa dji warra zaquēdebemada beēasia. IV

39 Ācōrē leyde bŕ bŕ quīrāca jūma opeđadacarea Josera, Maria sida Galilea druade ādji puru Nazaređaa jēda wāsidaa. 40 Dji warrara cacua lĕaa warisia. Idjira bio ne cawasia idjaba Ācōrēba ne jūmane idjira carebabadjia.

Jesu Ācōrē de dromane bađa

41 Poaza Jesu djibarirāra Jerusaleŕnaa wābadjidaa judiorā Egiptođeba ēdrlpedađa quīrānebabada ewari ođi carea. V42 Jesu doce poa baside ādjira wāsidaa maŕ ewari droma bađi carea jūma judiorāba obada quīrāca. Jesu sida ādji ume wāsia. 43 Maŕ ewari droma jōnacarea ādjira jēda wāsidaa. Baribrŕl ādji warra Jesura Jerusaleŕne besia. Maŕra ādjia adua panasidaa.

44 Crīcha panasidaa Jesura ēberārā tāēna nīda. Māwā ewari aba nībasidaa. Quewara idji jŕlŕsidađe ādji ēberārā tāēna ununaē basia. Ara maŕda jēda Jerusaleŕnaa Jesu jŕlŕde wāsidaa.

46 Ewari ŕbea bablŕlde idjira unusidaa Ācōrē de droma dajadaare judiorā ley jaradiabadarā tāēna chūmlada. Ādjia jaradia panlra ŕři basia idjaba ādjia iwidi badjia. 47 Maŕne ādjia iwidi bŕadađe idjia ariđe panubadjia. Jūma idji ŕři panlba cawa crīchadaē panasidaa necawađeba panu bŕ bēřā. 48 Djibarirāba idji unusidađe cawa crīchadaē basia. Dji papaba idjia iwidi sia: –Warra, ŕbla cārē cārēā jāwā osi? ŕCārē cārēā nama besī? Bio sopua panlba mŕla, bl zeza biēa blra jŕlŕ panasidaa.–

I *Isaía 40:5; 52:10.* II *Isaía 42:6; 46:13; 49:6.* III *Idji pēdra beđara 84 poa basia. Griego beēade ebudea bŕēa. ŕŕlŕlmaarā jara bŕa Anara 84 poa basida.* IV *Isaía 52:10.* V *Exodo 12:1-27.*

49 Jesuba panusia:

–Bārāba ŕcārē cārēā mŕra jŕlŕ panasida? ŕMŕ Zeza deđe baida bŕada adua panlca?–

50 Baribrŕl Jesuba jaradara djibarirāba cawadaē basia. 51 Maŕbe Jesura ādji ume Nazaređaa wāsia. Ādjia jarabŕada idjia jūma ŕřā obadjia. Jūma Jerusaleŕne māwānara dji papaba bio quīrācuita crīcha bēbadjia. 52 Jesura cacua lĕaa warisia idjaba ewariza ne cawara wāsia. Ācōrēba, ēberārā biēa idjira bia unusidaa.

Borocuebari Juaŕnebema

Mateo 3:1-12; Marco 1:1-8; Juaŕ 1:19-28

3 Tiberio Cesar quince poa Romanebema boro bŕde Poncio Pilatoda Judea druade dji boro basia. Herodeda Galilea druade dji boro basia. VI Dji djaba Pelipeda Traconite druade idjaba Iturrea druade dji boro basia. VII Lisaniada Abilene druade dji boro basia. 2 Anāda idjaba Caipāda sacerdote dji dromarā basia. VIII

Maŕ ewaride ējūā pōāsa ewaraga bŕde Ācōrēba Zacaria warra Juaŕa beēasia. 3 Maŕ bēřā Juaŕra jūma Jordaŕ do caita beara jarade wāsia ādji cadjiruara igaradapeđa Ācōrēmaa zedāmārēā. Idjia jaradisia māwā osidara Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaida. Dji ŕřābŕada idjia dođe borocuebadjia. 4 Jūma maŕglra māwāsia Ācōrēneba beēabari Isaíaba naēna bŕda quīrāca:

Ēberāda ējūā pōāsa ewaraga bŕde jŕgua beēa bŕa: Ora jariēadua dadjirā Boro bia edadāmārēā. Ora idji itea jipa jariēadua.

5 Jogoā beara jūma daucha ocuaya. Eya ŕtl beara, eya jewēdea bea sida daucha ocuaya.

O jūrēā beara jipa jariya, o biē beara jūma biya ocuaya.

6 Māwā jūmarāba ununia sāwā Ācōrēba ēdrl edabari-da. IX

7 Zocārā ēberārāda zebadjidaa Juaŕba borocuemārēā. Baribrŕl Juaŕba ŕŕlŕla jarabadjia:

–Dama ēberārā, ŕcaiba jarasi bārāra Ācōrē quīrūbiēdebemada poya mīřūnida? 8 Bārāba o panlneba unubiēadua wārāda Ācōrēmaa zesiēada. Crīcharānada Abrahaŕ warrarā bēřā Ācōrēba cawa oēda. Mŕa bārāa ebudea jaraya: Ācōrēba quīrāibrŕl za taēa mōgarara Abrahaŕ warrarā babicuaya. 9 Maŕ awara mŕa jaraya Ācōrēba zagarada erobŕa bacuru tutacuai carea. Jūma bacuru bia zaudecara tutacuapeđa tŕbŕde batacuaya. Ara maŕ quīrāca Ācōrēba cadjiruwa obadarāda cawa oya.–

10 Maŕ carea ēberārāba idjia iwidi badjidaa:

VI *Maŕ Herodera Antipa trŕ jarabadjidaa. Idjidebemada beēa bŕa Mateo 14:1-10de, Marco 6:14-28de, Luca 3:19de, 9:7-9de, 13:31-33de, 23:6-12de.* VII *Maŕgl Pelipedebemada aba naŕ verŕicūlođe bŕ bŕa. Dewarabema Pelipera Herode-Pelipe abadada unubadaa Mateo 14:3de, Marco 6:17de, idjaba Luca 3:19de. Herode dji Droma abadara ādji zeza basia. Antipa ume dji djabarā basia.* VIII *Caipāra Anā wigu basia. Anāra sacerdote dromada basia poa 6deba aba 15daa. Caipāra sacerdote dromada basia poa 18deba aba 36daa.* IX *Isaía 40:3-5.*

-Māēteara daiba zcārēda oēida panl?-

11 Juaļba panusia:

-Cacuade jlbada umé erobaba dji neé quirúa aba di-
aida bla. Dji coi erobaba dji coi neé quirúa daida bla.-

12 Māwā bade Romanebema boro itea parata jrlr
pebadarāda borocueēi carea zesidaa. Maļbe ādjia
iwidišidaa:

-Jaradiabari, dairāba zcārēda oēida panl?-

13 Juaļba ādjia jarasia:

-Bārāba parata jrlr peēida panl auēu diabirānad-
ua.-

14 Maļne sordaorā arima duanlba Juaļa iwidišidaa:

-Dairāba zcārēda oēida panl?-

Juaļba panusia:

-Bārā trajubari parata dia panlneba necai beaēadua.
Waraga panlneba djārā paratara jāřrānada idjaba
sewaēba djārā biē jararānada.-

15 Arima duanlba maļ ūřisidaa bio quīřacuita du-
anesidaa cārēda sāwāi cawaya. Ara āduba nāwā crīcha
panasiēdaa: "¿Juaļra Ācōrēba ēdrl edabari diai jarāda-
ca?"

16 Baribrlr Juaļba jūmarā jarasia:

-Wārāda mļa bārāra baidoba borocue bla. Baribrlr
mļ cāyābara dji dromaara bada zeya. Idjia jřrūne jļ bla
ēřāi carea mļra bia baēa. Idjiabarlr Ācōrē Jaureda di-
aya. I Baribrlr jřnaēbrlr cawa oya. II¹⁷ Ezoai careabe-
mara idji jawaēde erobaba porara dji ta umebemada āyā
bāi carea. Maļbe dji tara wagaya baribrlr dji porara
tlbl uruaēde babueya.-

18 Ara maļ quīřāca ne quīřātanoaneba Juaļba beēda
bia dadji ēdrlēdebemada jaradia bapeēda jarabadjia
jřnamārēā. 19 Baribrlr Juaļba Galileaeēbema boro
Herodera quēābadjia idjia wērā erobā Herodīa carea.
Maļ Herodīara ara Herode djaba Pelipe quima basīa.
Maļ awara Juaļba idjira quēābadjia ne jūma cadjirua o
bla carea. 20 Herodeba maļ cadjirua o bla awara naļgł
cadjirua siēda osia: Juaļra preso bābisia idji quēā bla
carea. III

Juaļba Jesu borocueēda

Mateo 3:13-17; Marco 1:9-11

21 Juaļba ēberāřā borocuecua bāsīde Jesu siēda
borocuesia. Maļne Jesuba Ācōrēa beēeabrlrēde bajāda
ewasia. 22 Ewapeēda Ācōrē Jaureda bajāneba puchirā
quīřāca idji lřl zesia. Maļne Ācōrēba bajāneba eēda
nāwā beēeasia:

-Blra mļ Warra quīřā bla. Bl carea mļra bio bās-
riēda bla.- IV

Jesu drōā naēnabemarā trļ

Mateo 1:1-17

23 Jesuba jaradia bēsiēde treinta poa bāsica bla.
Ēberārāba idjira Jose warrada crīcha panasiēdaa. Josera

I Ācōrē Jaureda diaya. Griego beēeade bā bla: "Ācōrē Jaureba
borocueya." II Cawa oya. Griego beēeade bā bla: "Uruaba
borocueya." III Mateo 14:1-10; Marco 6:14-28. IV Bl carea mļra
bio bāsriēda bla. Griego beēeade maļba idjaba jara bla: "Mļa blada
jrlr edasia."

Eli warra basīa, ²⁴ Elira Matā warra basīa, Matāra Levi
warra basīa, Levira Melqui warra basīa, Melquira Janai
warra basīa, Janaira Jose warra basīa. ²⁵ Josera Matatīa
warra basīa, Matatīara Amó warra basīa, Amóra Nahuļ
warra basīa, Nahuļra Ešli warra basīa, Eslira Nagai
warra basīa. ²⁶ Nagaira Māha warra basīa, Māhara
Matatīa warra basīa, Matatīara Semei warra basīa, Se-
meira Jose warra basīa, Josera Juda warra basīa. ²⁷ Ju-
dara Johanaļ warra basīa, Johanaļra Resa warra basīa,
Resara Zorobabel warra basīa, Zorobabelera Salatiel
warra basīa, Salatielera Neri warra basīa. ²⁸ Nerira
Melqui warra basīa, Melquira Adi warra basīa, Adira
Cosaļ warra basīa, Cosaļra Elmodaļ warra basīa,
Elmodaļra Ere warra basīa. ²⁹ Elera Josue warra basīa,
Josuera Elieze warra basīa, Eliezera Joriļ warra basīa,
Joriļra Matā warra basīa. ³⁰ Matāra Levi warra basīa,
Levira Simeoļ warra basīa, Simeoļra Juda warra basīa,
Judara Jose warra basīa, Josera Jonaļ warra basīa, Jon-
aļra Eliaquiļ warra basīa. ³¹ Eliaquiļra Melea warra
basīa, Meleara Mainaļ warra basīa, Mainaļra Matata
warra basīa, Matatara Nataļ warra basīa, Nataļra Davi
warra basīa.

³² Davira Jesé warra basīa, Jeséra Obé warra basīa,
Obéra Boo warra basīa, Boora Salmoļ warra basīa,
Salmoļra Naasoļ warra basīa. ³³ Naasoļra Aminadā
warra basīa, Aminadāra Araļ warra basīa, Araļra Esroļ
warra basīa, Esroļra Paré warra basīa, Paréra Juda
warra basīa. ³⁴ Judara Jacobo warra basīa, Jacobora Isa
warra basīa, Isara Abrahaļ warra basīa, Abrahaļra
Tare warra basīa, Tarera Naco warra basīa, Nacora
Seru warra basīa. ³⁵ Serura Ragau warra basīa, Ragau-
ra Pele warra basīa, Pelera Hebere warra basīa, Heber-
era Sala warra basīa. ³⁶ Salara Cainaļ warra basīa,
Cainaļra Arpaxa warra basīa, Arpaxara Seļ warra
basīa, Seļra Noé warra basīa, Noéra Lame warra
basīa. ³⁷ Lamera Matusaleļ warra basīa, Matusaleļra
Enoco warra basīa, Enocora Jaré warra basīa, Jaréra
Majalaleel warra basīa, Majalaleelera Cainaļ warra
basīa. ³⁸ Cainaļra Enó warra basīa, Enóra Se warra
basīa, Sera Adaļ warra basīa, Adaļra Ācōrē warra
basīa.

Diauruba Jesu mīā sē baēda

Mateo 4:1-11; Marco 1:12-13

4 Jesura Ācōrē Jauredeba bada Jordaļ doēeba jē-
da wāsia. Maļne Ācōrē Jaureba idjira ējūā pōāsa
ewaraga baēda edesia. ² Cuarenta ewari mama basia.
Maļne diauruba idjira mīā sē basia Ācōrēda igarabi
carea. Maļ ewaride Jesuba ni cārē siēda coé bla bēřā jar-
ra basia. ³ Māwā bade diauruba Jesua nāwā jarasia:
-Blada wārāda Ācōrē warrabrlr, naļ mōgarada paļ
babidua.-

4 Jesuba panusia:

-Ācōrē Beēeade nāwā bā bla: ababe ne co baēeba
ēberāra zocai baēa, [ātebrlr jūma Ācōrēba jara bla jřā
baēeba zocai baya].- V

V Deuteronomio 8:3. Griego beēeade lřrlr cartade beēda
corcheteēde bāra neēa.

5 Māwānacarea diauruba Jesura eya ʔtl bade edesia. Mama lba naʔ ejuāne bea puruda jūma acʔbitasia.

6 Maʔne diauruba jarasia:

-Naʔ ejuāne bea purura, maʔ purude ne bia bea siɗa jūma bl jʔwaɗa baya. Mʔre bēra mʔa dia quirābʔrā diaida baa. 7 Mʔ quirāpita chirāborode cobereɗa mʔa bia bedeaibʔrā mʔa jūma diaya.-

8 Baribʔrā Jesuba jarasia:

-Satana, āyā wādua. I Ācōrē cartade nāwā bʔ baa: "Aba bārā Boro Ācōrēabʔrā bia bedeaɗada. Idjia jara bʔdrā iʔā o pananada."- II

9 Māwānacarea diauruba Jesura Jerusalemnaa edesia Ācōrē de droma boro ʔtlara bamaa. Maʔbe jarasia:

-Bʔda wārāda Ācōrē warrabʔrā, nama lba uɗu jʔdrā-
dua. Ācōrē cartade nāwā bʔ baa:

Ācōrēba idji nezocarāda blmaa diabueya care-
bada mārēā.

11 Bʔra ādji jʔwaɗe edaɗia bl jirūra mōgaraba
puarāmārēā. III

12 Baribʔrā Jesuba jarasia:

-Idji bedeaɗe naʔ siɗa bʔ baa: "Bariduada orānada
bārā Boro Ācōrēba carebai cawaya."- IV

13 Māwā mīā sē bapeɗa diaurura Jesu caitabemada
āyā wāsia aba dewara ewariɗaa.

Jesuba jaradia beɗa

Mateo 4:12-17; Marco 1:14-15

14 Māwānacarea Jesura Ācōrē Jaure lʔwaɗeba bʔda
Galilea druɗaa jēda wāsia. Jūma maʔ druɗe idjira
bio trʔ bʔgasia. 15 Judiorā dji jʔrebada deza idjia Ācōrē
bedeara jaradia babadjia. Maʔ bēra jūmarāba idjira bia
jarabadjia.

Jesu Nazarede bada

Mateo 13:53-58; Marco 6:1-6

16 Māwānacarea Jesura idji wariɗa puru Nazareɗaa
wāsia. ʔnāubada ewariɗe idjia obari quirāca judiorā dji
jʔrebada deɗe eɗa wāsia. Maʔbe idjira piradʔsia
Ācōrē Bedeaɗa nocoare lei carea. 17 Maʔne Ācōrēneba
bedebari Isaia cartada idjia diasia. Maʔra ewara
edapeɗa naʔ bedeaɗa jʔrpeɗa jigua lesia:

18 Ācōrē Jaurera mʔ ume baa. Idjia mʔra edasia dji ne
neɗe queɗeaa jaramārēā Ācōrēba ādjirāra carebaida.

Idjia mʔra diabuesia sopua beada sobiabicuamārēā, V
jida edepeɗarā ēdʔrāda jaramārēā,

dauberrea beaa unubimārēā, djārā jʔwaɗa mīga
beara bia bʔcuamārēā,

idjaba jaramārēā Ācōrēba ēdʔrā edai ewarira jūesida.
VI

20 Ledacarea cartara bʔrpeɗa dji wagabarā diaasia.
Maʔbe chūmesia jaradai carea. Jūmarāba idjira acʔ
duanasia. 21 Maʔne Jesuba jarasia:

-Maʔ bedeaɗa jara bʔra idi bārā quirāpita
māwābʔrā.-

I Satana, āyā wādua. Griego bedeaɗe ʔclʔ cartade maʔra neɗa.
II Deuteronomio 6:13. III Salmo 91:11,12. IV Deuteronomio
6:16. V Sopua beada sobiabicuamārēā. Griego bedeaɗe ʔclʔ car-
tade maʔra neɗa. VI Isaia 61:1-2; 58:6.

22 Jūmarāba idjidebemada bia bedeaɗaa. Idjia bia
jaradia bʔ carea cawa crīchaɗe basia. Ara ādjidubā
jara duanasia: "Idjira Jose warrada jāwā bʔca?"

23 Jesuba jarasia:

-Bārāba naʔ bedeaɗa mʔa jaradja: "Nēārā diabari,
ara bʔdjida biabidua. Bla Capernaʔne oɗara daiba
urisia. Nama bl purude bida abarica odua."-

24 Maʔ awara jarasia:

-Mʔa bārāa wārāda jaraya: ni abal Ācōrēneba bede-
abarida ara idji druɗe bia edaɗeaa.

25 Quirānebadada, Elia basi ewariɗe Israel druɗe
pēdra wērārā zocārā panasia. Maʔ ewariɗe poa
ūbea esidra cue zeɗe bēra jarrabada zesia.

26 Baribʔrā Ācōrēba Elia ni abal pēdra wērā Is-
raeldebema carebaɗe wābié basia. Atebʔrā pēdra
wērā Sidoʔ druɗe Sarepta purude bamaa wābisia.

VII 27 Ara maʔ quirāca Eliseo basi ewariɗe aida bara
beada Israel druɗe zocārā panasia baribʔrā ād-
jirānebema ni abal idjia biabié basia. Atebʔrā Siria
druɗebema Naamaʔda biabisia.- VIII

28 Maʔ urisiaɗe jūma dji jʔrebada deɗe duanʔra
quirūbucasia. 29 Ara maʔda Jesura puru dajadaa er-
rebari edeɗapeɗa eya eɗaa tuca jira bade batabuɗi
carea edesia. 30 Baribʔrā Jesura ara ādji daiɗu necai
wāsia.

Jesuba ēberā jai bara bʔ biabiɗa

Marco 1:21-28

31 Māwānacarea Jesura Galilea druɗe Capernaʔ
puruɗaa wāsia. ʔnāubada ewariɗe idjia jaradia basia.

32 Bio cawa bʔdeba ebuɗa jaradia bʔ bēra jūmarāba
cawa crīchaɗe basia. 33 Judiorā dji jʔrebada deɗe
ēberā jai bara bʔda basia. Cawaɗe idjia jigua jarasia:

34 -Jesu Nazaredebema! Cārē cārēā दौरā mīā sē
bʔ? Cārē bʔ carea zesica? Mʔa cawa bʔa bʔra caida:
jʔra Ācōrēba diabueɗaa!-

35 Maʔ carea Jesuba idjia jarasia:

-Chupeɗa. Idji cacuɗebemada ēdʔrāda.-

Ara maʔda jaiba ēberāra egode bae bipeɗa ēdʔrā.
Baribʔrā maʔ ēberāra ni cārē siɗa bié oé basia. 36 Maʔ
unusiaɗe jūmarāba cawa crīchaɗe basia. Ādjiza iwiɗi
duanesia:

-Idji bedeaɗa csa wā jāwā o bʔ? Idjia jarabʔrā jairā-
ba iʔabadaa. Idjira lʔa bʔ bēra bedea bʔrā jaira
ēdʔrā bʔda.-

37 Maʔ bēra idjira puru caita beaza bio trʔ bʔgasia.

Jesuba Simoʔ Pedro pācōrē biabiɗa

Mateo 8:14-15; Marco 1:29-31

38 Judiorā dji jʔrebada deɗe bʔ ēdʔrā Jesura
Simoʔ deɗaa wāsia. Mama Simoʔ pācōrēda bio cʔwa
nūmasia. Maʔ carea Jesua beɗe djuburiasia bi-
abimārēā. 39 Jesuba eɗaa acʔrpeɗa dji cʔwamiara
quɗesia. Ara maʔda cʔwamiara dugusia. Maʔbe
wērāra piradʔrpeɗa ādjira ne cobisia.

VII 1 Rey 17:1-16. VIII 2 Rey 5:1-14.

Jesuba zocārã biabicuaða

Mateo 8:16-17; Marco 1:32-34

⁴⁰ Queublrlæde zocārã quĩrãtanoa cacua bié beada Jesumaa enesidaa. Jesuba idji jlwara ãdjirã ãrlã Æapeða biabicuasias. ⁴¹ Ara mañ quĩrãca zocārã jairãda ãberãrã cacuaæbemada ãdræbicusias. Ëdræbldaæde nãwã bia jarasidaa: “¡Blra wãrãda Æcõrẽ warraa!” Ædjia cawa panasidaa idjira Æcõrẽba diai jaræda ãdræ edabarida. Mañ carea Jesuba ãdjira quẽãbadjia chupeaðamãrẽã.

Galileade jaradia nĩbaða

Marco 1:35-39

⁴² Diapedeða Jesura puru dajadaa wãsia ãberã neémaa. Bariblrl ãberãrãba idjira jlrl panasidaa. Unusidaæde jarasidaa ãdji puruæde bæmãrẽã. ⁴³ Bariblrl Jesuba ãdjia jarasia:

–Mãa dewara puru bææde jaradiaida Æa Æcõrẽra zebllrlda ãdji Boro bai carea. Mañ beæda bia jaramãrẽã Æcõrẽba mãra diabuesias.–

⁴⁴ Mañ bêrã Jesuba judiorã druæde dji jlrebada deza jaradia wãsia. ^I

Bæda quenapedeða

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20

⁵ Ewari abã Jesura amene droma Genesare abada icawa basias. ^{II} Mañne Æcõrẽ beæda jaradia Æa ãrĩni carea ãberãrãra zocārã idjima powua duanasidaa. ² Arima do icawa jãbada umé ã panasidaa. Mañ jãba djibarirãba ãdji beda jidabadada caita slga panasidaa. ³ Mañne Jesura Simoã Pedro jãbaæde badopeða jarasia quẽsaarabe edemãrẽã. Mañbe jãbaæde çũmepeða jũma arima duanlrãa jaradia besias. ⁴ Jaradiaæacarea Jesuba Simoãa jarasia:

–Jããbe bl jãbara do quẽsaara edepeða bæda bariæaduã.–

⁵ Bariblrl Simoãba panusias:

–Jaradiabari, दौरa diamasi bæda bæri panlda ãnadræsidã. Mãwãmĩna ni càrẽ sida jidaæde basias. Bariblrl bla mãwã jara Æa bêrã ãjãya.–

⁶ Ara mãlda ãdjira bæda bærisidaa. Bio zocārã jidablda bêrã dji bæda jidabadara cõãblrl basias. ⁷ Mañ carea dewara jãbaæde beada jlwaba trĩsidaa carebaæde zedamãrẽã. Zedapeða jãbara umena bedaba birasidaa. Mãlba biru bæbeoæda basias. ⁸ Simoã Pedroba idji ume panl bida bæda zocārã jidapedeða unusidaæde cawa crĩchaæde basias. Idji ume panlra Santiago idjaba Juañ basias. Ædjira Zebedeo warrarã basias. Mañne Simoãra Jesu caita wãpeða çĩrãborode cobepeda jarasia:

–Mã Boro, biara Æa blra mã caitabemada ãyã wãida, mãra cadjirua obari bêrã.–

Jesuba Simoãa jarasia:

–Dauperarãdua, idiba ãtaa blra mã itea ãberã enebarida beya.–

^I Judiorã druã. Griego beææde ãcrlr cartæde Judea druada wa Galilea druada Æa Æa. ^{II} Genesare amenera idjaba Galilea abadaa.

¹¹ Ædjirãba jãbara do yaa enenapeða jũma amesidaa. Mañbe Jesu ume wãsidãa.

Jesuba aida bara Æa biabida

Mateo 8:1-4; Marco 1:40-44

¹² Ewari abã Jesura puruæde basias. Mañne ãberã aida-ba jũma bira bæda jũesias. ^{III} Mañ ãberãba Jesu unusida idji quĩrãpita çĩrãborode bærru cobepeda nãwã quĩrã djuburiada iwĩdisias:

–Mã Boro, bla quĩrã Æablrl, mãra poya biabida Æa.–

¹³ Mañne Jesuba jlwa ãrlã Æablrlæde jarasia:

–Mãwã o quĩrã Æa. ¡Biaduã!–

Ara mãlda aida anisias. ¹⁴ Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Bl biaæara ni abãa jararãdua. Æteblrl sacerdotemaa wãdua blra biasida unumãrẽã. Jããbe Æcõrẽ quĩrãpita bia bei carea Moiseba jaræda quĩrãca ne diacuaduã. ^{IV} Mãwã ãberãrãba cawaæia blra wãrãda biasida.–

¹⁵ Bariblrl Jesura trã Æagaara wãsia. Mañ bêrã ãberãrãra zocārã zebadjidaa idjia jaradia Æa ãrĩni carea. Cacua bié bæara zebadjidaa biabicuamãrẽã.

¹⁶ Bariblrl Jesura eðaæde ãberã neémaa wãbadjia Æcõrẽa beæei carea.

Jesuba ãberã cacua beu Æa biabida

Mateo 9:1-8; Marco 2:1-12

¹⁷ Ewari abã Jesuba jaradia bæde pariseorãda, judiorã ley jaradiabadarã sida arima duanasidaa. Ædjirãra Galilea druædeba, Judea druædeba idjaba Jerusaleñ puruædeba zepeda basias. Mañne Æcõrẽ Æaædeba Jesuba cacua bié bæara biabidajia. ¹⁸ Mãwã bæde ãcrlrlba ãberã cacua beu bæda idji clæde enenapeða eða ede quĩrã panasidaa Jesu quĩrãpita bædi carea. ¹⁹ Bariblrl ãberãrã çãbana nũmã bêrã poya Jesuma jũebidaæ basias. Mañ carea ãdjirãba dji cacua beu bæra de ãrlã edesidaa. Mañbe de ãrlãbemada ogaæapeða dji cacua beu bæra dji clædeba eða basidaa. Ëberãrã esis Jesu quĩrãpita basidaa. ²⁰ Jesuba unusias ãdjia wãrãda ãjã panlda idjia cacua beu bæra poya biabida. Mañ carea dji cacua beu Æa nãwã jarasia:

–Ache, bla cadjirua oæara mãa quĩrãdoasias.–

²¹ Mã ãrĩsidaæde arima duanl pariseorãba, judiorã ley jaradiabadarã bida nãwã crĩchasidaa:

“Idjira çcaida crĩcha Æa? ÇCãrẽ càrẽã mãwã Æcõrẽ quĩrãpita bié beæa Æa? Abã Æcõrẽblrl ãberãba cadjirua oæara poya quĩrãdoaya.”

²² Bariblrl Jesuba ãdjia crĩcha panlra cawaæa bêrã nãwã iwĩdisias:

–ÇCãrẽ càrẽã bãrã soæde jãwã crĩcha panl? ²³ Bãrãmaarã çsãlgllda zareaara Æa? ÇCadjirua oæara quĩrãdoayaæa aida wa nañ ãberã cacua beu bæra pi-

^{III} Aidaa Jesu ewaride wãrãda sãwã basida dadjirãba cawaæde panla. Bariblrl judiorãmaarã abã Æcõrẽblrl poya biabida basias (Numero 12:9-12; 2 Reye 5:7). Mañ awara abã aidaa jidasira ãyã bæde wãida basias (Levitico 13:45-46). ^{IV} Levitico 14:1-32.

radrlbipeđa nĩbabida? ²⁴ Ācōrēba mĭ, Naĭ Djara Edađara b̄asia naĭ ėjũāne duanlba cadjirua obadara quĩrādoamārēā. Maĭra bārāa unubiya.–

Ara maĭda dji cacua beu b̄āa nāwā jarasia:

–Piradrldua. Bl clđara edapeđa diguidāa wādua.–

²⁵ Ara māwā jarablrlđe cacua beu b̄ađara

pirabaripeđa idji clđara edapeđa jũmarā quĩrāpita nĩbađe wāsia. Maĭbe Ācōrēra bio bia jara b̄ada diguidāa wāsia. ²⁶ Maĭ unusidāde jũmarāba cawa crĩchađāē basia. Maĭ bēřā Ācōrēra bio bia jarasidāa. Ācōrē wayađeba jarasidāa:

–Įĩđi wārāda ne ununaca waibłada unusidāa!–

Jesuba Levi trĭna

Mateo 9:9-13; Marco 2:13-17

²⁷ Māwānacarea Jesu wābłrlđe parata Romanebema boro itea jlrl pebarida unusia. Idji trĭra Levi abad-jidāa. Maĭ ėberāra parata diabada deđe chũmasia. Jesuba unupeđa jarasia:

–Mĭ ume zedua.–

²⁸ Ara maĭda Levira piradrłpeđa idjia o b̄ađara ameređa Jesu ume wāsia.

²⁹ Maĭbe Jesu carea Leviba idji deđe ne cođi waibłada osia. Zocārā Romanebema boro itea parata jlrl pebadarāda, dewara ėberārā siđa ādji ume ne co panasidāa. ³⁰ Maĭ unusidāde judiorā ley jaradiabadarāba, pariseorā biđa Jesu ume nĩbabadarāa nāwā biē jarasidāa:

–ȷCārē cārēā parata jlrl pebadarā ume idjaba dewara cadjirua obadarā ume biđa ābaa ne co panl?–

³¹ Jesuba ādjia jarasia:

–Cacua bia beaba nēārā diabarira jlrlđacaa. Ababe cacua biē beablrl jlrlbadāa. ³² Mĭra jipa bea trĭi carea zeē b̄aa, āteblrl cadjirua obadarāda trĭ b̄aa Ācōrēmaa zedamārēā.–

Ne cođaca ewaridebema

Mateo 9:14-17; Marco 2:18-22

³³ Āclrlba Jesua jarasidāa:

–Borocuebari Juaĭ ume nĩbabadarāba Ācōrēa iwidibłdađe ara cadrla ne cođaca ewarira obadaa. Ara maĭ quĩrāca pariseorā ėpēbadarā biđa obadaa. Baribłrl bl ume nĩbabadarāba ȷsāwāērā ođaca?–

³⁴ Jesuba ādjia jarasia:

–Māwāra wērā edablrlba b̄sriđa ewari o b̄ađe ȷidjia eđođarāa ne cođaca ewarida obica? ³⁵ Baribłrl ewari aba dewara ėberārāba idjira āyā edeđia. Maĭ ewarideblrl idjia eđođarāba ne cođaca ewarira ođia.–

³⁶ Maĭ awara Jesuba ādjia ne jara b̄ađeba nāwā jarasia:

–Ni abalba wua djiwidida tlđapeđa wua soređe capirudāca. Māwā ođibłrl wua djiwidira āriya. Maĭ awara dji wua djiwididi tlđara dji sore ume bia beēā.

³⁷ Idjaba ni abalba uva b̄a djiwidira animarā e ođa dji soređe tlđacaa. Māwā ođibłrl aseablrlđe animarā e ođa dji sorera cōāya. Maĭbe uva b̄ara, animarā e ođa siđa aduaya. ³⁸ Maĭ carea uva b̄a djiwidira animarā e ođa djiwidide tlđida panla. Māwā umena dārā droad-

–ia. ³⁹ Idjaba uva b̄a asea dji drōā doblrlba djiwidira do quĩrāca. Āteblrl jarabaria: “Uva b̄a dji drōāra djiwididi cāyābara biara b̄aa.”–

Jesura ĩnāũbada ewari djibaria

Mateo 12:1-8; Marco 2:23-28

⁶ ĩnāũbada ewaride Jesura idji ume nĩbabadarā siđa ėjũā trigo uđeđe nĩbasidāa. Mama nĩnane Jesu ume nĩbabadarāba trigora tl edađapeđa jlwaba clratlđapeđa co nĩbasidāa. ^I

² Āclrl pariseorāba maĭ unusidāde iwidisidāa:

–ȷBārāba cārē cārēā ĩnāũbada ewaride ocara panlda o panl?–

³ Jesuba panusia:

–ȷBārāba Ācōrē Beđeara aclđacaca? Davi, idji ume nĩbabadarā siđa jarra panasidāde ȷsāwā osidā?

^{II4} Davira Ācōrē deđe eđa wāpeđa Ācōrē quĩrāpita b̄ađa paĭda edasia. Maĭ paĭra ȷababe sacerdoterāba cođida panasidāēca? Baribłrl Daviba copeđa idji ume nĩbabadarāa diasia.–

⁵ Idjaba Jesuba jarasia:

–Mĭ, Naĭ Djara Edađara ĩnāũbada ewari djibaria.–

Jesuba ĩnāũbada ewaride ėberā biabida

Mateo 12:9-14; Marco 3:1-6

⁶ Dewara ĩnāũbada ewaride Jesura judiorā dji jlrebada deđaa wāpeđa jaradia b̄asia. Mama ėberā jlwa ara beu b̄ada b̄asia. ⁷ Judiorā ley jaradiabadarāda, pariseorā siđa panasidāa. Ādjia Jesura acl panasidāa ĩnāũbada ewaride ėberā jlwa beu b̄ada biabi cawaya. Biabisira biē jaradida crĩcha panasidāa. ⁸ Baribłrl ādjia crĩcha panlra Jesuba cawa b̄ađa bēřā dji ėberā jlwa beu b̄āa nāwā jarasia:

–Piradrłpeđa ėsi nũmane zedua.–

Ara maĭda dji ėberāra piradrłpeđa ėsi nũmane wāsia. ⁹ Maĭbe Jesuba ādjia jarasia:

–Mĭa bārāa iwidiya: ĩnāũbada ewaride ȷcārēda ođida panl? ȷBiada wa cadjiruada? ȷDjārā carebaida wa idu beubida?–

¹⁰ Maĭbe arima panlra aclpeđa dji ėberāa nāwā jarasia:

–Jlwa jiradua.–

Māwā jirablrlđe idji jlwara biasia. ¹¹ Maĭ carea arima panlra bio quĩrũnapeđa ādjiduba iwididi duanesidāa Jesura sāwā ođi cawaya.

Jesuba ėberā doce edađa

Mateo 10:1-4; Marco 3:13-19

¹² Ewari aba Jesura eyađaa wāsia. Mama Ācōrēa iwididi b̄ada ĩnadrlsia. ¹³ Āsa bađacarea idji ėpē beara ābaa trĭcuapeđa doce edasia. Maĭ doce edađara idjia trĭ b̄asia “mĭa diabueđarā.” ^{III14} Ādji trĭra naĭglā:

Simoĭ (Jesuba idjira trĭ b̄asia Pedro), dji djaba Andre, Santiago, ^{IV} Juaĭ, Pelipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomā,

^I Deuteronomio 23:24-25. ^{II} 1 Samuel 21:1-6. ^{III} Mĭa diabueđarā. Cāpũrĩā beđeade jara b̄aa “apóstoles.” ^{IV} Maĭ Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpũrĩā beđeade Santiago trĭra zesia “San Jaco” isabe jarablrlđeba.

Alpeo warra, Santiago, Simoñ Zelote abada, ¹⁶ Santiago djaba Juda, idjaba Juda Iscariote. Jírũare maŕglba Jesura jidabisia.

Jesuba cãbana duanla jaradiaa

Mateo 4:23-25

¹⁷ Maŕbe Jesura idjia edaara ume eyadeba eada zesiada. Jeweade idji epe bea zocãrã panl ume idjaba eberãrã cãbana zebada ume besia. Maŕ eberãrã Judea druadeba, Jerusaleñeba, pusa icawabema puru Tirodeba idjaba Sidoñneba zesesida Jesuba jaradia ba ùrĩni carea idjaba cacua biẽ beara biabicuamãrẽã.

¹⁸ Maŕ awara Jesuba jai beara eberãrã cacuadebema da aya jrecuasía. ¹⁹ Jũma dji cacua biẽ beaba idjira ta quĩrã panasidaa Æcõrẽ lãadeba biabi ba bẽrã.

Dadji bia beadi Jesuba jarada

Mateo 5:3-12

²⁰ Jesuba idji epe bea acpeada nãwã jarasia: Bio bia beadia bãrã dji ne neẽ panlra Æcõrẽba bãrãra pe eroba bẽrã.

²¹ Bio bia beadia jarra beara Æcõrẽba jãwũabi bẽrã. I Bio bia beadia sopuaba jã beara Æcõrẽba basriẽabi bẽrã. II

²² Bio bia beadia eberãba mŕ, Naŕ Djara Edada carea bãrã quĩramabadae, igarabadae idjaba biẽ jarabadae.

²³ Bãrã biẽ obadae bio capiriaada, bãrãba nebia wailãada bajãne eropanani bẽrã. III

Ædji drõã naẽnabemarãba Æcõrẽneba bedeabadarãra ara maŕ quĩrãca biẽ obadjidaa.

²⁴ Bariblrl mĩã djuburi beadia bãrã dji ne bara beara. Bãrãba eropanlneba necai panl bẽrã nocoarebema ewariẽ necai pananaẽa.

²⁵ Mĩã djuburi beadia bio ne co panlneba jãwũã beara, nocoarebema ewariẽ jarra panani bẽrã.

Mĩã djuburi beadia ara nawena ipiã beara nocoarebema ewariẽ jãni bẽrã idjaba sopuadi bẽrã.

²⁶ Mĩã djuburi beadia eberãrãba bãrãda bia jaradiblrl.

Bãrã drõã naẽnabemarãba eberãrã Æcõrẽ trãneba sewa jaradia beara bia jarabadjidaa.

Dadji dji quĩrũã quĩrãnida panl

Mateo 5:38-42, 44

²⁷ Bariblrl mŕa jara ba ùrĩ panla jaraya: bãrã dji quĩrũã quĩrãnada. Bãrã quĩrãma panlra bia oada.

²⁸ Bãrã biẽ jarabadaa bia jaradaa. Bãrã biẽ obada carea Æcõrẽa iwididada Ædjirãra carebamãrẽã.

²⁹ Abalba blada uridarrae uiblrl, dewarabema uridarrae idu ubidua. Abalba bla cacuade jã lãdebe-mada aba jãrĩblrl, dewarabema bla jã ba sida idu edebidua. ³⁰ Abalba bla ne iwidiblrl, wãgarãdua. Maŕ awara bla erobadebemada abalba jãrĩsira

I Jeremia 31:25. Bio bia beadia jarra beara Æcõrẽba jãwũabi bẽrã. Maŕba naŕ crĩcha sida dia ba: "Bio bia beadia soeaba Æcõrẽ cawa quĩrã beara, Æcõrẽba cawabi bẽrã." II Salmo 126:5-6; Isaia 57:18; 61:2-3; Apocalipsi 7:16-17. III 2 Cronica 36:16.

iwidirãdua jẽda diamãrẽã. ³¹ Bãrãba quĩrã panla djãrãba bãrãra bia oada. Ara maŕ quĩrãca bãrãba djãrãra bia oada.

³² Ababe bãrã dji biarãdrl quĩrã panlbrl, zcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bea Ædji dji biarãra quĩrãbadaa. ³³ Maŕ awara ababe bãrã dji biarãdrl bia oadiblrl, zcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bea ara maŕ quĩrãca obadaa. ³⁴ Maŕ awara bãrãba ababe dji poya jẽda diaida bea diaidiblrl zcaiba bãrãra bia jarai? Cadjirua obadarã bea ara maŕ quĩrãca obadaa Ædjia diapedadara waya jẽda edaida crĩcha panl bẽrã.

³⁵ Maŕ carea bãrã dji quĩrũã quĩrãnada. Ædjirãra bia oada. Ædjirãra ne diaada. Bariblrl diabadae Ædjirãneba edaida crĩcharãnada. Mãwãblrl bãrãba Æcõrẽneba edaida bio wailãa baya idjaba unubiã wãrãda bãrãra Æcõrẽ dji dromaara ba warrãda. Idjia cadjirua obadarãda, idjia bia lãada adaca sida idji biadeba carebaria. ³⁶ Ara maŕ quĩrãca bãrãba quĩrã djuburia beada panla bãrã Zeza bajãne lãba quĩrã djuburiabari quĩrãca.

Djãrã biẽ jarabadebema

Mateo 7:1-5

³⁷ Djãrãra biẽ jararãnada Æcõrẽba bãrã biẽ jararãmãrẽã. Ni abalda bedeade lãada arãnada, Æcõrẽba bãrãda bedeade beada arãmãrẽã. Bãrã biẽ opeadara quĩrãdoada. Mãwã bãrãba biẽ opeadara Æcõrẽba quĩrãdoaya. ³⁸ Djãrãra ne diaada. Mãwãblrl Æcõrẽba bãrã bio aduba diaya e bio birapeada cuguzoa ba quĩrãca. Idjia diaya bãrãba djãrã diabada quĩrãca.–

³⁹ Maŕ awara Jesuba jarasia:

–zDauberrea lãba dewara dauberrea lãda poya eronĩbaica? zEronĩbaiblrl, Ædjira umena uriaẽ bædaẽca? ⁴⁰ Ne cawa quĩrã lãra dji jaradiabari cãyãbara ne cawara lãã. Bariblrl idjia bio cawadacarea dji jaradiabari quĩrãca baya.

⁴¹ Bãrãba zcãrẽ cãrẽã nejarra djãrã dauẽ lãda acubada? zSãwãerã bacuru wailãa bãdji dauẽ lãda acudaca? ⁴² Bacuru wailãa bãdji dauẽ lãda unuaẽ panlbrl zãwã djãrã nãwã jaradi? "Nejãra bl dauẽ lãra mŕa aubariya." zBãrãba jarabada quĩrãca oadaa! Naãrã bacuru wailãa bãdji dauẽ lãda aubariada. Mãwã poya ununia nejarra djãrã dauẽ lãra aubari carea. Ara maŕ quĩrãca bla cadjirua o lãra naãrã idu lãdua. Maŕbeblrl djãrãra carebaida ba.–

Bacurura dji nejõneba cawabadaa

Mateo 7:15-20; 12:34-35

⁴³ Bacuru cadjiruaba nejõ biada zauca. Ara maŕ quĩrãca bacuru biaba nejõ cadjiruada zauca. ⁴⁴ Bacurura dji nejõneba cawabadaa. Lrl bara lãba higojõda zauca. Idjaba jũchichiba uvada zauca. ⁴⁵ Ara maŕ quĩrãca eberã biaba idji soe ne bia erobadeba ne biada jarabaria. Bariblrl eberã cadjiruaba idji soe ne cadjirua erobadeba ne cadjiruada jarabaria. Eberãba idji soe crĩcha ba quĩrãca bedebaria.

De uménebema

Mateo 7:24-27

46 M̄a jara b̄ara b̄ar̄aba oēaaca. Mālda ḡcārē cārēã m̄lra b̄ar̄ã boroaēa abada? 47 M̄lmaa zeb̄lra b̄a m̄l beēada ūr̄ipea iḡã oib̄lra m̄la jaraya idjira cai quĩr̄aca b̄ada. 48 Idjira ēber̄aba de ob̄lra quĩr̄aca b̄a. Māl ēber̄aba bio eēu corosia āba mōgara zarea unub̄lraēa. Māl l̄r̄l de j̄r̄ūra u n̄m̄lasia. Māl dera bio zarea n̄m̄l b̄ēr̄ã do wai b̄a zeb̄lraēa cora edeē bas̄ia. 49 Barib̄lra m̄l beēada ūr̄ipea iḡēera nāl quĩr̄aca b̄a. ēber̄aba deda osia barib̄lra de j̄r̄ūra eēu uē bas̄ia. Māl b̄ēr̄ã do wai b̄a zeb̄lraēa idji dera cora w̄asia. Ābea j̄ma ār̄isia.-

Jesuba sordaorã boro nezoca biabiēa

Mateo 8:5-13

7 Jesuba ēber̄ar̄ã m̄wã jar̄aēacarea Capernaūl-
naa w̄asia. 2 Mama sordaorã boroda bas̄ia. Idjia nezoca bio quĩr̄ã b̄ada erob̄asia. Barib̄lra māl nezocara cacua biē b̄a b̄ēr̄ã j̄ũãc̄yã n̄masia. 3 Dji sordaorã boroba Jesuēbema ūr̄iside l̄clra judiorã dji dromar̄ã da Jesumaa diabuesia idji nezoca biabiēa zem̄ar̄ã. 4 Ādjir̄ã w̄anapea n̄wã beēa djuburiasid̄aa: –J̄ãl sordaorã borora ēber̄ã b̄iaa. Māl b̄ēr̄ã bia b̄a bla carebaida. 5 Idjia dadji judior̄ã bio quĩr̄ã b̄a b̄ēr̄ã dadjir̄ã dji j̄lrebada deda o diasia.-

6 M̄wã jarapeēada b̄ēr̄ã Jesura ādji ume sordaorã boro deēaa w̄asia. Barib̄lra de caita j̄ũēb̄adaēa sordaorã boroba idji dji biar̄ãda Jesua n̄wã jar̄aēa dia-buesia:

–M̄l Boro, m̄lra dji biaē b̄ēr̄ã, biara b̄a b̄lra m̄l dede eēa zeēda. 7 Māl carea m̄lra blmaa w̄ē bas̄ia. Barib̄lra m̄l nezoca biam̄ar̄ã bla j̄amal̄ba jaraib̄lra biaya. 8 M̄l boroba jara b̄ara m̄la iḡãida b̄a. Idjaba m̄la jara b̄ara sordaorã m̄l j̄lwaēēa beaba iḡãnida panla; m̄la ābala zeduaēa aib̄lra zebaria; w̄aduaēa aib̄lra, w̄abaria; idjaba m̄l nezocaa n̄wã oduēa aib̄lra ara mālda idjia obaria.-

9 Māl ūr̄iside Jesuba idjidebemada bia cr̄ichasia. Māl carea idji ēpē panlra ac̄lpeēa jarasia:

–M̄la jaraya: nāl ēber̄aba bio iḡã b̄a quĩr̄aca israeler̄ã t̄ãēna ni āba b̄ida unucaa.-

10 Sordaorã boroba diabuear̄ã j̄ēda w̄asid̄aēe un-usid̄aa nezoca cacua biē b̄aēara biasida.

Jesuba p̄ēdra w̄ēr̄ã warra biabiēa

11 M̄w̄anacarea Jesura, idji ume n̄bbadarã siēa Naīl puruēaa w̄asid̄aa. Ādjir̄ã ume ēber̄ar̄ã zoc̄ar̄ã w̄asid̄aa. 12 Jesu dji puruēe eēa w̄abada caita j̄ũēsiede unusia ēber̄ar̄ãba c̄udra j̄aēad̄ada t̄lbariēe edeb̄lada. Dji papara p̄ēdra w̄ēr̄ã bas̄ia. Ābabe māl warrada erob̄asia. Dji p̄ēdra w̄ēr̄ã ume ēber̄ar̄ã c̄abana duanasid̄aa. 13 Jesuba dji p̄ēdra w̄ēr̄ã m̄iã djuburi unupeēa n̄wã jarasia:

–Waa j̄ir̄ãdua.-

14 Mālbe caita w̄apeēa dji b̄ew̄ar̄ã edebada bacuru-da t̄asia. Māl carea dji edeb̄adar̄ã n̄panesid̄aa. Mālne Jesuba jarasia:

–C̄udra, m̄la b̄la jaraya, piradr̄l̄dua.-

15 Ara mālda dji beu b̄aēara piradr̄l̄peēa beēasia. Mālbe Jesuba idjira dji papaa diasia. 16 Māl carea dji arima duanlra bio dauperasid̄aa. J̄umar̄ãba Āc̄ōr̄ēra n̄wã bia jarasid̄aa:

–W̄ar̄ãda Āc̄ōr̄ēneba beēabari dji dromada dadjir̄ã t̄ãēna j̄ũesia. Āc̄ōr̄ēba idji purura carebaēe ze b̄a.-

17 Māl b̄ēr̄ã Jesura j̄ma Judea druad̄e idjaba mama caita bea puruēe b̄ida tr̄l b̄agasia.

Jesuba Borocuebari Juālnebema jar̄aēa

Mateo 11:2-19

18 Juāl ume n̄bbaped̄ad̄aba Jesuba oēara Juāla j̄ma n̄eb̄lrasid̄aa. Māl carea Juālba umē tr̄lpeēa Jesua n̄wã iw̄id̄ide w̄abisia: “ḡBlra dji zeida b̄aēaca, wa dewarada j̄l̄ãnida panl?”

20 Ara mālda Jesumaa w̄anapeēa iw̄idisid̄aa:

–Borocuebari Juālba दौरa blmaa diabuesia. Idjia n̄wã iw̄id̄ibisia: “ḡBlra dji zeida b̄aēaca, wa dewarada j̄l̄ãnida panl?”–

21 Ara māl ewarid̄e Jesuba cacua biē beada, jai bara beada, dauberrea bea siēa zoc̄ar̄ã biabicua bas̄ia.

22 Māl b̄ēr̄ã Jesuba ādj̄ia n̄wã panusia:

–B̄ar̄ãba unu panl̄da idjaba ūr̄i panl̄da Juāla jar̄aēe w̄anadua: dauberrea beaēaba unu panla, j̄r̄ũ biē beaēara bia n̄inaa, aīda bara beaēara biasid̄aa, clw̄lra qui beaēaba ūr̄i panla, idjaba beupeēad̄ara l̄r̄ēbacuasid̄aa. Māl awara ne neē queēaba beēa bia Āc̄ōr̄ēba carebaiēbemada ūr̄i panla. 123 M̄l igar̄ã iḡã b̄ara bio bia b̄aya.-

24 Juālba diabuear̄ã w̄apeēad̄acarea Jesuba arima duanla Juālnebemada n̄wã jarasia:

–Ēj̄ũã p̄ōasa ewaraga b̄aēaa b̄ar̄ãba Juāl ac̄lpe w̄asid̄aēe ḡcārēda ununida cr̄ichasia? ḡN̄ũr̄ãba cha ureurea eron̄ũm̄lda ununida cr̄ichasiēaca? II25 M̄wã cr̄ichaeē bas̄ia. Mālda ḡcārēda ununida cr̄ichasia? ḡĒber̄ã bio djio b̄ada ununida cr̄ichasiēaca? M̄w̄ãēa; dji bio djio bea, j̄ma nebia erob̄eara dji boror̄ã de dromane panabadaa. 26 Mālda ḡcārēda ununida cr̄ichasia? ḡĀc̄ōr̄ēneba beēabarida ununida cr̄ichasiēaca? M̄ē, Āc̄ōr̄ēneba beēabarida ac̄lpe w̄asid̄aa. Juālra Āc̄ōr̄ēneba beēabari dji dromaa.

27 Idjidebemada Āc̄ōr̄ē Beēad̄e n̄wã b̄ã b̄a:

Beēa jarabarida m̄la bl na diabueya bl o jarim̄ar̄ã. III

28 M̄la jaraya: nāl ēj̄ũāne ni ābalda Juāl c̄ȳãbara dji dromaara b̄aēa. IV Barib̄lra Āc̄ōr̄ē puruēebema dji eēaara quiruda idji c̄ȳãbara dji dromaara b̄a.- V

29 Jesuba jara b̄a ūr̄isid̄aēe ēber̄ar̄ãba, Romanebema boro itea parata j̄lra pebada r̄ã biēa jarasid̄aa Āc̄ōr̄ēba

I *Isaía 29:18-19; 35:5-6; 26:19.* II *N̄ũr̄ãba cha ureurea eron̄ũm̄lda. Mālba jara b̄a “ēber̄ã peramiēda b̄ada.”* III *Malaquia 3:1.* IV *Nāl ēj̄ũāne ni ābada. Griego beēad̄e n̄wã b̄ã b̄a: “W̄ēr̄ãba topead̄aēbemada.”* V *l̄clra mār̄ã Jesuba versículo 29, 30 siēa jarasia.*

o ɓara jipa ɓada, Juaɓba ɗdjirāra borocueɗa bēra.
 30 Baribɓɓa pariseorāba, judiorā ley jaradiabadarā biɗa Ācōrēba ɗdji itea o quīrīā ɓaɗara igarasīɗa. Maɓ carea Juaɓba ɗdjirāra borocueɗe basīa.

31 Dadjirā Boro Jesuba idjaba jarasia:
 –Idibema ēberārāra ɓcārē quīrāca panɓ? 32 Puruɗe warrarā jemene panɓne nāwā ijarabada quīrāca panɓa:

Daiba chiru zasiɗaɗe bārāra carīɗaɗe basīa.
 Sopuɗebema trāɓi trāsiɗaɗe bārāra jīnaɗe basīa.
 33 Bārāra ara maɓ quīrāca panɓa. Juaɓ zesiɗe baridua-da coca basīa idjaba uva ɓa aseada doca basīa. Maɓne bārāba jarasiɗaɗa idjira jai bara ɓada. 34 Maɓbe mɓ, Naɓ Djara Eɗaɗara ze ɓaa. Mɓa ne jūmada cobaria idjaba ne jūmada dobaria. Maɓne bārāba jarabadaa mɓra ne coya ɓada idjaba itua awua ɓada. Maɓ awara jarabadaa mɓra cadjirua obadarā ume, Romanebema boro itea parata jɓɓ pebadarā ume biɗa nīɓabarida.
 35 Baribɓɓa cawa panɓa Ācōrē necawaara jipa ɓada idji jīa panɓba jipa obada bēra.–

Pariseo Simoɓ dede Jesu ne coda

36 Pariseoda basīa. Maɓ pariseoba Jesura eɗosia idji ma ne code wāmārēā. Ara maɓda Jesura wāpeɗa ne co chūmesia. 37 Maɓ puruɗe wērā bio cadjirua obarida basīa. Maɓ wērāba Jesu pariseo dede ne co ɓada cawasiɗe alabastro mōgara oɗaɗe querada enesia. 38 Jesu caita cobereɗa jīa ɓaba idji daubaba Jesu jīrūra sɓɓasīa. Maɓbe idji buɗaba jarepeɗa Jesu jīrūra isōpeɗa idjia quera enenaba pɓɓasīa.

39 Maɓ unusiɗe Jesu eɗoɗa pariseoba nāwā crīcha-sia: “Naɓ ēberāda wārāda Ācōrēneba beɗeabari baɗabara cawacasia cadjirua obari wērāba jāwā o ɓada.”

40 Maɓ carea Jesuba nāwā jarasia:
 –Simoɓ, mɓa bɓa ne jara quīrīā ɓaa.–
 Simoɓba jarasia:
 –Māēteara jaradua, Jaradiabari.–

Jesuba jarasia:
 41 –Ēberāda umé panasīɗa. Ādjia ēberā bara ɓaa di-a bara panasīɗa. Abaɓba quiniento ewari trajabɓɓaɗe edabari quīrāca diaida basīa. II Dewarabemaba cincuenta ewari trajabɓɓaɗe edabari quīrāca diaida basīa.

42 Baribɓɓa ɗdjia poya diaɗaɗe cawada bēra, dji bara ɓa ēberāba ɗdjia diaɗaɗa panɓra quīrādoasia. Mɓa bɓa iwīɗiya: ɓsāɓɓa dji bara ɓa ēberāra biara quīrīāi?–

43 Simoɓba panusia:
 –Mɓmaarā dji auɗuara diaida baɗaba biara quīrīāya.–
 Jesuba jarasia:
 –Bɓa ariɗe panusia.–

44 Maɓbe wērāmaa acɓpeɗa Simoɓa jarasia:
 –ɓBɓa naɓ wērāra unu ɓaca? Bɓ dede jūesiɗe mɓ jīrū sɓɓmārēā bɓa baidoda diaɗe basīa, baribɓɓa naɓ wērā-

I Alabastro mōgarara cuaracuara ɓaa. Mācua zareeɗe ɓa bēra ne obadaa. Judiorāba alabastrora Egipto druɗeɗa enebadjīɗa. Jūma alabastro oɗara nēɓa ɓaa. II Quiniento ewari trajabɓɓaɗe edabari quīrāca. Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: “quinientos denarios.”

ba ara idji daubaba mɓ jīrūra sɓɓɓpeɗa idji buɗaba pōsa jaresia. 45 Mɓ jūesiɗe bia edai carea bɓa isōɗe basīa, baribɓɓa naɓ wērāba mɓ jīrūra isō jōɗe ɓaa. 46 Mɓ bia edai carea bɓa mɓ boro ɓrɓ olivo dragara weaɗe basīa, baribɓɓa naɓ wērāba mɓ jīrūra queraba pɓɓasīa. 47 Maɓ bēra mɓa nāwā jaraya: idjia cadjirua zocārā oɗara mɓa jūma quīrādoasia. Maɓ carea idjia mɓra bio quīrīā ɓaa. Baribɓɓa abaɓba mācua cadjirua oɗaɗeɗa mɓa quīrādoabɓɓa maɓba mɓra mācua quīrīā ɓaɗa.–

48 Maɓbe idjia wērāa jarasia:
 –Bɓa cadjirua oɗara mɓa jūma quīrādoasia.–
 49 Baribɓɓa dewararā arima ne co chūmeaba nāwā jara duanesīɗa:

–Naɓra ɓcaida crīcha ɓa? ɓMāwāra dewaraba cadjirua oɗara idjia poya quīrādoaida ɓaca?–

50 Maɓne Jesuba wērāa jarasia:
 –Bɓa mɓra jīna bēra cadjiruɗebemada ēdɓasīa. Necai wādua.–

Wērārāba Jesu careba panana

8 Māwānacarea Jesura puru waiɓaa beaza idjaba puru zaque beaza wāsia. Maɓne jarabadjia Ācōrēra ɗdji Boro bai carea zebɓɓaɗa. Maɓ beɗeɗa bia jaradia nīne idjia doce eɗaɗarāda idji ume nīɓabadjiɗa. 2 Maɓ awara wērārāda idji ume nīɓabadjiɗa. Maɓ wērārā ɓcɓɓa cacua bié beaɗada Jesuba biabisia idjaba ɓcɓɓa jai bara beaɗada Jesuba dji jaira āyā jɓretasia. Aba Maria Magdalena basīa. III Jesuba idji cacuaɗebemada jairāda siete āyā jɓretasia. 3 Cuza quima Juana siɗa basīa. Cuzaba Herode deɗebemada jūma cawa obadjia. IV Susana siɗa basīa. Maɓ awara dewara wērārāda zocārā panasīɗa. Ādjirāba Jesu carebaɗi carea ne diabadjiɗa.

Pea poɗaɗebema ne jara ɓa

Mateo 13:1-9; Marco 4:1-9

4 Zocārā ēberārā puruzabemada Jesumaa zesiɗaɗa. Maɓne ne jara ɓaɗeɗa Jesuba ɗdjirāa nāwā jaradiasia:

5 –Ēberāda idji ējūāne ne poɗe wāsia. Māwā po nīne ɓcɓɓa tara oɗe baecuasia. Maɓ bēra ēberārāba ɓrɓ tɓgasīɗa idjaba jībanaba mīcuasiɗa. 6 ɓcɓɓa tara mōgara ɓrɓ egoro nāūcha ɓaɗe baecuasia. Tununacarea mācua baido neé ɓa bēra jūma purrubasia. 7 ɓcɓɓa tara ējūā ɓrɓ ɓaɗe baecuasia. Tununacarea jɓcara ɓrɓ bara ɓaba ɓrɓ quenasia. 8 Baribɓɓa ɓcɓɓa tara ējūā biade baecuasia. Maɓ tara bia wariɗapeɗa bio zausīɗa.– V

Māwā jarapeɗa Jesuba jīgua jarasia:
 –Dji cɓɓɓa bara ɓaba quīrācuɗa ūrīdua.–

Pea poɗaɗebema Jesuba cawa jaradā

Mateo 13:10-23; Marco 4:10-20

9 Maɓ carea Jesu ume nīɓabadarāba idjia iwīɗisiɗa:

III Maria Magdalenara Magdala puruɗebema bēra māwā trɓ jarabadjiɗa. IV Maɓ Herodera Antipa trɓ jarabadjiɗa. V Bio zausīɗa. Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: “Ta aba quiruba cien tada diasia.”

-Bla māvā ne jara badeba jaradiadaba zcārēda jara ba?-

¹⁰ Jesuba panusia:

-Ācōrēba ēberārā pe erobadebemada jūmarāa cawabiē bamīna bārāa cawabi ba. Baribrlg dewararāa mla ne jara badeba beēa ba Ācōrē cartade jara barga māwāmārēā. Nāvā jara ba:

Naļ ēberārāba ūrī panlmīna cawadaēā. Unu panlmīna cawadaēā. ^I

¹¹ Mla ne jara badeba jaradara naļgla: dji tara Ācōrē beēaa. ¹² Ta ode baedaba naļda jara ba: lclrlg ēberārāba Ācōrē beēada ūrīnapeda diauruba maļ beēa ādji soē jūēnara quīrādoabibaria tjarā-namārēā. Māvā ādjirāra cadjiruadebemada ēdrlda-caa. ¹³ Ta mōgara lrļ egoro nāūcha bade baedaba naļda jara ba: lclrlg ēberārāba Ācōrē beēada bio bslrīda edabadaa baribrlg bio carra jidaēaca bēā soēba tjanaca. Maļ bēā dārāēne bia mīgabldaēe idu bābadaa. ¹⁴ Ta ējūā lrīda bade baedaba naļda jara ba: lclrlg ēberārāba Ācōrē beēada ūrīnapeda naļ ējūāne sāwā bia beadida, ne jūma erobaeāida, sāwā bslrīdaēi siēa biara crīchabadaa. Maļ bēā ādjia ūrīpedadara igaradapeđa wariēaca. ¹⁵ Baribrlg ta ējūā biade baedaba naļda jara ba: so jipa beaba idjaba crīcha bia beaba Ācōrē beēara ūrīnapeda wārāda tjarbadaa. Ādjia tjar panlra idu bāēaca bēā ne biada obadaa.

Ībīrānebema ne jara ba

Mateo 5:14-15; Marco 4:21-25

¹⁶ Ni abalba Ībīrāda coadapeđa mērā nūmlnaca wa epeēco droma edre bāēaca. ^{II} Ātebrl ltl dji tbrā bābadaēe nūmlbadaa dji dede eđa zebldarāba lnaa ununamārēā. ¹⁷ Ara maļ quīrāca ne jūma ebuēa bāēra mērā beēā. Dadjia cawadaē panlra Ācōrēba ebuēa cawabiya. ¹⁸ Maļ bēā bio quīrācuīta ūrī pananadu. Abalba wārāda cawaibrll, Ācōrēba auēuara cawabiya. Baribrlg adua bāba cawa bāda crīchaibrll idjia crīcha ba siēa Ācōrēba jārīya.

Jesu ēberārā idjima zepedada

Mateo 12:46-50; Marco 3:31-35

¹⁹ Ewari aba Jesu papaba, idji djabarā biēa idjira aclede wāsīēaa. Baribrlg roya araa jūēnaē basīa ēberārāda zocārā duanl bēā. ²⁰ Maļ carea lclrlgba idjīa jarasīēaa:

-Bl papara, bl djabarā siēa dajadaare panla. Ādjia bl aclede ze panla.-

²¹ Jesuba jarasia:

-Ācōrē beēa ūrīnapeda tjar beada mļ papaa idjaba mļ djabarā.-

Jesuba amene bogozoara tumabiēa

Mateo 8:23-27; Marco 4:35-41

²² Ewari aba Jesuba idji ume nībabadarāa nāvā jara-sia:

-Amene wa quīrārē wānadrl.-

Ara maļda jābade badodapeđa wāsīēaa. ²³ Chābl-dade Jesura cāi basīa. Māvā bade nāūrāda dji cābāyā puā nūmesia. Maļ bēā jābara baidoba biru bae-boēosia. Abeđa minijīchiade panasīēaa. ²⁴ Maļ carea Jesura lrļmanapeđa nāvā jarasīēaa:

-Jaradiabari, Jaradiabari, dadjirāra barrubododaa!-

Jesura pirabaripeđa nāūrāa, baido bogozoa biēa jarasia tumanamārēā. Ara maļda jūma tuma nūmesia.

²⁵ Maļbe idji ume nībabadarāa nāvā jarasia:

-Bārāba tjar panlra zcāwāsi?-

Baribrlg idji ume nībabadarāba ne wayaaba cawa crīchaēā basīa. Ara ādjiduba iwīdi duanasīēaa:

-zNaļgla caida jāwā ba? Idji beēara nāūrāba, baido bogozoa biēa tjarbadaa.- ^{III}

Jesuba jai zocārā āyā jrētaēa

Mateo 8:28-34; Marco 5:1-20

²⁶ Amene chānapeda Gerasa druade jūēsīēaa. ^{IV} Gerasara Galilea amene wa quīrārē ba. ²⁷ Jesu drua badobrlgē ēberā maļ puruēbemada idjima zesia. Maļ ēberāra jai bara bāda dārābrll basīa. Idjia cacuae ni cārē siēa jlca basīa. Dede biēa bāca basīa, ātebrll beudarā tlaribada urīade bābadjia. ²⁸ Idjia Jesu unusīde bīasia. Maļbe Jesu quīrāpita chīrāborode cobepeda jīgua jarasia:

-Jesu, Ācōrē dji Dromaara ba Warra, zcārē cārēā mļra mīā sē ba? ;Mļ djuburia mļra biē bārdūa!-

²⁹ Jaiba māwā jarasia Jesuba maļ ēberā cacuaebe-mada ēdrāmārēā jaraēa bēā. Dārābrll basīa maļ jai-ba ēberāra biē o erobāda. Dewarārāba dji ēberāra carenaba jlnapeda quīrācuīta wagabadjīamīna care-nara tucuapeđa ēberā neēmaa jaiba edebadjia.

³⁰ Maļne Jesuba idjīa iwīdisia:

-zBla casa trļ jarabada?-

Idjia panusia:

-Mļra Cābana abadaa.- ^V

Idjia māwā jarasia ādjira ēberā cacuae bio cābana panl bēā. ³¹ Maļne ādjia Jesua beēa djuburiasīēaa uria dau clre bāēaa diabuerāmārēā. ^{VI} ³² Māvā panlne ādji caita eya zaquēde china zocārā ne co duanasīēaa. Maļ carea jairāba Jesua beēa djuburiasīēaa maļ china cacuae idu eđa wābimārēā. Maļne Jesuba iduaribisia. ³³ Ara maļda jairāra ēberā cacuaebe-mada ēdrāpeđa china cacuae eđa wācuasīēaa. Maļbe cawaēne chinara pirapodapeđa perawāēba daiēu tēūcuadapeđa nābrll quinisīēaa.

^{III} Salmo 107:28-30. ^{IV} Gerasa. Griego beēade lclrlg cartade "Gadara" bā ba. ^V Cābana. Griego beēade "Legioŋ" bā ba. Maļba jara ba sei mil sordaorāda. ^{VI} Uria dau clre bāēaa. Griego beēade bā ba "abismo." Mama Ācōrēba jairāra cawa o bācārīa. Apocalipsi 9:1-3; 20:1-3.

^I Isaia 6:9. ^{II} Mērā nūmlnaca. Griego beēade bā ba: "Clēa edre bāēaca."

34 Mañ unusiadae dji china waga pananara daupera pira wāsidaa. Ādjia unupedada purude beaa, puru jiga beaa bida nēbrlrsidaa. 35 Ēberārāba aclede zesidae dji ēberā jai zocārā erobadara Jesu caita chūmlada unusiadaa. Quirā bapēda cacuade jlabadara jlabasía. Mañ carea ēberārāra dauperasidaa. 36 Dji unupedadaba nēbrlrsidaa sāvābrlrl idjira biasida. 37 Mañba jūma Gerasaēbemarāra ne wayadapeda Jesua beāda djuburiasidaa ādji druadebemada āyā wāmārēā. Ara mañda Jesura wayacusa jābaē badopeđa Galileadaa wāsia. 38 Wāi naēna ēberā jai bara bađaba Jesua beāda djuburiasia idji ume wāi carea. Baribrll Jesuba nāwā jarasia: 39 –Diguídaa wāpeda jūmarāa jaradua Ācōrēba bl ume ne waibla ođada.– Ara mañda ēberāra idji puruđaa wāsia. Mama jūmarāa nēbrlrsia Jesuba idji ume ne waibla ođada.

Jesuba wērācau lrēbabida

Mateo 9:18-26; Marco 5:21-43

40 Galilea druade ēberārā cābana panlba Jesura jlab panasidaa. Idji jūēside ādjirāba bio capiria edasidaa. 41 Mañne ēberā Jairo abadada idjima zesia. Mañ Jairo ra judiorā dji jarebada deē dji boro basía. Idjia cauda ababe erobasia doce poa bađa. Mañ wērācaura jūācāyā nūmasia. Jairoa Jesu jirū caita cobepēda beāda djuburiasia idji diguídaa wāmārēā. Ara mañda Jesura wāsia baribrll wābrlrlē ēberārāba idjira pēsua eropanasidaa. 43 Ādjirā tāēna wērā doce poa oamiaba jida bađa nībasia. Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diađoasia, I baribrll ni abalba poya biabiđāé basía. 44 Wērāra jēdaareba zepēda Jesuba cacuade jlab ba ide maārī tāsia. Ara mañda oara poasia. 45 Mañne Jesuba iwīđisia: –¿Caiba młra tāsia?– Jūmarāba panusidaa tānaé panlba. Mañ carea Pedroba jarasia: –Jaradiabari, ēberārāba blra pēsua eropanla. ¿Sāwā bla iwīđi ba caiba blra tāsida?– II 46 Baribrll Jesuba jarasia: –Abalba młra tāsia. Młra cawa bla mł lbađēba idjira biasida.– 47 Wērāba ođara poya mērāēda cawađa bērā ne wayaaba ure nūmlada wāpeda Jesu jirū caita chīrāborode cobesia. Mañbe jūmarā quīrāpita idjia jarasia cārē cārēā Jesura tāsida idjaba ara mañba biasida. 48 Mañne Jesuba jarasia: –Cau, wārāda biaida ijāna bērā blra biasia. Necai wādua.– 49 Wadi mama beāda panlne Jairo deēeba abā zepēda Jairoa nāwā jarasia: –Bl caura jaiđasia. Jaradiabarira waa mīā sērādua.– 50 Mañ ūrīside Jesuba jarasia: –Ne wayarādua. Bla sođeba ijāibrll, idjira lrēbaya.–

I Mañ wērāba nēārā diabadarāa idji paratara jūma diađoasia. Griego beāeāde lclrl cartade małra neā. II ¿Sāwā bla iwīđi bla caiba blra tāsida? Griego beāeāde zocārā cartade małra neā.

51 Jairo deē jūēpeda Jesuba Pedroba, Santiagoda, III Juañda, dji wērācau zezada, dji papa sida eđa edesia. Waa dewarada eđa wābié basía. 52 Mañne ēberārāda dji wērācau carea aujīā duanasidaa. Mañ carea Jesuba jarasia: –Jīrānadua, nañ wērācaura beuē bla, ātebrll cāi bla.– 53 Mañ carea ēberārāba Jesumaa aclepeda ipiđasidaa, wērācaura wārāda beusida cawa panana bērā. 54 Baribrll Jesuba dji wērācau jlwade jidapeda jarasia: –¿Cau zaque, pirabaridua!– 55 Māwā jarabrllēde wērācaura lrēbapeda pirabarisia. Mañbe Jesuba jarasia wērācaura ne cobīđamārēā. 56 Mañ unusiadae djibarirāba cawa crīchaēé basía. Baribrll Jesuba ādjia jarasia ni abāla jararānamārēā.

Jesuba idji ume nībabadarā diabueđa

Mateo 10:5-15; Marco 6:7-13

9 Jesuba idji ume nībabadarā doce panlra ābaa trlpeda lbaada diasia jaida āyā jlretađamārēā idjaba cacua bié bea sida biabiđamārēā. 2 Mañbe ādjia jarasia: –Ācōrēra dji Boro bai carea zebrllda jarađe wānadua idjaba cacua bié beada biabiđadua.– 3 Wāni naēna Jesuba ādjirāa jarasia: –Bārā wābrlrlēde ni cārē sida ederānadua. Bardonađa, buchacada, cođida, parata sida ederānadua. Cacuađe jlab panl awa edeđadua. 4 Djārā puruđe jūēnapēda abalba bārāda bia edasira mañ deēbemada āyā wārānadua aba puruđeba ēdrlbldađaa. 5 Baribrll puruba bārāda bia edaēbrll mamalba ēdrlēadua. Ēdrlbldađe egoro pora bārā jirūne bāra jārāpetadua. Mañba cawabiya ādjia Ācōrē igara panl carea idjia cawa oida.– 6 Ara mañda wānapēda puru beza jarasidaa Ācōrēra ādji Boro bai carea zebrllda. Mañ beāda bia jaradia panlne cacua bié beada biabicuabadjidaa.

Herodeba Jesuđebema ūrīna

Mateo 14:1-12; Marco 6:14-29

7 Herodeda Galilea druadebema boro basía. Mañ Herodeba jūma Jesuba o bađa ūrīsia. IV Idjia cawa crīchaé basia lclrlba nāwā jara panl bērā: –Borocuebari Juañda lrēbasia.– 8 Mañne dewarārāba jara panasidaa: –Elīada waya dadjirā tāēna zesia.– Dewarārāba jara panasidaa: –Ācōrēneba beēebari naēna bađada lrēbasia.– 9 Mañ carea Herodeba jarasia: –Młra Borocuebari Juałra obā tlabebisia. Māēteara za jara panlra ¿caida māwā bla?– Mañ carea Jesura unu quīrīā basia.

III Mañ Santiagora trl jarabadaa Jacobo. IV Mañ Herodera Antipa trl jarabadjidaa.

Jesuba mil juesuma auđu ne cobigađa

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Juaļ 6:1-14

¹⁰ Jesuba diabueđarā jēda zesidāde ādjia opeđadada jūma nēbɫɫasiđaa. Māwānacarea Jesuba ādjirāra Bet-saidá puru caita ēberā neēmaa edesia. ¹¹ Baribɫɫ ēberārāba idjira mama bāda cawađapeđa araa wābɫɫasiđaa. Maļne Jesuba ādjirāra bia edapeđa jara-dia besia Ācōrēra ādji Boro bai carea zebɫɫada. Maļ beđeā bia jaradia bāde dji cacua biē queđeāra bi-abicuasia.

¹² Queubɫɫāde Jesuba doce edađarāra idjimaā wā-napeđa jarasiđaa:

–Ēberārāa jaradua puru beamaā idjaba de beamaā wānamārēā. Mamabɫɫ roya cāinia idjaba codida nē-dodīa. Namara ne neēā.–

¹³ Jesuba jarasia:

–Bārābɫɫ ne cobīđadua.–

Baribɫɫ ādjirāba panusiđaa:

–Dairāba ne nēdode wānaēbɫɫ, naļ ēberārā cābana paɫɫa roya ne cobīđāēā. Paļda juesumabe idjaba bēdada umēbe eropaɫa.–

¹⁴ Mama paɫɫa umaquīrā awa mil juesuma panasiđaca bāa. Maļ bērā Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

–Ādjirāa jarađadua cincuenta awara awara egode chūpanenamārēā.–

¹⁵ Idji ume nībabadarāba idjia jarađa quīrāca osīđaa. Ēberārāra jūma chūpanesiđaa. ¹⁶ Jesuba paļ juesuma paɫɫa, bēda umē paɫɫ siđā idji jɫwāde edapeđa bajā-naa acɫpeđa Ācōrēra bia jarasia. Maļbe cōrācuapeđa idji ume nībabadarāa jarasia jedecađamārēā. ¹⁷ Jū-marāda ne cođapeđa jāwūāsiđaa. Dji ađubađada jɫɫ pesīđāde doce jamara birasiđaa.

Pedroba Jesuđebema jarađa

Mateo 16:13-28; Marco 8:27-9:1

¹⁸ Ewari abā Jesura ēberārānebemada āyā wāpeđa Ācōrēra iwīđi basīa. Idji ume nībabadarāda arima panasiđaa. Ācōrēa iwīđīđacarea Jesuba ādjīa nāwā iwīđīsia:

–Ķēberārāba māra caiđā a paɫɫ?–

¹⁹ Ādjirāba panusiđaa:

–Ācɫɫaba jara paɫɫa bɫa Borocuebari Juaļda. Dewarārāba jara paɫɫa bɫa Elīada. Dewarārāba jara paɫɫa bɫa naēnabema Ācōrēneba beđeabari bađada ģrēbapeđa jāwā bāda.–

²⁰ Maļne idjia waya iwīđīsia:

–Bārāba māra ųcaida cīčha paɫɫ?–

Pedroba panusia:

–Bɫa Ācōrēba ēdɫ edabari diai jarađaa.–

²¹ Jesuba bio jara bāsia maļɫɫa ni abāla jarađā-namārēā.

²² Maļ awara jarasia:

–Mā, Naļ Djara Edađara bio bia mīgaida bāa. Pu-ruđebema bororāba, sacerdote bororāba, dadji judiorā ley jarađabadarā biđā māra igarađapeđa beabīđīa. Baribɫɫ māra ewari ūbeđe ģrēbaya.–

²³ Jesuba jūmarāa jarasia:

–Abābā māda ēpē quīrīā bābɫɫ, idjia o quīrīā bāra igarapeđa ewariza bia mīgai carea bāida bāa. ^I Maļbe māra ēpēida bāa. ²⁴ Abābā naļ ējūāne bia bāida jɫɫ bāibɫɫ, jīrūare bia bāēā. Baribɫɫ abābā mā carea beuibɫɫ Ācōrē ume ewariza zocai bāya. ²⁵ Bio cīčhađadua: ēberāda naļ ējūāne ne jūma erobāde be-uređa ɫɫɫ uruađaa wāibɫɫ, ųidjia erobāđaba care-baica? ²⁶ Abābā māra, mā beđeā siđā adua bāađā aibɫɫ, mā, Naļ Djara Edađā lābā bara zebɫɫāde maļ ēberāra adua bāađā aya. Maļ ewarīde mā Zeza Ācōrē lābā bara idjaba idji bajānebema nezocarā lābā bara zeya. ²⁷ Māra wārāda jaraya: ģcɫɫ nama paɫɫ beuđi naēna Ācōrēba māra jūmarā Boro bāđada ebuđa un-unia.– II

Jesu quīrā awara nūmena

Mateo 17:1-8; Marco 9:2-8

²⁸ Māwā jarađacarea ocho ewari bāde Jesura eyāde ģtaā Ācōrēa iwīđīde wāsīa. Pedroda, Juaļda, Santiago siđā edesia. ²⁹ Mama Jesuba Ācōrēa iwīđi bāde idji quīrādarara dorrodorā nūmesīa. Idjia cacuađe jā bā siđā totroaba dorrodorā nūmesīa. ³⁰ Cawaēne ēberāda umē odjađapeđa Jesu ume beđeasiđaa. Abā Moise basīa. Dewarabemara Elīa basīa. ³¹ Ādji siđā Ācōrē quīrāwārēāneba dorrodorā panasiđaa. Ādjia beđeā panasiđaa Jesu Jerusaleļne beađīdebemada. ^{III}

³² Māwā bāde Pedrorā dewarārā siđā bio daupea panasiđamīna cāinaē basīa. Maļne Jesura dorrodorā bāda idjaba ēberā umē idji caita paɫɫ siđā unusiđaa.

³³ Maļ ēberārā Jesu ume pananada wābɫāde Pedro-ba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, bio bia bāa दौरā nama paɫɫa. De za-queda ūbea ođīa: abā bɫ itea, abā Moise itea idjaba abā Elīa itea.–

Pedrorā māwā beđeasia ni cārē siđā cawaē bērā. ³⁴ Māwā bāde jārārāda edāa zepēđa ādjirāra ānēbari edasia. Maļ carea ādjira bio ne wayasiđaa. ³⁵ Ara māwābɫɫāde beđeada jārārāne ūrīsiđaa. Maļba nāwā jarasia:

–Naļdɫ mā Warraa. Māra idjira edasia. Idjia jara bāra ūrīnadua.– ^{IV}

³⁶ Maļ beđeā chupeđacarea Jesura iduba nūmɫda unusiđaa. Ādjia unupeđāđara dārāsiđaa ni abāla nēbɫɫāē paɫɫa.

^I *Bia mīgai carea bāida bāa. Griego beđeāde nāwā bā bāa: "Idji crura atau edeida bāa."* ^{II} *Ebuđa ununia Ācōrēba māra jūmarā Boro bāđada. Ebuđa bāēā cārēda ununida. ģcɫɫamaarā jara bāa Jesu quīrā awara nūmeinebemada ununida. Dewarārāmaarā jara bāa Jesu ģrēbāiđebemada, idji bajānaā wāinebemada, wa Ācōrē Jaure zeī-đebemada ununida.* ^{III} *Jesu Jerusaleļ beađīdebemada. Griego beđeāde bā bāa: "Jesu wāinebemada."* ^{IV} *Isaīa 42:1. Idjira eda-sia. Griego beđeāde ģcɫɫ cartāde nāwā bā bāa: "Idjira bio quīrā bāa."*

Jesuba warra jai bara b̄a biabiēda

Mateo 17:14-21; Marco 9:14-29

³⁷ Nurēma eyaēbeba eēdaa zesieēde ēberārā zocārāba Jesura ac̄lde zesieēda. ³⁸ Maļne ab̄alba nāwā jīgua jarasia:

–Jaradiabari, m̄l djuburia m̄l warrada ac̄ldua. M̄lra waa warra neē b̄a. ³⁹ Idjira jai bara b̄a. Maļba cawaēne idjira biabibaria, wawabibaria, idjaba yeēda cōpepea nūmebibaria. Idjia m̄l warrara idu b̄ca. ⁴⁰ M̄la b̄l ume n̄babadarāa jarasia jaira āyā j̄re-taēamārēā, māwāmīna poyaeē basia.–

⁴¹ Maļ carea Jesuba panusia:

–j̄Bārāba Ācōrēra j̄jānaca! j̄Bārāra dji cadjiruarā! Bārāba j̄jānamārēā zāba sāļbe m̄la droai? B̄l warrara namaa enedua.–

⁴² Warrara Jesumaa wāb̄lde jaiba egode b̄ae-bipeēda biara wawabisia. Barib̄l Jesuba jaira āyā j̄re-tasia. Warrara biabipeēda dji zezaa diasia. ⁴³ Ācōrē l̄baēbeba māwāna unusieēde jūmarāba cawa cr̄chaēē basia.

Jesuba waya idji beuieebema jaraēda

Mateo 17:22-23; Marco 9:30-32

Idjia o b̄a carea ēberārāba waēibiēda bio cr̄cha du-anlne Jesuba idji ume n̄babadarāa jarasia:

⁴⁴ –M̄la bārāa jarab̄lra bio quīrācuīta ūr̄nadua. M̄l, Naļ Djara Edaēara ab̄alba ēberārāa jidabiya.–

⁴⁵ Barib̄l ādjirāba cawaēē basia cārē cārēā Jesura māwā beēab̄l̄da. Ācōrēba waēibiēda ādjirāa cawabiē basia. Maļne ādjia Jesua iwidiēda waya panasieēda.

¿Caida dji dromaara b̄ai?

Mateo 18:1-5; Marco 9:33-37

⁴⁶ Māwā rap̄lne ara ādjidub̄a beēda duanesieēda cai-da dji dromaara b̄ai cawaya. ⁴⁷ Barib̄l Jesuba maļra cawaēa b̄erā warra zaqueda edapeēda idji caita nūm̄lasia. ⁴⁸ Maļne nāwā jarasia:

–Bariduaba m̄l j̄jā b̄aēbeba warrarāda bia edaib̄l, m̄l̄da bia edab̄l̄la. Idjaba m̄l bia edab̄l̄ba m̄l Dia-bueēada bia edab̄l̄la. Bārānebema dji eēaara quirura Ācōrē quīrāpita dji dromaara b̄a.–

Dadjirā dji quīrūēra dadjirāare b̄a

Marco 9:38-40

⁴⁹ Maļbe Juaļba nāwā jarasia:

–Jaradiabari, daiba ēberāda unusieēda b̄l tr̄lneba jai-da āyā j̄reta b̄ada. Barib̄l dadjirā ume n̄baca b̄erā daiba idjia jarasieēda waa māwā orāmārēā.–

⁵⁰ Jesuba jarasia:

–Bārāba māwā jaraēē panasieēda. Dadjirā dji quīrūēra dadjirāare b̄a.–

Jesuba Juaļ, Santiago sieēda quēāna

⁵¹ Jesu bajānaa wāi ewari jūēbodosiēde wārāda Jerusaleñnaa wāida cr̄chapeēda wāsia. ⁵² Wāb̄lde

āc̄l̄l̄da Samaria druaeēda na diabuesia. Puru zaquēde jūēnapēda sāma cāñida j̄l̄l̄s̄ieēda. ⁵³ Barib̄l maļ ru-ruēbemarāba cawasieēda Jesura Jerusaleñnaa wāb̄l̄da. Maļ carea idjira bia edaeē basia. ⁵⁴ Maļ b̄erā Juaļba, Santiago b̄ieēda Jesua jarasieēda:

–Dai Boro, Elíaba oēda quīrāca ¿Ācōrēa iwidiēda t̄l̄b̄l urua bajāneba diabueb̄l̄ba ādjirāra jūma que-namārēā?– I

⁵⁵ Jesuba ādji ac̄lpeēda quēāsia. [Nāwā jarasia:

–Bārāra ¿cārē cārēā māwā beēda rap̄l? ^{II}⁵⁶ M̄l, Naļ Djara Edaēara zeē b̄a ēberārā biē b̄ai carea āteb̄l̄ ze b̄a ēd̄l̄ edai carea.–] ^{III}

Maļbe dewara puruēda wāsieēda.

Jesu ēp̄eni carea zarea b̄a

Mateo 8:19-22

⁵⁷ Oēde wāb̄lde ab̄alba Jesua jarasia:

–Jaradiabari, b̄l wāb̄l̄za m̄lra b̄l ume wāya.–

⁵⁸ Jesuba jarasia:

–Usa p̄ara de bara b̄a, j̄bana sieēda de bara b̄a, barib̄l m̄l, Naļ Djara Edaēara sāma cāñ sieēda neē b̄a.–

⁵⁹ Maļne Jesuba dewara ēberāa jarasia:

–M̄l ume zedua.–

Dji ēberāba panusia:

–M̄l Boro, b̄l ume wāi naēna idu m̄l zezada t̄l̄baribidua.– ^{IV}

⁶⁰ Jesuba idjia jarasia:

–Beu bearāba beuēarāra t̄l̄bariēda rap̄la. Barib̄l bla ēberārāa jaraēde wādua Ācōrēra ādji Boro bai carea zeb̄l̄da.–

⁶¹ Maļne dewaraba Jesua jarasia:

–M̄l sieēda b̄l caiēdu wāya, barib̄l naārā m̄l ēberārā-maa jaraēde wāida b̄a.–

⁶² Jesuba panusia:

–Ab̄alda trajeēde wāpeēda waya jēda cr̄chaib̄l, idjira bia b̄aēā Ācōrē puruēde trajai carea.–

Jesuba setenta ēberārā diabueēda

10 Māwānacarea dadji Boro Jesuba idji ēp̄e beada setenta edasia Ācōrē beēda jaraēde wā-

namārēā. ^V Idji wāida b̄l puruza umé uméa wābisia.

² Ādjirāa nāwā jarasia:

–Zocārāba m̄l beēara j̄jāni carea rap̄la. Maļ ēberārāra néu waība waraga tab̄l quīrāca beaa. Barib̄l dji ewabadarāda zocārāēbe rap̄la. Maļ b̄erā Néu Djibarāa iwidiēdadua ewabadarāda idji néumaa dia-buemārēā.

³ j̄Wānadua! M̄la bārāra ēberā cadjirua tāēna dia-bueb̄l̄. Ādjirāba bārāra biē oēia usa cad̄l̄aba oveja zaque orrabari quīrāca. ⁴ Wāb̄lde buchacada, para-

I ² *Reye 1:9-16. Elíaba oēda quīrāca. Griego beēade āc̄l̄l̄ cartade maļra neēa.* II *Griego beēade b̄ā b̄a: “Bārāba ¿cārē jau-reēbeba māwā jara rap̄l?”* III *Griego beēade āc̄l̄l̄ cartade beēda corcheteēde b̄ara neēa.* IV *Idu m̄l zezada t̄l̄baribidua. Maļba griego beēade naļ cr̄cha sieēda dia b̄a: “M̄la j̄l̄āida b̄a aba m̄l zeza jaidab̄l̄l̄da.”* V *Setenta. Griego beēade āc̄l̄l̄ cartade b̄ā b̄a “setenta y dos.”*

ta sida ederānadua. Bārāba jīrūne jļbadara dewara ederānadua. Wānane ni abal ume ode bedearānadua.

⁵ Dede eda wābldaede maļ dedebemarāa nāwā jaradadua: “Ācōrēneba necai pananadua.” ⁶ Maļ dedebemarāba bārāda necai edaēiblrl, bārāba bedearpeda quīrāca ādjirāra necai panania. Necai edaēiblrl, ādjirāra necai pananaēa. ⁷ Bārāra necai edaēiblrl, maļ dede panenadua. Deza cāīrānadua. Bārāba o panlbari ne edaēida panl bērā mama panlmisa ādjia diablđara cođadua.

⁸ Puruđe jūēbldaede ēberārāba bārāda bia edaēiblrl, ādjia bārāa diablđara cođadua. ⁹ Maļ awara dji caċua biē beara biabicuđadua. Ādjia nāwā jaradadua: “Ācōrēra bārā Boro bai carea zebllrla.”

¹⁰ Bariblrl puruđe jūēbldaede ēberārāba bārāda bia edaēaēblrl, ādjia nāwā jaradadua: ¹¹ “Naļ puruđebe- ma pora dai jīrūnebemada bārā quīrāpita jārāpetabl- daa unubiđi carea Ācōrēba cawa oida. Bio cawađadua Ācōrēra dji Boro bai carea zebllrla.” ¹² Maļ bērā mļa jaraya: Ācōrēba cawa oi ewariđe idjia maļ purura we- tara cawa oya Sodomanebema ēberārā cawa oi cāyābara. ¹

Jesuba idji tījāē bea puru quēāna

Mateo 11:20-24

¹³ ĶCorazilnebemarāra, Betsaidaēbemarā sida mīā djuburi beaa Ācōrēba cawa oi bērā! Mļa ne ununaca bārā tāēna ođara Tirođe, Sidoļne biđa ođabara, maļ puruđebemarāba isabe cadjiruada igaradapeda Ācōrē- da tījācasidāa. Maļ carea tlvl porađe ċhūpanecasidāa idjaba sopuādebema jļbadara jļcasidāa. ¹⁴ Maļ bērā Ācōrēba cawa oi ewariđe Tirođebemarā idjaba Sidoļnebemarā cāyābara bārāra wetara cawa oya.

¹⁵ ĶCapernauļnebemarāra bajānaa wānica? ĶWā- naēa! ĶĀcōrēba bārāra beuđarā panabadamaa batabueya!– ^{II}

¹⁶ Maļbe idji ume nībabadarāa jarasia:

–Bārā bedea tījā bāba mļ beđeada tījā bāa. Bārā igara bāba mļda igara bāa. Idjaba mļ igara bāba mļ Dia- bueđada igara bāa.–

Jesuba setenta diabueđa jēda zepedada

¹⁷ Jesuba setenta diabueđara jēda bio bāsrīda zesīdaa. ^{III} Maļbe ādjia Jesua nāwā jarasīdaa:

–ĶDai Boro, bl trļneba jairā āyā jļretabldaede ādjirā- ba tījābadaa!–

¹⁸ Maļ carea Jesuba ādjia jarasia:

–Māē, mļa unu bāsia diaurura bajāneba baa pure- purea quīrāca baeblrllda. ¹⁹ Mļa bārāa lāada diasia diauru poyādamārēā idjaba dama ļrļ, drusōrē ļrļ biđa poya tļgađamārēā. Ni cārē biđa bārāra poya biē oēa. ²⁰ Bariblrl ababe bāsrīdaēīē panla bārāba jairā āyā jļretabldaede ādjia tījābada bērā, āteblrl biara bāsrī- daēīē panla Ācōrēba bārā trļrā bajāne bā erobā bērā.

I *Genesis 18:16deba aba 19:29đaa.* II *Beuđarā panabadamaa.* Griego beđeade bā bāa “Hades.” III *Setenta.* Griego beđeade ļcrlrl cartade bā bāa “setenta y dos.”

Jesu bāsrīdada

Mateo 11:25-27; 13:16-17

²¹ Māwā bedea panlne Jesura Ācōrē Jauređeba bio bāsrīda nūmesia. Maļ bērā Ācōrēa nāwā jarasia:

–Zeza, blra bajānebema Boroa idjaba naļ ējūānebe- ma Boroa. Bla ne adua beaa mļa jaradiađara cawabiđa bērā mļa blra bia jaraya. Ne cawa beaa bla cawabiē basīa. Māē, Zeza, bla māwā o quīrīāsia.

²² Mļ Zezaba mļa ara idjīēbemada jūma cawabisia. Ni abābā adua panla mļ, dji Warrara sāwā bāda; abā mļ Zezablrl cawa bāa. Ara maļ quīrāca ni abābā ad- ua panla mļ Zezara sāwā bāda; abābe mļ, dji Warrablrl cawa bāa. Mļa abāla mļ Zezada cawabisira, maļ ēberā biđa cawaya.–

²³ Maļbe idji ume nībabadarāra awara edepeđa nāwā jarasia:

–Bārāra bio bia panla mļa o bāda unu panl bērā.

Dewaraba unusira maļ ēberā sida bio bia baya.

²⁴ Wārāda zocārā Ācōrēneba bedebadarāba, ēberārā bororā biđa bārāba unu panlda unu quīrīā panasīdaa, bariblrl ununaē basīa. Idjaba bārāba ūrī panlra ūrī quīrīā pananamīna ūrīnaē basīa.–

Samariaēbema ēberā bia

²⁵ Ewari aba Jesu wārāda ne cawa bā cawaya judiorā ley jaradiabarida piradrlpeda nāwā iwīđisia:

–Jaradiabari, Ķmļa cārēda oida bā Ācōrē ume ewariza zocai bai carea?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Ācōrē leyde Ķcārēda bā bā? ĶBlmaarā cārēda jara bā?–

²⁷ Judiorā ley jaradiabariba panusia:

–Jūma bl sođeba, jūma bl jauređeba, jūma bl lābādeba idjaba jūma bl crīċhađeba bl Boro Ācōrēra quīrīādua. ^{IV} Idjaba djārā quīrīādua ara bldji quīrīā bā quīrāca.– ^V

²⁸ Maļne Jesuba jarasia:

–Bla ariđe panusia. Maļ quīrāca bla osira ewariza Ācōrē ume zocai baya.–

²⁹ Bariblrl judiorā ley jaradiabariba ara idjida jipa bāda unubi quīrīāsia. Maļ carea Jesua iwīđisia:

–Bariblrl djārā a bāde Ķcaida jara bā?–

³⁰ Jesuba panusia:

–Ewari aba ēberāda Jerusaleļneba Jericođaa wāsia. Wāblrlde ne drlabadarāba idjira jidađapeda bio puođapeda beuđa quīrāca tabāsīdaa. Idjia erobāđara jūma jārīnapeđa wāsīdaa.

³¹ Māwā bāde sacerdoteda abari ode zesia. Dji ēberāra tabāda ununamīna wāyā wāsia. ³² Ara maļ quīrāca Levideba yōnada maļ ode zesia. ^{VI} Idjia biđa ēberā tabāda ununamīna wāyā wāsia. ³³ Maļare ēberā Samariaēbemada maļ ode zesia. Dji ēberā tabā un- usīde sopuasias. ³⁴ Araa wāpeđa dji ēberā cacua cōā- drlcuapedađara olivo dragaba, uva bā biđa soapeđa

IV *Deuteronomio 6:5.* V *Levitico 19:18.* VI *Levideba yōpedađaba Ācōrē de dromane carebabadjīdaa.*

wuaba blrasia. Mañbe idji burro ãrã bapeda cãibada dedaa edesia. Mama dji ëberãra biara carebasia.

³⁵ Nurêma Samaria ebemaba de djibarãa paratada diapeda nãwã jarasia: "Idjira bio carebadua. ^I Za mña diaeda parataba araëblgl, bl parataba carebadua. Mñ jêda zebglãde bl parata bãðara mña jũma jêda di-aya."-

³⁶ Mãwã nêbglãpeda Jesuba iwidiisia:

-Ëberã ùbeabemaba dji ne drlabadaba puope-ðadara unusiðaa. Blmaarã çsãlglãba idjira quĩrãsi?-

³⁷ Mañne judiorã ley jaradiabariba panusia:

-Dji quĩrã djuburiadaba.-

Jesuba idjã jarasia:

-Ara mañ quĩrãca djãrãra quĩrãduã.-

Jesu Marta dedaa wãna

³⁸ Nocoðaa wãblãde puru zaquede jũesidaa. Ma-
ma wêrã Marta abadada bãbadjia. Mañ Martaba Jesura
idji dede bia edasia. ³⁹ Martaba djabawêrãda erobasia

Maria abadada. Mariara Jesu jĩrũ caita chũmasia idjia
jaradia bã ùrã carea. ⁴⁰ Mãwã bãde Martara jlwa
tãblra bã bẽrã sobiẽ besia. Jesu caita wãpeda jarasia:

-Jaradiabari çblmaarã bia bãca mñ djabawêrãba
mñra carebaẽ bãda? Idjãa jaradua mñ carebamãrẽã.-

⁴¹ Jesuba jarasia:

-Marta, Marta, bla ne zocãrã oida bã carea jũ-
mawãyã crĩcha bãa. ⁴² Baribgl çÃcõrẽ bedea ùrãda
biara bãẽca? Mañglãda Mariaba o bãa. Ni abãlba idjã
mañra ocarã bãada adãẽã.-

Ãcõrẽa iwidiidebema

Mateo 6:9-15; 7:7-11

11 Ewari abã Jesuba Ãcõrẽa iwidi basia. Mãwã-
nacarea idji ume nĩbabari abãlba nãwã
iwidiisia:

-Dai Boro, daiba Ãcõrẽa ariẽ iwidi carea jaradiad-
ua Juaãba idji ume nĩbabadarãa jaradiaeda quĩrãca.-

² Jesuba jarasia:

-Bãrãba Ãcõrẽa iwidiãlãde nãwã bedeaadua:

Dai Zeza bajãne bã, jũmarãba blra wayaẽida panla. II

Daiba quĩrã panla blra jũmarã Boro bai carea isabe
zeida. [Idjabã quĩrã panla nañ ëjũãnebemarãba bla
quĩrã bãra oẽida bajãnebemarãba obada quĩrãca.] III

³ Coẽira ewariza daia diadua.

⁴ Daiba cadjirua opeðadara quĩrãdoadua djãrãba dai
biẽ opeðadara quĩrãdoabada quĩrãca.

Daira idu cadjiruadẽ bæbirãduã, ãteblgl cadjiru-
adẽbemada ëdrl bãduã. IV

⁵ Idjabã Jesuba nãwã jarasia:

-Ãtẽbãrã bãrãnebemaba ariquẽtra dji biamaa wãpeda
nãwã jaraisicada: "Ache, mña paãda ùbea diadua.

⁶ Nañ diamasi abãlda cawaẽne mñ dede jũesia
baribgl ne cobi carea mña neẽ bãa." ⁷ Mañne dji eda
bãba nãwã panuisicada: "Ache, mñã sãrãduã. Mñ dede

I Paratada. Griego bedeaẽde bã bãa "dos denarios." II Bajãne
bã. Griego bedeaẽde ãcrl cartade mañra neẽa. III Griego bedeaẽde
ãcrl cartade bedea corcheteẽde bãra neẽa. IV ãteblgl cadjiru-
adẽbemada ëdrl bãduã. Griego bedeaẽde ãcrl cartade mañra neẽa.

eda wãbadara jũãtrã erobãa. Daira jũma clãde du-
anla, mñ warrarãra cãt duanla. Mañ bẽrã mña ni cãrẽ
siã poya diaẽã." ⁸ Mña jaraya: idjia paãra diaẽã bl
ume dji bia bẽrã, ãteblgl diaya bla mñã sã bã bẽrã.

⁹ Mña jaraya: ara mañ quĩrãca Ãcõrẽa iwidiã pananad-
ua; mañne idjia bãrãa diaya. Idjia diamãrẽã jlgl
pananadua; mañne ununia. Dede eda wãbadamaãlba
trãnadua; mañne dji eda wãbadara ewaya diai carea.

¹⁰ Dji iwidiã bãba edaya. Dji jlgl bãba unuya. Dji trã bã
itea dede eda wãbadara ewaya ne diai carea.

¹¹ Warraba paã iwidiãblãde çdji zezaba mõgarada di-
aica? ^V Warraba bẽda iwidiãblãde çdji zezaba damada
diaica? ¹² Warraba ne ãmãda iwidiãblãde çdji zezaba
drusõrẽda diaica? ¹³ Bãrã dji cadjiruãrãba bãrã war-
rarãa ne biada dia cawa panlãgl, çbãrã Zeza bajãne
bãba idji Jaureda dji iwidiã panãa diaẽca?-

Jesu biẽ jarapedada

Mateo 12:22-30; Marco 3:20-27

¹⁴ Ewari abã Jesuba jaida ãyã jlretasia. Mañ jaiba
ëberãda quĩrãme cara erobasia. Jai ëdrãacarea dji
ëberãra bedeaasia. Mañ unusiðade ëberãrãba cawa
crĩchaadẽ panesiðaa. ¹⁵ Baribgl ãcrlãba jarasiðaa:

-Jãã Jesuba jaira ãyã jlretabaria, jairã boro Beelzebú-
ba mañ lãada diaeda bẽrã.-

¹⁶ Mañne Jesu Ãcõrẽneba ze bã cawaya dewarãba
idjã iwidiãsiðaa ne ununacada omãrẽã. ¹⁷ Baribgl Je-
suba ãdji crĩchara cawa bãda bẽrã nãwã jarasia:

-Abãri druadẽbemarãda ara ãdjiduba djõ
pananibgl, ãduba dji quiniãia. Ara mañ quĩrãca abãri
dede beada djõ pananibgl dãrã pananaẽã. ¹⁸ Bãrãba
jara panla mña jaira Beelzebú lãadẽba ãyã
jlretabarida. Mañ carea mña bãrãa iwidiãya: Satanada
ara idji jairã ume djõ bæibgl çsãwã idjia poya bãra
dãrã erobãi?

¹⁹ Bãrãmaarã mña Beelzebúdeba jairãda ãyã jlreta
bãa. Mãwãra bãrã ëpẽ beaba çcaideba jaira ãyã
jlretabada? ãdjirãba cawabiãia bãrãba ã crĩcha panl-
da. ²⁰ Baribgl Ãcõrẽ lãadẽba mña jairãda ãyã jlreta
bãblgl, Ãcõrẽba bãrãa unubi bãa idjira jũesida bãrã
Boro bai carea.

²¹ Ëberã mẽsrã bãba djõbada necoba bio waga er-
obãblgl, idjia erobãra ni abãlba poya drãadãẽã.

²² Baribgl idji cãyãbara ëberã lãara bãda zepeda id-
jira royaibgl, idji djõbada necora jãrãya. Mañbe jũma
idjia erobãdara jãrãpeda dji biarã ume jedecaya.

²³ Mñare bãẽra mñ ume dji quĩrã. Mñ ume ëberãrã
careba jlgl peẽ bãba dji jlgl peðara ëjãzoabibaria.

Jai jêda zeda

Mateo 12:43-45

²⁴ Ëberã cacuadẽbemada ëdrãacarea jaira ëjũã
põãsa ewaraga bãde ãnãũi carea jlgl bãbaria. Unuẽ
bẽrã idjiduba nãwã jarabaria: "Mñdji bædamãa jêda
wãya." ²⁵ Jũẽblãde mañ ëberã sora de bia ima bã
quĩrãca unubaria. Ne jũma bia nũmeada unubaria.

V çPaã iwidiãblãde...mõgarada diaica? Griego bedeaẽde ãcrl
cartade mañra neẽa.

26 Mañbe siete jai idji cāyābara cadjiruara beada mañ ēberāmaa enepeđa dji ēberā sođe eđa panebadaa. Mañ bēřā dji ēberāra idji naārā bađa cāyābara wetara bié bebaria.–

¿Cairāda wārāda bia bea?

27 Jesuba māwā jara bāđe wērā ēberārā tāēna bāba jīgua jarasia:

–¡B! tođa idjaba ju dawađa wērāra bio bia bāa!–

28 Baribrl̄l̄ Jesuba jarasia:

–Mañ cāyābara Ācōrē beđe ūrīnapeđa ijā obadarāda biara bea.–

Jesuba Jonánebema jarada

Mateo 12:38-42; Marco 8:12

29 Ēberārā zocārā idjimaa zeblda unusiđe Jesuba jarasia:

–Idibema ēberārāra dji cadjiruārā. Bārāba m̄l̄ra bajneba ze bađa cawađi carea quírāca panla m̄l̄a ne ununacada oida. Baribrl̄l̄ m̄l̄a ne ununacada oéa. Bārāba ababe Joná māwāna quírāca ununia. 30 Joná māwānaba Niniveđebema ēberārā cawabisia idjira Ācōrēneba ze bađa. I M̄l̄, Nañ Djara Edađara ara mañ quírāca māwāya idibemarāba cawađamārēā Ācōrēneba ze bađa.

31 Salomoñ ewariđe Sabá druadebema borora wērā basía. Idjira drua t̄l̄ml̄ba zesia Salomoñ necawaa ūrī carea. II Baribrl̄l̄ nañ ewariđe Salomoñ cāyābara dji dromaara bađa nama b̄amīna bārāba ijānaé panla. Mañ carea Ācōrēba cawa oi ewariđe mañ wērāba pirabaripeđa bārāra bié jaraya. 32 Ācōrēba cawa oi ewariđe Niniveđebemārā siđa pirabaripeđa idibemarāra bié jaradia. III Jonába jarada ūrīsidade ādjirāba cadjiruada igarapeđa Ācōrēmaa zesidaa. Baribrl̄l̄ bārāba nama aba eropanla Joná cāyābara dji dromaara bađa. Māwāmīna ijānaca.

Daura dadji cacuadebema ĩbīrā

Mateo 5:15; 6:22-23

33 Ni abal̄ba ĩbīrāda coađapeđa mērā n̄m̄lnaca wa epeđeco droma edre bađaca. Ātebl̄l̄ l̄ta dji ĩbīrā b̄abadađe n̄m̄lnadaa dji deđe eđa zebldarāba l̄naa ununamārēā. 34 B! daura ĩbīrā quírāca bāa. Mañ bēřā b! dauda bia b̄abrl̄l̄, l̄naane bāa. Baribrl̄l̄ b! dauda bié b̄abrl̄l̄, p̄āīmane bāa. 35 Mañ carea bio quírācuita bađu. B! l̄naa quírāca crīcha b̄ara p̄āīmanebemasi cada. 36 Baribrl̄l̄ blda wārāda l̄naane b̄abrl̄l̄, p̄āīmane ni maārī biđa b̄éb̄rl̄l̄, wārā beđeera ebuđa cawaya ĩbīrāba bio l̄na erob̄l̄ quírāca.–

Jesuba pariseorā bié jarada

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 20:45-47

37 Jesuba māwā jaradacarea pariseo abal̄ba idjira eđosia idji ume ne cođe wāmārēā. Ara mañda Jesura mañ ēberā deđa wāpeđa ne coi carea chūmesia.

38 Baribrl̄l̄ Jesu ne coi naēna j̄l̄wa s̄l̄gl̄é basía ādjia

I Joná 3:3-4. II 1 Rey 10:1-13. III Joná 3:1-10.

obada quírāca. Mañ unusiđe pariseoba cawa crīchaé basía. 39 Mañne Jesuba idjia jarasia:

–Bārā pariseorāba tazara, epeđeco siđa l̄rl̄bemada quírācuita s̄l̄gl̄badaa, baribrl̄l̄ bārā sođe ne j̄m̄mada awuabadaa idjaba cadjirua siđa crīchabadaa. 40 Bārāra crīcha neé panl̄ quírāca panabaria. ¿Dji l̄rl̄bema ođa-ba dadji so siđa oé basica? 41 Sobiadeba ne neé quedearā bārāba eropanlebemada diađadu. Māwāb̄rl̄l̄ wārāda bārāra bia s̄l̄gl̄ beađia.

42 ¡Bārā pariseorā mīā d̄juburi bea Ācōrēba cawa oi bēřā! Bārāba menta queduada, ruda queduada, idjaba néudebema siđa die ewabldaza aba Ācōrēa diabadaa. Māwāmīna d̄jārā ume jipa ođaca idjaba Ācōrēa quírānaca. Bārāba Ācōrēa ne diablda awara ¿cārē cārēā mañ siđa ođaé panl̄?

43 ¡Bārā pariseorā mīā d̄juburi bea Ācōrēba cawa oi bēřā! Bārāra judiorā dji j̄l̄rebada deđe ādjira dji dromarā chūmebadađe chūme quírābadaa. Mañ awara puruđe n̄īnane quírābadaa ēberārāba wayađeba “mērā” ađida.

44 ¡Mīā d̄juburi bea Ācōrēba bārāra cawa oi bēřā! Bārāra bēwārā joupeđađi ējūā quírāca bea. IV Dji boromeada neé bēřā dji l̄rl̄ wā duanl̄ba adua panla bēwārāda t̄ga panlda. Ara mañ quírāca bārāba obadara ēberārāba ēpēbadaa baribrl̄l̄ ādjia adua panla mañneba cadjirua obldada.–

45 Mañne judiorā ley jaradiabari abal̄ba Jesua jarasia: –Jaradiabari, māwā jarabrl̄l̄de dairā siđa bié jara bāa.–

46 Mañ carea Jesuba idjia jarasia:

–¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā d̄juburi bea Ācōrēba cawa oi bēřā! Bārāba ne poya ođié beada ēberārā obibadaa. Baribrl̄l̄ māwā ođamārēā bārāba ni maārī biđa carebađaca.

47 ¡Bārāra mīā d̄juburi bea Ācōrēba cawa oi bēřā! Bārā drōā naēnabemarāba Ācōrēneba beđeabadarāda beasidaa. Mañbe ādji t̄l̄baripeđadama bārāba l̄rl̄bemada bia quiruda obadaa. Māwā o panl̄neba unubadaa bārā drōā naēnabemarāba opeđađada bia unubadaa.

49 Mañ carea Ācōrēba idji necawađeba nāwā jarasia: “M̄l̄neba beđeabadarāda idjaba m̄l̄a diabueđarā siđa bārā israelerāmaa wābiya. Mañne l̄crl̄l̄ beađia idjaba dewararāda bié ođi carea ēpēnia.” 50 Ācōrēba idibema ēberārāra cawa oya bārā drōā naēnabemarāba j̄ma idjideba beđeabadarā beapeđađi carea. Māē, m̄l̄a jaraya: nañ ējūā ođebeba l̄ta beapeđađarā carea Ācōrēba bārāra cawa oya; Abel beapeđađi carea, Zacaria beapeđađi carea idjaba j̄ma dewararā beapeđađi carea biđa. Zacariara Ācōrē de dajadaare dji animarā babue diabada caita beasidaa. V

52 ¡Judiorā ley jaradiabadarā, bārāra mīā d̄juburi bea Ācōrēba cawa oi bēřā! Bārāba ēberārā Ācōrēra idu wārāda cawabiđaca. Bārāba adua panla Ācōrēra

IV Griego beđeade l̄crl̄l̄ cartađe mañ versículode nañ siđa b̄a b̄a: “Pariseorā, dadjirā ley jaradiabadarā, bārā dji biaca bearā.” V Abel.Genesi 4:3-10. Zacaria.2 Cronica 24:17-25.

wārāda sāvābɫɫ ɫada. Mañ awara dewararāba cawa quĩrĩã panɫ siða bãrāba idu cawabiðacaa.–

⁵³ Jesu ãdrɫacarea pariseorāba, judiorā ley jaradia-bada biða caicayadeba Jesua auðuara zarea beada iwidi panesidaa. ⁵⁴ Ādjia quĩrĩã panasidaa Jesuba ãĩ panuida idji bié jaradi carea.

Pariseorāba bié obadaðebema

12 Māvā panɫne ēberāra bio zocārā ābaa powua nūmesia. Bio pēsua nūmɫ bēřā djārāra tɫ chābari duanasidaa. Mañne Jesuba naārā idji ume nĩbabadarāa nāvā jarasia:

–Pariseorā harina ēsābibarida quĩrācuitaðadua. Ādjirāra dji biaca beaa. ² Ne jūma mērā oðara Ācōrēba cawabiya. Dadjia cawadaé panɫra mērā beéa. ³ Bārāba pāĩmane jarapeðadara ēberārāba ãnaane jūma ũrĩnia. Bārā diguida djārā cɫɫɫ caita jarapeðada siða abal-ba de ãrāba jĩgua jaraya jūmarāba cawadamārēā.–

¿Caida wayaðida panɫ?

Mateo 10:26-31

⁴ Mñ dji biarā, mña bãrāa jaraya: nañ cacua be-abadarāda wayarānadua, ādjia beapeðadacarea waa poya oðae bēřā. ⁵ Mña bãrāa jaraya caidɫ wārāda wayaðida panɫda. Bārāba wayaðida panɫa nañ cacua beapeða poya dadji jaure tɫɫ uruaðaa diabueida ɫadɫ. Mña wārāda jaraya idjidɫ wayaðida panɫa.

⁶ Ībana zaqueda juesuma nēdoði carea parata pichi-da umé diabadaa. Baribɫɫ Ācōrēba ĩbanara jūma wagabaria. ⁷ Mañ awara Ācōrēba cawa ɫaa bãrāba buðara jūmasāvā eropanɫda. Ācōrēba bãrāra ĩbana zocārā panɫ cāyābara biara waga ɫa bēřā ne wayaðié panɫa.

Jesu carea quĩrā peraié ɫaa

Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20

⁸ Mña nañda jaraya: abalɫa ēberārā quĩrāpita mñda ĩjā ɫaaða aibɫɫ, Ācōrē nezocarā bajānebema quĩrāpita mñ, Nañ Djara Edaðaba idjira mñreana aya. ⁹ Ara mañ quĩrāca abalɫa ēberārā quĩrāpita mñda adua ɫaaða aibɫɫ, Ācōrē nezocarā bajānebema quĩrāpita mña idjira adua ɫaaða aya.

¹⁰ Abalɫa mñ, Nañ Djara Edaðada bié jaraibɫɫ, Ācōrēba mañra quĩrādoaya. Baribɫɫ abalɫa Ācōrē jaureda bié jaraibɫɫ Ācōrēba mañra quĩrādoaeā.

¹¹ Bārāda mñ ĩjā panɫ carea judiorā dji jɫrebada deðaa, wa dji cawa obadarā quĩrāpita, wa dji bororā-maa cawa oðe edeðibɫɫ, sopuarānadua sāvā beðeðida. ¹² Cawa obɫdaðe Ācōrē jaurebɫɫ bãrāa cawabiya cārēda jaraðida panɫda.–

Ne bara ɫaðebema ne jara ɫa

¹³ Mañne ēberārā tāēna ɫaba nāvā jarasia: –Jaradiabari, mñ djabaa jaradua dai zezaðeba edaðada mña biða diamārēā.–

¹⁴ Baribɫɫ Jesuba idjia jarasia:

–Ache, ¿caiba mñra ɫasi bārā nēbɫra cawa omārēā?–

¹⁵ Mañne idjia jūmarāa jarasia:

–¿quĩrācuita beaðadua! Paratada awua bearānadua. Parata bara ɫaðeba dadjira zocai ɫacaa.–

¹⁶ Mañne Jesuba ne jara ɫaðeba nāvā jaradisia:

–Ēberāda ɫasia bio ne bara ɫada. Mañ ēberāba ne uðara bio zausia. ¹⁷ Mañ carea nāvā crĩchasia: “¿Mña sāvā oi? Nañɫra wagai carea neé ɫaa.” ¹⁸ Mañbe crĩchasia: “Nāvā oya. Mña ewaða wagabari dera ēgapetapeða waibɫara oya. Mama eða ne jūma mña erobɫra wagaya. ¹⁹ Māvānacarea ara mñdjidubā jaraya: mña waga erobɫra poa zocārā droaya. Jāñbe bio necai ɫaya. Mñdjia quĩrĩã ɫada co ɫaya idjaba ɫas-riða ɫaya.”

²⁰ Baribɫɫ Ācōrēba idjia jarasia:

“¿ɫra crĩcha neé taɫaa! Ara nañ diamasi ɫra beuya. Mañbe ɫa waga erobɫra ¿cai itea bei?” ²¹ Abalɫa nañ ējūānebemada auðuara edaida crĩcha ɫabɫɫ, baribɫɫ Ācōrēnebemada mācua crĩchaé ɫabɫɫ, mañ quĩrāca māwāya.–

Ācōrēba idjiderā wagabaria

Mateo 6:25-34

²² Mañ carea Jesuba idji ume nĩbabadarāa jarasia:

–Bārā sāvā beaðida, coði careabemada, cacuaðe jñni careabema siða jūmawāyā crĩcharānadua. ²³ Dadji zocai ɫaida djico cāyābara biara ɫaa. Dadjida dadji cacuaðe jñbada cāyābara biara ɫaa. ²⁴ Acɫaðua, ĩbanara ne uðacaa idjaba ewaðacaa. Ne wagabada de siða oðacaa. Baribɫɫ Ācōrēba ādjira ne cobibaria. ¿Bārāra ĩbana cāyābara biara beaéca? ²⁵ Jūmawāyā crĩcha ɫaðeba ni abalɫda dārāara zocai ɫaeā.

²⁶ Dārāara zocai ɫaeɫɫ, ¿cārē cārēā coðira, cacuaðe jñbada siða jūmawāyā crĩchabada?

²⁷ Acɫaðua nepōñda sāvā waribarida. Nepōñora trajacaa idjaba wuara cacaa. Baribɫɫ mña jaraya: dadji drōāenabema boro Salomɫra bio ne bara ɫaðamĩna nepōñ quĩrāca quĩrāwārēā djioa basia. ²⁸ ĩði chirua mēā unubadara nurēma babuebadamĩna Ācōrēba waðibiða pōñbibaria. Mañ bēřā ¿idjia biara bārāba jñ-namārēā diaéca? Mañɫra ¿sāvāērā poya ĩjānaé?

²⁹ Mañ carea ababe coði careabemada, coði careabe-ma siða jɫɫɫɫnadua. Jūmawāyā crĩcharānadua. ³⁰ Jūma mañɫra nañ ējūānebemarāba jɫɫɫadaa, baribɫɫ bārā Zeza Ācōrēba cawa ɫaa bãrāba cārēda erobeaði-da panɫda. ³¹ Mañ bēřā Ācōrēra bārā Boroda ɫaðadua. Mañne idjia jūma mañɫra diaya.–

Nebia bajāne erobaidebema

Mateo 6:19-21

³² Bārāra cābana panlémĩna ne waya bearānadua. Ācōrēba quĩrāna bēřā bārāra bia pe erobesia. ³³ Mañ carea bārāba erobeaðebemada nēdobueðapeða ne neé queðeaa diaðadua. Nebiada bajāne erobeaði care-abɫɫ jɫɫɫadua. Bajānebemara jōcaa. Chimia biða co-caa. Ne drɫabadarā biða poya drɫaðacaa. ³⁴ Bārā-maarā dji biara ɫara soðeba awuabadaa.

I Dārāara zocai ɫaeā. Ācɫɫɫmaārā mañba jara ɫaa “drasoara wariaðeā.” II 1 Reye 10:4-7, 23-25.

Nezoca biadebema

35 Nezoca bia quírāca Ācōrēba jara b̄ara ījā ođi carea beadedua. ^I Nezoca biaba ībīrāda coa erob̄abaria idji boro zeb̄l̄l̄de bia edai carea. Quiima edab̄l̄da b̄as-riđaa o pan̄mal̄ba zepeda dji boroba tr̄l̄b̄l̄l̄de nezoca biaba ara maļda dede eda wābadara ewaya. ³⁷ Nezocaba jļā b̄ada dji boroba unune zeib̄l̄l̄, wārāda maļ nezocara bio bia b̄aya. Mļa wārāda jaraya: ara maļda idji borora nezoca quírāca djiopeđa idji nezocara ne cobarima chumebiya ne cobi carea. ³⁸ Nezoca biaba ariquētra, āsabodode biđa dji borora jļāya. Dji boroba idji jļā b̄ada unune zeib̄l̄l̄ maļ nezocara bio bia b̄aya. ³⁹ Naļda cawađadua: de djibariba ne dr̄labarira sāl̄be zeida cawa b̄abara, cāīē bacasia ni cārē siđa dr̄labi amaaba. ⁴⁰ Ara maļ quírāca bārā biđa jļā bead- adua. Bārāba mļ, Naļ Djara Edađa zeđda cřicha pan̄lne zeya.-

Nezoca umé pan̄lneba ne jara b̄a
Mateo 24:45-51

41 Pedroba Jesua iwīđisia:
–Dai Boro, ģmaļḡlra bla dairāa jara b̄aca, wa jū- marāa jara b̄a?–
42 Jesuba panusia:
–Nezocaba cřicha cawađeaba jipa o b̄ab̄l̄l̄, de djibariba idji dede bea nezocarāra maļ nezoca j̄lwaeda b̄aya ādjia codira ariđe diamārēā. ⁴³ Nezocaba māwā o b̄ada idji boroba unune zeib̄l̄l̄, idjira bio bia b̄aya. ⁴⁴ Mļa wārāda jaraya: dji boroba jūma idjia erob̄ara maļ nezoca j̄lwaeda b̄aya. ⁴⁵ Barib̄l̄l̄ maļ nezocaba idji sođe mļ boro zeira dārāyana aib̄l̄l̄, waabema nezocarāda, nezoca wērārā siđa bié o b̄eya, b̄asriđa ne cobada ewarida o b̄eya id- jaba ituaba beu nībaya. ⁴⁶ Abeda idji boro zeida jļāē b̄aya. Māwā b̄ađe idji borora cawaēne zeya. Maļ nezocara bio cawa opeđa dji ījānaca ume bié b̄aya. ⁴⁷ Nezocaba idji boroba obi b̄ara cawa b̄ada oébl̄l̄, dji boroba maļ nezocara dji cābāyā uya. ⁴⁸ Barib̄l̄l̄ nezocaba adua b̄ađeba dji boroba jara b̄a āī osira maļ nezocara mācua uéa. Wārāda Ācōrēba ģc̄l̄l̄la wai b̄aa dia b̄aa idji itea ođamārēā. Dji wai b̄alara edađarāba idji itea wai b̄alara ođida pan̄la.-

Jesu carea nēbl̄ra odjaiđebema
Mateo 10:34-36

49 Mļra zesia naļ ējūā cawa oi carea. ^{II} Ara nawena māwā ob̄l̄l̄bara bio bia b̄acasia. ⁵⁰ Barib̄l̄l̄ naārā mļra bio bia mīgaida b̄aa. ^{III} Maļ carea bio sopua b̄abaria ab̄a maļ ewari jūēb̄l̄l̄l̄. ⁵¹ ģMļa ēberārā ābaa necai b̄ai carea zesida cřicha pan̄lca? Mļa jaraya maļ carea zeé b̄aa, āteb̄l̄l̄ ze b̄aa ēberārāda ābaa bia panarānamārēā. ⁵² Namal̄ba ģtaa ab̄ari dedebemada mļ carea dji quírūda beađia. Juesuma pan̄lne umébe-

I *Ījā ođi carea beadedua. Griego bedede nāwā b̄ā b̄aa: “Cl̄l̄l̄la bio tr̄ājļ cobadedua.”* II *Griego bedede nāwā b̄ā b̄aa: “Mļra zesia t̄bl̄l̄ uruada naļ ējūānaa b̄atabuei carea.”* III *Mļra bio bia mīgaida b̄aa. Griego bedede nāwā b̄ā b̄aa: “Mļra wadi borocueida b̄aa.”*

mada dewara ūbea pan̄l ume dji quírūda beađia. ⁵³ Dji zezada dji warra ume dji quírūda beađia. Dji war- rada dji zeza ume dji quírūda beađia. Dji papada dji cau ume dji quírūda beađia, dji cauda dji papa ume dji quírūda beađia. Dji pācōrēda dji āigu ume dji quírūda beađia. Idjaba dji āīgura dji pācōrē ume dji quírūda beađia.

Ewari sāwā baida cawa jarabada
Mateo 5:25-26; 16:1-4; Marco 8:11-13

54 Maļ awara Jesuba ēberārā nāwā jarasia:
–Bārāba jļrārā pāimada ģmāđau b̄aebariare unub̄- dađe jarabadaa cuera zeida. Maļne wārāda cuera ze- baria. ⁵⁵ Barib̄l̄l̄ nāūrāda ējūā pōāsa ewaraga b̄are- ba puāsira jarabadaa ewarira bio j̄lwārļā baida. ^{IV} Maļne ewarira wārāda j̄lwārļābaria. ⁵⁶ Bārā dji biaca b̄earāba ewari quírāra cawa pan̄lmīna Ācōrēba naļ ewaride o b̄ara cawađacaa. ⁵⁷ Bārāba ģsāwāērā poya cawađaca cārēda jipa b̄a- da? ⁵⁸ Bl̄ dji quírūba b̄ada ēberārā cawa obarimaa edeib̄l̄l̄, wāb̄l̄dađe jūma oduā ibiađi carea. Māwā oébl̄l̄ idjia b̄lra dji cawa obari j̄lwađe b̄aya. Maļbe dji cawa obariba b̄lra dji zarraa jidabiya preso b̄amārēā. ⁵⁹ Mļa jaraya: b̄lra jāmabemada ēdr̄lēa ab̄a bla diai- da b̄a parata jūma diab̄l̄l̄l̄l̄.-

Ācōrēmaa zedaēbl̄l̄ beuđia

13 Māwā pan̄lne ēberārāba Jesua jarasiđaa ģc̄l̄l̄ Galileadebemarāba animarā Ācōrēa babue dia pan̄lne Pilatoba ādjirāra quenabisida. ² Maļ carea Je- suba jarasia:
–Maļ ēberārāra bia mīga beupeđada b̄ērā ģbārāba cřicha pan̄lca ādjia wetara cadjiruara obadjiđada waabema Galileadebemarāba obada cāyābara? ³ Mļa jaraya: māwāēa. Barib̄l̄l̄ bārāba cadjirua obadara igarađapeđa Ācōrēmaa zedaēbl̄l̄ bārā siđa beuđia. ⁴ Siloede de ģtl̄ drasoā b̄ada dieciocho ēberārā ģrļ b̄aeside jūma beusidāa. Māwā beupeđada b̄ērā ģbārā- ba cřicha pan̄lca ādjia wetara cadjiruara obadjiđada waabema Jerusalel̄ne beaba obada cāyābara? ⁵ Mļa jaraya: māwāēa. Barib̄l̄l̄ bārāba cadjirua obadara igarađapeđa Ācōrēmaa zedaēbl̄l̄, bārā siđa beuđia.-

Higojō zaucadebema ne jara b̄a

⁶ Maļbe ne jara b̄ađeba Jesuba ādjirā nāwā jaradia- sia:
–Ēberāba idji néuđe higojō bacuruda erob̄asia. Ewari ab̄a maļ bacuru zau b̄a cawaya ac̄l̄de wāsia barib̄l̄l̄ zauē b̄asia. ⁷ Maļ carea djibariba idji néu wagabarīa nāwā jarasia: “Naļ bacuru zau b̄a cawaya naļba poa ūbea ac̄l̄de ze b̄aa barib̄l̄l̄ zaucaa. Maļ b̄ērā biara b̄aa tutabueida. ģCārē cārēā bacuru zaucada erob̄ai?” ⁸ Barib̄l̄l̄ dji néu wagabariba jarasia: “Mļ boro, biara b̄aa poa ab̄a jļānida. Mļa dji carrađe egorora bo-

IV *Ējūā pōāsa ewaraga b̄areba. Griego bedede b̄ā b̄aa: “Surde- ba.”*

gajupeđa ne baya. Āībērā maļba zauisicada. ⁹ Za ze
poađe zausira idu baya. Zauēbarg tutabueya.”–

Ānāūbada ewariđe Jesuba wērā biabiđa

¹⁰ Ānāūbada ewariđe Jesuba judiorā dji jarebada
deđe jaradia basia. ¹¹ Mama wērāda basia. Maļ
wērāra dieciocho poa jaiba ejūrēā erobasia. Maļ bēřā
poya jipa jirūca basia. ¹² Jesuba idji unusiđe caita
trļpeđa nāwā jarasia:

–Wērā, bl cacua bié badebemada biadua.–

¹³ Māwā jarapeđa Jesuba idji jlwara lřl basia. Ara
maļda wērāra jipa lřa nūmepeđa Ācōrēā bia jarasia.
¹⁴ Baribarg Jesuba ānāūbada ewariđe biabiđa bēřā dji
jarebada deđebema borora quirūsia. Maļne jūmarāa
nāwā jarasia:

–Ānāūbada ewari awara sei ewarida eropanla trajadi
carea. Maļgla ewariđebarg zedadua bārāra bi-
abiđamārēā. Baribarg ānāūbada ewariđera zerānad-
ua.–

¹⁵ Maļ carea Jesuba jarasia:

–jBārāba jaradiabada quirāca ođaca! ĶĀnāūbada
ewariđe bārā pacada wa burroda ērānapeđa baido
dođe edeđacaca? ¹⁶ Māwā baibarg Ķbié barga naļ
wērāra, diauruba dieciocho poa bié erobadeđebema-
da ānāūbada ewariđe biabiđa? ĶIdji siđa Abrahālneba
yōnaēca?–

¹⁷ Jesuba maļ jarasiđe idji bié jara panlra bio
perasiđaa, baribarg idjia ne bia o bā carea purura bio
basriđa panasiđaa.

Mostaza tadebema ne jara bā

Mateo 13:31-32; Marco 4:30-32

¹⁸ Maļbe Jesuba jarasia:

–Ācōrēba ēberāra pe erobāra Ķcārē quirāca bā?
¹⁹ Mostaza ta quirāca bā. Ēberāba maļ tada idji
ējūāne ūsia. Tunupeđa warisia aba bacuru waitabe
nūmebargā. Maļ bēřā Ķbanara dji jlwateđe de
ocuđe zesiđaa.–

Paļ ēsābariđebema ne jara bā

Mateo 13:33

²⁰ Maļ awara jarasia:

–Ācōrēba ēberāra pe erobāra Ķcārē quirāca bā?
²¹ Paļ ēsābari quirāca bā. Maļ paļ ēsābarira wērāba
maārī edapeđa harina waiłade abuesia. Maļbe bio
puerapeđa čūmlasia aba jūma ēsābargā.–

Eda wābada pēsua bā

Mateo 7:13-14, 21-23

²² Jerusaleāna wābargde Jesuba puru waiłade, pu-
ru zaquđe biđa jaradiasia. ²³ Maļne abalba idjia
iwiđisia:

–Mā Boro, ĶĀcōrēba zocārēbe ēdrg edaica?–

Jesuba panusia:

²⁴ –Ne jūma ođadua dji eda wābada pēsua bāde eda
wāni carea. Wārāda eda wāni carea beara zocārā
panla baribarg poya jūma eda wānaēā. ²⁵ De djibariba

dji eda wābadara jūātrg nūmlnacarea dji dajada panl-
ba ewamārēā nāwā trļ jaradiā: “Dai boro, dai boro,
ewadua.” Baribarg de djibariba panuya: “Mā bārāra
unucāa idjaba sāmabemada adua bā.” ²⁶ Dji dajada
panlba nāwā jaradiā: “Dairāra bl ume ābaa ne
cosiđaa, idjaba bla dai puruđe jaradia nībaside arima
panasiđaa.” ²⁷ Maļne idjia bārāa jaraya: “Mā bārāra
unucāa idjaba sāmabemada adua bā. Cadjirua
obadarā, āyā wānadua.”

²⁸ Bārā dji dajada beara aujīā panania idjaba puaba
quida Ķchia panania. Abrahālda, Isada, Jacoboda id-
jaba Ācōrēneba beđeabadarā siđa Ācōrē puruđe un-
unia, baribarg bārāda Ācōrēba idu edāa wābiēā.
²⁹ Maļ ewariđe drua āībemarāda āmādaud odjabariare-
ba, āmādaud bæebariareba, jłwa acłareba, jłwa arade-
ba biđa zedā. Maļgargā Ācōrē puruđe ne co čūpa-
nenia. ³⁰ Maļne dji jirūarebemada dji nabemarāda
beadiā, dji nabemarāda dji jirūarebemada beadiā.– I

Jesu Jerusaleā carea sopuđa

Mateo 23:37-39

³¹ Maļ ewariđe Ķclrg pariseorāda zedapeđa Jesua
jarasiđaa:

–Namabemada isabe wādua. Herodeba bāra bea
quirā bā.– II

³² Maļne Jesuba ādjia jarasia:

–Jāļ ēberā usa pā quirāca bā nāwā jarade wānadua:
III “Nane, nu biđa mā cacua bié beara, jai bara bea
siđa biabicuaya. Mā oida bāra ewari ūbeade jūma o
erobaya.” ³³ Baribarg idi, nu, nu nurēma biđa ođe
nībaya Jerusaleāne jūēi carea. Ācōrēneba beđe-
abadarāda Jerusaleāne beabada bēřā mama wāida
bā.

³⁴ jJerusaleā, Jerusaleā, bārāba Ācōrēneba beđe-
abadarāda beabadaa! jĀcōrēba diabueđarā siđa mō-
garaba tabari beabadaa! Mā barima zocārā bārāra
ābaa pe eda quirāca basia eterre wērāba idji warrarā i
edre edabari quirāca. Māwāmīna bārāba quirānaē
basia. ³⁵ Maļ carea Ācōrēra wā bārā ume baēā. Bārā-
ba mārā wā ununaēā aba mļ bia edabadaā. Maļ
ewariđe nāwā jaradiā: “jBio bia bāa dadji Ācōrē trļne-
ba zebarg!”–

Jesuba ēberā ogoro bā biabiđa

14 Ānāūbada ewariđe Jesura pariseo dji droma
deđe ne code wāsia. Maļne dewara pariseorā-

ba bio acł panasiđaa idjia bié oi cawaya. ² Jesu caita
ēberā ogoro bāda basia. ³ Jesuba judiorā ley jaradia-
badarā, pariseorā biđa nāwā iwiđisia:

–ĶBārāmaā bia bāca ānāūbada ewariđe cacua bié
beara biabiđa?–

⁴ Baribarg ādjirāba ni cārē siđa jaradaē basia. Maļ
carea Jesuba dji cacua bié bāra jidapeđa biabipeđa
diguidāa wābisia. ⁵ Maļbe Jesuba ādjia jarasia:

I Dji jirūarebema abargde judiorāda jara bā. Dji nabemarā
abargde judiorāda jara bā. II Maļ Herodera Antipa trļ jarabad-
jiđaa. III Jāļ ēberā usa pā quirāca bā. Crīchada ūbea dia bā:
ēberā crīcha cawa bāda, ēberā cadrga bāda, wa ēberā siriē bāda.

-Āñāūbada ewaride bārā warrada wa pacada baido juebada uride baesira zara maŋda errebari ēdr̄l edadaēca?– I

6 Bariblr̄l ādjirāba ni cārē sida panunaē basia.

Edaara baidebema

7 Jesuba unusia ne code zepedadarāda bugue dji droma bea careabemane chūmebdada. Maŋ carea Jesuba ne jara badeba ādjia nāwā jarasia:

8 -Ēberāba quima edablr̄le bāla b̄srieda ne code wāmārēā jaraiblr̄l, dji droma chūmebadama chūmerādua. Āībērā bl cāyābara dji dromaara bāda jūēisicada. 9 Māwāra djibariba bāla jaraya: “Āyā wādua. Za ba ēberāda nama chūmeya.” Māwā oblr̄le blra bio quirā peraya dji edaara bea ume chūmei bērā.

10 Maŋ bērā bāda edoēiblr̄l dji edaara beama chūmedua. Māwāra bl edoēaba unublr̄le pocoda tr̄lpeđa jaraya: “Zedua, nama dji dromarā ume chūmedua.” Māwā bl edoēaba jūma dji chūmea quirāpita blra dji dromada unubiya. 11 Bariduada dji dromaara ba quirā b̄ablr̄l Ācōrēba edaara baya. Abalba ara idji-da edaara b̄ablr̄l Ācōrēba dji dromaara baya.–

12 Maŋbe Jesuba idji edoēaa nāwā jarasia:

-Bla ēberārā ne code tr̄lblr̄le bl dji biarāda, bl djabarāda, bl ēberārā sida tr̄lr̄ādua. Ne bara bea bl caita panabada sida tr̄lr̄ādua. Ādjirāda tr̄iblr̄l dewara ewaride ādjia ēberārā tr̄lbdade bl sida tr̄lnia. Māwā bla oēabari ne edaya. 13 Maŋ bērā bla ēberārā tr̄lblr̄le biara dji ne neē beada, dji nlcanlca beada, jirū biē beada, dauberrea bea sida tr̄lcuadua.

14 Māwāblr̄l wārāda blra bio bia baya. Ādjia ni cārē sida bāla poya diaēāē bērā, dji jira bea lr̄ēbabl̄da ewaride Ācōrēba bāla nebiada diaya.–

Ne cobada waibadeba ne jara ba

Mateo 22:1-10

15 Jesu ume chūpanlba maŋ ūrsidae abalba jarasia:

-Ācōrē purude ne cobl̄da ēberāra bio bia beadia.–

16 Maŋ carea Jesuba idjia jarasia:

-Ewari aba ēberāba ābaa ne coēi waibada oblr̄l bērā zocārā jarasia ābaa ne coēida. 17 Djico wi-boēode djibariba idji nezocaa nāwā jaraēde wābisia: “Zedua, djicora wisia.”

18 Bariblr̄l ēberārāba wāna amaaba jarasida jlwa tāblra panl̄da. Abalba jarasia: “Aretewa māla ējūāda nēdosia. Maŋda acle wāida ba bērā poya wāēā. Mā djuburia maŋ carea biē crīcharādua.” 19 Dewaraba jarasia: “Māla aretewa pacada die nēdoēā bērā poya wāēā. Maŋ pacada acle wāblr̄la wārāda bia bea cawaya. Mā djuburia maŋ carea biē crīcharādua.”

20 Maŋne dewaraba jarasia: “Māra aretewa quima edada bērā poya wāēā.”

21 Dji nezocara jēda wāpeda ādjia jarapedara de djibarāja jarasia. Maŋ carea djibarira bio quirūpeda idji nezocaa jarasia: “Puruda isabe wādua. Maŋbe dji ne

I Warra.Griego bedeaēde ḡclrl cartade “burro” bā bla.

neē beada, dji jirū biē beada, dji dauberrea beada, dji nlcanlca bea sida jūma zebicuadua.”

22 Dji nezocaba māwā oēacarea jarasia: “Bla jarāda quirāca māla osia, māwāmīna waēi dera bari cobāa.”

23 Maŋ carea de djibariba idji nezocaa waya jarasia: “Puru jiga o beaza wādua. Ēberārāda unusira isabe zebicuadua mā dera bio bira cobemārēā. 24 Māla jaraya: māla naārā tr̄lcuadarāba māla waibāa djubidara ni maārī bida coēāēa.”–

Jesu ēpēira zarea bla

Mateo 10:37-38

25 Ēberārāda Jesu caidu zocārā nībabadjidaa. Maŋ carea Jesuba ādjimaa aclepeda nāwā jarasia:

26 -Abalba māda epē quirā b̄ablr̄l, naārā bio crīchaida bla. Idji djibarirāda, quimada, warrarāda, djabarāda, djabawērārāda, wa idji zocai baida mā cāyābara biara quirā b̄ablr̄l, poya mā ume nībaēā. 27 Bia mīga bai carea b̄āēblr̄l, poya mā ume nībaēā. II

28 Abalba de waibada o quirā b̄ablr̄l, naārā quirācuita crīchaida bla idjia erobā parataba jūma pārāi cawaya. 29 Āībērā de jirū jouēacarea cawaisicada poya pārāēda. Dewarārāba maŋ ununapeđa nāwā ipida jarādia: 30 “¿Jāā acheba aba poya oi quirāca naŋ dera jāwā jlwa osica?”

31 Abal druaēdebema boroba sordaorāda die mil eroblr̄l, maŋne dewara druaēdebema boroda veinte mil sordaorā bara idji ume djōne zeiblr̄l, djōni naēna zidjia quirācuita crīchaēca poyai cawaya? 32 Idjia poyāēda cawasira dewarabema waēi tml b̄ade ḡclrl di-abueēca idji ume bedeaēde wānamārēā?

33 Ara maŋ quirāca mā epēni naēna bārāba bio crīchapeđa ne jūma igarāēi carea beāēēblr̄l mā ume poya nībaēāēa.

Tāda clyaa jōiblr̄l

Mateo 5:13; Marco 9:50

34 Wārāda tāra bio bia bla, bariblr̄l clyaa jōiblr̄l ḡsāwā wayacusa clyaa bei? 35 Maŋ tāra egorode jīāpoi carea ni animarā ācaca lr̄l bai carea abeđa biē bla. Biara bla batabuedida. iDji clwlrl bara baba quirācuita ūrīdua!–

Oveja aduaēdebema ne jara ba

Mateo 18:10-14

15 Ewari aba Romanebema boro itea parata jlrl pebadarāda, cadjirua obadarā sida Jesuba jardia ba ūrīni carea zesidaa. 2 Maŋ carea parisorāba, judiorā ley jaradiabadarā bida idjira nāwā biē jarasidaa: -Idjia cadjirua obadarāda bia edapeđa ādjia ume ne cobaria.–

3 Maŋ carea Jesuba ādjia ne jara badeba nāwā jarasia:

4 -Abalba cien oveja erobādebemada aba aduaiblr̄l ḡsāwā oi? ¿Dji 99 panlra ējūā ewaraga bade amepēda

II Mā carea bia mīga bai carea b̄āēblr̄l.Griego bedeaēde nāwā bā bla: “Abalba idji crura atau edeēblr̄l.”

dji aduadada jrlæde wãéca abã unublrlædaa? ⁵ Unusira idji equiæde edapeda bio ðasriðaa diguidaa edeya. Mañbe idji dji biarãra, idji caita panabadarã siða trlçuapeda jaraya: "Bãrãra mñ ume ðasriðaðadua. Mñ oveja aduadara unusia."

⁷ Ara mañ quĩrãca mña bãrãa jaraya: 99 jipa bea carea bajãnebemarãra ðasriðabadamĩna, biara ðasriðabadaa ëberã abã cadjirua obarida Åcõrẽmaa zebrlæde.-

Parata torro aduaða

⁸ Wẽrãba parata torro die erobãdebeemada abã adu-aibrlrl, ðĩbĩrã coapeda idji dera bio imaéca abã dji parata unublrlædaa? ⁹ Unusira idji dji biarãra, idji caita panabadarã siða trlçuapeda jaraya: "Zedua, mñ ume ðasriðaðadua. Mñ parata aduadara unusia."

¹⁰ Mña jaraya ara mañ quĩrãca cadjirua obarida abã Åcõrẽmaa zebrlæde Åcõrẽra bajãnebema nezocarã ume bio ðasriðabadaa.

Warra cadjiruæde nõbãdebeema ne jara ða

¹¹ Mañ awara Jesuba jarasia:
-Ëberãda ðasia. Mañ ëberãba warrada umé erobãsia.

¹² Ewari abã dji tẽãbemaba dji zezaa jarasia: "Zeza, bla erobãdebeema mña edaida ðara mña diadua." Mañ carea dji zezaba erobãra ðdjiza diasia. ¹³ Dãrãéne dji tẽãbemaba edadara jũma nõdobuepeda taml dewara druadãa wãsia. Mama ne jũma cadjiruada o ðesia abã dji parata jõbirlæda.

¹⁴ Ni cãrẽ siða neê beðacarea mañ druæde jarraba waiþadã zesia. Mañ bẽrã warrara bio jarra ðabadjia.

¹⁵ Mañ carea idjira mañ druædebeema ne bara ða ëberãmaa traju jrlæde wãsia. Mañglba chinada idjia wagabisia. ¹⁶ Bio jarra ðadã bẽrã chinaba co ranlnebeemada idjia biða co quĩrã ðabadjia. Mãwãmĩna ni abalba idjia diaðaca basia ne comãrẽã.

¹⁷ Mañbe cawasia bié oða bẽrã mãwã ðada. Mañne ara idjiduba jarasia: "Mñ zeza itea trajabadarãra bio ne cobadaa mañne mñra nama jarrababa beuðoða.

¹⁸ Biara ða ara nawena idjimaã wãida. Jũenacarea mña idjia jaraya: Zeza, wãrãda mña Åcõrẽ quĩrãpita, bla quĩrãpita biða cadjiruada osia. ¹⁹ Mañ bẽrã biara ða mñra waa bla warraadã aéda. Åteblrl mñra bla nezocada ðadua." ²⁰ Ara mañda dji zezamaã wãsia.

Dji zezaba idjira taml zebrlãda unusia. Mĩã djuburi unupeða idjimaã pira wãsia. Idjira blrlpeda uridaræde isõsia. ²¹ Mañne dji warraba jarasia: "Zeza, wãrãda mña Åcõrẽ quĩrãpita, bla quĩrãpita biða cadjiruada osia. Mañ bẽrã biara ða mñra waa bla warraadã aéda."

²² Baribrlrl dji zezaba idji nezocarãa jarasia:
"Djio biyaara quiruda edadapeda idjia jñbiðadua. Idji jlwæde sortijada jñbiðadua. Mañ awara jĩrũne jñbada siða jñbiðadua." ²³ Mañbe paca zaque boreguea ðada beaðadua ne coði carea. ¡Þasriðada oðia! Mñ warrara beu ðadãda ãrẽbasia; adua ðadãda dadjirãba waya unusiðaa." Mañbe bio ðasriða duanesiðaa.

²⁵ Mañne dji djaba nabemara traja ðadãda diguidaa zebrlrl basia. De caita jũẽbirlæde ùrfsia chiru zá panlda idjaba cari duanlda. ²⁶ Mañ carea nezoca abã trlçpeda iwiðisia cãrẽ cãrẽã mãwã o panl cawaya. ²⁷ Dji nezocaba jarasia: "Bl zezaba paca zaque boreguea ðada beabisia bla djabada jẽda bia zedã bẽrã."

²⁸ Mañ ùrfsiðe quĩrũpeda dji dede eða wã quĩrĩãé basia. Mãwã ðadã dji zezara idjimaã wãpedã beðea djuburiasia eða wãmãrẽã. ²⁹ Mañne dji warra nabemaba dji zezaa jarasia: "Ewari ze nõmlza mñra bla itea bio trajabarã. Bla jarabrlrlra jũma o ðabaria. Mãwãmĩna waðibiða bla chiwatu zaqueda abã biða mña diacaa mñ dji biarã ume åbaa ðasriða ne coði carea.

³⁰ Baribrlrl ðdji warraba bla paratara wẽrãrã auðua bea ume jũma cosia. Mañbe blmaa zebrlæde bla idji itea paca zaque boreguea ðada beabisia åbaa ðasriða ne coði carea."

³¹ Mañne dji zezaba jarasia: "Warra, blra ewariza mñ ume ðabaria. Jũma mña erobãra blrea. ³² Baribrlrl bia ða bla djabã waya dadjimaã zebrlrl carea ðasriðada oðida. Idjira beu ðadãda ãrẽbasia; adua ðadãda dadjirãba waya unusiðaa."-

Parata cawa obariðebema ne jara ða

16 Jesuba idji ume nõbabadarãa nõwã jarasia:
-Ëberã bio bara ðaba nezoca dji dromada erobãsia. Mañne ãclrlba dji boroa jarasiðaa mañ nezocaba idji paratara ãĩ o ðada. ² Mañ carea dji boroba idjira trlçpedã nõwã quẽãsia: "Bla mñ parata ãĩ o ðara mña ùrfsia. Bla sãwã oðara cartæde aclbidua. Mña blra ðatabueya."

³ Mañ ùrfsiðe nezocaba ara idjiduba jarasia: "Mñ boroba mñra ðatabueblrlra. ¿jãlbe mña sãwã oi? Mñra traju zarea oi carea lþããé ða; mañ awara bio pera ðaya djãrãa ne iwiði carea. ⁴ Mña cawa ða sãwã oida mñ wã naèna. Mãwãra dewarãrãba mñra ðdji dede bia edaðia."

⁵ Ara mañda idji boroa diaði bara beada abã abã trlçuasã. Dji naãrãbemaã iwiðisia: "¿Bla jũmasãwã mñ boroa diaida ða?" ⁶ Mañba panusia: "Mña olivo dragada mil galoõ diaida ða." ^I Mañne nezocaba jarasia: "Mãẽteara isabe çhũmepeða bla cartæde þã ðara quĩrã awara oduã. Bãdua bla quinientobe diaida ðada."

⁷ Mañbe dewaraã iwiðisia: "¿Bla jũmasãwã diaida ða?" Mañba panusia: "Mña trigoda cien ã diaida ða." ^{II} Nezocaba jarasia: "Bl cartæde þã ðara quĩrã awara oduã. Bãdua bla ochentabe diaida ðada."

⁸ Nezoca cadjiruaba mãwã oða carea dji boroba jarasia idjira crĩcha cawa ðada. Wãrãda Åcõrẽ ëberãrã çãyãbara nañ ëjũãnebemarãba ne edaði carea ðdji abaricarã ume biara crĩcha cawaadãba obadaa. ^{III} Ara mañ quĩrãca mña bãrãa jaraya: nañ ëjũãnebema paratãba zocãrã ëberãrãda carebaðadua. Mãwã bãrã

^I Mil galoõ. Griego beðeæde þã ða "cien barril." Mañ jẽda diai carea mil ewari trajaidã basia. ^{II} Cien ã. Mañ jẽda diai carea 2500 ewari trajaidã basia. ^{III} Åcõrẽ ëberãrã. Griego beðeæde þã ða "ã-naanebema warrãrã."

dji biarāda zocārā eropanania. Mañbe bārā beubldade bajāne bia edaeia. ^I

¹⁰ Abalba mañr̄ erobāda bia o cawa b̄ab̄l̄ḡl, waib̄a erobā s̄ida bia o cawa b̄aya. Idjab̄a mañr̄ erobāda bia ocab̄l̄ḡl, waib̄a erobā s̄ida bia oca b̄aya. ¹¹ Ara mañ quir̄āca bārāba nañ ejūānebema nebiada jipa oñeēbl̄ḡl. Ācōrēba bajānebema nebiada bārā diaica? ¹² Idjab̄a Ācōrēba nañ ejūāne diaēdada bārāba jipa oñeēbl̄ḡl zidjia bārā itea bajāne erobāra diaica? ^{II}

¹³ Ni abal nezocaba poya idji boroda umé erobāéa. Umé erob̄ab̄l̄ḡl aba biara quir̄āya. Aba ēpr̄eya mañne dewarabemara igaraya. Ara mañ quir̄āca ne bara bai awua b̄aba poya Ācōrēda ērēéa.–

¹⁴ Jesuba jara b̄ara pariseorāba jūma ūr̄i duanasidāa. Ādjirāra parata awua bea b̄erā isudapeđa ipidasiđāa.

¹⁵ Mañne Jesuba ādjirāa jarasia:

–Bārāra dewarā quir̄āpita ēberā bia quir̄āca panabadaa. Barib̄l̄ḡl Ācōrēba cawa b̄a bārāra wārāda s̄awā beada. Ēberārāba bia unubadara Ācōrēba bia unuca.

Ācōrē puruēebema

¹⁶ Juañ zeĩ naēna Ācōrēba Moisea diaēda leyda, Ācōrēneba beēabadarāba b̄apedāda s̄ida dadjirāba eropanasidāa. Mamalba ĩtaa daiba beēda bia Ācōrē puruēebemada jaradia panla. Wārāda ēberārāba ne jūmada o panla Ācōrē puruēebemārāda beēdi carea.

¹⁷ Barib̄l̄ḡl Ācōrēba diaēda leyra ni mañr̄ biēda jōéa. Bajāda idjab̄a nañ ejūā s̄ida jōichaara b̄a.

Jesuba mīā amaira bié b̄ada ada

Mateo 19:1-12; Marco 10:1-12

¹⁸ Ēberāba idji quimada amapeđa dewara wērāda edaib̄l̄ḡl daunema b̄a. Idjia amana wērāda dewara umaquir̄āba edaib̄l̄ḡl mañ umaquir̄ā s̄ida daunema b̄a.

Lazaro idjab̄a ēberā bio bara b̄ada

¹⁹ Ēberāda b̄asia bio bara b̄ada. Idjira ewariza wua pursupursuaba idjab̄a dji biara b̄a lino caēdaba djiobadja. Mañ awara ne cobada dromada ewariza obadja. Mañ ēberāra nañ ejūāne bio bia b̄asia. ²⁰ Mañne ēberā ne neé quir̄u Lazaro abadada b̄asia. Lazarora ne bara b̄a deēda eēda wābadama egode b̄abadja. Idjira bio ch̄a daieđa b̄asia. ²¹ Idjia ne bara b̄a ne cobadaēba jurruđada co quir̄ā b̄abadja. Mañne usaba zeđapeđa idji ch̄adara senebadjiđāa.

²² M̄awā panlne dji ne neé querađara jaiđasia. Ara mañda bajānebema nezocarāba idjira Abrahāñ b̄amaa edesiđāa. M̄awānacarea dji ne bara b̄a s̄ida jaiđasia. Mañbe idjira t̄b̄arisidāa.

²³ Tl̄bl̄ uruaēde bia m̄iga b̄ade ne bara b̄adaba Abrahāñda, Lazaro ume ābaa panlnda t̄m̄l̄ba unusia.

I Bārā beubldade. Griego beēade b̄ā b̄a: "Bārā parata jōb̄l̄ḡlde." Bajāne bia edaeia. Mañba āīb̄erā jara b̄a: "Ācōrēba bārāra bajāne bia edaya." II Griego beēade n̄awā b̄ā b̄a: "Bārāba djārāneda ariēde oñeēbl̄ḡl, z̄caiba bārā ne diai?"

^{III}²⁴ Mañ carea j̄gua jarasia: "Zeza Abrahāñ, m̄l̄ quir̄ā djuburia Lazarora diabuedua. Idji jl̄wa j̄wīn̄ira baidoba begueapeđa m̄l̄ quir̄āme begueade zebidua. Nañ t̄l̄bl̄ uruaēde m̄l̄ra bio bia m̄iga b̄a." ²⁵ Barib̄l̄ḡl Abrahāñba panusia: "Poya diabueēa. Warra, quir̄ānebadua b̄a zocai b̄aside ne jūmane bia b̄asida, barib̄l̄ḡl Lazarora bié b̄asia. Idira Lazarora necai b̄a, mañne b̄l̄ra bio bia m̄iga b̄a. ²⁶ Mañ awara uria dau clre b̄ada dadjirā ēsi b̄a. Mañ b̄erā bl̄maa wā quir̄ā bea s̄ida poya wānaéa. Idjab̄a jāmalba ni abalda poya daimaa zeđaeā."

²⁷ Mañne ne bara b̄adaba jarasia: "Zeza Abrahāñ, m̄āteara m̄l̄ quir̄ā djuburia Lazarora m̄l̄ zeza diguidāa diabuedua m̄l̄ djabarā juesuma panl̄a jaramārēa nama s̄awā b̄ada. M̄la quir̄āé b̄a ādjirā s̄ida nama bia m̄igade zeđida." ²⁹ Barib̄l̄ḡl Abrahāñba idjia jarasia: "Ācōrēba Moisea diaēda leyda, Ācōrēneba beēabadarāba b̄apedāda s̄ida ādjirāba eropanla. Mañdrl̄ t̄jānida panla." ³⁰ Mañne dji ēberāba panusia: "Zeza Abrahāñ, mañl̄ carea t̄jānaéa. Barib̄l̄ḡl abal beuđada ĩrēbapeđa ādjimaa jarade wāib̄l̄ḡl, ādjia cadjiruara igarađapeđa t̄jānia." ³¹ Barib̄l̄ḡl Abrahāñba jarasia: "Ācōrēba Moisea diaēda leyra, Ācōrēneba beēabadarāba b̄apedāda s̄ida t̄jānaēbl̄ḡl, beuđa ĩrēbapeđa jarabl̄ḡl s̄ida t̄jānaéa."–

Ācōrēba cadjirua obadarā cawa oya

Mateo 18:6-7, 21-22; Marco 9:42

17 Jesuba idji ume n̄ibabadarāa jarasia:

–Ēberā cadjiruaēde b̄aebibadara bara. Mañra ewariza m̄awā b̄aya barib̄l̄ḡl ne cadjirua obibari ēberāda mīā djuburi b̄a. ² Bariduaba dji dromaé queēdeada cadjiruaēde b̄aebib̄l̄ḡl, Ācōrēba mañ ēberāra bio cawa oya. Mañ cawa oira bio zarea bai b̄erā biara b̄a mañ ēberā ochirude yuda j̄napeđa p̄sade b̄atabueđida.

³ Mañ b̄erā quir̄ācuia beađada. B̄l̄ djababa b̄l̄da bié oib̄l̄ḡl, idjira queādua. Idjia bié oēda igarib̄l̄ḡl mañ oēara quir̄ādoada. ⁴ Abari ewaride idjia b̄l̄da b̄arima siete bié oib̄l̄ḡl, mañbe b̄arima siete bl̄maa wāpeđa m̄la bié oēara quir̄ādoada aib̄l̄ḡl, idjia oēara quir̄ādoada.–

Daia biara t̄jābidua

⁵ Mañne Jesuba edaēdarāba idjia jarasiđāa:

–Daira carebadua biara t̄jāni carea.–

⁶ Jesuba jarasia:

–Mostaza ta djuburi quir̄u quir̄āca bārāba mañr̄ biēda t̄jā panl̄bara, za b̄a bacurua b̄l̄ carrara ēūtapeđa p̄sade b̄ade wāduāda abldade ara mañda bacuruba bārā beēara t̄jācasia.–

Nezocaba oida b̄a

⁷ B̄l̄ nezocada ējūāne traja b̄apeđa wa oveja waga b̄apeđa zeđacarea z̄b̄la idjia jaraica "chūmedua ne comārēa"? ⁸ M̄awā jaraéa. Ātebl̄ḡl jaraya: "Ara nawena ne djudua. Mañbe djiopeđa m̄l̄maa enedua coi carea. Mañbebl̄ḡl b̄l̄ra ne coida b̄a." ⁹ B̄la jarađara b̄l̄ nezoc-

III Tl̄bl̄ urua. Griego beēade b̄ā b̄a "Hades."

caba oða bēřā ģbla idjīa bia bñāda aica? Māwā oēa idjīa oida bñdrñ oða bēřā. ¹⁰ Ara maļ quīřāca bārāba oðida panlra jūma osidara nāwā jarādida panla: "Daira dji nezoca edaara quedeaa; ababe daiba oðida panlra osiðaa."-

Die ēberārā aida bara beada

¹¹ Māwānacarea Jesura Galiledeba Jerusaleñnaa wāsia. Wāblrñde Samaria druade jūēne wāsia. ¹² Puru zaquede jūēblrñde die ēberā aida bara beada idjimaa zesiðaa. Bariblrl caita jūēnaē basia. ¹³ Jesua nāwā jīgua biasiðaa:

-jJaradiabari, Jesu, dairāra quīřā djuburiadua!-

¹⁴ Jesuba ādji unuside nāwā jarasia:

-Sacerdoterāmaa wānadua bārā biapedadara acñamārēā.- I

Ara maļda ādjira wāblrñsiðaa. Wāblñde abeda biacuasiðaa. ¹⁵ Maļ unuside aba Ācōrēa jīgua bia beða bñda Jesumaa jēda zesia. ¹⁶ Egode bñrru cobepeda Jesua bio bia bñāda asia idji biabiða carea. Maļ ēberāra Samariadebema basia. ¹⁷ Jesuba idjīa iwidiðaa:

-ġDji biapedadara die panlēca? Waabema nuevera ģsāma panl? ¹⁸ Naļ judioē awara ģni abñlda Ācōrēa bia beðeade jēda zeē basica?-

¹⁹ Maļne Jesuba dji ēberāa jarasia:

-Pirabaripeða necai wāduā. Bñā wārāda jģāna bēřā biasia.- II

Ācōrē jūmarā Boro baidebema

Mateo 24:23-28, 36-41

²⁰ Pariseorāba Jesua iwidiðaa:

-ġĀcōrē jūmarā Boro bēblrñlda sāļbe ununi?-

Maļne Jesuba panusia:

-Ācōrē jūmarā boro bēblrñde ni cārē siða ununaēa.

²¹ Maļ bēřā roya jaradēa: "Dadjirā Borora nama bñā" wa "awuā bñā." Āteblrl Ācōrēra ēberārā soðeblrl dji boroda bēbaria.- III

²² Maļbe Jesuba idji ume nībabadarāa nāwā jarasia:

-Ewari zareada zeya. Maļ ewaride bārāba mļ, Naļ Djara Edadara maārī biða unu quīřāñnia, bariblrl ununaēa. ²³ Maļne ģclrñba jaradēa idjira nama bñda wa awuā bñda. Bariblrl acñe wārānadua. Ādjira ēpērānadua. ²⁴ Baa purewa edablrlñde jūma naļ ējūāra ģnabaria. Ara maļ quīřāca mļ, Naļ Djara Edada zēblrñde jūmarāba ununia. ^{IV}²⁵ Bariblrl maļ ewari jūēi naēna mļra bio bia mīgaida bñā. Idjabā iðibema ēberārāba mļra igaradēa panla.

²⁶ Naļ Djara Edada zeī ewarira Noé ewaride baða quīřāca bñā. ²⁷ Maļ ewaride ēberārāra ne co duanabadjia, mīā cāī duanabadjia, idjabā dji caurāra quima diacua duanabadjia. Māwā duanabadjia aba Noé jāba dromane bñdoblrñðaa. Māwānacarea dopapada zepeda ēberārāra jūma nāblrl quinisiðaa. V

I Levitico 14:1-32. II Biasia. Griego beðeade maļ beðeaba idjaba jara bñā "ēdrñsia." III Ēberārā soðeblrl. Griego beðeade maļ ba idjaba jara bñā "bārā tēñablrñ." IV Naļ Djara Edadara zēblrñde. Griego beðeade ģclrñ cartadē ababe bñ bñā "Naļ Djara Edadara." V Genesi 6:5-17; 7:6-24.

²⁸ Lo ewaride biða ara maļ quīřāca bñsia. Ēberārāra ne co duanabadjia, ne nēdo duanabadjia, ne nēdobue duanabadjia, de o duanabadjia idjabā ne u duanabadjia. ²⁹ Bariblrl Lo Sodomaneba ēdrlñacarea bajāneba tlbl uruada cue quīřāca zesia. ^{VI} Maļgñba dji ēberārāra jūma bá quenasia. VII

³⁰ Mļ, Naļ Djara Edada zēblrl ewaride ara maļ quīřāca māwāya. ³¹ Maļ ewaride dji de ģrļ bñra idji dede eða wāiē bñā ne edai carea. Dji peade bñra digu- iðaa ne jlrñde wāiē bñā. ³² Lo quima sāwānada quīřānebaðadua. ^{VIII}³³ Bariduaba naļ ējūāne bia bñā carea jlrñ bñblrl aduaya. Bariblrl ne jūmada adu- aiblrñ, Ācōrē ume ewariza zocai bñāya.

³⁴ Mļā jaraya: maļ ewaride abari cñadē umē pana- ñia. IX Maļne Ācōrēba aba edeya bariblrl dewarabe- mara bñeya. ³⁵ Wērārāda umē ne bñ panania. Maļne Ācōrēba aba edeya bariblrl dewarabemara bñeya.

³⁶ Ēberāda umē ādji nēude panania. Maļne Ācōrēba aba edeya bariblrl dewarabemara bñeya.- X

³⁷ Ādjirāba Jesua iwidiðaa:

-ġMaļgñra sāma māwāi?-

Jesuba panusia:

-Jūmarāba cawa panla āgoso powua nūmñma ne beuðara tabñda. Ara maļ quīřāca jūmarāba cawaðia.-

Pēdra wērāba mīā sēna

18 Jesuba ne jara bñdeba jaradiasia Ācōrēa sēnaē iwidiðida panlda. ² Nāwā jarasia:

-Puruðe cawa obarida bñsia. Idjia Ācōrēda, ēberā siða wayaca basia. ³ Ara maļ puruðe pēdra wērāda bñsia. Maļgñra dewara ume nēblra bara bñsia. Maļ bēřā ewariza wābadjia cawa obariba carebamārēā.

⁴ Bariblrl wāblrñza cawa obariba idjia jara bñā ūrī quīřāca basia. Māwāmīna jūmawāyā mīā sē bñā bēřā ara idjiduða jarasia: "Mļā Ācōrēda, ēberā siða waya- caa. Bariblrl naļ wērāra baridua ze bñā bēřā mļ sēbi naēna idjia iwidi bñā oya."-

⁶ Maļbe Jesuba jarasia:

-Bārāba dji cawa obari jipāē bñāba jaradara ūrīsiðaa.

⁷ Ācōrēba edadārāba diamasi āsa biða quīřā djuburia iwidi panlne ģidjia jipa o bñdeba carebaēca? ġDārāica panui carea? ⁸ Mļā jaraya: wārāda dārāēne Ācōrēba carebaya. Bariblrl mļ, Naļ Djara Edada zēblrñde ģnaļ ējūāne waðī mļ beða jģā panlda unune zeica?-

Pariseo idjabā Romanebema boro itea parata jlrñ pe- bari

⁹ Ĵclrñba ara ādjidrñ jipaara beada cřicha panasidāa. Maļ carea dewarārāda igarabadiðaa. Jesuba ādjirāa ne jara bñdeba nāwā jarasia:

¹⁰ -Ēberāda umē Ācōrē de dromanaa ewari iwidiðe wāsidiðaa. Aba pariseo basia. Dewarabemara Ro- mane bema boro itea parata jlrñ pebari basia.

¹¹ Pariseo Ĵta nūmñba ara idjidebemada nāwā jarasia:

VI Tlbl urua. Griego beðeade bñ bñā: "Tlbl urua, azupre bara." VII Genesi 18:20ðeba aba 19:25ðaa. VIII Genesi 19:26. IX Maļ ewaride. Griego beðeade "diamasi" bñ bñā. X Griego beðeade Ĵclrñ cartadē versículo 36 neēa.

wāsia. ⁵ Māwā b̄āde Jesura arima jūēsia. Małbe łtaa acłpeđa jarasia:

–Zaqueo, isabe eđaa zedua. Iđi młra bl dede cãine wāya.–

⁶ Ara małda Zaqueora b̄asriđa eđaa zepedã Jesura idji dedaa edesia. ⁷ Mał ununapedã jūmarãba Jesu-
sudebemada nãwã biē bedea duanesiđaa:

–Jãł Jesura ēberã cadjirua obari dede cãine wāsia.–

⁸ Idji dede Zaqueora Jesu quĩrãpita nūmepeđa jarasia:

–Mł Boro, ne neē queđearãa młã erob̄adebemada ēsadra diaya. Mał awara sewadēba djārãnedã auđu edađabari młã b̄arima quĩmãrē jēda diaya.–

⁹ Jesuba idjía jarasia:

–Iđi Ācōrēba b̄ra, bl ēberãrã siđa ēdr̄l edasia, Abrahãłba iĵãna quĩrãca bla iĵã b̄ã b̄ērã. ¹⁰ Wãrãda mł, Mał Djara Edađaba dji adua bēada ēdr̄l edai carea jrl̄de zesia.–

Paratadēba ne jara b̄a

Mateo 25:14-30

¹¹ Jesura Jerusaleł caita b̄a b̄ērã dji arima duanlba crícha panasiđaa ara mał ewariđe Ācōrēra ādjirã Boro bai carea zeida. Jesuba jara b̄ara ũrĩ panl b̄ērã ne jara b̄adeba nãwã jarasia:

¹² –Ēberã dji dromada łml̄ dewara druađaa wāsia jūmarã boroba idjira ara idji druađebema boroda b̄amãrēã. Idjia críchasia mãwãnacarea jēda zeida.

¹³ Wã naēna idji nezocarãda die trłpeđa paratada waib̄aa ādjiza diasia. ¹⁴ Małne jarasia: “Mł neēmisa nał paratara waribiđadua.” ¹⁵ Baribrl̄l idji druađebemãrãba idjira bio quĩrãma panl b̄ērã, ēberãrãda diabuesiđaa jūmarã boroo nãwã jaradãamãrēã: “Daiba quĩrãē panla idjira dai boro baida.”

¹⁶ Mãwãmĩna dji boroda b̄esia. Jēda zedacarea idji nezocarãra trłcuasia idjia parata diađara waribisiđã cawayã. ¹⁷ Małne aba na zepedã jarasia: “Mł boro, bla parata diađara młã b̄arima die auđu waribisia.”

¹⁸ Mał carea dji boroba jarasia: “Bia b̄aa, nezoca bia. Młã maãrĩ diađara bla ariđe ođa b̄ērã młã bl jlwãeđa die puruda b̄aya.” ¹⁹ Dewara nezocada zepedã jarasia: “Mł boro, bla parata diađara młã b̄arima juesuma auđu waribisia.” ²⁰ Mał carea dji boroba jarasia: “Młã puruda juesuma bl jlwãeđa b̄aya.”

²¹ Małbe dewara nezocada zepedã jarasia: “Mł boro, bla parata diađara nama b̄aa. Młã wuađe b̄rlã waga erob̄asia. ²² Mãwã osia b̄ra waya b̄ã b̄ērã. Młã cawa b̄aa bla quĩrã djuburiacada djārãnedã edai carea. Mał awara djārãba upedãđara ewabaria.”

²³ Mał carea dji boroba jarasia: “Nezoca cadjirua, ara bldjia jara b̄adeba ebudã b̄aa młã jarãđara oē basida. Bla młra mãwã b̄ada bio cawa b̄asibrl̄l ėcãrē cãrēã parata wagabada dede mł paratara b̄ade wãē basi? Mãwã ođabara mł paratara dji eabađã siđa edacasia.”

I Abrahãłba iĵãna quĩrãca bla iĵã b̄ã b̄ērã. Griego bedēade b̄ã b̄aa: “B̄ra Abrahãł warra b̄ērã.” II Paratada waib̄aa. Griego bedēade b̄ã b̄aa “diez minas.” Mina aba edai carea cien ewari trajaida basia.

²⁴ Małbe dji boroba dji arima duanlã jarasia: “Idjia erob̄ara jãrĩnapeđa dji die erob̄ãa diađadua.” ²⁵ Ādjirãba jarasiđaa: “Baribrl̄l, dai boro, idjia die erob̄aa.”

²⁶ Dji boroba jarasia: “Młã jaraya: dji ariđe obariã młã auđuara diaya, baribrl̄l dji ariđe ocaa młã maãrĩ diadã siđa jãrĩya.

²⁷ Mał awara mł ādji boro baida quĩrãē pananara enenapeđa mł quĩrãpita quenanađua.”–

Jesu Jerusalełne jūēna

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Juał 12:12-19

²⁸ Mãwã jaradacarea Jesura nocōđaa Jerusalełnaa wāsia. ²⁹ Wãb̄rl̄lde Betpague puru idjãba Betania puru caita Olivo eyãde jūēsia. Małbe idji ume nĩbabadarãda umé puruđaa diabuesia. ³⁰ Ādjía nãwã jarasia:

–Puru quĩrãpe b̄adãa wãnađua. Jūēb̄l̄de b̄ãrãba burro zaqueda ununia. Mał burro zaque łr̄ł waē ni aballda wãnacaa. Ērã edađapedã enenada. ³¹ Małne aballda bãrãã cãrē cãrēã jãwã ērã panlda iwiđibrl̄l jaradãdua: “Dadji Boroba quĩrã b̄aa.”–

³² Ara małda wãnapedã Jesuba ādjía jaradã quĩrãca unusiđaa. ³³ Burro ērã panlne djibariba ādjía iwiđisia: –ĿCãrē cãrēã mł burroa jãwã ērã panl?–

³⁴ Ādjirãba panusiđaa:

–Dadjirã Boroba idjimaã edebisia.–

³⁵ Ara małda burroa Jesumaa edeđapedã ādjia cacuađe j̄ł panlra burro łr̄ł b̄asidãaa. Małbe Jesura łr̄ł chũml̄napedã edesiđaa. ³⁶ Jesu wãb̄rl̄l pocoare ēberãrãba cacuađe j̄ł panlra tōcua wãsiđaa idji bia edađi carea. ³⁷ Jesu Olivo eyãdeba eđaa wã carea b̄ade jūma idji ume nĩnaba Ācōrēã j̄gua bia bedea duanesiđaa. Bio b̄asriđa panasiđaa Jesuba ne ununacada ādji quĩrãpita o b̄adã b̄ērã. ³⁸ Ādjirãba jara duanasiđaa:

ĴBio bia b̄aa jūmarã Boro Ācōrē trłneba zeb̄rl̄l! ^{III} Ĵjãłbeb̄rl̄l dadjirãra Ācōrē ume necai duania! ĴBãjãne B̄ra dji Dromaara b̄aa!

³⁹ Mał carea łcrl̄l pariseorã arima duanlba Jesua jarasiđaa:

–Jaradiabari, Ĵbl ume nĩbabadarãra chupeabidua!–

⁴⁰ Baribrl̄l Jesuba ādjía jarasia:

–Młã wãrãda bãrãã jaraya ādjirãda chupeab̄ibrl̄l mōgarada b̄agãđia.–

⁴¹ Jesu nocōđaa wãb̄rl̄lde Jerusaleł puruda unusia. Mał puru carea j̄iasia. ⁴² Małne jarasia:

–ĴBla cawabrl̄lbara nałgl̄ ewariđe caiđeba b̄ra necai b̄aida! Baribrl̄l dau b̄rlã b̄ã quĩrãca b̄ã b̄ērã bla małgl̄lra poya cawaēã. ⁴³ Mał b̄ērã ewari aba bl dji quĩrũra bl ume djõne zedã. B̄ra jũrã edađapedã bl icawa mōgarara egoro siđa boromea buedã ni aballda ēdr̄lãnamãrēã. ⁴⁴ Bl egode bæbibl̄de jūma bl ēberãrãra quenania. ^{IV} Ādjirãba ni abal mōgarara dewara mōgara łr̄ł bēdaēã. Mãwã ođia Ācōrēba ēdr̄l edamãrēã diabueđara bla cawađãē b̄ērã.–

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā j̄recuaēda

Mateo 21:12-17; Marco 11:15-19; Juaļ 2:13-22

45 Jesu Ācōrē de droma dajadaare jūēb̄l̄l̄de Ācōrēa diaēi careabema nēdobuebadarāda unusia. Ne nēdo bea siēda zocārā duanasidāa. Jesuba jūma ādjirāra āyā j̄retacuasia. Nāwā jarasia:

46 –Ācōrē Bedeade nāwā bā b̄a: “Mā dera dji iwīēibada dea.” Barib̄l̄l̄ bārāba “ne dr̄labadarā mīrūbada uria” quīrāca eropan̄a.– I

47 Jesuba ewariza Ācōrē de droma dajada jaradia b̄abadjia. Maļne sacerdote bororāba, judiorā ley jara-diabadarāba, ēberārā dji droma bea biēda idjira bea quīrā panasidāa. 48 Barib̄l̄l̄ roya beaēā basīa jū-marāba idji beēara ewariza ūrī pan̄l̄ bērā.

¿Cai tr̄l̄neba Jesuba jaradia b̄a?

Mateo 21:23-27; Marco 11:27-33

20 Ewari ab̄a Jesuba Ācōrē de droma dajada ēberārā beēa bia Ācōrē ādjirā Boro baiēbe-mada jaradia b̄asia. Maļne sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarāda, judiorā dji dromarā siēda zesidāa. 2 Ādjirāba Jesua nāwā iwīēisidāa:

–Daia jaradua, b̄a nama o b̄ara ¿caiba obi b̄a?– II

3 Jesuba ādjia jarasia:

–Mā biēda bārā iwīēiya. Panunadua. 4 ¿Caiba Juaļra diabuesi borocuemārēā? ¿Ēberāba wa Bajāne B̄l̄ba?–

5 Maļne ara ādjiduba jara duanesidāa:

–Bajāne B̄l̄ba diabuesidāa aēib̄l̄l̄ idjia jaraya: “Maļda ¿cārē cārēā ījānāē basi?” 6 Barib̄l̄l̄ ēberāba diabuesidāa aēib̄l̄l̄, puruba dadjirāra mōgaraba tab̄ari beaēia. Purumaarā Juaļra Ācōrēneba beēebari basīa.–

7 Maļ bērā ādjirāba nāwā panusidāa:

–Daiba adua pan̄l̄ caiba diabuesida.–

8 Maļ carea Jesuba jarasia:

–Māēteara mā biēda bārā jaraēa caiba mā jāwā obi b̄ada.–

Djārā néu ac̄labadaēebema ne jara b̄a

Mateo 21:33-44; Marco 12:1-11

9 Māwānacarea Jesuba ēberārā ne jara b̄adeba nāwā jarasia:

–Ēberāda b̄asia. Maļ ēberāba uvada idji ējūāne ūsia. Maļbe idji néura ģc̄l̄l̄ ēberārā j̄l̄waēda b̄asia. Ādjirā ume beēa b̄asia néu zaub̄l̄l̄de jūmasāwā idjia diadi-da pan̄l̄da. Maļbe t̄m̄l̄ wāpeēda mama dārāsia. 10 Uva jara idji nezocada ab̄a diabuesia néuēebema idjia di-āēida pan̄l̄ra edaēde wāmārēā. Barib̄l̄l̄ néu ac̄l̄ pan̄l̄ba dji nezocara puoēapeēda jēda j̄retabuesidāa ni cārē siēda diaēāē. 11 Maļ carea dewara nezocada diabuesia. Barib̄l̄l̄ maļḡl̄ siēda puoēapeēda biē jaradapeēda jēda j̄retabuesidāa ni cārē siēda diaēāē. 12 Maļ carea de-

I Mā dera dji iwīēibada dea. *Isaía 56:7. Ne dr̄labadarā mīrūbada uria. Jeremia 7:11.* II B̄la o b̄ara. *Maļba jara b̄a Jesuba ne nēdobuebadarā āyā j̄recuaēda, cacua biē bea biabiēada, idjaba pu-rua jaradia b̄ada.*

warada diabuesia, barib̄l̄l̄ maļḡl̄ siēda bio puoēapeēda āyā j̄retabuesidāa.

13 Maļ carea néu djibariba ara idjiduba jarasia:

–¿Jāļbe mā sāwā oi? Mā warra bio quīrā b̄ada ādji-maa diabueya; āībērā idjidr̄l̄ wayaēisicada.”

14 Māwāmīna idji néu ac̄l̄ pan̄l̄ba dji warra unub̄l̄daē jarasidāa: “Jari uruba dji zezaba erob̄ara jūma edaya. ¡Djira beataēia! Māwāb̄l̄l̄ dji ējūāra dadjirā itea beya.”

15 Ara maļda dji warrara néu āi edeēapeēda beasidāa.

Bārāmaarā néu djibariba ¿sāwā obā? 16 Araa wāpeēda ādjirā jūma quenapeēda idji néura dewararā ac̄l̄biya.–

Dji arima beaba maļ ūrīsīdaē jarasidāa:

–Biara b̄a Ācōrēba maļḡl̄ra idu māwābiēda.–

17 Barib̄l̄l̄ Jesuba ādjimaa ac̄l̄peēda jarasia:

–Māēteara ¿cārē cārēā Ācōrē Bedeade nāwā bā b̄a?

De obadaba mōgara igarapeēdara dji biara b̄ada b̄e-sia. III

18 Bariduada maļ mōgara ģr̄l̄ b̄aeib̄l̄l̄ ab̄eēda jūma b̄aḡl̄zoaya, idjaba maļ mōgarada ab̄al̄ ģr̄l̄ b̄aeib̄l̄l̄ dji ēberāra pepeēda tab̄eya.– IV

19 Sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biēda cawasidāa Jesuba maļ jara b̄adeba ādjirāda biē jarasida. Jesura jida quīrā panasidāa barib̄l̄l̄ puruda waya panasidāa.

¿Romanebema boro itea parata j̄l̄l̄ reb̄l̄daē diaēida pan̄l̄ca?

Mateo 22:15-22; Marco 12:13-17

20 Maļbe judiorā dji dromarāba ģc̄l̄l̄ diabuesidāa Jesuda quīrācuīta ac̄l̄amārēā. Maļḡl̄rāba Jesu biē beēeb̄l̄l̄da ūrīsīdara ara maļda jidapeēda ādji dru-āēebema boro j̄l̄waē diaēida cr̄īcha panasidāa. Ēberā biarā quīrāca wānapeēda Jesua nāwā iwīēisidāa:

–Jaradiabari, daiba cawa pan̄l̄ b̄a jira jaradiabari-da. B̄ra ni ab̄alare b̄acada, āteb̄l̄l̄ wārā beēa Ācōrē oēebemada jūmarā jaradiabari. 22 Māēteara daia jaradua, Romanebema boro itea parata j̄l̄l̄ reb̄l̄daza ¿dadji judiorāba diaēida bia b̄aca wa biē b̄a?–

23 Barib̄l̄l̄ Jesuba cawa b̄asia idjira nēb̄l̄raēde b̄aēi carea māwā pan̄l̄da. Maļ bērā jarasia:

–[¿Bārāba cārē cārēā māra biē beēeabi quīrā pan̄l̄?]

V24 Mā parata pichida ab̄a ac̄l̄biēadua. ¿Cai quīrādarada naļ parataēde b̄a? ¿Cai tr̄l̄da b̄a?–

Ādjirāba panusidāa:

–Romanebema borodēda.–

25 Maļ carea Jesuba ādjia jarasia:

–Māwā baib̄l̄l̄ Romanebema borodēda Romanebema boroa diaēadua, idjaba Ācōrēnera Ācōrēa diaēad-ua.–

26 Ādjirāba Jesura jūmarā quīrāpita poya biē beēe-abīdaē basīa. Āteb̄l̄l̄ idjia jaraēa carea bio cawa cr̄īchaēāē bērā ab̄eēda chupea duanesidāa.

III *Salmo 118:22.* IV *Isaía 8:13-15.* V *Griego beēeade ģc̄l̄l̄ cartade beēa corcheteēde b̄ara neēa.*

Beudarã ĩrẽbaẽde bema Jesuba jarãda

Mateo 22:23-33; Marco 12:18-27

27 Mãwã panlne ĩclrl saduceorãda idjimaã zesidãa. Saduceorãba ĩjãnacãa beupẽdaãdara ĩrẽbaẽdida. Maĩ bẽrã Jesua nãwã iwidiãsidãa:

28 –Jaradiabari, Moiseba dadjirã itea bãsia ãberãda warra neẽ bãde jaidãablrl, idji djababa dji pẽdra wẽrãra edaida bãda dji djaba jaidãada itea warra unui carea. 29 Ewari abã djabarãda siete panasidãa. Dji nabemada quima edasia, baribrlrl warra neẽ jaidãasia. 30 Maĩ carea dji djaba idjiarebemaba dji pẽdra wẽrãra edasia baribrlrl idji sidã warra neẽ jaidãasia. 31 Maĩ carea dji õbeabemaba edasia baribrlrl idji sidã warra neẽ jaidãasia. Jũma dji djabarãba maĩ wẽrãra edasiãda baribrlrl warra neẽ jaidãasidãa. 32 Mãwãnacarea dji wẽrã sidã jaidãasia. 33 Maĩ siete djabarãba abãri wẽrãda edasiãda. Mãwãra ĩrẽbaẽde ewariãde çsãĩglba idjira erobei?–

34 Maĩ carea Jesuba panusia:

–Naĩ eĩũãne ãberãra quima edabadaã idjabã quima diacuabadaã. 35 Baribrlrl ãberãrã Ācõrẽba bia unu bãda ĩrẽbaẽdia. Maĩne ãdjirãra quima edaãdaã ni quima diaãdaã. Waa beuãdaã. Ādjirãra Ācõrẽ bajãnebema nezocarã quĩrãca beãdia. ĩrẽbapẽdaã bẽrã Ācõrẽ wararãã. 37 Maĩ awara Moiseba bacuru zaque uruga nũmlnebemada cartãde bãside cawabisia beuãarãra ĩrẽbaẽdida. Idjia Ācõrẽra nãwã trã jarasia: Abrahã Ācõrẽ, Isa Ācõrẽ, idjabã Jacobo Ācõrẽ. 38 Idjira beu beã Ācõrẽãã aãtebãrl zocai beã Ācõrẽã. Ācõrẽmaarã jũmarãda zocai beãã.–

39 Maĩ carea ĩclrl judiorã ley jaradiabadaba Jesua jarasiãda:

–Bla ariãde panusia, Jaradiabari.–

40 Jesuba jũma bia panuna bẽrã dewararãba iwidiãdida wayasiãda.

Ācõrẽba ãdrã edabari diai jarãdara çcai warra?

Mateo 22:41-46; Marco 12:35-37

41 Maĩbe Jesuba ãdjia iwidiãsia:

–çSãwãẽrã ãberãrãba jara panl Ācõrẽba ãdrã edabari diai jarãdara Davi warrada? 42 Daviba Salmo cartãde nãwã jarasia:

Dadjirã Boroba mã boroã jarasia: mã ĩlwa araare chũmedua abã bl ume dji quĩrũrã mãã bl ĩlwaẽda bãblrlãda. III

44 Ācõrẽba ãdrã edabari diai jarãdada Daviba mã Boroãda asibãrl, çsãwã Davi warra bai?–

Jesuba judiorã ley jaradiabadarã biẽ jarãda

Mateo 23:1-36; Marco 12:38-40; Luca 11:37-54

45 Jũmarãba ũrĩ duanlne Jesuba idji ume nĩbabadarãã jarasia:

46 –Judiorã ley jaradiabadãdebemada quĩrãcuita beãdãdua. Ādjirãba djio nẽbla beada ĩã awua beãã. Maĩ awara puruãde nĩnane quĩrãbadaã ãberãrãba

I Deuteronomio 25:5-10. II Exodo 3:2-6. III Salmo 110:1.

wayaãdeba “mẽrã” aãida. Judiorã dji ĩlrebada dede ãdjira dji dromarã chũmebadãde chũme quĩrãbadaã; ãbaã ne cobãdaãde biãda ara maĩ quĩrãca obadaã.

47 Pẽdra wẽrãrãba erobeãra jũma ĩãrĩbadamĩna dji biarãda crĩchabiãde carea jũmarã quĩrãpita dãrã Ācõrẽã iwidiãbadaã. Maĩ carea Ācõrẽba ãdjirãra biãra cawa oya.–

Pẽdra wẽrãba Ācõrẽã ne diaãda

Marco 12:41-44

21 Mãwã bãde Jesuba unusia ne bara beaba Ācõrẽ de dromane ne dia panlda. 2 Maĩne unusia pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba parata eãara quiruda umẽ diãblãlda. 3 Maĩ carea Jesuba jarasia: –Mãã wãrãda bãrãã jaraya: ĩãã pẽdra wẽrã ne neẽ quiruba auãuãra diasia jũmarãba diapẽdaã cãããbara. 4 Ādjirãba dji aãubãdãdãrl diasidãã, baribrlrl wẽrã ne neẽ quiruba ne coi carea erobeãdaã jũma diasia.–

Ācõrẽ de droma jũma ãrĩni Jesuba jarãda

Mateo 24:1-28; Marco 13:1-23

5 ĩclrlãba jara duãnãsidãã Ācõrẽ de dromara mõgara biya queãdeba o cobãcãdada idjabã ãberãrãba Ācõrẽ itea nebã edepẽdaãba biya cobãcãdada. Mãwã panlne Jesuba ãdjia jarasia:

6 –Bãrãba nama unu panlra ewari abã jũma ãrĩnia. Naĩ mõgara capẽdaãdara jũma toãogozoaya.–

7 Maĩ bẽrã ãdjia Jesua nãwã iwidiãsidãa: –Jaradiabari, Ācõrẽ de dromara çsããbe toãogozoai? çCãrẽneba cawãde maĩ ewarira caita bãda?–

8 Jesuba panusia: –Quĩrãcuita beãdãdua ni abãlba cũrũgarãnamãrẽã. Zocãrãba jarãdia ãdjidrã Ācõrẽba ãdrã edabari diai jarãdada. Maĩ awara dji ewarira bio caita bããda aãdia. Mãwãmĩna ãdjirãra ãpẽrãnadua. 9 Bãrãba ũrĩnia puruda dewara puru ume djõ duãnlda idjabã ara ãdjidubã djõ duãnlda, baribrlrl dauperarãnadua. Maĩglra jũma mãwãida bãã. Baribrlrl ĩrũarebema ewarira ara mãlda jũẽã.–

10 Maĩ awara Jesuba jarasia:

–Abãl puruda dewara puru ume djõnia; abãl druãdebema borora dewara druãdebema boro ume djõnia. 11 De uremia minijĩchiada baraya, puru zocãrãne jarrabada zeya, idjabã cacua biẽ bãida quĩrãtanãã odjãcuãdia. Maĩ awara bajãne ununaca bããda ununia. Maĩba ãberãrãra bio ne wayãdia.

12 Baribrlrl maĩ naẽna bãrãra biẽ oãĩ carea ãpẽnia. ĩclrl ĩidããpẽdaã judiorã dji ĩlrebada dede ededãdia. Maĩbe cawa oããpẽdaã preso bãbiãdia. Idjabã mã ĩãã panl carea bãrãra dji dromarã quĩrãpita, dji bororã quĩrãpita biãda ededãdia. 13 Maĩne bãrãba mĩnebemada ãdjirã quĩrãpita jarãdia. 14 Baribrlrl crĩcharãnadua maĩ ewariãde dji bororãã cãrẽda jarãdida bãrã beãeãde panlãda cawabiãde carea. 15 Mããbãrlrl bãrãã crĩcha cawaãda diãya beããã cawãããmãrẽã. Maĩ bẽrã bãrãba

IV Parata eãara quiruda umẽ. Griego beããde bããã “lepta umẽ.”

jarabldara bārā quīrāma panlba ni cārē siēa poya biē jaradaēa.

¹⁶ Ara bārā zezaba, bārā djabarāba, bārā ēberārāba, bārā ume dji biarā biēa bārāra jida diaēia. Māwā bārāra ḥclrl quenabiēia. ¹⁷ Mā ṭjā panl carea jūmarāba bārāra quīrāmania. ¹⁸ Bariblrl bārā jaurera mla ewariza bio waga erobāya. ¹⁹ Mā ewari zareade bārāba mā ṭjā panlā igaradaēblrl, ewariza Ācōrē ume zocai panania.

²⁰ Bārāba ununia sordaorāba Jerusaleḥ purura jūrābldada. Mā unubldade cawaēia dji puru jūma āṭni ewarira jūēsida. ²¹ Māḥne Judea druaē beara eyadaa isabe wānadia, Jerusaleḥne beara ēdrḥpedada, dji puru caita beara puruēaa wārānadia. ²² Mā ewariēe Ācōrēba idji purura cawa oya. ²³ Idji cartade ḥrpedadara jūma māwāya. ²⁴ Mā ewariēe wērārā b̄ogoa beara, warra ju dawa erobeā siēa bio mīā djuburi beaēia. Jūmarāda bia mīgadiā Ācōrēba māḥ purura cawa oblrl bērā. ²⁵ Ḥclrl necoba quenania, ḥclrl drua beaza jida edecuaēia. Māḥne judiorāēba Jerusaleḥra ādji jlwaeēa eropanania aba Ācōrēba ḥrpeda ewariēaa. III

Naḥ Djara Edada zeidebema

Mateo 24:29-35, 42-44; Marco 13:24-37

²⁵ Bārāba ḥmādaura, jeēcora, chīdau siēa quīrā awara ununia. Māḥglba unubiya ewari minijīchiada zebllada. ²⁶ Mā carea naḥ ējūāne ēberārāra bio dauperāēia. Ādjirāba cawa crīchaēaēa pusa quīrū ḥlba dji cābāyā jīgua nūml bērā. ²⁷ Bajāne bea quīrā awara beblrlēe ēberārāra bio dauperāēia. Naḥ ējūāra minijīchia nūmlada unu panl bērā abeda ḥyāba neē bae-cuaēia. ²⁸ Māḥneblrl mā, Naḥ Djara Edada jlrārāne lḥa bara zebllada idjabā quīrāwārēā dorrodorroa ḥrpeda ununia. ²⁹ Mā unubldade ḥsrīēadada, bārā ēdrḥēi ewarira ḥrl ḥl bērā.-

²⁹ Māḥbe Jesuba ne jara ḥrpeda nāwā jarasia:

-Higojōda wa baridua bacuruda bio quīrācuita acḥadua. ³⁰ Bacuru itucu nūmeblrlēe bārāba cawabadaa dārāēne poara zeida. ³¹ Ara māḥ quīrāca bārāba jūma mā unubldade cawaēia Ācōrē jūmarā Boro bai ewarira caita ḥada.

³² Mā bārāa wārāda jaraya: naḥ ewariēebema ēberārā beuēi naēna māḥra jūma māwāya. ³³ Bajāra jōya, naḥ ējūā siēa jōya bariblrl mā jaradara wārāda māwāya.

³⁴ Quīrācuita beadada Ācōrēra quīrādoada amaaba. Beu nībarānadia idjabā naḥ djaraba o quīrā ḥara orānadia. Naḥ ējūānebemada jūmawāyā crīcharānadia. Quīrācuita beadaēblrl, mā ewariba bārāra jidaya animarā jidabada dji animarā ḥrl cawaēne bebari quīrāca. Mā ewarira jūmarā ḥrl cawaēne zeya. ³⁶ Mā carea bio quīrācuita beadada. Ācōrēa ewariza iwidi pananadia mā ewari minijīchiaēebemada ēdrḥēi

I Mā bārā jaurera ewariza bio waga erobāya. Griego beēade ḥl ḥl: "Bārā buēara ni abalda aduaēa." II Daniel 9:25-27; Osea 9:7. III Isaia 63:18. IV Isaia 13:9-10. V Daniel 7:13-14.

careā idjabā mā, Naḥ Djara Edada quīrāpita peradi neē panani carea.-

³⁷ Jesuba Ācōrē de droma dajada āsa jaradia ḥrpeda diamasi Olivo eyadaa wābadjia. ³⁸ Māḥ bērā dia-peēda ēberārāra Ācōrē de dromanaa wābadjidaa Jesuba jaradia ḥl ḥrni carea.

Jesu beaēi carea crīcha jlrḥ panana

Mateo 26:1-5, 14-16; Marco 14:1-2, 10-11; Juaḥ 11:45-53

22 Paḥ ēsābari neē cobada ewarira caita ḥasia.

Mā ewarira judiorā Egiptōēba ēdrḥpedada quīrānebabada ewari abadaa. ² Māḥne sacerdote bororāba, judiorā ley jaradiabadarā biēa Jesu beaēi carea crīcha jlrḥ panasiēaa. Bariblrl puruda waya panl bērā ebuda o quīrāēē panasiēaa.

³ Māwā ḥrpeda diauruba Juda Iscariote crīchara poyasia. Māḥ Judara Jesuba doce edadaēebema basia. ⁴ Judara sacerdote bororāmaa, Ācōrē de droma zarrarā dji bororāmaa biēa wāsia. Ādjirāa jarasia sāwāblrl Jesura jidabida. ⁵ Māḥ ḥrīsiēade ādjirāra bio ḥsrīēadapeēa idjia paratada diaēiaēa asiēaa. ⁶ Bia ḥrpeda arēda Judara wāsia. Māḥbe idjia jlrḥbadjia ēberārā neēne Jesura jidabi carea.

Jesuba doce edadarā ume ne coēa

Mateo 26:17-29; Marco 14:12-25; Juaḥ 13:21-30; 1 Corinto 11:23-26

⁷ Paḥ ēsābari neē ḥl cobada ewarira jūēsia. Māḥ ewariēe judiorā Egiptōēba ēdrḥpedada quīrānebaēi carea oveja zaqueda beadapeēa cobadaa. ⁸ Māḥ carea Jesuba Pedroda, Juaḥ siēa diabuesia māḥ cobadara ādji itea oēe wānamārēā. Nāwā jarasia:

-Dadji judiorā Egiptōēba ēdrḥpedada quīrānebaēi carea cobadara jūma oēe wānadia.-

⁹ Māḥne ādjia iwidiēia:

-Ḥl sāma quīrā ḥl daiba māḥglra oēe wānida?-

¹⁰ Jesuba panusia:

-Puruēe eēa wābldade bārāba ununia umaquīrāba zocoda eronīda. Idji caiēu wānadia idji wāblrl deēaa.

¹¹ Māḥ de djibarā nāwā jaradada: "Dadjirāa Jaradiabariba naḥda iwidiēia: mā, mā ume nībabadarā biēa Egiptōēba ēdrḥpedada quīrānebaēi carea cobadara ḥsāma codi?" ¹² Māḥne idjia ḥtaarebema dejā waiḥlāda jūma biya o nūmlada acḥbiya. Mama oēadua.-

¹³ Wābldade Jesuba ādjia jarada quīrāca unusiēaa. Ara māḥda Egiptōēba ēdrḥpedada quīrānebaēi carea cobadara osiēaa. ¹⁴ Ne codi bērā Jesura, idjia dia-buedarā siēa mesa icawa chūpanesiēaa. ¹⁵ Māḥne ādjia jarasia:

-Mā bio bia mīgai naēna mā wārāda naḥ cobadara bārā ume ābaa co quīrā ḥasia. ¹⁶ Mā bārāa wārāda jaraya: naḥ coēaba waa coēa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erobeblrlēaa. Naḥ cobadaba jara ḥl jūma māwānacarea wayacusa coya.-

¹⁷ Māḥbe tazada idji jlwade edapeēa Ācōrēa bia jarapeēa nāwā jarasia:

VI Exodo 12:1-28.

-Naŕra dodadua. ¹⁸ Mŕa jaraya: uva b̄ara waa doéa aba Ācōrēba jūma idji ēberārā pe erob̄ab̄l̄ḡl̄daa.-

¹⁹ Maŕbe paŕda idji jŕwae edapeŕa Ācōrēa bia b̄ada asia. Cōrācuapeŕa ādjía diab̄l̄ḡl̄de n̄wā jarasia:

-Naŕra mŕ cacuaa, b̄arā carea diab̄l̄ḡl̄a. Coŕadua. Mŕ quīrāneb̄eí carea ara naŕ quīrāca o pananadua.-

²⁰ Ara maŕ quīrāca ne copeŕeŕeacarea tazara idji jŕwae edapeŕa jarasia:

-Naŕ tazae b̄ara mŕ oa b̄arā carea erozoab̄l̄ḡl̄a. Mŕ oaeŕba Ācōrēba b̄arā ume beŕe djiwid̄ida b̄ab̄l̄ḡl̄a.

²¹ Barib̄l̄ḡl̄ mŕ jidabira nama mŕ ume ne co b̄aa.

²² Wārāda mŕ, Naŕ Djara Edaeŕa bia mīgaida b̄aa Ācōrēba jarada quīrāca, j̄barib̄l̄ḡl̄ mŕ jidabi ēberārā bio mīā djuburi b̄aa!-

²³ Maŕ carea idji ume n̄babadarāba ara ādjidub̄a iwīŕi duanesiŕdaa caib̄l̄ḡl̄ Jesura māwā oida.

¿Caida dji dromaara b̄a?

Mateo 20:25-28; Marco 10:42-45

²⁴ Māwā panlne ara ādjidub̄a iwīŕi duanesia caida dji dromaara b̄a cawaya. ²⁵ Maŕ carea Jesuba ādjía jarasia:

-Ni ab̄alba idjira dji dromaara b̄ada cr̄ichaíŕ b̄aa. Naŕ ējūānebema bororāba ādji ēberārāra jūmawāyā zocabadaa idjaba ādji purura carebabariaŕa abadaa.

Barib̄l̄ḡl̄ b̄arāra māwā beaeíŕ panl. Dji dr̄ōāra b̄ara dji cūdraara b̄a quīrāca b̄aida b̄aa. Dji borora nezoca quīrāca b̄aida b̄aa. ²⁷ Éberāmaarā ¿caida dji dromaara b̄a: dji mesaŕe ne coi carea chūmebarida wa dji ne co-bibarida? ¿Dji mesaŕe chūmebarida dji dromaara b̄ae-ca? Barib̄l̄ḡl̄ mŕra dji dromada b̄amīna nama b̄arā tāēna nezoca quīrāca b̄aa.

²⁸ Mŕ bia mīga basiŕe b̄arāba mŕ ume jūma droasiŕdaa. ²⁹ Maŕ b̄erā mŕ Zezaba mŕ b̄aeŕa quīrāca mŕa b̄arāra dji bororāda b̄acuaya. ³⁰ Mŕ puruŕe b̄arāra mŕ ume ne coŕia. B̄arāra Israelŕeba yōpeŕeŕa doce puruŕebema bororāda beaeí b̄erā bugue biya queŕeŕe chūpanania.-

Pedroba Jesu igaraēana ada

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Juaŕ 13:36-38

³¹ Maŕ awara Jesuba jarasia:

-Simoŕ, Simoŕ, diauruba Ācōrēa iwīŕisia b̄arā mīā sē b̄aeŕba mŕ j̄jā panlra igarabi carea. ³² Barib̄l̄ḡl̄ mŕa Ācōrēa iwīŕisia bla j̄jā b̄ara igararāmārēā. Māwāmīna igaraya. Barib̄l̄ḡl̄ bla j̄ŕda cr̄ichapeŕa bl djabarāra carebadua biara j̄jānamārēā.-

³³ Maŕ carea Pedroba Jesua n̄wā panusia:

-Mŕ Boro, mŕra bl ume ab̄abe preso wāida cr̄icha b̄aeŕa; āteb̄l̄ḡl̄ bl ume beuida cr̄icha b̄aa.-

³⁴ Jesuba idjía jarasia:

-Mŕa jaraya, Pedro, ara naŕ diamasi eterre berui naēna bla b̄arima ūbea mŕra unucaŕa aya.-

Ewari zarea jūēb̄l̄ḡl̄a

³⁵ Maŕbe Jesuba ādjía jarasia:

I Exodo 24:5-8; Jeremia 31:31-34. II Salmo 41:9.

-Mŕa b̄arā parata neé, buchaca neé idjaba j̄rūne j̄lbada neé diabuesiŕe ¿ne clre b̄aesieŕaca? - III

Ādjirāba panusiŕdaa:

-Ni cārē siŕa clre b̄aeé basiŕa.-

³⁶ Maŕ carea idjía jarasia:

-Barib̄l̄ḡl̄ mŕa jaraya: iŕira parata erob̄ab̄l̄ḡl̄ ededua. Buchaca bara b̄ab̄l̄ḡl̄ maŕ siŕa ededua. Djōbada neco neé b̄aba idjía cacuae j̄l̄barira n̄dobuepeŕa aba n̄-

dodua. ³⁷ Mŕa jaraya: Ācōrēneba beŕeabariba mŕnebema b̄aeŕa wārāda māwāida b̄aa. N̄wā b̄asia: ara idjida ēberā cadjirua quīrāca idu beabisia. IV

Mŕnebema b̄apeŕeŕa wārāda jūma māwāya.-

³⁸ Maŕ carea ādjirāba jarasiŕdaa:

-Dai Boro, nama djōbada necoda umé eropanl.-

Jesuba jarasia:

-B̄esia. Waa beŕearānadua.-

Jesuba Olivo eyae Ācōrēa iwīŕida

Mateo 26:36-46; Marco 14:32-42

³⁹ Maŕbe Jesura wayacusa Olivo eyaeŕa wāsia idjía obari quīrāca. Idji ume n̄babadarā siŕa wāsiŕdaa.

⁴⁰ Araa jūēsiŕeŕe Jesuba ādjía jarasia:

-Ācōrēa iwīŕidaŕua mŕ igaraŕa amaaba.-

⁴¹ Maŕbe Jesura mōgara tabarida b̄a t̄mlane wāsia. Ch̄irāboroe coŕepeŕa Ācōrēa n̄wā iwīŕisia:

⁴² -Zeza, blmaa bia b̄ab̄l̄ḡl̄, mŕra idu bia mīgabirād-ua. Barib̄l̄ḡl̄ mŕa quīrāŕā b̄a quīrāca orādua, āteb̄l̄ḡl̄ bla quīrāŕā b̄a quīrāca odu.-

[⁴³ Māwā b̄aeŕe bajānebema nezocaba l̄b̄ada idjía diaŕe zesia. ⁴⁴ Jesura bio sopua b̄a b̄erā Ācōrēa wetara iwīŕi b̄asia. Maŕne idji j̄lara oa quīrāca egoroŕea ero-zoasia.] V

⁴⁵ Jesuba Ācōrēa iwīŕi b̄apeŕa j̄ŕda wāsia. Maŕne idji ume n̄babadarāra sopuaba cāi panlra unusia. ⁴⁶ Maŕ carea ādjía jarasia:

-¿Cārē cārēā b̄arāra cāi panl? Pirabariŕapeŕa Ācōrēa iwīŕidaŕua mŕ igaraŕa amaaba.-

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Juaŕ 18:2-11

⁴⁷ Waeí Jesu beŕe b̄aeŕe ēberārāda zocārā jūēcuasiŕdaa. Judada ādji nocoare b̄asia. Idjira Jesuba doce edaeŕebema basiŕa. Jesu uridarraŕe isōi carea caita wāsia. ⁴⁸ Maŕne Jesuba idjía jarasia:

-Juda, isōb̄l̄ḡl̄ŕeba ¿mŕ, Naŕ Djara Edaeŕa bla jida diaica?-

⁴⁹ Jesu ume n̄naba cawasiŕdaa idjira jidaŕida. Maŕ carea n̄wā iwīŕisiŕdaa:

-Dai Boro, ¿necoba djōnica?-

⁵⁰ Ara māwāb̄l̄ḡl̄ŕe ab̄alba sacerdote dji droma nezoca clw̄l̄ḡl̄ j̄lwa araarebemada t̄tasia. ⁵¹ Maŕ carea Jesuba jarasia:

-¡Djōrānadua! ¡Idu b̄aeŕadua!-

Ara maŕda dji ēberā clw̄l̄ḡl̄ra tāpeŕa anibisia. ⁵² Maŕbe Jesuba sacerdote bororāa, Ācōrē de dro-

III Luca 10:1-20. IV Isaía 53:12. V Griego beŕeŕe zocārā cartae maŕ umēbema versíclora neéa.

manebema zarrarāa, dji droma bea zepedadarāa biēa nāwā jarasia:

–Bārāba ¿cārē cārēā neco bara, bacuru bara m̄ra jāwā jidaē ze panl? ¿Māwāra m̄ra ēberā minij̄chia-ca? ⁵³ Ewariza m̄ra Ācōrē de droma dajada bārā tāē-na baēamīna jidaēaca basía. Bariblrl ara nawena Ācōrēba diaurua idu poyabi bla. Māwā bārāba o quīrīā panlra o panla.–

Pedroba Jesu unucaēda aēa

Mateo 26:57-58, 69-75; Marco 14:53-54, 66-72; Juañ 18:12-18, 25-27

⁵⁴ Jesura jidaēapeēa sacerdote dji droma deēaa edesidāa. Pedroba tlm̄lba ēpē nībasia. ⁵⁵ Mañne ĩcrl̄lba de duēa t̄l̄lda coēapeēa caita chū-panesidāa. Pedro sida ādjirā tāēna chūmesia. ⁵⁶ Māwā baēde nezocawērā abal̄ba Pedrora t̄l̄l cā chūm̄lda unupeēa bio ac̄l nūmesia. Mañne jarasia:

–Za bla Jesu ume nībabadjia.–

⁵⁷ Bariblrl Pedroba nāwā mērāsia:

–Bla jara bla ēberāra m̄la unuca.–

⁵⁸ Dārāēne dewaraba Pedrora unupeēa nāwā jarasia:

–Bla ādjieebemada jāwā bla.–

Mañ carea Pedroba jarasia:

–Ache, māwāēa.–

⁵⁹ Māwānacarea dewaraba jarasia:

–Wārāda za bla Jesu ume nībabadjia. Idjira Galilead-ebemada jāwā bla.–

⁶⁰ Bariblrl Pedroba panusia:

–Ache, m̄la adua bla bla cārēda jara b̄da.–

Pedro waēibida beēa baēde eterrera berusia. ⁶¹ Ara māwāblrlē Jesuba Pedrora jēdaa pl̄l̄lga ac̄l̄sia. Mañne Pedroba quīrānebasia Jesuba idjía jaradara: eterre berui naēna bla barima ūbea m̄ra unucaēda aya. ⁶² Ara mañda Pedrora āyā wāpeēa bio sopuaba jāsia.

Jesu biē opedada

Mateo 26:67-68; Marco 14:65

⁶³ Mañne Jesu jida eropanl ēberārāba idjira ipiēa biē jarabadjidāa idjaba puobadjidāa. ⁶⁴ Jesura quīrā blraēapeēa ubadjidāa. Mañne nāwā jarabadjidāa:

–¿Ācōrēneba beēadaua! ¿Daia jaradua caiblrl blra usida!–

⁶⁵ Mañ awara ne quīrātanoa jara panlneba Jesura biē jarabadjidāa.

Jesu dji dromarā quīrāpita b̄da

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Juañ 18:19-24

⁶⁶ Āsa baēlacarea puruēbema dji dromarāda ābaa dji jresidāa. Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida duanasidāa. Mañbe Jesura ādjirā quīrāpita enebisidāa. Idjía nāwā jarasidāa:

⁶⁷ –Dairāa jaradua: ¿blra Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradaca?–

Jesuba panusia:

I Luca 22:34.

–M̄la bārāa jarablrl sida j̄janaēa. ⁶⁸ Mañ awara m̄la bārāa cārē cārēā j̄janaē panlda iwīēiblrl panunaēa. Idjaba m̄ra ēdrl baēaēa. ⁶⁹ Bariblrl idiba l̄taa m̄l, Nañ Djara Edaēara Ācōrē ne jūma poya bla jlwa araare chūmaya.– III

⁷⁰ Mañ carea jūmarāba iwīēisidāa:

–Māwā baiblrl ¿blra Ācōrē Warraca?– IV

Jesuba panusia:

–Māē, bārāba māwā jara panla.–

⁷¹ Mañne ādjirāba jarasidāa:

–¿Dadjirāba waa cārēda jlrlēi? ¿Ara idji iteba jara b̄ēca idjira Ācōrē Warrada?–

Jesu Pilato quīrāpita b̄da

Mateo 27:1-2, 11-14; Marco 15:1-5; Juañ 18:28-38

23

Ara mañda jūma dji dromarā ābaa dji jlre panlra piradrlēapeēa Jesura Pilatomaā edesidāa. ^{V2} Mañbe Jesura Pilato quīrāpita nāwā biē jara duanesidāa:

–Dairāba ūr̄isidāa nañ ēberāba dai purura quīrūbiga b̄da. Romanebema boro itea parata jlrl pebl̄daē idjia diabi ama bla. Mañ awara jara bla idjira Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradada. Mañba idjira jūmarā boroēa a bla.–

³ Mañ carea Pilatoba Jesua iwīēisia:

–¿B̄da wārāda judiorā boroca?–

Jesuba panusia:

–Māē, bla māwā jara bla.–

⁴ Mañbe Pilatoba sacerdote bororāa, ēberārā arima duanla biēa jarasia:

–M̄la unuē bla nañ ēberāra beēade b̄da.–

⁵ Bariblrl wetara jara duanesidāa:

–Idjia jaradia baēbeba dai judiorā quīrūbiga bla. Nañrā Galilea druadē māwā osia idjaba nañ puruēe biēa māwā o bla.–

Jesu Herodemaā edepedada

⁶ Mañ ūr̄isidē Pilatoba ādjía iwīēisia Jesura Galilead-ebema cawaya. ⁷ Mamabemada cawasidē Jesura Herodemaā diabuesia cawa omārēā. ^{VI} Herodera Galileadē dji boro basía bariblrl mañ ewaridē Jerusaleñ puruēe basia.

⁸ Jesura tr̄l b̄lga bla b̄rā dārāblrl basía Herodeba idjira unu quīrīā b̄da. Mañ b̄rā Jesu unusidē bio b̄s-riēasia. Idjia unu quīrīā basia Jesuba ne ununacada obrl̄lda. ⁹ Herodeba Jesua quīrātanoa iwīēisia,

bariblrl Jesuba ni cārē sida panuē basía. ¹⁰ Sacerdote bororāda, judiorā ley jaradiabadarā sida arima panasidāa. Ādjia Jesura bio biē jara panasidāa.

¹¹ Māwā panlne Herodeba idji sordaorā biēa Jesuda ipiēa biē jara duanasidāa. Djio biya quiruda Jesua

II Idjaba m̄ra ēdrl baēaēa. Griego beēade ĩcrl̄l cartade mañra neēa. III Salmo 110:1; Daniel 7:13-14. IV Salmo 2:6-7. V Romanorā boro Tiberio abadaba Pilatora Judea druadēbema boroda basia. Dji boroda basia poa 26ēba aba 36 bablrlēda. Judiorā bororāba Jesura Pilatomaā edesidāa ādjia preso beārā beacra panl b̄rā. Aba romanorāba māwā cawa odida panasidāa. VI Mañ Herodera Antipa tr̄l jarabadjidāa.

jǎbidapeđa idji carea ipiđa duanasidaa. Mǎwǎnacarea Herodeba idjira Pilatoma jēda diabuesia. ¹² Maǎ ewarideba ǎtaa Pilatora Herode ume dji quĩrũ bađada dji biada panesidaa.

Jesu beadi carea jarapedada

Mateo 27:15-26; Marco 15:6-15; Juaǎ 18:39-19:16

¹³ Maǎbe Pilatoba puru bororāda, sacerdote bororāda, puru siđa ābaa trǎcuasia. ¹⁴ Ādjirāa nǎwǎ jarasia:

–Bǎrǎba mǎmaa naǎ ēberāra enesidaa jarađi carea idjia purura quĩrũbiga bǎda; baribǎrǎ bǎrǎ quĩrǎpita bio iwidiđamĩna beđeade bǎda unuēa. ¹⁵ Herode biđa idjira beđeade bǎđeđa ununa bērǎ mǎmaa jēda diabuesia. Maǎ bērǎ ebude bǎa idjira beađiē panǎda.

¹⁶ Ababe soaba ubipeđa ēdrǎ bǎya.–

¹⁷ Poaza maǎ ewaride Pilatoba preso beada aba ēdrǎ bǎbadjia. ¹⁸ Baribǎrǎ jũma dji powua nũmǎ ēberārǎba nǎwǎ bia jarasidaa:

–jǎǎgǎra beabidua! ;Barrabǎdrǎ ēdrǎ bǎdua!–

¹⁹ Maǎ Barrabǎra preso basia puru quĩrũbigađa carea idjaba mĩā beađa carea. ²⁰ Pilatoba Jesuda ēdrǎ bǎ quĩrǎ bǎ bērǎ purua waya beđeasia. ²¹ Mǎwǎmĩna waya jĩgua bia jarasidaa:

–jCruđe cachi beabidua, cruđe cachi beabidua!–

²² Maǎne Pilatoba waya ādjia jarasia:

–jBaribǎrǎ naǎ ēberǎba cǎrē cadjiruada osi? Idjia cadjiruara oē bǎa beadi carea. Maǎ bērǎ soaba ubipeđa ēdrǎ bǎya.–

²³ Baribǎrǎ ādjirǎra wađibiđa jĩgua bia duanasidaa Jesu cruđe cachi beabimǎrēā. Maǎ awara sacerdote bororǎba ara maǎ quĩrǎca jĩgua jara duanesidaa aba Pilatoba ijǎbǎrǎđaa. ²⁴ Maǎ bērǎ Pilatoba ādjirǎba jara panǎ quĩrǎca osia. ²⁵ Barrabǎba purura quĩrũbigađamĩna idjaba mĩā beađamĩna Pilatoba idjira ēdrǎ basia ēberārǎbǎrǎ iwidipeđađa bērǎ. Maǎbe ādjia quĩrǎ panǎ quĩrǎca Jesura obisia.

Jesu cruđe cachi bǎpedada

Mateo 27:32-44; Marco 15:21-32; Juaǎ 19:17-27

²⁶ Jesu cruđe cachidi carea edesidađe Cirenenebema Simoǎda puruđaa zebǎrǎ basia. Jesuba cru eronĩbađara maǎ Simoǎa ataubidapeđa idji caiđu edebisidaa.

²⁷ Ādji caiđu ēberārǎda bio cǎbana wǎbǎda basia. Maǎne ǎcǎrǎ wērǎrǎda Jesu carea jĩā panasidaa. ²⁸ Jesuba ādjimaa acǎpeđa jarasia:

–Jerusaleǎnebema wērǎrǎ, mǎ carea jĩārǎnadua; ātebǎrǎ ara bǎdji carea, bǎrǎ warrarǎ carea biđa jĩārǎnadua. ²⁹ Ewari aba ēberārǎba jarađia: “Bio bia beaa wērǎrǎ warra tođacara idjaba ju dawađacara.” ³⁰ Maǎne eyaa nǎwǎ jarađia: “Dai ǎrǎ bǎedua.” Dewara eyaa jarađia: “Daira ānǎ nũmǎdua.” ³¹ Ēberārǎba mǎ, bacuru onoa

I Griego beđeade zocǎrǎ cartade maǎ versícultura neēa. II Sacerdote bororǎba. Griego beđeade ǎcǎrǎ cartade mǎrǎ neēa. III Osea 10:8.

quĩrǎca bǎda beadi bǎrǎ, ^{IV} bacuru pō quĩrǎca beara jǎsǎwǎni?– V

³² Jesu ume cruđe beadi carea ēberǎ cadjiruarađa umé edesidaa. ³³ Ējũā Boro Bǎwǎrǎ abadama jũesidađe Jesura cruđe cachi jira basidaa. Dji ēberǎ cadjiruara siđa cruđe cachi jira basidaa, aba Jesu jǎwa araare, aba idji jǎwa acǎre. ³⁴ [Maǎne Jesuba jarasia: –Zeza, ādjia o panǎra quĩrǎdoada. Ādjia adua panǎra cǎrēda o panǎda.–] VI

Maǎ awara sordaorǎra ne jemenesidaa Jesuba cacuade jǎ bađara sǎwǎ jedecađi cawaya. VII

³⁵ Jũma maǎgǎra ēberārǎba acǎ duanasidaa. Maǎne dji bororǎba idjira ipiđa biē jara duanesidaa:

–Dewararǎda carebasia. VIII Ācōrēba idjida dadjirǎ ēdrǎ edamǎrēā bǎsibǎrǎ, jara iduba roya ēdrǎđeđa?–

³⁶ Maǎ awara sordaorǎ arima duanǎba Jesura ipiđa biē jarabadjidaa. Ādjia Jesua uva bǎ oregueada diađe wǎnapeda jarabadjidaa:

–Bǎda wǎrǎda judiorǎ borobǎrǎ, ara bǎduba ēdrǎdu.–

³⁸ Jesu boro nocoare beđeada cachi jira basidaa cawabiđi carea idjira cǎrē carea beabǎdada. [Griego beđeade, latiǎ beđeade, hebreode biđa] nǎwǎ bǎ basia: “Naǎgǎra judiorǎ boroa.” IX

³⁹ Maǎne ēberǎ aba cadjirua ođa carea cruđe cachipeđađaba Jesura nǎwǎ biē jarabadjia:

–Bǎda wǎrǎda Ācōrēba ēdrǎ edabari diai jarađabǎrǎ, bǎduba ēdrǎpeđa dai siđa ēdrǎ bǎdua.–

⁴⁰ Baribǎrǎ dewarabemaba idjira nǎwǎ quēđsia:

–jBǎ siđa cawa o panǎmĩna wađibiđa Ācōrēra wayaēca? ⁴¹ Wǎrǎda dadjira nama jira pananida panǎra cadjiruada opeđađa bērǎ. Baribǎrǎ za bǎ ēberǎba jǎcǎrē cadjiruada osi?–

⁴² Maǎbe idjia Jesua nǎwǎ jarasia:

–Bǎ jũmarǎ boroda bebǎrǎde mǎrǎ quĩrǎnebadua.–

⁴³ Maǎ carea Jesuba idjia jarasia:

–Mǎa wǎrǎda jaraya: bǎra nane mǎ ume bajǎne bǎya.– X

Jesu cruđe beuđa

Mateo 27:45-56; Marco 15:33-41; Juaǎ 19:28-30

⁴⁴ Umatipa ǎmǎdaura quisia. Maǎba naǎ ējũāra hora ũbea jũma pǎima nũmasia. Ācōrē de dromane eđa wua eatǎ jira bǎra ēsidra cōā dogosia. XI⁴⁶ Ara maǎne Jesuba jĩgua jarasia:

–Zeza, mǎ jaurera bǎ jǎwade bǎbǎrǎ.– XII

Mǎwǎ jarapeda jǎyǎdrǎsia.

⁴⁷ Maǎ unuside sordaorǎ boro arima bǎba Ācōrēra nǎwǎ bia jarasia:

–Wǎrǎda naǎ ēberǎra jipa basia.–

IV Ācōrēba ēdrǎ edabari diai jarađara eđaude “bacuru tucuda” abadjidaa. Isaia 4:2-6; 11:1-5; Jeremia 23:5-6; 33:14-18; Zacaria 3:8-10; 6:9-13. V Ezequiel 15:1-8. VI Griego beđeade ǎcǎrǎ cartade beđeade corchetede bǎra neēa. VII Salmo 22:18. VIII Carebasia. Griego beđeade bǎ bǎa: “Ēdrǎ edasia.” IX Griego beđeade ǎcǎrǎ cartade beđeade corchetede bǎra neēa. X Bajǎ. Griego beđeade bǎ bǎa “paraíso.” Mama jipa bea jaiđapeđadarǎra bia duanǎ. XI Exodo 26:31-33. XII Salmo 31:5.

48 Jesu crude beablda acude wapedadaba juma māwānara ununapeđa sopuadeba ādji so ģrļ u duanlda jēda wāsīdaa. 49 Māwā duanlne juma Jesu unubadarāba, wērārā Galileadeba idji caiđu nībapedarā biđa tmlba acł panasīdaa.

Jesu tļbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Juaļ 19:38-42

50 Ēberā Jose abadada basia. Idjira Arimatea puru Judea druađebema basia. Ēberā bia basia idjaba jipa basia. Ācōrēra jūmarā Boroda bēmarēā jļā basia. Idjira judiorā dji bororānebema basia baribrlg beđeā ausīdađe bia blađa aē basia. Ādjia opeđadara biē unusia. 52 Maļ Josera Pilatomaā wāpeđa Jesu cacuada iwīđisia tļbari carea. 53 Maļbe Jesura eđaā edapeđa borobaba bļrapeđa mōjē uria corōdađe eđa basia. Maļ uria corōdađe ni abal bēwārāda wađi bādača basia.

54 Ānāūbada ewarira ģrļ bā bērā judiorāba maļ ewari carea ne jūmada o eropananida panasīdaa.

55 Ācrlg wērārā Jesu ume Galileadeba zepēdađada Jose caiđu wāsīdaa. Jūēnapeđa mōjē corōđara unusīdaa. Idjaba unusīdaa Jesura eđa bābldada. 56 Matmalba jēda wānapeđa ādjirāba bēwārā rrlgbada querada osīdaa. Nurēma ānāūsīdaa Ācōrē leyba jara bā quīrāca. I

Jesu ģrēbađa

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Juaļ 20:1-10

24 Nabema ewari domianebemane wērārāra diapēđa Jesu tļbaripedadamaā wāsīdaa. Ādjia bēwārā rrlgbada quera opeđadara edesīdaa. [Ādji ume dewara wērārā siđa wāsīdaa.] II2 Baribrlg mōgara waiþa dji uria jūātrl bāđara orrocawa coblda unune wāsīdaa. 3 Dji uriađe eđa wābldađe dadjirā Boro Jesu beuđara ununaē basia. 4 Maļ carea ādjia abeđa cawa crīchađāē basia. Cawaēne ādji caita ēberāda ume odjasīdaa. Maļ ēberāba cacuađe jļ panlra dorrodorroa basia. 5 Maļ carea wērārāra bio dauperabldaba eđaā bārrusīdaa. Maļne dji ēberārāba ādjia jarasīdaa: –ĶCārē cārēā bārāba zocai bāda beuđarā tāēna jrlg panl? 6 Idjira nama bāēā ģrēbađa bērā. III Wađi Galileade panasīdađe idjia bārāa jaradara quīrānebađadua. 7 Idjia nāwā jarasia: “Ācrlgba mļ, Naļ Djara Edađara ēberā cadjiruarāa jida diađida panla. Mļra crude beađia, baribrlg ewari ūbeađe ģrēbaya.”– IV

8 Maļnebrlg ādjirāba quīrānebasīdaa Jesuba māwā jaradada. 9 Ara maļda wērārā jēda wānapeđa Jesuba edađarā once panla, waabemarāa biđa ādjia unupeđadara nēbrlgsīdaa. 10 Maria Magdalēnaba, Juanaba, Santiago papa Mariaba, dewara wērārā ādji ume panl biđa Jesuba edađarāa māwā nēbrlgsīdaa. 11 Baribrlg wērārāba jara panlra crīcha neē þaca bāđa bērā ādjirāba tļānaē basia. 12 Māwāmīna Pedrora ara

I Exodo 20:10. II Griego beđeade ģcrlg cartade beđeā corcheteđe bāra neēā. III Idjira nama bāēā ģrēbađa bērā. Griego beđeade ģcrlg cartade maļra neēā. IV Luca 9:22; 18:31-33.

maļda Jesu tļbaripedadamaā pira wāsia. Dji uriađe eđa acsīde ababe dji bēwārā brlg bāđa wuada unusia. Maļ carea cawa crīchaē diguiđāa wāsia.

Emaú puruđāa wābada ode nībapedada

Marco 16:12-13

13 Ara maļ ewarīde Jesu tļā beađada ume Emaú puru zaqueđāa wāblda basia. Maļ purura Jerusaleņneba mīgaē þa. V14 Ādjia juma Jesu māwānanebemada beđeā nībasīdaa. 15 Māwā beđeā nīnane Jesura caita zepēđa ādji ume nībasia. 16 Baribrlg Jesuda māwā bāda Ācōrēba ādjia idu cawabiē basia. 17 Maļne Jesuba ādjia iwīđisia:

–ĶBārāba cārēda jara nīna?–

Maļ ūrīsīdađe nūpanesīdaa. Ebuđa basia bio sopua panlda. VI18 Aba Cleopa abadaba panusia:

–Zocārā Jerusaleņne jūēpedadadebemaba Ŷababe bļabrlg adua þaca naļ ewarīde sāwānada?–

19 Jesuba ādjia iwīđisia:

–ĶCārēnebemada jara panl?–

Ādjia panusīdaa:

–Jesu Nazaređebemada jara panla. Idjia ođādeba idjaba jaradādeba cawabisia idjira Ācōrēneba beđeabari- da. Ācōrēba, puru biđa idjira bia unusīdaa. 20 Baribrlg puru bororāba, sacerdote bororā biđa idjira crude cachi beabisīdaa. 21 Daiba crīchasiđāa idjiabrlg dadjī Israel purura biē bādebebamada ēdrl bāida. Māwāmīna idji beapeđadara iđiba ewari ūbea þa.

22 Baribrlg ģcrlg wērārā dai tāēnabemaba jara- peđađā carea दौरa wetara cawa crīchađāē panesīdaa. Ādjira iđi diapēđa idji tļbaripedadamaā wāsīdaa.

23 Dji bēwārāra ununaē bērā daimaa jaradē zesīdaa ādjia bajānebema nezocarāda unusīdađā. Maļgrāba ādjia jarasīdamanaā Jesura ģrēbasida. 24 Maļ carea ģcrlg dairānebemaba acude wāsīdaa. Idji tļbaripedadama ara wērārāba jarapeđađā quīrāca unusīdaa. Baribrlg idjida ununaē basia.–

25 Maļ carea Jesuba ādjia jarasia:

–jūma Ācōrēneba beđeabadarāba jarapeđadara bārāba tļāna ama panla! ĶBārāra crīcha neē panla!

26 ĶĀcōrēba ēdrl edabari diai jaradara dji Dromada þei naēna bia mīgaida bāsīca?– VII

27 Maļbe Ācōrē cartade idjīdebeba bāpeđađada jū- ma cawa jarasia. Moiseba bādađā, Ācōrēneba beđe- abadārāba bāpeđađā siđa juma cawa jarasia.

28 Māwā nīnane ādji wāblda puruđe jūēsīdaa.

Maļne Jesura nocōđāa wābrlg basia. 29 Baribrlg ādjirā ume bēmarēā nāwā bio beđeā dĶuburiasīdaa:

–Ewarira queubođo bērā wārādua. Dai ume þedua.–

Maļ bērā ādji ume þesia. 30 Ne cobldađe Jesuba paļda edapeđa Ācōrēā bia jarasia. Cōrācuapeđa ādjia diasia. 31 Maļnebrlg Ācōrēba ādjia idu cawabisia Jesu- da māwā bāda. Baribrlg Jesura ara maļda nēbasia.

32 Maļne ādjiduba nāwā jarasīdaa:

V Mīgaē þa. Griego beđeade bā þa “sesenta estadia.” Maļ tmlra once kilómetro quīrāca þa. VI Maļ ūrīsīdađe nū- panesīdaa. Ebuđa basia bio sopua panlda. Griego beđeade ģcrlg cartade bā þa: “ĶCārē cārēā sopua panl?” VII Isaia 53:7-12.

-Idjia Ācōrē beḏea cawa jara nībaside ḡdadjira bio ḡsriḡa pananaé basica?-

³³ Ara maḡda ādjira jēda Jerusaleḡnaa wāsidaa. Maḡne Jesuba edaḡarā once panḡra dewararā ume ābaa dji ḡre panḡda unune wāsidaa. ³⁴ Maḡḡrāba nāwā jara panasidaa:

-ḡJesura wārāda ḡrēbasia! Simoḡa ara idjida unubisia.-

³⁵ Ara maḡda ādjia biḡa nēḡḡḡsidaa oḡe sāwāpeḡḡada. Ādjia jarasidaa:

-Jesuba paḡ cōrācuaside daiba cawasidaa idjida māwā ḡada.-

Jesuba edaḡarā ara idjida unubida

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Juaḡ 20:19-23

³⁶ Waḡibiḡa maḡḡḡebema beḏea duanḡne Jesuda ādji ēsi odjasia. [Maḡbe ādjirāa jarasia:

-ḡNecai pananadua!-] ^I

³⁷ Maḡ unuside ādjirāa bio dauperasidaa, bēwārāda māwā ḡada crīchasiḡa bērā. ³⁸ Baribḡḡ Jesuba ādjia jarasia:

-ḡCārē cārēā bārāra daupera panḡ? ḡCārē cārēā ḡjānaé panḡ māra ḡrēbasida? ³⁹ Mḡ ḡwara, mḡ ḡrū siḡa acḡḡadua. Mḡda ḡāwā ḡaa. Mḡra tānadua. Jaurera djara neé ḡaa, maḡne acḡḡadua: mḡra djara bara ḡaa.-

⁴⁰ Māwā jarapeḡa idji ḡwara, ḡrū siḡa acḡbisia.

^{II41} Māwāmīna ḡsriḡaba ādjia waḡi poya ḡjānaé basia. Ādjia abeḡa cawa crīchaeḡé basia. Maḡ carea Jesuba ādjia nāwā iwidiḡa:

-ḡBārāba coḡira neé panḡca?-

I Griego beḡeḡe ḡḡḡ cartade beḡe corcheteḡe ḡra neéa.
II Griego beḡeḡe ḡḡḡ cartade maḡ versículora neéa.

⁴² Maḡ carea ādjirāba Jesua beḡa baḡada diasidaa. Urrajō siḡa diasidaa. ^{III43} Ara maḡda ādji quīrāpita cosia.

⁴⁴ Māwānacarea ādjia jarasia:

-Mḡ waḡi bārā ume ḡside jara ḡabadjia mḡnebema naēna ḡpeḡḡara jūma māwāida ḡada. Maḡra Moiseba ḡasia, Ācōrēneba beḡeabadarāba ḡsidaa, idjaba Salmo cartade biḡa ḡā ḡaa.-

⁴⁵ Maḡbe Jesuba ādji crīchara ewasia Ācōrē beḡe cawaḡamārēā. ⁴⁶ Nāwā jarasia:

-Ācōrē cartade nāwā ḡā ḡaa: Ācōrēba ēḡḡ edabari diai jaradara bia mḡḡaida ḡaa. Beuḡacarea ewari ūbeḡe ḡrēbaya. ⁴⁷ Maḡbe idji trḡneba idji ḡjā beaba ēberārāa jaradā cadjiruada igarapeḡa Ācōrēmaa zeḡamārēā. Māwāḡḡ Ācōrēba ādji cadjiruara quīrādoaya. Maḡḡra naārā Jerusaleḡ puruḡe jarapeḡa jūma puru beaza jarade wānia. ⁴⁸ Ara bādji dauba mḡ māwānara jūma unusidaa. ⁴⁹ Wārāda mḡa bārāmaa mḡ Zezaba diai jaradada diabueya. Maḡra idji Jaurea. Maḡ bērā bārāra nama Jerusaleḡne pananadua aba idji ḡaa bajāneba zeida ḡa edabḡḡaa.-

Jesu bajānaa wāna

Marco 16:19-20

⁵⁰ Māwānacarea Jesuba ādjirāa Jerusaleḡ puru dajadaa Betania caita pe edesia. Maḡbe idji ḡwara ḡtaa wapeḡa ādjirāa bia jarasia Ācōrēba careba ḡamārēā.

⁵¹ Māwā beḡe ḡḡe Ācōrēba idjira bajānaa edesia.

^{IV52} Ādjirāba Jesua bia beḡe pananapeḡa bio ḡsridaa Jerusaleḡnaa jēda wāsidaa. ⁵³ Mamalba ḡtaa ādjirāa ewariza Ācōrē de droma dajadaare wābadjidaa Ācōrēa bia beḡeḡi carea. ^V

III Urrajō siḡa diasidaa. Griego beḡeḡe zocārā cartade maḡra neéa. IV Hecho 1:9-11. V Griego beḡeḡe ḡḡḡ cartade maḡre ḡā ḡaa: "Amén."

JUAĽ

Jesu ume nĩbada JuaĽba naĽ cartada b̄asia. Poa 80are Epeso purude b̄aside b̄asia. Bariblr̄ cartade jaraé b̄a idjia b̄adada. Ľcrl̄l̄maara naĽ cartade JuaĽba ara idjida "Jesuba bio quĩrĩ b̄a" tr̄Ľ jarabadjia (21:20-24).

JuaĽba naĽ cartara djabarā itea b̄asia cawadamarēā ādjia Jesudebema ĩj̄pedadara wārāda. Idjaba jũmarā itea b̄asia Jesura wārāda Ācōrē Warrada ĩj̄anamārēā. MaĽ crĩcha dromara JuaĽba b̄asia 20:31 ne: "Jũma naĽglra b̄asia bārāba Jesura Ācōrēba ēdr̄l̄ edabari diai jaraadada, Ācōrē Warrada ĩj̄anamārēā. Māwā ĩj̄aniblr̄l̄ idjideba zocai b̄ai arada erobeada."

NaĽ cartade JuaĽba ebuéda cawabisia Jesura wārāda Ācōrēneba zesida. MaĽglra naārā cawabisia ēberārāba jara panl̄neba (1:1-51). MaĽare cawabisia Jesuba ne ununaca siete o b̄adeba (2:1 neba ab̄a 11:44daa). MaĽare JuaĽba b̄asia Jesu beui carea b̄adebemada (11:45deba ab̄a 17:26daa), idji igara beaba jidapeada crude beapedadadēbemada (18:1 neba ab̄a 19:42daa) idjaba idji ĩj̄a beaba idji Ľrēbada unupedadadēbemada (20:1 neba ab̄a 21:25daa).

NaĽ cartade Jesuba ebuédaara jaradisia Ācōrē Jauredēbemada (3:1-8; 6:63; 7:37-39; 14:15-29; 15:26deba ab̄a 16:15daa, 20:19-23). MaĽ awara ebuéda beéda b̄a Ācōrēba idji Warra quĩrĩ b̄adebemada (5:19-21; 10:17-18; 17:1-26) idjaba sāwā idji ĩj̄a beara quĩrĩ b̄ada (3:16-17; 11:33-37; 13:1 neba ab̄a 17:26daa).

Jesucritora Beéda abadaa

1 Naārēda "Beéda" abadada b̄asia. ^I MaĽ Beéda abadara Ācōrē ume ābaa b̄asia. Wārāda Ācōrēda māwā b̄asia. ² Idjira naārēda Ācōrē ume b̄asia. ³ Idjideba Ācōrēba ne jũmada osia. Idji neé Ācōrēba ni cārē sida oé basía. ^{II} ⁴ Beéda abadaba zocai b̄ai arada dia b̄a. MaĽ zocai b̄ai arara Ľnaa quĩrāca b̄a, maĽneba Ācōrēba ēberārā idjidebemada cawabi b̄a b̄erā. ⁵ Ācōrēba cawabi b̄ara p̄āĩmane urua eradrl̄ b̄a quĩrāca b̄a. MaĽ uruara p̄āĩmaba poya quiaéa. ^{III}

⁶ Ēberāda b̄asia Borocuebari JuaĽ abadada. ^{IV} Ācōrēba idjira diabuesia Ľnaanebemada beéamārēā, jũmarāba ĩj̄anamārēā. ⁸ JuaĽra maĽ Ľnaaé basía, āteblr̄l̄ maĽ Ľnaanebemada beéabadjia. ⁹ NaĽ ĩj̄ũāne zeida b̄adadr̄l̄ maĽ Ľnaa dji ara basía. Idjira jũmarā itea urua b̄a. ^V

¹⁰ MaĽgl Ľnaara naĽ ĩj̄ũāne b̄asia. Ācōrēba idjideba naĽ ĩj̄ũāra ođamĩna naĽ ĩj̄ũānebemarāba idjira cawadé basía. ¹¹ Bajāneba idji druaēbemarāmaa zesia. Māwāmĩna idjira bia edadé basía. ¹² Bariblr̄l̄ idji bia edapeadārāba idjira ĩj̄āsidaa. MaĽ b̄erā idjia ādjirāra b̄asia Ācōrē warrarāda beadamārēā. ¹³ Ādjira Ācōrē warrarā b̄adé basía ādji papaba tođadeba wa ādji djibarirāneba. Āteblr̄l̄ Ācōrēblr̄l̄ idji warrarāda b̄asia.

¹⁴ Beéda abadara naĽ djara edapeada dadjirā tāēna nĩbabadjia. Idji biadeba dadjirāra bio carebasia. Idjia

I MaĽ versículo de JuaĽba Jesucritora Beéada tr̄Ľ jarasia. Ara maĽ quĩrāca Jesucritora Beéada tr̄Ľ jarasia Apocalipsi 19:13de. II Proverbio 8:22-31. Ľcrl̄l̄ judiorāba jarabadjidaa Beéda abadara Ācōrē necawaada. Acldua 1 Corinto 1:30. III MaĽ uruara p̄āĩmaba poya quiaéa. Griego beéade maĽba idjaba jara b̄a: "MaĽ uruara p̄āĩmaba poya cawaéa." IV Griego beéade ababe "JuaĽ" b̄a b̄a. V Isaia 49:5-6.

dadjirāa ebuéda cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā b̄ada. MaĽne dairāba unusidaa idjira dji droma b̄ada, dadjirā Zeza Warrada māwā b̄a b̄erā. ¹⁵ Borocuebari JuaĽba idjidebemada nāwā ĩj̄gua jarabadjia:

–MĽa naĽ ēberānebemada nāwā jara b̄abadjia: "MĽ caid̄u zeblr̄l̄ra mĽ cāyābara dji dromaara b̄a, idjira mĽ naēna b̄ada b̄erā."–

¹⁶ Ācōrēba naēna idji leyda Moisedeaba dadjirāa diasia, bariblr̄l̄ Jesucritoēba dadjirāa cawabisia idjira wārāda sāwā b̄ada idjaba idji biadeba dadjirāra bio careba b̄ada. Wārāda idji bia waib̄a b̄adeba jũma dadjirāra b̄arima zocārā careba b̄a. ¹⁸ Ni ab̄al̄ba Ācōrēra ununaca. ^{VI} Bariblr̄l̄ dji Warra ababe b̄ara Ācōrē b̄erā idjaba dji Zeza ume ābaa b̄a b̄erā, dadjirāa cawabisia Ācōrēra wārāda sāwā b̄ada. ^{VII}

Borocuebari JuaĽnebema

Mateo 3:11-12; Marco 1:7-8; Luca 3:15-17

¹⁹ Judiorā dji dromarāba JerusaleĽneba sacerdoterāda, leuitarā sida JuaĽmaa diabuesidaa. MaĽglrāba JuaĽa iwĩdisidaa:

–¿B̄lra cai? ¿B̄lra Ācōrēba ēdr̄l̄ edabari diai jaraadaca?–

MaĽne idjia ebuéda jarasia:

–MĽra Ācōrēba ēdr̄l̄ edabari diai jaraadéa.– ^{VIII}

²¹ Ādjirāba wayacusa iwĩdisidaa:

–¿Māēteara b̄lra cai? ¿B̄lra Elíaca?– ^{IX}

Idjia panusia:

VI Exodo 33:18-20. VII Dji Warra ababe b̄ara. Griego beéade Ľcrl̄l̄ cartade b̄a b̄a: "Ācōrē ababe b̄ara." Ācōrē b̄erā idjaba. Griego beéade Ľcrl̄l̄ cartade maĽra neéa. VIII Ācōrēba ēdr̄l̄ edabari diai jaraadada. MaĽra griego beéade "Crito" b̄a b̄a. Critora tr̄léa. Jara b̄a "Ācōrēba ēdr̄l̄ edabari diai jaraadada" wa "Ācōrēba dadjirā Boroda b̄adada." Arameo beéade jarabadaa "Mesías." IX Malaquía 4:5-6.

–MĽra Eliaéa.–

Ādjirāba waya iwidišidāa:

–BĽra ĶĀcōrēneba beḏeabari dji droma bĽa zeida bāda?– I

Idjia panusia:

–MĽra maĽgĽéa.–

22 MaĽ carea ādjirāba iwidišidāa:

–ĶMāēteara bĽra cai? Dai diabuepeḏaḏarāa bḏebebemada jarāḏe wānida panĽa. Ara bḏjidebemada daia Ķcārēda jarai?–

23 MaĽne JuaĽba panusia:

–Ācōrēneba beḏeabari Isaíaaba nāwā jarasia: “Ējūā pōāsa ewaraga bāḏe abalĽa naĽda jara bĽa: Dadjji Boro ora jipa jaridādua.” II MĽra maĽ ēberāa.–

24 JuaĽmaa diabuepeḏaḏarāa ĽcĽĽa pariseorā basía.

III25 MaĽgĽrāba idjia iwidišidāa:

–BĽda Ācōrēba ēdĽl edabari diai jarāḏaēbĽĽ, idjaba EliaēbĽĽ, idjaba Ācōrēneba beḏeabari dji dromaēbĽĽ, Ķcai trĽneba bĽa ēberārāa jāwā borocuecua bĽa?–

26 JuaĽba nāwā panusia:

–MĽara baidoba borocuebaria. BaribĽĽ mĽ caiḏu zeida bāḏara bārā tāēna bĽmīna bārāba idjira adua panĽa. Idjira mĽ cāyābara dji dromaara bĽa bēḗ, idjia jīrūne jĽ bĽ ēḗai carea mĽra bia bĽéa.–

28 Jūma maĽgĽra māwāsia ējūā Betania abadama, JordaĽ do waa quīrārē Ľmāḏau odjabariare JuaĽba borocue bāḏama. IV

Jesura Ācōrē Oveja Zaquea

29 MaĽ nurēma JuaĽba Jesuda idjimaa zebĽĽda unusia. MaĽne idjia jarasia:

–ĶAcĽḏadua! JāĽdĽĽ Ācōrē oveja zaquea. Idjideba Ācōrēba naĽ ējūānebemarāba cadjirua obadara quīrādoaya. V30 Idjidebemada mĽa naēna jarasia: “MĽ caiḏu zebĽĽra mĽ cāyābara dji dromaara bĽa, idjira mĽ naēna bāḏa bēḗ.” 31 Naēna mĽa adua bāsia Jesuda māwā bāda. BaribĽĽ mĽa baidoba borocue bĽa israelerāba cawāḏamārēā caida Ācōrēba diabueḏada.–

32 Idjaba jarasia:

–MĽa unusia Ācōrē Jaurera bajāneba puchirā quīrāca zepēḏa Jesu ume bēbĽĽda. 33 MĽa adua bāsia idjira dji dromaara bāda. BaribĽĽ mĽa borocuemārēā Ācōrēba diabueside nāwā jarasia: “BĽa unuya mĽ Jaurera abal ēberā ĽrĽ zepēḏa idji ume bēbĽĽda. UnubĽĽde bĽa cawaya maĽ ēberābĽĽ mĽ Jaurera dia bēida.” VI34 MĽa maĽgĽra unusia. MaĽ carea mĽa jara bĽa idjira wārāda Ācōrē Warrada.–

I Deuteronomio 18:15-19. II Isaía 40:3. III Griego beḏeḏe maĽba idjaba nāwā bĽ bĽa: “JuaĽmaa diabuepeḏaḏarāa pariseorāba diabuesidāa.” IV MaĽ Betaniara dji JerusaleĽ caita bĽ puruēa. ĽcĽĽmaarā JuaĽba Betaniada bāsia Batanea druā trĽda āi bĽbĽĽdeba. Idjaba ĽcĽĽ cartaḏe “Betābara” bĽ bĽa. V Levitico 16:20-22. VI MĽ Jaurera dia beida. Griego beḏeḏe “mĽ Jauereḏeba borocue beida” bĽ bĽa. Ezequiel 36:25-27; Isaía 11:1-2; Joel 2:28-29.

Jesu ume nībbadarā dji naārābemarā

Mateo 4:18-22; Marco 1:16-20; Luca 5:2-11

35 MaĽ nurēma Borocuebari JuaĽra wayacusa arima bāsia. Idjaba idji ume nībbadarāda umé panasidāa.

36 MaĽne JuaĽba Jesura caita wābĽĽda unupeḏa jarasia:

–ĶAcĽḏadua! Jari bādrĽ Ācōrē Oveja zaquea.–

37 MaĽ ūrīnapeḏa JuaĽ ume nībbadarā umébemara Jesu caiḏu wāsīdāa. 38 Jesuba jēda acĽbĽĽde idji caiḏu zebĽḏada unusia. MaĽne iwidišia:

–Bārāba Ķcārēda quīrā panĽa?–

Ādjia jarasidāa:

–Rabi, bĽra Ķsāma bābari?– (MaĽ beḏe Rabiba jara bĽa “Jaradiabari.”)

39 Jesuba panusia:

–AcĽḏe zēḏadua.–

Ara maĽda wānapeḏa unusidāa sāma bābarida. MaĽ ewarīde idji ume panesidāa quewara babĽĽ bēḗ.

40 JuaĽba jarāḏa ūrīnapeḏa Jesu caiḏu wāpeḏara umé panasidāa. Aba SimoĽ Pedro djaba Andre basía.

41 Andrera Jesuma bapeḏa naārā idji djaba SimoĽda jĽĽde wāsia. Unupeḏa jarasia:

–Daiba unusidāa Ācōrēba ēdĽl edabari diai jarāḏada.– VII

42 MaĽbe Andreba SimoĽra Jesumaa edesia.

Jūēpeḏaḏacarea Jesuba SimoĽmaa acĽpeḏa jarasia:

–BĽra Jonā warra SimoĽa, baribĽĽ iēiba Ľtaa bĽra Cepa aḏia.– VIII (MaĽ trĽ Cepara idjaba Pedro abadaa.)

Jesuba Pelipe, Natanael siḏa trĽna

43 Nurēma Jesuba Galilea druāḏa wāida crīchasia.

MaĽ bēḗ Pelipeda jĽĽasia. Unupeḏa jarasia:

–MĽa quīrā bĽa bĽra mĽ ume nībaida.–

44 MaĽ Pelipera Betsaidá puruēbema basía. Andrera idjaba Pedro siḏa mamabema basía. 45 MaĽne Pelipeba Natanaelda jĽĽde wāsia. Unupeḏa jarasia:

–Moiseba bāḏa leyḏe jara bĽ ēberāda daiba unusidāa. Ācōrēneba beḏeabadarāba idjidebemada bāsīdāa. Idjira Jose warra Jesu Nazareḏebemaa.–

46 Natanaelba Pelipea jarasia:

–ĶMāwāra dadjirā bia duananira Nazareḏeba zeica?–

Pelipeba jarasia:

–Wāna acĽḏe.–

47 Jesuba Natanael idjimaa zebĽĽ unuside jarasia:

–ĶAcĽḏadua! NaĽdĽĽ wārāda israelerā dji araa.

Djārā cūrūgacaa.–

48 Natanaelba Jesura unuca baḏa bēḗ iwidišia:

–BĽa mĽnebemada Ķsāwā cawa bĽa?–

Jesuba panusia:

–Pelipeba bĽ jĽĽde wāi naēna mĽa cawa bāsia bĽra higojō bacuru edrecare bāda.–

49 MaĽ carea Natanaelba jarasia:

VII Ācōrēba ēdĽl edabari diai jarāḏada. MaĽra griego beḏeḏe “Crito” bĽ bĽa. Critora trĽéa. Jara bĽa “Ācōrēba ēdĽl edabari diai jarāḏada” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda bāḏada.” Arameo beḏeḏe jarabadaa “Mesías.” VIII Jonā. Griego beḏeḏe maĽ trĽra JuaĽ abadaa. Cepa, Pedro. MaĽgĽrā trĽba jarabadaa “mōgara.”

–Jaradiabari, blra wārāda Ācōrē Warraa. Blra dadji israelerā Boroa.–

⁵⁰ MaĽne Jesuba jarasia:

–MĽa blra higojō bacuru edrecare bāda cawasiaēda a bā carea ḡbla māwā crīcha bāca? MaĽ cāyābara ne un-unaca waibĽara beada zocārā unuya.–

⁵¹ MaĽbe Jesuba jarasia:

–Wārā arada mĽa jaraya: bārāba bajāra ewa nūmĽada ununia. Idjaba ununia bajānebema nezocarāra mĽ, NaĽ Djara Edada bāmaa uēda zedapeēda Ľta wā du-anĽa.–^I

Jesuba baidoda uva bā babisia

2 Ewari ūbea baēacarea ēberāda dji edasiēda

Caná puruēde Galilea druaēde. MaĽ carea bāsrīēda ewarida o panasīēda. Jesu papada mama bāsia.

² Jesura, idji ume nībabadarā siēda maĽ quima edabĽra bāsrīēda o panĽmaa jarasiēda wānamārēā. ³ Māwā panĽne uva bāra jōna bērā dji papaba Jesua jarasia:

–Uva bāra jōsia.–

⁴ MaĽne Jesuba jarasia:

–Papa, ḡcārē cārēā bla mĽa maĽgĽra jara bā? MĽ ewarira waēi jūēē bā.–^{II}

⁵ BaribĽĽ Jesu papaba dji jeēde panĽa jarasia:

–Idjia jarabĽĽra jūma oēada.–

⁶ MaĽne sei zoco waibĽa mōgara oēada arima panasīēda. Judiorāba maĽ zocoēba baidoda juebad-jīēda ne sĽgĽapeēda Ācōrē quīrāpita bia beaēi carea. Zocoza veinte wa treinta galoĽ poya beasia. ^{III}⁷ MaĽne Jesuba uva bā jeēde panĽa jarasia:

–Za bea zocoda baidoba biraēada.–

Ara maĽda bira tĽ nūmĽsiēda. ⁸ MaĽbe Jesuba jarasia:

–JāĽbe maārī jueapeēda uva bā jeēde panĽ boromaa edeada.–

Ara maĽda māwā osīēda. ⁹ MaĽbe uva bā jeēde panĽ boroba maĽ baido baēada do zasia. Wārāda uva bāda dosia, baribĽĽ idjia adua bāsia sāma juesīēda. Abābe dji jeēde panĽbĽĽ cawa panasīēda. Uva bā jeēde panĽ boroba dji umaquīrā quima edaya bāda trĽpeēda jarasia:

¹⁰ –Jūmarāba naārā uva bā biara bāda jeēbadaa. Jīrūare quīrā pĽgĽa duanenacarea uva bā mācuāē bāda jeēbadaa. BaribĽĽ bla uva bā dji biara bā mērā erobāēda ĽrābĽĽ jeēbibĽĽ.–

¹¹ MaĽ ne ununaca naārā oēara Jesuba Caná puruēde Galilea druaēde osia. MaĽgĽēba idjira dji Dromada unubisia. Māwā idji ume nībabadarāba idjira wārāda jāsīēda.

¹² Māwānacarea Jesura CapernauĽ puruēda wāsia. Idji papada, idji djabarāda, idji ume nībabadarā siēda idji ume ābaa wāsīēda. Mama dārā pananaē bāsia.

^I *Genesis 28:12.* ^{II} *MĽ ewari. ĽcĽĽmaarā Jesuba jara bāsia idji beaēiēbemada. Dewarāmaarā Jesuba jara bāsia idjira Ācōrēba di-ai jaraēda ebuēda cawabi ewariēbemada. Idjaba ĽcĽĽmaarā jara bāa Jesuba uva bā diaēbemada wa idjia ne ununaca oi ewariēbemada.* ^{III} *Veinte wa treinta galoĽ. ĽcĽĽ traduccioĽne bāsīēda ochenta wa cien litro. Griego beēeade bā bāa “metreta umē wa ūbea.”*

Jesuba ne nēdobuebadarā āyā jĽrecuaēda

Mateo 21:12-13; Marco 11:15-18; Luca 19:45-46

¹³ Judiorā Egiptōēba ēdrĽpeēda quīrānebabada ewarida caita bāsia. ^{IV} MaĽ bērā Jesura JerusaleĽnaa wāsia. ¹⁴ Mama Ācōrē de droma dajada unusia Ācōrēa babue diaēi careabemada nēdobue panĽda. Pacada, ovejada, puchirā siēda nēdobue panasīēda. Idjaba ĽcĽĽba Ācōrē de dromane diaida bā paratara dji drua āība zebĽdarāa nēbla nēdobuebadjīēda āībema paratara diacara panana bērā. ¹⁵ MaĽ carea Jesuba jĽcarada soa quīrāca osia. MaĽba Ācōrē de dajada du-anĽra, ādji ovejada, ādji paca siēda jūma āyā jĽretacua-sia. Dji parata nēdobuebada mesa coretacuabĽĽē ādji paratara egode cua dogosia. ¹⁶ Māwā obĽĽē idjia puchirā nēdobuebadarāa jarasia:

–Jūma naĽgĽra āyā edeada. MĽ Zeza dera ne nēdobuebada deda orānada.–

¹⁷ MaĽne idji ume nībabadarāba quīrānebasīēda Ācōrē Beēeade nāwā bā bāda: “BĽ de dromara mĽa bio quīrā bā bērā mĽra beuya.”^V

¹⁸ Māwā bāēde judiorā dji dromarāda arima panasīēda. MaĽgĽrāba Jesua jarasiēda:

–Dairāa unubidua Ācōrēba bā jāwā obi bāda.–

¹⁹ Jesuba panusia:

–NaĽ de dromada ārīnibĽĽ, mĽa ewari ūbeaēde waya-cusa oya.–

²⁰ MaĽne judiorā dji dromarāba jarasiēda:

–NaĽ Ācōrē de dromara 46 poa edesia jūma pārāni carea. ^{VI} MaĽda bla ḡsāwā ewari ūbeaēde jūma oyaēda a bā?–

²¹ Jesuba naĽ de dromaana asīēde ara idjīēbemada beēda bāsia. ²² Idji Ľrēbaēacarea idji ume nībabadarā-ba quīrānebasīēda idjia māwā jaraēada. MaĽbe ādjirā-ba Ācōrē Beēeade bā bāra, Jesuba jaraēda siēda wārāda jāsīēda.

Jesuba ēberārā sāwā bea cawaēda

²³ Judiorā Egiptōēba ēdrĽpeēda quīrānebabada ewariēde Jesura JerusaleĽne bāsia. MaĽne zocārā ne un-unacada osia. MaĽ carea zocārāba idjira jāsīēda.

²⁴ BaribĽĽ Jesuba jūmarā crīchada cawa bā bērā jāsīē basīā ādjia wārāda jāsīē panĽda. ²⁵ Jūmarā soda cawa bā bērā ni abābā idjia ēberārā sāwā beada jaraēiē panasīēda.

Jesu Nicodemo ume beēeada

3 Pariseoda bāsia Nicodemo abadada. Idjira judio dji droma basīā. ² MaĽ Nicodemora diamasi Jesumaa wāsia. MaĽbe Jesua jarasia:

–Jaradiabari, dairāba cawa panĽa blra Ācōrēba dia-bueēada. BĽa o bā ne ununacara ni abābā ēberāba poya oēā Ācōrēda idji ume bāēbĽĽ.–

^{IV} *Exodo 12:1-27.* ^V *Salmo 69:9. Griego beēeade bā bāa: “BĽ de dromara mĽa bio quīrā bā bērā mĽra babueya.”* ^{VI} *Ācōrē de droma pārānada cuarenta y sei poa edesia baribĽĽ waibĽara o panana bērā pārānaca basīā.*

³ Jesuba idjía jarasia:

–Wārā arada mĵa blā jaraya: ēberāda wayacusa tođāēblgl Ācōrē puruđebema baēa.– I

⁴ Maĵ carea Nicodemoba idjía iwíđisia:

–zSāwā dadji drōā bāda wayacusa tođi? Māēteara zđadji papa bíteda wāida bāca wayacusa tođamārēā?–

⁵ Jesuba panusia:

–Wārāda mĵa blā jaraya: baidođeba, Ācōrē Jauređeba biđa tođāēblgl, Ācōrē puruđebema baēa. ^{II6} Dadji papaba tođara naĵ djarāđeba zeđaa, bariblgl wayacusa tođara Ācōrē Jauređeba tođaa. ⁷ Mĵa wayacusa tođida panlana ađa carea jūmawāyā crīcharādua.

⁸ Nāūrāra bariduaareba puábaria. Dji jīguara ūrībarimīna cawacaa sāmaareba zeida idjaba sāmaa wāida. Ara maĵ quírāca bāa Ācōrē Jauređeba tođara. Ācōrē Jaurera ununacamīna cawa panla ēberā sođe sāwā o bāda.–

⁹ Nicodemoba jarasia:

–Ācōrē Jaureba zśāwā maĵra māwā oi?–

¹⁰ Jesuba panusia:

–Blra Israeĵebemārāa Ācōrē beđea jaradiabari dji dromamīna zmaĵda adua bāca? ¹¹ Wārā arada mĵa blā jaraya: daiba cawa panlnebemada, unu panlnebema siđa beđea panla bariblgl daiba beđea panlra bārāba tĵānacaa. ¹² Mĵa naĵ ējūāne unubadađebema jara bāda bārāba tĵānacablgl, bajānebemada jarablgl zśāwā tĵāni?

¹³ Ni abālda bajānaa wānacaa maĵ cawai carea. Ababe mĵ, Naĵ Djara Edađaba maĵra cawa bāa, bajāneba zeđa bērā. ^{III14} Moiseba ējūā rōāsa ewaraga bāde dama ĵta jira bāda quírāca, ^{IV} mĵ, Naĵ Djara Edađara ĵta jira bāđia mĵ tĵābldara Ācōrē ume ewariza zocai beađamārēā.– V

¹⁶ Wārāda Ācōrēba ēberārā bio quírā bā bērā idji Warra aba bāda naĵ ējūānaa diabuesia jūma idji tĵābldara aduarānamārēā, āteblgl idji ume ewariza zocai beađamārēā. ¹⁷ Ācōrēba idji Warrara naĵ ējūānaa diabueē basía ēberārā beđeade bāmārēā āteblgl diabuesia ēdrl edamārēā. ¹⁸ Ācōrēba idji Warra tĵā bāra beđeade bāda aēa. Bariblgl idji Warra tĵāē bāra Ācōrēba beđeade bāda abaria, idji Warra aba bāda igara bā bērā.

¹⁹ Ācōrēba naĵ ējūānebemarāra beđeade panlana abaria naĵ carea: ĵnaara naĵ ējūāne zesia jūmarāba sāwā nībađida panlda ununamārēā. Bariblgl ēberārāba obadara cadjirua bērā pāimadrĵ biara quírāsidaa.

²⁰ Jūma cadjirua obadaba ĵnaara quírānacaa. Ĵnaanaa zeđacaa ādjia cadjirua o panlra cawarānamārēā. ²¹ Bariblgl jūma wārā ēpē beara ĵnaanaa ze panla ādjia Ācōrēba quírā bā quírāca obadada jūmarāba cawađamārēā.

I Wayacusa toēblgl. Griego beđeade maĵba idjaba jara bāa: “Bajāneba toēblgl.” II Ĵcrlglmaarā maĵ beđeaba nāwā jara bāa: “Ācōrē Jaureba ēberā sĵlgrpeđa wayacusa tobiēblgl, maĵ ēberārā Ācōrē puruđebema baēa.” III Griego beđeade ĵcrlgl cartade idjaba bā bāa: “Idjira bajāne bā bērā.” IV Numero 21:4-9. V Griego beđeade ĵcrlgl cartade idjaba bā bāa: “Beuđapeđa aduarānamārēā.”

Borocuebari Juaĵba Jesuđebema beđeada

²² Māwānacarea Jesura idji ume nībabadarā siđa Judea druadeaa wāsidaa. Mama panasidaade idji tĵābldara borocuebadjia. ²³ Maĵmisa Juaĵba borocue bābadjia Enoĵne Salim puru caita. Mama baidoda egorođeba ĵtaa bogadrĵ nūmabadjia. Ēberārāra idjima wābadjida, maĵne idjia borocuebadjia. (²⁴ Maĵglra māwāsia Juaĵ preso jidađi naēna.) ²⁵ Maĵ ewaride ĵcrlgl Juaĵ ume nībabadarāda dewara judio ume caicayasidaa Ācōrē quírāpita bia beadi carea ne sĵglbadađebema carea. ^{VI26} Māwānacarea Juaĵmaa wānapeda jarasidaa:

–Jaradiabari, bl ume Jordaĵ quírārē bāđaba ēberārāra borocue bāa. Idjidebemada bla beđeasia. Jūmarāda idjima wā duanla.–

²⁷ Maĵ carea Juaĵba jarasia:

–Ācōrēba iduaribiēblgl, ni abāba ēberārāra zocārā jlrl peēa. ²⁸ Bārāba mĵa jaradara ūrīsidaa. Mĵa jarasia mĵra Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradaēda. Idjaba jarasia mĵra Ācōrēba idji na diabuesida ēberārāba cawađamārēā mĵ caiđu zeidebemada. ²⁹ Quima edabadae dji wērā edablgl umaquírāda dji dromaa. Idji ume dji biada arima bebaria idjia jarablglra tĵā oi carea. Bariblgl bāsriđa bāa idji beđeada ūrī bā bērā. Ara maĵ quírāca mĵa ūrī bāa mĵ dji biaba ēberārāra jlre bāda. Maĵ carea mĵra bio bāsriđa bāa. ³⁰ Idjida dji dromaara bāida bāa. Mĵra eđaara bāida bāa.–

Ĵtaarebema ēberā

³¹ Ĵtaareba ze bāra jūmarā cāyābara dji dromaara bāa. Naĵ ējūāne beara naĵ ējūānebema bērā aba namabemadrĵ beđeabadaa. Maĵ bērā bajāneba ze bāra jūmarā cāyābara dji dromaara bāa. ³² Idjiablgl beđea bāa bajāne ununanebemada, ūrīnanebema siđa. Māwāmīna idjia beđea bāra naĵ ējūānebemarā ni abāba tĵānacaa. ³³ Bariblgl idji beđea tĵā bāba cawa bāa Ācōrēba jara bāra wārāda. ³⁴ Ācōrēba diabueđaba Ācōrē beđeada jarabaria, Ācōrēba idji Jaureda idji ume bēmarēā diađa bērā. ³⁵ Dadji Zeza Ācōrēba idji Warrara quírā bāa; maĵ bērā ne jūmada diasia idji jlwaēda erobamārēā. ³⁶ Idji Warra tĵā bāra Ācōrē ume ewariza zocai bāya, bariblgl dji Warra igara bāra Ācōrē ume ewariza zocai baēa. Ara nawena Ācōrēba idjira cawa o bācārā.

Jesu Samariadebema wērā ume beđeada

⁴ Maĵ ewaride parisorāba ūrīsidaa Jesuba Juaĵ cāyābara ēberārā zocārāra erobāda idjaba borocue bāda. (² Wārāda Jesuba ēberārāra borocueē basía. Idji ume nībabadarāblgl borocuebadjida.)

³ Parisorāba maĵ ūrīpeđada Jesuba cawađa bērā Judea druade bāda Galilea druadeaa wayacusa wāsia.

⁴ Bariblgl Galileadeaa wāi carea Samaria druade wāida basia. ⁵ Wāblglde Samariade bā puru Sicar

VI Dewara judio. Griego beđeade ĵcrlgl cartade bā bāa “judiorā.”

abadama jüēne wāsia. Mañ purura Jacoboba idji warra Josea diada ējūā caita ɓaa. ¹⁶ Mama baido juebada urida ɓasia Jacobo queraside baɗada. Umatipa babodee Jesura ode nība sē ɓasia. Mañ bēřā mañ baido juebada uria caita chūmesia. ⁷ Jesu ume nībabadarāra puruɗaa wānoasiɗaa coɗi carea ne nēdoe. Māwā ɓaɗe wēřā Samariadebemada baido jueɗe zesia. Jesuba mañ wēřāa jarasia:

–Māa baidoda diadua.–

⁹ Mañne wēřāba Jesua jarasia:

–Māra Samariadebema wēřāa. ¿Cārē cārēā judioba māa baidoda iwīdi ɓa?–

Idjia māwā jarasia judiorāba Samariadebemarā quīřānaca bēřā. ^{II}

¹⁰ Jesuba panusia:

–Ācōrēba dia ɓada bla cawabɓɓara idjaba za baido iwīdi ɓada caida cawabɓɓara, bla māa baidoda iwīdi-casia. Mañbe māa baido zocai ɓai djiwīdi diabarida diasasia.–

¹¹ Wēřāba jarasia:

–Bla ¿cārēba baido juei? Nañ baidora eeɗu ɓaa. Mañ zocai ɓai djiwīdi diabari baidora ¿bla sāma juei?

¹² Dairā drōā naēnabema Jacoboba nañ baidora dairā itea amesia. Nañgɗebemada idjia do ɓabadjia. Idji warrarāba, idji animarā biɗa dobadjiɗaa. ¿Māwāra ɓɓa Jacobo cāyābara dji dromaara ɓaca?–

¹³ Jesuba panusia:

–Bariduaba za ɓa baidoda doibɓɓ, wayacusa opichiya. ¹⁴ Baribɓɓ māa dia ɓa baido doibɓɓa waa opichia-éa. Idjira Ācōrē ume ewariza zocai ɓaya, māa dia ɓa baidora idjide ewariza bogadrɓ ɓa quīřāca ɓai bēřā.–

¹⁵ Mañne wēřāba jarasia:

–Māēteara mañ baidora māa diadua waa opichiarāmārēā, idjaba waa nama baido jueɗe ze amaaba.–

¹⁶ Mañ carea Jesuba jarasia:

–Bɓ quimada trāne wāpeɗa namaa zedadua.–

¹⁷ Wēřāba jarasia:

–Māra quima neé ɓaa.–

Jesuba jarasia:

–Bla jara ɓara wārāa. Bɓa quima neé ɓaa. ¹⁸ Wārāda bla quima juesuma edabɓɓa. Idjaba bla nañ ewaride erobara ɓa quimaéa. Bɓa jara ɓara wārāa.–

¹⁹ Mañ carea wēřāba jarasia:

–Māmaarā ɓɓa Ācōrēneba beɗeabarida jāwā ɓaa.

²⁰ Dai drōā naēnabemarāba nañ eyaɗe Ācōrēa bia beɗeabadjiɗaa, ^{III} baribɓɓ bārā judiorāba jarabadaa Jerusaleñneɓɓ idjia bia beɗeaeɗida panɓa.

¿Sāmabɓɓ wānida panɓ Ācōrēa bia beɗeaeɗi carea?–

²¹ Jesuba panusia:

–Māa jara ɓara ijadua. Ewari aɓa nañ eyaɗe idjaba Jerusaleñne biɗa dadji Zeza Ācōrēa bia beɗeaeɗe wānaéa. ²² Bārā Samariadebemarāba Ācōrēa bia beɗe-

abadamīna idjira adua panɓa. Baribɓɓ dai judiorāba idjira cawa panɓa, judiorāneba Ācōrēba sāwā ēberārā ēdrɓ edabarida cawabi ɓa bēřā. ^{IV23} Baribɓɓ ewari jūēida ɓaɗara jūēsia. Iɗira dadji Zezaba quīřā ɓaa ēberārāba ādji beamaɓba bia beɗeaeɗida idji Jaureɗeba idjaba wārāda cawa panɓneba. Aɓa māwābɓɓ idjia aride bia beɗeaeɗa. ²⁴ Ācōrēra jaurea. Mañ bēřā ēberārāba idjia bia beɗeaeɗa quīřā panɓɓɓ māwā oɗida panɓa idji Jaureɗeba idjaba wārāda cawa panɓneba.–

²⁵ Wēřāba jarasia:

–Māa cawa ɓaa Ācōrēba ēdrɓ edabari diai jaraɗara wārāda zeida. ^V Idji zebɓɓe dadjirāa ne jūmada cawabiya.–

²⁶ Mañ bēřā Jesuba jarasia:

–Mā, ɓa ume beɗeaeɗa ɓada idjia.–

²⁷ Māwā ɓaɗe Jesu ume nībabadarāra puruɗeɗa jēda zesia. Ādjirāba cawa crīchaɗaé panesiɗaa Jesura wēřā ume beɗeaeɗa ɓada unune zereɗaɗa bēřā. Baribɓɓ ni aɓaɓba Jesua iwīdiɗaé ɓasia cārēda quīřā ɓasida wa cārēā wēřā ume beɗeaeɗa ɓasida. ²⁸ Mañbe wēřāba idji zocora amepɗa puruɗaa wāsia. Jūēpeɗa ēberārāa jarasia:

²⁹ –Māa ununa ēberāda acɗe wānadɓ. Idjia māa jarasia jūma māa naēna oɗada. Māa crīcha ɓaa idjira Ācōrēba ēdrɓ edabari diai jaraɗada.–

³⁰ Ara mañda ēberārāra puruɗeɗa wābɓɓasiɗaa Jesu ɓamaa. ³¹ Mañmisa Jesu ume nībabadarāba idjia beɗeaeɗa djuburia panasiɗaa ne comārēā. ³² Baribɓɓ Jesuba jarasia:

–Ne coéa, māa coi carea erobara bārāba adua panɓa.–

³³ Idji ume nībabadarāba ādjiduba jara duanesia:

–Aɓaɓba idjira ne cobisicada.–

³⁴ Mañ bēřā Jesuba ādjirāa jarasia:

–Mā Diabueɗaba obi ɓara jūma o ɓaɗe ne co ɓa quīřāca ɓaa. ³⁵ Bārāba jarabadaa: “Waɗi jeɗeco quīmārē ɓaa néu ewaɗi carea.” Baribɓɓ māa jaraya: acɗeɗaɗa, ēberārā māmā zebɓɓa néu purea taɓa quīřāca panɓa. Ācōrē beɗeaeɗa ara nawena ijjāni carea ɓeaa. ³⁶ Néu ewaɗi ewarira jūēsia. Néu ewabɓɓa quīřāca bārāra trajaɗia ēberārāba māda ijjānamārēā. Māwā ādjirāra Ācōrē ume ewariza zocai panania. Néu ewabariba edabɓɓ carea ɓasriɗabariba. Ara mañ quīřāca bārāra ɓasriɗaɗia ēberārāba mā ijjābɓɓ carea. Mañ bēřā dji néu ewabarira dji ubari ume ɓasriɗa panania.

³⁷ Dadjia jarabadaa wārāa: “Aɓaɓda ne uida ɓaa idjaba aɓaɓba ewaida ɓaa.” ³⁸ Ara mañ quīřāca māa bārāra diabuesia dewararāba upeɗaɗada ewaɗamārēā. Ādjia upeɗaɗada bārāba bia ewa panɓa.–

³⁹ Zocārā Samariadebemarā mañ puruɗe panabada-ba Jesura ijjasiɗaa, wēřāba nāwā jaraɗa bēřā: “Idjia māa jarasia jūma māa naēna oɗara.” ⁴⁰ Samariadebemarāra Jesumaa zedapeɗa beɗeaeɗa djuburiasidaa ādji

I *Genesis 33:18-20; 48:21-22; Josue 24:32.* II *Judiorāba Samariadebemarā quīřānaca bēřā. Griego beɗeaeɗe mañba idjaba nāwā jara ɓaa: “Judiorāra Samariadebema epedecode ne coɗaca bēřā.”* III *Samariadebemarāba Guerizim eyaɗe Ācōrēa bia beɗeabadjiɗaa. Josuera, idji ume panɓ siɗa mama Ācōrēa bia beɗeasiɗaa (Josue 8:30-35). Ebal eyara Guerizim quīřāpe ɓaa.*

IV *Isaía 2:2-3.* V *Ācōrēba ēdrɓ edabari diai jaraɗa. Griego beɗeaeɗe “Crito” ɓa ɓaa. Arameo beɗeaeɗe jarabadaa “Mesías.” Critora idjaba Mesiaara trāéa, ātebɓɓ jara panɓa “Ācōrēba ēdrɓ edabari diai jaraɗa” wa “Ācōrēba dadjirā Boroda ɓaɗa.”*

marāda cawa omārēā. ²³ Māwā jūmarāba mĽ Zeza waya panĽ quĩrāca mĽ siĽa wayaĽia. MĽ wayaĽē bĽba mĽ Zeza siĽa wayaĽē bĽa, mĽ Zezaba mĽra naĽ ējūānaa diabueĽa bērā.

²⁴ Wārā arada mĽa jaraya: bariduaba mĽ beĽeada ūĩpeĽa mĽ DiabueĽada ĩjāibĽrĽ, maĽ ēberāra idji ume ewariza zocai baya. Ācōrēba idjira biē bĽēā. Wārāda maĽ ēberāra beu bĽĽada zocai baya. ²⁵ Wārā arada mĽa jaraya: ewari zeida bĽĽara jūēsia. NamalĽba Ľtaa beuĽa quĩrāca beaba mĽ, Ācōrē Warra beĽeada ūĩnia. MĽ ĩjābĽdaba zocai bāi arada eĽaĽia. ²⁶ MĽ Zezara zocai bāi djibaria. MĽa maĽ zocai bāira diabaria idjia mĽa diaĽa bērā. ²⁷ MaĽ awara mĽra bĽasia jūmarāda cawa omārēā, mĽra NaĽ Djara EĽaĽa bērā. ²⁸ MĽa jara bĽ carea cawa crĽchaĽē bearānadia. Wārāda ewari aba jūmarā beuĽarāba mĽ, NaĽ Djara EĽaĽa beĽeara ūĩnia. ²⁹ MaĽne jūmarāda ĽrēbaĽia. Ne bia o beĽĽara ĽrēbaĽia Ācōrē ume ewariza zocai beaĽi carea, baribĽrĽ cadjirua o beĽĽara ĽrēbaĽia mĽa biē bĽamārēā.

³⁰ Ara mĽduba cārē siĽa roya oēā. MĽa ēberāra cawa obaria mĽ Zezaba jarabĽrĽ quĩrāca. MĽa jira cawa obaria. MĽa quĩrā bĽ quĩrāca ocaā ātebĽrĽ mĽ Zeza, mĽ DiabueĽaba quĩrā bĽ quĩrāca obaria.

¿Cairāda Jesuare beĽeabada?

³¹ MĽa jara bĽra wārāmīna ara mĽdjibeĽemada beĽeā bĽ bērā bārāmaarā wārāēca bĽa. ³² BaribĽrĽ mĽ Zezara mĽare beĽeā bĽa. MĽa cawa bĽa idjia jara bĽra wārāda. ³³ MaĽ awara bārāba ēberārāda Borocuebari JuaĽmaa diabuesiĽaa mĽnebeĽemada iwidiĽamārēā. MaĽne idjia jarāĽara wārā basia. ³⁴ MĽa jĽrĽlé bĽa ēberāda mĽare beĽeamārēā. BaribĽrĽ JuaĽba mĽnebeĽema jarāĽara mĽa biĽa bārāa jara bĽa ēĽrĽamārēā. ³⁵ JuaĽra ĩbīrā urua quĩrāca bĽasia. Bārāra idji Ľnaane bĽsriĽa panasiĽaa idjira bārā ume dārā bĽaĽēmīna.

³⁶ BaribĽrĽ JuaĽba jarāĽa cāyābara naĽgĽda mĽare biara beĽeā bĽa. MĽ Zezaba obi bĽda mĽa jūma o bĽ bērā cawabi bĽa mĽ Zezaba mĽra wārāda diabuesida. ³⁷ Wārāda mĽ Zeza, mĽ DiabueĽara mĽare beĽeā bĽa. BaribĽrĽ bārāba idji beĽeara ūĩnacaā ^{IV} idjaba idjira ununacaā. ³⁸ Idjaba idji beĽeara bārā soĽe neē beaa, ^{VI} mĽ, idjia DiabueĽara ĩjānaca bērā. ³⁹ Bārāba Ācōrē BeĽeara quĩrācuĽa acĽbadaā crĽcha panĽ bērā maĽgĽĽeĽa Ācōrē ume ewariza zocai beaĽida. MaĽ cartaba mĽnebeĽemadĽrĽ beĽeā bĽa. ⁴⁰ Māwāmīna bārāra mĽmaa ze quĩrānacaā zocai bāi eĽaĽi carea.

⁴¹ MĽa jĽrĽlé bĽa bārāba mĽra bia ununamārēā. ⁴² MaĽ awara mĽa bārāra cawa bĽa. Cawa bĽa bārāba Ācōrēra quĩrānacada. ⁴³ MĽra mĽ Zeza trĽneba ze bĽa, baribĽrĽ bārāba mĽra bia eĽaĽē panĽa. MaĽne de-warada ara idji trĽneba zeibĽrĽ, maĽgĽra bārāba bia edabadaā. ⁴⁴ Bārāba ababe quĩrā panĽa dewararāba bārāra bia ununida. Ācōrē aba bĽba bārāda bia unuida jĽrĽāēbĽrĽ ¿sāwā idjida ĩjāni?

I Daniel 7:13-14. II Deuteronomio 19:15. III JuaĽ 1:19-34. IV Exodo 33:11. V Exodo 19:9. VI Josue 1:8-9.

⁴⁵ CrĽcharānadia mĽ Zeza quĩrāpita mĽa bārāra biē jaraida. Bārāba MoiseĽeĽa bia pananida jĽā panĽa. BaribĽrĽ ara maĽ MoiseĽa bārāra mĽ Zeza quĩrāpita biē jaraya. ⁴⁶ Bārāba MoiseĽa jarāĽada wārāda ĩjā pananabara mĽra ĩjācasiaĽa, MoiseĽa mĽnebeĽemada Ācōrē BeĽeāĽe bĽda bērā. ^{VII}⁴⁷ BaribĽrĽ MoiseĽa bĽda siĽa ĩjānaēbĽrĽ ¿sāwā mĽ beĽeada ĩjāni?–

Jesuba mil juesuma aueu ne cobigāĽa

Mateo 14:13-21; Marco 6:30-44; Luca 9:10-17

6 Māwānacarea Jesura Galilea amene droma wa quĩrārā wāsia. MaĽ amene dromara idjaba Tiberia abadaā. ^{VIII}² Jesuba ne ununaca o bĽĽeĽa cacua biē beara biabicuasias. Zocārā ēberārāba maĽra unu panana bērā idji caiĽu wāsiaĽa. ³ MaĽbe Jesura idji ume ĩbabadarā ume eya zaqueĽaa wānapēĽa egode chūpanesiĽaa. ⁴ MaĽ ewariĽe judiorā EgiptoĽeĽa ēĽrĽpeĽeĽa quĩrānebabada ewarida caita bĽasia. ⁵ MaĽne Jesuba unusia ēberārā zocārā idjimaā zebĽada. Jesuba bio cawa bĽasia cārēda oida baribĽrĽ Pelipea iwidiĽia:

–PaĽra ¿sāma nēdoĽi jūma naĽgĽrā ēberārā ne cobieĽi carea?–

Jesuba māwā iwidiĽia Pelipeba casa panui cawaya.

⁷ Pelipeba panusia:

–Ēberā dosciento ewari trajaĽa parataba paĽ nēdobĽa siĽa araēā ādjirāza maārĽ cobieĽi carea.–

⁸ MaĽne SimoĽ Pedro djaba Andreda bĽasia. Idjira Jesu ume ĩbabari basia. MaĽ Andreda jarasia:

⁹ –Warra nama bĽba cebada oĽa paĽda juesuma erobĽa idjaba beĽada umé erobĽa. BaribĽrĽ jācua ēberārā zocārā duanĽ itea maĽda ¿sāwāi?–

¹⁰ Mama pōājārā iĽa bĽasia. MaĽ bērā Jesuba jarasia: –Jūmarāa jarāĽadia pōājārāne chūpanenamārēā.–

Ara maĽda egode chūpanesiĽaa. Ādjirāra dji umaquĩrā awa mil juesuma panasiĽaca bĽa. ¹¹ Jesuba paĽra jĽwāĽe eĽapeĽa Ācōrēa bia bĽaĽa asia. MaĽbe idji ume ĩbabadarāa jarasia ēberārāa jeĽeĽamārēā. BeĽa siĽa ara maĽ quĩrāca osia jūmarāba aĽuba coĽamārēā. ¹² Jūmarāda jāwūā ne copeĽeĽacarea Jesuba idji ume ĩbabadarāa jarasia:

–Dji aĽubaĽara jūma jĽrĽ peĽadia ni maārĽ biĽa āĩrāmārēā.–

¹³ Ara maĽda jĽrĽ pesiĽaa. Doce jamara birasiĽaa maĽ paĽ cebada oĽa juesumanebeĽema aĽubaĽaba.

¹⁴ Jesuba māwā oĽaĽeĽa cawabisia idjira Ācōrēneba ze bĽda. Ēberārāba maĽ ununapeĽa jarasiĽaa:

–Wārāda naĽgĽra Ācōrēneba beĽeabari dji droma, dji naĽ ējūāne zeida bĽĽaa.– ^{IX}

¹⁵ BaribĽrĽ Jesuba cawasia ēberārāba idjira oĽo edeĽida ādjirā boroda bĽeĽi carea. MaĽ carea wayacusa iduba eyaĽe Ľtaa wāsia.

VII Deuteronomio 18:15-19. Wārāda jūma Ācōrē drōēnabema cartade bĽ bĽra JesuĽebemaa. VIII Galilea. MaĽ amene dromara Antigo TestamentoĽe “Quinēret” wa “Cineret” trĽ jarabadiĽeā. Luca 5:1Ľe jara bĽa “Genesare.” IX Deuteronomio 18:15-18.

Jesu do ĽrĽ nĭbaeda

Mateo 14:22-27; Marco 6:45-52

¹⁶ Queudacarea Jesu ume nĭbabadarāra doeda amene dromanaa wāsidaa. ¹⁷ Jābaede badosidade Jesura ādjimaa waēbida jūēē basia. Baribrla waa quĭrārā chā wāsidaa CapernauĽne jūēni carea. Māwā baede bio pāisosa nūmesia. ¹⁸ MaĽne nāūrāda dji cābāyā puá nūml bērā amene dromara bogozoa nūmesia. ¹⁹ Do quēsidra wābldaede unusidaa Jesura do ĽrĽ nĭda. ^I Ādjimaa zebrla bērā ne wayasidaa.

²⁰ Baribrla Jesuba jarasia:

–MĽda jāwā bla. Ne wayarānada.–

²¹ MaĽne idjira jābaede basrida edasidaa. Ara maĽda ādji wābldama jūēsidaa. ^{II}

Jesura zocai bai diabari paĽa

²² MaĽ nurēma ēberārā waa quĭrārē duanenaba quĭrānebasidaa jābada ababe basida. Cawa panasidaa maĽ jābaede Jesu ume nĭbabadarāra wāsidaa. Idjaba cawa panasidaa Jesura ādjirā ume wāē basida.

²³ MaĽne dewara jābada Tiberia purudeba jūēcuasia Jesuba Ācōrēa bia blaada apeđa ēberārāa paĽ cobigadama. ²⁴ Māwā baede ēberārāba cawasidaa Jesura, idji ume nĭbabadarā sĭda mama panlēda. MaĽ carea ādjirāra maĽ jābaede badocuaapeđa CapernauĽnaa Jesu jrlaede wāsidaa. ²⁵ Jesu amene droma quĭrārē unusidade iwĭdisidaa:

–Jaradiabari, bĽra ĳsāĽbe nama jūēsĭ?–

²⁶ Jesuba panusia:

–Wārā arada mĽa jaraya: bārāba cawaēāē panla mĽa ne ununaca oēaba cawabi bāda. MĽra ababe jrla panla jāĽ paĽ copeđaēaba jāwūāpeđa bērā. ²⁷ Trajarānada paĽ berawabarida edaēi carea. ĀtebĽrla traĽadua paĽ Ācōrē ume ewariza zocai bai diabarida edaēi carea. MaĽgĽra mĽ, NaĽ Djara Edaēaba diaya. Dadji Zeza Ācōrēba mĽra maĽ carea basia.–

²⁸ MaĽ bērā ādjirāba iwĭdisidaa:

–Dairāba ĳcārēda oēida panl Ācōrē traju oēi carea?–

²⁹ Jesuba panusia:

–Ācōrēba obi bla trajura naĽgĽa: mĽ, idjia Diabueda dji ĩānida panla.–

³⁰ MaĽ carea ādjirāba Jesua iwĭdisidaa:

–ĳBĽa dairāa cārēda unubi bl beēa ĩānamārēā? Dadjirā drōā naēnabemaba ējūā pōāsa ewaraga baede manāda cosidaa. Ācōrē Beēade jara bla: “Idjia bajānebema paĽda diasia ādjirāba codamārēā.” ^{III} ĳBĽa cārēda oi?–

³² MaĽne Jesuba panusia:

–Wārā arada mĽa jaraya, maĽ bajānebema paĽra Moiseba diaē basia. MĽ Zezabrla diasia. MaĽ awara bajānebema paĽ dji arada ēberārāa dia bla. ³³ MaĽ paĽ bajāneba zeđaba zocai bai arada dia bla.–

^I MaĽ amene dji jedeara die kilómetro bla. MaĽgĽba jara bla cinco wa sei kilómetro wi wāblda basida. ^{II} MaĽ versĭculora griego beēade idjaba jara bla: “MaĽne idjira jābaede eda quĭrāa panlne ādji wābldama jūēsidaa.” ^{III} Exodo 16:4,15; Salmo 78:24; Nehemia 9:15.

³⁴ Ādjirāba jarasidaa:

–Dai Boro, maĽ paĽra dairāa ewariza dia bādua.–

³⁵ Jesuba jarasia:

–MĽdrl maĽ paĽa. MĽabrla zocai bai arada diabarida. MaĽ bērā mĽmaa zebrla waa jarra baēa. MĽ ĩā bĽra waa opichia baēa. ³⁶ Baribrla mĽa jarada quĭrāca, mĽa ne ununaca oēada bārāba unusidamĭna ĩānaē panla. ³⁷ MĽ Zezaba mĽa dia bla ēberārāra mĽ ĩāne zeđia. MĽmaa zebldara mĽa āyā jĽretaēa. ³⁸ MĽra bajāneba zeē bla mĽa quĭrāā bāda oi carea. ĀtebĽrla zesia mĽ Diabuedaba quĭrāā bāda oi carea. ³⁹ MĽ Diabuedaba quĭrāā bla idjia mĽa diadarāra ni aba bĭda aduaēda. Quĭrāā bla naĽ ewari jōnacarea mĽa jūma ādjirāra Ľrēbabida. ⁴⁰ MĽ Zezaba wārāda quĭrāā bla ēberārāba mĽra idji Warrada cawaapeđa ĩānida idji ume ewariza zocai beēdamārēā. MāwābĽrla mĽa ādjirāra naĽ ewari jōnacarea Ľrēbabiya.–

⁴¹ Jesuba jarasidaa “bajāneba zeđa paĽra mĽa.”

MaĽ carea judiorā arima beaba idjidebemada biē beēasidaa. ⁴² Nāwā jarasidaa:

–ĳNaĽgĽra Jesu, Jose warraēca? Dji zeza, dji papa sĭda dadjirāba unubadaa. ĳCārē cārēā idjira bajāneba zesiā a bla?–

⁴³ Māwā panlne Jesuba jarasia:

–Waa biē beēarānada. ⁴⁴ Ni abalba poya mĽra ĩjāēa mĽ Zeza, mĽ Diabuedaba idjida mĽmaa eneēbĽrla. Baribrla mĽ Zezaba eneibĽrla naĽ ewari jōnacarea maĽ ēberārā mĽa Ľrēbabiya ewariza zocai bamārēā. ⁴⁵ Ācōrēneba beēabadarā cartade nāwā jara bla: “ĀcōrēbĽrla jūmarāa jaradiaya.” ^{IV} Māwā bariduaba mĽ Zeza beēa ũrĭpeđa idjideba cawaapeđa mĽ ĩjāne zeya.

⁴⁶ MaĽgĽba jaraē bla abalba dadji Zezara unusida. Ababe mĽabrla Ācōrēra unubaria idjimalba zeđa bērā. ⁴⁷ Wārā arada mĽa jaraya: ēberāba mĽda ĩjāibĽrla Ācōrē ume ewariza zocai baida erobāya. ⁴⁸ MĽra paĽ zocai bai araa. ⁴⁹ Bārā drōā naēnabemarāba ējūā pōāsa ewaraga baede manā co pananara ababe djico basia. Co pananamĭna beusidaa. ⁵⁰ Baribrla bariduaba naĽ paĽ bajāneba zeđada coibĽrla beuēa. ⁵¹ PaĽ zocai bai arara mĽa. Bariduaba maĽ paĽda coibĽrla ewariza zocai bāya. MĽa dia bla paĽra mĽ djarara. MaĽgĽra mĽa diaya ēberārāba zocai bai arada erobeēdamārēā.–

⁵² Māwā baede judiorā ādjiduba quĭrūquĭrū duanlba jara duanesidaa:

–ĳSāwā idji djarada dadjirāa cobĭ?–

⁵³ MaĽne Jesuba jarasia:

–Wārā arada mĽa jaraya: bārāba mĽ djarada cōdaēbĽrla, mĽ oa sĭda doēdaēbĽrla, zocai bai arada edaēāēa. ⁵⁴ MĽ djarara cobada dji wārā araa. MĽ oara dobada dji wārā araa. MaĽ bērā mĽ djara co bla, mĽ oa do bla Ācōrē ume ewariza zocai baira erobāa. NaĽ ewari jōnacarea mĽa maĽ ēberārā Ľrēbabiya.

⁵⁶ MĽ djara co bla, mĽ oa do bĽra mĽ ume bla idjaba mĽra idji ume bla. ⁵⁷ MĽ Zeza, mĽ Diabuedaba zocai baida diai carea erobāa. MĽra idjideba zocai bla. Ara

^{IV} Isaia 54:13.

maĽ quĩrāca mĽ djara co ʙaʙa mĽneba zocai ʙai arada erobaa. ⁵⁸ MĽra paĽ bajāneba zeda dji araa. Bārā drōā naēnabemarāba manāra cobadjidamĩna jūma beusidaa. BariblrĽ mĽra maná quĩrāca ʙaéa. NaĽ paĽ co ʙara ewariza zocai ʙaya.–

⁵⁹ Jesuba jūma maĽgrĽ CapernauĽne jaradisia judiorā dji jrrebada dede.

**Jesu bedeadeba Ācōrē ume ewariza zocai pananinebe-
ma**

⁶⁰ MaĽ jaradia ʙa ũrĩsidaede zocārā Jesu ēpē ʙeaba jarasidaa:

–Idjia jaradara zarea ʙaa. ¿Caiba poya ĩjāi?–

⁶¹ Jesuba cawasia idjia jaradiaea carea ādjirāra māwā bié bedeera panlda. MaĽ bērá jarasia:

–MĽa jaradiaedara ¿bārāmaa zarea ʙaca? ⁶² Māwā baiblrĽ bārāba ¿sāwā crĩchadi mĽ, NaĽ Djara Edadara ĩtaa naēna ʙadamaa wāblrĽda unusidara? ⁶³ Ācōrē JaureblrĽ zocai ʙai arara diabaria. NaĽ djaraba diacaa. MĽa bārāa jaradia ʙara Ācōrē Jaureba zocai ʙai ara dia ʙadebema. ⁶⁴ BariblrĽ ĩcrlĽ bārāba wadibiēda mĽ bedeera ĩjānaé panla.–

Jesuba māwā jarasia idjia naēnaeda cawa ʙada bērá cairāba idji bedeera ĩjānaéda idjaba caiblrĽ idjira jidabida.

⁶⁵ MaĽne Jesuba jarasia:

–MaĽ carea mĽa jarasia: mĽ Zezaba ēberāda mĽmaa eneēblrĽ, maĽ ēberāba poya mĽra ĩjāéa.–

⁶⁶ MaĽ carea zocārā Jesu ēpē pananarāba idjira igarasidaa. Waa idji ume nĩbaéé basía. ⁶⁷ MaĽ bērá Jesuba idjia doce edadarāa jarasia:

–¿Bārā sida wāblrĽca?–

⁶⁸ SimoĽ Pedroba panusia:

–Dai Boro, daida ¿caimaa wāni? Aʙa ʙlablrĽ dairāa jaradiabaria Ācōrē ume ewariza zocai ʙeadamārēā.

⁶⁹ Dairāba ʙl bedeera wārāda ĩjā panla, idjaba dairāba wārāda cawa panla ʙra Ācōrēba diabueda jipa ʙada.–

⁷⁰ Jesuba jarasia:

–Bārā doce panlra mĽa edasia mĽ ume nĩbaadamārēā. BariblrĽ bārānebemada aʙa diaurudea.–

⁷¹ Jesuba Juda, SimoĽ Iscariote warradebemada bedeera basia. Idjia ĩrũare Jesura jidabisia idji ume nĩbabadarā doce panlnebamamĩna.

Jesu djabarāba idji ĩjānaé panana

7 Māwānacarea Jesura Galilea druade plrĽla nĩbasia. Judea druadeaa wā quĩrāé basía judiorā bororāba idjira bea quĩrā panana bērá. ² MaĽne judiorā de zaquede warrewarrea panabada ewarira caita basia. ¹³ MaĽ bērá Jesu djabarāba idjia jarasidaa:

–Biara ʙa ʙra Judeadaa wāida ʙl ēpē ʙea jāmabemarā biēda ʙa obarira ununamārēā. ⁴ TrĽ ʙaga ʙa quĩrā ʙaba ne o ʙara mērá ocaa. ʙa ne ununacada o ʙa bērá ebuēda odua jūmarāba cawadamārēā.–

I Levítico 23:33-43.

⁵ Jesu djabarāba māwā jarasidaa ādjia biēda idjira Ācōrēba diabuedada ĩjānaé panl bērá. ⁶ MaĽne Jesuba ādjia jarasia:

–MĽ wāi ewarira wadibiēda jūéé ʙaa bariblrĽ bārāra baridua ewaride wānida panla. ⁷ NaĽ ējūānebemarāba bārāra quĩrāma panléa. MĽdrl quĩrāma panla, ādjirāba cadjirua obadada mĽa ebuēda jara ʙa bērá. ⁸ Wānadua maĽ ewari droma o panlmaa. MĽra wadē wāéa mĽ wāi ewarira jūéé ʙa bērá.–

⁹ Māwā jarapeda Galilea druade besia.

**De zaquede warrewarrea panabada ewari o panlmaa
Jesu wāna**

¹⁰ Jesu djabarāra maĽ ewari droma o panlmaa wāsidaa. Māwānacarea Jesura wāsia. BariblrĽ ebuēda wāé basía ēberārāba cawarānamārēā. ¹¹ Judiorā bororāba idjira jrlĽ panasidaa. Ādjirāba iwidiabdjidaa:

–¿JāĽ Jesura sāma ʙa?–

¹² MaĽne zocārā arima duanlba Jesudebemada iwidrla bedeera duanasidaa. ĀcrlĽba jarabadjidaa: “Idjira ēberā bīaa,” bariblrĽ dewararāba jarabadjidaa: “Māwāéa; idjira sewaida ʙaa.” ¹³ BariblrĽ judiorā bororāda waya panl bērá ni aʙalba Jesudebemada ĩgua bedeadedaca basía.

¹⁴ MaĽ ewari droma ēsidra obladae Jesura Ācōrē de dromanaa wāpeda dajadaare jaradia besia. ¹⁵ Māwā ʙade judiorā bororāba cawa crĩchadaé basía. Nāwā ĩgua jarasidaa:

–Ni aʙalba naĽ ēberāa jaradiaeaé ʙadamĩna ¿sāwā jācua cawa ʙa?–

¹⁶ MaĽne Jesuba ādjia jarasia:

–MĽa jaradia ʙara mĽreéa, āteblrĽ mĽ Diabuedadea. ¹⁷ Ācōrēba quĩrā ʙada bariduaba oi carea ʙablrĽ, maĽ ēberāba ebuēda cawaya ara mĽdji crĩchadeba bedeaeé ʙada. ĀteblrĽ idjia cawaya mĽa jaradia ʙara Ācōrēnda. ¹⁸ Bariduada ara idji crĩchadeba bedeera ʙablrĽ māwā o ʙa ēberārāba idjidebemada bia bedeeadamārēā. BariblrĽ aʙalba quĩrā ʙablrĽ dewararāba idji diabuedadebemada bia bedeaeida, wārā bedeada jarabaria; sewa ocaa.

¹⁹ Moiseba Ācōrē leyra bārāa diasia. BariblrĽ bārāba maĽ leyra ĩjānaca. MaĽ careablrĽ bārāba mĽra bea quĩrā panla.–

²⁰ MaĽne ēberārāba iwidididaa:

–¿Caiba ʙra bea quĩrā ʙa? ¿Jai ʙl cacuade ʙaba māwā crĩchabi ʙaca?–

²¹ Jesuba panusia:

–MĽa ĩnāũbada ewaride ne ununaca aʙa oēda carea bārāba cawa crĩchadaé basía. ²² BariblrĽ bārā sida ĩnāũbada ewaride ne obadaa. Umaquĩrā cacuara wēāgobadaa Moiseba ʙada quĩrāca. (Wārāda māwā oēira Moisedeba zeé basía, āteblrĽ bārā drōā naēnabemaneba zesia.) ²³ Ācōrēba Moisea diaēda ley ĩjā oēi carea bārāba ĩnāũbada ewaride biēda warra zaque cacuara wēāgobadaa. MaĽda bārāra ¿cārē cārēā mĽ ume quĩrũ panl ĩnāũbada ewaride ēberā biabiēda

II MaĽ ewari dromara ocho ewari obadjidaa. III JuaĽ 5:1-9. IV Genesi 17:10-27.

care? ²⁴ Bārāba unu panl carea bié bedearānada, āteblrl wārā arada cawaēpeda jipa bedeaēada.–

¿Jesura Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēaca?

²⁵ Jesuba Jerusalelne jaradia bāsīde maļ puruēbe-marāba jara panasīdaa:

–¿Idjiēca beādi carea jrlrl panlra? ²⁶ Acleādua, idjira nama ebuāa beēea bla. Baribrlrl ni abalba idjīa ni cārē siāa jaraēāē panla. Māēteara dadjirā bororāba crīcha panlricada idjira Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēada. ²⁷ Baribrlrl dadjirāba cawa panla idjira sāmabemada. Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēa zebllrlde ni abalba cawaēāē idjira sāmālba zebllrlda.–
II

²⁸ Maļne Jesuba Ācōrē de droma dajada jaradia bāde jīgua jarasia:

–Wārāda bārāba mļra unubadaa idjaba cawa panla sāma bābarida. Baribrlrl mļra ara mļdjīdeba zeē bla, āteblrlrl mļra ze bla wārā jarabarīdeba. Bārāba idjira cawaēāē panla. ²⁹ Mļa idjira cawa bla idjīdeba zeda bēā. Idjia mļra diabuesia.–

³⁰ Maļ carea ādjirāba Jesura jida quīrā panasīdaa, baribrlrl ni abalba jidaēāē basīa idji ewarira jūēē bāda bēā. ³¹ Maļne zocārāba idjira jīāsīdaa. Ādjirāba jarasīdaa:

–Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēa zebllrlde ¿naļ ēberāba o bla cāyābara ne ununaca wai bāara bāda oica?–

Pariseorāba Jesu jidaēi carea panana

³² Pariseorāba cawasīdaa ēberārāba Jesuēbemada iwīdrla beēea duanlāda. Maļ carea ādjirāba, sacerdote bororā biāa Ācōrē de dromanebema zarrarāda diabuesīdaa Jesu jidaē wānamārēā. ³³ Māwā panlne Jesuba ēberārāa jarasia:

–Mļra bārā ume dārā bāēā. Jāwā bāpeda mļ Diabueāmaā wāya. ³⁴ Bārāba mļra jrlrlā māwāmīna ununaēā. Mļ wābllrlmaā bārāra poya wānaēā.–

³⁵ Maļ carea judiorā arima beaba ara āduba jara duanasīdaa:

–¿Sāmaa wāi bēā dadjirāba idjira waa ununaē? ¿Griegorā druāda wāica judiorā jāma bea jaradiai carea? ³⁶ ¿Cārē cārēā idjia māwā jara bla: “Bārāba mļra jrlrlā māwāmīna ununaēā”? Idjaba ¿cārēā jara bla “mļ wābllrlmaā bārāra poya wānaēā”?–

Baido zocai bai ara diabarīdebema

³⁷ Maļ ewari droma o panlne dji jīrūarebema ewarira dji dromaara basia. Jesura jīrūarebema ewarīde lta nūmepeāa jīgua jarasia:

–Bariduāda opichia bābllrlrl mļmaā zedua, maļbe baido zocai bai arādebemada dodua. ³⁸ Ācōrē Bedeaēde jara bla bariduāba mļda jīāibllrlrl zocai bai arara id-

I Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēa. Griego beēeaēde bā bla “Crito.” II Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēa ni abalba cawaēāēda aba idjia Israel ēdrl edabllrlāda.

jīdeba do quīrāca dewarārāmaā wea jira bēya ādjia biāa edaēamārēā.– III

³⁹ Jesuba maļglādeba cawabisia idji jīābldaba Ācōrē Jaurera edaēīda. Maļ ewarīde Ācōrē Jaurera waēi zeē basia Jesura waēibiāa bajānaā wāē bāda bēā.

Ēberārāba Jesuēbema wariwaria beēea duanana

⁴⁰ Maļ beēea ūrīsīdaēde arima duanlrāba jarasīdaa: –Wārāda naļ ēberāra Ācōrēneba beēeabari dji droma zeida bāda.– IV

⁴¹ Idjaba Ācōrēba jarasīdaa:

–Idjira Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēaa.–

Baribrlrl dewarārāba jarasīdaa:

–Māwāēā. Ācōrēba ēdrl edabari diai jaraēara Galileaēba zeēā. ⁴² ¿Ācōrē Bedeaēde jara bāēca idjira Davideba zeida? ¿Davi puru Belelneba zeēca?– V

⁴³ Māwā Jesuēbemada wariwaria beēea duanlne Ācōrēba idjira jida quīrā panasīdaa, baribrlrl ni abalba jidaēāē basīa.

Judiorā bororāba Jesu jīānaē panana

⁴⁵ Ācōrē de dromanebema zarrarāra jēda wāsīdaa pariseorā, sacerdote bororā ume ābaa duanlmaā. Baribrlrl Jesura jidaēāē basīa. Maļ bēā ādjirāba zarrarāa iwīdisīdaa:

–¿Cārē cārēā idjira enenaē basi?–

⁴⁶ Maļne zarrarāba panusīdaa:

–Ni abal ēberāda jāļ ēberā beēeabari quīrāca beēeaca.–

⁴⁷ Maļ carea pariseorāba jarasīdaa:

–¿Māēteara idjia bārā siāa cūrūgasica? ⁴⁸ Dai pariseorāba, dewara dji droma bea biāa ni abalba idjira jīānaē panla. ⁴⁹ Idji jīā beaba Ācōrē leyra adua tabeaa. Ācōrēba ādjira cawa oya.–

⁵⁰ Maļne Nicodemoda ādjirā ume basia. Idjira Jesumaa naēna diamasi beēeaēde wā bāda basīa. VI Maļglāba ādjirāa jarasia:

⁵¹ –Baribrlrlrl ¿dadjirā leyba jara bāca baridua ēberāda cawa oēīda panlāda idji beēea ūrīni naēna? ¿Idjia oēāda naārā cawaēīda panlēca?–

⁵² Ādjirāba panusīdaa:

–¿Māwāra blra Galileaēdebemaca? Ācōrē Bedeara bio acłbari bādua. Maļne bla cawaya ni abal Ācōrēneba beēeabarīda Galileaēba zeēda.– VII

[⁵³ Māwā duananapeāa jūmarāda ādji deza wābllrlsīdaa. VIII

Wērā daunemana Jesumaa edepedāda

8 Maļbe Jesura Olivo eyādaa wāsia. ² Nurēma diapēda wayacusa Ācōrē de droma dajadaa wāsia.

III *Isaía 44:3; 55:1-4; 58:1; Joel 3:18; Zacaria 13:1.* IV *Juaļ 1:21; 6:14; Deuteronomio 18:15-19.* V *Davi.2 Samuel 7:12; Salmo 89:3-4; 132:11-12. Belel. Miquea 5:2.* VI *Juaļ 3:1-12.* VII *Pariseorāba āi jarasīdaa. 2 Rey 14:25de jara bla Jonára Gat-heferdebemada. Maļ purura Nazare caita basia Galilea druāde.* VIII *Griego beēeaēde zocārā cartāde versículo 7:53deba aba 8:11deba neēā. Ācōrē cartāde Luca 21:38are odja bla.*

Mama bade ēberārā zocārā idjima zesesidaa. Egode chūmepeda ādjirāa jaradia besia.

³ Māwā duanane judiorā ley jaradiabadaba, pariseorā biēda wērā daunema bā jidapedadada enesidaa. Maļ wērā arima duanl ēsi bā dapeda Jesua jarasidaa:

–Jaradiabari, naļ wērā daiba jidasidaa abal ume daunema bada. ⁵ Dadjirā leyde Moiseba nāwā bea wērārāda mōgaraba tabari beabisia. ¹ ¿Bamaarā bia bāca māwā oēida?–

⁶ Ādjirāba māwā jarasidaa Jesuba sāwā panui cawaya. Idjida biē jaradida crīchāsidaa. Maļne Jesura edaa barru chūmepeda idji jlwā jiwīnība egorode bā besia. ⁷ Baribrl cadjirāba mīā sē iwīdi panl bērā piradpeda jarasia:

–Dji cadjirua ocaba naļ wērā mōgaraba tabarida bāca.– II

⁸ Māwā jarapeda Jesura wayacusa edaa barru chūmepeda egorode bā besia. ⁹ Jesuba jarada ūtīsīdaē ara maļda aba aba wābllrl nūmesia. III Naārā drōārāda āyā wāsīdaa. Maļbe cūdrarā siēda wābllrlsīdaa. Jesura maļ wērā ume iduba besia. ¹⁰ Jesu āta nūmebllrlde wērā iduba nūmlda unusia. IV Maļbe iwīdisia:

–Bl biē jara duananara zāma panl? ^V ¿Caiba blra biē bāi?–

¹¹ Wērāba panusia:

–Ni abalba, mļ Boro.–

Jesuba jarasia:

–Mā biē blra biē bāēa. Wādua, baribrlrl waa cadjiruara orādua.–]

Jesu naļ ējūānebemarā itea ānaa

¹² Māwānacarea Jesuba ēberārā wayacusa jarasia: –Māra naļ ējūānebemarā itea ānaa quīrāca bāca. Bariduaba māda ēpēibrlrl pāīmane nībaēa, ātebllrl ānaane bā bērā zocai bāi arada erobāya.–

¹³ Maļne pariseorāba Jesua jarasidaa:

–Bla ara bldjidebemada beēda bā bērā maļba jaraē bāca bla jara bāra wārāda.–

¹⁴ Jesuba jarasia:

–Ara mādjidēbemada beēda bāmīna mā jara bāra wārā araa. Mā cawa bāca māra sāmalba zesida idjāba sāmaa waya wāida. Baribrlrl bārāba maļra adua panla. ^{VII}¹⁵ Bārāba naļ ējūānebema crīchādeba māra acrl panla. Mā ni aballda māwā acrlca. ¹⁶ Mā djārā sāwā beada acrlpeda jaraibrlrl, mā jara bāra wārā araa, mādubalba māwā jaraē bā bērā. Ātebllrl mā Zeza, mļ Diabuedaba mļ ume māwā jara bāca. ¹⁷ Bārā leyde jara bāca ēberā umēba abari beēada jaradibrlrl ādjia jara panlra wārāda. ^{VIII}¹⁸ Ara maļ quīrāca ara

I Idjāba jara bāca dji umaquīrā siēda beuida bāda. Levitico 20:10; Deuteronomio 22:22. II Deuteronomio 17:6-7. III Griego beēdaē āclrlrl cartaē naļ siēda bāca: “Ādji soēde cawa panasīdaa jiraē beada.” IV Wērā iduba nūmlda unusia. Griego beēdaē āclrlrl cartaē maļra neēa. V Bl biē jara duananara. Griego beēdaē āclrlrl cartaē maļra neēa. VI Juaļ 7:27-29. VII Deuteronomio 17:6; 19:15.

mādjidebemada beēda bāca, idjāba mļ Zeza, mļ Diabuedara māre beēda bāca.–

¹⁹ Maļne ādjirāba Jesua iwīdisidaa:

–Māēteara bl Zezara zāma bā?–

Jesuba panusia:

–Bārāba māra adua panla idjāba mļ Zeza siēda adua panla. Bārāba māda wārāda cawabldabara, mļ Zeza siēda cawacasīdaa.–

²⁰ Jesuba Ācōrē de droma dajada, parata Ācōrēa diabadama jaradia basīde jūma maļglra jarasia. Baribrlrl ni abalba idjira jidadaē basia idji ewarira wādi jūēē bada bērā.

Mā wābllrlmaā bārāra poya wānaēa

²¹ Maļbe Jesuba jarasia:

–Māra wāya. Wānacarea bārāba māra jllrlēia baribrlrl ununaēa. Bārāba māda tīānaē bērā cadjiruade beuēia. Wārāda mļ wābllrlmaā bārāra poya wānaēa.–

²² Maļ bērā judiorā bororāda ādjiduba beēda duanasīdaa:

–Māēteara ziduba beuica? ¿Idjia maļ carea jara bāca: “Mā wābllrlmaā bārāra poya wānaēa?”–

²³ Maļne Jesuba jarasia:

–Bārāra naļ ējūānebemaā baribrlrl māra bajānebemaā. Māra naļ ējūānebemaēa. ²⁴ Maļ carea mā jara bārāra cadjiruade beuēia. Bārāba Māra Māda tīānaē bērā cadjiruade beuēia.– VIII

²⁵ Maļ carea ādjirāba iwīdisidaa:

–¿Blra cai?–

Jesuba panusia:

–Dārābllrlrl mā bārāra jara bāda. ^{IX}²⁶ Mā ne zocārāneba bārāra beēdaē beēda aida bāca. Baribrlrl mļ Diabuedabllrlrl cawa bāca. Idji beēara wārā araa. Mā idjideba ūtī bāda naļ ējūānebemarāa jarabaria.–

²⁷ Baribrlrl ādjirāba cawadaē basia Jesuba idji Zezadebemada beēda bāda. ²⁸ Maļ carea idjia jarasia:

–Bārāba mļ, Naļ Djara Edadara cruēde cachibldade cawadēia Māra Māda. Cawadēia mā ni maārī biēda ara mādjia quīrīā bā quīrāca oca basida. Idjāba cawadēia māra beēda basida mļ Zezaba jaradiada quīrāca.

²⁹ Mļ Diabuedara mļ ume bāca. Mļ Zezaba mādubā amecaa mā ewariza idjia quīrīā bāda o bābari bērā.–

³⁰ Jesuba maļgldebeba beēda basīde zocārāba idjira tīāsīdaa.

Abrahaļ warrarā dji ara

³¹ Maļbe Jesuba judiorā idji tīābldarāa jarasia:

–Bārāba mļ beēada tīā pananibrlrl, wārāda mļ ume nībabadarāda beēda. ³² Māneba bārāba Ācōrēra wārāda cawadēia. Maļba bārāra djārā nezoca beēada ēdrl bāya.–

³³ Ādjirāba jarasīdaa:

VIII Māra Māda. Maļgldeba Jesuba jara basia idjira Ācōrēda. Exodo 3:13-14. IX Dārābllrlrl mā bārāra jara bāda. Griego beēdaē maļra ebuēda bāēa. Āclrlrlmaarā jara bāca: “Mā bārāra zcārēda cawa jaraida bā?” wa “Māra zcārē cārēā bārā ume beēdaida bā?”

-Bariblr̄l dairāra Abrahāḷneba yōpedada bēḗ djārā nezocarāē. ¿Sāwā bla dairāra ēdr̄l ḷayaḗ a ḷA?-

³⁴ Jesuba panusia:

-Wārā arada mḷa jaraya: cadjirua o ḷeara cadjirua nezocarā. ³⁵ Nezocara idji boro ēberārāē, bariblr̄l dji boro warrara idji zeza ume ewariza ḷabaria. ³⁶ Maḷ bēḗ Ācōrē Warraba bārāra nezoca beadedada ēdr̄l ḷaiblr̄l, wārāda ewariza Ācōrē ēberārāda beadia. ³⁷ Mḷa cawa ḷa bārāra Abrahāḷneba yōpedada, bariblr̄l bārāba mḷra bea quīr̄tā panḷa mḷ beḗara ṡjānaē panḷ bēḗ. ³⁸ Mḷa jara ḷa jūma mḷ Zezaba mḷa jaradiaḗada. Maḷne bārāba ṡjā o panḷa bārā zezadeba ūṡpedada.-

³⁹ Ādjirāba panusiaḗa:

-Dai drōānebema zezara Abrahāḷa.-

Bariblr̄l Jesuba jarasia:

-Bārāra Abrahāḷ warrarā dji ara beḗabara idjia oḗa quīr̄ca ocasida. ⁴⁰ Mḷa bārāda wārā beḗada jara ḷa Ācōrēba mḷa cawabida quīr̄ca. Māwāmīna bārāba mḷra bea quīr̄tā panḷa. ¿Abrahāḷba māwā osica?

⁴¹ Bārāba bādji zezaba obari quīr̄ca obada.-

Maḷne ādjirāba jarasiaḗa:

-¿Bariblr̄l dairāra wērā deu ḷaba toḗaē! Dairāba Zezada ababe eropanḷa. Idjira Ācōrēa.-

⁴² Jesuba jarasia:

-Ācōrēda bārā Zezabara, bārāba mḷra wārāda quīr̄tā-casida, Ācōrēneba zepeda nama ḷa bēḗ. Mḷra ara mḷdjieba zeḗ basia. Idjiablr̄l diabuesia. ⁴³ Mḷa jara ḷra ¿sāwāērā bārāba cawadaē panḷ? Bārāba cawadaē panḷa, mḷ beḗada ūṡ quīr̄tānaca bēḗ. ⁴⁴ Bārā zezara diauru. Maḷ bēḗ idjia quīr̄tā ḷadr̄l bārāba o quīr̄tā panḷa. Idjira naārēḗalḷa mī beabaria. Wārāneba ḷa-caa idjaba wārā beḗara jaracaa. Sewa obaria sewaida ḷa bēḗ idjaba sewa zeza bēḗ. ⁴⁵ Mḷa wārā beḗada jara ḷa. Maḷ bēḗ bārāba mḷ beḗara ṡjānaca.

⁴⁶ Mḷa cadjiruada o ḷablr̄l ¿cārē cadjiruada o ḷA? ¿Cai bārānebemaba poya jarai? Mḷa wārā beḗada jara ḷablr̄l, ¿cārē cārē mḷ beḗara ṡjānaē panḷ? ⁴⁷ Ācōrē ṡjā ḷaba idji beḗara ṡjā obaria bariblr̄l bārāra Ācōrē warrarāē bēḗ idji beḗara ṡjā oḗacaa.-

Abrahāḷ ḷai naēna Mḷra Mḷa

⁴⁸ Maḷbe judiorāba Jesua jarasiaḗa:

-ḷra Samariaḗebemada jāwā tabḷa idjaba jai bara ḷa. ¿Dairāba aride jara panḷēca?-

⁴⁹ Maḷne Jesuba jarasia:

-Mḷra jai neē ḷa. Mḷ Zezadebemada bia beḗe-abaria. Bariblr̄l bārāba mḷnebemada bia beḗeḗacaa. ⁵⁰ Mḷa jlr̄lē ḷa ēberārāba mḷnebemada bia beḗeḗamārē. Bariblr̄l abalḷa quīr̄tā ḷa ēberārāba mḷnebemada bia beḗeḗida. Idjiablr̄l cawa obaria. ⁵¹ Wārā arada mḷa jaraya, mḷ beḗa ṡjā o ḷra beuca baya.-

⁵² Maḷne judiorāba Jesua jarasiaḗa:

-Idiblr̄l dairāba cawabḷdaa ḷra jai bara ḷada. Abrahāḷra beusia. Jūma Ācōrēneba beḗeabadarā sida

beusida, bariblr̄l ḷa jara ḷa: "Mḷ beḗa ṡjā o ḷra beuca baya." ⁵³ Māwāra ¿ḷra dai drōā naēnabema Abrahāḷ cāyābara dji dromaara ḷa? Idjira beusia, idjaba jūma Ācōrēneba beḗeabadarā sida beusida.

ḷra ¿caida crīcha ḷA?-

⁵⁴ Jesuba panusia:

-Ara mḷdjiebemada bia beḗeablr̄l maḷba jaraē ḷa mḷra dji biada. Bariblr̄l mḷ Zezaba mḷnebemada bia beḗa ḷa. Bārāba idjira bārā Ācōrēana a panḷa. ⁵⁵ Bariblr̄l idjira adua panḷa. Maḷne mḷa idjira cawa ḷa. Idjida adua ḷaḗa aḗabara mḷra bārā quīr̄ca se-waiḗa ḷacasia. Bariblr̄l mḷa idjira cawa ḷa bēḗ idji beḗeada ṡjā o ḷa. ⁵⁶ Bārā drōā naēnabema Abrahāḷra ḷasriḗasia mḷ naḷ ējūānaa zebḷa ewariza unuida cawa ḷaḗa bēḗ. Wārāda unupeḗa bio ḷasriḗa ḷesia.-

⁵⁷ Maḷne judiorāba Jesua jarasiaḗa:

-ḷra waḗibida cincuenta poa ḷaē. ¿Sāwā bla Abrahāḷra unusida a ḷA?-

⁵⁸ Jesuba panusia:

-Mḷa wārā arada jaraya: Abrahāḷ ḷai naēnalḷa Mḷra Mḷa.- II

⁵⁹ Jesuba māwā jaraḗa carea judiorāba mōgarada edasida idji tabari beḗi carea. III Bariblr̄l Jesura mīrūpeda Ācōrē de dajadabemada āyā wāsia. IV

Jesuba ēberā dauberrea topedada biabida

9 Wābḷr̄lde Jesuba unusia ēberā dauberrea topedada. ² Maḷne Jesu ume nībabadarāba iwidiḗida:

-Jaradiabari, ¿caiba cadjirua oḗadeba naḷ ēberāra jāwā dauberrea toḗida? ¿Idji djibarirāba cadjirua oḗadeba, wa idjia cadjirua oḗadeba?-

³ Jesuba panusia:

-Cadjirua oḗadeba jāwā toḗaē basia. Idjira dauberrea toḗida Ācōrēba ne obḷr̄da jū-marāba ununamārē. ⁴ Maḷ bēḗ waḗi āsa ḷaḗe eḗa mḷ Diabueḗaba obi ḷra mḷa oida ḷa. Queuḗacarea ni abalḷa poya trajaeḗacaa. ⁵ Bariblr̄l naḷ ējūāne ḷaḗe mḷra ēberārā itea ḷnaa quīr̄ca ḷa ādjirāba sāwā nībaḗida cawadamārē.-

⁶ Māwā jarapeda Jesura egorode idotasia. Maḷba egorora susua osia. Maḷ egoro susuaba dji dauberrea ḷa dauza pḷrsia. ⁷ Maḷbe Jesuba idjia jarasia:

-Cuibada Siloe abadamaa sḷgḷe wādua.- (Maḷ trḷba jara ḷa "diabueḗa.") V

Ara maḷda dauberrea ḷra wāpeda idji daura sḷgḷpeda unu ḷesia. Maḷbe diguidaa wāsia. ⁸ Idji de caita beabariba idjaba idji dauberrea ḷa unupeḗadaba jara duanasida:

-¿Naḷgḷēca oḗe chūmepeda ne iwidiḗi ḷabadara?-

⁹ Ācḷr̄lba idjiaḗa asida. Dewararāba idji quīr̄ca ḷamīna idjēana asida. Bariblr̄l dji dauberrea beḗaba jarasia:

-Wārāda mḷa.-

¹⁰ Maḷne idjia iwidiḗida:

II Exodo 3:13-14. III Levitico 24:14. IV Griego beḗeḗe ḷcḷr̄l cartade ḷā ḷa: "Jesura ara ādji daiḗe necai ēdr̄l wāsia." V Genesis 49:10; Isaia 8:5-8.

–¿Sāwā bla unu besia?–

¹¹ Idjia panusia:

–Ēberā Jesu abadaba egoroda susua opeđa mĭ dauza pĭrĭasia. Maĭbe idjia jarasia: “Cuibada Siloe abadamaa sĭgĭlde wādua.” Wāpeđa mĭ dau sĭgĭlde unu besia.–

¹² Maĭne ādjirāba iwidiſidaa:

–Maĭgĭl ēberāra ¿sāma bla?–

Idjia panusia:

–Mĭa adua bla.–

Pariseorāba dauberrea beđa bio iwidiſidaa

¹³ Jesuba egoro susua opeđa dauberrea bla biabiđa ewarira ĭnāũbada ewari basia. Maĭ carea dauberrea beđara ĭcĭrĭba pariseorāmaa edesiđa. ¹⁵ Maĭbe pariseorā biđa maĭ ēberā iwidiſidaa sāwābĭrĭ unu besida. Maĭne idjia jarasia:

–Idjia egoroda susua opeđa mĭ dauza pĭrĭasia.

Maĭbe mĭa baidođe sĭgĭlde unu besia.–

¹⁶ ĭcĭrĭ pariseorāba jarasiđa:

–Maĭ ēberāra Ćcōrēneba zeē bla, ĭnāũbada ewarida wayaca bēra.–

Baribĭrĭ dewararāba jarasiđa:

–¿Sāwā cadjirua obari ēberāba maĭ ne ununacada roya osi?–

Māwā wariwaria beđe duanasiđa. ¹⁷ Māwā duanapeđa wayacusa dji dauberrea beđa iwidiſidaa:

–Maĭ ēberā, bla dau biabiđara bla maara ¿caida māwā bla?

Dauberrea beđaba panusia:

–Mĭ maara idjira Ćcōrēneba beđeabaria.–

¹⁸ Judiorā dji bororāba ĭjānaē panasiđa maĭ ēberāra naēna dauberrea basida. Maĭ carea idji djibarirāda trĭbiſidaa. ¹⁹ Maĭbe ādjia iwidiſidaa:

–¿Naĭgĭra bāra warra dauberrea topeđaaca? ¿Sāwā idjira unu bla?–

²⁰ Ādjia panusiđa:

–Daiba cawa panla naĭgĭra dai warra dauberrea topeđaada. ²¹ Baribĭrĭ adua panla sāwā idjira unu besida, idjaba adua panla caiba idjira biabisida. Idjira drōā bēra idjia iwidiſidaa.–

²² Idji djibarirāba māwā jarasiđa judiorā bororāra waya panl bēra. Wārāda maĭ judiorāba jaradoasiđa ēberārāba Jesura Ćcōrēba ēdrĭ edabari diai jaradaa acara panlda. Abalba māwā jarasira dji bororāba idjira judiorā dji jĭrebada deđebeada āyā jĭretasiđa asiđa. ²³ Maĭ carea djibarirāba jarasiđa: “Idjira drōā bēra idjia iwidiſidaa.”

²⁴ Maĭ bēra judiorā bororāba dauberrea beđara wayacusa trĭnapeđa jarasiđa:

–Ćcōrē quĭrāpita daia wārā beđeadeba jāĭ ēberānebeada jaradua. ^I Dairāba cawa panla idjira cadjirua obarida.–

²⁵ Dauberrea beđaba jarasia:

–Mĭa adua bla idjia cadjirua obarida wa ocada.

Ababe cawa bla mĭra dauberrea basida baribĭrĭ idjira unu beđa.–

²⁶ Maĭne ādjirāba wayacusa idjia iwidiſidaa:

–Idjia ¿sāwā osi? ¿Cārēda osi bla dau biabi carea?–

²⁷ Idjia panusia:

–Mĭa bārāa jarasia baribĭrĭ ĭjā quĭrānaē basia. Maĭda ¿cārē cārē wayacusa ŭrĭ quĭrā panl? ¿Bārā sida idji ume nĭba quĭrā panlca?–

²⁸ Maĭ carea ādjirāba idjira nāwā quēasiđa:

–Bdrĭ jāĭ ēberā ume nĭa, baribĭrĭ dairāra Moise leydeba nĭbabadaa. ²⁹ Dairāba cawa panla Ćcōrēba Moisea beđeasida, ^{II} baribĭrĭ jāĭ ēberāra sāmabemada adua panla.–

³⁰ Maĭne dauberrea beđaba jarasia:

–¿Sāwāērā bārāba jara panl adua panlda idjira sāmabemada? ¿Idjia mĭ daura biabiē basica? ³¹ Dadjirāba cawa panla cadjirua obadaba iwidiſidaa Ćcōrēba bia ŭrĭcada. Maĭ awara cawa panla bariduba Ćcōrēda waya balĭrĭ idjaba idjia quĭrā beđa o balĭrĭ, maĭgĭlba iwidiſidaa Ćcōrēba bia ŭrĭbarida.

^{III}³² Naārā eđalba aba idjibema ewariđa ¿bārāba ŭrĭbadjidaaca ēberā dauberrea tođada biabiſidaa?

³³ Naĭ ēberāda Ćcōrēneba zeđeēbara ni cārē sida roya oē bacasia.–

³⁴ Maĭne pariseorāba idjira quēasiđa:

–Bl topeđaadeba ĭtaa cadjirua obaria. ¿Sāwā dairā ne jaradi?–

Maĭ carea idjira judiorā dji jĭrebada deđebeada āyā jĭretasiđa.

Dji wārāda dauberrea bea

³⁵ Jesuba ŭrĭsia dauberrea beđara āyā jĭretasiđada. Maĭ carea idjira jĭrĭde wāsia. Unupeđa iwidiſia:

–¿Bla Naĭ Djara Eđaara wārāda ĭjā bla?– ^{IV}

³⁶ Idjia jarasia:

–Mĭ boro, jaradua idjira caida mĭa wārāda ĭjāi carea.–

³⁷ Jesuba panusia:

–Bla idjira unu bla. Mĭ, bla ume beđe beđa idjia.–

³⁸ Ara maĭda Jesu quĭrāpita chĭrāborođe cobepeda jarasia:

–Mĭ boro, mĭa ĭjā bla.–

³⁹ Maĭne Jesuba jarasia:

–Mĭra naĭ ējūānaa zesia ēberārā cawa oi carea. Māwā dji dauberrea bea quĭrāca beaba ununia idjaba dji unu panlana a panlra dauberrea bea quĭrāca panenia.–

⁴⁰ ĭcĭrĭ pariseorā Jesu caita duanlba maĭ beđe ŭrĭsiđe iwidiſidaa:

–Bla ¿cārē cārē māwā jara bla? ¿Dairā dauberrea beaca?–

⁴¹ Jesuba panusia:

–Bārāda wārāda dauberrea beđeabara, cadjirua obada carea beđeade pananaē bacasia. Baribĭrĭ bārāba unu panlana a panl bēra beđeade panla.–

I Griego beđeade bla bla: “Ćcōrēba bia beđeada.”

II Exodo 33:11. III Salmo 66:18; Proverbio 15:29. IV Naĭ Djara Eđa. Griego beđeade ĭcĭrĭ cartade bla bla “Ćcōrē Warra.”

Oveja wagabari dji bia

10 Maļ ewaride Jesuba jarasia:

–Mļa wārā arada jaraya: bariduada oveja corraē eđa wābadaē eđa wāēblrl, āteblrl āyā areba eđa wāibrlrl, maļgłba ovejara drłabarira idjaba biē obarira. ² Baribrlrl dji corraē eđa wābadama eđa wābaridrl oveja wagabari ara. ³ Maļ iteabrlrl corra wagabariba dji eđa wābadara ewabarira. Ovejaba ādji wagabari beđeara cawa panla. Ādjiza trļcuapeđa da-jadaa edebarira. ⁴ Jūma dajadaa edepeđa ādji na wābarira. Ovejara idji caiđu wābadaa idji beđeara cawa panl bēřā. ⁵ Baribrlrl ādjia ununacara ēpēnaca, āteblrlrl mīrūbadaa idji beđeada adua panl bēřā.–

⁶ Jesura ne jara bļeēba māwā beđeasia baribrlrl judiorāba cawadeē basía cārēda jara bļada. ⁷ Maļ bēřā Jesuba nāwā jarasia:

–Mļa wārā arada jaraya, oveja eđa wābadara mļa.

⁸ Mļ zei naēna zocārā ne drłabadarā quīrāca zebadjieđa idjaba purura biē obadjieđa. Baribrlrl ādjirā beđeara Ācōrē ēpē beēba tĵānaē basía. II

⁹ Eđa wābadara mļa. Mļneba eđa wāblrlrlrla mini-jĵchiaēbemada ēdrłya. Bio necai bāya idjia neē bļara Ācōrēba jūma diai bēřā. III¹⁰ Ne drłabarira zebarira oveja drłai carea, beai carea idjaba aduabi carea. Baribrlrl mļra zesia ēberārāba zocai bāi arada ađuēba erobeādamārēā.

¹¹ Mļra oveja wagabari dji bīaa. Oveja wagabari biara idji oveja carea beuida bļa. ¹² Baribrlrl abalba parata carea ovejada waga bāibrlrl, usa cadrla zebllrle ovejara amecuapeđa mīrū wāya. Ovejara idjideē bēřā wārāda wagacaa. Maļne usa cadrlaba oveja aba ca edabllrle dewarārāda jārāzoabadaa. ¹³ Maļ ēberāra mīrū wābarira ababe parata careabrlrl ovejara wagabari bēřā. Idjia oveja bia pananamārēā crĳhacaa.

¹⁴ Mļra oveja wagabari dji bīaa. Mļdjieđerāra cawa bļa oveja wagabariba idji oveja cawa bļ quīrāca. Idjaba mļreba mļra cawa panla. ¹⁵ Ara maļ quīrāca mļ Zezaba mļra cawa bļa idjaba mļa mļ Zezara cawa bļa. Mļra mļdji oveja carea beuida bļa. ¹⁶ Mļa erobļa dewara oveja naļ corraē beaēđa. IV Maļgłrā siđa mļa eđa eneya. Ādjirāba mļ beđeara tĵānia. Māwā jūmarāda ābaa panania. Maļne ādjirā wagabarira aba bāya.

¹⁷ Mļ Zezaba mļra quīrā bļa, ara mļdjida idu beabi bēřā. Maļbe wayacusa zocai beya. ¹⁸ Mļa iduaribiēblrl ni abalba mļra poya beāđāē, baribrlrl mļra beuya māwā quīrā bļ bēřā. Mļra beupeđa poya lřēbaya. Mļ Zezaba mļa māwā obisia.–

¹⁹ Maļ beđeā ūrĳbladē judiorāra wayacusa wariwaria beđeā duanasieđa. ²⁰ Zocārāba jarasieđa:

–Jāļ ēberāra jai bara bļa. Idjira quīrāē bļa. ĳCārē cārēā idji beđeada ūrĳni?–

I Ezequiel 34:11-31. II Ācōrē ēpē beēba. Griego beđeade bā bļa “ovejaba.” III Griego beđeade nāwā bā bļa: “Idjira eđa wāya, dajadaa wāya idjaba pōājārāda unuya.” IV Mļa erobļa dewara oveja naļ corraē beaēđa. Maļ beđeadeba Jesuba jara basia judiorāē biēā idjida tĵānia.

²¹ Baribrlrl dewarārāba jarasieđa:

–Idjia jara bļra jai bara bļ beđeāē. ĳJaiba dauberrea beara biabibarica?–

Judiorāba Jesu igarapeđa

²² Maļ ewaride judiorāba Jerusaleļne ewari droma-o o panasieđa. Ādjirāba quīrāneba panasieđa Ācōrē de dromara idji quīrāpita biē beədəda waya bia bļpeđeədə. Maļ ewari dromara dji cūrāsaara bļ jeđeode obadjieđa. V²³ Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca bļ eđaare Jesura nĳbasia. Idji nĳbeđama Salomoļ abadaa. ²⁴ Māwā bļeē lĳrlrl judiorāba Jesura auđu jūrā edaēapeđa iwieđisieđa:

–Abā ĳsāļbe bļa dairā crĳhara cawaē pe erobai? Bļda Ācōrēba ēdrł edabari diai jarāēabrlrl, dairāa ebuđa jaradua.–

²⁵ Jesuba panusia:

–Mļa bārāa jarasia baribrlrl tĵānaē duanla. Jūma mļ Zeza trļneba o bļba mļnebemada ebuđa cawabi bļa.

²⁶ Baribrlrl bārāba tĵānaca, mļ ovejarāē bēřā. ²⁷ Mļ ovejarāba mļ beđeara cawa panla. Mļa ādjirāra cawa bļa. Maļ bēřā ādjirāba mļra ēpēbadaa. ²⁸ Mļa ādjirāa Ācōrē ume ewariza zocai bāida dia bļa. Maļ carea ādjirāra aduāēā idjaba ni abalba ādjirāra mļ jlwāēbemada poya jārĳnaēā. ²⁹ Mļ Zezaba ādjirāra mļa diasia. Idjira jūmarā cāyābara dji dromaara bļa. VI Ni abalba ādjirāra mļ Zeza jlwāēbemada poya jārĳnaēā. ³⁰ Mļra mļ Zeza ume abarida māwā bļa.–

³¹ Maļ carea arima bea judiorāba wayacusa mōgarada edasieđa idji tabari beaēi carea. ³² Maļne Jesuba jarasia:

–Mļ Zezaēba ne zocārā biāda bārāa unubisia. ĳSāļgł ne bia ođa carea mļra mōgaraba tabari beaēi?–

³³ Judiorāba panusieđa:

–Dairāba bļra mōgaraba tabarideā ne bia o bļ carea, āteblrlrl tabarideā bļ naļ djarāde bļba ara bļdjida Ācōrēana a bļ carea. Maļba bļa Ācōrēra biē jara bļa.– VII

³⁴ Jesuba jarasia:

–Bārā leyde nāwā bā bļa: “Mļa jarasia bārāra ācōrēāda.” VIII³⁵ Dadjirāba cawa panla Ācōrē Beđeara ewariza wārāda. Ācōrēba maļ ēberārāa beđeaside jarasia: “Bārāra ācōrēā.” ³⁶ Maļne mļa ababe idji Warraađa a bļa Ācōrēba mļra ara idji itea bļda bēřā idjaba naļ ējūānaa diabueđa bēřā. ĳBārāba maļ carea jara panlca mļa idjidebemada biē beđeasida? ³⁷ Mļ Zezaba o bļda mļa oē bļblrl, mļ beđeara tĵārānada. ³⁸ Baribrlrl idjia o bļda mļa o bļblrl, mļa jara bļ carea bārāba tĵānaē panlmĳna mļa o bļ carea tĵānad-

V Judiorāba maļ ewari Janucā abadada poa zebllrlza obadaa di-ciembre jeđeode. Quīrānebabadaa Juda Macabeo abadaba Ācōrē de dromara waya bia bļēda. Maļgłra māwāsia poa 164de Jesu todĳ naēna. Maļ naēna griego Antioco Eripāne abadaba Ācōrē de dromara biē basia. VI Maļra griego beđeade ebuđa bļēā. lĳrlrlmaarā nāwā jara bļa: “Mļ Zezaba mļa dieđara ne jūma cāyābara dji dromaara bļa.” VII Levitico 24:14-16. VIII Salmo 82:6.

ua. Māwā bārāba wārāda cawādia mĭ Zezara mĭ ume bāda idjaba mĭra mĭ Zeza ume bāda.–

³⁹ Maĭne ādjirāba wayacusa Jesura jida quĩrĩā panasidaa, baribrl̩ ēdrl̩ wāsia.

⁴⁰ Māwānacarea Jesura wayacusa JordaĽ do quĩrārā wāsia Borocuebari JuaĽba naārā ēberārā borocue bādamaa. ^I Jesura mama bēsia. ⁴¹ Māwā bāde zocārā ēberārāda idjimaā wābadjidāa. Āduba nāwā jarabadjidāa:

–JuaĽba ne ununacada oē basia baribrl̩ jūma idjia naĽ Jesudebema jarađara wārā araa.–

⁴² Mama zocārāba Jesura ĩjāsidaa.

Lazaro jaidada

11 Maĭ ewaride ēberā Lazaro abadada jūācāyā nūmasia. Maĭ Lazarora Betanianebema basia.

Abari purude idji djabawērārā Mariada, Marta sida panasidaa. MaĽgl̩ Mariaba dadjirā Boro ĩrūne quera-da weapeda idji buđaba pōāsa jaređa basia. ^{II} Maĭne Lazaro djabawērārāba Jesua beđeada diabuesidaa:

–Dai Boro, bl̩ dji biara jūācāyā nūmla.–

⁴ Maĭ beđea ũrĩside Jesuba jarasia:

–Lazarora beuēā, baribrl̩ jūācāyā nūmla ēberārāba cawādamārēā Ācōrēra idji Warra sida dji dromarāda.–

⁵ Jesuba Lazarora, dji djabawērārā sida bio quĩrĩā bāsia. ⁶ Baribrl̩ Lazaro bio jūācāyā bāda cawādacarea wađi ewari umé bēsia idji bādama. ⁷ Māwānacarea idji ume nĩbabadarāa nāwā jarasia:

–Wānadrl̩ wayacusa Judeadaa.–

⁸ Maĭ bērā idji ume nĩbabadarāba jarasidaa:

–Jaradiabari, dārēē bāa Judeadebemarāba bl̩ra mōgaraba tabari bea quĩrĩā pananada. ¿Bl̩ra wayacusa jāmaa wāica?–

⁹ Jesuba jarasia:

–¿Ewarira doce hora bāēca? Āsa nĩra tenedrl̩caa, idjia ĩnaa naĽ ējūāne bāda unu bā bērā. ¹⁰ Baribrl̩ dia-masi nĩra tenedrl̩baria, ĩnaa neē bā bērā.–

¹¹ Māwā jarađacarea Jesuba jarasia:

–Dadjirā dji bia Lazarora cāĩ bāa baribrl̩ mĭra idjira ĩrĭl̩mane wāya.–

¹² Maĭne Jesu ume nĩbabadarāba idjia jarasidaa:

–Dai Boro, idjira cāĩ bābrl̩ biabrl̩.–

¹³ Jesuba maĭ jarađadeba Lazaro beuēadebemada beđea basia, baribrl̩ idji ume nĩbabadarāba crĩchāsidaa Lazaro cāĩ bādebemada beđea bāda.

¹⁴ Maĭbe Jesuba ebuđa jarasia:

–Lazarora jaidasia. ¹⁵ Arima bādaē bērā mĭra bāsriđa bāa maĭneba bārāba mĭra biara ĩjāni bērā. Waya idji-maa wānadrl̩.–

¹⁶ Maĭne Tomā, Mĩguiso abadada bāsia. ^{III} Maĭgl̩ba Jesu ume nĩbabadarā waabemarāa jarasia:

–Judeadaa wānadrl̩ dadjirā sida beđamārēā.–

Beuđarā Jesuba ĩrēbabidebema

¹⁷ Betania purude jūēside Jesuba cawasia Lazaro tĭbaripeđadara ewari quĩmārē bāda. ¹⁸ Betaniara Jerusaleĭneba mācua tĭmlē bāsia. ^{IV} Maĭ bērā zocārā judiorāda zesidaa Marta, Maria sobiabide ādji djaba jaidada carea. ²⁰ Māwā panl̩ne Martaba cawasia Jesura jūēbrl̩da. Ara maĭda idji audiabariēde wāsia. Maĭne Mariara diguidā bēsia. ²¹ Martaba Jesu unuside idjia jarasia:

–Mĭ Boro, bāda nama bāđabara mĭ djabara jaidāē bacasia. ²² Baribrl̩ mĭra cawa bāa jūma bl̩ Ācōrēa iwiđibrl̩ra idjia oida.–

²³ Jesuba idjia jarasia:

–Bl̩ djabara ĩrēbaya.–

²⁴ Maĭne Martaba jarasia:

–Māē, mĭra cawa bāa idjira ĩrūarebema ewaride ĩrēbaida beuđarā ĩrēbabl̩daē.– ^V

²⁵ Jesuba jarasia:

–Mĭdrl̩ beuđarā ĩrēbabibaria idjaba zocai bāi dia-baria. Bariduaba mĭda ĩjāibrl̩, naĽ djarade beubrl̩ sida ewariza Ācōrē ume zocai bāya. ²⁶ Mĭ ĩjā bāra mĭneba zocai bā bērā ewariza zocai bāya. ¿Bl̩a maĭgl̩ra ĩjā bāca?–

²⁷ Maĭne Martaba panusia:

–Māē mĭ Boro, mĭra ĩjā bāa bl̩ra Ācōrē Warrada, Ācōrēba ēdrl̩ edabari diai jarađada, naĽ ējūāne zeida bāđada.–

Jesu Lazaro carea ĩjāna

²⁸ Māwā jarađacarea Martara wāsia idji djabawērā-maa. Maĭbe iwidrl̩a jarasia:

–Dji Jaradiabarira nama bāa. Idjia bl̩a ne jara quĩrĩā bāa.–

²⁹ Maĭ ũrĩpeda Mariara piradr̩peda Jesu bāmaa isabe wāsia. ³⁰ Jesura purude eđa wāē bāsia. Wađibiđa Martaba idji ununama bāsia. ³¹ Maĭne judiorā Maria sobiabide carea idji diguidā panl̩ba unusidaa idjira isabe piradr̩peda dajadaa wābrl̩da. Maĭ carea idji caid̩u wābldaba jarasidaa:

–Idjira Lazaro tĭbaripeđadamaa ĩjāne wābrl̩.–

³² Mariara Jesu bāma jūēside ara idji unubrl̩da idji ĩrū caita b̩rru cobesia. Maĭne jarasia:

–Mĭ Boro, bāda nama bāđabara, mĭ djabara jaidāē bacasia.–

³³ Jesuba Maria ĩgua ĩjābrl̩da idjaba judiorā idji ume zepedada sida ĩjābldada unuside ādjirā carea bio sopua nūtepeda ĩgua ĩgasia. ^{VI} Maĭbe iwiđisia:

–Idjira ¿sāma tĭbarisida?–

–Ādjirāba panusidaa:

–Dai Boro, acĭde wāna.–

³⁵ Jesura ĩjāsia. ³⁶ Māwā bāde judiorā arima duanl̩ba jarasidaa:

^{IV} Tĭmlē bāsia. Griego beđeade bā bāa “quince estadia.” Maĭra kilómetro ũbeaca bāa. ^V Isaia 26:19; Daniel 12:1-3. ^{VI} Ādjirā carea. ĩsl̩l̩maarā Jesura sopuasida ādjirāba ĩjānaē basi bērā idjia Lazarora ĩrēbabida. Dewararāmaarā Jesura sopuasida naĽ ējūāne ēberārā beubada, cacua biē beabada, idjaba cadjirua obada bērā.

–Acładua idjia sácua Lazarora quĩrĩa bæsida.–
 37 Baribłłł ĩcłłłł ģdjirãnebemaba jarasıđaa:
 –Dauberrea bł biabiđaba ĩsãwãērã poya carebaé
 basi Lazaro beurãmãrẽã?–

Jesuba Lazaro ĩrẽbabıđa

38 Jesura wayacusa ĩĵgua ĩĵgasia. Małbe Lazaro tłbarıpeđadama ĵũesia. Małĵłłłł eya uria basía. Dji eđa wãbadara mōgaraba ĵũãtrł bæsia. 39 Małne Jesuba jarasia:

–Ĵãł mōgarara äyã bładua.–
 Marta, dji jaiđada djabawērãba Jesua jarasia:
 –Mł Boro, idji jaiđadara ewari quĩmãrẽ bł bẽrã cōbusia cadjirua błł.–

40 Baribłłł Jesuba jarasia:
 –ĴMłł jaraé basica błł wãrãda ĩĵãıbłłł, Ącōrẽra dji droma błda unuida?–

41 Mãwã błde eberãrãba mōgarara äyã basıđaa. Małbe Jesuba ĩtaacłpeđa jarasia:
 –Zeza, młł błł bia jaraya młł iwiđıđara ĩrĩna bẽrã.
 42 Młł cawa błł błł młł beđeara ĩrĩ bobarıda, barıbłłł młł małĵłłłł jarasia nałĵłłrã eberãrãba cawađamãrẽã błabłłł młłra diabuesıda.–

43 Mãwã jarađacarea Jesuba ĩĵgua trł jarasia:
 –ĴLazaro, dajadaa zedua!–
 44 Ara małda Lazaro beu bładada dajadaa zesia. Idji ĵłwara, idji ĵĩrũ sıđa wađı wuaba błrã bæsia. Idjaba idji quĩrãra wuaba ãnẽbãri bæsia. Małne Jesuba jarasia:
 –Ĕrãnadua bia tłĵgamãrẽã.–

Judiorã bororãba Jesu beadı carea beđea aupedada
 Mateo 26:1-5; Marco 14:1-2; Luca 22:1-2

45 Zocãrã judiorã Maria acłde wãpedadaba unusıđaa Jesuba ođara. Mał bẽrã ģdjirãba ĩĵãsıđaa. 46 ĩcłłłłł parıseorãmaa wãsıđaa Jesuba ođa jarađe. 47 Mał carea parıseorãra, sacerdote bororã sıđa ĵũma judiorã dji dromarã ume äbaa dji ĵłresıđaa. Nãwã jarasıđaa:
 –Dadjirãba ĩsãwã ođı? Mał eberãba ne ununacada zocãrã o błł. 48 Idjıda idu błıbłłł ĵũmarãba cĩčhađı idjıra dadjıřã boroda. Idjıda eřenıbłłł romanorãra zedapeđa dadjı Ącōrẽ de dromara babueđıa idjaba ĵũma dadjı judiorã sıđa quenania.–

49 Mama aba bæsia Caıpá abadada. Idjıra mał poađe dji dromaara bł sacerdote basía. Mał Caıpába jarasia:
 –ĴBãrãra cĩčha neé pałł! 50 Romanorãba ĵũma dadjıřã beadı cãyãbara bıara błł eberã aba dadjı judiorã carea beuida.–

51 Caıpába ara idji cĩčhađeba mãwã jaraé basía. Ątebłłł idjıra mał poađe dji dromaara bł sacerdote bẽrã Ącōrẽbłłł idjıa jarabısia Jesura ĵũma judiorã carea beuida błda. 52 Barıbłłł ababe judiorã carea beué basía, ätebłłł beusia ĵũma Ącōrẽ warrarã nał eĵũãne beara puru aba błı carea. 53 Judiorã dji dromarãba beđea bæsıđaa mamalba ĩtaacłčha ĵłłłıđıa Jesu beadı carea.

I Isaıa 11:12; Jeremia 23:3; Mıquea 2:12.

54 Mał bẽrã Jesura judiorã tãēna ebuđa nĩbaca basía, ätebłłł Judeađebemada äyã wãsia. Epraıł puruđe idji ume nĩbabadarã ume błde wãsia. Mał purura eĵũã pōãsa ewaraga bł caita błł. II

55 Judiorã Eĵıptodeba eđrłpeđada quĩrãnebabada ewarıra caita bæsia. Małra ewarı droma bẽrã puruzabemarãda Jerusalełnaa wãsıđaa ģdjıa obada quĩrãca o pałłneba Ącōrẽ quĩrãpıta bıa beadı carea. III 56 Mał ewarıđe eberãrãba Jesura ĵłłł nĩbasıđaa. Ącōrẽ de droma dajada äbaa duanıne iwiđıbadjıđaa:

–Bãrãmaarã Ĵıdjıra nał ewarı droma obadađe zebã?–
 57 Barıbłłł sacerdote bororãba parıseorã bıđa jarasıđaa barıduaba Jesuda ĵũesıda cawasıđara jarııda błda idji ĵıdađamãrẽã.

Mariaba quera Jesu ĵĩrũ ĩrł weada
 Mateo 26:6-13; Marco 14:3-9

12 Eĵıptodeba eđrłpeđada quĩrãnebabada ewarı ĵũei carea wađı sei ewarı błde Jesura Betania puruđaa wãsia Lazaro bobarımaa. Mał Lazarora Jesuba ĩrẽbabıđa basía. 2 Jesura zedã bẽrã quewarabema cođıra waıbłł osıđaa. Martaba cođı careabemara jeđeca bæsia. Małne Lazaro sıđa Jesu ume ne co bæsia. 3 Mãwã pałłne Mariaba nardo quera idji awa quıruda, nẽbłł błda taza umé enepeđa Jesu ĵĩrũne weasia. IV Małbe idji buđaba pōãsa jaresia. Mał queraba dji dera ĵũma tũãpa nũmesia. 4 Małne Jesu ume nĩbabarıda aba bæsia Juda Iscariote abadada. Judaba Jesura ĵıdabi basía. Mał Judaba jarasia:

5 –ĴCãrẽ cãrẽã ĵãł querara nẽdobueé basi? Nẽdobueđabara poa aba trajabłłłde edabarı quĩrãca edacasia. Małba ne neé queđeara carebacasia.–

6 Barıbłłł idjıa mãwã jaraé basía ne neé queđeada cĩčha bł bẽrã, ätebłłł mãwã jarasia ne drłbarı bẽrã. Ądjı parata wagabada buchacara idjıa erobabadjıa barıbłłł małnebemada drłbadjıa. 7 Małne Jesuba jarasia:

–Nał wẽrãa mãwã jararãdua. Idjıa nał querara waga erobasia mł tłbarıđı ewarı carea. V 8 Ne neé queđeara ewarıza bãrã tãēna panania, barıbłłł młłra bãrã ume ewarıza bãã.–

Judiorã bororãba Lazaro beadı carea beđea aupedada

9 Zocãrã judiorãba cawasıđaa Jesura Betaniane błda. Mał bẽrã idji acłde wãsıđaa. Mał awara Lazaro, Jesuba ĩrẽbabıđa sıđa acłde wãsıđaa. 10 Lazaro ĩrẽbađa carea judiorã zocãrãba sacerdote bororãra

II Epraıł purura Jerusalełneba ewarı aba bæsia. III Ewarı droma ođı naēna judiorãra Ącōrẽ quĩrãpıta bıa beadıđı panasıđaa. Abalba eberã beuđada tãıbłłł wa waraıbłłł, sıete ewarı Ącōrẽ quĩrãpıta bıé bebadjıa. Mał carea ne oıda bæsia: acłdua Numero 19:16-22; 2 Cronica 30:13-21. Mãwã oẽbłłł ewarı dromara ocarã bæsia. Jesu ewarıđe judiorãba jaradıabadjıđaa judiorã Israel drua ãı beara Ącōrẽ quĩrãpıta bıé beada. Mał carea Jerusaleł puruđaa zedapeđa sıete ewarı dãrãbadjıđaa Ącōrẽ quĩrãpıta bıa pananı carea. IV Taza umé. Libra aba wa medio litro wa tresciento gramo. V Idjıa nał querara waga erobasia mł tłbarıđı ewarı carea. Griego beđeade małra ebuđa błã.

igaradapeda Jesuda iĵasidaa. MaĽ carea sacerdote bororāra bedeā ausidaa Lazaro sida beadi carea.

JerusaleĽnebemarāba Jesu audiabaripeadaa

Mateo 21:1-11; Marco 11:1-11; Luca 19:28-40

12 Nurēma zocārā ēberārā ewari droma oēi carea JerusaleĽnaa zepedadaba cawasiĽdaa Jesura JerusaleĽne jūēblylāda. 13 MaĽ carea ādjirāba uruta quedua quīrāca beada tĽdapeā idjira audiabariēde wāsidaa. Nāwā jĵgua jarasidaa:

–ĴBio biya quirua! I ĴBio bia bĽa dadjirā Ācōrē trĽneba zeblylāra! ĴBia quirua Israelēbema Borora!–

14 MaĽne Jesuba burro zaqueda unupeāa ĽrĽ chūmesia. Māwāsia Ācōrē Bedeāde jara bĽa quīrāca:

15 Wayarānadia, SioĽ eyaēde bearā. AcĽadua, bārā Borora burro zaque ĽrĽ zeblylā. II

16 Jesu ume nĴbabadarāba maĽra unu panlmĴna cawadaē panasiĽdaa. Bariblyl Jesu Ľrēbapeā bajānaa wānacareablyl cawasiĽdaa Ācōrē Bedeāde idjidebema naēna bĽadada jūma wārāda māwāsida.

17 Jesuba Lazaro beu bĽadada trĽpeda Ľrēbabiside zocārā ēberārāda arima duanasidaa. Māwānacarea ādjia unupeāadada nēblylbadjidaa. 18 Jesuba maĽ ne ununaca oĽara zocārāba ūrĴsidaa. MaĽ bērā idji audia-bariēde wāsidaa. 19 MaĽne pariseorāba ara ādjiduba jara duanasia:

–ĴAcĽadua! Jūmarāda idji caiĽu wāblydaa. MaĽ bērā dadjirāba o quīrā panlyra poya oĽaēa.–

Jesuba idji beadi jaraēa

20 MaĽ ewari droma o panlyne Ľclyl griegorāda Ācōrēba bia bedeādi carea JerusaleĽne jūēsidaa.

21 MaĽgryrāra Pelipe, Jesu ume nĴbabarimaa wāsidaa. MaĽ Pelipera Galileāde bĽa puru Betsaidaēbema basia. Ādjia Pelipea jarasidaa:

–Dairāba Jesura unu quīrā panly.–

22 MaĽ carea Pelipeba Andrēa jaraēde wāsia. MaĽbe ādjia Jesua jarasidaa. 23 MaĽne Jesuba jarasia:

–Ewarira jūēsia. Ācōrēba mĽ, NaĽ Djara Edaēara dji Dromada bĽaya. 24 MĽa wārā arada jaraya: beuā quīrāca trigo tada jouāēblyl, ara māwā abari tada bĽabaria. Bariblyl jouēiblyl maĽ tara tunupeā bio za-ubaria. 25 Ara maĽ quīrāca Ācōrē cāyābara naĽ djarāde zocai baida biara jlyl bĽaba maĽ zocai baira aduaya. Bariblyl naĽ djarāde zocai bai jlyl cāyābara mĽda ēpēiblyl Ācōrē ume ewariza zocai bĽaya. 26 Bariduada mĽ nezoca ba quīrāca bĽablyl, mĽ ume nĴbaida bĽa. MĽ wāblylmaa mĽ nezoca sida wāya. Bariduada mĽ nezocablyl, mĽ Zezaba idjira dji dromada bĽaya.

27 Wārāda mĽra bio sopua bĽa. ĴMĽa cārēda jarai? ĴMĽa jaraica “Zeza, mĽ bia mĴgaiēbemada ēdly bĽad-ua”? Māwā jaraēa mĽra maĽ carea zeda bērā. 28 Āte-blyl jaraya: Zeza, maĽgrydeba jūmarā cawabidua blyra dji Dromaara bĽada.–

I ĴBio bia quirua! MaĽgryra arameo bedeāde jarabadaa “Hosana.” II JerusaleĽ purura SioĽ eyaēde bĽa. Zacaria 9:9; Isaia 40:9-10; Sofonías 3:14-17.

Ara māwāblylde ēberārā arima duanlyba bedeāda bajānaa ūrĴsidaa. MaĽ bedeāba jarasia:

–MĽa naēna cawabisia mĽra dji Dromaara bĽada idjaba wayacusa cawabiya.–

29 MaĽ bedeā ūrĴsidaēde Ľclyllyba jarasidaa baada jururuasida. Dewararāba jarasidaa:

–Bajānebema nezocaba Jesua bedeasia.–

30 MaĽne Jesuba jarasia:

–MaĽ bedeāra mĽ iteaē basia. Biara bārā itea basia.

31 Ľrāblyl Ācōrēba cawabiya naĽ ējūānebemarāra bedeāde duanlyda. Ľrāblyl diauru, naĽ ējūānebema borora Ācōrēba poyaya. 32 MĽ Ľtly jira bĽblydaēde mĽa jūmarāda eneya mĽ iĴānamārēā.–

33 Māwā jarasia idjira crude cachi beādi cawabi carea. 34 Ēberārā mama duanlyba Jesua jarasidaa:

–Ācōrēba Moisea diaēda leydeba dairāba cawa panly Ācōrēba ēdly edabari diai jaraēara beuca baida. III Blyla zswā jara bĽa NaĽ Djara Edaēara crude cachiēda? NaĽ Djara Edaēara zcai?–

35 Jesuba jarasia:

–NaĽ Ľnaara bārā ume dārā bāēa. MaĽ carea Ľnaane nĴbaēadua idji bārā ume bĽamisa cawadaēne pāĴmane beāda amaaba. PāĴmane nĴba adua bĽa sāmaa wāda.

36 Ľnaa bārā tāēna eropanlyne maĽ Ľnaara iĴānadia Ľnaanebema ēberārāda beādi carea.–

MaĽ bedeā jaraēacarea Jesura ara maĽda wāpeda mĴrūsia.

Judiorāba waēibida Jesu iĴānaē duanana

37 Jesuba ne ununacada zocārā ēberārā quīrāpita oĽamĴna ādjirāba waēibida iĴānaē panasiĽdaa.

38 Ācōrēneba bedeabari Isaiaaba jaraēa quīrāca wārāda māwāsia. Nāwā jarasia:

Dai Boro, zdaiba jarapeāēara caiba iĴāsi?

Ācōrēba idji lĽlara zcaia cawabisi? IV

39 MaĽ bērā ādjirāba poya iĴānaē basia, Isaiaaba jaraēa quīrāca:

40 MĽa ādjirāra dauberrea bea quīrāca bĽasia idjaba so zarea bĽasia

ādjia dauba unu panlmĴna cawarānamārēā idjaba ūrĴ panlmĴna soēba cawarānamārēā.

Māwā panly bērā mĽmaa zedaca mĽa biabimārēā. V

41 Isaiaaba idji cartāde māwā bĽasia Jesura dji Dromada beida unupeā maĽnebemada bedeāda bērā. VI

42 Isaiaaba māwā bĽdamĴna zocārā judiorāba, judiorā dji dromarā bida Jesura iĴāsidaa bariblyl ebuāda jaraēā basia. Waya panasiĽdaa pariseorāba ādjirāra judiorā dji jlyrebada deēbemada āyā jlyretādiāda.

43 Ācōrēba ādjida bia jarai cāyābara maĽ judiorāba biara quīrā panasiĽdaa ēberārāba bia jaraēdiāda.

Ācōrēba Jesu bedeādeba ēberārā cawa oya

44 MaĽbe Jesuba jĵgua jarasia:

–MĽ iĴā bĽaba mĽ Diabueāda sida iĴā bĽa. 45 MĽ unu bĽaba mĽ Diabueāda sida unu bĽa. 46 MĽra naĽ ējūānaa Ľ–

III Isaia 9:7; Ezequiel 37:25; Salmo 72:17; Salmo 89:35-37. IV Isaia 53:1. V Isaia 6:10. VI Isaia 6:1-5.

naa quĩrãca ze ða mĽ ĩjãbdara pãĩmane ðearã-namãrẽã. ⁴⁷ Abalba mĽ ðeðeada ũĩrpeða ĩjãẽbĽrĽ, mĽa idjira biẽ ðãã, mĽra naĽ ĩjũãne ðea biẽ ðai carea zeẽ ða ðẽrã. MĽra naĽ ĩjũãne ðea ĩdrĽ edai careablĽ zesia. ⁴⁸ BariblĽrĽ mĽ igara ðara, mĽ ðeðea bia edaẽ ðara ĀcõrẽbĽrĽ cawa oya. ĩĩũarebema ewaride Ācõrẽba cawabiya idjira ðeðeade ðada mĽa jaraða ðeðeara ĩjãnaẽ ðẽrã. ⁴⁹ MĽra ara mĽdjideba ðeðea ðãã. MĽ Zeza, mĽ namaa diabueðaba mĽa jarasia cãrẽda jarai-da ðada idjaba sãwã maĽ ðeðeara jaraida ða siða. ⁵⁰ MĽa cawa ða idjia maĽ ðeðeara jarabi ðada ĩberãrã idji ume ewariza zocai duananamãrẽã. MaĽ carea mĽ Zezaba mĽa jaraða quĩrãca mĽa ðeðea ða.-

Jesuba idji ume nĩbabadarã ĩĩrũ sĽgĽã

13 Egiptoðeða ĩdrĽpeða quĩrãnebabada ewari bai naẽna Jesuba cawa ðasia idji ewarira ĩjũẽbĽrĽda. Cawasia naĽ ĩjũãra amepeda idji Zezamaa wãida. Jesuba jũma idjideãrã naĽ ĩjũãne ðeãra bio quĩrã ðada ðẽrã idjia maĽ quĩrãra unubisia aba idji beublĽrĽ ewarideã.

² Qewara pãĩmablĽrĽde ne co panasiðaa. BariblĽrĽ maĽ naẽna diauruba SimoĽ warra Juda Iscariote soðe crĩchada diaðoasia Jesu jidabimãrẽã. ³ Jesuba cawa ðasia idji Zezaba ne jũmada idji ĩlwãde ðasida, idjaba cawa ðasia idjira Ācõrẽmalba zepeda waya Ācõrẽmaa wãida. ⁴ BariblĽrĽ Jesuba osia nezocaba obari quĩrãca. Ādjirãra qewara ne co panĽne pirabãrĩpeða idjia ĽrĽ ĩĽ ðabarida ĩrãsia. MaĽbe cacua jarebadada edapeða cĽrĽrĽ ðrã ĩĽsia. ⁵ Epeðeco ĩjũguruãde baidoda jue edapeða idji ume nĩbabadarã ĩĩrũra sĽgĽsia. Ādjiza sĽgĽpeða ãdji ĩĩrũra cacua jarebadaba rõãsa jaresia.

⁶ Jesuba SimoĽ Pedro ĩĩrũ sĽgĽbĽrĽde Pedroba jara-sia:

-MĽ Boro, ¿ða mĽ ĩĩrũda sĽgĽica?-

⁷ Jesuba panusia:

-MĽa o ðara ða nawena cawaẽ ða bariblĽrĽ no-coare ebuða cawaya.-

⁸ BariblĽrĽ Pedroba jarasia:

-MĽ ĩĩrũra ða sĽgĽcara ða.-

Jesuba jarasia:

-MĽa ð ĩĩrũda sĽgĽẽbĽrĽ, ðra mĽrẽã.-

⁹ MaĽ ðẽrã SimoĽ Pedroba jarasia:

-Mãwã baiblĽrĽ, mĽ Boro, mĽ ĩĩrũ awa sĽgĽrãdua, ĩãtebĽrĽ mĽ ĩlwara, mĽ boro siða sĽgĽdua!-

¹⁰ MaĽ carea Jesuba jarasia:

-Ĕberã cuiðacarea ababe idji ĩĩrũ awa sĽgĽida ða idji cacuara jũma bia sĽgĽ ða ðẽrã. Bãrãra jũmaena sĽgĽ ðeãa, mãwãmĩna aba nama ða sĽgĽẽ ðada.-

¹¹ Jesuba cawa ðasia caiba idjira jidabida. MaĽ carea jarasia: "Abã nama ða sĽgĽẽ ðada."

¹² Ādjirã ĩĩrũ sĽgĽcuãðacarea Jesuba wayacusa idjia ĽrĽ ĩĽ ðabarira ĩsia. MaĽbe ne cobadama wayacusa chũmepeða jarasia:

-¿Cawasiðaca cãrẽã mĽa ðãrã ĩĩrũra sĽgĽsida?

¹³ Bãrãba mĽra Jaradiabariaða abadaa idjaba ðãrã Boroða abadaa. Wãrãda ariðe jara panĽa, mãwã ða ðẽrã. ¹⁴ MaĽba mĽ, ðãrã Boroaba idjaba Jaradiabariba

nezoca quĩrãca ðãrã ĩĩrũra sĽgĽã ðẽrã ðãrã biða nezoca quĩrãca ðãdjiza ĩĩrũ sĽgĽãida panĽa. ¹⁵ MĽa jãwã unubisia ðãdjiza dji carebaðamãrẽã. ¹⁶ MĽa wãrã arada jaraya: ni abal nezocada idji boro cãyãbara au-ðuara ðãã. Diabueðara idji diabueða cãyãbara au-ðuara ðãã. Nezocaba obari quĩrãca mĽa oða ðẽrã, ðãrã biða abari quĩrãca oðida panĽa. ¹⁷ ¿Cawasiðaca? Mãwã ĩjã oðiblĽrĽ wãrãda bia panania.

¹⁸ MĽa jaraẽ ða jũma ðãrãra bia ðeãida, mĽa edaðarã sãwã ðeada cawa ða ðẽrã. Ācõrẽ ðeðeade ðã ða quĩrãca wãrãda mãwãmãrẽã mĽa jarablĽrĽa: "Abã mĽ ume ne co ðeðada mĽ ume dji quĩrũda ðesia." ¹⁹ MĽa ara nawena maĽgĽra jarablĽrĽa wãĩ mãwãĩ naẽna, wãrãda mãwãbĽrĽde ðãrãba MĽra MĽda ĩjã-namãrẽã. ²⁰ Wãrã arada mĽa jaraya: mĽa diabuebĽrĽda abalba bia edaiblĽrĽ mĽda bia edablĽrĽa. Idjaba mĽ bia edablĽrĽba mĽ Diabueðara bia edablĽrĽa.-

Jesuba Judãebema jaraða

Mateo 26:20-25; Marco 14:17-21; Luca 22:21-23

²¹ Mãwã jarapeða Jesura bio sopua ðesia. Mãwã ðãde ebuða jarasia:

-Wãrã arada mĽa jaraya: aba ðãrãnebemaba mĽra jidabiya.-

²² Idji ume nĩbabadarãra abãrica dji acĽ duanesiðaa Jesuba jaraðara cawaðãẽ ðãã ðẽrã. ²³ MaĽne aba ðasia Jesuare chũmĽda. ^{III} MaĽgĽba ara idjida "Jesuba bio quĩrã ðã" abadjia. ²⁴ SimoĽ Pedroba idjia boroba jarasia caidebemada ðeðea ðada Jesuawiðimãrẽã.

²⁵ MaĽbe Jesuare chũmĽba iwiðisia:

-Dai Boro, ¿caiba ðra jidabi?-

²⁶ Jesuba panusia:

-MĽa paĽda sõberapeða abala diaya. MaĽ ĩberãra idjia.-

Ara mãlda paĽra sõberapeða Jesuba SimoĽ Iscariote warra Judaa diasia. ²⁷ Judaba maĽ coðacarea Satana ĩlwãeða ðesia. MaĽne Jesuba Judaa jarasia:

-Þa oya ða isabe odua.-

²⁸ BariblĽrĽ ne co duanĽba ni abalba cawaðãẽ ðasia Jesuba cãrẽ cãrẽã mãwã jarasida. ²⁹ Judaba ãdji parata wagabada buchacara eroðabadjia. MaĽ ðẽrã ĽcĽrĽba crĩchasiðaa Jesuba dji ewari droma careabemada ñedomãrẽã jarasida wa parata neẽ queðeãa diabi ðada.

³⁰ Judaba paĽra copeða ara mãlda dajadaa wãsia. MaĽra pãĩmanacarea ðasia.

Jesuba obi ða ðeðea djiwiði

³¹ Juda wãnacarea Jesuba jarasia:

-ĽrãbĽrĽ Ācõrẽba unubiya mĽ, NaĽ Djara Eðaðara dji dromada. MaĽ awara mĽneba Ācõrẽba unubiya ara idjida dji dromada. ³² MĽ, NaĽ Djara Eðaðaba Ācõrẽra dji dromada unubiblĽrĽ, Ācõrẽba mĽra abãrica dji dromada unubiya. Idjia ðãrãẽne maĽra unubiya. ³³ Bãrãra mĽ dji biarã ðẽrã mĽa jaraya: mĽra ðãrã ume ðãrã

I Salmo 41:9. II Isaia 43:10. III Jesuare chũmĽda. Griego ðeðeade ðã ða: "Jesumãa tũrĩ chũta ðada." Judiorã Egiptoðeða ĩdrĽpeða quĩrãnebada ewaride mãwã ne cobadjideã. "Jesuba bio quĩrã ðã" abadjia. JuaĽba ara idjida mãwã jarabadjia.

baéa. I Mĵa judiorā bororāa jaraéa quĩrāca nawena bārāa jaraya: bārāba mĵra jrlrēia, māwāmĩna mĵ wābllrmaa poya wānaéa. II

³⁴ Mĵa obi  a beéa djiwĩdida bārāa jaraya: bārāra bio dji quĩrĩā beaéaduā. III Mĵa bārā bio quĩrĩā  a quĩrāca bārā siéa abarica dji quĩrĩānaduā. ³⁵ Bārāda māwā dji quĩrĩā pananibllr, jumarāba cawāéia bārāra mĵ ume nĩbabadarāda.–

Pedroba Jesu igaraéana aéa

Mateo 26:31-35; Marco 14:27-31; Luca 22:31-34

³⁶ Simoĵ Pedroba Jesua iwĩéisia:

–Dai Boro,  blra sāmaa wāi?–

Maĵne Jesuba panusia:

–Mĵ wābllrmaā blra nawena poya wāéa, baribllr tēābe mĵ cai u wāya.–

³⁷ Pedroba iwĩéisia:

–Dai Boro,  sāwāéřā mĵra bl ume poya wāé? Mĵra bl carea beuida  a.–

³⁸ Maĵne Jesuba jarasia:

– blra mĵ carea wārāda beuida  aca? Wārā arada mĵa jaraya: eterre berui naéna bla  arima ũbea jaraya mĵra unucada.–

Jesuba idjĩbeba dadjirā Zezamaa wāni jaraéa

14 Sopua bearānaduā. Ācōřēba aride o  ada wārāda ĩĵānaduā. Idjaba mĵa aride o  a siéa wārāda ĩĵānaduā. ² Mĵ Zeza  abarima dadjirā duanani-
ra baraa. Mĵra mamaa wāya bārā beaéima bia oi carea. Māwāébara mĵa jaraé bacasia. ³ Mĵra bārā beaéima bia ode wāya. Maĵbe wayacusa zeya bārā edei carea mĵ ume beaéamārēā. ⁴ Bārāba cawa panla mĵra sāmaa wāida. Dji o siéa cawa panla.–

⁵ Baribllr Tomāba jarasia:

–Dai Boro, aduā panla blra sāmaa wāida.  Sāwā maĵ ora cawāéi?–

⁶ Maĵne Jesuba jarasia:

–Maĵ ora mĵa. Mĵneba Ācōřēra wārāda cawa panla idjaba zocai  ai arada eropanla. Mĵneba wānaéblrl ni aballda mĵ Zezamaa poya jũēnaéa. ⁷ Bārāba mĵda wārāda cawa panllrl, mĵ Zeza siéa cawa panla. IV Iéibllr bārāba idjira cawa panla unu panl bēřā.–

⁸ Maĵne Pelipeba idjĩa jarasia:

–Dai Boro, dadji Zezara daia unubidua. Ara maĵba bia  a.–

⁹ Maĵ carea Jesuba jarasia:

–Pelipe, mĵra dārāblrl bārā ume  ada. Bla mĵra  wāéibida cawāé  aca? Mĵ unu  aba mĵ Zeza siéa unu  a. Bla  sāwā jara  a “dadji Zezara daia unubidua”? ¹⁰  bla ĩĵāé  aca mĵra mĵ Zeza ume ābaa  ada idjaba mĵ Zezara mĵ ume ābaa  ada? Mĵa beéa  ara ara mĵdjĩbeba beéacaa. Āteblrl mĵ Zeza mĵ ume ābaa

I Mĵ dji biarā. Griego beéade  á  a “mĵ warra zaquerā.” II Juaĵ 7:33; 8:21. III Mĵa obi  a beéa djiwĩdi. Ācōřēba obi  a beéa dji drōāda Levítico 19:18de, Deuteronomio 6:5de unubadaa. IV Bārāba mĵra wārāda cawa panllrl, mĵ Zeza siéa cawa panla. Griego beéade  crl cartade  á  a: “Bārāba mĵra wārāda cawa pananabara, mĵ Zeza siéa cawacasiéa.”

 ara mĵneba beéa  a. Wārāda mĵneba ne jũmada idjia obaria. ¹¹ ĩĵānaduā mĵra mĵ Zeza ume ābaa  ada idjaba mĵ Zezara mĵ ume ābaa  ada. Mĵa māwā jara  a carea bārāba ĩĵānaé panllrl, mĵa o  a carea ĩĵā-
naduā.

¹² Wārā arada mĵa jaraya: bariduaba mĵda ĩĵā  abllr, mĵa o  ara idjia biéa oya. Wārāda mĵa o  a cāyābara idjia au uara oya, mĵra mĵ Zezamaa wāi bēřā. ¹³ Bārāba mĵda ĩĵā panl bēřā mĵ trĵneba iwĩéibldara mĵa jũma oya. Māwā mĵneba ebuéa  aya mĵ Zezara dji dromada. ¹⁴ Wārāda bārāba mĵda ĩĵā panl bēřā jũma mĵ trĵneba iwĩéibldara mĵa oya.

Jesuba Ācōřē Jaure diai jaraéa

¹⁵ Bārāba mĵda wārāda quĩrā panllrl, mĵ beéeara ĩĵā o panania. ¹⁶ Maĵ bēřā mĵ Zezaa iwĩdiya bārā Carebabarida diabuemārēā. Maĵgllra bārā ume ewariza  aya. ¹⁷ Idjira Ācōřē Jaurea. Idjia Ācōřēra wārāda cawabibaria. Naĵ éjũānebemarāba idjira poya edaéāéa, ununaca bēřā idjaba aduā panl bēřā. Maĵne bārāblrl idjira cawa panla, bārā ume  a bēřā idjaba bārā soé  ai bēřā. VI

¹⁸ Mĵa bārāra jēřāmārā quĩrāca amēéa. Mĵra waya-
cusa bārāmaa zeya. ¹⁹ Dārāéne naĵ éjũānebemarāba mĵra waa ununaéa baribllr bārāba mĵra ununia. Mĵa zocai  ai arada ero a bēřā, bārā biéa zocai  ai arada ero eada. ²⁰ Mĵ ze acarea bārāba cawāéia mĵra mĵ Zeza ume ābaa  ada, bārāra mĵ ume ābaa panlda, id-
jaba mĵra bārā ume ābaa  ada. ²¹ Mĵ beéa ũřipe a ĩĵā o  aba mĵra quĩrā  a. Abalba mĵda quĩrā  abllr, mĵ Zezaba idjira quĩrā  aya. Mĵa biéa idjira quĩrā  aya, idjaba ara mĵda idjĩa unubiya.–

²² Maĵbe dewara Juda, Iscarioteéba Jesua iwĩéisia:

–Dai Boro,  sāwā blra dairā unubi baribllr naĵ éjũānebemarāa unubié?–

²³ Jesuba panusia:

–Mĵ quĩrā  aba mĵ beéara ĩĵā o  aya. Mĵ Zezaba idjira quĩrā  aya. Maĵbe दौर idjĩmaa zeéia idji ume ābaa panani carea. ²⁴ Mĵ quĩrāé  aba mĵ beéara ĩĵā oca. Bārāba ũřĩ panl beéara mĵreéa, āteblrl mĵ Zeza, mĵ Diabue e e.

²⁵ Maĵgllra mĵa bārāa jara  a wāéibida bārā ume  a bēřā. ²⁶ Baribllr mĵ Zezaba mĵ trĵneba idji Jaureda diabueya bārā Carebabarida  amārēā. Ācōřē Jaureba ne jũmada bārāa jaradiaya. Idjia bārāa jũma mĵa jara ara quĩrānebabiya.

²⁷ Mĵa necai  aida bārā soé ameya. Mĵa dia  a necai  aira naĵ éjũānebemarāba poya dia acaa. Maĵ bēřā jũmawāyā sopuarānaduā. Ne wayarānaduā. ²⁸ Mĵa bārāa jarasia mĵra wābllrlda idjaba waya bārā ume  e e zeida. VII Bārāba mĵda wārāda quĩrā panlbara  sri acasiéa mĵ Zezamaa wāyana a a carea. Mĵ Zezara mĵ cāyābara dji dromaara  a bēřā mĵra wayacusa  aya mĵdji naĵrā  e amaa. ²⁹ Mĵa

V ĩĵā o panania. Griego beéade  crl cartade  á  a: “ĩĵā o pananaduā.” VI Bārā soé  ai bēřā. Griego beéade  crl cartade  á  a: “Bārā soé  a bēřā.” VII Juaĵ 14:3, 18.

mañglra jara ða wadi māwāi naēna, wārāda māwābɔlɔde bārāba t̄jānamārēā.

³⁰ Māra bārā ume dārā beðeaēā, nañ ējūānebema borora zebɔlɔ bēṛā. Idjia māra poyaēmīna beabiya. ³¹ Māwā m̄l Zezaba obi ðada m̄la t̄jā oya. Mañglɔdeba nañ ējūānebemarāba cawad̄ia m̄la m̄l Zezara bio quīr̄tā ðada.

Piradrɔðadua. Wānadɔl.–

Jesura uva j̄lcara dji araa

15 Jesuba jarasia:

–Māra uva j̄lcara dji araa. ¹ M̄l Zezara djibaria. ² M̄l jlwate zauðacara idjia jūma tɔcuaya, baribɔlɔ dji zaubada jlwatera quīr̄cūita tɔcuabaria biara zauðamārēā. ³ M̄l beðeada t̄jā panɔ bēṛā bārāra jlwate quīr̄cūita tɔcuada quīr̄ca biya beaa. ⁴ M̄l ume ābaa beaðadua m̄l bārā ume ābaa ða quīr̄ca. J̄lcarade caraē ða jlwatera ara iduba zauca. Ara mañ quīr̄ca bārāda m̄l ume beaðaēbɔlɔ zauðaēā.

⁵ Māra uva j̄lcara dji araa. Bārāra m̄l jlwateā. M̄l ume ābaa beara bio zaubadaa, māra bārā ume ābaa ða bēṛā. Bārāba m̄l neē ni cārē siða Ācōrē itea poya oðaēā. ⁶ M̄l ume ābaa ðaēra m̄l Zezaba āyā ðatabueya jlwate zauca quīr̄ca. Mañ jlwate purrubad̄acarea dadjia ābaa buedapeða babuebadaa.

⁷ Bārāda m̄l ume ābaa beaðibɔlɔ, m̄l beðeada t̄jā o pananibɔlɔ, iwidiðadua jūma bārāba quīr̄tābɔdada. Mañne m̄la diaya. ⁸ Bārāda bia zauðibɔlɔ unubiðia wārāda m̄l ume n̄t̄babadarāda māwā beada. Māwā unubiðia m̄l Zezara dji dromada.

⁹ Māra bārāra quīr̄tā ða m̄l Zezaba m̄l quīr̄tā ða quīr̄ca. Mañ bēṛā m̄l quīr̄tāneba pananadua. ¹⁰ Māra obi ða beðeada t̄jā oðibɔlɔ, wārāda m̄l quīr̄tāneba panania. Ara mañ quīr̄ca m̄l Zezaba obi ða beðea t̄jā o ða bēṛā idji quīr̄tāneba ðabaria. ¹¹ Jūma mañglra m̄la jara ða bārāra m̄l ume bio ðasriða beaðamārēā.

¹² Māra obi ða beðeara nañglra: bārāra dji quīr̄tānadua m̄la bārā quīr̄tā ða quīr̄ca. ¹³ Ēberāda idji dji bia carebai carea beuibɔlɔ, ni aɔalɔba mañ cāyābara poya biara quīr̄tāra erobaēā. ¹⁴ Māra obi ða beðeada bārāba t̄jā oðibɔlɔ bārāra m̄l dji biarā. ¹⁵ Māra bārāra waa m̄l nezocaad̄a aēā. Nezocaba idji boroba oi cr̄icha ðara adua ða. Māra bārāra m̄l dji biarāana aya. Māra bārāra cawabisia ne jūma m̄l Zezad̄eba ūr̄nada. ¹⁶ Bārāba m̄lra edaðaē basia. M̄labɔlɔ bārāra edasia. Māra bārāra ðasia wānaped̄a bia zauðamārēā, idjaba mañ zaubadara dārā droamārēā. Māra bārāra edaða bēṛā m̄l Zezaba jūma bārāba m̄l tr̄lneba iwidiðadara diaya. ¹⁷ Waya m̄la bārāra jaraya: aɔarica dji quīr̄tānadua.

I *Antiguo Testamento*de jara ða Ācōrēba Israelera uva j̄lcara quīr̄ca usida, māwāmīna idjia quīr̄tā ða quīr̄ca ðdjirāba oðāē basia. *Acɔdua Salmo 80:8-16; Isaia 5:1-7; Jeremia 2:21; Ezequiel 15:1-8; 19:10-14; Osea 10:1. Baribɔlɔ nañ Juañ 15:1*de jara ða Jesuba o ðada Ācōrēba quīr̄tā ða quīr̄ca. Mañ carea jara ða “uva j̄lcara dji ara.”II *Juañ 13:10.*

Nañ ējūānebemarāba Jesu t̄jā beara quīr̄mabadaa

¹⁸ Nañ ējūānebemarāba bārāda quīr̄ama panɔbɔlɔ, cawad̄adua ðdjirāba naārā m̄lra quīr̄masiðada. ¹⁹ Bārāda nañ ējūānebema beaðabara ðdjirāba bārāra quīr̄tācasid̄a ðdjirānebema bēṛā. Baribɔlɔ m̄la bārāra nañ ējūānebemada edasia ðdjirā awara beaðamārēā. Mañ bēṛā bārāra quīr̄mabadaa. ²⁰ Quīr̄nebeaðadua m̄la nañ jarad̄ara: “Ni aɔal nezocada idji boro cāyābara auðuara ðaēā.” III Mañglɔba jara ða ēberāṛāba m̄l beðeada t̄jā o panɔbɔlɔ, bārā beðea siða t̄jā oðia. Baribɔlɔ ðdjirāba m̄lra bié oði carea ēp̄e panɔbɔlɔ, bārā siða bié oði carea ēp̄ēnia. ²¹ Bārāra m̄l carea bié oðia ðdjia m̄l Diabueðara adua panɔ bēṛā.

²² Māra ðdjirāa jaradiðe zed̄aēbara ðdjia cadjirua opeðad̄a carea beðeade beaðaē bacasia. Baribɔlɔ m̄l beðeada ūr̄ped̄ada bēṛā poya jarad̄aē adua panasiðada ðdjia o panɔra cadjiruada. ²³ Aɔalɔba m̄lra quīr̄ama ðabɔlɔ, m̄l Zeza siða quīr̄ama ða. ²⁴ Māra ðdjirā quīr̄pita ne ununacada oðāēbara, ðdjirāba cadjirua o panɔ carea beðeade beaðaē bacasia. Baribɔlɔ m̄la oðara ðdjirāba unusiðamīna m̄lra, m̄l Zeza siða quīr̄ama panɔ. ²⁵ Māwā duanɔ ara ðdjirā leyde jara ða quīr̄ca. Nāwā jara ða: “Māra beðea neē ðada quīr̄masiðada.” IV

²⁶ Ācōrē Jaure bārā Carebabarira zeya. Idjia wārā beðeada jarabaria. Māra idjira m̄l Zezamaɔba diabuebɔlɔde idjia m̄lnebemada bārāa beðeaya. ²⁷ Bārā biða m̄lnebemada beðeada, bārāra naārēðalɔba m̄l ume panɔ bēṛā.

16 Māra jūma mañglra bārāa jara ða m̄l t̄jā panɔra igararānamārēā. ² Judiorāba bārāra ðdjirā dji jɔrebada deðebemada āyā jɔrecuad̄ia. Mañ awara bārā beaði ewarira zeya. Bārā beabɔdade ðdjirāba cr̄ichad̄ia Ācōrēba quīr̄tā ðada o panɔda. ³ Māwā oðia m̄l Zezada, m̄l siða adua panɔ bēṛā. ⁴ Baribɔlɔ m̄la jūma mañglra bārāa jarabɔlɔ, mañ ewari jūebɔlɔde m̄la jarad̄ara quīr̄nebeaðapeða sozarra beaðamārēā.

Ācōrē Jaureba o ðad̄ebema

Māra bārā bia m̄lgaðidebemada naēna jaraē basia bārā ume ðada bēṛā. ⁵ Baribɔlɔ m̄lra m̄l Diabueðamaa wāya. Māwāmīna ni aɔal bārānebemaba m̄la iwidiðad̄e panɔ “bɔra çsāma wāi?” ⁶ Ātebɔlɔ bārāra sopua panɔ m̄lra wāyana ad̄a bēṛā. ⁷ Māra wārā arada jaraya: bārā itea biara ða m̄lra wāida. Māda wāebɔlɔ bārā Carebabarida zeēā. Baribɔlɔ m̄lra wāibɔlɔ idjira diabueya.

⁸ Ācōrē Jaure zebɔlɔde nañ ējūānebemarāa cawabiya caida cadjirua obarida, caida jipa ðada, idjaba caida beðeade ðada. Cawabiya ðdjirāba jūma mañglɔdebe-mada āi cr̄icha panɔda. ⁹ Ācōrē Jaureba ðdjirāa cawabiya m̄l beðea t̄jānaca bēṛā cadjirua obadada. ¹⁰ Cawabiya m̄lra jipa ðada m̄l Zezamaa wāna bēṛā. Mañne bārāba m̄lra waa ununaēā. ¹¹ Idjaba Ācōrē Jau-

III *Juañ 13:16.* IV *Salmo 35:19; 69:4.*

reba cawabiya naĽ eĵũãnebemarãra wãrãda beđeade panlda, Ācõrẽba naĽ eĵũãnebema borora beđeade bãda ada bẽrã. ^I

¹² Mãa wađibiđã ne zocãrã bãrãa jara quĩrĩã bãa. Maãra bãrãba nawena jũma poya cawađãã.

¹³ Bariblrl Ācõrẽ jaureba wãrã beđeara cawabibari bẽrã idji zebllãde bãrãa jaradiaya wãrã beđe Ācõrẽneba ze bãda jũma cawađãamãrẽã. Idjira ara idji crĩchãdeba beđeãã, ãteblrl jũma mãneba ũrĩblrlãda jaraya. Idjia bãrãa cawabiya poccoarebema ewariđe cãrẽda sãwãida. ¹⁴ Cawabiya mãra dji dromada, mã beđe ũrĩpeđa jũma bãrãa jaradiã bẽrã. ¹⁵ Jũma mã Zezãdera mãrea. Maã carea mãa jarasia Ācõrẽ jaureba mã beđe ũrĩpeđa bãrãa jaradiãda.

Bãrãra sopua pananapeđa bãsrĩdađã

¹⁶ Dãrãẽne bãrãba mãra ununaẽã, bariblrl mãwã-nacarea wayacusa dãrãẽne mãra ununia.– ^{II}

¹⁷ Maãne Ľcrlrl idji ume nĩbabadarãba ara ãdjidubã iwĩđi duanasĩdaa:

–Idjia dadjirãa “dãrãẽne bãrãba mãra ununaẽã, bariblrl mãwãnacarea wayacusa dãrãẽne mãra ununia” a bãba zcãrẽda jara bã? Idji Zezamaa wãyana a bãba zcãrẽda jara bã? ¹⁸ Maã beđe “dãrãẽne” a bãba zcãrẽda jara bã? Dadjirãba cawađãã panla cãrẽnebemada beđe bãda.–

¹⁹ Jesuba cawasia ãdjia maãglãdebemada iwĩđi quĩrĩã panlda. Maã carea jarasia:

–Mãa bãrãa jarasia dãrãẽne mãra ununaẽãda idjabã mãwãnacarea dãrãẽne mãra wayacusa ununida. ĽMaãglãdebemada ara bãdubã iwĩđi duanlẽca?

²⁰ Wãrã arada mãa jaraya: bãrãra sopuaba jĩãnia bariblrl naĽ eĵũãnebemarãra bãsrĩdađã. Bãrãra sopuaba jĩãnimĩna maã sopuara jõpeđa bãsrĩdađã.

²¹ Wãrãda wẽrã warra tođãcarea maã puara quĩrãdoabaria idji warra carea bãsrĩda bã bẽrã. ²² Ara maã quĩrãca bãrãra ara nawena sopua panla, bariblrl mãra wayacusa bãrã acłde zeya. Maãbe bãrãra bãsrĩdađã. Ni abãlba maã bãsrĩdara poya jõbiẽã.

²³ Maãgl ewariđe bãrãba ni cãrẽ sida mãa waa iwĩđĩãã. Wãrã arada mãa jaraya: bãrãba mã Zezãa mã trãneba iwĩđĩãdara idjia diaya. ²⁴ Bãrãba wađibiđã dadji Zezãa ni cãrẽ sida mã trãneba iwĩđĩãã panla. Bariblrl mãwã iwĩđĩãbãrl edãdia. Mãwã bãrãra bio bãsrĩda beãdia.

²⁵ Mãa ne jara bãdeba maãglãra bãrãa jarasia, bariblrl ewari abã mãra waa ne jara bãdeba beđeãã. Āteblrl mã Zezãdebemada ebuđa jaraya. ²⁶ Maã ewariđe bãrãba mã trãneba Ācõrẽa iwĩđĩã. Mãra bãrãbari Ācõrẽa beđeãã, mã Zezãba bãrãra quĩrĩã bã bẽrã. Idjia bãrãra quĩrĩã bãa, mãda quĩrĩã panl bẽrã idjãba mãra Ācõrẽneba zedãda jã panl bẽrã.

²⁸ Mã Zezãmalba naĽ eĵũãnaa zesã. Bariblrl mãa naĽ eĵũãra ameya mã Zezãmaa wayacusa wãã carea.–

²⁹ Maãbe idji ume nĩbabadarãba jarasiđãa:

^I JuaĽ 7:21-24; 8:42-47; 12:31. ^{II} Griego beđeade Ľcrlrl cartãde bã bãa: “Mãdji Zezãmaa wãã bẽrã.”

–Ľrãbãrl bãa jara bãra daima ebuđa bãa. Ne jara bãdeba beđeãã. ³⁰ Ľrãbãrl dairãba cawabldaa bãa ne jũmada cawa bãda. Daiba iwĩđĩã naẽna bãa sãwã panuida cawa bãa. Maãneba dairãba cawa panla bãra Ācõrẽneba zesida.–

³¹ Jesuba jarasia:

–Ľrãbãrl bãrãba wãrãda jãbãdaca? ³² Ewari jũẽida beđãda jũẽblrlã. Bãrãra jũma abã abã memene-napeđa mãdubã amenia. ^{III} Bariblrl mãdubã bããã mã Zezãda mã ume bã bẽrã. ³³ Jũma maãglãra mãa bãrãa jarasia mãneba necã beđãamãrẽã. NaĽ eĵũãne bia mĩga beãdia, bariblrl ne wayarãnadua: naĽ eĵũãnebema cadjiruada mãa poyasia.–

Jesuba ara idji carea Ācõrẽa iwĩđĩã

17 Jesuba mãwã jarãđãcarea bajãnaa acłpeđa jarasia:

–Zeza, mã ewarira jũẽsia. Bã Warrara dji dromada unubidua bã Warrãba bãra wãrãda dji dromada unubimãrẽã. ² Bãa jũma eberãrãra mã jãwãeđa bãsia. Maãglãrãnebemada bãa mãa Ľcrlrl diasia. Mãa ãdjirãa ewariza zocã bãida diasia. ³ Ewariza zocã beba cawa panla bãra wãrã Ācõrẽ abã bãda. Idjabã za bãa dia-bueđa Jesucritoda cawa panla. ⁴ Bãa mãa naĽ eĵũãne obiđara mãa jũma osia. Mãwã cawabisia bãra dji dromada. ⁵ Maã carea Zeza, mãra bã quĩrãpita dji dromada bãdua bã ume naĽ eĵũã oi naẽna dji dromada beãda quĩrãca.

Jesuba idji ume nĩbabadarã carea Ācõrẽa iwĩđĩã

⁶ Bãa mãa eberãrã naĽ eĵũãne beãda Ľcrlrl diasia. Mãa jũma ãdjirãa bãra cawabisia. Ādjirãra bãrea, bariblrl bãa mãa diasia bã beđeada jaradiãmãrẽã. Ādjia jãã o panla. ⁷ Maãba cawa panla jũma mãa erobãra bãdeba ze bãda. ⁸ Bãa mãa jarãđãra mãa ãdjirãa jãra-diasia. Ādjirãba wãrãda maã beđeara jãsiđãã. Maã bẽrã cawa panla wãrãda mãa bãmalba zesida. Wãrãda jãã panla bãa mãra diabuesida.

⁹ Mãa bãa iwĩđĩã ãdjirã carebamãrẽã. Mãa bãa iwĩđĩãã bãa naĽ eĵũãnebemarã carea. Āteblrl bãa mãa diađãrã careablrl iwĩđĩãã, ãdjirãra bãre bẽrã. ¹⁰ Jũma mãrera bãrea idjabã jũma bãrera mãrea. Ādjirãba o panneba mãra dji dromada unubi panla.

¹¹ Mãra naĽ eĵũãne bããã bariblrl ãdjirãra wađibiđã naĽ eĵũãne panania. Zeza, bãra bio biya quirua. Mãra bãmaa wãblrl bẽrã bã lããdeba ãdjirãra bio wagadua. Bãa mãa maã lããara diasia. ^{IV} Mãwã ãdjirãra cacua abã bã quĩrãca beãdia, dadji cacua abã panl quĩrãca. ¹² Bã lããdeba mãa jũma bãa diađãrãra naĽ eĵũãne waga erobãsia. Ādjirãnebemarã ni abãlda aduããã basã. Abãbe dji aduãda beãdãrl aduãsia bã beđeaba jara bã quĩrãca wãrãda mãwãmãrẽã. ^V

¹³ Ľrãbãrl mãra bãmaa wãya. Bariblrl wađibiđã naĽ eĵũãne bãde jũma maãglãra jarablrlã. Mãwã mã bã

^{III} Zacaria 13:7. ^{IV} Ādjirãra bio wagadua bã lããdeba. Bãa mãa maã lããara diasia. Griego beđeade Ľcrlrl cartãde mãwã jara bãa: “Jũma bãa mãa diađãrãra bio wagadua bã lããdeba.” ^V Salmo 41:9; 55:12-15.

ume b̄asrīda b̄a quĩr̄aca ādjir̄a sīda bio b̄asrīda pana-
nia. ¹⁴ Bla jarad̄ara m̄la ādjir̄āa jarad̄asia. Barib̄l̄l̄
naļ ējūānebemar̄āba ādjir̄āra quĩr̄āma pan̄la m̄l̄
quĩr̄āca naļ ējūānebemar̄āē b̄ēr̄ā. ¹⁵ M̄la b̄la iwidīé
b̄la ādjir̄āra naļ ējūānebemada āyā edem̄ār̄ēā, āte-
b̄l̄l̄l̄ iwidīé b̄la cadjiruad̄ebemada waga b̄am̄ār̄ēā.
¹⁶ Ādjir̄āra naļ ējūānebemaēā m̄l̄ naļ ējūānebemaē
quĩr̄āca. ¹⁷ Bl̄ beđeaba bl̄ra w̄ār̄āda cawabi b̄la. Maļ-
ba ādjir̄āra ab̄a bl̄ itea bia b̄ad̄ua. ¹⁸ Bla m̄l̄ naļ
ējūānebemar̄ā tāēna diabueđa quĩr̄āca m̄la ādjir̄āra
naļ ējūānebemar̄ā tāēna diabueb̄l̄l̄l̄. ¹⁹ Ādjir̄ā carea
ara m̄l̄djida ab̄a bl̄ itea bia b̄ab̄l̄l̄l̄, ādjir̄ā sīda ab̄a bl̄
itea bia bead̄am̄ār̄ēā bl̄ w̄ār̄āda cawa pan̄l̄neba.

Jesuba jūma idji t̄j̄āb̄l̄da carea Ācōr̄ēa iwidīé

²⁰ M̄la ab̄abe ādjir̄ā carea iwidīé b̄la. Āteb̄l̄l̄l̄ ādjir̄ā-
ba m̄l̄ beđeaba jarab̄l̄d̄ade m̄l̄ t̄j̄āb̄l̄da carea bīda iwidīé
b̄la. ²¹ Zeza, bl̄ra m̄l̄ ume b̄a b̄ēr̄ā idjaba m̄l̄da bl̄
ume b̄a b̄ēr̄ā m̄la iwidīé b̄la ādjir̄ā sīda dadji ume cacua
ab̄a b̄a quĩr̄āca bead̄am̄ār̄ēā. M̄wā naļ ējūāne beaba
t̄j̄ānia bla m̄l̄ra diabuesida. ²² Bla m̄l̄ra edasia dadjira
ābaa pananam̄ār̄ēā. M̄wā m̄l̄ra dji dromada b̄asia.
Ara maļ quĩr̄āca m̄la ādjir̄āra dji dromada b̄asia dadji
ume cacua ab̄a b̄a quĩr̄āca pananam̄ār̄ēā. ²³ M̄l̄ra ād-
jir̄ā ume b̄a b̄ēr̄ā idjaba bl̄ra m̄l̄ ume b̄a b̄ēr̄ā dadjir̄āra
jūma ābaa cacua ab̄a b̄a quĩr̄āca panania. M̄wā naļ
ējūāne beaba cawaeđia bla m̄l̄ra diabuesida idjaba
cawaeđia bla ādjir̄āra quĩr̄ā b̄ada m̄l̄ quĩr̄ā b̄a quĩr̄āca.
²⁴ Zeza, bla naļ ējūā oi naēna b̄a m̄l̄ra quĩr̄ā b̄la.
Maļ b̄ēr̄ā baj̄āne m̄l̄ra dji dromada b̄asia. M̄la quĩr̄ā
b̄la jūma bla m̄l̄a diađar̄āra mama m̄l̄ ume ābaa
beaeđida bla m̄l̄ dji dromada b̄ad̄ara ununam̄ār̄ēā.
²⁵ Zeza, bl̄ra jira b̄la. Naļ ējūānebemar̄āba bl̄ra adua
pan̄la, barib̄l̄l̄l̄ m̄la bl̄ra cawa b̄la. Idjaba za bea bīda
cawa pan̄la bla m̄l̄ra namaa diabuesida. ²⁶ M̄la ād-
jir̄āa bl̄ra cawabisia. Maļ awara waēibīda auēuara
cawabi b̄aya bla m̄l̄ quĩr̄ā b̄a quĩr̄āca ādjir̄ā sīda dji
quĩr̄ā pananam̄ār̄ēā idjaba m̄l̄ra ādjir̄ā sođe
eropanam̄ār̄ēā.–

Jesu jidapedada

Mateo 26:47-56; Marco 14:43-50; Luca 22:47-53

18 Jūma maļḡl̄ jarad̄acarea Jesura idji ume
n̄ib̄abadar̄ā sīda Cedroļ do zaque waa quĩr̄ār̄ē
w̄asīdaa. Arima néuda b̄asia. Jesura idji ume
n̄ib̄abadar̄ā sīda m̄maa w̄asīdaa. ² Juda, Jesu jidabiya
b̄aba maļ néura cawa b̄asia, Jesura idji ume
n̄ib̄abadar̄ā ume mama b̄arima zoc̄ār̄ā dji j̄l̄rebadjida
b̄ēr̄ā. ³ Maļ b̄ēr̄ā Judaba zoc̄ār̄ā romano sordaor̄āda,
Ācōr̄ē de dromanebema zarrar̄ā sīda maļ néuđaa pe
edesia. Ādjir̄āra sacerdoter̄ā boror̄āba, pariseor̄ā bīda
Juda ume diabuesīdaa. Ādjir̄āba t̄b̄ir̄āda idjaba m̄īāsu
sīda eropanasid̄aa. ⁴ Maļne Jesuba jūma sāwāida
cawa b̄a b̄ēr̄ā ādjimaa w̄apeđa iwidīisia:

–B̄ār̄āba ħcaida j̄l̄l̄ pan̄l̄?–

⁵ Ādjir̄āba panusīdaa:

I Cadjiruad̄ebemada. Zoc̄ār̄āmaar̄ā maļḡl̄ba jara b̄la diauruda.

–Jesu Nazaređebemada.–

Jesuba jarasia:

–M̄l̄da idjā.–

Maļne Juda, Jesu jidabiya b̄l̄ra ādjir̄ā ume b̄asia. ⁶ Je-
suba m̄l̄da idjāda ab̄l̄l̄l̄de ādjir̄āra jēda l̄rad̄l̄b̄l̄d̄ade
b̄aeucusīdaa. ⁷ Maļbe Jesuba wayacusa iwidīisia:

–ħCaida j̄l̄l̄ pan̄l̄?–

Ādjir̄āba wayacusa panusīdaa:

–Jesu Nazaređebemada.–

⁸ Maļne Jesuba jarasia:

–M̄l̄da idjāda asia. M̄l̄da j̄l̄l̄ pan̄l̄b̄l̄l̄, za duan̄l̄
ēber̄ār̄ā idu w̄abīadua.–

⁹ M̄wā jarasia idjia naēna jarad̄a b̄ēr̄ā: “Zeza, bla
m̄l̄a diađara ni ab̄a bīda aduad̄aēā.” ¹¹ Idjia jarad̄a
quĩr̄āca w̄ār̄āda m̄wāsia. ¹⁰ Maļne Simoļ Pedroba
djōbada necoda erob̄asia. Maļda ēūta edapeđa sacer-
dote dji droma nezoca sl̄w̄l̄l̄ j̄l̄wa araarebemada t̄l̄-
tasia. Maļ nezoca tr̄l̄ra Malco abadaa. ¹¹ Maļ carea Je-
suba Pedroa jarasia:

–Bl̄dji necora wagadua. Bl̄maar̄ā ħm̄l̄ Zezaba m̄l̄ m̄i-
gayaeđa ad̄ara m̄l̄a droaida b̄aēca?–

Jesu Anámaa jida edepedada

Mateo 26:57-58; Marco 14:53-54; Luca 22:54

¹² Maļbe romano sordaor̄āba Jesura jidađapeđa
j̄l̄wa j̄l̄sīdaa. Ādji borora, Ācōr̄ē de dromanebema
zarrar̄ā sīda arima panasīdaa. ¹³ Jesura naār̄ā ēber̄ā
Aná demaa edesīdaa. Anára Caipá zāwār̄ē basía. Maļ
poaeđe Caipára sacerdotē dji droma basía. ¹⁴ Ara maļ
Caipára judior̄ā jarad̄oasia biara b̄ada ēber̄ā ab̄a jū-
mar̄ā carea beuida. ^{IV}

Pedroba Jesu unucaaeđa aeđa

Mateo 26:69-70; Marco 14:66-68; Luca 22:55-57

¹⁵ Maļne Jesu ume n̄ib̄abadar̄ā Simoļ Pedroda id-
jaba dewarada Jesu caīdu w̄asīdaa. Simoļ Pedro ume
w̄anara sacerdotē dji dromaba unubadjia. Maļ b̄ēr̄ā id-
jira Jesu caīdu eđa w̄asia sacerdotē dji droma de
duđaa. ¹⁶ Barib̄l̄l̄l̄ Pedrora eđa w̄abada dajadaare b̄e-
sia. Maļ b̄ēr̄ā idji ume w̄ana, sacerdotē dji dromaba
unubarira dajadaa w̄asia. Dji eđa w̄abada wagabari
w̄ēr̄ā ume beđeapeđa Pedrora eđa edesia. ¹⁷ Maļ
w̄ēr̄āba Pedroa iwidīisia:

–ħBl̄ sīda Jesu ume n̄ib̄abarīēca?–

Pedroba panusia:

–M̄l̄ēa.–

¹⁸ Maļne sacerdotē dji droma nezocar̄āba, Ācōr̄ē de
dromanebema zarrar̄ā bīda t̄l̄b̄l̄da coa n̄ūm̄l̄sīdaa
cūr̄āsa n̄ūm̄l̄ b̄ēr̄ā. Coaeđapeđa t̄l̄b̄l̄ cā duanasid̄aa.
Maļne Pedrora ādjir̄ā ume t̄l̄b̄l̄ cā n̄ūmasia.

II Juaļ 6:39. III Caipára 18 poa sacerdotē dji boro basía, poa
18ēba ab̄a 36đaa. IV Juaļ 11:50.

Anába Jesua bio iwidiida

Mateo 26:59-66; Marco 14:55-64; Luca 22:66-71

19 Mañbe sacerdote dji dromaba Jesua bio iwidiisia idji ume nĩbabadarānebemada, idjia jaradia baedadebema siċa. 20 Mañne Jesuba panusia:

–Māra nañ ějũānebemarā quĩrāpita ebuċa beċea ba-sia. Māa jaradia basia dadjirā dji jarebada deza idjaba Ācōrē de droma dajada, jũma dadji judiorā ābaa dji jarebadama. Ni maāri biċa chupea jaraċe basia.

21 ĆCārē cārēā māa iwidi ba? Māwā oiċe ba. Ātebala mā beċea ũĩrpedadarāa iwidiida ba. Ādjirābala cawa panla māa jaradiaċara.–

22 Jesuba māwā jarabalaċe zarra idji caita nũmlaba jlwajāba Jesu quĩrādarraċe upeċa jarasia:

–ĆBla sacerdote dji dromada wayaċe baċa?–

23 Jesuba panusia:

–Māa biċe jarasibala, jaradua māa cārēneba biċe jarasi-da. Baribala bia jarasibala, bla Ćcārē cārēā māra usi?–

24 Mañbe Anába Jesura jawa jĽ baċa Cairámaa dia-buesia, idjira sacerdote dji dromaara ba bēra.

Pedroba waya Jesu unucaċa aċa

Mateo 26:71-75; Marco 14:69-72; Luca 22:58-62

25 Pedrora waċibiċa Ľta nũmasia tala Ć baċa.

Mañne ěberāra idjia iwidiisiaċa:

–ĆBla siċa jāĽla ěberā ume nĩbabariċa?–

Pedroba mēra jarasia:

–Māċa.–

26 Mañne sacerdote droma nezoca abalaba Pedroa iwidiisia:

–ĆMāa bala idji ume néude unuċe basia?–

Mañ nezocara Pedroba calala tataċa ume dji ěberāra basia. 27 Pedroba wayacusa mēraisia. Ara māwā jarabalaċe eterrera berusia. I

Jesu Pilato quĩrāpita baċa

28 Mañbe diapēċa Jesura Cairá deċeba romanorā boro de dajadaa edesiaċa. Jesu edepēċa judiorā mañ de Pretorio abadaċe eċa wānaċe basia ādjirā-maara eċa wāsiċara Ācōrē quĩrāpita biċe panani bēra. Idji quĩrāpita bia ba quĩrā panasiaċa Egiptodeba ědrapēċa quĩrānebabada codi carea. II²⁹ Mañ bēra Pilatoda ādjirāmaa dajadaa wāpeċa iwidiisia: III

–Nañ ěberā, bārāba biċe jara panla Ćcārē cadjiruada osi?–

30 Ādjirāba panusiaċa:

–Nañgla cadjiruada oċaċebara dairāba idjira balmaa enenaċe bacasia.–

31 Mañ carea Pilatoba ādjirāa jarasia:

–Bārābala idjira edepēċa cawa oċadua ara bādjilayba jara ba quĩrāca.–

I JuaĽ 13:38. II Judiorāba jarabadjiaċa abalada judiorāċe deċe eċa wāsiċara Ācōrē quĩrāpita biċe beida. Aċadua Numero 9:9-11. III Romanorā boro Tiberio abadaċa Pilatoro Judea druaċebema boroda basia. Dji boroda basia poa 26ċeba aba 36 babalaċa. Judiorā bororāba Jesura Pilatoro edesiaċa ādjia preso beara beacara panla bēra. Aba romanorāba māwā cawa oċida panasiaċa.

Mañne judiorāba jarasiaċa:

–Daiba djārāra beabiċacara panla. Bārābala beabiċa da panla.–

32 Mañgla wārāda māwāsia Jesuba jarada quĩrāca.

Idjia jarasia sāwā beuida baċa. IV³³ Mañbe Pilatoro wayacusa deċe eċa wāsia. Jesura eċa edebipeċa iwidiisia:

–ĆBla wārāda judiorā boroca?– V

34 Jesuba panusia:

–ĆMañgla bla iwidi baċa bio cawai carea, wa iwidi ba dewararāba bla mānebemada māwā jarasiaċa bēra?–

35 Mañ carea Pilatoba jarasia:

–ĆMāwāra māda judioca? Bla purubala, sacerdote bororābala bala māmaa enesiaċa. ĆBla cārēda osi ādjirāba māwā oċamārēā?–

36 Jesuba panusia:

–Māra ěberāra boromina mā purura nañ ějũānebemaċa. Nañ ějũānebema baċabara mā purura djō-casiaċa judiorāba mā jidarānamārēā. Baribala mā purura nañ ějũānebemaċa.–

37 Mañ bēra Pilatoba jarasia:

–ĆMāċeara wārāda bala ěberāra boroca?–

Jesuba panusia:

–Māċe, bla māwā jara quĩrā baċala, māra ěberāra Boroa. Baribala māra nañ ějũānaa zesia wārā beċeada jaradiai carea. VI Jũma wārāra beaba mā beċeara Ľjābadaa.–

38 Mañne Pilatoba iwidiisia:

–ĆCārēda wārā?–

Jesu beadi carea jarapēċa

Mateo 27:15-31; Marco 15:6-20; Luca 23:13-25

Māwā jaracacarea Pilatoro wayacusa dajadaa judiorāmaa wāpeċa jarasia:

–Māa unuċa nañ ěberāba cārē cadjiruada osida.

39 Baribala dai romanorāba poaza bārā itea obada quĩrāca oċia. Bārā Egiptodeba ědrapēċa quĩrānebabada ewari bēra māa preso baċa aba ědra baċa, bārāba jarabada. ĆBārāba quĩrā panla māa za ba judiorā boroda ědra baċa?–

40 Mañne ādjirāba Ľgua jarasiaċa:

–JāĽgla. ĆBarrabādra ědra baċa!–

Mañ Barrabāra mīa beabada boro basia. VII

19 Mañbe Pilatoba Jesura soaba ubisia. 2 Māwā baċe romano sordarāba borobari lala caċada Jesu borode jĽ basiaċa, idjaba cacua Ľra Ľbada pursupursua baċa Ľbisiaċa. 3 Mañbe Jesu caita zeċapeċa ipiċa jarasiaċa:

–ĆBio bia ba, judiorā boro!–

Māwā jarapēċa jlwajāba idji quĩrādarraċe ubadjiċa.

IV JuaĽ 3:14; 8:28; 12:32. V Luca 23:2ċe jara ba judiorā bororāba Pilatoro mānebemada jarasiaċa. VI Nañ ějũānaa zesia. Griego beċeċe nāwā ba ba: “Māra nañ ějũāne todapeċa zesia.” VII Ľcala versioĽne jara ba Barrabāra ne drabari basia. Baribala Marco 15:7-8ċe nāwā jara ba: “Mañ Barrabāra idjarebema siċa romanorā ume djōsiaċa. Mañne mīa quenapeċa bēra idjira preso basia.”

²⁹ MaĽne arima zocoda uva a oregueaba bira n-masia. crlrba maĽ uva a oregueaba mda quiruda eguea edasiaa. Mda quirura hisopo bacuru jlwat-ede jnapeda Jesu itede tu nmsidaa. ³⁰ Jesuba maĽ uva a oregueara dopeda jarasia:

–Ma oida adara jma osia.–

MaĽbe idji boro edaa jabaripeda jaidasia.

Jesu orrode masuba sua

³¹ Judior Egiptoeba drlpeda qurnebabada ewarira nurma br ne o panasidaa. MaĽ ewari dro-mara nbada ewari br djirba qure panasidaa berra crue jira edida. MaĽ br Pilatoa jarasidaa crue cachi eara jr apetacuabimr isabe beupeda dji cacuara mamabemada y admr. ³² MaĽ carea sordaorra wnapeda Jesu ume crue cachi ranlra aba nar jr apetasiaa. Ara maĽ qurca dewarabema ber jr sida apetasiaa. ³³ Baribrlr Jesuma jsidade unusidaa idjira beuoasida. MaĽ br idji jrra apetadae basa.

³⁴ Mw ade sordaoba Jesu orrode masuba susia wrda beusi cawaya. Ara mada oara, a sida erozoasia. ³⁵ NaĽ carta adaba wrda mara unusia. Idjia jara ara wra. ^I Idjia cawa aa wr beeada jara ada br bida sodeba jnamr. ³⁶ Jma maglra wrda mwsia cre beeade  a qurca. Nw  aa: “Idji awrlrra ni aba bida adae.” ^{II}³⁷ Idjiba cre beeade naĽ sida  aa: “djia supedara aca.” ^{III}

Jesu tbaripedada

Mateo 27:57-61; Marco 15:42-47; Luca 23:50-56

³⁸ Jma mwnacarea judio Jose abadada Pilatoma wsia. MaĽ Josera Arimateebema basa. Idjira Jesu ume nbabari basa, baribrlr ni aba jaraca basa dewara judiorda waya a br. Idjia Jesu cacuara Pilatoa iwdsia tbaride edei carea. MaĽ br Pilatoba idu edebisia. Ara mada Joseba Jesu cacuara edade wpeda tbaride edesia. ³⁹ MaĽ awara Nicodemo, ^{IV} nana Jesuma diamasi beeade ze adaba pora mirra quera loe ume pueradada enesia. MaĽ zlglara 34 kilo basica aa. ^V⁴⁰ djia Jesu cacua edadpeda maĽ pora mirra quera loe ume pueradada wua torroe posidaa. Podpeda idji cacuara maĽ wua torroba br basidaa judiorba tbaridi nana obada qurca. ⁴¹ Jesu crue cachipedada caita nuda basa. MaĽ nude beuda tbaribada uriada basa mje coroda djiwdda. Mama beudara wadbida adaca basa. ⁴² MaĽ uriara caita a br idjiba judior nbada ewarira jboo br Jesura mama tbarisidaa.

^I Juaba jara aa Jesura beuda br wrda ber basida. Jua dr baside crlrba jarabadda Jesura ber qurca basida baribrlr naĽ djarada edae basida. ^{II} Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20. ^{III} Zacaria 12:10. ^{IV} JuaĽ 3:1-15. ^V 34 kilo. Griego beeade  aa dji zlglara cien litrada. Maba jara aa 75 libra. Mirrara, loe sida bacuru tpa panla. Dji querara pora basa.

Jesu rada

Mateo 28:1-10; Marco 16:1-8; Luca 24:1-12

²⁰ Nabema ewari domianebemane Maria Magdalenara diapeda wad pmaena Jesu tbaripedadamaa wsia. Jbre unusia mgara waa uria jtr adara orrocawa cobada. ² MaĽ carea pira wsia Simo Pedromaa. Jesu ume nbabari “Jesuba bio qur a” abadara mama asia. Jpeda jarasia:

–Dadjir Borora idji tbaripedadamaa y edesidaa. Daiba adua panla smaa edesidaa.–

³ MaĽbe Jesu ume nbapedadr Pedroda idjiba dewarada Jesu tbaripedadamaa wsidaa. ⁴ Umena pira wsidaa, baribrlr dewarabemara Pedro cybara isabeara pira wna br Jesu tbaripedadama nar jsia. ⁵ Jpeda eda aci carea edaa arrusia. MaĽne wua Jesu cacua br adara arima tabada unusia, baribrlr edaa w basa. ⁶ Simo Pedror idji jrare jpeda uriae eda wsia. Idjia bida unusia Jesu cacua br ada wuara arima tabada. ⁷ MaĽ awara unusia wua Jesu boro nari adada. Baribrlr maglra dewarabema wua ume baa a basa, tebrlr jga be cobasia. ⁸ MaĽbe nar jna sida edaa wsia. Wua mw tabara unuside wrda jsa Jesura rbasida. ⁹ Baribrlr djia wadbida bio cawade panasidaa cre beeade Jesu raida adebemada  ada. ^{VI}¹⁰ MaĽbe Jesu ume nbapedadrra dji pananamaa jda wsidaa.

Jesuba Maria Magdalena ara idjida unubida

Marco 16:9-11

¹¹ Mamisa Mariara uria icawa j basa. Mw j aa edaa arrusia eda aci carea. ¹² MaĽne bajnebema nezocar cacuae jbada torroa j panla ume eda unusia. Aba Jesu ada boro nocoare chmasia. Dewarabemada idji jr adaare chmasia. ¹³ djia iwdsidaa:

–Wr, zcre cr j a?–

MaĽne idjia panusia:

–M Boro Jesuda edesidaa. Ma adua aa smaa edesidaa.–

¹⁴ Ara mw jarabre Mariara y rrlwsia. MaĽne Jesuda unusia baribrlr cawad basa Jesuda mw ada. ¹⁵ Jesuba idja iwdsia:

–Wr, zcre cr j a? zCaida jrl a?–

Mariaba crchasia nu wagabarida mw ada. MaĽ br jarasia:

–la Jesu cacuada y edesibrlr, ma jaradua sma basida ma y tbaride edei carea.–

¹⁶ MaĽne Jesuba tr jarasia:

–Maria!–

Mariaba araa acpeda –Raboni!– asa. (Mara hebreo beeade jara aa “Jaradiabari.”)

¹⁷ Jesuba jarasia:

^{VI} cre beeade  ada. crlrmar Juaba jara aa Salmo 16:8-11; Isaa 53:11-12; Osea 6:1-2; Jon 1:17; Levitico 23:11. Baribrlr dewarmar Juaba jara aa jma Antiguo Testamentoda.

–Mĕra bĕrĕrĕdua mĕ Zezamaa waĕi wĕĕ bĕrĕ.
Jĕlĕbe mĕ djabarĕmaa wĕpĕda jaradua mĕ Zezamaa
wĕbĕrĕda. Idjira bĕrĕ Zezaa. Mĕ Ācĕrĕa idjaba bĕrĕ
Ācĕrĕa.–

18 Ara maĕda Maria Magdalenara Jesu ume
nĕbabadarĕmaa wĕpĕda jarasia:
–Mĕa dadjirĕ Boroda unusia.–
Maĕ awara Jesuba jaradara jĕma nĕbĕrĕsia.

Jesuba edadaraĕ ara idjida unubiĕa

Mateo 28:16-20; Marco 16:14-18; Luca 24:36-49

19 Maĕgl ewarira nabema ewari domianebema
basia. Queuĕacarea Jesu ume nĕbabadarĕra deĕe eĕa
ĕbaa dji jĕre panasidĕa. Dewararĕ judiorĕda waya
panĕ bĕrĕ dji eĕa wĕbadara bio jĕĕtrĕ nĕmĕsĕda.
Maĕne Jesura cawaĕne eĕa odjasia. Ādjirĕ ĕsi
nĕmepeĕa jarasia:

–jMĕrĕ! jNecai duananadua!– I

20 Maĕ jarapeĕa idji jĕwada, idji orro sida Ādjirĕa
acĕbisia. Dadjirĕ Boro unubĕda carea bĕsrĕdasidĕa.

21 Maĕbe Jesuba wayacusa Ādjirĕa jarasia:

–Necai duananadua. Mĕ Zezaba mĕ naĕ ĕjĕĕnaa dia-
bueĕa quĕrĕca mĕa bĕrĕda puru bĕaza diabueya.–

22 Mĕwĕ jarapeĕa Ādjirĕmaa jĕrĕpuasia. II

Jĕrĕpuapeĕa jarasia:

–Ācĕrĕ Jaurera edadadua. III²³ Ēberĕba cadjirua oĕa-
da bĕrĕba Ācĕrĕ Jaureĕeba quĕrĕdoĕibĕrĕ, maĕba
jara bĕa Ācĕrĕba maĕ cadjiruara quĕrĕdoasida. Idjaba
ĕberĕba cadjirua oĕada bĕrĕba Ācĕrĕ Jaureĕeba quĕrĕ-
doĕĕĕbĕrĕ maĕba jara bĕa Ācĕrĕba maĕ cadjiruara
quĕrĕdoĕĕ bĕda.–

Jesuba Tomĕa ara idjida unubiĕa

24 Tomĕra Jesuba edadĕa doce panĕnebema basia. Id-
ji jĕyĕgaĕa trĕra Mĕguiso abadidĕa. IV Jesu odjasidĕe idji-
ra waabemarĕ ume baĕĕ basia. 25 Maĕ bĕrĕ idjĕa
jarasidĕa:

–Dairĕba dadjirĕ Borora unusidĕa.–

Baribĕrĕ Tomĕba jarasia:

–Mĕdji dauba idji jĕwa clavoba cachipeĕadĕada un-
uĕbĕrĕ, idjaba mĕ jĕwa jĕwĕnĕda dji clavo cachi bĕdĕde
berajuĕbĕrĕ, idjaba mĕ jĕwada idji orroĕe berajuĕbĕrĕ,
idji jĕrĕbĕdara mĕa jĕĕĕa.–

26 Ocho ewari baĕacarea Jesu ume nĕbabadarĕra
wayacusa deĕe eĕa ĕbaa dji jĕre duanasia. Maĕne
Tomĕ sida basia. Mĕwĕ panĕne dji eĕa wĕbadara bio
jĕĕtrĕ nĕmĕmĕna Jesura cawaĕne odjasia. Ādjirĕ ĕsi
nĕmepeĕa Jesuba jarasia:

–jMĕrĕ! jNecai duananadua!–

27 Mĕwĕ jarapeĕa Tomĕa jarasia:

–Bĕ jĕwa jĕwĕnĕra nama berajudua, mĕ jĕwaza acĕd-
ua, idjaba bĕ jĕwara mĕ orroĕe berajudua. Waa jĕĕĕ
bĕrĕdĕa, ĕtebĕrĕ jĕjĕdua mĕra wĕrĕda jĕrĕbasida.–

28 Maĕne Tomĕba jarasia:

–jMĕ Boro! jMĕ Ācĕrĕ!–

I jNecai duananadua! Judiorĕba mĕwĕ saludabadaa. II Genesi
2:7; Ezequiel 37:1-14. III Ācĕrĕ Jaure edapeĕadĕebemada acĕdua
Hecho 1:4-8; 2:1-4. IV Mĕguiso. Griego beĕeĕe Dĕdimo bĕ bĕa.

29 Mĕwĕ bĕde Jesuba idjĕa jarasia:

–Bĕa mĕra unubĕrĕ bĕrĕ jĕbĕrĕ. jBaribĕrĕ ĕberĕrĕ-
ba mĕra ununaĕmĕna jĕnĕbĕrĕ, bio bia bĕadĕa!–

Naĕ carta ĕcĕrĕ cĕrĕĕ bĕsi?

30 Jesuba dewara ne ununacada idji ume nĕbabadarĕ
quĕrĕpita zocĕrĕ osia, baribĕrĕ jĕma maĕglĕra naĕ car-
taĕe bĕĕa. 31 Baribĕrĕ jĕma naĕglĕra bĕsia bĕrĕba
Jesura Ācĕrĕba ĕdĕrĕ edabari diai jaradĕda, Ācĕrĕ War-
rada jĕĕnamĕrĕa. Mĕwĕ jĕnĕbĕrĕ idjĕeĕa zocai bai ara-
da erobĕadĕa.

Jesuba idji ume nĕbabadarĕ siete panĕrĕa idji unubiĕa

21 Mĕwĕnacarea Jesuba ara idjida wayacusa idji
ume nĕbabadarĕa unubisia Tiberia amene dro-
ma icawa. V Nĕwĕ basia: 2 maĕ ewarĕde ĕbaa
panasidĕa Simoĕ Pedroda, Tomĕ idji jĕyĕgaĕa trĕra
“Mĕguiso” abadada, Natanael Galileĕde bĕ puru
Canĕnebemada, Zebedeo warrarĕda, idjaba dewararĕ-
da umĕ. 3 Mĕwĕ panĕne Simoĕ Pedroba jarasia:

–Mĕra bĕda beĕde wĕya.–

Maĕne Ādjirĕba jarasidĕa:

–Dairĕ sida bĕ ume wĕnia.–

Ara maĕda jĕbĕde bĕdoĕapeĕa wĕsidĕa. Mĕwĕmĕna
maĕ diamasi bĕdara jidĕdĕe basia. 4 Diapedĕda Jesuda
jĕbĕde nĕmasia baribĕrĕ Ādjĕa unusidĕamĕna adua
panasidĕa Jesuda mĕwĕ bĕda. 5 Mĕwĕ bĕde Jesuba Ād-
jĕrĕa jĕgua iwĕdĕsia:

–Warrarĕ, ĕbedara jidasidĕa?–

Ādjĕa panusidĕa:

–Jidĕdĕe basia.–

6 Jesuba jarasia:

–Mĕĕteara jĕwa araare bĕribueĕadua. Maĕne jĕ-
dadĕa.–

Ara maĕda idjĕa jaradĕare bĕribuesidĕa. Maĕne ĕtar-
rayara poya erreĕarĕdĕe basia bĕdara zocĕrĕ jĕ-
dapeĕadĕa bĕrĕ. 7 Mama basia Jesu ume nĕbabari “Jesu-
ba bio quĕrĕĕ bĕa” abadada. Maĕglĕba Pedroa jarasia:

–jĕĕglĕra dadjirĕ Boroa!–

Simoĕ Pedrora cacua egoĕa basia. Maĕ ĕberĕra dad-
jĕrĕ Boroda ŕrĕsidĕe ara maĕda idjĕa cacuĕde jĕbarira
jĕpeĕa daiĕu tĕu dogosia. 8 Baribĕrĕ waabemarĕra
doya arĕde panĕ bĕrĕ ĕtarrayara bĕdaba bĕra bĕda
jĕbĕdeba jĕbĕda erreĕari edesidĕa. Doya jĕĕni carea
dji tĕmlara cien metro basia bĕa. 9 Drua
bĕdocuasidĕe tĕbĕda urua bĕda unusidĕa. Bĕda bĕ
bĕda idjaba paĕ ĕbuĕa sida unusidĕa. 10 Jesuba jara-
sia:

–Bĕrĕba bĕda jidapeĕadĕada jĕrĕ enenadua.–

11 Ara maĕda Simoĕ Pedrora jĕbĕda wĕpeĕa ĕtarra-
yara jĕbĕda erreĕari enesia. Ātarrayara bĕda waĕba
beaba bĕra basia. 153 juachasidĕa. Baribĕrĕ zocĕrĕ jĕ-
dasidĕamĕna dji ĕtarrayara cĕĕĕ basia. 12 Maĕbe Jesuba
jarasia:

–Ne coĕe zĕĕadua.–

V Tiberia amenera idjaba Galileia abadaa.

MaĽne ādjirāba wayasidaa idjira caida iwidi carea. Cawasidaa idjira dadjirā Boroda. ¹³ Māwā panlne Jesuba paĽra edapeđa ādjirāa diasia. Bēda sida diasia.

¹⁴ MaĽba ɓarima ūbea bablrl basía Jesu Ľrēbaɓacarea ara idjida idji ume nĩbabadarāa un-ubiblrlada.

Jesuba Pedro waya edađa

¹⁵ Ne copeɓaɓacarea Jesuba SimoĽ Pedrao iwidiſia: –SimoĽ, Joná warra, ųbla mĽra biara quĩrĩā ɓaca za beaba mĽ quĩrĩā panl cāyābara?– I

Pedroba panusia:

–Māē mĽ Boro, bla cawa ɓaa mĽa blra quĩrĩā ɓada.–

Jesuba jarasia:

–MĽ tĩā ɓeara bio waga ɓadua oveja zaquerā wagabari quĩrĩāca.–

¹⁶ Jesuba wayacusa Pedrao iwidiſia:

–SimoĽ, Joná warra, ųmĽra quĩrĩā ɓaca?–

Pedroba panusia:

–Māē mĽ Boro, bla cawa ɓaa mĽa blra quĩrĩā ɓada.–

Jesuba jarasia:

–MĽ tĩā ɓeara bio waga ɓadua oveja zaquerā wagabari quĩrĩāca.–

¹⁷ Jesuba wayacusa iwidiſia:

–SimoĽ, Joná warra, ųmĽra quĩrĩā ɓaca?–

MaĽgɓa ɓarima ūbea iwidiɓlrl basía. Pedrora soppua nĩmesia, Jesuba ɓarima ūbea aɓarida iwidiɓa bērā. MaĽbe idjia jarasia:

–MĽ Boro, bla ne jūmada cawa ɓaa. Bla cawa ɓaa mĽa blra quĩrĩā ɓada.–

Jesuba jarasia:

–MĽ tĩā ɓeara bio waga ɓadua oveja zaquerā wagabari quĩrĩāca. ¹⁸ Wārā arada jaraya: cūdraeđa bl-
duba djibadjia blɓdji wā quĩrĩāɓlrlmaa wāi carea. Bariblrl bl drōā ɓeɓacarea dewararāba bl jlwara ji-

I Ľcɓlrlmaarā Jesuba nāwā iwidi ɓaa: “ųBla mĽra biara quĩrĩā ɓaca ne jūma cāyābara?”

raɓapeđa ōgo djioɓia. MaĽbe edeɓia bl wā quĩrĩāē ɓamaa.– II

¹⁹ MaĽ jara ɓaɓeɓa Jesuba cawabisia Pedrora sāwā beuida, idji beublrlɓeɓa ēberāɓa cawaɓamārēā Ācōrēra dji dromada. Māwā jarapeđa Jesuba Pedrao jarasia:

–jMĽ ume nĩbadua!–

Jesu, idjia bio quĩrĩā ɓa ume

²⁰ Pedroba jēda acɓpeđa Jesu ume nĩbabari “Jesuba bio quĩrĩā ɓa” abadara caiɓu zebɓlrlada unusia. MaĽgɓa Jesu caita chūmasia Egiptoɓeɓa ēɓɓɓeɓa quĩrāneɓabada cobada cosieɓe. Idjia iwidiſia: “Dai Boro, ųcaiba blra jidabi?” III²¹ Pedroba maĽgɓl ēberā unupeđa Jesua iwidiſia:

–MĽ Boro, za zebɓlrla ųsāwā ɓai?–

²² Jesuba panusia:

–MĽa quĩrĩā ɓablrl idjira zocai ɓaida aɓa mĽ waya zebɓlrlɓaa ųbla maĽda sāwāi? MĽa quĩrĩā ɓaa blra mĽ ume nĩbaida.–

²³ Māwā jaraɓa carea zocārā djabarāba cɓchasiɓaa Jesuba bio quĩrĩā ɓa abadara beuēda. Bariblrl Jesuba jaraē basía idjira beuēda. Āteɓlrl jarasia: “MĽa quĩrĩā ɓablrl idjira zocai ɓaida aɓa mĽ waya zebɓlrlɓaa, ųbla maĽda sāwāi?”

²⁴ Ara maĽ Jesu ume nĩ ɓaɓaba maĽneɓemada jara ɓaa idjaba naĽ cartae nāwā ɓablrla. Dadjirāba cawa panla idjia jara ɓara wārāda.

Jesuba maĽ auɓu ne zocārā oɓa

²⁵ Waɓi baraa Jesuba ocuaɓara. Bariblrl jūma maĽgɓda cartae aɓa aɓa ɓablɓdabara, mĽmaarā maĽ carta ɓacuaɓara naĽ duɓa araē bacasia.

II MaĽgɓa jara ɓaa Pedro jidaɓapeđa beadiɓemada. III JuaĽ 13:25.

HECHO

Nañ cartara Lucaba b̄asia. Idjira griego basica b̄aa. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de bida jara b̄aa mañ Lucara Paulo ume n̄ibasida. Mañglra ebuɗaara b̄aa ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aba 21:18ɗaa, idjaba 27:1neba aba 28:16ɗaa. Ḃcrlɗmaara 60 poa Jesucrito toɗacarea Lucaba nañ cartara b̄asia.

Bedeɗa bia Jesucritodebema ēberā dji droma Teopilo itea b̄acarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea b̄asia Jesuba diabueɗarāba opeɗadebema cawamārēā. Dji c̄riɗa dromara 1:8de b̄aa. Dadji Boro Jesuba n̄awā jara-sia: “Ācōrē Jaure b̄arā ume b̄aɗe zebɗɗe b̄arāba idji l̄baada edaɗia. Mañba b̄arāba Jerusaleñne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tɗmlara beaɗe bida m̄nebemada beɗeɗia.”

Dji naārābema capítulode (1:1-26) eɗa b̄a b̄aa Jesuba Ācōrē Jaure diai jaraɗada, Jesu bajānaa wānada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabueɗada beɗeɗebema.

Mañare b̄a b̄aa Jesuba diabueɗarāba Jerusaleñne beɗeɗa bia idjidebema jarapeɗada (2:1deba aba 8:3ɗaa). Eɗa b̄a b̄aa Ācōrē Jaure ādjimaa zedada, Pedroba Ācōrē de droma caita jaradiaɗada, Jesuɗerā sāwā ābaa pananada, idjaba judiorāba Estebañ beapeɗadebema.

Mañare b̄a b̄aa Jesuba diabueɗarāba Judea druade, Samaria druade bida beɗeɗa bia idjidebema jarapeɗada (8:4deba aba 9:43ɗaa). Eɗa b̄a b̄aa Ācōrē Jaure Samariaɗebema djabarāmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiaɗebema jaradiaɗada idjaba Sauloba Jesucrito ṽjānanebema.

J̄rūare b̄a b̄aa Jesuba diabueɗarāba beɗeɗa bia idjidebema judiorāēa jarapeɗada. Eɗa b̄a b̄aa Ācōrē Jaure ju-diorāēmaa zedada (10:1deba aba 11:18ɗaa), Pedro Herode jɗwaɗe eɗɗɗada (11:19deba aba 12:25ɗaa), Paulo Jesu beɗeɗa jarade wāna dji naārābema (13:1deba aba 14:28ɗaa), djabarā dji dromarā Jerusaleñne dji jɗreɗada (15:1-35), Paulo Jesu beɗeɗa jarade wāna dji umébeɗa (15:36deba aba 18:22ɗaa), dji ūbebe-mada (18:23deba aba 20:38ɗaa), idjaba Paulo Romanaa preso edepeɗada (21:1deba aba 28:31naa).

Jesuba Ācōrē Jaure diai jaraɗa

1 Teopilo, naārā m̄la cartade bl itea jūma b̄a dia-buesia Jesuba o beɗeɗebema, idjia jaradia b̄ada sida aba Ācōrēba bajānaa edebɗɗaa. Waɗi ba-jānaa wāi naēna idjia diabuei carea edaɗarāa Ācōrē Jaureɗeɗa jaradisia cārēda oɗida panɗa.

3 Jesu beuɗacarea ādjirāa ara idjida b̄arima zocārā unubisia cawaɗamārēā idjira wārāda ṽrēbasida. Cuarenta ewari māwā osia. Mañne ādjirāa jaradiabad-ja sāwā Ācōrēba idji ṽjā beara bia pe eroɗada. **4** Ewari aba Jesu ādjirā ume b̄aside n̄awā jarasia:

–Jerusaleñ puruɗeɗa āyā wārānada. Nama j̄ānada-ua aba dadjirā Zezaba idji Jaure diai jaraɗa diabɗɗaa.

I Mañnebemada m̄la b̄arāa naēna jarasia. **5** Wārāda Juañba ēberārā baidoba borocuesia, baribɗɗa d̄arāēne Ācōrēba idji Jaureɗa b̄arāa diaya.– **II**

6 Mañbe Jesu ume ābaa duanɗa idjia iwidiɗia:

–Dai Boro, z̄iɗibɗɗa bla dadji Israel purura djārā jɗwaɗebema eɗɗɗa dji boroda beica?–

7 Jesuba panusia:

–Māwāi ewarira b̄arāba cawaɗiē panɗa. Ababe m̄ Zezabɗɗa cawa b̄aa mañ ewarira b̄ada b̄erā. **8** Baribɗɗa Ācōrē Jaure b̄arā ume b̄aɗe zebɗɗe b̄arāba idji l̄baada edaɗia. Mañba b̄arāba Jerusaleñne, jūma Judea dru-

I Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaia 32:14-15; Joel 2:28-32. **II** Idji Jaureɗa b̄arāa diaya. Griego beɗeɗe n̄awā b̄a b̄aa: “Ācōrēba b̄arāa idji Jaureba borocueya.”

ade, Samaria druade, drua tɗmlara beaɗe bida m̄nebemada beɗeɗia.–

9 Jesuba māwā jaraɗacarea jūmarāba acɗ duanɗe ṽ-taa jira wāsia. Mañne j̄rārāba idjira ānā edaɗa b̄erā waa ununaé basia. **10** Waɗibida Jesu ṽtaa wānamaa acɗ duanɗe cawaēne ādjirā caita ēberāda umé od-jasidaa. Ādjia cacuade j̄l panɗa totroa b̄asia. **11** Mañ ēberāba n̄awā jarasidaa:

–Achirā Galileɗebema, z̄cārē cārēā bajānaa acɗ panɗ? Jesu b̄arā ume b̄ada bajānaa wānara wayacusa zeya idji bajānaa wāna quĩrāca.– **III**

Matía edapeɗada

12 Mañbe Jesuba diabueɗarā Olivo eyaɗeɗa Jerusaleñnaa jēda wāsidaa. Mañ eyara Jerusaleñ caita b̄aa. Dji tɗmlara judiorā ṽnāūbada ewariɗe wābada quĩrāca b̄aa. **13** Jerusaleñne jūēnapeɗa ṽtlarebema de-jāne ādji cāɗbadamaa wāsidaa. Ādjirā nañglrā basia: Pedro, Juañ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoñ Celote, idjaba Santiago warra Juda. **IV**¹⁴ Jūma ādjirā Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wērārā ume bida ābaa dji jɗreɗada Ācōrēba iwidiɗi carea.

15 Māwā duanɗe ewari aba Pedrorā djabarā ēsi ṽta nūmesia beɗeai carea. Ādjirā ciento veinte panasida-ca b̄aa. Mañne jarasia:

III Apocalipsi 1:7. **IV** Santiago warra. Griego beɗeɗe ṽcrlɗ cartade b̄a b̄aa “Santiago djaba.”

¹⁶ –Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia bābisia. ¹ Ācōrē Bedeade bā bā quīrāca wārāda māwāida bāda bērā Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā. ¹⁷ Judara dadjirā quīrāca Jesuba edada basia. Dadjirāba obadara idjia biēda o bābadjia.–

(¹⁸ Judaba Jesu jidabiēda carea paratada edasia. Maļ parataba ējūāda nēdosia. Bariblrā ara maļ ējūāne Judara quīrā edaa boroare baesia. Idji bira jēsapeēda idji jāsira jūma ēdrāsia. ¹⁹ Jūma Jerusaleñnebemarāba maļ cawasiēde dji ējūāra trā bāsidaa Aceldama. Maļ trāra ādji bedeade jara bāa Oa Ējūā.) ^{II20} Maļne Pedroba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade bā bā quīrāca:

Idji dera deduma beya. Ni abalda mama beadaēā. ^{III} Idjaba jara bāa:

Idjia o bādara dewaralba o beya. ^{IV}

²¹ Maļ bērā idji cacuabari bārānebemada aba dairā ume beida bāa ēberārāa jarai carea Jesura wārāda lrebasida. Maļ ēberārā dadjirā ume bāida bāa Juaļba dadji Boro Jesu borocueēdeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewariēā.–

²³ Maļne ēberāda umē bāsidaa ādjidebemada aba edadi carea. Aba Jose basia. Idjira Barsabā wa Justo abadaa. Dewarabemara Matia basia. ²⁴ Maļbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwidiēā:

–Dai Boro, Judara bā diabueēda baesia. Idjia oida bāra igarasia idji bāida bāmaa wāi carea. Jūmarāba sode crīcha ranlra bā cawa bāa. Maļ bērā dairā cawabidua naļgā ēberā umēbemarā sāļglda edablrāda bā diabueēda obadara omārēā.–

²⁶ Maļbe ne jemenesidaa caida bei cawaya. Maļne Matiadrl besia. Ara maļda idjira Jesuba diabueēdarā once ranl ume ābaa besia.

Ācōrē Jaure zeda

2 Māwānacarea Pentecoste ewarida jūēsia.

Maļne Jesu ijā beara jūma ābaa dji jlrē duanasidaa. ^{V2} Māwā ranlne cawaēne ūrīsidāa bajānaa jīgua nūmlda nāūrā dji cābāyā ruā nūm l quīrāca. Dji dede jūmarāba maļ jīgua ūrīsidāa. ³ Ara māwābllrāde tlll uruada unusidaa. Maļ tlll uruara ādji boroza maārī uruasia. ⁴ Maļne Ācōrē Jauredeba panesidaa. ^{VI} Ara maļda ādjia ūrīnaca bedeade beēda duanesia Ācōrē Jaureba bedebida quīrāca.

⁵ Pentecoste ewari bērā judiorā druzabema Ācōrē waya beada Jerusaleñne duanasidaa. ⁶ Ādjirāba maļ jīgua ūrīsidāde acldē wāsidaa. Maļne ūrīsidāa Jesu ijā beaba ādji bedeaza beēda duanlda. Maļ bērā cawa crīchadaē basia. ⁷ Māwā ranlne jarasidaa:

–Za beēda duanlra jūma Galiledebebaēca?

⁸ Zsāwā dadjirāba ūrī ranl ara dadji bedeaza beēda duanlda? ⁹ Dadjirā tāēna Partidebemada, Medidebemada, Elañnebemada, Mesopotamiadebemada, Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontoebemada,

da, Asiadebemada, ¹⁰ Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, Ἰβηρῶν Libia druaē Cirene puru caita beabada siēda nama duanla. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada siēda nama ranla. ¹¹ Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiaēbema siēda nama ranla. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī ranla Ācōrēba waibāa oēdebebemada beēda duanlda!–

¹² Maļ carea jūmarāba cawa crīchadaē bērā nāwā jara duanesidaa:

–Naļ ēberārāra zśawā jāwā beēda duanl?–

¹³ Maļne dewarārāba ipiēda jara duanasidaa:

–Ādjirāra ituaba beu duanla.–

Pedroba Jerusaleñne jaradiēda

¹⁴ Maļne Pedrora dewara once ume ābaa bāda piradrlepeēda jīgua jarasia:

–Achirā judiorā, jūma Jerusaleñne beabari biēda naļda cawaeēduā; māa jarabllrā quīrācūta ūrīnadua.

¹⁵ Bārāba crīcha ranla dairāra ituaba beu duanlda bariblrā māwāēā. jWadibiēda diapeēda nūm l! ¹⁶ Ātebllrā dai māwā beēda duanlnebemada Ācōrēneba bedebari Joelba nāwā bāsia:

¹⁷ Ācōrēba nāwā jara bāa:

Jirūarebema ewariēde mļ Jaurera jūma ēberārāa diaya.

Māwā bārā warrārāra, bārā caurā siēda mļneba bedeēāia.

Mā cūdrarāa cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārāa biēda cāimocaraēde ne unubiya.

¹⁸ Maļ ewariēde mļ Jaurera mļ nezocarāa diaya, wērāa, umaquīrāa biēda. Maļne ādjirāra mļneba bedeēāia.

¹⁹ Maļ ewariēde ne ununacada bajāne unubicuaya. Naļ ējūāne biēda unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa siēda unubicuaya.

²⁰ Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna l mādāura quiya. Jedeco siēda oa baya. Maļ ewarira ewari droma baya.

²¹ Bariblrā dadjirā Boroa quīrā djuburia iwidiēbdara idjia jūma ēdr l edaya. ^{VII}

²² Achirā Israeldebeba, naļ beēara ūrīnadua: Ācōrēba Jesu Nazaredebeba ne ununaca waibāa beada bārā tāēna obicuasias. Māwā o bādeba Jesuba cawabisia Ācōrēra idji ume bāda. Maļgllrā bārāba bio cawa ranla. ²³ Ācōrēba naēna crīcha bāda quīrāca abāla idu Jesura bārā jlwaeēda bābisia. Maļbe bārāba ēberārā cadjiruarāa crude cachi beabisidaa. Ācōrēba cawa basia maļra jūma māwāida. ²⁴ Jesura bia mīga beusia. Bariblrā Ācōrēba idjira lrebbabiēda bērā beuba poya erobeē basia.

²⁵ Dadji boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:

Māa unusia dadji Borora ewariza mļ ume bāda.

Idjira mļ jlwa araare bā bērā ne wayaa neē bāa.

²⁶ Maļ carea mļ sora bāsriēda bāa; mļra bio bāsriēda trlā bāa.

I Salmo 41:9. II Mateo 27:3-10. III Salmo 69:25. IV Salmo 109:8. V Pentecoste ewarira naēna “néu naārā ewapeēda carea bāsriēda obada ewari” abadjiēā. Levitico 23:15-21. VI Hecho 1:8.

VII Joel 2:28-32.

Mĭa cawa ʘa idjia mĭra ĩrēbabida. Maĭ bēřā beuimĭna pecai ʘa.

²⁷ Mĭa cawa ʘa bla mĭra beuđarā jaure panabadama ameēda.

Mĭ, bl nezoca jipa ʘara idu ʘerawabiēa.

²⁸ Bla cawabisia mĭra wayacusa zocai ʘaida, ^I idjaba bla mĭ ume ʘa bēřā mĭra bio ʘasriđabiya. ^{II}

²⁹ Mĭ đjabarā judiorā, mĭa ebuđa jaraya: dadjirā drōāenabema Davi beuđacarea idjira tʘarisiđaa. Idji tʘaripeđadara dadjirāba wađibiđa unubadaa. ³⁰ Davira Ācōrēneba beđeabari basía. Maĭ bēřā cawa ʘasia Ācōrēba wārāneba jarasida idjiđeaba yōbʘrĭlɔda aba idji cacuabari israelerā boroda ʘaida. ^{III}³¹ Māwāida cawa ʘađa bēřā idjia beđeasia Ācōrēba ēđrɔ edabari diai jaradā ĩrēbaidebemada. ^{IV} Idjia jarasia Ācōrēba ēđrɔ edabarira beuđarā jaure panabadama ameēda idjaba idji cacuara ʘerawabiēda.

³² Daviba jaradā quĩrāca Ācōrēba Jesura beu ʘađada ĩrēbabisia. Jūma dairāba maĭgʘra unusiđaa. ³³ Dadji Zeza Ācōrēba idji jʘwa araare Jesura dji dromada ʘasia. Maĭbe idji Jaure diai jaradada Jesua diasia idjiđerā di-amārēā. Jesuba maĭ Jaurera wārāda dairāa diasia. Bārāba unu panʘra, ũrĭ panʘ siđa idji Jaureba māwā obi ʘa.

³⁴ Dadjirāba cawa panʘa Davira ara idjiđebemada beđeá basida bajāne dji dromada beē ʘađa bēřā. Āte-ʘrɔ idjia nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mĭ boroa jarasia: mĭ jʘwa araare chūmedua aba bl ume dji quĩrūrā mĭa bl jʘwaēda ʘaʘrɔlɔđaa. ^V

³⁶ Maĭ carea jūma israelerā, wārāda cawađadua: Jesu, bārāba cruđe cachibipeđadara Ācōrēba jūmarā Boroda ʘasia. Idjidrɔ dadji ēđrɔ edabari diai jaradāa. – ^{VI}

³⁷ Maĭ ũrĭsiđade jūmarāda bio sopuasiđaa. Maĭ carea đdjirāba Pedroa, Jesuba diabueđa dewararāa biđa iwiđisiđaa:

–Đjabarā, ¿ēđrɔlɔ carea cārēda ođida panʘ?–

³⁸ Maĭne Pedroba panusia:

–Cadjiruada igaradapeđa Ācōrēmaa zedadua. Jesu-crito trĭneba borocueđadua. Maĭne bārāba cadjiruua opeđadara Ācōrēba quĩrādoapeđa idji Jaureda bārāa diaya. ³⁹ Ācōrēba idji Jaure diai jaradara bārā itea ʘa, bārā warrarā itea ʘa, ēberārā tɔmɔ beabadarā itea biđa ʘa. ^{VII} Jūma dadji Boro Ācōrēba trĭ ʘa ēberārā itea ʘa.–

⁴⁰ Pedrora dārā beđeasia đdjirāba ĩjānamārēā. Nāwā jara ʘasia:

–Ācōrēba idibema ēberā cadjiruārā cawa oidebemada ēđrɔlɔđadua!– ^{VIII}

⁴¹ Zocārā ēberārāba idji beđeara ĩjānapedā borocuesiđaa. Maĭ ewariđe Jesu ĩjāpedadada mil ũbea panasiđaca ʘa.

^I Wayacusa zocai ʘaida. Griego beđeade ʘá ʘa “o zocai ʘaidebemada.” ^{II} Salmo 16:8-11. ^{III} 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-12. ^{IV} Ācōrēba ēđrɔ edabari diai jaradā. Maĭba jara ʘa “Crito.” ^V Salmo 110:1; Luca 20:41-44. ^{VI} ēđrɔ edabari diai jaradā. Maĭba jara ʘa “Crito.” ^{VII} Ezequiel 36:23-28. ^{VIII} Ezequiel 11:19-21; 18:30-32.

⁴² Jesuba diabueđarāba jaradia panʘra đdjirāba bio ēpēbadjiđaa. Ābaa bia duanabadjiđaa. Jesu quĩrānebađi carea cobada siđa cobadjiđaa. ^{IX} Idjaba Ācōrēa iwiđi panabadjiđaa.

Jesu ĩjā beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabueđarāba ne ununacada zocārā obadjiđaa. Maĭ carea jūmarāba Ācōrēra bio wayasiđaa.

⁴⁴ Jūma Jesu ĩjā ʘeara ābaa bia duanabadjiđaa. Ācʘrɔlɔba đdji ējūāda, nebia siđa nēdobueđapeđa djaba aba ne neē beʘrɔlɔde paratara diabadjiđaa. Māwā đdjia erobeaba dji careabadjiđaa. ⁴⁶ Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jʘrebadjiđaa idjaba djabarā deza sobiađeaba ʘasriđa ābaa ne cobadjiđaa. ⁴⁷ Đdjirāba Ācōrēa bia beđeabadjiđaa. Idjaba dewararāba đdjirāra bia unubadjiđaa. Maĭne dadji Boroba ewariza ēberārāra ēđrɔ edabadjia. Māwā Ācōrēneba đdjirāra yō wāsiđaa.

Pedroba ēberā ĩrū bié ʘa biabiđa

³ Ewari aba ĩmāđau ĩtʘeđa judiorāba Ācōrēa iwiđibada horade Pedrora Juaĭ siđa Ācōrē de dromanaa wāsiđaa. ² Maĭne Ācōrē de dromane eđa wābada Quĩrāwārēā ʘa abadađe ēberā ĩrū bié topeđadada ʘasia. Ēberārāba idjira ewariza mamaa edebadjiđaa dji eđaa wābʘdarāa parata iwiđimārēā. ³ Idjia Pedro, Juaĭ siđa eđa wābʘdada unusiđe paratada iwiđisia. ⁴ Pedroba, Juaĭ biđa idjimaa acʘsiđaa. Maĭne Pedroba jarasia:

–Daimaa acʘdua.–

⁵ Idjia ne diadida crĭchađa bēřā đdjimaa acʘsia.

⁶ Baribʘrɔ Pedroba jarasia:

–Mĭa paratada, oro siđa neē ʘa, baribʘrɔ mĭa erobada ʘa diaya: ¡Jesu-crito Nazaređebema trĭneba piradrɔpeđa nĭbađe wādua!–

⁷ Maĭne Pedroba dji ēberā jʘwa araare jidapeđa piradrɔ edasia. Piradrɔlɔlɔde dji ēberā ĩrūra, idji cōrācōrā siđa biasia. ⁸ Ara maĭda ĩtɔ jʘdrɔpeđa taibađe wāsia. Jʘdrɔ jʘdrɔ nĭne Ācōrēa bia beđeaba ʘada đdji ume Ācōrē de dromane eđa wāsia. ⁹ Jūmarāba idjira Ācōrēa bia beđeaba nĭda unusiđaa. ¹⁰ Maĭ unusiđade cawa crĭchađe basía. Đdjirāba cawasiđaa idjira ewariza Ācōrē de dromane eđa wābada Quĩrāwārēā ʘa abadaa parata iwiđi chūmabadjida.

Pedroba Ācōrē de droma dajadaare ĩgua jaradiđa

¹¹ Ēberā ĩrū bié ʘađaba Pedrora, Juaĭ siđa quenabarica basía. Đdjira Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca ʘa eđaare panasiđaa. Đdji pananamaa Salomođ abadaa. Jūmarāba cawa crĭchađe bēřā đdjimaa pira wāsiđaa. ¹² Pedroba maĭ unusiđe jarasia:

–Achirā Israeldebeba, ¿cārē cārēā cawa crĭchađe panʘ? ¿Cārē cārēā daida acʘ panʘ? ¿Crĭcha panʘca dai ʘađeaba wa दौरā Ācōrē quĩrāpita jipa panʘ bēřā nāĭ

^{IX} Jesu quĩrānebađi carea cobada siđa cobadjiđaa. Griego beđeade ʘá ʘa “paĭ cōrācuadapeđa cosiđaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

ēberāra biabisidada? ¡Māwāēa! ¹³ Ācōrē dadjirā drōāenabema Abrahañ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume baedaba idji nezoca Jesura dji Dromada basia. ^I Bārāba idjira Pilatoa jida diasidāa beamārēā. Pilatoba idjira ēdrl ba quīrā bāeamīna bārāba igarasidāa. ¹⁴ Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa Bāra igaradapeđa mīā sē iwīdi panasidāa Pilatoba mīā beadedā ēdrl bāmārēā. ^{II} ¹⁵ Māwā bārāba dadjī Zocai Bāi Diabarida beasidāa. Bariblr̄l Ācōrēba idjira beu baedada lr̄ēbabisia. Mañ lr̄ēbaedara daiba unusidāa. ¹⁶ Ara mañ Jesu l̄ababa nañ ēberā bārāba unubadara biasia. Daiba ijā panla Jesuba cacua biē beara biabibarida. Māwā ijā panlneba nañ ēberāra wārāda biasia. Mañra bārāba ebuēda unu panla.

¹⁷ Mñ djabarā judiorā, mñ cawa bāa bārāba, bārā bororā biēda Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jaradā ēdrl edabarida cawadāē basi bēā. ¹⁸ Bariblr̄l mañglēba Ācōrēba naēna jaradara jūma māwābisia. Idjiēba beēabadarāneba jarasia idjia ēdrl edabari diai jaradara bia mīgapeđa beuida. ^{III} ¹⁹ Jālbe bārāba cadjiruada igaradapeđa Ācōrēmaa zedādua. Māwā osidara bārāba cadjirua opeđadara Ācōrēba quīrādoapeđa sobiabiya. ²⁰ Idjia Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda bāda bēā. ²¹ Nawena Jesucritora bajāne bāa aba Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia oblr̄lēda. Ācōrēba drōāenabema ewariēde idjiēba beēabadarāneba wārāda māwā oyada asia.

²² Moiseba dadjī drōāenabemarā nāwā jarasia: “Dadjī Boro Ācōrēba mñ diabueđa quīrāca idjiēba beēabarida aba bārāmaa diabueya. Mañ ēberāra ara bārā puruēbema baya. Idjia jarablr̄lra jūma ijānadua. ²³ Idjia jara bāda abalba ijāēblr̄l, Ācōrēba mañ ēberāra idji puruēbemada āyā bāya.” ^{IV} ²⁴ Mañ awara Samuel ewariēba l̄taa jūma Ācōrēneba beēabadarāba nañ ewariēbemada beēasidāa. ²⁵ Ācōrēba ādjirāneba beēadara iēdi wārāda unu panla.

Mañ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume beēada basia. Idjia Abrahañ nāwā jarasia: “Mñ bābeba yōblr̄lēba nañ ējūāne bea purura jūma carebaya.” ^V Mañ beēda bāda bārāba iēdi wārāda unu panla. ²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeđa naārā bārāmaa diabuesia carebamārēā. ^{VI} Bādjiza careba bāa bārāba cadjirua obadara igaradāmārēā.–

Pedro, Juañ sida judiorā bororāmaa jida edepedāda

4 Pedro, Juañ sida ēberārā ume waēdi beēda panlne sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa zesidāa. ² Mañne Pedroba Juañ sida ēberārāa jaradia panasidāa Jesu lr̄ēbaēda quīrāca ēberārā sida lr̄ēbaēda. Mañ carea dji bororāra quīrūsidaa. ³ Pedrora, Juañ sida jidapeđa queubođo bēā aba nurēma preso basidāa. ⁴ Bariblr̄l Pedroba jaradia baēda ūrī panana zocārāba

^I Nezoca. Mañ beēeba idjaba jara bāa “Warra.” ^{II} Marco 15:6-15. ^{III} Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaia 52:13ēba aba 53:12ēba. ^{IV} Eđrl edabari diai jaradā. Mañba jara bāa “Crito.” ^V Deuteronomio 18:15-19. ^{VI} Genesis 22:18; 26:4. ^{VI} Nezoca. Mañ beēeba idjaba jara bāa “Warra.”

Jesura ijāsidaa. Mañrā bara Jesu ijā beara dji umaquīrārā awa mil juesuma panasidāca bāa.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusaleñne ābaa dji jresidāa.

⁶ Sacerdote dji droma Anāda arima basia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidāa: Caipāda, Juañda, Alejandrod, dewararā sida. ^{VII} ⁷ Mañne ādjirāba Pedrora Juañ sida enebisidāa. Ādjirā quīrāpita nūmnapedā nāwā iwīdisidāa: ^{VIII}

–Jāl ēberā jīrū biē baedara bārāba zcaī l̄baēbeba biabisidā? zCai tr̄lneba jāwā osidā?–

⁸ Mañne Pedroba Ācōrē Jauredeba nāwā panusia:

–Dadjī puruēbema bororā, Israēlēbema drōārā dji dromarā: ⁹ iēdi bārāba दौरā cawa obādaa ēberā jīrū biē baēda carebapeđada carea. Iwīdi panla idjira sāwā sidāsida. ¹⁰ Māēteara daiba ebuēda panunia bārāba, jūma israelerā biēda bio cawadāmārēā. Nañglēba bārā quīrāpita nūmra Jesucrito Nazaredebeba l̄baēbeba biasia. ^{IX} Mañ Jesucritora bārāba crude cachi beasidāa, bariblr̄l Ācōrēba idjira lr̄ēbabisia. ¹¹ Ācōrē cartae bā bāa: “De obadaba mōgara igarapeđadara dji biara bāda basia.” ^X Jesura mañ mōgara quīrāca bāa. Bārā dji de obada quīrāca panlba idjira igarasidāa. Bariblr̄l Ācōrēba idjira dji biara bāda basia. ¹² Aba idjiablr̄l dadjirāra poya ēdrl edaya. Idji awara Ācōrēba ni abalda nañ ējūāne bāē basia ēberārā ēdrl edamārēā.–

¹³ Dji bororāba Pedro, Juañ sida ne wayaa neē beēda panlāda unusidāde cawa crīchadāē basia. Ādjirāba cawa panasidāa Pedrora Juañ sida mācua carta cawa panlēda. Mañ awara cawasidāa ādjira Jesu ume nībbadjidāda. ¹⁴ Bariblr̄l dji ēberā bāedara ādji ume nūml bēā ādjira poya biē jaradāē basia. ¹⁵ Mañne dji bororāba Pedro, Juañ sida jarasidāa dajadaa jālne wānamārēā. Mañbe ara ādjiduba beēasidāa. ¹⁶ Nāwā jarasidāa:

–Jāl ēberārā zsaēwā oēdi? Ādjia mañ ne ununaca oēpeđadara jūma Jerusaleñnebemarāba cawa panla. Dadjia poya sewaaēda adāēā. ¹⁷ Bariblr̄l mañnebema da dewararāa idu cawabidā amaaba jāl Jesuare panlāra waragaēia idji tr̄lneba waa beēearānamārēā.–

¹⁸ Ara mañda Pedrora Juañ sida waya tr̄lnapedā ebuēda jarasidāa ni maārī biēda Jesuēbemada beēearānamārēā idjaba jaradiarānamārēā. ¹⁹ Bariblr̄l Pedroba, Juañ sida jarasidāa:

–Bio crīchadādua. zBiara bāca Ācōrēda ijānida wa bārāba jara panlāda ijānida? Daimaarā biara bāca Ācōrēdrl ijānida. ²⁰ Daiba unupeđadada, ūrīpedāda sida jaradia panania. Poya chupeadāēā.–

²¹ Mañbe dji bororāba wetara waragađapeđa Pedroba Juañ sida ēdrl basidāa. Puruda waya panl bēā cawadāē basia sāwā cawa oēida. Dji ēberā bāēda carea

^{VII} Mañ ewariēde Caipāra sacerdotē dji droma basia bariblr̄l idji zāwārē Anāra mañ naēna sacerdotē dji droma baēda bēā idjira waēbidā māwā tr̄l jarabadjidāa. ^{VIII} Luca 12:11-12. ^{IX} Jesucrito Nazaredebeba l̄baēbeba. Griego beēade “Jesucrito Nazaredebeba tr̄lneba” bā bāa. ^X Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

jūmarāda Ācōrēa bia beḏea duanasidaa. ²² Mañ ēberā ne ununacadeba biadara cuarenta poa auḏu basia.

Jesu t̄jā beaba sozarrada iwidiḑeḑada

²³ Pedrora Juañ sida preso pananada ēdr̄l̄apeḑa waabema Jesu t̄jā bea ābaa duanama wāsidaa. Mañbe sacerdote bororāba, drōārā dji dromarā biḑa ādjia jarapeḑada jūma nēb̄l̄asidaa. ²⁴ Mañ ūr̄isidaa jūma ābaa Ācōrēa iwidiḑidaa:

–Dai Boro jūma roya b̄a, blab̄l̄l̄ bajāra, nañ ējūāra, pusara, jūma ādjie n̄m̄l̄ sida osia. ²⁵ B̄l̄ Jaureḑeba b̄l̄ nezoca Davia nāwā jarabisia: ^I

¿Cārē cārēā judiorāē puru beara quīr̄ū duanl̄? ¿Cārē cārēā puru beara ādji quīr̄ābe beḑea au panl̄ djōni carea?

²⁶ Druazabema bororāda dji dromarā ume ābaa dji j̄l̄residaa dadji Ācōrē ume, idjia b̄l̄ada Boro ume biḑa djōni carea. ^{II}

²⁷ Ara mañ quīr̄āca nañ puruḑe Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorāēda, dadji Israel puru sida dji j̄l̄reḑapeḑa beḑea ausidaa b̄l̄ nezoca jipa b̄l̄ Jesu beaḑi carea. ^{III} B̄l̄a idjira dadjirā Boroda b̄l̄ad̄am̄ina ādjia māwā osidaa b̄l̄a naēna cr̄icha b̄l̄ada quīr̄āca. B̄l̄ra bio l̄b̄a b̄l̄a b̄ērā naēna b̄asia ādjia māwā oḑamārēā.

²⁹ Dai Boro, ac̄l̄dua s̄awā ādjirāba dairāra waraga panl̄da. Sozarrada dairā b̄l̄ nezocarāa diadua b̄l̄ beḑeara ne wayaa neē jaradi carea. ³⁰ B̄l̄ l̄b̄a sida diadua cacua biē beara biabiḑi carea idjaba b̄l̄ nezoca jipa b̄l̄ Jesu tr̄l̄neba ne ununacada oḑi carea.–

³¹ Ācōrēa iwidiḑeḑacarea ādji duanl̄ dera uresia. Mañne jūmarāda Ācōrē Jaureḑeba duanesidaa. Mañba Ācōrē beḑeara ne wayaa neē jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupeḑada

³² Mañ ewaride Jesu t̄jā beara abari cr̄ichaḑeba, abari soḑeba ābaa bia duanasidaa. Ni ab̄al̄ba jarad̄aca basia idjia ne erob̄ara ababe idjiḑeda, āteb̄l̄l̄ ādjia erobeaba dji carebadjiḑada. ³³ Jesuba diabueḑarāba Ācōrē l̄b̄aḑeba dadji Boro Jesu l̄r̄ebaḑeḑebemada ebuḑa jaradiabadjiḑada. Idjaba Ācōrēba idji biad̄eba djabarāra bio carebadjia. ^{IV}³⁴ Mañ b̄ērā ādjirā tāēna ne neē beara neē basia. Ējūā erobeaba ādji ējūāra nēdobuebadjiḑada idjaba de erobeaba ādji dera nēdobuebadjiḑada. Nēdobueḑapeḑa dji paratara Jesuba diabueḑarāma eḑebadjiḑada cawa jeḑecaḑamārēā. Djaba aba ne neē beḑl̄l̄de parata diabadjiḑada.

³⁶ Mañne ēberā Jose abadada ādjirā ume basia. Jesuba diabueḑarāba idjira tr̄l̄ basidaa Bernabe. (Bernabe tr̄l̄ba jara b̄a “Sobiabibari Warra.”) Idjira Leviḑeba yōna basia. Chipre druad̄e tosiḑaa. ³⁷ Mañ Bernabe

^I B̄l̄ Jaureḑeba. Griego beḑeade ḑl̄l̄ cartade mañra neēa. B̄l̄ nezoca Davi. Griego beḑeade ḑl̄l̄ cartade idjaba “dai drōāenabema” b̄l̄ b̄a. ^{II} Salmo 2:1-2. Idjia dadjirā Boroda b̄l̄ada. Mañgl̄ba jara b̄a “Idji Crito.” ^{III} Herode. Mañ Herodera Antipa tr̄l̄ jarabadiḑada. Nezoca. Mañ beḑeaba idjaba jara b̄a “Warra.” ^{IV} Ācōrēba idji biad̄eba djabarāra bio carebadjia. Mañ beḑeaba idjaba jara b̄a “jūma ēberārāba Jesu t̄jā beara wayabadiḑada.”

ējūāda nēdobueḑeḑa dji paratara Jesuba diabueḑarāba cawa jeḑecaḑamārēā edesia.

⁵ Idjaba ēberā Ananía abadada basia. ^V Idji quimara Sapira abadjiḑada. Ādjia biḑa ējūāda nēdobuesidaa. ² Barib̄l̄l̄ Ananiāra dji quima ume beḑea auḑapeḑa dji paratara jūma diaē basia. Māwām̄ina Jesuba diabueḑarāba cawa jeḑecaḑamārēā diab̄l̄l̄de jūma diab̄l̄l̄ada asia. ³ Mañne Pedroba jarasia:

–Ananía, b̄l̄a ¿cārē cārēā diaurura b̄l̄ soḑe idu eḑa wābisi? B̄l̄a Ācōrē Jaurea sewada o b̄a. B̄l̄ ējūā nēdobueḑeḑebema paratara ḑl̄l̄l̄ m̄ērā erob̄a. ⁴ Jāñ ējūāra ¿b̄l̄reē basica? Nēdobueḑeḑa dji parata sida ¿b̄l̄reē basica? Jūma dia quīr̄āē basib̄l̄l̄ ¿cārē cārēā jāwā b̄l̄ soḑe sewa oida cr̄ichasi? B̄l̄a ēberāa sewa oē basia, āteb̄l̄l̄ Ācōrēa sewa osia.–

⁵ Mañ ūr̄iside Ananiāra abeḑa beu b̄esia. Mañnebema ūr̄ipeḑada bio ne wayasidaa. ⁶ Mañbe ḑl̄l̄l̄ cūdr̄arāba dji b̄ēwārāra wuaba b̄l̄reḑapeḑa t̄l̄baride edesidaa.

⁷ Dārāēne Ananía quima Sapirada jūēsia. ^{VI} Idjia Ananía s̄awānada adua basia. ⁸ Pedroba idjia iwidiḑia:

–M̄l̄a jaradua ¿b̄ārā ējūāra nēdobuesidaa b̄l̄ quimaba parata enena quīr̄āca?–

Sapiraba panusia:

–M̄āē, jāḑl̄l̄ nēb̄l̄de nēdobuesidaa.–

⁹ Mañ b̄ērā Pedroba jarasia:

–B̄ārāra ¿cārē cārēā sewa oḑi carea beḑea ausida dadji Boro Jaureba s̄awā oi cawaya? ¡Ac̄l̄dua! B̄l̄ quima t̄l̄baride wā pananada awuá zeb̄l̄da. Ara nawena b̄l̄ sida t̄l̄baride edeḑia.–

¹⁰ Ara mañ jarab̄l̄l̄de idjira Pedro j̄r̄ū caita beu b̄esia. Cūdr̄arā eḑa jūēb̄l̄de unusidaa idjira beu tab̄l̄da. Mañne dajadaa eḑeḑapeḑa dji quima caita t̄l̄barisidaa. ¹¹ Mañ carea djabarāra, jūma mañnebema ūr̄ipeḑada sida ne wayasidaa.

Jesu t̄jā beaba ēberārā zocārā biabipeḑada

¹² Mañ ewaride Jesuba diabueḑarāba ne ununacada zocārā ocuabadjiḑada. Māwā cawabisidaa Ācōrēra ādjirā ume b̄ada. Abari cr̄ichaḑeba jūma djabarāda Ācōrē de droma mōgaraba auḑu jūrā ca b̄l̄ eḑaare ābaa dji j̄l̄rebadjiḑada. Dji j̄l̄re pananama Salomōñ abadaa.

¹³ Djabarā awara ne wayaaba ni ab̄al̄da ādjirā ume pananaē basia, barib̄l̄l̄ zocārāba ādjirānebemada bia beḑea duanasidaa. ¹⁴ Mañne zocārā umaquīr̄ārāba wērārā biḑa dadji Borora t̄jāsidaa. Māwā idji t̄jā beara yō wāsidaa. ¹⁵ Jesuba diabueḑarāba ne ununacada zocārā o panl̄ b̄ērā ēberārāba cacua biē beada o icawa cl̄ade wa jueporoḑe b̄l̄badjiḑada Pedro wāyā wāb̄l̄l̄de idji cacua jaureba waramārēā. ¹⁶ Zocārā ēberārā Jerusaleñ caita bea puruḑebema biḑa cacua biē beada, jai bara bea sida ādjimaa eḑebadjiḑada. Mañbe jūmarāda biacuabadjiḑada.

^V Mañ Ananiāra ababe nañ capítulo 5ḑe odja b̄a. Capítulo 9ḑe, 22ḑe biḑa dewara Ananiānebemada b̄l̄ b̄a. Idjaba capítulo 23ḑe dewara Ananiānebemada b̄l̄ b̄a. ^{VI} Dārāēne. Griego beḑeade b̄l̄ b̄a: “Hora ūbea bab̄l̄l̄de.”

Bajānebema nezocaba Jesuba diabueđarā ēđrl bāda

17 Jesuba diabueđarāmaa zocārā wā panl carea sacerdote dji dromada, jūma saduceorā idjiare bea siđa sođe bié duanesiđaa. 18 Mañ carea Jesuba diabueđarā jidađapeđa preso bācuasiđaa. 19 Baribrl ara mañ diamasi dadjirā Boro nezoca bajānebemaba dji eđa wābadara ewapeđa ādjirāra ēđrl bāsia. Mañbe jarasia:

20 –Ācōrē de dromanaa wānapēđa ēberārā dadji zocai bai djiwiđeđemada jarađadua.–

21 Ādjia ūrīpeđadara t̄jāsiđaa. Nurēma diapeđa Ācōrē de dromanaa wānapēđa jaradia panesiđaa. Mañmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanl biđa jūma Israelēbema drōārā dji dromarāda tr̄lisiđaa ābaa dji j̄ređi carea. Mañne Ācōrē de dromanebema zarrarāda preso bābada deđaa wābisiđaa Jesuba diabueđarā j̄rlēde wānamārēā. 22 Baribrl zarrarāra preso bābada deđe jūesiđade ādjirāra ununaé basía. Mañ bērā jēda jarađe wāsiđaa. 23 Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasiđaa:

–Dairāba preso bābada dera bio jūātr̄l bāda idjaba zarrarāda dji eđaa wābadaza panlda unusiđaa, baribrl ewa ac̄lbdade ni abālda ununaé basía.–

24 Mañ ūrīsiđade Ācōrē de dromanebema zarrarā boroba, sacerdoterā bororā biđa cawa cr̄chađeé basía idjaba cawađeé basía mamalba l̄taa cārēda sāwāida. 25 Māwā duanlne ēberāda eđa zepēđa jarasia:

–Bārāba preso bāpeđadārāba Ācōrē de droma dajada jaradia panla!–

26 Mañ ūrīsiđade Ācōrē de dromanebema zarrarāra, ādji boro siđa Jesuba diabueđarā j̄rlēde wāsiđaa. Baribrl enebłade bié ođeé basía. Wayasiđaa puruba ādjida mōgaraba tabari beađida. 27 Enenapeđa dji j̄re duanl quīrāpita nūmłsiđaa. Mañbe sacerdote dji dromaba ādjirāa jarasia:

28 –Naēna dairāba bio jarasiđaa bārāba jāl ēberā tr̄lneba waa jaradiarānamārēā. Baribrl bārāba jūma Jerusaleñbemarāa jaradia panla. Mañ awara jāl ēberā beapeđada carea daidrl beđeade bā quīrīā panla.–

29 Mañne Pedroba, Jesuba diabueđarā waabemarā biđa panusiđaa:

–Ēberārāba jara panl cāyābara Ācōrēba jara bāđrl t̄jānida panla. 30 Bārāba Jesura crude cachi beasiđaa. II Baribrl bārāba beapeđadara dadji drōā naēnabemarā Ācōrēba l̄rēbabisia. 31 Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda bāmārēā idji j̄lwa araare bāsia. Idjaba dadji Ēđrl Edabarida bāsia. Idjiđeba israelerāba cadjiruara igarāpeđa waya Ācōrēmaa poya zedía. Māwāra ādjirāba cadjirua opeđadara Ācōrēba quīrādoaya.

32 Mañglēbemada dairāba ebuđa jarabadaa. Ācōrē jare biđa abarida jarabaria. Ācōrēba idji jaurera idji t̄jābłdarāa diabarīa.–

33 Mañ ūrīsiđade dji dromarāra bio quīrīsiđaa. Mañba Jesuba diabueđarāra bea quīrīā panesiđaa.

I Sacerdoterā bororā. Griego beđeade λ̄crl cartade nañ siđa bā bā: "Sacerdote dji droma." II Deuteronomio 21:22-23.

34 Mañne pariseo Gamaliel abadada bāsia. Mañ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basía. Jūmarāba idjira bio waya panasiđaa. Gamalielera piradrlpeđa Jesuba diabueđarāra dajadaa edebisia.

35 Mañbe dji dromarāa jarasia:

–Achirā Israelēbema, bārāba mañ ēberārā sāwā ođiđebemada bio cr̄chađadua. 36 Ēberā Teudá sāwānada quīrānebađadua. Mañra dārāé bāa. Mañ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Mañ bērā cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsiđaa. Baribrl romanorāba idji beasiđade jūma idji ume nībapeđadara memenesiđaa. Mañbe jūma idjia oi cr̄cha bāđara jōsia. 37 Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Mañ ewarīde ēberā Juda Galileāđebemada bāsia. Mañ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronībasia. Baribrl romanorāba idji beasiđade jūma idji ume nībapeđadara memenesiđaa. 38 Mañ carea m̄la jaraya: nałgl ēberārāra idu bāđadua. Ādjirāra bié orānadua. Ādjia o panlra, ādjia oi cr̄cha panl siđa ara ādji cr̄chađeba ze bābłrl, dārāéne jūma jōya. 39 Baribrl Ācōrēba obi bābłrl, bārāba poyađeá. Mañ bērā quīrācuíta beađadua Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jarađara jūmarāba t̄jāsiđaa. 40 Mañbe Jesuba diabueđarāra wayacusa eđaa tr̄lisiđaa. Soaba ubiđapeđa ādjirāa jarasiđaa waa Jesu tr̄lneba ēberārāba beđearānamārēā. Mañbe ēđrl bāsiđaa.

41 Ara mañda Jesuba diabueđarāra dji dromarā ābaa j̄re panlmalba bāsiđaa wāsiđaa. Cawasiđaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu t̄jā panl carea idu bia mīgabida bērā. 42 Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza biđa ādjirāba ewariza chupeađeé Jesucritođebe-mada jaradiabadjidua. Ebuđa jarabadjidua Jesura Ācōrēba ēđrl edabari diai jarađada.

Djabarā carebabadarā siete edapeđada

6 Mañ ewarīde Jesu t̄jā beara auđuara yō wāsiđaa. Mañne griego beđeade beđeabadaba hebreo beđeade beđeabadara bié jara panesiđaa. Jarasiđaa djabarāba pēdra wērārā ewariza carebabłdade ādji pēdra wērārāda carebađacada. 2 Mañ carea Jesuba diabueđa doce panlba jūma Jesu t̄jā beara ābaa j̄ređapeđa nāwā jarasiđaa:

–Bia bāeā dairāba Ācōrē beđeade jaradia panlra idu bāđida ababe pēdra wērārā carebađi carea. III Mañ bērā djabarā, bārānebema siete ēberārā jipa beada edađadua. Ādjira Ācōrē Jauređeba beađida panla idjaba cr̄cha cawa beađida panla. Mañglrāra dairāba bāđia pēdra wērārā, dewararā siđa carebađamārēā.

4 Māwā osiđara dairāba poya biara Ācōrēa iwīđi panania idjaba idji beđeade jaradia panania.–

5 Ādjia jarapeđadara jūmarāba bia ūrīsiđaa. Mañ bērā Estebałda edasiđaa. Mañ Estebałba Jesura bio t̄jā bāsia; Ācōrē Jauređeba bāsia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timołda, Parmenada, idjaba Nicolá Antioquía puruđebemada edasiđaa. IV Mañ

III Pēdra wērārā carebađi carea. Griego beđeade bā bā: "Djārā ne cobigađi carea" wa "parata cawa jedecađi carea." IV Mañ Pelipeđebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de biđa.

Nicolára griego basía baribrlg judio quírāca babadžia. ⁶ Djabarāba maḷgḷrāra Jesuba diabueḷarāmaa edesidaa. Maḷbe Jesuba diabueḷarāba Ācōrēa iwidiḷbadaḷe jlwada ādjirā ḷrḷ ḷasidaa Ācōrēba quírā ḷada oḷamārēā.

⁷ Maḷne djabarāba beḷea dadji Boro Jesueḷbemada auḷuara jarasidaa. ¹ Māwā Jesu ṽjā beara Jerusaleḷne auḷuara yōsidaa. Maḷ awara zocārā sacerdoterā biḷa ṽjāsidaa.

Estebaḷ dji bororāmaa edepedada

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaḷra bio careba basia. Idji ḷḷara Estebaḷa diasia ne ununaca waibḷada ēberārā tāēna o bamārēā. ⁹ Maḷne ḷcḷrḷ judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandría puruḷbemada panasidaa. Ādjirā dji jḷrebada dera “Nezoca Ēdḷpedadarā” abadjiḷdaa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema siḷa panasidaa. Jūma maḷ judiorāra Estebaḷ ume caicaya duanesidaa. ¹⁰ Baribrlg ādjirāba Estebaḷra royadaḷe basia, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba beḷeabadji bērā. ¹¹ Maḷ carea ādjirāba ḷcḷrḷ ēberārāa paratada diasidaa nāwā sewa oḷamārēā:

–Daiba ūrīsidaa jāḷ ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema siḷa bié beḷea ḷada.–

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada siḷa quírūbigasidaa. Maḷ carea Estebaḷra jidaḷpeda judiorā dji bororā ābaa jḷre duanḷmaa edesidaa. ¹³ Maḷne sewa jaraḷamārēā ḷcḷrḷ ēberāda maaaa edesidaa. Maḷgḷrāba nāwā jarasidaa:

–Jāḷ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leydeḷbema siḷa bié beḷea babaria. ¹⁴ Idjia jarasia Jesu Nazareḷbemaba Ācōrē de dromara ārīda idjaba Moiseba jaradia ḷḷara quírā awara oida. Idjira māwā beḷea ḷada daiba ūrīsidaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama chūmeaba Estebaḷ acḷḷadaḷe unusidaa idji quírāra bajānebema nezoca quírādarra quírāca ḷada.

Estebaḷba Moise, Ācōrē siḷa bié jaracaada ada

7 Maḷne sacerdote dji dromaba Estebaḷa iwidiḷsia: –¿Ādjia jara panḷra wārāca?–

² Estebaḷba nāwā panusia:

–Mḷ djabarā judiorā, mḷ bororā, mḷ djuburia mḷ beḷeada ūrīnadua. Dadji drōā naēnabema Abrahaḷ waḷi Mesopotamia druade baside Haraḷ puruḷde beḷe wāi naēna Ācōrē dji Droma ḷara idjima odjasia.

³ Ācōrēba idjia jarasia: “ḷa druara, ḷa ēberāra siḷa amepeda wādua. Mḷa druada ḷa acḷbiya maaaa wāmārēā.” ^{II4} Ara maḷda Abrahaḷra caldeorā druadebemada ēdḷpeda Haraḷne beḷe wāsia. Abrahaḷ zeza jaiḷḷacarea Ācōrēba Abrahaḷra idi dadjirā duanḷ druada enesia. ^{III5} Baribrlg Ācōrēba Abrahaḷa naḷ druade ējūāra ni maārī biḷa diaé basia. Āteḷrḷ

Idjira Jesuba diabueḷaḷe basia. Idjira biara trḷ jarabadjiḷdaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, beḷea bia jarabari.” I Beḷea dadji Boro Jesueḷbemaba. Griego beḷeade ḷa ḷa “Ācōrē beḷea.” II Genesi 12:1. III Genesi 11:31 neba aba 12:9daa.

wārāneba jarasia idjia, idjideba yōḷdarāa biḷa naḷ druara daida. ^{IV} Ācōrēba māwā jarasia Abrahaḷba waḷi warra neé baside. ⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahaḷa jarasia idjideba yōḷrḷ purura djārā druade baḷda, ma ma djārā nezocarāda beḷida, idjaba maḷ ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa bié eropananida. ⁷ Baribrlg Ācōrēba Abrahaḷa nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropan purura mḷa cawa oya. Māwānacarea ḷa purura ēdḷpeda naḷ druade mḷa bia beḷeada.” ^V

⁸ Maḷbe Ācōrēba Abrahaḷa jarasia jūma idjideba yōḷdarāda cacua wēāgoḷida panḷda Ācōrēneda cawabiḷi carea. ^{VI} Maḷ bērā idji warra Isa toḷacarea ocho ewari ḷaḷe dji warrara cacua wēāgosia. ^{VII} Isaba idji warra Jacobora abari quírāca osia. Jacoboba idji doce warrarā siḷa abari quírāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume bié panḷneba idjira nēdobuesidaa Egipto druade nezocada bamārēā. ^{VIII} Baribrlg mama Ācōrēra idji ume basia. ¹⁰ Maḷ bērā jūma idji bia mīga ḷaḷebemada Ācōrēba ēdḷ ḷasia. Idjia necawaada diasia Egiptodebema boroba bia unumārēā. Maḷ bērā dji boroba Josera idjiarebemada ḷasia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā siḷa Jose jḷwaeḷa panesidaa. ^{IX}

¹¹ Maḷ ewariḷe Egipto druade, Canaaḷ druade biḷa jarrabada zesia. Maḷba jūmarāda bia mīga duanasia. Maḷ bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quírā pananamīna ununaé basia. ¹² Maḷne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Maḷ carea idji warrarāra maaaa trigo nēdoḷe diabuesia. ^X Maḷra ādji naārā wāpedada basia. ¹³ Wayacusa wāsidaḷe Joseba idji djabarā cawabisia idjira ādji djabada. ^{XI} Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia. ¹⁴ Maḷbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā siḷa idji ḷa ma enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa. ^{XIII15} Māwā Jacobora Egipto druade jūḷesia. Mama dārā ḷapeḷa jaiḷasia. ^{XIII} Idji warrarā siḷa mama jaiḷasidaa. ¹⁶ Maḷbe ādjira Siqueḷ puruḷdaa edesidaa. Mama beuḷa ḷḷaribada uriade basidaa. Maḷ uriara Abrahaḷba Hamo warrarā nēdoḷa basia. ^{XIV}

Estebaḷba Moise bia jarada

¹⁷ Ācōrēba Abrahaḷ ume beḷea ḷḷara dārāéne oida basia. Maḷ ewariḷe israelerāra Egipto druade isabe yōḷda bērā zocārā panasidaa. ¹⁸ Baribrlg dewarada Egiptodebema boroda besia. Maḷgḷba Joseḷebemada

IV Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. V Genesi 15:13-16. VI Genesi 17:4-14. Maḷgḷḷeḷba Estebaḷba jara basia israelerāba ādjirā de droma neé pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basida. VII Genesi 21:3-4. VIII Genesi 37:26-28. Maḷgḷḷeḷba Estebaḷba jara ḷa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabueḷamīna ādjirāba idjira igarasidaa. Ara maḷ quírāca Jesuda, Ācōrēneba beḷeabadarā siḷa igarasidaa. IX Genesi 41:37-46. X Genesi 42:1-3. XI Genesi 45:1-16. XII Genesi 45:9ḷeba aba 47:12ḷdaa. Genesi 46:2ḷde hebreo cartaḷe jara ḷa Jacobo ēberārāra 70 duanḷda. Baribrlg traducioḷ drōā griego beḷeade ḷaḷe jara ḷa 75 duanḷda. Estebaḷba griego cartaḷeḷba nēḷrḷ ḷa. XIII Genesi 49:33. XIV Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobrlg nēdosia. Maḷ ējūāra Siqueḷ puruḷe basia (Genesi 33:19). Abrahaḷba beuḷa ḷḷaribada uria Hebroḷ caita ḷada nēdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora maḷ uriade ḷḷarisiḷdaa (Genesi 50:13). Josera Siqueḷne ḷḷarisiḷdaa (Josue 24:32).

adua basia. ¹⁹ Mañ carea dadji purura cūrūgapeda bio bié osia. Ādji warrarā djiwidi tođara ogo igarabisia beudamārēā. ^I

²⁰ Mañ ewaride Moiserā tosidaa. Idjira bio quīrāwārēā querasia. ^{II} Djibarirāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanasidaa. ²¹ Baribrlrl dji warra zaque āyā basidade Egiptoebema boro cauba unupeđa idji warra ara quīrāca daupēsia. ^{III}²² Māwā bade Egiptoebema ne cawa beaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradiasidaa. Māwā idjira crīcha cawaadeba bedeabadjia idjaba ne waibada obadjia.

²³ Moise cuarenta poa baside idji ēberārā israelerā acade wāida crīchasia. ²⁴ Wābrlrlde unusia Egiptoebemaba Israeldebemada aba bié o bada. Mañ carea Moiseba Israeldebemara carebade wāsia. Mañne idjira Egiptoebemara beasia Israeldebema bié o ba carea. ²⁵ Moiseba crīchasia israelerāba cawadeba idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdrl baida. Baribrlrl ādjirāba cawadeā basia. ²⁶ Nurēma Moiseba unusia israelerāda umé djō panlda. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “jBārāra abari purudebema! ¿Cārē cārēā jāwā djō panl?” ²⁷ Baribrlrl dji puo badeaba Moiserā tl chātaređa jarasia: “¿Caiba blra dai boroda bāsi? ¿Caiba blra dai cawa obarida bāsi? ²⁸ ¿Mā siēa bea quīrāca bāca Egiptoebema buena beada quīrāca?” ²⁹ Mañ ūrīside Moiserā mīrū wāsia. ^{IV} Mañbe Madiañ druade druā āibema quīrāca bābadjia. Madiañne bade warrada umé unusia.

³⁰ Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga bade Sinai eya caita basia. Mañne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nūmlne idjima odjasia. ^V³¹ Moiseba mañ unuside cawa crīchaē basia. Mañ carea caitaara wāsia biara acū carea. Mañne Ācōrē bedeabrlrlada ūrīsia. ³² Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Māra bl drōā naēnabemarāba tīā panana Ācōrēa. Abrahañba, Isaba, Jacobo biēda māra tīā panasidaa.” ^{VI} Mañ ūrīside Moiserā ne wayaaba ure nūmesia. Mañba araa aclida waya basia. ³³ Mañne dadji Boroba Moisea jarasia: “Nañ eyade blra mñ quīrāpita bā bēā bl jīrūne jñ bāra ērādua. ³⁴ Māra unu bāra mñ purura Egipto druade bio bia mīga bada. Idjaba māra ūrī bāra āduba mīā sopua bedeā panlda. Mañ bēā māra ze bāra ādjirā ēdrl bāi carea. Māra blra Egiptođaa diabueya.” ^{VII}

Judiorāba Moise igarapedada Estebañba jarada

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasidaa. Idjia nāwā jarasidaa: “¿Caiba blra dai boroda bāsi? ¿Caiba blra dai cawa obarida bāsi?” ^{VIII} Baribrlrl ara mañ Moiserā Ācōrēba Egiptođaa diabuesia israelerā boroda bamārēā idjaba ādjirāra mamalba ēdrl edamārēā.

^I Exodo 1:8-22. ^{II} Bio quīrāwārēā querasia. Mañglba idjaba jara bāa “Ācōrēba idjira bio bia unusia.” ^{III} Exodo 2:1-9. ^{IV} Exodo 2:11-21. ^V Bajānebema nezoca. Antigo Testamentoē Ācōrē odjabrlrlde edauē bā bāa “bajānebema nezoca.” Versículo 31-34ē ebueđa bāa Ācōrēdrl bedeā bada. ^{VI} Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. ^{VII} Exodo 3:7-10. ^{VIII} Mañgldeba Estebañba jara basia israelerāba Moise igarapedada quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā siēa igarasidaa.

Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūmlne odjada badeba māwā osia. ³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o badeba dadji drōā naēnabemarāra Egiptoebemada ēdrl enesia. Pusa Purruđe ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bade biēda ne ununacada obadjia. ^{IX}³⁷ Ara mañ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mñ diabueđa quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Mañ ēberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabrlrla tīānadua.” ^X³⁸ Idjaba Moiserā ējūā pōāsa ewaraga bade jūma israelerā ume basia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sāwā beadeba panlnebemada edapeđa dadji drōā naēnabemarāa jarasia.

³⁹ Baribrlrl Moiseba jaradaa dadji drōā naēnabemarāba tīā quīrānaē basia, ātebrlrl idjira igarasidaa. Egipto druadaa jēda wā quīrā panasidaa. ^{XI}⁴⁰ Moise eyade baside ādjirāba Aaroñā jarasidaa: “Jāñ Moiseba dairāra Egiptoēba ēdrl enesia. Baribrlrl idji sāwānada cawadeā. Mañ bēā dairā nocōđaa edemārēā ācōrēda odua.” ^{XII}⁴¹ Ara mālda ādjirāba paca zaque zaca bada osidaa. Mañglā animarāda babue diasidaa. Mañne ādji jlwaba opeđade carea bāsiēa ewarida osidaa. ^{XIII}⁴² Mañ carea Ācōrēba ādjirāra igarapeđa dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Mañne ādjirāba bajāne unubadarāa bia bedeā panasidaa. Mañnebemada Ācōrēneba bedeabadarā cartade nāwā bā bāa:

Israelerā, bārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga bade duanasidade ¿animarāda mñā babue diabadjidaa?

⁴³ jMāwāēā! Ātebrlrl ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjiēaa idjaba bārā ācōrē Repañ abada chīdau zaca ođa siēa edebadjiēaa.

Mañra ara bādji jlwaba osidaa ādjia bia bedeadi carea. Mañ carea māra bārāra Babilonia druā wagaa jlwetaya. ^{XIV}

Estebañba Ācōrē de dromanebema jarada

⁴⁴ Ējūā pōāsa ewaraga bade dadji drōāenabemarāba Ācōrē wua deda eronībadjiēaa. Mañ wua deba cawabisia Ācōrēra ādjirā ume bada. Ācōrēba Moisea wua dera obisia idjia unubiēda quīrāca. ⁴⁵ Māwānacarea ādjideba yōpedadarāba wua dera eropanasidaa. Josue ādji boro baside wua dera nañ druadeaa enesidaa. Mañ ewaride dewara puru nañ druade beada Ācōrēba dadji drōāenabemarā quīrāpita āyā jlwecuasida. Māwā nañ druara jūma jārīsideaa. ^{XV} Ācōrē wua dera Davi ewaride wadibiēda nañ druade basia. ⁴⁶ Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēa iwidisia idji itea de biada oi carea. ^{XVI}⁴⁷ Mañ dera idji warra Salomoñba osia. ^{XVII}⁴⁸ Baribrlrl Ācōrē dji

^{IX} Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ^X Deuteronomio 18:15, 18. Idjia jarabrlrla tīānadua. Mañra griego bedeade ἄσλrl cartade neēa. ^{XI} Egipto druadaa jēda wā quīrā panasidaa. Griego bedeade mañba idjaba jara bāa: “Egiptorā ācōrēda ēpē quīrā panasidaa.” ^{XII} Exodo 32:1. ^{XIII} Exodo 32:2-6. ^{XIV} Amos 5:25-27. ^{XV} Josue 21:43-45. ^{XVI} 2 Samuel 7:1-16. ^{XVII} 2 Cronica 3:1-2.

Dromaara b̄ara jlwaba oda dede b̄aca. Ācōrēneba bedeabariba cartade nāwā b̄asia:

49 M̄l chūmebarira bajāa. Naļ ējūāra m̄l jirū b̄abarīa. Bārāba ꝑcārē deda m̄l itea ođi? ꝑSāma m̄la ḷnāūbidi?

50 ꝑM̄la ara m̄ldji jlwaba ne jūmada osiēca? I

Judiorāba Ācōrē ṡjānaca Estebaḷba jaraēa

51 ꝑBārāra cḷwḷḷḷ zarea tabeaa! ꝑSoēba ṡjānaca! II Ācōrē bedeara ūrī quīrānaca. Ācōrē Jaureba jara b̄ara bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji drōāenabemarā quīrāca panḷa. 52 Ādjirāba Ācōrēneba bedeabadarāda biē ođi carea jūma ēpēsīdaa. Ēberā Jipa B̄la zei jara-
pedeādarā siēda beabadjiēda. III Ara maļ quīrāca bārāba maḷḷḷ Ēberā Jipa B̄la jidaēapeđa beasiēda. 53 Ācōrē-
ba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diaēamī-
na ꝑbārāba ṡjā ođaca!-

54 Maļ beēda ūrīsīdaē judiorā bororāra Estebaḷ ume bio quīrūbdaba ādji quīdara cḷḷḷḷabisiēda.

55 Māwā duanḷne Estebaḷra Ācōrē Jauredeba b̄asia. Bajānaa acḷbḷḷḷē Ācōrē quīrāwārēā dorrodoroda idjaba Jesura Ācōrē jḷwa araare nūmḷda unusia.

56 Maļne Estebaḷba nāwā jarasia:

-ꝑAcḷēada! ꝑM̄la bajāra ewa nūmḷda unu b̄aa! ꝑNaļ Djara Edeāda Ācōrē jḷwa araare nūmḷda unu b̄aa!- IV

57 Maļ ūrīsīdaē ādjirāra dji cābāyā b̄ia duane-
napeđa ādji cḷwḷḷḷḷ jlwaba jūātrḷsiēda. Maļne jū-
marāba Estebaḷra orra edasiēda. 58 Puru āyā ed-
eapeđa mōgaraba tabari jidasīdaa. Idji naārā biē jara-
pedeāda ādjia ḷrḷ jḷbadara ērānapeđa cūdra caita
b̄acuasiēda wagamārēā. Maļ cūdrara Saulo abadjīdaa.

59 Mōgaraba tabari eropanḷne Estebaḷba Ācōrēa nāwā iwīdisia:

-M̄l Boro Jesu, m̄l jaurera edadua.-

60 Maļbe chīrāborode cobepēda jīgua jarasia:

-M̄l Boro, naḷḷḷ ēberārāra bedeade b̄arādua naļ cadjirua o panḷ carea.-

Māwā bedeapeđa jaidasia.

8 Maļbe ḷcḷḷ Ācōrē waya beaba Estebaḷra tḷb̄arisiēda. Idji carea jīābi b̄aga duanesia. Maļne Estebaḷ beapeēdara Sauloba bia unusia.

Jesu ṡjā bea mīrū wāpedada

Maļ ewarīde ēberārāba Jerusaleḷne Jesu ṡjā beara bio biē o panesiēda. Maļ carea Jesu ṡjā beara jūma Judea druēdaa idjaba Samaria druēdaa mīrū wāsiēda. Jesuba diabueēdarādrḷ Jerusaleḷne panesiēda. 3 Maļne Sauloba Jesu ṡjā beara biē obadjia waa ṡjārānamārēā. Deza wāpeđa umaquīrāra, wērārā siēda jidacuapeđa preso b̄abadamaa errebari edebadjia.

I Isaia 66:1-2. Estebaḷba jara b̄aa Ācōrē de dromanebemada biē jaraēa carea beēda neē b̄ada. Davibḷḷḷ de dromada obi quīrā b̄asia Ācōrē itea. Ēberārābḷḷḷ Ācōrēra dede eđa wagaya panḷa. II Soē-
ba ṡjānaca. Griego bedeade "so wēāgoē tabea" b̄ā b̄aa. III Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15. IV Estebaḷba maļ bedeadeba jarasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62.

Pelipe Samaria druēdaa wāna

4 Baribḷḷḷ Jerusaleḷneba mīrū wāpedada ādji wābḷdaza beēda bia Jesucritoēbemada jarabadjiēda.

5 Pelipera Samaria druēde puru ab̄alēda wāsia. V Ma-
ma jaradiabadjia Jesura Ācōrēba ēdrḷ edabari diai
jaraēada. 6 Pelipeba jara b̄ada ūrīsīdaē idjaba ne un-
unaca o b̄ada unusiēde jūmarāba quīrācuīta ūrī dua-
nabadjiēda. 7 Zocārā ēberārā jai bara beada bi-
acuasiēda. Maļ jairāra ādji cacuēdebemada b̄ia
ēdrḷcuabadjiēda. Idjaba zocārā b̄aradrḷ beada, jirū biē
bea siēda biacuabadjiēda. 8 Maļ carea maļ puruēbe-
marāra bio b̄asriēda duanasiēda.

9 Jāḷbana Simoḷ abadada mama b̄asia. Ara idjida dji
dromada crīchabiēda b̄erā Samariaēbemarāra cūrūga
erob̄asia. VI¹⁰ Idjia jarabḷḷḷra ēberārā dji eēdaara bea-
ba, dji dromaara bea biēda quīrācuīta ūrībadjīdaa. Jū-
marāba jarabadjiēda idjira Ācōrē L̄b̄aa Droma abada-
da. 11 Ēberārāba maļ jāḷbanara bio ēpē panasiēda id-
jia o b̄adeba dārā cūrūga erob̄ada b̄erā.

12 Baribḷḷḷ Pelipeba beēda bia Jesucritoēbemada
idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe erob̄adebemada ād-
jirāa jaradia b̄abadjia. Maļne zocārā umaquīrārāba,
wērārā biēda ṡjānapeđa borocuesiēda. 13 Simoḷ biēda
ṡjāsia. Maļbe borocuepeđa Pelipe ume nībaēde wāsia.
Pelipeba ne ununaca waib̄aa o b̄ada Simoḷba un-
ubḷḷḷē cawa crīchaē b̄esia.

14 Maļne Jesuba diabueēdarā Jerusaleḷne beaba
ūrīsīdaa Samariaēbemarāba Ācōrē bedeara ṡjāsiēda.
Maļ carea Pedroda Juaḷ siēda ādjirāmaa diabuesiēda.

15 Jūēnapeđa Ācōrēa iwīdisiēda ādjirāba Ācōrē Jaureda
edaēamārēā. 16 Māwā osiēda Ācōrē Jaurera waēibiēda
maļ djabarāmaa zeē b̄ada b̄erā. Ababe dadji Boro Jesu
trḷneba borocuesiēda. 17 Pedroba Juaḷ biēda Ācōrēa
iwīdiḷdadaē ādji jḷwara djabarā ḷrḷ b̄asiēda. Ara maļ-
da Ācōrē Jaurera edasiēda.

18 Maļne Simoḷba unusia Jesuba diabueēdarāba ādji
jḷwa djabarā ḷrḷ b̄abḷdadaē djabarāba Ācōrē Jaurera
edasiēda. Maļ unusiēde ādjia parata diayaēda asia
ab̄ari quīrāca poya oi carea. 19 Nāwā jarasia:

-Jāḷ l̄b̄ada m̄la diaēadua, m̄la biēda m̄l jḷwa barid-
ua ḷrḷ b̄abḷḷḷē Ācōrē Jaure edamārēā.-

20 Baribḷḷḷ Pedroba jarasia:

-ꝑMāwāra bla crīcha b̄aca Ācōrēba bari dia b̄ara nē-
dobadada? ꝑBḷdji parata ume tḷbḷ uruēdaa wādua!

21 Bḷ sora Ācōrē quīrāpita jipaē b̄a b̄erā naļ trajura
dairā ume ocara b̄aa. 22 Maļ crīcha cadjiruara igarad-
ua. Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdiēdu. Āḷb̄erā maļ
crīcha cadjirua bḷ soēde b̄ara idjia quīrādoaisicada.
23 M̄la unu b̄aa bḷra daiba o panḷ carea bio sobiē b̄a-
da. Cadjiruaba bḷra preso erob̄aa.-

24 Maļne Simoḷba jarasia:

-M̄l carea dadjirā Boroa iwīdiēdadua bārāba jara-
pedeāda māwārāmārēā.-

V Hecho 6:5. VI Griego bedeade maļ versīculoba idjaba jara
b̄aa: "Maļ Simoḷba o b̄a carea Samariaēbemarāba bio cawa
crīchaēde b̄asia. Maļne ara idjida dji dromada jarabadjia."

25 Pedroba Juañ bida beḏea dadjirā Boro Jesuḏebemada jaradapeḏa Jerusaleñnaa jēda wāsidaa. Wābladade Samaria druade zocārā puru beade mañ beḏea biara jara wāsidaa.

Pelipe Etiopíadebema ume beḏeada

26 Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aba Pelipemaa zepedeñ nāwā jarasia:

–¡Piradrādua! Jerusaleñneba Gaza puruḏeaa wābada oḏaa wādua.– (Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga baḏe wā bla.)^I

27 Ara mañda Pelipera wāsia. Oḏe nīne ēberā Etiopía druadebemada unusia. Mañ ēberāra Etiopíadebema boro nezoca droma basía.^{II} Dji borora wērā basía.^{III} Mañ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. Idjira Jerusaleñnaa wā basia Ācōrēa bia beḏeai carea.

28 Idji druadeaa jēda wāblāḏe idji carreteḏe Ācōrēneba beḏeabari Isaía cartada aḏl chūmasia.

29 Māwā baḏe Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari ba carreta caita nībaḏe wādua.”³⁰ Ara mañda araa pira wāpeḏa ūrísia dji nezocaba Isaía cartada jigua le chūmāda. Mañne Pelipeba iwíḏisia:

–¿Bla le bāra cawa baḏa?–

31 Idjia panusia:

–Ni abalba jaradiaēblā mña ḏsāwā cawai?–

Mañne idjia Pelipea jarasia baḏopeḏa idji caita chūmemārēā.³² Idjia Ācōrē Beḏeade le baḏara naḏga basía:

Oveja beabadamaa edebada quírāca idjira beḏe edesidaa.

Dji cara tabarima baḏe oveja chupea babari quírāca chupea besia.

33 Idji carea ipiḏapeḏa jipa cawa oḏe basía. Beapeḏa bēā ḏcaiba idji warrarānebemada poya nēblā?^{IV}

34 Mañbe Etiopíadebema nezoca dromaba Pelipea iwíḏisia:

–Ācōrēneba beḏeabariba nama ḏcaidebemada baḏi? ḏAra idjidebemada baḏica wa dewaradebemada baḏi? Mñ djaburia jaradua.–

35 Ara mañda Pelipeba mañ beḏeadeba beḏea bia Jesuḏebemada jaradia besia.³⁶ Māwā panlne baido bama jūēne wāsidaa. Mañne nezoca dromaba jarasia:

–Aḏlā. Nama baidoda bla. Mñra ḏborocueié baḏa?–

[³⁷ Pelipeba jarasia:

–Bla Jesura Ācōrē Warrada wārāda soḏeba ijā baḏlā, borocueida bla.–

Mañne nezoca dromaba panusia:

–Mñra wārāda ijā bla Jesucritora Ācōrē Warrada.–]^V

I Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga baḏe wā bla. Griego beḏeade mañra ebuḏa baḏe. Āibērā jara baḏicada “Mañ oḏe nañ ewaride wānacaa” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra beḏeadaa.” II Nezoca droma. Cāpūrā beḏeade baḏ bla “eunuco.” Mañba jara bla idjira cārāta ja basida wērā nezoca bēā. III Dji borora wērā basía. Idjira “ādji Candace” abadjidaa. IV Isaía 53:7-8. V Griego beḏeade zocārā cartade mañ versíclora neēa.

38 Ara mañda idji carretara nūmebisia. Ādji umena doḏeaa wānapede Pelipeba idjira borocuesia.³⁹ Drua zebḏade dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira waa unué basía, bariblā oḏe baḏida wāsia.⁴⁰ Mañne Pelipera Azoto puruḏe odjasia. Mañbe puruza beḏea bia Jesuḏebemada jara wāsia aba Cesarea puruḏe jūēblāḏeaa.^{VI}

Sauloba Jesu ijāna

9 Mañ ewaride Sauloba waḏibiḏa dadjirā Boro ijā beara quenai carea waraga babadjia. Sacerdote dji droma bama wāpeḏa iwíḏisia cartada baḏua diamārēā. Mañ cartara Damasco puruḏe judiorā dji jarebada deza edeida crícha basia. Cartade baḏ basia ādjirā tāēna Jesu Oḏe nīna umaquírāda, wērā siḏa jidapeḏa Jerusaleñnaa jūma edeida baḏa.³ Mañ cartara edapeḏa wāsia. Oḏe nīne Damasco caita jūēblāḏe cawaēne bajāneba uruada jārā tēūsia.⁴ Mañba Saulora egode baebisia. Mañne beḏeada ūrísia. Mañ beḏeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ḏcārē cārēā mñra bié oi carea ēpē ba?–

5 Mañne Sauloba iwíḏisia:

–Mñ boro, ḏblā cai?–

Dji beḏeaba panusia:

–Mñra Jesua. Bla bié oi carea ēpē bāra mña. Ara blduba puablā cūmia lrā tagablā quírāca.^{VII} Jāñbe piradrāpeḏa Damasco puruḏeaa wādua.^{VIII} Jāma abalba jaraya bla cārēda oida baḏa.–

7 Saulo ume wābldara bio dauperasiḏeaa. Ādjirāba beḏeaa ūrísiamīna ni abalda ununaé basía.⁸ Saulora egode tabapeḏa piradrāsia, bariblā dau ogablāḏe poya unué basía. Mañbe idji ume wābldaba idji jlwaḏe jidapeḏa Damascoḏeaa edesidaa.⁹ Mama idjia ewari ūbea unué basia, ne coé basia, idjaba baido doé basia.

10 Damascoḏe ēberā Ananía abadada basia. Mañ Ananíaba Jesucritora ijā basia.^{IX} Cāimocara quírāca idjia unusia dadjirā Boroba nāwā jarablāda:

–¡Ananía!–

Idjia panusia:

–Mñra nama bla, mñ Boro.–

11 Dadjirā Boroba jarasia:

–Piradrāpeḏa Juda deḏeaa wādua. Mañ dera O Jipa Bā abadaḏe bla. Jūēsira jaradua bla ēberā Saulo Tarsoḏebemada aḏe ze baḏa. Ara nawena idjia Ācōrēa iwíḏi bla.¹² Idjia cāimocara quírāca unusia umaquírā Ananía abadada idjima zepedeñ idji lrā jlwa baḏlāda idji dauba wayacusa unumārēā.–

13 Mañne Ananíaba jarasia:

VI Mañ Azoto purura Antiguo Testamentoḏe “Asdo” baḏ bla. Pilisteorā puru basía. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotoḏeaba Cesarea puruḏeaa wāi carea noventa kilómetro jirūba wāida basia Mediterraneo pusa icawa. VII Ara blduba puablā cūmia lrā tagablā quírāca. Griego beḏeade zocārā cartade mañra neēa. VIII ḏcārē versíclora 6 nocoare naḏgāda baḏ bla: “Mañbe ne wayaaba cacua ure nūmāda Sauloba jarasia: Mñ Boro, bla ḏcārēda quírāca mña oida? Mañne Dadji Boroba jarasia.” Bariblā mañgā griego beḏeade neēa. IX Mañgā Ananíara nañ capítulo 9ḏe, capítulo 22ḏe bida odja bla. Capítulo 5ḏe dewara Ananíanebemada baḏ bla. Idjaba capítulo 23ḏe dewara Ananíanebemada baḏ bla.

–Mā Boro, mā jā ēberānebemada ūrī bāa. Zocārā-ba jarabadaa Jerusaleāne idjia bl ēberārā bio bié o bāda. ¹⁴ Mañ awara sacerdote bororā trāneba nañ puruḏaa ze bāa bl ijā beara jūma jida edei carea.–

¹⁵ Bariblrā dadji Boroba jarasia:

–Wādua. Mā idjira edasia mñnebemada judiorāēā, ādjirā bororā, idjaba israelerā bida beḏeamārēā.

¹⁶ Mā idjia cawabiya sāwā bia mīga baida bāda mñnebemada beḏei carea.–

¹⁷ Ara mañda Ananiāra Saulo bāmaa wāsia. Dji deḏe eḏa wāpeḏa idji jlwara Saulo lrā bāpeḏa jarasia:

–Djaba Saulo, dadji Boro Jesu blma oḏe odjāḏaba mñria zebisia wayacusa bl dauba unumārēā idjaba Ācōrē Jaureḏeba bēmarēā.–

¹⁸ Ara mañda Saulo daḏeba beḏa e quīrāca beḏa jurrusia. Mañne wayacusa unu bēsia. Mañbe piradrāpeḏa borocuesia. ¹⁹ Mañbeblrā ne corpeḏa cacua lāasia.

Saulo Damasco puruḏe bāda

Saulora Damascoḏe Jesu ijā bea ume dārāsia.

²⁰ Mañne judiorā dji jlrēbada deza idjia jaradia besia Jesura wārāda Ācōrē Warrada. ²¹ Jūma mañ ūrībldaba cawa crīchaḏeā basia. Ādjirāba nāwā iwīdi duanasiaḏa:

–¿Nañglēca Jerusaleāne Jesu ijā beara jōbi quīrā bāḏara? ¿Nama ze bāēca ādjirāra sacerdote bororā-maa preso edei carea?–

²² Bariblrā Sauloba ewariza ebuḏaara cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdrā edabari diai jarāḏada. Mañba Damascoḏebema judiorāba cawa crīchaḏeā panesiaḏa.

Saulo mīrū wāna

²³ Ewari zocārā bāḏacarea judiorā Damascoḏebemara Saulo beḏi carea beḏea ausiaḏa. ²⁴ Mañ carea āsa, diamasi bida dji puruḏe eḏa wābadama jlā panesiaḏa. Bariblrā ādjia crīcha panlra Sauloba cawasia. ²⁵ Mañ bēra diamasi Jesu ijā beaba Saulora ē waiḏaḏe bāḏapeḏa dji puru mōgaraba auḏu jūrā ca bāḏeba uḏaa puru dajada lrābāri bāsiaḏa.

Saulo Jerusaleānaa wāna

²⁶ Saulo jēda Jerusaleānaa wāsiaḏe Jesu ijā bea ume be quīrā bāsia. ¹ Bariblrā idjira waya panesiaḏa. Ādjirāba ijānaē panesiaḏa idjia wārāda Jesura ijā bāda.

²⁷ Bariblrā Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabueḏarāmaa. Mañbe idjia nēblrāsia sāwā Sauloba dadji Borora oḏe unusida, dadji Borora idji ume beḏeḏada, idjaba sāwā Sauloba Damascoḏe Jesuḏebemada ne wayaa neé beḏeabadjida. ²⁸ Māwā Saulora ādjirā ume bēsia. Mañne Jerusaleāne Jesuḏebemada ne wayaa neé beḏea nībabadjia. ²⁹ Judiorā dji griego beḏeḏe beḏeabadarā ume Jesuḏebemada beḏeabadjia bariblrā idjira bea quīrā panesiaḏa. ³⁰ Djabarāba mañ cawasiaḏe Saulora Ce-

¹ Saulora Jerusaleānaa jēda wāi naēna poa ūbea dārāsia. Galata 1:17-19.

sarea puruḏaa edesiaḏa. Mamalba idji puru Tarsoḏaa diabuesiaḏa.

³¹ Māwānacarea Judea druḏe, Galilea druḏe, Samaria druḏe bida djabarāra necai duanasiaḏa. Ācōrē Jaureḏeba biara ijāsiaḏa, dadjirā Boro waya panlneba nībasiaḏa idjaba Ācōrē Jaure lāḏeḏa yō wāsiaḏa.

Ēberā Enea abada biaḏa

³² Mañ ewariḏe Pedrora Ācōrē ēberāra acā nībabadjia. Ewari aba Lida puruḏe beḏa acāḏe wāsia. ³³ Mama ēberā Enea abadada unusia. Mañ ēberāra bāradlā bā bēra ocho poa cāḏeḏe basia. ³⁴ Mañne Pedroba jarasia:

–Enea, Jesucritoba blra biabisia. ¡Piradrādua! Bā cāḏara beḏadua.–

Ara mañda Eneara piradrāsia. ³⁵ Lida puruḏe, Saroñ ējūāne bida jūmarāba dji biaḏara unusiaḏa. Mañ carea dadjirā Borora ijāsiaḏa.

Dorca lrēbāḏa

³⁶ Mañ ewariḏe Jesu ijā bā wērā Tabita abadada Jope puruḏe basia. Griego beḏeḏe idji trāra Dorca abadjia. ¹ Mañ djabawērāba ne biada o bābadjia. Ne neé queḏeḏeḏe bio carebabadjia. ³⁷ Ewari aba Dorcara cacua bié beḏeḏa jaiḏasia. Mañbe idjira slgḏapeḏa lrtaarebema dejāne urraju bāsiaḏa. ³⁸ Jope purura Lida caita basia. Jesu ijā beaba ūrīsiaḏa Pedrora Lidāḏe bāda. Mañ carea ēberāda umé idjimaa diabuesiaḏa nāwā beḏea djuburiaḏamārēā: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara mañda Pedrora ādji ume wāsia. Jūēsiaḏe idjira dji bēwārā bāmaa edesiaḏa. Mama jūma pēdra wērārāda jīa duanasiaḏa. Ādjia Pedroa Dorcaba wua cajudada acābisiaḏa. ⁴⁰ Mañne Pedroba jūmarāda dajadaa wābisia. Chīrāborode cobepēḏa Ācōrēa iwīḏisia Dorca lrēbabimārēā. Iwīḏipeḏa dji bēwārāmaa acāblrāḏe jarasia:

–Tabita, ¡piradrādua!–

Ara mañda idjira dau ogasia. Pedro unublrlāḏe lrta chūmesia. ⁴¹ Pedroba idjira jlwāḏe jidapeḏa lrta nūmēbisia. Mañbe djabarāra, pēdra wērārā siḏa trācuapeḏa Dorca lrēbāḏada acābisia. ⁴² Jūma Jope puruḏe mañnebemada cawasiaḏa. Māwā zocārāba dadjirā Borora ijāsiaḏa. ⁴³ Mañbe Pedrora Jopeḏe dārāsia ēberā Simoñ abadama. Mañ Simoñba animarā eda biya obadjia.

Bajānebema nezocaba Cornelioa beḏeḏa

10 Cesarea puruḏe Cornelioda basia. Idjira Italia druḏebema sordaorā boro basia. ² Mañ Corneliora idji ēberārā siḏa jūma jipa beasia. Ācōrēra waya panesiaḏa. Cornelioba judiorā carebai carea paratada waiḏa diabadjia idjaba Ācōrēa iwīḏi bābadjia. ³ Ewari aba quewara lrāḏau lrtaḏe Cornelioba cāimocara quīrāca bajānebema nezocada idjimaa zeblrāda ebuḏa unusia. Mañba jarasia:

¹ Tabita, Dorca. Mañlrlā trāba jara panlra “begui.”

–¡Cornelio!–

⁴ Cornelio ba bajānebema nezocara bio acɽpeɽa ne wayaaba iwidiisia:

–¿Cārē, mǎ boro?–

Mañne bajānebema nezocaba jarasia:

–Βλα Ἄκὼρῆα iwidi b̄ara, ne neé queɽea careba b̄a siɽa idjia bia unu b̄a idjia ne babue diabɽɽa quĩr̄a. ⁵ Mañ b̄er̄a Jope puruɽaa ēber̄ar̄a diabuedua Simoñ Pedro abada jɽɽe wānamār̄ē. ⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animar̄a e biya obari deɽe b̄a. – I

⁷ Bajānebema nezocara idji ume beɽea b̄apeɽa wāsia. Wānacarea Cornelio ba idji nezocada umé idjaba sordaoda ab̄a tr̄lsia. Mañ sordaoba Cornelio carebabadjia idjaba Ἄκὼρῆa waya b̄asia. ⁸ Cornelio ba ununara ḁdjia j̄uma n̄bɽɽɽe Jopeɽaa diabuesia.

Pedro ba cāimocara quĩr̄a ununa

⁹ Nurēma ḁdji oɽe n̄nane umatipa baboɽoɽe Jope puru caita j̄ūb̄ada basia. Mañmisa Pedror̄a ḁtaarebema deĵāne Ἄκὼρῆa iwidi de wāsia. ¹⁰ Jarra n̄m̄l b̄er̄a ne co quĩr̄a b̄asia. Ne dju pan̄misa Pedro ba cāimocara quĩr̄a unusia bajāra ewabɽɽada. Bajāneba boroba waib̄a quĩr̄a b̄ada eɽaa zebɽɽada unusia. Mañ borobara iquidaza j̄ɽaraba j̄l b̄asia. ¹² Boroba de eɽa quĩr̄atanoa animar̄a j̄r̄u quĩmār̄e beada, ḁdji jāne wābadada, ṽbana siɽa beasia. (Ἄɽɽɽ animar̄a judior̄a coɽacara panasidaa.) ¹³ Māwā b̄ade Pedro ba beɽeada ūr̄isia. Mañ beɽeaba jarasia:

–Pedro, piradɽɽua. Beapeɽa codua.–

¹⁴ Baribɽɽa Pedro ba jarasia:

–M̄la coéa, m̄l boro. Daiba coɽacara pan̄l̄a wa b̄a quĩr̄apita mititia b̄ada m̄la cocaa.– II

¹⁵ Dji beɽeaba wayacusa jarasia:

–Bār̄ba coɽamār̄ē Ἄκὼρῆa bia b̄adara mititia b̄ada ar̄adua.– III

¹⁶ Māwā beɽeabɽɽada Pedro ba b̄arima ūbea ūr̄isia. Mañbe borobara wayacusa bajānaa wāsia. ¹⁷ Mañ ununa carea Pedro ba ab̄eɽa cawa cr̄ichaé b̄esia. Waēib̄eɽa maɽgɽba cār̄e jara b̄ada cr̄icha b̄amisa Cornelio ba diabueɽar̄a Simoñ dera iwidi wānap̄eɽa dji eɽa wābadama j̄ūesidaa. ¹⁸ ḁdjir̄a j̄igua iwidi siɽaa Simoñ Pedro abadara mañ deɽe b̄a cawaya.

¹⁹ Pedro ba ununara waēi cr̄icha b̄ade Ἄκὼρῆa Jaureba idjia jarasia: “Éber̄ar̄a ūbea pan̄l̄a b̄ra jɽɽ pan̄l̄a. ²⁰ Piradɽɽeɽa duɽaa wādua. ḁdji ume wāida bié cr̄ichar̄adua. M̄la ḁdjira zebisia.”

²¹ Ara mañda Pedror̄a eɽaa wāsia Cornelio ba diabueɽar̄amaa. Idjia jarasia:

–Bār̄ba m̄ɽɽɽ jɽɽ pan̄l̄a. ¿Cārēma ze pan̄l̄a?–

²² ḁdjir̄a panusidaa:

–Daira sordaor̄a boro Cornelio ba diabuesia. Idjira ēber̄a jipa b̄a idjaba Ἄκὼρῆa waya b̄a. J̄uma judior̄a ba idjidebemada bia cr̄icha pan̄l̄a. Ἄκὼrῆ nezoca ba-

jānebemaba idjia b̄ra idji deɽaa tr̄l̄bisia b̄a beɽea ūr̄i carea.–

²³ Mañbe Pedro ba deɽe eɽa wābisia. Mañ diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedror̄a pirab̄ar̄ipeɽa ḁdjir̄a ume wāsia. Idjaba Ἄɽɽɽ djabar̄a Jopeɽebemada ḁdjir̄a ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume beɽeada

²⁴ Mañ nurēma Cesareade j̄ūesidaa. Cornelio ba idji ēber̄ar̄a, idji dji biar̄a siɽa ābaa tr̄l̄na b̄er̄a idji deɽe j̄l̄a panasidaa. ²⁵ Pedro dji de caita j̄ūeside Cornelio ba araa audiabari de wāsia. Pedro quĩr̄apita egode b̄arru cobereɽa bia beɽeasia. ²⁶ Baribɽɽa piradɽɽmār̄ē Pedror̄a n̄wā jarasia:

–¡Piradɽɽua! M̄l̄ra ēber̄a j̄awā b̄a.–

²⁷ Pedror̄a Cornelio ume beɽea b̄ada eɽa wāsia. Mama ēber̄ar̄a zocār̄a duan̄l̄a unusia. ²⁸ Mañbe Pedro ba jarasia:

–Bār̄ba cawa pan̄l̄a dai judior̄a judior̄é ume n̄b̄acara pan̄l̄a idjaba judior̄é deɽe eɽa wācara pan̄l̄a. Baribɽɽa Ἄκὼrῆa m̄la cawabisia ni ab̄al̄da jaraié b̄ada Ἄκὼrῆ quĩr̄apita bié b̄ada wa idji quĩr̄apita mititia b̄ada. ²⁹ Mañ b̄er̄a m̄l̄ nama zemār̄ē jara de wāsida de ara mañda ne jaraé zesia. Jāñbe m̄la cawa quĩr̄a b̄a cār̄e cār̄ē m̄l̄ra tr̄lsidaa.–

³⁰ Mañne Cornelio ba jarasia:

–Ewari quĩmār̄e b̄a ara nañ horaca m̄la ne coɽaca ewarida o b̄asia. Qewara ḁm̄ad̄au ḁt̄leɽa Ἄκὼrῆa iwidi b̄ade ēber̄a m̄l̄ quĩr̄apita n̄m̄l̄a unusia. Idjia cacua de j̄l̄ b̄ra dorrodor̄a b̄asia. ³¹ Mañ ēber̄a m̄la jarasia: “Cornelio, b̄a iwidi b̄adara Ἄκὼrῆa bia ūr̄isia. Idjia quĩr̄adoaé b̄a b̄a ne neé queɽe carebabarida. ³² Mañbe ēber̄ar̄a Jopeɽaa diabuedua Simoñ Pedro abadada jɽɽe wānamār̄ē. Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animar̄a e biya obari deɽe b̄a. Mañ Simoñ Pedror̄a j̄ūesira idjia b̄a beɽeaya.” IV

³³ Ara mañda m̄la b̄ra jɽɽbisia. Bio bia b̄a b̄ra namaa zeda b̄er̄a. Nawena j̄uma dair̄a nama Ἄκὼrῆ quĩr̄apita duan̄l̄a dadjir̄a Boroba b̄a jarabi b̄ada ūr̄ini carea.– V

³⁴ Mañne Pedro ba jarasia:

–Ḃr̄abɽɽa m̄la cawabɽɽa wār̄a Ἄκὼrῆa ni ab̄al̄da quĩr̄a awara ocada. ^{VI35} Ḃtebɽɽa puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubaria. ³⁶ Ἄκὼrῆa beɽea bia Jesucrito deɽa idji ume ibiadi deɽe b̄ada israeler̄a diabuesia. Mañ Jesucrito j̄umar̄a Boroa. ³⁷ Bār̄ba cawa pan̄l̄a j̄uma judior̄a druade Jesudebemada n̄bɽɽɽada. Naār̄a Galileade Juañba jaradia b̄asia ēber̄ar̄a borocueɽamār̄ē. ³⁸ Mañ ewaride Ἄκὼrῆa idji Jaureda, idji l̄b̄a siɽa Jesu Nazaredebemaa diasia. ^{VII} Ἄκὼrῆa idji ume b̄a b̄er̄a Jesuba ne biada o n̄basia idjaba ēber̄ar̄a diauruba bié erob̄a j̄uma biabibadjia. ³⁹ Judior̄a druade, Jerusaleñ puru de biɽa Jesuba oɽara

IV Mañ Simoñ Pedro j̄ūesira idjia b̄a beɽeaya. Mañra griego beɽeade Ἄɽɽɽ carta de neéa. V Dadjir̄a Boro. Griego beɽeade Ἄɽɽɽ carta de “Ἄκὼrῆ” b̄a b̄a. VI Deuteronomio 10:16-17. VII Luca 3:2-22.

I Griego beɽeade Ἄɽɽɽ carta de nañ siɽa b̄a b̄a: “Mañ Simoñ Pedro b̄a jaraya s̄awā oida b̄ada.” II Levitico 11:1-32. III Marco 7:13-19.

daiba jūma unusidaa. Idjia ne biada odamīna judiorā-ba crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara mañ Jesuda Ācōrēba ewari ūbeade ĩrēbabipeđa ĩcrlra unubisia. ⁴¹ Ācōrēba jūmarāa unubié basía baribrlra dairāa unubisia mañ carea edađa bērā. Idji ĩrēbađacarea dairāra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa. ⁴² Jesuba dairāra diabuesia jūma ēberārāa nāwā jaradamarēā: Ācōrēba idjira bāsia zocai beara, beupeđađa sida jipa cawa omārēā. ⁴³ Jūma Ācōrēneba beđeabadarāba mañnebemada beđeasidaa. Ādjirāba cawabisidaa bariduaba Jesuda ĩjāibrlra, mañ ēberāba cadjirua o bađara Ācōrēba idjideba quĩrādoaida.–

Ācōrē Jaure judiorāēmaa zeda

⁴⁴ Pedro wađibida beđe bađe jūma idji ūrī duanl-maa Ācōrē Jaureda zesia. ⁴⁵ Mañne dewara beđeade beđe duanesidaa idjaba Ācōrēa bia beđe du-anesidaa. Judiorā Jesu ĩjā bea Pedro ume zepedadaba mañ ūrīsidađe cawa crīchađe basía Ācōrēba idji Jaure-da judiorāēa biđa diađa bērā. ⁴⁷ Mañne Pedroba jara-sia:

–Nałgl ēberārāba Ācōrē Jaurera edasidaa dadjirāba edapeđađa quĩrāca. ¿Ādjirāra borocueđié panlca?–

⁴⁸ Mañbe Pedroba ādjirāra Jesucrito trāneba borocuebisia. Māwānacarea ādjirāba beđe djuburisidaa idjira ādjirā ume dārā bamārēā.

Pedroba djabarā Jerusaleñnebemarāa beđeada

11 Māwānacarea Jesuba diabueđarāba, dewara djabarā Judea druađe bea biđa ūrīsidaa judiorāēba Ācōrē beđeara ĩjāsidaa. ² Mañ carea Pedro Jerusaleñnaa wāsida ĩcrlra djabarā judiorāba idjira bié jarasidaa. ³ Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēā blla judiorāē dede eđa wāpeđa ādji ume ne co basi?–

⁴ Mañne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēbllrsia.

⁵ –Jope puruđe baside mļa Ācōrēa iwidi basia. Mañne cāimocara quĩrāca boroba waibla quĩrāca bađa unusia. Mañra iquidaza jłcaraba jł bađa bajāneba eđa zepedā mļa jūēsia. ⁶ Mļa bio acłsia cārēda eđa bll cawaya. Mañne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, ĩbana bea sida unusia. ⁷ Māwā bađe beđeada ūrīsia. Mañ beđeaba mļa jara-sia: “Pedro, piradrdu. Beapeđa codua.” ⁸ Baribrlra mļa jara-sia: “Mļa coéa, mļ Boro. Dairāba cocara panl-da wa bll quĩrāpita mititia bađa mļa cocaa.” ⁹ Mañne bajāneba beđeaba mļa jara-sia: “Bārāba codamarēā Ācōrēba bia bađara mititia bađe arādua.” ¹⁰ Māwā beđeabllrda mļa barima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

¹¹ Māwā bađe ēberāda ūbea mļ bll dede jūēsidaa. Ādji boroba Cesarea puruđeba mļmaa diabuesia.

¹² Ācōrē Jaureba mļra ādji ume bié crīchađe wābisia. Cesareade jūēnapeđa dairāra ādji boro dede eđa wāsidaa. Nañ sei djabarāda mļ ume panasidaa. ¹³ Mañ

ēberāba daia nēbllrsia bajānebema nezocada idji dede nūmlda unusida. Małglba idjia jara-sia: “Jope pu-ruđe bađe ēberārāda diabuedua Simoł Pedro abadada jrlrde wānamārēā. ¹⁴ Idjia jaraya sāwābllra Ācōrēba bllra, bll dedebemarā sida ēdrl edaida.”

¹⁵ Mļa mañnebema beđe nūmlne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quĩrāca.

¹⁶ Mañne dadjirā Boroba jaradara mļa quĩrānebasia: “Wārāda Juałba ēberārāra baidoba borocuesia, baribrlra Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.” ¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ĩjā panl bērā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa biđa diađa bērā ¿mļa sāwā idjia odadebemada bié jarai?–

¹⁸ Jerusaleñnebema djabarāba mañ ūrīsidađe waa bié jaradāe basía, ātebllra Ācōrēa nāwā bia beđeasidaa:

–¿Wārāda Ācōrēba judiorāē sida carebasia ādji cad-jiruara igaradapeđa idjima zedamarēā! ¡Māwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía puruđebema

¹⁹ Estebał beapedadacarea ēberārāba Jesu ĩjā bea bié ođi carea ēpēsidaa. Mañ bērā zocārā djabarāra Jerusaleñneba mĩrū wābllrsidaa. ĩcrlra Penicia dru-ađa, Chipre morrođa idjaba Antioquía puruđe bađe wāsidaa. Ādji wābldaza beđe Jesuđebemada ababe judiorāa jarabadjidaa. ²⁰ Māwā panlne ĩcrlra Jesu ĩjā bea Chipređebemada, Cirene puruđebema sida Antio-quíađe bađe wāsidaa. Małglrāba griegorāa biđa beđe bia dadji Boro Jesuđebemada jara panesidaa. ²¹ Dadji Boroba idji lbađebeba ādjirāra carebasia. Mañba ādjia jara panlra zocārāba ĩjāsidaa. Ādjia naēna ēpē pananada igaradapeđa dadjirā Borora ĩjāsidaa.

²² Djabarā Jerusaleñnebemaba mañ cawasidađe Bernabeda Antioquíađe diabuesidaa. ²³ Mañ Bern-abera ēberā jipa basia. Jesura bio ĩjā basia; Ācōrē Jau-ređeba basia. Bernabe Antioquíađe jūēsida unusia Ācōrēba idji biđebeba djabarāra careba bađa. Mañ carea idjira bio bllsriđasia. Mañne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora sođebeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bađe zocārāba dadjirā Borora ĩjāsidaa.

²⁵ Māwānacarea Bernabera Tarso puruđe Saulo jrlrde wāsia. Unupeđa Antioquíađe edesia. ²⁶ Mama djabarā ume poa aba dji jllrebadjidaa. Ādjia zocārā ēberārā Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Mañ An-tioquíađe ēberārāba Jesu ĩjā beara “cristiano” abad-jidaa. Mamabllra mañ trłra naārā odjasia.

²⁷ Mañ ewaride Ācōrēneba beđeabadarāda Jerusaleñneba Antioquíađe wāsidaa. ²⁸ Aba Agabo abadada ĩta nūmpeđa Ācōrē Jauređeba jara-sia jūma naļ ējūāne jarrabada zeida. Mañ jarrabara wārāda ze-sia Claudio Romanebema boro baside. ²⁹ Mañ carea Jesu ĩjā bea Antioquíađe duanlra beđe ausidaa paratada djabarā Judea druađe bea itea diabuedi

I Hecho 2:1-4. II Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego beđeade nāwā bll bll: “Ācōrēba bārāa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16. III Mañ Claudiora Romanebema boro basía poa 41neba aba 54đa. Poa 46đe Judea druađe jarrabada dji cābāyā zesia.

carea. Ādjiza poya diabla quĩrāca diadada asidaa. ³⁰ Mañ parata jɔɔɔ pepedadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

Pedro preso bādada cawaēne ēdrɔda

12 Mañ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda basia. ^I Mañ Herodeba djabarāda ĩcɔɔɔ jidabipeđa bié obisia. ² Juañ djaba Santiagoda necoba beabisia. ^{III} Herodeba unusia judiorā mañ carea basriadasida. Mañ bēřā Pedro sida jidabisia. Māwā osia pañ ēsābari neé ɔɔ cobada ewaride. ^{III} ⁴ Pedrora jidabipeđa preso ɔɔabisia. Mañbe sordaorāda diecisei edapeđa quĩmārē quĩmārē Pedrora bio wagabisia. Herodeba crĩcha basia Pedrora jūmarā quĩrāpita cawa oida judiorā Egiptođeba ēdrɔpedeđa quĩrānebabada ewari jōnacarea. ⁵ Pedrora preso ɔɔabada dede jida eropanmisa djabarāba Ācōrēa bio iwidi panasidaa idji carebamārēā.

⁶ Herodeba cawa oi ewari jūēbođo diamasi Pedrora sordaorā umé panɔ ēsi cāi basia. Carena uméba jñ basia. Preso ɔɔabada dede eđa wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa. ⁷ Māwā ɔɔe cawaēne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Mañba preso ɔɔabada dera eđa ĩna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrođe tāpeđa ĩrĩmatasia. Mañne jareasia:

–Isabe piradrɔdua.–

Cawaēne Pedro jɔwade carena jñ ɔɔara ērā ɔɔasidaa.

⁸ Mañbe bajānebema nezocaba jareasia:

–Bɔa cacuade jñ ɔɔara bio trājɔdua. Jĩrūne jñbari sida jñdua.–

Pedroba māwā ođacarea bajānebema nezocaba jareasia:

–Bɔa ĩrĩ jñbari sida jñpeđa mɔ caiđu zedua.–

⁹ Ara mañda Pedrora bajānebema nezoca caiđu wāsia, baribɔɔɔ idjia adua basia bajānebema nezocaba o ɔɔara wārāda māwā ɔɔada. Cāimocarada crĩcha basia. ¹⁰ Māwā ɔɔe sordaorā dji eđaare panɔ caita wāyā wāsidaa. Mañare dewararā caita wāyā wānapedeđa dji dajada wābada jiorro ođama jūēsidaa. Jūēbɔdade mañ jiorro ođara iduba ewa dogosia. Ara mañda ēdrɔsidaa. Mĩgaé wābɔdade bajānebema nezocara Pedro ume bādada nēbasia.

¹¹ Mañbeɔɔ Pedrora cawasia wārāda ēdrɔsida. Idjiduba jareasia: “Ārābɔɔ mɔa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeđa mɔra Herode jɔwaeđabemada ēdrɔ ɔɔasida. Judiorāba bié o quĩrā panananebemada wārāda ēdrɔ ɔɔasida.”

¹² Pedrora wārāda ēdrɔsida cawaside Juañ Marco papa Maria dede wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ācōrēa iwidi panɔda ābaa dji jɔre panasidaa. ¹³ Mañne Pedrora dajadaareba trɔ ɔɔe nezocawērā Rode abad-

I Mañ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe nañ Hecho capítulo 12e odja ɔɔa. Herode dji Droma wiuzaque basia. Judiorā druadebema boro basia poa 41neba aba 44daa. Idji warra sida Agripa trɔ jarabadjidaa. Mañɔ Agripa odja ɔɔa Hecho 25:13eaba aba 26:32daa. II Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. III Exodo 12:1-27.

aba acɔe wāsia caiba trɔ ɔɔa cawaya. ¹⁴ Rodeba Pedro beđeara cawasia. Mañ bēřā ɔɔasriadasia baribɔɔɔ eđa wābadara ewaé basia. Āteɔɔɔ eđa pira wāpeđa djabarāba jareasia Pedrora dajada ɔɔada. ¹⁵ Mañne jūmarāba Rodea jareasidaa:

–Bɔa quĩrāē nūmɔa.–

Baribɔɔɔ idjia wārāana asia. Mañne ādjirāba jareasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā ɔɔa.– ^{IV}

¹⁶ Māwā panɔne Pedrora dajadaareba mĩ sē trɔ ɔɔasida. Ewasidae ādjirāba unusidaa wārāda Pedrora māwā ɔɔada. Ađeđa cawa crĩchadaé basia. ¹⁷ Baribɔɔɔ Pedrora jɔwaba jareasia chupeadamarēā. Mañbe jūma nēbɔɔɔsia sāwābɔɔɔ dadji Boroba idjira preso bādada ēdrɔ edasida. Jūma nēbɔɔɔpeđa jareasia:

–Jūma mañɔra Santiagoa, waabema djabarāba biđa jaradadua.– ^V

Mañbe Pedrora mamalɔa āyā wāsia.

¹⁸ Ānadrside sordaorāba cawaēne basia Pedrora sāmaa wāsida. Ađeđa cawa crĩchadaé basia idjaba ne wayasidaa. ¹⁹ Herodeba idjira jɔɔɔbasia, baribɔɔɔ sordaorāba ununaé basia. Herodeba ādjirāba mañɔebebemada bio iwidipeđa jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea puruđeđa wāpeđa mama dārāsia.

Herode beude

²⁰ Mañ ewaride Herodera Tirodebeɔmarā ume, Sidoñnebeɔmarā ume biđa quĩrū basia. Baribɔɔɔ mañɔrāba cobadara Herode druade edabadjidaa. Mañ carea ādjirāba beđe audepeđa ābaa wāsidaa idji ume ibiade carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Mañ Blastora Herodeare dji droma basia. Mañne ādjia jara panɔra Blastoa ĩjābiadepeđa idjideba Herodea beđe djaburiasidaa ibiade carea.

²¹ Herodeba ɔɔe ewaride djio bia quiruda jñpeđa idji bugueđe chūmesia. Mañbe ādjirā quĩrāpita beđeasida. ²² Māwā ɔɔe ādjirāba jĩgua jarabadjidaa:

–jZa beđe ɔɔara ēberēā, āteɔɔ Ācōrēa!–

²³ Baribɔɔɔ Herodeba Ācōrēa bia beđeadeđuade aé basia. Ara mañne dadjirā Boro nezoca bajānebemada idjira cacua bié basia. Mañbe idjira quiba co beasia.

²⁴ Mañmisa djabarāba beđe dadji Boro Jesudebeɔmada tɔmɔara jaradia wāsidaa. ^{VI} Mañne zocārāba ĩjābɔda bēřā yō wāsidaa.

²⁵ Bernabeɔa, Saulo biđa Jerusaleñne parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juañ Marco abadaa edesidaa.

IV Ācɔɔɔ judiorāba crĩchasidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Mañ nezocara ara dji ēberē za quĩrāca ɔɔada crĩchasidaa. V Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā beđeade Santiago trɔra zesia “San Jacobo” isabe jarabɔrdeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba basia. VI Beđe dadji Boro Jesudebeɔmada. Griego beđeade ɔɔa ɔɔa “Ācōrē beđe.”

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe siġa trġna

13 Djabarā Antioquía puruġebema täēna Ācōrēneba beġeabadada, Critoġebema jaradi-abada siġa beasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoġda basia. Simoġ trġ ġyā-gaġara “Dji Pāġma” abadjiġaa. Manaeġ siġa basia. Idjira Galilea druġebema boro Herode ume ābaa warisia. ^I

² Ewari aba djabarāba ne coġaca ewari o panġne dadjirā Boroa bia beġea panasiġaa. Māwā panġne Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo siġa mġa trġsia. Maġ bēřā ādjida bġadua mġa obi bġara oġamārēā.–

³ Ādjia ne coġaca ewari oġapeġa Ācōrēa iwidiġbġade ādji ġwara Bernabe ġrġ, Saulo ġrġ biġa bġasiġaa. Maġbe ādjira diabuesiġaa dadjirā Boroa obi bġara oġe wā-namārēā.

Saulo, Bernabe siġa Chipre druġaa wāpeġada

⁴ Ādjira Ācōrē Jaureba diabueġa bēřā Seleucia puruġaa wāsiġaa. Mamaġba barcode Chipre morroġaa wāsiġaa. ⁵ Salamina puruġe ġūēnapeġa judiorā dji ġre-bada deza Ācōrē beġeara jaradiasiġaa. Ādji carebai carea Juaġ Marcoda ādji ume nġbasia. ^{II}

⁶ ġūma maġ morro dromane pġrġlabġade Papo puruġe ġūēne wāsiġaa. Mama judio Barjesu abadada unusiġaa. Maġ Barjesura ġāġbana basia. Sewaġeba jarabadija Ācōrēneba beġebarida. ⁷ Idjira Chipreġebema boro Sergio Paulo abadama bġabadija. Maġ Sergio Paulora crġcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo siġa trġbisia Ācōrē beġeada ūrġ quġrġā bġa bēřā. ⁸ Baribġrġ ādjia jaradia panġne ġāġbana Barjesuba sewaaġa abadji dji boroba Ācōrē beġeara ġjārāmārēā. (Barjesu trġra griego beġeade Elimá abadaa.) ⁹ Maġne Saulora Ācōrē Jaureġeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimámaa bio acġ nūmepeġa nāwā jarasia:

¹⁰ –ġBġra sewaiġa bġa! ġBġ sora cadjiruaba bira bġa! Diauru warra, ġbġa ne ġūma ġipa bġada quġrġācaa! ġCārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā beġeara sewaaġa a bġ?

¹¹ ġāġbe dai Boroa idji lġaġeġa bġra cawa oya. Nawena bġra dauberrea beya. Dārā ġmādaura unuġ baya.–

Ara māġda ġāġbanaba towa pāġsosa bġada unupeġa dauberrea besia. Maġbe beġea djuburiasia bariduaba idji ġwaeġe ġidaġapeġa careba edeġamārēā. ¹² Sergio Pauloba maġ unusiġe ādjia dadjirā Boroġebema jaradia panġra bio bia ūrġna bēřā ġjāsia.

Pisidia druġaa wāpeġada

¹³ Paulora idji ume nġna siġa Papo puruġeba Panpilia druġaa barcode wāsiġaa. Mama Pergue puruġe ġūēsiġaa. Baribġrġ Juaġ Marcoba ādjira amepeġa Jerusaleġnaa ġēda wāsia. ^{III}

^I Galilea druġebema boro Herode. Maġrġ Herodera Antipa trġ jarabadiġaa. ^{II} Griego beġeade “Juaġ” bġ bġa. Idjira Bernabe

¹⁴ Pergueġeba dewara Antioquía puruġaa wāsiġaa. Maġ Antioquía Pisidia druġe bġa. Mama ġnāūbada ewariġe judiorā dji ġreġada deġe eġa wānapeġa chū-panesiġaa. ¹⁵ Maġbe dji bororāba Ācōrē leyġebemada idjaba Ācōrēneba beġeabadaba bġpeġadaġebema siġa ġġgua lesiġaa. Maġbe abġlda Paulo, Bernabe chū-panġmaa nāwā jaraeġe wābisidiġaa:

–Djabarā, bārāba dai carebaġi carea beġeada eropanġbġrġ, jaraeġdua.–

¹⁶ Maġne Paulora piradġreġa ġwaba jarasia ġū-marāda chupeġamārēā. Maġbe jarasia:

–Achirā Israelġebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bearā, ūrġnadua: ¹⁷ Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda eġasia. Ādjirā Eġipto druġe āġbemarā quġrāca panasiġeġe Ācōrēba puru dromada yōbisia. Maġbe idji lġaaba ādjirāra Eġipto druġebemada ēdġrġ enesia. ^{IV}¹⁸ Māwānacarea ādjirāba ēġūā pōāsa ewaraga bġeġe biġe obġara Ācōrēba cuarenta poa droa basia.

^V¹⁹ Maġbe Canaaġ druġe Ācōrēba siete puru poy-abipeda ādji ēġūāda dadji drōā naēnabemarāda diasia. ^{VI}²⁰ Eġiptoġaa wāpeġadaġeġa aba ādji ēġūā edabġ-ġaa 450 poa basia. ^{VII}

Māwānacarea Ācōrēba idji purua ādji ēdġrġ bġbadarāda diabadjiġa aba Ācōrēneba beġebari Samuel ewariġaa. ^{VIII}²¹ Maġ ewariġe ādjirāba Ācōrēa beġea djuburiasiġaa ēberā aba ādjirā boroda bġmārēā. Maġ carea Ācōrēba Quis warra Saulda basia. ^{IX} Maġ Saulora Benjamiġneba yōna basia. Cuarenta poa israelerā boroda basia. ²² Baribġrġ Ācōrēba Saulora āyā bġpeġa Davida basia ādjirā boroda bġmārēā. Daviġebemada Ācōrēba nāwā jarasia: “Mġa Jesé warra Davida bia unu bġa. Mġa obi quġrġā bġra idjia ġūma oya.” ^X

²³ Maġbe Ācōrēba naēna jaraeġa quġrāca osia. Idjia Daviġeba yōpeġadaġebemada aba basia israelerā Ēdġrġ Edabarida bġmārēā. ^{XI} Maġ ēberāra Jesua. ²⁴ Maġ Jesu zei naēna Juaġba ġūma israelerāa jaradia basia ādji cadjirua igaraġapeġa Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā obġara idjia doeġa borocueġadija. ²⁵ Idji beui ewari caita basiġe Juaġba jarasia: “Bārāba mġra ġcaida crġcha panġ? Mġra Ācōrēba ēdġrġ edabari diai jaraeġeā. ^{XII} Baribġrġ mġ caiġu zebġrġda mġ cāyābara dji dromaara bġa. Idjia ġrġrġne ġġ bġ ērāi carea mġra bia bġeā.” ^{XIII}

²⁶ Achirā Abrahaġneba yōpeġadarā, judiorāē Ācōrē waya bea, Ācōrēba dadjirāa maġ beġea dadji ēdġrġ edaiġebemada diabuesia. ^{XIV}²⁷ Jerusaleġnebemaba, ādji bororā biġa Jesura dadji Ēdġrġ Edabarida cawaġeġe basia. Ācōrēneba beġeabadaba bġpeġadara ġnāūbada ewariza ġġgua lebadamġna idjiġebema bġpeġadaġa cawaġeġe basia. Āteġrġ Jesu beabisidiġe maġ beġeaba jara bġra wārāda osiġaa. ²⁸ Ni cārē cadjirua oġara

ēberārānebema basia. Colosa 4:10. ^{III} Maġ Juaġ Marco ġēda wā-nara Pauloba biġe unusia. Hecho 15:38. ^{IV} Exodo 1:7; 12:51. ^V Droa basia. Griego beġeade ġcġrġ cartae bġ bġa “waga basia.” Numero 14:34. ^{VI} Josue 11:15-23. ^{VII} Griego beġeade māġba idjaba jara bġa: “Maġbe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdġrġ bġbadarāda diabadjiġa.” ^{VIII} Juece 2:16-19. ^{IX} 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25. ^X 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaia 44:28. ^{XI} 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17. ^{XII} Juaġ 1:20. ^{XIII} Luca 3:16. ^{XIV} Dadjirāa. Griego beġeade ġcġrġ cartae bġ bġa: “Bārāa.”

ununaémīna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārēā. ²⁹ Ācōrē cartade idji beadidebema bapēdaa jūma māwānacarea idjira crudebemada udaa bapēdaa tlabarisidaa. ³⁰ Baribrlrl Ācōrēba idjira lrēbabisia. ³¹ Māwānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusalelnaa wāpēdaarā ara idjida bārima zocārā unubisia. Iēi maļ ēberārāba idji debemada jūma israel-erāa beḁea panla.

³² Ara maļ quīrāca daiba naļ beḁea biada jara panla: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume beḁea bāsia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpēdaarā ewaride maļ beḁea bāḁara jūma osia. Jesura lrēbabisia salmo umēbemane bā bā quīrāca. ^I Nāwā jara bāa: “Brlra ml̄ Warraa. Iēi brlra ml̄ Warraaḁa abrlra.” ^{II}³⁴ Ācōrēba Jesura beu bēḁada lrēbabisia waa beurāmārēā. Maļnebemada idji cartade nāwā jarasia: “Mā Davia carebai jarāḁara bārā ume wārāda oya.” ^{III}³⁵ Maļ carea dewara salmone naļda jara bāa: “Mā, bā nezoca jira bāra bā idu berawabiēā.” ^{IV}³⁶ Davi zocai bāsīde Ācōrēba idji deba osia idjia quīrāca bēḁa quīrāca. Maļbe Davira jaiḁapeḁa tlabarisidaa idji drōāenabemarā tlabaripeḁaḁama. Maļne idjira berawasia. ³⁷ Baribrlrl Ācōrēba lrēbabīḁara berawaē basia.

³⁸ Maļ bērā djabarā, naļḁada cawadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quīrādoaya. Moise ley ṭjā o panl carea Ācōrēba bārāra jipa panlana acaa. Baribrlrl jūma Jesu ṭjābldara Ācōrēba jipa panlana abaria. Maļdr̄l bārāa jara panla. ⁴⁰ Quīrācuṭa beadua Ācōrēneba beḁeabadaba bapēdaḁada bārā ume māwārāmārēā. Nāwā bāsīdaa:

⁴¹ Ācōrēba jara bā igara beaḁā, jaclḁadua! ¡Dauperadua! ¡Beudua!

Mā bārā ewaride ne minijīchiada oya.

Maļra abalba bārāa jarabrlrl siḁa ṭjānaēā. ^V

⁴² Paulo, Bernabe siḁa judiorā dji jlrebada dedeba ēdr̄lbdade ēberārāba beḁea djuburiasidaa dewarabema lnāūbada ewaride biḁa maļnebemada beḁeadamārēā. ^{VI}⁴³ Dji jlre panana wāsīdade zocārā judiorāba, judiorā crīcha ēpēbada biḁa Paulora, Bernabe siḁa ēpēsīdaa. Ādjia maļ ēberārā bio jarasidaa Ācōrēba idji biḁeaba ādjirā careba bāda ṭjā pananamārēā.

⁴⁴ Dewarabema lnāūbada ewaride purura berara jūma ābaa dji jlresīdaa Ācōrē beḁea ūrīni carea.

⁴⁵ Baribrlrl judiorā bororāba ēberārā cābana unusīdade soḁe bié duanesīdaa. Pauloba jaradia bāḁe ādjirāba sewaaḁa abadjiḁa idjaba Pauloḁebemada bié beḁeabadjiḁa. ⁴⁶ Maļne Pauloba, Bernabe biḁa ne wayaa neé ādjirāa jarasīdaa:

–Wārāda daiba bārāa Ācōrē beḁeara naārā jaradida panasīdaa. Baribrlrl bārāba igara panl bērā idjaba bārāmaarā ewariza Ācōrē ume zocai bāida bié bā bērā,

I *lrēbabisia*. Maļ beḁeaba idjaba jara bāa Ācōrēba idji Warrara naļ djara edamārēā jaradidebemada. II *Griego beḁeade bā bāa* “iēi ml̄ra bā zeza basia.” *Salmo 2:7*. Maļ *salmoba beḁea bāa* Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda bēḁeadebemada. III *Isaía 55:3*. IV *Salmo 16:10*. V *Habacuc 1:5*. VI *Ēberārāba*. Griego beḁeade ḁclrl cartade bā bāa “judiorāē beaba.”

daiba judiorāēa jarade wānia. ⁴⁷ Daiba māwā oḁamārēā dadjirā Boroba nāwā jarasia:

Mā bāra lnāa quīrāca bāsia judiorāēba ml̄nebemada cawadamārēā.

Bā jūma naļ ējūāne beaḁā cawabiya mā ēdr̄l edaidebemada. ^{VII}

⁴⁸ Judiorāēba maļ ūrīsīdade bāsrīdasidaa. Ara maļda dadjirā Boro beḁeadebemada bia beḁeasīdaa. Maļne Ācōrēba ewariza idji ume zocai beaḁi carea bāḁarāba ṭjāsīdaa. ⁴⁹ Maļbe dadjirā Boro beḁeara jūma maļ druade jarasīdaa.

⁵⁰ Baribrlrl judiorāba Ācōrē waya bea wērārā dji dromarāa, umaquīrā dji dromarāa biḁa jarasīdaa Paulo, Bernabe siḁa bié oḁamārēā. Māwā ādji puruḁebemada āyā jlretasīdaa. ⁵¹ Maļne Pauloba Bernabe biḁa puruḁebema pora ādji ṭjūnebemada jārāpetasīdaa unubiḁi carea Ācōrēba cawa oida. Maļbe Iconio puruḁa wāsīdaa. ⁵² Baribrlrl Jesu ṭjā bea maļ Antioquiade panla bio bāsrīda panasīdaa idjaba Ācōrē Jaureḁeba panasīdaa.

Iconio puruḁe panana

14 Iconio puruḁe ādjia obada quīrāca Paulora Bernabe siḁa judiorā dji jlrebada dede edaa wāsīdaa. Ādjia jaradia panl carea zocārā judiorāba griegorā biḁa Jesura ṭjāsīdaa. ² Baribrlrl judiorā Jesu ṭjāē beaba judiorāēa djabarānebemada bié crīchabīsīdaa. ³ Māwāmīna Paulora Bernabe siḁa mama dārā panasīdaa. Dadjirā Boroba careba bāda soḁeba ṭjā panl bērā idji debemada ne wayaa neé jaradiabadjiḁa. Maļne dadjirā Boroba ādjia lḁada diasia ne unacada oḁamārēā. Māwā cawabisia idji biḁebema ādjia jaradia panlra wārāda. ⁴ Baribrlrl maļ puruḁebemarāba awara awara crīcha beasia. ḁclrl Pauloare, Bernabeare biḁa panasīdaa, maļne ḁclrl judiorāare panasīdaa. ⁵ Maļne judiorāda, judiorāē siḁa dji puruḁebema bororā ume beḁea ausīdaa Paulo, Bernabe siḁa mōgaraba tabari beaḁi carea. ⁶ Baribrlrl Pauloba, Bernabe biḁa maļ cawasīdade Licaonia druadaa mīrū wāsīdaa. Litra puruḁa, Derbe puruḁa biḁa wāsīdaa. Jūma maļ Licaonia druade rlrlra wāsīdaa. ⁷ Mama ādjia beḁea bia Jesudebemada jarabadjiḁa.

Litra puruḁe panana

⁸ Litra puruḁe ēberā ṭjīrū bié bāda basia. Māwā topeḁa bērā poya nībaca basia. ⁹ Maļ ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesudebema beḁea bāda. Pauloba idjima aclbrlḁe cawasia idjia wārāda ṭjā bāda Jesuba idjira poya biabida. ¹⁰ Maļ bērā Pauloba idjia ṭjgua jarasia:

–¡Piradr̄dua! ¡ṭta nūmedua!–

Ara maļda idjira ḁtl ṭḁr̄lpeḁa nībaḁe wāsia.

¹¹ Pauloba oḁa unusīdade maļ puruḁebemarāba licaonia beḁeade ṭjgua jara duanesīdaa:

–¡Ācōrēda umé dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesīdaa!–

VII *Isaía 49:6*.

¹² Ādjirāba jarasiđaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji beđea jarabari bērā. ^I

¹³ Litra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada basia. Mamalba Zeu sacerdoteba pacada, nepōnō siđa dji puruđe eđa wābadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea biđa maļ pacara babue dia quīrā panasiđaa. ¹⁴ Baribrlg Jesuba diabueđa Bernabeba, Paulo biđa maļ cawasiđaađe ādjia cacuađe jļ panlra cōđcuađapeđa ēberārā tāēna pira wānapēđa nāwā jġua jarasiđaa:

¹⁵ –Achirā, ¿cārē cārēā jāwā o panl? Daira ācōrēēa. Daira ēberāa, bārā quīrāca. Bārāa jarade ze panla naļ ācōrē siriē beada igarađapeđa Ācōrē zocai bādrļ tġanamārēā. Maļgl Ācōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūml siđa osia. ¹⁶ Naēna Ācōrēba idji adua bea purua ara ādjia o quīrā panlđa idu obibadjia. ¹⁷ Māwāmīna ewariza bia o bādeba idjia cawabi bāa idjira wārāda bāda. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba sođe bāsrīđabibaria.–

¹⁸ Pauloba Bernabe biđa māwā jara panasiđamīna maļ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasīđaa.

¹⁹ Litrađe panlne Ācōrē judiorā Antioquía puruđebemada, Iconio puruđebema siđa jūēsīđaa. ^{II} Ādjirāba Litrađebemara Paulodebemada biē crīchabisīđaa. Maļ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasīđaa. Idjira beusida crīchasiđa bērā errebari edeđapeđa puru dajada batabuesīđaa. ^{III}²⁰ Maļbe Jesu tġa beaba Paulora jūrānapēđa acl panasiđaa. Māwā panlne idjira piradrāsia. Piradrāpeđa jēda puruđaa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe puruđaa wāsīđaa.

Siria druade bā Antioquíađaa jēda wāna

²¹ Derbe puruđe Pauloba, Bernabe biđa beđe bia Jesuđebema jarasiđaađe zocārāba tġasiđaa. Māwānacarea Litra puruđaa, Iconio puruđaa, Pisidia druade bā Antioquíađaa biđa jēda wāsīđaa. ²² Puruza djabarāra carebabadjīđaa Jesuda biara tġanamārēā. Ādjia Jesu tġa panlra igararānamārēā nāwā jarabadjīđaa: “Ācōrēda dadjirā Boroda bāđibrlg naļ ējūāne bio bia mġgađia.” ²³ Puruza djabarā tāēna Ācōrē bāsiđaa dji bororāda beađamārēā. Maļbe Ācōrēa iwīđīđapeđa, ne cođaca ewarida ođapeđa dadjirā Boro tġa panlra idji jlwade bāsiđaa.

²⁴ Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsīđaa. ²⁵ Ācōrē beđe Pergue puruđe jaradiđapeđa Atalia puruđaa wāsīđaa. ²⁶ Mamalba barcode Siria druade bā Antioquíađaa jēda wāsīđaa ādjia ođe wāpeđadara jūma opeđada bērā. Maļgl puruđeba djabarāba ādjira naārā diabuesīđaa Ācōrēba quīrā bāra ođamārēā idjaba Ācōrē jlwade bāsiđaa idji biadeba carebamārēā. ²⁷ Jūēnapēđa djabarā ume ābaa dji

^I Zeu, Herme. Latīl beđeade ādji ācōrē Zeura Júpiter abadaa. Ādji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade maļ Hermera ādji ācōrē bea carea dji beđe jarabari basia. ^{II} Maļ Antioquía Písidia druade bāa. Hecho 13:44-51đe. Iconio. Hecho 14:1-6đe. ^{III} 2 Corinto 11:25.

jłresīđaa. Maļne nēbłrłsiđaa jūma Ācōrēba ādjīdeba ođada. Jarasiđaa sāwā Ācōrēba osida judiorāē biđa Jesura tġanamārēā. ²⁸ Mama Jesu tġa bea ume dārā panesīđaa.

Jesu tġa bea Jerusaleñne dji jłrepedeđa

¹⁵ Maļ ewarīde Ācōrē Judea druadebemarāda Antioquía puruđaa wāsīđaa. Mama ādjia djabarā judiorāēa jaradia panesīđaa Moiseba bāda quīrāca umaquīrā cacuada wēāgođāēbłrlg, Ācōrēba ēdrļ edaēđda. ^{IV}² Maļ carea Paulora, Bernabe siđa ādjirā ume bio caicayasiđaa. Maļbe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewararā siđa Jerusaleñnaa diabuesīđaa maļnebemada Jesuba diabueđarā ume, djabarā bororā ume biđa ābaa beđeāđamārēā.

³ Djabarā Antioquíađebemaba diabuesīđaađe ādjirāra Penicia druade, Samaria druade biđa płrłla nġbasīđaa. Puruza nēbłrłsiđaa sāwā judiorāēba ādji crīcha drōāra igarađapeđa Jesuda tġasiđada. Maļ beđe uřisīđaađe jūma djabarāra bāsrīđasiđaa.

⁴ Jerusaleñne jūēsīđaađe Jesuba diabueđarāba, djabarāba, dji bororā biđa ādjirāra bia edasiđaa. Maļne Pauloba, Bernabe biđa jūma Ācōrēba ādjīdeba judiorāē tāēna ođada nēbłrłsiđaa. ⁵ Baribrlg Ācōrē pariseorā Jesu tġa beaba ĩta nūpanenapeđa jarasiđaa: –Jūma djabarā judiorāēra cacua wēāgođida panla. Ādjirāa jaradiđida panla Ācōrēba Moisea diađa leyra tġa ođamārēā.–

⁶ Maļnebemada beđeādi carea Jesuba diabueđarāra djabarā bororā ume ābaa dji jłresīđaa. ⁷ Dārā beđeabłdađe Pedrora piradrāpeđa jarasia:

–Djabarā, bārāba cawa panla bārā tāēna Ācōrēba mġda naārā edasida judiorāēa jaradiamārēā. ^V Maļne dārābłrlg judiorāēba beđe bia Jesuđebemada uřinapeđa tġasiđada. ⁸ Ācōrēba jūmarā sora cawa bāa. Maļ judiorāēba tġasiđaađe Ācōrēba cawabisia ādjirāra bia edasida. Idji Jaurera ādjirāra diasia dadjirāra naēna diađa quīrāca. ^{VI}⁹ Ācōrēba dadjirāra ādjirā ume quīrā awara oē basia. Ādjia tġasiđaađe ādji sora słgłsia.

¹⁰ Bārāba ¿cārē cārēā Ācōrēba cawabīđara igara panl? ¿Idjia sāwā oi cawaya māwā panlca? ¿Cārē cārēā dadjirāba, dadji drōāenabemarā biđa poya ođāē bađada ādjirāa obi quīrā panl? ¹¹ Dadjirāba tġa panla dadji Boro Jesuba idji biadeba dadjirāra, ādjirā siđa ēdrļ edasida.–

¹² Maļne Bernabeba Paulo biđa nēbłrłsiđaa Ācōrēba ne ununacada ādjīdeba judiorāē tāēna osida. Maļba cawabisia idjira ādji ume bāda. Maļne jūmarāba chupea uřīduanasīđaa. ¹³ Maļ nēbłrłređadacarea Santiagoba jarasia: ^{VII}

–Djabarā, mġ beđeāra uřīnādua. ¹⁴ Simoļba dadjirāra nēbłrłsia Ācōrēba judiorāē crīcha bādeba ādjirāra edasida idji puruđebemada beađamārēā. ¹⁵ Simoļba

^{IV} Genesi 17:12. ^V Hecho 10:1-43. ^{VI} Hecho 10:44-47. ^{VII} Maļ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā beđeade Santiago trġra zesia “San Jacobo” isabe jarabłrłdeba. Carta Santiago abadara maļ Santiagoba basia.

jaradara Ācōrēneba beḏeabadaba b̄arpeḏaḏa quīrāca b̄aa. Nāwā b̄a b̄aa:

¹⁶ Māwānacarea m̄lra wayacusa zeya Davi jlwaeḏa b̄aḏa ārī b̄ada bia oi carea.

Daviba pe erobaeḏara wayacusa m̄la bia b̄aya.

¹⁷ Māwā waabema ēberārāba, judiorāē m̄la edaeḏarāba m̄lra jlrāḏia.

¹⁸ Dadjirā Boroba māwā jara b̄aa. Idjia drōā naēnalba jūma maḗglra ebuḏa cawabi b̄aa. ^I

¹⁹ Maḗ carea m̄lmaarā dadjirāba judiorāē Ācōrē t̄jābldara m̄iā sēniē panla jūma dadji judiorā ley t̄jā oḏamārēā. ²⁰ Bariblr̄l cartae b̄aeḏida panla jlwaba oḏa ācōrēa nedjara diaḏara coḏiē panlda, auḏua n̄ibaḏiē panlda, animarā otrāj̄l beaeḏara coḏiē panlda, idjaba oa siḏa coḏiē panlda. ²¹ Māwā oḏiē panla dadji drōā naēnabema ewarīḏeba Ācōrēba Moisea diaḏa leyra puruza jaradiabada b̄erā. Ānāūbada ewariza maḗ leyra dadji judiorā dji jlrēbada deza j̄gua lebadaa.–

²² Maḗ crīchara Jesuba diabueḏarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā biḏa bia ūrīsiḏaa. Maḗ b̄erā ḗclrl edasiḏaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquiāḏaa wānamārēā. Silada, Juda Barsabā abada siḏa edasiḏaa. Ādjira djabarā tāēna dji dromarā basia.

²³ Ādjirā ume cartada nāwā b̄a diabuesiḏaa:

Jesuba diabueḏarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā biḏa naḗ cartara b̄abldaa djabarā judiorāē Antioquiā puruḏebema itea, Siria druaeḏebema itea, Cilicia druaeḏebema itea biḏa. Dairāba quīrīā panla bārāra bia pananida. ²⁴ Dairāba ūrīsiḏaa ḗclrl ēberārāda namalba bārāmaa wānapēḏa ādjia jaradia panl carea bārāra bio sopusaeḏapeḏa abeḏa cawa crīchaḏaē panesiḏada. ^{II} Bariblr̄l maḗ ēberārāra dairāba diabueḏaē basia.

²⁵ Maḗ carea ābaa dji jlrēḏapeḏa jūmarāba crīchasiḏaa ḗclrl djabarāda edaeḏapeḏa bārāmaa diabueḏida. Ādjira dadjia quīrīā panl djaba Bernabe ume, Paulo ume biḏa wānia. ²⁶ Miniḗchiade panlne biḏa Bernabeba, Paulo ume dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā b̄ada o panabaria. ²⁷ Dairāba Judada, Sila siḏa diabueḏida. Maḗ djabarāba daiba naḗ cartae b̄ablda quīrāca jaraeḏia.

²⁸ Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa biḏa bia b̄aa jūma dai judiorā leyra bārāra oḡo t̄jā obieḏeḏa. Ababe naḗgl̄da t̄jā obieḏa: ²⁹ jlwaba oḏa ācōrēa nedjara diaḏara coḏiē panla, oa siḏa coḏiē panla, animarā otrāj̄l beaeḏara coḏiē panla, idjaba auḏua n̄ibaḏiē panla. Jūma maḗgl̄da t̄jā osiḏara bia panania. Waaēa. Bia beaeḏadu.

³⁰ Maḗbe ādjia diabueḏeḏarāra Antioquiā puruḏaa wāsiḏaa. Jūēnapēḏa jūma djabarāda ābaa tr̄lnapeḏa maḗ cartara diasieḏaa. ³¹ Djabarāba maḗ cartara j̄gua leaeḏapeḏa bio b̄asriasiḏaa ādjirā crīchara biabiḏa b̄erā.

³² Judara, Sila siḏa Ācōrēneba beḏeabadarā basia. Maḗ b̄erā ne zocārā jarasiḏaa djabarāba biara t̄jānamārēā idjaba zarea pananamārēā. ³³ Judara, Sila siḏa mama

^I Amos 9:11-12. ^{II} Griego beḏeade ḗclrl cartae naḗ siḏa b̄a b̄aa: “Ādjia jaradia panla bārāra cacua wēāḡoḏida panlda idjaba judiorā ley jūma oḏida panlda Ācōrēba ēdrl edamārēā.” Hecho 15:1,5.

dārā pananapeḏa djabarāba ādji diabueḏeḏamaa jēda bia wābisieḏaa. [³⁴ Bariblr̄l Silaba crīchasia biara b̄ada Antioquiāḏe beida.] ^{III}

³⁵ Maḗne Paulora Bernabe siḏa Antioquiāḏe panesiḏaa. Ādjia, zocārā djabarā biḏa dadji Boro beḏeara jaradia panasiḏaa idjaba beḏea bia Jesuḏebeḏe mada ebuḏa jarabadjēḏaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wāna

³⁶ Dārāb̄lr̄ḏe Pauloba Bernabea jarasia:

–Puruza dadji Boro beḏea jaradia pananamaa wayacusa wānaa djabarā sāwā duanl cawaḏi carea.–

³⁷ Maḗne Bernabeba Juaḗ Marcoda ādji ume ede quīrīā basia. ³⁸ Naārā wāsiḏeḏe maḗ Juaḗ Marcoba Panpilia druaeḏe ādjira amepēḏa jēda wāsia. ^{IV} Ādji ume nocōḏaa jaradiade wāē basia. Maḗ carea Paulomaarā biē basia Juaḗ Marcora wayacusa edeida.

³⁹ Paulora Bernabe ume maḗ carea caicayaḏapeḏa awara wāsiḏaa. Bernabeba Marcora edapeḏa barcode Chipre druaeḏaa wāsiḏaa. ⁴⁰ Maḗne Pauloba Silada edasia idji ume wāmārēā. Djabarāba ādjira dadji Boro jlwaeḏe b̄asiḏaa idji biaḏeba carebamārēā. ⁴¹ Maḗbe b̄lr̄l wāsiḏaa. Siria druaeḏe, Cilicia druaeḏe biḏa plrlabldaeḏe puruza djabarāra carebabadjieḏaa dadji Borora biara t̄jānamārēā.

Timoteo Paulo ume n̄ibaḏa

¹⁶ Maḗne ādjira Derbe puruḏaa wāsiḏaa. Mama lba Listra puruḏaa wāsiḏaa. ^V Mama Jesu t̄jā b̄a Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basia; Jesuda t̄jā basia. Idji zezara griego basia. ² Djabarā Listraḏebemaba, Iconio puruḏebema biḏa maḗ Timoteoḏebemada bia jarabadjēḏaa. ³ Maḗne Pauloba Timoteora ede quīrīā basia. Bariblr̄l jūmarāba cawa panasiḏaa Timoteo zezara griegoda. Maḗ carea Pauloba Timoteora cacua wēāḡosia judiorā maḗ druaeḏe beaba idjīḏebemada biē crīcharānamārēā. Maḗbe b̄lr̄l wāsiḏaa. ⁴ Ādji wāblda puruza jarasiḏaa Jesuba diabueḏarāba, djabarā bororā Jerusaleḗne beaba cartae b̄arpeḏeḏara djabarāba t̄jā o pananamārēā. ^{VII} Māwā djabarāba dadji Borora biara t̄jāsiḏaa idjaba ewariza cābanaara yō wāsiḏaa.

Pauloba Macedoniane bema ēberā ununa

⁶ Pauloda idji ume n̄ina siḏa Prigia druaeḏe, Galacia druaeḏe biḏa plrr̄la wāsiḏaa Ācōrē Jaureba beḏea Jesuḏebemara Asia druaeḏe idu jarabiḏaē b̄erā. ⁷ Misia druaeḏe jūēne wāsiḏeḏe crīchasiḏaa Bitinia druaeḏaa wānida, bariblr̄l Jesu Jaureba mamaa biḏa idu wābiē basia. ^{VIII} Maḗ b̄erā Misia druaeḏe wāyā wānapēḏa Troa puruḏaa jūēne wāsiḏaa. ⁹ Diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia ēberā Macedonia druaeḏebe-

^{III} Griego beḏeade ḗclrl cartae maḗ versicolora neēa. ^{IV} Hecho 13:13. ^V Paulora Bernabe ume naēna maḗ umēbema puruḏaa wāsia. Hecho 14:6-23. ^{VI} Hecho 15:23-29. ^{VII} Jesu Jaure. ^{VIII} Griego beḏeade ḗclrl cartae b̄a b̄aa “Ācōrē Jaure” wa ababe “Jaure.”

mada ãta nũmla. Mañ ëberãba Paulo a nãwã bedea djuburiasia: "Macedonianaa dairã carebaede zedua." 10 Pauloba mañda ununa bërã daiba cawasiãaa Æcõrëba dairã trã basida bedea bia Jesudebemada Macedoniãebemaraã jaradãmãrëã. Ara mañda wãni carea panasiãaa.

11 Troãdeba jipa wãnapeda Samotracia morrode wibarisiãaa. Nurëma Neápoli purude jũesiãaa. 12 Matmalba Pilipo puruãaa jĩrũba wãnapeda mama dãrãsiãaa. Mañ purura Macedonia druãde puru droma basia. Romanorãda mama panabadjiaãaa. 13 Ænãũbada ewariãde dairã puru dajadaa wãnapeda doedaa wãsiãaa. Crĩchasiãaa mama judiorãba Æcõrëa iwidiãadada. Wãbãdãde wërãrãda ãbaa dji jãre duanlãda unusiãaa. Egode chũpanenapeda daiba ãdjirãa bedesiãaa. 14 Mañ wërãrãnebemada abã Lidia abadjiaãaa. Idjira Tiatira purudebema basia. Wua pursupursuada nẽdobuebadjia. Mañ judioë wërãba Æcõrëa waya basia. Dadjia Boroba idji soãde tãna bërã Pauloba bedea bãra Lidiaba quĩrãcuãta ùrĩpeda tãsia. 15 Lidia, jũma idji dedebemaraã siãa borocuesiãaa dairãa bedea djuburiasia idji dede panenamãrëã. Nãwã jarasia:

–Bãrãmaa mãa wãrãda dadjirã Boroda tãsisãrã, mã dede panane zedua.–

Mãwã dairã idji dede panebisia.

16 Ewari abã Æcõrëa iwidiãadamaa wãbãdãde daiba nezocawërã jai bara bãda unusiãaa. Mañ wërãba dji jaiãdeba jarabadjia cãrãda sãwãida. Mañneba idji bororãba bio parata edabadjiaãaa. 17 Mañ wërãra Paulo caiãu, dai caiãu biãa zebãrãde ara pichia jĩgua jarabadjia:

–¡Nañ ëberãrãra Æcõrë dji Dromaara bã nezocarãa! Ædjia bãrãa jara panãa sãwã mañ Æcõrëba ëdrã edabarida.–

18 Idjia ewari zocãrã mãwã jĩgua jara nĩmi bërã Paulora sësia. Idjimaa acãpeda dji jaia jarasia:

–Mãa Jesucrito trãneba bãa jaraya: nañ wërãnebemada ãyã wãdua.–

Ara mañda dji jaira ëdrãsia.

19 Mañne nezocawërã bororãba cawasiãaa idjideba waa parata edaãããda. Mañ carea Paulora, Sila siãa jidãpeda puru bororãmaa edesiãaa. 20 Dji cawa obadarã quĩrãpita nũmlãnapeda jarasiãaa:

–Za panã judiorãba dadjirã purura quĩrũbiga panãa.

21 Dadjia romanorãba ocara panãda ãdjia jaradia panãa.–

22 Mañne jũma dji arima duanlãba Paulora, Sila siãa orra edasiãaa. Mãwã duanlãne dji cawa obadarãba ãdjia cacuãde jã panãra wëbiãpeda bacuruba ubisiãaa.

23 Bio uãpeda preso bãsiãaa. Dji preso bea wagabarãa jarasiãaa bio wagamãrëã. 24 Ara mañda preso bea wagabariba Paulora Sila siãa preso bãbada dede eduara bãde bãpeda ãdji jĩrũra chicharode catã nũmlãsia.

25 Ariquëtra babãrãde Pauloba Sila biãa Æcõrëa iwidiã panasiãaa idjãba idjãa trãã panasiãaa. Mañda waabe-

ma preso beaba ùrĩ panasiãaa. 26 Cawaãne de uremiãda wãsia. Mañãba preso bãbada dera dji cãbãyã uresia. Jũma eda wãbadara ewacuasia. Preso bea jã bã carena siãa jũma ërã bæcuasia. 27 Mañne preso bea wagabariba ãrãmasia. Eda wãbada ewa nũmea unusiãde crĩchasia preso beara jũma mĩrũ wãbãrãsiãada. Mañ carea idji necoda ëũta edasia iduba beui carea. 28 Baribãrã Pauloba jĩgua jarasia:

–Bãduba beurãdua. Dairãra jũma nama duanã.–

29 Mañbe preso bea wagabariba tãbãrãda enebipeda Paulo, Sila panãmaa isabe edaa wãsia. Ne wayaaba cacua ure nũmlãba ãdji jĩrũ caitã bãrru cobesia.

30 Mañbe ãdjia dajadaare edepeda iwidiãia:

–Achirã, mãa zcãrãda oida bã Æcõrëba mãra ëdrã edamãrëã?–

31 Ædjia panusiãaa:

–Bãa, bã ëberãrã biãa dadji Boro Jesucritoda tããnibãrã, idjia bãrãra ëdrã edaya.–

32 Mañbe dadji Boro bedearã idjãa, jũma idji dedebemaraã biãa jarasiãaa. 33 Ara mañ diamasi preso bea wagabariba ãdji djara cõãpedãdara sãrãsia. Mãwãnacarea idjira, jũma idji dedebemaraã siãa borocuesiãaa. 34 Paulora, Sila siãa idji dedeãa edepeda ne cobisia. Æcõrë tããpedãda bërã idjira, idji dedebemaraã siãa bio bãsrãsiãaa.

35 Nurëma dji cawa obadaba zarrarãda preso wagabarimãa nãwã jarãde diabuesiãaa:

–Paulora, Sila siãa ëdrã bãdua.–

36 Mañbe preso bea wagabariba Pauloã jarasia:

–Dji cawa obadaba bãrãra ëdrã bãbisãaa. Mãlãba necai wãnadua.–

37 Baribãrã Pauloba dji zarrarãa jarasia:

–Daira romanorã bërã baridua carea preso bãcara panasiãaa. Baribãrã ãdjia daia bio iwidiããã jũmarã quĩrãpita ubiãpeda preso bãsiãaa. Mañda çdaira churea ëdrã bãbiãica? ¡Mãwããã! ¡Ædjidã zedãda panãa dai ëdrã bããi carea!–

38 Pauloba jarãdara zarrarãba dji cawa obadarãa jarãde wãsiãaa. Idjãba jarasiãaa Paulora, Sila siãa romanorãda. Mañ ùrĩsiããde dji cawa obadarãra ne wayasiãaa. 39 Ara mañda ãdjimãa wãnapeda quĩrã djuburia iwidiãsiãaa ãdjia opedãdara quĩrãdoãdamãrëã. Mañbe ëdrã bããpeda bedea djuburiasiãaa purudebemada ãyã wãnamãrëã. 40 Paulo, Sila siãa preso panãna ëdrãpedãdacarea Lidia dedeãa wãsiãaa. Djabarã ume dji jãredãpeda ãdjirã ume bedeasia dadji Borora biara tããnamãrëã. Mañbeãrã wãsiãaa.

Tesalonica purude quĩrũbucapedãda

17 Paulora, Silara, ãdji ume nĩna siãa Anpipoli purude, Apolonia purude biãa wãyã wãnapeda Tesalonica purude jũene wãsiãaa. Mama judiorã dji jãrebada deda basia. 2 Pauloba obari quĩrãca judiorã ume dji jãredã wãsia. Domia ùbea Ænãũbada ewariza ãdjirã ume bedea bãbadjia. 3 Æcõrë Bedeãdeba idjia ebuãa jaradiabadjia Æcõrëba ëdrã edabari diai jarãdara bia mĩga bãida basida, idjãba beupeãa ãrëbãida basida. Mañ awara nãwã jarabadjia:

–Mla bārāa jara ɓ Jesura wārāda Ācōrēba ēdrl ed-
abari diai jaraɗaa.–

⁴ Ācrlɔ judiorāba maɓgɔra tjanapeɗa Paulo ume, Sila ume biɗa ābaa panesiɗaa. Idjaba zocārā griegorā Ācōrē waya beaba, ācrlɔ wērārā dji dromarā biɗa tjanisiɗaa. ⁵ Baribɔrlɔ judiorā Jesu tjanē beara soɗe bié du-
anesiɗaa. Mañ carea ēberā cadjiruarāda zocārā
jɔɗapeɗa purura quĩrūbigaɗe wāsiɗaa. Pi-
rapoɗapeɗa jasoɓ deɗe eɗa wāsiɗaa Pauloda, Sila siɗa
jidapeɗa jumarā quĩrāpita nūmlni carea. ⁶ Baribɔrlɔ
ādjira mañ deɗe ununaé basía. Mañ carea jasoɓda,
ācrlɔ djabarā siɗa jidapeɗa dji puruɗebema bororā-
maa errebari edesiɗaa. Jumarāba bia jarasiɗaa:

–Ēberārā jūma nañ ējūāne nēbɔɔra o panɔɔba abari
quĩrāca nama oɗe zesiɗaa. ⁷ Mañ awara za ɓ jasoɓba
ādjirāra idji deɗe bia edasia. Jūma ādjirāba dadji ro-
manorā boroba obi ɓara igara panɔɔ. ¹ Jesumanada
dadjirā boroaɗa abadaa.–

⁸ Mañ ūrīsiɗaɗe purura, ādjirā bororā siɗa quĩrūbu-
casiɗaa. ⁹ Māwā duanɔɔne dji bororāba jasoɓa, waabe-
marāa biɗa jarasiɗaa ēdrlēi carea paratada diaɗida
panɔɔda. Diapɗaɗacarea idu wābisiɗaa.

Paulo, Sila ume Bereaɗe panana

¹⁰ Ara mañ diamasi djabarāba Paulora, Sila siɗa
Berea puruɗaa diabuesiɗaa. Jūēnapɗa judiorā dji
jɔɗbada deɗaa wāsiɗaa. ¹¹ Bereaɗebema judiorāra
Tesalonicaɗebemarā quĩrāca pananaé basía. Ātebɔrlɔ
Jesuɗebemara ūrī quĩrā panasiɗaa. Ewariza Ācōrē
Beɗeara bio quĩrācuɗa acɔɔbadjiɗaa ādjia jara panɔɔra
wārā cawaya. ¹² Mañba zocārā judiorāba Jesura
tjanisiɗaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba,
umaquĩrārā dji dromarā biɗa tjanisiɗaa.

¹³ Mañmisa judiorā Tesalonicaɗebemaba cawasiɗaa
Pauloba Ācōrē beɗeara Berea puruɗe jaradia ɓada.
Mañ carea wānapɗa mamabemarā siɗa quĩrūbi-
gasiɗaa Paulo bié oɗamārēā. ¹⁴ Ara mañda djabarāba
Paulora pusaaɗa diabuesiɗaa. Baribɔrlɔ Silara, Timoteo
siɗa Bereaɗe panesiɗaa. ¹⁵ Paulo edepɗaɗaba idjira
Atena puruɗaa diaɗe wāsiɗaa. Mañbe Pauloba ādjirā
ume beɗeada diabuesia Silara, Timoteo siɗa idjima
isabe zɗamārēā. Ara mañda djabarāra jɗe wāsiɗaa.

Paulo Atena puruɗe baɗa

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo siɗa Atena puruɗe jɔɔ ɓaɗe
unusia mañ purura jɔɔwaba oɗa ācōrēba bira ɓada. Mañ
bērā idji soɗe bié ɓesia. ¹⁷ Māwā ɓaɗe Paulora judiorā
dji jɔɗbada deɗe ādjirā ume, judiorāē Ācōrē waya bea
ume biɗa Jesuɗebemada beɗea ɓabadjia. Mañ awara
puruɗe ewariza ēberārā duanɔɔma beɗea ɓabadjia.
¹⁸ Ācrlɔ ēberārā epicúreo crícha ēpē beada, estoico
crícha ēpē bea siɗa mama panasiɗaa. ^{III} Mañ ēberārā

I Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjiɗaa. Mañ ewaride
Claudio abadada ādjirā boro basía. Mañ Claudiora dji boroda basia
poa 41ɗeaba aba 54ɗaa. II Ādjia Ācōrē carta drōāra acɔɔbadjiɗaa.
Mañ ewaride Ācōrē carta djiwīdīra waɗibiɗa neé basía. III Griego
Epicuro abadara basia 300 poa Jesu toɗi naēna. Mañ Epicuroba jara-
diabadjia ēberārāba ababe ɓasiɗa baɗidɔ wa necai baɗidɔ jɔɔɗida

Paulo ume beɗea panɔɔne ācrlɔɔba ara ādjiduba iwīdi
duanasiɗaa:

–Jāñ ēberā nēbɔɔri awua ɓaba zcārēnebemada beɗea
ɓa?–

Dewararāba panusiɗaa:

–Ātībemarāba ēpē bea ācōrēnebemada jaradia ɓaca
ɓaa.–

Māwā jarasiɗaa Pauloba beɗea bia Jesuɗebemada
idjaba dadji ĩrēbaɗeɗebemada jaradia ɓaɗa bēā.

^{IV19} Māwā panɔɔne Paulora Areórago eyaɗaa edesiɗaa
ādjī dji jɔɗbada demaa. Mañbe jarasiɗaa:

–ɓa jaradia ɓara dairāmaarā crícha djiwīdi. Mañra
dairāba waɗi ūrīnaca. Mañ bēā cawa quĩrā panɔɔ
cārēda jara ɓada. zɓa dairāa jaradiaéca?–

²¹ Jūma Atenanebemarāba, druwa ātībemarā mama
bea biɗa ababe crícha djiwīdi ūrīpɗaɗada nēbɔɔɔba-
da bēā māwā iwīdiɗiɗaa. ²² Mañne Paulora ādjirā ēsi
Areórago eyaɗe āta nūmepɗa jarasia:

–Achirā Atenanebema, mla unu ɓaa bārāba zocārā
ācōrēda bio ēpēbadada. ²³ Puruɗe pɔɔɔra nīne mla
unusia bārāba ādjirāa bia beɗeɗi carea opeɗaɗada.
Mōgara oɗa abalɗe nañ beɗeada ɓā basia: “Ācōrē dad-
jia adua panɔɔ itea oɗa.” Bārāba adua panɔɔ Ācōrēa bia
beɗeabadaa. Ara mañ Ācōrēnebemada mla bārāa
jaraya. ²⁴ Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūml
siɗa jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ
ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oɗa deɗe ɓaca.
^{V25} Bia ɓai carea iwīdiɗaa ēberāba idji itea ne omārēā.
^{VI} Idjiabɔrlɔ jūma dadjirāa dia ɓaa zocai beaɗamārēā,
lyābeaɗamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobāida ɓara
erobeɗamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abalɗeɓa puruda zocārā yōbisia jūma
nañ ējūāne beaɗamārēā. Idjia ɓasia maɓgɔrā purura
aba sālbe beaɗida idjaba sāma beaɗida. ²⁷ Māwā osia
ēberārāba idjira jɔɔɗamārēā. Māwāra tānaca jɔɔɔɔɔda
quĩrāca ātībērā ununiscada. Wārāda Ācōrēra tɔml
ɓaéa, ātebɔrlɔ dadjirāza caita ɓaa. ²⁸ Idjiɗeɓa dadjirāra
zocai beaa, nīɓabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bēā
ācrlɔ bārānebemaba jarasiɗaa: “Dadjirāra idji war-
rarāa.” ^{VII}

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābɔrlɔ, críchaɗiɗi panɔɔ
Ācōrēra oro oɗada, parata oɗada, wa mōgara oɗada,
maɓgɔɔra ēberāba ara idji críchaɗeɓa oɗa bēā.

³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beaɗeɓa māwā opeɗaɗara
idjia naēna iduaribisia. Baribɔrlɔ iɗira jara ɓaa jūma
druazabemaba cadjirua igaraɗapeɗa idjida tjan-
namārēā. ³¹ Māwā quĩrā ɓaa idjia ɓaɗa ewaride jūma
nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bēā. Mañ awara aba
edasia māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisia
beu beaɗada ĩrēbabieɗa bēā.–

panɔɔda. Idji ēpē beada epicúreorā abadjiɗaa. Ādjirāba críchasiɗaa
ādjī ācōrē beaba ēberārāda críchaɗacada. Mañne estoicorāba griego
Zeno abadara ēpēbadjiɗaa. Ādjirāba jardiabadjiɗaa nañ djaraba o
quĩrā ɓada igaraɗida panɔɔda, crícha cawaara wānida panɔɔda, idjaba
ne jūmada oɗida panɔɔda dewararāba carebaɗaéne. IV Mañ
griegorāba críchasiɗaca ɓaa ācōrē dji umaquĩrāda basida Jesu
abadada mañne ācōrē dji wērāda basida ĩrēba abadada. V 1 Rey
8:27; Hecho 7:48-50. VI Salmo 50:9-12. VII Griego Arato abada-
ba ādjī ācōrē Zeuɗebemada māwā basia.

32 Mañ beu bæda ãrëbabidabema ùrísidaa ãcãrã ipidásidaa. Baribãrã dewararãba jarasidaa: –Dewara ewaride bla mañnebema beëa bæda waya ùrñia.–

33 Mañbe Paulora ãdjirã ume bædada wãsia. 34 ãcãrã dji jãre pananaba Paulo beëara ãjãsidaa. Aba Dionisio basia. Idjira mañ Areópogoma dji jãrebadaebema basia. Idjaba wërã Damari abadaba, dewararã biëa ãjãsidaa.

Paulo Corinto purude bæda

18 Mãwãnacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudea wãsia. 2 Mama judio Aquila abada da unusia. Mañ Aquilara Ponto druadebema basia. I Dji quima Priscila ume Italia druadeba jüëpedaðada dãrãe basia. Italiadeba ëdrásidaa Romanebema boro Claudioba jüma judiorã Romane beara äyã wãbiëa bërã. II Corintode Paulora ãdjimaa wãsia ãdji quirãca wua deda o cawa ßa bërã. Mañbe ãdji ume besia äbaa trajai carea. 4 ãnãubada ewariza Paulora judiorã dji jãrebada dede beëa babadja judiorãba, griegorã biëa Jesura ãjãnamãrëã.

5 Mãwã bæde Silara, Timoteo siëa Macedonia druadeba jüësidãa. Mamaãba ãtaa Pauloba ewariza ãcõrë beëada jaradia babadja. Idjia judiorã jarabadjia Jesura wãrãda ãcõrëba ëdrã edabari diai jaradada.

6 Baribãrã idjia jara ßara ãdjirãba igarasidaa. Idjaba idjidebemada bië beëabadjidaa. Mañ carea Pauloba cacuaëe jã ßara jãrãpetapeða jarasia:

–Bãrãba mañ beëa igara panã carea ãcõrëba cawa obãrãde mãra beëade bæëa. Mañgãra ara bãdjide ßa. Namãlba ãtaa mãra judiorãeãma wãya.–

7 Ara mañda judiorã dji jãrebada dede jaradia bæda da Ticio Justo dede jaradiae wãsia. Mañ ëberãba ãcõrëra waya basia. Idji dera judiorã dji jãrebada de orrocawa basia. III8 Judiorã dji jãrebada dedebema borora Crispo abadjidaa. IV Mañ Crispoba, jüma idji ëberãrã biëa dadji Borora ãjãsidaa. Mañ awara zocãrã Corintodebemarãba ùrísidaa Pauloba Jesudebema jaradia bæda. ãjãnapeda borocuesidaa.

9 Ewari abã diamasi Pauloba cãimocara quirãca unusia dadji Boroba idjia nãwã jarabãrãda: “Ne wayarãdu. Jaradia bædua. Chupearãdua. 10 Mãra bl ume ßa. Ni abãlba blra poya bië oðãëa, mãra ëberãrã zocãrã nañ purude erobã bërã.” 11 Mañ bërã Pauloba poa abã ësidra ãcõrë beëara mama jaradia basia.

12 Galioã abada Acaya druadebema boroda beside judiorãra beëa ausidaa Paulo bië odi carea. V Idjira mañ Galioãmaa jida edesidaa. 13 ãdjirãba jarasidaa:

–Za ßaba ëberãrã jara ßa ãcõrëra wayãfida panãda baribãrã dadji romanorã leyba jara ßa quirãca jaradiacaa.–

I Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. II Claudioba mãwã osia poa 49ëe. III Ticio Justo. Griego beëade zocãrã cartade abãbe “Justo” ßã ßa. ãcãrãba crãcha panã mañ Justora Pauloba “Gayo” trã jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. IV Mañ Crispodebemada Pauloba basia 1 Corinto 1:14ëe. V Mañ Galioãra Acayadebema boroda besia poa 51ëe.

14 Paulo beëabãrã baside Galioãba judiorã jarasia:

–Nañ ëberãba bië oðabara wa cadjirua dromada oðabara mãra bãrã beëara sëë ùrãcasia. 15 Baribãrã bãrãba abãbe beëa carea, bãrã ãcõrë trã carea, bãrã ley carea biëa ijara panã. Mañ bërã ara bãduba cawa oðadua. Mãra mañgãdebemada cawa oi carea bæëa.–

16 Mãwã jarapeða äyã jãrecuasidaa. 17 Mañbe jümarãba judiorã dji jãrebada dedebema boro Susteneda jidapeða ara mama puosidaa. VI Baribãrã Galioãba mañ carea crãchaë basia.

Paulo jëda Antioquiaëaa wãna

18 Paulora Corinto purude dãrã basia. Mañbe djabarã äbaa jãrepeða wãyana asia. Barcode bædoi naëna Paulora Cencrea purude borobichia tãbisidaa ãcõrë itea ne oi jaradara jüma oða bërã. VII Mañbeãrã Siria druadea wãsia. Aquilara dji quima Priscila siëa idji ume wãsidaa. 19 Wãbãdãde Epeso purude jüësidãa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume bædada awara wãsia. Mañbe judiorã dji jãrebada dede wãrepeða judiorã ume Jesudebemada beëeasidaa. 20 ãdjirãba idjia beëa djuburiasidaa mama dãrã bemãrëã, baribãrã ße quirãtãë basia. 21 ãteãrã wãbãrãde nãwã jarasia:

–ãcõrëba quirãsira mãra waya bãrã acãde zeya.– VIII

Mañbe barcode bædopeða Epesodeba wãsia. 22 Cesarea purude jüëpeða Paulora Jerusaleãnaa djabarã acãde wãsia. Mamaãba Antioquia purudea wãsia.

Apolo Epesodea zeda

23 Paulo mama dãrã bædacarea Galacia druade, Prigia druade biëa pãrãra wãsia. Puruza Jesu ãjã bea jaradisia biara ãjãnamãrëã. 24 Mañmisa judio Apolo abadada Epeso purude jüësia. Mañ Apolora Alejandría purudebema basia. Idjira bia beëabadjia idjaba ãcõrë carta siëa bio cawa basia. 25 Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewarãdeba cawasia. Jesudebemada bio ßasridã beëabadjia idjaba aride jaradia babadja. Baribãrã borocueidebemada abãbe Juaãba jaradia bædadã cawa basia. IX26 Mañbe Apoloba judiorã dji jãrebada dede ne wayaa neë jaradia basia. Idjia jaradia ßara Aquilaba, Priscila biëa ùrísidaa. Mañ carea idjira äyã edeapeða ãcõrë oðebemada biara jaradisiaa.

27 Mãwãnacarea Apolora Acaya druadea wã quirã basia. Mañ carea djabarã Epesodebemaba idjira wãida bio bia ßaada asidaa. Cartada ßasidaa Jesu ãjã beaba idjira mama bia edadãmãrëã. Acayade jüëside Apoloba djabarã ãcõrë biëdeba Jesu ãjãrepeðadãda bio carebasia. 28 Idjia jaradia bæde judiorãba sewaaða abãdãza jümarã quirãpita ebuëa cawabadjia ãdjia Jesudebemada ãi crãcha panãda. ãcõrë Beëadeba cawabadjia Jesura wãrãda ãcõrëba ëdrã edabari diai jaradada.

VI Jümarãba. Griego beëade zocãrã cartade ßã ßa: “Griegorãba.” VII Numero 6:1-21. VIII Griego beëade ãcãrã cartade nañ siëa ßã ßa: “Mãra Jerusaleãne ewari droma zebãrã bæde wãida ßa.” IX Marco 1:1-8.

Paulo Epesode bada

19 Apolo Corintode bamisa Paulora ejũ eyaida bade wãya wãpeda Epeso purude jũesia. Ma ma Jesu ijã beada λcλγλ unusia. ² Idjia mañ djabarãa iwidiſia:

–Bãrãba Jesu ijãsiðade ¿Ãcõrẽ Jaurera edasiðaca?

–Ãdjirãba panusiðaa:

–Dairãba waðibiða Ãcõrẽ Jaureðebemada ùrĩnaca.–

³ Mañne Pauloba iwidiſia:

–Mãẽteara ¿sãwã borocuesiða?–

–Ãdjirãba panusiðaa:

–Juañba jarada quĩrãca borocuesiðaa.–

⁴ Mañne Pauloba jarasia:

–Juañba jarabadjia eberãrãba cadjirua obadara igaradapeda Ãcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwã osidara idjia borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aba idji caiðu ze-blrlda ijãnamãrẽã. Mañgrra Jesu basia. ^I

⁵ Mañ ùrĩsiðade dadji Boro Jesu trãneba

borocuesiðaa. ⁶ Mañbe Pauloba idji jlwã ãdji ãrã básiðe Ãcõrẽ Jaurera ãdjirãmaa zesia. Mañne dewara bedeaðe bedeasiðaa idjaba Ãcõrẽneba bedeasiðaa.

⁷ Jũma ãbaa ãdjira doce panasiðaca bla.

⁸ Jedeco ùbea Paulora judiorã dji jlrebada deðaa wã babadjia. Mama ne wayaa neẽ judiorã ume bedea babadjia Ãcõrẽra ãdji Boroda bãdamãrẽã. ⁹ Bariblrλ λcλγλra cλwλrλ zareacuadapeda ijãnaẽ basia. Eberãrã quĩrãpita Jesu Oðebemada biẽ bedebadjiðaa. Mañ carea Paulora ãdji ume bæðada ãyã wãsia. Idjia Jesu ijã beara jaradiabada deðaa edesia. Mañ dera Tiranone basia. Mama ewariza Pauloba jaradia besia. ¹⁰ Poa umé mãwã osia. Mãwã jũma Asia druaðebema judiorãba, judiorãẽ biða dadji Boro Jesuðebemada ùrĩsiðaa.

Esceva warrarã sãwãpedada

¹¹ Ãcõrẽba zocãrã ne ununaca waibãada Pauloðeba obadjia. ¹² Pauloba baridua wua tãnada eberãrãba cacua biẽ beamaa edebadjiðaa. Mañba dji cacua biẽ beara biabibadjiðaa idjaba jairã siða eberãrã cacuaðebemada ãyã jlretabadjiðaa.

¹³ Mañ ewariðe λcλγλ judiorãba jai ãyã jlrecua panlda pλrλra nĩbabadjiðaa. Mañne dadji Boro Jesu trãneba jaira eberãrã cacuaðebemada ãyã jlreta quĩrãsiðaa. Nãwã jarasiðaa: “Pauloba jaradia bla Jesu trãneba mña jaraya: ãyã wãdua.”

¹⁴ Mãwã o panlra judio Esceva warrarã basia. ãdjira siete panasiðaa. Escevara sacerdote bororãnebema basia. ^{II}¹⁵ Ewari aba jai ãyã jlreta panlne jaiba mañgrrã siete eberãrã jarasia:

–Jesura mña cawa bla. Paulo siða mña cawa bla.

Bariblrλ bãrãra ¿cai?–

¹⁶ Mañbe eberã jai bara bla ãdjira orra edapeða jũma poyacuasia. Bio puocuaða bãrã ãdjirã cacuara jũ-

^I Jesu. Griego bedeaðe λcλγλ cartade “Crito” bã bla. ^{II} Zocãrã-maarã mañ Esceva jai ãyã jlretablrlde ara idjira sacerdote dji dro-maana abadjia paratada edai carea.

ma cõacuasia. Mañbe dji jai bara bla deðeba ãcaða pira wãsiðaa. ¹⁷ Jũma Epesode bea judiorãba, griegorã biða mañ cawasiðade ne wayasiðaa. Mañne dadji Boro Jesu trãnebemada bia bedeasiðaa.

¹⁸ Mañ ewariðe zocãrãba Jesura ijãsiðaa. Mañbe zedapeda ebuda jarasiðaa ãdjia jaiðeba o pananada.

¹⁹ λcλγλba ãdji carta jaiðebemada enenapeda jũmarã quĩrãpita babuesiðaa. Jũma mañgrrã carta nẽbla cawasiðade cincuenta mil parata torro nẽblaðe basia. ^{III}²⁰ Mãwã Ãcõrẽba idji lbaaðeba oða carea dadji Boro Jesuðebema bedeara tmlara trã bλgasia. Mañne Jesu ijã beara yõ wãsiðaa.

²¹ Mãwãnacarea Pauloba idji soðeba crĩchasia Macedonia druaðe, Acaya druaðe biða pλrλapeda Jerusalem puruðaa wãida. Idjaba jarasia: “Jerusalemne bæpeda mlra Roma puruðaa wãida bla.” ²² Mañ bãrã idji care-babadarã Timoteoda, Erasto siða Macedonia druaðaa na diabuesia bariblrλ idjira Asia druaðe besia.

Epesode quĩrũbucapedada

²³ Ara mañ ewariðe Jesu O carea eberãrãda cãbana quĩrũbucasiðaa. ²⁴ Mañgrra nãwã basia: eberã Demetrio abadada basia. Mañ eberãra parataðebema ne obari basia. Deda ãdji ãcõrẽwẽrã Artemisa de droma quĩrãca djuburi ocuabadjia. ^{IV} Mañ o bæðeba Demetrioba, idji ume ne obadarã biða parata waibã edabadjiðaa. ²⁵ Demetrioba mañ eberãrãra, dewarabema ne obadarã siða ãbaa dji jlresia. Mañbe nãwã jarasia:

–Achirã, bãrãba cawa panla dadjirãba nañ de zaque o panlneba parata waibã edabadada. ²⁶ Bariblrλ bãrãba unu panla idjaba ùrĩ panla jãñ Pauloba jlwaba oða ãcõrẽra dji wãrãẽana abarida. Idjia nañ Epesode idjaba berara jũma Asia druaðe biða mãwã jara nĩa. Mañ bãrã zocãrã eberãrãba Artemisara igarabldaa. ²⁷ Mañba dadjirãba nẽdobue panlra eberãrãba biẽ un-unisicada. Artemisa de droma siða waa trã bλga bæsi-cada. Mãwãra Asia druaðe, jũma nañ ejũãne biða Artemisa epẽ panlba waa dji dromada crĩchadaẽa.–

²⁸ Mañ bedea ùrĩsiðade bio quĩrũnapeda bia jara du-anesiðaa:

–¡Bio bia bla Artemisa Epesodebemara!–

²⁹ Mãwã duanlne jũma puruðebemãrãra cawa crĩchadaẽ piraposiðaa. Mañne λcλγλba Paulo ume nĩbabadada umé jidadapeda puru dji jlrebadaðaa edesiðaa: aba Gayo basia, ababemara Aristarco basia. ãdjira Macedonia druaðebema basia. ³⁰ Paulora ma-ma eberãrã ume bedeaðe wã quĩrã basia, bariblrλ Jesu ijã beaba iduaribiðaẽ basia. ³¹ Mañ awara λcλγλ Asi-aðebema bororãba Paulo bedeaða diabuesiðaa. Idji ume dji biarã bãrã bedea djuburiasiðaa dji jlre-badaðaa wãrããmãrẽã. ³² Mañmisa ãbaa dji jlre panlma jũmarãba cawa crĩchadaẽ bãrã bλga nũmesia. Jũmarã-

^{III} Cincuenta mil parata torro edai careara eberãba cincuenta mil ewari trajaida bla. ^{IV} Latiñ bedeaðe Artemisara Diana trã jarabadjiðaa. Griegorãba jarabadjiðaa Artemisara biogoa beiðebema idjaba warra toiðebema ãcõrẽda.

críchacaa, mł bia baira jłrlé bł bēřā. Ababe dadjirā Boro Jesuba młā obi bāra pāřā quĩrĩā bāa. Mał bēřā bedea bia Ācōrēba idji biadēba careba bādebemada młā jara baya.

²⁵ Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobādebemada młā bārāa jara bābadjia. Baribłrl iđi cawa bāa bārāba młra waa ununaēda. ²⁶ Młā ne wayaa neē Ācōrēba bārā itea o quĩrĩā bāda jūma ebuđa jara bābadjia. Mał carea iđi młā jaraya: abalda aduaibłrl, młra bedeađe bāēa.

²⁸ Ācōrēba idji Warra oadēba ēberārā idji itea edasia. ¹ Ācōrē Jaureba bārāra bācārĩa djabarāra waga pananamārēā. Mał bēřā ara bāduba bio quĩrācuita beađadua idjaba Ācōrē warrarā siđa jūma waga pananadu. ²⁹ Młā cawa bāa mł wānacarea ēberā cadjiruarāda usa cadrla quĩrāca bārā tāēna zedida djabarā jūma ārĩni carea. ³⁰ Ara bādjidebemarā biđa sewada jaradiađia Jesu ĩjā bearāba ēpēnamārēā.

³¹ Mał carea quĩrācuita beađadua. Quĩrānebađadua młā poa ūbea āsa, diamasi biđa ĩjā bāba bādjiza sāvā nĩbađida panlda jaradia basida.

³² Jālbe djabarā, młā bārāra Ācōrē jłwade bāya. Idji biadēba dadjirā careba bādebema bedeara quĩrānebađadua. Idji biadēba lāada diabarria bārāba biara ĩjānamārēā. Idjia diai jaradara idji biadēba bārāba edađia. Jūma idji itea bia bādarāba małra edađia.

³³ Młā djārā paratada, oroda, cacuađe jłbari siđa ara młdji itea awuaē basía. ³⁴ Bārāba bio cawa panla ara młdji jłwaba trajasida młā erobaida bāra edai carea idjaba mł ume nĩnaa diai carea. ³⁵ Jūma młā oadēba bārāa cawabisia lāa traja panlneba dji poya trajadaē queđeada carebađida panlda. Quĩrānebađida panla dadjirā Boro Jesuba nāvā jarasida: “Djārāa ne dia bāra Ācōrē quĩrāpita biara bāa djārāneba ne eda bā cāyābara.”-

³⁶ Māvā jaradacarea Paulora chĩrāborode cobepeda jūma ādjirā ume Ācōrēa iwĩđisia. ³⁷ Małbe bia wābidi carea jūmarā bio ĩjā panlba Paulora ojūēnapeda isōsidaa. ³⁸ Bio sopuasidaa waa ununaēana ada bēřā. Małbe idjira barcodeaa diađe wāsidaa.

Jerusaleñnaa wāpedada

21 Mał djabarā amenapeđa dairāra barcode Cos morrođaa jipa wāsidaa. Nurēma Roda morrođaa wānapeda Patarā puruđe jūēne wāsidaa. ² Mał Patarāđe barco Penicia druadāa jipa wāi carea bāda unusidaa. Małgłde badođapeđa wāsidaa. ³ Wābldađe Chipre morro dromada jłwa acłare unusidaa baribłrl Siria druadāa wāyā wāsidaa. Barcodebemarāba ne ameni carea Tiro puruđe wibarisidaa.

⁴ Mama dairāba Jesu ĩjā beada unupeđada bēřā ādjirā ume siete ewari panesidaa. Małne ādjirāba Ācōrē Jauređeba Pauloa jarasidaa Jerusaleñnaa wārāmārēā.

⁵ Mał siete ewari bađacarea dairāra wāsidaa. Jūma djabarāra, ādji quimarā, ādji warrarā siđa dairā ume puru dajadaa wāsidaa. Mama pusa ĩbłde chĩrāborode duanenapeđa Ācōrēa iwĩđisidaa. ⁶ Małbe wāniana

I Ācōrēba idji Warra oadēba. Griego beđeade ĩcłrl cartade bā bāa: “Dadji Boroba ara idji oadēba.”

adapeđa barcode badosidaa. Małne ādjirāra diguidāa wāsidaa.

⁷ Małbe Tirođeba barcode wānapeda Tolemaida puruđe jūēsidaa. Mama djabarā acłde wānapeda ādjirā ume ewari aba panesidaa. ⁸ Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jūēsidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Mał Pelipera bedea bia Jesuđebema jarabari basía. Djabarā carebađamārēā siete edapeđadādebema basía. ¹⁰ Idjia caurāda wađi quima edadacada quĩmārē erobasia. Mał wērārāra Ācōrēneba beđeabadarā basía.

¹⁰ Mama dārā panlne Ācōrēneba beđeabari Agoboda Judea druadēba zesia. ¹¹ Dairā acłde zeside Paulo bĩ trājłbarida edasia. Małba ara idji jĩrūra, jłwa siđa jłpeda nāvā jarasia:

–Ācōrē Jaureba nāvā jara bāa: nał bĩ trājłbari djibari da judiorāba Jerusaleñne nāvā jłnia. Małbe judiorāēa jida diađia.–

¹² Mał ūrĩsidađe dairāba, djabarā Cesaređebema biđa Pauloa beđea djuburiasidaa Jerusaleñnaa wārāmārēā. ¹³ Baribłrl Pauloba jarasia:

–¿Cārē cārēā ĩjā panl? ¿Cārēā młra jāvā sopuabi panl? Ababe mł jłnamārēā bāēa, ātebłrl Mł Boro Jesu beđea carea Jerusaleñne beui carea bāa.–

¹⁴ Małne dairāba idjia jara panesidaa wārāmārēā baribłrl idji críchara poyadaē basía. Mał bēřā waa małnebemada beđeadaē basía. Ātebłrl jarasidaa: –Māvā baibłrl, dadjirā Boroba quĩrĩā bā quĩrāca oya.–

¹⁵ Małbe wāni carea jūma ođapeđa Jerusaleñnaa wāsidaa. ¹⁶ ĩcłrl Jesu ĩjā bea Cesaređebemada dairā ume wāsidaa. Ādjia ēberā Mnasoł abadamaa edeđapeđa dairāra idji dede panesidaa. Idjira Chipređebema basía. Jesu ĩjānada dārābłrl basía.

Paulo Jerusaleñne Santiago ume beđeada

¹⁷ Jerusaleñne jūēsidađe djabarāba dairāra bio bāsrīda edasidaa. ¹⁸ Nurēma Paulora dairā ume Santiago acłde wāsidaa. III Djabarā bororā siđa jūma mama duanasidaa. ¹⁹ Małbe Pauloba “mērā djabarā” apeđa Ācōrēba idjideba judiorāēma ođada jūma daucha nēbłrlsia. ²⁰ Mał ūrĩsidađe djabarāba Ācōrēa bia beđeasidaa. Małbe ādjia Pauloa jarasidaa:

–Djaba, bā cawa bāa judiorā bio zocārāba Jesura ĩjā panlda. Ācōrēba Moisea diađa ley siđa ādjirāba bio ēpēbadaa. ²¹ Baribłrl ādjirāba bādebemada sewada ūrĩsidaa. ĩcłrlba ādjirāa jarasidaa bā jūma judiorā griego tāēna bearāa Moiserā igarabi bāda, ādji warrārā cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada siđa obicada. ²² ¿Sāvā ođi małra sewada cawađamārēā? Bł jūēnara dārāēne cawađia. Małbe wārāda bł biē ođi carea powuadā. IV

II Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40. III Mał Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpũrĩā beđeade Santiago trłra zesia “San Jacobo” isabe jarabłrldeba. Carta Santiago abadara mał Santiagoba basia. IV Małbe wārāda bł biē ođi carea powuadā. Griego beđeade ĩcłrl cartade małra neēa.

²³ Mañ carea daimaarã bla nãwã oida ðaa: dairã tãe-
na djabarãda quimãrẽ panla. Ádjia Ácõrẽ quĩrãpita ne
oi jarapedadara jũma oblada. ²⁴ Mañ djabarãra Ácõrẽ
de dromanaa ededua. Mama Ácõrẽ quĩrãpita bia beadi
carea oadua. Ádjia Ácõrẽa diaidida panlra blablrl
diadua. Mãwãra ádjira roya borobichia tãdia cawabidi
carea ádjia ne oi jarapedadara jũma osidada. ^I Mañba
jũmarãba cawadia blãebema jara panlra sewada, id-
jaba cawadia blra wãrãda jira nĩbabarida Moise leyba
jara ða quĩrãca. ²⁵ Baribrlrl judiorãé Jesu tãã beaba oã-
da panlra daiba cawa jarapeda cartade basidãa: ád-
jirãba nedjara jlwaba oã ácõrẽa diaidada coãié
panla, oa sida coãié panla, animarã otrãjã beada sida
coãié panla, idjaba auãua nĩbaãié panla.– ^{II}

²⁶ Nurẽma Pauloba, mañ èberãrã biãa jwã osidãa
Ácõrẽ quĩrãpita bia beadi carea. Mañne Ácõrẽ de dro-
manaa wãnapeda jarasidãa cãrẽ ewariãe Ácõrẽ
quĩrãpita bia pananida. Mañ ewariãe ádjiza Ácõrẽa ani-
marãda babue diaidida panasidãa.

Judiorãba Paulo jidapedada

²⁷ Baribrlrl siete ewari jũẽblrl basidãe ðcrlrl judiorã
Asia druãebemada Ácõrẽ de droma dajada
panasidãa. Mañ judiorãba Paulo unusidãe jũma
èberãrã arima duanlra quĩrũbigadapeda Paulora ji-
dasidãa. ²⁸ Mañne jãgua jara panasidãa:

–¡Israelerã, dairãra carebaãadua! Nañglr èberãba
druaza jaradia ðaa dadji israelerãra, dadjirã leyra id-
jaba Ácõrẽ de droma sida bié tabeada. ¡Mañ awara
griegerãda Ácõrẽ de droma caita edesia! ^{III} ¡Nañ de
ababe Ácõrẽ itea ðada bié ðasia!–

²⁹ Ádjirãba mãwã jarasidãa Tropimo Epesodẽbema-
da Paulo ume purude nĩda unupedada bẽrã.
Cřichasidãa Pauloba Tropimora Ácõrẽ de droma caita
ede basida.

³⁰ Mañne jũma Jerusaleñebemarã quĩrũnapeda pi-
raposidãa. Ácrlrlba Paulora jidapeda Ácõrẽ de dro-
ma dajadaa errebari edesidãa. Mañbe eãa wãbadara
jũma jũãtrlcuasidãa. ³¹ Paulo bea quĩrã panlmisa
abãlba romano sordaorã boro dji dromaa jarade
wãsia jũma Jerusaleñe duanlra quĩrũbucasidãa.
³² Ara mãlda idji sordaorãda, ádji bororã sida trãpeda
èberãrã quĩrũbuca duanlmaa pira wãsidãa. Judiorãba
ádjirã zeblda unusidãe Paulo puo pananada idu
basidãa. ³³ Sordaorã boro dji droma araa jũesidãe
Paulora jidapeda carena uméba jã ðabisia. Mañbe
èberãrã powua nũmla iwidiãia Paulora caida idjaba
cãrẽda osi cawaya. ³⁴ Mañne jũmarãda quĩrã awara
bia duanasidãa. Baribrlrl sordaorã boro dji dromaba
cawa ùrĩca basia èberãrã bio ðaga duanl bẽrã. Mañ
carea Paulora sordaorã duanabadamaa edebisia.
³⁵ Dji dumema jũesidãe mamalba sordaorãba Paulo-
ra jira edesidãa, judiorãra bio quĩrũ duanl bẽrã. ³⁶ Ád-
jirãba sordaorã caidũ jãgua jarabadjidãa:

–¡Idjira beataãadua!–

^I Numero 6:13-20. ^{II} Hecho 15:28-29. ^{III} Judiorãra Ácõrẽ
de droma caita wãnida panasidãa baribrlrl griegerãra jãgabe pa-
nenida panasidãa.

Pauloba judiorã powua duanlra jarada

³⁷ Sordaorãba Paulo ádjirã duanabada dede eãa
edebadae Pauloba ádjirã boro dji dromaa griego
bedeadeba iwidiãia:

–¿Bia ðaca mãra bl ume bedeaida?–

Dji dromaba panusia:

–¿Bla griego bedeara cawa ðaca? ³⁸ ¿Blẽca Egip-
todẽbema, èberãrã sãlbeãa quĩrũbigadada? ¿Mĩã be-
abadarãda èjũã põãsa ewaraga ðããa mil quimãrẽ pe
edesiẽca?–

³⁹ Mañne Pauloba jarasia:

–Mãwãã, mãra judioa. Cilicia druãebemaa. Tarso
puru dromane tosidãa. Mã quĩrã djuburia puru
quĩrãpita idu bedeabidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Mañbe Paulo
dumene ðta nũmla idji jlwaba èberãrãra chu-
peabisia. Chupeasidãe hebreo bedeade bedeasia.

22 Pauloba jarasia:

–Mã djabarã, mã bororã, ùrĩnadua. Ara mãd-
jidẽbemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedeã ðada ùrĩsida bẽrã ádjirãra
chupea duanesidãa. Mañne Pauloba jarasia:

³ –Mãra judioa. Cilicia druãe Tarso purude tosidãa.
Baribrlrl mãra nama Jerusaleñe warisia. Jaradiabari
Gamalielba mãra jũma dadji drõã naẽnabemarã leyba
jara ðara bio jaradiasia. ^{IV} Mãra Ácõrẽra bio èpẽ babad-
jia bãrãba èpẽbada quĩrãca. ⁴ Mãlba O Djiwidi tãã bea-
da bié oi carea mãra èpẽbadjia. Umaquĩrãrãda, wẽrãrã
sida preso ðacuabisia. Idjaba ðcrlrl beabisia.

⁵ Mãglrlra sacerdote dji dromaba, jũma judio drõãrã
dji dromarã biãa cawa panla. Ádjia mãra cartada di-
asidãa judiorã Damascoẽbemaba cawãdamãrẽã O
Djiwidi èpẽ ðeara mãra jidaida ðada. Mãlba mãra Dam-
ascoãa wãsia ádjirã nañ Jerusaleñnaa jida enepeda dji
bororãba cawa oãdamãrẽã.

⁶ Baribrlrl Damascoẽ jũẽboãde umatipa basica
ðaa. Mañne cawaẽne bajãneba uruada mãlma jãrã
tẽũsia. ⁷ Mã egode ðaesidãe bedeada ùrĩsia. Mã bede-
aba mãra jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã mãra bié oi
carea èpẽ ða?” ⁸ Mãra iwidiãia: “Mã boro, ¿blra cai?” Id-
jia panusia: “Mãra Jesu Nazaredebemaa. Bla bié oi
carea èpẽ ðara mãra.” ⁹ Mã ume nĩnaba mã urua un-
usidãe dauperasidãa, baribrlrl mã ume bedeablrlra
ùrĩnaé basia. ^{V10} Mãne mãra iwidiãia: “Mã Boro, ¿bla
cãrẽda quĩrã ða mãra oida?” Dadji Boroba panusia: “Pi-
radrlpeda Damascoãa wãdua. Mã jãma jaraya cãrẽ-
da oida ðada.” ¹¹ Mã urua jãrã tẽũblrlba mãra
dauberreasia. Mã bẽrã mã ume nĩnaba mã jlwãde ji-
dadapeda Damascoãa edesidãa.

¹² Mama èberã Ananía abadada basia. Mã Ananía-
ba Ácõrẽda waya ða bẽrã dadjirã leyra bio tãã o basia.
Jũma judiorã Damascoẽbemaba idjidẽbemada bia
bedeabadjidãa. ¹³ Mã Ananiãba mãra acãde wãsia.
Caita wãpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa bl dau-
ba unu ðedua.” Ara mãlda mã daura biapeda idjira un-

^{IV} Hecho 5:34-39. ^V Dauperasidãa. Zocãrã carta griego
bedeade beade mã bedeara neãa.

usia. ¹⁴ Mañbe Ananíaba jarasia: “Ácōrē dadji drōā naēnabema ume bæðaba blra edasia idjia quírřā bæda cawamārēā, dji Jipa Blda unumārēā, idjaba idji beðe-ablrlada ūrřmārēā. ¹⁵ Jūma bla ununada, ūrřna sida jūmarāa jaraya. ¹⁶ ¡Waa jlārādua! Piradræpeða borocuedua. Idjia iwīðidua. Bla cadjirua oðara idjia jūma quírřadoaya.”

¹⁷ Māwānacarea młra jēda Jerusalełnaa zesia. Ewari aba Ácōrē de dromanaa wāpeða idjia iwīði basia. Mañne młra cāřmocara quírřaca dadji Boroda unusia. Idjia młra jarasia: “Jerusalełneba isabe āyā wādua. Bla młnebema jara blra namabemarāba řjānaēā.” ¹⁹ řjāni-da crřcha bæða bēřā młra nāwā jarasia: “Mł Boro, ādjirāba bio cawa ranla naēna młra judiorā dji jarebada deza wāpeða bl řjā beara jidapeða puobadjida idjaba preso blbadjida. ²⁰ Bæðebema beðeða bl carea Estebał beasiðe mł sida arima basia. Idji beabldada młra bia unusia. Mañ awara ādjia lřł jłbadara młra waga basia.” ²¹ Bariblrl dadji Boroba młra jarasia: “Wādua. Młra blra tml judiorāēmaa diabueya.”–

Romanorāba Paulo soaba ueða panana

²² Pauloba jara blra judiorāba chupea ūrř duanasidaa. Bariblrl Ácōrēba idjira judiorāēmaa diabueyaða aside řjgua jara duanesidaa:

–jłł ēberāra zocai bæcara bla! ¡Beaðadua!–

²³ Māwā bia duanlne ādjia lřł jłbadara quírřūbiðeða jārēpe duanesia idjaba egoro porara łtaa jāmāposidaa. ²⁴ Mañ bēřā sordaorā boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorā duanabada deðe eða edeðapeða soaba ueðamārēā. Māwā obisia Pauloba jaramārēā cārēcārēā judiorāra idji ume quírřū duanlnda. ²⁵ Bariblrl idji uei carea jłbldaðe Pauloba sordaorā boro arima bla jarasia:

–¿Bārāba romanoda ueða ranlca idji cawa oði naēna?–

²⁶ Mañ ūrřside sordaorā borora dji dromamaa wāpeða jarasia:

–¿Bla cawa bla cārēda oblrlada? Jłł ēberāra romanoa.–

²⁷ Mañbe sordaorā boro dji dromara Paulomaa wāpeða iwīðisia:

–¿Wārāda blra romanoca?–

Pauloba panusia:

–Māē, młra romanoa.–

²⁸ Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

–Romano bai carea młra paratada waibla diasia.–

Pauloba jarasia:

–Młra toðeðebla romanoa.–

²⁹ Ara małda Paulo uei carea pananaba idu basidaa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawasiðe bio ne wayasia romanoda ubi carea jłbiða bēřā.

Paulo judio dji droma beařā quírřapita bæða

³⁰ Nurēma sordaorā boro dji dromaba waðibiða cawa quírřā basia cārēcārēā judiorāba Paulora bié jara

panasiðada. Mañ carea idjira carenaba jł bæðada ēřā basia. ¹ Mañbe sacerdote bororāda, jūma judiorā dji dromarā sida ābaa jresia. Mañne Paulora enepeða ādjirā quírřapita basia.

23 Pauloba judiorā dji dromarāmaa acrpæða jarasia:

–Mł djabarā, młra necai bla cawa bl bēřā iði biða Ácōrē quírřapita bia nřda.–

² Mañne sacerdote dji droma Ananíaba Paulo caita ranla jarasia idji iteðe ueðamārēā. ¹³ Mañ carea Pauloba Ananíaa jarasia:

–¡Blda Ácōrēba uya! ¡Bla jaradiabari quírřaca ocaa! ^{III} Błra jāma chūmla Ácōrē leyðebla młra cawa oi carea bariblrl jml ubi bæðebla ara mañ leyda igara bla!–

⁴ Mañne caita duanlba Pauloa jarasiðaa:

–Sacerdote dji droma Ácōrēba bæðada ¿bla jāwā quēāica?–

⁵ Pauloba jarasia:

–Djabarā, młra adua basia idjira sacerdote dji dromada. Cawaðabara młra māwā jaraé bacasia, Ácōrē Beðeðe nāwā bl bl bēřā: “Bārā borora bié jararānada.” ^{IV}

⁶ Māwā bæðe Pauloba cawasia dji dromarāra łcłrl saduceorāda, łcłrl pariseorāda. Mañ carea ādjirāa řjgua jarasia:

–Djabarā, młra pariseoa. Mł drōā naēnabemarā sida pariseorā basia. Mañ bēřā řjā bla beuðarāra lřrēbaðida. Mañ carea łcłrlba młra cawa oða quírřā ranla.–

⁷ Pauloba māwā jaraða carea pariseorāra saduceorā ume caicayaðapeða awara awara crřcha duanesidaa. (⁸ Saduceorāba jarabadaa beuðarāra lřrēbaðacada, bajānebema nezocarā neéda, jaure sida neéda. Bariblrl pariseorāba jūma małglra řjā ranla.) ⁹ Caicaya duanl bēřā blga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradræpeða řjgua jarasiðaa:

–Dairāba unu ranla nañ ēberāra beðeðe bæða.

Ářbēřā jaureda wa bajānebema nezocada idji ume beðeasisicada. Māwā baiblrl ¿sāwā Ácōrē ume djōni?– ^V

¹⁰ Ádjirāra wetara caicaya duanl bēřā sordaorā boro dji dromaba waya basia Paulora tl eubari beaðida. Mañ bēřā sordaorāda wābisia Paulora ādji tāēnabemada jārřnapeda sordaorā duanabada deðe eða edeðamārēā.

¹¹ Mañ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāwā jarasia: “Paulo, sobiada. Młnebema nama Jerusalełne beðeða quírřaca Roma puruðe biða beðeaida bla.”

I Carenaba jł bæðada. Griego beðeðe łcłrl cartaðe małra neéa. II Mañ Ananíara sacerdoterā boro basia poa 47ðebla aba 59ðaa. Idjira bio cadjirua basia. Judioda māwā bamřna judiorāba idjira beasiðaa poa 66ðe. Capítulo 5ðe dewara Ananíanebemada bl bla. Idjaba capítulo 9ðe, 22ðe biða dewara Ananíanebemada bl bla. III ¡Bla jaradiabari quírřaca ocaa! Griego beðeðe nāwā bl bla: “Błra de totroa soaða quírřaca bla.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. IV Exodo 22:28. V Māwā baiblrl ¿sāwā Ácōrē ume djōni? Griego beðeðe łcłrl cartaðe małra neéa.

Judiorāba Paulo beađia panana

12 Nurēma judiorāda ἄσλγλ beđea ausiđaa Paulo beađi carea. Maļ ēberārāba wārāneba beđea Ḅasiđaa ne cođaéda idjaba baido dođaéda aba Paulo beabladađaa. 13 Dji beđea Ḅapeđadara cuarenta auđu panasiđaa. 14 Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa biđa wānapeda jarasiđaa:

–Dairāba wārāneba beđea Ḅasiđaa ne cođaéda idjaba baido dođaéda aba jāļ Paulo beabladađaa. 15 Maļ bēra nāwā ođadua. Bārāba, jūma dji bororā biđa sordaorā boro dji dromaa iwidiđadua nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēā. Jaradua bārāba idjiđebemada quĩrācuitaara iwidi quĩrā panlda. Enebdade nama jūēi naēna dairāba idjira beađia.–

16 Bariblγλ Paulo djabawērā warrada arima basia. Maļ cūdraba ādjia jara panlra ūrīpeda sordaorā duanabadamaa Pauloa jarade wāsia. 17 Maļ carea Pauloba sordao boroda aba trļpeda jarasia:

–Naļ cūdrada dji dromaara Ḅamaa ededua. Idjia ne jara quĩrā Ḅaa.–

18 Ara maļda cūdrara sordaorā boro dji dromamaa edepeda jarasia:

–Paulo, dji preso Ḅaba mļra trļpeda jarasia naļ cūdrada blmaa enemārēā. Idjia bļa ne jara quĩrā Ḅaa.–

19 Maļbe sordaorā boro dji dromaba cūdra jlwađe jidapeđa āyā edesia. Maļbe iwidiđia:

–¿Cārēda mļa jara quĩrā Ḅa?–

20 Maļne cūdraba jarasia:

–Judiorāra beđea ausiđaa nāwā ođi carea: ādjia bļa beđea djuburiāđia Pauloda nu dji dromarā ābaa dji jlre panlmaa edebimārēā. Jaradā idjiđebemada quĩrācuitaara iwidi quĩrā panlda. 21 Bariblγλ ādji beđeara ijarādua. Paulo beađi carea o caita cuarenta auđu mĩrū panla. Ādjirāba wārāneba beđea Ḅasiđaa ne cođaéda idjaba baido dođaéda aba Paulo beabladađaa. Ara nawena idji beađi carea panla. Ababe jāļ panla bla Paulo edebimārēā.–

22 Maļbe sordaorā boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–Bla mļa jaradara ni abala jararādua.–

Māwā jarapeđa wābisia.

Romanorāba Paulo Cesareada edepedada

23 Maļbe sordaorā boro dji dromaba idjiare beada umé trļpeda jarasia:

–Dosciento sordaorāda, setenta sordaorā cawayođe wābadada idjaba dosciento sordaorā mĩāsu catl beada edapeđa Cesarea puruđaa diamasi wānadua.

24 Maļ awara cawayoda Paulo itea edadua naļ Judea druađebema boro Pelimaa bia edeđi carea.– II

25 Sordaorā boro dji dromaba cartada nāwā Ḅa diabuesia:

26 Mļ, Claudio Lisiaba naļ cartara Ḅablγλ mļ boro dji droma Peli itea. Mļa quĩrā Ḅaa blra bia bai-da.

27 Judiorāba naļ ēberāra jidapeđa beađi basia. Bariblγλ mļa cawasia idjira romanoda. Maļ bēra sordaorā ume wāpeda judiorā jlwađabemada ēdra edasia. 28 Mļa cawa quĩrā basia cārē cārēā idjira bié jara panlda. Maļ bēra idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji jlre panlmaa. 29 Maļne mļa cawasia ababe ādji ley carea idjira bié jara panlda. Bariblγλ idjia cadjiruada oé Ḅa bēra beađi panla ni preso beađi panla. 30 Māwānacarea mļa cawasia judiorāra beđea ausiđada idji beađi carea. Ara maļda idjira blmaa diabuesia. Idjaba mļa ādjirāa jarasia idjira bié jara quĩrā panlγlγ bl quĩrāpita jarade wānida panlda.

Bia badua. III

31 Ara maļda sordaorāba ādji boroba jaradara osiđaa. Diamasi Paulora Antipatri puruđaa edesiđaa. 32 Nurēma sordaorā jĩrūba wābadara ādji duanabada deđaa jēda wāsiđaa. Maļne cawayođe wābadaba Paulora Cesareada edesiđaa. 33 Cesareade jūēsiđade sordaorāba cartara dji boroa diasidāa. Idjaba Paulo siđa idjimaa edesiđaa. 34 Maļ carta acłpeda dji boroba Pauloa iwidiđia sāmabema cawaya. Paulora Ciliciađebemada cawasiđe nāwā jarasia:

–Bl bié jara panlda zesiđara mļa ādjira, bl siđa ūrīya.–

Maļbe idjia sordaorāa jarasia Paulora Herodeba obiđa de dromane wagađamārēā. IV

Paulo Peli quĩrāpita beđeada

24 Ewari juesuma bađacarea sacerdote dji droma Ananiāra ἄσλγλ judiorā dji dromarā ume Cesareade jūēsiđaa. Ādjia beđeabari Tertuloda edesiđaa. Maļne Peli quĩrāpita Paulođebemada bié jarasiđaa. 2 Peliba Paulo enebisiđe maļ Tertuloba Paulođebemada bié jara nūmesia. Nāwā jarasia:

–Dji droma Peli, bl dai boro beđa ewariđeba naļ druade dārā necai panla. Idjaba bl crīcha cawađeba ne zocārāda o Ḅa dairāra biara duananamārēā. 3 Bła o Ḅa carea dai beaza ne jūmane bia Ḅađa abadaa. 4 Bariblγλ dārā mĩā sē amaaba mļa bļa beđea djuburiaya bl biadeba dai beđeara ūrīmārēā.

5 Dairāba cawa panla naļ ēberāba nēblrada o Ḅabarida. Idjia jūma naļ ējūāne judiorāra quĩrūbiga Ḅabarida. Idjira dji nazareno ija beara boroa. 6 Maļ awara idjia Ācōrē de dromara bié Ḅa quĩrāsia. Maļ carea daiba idjira jidasiđaa. [Dai leydeba cawa ođi basia. 7 Māwāmīna sordaorā boro Lisiaba idjira dai jlwađabemada jārsia. 8 Maļ awara jarasia naļ ēberā bié jara panlra blmaa zeđida panlda.] V Bła idjia bio iwidiđlγlγ cawaya jūma daiba jara panlra wārāda.–

III Bia badua. Griego beđeade ἄσλγλ cartade maļra neā. IV Maļ Herodera “Herode dji Droma” abadjiđaa. Idjiablγlγ warra zaquerāra Beleļ puruđe quenabisia. Mateo 2:13-18. V Griego beđeade ἄσλγλ cartade beđe corchetede Ḅara neā.

I Diamasi. Griego beđeade Ḅa Ḅa “diamasi a la nueve.” II Maļ Pelira Judeađebema boro basia poa 52deba aba 60đaa. Cesarea puruđe babadji.

⁹ Judiorã mama duanl bida jũma mañ bedeara wãrãana asidaa.

¹⁰ Mañbe dji boroba jlwaba Pauloa jarasia bedeamãrẽã. Ara mañda Pauloba jarasia:

–Mña cawa bla bla poa zocãrã nañ druadebemada cawa obarida. Mañ bẽrã mñra ara mñdjidiebemada bas-riða bedeyaya. ¹¹ Doce ewari bla mñra Æcõrẽa bia bedei carea Jerusaleñne jũenada. Bla bariduaa iwidibrlrl cawaya mañra wãrãda. ¹² Za mñ biẽ jara ranlba mñra ununaẽ basia djãrã ume caicaya nũmlda wa eberãrã quĩrũbiga bada. Æcõrẽ de dromane, judiorã dji jãrebada dede, ni purude bida mña mãwã o bada ununaẽ basia. ¹³ Nañ eberãrãba poya cawabidaẽa ãdjia jara ranlra wãrãda. ¹⁴ Baribrlrl ebuða jaraya mña dai drõã naẽnabemarã Æcõrẽda ijã bada. Mñra O Dji-widiri abadaebemaa. Ædjirãba jarabadaa mañ O Dji-widiri abeda ãi bada baribrlrl mña Æcõrẽ leyra, Æcõrẽneba bedeadabãba bapadãda sida jũma ijã bla. ¹⁵ Mña cawa bla beudearãra Æcõrẽba jũma lrẽbabida: dji jipa beada, dji cadjiruara sida. ¹ Za mñ biẽ jara ranl bida mañra cawa ranla. ¹⁶ Mañ carea mña ne jũmada obaria Æcõrẽ quĩrãpita, eberãrã quĩrãpita bida jipa nĩbai carea.

¹⁷ Mñ Jerusaleñneba ãyã wãnara poa zocãrã bla. Mama nĩbapedã mñ purudebemarã dji ne neẽ quẽdea itea paratada diaẽ zesia. Idjãba Æcõrẽa animarãda babue diaẽ zesia. ¹⁸ Mañda Æcõrẽ de dromane o basia. Mamaa wãside idji quĩrãpita bia basia. Mañne lrcrlrl judiorã Asiaebemaba mñra unusidaa, baribrlrl eberã powua nĩbaẽ basia idjãba eberãrãra quĩrũbigaẽ basia. Mñ unupedãdãba mñda biẽ jara quĩrã ranlbrlrl, ãdjidrã bl quĩrãpita zedida ranla.

²⁰ Mãwãẽbrlrl za duanlba jarãdida ranla cãrẽ cadjiru-ada unusidãda dji dromarã quĩrãpita mñ edesidãde.

²¹ Ababe poya jarãdia mña nãwã jãgua jarasida: iei bãrãba mñra biẽ jara ranla beudearãra lrẽbadida ijã bla carea.– II

²² Peliba O Djiwididebemada bio cawa basia. Baribrlrl ara mañda Paulora cawa oẽ basia. Ætebrlrl jarasia:

–Sordaorã boro Lisia zebrlrãde mña bãrã nẽbrlrlara cawa oya.–

²³ Mañbe idjia sordaorã boroa Paulora wagabisia, baribrlrl jarasia Pauloba o quĩrã bla idu obimãrẽã. Idjãba iduaribisia Paulo ume dji biarãba idjira care- bade zedamãrẽã.

²⁴ Mãwãnacarea Pelira dji quima Drusila ume waya- cusa zesia. Mañ wẽrãra judio basia. III Mañne Peliba Paulora trãsia idjia Jesucrito ijãninebema beãda bada ùrã carea. ²⁵ Mãwã bade Pauloba dadji jipa nĩbaidebe- mada, cacua jipa erobaidiebemada, Æcõrẽba cawa oi ewari zeidebema sida bedeasia. Peliba mañglãdebema ùrãside ne wayapedã nãwã jarasia:

–Jãlbe wãdua. Mñ bari bade wayacusa blra trãya.–

²⁶ Peliba crĩcha basia Pauloba idjia paratada diaida ãdrã bãmãrẽã. Mañ carea ara cadrlra Paulora trãbadjia idji ume bedei carea. ²⁷ Poa umẽ badeacarea Pelira dji boro badeada ãdrãsia. Mañbe Porcio Pestoda dji boroda basia. Baribrlrl Peli ãdrãside judiorã ume bia be quĩrã basia. Mañ carea Paulora preso beesia.

Paulo Pesto quĩrãpita bada

25 Dji boro badeacarea Pestora Cesarea purude jũesia. Ewari ùbea bapedã Jerusaleñnaa wãsia.

IV² Mama sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida Pesto Pauloda biẽ jarasidaa. Ædjirãba Pesto beãda djuburiasidaa Paulora Jerusaleñnaa enebimãrẽã. Mãwã jarasidaa Paulora ota cawaẽne beãdida crĩcha ranl bẽrã. ⁴ Baribrlrl Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso bla. Mñra dãrãẽne ma- maa wãya. ⁵ Mañ bẽrã bãrã dji dromaara beara mñ ume Cesareadaa wãnida ranla. Mañ eberãba baridua cadjiruada osibrlrl, mamabrlrl bãrãba jarãdida ranla.–

⁶ Pestora Jerusaleñne ocho wa die ewari basica bla. Mañbebrlrl Cesareadaa wãsia. Nurẽma cawa obada dede chũmepedã Paulora enebisia. ⁷ Paulo enesidãde judiorã Jerusaleñneba zepedãdãba idjira jũrã edasidaa. Mañne jarasidaa idjia cadjiru dromada zocãrã osida, baribrlrl poya cawabidaẽ basia ãdjia jara ranlra wãrã- da. ⁸ Mañne Paulora ara idjiare bedeasia:

–Mña ni abal cadjiruada oẽ bla. Judiorã leyra igaraẽ bla, Æcõrẽ de dromara biẽ bade basia idjãba Ro- manebema boro sida igaraẽ bla.–

⁹ Baribrlrl Pestora judiorã ume bia be quĩrã bla bẽrã Pauloa iwidisia:

–ZBlra Jerusaleñnaa wã quĩrã baca mña jãma cawa omãrẽã?–

¹⁰ Mañne Pauloba panusia:

–Mñra nama Romanebema boroba bada cawa obari quĩrãpita bla. Namabrlrl bla mñra cawa oida bla. Bla bio cawa bla mña judiorãra biẽ oẽ bada. ¹¹ Mña cad- jiruada osibrlrl, bla mñra beaida bla. Mñra beacara blaada aẽa. Baribrlrl nañ eberãrãba mñ biẽ jara ranlra wãrãẽ bẽrã ni abalbla mñra ãdji jlwade bacara bla. Mañ bẽrã mña quĩrã bla Romanebema borobrlrl mñra cawa oida.–

¹² Mañne Pestora idjia crĩcha diabadarã ume bedeadã Pauloa jarasia:

–Bla quĩrã bla Romanebema boroba blra cawa oi- da. Mãwã baibrllrl, idjimaã diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeadã

¹³ Mãwãnacarea judiorã boro Agripada idji djabawẽrã Berenice ume Cesareadaa Pesto acãde wãsidãa. V¹⁴ Ædjira mama dãrã ranl bẽrã Pestoba Agripaa Pauloebemada nãwã jarasia:

–Peliba aba preso amenada nama bla. ¹⁵ Mñ Jerusaleñnaa wã baside sacerdote bororãba, judiorã dji

IV *Mañ Pestora Judeadebema boro basia poa 60deba aba 62daa.* V *Agripa. Mañ eberãra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. Berenice. Mañ wẽrãra Pesto quima Drusila djabawẽrã basia. Hecho 24:24.*

I *Daniel 12:2.* II *Hecho 23:6.* III *Mañ Drusilara Herode Agri- pa Nabema cau basia. Dji djabara Agripa Umẽbema basia. Hecho 25:13.*

dromarã biéa mañ éberãnebemada bié beedeapeda jarasidaa idjira beamãrẽã. ¹⁶ Mña ádjirãa jarasia abal-da idji bié jara bea quĩrãpita ara idjiare poya beedeablrã, romanorãba beadacada. ¹⁷ Mañ carea judiorãa namaa zesidaa. Ádji jũepedada nurẽma mñra cawa obada dede chũmepeada mañ éberãra enebisia. ¹⁸ Bariblrã idji bié jara panlba jaradaé basía idjia cadjiruara osida mña crĩcha baada quĩrãca. ¹⁹ Áteblrã idjira bié jara panasidaa ádjia tã panl awara jaradia ba carea idjaba éberã Jesu abada carea. Mañglra beudamĩna Pauloba jara bla zocai bada. ²⁰ Mña cawaé besia sãwã oida. Mañ carea mña Paulo a iwĩdisia Jerusalelnaa wã quĩrã ba cawaya mama cawa oi carea. ²¹ Bariblrã idjia quĩrã basia Romanebema boroblrã idjira cawa oida. Mañ bẽrã mña idjira nama preso babisia aba dji boromaa diabueblrãdaa.–

²² Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

–Mña mañ éberã beedeada úrĩ quĩrã bla.–

Pestoba jarasia:

–Nublrã bla úrĩya.–

Paulo Agripa quĩrãpita beedeada

²³ Nurẽma Agripa Berenice ume eada wãsidade ebuada basia ádjira dji dromarãda. Mañne sordaorã bororãda, purudebema dji dromarã sida eada errubusibasidaa. Mañbe Pestoba Paulora enebisia. ²⁴ Pestoba jarasia:

–Judiorã boro Agripa idjaba jũma éberãrã nama dai ume ábaa dji jlrẽ duanl, za ba éberã bãrã quĩrãpita bala jũma judiorãba Jerusalelne, nañ Cesareade biéa bié jara panla. Ádjirãba mña bia jara panasidaa idjira beamãrẽã. ²⁵ Bariblrã mñmaarã ni cãrẽ cadjiruara oé bla idji beadi carea. Mañne idjia iwĩdisia Romanebema boroba cawa omãrẽã. Mañ bẽrã mña idjira Romanaa diabuei carea bla. ²⁶ Idjia cadjirua odara dadjirã boroba cawamãrẽã mña cartade ebuada baída bla. Bariblrã cãrẽda baída neé bla. Mñmaarã ni cãrẽ sida baéblrã crĩcha neé ba quĩrãca diabueya. Mañ carea idjira bãrã quĩrãpita enebisia. Judiorã boro Agripa, mña quĩrã bla blablrã biara úrĩda. Mãwã bãrãba idjia bio iwĩdipeadacarea mña dadjirã boro itea idjia cadjirua odada poya cawa baisicada.–

26 Mañbe Agripaba Paulo jarasia:

–Ara bldjiare idu beedeabiya.–

Ara mañda Paulora jlwa wapeada beedeasia:

² –Mñ boro Agripa, mñra bæsriada bla idi bl quĩrãpita ara mñldjiare beedei bẽrã. Mña cawabiya judiorãba bié jara panlmĩna mñra beedeade baéda. ³ Bla bio cawa bla dadji judiorãra sãwã beabarida idjaba cãrẽ cãrẽã caicayabadada. Mañ bẽrã bedea djuburiaya mñ beeara seé úrĩmãrẽã.

⁴ Jũma judiorãba cawa panla mñra cũdraeda sãwã basida mñ druade idjaba Jerusalelne biéa. ⁵ Ádjirãba cawa panla mñra pariseoda. Bariduaba mañda bl quĩrãpita jara quĩrã bablrã jaraida bla. Bla cawa bla judiorã ley tã odĩ carea pariseorãba quĩrãcuitaara obadada.

⁶ Bariblrã Ácõrẽba dadji droã naenabemarãa diai jaradada jã ba carea idira ádjirãba mñra bié jara panla. ⁷ Wãrãda jũma Israel doce warrarãneba yõpedadarãba tã panla Ácõrẽba dadjirãra lrẽbabida. Mañ carea dadjirãba ása, diamasi biéa Ácõrẽa bia beedeabadaa. Mñ boro Agripa, mañ tã ba carea dewara judiorãba mñra bié jara panla.–

Mañne Pauloba judiorã mama bearãa jarasia:

–Ácõrẽba dadjirãra lrẽbabida tã panlblrã çcãrẽ cãrẽã tãjanaé panl idjia beu baadada aba lrẽbabisida?–

Mãwã jarapeada Agripaa nẽblrãsia:

⁹ –Mña naẽna crĩcha basia ne jũmada oida bada éberãrãba Jesu Nazaredebemara tãrãnamãrẽã. ¹⁰ Mña Jerusalelne wãrãda mãwã osia. Sacerdote bororãba ádji trlneba mña idu Jesu tã bearã zocãrã preso babisidaa. Idjaba mañ éberãrã beabisidae mña biéa bia baada asia. ¹¹ Judiorã dji jlrebada deza mña ádjirãra cawa obibadjia. Bãrima zocãrã ádjirãa Jesudebemada õgo bié beedeabisia. Mñra ádjirã ume bio quĩrũ baada bẽrã druã árbema purude biéa bié oi carea èpẽbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororãba mñra Damasco purudea diabuesidaa ádji trlneba Jesu tã bearã preso jidacuamãrẽã. ¹³ Bariblrã, mñ boro, umatipa ode nĩne uruada ãmãdau cãyãbara dorrodorroara bada unusia. Mañ uruaba mñra, mñ ume nĩna sida bajãneba jãrã tẽũsia. ¹⁴ Jũma dairãra egode bæsidaa. Mañne mña beedeada úrĩsia. Mañ beedeaba mña hebreode nãwã jarasia: “Saulo, Saulo, çcãrẽ cãrẽã mñra bié oi carea èpẽ ba? Ara blduba ruablrã cũmia lrã tlgablrã quĩrãca.” ¹⁵ Mañne mña iwĩdisia: “Mñ boro, çblrã cai?” Mñ Boroba panusia: “Mñra Jesua. Bla bié oi carea èpẽ bala mña. ¹⁶ Bariblrã piradrdua. Ara mñda bla unubisia mñ nezocada bai carea. Bla ununada idjaba mña unubi sida beedeida bla. ¹⁷ Mña blra bl éberãrã jlwaдебemada idjaba judiorãé jlwaдебemada edrl edaya. Mña blra judiorãémaa diabueya mñ wãrã beeara cawadãmãrẽã. ¹⁸ Mañ bẽrã pãĩmane duananada ãnaane nĩbaadia. Diauru jlwaдебemada edrlapeada Ácõrẽmaa zedia. Mñ tãblda carea ádjia cadjirua opeadara Ácõrẽba quĩrãdoaya. Idjaba Ácõrẽba ádjirãra baya idjia edada purudebemarãda beadãmãrẽã.”

¹⁹ Mñ boro Agripa, Jesuba mañ ewaride mña jaradara jũma tã osia. ²⁰ Mña naãrã Damasco purudebemarã jarasia ádjia cadjirua obadara igaradapeada Ácõrẽmaa zedãmãrẽã. Mãwãnacarea Jerusalel purude, jũma Judea druade, idjaba judiorãéma biéa abarida jarasia. Jũmarãa jarasia bia o panlneba unubiida panlda ádjia cadjirua opeadara wãrãda igarasidada. ²¹ Mañ careablrã judiorãba mñra Ácõrẽ de dromane jidapeada bea quĩrãsidãa. ²² Bariblrã Ácõrẽba mañ ewarideba ãta careba ba bẽrã mña dji

I Hecho 8:1-3. II Bla ununada. Griego beedeade ãclrl cartade bã bla: “Bla mñneba ununada.” III Mñ wãrã beeara cawadãmãrẽã. Griego beedeade bã bla: “Ádjirã daura ogadãmãrẽã.”

IV Jesuba mañ ewaride mña jaradara. Griego beedeade bã bla: “Cãĩmocara quĩrãca ununara.”

dromarāa, dji dromarāēa bida wadibida Jesu ebemada bedea bla. Ācōrēneba bedeadadaba, Moise bida cārēda sāvāida jarasidaa. Małdrł młā jara bla. ²³ Ādjirāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdrł edabari diai jaradara bia mīgaida basida idjaba beudarānebemada naārā ĩrēbaida basida ĩnaa dadjirā ēdrł ebemada judiorāa, judiorāēa bida jarai carea.– I

²⁴ Paulo ba māwā idjiare bedea bade Pestoba jīgua jarasia:

–Paulo, bla quĩrāē bla. Bla jūmawāyā carta cawa badeba quĩrāē besia.–

²⁵ Bariblrł Paulo ba jarasia:

–Dji droma Pesto, młra dji quĩrā bīaa. Młā jara bāra wārā bēra ariē bla. ²⁶ Mł boro Agripaba małnebemada cawa bla. Mał bēra młra idji quĩrāpita ne wayaa neē bedea bla. Młmaarā idjia Jesu māwānara jūma cawa bla jūmarāba ebuēa nēblrłbada bēra. ²⁷ Mł boro Agripa, Ācōrēneba bedeadadaba małnebema bapēdara ¿bla ĩjā bāca? Młā cawa bla bla ĩjā bāda.–

²⁸ Agripaba Paulo ba jarasia:

–¿Bla ara nałda młā Critora ĩjābica?– II

²⁹ Paulo ba jarasia:

–Młā Ācōrēa iwidi bla dārāēne wa dārāblrłde bida bāra idjaba jūma za mł bedea ũrĩ duanł sīda mł quĩrāca beadamārēā, bariblrł nał carena neē.–

³⁰ Māwā jaradacarea Agripa, Pestora, Berenicera, jūma mama chūmea sīda piradrāsīdaa. ³¹ Dajadaa wānapēda ādjirāza jara duanasīdaa:

–Jāl ēberāba cadjirua oē bla idji beaēi carea wa preso bādi carea.–

³² Małne Agripaba Pestoa jarasia:

–Romanebema boroba cawa omārēā nał ēberāba iwidiāēbara, bla idjira poya ēdrł bācasia.–

Paulo Roma puruēaa wāna

²⁷ Mał ewariē dji boroba jarasia dairāra Italia druadāa wānida panłda. Mał bēra Paulora, dewara preso bea sīda Julio jlwāēda bāsia. Mał Juliora sordaorā Augusto abadaēbema dji boro basīa.

² Małbe dairāra barco Adramitio puruēbemanē badoēpēda wāsīdaa. Mał barcora Asia druadē puruza wāblrł basīa. Djaba Aristarco Macedonia druadēbemada dairā ume wāsīa. Idjira Tesalonica puruēbema basīa.

³ Nurēma Sidoł puruē wībarisīdaa. Małne Julioba bīadēba Paulora idji biarāmaa idu wābisīa idjia neē bāra diaadamārēā. ⁴ Małbe Sidołneba wānane nāūrāra minijīchia puá nūmł bēra Chipre morro idjaba Asia ēsi wāsīdaa. ⁵ Cilicia druā quĩrāpe idjaba Panpilia quĩrāpe auēu tēdapeđā Liciaēbema puru Miradē wībarisīdaa.

⁶ Mama sordaorā boroba dewara barco Alejandrīa puruēbemada unusia. Mał barcora Italia druadāa wāblrł basīa. Daira idji ume mał barcoēde badoēpēda wāsīdaa. ⁷ Ewari zocārā nāūrā carea pīaca wāsīdaa. Gnido quĩrāpe jūēne wāni carea bia mīgasīdaa. Waēi nāūrāra minijīchia puá nūmł bēra Creta

I *Isaía 42:6-7; 49:6.* II *Griego bedeaēde małba idjaba jara bla: "Bla młā berara crīchabīsia Crito ēberā baida."*

morro icawa pırrłga wāsīdaa Salmoł amia quĩrāpe.

⁸ Pusa icawa bia mīga wābłdada Lasea puru caita Necai Wībaribada abadama jūēne wāsīdaa.

⁹ Bio dārābłda bēra judiorā ne coēca ewari dromada wāsīa. Mał ewariēba ĩtaa pusadē wāida minijīchia bābaria. III Mał carea Paulo ba dji bororāa jarasia nocoēaa wārānamārēā. ¹⁰ Nāwā jarasia:

–Achirā, młā cawa bla nawena wānīblrł minijīchiaēde wānida. Barcora ārīya. Bārāba edebłda sīda jūma aduadāa. IV Mał awara dadjirā sīda zocārā quiniñia.–

¹¹ Bariblrł sordaorā boroba Paulo bedea cāyābara barco djibari bedēada, barco peratlbari bedea sīda ĩjāsīa. ¹² Doīdaadē panani carea mał Necai Wībaribadara biē basīa. Mał bēra zocārāba crīchasiēaa biara bāda Penice puruēaa wānida aba doīdaa jōblrłēaa. Mał puru sīda Creta morroēde bla. Mama nāūrāra mācua puāca bēra pusara tuma bābaria. V

Nāūrā cadjiruaba barco āyā edeēa

¹³ Małne nāūrāda jłwa aclareba ariēde puá nūmesia. Mał carea ĩmāđau bāebariare bia wānida crīchasiēaa. Ancla jira edadapeđā Creta icawa wāsīdaa. ¹⁴ Bariblrł dārāēne nāūrā cadjirua Euroclidoł abadada jłwa araareba dji cābāyā tł nūmesia. ¹⁵ Małba barcora āyā edesia. Barco quēblrā poya araa bādaē bēra nāūrāa idu edebisīdaa. ¹⁶ Morro zaque Clauda abada ābudecare wāsīdaēde nāūrāra maārĩ tumasia. VI Małne jāba zaque āđauare ũmłda barcoēde eēa poya bādaē pananapeđā eēa bāsīdaa. ¹⁷ Jāba zaque eēa bapēdādacarea barcora sogaba bio błrasīdaa ārĩrāmārēā. Małne waya panasiēaa Sirte ĩbłde poadē wānida. Mał carea barcoēde wua ĩtł jira bābadada eēaa bādapeđā idu nāūrāa edebisīdaa. VII¹⁸ Nurēma nāūrāra waēibīda dji cābāyā puá nūmasia. Mał carea barcoēde traja panłba netata edebłdada daiēdu bātacuasiēaa barcora wēsaara ũmemārēā. ¹⁹ Nāūrāra waēibīda dji cābāyā puá nūmł bēra, ewari ũbeadē ara ādji jłwaba netata barcoēdebema dji złgłā beada daiēdu bātacuasiēaa. ²⁰ Māwā panłne ewari zocārā ĩmāđau, chīđau sīda ununaē panasiēaa. Mał ewari cadjiruadē waēi panł bēra dairāba crīchasiēaa ēdrłāēda.

²¹ Zocārā ewari ne coēdāē duanasīdaa. Mał bēra Paulora dji bororā ēsi nūmepēda jarasia:

–Achirā, młā bārāa jarasia Cretadēba wārānamārēā. Mł bedēada ĩjāpēdābāra nał minijīchiaēde duananaē bacasia idjaba ne aduadāē bacasia. ²² Bariblrł sopuarānadua. Nał barcora jūma ārĩmīna ni abālda

III *Mał ewari dromara Ācōrēba cadjirua quĩrādoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebłrłza septiembre jedecodē bāebaria. Septiembrede, octubrede bīda pusadē wāida minijīchiaara bla. Idjaba noviembredēba aba febrerođāa wānaca basīa, jūmawāyā minijīchia bla bēra.* IV *Mał barco Alejandrīadēbemanē trigoda waibla edebadjīdaa Romanaa.* V *Mama nāūrāra mācua puāca bēra pusara tuma bābaria. Griego bedeaēde bā bla "mamalba ĩmāđau bāebariare unubadaa." ĩcłłł traducciołne ĩmāđau bāebariare cāyābara "ĩmāđau odjabariare" bā bla.* VI *Mał Claudara idjaba Cauda trł jarabadaa.* VII *Barcoēde wua ĩtaa jira bābadada. Griego bedeaēde małra ebuēa bāēā.*

beudaéa. ²³ Mlra Ācōrēnea. Idjida ijā bla. Iði diamasi ara maļ Ācōrēba idji nezoca bajānebemada mlmaa di-abuesia. ²⁴ Maļgla mla jarasia: "Ne wayarādua, Paulo. Bla Romanebema boro quīrāpita beudeida bla. Bl carea Ācōrēba jūmarā naļ barcode wābldara idu quinibiéa." ²⁵ Maļ carea, achirā, sopuarānada. Mla ijā bla Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba mla jarada quīrāca. ²⁶ Baribla baridua morrode poade wānida panla.–

Barco ārina

²⁷ Domia umé bablāde diamasi waði nāūrāra dji cābāyā puā nūmasia. Maļba Adria pusade awacāri basidaa. Ariquētra bablāde barcode trajabadaba crīchasiāa ējūā caita jūēbldada. ²⁸ Pusa nābuada zasiāde veinte braza basia. Wagabe wābldade wayacusa zasiāa. Maļne quince braza basia. ²⁹ Mō-garaāa tēūne wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādauare batabuesidaa. Maļbe bio daupera duanlba isabe ānadrīda quīrā panasiāa. ³⁰ Māwā panlne barcode trajabadara barcodeba chupea ēdrāda crīchasiāa. Maļ bērā jāba zaquera doeda basidaa ancla nocoarebemada doeda bāblda quīrāca. ³¹ Baribla Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorāa biēa jarasia: –Jālgāda barcode panenaēblā bārāra poya ēdrāda.–

³² Maļ carea sordaorāba jāba zaque jļ bā jļcarara tlatasiāa. Ara maļda jāba zaquera pusaba edesia.

³³ Āsabode Pauloba jūmarāda ne cođamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panl bērā domia umé bārāra ne cođāē panla. ³⁴ Mla beāa djuburiaya ne cođamārēā. Māwā cacua lāa beāia poya ēdrāde carea. Ni abālda cārē siēa sāwānaēa.– II

³⁵ Māwā jarapeā Pauloba raļda jlwade edapeā jūmarā quīrāpita Ācōrēa bia blaāa asia. Maļbe cōrācuapeā cosia. ³⁶ Maļ unublade jūmarāda sobiāapeā ne cosidaa. ³⁷ Dairāra barcode 276 panasiāa. ³⁸ Ādjirā jāwūānapeā trigoda pusade batabuasiāa barcora wēsaara ūmemārēā.

³⁹ Ānadrīde ādjirāba ējūāda unusiāa baribla cawadaē basia sāma panlda. Maļ ējūāne jogaāa basia ībl bara bāda. Crīchasiāa poyāibla, barcora ma-ma poabiēda. ⁴⁰ Maļ bērā ancla jļcarara tlcuāapeā pusade jūma amesiāa. Idjaba barco bia edeēi carea dji peratlbari jļ beāda ērāsiāa. Maļbe nocoarebema wua ātl jira bābadara eubarisiāa nāūrāba īblāa edemārēā. ⁴¹ Baribla barco quēblā īchitāde poa nūtepeā poya nocoāa wāē basia. Māwā bāde pusa-ba jļawē nūmlba barco ādaura āri wāsia.

⁴² Maļne sordaorāba preso beara beāida crīchasiāa doyaā ū wānapeā mīrū wārānamārēā. ⁴³ Baribla sordaorā boroba Paulora ēdrā bā quīrā bā-

I Isabe ānadrīda quīrā panasiāa. Griego beāade maļ beāa-ba idjaba jara bla ādji ācōrēā iwīsiāada isabe ānadrīmārēā. II Ni abālda cārē siēa sāwānaēa. Griego beāade bā bla: "Bārā buāra ni aba biēa aduaēa." III 276. Griego beāade ālā cartade 76 bā bla.

sia. Maļ bērā idu quenabiē basia, āteblā jūma dji ūbi cawa beāda naārā daiēu tēūbicuasida doyaā wā-namārēā. ⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne beāda ārl wābisida. Māwā jūmarāda drua bia jūēsiāa.

Malta morrode duanana

28 Drua jūēpeāde carea dairāba cawasiāa maļ morrode Malta abadada. ² Mamabemarāba dairāra bio bia edasiāa. Cue ze nūml bērā idjaba cūrāsa nūml bērā ādjirāba tlblda cajērānapeā coa nūmlsiāa. Maļbe dairā jarasiāa tlbld cāne zeđamārēā. ³ Pauloba bacuru rōāsada jllā repeā tlbld uruāāa batabuasiāa. Maļne jlwāā carea dama arada ēdrāsia. Maļba Paulo jlwade ca jira basia. ⁴ Maļ damaba Paulo jlwade ca jira bā unusiāde morrodebemarāba ara ādjidubā jara duanesia: "jāā ēberāra mīā beāā! Pusadeba ēdrāamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadada idjira idu zocai bābiēa."

⁵ Maļne Pauloba damara tlbldā jāpetatasia. Idjira cārē siēa sāwāē basia. ⁶ Jūmarāba acl duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawāēne beui cawaya, baribla māwā dārā acl panlne Paulora ni maārī biēa biē beē basia. Maļ bērā ādjirāba dewara crīchada edapeā jarasiāa Paulora ācōrēda.

⁷ Maļ morrode dji borora Publio abadiāa. Maļ Publioba dairā duanl caita ējūāda erobasia. Idjia dairāra idji deē ewari ūbea bio bia edasia. ⁸ Māwā panlne Publio zezara amine bā bērā idjaba clwa nūml bērā clāde basia. Maļne Pauloba idjira aclde wāsia. Ācōrēa iwīpeā idji jlwara ārl bapeā biabisia. ⁹ Maļ carea dewarā cacua biē beāda zeāpeā Pauloba biabisia. ¹⁰ Maļ ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osiāa. Wayacusa barcode badosiāde daiba neē pananara ādjirāba jūma diasidaa.

Romane jūpeāda

¹¹ Malta morrode dewara barco Alejandrīdebemada basia. Doiāa bērā maļ barcora āyā wāē basia. Jeđeco ūbea bāde carea dairāra maļ barcode wāsiāa. Dji barco quēblāē ādji ācōrē zaca beāda umé o erobasia: abā Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa. ¹² Wābldade Siracusa purude wibarisiāa. Ewari ūbea mama panasiāa. ¹³ Mamalba pusa icawa wānane Regio purude wibarisiāa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba tll nūml bērā ewari uméne Puteoli purude jūēsiāa. ¹⁴ Mama dairāba djabarāda ālā unusiāa. Ādjirāba dairā jarasiāa ādji ume domia abā pananamārēā.

Mamalba Roma puruāa jīrūba wāsiāa. ¹⁵ Djabarā Romanebemaba dai wāblda ūrīsiāde audiāarīde zesiāa. Ālāda Apio puruāa zesiāa idjaba ālāda Tres Taberna puruāa zesiāa. Pauloba ādjirā unusiāe Ācōrēa bia beāasia. Ādjirā carea bāsrīasia. ¹⁶ Ro-

IV ālā traduccioāne "Dioscuros" bā bla. Maļba jara bla maļ umēbema ācōrēda mīguiso basida. Maļ ewarīde ēberārāba ādji ācōrēda barco quēblāē obadiāa.

mane jũēpedadacarea sordaorã boroba preso beara idji boroa diasia. ^I Idjia Paulora iduba bebisia. Sordao-da ababe basia idji waga bamãrẽã.

Pauloba Romane bea judiorãa jaradã

¹⁷ Ewari ũbea baedacarea Pauloba judiorã dji droma bea Romanebemada trãbisia. Jũma abaa dji jarasidã Pauloba jarasia:

–Djabarã, mãra Jerusaleãneba preso enesidã. Judiorãa bié oé basia. Idjaba dadji drõã naenabemaba obada sida bié beðeaé basia. Mãwãmĩna judiorãba mãra jidaðapeða romanorã jwaedã basidã. ¹⁸ Romanorãba mãra bio iwidiðidã cawasiðã mãra beacara panlda cadjirua oé ba bẽrã. Maãne mãra edrã ba quĩrĩã panasiðã. ¹⁹ Baribãrlã judiorãba maãglã bia ũrĩnaé basia. Maã carea mãra iwidiðia Romanebema boroba mãra cawa omãrẽã. Mãra mãwã osia edrã carea. Mã purura dji boro quĩrãpita bié jara quĩrĩã.

²⁰ Maã bẽrã mãra bãrãra unu quĩrĩã basia bãrã ume beðeai carea. Æcõrẽba edrã edabari diai jaradãra jũma israelerãba jãã panla. ^{II} Idji carea mãra nãwã carenaba jãã.

²¹ Maãne ãdjirãba jarasidã:

–Judeaðebemarãba dairãa blãebema cartada dia-buðãé panla. Dadji djabarã judiorã ni abãlda jãmal-ba zeé bla blãebema bié jarai carea. ²² Baribãrlã dairãba cawa panla jũma druaza maã crĩcha djiwidiðebemada bié beðea panlda. Maã carea ũrĩ quĩrĩã panla bla sãwã crĩcha bãda.–

^I Preso beara idji boroa diasia. Griego beðeðe ãcrlã cartãde maãra neã. ^{II} Griego beðeðe maãba idjaba jara bla: “Mãra jãã bla beuðarãra ãrẽbaðida jũma israelerãba jãã panã quĩrãca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8.

²³ Maãne ãdjirãba ewarida basidã. Maã ewari jũesidã eberãrãda zocãrã Paulo bamaa zesidã. Dia-ðeðãba aba quewara Pauloba beðea basia Æcõrẽba eberãrã pe erobãðebemada. Æcõrẽba Moisea diaðã leyðeba, Æcõrẽneba beðeabadaba bãpedadãðeba biðã jaradia basia Jesuda jãnamãrẽã. ²⁴ Pauloba jaradãra ãcrlãba jãsiðã, baribãrlã ãcrlãba jãnaé basia. ²⁵ Maã bẽrã caicayaðapeða wãbãrlãbãda basia. Maãne Pauloba nãwã jarasia:

–Æcõrẽ Jaureba bãrã drõãenabemarãa wãrã beðeada Æcõrẽneba beðeabari Isaiaðeba nãwã jarasia:

²⁶ Naã purua nãwã jaradã wãdua:

Bãrãba ũrĩ panãmĩna cawãðãã. Bio unu panãmĩna cawãðãã.

²⁷ Ædjirãba soðeba poya cawãðãã, ũrĩ quĩrĩãnaéa idjaba unu quĩrĩãnaéa.

Mãwã beaðãẽbara ãdjirãba unucasiðã, ũrĩcasiðã idjaba soðeba cawacasiðã.

Maãbe mã jãnapãda mãra ãdjirãra biabicasia. ^{III}

²⁸ Jããbe cawãðãdua: Æcõrẽba dadji edrã edaðebema jara beara judiorãẽmaa diabueya. Ædjirãbãrlã bia ũrĩnia.–

²⁹ Pauloba mãwã jarasidã judiorãra ãduba caicaya duanlda ãyã wãbãrlãsiðã. ^{IV}

³⁰ Mãwãnacarea Paulora poa umé Romane basia. Idji ba debari paratada djibarãa diabadjia. Idji acðe wãbãdara jũma bia edabadjia. ³¹ Idjia beðeabadjia Æcõrẽba eberãrã pe erobãðebemada idjaba dadji Boro Jesucritoðebemada ebuðã jaradiabadjia. Maãne ni abãlba mĩã sãnaca basia.

^{III} Isaia 6:9-10. ^{IV} Griego beðeðe ãcrlã cartãde maã versicula neã.

ROMANO

Poa 56are Pauloba nañ cartada djabarã Roma purudebema itea ðasia. Roma purudea wãé bæda bërã cartara ðasia idjidebemada cawadãmãrëã. Jerusaleñnaa wãï naëna Corinto purudeba diabuesica ða (Hecho 20:1-3). Roma purude djabarã judiorãda, judiorãé siða baraasia. Judiorãba Æcõrëba Moisea diaða leyra ëpë panabad-jidãa bariblrã judiorãéba ëpënaca basía. Mañ bërã Pauloba nañ crícha dromada Romano 1:16-17de ðasia: “Mñra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, mañ bedea ijãbldara Æcõrëba idji lðaðeaba jüma ëdrl edabari bërã; judiorãda, judiorãé siða. Mañ bedea biadëba Æcõrëba cawabi ða sãwã ëberãra jipa unubarida. Jesucritoda ijãsira mãwã unubaria.”

Pauloba nañã ðasia judiorãba, judiorãé biða cadjirua obada carea Æcõrëba cawa oida (1:18deba aþa 3:20daa). Mañare ðasia Æcõrëba idji biadëba Jesucrito ijãbldarã jipa unu ðadëbemada (3:21neba aþa 5:21naa). Mañare ðasia Æcõrëba Jesucrito ijã beara idji Jauredeba ara idji itea bia ðabarida (6:1neba aþa 8:39daa). Mañare ðasia zocãrã judiorãba Jesucritora ijãnaé panlmína ewari aþa ijãnida (9:1neba aþa 11:36daa). Mañare ðasia sãwã dadjirãra jipa nñbaðida panlda (12:1neba aþa 15:13daa). Jirüare ðasia España druadãa wãï naëna djabarã Romanebemada acldë wã quíríã ðada (15:14-28). Pauloba jirüare ðadara 16:1-27de ða.

Nañ cartadë Pauloba nañã ðaða

1 Mñra Pauloa, Jesucrito nezocaa. Æcõrëba mñra edasia Jesucritoba diabueðada bamãrëã idjaba ðasia bedea bia Æcõrënebemada jaradiadë wãmãrëã.

2 Mañ bedea biara Æcõrëba naënaeða diai jarasia. Idjideba bedeadadarãba mañra Idji Bedeade ðasiðaa.

3 Mañ bedea biara idji Warradëbema. Idji Warra dadjirã Boro Jesucritora nañ djaradë Israeldebeba boro Davideba zedãa. Bariblrã idji beu bæðada ãrëbasidë Æcõrë Jaureba unubisia Æcõrë Warra lðaða ðada.

5 Jesucritodeba Æcõrëba mñra ðasia idjia diabueðada bamãrëã. Idji biadëba mãwã ðasia jüma druazabemaba Jesucritoda ijãnamãrëã, idji bedeadã ijã oðamãrëã, idjaba idjida bia jaradãmãrëã. **6** Bãrã siða Æcõrëba trãsia Jesucrito itea bæadãmãrëã.

7 Mñra nañ cartara ðablrã jüma Romanebema djabarã itea. Æcõrëba bãrãra quíríã ða idjaba trãsia idji ëberãrãda bæadãmãrëã. Mñra quíríã ða dadjirã Zeza Æcõrëba dadjirã Boro Jesucrito ume ädji biadëba bãrãra careba pananida idjaba necai þai siða dia pananida.

Paulo Romanaa wã quíríã bæda

8 Nañã mñra jaraya: Jesucritodeba mñra jüma bãrã carea Æcõrëba bia ðaða abaria bãrãba Jesucrito ijã panlnebemada druazabemaba bedea panl bërã.

9 Æcõrëba quíríã ðara jüma mñ soðeaba o ða bedea bia idji Warradëbemada jaradia ða bërã. Idjia cawa ða mñra iwidiblrãza bãrã carea iwidibarida. **10** Mñra iwidibaria idjia quíríã ðablrã mñra idu bãrã acldë wãbimãrëã. **11** Wãrãda mñra bãrãra unu quíríã ða Æcõrë Jauredeba carebai carea. Mãwã bãrãra zarea bæaða. **12** Mñra quíríã ða dadjirãba abarica Crito ijã panlneba dji careba pananida zarea panani carea.

13 Djabarã, mñra quíríã ða bãrãba cawadida wãrãda þarima zocãrã bãrãmaa wãida crícha þabarida.

Bariblrã wadibidã poya wãé ða. Bãrãmaa wã quíríã ða mñra jaradia ðadëba jãmabemarãba Jesucritoda ijãnamãrëã dewara druadëbemarãba ijãpedãda quírãca.

14 Mñra bedea bia Jesucritodebemada jümarãa jaradiada ða. Ne cawa þeaa, ne adua quedëaa, carta cawa þeaa, carta adua þeaa biða jaradiada ða. **I** Mañ carea bãrã Romanebemarãa biða jaradiadë wã quíríã ða.

16 Mñra peracaa bedea bia Jesucritodebemada jaradiai carea, mañ bedea ijãbldara Æcõrëba idji lðaðeaba jüma ëdrl edabari bërã; judiorãda, judiorãé siða.

17 Mañ bedea biadëba Æcõrëba cawabi ða sãwã ëberãra jipa unubarida. Jesucritoda ijãsira mãwã unubaria. Æcõrë Bedeade nãwã þa ða:

Æcõrë quírãpita jipa þara idji ijã adëba zocai þaya. **III**

Ëberãrã Æcõrë quírãpita bedeade panlnebema

18 Æcõrëba bajãneba cawabi ða cadjirua o þeara, jipaé þea siða idji quírübideba jüma cawa oida. Ädjia cadjirua o panlneba wãrã bedëara idu cawabidãca.

19 Æcõrënebema poya cawaida þara ädjirãba bio cawa panla, idjia cawabi ða bërã. **20** Nañ ëjüã oðadëba ãtaa Æcõrë ununacadebemada ëberãrãba ebuða unubadaa.

Idjia oða acld panlneba cawa panla idjira Æcõrëda idjaba ewariza ne jüma poya o ðada. Mañ carea cadjirua o þeaba poya jaradãeã Æcõrë adua panl bërã bedeade panlëda. **21** Ädjirãba Æcõrëra cawa panasidãmína idjia bia bedeadãé basía idjaba bia ðaða adãé basía. Äteblrã crícha neé þea quírãca crícha panesidãa. Mãwã ädji críchara bié bepedã pãñmane panesidãa. **22** Ädjirãba crícha cawa bæaða asidãmína crícha neé þeasia.

I Ne cawa þea, ne adua quedëa. Griego bedeade þa ða “griegoãa idjaba äñbemarãa.” **II** Judiorãda, judiorãé siða. Griego bedeade nãwã þa ða: “Nañã judiorãda, mañare judiorãé siða.” **III** Habacuc 2:4.

²³ Ācōrē beuca bia quiruda igarasidaa. Mañbe dadji beuida ða zaca ðada oðapeða mañgla bia beða panesidaa. İbana za quĩrāca, animarā jĩrũ quĩmārē ðea za quĩrāca, idjaba jāne wābada animarā za quĩrāca oðapeða mañgla bia beða panesidaa.

²⁴ Mañ carea Ācōrēba iduaribisia ādji soba cadjirua o quĩrā ðada oðamārēā. Mañ bērā ādjirāba mĩā perada o panesidaa. ²⁵ Wārā Ācōrēda igarapeða sewadr ěpē panesidaa. Ācōrēba ne jūmada oðamĩna idji cāyābara idjia oðadr ěpē panesidaa idjaba bia beða panesidaa. Bariblr ĩdadjirāba ababe Ācōrēablr ewariza bia beðeðida panla. Bia ða māwā ðaıda. ^I

²⁶ Ādjirāba sewada ěpēpeðeða bērā Ācōrēba iduaribisia mĩā perada oðamārēā. Wērāra umaquĩrā ume ðaıda idu ðapeða abarica wērā ume panesidaa. ²⁷ Ara mañ quĩrāca umaquĩrāra wērā ume ðaıda idu ðapeða abarica umaquĩrāda dji awuapeða mĩā perada o panesidaa. Mañ cadjirua o panl carea Ācōrēba ādjirāra cawa oya idjia cawa oida ða quĩrāca.

²⁸ Ādjirāba Ācōrēra igarapeða bērā idjia iduaribisia crĩcha cadjiruada ěpēnapēða mĩā oiē ðeada o pananamārēā. ²⁹ Ne jūma cadjiruada obadaa. Mĩā peraida ðada obadaa, ne jūma awuabadaa, djārāra biē obadaa, djārāba erobla carea biē crĩchabadaa, mĩā beabadaa, caicayabadaa, djārā cūrũgabadaa, djārā biē jarabadaa, idjaba nēblr obadaa. ³⁰ Djārā ěcarraare biē beðeabadaa, Ācōrēra quĩrāmabadaa, idjaba djārā quĩrāpita biē beðeabadaa. Ādjirāra dji biara ðeada abadaa idjaba dji dromaana abadaa. Djārā biē oði carea jlrabadaa. Ādji djibari beðeara tĩānaca.

³¹ Clwlr zarea ðea. Ādjia beða ðapeðara oðaca. Quĩrā neē ðea, ādji biē oðara quĩrādoðaca idjaba djārāra quĩrā djuburiðaca. ^{II}³² Ādjirāba bio cawa panla Ācōrēba māwā o ðeara bio cawa oida. ^{III} Bariblr ara māwā o nĩna idjaba dewararāba abari quĩrāca cadjirua obaðe bia crĩchabadaa.

Ācōrēba cawa oiðebema

² Mañba ni abalba crĩchaiē ða Ācōrē quĩrāpita beðeðe ðeða. Dji jipaara o ðaða a ða ðeða māwā crĩchaiē ða. Djārāba cadjirua o ðada jarablr ara idjida jara ða, idjia ðeða abari quĩrāca obari bērā. ² Dadjirāba cawa panla jūma cadjirua o ðeara Ācōrēba jipa cawa obarida. ³ Mañ bērā djārāba cadjirua o ðada abalba jarablr, bariblr abarica o ðablr, idjia crĩchaiē ða Ācōrēba cawa oēða. ⁴ Māwā crĩcha ða igara ða Ācōrēba quĩrā djuburia ðeðebemada, jūma droa ðeðebemada, idjaba cadjirua oð isabe cawa oðeðebemada. Idjia adua ða Ācōrēba māwā bio quĩrā djuburia ðada cadjiruada igarapeða idjima zemārēā.

⁵ Bariblr clwlr zarea ða bērā idjia cadjiruada igaraca Ācōrēma ze amaaba. Mañ carea Ācōrēba cawa oi ewaride idji quĩrūbiðeba wetara cawa oya.

^I Bia ða māwā ðaıda. Griego beðeðe ða ða: "Amén." ^{II} Ādji biē oðara quĩrādoðaca. Griego beðeðe ebuða ðeða. ^{III} Ācōrēba māwā o ðeara bio cawa oida. Griego beðeðe nāwā ða ða: "Ācōrēba jara ðarā māwā o ðeara beuðida panla."

Mañ ewaride Ācōrēba unubiya sāwā jūmarāda jipa cawa oida. ⁶ Idjia jūmarā diya ādjia opeða quĩrāca. ⁷ Ācllr biada o panla Ācōrēba ādjida bia unumārēā, bia jaramārēā, idjaba ewariza idji ume zocai ðamārēā. Mañ ěberārā Ācōrēba wārā ða ewariza idji ume zocai pananamārēā. ⁸ Bariblr Ācllrba crĩcha biē ðeða djārā cāyābara biara ðeða carea jlrabadaa. Mañ bērā wārā beðeara tĩā quĩrānaca idjaba cadjiruada obadaa. Mañ ěberārā Ācōrēba idji quĩrūbiðeba bio cawa oya. ⁹ Idjia cawa oblr jūma cadjirua o ðeara bia mĩga ðeða idjaba sorua ðeða. Judiorāda, judiorāē ðeða māwā ðeða. ^{IV}¹⁰ Bariblr jūma bia o ðeara Ācōrēba bia unuya, bia jaraya, idjaba necai ða. Judiorāda, judiorāē ðeða māwā oya. ¹¹ Ācōrēba ěberārā jūmaena abari quĩrāca jipa cawa oya.

¹² Ācōrēba Moisea diða ley adua ðeða cadjiruara obada bērā mañ leyra adua panlmĩna Ācōrēba cawa oya. Idjaba mañ ley cawa ðeða cadjiruara obada bērā Ācōrēba ara mañ leyðeða cawa oya. ¹³ Ley ũr panlneba ěberārā Ācōrē quĩrāpita jipa ðeða, āteblr tĩā o panlneba Ācōrē quĩrāpita jipa ðea. ¹⁴ Judiorāēba mañ leyra adua panlmĩna ādji crĩchadeba mañ leyba jara ða quĩrāca eða obadaa. Māwā unubibadaa biada, cadjirua ðeða cawa panla. ¹⁵ Ara ādjia o panlneba unubi panla mañ leyba jara ða soðeða cawa panla. Ādji crĩchade cawa panla biada wa cadjiruada o panla, beðeðe panla wa beðeðe panlēða. ¹⁶ Jūmarāba ādji soðe mērā eropanla Ācōrēba cawa oi ewaride Jesucritoðeða cawa oya. Māwā beða bia mla jaradia ða jara ða quĩrāca.

Ācōrēba Moisea diða leyðeða judiorāra jipa ðeða

¹⁷ Bārā judiorāba dji biarāna abadaa. Ācōrēra biara cawa panlana abadaa. Crĩcha panla ēdrðeða Ācōrēba Moisea diða leyra cawa panl bērā. ¹⁸ Mañ leyra eropanl bērā cawa panla Ācōrēba cārēda quĩrā ðada idjaba cārēda jipa ðada. ¹⁹ Bārāba crĩcha panla Ācōrē adua ðearā poya bia jaradia pananida dauberrea ðea jipa edeðda quĩrāca, pāĩmane ðea lnaanaa edeðda quĩrāca. ²⁰ Ācōrēba Moisea diða leyra eropanl bērā crĩcha panla jūma necawaada eropanla idjaba wārā beða ðeða cawa panla. Mañ bērā crĩcha panla crĩcha neē ðearā, waði bio adua ðearā ðeða poya jaradia pananida. ²¹ Bārāba dewararā jaradia panlblr, zcārē cārēā ara ðaduða jaradiaðe? Bārāba jaradiabadaa ne drlacara ðada. Bariblr bārāra ne drlabadaa. ²² Bārāba jaradiabadaa daunemacara ðada. Bariblr bārāra daunemabadaa. Bārāba quĩrānaca jlwaba oðe ācōrēbia beðeðeða. Bariblr jlwaba oðe ācōrē deðebema nebiada drlabadaa. ²³ Ācōrēba Moisea diða leyra bārābio cawa panlana abadaa. Bariblr mañ leyba jara ða tĩānaē panl bērā, bārā carea dewararāba Ācōrēneðebemada biē beðeabadaa. ²⁴ Mañ carea Ācōrē beðeðe nāwā ða

^{IV} Judiorāda, judiorāē ðeða. Griego beðeðe nāwā ða ða: "Nārā judiorāda, mañare judiorāē ðeða."

ɓa: "Judiorǎ́ɓa ǎ́cǔrǎ́ra bié jarabadaa bǎ́rǎ́ba bié obada carea." I

25 ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa leyda bǎ́rǎ́ba tǎ́ osidara, bǎ́rǎ́ cacua wǎ́agoɗada bia ɓa ǎ́cǔrǎ́ ǎ́berǎ́rǎ́ bǎ́rǎ́. Bariblrl maɓ leyra tǎ́ oɗaéblrl, bǎ́rǎ́ra ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita cacua wǎ́agoé bea quírǎ́ca ranla. II²⁶ Maɓne judioéba maɓ leyra tǎ́ o ɓablrl, cacua wǎ́agoé ɓamína ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita cacua wǎ́ago ɓa quírǎ́ca ɓa. 27 Bǎ́rǎ́ judiorǎ́ra cacua wǎ́agobadaa unubiéi carea ǎ́cǔrǎ́ ǎ́berǎ́rǎ́da. Idjaba ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa leyda cawa ranla. Bariblrl maɓ leyra tǎ́ oɗaé ranla. Maɓ bǎ́rǎ́ cacua wǎ́agoé ɓaba maɓ leyda tǎ́ oiblrl, cawabiya bǎ́rǎ́ra judiorǎ́mína beɗeade ranlda. 28 Judio arara ababe naɓ djaradeba máwǎ́ ɓaéa. Idjaba cacua wǎ́agoɗa arara naɓ djaradebemaéa. III²⁹ ǎ́teblrl soɗe jipa ɓara ǎ́cǔrǎ́maaraǎ́ judio araa. Soɗe jipa ɓaɗara ǎ́cǔrǎ́maaraǎ́ cacua wǎ́agoɗa araa. ǎ́cǔrǎ́ Jaureba máwǎ́ jipa ɓabaria. IV ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa ley ǎ́rǎ́ ɓaɗeaba jipa ɓaéa. Soɗe jipa ɓara ǎ́berǎ́rǎ́ba bia jaradacamína ǎ́cǔrǎ́ba bia jarabaria.

3 Mǎ́a máwǎ́ jara ɓa bǎ́rǎ́ bǎ́rǎ́ba crícha ranlsicada judiora ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita mácuáé ɓada. Crícha ranlsicada cacua wǎ́ago ɓa síɗa mácuáé ɓada.

2 Máwǎ́éa. Ne zocǎ́rǎ́neba judiorǎ́ra dji biarǎ́a. Naǎ́rǎ́ mǎ́a jaraya máwǎ́ ranlda ǎ́cǔrǎ́ba idji beɗeara ǎ́djirǎ́a diaɗa bǎ́rǎ́. 3 Máwǎ́mína ǎ́crlrl ǎ́djirǎ́nebamaba idji beɗeara tǎ́naé ɓasia. ¿Maɓgl carea ǎ́cǔrǎ́ba oi jaradara oéca? 4 Máwǎ́éa. ǎ́cǔrǎ́ba oi jaradara wǎ́rǎ́da jǔma oya. ǎ́berǎ́rǎ́ra jǔmaena sewaiɗa ɓeamína ǎ́cǔrǎ́ra beɗeaba ɓa ɓa. Idji Beɗeade náwǎ́ ɓa ɓa:

Bl beɗeablrlɗe jǔmarǎ́ba cawaɗia bla jara ɓara jipa ɓada;

abalɓa bl bié jarablrlɗe bla cawabiya ɓara jipa ɓada. V

5 Mǎ́ra beɗeaya ǎ́berǎ́rǎ́ beɗeabada quírǎ́ca. ǎ́crlrlɓa jarabadaa cadjirua o ranlne ǎ́cǔrǎ́ra jipa ɓada ebuɗa unubibadada. Maɓne ǎ́cǔrǎ́ba cawa oiblrl, idjira jipa ɓaéana abadaa. ¿Dji máwǎ́ jara ranla cǎ́rǎ́da jaradéi? ¿Jaradéca ǎ́cǔrǎ́ra jipa ɓaéda cadjirua o beara cawa oi bǎ́rǎ́? 6 ¿Wǎ́rǎ́da máwǎ́éa! ǎ́cǔrǎ́da jipa ɓaébara, ¿sǎ́wǎ́ naɓ ǎ́jǔǎ́nebamara jipa cawa ocaɓi? 7 ǎ́crlrlɓa jarabadaa sewa o ranlneba ǎ́cǔrǎ́ra sewa ocada ebuɗa unubibadada. Críchabadaa ǎ́djia sewa o ranl carea ǎ́berǎ́rǎ́ba ǎ́cǔrǎ́a auɗuara bia beɗeadeɗa. Maɓ bǎ́rǎ́ ǎ́djimaaraǎ́ ǎ́cǔrǎ́ba cawa oié ɓa. 8 Máwǎ́ra ¿dadjirǎ́ba auɗuara cadjiruada oɗida ranlca ǎ́berǎ́rǎ́ba ǎ́cǔrǎ́a auɗuara bia beɗeadeamǎ́rǎ́é? ǎ́crlrlɓa ǎ́dji crícha cadjiruadeba jarabadaa daiba máwǎ́ jaradia ranlda. Máwǎ́ jara beara ǎ́cǔrǎ́ba wǎ́rǎ́da bié ɓaɗa ɓa.

ǎ́berǎ́ jipa ɓara neéa

9 Maɓ bǎ́rǎ́ ¿cǎ́rǎ́da jaradéi? ¿Jaradéca dai judiorǎ́da dewarǎ́ cǎ́yǎ́bara biara beada? ¿Máwǎ́éa! Mǎ́a naɓ

I *Isaía 52:5; Ezequiel 36:20-23.* II *Cacua wǎ́agoé bea. Maɓba jara ɓa: "ǎ́cǔrǎ́ ǎ́berǎ́rǎ́éa."* III *Judio araa idjaba cacua wǎ́agoɗa araa. Maɓba jara ɓa: "ǎ́cǔrǎ́ ǎ́berǎ́rǎ́a."* IV *Jeremia 4:4; Ezequiel 36:26-27.* V *Salmo 51:4.*

cartade cawabisia judiorǎ́ba, judiorǎ́é biɗa cadjiruara obadada. 10 Maɓglɗebemada ǎ́cǔrǎ́ Beɗeade náwǎ́ ɓa ɓa:

ǎ́berǎ́ jipa ɓara ni aba biɗa neéa.

11 Ni abalɓa adua ɓa cǎ́rǎ́da jipa ɓada. Ni abalɓa ǎ́cǔrǎ́ra jrlrlca.

12 Jǔmarǎ́ba ǎ́cǔrǎ́ra igarasidaa. Jǔmarǎ́da ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita bié panesidaa.

Ni abalɓa biada ocaa. Bia o ɓara ni aba biɗa neéa. VI

13 ǎ́djia cadjirua beɗeabadara beuɗa uria ewa nǔml quírǎ́ca ɓa. ǎ́dji iteba sewada obadaa. VII

ǎ́djia jara ranlneba djǎ́rǎ́ra bié obadaa damaba cablrl quírǎ́ca. VIII

14 Djǎ́rǎ́ quírǎ́ma ranlneba ǎ́dji iteba bié jarabadaa. IX

15 Baridua carea mǎ́ beabadaa.

16 ǎ́dji wǎ́blɗaza djǎ́rǎ́ bia pananada ǎ́rǎ́napeɗa bia mǎ́gabibadaa.

17 Djǎ́rǎ́ ume necai beɗeira adua ranla. X

18 Ni maǎ́rǎ́ biɗa ǎ́cǔrǎ́ra wayaɗaca. XI

19 Maɓ beɗeaba ǎ́cǔrǎ́ leyɗe ɓara dji ley ǎ́rǎ́ beara jara ɓa. Máwǎ́ ni abalɓa poya jaradéa cadjirua neé ɓada. Maɓ leyɗeaba cawa ranla jǔma naɓ ǎ́jǔǎ́nebamara ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita beɗeade ranlda. 20 Wǎ́rǎ́da ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa ley tǎ́ o ɓaɗeaba ni abalɗa ǎ́cǔrǎ́ quírǎ́pita jipa ɓaéa. Maɓ leyba cawabi ɓa dadjia cadjiruada obadada.

ǎ́cǔrǎ́ba Jesucritodeba ǎ́berǎ́rǎ́ jipa unubaria

21 Bariblrl idira ǎ́cǔrǎ́ba cawabisia maɓ ley oɗaéne sǎ́wǎ́ ǎ́berǎ́rǎ́ra jipa unubarida. ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa leyɗe idjaba ǎ́cǔrǎ́neba beɗeabadarǎ́ba ɓapeɗa cartade biɗa maɓnebamada ɓa ɓa. 22 Abalɓa Jesucritoda tǎ́sira ǎ́cǔrǎ́ba idjira jipa unubaria. Jesu tǎ́ɓɗara idjia jǔma máwǎ́ jipa unubaria. Ni abalɗa quírǎ́ awara unucaa. 23 Wǎ́rǎ́da jǔmarǎ́ba cadjiruada obadaa. Maɓ bǎ́rǎ́ ǎ́cǔrǎ́ biya quiruɗebemada ǎ́ bea. 24 Bariblrl ǎ́cǔrǎ́ba ni cǎ́rǎ́ síɗa obiéne idji biɗeaba ǎ́berǎ́ra jipa unubaria. Máwǎ́ unubaria Jesucritoba idji beuɗeaba cadjiruadebamada ǎ́drɗ ɓa bǎ́rǎ́. 25 ǎ́cǔrǎ́ba Jesucritora ɓasia cadjirua carea beumǎ́rǎ́. Dadjirǎ́ carea idji oara erozoasia. Maɓ tǎ́ɓɗade ǎ́cǔrǎ́ba dadji cadjiruara quírǎ́doabaria. Jesucrito dadjirǎ́ cadjirua carea beuɗaba cawabi ɓa ǎ́cǔrǎ́ba jipa cawa obarida. Crito ze naéna cadjirua opeɗadara ǎ́cǔrǎ́ba jǔma droa ɓaɗeaba cawa oé ɓasia. 26 Bariblrl idira Jesucritodeba ǎ́cǔrǎ́ba cadjiruara jǔma jipa cawa obaria. Maɓ bǎ́rǎ́ ǎ́cǔrǎ́ba Jesu tǎ́ɓɗara jǔma jipa unubaria. Máwǎ́ ebuɗa ɓa ǎ́cǔrǎ́ra ne jǔmane jipa ɓada.

27 Maɓ bǎ́rǎ́ ¿cǎ́rǎ́é ara dadjidebamada bia beɗeadei? Poya bia beɗeadeaéa. ¿Sǎ́wǎ́éarǎ́? Poya bia beɗeadeaéa, ǎ́cǔrǎ́ba Moisea diaɗa ley tǎ́ o ranlneba idji quírǎ́pita jipa ranlé bǎ́rǎ́, ǎ́teblrl Jesu tǎ́ ranlneba dadjirǎ́ra idji quírǎ́pita jipa ranla. 28 Dadjirǎ́ba jaradia ranla Jesu da tǎ́ ranl bǎ́rǎ́ ǎ́cǔrǎ́ba dadjirǎ́ra jipa unubarida.

VI *Salmo 14:1-3.* VII *Salmo 5:9.* VIII *Salmo 140:3.* IX *Salmo 10:7.* X *Isaía 59:7-8.* XI *Salmo 36:1.*

Ācōrēba Moisea diada ley t̄jā o panlneba dadjirāra idji quīrāpita jipa beadaaca.

²⁹ ĶĀcōrēra ababe judiorā Ācōrēca? ĶIdjira judiorāē Ācōrēēca? Wārāda Ācōrēra abablrl ǂa bērā idjaba judiorāē Ācōrēa. Idjia jūma Jesu t̄jābldara jipa unubaria. Cacua wēāgo beaba, cacua wēāgoē bea biāda Jesuda t̄jāsīdara jipa unubaria. ³¹ Jesuda t̄jā panl bērā ĶĀcōrēba Moisea diada leyra igara panlca? Māwāēā, āteblrl maļ leyba jara ǂara obadaa.

Abrahaļba Ācōrē t̄jāna

4 ĶCārēda jaraēdi drōā naēnabema Abrahaļnebemada? ĶSāwā Ācōrēba jipa unusi? ² Abrahaļba ne bia o ǂaēba Ācōrē quīrāpita jipa ǂaēabara, ara idjīdebemada poya bia beēacasia. Bariblrl wārā arada ni cārē siāda oē basīa Ācōrē quīrāpita bia beēai carea. ³ Ācōrē Beēade nāwā jara ǂa: “Abrahaļba Ācōrēra t̄jāsīa. Maļ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.” ⁴ Abalba trajuda oiblrl, idjia edablrlra bari edaēā, āteblrl idji trajubari dji boroba diaya. ⁵ Bariblrl Ācōrē quīrāpita jipa ǂai carea ne oē ǂaba Ācōrēda t̄jāiblrl, Ācōrēba maļ ēberāra jipa unuya. Cadjirua o beaba Ācōrēda t̄jāsīdara Ācōrēba jipa unubaria. ⁶ Ara maļ quīrāca Daviba jara-sīa: Ācōrē quīrāpita jipa ǂai carea ne oē ǂara Ācōrēba jipa unusira bio bia ǂaya. ⁷ Nāwā jarasia:

Ēberārāba Ācōrē ley t̄jā oēāē pananada idjaba cadjirua opeāada Ācōrēba quīrādoasira bio bia panania.

⁸ Ēberāba cadjirua oēā carea Ācōrēba beēade ǂaēāna aiblrl, maļ ēberāra bio bia ǂaya. **II**

⁹ Maļba ǂababe cacua wēāgo beadr̄l bio bia pananica? ĶCacua wēāgoē bea siāda bio bia pananaēca? Daiba jarasīdaa Abrahaļba Ācōrēra t̄jāna bērā Ācōrēba idjira jipa unusida. ¹⁰ Bariblrl ĶĀcōrēba idjira sāļbe jipa unusi? ĶJipa unusica idji cacua wēāgoēacareā wa wēāgoi naēna? Wārāda idji cacua wēāgoi naēna Ācōrēba idjira jipa unusia. ¹¹ Abrahaļba Ācōrēra t̄jāna bērā, cacua wēāgoē ǂaēamīna Ācōrēba idjira jipa unusia. Maļ cawabi carea Abrahaļba j̄rūare idji cacuara wēāgosia. **III** Cacua wēāgoē beaba Ācōrēda t̄jāniblrl, Abrahaļra ādjirā zezaa, abari quīrāca t̄jā panlneba Ācōrēba jipa unu ǂa bērā. ¹² Idjaba Abrahaļba idji cacua wēāgoi naēna t̄jā ǂaēā quīrāca cacua wēāgo beaba t̄jāniblrl Abrahaļra ādjirā zezaa.

¹³ Ācōrēba Abrahaļa, idjīdeba zedi ēberārāa biāda naļ ējūāra diayaēā asia. Bariblrl māwā jaraē basīa Abrahaļba idji leyda t̄jā oēā bērā. Āteblrl māwā jarasia Abrahaļra jipa ununa bērā. Māwā jipa unusia Abrahaļba idjida t̄jāna bērā. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diada ley t̄jā o beaba Ācōrēba diai jaraēara edabldabara, dadji quīrābe Critora t̄jā panacasīdaa idjaba Ācōrēba diai jaraēara edaēā bacasia. ¹⁵ Maļ leydeba Ācōrēba cawa oya. Wārāda leyda neē ǂaēabara, dadjirāra maļ ley igarablda carea beēade pananaē bacasia.

¹⁶ Ācōrēba diai jaraēara dadjirāba edaēā idjida t̄jā panl bērā. Ācōrēba idji biādeba maļra bari dia ǂa.

I *Genesi 15:6.* II *Salmo 32:1-2.* III *Genesi capítulo 17.*

Maļ bērā jūma Abrahaļ ēberārāba maļra wārāda edaēā. Ācōrēba Moisea diada leydeba panlba Ācōrēda t̄jā panlbrlrl maļra edaēā. Bariblrl ababe ādjīablrl edaēāēā, āteblrl judiorāē biāda Abrahaļ quīrāca Ācōrēda t̄jāniblrl edaēā. Māwā Abrahaļra jūma dadjirā, dji Ācōrē t̄jā bea zezaa. ¹⁷ Ācōrē Beēade nāwā ǂa ǂa: “Mā ǂara ǂasia zocārā puru bea zezada ǂamārēā.” **IV** Wārāda Ācōrē quīrāpita Abrahaļra jūma dadjirā, dji Ācōrē t̄jā bea zezaa. Ācōrēba beupeāada ǂrēbabībaria idjaba ne neēnebemada obaria. Ara maļ Ācōrēda Abrahaļba t̄jā ǂasia.

¹⁸ Ācōrēba nāwā jarasia: “ǂaēba yōbldarāda zocārā duanania.” ^V Abrahaļba poya warra unuēda cawa ǂamīna t̄jāsīa Ācōrēba warra unubida idjia jaraēā quīrāca. Māwā t̄jā ǂaēba zocārā puru bea zezada ǂesia Ācōrēba jaraēā quīrāca. ¹⁹ Warra unui carea jū-mawāyā drōāda ǂamīna Abrahaļba maļglra waēibiāda bio t̄jā ǂasia. Idjira berara cien poa ǂasia. Idji quima Sara siāda warra tocada cawa ǂamīna Abrahaļba waēibiāda bio t̄jā ǂasia. ²⁰ Idjia ni maārī biāda crīchaē basīa Ācōrēba diai jaraēara diaēda. Āteblrl soēba wārāda bio t̄jā ǂasia idjaba Ācōrēa bia beēabadjia. ²¹ Idjia cawa ǂasia Ācōrēba oi jaraēara wārāda jūma poya oida. ²² Abrahaļba māwā t̄jāna bērā Ācōrēba jipa unusia. ^{VI} ²³ Ācōrē Beēade māwā ǂa ǂa. Bariblrl maļ beēara ababe idjīdebemada beēā ǂaēā. ²⁴ Āteblrl dadjirānebema siāda beēā ǂa, dadjirāba t̄jā panneba Ācōrēba jipa unu ǂa bērā. Ācōrēba dadji Boro Jesura beu ǂaēada ǂrēbabīsia. Ara maļ Ācōrēda dadjirāba t̄jā panla. ²⁵ Idjia Jesura ǂasia dadjirā cadjirua carea beumārēā. Maļbe beu ǂaēada ǂrēbabīsia dadjirāra idji quīrāpita jipa ǂai carea.

Jesuēba dadjirāra Ācōrē ume necai duanla

5 Jesucritoda t̄jā panl bērā Ācōrēba dadjirāra jipa unu ǂa. Maļ bērā dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrē ume necai duanla. ² Maļ awara Jesucrito t̄jā panl bērā Ācōrēba idji biādeba dadjirāra ewariza carebabaria. Idjaba ǂasrīda panla cawa panl bērā Ācōrē biya quīruēbemada edaēā. ³ Maļ awara dadjirā bia mīga panlne ǂasrīda panabadaa cawa panl bērā maļglēba biara droa cawaēāda. ⁴ Maļ droa panlneba cawa panla Ācōrēba dadjirāra bia unu ǂada. Maļglēba cawa panla Ācōrē bia quīruēbemada edaēā. ⁵ Maļra sewaēā, āteblrl wārāda edaēā. Māwā cawa panla Ācōrēba idji Jaureda dadjirāa diaēā bērā. Idji Jauredeba dadjirā soē cawabi ǂa dadjirāra wārāda bio quīrā ǂada.

⁶ Dadjirā cadjiruādebemada poya ēdrāēā panasīdaē Ācōrēba ǂaēā ewarīde Critora dadjirā dji cadjiruārā carea beusia. ⁷ Zarea ǂa ēberā jipa ǂa carea abalba ara idjida idu beabida. Āt̄bērā ēberā bia carea abalba ara idjida idu beabisicada. ⁸ Bariblrl Ācōrēba dadjirāra bio quīrā ǂada unubīsia waēī cadjiruāde panlne Critora dadjirā carea beuēā bērā.

⁹ Crito oa erozoādeba Ācōrēba dadjirāra jipa unu

IV *Genesi 17:5.* V *Genesi 15:5.* VI *Genesi 15:6.*

ba. Mañ bërã Critodeba dadjirãra Ācõrëba cawa oidebemada wãrãda êdrãdia. ¹⁰ Dadjirã wadibida Ācõrë ume dji quĩrũda beaside idji Warra beudebeba dadjirãra idji ume bia basia. Mãwã dadjirãra wãrãda êdrãdia Critora zocai ba bërã. ¹¹ Mañ awara dadjirã Boro Jesucritodeba Ācõrë ume bia panl bërã idjideba Ācõrë ume basrãda panla.

Adañ idjaba Crito

¹² Êberã abalbeba cadjiruara nañ êjũãne zesia. Idjaba mañ cadjiruabeba dadji beufira zesia. Jũmarãba cadjiruada obada bërã beubadaa. ¹³ Ācõrëba Moisea idji ley diai naëna êberãrãba nañ êjũãne cadjiruara obadjidaa. Baribrlã mañ ley neé bæda bërã jaraca basia êberãba cadjirua o panl carea beudebe panlda. ¹⁴ Mãwãmĩna Adañ ewarideba aba Moise ewaridaa êberãrãda beusidaa cadjiruara obadjida bërã. Baribrlã Adañba cadjirua oda quĩrãca odaé basia. Adañba igarasia Ācõrëba idjia ebeba jaradara baribrlã ãdjirãba mãwã odaé basia.

Adañneba jũmarãda bié panena quĩrãca dji zeida bædebeba jũmarãda poya bia panesidaa. ¹⁵ Wãrãda êberã abalba cadjirua oda carea jũmarãda beusidaa. Baribrlã êberã abalbeba Ācõrëba idji biadeba zocai baida bari diasia jũmarãda zocai beadamãrëã. ^{II} Jesucritoba idji biadeba dadjirã itea oðara Adañba cadjirua oðadeba zeda cãÿãbara lãlara ba. Mañ bërã Ācõrëba bari dia lãra Adañba cadjirua oðadeba zeda quĩrãca bæã. Mañ awara Adañba cadjirua ababe oda carea Ācõrëba cawa opeða jũmarãda beudebe panlana asia. Baribrlã êberãrãba cadjiruada zocãrã opeðadamĩna Ācõrëba ni cãrë sida obiène idji biadeba ãdjirãra jipa unubaria. ¹⁷ Wãrãda êberã abalba cadjirua oðadeba jũmarãda beubadaa. Baribrlã dewara êberãda ba, Jesucritoda. Idjideba Ācõrëba ni cãrë sida obiène êberãrãra jipa unubaria. Idji biadeba bio carebaria. Ācõrëba mãwã erobãra Jesucritodeba ewariza idji ume zocai panania.

¹⁸ Wãrãda êberã abalba cadjirua oda carea Ācõrëba cawa opeða jũmarãda beudebe panlana asia. Idjaba êberã abalba jipa oda carea Ācõrëba jũmarãda poya jipa unuya ewariza idji ume zocai pananamãrëã.

¹⁹ Wãrãda êberã abalba Ācõrëba jaradara iãã odaé bërã zocãrã êberãra dji cadjiruara da panesidaa. Idjaba êberã abalba jũma iãã oda bërã zocãrã êberãra Ācõrëba jipa unuya.

²⁰ Ācõrëba Moisea idji leyra diasia êberãrãba cawadamãrëã cadjiruara zocãrã obadada. Baribrlã êberãrãba cadjiruara biara osidaa Ācõrëba idji biadeba biara quĩrã djuburiasia. ²¹ Wãrãda êberãrãba cadjiruada obada bërã beubadaa. Baribrlã Ācõrëba idji biadeba êberãrãra jipa unubaria dadjirã Boro Jesucritodeba ewariza idji ume zocai pananamãrëã.

Cadjiruadebema êdrãpedada

⁶ ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panl? ¿Dadjirãra wadibida cadjiruade nĩbaðica Ācõrëba idji biadeba biara quĩrã djuburiamãrëã? ² ¿Wãrãda mãwã oðé panla! Dadjirãra cadjiruadebemada beusidaa. Mañ bërã ¿sãwã cadjiruade nĩbaði? ³ Bãrãba cawa panla borocuesidaa unubisidaa Crito ume äbaa panlda. Mãwã unubisidaa idji ume beusidaa idjaba jousidaa. Mañbe dadjirã Zeza Ācõrëba idji lãba waibãba bædeba Crito ãrëbabida quĩrãca dadjirã sida ãrëbabisia zocai bai djiwidide nĩbaðamãrëã.

⁵ Dadjirãra Crito ume beusida bërã idji ãrëbaða quĩrãca zocai bai djiwidide nĩbaðica. ⁶ Dadjirãba cawa panla dadji crĩcha drõãra beusida Crito ume cruðe cachida quĩrãca. Mãwãbãrlã dadjirã crĩcha drõãba nañ cacuaba cadjirua o quĩrãca bæda waa poya obiëa. Dadjirãra waa cadjirua nezocarãëa. ⁷ Wãrãda abalda Crito ume äbaa beusibrlã, cadjiruadebemada êdrãsia. ^{III}

⁸ Dadjirãra Crito ume äbaa beupeðada bërã iãã panla idji ume zocai pananida. ⁹ Dadjirãba cawa panla Critora beu bæda ãrëbaða bërã waa beuëda. Beuba idjira waa poyaëa. ¹⁰ Crito bãrima aba beudeba jũma cadjiruada poyasia. Idjira waa beuëa ãtebãrlã Ācõrë itea zocai ba. ¹¹ Ara mañ quĩrãca cawadida panla bãrãra cadjiruadebemada beusidaa idjaba dadjirã Boro Jesudeba Ācõrë itea zocai panlda.

¹² Mañ bërã cadjiruara idu bãrã boro babirãnadua. Mãwã bãrã cacua beuida lãba cadjirua o quĩrãca bæda oðãëa. ¹³ Bãrã cacuaa idu cadjiruara obirãnadua. Ætebãrlã ara bãdjida Ācõrëa diaðadua. Bãrãra cadjiruade beu pananada Ācõrë itea zocai panesidaa. Mañ bërã bãrã cacuada Ācõrëa diaðadua jipa oði carea.

¹⁴ Ācõrëba idji biadeba bãrãra êdrã bæda bërã idjaba Ācõrëba Moisea diaða leydeba panlé bërã, cadjiruara bãrã boroda bæië ba.

Jipa oðidebema

¹⁵ ¿Mañnebemada sãwã crĩcha panl? Ācõrëba idji biadeba dadjirãra êdrã edaða bërã idjaba dadjirãra Moisea diaða leydeba panlé bërã ¿cadjiruada oðida panlca? ¿Mãwãëa! ¹⁶ Bãrãba cawa panla ara bãdjida djãrã nezocada bæði carea diaðibãrlã, dji boroba jarabãrlãra jũma iãã oðida panla. Ara mañ quĩrãca bãrãba cadjiruara bãrã boroda bæðibãrlã, cadjiruara oðapeða beuðia. Baribrlã Ācõrëda bãrã boroda bæðibãrlã, idji beðea iãã obldaðe jipa nĩbaðica. ¹⁷ Naëna bãrãra cadjirua nezocarã basia. Baribrlã jũma Ācõrënebema jaradiapeðadara soðeba iãã o panl bërã mãã Ācõrëa bia bæda abaria. ¹⁸ Bãrãra cadjiruadebemada êdrãpeða Ācõrë nezocarãda panesidaa jipa oði carea.

¹⁹ Mãã mãwã nezocadebemada beðea ba nañ crĩchada jaradai carea. Ara bãdjideba cawadida zarea ba bërã mãwã jaradia ba. Wãrãda naëna bãrãba ara

I Griego beudebe nãwã bã ba: "Adañra dji zeida bæda quĩrãca basia." II Jũmarã. Griego beudebe bã ba "zocãrã."

III Cadjiruadebemada êdrãsia. Griego beudebe mããba idjaba jara ba: "Cadjirua o bædebemada Ācõrëba jipa basia."

bādjidā bāsidaa cadjirua nezocada beadi carea. Māwā bārāba mīā perai debemada, jūma cadjirua sida ewariza wetara o panabadjidā. Baribrlg idira Ācōrē nezocārā bērā ara bādjidā bādūa jipa oēi carea. Māwābrlg Ācōrē itea bia beadia. ²⁰ Bārāra cadjirua nezocārā baside jipa oēida crīchadaca basia. ²¹ Baribrlg cadjirua o panlneba zcārē biada edasida? ;Māwā o panana carea idira quīrā pera panlēca? Cadjirua o panl carea ēberārāra beudia. ²² Idira bārāra cadjiruadebemada ēdrpēda bērā Ācōrē nezocada panesidaa. Māwā bārāra Ācōrē itea bia panesidaa. Maļ bērā idji ume ewariza zocai panania. ²³ Wārāda cadjirua o panl carea ēberārāra beudia. Baribrlg dadjirā Boro Jesucritodeba Ācōrēba ewariza zocai baida bari dia baa.

Mīā amacara panl leydeba Pauloba jaradiada

7 Djabarā, Ācōrēba Moisea diađa leyra cawa panl bērā maļ leydeba mļa bārāa bedēaya. Bārāba cawa panla ababe zocai panlnebrl dadjirāra maļ leydeba panlda. ² Naļ quīrāca baa. Maļ leyba jara baa wērā quima bara bāra idji quima zocai bade idji ume baida bada. Idji quima waēi zocai bade maļ wērāba dewara umaquīrāda edaibrll, leyba jara baa wērāra daunemasida. Baribrlg idji quimada beusira wērāra idji quima ume baida bā leydebemada ēdrasia. Maļne idjia dewara umaquīrāda edaibrll, daunemaē baa. ⁴ Djabarā, ara maļ quīrāca Crito beudadeba bārāra Ācōrēba Moisea diađa leydebemada beusidaa. Māwā dewaradeba poya panania. Idira bārāra Crito dji ĩrēbadade. Idjideba panl bērā Ācōrē itea poya bia oēia. ⁵ Dadjirāra naļ djaraba o quīrā badeba nībasidade Ācōrēba Moisea diađa leyba jara bā carea wetara cadjiruada o quīrāsidaa. Maļne cadjirua o panl carea beuida panasidaa. ¹⁶ Baribrlg Ācōrēba Moisea diađa leydeba pananada dadjirāra ēdrasidaa. Maļ leydebemada beusida bērā idira Ācōrēra idji Jauredeba ēpēnia. Waa crīchadaēa Moiseba bāda leydeba ēpēnida.

Cadjirua o quīrā badebema

7 ;Maļnebemada sāwā crīcha panl? ;Ācōrēba Moisea diađa leyra cadjiruaca? ;Māwāēa! Maļ ley neē badabara mļa adua bacasia cārēda cadjiruada. Maļ leyba djārānera awuarāduada aēaēbara, mļa djārāne awuaira cadjiruada adua bacasia. ¹⁸ Baribrlg awuarāduada aēa bērā cadjirua o quīrā badeba mļa ne jūmada wetara awuasia. Wārāda Ācōrēba Moisea diađa ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrāē bacasia. ¹⁹ Naēna maļ ley adua baside mļa necai babadjia. Baribrlg cawaside mļa cadjiruada o quīrāsia. Maļbe cadjirua carea beuida basia. ¹⁰ Maļ ley ijā o badeba mļa Ācōrē ume ewariza zocai baida basia. Baribrlg oca bērā maļ leyba cawabisia mļa beuida bada.

I *Beudida panasidaa. Griego bedēade nāwā bā baa: "Beudira zau panasidaa."* II *Exodo 20:17.* III *Wārāda Ācōrēba Moisea diađa ley neē badabara wetara cadjiruara o quīrāē bacasia. Griego bedēade nāwā bā baa: "Ley neēne cadjiruara beusia."*

¹¹ Maļ leyba jara bā carea mļa cadjiruada wetara o quīrāsia. Maļbe cadjiruaba mļa cūrūgasia crīchamārēā maļ leydeba jipa baida. Baribrlg ijā oca bērā beuida basia.

¹² Wārāda maļ leyra Ācōrēneba. Maļ leyba jara bāra jūma bio bia baa, jipa baa, idjaba ariēde baa. ¹³ Māwāra zley bia bāba mļa beubisica? ;Māwāēa! Ātebrllg cadjirua o bā carea mļa māwā beuida basia. Mļa cadjirua o bā carea maļ ley bia bāba jara baa mļa beuida bada. Māwā ebuēda baa cadjiruara sāwābrllg bāda. Mļa cadjirua o bāra wārāda bio cadjirua baa.

¹⁴ Dadjirāba cawa panla Ācōrēba Moisea diađa leyra Ācōrē Jauredeba zesida. Baribrlg mļa naļ djarade baa. Mļa cadjiruaba nēdoēda quīrāca baa idji nezocada bamārēā. ¹⁵ Mļa adua baa cārē cārēā jāwā obarida. Mļa ne bia o quīrā bāra ocaa, ātebrllg mļa cadjirua o quīrāē bāda obaria. ¹⁶ Baribrlg mļa cadjirua o bāra o quīrāē bā bērā ebuēda baa Ācōrēba Moisea diađa leyra mļa bia unu bada. ¹⁷ Maļ bērā ara mļdjia quīrā badeba cadjiruara o bāēa, ātebrllg cadjirua mļ soēde bāba māwā obibaria. ¹⁸ Mļa cawa baa mļ soēra biada neēda. Biara jaraibrll, mļa naļ djarade bā bērā ara mļdjia quīrā badeba biada poya ocaa. Mļa biada o quīrā bāmīna poya ocaa. ¹⁹ Wārāda mļa bia o quīrā bāra ocaa, ātebrllg cadjirua o quīrāē bāda obaria. ²⁰ Mļa cadjirua o quīrāē bāda o bāmīna, ara mļdjia quīrā badeba māwā o bāēa. Ātebrllg cadjirua mļ soēde bāba māwā obi baa.

²¹ Maļ bērā naļda cawa baa: mļa biada o quīrā bāmīna cadjirua mļ soēde bāba cadjiruada obibaria. ²² Wārāda mļa soēdeba Ācōrē leyra bio bia unu baa. ²³ Māwāmīna dewara crīcha sida mļ soēde baa. Maļglba mļ preso ero bā quīrāca mļa cadjiruada obibaria. Mļa bia o quīrā bāra maļ crīchaba idu obi quīrāca ne bia oi crīcha ume djō bā quīrāca.

²⁴ ;Mļa mīā djuburi baa! ;Caiba mļa ēdrll bāi naļ cacua beuida bāba cadjirua o quīrā badebemada? ²⁵ Ababe Ācōrēbrllg dadjirā Boro Jesucritodeba mļa ēdrll bāya. Maļ carea mļa idjia bia baaēda aya. Wārāda mļ crīchade Ācōrē leyra ijā o quīrā baa, baribrlg naļ djarade bā bērā cadjirua mļ soēde bāba cadjiruada obibaria.

Ācōrē Jauredeba nībadidebema

8 Idira dadjirāra Jesucrito ume panl bērā ni maārī bida bedēade panlēa. ^{IV} Ācōrē Jaureba dadjirāa zocai bāi djiwidida Jesucritodeba diasia. Dadjirāra cadjiruadebemada idjaba beudidebemada ēdrll bāsia. ³ Ācōrēba Moisea diađa leyba dadjirāra cadjiruadebemada poya ēdrll bāē basia. Naļ djaraba o quīrā badeba nīnaba maļ ley ijā oēi cāyābara cadjiruada obadaa. Baribrlg Ācōrēba idji Warrada diabuesia dadjirā dji cadjiruārā quīrāca bamārēā. Maļne idji Warrara dadjirā cadjirua carea beusia. Māwā Ācōrēba idji Warradeba dadjirāra cadjiruadebemada ēdrll bāsia. ⁴ Idjia

IV *Griego bedēade ĩcrlg cartade naļ sida bā baa: "Ādjirāra naļ cacuaba cadjirua o quīrā badeba nīnāē bērā, ātebrllg Ācōrē Jauredeba nīna bērā."*

māwā osia dadjirāba poya jipa ođamārēā idji leyba jara ɓa quĩrāca. Iđira dadjirāra poya jipa nĩbađia nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩnaé bēřā, ātebɓɓɓ Ācōrē Jauredeba nĩna bēřā.

⁵ Nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩnaba ababe nađ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɓađɓɓ crĩchabadaa. Baribɓɓ Ācōrē Jauredeba nĩnaba Ācōrē Jaureba quĩrĩā ɓađɓɓ crĩchabadaa. ⁶ Nađ djaraba o quĩrĩā ɓađa abalɓa crĩcha ɓaibɓɓ beuya. Baribɓɓ Ācōrē Jaureba quĩrĩā ɓađa crĩcha ɓaibɓɓ necai ɓaya idjaba ewariza Ācōrē ume zocai ɓaya. ⁷ Abalɓa nađ djaraba o quĩrĩā ɓađa crĩcha ɓaibɓɓ, Ācōrē ume dji quĩrũa. Ācōrē leyra tĩjā o quĩrĩāēa, ni poya tĩjā oēa. ⁸ Nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩnara Ācōrēba bia unucaa.

⁹ Baribɓɓ Ācōrē Jaureda wārāda bārā sođe ɓaɓɓɓɓ, idjideba nĩnaa. Nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩnaēa. Wārāda Crito Joure neé ɓara Critodeēa. ¹⁰ Baribɓɓ Critoda bārā sođe ɓaɓɓɓɓ, bārā jaurera zocai ɓa Ācōrēba bārāra jipa unu ɓa bēřā. Māwāmĩna bārāba cadjirua o panana carea nađ djarade beuđia.

¹¹ Baribɓɓ idji Jaureda bārā sođe ɓa bēřā, idjideba bārā cacua beuida ɓara ĩrēbabiya Jesu ĩrēbabiđa quĩrāca.

¹² Djabarā, dadjirāra wārāda Ācōrē Jauredeba nĩbađia panla. Nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩbađiē panla. ¹³ Bārāda nađ djaraba o quĩrĩā ɓađeba nĩbađibɓɓ beuđia. Baribɓɓ nađ djaraba cadjirua o quĩrĩā ɓađa Ācōrē Jauredeba igarađibɓɓ, ewariza Ācōrē ume zocai panania. ¹⁴ Jūma Ācōrē Jauredeba nĩnara Ācōrē warrarāa. ¹⁵ Bārāba Ācōrē Joure edasiđade nezocada ɓaé basia. Ātebɓɓ ɓasia Ācōrē warrarāda beađamārēā. Idjideba ne wayađacaa ātebɓɓ Ācōrēa “mā Zeza” abadaa. ¹⁶ Dadjirā sođe Ācōrē Jaureba cawabi ɓa wārāda Ācōrē warrarāda. ¹⁷ Idji warrarā bēřā Crito ume ābaa idjia erobadebemada edađia. Dadjirāda wārāda Crito bia mĩgađa quĩrāca bia mĩga pananibɓɓ, Ācōrēba Crito ume ābaa bio bia ɓaya.

Bajāne bia pananinebema

¹⁸ Dadjirā nađ ewaride bia mĩga pannebemada mĩla mācua crĩchacaa, nocoarebema ewaride Ācōrēba dadjirāra bia ɓa bēřā. ¹⁹ Ne jūma Ācōrēba ocuađaba quĩrĩā ɓa idji warrarā bia panebɓdada isabe unubida. ²⁰ Naēna ne jūma Ācōrēba bia ocuađara bié besia. Baribɓɓ iduba māwā bié beé basia, ātebɓɓ Ācōrēba bié ɓasia. Māwāmĩna ne jūma bié beđaba jā ɓa Ācōrēba idji warrarā bia ɓa quĩrāca bia ɓamārēā. Małbe waa ɓerawaēa.

²² Dadjirāba cawa panla wērāba warra toɓɓɓe puacarea isabe to quĩrĩābarida. Ara mađ quĩrāca ne jūma Ācōrēba ocuađara puadeba ɓeaca ɓa. Mađ carea isabe bia ɓe quĩrĩā ɓa. Ācōrēba ocuađa bié beđa ewarideba aba ididaa māwā ɓa. ²³ Mał awara Ācōrēba dadjirā cacuara bia ɓamārēā jā panlmisa dadjirā siđa puadeba panla. Idji warrarā edabɓɓe māwā oya. Idji Jaureda dadjirā naārā diasia wārāda idji warrarāda cawađamārēā. ²⁴ Ācōrēba dadjirāra ēdɓ edađa bēřā małɓɓ jā panla. Dadjia jā panla wađibiđe

neé panla. Eropanlbara ɓcārē cārēā jā panacasiđe? ɓCaiba idjia erobadeba edai carea jā ɓa? ²⁵ Baribɓɓ dadjirāba jā panla wađibiđe neé panl bēřā jūma droa panneba cawa panla wārāda edađida.

²⁶ Mał awara ara dadjiduba lɓaé panl bēřā Ācōrē Jaureba dadjirāra careba ɓa. Wārāda adua panla sāwā Ācōrēa aride iwidiđida. Baribɓɓ Ācōrē Jaureba dadjia poya jarađaca beđeadeba dadjirā carea Ācōrēa iwidiɓaria. ²⁷ Małne Ācōrē dadji so acɓbariba idji Jaureba iwidi ɓara cawa ɓa, idjia quĩrĩā ɓa quĩrāca idjiderā carea iwidiɓari bēřā.

Ācōrēba ne jūmaneba careɓaria

²⁸ Ācōrēba crĩcha beđa quĩrāca idji quĩrĩā beđa trāsia. Dadjirāba cawa panla małɓɓ itea Ācōrēba ne jūmaneba biada obarida. ²⁹ Idjia naēnaeđa cawa ɓasia cairāda idjiderā baida. Ādjirāra ɓasia idji Warra Jesu quĩrāca beađamārēā. Māwā idji Warra Jesura djabarā zocārā pannebemada dji nabemaa. ³⁰ Ācōrēba idji Warra Jesu quĩrāca beađamārēā naēnaeđa ɓađara idjima trācuasia. Idjia trācuadeba jipa unusia. Idjia jipa ununarāa idji biya quirudebemada diaya.

³¹ ɓMałɓeDEMADA sāwā crĩcha panl? Ācōrēra dadjirāre ɓa bēřā ɓcaiba dadjirāra poyai? ³² Wārāda Ācōrēba idji Warra arada wāgaé basia ātebɓɓ jūma dadjirā carea idu beabisia. Mał bēřā idjia dadjirā ne jūma biada Crito ume ābaa diaēca? ³³ ɓCaiba Ācōrēa idjia edađarāda poya bié jarai? Ācōrēba dadjirāra jipa unubaria. ³⁴ ɓCaiba dadjirāra beđeade panlana ađi? Ni abalɓa māwā jarađeđa Jesucritora dadjirā carea beuđa bēřā. Idjira beu beđada ĩrēbasia. Iđira Ācōrē jɓwa araare ɓa. Mama dadjirā carea Ācōrēa beđeade djuburia ɓa. ³⁵ ɓCaiba dadjirāra Crito quĩrĩānebemada poya āyā ɓa? Ewari zarea zebɓɓe, bia mĩga panne, ēberārāba dadjirā bié ođi carea ēpē panne, jarraba zebɓɓe, cacuađe jāni carea neé panne, mini-jichiade panne, ēberārāba bea quĩrĩā panne ni abalɓa dadjirāra Crito quĩrĩānebemada poya āyā ɓa. ³⁶ Ācōrē beđeade nāwā ɓa ɓa:

Ewariza ɓl carea दौरa bea quĩrĩā panla. Oveja beabɓda quĩrāca beađida crĩcha panla. ^I

³⁷ Baribɓɓ Critoba dadjirāra quĩrĩā ɓa. Idjideba jūma małɓɓ dadjirāba poyabadaa. ³⁸ Mał carea mĩla cawa ɓa dadjirāda beuđibɓɓ wa zocai pananibɓɓ, Ācōrē quĩrĩānebemada jĩga pananaēa. Nađ ewaride, nubema ewaride biđa jĩga pananaēa. Idjaba bajānebema nezocarāba, jairāba, dji droma beaba, nađ deđeade ɓɓlara beaba, nađ deđeade jeweđara beaba, ni cārē Ācōrēba ođadebema biđa dadjirāra idji quĩrĩānebemada poya āyā ɓa. ^{II} Ara mał quĩrĩāra dadjirā Boro Jesucritodeba unubisia.

Ācōrēba israelerā edađe

9 Mĩra Critode bēřā wārā beđeada jaraya. Sewa oēa. Ācōrē Jaureba mał sođe nađ beđeera wārā

^I Salmo 44:22. ^{II} Jairā. Griego beđeade nāwā ɓa ɓa: “Dji dro-marāba, jūma poya beaba.”

arada cawabi ɓa. 2 Naɓda jaraya: mɓ ẽberãrã judiorã carea ewariza bio sopua ɓabaria. Ɔdjirãra Ɔcõrẽ ume biẽ panɓnebemada poya bia ɓaibara, mɓda ɓdjirã cacuabari Critodebemada jiga ɓecasia. 4 Ɔdjirãra Israeɓebemaa. Ɔcõrẽba ɓdjirãra naãrã edasia idji warrarãda ɓeaɓamãrẽã. 1 Idji quĩrãwãrẽã dorrodorroada ɓdjirãra unubisia. 2 Ɔdji drõã naẽnabemarã ume ɓeɓe ɓasia. 3 Idji ley siɓa Moiseɓeɓa ɓdjirãra diasia. Ɔdjirãra cawabisia idji dede cãrẽda oɓida panɓda idjaba jũma idjia diai jarãɓara ɓdjirã itea ɓasia. 5 Ɔdji drõã naẽnabemarãra dji dromarãda ɓeasia. Ɔdjirãneba Critora naɓ djarãde zesia. Idjidrɓ jũmarã Ɔcõrẽa. Idjiabɓrɓ ɓdjirãba ewariza bia ɓeɓeɓeɓa panɓa. Bia ɓa mãwã ɓaɓa.

6 Mɓa jaraẽ ɓa Ɔcõrẽba israelerã itea oyãda aɓara oẽ ɓada. Ɔteɓrɓrɓ mɓa jara ɓa jũma Israeɓeɓa yõpeɓɓara Ɔcõrẽ quĩrãpita israelerãẽda. 7 Idjaba jũma Abrahaɓneba yõpeɓɓara Ɔcõrẽ quĩrãpita Abrahaɓ warrarã araẽa. Ɔcõrẽba Abrahaɓa nãwã jarasia: "Mɓa warrarã diai jarãɓara ɓa warra Isaɓeɓa zẽɓia." 8 Mɓa ɓeɓeɓa ɓdjirãra cawabi ɓa jũma Abrahaɓneba naɓ djarãde topeɓɓara Ɔcõrẽ warrarãẽda. Ɔcõrẽba diai jarãda warrarãdrɓ Abrahaɓ warrarã araa. 9 Ɔcõrẽba Abrahaɓa diai jarãda ɓeɓeɓara naɓgɓa: "Za zeĩ roaɓde ara naɓ ewari quĩrãca mɓra wayacusa zeya. Maɓne Saraba warrada to eroɓaya." 5

10 Mɓa awara Ɔcõrẽba cawabisia idjia eda quĩrã ɓada edabarida. Idjaba cawabisia ni aɓaɓda edacada ɓdjia o panɓra bia unu ɓa ɓẽrã ɓteɓrɓrɓ edabarida idjia trɓna ɓẽrã. Nãwã cawabisia: Rebecaba mĩguisoda tosia. Dji zezara dadi drõã naẽnabema Isa basía. Baribɓrɓ maɓ warrarã todi naẽna idjaba biada ni cadji ruada oẽi naẽna Ɔcõrẽba Rebecaa jarasia: "Dji nabemada dji tẽãɓema jɓwaɓda ɓaya." 6 13 Mɓa carea Ɔcõrẽ Beɓeɓeɓe nãwã ɓa ɓa: "Mɓa Jacoboda quĩrãsia, maɓne Esaúra unu amasia." 7

14 ¿Maɓnebemada sãwã crĩcha panɓ? ¿Ɔcõrẽba jipa ocada crĩcha panɓca? ¿Mãwãẽ! 15 Ɔcõrẽba Moisea nãwã jarasia:

Mɓa quĩrã djuburia quĩrã ɓa ẽberãda quĩrã djuburi-aya idjaba mɓa quĩrãneba careba quĩrã ɓa ẽberãda quĩrãneba carebaya. 8

16 Wãrãda Ɔcõrẽba edabɓrɓ ẽberãra edacaa maɓ ẽberãba o ɓada bia unu ɓa ɓẽrã ni dji ẽberãba mãwã quĩrã ɓa ɓẽrã. Ɔteɓrɓrɓ idjia quĩrã djuburia quĩrã ɓadrɓ edabarida. 17 Ɔcõrẽ Beɓeɓeɓe idjia Egiptoɓeɓema boroo jarãɓada nãwã ɓa ɓa:

Mɓa ɓrɓa dji boroda ɓasia ɓa mĩgabi ɓeɓeɓa mɓ lɓaada unubi carea. Mãwã mɓra jũma naɓ ẽjũãne trɓ ɓaga ɓaya. 9

18 Maɓba cawabi ɓa Ɔcõrẽba aɓaɓda quĩrã djuburia quĩrã ɓabɓrɓ mãwã obarida idjaba aɓaɓda cɓwɓrɓ zarea ɓa quĩrã ɓabɓrɓ mãwã ɓabarida.

19 Mɓa ɓeɓeɓe carea aɓaɓba nãwã jaraisicada: "Ɔcõrẽba mãwã obari ɓẽrã ¿cãrẽ cãrẽã ɓdjirãra ɓeɓeɓeɓe

I Exodo 4:22. II Exodo 40:34-35. III Genesi 12:1-3. IV Genesi 21:12. V Genesi 18:10,14. VI Genesi 25:23. VII Malaquía 1:2-3. VIII Exodo 33:19. IX Exodo 9:16.

panɓana a ɓa? ¿Idjia ɓdjirã ɓa ɓeɓeɓe carea quĩrãca panɓeɓe?"

20 Baribɓrɓ dji mãwã ɓeɓeɓe ɓara ¿cai mãwã Ɔcõrẽa ɓeɓeɓe carea? Zocoba dji caɓaa jaraida ɓa: "ɓa ¿cãrẽ cãrẽã mɓra jãwã osi?" 21 ¿Dji egoro cabariba o quĩrã ɓa quĩrãca oĩ ɓa? ¿Aɓari egoroba zoco ewari droma careabemada, baridua ewari careabema siɓa oida ɓeɓeɓe?"

22 Ara maɓ quĩrãca Ɔcõrẽba o quĩrãnaɓda osia. Ɔberãrãba cadji ruada o panɓ carea Ɔcõrẽba idji quĩrãneɓeɓe idjaba idji lɓaɓeɓeɓe cawa opeɓa tɓɓl uruade ɓatabueida ɓasia. Baribɓrɓ ɓdjia cadji ruada o panɓra jũma droasia. 23 Mãwã droasia idji biya quĩru waiɓa ɓeɓeɓeɓe idjia quĩrã djuburia ɓa ẽberãrã cawabi carea. Ɔdjirãra idjia naẽna edasia idji bia quĩruɓeɓeɓeɓe mada eroɓeɓeɓeɓe. 24 Ɔdjirãra maɓ ẽberãrãneɓeɓe maa. Ɔcõrẽba idjaba ɓcõrẽba judiorãẽa. Baribɓrɓ Ɔcõrẽba jũma ɓdjirãra trɓsia. 25 Ɔcõrẽba jarãɓada Osea cartade nãwã ɓa ɓa:

Mɓ puruẽ ɓeɓeɓe mɓ puruɓa aya. Mɓa quĩrãẽ ɓeɓeɓe puruda mɓa quĩrã ɓa puruɓa aya. 6

26 Idjaba nãwã ɓa ɓa:

Mɓa jarasia ɓãrãra mɓ ẽberãrãẽda.

Mãwã jarãɓama mɓa ɓãrãra mɓ warrarãana aya. 7

27 Idjaba Isaíaba israelerãneɓemada nãwã jarasia:

Israelerãra zocãrã panɓa pusa ɓa quĩrãca. Mãwãmĩna ɓdjirãra zocãrãẽbe ẽdrɓeɓe ɓdjirã Boro Ɔcõrẽba naɓ ẽjũãne ɓeara isabe jũma cawa oi ɓẽrã. 8

29 Idjaba maɓ naẽna Isaíaba nãwã jarasia:

Ɔdjirã Boro jũma poya ɓaba dadi israelerãra ɓcõrẽba zocai ɓeɓeɓeɓe, Sodomanebemarã, Gomorraɓeɓemarã quĩrãca ni aɓa biɓa neẽ ɓacasia. 9

Judiorãba Crito ɓãnaẽ panɓneɓema

30 ¿Maɓba cãrẽda jara ɓa? Judiorãẽba jɓrɓeɓe basía Ɔcõrẽ quĩrãpita jipa ɓeɓeɓe carea. Baribɓrɓ Critora ɓãpeɓeɓe ɓẽrã Ɔcõrẽba ɓdjirãra jipa unusia. 31 Maɓne israelerãba Ɔcõrẽ quĩrãpita jipa ɓeɓeɓe carea leyɓeɓe jɓrɓ pananamĩna Ɔcõrẽba jipa unuẽ basía. 32 ¿Cãrẽ cãrẽã ɓdjirãra jipa unuẽ basi? Jipa unuẽ basía Crito ɓãnaẽ cãyãbara ɓdjia o panɓneɓa idji quĩrãpita jipa ɓeɓeɓe carea jɓrɓ panana ɓẽrã. 33 Wãrãda ɓdjirãba Critora ɓãnaẽ basía mõgarade tẽnɓdrɓda quĩrãca. 34 Ɔcõrẽ Beɓeɓeɓe maɓneɓemada nãwã ɓa ɓa:

Ɔrĩnaɓa. Mɓa Sioɓ puruẽde de oi careabema mõgarada ɓabɓrɓ. 15

Maɓ mõgarade ẽberãrãra tẽnɓdrɓpeɓe ɓeɓeɓeɓe.

Baribɓrɓ idji ɓãba idji quĩrãbe ɓãeã. 16

10 Djabarã, mɓa soɓeɓe quĩrã ɓa Ɔcõrẽba israelerãra ẽdrɓ edaida. Maɓ carea mɓa Ɔcõrẽba iwidi ɓabaria. 2 Mɓa jaraya ɓdjirãba Ɔcõrẽba wãrãda ẽpẽ quĩrã panɓa. Mãwãmĩna Ɔcõrẽba quĩrã ɓeɓeɓe mada ã crĩcha panɓa. 3 Ɔcõrẽba sãwã ẽberãrã jipa unubarida ɓdjirãba cawaɓca. Maɓda igarãpeɓe ara

X Osea 2:23. XI Osea 1:10. XII Isaía 10:22,23. XIII Isaía 1:9. XIV Ɔdjia o panɓneɓe. Griego ɓeɓeɓe ɓcõrẽba cartade nãwã ɓa ɓa: "Ɔcõrẽba Moisea diaɓa ley ɓã o panɓneɓa." XV Sioɓ purura idjaba Jerusaleɓ abadaa. XVI Idji quĩrãbe ɓãeã. Griego ɓeɓeɓe ɓã ɓa: "Peraẽa." Isaía 28:16; 1 Pedro 2:6.

ādija o panlneba jrla panla Ācōrē quīrāpita jipa beađi carea. ⁴ Baribrla Crito t̄jābdara Ācōrēba jipa unubaria. Maļ bēra ley t̄jā o panlneba jipa beađi carea waa jrlaie panla.

⁵ Moiseba b̄asia sāwā ēberārā Ācōrēba diađa leydeba poya jipa beađida. Nāwā b̄asia: “Ēberāba naļ leyba jara b̄ara t̄jā o baibrla, zocai b̄aya.” ⁶ Baribrla Crito t̄jābdara Ācōrēba jipa unubaria. Maļ ēberāba jarabaria: “Ba sođe crīcharādua abalda bajānaa wāida b̄ada Crito naļ duđa zebi carea. ⁷ Crīcharādua abalda beuđarā panabadamaa wāida b̄ada Crito l̄rēbabi carea.” ⁸ Baribrla Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a: “Ba Ācōrē bedeara cawaicha b̄a. ^{II} Ba iteba idji bedeara jaraida b̄a idjaba bl sođeba t̄jāida b̄a.” ^{III} Idji bedeara daiba nāwā jaradia panla jūmarāba t̄jānamārēā: ⁹ bl iteba Jesura jūmarā Boroađa aibrla, idjaba Ācōrēba idjira l̄rēbabisida bl sođeba t̄jāibrla, Ācōrēba ēdrl edaya. ¹⁰ Wārāda abalba sođeba t̄jāibrla, Ācōrēba jipa unuya. Iteba Jesura jūmarā Boroađa aibrla Ācōrēba ēdrl edaya.

¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a: “Idji t̄jā b̄aba idji quīrābe t̄jā baēa.” ^{IV} ¹² Ācōrēba jūmarā Boro bēra judiorāra, judiorāē siđa abarica obaria. Idjia quīrā djuburia iwīibidara bio carebabaria. ¹³ Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a: “Dadjirā Boro Ācōrēba quīrā djuburia iwīibidara jūma ēdrl edaya.” ^V

¹⁴ Baribrla ēberārāba wađi dadjirā Boro Jesucrito t̄jānaē panlne z̄sāwā idjia quīrā djuburiada iwīiđi? Idjidebemada wađi ūrīnaē panlne z̄sāwā t̄jāni? Idjaba ni abalba ādjia jaradiađe wāēb̄rla z̄sāwā idjidebemada ūrīni? ¹⁵ Ācōrēba ni abalda diabueēb̄rla, z̄sāwā jaradiađe wāni? Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a: “Bedeā bia jarade zebldara bio bia bea.” ^{VI}

¹⁶ Baribrla jūma judiorāba bedea bia Critodebemada t̄jānaē basia. Isaia cartade nāwā b̄a b̄a: “Mā Boro, daiba jarapeđađara z̄caiba t̄jāsi?” ^{VII} ¹⁷ Wārāda ēberārāba Critodebemada naārā ūrīnida panla poya t̄jāni carea. ^{VIII} ¹⁸ Baribrla mā iwīiđia: z̄judiorāba maļ bedeara ūrīnaē basica? Wārāda ūrīsiđaa. Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a:

Idjidebemada jūma naļ ējūāne jarasiđaa. Maļ bedeara t̄mleđa jara wāsiđaa. ^{IX}

¹⁹ Mā wayacusa iwīiđia: z̄judiorāba maļ bedeara cawađaca basica? Māē, cawasiđaa judiorāēba cawapeđađa quīrāca. Maļ carea Moiseba Ācōrēneba judiorāa naārā jarasia:

Mā edađaē puru careba b̄ađeba mā bārāra jiwaiđa b̄aya māda quīrānamārēā.

Mā adua b̄ađa puru careba b̄ađeba mā bārāra quīrūbigaya māda quīrānamārēā. ^X

I Levitico 18:5. II Ba Ācōrē bedeara cawaicha b̄a. Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “Idji bedeara bl caita b̄a.” III Deuteronomio 30:14. IV Idji quīrābe t̄jā baēa. Griego bedeade b̄a b̄a: “Peraēa.” Isaia 28:16; 1 Pedro 2:6. V Joel 2:32. VI Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “Bedeā bia jarade zeblda j̄rūra bio bia queđa.” Isaia 52:7. Griego bedeade l̄rla cartade b̄a b̄a: “Necai bai bedea jarade zebldara.” VII Isaia 53:1. VIII Critodebema. Griego bedeade l̄rla cartade b̄a b̄a “Ācōrē Bedea.” IX Salmo 19:4. X Deuteronomio 32:21.

²⁰ Idjaba Isaia Ācōrēneba ne wayaa neē nāwā jarasia:

Mā jrlaē pananaba māra unusiđaa. Mānebema iwīiđiaē pananarāa ara mādjidebemada cawabisia. ^{XI}

²¹ Baribrla israelerānebemada Isaia Ācōrēneba nāwā jarasia:

Ewariza māla jlwā wabadjia ēberārā clwlrla zarea bea, mā t̄jāē beara māmaa zedamārēā. ^{XII}

Āclrla judiorāba Crito t̄jāpedeđa

11 Maļ carea māla naļda iwīiđia: z̄Ācōrēba israelerā idji ēberārāda igarasica? j̄Māwāē! Māda is-

raelerānebemaa, Abrahaļ ēberārānebemaa, Benjamiļneba yōnaa. ² Ācōrēba naēna israelerāra edasia idji puruda b̄amārēā. Maļ bēra ādjirāra igaraē b̄a.

Bārāba Ācōrē Bedeade Eliađebema b̄ađada cawa panla. Eliađa Ācōrēba israelerāra nāwā biē jarasia.

³ “Mā Boro, b̄ađeba bedeadarāda jūma quenasiđaa idjaba b̄a animarā babue diabadada jūma ār̄isiđaa.

Ababe mādrl b̄a, baribrla mā siđa beađi carea jrla panla.” ^{XIII} ⁴ Maļne Ācōrēba nāwā panusia: “Māla siete mil ēberārāda mā itea waga erob̄a. Ādjirāra Baal quīrāpita chīrāborode barru cobeadađaa.” ^{XIV} ⁵ Ara maļ quīrāca naļ ewaride biđa Ācōrēba idji biađeba dai

judiorāda zocārāēbe edasia idjidebārāda beađamārēā. ⁶ Māwā Ācōrēba idji biađeba edasibrla, daiba o panl carea edaē basia. Daiba o panl carea edađabara, māwāra idji biađeba edaē bacasia.

⁷ z̄Maļnebemada sāwā crīcha panl? Israelerāba Ācōrē quīrāpita jipa beađi carea jrla pananamīna jipa beađaē basia. Baribrla israelerā zocārāē panlba t̄jāsiđaa, Ācōrēba edađa bēra. Ādjirāda Ācōrēba jipa unusia. Waabemarāba t̄jā quīrānaē basia. ⁸ Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a:

Ācōrēba ādjirā crīchara b̄asia poya cawarānamārēā, ādji dauba ununara poya cawarānamārēā,

idjaba ādji clwlrla ūrīnara poya cawarānamārēā. Ādjirāra wađibiđa ara māwā panla. ^{XV}

⁹ Idjaba judiorā boro Daviba maļglādebemada Ācōrēba jarasia:

Ādjirā bia ne coblda carea idu crīchabidua bla cawa oēda.

Māwā āduba cūrūgađia animarā jidabadade edaa b̄aeblda quīrāca. Maļne ādjirāra cawa odua.

¹⁰ Ādjirāra dauberrea bea quīrāca b̄adua ādjia unu panlra cawarānamārēā. Idjaba ewariza bia mīgabidua. ^{XVI}

Ācōrēba judiorāē ēdrl edađa

11 Naļda māla iwīiđia: z̄judiorāba Critora igarasida bēra abeđa waa Ācōrē ume poya bia beađaēca? ^{XVII}

j̄Māwāē! Āteb̄rla Crito igarapeđađa bēra Ācōrēba judiorāēda ēdrl edabaria. Māwā judiorāra jiwaiđa beađ-

XI Isaia 65:1. XII Isaia 65:2. XIII 1 Rey 19:10,14. XIV 1 Rey 19:18. XV Isaia 29:10. XVI Bia mīgabidua. Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “Ādji ēcarrara jūrēā b̄adua.” Salmo 69:22-23. XVII Griego bedeade nāwā b̄a b̄a: “z̄judiorāra tēnedrlapeđa abeđa b̄asiđaca?”

–apeda idjida quĩrĩania. ¹² Judiorãba Crito igarapedada bẽrã ädjirã cãyãbara Ācõrẽba jũma naĩ ejũãnebema judiorãẽra bio careba ßaa. Maĩ bẽrã judiorã wayacusa Ācõrẽ ume bia paneblda ewaride Ācõrẽba jũmarãda biara carebaẽca?

¹³ Mļa judiorãẽa ne jaraya. Ācõrẽba mļa bãrãmaa diabuesia jaradia ßamãrẽã. Maĩda mļa jũma jipa o quĩrĩa ßaa. ¹⁴ Mļa judiorãẽa jaradia ßaẽbeba quĩrĩa ßaa mļ eberãrã judiorã bida maĩ beðeara ũrĩ quĩrĩãnida jiwaida panl quĩrãca. Mãwã Ācõrẽba ädjirãra ðcrlg edra edaya. ¹⁵ Ācõrẽba judiorãra igarada bẽrã ðcrlg naĩ ejũãnebemarãra idji ume bia ßasia. Maĩ bẽrã Ācõrẽba judiorã wayacusa bia edabrlgde ĩcãrẽda sãwãĩ? Ädjirã siða beuðarã quĩrãca pananada Ācõrẽ ume zocai beaðia.

¹⁶ Trigo naãrã ewabldaðe paĩda ocuaðapeda maĩ paĩnebemada Ācõrẽa aba diaðibrlg, waabema paĩ siða Ācõrẽnea. Ara maĩ quĩrãca jũma judiorãra Ācõrẽnea, ädji drõã naẽnabemarãda idjide baða bẽrã. Idjaba bacuru carrada bia ßabrlg, dji jlwate siða bia beaa. Ara maĩ quĩrãca jũma judiorãra Ācõrẽnea, ädji drõã naẽnabemarãda idjide baða bẽrã.

¹⁷ ðcrlg judiorãra Ācõrẽnebemada jĩga panesiðaa olivo bacuru jlwate tẽtacuaða quĩrãca. Bãrã judiorãẽra Ācõrẽ neẽ panasiðaa olivo bacuru iduba mẽã wariða quĩrãca. Baribrlg ðcrlg bãrã judiorãẽra ðcrlg judiorã cacuabari Ācõrẽ eberãrãda panesiðaa iduba mẽã wariða olivo bacuru jlwate dji tẽtacuaðade cara ßacuaða quĩrãca. Mãwã iðira Ācõrẽba bãrã siða careba ßaa judiorã careba baða quĩrãca. ¹⁸ Baribrlg crĩcharãnadua bãrã judiorãẽra judiorã cãyãbara Ācõrẽ quĩrãpita biara beada. Quĩrãnebaðadua bãrãra dji carraðeba zocai panlda. Dji carrara bãrãneba zocai ßaẽa.

¹⁹ Āĩbẽrã bãrã judiorãẽba crĩchaðisicada Ācõrẽba judiorãra igarasida bãrãda ädjirã cacuabari edai carea. ²⁰ Wãrãda mãwã ßaa. Baribrlg Ācõrẽba ädjirãra igarasia Critoda jĩãpeðaðaẽ bẽrã. Maĩbe bãrãda edasia Critoda jĩãpeðada bẽrã. Maĩ carea bãrãra judiorã cãyãbara biara beada crĩcharãnadua, ãtebrlg Ācõrẽra waya pananadua. ²¹ Judiorãba jĩãnaẽ panl carea Ācõrẽba ädjirãra igarasia bacuru jlwate tẽtacuabrlg quĩrãca. Ara maĩ quĩrãca bãrã judiorãẽba jĩãnaẽbrlg, Ācõrẽba bãrã siða igaraya.

²² Bio crĩchaðadua sãwã Ācõrẽba idji biaðeba carebabarida idjaba sãwã cawa obarida. Judiorãba jĩãpeðaðaẽ bẽrã Ācõrẽba cawa opeða ädjirãra igarasia. Maĩne bãrã judiorãẽra idji biaðeba careba ßaa idjaba careba ßaya. Baribrlg maĩneba pananida panla. Bãrãba jĩã pananaẽbrlg, Ācõrẽba bãrã siða cawa opeða igaraya bacuru jlwate tẽtacuabrlg quĩrãca. ²³ Idjaba judiorã Crito jĩãnaẽ pananaba jĩãnibrlg, Ācõrẽba ädjirãra wayacusa bia edaya dji jlwate tẽtaðade wayacusa cara ßabrlg quĩrãca. Idji lbaðeba mãwã poya oya. ²⁴ Wãrãda bãrã judiorãẽra olivo bacuru iduba mẽã wariða quĩrãca panasiðaa. Ācõrẽba maĩ bacu-

I Ācõrẽba bãrã siða careba ßaa judiorã careba baða quĩrãca. *Griego beðeade nãwã ßã ßaa: "Bãrã siða bacuru ßa dji carraðeba ze ßaðeba bia panla."*

ruðebemada tẽtacuaðe olivo bacuru uðade cara ßacuasia. Mãwã ßaie ßamĩna Ācõrẽba osia. Maĩ bẽrã ĩjudiorãra wayacusa poya edaẽca dji uða bacuru jlwate wayacusa cara ßacuabrlg quĩrãca?

Ācõrẽba jũma israelerã edra edaieðebema

²⁵ Djabarã, mļa quĩrĩa ßaa Ācõrẽba naẽna cawabiẽ beaðada bãrãba cawaðida. Mãwã judiorã cãyãbara biara beada crĩchaðaẽa. Ācõrẽba naẽna cawabiẽ beðara naĩgla: zocãrã judiorãda cwlwrlg zarea panesiðaa idjaba cwlwrlg zarea panenia aba jũma dji Crito jĩãnida panl judiorãẽba jĩãbldaðaa. ²⁶ Mãwã-nacarea Israel purura Ācõrẽba jũma edra edaya. Ācõrẽ beðeade nãwã ßã ßaa:

Dadjirã Edra Edabarira Sioĩ puruðeba zeya. II
Idjia Jacoboðeba yõpeðarãba cadjirua opeðadara jũma quĩrãdoaya.

²⁷ Mļa ädjirã ume beða beðara oya. Ädjia cadjirua opeðadara quĩrãdoaya. III

²⁸ Judiorãba beða bia Jesuðebemada igara panl bẽrã Ācõrẽ ume dji quĩrĩa. Maĩ bẽrã bãrã judiorãẽra Ācõrẽ eberãrãda poya beaðia. Baribrlg Ācõrẽba ädjirã drõã naẽnabemarãra edaða bẽrã waðibida quĩrĩa ßaa.

²⁹ Wãrãda Ācõrẽba diaðara jãrĩcaa. Idjia trĩnara igaracaa. ³⁰ Bãrã judiorãẽba naẽna Ācõrẽra jĩãnaca basia. Baribrlg judiorãba jĩãnaẽ panl bẽrã iðira Ācõrẽba bãrãra quĩrã djuburia ßaa. ³¹ Ädjirãba iðira jĩãnaca nocoarebema ewaride Ācõrẽba quĩrã djuburiamãrẽã bãrã judiorãẽ quĩrã djuburia ßa quĩrãca. ³² Wãrãda Ācõrẽba iduaribisia jũmarãda cwlwrlg zarea beaðamãrẽã. Mãwã jũmarãda quĩrã djuburiaya.

³³ Ācõrẽra bio ne cawa ßaa idjaba crĩcha cawa ßaa. Idjia oi crĩcha ßara ni abalba poya cawaðaða. Idjia o ßa siða poya cawaðaða.

³⁴ ĩCaiba Ācõrẽ crĩchara cawa ßa? ĩCaiba idjia crĩchada jaradiabari?

³⁵ ĩCaiba Ācõrẽa ne diasi jẽda diamãrẽã?

³⁶ Ācõrẽbrlg ne jũmada osia. Ne jũmada idjideba ßaa idjaba idji itea ßaa.

Dadjirãba ewariza idjia bia beðeaðida panla. Bia ßaa mãwã ßaida.

Ācõrẽ itea beaðadua

12 Maĩba djabarã, Ācõrẽba bãrãra quĩrã djuburiãda bẽrã, mļa bãrãra beða djuburiaya ara bãdjida Ācõrẽa diaðamãrẽã. Idji itea bia beaðadua bãrãra bia unumãrẽã. Mãwã bãrãba wãrãda idji itea bia oðia. ² Naĩ ejũãnebemarãba quĩrĩa panl quĩrãca nĩbarãnadua, ãtebrlg crĩcha djiwieði Ācõrẽba dia beðeba jipa nĩbaðadua. Mãwã Ācõrẽba quĩrĩa ßara bãrãba cawaðia. Jũma idjia quĩrĩa ßara bia ßaa, jipa ßaa, idjaba idjia bia unu ßaa.

³ Ācõrẽba idji biaðeba mļa ßasia idji itea ne o ßamãrẽã. Maĩ bẽrã mļa bãrãra naĩda jaraya: ni abalba crĩchaiẽ ßaa ara idjida dji dromaara ßada. Bãrãba Critora jĩãpeðada bẽrã Ācõrẽba bãdjiza awara awara

II Sioĩ purura idjaba Jerusaleĩ abadaa. III *Isaia 59:20-21; 27:9.*

diasia ne ođamārēā. Maļ bērā idjia diađa quīrāca bād-
jia o panlnebemada jipa crīchađadua. ⁴ Dadji cacuara
aba bāmīna dadji cacuađe zocārā eropanla, jlwada,
jīrūda, boroda, ne jūmaa. Baribrlrl dadji cacuađe bea-
ba abarida ođaca. ⁵ Ara maļ quīrāca dadjirāra zocārā
panlmīna, Crito ume panl bērā cacua aba bā quīrāca
panla. Māwā dadjirā jūmarāda cacua abalđe ābaa
panla.

⁶ Ācōrēba idji biađeba dadjirāza ne ođamārēā awara
awara diasia. Idjia lclrla diasia idjiđeba beđe-
amārēā. Māwā diasibrlrl, ādjia wārāda tīā panlneba
māwā beđeada panla. ⁷ Idjia lclrla diasia djārā
carebađamārēā. Māwā diasibrlrl, djārāra carebađida
panla. Idjia lclrla diasia idji beđeada jaradiamārēā.
Māwā diasibrlrl, idji beđeera jaradiada panla. ⁸ Idjia
lclrla diasia djabarā careba panlneba biara tīā-
namārēā. Māwā diasibrlrl, djabarāra carebađida panla
biara tīānamārēā. lclrla diasia ne dia panlneba djārā
carebađamārēā. Māwā diasibrlrl, sobiađeba diadi-
da panla. lclrla diasia djabarā boroda beđamārēā.
Māwā diasibrlrl, quīrācuīta jipa o beđida panla. Id-
jaba lclrla diasia djārā quīrā djuburiađamārēā. Māwā
diasibrlrl, bslrlađeba quīrā djuburiađida panla.

⁹ Sođeba dji quīrā beđadua. Jūma cadjiruara
igaradua. Biadrll ēpēnadua. ¹⁰ Wārā quīrāneba dji
quīrā beđadua. Crīcha biađeba dji waya beđadua
idjaba djārāda biara crīchađadua. ¹¹ Coa bearānadua,
ātebrll zoquea beđadua. Dadjirā Boro Jesuba quīrā
bāra sođeba jūma ođadua. ¹² Ācōrēneba ne edađida
cawa panl bērā bslrla beđadua. Bia mīga panlne
droadua. Ewariza Ācōrēa iwidiadua. ¹³ Ācōrē
ēberārā dji ne neé queđeera carebađadua. Bārā dede
zebdara bia edađadua.

¹⁴ Bārā bié ođi carea ēpē bearāa bia jaradua.
Wārāda biyabrlrl jaradua. Bié beđida jararānadua.
¹⁵ Bslrla bea ume bslrla beđadua. Sopua bea ume
sopua beđadua. ¹⁶ Jūmarā ume bia beđadua. Djārā
cāyābara biara beada crīcharānadua, ātebrll mīā
djuburi queđe ume bia beđadua. Crīcharānadua
bārāba djārā cāyābara biara cawa panlda.

¹⁷ Abalba bārāda bié oibrll, abari quīrāca orānad-
ua. Jūmarā quīrāpita biada ođadua. ¹⁸ Bārāreba
jrladua jūmarā ume necai panani carea. ¹⁹ Djabarā,
abalba bārāda bié osira abarica bié orānadua. Ātebrll
iduaribiadua Ācōrēba cawa omārēā. Ācōrē Beđeade
nāwā bā bā: "Mlābrll cadjirua o beara cawa oya.
Mlābrll cawa oya ādjia cadjirua opeđe quīrāca."
²⁰ Idjaba Ācōrē Beđeade nāwā bā bā: "Bl dji quīrūda
jara bāde ne cobidua. Opichia bāde baido diadua.
Māwā oibrll, idjira bio peraya."
²¹ Abalba bārāda bié o bairll abarica orānadua. Ātebrll bia ođadua idjira
perapeđa idjia bié o bāra idu bāmārēā. III

I Deuteronomio 32:35. II Bio peraya. Griego beđeade nāwā
bā bā: "Tlāldauda idji boro lrl bāya." Proverbio 25:21-22. III
Griego beđeade nāwā bā bā: "Cadjirūa idu poyabirādua, ātebrll
bāa bia o bādeba cadjiruara poyadua."

Dji bororā jlwaeđa beđeada

13 Jūmarāda naļ ējūānebema bororā jlwaeđa
beđeada panla Ācōrēba bāda bērā. Neéa
Ācōrēba bādaēra. ² Maļ bērā naļ ējūānebema bororā
igara bāba Ācōrēba bāda igara bāa. Dji māwā igara
beara ādji boroba cawa oya. ³ Wārāda jipa o beaba ādji
boroba cawa oida wayađaca, ātebrll cadjirua o be-
abrlrl wayabadaa. Maļ bērā bārā bororā ume ne
wayaa neé bā quīrā panlbrll, biada ođadua ādjia bia
ununamārēā. ⁴ Wārāda bārā bororāra Ācōrēba idji ne-
zocarā quīrāca bāsia bārāda carebađamārēā. Baribrlrl
bārāba cadjiruada oibrll, ādjida wayađadua wārāda
bio cawa ođida panl bērā. IV Ādjira Ācōrē nezocarā
quīrāca panla cadjirua o beara cawa ođi carea. ⁵ Maļ
bērā bārāra naļ ējūānebema bororā jlwaeđa beđeada
panla cawa orānamārēā. Maļ awara ādjirā jlwaeđa
beđeada panla, cawa panl bērā māwā bāira jipa bāda.
⁶ Maļ carea bārāba parata diađida panlra bārā
bororāa diabadaa. Jūma dadjirā druara ādjide bā bērā
idjaba ādjirāra Ācōrē nezocarā quīrāca panl bērā,
bārāba maļ paratara diađida panla.

⁷ Jūmarāa diađadua bārāba ādjiza diađida panl
quīrāca. Bārā bororāa parata diađida panlra diađadua.
Bārāba wayađida panlra wayađadua. Bārāba bia
jaradua panlra bia jaradua.

⁸ Bārāba diai bara panlbrll, jēda diađeā beārānad-
ua. Ababe dji quīrā beđadua. Djārā quīrā bāba jūma
Ācōrēba Moisea diađa leyra tīā o bāa. ⁹ Maļ leyba jara
bāa: "Daunemarādua, mīā bearādua, ne drlarādua,
djārāba erobāra awuarādua." V Maļra idjaba jūma maļ
leyba jara bā sida naļ crīcha abalba jūma jara bāa:
"Djārāra quīrādua ara bldji quīrā bā quīrāca."
VI¹⁰ Quīrā erobāba djārāra bié oca. Djārā quīrā bāde
jūma Ācōrēba Moisea diađa leyra tīā o bāa.

¹¹ Jūma maļgrra o pananadua cawa panl bērā naļ
ewarira sāwā bāda. lrlmanadua. Waa cāi bearānadua.
Dadjirā naļ ējūā cadjiruadebema ēdrll ewarira
caitaara bāa dadjia naārā tīāpede cāyābara. ¹² Naļ
ewari cadjiruara jōbođoa diamasi nūmanada lrladr-
bođo quīrāca. Maļ bērā dadjirāba cadjiruada idu
bādepeđa biada ođida panla. Māwā dadjirāra cadjiru-
adebemada jūma jūātrll beđeā sordaoba jūātrlbariba
idji cacua jūātrll erobā quīrāca. ¹³ Dadjirāra quīrāipa
nībađida panla āsa nībabada quīrāca. Bslrla
obadađe beu nībađié panla, auđuada o nībađié
panla, caicaya beađié panla, idjaba djārāba erobā
carea bié crīchađié panla. ¹⁴ Ātebrll dadjirā Boro Je-
sucrito nībađa quīrāca nībađadua. Naļ djaraba cad-
jirua o quīrā bāra iduaribirānadua.

Djabarā bié jaradié panl

14 Djaba abalba dadjia Jesucrito tīā panlnebe-
mada wađi bio adua bābrll, idjira bia edađad-

IV Wārāda bio cawa ođida panl. Griego beđeade nāwā bā bā:
"Necora idji quīrābe erobāca." V Exodo 20:13-15, 17. VI Leviti-
co 19:18.

ua. Baribrlg idjia adua badebema carea idji ume caica-yarānadua. ² Mla naŋda jara bla: lclgl djabarāba cawa panla ne jūmada coŋida panlda. Baribrlg lclgl djabarāba dadjia Jesucrito tja panlnebemada waŋi bio adua panl bēra crīcha panla ababe néudebemada coŋida panlda. ³ Baribrlg ne jūma cobariba ne jūma cocada igaraié bla. Idjaba ne jūma cocaba ne jūma cobarida bié jaraié bla, umena Ācōrēba edaŋa bēra. ⁴ ¿Brla cai māwā djārā nezocada bié jarai carea? Idji borobrlg jaraya bia o bāda wa bié o bāda. Baribrlg dadjirā Boro Ācōrēba jaraya jūma idji nezocarāba bia o panlda, idji lbaŋaŋe careba ba bēra bia o pananamārēā.

⁵ Idjaba lclgl djabarāba crīcha panla lclgl ewarira ewari droma. Lclgl djabarāba crīcha panla ewarira jūmaena abarida. Baribrlg ādjiza soŋeba crīcha panl quīrāca oŋida panla. ⁶ Ewari droma waga baba dadjirā Boro Ācōrē itea māwā o bla. ¹ Ne jūma cobariba māwā cobaria dadjirā Boro Ācōrēra waya ba bēra. Mañ carea ne sobrlaŋe idjia Ācōrēa bia blaŋa abaria. Idjaba ne jūma cocaba māwā cocaa dadjirā Boro Ācōrēra waya ba bēra. Mañ carea ne sobrlaŋe idjia biŋa Ācōrēa bia blaŋa abaria.

⁷ Ni aballda ara idji itea zocai baŋa. Idjaba ni aballda ara idji itea beuēa. ⁸ Zocai panlne dadjirā Boro Ācōrē itea zocai panla. Idjaba beusidara dadjirā Boro Ācōrē itea beuŋa. Māwā zocai panlne wa beubldaŋe biŋa dadjirā Boro Ācōrēnea.

⁹ Critora beusia beuŋarā Boro bai carea. Idjaba lrebasia zocai bea Boro bai carea. ¹⁰ Mañ bēra ¿cārē cārē ba djabada bié jara ba? ¿Cārē cārē idjira igara ba? Jūma dadjirā Ācōrē quīrāpita panania dadjiza opeŋaŋara cawa omārēā. ¹¹ Ācōrē Bedeade nāwā ba bla:

Dadjirā Boroba nāwā jara bla: mla wārāda zocai ba bēra wārāneba jaraya jūmarāda mla quīrāpita chīrāborode cobeaŋida mla bia bedeaŋi carea.

Idjaba jūmarāba jaraŋa mla Ācōrēda. ^{III}

¹² Wārāda dadjiza opeŋaŋara Ācōrēa jūma jaraŋa.

¹³ Mañ bēra djārāba o ba carea waa bié bedeaŋi panla. Ātebrlgl soŋeba nāwā crīchaŋida panla: dadjia o panlneba djaba aballda cadjiruade baebidibrlgl, biara bla oŋaŋa. ¹⁴ Mla dadjirā Boro Jesucrito ume ba bēra wārāda cawa bla ni abal djicoda cadjiruade bla. Baribrlgl abalba baridua djico coida cadjiruada crīchaibrlgl, maŋgla cocara bla. ¹⁵ Bla co badeba bl djabada idji soŋe bié beibrgl, blra quīrāneba nīŋa. Bla co badeba bl djaba crīchara ārīrādua Critora idji carea beuŋa bēra. ¹⁶ Bārāba o panlra biada cawa panla. Baribrlgl djārāba maŋda bié jaraŋibrlgl, orānadua bié bedearānamārēā. ¹⁷ Ācōrēba pe erobadebemarāa jaracaa cārēda coŋida panlda idjaba cārēda doŋida panlda. Ātebrlgl quīrā bla ādjirāba idji Jaurēdeba jira o pananida, necai pananida, idjaba bsrīda

I Griego bedeaŋe lclgl cartade naŋ siŋa ba bla: "Ewari droma wagaŋe baba māwā o bla dadjirā Boro Ācōrē itea." II Ācōrē. Griego bedeaŋe lclgl cartade "Crito" ba bla. III Isaia 45:23.

pananida. ¹⁸ Crito māwā ēpē beara Ācōrēba bia unu bla. Ēberārā biŋa bia unubadaa.

¹⁹ Mañ carea jrlaŋida panla djabarā ume necai beaŋi carea. Māwā dji careba panania biara tjanī carea. ²⁰ Bārāba co panlneba Ācōrēba djārā soŋe oŋara ārīrānadua. Wārāda Ācōrē quīrāpita jūma djicora bia bla. Baribrlgl bié bla dadjia co panlneba dewarallda cadjiruade baebidida. ²¹ Biara bla nedjara coŋa, uva ba doŋa, wa ni cārē siŋa oŋa bl djabara cadjiruade baebi amaaba.

²² Bla ne jūmada coida bāda crīcha baibrgl, wa ne jūmada cocara bāda crīcha baibrgl, ababe blaibrgl Ācōrē ume bl crīchara cawaida bla. Bla crīcha ba quīrāca djārāa ogo crīchabirādua. Wārāda dadjia o panl carea dadji soŋe bié crīchaŋeibrgl, bio bsrīda panania. ²³ Baribrlgl abalba nāwā crīchaŋicada: "Ātībērā naŋgla cocara bla." Dji māwā crīcha baba maŋda coibrgl, idji soŋe bié beya, bié o bāda crīcha ba bēra. Wārāda abalba o bala ātībērā jira baŋa crīchaibrgl, cadjiruada o bla.

Djārā carebaŋadua bia pananamārēā

15 Dadjia tja badebema bio cawa beaba mācua adua queŋara carebaŋida panla. Ababe dadjia quīrā panlda oŋi panla. ² Ātebrlgl djārāba quīrā panldrl oŋida panla ādjida bia beaŋamārēā idjaba biara tjanamārēā. ³ Wārāda Crito biŋa ara idjia quīrā bala oŋe basia, ātebrlgl Ācōrē Bedeade ba ba quīrāca māwāsia. Nāwā ba bla: "Ācōrē, ādjirāba bl bié jaraŋaŋe mla siŋa bié jaraŋaŋa." ^{IV} ⁴ Ne jūma Ācōrē Bedeade bāda dadjirāa jaraŋi carea bla. Dadjirāa sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droaŋamārēā. Māwā dadjirāba wārāda cawa panla Ācōrē ume ewariza bia pananida. ⁵ Ācōrēba dadjirāa sobiabibaria idjaba carebabaria jūma droaŋamārēā. Mla quīrā bla ara mañ Ācōrēba bārā careba baŋa abarica crīchaŋamārēā Jesucritoba quīrā ba quīrāca. ⁶ Māwā bārāba dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ābaa bia bedea panania.

Bedeā bia Critodebema judiorāē itea biŋa bla

⁷ Critoba bārā bia edaŋa quīrāca dji bia edaŋadua. Mañ unubadaŋe ēberārāba Ācōrēa bia bedeaŋa. ⁸ Mla jaraya: Critora zesia dai judiorā carebai carea. Māwā Ācōrēba judiorā drōa naēnabemarā ume bedea bāda Jesucritoba osia. Maŋba unubisia Ācōrēra wārāda bedea aba bāda. ⁹ Idjaba Critora zesia judiorāēba Ācōrēa bia bedeaŋamārēā ādjirā quīrā djuburiŋa bēra. Mañnebemada Ācōrē Bedeade nāwā ba bla:

Mla bāda judiorāē tāŋa bia jaraya. Mla bāda bia jara trāya. ^V

¹⁰ Idjaba nāwā ba bla:

Bārā judiorāē, Ācōrē puru ume bsrīdaŋadua. ^{VI}

¹¹ Idjaba nāwā ba bla:

IV Salmo 69:9. V Daviba māwā basia Salmo 18:49de. VI Deuteronomio 32:43.

Jūma bārā judiorāē, dadjirā Boro Ācōrēa bia beḏead-
aduā.

Jūma puru bea, idjia bia beḏeadaduā. ^I

¹² Idjaba Isaia aba idji cartade nāwā ḅasia:

Jesēdeba aba zeya. ^{II} Maḅḅḅḅḅ jūma puru bea Boroda
beya.

Israelerāēba idjira ṭjānia ne jūma bia ḁdjia jḅā panḅra
diamārēā. ^{III}

¹³ Ne jūma bia dadjia jḅā panḅra Ācōrēba diaya. Bārā-
ba idjida ṭjā panḅ bērā mḅa quīrṭā ḅaa idjia bārāra bio
ḅasriḁabida idjaba necai ḅaida. Māwā Ācōrē Jaure
ḅaaḁeba bārāba biara cawaḁia ne jūma bia dadjia jḅā
panḅra wārāda edaḁida.

Pauloba judiorāēa jaradiabaria

¹⁴ Djabarā, mḅa cawa ḅaa bārāba biada wārāda o
panḅda idjaba bio cawa panḅ bērā poya dji jaradiḁida.

¹⁵ Māwāmīna naḅ cartade mḅa ḅḅḅḅḅ crīchada ebuḁa
ḅasia bārāba quīrḁoaranamārēā. Māwā ḅasia Ācōrē-
ba idji biaḁeba mḅra ḅaaḁa bērā judiorāē tāēna Jesu-
crito nezocada ḅamārēā. Maḅ bērā beḁea bia
Ācōrēnebemada ḁdjirāa jaradia ḅaa. ṭjāsiḁara sacer-
doteba animarā babue diabḅḅḅ quīrḁca mḅa ḁdjirāra
Ācōrēa dia ḅaa bia unumārēā. Maḅne Ācōrē Jaureba
ḁdjirāra Ācōrē itea bia ḅaya.

¹⁷ Jesucrito ume ḅa bērā mḅa Ācōrē itea o ḅa carea
bio ḅasriḁa ḅaa. ¹⁸ Baribḅḅḅ ara mḅḁjidebemada ni
maārī biḁa bia beḁeaēā. Ababe Critoba mḅneba
oḁaḁebemada bia beḁeaya. Wārāda mḅneba Critoba
carebasia judiorāēba Ācōrēra ṭjānamārēā. Mḅa jaradia
ḅaaḁeba, o ḅaaḁeba, ne ununaca o ḅaaḁeba biḁa māwā
carebasia. Mḅa Ācōrē Jaure ḅaaḁeba jūma maḅḅḅḅḅ
osia. Jerusaleḅneba aba Ilirico druaḁaa beḁea bia
Critoḁebemada mḅa jūma jaradiaida ḅaaḁama jaradia-
sia. ²⁰ Wārāda beḁea bia Critoḁebemada mḅa jaradia
quīrṭā ḅaa waḁi ṭrīnacama. Dewaralḅa jaradia ḅama
mḅa jaradia quīrṭāēā. ²¹ Māwā mḅa Ācōrē Beḁeaḁe ḅā
ḅa quīrḁca o ḅaa. Nāwā ḅā ḅaa:

Idjidebema jaradaca baḁama ēberārāba ṭrīnia. Id-
jidebema ṭrīnaca baḁaba cawaḁia. ^{IV}

Paulo Romanaa wāida crīchada

²² Maḅ carea ḅarima zocārā mḅra bārāmaa wā quīrṭā
ḅamīna poya wāē ḅaa. ²³ Baribḅḅḅ namara jūma jaradi-
aḁa bērā ara nama caitara neēa sāma Critoḁebema
jaradiaida. Maḅba mḅra Espaḅa druaḁaa wāida crīcha
ḅaa. Wābḅḅḅ bārāma wiḅariya. Māwā crīcha ḅaa
dārābḅḅḅ bērā bārā acḅe wā quīrṭā ḅada. Bārā ume
dārā ḅasriḁaḁacarea āṭbērā bārāba poya carebaḁisica-
da mḅ bia wāmārēā. ²⁵ Baribḅḅḅ ara nawena mḅra
Jerusaleḅnaa wāya paratada Ācōrē ēberārāa diai carea.
²⁶ Maḅ paratara djabarā Macedonia druaḁebemarāba,
Acaya druaḁebemarā biḁa ḅasriḁa jḅḅ pesiḁaa Ācōrē
ēberārā Jerusaleḅnebema dji ne neē queḁeara care-
baḁi carea. ²⁷ Maḅ djabarā judiorāēba ḅasriḁa maḅ

paratara djabarā judiorā itea jḅḅ pesiḁaa. Wārāda
māwā oḁida panasiḁaa judiorāa diai bara panḅ quīrḁ-
ca. Judiorāēba ne jūma bia Ācōrēnebemada judiorāne-
ba edasiḁa bērā, djabarā judiorāa ne bia naḅ
ējūānebemada diaḁida panḅ. ²⁸ Maḅ parata djabarā
Jerusaleḅnebemarāa diaḁacarea mḅra Espaḅa druaḁaa
wāya. Wābḅḅḅ bārāma wiḅariya. ²⁹ Mḅa cawa ḅaa
bārāma jūēbḅḅḅ Critoba dadjirāra bio carebaida. ^V

³⁰ Djabarā, Ācōrē Jaureḁeba dadjirāra dji quīrṭā
panḅ. Maḅ bērā dadjirā Boro Jesucritoḁeba mḅa bārāa
beḁea djuburiaya mḅ careba Ācōrēa iwiḁidamārēā.

³¹ Idjia iwiḁidaduā Judea druaḁebema Jesu ṭjāē beaba
mḅra biē orānamārēā. Idjaba iwiḁidaduā mḅa parata
Ācōrē ēberārā Jerusaleḅnebema itea edebḅḅḅ bia
edaḁamārēā. ³² Māwānacarea Ācōrēba quīrṭāibḅḅḅ,
mḅra bārāmaa ḅasriḁa wāya idjaba wāya bārā tāēna bia
ḅnāṭṭṭ ḅaya. ³³ Mḅa quīrṭā ḅaa Ācōrē dadji necai ḅai dia-
barira jūma bārā ume ḅaida. Bia ḅaa māwā ḅaida.

Pauloba naḅ cartade ṭrīure ḅaa

16 Mḅa bārāa dadjirā djabawērā Pebeda bia
jaraya. Idjira Cencrea puruḁe djabarā care-
babarīa. ^{VI2} Dadjirā Boro trḅneba bia edaḁaduā Ācōrē
ēberārāba oḁida panḅ quīrḁca. Idjia ēberārāda zocārā
carebasia. Mḅ siḁa bio carebasia. Maḅ bērā ne jūmane-
ba idjira carebaḁaduā.

³ Djabawērā Priscilaa, djaba Aquilaa biḁa jaradaduā
mḅa quīrṭā ḅada ḁdjira bia pananida. ḁdjia mḅ quīrḁca
abarica Jesucrito trajura o panḅ. ⁴ ḁdjira mḅ carebaḁi
carea minijīchiḁe panasiḁaa. Mḅa, jūma djabarā ju-
diorāē biḁa ḁdjia bia ḅaaḁa abadaa. ⁵ Idjaba djabarā
ḁdji deḁe dji jḅrebadarāa jaradaduā mḅa quīrṭā ḅada
ḁdjirāra bia duananida. Mḅ djaba bio quīrṭā ḅa Epen-
toa abari quīrḁca jaradaduā. Acaya druaḁe idjiabḅḅ
naārā Jesucritora ṭjāsia. ⁶ Djabawērā Mariaa jaradaduā
mḅa quīrṭā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia bārāra bio care-
ba ḅaa. ⁷ Mḅ djabarā judiorā Andronicoa, Juniaa biḁa
abari quīrḁca jaradaduā. ḁdjira mḅ ume ābaa preso
panasiḁaa. ḁdjidebemada Jesuba diabueḁarāba bia
crīcha panḅ. Mḅa Crito ṭjāi naēna ḁdjia ṭjāsiaḁa.

⁸ Mḅ djaba Ampliatoa jaradaduā mḅa quīrṭā ḅada idji-
ra bia ḅaida. Dadjirā Boro Jesucritoḁeba idjira bio
quīrṭā ḅaa. ⁹ Djaba Urbanoa jaradaduā mḅa quīrṭā ḅa-
da idjira bia ḅaida. Idjia dai ume ābaa Jesucritoḁebe-
mada jaradia ḅaa. Djaba Estaquía biḁa abarica
jaradaduā. Idji siḁa mḅa quīrṭā ḅaa. ¹⁰ Djaba Apelea
jaradaduā mḅa quīrṭā ḅada idjira bia ḅaida. Idjia un-
ubisia Critora wārāda ṭjā ḅada. Jūma Aristobulo
ēberārāa biḁa abari quīrḁca jaradaduā. ¹¹ Mḅ djaba ju-
dio Herodioḅa jaradaduā mḅa quīrṭā ḅada idjira bia
ḅaida. Narciso ēberārā dadjirā Boro ṭjā ḅaa jaradaduā
mḅa quīrṭā ḅada ḁdjirāra bia duananida. ¹² Djabawērā
Tripenaa, Triposaa biḁa jaradaduā mḅa quīrṭā ḅada ḁd-
jira bia pananida. ḁdjia dadjirā Boro itea bia o panḅ.

^V Critoba. Griego beḁeaḁe ḅḅḅḅḅ cartade ḅā ḅaa: "Beḁea bia
Critoḁebemaba." ^{VI} Djabarā carebabarīa. Griego beḁeaḁe ḅā ḅaa
"diacono." Pebera wērā basia. Maḅ carea cāpūrṭā beḁeaḁe "diacon-
isa" jarabadaa.

^I Salmo 117:1. ^{II} Jesé. Jeséra judiorā boro Davi zeza basia.
ḅḅḅḅḅ cartade Jeséra Isaí abadaa. ^{III} Isaia 11:10. ^{IV} Isaia 52:15.

Idjaba djabawērã Persidãa abarica jaradadua. Idjia biãa dadjirã Boro itea bia o ðaa. ¹³ Djaba Rupo dadjirã Boroba edadãa, idji papaa biãa jaradadua mña quĩrĩã ðada ädjira bia pananida. Idji papara mñ papaca ðaa.

¹⁴ Djaba Asincritoa, Plegontea, Hermaa, Patrobãa, Hermea, idjaba djabarã ädjirã ume duanla biãa jaradadua mña quĩrĩã ðada ädjirãra bia duananida.

¹⁵ Idjaba djaba Pilologoa, Juliaa, Olimpaa, Nereóa, idji djabawērãa, idjaba jũma Ācõrẽ ëberãrã ädjirã ume duanla biãa jaradadua mña quĩrĩã ðada ädjirãra bia duananida. ¹⁶ Wãrã quĩrĩãneba dji bia edadadua. ^I Jũma Crito ëberãrãba quĩrĩã panla bãrãra bia duananida.

¹⁷ Djabarã, mña bãrãa beãea djuburiaya quĩrãcuita beadamãrẽã. Ācõrãba djabarãa awara awara cĩch-abibadaa. Bãrãba wãrã beãea cawapeããara ädjirãba quĩrã awara jaradiabadaa. Mañ ëberãrã ume äbaa bearãnadua. ¹⁸ Ädjirãba dadjirã Boro Jesucritoba quĩrĩã ðara o panlãa, äteblã ädjia quĩrĩã panldrl o panla. Ädji beãea biya quiruãeba dji cũrũgaicha beara cũrũgabadaa.

¹⁹ Jũmarãba cawa panla bãrãba Ācõrẽ beãeara wãrãda tãã o panlda. Mañ carea mñra ðasrĩã ðaa. Wãrãda mña quĩrĩã ðaa bãrãba biada o cawããida idjaba cadjiruada oãããda. ²⁰ Ācõrẽ dadji necai ðai dia-bariba dãrããne diaurura poyapeãa bãrã jãwããa ðaya. ^{II} Mña quĩrĩã ðaa dadjirã Boro Jesucritoba idji biããeba bãrãra careba ðaيدا.

^I Wãrã quĩrĩãneba dji bia edadadua. Griego beãeãe nãwã ðã ðaa: "Isõ bia quiruãeba dji bia edadadua." ^{II} Diaurura poyapeãa bãrã jãwããa ðaya. Griego beãeãe nãwã ðã ðaa: "Diaurura bãrã jãrũ edre berradãgaya."

²¹ Djaba Timoteo mñ ume äbaa jaradia ðaba quĩrĩã ðaa bãrãra bia duananida. Idjaba mñ djabarã judiorã Lucioba, Jasoãba, Sosipatero biãa quĩrĩã panla bãrãra bia duananida.

²² Mñra Tercioa. Pauloba mña nañ cartara ðabi ðaa. Dadjirã Boro Jesucritoãeba mña quĩrĩã ðaa bãrãra bia duananida.

²³ Djaba Gayo biãa quĩrĩã ðaa bãrãra bia duananida. Mñra idji dede ðaa. Djabarã jũmarãda idji dede äbaa dji jãrebadaa. Nañ puruãebema parata wagabari Erastoba, djaba Cuarto biãa quĩrĩã panla bãrãra bia duananida.

²⁴ Mña quĩrĩã ðaa dadjirã Boro Jesucritoba idji biããeba bãrãra careba ðaيدا.

Pauloba Ācõrãa bia jaradã

²⁵ Mña beãea bia Jesucritoãebemada jaradia ðabaria. Ara mañ beãeãeba Ācõrãba bãrãra poya carebaya zarea beadamãrẽã. Mañ beãeara Ācõrãba naãna cawabiãe ðasia baribãrã idira cawabisia. Idjiãeba beãeabadarãba mañra cartãe ðasiããa. Ācõrẽ beuca-ba mãwã ðabisia druazabemarãba ũrĩnapeda Jesucritoda tããnamãrẽã. Ācõrãa bia beãeããida panla. ²⁷ Idjira ababãrã ðaa. Ne jũmada cawa ðaa. Jesucritoãeba dadjirãba ewariza idjãa bia beãeããida panla. Bia ðaa mãwã ðaيدا.

1 CORINTO

Pauloba nañ cartada djabarã Corinto puruðebema itea b̄asia. Poa 55are Epeso puruðeba diabuesia. Pauloba Corinto puruðe beðea bia Jesucritoðebemada naãrã jaradisia (Hecho 18:1-17). Judiorã dji j̄rebada dede jaradia b̄a b̄erã ãc̄lrl̄ judiorãba ãj̄s̄is̄idaa. Dewara judiorãba Paulo ãyã j̄retapeðadacarea dewara dede jaradia b̄esia. Mãwã b̄aðe ãc̄lrl̄ griegorã biða ãj̄s̄is̄idaa. Paulora Corintoðe poa ab̄a ãsidra b̄asia. Corintora puru droma basía. Ëberãrãda seisciento mil auðu duanasidaca b̄aa. Mañ awara ãdjirã ãc̄õrẽ bea deda zocãrã eropanasidaa. Baribrl̄ mañ ãc̄õrẽ bea ëp̄eni carea auðuada obadjidaa. ãc̄lrl̄ba Jesucrito ãj̄p̄eðadãm̄ina waðibiða auðu n̄ibabadjidaa. Djabarã tãena dewara n̄b̄lrl̄ siða baraasia. Naãrã Pauloba ãdjirãra quẽãsia ijara duanl̄ carea (1:1neba ab̄a 4:21naa). Mañare b̄asia auðu n̄ibãrãnamãrẽã (5:1neba ab̄a 6:20ðaa). Mañare djabarãba cartadeba iwidiðeðadada panusia. Capítulo 7ðe quima edaðiðebema iwidiðeðadada panusia. Capítulo 8ðeba ab̄a 11ðaa panusia ãdjia j̄lwaba oða ãc̄õrẽ carea sãwã oðida panl̄da. Capítulo 12ðeba ab̄a 14ðaa ãc̄õrẽ Jaureba obi b̄aðebemada panusia. Corintoðe ãc̄lrl̄ba dadji ãr̄ebadidẽbemada ãñ cr̄icha panana b̄erã Pauloba capítulo 15ðe mañnebemada b̄asia. Capítulo 16ðe b̄asia sãwã parata j̄re peðida panl̄da idjaba ãdjirã ac̄l̄de wãida.

Nañ cartadẽ Pauloba naãrã b̄ada

1 M̄lra Paulo. ãc̄õrẽba quĩrãna b̄erã m̄lra tr̄s̄ia Jesucritoba diabueðada b̄amãrẽã. Dadjirã djaba Susteneda m̄l ume b̄aa. **2** M̄la nañ cartara b̄abrl̄la ãc̄õrẽ ëberãrã Corinto puruðebema itea. Jesucritoðeba ãc̄õrẽba b̄ãrãra edasia idji itea bia beaðamãrẽã. Ara mañ quĩrãca idjia druaza j̄ma dadjirã Boro Jesucrito iwidiðadara edasia. Idjira ãdjirã Boroa idjaba dadjirã Boroa. **3** Daiba quĩrã panla dadjirã Zeza ãc̄õrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biða ãdjia biðeðeba b̄ãrãra careba pananida idjaba necai b̄aira dia pananida.

Pauloba djabarã carea ãc̄õrẽa bia b̄ada aða

4 Bãrãra Jesucrito ume panl̄ b̄erã ãc̄õrẽba idji biðeðeba careba b̄aa. Mañ b̄erã m̄la ãc̄õrẽa iwidiðb̄lrl̄za b̄ãrã carea bia b̄ada abaria. **5** Jesucrito ume panl̄ b̄erã ãc̄õrẽba b̄ãrãa j̄ma diasia bia oðamãrẽã. Idji beðeara poya cawa jaradia panania idjaba idjiðebemada poya bio cawa panania. **6** J̄ma ãc̄õrẽba b̄ãrãa diaðaba unubi b̄aa Crito beðea daiba jaradipeðadara wãrã arada. **7** Bãrãba dadjirã Boro Jesucrito ununi carea j̄lã panlmisa ãc̄õrẽba idji Jaureðeba dia b̄ara j̄ma eropanla. **8** Mañba ãc̄õrẽba b̄ãrãra zarea erob̄aya ab̄a nañ ewari j̄õb̄lrl̄ðaa. Mãwãra dadjirã Boro Jesucritoba cawa oðe zeb̄lrl̄de b̄ãrãra bié jaradẽ neé beaðia. **9** ãc̄õrẽra beðea ab̄a b̄aa. Idjia b̄ãrãra tr̄s̄ia idji Warra dadjirã Boro Jesucrito ume ãbaa beaðamãrẽã.

Djabarã cr̄icha awara awara panl̄nebema

10 Djabarã, dadjirã Boro Jesucritoðeba m̄la b̄ãrãa beðea djuburiaya ãbaa bia duananamãrẽã. Cr̄icha awara awara duananíe panla, ãteb̄lrl̄ cr̄icha ab̄alðeba ãbaa bia duananida panla. **11** Djabarã, m̄la ùr̄ina carea mãwã jara b̄aa. Djabawẽrã Cloe ëberãrãba m̄la

jarasidã b̄ãrãra ijara duanabarida. **12** Ebuða jaraibrl̄l̄, ãc̄lrl̄ b̄ãrãnebemaba jarabadaa: "M̄lra Pauloðea." Dewararãba jarabadaa: "M̄lra Apoloðea." Dewararãba jarabadaa: "M̄lra Pedroðea." **13** Mãwãra ¿Crito zocãrã b̄aca? ¿M̄lãda b̄ãrã carea crude cachisidaca? ¿Bãrãra m̄l tr̄l̄neba borocuesidaca?

14 M̄la ni ab̄al b̄ãrãnebemada borocueðadẽ b̄erã b̄asridã b̄aa. M̄la ab̄abe djaba Crispoda, Gayo siða borocuesia. **15** Mãwã ni ab̄alba poya jaradãã m̄l tr̄l̄neba borocuesidada. **16** Idjaba m̄la djaba Estepana ëberãrã siða borocuesia. ãdjirã awara dewarada borocuesibrl̄l̄ m̄la quĩrãnebaã. **17** Critoba m̄lra diabueé basía ëberãrã borocue b̄amãrẽã, ãteb̄lrl̄ diabuesia beðea bia idjiðebemada jaradiamãrẽã. Baribrl̄ nañ duðabema necawaðeðeba m̄la jaradiã b̄aa Crito crude beuðada ara idji quĩrãbe beuða quĩrãca b̄erãamãrẽã.

Crito ãc̄õrẽ necawaa idjaba ãc̄õrẽ l̄b̄aa

18 Tl̄bl̄ uruadãa wãni ëberãrãmaarã Crito crude beuðadẽbemama beðeara sirié b̄aa. Baribrl̄l̄ dadjirã, dji ãc̄õrẽba ëdrl̄ edaðarãba cawa panla mañ beðeðeba ãc̄õrẽ l̄b̄ara cawabi b̄ada. **19** ãc̄õrẽ Beðeðe nãwã b̄a b̄aa:

Ne cawa bea necawaada m̄la sirié b̄ada unubiya. Cr̄icha cawa bea cr̄ichara bié tab̄ada cawabiya. **20** Wãrãda ãc̄õrẽba nañ ëj̄ũñebema necawaara sirié b̄ada cawabisia. Jãl̄be ¿ne cawa beara sãwãsiða? ¿Judiorã ley jaradiabadara sãwãsiða? ¿Nañ ewariðe necawaðeðeba beðeabadara sãwãsiða? **21** ãc̄õrẽba idji necawaðeðeba oðaba idjida cawabi b̄aa. Baribrl̄l̄ nañ ëj̄ũñebemarãba ara ãdjia necawaðeðeba idjira cawaðaca. **III** ãdjirãmaarã daiba jaradia panl̄ra sirié b̄am̄ina

I Pedro.Griego beðeðe "Cepa" b̄a b̄aa. II Isaia 29:14.

Ācōrēmaarā bia bāsia maļneba jūma idji tǵābldara ēdrl edaida.

²² Crito tǵāni carea judiorāba ne ununacada unu quirābadaa. Judiorāēba naļ ējūānebema necawaada jarabadaa. ²³ Baribrl daiba Crito crude beudada jaradia panla. Maļ beđeara judiorāba bia ūrīnaca. Idjaba judiorāēba maļ beđeara siriē bāda crīchabadaa.

²⁴ Baribrl Ācōrēba āslrl judiorāda, āslrl judiorāē siđa trāsia Critođeba ēdrl edai carea. Maļglrāba cawa panla Ācōrēba Critođeba idji lāada, necawaa siđa unubisida. ²⁵ Ēberārāmaarā Critora crude beuda bērā Ācōrēra ne cawa bāēa, lāaē bāa. Baribrl ne adua bā quirāca bāmīna Ācōrēra jūma naļ ējūānebemarā cāyābara ne cawaara bāa. Idjaba Ācōrēra lāaē bāca bāmīna jūma naļ ējūānebemarā cāyābara lāara bāa.

²⁶ Djabarā, crīchadua Ācōrēba bārā edasiđe sāwā beasida. Ēberāmaarā zocārā bārānebemada ne cawa beadaē basia, dji dromađa beadaē basia, dji droma beadeba todaē basia. ²⁷ Maļ bērā naļ ējūānebema ne cawa beamaarā bārāra ne adua queđea. Baribrl ādjirāba ne adua queđea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema ne cawa beara perabibaria. Ara maļ quirāca naļ ējūānebema lāa beamaarā bārāra lāaē beaa. Baribrl ādjirāba lāaē bea abadara Ācōrēba edasia. Māwā naļ ējūānebema lāa beara perabibaria. ²⁸ Naļ ējūānebemarāba dji eđara queđea abadara, ādjia igarabada siđa Ācōrēba edasia. Māwā dji dromaē beara edasia dji droma bea eđara bāi carea. ²⁹ Maļ bērā ni abalba ara idjidebemada Ācōrē quirāpita poya bia beđeadaēa. ³⁰ Baribrl Ācōrēba bārāra Jesucrito ume ābaa bāsia. Māwā Critođeba Ācōrēba idji necawaada dadjirāa cawabisia. Idjia dadjirāra jipa bāsia, ara idji itea bia bāsia, idjaba cadjirudebemada ēdrl edasia. ³¹ Maļ bērā Ācōrē Beđeade bā bā quirāca dadjia ođida panla. Nāwā bā bā: "Abalda bia beđeabrl, dadji Borodebemada bia beđeaida bāa." I

Crito crude beudadebema Pauloba jaradiađ

2 Djabarā, māa Ācōrēnebemada bārāmaa jaradiađe wāside beđe bia quirudeba ni mā necawađeba jaradiaē basia. ² Bārā tāēna bāside māa ababe Jesucritodebemada, idji crude beapeđada cawabi quirā bāsia. ³ Maļne māra lāaē bāda crīchasia. Idjaba poya bia jaradiaēda crīcha bāda bērā ne wayaaba cacua ure nūmabadjia. ⁴ Māa Jesuđebema nēbrl bāside idjaba jaradia bāside mā necawađeba māwā oē basia bārāba tǵanamārēā. Ātebrl jaradia bāde Ācōrē Jaureba idji lāađeba cawabisia maļ beđeara wārā arada. ⁵ Māwā bārāba naļ ējūānebema necawađeba Jesucritora tǵānāē basia, ātebrl Ācōrē lāađeba tǵāsiđaa.

III Ācōrēba idji necawađeba ođaba idjida cawabi bāa. Baribrl naļ ējūānebemarāba ara ādji necawađeba idjira cawadaca. Griego beđeade maļba idjaba nāwā jara bāa: "Ācōrēba idji necawađeba bāsia ēberārāba naļ ējūānebema necawađeba idjira poya cawarānamārēā." I Jeremia 9:24.

Ācōrēba naēna cawabiē beđara idji Jauređeba cawabiđ

⁶ Māwāmīna daiba necawaada Ācōrē bio tǵā beaa jaradia panla. Maļ necawaara naļ ējūānebemaēa, naļ ējūānebema bororā necawaēa. Ādjirāra dārā pananaēa. ⁷ Daiba Ācōrē necawaa naēna cawabiē beđada jaradia panla. Naļ ējūā oi naēna Ācōrēba maļ necawađeba ne oida bāsia dadjirāra idji ume ābaa bia beđamārēā. ⁸ Naļ ējūānebema bororā ni abalba maļ necawaara cawadaē basia. Cawa pananabara dadjirā Boro biya quirura crude beadaē bacasia. ⁹ Baribrl cawadaē basia Ācōrē Beđeade bā bā quirāca. Nāwā bā bāa:

Ācōrēba idji quirā bea itea bia o erobāra ni abalba wađi ununacaa, slwrlba ūrīnaca, ni cawa crīchadaca. II

¹⁰ Jūma maļglra Ācōrēba idji Jauređeba dadjirāa cawabisia. Idji Jaureba ne jūmada cawa bāa. Ācōrē crīcha siđa jūma cawa bāa. ¹¹ Ēberā crīchara caiba cawa bā? Ara idjidubabrl cawa bāa. Ara maļ quirāca ni abalba Ācōrē crīchara poya cawadaēa. Ababe Ācōrē Jaurebrl cawa bāa. ¹² Dadjirāba naļ ējūānebema crīchada edadaē basia, ātebrl Ācōrē Jauredrl edasiđaa jūma Ācōrēba idji bādeba diađada cawadamarēā. ¹³ Ara maļgldebemada daiba beđe panla. Baribrl daiba naļ ējūānebema necawađeba beđe panlēa, ātebrl Ācōrē Jaureba daia jaradia bā quirāca beđe panla. Māwā Ācōrē Jaureba cawabi bāra daiba jaradia panla idjia beđeabi bā quirāca. III

¹⁴ Baribrl Ācōrē Jaureba cawabi bāra Ācōrē Jaure neē bāba cawa quirāca, idjimaarā siriē bā bērā. Idjaba poya cawaca, ababe Ācōrē Jauređeba cawaida bā bērā. ¹⁵ Ācōrē Jaure neē bāba Ācōrē Jaure erobā crīchara poya cawadaē. Baribrl Ācōrē Jaure erobāba Ācōrēnebemada poya bio cawaya. ¹⁶ Ācōrē Beđeade nāwā bā bāa: "¿Caiba dadjirā Boro crīchara cawa bā? ¿Caiba idjia jaradii?" IV Baribrl dadjirāba Crito crīchada eropanla.

Pauloba, Apolo biđa Ācōrē traju opeđada

3 Djabarā, māa bārāa jaradiaside Ācōrē Jauređeba nībabadarāa jaradia bā quirāca poya jaradiaē basia. Ātebrl naļ ējūānebemarāa, Crito tǵāna djiwiđi bārāa jaradiida bā quirāca jaradiasia. ² Māa Critođebema zareaē bāda jaradiasia warra zaquerāa juba dobi bā quirāca. Djico cobi bā quirāca zareara bāda jaradiaē basia, bārāba poya cawadaē basi bērā. Idjaba wađibiđa poya cawadaēa. ³ Bārāa wađibiđa naļ djaraba o quirā bādeba nīnaa: djārāba erobā carea biē crīchabadaa idjaba caicayabadaa. Māwā bea bērā ebuđa bā wađibiđa naļ djaraba o quirā bādeba nīnaa naļ ējūānebemarā quirāca. ⁴ Abalba jarabaria: "Māra Paulođe." Dewaraba jarabaria: "Māra

II Isaia 64:4; 52:15. III Idjia beđeabi bā quirāca. Griego beđeade idjaba jara bāa: "Ācōrē Jaure erobārāa." IV Isaia 40:13.

Apolo~~de~~a." Bārāba māwā jarabada bēra naļ ējūānebemarā quīrāca beaa.

⁵ Bariblrl ¿Paulora cai? ¿Apolora cai? Ababe दौरa Ācōrē nezocaa. Dai~~de~~ba bārāba dadjirā Borora ijāsidaa. Ācōrēba daiza obida quīrāca osidaa. ⁶ Ne ublrl quīrāca mla bārāa Jesu~~de~~bemada naārā jaradiasia. Maļbe mla u~~de~~a cueblrl quīrāca Apoloba Ācōrē be~~de~~eara biara jaradiasia. Bariblrl Ācōrēblrl carebasia bārāba ijānamārēā mla u~~de~~a waribiblrl quīrāca. ⁷ Maļ bēra ne ubarira dji dromaēā. Cuebari si~~de~~a dji dromaēā. Ācōrēdrl dji dromaa. Idjiablrl néura waribibaria. ⁸ Ne ubarira, cuebari si~~de~~a Ācōrē quīrāpita abaria. Idjia dadjiza ne biada diaya dadjia o b~~de~~a quīrāca. ⁹ Mla Apolo ume abarica Ācōrē trajura o panla. Bārāra Ācōrē néua.

Maļ awara bārāra Ācōrēba de quīrāca o b~~de~~a. ¹⁰ Mlra de obari bia quīrāca b~~de~~a. Ācōrēba idji bia~~de~~ba mla di~~de~~ada de jirūda bio e~~de~~u jousia. Dewarāba carawabadaa. Bariblrl dadjiza quīrācu~~de~~ta baida b~~de~~a sāvā idji trajura o b~~de~~a. ¹¹ De jirūra e~~de~~u jou~~de~~a bēra ni abalba dewara de jirūda roya b~~de~~aēā. Jesucritoda dji de jirūa. ¹² Maļne ĩslrlba Ācōrē be~~de~~eara ari~~de~~ jaradiadaa de bia o panl quīrāca. Ādjia o panlra oro, parata, mōgara bia que~~de~~a āri~~ca~~ quīrāca baya. Bariblrl ĩslrlba Ācōrē be~~de~~eara ari~~de~~ jaradiadaa de bi~~de~~ o panl quīrāca. Ādjia o panlra bacuru, quedua, chaba o~~de~~a de quīrāca baya. ¹³ Critoba cawa oi ewari~~de~~ dadjiza o~~de~~ara t~~de~~bl uruaba a~~de~~l zaya droai cawaya. Maļba ebu~~de~~a cawabiya dadjia o~~de~~ara sāvā basida. ¹⁴ Dadjia o~~de~~aba maļ t~~de~~bl uruada droasira Critoba dji o b~~de~~ada ne biada diaya. ¹⁵ Bariblrl dadjia o~~de~~ara bā wāsira dji o b~~de~~ada ni cārē bia si~~de~~a edaēā. Idjira ēdrlimīna de bablrl~~de~~ ēdrlblrl quīrāca ēdrlaya.

¹⁶ ¿Adua panlca Ācōrē Jaurera bārā so~~de~~ b~~de~~a? ¿Adua panlca bārāra Ācōrē deda? ¹⁷ Bariduaba Ācōrē dera āri~~blrl~~, maļgl ēberāra Ācōrēba bio cawa oya idji dera ababe idji itea b~~de~~ bēra. Idji dera bārāa.

¹⁸ Ara bādjiduba cūrūgarānada. Naļ ējūānebema necawaada wārāda b~~de~~a. Abalba maļ quīrāca ne cawa b~~de~~a crīcha b~~de~~blrl, waa māwā crīchaiē b~~de~~a. Āteblrl wārā necawaara erobai carea naļ ējūānebemarā quīrāpita ne adua b~~de~~ quīrāca baida b~~de~~a. ¹⁹ Naļ ējūānebema necawaara Ācōrēmaarā siriē b~~de~~a. Ācōrē Be~~de~~ade nāwā b~~de~~ b~~de~~a: "Ācōrēba naļ ējūāne ne cawa beara ara ādji necawa~~de~~ba cawabibaria ne cawa panl~~de~~a." ²⁰ Idjaba nāwā b~~de~~ b~~de~~a: "Ācōrēba cawa b~~de~~a naļ ējūāne ne cawa bea crīchara siriē b~~de~~a." ²¹ Maļ carea crīcharānada abal ēberā ēpē panlneba dewarā cāyābara biara beada. Ācōrēneba bārāba ne jūmada eropanla bia be~~de~~i carea. ²² Bārāba mla, Apoloda, Pedro si~~de~~a eropanla. Jūma naļ ējūāne b~~de~~ si~~de~~a eropanla. Ara nawenabema, nubema si~~de~~a eropanla. Dadjirāra zocai pananiblrl wa beu~~de~~blrl Ācōrēneba ne jūmada eropanania bia be~~de~~i carea. ²³ Jūma bārāra Crito~~de~~rāa. Idjaba Critora Ācōrēneba.

Jesucrito nezocarā

⁴ Bārāba crīcha~~de~~ida panla दौरa Crito nezocarāda. Ācōrēba दौरa b~~de~~asia idji~~de~~bema cawabiē b~~de~~ada ebu~~de~~a jaradi~~de~~amārēā. ² Wārāda nezocaba idji boroba obi b~~de~~ara jūma jipa o baida b~~de~~a dji boroba bia unumārēā. ³ Maļ bēra bārāba wa baridua ēberāba mļnebema biē jarab~~de~~ade mācua crīchacaa. Idjaba ara mļdjiduba jaraēā mla o b~~de~~ara sāvā b~~de~~a. ⁴ Mla ni maārī bi~~de~~a āi oē b~~de~~a cawa b~~de~~amīna maļba jaraē b~~de~~a mla jūma jipa osida. Dadjirā Boroblrl cawa jaraya. ⁵ Maļ carea idjia cawa oi ewari naēna dadjia jaraēiē panla idji traju o b~~de~~aba jipa o b~~de~~a wa jipa oē b~~de~~a. Dadjirā Boro zeb~~de~~rl~~de~~ dadjia so~~de~~ crīcha b~~de~~ada, ne jūma dadji so~~de~~ mērā be~~de~~ada ebu~~de~~a cawabiya. Maļ ewari~~de~~ Ācōrēblrl dadjirāza bia jaraya dadjia bia ope~~de~~ada quīrāca.

⁶ Djabarā, mļnebemada Apol~~de~~bema si~~de~~a b~~de~~asia bārā carebai carea. Dai~~de~~ba caw~~de~~ida panla Ācōrē Be~~de~~ade b~~de~~ b~~de~~ au~~de~~ crīchadiē panl~~de~~a. ^{III} Māwāra bārāba ni abal~~de~~ dewara cāyābara biara b~~de~~a crīchadaēā. ⁷ ¿Caiba blra dewara cāyābara biara b~~de~~asi? Ācōrēba dia~~de~~ awara ¿b~~de~~la cārēda erob~~de~~? B~~de~~la Ācōrēneba ne jūmada edasiblrl, ¿cārē cārēā ara b~~de~~duba eda~~de~~ quīrāca be~~de~~a b~~de~~?

⁸ Ācōrēneba eda quīrā pananara bārāba jūma eropanlana abadaa. Ācōrēba dia b~~de~~ara a~~de~~uba eropanlana abadaa. Dai neē bāduba Ācōrē quīrāpita dji dromarāda panesi~~de~~ada crīcha panla. Bariblrl māwāēā. Bārāra wārāda dji dromarāda panenabara bia b~~de~~acasia. Māwāra dai si~~de~~a bārā ume ābaa dji dromarāda panecasi~~de~~ada. ⁹ Bariblrl mla crīcha b~~de~~a dairā dji Jesucritoba diabue~~de~~arāda Ācōrēba jūmarā cāyābara e~~de~~ara b~~de~~asida. Dairāra dji cawa obariba jūmarā quīrāpita be~~de~~de edeblrl quīrāca panla. Ēberārāba, bajānebema nezocarāba, jūmarāba a~~de~~l duanla beu~~de~~i cawaya. ¹⁰ Ēberārāmaarā दौरa Crito carea ne adua beaa idjaba l~~de~~baē beaa. Bariblrl bārāra Crito ume panl bēra dji ne cawaara be~~de~~a abadaa idjaba dji l~~de~~ba be~~de~~a abadaa. Ēberārāba bārānebemada bia be~~de~~a panla, bariblrl दौरa igara panla. ¹¹ Wa~~de~~i ara naļ ewari~~de~~ daiba jarrabada droa panla, opichiada droa panla, idjaba soresora que~~de~~adrl j~~de~~ni carea eropanla. Dai de arada neē panla idjaba ēberārāba दौरa biē obadaa. ¹² दौरa ĩnāūnaē traja panla ne eropanani carea. Ēberārāba daia biē be~~de~~ab~~de~~ade daiba ādjia bia be~~de~~abadaa. Dai biē ob~~de~~ade droabadaa. ¹³ Sewa~~de~~ba dai biē jarab~~de~~ade be~~de~~a bia~~de~~ba panubadaa. Wa~~de~~i ara naļ ewari~~de~~ ēberārāba दौरa ne batabue~~de~~a quīrāca unubadaa, ne mititia quīrāca unubadaa.

¹⁴ Mla maļglra b~~de~~ b~~de~~ bārā perabi carea. Āteblrl mļ warrarā quīrāca bārāra quīrā b~~de~~ bēra māwā b~~de~~ b~~de~~ jipa crīchabi carea. ¹⁵ Bārāba Crito~~de~~bema jaradiabadarāda zocārā eropanlbara wa~~de~~i zezada aba eropanacasi~~de~~ada. ^{IV} Mļneba bārāba be~~de~~a bia Jesu-

^{III} Ācōrē Be~~de~~ade b~~de~~ b~~de~~ au~~de~~ crīchadiē panl~~de~~a. Griego be~~de~~ade ma~~de~~ra ebu~~de~~a b~~de~~ā. ^{IV} Zocārā. Griego be~~de~~ade b~~de~~ b~~de~~ "10 mil."

crito de bema t̄jāpedada bēra idjideba m̄lra bārā zeaa. ¹⁶ Mañ carea m̄la bārāa bea djuburiaya m̄l n̄ibabari quĩrāca n̄ibaamārēā. ¹⁷ Mañ bēra Timoteoda bārā-maa diabuebl̄la. Idjira dadjirā Boro ume jipa n̄ibabaria. Dadjirā Borodeba m̄l warraca bla. M̄la idjira bio quĩrā bla. Idjira bārāa quĩrānebabiya m̄lra Jesucrito ume s̄awā jipa n̄ida. M̄la māwā n̄ibaira Jesucrito ēberārā beaza jaradia bla.

¹⁸ Ācl̄lra bārānebemada dji dromarā quĩrāca n̄inaa, cr̄icha ranl bēra m̄lra bārāmaa wāēda. ¹⁹ Baribl̄lra dadjirā Boroba quĩrāibl̄lra, m̄lra bārāmaa isabe wāya. Mañne dji dromaana abadaba jara ranl awa ūr̄ine wāēā, ātebl̄lra ac̄lde wāya ādjia wārāda Ācōrē l̄baada eroranl cawaya. ²⁰ Ācōrēba pe erob̄ldebeamarāba ara j̄awā idjidebemada beadeadaca, ātebl̄lra idji l̄baadeba jipa obadaa. ²¹ Mañda žbārāba s̄awā quĩrā ranl? žQuĩrā ranlca m̄la quēāne wāida wa quĩrāneba, ibideba wāida? ¹

Djababa cadjirua o bla iduaribipedada

⁵ Ēberārāba jara ranla bārā tāēna abalda daunemaya bla. Jara ranla mañba dji papacauda erobada. Wārāda Jesucrito t̄jāē bea biēa mañ cadjiruara oadaca. ² Māwām̄ina bārāba waēibiēa jara ranla dewararā cāyābara biara beada. Baribl̄lra žmañ cadjirua carea bio sopua beaēida ranlēca? žMañ cadjirua o blara bārā umebemada āyā blaēida panasidaēca? ³ M̄lra bārā ume blaēm̄ina cr̄ichadeba bārā ume ābaa bla. Mañ carea bārā ume bla quĩrāca mañ cadjirua o bla ēberāra dadjirā Boro Jesu tr̄lneba cawa osia. ⁴ Bārā ābaa dji j̄lrebl̄dade m̄lra cr̄ichadeba bārā ume baaya. Idjaba dadjirā Boro Jesuba l̄baada bārāa diaya mañ ēberāra jipa cawa oamārēā. ⁵ Idjira āyā blaēida ranla diauruba bia m̄lgabimārēā. Māwāra nañ djaraba cadjirua o quĩrā bla igaraya. Idjaba Ācōrēba cawa oi ewariē idjira ēdrl edaya.

⁶ Ara bād̄jida dewararā cāyābara biara beada abadaa. Baribl̄lra māwā jaraira biē bla. žBārāba adua ranlca harina ēsābibari maārī bla ba harinara jūma ēsābibarida? Ara mañ quĩrāca cadjirua maārī bla ba jūmarāda ār̄ibaria. ⁷ Mañ bēra harina ēsābibari drōā āyā batabuebl̄da quĩrāca mañ cadjirua o blara bārā tāēnebemada āyā blaēdu. ^{II} Māwā bārāra cadjirua neē beaēia harina djiwid̄i blratl̄da ēsābari neē bla quĩrāca. Bārāra mañ quĩrāca beaa, Critora dadjirā cadjirua carea beuda bēra. Idjira dadjirā ēdrl edai carea beapedada oveja basia. ^{III} ⁸ Dadjirāba cadjiruaēbema ēdrlpedadara quĩrānebabada bēra cr̄icha biadeba, wārāneba n̄ibaēida ranla. ^{IV} Māwā n̄ibaira pañ ēsābari neē bla quĩrāca bla. Djārā quĩrāma blaēba idjaba biē o blaēba waa n̄ibaēī ranla. Māwā n̄ibaira harina ēsābibari drōā quĩrāca bla.

⁹ Naēna m̄la cartade basia bārāra dji auēua bea ume ābaa beaēī ranlca. ¹⁰ Baribl̄lra mañba jaraē bla

I Quēāne wāida. Griego beadeē bā bla "soa bara wāida." II Exodo 12:15. III Exodo 12:3-13; Jua 1:29. IV Dadjirāba cadjiruaēbema ēdrlpedadara quĩrānebabada. Griego beadeē bā bla: "Ewari droma obada."

nañ ējūānebema auēua bea ume, parata awua bea ume, ne dr̄labada ume, idjaba j̄lwaba oēa ācōrē ērēbada ume beaēī ranlca. Ādjirā ume pana quĩrā-naēbl̄lra, nañ ējūānebemada ēdrlēida ranla. ¹¹ Ātebl̄lra m̄la bārā itea basia bariduaba ara idjida djabaada aibl̄lra, baribl̄lra auēuada o n̄ibaibl̄lra, parata awua baibl̄lra, j̄lwaba oēa ācōrē ērē baibl̄lra, sewadeba djārāda biē jara baibl̄lra, beu n̄ibaibl̄lra, wa ne dr̄la baibl̄lra, mañgl̄ ēberā ume ābaa beaēī ranlca idjaba ābaa ne coēī ranlca. ¹² Ācōrē t̄jāē beara cawa oi carea m̄lra blaēa. Ācōrēbl̄lra idji t̄jāē beara cawa oya. Baribl̄lra bārā tāēna beara bārāba cawa oēida ranla. Ācōrē Beadeē bā bla: "Cadjirua o blara bārā tāēnebemada āyā blaēdu." ^V

Djabarāba ara ādji nēblra cawa oēidebema

⁶ Bārā ijarab̄lde žcārē cārēā Ācōrē adua bea cawa obadamaa jaraē wābada? žBiara blaēca Ācōrē ēberārāba cawa oēida? ² žBārāba adua ranlca Jesu zeb̄lde Ācōrē ēberārāba nañ ējūāne beara cawa oēida? Bārāba nañ ējūāne beara cawa oēi bēra žs̄awāēā nēblra maārī queēada roya cawa oēāē? ³ žAdua ranlca dadjirāba bajānebema nezocarā siēa cawa oēida? Māwā bla bēra žnañ ewariē nēblra bārā tāēna beara roya cawa oēāēca? ⁴ Bārāda ijarāēibl̄lra, žcārē cārēā Ācōrē adua beamaa wābadaa cawa oamārēā? ^{VI} ⁵ M̄la mañgl̄ra jara bla bārā perad̄amārēā. žBārā tāēna cr̄icha cawa blara ni aba biēa neēca djabarā ijarā ranlra ibiabi carea? ⁶ Baribl̄lra djabada djaba ume ijarāpeda nañ ējūānebema cawa obadarāmaa wābadaa. Māwā oēira wārāda bio biē bla Ācōrē t̄jāē bea quĩrāpita ijarabada bēra.

⁷ Wārāda Ācl̄lra bārānebemada ijarabada bēra unubi ranla jipa n̄ibaēcada. žBiara blaēca bla biē oēara droaida cawa obadamaa edei cāyābara? žBiara blaēca bla erob̄lra bla djaba idu dr̄labida cawa obadamaa edei cāyābara? ⁸ Baribl̄lra bārāba ēberārāra biē obadaa idjaba ne dr̄labadaa. Wārāda bio biē o ranla ara bārā djabarāda māwā obada bēra.

⁹ žBārāba adua ranlca cadjirua obadara Ācōrē puruē beaēāēda? Ara bād̄jiduba cūrūgarānada. Auēua n̄ibabadara, j̄lwaba oēa ācōrē ērē beara, daunemabadara, umaquĩrā wērā quĩrāca beabadara, umaquĩrāda abari umaquĩrā ume beabadara, ne dr̄labadara, parata awua beara, beu n̄ibabadara, sewadeba djārā biē jarabadara, djārā cūrūgabada siēa Ācōrē puruē beaēāē. ¹¹ Ācl̄lra bārāra naēna māwā beasia. Baribl̄lra bārāba cadjirua opead̄ara Ācōrēba sl̄gl̄sia, idji itea bia basia, idjaba jipa unusia dadjirā Boro Jesucritoēba idjaba idji jauredeba.

Djabarāba auēuada oēī ranla

¹² Ācl̄lra jarabadaa: "Crito t̄jā bla bēra m̄la quĩrā bla quĩrāca jūma oida bla." Baribl̄lra m̄la jaraya m̄la quĩrā bla da jūma oida bla m̄ina, jūma m̄la o quĩrā bla ba

V Deuteronomio 17:7. VI Griego beadeē mañ versicolora euba blaēa.

młra carebaca. Mał bĕrā jūma młā o quĩrĩā bāa id-uaribiĕa. ¹³ Idjaba łcłrłba jarabadaa: "Djicora dadji bĕ itea bāa, idjaba dadji bĕra djico itea bāa." Baribłrł młā jaraya māwā bāmĩna Ācōrĕba umena jōbiya. Dadji cacuara bāĕa auĕua o bāmārĕā, ātebłrł dadjirā Boro Ācōrĕ itea bāa. Idjaba dadjirā Boro Ācōrĕra dadji cacua wagai carea bāa. ¹⁴ Ācōrĕba idji łbāaĕeba dadjirā Boro Jesura beu bāĕada łrĕbabisia. Ara mał quĩrāca idji łbāaĕeba dadjirā siĕa łrĕbabiya.

¹⁵ ¿Bārāba adua panłca bārā cacuara Critoĕeda? Māwāra ¿młā Critoĕeda wĕrā auĕua ume bāica? Wārāda māwā oira biĕ bāa. ¹⁶ ¿Bārāba adua panłca wĕrā auĕua ume bāra mał wĕrā ume cacua aba bā quĩrāca bāda? Ācōrĕ Bedeade nāwā jara bāa: "Ādjira cacua aba bā quĩrāca panania." ¹⁷ Baribłrł dadjirā Boro Crito ume ābaa bāra idji ume joure aba bā quĩrāca panla.

¹⁸ Ni maārĩ biĕa auĕua nĩbarānada. Dewara cad-jiruada oibłrł, małgłba dadji cacuara āĩĕā. Baribłrł auĕuada oibłrł, dadji cacuada biĕ bĕya. ¹⁹ ¿Bārāba adua panłca bārā cacuara Ācōrĕ Joure deda? Ācōrĕba idji Jaurera bārā diasia. Idjira bārā soĕe bāa. Bārāra ara bārāneĕā ātebłrł Ācōrĕnea. ²⁰ Ācōrĕba bārāra nĕbła nĕdosia. Ācōrĕne bĕrā bārā cacuaĕe, joureĕe biĕa quĩrāpa bĕaĕada. II

Quima edabadaĕebema

7 Jāłbebłrł bārāba cartadeba iwidiĕada młā panuya. Wārāda biara bāa umaquĩrāba wĕrā edaĕda. III² Baribłrł bārā tāĕna auĕua obadara bara bĕrā umaquĩrāba idji quimada erobāida bāa, idjaba wĕrāba idji quimada erobāida bāa. ³ Umaquĩrāda idji quima ume cāida bāa. Wĕrā siĕa idji quima ume cāida bāa. ⁴ Wĕrāra ara idji cacua djibariĕā, ātebłrł dji quimadrł djibaria. Ara mał quĩrāca umaquĩrāra ara idji cacua djibariĕā, ātebłrł idji quimadrł djibaria. ⁵ Bārā cacuara bārā quimaa wāgarānada. Baribłrł bārāba ābaa cāinaĕda bĕĕea auĕibłrł, māwā pananira bia bāa. Baribłrł dārā māwā pananiĕ panla idjaba ababe Ācōrĕa iwidiĕi carea māwā pananida panla. Māwā-nacarea wayacusa ābaa cāinida panla bārā cacuaba quĩrĩā bāra droaĕāĕe diauruba auĕua obirāmārĕā. ⁶ Młā jaraya: bārāba māwā o quĩrĩā panłbłrł, bia bāa. Baribłrł młā ogo obiĕā. ⁷ Młmaarā jūmarāda mł quĩrāca poya deu bĕaĕibara bia bĕcasia. Baribłrł Ācōrĕba dadjiza diasia sāwā bāida. Ācōrĕba łcłrł dia bāa poya deu bĕaĕamārĕā. Idjaba łcłrł dia bāa quima edaĕamārĕā.

⁸ Młā deu bĕarāa, pĕdrarāa biĕa jaraya: biara bāa mł quĩrāca quima neĕ bĕaĕida. ⁹ Baribłrł bārā cacua-ba quĩrĩā bāda poya droaĕāĕbłrł, quima edaĕida panla. Bārā cacuaba quĩrĩā bāĕebemada jūmawāyā crĩcha bāi cāyābara biara bāa quima edaĕida.

¹⁰ Quima bara bĕarāa młā nałda jaraya. Nał bĕĕeara młrĕĕā, ātebłrł dadjirā Boroĕea. IV Wĕrāba idji quimara amaiĕ bāa. ¹¹ Baribłrł idji quimara

I *Genesis 2:24.* II *Jaure.Griego bĕĕeade łcłrł cartade małra neĕa.* III *Biara bāa umaquĩrāba wĕrā edaĕda.Griego bĕĕeade nāwā bā bāa: "Bia bāa umaquĩrāba wĕrā tāĕda."* IV *Luca 16:18.*

amaibłrł, dewara umaquĩrāda edaiĕ bāa. Ātebłrł deu bāida bāa wa dji quima ume waya bĕĕeaida bāa. Abāri quĩrāca umaquĩrāba idji quimara amaiĕ bāa.

¹² Waabema djabarāa młā nałda jaraya. Nałgłra dadjirā Boro Jesuba jaradiaĕaĕā: djababa wĕrā Jesu ĩjāĕ bāda erobābłrł, idjaba mał wĕrāra idji ume bā quĩrĩā bābłrł, mał djababa idjira amaiĕ bāa.

¹³ Djabawĕrāba quima Jesu ĩjāĕ bāda erobābłrł, idjaba mał umaquĩrāba idjida ama quĩrĩāĕbłrł, mał djabawĕrāba idjira amaiĕ bāa. ¹⁴ Mał umaquĩrā Jesu ĩjāĕ bāra Ācōrĕ itea bĕsia idji quimaba ĩjā bā bĕrā. Abāri quĩrāca wĕrā Jesu ĩjāĕ bāra Ācōrĕ itea bĕsia idji quimaba ĩjā bā bĕrā. Māwāĕbara bārā warrarāra Ācōrĕ itea bĕaĕāĕe bacasia. Baribłrł djibarirāra Ācōrĕ itea panł bĕrā ādjirā siĕa Ācōrĕ itea panla. ¹⁵ Jesu ĩjāĕ bā-ba idji quimada ama quĩrĩā bābłrł, amaida bāa. Māwā djabada wa djabawĕrāda mĩā amaiĕ bā leyĕebemada ĕdrłya. Ācōrĕba dadjirāra necai bĕaĕamārĕā trłsia.

¹⁶ Djabawĕrā, bla adua bāa. Āĩbĕrā bl quimaba bĕĕeba Jesura ĩjāisicada Ācōrĕba ĕdrł edamārĕā. Djaba, bla biĕa adua bāa. Āĩbĕrā bl quimaba bĕĕeba Jesura ĩjāisicada Ācōrĕba ĕdrł edamārĕā.

¹⁷ Ācōrĕba dadjirā trłsiĕe ara dadji panana quĩrāca bĕaĕida panla. Cacua wĕāgo bāsiłbłrł ara māwā bāida bāa. Cacua wĕāgoĕ bāsiłbłrł ara māwā bāida bāa. Dadjirāza bĕaĕida panla dadjirā Boro Ācōrĕba bāda quĩrāca. Młā Ācōrĕ ĕberāā bĕaza māwā jaradia bāa.

¹⁹ Cacua wĕāgo bāida biara bāĕā. Cacua wĕāgoĕ bāi siĕa biara bāĕā. Ācōrĕba obi bāra ĩjā o bāida biara bāa.

²⁰ Ācōrĕba dadjirā trłsiĕe ara dadji panana quĩrāca bĕaĕida panla. ²¹ Ācōrĕba bl trłsiĕe nezocada bāsi-błrł, jūmawāyā sopua bārādua. Baribłrł bl nezoca bāĕebemada poya ĕdrłibłrł, māwā odua. ²² Nezoca Ācōrĕba trłnara dadjirā Boro Critoba cadjiruāĕebemada ĕdrł bāsia idji itea ne o bāmārĕā. Małne nezocaĕ Ācōrĕba trłnara Crito nezocaa. ²³ Ācōrĕba bārāra nĕbła nĕdosia. Mał carea djārā nezocada bĕarānada. ²⁴ Djabarā, Ācōrĕba dadjirā trłsiĕe ara dadji panana quĩrāca bĕaĕida panla. Małne ara dadji panł quĩrāca Ācōrĕ quĩrāpita jipa nĩbāĕida panla.

²⁵ Mał awara quima waĕi edaĕacaĕebemada młā jaraya. Dadjirā Boro Jesucritoba małgłĕebemada jara-diaĕaĕ bĕrā młā crĩcha bāda jaraya. Bārāba cawa panla dadjirā Boroba młra quĩrā djuburiaĕa bĕrā młā wārāda jarabarida. ²⁶ Nāwā jaraya: młmaarā nał ewariĕe bia mĩga panł bĕrā dadji umaquĩrā deu bĕara ara dadji bā quĩrāca bĕaĕida panla. ²⁷ Baribłrł quima erobābłrł, bl quima amaida crĩcharādua. Quima neĕ bābłrł, quima edaida crĩcharādua. ²⁸ Baribłrł quima edaibłrł cadjiruāĕā. Wĕrāda quima edaibłrł cadjiru-aĕā. Baribłrł quima edabłrłra nał ĕjūāne bia mĩga bāya. Bārā māwā bia mĩga pananida młā quĩrĩāĕ bāa.

²⁹ Djabarā, młā nałgłda jara quĩrĩā bāa: nał ewarira jōboĕoa. Mał carea djabarā quima erobĕeba ādjia Ācōrĕ ĕpĕ panłra igaraĕiĕ panla ādji quima ume bĕaĕi carea. Ātebłrł quima neĕ bāba ĕpĕida bā quĩrāca ĕpĕnida panla. ³⁰ Ara mał quĩrāca djabarā sopua bĕara sopuaĕ bā quĩrāca bĕaĕida panla Ācōrĕda bio

ēpēni carea. B̄sriđa beara b̄sriđaé b̄a quĩrāca beađi-
da paŋla. Ne nēdođaba idjia nēdođara ewariza erob̄ai-
da crĩcha b̄aié b̄aa. ³¹ Naļ ējūā dadjia unu paŋlra jū-
ma jōbođo bēřā ne bara beaba ne neé b̄a quĩrāca
crĩcha beađida paŋla.

³² M̄la quĩrā b̄aa b̄ārāba naļ ējūānebemada jū-
mawāyā crĩchađaéda. Umaquĩrā quima neé b̄aba biara
crĩcha b̄abaria dadjirā Boroba quĩrā b̄ada oi carea.

Dadjirā Borora b̄sriđabi quĩrā b̄aa. ³³ Bariblrl
umaquĩrā quima erob̄aba naļ ējūāne idji quima bia er-
ob̄aida biara crĩcha b̄abaria. Idji quimada b̄sriđabi
quĩrā b̄aa. ³⁴ M̄awā quima bara b̄aba crĩchada umé er-
ob̄abaria. ¹ Ab̄ari quĩrāca wēřā quima erob̄aba naļ
ējūāne idji quima bia erob̄aida biara crĩcha b̄abaria. Id-
ji quimada b̄sriđabi quĩrā b̄aa. Bariblrl wēřā quima
neé b̄aba dadjirā Borobebemada biara crĩcha b̄abaria.
Naļ cacuade, jaurede biđa idji itea bia b̄a quĩrā b̄aa.

³⁵ Małgla m̄la jaraé b̄aa b̄ārāba quĩrā paŋl quĩrā-
ca b̄earānamārēā āteblrl bia beađamārēā. M̄la ab̄abe
quĩrā b̄aa b̄ārāra quĩrāipa beađida idjaba jūma b̄ārā
sođeba dadjirā Boroba quĩrā b̄ada ođida.

³⁶ Ab̄al djabada awēřā djora ume dji edađi carea
beđea bia paŋlbrlrl, dji edađi naēna poya droaéda
crĩchaiblrl idjaba isabe eda quĩrāiblrl, edaida b̄aa.
Małra cadjiruāéa. ³⁷ Bariblrl djabada dji edađi carea
beđea b̄ađacarea maļ wēřāra edaéda idji sođeba
wārāda crĩcha b̄abrlrl idjaba idji cacuaba quĩrā b̄ara
poya droaiblrl, bia b̄aa maļ wēřāra edaéda. ³⁸ Wārā-
da quima edabrlrl bia o b̄aa. Bariblrl m̄lmaarā
quima edaéba biara o b̄aa. II

³⁹ Djabawēřā quima bara b̄ara dji quima zocai
b̄amisa idji ume b̄aida b̄aa. Bariblrl dji quimara
beuiblrl, dewara umaquĩrāda eda quĩrāiblrl, edaida
b̄aa. Bariblrl ab̄abe dadjirā Boro Jesucrito ĩjā b̄adrl
edaida b̄aa. ⁴⁰ M̄la crĩcha b̄aa idjira quima edaéblrl
b̄sriđaara b̄aida. M̄lmaarā Ācōrē Jaureba m̄awā crĩch-
abi b̄ada.

Jlwaba ođa ācōrēa djico diađadebema

8 Idjaba jlwaba ođa ācōrēa djico diađadebemada
m̄la jaraya. Dadjirāba cawa paŋla jūmarāda
crĩcha cawa paŋlda. M̄awāmīna crĩcha cawaaba dadi-
ra djārā cāyābara biara b̄ada crĩchabibaria. Bariblrl
quĩrāba djārāra carebabaria. ² Ab̄alba bio cawa b̄ada
crĩcha b̄abrlrl, wađibiđa adua b̄aa idjia cawaida b̄a
quĩrāca. ³ Bariblrl ab̄alba Ācōrēda quĩrā b̄abrlrl,
Ācōrēba idjira cawa b̄aa. III

⁴ Maļ bēřā jlwaba ođa ācōrēa djico diađa
cobadađebemada m̄la jaraya. Dadjirāba cawa paŋla
jlwaba ođa ācōrēra wārāéda. Idjaba cawa paŋla wārā
Ācōrēra ab̄abrlrl b̄ada. ⁵ Bajāne, naļ ējūāne biđa

I Crĩchada umé erob̄abaria. Griego beđeade ĩcrlrl cartade
małra neéa. II Griego beđeade versículo 36-38 ebuđa b̄aéa. Id-
jaba naļ quĩrāca traducida b̄aa: ³⁶ * Bariblrl djabada idji cau awēřā djorada quima
diaé b̄ađeba bié o b̄ada crĩcha b̄abrlrl, idjimaarā bia b̄abrlrl, quima diaida b̄aa. Małra cadjiruāéa.

³⁷ * Bariblrl djabada idji caura diaéda sođeba crĩcha b̄abrlrl, idjaba dewaralba jara b̄a carea
m̄awā oé b̄abrlrl, bia b̄aa idji caura quima diaéda. ³⁸ * Wārāda idji cau diabrlrl bia o b̄aa.
Bariblrl m̄lmaarā idji cau diaéba biara o b̄aa. III Griego beđeade maļ versicu-
lora ebuđa b̄aéa.

ēberārāba ācōrē abadara baraa. Wārāda małglařā id-
jaba ēberārāba ādji boro abada siđa zocārā baraa.

⁶ Bariblrl dadjirāmaarā Ācōrēra ab̄abrlrl b̄aa. Idjira
dadjirā Zezaa. Idjiabrlrl ne jūmada osia. Dadjirāra idji
itea zocai paŋla. Idjaba dadjirā Boro Jesucritora
ab̄abrlrl b̄aa. Idjiđeba Ācōrēba ne jūmada osia. Idjiđe-
ba dadjirāra zocai paŋla.

⁷ Bariblrl ĩcrlrlba małgla cawađaé paŋla. ĩcrlrl
djabarāba wađibiđa crĩcha paŋla jlwaba ođa ācōrē ād-
jia naēna ēpē pananara zocai beada. Maļ bēřā jlwaba
ođa ācōrēa djico diađada cosidara crĩchabadaa jlwaba
ođa ācōrēra wayacusa ēpēb̄ldada. Wārā beđeada bio
adua paŋl bēřā maļ djico co paŋlneba crĩchabadaa
Ācōrē quĩrāpita bié paneb̄ldada. ⁸ Bariblrl djicoba
dadjirāra Ācōrē quĩrāpita bia b̄acaa. Maļ bēřā dadjia
co paŋlneba, cođaé paŋlneba biđa Ācōrē quĩrāpita
biara beađaéa.

⁹ Wārāda dadjia co quĩrā paŋlra cođida paŋla.
Bariblrl quĩrācuca beađadua b̄ārāba co paŋlneba
djaba bio adua b̄ara cadjiruāde b̄aerāmārēā. ¹⁰ Ne jū-
ma coida b̄a cawa b̄a djabada jlwaba ođa ācōrē dede
eđa ne co chūmeibrlrl, małne ne jūma coida b̄a adua
b̄aba idjira mama chūmlda unuibrlrl, idjia biđa jlwaba
ođa ācōrēa djico diađara coida crĩchaya. Bariblrl jlwab-
a ođa ācōrēra ēpēb̄lrl crĩcha b̄a bēřā idjimaa cad-
jiruada o b̄aa. ¹¹ M̄awā ne jūma coida b̄a cawa b̄aba dji
bio adua b̄a djabara cadjiruāde b̄aebiya. Bariblrl
quĩrānebađadua Critora beusida maļ adua b̄a djaba
carea. ¹² Bārāba maļ adua bea djabarā cadjiruāde
b̄aebib̄lrl Crito quĩrāpita cadjiruada o paŋla.
¹³ Maļ carea m̄la co b̄ađeba m̄l djabada cadjiruāde
b̄aebibrlrl, waa coéa.

Jaradia b̄abari Pauloba edaca b̄aéa

9 ĩM̄ldjia o quĩrā b̄a quĩrāca o cara b̄aca? ĩM̄la
Jesucritoba diabueđaéca? ĩM̄la biđa dadjirā
Boro Jesura unusiéca? IV ĩBārāba m̄lneba dadjirā
Borora ĩjāsiđaéca? ² ĩcrlrl djabarāba m̄la Jesucritoba
diabueđada crĩchadaé paŋlmīna b̄ārāba cawađida
paŋla m̄la wārāda idjia diabueđada m̄awā b̄ada. M̄la
jaradiađeđeba b̄ārāba dadjirā Boroda ĩjāsiđa bēřā
małgla ebuđa b̄aa. ³ M̄l bié jarabadarāa m̄la nałgla-
da iwidiya: ⁴ ĩm̄la jaradia b̄abari ne coi carea edaié b̄a-
ca? ĩDoi carea biđa edaié b̄aca? ⁵ Waabema Jesuba dia-
bueđarāda, dadjirā Boro Jesu djabarāda, Pedro siđa
ādji quima ume ābaa n̄ibabadaa. V Ara ādjirā quĩrāca
ĩm̄la Jesu ĩjā b̄a wēřā ume dji edapeđa m̄l ume ābaa
eron̄ibaíé b̄aca? ⁶ Bernabebe, m̄la biđa Ācōrē beđea
jaradia n̄inane dewara traju siđa obadaa ne eropanani
carea. Bariblrl ĩwaabemarā quĩrāca daiba jaradia
paŋlneba ne edađida paŋlēca?

⁷ ĩSordaora ara idji parataba djōne wābarica? ĩUva
uđa erob̄aba idji uvara jōcaca? ĩOveja wagabariba ove-
ja jubara docaca? ⁸ ĩJūma małgla ab̄abe m̄ldji
crĩchadeba jara b̄aca? ĩĀcōrēba Moisea diađa leyba
ab̄ari quĩrāca jaracaca? ⁹ Maļ leyde nāwā b̄a b̄aa: “B̄aa

pacaa ne cɾadɾɾgabi bade idji itera jɾɾɾdua.”^I Ācōrēba mañ beɾea jaraside zɾababe pacadebemada crīcha bāsica? ¹⁰ ¿Dadjirānebema siɾa crīcha bāsieca? Wārāda dadjirā careablɾ Ācōrēba mañ leyra diasia. Ējūā o b̄ara, dji ewa b̄a siɾa trajabadaa mañneba ne erobeadi da cawa panɾ b̄erā. ¹¹ Ara mañ quīrāca daiba bārāa Ācōrē beɾeara jaradiasida b̄erā z̄bia b̄léca daiba bārāneba ne edaɾida? ¹² Dewararāba bārāneba ne edaɾida panɾblɾ, daiba ādjirā cāyābara biara ne edaɾida panɾa.

Māwāmīna ne iwidiacaa. Āteblɾɾ jūma droa panɾa ēberārāba beɾea bia Critodebemada bié crīcharānamārēā. ¹³ Bārāba cawa panɾa Ācōrē de dromane trajabadarāba ādjia o panɾneba coɾira edabadada. Animarā babue diabadarāba mañ djaraɾebemada edabadaa coɾi carea. ¹⁴ Ab̄ari quīrāca dadjirā Boro Jesuba jarasia beɾea bia idjidebema jaradia nīnaba mañneba coɾira edaɾida panɾa. ¹⁵ Māwāmīna m̄la edacaa. Idjaba mañɾdebemada nañ cartade b̄lé b̄aa bārāba ne diaɾamārēā. M̄la jaradia b̄abari ne edaca b̄erā b̄asriɾa b̄aa. M̄la quīrāca ni ab̄alɾa ne dia b̄adeba mañ b̄asriɾara jōbida. M̄lmaarā bārāneba ne edai cāyābara beuida biara b̄aa.

¹⁶ M̄la beɾea bia Critodebemada jaradia b̄amīna m̄lra dji dromaana acaa, Ācōrēblɾɾ jaradiabi b̄a b̄erā. Wārāda beɾea bia Critodebemada jaradiaéblɾ, m̄lra mīā djuburi b̄eya. ¹⁷ M̄ldjiareba jaradia b̄aibɾ, ne edaida b̄aa. Baribɾɾ m̄ldjiareba jaradiaé b̄aa. Ācōrēblɾɾ m̄lra b̄asia jaradia b̄amārēā. Mañ b̄erā m̄la jaradia b̄aida b̄aa. ¹⁸ Māwāra z̄m̄la jaradia b̄abari cārēda edai? Ne edaéa. Ab̄abe b̄asriɾa b̄aya ne iwidiéne beɾea bia Critodebemada jaradia b̄a b̄erā. M̄la jaradia b̄abari ne edaida b̄amīna iwidiacaa.

¹⁹ M̄lra djārā nezocaémīna ara m̄ldjida jūmarā nezocada b̄esia zocārāba m̄lneba Jesucritoda t̄jānamārēā. ²⁰ M̄lra judiorā tāēna b̄ade judiorā quīrāca b̄abaria m̄lneba Jesucritoda t̄jānamārēā. Ācōrēba Moisea diaɾa leyɾeba bea tāēna b̄ade m̄lra mañ leyɾeba b̄lé mīna mañneba b̄a quīrāca b̄abaria. Māwā b̄abaria ādjirāba m̄lneba Jesucritoda t̄jānamārēā. ²¹ Idjaba Ācōrēba Moisea diaɾa ley adua bea tāēna b̄ade m̄lra ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba Jesucritoda t̄jānamārēā. Baribɾɾ m̄la Ācōrē leyra igaracaa. Jūma Critoba obi b̄ara ēpēbaria. ²² M̄lra djabarā wārā beɾea mācua adua bea tāēna b̄ade ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba Jesucritodebemada biara cawaɾamārēā. M̄l wāblɾza ēberārā tāēna b̄ade ādjirā quīrāca b̄abaria m̄lneba ḷcɾɾɾba Critoda t̄jānapeda cadjiruɾebemada ēdɾɾamārēā. ²³ M̄la jūma mañ quīrāca obaria beɾea bia Critodebemada cawabi carea. Māwā m̄la biɾa Ācōrēneba ne biada edaya.

²⁴ Bārāba cawa panɾa ēberāra pirabadada caida j̄rū mēsɾāra b̄a cawaya. Mañne zocārā pirabadamīna ab̄abe dji naārā jūenablɾ ne edabaria. Bārā siɾa isabe pirabɾa quīrāca jūma bia oɾadua Ācōrēba diai jarada da edaɾi carea. ²⁵ Jemenebadarāba ādjia cacuara quīrācuita wagabadaa zarea beaɾi carea. Māwā

obadaa dewararā cāyābara biara jemenenapeda borobarida edaɾi carea. Mañ borobarira isabe ārībaria. Baribɾɾ dadjirāba ne jūmada bia obadaa Ācōrēba diai jarada ārīcada edaɾi carea. ²⁶ Mañ b̄erā ēberā baridua pira wāblɾ quīrāca m̄la ocaa. Idjaba ēberā djō b̄ade baridua djōbari quīrāca ocaa. ²⁷ Āteblɾɾ m̄l cacua zarea o b̄a quīrāca idjaba m̄l cacuaba o ama b̄ada obi b̄a quīrāca jūma o b̄aa Ācōrēba diai jarada edai carea. Māwā oéblɾ, m̄la ēberārāa jaradia b̄amīna m̄labɾ Ācōrēba diai jarada poya edaéa.

Jɾwaba oɾa ācōrēra igarāɾida panɾa

10 Djabarā, m̄la quīrā b̄aa bārāba Moise ewaride māwānada quīrādoadaéda. Mañ ewaride jūma dadji drōenabemarā Moise ume nībapadaɾa Ācōrēba diabueda j̄rārā edre nībasidaa idjaba Pusa Purruɾe chāsidaa. ^{III} Mañ pusade, j̄rārā edre biɾa jūma ādjirāra Moise ume ābaa panasida b̄erā Moise tr̄lneba borocuepeda quīrāca panasidaa. ³ Idjaba jūmarāba ab̄ari djico Ācōrēba bajāneba diabuedada cobadjidaa. ^{IV} Jūmarāba ab̄ari baido Ācōrēba mōgaradeba weabidada dobadjidaa. ^V Mañ mōgarara Critoda māwā b̄asia, ādjirā wāblɾza Critora jauredeba ādjirā ume b̄ada b̄erā. ⁵ Baribɾɾ Ācōrēba zocārāda bié unusia ādjia o panana carea. Mañ b̄erā ējūā pōsa ewaraga b̄ade quinisidaa.

⁶ Mañ ewaride māwānaba dadjirā cawabi b̄aa ne cadjiruara awuadié panɾa ādjirāba awuapada quīrāca. ⁷ Jɾwaba oɾa ācōrēra ēpērānada ḷcɾɾ ādjirāba ēpēpeda quīrāca. ^{VI} Ācōrē Beɾeade ādjirānebemada nāwā b̄a b̄aa: “Ēberārāra chūpanapeda b̄asriɾa ābaa ne co duanasidaa idjaba itua do duanasidaa. Māwānacarea pirabaridapeda ādjia cacuaba o quīrā b̄ara o duanesidaa.” ^{VIII} Dadjirāba auɾuada oɾié panɾa ḷcɾɾ ādjirāba opeɾada quīrāca. Ādjia māwā o panɾ carea ewari ab̄ade veintitres mil quinisidaa. ^{VIII} Idjaba Ācōrēba sāwā oi cawaya dadjirāba bié oɾié panɾa ḷcɾɾ ādjirāba opeɾada quīrāca. Mañ carea ādjirāra damaba zocārā cácuapeda quinisidaa. ^{IX} Idjaba sobié panɾneba Ācōrēnebemada bié beɾearānada ḷcɾɾ ādjirāba opeɾada quīrāca. Mañ carea bajānebema nezoca dadji quinibibariba ādjirāra zocārā quinibisia. ^X

¹¹ Jūma ādjirā māwānaba unubi b̄aa sāwā Ācōrēba cadjiruara cawa obarida. Mañɾa Ācōrē Beɾeade b̄a b̄aa dadjirā nañ j̄rūarebema ewaride bearāba ab̄ari quīrāca orānamārēā. ¹² Mañ b̄erā ab̄alɾa bio t̄jā b̄ada crīcha b̄ablɾ, ara iduba quīrācuita b̄aida b̄aa cadjiruade b̄ae amaaba. ¹³ Dadji cadjiruade b̄ebida b̄a crīchada bārāmaa zebaria jūmarāmaa zebari quīrāca. Baribɾɾ Ācōrēra beɾea aba b̄aa. Mañ crīchara poya droadaéblɾ, idjia idu jūmawāyā zebiéa. Idjaba mañ crīcha zebɾɾ Ācōrēba carebaya droadapeda ēdɾɾamārēā.

III Numero 10:34; Exodo 14:1-31. IV Exodo 16:4,35. V Exodo 17:6; Numero 20:11. VI Exodo 32:1-35. VII Exodo 32:6. VIII Numero 25:1-9. IX Numero 21:4-9. X Numero 16:41-50.

I Deuteronomio 25:4. II Mateo 10:10.

14 Mañ carea mñ djabarã, jlwaba oða ãcõrëa igaradua. 15 Mña bãrãa bedebalra crícha cawa ðearãa bedebalra quírãca. Bio críchadua mña jara ðara wãrã cawaya. 16 Crito quírãnebaði carea cobadara co ranlne dadjirãba uva ða tazade ða carea Æcõrëa bia ðaðe adapeða dobadaa. Mañ doblade unubibadaa dadjirãra Crito oaðeba idji ume ábaa ranlda. Idjaba pañ cõrãcuada coblde unubibadaa Crito nañ djarade bia mĩgææbeba dadjirãra idji ume ábaa ranlda. 17 Dadjirãba pañ aba ðada zocãrã cõrãcuapeða cobadaa. Ara mañ quírãca dadjirãra zocãrã ranlmĩna cacua aba ða quírãca ranla.

18 Israelerãba obadaebemada críchadua. Ádjirãba animarã Æcõrëa babue diablde mañ djaradebemada cobadaa. Mañ coblde unubibadaa Æcõrëa èpè ranlda. (Ara mañ quírãca abalba jlwaba oða ãcõrëa nedjara diaææbeba coiblra, unubiya mañ jlwaba oða ãcõrëa èpè ðada.) 19 Bariblra mña jaraé ða jlwaba oða ãcõrëa wãrã arada. Jlwaba oða ãcõrëa nedjara diaææra ara jãwãbema djara quírãca ða. 20 Mãwãmĩna Æcõrë adua ðeaba nedjarada ádji jlwaba oða ãcõrëa diablde wãrãda jairãa dia ranla. Æcõrëa dia ranlã. Bãrãba mañ djarara coiblra, unubiya jaida èpè ranlda. Mañglra mña quírãca. 21 Jia diaææ tazade ðada bãrãba coiblra, Jesucrito oa quírãnebaði careabema tazade ðada dodié ranla. Jia djico diaææda bãrãba coiblra, dadjirã Boro quírãnebaði careabema cobadara coié ranla. 22 Mãwã oiblra ¿dadjirã Borora quírãbiæca? ¿Dadjirãra idji cãybãra lãara ranlca?

Jũma oðadua djabarãba bia críchadamãrëã

23 Æclra jara ranla dadjia o quírã ðara jũma oida ðada. Bariblra mña jaraya: ne jũma oida ðamĩna jũma dadjia o quírã ðaba dadjira careba. Wãrãda jũma dadjia o quírã ðara oida ðamĩna jũma mañglra djabarã careba. 24 Ni abalba ara idji bia ðaira jrl ðaie ða, áteblra dewarãda bia ðadamãrëã jrl ðaie ða.

25 Nedjara nãdobuebadama nãdoæada coida ranla. Bariblra bãrã crícha ãrĩna amaaba iwĩrãnadua mañ nedjarara jlwaba oða ãcõrëa diaææ basi cawaya. 26 Nañ èjũãra, ne jũma nañ èjũãne nũml sída dadjirã Boro Æcõrëa osia. Mañ bèrã ne jũmada coida ranla.

27 Jesu jãé ðaba ðada ne comãrëã efoiblra, mañne wã quírãiblra, wãdua. Idjia diablra codua. Bl crícha ãrĩ amaaba iwĩrãndua mañ djicora jlwaba oða ãcõrëa diaææ basi cawaya. 28 Bariblra abalba nedjarara jlwaba oða ãcõrëa diaææ aiblra, corãdua idji crícha ãrĩ amaaba. 29 Mña jaraé ða bãrãmaarã mañ djicora cocara ranlda. Bariblra dewaraba mãwã crícha ðablra, idji críchara ãrĩya.

Abalba mãwã críchaiscada: "Mña o quírã ðada oblde abalba bié críchaiblra, ¿mañglra ocara ðaca? ¿Mña o quírã ða quírãca oida ðæca?" 30 Mña coblra

I Griego bedee Æclra cartade idjaba nañ sída ða ða: "Nañ èjũãra, ne jũma nañ èjũãne nũml sída dadjirã Boro Æcõrëa osia."

carea Æcõrëa bia ðaðe aiblra, ¿cãrë cãrëã dewaraba mñda bié jaraida ða? Bié jaraié ða."

31 Bariblra mña jaraya: bãrã ne co ranlne, ne o ranlne bié jũma oðadua èberãrãba Æcõrëa bia jaradamãrëã. 32 Bãrãba ne o ranlneba judiorã, judiorã, Æcõrë èberãrã sída cadjiruade bæbirãnadua. 33 Ara mañ quírãca mña o ðaðe jũmarãa bia críchabi quírã ða. Ababe mãdjidra bia ðaie carea jrlca, áteblra èberãrã zocãrã bia ðadamãrëã jrlbaria. Mãwã mña o ðaðeba ádjirãba Critora jãnia Æcõrëa èdra edamãrëã.

11 Mña Crito nĩbaða quírãca nĩbabari bèrã mñ quírãca nĩbaðadua.

Djabawërã boro ãnëbaribadaebema

2 Djabarã, ewariza mña quírãneba ranl bèrã idjaba mña jaradiæra èpè ranl bèrã bãrãra bia jaraya.

3 Mña quírã ða bãrãba cawæida Critora umaquírã Boroda, umaquírãra dji wërã boroda, idjaba Æcõrëa Crito Boroda.

4 Djabarã ábaa dji jrlre ranlne umaquírãda boro ãnëbaripeða Æcõrëa iwĩiblra wa Æcõrëneba bedebalra, idji Boro Critora wayaé ðada unubi ða. 5 Bariblra wërãba Æcõrëa iwĩi ðaðe wa Æcõrëneba bede ðaðe boro ãnëbarièblra, idji quimara wayaé ðada unubi ða. Mãwã o ðara borobichia tl ða quírãca ða. 6 Wërãda boro ãnëbari quírãèblra, borobichia tlida ða. Bariblra borobichia tsira peraida ða bèrã boro ãnëbarida ða.

7 Djabarã ábaa dji jrlre ranlne umaquírãrãda boro ãnëbariè ranla Æcõrëa ara idji quírãca oða bèrã idjaba umaquírãrãba Æcõrëa ádji boroda unubi ranl bèrã. Bariblra wërãrãba unubi ranla umaquírãra ádji boroda. 8 Æcõrëa umaquírãra wërãneba oé basía, áteblra wërãra umaquírãneba osia. 9 Idjaba umaquírãra oé basía wërã carebamãrëã, áteblra wërãda osia umaquírã carebamãrëã. 10 Mañ carea djabarã ábaa dji jrlre ranlne wërãba idji borora ãnëbarida ða unubi carea dji quimara idji boroda. Mãwã oida ða bajãnebema nezocarãba bia ununamãrëã.

11 Bariblra Jesucrito jã ðe bèrã wërãba idji quimada carebaida ða idjaba umaquírãba idji quimada carebaida ða. 12 Naãrãbema wërãda umaquírãneba zesia. Mamalba ltaa umaquírãra wërãba tobaria. Bariblra wãrãda jũmaena Æcõrëneba ze ranla.

13 Bãrãmaarã, ¿bia ðaca wërãba boro ãnëbariène Æcõrëa iwĩida? Bio críchadua bia ða cawaya. 14 Ara dadji ðaðe cawa ranla umaquírãba buða ureabisira peraida ðada. 15 Bariblra wërã buða urea ðara bia unubadaa. Æcõrëa wërã buðara diasia boro ãnëbarimãrëã. 16 Bariduada mañglra carea caicaya beiblra, mña nañda idjia jaraya: daiba, Æcõrë èberãrã bié awara oðaca.

Crito quírãnebaði carea cobada djabarãba ãi opedada

17 Nañ ðablde mña bãrãra poya bia jaraé. Bãrã ábaa dji jrlrebdade quírãipa oðaca. Bia panani

cāyābara bié panebadaa. ¹⁸ Naārā jaraya m̄la ūrī b̄ada bārāra ābaa dji jlre duanlne crīcha awara awara duan-
 abarida. Mañ beđeara jūma wārāé sída m̄la t̄jābaria. ¹⁹ Wārāda bārāra crīcha awara awara duanlneba
 ebuđa b̄aya cairādr̄l Ācōrēba bia unu b̄ada. ²⁰ Bārā
 ābaa dji jlre duanlne Crito quīrānebađi carea
 cobadara quīrāipa cođacaa. Ācōrēmaa mañ co panlra
 wārā araéa. ²¹ Jūmarā jūēni naēna bād̄jiza
 enepeđadara cobadaa. Mañne ḷcrlra jarra du-
 anebaria idjaba ḷcrlra beu duanebaria. ²² ¿Bārāra de
 neé beaca mama ne cođi carea? ¿Bārāba Ācōrē
 ēberārāra igara panléc̄a? ¿Mañba dji ne neé queđeara
 perabi panléc̄a? ¿M̄la cārēda jarai? ¿Mañgl carea m̄la
 bārāra bia jaraica? Mañ carea bia jaraéa.

Crito quīrānebađi carea cobada

²³ M̄la bārāa jaradiađara dadjirā Boro Jesuđeba
 cawasia. Mañglra n̄wā b̄la: diamasi dadjirā Boro Jesu
 jidabi naēna idji jlwađe pañda edasia. ²⁴ Ācōrēa bia
 b̄ada apeđa cōr̄acuablrlde jarasia: “Edađadua.
 Cođadua. I Nañra m̄l cacuaa, bārā carea diablrla. M̄l
 quīrānebađi carea ara nañ quīrāca o pananadua.”
²⁵ Ara mañ quīrāca ne copeđadacarea tazara idji
 jlwađe edapeđa jarasia: “Nañ tazade b̄ara m̄l oaa. M̄l
 oadeba Ācōrēba bārā ume beđea djiwidida b̄ablrla.
 Nañ dobd̄daza m̄l quīrānebađi carea dođadua.”

²⁶ Dadjirā Boro Jesu zebrlm̄isa mañ pañ cobd̄daza
 idjaba mañ tazade b̄a dobd̄daza bārāba idji
 beuđebebemada jara panla. ²⁷ Mañ carea bariduaba
 dadjirā Boro wayaé mañ pañda coiblrl, mañ tazade b̄a-
 da doiblrl, cadjiruada o b̄la. Dadjirā Boro cacuara, oa
 sída sirié b̄ada crīcha b̄la. ²⁸ Mañ pañ coi naēna, mañ
 tazade b̄a doi naēna dadjiza bio ac̄lida b̄la wārāda
 dadjirā Boro waya b̄a cawaya. ²⁹ Dadjirā Boro Jesu
 cacua wayaé b̄aba mañ pañda coiblrl, mañ tazade b̄a-
 da doiblrl, Ācōrēba cawa oya. II³⁰ Mañ carea zocārā
 bārāra cacua bié beaa, cacua norrabari beaa, idjaba
 ḷcrlra beusidaa. ³¹ Bariblrl ara dadjiza bio quīrācuita
 ac̄lida panla jira o panl cawaya. M̄wāra Ācōrēba
 cawa oéa. ³² Dadjirā Boroba ubaria jira n̄bađamārēā.
 M̄wā dadjirāra nañ ējūāne bea ume bié b̄léa.

³³ Mañ b̄ērā m̄l djabarā, dadjirā Boro quīrānebađi
 carea cobadara ob̄lde jūmarāda j̄lānadua ābaa cođi
 carea. ³⁴ Ab̄alda jarra b̄ablrl idji diguid̄a ne coida b̄la.
 M̄wā ābaa dji jlreb̄lde Ācōrēba bārāra cawa oéa
 bié o panl carea. M̄la wađi jaradiaida b̄ara j̄maa
 wāblrlde jūma jaradiaya.

Ācōrē Jaureba obi b̄ađebema

12 Djabarā, m̄la quīrā b̄la Ācōrē Jaureba obi
 b̄ađebemada bārāba bio cawađida. ² Bārāba
 cawa panla Ācōrē adua beaside baridua carea āi crīch-
 abad̄jida. Mañ b̄ērā jlwaba ođa ācōrē beada
 ēp̄ebad̄jida. Mañra zocai beaé b̄ērā beđeđacaa.

I Edađadua. Cođadua. Griego beđeade ḷcrl cartade mañra
 neéa. II ḷcrlba crīchabadaa Pauloba “Jesu cacua wayaé b̄a” aside
 jara basida “Jesu ēberārā wayaé b̄a.”

³ Mañ carea m̄la quīrā b̄la bārāba nañda cawađida:
 Ācōrē Jauređeba beđea b̄aba Jesura bié b̄ada acaa. Id-
 jaba Ācōrē Jauređeba beđeaé b̄aba Jesura jūmarā
 Boroađa acaa.

⁴ Ācōrē Jaure aba b̄aba dadjirāa dia b̄la ne quīrā-
 tanoa ođamārēā. ⁵ Dadjirā Boro aba b̄a itea ne quīrā-
 tanoa obadaa. ⁶ Ācōrē aba b̄aba dadjirāa ne quīrā-
 tanoa obi b̄la. Idjiablrl dadjirāneba mañra jūma
 obaria.

⁷ Ācōrē Jaureba dadjirāza ne obibaria djabarā jū-
 marāda carebađamārēā. ⁸ Ācōrē Jaureba ḷcrlra dia
 b̄la idji necawaadeba roya beđeđamārēā. Ab̄ari
 Ācōrē Jaureba ḷcrlra dia b̄la idjideba cawapeđadada
 roya jaradiađamārēā. ⁹ Ab̄ari Ācōrē Jaureba ḷcrlra dia
 b̄la roya bio t̄jā pananamārēā. Idjaba ab̄ari Ācōrē Jau-
 reba ḷcrlra dia b̄la cacua bié beara roya bi-
 ađamārēā. ¹⁰ Idjaba Ācōrē Jaureba ḷcrlra dia b̄la ne
 ununacada roya ođamārēā. ḷcrlra dia b̄la roya
 Ācōrēneba beđeđamārēā. ḷcrlra dia b̄la roya
 cawađamārēā ab̄alba Ācōrē Jauređeba beđea b̄ada wa
 jaiđeba beđea b̄ada. Idjaba ḷcrlra dia b̄la quīrātanoa
 dadjia ūr̄naca beđeade beđeđamārēā. Idjaba ḷcrlra
 dia b̄la dadjia ūr̄naca beđeade jarađara cawa
 jarađamārēā. ¹¹ Ab̄ari Ācōrē Jaureba jūma mañra obi
 b̄la. Idjia dadjirāza obi b̄la idjia quīrā b̄a quīrāca.

¹² Dadji cacuara aba b̄la. Bariblrl dadji cacuađe ne
 jūmada eropanla. Critora idji t̄jā bea ume ara mañ
 quīrāca panla. ¹³ ḷcrl dadjirāra judiorāa, ḷcrlra ju-
 diorēā, ḷcrlra nezocarāa, ḷcrlra nezocarēā.
 Bariblrl ab̄ari Ācōrē Jaureba dadjirā jūmarāda cacua
 ab̄alde b̄asia. III Jūma dadjirāba ab̄ari Ācōrē Jaureda
 edasidaa.

¹⁴ Dadji cacuađe ne jūmada eropanla. Bariblrl dadji
 cacuađe beara ab̄arica beaéa. ¹⁵ Dadji j̄r̄ūba jaraiblrl:
 “M̄ra jlwaé b̄ērā nañ cacuađebemaéa,” mañba ¿wārā-
 da dadji cacuađebemaéca? ¹⁶ Idjaba c̄w̄lrlba
 jaraiblrl: “M̄ra daué b̄ērā nañ cacuađebemaéa,” mañ-
 ba ¿wārāda dadji cacuađebemaéca? ¹⁷ Dadji cacuađe
 ab̄abe dauda b̄abara ¿cārēba ūr̄ncasi? Dadji cacuađe
 ab̄abe c̄w̄lrlba b̄abara ¿cārēba ḷcasi? ¹⁸ Ācōrēba dad-
 ji cacuađe ne jūmada b̄asia idjia quīrā b̄ada quīrāca.
¹⁹ Dadji cacuađe beara jūma ab̄arica b̄eđabara
 cacuara neé bacasia. ²⁰ Dadji cacuađe ne jūmada
 eropanl̄m̄ina dadji cacuara aba b̄la.

²¹ Mañ b̄ērā dauba jlwaa roya jaraéa: “B̄l neé m̄ra
 bia b̄aya.” Idjaba boroba j̄r̄ūa roya jaraéa: “Bārā neé
 m̄ra bia b̄aya.” ²² Wārāda nañ cacuađe beara ḷcrl
 dadjirāmaarā mācua sirié beaa. Bariblrl mañgl neé
 dadji cacuara bia b̄acaa. ²³ Idjaba nañ cacuađe bea
 dadjirāmaarā mācuaé beara biara djiobadaa bia un-
 unamārēā. Idjaba nañ cacuađe bea dadjia unubiđi
 panlra quīrācuita m̄r̄abadaa. ²⁴ Bariblrl dadji
 cacuađe quīrāwārēā beara m̄r̄anacaa. Ācōrēba dadji
 cacuađe beara jūma aride osia. Dadjia unubiđaca sída
 osia bia wagađamārēā. ²⁵ M̄wā osia dadji cacuara bié

III B̄asia. Griego beđeade b̄a b̄la “borocuesia.” Nañ versículođe
 mañ beđeaba jaraé b̄la baidode borocueđebebemada, āteblrl jara
 b̄la Ācōrē Jaureba Crito t̄jā b̄ara idji ume ābaa b̄ađebebemada.

bariblr̄l m̄la cawa ɓa bedeade bida tr̄lāya. ¹⁶ Bɓ jau-
reba Ācōrēa bia bedeaiblr̄l, ɓla jarada cawa ūr̄ncaba
ɓsāwā wārāana ai? ¹⁷ Wārāda ɓla māwā bedeaiblr̄l
Ācōrēa bia bedea ɓla, bariblr̄l dewararāda carebaé
ɓla biara ijānamārēā. ¹⁸ M̄la Ācōrēa bia ɓada abaria
m̄lra bārā cāyābara dadjia ūr̄ncaba bedeade auɗuara
bedeabari bērā. ¹⁹ Bariblr̄l djabarā dji jlr̄e duanlne
m̄lmaara dadjia ūr̄ncaba bedeade dārā bedei
cāyābara biara ɓla dadjia ūr̄nbada bedeade dārāé jara-
daida. II

²⁰ Djabarā, warra zaquerā quīrāca beaɗadua. Ādjirā-
ba cadjiruada bio adua panla. Bariblr̄l Ācōrē Jaureba
obi ɓadebemada drōārā quīrāca cr̄cha beaɗadua. Waa
warra zaquerā quīrāca cr̄charānadua. ²¹ Ācōrē
Bedeade nāwā ɓá ɓla: “Dadjirā Boroba jara ɓla: m̄lra
nañ puru ume drua āibemarā itedebe, ādjia ūr̄ncaba
bedeabada ēberārāneba bedeaya. Māwāmīna m̄l
bedeara ūr̄ ama panania.” III ²² Maɓba cawa panla
dadjia ūr̄ncaba bedeade bedeaira Jesu ijā bea carea
ɓléda, āteblrl̄ Jesu ijāé beaa unubi ɓla Ācōrēba cawa
oida. IV Bariblr̄l Ācōrēneba bedeaira Jesu ijā bea carea
ɓla, Jesu ijāé bea carea ɓléa. ²³ Mañ carea djabarā
ābaa dji jlr̄e duanlne jūmarāda dadjia ūr̄ncaba
bedeade bedea duanlneblrl̄, mañne ɓcrl̄ Jesu ijāé
beada wa Ācōrē bedea ūr̄ quīrā beada eda zesidara
ɓādjia jaradaéca bārāra quīrāé duanlnda? ²⁴ Bariblr̄l
jūmarāda Ācōrēneba bedeaiblr̄l, mañne Jesu ijāé ɓa-
da wa Ācōrē bedea ūr̄ quīrā ɓada eda zesira bārāba
jara panl ūr̄ ɓadeba idjia cawaya cadjirua obarida id-
jaba Ācōrē quīrāpita bedeade ɓada. ²⁵ Idji soɗe mērā
erobadara ebuɗa cawaya. Mañne chir̄aboroɗe
cobepeda Ācōrēa bia bedeaya idjaba jaraya Ācōrēra
wārāda bārā ume ɓada.

Ābaa dji jlr̄ebladaé jūma quīrāipa oɗadua

²⁶ Mañ carea djabarā, ɓsāwā jipaara oɗi? Bārā ābaa
dji jlr̄e panlne ɓcrl̄lba tr̄lābi Ācōrē Bedeadebemada
tr̄lānida panla, ɓcrl̄lba Ācōrē bedeara jaradiada
panla, ɓcrl̄lba Ācōrēba cawabidada jaradida panla,
ɓcrl̄lba dadjia ūr̄ncaba bedeade bedeadida panla, id-
jaba ɓcrl̄lba mañ bedeaɗara cawa jaradida panla.
Bariblr̄l jūma mañglra oɗida panla djabarāba biara
ijānamārēā. ²⁷ Dadjia ūr̄ncaba bedeade bedeaiblr̄l,
djaba umé wa ūbebe māwā bedeadida panla.
Bariblr̄l aba aba bedeadida panla. Bedeaɗacarea
abalbba mañ bedeaɗara cawa jarada ɓla. ²⁸ Bariblr̄l
djabarā ābaa dji jlr̄e panlne mañ bedeaɗa cawa
jarabarida neéblrl̄, dadjia ūr̄ncaba bedeade bedea
quīrā ɓara chupea ɓaida ɓla. Idji cr̄chade Ācōrēa chu-
pea bedeada ɓla.

I Wārāana ai. Griego bedeade ɓá ɓla: “Amén.” Mañ bedeara he-
breo bedea. Cr̄chada umé jara ɓla. Eɗaude jara ɓla “bia ɓla māwā
ɓaida” idjaba eɗaude jara ɓla “wārā.” II Dārā bedei. Griego
bedeade ɓá ɓla “bedea die mil.” Dārāé. Griego bedeade ɓá ɓla
“bedea juesumabe.” III Isaia 28:11-12. Ācōrēba israelerāa jarasia
ādjia ijānaé panl carea drua āibemarāba ādjirāra āyā edeada. IV
Jesu ijāé beaa unubi ɓla Ācōrēba cawa oida. Griego bedeade mañra
ebuɗa ɓléa.

²⁹ Ara mañ quīrāca Ācōrēneba bedeaɗadara umé wa
ūbea bedeadida panla. Mañne jūmarāba ādjia bedea
panlra quīrācuca ūr̄ncaba panla wārā cawaya. ³⁰ Dja-
ba aba bedea ɓade Ācōrēba dji ūr̄ duanlnebema
abala ne cawabisira, dji bedea ɓaba mañ djabara idu
bedeabida ɓla. ³¹ Jūmarāda aba aba Ācōrēneba
bedeadida panla cawa wānamārēā idjaba biara ijā-
namārēā. ³² Ācōrēneba bedeaɗarira cawaéne bedea
nūmeca, āteblrl̄ roya jlābaria bedei carea.
³³ Ācōrēba ɓaga nūmeca, āteblrl̄ necai ɓaida dia-
baria.

³⁴ Ācōrē ēberārā ābaa dji jlr̄ebladaé wērārā
bedeaéie panla, āteblrl̄ chupea ūr̄ncaba panla. Ādji
quima bedeara ijā beada panla judiorā leyba jara ɓa
quīrāca. ³⁵ Wērārāba iwidi quīrāniblr̄l, diguidā
panlne ādji quimaa iwidiɗida panla. Djabarā ābaa dji
jlr̄e duanlne wērā bedeaɗa bié ɓla.

³⁶ Ācōrē bedeara bārāneba zesica? Ābabe bārāmaa
zesica? ³⁷ Bariduaba Ācōrēneba bedeaɗarida cr̄cha
ɓablr̄l, wa Ācōrē Jaurebeba ne o ɓada cr̄cha ɓablr̄l,
mañ ēberāba jaraya m̄la nañ cartade ɓablr̄lra dadjirā
Boroba obi ɓada. ³⁸ Bariduaba mañglra igaraiblr̄l, id-
ji sida igaraɗadua.

³⁹ Mañba djabarā, biara jlr̄eɗadua Ācōrēneba
bedeadida. Idjaba dadjia ūr̄ncaba bedeade bede-
abadara idu bedeaɗadua. ⁴⁰ Bariblr̄l jūmaena
quīrācuca quīrāipa oɗadua.

Crito Ārēbaɗadebema

15 Mañ awara djabarā, m̄la bārāa quīrānebabiya
bedea bia Jesucritoɗebema m̄la bārāa jaradi-
ada. Mañ bedeara bārāba m̄neba cawasiɗaa idjaba
bio ijā panla. ² M̄la jaradiɗara wārāda ijā panlneblrl̄,
Ācōrēba eɗrl̄ edaya. Ijā pananaéblrl̄, bādjia quīrābe
ijāsiɗaa.

³ M̄la cawada cr̄cha dromaara ɓada naārā bārāa
jaradiasia. Nañgl basia: Citora dadjirā cadjirua carea
beusia Ācōrē Bedeade ɓá ɓa quīrāca. ⁴ Idjira
tl̄barisiɗaa, mañbe ewari ūbeade beu ɓadada Ārēbasia
Ācōrē Bedeade ɓá ɓa quīrāca. ⁵ Ārēbaɗacarea ara id-
jida Pedroa unubisia. ⁶ Mañare idjia doce edaɗarāa
ara idjida unubisia. ⁷ Māwānacarea ara idjida djabarā
quiniento auɗu ābaa panla unubisia. Ādjirānebemada
ɓcrl̄l jaiɗasiɗaa bariblr̄l zocārā waɗibiɗa zocai panla.
⁸ Mañ quiniento djabarāba Jesu unupeɗacarea ara
idjida Santiagoa unubisia. ⁹ Māwānacarea ara idjida
jūma idjia diabueɗarāa unubisia.

¹⁰ Jirūare m̄la unubisia. M̄lra warra lr̄adlgaɗa quīrā-
ca dji bié ɓadamīna māwā unubisia. ¹¹ Wārāda m̄lra
Jesucritoba diabueɗadebema dji eɗaara ɓla. Ācōrē
ēberārā bié oi carea ēpē ɓada bērā bia ɓléa ēberārāba
m̄lra idjia diabueɗada jaradaɗarēā. ¹² Bariblr̄l Ācōrē-
ba idji biadeba m̄lra ɓasia Jesucritoba diabueɗada
ɓamārēā. Idji quīrābe m̄lra māwā ɓlé basia. Āteblrl̄
jūma Jesucritoba diabueɗarā cāyābara m̄la idji itea au-

V Isaia 53:5-12. VI Salmo 16:8-11; Isaia 26:19. VII Pe-
dro. Griego bedeade ɓá ɓla “Cepa.” VIII Santiago. Santiagoa id-
jaba Jacobo abadaa. Idjira Jesu djaba basia. IX Hecho 9:1-6.

duara o ðaa. Bariblr̄l ara m̄l̄djideba m̄awā oē ðaa. Ācōrēb̄l̄r̄l idji biadēba m̄l̄ra careba ðaa m̄awā omārēā. ¹¹ Waabema Jesuba diabuedarāba idjidebe-mada jaradia panl̄b̄l̄r̄l wa m̄la jaradia ðab̄l̄r̄l, abarida jaradia panla. Idjaba bārāba ara maļ beðeara ijāsidaa.

Djabarā beupedada lrēbaðidebema

¹² Dairāba Crito lrēbaðadebemada jaradia panla. Maļda ḡsāwā ḡl̄r̄l bārānebemaba beupedadara lrēbaðaeāna a panl? ¹³ Beupedadada lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, maļba jara ðaa Crito siða lrēbaē basida. ¹⁴ Critoda lrēbaē basib̄l̄r̄l, m̄awāra dadji quĩr̄ābe jaradia panla idjaba bārāba bādji quĩr̄ābe idjira ijā panla. ¹⁵ Critoda lrēbaē basib̄l̄r̄l, Ācōrēba idji lrēbabisiaða abldade daiba Ācōrēnebemada sewada jara panla. Wārāda beupedadada lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, maļba jara ðaa Crito siða lrēbaē basida. ¹⁷ Critoda lrēbaē basib̄l̄r̄l, bādji quĩr̄ābe idjira ijā panla idjaba waðibiða cadjiruade panla. ¹⁸ M̄awāra jūma Crito ijā ðea beupedadara aduasidaa. ¹⁹ Dadjirāba Critodeba ababe naļ ējūāne bia beaðida cr̄cha panl̄b̄l̄r̄l, jūmarā cāyābara m̄iā djuburiara panla.

²⁰ Bariblr̄l Ācōrēba wārāda Critora beu baðada lrēbabisia. Beupedadadebemada idjidr̄l dji naārā lrēbaðaa. M̄awā Ācōrēba unubisia jūma idjiderā siða wārāda lrēbaðida. ²¹ Ēberā abal̄ba cadjirua oða carea dadjirāra beuðia. Ara maļ quĩr̄āca ēberā abal̄ba bia oða carea dadjirāra lrēbaðia. ²² Jūmarāda Adaļneba zepedada bēā beubadaa. Ara maļ quĩr̄āca Critodeba jūma idjiderāda wayacusa zocai panania. ²³ Critoda naārā lrēbasia. Idji waya zeb̄l̄r̄l̄de idjiderāda lrēbaðia. ²⁴ M̄awānacarea naļ ējūāra jōya. Maļ ewaride Critoba jai bororāda, jai dromarāda, jai mēs̄rā ðea siða jūma poyaya. Maļbe idji puruda dadji Zeza Ācōrēa diaya.

²⁵ Wārāda Critora jūmarā boroda baida ðaa aba jūma idji dji quĩr̄ura poyabl̄l̄daa. ²⁶ J̄r̄ūare idjia dadji beuira jōbiya, maļḡl̄ siða idji ume dji quĩr̄ū bēā. ²⁷ Ācōrē Beðeade jara ðaa: “Ba ne jūmada idji jl̄waeda ðasia.” ^{II} Ne jūma Crito jl̄waeda ðasida jara ðam̄ina ebuða ðaa Ācōrēba ara idjida Crito jl̄waeda ðae basida. Ācōrēb̄l̄r̄l ne jūmada Crito jl̄waeda ðasia. ²⁸ Ācōrē Warra Critoba ne jūma poyadacarea ara idjida Ācōrē jl̄waeda ðeya Ācōrēba ne jūmada idji jl̄waeda ðaa quĩr̄āca. M̄awāb̄l̄r̄l Ācōrēba ne jūmada idji jl̄waeda erobaya.

²⁹ Beupedadada lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, ḡcārē cārēā ḡl̄r̄l̄ra beupedada cacuabari borocue panl? Ācōrēba beupedadara lrēbabiēb̄l̄r̄l, ḡcārē cārēā ādjirā cacuabari borocueði? ^{III}³⁰ Idjaba beupedadada lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, ḡdaira cārē cārēā Jesucrito beðea carea ewariza mini-j̄chiaðe bia m̄iga panl? ³¹ Djabarā, bārāba dadjirā Boro Jesucrito ijā panl carea m̄l̄ra wārāda ðasrida ðaa. Wārāda jaraya: ewariza cr̄cha ðaa ēberārāba m̄l̄ra Jesu beðea carea beaðida. ³² Epeso purude Ācōrē beðea

I Aba jūma idji dji quĩr̄ura poyabl̄l̄daa. *Griego beðeade nāwā ðā ðaa: “Aba idji j̄r̄ū edre ðab̄l̄r̄l̄daa.”* *II* Salmo 8:6. *III* Corintoðebema djabarāba dji beupedada cacuabari borocue pananam̄ina Ācōrē Beðeade jaraca dadjia m̄awā oðida panlda.

jaradiai carea m̄l̄ra bia m̄igas̄ia animarā cadjirua ðea ume djō ða quĩr̄āca. ^{IV} Beupedadada lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, ḡm̄l̄ bia m̄igaða carea cārē biada edasi? Wārāda dadjirāra lrēbaðaeāb̄l̄r̄l, biara ðaa oðida ḡl̄r̄l̄ba jarabada quĩr̄āca: “Bia ne coðia, itua doðia nu beuði bēā.” ^V

³³ Idu cūrūgabarānada. Bārāda cadjirua obadarā ume ābaa n̄baðib̄l̄r̄l, ādjirāba bārā bia n̄babadara ār̄inia. ³⁴ Jipa cr̄chaðada. Cadjiruada waa orānada. ḡl̄r̄l̄ bārānebemaba Ācōrēra adua ðeaa. Maļ carea bārāra peraðida panla.

Djabarā lrēbabl̄daðe ādji cacua s̄awā baidebema

³⁵ ḡl̄r̄l̄ba iwidiðisicada: “ḡBeupedadada s̄awāb̄l̄r̄l lrēbaði? ḡĀdjirā cacuara s̄awā beaði?” ³⁶ ḡDji m̄awā iwidi ðara cr̄cha neē tab̄la! Ne uða tunub̄l̄r̄l̄de dji tara ðerawabaria. ³⁷ Trigoda uib̄l̄r̄l wa baridua tada uib̄l̄r̄l, dji ðaw̄l̄r̄l̄da ucaa āteb̄l̄r̄l dji tadr̄l ubaria. ³⁸ Bariblr̄l maļ taðeba Ācōrēba dji ðaw̄l̄r̄l̄da tunubibaria idji baida ða quĩr̄āca.

³⁹ Naļ ējūāne zocai ðeara abari cacua quĩr̄āca beaēa. Ēberā cacuara awara ðaa, animarā cacuara awara ðaa, ībana cacuara awara ðaa, ðeda cacuara awara ðaa. ⁴⁰ Idjaba bajāne ne quĩr̄ātanoa baraa. Naļ ējūāne biða ne quĩr̄ātanoa baraa. Bariblr̄l bajāne ne biya queðeara awara ðeaa. Naļ ējūāne ne biya queðeara awara ðeaa. ⁴¹ Ām̄ādau ḡnaara awara ðaa, jeðeco ḡnaara awara ðaa, ch̄idau ḡnaara awara ðaa. Ch̄idauza ḡnaara awara ðeaa.

⁴² Beupedada lrēbaðira ne uða quĩr̄āca ðaa. Cacua ðerawabarida joubadaa bariblr̄l cacua ðerawacada lrēbaya. ⁴³ Cacua biaēda joubadaa bariblr̄l cacua biya quiruda lrēbaya. Cacua l̄baaē ðada joubadaa bariblr̄l cacua l̄baa ðada lrēbaya. ⁴⁴ Naļ ējūānebema cacuada joubadaa bariblr̄l bajānebema cacuada lrēbaya. Naļ ējūānebema cacuada ðab̄l̄r̄l bajānebema cacua siða ðaa.

⁴⁵ Ācōrē Beðeade ðā ðaa: “Nabema ēberā Adaļ abadara Ācōrēba zocai ðabisia.” Bariblr̄l Crito dji j̄r̄ūarebema Adaļ abadada ðasia idji jaureðeba zocai baida diamārēā. ⁴⁶ Bajānebema cacuada naārābema cacuaēa, āteb̄l̄r̄l naļ ējūānebema cacudr̄l dji naārābema. Dji naārābema cacua jōnacarea bajānebema cacuada edaya. ⁴⁷ Nabema ēberā Adaļ abadara egoro oða basia. J̄r̄ūarebema ēberā Jesucrito abadara bajānebema. ⁴⁸ Adaļ cacuara egoro oða basia. Ara maļ quĩr̄āca naļ ējūānebemarāba eropanla. Bariblr̄l Critoba bajānebema cacuada erob̄l̄ quĩr̄āca bajānaa wāb̄l̄da ēberārāba eropanania. ⁴⁹ Dadjirāra nabema ēberā egoro oða quĩr̄āca panla idjaba bajāneba zeða ēberā Crito quĩr̄āca panania.

⁵⁰ Djabarā, m̄la naļda jaraya: naļ ējūānebema cacuara Ācōrē bajānebema purude poya ðaēa. Cacua ðerawabarira cacua ðerawacama poya ðaēa. ⁵¹ Ūr̄inada. Ācōrēba naēna cawabiē ðaðara m̄la cawabiya: jūma dadjirāra beuðaeā, āteb̄l̄r̄l cacua quĩr̄ā awara panenia. ⁵² Cawaēne, daupica edab̄l̄r̄l̄de, j̄r̄ūarebema

IV Hecho 19:23-41. *V* Isaia 22:13.

cachiru jĩguablrlde mǎwǎ quĩrǎ awara panenia. Wǎrǎda Ācōrē cachirura jĩguaya. Maľne beupeadaada cacua ārĩnacade ľrēbaeĩa. Idjaba dadjirǎ waeĩ zocai beara cacua quĩrǎ awara panenia. ⁵³ Dadjirǎ cacua ārĩbarira cacua ārĩcada beya. Dadjirǎ beuida ba cacuara beuca cacuada beya. ⁵⁴ Naľ cacua beuida bǎra cacua beuca beblrlde Ācōrē Bedeade bǎ ba quĩrǎca wǎrǎda beya. Nǎwǎ bǎ ba: "Ācōrēba dadjirǎ beuira jōbisĩa." ¹⁵⁵ Idjaba bǎ ba:

Beuba waa roya beubiéa. Beuba waa roya ruabiéa. ^{II} ⁵⁶ Ācōrēba Moisea diafa leyba cawabi ba dadjirǎba cadjirua obadada. Cadjiruada obada bērǎ beuĩa. ⁵⁷ Baribrlrl Ācōrēba bia baada aeĩda panla dadjirǎ Boro Jesucritodeba beuĩdebeemada ēdrll edada bērǎ. ⁵⁸ Maľ carea mǎ djabarǎ, bio jĩǎ pananadua. Dadjirǎ Boroba quĩrǎ bǎra bio ērē oadua. Bǎrǎba cawa panla dadjirǎ Boro itea o panlra bǎdji quĩrǎbe o panléda.

Djabarǎ Jerusaleľnebema itea parata jrlrl pepeada

16 Maľ awara bǎrǎba djabarǎ Jerusaleľnebema itea parata jrlrl pebladaebemada mǎla jaraya. Mǎla djabarǎ Galacia druadebemarǎa jarada quĩrǎca oadua. ² Nabema ewari domiaza bǎdjiza edabladaebemada waga baadua. Mǎwǎra mǎ jũēblrlde bǎrǎba ewabe jrlrl peadae. ³ Mǎ jũēblrlde djabarǎ bǎrǎba edablada mǎla Jerusaleľnaa parata diafa dia-bueya. Djabarǎ Jerusaleľnebemarǎba ādjira bia edadamǎrēǎ mǎla ādji ume cartada bǎ diabueya. ⁴ Baribrlrl bǎrǎmaarǎ mǎ siefa wǎida bia baabrlrl, ādji ume wǎya.

Paulo Corintoada wǎida crĩchaada

⁵ Mǎra naǎrǎ Macedonia druadaa wǎida ba. Maľbe bǎrǎmaa wǎya. ⁶ Mǎra bǎrǎ ume dǎrǎisicada. Ārĩbērǎ jũma naľ doiadaara baasicada. Maľbe bǎrǎba mǎra roya carebaeĩa mǎdji wǎblrlrlmaa bia wǎmǎrēǎ. ⁷ Ara nawena roya dǎrǎ baé bērǎ mǎla bǎrǎra acľde wǎ quĩrǎe. Baribrlrl dadjirǎ Boroba quĩrǎibrlrl, bǎrǎmaa wǎblrlrlde dǎrǎica ba. ⁸ Nama Epeso purude baaya aba Pentecoste ewari droma jōblrlrlde. ^{III} ⁹ Nama mǎ ume

I Isaia 25:8. Ācōrēba dadjirǎ beuira jōbisĩa. Griego bedeade nǎwǎ bǎ ba: "Dji roya ba ba beuira mĩbuesĩa." II Osea 13:14. Griego bedeade maľ versiculoda nǎwǎ bǎ ba: "Beu, ľbl cũmiara sǎma ba? Joubada uria, ľbla roya baada sǎma ba?" III Judiorǎba ādji Egip-toeaba ēdrllpeadaa quĩrǎnebada ewari oadacarea cincuenta ewari

dji quĩrǎda baramĩna nawena roya Ācōrē bedeara bia jaradia baaya idjaba zocǎrǎba jĩǎblada.

¹⁰ Djaba Timoteoda bǎrǎma jũēibrlrl, idjira bǎrǎ tǎēna bia edadua wayarǎmǎrēǎ. Dadjirǎ Boroba quĩrǎ bǎra idjia bia o ba mǎla o ba quĩrǎca. ¹¹ Maľ carea idjira igararǎnadua, āteblrlrl carebaadua mǎ acľde zeblrlrlde necai zemǎrēǎ. Mǎla, dewara djabarǎ bida idjizeida jǎla panla.

¹² Dadjirǎ djaba Apoloa mǎla beada djuburiasia dewara djabarǎ ume bǎrǎ acľde wǎnamǎrēǎ. Baribrlrl ara nawena idjira wǎ quĩrǎe ba. Poya wǎblrlrlde wǎya.

Pauloba naľ cartade jĩrũare baada

¹³ Quĩrǎcuita beadua. Jesucritora bio jĩǎ pananadua. Idjideba sozarra beadua idjaba zarea beadua.

¹⁴ Ne jũma bǎrǎba obldara quĩrǎneba oadua.

¹⁵ Djabarǎ, bǎrǎba cawa panla Acaya druade Estepanaba, idji ēberǎrǎ bida naǎrǎ Jesura jĩǎsiedada idjaba ādji crĩchara baadada jũma djabarǎ carebaeĩ carea. ¹⁶ Mǎla bǎrǎa beada djuburiaya ādjira, jũma ādji quĩrǎca bea siefa ēpēnamǎrēǎ. Jũma Ācōrē traju o panlra, djabarǎ careba panl siefa ēpēnadua.

¹⁷ Djaba Estepanada, Fortunatoda, Acaico siefa mǎla jũēpeada bērǎ baarida ba. Ādjirǎba bǎrǎ cacuabari mǎra careba panla. ¹⁸ Ādjirǎba mǎ sora baaridabisiada bǎrǎ so baaridabipeada quĩrǎca. Ādjirǎnebemada, djabarǎ ādjirǎ quĩrǎca panl siefa bia crĩchaadua.

¹⁹ Djabarǎ Asia druadebemaba quĩrǎ panla bǎrǎra bia pananida. Djaba Aquilaba, djabawērǎ Priscilaba, djabarǎ ādji dede ābaa dji jrlrebada bida dadjirǎ Boroeba quĩrǎ panla bǎrǎra bia pananida.

²⁰ Djabarǎ jũmarǎba quĩrǎ panla bǎrǎra bia pananida. Wǎrǎ quĩrǎneba dji bia edadua. ^{IV}

²¹ Mǎra Paulo. Naľrlrl bedeara ara mǎdji jlwaba baabrlrl.

²² Bariduaba dadjirǎ Boro Jesucritoda quĩrǎēblrlrl, Ācōrēba maľ ēberǎra bié baaya. ;Zedua, dadjirǎ Boro!

²³ Mǎla quĩrǎ ba dadjirǎ Boro Jesucritoba idji biadeba bǎrǎra careba baada. ²⁴ Jesucritodeba mǎla bǎrǎra wǎrǎda quĩrǎ ba. ^V

bae ādji néu naǎrǎ ewapedada carea baarida obada ewarida obadide. Maľ ewari dromara Pentecoste abadide. Levitico 23:15-16. IV Wǎrǎ quĩrǎneba. Griego bedeade bǎ ba: "Isō bia quirudeba." V Griego bedeade ľcrlrl cartade jĩrũare bǎ ba: "Bia ba mǎwǎ baada."

2 CORINTO

Nabema carta djabarã Corintodebema itea bñadacarea Pauloba nañ cartada bñasia. Dewara carta bea cãyařbara nañ cartade ara idjidebemada ebuđaaara bñasia.

Djabarã Corintodebemaba carta Pauloba naãrã bñadada acłeapeđa ijãsiđaca bla. Mañ carea abalba cadjirua o bñadada Pauloba quĩrãdoasia (2:5-11). Idjaba Paulora sobiasia ãdjia cadjirua o pananada igarapeđada bẽrã (7:2-16). Baribłł ĩcłł eđa zedapeđa jara panesiđaa Paulora wãrãda Jesucritoba diabueđeđe. Ādjia jarabadjideđa Pauloba mamaa wãyaana apeđa wãẽ bla bẽrã sewaiđa bñada (1:15deba aba 2:4đaa). Idjaba jarabadjideđa ãdjia parata djabarã Jerusaleñnebema itea jłłł pełđara Pauloba ara idji itea edabarida. Mañ awara jarabadjideđa ãdjida Jesucritoba diabueđarã dji dromarãda (11:4). Djabarãba mañ õberãrã beđeada ijãpeđada bẽrã Pauloba cawa crĩchaẽ besia (11:1-15).

Capítulo 1neba aba 7đaa Pauloba bñasia Jesucritoba idjira wãrãda diabueđeđebemada. Capítulo 10deba aba 13đaa abarida bñ bla. Mañ awara jara bla ãdjirã acłe wãbłłłde wãđi cadjirua o beara quĩrã djuburiaẽda. Capítulo 8deba aba 9đaa bñ bla sãwã parata djabarã Jerusaleñnebema itea jłłł peđida panłda.

Nañ cartade dji crĩcha dromada 5:20de bñ bla: "Daira Critoba diabueđarã. Daiđeba Ācõrẽba bãrãa beđeada djuburia bla idji ume ibiađamãrẽã. Daiba Crito trãneba bãrãa beđeada djuburiabłdaa: Ācõrẽ ume ibiađadua."

Nañ cartade Pauloba naãrã bñada

1 Młra Paulo. Ācõrẽba quĩrãna bẽrã młra Jesucritoba diabueđaa. Dadjirã djaba Timoteora mł ume bla. Nañ cartara bñbłłł Ācõrẽ õberãrã Corinto purudebema itea, jũma idji õberãrã Acaya druade bea itea biđa. **2** Młna quĩrã bla dadjirã Zeza Ācõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biđa ãdji biađeaba bãrãra careba pananida idjaba necai baira bãrãa dia pananida.

Paulo mĩgada

3 Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Ācõrẽa bia beđeadeđida panla. Idjira dadjirã quĩrã djuburiabari Zezaa, dadjirã sobiabibari Ācõrẽa. **4** Ne jũmane bia mĩga panlne idjia daira sobiabibaria dewara bia mĩga beada sobiabiđamãrẽã idjia dai sobiabiđa quĩrãca. **5** Wãrãda Crito carea daira bio bia mĩgabadamĩna idjideba ne jũmane sobiabadaa. **6** Baribłł daira mãwã bia mĩga panla bãrã sobiabiđamãrẽã idjaba cadjiruađebemada õdrłđamãrẽã. Ācõrẽba dai sobiabibłłde bãrã siđa daiđeaba sobiabadaa. Mãwã bãrãra dai quĩrãca bia mĩgabłde poya droađia. **7** Daiba cawa panla bãrãba Ācõrẽra wãrãda bio ijã panłda. Cawa panla bãrãra dai quĩrãca bia mĩgabadamĩna Ācõrẽba bãrãra dai quĩrãca sobiabibarida.

8 Djabarã, daiba quĩrã panla bãrãba cawađida daira Asia druade wãrãda bia mĩga panasiđada. Jãcua mĩga panana bẽrã waa poya droađeđe crĩchasiđaa. Abeda poya zocai õdrłdeđe crĩchasiđaa. **9** Wãrãda daira beađida crĩchasiđaa. Baribłł jũma mãwãsia ara daduđa poya õdrłdeđe crĩcharãnamãrẽã ãtebłł beupeđada ĩrẽbabibari Ācõrẽba õdrł bñida ijãnamãrẽã.

10 Idjia dai beađidebemada õdrł bñasia idjaba waya-

I *Isaía 40:1.*

cusa beađida crĩchasiđara õdrł bñaya. Daiba wãrãda ijã panla idjia dai beađidebemada õdrł bñ bñida. **11** Bãrã biđa dai carea Ācõrẽ iwidi panlneba careba panla. Zocãrãba mãwã iwidi panl bẽrã zocãrãba Ācõrẽa bia bñada adia idji biađeaba dai careba bla carea.

Paulo Corintodea wã bñada

12 Nañ carea bñsriđa panla: daiba cawa panla so jipa panlneba, crĩcha biađeaba nañ õjũãnebemarã tãena, bãrã tãena biđa bia nĩnada. Mañ so jipa baira, crĩcha bia siđa Ācõrẽbłł diabaria. Daira nañ õjũãnebema necawaadeba mãwã nĩnaẽa, ãtebłł Ācõrẽba idji biađeaba careba bla bẽrã mãwã nĩnaa. **13** Daiba cartade bñđaca bãrãba poya cawađeđe. Młna crĩcha bla bãrãba maãrĩ cawapeđeđara biara cawa wãnida. Mãwã bãrãra dai carea bñsriđeđe idjaba dadjirã Boro Jesu zebłłde daira bãrã carea bñsriđeđe.

15 Bãrãra mł carea wãrãda bñsriđeđe crĩcha bla bẽrã, naãrã młna crĩcha bñasia bñarima umẽ bãrã acłe wãida biara carebai carea. **16** Młna crĩcha bñasia Macedonia druade wãbłłde naãrã bãrãda acłe wãida. Mañbe Macedonianaa wãpeđa jẽda bãrã acłe wãida crĩcha bñasia. Mãwã Judea druade wãbłłde bãrãba młra poya carebađida crĩcha bñasia. **17** Baribłł młna crĩcha beđa quĩrãca ođeẽ bẽrã ÷bãrãmaarã młna wariwaria jarasica? ÷Bãrãmaarã młna oyađa ađara waya oẽana abarica młdjia o quĩrã bla quĩrãca oi carea?

18 Ācõrẽa beđeada aba bla. Idjia cawa bla daiba jarapeđeđara wãrã basida. Daiba bãrãmaa wãniana ađapeđa ara mañne wãnaẽana ađeẽ basia. **19** Silvanoba, Timoteoba, młna biđa bãrãa Ācõrẽ Warra Jesucritodebemada jaradia panasiđaa. Jesucritoba oyađa

II *Carebai carea. Griego beđeade ĩcłł cartade bñ bla: "Bñsriđabi carea."*

adara waya oéana acaa. Idjia oyada adara jūma obaria. (Ara mañ quírāca दौरा panla.) ²⁰ Wārāda Ācōrēba oi jaradara jūma Critodeba obaria. Mañ carea dadjia Ācōrēba iwidibadae Critodeba wārāana abadaa. ¹ Māwā idjida bia jara panla. ²¹ Ācōrēbala दौरा, bārā sida Crito ume bio waga erobāa. Idjia dadjirāra edasia. ²² Idji Jaureda dadjirāza diasia sēyāda bamārēā. Māwā cawabi bāa dadjirāra idjideda. Idjaba dadjirā sođe bāsia cawādamārēā jūma idjia diai jaradara wārāda edadida.

²³ Mā Ācōrē quírāpita jaraya: Corintoda wadī wāē bāa bārā quēā bādeba sopuabi amaaba. ²⁴ Bārāba Critora bio ījā panl bēā daiba jara panlra ogo obidaēā. Ababe bārāra careba quírā panla bāsriā pananamārēā.

2 Mañ carea mā crīchasia bārāra aclede wāēda. Wayacusa bārā quēā bādeba sopuabi quírāē basía. ² Mā bārāda sopuabibala ¿caiba mīra bāsriābi? ¿Bārā sopua beaba mīra bāsriābiēca? ³ Mañ carea bārā aclede wāi cāyābara cartada diabuesia. Māwā mī wābala bārāba mīra sopuabiēā. Bārāba mīra bāsriābiēda panla. Mā cawa bāa bārāba māwā oēi bēā mī ume ābaa bāsriā pananida. ⁴ Wārāda mañ cartara bāsia bārā quēāi carea. Baribala māwā bāē basía bārā sopuādamārēā, ātebala cawādamārēā mā bārāra wārāda quírā bāda. Mañ carea mā sopuādeba, jūmawāyā crīcha bādeba, idjaba jī bādeba mañ cartara bā basía.

Abalba cadjirua oēada Pauloba quírādoada

⁵ Wārāda abalba cadjirua o bādeba mīra sopuabisia. Baribala ababe mīdrl sopuabiē basía, ātebala berara jūma bārā sida sopuabisia. (Berara jūma bārāda jara bāa, idjia oēara jūmawāyā cadjirua bāada a quírāē bēā.) ⁶ Berara jūmarāba mañ ēberā cadjirua oēara quēānapēda āi bāsidaa. Ara mañba bia bāa. ⁷ Mañ bēā idjia oēara quírādoadida panla idjaba sobiābiēda panla jūmawāyā sopua bāba biē bēamārēā. ⁸ Mañ carea mā bārāba beēda djuburiaya wayacusa cawādamārēā bārāba idjira quírā panlda. ⁹ Mā naēna mañnebemada bāsia bārāba wārāda jūma mā jaradada ījā oēi cawaya. ¹⁰ Abalba cadjirua oēada bārāba quírādoasidara mā biē quírādoaya. Cadjirua mā quírādoaida bāda wārāda bāsibala, mañ cadjirura Crito quírāpita jūma quírādoasia bārā bia duananamārēā. ¹¹ Māwā quírādoasia diauruba dadjirāra cūrūgarāmārēā. Idjia sāwā obarida dadjirāba bio cawa panla.

Critodeba dadjirāba ne jūma poya panl

¹² Māra Troa puruēaa wāsia beēda bia Critodebema jaradai carea. Mama dadjirā Boroba eēda wābadara ewabala quírāca osia ēberārāba ūrī quírānamārēā. ¹³ Baribala mī djaba Titoda unuē bēā sođe necai bāē

I Wārāana abadaa. Griego beēade bā bāa: "Amén." Amén beēaba eēauēde jara bāa "wārā" idjaba eēauēde jara bāa "bia bāa māwā bāida."

basía. Mañ carea djabarā ume dji jlrēpēda mīra wāyāana asia. Ara mañda Macedonia druāda Tito jlrēde wāsia.

¹⁴ Baribala Ācōrēba bia bāada adida panla. Jesucrito-ba jūma poyapēda दौरा jūmarā quírāpita nocōdaa edebala idjaba daideba druaza idjidebemada cawabi bāa. Critodebema jaradia panlne Ācōrē quírāpita दौरा quera quírāca tūāra panla. Idjaba idjidebema cawaira quera quírāca bāa. Mañ querara dji ēdrāē ēberārāba, dji aduāē ēberārā biēda ābadaa. ¹⁶ Dji aduāēimaarā mañ querara ēberā beūda mīguiaca bāa, Jesu ījānaē panlneba beūdi bēā. Baribala dji ēdrāēimaarā mañ querara bio tūāra bāa, Jesu ījā panlneba zocai panani bēā. ¿Caiba ara idji lādeba Ācōrē beēara poya jaradai? ¹⁷ Daiba parata edadī carea Ācōrē beēara jaradia nīnaēa zocārāba obada quírāca. Ātebala Crito ume panl bēā Ācōrēba दौरा diabuesia. Mañne idji quírāpita crīcha biādeba jaradiabadaa.

Ācōrēba ēberā ume beēda bāda djiwidī

3 ¿Mañ jara panlneba wayacusa ara daidebema da bia beēda panlca? ¿Dai bia nīnanebema cartada bārāa acbiēda panlca jaradiadī carea? ¿Daiba bārāa cartada iwidīda panlca jaradiadē wāni carea āclalba obada quírāca? ² Bārādrā carta dai sođe bā bā quírāca panla. Jūmarāba mañ carta acleapēda cawa panla daiba jira jaradiabadada. ³ Daideba bārāba Crito ījāpēda bēā bārāra carta Critoba bā diaēda quírāca panla. Idjia mañ cartara tintaba bāē basía, ātebala zocai bā Ācōrē Jauredeba bāsia. Mōgara peweēade bāē basía, ātebala dadjirā sođe bāsia. ^{II} ⁴ Ācōrē quírāpita daiba Critodeba cawa panla mañlra wārāda. ⁵ Daiba poya jaradēā ara daduba Ācōrē trajura poya oēida. Ātebala cawa panla Ācōrēneba jūma poya oēida. ⁶ Ācōrēba दौरा bāsia idjia ēberārā ume beēda bāda djiwidīda poya jaradiādamārēā. Mañ beēda bāda djiwidīra Ācōrēba Moisea diaēda ley quírāca jlwaba bādaēā, ātebala Ācōrē Jaureba cawābiēda. Ācōrēba Moisea diaēda leyba cawabi bāa cadjirua o panl carea ēberārā beūda panlda, baribala Ācōrē Jaureba dadjirā zocai bāida diabarā.

⁷ Ācōrēba Moisea diaēda leyra mōgara peweēade bāda basía. ^{III} Mañ leyba cawabisia cadjirua o panl carea ēberārā beūda panlda. Ācōrēba mañ ley diasidē idji dorrodorroaba Moise quírāra dorrodorroabisia. Mañ carea israelerāba Moise quírāra poya acleāē basía. Mañ dorrodorroa bāra pīca jōbala bādamīna wādībiēda poya acleāē panasidaa. ^{IV} Wārāda Ācōrēba idji dorrodorroaba unubisia mañ leyra bio bia bāda. Baribala idjia beēda bāda djiwidīra idji Jaureba cawabi bā bēā ¿Moisea diaēda ley cāyābara biara bāēca? ⁹ Wārāda mañ leyba ēberārā beūda panlda jara bāmīna bio bia bāa. Baribala Ācōrēba beēda bāda djiwidīra biara bāa. Mañba cawabi bāa sāwā Ācōrēba dadjirāra jipa unubarida. ¹⁰ Ācōrēba Moisea diaēda leyra bio bia bādamīna idīra mācuāē bāa idjia beēda

II Jeremia 31:31-34. III Exodo 31:18. IV Exodo 34:27-35.

baɔa djiwidira biara ba bēra. ¹¹ Ācōrēba Moisea diaɔa leyra naēna bio bia baɔamīna ewariza bai careabemaé basía. Baribɔɔ idjia beɔea baɔa djiwidira jōca bēra biara ba.

¹² Maɔ beɔea baɔa djiwidira wārāda jōcada cawa panɔ bēra daiba maɔɔɔ ebuɔa jaradiabadaa. ¹³ Dai-ba ni cārē siɔa mērānaca Moiseba idji quīrā mērāna quīrāca. Moiseba idji quīrāra bɔɔabadjia israelerāba idji quīrā dorrodorɔa jōbɔɔɔ unurānamārēa.

¹⁴ Baribɔɔ adjirāba maɔɔɔebemada cawaɔaé basía.

Ādji crīchara wuaba bɔɔá eropanɔ quīrāca basía. Iɔi biɔa Ācōrēba Moisea diaɔa ley aɔɔɔaɔe judiorāba cawaɔaca. Ādji crīchara waɔibiɔa wuaba bɔɔá eropanɔ quīrāca ba. Ababe Critoɔeba poya cawaɔa. Idjiabɔɔ adji crīcha wuaba bɔɔá eropanɔ ēra ba.

¹⁶ Wārāda abalɔa ijābɔɔe idji crīcha wuaba bɔɔá erobā quīrāca baɔa dadjirā Boroba ēra ba. ¹⁷ Dadjirā Boro abɔɔe Ācōrē Jaureda jara ba. Dadjirā Boro Jauredaba nībabarira cadjiruɔebemada, Ācōrēba Moisea diaɔa leyɔebema siɔa ēdɔɔa. ¹⁸ Dadjirāba Critoɔa ijā panɔ bēra dadji quīrāra wuaba bɔɔá eropanɔ quīrāca panléa. Maɔ bēra dadjirāneba dewarāba dadjirā Boro quīrāwārēara unu panɔ quīrā aɔɔaɔe aɔ panɔ quīrāca. Maɔne dadjirā Boro Jaureda dadjirā ewariza biara o wāa dadjirā Boro quīrāca pananamārēa.

4 Ācōrēba quīrā djuburiɔeba idji beɔeara idu jaradiabi ba bēra daiba poyaɔaéda crīchaɔaca. ² Ne jūma cadjiruɔa ēberārāba mērā obadada, mīa pera obada siɔa daiba igarasídaa. Djārāra cūrūgaɔaca. Ācōrē beɔeara āi jaradiɔaca, ātebɔɔ wārā beɔeara ebuɔa jaradiabadaa. Māwā Ācōrē quīrāpita daiba jūmarāa cawabibadaa jipa o panɔda. ³ Baribɔɔ beɔea bia Critoɔebema daiba jaradia panɔda waɔibiɔa ebuɔa baéɔɔ, ababe dji aduɔaɔimaarā māwā ba. ⁴ Jipa jaraibɔɔ, Ācōrē ijāé beamaarā ebuɔa baéa. Naɔ ējūāne diauruda adjirā boroa. Diauruba adjirā wārā beɔea bia Critoɔebemada idu cawabié ba dauberrea o ba quīrāca. ^I Māwā adjirāba Crito bia quiruɔebemada poya cawaɔaéa. Critoɔa Ācōrē bēra māwā bia quiruɔa. ⁵ Ara daɔebemada jaradia panléa, ātebɔɔ jaradia panɔa Jesucritoɔa jūmarā Boroda. Idjaba daiba jara panɔa Jesura quīrā panɔ bēra daira bārā nezocada. ⁶ Naɔ ējūāra jūma pāima baɔada Ācōrēba ĩnabisia. ^{II} Ara maɔ quīrāca idji ĩnaada dadjirā soɔe ĩnabisia. Maɔba jara ba idji biya quiruɔebemada Critoɔeba dadjirāa cawabisida.

Crito ijā baɔeba nībaɔi

⁷ Critoɔebema beɔea biya quiruɔa daiba eropanɔa. Māwāmīna naɔ cacuara lbaaé ba idjaba ārīcha ba zoco quīrāca. Maɔ bēra jūmarāba cawa panɔa dai lbaaɔeba maɔ beɔeara jaradia panléda, ātebɔɔ Ācōrē lbaa waiɔa baɔeba jaradia panɔda. ⁸ Daira ne jūmane bia mīga panɔmīna poya ēdɔɔaéda crīchaɔaca. Sāwā oɔida cawaɔaé panɔne poya oɔaéda

I Wārā. Griego beɔeaé ba ba "ĩnaa." II Genesi 1:3.

crīchaɔaca. ⁹ Ēberārāba daira bié o panɔmīna Ācōrēba igaraé ba. Ādjirāba daira bia mīgabi panɔmīna poya beaɔaéa. ¹⁰ Dai wābɔdaza ēberārāba daira bea quīrā panɔa Jesu beaɔeɔa quīrāca. Baribɔɔ Jesuba daira careba ba bēra adjia daɔeba Jesu zocai baɔa unubadaa. ¹¹ Wārāda dai waɔi zocai panɔne Jesu carea ēberārāba daira bea quīrā panania. Māwā dai cacua beuida baɔeba jūmarāba Jesu zocai baɔa ununia.

¹² Wārāda ēberārāba daira bea quīrā panɔmīna daiba jaradia panɔa bārāba ijāsídaa. Maɔ bēra ewariza Ācōrē ume zocai panania.

¹³ Ācōrē Beɔeaé ba ba: "Mā Ācōrēra ijāna bēra beɔeasia." ^{III} Abari quīrāca daiba Ācōrēra wārāda ijā panɔ bēra idjiɔebemada beɔea panɔa. ¹⁴ Ācōrēba dadjirā Boro Jesura ĩrēbabisia. Daiba cawa panɔa ara maɔ Ācōrēba dai siɔa Jesu quīrāca ĩrēbabida. Maɔbe daira bārā ume ābaa idji quīrāpita ba. ¹⁵ Daira bia mīga panɔa bārā bia beaɔamārēa. Maɔne Ācōrēba idji biɔeɔeba ēberārāda zocārā ēdɔɔ edabɔɔa. Māwā zocārāba idjia bia baɔa aɔia idjaba idjida bia jaradía.

¹⁶ Maɔ bēra daiba waa jaradiaɔaéda crīchaɔaca. Daira ewariza cacua lbaaéara wānamīna Ācōrēba careba ba dai soɔe lbaara beaɔamārēa. ^{IV} ¹⁷ Dai ara nawena bia mīgabadaa dārāéne jōya. Baribɔɔ daiba bajānebema crīcha panɔne jūma maɔɔ droa panɔa mācua zarea baéa. Wārāda dai bia mīga panɔ carea bajāne bio bia panania. Maɔ bia pananira ewariza ba. ¹⁸ Maɔ carea daiba unubadara daiba crīcha panléa, ātebɔɔ daiba ununacada crīcha panɔa. Dadji daiba unubadara isabe jōbaria, baribɔɔ daiba ununacara jōca.

5 Naɔ ējūāne naɔ cacuara dārā droaca bēra wua de quīrāca ba. ^V Dadjirāba cawa panɔa naɔ cacua beuɔacarea Ācōrēba dadjirāa cacua beucada bajāne daida. Maɔ cacuara ēberāba oɔaéa. ² Maɔ carea naɔ cacuaɔe panɔne dadjirāba cacua bajānebemada bio eda quīrā panɔa. ³ Maɔ cacuara dadjirāba bajāne eropanania. Bajāne cacua neé beaɔaéa. ⁴ Wārāda dadjirā naɔ cacuaɔe panɔne bia mīgabadaa idjaba mīa sopua beɔebadaa. Baribɔɔ mā jaraé ba dadjirāra beu quīrā panɔda naɔ cacua erobeɔa amaaba. Ātebɔɔ bajānebema cacuada eda quīrā panɔa. Māwā dadji cacua beuida ba jōpeɔa dadji cacua beucadɔ ba. ⁵ Wārāda Ācōrēba dadjirāra maɔ carea osia. Idji Jaurera dadjirāra diasia cawaɔamārēa jūma idjia diai jaradara wārāda edadida.

⁶ Maɔ bēra dadjirā crīchara Ācōrēmaa wārāda baɔcārīnaa. Dadjirāba cawa panɔa naɔ cacuaɔe panɔne dadjirā Boro baɔa panléda. ⁷ Dadji daiba unu panɔneba nīnaéa, ātebɔɔ Ācōrē ijā panɔneba nīnaa. ⁸ Maɔ carea

III Salmo 116:10. IV Ācōrēba careba ba dai soɔe lbaara beaɔamārēa. Griego beɔeaé nāwā ba ba: "Ācōrēba dai sora djiwidira o ba." V Griego beɔeaé versículo 1-4 nāwā ba ba: "I * Naɔ ējūāne dadjirāra wua deɔe panabadaa. Dadjirāba cawa panɔa maɔ dera ārībɔɔ, Ācōrēba dadjirāa bajāne deda diaa. Maɔ dera ārīca. Ēberāba oɔa deéa. 2 * Baribɔɔ naɔ ējūāne panɔne dadjirāra ĩyāba draso ĩyāba panɔa, bajānebema deda cacuaɔe ijā quīrā panɔ bēra. 3 * Maɔ dera cacuaɔe jāsíbara ācaɔa pananaéa. 4 * Dadjirāra naɔ wua deɔe panɔne bia mīgabadaa idjaba mīa sopua beɔebadaa. Dadjirāba ijā panɔa ēra quīrānaéa ātebɔɔ bajānebema deda cacuaɔe ijā quīrā panɔa. Māwā dadji beuida ba zocai baiba mībueya."

dadjirã críchara Ācōrēmaa wārāda bācārīnaa. Dadjirãra biara nañ cacuaðebemada ēdr̄l quĩrĩã panla dadjirã Boro ume ābaa bæađi carea. ⁹ Mañ carea nañ cacuaðe panlne wa beusidara, dadjirãba jūma o quĩrĩã panla Ācōrēba bia unumārēã. ¹⁰ Wārāda Critoba jūma dadjirãra cawa oya. Idjia dadjiza diaya dadjia nañ cacuaðe o bæa quĩrãca. Bia o bāsiblr̄l, ara mañ quĩrãca diaya. Bié o bāsiblr̄l, ara mañ quĩrãca diaya.

Ācōrē ume ibiaðidebema

¹¹ Dadjirã Borora waya panl bēřã daiba ēberārãa jara panla idjida iñnamārēã. Ācōrēba cawa bāa daiba crícha biaðeba jaradia nīnada. Mñã crícha bāa bārã biða cawa panlda. ¹² Wayacusa daiðebemada bārãa bia beða panlã, ãteblr̄l quĩrĩã panla bārãba daiðebemada poya bia críchaðida. Māwã ãcrl̄lba dai bié jarabldaðe bārãba daiðebemada poya bia jaradia. Mañglr̄ãba ãdji dauba bia unu bāda biara críchabadaa. Soðebemada críchaðaca. ¹³ Ācrl̄lba jara panla दौरa quĩrãé panlda. Daida māwã panlblr̄l, Ācōrēba jara bā ođi carea māwã panla. Daida quĩrã biablr̄l, bārã carebađi carea māwã panla. ¹⁴ Critoba दौरa quĩrĩã bā bēřã idjia quĩrĩã bādr̄l daiba o panla. Daiba cawa panla Ēberã Aba beusida jūmarã carea. Mañ bēřã Ācōrē quĩrãpita jūmarãda beusidã. ¹⁵ Wārãda Critora jūmarã carea beupeða ãrēbasia dadji zocai beaba ara dadjia o quĩrĩã panl quĩrãca waa orãnamārēã, ãteblr̄l idjia quĩrĩã bā quĩrãca o pananamārēã.

¹⁶ Mañ carea nañ ējũãnebemarãba djãrã acrl̄bada quĩrãca idira daiba ni abalda acrl̄ca. Naēna daiba Critoðebemada māwã crícha pananamĩna idira māwã oðaca. ¹⁷ Wārãda abalda Crito ume bāblr̄l, idjira ēberã djiwiðida māwã bāa. Idji naēna bæa quĩrãca bāã ãteblr̄l ēberã djiwiðia. ¹⁸ Jūma mañglr̄l Ācōrēba osia. Critoðeba dadjirãra idji ume bia bāsia idjaba दौरa bāsia mañglr̄ðebemada ēberārãa jaradiadamārēã. ¹⁹ Wārãda Critoðeba Ācōrēba nañ ējũãnebemarãra idji ume bia bāsia. Dadjia cadjirua opeðadara jūma quĩrãdoasia. Idjaba mañ beða idji ume bia baiðebemada daia diasia jaradiadamārēã. ²⁰ Mañ bēřã दौरa Critoba diabueðarãa. Daiðeba Ācōrēba bārãa beða djoburia bāa idji ume ibiadamārēã. Daiba Crito tr̄lneba bārãa beða djoburiablda: Ācōrē ume ibiaðadua. ²¹ Critoba cadjiruada oca basia. Bariblr̄l dadjirã carea Ācōrēba idjira dji cadjirua quĩrãca unusia. Māwã Critoðeba Ācōrēba dadjirãra jipa unu bāa.

6 Daiba Ācōrē ume ābaa idji trajuda o panla. Mañ bēřã daiba bārãa beða djoburiaðia Ācōrēba idji biaðeba careba bāda igararãnamārēã. ² Ācōrē Beðeade nāwã jara bāa:

Mñã carebai carea bæa ewariðe bla iwidiðara mñã ũr̄sia.

Bł ēdr̄l edaða ewariðe mñã blr̄a carebasia. ^I Wārã arada mñã jaraya: id̄i Ācōrēba idji biaðeba careba bāa. Id̄i Ācōrēba ēdr̄l edabaria.

^I *Isaía 49:8.*

³ Ni cārēneba daiðebemada bié unubiðãé panla daiba jaradia panlnebemada, ni abalba bié beðearãnamārēã. ⁴ Āteblr̄l ne jūmane unubi panla दौरa Ācōrē nezocarãda. Bia mĩga panlne, ne neé panlne, minijichiade panlne biða jūma droa panlneba māwã unubi panla. ⁵ Ēberārãba u eropanlne, jida eropanlne, dai ume quĩrũlca duanlne biða māwã unubi panla. Jūmawãyã traja panlne, cãĩnaé panlne, ne coðãé panlne biða māwã unubi panla. ⁶ Dai jipa nīnaneba, wārã crícha cawaðeba, jūma droa panlneba, sobiaðeba, Ācōrē Jaure dai soðe bæðeba, wārã quĩrĩãneba, wārã beða jaradia panlneba, idjaba Ācōrē lãaðeba biða māwã unubi panla. Dai jipa panlneba cadjiruara poyabadaa idjaba ara mañba daida cadjiruðebemada jũãtr̄lbadãa. ⁸ Eðaude ãcrl̄lba daida bia jarabadaa. Eðaude bié jarabadaa. Eðaude दौरa bié tr̄l bāgabibadaa. Eðaude bia tr̄l bāgabibadaa. Daiba wārã beðeada jara panlmĩna ãcrl̄lba jara panla दौरa sewaiðe panlda. ⁹ दौरa bio cawa panlmĩna ãdji aunaca ēberārã quĩrãca obadaa. दौरa beuboðeðada crícha panlmĩna wađi zocai panla. दौरa puobadamĩna beðaca. ¹⁰ दौरa soruabadamĩna ewariza bāsriða panla. दौरa ne neé panla. Māwãmĩna daiba zocãrã ēberārãa Ācōrēnebemada cawabibadaa ãdjirãra ne bara bea quĩrãca beadamārēã. दौरa ne neé panlmĩna Ācōrēneba ne jūmada eropanla.

¹¹ Djabarã Corintoðebema, daiba soðeba bārãra bio quĩrĩã panl bēřã ebuða māwã jara panla. ¹² Wārãda daiba bārãra soðeba quĩrĩã panla, bariblr̄l bārãba दौरa soðeba quĩrĩãé panla. ¹³ Mañ bēřã mñã bārãa beða djoburiaya zezaba idji warrarãa beða djoburiabari quĩrãca: daiba soðeba bārã quĩrĩã panl quĩrãca bārã biða दौरa soðeba quĩrĩã pannadua.

Crito iñãé bea ume beða bārãnadua

¹⁴ Crito iñãé bea ume beða bārãnadua. ¿Ēberã jipa bāda sãwã ēberã cadjirua ume bia bāi? ¿Ānaada sãwã pãĩma ume bia bāi? ¹⁵ ¿Critoða sãwã diauru ume bia bāi? ^{II} ¿Crito iñã bāra sãwã Crito iñãé bā ume bia nĩbāi? ¹⁶ ¿Jlwaba oða ãcōrēda Ācōrē deða baida bāca? Wārãda dadjirãra Ācōrē zocai bā de dromaa. Mañ carea Ācōrēba idji beðeade nāwã jarasia:

Mñã ãdjirã ume baya. Ādjirã tãēna nĩbaya.

Mñã ãdji Ācōrē baya idjaba ãdjirãra mñ ēberārãda beaðia. ^{III}

¹⁷ Idjaba dadjirã Boroba nāwã jarasia:

Ādjirãmabemada ãyã wãnadua. Ādjirã ume ābaa bēarãnadua.

Mñã bia unucara igarãadua. Mañbe mñã bārãra bia edaya. ^{IV}

¹⁸ Mñã bārã Zeza baya. Bārãra mñ warrarãda beaðia idjaba mñ caurãda beaðia.

Dadjirã Boro jūma poya bāba māwã jara bāa. ^V

^{II} *Diauru. Griego beðeade bā bāa "Belial."* ^{III} *Levítico 26:12; Ezequiel 37:27.* ^{IV} *Isaía 52:11; Ezequiel 20:41.* ^V *2 Samuel 7:14; 1 Crónica 17:13; Isaía 43:6.*

7 Djabarā, Ācōrēba dadjirāa maḷḷra jūma oyada aḍa bēra naḷ cacuaba cadjirua obarira, dadji crīchadeba obari sida jūma igaraēda panla. Ācōrē bio waya panlneba idji itea bia beaēda panla.

Paulo djabarā Corintodebema carea bāsriēda

2 Soḍeba दौरa quīrānada. Daiba ni aḅalda bié oḍaē panla, cadjiruada crīchabiēaē panla, cūrūgaḍaē panla. 3 Mā maḷḷra jaraē ḅa bārā bié jarai carea. Mā naēna jarasia daiba bārāra soḍeba quīrā panla. Idjaba māwā quīrā panania bārā ume ābaa panlne wa beubdaḍe biēda. 4 Mā bārā ebuda beḍea ḅa cawa ḅa bēra jipa oḍida. Bārā carea māra bāsriēda ḅa. Dai bia mīga panlne māra bārā carea sobia ḅabaria idjaba bio bāsriēda ḅabaria.

5 Macedonia druade jūēsidaḍe दौरa poya ḷnāūnaē panasidaa, āteblḷ ne jūmane bia mīga panasidaa. Daura ne waya nībabadjidaa idjaba ēberārāra dai ume caicayabadjidaa. 6 Baribḷḷ Tito jūēsidaḍe दौरa sobiasidaa Ācōrēba sopua beara sobiabibari bēra. 7 Daura aḅabe idji jūēna carea bāsriēdaē basia, āteblḷ bārā carea bāsriēdasidaa. Idjia jarasia bārā ume baside bārāba idjira sobiasidaḍe. Maḷ awara nēblḷasia bārāba दौरa unu quīrā panla, cadjirua opeḍaḍa carea sopuaba jīā panla, idjaba quīrāneba māra crīcha panla. Maḷ carea māra biara bāsriēasia.

8 Mā carta naēna ḅaḍaba bārāra sopuabidamīna māra sopuaē ḅa. Naārā sopua basia. Cawasia bārāra dārā sopuaē pananamīna maḷ cartadeba bārāra sopuabisida. 9 Baribḷḷ idira māra bāsriēda ḅa. Bāsriēda ḅaēa bārāra sopuabida bēra, āteblḷ bāsriēda ḅa bārāba cadjirua o pananara sopuadeba igaraḍeḍa wayacusa Ācōrēmaa zesida bēra. Wārāda Ācōrēba quīrā ḅa quīrāca bārāra sopuasidaa. Māwā daiba quēāpeḍaḍa carea bārāra bié beaḍaē basia. 10 Aḅalḅa cadjirua oḍa carea Ācōrēba quīrā ḅa quīrāca sopuaibḷḷ, idjia cadjirua oḍara igaraḍeḍa Ācōrēmaa zeya. Maḷbe Ācōrēba idjira ēdrḷ edaya. Ācōrē ume bia beḍa bēra maḷ sopuadebemada bié crīchaca. Baribḷḷ aḅalda naḷ ējūānebemarā sopuabada quīrāca sopuaibḷḷ, cadjiruara igaraē bēra beuya.

11 Ācōrēba quīrā ḅa quīrāca bārāra sopuasida bēra maḷ sopuaba bārāra jipa crīchabisia idjaba jipaara obisia. Maḷ bēra bārāba jipa o panla jūmarāa cawabi quīrā panla. Djababa cadjirua oḍa carea bārāra quīrāsidaa idjaba Ācōrēba cawa oidebemada wayasidaa. Maḷ carea ara māḷda dji cadjirua oḍa ēberāda quēānapēda āi basidaa. Ne jūmaneba bārāba unubisidaa maḷ cadjirua oḍa carea beḍeḍe panlēda. Maḷ awara māra unu quīrā panla. 12 Mā maḷ cartara aḅabe dji cadjirua oḍa ēberā quēāi carea ḅaē basia. Idjaba dji bié beḍa ēberā carebai carea ḅaē basia. Āteblḷ bāsia bārāba jīā o panlneba Ācōrē quīrāpita cawaḍamārēā wārāda daiare panla. 13 Jūma maḷḷra दौरa daiba sobiasia.

Maḷ awara bārāba Titora bāsriēdasidaa. Idjira bārāmalḅa bāsriēda zēda bēra दौरa biara bāsriēdasidaa.

14 Tito bārāmaa wāi naēna māra bārānebemada idjia

bia jarasia. Mā jarada quīrāca Titoba unune wāna bēra māra bārā carea quīrā peraē ḅa. Jūma daiba bārāra jaradipeḍaḍara wārā basia. Ara maḷ quīrāca jūma daiba Titoba bārānebema bia jarapeḍaḍara wārā basia. 15 Titoba quīrāneba ḅabaria bārāba idji beḍeara jīā osiḍada idjaba waya panlneba idjira bia edasiḍada. Maḷ bēra bārāra biara quīrā ḅa. 16 Idira mā sida bāsriēda ḅa. Mā cawa ḅa bārāba wārāda jipa o pananida.

Djabarāba sobiaḍeba parata diapeḍaḍa

8 Maḷ awara djabarā, daiba cawabi quīrā panla Ācōrēba idji biaḍeba djabarā Macedonia druadebemada careba ḅada. 2 Ādjirāra bio bia mīga panlmīna bāsriēda panla. Ne neē panlmīna bāsriēdaba Ācōrēa paratada waibḅa diasidaa. 3 Mā jaraya: ādjia poya diablḅa quīrāca sobiaḍeba diasidaa. Idjaba ādjia poya diaḍida panana auḍu diasidaa. 4 Ādjirāba daiba bio beḍea djuburiasidaa ādjia biēda djabarā Jerusaleḷnebemada carebaḍi carea. 5 Maḷne ādjia aḅabe daiba crīcha panana quīrāca oḍaē basia. Āteblḷ naārā ara ādjida diasidaa dadjirā Boro Jesucritoba quīrā ḅa quīrāca oḍi carea. Maḷare daiba jarapeḍaḍara osidaa. Māwā Ācōrēba quīrā ḅa quīrāca aride osidaa.

6 Djaba Titoba naārā bārāra crīchada diasia bārā biēda paratada djabarā Jerusaleḷnebema itea jḷḷḷ peḍamārēā. Maḷ carea daiba Titoba beḍea djuburiasidaa bārāra jarade wāmārēā jūma bārāba sobiaḍeba diaḍida apeḍaḍara wārāda jḷḷḷ peḍamārēā. 7 Bārāba ne jūmane bio bia o panla; Jesura bio jīā panla, bio beḍea cawa panla, Ācōrēneba bio ne cawa panla, Ācōrēba quīrā ḅa quīrāca bio o quīrā panla, idjaba दौरa bio quīrā panla. Maḷ bēra bārāba sobiaḍeba parata jḷḷḷ pe panlra waibḅa diaḍada.

8 Mā maḷḷra ogo obiē ḅa, āteblḷ mā quīrā ḅa bārāba acḅibiḍida djabarā wārāda quīrā panla. Maḷ carea māra bārāra cawabi ḅa sāwā dewararāba paratara djabarā Jerusaleḷnebema itea jḷḷḷ pe panla. Bārā biēda ara maḷ quīrāca oḍibḷḷ, acḅibiḍia wārāda djabarāra quīrā panla. 9 Bārāba bio cawa panla dadjirā Boro Jesucritoba idji biaḍeba bārā carea oḍada. Idjira bajāne ne jūma bara ḅamīna, bārā carea naḷ djarade ne neē ḅa quīrāca basia bārāba ne jūma Ācōrēba dia ḅaḍebemada erobeḍamārēā.

10 Bārāba parata jḷḷḷ pe panlnebemada māra jaraya. Māmaarā bārāba nāwā oḍibḷḷ bia panania: za wāsi poḍe bārābḷḷ naārā jḷḷḷ osidaa parata jḷḷḷ peḍi carea idjaba maḷḷra o quīrāsidaa. 11 Bārāba naārā parata jḷḷḷ pe panasidaḍe sobiaḍeba māwā o panasidaa. Ara maḷ quīrāca bārāba sobiaḍeba diaḍida apeḍaḍara jūma daucha diaḍada. Bādjiza poya diablḅa quīrāca diaḍada. 12 Wārāda aḅalḅa poya diablḅa quīrāca sobiaḍeba diaibḷḷ, maḷ diaḍara Ācōrēba bia unuya. Dadjia neē ḅabḷḷ, Ācōrēba diabicaa.

13 Mā māwā jaraē ḅa dewararā careba panlneba bārāra bia mīgaḍamārēā. Āteblḷ mā quīrā ḅa aḅarica dji carebaḍida. 14 Mā jara ḅa idira bārāba aḍuba

eropanl bĕrā djabarāra carebaēda panlda. Ara maļ quīrāca bārā ne neē panlne ādjirāba aēuba eropanlba bārāra carebaēda panla. Māwā jūmarāda abarica dji careba beaēia. ¹⁵ Ācōrē Bedeade nāwā jara bla: “Dji waitabeara jrl peḁaba aēuba erobaē basia idjaba dji maāriara jrl peḁaba clrebaē basia.” ^I

Pauloba Tito Corintoēaa diabueḁa

¹⁶ Mā Ācōrēa bia blaēda abaria. Idjia djaba Tito soḁe basia bārāra quīrā bamārēā mā bārā quīrā bla quīrāca. ¹⁷ Daiba idjia jarasiēaa bārā aclede wāmārēā. Maļne idjia bia blaēda asia. Idjira wārāda bārā aclede wā quīrā bla. ¹⁸ Idji ume daiba djabada aba diabueblada. Maļ djababa beḁea bia Critoḁebemada careba jaradia nībabari bĕrā djabarā puruzabemaba idjira bia jarabadaa. ¹⁹ Maļ awara djabarā puruzabemaba idjira edasiēaa dai ume parata djabarā itea jrl peḁada Jerusaleñnaa diaēde wāmārēā. Maļgla daiba o panla djabarāba dadjirā Boroa bia beḁeamārēā idjaba daiba wārāda careba quīrā panlda aclebiē carea. ²⁰ Daiba quīrācuita o panla maļ parata waibla jrl peḁada edebldaē ni abalba biē jararānamārēā. ²¹ Wārāda daiba Ācōrē quīrāpita, ēberā quīrāpita biē jipa o quīrā panla.

²² Umēbema djabarā bārāmaa wābladaē dewara djabada ādji ume diabueḁa. Maļ djababa barima zocārā daia unubisia djabarāra bio careba quīrā bla. Idira bārāra biara careba quīrā bla bārāba jipa oēida cawa bla bĕrā. ²³ Bariduaba Titoḁebemada iwidiēidara jaradua idjira mā ume nībabarida idjaba mā ume bārā tāēna Ācōrē trajura o bla. Bariduaba dewara djabarānebemada iwidiēidara jaradua ādjira djabarāba diabueḁadarāda idjaba ādji carea ēberārāba Critoḁebemada bia beḁea panlda. ²⁴ Maļ djabarā unubiēada bārāba ādjira wārāda quīrā panlda. Māwā ādjia cawāia daiba bārānebema bia jarapeḁara wārā basida. Maļne djabarā beaza biē ara maļ quīrāca cawāia.

Djabarā Jerusaleñnebema itea parata jrl peḁada

⁹ Bārāba djabarā Jerusaleñnebema itea parata jrl pe panlnebemada mā naļ cartae waa bliē bla. ² Mā cawa bla bārāba careba quīrā panlda. Maļ carea nama Macedonia druade mā djabarā bārānebemada bia beḁebaria. Mā ādjirā jarabaria poa aba bablrla bārā Acaya druade panlba carebaē carea panlda. Māwā ūrīpeḁaē bĕrā zocārā djabarā Macedonianebemaba abari quīrāca careba quīrā panla. ³ Maļ carea mā naļ djabarāda bārāmaa diabueblā bārāba diaēiaē apeḁara wārāda jūma jrl peḁamārēā. Māwā mā bārānebema bia jaradara sewa baēā, āteblrl bārāba wārāda diaē carea panania. ⁴ Māwā oēāēblrl, ḁcrl Macedonianebema djabarā mā ume bārāmaa wābladaē āibĕrā ununisica-

^I Āteblrl mā quīrā bla abarica dji carebaēda. Griego beḁeade ḁcrl cartae maļra neēa. ^I Exodo 16:18. ^{II} Daiba wārāda careba quīrā panlda. Griego beḁeade ḁcrl cartae nāwā bā bla: “Bārāba wārāda careba quīrā panlda.”

da bārāba paratara jrl peḁaē panlda. Māwā daira quīrā peraeia, crīcha panana bĕrā bārāba wārāda jrl peḁida. Idjaba bārā siēa biara quīrā peraeia. ⁵ Maļ carea mā naļ djabarāa beḁea djuburiasia mā na bārāa jarade wānamārēā bārāba sobiaēba diaēiaē apeḁara jūma jrl peḁamārēā. Māwā mā jūēblrlē bārāba sobiaēba diaēiaē apeḁara jūma eropanania. Maļba cawabiēa daiba ogo diabieāē panlda āteblrl bārāba sobiaēba diasieḁa.

⁶ Naļda quīrānebaēdua: “Maāri ublrlba maāri ewaya. Waibla ublrlba waibla ewaya.” ⁷ Ēberāza diaida bla idji soḁe crīcha bla quīrāca. Dia amaaneba diaiē bla, idjaba ogo diabi panl carea diaiē bla. Bslrīda dia bāra Ācōrēba quīrā bla. ⁸ Wārāda Ācōrēba ne jūmada bārāba aēuba poya diaya. Māwā ewariza ne jūmane bārāba erobaēda panlda wārāda eropanania maļneba ne jūma biada oēi carea. ⁹ Ācōrē Bedeade nāwā bā bla:

Idjia jedecasieḁe ne neē queḁea waibla diasia. Ewariza idjia jipa obaria. ^{III}

¹⁰ Ācōrēba netada diabaria uḁamārēā. Coēi careabema siēa diabaria. Neta uḁamārēā aēuba diablrl quīrāca idjia ne jūmada aēuba bārāa diaya djārāra bio carebaēamārēā. Maļne jipa o panlneba ne biada zocārā ununia ne uḁa bio zau bla quīrāca. ¹¹ Wārāda Ācōrēba bārāba ne jūmada aēuba diaya djārāra sobiaēba poya carebaēamārēā. Maļbe bārāba dai ume parata diabueblada carea djabarāba Ācōrēa bia blaēda aēia. ¹² Bārāba parata diabldaba ababe carebaēa djabarā ne neē panlba erobaēamārēā, āteblrl maļgla carea djabarāba Ācōrēa bio bia blaēda a panania. ¹³ Bārāba careba panlneba unubi panla beḁea bia Critoḁebemada wārāda ḁjā panlda. Maļ bĕrā ādjirāba Ācōrēa bia beḁeaēia. Maļ awara Ācōrēa bia beḁeaēia bārāba sobiaēba ādjirā itea diapedaē carea idjaba dewararā siēa sobiaēba carebabada bĕrā. ¹⁴ Ācōrēba idji biāēba bārāra bio carebasia ādjirā carebaēamārēā. Maļ bĕrā ādjirāba bārā bio quīrā panlneba Ācōrēa bārā carea iwidi panania. ¹⁵ Wārāda Ācōrēba diaēa carea dadjirāba Ācōrēa bia blaēda aēida panla. Maļ diaḁara jācua bio biya quiru bĕrā dadjirāba poya cawa jaradāēa sāwā bla.

Pauloba ara idjībema djabarāa cawabiēa

¹⁰ Māra Pauloa. Crito quīrāneba, idji biāēba biēa mā bārāa beḁea djuburiaya jipa oḁamārēā. ḁcrlba jara panla bārā ume blaē bārā quēāi carea mā waya babarida, bariblrl bārā ume blaēne cartaeba quēāi carea wayacada. ² Māwā jara panlmīna bārāma jūēblrlē dai biē jara panlra mā wārāda quēāya. Ādjia jara panla daira naļ djaraba quīrā bla quīrāca nīnada. Maļ bĕrā bārā siēa quēā amaaba mā beḁea djuburiaya jipa oḁamārēā. ³ Daira naļ jarade panla bariblrl cadjirua poyāi carea naļ djarāēba djō panlēa. ⁴ Daiba djōni carea eropanlra naļ ējūānebemaēa, āteblrl Ācōrē lbaēba jūma id-

jidebema idu cawabi dacara daiba poyabadaa. ⁵ Jüma crícha ái beara, jüma Ācōrēnebema idu cawabi dacara crícha droma bea sida daiba sewada cawabibadaa. Preso jidabnda quírāca daiba māwā crícha beara jipa críchabibadaa Crito tjanamārēā. ⁶ Daiba djabarā cawabnda zarea beara quēāni carea panla. Baribndra naārā jāā panla bārāba ne jūmane tjan oēamārēā.

⁷ Bārāba ārlbēmada acl panla. Bariduada wārāda Critodēda crícha bābndra, cawa bāida bāa dai sida Critodērāda. ⁸ Ācōrēba daia obi bādebemada māa ātībērā jūmawāyā beēda bāmīna mālgā carea quírā pera bāēā. Dadjirā Boroba daia māwā obi bāa bārāba biara tjanamārēā. Idjia दौरā bāē basia bārā biē bead-amārēā. ⁹ Māa quírāēā bārāba críchaēda mā cartadeba bārāra dauperabi quírāā bāda. ¹⁰ Āclndra jara panla cartadeba māa bio quēābarida idjaba jūmawāyā obibarida. Baribndra bārā ume bāde māra, mā beēda sida mācuāē bāda abadaa. ¹¹ Māwā jara panlba cawāēda panla daiba tmlba cartadeba jara panl quírāca bārā ume panlne oēida.

¹² Āclndra ara ādjidebemada bia beēabadaa. Ādjirāra crícha neē bea. Ara ādjida aclbadaa cārēda biara bā cawaya. Baribndra daiba jara quírānaēā ādji quírāca panlnda wa ādji cāyābara biara panlnda. ¹³ Ara daidebemada jūmawāyā beēadaēā, ātebndra Ācōrēba daia obi bādebemada bia beēada. Idjia obi bāra jūma o panl bērā daiba bārāa biēa jaradiabadaa.

¹⁴ Daibndra bārāa naārā beēda bia Critodēbemada jaradiaē wāsidaa. Māwānaēbara idira bārāa jaradiabadaē Ācōrēba diabueāēma jaradia panacasidaa.

¹⁵ Djārāba opeāda carea ara daidebemada bia beēadacaa daibndra opeāda quírāca. Ātebndra daiba quírāā panla bārāba Critora biara tjanida. Māwā daiba bārā druaē poya biara jaradiaē ara Ācōrēba obi bā quírāca. ¹⁶ Mañbe beēda bia Critodēbemara dewara druaē biēa jaradiaē. Baribndra djārāba jaradiapeādamāa wānaēā dewaraba oēara daibndra osidaēāda amaaba. ¹⁷ Ācōrē Beēade bā bāa: “Abālda bia beēai bndra, dadji Boroēbemada bia beēaida bāa.” ¹⁸ Abālda ara idjida bia jaraibndra, māñba jara bāēā Ācōrēba mañ ēberāra bia unu bāda. Ātebndra Ācōrēba bia jara bā ēberāndra bia unu bāa.

Jesucritoba diabueārā quírāca bea

11 Māra crícha neē bā quírāca beēda bāmīna quírāā bāa bārāba droaēda. Mā djuburia māa jara bāra ūrīnada. ² Ācōrēba wagabi bā quírāca māa bārāra bio waga quírāā bāa. Ēberāba idji cau quima diabndra quírāca māa bārāra Critora dia quírāā bāa ababe idjiderāda beādamārēā. Māa quírāā bāa bārāra idji itea bio bia beāēda awērā umaquírāā adua quiru quírāca. ³ Baribndra māa waya bāa āclndra bārāra cūrūgāēda damaba crícha cawaēba Eva cūrūgāda quírāca. ⁴ Ātība zedāba Jesuēbemada daiba jaradiapeāda awara jaradiabndraē bārāba iduaribibadaa. Id-

jaba Ācōrē Jaure bārāba edapeādaē beēmada awara jaradiabndraē bārāba iduaribibadaa. Idjaba beēda bia bārāba tjanpeāda awara jaradiabndraē bārāba iduaribibadaa. ⁵ Māwā jaradia beara bārāmaārā Jesu-critoba diabueā dji dromarāca? Māmaārā ādjirā cāyābara māra ni maārī biēa edāara bāēā. ⁶ Māra beēda biya quirudeba beēacamīna wārā beēara bio cawa bāa. Mañ wārā beēara daiba ne jūmane bārāa ebuēda cawabisidaa.

⁷ Māa beēda bia Ācōrēnebemada bārāa bari jaradiaē bērā māra bārā quírāpita edāara besia Ācōrē ume bia beādamārēā. bMāwāra cadjirua osica? ⁸ Dewara djabarāba paratada māa diasidaa bārāa poya bio jaradia bāmārēā. ⁹ Mā bārāma basidē ne jūma erobāēāmīna bārāa ne iwidiē basia. Ātebndra māa neē bāda djabarā Macedonianebeba zepēdaēda jūma diasidaa. Māa ni maārī biēa bārāa iwidiē basia idjaba iwidiē bāya. ¹⁰ Wārā beēda Critodēbemada mā soēē bā bērā wārāneba jaraya: bārā drua Acayāē māa ni abāla paratada iwidiēā. Māwā bārāneba parata edāē bāda abndraē ni abālda poya jaradaēā māra jaracara bāda. ¹¹ bMāra cārē cārēā māwā beēda bā? bBārāda quírāē bā bērā māwā beēda bāca? Ācōrēba cawa bāa māa bārāra quírāā bāda.

¹² Ara mādjia obari quírāca o bāya. Māwā dai quírāca o panlana abadaba ni maārī biēa poya jaradaēā dai quírāca o panlnda. ¹³ Ādjira Critoba diabueārāēā, ātebndra djārā cūrūgabadarāa. Sewāēba ādjia críchabibadaa ādjira Critoba diabueārāda. ¹⁴ Baribndra bārāba críchaēīē panla ādjira māwā zedāēda. Diauru sida bajānebeba nezoca ānaanebeba quírāca zebaria. ¹⁵ Mañ bērā idji nezocarā biēa jipa o panl quírāca zedibndra bārāba críchaēīē panla sāwā jāwā zebndada. Baribndra ādjirā beubnda ewaridē ādjia cadjirua opeāda quírāca edāēda.

Paulo bia mīga bā carea bāsrīdaēda

¹⁶ Māa wayacusa jaraya: ni abālda críchaēīē bāa māra crícha neē bāda. Baribndra māwā críchaēibndra, māra crícha neē bā quírāca idu beēabidādua māa biēa ara mādjidēbemada maārī bia beēai carea. ¹⁷ Ara mādjidēbemada bia beēda bāde dadjirā Boroba māwā beēabiēīē bāa, ātebndra māra crícha neē bā quírāca beēda bāa. ¹⁸ Zocārāba ara ādjidebemada bia beēabadaa nañ ējūānebemarāba obada quírāca. Mañ bērā māa biēa ara mādjidēbemada bia beēaya. ¹⁹ Bārāmaārā bārāra crícha bara bea. Baribndra crícha neē beaba jaradia panlra bārāba bia ūrībadaa. ²⁰ Ara ādji beēada ogo tjan obibndraē, bārā orroēba ne cobndraē, bārā cūrūgabndraē, bārā igarabndraē, bārā uridarraē ubndraē biēa bārāba iduaribibadaa. ²¹ Māa jaraya: jāā ēberārāba jācua bia o panl bērā ādjidndra dji dromaca bea. Māwāra māra pera bāa दौरā lāāē quēda bērā. Mañ carea ādjia obada quírāca poya oēāēca bāa.

Abālda ara idjidebemada poya bia beēai bndra, māa biēa ara mādjidēbemada poya bia beēaya. Baribndra māwā beēaira crícha neē bā quírāca beēaida bāa.

22 Ādjira hebreorāana a panla. ¿Mā sīda abariéca? Ādjira israelerāana a panla. ¿Mā sīda abariéca? Ādjira Abrahā warrarāana a panla. ¿Mā sīda abariéca?

23 Ādjira Crito nezocaaēda a panla. Baribrlg ādjirā cāyābara māla biara Critoba quīrīā bāda obaria. Māwā beēda bāde crīcha neē bā quīrāca beēda bāa. Wārāda ādjirā cāyābara māla Ācōrē trajura auēuara obaria. Ādjirā cāyābara ēberārāba māla bārima zocārā usīdaa. Ādjirā cāyābara māla bārima zocārā preso bāsīdaa. Bārima zocārā māla beuidia bāsia. 24 Bārima juesuma judiorāba māla jidasīdaa. Jidabldaza soaba bārima 39 usīdaa. 25 Bārima ūbea māla jidāpēda bacuruba usīdaa. Bārima abā māla mōgaraba tabari jidasīdaa beadi carea. Bārima ūbea māla pusae bārrusia. Mañne bārima abā āsa, diamasi biēda māla pusae ūmasia.

26 Māla pi bāca basīa, ātebrlg baridua rlgla nībabadjia. Do minijīchiaēde nībabadjia idjaba ne drabadā barama minijīchiaēde nībabadjia. Ara mā ēberārā judiorā tāēna, judiorāē tāēna biēda māla minijīchiaēde bāsia. Puruēde, puru jīga biēda māla minijīchiaēde bāsia. Pusae biēda minijīchiaēde bāsia. Wārāē djabarāma biēda māla minijīchiaēde bāsia. 27 Traja bāde māla bia mīgabadjia. Bārima zocārā cātē bābadjia, jara bābadjia, opichia bābadjia, ne coē bābadjia. Cūrāsaba māla jīsua bābadjia, idjaba jīi carea neē bābadjia.

28 Mañ awara ewariza jūma djabarā druazabema carea māla bio crīcha bābaria. 29 Abā cacua biē bābrlg, mā sīda cacua biē bāca bābaria. Abālbā dewara djabada cadjiruāde bāebibrlg, māla māñ ēberā ume quīrūbaria. 30 Ara mādjiēbemada bia beēdaibrlg, mā lāāē bādebemada bia beēdaaya. 31 Dadjirā Boro Jesucrito Zeza Ācōrēa ewariza bia beēdaīda panla. Idjia cawa bāa māla sewa oē bāda. 32 Damasco puruēde bāsīde dji nocoba idji zarrarā māla jrlgbisia preso bāi carea. Dji nocora dji druādebeba boro Aretaba bāda bāsia. 33 Purura mōgaraba auēu jūrā ca bāsia. Mañne dajadaa acldadada ātl bāsia. Djabarāba māla ē waibāde bāpēda mañgēbeba uēda lrbāri bāsīdaa puru dajada. Māwā māla dji noco jlwādebemada ēdrasia. I

Pauloba bajāne ununa

12 Waya ara mādjiēbemada bia beēdaaya, mañba djārāra carebacamīna. Dadjirā Boroba māla cāimocara quīrāca unubiēda idjaba cawabiēda sīda māla jaraya. 2 Māla ēberāda unubaria Crito jīā bāda. II Catorce poa babrlga Ācōrēba māñ djabara bajānaa idji bāmaā ede bāda. III Māla adua bāa Ācōrēba idji cacuada ede bāsīda wa abābe idji jaureda ede bāsīda. Ācōrēbrlg cawa bāa. 3 Baribrlg māla cawa bāa Ācōrēba māñ djabara idji bajā biya quirumaa ede bāsīda. Mama māñ djababa ūrīsia beēda biya quiru dadjia poya cawa

I Hecho 9:23-25. II Pauloba ara idjida māwā jara bāa. Baribrlg mēramērā jara bāa ēberārāba crīcharānamārēā idjira dji dromada jara bāda. III Bajānaa idji bāmaā. Griego beēdaē bā bāa: "Ūbeabema bajānaa." Ūbeabema bajāda jarabldāde judiorāba jara panla "Ācōrē bāmaā."

jaradāēda idjaba nañ ējūāne jaracara panlda. Wārāda māla adua bāa Ācōrēba idji cacuada ede bāsīda wa abābe idji jaureda ede bāsīda. Ācōrēbrlg cawa bāa.

5 Mañ djabādebemada māla bia beēdaaya, baribrlg ara mādjiēbemada bia beēdaēā. Abābe mā lāāē bādebemada bia beēdaaya. 6 Wārāda ara mādjiēbemada bia beēda quīrīā bābara māla crīcha neē bā quīrāca beēdaē bacasia, wārā beēda beēda bā bērā. Baribrlg māla māwā beēdaēā ni abālbā crīcharānamārēā māla biara bāda. Ātebrlg māla quīrīā bā bārāba mñnebemada arīde crīchādīda māla o bāda unu panl bērā idjaba māla jaradia bāda ūrī panl bērā.

7 Ācōrēba māla bajāne unubiēda bio biya querasia. Māwāmīna ara mādjiēbemada jūmawāyā bia crīcharānamārēā Ācōrēba māla puada idu unubi bāa. Mañ puara rlgba su nūml quīrāca bāa. Diauru nezocaba māwā o bāa. 8 Māla bārima ūbea dadjirā Boro Jesucrito beēda djuburiasia māñ puara jōbimārēā.

9 Baribrlg idjia jarasia: "Mā biēda bāra carebaya jūma droa bāmārēā. Bā lāāē bāde mā lāāra bādeba biara unubi bāa." Mā lāāē bāde Crito lāāra erobābāri bērā mā lāāē bādebemada bāsīdāba bia beēdaaya. 10 Crito carea bia mīga bāde, lāāē bāde, ne neē bāde, ēberārāba biē jara panlne idjaba biē oēi carea ēpē panlne māla bāsīda bāa. Wārāda mā lāāē bāde Critodēba lāā bāa.

Corintodēbema djabarā Pauloba crīcha bāda

11 Māla crīcha neē bā quīrāca ara mādjiēbemada bia beēda bāa, baribrlg bārābrlg māla māwā beēda bāsīdaa. Bārāba mñnebemada bia beēdaīda panlmīna bia beēdaēā panla. Crīcha panla bārāba ēpē panl ēberārāra Jesucritoba diabueārā dji dromarāda. Māla dji dromāēmīna ādjirā cāyābara eēaara bāēā. 12 Mā bārā tāēna bāsīde jūma droa bāsia. Idjaba ne ununaca waibāa beada obadjia Jesucritoba diabueārāba obada quīrāca. Māwā cawabisia māla wārāda Jesucritoba diabueādada. 13 ¿Māla cārēneba bārāra dewara puruēdebeba djabarā cāyābara biēara osi? Abābe bārāba māla carebādamārēā iwidīdāē bērā biē osisicadame. Māēteara jmañ biē oēara mā quīrā djuburia quīrādoadādua!

14 Māla bārāmaā wāi carea bāa. Nañba bārima ūbea wāya. Baribrlg māla iwidīēā bārāba carebādamārēā. Bārāba erobēara jrlg bāēā, ātebrlg quīrīā bāa bārāba māla ēpēnīda. Warra zaquerāba ne jrlgdācaā ādji djibarirāa ne diaēi carea, ātebrlg djibarirāba ne jrlgbadaā ādji warrarā diaēi carea. 15 Ara mādjiēda, jūma māla erobā sīda bāsīda diaya bārā carebai carea. Māla bārāra bio quīrīā bā bērā ¿bārāba māla quīrīāē panebldaca? Māmaārā māwāēā.

16 Bārāba cawa panla māla bārā paratara ni maārī biēda edaē bāsīda. Māwāmīna āclrg bārānebeba jara panla mā crīcha cawaēbeba bārāra cūrūgasida parata edai carea. 17 Māla djabarā diabuesīde ¿ādjiēbeba bārāra cūrūgasica parata edai carea? 18 Māla Titoa beēda djuburiasia bārā acldē wāmārēā. Dewara djaba sīda idji ume diabuesia. Ādji wāsīdaē ¿Titoba bārāra

cūrūgastica parata edai carea? ¿Daiba abari críchada eropananaé básica? ¿Abari quírāca nībaéé básica?

¹⁹ ¿Bārāmaará daiba māwā jara panlca daiēdebema-da bié crícharamāreā? Māwāéa. Djabarā, दौरा Critode bēra Ācōrē quírāpita jūma maḷgura jara panla bārāba biara tjanamāreā. ²⁰ Mā waya ḷa bārāma jūēbḷḷe bārāba jipa o panlda unune wāēda mā unu quírā ḷa quírāca. Maḷne bārāba quírānaémīna mā queāya. Wārāda mā waya ḷa unune wāida bārāra caicaya duanlda, djārāba ne erobeā carea bié duanlda, quírū duanlda, ara bādji bia panani carea jḷḷ duanlda, nēbḷḷa o duanlda, djārā bié jara duanlda, dji dromaca crícha duanlda, idjaba quírāipa oēaé duanlda. ²¹ Mā waya ḷa bārāma jūēbḷḷe Ācōrēba māra bārā carea wayacusa quírā perabida. Maḷne zocārā bārāba naēna cadjirua o pananada waēibiēda o panl bēra māra jīya. Bārāba cadjirua obadara, auēua nībabadara, naḷ cacuāba cadjirua o quírā ḷa obada siēda waēibiēda igarāéé panl bēra jīya.

Pauloba naḷ cartae jirūare ḷa

13 Ācōrē Bedeaba nāwā jara ḷa: “Abalba bié oēa cawa obldaē ēberāda umé wa ūbea arima pananida panla. Maḷne idjia bié oēaēdebemada abarida jarāibḷḷ, cawaēia wārāda bié osida.” ^I Naḷba bari-ma ūbea māra bārāmaa wābḷḷ bēra cawa oya Ācōrē Bedeaba jara ḷa quírāca. ² Barima umé bārāmaa wāsiē māra cadjirua o bearāa jarasia waa orā-namāreā. Māwā oēaēbḷḷ, wayacusa zebḷḷe mā adjirāra quírā djuburiaēana asia. Idjaba ara nawena māra bārā ume ḷaémīna abarida jaraya: cadjirua o bearāba igarāéēbḷḷ, mā wayacusa wābḷḷe adjirāra quírā djuburiaēa. ³ Māwā mā unubiya Critora wārāda māneba beēa ḷa. Bārāba mālda cawa quírā panla. Critoba ara idjida ḷaéé ḷa bārā un-

I Deuteronomio 19:15.

ubicaa, ātebḷḷ ḷa ḷa unubi ḷa. ⁴ Idjira ḷaéé ḷa quírāca crue cachipeēamīna Ācōrē ḷaēbeba zocai ḷa. Dai siēda ḷaéé panla idji ḷaéé beēda quírāca, baribḷḷ idji ume दौरा Ācōrē ḷaēbeba panania bārā carebaēi carea.

⁵ Ara bādji bio críchaēadua wārāda Jesura tjan panl cawaya. Ara bādji bio acēadua jipa nīna cawaya. ¿Bārāba adua panlca Jesucritora bārā soēe ḷa? Bārā soēe ḷaēbḷḷ idjideā. ⁶ Baribḷḷ bārā soēe ḷa cawasiēara mā crícha ḷa bārāba cawaēida दौरा wārāda Jesucritoba diabueāra. ⁷ Daiba Ācōrēa iwīdi panla bārāba cadjirua orānamāreā. Baribḷḷ māwā iwīdi panlēa acḷbiēi carea दौरा Jesucritoba diabueāra. Ātebḷḷ iwīdi panla bārāba jūma biada oēamāreā, दौरा Jesucritoba diabueāra críchāéé panl siēda. ⁸ Daiba wārā beēara poya quírā awara oēaéa, ātebḷḷ wārā beēara jūma tjan oēida panla. ⁹ Bārāba bio tjan pananibḷḷ दौरा ḷaéé panlmīna ḷs-riēda panla. Maḷ awara daiba Ācōrēa iwīdi panla bārāba jipaara o pananamāreā. ¹⁰ Maḷ carea bārāmaa wāi naēna mā naḷ cartara ḷa diabuebḷḷ. Bārāba tjanāsiēara bārāma jūēbḷḷe mā queāéa. Wārāda dadjirā Boro Jesuba māra ḷaéé basia bārāra bié bead-amāreā, ātebḷḷ māra ḷasia bārāba biara tjanamāreā. ¹¹ Djabarā, jirūare mā nāwā ḷya: ḷsriēda beēadua, wayacusa jipa o pananadua, mā jara ḷara tjan o pananadua, abari críchada erobeāadua, idjaba ābaa necai beēadua. Māwāra Ācōrēa bārā ume ḷya. Idjideba quírāda, necai bai siēda ze ḷa. ¹² Wārā quírāneba dji bia edaēadua. ¹³ Jūma namabema djabarāba quírā panla bārāra bia duananida. ¹⁴ Mā quírā ḷa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba baida, Ācōrēba bio quírā baida, idjaba ewariza Ācōrē Jaureba ābaa bia erobaida.

II Wārā quírāneba. Griego beēade ḷa ḷa: “Isō bia quirudeba.”

GALATA

Pauloba naãrã Jesucritobema jarade wãside naãglrã puru Galacia druade beadaa wãsia: Antioquia Pisidi-aðebema, Iconio, Lистра, idjaba Derbe (Hecho 13:1 neba aþa 14:23daa). Èberãrã maã purude beara biara judiorãe basía. Pauloba mama jaradiaðacarea λcλrλ judiorãda jũenapeða jaradia panesiðaa Crito ijãni awara cacua wẽãgoeðida panlda. Maã awara jara panasiðaa Pauloba ãdji leyra jũma ijãbica bẽrã Critoba diabueðaéða. Maãne djabarã Galaciaðe beaba ãdjira èpẽblða basía.

Maã carea Pauloba naã Galata cartada þasia. Poa 50de þasica þaa. Naãrã Pauloba djabarãra quẽasia beða bia Critobema ijãnapeda dewara crícha èpẽblða carea. Maãare þasia sãwã Jesucritoba idjira trãsida judiorãe jaradia nĩbamãrẽã idjaba mãwã o þara djabarã dji dromarã Jerusaleñne beaba bia unu panlda (Hecho 15). Maã awara þasia Crito ijã panl carea Æcõrẽba idji biðeþeþa dadjirãra jira unu þada. Jũma maãglra 1:10deþa aþa 2:21naa þã þaa.

Maãare Pauloba þasia Moise ley ijãbi panlneþa maã judiorãba judiorãe beða bia Critobemara igarabi panlda idjaba maã ley èpẽblðaba jũma ijã oðida panlmĩna poya oðaðeða. Maã carea þasia Abrahãþa maã ley neé ijãna bẽrã Æcõrẽba carebasida. Þasia ãdjirãba mãwã ijãniþlrl Æcõrẽba carebaida Abrahã carebaða quĩrãca. Jũma maãglra þã þaa 3:1 neba aþa 4:31naa.

Pauloba jirũare þasia beða bia Critobemada ijãniþlrl Æcõrẽba dadjirãra leyðebemada èdrl þaida idji Jaureba pe eronĩbamãrẽã. Maã carea þasia sãwã idji Jaureþeþa nĩbaðida panlda. Maãneþemada þã þaa 5:1 neba aþa 6:18daa.

Naã cartade Pauloba naãrã þada

1 Mãra Paulo, Jesucritoba diabueða. ¹ Èberãrãba mãra þaðeé basía idjaba edaðeé basía Jesucritoba diabueðada þamãrẽã. Æteþlrl Jesucritoba idjaba idji Zeza Æcõrẽ, idji beu þaða lrẽbabidaba mãra mãwã þasiðaa. ² Mãra naã cartara þablrλ djabarã Galacia druadeþema itea. Mãra, jũma djabarã mã ume panl biða quĩrã panla dadjirã Zeza Æcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biða ãdji biðeþeþa bãrãra careba pananida idjaba necai þai siða bãrãra dia pananida. ⁴ Dadjirã Boro Jesucritoba ara idjida dadjirã cadjirua carea idu beabisia naã ewari cadjiruaðebemada èdrl edai carea. Mãwã osia dadjirã Zeza Æcõrẽba quĩrãna bẽrã. ⁵ Ewariza idjia bia beðeðida panla. Bia þaa mãwã þaida. II

Beða bia Critobemara aþablrλ þaa

6 Mãra cawa críchaéa sãwã bãrãra dãrãéne Æcõrẽneþemada ãi wãblðada. Æcõrẽba bãrãra trãsia Crito biðeþeþa èdrl edai carea, bariblrλ bãrãba biara èpẽ panla dewararãba beða bia quĩrãca jara panlda. ⁷ Wãrãda ãdjia jaradia panlra beða biaéa. Bariblrλ λcλrλba bãrãra ãi críchabibadaa beða bia Critobemada ãi jaradia panl bẽrã. ⁸ Bariduaba beða bia Critobemada daiba bãrãra jaradiapeða awara jaradiaiblrλ, Æcõrẽba idjira ewariza bié þaya; daiba wa bajneþema nezoca biða awara jaradiaiblrλ, dai siða

I Jesucritoba diabueða. Cãpũrã beðeðe jara þaa "apóstol." Maã griego beðeþa jara þaa "diabueða." II Bia þaa mãwã þaida. Cãpũrã beðeðe þã þaa: "Amén."

Æcõrẽba ewariza bié þaya. ⁹ Daiba naãrã jarapedadara mãra wayacusa jaraya: bãrãba beða bia Critobema ijãpeðada bariduaba awara jaradiaiblrλ, Æcõrẽba idjira ewariza bié þaya.

¹⁰ Mãwã jara beðeþeþa mãra jrlé þaa èberãrãba mãra bia ununida, ãteþlrl quĩrã þaa Æcõrẽba mãra bia unuida. Crito ijã naéna mãra jrlr þabadjia èberãrãba mãra bia ununamãrẽã. Wadibiða mãwã o þabara, mãra Crito nezocae bacasia.

Jesucritoba Paulo trãna

¹¹ Djabarã, cawaðadua beða bia Critobema mãra bãrãra jaradiaðara èberã críchaéða. ¹² Maã beðeþeþa mãra ni aþal èberãneþa cawaé basía. Ni aþal èberãba mãra jaradiaé basía. Æteþlrl Jesucritoblrλ mãra cawabisia. ¹³ Bãrãba ùrĩsiðaa mãra sãwã nĩbasida judiorãba jaradiabada jũma ijã o þaside. Bãrãba cawa panla mãra Æcõrẽ èberãrãra bio bié obadjida. Aþeða jũma jõbi quĩrã þasia. ¹⁴ Judiorãba jaradiabadara mãra biara cawablrλ basía mãr daucharã cãyãbara. Dai drõã nañabemaba obadara mãra bio ijã obadjia.

¹⁵ Bariblrλ mãr toði naéna Æcõrẽba mãra edasia. Idji biðeþeþa mãra trãsia idji nezocada þamãrẽã. Idjia críchaða quĩrãca idji Warrara mãra cawabisia judiorãe idjideþemada jaramãrẽã. Maãne mãra ni aþala iwidié basía sãwã oida þa cawaya. ¹⁷ Idjaba Jesucritoba mãr naéna diabueðarã Jerusaleñnaa iwidiðe wãé basía. Æteþlrl mãra Arabia druaðaa wãsia. Mãwãnacarea Damasco puruðaa jẽda wãsia.

¹⁸ Poa õbea baðacarea mãra Jerusaleñnaa Pedro cawai carea wãsia. Mama quince ewari idji ume þasia.

19 Pedro awara dadji Boro Jesucritoba dia-buedarānebemada ababe idji djaba Santiagoda unusia. ^I Dewararāra m̄la unué basía. ²⁰ Ācōrē quīrāpita m̄la bārāa jaraya: m̄lnebema b̄ablr̄lra sewaēa. ²¹ Jerusaleñnaa wānacarea m̄lra Siria druadaa idjaba Cilicia druadaa wāsia. ²² Crito t̄jā bea Judea druadebemarāba m̄lra ununaca basía. ²³ Ādjirāba ababe ūr̄ibadjiēdaa djabarāba nāwā jara panlda: “Dadjirā bié oi carea ēpē b̄adaba idira jaradia nīa jūmarāba Jesu t̄jā-namārēā. Naēna maḡlra idjia abēda jōbi quīrīā b̄asia.” ²⁴ Maḡl bērā m̄l carea ādjirāba Ācōrēa bia bedeasidaa.

Jesucritoba diabuedarāba Paulo bia edapedada

2 Catorce poa baḡacarea m̄lra Bernabe ume wayacusa Jerusaleñnaa wāsia. Tito sida wāsia. ² M̄lra wāsia Ācōrēba cawabida bērā mama wāida b̄ada. Jūēpeda naārā m̄la ababe djabarā dji dromarāa jarasia beḡea bia Critodebema m̄la judiorāēa s̄awā jaradia b̄ada. Māwā osia m̄la o b̄ara ādjirāba bia unu panl cawaya. ^{III3} Maḡne Tito m̄l ume b̄ara judioēmīna ādjia jaradaē basía idji cacuara wēāgoīda b̄ada. ⁴ Maḡnebemada beḡeasidaa ḡclrl̄l wārā djabarāēba jarabadjiēda bērā jūmarāda cacua wēāgoīda panlda Ācōrē ēberārā beaēi carea. Ādjirāra djabarā quīrāca djabarā-maa zedapeda Jesucritoba ēdrl̄ b̄adada igarabi quīrīā panasidaa. Ādjirāba dadjirāa wayacusa judiorā leyda t̄jā obi quīrīā panasidaa nezoca quīrāca. ⁵ Bariblr̄l ādjia jarapedadara daiba ni maārī bida t̄jānaē basía bārā-ba beḡea bia Critodebema dji wārā arada ewariza erobeadamārēā.

⁶ Djabarā dji dromarāba dewara crīchada jaradaē basía m̄la jaradiamārēā. Āteb̄lrl̄l cawasidaa Ācōrēba m̄lra diabuesida beḡea bia Critodebemada judiorāēa jaradiamārēā Pedro judiorāmaa diabueda quīrāca. (Ādjirāra dji dromarāda dārāb̄damīna m̄la quīrācuītaē b̄aa, Ācōrēba dadjira quīrā awara unuca bērā.) ⁸ Wārāda Ācōrēba Pedrora edapeda judiorāmaa jaradiamārēā diabuesia. Ara maḡ Ācōrēba m̄lra edapeda judiorāēmaa diabuesia. ⁹ Djabarā dji dromarā Santiagoba, Pedrora, Juaḡ bida cawasidaa Ācōrēba idji biadēba wārāda m̄lra judiorāēmaa diabuesida. Maḡne ādjira m̄l ume, Bernabe ume bida j̄lwa jidasidaa cawabidi carea abari crīchada eropanlda. Ādjia jarasidaa daiba judiorāēma jaradia pananida, maḡne ādjia judiorāma jaradia pananida. ¹⁰ Ababe daia jarasidaa djabarā ne neē queḡeara carebadamārēā. Maḡlra m̄lmaarā bio bia b̄asia māwā o quīrīā b̄ada bērā.

Pauloba Pedro quēāna

¹¹ Ewari aba Pedrora Antioquía puruḡaa djabarā acḡde wāsia. Mama m̄la idjira jūmarā djabarā quīrāpita quēāsia, idjia wārāda bié oḡa bērā. ¹² Nāwā bié os-

I Santiagora idjaba Jacobo abadaa. II Māwā osia m̄la o b̄ara ādjirāba bia unu panl cawaya. Griego beḡeade nāwā b̄ā b̄aa: “Māwā osia m̄l pira wānara, pira wāb̄lrl̄l sida ara j̄awā berāmārēā.”

ia: ḡclrl̄l djabarā judiorāra Santiago b̄amaḡba Antioquía puruḡaa wāsidaa. Ādjirāba jarabadjiēdaa judiorāēra cacua wēāgoīda panlda Ācōrē ēberārā beaēi carea. Ādji jūēni naēna Pedrora djabarā judiorāē ume ne cobadjia, bariblr̄l maḡ djabarā judiorā jūēpedadacarea idjira waa djabarā judiorāē ume ne coē basía. Āteb̄lrl̄l j̄iga nībade wāsia. Idjia wayasia djabarā judiorāba idjira bié jaradaida judiorāē ume ne co b̄a carea. ^{III13} Idjaba dewararā djabarā judiorā bida djabarā judiorāēra igarasidaa Pedrora sewadeba o b̄a quīrāca. Māwā o panl bērā Bernabe bida abari quīrāca bié osia. ¹⁴ Bariblr̄l m̄la unusia ādjirāra wārā beḡea bia Critodebemaba jara b̄a quīrāca nīnaēda. Maḡ bērā m̄la Pedrora jūmarā djabarā quīrāpita nāwā quēāsia: “B̄lra judiomīna judio quīrāca b̄acaa. Āteb̄lrl̄l judioē quīrāca b̄abaria. Maḡda ḡcārē cārēā judiorāba obadara bla djabarā judiorāēa obi b̄a?”

¹⁵ Ācōrēba Moisea diaḡa leyra judiorāēba neē panl bērā dadji judiorāba ādjirāra cadjirua obadarāana abadaa. Dadjirāra toḡadēba judiorā bērā maḡ leyra eropanla. ¹⁶ Bariblr̄l dadjirāba cawa panla maḡ ley t̄jā o b̄adēba ni abalda Ācōrē quīrāpita jipa beāda, āteb̄lrl̄l Jesucrito t̄jā b̄a carea Ācōrēba jipa unuya. Dadjirā bida Jesucritora t̄jāsidaa Ācōrēba bia unumārēā. Wārāda Ācōrēba Moisea diaḡa ley t̄jā o panlneba dadjirāra Ācōrē quīrāpita jipa beadaēa, ni abalda maḡ ley t̄jā o b̄adēba idji quīrāpita jipa beā bērā. ^{IV}

¹⁷ Ācōrēba Moisea ley diaḡa cāyābara dadjirāba j̄lrasidaa Critodeba Ācōrēba jipa unumārēā. Maḡ bērā ḡclrl̄lmaarā dadjirāra cadjirua obadarāa. Māwāra ḡcritoba dadjirāa cadjiruada obi b̄aca? iMāwāēa!

¹⁸ M̄la ley naēna ēpē b̄adada wayacusa ēpēiblr̄l, m̄drl̄l beḡeade b̄eya. ¹⁹ Naēna m̄lra Ācōrēba Moisea diaḡa leydeba b̄asia. Bariblr̄l maḡ leydebemada ēdr̄asia. ^V Māwā m̄lra Ācōrē itea zocai b̄esia. ²⁰ M̄lra Crito ume ābaa crude cachisidaa. Maḡ bērā ara m̄ldjideba b̄aēa, āteb̄lrl̄l Critodrl̄l m̄l soḡe b̄aa. Naḡ jarade zocai b̄amisa m̄lra Ācōrē Warra Jesu t̄jā b̄adēba b̄aya. Ara maḡ Jesuba m̄lra quīrīāsia idjaba m̄l carea ara idjida idu beabisia. ²¹ Ācōrēba idji biadēba dadji jipa b̄adada m̄la igaraēa. Ācōrēba Moisea diaḡa ley t̄jā o panlneba idji quīrāpita poya jipa beaēibara, Critora idji quīrīābe beucasia.”

Ababe Jesucritodrl̄l t̄jānida panla

3 Djabarā Galacia druadebema, i bārāra crīcha neē beaa! ḡCaiba bārāra cūrūgasi wārā beḡeara idu b̄adamārēā? Daiba bārā quīrāpita ebuḡa jaradiabadjiēdaa Jesucritora bārā carea crude cachi beasidaa. ² M̄la naḡda bārāa iwidiya: ḡĀcōrēba Moisea diaḡa ley t̄jā o panlneba bārāba Ācōrē Jaurera edasidaaca? ḡBeḡea bia Jesucritodebemada ūr̄inapeda t̄jāsidaade edasidaēca? ³ iBārāra wārāda crīcha neē beaa! Crito t̄jāsidade naārā Ācōrē Jauredeba bia nībasidaa. ḡIdira ara bādji o panlneba jūma jipa beadica? ^{VI4} Crito t̄jā

III Pedrora naēna bié jarada bērā wayacusa bié jaradida crīchasia. Hecho 11:1-18. IV Salmo 143:2. V Maḡ leydebemada ēdr̄asia. Griego beḡeade nāwā b̄ā b̄aa: “Maḡ leydebemada beusia.”

panl carea bārāra bio bia mīgasidaa. Mañda Critoda igaradiblr, ¿bādji quĩrĩabe bia mīgasidaa? Mā-maara bādji quĩrĩabe bia mīgadae basia. ⁵ Ācōrēba idji Jaurera bārāra diasia idjaba bārā tāēna ne ununacada o bāa. ¿Ācōrēba cārē cārēā māwā o bā? Māwā o bāa bārāba beḁea bia Critoḁebemada ūrĩnapeḁa tĩāsida bēḁā. Ācōrēba māwā oē bāa idjia Moisea diaḁa leyra bārāba tĩā o panl bēḁā.

⁶ Abrahañnebemada crĩchaḁadua. “Abrahañba Ācōrēra wārāda tĩāsia. Mañ carea Ācōrēba idjira jipa unusia.” ¹⁷ Mañba cawadadua wārāda Ācōrē tĩā beadr Abrahañ warrarāda. ⁸ Naēnaeḁalba Ācōrē Beḁeḁe bā bāa judiorāēba Ācōrēda tĩāsida idjia ādjirā sida jipa unuida. Mañ carea naēnaeḁa Ācōrēba Abrahañ beḁea bia dadji ēdrḁeḁebemada beḁeasia. Idjia nāwā jarasia: “Beḁeba māa nañ ējūāne bea purura jūma carebaya.” ¹⁹ Mañ bēḁā Abrahañba tĩāna quĩrāca tĩā beara Ācōrēba jūma carebaya Abrahañ carebaḁa quĩrāca.

¹⁰ Ācōrēba Moisea diaḁa ley tĩā o panlneba jipa beḁeḁida crĩcha beara Ācōrēba bié bāya. Mañ leyḁe nāwā bā bāa: “Nañ ley jūma tĩā oē beara Ācōrēba bié bāya.” ¹¹ Wārāda ebuḁa bāa Ācōrēba Moisea diaḁa ley tĩā o bāḁeba ni abalḁa Ācōrē quĩrāpita jipa bāēda. Ācōrē Beḁeḁe nāwā bā bāa: “Ācōrē quĩrāpita jipa bā ēberāra Ācōrē tĩā bāḁeba bāya.” ¹⁴

¹² Bariblr Ācōrēba Moisea diaḁa ley tĩā o bāḁeba jipa baida crĩcha bāba crĩchacaa Ācōrē tĩā bāḁeba jipa baida. Āteblr idjidebemada nāwā bā bāa: “Nañ ley tĩā o bāra mañḁeḁeba bāya.” ¹⁵

¹³ Ācōrēba Moisea diaḁa leyba bié bāḁebemada Jesucritoba dadjirāra ēdrḁ bāsia. Idjidrḁ Ācōrēba dadjirā cacuabari bié bāsia. Ācōrē leyḁe nāwā bā bāa: “Abalḁa bacuruḁe jira bāḁiblr, Ācōrēba idjira bié bāya.”

¹⁴ Mañḁra māwāsia Ācōrēba Jesucritoḁeba judiorāē sida carebamārēā idjia naēna Abrahañ carebayaḁa aḁa quĩrāca. ¹⁵ Dadjirāba Jesucritoda tĩā panl bēḁā Ācōrēba idji Jaure diai jaraḁara edasidaa.

Ācōrēba Abrahañ ume beḁea bāḁara leyba āyā bācaa

¹⁵ Djabarā, māra ne jara bāḁeba beḁeaya: ēberāba dewara ume beḁea bāḁara cartade bāḁeḁa idji trḁda mañ cartade bāsira, ni abalḁa mañ beḁea bāḁara poya āyā bāḁeā, idjaba dewara crĩchada poya eḁa bāḁeā. Ara mañ quĩrāca Ācōrēba wārāneba jaraḁara quĩrā awara oēa. ¹⁶ Ācōrēba Abrahañ, idjideba yōida bāa bida jarasia idjia jūmarāda carebaida. ¹⁸ Ācōrē Beḁeḁe bā bāa “Abrahañneba yōni ēberārāda” zocārā ēberārā jara bā quĩrāca. Āteblr bā bāa Ācōrēba Abrahañneba yōida bāa māwā jarasida abalḁebemada beḁea bā bēḁā. Mañra Critoa. ¹⁷ Māra jara bāra nañḁra: Ācōrēra Abrahañ ume beḁea bāsia. ¹⁸ 430 poa baḁacarea idji leyra Moisea diasia. Bariblr idjia Abra-

hañ ume nañā beḁea bāḁara mañ leyba āyā bā bā bāsia. Āyā bāḁabara idjia carebayaḁa aḁara oē bacasia.

¹⁸ Ācōrēba Moisea diaḁa ley tĩā o panl carea idjia dadjirāda carebaiblr, idjia carebayaḁa aḁa quĩrāca carebaēa. Bariblr Ācōrēba Abrahañra carebayaḁa aḁa bēḁā idji bāḁeba carebasia.

¹⁹ Mañda ¿Ācōrēba cārē cārēā idji leyra Moisea diasia? Idji leyra diasia ēberārāba cadjirua obadada cawadamarēā. Ēberārāra mañ leyḁeba panasiḁa aḁa Abrahañneba yōida bāḁa zebḁḁeā, idjideba Ācōrēba carebayaḁa aḁa bēḁā. Ācōrēba Moisea mañ leyra bājānebema nezocarāneba diasia. Mañbe Moiseba ēberārā diasia. ²⁰ Bariblr Ācōrēba Abrahañ carebayaḁa aside ni abalḁa mañ beḁea jaraḁe diabueé basia, āteblr ara idjiablr Abrahañ māwā jarasia.

²¹ Māḁteara Ācōrēba idji ley Moisea diaside idjia Abrahañ ume beḁea bāḁara igarasia? ¡Māwāēa! Ācōrēba Moisea diaḁa leyḁeba dadjirāda ewariza Ācōrē ume poya zocai beḁeḁibara, mañ ley tĩā o panlneba Ācōrē quĩrāpita jipa panacasiḁa. ²² Bariblr Ācōrē Beḁeḁe bā bāa cadjiruaba jūmarāda preso erobḁa. Māwā Ācōrēba Abrahañ ēberārā carebayaḁa aḁara poya oya. Wārāda Jesucrito tĩābḁara māwā careba bāa.

²³ Crito zei naēna dadjirāba idjida poya tĩānaē basia. Mañne dadjirāra Ācōrēba Moisea diaḁa ley jḁwaḁa panasiḁa. Mañ leyḁebemada poya ēdrḁeḁe basia aḁa Ācōrēba Crito cawabibḁeā. ²⁴ Wārāda Ācōrēba Moisea diaḁa leyba dadjirāra pe eronībasia aḁa Crito zebḁḁeā. Crito zeḁacarea idji tĩā panl carea Ācōrēba dadjirāra jipa unu bāa. ²⁵ Idjira dadjirāba Critoda tĩā panl bēḁā Ācōrēba Moisea diaḁa leyba pe eronīā. ²⁶ Jesucritoda tĩā panl bēḁā jūma bārāra Ācōrē warrarā. ²⁷ Bārā borocuesidaḁe unubisiḁa Crito ume ābaa panḁa. Mañ bēḁā idji quĩrāca panesiḁa. ²⁸ Jūma bārāra Jesucrito ume ābaa panl bēḁā Ācōrē quĩrāpita judiora griego ume abāria, nezocara nezocāe ume abāria, idjaba umaquĩrāra wērā ume abāria. ²⁹ Bārāra Critoḁe bēḁā wārāda Abrahañ warrarā. Mañba Ācōrēba bārāra carebasia idjia Abrahañ carebayaḁa aḁa bēḁā.

Dadjirāra Ācōrē warrarā

⁴ Māra jara bāra nañ quĩrāca bāa: warraba idji zezadera jūma edaida bāmīna caibe bāḁe nezoca quĩrāca bāa. ² Caibe bāra warra wagabada jḁwaḁa bāa, idjaba idji zezade edaida bāra dewararāba wagabadaa aḁa dji zezaba jaraḁa ewariḁa. ³ Ara mañ quĩrāca Crito tĩāni naēna dadjirāra warra zaque quĩrāca bēasia. Mañ ewaride dadjirāba nañ ējūānebema crĩchara tĩā o panasiḁa nezoca quĩrāca. ⁴ Bariblr Ācōrēba jaraḁa ewari jūēside idji Warrara nañ ējūānaa diabuesia. Mañ Warrara wērāba tosia, idjaba Ācōrēba Moisea diaḁa leyra tĩā oida bāsia. ⁵ Ācōrēba idjira diabuesia dadjirā mañ ley jḁwaḁa beḁara ēdrḁ bāḁeḁa idji warrarāda bāi carea. ⁶ Bārāra Ācōrē warrarā bēḁā

X Idji quĩrāca panesiḁa. Griego beḁeḁe nāwā bā bāa: “Critoba djio panesiḁa.”

VI Ara bādji o panlneba. Griego beḁeḁe bā bāa “nañ djaradeba.” I *Genesis* 15:6. II *Genesis* 12:3. III *Deuteronomio* 27:26. IV *Habacuc* 2:4. V *Levítico* 18:5. VI *Bacuruḁe. Griego beḁeḁe bacuru abḁḁe cru sida jara bāa. Deuteronomio* 21:23. VII *Genesis* 12:3. VIII *Genesis* 22:18. IX *Griego beḁeḁe ḁcḁḁ cartade nāwā bā bāa: “Critoḁeba Ācōrēra Abrahañ ume beḁea bāsia.”*

idji Warra Jaureda diabuesia bārā sođe bamārēā. Idji Jaure dadjirā sođe bāba Ācōrēa “;Mā Zeza!” abaria cawadāmārēā dadjirāra Ācōrē warrarāda. ⁷ Maļ bēra iđira bārāra nezocarāēā, āteblrl Ācōrē warrarāa. Ācōrē warrarā bēra idji warrarā itea erobāda edaēā. ^I

Pauloba djabarā carea bio crīcha beđa

⁸ Naēna bārāba Ācōrē adua panasiēade wārāē ācōrēda ēpē panasiēaa ādji nezoca quīrāca. ⁹ Baribrlrl iđira bārāba Ācōrēra cawa panla. Jipa jaraibrlrl, Ācōrēba bārāra cawa bāa. Maļda zcārē cārēā crīcha lbaē beada wayacusa ēpē panl nezoca quīrāca? Maļba bārāra carebaaa. ¹⁰ Bārāba quīrātanoa ewarida, jedecoda, poa siēa wagabadaa Ācōrēba bia unumārēā. ¹¹ Maļ bēra māa crīcha bāa mļdji quīrābe bārāa jara diasida.

¹² Djabarā, bārā judiorāē quīrāca bai carea mļra Ācōrēba Moisea diaēa leydebemada ēdrāsia. Maļ bēra māa bārāa beđa djuburiaya mļ quīrāca maļ leyde bearānamārēā. Naēna bārāba mļra biē ođāē basia.

¹³ Bārāba cawa panla māa bārāma beđa bia Critodebemada naārā jaradiaside cacua biē bā bēra bārā druaē jaradia besida. ¹⁴ Cacua biē bamīna bārāba mļra igaradāē basia idjaba jretadāē basia. ^{II} Āteblrlrl bia edasiēaa Ācōrē nezoca bajānebema edablda quīrāca, Jesucrito edablda quīrāca. ¹⁵ ;Sāwāsi bārā bāsrīda naēna erobeđara? Mļa wārāda jaraya bārāba poya opeđadabara ara bādji daura nuētacasiēaa māa diaēi carea. ¹⁶ Mļa wārā beđeadeba quēā bā bēra ;mļra bārā ume dji quīrūca?

¹⁷ Bārā tāēna āi jaradia beeba ne jūma o panla bārāba ādji beđeara iđānamārēā. Baribrlrl ādjia jaradia panlba bārāra carebaaa. Bārāra dai umebemada āi ede quīrā panla ādjidrlrl sođeba ēpēnamārēā.

¹⁸ Wārāda bia bāa ewariza crīcha biada sođeba ēpē pananida. Baribrlrl māwā ēpēniē panla ababe mļ bārā ume bādeblrl. Āteblrlrl mļ neēne biēa ewariza sođeba ēpē pananida panla. ¹⁹ Djabarā mļ warrarāca bea, mļra wayacusa bārā carea bia mīga bāa wērā warra pua nūml quīrāca. Mļa māwā bia mīga bāa abā bārā Crito quīrāca panebldaēaa. ²⁰ ;Mļda ara nawena bārā ume bāđabara cawacasia sāwā bārā ume beđeaida bāda! Mļa wārāda adua bāa bārānebemada sāwā crīchaida.

Sarādeba idjaba Agarādeba Pauloba cawabida

²¹ Ācōrēba Moisea diaēa leyde bā quīrā beeba māa jaradadua: ;Ācōrē leyde bā bāra adua panlca? ²² Nāwā bā bāa: Abrahābā warrada umē erobāsia. Abā nezocawērā Agaraba tosia. ^{III} Dewarabemara idji quima Saraba tosia. ^{IV} Sarara nezocawērāē basia. ²³ Nezoca wērāba warrara tosia Abrahābā naļ djarādeba māwā quīrāna bēra. Baribrlrl dji quimaba tođara Ācōrēba di ai jaradā basia.

^I Edaēā. Griego beđeade ἄσρρ cartade bā bāa: “Critodeba edaēā.” ^{II} ἄσρρba crīchabadaa Paulo cacua biē bāđaba Galaciādebemārā bia mīgabisida. ^{III} Genesi 16:1-16. ^{IV} Genesi 21:1-3.

²⁴ Maļglba crīcha dromada dia bāa. Ācōrēba beđe bāđada umē panla. Maļ beđe bāda umē panlra Sara idjaba Agara quīrāca panla. Ācōrēba beđe bāđara abā Sinai eyaē diasia. Maļ beđe bāđara nezocawērā Agara quīrāca bāa, maļ beđe bāda ēpē beara nezoca quīrāca panl bēra. ²⁵ Sinai eya Arabia druaē bāra Agara quīrāca bāa maļ eyaē diaēa leyde beara nezoca quīrāca panl bēra. Idjaba Jerusaleļ naļ ējūāne bāra Agara quīrāca bāa maļ puruđebemārā nezoca quīrāca panl bēra. Nezoca quīrāca panla Ācōrēba Moisea diaēa leyde panl bēra. ²⁶ Baribrlrl bajānebema Jerusaleļra Sara quīrāca bāa maļ puruđebemārā nezoca quīrāca panl bēra. Māwā panla Ācōrēba Moisea diaēa leyde panl bēra. Dadjirāra mamabema bēra Sara warrarāca panla. ²⁷ Ācōrē Beđeade nāwā bā bāa: Wērā warra tocara, bāsrīadua. Warra pua unucara, bio bāsrīadua.

Wērā umaquīrāba igaradaba warrarāda auđuara erobāya wērā quima bara bā cāyābara. ^V

²⁸ Djabarā, dadjirāra Isa quīrāca panla. Isara tosiēaa Ācōrēba Abrahābā māwā jaradā bēra. Ara maļ quīrāca dadjirāra Ācōrē warrarāda panasiēaa idjia māwā jaradā bēra. ²⁹ Abrahābā ewarīde Ismael, baridua warra quīrāca tođaba Isa, Ācōrē Jaure lbaēdeba tođara biē obadjia. Ara maļ quīrāca idi biēa Ācōrēba Moisea diaēa leyde beeba Crito iđā beara biē obadaa. ³⁰ Baribrlrl Ācōrē Beđeade nāwā bā bāa: “Nezoca wērāra, idji warra siēa āyā jretadua. Nezoca wērā warraba nezocaē wērā warra ume dji zezaba erobāra poya edaēā.” ^{VI}

³¹ Maļ bēra djabarā, dadjirāra nezocawērā warrarā quīrāca panlā. Āteblrlrl nezocaē warrarā quīrāca panla.

Critoba dadjirā ēdrā bāda

⁵ Critoba dadjirāra ēdrā bāsia maļ ēdrā bāđade nībađamārēā. Maļglra bio iđā pananadua. Wayacusa nezoca quīrāca bearānadua. ² ;Ūrīnadua! Mļa Pauloa. Mļa naļglba bārāa jaraya: Ācōrē quīrāpita jipa beādi carea bārā cacuada wēāgođida panlca crīcha panlbrlrl, Critoba bārā carea ođaba carebaēā. ³ Wayacusa māa jaraya: baridua umaquīrāba idji cacuada wēāgobibrllrl, Ācōrēba Moisea diaēa leyra jūma iđā o bāida bāa. ⁴ Maļ ley iđā o panlneba Ācōrē quīrāpita jipa beāđida crīcha beara Crito iđā wāsiēaa. Idji biādeba jipa bāđara ādjirāba igarasiēaa. ⁵ Baribrlrl dadjirāba Critoda iđā panl bēra Ācōrē Jauredeba wārāda cawa panla Ācōrēba dadjirāra jipa unuida. ⁶ Cacua wēāgo bādeba dadjira Jesucrito ume ābaa bācaaa idjaba cacua wēāgoē bādeba idji ume ābaa bācaaa. Āteblrlrl idji iđā bādeba idji ume ābaa bāa. Māwā iđā bāba djārāra quīrā bāa.

⁷ Bārāba wārā beđeara bia ēpē panasiēaa. ;Caiba mīā sēsi bārāba maļ beđeara igaradāmārēā? ⁸ Ādjia jaradia panlra Bārā Trānaneba zeē bāa.

⁹ Quīrānebađadua: harina ēsābibari maārī bāba hari-nara jūma ēsābibaria. Ara maļ quīrāca maārī āi jaradia

baaba abeēda jūma āī crīchabibaria. ¹⁰ Māwāmīna dadjirā Boro Jesucritoēba mla cawa baā bārāba mla jara ba awara crīchaēēda. Bariblr̄l̄ bariduaba bārāda māwā mīā sēiblr̄l̄ Ācōrēba cawa oya. ¹¹ Djabarā, Ācōrē quīrāpita jipa beaēi carea cacua wēāgoēda panlda mla waēi jaradia baabara, dji māwā jaradia beaba mla biē oēi carea ēpēnaē bacasia. Mla māwā jaradia baabara ādjirāba Jesu crude beudēdebemada biē crīchaēē bacasia. ¹² Mlmaarā biara bacasia bārā māwā mīā sē beaba ādji umaquīrā cacuara abeēda jūma ltadēda.

¹³ Djabarā, Ācōrēba bārāra tr̄sia idjia ēdrl̄ baēde nībaēamārēā. Bariblr̄l̄ ēdrl̄peēda bēra crīcharānada bādji cacuaba quīrīā ba quīrāca oēida panlda. Āteblr̄l̄ wārā quīrīāneba dji carebaēadua. ¹⁴ Ācōrēba Moisea diaēda leyra naē beēda abalba jūma jara ba: “Djārāra quīrīādua ara bldji quīrīā ba quīrāca.” ¹⁵ Quīrācuīta beēadua. Ijara duananiblr̄l̄, djō duananiblr̄l̄, ara bāduba jūma ārīnia. II

Ācōrē Jaureēba nībaēadua

¹⁶ Mañ carea mla jaraya: Ācōrē Jaureēba nībaēadua. Māwāblr̄l̄ bārā cacuaba cadjirua o quīrīā ba oēāēā. ¹⁷ Nañ djaraba cadjirua o quīrīā ba Ācōrē Jaureba quīrīāca. Idjaba Ācōrē Jaureba obi quīrīā ba nañ djaraba quīrīāca. Ādjira ābaa bia pananaca bēra bārāba o quīrīā panlra poya oēāēā. ¹⁸ Bariblr̄l̄ Ācōrē Jaureba bārāda eronīblr̄l̄, Ācōrēba Moisea diaēda leyde panlēā.

¹⁹ Nañ cacuaba cadjirua obarira ebuēda ba. Mañra nañgla: daunemabadara, auēua nībabadara, baridua ume auēua o quīrīābadara, ²⁰ jlwaba oēā ācōrēa iwīēibadara, jāībanaba obadara, djārā quīrāmabadara, ijarabadara, djārāne awuabadara, maārīā carea quīrūbadara, ara ādji bia baīdrl̄ jlr̄abadara, caicayabadara, Ācōrē beēda quīrā awara jaradia panlneba awara wābadara, ²¹ djārāba eroba carea biē crīchabadara, mīā beabadara, beu nībabadara, baśrīda ewari o panlne jūmawāyā cadjirua obadara, idjaba ne jūma cadjirua mañ quīrāca bea siēa. III Mla bārāa naēna jaraēa quīrāca wayacusa jaraya: mañ cadjirua o beara Ācōrē purude beēāēā.

²² Bariblr̄l̄ Ācōrē Jaureba nañglda diabaria: djārā quīrīā beēdida, baśrīdaada, necai beēdida, jūma droa beēdida, ēberā biada beēdida, sobiada, beēda abā beēdida, jūmarā ume aduā beēdida, idjaba dadji cacua jipa erobeēdi siēa. Jūma mañgla ni abal leyba cadjiruaēa aca. ²⁴ Nañ djaraba ne jūma cadjirua o quīrīā babarira Critoderāba crude cachi beasīda. ²⁵ Dadjirāra Ācōrē Jaureēba zocai panl bēra idjīēba nībaēda panla. ²⁶ Djārā cāyābara biara beada crīchaēē panla, caicaya duananiē panla, idjaba djārāba eroba carea biē crīchaēē panla.

I Levitico 19:18. II Griego beēdeē mañ versīculoda nāwā bā ba: “Bārāda dji ca duananiblr̄l̄, idjaba dji cotāēca duananiblr̄l̄, ara bāduba jūma ārīnia.” III Mīā beabada. Griego beēdeē ālrl̄ cartāde mañra neēa.

Dji carebaēadua

⁶ Djabarā, djabada cawaēne cadjiruaē baesira, bārā dji Ācōrē Jaureēba nīnaba biēdeba carebaēdida panla wayacusa jipa nībamārēā. Bariblr̄l̄ quīrācuīta beēadua bārā siēa abari quīrāca cadjiruaē beēda amaaba. ² Bia mīga panlne dji carebaēadua. Māwāblr̄l̄ Critoba obi baāra bārāba jūma oēia. ³ Dji dromaē baaba idjida dji dromada crīcha baablr̄l̄, ara idjiduba cūrūga ba. ⁴ Djārāba o ba acli cāyābara ara dadjia o ba drl̄ acliada ba jipa o ba cawaya. Māwā ara dadjia o ba carea baśrīda baaya. ⁵ Dadjiza oēida panlra jūma jipa oēida panla.

⁶ Ācōrē beēda sawablr̄l̄ba dji jaradiabaria ne jūma bia idjia erobaēdebemada diaida ba.

⁷ Ara bāduba cūrūgarānada. Ni abalba Ācōrēra poya cūrūgaēā. Quīrānebaēadua: ne u baaba idjia ublr̄l̄ quīrāca ewaya. ⁸ Mañ carea nañ djaraba cadjirua o quīrīā ba abalba o baablr̄l̄, Ācōrēba mañ ēberāra biē baaya. Bariblr̄l̄ Ācōrē Jaureba quīrīā ba abalba o baablr̄l̄, Ācōrēba mañ ēberāra ewariza idji ume zocai baaya. ⁹ Mañ bēra sēnaē ne biada o pananada. Sēnaēblr̄l̄, Ācōrēba baēda ewarīde dadjirāba biada edāēia. ¹⁰ Mañ carea dadjirāba poya obldaza jūmarāda bia carebaēdida panla. Biara Jesu ījā beada māwā carebaēdida panla.

Pauloba nañ cartāde jīrūare baēda

¹¹ Acēadua, ara mldji jlwaba letra waibaaba nañ cartara baablr̄l̄. ¹² Bārā cacua wēāgobi quīrīā beaba Crito crude beudēdebemada jaradiabadaa bariblr̄l̄ cacua wēāgobi panla judiorāba bia ununamārēā idjaba ādji jaradia panl carea biē orānamārēā.

¹³ Bariblr̄l̄ dji cacua wēāgopeēadaba Ācōrēba Moisea diaēda leyra jūma ījā oēāca. Māwāmīna ādjirāba bārā cacuada wēāgobi quīrīā panla, bārāba māwā osīdara ara ādjīēdebemada bia beēdeēi carea. ¹⁴ Bariblr̄l̄ mla māwā baēā. Mlnebemada ni maārī biēda bia beēdeēā. Āteblr̄l̄ ababe dadjirā Boro Jesucrito crude beudēdebemada bia beēdeaya. Critora crude beēda bēra nañ ējūānebamaba bia unubadara mlmaarā jūma beusia. Idjaba nañ ējūāne beamaarā mla beusia. ¹⁵ Ācōrēmaarā cacua wēāgo baīda wa cacua wēāgoē baī siēa biara baēā. Idjia ēberā djīwīēi oēadrl̄ bia unu ba. ¹⁶ Mla quīrīā ba jūma mla jara ba quīrāca ījā beara Ācōrēba quīrā djuburia baīda, necai baī siēa ādjirā dia baīda. Mañgārāra Ācōrē ēberārā ara. IV

¹⁷ Idiba āta mla quīrīāēā abalba mla mīā sēida. Jesuēbema jaradia ba carea ēberārāba mla biē osīda. Ml djara cōācuēda aninada eroba unubi carea mla idjīēda.

¹⁸ Djabarā, mla quīrīā ba dadjirā Boro Jesucritoba idji biēdeba jūma bārāra careba baīda. Bia ba māwā baīda.

IV Mañgārāra Ācōrē ēberārā ara. Griego beēdeē bā ba: “Mañgārāra Ācōrē israelerā.”

EPESO

Paulo Romane preso baside nañ cartada djabarã Epeso purudebemarã itea basia. Poa 60de basica baa. Paulo Epesode jũeside Aquila, Priscila ume baedada awara wãsia (Hecho 18:19). Ācrlamaarã Priscilaba, Aquila ume Epesode naãrã Jesudebemada jaraede wãsiada (Hecho 18:26). Paulo jẽda zeside poa umẽ auẽdu djabarãa jaradia babadjia (Hecho 19:8-10). Zocãrãba Critoda tãbãlda bẽrã dji ãcõrẽwẽrã Artemisa epẽbadara quĩrũbu-casiada (Hecho 19:21-41).

Pauloba basia judiorãda judiorãẽ siẽda Crito ume panã bẽrã ãdjirãra puru aba bãda. Capítulo 1ne bá baa Ācõrẽba Critodeba oẽada, Pauloba Ācõrẽba bia bedeada idjaba djabarã carea iwidiada. Capítulo 2de, 3de biẽda bá baa Ācõrẽba Crito eberãrãneba obi quĩrã badebemada. Capítulo 4deba aba 6daa bá baa sãwã dadjirãba maãglra oẽida.

Pauloba nañ cartade naãrã bãda

1 Mãra Pauloa. Ācõrẽba quĩrãna bẽrã mãra Jesucritoba diabuedaa. Mãra nañ cartara bãbãrã jũma Ācõrẽ eberãrã Jesucrito tãã bea Epeso purudebema itea. 2 Mãra quĩrã baa dadjirã Zeza Ācõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biẽda ãdji biãdeba bãrãra careba pananida idjaba necai bai siẽda bãrãra dia pananida.

Ācõrẽba ne jũma bia dadji jaure itea dia baa

3 Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Ācõrẽba bia bedeada panã. Crito ume panã bẽrã idji Jauredeba ne jũma biada dadjirã bajãneba dia baa. 4 Nañ eẽjũã oi naẽna Critodeba dadjirãra edasia idji itea bia beadamãrẽã idjaba idji quĩrãpita cadjirua neẽ beadamãrẽã. 5 Naẽnaeda Jesucritodeba dadjirãra edasia idji warrarãda beadamãrẽã, mãwã o quĩrã baa bẽrã idjaba dadjirãra quĩrãna bẽrã. 6 Idji bia waibã badeba dadjirãra bio carebasia idjia quĩrã baa Warradeba. Mañ carea idjã bia bedeada panã. 7 Idji Warra oa erozoadeba Ācõrẽba dadjirãra cadjiruadebemada eãra edasia. Dadjirãba cadjirua opeadara idji biãdeba jũma quĩrãdoasia. 8 Idji biãdeba dadjirãra bio carebasia jũma idji necawaada, crĩcha cawaa siẽda diaẽda bẽrã. 9 Idjia o quĩrã baa naẽna cawabiẽ basia. Baribãrã dadjirãra cawabisia idji biãdeba quĩrãna bẽrã. Idjia Critodeba naẽnaeda oi crĩcha baẽdara idjia baa ewaride jũma oya. Mañ ewaride ne jũma bajãnebemada, nañ eẽjũãnebema siẽda Crito jãwãda baa.

11 Ācõrẽba naẽnaeda crĩcha baẽda quĩrãca Critodeba dadjirãra edasia idjia diaidebemada edadamãrẽã. 1 Mãwã osia ne jũmada idjia o quĩrã baa quĩrãca obari bẽrã. 12 Idjia quĩrãasia dai judiorã dji naãrã Crito tããpedadaba idji biya quirudebemada bia bedeada. 13 Mañ awara bãrã judiorãẽ biẽda wãrã bedeã bia dadji eãraidebemada urĩnapeda Critora tããsiada. Mãwã

1 Edasia idjia diaidebemada edadamãrẽã. Griego bedeada mãra ebuẽda baẽa. Ācrlamaarã mãwã jara baa: "Edasia idji eberãrãda beadamãrẽã."

bãrã siẽda idji eberãrãda panesiada. Crito tããsiada Ācõrẽba jaraẽda quĩrãca idji Jaureda bãrãra diasia sẽyãda bamãrẽã. Mañba cawabi baa bãrãra idjideãda. 14 Ācõrẽ Jaurera edapeada bẽrã dadjirãba cawa panã jũma Ācõrẽba diai jaraẽdara wãrãda edaẽda idjideã jũma bia bai ewaride. Mañ carea idji biya quirudebemada bia bedeada panã.

Pauloba Ācõrẽba iwidiada

15 Mañ bẽrã mãra ewariza bãrã carea Ācõrẽba bia baẽda abaria. Dãrãbãrã mãra urĩ baa bãrãba dadjirã Boro Jesura tãã panãda idjaba jũma Ācõrẽ eberãrãra quĩrã panãda. Mañ ewarideba lãta mãra bãrã carea Ācõrẽba iwidiabaria. 17 Mãra dadjirã Boro Jesucrito Ācõrẽba, dadjirã Zeza biya quirã iwidiabaria idji Jauredeba bãrãra necawaada diamãrẽã idjaba idjidebemada cawabimãrẽã. Mãwã bãrãba idjida biara cawãdia. 18 Idjaba iwidiabaria Ācõrẽba bãrã crĩchara ewamãrẽã. Mãwã bãrãba cawãdia cãrẽda idjideba edaẽda carea jãã panãda, mañ edadamãrẽã trãna bẽrã. Mañne bãrãba cawãdia idji eberãrãba edaẽdara waibã bio biya quiruda. 19 Idjaba mãra iwidiabaria bãrãba cawadamãrẽã idji lãlara jũmarã cãyãbara lãlara baa. Mañ lãraẽba idjia dadjirã idji tãã beara careba baa. Ara mañ lãra waibã badeba Ācõrẽba Critora beu baẽdada lãrebabipeã bajãne idji jãwã araare chumebisia. 21 Ācõrẽba idjira jũma jai bororã cãyãbara, bajãnebema dji droma bea cãyãbara, dji mẽsrã bea cãyãbara, idjaba dji lãra bea cãyãbara dji dromaara basia. Nañ ewaride idjira jũmarã cãyãbara dji dromaara baa, tããbema ewaride biẽda mãwã baa. 22 Ācõrẽba ne jũmada Crito jãwãda basia, idjaba Critora basia ne jũmane idji eberãrã Boroda bamãrẽã. 23 Crito eberãrãra idji cacua. Ādjirãra ne jũmane idjideba panã. Idjaba ne jũmada idjideba baa.

Ācõrẽba Jesucritodeba dadjirã eãra edaẽda

2 Naẽna bãrãra Ācõrẽnebemada beu beasia, tããnaẽ panãneba cadjiruada obadjia bẽrã.

12 Māwā nībasidaa naļ ējūānebema crīchada ēpē panana bērā idjaba naļ ējūā dedaade panl jairā boro sida ēpē panana bērā. Naļ ewaride idjia Ācōrē beḏea t̄jāē beara idji jlwaeda erobāa. 3 Naēna jūma dadjirāda ādji quīrāca nībasidaa naļ cacuaba cadjirua oya bāda ēpē panana bērā. Naļ cacuaba cadjirua o quīrā bāda, cadjirua dadji crīchaē bā sida o panasidaa. Dji cadjiru arā bērā Ācōrēba idji quīrūbiḏeba dadjirāra cawa oida basia jūma cadjirua obadarā cawa obari quīrāca.

4 Bariblrl Ācōrēba bio quīrā djuburiabaria. Idjia dadjirāra bio quīrā bā bērā cadjiruade beu beaḏada Crito ume ābaa zocai basia. Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdrl edasia. 6 Jesucrito ume ābaa panl bērā Ācōrēba dadjirāra idji ume ābaa l̄rēbabisia idjaba idji ume ābaa bajāne chūmebisia. 7 Maḗglra jūma osia nocoarebema ewaride unubi carea sāwā idji bia waiḏa bāḏeba carebasida dadjirāra Jesucrito ume panl bērā. 8 Jesuda t̄jāpeḏada bērā Ācōrēba idji biadeba bārāra ēdrl edasia. Ara bādjia opeḏadeba ēdrlaē basia, āteblrl Ācōrēblrl bari ēdrl edasia. 9 Bārāba bia o panl carea Ācōrēba ēdrl edaē basia. Māwā ni abāda ara idjidebemada poya bia beḏeaēa. 10 Ācōrēba dadjirāra Jesucritoeba djiwidida osia ne biada o pananamārēā. Maļ ne biara idjiabrl naēna basia dadjirāba oḏamārēā.

Critodeba judiorā, judiorāē sida Ācōrē ume bia panena

11 Maļ carea quīrānebaḏada bārāra naļ djarade judiorāē bērā judiorāba “cacua wēāgoē bea” abadaa Ācōrē neē bea aēi carea. Ara ādjida “cacua wēāgo bea” abadaa Ācōrē ēberārā aēi carea. Bariblrl ādji cacuara wēāgosida bērā ababe naļ djarade quīrā awara beaa. 12 Quīrānebaḏada naēna bārāra Crito neē beasida idjaba Israeldebemaē basida. Ācōrē ādjirā ume beḏea baside idjia bārāra ni cārē sida diai jaraē basia. Maļ awara bārāra sāwā bia beaḏida neē panasidaa idjaba naļ ējūāne Ācōrē neē beasia. 13 Bariblrl idira Jesucrito ume panl bērā, bārāra naēna tml beaḏada Ācōrēba Crito oadeba idji caita enesia.

14 Wārāda Critoba dadjirāra necai basia. Idjia judiorāra judiorāē ume ābaa basia puru aba bēmarēā. Idji beḏadeba dadjirāra awara pananada ābaa basia. 15 Ācōrēba Moisea diada leyba ne zocārā obibaria. Bariblrl idji beḏadeba Critoba maļ leyra āyā basia judiorāda, judiorāē ume ābaa necai bāi carea. Idjia puru umē pananada puru djiwidida aba osia. 16 Idji crude beḏadeba puru umē beaḏada puru aba opeḏa umena Ācōrē ume bia basia. Māwā dadjirāra awara pananada idjia ābaa bia basia.

17 Critoba beḏea bia Ācōrē ume necai baiḏebemada bārā dji Ācōrēnebema tml beaḏaa, dai dji Ācōrē caita beaa biḏa jaraḏe zesia. 18 Critodeba dadji umērāba abarica dadjirā Zeza Ācōrēba idji Jaure aba bāḏeba poya iwidiḏida. 19 Maļ bērā bārā judiorāēra waa Ācōrē pu-

I Ḍcrl versioḗne naļ sida bā bā: “Idjia bārāra zocai baḏida diasia.” Bariblrl maļra griego beḏeaē neēa. II Bārā dji Ācōrēnebema tml beaḏaa, dai dji Ācōrē caita beaa biḏa jaraḏe zesia. Maļba jara bā “judiorāē, judiorā biḏa jaraḏe zesia.”

ruḏebemada āi beaḏaēa, āteblrl Ācōrē puruḏebemārā ume ābaa panla. Idira bārāra Ācōrē ēberārā. 20 Bārāra mōgara de quīrāca panla. Jesuba dia-bueḏarāda, Ācōrēneba beḏeabadarā sida maļ de edrebema mōgara quīrāca panla. Bārāra mōgara ādjirā l̄rl ca wāblda quīrāca panla. Maļ deḏebema dji biara bā mōgarara Jesucrito. 21 Idjideba maļ dera biya cara bebaria idjaba waiḏara wari wābaria dadjirā Boro itea bia bēmarēā. 22 Crito ume panl bērā bārā sida jūma Ācōrē ēberārā ume ābaa de quīrāca panla. Maļ deḏe Ācōrēra idji Jaureḏeba babaria.

Ācōrēba Paulora basia judiorāēa jaradia bēmarēā

3 Maļ bērā mļa [bārā carea Ācōrēa iwidiḏibaria.] III Mļa Pauloa. Bārā judiorāēa Jesucritoḏebemada jaradia bā carea preso bāa. 2 Mļa maārā bārāba bio cawa panla Ācōrēba idji biadeba mļa basida bārā jaradiamārēā. 3 Idjia naēna cawabiē beḏada mļa cawabisia. Maḗglḏebemada mļa naļ cartade maḗrl basia. 4 Naļ carta acl panlne bārāba cawāḏia Ācōrēba Critoḏebema cawabiē beḏara mļa cawa bāda. 5 Naārāeda Ācōrēba ēberārā maļra cawabiē basia, bariblrl idira idjideba beḏeabadarā, Jesucritoba dia-bueḏarā biḏa idji Jaureḏeba cawabisia. 6 Idjia cawabiē beḏara naḗgl: judiorāēba beḏea bia Critoḏebemada t̄jā panlneba judiorā ume ābaa Ācōrēba diaiḏebemada edaḏia, abari cacuade duanla, idjaba Ācōrēba Jesucritoḏeba diai jaraḏada ābaa eropanla. 7 Ācōrēba idji biadeba mļa idji nezocada basia beḏea bia Critoḏebemada jaradiamārēā. Idji l̄baḏeba māwā osia.

8 Jūma Ācōrē ēberārā tāēna eḏaara bāmīna Ācōrēba idji biadeba mļa basia judiorāēma Critoba bio careba bāḏebemada jaradiamārēā. Critoba bio careba bāra dadjirāba poya jūma cawa jaraḏaēa. 9 Ācōrē ne jūma oḏaba mļa basia jūmarāa ebuḏa cawabimārēā sāwā osida idjia naēna oi crīcha beḏara. Maļ oi crīcha beḏara naēna cawabiē basia. 10 Idira judiorāra judiorāē ume ābaa bāda bērā ādjirāneba bajānebema dji droma beaa, dji l̄ba beaa biḏa cawabisia idjira ne jūmane bio ne cawa bāda. 11 Māwā osia idjia naārāeda dadjirā Boro Jesucritoḏeba oida crīcha beḏa bērā. 12 Dadjirāba ara maļ Jesucritora t̄jā panl bērā idjaba idji ume ābaa panl bērā Ācōrēa ne wayaa neē iwidiḏida panla. 13 Maļ carea mļa bārāra nāwā beḏea djuburiaya: mļa bārā carea bia mīga bāmīna jū-mawāyā sopuarānada. Māwā bia mīga bā bārāra Ācōrē ume bia beaḏamārēā.

Pauloba Epesodebema djabarā carea Ācōrēa iwidiḏida

14 Maļ carea mļa dadjirā Boro Jesucrito Zeza quīrāpita chīrāborode cobebaria. 15 Idjia jūma bajāne beara, naļ ējūāne bea sida osia idjaba idjideba panla. 16 Idjideḏerā itea ne erobara bio biya quirua.

III Bārā carea Ācōrēa iwidiḏibaria. Maļra griego beḏeaē neēa. Pauloba jara beḏada jūma jaraē basia, āteblrl dewara crīchada jaradia besia. Bariblrl zocārāmaārā idjia jara basia maļ djabarā carea Ācōrēa iwidiḏibarida 3:14ḏe jara bā quīrāca. IV Dadjirā Boro Jesucrito. Griego beḏeaē Ḍcrl cartade maļra neēa. V Griego

Mañ bërã mña iwidi ða idji Jauredeba idji lðara bãrãa soðe diamãrã. Mãwã bãrãra zarea beaðia. ¹⁷ Idjaba iwidi ða ãã panl bërã Critora bãrã soðe ðamãrã. Iwidi ða bãrãra ne jũmane quĩrãneba pananamãrã. Mãwã zarea beaðia bio carra jida panl quĩrãca. ¹⁸ Mañne bãrãba jũma Æcõrẽ eberãrã ume poya cawaðia Crito quĩrãra waibaa ðada, jeðea ðada, drasoã ðada, ãtl ðada, idjaba nãbua ðada. ¹⁹ Ara dadji crĩchadeba poya cawaðacamĩna mña iwidi ða bãrãba mañ quĩrãra cawaðamãrã. Cawasidara ne jũmane Æcõrẽ quĩrãca beaðia. ²⁰ ;Æcõrẽra bio bia quirua! Idji lðaa dadjirã soðe ðadeba waibara poya oya dadjirãba crĩchabada cãyãbara wa idjia iwidiðada cãyãbara. Djabarã, Jesu-crito ume panl bërã jewariza Æcõrẽra bia beðeaðada! Bia ða mãwã ðaida.

Æcõrẽ Jauredeba djabarãra cacua aða panla

4 Mñra dadjirã Boro Jesu carea preso ða. Mña bãrãa beðea djuburiaya jipa nĩbaðamãrã. Æcõrẽba bãrãra trãsia mãwã nĩbaðamãrã. ² Crĩcharã-nadua bãrãra dji dromarãda, ãteblrl sobiaðeba beað-
adua. Quĩrãneba abarica dji droaðada. ³ Jũma oðad-
ua ãbaa necai beaði carea. Mãwã Æcõrẽ Jaureba bãrã
ãbaa bia ðadara ãrĩnaã. ⁴ Dadjirãra cacua aða panla.
Æcõrẽ Jaure aða ðada eropanla. Æcõrẽba bãrãra trãsia
abarida jãã pananamãrã. ⁵ Dadjirã Boro Jesura
ababrl ða. Dadjirãba abari Jesuda ãã panla. Idjaba
abari trãneba borocuesidã. ⁶ Æcõrẽra ababrl ða. Id-
jira jũmarã Zezaa, jũmarã Boroa. Jũma idjiderã soðe
ða idjaba dadjirãneba idjia o quĩrã ðara obaria.
⁷ Baribrl Critoba dia quĩrã ðada quĩrãca idji biade-
ba dadjirãza idji itea ne oðamãrã awara awara diasia.
⁸ Æcõrẽ Beðeade nãwã ða ða:
Idji ãtaã wãside idjia poyadara preso edesia. Mañbe
ne biada eberãrã diasia. ⁹ Idjira ãtaã wãside a ðaba zcãrãda jara ða? Jara ða ã-
taã wã naena idjira ãtlba nañ eñjãnaã zesida. ¹⁰ Dji
ãtlba eðaa zedãrl wayacusa bajã ãtlara ðamaã wãsia
ne jũmada idjideba beaðamãrã. ¹¹ Idjiabrl ãcrl
ðasia idjia diabueðarãda beaðamãrã, ãcrl ðasia
Æcõrẽneba beðeabadarãda beaðamãrã, ãcrl ðasia
beðea bia Critoðebemada jaradia nĩbaðamãrã, idjaba
ãcrl ðasia idji eberãrã wagabadada idjaba jaradia-
badada beaðamãrã. ¹² Idjia mãwã ðasia Æcõrẽ
eberãrã carebaðamãrã, ãdjirã biðã Æcõrẽ itea poya
bia oðamãrã. Mãwã jũma Crito eberãrã idji cacua
abadara zareara wari wãnia aða jũmarãda Æcõrẽ War-
ra ãã panlneba idjaba cawa panlneba ãbaa bia
paneðadã. Mañne dadjirãra ne jũmane Crito quĩrã-
ca beaðia. ¹⁴ Mãwãra waa warra zaque quĩrãca beað-
ãã. Warra zaqueba baridua beðeada ããbaria. Mañ
awara eberãrã cãrãga cawa beaba jaradia panlneba
sewada ããbibadaã nãrãba jãba ãyã eðeblrl quĩrãca.
Baribrl dadjirãra mañ quĩrãca beaðãã. ¹⁵ Æteblrl

*beðeade mañ versícúloda nãwã ða ða: "Idjideba jũma bajãnebe-
marãba, nañ eñjãnebemarã biðã ãdji trãra eðabadaã."* I Salmo
68:18.

quĩrãneba wãrã beðeada eðenida panla ne jũmane
dadjirã Boro Crito quĩrãca beaði carea. ¹⁶ Idjideba jũ-
ma dadjirã idji cacua abadara ãbaa cara panla dji care-
baði carea. Dadjirãza oðida panl quĩrãca obðadã jũ-
marãda quĩrãneba bia wari wãnia.

Critoðeba zocai ðai djiwidi erobeara sãwã nĩbaðida panl

¹⁷ Bãrãba wãrãda oðamãrã mña dadjirã Boro trãne-
ba nañda jaraya: waa Æcõrẽ adua bea quĩrãca nĩbarã-
nadua. II Ædjirãra crĩcha sirie beaðeba nĩbabadaã.
¹⁸ Ædji crĩchara pãĩmane ða bërã Æcõrẽnebemada
cawaðacaã. Ædji so zareaba Æcõrẽra adua panl bërã
idjia zocai ðai dia ðada neã panla. ¹⁹ Ædjia cadjirua o
panl carea peraðacaã. Ababe cadjiruada o
quĩrãðadaã. Ne jũma mĩã perada o panlba sãnacaã.
²⁰ Baribrl bãrãba Crito ããside cawasidã mãwã
beaðiã panlã. ²¹ Wãrãda bãrãba Jesucritoðebemada
ũrĩnapãda ããsideã. ããpeðadãcarea djabarãba wãrã
beðea idjidebemada biara jaradiasidã. ²² Ædjia jaradi-
apeðadãra nañgla: bãrã crĩcha drõãneba waa nĩbarã-
nadua naena o panana quĩrãca. Bãrã crĩcha drõãra jũ-
ma ãrĩ ða nañ cacua cadjirua o awua ðaba cãrãga er-
oðã bërã. ²³ Æteblrl idu Æcõrẽra bãrã crĩchara djiwidida
obidãda. ²⁴ Mañ crĩcha djiwididã Æcõrẽba osia bãrãra
idji quĩrãca beaðamãrã. Mañ bërã wua djiwidi jã panl
quĩrãca crĩcha djiwididã nĩbaðada. Mãwã bãrãra
Æcõrẽ quĩrãpita jipa, biya nĩbaðia wãrã beðeaba jara ða
quĩrãca.

²⁵ Mañ bërã sewara idu ðadãda. Ababe wãrãdrl
djãrã ume beðeaðada, jũma dadjirãra abari
cacuaðebema bërã.

²⁶ Quĩrũnibrl cadjiruada orãnadua. Mañ quĩrũbira
soðe ewari aða erobearãnadua. III²⁷ Diarua idu cãrũ-
gabirãnadua.

²⁸ Ne drãbari ðadãra waa ne drãiã ða, ãteblrl
ara idji jlwaba trajaida ða ne erobã carea. Mãwã idjia
erobaya ne neã queðeara carebai carea.

²⁹ Beðea cadjiruara beðearãnadua. Æteblrl djãrã
carebaði carea ababe beðea biãdrl beðeaðada.
Mãwã bãrã beðea ãrĩ beara bia panania. ³⁰ Cadjirua o
panlba Æcõrẽ Jaurera sopuabirãnadua. Æcõrẽba idji
Jaureda bãrãa diasia sãyãda ðamãrã. Mañba cawabi
ða bãrãra idjiderãda. Idji Jaurera bãrã ume ðaya aða
Æcõrẽba idji eberãrã jũma bia ða ewaridã. ³¹ Jũma
bãrãba soðe biã crĩchabadara, soðeba quĩrũbadara,
quẽguea beðeabadara, caicayabadara, djãrã biã
jarabadara, idjaba jũma djãrã biã oðã crĩchabada sidã
ãyã ðadãda. ³² Sobia beaðada. Quĩrã djuburiaya
beaðada. Bãrã biã opeðadãra quĩrãdoaðada Æcõrẽ-
ba bãrã cadjirua Critoðeba quĩrãdoaðã quĩrãca.

Æcõrẽ warrãrã sãwã beaðida panl

5 Æcõrẽba bãrã, idji warrãrãra bio quĩrã ða. Mañ
bërã idji quĩrãca beaðada. ² Jũmarãda quĩrã-

II Æcõrẽ adua bea quĩrãca. Griego beðeade ða ða: "Judiorãã
nĩbabada quĩrãca." III Salmo 4:4.

nadua Critoba dadjirã quĩrã ðada unubiða quĩrãca. Quĩrãneba dadjirã carea ara idjida idu beabisia Ācõrẽa animarã babue diablrl quĩrãca. Ācõrẽba małda bia unusia.

³ Bãrãra Ācõrẽ eberãrã bẽrã daunemanié panla, au-
duã nĩbaðié panla, idjaba djãrãneda awuãðié panla. Małnebemada ni maãrĩ biða beðeãðié panla.

¹⁴ Beðea cadjiruada, sirie ða beðeada, ijaramia cad-
jirua siða beðearãnadua mãwã beðeaira bié ða bẽrã. ^{II} Āteblrl Ācõrẽa bia ðaða ađadua. ⁵ Bãrãba cawa
panla daunemabadara, auđuã nĩbabadara, ne jũma
awuabada siða Critoba, Ācõrẽ biða ađji puruðe
edaðaéda. Ne jũma awua ðaira jlwaba oða ãcõrẽ èpẽ
ða quĩrãca ða, Ācõrẽ cãÿãbara idjia awua ðada biara
èpẽ ða bẽrã.

⁶ Aðalba sewaðeba cadjiruada oðida panlana
aibrl, idu cũrũgabrãnadua. Cadjirua o panl carea
Ācõrẽba idji beðea iãé beara cawa oya. ⁷ Mał bẽrã
cadjirua obadarã ume abarica orãnadua.

⁸ Naẽna bãrãra pãĩmanebema basia, baribrl idira
dadjirã Boro ume panl bẽrã bãrãra ãnaanebema.
Mał bẽrã ãnaanebema warrarã quĩrãca nĩbaðadua.

⁹ ãnaane nĩbaðibrl sobia beaðia, jipa oðia, idjaba
wãrãneba nĩbaðia. ^{III}¹⁰ Dadjirã Boroba bia unu ðada
cawaði carea jrlađadua. ¹¹ Pãĩmanebemarãba cad-
jirua obadaðeba ne biada zecaa. Mał bẽrã abarica orã-
nadua, aτεblrl cawabiðadua ađjia obadara cadjiruada.
¹² Wãrãda dadjira peraðida panla ađjia cadjirua mẽrã
obadaðebemada beðeãði carea. ¹³ Baribrl ne jũma-
da ãnaane ðabldaðe sãwãbrl ðada ebuða un-
ubibadaa, ãnaane ne jũmada ebuða unubada bẽrã.
Mał carea nãwã jarabadaa:

Ārlãmadua bl cãĩ ðara. Cadjiruãde beu beaðada pi-
radrladua. Małbe Critoba brra ãnaane ðaya.

¹⁵ Mał bẽrã quĩrãcuita nĩbaðadua. Adua ðea quĩrãca
nĩbarãnadua, aτεblrl necawaðeba nĩbaðadua.

¹⁶ Bãrãba poya obldaza bia oðadua, nał ewaride
eberãrãba ne jũma cadjiruada obada bẽrã. ¹⁷ Crĩcha
neé ðea quĩrãca bearãnadua, aτεblrl bio cawaðadua
cãrẽda dadjirã Boroba obi ðada. ¹⁸ Ituaba beu nĩbarã-
nadua. Małglba cadjiruada wetara obibaria. Beu
nĩbaði cãÿãbara Ācõrẽ Jaureðeba beaðadua. ¹⁹ Ācõrẽ
Beðeãde ða trãbida, djabarãba trãbadada, idjaba
Ācõrẽ Jaureba trãbi ða siða dji carebaði carea ãbaa
trããnadua. Dadjirã Boroa soðeba trããnadua bia
beðeãði carea. ²⁰ Dadjirã Boro Jesucrito trãneba
ewariza dadjirã Zeza Ācõrẽa ne jũma carea bia ðaða
ađadua.

Dadji quima ume sãwã beaðida panl

²¹ Crito waya panlneba abarica dji iããnadua. ^{IV}

I Ni maãrĩ biða beðeãðié panla. Mał beðeara idjaba nãwã tra-
ducida ða: "Nĩbaðadua dewararãba ni maãrĩ biða poya jararã-
namãrẽã bãrãba cadjiruada o panlda." II Beðea cadjiruada. Āclrl
cartađe "sewada" ða ða. III ãnaane nĩbaðibrl. Griego beðeãde
ãclrl cartađe ða ða: "Ācõrẽ Jaureðeba nĩbaðibrl." IV Crito waya
panlneba. Griego beðeãde Āclrl cartađe ða ða: "Ācõrẽ waya
panlneba."

²² Wẽrã quima bara ðea, bãrãba dadjirã Boro Crito
beðea iã obada quĩrãca bãrã quima beðeara iã oðad-
ua. ²³ Umaquĩrãda idji quima boroa. Ara mał quĩrãca
Critora idji eberãrã Boroa idjaba idji eberãrãra idji
cacua quĩrãca panla. Idjira ađjirã Ēdrl Edabaria.

²⁴ Crito eberãrãba idji beðea iã obada quĩrãca wẽrãba
idji quima beðeara jũma iã baıda ða.

²⁵ Umaquĩrãrã, bãrã quimara quĩrã beaðadua Crito-
ba dadjirã quĩrã ðada unubiða quĩrãca. Quĩrãneba
dadjirã carea ara idjida idu beabisia. ²⁶ Idjia mãwã osia
dadjirãra Ācõrẽ itea bia ðai carea. Idji beðeaba dadjirã
cadjiruara slglsia baidoba slglda quĩrãca. ^{V27} Jũma
małglra osia dadjirãra idji itea bio biya ðai carea,
jaigua neé, bidrubidrua neé, ni baridua mititia neé
biða. Idjia quĩrã ðesia dadjirãra idji itea biya beaðida
bié jarãði neé. ²⁸ Ara mał quĩrãca umaquĩrãba idji
quimara bio quĩrã baıda ða ara idji cacua quĩrã ða
quĩrãca. Umaquĩrãba idji quimada quĩrã ðabrl, ara
idjida quĩrã ða. ²⁹ Ni aðalba ara idji cacua quĩrã-
macaa, aτεblrl bia ne co ðaðeba bio wagabaria. Ara
mał quĩrãca Critoba idji eberãrãra wagabaria, idji
cacua quĩrãca panl bẽrã. ^{VI}³¹ Ācõrẽ Beðeãde nãwã ða
ða:

Mał carea umaquĩrãba dji zezara, dji papa siða
amepeða idji quima ume aþaa ðeya.

Mãwã cacua aþa ða quĩrãca panania. ^{VII}

³² Mał beðeaba crĩcha droma cawaé pananada
cawabi ða. Mãa jara ða Crito idji eberãrã ume aþaa
panlnebemada. ³³ Małnebemada cawabi ðamĩna
bãdjiza bãrã quimara quĩrã beaðida panla ara bãdji
quĩrã panl quĩrãca. Idjaba wẽrãba idji quimara waya
baıda ða.

Warrarã djibarirã ume sãwã beaðida panl

6 Warrarã, bãrã djibarirã beðeara iããnadua dadjirã
Boroba quĩrã ða quĩrãca. Małglra jipa ða.

² Ācõrẽ leyde nãwã jara ða: "Bãrã zezara, bãrã papa
siða waya pananadua." ^{VIII} Małda iã osiðara Ācõrẽba
nãwã carebayaða asia: "Mãwã bãrãra nał èjũãne dãrã
bia duanania." ^{IX} Mał basia idji leyde naãrã care-
bayaða aðara.

⁴ Zezarã, bãrã warrarãra quĩrãbirãnadua. Aτεblrl
quĩrãcuita jaradia panlneba idjaba jipa obi panlneba
dadjirã Boroba quĩrã ða quĩrãca daupẽnadua.

Nezocarã ađji boro ume sãwã beaðida panl

⁵ Nezocarã, bãrã boro nał èjũãnebema waya
panlneba idjia jarabrlra soðeba jũma iã oðadua
Crito beðea iã o panl quĩrãca. ⁶ Aðabe idjia acl ðaðe
mãwã orãnadua idji ume bia beaði carea. Aτεblrl
soðeba iã oðadua bãrãra Crito nezocarã bẽrã. Ācõrẽ-
ba mãwã quĩrã ða. ⁷ Bãrã boroba jara ða o panlne
crĩcha biaðeba oðadua dadjirã Boro Crito itea o panl
quĩrãca. Crĩcharãnadua aðabe nał duðabema boro

V Griego beðeãde nãwã ða ða: "Dadjirã cadjiruara slglsia
baidoba idjaba idji beðeaba." VI Griego beðeãde Āclrl
cartađe nał siða ða ða: "Idji djara idjaba idji ðawrlrl
quĩrãca panl bẽrã." VII Genesi 2:24. VIII Exodo 20:12. IX Deuteronomio 5:16.

itea mǎwǎ o panlɔda. ⁸ Bǎrǎba cawa panla nezocablɔlɔ wa nezocaéblɔlɔ, dadji Boro Critoba dadjirǎza bajǎne diaya dadjia oɔa quírǎca.

⁹ Nezoca bororǎ, bǎrǎ biɔa bǎrǎ nezocara bia oɔadua. Ádjira waragarǎnadua. Quírǎnebaɔadua ádji Boro bajǎne bǎra idjaba bǎrǎ Boroda. Idjia jumarǎda aride cawa obaria.

Dadjirǎ jũátrɔlamǎrǎ Ácǔrǎba diaɔa

¹⁰ Mañ awara djabarǎ, dadjirǎ Boro lɔba waiɔba bǎdeba zarea beaɔadua. ¹¹ Ácǔrǎba bǎrǎa diasia cadjiruadebemada jũátrɔlamǎrǎ. Mañglɔba jũátrɔl beadaɔadua sordaoba idji jũátrɔlbari jǎbari quírǎca. Mǎwǎ bǎrǎra zarea beaɔa diauruba cǔrũgarǎmǎrǎ. ¹² Dadjirǎra éberǎrǎ ume djǔ panléa. ^I Áteblɔlɔ jairǎ cadjiruanañ éjũá dedaade panl ume djǔ panla. Ádjirǎra dji dromaa, lɔba beaa, nañ éjũá cadjiruana bororǎ. ¹³ Mañ carea Ácǔrǎba jũátrɔlamǎrǎ diaɔaba jũátrɔl beaɔadua. Mǎwǎ diauruba mǎ sǎblɔlɔde bǎrǎba poya droad-ia. Poyaɔapeɔa biara zarea beaɔa.

¹⁴ Mañ bǎrǎ wǎrǎ beɔea tǎ panlneba zarea beaɔadua sordaoba jǎ bǎ bio trǎjǎ erobǎ quírǎca. Jipa nǎbeaɔadua cadjiruadebemada jũátrɔl carea sordaoba ne zareaba idji so ãrǎ jũátrɔlbari quírǎca. ¹⁵ Beɔea bia Ácǔrǎ ume necai baidebema jarade wǎni carea beadaɔadua sordaoba djǔne wǎni carea idji jǎrũne jǎbari quírǎca. ^{II}¹⁶ Mañ awara ne jũmane Critora tǎ pananadua. Mañra sordaoba jũátrɔlbari idji jlwade erobǎ quírǎca bǎ. Diauruba mǎ sǎblɔlɔde cha uruaba drɔblɔlɔ quírǎ-

^I Éberǎrǎ ume djǔ panléa. Griego beɔeade nǎwǎ bǎ bǎ: "Djara bara bea ume, oa bara bea ume djǔ panléa." ^{II} Mañ versículora idjaba nǎwǎ traducida bǎ: "Beɔea bia Ácǔrǎ ume necai baidebema da bio tǎ pananadua zarea panani carea, sordaoba chiradlɔa amaa idji jǎrũne jǎbari quírǎca."

ca bǎ. Bariblɔlɔ bǎrǎba Critoda tǎ pananiblɔlɔ, droad-ia jũátrɔlbari cha urua quiabɔda quírǎca. ¹⁷ Idjaba soɔeba bio cawaɔadua Ácǔrǎba bǎrǎra wǎrǎda édrɔ edasida. Mañ cawa bǎra sordaoba ne zarea idji borode jǎbari quírǎca bǎ. Mañ awara Ácǔrǎ beɔeara idji Jaurébeba bio cawaɔadua. Ácǔrǎ beɔeaba cadjiruara poyabari bǎrǎ djǔbada neco quírǎca bǎ.

¹⁸ Ewariza ne jũma carea Ácǔrǎ Jauredeba idjia iwidi pananadua. Jũma idji éberǎrǎ carea quírǎcuita sǎnaé idjia iwidi pananadua. ¹⁹ Idjaba mǎ carea Ácǔrǎa iwidi pananadua. Idjia iwidiɔadua mǎ cawabimǎrǎ sǎwǎ Critoɔebemada beɔeada bǎda. Mǎwǎ mǎ ne wayaa neé éberǎrǎa cawabiya beɔea bia Critoɔebema Ácǔrǎba naéna cawabié beaɔada. ²⁰ Critoba mǎra diabuesia mañ beɔea jaradiamǎrǎ. Jaradia bǎ carea idjira mǎra preso bǎ. Ácǔrǎa iwidiɔadua mǎ ne wayaa neé Critoɔebemada beɔeai carea mǎ oida bǎ quírǎca.

Nañ cartae Pauloba jǎrũare bǎda

²¹ Dadjia quírǎ panl djaba Tiquicoba mǎnebemada bǎrǎa jũma nǎblɔlɔya cawaɔamǎrǎ mǎra sǎwǎ bǎda idjaba cǎrǎda o bǎda. Idjira dadjirǎ Boro nezocaa. Dadjirǎ Boro trajura ne jũmane bia obaria. ²² Idjira mǎ bǎrǎmaa diabueblɔlɔ cawaɔamǎrǎ daira sǎwǎ panl da. Idjia bǎrǎra sobiabiya.

²³ Djabarǎ, mǎ quírǎ bǎ dadjirǎ Zeza Ácǔrǎba, dadjirǎ Boro Jesucrito biɔa bǎrǎra carebaɔida dji quírǎ pananamǎrǎ idjaba biara tǎ pananamǎrǎ. Idjaba quírǎ bǎ ádji necai ba iɔa bǎrǎa dia pananida.

²⁴ Mǎ quírǎ bǎ Ácǔrǎba idji biaɔeba jũma dadjirǎ Boro Jesucrito wǎrǎda bio quírǎ beara careba baɔida. Bia bǎ mǎwǎ baɔida.

PILIPO

Poa 61 are Pauloba nañ cartada b̄asia. Romane preso b̄aside b̄asica b̄aa (Hecho 28:16-31). Pilipo 1:13 de mañra ebuḁa b̄aa.

Hecho 16:6-40 de b̄a b̄aa Paulo nañrã Pilipo puruḁaa wãnanebemada. Mañ puru dajada Pauloba ãcrl̄l wẽrãrãda unupeḁa Jesucritoḁebemada jaradiasia. Wẽrã Lidia abadaba nañrã ãjãsia. Idji dede Paulora, idji ume nĩna siḁa panasiḁaa. Djabarãda ara mañ dede dji j̄lre panasiḁaca b̄aa.

Paulo preso b̄aside djabarã Pilipo puruḁebemaba idjia paratada diabuesiḁaa. ãdjia diapẽḁḁara djaba Epa-proditoba edesia. Pauloba nañ cartara b̄asia ãdjirãa bia b̄aaḁa ai carea. Nañrã ãcõrẽa bia beḁeasia (1:1-11). Mañare ãdjirãa nẽb̄l̄l̄sia idji sãwã b̄aḁebemada. Pauloba crĩcha b̄asia dãrãẽne preso b̄aḁebemada bia ãdr̄lida (1:12-26). Mañare b̄asia Crito quĩrãca nĩbaḁamãrẽã (1:27ḁeba ab̄a 2:18ḁaa). Mañare b̄asia Epaproditoda isabe jẽḁa diabueida idjaba Timoteoba jaradia b̄amãrẽã diabueida (2:19-30). Mañare b̄asia ãñ jaradia b̄ea carea quĩrãcuitaḁamãrẽã (3:1neba ab̄a 4:1naa). Pauloba jĩrũare b̄aḁara 4:2-23 de b̄a b̄aa.

Pauloba nañ cartade nañrã b̄aaḁa

1 M̄lra Pauloa. Timoteora m̄l ume b̄aa. Daira Jesucrito nezocaa. M̄la nañ cartara djabarã Pilipo puruḁebemara itea b̄ab̄l̄l̄a: djabarã wagabadarã, djabarã carebabadarã, jũma ãcõrẽ eberãrã Jesucrito ume b̄earã itea. ¹² Daiba quĩrãñ panla dadjirã Zeza ãcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biḁa ãdji biḁeḁa bãrãra careba pananida idjaba ãdji necai b̄ai siḁa dia pananida.

Pauloba djabarã carea ãcõrẽa iwidiḁa

³ M̄la bãrã quĩrãnebab̄l̄l̄za ãcõrẽa bia b̄aaḁa abaria. ⁴ ãcõrẽa iwidiḁab̄l̄l̄za m̄la bãrã carea b̄asriḁa iwidiḁabaria, bãrãba idji beḁea ãjãsiḁa ewariḁeḁa ãtaa beḁea bia Critoḁebemada m̄l careba jaradia panl bẽrã. ⁶ M̄la nañḡl̄da wãrãda cawa b̄aa: ãcõrẽba bãrã soḁe traju bia j̄lwa oḁara biara o wãya ab̄a Jesucrito zeb̄l̄l̄ḁaa. Mañne idjia bãrãra jũma biya o erob̄aya. ⁷ Bia b̄aa m̄la jũma bãrãnebemada mãwã crĩcha b̄ai-da, bãrãra bio quĩrãñ b̄a bẽrã. M̄l preso b̄aḁe wa beḁea bia Critoḁebemada wãrã arada cawabi b̄aḁe ãcõrẽba idji biḁeḁa bãrãra m̄l siḁa careba b̄aa idji beḁea jaradia pananamãrẽã. ⁸ ãcõrẽba cawa b̄aa m̄la Jesucrito quĩrãñ waiḁaḁeḁa jũma bãrãra bio quĩrãñ b̄aaḁa.

⁹ M̄la ãcõrẽa iwidiḁa b̄aa bãrãra biara dji quĩrãñ beaḁamãrẽã, idjida biara cawaḁamãrẽã idjaba sãwã nĩbaḁi-da panl̄da cawaḁamãrẽã. ¹⁰ Mãwã bãrãba bio cawaḁa cãrẽda biara b̄aaḁa idjaba Crito zeb̄l̄l̄ḁe idji quĩrãpita cadjirua neé beaḁia, bié jarai siḁa neé beaḁia. ¹¹ M̄la iwidiḁa b̄aa bãrãra Jesucritoḁeba ne jũmane jipa beaḁamãrẽã, eberãrãba ãcõrẽra dji dromaara b̄aaḁa aḁamãrẽã idjaba idjia bia beḁeaḁamãrẽã.

Ne jũmane Paulora Crito carea b̄aa

¹² Djabarã, m̄la bãrãa cawabi quĩrãñ b̄aa m̄l preso b̄ara cadjiruaḁeḁa, ãteb̄l̄l̄ careba b̄aa eberãrãba beḁea bia Critoḁebemada ãñnamãrẽã. ¹³ Romanebema boro de wagabada sordaorãba, dewararã biḁa cawa panla m̄lra Crito carea preso b̄aaḁa. ¹⁴ Mañ carea zocãrã djabarãba dadjirã Boro Jesuḁeba biara ãcõrẽ beḁeara ne wayaa neé jara nĩnaa.

¹⁵ Wãrãda ãcrl̄l̄ m̄l ume bié panl bẽrã Critoḁebemada jara nĩnaa m̄l cãyaḁara cawaara panlana aḁi carea. Barib̄l̄l̄ ãcrl̄l̄ba crĩcha biḁeḁa jara nĩnaa. ¹⁶ Mañḡl̄rãba quĩrãneba mãwã obadaa. Cawa panla ãcõrẽba m̄lra nama b̄asida beḁea bia Critoḁebemada wãrã arada cawabimãrẽã. Barib̄l̄l̄ ãcrl̄l̄ba idjiḁebemada jara nĩnaa cawaara beaḁa crĩcha panl bẽrã. Crĩcha biḁeḁa mãwã oḁacaa. ãdjirãba crĩcha panla mañḡl̄ḁeḁa m̄l nama preso b̄ara wetara soruabiḁiḁa. ¹⁸ Barib̄l̄l̄ zmañda sãwãñ? Crĩcha biḁeḁa wa crĩcha bié panlneba jara nĩnab̄l̄l̄, Critoḁebemada jara panla. Mañ carea m̄lra b̄asriḁa b̄aa.

Idjaba b̄asriḁa b̄aya. ¹⁹ Bãrãba ãcõrẽa iwidiḁa panl bẽrã idjaba Jesucritoba diaḁa Jaureba careba b̄a bẽrã m̄la cawa b̄aa m̄lra namal̄ba bia ãdr̄lida. ²⁰ Crito carea m̄lra ni mañrĩ biḁa pera quĩrãñ b̄aa, ãteb̄l̄l̄ idjiḁebemada beḁeai carea sozarra b̄a quĩrãñ b̄aa. Mãwã m̄la jũmarãa Critora dji dromaara b̄aaḁa cawabiya ewariza o b̄abari quĩrãca. Zocai beib̄l̄l̄ wa beaḁib̄l̄l̄, m̄la quĩrãñ b̄aa jũmarãba m̄lneba cawaḁiḁa Critora dji dromaara b̄aa. ²¹ M̄lmaarã zocai b̄aḁe ab̄abe Crito carea b̄aḁa b̄aa, barib̄l̄l̄ beuib̄l̄l̄ biara b̄aya. ²² M̄l zocai b̄aḁe Critoḁebemada poya jaradia b̄aya. Mañ carea m̄la adua b̄aa sãwã quĩrãñ b̄aaḁa, zocai b̄aḁa wa beuida. ²³ Zarea b̄aa jaraida mañ umébeḁamãrã sãñḡl̄da biara b̄aaḁa. M̄lmaarã biara b̄aa beuida Crito ume b̄ai carea. ²⁴ Barib̄l̄l̄ bãrã carea biara b̄aa m̄lra zocai b̄ai-da. ²⁵ Mañ bẽrã cawa b̄aa bãrã carebai carea m̄lra

I Djabarã wagabadarã. Cãpũrã beḁeaḁe "pastores" o "ancianos" abadaa. Djabarã carebabadarã. Cãpũrã beḁeaḁe "diaconos" abadaa.

wadibiða zocai bæida idjaba waya bārā ume ābaa baidā. Māwā bārāba Critora biara ijā panlneba bāsriða panania. ²⁶ Jesucritoba mālra wayacusa bārāmaa edeblrlæde bārāra idji carea biara bāsriðadapeða bia jaradja.

²⁷ Jipa nībaðadua bedea bia Critodebemaba jara bā quīrāca. Māwāra mālra bārāda aclede wāibrlrl, wa bārā ume bæéne bārānebemada ūrībbrlrl, cawaya bārāba abari crīchaðeba ābaa bio ijā panlda idjaba ābaa bio traja panlda maļ bedea biada cawabiðī carea. ²⁸ Bārā ume dji quīrūra ni maārī bida wayarānadua. Maļba cawabiya Ācōrēba ādjirāra bié baidā, baribrlrl bārāra ēdrll baidā. Maļglra Ācōrēba jūma o bāa. ²⁹ Ācōrēba bārāra edaé basia ababe Crito ijā pananamārēā, ātebrll edasia Crito carea bia mīgaðamārēā. ³⁰ Bārāba unusiðaa mālra bia mīga bāda idjaba idi ūrī panla wadibiða mīga bāda. ^I Ara maļ quīrāca bārā siða bia mīga panla.

Ācōrēba Crito jūmarā cāyābara dji dromaara bæda

2 Critoba bārā crīchara careba bā bēra, idji quīrāba bārā sora biabi bā bēra, Ācōrē Jaurera bārā ume bā bēra, idjia bārāra quīrā bā bēra, idjaba quīrā djuburia bā bēra mālra nāwā bio bāsriðabidada: abari crīchada erobæaðadua, dji quīrā pananadua, idjaba abari crīchaðeba jūma oðadua. ³ Djārā cāyābara biara bæada crīcha panlneba ni cārē siða orānadua. Idjaba orānadua ababe bādji iteabrlrl bia bædi carea. Ātebrll crīchaðadua dewarāda bārā cāyābara biara bæada. ⁴ Ara bādji bia bædi carea jrlrlānadua, ātebrll jrlrladua djārā siða bia bæðamārēā. ⁵ Jesucritoba crīcha bæda quīrāca crīchaðadua:

⁶ Idjira Ācōrēmīna Ācōrēca baidā crīchaca basia.

⁷ Ātebrll idji bæðada idu bāsia nezoca bai carea. Maļbe dadjirā quīrāca naļ djaræde bēsia.

⁸ Maļbe eðaara bēsia. Ācōrēba beuida bāda aside idjia ijā osia. Crude bia mīga beuimīna ijā osia.

⁹ Maļ carea bajāne Ācōrēba idjira dji dromaara bāsia. Idjira jūmarā Boroda bāsia. ^{II}

¹⁰ Māwā jūma bajāne bēara, naļ ējūāne bēara, beuðarā panabadama bēarā siða Jesu quīrāpita chīrāborode cobæaðia.

¹¹ Maļne jūmarāba ebuða jaradja Jesucritora jūmarā Boroda idjaba jūmarāda dadjirā Zeza Ācōrēba bia bedæaðia.

Djabarā naļ ējūāne sāwā bæðida panl

¹² Māl djabarā, māl bārā ume bæðadēba ātaa Ācōrē beðeara ijā o panla. Idi mālra bārā ume bæēmīna Ācōrē bio waya panlneba ijā o pananadua idjia bārāra ēdrll edaða bēra. ¹³ Ācōrēbrll bārāra careba bāa idjia quīrā bāra o pananamārēā idjaba māwā o quīrā bæðamārēā.

¹⁴ Idarraðāéne, caicayadāéne jūma oðadua.

¹⁵ Māwā bārāra bié jaradī neé bæðia idjaba jipa bæd-

-ia. Ēberārā bio cadjirua obada tāēna panlmīna cadjirua neé bæðadua. Ācōrē warrarā bēra ādjirā tāēna chīdau udjizua bēa quīrāca panla. ¹⁶ Bedea zocai bæidebemada ādjirāba ebuða cawabi pananadua. Māwā Crito zebraðe mālra bārā carea bāsriðaya. Maļne mālra cawaya mādji quīrābe nībaé basida idjaba mādji quīrābe trajaé basida. ¹⁷ Dārāéne mālra Crito carea beaðisicada. Māwā uva bā Ācōrēba wea diaða quīrāca bāya. Idjaba bārāba Crito ijā panlra animarā Ācōrēba babue diaða quīrāca bāa. ^{III} Maļ carea mālra bārā ume bio bāsriða bāa. ¹⁸ Ara maļ quīrāca bārā siða māl ume ābaa bāsriða bæðida panla.

Timoteo idjaba Epaprodito

¹⁹ Dadjirā Boro Jesuba quīrāsira mālra Timoteoda isabe bārāmaa wābiya. Māwā idji wayacusa mālmaa zebraðe māl siða bāsriða bāya bārā sāwā duanlda cawai bēra. ²⁰ Nama māl ume idji quīrāca bāda dewara neéa. Idjia bārāra wārāda careba quīrā bāa. ²¹ Jūmarāba ara ādji bia bæðida jrlrlbadaa Jesucritoba quīrā bā jrlrlædi cāyābara. ²² Baribrlrl bārāba cawa panla Timoteoba biada obarida. Warraba idji zeza carebabari quīrāca idjia bedea bia Critodebemada careba jaradia bāa. ²³ Māl sāwā oðida cawasira Timoteora bārāmaa diabueida crīcha bāa. ²⁴ Baribrlrl crīcha bāa dadjirā Boroba mālra carebaida dārāéne māl siða bārāmaa wāmārēā.

²⁵ Bārāba djaba Epaproditoda māl carebamārēā diabuesida. Idjia māl ume abarica Ācōrē beðeara jaradia bāa sordao djō bā quīrāca. Nawena mālra idjira jēda wābiya. ²⁶ Idjia bārāra wārāda unu quīrā bāa. Idjira bio sopua bāa, bārāba idji cacua bié bāda ūrīsiðæde sopuasiða bēra. ²⁷ Wārāda idjira cacua bié basia. Bērara beusia. Baribrlrl Ācōrēba idjira quīrā djuburiasia. Ababe idjida quīrā djuburiaé basia, ātebrll māl siða quīrā djuburiasia wetara sopuarāmārēā. ²⁸ Maļ bēra mālra idjira isabe jēda wābi quīrā bāa bārāba idji unubladæde wayacusa bāsriðamārēā. Māwā mālra bārā carea mācuā sopua bāéa. ²⁹ Idjira bio bāsriða edaðadua dadjirā Boro Jesucritode bēra. Idjida, djabarā idji quīrāca bēa siða bia wayaðadua. ³⁰ Critoba obi bā carea idjira berara beusia. Bārāba jāmalba māl carea poya oðé panlda idjia beui adua osia.

Aba Critodrll epēnida panl

3 Maļ awara djabarā, dadjirā Boro Jesuðeba bāsriða bæðadua. Mālra naļgl beðeara naēna bæðamīna sēcaa abarida wayacusa bāi carea. Māwā bārāra cadjiruaðebemada waga bāya.

² Ēberārā usa quīrāca bæðebemada quīrācuiðadua ādjia obadara bié bā bēra. Ādjia jaradiabadaa umaquīrā cacuada wēāgoðida panlda Ācōrē ēberārā bædi carea. ³ Baribrlrl dadjirādrll dji wārā wēāgopeðarāa. ^{IV} Dadjirābrll Ācōrē Jaureðeba idjia bia beðabadaa. Idjaba Jesucritoba dadjirā carea oðara bia

^{III} Levitico 23:18. ^{IV} Dji wārā wēāgopeðarāa. Maļ bedæaba jara bāa dadjirāra Ācōrē puruda. Naēna israelerāba jūma ādji umaquīrā cacuarā wēāgobadiðaa cawabiðī carea ādjirāra Ācōrē puruda.

^I Hecho 16:11-40. ^{II} Griego beðæde nāwā bā bāa: "Ācōrēba idjia dji dromaara bā trāda diasia."

jarabadaa. Dadjia nañ djarade o panl carea Ācōrēba jipa unuida crīchadaa. ⁴ Māna nañ djarade bia oeda carea māwā crīcha baida bāmīna māwā crīchadaa. Wārāda bariduaba idjia o bā carea Ācōrēba jipa unuida crīcha bābārl, idji cāyābara mābārl biara māwā crīcha baida bāa. ⁵ Mā topedadacarea ocho ewari bade mārā cacua wēāgosidaa. Mārā israelerānebema, Benjamiñneba yōnaa. Mārā, mā djibarirā sida hebreorā araa. Pariseo bēra mā judiorā leyra quīrācuītaara t̄jā obadjia. ⁶ Mañ ley bio ēpē bēra bēra Crito t̄jā beara bié oi carea ēpēbadjia. Judiorā leyra jūma t̄jā o bēra bēra ni abalba poya jaraada basia mārā jipaé bāda.

⁷ Baribārl Critoda t̄jā bā bēra ne jūma māna bia unu bēdara iēira bia unuca. ⁸ Wārāda mā Boro Jesucrito cawaida ne jūma cāyābara biara bāa. Māna crīcha bēdara idji carea jūma igarasia. Jūma mālgāra nejarra quīrāca unusia Crito cawai carea idjaba idji ume bai carea. Māna crīchadaa Ācōrēba Moisea diada leydeba mārā idji quīrāpita jipa bāda. Ātebārl cawa bāa Crito t̄jā bā carea Ācōrēba mārā jipa unu bāda. ¹⁰ Māna Critoda biara cawa quīrā bāa. Idjira Ācōrē bāadeba l̄rēbasia. Mārā ara mañ l̄bādeba idji ume nība quīrā bāa. Mañ bēra idji bia mīgaeda quīrāca mārā mīga quīrā bāa, idjaba idji beuda quīrāca beu quīrā bāa. ¹¹ Māwā quīrā bāa Ācōrēba mārā l̄rēbabi bēra.

¹² Māna jaraé bāa mārā abēda māwā bāda. Idjaba jaraé bāa mārā abēda jipa bāda. Baribārl māwā bai carea mārā pocōdaa wāa Jesucritoba mārā mañ carea edada bēra. ¹³ Djabarā, māna jaraé bāa mārā wārāda māwā bāda baribārl māna nañda o bāa: māna naēna o bēdara quīrādoapeda biara Crito quīrāca bai carea pocōdaa wāa. ¹⁴ Idji quīrāca bai carea nīa, Ācōrēba mārā māwā bāmārēā Jesucritodeba tr̄lna bēra.

¹⁵ Jūma dadjirā Crito bio cawa beaba mañ quīrāca crīchada panla. Bārāba quīrā awara crīcha panlārl, sāwā crīchada panlāda Ācōrēba ebuada cawabiya. ¹⁶ Baribārl dadjirāba cawapeadara jūma t̄jā oēda panla.

¹⁷ Djabarā, mā quīrāca beadada. Bārā tāēna nībasidade daiba unubisidada sāwā beadida panlāda. Djabarā māwā beada ēpē pananada. ¹⁸ Māna nañda bārima zocārā bārāna jarasia idjaba t̄jā bāba wayacusa jaraya: zocārā ēberārāba ādjia o panlneba unubibadaa Crito crude beudadebema bedeara quīrānacada. ¹⁹ Mañ bēra beubadae Ācōrēba ādjirāra jūma bié bāya. Ādji cacuaba quīrā bārl ādji ācōrēa. ^I Mīā pera o panlnebemada bia beadebadaa. Ababe nañ ējūñnebemada crīchabadaa. ²⁰ Baribārl dadjirāra bajānebema. Dadjirā Ēdrl Edabarira mamalba zeida j̄lā panla. Idjira dadjirā Boro Jesucrito. ²¹ Idji zebārlde dadjirā cacua beuida bāra quīrā awara oya. Mañne idji cacua quīrāca bio biya bēya. Idji l̄bādeba māwā oya. Mañ l̄bādeba idjia ne jūmada poyaya.

4 Mañ carea mā djabarā, māna jaraeda quīrāca dadjirā Boro Jesucritora bio t̄jā pananada. Māna

^I Ādji cacuaba quīrā bārl ādji ācōrēa. Griego beade nāwā bā bāa: "Ādji bārl ādji ācōrēa."

bārāra bio quīrā bāa idjaba unu quīrā bāa. Bārā carea mārā bio bāsrīda bāa. Bārāra mā bāsrīdaa. ^{II}

Pauloba djabarā obīda

² Māna djabawērā Evodiaa, djabawērā Sintiquea biēda beēda djuburiaya ibiadamārēā dadjirā Boro Jesucrito ume panl bēra. ³ Djaba, mā ume Ācōrē traju obari, māna bāa iwīdiya mañ djabawērā carebamārēā. Ādjida, Clementeda, waabemarā sida mā ume bio trajaśīdaa beēda bia Critodebemada cawabiē carea. Jūma ādjirā trāra Ācōrēba idji zocai baidebema cartade bā erobāa.

⁴ Dadjirā Boro Jesucrito ume panl bēra ewariza bāsrīda beadada. Māna wayacusa jaraya: j̄bāsrīda beadada! ⁵ Bārāra ēberā biada jūmarāa unubiadada. Dadjirā Boro Jesucrito zei ewarira caita bāa.

⁶ Baridua carea jūmawāyā crīcharānada, ātebārl Ācōrēa iwīdidada, idjia beēda djuburiadada, idjaba ne jūma carea bia bāada adada. ⁷ Mañbā Ācōrēba bārā sora, bārā crīcha sida necai bāya Jesucrito ume panl bēra. Mañ necai bāira ēberārāba āduba poya cawadeāa.

⁸ Mañ awara djabarā, jūma wārānebemada, ne jūma dadjia bia unubadebemada, jūma jipa bādebemada, jūma cadjirua neē bādebemada, jūmarāba quīrābadadebemada, jūma bia tr̄l bāga bādebemada, ne jūma biadebemada, ne jūma dadjia bia jarabadebema sida crīcha pananada. ⁹ Māna jaradiadara, bārāba mārāneba cawapeadara, mārāneba ūrīpedadara, unupedada sida jūma o pananada. Mañne Ācōrēra bārā ume bāya idjaba bārāra necai bāya.

Djabarāba ne diabuepedada carea Pauloba bia bāada adā

¹⁰ Dadjirā Boro Jesucritodeba mārā bio bāsrīda bāa, bārāba mā crīcha panlneba wayacusa ne diabuesīda bēra. Mañlgāra bārāba naēna o quīrā pananamīna poya oēde basia. ¹¹ Māwā jaraé bāa mārā ne neē bā bēra. Māna cawasia sāwābārl necai baida ara mādjia erobāa. ¹² Ne neē bāde idjaba aduba erobāde sāwā baida cawa bāa. Māna cawasia bariduade sāwā necai baida, jāwūā bāde idjaba jarra bāde, aduba erobāde idjaba ne neē bāde biēda. ¹³ Critodeba jūma poya oya idjia māna l̄bāada dia bā bēra. ¹⁴ Baribārl māna bārāna bia bāada aya, māna bia mīga bāde carebapeadada bēra. Wārāda bārāna bia osīdaa.

¹⁵ Djabarā Pilipodebema, bārāna cawa panla beēda bia Critodebemada naārā t̄jāsīdade mā sāwānada. Macedonia druaēba dewara druaēda jaradiade wāsīde djabarā dewara purudebemarāba māna ne diabueadē basia. Ababe bārābārl māna ne diabuesīdaa. ^{III} ¹⁶ Mā Tesalonica purude basīde bārāna bārima zocārā ne diabuesīdaa carebāde carea. ¹⁷ Māna iwīdié bāa bārāna ne diabueadamārēā, ātebārl quīrā bāa bia

^{II} Bārāra mā bāsrīdaa. Griego beade nāwā bā bāa: "Bārāra mā borobaria." ^{III} Hecho 18:5.

o panl carea Ācōrēba bārāra biara carebaida. ¹⁸ Ne jūma bārāba djaba Epaprodito ume diabuepedadara mĵa edasia. Maĵ bēřā aduba erobĵa. Maĵgĵba mĵra bia baya. Bārāba diabuepedadara quera tūāpa Ācōrēa diaĵa quīřāca bĵa. Maĵra Ācōrēba bia unu bĵa. ¹⁹ Wārāda jūma bārāba neĵ panlda mĵ Ācōrēba ne jūma erobĵebemada Jesucritoĵeba diaya. ²⁰ Maĵ bēřā ewariza dadjirā Zeza Ācōrēa bia bedeadida panla. Bia bĵa māwā baida.

Pauloba jīrūare bĵa

²¹ Jūma Ācōrē ēberārā Jesucrito ume beaa jaraĵadua mĵa quīřā bĵa ādjirāra bia duananida. Djabarā mĵ

ume panl bĵa quīřā panla bārāra bia duananida. ²² Jūma Ācōrē ēberārā namabemarāba quīřā panla bārāra bia duananida. Djabarā Romanebema boro itea traja panlba biara māwā jara panla. ²³ Mĵa quīřā bĵa dadjirā Boro Jesucritoĵa idji biadeba bārāra careba baida. ^I

^I Griego bedeadē ἄσκληρὰ cartade naĵ sida bĵ bĵa: "Bia bĵa māwā baida."

COLOSA

Poa 60are Paulo preso baside nañ cartada basia. Carta Pilemoñ itea diabueside nañ carta sida Romaneba diabuesica baa. Djabarã Colosađe beaba, Laodiceađe bea biđa leđamãrẽã diabuesia (4:16). Paulora Colosađaa wãca basia (2:1). Eaproba naãrã beđa bia Jesucritođebemada jarade wãsia (1:5-7). Djabarã Colosađe, Laodiceađe, Hierapolide bearãa jaradia babadžia (4:12-13). Małgłrã purura abari druade panasidaa. Eapro baside łcłłba crıcha aĩ beada epẽ panesidaa. Łcłłba Ācõrẽa bia beđeadi cãyãbara bajãnebema nezocarãa bia beđeabadjidãa. Dewararãba jarabadjidãa abalba adji leyda epẽibłł cadjiruada oẽda. Mał carea Eaproba Pauloa jarade wãsia. Pauloba nañ cartara basia djabarãba sewara ijarãnamãrẽã idjaba Jesucritora dji dromaara bada cawadãmãrẽã (1:15-23; 2:6-23). Mał awara Pauloba nañ cartade basia djabarã carebai carea jaradia basida (1:24đeba aba 2:5đaa). Małare basia djabarãa sãwã nĩbađida panlda (3:1neba aba 4:6đaa). Djabarã itea jĩrũare bađada 4:7-18đe baa.

Nañ cartade Pauloba naãrã bađa

1 Młra Pauloa. Ācõrẽba quĩrĩana bẽrã młra Jesucritoba diabueđaa. Dadjirã djaba Timoteora mł ume baa. **2** Młna nañ cartara bawłł Ācõrẽ eberãrã Jesucrito ijarã bea Colosa puruđebema itea. Daiba quĩrĩa panla dadjirã Zeza Ācõrẽba idji biđeba bãrãra careba baida, necai bai sida dia baida. ^I

Djabarã carea Pauloba Ācõrẽa iwidiđida

3 Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Ācõrẽa iwidiđidaza daiba bãrã carea bia bađa abadaa. **4** Daiba urĩ panla bãrãba Jesucritora ijarã panlda idjaba jũma Ācõrẽ eberãrãra bio quĩrĩa panlda. **5** Bãrãra mãwã panla, cawa panl bẽrã Ācõrẽba bãrã itea nebiada bajãne waga erobada. Małgłra bãrãba naẽna urĩsidaa wãrã beđa Jesucritođebemada bãrãma jũeside. Mał beđeara jũma druaza wari wãa idjaba zau baa bãrãma zau ba quĩrãca. Bãrãba mał beđa naãrã urĩsidađe Ācõrẽba idji biđeba bãrãra wãrãda edrl edaida bio cawasidaa. Mał ewarideba łtaa mał beđeara bãrãma bio zau baa. **7** Mał beđeara djaba Eaproba bãrãa cawabisia. Idjira daiba wãrãda quĩrĩa panla. Dai ume abarida o baa. Idjira Crito nezocaa. Bãrã carebai carea ne jũmane jipa obaria. ^{II}**8** Idjia daia jarasia bãrãra Ācõrẽ Jauređeba wãrãda dji quĩrĩa panlda.

9 Mãwã urĩpedađeba łtaa daiba bãrã carea ewariza Ācõrẽa iwidi panla idjia obi quĩrĩa baa bãrãa jũma cawabimãrẽã idjaba crıcha cawaada, necawaa sida idji Jauređeba jũma diamãrẽã. **10** Mãwã bãrãra poya jipa nĩbađia dadjirã Boroba quĩrĩa ba quĩrãca idjaba ne jũmane idjia bãrãra bia unuya. Wãrãda bãrãba ne jũma bia o panlneba nejõ bia zau ba quĩrãca duanania idjaba Ācõrẽra biara cawa wãnia. **11** Daiba Ācõrẽa iwidi panla idji lbaa wailba bađeba bãrãra

^I Dadjirã Zeza Ācõrẽba. Griego beđeade łcłł cartade bã baa: "Dadjirã Zeza Ācõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biđa." ^{II} Bãrã carebai carea. Griego beđeade łcłł cartade bã baa: "Dai carebai carea."

zarea bamãrẽã. Małba bãrã bia mĩga panlra, bãrã bié o panl sida bia droađia. **12** Mãwã basriđa dadjirã Zeza Ācõrẽa bia bađa ađia. Bãrãra jũma idji eberãrã ume bia basia idjia erobãđebemada bajãne edadãmãrẽã. **13** Ācõrẽba dadjirãra diauru jłwaeđabemada edrl edapeđa basia idji Warra quĩrĩa baa pe erobãmãrẽã. **14** Idji Warradeba Ācõrẽba dadjirãra cadjiruadebemađe edrl edasia. ^{III} Dadjirãba cadjirua opeđadara jũma quĩrãdoasia.

Critora ne jũma cãyãbara dji dromaara baa

15 Dadjia ununaca Ācõrẽra Jesucritođeba unubadaa. Idjidrl Ācõrẽ Warra iwina bẽrã ne jũma Ācõrẽba ođa Boroa.

16 Idjideba Ācõrẽba ne jũmada osia. Bajãne beada, nañ ejuãne beada, dadjia unubadada, dadjia ununaca sida jũma osia.

Jũma ununaca bororãda, dji dromarãda, dji lbaa bea sida osia. Ācõrẽba ne jũmada Critođeba osia idjaba Crito itea osia.

17 Ne jũma oi naẽna Critoda basia. Ne jũmada idjideba beaa.

18 Critora idji eberãrã boroa. Idjideba adjirãra beaa. Idjida ewariza zocai bai carea naãrã łrẽbasia. Mał bẽrã ne jũma cãyãbara dji dromaara baa.

19 Ācõrẽba quĩrĩasia Critora ara idji quĩrãca baida.

20 Idjaba quĩrĩasia Critođeba ne jũma bajãnebemada, nañ ejuãnebema sida idji ume bia beadãmãrẽã.

Mał bẽrã Crito crude oa erozoađebeba idji ume necai basia.

21 Cadjirua o panlneba bãrãda naẽna Ācõrẽnebemada jĩga beasia idjaba bié crıcha panlneba Ācõrẽ ume dji quĩrũda beasia. **22** Baribłł Crito beuđadeba Ācõrẽba bãrãra idji ume bia basia idji quĩrãpita cadjirua neé, bié jaradi neé beadãmãrẽã. **23** Mał bẽrã Crito bio ijarã panlneba zarea beađida panla. Beđa bia Critođebe-

^{III} Edrl edasia. Griego beđeade łcłł cartade bã baa: "Edrl edasia idji oađeba."

ma bārāba ūrpedada igaradié panla, āteblgl Ācōrēba diai jaradada jļā pananida panla. Maļ beđe biara jūma naļ ējūāne jaradia panla. Ara maļ beđeada mļa biđa jaradia bla.

Pauloba djabarā carebai carea jaradia beđe

²⁴ Idira mļa bārā carebai carea bia mīga bamīna basriđa bla. Idjaba Crito carea wađibiđa wetara bia mīgaida ba bēřā bia mīga nībaya jūma idji ēberārā carebai carea. ²⁵ Ācōrēba mļra idji ēberārā nezocada basia. Maļ bēřā idji beđeara jūma daucha bārāa jaradia bla. ²⁶ Maļ beđeara drōā naēnabema ewariđe Ācōrēba cawabié basia, bariblgl idira idji ēberārāa cawabisia. ²⁷ Maļ beđe bia quiru cawabié beđara idjiēdā dji judiorāēa biđa cawabisia. Maļ cawabié beđara naļgla: Critora bārā sođe bla. Idjiđeba cawa panla idji bia quiruđebemada edadiđada.

²⁸ Jūma crīcha cawađeba daiba Critođebemada jūmarāa jaradia panla jira nībađamārēā. Māwā daiba jūmarāda Critođeba ne jūmane jira panlda Ācōrēa unubiđia. ²⁹ Maļ carea mļra ļnāūē traja bla Critoba idji lbla waibla dia beđeba.

2 Mļa quīrīā bla bārāba naļda cawađida: mļra bio traja bla bārā Colosađebemārāda, djabarā Laodicea puruđebemada, jūma djabarā mļ ununacida carebai carea. ² Mļa quīrīā bla jūmarāda sođeba zarea beađida, quīrīāneba ābaa bia duananida, idjaba wārā crīcha cawaa eropanleba bia duananida. Māwāblgl Ācōrēba naēna cawabié beđara cawađia. Maļra Critoa. ³ Idjiablgl Ācōrē necawaada, crīcha cawaa siđa poya diaya. Maļ necawaara, crīcha cawaa siđa bio bia panla. ⁴ Jūma maļgla mļa jara bla ni abalba sewa jaradia panleba bārāa cūrūgarānamārēā. ⁵ Mļa bārā ume blaēmīna crīchađeba bārā ume bla. Mļa cawa bla bārāa ābaa bia duanlda idjaba Critora bio iļā panlda. Maļ carea basriđa bla.

Zocai bai djiwiedi Critođeba eropanla

⁶ Bārāba dadjirā Boro Jesucritora iļāpedada bēřā idjiđeba nībađada. ⁷ Idjiđeba zarea pananadua bio carra jida panl quīrāca, de baubawa ba quīrāca. Idjira bio iļā pananadua djabarāba jaradiapedada quīrāca. Maļ awara ewariza Ācōrēa bia blađa ađadua.

⁸ Quīrācuīta beađadua ni abalba bārāa cūrūgarānamārēā dadji carebaca wārāē crīchađeba. Jūma maļgla drōā naēnabema crīchaa, naļ ējūānebema crīchaa. Beđe Critođebemaēa. ⁹ Critora naļ djarade basimīna wārāda Ācōrē basia. ¹⁰ Bārāa Crito ēberārā bēřā idjiđeba ne jūmada eropanla Ācōrē ume bia beađi carea. Idjidrl jūma dadjia ununaca dji droma bea Boroa. ¹¹ Bārāa idji ēberārā bēřā cacua wēāgopeđeada quīrāca panla. Bariblgl maļgla jlwaba ođāēa. Āteblgl jara bla bārāa naļ djaraba cadjirua o quīrīā beđebeemada ēdrlsiđada. Maļgl cacua wēāgođara Critoblgl osia. ¹² Ācōrēba idji lblađeba Critora lřēbabisia. Bārāba Ācōrēa māwā lbla bla iļāpedada

bēřā borocuesiđe unubisiđe Crito ume jousiđada idjaba Ācōrēba bārāa idji ume lřēbabisida.

¹³ Naēna cadjirua o panleba bārāa beu beasia. Maļne naļ djaraba cadjirua o quīrīā bra ēpēbadjiđaa. ¹ Bariblgl Ācōrēba bārāa Crito ume zocai basia. Wārāda cadjirua o panl carea dadjirāba Ācōrēa ne diai bara panasiđaa. Ācōrē leyde ba bla dadjirāra beuđida panlda. Bariblgl Crito crude beuside Ācōrēba maļ diai bara pananara jūma jōbisia. Jūma dadjia cadjirua opeđeada idjia quīrādoasia. ¹⁵ Crito crude beuside Ācōrēba jūma dadjia ununaca dji droma beara poyasia. Māwā poyadeara idjia jūmarāa cawabisia.

¹⁶ Maļ bēřā bārāba cobada carea, dobada carea biđa ēberārāba biē jaradiblgl, ādji beđeara iļārānadua. Bārāba ewari droma wagađaca carea, jeđeco djiwiedi wagađaca carea, ļnāūbada ewari wagađaca carea biđa ādjirāba biē jaradiblgl, iļārānadua. ¹⁷ Jūma maļgla Ācōrēba oiđebeemada jarijaria unubi basia. Bariblgl Ācōrēba oi jaradara Critođeba jūma osia.

¹⁸ Maļ carea abalba bārāba nebiada bajāne edaēāana ađiblgl, iļārānadua. ^{II} Māwā beđeabadara djārā cāyābara eđaara bea quīrāca nībabadamīna dji dromarāda crīchabadaa. Ādjirāba bajānebema nezocarāa bia beđeabadaa. Cāimocara quīrāca unupeđeada dia biara jaradiabadaa. Bariblgl ara ādji crīchađeba māwā jaradiabadaa idjaba māwā crīcha panleba djārā cāyābara biara beada crīchabadaa. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā Boro Crito ume panlēa. Bariblgl Crito ēberārāba idjiđeba ne jūmada eropanla idji ume ābaa bia panani carea. Idjiđeba dadjirāra waribadaa Ācōrēba waribi ba quīrāca.

²⁰ Bārāa Crito ume ābaa beusida bēřā naļ ējūānebema crīchara ēpēnié panla. Maļda ųcārē cārēā wađibiđa maļ crīchara ēpē panl naļ ējūānebemarāba ēpēbada quīrāca? ²¹ Nāwā jarabadaa: "Jāļgla tārānadua, jari bra corānadua, jidarānadua." ²² Jūma maļra naļ ējūānebema crīchaa. Maļ crīcha beara ēpēnié panla jūma dadjia copeđeada, dopedada siđa jōbari bēřā. ²³ Wārāda maļ crīcha ēpē beara ne cawa beaca beaa. Ādjia jarabadaa ara dadjiduba ne obi panleba Ācōrēa poya bia ēpēnida, djārā cāyābara eđaara nībađida panlda, idjaba ara daduba puđeba bia mīga beađida panlda. Bariblgl jūma maļgla dadji cacuaba cadjirua o quīrīā bra jōbicaa.

Bajānebemada jlwaiđa panla

3 Bārāa Crito ume lřēbapedada bēřā bajānebemada jlw pananadua. Mama Critora Ācōrē jlw araare chūmla. ² Bajānebemada crīcha pananadua. Naļ ējūānebemada crīcharānadua. ³ Bārāa Crito ume beupeđeada bēřā idji ume zocai panla. Maļ zocai baiđebeemada ēberārāba cawađaca. Bariblgl Critora Ācōrē ume zocai ba bēřā, bārā siđa Ācōrē ume zocai panla. ⁴ Bārāba Critođeba zocai baira eropanla. ^{III} Ara

^I Naļ djaraba cadjirua o quīrīā bra ēpēbadjiđaa. Griego beđeade ba bla: "Cacua wēāgoē panleba." ^{II} Bārāba nebiada bajāne edaēāna ađiblgl. Griego beđeade maļba idjaba jara bla:

idjida waya unubibla de bārāra idji ume panania. Mañne idji quírāca quírāwārēā panania.

Critodeba dadjirā djiwiedida panena

⁵ Mañ bēā jūma nañ ējūānebema crīcha bārā sođe bāra igarađadua. Auđuua nībarānadua, mīā perada orānadua, bārā cacuaba cadjirua o awua bāra orānadua, crīcha cadjiruara ēpērānadua, idjaba ne awua bēarānadua. Ne awua bāba Ācōrē cāyābara mañda biara ēpēbari bēā jwaba ođa ācōrē ēpē bā quírāca bāa. ⁶ Jūma mañ cadjirua carea Ācōrēba idji tījāē beara cawa oya. ⁷ Bārā siđa naēna māwā nībabadjīdaa. ⁸ Jāñbe bārā sođeba quírūbadara, quēguea beđeabadara, djārā bié obadara, djārā bié jarabadara, beđe cadjirua jarabada siđa jūma igarađadua.

⁹ Djārāa sewa orānadua. Bārāra naēna cadjiruade pananada ēdrisiđaa. Bārāba cadjirua obadapeđadara idu bāsīdaa. ¹⁰ Wu djiwiedi jāblda quírāca bārāra djiwiedida panesiđaa. Ācōrēba māwā osia. Mañ awara bārāra biara o wāa idji quírāca beađamārēā idjaba idjida biara cawađamārēā. ¹¹ Ācōrēba māwā ođa bēā idji quírāpita griegora judio ume abaria. Cacula wēāgo beara cacua wēāgoē bea ume abaria. Drua āñbemada, ne adua bā ēberāda, nezocada, nezocāē siđa abaria. Critoda dji biara bāa. Idjira jūmarā sođe bāa.

¹² Ācōrēba bārāra quírāneba edasia idji itea bia beađamārēā. Mañ bēā djārāra quírā djuburia beađadua. Ēberā biada beađadua. Bārāra djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. Jūmarā ume crīcha biadeba beađadua. Ne jūmane droađadua. ¹³ Jūmarā ume droa cawa beađadua. Abāba bié osira mañ bié ođara quírādoađadua. Bārāba bié opeđadara dadjirā Boroba quírādoađa quírāca bārā biđa quírādoađadua. ¹⁴ Mañ awara biara jūmarā ume dji quírā duananadua. Māwā bārāra jūmarā ume ābaa bia duanania. ¹⁵ Bārāra cacua aba bā quírāca panl bēā Ācōrēba bārāra trāsia ābaa necai duananamārēā. Critoba necai baira bārā sođe dia bāa. ¹⁶ Mañba cawabiya cārēda ođida panlda. Mañneba beađadua. Idjaba Ācōrēba bia bāađa ađadua.

¹⁶ Beđe Critodebemara bārā sođe erobeāđadua. Jūma Ācōrē necawađeba dji jaradiađadua idjaba dji carebađadua biara tījāni carea. Ācōrē Beđeade bā trābida, djabarāba trābadada, Ācōrē Jaureba trābi bā siđa Ācōrēba trānadua. Sođeba bia jara panneba trānadua. ¹⁷ Bārā beđeabldađe, ne obldađe biđa jūma ođadua dadjirā Boro Jesuba quírā bā quírāca. Idjideba dadjirā Zeza Ācōrēba bia bāađa ađadua.

Djabarā ādji ēberārā ume sāwā beađida panl

¹⁸ Wērā quima bara bea, bārā quimaba jara bāra tījā ođadua. Dadjirā Boro Jesu ume panl bēā māwā ođida panla. ¹⁹ Umaquírā quima bara bea, bārā quimada quírānadua. Ādjirā ume quírū bēarānadua.

"Abāba bārāda dji biaēana aēibla." III Bārāba. Griego beđeade ĩcrl cartade bā bāa: "Dadjirāba." I Idji tījāē beara. Griego beđeade ĩcrl cartade māra neēa. II Critoba. Griego beđeade ĩcrl cartade bā bāa: "Ācōrēba."

²⁰ Warrarā, bārā djibarirā beđeera ne jūmane tījānadua. Ācōrēba mañgla bia unu bāa. ²¹ Zesarā, bārā warrarāra quírūbirānadua so āñrānamārēā.

²² Nezocarā, bārā boro nañ ējūānebemaba obibla jūma tījā ođadua. Abābe idjia ač bāde idji ume bia beađi carea orānadua. Ātebll Ācōrēra waya panl bēā biadeba jūma ođadua. ²³ Jūma bārāba o panla zoqueađeba ođadua dadjirā Boro itea o panl quírāca. Abābe ēberārāba bia ununamārēā orānadua. Bārāra dadjirā Boro Crito nezocarāa. Bārāba cawa panla idji itea bia o panlbari idjia bārāa ne diaida. ²⁵ Baribll dji bié o bāra Ācōrēba cawa oya. Ācōrēba jūmarāda ariđe cawa obaria.

4 Nezoca bororā, bārā nezocarā ume jipa ođadua. Bārā biđa Boroda bajāne eropanlda cawa

panla.

² Ewariza Ācōrēa iwiedi pananadua. Iwiedi bldađe dau lba beađadua idjaba bia bāađa ađadua. ³ Dai carea iwiedi adua Ācōrēba eđa wābadara ewabll quírāca idu Critodebema naēna cawabié beađada jaradia-bimārēā. Mañ jaradia bā carea māra preso bāa.

⁴ Iwiedi adua mla ebuđa jaradi ai carea mla oida bā quírāca.

⁵ Crito tījāē bea tāēna crīcha cawađeba nībeađadua. Ewariza jarlađadua idjidebemada ādjirāa cawabiēi carea. ⁶ Beđe biadeba beđe adua jūmarāba bia ūñnamārēā. Māwā Critodebema iwiedi bldađe bārāba cawa beađi sāwā panunida panlda.

Pauloba nañ cartade jīrūare bāda

⁷ Mla quírā bā djaba Tiquicoda bārāmaa diabue-bll mñnebemada cawađamārēā idjaba sobi-ađamārēā. Idjia mñ ume ābaa Ācōrē trajura ne jūmane bia o bāa. Idjia daiđebemada bārāa jūma cawabiya. ⁹ Jāmabema djaba Onesimoda djaba Tiquico ume diabue-bll. Idjia ne jūmane jipa o bāa idjaba daiba idjira quírā panla. Tiquicoba, Onesimo biđa bārāa nēbllā jūma nama sāwā nūmlda.

¹⁰ Djaba Aristarcoda mñ ume ābaa preso bāa. Idjia quírā bāa bārāra bia duananida. Bernabe djabawarra Marcoba quírā bāa bārāra bia duananida. Idjidebemada mla naēna cartade bāsia. Idjira bārāmaa wāibll, bia eđadua. ¹¹ Idjaba djaba Jesu, Justo abadaba quírā bāa bārāra bia duananida. Djabarā judiorānebema mañ ūbeabe panlba nama mñ careba jaradia panla ēberārāba Ācōrēra ādjirā Boroda bāamārēā. Mañ djabarāneba mla sobia bābaria. ¹² Jesucrito nezoca jāmabema Eapropa quírā bāa bārāra bia duananida. Idjia ewariza Ācōrēa iwiedi bābaria bārāra ne jūmane zarea beađamārēā, bio tījā pananamārēā, idjaba jūma Ācōrēba obi quírā bāda cawađapeđa tījā ođamārēā. ¹³ Mla jaraya: djaba Eaproda wārāda traja bāa bārāra, jūma djabarā Laodicea puruđebebema, Hierapoli puruđebebema siđa carebai carea. ¹⁴ Djaba nēārā diabari Lucaba quírā bāa bārāra bia duananida. Idjira daiba quírā panla. Djaba Demā biđa quírā bāa bārāra bia duananida.

¹⁵ Dadjirã djabarã Laodicea purudebemarãa jaradua mla quĩrãa ðada ãdjirãra bia duananida. Dadjirã djabawẽrã Ninpaa, jũmarã djabarã idji dede ãbaa dji jrebadarãa biða jaradua mla quĩrãa ðada ãdjirãra bia duananida.

¹⁶ Bãrãba nañ carta acpeacarea djabarã Laodicea purudebemarãa biða acbiadua. Bãrã biða

carta mla ãdjirãa diabueara acpeadua. ¹⁷ Djaba Arquipoa jaradua: "Dadji Boroba obi ðara jũma quĩrãcuita o ðadua."

¹⁸ Mlra Paulo. Ara mldji jlwaba ðabrla mla quĩrãa ðada bãrãra bia duananida. Ml preso ða carea ãcõrãa iwiði pananadua. Mla quĩrãa ða ãcõrãa idji biðeba bãrãra careba ðaida.

1 TESALONICA

Paulo naãrã Tesalonica puruðaa wãnanebemada bã baa Hecho 17:1-10de. Tesalonicaðeba Bereaðaa wãsia. Mama maaba Atena puruðaa wãsia. Mama baðe Timoteora jêda Tesalonicaðaa diabuesia. Maãne Paulora Corintoðaa wãsia. Tesalonicaðeba Timoteora Silvano ume Paulomaa wãsiðaa. Djabarã Tesalonicaðebemada nêbãrãpedaða bẽrã Pauloba nabema carta djabarã Tesalonicaðebema itea basia. Poa 51ne Corintoðeba diabuesia. Maã nabema cartade Pauloba djabarã carea Æcõrẽa bia baada asia (1:1-10). Maãare quĩrãnebabisia ãdjirã tãena bia nĩbaðaðebemada (2:1-16). Maãare basia ãdjirãda crĩcha ba bẽrã acãde wã quĩrã baada (2:17deba aba 3:5ðaa). Maãare basia Timoteoba ãdjirã bia jaradaðebemada (3:6-13). Maãare basia sãwã djabarãra nĩbaðida panlda (4:1-12). Maãare basia Crito zeidebemada (4:13deba aba 5:11ðaa). Pauloba djabarã itea jĩrũare baada 5:12-28de baa.

Naã cartade Pauloba naãrã baada

1 Mãra Pauloa. Naã cartara baabãrã djabarã Tesalonica puruðebemara itea. Bãrãra dadjirã Zeza Æcõrẽnea, dadjirã Boro Jesucritoðea. Djaba Silvanoda, Timoteo siða mã ume panla. Daiba quĩrã panla dadjirã Zeza Æcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biða ãdji biaðeba bãrãra careba pananida, necai bai siða bãrãra dia pananida.

Djabarãba bia opeaða

2 Daiba ewariza Æcõrẽa iwidiðaðe bãrã carea bia baada abadaa. **3** Daiba dadjirã Zeza Æcõrẽ quĩrãpita ewariza quĩrãneba panla bãrãba Æcõrẽ ãjã panlneba biada o panlda, quĩrãneba dji careba panlda, idjaba bia mĩga panlmĩna dadjirã Boro Jesucritoba nebia di-amãrẽã jã panlra quenatlaðe panlda.

4 Djabarã, Æcõrẽba bãrãra bio quĩrã baa. Daiba cawa panla idjia bãrãra edasida. **5** Daiba beðea bia Critoðebema bãrãra jaradiasida ara jãwã beðeadaé basia. Ætebãrã maã beðeara wãrã arada cawa panl bẽrã Æcõrẽ Jaure lbaðeba beðeasida. Bãrãba cawa panla दौरã sãwã bãrã tãena nĩbasida bia pananamãrẽã. **6** Ara maã quĩrãca bãrãba epesida. Dadjirã Boro nĩbaðã quĩrãca epesida. Bãrãra bio bia mĩga panlmĩna Æcõrẽ Jaureba basida dia baðeba beðea Critoðebemara ãjãsida. **7** Mãwã jũma Crito ãjã bea Macedonia druaðebemaba, Acaya druaðebema biða bãrãneba unusida sãwã nĩbaðida panlda. **8** Ædjirã awa bãrãneba dadjirã Boro beðeara ãrĩnaé basia, ãtebãrã druazabemaba cawasida bãrãba Æcõrẽra ãjã panlda. Maã bẽrã ãdaiba bãrãnebemada cãrẽda jaradi? **9** Ædjirãbãrã jara panla sãwã bãrãba दौरã bia edasida, idjaba jãwaba oða Æcõrẽ beara igarasida Æcõrẽ wãrãda zocai ba ãjãni carea. **10** Ædjirãba jara panla sãwã bãrãba Æcõrẽ Warra Jesu bajãneba zeida jã panlda. Ara maã Jesuda Æcõrẽba ãrẽbabisia. Idjia dadjirãra Æcõrẽba cawa oðe zeidebemada eðra edasia.

I Hecho 17:1-10.

Pauloba Tesalonica puruðe oða

2 Djabarã, bãrãba cawa panla dai bãrãma panasidaðe dadji quĩrãbe pananaé basida. **2** Cawa panla bãrãmaa wãni naena Pilipodebemarãba दौरã bié jarasida idjaba bié osida. **II** Maã awara bãrãma jũesidaðe zocãrãba quĩrãnaé basia daiba jaradiðida. Baribãrã Æcõrẽba carebasia idji beðea biada bãrãra ne wayaa neé jaradiamãrẽã. **3** Daiba crĩcha bi-aeneba wa sewaðeba bãrãra jaradiadaé basia. Idjaba bãrãra cãrũgaðida crĩchaðe basia. **4** Ætebãrã Æcõrẽba bia ununa bẽrã दौरã basia idji beðea bia Critoðebemada jaradiamãrẽã. Maã bẽrã daiba jaradia panla. Daiba jãrãðe panla eberãrãba bia ununamãrẽã ãtebãrã quĩrã panla dadji so acã ba Æcõrẽba bia unumãrẽã. **5** Bãrãba cawa panla daiba beðea bia quĩruðeba jaradiadaé panasida. Idjaba parata edadi carea sewaðeba jaradiadaé basia. Mãra Æcõrẽba cawa baa. **6** Daiba jãrãðe panasida bãrãba, dewararã biða daida bia jaradamãrẽã. Maã awara दौरã Critoba diabueðarã bẽrã iwidiðida panasida bãrãba ne diadamãrẽã. Baribãrã iwidiðe basia. Ætebãrã quĩrãneba daiba bãrãra careba panasida dji papaba warra zaquerã wagabari quĩrãca. **8** Daiba bãrãra bio quĩrã panl bẽrã ababe beðea bia Æcõrẽnebemada bãrãra jaradiadaé basia, ãtebãrã ne jũmaneba carebaðe carea panasida. **9** Djabarã, bãrãba cawa panla daiba beðea bia Æcõrẽnebemada bãrãra jaradia panasidaðe ãsa diamasi biða ãnãunaé dewara traju siða obadiðida parata edadi carea. Quĩrãnaé basia bãrãba daia õgo ne dia panlneba bia mĩgaðida.

10 Bãrãba cawa panla, Æcõrẽ biða cawa baa दौरã bãrã dji Crito ãjã bea tãena biya, jipa, bié jaradi neé nĩbasida. **11** Maã awara cawa panla zezaba idji wararã ume obari quĩrãca daiba bãdjiza sobiasida idjaba jipa nĩbaðamãrẽã jara panasida. **12** Daiba jarasida bãrãra Æcõrẽba quĩrã ba quĩrãca

II Hecho 16:11-40.

nĩbaɛdamārēã. Idjia bārãra trãsia pe erobai carea idjaba idji biya quĩrãpita erobɛdamārēã.

¹³ Daiba ewariza bārã carea Ācõrēa bia blaɛda abadaa. Bārãba Ācõrē beɛeada daĩɛba ũĩrsidãde ēberã crĩcha quĩrãca tĩjanaé basia. Ātebɪɪɪ maĩ beɛeara wārãda Ācõrē beɛeada cawapeɛada bēã tĩãsidãa. Ara maĩ beɛeaba bārã dji Crito tĩã bea crĩchara biara o wãa. ¹⁴ Djabarã, bārãba tĩã panl carea ara bãdji druadebemarãba bié o panasidãa Ācõrē ēberãrã judiorã druade mãwãna quĩrãca. Mama Jesu-crito tĩã bea judiorãra dji tĩãé beaba bié o panasidãa. ¹⁵ Dadjirã Boro Jesura, Ācõrēneba beɛeabadarã sida beasidãa. Maĩ awara दौरã ãyã jãretasidãa. Ādjirãra Ācõrēba bia unuca. Ādjira jũmarã ume dji quĩrũa. ¹⁶ Ācõrēba ēdrã edamārēã daiba judiorãã jaradia quĩrã panlne ādjirãba iduaribidãca. Mãwã cadjiruara waiɪada o panla. Maĩ carea Ācõrēba idji quĩrũibidãba ādjirãra cawa oya.

Paulo Tesalonicadebema djabarã acãde wã quĩrã bãda

¹⁷ Djabarã, dãrãé bla दौरã bārã ume pananada ãyã wãpeɛada. Ara nawena daiba bārãra ununaé panlmĩna crĩchãdeba bārã ume panla. Daiba wārãda bārã acãde wã quĩrã panasidãa baribɪɪɪ diauruba mĩã sē basia wãrãnamārēã. Mãra wārãda ãarima zocãrã bãrãmaa wãĩ carea basia. ¹⁹ Bārã carea ãsriɛa panl bēã mãwã panla. Maĩ awara cawa panla dadjirã Boro Jesucrito zebɪɪɪde daiba bārãra jipa panlɛda idjia unubidãda. Maĩne idji quĩrãpita bārãda dai ãsriɛa baya. ²⁰ Wārãda bārã carea ãsriɛa panla. Bārãra dai ãsriɛa.

³ Daiba waa poya droaãé bēã crĩchasiɛa daduba Atena purude panlmisa djaba Timoteoda bãrãmaa wãida. Ara maĩda idjira diabuesidãa Crito biara tĩã panlneba zarea beɛdamārēã. Ācõrē nezoca Timoteoba dai ume abari beɛeada bia Critodebemada jaradiabaria. ¹³ Maĩ awara idjira diabuesidãa bārã bia mĩga panlne jũmawãyã crĩcharãnamārēã. Bārãba cawa panla Crito tĩã panl carea dadjirãra bia mĩgaɛida panlɛda. ⁴ Bārã ume panasidãe daiba jarabadjidãa ēberãrãba dadjirãra bia mĩgabidãda. Bārãba cawa panla maĩgɪɪra wārãda mãwãsida. ⁵ Maĩ carea mĩa waa poya droaé bēã Timoteora bãrãmaa diabuesia waĩ Citora tĩã panl cawaya. Mĩa crĩchasia ãĩbēã diauruba bãrãa Citora igarabisida. Mãwãnabara daiba bãrãa Critodebema jaradiapeɛadara ara jãwã becasia.

⁶ Baribɪɪɪ Timoteora bãrãma beɛada daima jũēsia. Bārãba Crito tĩã panlnebemada, bārã quĩrãnebema sida idjia mĩã biya jarãde zesia. Idjia jarasia bārãba quĩrãneba waĩbidãa दौरã quĩrãnebabadada idjaba unu quĩrã panlɛda daiba bārã unu quĩrã panl quĩrãca. ⁷ Maĩba djabarã, daiba cawasiɛa bārãba Jesura waĩ tĩã panlɛda. Maĩ bēã दौरã bia mĩga panlmĩna sobisiɛa. ⁸ Idibɪɪɪ दौरã wārãda so aduã panasiɛa,

I Bãrãda dai ãsriɛa baya. Griego beɛeade nãwã bã bla: "Bãrãda dai borobaria." Paulo ba jara basia borobari jã bla quĩrãca idjira djabarã carea ãsriɛa baĩda. II Ācõrē nezoca. Griego beɛeade ãsriɪ cartãde bã bla "Ācõrē ume trajabari."

cawa panl bēã bārãba waĩbidãa dadjirã Borora tĩã panlɛda. ⁹ Bārã carea दौरã Ācõrē quĩrãpita bio ãsriɛa panla. Jãcua ãsriɛa panl bēã Ācõrēa bia blaɛda abladãde waĩbidãa maĩra cãrebae bla. ¹⁰ Āsa, diamasi bida daiba Ācõrēa iwidibadaa bārã acãde wãni carea. Mãwã bārãba Critodebema waĩ adua panlra daiba poya jaradiãdia jũma daucha tĩãnamārēã.

¹¹ Daiba dadjirã Zeza Ācõrēa, dadjirã Boro Jesua iwidã panla bãrãmaa wayacusa wãbidãamārēã. ¹² Daiba quĩrã panla dadjirã Boroba bārãra careba baĩda jũmarã ume biara dji quĩrã beɛdamārēã daiba bārã bio quĩrã panl quĩrãca. ¹³ Idjaba iwidã panla Critoba bārãra careba baĩda soɛba bio tĩãnamārēã. Mãwã dadjirã Boro Jesura jũma idjiderã ume zebɪɪɪde bārãra dadjirã Zeza Ācõrē quĩrãpita biya beãdia bié jarãdi neé.

Sãwã nĩbaɛidã panl Ācõrēba bia unumārēã

⁴ Maĩ awara djabarã, daiba bãrãa jaradiasiɛa sãwã Ācõrē quĩrãpita nĩbaɛidã panlɛda idjia bia unumārēã. Dadjirã Boro Jesuɛba daiba bãrãa beɛeada djuburiãdia ara maĩ quĩrãca nĩbaɛdamārēã. Wārãda bãrãba mãwã o panla, baribɪɪɪ biara oɛadua.

² Dadjirã Boro Jesuɛba daiba jaradiapeɛadãda bãrãba cawa panla. ³ Ācõrēba quĩrã bla bãrãra idji itea bia beãidã. Maĩ bēã auɛadua orãnadua. ⁴ Bãrã cacuara jipa cawa erobãadua Ācõrē quĩrãpita, ēberãrã quĩrãpita bida bia beɛdamārēã. ⁵ Naĩ djaraba cadjiruara o awua bla orãnadua Ācõrē adua beaba obada quĩrãca. ⁶ Maĩgɪɪdeba djabarãda bié orãnadua idjaba cũrũgarãnadua. Jũma maĩgɪɪra dadjirã Boroba cawa oya daiba bãrãa jarapeɛada quĩrãca. ⁷ Ācõrēba dadjirãra edaé basia cadjiruade beɛdamārēã, ãtebɪɪɪ edasia idji itea bia beɛdamārēã. ⁸ Maĩ igara bla ba ēberãba jarãdãda igaraé bla, ãtebɪɪɪ Ācõrēba jara bla da igara bla. Ara maĩ Ācõrēba idji jaureda bãrãa diasia cadjiruara neé beɛdamārēã.

⁹ Maĩ awara bãrãra sãwã djabarã ume dji quĩrãnida panlɛda mĩa naĩ cartãde zcãrãé bla? Ācõrēbɪɪɪ bãrãa maĩra jaradiasia. ¹⁰ Bãrãba jũma djabarã Macedonia druadebemara mãwã quĩrã panla. Baribɪɪɪ djabarã, daiba bãrãa beɛeada djuburiãdia biara dji quĩrã beɛdamārēã. ¹¹ Idjaba jɪɪɪadua jũmarã ume necai duanani carea. Djãrã nēbɪɪɪde beãrãnadua. Bãrã jɪɪwaba trajãadua daiba jarapeɛada quĩrãca. ¹² Mãwãbɪɪɪ bãrãba ne erobãdia idjaba Jesu tĩãé beaba bãrãra bia ununia.

Jesu ume ãbaa dji jɪɪɪdebema

¹³ Djabarã, daiba quĩrã panla bãrãba Jesu tĩã bea jãidapeɛadãdebemada cawãidã. Mãwã bãrãra sopuããã Ācõrē tĩãé bea sopuabada quĩrãca. Ādjirãra sopuabadaa dji beupeɛadãra sãwãbɪɪɪ duananida cawããé bēã. ¹⁴ Baribɪɪɪ dadjirãba Jesura beu beãda ãrēbasida tĩã panla. Maĩ bēã cawa panla Jesu tĩã

III Bãrã cacua. Griego beɛeade bã bla "bãrã zoca." ãsriɪmaarã maĩ beɛeaba jara bla "bãrã quima."

bea jaidapedadara Ācōrēba jūma ĩrēbabida idji ume beadamārēā. ^I

¹⁵ Mañ carea dadjirā Boroba jaradara daiba bārāa jarabadaa: dadjirā Boro zeburude dadjirā, dji wadi zocai beara dji jaidapedada na idjima wānaēā. ¹⁶ Bajānaa dadjirā Borora beaburuda jigua ūrīnia, bajānebema nezoca dji droma sida beaburuda ūrīnia, idjaba Ācōrē cachiru jigua sida ūrīnia. Mañne dadjirā Borora bajāneba zeya. Idji ĩjā bea jaidapedadada naārā ĩrēbaēā. ¹⁷ Ara mañda dadjirā, dji zocai beara, ādjirā ume ābaa ĩtaa wānia dadjirā Boro ume jārārāne dji ununi carea. Mañbe dadjirā Boro ume ewariza duania. ¹⁸ Mañ beabada bārāa dji sobiabidada.

Dadjirā Boroba cawa oi ewari

⁵ Djabarā, mñā nañ cartade bāēā sāñbe dadjirā Borora zeida. ² Bārāba bio cawa panla dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeida diamasi ne drabari zebari quĩrāca. ³ Ēberārāba nāwā jara panania: "Jūma necai nūmā, dauperadira neēā." Māwā panne cawaēne ādjirā jūma ārī ewarira zeya wērā biogoā bā cawaēne ruabari quĩrāca. Mañne ādjirā ni abalda ēdrāēā.

⁴ Bariburā djabarā, bārāa pāĩmane beaēā. Mañ bēā dadjirā Boroba cawa oē zeburā ewaride bārāa dauperadāēā ne drabari zeburā dauperabada quĩrāca. ⁵ Jūma bārāa ĩnaanebemaā, āsabemaā. Dadjirā dia masibemaēā, pāĩmanebemaēā. ⁶ Mañ bēā dadjirā cāĩ beaēā dewarā cāĩ bea quĩrāca, āteburā dau lāba beaēā, quĩrācuita jira beaēā. ⁷ Cāĩ beara diamasi cāĩ bea, beu nĩmira diamasi beu nīa. ⁸ Bariburā dadjirā āsabema bēā quĩrācuita jira beaēā panla. Critora ĩjā pananida panla, dji quĩrā beaēā panla, idjaba Ācōrēba cawa oidebema ēdrāēā jā pananida panla. Māwā ara dadjida cadjiruabemada jūātrā beaēā sordaoba idji jāare ne zareaba jūātrābari quĩrāca, idji boro sida ne zareaba jūātrābari quĩrāca. ⁹ Ācōrēba dadjirā trāē basia cawa oi carea, āteburā trāsia dadjirā Boro Jesucritoēba ēdrāēā. ¹⁰ Idjira dadjirā carea beusia. Mañ bēā dadjirāda zocai beaburā wa beuburā, idji zeburā idji ume ābaa zocai panania. ¹¹ Mañ carea dji sobiabidada. Idjaba

^I Jesu ĩjā bea jaidapedadara Ācōrēba jūma ĩrēbabida idji ume beadamārēā. Griego beade nāwā bā bā: "Ācōrēba Jesu ĩjā bea jaidapedadara idji ume eneya."

dji carebadada biara ĩjāni carea bārāba o panl quĩrāca.

Pauloba djabarā jĩrūare jaradiaēā

¹² Mañ awara djabarā, daiba beēa djuburiaēā djabarā bārā tāēna Ācōrē traju o panla bio wayadamārēā. Ādjirā dadjirā Boro Jesucritoēba bārā bororā. Bārāa sāwā nĩbaēā panla jaradia-badaa. ¹³ Ādjiebbemada bia crīchadada. Ādjia o panl carea bio quĩrānadada. Jūmarā ume bia duananada.

¹⁴ Djabarā, daiba jarāēā bārā tāēna djuburia beara quēānamārēā. Soē bāsrīāē beara sobiabidada. Soē lāāē beara carebadada. Jūmarā ume droadada. ¹⁵ ĩrīnadada! Abalba bārāda biē osira idjida abarīca biē orānadada. Āteburā ewariza bādjiza biadrā oadada. Jūmarā ume bia oadada.

¹⁶ Ne jūmane bāsrīā beadada. ¹⁷ ĩnāūnaē Ācōrēa iwīdi pananada. ¹⁸ Ne jūma carea Ācōrēa bia bāēā adada. Mañdrā Ācōrēba quĩrā bā, bārāa Jesucrito ĩjā bea bēā.

¹⁹ Ācōrē Jaureba o bāra idu obi ama beārānadada. ^{II20} Ācōrēneba beababariba jara bāra igararānadada. ²¹ Jūma mañra quĩrācuita ūrīnadada, mañbe ababe dji wārādrā ĩjānadada. ²² Ni mañrī biē cadjiruara orānadada.

²³ Mñā quĩrā bā dadji necai bāi diabari Ācōrēba bārāa biara o wāida ne jūmane idji itea bia beadamārēā. Mñā quĩrā bā Ācōrēba bārā jaureda, bārā crīchada, bārā cacua sida jūma wagaida. Māwā dadjirā Boro Jesucrito zeburāde bārāa ni mañrī biē bāēā jarāē neē beaēā. ²⁴ Bārā Trānara beēā abā bā bēā jūma mañgura oya.

Pauloba jĩrūare bāēā

²⁵ Djabarā, dai carea Ācōrēa iwīdidada.

²⁶ Wārā quĩrāneba jūma djabarā nāwā jaradada: daiba quĩrā panla bārāa bia duananida. ^{III}

²⁷ Mñā dadjirā Boroēba jaraya: nañ cartara jūma djabarā quĩrāpita leadada.

²⁸ Mñā quĩrā bā dadjirā Boro Jesucritoēba idji biēba bārāa careba bāida.

^{II} Griego beade mañ versiculoda nāwā bā bā: "Ācōrē Jaure uruada quiarānadada." ^{III} Wārā quĩrāneba. Griego beade bā bā: "Isō bia quirūēba."

2 TESALONICA

Nabema carta bɔɔacarea Pauloba ũrísica bɔɔa djabarãra bia mĩga panlda, sewa jaradiabadarãda ãdji tãẽna zesiɔada, idjaba ɔɔɔɔ djabarãra coaia bɔɔada. Maɔ carea umébema cartara bɔɔasia. Djabarã carea Ȧcõrẽa bia bɔɔada apeɔa iwidiisia ãdjia biara tĩãnamãrẽã (1:1-12; 2:13-17). Maɔ awara Ȧcõrẽba cawa oi ewariɔebemada ebuɔaara bɔɔasia ɔɔɔɔɔɔbɔɔa sewaɔeba jaradia pananada tĩããnamãrẽã (2:1-12). Maɔare bɔɔasia ãdjirãba Ȧcõrẽa iwidi pananida panlda idjaba dji coaia beara trajãida panlda (3:1-15). Idjia djabarã itea tĩrũare bɔɔada 3:16-18ɔe bɔɔa.

Pauloba naɔ cartade naãrã bɔɔada

1 Mɔra Pauloa. Naɔ cartara bɔɔabɔɔa djabarã Tesa-
lonica puruɔebema itea. Bãrãra dadjirã Zeza
Ȧcõrẽnea, dadjirã Boro Jesucritoɔea. Djaba Silvanoda,
Timoteo siɔa mɔ ume panla. **2** Daiba quĩrĩã panla
dadjirã Zeza Ȧcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biɔa ãdji
biaɔeba bãrãra careba pananida, necai b̄ai siɔa bãrãa
dia pananida.

Ȧcõrẽba idji beɔea tĩãnaca cawa oiɔebema

3 Djabarã, daiba ewariza bãrã carea Ȧcõrẽa bia
bɔɔada abadaa. Daiba mãwã obadara bia bɔɔa. Bãrãba
ewariza Critora biara tĩã panla idjaba biara dji quĩrĩã
panla. **4** Maɔ carea daiba Ȧcõrẽ eberãrã duanlza
bãrãnebemada bɔɔasiɔa nẽbɔɔɔbadaa. Jarabadaa
eberãrãba bié oɔi carea epẽ panlmĩna bãrãba Critora
wãfi tĩã panlda idjaba bia mĩga panlmĩna jũma droa
panlda. **5** Maɔba cawabi bɔɔa Ȧcõrẽba jipa cawa obari-
da. Idjia bãrãra bia unu bɔɔa pe erobai carea. Maɔ carea
ara nawena bia mĩga panla.

6 Ȧcõrẽba jipa cawa obaria. Bãrã bia mĩgabi panla
idjia bia mĩgabiya. **7** Baribɔɔa bãrã, dji bia mĩga beara
ɔnãũbiya dai ɔnãũbi quĩrãca. Maɔgɔɔa mãwãya dadjirã
Boro Jesura idji nezocarã mẽsrã bea ume urua eradɔ
nũmɔne bajãneba zebɔɔɔe. Maɔne jũma Ȧcõrẽ tĩãé
beada, beɔea bia dadjirã Boro Jesuɔebema tĩãnacada
cawa oya. **9** Ȧdjirãra tɔɔɔ uruãe ewariza bia mĩgabiya.
Dadjirã Boro quĩrãpitabemada, idji lɔɔa dromanebe-
ma siɔa tɔmɔ beãfia. **10** Maɔ ewariɔe idjiderãba idjia
bia beɔeãfia. Ȧdjirã ume bia oɔa carea jũma idji tĩã be-
aba idjira bio bia ununia. Daiba idjidebema jaradia-
peɔadara bãrãba tĩãpeɔada bẽrã bãrã siɔa maɔ
eberãrãnebema.

11 Maɔ carea daiba ewariza dadjirã Ȧcõrẽa
iwidiɔada bãrãda bia unumãrẽã. Idjia bãrãra maɔ
carea trãsia. Daiba iwidi panla Ȧcõrẽba idji lɔɔaɔeba
bãrãra ne jũmane carebamãrẽã. Mãwã idji tĩã panlne-
ba bia o quĩrĩã panla bãrãba jũma oɔfia. **12** Mãwãra
bãrãneba jũmarãba dadjirã Boro Jesucritora bia
jaraɔia idjaba idjideba bãrãda bia jaraɔia. Dadjirã

Ȧcõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biɔa ãdji biaɔeba care-
ba panl bẽrã mãwã bia jaraɔia.

Cadjiruãebema eberã zeida bɔɔa

2 Maɔ awara djabarã, daiba bãrãa beɔea djuburi-
ãfia dadjirã Boro Jesucrito zeidebemada idjaba
dadjirã idji ume ãbaa dji jɔreidebemada ãi crĩcharã-
namãrẽã. Abɔɔaba dadjirã Boroba cawa oi ewarira
jũesiãda aibɔɔa, dauperarãnadua. Bariduaba Ȧcõrẽne-
ba beɔea bɔ quĩrãca mãwã jaraibɔɔa, wa mãwã jaradi-
aibɔɔa, wa daiba cartade mãwã bɔasiɔaada aibɔɔa, tĩãã-
nadua. **3** Ni maãrĩ biɔa abɔa idu cũrũgabirãnadua.
Dadjirã Boroba cawa oi ewari ze naẽna zocãrã
eberãrãba Ȧcõrẽra igaraɔia. Maɔne cadjiruãebema
eberãda odjaya. Maɔ eberãra Ȧcõrẽba tɔɔ uruãe
batabueya. **4** Idjia Ȧcõrẽra idjaba ne jũma eberãrãba
ãcõrẽ abada siɔa quĩrãca baya. Idjida jũma maɔgɔ
cãyãbara dji dromaara bɔaada aya. Maɔ bẽrã Ȧcõrẽ de
dromane chũmpeɔa jaraya idjidɔ Ȧcõrẽda.

5 Bãrãma basiɔe mɔa ɔmaɔgɔa jaraé basica?
ɔQuĩrãnebeããca? **6** Maɔ bẽrã cawa panla cãrẽba maɔ
eberãra idu odjabié bɔada. Baribɔɔa idji ewari jũebɔɔe
odjaya. **7** Nawena cadjiruara mẽrã o nĩnaa, baribɔɔa dji
iduaribié bɔba maɔ cadjiruãebema eberãra idu od-
jabié bɔa. Mãwã baya abã Ȧcõrẽba dji iduaribié bɔra
ãyã edebɔɔe. **8** Maɔbeɔa cadjiruãebema eberãra
odjaya. Baribɔɔa dadjirã Boro Jesu quĩrãwãrẽã dor-
rodoɔa zebɔɔe ara beɔebɔɔa maɔ eberãra
beaya.

9 Cadjiruãebema eberãra diauruba zebiya. Diauru
lɔɔaba ne ununacada quĩrãtanoa ocuaya eberãrãba
Ȧcõrẽba mãwã o bɔada crĩchãdamãrẽã. **10** Ne quĩrã-
tanoa cadjirua o bɔeɔba eberãrã tɔɔ uruãe bia mĩ-
gaɔida panla cũrũgaya. Ȧdjirãba wãrã beɔeada
quĩrãnaca bẽrã Ȧcõrẽba eɔɔ edaéa. **11** Ȧteɔa idu
sewada tĩãbiya. Mãwã ara ãdjiduba bio cũrũga beãfia.
12 Maɔ eberãrã wãrã beɔea tĩãé beaba cadjiruada bɔ-
siɔa obada bẽrã Ȧcõrẽba bié baya.

Ȧcõrẽba idji tĩã bea eɔɔ edaɔa

13 Djabarã, daiba ewariza bãrã carea Ȧcõrẽa bia
bɔaada abadaa. Dadjirã Boroba bãrãra quĩrĩã bɔa. Idjia

bārāra ēdrl edai carea naēnaēda edasia. Bārāba idji wārā beḁea ṽjā panl bērā idjaba idji Jaureba bārāra idji itea bia bāda bērā ēdrl edaya. ¹⁴ Daiba beḁea bia Critoḁebema jaradia panlneba Ācōrēba bārāra trāsia dadjirā Boro Jesucrito bia quiruḁebemada edaḁamārēā. ¹⁵ Maḁ bērā djabarā, zarea beaḁadua. Daiba jaradiapedaḁara, cartae bapedaḁa sida quīrādoarānada.

¹⁶ Ācōrēba dadjirāra quīrāsia. Idji biadeba sobi-abicuasia ewariza māwā beaḁamārēā. Idjaba cawabisia wārāda idjideba nebiada edaḁida. Daiba quīrā panla dadjirā Boro Jesucritoba, dadjirā Zeza Ācōrē beḁa bārāra sobiabidida idjaba zarea beḁida. Māwā bārāba beḁea panlra, o panl sida jūma bia baya.

Djabarāba Ācōrēa iwidiḁamārēā Pauloba jarāda

3 Maḁ awara djabarā, dai carea Ācōrēa iwidiḁadua dadjirā Boro beḁeara druaza isabe jūēmārēā idjaba ēberārāba maḁnebemada bia jarāḁamārēā bārā tāēna māwāna quīrāca. ² Ācōrēa iwidiḁadua दौरā ēberā cadjiruarāba bié o quīrā panlnebemada wagamārēā. Ācōrē ṽjā quīrāē beada baraa. ³ Bariblrl dadjirā Borora beḁea aba bāa. Idjia bārāra careba baya zarea beaḁamārēā idjaba cadjiruḁebemada waga baya. ⁴ Dadjirā Boroḁeba cawa panla daiba jaradiapedaḁara bārāba wārāda o panlda idjaba o pananida. ⁵ Quīrā panla dadjirā Boro Ācōrēba cawabida bārāra bio quīrā bāda. Idjaba quīrā panla idjia carebaida Critoba droaḁa quīrāca droaḁamārēā.

Coa neé trajadida panl

⁶ Djabarā, dadjirā Boro Jesucrito trāneba daiba bārāa jarāḁa djabarā coaiḁa bea ume ābaa beārānamārēā.

Daiba jaradiapedaḁa quīrāca ocaaa. ⁷ Bārāba cawa panla dai nībapedaḁa quīrāca bārāra nībaḁida panlda. Bārā tāēna panasiḁae दौरā bari pananaca basía. ⁸ Daiba bārāneda bari coaē basía, āteblrl āsa, diamasi beḁa ḁnāūnaē dewara traju sida o panasiḁaa bārāba daia ogo ne diarānamārēā. ⁹ Wārāda bārāba carebaḁamārēā iwidiḁida pananamīna iwidiḁaē basía. Āteblrl दौरā trajasiḁaa cawabiḁi carea bārāba abari quīrāca oḁida panlda. ¹⁰ Bārā tāēna panasiḁae daiba naḁda jarasiḁaa: dji traja quīrāē bāra ne cobirānada. ¹¹ Daiba ṽrī panla ḁcrlrl bārānebemada coaiḁa beada. Ādjirāra trajaeḁaaa āteblrl djārā nēblraḁe panabadaa. ¹² Maḁ djabarāa daiba dadjirā Boro Jesucritoḁeba beḁea djuburiaḁia necai trajaeḁamārēā coḁira eroḁeaḁamārēā.

¹³ Bariblrl djabarā, bia o panlneba sērānada.

¹⁴ Daiba naḁ cartae jaradiapedaḁada abalba ṽjāēblrl, jūmarāa cawabiḁadua bié o bāda. Idji ume ābaa beārānada peramārēā. ¹⁵ Bariblrl idjira bārā ume dji quīrū quīrāca eroḁearānada, āteblrl bārā djaba bērā jarāḁadua jipa omārēā.

Pauloba jīrūare bāda

¹⁶ Daiba quīrā panla dadjirā Boro necai bāi diabari-ba idji necai bāira bārāa ewariza ne jūmane dia bāida. Quīrā panla dadjirā Borora bārā ume bāida. ¹⁷ Māra Pauloa. Naḁgl beḁeada mḁ jlwaba bāblrl. Jūma mḁ cartae nāwā bābaria cawabi carea mḁblrl bāblrl. Nāwā bā bābaria. ¹⁸ Mā quīrā bāa dadjirā Boro Jesucritoba idji biadeba bārāra careba bāida.

1 TIMOTEO

Pauloba nañ cartara Timoteo itea basia. Timoteora Litra puruðebema basia. Paulora nañrã mañ puruðaa wã-nanebemada bñ bñ Hecho 14:6-23ðe. Pauloba Timoteoda idji ume jaradiaðe wãmãrẽã edaðaðebemada bñ bñ Hecho 16:1-3ðe. Ædjia beðea bia Jesucritoðebemada zocãrã puru beaðe ãbaa jaradiasidaa.

Paulora Roma puruðe preso beaðada poa 62ðe ãdrusica bñ. Mañbe jẽda Epeso puruðaa wãsia. Timoteoda ma-ma amesia djabarã nẽbrãðe beada carebamãrẽã. Mañbe Macedonia druaðaa wãsia. Nañ nabema cartara ma-malba diabuesia Timoteoa crícha biada diai carea.

Epesoðe ãclrlba drõænabema críchada jaradia panasidaa. Baribrl Pauloba basia ababe beðea bia Critoðebe-ma ñã panlneba dadjirãra cadjiruðebemada ãdrleida (1:1-20). Mañare basia sãwã djabarãba Æcõrẽa iwidiðida panlda (2:1-8), djabawẽrãra sãwã beaðida panlda (2:9-15), idjaba djabarã bororãda sãwã beaðida panlda (3:1-16). Capítulo 4ðe Pauloba basia sewa jaradia beaðebemada idjaba sãwã Jesucrito nezocara nĩbaida beaðebemada. Mañare basia djabarã boroba sãwã djabarãra wagaida bñda (5:1 neba abã 6:2ðaa). Jirũare basia Crito ñã bñba sewada igarapeða wãrã beaðada ñãida bñda. Mañ awara basia paratada awua baié bñda ãtebrã ne biada o bñda bñ bajãne ne biada erobai carea (6:3-21).

Pauloba nañ cartade nañrã bñda

1 Mñra Pauloa, Jesucritoba diabueðaa. Æcõrẽ dadji Ëdrã Edabariba dadji Boro Jesucrito ume mñra mãwã basidaa. Ara mañ Jesucritoðeba dadjira wãrãda bia beaðida cawa panla. **2** Timoteo, mñra nañ cartara bl itea bñbrlba. Mñneba Critora ñãna bẽrã brã wãrãda mñ warraca bñ. Mñra quĩrã bñ dadji Zeza Æcõrẽba dadji Boro Jesucrito biða quĩrã djuburia pananida, ãdji biaðeba careba pananida, idjaba necai bai siða dia pananida.

Ãi jaradia beaa idu jaradiabirãdua

3 Macedonia druaðaa wã naẽna mñra blã beðea djuburiasia Epesoðe bemãrẽã. Mãwã osia bla quĩrã awara jaradia beaa waa idu jaradiabirãmãrẽã. **4** Ædjirãra jaradua drõã naẽnabema nẽbrãbadara, dadji drõã naẽnabemarã trã zocãrã jaradiabada siða waa jaradi-arãnamãrẽã. Mañba ababe caicaya duanebibaria. Dad-jirãra carebaaa Æcõrẽba obi bñda oðamãrẽã. Ababe idji beðea ñã panlneba poya oðia. **5** Mñra mãwã jara bñ djabarãba crícha biaðeba, sobiaðeba, wãrãda Æcõrẽ ñã panlneba dji quĩrã duananamãrẽã. **6** Baribrl ãclrlba mañnebemada ãi wãsidea. Mañbe baridua beðea dadji carebacada ãpẽsidea. **7** Ædjirãra Æcõrẽba Moisea diaða ley jaradiabadada bñ quĩrã panla, baribrl bio cawa panl quĩrãca jaradiabadamĩna adua panla cãrẽda jaradia panlda.

8 Dadjirãba cawa panla mañ leyra biada. Baribrl aride jaradiaðida panla. **9** Mañ bẽrã cawaðida panla Æcõrẽba mañ leyra diaé basida dji jipa o bea carea, ãte-brl diasia dji ñã oðaca carea, clwlrl zarea bea carea, Æcõrẽ neé bea carea, cadjirua o bea carea, Æcõrẽ wayaðaca carea, Æcõrẽ igarabada carea, ãdji djibarirã beabada carea, mñã beabada carea, **10** daunemabada

careã, ara ãdji abaricarã ume mñã perada obada careã, djãrã nẽdobuebada careã, sewaiða bea careã, sewaðe-ba djãrã bié jarabada careã, idjaba wãrã beðeaba jara bñra oðaca careã. **11** Beðea bia quiru Æcõrẽnebemaba mañ wãrã beðeara cawabi bñ. Dadji Æcõrẽ bia quiru-ba mañra mñra diasia jaradia bemãrẽã.

Æcõrẽba Paulo quĩrã djuburiaða

12 Dadjirã Boro Jesucritoba mñra lãaða diasia idji beðea jaradia bemãrẽã. Idjia cawasia mñra ne jũmada jipa oida. Mañ bẽrã mñra basia idjia quĩrã bñda o bemãrẽã. Mañ careã mñra idjia bia bñda aya. **13** Naẽna mñra idjidebemada bié beðeabadjia idjaba idjideãda bié oi careã ãpẽbadjia. Djãrãa bié beðeabadjia. Baribrl idjia mñra quĩrã djuburiasia. Idjida waði ñãé bñda bẽrã adua bñdeba mãwã bié obadjia. **14** Dadjirã Boro Jesucritoba idji biaðeba mñra bio carebasia idjida ñãmãrẽã idjaba idji quĩrãda erobãmãrẽã.

15 Nañ beðeara wãrã ara bẽrã jũmarãba ñãnida panla: Jesucritora nañ ãjũnaa zesia cadjirua obadarã ãdrã edai careã. Cadjirua obadarãnebemada mñdrã dji cadjiruaara basia. **16** Baribrl Æcõrẽba mñra quĩrã djuburiasia. Mãwã Jesucritoba mñ, dji cadjiruaara beaðeaba unubisia idjia jũma bia droa bñda. Mñneba dji waði ñãé beaa cawabisia sãwã ãberã cadjiruara quĩrã djuburiabarida zocai bai jõcada erobeaðamãrẽã. **17** Æcõrẽda ewariza jũmarã Boroa. Idjira beucã. Dad-jirãba ununacã. Ababe idjdrã bñ. **18** Idjibrl dadjirãba ewariza bia beðeaðida panla idjaba wayaðida panla. Bia bñ mãwã baida.

18 Mñ warra Timoteo, bla oida bñra mñra jara bñbrlba. Æcõrẽneba bñdebeba jarapeðaðara quĩrãnebadua. Mãwã Crito ñã bñdeba, crícha biaðeba

¹ Ababe idjdrã bñ. Griego beðeaðe ãclrl cartade bñ bñ: "Ababe idjdrã ne cawa bñ Æcõrẽa."

bla wārā beḏeara waga erobaya bia djō ʙa quĩrāca. Ἰσχυροῦς κρίθη ἐροβηθεὶς ἰγαροδραπέδῳ ἀδῆϊα Κριτοῦ ἵῃ πανλρα ἰδυ ʙasida. ²⁰ Μαλγλ ἔβερᾶρᾶνεβemarā aʙa Himeneo basía. Aʙara Alejandro basía. Ἀδῆϊρα μλᾶ diauru jlwade ʙasia cawadamārēā Ἀcōrēnebemada waa bié beḏeadié panlda.

Sāwā Ἀcōrēa iwidiḏida panl

² Naḏda biara jaraya: jūma ἔberārā carea djabarā-ʙa Ἀcōrēa beḏea djuburiadiḏa panla, carebamārēā iwidiḏida panla, idjaba bia ʙaada aḏida panla. ² Jūma naḏ ἔjūānebema bororā carea, zarra ʙea carea biḏa Ἀcōrēa iwidiḏida panla dadjirāra necai ʙeadi carea, aduá ʙeadi carea, Ἀcōrē waya ʙeadi carea, idjaba ne jūmane jipa ʙeadi carea. ³ Māwā iwidi pananida bia ʙa. Ἀcōrē dadji Ἐδρλ Edabariba maλγλra bia unu ʙa. ⁴ Idjia quĩrā ʙa jūmarāba wārā beḏeada cawadapeḏa cadjiruadebemada ἔδρλḏida. ⁵ Ἀcōrēra aʙablrλ ʙa. Idjaba ἔberārā Ἀcōrē ume bia ʙabarida aʙablrλ ʙa. Maḏ ἔberāra Jesucrito. ⁶ Ara idjida ἰδυ beabisia jūma ἔberārāda ἔδρλ ʙai carea. Ἀcōrēba ʙaḏa ewariḏe Jesucritoba maλra cawabisia. ⁷ Maḏ carea mλra idji beḏea jarabarida ʙasia. Mλra idjia diabueḏa-ḏa ʙasia wārā beḏea idji ἵῃnida panlnebemada ju-ḏiorāēa jaradiaḏe wāmārēā. Mλra wārā beḏeada jara ʙa. ¹ Sewada oé ʙa.

⁸ Djabarā ābaa dji jλreḏdaza mλra quĩrā ʙa umaquĩrārāba crīcha biaḏeba Ἀcōrēa iwidiḏida. Maλne quĩrū ʙeadié panla, caicaya ʙeadié panla. ¹⁹ Mλra quĩrā ʙa wērārāra quĩrāipa, ariḏe djiḏeḏida. Ἀdji buḏara jūmawāyā biya eruḏié panla. Oroda wa neta nēbla ʙeada jūmawāyā pēūnié panla. ^{III} Djio nēbla ʙa siḏa jλnié panla. ¹⁰ Ἀteblrλ Ἀcōrē waya ʙea bērā wērārāba bia o panlneba bio djiio panl quĩrāca ʙeadi-ḏa panla. ¹¹ Djabarā ābaa dji jλre panlne wērārāba chupea ūrīnida panla idjaba dji bororāda waya ʙeadi-ḏa panla. ¹² Ἀbaa dji jλreḏdade mλra iduaribicaa wērāba jaradia ʙaida wa umaquĩrāda idji jlwaeḏe erobaida. Ἀteblrλ wērāba chupea ūrī ʙaida ʙa. ¹³ Māwā ʙaida ʙa Ἀcōrēba Adaḏda naārā oḏa bērā. Māwānacarea Evada osia. ¹⁴ Maḏ awara diauruba Adaḏra cūrūgaé basía, āteblrλ wērāda cūrūgasia. Cūrūgasiḏe wērāba cadjiruada osia. ¹⁵ Bariblrλ warra to panlneba wērārāra ἔδρλḏia Critoda ἵῃ pananiblrλ, wārā quĩrāda eropaniblrλ, idjaba Ἀcōrē itea bia pananiblrλ. Jūma maλγλra quĩrāipa ἔpēnida panla. ^{IV}

I Mλra wārā beḏeada jara ʙa. Griego beḏeade ἰσχυρῶς cartade nāwā ʙá ʙa: “Mλra Critoḏe bērā wārā beḏeada jara ʙa.” II Ἀcōrēa iwidiḏida. Griego beḏeade ʙá ʙa: “Jlwā ḏtaa waḏida.” Maḏ ewariḏe ἔberārāba jlwā ḏtaa wabadjidaa Ἀcōrēa iwidiḏida. Maḏ bērā eḏauḏe Ἀcōrēa iwidiḏida aḏi cāyābara jarabadjidaa: “Jlwā ḏtaa waḏia.” III Neta nēbla ʙea. Griego beḏeade ʙá ʙa “perla.” IV Maḏ versiculoba jara ʙara ebuḏa ʙa. Ἀcōrē Beḏea bio cawa ʙea-maarā Pauloba cawabi basía wērārāda dji bororāēmīna bia beada. Idjia jaraé basía warrārāda toḏida panlda ἔδρλḏi carea.

Djabarā wagabari sāwā ʙaida ʙa

³ Naḏ beḏeara wārā araa: aʙalḏa djabarā wagabarida ʙa quĩrā ʙablrλ, biada o quĩrā ʙa. ^{V2} Maḏ bērā djabarā wagabarira bié jaradi neé ʙaida ʙa, quima aʙa erobaida ʙa, jūmawāyā ʙaié ʙa, crīcha biaḏeba ʙaida ʙa, quĩrāipa ʙaida ʙa, idji deḏe jūḏbḏara bia eḏaida ʙa, idjaba jaradia cawa ʙaida ʙa. ³ Idjira beu nībaié ʙa. Quĩrūbi jλγλa ʙaié ʙa, āteblrλ aduá ʙaida ʙa. Jūmarā ume necai ʙaida ʙa. Paratada awua ʙaié ʙa. ⁴ Idji deḏebemarāra bio waga cawa ʙaida ʙa, idji warrārāra cλwlrλ ἵῃ erobaida ʙa, idjaba ἄdjirāba idjira wayaḏida panla. ⁵ Ara idji deḏebemarāḏa waga adua ʙablrλ, ḏsāwā Ἀcōrē ἔberārāda bia wagai? ⁶ Crito ἵῃé ʙea biḏa idjidebema-ḏa bia crīchaḏida panla. Māwā ἔberārāba idjidebema-ḏa bié beḏeadea idjaba diauruba idjira ἔberārā quĩrāpita bié ʙa. Ἀcōrē beḏea ἵῃna djiwidi ʙara djabarā wagabarida ʙaié ʙa dji dromada crīcharāmārēā. Māwā crīchasira Ἀcōrēba idjira cawa oya diauru cawa oḏa quĩrāca.

Djabarā carebabari sāwā ʙaida ʙa

⁸ Ara maḏ quĩrāca djabarā carebabada siḏa jipa nībaḏida panla ἔberārāba wayaḏamārēā. ^{VI} Ἀdjirāba sewada o ʙeadié panla, beu nībaḏié panla, idjaba paratada awua ʙeadié panla. ⁹ Dadjia ἵῃ panl beḏea Ἀcōrēba cawabiḏara crīcha biaḏeba bio wagaḏida panla. ¹⁰ Djabarā carebabada ʙaḏi naēna bio quĩrācui-ḏa aḏeḏida panla. Maḏbe bié jaradi neé ʙablrλ, djabarā carebabadada ʙeadiḏa panla. ¹¹ Aʙari quĩrā-ḏa ἄdji quima siḏa jipa nībaḏida panla ἔberārāba wayaḏamārēā. ^{VII} Nēblrλ o ʙeadié panla. Jūmawāyā ʙeadié panla āteblrλ ne jūmane jipa ʙeadiḏa panla. ¹² Djabarā carebabariba wērāda aʙa erobaida ʙa. Idji warrārāra, idji deḏebemarā siḏa bio waga cawa ʙaida ʙa. ¹³ Djabarā carebabadaba oḏida panlra jipa oḏiblrλ, jūmarāba ἄdjirānebemada bia beḏeadi. Māwā ne wayaa neé ἄdjirāba Jesucrito ἵῃ panlnebe-ḏa poya beḏeadi.

Wārā beḏea Ἀcōrēba cawabiḏa

¹⁴ Mλra isabe ʙl aḏe wā quĩrā ʙa. Māwāmīna mλra dārāisicada. Maḏ bērā naḏ cartara ʙl itea ʙablrλ Ἀcōrē ἔberārāra sāwā ābaa ʙeadiḏa panlda cawamārēā. Dadjirāra Ἀcōrē zocai ʙa ἔberārā. Idji wārā beḏeara quĩrācuiḏa jaradiabadaa ni aʙalḏa quĩrā awara jaradiarānamārēā. ^{VIII}

¹⁶ Wārāda Ἀcōrēba naḏ beḏea cawabiḏara bio bia ʙa:

V Djabarā wagabari. Griego beḏeade ʙá ʙa “dji aḏbari.” Cāpūrīā beḏeade biara “pastor” jarabadaa. VI Djabarā careba-ḏa. Griego beḏeade ʙá ʙa “nezoca.” Cāpūrīā beḏeade biara “diacono” jarabadaa. VII Ἀdji quima. Griego beḏeade ʙá ʙa “wērā.” Ἰσχυροῦς cartade djabarā carebabada quimarāda jara ʙa idjaba ἰσχυροῦς cartade djabarā carebabada dji wērārāda jara ʙa. VIII Wārā beḏeara quĩrācuiḏa jaradiabadaa. Griego beḏeade nāwā ʙá ʙa: “Dadjirāra wārā beḏea de jūrū, de edrebema.”

Critora naļ djaræde zesia.
 Ācōrē Jaureba cawabisia idjira jipa bāda.
 Bajānebema nezocarāba idjira unusidaa.
 Djabarāba idjidebemada judiorāēma jaradiasidaa.
 Zocārāba naļ ējūāne idjira ījāsidaa.
 Ācōrēba idjira bajā bia quirude wayacusa edasia.

Āī jaradiabadarā

4 Ācōrē Jaureba ebuða jara bāa naļ jīrūarebema ewaride ļcrlgba Crito ījā pananara igaradapeða jai cūrūgaya beada, ādjia jaradiabi panl siða ēpēnida. 2 Maļ jairāba jaradiabi panlra ēberārā dji biaca bea sewaiða beaba jaradiabadaa. Cadjirua obadaþeba maļ ēberārā crīchara jūma āī beaa. 3 Ādjirāba idu quima edabiðacaa. Ne jūma coði siða idu cobidacaa. Bariblrl Ācōrēba jūma diasia idji ījā beaba, wārā beða cawa beaba idjia bia bāa adapeða codamārēā. 4 Ne jūma Ācōrēba ocuaðara bia bāa. Maļ bērā Ācōrēba bia bāa asidara ni abal codidebemara igaradiē panla. 5 Maļ codira Ācōrē quīrāpita bia bāa Ācōrē beðeaba māwā jara bā bērā idjaba idjia bia bāa abada bērā.

Jesucrito nezoca bia

6 Bāa jūma maļglda djabarāa jaradia baiblrl, Jesucrito nezoca biada bāya. Ācōrē wārā beða dadjia ījā panl ēpē bāþeba bl jaurera lāba wari bāya bia ne co bā quīrāca. 7 Drōā naēnabema nēblrlbada bié beara igaradua. Ācōrēba quīrā bā quīrāca nībai carea cawa wādua. 8 Wārāda naļ cacuara zarea o pananiblrl, ara dadji cacuada carebaþia. Bariblrl Ācōrē ume nībaþi carea cawa wāniblrl, maļba dadjira ne jūmane carebaya. Iðibema ewaride, tēābema ewaride biða carebaya. 9 Maļ beðeara wārā araa. Jūmarāba maļra ījānida panla. 10 Maļ carea dadjira traja panla idjaba bia mīga panla. Ācōrē zocai bāba ēdrl edamārēā jļā panla. Idjia jūmarāda ēdrl edabaria. Biara jaraiblrl, idji ījābdadrl ēdrl edabaria. 11 Jūma maļgla jaradiadua idjaba ījā oðamārēā jaradua. 12 Bāa cūdrāmīna ni abāla idu igarabirādua. Āteblrl bla beðeablrlþeba, ne o bāþeba, wārā quīrāneba, quīrāira bāþeba, idjaba Crito ījā bāþeba djabarāa unubidua sāwā beaðida panlda. 13 Jūmarā quīrāpita Ācōrē Beðeara jīgua ledua, jaradia þadua, idjaba djabarāa careba þadua biara ījānamārēā abā mļ jūēblrlþaa. 14 Ācōrēba bla omārēā diaðara quīrādoarādua. Djabarā wagabadaba ādji jlwa bl ļrļ bāsiðade Ācōrēneba jarasiðaa idjia maļra diablrlgda. 15 Jūma maļgla quīrāira o þadua jūmarāba cawaðamārēā bla ewariza biara o wāda. 16 Ara bldjidebemada, bla jaradia bā siða quīrācuīta þadua. Jūma maļgla jira o nībadua. Māwā o baiblrl bāra ēdrlgla. Bāa jaradia bā ūī bea siða ēdrlþaa.

Djabarā ume sāwā baida bā

5 Drōārā quēārādua, āteblrl bl zeza ume beðeabari quīrāca ādji ume biðeþeba beðeadua ījā-

namārēā. Cūdrarāa beðeadua bl djabarā ume beðeabari quīrāca. 2 Djorarāa beðeadua bl papa ume beðeabari quīrāca. Awērārāa crīcha biðeþeba beðeadua bl djabawērā ume beðeabari quīrāca.

3 Pēdra wērārā dji carebaþi neé beara carebadua. 4 Bariblrl pēdra wērāba warrarāda erobāblrl, wiuzquerāda erobāblrl, maļglaþa carebaþida panla. Ādjirāba bio cawaþida panla sāwā ādji ēberārā carebaþida panlda. Ādji djibarirāa ne diaþida panla djibarirāba ādjirāa dia panana quīrāca. Maļgla Ācōrē quīrāpita jira bāa. 5 Pēdra wērā wārāda iduþa bāba bio cawa bāa jūma idjia erobāida bāra Ācōrēblrl diaida. Āsa, diamasi biða Ācōrēa iwidiþaria carebamārēā. 6 Bariblrl pēdra wērāba ababe bāsiðada jrlrl baiblrl, zocai bāmīna beuðaca bāa. Maļ pēdra wērāra djabarāba carebaþiē panla. 7 Jūma maļgla djabarāa obidua pēdra wērārā carea bié jaradiē neé beaðamārēā. 8 Abāla ara idji ēberārāda, idji deðebemārā siða carebaca baiblrl, Ācōrē beðeara igara bāa. Idjia Crito ījāē bea cāyābara biéara o bāa.

9 Djabarāba baridua pēdra wērā trāda cartade bāþiē panla carebaþi carea. Āteblrl nāwā beadrll bāþida panla: sesenta poa auðu beada, umaquīrā ababe erobeþada. 10 Ādjia bia opeðada carea trļ bāga beaðida panla. Ādji warrarāda bia daupēbadjideþlrl, ādji deðe zepedāþara bia edabadjideþlrl, djabarā jīrūra slgbladjideþlrl, bia mīga beara carebabadjideþlrl, idjaba ne jūma biada obadjideþlrl, maļ pēdra wērā trļra cartade bāþida panla. I

11 Bariblrl pēdra wērā waði warrada bea trļra cartade bārnadua. Ādji cacuaba o quīrā bāþeba wayacusa quima eda quīrābadaa. Māwā ādjia Crito traju oði carea waa quima edadaēana apedāþara igarabadaa. 12 Ādjia naārā beða bāpeðada quīrāca beaðaca bērā beðeade panebaria. 13 Maļ awara ādjirāra deza nībabadaa idjaba coa panebadaa. Coa bea awara nēblrada o panebadaa, djārā nēblraþe panebadaa, idjaba ne jaraié beada beða panebadaa. 14 Maļ carea mļa quīrā bāa pēdra wērā waði warra beara quima edaðida, warra toðida, idjaba ādji de siða bia wagaðida. Māwāra dadjirā dji quīrūba poya bié beðeaēa. 15 Mļa maļda jara bāa ļcrlrl pēdra wērārā āī wānapeda diauruda ēpē panl bērā.

16 Crito ījā bā wērāba pēdra wērā idji ēberārā tāēna beada carebaida bāa. II Maļ pēdra wērāra djabarāba carebaþiē panla. Āteblrl pēdra wērā ēberārā neé bādrll carebaþida panla.

Djabarā wagabadarā ume sāwā oðida panl

17 Djabarā wagabadarāba bia o panl carea djabarāba crīcha biðeþeba ādjirāda carebaþida panla ara jāwā bearnamārēā. Biara Ācōrē beða jaradiabadara, dadji sāwā nībaideþema jaradiabada siða carebaþida panla. 18 Ācōrē Beðeaba nāwā jara bāa: "Bāa paca ne clradlgabi bāþe idji itera jļrādua." III Idjaba nāwā jara bāa: "Ne o bāba paratada edaida bāa idjia o bābāri." IV

I Jīrūra slgbladjideþlrl. Maļba jara bāa nezoca quīrāca djabarāa carebabadjideþada. II Crito ījā bā wērāba. Griego beðeade

¹⁹ Abalba djabarā wagabarida bié jaraiβlɾɿ, baribɾɿ ẽberā umẽba wa ũbeaba abarida jaradẽβlɾɿ, maļ beðeara t̃jārādua. ²⁰ Baribɾɿ djabarā wagabariba cadjiruada o baibɾɿ, jũmarā quĩrãpita quẽãdua waabemarāba wayaðamãrẽã. ²¹ Ācõrẽ quĩrãpita, Crito quĩrãpita, bajãnebema nezocarā quĩrãpita biða mļa bļa jaraya: jũma mļa jaradara t̃jã odua. Ni abalare ðarãdua, aþebɾɿ jũmarā ume quĩrãpita o ðadua. ²² Quĩrãcuita crĩchaẽne bl jɿwara ni abal l̃rɿ ðarãdua djabarā wagabarida ðamãrẽã. Bla mãwã oibɾɿ, idjia cadjiruada osira bl siða maļ cadjirua carea beðeade ðaya. Jũma cadjiruadẽbemada aĩ ðadua.

²³ Bɿra baridua cacua bié ðabari bẽrã ababe baidoda dorãdua. Aþebɾɿ uva ða siða bl ði carea maãrĩ dodua.

²⁴ Ācõrẽba cawa oi naẽna l̃cɿɿɿba cadjirua o panɿra dadjia ebuða unubadaa baribɾɿ dewararãba cadjirua o panɿra tẽãbe cawaða. ²⁵ Ara maļ quĩrãca l̃cɿɿɿba bia o panɿra dadjia ebuða unubadaa, idjaba l̃cɿɿɿba bia o panɿra ebuða ununacamĩna mẽrã beẽa.

Nezocarã sãwã beaðida panɿ

6 Crito t̃jã panɿ nezocarãba ðdji borora waya beaðida panɿ. Mãwãra dewararãba Ācõrẽda, dadjia jaradia panɿ siða bié jaradãẽã. ² Ādjirã boroba Critoda t̃jã abɿɿɿ, crĩchaẽiẽ panɿ djaba bẽrã wayadãẽda. Aþebɾɿ idji itea biara trajadida panɿ. Ādji trajudeba Crito t̃jã ababa parata edabari bẽrã quĩrãneba idji itea trajadida panɿ. Maļɿɿ jaradia ðadua. Idjaba mãwã oðamãrẽã ðdjirãa jaradua.

Parata awua ðea

³ Abalba quĩrã awara jaradia baibɾɿ, dadjirã Boro Jesucritoba jipa jaradiaðada aĩ ðadã aibɿɿ, idjaba dadji jipa nĩbãðẽbema siða quĩrã awara jaradia baibɿɿ, jũma cawa ðada crĩcha ðamĩna wãrãda adua ða. Sobié ðadẽba ijara beðea ðebaria. Baridua beðea carea caicaya ðebaria. Maļɿɿbeba zebaria djãrãba erobã carea bié ðaida, djãrã ume quĩrũbi jɿɿ ðaida, djãrã ẽcarraare bié beðea ðaida, idjaba djãrã ume bié crĩcha ðaida. ⁵ Maļ ẽberã crĩcha aĩrã ðeara, wãrã beðea adua ðea siða baridua ijara beðeabadaa. Ādjirãba crĩchabadaa Ācõrẽ t̃jã ðadẽba parata edadida. ¹⁶ Wãrãda Ācõrẽ t̃jã ðadẽba nebã waibɿada eropanɿ. Baribɿɿ ara dadjia naļ ẽjũãne eropanɿba necai beaðida panɿ. ⁷ Tosidãde dadjirãba naļ ẽjũãna ni cãrẽ siða enenaẽ basĩa. Beubɿadẽ ni cãrẽ siða ededãẽã. ⁸ Maļ bẽrã coðida eropanɿbɿɿ, cacuadẽ jɿnida eropanɿbɿɿ, ara maļba necai beaðida panɿ. ⁹ Baribɿɿ parata bara ða quĩrã ðeaba ne jũma awua panɿneba cadjiruadẽ ðabadaa. Maļne ne siriẽ ðea awua panɿneba, dadji aĩrã ðea awua panɿneba biða cadjiruadẽ panebadaa animarã jɿcaraba jidaða quĩrãca. Maļne ðdjirãra bio aĩrãpẽða bio bié beabarã.

l̃cɿɿɿ cartadẽ bã ða: "Crito t̃jã bã wẽrãba wa umaquĩrãba." III Deuteronomio 25:4. IV Luca 10:7. I Griego beðeade l̃cɿɿɿ cartadẽ naļ siða bã ða: "Maļɿɿ ume ðbaa ðarãdua."

¹⁰ Ne jũma cadjiruara parata awua ðadẽba zebaria. Ara maļ awua panɿneba l̃cɿɿɿba Crito t̃jã pananara igarasidãa. Mãwã ðdjira bio biẽara panesidãa.

Pauloba Timotea obidã

¹¹ Baribɿɿ bla Critora t̃jã bã bẽrã jũma maļɿɿbebemada aĩ nĩbadua. ^{II} Jipa nĩbadua. Ācõrẽra ẽpẽdua. Soðeba wãrãda Critora t̃jã ðadua. Jũmarãda quĩrã ðadua. Jũma droadua. Jũmarã ume aduã ðadua. ¹² Ne jũmane Critora t̃jã ðadua bia djõ bã quĩrãca. Mãwã bɿra ewariza Ācõrẽ ume zocai ðaya. Bla Crito t̃jã ðada zocãrã duanɿ quĩrãpita jarasidẽ Ācõrẽba bɿra t̃ɿsia maļ zocai ðaira erobãamãrẽã. ¹³ Jũma zocai ðeara Ācõrẽneba zocai panɿ. Ara maļ Ācõrẽ quĩrãpita mļa beðeada jaraya bla t̃jã o ðamãrẽã. Jesucrito quĩrãpita biða abari beðeada jaraya idjia wãrã beðeada Poncio Pilato quĩrãpita jaradã quĩrãca. Mļa naļɿɿda jaraya: mļa jaradia bãra quĩrãpita t̃jã o ðadua bié jaradã neẽ abã dadjirã Boro Jesucrito zebɿɿdãa. ¹⁵ Ācõrẽba ðadã ewaridẽ idjira unubiya.

Ācõrẽ biya quiruda jũmarã Boroa.

Idjira jũma bororã cãyãbara dji dromaara ða idjaba jũma dji droma ðea Boroa.

¹⁶ Ababe idjida beuca. Idji ðama dorrodorroa nũmɿ bẽrã ni abalda caita poya wãnaẽã.

Idjira ni abalba ununaẽ panɿ idjaba poya ununaca. Mļa quĩrã ða ewariza jũmarãba idjia bia beðea pananida idjaba jũmarãda poya erobãida.

Bia ða mãwã ðaida.

Parata bara beaba sãwã oðida panɿ

¹⁷ Naļ ẽjũãne parata bara ðearã jaradua dji dro-marãda crĩcharãnamãrẽã. Ādjia ne eropanɿra dãrã droaca bẽrã jaradua maļneba bia beaðida crĩcharãnamãrẽã. Biara Ācõrẽdɿ crĩchadida panɿ. ^{III} Idji-abɿɿ dadjirãa ne jũmada aduba dia ða necai beadãamãrẽã. ¹⁸ Dji ne bara ðea jaradua jũmarã ume bia oðamãrẽã. Idjaba jaradua ðdjia eropanɿnebemada sobãðeba dewararãa diaði carea beaðida panɿ. ¹⁹ Mãwã bia o panɿneba ne waga wãbɿɿ quĩrãca o panɿ nocoarebema ewaridẽ bia beaði carea. Maļne ðdjia wãrã zocai ðaira erobãidã.

Pauloba naļ cartadẽ jĩrũare ðadã

²⁰ Timoteo, jũma Ācõrẽba jaradãra bio wagadua. Ācõrẽ quĩrãpita bié ðea nẽbɿɿbadara igaradua. Idjaba jũma crĩcha Ācõrẽ beðea ume quĩrã awara ðeara igaradua. l̃cɿɿɿba maļ crĩcha ðeara necawaadã abadaa. Baribɿɿ necawaẽã. ²¹ l̃cɿɿɿba maļ necawaara eropanɿana abadaa. Maļ carea ðdjia Crito t̃jã pananara igarasidãa. Mļa quĩrã ða Ācõrẽba idji biadẽba bɿra careba ðaida. ^{IV}

II Critora t̃jã bã. Griego beðeade "Ācõrẽ ẽberã" bã ða. III Ācõrẽ. Griego beðeade l̃cɿɿɿ cartadẽ bã ða "Ācõrẽ zocai bã." IV Bɿra. Griego beðeade l̃cɿɿɿ cartadẽ bã ða "bãrãra."

2 TIMOTEO

Pauloba umébema carta Timoteo itea baside wayacusa preso basia. Poa 67de basica bla. Idji preso badebemada edrleđa crícha ba bërã nañ cartara basia Timoteoba idji isabe aclede zemãrëã (4:6-13; 4:21).

Pauloba naãrã basia Timoteo carea Ācõrëa bia blađa abarida (1:1-7). Mañare basia Timoteora peraié bađa Jesucrito carea ni idji preso ba carea (1:8-18). Mañare basia Jesucrito tãã badeba zarea bamãrëã idjaba ne jũmane Ācõrë itea bia bamãrëã (2:1-26). Mañare basia jirũarebema ewaride minijichiada zeimĩna Timoteoba Ācõrë beđeada jipa jaradia bađa bađa (3:1neba aba 4:5daa). Mañare basia idji cawa oblađebemada idjaba jarasia Timoteora isabe zemãrëã (4:6-22).

Dji crícha dromada nañgla: “Ācõrë beđeera jaradia bađa. Ēberãrãba ũrĩ quĩrã panlne, ũrĩ quĩrãã panlne biđa jaradia carea bađa.” (2 Timoteo 4:2).

Pauloba nañ cartade naãrã bađa

1 Mãra Pauloa. Ācõrëba quĩrãna bërã mãra Jesucritoba diabueđa. Idjia mãra diabuesia Ācõrëba diai jarada zocai baidebemada jarade wãmãrëã. Mañ zocai baira Jesucriteba bla. ² Timoteo, nañ cartara bl itea bablrla. Mãra blra bio quĩrã bla mã warra quĩrãca. Quĩrã bla dadji Zeza Ācõrëba, dadji Boro Jesucrito biđa blra quĩrã djuburia pananida, adji biđe-ba careba pananida, necai bai siđa dia pananida.

Timoteo carea Pauloba Ācõrëa bia blađa ađa

³ Āsa, diamasi biđa mãra Ācõrëa iwieiblrlde bl carea bia blađa abaria. Ācõrëba jara bãra crícha biđeba obaria mã drõã naenabemarãba opeđa quĩrãca.

⁴ Mã wãblrl carea blra jãsia. Mañ críchablrlde aclede wã quĩrã babaria bio basriđa bai carea. ⁵ Mã quĩrãneba babaria bla Critora wãrãda tãã bađa bl rapadjora Loidaba, bl papa Eunice biđa bl naëna tãã panana quĩrãca. Mã cawa bla bla biđa abari quĩrãca Critora tãã bađa. ⁶ Mã jlwara bl lãrl baside Ācõrëba bla diasia idji itea ne omãrëã. Mañ carea mãra jaraya: Ācõrëba diađara biara ëpë odua. ⁷ Ācõrëba dadjia ne waya bai soda diaé basia, ađeblrl dadji sođe diasia jũma poya ođamãrëã, quĩrãda erobeđamãrëã, idjaba dadji cacuara jipa erobe cawađamãrëã.

⁸ Mañ bërã dadji Boro Jesucritebemada jarai carea perarãdua. Mãra Jesucrito carea preso bamĩna perarãdua. Āteblrl beđe bia Jesucritebema jaradiablrlde Ācõrë lbađeba bl siđa bia mĩgai carea bađa.

⁹ Ācõrëba dadjirãra edrl edasia idjaba trãsia idji itea bia beđamãrëã. Dadjia bia o panl carea mãwã oé basia, ađeblrl idji biđeba oida crícha bađa bërã mãwã osia. Wãrãda nañ ëjũã bai naëna Ācõrëba idji biđeba críchasia Jesucriteba dadjirãra carebaida.

¹⁰ Mañbe Jesucrito dadji Ēdrã Edabari zeside unubisia sãwã idji biđeba carebabarida. Dadji beuida bađara Jesucritoba jõbipeđa ewariza zocai bađa diasia. Beđe bia idjidebemaba mãra ebuđa cawabi bla.

¹¹ Ācõrëba mãra basia mañ beđe bia jarabarida bamãrëã, Jesucritoba diabueđa bamãrëã, idjaba judiorãe jaradiabarida bamãrëã. ¹² Mañ carea mãra bia mĩga bla. Bariblrl peraé bla. Mã cawa bla caida tãã bađa. Idjaba cawa bla mãra idji jlwade wagamãrëã bađa idjia poya wagaida aba idjia cawa oi ewarida. II

¹³ Mã jipa jaradia bađa quĩrãca jaradia bađa. Jesucrito tãã badeba, quĩrãneba nĩbađa. ¹⁴ Ācõrë Jaure dadji sođe baba wãrã beđe Ācõrëba bla diađara bio waga bađa.

¹⁵ Bla cawa bla berara jũma djabarã Asia druađebe-maba mãra igarasida. Djaba Pigeloba, Hermogene biđa mãwã osida. ¹⁶ Bariblrl mãra quĩrã bla dadji Boroba djaba Onesiporo ëberãrãra quĩrã djuburia bađa. Idjia mãra bãrima zocãrã carebasia. Mãra carenaba jã bamĩna mã carea quĩrã peraé basia. ¹⁷ Āteblrl Roma purude jũpeđa mãra quĩrãcuiã jãrl nĩne unusia. ¹⁸ Mãra quĩrã bla dadji Boroba cawa oi ewaride idjira quĩrã djuburiada. Bla cawa bla Onesiporoba Epesode bio carebasida.

Sãwã Jesucrito beđe jaradiaida bla

2 Mã warra, Jesucrito biđeba zarea bađa. ² Mã zocãrã ëberãrã quĩrãpita jaradia bađa bla ũrãsia. Ara mañ jaradia bađara bla biđa djabarã jipa bea jaradia bađa adjirãba abari quĩrãca dewarãra jaradiađamãrëã.

³ Blra Jesucrito sordao bia bërã mã quĩrãca bia mĩgai carea bađa. ⁴ Sordaoba ne baridua oca, ađeblrl idji boroba quĩrã bađrl obaria bia unumãrëã. ⁵ Idjaba dji jemenebarida idji jemeneida ba quĩrãca jemeneéblrl, idjia poyablrl siđa idjia edaida bađara edaéa. ⁶ Ējũã o bãra bia mĩgabaria. Mañ bërã idjiablrl néu za-udəbebemada naãrã edaida bla. ⁷ Mãra jara bãra bio

I Judiorãe. Griego beđeđe lãrl cartade mãra neã. II Idji jlwade wagamãrëã bađa. Ācrlrlmaarã mañ beđeaba jara bla: “Idjia mã jlwade bađa.”

críchadua. Dadjí Boro Jesuba b́la j́uma maḷgḷra cawabiya.

⁸ Jesucrito debemada quírānebadua. Idjira Davideba zedaa. Idjira beu badada Ācōrēba ḷrēbabisia. Maḷ beḷea bia idjidebemada mḷa jaradia b́la. ⁹ Maḷ carea mḷra bia mīga b́la. Mḷra ēberā cadjirua quírāca carenaba jḷ eropanla. Baribḷḷ Ācōrē beḷeara jḷ eropanléa. ¹⁰ Maḷ carea mḷa j́uma droa b́la Ācōrēba edaḷa ēberārā carebai carea. Māwā Ācōrēba ādjirā sida Jesucrito deba ēdḷ edaya ewariza idji bia quiru debemada erobeḷamārēā.

¹¹ Naḷ beḷeara wārā araa:

Dadjirāda Crito ume beusiḷabḷḷ, idji ume zocai panania.

¹² Dadjirā bia mīga panlda droaḷibḷḷ, idji ume dji bororāda beḷaia.

Dadjirāba Critoda adua panlana aḷibḷḷ, idjia biḷa dadjirāra adua b́laḷa aya.

¹³ Dadjirāda idji ume jipa nḷbaḷaēbḷḷ, idjida jipa babaria ara idjia jaradara o ama b́aca bēra.

Ācōrē nezoca sāwā b́aida b́a

¹⁴ J́uma maḷgḷra djabarāa quírānebabi b́adua. Dadjirā Boro quírāpita jaradua ādjirāra baridua beḷea carea caicaya beḷaie panlda. Maḷ caicayaba biada dia-caa, ātebḷḷ dji ūrī bea críchara ārībaria. ¹⁵ Ācōrē wārā beḷeara jipa jaradia b́ada unubi b́adua. Ne obari bia quírāca quírācuia o b́adua Ācōrēba b́ra quírā pera neé bia unumārēā. ¹⁶ Ācōrē quírāpita bié bea nēbḷḷbadara igaradua. Maḷ ēpē beara Ācōrēnebemada tḷmlara wābadaa. ¹⁷ Ādjia jaradia panlba ēberārāra ārī wābaria aḷaba pea co wābari quírāca. Māwā jaradiabadarā tāēna Himeneoda, Pileto sida panla. ¹⁸ Ādjira wārā beḷe debemada āi wāsidaa. Ādjia jaradiabadaa ēberārā jaidapedadara ḷrēbacuasidaa. Maḷgḷbeba ḷcḷḷba Crito ḷjā panlra ādjia ārīblda. ¹⁹ Baribḷḷ Ācōrē ēberārāba Critora bio ḷjā panla de jirūba dera zarea erobabari quírāca. Ācōrēba idjiderāda cawabi carea nāwā jarasia: “Dadjirā Boroba j́uma idjiderāra cawa b́la.” Idjaba jarasia: “Dadjirā Boro ḷjā panlana a beaba j́uma cadjiruara igaradida panla.”

²⁰ De waiḷaḷe ababe oro oḷada, parata oḷa sida beaēa, ātebḷḷ bacuru oḷada, egoro caḷa sida beaa. ḷcḷḷra dji biara bea bēra baridua ewari carea beaēa, baribḷḷ waabemara baridua ewari carea beaa.

²¹ Dadjirā sida ara maḷ quírāca panla. Dadjirāba cadjiruara igaraḷibḷḷ, dadjirā Boro itea dji biara beada panania. Māwā dadjirāneba idjia ne poya oya idjaba ne j́uma biada oḷi carea beḷaia.

²² Cūdrarāba cadjirua awua panlnebemada āi b́adua. Jipa oida ēpē b́adua. Jesura ḷjā b́adua. J́umarāda quírā b́adua. J́umarā ume necai b́adua. Dadjirā Boro Ācōrēa iwidiadarā ume so jipa b́aḷeba j́uma maḷgḷra ēpē b́adua. ²³ Ēberārāba críchra sirié bea beḷea panlne eḷa beḷearādua. B́a cawa b́a maḷgḷbeba caicayabadada. ²⁴ Dadjirā Boro nezocara ijara b́aie b́la, ātebḷḷ j́umarā ume aduā b́aida b́la. Jaradia cawa b́aida b́la. J́umarā ume droa b́aida b́la. ²⁵ Idjia jaradia

b́a quírānaca ēberārāa beḷea biḷeba Ācōrē beḷeara cawabida b́la. Māwāra Ācōrēba ādjirāra carebaicada idjima j́eda zedapeda wārā beḷeada cawaḷamārēā.

²⁶ Quírāipa críchasiḷara ādjirāra diauruba jida erobeḷebemada ēdḷaia. Ara nawena diauruba jida pe erob́a idjia quírā b́ra oḷamārēā.

Jirūarebema ewaride ēberārā sāwā beḷaia

³ B́a naḷgḷda cawa b́aida b́a. Jirūarebema ewaride minijchiada zeya. ² Ēberārāba ne j́umada ādji itea quírānia, parata awua beḷaia, ādjida biara beḷaia aḷia, dji dromada críchadua, djārāda bié jaradua, ādji djibarirā beḷeara ḷjānaca baya, ādji carebabḷḷ ēberāa bia b́aḷa aḷaca baya, idjaba Ācōrēra wayaḷaca baya. ³ Ādjirāba djārāda quírānaca baya, quírā djuburiadaca baya, nēbḷḷra oya beḷaia, cadjirua oḷira poya igaraḷaca baya, jḷwaichia beḷaia, idjaba ne j́uma biada igaraḷa. ⁴ Ādji dji bia quírāca eropanlra cūrūga b́aḷeba bié oḷia. Bio críchadaēne ne bariduada o beḷaia. J́umarā cāyābara ne cawaara beḷaia aḷia. Ācōrē cāyābara b́asriḷada biara quírā beḷaia. ⁵ Ācōrē ḷjā beaca beḷaia baribḷḷ iduaribiḷaēa Ācōrēba idji lḷaḷeba ādjira jipa b́amārēā. Maḷgḷrā ume ābaa b́arādua.

⁶ Māwā beara djārā deza wābadaa wērā críchra neé bea, cadjiruaba bira beada cūrūgaḷi carea. Maḷgḷ wērārāba ne j́uma cadjirua o quírā b́aḷeba bariduada ḷjābadaa. ⁷ Ādjirāra ewariza ne cawa wānaa, baribḷḷ wārā beḷeara poya cawaḷacaa. ⁸ Janéba, Jambre biḷa Moise beḷea igarapedada quírāca āi jaradia bea biḷa wārā beḷeara igarabadaa. ¹ Ādji críchra cadjiruaba j́uma ārī beaa. Wārā beḷeara cawaḷacaa. ⁹ Baribḷḷ ādjia o panlra bia odjaēa. J́umarāba ādjira críchra neé beada ebuda cawaḷa Moise ewaride Jané, Jambre māwāpedada quírāca. II

Pauloba Timoteoa obida

¹⁰ Baribḷḷ blabḷḷ j́uma mḷa jaradia b́ra bio cawa b́a. Mḷ nḷbada, mḷa o quírā b́ada, mḷa Crito ḷjā b́ada, mḷa j́umarā ume droa b́ada, mḷa quírā erob́ada, mḷ bié oḷi carea ēpēblda j́uma droa b́ada, mḷ bia mīga b́a sida bla cawa b́a. Antioquiaḷe, Iconione, Listraḷe biḷa mḷ bié oḷi carea ēpēpedada bla bio cawa b́a. III Mḷra bio bia mīgasia. Baribḷḷ dadjí Boroba j́uma maḷgḷdebemada ēdḷ b́asia. ¹² Wārāda j́uma Jesucrito ḷjā bea Ācōrē quírāpita bia nḷnada ēberārāba bié oḷi carea ēpēnia. ¹³ Baribḷḷ ēberā cadjiruārāba, djārā cūrūgabada biḷa wetara cadjiruara o wānia. Djārāra cūrūga beḷaia idjaba dewararāba ādjira cūrūgaḷia.

¹⁴ Baribḷḷ bla cawaḷara wārā arada cawa b́a bēra maḷra ēpē wādua. B́a cawa b́a b́la jaradiapedadaba jipa jaradiasiḷada. ¹⁵ Caiḷe eḷa Ācōrē Beḷeara cawasia. Maḷ beḷeaba b́la cawabi b́aya abalba Critoda ḷjāsira Ācōrēba ēdḷ edaida. ¹⁶ Ācōrēbḷḷ j́uma Idji

I Exodo 7:10-12. Janéra, Jambre sida Egipto debema ne cawa bea basia. II Exodo 8:16-19. Janéba, Jambre biḷa j́uma poya oḷaé basia Moiseba Ācōrēneba oḷa quírāca. Māwā j́umarāba cawasidaa ādjira sewaida beada. III Hecho 13:44ḷe abā 14:21naa.

Bedeara b̄abisia. Jūma maḷgḷra bia b̄a jaradiai carea, cadjirua o b̄eara quēāi carea, āi o b̄eara jipa o cawabi carea, idjaba sāwā quīrāipa nīb̄aēda cawabi carea.

¹⁷ Māwā Ācōrē ēberārāba ne jūma biada o cawadapeḷa poya o panania.

4 Jesucritora zeya jūmarā Boroda b̄ai carea.

Maḷne ēberārā zocai b̄eara, beupeḷada siḷa cawa oya. Maḷ b̄ērā Jesucrito quīrāpita, Ācōrē quīrāpita biḷa m̄la naḷ beḷeada jaraya b̄la omārēā. ² Ācōrē beḷeada jaradia b̄adua. Ēberārāba ūrī quīrīā panlne, ūrī quīrīāē panlne biḷa jaradiai carea b̄adua. Āi o b̄eara jipa o cawabidua. Cadjirua o b̄eara quēādua. Idjaba djabarāra carebadua biara iḷānamārēā. Jūma droa b̄aḷeḷa, quīrācuita jaradia b̄aḷeḷa māwā odu. ³ Ewari aba ēberārāba wārā beḷeada ūrī quīrīāē panania. Ātebḷḷ ādjia quīrīā panlḷa ēpēnia. Maḷ b̄ērā jaradia-badada zocārā jḷḷāia ādjia ūrī quīrīā panlḷa jaradi-ādamārēā. ⁴ Ādjirāba wārā beḷeada ūrī ama beḷāia, maḷne naḷ duḷabemaba nēbḷḷbadada ēpēnia.

⁵ Baribḷḷ bḷra ne jūmane quīrāipa b̄adua. Bia mīga b̄aḷe droa b̄adua. Beḷeā bia Critoḷebemada jaradia b̄adua. Jūma b̄la Ācōrē itea oida b̄ara jipa o b̄adua.

⁶ Dārāēne m̄ra beḷāia. ¹ M̄l beui ewarira caita b̄a. ⁷ M̄la Ācōrē itea oida b̄adara jūma osia. Jūma jipa o b̄a carea dadjia Boroba m̄l itea nepeda waga erob̄a. Idjia jipa cawa obari b̄ērā maḷ nepera m̄la diaya idjia cawa obḷḷe. Baribḷḷ ababe m̄la diaēā, ātebḷḷ jūma idji zei ewari unu quīrīā b̄earā diaya.

Timoteo zemārēā Pauloba jaradā

⁹ Isabe m̄l acḷe zedua. ¹⁰ Djaba Cresentera Galacia druadā wā b̄a. Titora Dalmacia druadā wā b̄a. Maḷ awara djaba Demāba naḷ ējūānebemada biara quīrīā-

I Dārāēne m̄ra beḷāia. Griego beḷeade nāwā b̄ā b̄a: "M̄ra uva b̄a Ācōrēā wea diabḷda quīrāca b̄a." Maḷ beḷeadeba Pauloba cawabi b̄asia dārāēne ēberārāba idjira Crito carea beḷāia.

na b̄ērā m̄ra igarapeḷa Tesalonica puruḷa wāsia.

¹¹ Ababe djaba Lucada m̄l ume b̄a. Bḷ zebḷḷe djab Marcoda jḷḷe wāpeḷa enedua. ^{II} M̄la Ācōrē itea o b̄ara idjia carebaida b̄a. ¹² Djaba Tiqicora m̄la Epe-soḷa wābisia. ¹³ Bḷ zebḷḷe m̄la j̄sua carea jḷbarida enedua. Maḷda Troa puruḷe, djaba Carpo deḷe b̄esia. Idjaba m̄l carta b̄eara enedua. M̄la biara quīrīā b̄a m̄l carta animarā eḷe b̄ā beada.

¹⁴ Jiorroḷeba ne obari Alejandropa m̄l bié oḷa carea dadjirā Boroba cawa oya. ¹⁵ Idji ume quīrācuita b̄adua. Dadjia jaradia panlnebemada idjia bio bié jara b̄a.

¹⁶ Ara m̄ldji carea dji dromarā quīrāpita beḷeasiḷe ni ab̄alḷda m̄lare beḷeade b̄asia. Ātebḷḷ jūmarāba m̄ra igarasiḷa. M̄la quīrīāēā ādjira maḷ carea Ācōrē quīrāpita beḷeade beḷāia. ¹⁷ Baribḷḷ dadjia Borora m̄l ume b̄asia. Idji l̄b̄ada m̄la diasia idji beḷeā jaramārēā. Māwā jūma judiorāē arima duanlba ūrīsiḷa. Maḷne dadjirā Boroba m̄ra imama iteḷebemada ēḷḷ edasia. ¹⁸ Maḷ awara dadjirā Boroba jūma m̄l bié obḷadēbemada ēḷḷ edaya. Idjia m̄ra waga edeya idji ēberāra bajāne bia pe erob̄ama. Ewariza idjia bio bia beḷeade panla. Bia b̄a māwā b̄aida.

Pauloba j̄rūare b̄adā

¹⁹ Djaba Aquilaa, Prisca biḷa jaradua m̄la quīrīā b̄ada ādjira bia pananida. Ara maḷ quīrāca djaba Onesiporo ēberārā jaradua. ²⁰ Djaba Erastora Corinto puruḷe b̄esia. Djaba Tropimora cacua bié beḷa b̄ērā idjira Mileto puruḷe amesia. ²¹ Cue jara bai naēna isabe zedua. Djabarā Eubuloba, Pudenteba, Linoba, Claudiaba, jūma djabarā biḷa quīrīā panla bḷra bia b̄aida.

²² M̄la quīrīā b̄a dadjirā Boro Jesucritora bḷ ume b̄aida idjaba Ācōrēba idji biḷeḷe bārāra careba b̄aida. Bia b̄a māwā b̄aida. **III**

II Marco. Hecho 13:5; 13:13; 15:36-40. III Bia b̄a māwā b̄aida. Griego beḷeade ḷcḷḷ cartade maḷra neēā.

TITO

Pauloba nañ cartada Tito itea b̄asia. Mañ Titoba Paulođeba Jesucritora iñj̄asia (1:4). Mamałba ãtaa Paulo ume niñbabadjia. Paulo nañr̄a Jerusaleñnaa djabarã bororã ume beđeade w̄aside Titora edesia (Galata 2:1-3). 2 Corintođe 2:12-13đe, 7:5-6đe biđa jara b̄aa Titoba djabarã Corintođebemarãa jaradia b̄abadjida. 2 Timoteo 4:10đe jara b̄aa Titora Dalmacia druadaa w̄asida.

Romane preso b̄ada ēdr̄l̄adacarea Pauloba wayacusa puruza djabarã acł̄e w̄asia. Tito ume beđe bia Jesucritođebemada Creta morro dromanaa jarade w̄asidaa (1:5). Ἀσκλησῆς iñj̄apeđadacarea Pauloba Titora mama amesia jaradia b̄amār̄ēã. M̄aw̄nacarea Pauloba nañ cartara diabuesia Titora idji ume Nicopoli puruđaa w̄amār̄ēã (3:12). Tiq̄uicoda wa Artemada diabuesia Tito cacuabari djabarãa jaradia b̄amār̄ēã. Poa 63đe Pauloba nañ cartara Corintođeba diabuesica b̄aa. Djaba Zenaba, Apolo biđa Titomaa edesidaa (3:13).

Pauloba Ācōr̄ēã bia b̄aada apeđa b̄asia djabarã wagabadarãda s̄aw̄ã beađida panłda (1:1-9) idjaba Titoba sewa jaradia bea carea quĩr̄acuitaıda b̄ada (1:10-16). Mañare b̄asia dr̄oār̄ãda, djorarãda, cūdrarãda, nezocarã siđa s̄aw̄ã beađida panłda (2:1-10). Mañare b̄asia Ācōr̄ēba ādjir̄ã ēdr̄l̄ edađa b̄ēr̄ã jipa niñbeđida panłda (2:11đeba aba 3:10đeaa). J̄ir̄ũare b̄asia Titora zemār̄ēã (3:12-15).

Dji cr̄icha dromada 2:15đe b̄ã b̄aa: “Jũma mañgłra jaradia b̄adua. Carebadua djabarãba mañ beđeara iñj̄ã ođamār̄ēã. Āi o beara quēãdua, Ācōr̄ēba błra b̄ada b̄ēr̄ã m̄aw̄ã omār̄ēã. Djabarãa błra idu igarabirãdua.”

Pauloba nañ cartade nañr̄ã b̄ada

1 M̄lra Paulo, Ācōr̄ē nezocaa idjaba Jesucritoba diabuedaa. M̄lra diabuesia Ācōr̄ēba edadarãba idjida iñj̄anamār̄ēã idjaba w̄arã beđe cawadapeđa Ācōr̄ēba quĩr̄ã b̄ã quĩr̄ãca beađamār̄ēã. 2 Ādjir̄ãba ewariza Ācōr̄ē ume zocai panani carea j̄ã panła. Nañ ējũã oi naēna Ācōr̄ē sewa ocaba mañ zocai b̄aira diaıda jarasia. 3 Mañbe idjia b̄ada ewaride m̄la jaradia b̄adeba idji beđe Critođebemada ebuđa cawabisia. Mañ beđeara Ācōr̄ē dadji Ēdr̄l̄ Edabariba m̄la jaradiabisia.

4 Tito, m̄la nañ cartara bł itea b̄abłgłla. Dadjia abari quĩr̄ãca Critora iñj̄ã panł b̄ēr̄ã błra w̄arãda m̄l warra quĩr̄ãca b̄aa. M̄la quĩr̄ã b̄aa dadji Zeza Ācōr̄ēba, dadji Boro Jesucrito biđa ādji biđeba błra careba pananida, necai bai siđa dia pananida.

Pauloba Titoa obi jarada

5 M̄la błra Creta morro dromane amesia ota o beđara jũma omār̄ēã. M̄la jarada quĩr̄ãca djabarã wagabadada puruza b̄acuadua. 16 Djabarã wagabarira bié jaradi neé b̄aida b̄aa. Quima aba erobaida b̄aa. Idji warrarãba Critora iñj̄ã beađida panł idjaba jipa niñbeđida panł. M̄aw̄ãra ēberār̄ãba jaradaēã cadjirua o panłda wa cłwłgł zarea panłda. 7 Djabarã wagabari-ba Ācōr̄ē trajura obari b̄ēr̄ã bié jaradi neé b̄aida b̄aa. Idjira cawara b̄ã quĩr̄ãca b̄aié b̄aa, caicaya b̄aié b̄aa, beu niñbaié b̄aa, jłwaichia b̄aié b̄aa idjaba parata awua b̄aié b̄aa. 8 Ātebłgł idji dede jũēbłdara jũma bia edaida b̄aa, ne jũma biada o quĩr̄ãca b̄aida b̄aa, cr̄icha biđe-ba b̄aida b̄aa, jipa b̄aida b̄aa, Ācōr̄ē itea b̄aida b̄aa, id-

I Djabarã wagabada. Griego beđeade b̄ã b̄aa “dr̄oār̄ã.” C̄ãpũr̄ã beđeade mañba jara b̄aa “pastores” o “ancianos.”

jaba idji cacuara jipa erobaida b̄aa. 9 W̄arã beđe idjia jaradiapedadara bio iñj̄ã b̄aida b̄aa. M̄aw̄ã idjia w̄arã beđe jipa jaradia b̄adeba ēberār̄ãra poya carebaya biara iñj̄anamār̄ēã, idjaba w̄arã beđe bié tabłada abadarãa poya cawabiya āi cr̄icha panłda.

10 M̄la m̄aw̄ã jara b̄aa w̄arã beđe quĩr̄ãnacada, dadji carebaca beđe jaradiabadada, dj̄arã cūr̄ũgabada siđa bara b̄ēr̄ã. Dadji umaquĩr̄ã cacua w̄ēãgoeđida panłana abadara mañ ēberār̄ãnebemaa. 11 Ādjia jardi-aié beada jaradia panłneba deza ēberār̄ã cr̄ichara jũma ār̄ibadaa. Ababe parata carea jaradiabadaa. Mañgłr̄ã idu jaradiabirãdua.

12 Cretađebema dr̄õ naēnabema dji dromaba n̄aw̄ã jarasia: “Cretađebemarãa sewaida beaa, animarã cadgł quĩr̄ãca beaa, ne coya beaa, djuburia beaa.” II 13 Mañba jaradara w̄arã. Mañ carea mañ ēberār̄ãra quēã b̄adua w̄arã beđeada iñj̄anamār̄ēã, judiorãba dr̄õ naēna n̄ebłgłbadara igarad̄amār̄ēã, idjaba w̄arã beđe iñj̄ãnacaba jaradia panłda iñj̄ãanamār̄ēã.

15 Ācōr̄ē quĩr̄ãpita bia beamaarã ne jũmada Ācōr̄ē quĩr̄ãpita bja b̄aa. Baribłgł Ācōr̄ē iñj̄ã beamaarã ni c̄arē siđa bia b̄al̄eã. Ādji cr̄ichara, ādji so siđa cadjiruaba jũma ār̄i beaa. 16 Ādjia jarabadaa Ācōr̄ēra cawa panłda, baribłgł ādjia o panłneba unubibadaa idjira igara panłda. Ādjir̄ãra cłwłgł zarea beaa idjaba ne bia odi carea beađacaa. Ādjia obadara Ācōr̄ēba quĩr̄ãca.

Pauloba Titoa jaradiabiđa

2 Baribłgł b̄labłgł w̄arã beđeara jipa jaradia b̄aida b̄aa. 2 Dr̄õr̄ã jaradiadua ādji cacuara jipa erobeđamār̄ēã, quĩr̄ãipa beađamār̄ēã, cr̄icha biđe-ba

II Dr̄õ naēnabema dji droma. Griego beđeade b̄ã b̄aa “Ācōr̄ēne-ba beđeabari.”

nĩbaɛamārēã, Critora bio ijã beaɛamārēã, wārã quĩrĩãneba beaɛamārēã, idjaba jũma droaɛamārēã. ³ Idjaba djorarãa jaradiua Ācõrē quĩrãpita jipa beaɛamārēã, nẽbɫra orãnamārēã idjaba beu nĩbarãnamārēã. Ātebɫɫ ne jũma biada jaradiaɛɛda paɫɫa. ⁴ Ādjirãba awērãrãa jaradiaɛɛda paɫɫa ādji quimara, ādji warrarã siɛa quĩrĩãnamārēã, crĩcha biaɛɛba jipa nĩbaɛamārēã, wērã biada beaɛamārēã, ādji dera bia wagaɛamārēã, sobia beaɛamārēã, idjaba ādji quimara jara bɫra ijã oɛamārēã. Mãwãra ni abalɫa Ācõrē beɛara bié jaradaéa.

⁶ Cũdrarãa jaradiua crĩcha biaɛɛba jipa nĩbaɛamārēã. ⁷ Jũma bia o bɫɛba jũmarãa unubi baɛua sãwã nĩbaɛɛda paɫɫa. Crĩcha biaɛɛba jipa jaradia baɛua. ⁸ Wārã beɛeada jaradia baɛua ni abalɫa bɫra bié jararãnamārēã. Mãwã jaradia ɛaibɫɫ, bɫ ume dji quĩrũra perãɛia. Ādjia ni maãrĩ biɛa dadjirãra poya bié jaradaéa.

⁹ Nezocarãa jaradiua ādji boroba jara bɫra jũma ijã oɛamārēã. Ne jũmada bia oɛɛda paɫɫa ādji boroba bia unumārēã. Ādji boroba jarabɫɫra daucha panunié paɫɫa. ¹⁰ Ādji boroeɛda drɫaéié paɫɫa, ātebɫɫ unubiɛɛda paɫɫa ādjia ne jũmada jipa o paɫɫa. Mãwãra ẽberãrãba cawaɛia Ācõrē dadji Ēdrɫ Edabari beɛara bio bia bɫda.

¹¹ Ācõrēba jũmarãa unubisia idji biaɛɛba ẽberãrãra ědrɫ edabarida. ¹² Maɫɫɫa dadjirãa cawabi bɫa ne jũma cadjiruara, naɫ ẽjũãnebemarãba quĩrĩãbada siɛa igarãɛɛda paɫɫa. Idjaba cawabi bɫa dadjirã naɫ ẽjũãne paɫɫa crĩcha biaɛɛba jipa nĩbaɛɛda paɫɫa Ācõrēba quĩrĩã bɫ quĩrãca. ¹³ Dadjirã bia panani ewari jɫã paɫɫmisa mãwã pananida paɫɫa. Maɫ ewariɛe dadjirã Ēdrɫ Edabari Jesucritora zeya. Maɫne idji quĩrãwãrãra ununia. Idjira dadjirã Ācõrē dji dromaa. ¹⁴ Dadjirã carea Jesucritoba ara idjida idu beabisia ne jũma cadjiruãɛɛbemada ědrɫ edai carea. Dadjirãra ara idji itea bia ɫasia idji puruda beaɛamārēã idjaba ne jũma biada o quĩrĩã pananamārēã.

¹⁵ Jũma maɫɫɫa jaradia baɛua. Carebadua djabarãba maɫ beɛara ijã oɛamārēã. Āĩ o beara quẽãdua, Ācõrēba bɫra bɫda bẽrã mãwã omãrēã. Djabarãa bɫra idu igarabirãdua.

Ācõrēba idji biaɛɛba dadjirã ědrɫ edaɛa

3 Djabarãa quĩrãnebabidua naɫ ẽjũãnebema bororã jɫwaɛa pananamārēã. Ādjia jarabɫɫara ijã oɛɛda paɫɫa idjaba ne jũma biada oɛi carea beaɛi-

da paɫɫa. ² Djabarãa jaradua: ni abalɛɛbemada bié beɛeãéié paɫɫa, caicaya beaɛié paɫɫa, ātebɫɫ sobia beaɛɛda paɫɫa, jũmarã ume aduá beaɛɛda paɫɫa.

³ Wārãda naẽna dadjirã biɛa crĩcha biada neé panasiɛaa, Ācõrãra ijãnaé panasiɛaa, āĩ crĩcha panasiɛaa. Dadjia cadjirua o awua beara, ɫasriɛa o quĩrĩã bea siɛa nezoca quĩrãca jũma obadjiaɛaa. Baridua cadjiruãe nĩbabadjiaɛaa, djãrãba eroɫ carea soɛe bié panebadjiaɛaa, djãrãba dadjirãra quĩrãmabadjiaɛaa, idjaba dadjirãba djãrãda quĩrãmabadjiaɛaa. ⁴ Baribɫɫ dadjirã Ēdrɫ Edabari Ācõrēba idji biada, idji quĩrĩã siɛa jũmarãa cawabisia. ⁵ Maɫɫa dadjirãra ědrɫ edasia. Dadjia bia opeɛaɛa carea ědrɫ edaé basia, ātebɫɫ idji quĩrã djuburiãɛba ědrɫ edasia. Dadjirã cadjiruara sɫɫasia djiwiɛi toɛa quĩrãca beaɛamārēã idjaba Ācõrē Jaureba dadjirãa zocai ɫai djiwiɛida diasia. ⁶ Dadji Ēdrɫ Edabari Jesucritoeɛba Ācõrēba idji Jaurera dadjirãa wãgaé diasia. ⁷ Ācõrēba idji biaɛɛba dadjirãra jipa unu bɫ bẽrã ewariza idji ume zocai panania. Maɫda jɫã paɫɫa.

⁸ Maɫ beɛara wārã araa. Mɫa quĩrĩã bɫa bɫa maɫɫɫa bio jaradia baɛda Ācõrē ijã beaba ne jũma biada o wãnamārēã. Maɫ beɛara bio bia bɫa. Jũmarãda carebabaria. ⁹ Baribɫɫ baridua beɛe sirié bɫ carea caicayarãdua. Ācõrēba Moisea diaɛa ley carea biɛa caicayarãdua. Idjaba dadji drõã naẽnabemarã trɫ jaradiabadara igaradua. Jũma maɫɫɫa bié bɫ bẽrã carebaca.

¹⁰ Abalɫa djabarãda ijarabibɫɫ, idjira quẽãdua waa mãwã orãmarēã. Idjia ijãéɫɫ, wayacusa quẽãdua. Maɫne waɛbiɛa ijãéɫɫ, idji ume ɫarãdua. ¹¹ Bɫa bio cawa bɫa maɫ ẽberãba wārã beɛara igarapeɛa bié o bɫda. Cadjirua o bɫɛba unubi bɫa ara idjida Ācõrē quĩrãpita beɛeãe bɫda.

Naɫ cartãe Pauloba jĩrũare bɫda

¹² Mɫa djaba Artemada wa djaba Tiquicoda bɫmaa wãbiya. Jãma jũẽnacarea isabe Nicopoli puruɛaa mɫ acɫe zedua. Mɫa za uru cue jara mama baɛda crĩcha bɫa. ¹³ ẽberãare beɛebari Zenada, Apolo siɛa bɫmalɫa wãbɫdaɛe ne jũmaneba carebadua bia wãnamārēã. ¹⁴ Dadjirã dji Crito ijã beaba biada o cawa wãnida paɫɫa ne neé quẽɛa carebaɛi carea. Mãwãra ara dadji quĩrĩãbe beaɛaéa.

¹⁵ Jũma mɫ ume duanɫa quĩrĩã paɫɫa bɫra bia baɛda. Dai quĩrĩã paɫɫ Crito ijã beaa jaradua daiba quĩrĩã paɫɫa ādjirãra bia duananida. Mɫa quĩrĩã bɫa Ācõrēba idji biaɛɛba jũma bãrãra careba baɛda.

PILEMOŃ

Pauloba nañ cartada PilemoŃ itea b̄asia. Poa 60are Romane preso b̄aside b̄asia. Carta djabarã Colosaðebema itea diabueside nañ carta siða diabuesica b̄aa (Colosa 4:11).

Mañ PilemoŃra Colosaðe b̄abadjia idjaba ne bara b̄asia. Pauloðeba Jesucritoda iñ̄asia (v. 19). Djabarãda idji deðe dji j̄lrebadjidaa (v. 2). Idjia nezoca Onesimo abadada erob̄asia. Bariblrl mañ Onesimora ne dr̄lasica b̄a b̄erã m̄irũ w̄asia (vv. 18-19). Paulo preso b̄amaa w̄apeða careba b̄esia.

Onesimoba Crito iñ̄anacarea Pauloba nañ cartara b̄asia. Critoðeba djabarã b̄erã Pauloba PilemoŃa beðea djuburiasia Onesimora wayacusa bia edamãrẽã (vv. 10-12, 15-20). Pauloba b̄asia Onesimoba dr̄laðara idjiablrl j̄ða diaida.

Nañ carta b̄aside Pauloba ãdr̄lida cr̄icha b̄asia. Ara ãdr̄lpeða PilemoŃmaa w̄aida cr̄icha b̄asia (v. 22).

Pauloba nañ cartade naãrã b̄ada

1 M̄ra Paulo. Jesucrito carea preso b̄aa. Dadji djaba Timoteoda nama b̄aa. Djaba PilemoŃ, dai-ba blra quĩrĩã ranla. Bla dai quĩrãca Ācõrẽ trajura o b̄a b̄erã m̄la nañ cartara bl itea b̄ablrla. **2** Idjaba b̄ablrla jũma djabarã bl deðe ãbaa dji j̄lrebadarã itea, dadji djabawẽrã Apia itea, dadji djaba Arquipo itea biða. Arquipoba Ācõrẽ beðeara dai careba jaradia-baria. **3** M̄la quĩrĩã b̄aa dadjirã Zeza Ācõrẽba, dadjirã Boro Jesucrito biða ãdji biðe-ba b̄arãra careba pananida idjaba necai bai siða b̄arãa dia pananida.

Djaba Onesimo carea Pauloba beðea djuburiada

4 M̄la Ācõrẽa iwidi-blrlza bl carea bia b̄aada abaria. **5** M̄la ãr̄isia bla dadjirã Boro Jesura bio iñ̄ã b̄ada idjaba jũma Ācõrẽ ãberãrã quĩrĩã b̄ada. **6** M̄la Ācõrẽa iwidi b̄aa Crito iñ̄ã bea ume blra bio bia b̄amãrẽã. **1** M̄awã jũma ne bia dadjia Jesucritoðeba eropanlda bla bio cawaya. **7** Djaba, bla Ācõrẽ ãberãrã quĩrĩãneba sobiabiða b̄erã m̄l siða sobiabisia idjaba bio b̄asriðabisia. **8** Mañ carea blã iwidiya m̄la jarablrl quĩrãca omãrẽã. Critoðeba m̄la obida b̄am̄ina obiẽã. **9** Āteblrl m̄la beðea djuburiaya quĩrĩãneba m̄awã omãrẽã. M̄ra drõã Paulo. Jesucrito carea preso b̄aa. **10** Bl nezoca Onesimo carea m̄la beðea djuburiaya. Idjira m̄l warra quĩrãca b̄aa. M̄l nama preso b̄aide idjia m̄lneba Critora iñ̄ãna b̄erã m̄l warra quĩrãca b̄esia. **11** Naẽna bl nezoca dji biaẽ basia, bariblrl iðira nezoca biada b̄esia. M̄awã idjia bl itea bia trajaya idjaba m̄lra bia care-baya.

12 Idjira blmaa j̄ða diabueblrla. M̄la idjira bio quĩrĩã b̄aa. M̄l quĩrã djuburia idjira bia edadua m̄l edablrl quĩrãca. **13** Beðea bia Critoðebema carea m̄l

I Crito iñ̄ã bea ume blra bio bia b̄amãrẽã. Ācrlr̄lmaarã mañba jara b̄aa: "Crito iñ̄ã b̄aðeba blra idji ãberãrã ume bio bia b̄amãrẽã."

II Griego beðeade mañ versicolura ebuda b̄aẽã.

preso b̄aide idjira m̄l ume eroba quĩrĩã b̄asia jũma bla m̄l carea jãmalba poya oẽ b̄ada omãrẽã. **14** Bariblrl bla bia b̄aada aẽne m̄awã o quĩrĩãẽ basia. M̄la quĩrã djuburia iwidi b̄ara bla õgo obiẽã ãteblrl quĩrĩã b̄aa blablrl m̄awã o quĩrĩã b̄aida.

15 Dãrãẽ b̄aa bl nezoca Onesimora bl ume b̄aada m̄irũ w̄anada. Āi b̄erã m̄awãsia idji j̄ða w̄ablrlde bla ewariza erob̄amãrẽã. **16** Bariblrl idjira nezoca quĩrãca erob̄aiẽ b̄aa, ãteblrl nezoca cãyãbara biara erob̄aida b̄aa. Critoðeba bl djaba b̄erã quĩrĩãneba erob̄aida b̄aa. M̄la idjira bio quĩrĩã b̄aa, bariblrl mañ cãyãbara bla idjira biara quĩrĩãida b̄aa, bl nezoca b̄erã idjaba dadjirã Boroðeba bl djaba b̄erã.

17 Blmaarã dadjia Ācõrẽ itea abarida o ranl-blrl, Onesimora bia edadua m̄l edablrl quĩrãca. **18** Idjia bariduðeba b̄ada biẽ osiblrl wa blã j̄ða diai bara b̄ablrl, m̄la iwidi-ua. **19** Ara m̄l j̄lwaba nãwã b̄ablrla: idjia j̄ða diaida b̄ara m̄la diaya. Quĩrãnebadua m̄lneba Crito iñ̄ãna b̄erã bla m̄la diai bara b̄ada. **20** Djaba, dadji Boro carea m̄l quĩrã djuburia iwidi b̄ara odua. Dadjira Critoðeba djabarã b̄erã m̄l sora b̄asriðabidua.

21 M̄la m̄awã b̄ablrla cawa b̄a b̄erã bla m̄l beðeara iñ̄ãida. Cawa b̄aa m̄la jara b̄a cãyãbara bla biara oida. **22** Mañ awara m̄la cr̄icha b̄aa b̄arãba Ācõrẽa iwidi ranlneba m̄lra ãdr̄lida. M̄awã m̄lra b̄arãmaa poya wãya. Mañ b̄erã m̄l cãĩ siða waga erob̄adua.

Pauloba nañ cartade j̄rũare b̄ada

23 Djaba Epaproda Jesucrito carea m̄l ume preso b̄aa. Idjia quĩrĩã b̄aa blra bia b̄aida. **24** Marcoba, Aristarcoba, Demãba, Luca biða quĩrĩã ranla blra bia b̄aida. Ādjirãba m̄l ume Ācõrẽ trajura o ranla.

25 M̄la quĩrĩã b̄aa dadjirã Boro Jesucritoba idji biðe-ba b̄arãra careba b̄aida. **III**

III Bãrãra. Griego beðeade b̄ã b̄aa "bãrã jaurera."

HEBREO

Nañ cartada hebreorã itea bñda basía. Cawadaé panla caiba bñsida. Ḷcrlḷmaarã Bernabeba, Apoloba, Silaba, Lucaba, Clemente Romanebemaba wa dewaraba bñsida. Naëna zocãrãba crícha panasiðaa Pauloba bñðada. Ababe cawa panla Hebreo carta bñðara judio basida. (Judiorãra hebreo beðeade beðeabada bẽrã hebreorã abadaa.) Nañ carta bñðaba, dji carta edaðarã biða Timoteora unubadjidãa (13:23). Mañ awara djabarã Italia druaðebemarã ume dji bia basía (13:24-25). Poa 70 bai naëna bñasia.

Nañ cartara djabarã judiorã bia mĩga ðea itea bñasia Jesucrito igararãnamãrẽã. Jesucrito ṽã panl carea ãdjia erobearea Ḷcrlḷba jãrĩsidaa (10:32-34). Jũma nañ cartade dji bñðaba jara bñaa Critora dji dromaara bñda.

Critora bajãnebema nezocarã cãyãbara biara bñaa (1:1neba abã 2:18ðaa). Critora Moise cãyãbara biara bñaa (3:1neba abã 4:13ðaa). Critora dadjirã Sacerdote dji Dromaara bñaa (4:14ðeba abã 7:28ðaa). Critoba cadjiru carea oðara sacerdoterãba obada cãyãbara biara bñaa (8:1neba abã 10:39ðaa).

Jĩrũare dji carta bñðaba jara bñaa Ācõrẽba dadjirã bia unumãrẽã idjida ṽãñida panlda (11:1neba abã 13:25ðaa). Dji crícha dromara 12:1ne bñaa: “Mañ ãberãrã zocãrãba unubisidaa Ācõrẽra wãrãda ṽãsidaa. Mañda cawa panl bẽrã dadjirã biða ara mañ quĩrãca ṽã pananida panla. Dadjirãa idu ṽãbicara, cadjiruaba dadjirã bñrã edabari siða ãyã bñðapeða jũma droa panlneba pocõðaa wãnadrl dadjirã jũenida panlmaa.”

Ācõrẽ Warrara dji dromaara bñaa

1 Naënaeða Ācõrẽba dadji drõã naë nabemarãa bñrima zocãrã quĩrãtanoaneba beðeabadjia. Idjideba beðeabadarãneba mãwã osia. **2** Baribrlḷ nañ jĩrũarebema ewariðe idji Warradeba dadjirãa beðeasia. Idji Warradeba Ācõrẽba ne jũmada osia idjaba idjida bñasia ne jũma erobãmãrẽã. **3** Idji Warraba Ācõrẽ quĩrãwãrẽã dorrodoxada unubibaria. Idjiabrlḷ Ācõrẽra sãwã bñda cawabibaria. Idji beðea lãaa bñdeba ne jũma oðara ara mãwã bñaa. Idjia dadjirã cadjiruara slḷrpeða Ācõrẽ dji droma bñ jlwã araare bajãne chũmesia.

4 Ācõrẽba idjira bajãnebema nezocarã cãyãbara dji dromaara bñasia. Ācõrẽba idjira trḷ bñasia “mḷ Warra,” mañne ãdjirãra trḷ bñasia “mḷ nezocarã.” Mãwã Ācõrẽba idji trḷ bñðara ãdjirã trḷ bñðaa cãyãbara biara bñaa.

5 Ācõrẽba ni abal bajãnebema nezocaa nãwã jaraé basía:

Brla mḷ Warraa. Iði brla mḷ Warraaða abrlḷa. **I**

Idjaba ãdjiebamada nãwã jaraé basía:

Mḷra idji zeza baya, idjaba idjira mḷ warra baya. **II**

6 Ācõrẽba idji Warra iwina nañ ãjũãnaa diabuebrlḷde nãwã jarasia:

Jũma Ācõrẽ bajãnebema nezocarãba idjia bia beðeadida panla.

7 Bajãnebema nezocarãnebamada Ācõrẽba nãwã jarasia:

Bajãnebema nezocarãda osia nãũrã quĩrãca beaðamãrẽã. **III**

I Salmo 2:7. Iði brla mḷ Warraaða abrlḷa. Griego beðeade bñ bñaa: “Iði mḷa bñda unusia” wa “Iði mḷra bñ zeza basía.” **II** Samuel 7:14. **III** Griego beðeade “nãũrã” idjaba “jaure” abari beðeaa. Mañ carea Ḷcrlḷ traduccioḷne mañ versiculoðe nãwã bñ bñaa: “Idji bajãnebema nezocarãda osia jaureda beaðamãrẽã.”

Ādjirãra osia tḷbl urua quĩrãca beaðamãrẽã. **IV**

8 Baribrlḷ idji Warradebamada Ācõrẽba nãwã jarasia: Ācõrẽ, bñra ewariza jũmarã boroda ðaya. Bñ purura jipã pe erobaya. **9** Bñ biadrl quĩrãsia. Cadjiruara quĩrãmasia.

Mañ carea Ācõrẽ, bñ Ācõrẽba jũma bñ ume panl cãyãbara bñdrl dji dromaara bñasia. Mãwã bñra bio bñsriðabisia. **V**

10 Idjaba nãwã jarasia:

Jũmarã Boro, naãrãeða bñ nañ ãjũãda, bajã siða osia.

11 Jũma maḷḷra jõya baribrlḷ bñra ara mãwã ðaya. Jũma maḷḷra dji sore baya wua dji sore babari quĩrãca.

12 Wua sore ãrãpeða djiwididi jḷbrlḷ quĩrãca bñ jũma maḷḷra ãyã ðapeða djiwidida oya.

Baribrlḷ bñra ara bñdji bñda ðaya. Bñra beuca. **VI**

13 Ācõrẽba ni abal bajãnebema nezocaa jaraé basía:

Mḷ jlwã araare chũmedua abã bñ dji quĩrũra mḷa jũma bñ jlwaeða bñbñlḷðaa. **VII**

14 Jũma bajãnebema nezocarãda Ācõrẽba zocabaria. Ācõrẽba ãdjirãra diabuebaria dji ãdrḷeirã carebaðamãrẽã.

Quĩrãcuita beaðadua Crito igarada amaaba

2 Mañ bẽrã ãĩ wãna amaaba dadjirãba wãrã beðea ũrĩpeðadara quĩrãcuita biara ãpẽnida panla. **2** Ācõrẽba naëna obi baða beðeara bajãnebema nezocarãneba diasia. Mañ beðeara ãberãrãba jũma ṽã oðida panasiðaa. Jũma ṽã oé beara, igara ðea siða Ācõrẽba ariðe cawa obadjia. **3** Ara mañ quĩrãca

IV Salmo 104:4. **V** Salmo 45:6-7. **VI** Salmo 102:25-27. **VII** Salmo 110:1. Bñ jlwaeða bñbñlḷðaa. Griego beðeade bñ bñaa: “Bñ jĩrũ ãdre bñbñlḷðaa.”

Ācōrēba ēdrɿ edaidebema bedeada dadjirāba igaradibɿɿɿ, Ācōrēba cawa oidebemada sāwā ēdrɿdi? Mañ beđe bio bia b̄ara dadjirā Boro Jesuba naārā jara-diasia. Mañ ūripedada dajirāa jarasiđaa maɿgɿɿa wārāda. Mañ awara Ācōrēba ne ununaca waiɿaada quīrātanoa obisia. Idjia quīrā b̄ada quīrāca idji Jaureba obi b̄ara idjiderāza diasia. Jūma maɿgɿɿeaba cawabisia mañ beđeera wārāda. Mañda dadjirāba igaradibɿɿɿ, Ācōrēba ēdrɿdi?

Jesucrito dadji quīrāca b̄ada

⁵ Ējūā djiwidi zeida b̄a daiba jara panɿra Ācōrēba bajānebema nezocarā jɿwaeđa b̄aé basía. ⁶ Ātebɿɿɿ Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a:

Mā Ācōrē, ēberāda Ācōrē? Ācōrē dairāma cīchabari? Ēberāda Ācōrē? Ācōrē dairāda wagabari?

⁷ B̄a daira bajānebema nezocarā cāyābara eđaara b̄asia.

Māwāmīna daira nañ ējūāne bia b̄asia idjaba dji dromarāda b̄asia. ^I

⁸ B̄a ne jūmada dai jɿwaeđa b̄asia. ^{II} Ācōrēba ne jūmada dadji jɿwaeđa b̄asia. Dadji jɿwaeđa b̄adaēra neēa. Māwāmīna wađibiđa ununaēa ne jūma dadji jɿwaeđa b̄ada. ⁹ Baribɿɿɿ Jesudebemada cawa panɿra. ^{III} Ācōrēba idjira bajānebema nezocarā cāyābara nañ ējūāne eđaara b̄asia. Ācōrēba idji biadeba māwā osia Jesura jūmarā carea beumārēā. Bia mīga beuđa b̄erā Ācōrēba idjira bia b̄asia idjaba dji dromada b̄asia.

¹⁰ Ācōrēba ne jūmada osia. Idjideba ne jūmada beaa. Ācōrēmaarā bia b̄asia Jesura bia mīgaida. Māwā idjira ēberāā Ēdrɿ Edabarida ariđe b̄asia. Idjideba Ācōrēba idji warrarāda zocārā edasia idji biya quirudebemada edađamārēā. ¹¹ Jesuba ēberārāda Ācōrē itea bia b̄abaria. Idjia, mañ ēberārā biđa abari Zezada eropanɿa. Mañ carea Jesura peracaa ādjirāra idji djabarā ai carea. ¹² Ācōrē Bedeade nāwā b̄a b̄a:

Mā b̄adebemada mā djabarāa beđeaya. Jūmarā ābaa dji jɿre duanɿne mā b̄ada bia jaraya. ^{IV}

¹³ Idjaba nāwā b̄a b̄a:

Mā idjidɿɿ ĩjā b̄aya. ^V

Idjaba nañ siđa b̄a b̄a:

Māra nama b̄a, idjaba warrarā Ācōrēba mā diađara mā ume ābaa panɿra. ^{VI}

¹⁴ Mañ warrarāba djarada, oa siđa eropanɿ b̄erā Jesu biđa abarida edasia idji beuđebeba diauru poyai carea. Diaurura beu djibaria. ¹⁵ Jesuba diaurura poyāda b̄erā, beuđi carea waya beađara idjia jūma ēdrɿ b̄asia. Ewariza beuđi waya panɿneba ādjirāra biē panasiđaa nezoca quīrāca. ¹⁶ Wārāda Jesura bajānebema nezocarā carebađe zeé basía, ātebɿɿɿ Abrahāñ quīrāca Ācōrē ĩjā beadrɿ carebađe zesia. ^{VII}¹⁷ Idji zesiđe ne jūmane dadji quīrāca b̄asia djārā quīrā djuburiabari Sac-

^I Griego beđeade ἄλλοι cartade nañ siđa b̄a b̄a: "Daira b̄asia ne jūma bla oda bororāda beađamārēā." ^{II} Salmo 8:4-6. Dai jɿwaeđa b̄asia. Griego beđeade nāwā b̄a b̄a: "Ne jūmada idji jirū edre b̄asia." ^{III} Jesudebemada cawa panɿra. Griego beđeade nāwā b̄a b̄a: "Dadjirāba Jesura unu panɿra." ^{IV} Salmo 22:22. ^V Isaia 8:17.

erdote dji Droma bai carea. ^{VIII} Wārāda Ācōrē quīrāpita sacerdote dji droma jūma ariđe obarida b̄esia. Mañba ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjirua obadara Ācōrēba quīrādoamārēā. ¹⁸ Diauruba mīā sē b̄asiđe Jesura bia mīgasia. Mañ b̄erā diauruba mīā sē beara careba cawa b̄a.

Moise cāyābara Jesura dji dromaara b̄a

³ Djabarā, bārāra Ācōrē ēberārā b̄erā idjaba Ācōrēba bārāra trɿna b̄erā, Jesucritodebemada bio quīrācuíta cīchađadua. Idjira Ācōrēba diabueđa idjaba Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba ebuđa jarabadaa idjidɿɿ wārāda ĩjā panɿda. ² Ācōrēba obidara Jesuba jūma ariđe osia Moiseba Ācōrē ēberārā ume ođa quīrāca. ^{IX} Ēberārāba de bia obariđebemada dji de cāyābara biara beđeabadaa. Ara mañ quīrāca dadjirāba Moisebeba cāyābara Jesudebemada biara beđeadi da panɿra. ⁴ Dera dji ođa bara beaa. Baribɿɿɿ Ācōrēba ne jūmada osia. ⁵ Moiserā Ācōrē nezoca b̄erā Ācōrē ēberārā ume jūma ariđe osia. Mañne idjia cawabisia Ācōrēba nocoarebema ewariđe cārēda jarai-da. ⁶ Baribɿɿɿ Ācōrē warra Critora idji ēberārā boroa. Ādjirā ume jūma ariđe o b̄a. Dadjirāba Critoda ĩjā pananibɿɿɿ idjaba idjideba edađira b̄asriđa jɿā pananibɿɿɿ, Ācōrē ēberārāa. ^X

Critora igararānadua

⁷ Mañ carea Ācōrē Jaureba nāwā jara b̄a: Iđi Ācōrē beđe ūrībɿɿɿ b̄erā sora zarearānadua bārā drōā naēnabemarā so zareapeđa quīrāca.

Ādjirā ējūā pōāsa ewaraga b̄ade duanasidade Ācōrēba jarađara igarasiđaa idjia sāwā oi cawaya.

⁹ Mama idjia ođara cuarenta poa unusiđamīna ādjirāba ĩjānaé basia sāwā oi cawaya.

¹⁰ Mañ carea ādjirā ume quīrūpeđa Ācōrēba nāwā jarasia:

"Ādjirāba māra sođeba wārāda ēpēnaca. Mā ora cawa quīrānaca."

¹¹ Idjaba quīrū b̄ade wārāneba nāwā jarasia: "Mā ānāūbima ādjirāra jūēnaēa." ^{XI}

¹² Djabarā, quīrācuíta beađadua. So cadjiruaba Ācōrē ĩjānaé bearānadua. So cadjiruaba Ācōrē zocai b̄ara igarabaria. ¹³ Wađi ewari b̄ade eđa ewariza dji carebađadua biara ĩjāni carea. Māwā ni ab̄alda cadjiruaba cūrūgapeđa so zarea beađaēa. ¹⁴ Dadjirāba naārā ĩjāpeđebebeba aba beubɿɿɿ Critoda ĩjā pananibɿɿɿ, idji ume panania. ¹⁵ Mañ carea Ācōrē Bedeade nāwā jara b̄a:

Iđi Ācōrē beđe ūrībɿɿɿ b̄erā sora zarearānadua bārā drōā naēnabemarā so zareapeđa quīrāca. ^{XII}

¹⁶ Ācōrē beđe ūrīpedađacarea Ācōrē so zaresiđa? Ājūma Moiseba Egiptođebeba ēdrɿ edađarāda

^{VI} Isaia 8:18. ^{VII} Griego beđeade nāwā b̄a b̄a: "Abrahāñ ēberārā carebađe zesia." ^{VIII} Dadji quīrāca. Griego beđeade b̄a b̄a: "Idji djabarā quīrāca." ^{IX} Ācōrē ēberārā ume. Griego beđeade b̄a b̄a "Ācōrē deđe." ^X Griego beđeade ἄλλοι cartade nañ siđa b̄a b̄a: "Aba nañ ewari jōbɿɿɿ." ^{XI} Salmo 95:7-11; Numero 14:21-35. ^{XII} Salmo 95:7-8.

māwā so zareasidaēca? ¹⁷ Ācōrēra cairā ume cuarenta poa quīrū basi? Ādjirua opeđadarā ume quīrū basiēca? Mañ carea ādjirāra ējūā pōāsa ewaraga bađe quinisidaēca? ¹⁸ Ācōrēba cairāa wārāneba jarasi idjia ĩnāūbima jūēnaēda? Ādjia beđeā tĳānaē beađarāa māwā jarasiēca? ¹⁹ Mañgłeđeba dadjirāba cawa panla ādjirāba tĳāpeđadaē bērā Ācōrēba ĩnāūbida bađama poya jūēnaē basida.

4 Ācōrēba wārāda jara bađa dadjirāra wađibiđā idjia ĩnāūbima poya jūēnida panla. Baribłł quīrācuīta beađaduā. Māwāēra ĩcłł bārānebemada mama jūēnaēā. ² Beđeā bia Ācōrēba ĩnāūbibeđemada dadjirāba ūrīsiđāa drōā naēnabemarāba ūrīpeđada quīrāca. Dadjirāba sođeā tĳā panl bērā Ācōrēba ĩnāūbima jūēnia. Baribłł drōā naēnabemarāba ūrīnapeda tĳāpeđadaē bērā mañ beđeāba carebaē basía. Ādjirānebemada Ācōrēba nāwā jarasia:

Quīrū bađe mļa wārāneba nāwā jarasia: “Mļa ĩnāūbima ādjirāra jūēnaēā.” ^I

Māwā jarasia nañ ējūā ođeāba ĩtaā idjia oida bađara jūma o erobamīna. ^{II} Ācōrēba idjia beđeāē ĩnāūbada ewaribeđemada nāwā jarasia: ^{III}

Sietebema ewaribe Ācōrēba jūma pārā erobasia. Mañ bērā sietebema ewaribe ĩnāūsia. ^{IV}

⁵ Idjaba Ācōrēba idjia beđeāē nāwā jara bađa:

Mļa ĩnāūbima ādjirāra jūēnaēā. ^V

⁶ Beđeā bia Ācōrēba ĩnāūbibeđemada naārā ūrīpeđada-ba tĳānaē basía. Mañ bērā idjia ĩnāūbida bađama jūēnaē basía. Baribłł ĩcłł ēberārāda wađibiđā Ācōrēba ĩnāūbima poya jūēnia. ⁷ Mañ carea Ācōrēba dewara ewarida basia idjia ĩnāūbima jūēnamārēā. Mañ ewarira Ācōrēba trĳ basia “idi.” Mañ ewari bađacarea dārābłłde idjia Daviđeba mañnebemada beđeasia. Mañ beđeāra mļa naēna nañ cartāde basia. Nāwā bađa:

Iđi Ācōrē beđeā ūrībłłde bārā sora zarearānadua. ^{VI}

⁸ Josueba israelerāra Ācōrēba wārāda ĩnāūbimaa edeđabara Ācōrēba dewara ĩnāūbibeđemada beđeāē bacasia. ⁹ Mañ bērā ĩnāūbada ewarida Ācōrē ēberārā itea wađibiđā bađa. ¹⁰ Aballda Ācōrēba ĩnāūbima bađbłł, idjia o bađeābeđemada ĩnāūsia Ācōrēba ne jūma opeđa ĩnāūna quīrāca. ¹¹ Mañ bērā dadjirāba biara jłłdeida panla Ācōrēba ĩnāūbima jūēni carea. Māwāra ni aballda bađeāēā drōā naēnabemarā tĳānaē panlneba baepeda quīrāca.

¹² Wārāda Ācōrē beđeāra zocai bađa idjaba lba bađa. Idjia beđeāra djōbada neco quīda umé era ba cāyābara peweđeāra bađa. Idjia beđeāba dadji crĳchara, dadji soba o quīrā ba sída jūma ebuđa cawabibaria dadji crĳcha, dadji jaure, dadji so sída eđu cōbłł quīrāca. ¹³ Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unué bāra neēā. Idjia ođara, dadjia mērā erobā sída ebuđa unu bađa. Idjia cawa obłłde jūma dadjia ođara idjia jarađida panla.

¹⁴ Wārāda Ācōrē beđeāra zocai bađa idjaba lba bađa. Idjia beđeāra djōbada neco quīda umé era ba cāyābara peweđeāra bađa. Idjia beđeāba dadji crĳchara, dadji soba o quīrā ba sída jūma ebuđa cawabibaria dadji crĳcha, dadji jaure, dadji so sída eđu cōbłł quīrāca. ¹³ Ācōrēba ne jūmada unubaria. Idjia unué bāra neēā. Idjia ođara, dadjia mērā erobā sída ebuđa unu bađa. Idjia cawa obłłde jūma dadjia ođara idjia jarađida panla.

^I Salmo 95:11. ^{II} Idjia oida bađara. Mañba cawabi bađa Ācōrēba dadji ĩnāūni sída osida. ^{III} ĩnāūbada ewari. Griego beđeāē bā bađa “séptimo día.” ^{IV} Genesi 2:2. ^V Salmo 95:11. ^{VI} Salmo 95:7-8.

Jesura dadjirā Sacerdote dji Droma

¹⁴ Ācōrē Warra Jesura bajānaa wāsia. Idjira dadjirā Sacerdote dji Dromaa. Dadjirāba idjira tĳā panlana a panl bērā wārāda tĳā pananida panla. ¹⁵ Jesu dadjirā Sacerdote dji Dromaba cawa bađa dadjirāra lbaē panla. Diauruba idjira mĳā sēsia dadjirā mĳā sēbari quīrāca. Baribłł Jesuba cadjiruara oē basía. ¹⁶ Dadji lbaē bađeābeđemada cawa ba bērā dadjirā idjia bugue caita wābłda quīrāca ne wayaa neē Ācōrēa iwīđida panla. Māwā idjia dadjirāra quīrā djuburiaya idjaba idjia carebamārēā iwīđibłłde idjia biađeāba carebaya.

5 Ācōrēba sacerdote dji droma bađbłłza ēberāda aba edapeđa bađaria. Mañ bērā ēberārāba cadjirua opeđaē carea sacerdoteba Ācōrēa ne diabaria idjaba animarāda babue diabaria. ^{VII} Ēberārāba adua panlneba āñ opeđaēara sacerdote dji dromaba poya cawa quīrā djuburiaya idjia biēā abarica obari bērā. ³ Ēberārāba cadjirua opeđaē carea animarā babue diabłłde idjia ođa carea biēā animarā babue diaida bađa. ⁴ Ni aballda ara idjiduba sacerdote dji dromada becaā, ātebłł Ācōrēbłł aba trĳpeđa bađaria Aaroñ bađa quīrāca. ⁵ Ara mañ quīrāca Critora ara idjiduba Sacerdote dji Dromada beē basía, ātebłł Ācōrēbłł idjira māwā basia. Ācōrēba idjia nāwā jarasia:

Błł mļ Warraa. Iđi błł mļ Warraāēā abłłla. ^{VIII}

⁶ Idjaba nāwā jarasia:

Błł ewariza sacerdotēda bađa Melquisedē bađa quīrāca. ^{IX}

⁷ Crito nañ djarāde baside jĳā bađa Ācōrēa jĳgua beđeā djuburiasia, Ācōrēba idjia beuida bađeābeđemada poya ēdł bađa bērā. Mañne Ācōrēba quīrā ba quīrāca tĳā oyāda ađa bērā, Ācōrēba idjia beđeāra ūrīsia.

⁸ Critora Ācōrē Warramīna idjia bia mĳga bađeāba tĳā o cawasia. ⁹ Ne jūmane daucha tĳā ođa bērā, idjia jara ba tĳā o beara jūma ēdł edaya ewariza zocai beđamārēā. ¹⁰ Mañ bērā Ācōrēba idjira Sacerdote dji Dromada basia Melquisedē bađa quīrāca.

Wārā beđeāra igararānadua

¹¹ Mañgłeđemada daiba zocārā jaradia quīrā panla. Baribłł zarea bađa ebuđa cawabiđida, bārāba isabe cawađaca bērā. ¹² Bārāba Jesu tĳāpeđaēara dārābłłdaa. Mañ bērā iđira bārāra Ācōrē beđeā jaradiabadada beđida panasida. Māwāmīna Ācōrē beđeāra mācua adua panl bērā poya bia jaradiāđaca. Abalba bārāra Ācōrē beđeāēbeđemada cawaichaara bađa wayacusa jaradiaida bađa juba dawabłł quīrāca. Bārāra warra zaque quīrāca beā bērā djico cođi cāyābara jubadł dođida panla. ¹³ Juba do beara wađi djuburi queđeā bērā sāwā jipa oira adua beāa. ¹⁴ Baribłł djico zareāra drōārā itea. Ādjirāba Ācōrē beđeā quīrācuīta crĳcha panlneba cawa panla cārēda biada idjaba cārēda cadjiruada.

^{VII} Levitico 1:1ēba aba 6:7ēā. ^{VIII} Salmo 2:7. Iđi błł mļ Warraāēā abłłla. Griego beđeāē bā bađa: “Iđi mļa błłda osia” wa “iđi mļra błł zeza basía.” ^{IX} Salmo 110:4. Genesi 14:18. ^X Marco 14:32-36.

6 Mañ bĕrĕ nocodaa wĕnia Critoda biara cawadi carea. Dadjirĕba idjidebema naĕrĕ cawapedada awa jaradiadae. Wayacusa jaradiadae cadjirua o panl carea beudida panlda, cadjirua igarapeda Ācōrĕmaa zedida panlda, Ācōrĕ tĕjaninebemada, borocueidebemada, djabarĕ ĩrĕ ĵwa bĕidebemada, beudarĕ ĩrĕbadebemada, idjaba Ācōrĕba cawa oĕarĕ ewariza bia mĕgadidebema sida. ³ Ācōrĕba quĕrĕ ĩrĕba, jĕma maĕgĕdebemada wayacusa jaradiadae cĕyĕbara dadjirĕba nocodaa wĕnia Critoda biara cawadi carea.

⁴ Ācōrĕba wĕrĕ beĕeara cawa panasidaa. Ācōrĕba dia ĩrĕ carea bĕsrida panasidaa. Idji Jaureĕba ne edasidaa. ⁵ Idji beĕea bio bia bĕda, idji lĕba nocorebema ewaride unubi sida cawa panasidaa. ⁶ Ādjirĕba Critoda igarapedada bĕrĕ wayacusa poya jĕda idjima zedae. Zesidara Ācōrĕ Warra wayacusa crude cachibda quĕrĕba idjidebemada jĕmarĕba biĕ beĕabieia.

⁷ Cue zebĕlĕza egoroba dobaria. Mañba egoro biade ne uĕara dji uĕa itea bia zaubaria. Ācōrĕba mañ ĕjĕrĕba bia jarabaria. Crito igarĕ beara mañ ĕjĕrĕba quĕrĕba panla. ⁸ Baribĕlĕ cue zedacarea ĕrĕda, chirua cadjirua sida tunuibĕlĕ, mañ egorora biĕ ĩrĕba. Ācōrĕba mañ ĕjĕrĕba biĕ jarapeda ĩrĕba jĕma babueya. Crito igara beara mañ ĕjĕrĕba cadjirua quĕrĕba panla.

⁹ Djabarĕ, daira mĕwĕ beĕea panlmĕna cawa panla Ācōrĕba bĕrĕba ĕdrĕ edada bĕrĕ o biade wĕbĕdada. ¹⁰ Ācōrĕba jira ĩrĕ bĕrĕ bĕrĕba bia o panlra idjaba idji quĕrĕba panlra quĕrĕba. Idji ĕberĕrĕ careba panlneba unubisidaa idjira quĕrĕba panlda. Idi biĕda careba panla. ¹¹ Daiba quĕrĕba panla bĕdjiza mĕwĕ o pananida aba beubĕdada. Mĕwĕbĕlĕ bĕrĕba Ācōrĕneba edadi carea jĕlĕ panlra jĕma edadia. ¹² Daiba quĕrĕba nae bĕrĕba coa beadida, ĕtebĕlĕ quĕrĕba panla bĕrĕba dewarĕ djabarĕ quĕrĕba beadida. Ādjirĕba Critoda tĕjĕ panl bĕrĕ idjaba jĕma droa panl bĕrĕ, Ācōrĕba diai jaradara jĕma edadia.

Ācōrĕba beĕea bĕdara wĕrĕda oya

¹³ Ācōrĕ cĕyĕbara dji dromaara bĕda nee. Mañ bĕrĕ Abrahĕlĕ ume beĕea bĕside ara idji trĕneba wĕrĕda carebayada asia. ¹⁴ Nĕwĕ jarasia: "Wĕrĕda mĕlĕ bĕlĕ carebaya idjaba bĕdeba zocĕrĕ yĕbiya." ¹⁵ Abrahĕlĕba jĕma droa bĕdeba jĕlĕ bĕpeda Ācōrĕba warra diai jaradada unusia.

¹⁶ ĕberĕrĕba wĕrĕneba jarabĕdada ĕdji cĕyĕbara dji dromaara ĩrĕ trĕneba mĕwĕ jarabadaa. Mañne ni abalĕba poya sewaaĕa adaca. ¹⁷ Ara mañ quĕrĕba Ācōrĕba ebudĕ cawabi quĕrĕba idjia diai jaradada edadi ĕberĕrĕba mañra wĕrĕda edadida idjaba idjia crĕcha ĩrĕba quĕrĕba wĕrĕda obarida. Mañ carea ara idji trĕneba diayada asia. ¹⁸ Ācōrĕba sewa oca bĕrĕ idjia diai jaradara wĕrĕda diaya idjaba idji trĕneba jaradara quĕrĕba awara oĕa. Mañ bĕrĕ Ācōrĕba dadjirĕba waga bĕmĕrĕba jaradada. Idjia jaradara wĕrĕda oida cawa panl bĕrĕ dadjirĕba

I *Genesis 22:17.*

poya sozarra tĕjĕ panania. Mañba Jesudeba edadi carea jĕlĕ panlra quenabaridae. ¹⁹ Dadjia jĕlĕ panlra wĕrĕda edadida cawa panla. Mañba dadjirĕba careba ĩrĕba bio tĕjĕ pananamĕrĕba anclaba barco ero ŕmabari quĕrĕba. Dadjia jĕlĕ panlra wĕrĕda edadida cawa panla Jesura bajĕnaa dadjirĕba na wĕna bĕrĕ. Idjira Ācōrĕ deĕe wuaba eatĕ jira ĩrĕ edaare wĕsia dadjirĕba carebai carea. Mama idjira dadjirĕba Sacerdote dji Dromada bĕsia Melquisede bĕda quĕrĕba. Ewariza mĕwĕ ĩrĕba.

Melquisede

7 Mañ Melquisedera Saleĕ purudebema boro basia idjaba Ācōrĕ dji Dromaara ĩrĕba sacerdote basia. ^{II} Mañ ewaride Abrahĕlĕ ĩrĕba puru bororĕba ume djĕpeda jĕma poyasia. Abrahĕlĕ jĕda zebĕlĕde Melquisedeba audiabariĕba wĕpeda idjira bia jarasia Ācōrĕba carebamĕrĕba. ² Mañbe Abrahĕlĕba djĕ bĕpeda jĕrĕnanebemada Melquisede diaisia. Die juachabĕlĕza aba diaisia. Melquisede trĕlĕba jara ĩrĕba "ĕberĕrĕ boro jira ĩrĕba." Idjaba idjira Saleĕnebema boro abadjideba. Mañ trĕlĕba jara ĩrĕba "necai bĕidebema boro." ³ Ni abalĕba adua panla Melquisede zezara, dji papa sida cairĕ basida. Adua panla idji ĕberĕrĕba drĕba naĕnabemara cairĕ basida. Idji toĕadebemada, beudadebema sida adua panla. ^{III} Mĕwĕ idjira Ācōrĕ Warra quĕrĕba ewariza sacerdotea.

⁴ Melquisedebemada bio crĕchadada! Idjira wĕrĕda dji droma basia. Dadjirĕba drĕba naĕnabema dji droma ĩrĕba Abrahĕlĕba djĕ bĕpeda jĕrĕnanebemada idjia diaisia. Die juachabĕlĕza aba diaisia. ⁵ Mĕwĕnacarea Ācōrĕba Moisea diaĕda leyĕde jarasia jĕma israelerĕba edabĕdadebemada Levideba yĕpedada sacerdoterĕba diaĕdida panlda. Die edabĕdaza aba diaĕdida panla. Israelerĕba mañ sacerdoterĕba djabarĕmĕna, abari Abrahĕlĕneba yĕpedadameĕna, mĕwĕ diaĕdida panla. ⁶ Baribĕlĕ Melquisedera Levideba yĕnae basia. Mĕwĕmĕna Abrahĕlĕba jĕrĕnanebemada idjia diaisia. Die juachabĕlĕza aba diaisia. Mañne Melquisedeba Abrahĕlĕba bia jarasia Ācōrĕba carebamĕrĕba. Mĕwĕ osia Ācōrĕba Abrahĕlĕba naĕna wĕrĕda carebayada adameĕna. ^{IV} Jĕmarĕba cawa panla dji dromaara ĩrĕba dji edaara bĕra bia jarabarida Ācōrĕba carebamĕrĕba.

⁸ Israelerĕba edabĕdadebemada Levideba yĕpedada sacerdoterĕba diabadaa. Mañ sacerdoterĕba beudameĕna die edabĕdaza ĕdjia aba diabadaa. Baribĕlĕ Melquisedera wadi zocai bĕca ĩrĕba Ācōrĕ beĕeaba idjira beusida jarae ĩrĕba. Mĕwĕ Abrahĕlĕba jĕrĕnanebemada mañ beuca sacerdotea diaisia. Die juachabĕlĕza aba diaisia. ⁹ Israelerĕba die edabĕdadebemada Levideba yĕpedada sacerdoterĕba aba diabadaa. Baribĕlĕ Melquisedeba Abrahĕlĕ audiabariĕba Abrahĕlĕ wiuzaque Levira wadi nee basia. Mañ bĕrĕ dadjirĕba nĕwĕ jaradida panla: Abrahĕlĕba die juachabĕlĕza

II *Genesis 14:17-20.* III *Griego beĕeade mañ versĕculoda nĕwĕba ĩrĕba: "Melquisedera zeza nee ĩrĕba, papa nee ĩrĕba, ĕberĕrĕba drĕba naĕnabema sida nee ĩrĕba. Idji toĕa ewari nee ĩrĕba, idji beudĕa ewari sida nee ĩrĕba."* IV *Genesis 12:1-3.*

Melquisedéa aba diaside idji wiuzaque Levideba yōnirā biēda ara maḡḡada diasidaa.

¹¹ Ācōrēba idji ley diaside Levideba yōpedada sacerdoterāda ḅasia israelerā maḡ leydeba pe eronībada māārēā. Naārā Aaroḡda sacerdotē dji droma basia. Maḡ sacerdoterāba o panḡneba ēberārāda poya jipa beaḡibara, ḡcārē cārēā Aaroḡ awara sacerdotē Melquisedé quīrāca ḅada zeida basi? ¹² Maḡ sacerdotera Levideba yōpedada sacerdoterā cacuabari besia. Maḡ bērā dji ley sida awara besia. ¹³ Jūma maḡḡaba dadjirā Boro Jesudebemada beḡea ḅaa. Idjira Levideba yōnaē basia, ātebḡḡ Judadeba yōna basia. Maḡ naēna ni abal Judadeba yōnada sacerdotē beaḡaē basia. ¹⁴ Moiseba jaraca basia sacerdoterā maḡ ēberārāneba zeḡida. Baribḡḡ jūmarāba cawa panḡa dadjirā Boro Jesura Judadeba yōna basida.

¹⁵ Jūma mḡa jaradara ebuḡaara ḅaa naḡda cawaḡibḡḡ: Levideba yōpedadarā awara Jesuda sacerdotēda besia Melquisedé beḡa quīrāca. ¹⁶ Idjira sacerdotēda beē basia leyba ḅada bērā. Leyba ababe Levideba yōpedadadḡ ḅabaria. Jesura sacerdotēda besia idji ḅaaḡeḡe beuca bērā. ¹⁷ Maḡ carea Ācōrē Bedeade nāwā ḅā ḅaa:

ḅḡa ewariza sacerdotēda baya Melquisedé beḡa quīrāca. ^I

¹⁸ Naārā beḡa leyba ni abalḡda carebaḡaē bērā Ācōrēba āyā ḅasia. ¹⁹ Maḡ leyba ni aba biēda jipa ḅāḡ basia. Maḡ ley cāyābara Ācōrēba ne biara ḅada diasia dadjirā carebai carea. Maḡḡḡeḡeḡe dadjirāra Ācōrē caita wābadaa.

²⁰ Ācōrēba dji naārā panana sacerdoterā ḅaside ewariza beaḡida jaraē basia. Baribḡḡ Ācōrēba Jesura sacerdotēda ḅaside wārāneba jarasia ewariza māwā baida. Ācōrē Bedeade nāwā ḅā ḅaa:

Dadjirā Boroba wārāneba jarasia ḅḡa ewariza sacerdotēda baida Melquisedé beḡa quīrāca. ^{II} Idjia jaradara quīrā awara oēa.

²² Maḡḡḡa Ācōrēba wārāneba jaraḡa bērā dadjirāba cawa panḡa Ācōrēba Jesudeba dadjirā ume beḡea ḅadara wārāda oida. Maḡ beḡea ḅadara idjia naārā diada ley cāyābara biara ḅaa.

²³ Naārā beaḡa sacerdoterāra beubadjidaa. Aba jaidasira idjia o beḡara waa poya oē bērā idji cacuabari dewarada bebadjia. Māwā zocārāda sacerdotē basidaa. ²⁴ Baribḡḡ Jesura beuca bērā ewariza sacerdotē baya. ²⁵ Maḡ bērā idjideba Ācōrēmaa zebḡdara jūma poya ēdḡḡ edaya ewariza zocai beaḡamārēā. Idjira beuca bērā ewariza dadjirā carea Ācōrēa beḡea djuburiabaria.

²⁶ Dadji Sacerdotē dji Droma Jesuba cadjiruara ocaa, ne jūmane jipa ḅaa. Ācōrēba idjira bia unu ḅaa. Cadjiruara obadarā tāēnabemada āyā ḅapeḡa bajāne dji dromada ḅasia. Maḡ bērā ne jūmane dadjirāra poya carebaya. ²⁷ Idjia ocaa dewararā sacerdotē dji dromarāba ewariza obada quīrāca. Maḡ sacerdoterāba ara ādjia cadjiruara opedada carea naārā Ācōrēa ani-

^I Salmo 110:4. ^{II} Melquisedé beḡa quīrāca. Griego beḡeade ḡcḡḡ cartade māḡa neēa.

marāda babue diabadaa. Maḡbeḡḡḡ dewara animarāda babue diabadaa ēberārāba cadjiruara opedada carea. Baribḡḡḡ Jesuba animarā babue diabḡḡḡ quīrāca ara idjida idu beabisia ēberārāba cadjiruara obada carea. Bārima aba māwā oḡaba cadjiruara jūma sḡḡasia.

²⁸ Ācōrēba Moisea diada leyba ēberārā ne jūmane jipaḡ beada ḅabaria sacerdotē dji dromarāda beaḡamārēā. Baribḡḡḡ maḡ ley diaḡacarea Ācōrēba wārāneba jarasia idji Warrara ewariza Sacerdotē dji Dromada baida. Māwā idji Warrara ḅasia dadjirā carea sacerdotē aride ḅada bemārēā.

Jesu dadjirā Sacerdotē dji Dromaa

⁸ Dji crīcha droma daiba jara panḡa naḡḡa: dadjirā Sacerdotē dji Dromada bajāne Ācōrē bugue biya quiru ḡḡwa araare chūmḡa. ² Bajāne Ācōrē de dji wārā araḡe idjira sacerdotēa. Maḡ dera ēberāba oḡaēa, ātebḡḡḡ dadjirā Boro Ācōrēba oḡaa.

³ Sacerdotē dji dromarāda Ācōrēba jūma ḅabaria idjia ne diaḡamārēā idjaba animarāda babue diaḡamārēā. Maḡ bērā Jesucrito biēda ne diada basia.

⁴ Idjida naḡ ējūāne ḅabara sacerdotē baē bacasia naḡ ējūāne sacerdoterā bara bērā. Maḡ sacerdoterāba Ācōrēa ne diabadaa idji leyde ḅā ḅa quīrāca. ⁵ Sacerdoterāba o panḡneba unubibadaa bajāne sāwābḡḡḡ ḅada. Maḡ carea Moiseba Ācōrē wua de oi naēna Ācōrēba idjia nāwā jarasia: “Jūma daucha oḡadua mḡa naḡ eyaḡe unubiēda quīrāca.” ^{III} ⁶ Baribḡḡḡ Jesu dadjirā Sacerdotē dji Dromaba bajāne o ḅara sacerdoterāba naḡ ējūāne o panḡ cāyābara biara ḅaa. Ara maḡ quīrāca Ācōrēba Jesudeba beḡea ḅadara biara ḅaa Moiseba beḡea ḅada cāyābara. Māwā biara ḅaa maḡ beḡea ḅaside Ācōrēba ēberārāra biara carebayaḡa aḡa bērā. ⁷ Ācōrēba Moiseḡeḡeḡe naārā beḡea ḅadaba wārāda carebaḡabara waya dewara beḡeada ḅāḡ bacasia.

⁸ Baribḡḡḡ Ācōrēba Moiseḡeḡeḡe beḡea ḅadara ēberārāba jūma opedadaē bērā idjia beḡeade panḡda unusia. Maḡ carea nāwā jarasia:

Jūmarā Boroba nāwā jara ḅaa: “Ewari aba mḡa israelerā ume, Judadebemarā ume biēda beḡea djiwidida baya.

⁹ Maḡ beḡea djiwidira bārā drōā naēnabemarā ume beḡea ḅada quīrāca baēa.

Bārā drōā naēnabemarā ume beḡea ḅasia Egiptoḡeḡeḡe quīrācuīta waga ēdḡḡ eneside. ^{IV}

Baribḡḡḡ wārāda ḡjāpedadaē bērā mḡa ādjirāra igarasia.” Māwā jara ḅaa jūmarā Boroba.

¹⁰ Idjaba jūmarā Boroba nāwā jara ḅaa: “Nocoarebema ewaride mḡa beḡea djiwidida israelerā ume nāwā baya:

mḡ leyra ādjirā crīchaḡe, ādjirā soḡe biēda baya.

Mḡra ādjirā Ācōrē baya, idjaba ādjirāra mḡ puru baya.

¹¹ Maḡne jūmarāba mḡra cawa panania. Dji eḡaara beaba, dji dromarā biēda cawa panania.

^{III} Exodo 25:40. ^{IV} Quīrācuīta waga ēdḡḡ eneside. Griego beḡeade ḅā ḅaa: “ḡḡwa jidapeḡa ēdḡḡ eneside.”

Mañ bërã ni abalba idji druadebemarãa, idji ëberãrãa bida waa jaradiaëã mñ jumarã Boroda cawadamãrãã.

¹² Ædjirãba bié opeadara mña juma quĩrãdoaya. Ædjirãba cadjirua opeadara mña waa crĩcha bæã.” I

¹³ Æcõrëba bedea djiwidi bayada aside cawabisia idjia naãrã bedea bædara dji drõãda. Dji drõã bërã dãrãëne ãyã bayã. II

Æcõrë de nañ ëjũãnebema idjaba bajãnebema

9 Æcõrë israelerã ume naãrã bedea baside jarasia idji wua deda nañ ëjũãne oëida panlda, mañ dede sãwã oëida panl siãda. ² Mañ de oëapeã dji nocoarebema dejãra “Æcõrë itea bæ dejã” abadjiëaa. Mañ dejãne ãbĩrãda, mesa siãda basia. Pañ Æcõrë quĩrãpita bæda siãda basia. ³ Dji eãara bæ dejãne wuaba eatl jira basia. Mañgl dejãra “Æcõrë itea biara bæ dejã” abadjiëaa. ⁴ Quera bá diabadada mama basia. Mañra oroba jũma bnrã basia. Æcõrë baurude siãda basia. Mañ siãda oroba jũma bnrã basia. Epeãeco jũgurua oro oëada manãba bira bæda mañ baurudeã eãda basia. III Aaroñ bacuru tununa siãda eãda basia. IV Æcõrëba diaãda ley mõgara peweãeã bæda siãda eãda basia. V⁵ Baurude ãrã bajãnebema nezoca quĩrãca i bara panlda umé panasiëaa. Ædji iba dji baurude ãrã cobãra jũãtrã eropansiëaa. VI Ædji panlmaa Æcõrë quĩrãwãrëã dorodorroada zebadjia. Mañ baurude ãrã cobãmaa sacerdoteba oa jãrobãrã Æcõrëba ëberãrãba cadjirua opeadara quĩrãdoabadjia. Mañglãebemada ara nawena daiba nañ cartãde jũma jaradiaëã.

⁶ Jũma mañglã pãrãpeãacarea sacerdoterãra ewariza dji nocoarebema dejãne eãda wãbadjiëaa Ædji Æcõrë itea oëida panlra jũma oëi carea. ⁷ Baribãrlã dji eãara bæ dejãne ababe sacerdoteba dji dromadrã roaza bãrima abã eãda wãbadjiã. Eãda wãbãrlã idjia cadjirua oëa carea idjaba ëberãrãba adua panlneba cadjirua opeãda carea bida animarã oada Æcõrë quĩrãpita jãpoi carea edebadjia. VII⁸ Mañneba Æcõrë Jaureba cawabi basia ëberãrãra wãdi Æcõrë de bajãne bæde poya eãda wãnaëãda. Sacerdoterãba wãdi Æcõrë de nañ ëjũãne bæde ne oëida panlmisa mãwã basia. ⁹ Nañ ewaride jũma mañglãba cawabi bæ Æcõrëba ne dia panlneba idjaba animarã babue dia panlneba bida dji mãwã o bæa crĩchara poya jipa bæãda. ¹⁰ Æcõrëba Moiseba diaãda leyba ababe cawabisia cãrãda coëida panlda, cãrãda doëida panlda, idjaba Æcõrëba sãglãba bæra sãwã sãglãida panlda. Jũma mañglãra nañ djarãde obadjia abã Æcõrëba jũma quĩrã awara obãrlãda.

¹¹ Baribãrlã Critora zesia dadjiã Sacerdoteba dji Droma bai carea. Jũma ne bia nañ ewaride bæda idjia dadjiã dia bæã. VIII Idjira Æcõrë de bajãne bæde dadjiã carea ne o bæã. Mañ dera dji arã. Æcõrë de nañ ëjũãne bæ cãyãbara biara bæã. Æberãba oëãã; nañ ëjũãnebe-

I Jeremia 31:31-34. II Dãrãëne ãyã bayã. Griego bedeaãe bá bæã: “Dãrãëne nãbaya.” III Exodo 16:33. IV Numero 17:1-10. V Exodo 25:16. VI Exodo 25:17-22. VII Levitico 16:1-34. VIII Jũma ne bia nañ ewaride bæda. Griego bedeaãe ãrãrlã cartãde bæ bæã: “Jũma ne bia zeida bæda.”

maëã. ¹² Critora Æcõrë de bajãne bæde dji eãara bæ dejãne bãrima abã eãda wãsia. Mañ dejãra “Æcõrë itea biara bæ dejã” abadaa. Wãside chiwatu oada, paca zaque oa siãda Æcõrë quĩrãpita jãpoi carea edeã basia. Ætebãrlã ara idji oada edesia. Bãrima abã mãwã oëaba dadjiãra ëdrã basia ewariza bedea neë beãdamãrãã. ¹³ Sacerdoteba paca dji umaquĩrã oada, chiwatu oada, paca zaque wërã babue diaãda porã siãda ëberãrã ãrã jãrobãria. Mañba ëberãrã Æcõrë quĩrãpita bié beãdara nañ djarãde bia bæbaria. ¹⁴ Mãwã baibãrlã, ¿Crito oaba dadjiãra biara bæãca? Critora cadjirua neë basia. Æcõrë Jaure beucaba carebaã bërã ara idjida idu beabisia animarã Æcõrëba babue diabãrlã quĩrãca. Cadjirua o panl carea dadjiãra beuëida panasiëaa. Baribãrlã Critoba ara idjida idu beabida bërã dadjiãba cadjirua opeãdara Æcõrëba quĩrãdoapeãa dadjiã crĩchara jipa basia. Mãwã Æcõrë zocai bæra dadjiãra poya jãnia.

¹⁵ Æcõrëba naãrã bedea bædãdeba panasiëãde ëberãrãba cadjiruada obadjia. Baribãrlã Critodrã beusia Ædji cadjirua obadaãebemada ëdrã bæi carea. Critora beuëã bërã idjiãbeba Æcõrëba bedea djiwidiãda basia. Mãwã Æcõrëba ne jũma bia jõca diai jarãdara idjia trãnarãba Critodeba poya eããda.

¹⁶ Nañ quĩrãca bæã: ëberãba cartãde bæbaria idji beuëacarea caiba idjia erobãra eãda. Baribãrlã dji eãda bæba dji bedea bædara wãrãda beusida acãbiëãrlã, poya eããda. ¹⁷ Dji bedea bæda wãdi zocai bæmisa dji eãda bæba mañ cartãde bæ bæra poya eããã. Ababe beuëacareãrlã poya eããda. ¹⁸ Ara mañ quĩrãca Æcõrëba israelerã ume naãrã bedea baside animarã oada erozoasia. Mañba cawabisia Ædjirãba mañ bedea bædara jã oëida panasiãda. ¹⁹ Mañra mãwã bæã: Æcõrëba diaãda leyra Moiseba naãrã ëberãrãba jũma jarasia. Mañbe paca zaque oada, chiwatu oa siãda baidoãaa puerasia. Hisopo bacuru jlwateãe ovejã cara purea oëada jãpãda oãde bægueã edasia. Mañ oaba idjia Æcõrëba diaãda ley cartara, ëberãrã siãda jãposia. ²⁰ Jãrobãrlãde mãwã jarasia: “Nañ oaba jara bæã Æcõrë bãrã ume bedea bædara jũma jã oëida panlda.” IX²¹ Ara mañ quĩrãca Moiseba Æcõrë wua dera, jũma mañ dede eãda bæa siãda oaba jãposia. ²² Wãrãda Æcõrëba Moiseba diaãda leyba jara bæã berara ne jũmada oaba jãpoida bæda Æcõrë quĩrãpita bia bæmãrãã. Oada erozoããrlã dadjiã cadjirua opeãdara Æcõrëba quĩrãdoãã.

Crito oaba dadjiã cadjirua oëara jũma sãglãbaria

²³ Æcõrë wua dera, mañ dede eãda bæa siãda Æcõrë de bajãne bæ zaca basia. Jũma mañglãra animarã oaba jãpoida basia Æcõrë quĩrãpita bia bæmãrãã. Baribãrlã Æcõrë de bajãne bæra, mañ dede eãda bæa siãda animarã oa cãyãbara oa biara bæba jãpoida basia. ²⁴ Critoba idji oara Æcõrë de ëberãba oëãde eãda edeã basia, mañglãra ababe Æcõrë de ara bajãne bæ zaca bæda bërã. Critoba idji oara bajãneãrlã Æcõrë quĩrãpita edesia. Iëira mama dadjiã carea Æcõrëba quĩrã

djuburia iwidi b̄aa. ²⁵ Idjira bajānaa wāé basía idji oada b̄arima zocārā jīāpoi carea naļ ējūānebema sacerdote dji dromaba poaza Ācōrē itea biara b̄a dejāne obari quīrāca. ²⁶ Māwā b̄adabara naļ ējūā oedēba l̄taa Critora b̄arima zocārā beuida b̄acasia. Baribrl̄ naļ jīrūarebema ewaride zepēda ara idjida idu beabisia. B̄arima aba māwā oēbaba dadjirāba cadjirua ope-
 d̄adara jūma āyā b̄asia. ²⁷ Jūmarāda b̄arima aba beuēda. Māwānacarea Ācōrēba cawa oya. ²⁸ Ara maļ quīrāca Critoba b̄arima aba ara idjida idu beabisia zocārāba cadjirua opeđadara āyā b̄ai carea. Idjira way-
 acusa zeya, baribrl̄ maļne dadjirāba cadjirua obadara āyā b̄ai carea zeēa. Ātebrl̄ zeya idji jīā beara ēdr̄l edaj carea.

10 Ācōrēba Moisea diaēda leyba jūma ne bia Critoēba zeidēbemada jarijaria unubi b̄aa. Maļ ne biara leyba diacaa. Maļ b̄erā poaza Ācōrēa animarā babue diaēde wābadara leyba poya jipa b̄acaa. ² Leyba ādjirāra wārāda jipa b̄adabara, waa animarāra babue diaēde wānaé bacasia. Animarā babue dia panlneba wārāda cadjirua neé panenabara, waa crīchad̄aé bacasia idji quīrāpita beēade panlda. ³ Baribrl̄ paca dji umaquīrā oaba, chiwatu oa biēda cadjiruara poya āyā b̄aca b̄erā, poaza animarā babue dia panlneba quīrānebabi b̄aa ādjia cadjirua obadada. ⁵ Maļ carea Crito naļ ējūānaa zeside idjia Ācōrēa nāwā jarasia:

B̄la animarāra b̄la babue diaēdida quīrāé b̄aa. Ne diaēdi siēda quīrāé b̄aa. B̄la m̄la cacua diaēdadr̄l quīrā b̄aa.

⁶ Ādji cadjirua carea animarā babue diabldade, ne di-abldade biēda b̄la b̄asriēda b̄acaa.

⁷ Maļ b̄erā m̄la jarasia: Ācōrē, m̄lra nama b̄aa b̄la quīrā b̄ada oi carea.

B̄l Beēade m̄lnebemada māwā b̄a b̄aa. ^I

⁸ Critoba naārā jarasia Ācōrēba quīrāé b̄ada ēberārā-ba ādji cadjirua carea animarāda idjia babue diaēdida idjaba ne diaēdida. Ācōrēba Moisea diaēda leyba māwā obi b̄amīna, maļneba Ācōrēra b̄asriēda b̄acaaēda asia.

⁹ Maļbe Critoba Ācōrēa nāwā jarasia: “M̄lra nama b̄aa b̄la quīrā b̄ada oi carea.” Maļba cawabi b̄aa naārā Ācōrēba animarā babue diabi b̄adara Critoba āyā b̄asi-da. Maļ cacuabari ara idjida idu beabiēda b̄erā idjidr̄l b̄esia. ¹⁰ Ācōrēba quīrā b̄ara Jesucritoba jūma osia. Ara idjida idu beabisia. B̄arima aba māwā oēbaba dadjirāra ewariza Ācōrē itea bia b̄asia.

¹¹ Sacerdoterāba ewariza Ācōrē itea ne obadaa idjaba animarāra babue diabadaa. Māwā m̄ina maļgl̄ba cadjiruara āyā b̄acaa. ¹² Baribrl̄ Jesucritoba cadjirua carea ara idjida idu beabisia. B̄arima aba māwā oēbaba jūma cadjiruara āyā b̄asia. Maļbe Ācōrē j̄lwa araare chūmesia. ¹³ Mama jīā b̄aa aba Ācōrēba jūma idji ume dji quīrāra idji j̄lwaēda b̄abrl̄ēda. ^{II}¹⁴ Critoba ara idjida idu beabisia. Māwā b̄arima aba oēbaba jūma Ācōrē itea beara jipa b̄asia. Maļ jipa b̄adara ewariza b̄aya.

^I Salmo 40:6-8. ^{II} Idji j̄lwaēda b̄abrl̄ēda. Griego beēade b̄a b̄aa: “Idji jīrū edre b̄abrl̄ēda.”

¹⁵ Ācōrē Jaure biēda abarida dadjirāa cawabi b̄aa. Naārā jarasia:

¹⁶ Jūmarā Boro Ācōrēba nāwā jara b̄aa: “Nocoarebe-ma ewaride m̄la beēda djiwidida israelerā ume nāwā b̄aya: m̄l leyra ādjirā crīchade, ādjirā soēde biēda b̄aya.” ^{III}

¹⁷ Maļare nāwā jarasia:

Ādjirāba bié opeđadara m̄la jūma quīrādoaya. Ādjirā-ba cadjirua opeđadara m̄la waa crīcha b̄aēa. ^{IV}

¹⁸ Critoēba Ācōrēba dadjirā cadjiruara jūma quīrā-doada b̄erā, waa dadjirā cadjirua carea idjia ne diaēdiē panla.

Jesucritoēba dadjirāra Ācōrē caita poya wānia

¹⁹ Maļ b̄erā djabarā, Ācōrē itea biara b̄a dejāne eēda wāblda quīrāca naļ ewaride Jesucrito oadēba dadjirāra Ācōrē caita ne wayaa neé wānida panla. ²⁰ Maļ dejāne wua eatl jira b̄a cōābrl̄ quīrāca Jesucritoba idji beuēdēba o djiwidida jarisia dadjirā Ācōrē caita poya wānamārēā. Maļ oēde wābrl̄ra ewariza Ācōrē ume zocai b̄aya. ²¹ Dadjirāba Sacerdote dji Dromada bajāne eropanla. Idjia Ācōrē ēberārāra jūma carebabaria.

²² Maļ b̄erā Ācōrē caita wānadrl̄. Critoba dadjirā crīcha cadjirua b̄adada jipa b̄asia dadjirā so idji oaba jīārobrl̄ quīrāca. Ācōrē quīrāpita bia b̄asia dadjirā cacuara baido pāpārā quiruba sl̄gl̄da quīrāca. Maļ b̄erā crīcha aba panlneba idjaba wārāda jīā panlneba Ācōrē caita wānida panla. ²³ Ācōrēra beēda aba b̄a b̄erā dadjirāba jīā panlra idjaba maļnebema jūmarāa jara panl siēda ni maārī biēda quenabariēdiē panla.

²⁴ J̄l̄wēda panla s̄awā dji careb̄adida biara dji quīrāni carea idjaba ne biada oēi carea. ²⁵ Ābaa dji j̄l̄gebadara idu b̄aēiē panla j̄cl̄l̄ba idu b̄abada quīrāca. Ātebrl̄ dji careb̄adida panla biara jīāni carea. Dadjirā Boro Ācōrēba cawa oi ewarira dārāēne zeida cawa panl b̄erā biara māwā oēida panla.

²⁶ Wārā beēda cawapēdada carea ara dadjiareba cadjiruada o pananibr̄l̄, waa neēa Ācōrēa diaēi carea maļ cadjiruara quīrādoamārēā. ²⁷ Māwā o b̄aba ababe ne wayaadēba jīāida b̄aa Ācōrēba cawa omārēā. Maļ ewaride Ācōrēba jūma idji ume dji quīrāra t̄br̄l uruga nūm̄lne b̄atabueya ewariza bá nūmamārēā. ²⁸ Naēna ab̄al̄ba Ācōrēba Moisea diaēda leyda igarasira, maļne ēberā umēba wa ūbeaba jarasidara wārāda māwā b̄ada, idjira abēda quīrā djuburia neé beabadjīdaa.

^V²⁹ Maļba j̄s̄awā crīcha panl? j̄Ācōrēba idji Warra igarabadara wetara cawa oēca? Ācōrēba idji Warra oadēba beēda djiwidida b̄asia dadjirāra idji itea bia b̄ai carea. Māwāra Ācōrē Warra oa erozoada siriē b̄ada crīchabadara j̄idjia wetara cawa oēca? Maļ awara Ācōrē Jaureba idji biadēba dadjirāra careba b̄aa. Māwāra Ācōrē Jaure bié jarabadara j̄idjia wetara cawa oēca? ³⁰ Dadjirāba cawa panla Ācōrēba nāwā jarasida: “M̄labrl̄ cawa oya. Jūmarāa diaya ādjirāba opeđada quīrāca.” ^{VI} Idjaba nāwā jarasia: “Jūmarā Boro Ācōrēba

^{III} Jeremia 31:33. ^{IV} Jeremia 31:34. ^V Deuteronomio 17:2-6. ^{VI} Deuteronomio 32:35.

idji ëberärära cawa oya." ¹³¹ Ācōrē zocai baba dadjida cawa oibrlg wārāda bio minijīchia baa.

³² Quirānebaēdua bārāba naārā wārā bedea cawasiēde sāvā panasiēda. Mañ ewariēde bārā bia mīgapeēdara jūma droasiēda. ³³ Edeude jūmarā quirāpita Crito carea biē jarasiēda idjaba biē osiēda. Edeude djabarā Crito carea bia mīga panl ume bia mīgasiēda. ³⁴ Crito carea preso bapeēdara bārāba quirā djuburasiēda. Idjaba bārāba ne erobeēdara bāsiēda idu jārībisiēda, cawa panl bēra mañ cāyābara ne biara bā jōcada bajāne eropanlāda. ³⁵ Mañ bēra bārāba Ācōrē ijā panlra igararānada. Ijā pananibrlg, Ācōrēba bajāne ne biada waiēda diaya. ³⁶ Bārāba jūma droaēda panl. Māwā Ācōrēba quirā bāda oēapeēda idjia diai jaradara jūma edaēda. ³⁷ Ācōrē Bedeade nāwā bā baa:

Dji zeida bāra dārāēne zeya. Idjira wārāda dārāēa. ³⁸ Ēberā jira bāra mñ ijā bādeba zocai baya. Baribrlg idjia ijā bāda igaraibrlg, mña idjira bia unuēa. ^{II} ³⁹ Ācrlgla Ācōrē ijā panlra igarapeēda aduēda. Baribrlg dadjirāra mañ ëberārā quirāca panlēa, ātebrlg Ācōrē ijā panlneba ewariza zocai panania.

Ācōrē ijā bādebema

11 Dadjirāba Ācōrēda ijā panl bēra cawa panlā dadjia jñā panlra wārāda edaēda idjaba ununaē panl siēda wārāda. ² Dadji drōā naēnabemarāba Ācōrēra ijā panana bēra Ācōrēba bia unusia.

³ Dadjirāba Ācōrēda ijā panl bēra cawa panlā Ācōrē bedebārlg nañ ējūāra, bajā siēda jūma osida. Māwā dadjia ununacādeba idjia ne jūma dadjia unubadara osia.

⁴ Abelba Ācōrēda ijā bāda bēra Caiēba diaēda cāyābara ne biara bāda diasia. Ijāna bēra idjia diaēdara Ācōrēba bia unupeēda jarasia idjira jipa bāda. Abelera beuēamīna idjia wārāda ijā bādeba dadjirāa waēbida cawabi bāa Ācōrēra ijānida panlāda. ^{III}

⁵ Enocoba Ācōrēra ijā bāda bēra beurāmārēā Ācōrēba zocai edesia. Ācōrēba edeēda bēra idjira waa ununaē basia. Ācōrē Bedeade bā bāa Enoco edei naēna Ācōrēba idjira bia unusida. ^{IV6} Baribrlg Ācōrē ijāē bāra Ācōrēba bia unuca. Ācōrēma ze quirāca bāba ijāida bāa Ācōrēra wārāda bāda idjaba jūma idji jrlgblāda carebarida.

⁷ Noēba waēi unuca zeidebemada Ācōrēba idjia jarasia. Mañra Noēba ijāsia. Ara mañda Ācōrēra waya bāda bēra idji ëberārāra ēdrl edai carea jāba dromada osia. Ācōrēda ijāna bēra Noēba cawabisia nañ ējūāne beara dji cadjiruarāda. Noēba ijāna bēra Ācōrēba jipa unusia. ^V

⁸ Ācōrēba Abrahāla jarasia idjia diai jaradara druaēda wāmārēā. Abrahāla Ācōrēra ijāna bēra sāma wāda adua bāmīna idji druara amepēda wāsia. ^{VI9} Ācōrēra ijāna bēra idjira Ācōrēba diai jaradara druaēde āibema quirāca wua dede bābadjia. Idji warra Isara, idji wiuzaque Jacobo siēda ara mañ quirāca panabadjidāa,

I Deuteronomio 32:36. II Habacuc 2:3-4. III Genesi 4:3-5. IV Genesi 5:22-24. V Genesi capítulo 6-8. VI Genesi 12:1-5.

Ācōrēba ādjia biēda mañ druara diai jaradara bēra.

¹⁰ Abrahāla māwā bābadjia, bajāne bā puru jōcadaa wāi carea jñā bāda bēra. Mañ purura Ācōrēba bio crīcha bapeēda jūma osia.

¹¹ Abrahāla drōāda basia. Idji quima Sarara warra toca basia. Baribrlg Abrahāla ijāsia Ācōrēba idjia warrara unubida. Ācōrēba diai jaradara ijāna bēra warrada unusia. ^{VII12} Māwā Abrahāla beuyama bādamīna idjideba ëberārāra zocārā yōsiēda chīdau zocārā bā quirāca, pusa ībl poya juachaiē bā quirāca.

¹³ Jūma nama trā odjapeēdara Ācōrē ijā panlā beusiēda. Māwāmīna Ācōrēba diai jaradara ādjirāba nañ ējūāne edaēde basia. Baribrlg cawasiēda no-coarebema ewariēde idjia jūma diaida. ^{VIII} Mañ carea bāsiēdasia idjaba ebuēda jarasiēda nañ ējūāne ādjirāra drua āibemarāda, djārā druaēde rrlgla beada.

¹⁴ Māwā jara panlneba ebuēda cawabisia ādji drua arada edaēde carea jñā panlā. ¹⁵ Ādji ēdrlpeēda drua jēda crīchapeēdabara poya jēda wānida panacasiēda. ¹⁶ Baribrlg drua biara bā bajāne bāda quirāca panasiēda. Mañ carea Ācōrēra peracaa idjira ādjirā Ācōrē ablāde. Idjia puruda ādjirā itea bajāne o erobāa.

¹⁷ Abrahāla wārāda ijā bā cawaya Ācōrēba jarasia idji warrada babue diāmārēā. Abrahāla Ācōrēra ijā bāda bēra idji warra Isara babue diaēde wāsia. Baribrlg mañ naēna Ācōrēba idjia nāwā jaradōasia: "Bā warra Isadeba bā warrārāra zocārā yōnia." ^{IX} Ācōrēba māwā jaradāmīna Abrahāla idji warra ababe quiruda babue diai carea basia. ¹⁹ Abrahāla crīchasia idji warra Isa beadacarea Ācōrēba idjira poya lrēbabida. Wārāda Ācōrēba Isa lrēbabibrlg quirāca idu beabiē basia. Māwā Abrahāla Isara zocai erobesia. ^X

²⁰ Isaba Ācōrēda ijā bāda bēra idji warra Jacobora, Esaú siēda bia jarasia Ācōrēba no-coarebema ewariēde carebamārēā. ^{XI}

²¹ Jacobo beuyama bāsiēde Ācōrēda ijā bāda bēra idjia Jose warrārāra abā abā bia jarasia Ācōrēba carebamārēā. Mañbe idji bardonane jida nūmlāba Ācōrēba bia bedeasia. ^{XII}

²² Jose beuyama bāsiēde Ācōrēda ijā bāda bēra israelerāra Egipto druaēba ēdrlēiaēda asia. Ēdrlblāde idji bāwrlra Canaā druaēda joude edeēduēda asia. ^{XIII}

²³ Moise tosiēda ewariēde Egiptōdebema boroba israelerā warra umaquirā zaquerāda jūma quenabisia. Baribrlg Moise djibarirāba Ācōrēda ijā panana bēra dji boroba jaradara wayaēde basia. Moise toēacarea unusiēda idjira warra quirāwārēā bāda. Mañ bēra dji boroba bearāmārēā jedeco ūbea mērā eropanasiēda. ^{XIV}

VII Griego bedeade mañ versículora ebuēda bāēa. Nāwā traduci-da bāa: "Abrahāla quima Sara biēda Ācōrēra ijāna bēra biogōasia, warra tocāmīna idjaba djorada bāmīna. Ācōrēba diai jaradara wārāda diaida ijāna bēra warra tosiā." VIII Cawasiēda no-coarebema ewariēde idjia jūma diaida. Griego bedeade bā bāa: "Mañrlra tmlāba unusiēda." IX Genesi 21:12. X Genesi 22:1-14. XI Genesi 27:27-29; 39-40. XII Genesi 48:1-20. XIII Genesi 50:24-25. XIV Exodo 1:22deba abā 2:2ēda.

24 Moiseba Ācōrēda t̄jā bæda bēřā drōā bædacarea quĩrĩāē basia ēberārāba idjira Egiptodebema boro cau warraada adida. 125 Idjimaarā cadjirua o bæda warrewarrea bæsrída bai cāyābara biara basia Ācōrē ēberārā ume ābaa bia mĩga baida. 26 Ācōrēba ēdrl edabari diai jaradara wārāda zeida t̄jāna bēřā, idjia crĩchasia Egiptodebema ne biada erobai cāyābara biara bæda bia mĩga baida. II Ācōrēba nocoarebema ewaride diai jaradada biara eda quĩrĩāna bēřā māwā crĩcha basia.

27 Moiseba Ācōrēda t̄jā bæda bēřā Egiptodebema boro quĩrũbi wayaē ēdrlasia. Ācōrē ununacara unu bæ quĩrĩca idjia t̄jā bæra igaraē basia.

28 Moiseba Ācōrēda t̄jā bæda bēřā israelerā Egiptodeba ēdrladi ewarida obisia. III Małne deza dji eda wābada icawa oada t̄jārobisia dji beabariba ādji umaquĩrĩ warra dji nabemarāda bearāmārēā. IV

29 Ācōrēda t̄jā panana bēřā israelerā Ācōrēba Pusa Purru ēsi ewada ode pōāsa chāsida. Baribrl Egiptodebemarā abari ode chābldaē jūma nābrl quinisida. V

30 Ācōrēda t̄jā panana bēřā israelerā siete ewari Jerico puru auđu prrlgabldaē mał puru auđu jūrā ca bæra jūma tođogozasia. VI

31 Israelerā umēba Jerico puru sāwā bæ cawaya aclda wāsidaē wērā auđu Rahāba Ācōrēda t̄jā bæda bēřā ādjira bia edasia. Mał carea israelerāba Ācōrē t̄jāē bearā jūma quenasiadaē idjira beadaē basia. VII

32 ¿Ācōrē t̄jā beadaēbemada młna cārēda waēi jarai? Sansoñebemada, Gedeoñebemada, Baracoēbemada, Jeptedebemada, Daviedebemada, Samueldebemada, Ācōrēneba bedeabadarānebema sida bedeai carea ewariba araēā. 33 Ācōrēda t̄jā panana bēřā łcrlba drua bearā poyasida, łcrlba ādji druara jipa erobesia, idjaba łcrlba nał ējūāne Ācōrēba diai jaradara edasida. Ācōrēda t̄jā panana bēřā łcrlra Ācōrēba imamaa idu cobie basia. 34 Ācōrēda t̄jā panana bēřā łcrlra t̄tbl uruga nūmlba baē basia, łcrlra necoba beadiēbemada ēdrlasida, łcrl cacua lbaē beada da cacua lbasida idjaba mēsrā beasia dji quĩrũ ume djōni carea. Małba ādji dji quĩrũra poyasida.

35 Ācrl wērārāba Ācōrēda t̄jā panana bēřā ādji ēberārā beupadara łrēbasida. Baribrl łcrllda Ācōrē t̄jā panl carea ēberārāba bio puoapada beasida. Ācōrēda igaradibrl ēdrl bædiada asidaē igaradaē basia. Ātebrl idu beabisida łrēbapada zocai bai biara bæda edadi carea. 36 Ācrllda Ācōrē t̄jā panl carea ēberārāba ipida biē jarasida, soaba usida, idjaba carenaba jłnapada preso basida.

37 Ācrllda mōgaraba tabari beasida. Ācrllda ēsidra bæā łrrasida. Ācrllda necoba beasida. Ācrllda de neē bea bēřā prrla wāsida. Małne ādjia jłni carea neē beada bēřā oveja e odada, chiwatu e oda sida jłbadjida. Ādjirāra abeda ne neē beasia. Ēberārāba

ādjirāra bia mĩga eropanabdjida idjaba biē obad- jida. 38 Mał ēberārā Ācōrē quĩrĩpita dji biara beasia. Mał bēřā nał ējūāne beadiē panasida. Ādjirāra de neē bea bēřā ējūā pōāsa ewaraga bæde, eyade bida prrla nĩbabdjida. Eya uridae, egoro uridae bida panabdjida.

39 Jūma mał ēberārā Ācōrēra t̄jā panana bēřā Ācōrēba ādjirāra bia unusia. Māwāmĩna idjia diai jaradara nał ējūāne edadaē basia. 40 Ācōrēba dadjirā itea ne biara bæda erobā bēřā quĩrĩasia ādjirāra dadjirā ume ne jūmane bia pananida.

Jesucritoda crĩcha pananada

12 Mał ēberārā zocārāba unubisida Ācōrēra wārāda t̄jāsida. Małda cawa panl bēřā dadjirā bida ara mał quĩrĩca t̄jā pananida panla. Dadjirā idu t̄jābicara, cadjiruaba dadjirā brlā edabari sida āyā bæpada jūma droa panlneba nocoada wānadrl dadjirā jūnida panlma. 2 Jesudrl biara crĩchada panla. Idjiabrl carebasia dadjirāba naārā t̄jānamārēā idjaba carebalaria ewariza t̄jā pananamārēā. Crĩchadua sāwā idjira crude bia mĩgasida. Mał carea peraida bædamĩna peraē basia. Idjia cawasia māwānacarea bio bæsrída baida. Idira Ācōrē bugue biya quiru jłwa araare chūmla.

3 Bio crĩchadua ēberā cadjiruarāba Jesu biē osidaē sāwā droasida. Māwā bārāra sēnaēā idjaba bārāba t̄jā panla igaradida crĩchadaē. 4 Bārāra cadjirua ume djō panla. Baribrl wadibida bārāra beadaē panla Jesu beapada quĩrĩca. VIII5 Biara t̄jānamārēā Ācōrē Bedeade bæ bæra ¿bārāba quĩrādoasida? Idji warrarā nāwā jarasia:

Mł warra, Jūmarā Boroba quēābrlde sopuarādua. Jipa omārēā quēābrlde biē crĩcharādua.

6 Jūmarā Boro Ācōrēba quĩrĩā bæ ēberārā quēābaria jipa ođamārēā.

Idji warrarā beadamārēā edadarāba cadjirua osidara idjia ubaria. IX

7 Bārā bia mĩga panla droadua Ācōrēba małgdeba jipa obi bæ bēřā. Bārāra idji warrarā bēřā, Ācōrēba māwā idu bia mĩgabi bæ cawa jipa ođamārēā. ¿Warra- ba jipa omārēā dji zezaba quēācaca? 8 Ācōrēba idji warrarā jūma quēābaria jipa ođamārēā. Māwā oēbrl, bārāra idji warrarā araēā. 9 Dadjirāba nał djarade zezada eropanasida. Ādjirāba dadjirāra quēābadjida jipa ođamārēā. Mał carea ādjirāra wayabadjida. Małba ¿ewariza zocai beadi carea dadjirā Zeza bajānebemara biara wayadiē panlca? 10 Dadjirā zezā nał ējūāne zocai panasidaē dadjirāra quēābadjida jipa ođamārēā ara ādjia crĩcha panana quĩrĩca. Baribrl Ācōrēba māwā obaria idji quĩrĩca cadjirua neē bia beadamārēā. 11 Jipa ođamārēā quēābldaē dadjirāra bæsrīdadaca ātebrl sopuabada. Baribrl tēā bædacarea dji t̄jāpedada jipa obada idjaba necai beabada.

I Exodo 2:10-12. II Ācōrēba ēdrl edabari diai jarada. Griego bedeade bæ bæ: "Crito." III Egiptodeba ēdrladi ewarida. Cāpũrĩā bedeade bæ bæ "Pascua." IV Exodo 12:21-30. V Exodo 14:21-31. VI Josue 6:1-21. VII Josue 2:1-21; 6:22-25.

VIII Bārāra beadaē panla Jesu beapada quĩrĩca. Griego bedeade nāwā bæ bæ: "Wadibida bārā oara erozoaē bæ." IX Proverbio 3:11-12.

Ācōrēra t̄jā pananadua

12 Mañ carea sē panlm̄ina bārā j̄lwa norrabari beada, bārā ch̄irāboro ureurea bea sida wayacusa l̄l̄abib̄l̄ada qūirāca biara t̄jā pananadua. 13 O jipa b̄ade n̄ibaēadua. Māwā dji sē panlra āi wānaēa ātebl̄l̄ biara t̄jā panania. I

14 Jūmarā ume necai beaēadua. Idjaba Ācōrē itea bia beaēadua. Ācōrē itea bia beaēēba idjira poya ununaēa. 15 Qūirācuita beaēadua Ācōrēba idji biadēba careba b̄lra ni ab̄al̄ba igararānamārēā. Idjaba qūirācuita beaēadua bārā tāēna ni ab̄al̄da ne carra asea qūirāca bearānamārēā. Mañba djabarāa bié cr̄ichabipeđa ārt̄baria. 16 Qūirācuita beaēadua bārā tāēna ni ab̄al̄da auēua n̄ibarānamārēā ni Esaú qūirāca Ācōrēnebema da cr̄ichadaē bearānamārēā. Esaúra warra iwina bērā dji zezaba erob̄adēbemada waib̄lra edaida basia. Māwām̄ina idji djababa b̄arima aba ne cobidabari idjia edaida beāda jūma idji djabaa diasia. II¹⁷ Bārāba cawa panla māwānacarea Esaúba qūirā basida dji zezaba idjira bia jaraida Ācōrēba carebamārēā. Māwām̄ina dji zezaba idjira igarasia. Esaúra j̄ānam̄ina idjia naārā ođara poya bia b̄aē basia. III

18 Bārā Ācōrēmaa zepedadara israelerā zepedada qūirāca b̄aēa. Israelerāra Sinai eyaēaa wāsidaa. Mañ eyara ādji dauba unusidaa. IV Mañne eyara uruga nūmasia, ewarira p̄āisosa nūmesia, idjaba n̄ūrāda minij̄chia pua nūmesia. 19 Ādjirāba cachiru j̄iguara, Ācōrēba j̄igua beaēabl̄l̄ sida ūr̄isidaa. Mañ ūr̄isidaē ne wayaaba beaēa d̄juburiasidaa Ācōrēra waa beaēarāmārēā. 20 Bio ne wayasidaa Ācōrēba nāwā jarada bērā: “Baridua ēberāda, animarā sida nañ eya caita zeibl̄l̄, mōgaraba tabari beaēida panla wa chaba dr̄l beaēida panla.” V²¹ Israelerāba unu panlra bio minij̄chia b̄a bērā Moiseba nāwā jarasia: “M̄lra ne wayaaba ure nūmla.” VI

22 Baribl̄l̄ bārāra Ācōrēmaa zesidade bajānebema Sioñ eyaēaa, bajānebema Jerusaleñnaa zesidaa. Mañ purura Ācōrē zocai b̄aēa. Mama bajānebema nezocarāda mil zocārā ābaa b̄asrida dji j̄lre duanla. 23 Bārāra Ācōrē warrarā dji j̄lre duanlmaa zesidaa. Ācōrēmaarā jūmarāda warra iwinaa. Bajānebema bērā ādji tr̄lra mama b̄a b̄a. Bārāra jūmarā Cawa Obari Ācōrēmaa zesidaa. Ēberārā jipa bea Ācōrēba bia b̄adamaa zesidaa. 24 Bārāra Jesumaa zesidaa. Idjideba Ācōrēra ēberārā ume beaēa d̄jiwidida b̄asia. Bārāra idji oa j̄j̄āpōdamaa zesidaa. Jesu oa erozoaēaba cawabi b̄lra Abel oa erozoaēaba cawabi b̄a cāyābara biara b̄lra. Jesu oa erozoaēaba cawabi b̄lra Ācōrēba cadjiruara sl̄gl̄barida. Baribl̄l̄ Abel oa erozoaēaba cawabi b̄lra Ācōrēba cadjiruara cawa obarida. VII

I Griego beaēade nāwā b̄a b̄a: “O jipa b̄ade n̄ibaēadua dji j̄irū biē beara āi t̄lgarānamārēā ātebl̄l̄ ādji j̄irūra biadānamārēā.” II *Genesis* 25:27-34. III *Genesis* 27:1-41. IV *Eyara ādji dauba unusidaa.* Griego beaēade nāwā b̄a b̄a: “Eya dadjia poya tāida b̄lraa zesidaa.” V *Exodo* 19:12-13. *Wa chaba dr̄l beaēida panla.* Griego beaēade l̄cl̄l̄ cartade mañra neēa. VI *Deuteronomio* 9:19. VII *Genesis* 4:10-11.

25 Mañ carea qūirācuita beaēadua Ācōrēba jara b̄lra igarada amaaba. Idjia Sinai eyade jarada igarapeadara cawa oside ēdr̄l̄daē basia. Mañ bērā idjia bajāneba dadjirā sode jara b̄lra igaradibl̄l̄l̄ zēdr̄l̄ca? Ēdr̄l̄daēa. 26 Sinai eyade Ācōrē beaēaside de uremiada wāsia. Baribl̄l̄l̄ nañ ewaride idjia nāwā jara b̄lra: Wayacusa m̄lra de uremiara wābiya. Mañne ababe nañ ējūāda urebiēa, ātebl̄l̄l̄ bajā sida urebiya. VIII 27 Wayacusa urebiyada aside Ācōrēba cawabisia ne jūma idjia ocuadara urepeda jōbida. Mañne ababe jōcadrl̄ beya. IX²⁸ Dadjirāra Ācōrē puru jōcade panani bērā idjia bia b̄lra adida panla. Bio waya panlneba idjia bia beaēadida panla idjia qūirā b̄a qūirāca. 29 Māwā wayadida panla dadji Ācōrēba idji t̄jāē beara cawa oi bērā t̄l̄bl̄ uruaba jūma b̄abari qūirāca.

Djabarāra s̄awā n̄ibaēida panla

13 Bārāra djabarā bērā abarica dji qūirā beaēadua. 2 Qūirādoarānadua bārā dede zeb̄l̄dara bia edaēida panl̄da. Ācl̄l̄l̄ba cawaēaēne bajānebema nezocarāda ādji dede bia edasidaa. 3 Preso beara qūirādoarānadua bārā sida ādjirā ume preso panl̄ qūirāca. Ēberārāba bié o panlneba bia m̄iga beara qūirādoarānadua bārā sida ādjirā ume bia m̄iga panl̄ qūirāca.

4 Jūmarāba ādji quimara waya beaēida panla. Ācōrēba auēua obadara, daunemabada sida cawa oi bērā ababe bārā quima ume cāinida panla.

5 Paratara awua bearānadua. Ātebl̄l̄l̄ b̄ād̄jia erobea b̄asrida beaēadua Ācōrēba nāwā jarada bērā: “M̄lra b̄lra ameēa idjaba igarāēa.” X⁶ Mañ carea dadjirāba ne waya neē nāwā jaradida panla:

M̄l Boroba m̄lra careba b̄lra. Mañ bērā m̄lra ne wayaē b̄lra. zēberāba m̄lra s̄awā bié oi? XI

7 Bārā bororāda qūirānebaēadua. Ādjirāba Ācōrē beaēara bārāa jaradidasidaa. Cr̄ichadua s̄awā ādjira n̄ibasidada idjaba mañgl̄ba cārēda s̄awāsida. Ādjia Crito t̄jā panana qūirāca bārā b̄ida t̄jā pananadua.

8 Jesucritora qūirā awara b̄acaa. Nuena beaēa qūirāca idi b̄ida abarica b̄a, idjaba ewariza māwā baya.

9 Baribl̄l̄l̄ l̄cl̄l̄l̄ba ne qūirātanoa āi jaradiabadaa. Ādjirāba idu cūrūgabirānadua. Bārāba co panlneba wa coēaē panlneba Ācōrēra biara t̄jānaēa. Mañba ni ab̄al̄da carebaca. Ātebl̄l̄l̄ Ācōrēba idji biadēba careba b̄lra bārāba biara sodeba t̄jānamārēā.

10 Dadjirāba Jesuda eropanla animarā dadji cadjirua carea babue diapedada qūirāca. Baribl̄l̄l̄ Ācōrē dede waēibida ādji cadjirua carea animarā babue diabadarāba Jesura poya edaēaēa. XII

11 Cadjirua carea sacerdote dji dromaba animarā oara Ācōrē itea biara b̄a dejāne eđa j̄j̄āpōde wābaria. Baribl̄l̄l̄ dji animarāra puru j̄iga edeāpeda babuebadada. 12 Ara mañ qūirāca Jesura puru j̄iga bia m̄igasia

VIII *Hageo* 2:6. IX *Griego beaēade nāwā b̄a b̄a*: “Ne jūma idjia ocuada ureida b̄lra urepeda jōbiya. Mañne ababe ne jūma urecada beya.” X *Deuteronomio* 31:6. XI *Salmo* 118:6. XII *Griego beaēade mañ versiculoda nāwā b̄a b̄a*: “Dadjirāba animarā babue diabadada eropanla. Ācōrē dede ne o panlba mañnebemada cocara panla.”

idji oaba ēberārā Ācōrē itea bia b̄ai carea. ¹³ Maļ b̄erā puru jīga Jesumaa wāblda quīrāca idjira ēpēnida paṅla. Ēberārāba Jesu bié jarapeada quīrāca dadjirā sida bié jarablda droada paṅla. ¹⁴ Naļ ējūāne dadjirāra puru jōcaḗ paṅléa, āteblll jļā paṅla bajānebema puru jōcaḗ panani carea. ¹⁵ Maļ carea Jesucritoḗba dadjirāba ewariza Ācōrēa bia beḗeada paṅla. Dadjī Ācōrē jīā paṅlana a paṅlba idjīa bia beḗeablda animarā babue diablda quīrāca o paṅla. ¹⁶ Quīrādoarānada bia oēi carea idjaba bārāba eropaṅneba dji careba panani carea. Jūma maļgla Ācōrēba bia unu b̄aa animarā babue diablda quīrāca.

¹⁷ Djabarā, bārā bororāba jara paṅla jīā oḗada. Bārāra waga paṅl b̄erā ādji jlwaeḗa beḗada. Ādjirāba cawa paṅla Ācōrēba cawa oblllē jūma ādjia opeḗara idjīa ebuḗa jaradida. Maļ b̄erā ādjia jara paṅla jīā oḗada. Māwā ādjirāba b̄sriḗa, sopua neé jūma oēia. Bārāba jīā oḗé paṅneba ādjirāda sopuabiḗblll, bārāra roya bia carebaḗa.

¹⁸ Dai carea Ācōrēa iwidiḗada. Daira ne jūmane jipa nība quīrā paṅla. Cawa paṅla cadjiruara oḗé paṅl-

da. ¹⁹ Mā djuburia, Ācōrēa iwidiḗada wayacusa isabe bārāmaa wābimārēā.

²⁰ Dadjirā Boro Jesucritora Oveja Wagabari dji Dro-maa. Necai b̄ai diabari Ācōrēba idjira beu b̄ada l̄rēbabisia. Jesucrito oḗeba Ācōrēa ēberārā ume beḗe b̄asia. Maļra ewariza b̄aya. Mā quīrā b̄aa Ācōrēba ne jūma biada bārā o cawabida idjia quīrā b̄a quīrāca roya oḗamārēā. Idjaba quīrā b̄aa Jesucritoḗba idjia dadjirā soḗe ne jūma oida idjia quīrā b̄a quīrāca beḗamārēā. Dadjirāba ewariza Jesucritoa bia beḗeada paṅla. Bia b̄aa māwā b̄aida.

²² Djabarā, mā naļ carta zaqueda b̄asia bārāba biara jīānamārēā. Maļ b̄erā mā bārā beḗe djuburi-aya naļ beḗeara bia edaḗamārēā.

²³ Cawaḗada dadjirā djaba Timoteo preso b̄adara ēdrāsida. Idjida isabe m̄lmaa zeiblll, bārā acḗe wāblllē mā idjira edeya.

²⁴ Djabarā, bārā bororā, jūma Ācōrē ēberārā biḗa jaradada mā quīrā b̄ada ādjirāra bia duananida. Djabarā Italia druḗebemarāba quīrā paṅla bārāra bia duananida.

²⁵ Mā quīrā b̄aa Ācōrēba idji biḗeba bārāra jūma careba b̄aida.

SANTIAGO

Jesu djaba Santiagoba nañ cartada básica baa. Mañ Santiagoba nañra Jesura ñjãé basia (Juañ 7:1-9). Bariblr̄l idjira Jesu ñjã beara táēna dji dromada besia. Hecho cartade mañra ebueta baa (12:17; 15:12-21; 21:17-19). Santiagora Jerusaleñne babadja. Poa 62de idjira Jesu ñjã ba carea beasidaa.

Santiagoba nañ cartara Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza bea itea basia. Ñclrl̄lmaara mañba jara baa djabarã judiorã itea basida. Dewararãmaara jara baa jũma Jesu ñjã bea itea basida.

Santiagoba nañ cartara basia cawabi carea sãwã nañ ñjũãne nĩbaēda panlda. 1:1-18de bã baa Ñcõrẽ necawaa-da, jũma droa bai sida iwida panlda. Mañare Ñcõrẽ wãrãda ñjã baēdebemada bã baa (1:19deba aba 2:26daa).

Mañare bã baa dadji quĩrãme quĩrãcuitaēdebemada idjaba nañ ñjũã awuaēie panlnebemada (3:1neba aba 5:6daa). Jĩũare bã baa dadja jũma droa panlne djãrã bia oēdebemada (5:7-20).

Dji crĩcha dromada 2:8de bã baa: “Bãrãba Ñcõrẽ leydebema dji dromaara bãda wãrãda ñjã o panlblr̄l, bia o panla. Ñcõrẽ Bedeade mañ leyba nãwã jara baa: djãrãra quĩrãdua ara bldji quĩrã bã quĩrãca.”

Bia mĩga bade droa baēdebema

1 Mãra Santiagoa, Ñcõrẽ nezocaa idjaba dadjirã Boro Jesucrito nezocaa. Nañ cartara bãblr̄l Israel doce warrarãneba yõpedadarã druaza bea itea. Mãra quĩrã baa bãrãra bia pananida.

2 Djabarã, bariduaēba bia mĩga panlne basrida beadada. **3** Bãrãba cawa panla mãwã bia mĩga panlne Ñcõrẽda ñjã pananiblr̄l, biara droa cawēda.

4 Mañ bẽrã jũma bia droa pananada. Mãwã ne jũmane biya, jipa beaēda. Ni mañrĩ bida bié beadaēa.

5 Bãrãnebemaba crĩcha cawaada neé bãblr̄l, Ñcõrẽa iwida baa. Mañne Ñcõrẽba diaya. Idjia iwidaēdara quẽãēne jũmarãa aēuba diabarã. **6** Bariblr̄l wãrãda ñjã baēdeba iwida baa. Ni mañrĩ bida crĩchãie baa Ñcõrẽba diaēda. Mãwã crĩcha bãra nãũrãba pusa bogozoa ãyã edebari quĩrãca baa. **7** Mãwã bãba crĩchãie baa dadjirã Borodeba ne edaida. **8** Idjira crĩcha umé bã bẽrã abari crĩchade baa.

9 Djaba mĩã djuburi bãra basrida baida baa Ñcõrẽ quĩrãpita dji droma bẽrã. **10** Bariblr̄l parata bara bãra basrida baida baa Ñcõrẽba idjira mĩã djuburi unu bã bẽrã. Parata bara bãra dãã baēa nepõnõ dãã baca quĩrãca. **11** Ñmãdau odjaēacarea jãwãrãba chiruara rõrõnozoobarã. Mañbe dji rõnõ jurrupeda idji biya quirura jõbarã. Ara mañ quĩrãca ne bara bãra ewariza parata edai carea bade beuya.

12 Abalba bia mĩga bade jũma droa bãblr̄l, Ñcõrẽ quĩrãpita bio bia baa. **1** Jũma droaēacarea Ñcõrẽba borobari diablrl̄l quĩrãca idjira ewariza zocai baya. Ñcõrẽba jũma idji quĩrã beara wãrãneba mãwã zocai bayada asia.

13 Cadjirua oi crĩcha zebll̄de ni abalba jarãie baa Ñcõrẽba mañra dia bãda. Cadjirua oi crĩchara Ñcõrẽmaa zeca bẽrã idjia ni abala mañra diacaa. **14** Ñteblr̄l

1 Bia mĩga bade. Griego bedeade mañba idjaba jara baa: “Cadjirua oi crĩcha zebll̄de.”

cadjirua oi crĩchara zebaria ara dadja mãwã o quĩrã bã bẽrã. **15** Cadjirua oi crĩchara zepeda mañda o bebarã. Mãwã o beba bẽrã beuēacarea Ñcõrẽnebemada ewariza jĩga baya.

16 Djabarã, ara bãduba cũrũgarãnada. **17** Ñtaareba dadjirã Zeza Ñcõrẽba ne jũma bio biya queēadr̄l dadjirã diabarã. Idjiablrl̄l ne jũma bajãne uruabadara ocuasã. Mañra ewariza abarica uruadaca. Bariblr̄l Ñcõrẽra quĩrã awara baa idjaba quĩrã awara ocaa.

18 Idjia quĩrãna bẽrã idji wãrã bedeadeba dadjirãra zocai basia. Mãwã neudebema nañra ewada idjia diada quĩrãca dadjirãra jũma idjia oēdebemada idji itea biara panla.

19 Mañ bẽrã djabarã, jũmarãba quĩrãcuita ñrĩni carea beaēda panla, quĩrãcuita bedeada panla, idjaba baridua carea isabe quĩrũnié panla. **20** Dadji quĩrũblade Ñcõrẽba jipa obi bãra oēcaaa. **21** Mañ bẽrã ne jũma cadjiruara, ne jũma jipaé bã sida igaradada. Mañbe Ñcõrẽba idji beba bãrã soē bãdada crĩcha biadeba ñjãnada. Ara mañ bedeaba bãrãra Ñcõrẽba cawa oidebemada poya ēdr̄l edaya.

22 Ñcõrẽ bebearã ñjã o pananada. Ababe ñrĩbadada bearãnada. Mãwã beaēblr̄l, ara bãduba cũrũga beaēda. **23** Ñcõrẽ beba ñrĩ bãba ñjã oēblr̄l, ēberãba quĩrã acldbade idji quĩrã acldbãl quĩrãca baa.

24 Acldbãlde idjira sãwã bãda unubarimĩna, ãyã wãsira abeada quĩrãdoabarã. **25** Bariblr̄l bariduaba Ñcõrẽ bedeada ñrĩpeda quĩrãdoaeblr̄l, bio bia baya. Mañ beba jipa bã dadji ēdr̄l bãbarida ewariza quĩrãcuita crĩchapeba ñjã o baiblr̄l, idjia o badeba bio bia baya.

26 Abalba Ñcõrẽda ñjã bãda crĩcha bãblr̄l, bariblr̄l idji quĩrãmeda quĩrãcuita wagaēblr̄l, ara idjiduba cũrũga baa. Wãrãda ñjãé baa. **27** Wãrãda ñjã bãba mãwã oida baa dadji Zeza Ñcõrẽba idjia o bãra bia unumãrẽã idjaba jipa unumãrẽã: jẽrãmãrãda, pẽdra wẽrãrã sida bia mĩga panlne carebaida baa, idjaba nañ ñjũãne bea cadjiruada oie baa.

Ni abal ume quĩrã awara oẽié panl

2 Djabarã, bãrãba dadjirã Boro biya quiru Jesu-critoda tã panl bẽrã ni abal ume quĩrã awara orãnadua. 2 Aĩbẽrã ewari aba bãrã ábaa dji jre panlne ãberãba jlwãde oro oða jã bãda, djio nẽbla jã bãda eða zeisicada. Mañne idjaba ãberã ne neé baba djio sore jã bãda eða zeisicada. 3 Bãrãba bio djio nũmlada bia ununapeða idjia nama biara bama chũmeduaða aĩblrl, mañne dji ne neé quirúa jãma ãta nũmeduaða aĩblrl, wa nama mã jĩrũ caita egode chũmeduaða aĩblrl, çara bãrã tãena quĩrã awara o panlẽca? çCrĩcha bié bãdeba mãwã o panlẽca?

5 Djabarã, jũrĩnadua! çÃcõrẽba nañ ãjũãne ne neé queðeara Jesucrito tãnamãrẽã edasiẽca? Mãwã ãdjirãra ne bara panl quĩrãca beaa. Ãcõrẽba ãdjirãra bia pe erobaya idji quĩrãa bearãa wãrãneba mãwã jarada bẽrã. 6 Mãwãmĩna bãrãba ne neé queðeara bié obadaa. Parata bara beadrã bia obadaa. Baribrl çparata bara beabrl bãrãra bié oðacaca? çÃdjibrl bãrãra cawa obadamaa õgo edeðacaca? 7 Bãrãra Jesucritoða. Baribrl çãdjirãba idji trã biya quiruda bié jaradacaca?

8 Bãrãba Ãcõrẽ leyðebema dji dromaara bãda wãrãda tã o panlbrl, bia o panl. Ãcõrẽ Bedeade mañ leyba nãwã jara baa: “Djãrãra quĩrãdua ara bldji quĩrã bã quĩrãca.” 19 Baribrl bãrãba ãclrlada quĩrã awara o panlbrl, cadjiruada o panl. Ãcõrẽ leyba jara baa bãrãra mañ carea bedeade panlda. 10 Abalba Ãcõrẽ leyðebemada aba tã oẽblrl, jũma tã oé bã carea bedeade baa. 11 Nañ quĩrãca baa. Ãcõrẽba jarasia “daunemarãdua” idjaba “mĩã bearãdua.” Daunemaẽmĩna mĩã beaibrl, Ãcõrẽ leyra tã oé baa. 12 Quĩrãcuita bedeada idjaba jipa oðadua, Ãcõrẽba dadji ãdrã bãbari leyðeba cawa oi bẽrã. 13 Djãrã quĩrã djuburiacara Ãcõrẽba cawa oblrlde quĩrã djuburiaẽã. Mañne djãrã quĩrã djuburiabadara bia beaðia.

Crito wãrãda tã baba biada obaria

14 Djabarã, abalba Jesucritoda wãrãda tã baa aĩblrl, baribrl biada oé bãblrl, çmañba carebaica? çMañba idjira wãrãda ãdrlica? 15 Nañ quĩrãca baa. Djababa wa djabawẽrãba cacuaðe jã carea idjaba coi carea neé bãsicada. 16 Mañne aba bãrãnebemaba idjia jaraibrl, “mã quĩrã baa blra bia wãida, cacuaðe jã careabemara erobãida, idjaba bia ne co bãida,” baribrl ni cãrẽ siða diaẽblrl, çmañ jaradaba carebasica? Carebaé basia. 17 Ara mañ quĩrãca Jesucrito tã baa a baba biada oẽblrl, wãrãda tãã baa. Idjia tã baa a bãra ãberã beuða quĩrãca baa.

18 Abalba jaraisicada: “Bla Jesucritora tã baa abaria, mañne mã biada obaria.” Mã nañda jaraya: bla bia oẽne aclbidua Jesucritora wãrãda tã bãda. Mañne mã bia o bãdeba aclbiya Jesucritora wãrãda tã bãda. 19 Bla tã baa Ãcõrẽra ababrl bãda. jBio bia

bã! Jairã biða mãwã tã panl, baribrl Ãcõrẽ wayaaba urebadaa.

20 Bãra crĩcha neé baa. çMã bã cawabida baa Jesucrito tã baa a baba biada oẽblrl wãrãda tãã bãda? II21 çDadji judiorã zeza Abrahãba oða carea Ãcõrẽba idjira jipa unuẽ basica? Ãcõrẽba Abrahãba idji warra Isara babue diaduða asidẽ Abrahãba mãwã oðe wãsia. III çÃcõrẽba idjira mañ carea jipa unuẽ basica? 22 Bã cawaida baa Abrahãba wãrãda Ãcõrẽra tããna bẽrã mãwã osida. Idjaba mãwã oða bẽrã unubisia Ãcõrẽra wãrãda tã bãda. 23 Abrahãba oðaba cawabi baa Ãcõrẽ Bedeade bã bãra wãrãda. Nãwã bã baa: “Abrahãba Ãcõrẽra tããsia. Mañ carea Ãcõrẽba idjira jipa unusia.” IV Idjaba Abrahãra Ãcõrẽ ume dji biaaða abadjiðaa.

24 Mañgãdeba bãrãba cawa panl Ãcõrẽba dadjira jipa unuẽ bãda ababe idjida tã panlana a panl bẽrã, ãteblrl jipa unu baa idjira tãnapeda biada o panl bẽrã.

25 Ara mañ quĩrãca wẽrã auðuã Rahãba oða carea Ãcõrẽba idjira jipa unusia. Josueba diabueðarãra idji deðe bia edasia idjaba dewara óare jẽda wãbisia. V26 Beuðara jaure neé baa. Ara mañ quĩrãca Ãcõrẽ tã baa a baba biada oẽblrl, wãrãda tãã baa. Idjia tã baa a bãra ãberã beuða quĩrãca baa.

Quĩrãcuita bedeada panl

3 Djabarã, bãrãba cawa panl Ãcõrẽba dji jaradiabadada biara cawa oida. Mañ bẽrã zocãrã bãrãnebemaba jrldeie panl Ãcõrẽ beðea jaradiabadada beaði carea. 2 Jũma dadjirãba bãrima zocãrã ã obadaa. Abalba beðea bãde dewara soda ãrĩcabrl, ne jũmane jipa baa idjaba idji cacuara jũma jipa erobã.

3 Dadjirãba cawayo quẽblra jãbadaa tã obiði carea. Mãwã cawayora dadji wã quĩrã panlmaa edebadaa. 4 Idjaba barcoðebemada crĩchaadua. Barcora waibã beamĩna, nãũrã dji cãbãyã rua nũmlba edebarimĩna, dji edeblrlba peratãbari maãrĩ quiruba idji wã quĩrã bamaa edebaria. 5 Ara mañ quĩrãca dadji quĩrãmera maãrĩ quirumĩna jũmawãyã beðebaria. Crĩchaadua sãwã urua maãrĩ quiruba oi waibãada jũma bãbibarida. 6 Dadji quĩrãmera tãbl urua quĩrãca bã bẽrã jũmarãda ãrĩda baa. Ne jũma cadjiruada beðebaria. Ara dadji cacuaðe bã bẽrã dadjira jũma ãrĩbaria aba beubdaaðaa. Idjaba diauruba cadjiruada beðeabibaria tãbl jidabibrl quĩrãca. VI

7 Quĩrãtanoa animarã beada, tãbana beada, ãdji jãne wãbada beada, pusade bea siða ãberãrãba jidaðapeða ãmãmãrããbibadaa. 8 Baribrl dadji quĩrãmera ni abalba poyaðacaa. Dadji quĩrãmeba cadjiruada baridua beðebaria. Nẽãrã cadjiruaba bira bã quĩrãca baa. 9 Dadji quĩrãmeba dadji Zeza Ãcõrẽra bia beðeabadaa,

II Griego bedeade ãclrl cartade mañ versiculoda nãwã bã baa: “çMã bã cawabida baa Jesucrito tã baa a baba biada oẽblrl, idjia tã baa aðara ãberã beuða quĩrãca bãda?” III Genesis 22:1-18. IV Genesis 15:6. V Josue 2:1-24. VI Diauruba. Griego bedeade bã baa: “Tãbl uruaba.”

idjaba abari quĩrãmeba eberãrãda bié jarabadaa
 Ācõrẽba ara idji quĩrãca oðamĩna. ¹⁰ Abari iteba bede
 biada, bede cadjirua sida bedeabaria. Djabarã, mãwã
 baié ßaa. ¹¹ Egorõdeba ãta bogadrã ßa baidõdeba
 çbaido cũãda idjaba baido clyada zebarica? ¹² ¿Higojõ
 bacuruba olivoda zaubarica? ¿Uvaba higojõda zaubari-
 ca? Zaucaa. Ara mã quĩrãca egorõdeba ãta bogadrã
 ßa baidõdeba baido cũãda idjaba baido clyada zecaa.

Wãrã necawaa

¹³ Bãrãra crĩcha cawa beada, ne cawa beada crĩcha
 panlbrã, bia nĩnaneba unubiãduada wãrãda mãwã
 beada. Dji dromada crĩchaãéne necawaaðeba bia
 oðida panla. ¹⁴ Baribrã djãrãba erõßa carea wa o ßa
 carea sobié beaðibrã, idjaba djãrã cããbara biara
 beaði carea jãrãbrã, jararãnadua bãrãra ne cawa
 beada. Mãwã jarãbrã, wãrã beðeara igara panla.
¹⁵ Bãrã necawaaðeba mãwã crĩcha panlbrã, mã
 necawara Ācõrẽneba zecaa, ãtebrã nañ eñũãnebema
 necawaa, eberã necawaa, idjaba diauru necawaa.
¹⁶ Djãrãba erõßa carea wa o ßa carea sobié beara,
 djãrã cããbara biara beaði carea jãrã bea sida baridua
 caicayabadaa idjaba ne jũma cadjiruada obadaa.
¹⁷ Baribrã Ācõrẽba dia ßa necawaa erõbeaba ne jũ-
 mane jipa obadaa, jũmarãda ãbaa necai beaðamãrẽã
 jãrãbadaa, jũmarã ume bia panabadaa, dewaraba jara
 ßara ãrĩni carea panabadaa, djãrãra quĩrã djuburi-
 abadaa idjaba ne jũma biada obadaa. Ni abal ume
 quĩrã awara oðaca. Idjia jaradia ßa quĩrãca wãrãda
 obaria. ¹⁸ Eberãrã ãbaa necai beaðamãrẽã jãrãbariba
 ãdjãrã ãbaa necai ßabaria necai bai bede ubrã
 quĩrãca. Mãwã idjia unuya eberãrãba jipa o panla ne
 bia ewabrã quĩrãca.

Ācõrẽba jara ßara jũma ãã o pananadua

4 ¿Bãrãra cãrẽ cãrẽã djõbada idjaba ijarabada?
 Bãrãba o quĩrã panl cadjiruara bãrã soðe djõ
 ßa mãwã oðamãrẽã. ² Bãrãra ne eda quĩrãbadamĩna
 poya edaðaca. Mã bẽrã mĩã beabadaa. Djãrãnedã
 eda quĩrãbadaa. Baribrã poya edaðaca bẽrã
 ijarabadaa idjaba djõbadaa. Bãrãba quĩrã panlã
 edaðaca Ācõrẽa iwidiðaca bẽrã. ³ Idjaba bãrãba
 Ācõrẽa iwidiðadaðe edaðaca crĩcha bié beðeba
 iwidiðada bẽrã. Bãrãba ababe iwidiðadaa edaðapeða
 bãdjia quĩrã panl quĩrãca oði carea. ⁴ Daunemabrãda
 quĩrãca bãrãba Ācõrẽa igarasidã nañ eñũãnebemada
 eþeni carea. ¿Bãrãba waðibiða adua panlca nañ
 eñũãnebema quĩrã ßara Ācõrẽ ume dji quĩrãda? Wãrã-
 da bariduaba nañ eñũãnebemada quĩrã ßabrã, Ācõrẽ
 ume dji quĩrã. ⁵ Ācõrẽba dadjirã soðe beða Jaureba
 quĩrã ßa ababe Ācõrẽdrã quĩrã pananida. ¿Bãrãba
 crĩcha panlca Ācõrẽ Beðeade ara idji quĩrãbe mãwã
 ßabisida? ⁶ Baribrã Ācõrẽba idji biðeba dadjirãra bio
 careba ßa. Mã carea Idji Beðeade mãwã ßa ßa:
 Dji dromada crĩcha beara Ācõrẽba idu bia wãbicaa.
 Baribrã dji dromada crĩchaé beara Ācõrẽba idji bi-
 ðeba carebaria. ¹

⁷ Mã carea Ācõrẽ jãwãeða beaðadua. Diaurura ããrã-
 nadua. Mãwã idjira bãrãmabemada ãã wãya. ⁸ Ācõrẽ
 caita zeðadua, mãwãra idjira bãrã caita zeya. Bãrã dji
 cadjirua obadarã, jãwã sãgãbrãda quĩrãca waa cadjiru-
 ara orãnadua! Bãrã dji crĩcha umé erõbea, jãrãca cad-
 jirua igaraðapeða ababe Ācõrẽdrã crĩchaðadua!
⁹ Bãrãba cadjirua opeðeða carea sopua beaðadua, ãã-
 nadua, aujãnadua. Waa ßasrĩðaba ipidãrãnadua, ãte-
 brã bãrãba cadjirua opeðeða carea wãrãda sop-
 uaðadua. ¹⁰ Crĩcha eðaaara beðeba dadjirã Boro Ācõrẽ
 quĩrãpita zeðadua. Mãwã bãrãra dji dromarãda ßaya.

Djãrãra bié jararãnadua

¹¹ Djabarã, djãrãra bié jararãnadua. Abalã idji
 djabada bié jaraibrã wa cadjiruade beaða aibrã,
 Ācõrẽ leyda bié jara ßa, idjaba mã leyra bié beða
 crĩcha ßa. ¹² Abalã Ācõrẽ leyda bié beða crĩcha
 ßabrã, mã leyba jara ßara ãã oé ßa. Ācõrẽ leyba jara
 ßa cããbara idjidrã djãrã cawa obarida bea.
¹³ Baribrã mã leyra Ācõrẽbrã diasia. Idjiabrã cawa
 obaria. Ababe idjiabrã eberãrãra poya eðrã edaya id-
 jaba poya bié ßaya. Mã bẽrã çbrã cai, ßa djaba cawa
 oi carea?

Bãrãnebemada aride crĩchaðadua

¹³ Mã beðeara ãrĩnadua! Ācõrẽba mãwã jarabadaa:
 “Nane wa nu dadjira dewara puruðaa wãnia. Mama
 poa abã panania. Mãne ne oðia parata eðaði carea.”
¹⁴ Baribrã bãrãba adua panla nubema ewariðe cãrẽ-
 da sãwãida. ¿Bãrãba cawa panlca nubema ewariðe zo-
 cai beaðida? Adua panla. Bãrãra jãrãrã towaa quĩrãca
 bea. Jãrãrã towaa odjapeða isabe nẽbabari quĩrãca
 bãrã sida dãrã beaðaða. ¹⁵ Mã bẽrã biara ßa bãrãba
 mãwã jarãðida: “Dadji Boro Ācõrẽba quĩrãibrã, dad-
 jirãra zocai beaðia. Mãbe ne ocuaða.” ¹⁶ Baribrã
 bãrãba mãwã oðaca. ãtebrã dji dromada crĩcha
 panl bẽrã jarabadaa bãdjia o quĩrã panlã poya oði-
 da. Wãrãda mã quĩrãca beðeðira bié ßa. ¹⁷ Baridu-
 aba biada o cawa ßamĩna oébrã, cadjiruada o ßa.

Ācõrẽba parata bara bea cawa oiðebema

5 Parata bara bea, mã beðeara ãrĩnadua! ããnadua-
 ua! Dãrãéne bãrãra bié beaði bẽrã aujãnadua.
² Jũma bãrãba eropanlã berawã quĩrãca ßa. Bãrã-
 ba cacuaðe jãbadara chimiaba ãrĩna quĩrãca ßa. ³ Nañ
 jũãnebema ewariðe bãrãba paratara waiðã waga
 panla. Baribrã bãrã oroda, parata sida menazau ßa.
 Ācõrẽba cawa obrãbe bãrã parata menazau ßaba
 cawabiya bãrãba bié osidada. Mã bẽrã tãbrã uruaðe
 bia mĩga beaðia. ⁴ Bãrã néu ewapeðarã paratada
 diaðe panla ãdji trajubari. Mã bẽrã ãdjirãba Ācõrẽa
 iwidi panla cawa omãrẽã. ãrĩnadua! ãdjia iwidi
 panlã dadjirã Boro Ācõrẽ jũma poya o ßaba ãrĩsia.
⁵ Nañ eñũãne bãrãba ne jũmada eropanlã idjaba bãrã-

¹ Proverbio 3:34. ² Ācõrẽ ley. Ebuða beða sããã leyda jara ßa-
 da. Ācõrẽmaarã Ācõrẽba Moisea diaða leyda jara ßa. Dewarãrã-
 maarã djãrã quĩrãida ßa leyda jara ßa. Santiago 2:8.

ba o quĩrĩa panlra obadaa. Māwā bārāra paca boreguea ɓa quĩrĩa panla. Bariblrl paca beablrq quĩrĩa dārāēne Ācōrēba bārāra bié ɓaya. ⁶ Bārāba ēberā jipa ɓeara cawa oɓapeɗa beasidaa. Mañne ɓearānamārēā ādjia ni cārē sida oɗaé basía.

Jūma droaɗadua

⁷ Mañ bēřā djabarā, jūma droaɗadua aɓa dadjirā Boro Jesucrito zeblrɗaa. Ēberā pea o ɓaɗebemada crĩchaɗadua. Idji néu uɗacarea cueda jǎābaria tunupeɗa bia waragamārēā. Dārā jǎābaria zaumārēā. ⁸ Ara mañ quĩrĩa jūma droa panlneba jǎā pananadua idjaba soɗeba ĩjā pananadua, dadjirā Boro Jesucrito zeira caita ɓa bēřā. ⁹ Djabarā, Jesucritoba bārā cawa orāmārēā djārāra bié jararānadua. Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya. ^I

¹⁰ Djabarā, crĩchaɗadua sāwā Ācōrēneba beɗe-abadarāba droasidaa. Dadjirā Boro Ācōrē trǎneba beɗe panl carea bia mĩgapeɗara jūma droasidaa. Ara mañ quĩrĩa bārā biɗa jūma droaɗida panla.

¹¹ Dadjirāba crĩchabadaa bia mĩga panlne droa ɓeara bio bia beada. Bārāba ũrĩbadaa Joba idji dārā bia mĩgaɗara jūma droasida. Dārā mĩgaɗacarea cawa panla dadjirā Boro Ācōrēba idjira bia ɓasida. Dadjirā Boro Ācōrēba quĩrā djuburiaida ɓaa idjaba quĩrĩneba care-baya ɓaa.

Ācōrēa iwidiɗadua

¹² Mañ awara djabarā, ni aɓal trǎneba wārāda oɗi-ɗa arānadua. Bajānebema trǎneba, nañ ējūānebema

^I Jesucrito dadji cawa obarira dārāēne zeya. Griego beɗeɗe nāwā ɓa ɓaa: “Dadji cawa obarira dede eɗa wābadama ɓaa.”

trǎneba, ni bariduaɗeɗa wārāda oɗiɗa arānadua. Oɗiɗa aɗiblrq, wārāda oɗadua. Idjaba oɗaéana aɗiblrq, wārāda orānadua. Māwā Ācōrēba cawa oéa.

¹³ Bārānebemada aɓa bia mĩga ɓablrq, Ācōrēa iwidi-da ɓaa. Aɓa ɓasrida ɓablrq, trǎbiɗeɗa Ācōrēa bia beɗeaida ɓaa. ¹⁴ Bārānebemada aɓa cacua bié ɓablrq, djabarā wagabadarāda trǎida ɓaa idji carea Ācōrēa iwidiɗamārēā. ^{II} Ādjirāba iwidiɗɗade dadjirā Boro Jesu trǎneba nedragaba maārĩ rlrɗida panla. ¹⁵ Idjaba ĩjā pananida panla Ācōrēba idjira biabida. Māwā iwidiɗblrq dadjirā Boroba biabiya. Dji cacua bié ɓaɗa-ba cadjiruada osiblrq, dadjirā Boroba mañglra quĩrā-doaya. ¹⁶ Mañ carea bārāba cadjirua opeɗara dji jaradua. Idjaba ābaa Ācōrēa iwidiɗadua bia duanani carea. Ēberā jipa ɓaba Ācōrēa iwidiɗsira Ācōrē lɓaɗeɗa ne waiɓada obaria. ¹⁷ Elíara dadjirā quĩrĩa ēberā basía. Idjia soɗeba Ācōrēa iwidiɗsira cue zerāmārēā. Mañbe Israel druaɗe poa ũbea ēsida cue zeé basía.

¹⁸ Māwānacarea idjia Ācōrēa iwidiɗsira cuera zemārēā. Ara mañda cue zesia. ^{III} Mañba néura tunupeɗa zausia.

¹⁹ Djabarā, nañda cawaɗadua: wārā beɗeɗeɗemada aɓa āĩ wāiblrq, mañne aɓalɓa idjia cadjiruada igarabipeɗa jēda zebiblrq, mañ ēberāba cadjirua zocārā o ɓaɗara Ācōrēba quĩrādoabiya idjaba ewariza Ācōrē ĩjga ɓaiɗebemada eɗrl ɓaya. ^{IV}

^{II} Djabarā wagabadarā. Cāpūrĩā beɗeɗe jara ɓaa “ancianos” o “pastores.” ^{III} 1 Rey capitulo 17–18. ^{IV} Ācōrē ĩjga ɓaiɗebemada. Griego beɗeɗe ɓa ɓaa “beuiɗebemada.”

1 PEDRO

Pedroba nañ cartada basia. Jesuba idji trãside beda beabari basía (Marco 1:16-18). Bariblr̄l Jesuba dia-buedaebemada Pedrora dji dromaara basia. Idjiablr̄l Jerusaleñe Ācõrẽ de dromane judiorãa Jesucritodebe-mada ebuða jaradisia (Hecho 2:14-41) idjaba judiorãémaa biða Jesudebemada jarade wásia (Hecho 10:1-48). Poa 67are romanorãba idjira quĩrã edaa crude cachi beasidaa.

Poa 64de Roma puruda bá wásia. Zocãrãmaara dji boro Neroñ abadaba bábisia de djiwiðida ocuai carea. Bariblr̄l nẽbrade ba amaaba Neroñba jarasia Crito òjã beadr̄l bedeade panlda. Mañ bẽrã romanorãba drua beaza djabarãa bié oði carea èpẽ panesidaa. Mañ carea Pedroba nañ cartada basia. Romaneba djabarã drua beaza diabuesia bia mĩga panlmĩna Critoda òjã pananamãrẽã (2:18-25; 3:8-18; 4:12-19; 5:8-11).

Dji crĩcha dromada 2:21ne nãwã bá òa: "Citora bãrã carea bia mĩgæda bẽrã Ācõrẽba bãrã trãsia bia mĩ-gædamãrẽã. Crito bia mĩgasiðe unubisia bãrã mĩgabldaðe sãwã nĩbaðida panlda."

Nañ cartade Pedroba basia Ācõrẽba Jesucritodeba dadjirãa edasida idji puruda bamãrẽã (1:1-11; 2:1-10). Mañ bẽrã dadjirãa ne jũmane jipa nĩbaðida panla (1:1neba aba 3:7æaa, 4:1-11; 5:1-11). Dadji druaðebema leyda, dji bororã siða òjãnida panla (2:13-17). Bariblr̄l ne jũma cãyãbara Jesucritoda òjãnida panla (3:13-16).

Pedroba nañ cartade naãrã baða

1 Mõra Pedroa, Jesucritoba diabuedaa. Mõa nañ cartara b̄ablr̄l Ācõrẽba edadarã Ponto druaðe, Galacia druaðe, Capadocia druaðe, Asia druaðe, Bitinia druaðe biða aĩbemarã quĩrãca panabada itea. **2** Dadjirã Zeza Ācõrẽba bãrãra edasia idjia naẽnaeda crĩcha baða quĩrãca. Ācõrẽ Jaureba bãrãra idji itea basia Jesucritoda òjãnamãrẽã idjaba idji oaðeba Ācõrẽ quĩrãpita cadjirua neé beaðamãrẽã. Mõa quĩrã òa Ācõrẽba idji biaðeba bãrãra careba baıda, necai bai siða bãrãa dia baıda.

Pedroba Ācõrẽba bia bedeada

3 Dadjirã Boro Jesucrito Zeza Ācõrẽba bia bedeaðida panla. Idjia dadjirãa bio quĩrã djuburiada bẽrã Jesucrito beu baða òrẽbaðeaba zocai bai djiwiðida diasia. Mañ bẽrã idji ume bajãne pananida jãã panla. **4** Ācõrẽba zocai bai djiwiðida diaða bẽrã idjia dadjirã itea bajãne waga erobara jũma edaðia. Mañglra ãrĩcaa, jõcaa, idjaba cadjirua neé òa. **5** Jesucritoda òjã panl bẽrã Ācõrẽba idji lbaðeba bãrãra waga erobaya aba jĩrũarebema ewaride èdr̄l edablr̄læaa.

6 Mañ carea ara nawena ne quĩrãtanoaneba bãrãra bia mĩga panlmĩna bio basriða panla. **7** Mãwã bia mĩgæðida panla mañ droa panlneba unubiði carea Jesucritora wãrãda òjã panlda. Bãrãba òjã panlra oro quĩrãca òa. Orora jãwãrãba dorraberibibadaa idji awa bemãrẽã. Ara mañ quĩrãca bãrã bia mĩga panl droa panlneba unubi panla Jesucritora wãrãda òjã panlda. Mañglra oro cãyãbara biara òa orora ãrĩbari bẽrã. Bãrãba Jesucritora wãrãda òjã panlda unubi panl bẽrã, idji unubldaðe Ācõrẽba bãrãra bia unuya, bia jaraya idjaba dji dromarãda baaya.

8 Bãrãba ununacamĩna Jesucritora quĩrã panla. Nawena ununaé panlmĩna idjida òjã panla. Idji carea bio basriða panla. Jãcua basriða panl bẽrã mañ basriðara sãwãb̄lr̄l baða roya cawa jaradaéa. **9** Mãwã basriða panla Jesucrito òjã panlneba Ācõrẽba èdr̄l edai bẽrã.

10 Ācõrẽneba bedeabadarãba naẽnaeda jarabadjidaa Ācõrẽba idji biaðeba bãrã èdr̄l edaıda. Mañglæbema cawaði carea ãdjirãba quĩrãcuita crĩchabadjidaa idjaba iwiðibadjidaa. **11** Crito Jaure ãdji soðe baða bedeabibadjia Crito bia mĩgapeða Ācõrẽba bia baidebemada. Bedeapedaðacarea cawa quĩrã panasidaa caidebemada Crito Jaureba ãdjirãa bedeabisida idjaba sãlbe jũma mañglra mãwãida. **12** Bariblr̄l Ācõrẽba cawabisia ãdjia bedeapedaðara ãdji ewaride mãwãéda, ãtebr̄l nocoarebema ewaride mãwãida jũma dadjirã carebai carea. ãdjia bedeapedaðara idira bedeaba bia Critodebema jaradia panlba dadjirãa ebuða cawabi panla Ācõrẽ Jaure bajãneba diabuedaðeba. Mañglra bajãnebema nezocarã biða cawa quĩrã panla.

Ācõrẽ itea bia beaðadua

13 Mañ bẽrã bia oði carea crĩcha cawaðeba beaðadua. Quĩrãipa beaðadua. Sẽnaé jãã pananadua Jesucrito unublda ewaride Ācõrẽba idji biaðeba bãrãra bia edamãrẽã. **14** Warra clwlr̄l òjã ba quĩrãca beaðadua. Nañ cacuaba cadjirua o quĩrã òara waa orãnadua Ācõrẽ adua beasiðe obadapedaða quĩrãca. **15** Ācõrẽba bãrãra trãsia. Idjira ne jũmane jipa òa. Mañ bẽrã bãdjia obldaza jipa beaðadua. **16** Ācõrẽ Bedeade nãwã bá òa: "Jipa beaðadua mõra jipa ba bẽrã." ^I

17 Bãrãba Ācõrẽba bedeabldaðe bãrã Zeza abadaa. Dadjia opeðaða quĩrãca idjia jũmarãda cawa oya. Mañ

I Levitico 11:45; 19:2.

bērā wadi naļ ējūāne āibemarā quīrāca panlmsisa ewariza idji waya panlneba jipa nībaēadua. ¹⁸ Bārāra naēna siriē bea crīchadeba nībabadjīdaa bārā drōā naēnabemarāba māwā jaradiabadjīda bērā. Bariblrl cawa panla Ācōrēba bārāra maļnebemada ēdrl edasīda. Idjia bārāra nēdoē basīa oro ārīda bāba wa parata ārīda bāba, āteblrl Crito oaba nēbla nēdosia. Critora dji biara bā oveja zaque Ācōrēa babue diaēda quīrāca bāsia. ²⁰ Naļ ējūā oi naēna Ācōrēba Critora edapeēda naļ jīrūarebema ewariē diabuesia bārāra bia beadamārēā. ²¹ Critodeba bārāba Ācōrēra tīā panla. Ācōrēba idjira beu beāda līrēbabipeēda dji dromada bāsia. Maļ bērā bārāba Ācōrēra wārāda tīā panla idjaba jlā panla Ācōrēba jarāda jūma omārēā.

²² Wārā beēda tīā o panl bērā bārāra cadjirua neē panesīdaa. Maļ bērā djabarāra wārāda quīrā panla. Soēba wārāda bio dji quīrā beēadua. ²³ Naļ djara beuida beēba bārāra djiwidīda toēāē basīa, āteblrl Ācōrē beucaēba djiwidīda toēāē basīa. Ācōrē beēba jōcaba zocai baidā diabaria. Maļ beēdebeba bārāra djiwidīda toēāē. ²⁴ Ācōrē Beēdeē nāwā bā bā: Jūmarāda chirua quīrāca bea. Ādji quīrāwārēāra nepōnō quīrāca bā.

Chiruara purrubapeēda dji pōnōra jurrubaria.

²⁵ Bariblrl dadjirā Boro beēara jōca. ^I

Maļ beēba jōcara beēba bia Critodebema. Maļglra djabarāba bārāra jarasīdaa.

Ācōrēba edaēda ēberārā

² Djārā biē oēira igarāda. Djārāra cūrūgarānada. Āclrlba ara ādjia jarabada quīrāca oēca. Maļ ēberārā quīrāca beārānada. Djārāba ero bā carea biē crīcharānada. Djārāra biē jararānada.

² Dadjirā Boroba biēbeba bārāra carebabarida cawasīdaa. Maļ bērā warra zaque djiwidī toēaba ju do quīrā bābari quīrāca Ācōrē beēara biara cawa quīrānada. ^{II} Idji beēara jubā idji awa quiru quīrāca bā. Idji beēada cawa wāniblrl waridīa aba idjia bārā ēdrl edabrlāda.

⁴ Dadjirā Boro Jesucritomaa zēda. Idjira zocai bā, de oi careabema mōgara quīrāca bā. ^{III} Ēberārāba idjira igarasīdaa, bariblrl Ācōrēba edasia mōgara biya quiru nēbla bā quīrāca. ⁵ Bārāra idjīdeba zocai bea bērā de oi careabema mōgara quīrāca bea. Bārāneba Ācōrēba idji deda oblrl. Idjaba bārāra sacerdoterā idji itea bāda. Bārāba Jesucritodeba Ācōrē itea ne o panlne idjīa animarā babue diablda quīrāca o panla. Māwā o panlra idjia bia unu bā. ⁶ Ācōrē Beēdeē Jesucritodebema nāwā bā bā:

Ūrīnada, Sioļ puruē mla de oi careabema mōgara dji biara bāda bāblrl. ^{IV}

Maļ mōgara biya quiru nēbla bāda mla edasia. Maļ bērā idji tīā bāba idji quīrābe tīā bāēa. ^V

^I *Isaía 40:6-8.* ^{II} *Ju do quīrā bābari quīrāca Ācōrē beēara biara cawa quīrānada. Griego beēdeē bā bā: "Ācōrē Jaureba dia bā jubara do quīrānada."* ^{III} *Idjira zocai bā, de oi careabema mōgara quīrāca bā. Griego beēdeē bā bā: "Idjira zocai bā mōgara."* ^{IV} *Sioļ purura idjaba Jerusaleļ abadaa.* ^V *Isaía 28:16.*

⁷ Bārā dji Crito tīā beamaarā idjira bio bia bā. Bariblrl idji tīāē beamaarā biē bā. Ādjīdebemada Ācōrē Beēdeē nāwā bā bā:

De obadaba mōgara igarapeēdara dji biara bāda be-sia. ^{VI}

⁸ Idjaba nāwā bā bā:

Maļ mōgaraē ēberārāra tenedrlapeēda beēda. ^{VII} Ādjirāba Ācōrē beēara tīānaē panl bērā mōgaraē tenedrlblda quīrāca panla. Ācōrēba ādjirāra bāsia māwā beadamārēā.

⁹ Bariblrl bārāra Ācōrēba edaēarāa, jūmarā Boro Ācōrē sacerdoterāa, idji itea bāda ēberārāa, idji purua. Māwā Ācōrēba bio biya oēdebebemada bārāba beēabadaa. Ācōrēba bārāra pāīmanebemada trāsia idji āna bio biya quiruē beadamārēā. ¹⁰ Naēna bārāra Ācōrē puruē basīa, bariblrl idira Ācōrē purua. Naēna Ācōrēba bārāra quīrā djuburiaē bāsia, bariblrl idira quīrā djuburia bā.

Naļ ējūānebema bororā beēara tīānada

¹¹ Mļ djabarā, naļ ējūāne bārāra drua āibemarāa. Maļ bērā mla bārāra beēda djuburiaya naļ cacuaba cadjirua o quīrā bāda igarādamārēā. Maļglra dadji jaure ume djō bā. ¹² Ācōrē adua bea tāēna jipa nībaēadua. Ara nawena ādjirāba bārāra cadjirua obadarāana a panlmīna, bārāba bia o panlra unu panla. Maļbe Ācōrē zebllāde bārā carea idjīa bia beēdaia.

¹³ Dadjirā Boro Jesucrito carea jūma naļ ējūānebema bororā beēara tīānada. Naļ druānebema boroba jarabllrl tīānada idjira dji dromaara bā bērā.

¹⁴ Idjiarebemarāba jarablda siēda tīānada. Dji boroba ādjirāra bāsia cadjirua obadarāda cawa oēamārēā idjaba bia obadarāda bia jarādamārēā. ¹⁵ Ācōrēba quīrā bā bārāba biada o pananida. Māwā bārāba crīcha neē beada chupeabiēda adua panlneba bārāra biē jarabada bērā.

¹⁶ Critoba bārāra ēdrl bāda bērā, maļ ēdrl bādaē nībaēadua. Bariblrl ēdrl bāda bērā crīcharānada cadjiruara oēda panlda. Āteblrl Ācōrē nezocarāda beēadua. ¹⁷ Jūmarāda wayaēadua. Djabarāra bio quīrānada. Ācōrēra wayaēadua. Naļ druānebema boro dji droma siēda wayaēadua.

¹⁸ Nezocarā, bārā borora waya pananada. Idji beēara tīā oēada. Abābe bārā boro dji quīrā djuburiabari ume māwā beārānada, āteblrl dji cadrla ume biēda māwā beēadua. ¹⁹ Eēauē bia o bā carea dadjira bia mīgabarā. Bariblrl Ācōrēba idu mīgabi bāda cawapeēda jūma droaibllrl, Ācōrēba bia unuya. ²⁰ Bārāba biē o panl carea dji boroba uibllrl, bārāba droadīmīna ꝑcaiba bārānebemada bia beēai? Bariblrl bia o panl carea mīga panlne droadīblrl, Ācōrēba bia unuya. ²¹ Critora bārā carea bia mīgaēda bērā Ācōrēba bārāra trāsia bia mīgaēdamārēā. Crito bia mīgasīde unubisia bārā mīgabldaē sāwā nībaēīda panlda.

²² Critoba cadjiruara oca basīa idjaba sewa oca basīa.

^{VI} *Salmo 118:22.* ^{VII} *Isaía 8:14.*

123 Ēberārāba idji bié jarasidaē adjirāra bié jaraé basía. Idji bié osidaē adjirāra waragaé basía. Āteblrl Ācōrēba jipa cawa obari bēra idji bié o panlra Ācōrē jlwade abadjia. 24 Critoba dadjirā cadjiruara idji lrā crude edesia dadjirā cadjiruadebemada beudapeđa jipa beadamārēā. Idji djara cōadrucupeđadeba bārāra bia panesidaa. 25 Bārāra naēna oveja adua nīna quīrāca nībasidaa, baribrl idira Critomaa jēda zesidaa. Idjia bārāra waga bla oveja wagabariba idji oveja wagabari quīrāca.

Quima bara bea sāvā beadebema

3 Wērā quima bara bea, bārā quima beđeara tja ođadua. Māwā lrclrlba Ācōrē beđea tjanaé panlmīna bārāra quīrāpa beada, Ācōrē waya beada ununapeđa tjanāna. Bārāba adjia tjanamārēā jarađeēmīna bia o panl carea tjabidīa. 3 Bārā quīrāwārēāra ababe lrālbemada baié bla; buđa biya erupeđa ne jūma pēū jā badeba baié bla, djio oro ođa jā badeba baié bla, wua biya quiru jā badeba baié bla. 4 Āteblrl bārā quīrāwārēāra sođeblrl baida bla; biya, necai badeba baida bla. Maļ quīrāwārēāra ārīca idjaba Ācōrēba bia unu bla. 5 Ara maļ quīrāca drōā naēnabema wērārā Ācōrē itea beđara quīrāwārēā beasia. Ācōrēba jarađara adjirāba sođeba wārāda tja panasidaa idjaba adji quima beđeara tja obadjidaa. 6 Saraba Abrahā beđeara tja obadjia idjaba mļ borođa abadjia. Ne wayaa neé bārāba ne jūma biada o pananibrl, Sara cauda beāđia. 7 Umaquīrāra quima bara bea, crīcha biđeba bārā quima ume bia beadedua. Bārā quima waya panlneba adjira bia wagađadua, wērāra umaquīrā cāyābara lbaaé bla bēra idjaba bārā ume ābaa Ācōrē biđeba bajāne zocai beađi bēra. Māwā ođeēblrl, bārāba iwīđibldara Ācōrēba bia ūrīā.

Bia o panl carea mīgādebeba

8 Maļ awara djabarā, abari crīchađeba jūma bārāra ābaa bia duananadua. Djārā carebai crīchađeba beadedua. Djabarā bēra dji quīrānadua. Dji quīrā djuburīađadua idjaba djārā cāyābara biara beada crīcharānadua. 9 Abalba bārāda bié osira abari quīrāca orānadua. Bié jarasira abari quīrāca bié jararānadua. Āteblrl iwīđiđadua Ācōrēba idjira carebamārēā. Cawa panlra Ācōrēba bārāra edasida māwā beadamārēā. Māwā beađibrl, Ācōrēba bārā sida carebaya. 10 Ācōrē Beđeade nāwā bā bla:

Bariduada bsrīda ba quīrā bblrl, cadjirua beđea amaaba idji quīrāmera wagađida bla.

Dārā bia ba quīrā bblrl, sewa o amaaba idji itera wagađida bla.

11 Idjia ne jūma cadjiruada igarapeđa biada o baida bla.

Djārā ume necai bai carea jlrpeđa māwā baida bla.

12 Jūmarā Boro Ācōrēba ēberā jipa beara waga bla. Ādjirāba iwīđibldara bia ūrī bla.

I Isaia 53:9.

Baribrl cadjirua obadara idu bia wābicaa. II

13 Bārāba biada o pananibrl, zcaiba bārāda bié oi?

14 Baribrl bārāba bia o panl carea bia mīgāibrl, Ācōrē quīrāpita bio bia beaa. Bārā bié obldara wayarānadua. Jūmawāyā crīcharānadua. 15 Critora bārā Boro bēra sođeba idjidrl wayađadua. Bārāba Critođeba edađi carea jā panlnebemada abalba iwīđisira arīde panuni carea beadedua. Wayađeba ijaradaē panunadua. 16 Ara bāduba cawa pananadua cadjiruada ođāē panlda. Māwāra bārā Critođeba bia nīnanebema bié beđeabadara perāđia.

17 Ācōrēba bārāda idu bia mīgabibrl, biara bla bia o panl carea bia mīgāđida bié o panl carea bia mīgāđi cāyābara. 18 Critora jipa bamīna cadjirua carea bārima aba beusia. Maļba dadjirā dji jipaé beara Ācōrē ume bia basia. Idjira naļ djarade beusia, baribrl Ācōrē Jaurēđeba lrēbasia. 19 Idjaba Ācōrē Jaurēđeba idjira jaurēdeba beamaa wāsia. Wāpeđa jarasia jūma cadjiruara royasida. 20 Maļgrā jaurēba Noé ewarīde Ācōrē beđeara tjanaé basía. Maļne Noēba jāba dromada o bamisa Ācōrēba jūma droa badeba jā basia adjirāba tjanamārēā. Baribrl ēberā zocārēbe doparādebe-mada ēdrāsīdaa. Jipa jaraibrl, ochobe ēdrāsīdaa. 21 Maļ doparaba borocuebadadebemada jara bla. Borocuebladaē Jesucrito lrēbadebeba dadjirāra ēdrābadaa. Borocueblrlba dadji cacua mititiara slglcaā āteblrl māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa beđeade panlēda cawa panl bēra. III22 Jesucrito-ra bajānaa wāpeđa Ācōrē jlwā araare bla. Jūma bajānebema nezocarāra, jūma jairā dji dromarāra, dji lbaa bea sida idji jlwāeđa erobla.

Crito nībađa quīrāca nībađadua

4 Critora naļ djarade bia mīgāda bēra bārā biđa abari crīchada erobeadedua. Naļ djarade bia mīga baba cadjiruada igarasia. 2 Maļba wađi naļ ējūāne bade naļ cacuaba cadjirua o quīrā bāra o baēā, āteblrl Ācōrēba quīrā bādrā o baya. 3 Naēna bārāba cadjiruara o beasia Ācōrē adua beaba obada quīrāca. ¡Be-sia! ¡Waa māwā orānadua! Jūmawāyā auđuada obadjidaa, naļ cacuaba cadjirua o quīrā bāda obadjidaa, beu nībabadjidaa, bsrīda obadaē jūmawāyā cadjiru-ada obadjidaa, itua do awua beasia, idjaba jlwaba ođa ācōrēda ēpēbadjidaa. Maļra Ācōrēba quīrāca. 4 Idira bārāba waa Ācōrē adua bea ume cadjiruada ođaca bēra adjirāba cawa crīchađaca. Maļ carea bārānebe-mada bié beđeabadaa. 5 Baribrl Ācōrēba cawa obrlde adjia opeđadara idjia jūma jarađia. Idjia zocai beara, beđarā sida cawa oi carea bla. 6 Maļ bēra beđea bia Critođebe-mada beđarāa jaradiasidaa adji jaurera zocai beadamārēā Ācōrē zocai bla quīrāca. IV

II Salmo 34:12-16. III Āteblrl māwā obadaa dadjirāra Ācōrē quīrāpita waa beđeade panlēda cawa panl bēra. lrclrlmaarā maļ beđeaba nāwā jara bla: "Borocuebladaē dadjirāba Ācōrēa iwīđibadaa dadji cadjiruara quīrādoamārēā." IV Beđarāa lrclrlmaarā jara bla djabarā zocai beasidaē maļ beđeara ūrīsiđada. De-wararāmaarā jara bla Crito zei naēnabemarāba ūrīsiđada.

Māwāmīna ādjirāra naļ djarade beusidaa Ācōrēba jūmarāda beuēida panlana ada bērā.

⁷ Ne jūma jōi ewarira caita ɓaa. Maļ bērā jipa crīcha beaɗadua idjaba quīrācuīta beaɗadua. Māwā Ācōrēba poya iwīdīdia. ⁸ Bio dji quīrīā beaɗadua. Maļgura ne jūma cāyābara biara ɓaa. Quīrīā erobāba cadjiruara ɓarima zocārā quīrādoabaria. ⁹ Bādji diguīda bié crīchadaé dji bia edaɗadua. ¹⁰ Ācōrēba idji biadeba dadjirāza djārā carebaɗamārēā awara awara diasia. Ācōrē nezoca biarā bērā idjia bādjiza diaɗadeba djārāra carebaɗadua. ¹¹ Aɓalɓa jaradiaibɓɓ, Ācōrē beɗeada jaradia ɓa bērā quīrācuīta jaradiaida ɓaa. Aɓalɓa djārāda carebaibɓɓ, Ācōrēba dia ɓa lɓaɗeɓa carebaida ɓaa. Ne jūma oɗadua jūmarāba Jesucritoɗe-ba Ācōrēba bia beɗeadaɗamārēā. Idjiaɓɓ ewariza bia beɗeadaida panla. Bia ɓaa ne jūmada idji jɓwaeɗa erobaida. Bio bia ɓaa māwā ɓaida. ^I

Crito ijā ɓa carea bia mīgaida ɓaɗebema

¹² Djabarā, bārā bia mīga panl carea jūmawāyā crīcharānadua. Māwā panla Critoda biara ijāni carea. Maļ bērā bia mīgaēié panlda crīcharānadua. ¹³ Āteɓɓ Crito quīrāca bia mīga panl bērā ɓasriɗa beaɗadua. Māwā Ācōrēba Critora dji dromaara ɓada unubibɓɓde bārāra bio ɓasriɗaēia. ¹⁴ Bārāda Crito ijā panl carea bié jaradiɓɓ, Ācōrē quīrāpita bio bia ɓeaa. Ācōrē Jaure quīrāwārēā quirura bārā ume ɓaa. ¹⁵ Bārāra bia mīgaēimīna ni aɓalɗa mīā beaɗa carea, ne drɗaɗa carea, djārā nēɓɓɗe eɗa ɓaɗa carea, dewara cadjirua oɗa carea biɗa mīgaié ɓaa. ¹⁶ Baribɓɓ aɓalɗa Crito ijā ɓa carea bia mīgaibɓɓ, peraié ɓaa. Āteɓɓ Critoɗe bērā Ācōrēba bia beɗeadaida ɓaa. ¹⁷ Ewarira jūēsia Ācōrēba idjierāda cawa omārēā. Ācōrēba dadjirāda naārā cawa oibɓɓ, ɗbeɗeɗa bia Ācōrēnebema ijāé ɓeara sāwā panani? ¹⁸ Ēberā jipa ɓada ēɗɓi carea zarea ɓaɓɓ, ɗĀcōrē igarapeɗa cadjirua obarira sāwā ēɗɓi? ^{II} ¹⁹ Maļ carea Ācōrēba quīrīā ɓa quīrāca bia mīga panl-ba ara ādjida idji jɓwaeɗe ɓaɗapeɗa ne biada oɗida panla. Dadji Oɗara beɗeɗa aɓa ɓaa.

Pedroba djabarā wagabadarāa jarada

⁵ Bārā wagabadarāa mīa beɗeɗa djuburiaya, mī siɗa djabarā wagabari bērā. Crito bia mīgaɗara mīa unusia. Idjaba Ācōrēba Crito dji dromaara ɓada unubibɓɓde mī siɗa idji ume ɓaya. Maļ bērā nāwā beɗeɗa djuburiaya: ² Ācōrēba djabarā bārā jɓwaeɗe ɓaɗara bio wagaɗadua. Māwā orānadua dewararāba ōgo obi panl bērā. Āteɓɓ waga quīrīā panl bērā

^I Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: "Amén." Amén beɗeɗe eɗaude jara ɓaa "wārā" idjaba eɗaude jara ɓaa "bia ɓaa māwā ɓaida." ^{II} Proverbio 11:31.

māwā oɗadua. ^{III} Parata awua panlneba wagarānadua, āteɓɓ soɗeɗeɗa waga quīrīā panl bērā māwā oɗadua. ³ Bārāba waga panlra nezocarā quīrāca erobearānadua, āteɓɓ bādji nībaɗeɗa unubidada sāwā nībaɗida panlda. ⁴ Maļbe Crito dadjirā Wagabari dji Droma zebɓɓde bārāra dji dromarāda ɓaya borobari āricada diabɓɓ quīrāca.

⁵ Cūdrarā, drōārāba jarabɗara ijā oɗadua. Jūmarāda dji careba beaɗida panla djārā cāyābara dji dromaara ɓada crīchadaé. Ācōrē Beɗeɗe nāwā ɓa ɓaa:

Dji dromada crīcha ɓeara Ācōrēba idu bia wābicaa. Baribɓɓ dji dromada crīchaé ɓeara Ācōrēba idji biadeba carebabaria. ^{IV}

⁶ Maļ bērā ne jūma poya o ɓa Ācōrē quīrāpita dji droma quīrāca ɓearānadua. Māwāɓɓ idjia quīrīā ɓa ewaride bārāra dji dromarāda ɓaya. ⁷ Bārāba jūmawāyā crīcha panlra Ācōrēba jūma jaradaɗadua, idjia bārāra waga ɓa bērā.

⁸ Quīrācuīta beaɗadua idjaba dau lɓa beaɗadua. Diauru bārā ume dji quīrūra imama quīrāca lɓɓa nīa caia Ācōrēda poya igarabi cawaya. ⁹ Baribɓɓ diauru-ra ijārānadua. Critoɗɗ bio ijā pananadua, cawa panl bērā bārā djabarā jūma druaza ɓeara aɓari quīrāca bia mīga panlda. ¹⁰ Baribɓɓ bārāra dārā mīgaɗaēa. Māwānacarea Ācōrēba ne jūmane bia ɓaya. Idjia bārāra carebaya biara ijānamārēā, jūma droaɗamārēā idjaba zarea beaɗamārēā. Ācōrēba idji biadeba ne jūmane carebabaria. Idjia bārāra Jesucritoɗeɗa trīsia idji ume ewariza bajāne dji dromada beaɗamārēā. ¹¹ Bia ɓaa ewariza ne jūmada idji jɓwaeɗa erobaida. ^{VI} Bia ɓaa māwā ɓaida.

Pedroba naļ cartade jirūare ɓaɗa

¹² Djaba Silvanoba naļ carta zaqueda careba ɓasia. Mīa cawa ɓaa idjia ne jūmane jipa obarida. Naļ cartadeɗa mīa bārāra careba quīrīā ɓaa biara ijānamārēā. Idjaba cawabi quīrīā ɓaa wārāda Ācōrēba idji biadeba careba ɓada. Maļgura ijā pananadua.

¹³ Djabarā Babilonianeɓemaba quīrīā panla bārāra bia pananida. ^{VII} Bārā eɗaɗa quīrāca ādjirā siɗa Ācōrēba edasia. Mī warraca ɓa Marco biɗa quīrīā ɓaa bārāra bia pananida. ¹⁴ Wārā quīrīāneba dji bia edaɗadua. ^{VIII} Mīa quīrīā ɓaa jūma bārā, Jesucrito ume ɓeara necai beaɗida. ^{IX}

^{III} Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: "Amén." Amén beɗeɗe eɗaude jara ɓaa "wārā" idjaba eɗaude jara ɓaa "bia ɓaa māwā ɓaida." ^{IV} Proverbio 3:34. ^V Caia Ācōrēda poya igarabi cawaya. Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: "Caida poya cobuei cawaya." ^{VI} Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: "Ēberārāba idjiaɓɓ bia beɗeɗeɗa panla." ^{VII} Babilonianeɓema. Pedro ewaride djabarāba Roma purura Babilonia abadjidaa. ^{VIII} Wārā quīrīāneba dji bia edaɗadua. Griego beɗeɗe nāwā ɓa ɓaa: "Quīrīāneba isōnadua dji bia eɗadi carea." ^{IX} Griego beɗeɗe ɓa ɓaa: "Bia ɓaa māwā ɓaida."

2 PEDRO

Pedroba nañ carta siđa ðasia. Mañ bërã Umébema Pedro abadaa. Poa 66are ðasica ðaa. Bładacarea dārãéne romanorãba idjira crude cachi beasidaa.

Pedroba nañ cartara biara ðasia Crito ijã beaba sewa jaradiabadarã carea quĩrãcuitedamãrẽã. Capítulo 2de mañnebemada ða ðaa. Capítulo 1ne ða ðaa dadjia wãrã beðeada cawa panl bërã mañdrł ijãnida panlda. Capítulo 3de ða ðaa dadjia Crito zeira jłãnida panlda.

Dji crıcha dromada 3:14-15de nãwã ða ðaa: “Djabarã, bãrãba jũma mañra jłã panl bërã ne jũmane quĩrãipa nĩbaðadua Ācõrẽba bãrã biya, cadjirua neé, idji ume necai panlda unumãrẽã. Quĩrãnebaðadua dadjirã Boroba ëberãrã êdrł edai carea jũma droa ðada.”

Pedroba nañ cartade naãrã ðada

1 Mãra Simoł Pedroa, Jesucrito nezocaa idjaba idjia diabueðaa. Mãra nañ cartara ðablğla dai quĩrãca Jesucrito ijã bearã itea. Dadjirãba ijã panlra bio biya quirua. Jesucritora dadjirã Ācõrẽa idjaba Êdrł Edabaria. Idjira jipa ða bërã dadjirãra carebasia ijãnamãrẽã. **2** Bãrãba Ācõrẽra, dadjirã Boro Jesu siða cawa panl bërã, młã quĩrã ðaa ãdji biaðeba bãrãra bio careba pananida idjaba necai ðai siða aðuba dia pananida.

Ācõrẽba trłnarã sãwã beaðida panl

3 Ācõrẽda cawa panl bërã, idji lðaaðeba dadjirãa ne jũma diasia idjia quĩrã ða quĩrãca nĩbaðamãrẽã idjaba ewariza idji ume zocai beaðamãrẽã. Idjira dji droma bërã idjaba jipa ða bërã dadjirãra trłpeða ne waibłaa bio bia ðada dadjirã itea oyaða asia. Mãwã o ða bërã nañ ëjũãnebemarãba cadjirua o quĩrã panlra bãrãba igaradapeða poya idji quĩrãca jipa beaðia. **5** Mañba bãrãba nãwã oðida panla: Critoda ijã panl bërã bio jłrładua jipa nĩbaði carea; jipa nĩnane jłrładua crıcha cawaada erobeaði carea; **6** crıcha cawaa eropanlne jłrładua bãrã cacuara jipa erobeaði carea; bãrã cacua jipa eropanlne jłrładua jũma droaði carea; jũma droa panlne jłrładua Ācõrẽba quĩrã ða quĩrãca beaði carea; **7** Ācõrẽba quĩrã ða quĩrãca panlne jłrładua djabarã cłãgãði carea; djabarã cłãga panlne jłrładua jũmarãda quĩrãni carea.

8 Bãrãba mañda jũma biara o wãnibłrł, dadjirã Boro Jesucritoda cawa panl bërã ne bia oði carea zoquea beaðia. **9** Baribłrł mãwã oé ðara dau towa ða quĩrãca ðaa, dauberrea ða quĩrãca ðaa. Idjia quĩrãdoasia naëna cadjirua o ðaðara Ācõrẽba jũma słgłsida.

10 Djabarã, Ācõrẽba bãrãra trłpeða edasia. Wãrãda mãwã beada unubidhi carea zoquea beaðadua. Mãwã oðibłrł beaðaéa. **11** Mañbe Ācõrẽba bãrãra dadjirã Boro Jesucrito puruðe bio bia edaya. Mama dadjirã Êdrł Edabariba ewariza bia pe erobaya.

12 Jũma mañğlra cawa panlmĩna idjaba wãrã beðea bãrãa jaradiapedaðara bio ijã panlmĩna, młã jũma mañğlra bãrãa quĩrãnebabi ðaya. **13** Młmaarã jipa ðaa waði zocai ðamisa mañra quĩrãnebabi ðaida. **14** Dadjirã Boro Jesucritoba młã ebuða cawabisia dārãéne młra beuida. **15** Mañ bërã młã jũma oya mł beuðacarea bãrãba jũma mañğlra ewariza quĩrãnebaðamãrẽã.

Jesudebema jarapedaðara wãrãa

16 Dadjirã Boro Jesucrito lðaaðebemada, idji waya zeidebema siða daiba bãrãa jaradiasiðeðe ëberãba ara ãdji crıchaðeba jarapedaðada jaradiaðeé basia. Ātebłrł dadjirã Boro Jesu quĩrãwãrẽã dorrodorroadu unupeðada bërã mãwã jaradiasiðaa. **17** Dadjirã Zeza Ācõrẽba idjidebema bia jarasiðe idjaba dji dromada unubisiðe दौरa aria panasidaa. Mañne Ācõrẽ dji droma bio quĩrãwãrẽã ðaba nãwã jarasia: “Nañdrł mł Warraa. Młã idjira bio quĩrã ðaa. Młra idji carea ðasrida ðaa.” **18** Daiba mañ beðeera wãrãda bajãnaa ũrĩsiðaa Jesu ume Ācõrẽ eyaðe panasidade.

19 Mañ awara cawa panla Ācõrẽneba beðeabadarãba jarapedaðara wãrãda. Mañ beðeera ĩbĩrã pãĩmane urua ða quĩrãca ða bërã bãrãba bio quĩrãcuiteda ũrĩnida panla. ĩbĩrãra urua ðabaria aða ãnadrlblğłeaa, aða diapedabema chıdau odjabłłeaa. Ara mañ quĩrãca dadjirã nañ ëjũã cadjiruade panlmisa mañ beðeaba dadjirã soðe cawabi ðaa sãwã nĩbaðida panlda aða Crito zebłłeaa. **20** Nañda bio cawaðadua: Ācõrẽneba beðeabadarãba Idji Beðeade ðapedaðara ara ãdji crıchaðeba ni mañrĩ biða ðadaé basia. **21** Jũma ãdjia jarapedaðara ëberã crıchaðeba zeé basia. Ātebłrł Ācõrẽ Jaureðeba beðeasiðaa. **II**

I Mateo 17:5; Marco 9:7; Luca 9:35. II Versículo 20-21 idjaba nãwã traducida ðaa: “Baribłrł nañda bio cawaðadua: Ācõrẽneba beðeabadarãba Idji Beðeade ðapedaðara ni abalba ara idji crıchaðeba poya cawaðeáa, mañğlra ëberã crıchaðeba zeé basi bërã. Ātebłrł Ācõrẽ Jaureðeba beðeasiðaa.”

Sewa jaradiabadarā

2 Israelerā tāēna λcλrλba sewaeēba jarabadjiēaa Ācōrēneba beēeabadada. Bārā tāēna biēa sewa jaradiabadarāda baraya. Sewaeēba ādjirāba dadji ārībari crīchada Ācōrē beēea quīrāca jaradiaēia. Dadjirā Boro Jesuba ādjirā ēdrl baeēada igaraēia. Maļ carea Ācōrēba isabe cawa oya. 2 Ādjia mīā pera obadara zocārāba bio ērēnia. Ādjirā carea ēberārāba wārā beēea ērēbadaēebemada biē beēeāia. 3 Ādjirāba paratada awua panl bērā, bārā parata edaēi carea ara ādji crīchadeba sewada jaradiaēia. Maļ carea dārāēne Ācōrēba wārāda cawa oya. Dārābλrλ Ācōrēba ādjirā cawa oi carea bāda.

4 Bajānebema nezocarāba cadjirua osideēde Ācōrēba quīrā djuburiaē basia. Āteblrl preso bābada uria pāisosoā bāde batacuasia. I Mama carenaba jλ beaā aba Ācōrēba cawa oi ewarīdaa. 5 Idjaba drōā naēnabemarāba Ācōrē igarasideēde idjia quīrā djuburiaē basia. Āteblrl dopapada zebisia maļ ēberārā jūma nābλrl quiniamārēā. Baribλrl Noēba dadji jipa nībaiēebemada jaradiabadjia. Idjida, idji ēberārā siete panl sida Ācōrēba ēdrl edasia. II6 Idjaba Ācōrēba Sodoma puru, Gomorra puru sida cawa oside jūma babuesia. Abēda jūma pora babisia. Maļgλdeba idjia cawabisia idji quīrānacara sāwānida. 7 Baribλrl ēberā jipa bλ Lo abadara Ācōrēba Sodoma babueideebemada ēdrl edasia. III Lora sopua bābadjia maļ puruēebemarāba ne jūma cadjirua o panl carea. 8 Maļ ēberā jipa bλra Sodomanebemarā tāēna bābadjia. Jipa bλ bērā ādjia cadjirua o panl unubλrλde idjaba ūrībλrλde ewariza sopua bābadjia. 9 Maļba ebuēda bλa jipa o beara dadjirā Boro Ācōrēba bia mīga panlnebemada ēdrl eda cawa bāda. Idjaba jipa oē beara sāwā erobāida cawa bλa aba idjia cawa oi ewarīdaa. 10 Naļ cacuaba cadjirua o quīrā bλ obadara idjaba Ācōrē ādji Boro bai quīrānaca sida wetara cawa oya.

Sewa jaradiabadara cadjirua oēi carea peraēcaā. Cawaara bea quīrāca panabadaa. Jairā dji droma bea biē jarādi carea wayaēcaā. 11 Bajānebema nezocarāda ādji cāyābara lōara beamīna idjaba ne waiēlāra obadamīna, dadjirā Boro Ācōrē quīrāpita jairā dji droma beara biē jarācaā. 12 Baribλrl sewa jaradiabadaba ādjia adua panlnebemada biē beēeabadāa. Animarā quīrāca crīcha neē beaa. Ababe ādji cacuaba quīrā bλdrl obadaa. Animarāda tobaria ēberāba jidapeēda beaēamārēā. Ara maļ quīrāca sewa jaradiabadara jūma beuēia. 13 Ācōrēba ādjirāra bio biē bλya ara ādjia opeēda quīrāca. Ādjirāra ne co awua beaa idjaba itua awua beaa. Maļdrl ādji bλsrīdaa. Diamasi, āsa biēda māwā obadaa. Djabarā ume ābaa ne co panlne biēda māwā obadaa. Māwā bārā tāēna wua jaigua mititia quīrāca beaa. 14 Ādjirāra daunemaya beaa. Ne jūma cadjirua o panlba sēnacaā. Bio ījāē beada cūrūgabadaa. Ne jūmada awuabadāa. Maļ carea Ācōrēba ādjirāra biē bλya. 15 Ācōrē o jipa bāda

I Preso bābada uria pāisosoā bλ. Griego beēeēde bλ bλa "Tār-tār." II Genesi capítulo 6-8. III Genesi 19:1-29.

igaraēapeēda āi wāsīdaa. Beor warra Balaaλba oēa quīrāca obadaa. IV Balaaλra parata awua bāda bērā parata carea cadjirua oida crīchasia. 16 Baribλrl cadjirua oēde wābλrλde burroba idjira quēāsia. Maļ animarā beēeacada ēberā quīrāca beēeasia. Ācōrēneba beēeabari Balaaλba crīcha neē bλ quīrāca biē oēde wāida crīcha bāmīna burroba idu wābiē basia.

17 Sewa jaradiabadara do zaque baido neē bλ quīrāca beaa. V Ādjirāra jλrārā nāūrāba āyā edebλrl quīrāca beaa. Nāūrāba jλrārā āyā edebλrλde cue zecaa. Ara maļ quīrāca ādjia jaradia panlba carebaā. Ācōrēba uria bio pāisosoā bāda o bλsia ādjirā biē bλi carea. 18 Ādjirāba beēea biya quiruēba jaradiabadāa. Baribλrl maļba carebaā. Ādjirāba jaradiabadāa naļ cacuaba cadjirua o quīrā bλra oēida panlba. Māwā cadjiruēba ēdrlpeēda dārāē beara ādjirāba cūrūgabadaa wayacusa cadjirua oēamārēā. 19 Jarabadaa ādjida ērēnībλrl, nezoca ēdrl bλpeēda quīrāca biara beaēida. Māwāmīna cadjiruada poya igaraēca bērā biara beaēā. Maļba ādjirāda cadjirua nezocarā. Wārāda baridua cadjiruada poya igaraēāēbλrl, dadjirāra maļgλ nezocaa. 20 Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdrl Edabarira cawasīda bērā naļ ējūāne bλ cadjiruēbeemada ēdrlsīdaa. Baribλrl jλcarāde bλgā paneblda quīrāca wayacusa cadjiruada oēibλrl, naārā panana cāyābara biēara panenia. 21 Maļ bērā Ācōrē beēea cawapeēda igaraēi cāyābara biara bacasia Ācōrē o jipa bādeebemada adua beaēida. 22 Ādjirāra ēberāba jarabada quīrāca beaa. Nāwā jarabadaa: "Usaba weēara wayacusa cobarīa." VI Idjaba nāwā jarabadaa: "Chinara cuipeēda wayacusa egoro bλ susuaēde tabebarīa."

Dadjirā Boroba cawa oēde zeidebema

3 Djabarā, naļba cartara bārīma umē mλa bārā itea bλbλrλ. Carta umerāne mλa wārā beēeara quīrānebabi bλa jipa crīchamārēā. 2 Mλa quīrā bλa Ācōrēneba beēeabadarāba naēna jarapeēdara bārāba quīrānebaēida. Idjaba quīrā bλa Jesucrito dadjirā Boro, dadji Ēdrl Edabarība jarāda quīrānebaēida. Maļra idjia diabueēarāba bārāa jaradiasīdaa.

3 Naļda bio cawaēadua: jūrūarebema ewarīde Ācōrē ipīda biē jarabadara baraya. Ādji cacuaba cadjirua o quīrā bāda o beaēia. 4 Nāwā ipīda jarāda: "Crito zei jarāda ra zśawāsi? Dadji drōā naēnabemarāra jūma beusīdaa. Baribλrl naļ ējūā oēdeba jūma ara māwā bλa." 5 Maļ ēberārāba ījā quīrānaēā naēnaēda Ācōrē beēeabλrλba bajāda osīda, ējūāda pusaēde odjabisīda, idjaba baidoēba māwā osīda. VII6 Ara maļ baidoba jūma naļ ējūāne naēna beaēara ūpeēda nābλrl quinībisīa. 7 Ara maļ quīrāca Ācōrē beēeabλrλba naļ ējūāda, bajā sida waga erobλa idjaba idjia cawa oi ewarīde babueya. Maļ ewarīde idji quīrānacara cawa opeēda jūma biē bλya.

IV Numero 22:1-41. V Do zaque baido neē bλ quīrāca beaa. Griego beēeēde nāwā bλ bλa: "Baido egoroēbeba λtaā bogadrλ bāda jōna quīrāca beaa." VI Proverbio 26:11. VII Baidoēbeba māwā osīda. Griego beēeēde maļra ebuēda bλēā.

⁸ Baribɫɾɫ djabarā, naɫda quĩrādoarānada: dadjirā Boromaarā ewari abara mil poa quĩrāca ɫaa idjaba mil poara ewari aba quĩrāca ɫaa. ⁹ Dadjirā Boro zeyada adara dārāɫɫ bēřā ɫcɫɫɫa crĩcha paɫla zeēda. Baribɫɾɫ māwāēa. Āteɫɫɫ bārā carea jūma droa ɫa bēřā dārāɫɫ. Idjia quĩrāēē ɫaa ni abalda aduaida. Quĩrāēē ɫaa jūmarāba cadjiruada igaradapeđa idjima zedida. ¹⁰ Dadjirā Boroba cawa oi ewarira cawaēne zeya ne drɫabari zebari quĩrāca. ^I Maɫ ewariē mini-jĩchia jururuapeđa bajāra nēbaya. Ne jūma dadjia bajāne unubadara bá wāya. Idjaba naɫ ējūāra, ne jūma naɫ ējūāne ɫea siđa bá wāya. ^{II}

¹¹ Ne jūmada jōi bēřā bārāra Ācōrēba quĩrāēē ɫa quĩrāca jipa, cadjirua neē nĩbaēida paɫla. ¹² Ācōrēba cawa oi ewarira jɫā pananida paɫla. Maɫmisa Ācōrēba quĩrāēē ɫara o pananada maɫ ewarira isabeara zemārēē. ^{III} Maɫ ewariēē Ācōrēba bajāra babueya.

I Zebari quĩrāca. Griego beđeade ɫcɫɫɫ cartade "diamasi zebari quĩrāca" ɫā ɫaa. II Ne jūma naɫ ējūāne ɫa siđa bá wāya. Griego beđeade maɫra ebuđa ɫāēa. ɫcɫɫɫaara nāwā jara ɫaa: "Idjaba Ācōrēba cawa obɫɫɫe ne jūma ēberārāba naɫ ējūāne opeđadara unubiya." III Ācōrēba quĩrāēē ɫara o pananada maɫ ewarira isabeara zemārēē. Maɫ beđeara idjaba nāwā traducida ɫaa: "Maɫ ewarira isabe zeida quĩrānida paɫla."

Maɫne ne jūma dadjia bajāne unubadara, naɫ ējūāne unubada siđa jɫwɫrɫāba dorraɫariya. ¹³ Baribɫɾɫ Ācōrēba bajā djiwidida, ējūā djiwiēi siđa oyađa asia. Maɫda dadjirāba jɫā paɫla. Mama jūmarāba jipa o beaēia.

¹⁴ Djabarā, bārāba jūma maɫra jɫā paɫl bēřā ne jūmane quĩrāipa nĩbaēada Ācōrēba bārā biya, cadjirua neē, idji ume necai paɫlda unumārēē.

¹⁵ Quĩrānebaēada dadjirā Boroba ēberārā ēdrɫ edai carea jūma droa ɫada. Dadjia djaba Paulo biđa abarida cartade bārāa ɫā diabuesia Ācōrēba idjia diđa necawaēeba. ¹⁶ Cartaza maɫɫɫɫebemada ɫasia.

ɫcɫɫɫ crĩcha idjia ɫadara cawaēi carea zarea ɫaa. Wārā beđe cawađacaba, bio tĩjāē beaba idjia ɫadara āt jara-diabadaa jūma Ācōrē beđe āt jaradiabada quĩrāca. Maɫ carea Ācōrēba ādjirāra biē ɫaya.

¹⁷ Djabarā, bārāba maɫda cawa paɫl bēřā quĩrācuita beēada ēberā cadjiruarāba āt jaradia paɫlneba cūrūgarānamārēē. Māwā bārāba bio tĩjā paɫra igaradēē. ¹⁸ Jesucrito dadjirā Boro, dadjia Ēdrɫ Edabarira biara cawa wānada. Idji biđebe wariēada. Iēi idjaba ewariza idjia bia beđeēida paɫla. Bia ɫaa māwā ɫaida.

1 JUAÑ

Jesu ume nĩbaɗa Juañba nañ cartada ɓasia. Baribɓɓa cartade jaraé ɓa idjia ɓaɗada. Poa 90are ɓasica ɓa. Nañ cartara jũma djabarã itea ɓasia sewada ijãrãnamãrã. Juañ drõã ɓaside ñcɓɓa dewara crĩcha Jesudebemada epẽ panesidãa. Ajdia jarabadjidãa Jesu nañ ejũãne ɓaside eberãrãba ababe idji jaureda unubadjidãa. Dewarãrãba jarabadjidãa Jesura eberã basida baribɓɓa borocueside Critoda idji ume abaa ɓesida. Idjaba dewarãrãba jarabadjidãa nañ djarara abeda cadjirua ɓada. Mañ bẽrã jaradiabadjidãa necawaada edaɗida panlda nañ djaradebemada eɗrãɗi carea. Baribɓɓa mañ necawaa edapeɗaɗaba jarabadjidãa nañ djaraba cadjirua oida bia ɓada.

Mañ carea Juañba nañ cartara ɓasia. Dji crĩcha dromada nañgla: Ajcõrẽ Warrara ¿cai? Idjaba Ajcõrẽ warrarãra ¿cairã? Juañba nañrã ɓasia dadjirãra Ajcõrẽ ñnaane nĩbabadaɗebemada (1:1ne aba 2:17ɗaa). Mañare ɓasia diauru warrarãra sãwã beada idjaba Ajcõrẽ warrarãra sãwã beada (2:18ɗeba aba 3:11ɗaa). Mañare ɓasia wãrã quĩrã Ajcõrẽneba ze ɓaɗebemada (3:12ɗeba aba 4:21naa). Jĩrũare ɓasia Jesu ijã panlneba nañ ejũãnebema cadjiruara poyaɗida (5:1-21).

Dji Zocai Ɓai Diabari Bedea

1 Naãrãɗa ɓasia Zocai Ɓai Diabari Bedea abada. Idjira waɗibiɗa ɓa. Idjia jaradia ɓada daiba ũrĩsɗaa. Idjira dai daiba unusiɗaa idjaba jwaba tãsiɗaa. Idjia o ɓara quĩrãcuɗa acɓsiɗaa. Idjidebemada mla nañ cartade ɓabɓɓa. 2 Mañ zocai ɓai diabarira Ajcõrẽba nañ ejũãne unubisia. Daiba idjira unusiɗaa idjaba idjidebemada wãrãda bedea panla. Daiba bãrãa jara panla mañ zocai ɓai diabarira ewariza ɓabarida. Naãrãɗa idjira dadji Zeza Ajcõrẽ ume bajãne ɓabadjia. Idji bajãne ɓaɗada Ajcõrẽba daia nañ ejũãne unubisia. 3 Daiba unupeɗaɗada, ũrĩpeɗaɗa siɗa bãrãa jara panla bãrã siɗa dai ume abaa abarica dadjirã Zeza Ajcõrẽ ume idjaba idji Warra Jesucrito ume bia pananamãrã. 4 Jũma mañgla mla ɓabɓɓa dadjirãra bio ɓasriɗaɗi carea. I

Ajcõrẽra cadjirua neé ɓa

5 Daiba Jesucritoɗeba ũrĩpeɗaɗa bãrãa jara panla nañgla: Ajcõrẽra ñnaa quĩrãca ɓa ne jũmane jipa ɓa bẽrã. Mañba idjima pãimara ni maãrĩ biɗa neéa. 6 Dadjirãda idji ume abaa bia panlana a panɓɓɓa, baribɓɓa pãimane nĩnabɓɓa, sewa o panla. Wãrã beɗeara epẽnaé panla. 7 Baribɓɓa idji ñnaane ɓa quĩrãca dadjirãda ñnaane nĩbaɗibɓɓa, dadjirã djabarã ume abaa bia panania. Idjaba idji Warra Jesucrito oa erozoaɗaba dadjirã cadjiruara jũma sɓɓɓa.

8 Dadjirãda cadjirua neé panlana a panɓɓɓa, ara dadjiduba cūruga panla idjaba wãrã beɗeara adua panla. 9 Baribɓɓa Ajcõrẽra bedea aba ɓa bẽrã idjaba jipa obari bẽrã, dadjirãba cadjirua opeɗaɗada idjia jaradibɓɓa, mañ cadjiruara idjia quĩrãdoaya. Abeda jũma dadjirãba bié opeɗaɗara sɓɓɓa. 10 Baribɓɓa dad-

I Dadjirãra. Griego beɗeɗe ñcɓɓa cartade "bãrãra" ɓa ɓa.

jirãba cadjiruada oɗacaɗa aɗibɓɓa, Ajcõrẽra sewaiɗa ɓaɗa a panla idjaba idji beɗeara ijãnaé panla. II

Dadjirã carea Ajcõrẽba bedea djuburiabari

2 Djabarã, bãrãra mla warrarã quĩrãca beaa. Mla nañgla ɓabɓɓa bãrãba cadjiruara orãnamãrã. Baribɓɓa abalɓa cadjiruada oibɓɓa, aba eropanla dadji Zeza Ajcõrẽba dadjirã carea bedea djuburiabarida. Mañ beɗea djuburiabarira Jesucrito. Idjira ne jũmane jipa ɓa. 2 Idjira beusia Ajcõrẽba dadjirã cadjiruada quĩrãdoamãrã. Ababe dadjirã cadjirua carea beué ɓasia, aɗebɓɓa beusia jũma nañ ejũãne duanlã cadjirua carea biɗa.

3 Ajcõrẽba obi ɓada dadjirãba ijã o panɓɓɓa, ebuɗa ɓa idjira wãrãda cawa panlda. 4 Baribɓɓa abalɓa jaraibɓɓa: "Mla idjira cawa ɓa," mañne idjia obi ɓada ijã oé ɓabɓɓa, mañ eberãra sewaiɗa ɓa. Idjia wãrã beɗeara adua ɓa. 5 Baribɓɓa Ajcõrẽ beɗea ijã o ɓaba Ajcõrẽra wãrãda quĩrã ɓa. Ajcõrẽ ume abaa ɓaɗa a ɓara nĩbaida ɓa Jesucrito nĩbaɗa quĩrãca. Dadjirãda mãwã nĩbaɗibɓɓa, cawa panla wãrãda idji ume abaa panlda.

Ajcõrẽba obi ɓa djiwiɗi

7 Djabarã, mla bãrãa ɓaé ɓa Ajcõrẽba obi ɓa beɗea djiwiɗida, aɗebɓɓa ɓa ɓa idjia naena obi jaraɗada. III Mañ obi jaraɗara bãrãba Crito ijãpeɗaɗaɗeba ñta cawa panla. Wãrãda bãrãba ũrĩpeɗaɗara Ajcõrẽba naena obi jaraɗa ɓasia. 8 Mãwãmĩna mla ɓabɓɓa Ajcõrẽba obi ɓa beɗea djiwiɗi quĩrãca ɓa. Mañ beɗeara djiwiɗi quĩrãca ɓa Critoba ijã oɗa bẽrã idjaba bãrã biɗa wãrãda ijã o panl bẽrã. Djiwiɗi quĩrãca ɓa pãima jãrdɓɓɓa quĩrãca bãrãba cadjiruara igara wãɓɓa bẽrã.

II Ajcõrẽba jarasia jũmarãda cadjirua obadada. Romano 3:23. Mañ carea cadjirua neé ɓaɗa a ɓaba Ajcõrẽra sewaiɗa ɓaɗa a ɓa. III Juañ 13:34-35.

Idjabá djiwidi quíraca baa wārā lnaa odjablgl quíraca bārāba quírāneba jipa o wāblda bēřā.

⁹ Bariduaba lnaane baada aiblgl, bariblgl idji djaba-da quírāma baiblgl, wađibiđa pāĩmane baa. ¹⁰ Idji djaba quírā bāra lnaane baa. Idji sođe neėa cārēba cad-jiruađe baebida. ¹¹ Bariblgl idji djaba quírāma bāra pāĩmane baa. Pāĩmane nī bēřā adua baa sāmaa wāda, pāĩmaba idjira dauberrea erobā bēřā.

¹² Warrarā, mla nał cartara bārāa baabglā Ācōrēba Critodeba bārā cadjiruara quírādoada bēřā.

¹³ Drōārā, mla nał cartara bārāa baabglā naārēda bađada wađibiđa bađa cawa panl bēřā.

Cūdrarā, mla nał cartara bārāa baabglā diaurura royapeđada bēřā.

Warrarā, mla nał cartara bārāa baabglā dadji Zeza Ācōrēra cawasiđa bēřā.

¹⁴ Drōārā, mla nał cartara bārāa baabglā naārēda bađada wađibiđa bađa cawasiđa bēřā.

Cūdrarā, mla nał cartara bārāa baabglā bio ĩjā panl bēřā, Ācōrē beđeara bārā sođe ba bēřā, idjabā diauru-ra royapeđada bēřā.

¹⁵ Nał ějūānebema crīchara, ne jūma cadjiru nał ějūāne ba siđa quírāānadua. Nał ějūānebema cad-jirua quírā bađa dadji Zeza Ācōrēra quírāė baa. ¹⁶ Nał ějūānebema cadjiruara nałgla: nał casuaba awua ba cadjirua o bađa, dadji dauba unu ba awua bađa, idjabā dadji erobā carea wa o ba carea ara dadjida dji biara bađa crīcha bai siđa. Jūma małgla dadjirā Zeza Ācōrēneba zeė baa, ađeblgl nał ějūā cadjiruađeba ze baa. ¹⁷ Nał ějūā cadjiruara idjabā jūma cadjirua ěberārāba o awua panl siđa jōya. Bariblgl Ācōrēba jara ba ĩjā o bāra ewariza idji ume zocai baaya.

Crito ume dji quírū

¹⁸ Djabarā mł warrarāca bea, nał ewarira jōbođoa. Bārāba ũrīsiđaa Crito ume dji quírūda zeida. ^I Crito ume dji quírūrā idira baraa. Mał bēřā dadjirāba cawa panla nał ewarira jōbođoda. ¹⁹ Ādjirāra dadjirā ume pananada ědrisiđaa, bariblgl wārāda dadjirānebemaė basía. Ādjirāda wārāda dadjirānebema bađabara, dadjirā ume ābaa wađi panacasiđaa. Bariblgl małgla māwāsia ebuđa bamārēā jūmarāda dadjirānebemaėda.

²⁰ Bariblgl bārāba Ācōrē Jaure Critoba diađada eropanla. Idjiđeba jūma bārāba wārā beđeara cawa panla. ²¹ Mla nał cartara baė baa bārāba wārā beđeada adua panl bēřā ađeblgl baabglā cawa panl bēřā. Idjabā bārāba cawa panla sewara wārāneba zecada.

²² ¿Caida sewaiđa ba? Jesura Ācōrēba diai jarađa ědrl edabariėana a bađa sewaiđa baa. ^{II} Idjira Crito ume dji quírūa. Idjia dadji Zeza Ācōrēra, Ācōrē Warra siđa igara baa. ²³ Ācōrē Warra igara bađa dadji Zeza Ācōrē neė baa. Jesura Ācōrē Warraađa a bađa dadji Zeza Ācōrē siđa erobāa. ²⁴ Mał bēřā bārāba ĩjāpeđadađeba ltaa Critodebema ũrī panlra bārā sođe bio waga erobeada- adua. Małda bio waga panlglgl, bārāra dadji Zeza

I Crito ume dji quírū. Griego beđeade "Anticrito" ba baa. II Ācōrēba diai jarađa ědrl edabari. Griego beđeade "Crito" ba baa.

Ācōrē ume, idji Warra ume biđa ābaa panla. ²⁵ Māwā ābaa panlglgl, Critoba dadjirāa wārāneba jarasia ewariza Ācōrē ume zocai pananida.

²⁶ Mla małra basía lclglba bārāra cūrūga quírā panl bēřā. ²⁷ Bariblgl bārāba Ācōrē Jaure Critoba diađara eropanla. Mał bēřā jrlglė panla dewararāba bārāa jaradiađamārēā. Ācōrē Jaureba bārāa ne jūmada jaradia baa. Idjia jaradia bāra sewaėa, ađeblgl wārā araa. Mał carea Crito ume ābaa beđadua Ācōrē Jaureba bārāa jaradiađa quírāca.

²⁸ Djabarā mł warrarāca bea, Crito ume ābaa beada- adua. Māwā idji zebglglė dadjirāra ne wayaa neė, quírā pera neė idji quírāpita beađia. ²⁹ Bārāba cawa panla Jesucitora jipa bađa. Idjabā cawa panla jūma jipa o beara Ācōrē warrarāda.

Ācōrē warrarā

³ Crīchađadua sāwā dadji Zeza Ācōrēba dadjirāra jācua quírā bađa. Jācua quírā ba bēřā dadjirāra idji warrarāana abaria. Wārāda dadjirāra idji warrarāa. Nał ějūānebemarāba dadjirāra Ācōrē warrarāda adua panla, Ācōrēra adua panl bēřā. ² Djabarā, dadjirāra Ācōrē warrarāa. Māwāmīna Ācōrēba wađibiđa cawabiė baa dadjirāra sāwā beađida. Bariblgl dadjirāba cawa panla Crito zebglglė idji quírāca beađida, mał ewaride idjira sāwābglgl bađa ununi bēřā. ³ Crito quírāca bai carea jłā bāra cadjirua neė babaria Crito cadjirua neė ba quírāca.

⁴ Cadjirua o bađa Ācōrē beđeara ĩjā ocaa. Idjia mał beđeara abeđa igara baa. ⁵ Bariblgl bārāba cawa panla Jesucitora nał ějūānaa zesida dadjirā cadjirua āyā bai carea. Ni maārī biđa idjira cadjirua neė baa. ⁶ Idji ume ābaa bađa cadjiruara ocaa. Bariblgl cadjirua o bađa Jesucitora adua baa idjabā sāwābglgl bađa cawacaa.

⁷ Djabarā mł warrarāca bea, ni abāla idu cūrūgabirānadua. Jipa o bāra Ācōrē quírāpita jipa baa Crito jipa ba quírāca. ⁸ Bariblgl cadjirua o bāra diauruđe, diaurura naārēdałba cadjirua obari bēřā. Ācōrē Warra nał ějūānaa zesia diauruba o ba royai carea.

⁹ Ācōrēneba tođaba cadjiruara o bačaa, idji Zeza Ācōrēba obari quírāca o ba bēřā. Ācōrēneba tođa bēřā cadjiruara o baėa. ¹⁰ Nałgłđeba dadjirāba cawa panla cairāda Ācōrē warrarāda idjabā cairāda diauru warrarāda. Jipa oė bāra Ācōrē warraėa. Idjabā idji djaba quírāė bāra Ācōrē warraėa.

Dji quírā beađida panla

¹¹ Bārāba ĩjāpeđadađeba ltaa ũrī panl beđeara nałgla: dadjirāra dji quírā beađida panla. ¹² Caił quírāca beađiė panla. ^{III} Idjira diauruđe basía. Mał bēřā idji djabara beasia. ¿Cārē cārēā idji djabara beasi? Beasia idji djababa o bađara Ācōrē quírāpita bia bađa bēřā bariblgl idjia ođara biė bađa bēřā.

¹³ Djabarā, nał ějūānebemarāba bārāda quírāmanibglgl, jūmawāyā crīcharānadua. ¹⁴ Dadjirāba

djabarãa quĩrĩã panl bẽrã cawa panla dadjirãra beu pananada zocai panesidada. Idji djaba quĩrĩãẽ b̃ara waɖibiɖa beu b̃aa. ¹⁵ Idji djaba quĩrĩãma b̃ara Ācõrẽ quĩrĩãpita mĩã beabaria. Bãrãba cawa panla mĩã beabaria ewariza Ācõrẽ ume zocai b̃aẽda. ¹⁶ Wãrã quĩrĩãra sãwãb̃l̃l̃ b̃ada dadjirãba cawa panla naɓ̃g̃l̃deba: Jesucritora dadjirã carea beusia. Ara maɓ̃ quĩrĩãca dadjirã siɖa quĩrĩãneba djabarã carea beuɖi carea beaɖida panla. ¹⁷ Naɓ̃ ejuãne ne bara b̃a djaba ne neẽ b̃a djabada unu b̃ada carebaẽb̃l̃l̃, ¿Ācõrẽ quĩrĩãra idji soɖe erob̃aca? Neẽ b̃aa. ¹⁸ Djabarã m̃l̃ warrarãca bea, dadjirã quĩrĩãra ababe beɖeadeba b̃aiẽ b̃aa, ãteb̃l̃l̃ dadjia o panlneba wãrãda quĩrĩã bara panla unubiɖida panla.

¹⁹ Maɓ̃neba cawa panla dadjirãra wãrãda Ācõrẽneba. Idjaba ara dadjirãda soɖe dji biaẽda crĩchaɖib̃l̃l̃, Ācõrẽ quĩrĩãpita poya necai panania. Ācõrẽba dadjirãnebamada biara cawa b̃aa dadjirã soɖe crĩcha panl cãyãbara. Idjia abeɖa jũma cawa b̃aa. ²¹ Djabarã, dadjirã soɖe cawa panl̃b̃l̃l̃ cadjiruade panlẽda, ne wayaa neẽ Ācõrẽa poya iwidiɖia. ²² Maɓ̃ne dadjirãba Ācõrẽa iwidiɖidara idjia diaya, idjia obi b̃ada idjaba bia unu b̃ada iãã o panl bẽrã. ²³ Idjia obi b̃ara naɓ̃g̃l̃a: idji Warra Jesucritora iããnida idjaba dji quĩrĩã beaɖida idjia dadjirãa jarada quĩrĩãca. ²⁴ Ācõrẽba obi b̃a beɖeã iãã o b̃ara Ācõrẽ ume b̃aa, idjaba Ācõrẽra idji ume b̃aa. Dadjirãba cawa panla Ācõrẽra dadjirã ume b̃ada, idji Jaureda dadjirãa diaɖa bẽrã.

Sewa jaradia bea sãwã cawaɖi

4 Djabarã, Ācõrẽ Jauredeba beɖeã panlana abadara jũma iããnada, ãteb̃l̃l̃ quĩrĩãcuita acɓ̃adua ãdjia wãrãda Ācõrẽ Jauredeba wa dewaradeba beɖeã panl cawaya. Mãwã oɓ̃adua zocãrãba naɓ̃ ejuãne sewadeba ãdjia Ācõrẽ Jauredeba beɖeã panlana abada bẽrã. ² Nãwãb̃l̃l̃ bãrãba cawaɖia caida Ācõrẽ Jauredeba beɖeã b̃ada: ab̃al̃ba Jesucritora naɓ̃ djarade wãrãda zesida aib̃l̃l̃, Ācõrẽ Jauredeba beɖeã b̃aa. ³ Barib̃l̃l̃ ab̃al̃ba Jesucritora naɓ̃ djarade zeẽ basida aib̃l̃l̃, Ācõrẽ Jauredeba beɖeã b̃aẽa. Crito ume dji quĩrũneba beɖeã b̃aa. ¹ Bãrãba ũrĩsidaa Crito ume dji quĩrũra zeida b̃ada. Wãrãda idjira ara nawena naɓ̃ ejuãne b̃aa.

⁴ Djabarã m̃l̃ warrarãca bea, bãrãra Ācõrẽneba. Bãrãba maɓ̃ sewaiɖa beaa idu cũrũgabiɖaẽ basia bãrã soɖe b̃ara naɓ̃ ejuãne bea soɖe b̃a cãyãbara l̃b̃l̃ara b̃a bẽrã. ⁵ Maɓ̃ sewaiɖa beara naɓ̃ ejuã cadjiruadebema. Maɓ̃ bẽrã ãdjirãba naɓ̃ ejuãnebema crĩchada jaradiabadaa idjaba ãdjia jaradia panlra naɓ̃ ejuãne Ācõrẽ adua beaba iããbadaa. ⁶ Barib̃l̃l̃ dadjirãra Ācõrẽneba. Ācõrẽ cawa b̃aba dadjia jaradia panlra iããbaria. Barib̃l̃l̃ Ācõrẽ adua b̃aba dadjia jaradia panlra iããca. Maɓ̃neba dadjirãba cawa panla caiba Ācõrẽ Jauredeba wãrã beɖeã jaradia b̃ada idjaba caiba dewara jauredeba sewara jaradia b̃ada.

Ācõrẽba eberãrã quĩrĩã b̃adebema

⁷ Djabarã, dadjirãra dji quĩrĩã beaɖida panla, wãrã quĩrĩãra Ācõrẽneba ze b̃a bẽrã. Jũma dji quĩrĩã erob̃eara Ācõrẽ warrarãa idjaba Ācõrẽra cawa panla. ⁸ Ācõrẽra ne jũmane quĩrĩã bara b̃a bẽrã quĩrĩã neẽ b̃aba Ācõrẽra adua b̃aa. ⁹ Ācõrẽba dadjirãra quĩrĩã b̃ada unubisia idji Warra aba b̃ada naɓ̃ ejuãnaa diabueside idjideba ewariza zocai beaɖamãrẽã. ¹⁰ Wãrã quĩrĩãra nãwãb̃l̃l̃ b̃aa: quĩrĩãneba Ācõrẽba idji Warrara diabuesia beumãrẽã dadjirã cadjiruã poya quĩrĩãdoai carea. Ācõrẽba mãwã oẽ basia dadjirãba idjira quĩrĩã panana bẽrã, ãteb̃l̃l̃ mãwã osia idjia dadjirãra quĩrĩãna bẽrã.

¹¹ Djabarã, Ācõrẽba dadjirãra mãwã quĩrĩãna bẽrã dadjirã siɖa dji quĩrĩã beaɖida panla. ¹² Ni ab̃al̃ba Ācõrẽra ununacaa. Barib̃l̃l̃ dadjirãda dji quĩrĩã panl̃b̃l̃l̃, Ācõrẽra dadjirã ume b̃aa idjaba idji quĩrĩãneba dadjirãba wãrãda jũmarãda quĩrĩã panla. ¹³ Ācõrẽba idji Jaureda dadjirãa diaɖa bẽrã cawa panla dadjirãra Ācõrẽ ume panl̃da idjaba idjira dadjirã ume b̃ada. ¹⁴ Daiba unusidaa idjaba jara panla dadjirã Zeza Ācõrẽba idji Warrara wãrãda diabuesida naɓ̃ ejuãnebemaã eɖr̃l̃ edamãrẽã. ¹⁵ Bariduaba Jesura wãrãda Ācõrẽ Warraada aib̃l̃l̃, Ācõrẽra idji ume b̃aa idjaba idjira Ācõrẽ ume b̃aa.

¹⁶ Dadjirãba cawa panla idjaba iãã panla Ācõrẽba dadjirãra quĩrĩã b̃ada. Ācõrẽba ne jũmane quĩrĩã b̃aa. Wãrã quĩrĩã erob̃ara Ācõrẽ ume b̃aa idjaba Ācõrẽra idji ume b̃aa. ¹⁷ Mãwã dadjirãba Ācõrẽra, jũma eberãrã siɖa wãrãda quĩrĩã panla. Ācõrẽba cawa oi ewaride dadjirãra ne wayaa neẽ beaɖia, naɓ̃ ejuãne Jesucrito nĩbada quĩrĩãca nĩbapeɖada bẽrã. ¹⁸ Dadjirãba Ācõrẽda, jũma eberãrã siɖa quĩrĩã panl̃b̃l̃l̃, Ācõrẽba cawa oiɖebemada wayaɖaẽ panla, wãrã quĩrĩãba maɓ̃ wayaɖira j̃ob̃ibari bẽrã. Ācõrẽba cawa oi waya b̃aba cawa b̃aa Ācõrẽba idjira cawa oida. Idjia Ācõrẽra, jũma eberãrã siɖa waɖibiɖa wãrãda quĩrĩã b̃aẽa.

¹⁹ Dadjirãba Ācõrẽra quĩrĩã panla idjia dadjirãra naãrã quĩrĩãna bẽrã. ²⁰ Ab̃al̃ba Ācõrẽda quĩrĩã b̃aɖa aib̃l̃l̃, maɓ̃ne idji djabada quĩrĩãma b̃aib̃l̃l̃, idjira sewaiɖa b̃aa. Idji djaba unu b̃ada quĩrĩãẽ b̃aib̃l̃l̃, ¿sãwã Ācõrẽ unuẽ b̃ada quĩrĩã b̃ai? ²¹ Jesucritoba dadjirãa obi b̃ara naɓ̃g̃l̃a: Ācõrẽ quĩrĩã b̃aba idji djabara quĩrĩã b̃aib̃l̃l̃ b̃aa.

Ācõrẽ Warra iããnida panlnebema

5 Jesura Ācõrẽba eɖr̃l̃ edabari diai jarada ab̃al̃ba iããb̃l̃l̃, maɓ̃ eberãra Ācõrẽ warra. ^{II} Dadji Zeza Ācõrẽ quĩrĩã b̃aba idji warrarã siɖa quĩrĩã b̃aa. ² Dadjirãba Ācõrẽda quĩrĩã panl̃b̃l̃l̃ idjaba idjia obi b̃ada iãã o panl̃b̃l̃l̃, cawa panla idji warrarã siɖa quĩrĩã panl̃da. ³ Dadjirãba Ācõrẽda wãrãda quĩrĩã panl̃b̃l̃l̃, idjia obi b̃ara jũma iãã oɖia. Idjia obi b̃ara zareaẽ b̃aa. ⁴ Jũma Ācõrẽ warrarãba naɓ̃ ejuãnebema

^{II} Ācõrẽba eɖr̃l̃ edabari diai jarada. Griego beɖeade "Crito" b̃a b̃aa.

I Crito ume dji quĩrũ. Griego beɖeade "Anticrito" b̃a b̃aa.

cadjiruara igarabadaa. Wārāda dadjia Jesucritoda t̄jā panl bēřā naĽ ējūānebema cadjiruara poya igarāda. ⁵ ¿Caiba naĽ ējūānebema cadjiruara poya igarai? Abal- ba Jesura wārāda Ācōrē Warrada t̄jā balblgl, maĽ ēberāba naĽ ējūānebema cadjiruara poya igaraya.

Ācōrē Jaureba Jesura wārāda Ācōrē Warra cawabida

⁶ Jesucritora naĽ ējūānaa zepeda baidode borocuesia idjaba idji oara cruēde erozoasia. NaĽ ējūānaa zepeda ababe baidode borocueē basía, āteblgl idji oa siea cruēde erozoasia. Ācōrē Jaureba cawabi bala maĽglra wārāda, idjia wārā beđeara cawabibari bēřā. [⁷ Idjaba bajāne ūbea panlba maĽglra wārā arada jara panla; dadji Zeza Ācōrēba māwā jara bala, “Beđea” abadaba māwā jara bala, idji Jaure bida māwā jara bala. MaĽ ūbeara aba bāda māwā bala. I] ⁸ NaĽ sēyā ūbea panlba cawabibadaa Jesudebema beđeara wārāda: Jesura borocueda bēřā, idji oara cruēde erozoada bēřā, idjaba Ācōrē Jaureba cawabi bal bēřā. MaĽ ūbea panlba abari- da cawabi panla. ⁹ Ēberāba ununara wārāna aiblgl dadjirāba t̄jābadaa. Bariblgl Ācōrēba jara bala biara t̄jānida panla, idji Warrādebemada wārāda jara bal bēřā. ¹⁰ Ācōrē Warra t̄jā bala idji sođe cawa bala Ācōrē- ba jara bala wārāda. Bariblgl Ācōrēba jara bal t̄jāē bal- ba Ācōrēra sewaida bāda crīcha bala, Ācōrēba idji War- rādebema jara bala t̄jāē bal bēřā. ¹¹ Ācōrēba jara bala naĽglra: idji Warrādeba dadjirāa diasia ewariza idji ume zocai beađida. ¹² Wārāda Ācōrē Warra t̄jā bala idji ume ewariza zocai baya. Bariblgl Ācōrē Warra t̄jāē bal- ba idji ume ewariza zocai baida neē bala.

JuaĽba naĽ cartade j̄rūare bāda

¹³ Mā naĽ cartara bārā dji Ācōrē Warra t̄jā bea itea balblglra cawađamārēā ewariza Ācōrē ume zocai beađi- da.

I *Griego beđeade ἄσπλ cartade versículo 7 neēa.*

¹⁴ Ācōrēba quīrīā bal quīrāca dadjirāba iwidiiblgl, cawa panla idjia bia ūrībarida. MaĽ bēřā poya ne wayaa neē idjia iwidiida panla. ¹⁵ Dadjia iwidiibldara ūrībarida cawa panl bēřā, idjaba cawa panla maĽ iwidiibldara idjia diaida.

¹⁶ Cadjiruada bala Ācōrēba quīrādoacada. Abalba maĽ cadjiruada osira beuya. MaĽ bēřā mā jaraē bala ēberā maĽ cadjirua ođa carea iwidiidamārēā. Bariblgl cadjiruada bala Ācōrēba quīrādoabarida. Abalba maĽ cadjiruada osira wađibida poya ēdrlya ewariza Ācōrē neē baiđebemada. II MaĽ bēřā abalba idji djababa maĽ cadjiruada o bāda unuiblgl, idji carea Ācōrēa iwidiida bala. MaĽne Ācōrēba dji ēberā cadjirua ođa id- ji ume ewariza zocai baida diaya. ¹⁷ Jūma Ācōrē quīrāpita biē o bala cadjiruaa. Bariblgl cadjiruada bala Ācōrēba quīrādoabarida. Abalba maĽ cadjiruada osira wađibida beuđebemada poya ēdrlya.

¹⁸ Dadjirāba cawa panla Ācōrē warrarāba cadjiruara o pananacada, Ācōrē Warra Jesucritoba ādjirāra waga bal bēřā. MaĽba diauruba ādjirāra poya biē oēa.

¹⁹ Dadjirāba cawa panla dadjirāra Ācōrēneda. Idjaba cawa panla jūma naĽ ējūāne Ācōrē adua beara diauru jlwaēda panlda. ²⁰ Dadjirāba cawa panla Ācōrē War- rāra zesida idjaba crīcha cawaada dadjirāa diasida wārā Ācōrēda cawađamārēā. Idji Warra Jesucrito ume panl bēřā dadjirāra wārā Ācōrē ume panla. Ācōrēdrł dji wārā Ācōrēa. Idjiablgl ēberārāa diabarā idji ume ewariza zocai beađida. ²¹ Djabarā mā warrarāca bea, jlwaba ođa ācōrē beara ēpērānada.

II *Ewariza Ācōrē neē baiđebemada. Griego beđeade bal bala “beuđebemada.”*

2 JUAĽ

Jesu ume nĩbađa JuaĽba naĽ cartada Ƅasia. Poa 90are Epeso purude Ƅaside Ƅasia. NaĽ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara Ƅasia “wērā Ācōrēba ēdrl edađa itea, idji warrarā itea biđa.” Āclrl- maarā maĽba jara Ƅaa djabarā aƄal purudebemada.

NaĽ cartade JuaĽba naārā Ƅasia idjira Ƅasriđa Ƅada wārā beđeada ĩjā panl bēřā idjaba wārā quĩrĩāra eropanl bēřā (vv. 1-6). MaĽbe ādjirā jarasia sewa jaradiabadarāda bia edarānamārēā (vv. 7-11). JuaĽ drōā Ƅaside ĩclrl- ba jara panasiđaa Jesu naĽ ējũāne Ƅaside ēberārāba aƄabe idji jaureda unubadjidada. JuaĽba jarasia ādjida bia edarānamārēā (v. 7). ĩrũare Ƅasia dārēēne dji ununida idjaba ĩclrl djabarāba quĩrĩā panlda ādjira bia pananida (vv. 12-13).

NaĽ cartade JuaĽba naārā Ƅađa

1 MĽra djabarā wagabari drōā. ^I MĽa naĽ cartara Ƅabrlrl wērā Ācōrēba ēdrl edađa itea, idji warrarā itea biđa. MĽa bārāra wārāda quĩrĩā Ƅaa. Baribrlrl aƄabe mĽabrlrl bārāra quĩrĩā Ƅaēā, ātebrlrl jũma wārā beđeā cawa Ƅeaba bārāra quĩrĩā panla. ² MĽa bārāra quĩrĩā Ƅaa, wārā beđeāra dadjirā sođe Ƅa bēřā. Wārā beđeāra dadjirā sođe ewariza Ƅaya. ³ Dadjirāba wārā beđeada ēpē panl bēřā idjaba dji quĩrĩā panl bēřā, mĽa quĩrĩā Ƅaa dadjirā Zeza Ācōrēba, dadjirā Zeza Warra Jesucrito ume ādji biđeēba bārāra careba pananida, quĩrā djuburia pananida, ādji necai Ƅai siđa bārā sođe Ƅaida. ^{II}

Wārā beđeā idjaba quĩrĩā

⁴ MĽa ĩclrl Ƅl warrarānebemada ũrĩsia. MĽra Ƅasriđasia ādjirāra wārāneba nĩna bēřā dadjirā Zeza Ācōrēba jara Ƅa quĩrāca. ⁵ Djabawērā, mĽa beđeā djuburiaya dadjirāra dji quĩrĩānamārēā. MaĽglra Ācōrēba obi Ƅa beđeā djiwidiēā, ātebrlrl maĽ beđeāra dadjirāba naārēēda ũrĩsiđaa. ^{III} ⁶ MaĽ wārā quĩrĩāra naĽglra: Ācōrēba obi Ƅa beđeāra ĩjā o pananida. MaĽ obi Ƅa beđeāra bārāba naārēēda ũrĩsiđaa. MaĽ beđeāba jara Ƅaa quĩrĩāneba nĩbaēida panlda.

^I Djabarā wagabari drōā. MaĽ beđeēba jara Ƅaa djabarā boroda. Cāpũrĩā beđeēde jara Ƅaa “anciano” wa “pastor.” ^{II} JuaĽ 1:14-18.
^{III} JuaĽ 13:34.

Djārā cūrũgabada

⁷ Djārā cūrũgabada naĽ ējũāne zocārā nĩnaa. Ādjirāba ĩjānācaā Jesucritora naĽ djarade dadjirā quĩrāca zesida. Dji māwā Ƅara djārā cūrũgabaria idjaba Crito ume dji quĩrũa. ⁸ Quĩrācuīta Ƅeāđadua maĽglrāba cūrũgarānamārēā. Māwā bārāba Ācōrē itea o panlbari idjia diara aduāđāēā, ātebrlrl jũma daucha edađia. ^{IV} ⁹ Bariduaba idji crĩchada Critoba jaradiāda auđu jardiā nĩbaibrlrl, idjaba Critoba jaradiāđada ĩjā ama Ƅaibrlrl, maĽba Ācōrēra neē Ƅaa. Baribrlrl bariduaba Critoba jaradiāđada ĩjā Ƅaibrlrl, dji Zezara, dji Warra siđa erobaa. ¹⁰ Bariduada bārāmaa wābrlrlde Critoba jaradiāda quĩrāca jaradiāēbrlrl, maĽglra bārā deđe edarānadua idjaba “bia Ƅaa Ƅra zesida” arānadua. ¹¹ “Bia Ƅaa Ƅra zesida” a Ƅaba maĽ ēberāba cadjirua o Ƅara idji ume ābaa o Ƅaa.

JuaĽba naĽ cartade ĩrũare Ƅađa

¹² MĽa ne quĩrātanoa bārāa jara quĩrĩā Ƅaa. Baribrlrl naĽ cartade jũma Ƅaēā. MĽa bārāra acłde wā quĩrĩā Ƅaa. MaĽne bārā ume ābaa beđeēđia bio Ƅasriđāēi carea.

¹³ Ƅl djabawērā warrarā Ācōrēba ēdrl edađaba quĩrĩā panla bārāra bia duananida. ^V

^{IV} Bārāba Ācōrē itea o panlbari. Griego beđeēde ĩclrl cartade Ƅā Ƅaa: “Daiba Ācōrē itea o panlbari.” ^V Griego beđeēde ĩclrl cartade idjaba Ƅā Ƅaa: “Amén.” MaĽba jara Ƅaa “bia Ƅaa māwā Ƅaida.”

3 JUAĽ

Jesu ume nĩbađa JuaĽba naĽ cartada Ɔasia. Poa 90are Epeso purude Ɔaside Ɔasia. NaĽ cartade ara idjida djabarā wagabari drōāna asia. Cartara djaba Gayo itea Ɔasia.

NaĽ cartade JuaĽba naāřā Ɔasia idjira Ɔasriđa Ɔada Gayoba wārā beđeada ĩjā Ɔa bēřā idjaba wārā quĩřāda er-oba bēřā (vv. 1-4). MaĽare Ɔasia idjia djabarā diabueđadebemada. Gayoba ādjirā bia edapeđa careba Ɔa carea JuaĽba idjira bia jarasia (vv. 5-8). Bariblrl Gayoma djabarā boro Diotrepeba ādjirā idu jaradiabica basía. MaĽ awara ādjirā bia edabldara āyā jlretabadjia idjaba JuaĽra bié jarabadjia (vv. 9-10). Bariblrl JuaĽba Gayoa jarasia Diotrepe quĩřāca nĩbarāmāřēā, āteblrl djārā bia o Ɔamāřēā (vv. 11-12). Ĵĩřūare Ɔasia dārāēne dji ununida idjaba djabarāba quĩřā panlda idjira bia Ɔaida (vv. 13-15).

Djaba Gayoba bia ođa

1 MĽra djabarā wagabari drōā. ^I MĽa naĽ cartara Ɔablrl mĽ djaba Gayo itea. MĽa blra wārāda quĩřā Ɔa. ² Djaba, mĽa Ācōřēa iwidi Ɔa blra idji ume bia Ɔa bēřā ne jūmane bia Ɔamāřēā idjaba cacua bia Ɔamāřēā. ³ MĽra bio Ɔasriđasia, Ľclrl djabarā mĽma jūēpeđadaba nēblrlsiđa bēřā bla wārā beđeada ēřē Ɔada. ⁴ MĽ djabarāba wārā beđeara ēřē panlda ũřblrlde mĽra biara Ɔasriđa Ɔabaria. ^{II}

⁵ Djaba, bla djabarā careba Ɔađeba bia o Ɔa. Bla unuca djabarā siđa carebabari bēřā wārāda bio bia o Ɔa. ⁶ MaĽdglāba bl quĩřānebemada namabema djabarā nēblrlsiđaa ābaa dji jlre panasiđade. MĽ quĩřā djuburia, ādjirā carebadua bia wānamāřēā Ācōřēba idji traju o Ɔea carebabibari quĩřāca. ⁷ Ādjirāba Jesucritođebemada jaradia nĩnaa. MaĽne ādjia Ācōřē adua Ɔeaa iwidiđaca carebađamāřēā. ⁸ MaĽ carea dadjirāba maĽ djabarābia edađida panla. Māwā ādjirā ume ābaa traja panla Ācōřē wārā beđeada cawabidi carea.

Djaba Diotrepeba bié ođa

⁹ MĽa cartada jūma djabarā jāmbema itea naēna Ɔasia. Bariblrl djaba Diotrepeba dai beđeara ĩjāē Ɔa.

^I *Djabarā wagabari drōā. MaĽ beđeaba jara Ɔa djabarā boroda. Āpřĩřā beđeade jara Ɔa "anciano" wa "pastor."* ^{II} *MĽ djabarā. Griego beđeade Ɔá Ɔa "mĽ warrarā."*

Idjira djabarā tāēna dji dromaara Ɔa quĩřā Ɔa. ¹⁰ MaĽ carea jāmaa wāblrlde mĽa jūmarā cawabiya idjia bié o Ɔada. Idjia daida sewadeba bié jarabaria. MaĽ awara djabarā jāmaa wāblldara idjia bia edacaa idjaba djabarāba ādji deđe eda quĩřā panlne iduaribicaa. Bia edasiđara maĽ djabarāra āyā jlretabaria.

Djaba Demetriodebema bia beđeapeđada

¹¹ Djaba, cadjiruara ēpēřādua āteblrl biadrl ēpēdua. Bia obarira Ācōřēnea, bariblrl cadjirua obariba Ācōřēa adua Ɔa.

¹² Djaba Demetriodebemada jūmarāba bia beđe panla. Wārā beđe ēpē Ɔađeba unubi Ɔa idjira jipa Ɔada. Dai biđa idjidebemada bia beđe panla. Bārāba cawa panla daiba jara panla wārāda.

JuaĽba naĽ cartade ĵĩřūare Ɔada

¹³ MĽa ne quĩřātanoa blā jara quĩřā Ɔa bariblrl cartade Ɔaēa. ¹⁴ Dārāēne bl acłde wā quĩřā Ɔa. MaĽbe ābaa beđeade. ¹⁵ MĽa quĩřā Ɔa Ācōřēba idji necai Ɔaira bl sođe dia Ɔaida. Namabema djabarāba quĩřā panla blra bia Ɔaida. Jāmbema djabarāza jaradua mĽa quĩřā Ɔada ādjirābia duananida.

JUDA

Jesu djaba Judaba nañ cartada basica baa. Dji baa jara baa idjira Santiago djabada (1:1). Ľcrlmaarañ nañ cartara djabarã judiorã itea basia. Poa 65are basica baa.

Judaba nañ cartara basia Ľcrlba sewada jaradia panana bẽrã. Mañ õberãrãba jara panasidaa Ācõrẽba idji bi-aẽba ãdrã edaãda bẽrã baridua cadjiruada oẽida panlda (1:4, 18-19). Mañ carea Judaba djabarãa jarasia ãdjia tãã panlra ni abala idu quĩrã awara jaradiabiẽie panlda (1:3). Mañ awara basia djabarãra dji carebaẽida panlda Jesucrito biara tããni carea idjaba Ācõrẽ tããẽ beada quĩrã djuburiaẽida panlda (1:20-23).

Nañ cartade Judaba naãrã baa

1 Mãra Judaa, Santiago djabaa idjaba Jesucrito nezocaa. ¹ Nañ cartara baa jũma dadjirã Zeza Ācõrẽba trãnarã itea. Idjia bãrãra quĩrã baa idjaba Jesucritoẽba waga erobaa. ² Mãra quĩrã baa idjia bãrãra bio quĩrã djuburia baida, necai baira aẽuba dia baida, idjaba bãrãra bio quĩrã baida.

Sewa jaradia baa

³ Djabarã, mãra nañ cartade Ācõrẽba dadjirã ãdrã edaãdebemada bã quĩrã basia. Baribrlã mãraara biara baa ara nawena baida quĩrãcuita beadamãrẽã. Bãrãba tãã panlra ni abala idu quĩrã awara jaradiabirãnadua. Ācõrẽba wãrã beãara jũma idji õberãrãba bari-ma aba diasia. Quĩrã awara diacaa. ⁴ Mãwã bã baa Ľcrlãda djabarã quĩrãca zedapeãda bãrã tããna panl bẽrã. Mañ õberãrãba sewãẽba jaradiabadaa Ācõrẽba idji biaẽba dadjirãra ãdrã edaãda bẽrã dadji cacuaba cadjirua o quĩrã baa oẽida panlda. Ādjirãba dadjirã Boro aba bã Jesucritora igarabadaa. Naãrãẽalaba bã basia Ācõrẽba ãdjirãra cawa oida.

⁵ Bãrãba cawa panlmãna mãra quĩrãnebabiya dadjirã Boroba idji purura Egiptoẽba ãdrã edasida. Baribrlã ãdrã edaãcarea idji tããpeãdaẽra quinibisia. ⁶ Idjaba quĩrãnebaẽdua Ľcrlã bajãnebema nezocarãda Ācõrẽba baa quĩrãca beãdaẽ basida. Ātebrã ãdjia pananara igarasidaa. Mañ carea Ācõrẽba uria pãĩsosoã baa pre-so bãcãrã aba idjia cawa oi ewaridaa. ⁷ Ara mãra quĩrãca Ācõrẽba Sodomanebemarãda, Gomorraẽbemarãda, ãdjia caita baa puruẽbemarã sida cawa osia. Mañ õberãrãba auẽuada obadjiãda. Aẽba ne jũma cadjirua dadji cacuaba oiẽ baa obadjiãda. Mañ carea Ācõrẽba ãdjirãra tãã urua quicaãda ewariza bia mãga erobaa. Mãlba cawabi baa jũma cadjirua obadara mãwã bia mãga pananida.

⁸ Bãrã tããna zedapeãdara mãra õberãrã quĩrãca panla. Ādjirãba cãĩmocarãda õpẽbadaa. Ādjia cacuaba cadjirua o quĩrã baa obadaa, dadjirã Borora igarabadaa, idjaba jairã dji droma beada biẽ jarabadaa. ⁹ Baribrlã bajãnebema nezoca dji droma

I Santiago idjaba Jacobo abadaa.

Miguelba mãwã oca basia. Moise beuãcarea Miguelera idji cacua carea diauru ume caicayasia. Mãwãmãna diaurura biẽ jaraida crãchaẽ basia, ãtebrã jarasia: “Dadji Boroba bãra quẽãya.” ¹⁰ Baribrlã mãra õberãrã bãrã tããna zedapeãda ãdjia adua panlnebemada biẽ beãebadaa. Ādjia cawa panlra animarã crãcha quĩrãca baa. Animarã quĩrãca ababe ãdjia cacuaba quĩrã baa obadaa. Mañ carea Ācõrẽba biẽ baa.

¹¹ Ādjira mãra djuburi baa. Caiãba oã quĩrãca obadaa. ¹² Parata awua panlneba Balaaãba oã quĩrãca ã o nãna. Coreba Moise igarãda quĩrãca Ācõrẽda igara panl bẽrã ãdjirã sida biẽ baa. ¹³ Quĩrãneba bãrã ãbaa ne co panlne ãdjirã sida ne wayaa neẽ bãsrãda ne cobadaa. Mãwã bãrãba o panlra ãrãbadaa. Ababe ãdjirã crãchabadaa. Ādjirãra jãrãrã nãũrãba ãyã edebari quĩrãca baa. Nãũrãba jãrãrã ãyã edebrãlãde cue zecaa. Ara mãra quĩrãca ãdjia jaradia panlba carebacaã. Ādjirãra bacuru zauca quĩrãca baa. Nejõ zauca cora wãna quĩrãca baa. Mãwã bãrima ume beuãda quĩrãca baa. ¹⁴ Ādjirãra pusa bogozoa quĩrãca baa. Pusa bogozoaba cõpepea do icawa batabuebari quĩrãca ãdjirãba mãra perada baridua obadaa. Āã wãpeãda bẽrã chãdau baebrã quĩrãca baa. Ācõrẽba uria bio pãĩsosoã baa o basia ãdjirã ewariza biẽ bã carea.

¹⁵ Mãra õberãrãnebemada Enocoba beãesia. (Adaãneba aba Enocãda siete drõãenabemarã panasidaa.) Enocora Ācõrẽneba nãwã beãesia: “jũrãnadua! Dadjirã Boroba jũmarã cawa oi carea idjiderã zocãrã panl ume zebãra. Mãra jũma idji quĩrãnacara biẽ baa. Idji quĩrãnacãẽba cadjirua opeãda bẽrã idjaba idjidebemada bio biẽ beãapeãda bẽrã mãwã oya.” ¹⁶ Mãra õberãrãra baridua carea biẽ duanebaria, idjaba baridua carea djãrãra biẽ jarabadaa. Ababe ãdjia quĩrã beãdrã jarãbadaa. Dji droma quĩrãca beãebadaa. Ādjia õpẽnamãrẽã djãrã bia beãebadaa.

Djabarãba sãwã oẽida panl

¹⁷ Baribrlã djabarã, dadjirã Boro Jesucritoba dia-bueãrãba naẽna jarapeãdara quĩrãnebaẽdua.

II Caiã. Genesi 4:3-8. Balaaã. Numero 22:1-35. Core. Numero 16:1-35.

18 Bārāa nāwā jarasidaa: “Jīrūarebema ewaride Ācōrē ipida bié jarabadara baraya. Ācōrēda quīrānaca bēā ādji cacuaba o quīrā bāda o beāda.” 19 Ādjirāba djabarāa awara awara crīchabibadaa, baridua ādjia quīrā panla obadaa, Ācōrē Jaureda neé beaa.

20 Bariblrl djabarā, biara Critoda ījāni carea dji carebaada. Ācōrē idji Jauredeba iwidiada. 21 Ācōrē quīrāneba nībaada. Dadjirā Boro Jesucritoba quīrā djuburiadeba zocai bai jōcada diamārēā jlānada.

22 Djabarā bio ījāé beara quīrā djuburiada.

23 Tlbl uruādaa wābldara ēdrldamārēā carebaada. Djārāra quīrā djuburiada, bariblrl quīrācuīta beada. Ādjia cadjirua obadara jūma igarada. I

Judaba Ācōrēa bia beada

24 Ācōrēba bārāra poya wagaya cadjiruae baerā-namārēā. Idji quīrāwārēā quīrāpita cadjirua neé poya bia bāya. Mama bārāra bāsrīda beada. 25 Ācōrēra abablrl bāa. Idjira dadjirā Ēdrldabararia. Idjidrl dji dromaa, ne jūma poya o bāa. Idjira jūmarā Boroa. Naēnaeda māwā bāasia, idī māwā bāa, idjaba ewariza māwā bāya. Dadjirā Boro Jesucritodeba idjīablrl bia beadaida panla. Bia bāa māwā bāida.

I Ādjia cadjirua obadara jūma igarada. Griego beadae bā bāa: “Ādjia jl panlra quīrāmanada cadjirua o panlneba jaiqua bā bēā.”

APOCALIPSI

Jesu ume nĩbada Juaĩba naĩ cartada b̄asia. Poa 95are b̄asia. Griego bedede apocalipsiba jara b̄a “unubiɔa” wa “cawabiɔa.”

Domitiano abadada poa 81neba aba 96ɔaa Romanebema boro basia. Maĩ ewaride leyda b̄asiɔaa jũmarāba Ācōrēa bia bedeablda quĩrāca Romanebema boroa bia bedeablda panlda. Māwā oé b̄a carea Juaĩra preso b̄asia.

Maĩne Jesucritoba Juaĩna naĩ cartara b̄abisia djabarā siete puruɔe bearā itea. Jesuba b̄abiɔada Juaĩba jũma cāimocara quĩrāca unusia. Juaĩba Jesu ĩjā bearā cawabisia Jesura wārāda ādjirā ume b̄ada idjaba dārāéne dji quĩrūda jũma poyaida. Jarasia Jesucrito zedacarea Ācōrēba diauruda, jũma idjiare b̄ea siɔa babueida. Idjaba jarasia diauruba Critoɔerā beablrl siɔa ewariza Ācōrē puruɔe bia duananida.

Dadjirāba naĩ crĩcha droma 2:10ɔe b̄a b̄ara quĩrānebaɔida panla: “Bārā dārāéne bia mĩgæɔira wayarānada. ĩŪrĩnada! Diauruba ĩcrlr bārānebemada preso jidabiya ĩjā panani cawaya. Bārāra dārāne b̄ia mĩgæɔia. Baribrlr bārā beablda siɔa ĩjā pananada. Maĩbe m̄la bārāra ewariza zocai b̄aya.”

Naĩ cartade Juaĩba naĩrā b̄ada

1 M̄ra Jesucrito nezoca Juaĩna. Naĩ cartade b̄a b̄a Jesucritoba bajāneba m̄la cawabiɔada. Maĩ cawabiɔara Ācōrēba Jesucrito cawabisia idji ĩjā beaa cawabimārēā dārāéne cārēda sāwāida. ^I Jesucritoba bajānebema nezocada m̄lmaa diabuesia maĩra cawabimārēā. ² Jũma m̄la ununara wārāda jara b̄a. M̄la jaraya naĩ bedeara Ācōrēneba ze b̄ada idjaba Jesucritoba wārāda cawabisida. ³ Maĩ sāwāinebema bedea djabarā quĩrāpita lebrlra bio bia b̄aya. Idjaba naĩ bedea ūrĩnapeɔa ĩjā o beara bio bia beaɔia, naĩ bedeara dārāéne māwāi b̄erā.

Djabarā Asia druaɔebema itea Juaĩba b̄ada

4 M̄ra Juaĩna. Naĩ cartara b̄abrlra djabarā Asia druaɔebemara itea. Siete puruɔaa diabuebrlra. M̄la quĩrā b̄a Ācōrēba idji biaɔeba bārāra careba b̄aida idjaba necai b̄aira bārāra dia b̄aida. Idjira b̄a, naēna b̄asia, idjaba ewariza b̄aya. Idjaba m̄la quĩrā b̄a Ācōrē bugue biya quiru quĩrāpita siete jaure panlba māwā o pananida. ^{II5} Maĩ awara quĩrā b̄a Jesucritoba māwā o b̄aida. Idjia Ācōrēnebemada wārāda jarabaria. Beu b̄adada naĩrā ĩrēbasia ewariza zocai b̄ai carea. Jũma naĩ ĩjũānebema bororā cāyābara dji dromaara b̄a. Idjia dadjirāra quĩrā b̄a idjaba idji oɔeɔeba cadjiruɔebemada ēdrl b̄asia. ⁶ Dadjirāra b̄asia Ācōrē puruɔe sacerdotada beaɔamārēā. Māwā idji Zeza Ācōrēba quĩrā b̄ara o panania. Idjia bia bedeablda panla. Bia b̄a idjidrl ewariza jũmarā Boroda b̄aida. Wārāda bia b̄a māwā b̄aida. ^{III}

^I Idji ĩjā beaa. Griego bedede b̄a b̄a “nezocara.” ^{II} Siete jaure panlba. ĩcrlr maĩrā maĩ siete jaure panlra Ācōrē Jaureda māwā b̄a. Idjaba ĩcrlr maĩrā maĩ jaure siete panlra bajānebema nezocara dji dromada māwā beaa. ^{III} Wārāda bia b̄a māwā b̄aida. Griego bedede b̄a b̄a: “Amén.”

⁷ Ūrĩnada. Critora ĩrārāne zeya. Maĩne jũmarāba ununia. Idji supedada b̄ida ununia.

^{IV} Idji unubɔade jũma naĩ ĩjũānebemara ĩjānia. ^{IV} Wārāda māwā b̄aya.

⁸ Dadjirā Boroba jarasia: “M̄ra ne jũma poya o b̄a Ācōrēa. M̄ra dji Alpaa idjaba dji Omegaa. ^V Maĩba jara b̄a m̄ra dji naĩrānebemada idjaba dji ĩrũarebemada. M̄ra b̄a, naēna b̄asia, idjaba ewariza b̄aya.”

Juaĩba Crito ununa

⁹ M̄ra bārā djaba Juaĩna. Dadjirāra Jesucrito ume panl b̄erā m̄ra bārā ume Ācōrē puruɔebemaa, bārā ume bia mĩga b̄a, idjaba bārā ume jũma droa b̄a. Ācōrē bedea jaradia b̄a carea idjaba Jesuɔebema wārāana a b̄a carea m̄ra morro droma Patmo abadade b̄asiɔaa. ¹⁰ Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride m̄ra Ācōrē Jaureɔeba b̄asia. ^{VI} Maĩne m̄ ĩcarraare abalba bedea b̄ada ūrĩsia. Idji bedeara cachiru ĩgua quĩrāca b̄asia. ¹¹ Maĩba jarasia: “B̄a unubrlrda cartade b̄apeɔa djabarā siete puru beaɔe panlmaa diabuedua: Epesoɔaa, Esmirnaaa, Pergamona, Tiatiraɔaa, Sardiɔaa, Piladelpiaɔaa, idjaba Laodiceaɔaa.” ^{VII}

¹² Maĩne m̄la jēda acɔsia caida bedea b̄a cawaya. Acɔbrlɔe siete ĩbĩrā oro oɔada unusia. ¹³ Maĩ siete ĩbĩrā ĩsi ĩberā zaca b̄ada unusia. ^{VIII} Idjia cacuaɔe ĩl b̄ara eɔu ĩrũ daucha jũe b̄asia. Idji ju caita oro oɔada trājl b̄asia. ¹⁴ Idji buɔara totroa querasia oveja cara

^{IV} Mateo 24:30; Juaĩ 19:34-37. ^V Griego alfabetode alpara dji naĩrānebema letraa, omegara dji ĩrũarebema letraa. ^{VI} Dadjirā Boro Jesucrito itea wagabada ewaride. Jesu ĩrēbaɔacarea domiaza djabarāba idji ĩrēbadara quĩrānebabadiɔaa. ^{Idira domingoza māwā obadaa.} ^{VII} Griego bedede ĩcrlr cartade naĩ siɔa b̄a b̄a: “M̄ra dji Alpaa idjaba dji Omegaa. Maĩba jara b̄a m̄ra dji naĩrānebemada idjaba dji ĩrũarebemada.” ^{VIII} ĩberā zaca b̄ada. Griego bedede nāwā b̄a b̄a: “Naĩ djara eɔaɔaca b̄ada unusia.” ^{Abari quĩrāca jara b̄a Daniel 7:13ɔe.}

Ni abalaba mañ trãra adua ðaa. Baribrlrl dji edabrlrl-ba cawaya.”

Critoba djabarã Tiatira puruðebema itea ðabida

18 “Djabarã Tiatira puruðebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ðadua:

Ãcõrẽ Warra daura tãlrl urua quĩrãca ðaa, idji jĩrũra bronze lraða uruabari quĩrãca ðaa. Idjia nãwã jara ðaa:

19 Bãrãba o ranlra mãa cawa ðaa. Bãrã quĩrãnebemada, mã jã ranlnebemada, mã itea o ranlnebemada, idjaba jũma droa ranlnebemada sida cawa ðaa. Bãrãba naãrã o ranana cãyãbara idi biara o ranlda cawa ðaa. 20 Baribrlrl naãgllda mãa biẽ unu ðaa. Wẽrã Jezabel abadaba sewa jaradia ðara bãrãba iduaribi ranla. 1 Idjira Ãcõrẽneba beðe-abariaða abaria. Mañne idjia jaradia ðaðeba mã nezocarãa cũrũgabarria auða nĩbaðamãrẽã idjaba nedjara jlwaba oða ãcõrẽa diaðada coðamãrẽã.

21 Mãa jã ðasia idjia cadjiruara igarapeða Ãcõrẽ-maa zemãrẽã baribrlrl idji auða nĩra igara quĩrãã basia. 22 Mañ bẽrã mãa idjira cacua piraba sãaðe ðaya. Mañbe jũma idji ume daunemabadaba idji quĩrãca cadjirua o ranlda igaraðaẽbllrl, mãa bia mĩgabiya. 23 Idji warrarãra mãa quinibiya. Mãwã djabarã duanlza cawaða mãa jũmarã crĩchara, jũmarãba soðeba o quĩrã ranl sida cawa ðada. Bãd-jiza opeða quĩrãca mãa cawa oya. 24 Baribrlrl ãcrlrl bãrã Tiatiraðebemaba mañ wẽrãba jaradia ðara ãpẽnaẽ ranla. Mañ awara diauruba idjiderãa cawabida mẽrã erobãra jrlldaẽ ranla cawaði carea. Mãa ababe jaraya bãrãba nañ ewaride jã ranl quĩrãca jã rananamãrẽã abã mã zebllrlda. Dewara beðeada jã obiẽa. 26 Cadjirua poyapeðaðara idjaba mãa quĩrã ða ewariza opeðaðara mãa druaz-abema bororãda beðamãrẽã ðacuaya mã Zezaba mãra jũmarã boroda ðaða quĩrãca. Mañbe ãdjirãba quĩrã djuburia neẽ jũmarãa jã obiẽa. II Zoco toðo-zoabiblda quĩrãca jũmarãda poyaða. III 28 Mãa diapeðabema chĩdauda ãdjirãa diaya. IV 29 Dji cwlrlrl bara ðaba ùrĩdua Ãcõrẽ Jaureba djabarãa jara ðara.”

Critoba djabarã Sardi puruðebema itea ðabida

3 “Djabarã Sardi puruðebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ðadua:

Ãcõrẽ quĩrãpita jaureða siete ranla. V ãdji zocabariba chĩdauda idji jlwaðe siete erobãa. Idjia nãwã jara ðaa:

Bãrãba o ranlra mãa cawa ðaa. Èberãrãba jara ranla bãrãba Ãcõrẽra bio jã ranl bẽrã zocai beada. Baribrlrl wãrã arada bãrãba Ãcõrẽra jãnaẽ ranl bẽrã dji beuðarãa. 2 Quĩrãcuitaðadua! Mãa unu ðaa

I Jezabel. 1 Rey 16:29-31; 18:4,19; 2 Rey 9:22. II Quĩrã djuburia neẽ jũmarãa jã obiẽa. Griego beðeade ðã ðaa: “Jiorroba jã obiya.” III Salmo 2:9. IV Diapedeðabema chĩdauda jara ðaa Critoda. Apocalipsi 22:16. V ãcrlrlmaarã mañ siete jaure ranlba jara ðaa Ãcõrẽ Jaureða. Idjaba ãcrlrlmaarã jara ðaa bajãnebema nezocarã dji dromada.

bãrãba o ranlra Ãcõrẽ quĩrãpita jira ðãda. Bãrãba bia o ranlra jũma idu ðabododaa. Baribrlrl maãglra wayacusa bia ãpẽnadua. 3 Wãrã beðea bãrãba ùrĩpeðaðara quĩrãnebeðadua. Maãglra bio jãnanadua. Cadjiruada igarapeða Ãcõrẽmaa zedadua. Bãrãra quĩrãcuita beaðaẽbllrl, ne drlabari quĩrãca mãra cawaẽne zeya bãrã cawa oi carea.

4 Baribrlrl bãrã Sardidebemarã zocãrãẽbe cadjiruade nĩnaẽa bãrãba cacuaðe jã ranlra mititiabiðaẽ ranl quĩrãca. Bãrãdrll mã ume ãbaa nĩbaði carea bia ranl bẽrã totroa quiru jã ranlda mã ume ãbaa nĩbaða. 5 Cadjirua poyapeðaðaba ara mañ quĩrãca totroa quiruda jãnia. ãdji trãra ewariza zocai beaði cartade eða ðã bea bẽrã mãa ãyã ðãã. Àtebllrl mã Zeza quĩrãpita, idji nezocarã bajãnebema quĩrãpita bida ãdjirãra mãreana aya. 6 Dji cwlrlrl bara ðaba ùrĩdua Ãcõrẽ Jaureba djabarãa jara ðara.”

Critoba djabarã Piladelpia puruðebema itea ðabida

7 “Djabarã Piladelpia puruðebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ðadua:

Ãcõrẽ quĩrãpita Bio Biya Quirura, Wãrãda Beðea Abã Bãra Davi puru boroa. VI Idjia ewabllrlra ni abalaba poya jũãtrll ðaðãã. Idjia jũãtrll ðabllrlra ni abalaba poya ewaðãã. 8 Idjia nãwã jara ðaa:

Bãrãba o ranlra mãa cawa ðaa. jũrĩnadua! Eða wãbadada mãa bãrã na ewa nũmãsia. Maãglra ni abalaba poya jũãtrll ðaðãã. Bãrãra mãcua lãããẽ ranlmĩna mã beðeara bio jã ranla. Mãra igarapeðaẽ ranla. 9 jũrĩnadua! Bãrã jĩrũ caita mãa diauru èberãrãda chĩrãborode copanebiya. VII Mañne ãdjirãba cawaða mãa bãrãra quĩrã ðada. ãdjirãra Ãcõrẽ èberãrãana abadamĩna wãrãã. VIII ãdjirãra sewaiða beaa. 10 Bãrã mã carea bia mĩga ranlra jũma droa ranla mãa jaraða quĩrãca. Mañ bẽrã nañ èjũãnebemarã bia mĩgaði ewari zebllrlda mãa bãrãra wagaya. Mañ ewaride mãa jũma nañ èjũãne beara bia mĩgabiya sãwã oði cawaya. 11 Mãra dãrãẽne zeya. Mañ bẽrã bãrãba idi jã ranl quĩrãca jã rananadua. Mãwã ni abalaba bãrã nepeda jãrĩnaẽa. 12 Cadjirua poyapeðaðara mã Ãcõrẽ deðebema de jĩrũ quĩrãca ðaya. Mãwã idji deðebemada ãyã wãnaca baya. ãdji dratude mã Ãcõrẽ trãda ðaya idjiderãda cawabi carea. Idjaba mã Ãcõrẽ puru trã Jerusaleñ Djiiwiði abada sida ãdji dratude ðaya mañ puruðebemada cawabi carea. Mañ purura bajãneba mã Ãcõrẽ ðamaalaba zeya. Idjaba ãdji dratude mã trã djiwiðida ðaya mãgeda cawabi carea. 13 Dji cwlrlrl bara ðaba ùrĩdua Ãcõrẽ Jaureba djabarãa jara ðara.”

Critoba djabarã Laodicea puruðebema itea ðabida

14 “Djabarã Laodicea puruðebema wagabari bajãnebema nezoca itea cartade nãwã ðadua:

VI Davi puru. Mañba jara ðaa “Ãcõrẽ puru.” Puru boroa. Griego beðeade nãwã ðã ðaa: “Idjia Davi yavera erobãa.” ãdji tãena dji yave erobãra puru boroa. VII Diauru èberãrã. Griego beðeade ðã ðaa: “Diauru ume dji jãrebada deðebemarãa.” VIII Ãcõrẽ èberãrã. Griego beðeade ðã ðaa “judiorã.”

Wārā Bedea trĭ jarabadaba Ācōrēnebemada wārāda jūma aride jarabaria. ^I Idjideba Ācōrēba ne jūmada osia. ^{II} Idjia nāwā jara b̄aa:

¹⁵ Bārāba o panlra mĭla cawa b̄aa. Mĭra igaradaē panla baribrl̄l soċeba ēpēnaē panla. Māwā bārāba baido cūrāsa quīrāca panlēa ni baido jĭwĭrĭlā quīrāca panlēa. Soċeba wārāda ēpēnaēb̄rl̄l, mĭlmaarā biara b̄acasia mĭra abeda ēpēnaēda. ¹⁶ Baribrl̄l baido jĭwĭrĭlājĭwĭrĭlā b̄a quīrāca panla; mĭra igaradaē panlmīna soċeba wārāda ēpēnaē panla. Maĭ bēra mĭla bārāba igaraya baido jĭwĭrĭlājĭwĭrĭlā b̄a mĭ iteċeba webrl̄l quīrāca. ¹⁷ Bārāba jara panla ne jūma eropanlda, ne jūmada edasiċada. Bārāba edaċida panlra waa neēana a panla. Baribrl̄l adua panla mīā djuburi panlda, biē panlda, ne neē panlda, dauberrea panlda, idjaba ācaċa panlda. ¹⁸ Maĭ bēra mĭla bārāba crīcha biada diaya: oro t̄l̄b̄e dorrabarīda idji awa quiruda mĭneba nēdoċadua. Māwā bārāba wārā arada ne bara beaċīa. Idjaba wua totroa quiruda mĭneba nēdoċadua jĭni carea. Māwā bārā ācaċa panana carea quīrā peradaēa. Idjaba dau tada mĭneba nēdoċadua bārā dauċe taċapeċa bia ununi carea. ¹⁹ Mĭla quīrā b̄a ēberārāra quēābaria idjaba ubaria mĭ beċea jĭā oċamārēā. Maĭ bēra wayacusa mĭmaa zeċapeċa soċeba wārāda ēpē pananadua. ²⁰ ĩŪrīnadua! Mĭra deċe eċa wābadama b̄aa. Dajadaareba trĭ b̄aa bārāba ewaċapeċa mĭra idu eċa wābiċamārēā. Baridua ba mĭ beċeada ūrīpeċa dji eċa wābadara ewaibrl̄l, mĭra eċa wāpeċa idji ume ne coya. ²¹ Mĭla cadjirura poyāda bēra mĭ Zeza ume idji bugue biya quirude chūmesia. Ara maĭ quīrāca cadjirua poyapeċadara mĭ bugue biya quirude mĭ ume chūmebiya. ²² Dji clwrl̄l bara b̄aba ūrīdua Ācōrē Jaureba djabarāa jara b̄ara."

Bajānebemarāba Ācōrēa bia beċapeċada

⁴ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mĭla unusia bajāne eċa wābadada ewa nūmlda. Maĭne mĭla naārā ūrīna cachiru jĭgua quīrāca beċea b̄aba jarasia: "Nama ĭtaa zedua. Mĭla cawabiya no-coarebema ewarīde cārēda sāwāida." ² Ara maĭda mĭra Ācōrē Jaureċeba b̄esia. Maĭne mĭla unusia bugue biya quiru bajāne b̄ada. Maĭ bugueċe aba chūmasia. ³ Maĭ bugueċe chūmlra urua b̄asia jaspe mōgara quīrāca idjaba cornalina mōgara urua b̄abari quīrāca. Eumada maĭ bugue biya quiru auċu jūrā b̄asia. Maĭ eumara esmeralda mōgara quīrāca urua b̄asia. ⁴ Bugue biya quiru auċu veinticuatro bugue biya queċeaba jūrā b̄asia. Maĭ bugue biya queċeade veinticuatro drōārāda chūpanasiċaa. Ādjia cacuaċe jĭ panlra totroa querasia. Idjaba oro oċa nepeda jĭ panasiċaa. ⁵ Maĭne Ācōrē bugue biya quiru ēsi b̄aċeba baada purewa eċa nūmabadjia, jururua nūmabadjia, dji cābāyā b̄ae nūmabadjia. Maĭ bugue

I Wārā beċea. Griego beċeade b̄a b̄aa: "Amén." II Griego beċeade maĭba idjaba nāwā jara b̄aa: "Idjira ne jūma Ācōrēba oċa Boroa."

quīrāpita ĭbīrāda siete urua nūpanasiċaa. Siete jaure Ācōrē quīrāpita beċada māwā panla. ⁶ Maĭ bugue quīrāpe pusa pāpārā b̄a quīrāca b̄asia. Maĭra vidrio ēsā quiru quīrāca b̄asia. Bugue jĭlwa araare, jĭlwa aclare, jēdaare, nocoare biċa animarā zaca zocai beċada quīmārē panasiċaa. Ādjirāra jāare, ēcarraare biċa dauba bira panasiċaa. ⁷ Aba imama zaca b̄asia. Aba paca zaca b̄asia. Aba dji quīrādarrara ēberā quīrāca b̄asia. Idjaba aba nejōbl̄l waiċb̄aa wāb̄ari b̄a zaca b̄asia. ⁸ Maĭ quīmārēbema zocai panlba ida sei eropanasiċaa. Ādji cacuara jūma dauba bira panasiċaa. I edre biċa dauba bira panasiċaa. Āsa, diamasi biċa ādjirāba ĭnāūnaē nāwā jarabadaa:

Bio bia quirua, bio bia quirua, bio bia quirua dadjirā Boro Ācōrēra.

Idjia jūma poya o b̄aa. Idjira b̄asia, idi b̄aa, idjaba ewariza b̄aya. ⁹ Ācōrē ewariza zocai b̄ara idji bugue biya quirude chūmabarīa. Maĭne dji animarā zaca zocai beċa idjia bio bia quiruāċa abadaa, bia beċeabadaa, idjaba bia b̄aaċa abadaa. Māwā jarabldaza veinticuatro drōārāda Ācōrē ewariza zocai b̄a quīrāpita chīrāborode copanapeċa bia beċeabadaa. Maĭbe ādji nepeda dji bugueċe chūml̄l quīrāpita b̄aċapeċa nāwā jarabadaa: ¹¹ Dairā Boro Ācōrē, b̄drl̄l bia b̄aa jūmarāba bio biya quiruāċa aċīda, wayaċīda, idjaba bla jūma poya erobaida bia b̄aaċa aċīda.

B̄aa ne jūmada oċa bēra bia b̄aa jūmarāba māwā jarāċīda. Wārāda bla quīrāna bēra ne jūmada osia idjaba ne jūmada b̄aċeba b̄aa.

Juaĭba Oveja Zaque ununa

⁵ Maĭbe mĭla unusia bugue biya quirude chūml̄lba carta tuyaċada jĭlwa araare erob̄ada. Maĭ cartara quīrā umena b̄a b̄asia. Dji quīrā tēūne siete ceraba cara panasiċaa ni ab̄al̄ba ewararānamārēā. ² Maĭne mĭla bajānebema nezoca dji dromada unusia. Idjia jĭgua iwīċīsia: "ĭCaida bia b̄a naĭ cartade cara beara oguecuapeċa ewarai carea?" ³ Baribrl̄l ni ab̄alda bia b̄aē basīa maĭ carta ewarapeċa acĭl̄ carea. Bajāne, naĭ ējūāne, beuċarā panabadama biċa neē basīa. ^{III}⁴ Maĭne mĭra dji quīāne jĭā b̄esia ēberā biada neē baċa bēra maĭ carta ewarapeċa acĭl̄ carea. ⁵ Baribrl̄l veinticuatro drōārānebema ab̄al̄ba mĭla nāwā jarasia: "Waa jĭārādua. Acĭdua, Juda ēberārānebema Imama abadaba idji ume dji quīrūda poyasia. Idjira Davīċeba zeċaa. Idjiabrl̄l naĭ cartade siete cara beara oguecuapeċa ewaraida b̄aa."

⁶ Maĭne Ācōrē bugue biya quiru caita, animarā zaca zocai bea quīmārē panl̄l caita, idjaba veinticuatro drōārā panl̄l ēsi mĭla Oveja Zaqueċa ĭta nūmlda unusia. Idjira beapeċada quīrāca b̄asia. Idjia cachuda siete erob̄asia. Dau siċa siete erob̄asia. Maĭ siete dauba jara b̄aa Ācōrē quīrāpita siete jaure panlda. Maĭgrāra Ācōrēba jūma naĭ ējūāne diabuebaria. ⁷ Maĭne Oveja

III Beuċarā panabadama. Griego beċeade b̄a b̄aa: "Naĭ ējūā edre."

Zaquera bugue biya quirude chūmlmaa wāpeđa carta idji jlwa araare erobara edasia. ⁸ Mañ carta edađacarea animarā zaca zocai bea quimārē panlra idjaba veinticuatro drōārā siđa idji quirāpita chīrāborode copanesiđaa. Jūma ādjirāba arpada, epeđeco jūgurua siđa eropansiđaa. Mañ epeđeco jūgurua inciense queraba bira beasia. Mañ inciense queraba jara bla Ācōrē ēberārāba idjía iwidiđlada. ⁹ Veinticuatro drōārāba, animarā zaca zocai bea quimārē panl biđa nañ trlābi djiwidida trlāsiđaa: Blra beapeđada bēgā bldrl bia bla mañ carta edapeđa dji cara beara oguecuaida.

Bl oa erozoađaba ēberārāda Ācōrē itea nēdosia. Beđeazabemada, puruzabemada, jūma druazabema siđa łcrl nēdosia.

¹⁰ Bla ādjirāra bāsia dadji Ācōrē purude sacerdoterāda beađamārēā.

Idjaba nañ ējūāne dji bororāda beađia.

¹¹ Mañbe mla acrlrlde bajānebema nezocarāda trlā duanlada unusia. Mañglrāra zocārā panl bēgā mla poya juachaé basia. ¹ Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru, dji animarā zaca zocai bea, idjaba veinticuatro drōārā auđu jūrā panasiđaa. ¹² Nāwā jigua trlā panasiđaa:

¡Oveja Zaque beapeđada bio bia bla!
Jūmarāba idjía bia beđeāđida panla ne jūma poya erobā bēgā, ne jūmada erobā bēgā, jūma cawa bla bēgā idjaba bio lbaa bla bēgā.

Idjidrl dji dromaara blađa ađida panla idjaba bio bia quiruāda ađida panla.

¹³ Mañne mla ūrīsia jūma Ācōrēba ođa bajāne beaba, nañ ējūāne beaba, beuđarā jaureba, pusade bea biđa nāwā trlā duanlada: II

Jūmarāba dji bugue biya quirude chūmla, Oveja Zaquea biđa ewariza bia beđeāđida panla.

Āđjida dji dromaana ađida panla, bio bia quiruāda ađida panla, idjaba ādjia jūma poya eropananida bia blađa ađida panla.

¹⁴ Mañbe animarā zaca zocai bea quimārē panlba nāwā jarasiđaa: “Bia bla māwā baida.” Ara mañda veinticuatro drōārāda chīrāborode copanenapeđa dji ewariza zocai bla bia beđeasiđaa. III

Cartađe cara beada sei oguecuāda

⁶ Mañbe mla unusia Oveja Zaqueba cartađe cara beada aba ogablrlada. Idjaba ūrīsia animarā zaca zocai bea quimārē panlnebema abalba nāwā jara blda: “Acłde zedua.” Idji beđeara baa jiguablrl quīrāca bāsia. ² Araa acłde wāsiđe cawayo torroda unusia. Mañ cawayo lrł chūmlba idji jlwađe enedrlmada erobāsia. Abalba idjía nepeda diasia. Ara mañda łcrl royapeđa dewararā poyai carea wāsia.

I Zocārā. Griego beđeāde bl bla “diez miles de diez miles, y miles de miles.” Cāpūrīā beđeāde jara bla “millones de millones.” II Beuđarā jaureba. Griego beđeāde bl bla: “Nañ ējūā edrecare beaba.” III Dji ewariza zocai bla. Griego beđeāde łcrl cartađe mañra neāa.

³ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartađe cara beada aba ogablrlde mla ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai baba nāwā jara blda: “Acłde zedua.” ⁴ Araa acłde wāsiđe cawaēne cawayo purea blda odjasia. Abalba mañ cawayo lrł chūmla djōbada neco waibłada diasia. Ācōrēba idjía idu ārībisia ēberārā nañ ējūāne ābaa necai duanlada, māwā djō duanlba dji quena duananamārēā.

⁵ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartađe cara beada aba ogablrlde mla ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai baba nāwā jara blda: “Acłde zedua.” Araa acłde wāsiđe mla cawayo pāimada unusia. Mañ cawayo lrł chūmlba ne zlgla zabadada idji jlwađe erobāsia. ⁶ Mañne mla ūrīsia animarā zaca zocai bea ēsi aba beđe blda. Mañba dji cawayo lrł chūmla nāwā jarasia: “Trigoda idu bia zaubirādua. Māwā trigo libra ume nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bla. Cebada siđa idu bia zaubirādua. Māwā cebada sei libra nēdoi carea ēberāda ewari aba trajaida bla. Baribrl nedraga diabarida, uva siđa idu bia zaubidua nedragada, uva ba siđa baramārēā.”

⁷ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartađe cara beada aba ogablrlde mla ūrīsia dewarabema animarā zaca zocai baba nāwā jara blda: “Acłde zedua.” ⁸ Araa acłde wāsiđe mla unusia cawayo cuaracuara blda. Mañ cawayo lrł chūml trlra “Beuđe bema” abadaa. Idji caiđu aba nībabadjia “Beuđarā panabada ējūā” abadada. IV Jūma nañ ējūāne ēberārā quimārē beaza Ācōrēba ādjia aba idu beabisia. Mañ ēberārāra beasiđaa djō duanlba, jarrababa, cacua bié duanlba, idjaba animarā nañ ējūāne bema minijichia bea biđa.

⁹ Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartađe cara beada aba ogablrlde mla unusia Ācōrē beđe jaradia panl carea beapeđadarā jaureda. Ādjirāra bajāne Ācōrēba ne babue diabada edrecare duanasiđaa.

¹⁰ Nāwā jigua jarasiđaa: “Jūmarā Boro, blra bio bia quirua idjaba wārāda beđe aba bla. ¿Bla sālbe duđabemarāra cawa oi dairā beapeđada carea?”

¹¹ Ācōrēba ādjiza wua torroda jlnamārēā diasia. Mañbe nāwā panusia: “Waei necai jlānādua aba ēberārāba bārā beapeđada quīrāca bārā djabarā Crito nezocarāda jūma daucha beabładaa.”

¹² Māwānacarea Oveja Zaqueba wayacusa cartađe cara beada aba ogablrlada mla acł bāsia. Mañne de uremiada dji cābāyā uresia. Sopua carea jlbadā pāima bla quīrāca lmadaura pāimasia. Jeđecora oa quīrāca jūma pureasia. ¹³ Nāūrā dji cābāyā ruāblrlde nejō dji ca jurrubari quīrāca chīdaura bajāneba egorođaa jurrusia. ¹⁴ Bajāra carta blratlrl quīrāca nēbasia. Jūma eyara, pusade bea morro siđa naārā beađama pane naé basia. ¹⁵ Mañbe nañ ējūānebema bororāda, ādjarebemada, zarrarā bororāda, ne bara beada, nañ ējūāne dji dromarāda, nezoca beada, nezocāé bea siđa eya uriade idjaba eyade mōgara cobēde mīrūcusiđaa. ¹⁶ Ādjirāba nāwā jarasiđaa: “Eya, mōgara, dai lrł beađdua. Daida mērānādua jāł bugue

IV Beuđarā panabada ējūā. Griego beđeāde bl bla “Hades.”

biya quirude chūml quīrāpitabemada idjaba Oveja Zaqueba cawa oidebemada. ¹⁷ Ādjia cawa oēi ewari dromada jūēsia. ¿Caiba maḡḡra droai?"

Sēyā Ācōrē nezocarā dratuē bāda

7 Māwānacarea mḡa bajānebema nezocarāda quīmārē unusia. Ādjira naḡ ējūā iquidaza nūmeasia. Ādjia nāūrāda ni abalareba naḡ ējūāne, pusade, ni abal bacurumaa biēda idu ruabiēāē basía. ² Maḡne mḡa unusia dewara nezoca bajānebemada ḡmādaud odjabariareba zebḡḡda. Maḡḡba dji zocai bā Ācōrē sēyā bābarida erobasia. Idjia bajānebema nezocarā quīmārē panḡa nāwā jḡgua jarasia: "Naḡ ējūāra, pusara, bacuru siēda ārīrānadua aba daiba Ācōrē sēyāra idji nezocarā dratuē jūma bābadaēda." Māwā jarasia Ācōrēba lḡada bajānebema nezocarā quīmārē panḡa diēda bērā naḡ ējūāra, pusa siēda ārīnamārēā.

⁴ Maḡne mḡa ūrīsia Ācōrē sēyā erobeara jūmasāwā panḡda. ¹⁴⁴ mil panasiēda. Jūma ādjirāra Israel ēberārānebema basía. ⁵ Israel warra Judaēba yōpedadada doce mil panasiēda. Rubeḡneba yōpedadada doce mil panasiēda. Gaēba yōpedadada doce mil panasiēda. ⁶ Aserēba yōpedadada doce mil panasiēda. Neptaliēba yōpedadada doce mil panasiēda. Manasēba yōpedadada doce mil panasiēda. ⁷ Simeoḡneba yōpedadada doce mil panasiēda. Leviēba yōpedadada doce mil panasiēda. Isacarēba yōpedadada doce mil panasiēda. ⁸ Zabuloḡneba yōpedadada doce mil panasiēda. Joseēba yōpedadada doce mil panasiēda. Idjaba Benjamiḡneba yōpedadada doce mil panasiēda.

Ēberārā zocārā Ācōrē quīrāpita bēa

⁹ Māwānacarea wayacusa cāimocara quīrāca mḡa ēberārāda zocārā unusia. Ni abalba ādjirāra poya juachaēāē basía. Druazabemada, puruzabemada, beēazabema siēda ḡḡḡ duanasidāa. Jūmarāba cacuade jḡbada torroada jḡ beasia idjaba bāsiēda panḡ bērā uruta queduaca beada ādji jḡwade erobeasia. Ādjirāra Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita idjaba Oveja Zaque quīrāpita biēda ḡta duanasidāa. ¹⁰ Maḡne jūmarāba nāwā jḡgua jarasiēda: "¡Dai Ācōrē naḡ bugue biya quirude chūmlba, Oveja Zaque biēda dairāra ēdr edasiēda!"

¹¹ Maḡne animarā zaca bēa quīmārē panḡra, veinticuatro drōārā siēda Ācōrē bugue biya quiru caita panasiēda. Jūma bajānebema nezocarāda ādjirā auēdu jūrā ḡta duanasidāa. Maḡne bugue biya quiru quīrāpita maḡ bajānebema nezocarāra chīrāboroēde quīrā eēda bārru copanapeēda Ācōrēba bia beēasiēda. ¹² Nāwā jarasiēda:

¡Bārāba jara panḡ quīrāca wārā! ^I Ewariza jūmarāba dairā Ācōrēba bia beēadida panḡa dji dromaara bā bērā,

ne cawaara bā bērā, ne jūma poya erobā bērā idjaba bio lḡa bā bērā.

^I Wārā. Griego beēadee bā bāa: "Amén."

Idjia bia bāada adida panḡa idjaba bio biya quiruade adida panḡa. ¡Wārāda bia bāa māwā baida! ^{II}

¹³ Maḡbe veinticuatro drōārānebema abalba mḡa iwidiisia: "¿Bā cawa bāca za cacuade jḡbada torroa jḡ beara cairāda jāwā beada? ¿Cawa bāca sāmalba zesiēda?"

¹⁴ Mḡa panusia: "Bābḡḡ cawa bāa."

Maḡne idjia jarasia: "Naḡ ēberārāra jīrūarebema ewari bio minijīchia bādebema ēdrpedadārāa. Oveja Zaque oaba ādjia cacuade jḡbadara totroa tātosidāa. ¹⁵ Maḡ bērā Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita duanḡa. Idji dede āsa, diamasi biēda idji itea ne o panḡa. Maḡ bugue biya quirude chūmlba ādjirāra waga bāya. ^{III}¹⁶ Waa jarra beadaēa ni opichia beadaēa. Beseaba waa baē beadā idjaba jḡwḡḡāba mīā sēēa. ¹⁷ Oveja Zaqueba ādjirāra Ācōrē bugue biya quiruma waga bāya. Ādjirāra edeya zocai bāi dia bā baido bogadrḡ nūmeamaa doēamārēā. Maḡne Ācōrēba ādjirā daubāra jūma jareya."

Cartade cara beada jīrūarebema ogada

8 Oveja Zaqueba cartade siete cara beada jīrūarebema ogasiēde bajāne dārā chupea nūmesia. ^{IV}² Māwānacarea mḡa unusia bajānebema nezocarāda Ācōrē quīrāpita siete ḡta duanḡda. Siete cachiruda ādjirāra diasia. ³ Maḡbe dewara nezoca bajānebemada zepeda Ācōrēba quera babadama ḡta nūmesia. Maḡ quera babada oro oēara Ācōrē bugue quīrāpita bāa. Bajānebema nezocaba idji jḡwade quera babada epedecoda erobasia. Maḡ epedecora oro oēa basía. Abalba idjia incienso querada waibāa diasia jūma Ācōrē ēberārāba iwidiēdada ume ābaa bá diamārēā. Ara maḡda quera babada ḡrḡ incienso quera bá nūmlasia. ⁴ Ācōrē ēberārāba iwidiēdada maḡ bajānebema nezocaba incienso quera bá nūml cowaa ume ābaa Ācōrēmaa tūāpa cowasia. ⁵ Maḡbe bajānebema nezocaba quera babada epedecoda edapeēda quera babada ḡrḡ tḡḡḡdau urua bāba birasia. Maḡ tḡḡḡdau uruara naḡ ējūānaa peatasia. Maḡba baada jururuasia, dji cābāyā jḡgua bae nūmesia, purewa eda nūmesia, idjaba naḡ ējūāra ure nūmesia.

Bajānebema nezocarāba cachiru zapadada

⁶ Maḡbe bajānebema nezocarā siete panḡba ādji siete cachiru edapeēdara zaēi carea eronūpanesiēda.

⁷ Abalba idji cachiruda zāsia. Ara maḡda hieloda cue quīrāca naḡ ējūānaa jurrusia. Idjaba uruada oa ume puera bāda naḡ ējūānaa jurrusia. Maḡba naḡ ējūāra, bacuru siēda berara ēsidra bá wāsia. ^V Mama chiruara jūma bá wāsia.

⁸ Māwānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zāsia. Ara maḡda eya waibāa quīrāca bāda purega

^{II} Wārāda bia bāa māwā baida. Griego beēadee bā bāa: "Amén."

^{III} Ādjirāra waga bāya. Griego beēadee bā bāa: "Ācōrēba idji wua dera ādjirā ḡrḡ bāya." ^{IV} Dārā. Griego beēadee bā bāa "media hora." ^V Naḡ ējūāra. Griego beēadee ḡḡḡ cartade maḡra neēa. Berara ēsidra. Griego beēadee bā bāa "la tercera parte." Maḡ beēara versículo 7ēba aba 12ēda odja bāa.

jida nūmla abalba pusade batabuesia. Maľba pusara berara ěsidra oa babisia. ⁹ Maľne pusadebema animarada berara ěsidra quinisidaa idjaba barcora berara ěsidra juma ģrisidaa.

¹⁰ Mawānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zasia. Ara maľne chīdau waibaa uruga jida nūmla bajāneba baesia. ^I Berara ěsidra naľ ějūāne bea dođe, baido bogadrl beade biđa baesia. ¹¹ Maľ chīdau trľra Asea abadaa. Idji baedama baidora juma aseasia. Maľ baidoba ěberārara zocārā quinisidaa.

¹² Mawānacarea dewarabema nezocaba idji cachirura zasia. Ara maľda ľmādaura, jedeco siđa berara ěsidra pāima nūmesia. Chīdau bea siđa berara ěsidra pāimacuasidaa. Maľ bĕrā āsa baida bađada berara ěsidra pāima nūmasia. Diamasi biđa jedecora, chīdau bea siđa ľna baida bađada berara ěsidra ľnaĕ basia.

¹³ Mļa ľtaa acľbrľde ūrsia nejōbl ľtl wābari ľba ĵgua jara ľada: ^{II} “Ĵmĵ djuburi beadia! Ĵmĵ djuburi beadia! Ĵmĵ djuburi beadia naľ ějūāne beara dewarabema nezoca ūbea panľba ādji cachiru zabľdade!”

⁹ Mawānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zasia. Maľne mļa chīdau bajāneba naľ ějūānaa baedada unusia. Abalba uria dau cľre ľa ĵūātrľ ľ ewabarida maľ chīdaúa diasia. ² Maľ uria ĵūātrľ ľ ewaside uriađeba nārĵda ľtaa cowasia pea bá wābrľ cowabari quĵrāca. ^{III} Maľ cowaaba ľmādaura, bajā pāwārā ľ siđa juma pāima nūmesia. ³ Maľne adichichi waibada maľ cowađeba naľ ějūānaa wāwāzoasia. Ącōrĕba maľ adichichia ľada diasia ěberārā cađamārĕā drusōrĕba cabrľ quĵrāca. ⁴ Idjia adichichia jarasia naľ ějūānebema chiruara, bacuru siđa arĵrānamārĕā. Ątebrľ ababe ěberārā Ącōrĕ sĕyā ādji dratude neĕ beada cabisia. ⁵ Ącōrĕba adichichia ěberārara idu beabiĕ basia, ātebrľ jedeco juesumabe idu puabisia. Maľ puara drusōrĕba cađa pua quĵrāca basia. ⁶ Maľ ewaride ěberārara beu ĵrľđia baribrľ beuđeā. Wārada beu quĵrĵ pananimĵna beuđeā.

⁷ Maľ adichichira cawayo sordaoba djōne edebari quĵrāca basia. Ądji borođe nepe oro ođa quĵrāca ľada ĵľ basia. Ądji quĵrādarara ěberā quĵrāca basia. ⁸ Ądji buđara wĕrā buđaca basia. Ądji quĵđara imama quĵđaca basia. ⁹ Ądji cacuara ĵiorro ođaba ĵūātrľ basia. Ądji ĵĵguara jururuga nūmasia cawayo zocārā ādji carreta bara ěberārā djō panľmaa pira wābľda quĵrāca. ¹⁰ Ądji drura drusōrĕne quĵrāca quĵđa cūmia basia. Jedeco juesuma ādji druba ěberārara poya biĕ o panania. ¹¹ Maľ adichichi borora uria dau cľre ľa wagabaria. ^{IV} Idji trľra hebreo beđeade Abadoľ abadaa. Griego beđeade Apolioľ abadaa. ^V

¹² Nabema mĵ djuburi beadi jarađara jōsia, baribrľ wađibiđa umĕ panľ. ^{VI}

^I Uruga jida nūmla. Griego beđeade ľ ľba: “Ĵbĵrā quĵrāca uruga jida nūmla.” ^{II} Nejōbl. Griego beđeade ľcľrľ cartade ľ ľba “bajānebema nezoca.” ^{III} Pea bá wābrľ cowabari quĵrāca. Griego beđeade ľ ľba: “ĵiorro dorrabaribada cowabari quĵrāca.” ^{IV} Uria dau cľre ľa wagabaria. Ąpĵĵĵ beđeade ľ ľba “āngel del abismo.” ^V Abadoľ, Apolioľ. Maľ trľba jara panľ: “Ne ĵuma arĵbari.” ^{VI}

¹³ Mawānacarea dewarabema nezocaba idji cachiruda zasia. Maľne Ącōrĕ quĵrāpita quera babada oro ođa cachu quĵmārĕ panľareba aba beđe ľada mļa ūrsia. ¹⁴ Dji beđe ľba bajānebema nezoca cachiru zađaa nāwā jarasia: “Do waibaa Euprate abadama bajānebema nezoca quĵmārĕ ĵľ panľda ĕrā ľada.” ¹⁵ Ara maľda idjia maľ quĵmārĕ panľra ĕrā ľasia naľ ějūāne beara berara ěsidra quenanamārĕā. ^{VII} Ącōrĕba ādjira erobasia ara maľ pođe, ara maľ jedecode, ara maľ ewaride māwā quenanamārĕā. ¹⁶ Maľne mļa ūrsia abalba jarabrľda cawayođe wābada sordaorāda ĵmasāwā enebľdada. Dosciento miyoľ enebľdađa asia.

¹⁷ Mļa cāĵmocara quĵrāca ununa cawayora nāwā basia: ādji borora imama boro quĵrāca basia. Ądji iteđeba uruada, azupreda, idjaba nārĵda cowabadjia. Dji ľrľ chūmeaba ādji ĵāre ĵūātrľbarida ĵľ basia. Maľ ĵūātrľbarira purega basia, zapiro mōgara quĵrāca pāwārā basia idjaba azupre quĵrāca cuara basia. ^{VIII} ¹⁸ Cawayo iteđeba cowa ľ nārĵba, uruaba, azupre biđa naľ ějūāne beara berara ěsidra quenasiđa.

¹⁹ Maľgrā cawayoba ādji iteđeba cowa ľba, ādji dru biđa ěberārara beabadjĵaa. Ądji drura dama quĵrāca basia. Maľba ěberārara cađapeđa beabadjĵaa.

²⁰ Mawāmĵna ěberārā quininaĕ bađaba wađibiđa ādjia cadjirua obadara igarāđā basia. Ądjia ĵai ĕpĕbadara igarāđā basia. ĵwaba ođa ācōrĕra igarāđā basia: dji oro ođada, parata ođada, bronce ođada, mōgara ođada, bacuru ođa siđa igarāđā basia. Maľ ĵwaba ođa ācōrĕba ununacamĵna, ūrnacamĵna, idjaba nĵbađacamĵna, ěberārāba maľra igarāđā basia. ²¹ Idjaba mĵ beabadara, djārā nĵľbadara, auđu nĵbabadara, ne drľbadada siđa ěberārāba igarāđā basia.

Bajānebema nezocaba carta zaque erobada

¹⁰ Mawānacarea cāĵmocara quĵrāca mļa unusia bajānebema nezoca dji dromada eđaa zebľrľda. Idjia cacuđe ĵľ ľra ĵrārā basia. Idji boro ľrľ eumada basia. Idji quĵrāra ľmādau quĵrāca urua basia. Idji ĵĵrĵra tľbľ eradrl nūml quĵrāca basia. ² Idji ĵwade carta zaqueda ewara erobasia. Idji ĵĵrĵ araarebemara pusade tľga nūmasia. Ĵĵrĵ acľarebemara drua tľga nūmasia. ³ Maľbe idjira imama jarragabari quĵrāca ĵĵguabasia. Māwā biabrľde baara ľarima siete jururuasia. ⁴ Baa ľarima siete jururuacarea maľ jururuaba jarađara mļa cartade ľai basia. Maľne bajānaa mļa beđeada ūrsia nāwā jarabrľda: “Baaba ľarima siete jururuaba jarađara mĕrā erobada. Cartade ľarādua.”

⁵ Maľbe mļa ununa bajānebema nezoca pusade idjaba drua tľga nūmla idji ĵwaa araarebemada ľtaa bajānaa wasia. ⁶ Māwā ľde idjira naľ ějūānebema, bajānebema, pusadebema ĵuma ođa Ącōrĕ trľneba beđeasia. Nāwā jarasia Ącōrĕ ewariza zocai ľ trľne-

Maľ mĵ djuburi beadi jarađara dadĵĵrāba Apocalipsi 8:13de unubadaa. ^{VII} Berara ěsidra. Griego beđeade ľ ľba “la tercera parte.” Ara maľ quĵrāca jara ľba versĵculo 18de. ^{VIII} Zapiro mōgara. Griego beđeade ľ ľba “jacinto nepōnō.”

ba: “Ācōrēba jaradara dārāēne jūma māwāya. ⁷ Idjideba bedeabadarāda idji nezocarāa. Naēna Ācōrēba ādjirāa jarabadjia idjia cawabiē bāda jīrūare jūma māwāida. Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba cachiru zablrāde wārāda jūma māwāya.”

⁸ Maļbe bajānaa bedeā mļa naēna ūrīnaba wayacusa nāwā jarasia: “Bajānebema nezoca jīrū abā pušade jīrū abā drua tġa nūmlba carta zaque idji jlwade ewara erobāda edade wādua.”

⁹ Ara maļda bajānebema nezocamaa wāpeda mļa iwīdīsia carta zaquera diamārēā. Idjia panusia: “Edadua. Codua. Bl iteðera urrajō quīrāca cūā baya, bariblrā bl bīteða asea nūmeya.”

¹⁰ Maļ carta zaquera bajānebema nezoca jlwadebemada edapeða cosia. Mļ iteðe urrajō quīrāca cūā bāsia bariblrā coðacarea mļ bīteða asea nūmesia.

¹¹ Maļbe idjia mļa jarasia: “Bla wayacusa Ācōrēneba bedeaida bla zocārā puru sāvāninebemada, zocārā drua sāvāninebemada, bedeaza sāvāninebemada, idjaba ēberārā bororā sāvāninebemā sia.”

Ācōrēnebema bedeabadarā umé panl

11 Māwānacarea abalba de zabada bacuru quīrāca bāda mļa diasia. Idjia nāwā jarasia: “Ācōrē de dromara, animarā babue diabada sia zaðe wādua. Idjaba Ācōrēa mama bia bedeā panl sia jūma juachadua. ² Bariblrā Ācōrē de droma mōgaraba auðu jūrā ca bl eðaarebema ējūāda zarādua, maļgġra Ācōrē ijāē beaa diaða bērā. Ādjirāba Ācōrē puru Jerusaleŋra 42 jeðeco poya eropanania. ¹³ Maļ ewarīe mļa ēberāda umé diabueya mļnebemada ebuða bedeadamārēā. Ādjia sopua carea jļbada jļ panlne 1,260 ewari Ācōrēneba bedeādia.”

⁴ Ācōrē naļ ējūānebema boro quīrāpita olivo bacuruda umé panla, tīrā sia umé panla. Maļba idjidebema bedeabada umé panlda jara bla. ¹⁵ Bariduaba ādjida bié o quīrānīblrlā, ādji iteðeba urua eradrlblrlāba ādji ume dji quīrūra bā beādia. Jūma ādji bié o quīrābldara ara maļ quīrāca beādia. ⁶ Maļ ēberā umé panlba Ācōrēneba bedeā panlne bajāra poya jūātrādia cue zerāmārēā. Baido sia ādjia poya oa babīdia idjaba naļ ējūā ārīnira quīrātanoa poya zebīdia ādjia o quīrā panl quīrāca.

⁷ Bariblrā Ācōrēnebema jūma bedeapedacarea animarā cadjirua uria dau clre bādeba zeblrāba ādjira orraya. Maļba ādjira poyapeða beaya. ⁸ Dji bewārāra Jerusaleŋ puru dromane tapanania. (Jerusaleŋ puruðe dadjirā Boro Jesura cruðe cachi beasīðaa. Āclrlba maļ purura trļ jarabadaa “Sodoma” idjaba “Egipto”, Jerusaleŋnebemaba cadjiruara abarica obada bērā.) ⁹ Puruzabemaba, bedeazabemaba, druazabema biða bēwārā mama tapanlda ewari ūbea ēsidra acl panania. Maļ bewārāra idu joubīðāēā. ¹⁰ Ādji beupeðeða carea naļ ējūāne beara bāsrīðādia. Bāsrīða panlba ādjiza nebiada diadrūādia maļ Ācōrēneba bedeabada umé pananaba ādjirāra bia mīga eropanana bērā.

I Griego bedeāde nāwā bā bla: “Ādjirāra Ācōrē itea bl purura 42 jeðeco biwadġaēā.” II Zacaria 4:1-14.

¹¹ Bariblrā ewari ūbea ēsidra baðacarea Ācōrēba ādjirā ŋrēbabisia. Ādji piradrlblda unupeðadara bio dauperasīðaa. ¹² Maļbe dji Ācōrēneba bedeabada bedeada bajānaa jġua ūrīsīðaa. Nāwā jarasia: “Nama ātaa zeðadua.” Ara maļda ādji ume dji quīrūra acl panlne jļrārāne bajānaa wāsīðaa.

¹³ Maļbe de uremiada dji cābāyā uresia. Maļba Jerusaleŋ puruðe deda zocārā coracuasia. III Ēberārāda siete mil quinisīðaa. Maļne dji zocai beara bio daupera duanlba Ācōrē bajāne bla bia bedeasīðaa.

¹⁴ Maļ mīā djuburi beādi jaradara jōsia. Bariblrā jīrūarebema mīā djuburi beādi jaradara dārāēne zeya. IV

Jīrūarebema cachiru zaða

¹⁵ Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba idji cachirura zāsia. V Maļne bajāne zocārā nāwā jġua bedeasīðaa:

Dadjirā Boro Ācōrēda, idjia ēdrl edabari diai jaradā ume naļ ējūānebema boroda panesīðaa. VI

Iðiba ātaā Ācōrēra ewariza jūmarā Boroda baya.

¹⁶ Maļbe veinticuatro drōārāda ādji bugue biya quiruðe Ācōrē quīrāpita chūmeanada chīrāboruðe bārru copanenapeða Ācōrēa bia bedeasīðaa. ¹⁷ Nāwā jarasīðaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya bl, blra naārēða bāsia idjaba waðībīða bla. VII

Bl lba waibla bāda unubi bl bērā idjaba jūmarā Boroda beða bērā daiba bia blaða a panla.

¹⁸ Druazabemarāra bl ume quīrūbucasīðaa. Bariblrā bla cawa oi ewarira jūēsia. VIII Iðīblrlā bla beuðarāra cawa oya.

Maļne bl nezocarā bādeba bedeapedarāa, bl ēberārāa, bl waya bea dji dromarāa, eðara bearāa biða bla ne biada diaya ādjia opeðeða quīrāca.

Bariblrā naļ ējūāne cadjirua opeðadara bla bié baya.

¹⁹ Maļbe Ācōrē de droma bajāne bāra ewasia. Maļ deðe eða Ācōrē ley wagabada baurudeda mļa unusia. Maļne baada purewa eda nūmesia, jururua nūmesia, idjaba dji cābāyā bae nūmesia. Naļ ējūāra ure nūmesia idjaba hieloda cue quīrāca jurru nūmesia.

Wērā Juaļba ununa

12 Ne jarai waiblada bajāne odjasia. Mļa unusia wērāba āmādauda wua quīrāca jļ bāda. IX Idji jīrūra jeðeco ŋrļ bāsia. Doce chīdauda borobari quīrāca jļ bāsia. ² Maļ wērāra bġogoa bāsia. Warra toiðe nūml bērā puaba bābadjia.

³ Maļbe dewara ne jaraida bajāne odjasia. Mļa je droma purega bāda unusia. Maļ jeba boroda siete er-

III Zocārā. Griego bedeāde bā bla “la décima parte.” IV Mīā djuburi beādi jaradara ūbea panla. Apocalipsi 8:13. V Bajānebema nezoca dji jīrūarebemaba. Cāpūrīā bedeāde bā bla “séptimo ángel.” VI Idjia ēdrl edabari diai jaradā. Griego bedeāde “idji Crito” bā bla. VII Griego bedeāde ŋclrl cartade idjaba bā bla: “Idjaba zeida bla.” VIII Bla cawa oi ewarira jūēsia. Griego bedeāde nāwā bā bla: “Bl quīrūbi ewarira jūēsia.” IX Maļ wērāba judiorānebemada jara bla.

obasia idjaba cachuda die erobasia. Nepeda boroza jã beasia. ⁴ Idji druba jãrãwëbrlãba chãdauda berara ësidra bajãneba naã ëjũãnaa jurrubisia. ^I Maã jera wërã warra toi carea ßama nũmesia warra zaque ara tobrãlda mĩ carea. ⁵ Maãne wërãba umaquĩrã warrada tosia. (Maã warraba quĩrã djuburia neë jũma naã ëjũãne beaa idji beðeada tãã obiya.) ^{II} Baribrãl jeba mĩ naëna Æcõrëba maã warrara lãta edesia idji bugue biya quirude chũmlãma. ⁶ Maãbe wërãra ëjũã põãsa ewaraga ßamaa mĩrũ wãsia. Mama 1,260 ewari idjira waga erobai carea Æcõrëba jũma o erobasia.

⁷ Mãwãnacarea bajãnebema nezoca dji droma Miguel abadada idjiare pañ nezocarã siða je ume bajãne djõbucasiðaa. Maãne jera idjiare pañ siða djõbucasiðaa. ⁸ Baribrãl jeba, idjiare pañ biða poyaðaé basía. Maã bërã ãdjira bajãne waa poya pananaé basía. ⁹ Maãne je dromara, jũma idjiare pañ siða naã ëjũãnaa ßatabuesiðaa. Maã jera naënaeda baða dama basía. Idji trãra Diauru idjaba Satana abadaa. ^{III} Idjia naã ëjũãne beara jũma cãrũga erobãa.

¹⁰ Maãbe mãa ùrĩaia abalda bajãne jãgua beða ßada. Maãba nãwã jarasia:

Iëibrãl dadji Æcõrëba idji ëberãrãra ëdrã edabrãla.
Iëibrãl idji lãaðeaba jũmarã boroda ßaya.

Crito idjia ëdrã edabari diai jaraðaba jũma poya erobãya.

Dadji djabarã bié jarabarida bajãneba uða ßatabuesiðaa.

Idjia ãsa, diamasi biða dadji Æcõrë quĩrãpita djabarãra bié jarabadjia.

¹¹ Dadji djabarãba Oveja Zaque oa erozoaðaba idjaba idji beða jara pañneba poyasiðaa.

Ãdjirã Crito carea beðira wayaðaé basía, ãtebrãl beuði carea panasiðaa.

¹² Maã bërã jũma bajãne beara ßasriðaðadua!

Baribrãl naã ëjũãne beara, pusaðe bea siða mĩã djuburi beaðia diaurura bãrãmaa zeda bërã.

Idjira dãrã bæða cawa ßa bërã bio quĩrũ ßaa.

¹³ Jeba cawasia idjira naã ëjũãnaa ßatabuesiðada. Maã carea wërã warra toðara bié oi carea ëpësia.

¹⁴ Baribrãl jeba bié orãmãrëã Æcõrëba wërãra nejõbrã droma ida diasia ëjũã põãsa ewaraga ßamaa wãbari wãmãrëã. Mama Æcõrëba idjira poa õbea ësidra waga erobai carea jũma o erobasia. ¹⁵ Maã bërã jeba idji iteðeaba baidoda do quĩrãca cumabuesia wërãra do ßarrea edemãrëã. ¹⁶ Baribrãl egoroba wërãra carebasia. Egorora yã dogopeða jeba iteðeaba do quĩrãca cumabueðara jũma dosia. ¹⁷ Maã carea jera wërã ume bio quĩrũsia. Ara maãda idjira wërãneba yõpedaða waabemarã ume djõne wãsia. Maã yõpedaðara Æcõrë beða tãã o ßearã, Jesucritoba jaradiaða tãã ßearã.

I Berara ësidra. Griego beðeade ßã ßaa "la tercera parte." II Quĩrã djuburia neë. Griego beðeade ßã ßaa: "Jiorroba tãã obiya." Salmo 2:7-9. III Griegoðe beða diauruba jara ßaa: "Djãrã bié jarabari." Satana trãba jara ßaa: "Dji quĩrũ."

Animarã minijãchia ßa pusaðeaba odjaða

13 Mãwãnacarea jera pusa tãbrãde nũmesia. ^{IV} Maãne mãa unusia animarã minijãchia ßada pusaðeaba odjabrãlda. Maã animarãra siete boroda idjaba die cachuda erobasia. Cachuzã nepeda jã beasia. Boroza Æcõrë bié jara ßa beðeada trã quĩrãca ßã erobesia. ² Maã animarã mãa ununara imama goro-goroa quĩrãca basia. Idji jãrũra wi jãrũ quĩrãca basia. Idji itera imama ite quĩrãca basia. Jeba maã animarãa idji lãrãda diasia. Idjaba idji bugue biya quirude chũmebisia naã ëjũãne beara poya erobãmãrëã. ³ Maã animarã boro aþa cõnara anina bara basia. Maã cõnaba idjira wãrãda beuida basia baribrãl dji cõnara ani basia. Maã carea jũma naã ëjũãne beaba cawa crãchaðaé basía. Maã bërã idjira ëpësiðaa. ⁴ Ædjirãba jea bia beðeabadjiðaa, idji lãrãra maã animarãa diaða bërã. Idjaba dji animarãa biða bia beðeabadjiðaa. Nãwã jarabadjiaa: "¿Caida naã animarã quĩrãca ßa? ¿Caida idji ume poya djõi?"

⁵ Æcõrëba maã animarãa idu jarabisia ara idjidrã dji dromada idjaba Æcõrëra bié tabãda. ⁴² jedeco naã ëjũãne beada idu poyabisia. ⁶ Maãne idjia Æcõrëda, Æcõrë trãlda, Æcõrë ßamabemada, jũma bajãne bea siða bié jarabadjia. ⁷ Idjaba Æcõrëba iduaribisia maã animarãra idji ëberãrã ume djõnapeda poyãmãrëã. Iduaribisia puruzabemada, beðeazabemada, druazabema siða poya erobãmãrëã. ⁸ Maãne jũma naã ëjũãne beaba maã animarãa bia beðeabadjiðaa. Naã ëjũã oi naëna ãdji trãra Oveja Zaqueba erobã cartade ßãé beasia. Maã cartade ëberãrã ewariza zocai beaði trãlda jũma ßã ßaa. ⁹ Dji clãlãlã bara ßaba ùrĩdua:

¹⁰ Abalda preso beida Æcõrëba quĩrã ßabrãl, preso beya.

Abalda necoba beuida quĩrã ßabrãl, necoba beuya. V

Maã carea Æcõrë ëberãrãba bio droaðida pañla idjaba bio tãã pananida pañla.

Animarã minijãchia ßa egoroðeaba odjaða

¹¹ Mãwãnacarea mãa dewara animarã minijãchia ßa egoroðeaba odjabrãlda unusia. Maã animarãba cachu zaqueda umé erobasia oveja zaque cachu quĩrãca. Baribrãl je beðeabrãl quĩrãca beðeabadji. ¹² Idjira pusaðeaba odjaða animarãare basia. Maãne animarã pusaðeaba odjaðaba jarabrãlã idjia ëberãrã jũma tãã obibadjia. Maã bërã jarasia jũma naã ëjũãne beaba animarã pusaðeaba odjaðaa bia beðeadamãrëã. Maã animarã boro cõna aninara beuida beðamĩna waði zocai basia. ¹³ Animarã egoroðeaba odjaðaba ne ununaca waibã beada ocuabadji. Æberãrãba açl pañne urua siða bajãneba naã ëjũãnaa bæebisia. ¹⁴ Æcõrëba iduaribisia egoroðeaba odjaða animarãba maã ne ununacara pusaðeaba odjaða animarã trãneba poya o

IV Jera pusa tãbrãde nũmesia. Griego beðeade lãclãlã cartade ßã ßaa: "Mãra pusa tãbrãde nũmesia." Æclãlã Bibliãde maã beðeara 12:18de ßã ßaa. V Jeremia 15:2; 43:11.

bamārēā. ^I Māwā egorodeba odjađa animarāba naļ ējūāne beara cūrūgasia. Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai bā za quīrāca bāda idjia obisia. ^{II} Māwā ođacarea idjia jarasia jūmarāba maļgāla bia beđeadamārēā. ¹⁵ Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjađaba animarā jlwaba ođaa zocai baira diaida. ^{III} Maļbe animarā jlwaba ođara beđeasia. Maļ jlwaba ođa animarāba idjia bia beđeaeāēra jūma quenabisia. ¹⁶ Maļ awara egorodeba odjađa animarāba jūmarāa sēyāda ādji jlwā arade wa dratude babisia. Dji dromarāa, dji eđaara queđeaa, ne bara beaa, ne neē queđeaa, nezocarāa, nezocarāēā biđa maļ sēyāda babisia. ¹⁷ Ababe maļ sēyā erobeaba poya ne nēdodida panasiđaa idjaba poya nēdobueđida panasiđaa. Maļ sēyāra pusadeba odjađa animarā trāla wa idji trānebema numeroa. ¹⁸ Maļ numeroba caida jara bā cawai careara ne cawa baida bāa. Crīcha cawa bāba poya cawaya caida jara bāda. Maļ numerora ēberā trāda māwā bāa. Idji numerora naļgāla: 666.

144 mil ēberārā trāpedada

14 Māwānacarea māla unusia Oveja Zaquera Sioļ eya borode nūmlāda. Idji ume ēberārāda 144 mil panasiđaa. Ādjirā dratude Oveja Zaque trāda, dji Zeza trā siđa bā erobeasia. ² Maļne bajānaa māla ūrīsia do būga nūml quīrāca, baa jururua nūml quīrāca. Māla ūrīnara arpa zabadarāba biya zá duanl quīrāca basia. ³ Maļne Ācōrē bugue biya quiru quīrāpita, animarā zaca zocai bea quīmārē panl quīrāpita, veinticuatro drōārā quīrāpita biđa trābi djiwiđida trā duanasidāa. Ni abalba maļ trābira poya trā cawadeē basia. Ababe maļ 144 mil ēberārā Ācōrēba naļ ējūānebema ēdrl edadeba trā cawasiđaa. ⁴ Maļ ēberārā wērā adua beasia. Ācōrē itea ni maārī biđa biē beadeē basia. Oveja Zaque wābllza ēpēbadaa. Ācōrēba ādjirāra idji itea, Oveja Zaque itea biđa beadamārēā naļ ējūānebemada ēdrl edasia. Néuebema naārā ewada Ācōrēa diađa quīrāca panla. ⁵ Sewara ni aba biđa ođacaa. Abēda cadjirua neē beaa.

Bajānebema nezoca ūbea panlba jarapedada

⁶ Māwānacarea māla bajānebema nezocada unusia bajāne wābaribusida. Idjia beđe biada erobasia jūma naļ ējūānebemarāa, druzabemarāa, beđeazabemarāa, puruzabemarāa biđa jarai carea. Maļ beđeera ewariza māwā baya. ⁷ Idjia nāwā jīgua jarasia: “Ācōrēra wayađadua! Idjia cawa oi ewarira jūēna bērā idjidrl dji dromaana ađadua. Bajāda, egoroda, pusada,

I Ācōrēba iduaribisia egorodeba odjađa animarāba maļ ne unacara pusadeba odjađa animarā trāneba poya o bamārēā. Maļ beđeera idjaba nāwā traducida bāa: “Diauruba egorodeba odjađa animarā lbaada diasia maļ ne ununacara pusadeba odjađa animarā trāneba poya o bamārēā.” II Djōbada necoba animarā cōna wađi zocai bā za quīrāca bāda idjia obisia. Maļ beđeera idjaba nāwā traducida bāa: “Djōbada necoba cōna waya zocai beđa animarā quīrāca bāda idjia obisia.” III Ācōrēba iduaribisia animarā egorodeba odjađaba animarā jlwaba ođaa zocai baira diaida. Maļ beđeera idjaba nāwā traducida bāa: “Diauruba idjia lbaada diasia pusadeba odjađa animarā zaca bā zocai bābimārēā.”

baido bogadrl bea siđa ođa bērā idjia bia beđeadedua.”

⁸ Maļ bajānebema nezoca caiđu dewarada zepēda nāwā jarasia: “Babilonia puru dromara jūma ārīsia. Wārāda jūma ārīsia. Maļ puruđebemarāba auđua o duanlba druzabemarāa abarica cadjiruada obisiđaa itua ogo diablda quīrāca.”

⁹ Maļ bajānebema nezoca wānacarea dewarada wābari zesia. Idjia nāwā jīgua jarasia: “Bariduaba animarā minijīchia bāla, jlwaba ođa idji za quīrāca bāla biđa bia beđeaiblrll, idjaba dratude wa jlwade maļ animarā sēyāda idu bābiblrll, Ācōrēba quīrūbiđeba maļ ēberāra bio biē baya uva bā asega bā dawablrll quīrāca. Maļ ēberāra jūma bajānebema nezocarā quīrāpita, Oveja Zaque quīrāpita biđa azupre uruaba bio bia mīga baya. ¹¹ Maļ ēberā bio mīga bāma tlbl uruara quica baya. Ewariza cowa nūmaya. Bariduaba animarā minijīchia bāla, jlwaba ođa idji za quīrāca bāla biđa bia beđeaiblrll, lñāñnira neē baya. Maļ animarā trā idu bābipeđeadeba āsa, diamasi biđa lñāñnira neē panania.” ¹² Maļ carea Ācōrē ēberārāba naļ ējūāne bio droađida panla. Idjia tīā obi bā beđeada tīā o beadida panla idjaba Jesura bio tīā pananida panla.

¹³ Māwānacarea māla bajānaa ūrīsia aba nāwā beđeablrlda: “Cartade nāwā bādua: idība ltaa bia beađia dadjirā Boro Jesu tīā panlne beubldara.”

Maļne Ācōrē Jaureba nāwā jarasia: “Wārāda bia beađia. Ādjirāra bia mīga panananebemada lñāñnira. Ādjia bia opeđeada carea Ācōrēba ne biada bajāne diaya.”

Ācōrēba naļ ējūāne bea cawa oiđebema

¹⁴ Māwānacarea māla ltaa acblbrlde jlrārā torroda unusia. Ēberā zaca bāda maļ jlrārā lrll chūmlāda unusia. ^{IV} Nepe oro ođada jll basia. Idji jlwade neco peweđeera era bāda erobasia. ¹⁵ Māwā bāde Ācōrē de droma bajāne bādeba nezocada aba dajadaa zepēda dji jlrārā lrll chūmlā nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema néura jūma purea tabāa. Ewai jara nūml bērā bl necoba ewadua.” ¹⁶ Ara maļda jlrārā lrll chūmlāba idji necoba naļ ējūānebema néura bārima ababe orrawe tublrllba jūma ewasia.

¹⁷ Maļbe dewara nezocada Ācōrē de droma bajāne bādeba dajadaa zesia. Idjia biđa neco peweđeera era bāda erobasia. ¹⁸ Maļne quera babada bajāne bāmalba dewara nezocada zesia. Maļ nezocaba quera babada uruada urua erobābaria. Idjia bajānebema nezoca neco peweđeera era erobāla nāwā jīgua jarasia: “Ējūānebema uvara jūma purea nūml bērā bl neco peweđeera era bāba uvara dji clmlne ewadua.” ¹⁹ Ara maļda bajānebema nezocaba idji necoba naļ ējūānebema néura bārima ababe orrawe tublrllba uvara clmlne jūma ewasia. Maļbe uvara dji biwadlgabadađe cuabuesia dji bā piāi carea. Maļba jara bāa Ācōrēba cawa oiđebemada. ²⁰ Uvara Jerusaleļ puru dajada biwadlgasia. Maļne oada mamalba mīga we-

IV Ēberā zaca bāda. Griego beđeade bā bāa: “Naļ djara edadeba bāda.” Abari quīrāca jara bāa Daniel 7:13.

abari wāsia. ¹ Dji nābuada cawayo ite jlbada ltlađe jūēsia.

Bajānebema nezoca siete panlba bia mīgabiēdebema

15 Wayacusa ne jarai waiłada mla bajāne unusia. Mañ ne jarai carea mla cawa crīchaé besia. Bajānebema nezocarāda siete panasidaa. Ādjirāza jīrūarebema bia mīgabiēdīra aba eropanasidaa. Mañ bia mīgabi siete panl jūma māwānacarea Ācōrē quīrūbiēba cawa oira jōya.

² Mañ awara mla pusa quīrāca unusia vidrio quīrāca ēsā quiruda idjaba urua nūmlada. Mañ icawa jūma dji animarā minijīchia ɓa jīpēdaēda duanasidaa. Ādjirāba mañ animarā, jlwaba ođa idji za quīrāca ɓa bida bia beđeadaé basia idjaba idji trānebema numeroda ādji dratuđe, jlwade bida idu ɓabidaé basia. Ācōrēba arpa diađada ādjirāba eropanasidaa. ³ Arpa zabladae Ācōrē nezoca Moise trābida, Oveja Zaque trābi sida nāwā trā panasidaa:

Dairā Boro Ācōrē jūma poya ɓa, bla o ɓara waiłaa ɓa.

Bla o ɓa carea ēberārāba cawa crīchadaé panabadaa. Jūmarā Boro, bla o ɓara jira ɓa idjaba ariđe ɓa. ^{II}

⁴ Dairā Boro, ꝑcaiba ɓara wayaé ɓai?

ꝑCaiba ɓara dji dromaana aé? ɓlɔrl dji wārā Ācōrēa.

Druazabemarāda zedapeđa ɓa bia beđeada ɓa jira o ɓara unubida bēra.

⁵ Māwānacarea lta aɓlɔrlađe mla Ācōrē deda bajāne unusia. Dji edaara ɓa dejāne wua eatl jira ɓara ewa nūmasia. ⁶ Mañ dede ba bajānebema nezoca siete panlra dajadaa zesidaa. Bia mīgabiēdi siete panlra eropanasidaa. Lino wua ođa totroa dorrodorroa quiruda jā panasidaa. Ādji ju caita oro ođaba trājīl ɓesia.

⁷ Mañbe animarā zaca zocai ɓea quīmārē panlnebema aɓalɓa ādjirāa epeđeco jūgurua oro ođada aba aba diasia. Mañ epeđecora ewariza zocai ɓa Ācōrē quīrūbiba bira ɓesia. ^{III} ⁸ Mañbe Ācōrē dorrodorroaba, lɓa bida idji dede eda cowaga nūmesia. Mañba ni aɓalda mañ dede eda poya wānaé basia aba bajānebema nezocarā siete panlba bia mīgabiēdi siete panl jōɓlɔrlađa.

Ācōrēba jīrūarebema bia mīgabi siete panl

16 Mañbe mla ūrīsia aɓalda Ācōrē de bajāne ɓađeba jīgua beđeabɔrlada. Mañba bajānebema nezocarā siete panla nāwā jarasia: “Jāñ siete epeđeco jūgurua Ācōrē quīrūbiba bira ɓeara ējūānaa weabueđe wānada.” ² Ara mañda aba wāpeđa idji epeđecode ɓada nañ ējūānaa weabuesia. Mañba animarā minijīchia ɓa trā dratuđe wa jlwade ɓa eroɓeara, mañ animarā za quīrāca ɓa jlwaba ođa bia beđeabada sida aiea cadjirua minijīchia ɓa jūma birasia.

³ Māwānacarea dewara nezocaba idji epeđecode ɓada pusađe weabuesia. Mañba pusara oa babisia. Ēberā

^I *Mīga weabari wāsia. Griego beđeade nāwā ɓa ɓa: “1,600 estadia weabari wāsia.” Cāpūrīā beđeade jara ɓa “300 kilómetro weabari wāsia.” ^{II} Jūmarā Boro. Griego beđeade lɔrl cartade ɓa ɓa “Ācōrē ēberārā boro” wa “ewariza ɓa boro.” ^{III} Epeđeco Ācōrē quīrūbiba bira ɓa jara ɓa Ācōrēba cawa oidebema.*

beđe oa quīrāca ūmesia. Mañne jūma pusađe zocai ɓeara quinisidaa.

⁴ Māwānacarea dewara nezocaba idji epeđecode ɓada doza idjaba baido bogadrɔ ɓeaza weabuesia. Mañba baidora jūma oa bacuasia. ⁵ Mañne mla ūrīsia baido wagabari bajānebema nezocaba Ācōrēa nāwā jarabɔrlada:

ɓlɔrl dji wārā Ācōrēa! ɓlra iđi ɓa idjaba naēna ɓasia. ɓa ēberārā jira cawa osia.

⁶ Ādjirāba ɓl ēberārā oada, ɓađeba beđeabadarā oa sida erozoabisidaa.

Mañ carea ɓa ādjirāa oada dobibɔrla ādjia bié opeđe quīrāca.

⁷ Mañbe mla ūrīsia aɓalɓa bajāne ɓa quera babadamalɓa nāwā jarabɔrlada: “Dai Boro Ācōrē jūma poya ɓa, wārāda ɓa jira ariđe cawa obaria.”

⁸ Māwānacarea dewara nezocaba idji epeđecode ɓada lṡmādau lṡl weabuesia. Mañba lṡmādaura wetara uruabisia ēberārāda bāmārēa. ⁹ Lṡmādau jlwārlāba ādjirā bio ɓabɔla carea Ācōrēda bié jarabadjidaa, idjablɔrl māwā bia mīgabi ɓa bēra. Baribɔrl ādjia cadjirua obadara igarađeé basia idjaba Ācōrēdrɔ dji dromaana ađeé basia.

¹⁰ Māwānacarea dewara nezocaba idji epeđecode ɓada animarā minijīchia ɓa bugue lṡl weabuesia. Ara mañda mañ animarāba poya ɓa druade ewarira pāima nūmesia. Mañne puaba ēberārāba ādji quīrāmera cabadjidaa. ¹¹ Ādji pua carea, ādji aiea carea Ācōrē bajāne ɓada bié jarabadjidaa. Baribɔrl ādjia cadjirua obadara igarađeé basia.

¹² Māwānacarea dewara nezocaba idji epeđecode ɓada Euprate do waiłade weabuesia. Ara mañda dora poasia lṡmādau odjabariareba druazabema bororā djōne zebɔlade bia chānamārēa.

¹³ Idjaba mla jai cadjirua baujīā quīrāca ɓeada ūbea unusia. Aɓa je iteđeba ēdrɔsia. Aɓa animarā minijīchia ɓa iteđeba ēdrɔsia. Idjaba Ācōrēneba beđeabari dji wārāé ɓa iteđeba aba ēdrɔsia. ^{IV} ¹⁴ Mañ jairāba ne ununaca waiłada quīrātanoa obadjidaa. Idjaba jūma druazabema bororāmaa wānapeđa jarasidaa ābaa Ācōrē ume djōne wānamārēa. Ācōrē dji droma ɓa jūmarā poyai ewaride māwā djōnia. ¹⁵ Mañ bororā ējūā Armagedoɔl abadamaa djōne edesidaa. Mañ trāra hebreo beđeaa.

(Jesuba nāwā jarasia:) “ɓŪrīnadua! Ne drɔlabari quīrāca mṡra cawaéne zeya. Bio bia ɓeada dau lɓa ɓeara idjaba cacuađe jlbada jṡ ɓeara. Māwā mṡ zebɔlade ādjira ācađa ɓeadaéa ni quīrā peradaéa.”

¹⁷ Māwānacarea jīrūarebema nezocaba idji epeđecode ɓada nañ dedađe weabuesia. Mañne Ācōrē de bajāne ɓađeba idji bugue biya quirumalɓa beđeaba nāwā jīgua jarasia: “Ya jōsia. Waaéa.” ¹⁸ Ara mañda baara purewa eda nūmesia, dji cābāyā ɓae nūmesia, jururua nūmesia, idjaba de uremiada dji cābāyā ure nūmasia. Ācōrēba ēberā ođa ewarideba mañ de ure-

^{IV} *Ācōrēneba beđeabari dji wārāé. Ācōrēneba beđeabari dji wārāéra juaɓa naārā unusia animarā minijīchia ɓa quīrāca egorođeba odjabɔrlada. Apocalipsi 13:11-18.*

mia quĩrãca wadĩ urecaa. ¹⁹ Mañ de uremiaba egorora drapeđa puru droma bæda puru ũbea panl quĩrãca tabesia. Idjaba jũma nañ ějũãnebema purura ārĩsĩdaa. Ācõrẽba quĩrãdoae basĩa Babilonia puru dromada cawa oi carea. Idji quĩrũbĩdeba mañ purura bio cawa osia uva ba bio asega ba dawablrl quĩrãca. ²⁰ De uremiaba pusađe morro beara, eya bea sida jũma nẽbabisia. ²¹ Bajãneba hieloda mõgara waiblaa quĩrãca ěberãrã lr̃l jurrusia. Mañ hielu zlglara berara cien libra beasia. ¹ Mañ hielu jurru nũmlba bio mĩga panl bẽrã ěberãrãba Ācõrẽda biẽ jarasiđaa.

Juałba wẽrã auđuua ununa

17 Bajãnebema nezocarã siete epeđeco eropananada aba młmaa zepedã nãwã jarasia: "Wãna. Młla aclbiya sãwã Ācõrẽba wẽrã auđuua trł ba-ga bæda cawa oida. Mañ wẽrãra do zocãrã lr̃l chũmabaria. ² Nañ ějũãnebema bororãba idji ume cadjiruada obadjĩdaa. Idjaba mañ wẽrãba auđuua o bæda unu panl bẽrã nañ ějũãnebemarãba auđuuada obadjĩdaa ituaba beu duanl quĩrãca."

³ Ara małda Ācõrẽ Jauredeba bæde bajãnebema nezocaba młra ějũã põasa ewaraga bædaa edesia. Mama młla unusia wẽrãda animarã minijĩchia ba lr̃l chũmla. Mañ animarãra purea basĩa idjaba trł zocãrã Ācõrẽ biẽ jara bæda idji cacuađe ba erobasia. Mañ animarãba siete boroda idjaba die cachuda erobasia. ⁴ Mañ wẽrãba wua pursupursua bæda idjaba purea bæda jl basĩa. Oroba, mõgara nẽblaba, neta nẽbla ba biđa djio basĩa. ^{II} Taza oro ođada idji jlwađe erobasia. Mañ tazara ne jũma Ācõrẽba quĩrãcaba idjaba jũma mañ wẽrãba auđuua o łaba bira basĩa. ⁵ ěberãba cawaiẽ ba trłda idji dratuđe erobasia. Nãwã ba basĩa:

Młra Babilonia puru dromaa. Młra wẽrã auđuuarã papaa, idjaba ne jũma nañ ějũãne Ācõrẽba quĩrãca papaa.

⁶ Aclblrlwãde młla cawasia mañ wẽrãra Ācõrẽ ěberãrã oaba, Jesudebema jaradia panl carea beapedada oaba beu chũmla.

Mañ wẽrã ununa carea młla cawa crĩchaẽ besĩa. ⁷ Małbe bajãnebema nezocaba młla nãwã iwĩđisia: "¿Sãwãẽrã cawa crĩchaẽ ba? Mañ wẽrãnebemada, idji edeblrl animarã minijĩchia bædebema sida młla cawabiya. Animarã siete boro erobãdebemada, die cachu erobãdebema sida cawabiya. ⁸ Bla ununa animarã minijĩchia ba naẽna zocai basĩa, idira neẽa, baribrl ewari aba uria dau clre bædeba edrlya. Mãwãnacarea Critoba idjira ewariza biẽ łaya. Nañ ějũãne beaba idji unubdađe cawa crĩchađae panenia. Nañ ějũã oi naẽna ãdjirã trłra ewariza zocai beadi cartade bæẽ beasia.

⁹ Bla ununaba ne jara quĩrã ba cawai careara ne cawa baıda ba. Siete bororãba jara ba siete eyada. Mañ siete eya lr̃l dji wẽrã auđuuada chũmla. ¹⁰ Idjaba mañ siete bororãba jara ba ěberãrã bororãda siete panlda. Mañ siete bororãnebemada juesuma

I Griego bedeađe ba ba "talento aba." Cãpũrĩã bedeađe ba ba "cuarenta kilos." II Neta nẽbla ba. Griego bedeađe ba ba "perla."

beusĩdaa. Abalba wadĩ ěberãrãra poya erobla. Idjaba ababemada wadĩ odjaẽ ba. Baribrl idji zebrlwãde ěberãrã boroda beimĩna dãrã bæẽa. ¹¹ Animarã minijĩchia ba naẽna bæda idĩ neẽba jara ba ěberãrã boro dewara zeidebemada. Idjira mañ siete bororãnebema. Critoba idjira ewariza biẽ łaya.

¹² Bla die cachu ununaba jara ba ěberãrã bororã die pananinebemada. Ādjirãra wadĩbiđa ěberãrã bororãẽa. Baribrl animarã minijĩchia ba ěberãrã boroda bæblrlwãde ãdjirã sida ěberãrã bororãda beadi. Mãwãmĩna dãrãnaẽa. ^{III} ¹³ Mañ die bororãba abari crĩchada edađia. Ādji druara animarã minijĩchia ba jlwađe bædia. ¹⁴ Małne ãdjirãra Oveja Zaque ume djõnia. Baribrl Oveja Zaqueba ãdjirãra poyaya idjida jũma dji droma bea Boro bẽrã idjaba jũma bororã cãyãbara dji dromaara ba bẽrã. Poyablrlwãde idji bio tĩja panra idji ume panania. Ādjirãra trłsia idjaba edasia."

¹⁵ Małbe bajãnebema nezocaba młla nãwã jarasia: "Wẽrã auđuua chũmla bla doda zocãrã unusia. Mañ do zocãrãba jara ba puruzabemada, bedezabemada, druazabema sida. ¹⁶ Bla die cachu ununaba, animarã minijĩchia ba biđa mañ wẽrã auđuua ba igarãdapeđa quĩrãmania. Mañ bẽrã jũma idjia erobara jãrĩnia. Abedo ãcađa bædia. Ādjirãba idji djarada cođia idjaba babuedia. ¹⁷ Ācõrẽba mañ die bororã sođe basĩa idjia quĩrã ba quĩrãca ođamãrẽa. Mañ carea abari crĩchada edađapeđa ãdji druara animarã minijĩchia ba jlwađe bædia aba Ācõrẽba jarãđara jũma mãwãblrlwãda. ¹⁸ Bla ununa wẽrã auđuuba puru dromada jara ba. Mañ purudebema boroba druazabema bororãda idji jlwađe erobla."

Ācõrẽba Babilonia puru cawa ođa

18 Mãwãnacarea młla bajãnebema nezocada unusia bajãneba eđa zebrllda. Małra dji droma basĩa. Idji dorroorroaba nañ ějũãra łnaga nũmesia.

² Idjia nãwã tĩgua jarasia:

¡Babilonia puru dromara ārĩsia! ¡Wãrãda jũma ārĩsia! ěberãrã neẽa, ãteblrl jairãda mama panabadaa.

Jũma jai cadjirua beara mama panabadaa. Jũma tĩbana Ācõrẽ quĩrãpita mititia beara mama panabadaa. IV

³ Mañ purudebemarãba auđuua o duanlba druazabemarãa abarica cadjiruada obisĩdaa itua õgo diablada quĩrãca.

Druazabema bororãba abari quĩrãca obadjĩdaa wẽrã auđuua ume daunemablada quĩrãca.

Mañ carea Babilonia purura jũma ārĩsia.

Mañ puruba ne bia waibãada jũmawãyã eda quĩrã bæda bẽrã nañ ějũãnebema ne nẽdobuebadarãda ne barasiđaa.

⁴ Małbe młla ũrĩsia abalba bajãneba nãwã jarabllda:

III Dãrãnaẽa. Griego bedeađe nãwã ba ba: "Hora ababe ěberãrã bororãda beadia." IV Griego bedeađe łclrl cartade nañ sida ba ba: "Jũma animarã Ācõrẽ quĩrãpita mititia beara mama panabadaa."

Mļ ēberārā, Babilonia puruðebemada āyā wābawāduada jāļ puruba cadjirua o ɓa quīrāca orā-namārēā.

Māwāra Ācōrēba jāļ puru cawa obwawē bārāra cawa oēa.

⁵ Jāļ puruba jūmawāyā cadjiruada o ɓa. Ādji cadjiru-ara mōgara pā buebada quīrāca bajānaa jūēsia.

Jūma ādjia cadjirua opeðadara Ācōrēba quīrādoaē ɓa.

⁶ Jāļ purura bié oðadua djārā bié oða quīrāca.

Idjia djārā bié oða cāyābara ɓarima umé biéara oðadua.

Idjia djārāra bié osia uva ɓa asega ɓa ōgo diablwl quīrāca.

Maļ bērā idjira ɓarima umé biéara oðadua uva ɓa asega ɓa ɓarima umé ōgo diablwa quīrāca.

⁷ Jāļ purura bio bia mīgabiðadua idjaba bio sopuabiðadua ādji

purura dji dromaana a panl bērā idjaba ne biada aðuba eropanlana a panl bērā.

Jāļ puruba nāwā cīcha ɓa: "Mļra wērā dji droma idji bugueðe chūml quīrāca ɓa.

Mļra pēdra wērā quīrāca ɓaēā. Mļra sopua ɓaēā."

⁸ Māwā cīcha ɓa bērā dārāēne jāļ puruðebemarāra quininia, sopuaba jīānia, idjaba jarrababa bié duana-
nia. I

Dadjirā Boro Ācōrē jūma poya ɓaba cawa obwawē jāļ purura babueya.

⁹ Jāļ puru ume druazabema bororāba cadjiruada obadjidāa daunemabada quīrāca. Idjaba jāļ puruba ne bia aðuba erobawēbemada edapeðada bērā ne barasiðaa. Maļ carea jāļ puru bá nūml cowaa unub-
ladee jīānia. ¹⁰ Waya panania Ācōrēba Babilonia puru cawa oða quīrāca ādjirā siða cawa oida. Maļ carea tmlba acl panlne nāwā jaraðia:

¡Mīā djuburi, mīā djuburi Babilonia puru droma ne jū-
ma obari baðara!

Ācōrēba jāļ purura isabe cawa osia.

¹¹ Naļ ējūānebema ne nēdobuebadara maļ puru carea aujīānia ādjia nēdobue panl nēdoðira neē ɓai bērā. ¹² Maļ puruðe ne jūmada nēdobuebadjīðaa: oroda, paratada, mōgara nēbla beada, neta nēbla beada, dji biara ɓa lino wuada, seda wuada, wua pur-
supursua ɓada, wua purea ɓada, bacuru tūā queðea-
da, elepante quīða oðada, bacuru nēbla ɓa oðada, bronze oðada, jiorro oðada, marmol mōgara oða siða nēdobuebadjīðaa. ¹³ Idjaba canelada, ne jūma tūāpa queðeada, incienso querada, mirra querada, olibano querada, uva ɓada, olivo dragada, harina biada, trigo-
da, pacada, ovejada, cawayoda, carreta siða nēdobue-
badjīðaa. Ēberārā siða nēdobuebadjīðaa nezocada beaðamārēā. ¹⁴ Jūma maļ nēdobuebadarāba nāwā jaraðia: "Ne jūma jāļ puruba awua baðara neē ɓesia. Jāļ puruba parata waɓa erobawēba, ne biya queðea aðuba erobada siða jūma jōsia. Waa edaðea." ¹⁵ Wārāda maļ puruðaa ne jūma nēdobueðe

I Dārāēne. Griego beðeðe ɓā ɓa: "Ewarīde abawē." II Elepante quīða. Cāpūrīā beðeðe ɓā ɓa "marfil."

wābadapeðadara bio ne barasiðaa. Ādjirāba waya panania Ācōrēba maļ puru cawa oða quīrāca ādjirā siða cawa oida. Maļ carea tmlba acl panlne nāwā aujīānia:

¹⁶ ¡Mīā djuburi, mīā djuburi jāļ puru droma baðara! Jāļ purura wērā lino wua dji biara ɓaba djio ɓa quīrā-
ca ɓasia.

Wua pursupursua ɓaba idjaba purea ɓaba djio ɓa quīrāca ɓasia.

Oro oðaba, neta nēbla ɓaba, mōgara nēbla queðea-
ba djio ɓa quīrāca ɓasia. III

¹⁷ Baribwll jāļ puruba ne bara baðara isabe jōsia. Jūma barcoðebema bororāba, barcode wābadaba, barcode trajabadaba, pusaðe trajabada biða tmlba acl duania. ¹⁸ Maļ puru bá nūml cowaa unubladee nāwā jīgua jaraðia: "¿Sālgll puruda jāļ puru quīrāca ɓa?" ¹⁹ Maļbe sopuaba ādji boro lrl egoro porada jāmāroðapeða nāwā jīgua aujīānia:

¡Mīā djuburi, mīā djuburi jāļ puru droma baðara! Jāļ purura ne bara baða bērā, barco erobeara jāma ne barasiðaa. Baribwll jāļ purura isabe jūma ārīsia.

²⁰ ¡Jūma bajāne ɓeara ɓasriðadua jāļ purura ārīna bērā!

Ācōrē ēberārā, Jesuba diabueðarā, Ācōrēneba beðe-
abadarā siða ɓasriðadua.

Jāļ puruba bārā bié oða carea Ācōrēba cawa osia.

²¹ Maļbe bajānebema nezoca dji dromaba mōgara waɓada yu droma quīrāca ɓada edapeða ɓatabuesia. Māwā obwawē nāwā jaraðia:

Maļ mōgara juerza pusaðaa ɓatabueða quīrāca Ba-
bilonia puru dromara isabe jūma ārīya. Maļ purura waa ununaēā.

²² Maļ puruðe arpa, chiru, cachiru zá duanl siða waa ūrīnaēā. Ēberārā trlā duanl siða waa ūrīnaēā.

Maļ puruðe ne obadara waa ununaēā. Yuðe ne ɓa duanl jīguada waa ūrīnaēā.

²³ Maļ puruðe ībīrā uruara waa ununaēā. Quima ed-
abladee ɓasriða ɓaga nūmlra waa ūrīnaēā.

Mamabema ne nēdobuebadara naļ ējūāne dji dro-
mada beasia.

Mamabema jāibanaarāba druazabemarāda jūma cūrū-
gabadjīðaa. Maļ carea purura jūma ārīsia.

²⁴ Ācōrēneba beðeabadarā beapeðada carea, Ācōrē ēberārā beapeðada carea, idjaba jūma naļ ējūāne beapeðada carea biða maļ purura beðeðe ɓa.

Bajānebemarāba Ācōrēa bia beðeapeðada

19 Māwānacarea mļa bajānaa zocārā nāwā beðea duanl ūrīsia.

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Idjiabwll ēberārā edrl edasia. Idjidrl dji dromaara ɓa idjaba dji lɓara ɓa.

² Idjia jipa arīde cawa obaria. Wērā auðua trl ɓaga baðara cawa osia maļ wērāba cadjirua o ɓaðeba jūma naļ ējūānebemarāa aɓarica cadjiruada obīða bērā.

III Neta nēbla ɓa. Cāpūrīā beðeðe ɓā ɓa "perla."

Ācōrēba maļ wērāra biē bāsia idji nezocarāda quenana bērā.

³ Wayacusa nāwā jīgua jarasiđaa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra! Jāļ puru bá nūml cowaara ewariza cowa nūmaya.

⁴ Maļne veinticuatro drōārāda, animarā zaca zocai bea quīmārē panl siđa chīrāne barru copanesiđaa Ācōrēa bia beđeaiđa carea. Ācōrē idji bugue biya quiruđe chūmlne ādjirāba nāwā bia beđeasiđaa:

¡Maļgla wārāa! ^I ¡Dadjirā Boro Ācōrēra biya quirua!

⁵ Idjaba mļa ūrīsia Ācōrē bugue biya quirumalba aša nāwā beđeablrlda:

¡Jūma Ācōrē nezocarā, dadjirā Ācōrēa bia beđeadađua!

¡Ācōrē waya bearā, idjīa bia beđeadađua! ¡Dji droma beaba, dji eđaara bea biđa bia beđeadađua!

Oveja Zaque quima edai ewari

⁶ Maļbe zocārā jīgua beđe duanlda mļa ūrīsia. Maļra do jururuga nūml quīrāca bāsia, baa dji cābāyā baebllr quīrāca bāsia. Ādjirāba nāwā jara duanasidāa:

¡Biya quirua dadjirā Boro Ācōrēra!

¡Dadjirā Boro Ācōrēba jūma poya o bāa! ¡Idjidrl jūmarā Boroa!

⁷ ¡Bāsrīeāđia! ¡Capipeāđia! Idjidrl dji Dromaana ađia, Oveja Zaque quima edai ewarira jūēna bērā. Idji quima baira djiosia.

⁸ Ācōrēba idjira dji biara bā lino wua totroa dorrodor-roa quiruba djiobisia. (Maļ biara bā lino wuaba jara bāa Ācōrē ēberārāba jipa obadaēbemada.)

⁹ Bajānebema nezocaba mļa jarasia: “Cartađe nāwā bādua: Oveja Zaque quima edabllr carea ne cobladamaa jlrēdarāda bio bia beaa.” Idjaba jarasia: “Maļgla wārā beđe Ācōrēba jaradaa.”

¹⁰ Ara maļda mļa bajānebema nezoca jīrū caita chīrāne barru cobesia idjīa bia beđei carea. Baribllr idjia mļa jarasia: “Jāwā orādua, ātebllr Ācōrēabllr bia beđeada. Mļa Ācōrē nezocada jāwā quirua bl quīrāca idjaba djabarā Jesuba jaradiāda jīā bea quīrāca.”

Jesuba jaradiāda Ācōrē Jaureba idji nezocarā beđeabibaria. ^{II}

Cawayo torro ļrļ zeda

¹¹ Māwānacarea mļa unusia bajāne eđa wābadada ewa nūmla. Cawaēne cawayo torroda odjasia. Maļ cawayo ļrļ chūmlra “Beđe Aša Bā” idjaba “Wārā Ara” abadaa. Idjia ēberārā jipa cawa obaria idjaba jipa o bādeba dji quīrū ume djōbaria. ¹² Idji daura tlbā quīrāca urua bāsia. Nepeda zocārā jļ bāsia. Idji borođe trļda bā erobasia baribllr ababe idjiabllr maļ trļra cawa bāsia. ¹³ Idjia cacuađe jļ bāra oade tā eđā bāsia. Idji trļra Ācōrē Beđe abadaa. ^{III}¹⁴ Idji caiđu bajānebema sordaorāda cawayo torro bea ļrļ zesiđaa.

^I Wārāa. Griego beđeade bā bāa: “Amén.” ^{II} Jesuba jaradiāda Ācōrē Jaureba idji nezocarā beđeabibaria. Griego beđeade maļra ebuēda bāēa. ^{III} Juaļ 1:1.

Ādjia cacuađe jļ beara dji biara bā lino wua totroa quiru bāsia. Ni maārī biđa mititiaē beasia. ¹⁵ Ācōrē Beđe abada iteđeba djōbada neco peweđe bāda odja bāsia druazabemarā poyai carea. Idji jlwāde erobā jiorro ođaba ādjirāa jīā obiya. ^{IV} Uva biwadlgabllr quīrāca ādjirāra cawa oya Ācōrē jūma poya bāba quīrūbiđeba māwā cawa obi bērā. ¹⁶ Idjia ļrļ jļ bāde idji bacara ļrļ naļ trļda bā erobāa: “Jūmarā bororā cāyābara dji dromaara bā, idjaba jūma dji droma bea Boro.”

¹⁷ Maļbe mļa unusia bajānebema nezocada ļmādau ļrļ nūmla. Idjia jūma ne mīguia cobada ļtā wābaribadarāa nāwā jīgua jarasia: “Zedađua. Ābaa dji jlrēdađua ne cođi waibāa Ācōrēba o bāma. ¹⁸ Mama ēberārā boro djarada, sordaorā boro djarada, mēsrā bea djarada, cawayo djarada, cawayo ļrļ wābada djarada siđa cođia. Jūma ēberārā djarada cođia: nezocaē djarada, nezoca djarada, dji eđaara queđe djarada, idjaba dji dromarā bea djarada siđa cođia.”

¹⁹ Maļbe mļa unusia animarā minijīchia bāda, naļ ējūānebema bororāda, jūma ādji sordaorā siđa ābaa dji jlrē duanlda. Cawayo ļrļ chūml ume, idjiare panl sordaorā ume djōni carea duanasidāa. ²⁰ Djōbadađe cawayo ļrļ chūmlba animarā minijīchia bāra, Ācōrēneba beđeabari dji wārāē siđa jidasia. Maļ Ācōrēneba beđeabari dji wārāēba animarā minijīchia bā trļneba ne ununaca waibāa beada obadjia. Māwā animarā minijīchia bā sēyā idu bābipeđāda jūma cūrūgabadjia. Maļ animarā za quīrāca bā jlwaba ođaa bia beđeapeđāda cūrūgabadjia. Cawayo ļrļ chūmlba maļ animarā minijīchia bāra, Ācōrēneba beđeabari dji wārāē siđa zocai panlda tlbā urua azupre bara uruga nūmlne batabuesia. ²¹ Djōbada neco idji iteđeba odja bāba dewarārāda jūma quenasia. Maļbe jūma ne mīguia cobada ļtā wābaribadara maļ djara co duanlba jāwūāsidāa.

Mil poa

²⁰ Māwānacarea mļa bajānebema nezocada eđaa zebllrlda unusia. Idjia uria dau clre bā jūātrā bā ewabarida erobasia. Idjaba carena omoga chūmla idji jlwāde erobasia. ² Jera jidapeđa mil poa jļ bāsia. Maļ jera drōā naēnabema damaa, diauru idjaba Satana abadaa. ³ Bajānebema nezocaba idjira uria dau clre bāde eđaa batabuepeđa jūātrā nūmlsia ni abāba poya ewarānamārēā. Maļba diauruba druazabemarāda waa cūrūgaēa abā mil poa jōbllrēda. Mil poa bađacarea idjira ērā bāya naļ ējūāne dārāē bāmārēā.

⁴ Maļbe mļa bugueda zocārā unusia. Maļ ļrļ chūmeara Ācōrēba bāsia Crito ume dji bororāda beđamārēā. Idjaba mļa ēberārā obāá tpeđāda jaureda unusia. Māwā obāá tsiđaa Jesuba jaradiāda jīā panl carea idjaba Ācōrē beđe jaradia panl carea. Ādjirāba animarā minijīchia bāa, idji za quīrāca bā jlwaba ođaa biđa bia beđeadaē bāsia. Idji sēyāra ādji dratude,

^{IV} Salmo 2:9.

jɔwæde bida idu ɔabidaé basía. Ádjirāra ɔrēbadaɔpeda Crito ume dji bororāda mil poa panasiɔaa. ⁵ Maɔ ɔrēbadaɔdara Ácōrēba naārā ɔrēbabida basía. Dewara beudaārā ɔrēbadaé basía aba mil poa jōnacarea. ⁶ Ácōrēba naārā ɔrēbabi ēberārāra bio bia beaɔia. Ádjirāra waa beudaéa, átebrɔɔ Ácōrē sacerdoterāda, Crito sacerdoterā siɔa beaɔia. ⁷ Idjaba mil poa Crito ume dji bororāda beaɔia.

Ácōrēba diauru tɔɔɔ uruæde ɔatabueɔa

⁷ Mil poa jōnacarea diaurura jɔ ɔaɔada ērā ɔaya. ⁸ Maɔne idjia jūma druaza cūrūgaɔe wāya. Gog druæbeɔmarāda, Magog druæbeɔmarā siɔa cūrūgaya. Maɔ druæbeɔbema sordaorāda pusa ɔɔɔ quĩrāca zocārā panɔda edeya Ácōrē ēberārā ume djōnamārēā. ⁹ Jūma naɔ ējūāra ádjirāba biraya. Maɔne Ácōrēba quĩrā ɔa puruda, idji ēberārā duanɔmaa auɔu jūrā eɔaɔia. Baribrɔɔ Ácōrēba uruada bajāneba ɔaebiya. Maɔba ádjirāra jūma bá quenaya. ¹⁰ Māwānacarea Ácōrēba diaurura ēberārā cūrūga erobaɔada tɔɔɔ urua azupre bara uruga nūmɔne ɔatabueya. Naēna Ácōrēba animarā minijīchia ɔada, Ácōrēneba beɔeabari dji wārāé siɔa maɔ tɔɔɔ uruæde ɔatabuesia. Mama ádjira, diauru siɔa ewariza āsa, diamasi bida bio bia mĩga panania.

Ácōrēba bugue waibaa torroa ɔaɔeɔa cawa oi

¹¹ Māwānacarea mɔa bugue waibaa torroa ɔada unusia. Maɔ bugueɔe chūmɔ siɔa unusia. Idji quĩrāpita jūma naɔ ējūāra, bajā siɔa nēbasia. Ni abalɔa waa ununaé basía. ¹² Idjaba mɔa unusia beupeɔaɔarā dji dromarāda, dji eɔaara queɔa siɔa Ácōrē quĩrāpita duanɔda. Maɔne cartada ewaracuasia. Maɔ cartae jūma ēberārāba opeɔaɔada ɔa ɔeasia. Dewara carta siɔa ewarasia. Maɔ cartae ewariza zocai beaɔi ēberārā trɔda ɔa ɔeasia. Jūma beupeɔaɔara Ácōrēba cawa osia ádjirāba opeɔaɔa quĩrāca. Jūma ádjia opeɔaɔara cartae ɔa basia. ¹³ Jūma pusaɔe beupeɔaɔara Ácōrē quĩrāpita zesiɔaa. Abeɔa jūma beupeɔaɔa jaurera ádjia panabadamaɔba Ácōrē quĩrāpita zesiɔaa. ¹⁴ Maɔbe Ácōrēba ádjiza cawa osia ádjia opeɔaɔa quĩrāca. ¹⁴ Beuɔira Ácōrēba jōbisia tɔɔɔ uruæde ɔatabuebrɔɔ quĩrāca. Beupeɔaɔa panabada ējūā siɔa tɔɔɔ uruæde ɔatabuesia. Ácōrēba bariduada tɔɔɔ uruæde ɔatabueibrɔɔ, ɔarima umé beusiaɔa abadaa. ¹⁵ Éberārā ewariza zocai beaɔi cartae trɔ ɔa é beara Ácōrēba tɔɔɔ uruæde ɔatabuesia.

Éjūā djiwiɔi idjaba bajā djiwiɔi

21 Māwānacarea mɔa bajā djiwiɔiɔa, ējūā djiwiɔi siɔa unusia. Maɔne naɔ ējūāra, bajā siɔa neé basía. Pusa siɔa neé basía. ² Idjaba mɔa unusia Ácōrē puru djiwiɔi Jerusaleɔ abadada idji ɔamaɔba bajāneba eɔaa zebrɔɔda. ³ Maɔ purura biya querasia wērā quima eɔabrɔɔe bio djio ɔa quĩrāca. ³ Maɔbe mɔa

I Waa beudaéa. Griego beɔeade nāwā ɔa ɔa: “B̄arima umé beudaéa.” B̄arima umé beuɔiba jara ɔa Ácōrē neé tɔɔɔ uruæde bia mĩgaɔa. Apocalipsi 20:14. II Beupeɔaɔa pananabada. Griego

ur̄isia abalɔa Ácōrē bugue biya quirumaɔba nāwā jĩgua beɔeabrɔɔda: ^{IV} “J̄ur̄inadua! Īaira Ácōrēra ēberārā tāēna ɔa. ^V Idjira ádjirā ume ɔaya. Maɔne ádjirāra idji ēberārāda beaɔia. Wārāda idjidrɔ ádjirā ume ɔaya idjaba ádjirā Ácōrē baya. ⁴ Ádji daubara idjia jūma jareya. Jūma naēna ɔaɔara jōna bērā waa beudaéa, j̄ānaéa, auj̄ānaéa, idjaba puara neé ɔaya.”

⁵ Maɔbe dji bugue biya quiruɔe chūmɔba nāwā jarasia: “M̄a ne jūma djiwiɔiɔa o ɔa.”

Idjaba nāwā jarasia: “Naɔ beɔeara cartae ɔadua wārā beɔe bērā idjaba wārāda māwāi bērā.”

⁶ Māwānacarea idjia mɔa nāwā jarasia: “M̄a oida ɔaɔara jūma osia. M̄ra dji Alpaa idjaba dji Omegaa. ^{VI} Maɔba jara ɔa m̄ra dji naārābemaɔa idjaba dji j̄r̄uarebemaɔa. Bariduada opichia ɔabrɔɔ, mɔa baido bogadrɔ ɔada bari dobiya. Maɔ baidoba zocai ɔaɔa diabaria. ⁷ Ádjirua royaɔeɔarāba jūma maɔbrɔɔ eɔaɔia warraba dji zezaeɔa ne eɔabari quĩrāca. M̄ra ádji Ácōrē baya idjaba mɔa warrārāda beaɔia.

⁸ Baribrɔɔ Crito ēpēni carea waya beara, mɔa beɔe j̄ānaé beara, mɔa quĩrāca o beara, m̄a beabaɔara, auɔua obadara, j̄ābanara, jɔwaba oɔa ácōrē j̄ā beara, sewaiɔa bea siɔa tɔɔɔ urua azupre bara uruga nūmɔne bia mĩga beaɔia. Ácōrēba bariduada tɔɔɔ uruæde ɔatabueibrɔɔ, ɔarima umé beusiaɔa abadaa.” ^{VII}

Jerusaleɔ djiwiɔi

⁹ Maɔbe bajāneɔa nezocarā siete epeɔeɔe eropananada aba m̄maa zesia. Maɔ bajāneɔa nezocarāba ádji epeɔeɔe siete eropananaba naɔ ējūāne beara j̄r̄uare bia mĩgabisiɔaa. ^{VIII} Dji m̄maa zezaba nāwā jarasia: “Wāna. M̄a aɔɔbiya Oveja Zaqueba quima eɔabrɔɔda.”

¹⁰ Ara maɔda Ácōrē Jaureɔeɔa ɔa idjia m̄ra eya waibaa ɔta ɔamaa edesia. Mama unubisia Ácōrē puru djiwiɔi Jerusaleɔ abadada Ácōrē ɔamaɔba bajāneba eɔaa zebrɔɔda. ¹¹ Ácōrē dorrodorroaba maɔ purura dorrodorroa ɔasia. Urua ɔasia mōgara biya quiru nēbla ɔa quĩrāca, jaspe mōgara quĩrāca. Ésa querasia vidrio quĩrāca. ¹² Maɔ purura ɔta mōgaraba auɔu jūrā ca ɔasia. Eɔa wābadara doce panasiɔaa. Eɔa wābadaza bajāneɔa nezocada aba ɔasia. Maɔ awara Israel warrārā doce panana trɔda eɔa wābadaza aba ɔa ɔasia. ¹³ Eɔa wābadara ɔmādaɔ odjabariare ũbea panasiɔaa, ɔmādaɔ ɔaebariare ũbea panasiɔaa, orro abaare ũbea panasiɔaa, idjaba dewarabema orroare ũbea panasiɔaa. ^{IX} ¹⁴ Maɔ puru auɔu jūrā ca ɔara doce mōgara ɔr̄ɔ ɔasia. Mōgaraza Oveja Zaqueba doce diabueɔarā trɔda aba ɔa ɔasia.

¹⁵ Bajāneɔa nezoca mɔa ume beɔe ɔaɔaba ējūā zabada oro oɔada erobaɔia. Puru, dji eɔa wābada, pu-

beɔeade ɔa ɔa “Hades.” ^{III} M̄. Griego beɔeade ɔcɔɔ cartae ɔa ɔa: “M̄, Juaɔba unusia.” ^{IV} Ácōrē bugue biya quirumaɔba. Griego beɔeade ɔcɔɔ cartae ɔa ɔa: “Bajāneba.” ^V Ácōrē. Griego beɔeade ɔa ɔa: “Ácōrē wua de.” ^{VI} Griego alfabetoɔe alpaa dji naārābema letraa, omegara dji j̄r̄uarebema letraa. ^{VII} Apocalipsi 20:6, 14. ^{VIII} Apocalipsi capítulo 16. ^{IX} Orro abaare, dewarabema orroare. Griego beɔeade nāwā ɔa ɔa: “Al lado norte y al lado sur.”

ru auđu jūrā ca ʙa siḁa zai carea erobesia. ¹⁶ Maļ ẽjũā zabadaba bajānebema nezocaba purura zasía. Dji puru zaḁara jũmaena abarica basía. Dji drasoara, dji jeḁea siḁa abarica basía. Dji zaḁara 2,200 kilómetro basía. ^I Dji drasoada, dji ʔtlada, dji jeḁea siḁa jũmaena abarica basía. ¹⁷ Maļbe puru auđu jūrā ca ʙa siḁa zasía. Dji zaḁara bicaca 144 basía. ^{II} Naļ ẽjũānebemarāba zabada quĩrāca bajānebema nezocaba zasía.

¹⁸ Maļ purura jũmaena oro idji awa quiru oḁa basía. Maļra vidrio ẽsā quiru quĩrāca basía. Dji puru auđu jūrā ca ʙara jaspe mōgaraba caḁa basía. ¹⁹ Maļ auđu jūrā ca ʙara doce mōgara ʔrʔ basía. Maļ mōgarara jũmaena biya queḁeasia. Naārābemada jaspe mōgara basía. Maļare zapiro mōgarada basía. Maļare ágata mōgarada basía. Maļare esmeralda mōgarada basía. ²⁰ Maļare ónice mōgarada basío. Maļare cornalina mōgarada basía. Maļare crisólito mōgarada basía. Maļare berilo mōgarada basía. Maļare topacio mōgarada basía. Maļare crisopraso mōgarada basía. Maļare jacinto mōgarada basía. Jĩrũare amatista mōgarada basía. ²¹ Maļ puruḁe eḁa wābada doce panʔra neta nẽbla ʙa oḁa basía. ^{III} Eḁa wābadaza neta aba oḁa basía. O puru ẽsi ʙara oro idji awa quiru oḁa basía. Maļra ẽsā querasia vidrio quĩrāca.

²² Maļ puruḁe Ācōrē de dromara mļa unuē basía neē bẽrā. Ēberārāba dadjirā Boro Ācōrē jũma poya ʙa quĩrāpita, Oveja Zaque quĩrāpita biḁa bia beḁeadi idji de dromane obadapeḁa quĩrāca. ²³ ʔmāḁau neē, jeḁeco neē biḁa maļ purura ʔna nũmabaria Ācōrē dorodorroaba, Oveja Zaqueba dia ʙa ʔnaa biḁa. ²⁴ Maļ puru ʔnaaba druaza ʔna beḁia jũmarāda maļ ʔnaane nĩbaḁamārēā. Idjaba druazabema bororāba ne bia eropanʔra maļ puruḁaa eḁeḁia. ^{IV}²⁵ Diamasira neē bai bẽrā maļ puruḁe eḁa wābadara ewariza jũatrʔḁa-ca baya. ²⁶ Jũma druazabemarāba ne bia eropanʔra maļ puruḁaa eḁeḁia. ^V²⁷ Baribʔra ne jũma Ācōrēba bia unucara maļ puruḁe eḁa eḁecara panʔa. Cadjirua obadara, sewaiḁa bea siḁa eḁa wācara panʔa. Ababe ewariza zocai beadi cartae trʔ ʙa beadrʔ roya eḁa wānia. Maļ cartara Oveja Zaqueba erobesa.

Do zocai ʙai diabari

²² Māwānacarea bajānebema nezocaba do pāpārā quiruda mļa unubisia. Ẽsā querasia vidrio quĩrāca. Maļ baidoba zocai ʙaida diabaria. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quiruḁeba maļ dora puruḁebema o jeḁea ʙa ẽsi wea ʙa. Do orroza bacuru nejō zocai ʙai diabarida basía. Maļ bacurura jeḁecoza zaubarida. Maļba jara ʙa poaza ʙarima doce zaubarida. Maļ bacuru queduada ʙa druazabemarā cacua bia pananamārēā. ³ Ācōrēba biē ʙai jaraḁada

^I 2,200 kilómetro. Griego beḁeade nāwā ʙa ʙa “12,000 estadia.” ^{II} Bicaca 144. Cāpũrĩā beḁeade ʙa ʙa “65 metros.” ^{III} Neta nẽbla ʙa. Griego beḁeade ʙa ʙa “perla.” ^{IV} Druazabema bororāba ne bia eropanʔra maļ puruḁaa eḁeḁia. Maļ beḁeara idjaba nāwā traducida ʙa: “Druazabema bororāra maļ puruḁaa wānia Ācōrēba bia beḁeadi carea.” ^V Maļ versícolora idjaba nāwā traducida ʙa: “Idjaba druazabemarā maļ puruḁaa wānia Ācōrēba bia beḁeadi carea.”

maļ puruḁe neē baya. Ācōrē idjaba Oveja Zaque bugue biya quirura maļ puruḁe ʙaya. Mama Ācōrē nezocarāba idjía bia beḁeadi. ⁴ Idji quĩrāra ununia idjaba idji trʔra ādjirā dratuḁe ʙa erobeaḁia. ⁵ Diamasira neē baya. Dadjī Boro Ācōrēba ʔnaada diai bẽrā, tĩrĩrā neē idjaba ʔmāḁau neē biḁa ēberārāra bia beḁia. Ewariza ādjirāra idji ume ābaa dji bororāda beḁia.

Crito dārāēne zeḁebema

⁶ Maļbe bajānebema nezocaba mļa jarasia: “Jũma naļ beḁeara wārāa idjaba wārāda māwāya. Dadjirā Boro Ācōrēba idjideba beḁeabadarāa beḁeabibaria. Idjibabʔra bajānebema nezocada diabuesia idji nezocarāa cawabimārēā dārāēne cārēda sāwāida.”

⁷ Jesuba jarasia: “jũrĩnada, mļa isabe zeya! Naļ cartae ʙa ʙa dārāēne cārēda sāwāida. Bio bia ʙa jũma naļ cartae jara ʙa tĩjā ʙara.”

⁸ Mļa Juaļa. Jũma maļgʔra unusia idjaba ũrĩsia. Māwānacarea mļa bajānebema nezoca jĩrũ caita chĩrāne ʙarru cobesia bia beḁeai carea. Māwā osia idjia jũma maļgʔra unubiḁa bẽrā. ⁹ Baribʔra idjia jarasia: “jāwā orādua, ātebʔra Ācōrēabʔra bia beḁeada. Mļa Ācōrē nezocada jāwā quirua ʔa quĩrāca, djabarā Ācōrēneba beḁeabadarā quĩrāca, idjaba jũma naļ cartae jara ʙa tĩjā bea quĩrāca.”

¹⁰ Idjaba jarasia: “Naļ cartae ʙa ʙa dārāēne cārēda sāwāida. Maļra mērā erobārādua jũma dārāēne māwāi bẽrā. ¹¹ Cadjirua o ʙara idji cawa cadjiruade ʙa. Ne jũma Ācōrēba quĩrāca o ʙara idji cawa maļne ʙa. Baribʔra jipa o ʙa ewariza jipa o ʙa. Idjaba Ācōrē itea bia ʙara ewariza Ācōrē itea bia ʙa. Idjaba Ācōrē itea bia ʙara ewariza Ācōrē itea bia ʙa.”

¹² Jesuba jarasia: “jũrĩnada, mļa isabe zeya! Ze- bʔra mļa jũmarā ne diai carea eneya ādjia ope- ḁa quĩrāca. ¹³ Mļa dji Alpa idjaba dji Omegaa. ^{VI} Maļba jara ʙa mļa dji naārābemada idjaba dji jĩrũarebemada.

¹⁴ Bio bia bea cacuae jʔbada tāto erobeara. Ādjirāra puruḁe eḁa wānida panʔa nejō zocai ʙai diabarida jōni carea. ¹⁵ Baribʔra cadjirua obadara, jātanara, auḁua obadara, mĩā beabadara, jʔwaba oḁa ācōrē ēpēbadara, idjaba sewa oya beara jũma dajadaare du- anenia. ^{VII}

¹⁶ Mļa Jesua. Bajānebema nezocada diabuesia jũma maļgʔra djabarā beza jaramārēā. Mļa Davideba zeḁaa, idjideba tununaa. ^{VIII} Mļa Diapedabema Chĩ- dau Uruga ʙa abadaa.”

¹⁷ Ācōrē Jaureba, Oveja Zaque quima abada biḁa nāwā jara panʔa: “jZedua!” Maļ ũrĩ ʙa jaraida ʙa: “jZedua!” Dji opichia ʙara zeida ʙa baido zocai ʙai diabarida domārēā. Maļ baido do quĩrā ʙa bari doida ʙa.

¹⁸ Naļ cartae ʙa ʙa dārāēne cārēda sāwāida. Naļ cartae ʙa ʙa ũrĩ beara mļa jaraya: bariduaba naļ cartae ʙa ʙa auḁu jaraibʔra, Ācōrēba naļ cartae

^{VI} Griego alfabete alpara dji naārābema letraa, omegara dji jĩrũarebema letraa. ^{VII} Cadjirua obadarā. Griego beḁeade ʙa ʙa “usa.” ^{VIII} Isaía 11:1-10.

bia mĩgai jara ɓaɓa idjira bia mĩgabiya. Idjaba baridua-
ba naɓ cartade ɓá ɓada maãrĩ awara jaraibɓɓɓ, Ācōrē-
ba idjía nejō zocai ɓai diabaridebemada idu jōbiéa id-
jaba Ācōrē purude eɗa idu wābiéa. Maɓ nejōnebema-
da, maɓ purudebema sida naɓ cartade ɓá ɓaa.

²⁰ Jūma naɓ cartade ɓá ɓada Jesuba wārāana a ɓaa.
Nāwā jara ɓaa: “¡Wārāda mārā isabe zeya!”

Bia ɓaa isabe zeida. ¹ ¡Zedua dairā Boro Jesu!

²¹ Māa quĩrĩā ɓaa dadjirā Boro Jesuba idji biadeba jū-
ma bārāra careba ɓaida.

I *Griego bedede ɓá ɓaa: “Amén.”*